සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයසංවණ්ණනා.

(පඨමෝ භාගෝ.)

විජොදයපරිවෙණාධිපතිනො
නිපිටකවාචිස්සරාවරියස්ස
සිරිසුමඞ්ගලාභිධානස්ස පධානනායකත්තෙරපාදස්ස
සිස්සභූතෙන
සූ. පී. ඒකනායකමහාසයෙන
ලෙඛකදොසාපහරණත්ථං
සුසොධිතා.

බුද්ධසාසනමහාසූරසෙනාපති
ඇම්. ධම්මරත්න නාමධෙයෙන පණ්ඩිත මහාසයෙන
පරිශොධනාය සිඛිපත්තාවලොකනෙන
පටිග්ගහිතා.

ජේ. ඩී. ප්‍රනාන්දු
නාමිකෙන සොභිතෙන කොළම්බනගරෙ
සිරිභාරති යන්ත්‍රාලයෙ මුද්‍රාපිතා.

2458.

1916.

සමන්තපාසාදිකා
නාම
විනයට්ඨසංවණ්ණනා.

යාලේගම

ජයසුමණාරාමාධිපතිනෝ

භදන්තාවරියසස්සාසනවංසාලඞ්කාර

සිරිසුමනතිස්ස මහාථේරපාදස්ස

සිස්සභූතෙන

ඉදුරුවේ

පවරවෙය්‍යාකරණ මහාවිහාවි පඤ්ඤාලොකාඝහ මහාකවිනා

විසෝධිතා

කොලම්බතගරෙ

සිරිලඞ්කාවිජ්‍යාලයාධිපතිනා

සිරිසුගතවිනයාලඞ්කාරකවිධජ

විපුලසෙනාසභතේරවරෙන

පටිගහිතා.

ජී. ඇල්ජ් මුණසිංහ නාම්කෙන සොභනෙන

සමයවඩ්ඪණාභිධානයන්තගෙහෙමුද්‍රාපිතා.

නීනවාරෙ බුද්ධවසෙසති. 2460.

සමන්ත පාසාදිකා

නාම

විනයත්ථ වණ්ණනා.

සිරිකල්‍යාණිවංසික ආචරිය මෙධඞ්කරාසභ තෙර වරස්ස

ධම්මන්තෙවාසිකෙන සඛම්මගුත්ත පරිවෙණාධිපතිනා

සුවණ්ණජෝත්‍යාසභ සිරිපවර ධම්මකිත්තිපාදෙන

ලෙඛකදෙසාපහරණෙන

විසදීකරණවසෙනාහි සඞ්ඛිතා.

මහාතිත්ථෙ දිසවාළුකාගාමෙ

සුධම්මාධාර පරිවෙණාධිවාසිකෙන

සිරිසඛම්මාචරිය ඤාණිඤ්ඤාසභතෙර වරෙන

සුඛිපත්තං සම්පාදෙත්වා දානෙන

ප්‍රි ශ්‍ය ගි තා.

ඩබ්ලියු. සී. පී සමරසෙකර නාමිකෙන සොහතෙන

කොලම්බනගරෙ හත්ථාලෝක

යන්තාලයෙ මුද්‍රාපිතා.

බු. ව. 2444.

1900

(තතියො භාගො.)

සඤ්ඤාපණං.

———ooo———

සමන්තපාසාදිකා නාම

විනයත්ථවණ්ණනා.

———xxx———

පරියත්ති පටිපත්ති පටිවෙධසඞ්ඛාතස්ස තිවිධසාසනස්ස විරසීතියා පරියත්තිසඞ්ඛාත තෙපිටකබුද්ධවචනමෙව මූලං. "**විනයෙ ඛො පන සීතේ සාසනං සීතං හොතී**"ති ඉත්තත්තා තිපිටකපාවචන්තො විනයපිටකමෙව බුද්ධසාසනස්ස මූලන්ති පඤ්ඤායතෙ. තස්මා අනුබුද්ධ මහාකස්සපත්ථෙර පමුඛෙහි චතුපටිසම්භිදප්පත්තෙහි පඤ්චසතමහාඛීණාසවෙහි පඨමසඞ්ගීතිසමයෙ "විනයං පන බුද්ධසාසනස්ස ආයූ"ති නිච්ඡයං කත්වා සාඬකථං විනයපිටකං උපාළිමහාථෙරං පුච්ඡිත්වා පඨමමෙව සඞ්ගීතං.

ඉමස්මිං ලඞ්කාදීපෙ මහාමහින්දපරම්පරාභතා සිහළඅකථායො මාගධභාසාය ආරොපණත්ථං ආගතො ඛුද්ධසොස මහාථෙරවරො ච මහාවිහාරවාසිනං වාචනාමග්ගං උග්ගහෙත්වා චතුණ්ණං ආගමානං මජ්ඣෙ විසුඞ්මග්ගං රචයිත්වා තදනන්තරං විනයඅකථායෙව පටිසඞ්ඛරිත්වා "**සමන්තපාසාදිකා**" නාමෙන පතිඨාපෙසි. තතො සුත්තන්තාභිධම්මඅකථායො පටිසඞ්ඛරිතා.

සා ඛො පනෙසා සමන්තපාසාදිකා නාම විනයත්ථවණ්ණනා විරාගත ලෙඛකදොසෙහි ආකුලඛ්‍යාකුලත්තා ඉදානි සාසනාවචරානං උග්ගහණ ධාරණෙ දුක්කරා. තස්මා මයා ආචරියෙ පයුරුපාසෙන්තෙන සදෙසදෙසන්තරෙසු කතිපයපොත්ථකානි සංසන්දෙත්වා ඔලොකෙන්තෙන යථාසත්ති යථාබලං විසදීකතා.

අම්හාකං ඉමස්මිං සාසනකිච්චෙ කොළම්බනගරෙ විජ්ජොදයපරිවෙණාධිවාසිකස්ස පුප්පාරාමවංසිකානං උපජ්ඣායඨානන්තරප්පත්තස්ස සඞ්ඝනායකභූතස්ස අම්හාකමාචරියස්ස සුමඞ්ගලමහාථෙරවරස්ස ච-තස්සන්තෙවාසිකස්ස අම්හාකමාචරියස්ස ලඞ්දුතියසඞ්ඝනායකඨානන්තරස්ස දෙවමිත්තමහාථෙරවරස්ස ච-වස්සඛග්ගගාමෙ පවරවෙය්‍යාකරණමහාවිහාවීති සඞ්ඝදත්තියනාමස්ස සුභූතිනායකත්ථෙරවරස්ස ච-සොපකාරතං ඵුතිපුරස්සරොනිවෙදයාමි.

මහාතිත්ථෙ දිඝවාළුකාගාමෙ සුධම්මාධාරපරිවෙණාධිවාසිකෙන සිරිසඞ්ඝම්මාචරියොති සඞ්ඝදත්තියනාමෙන අම්හාකං සමානාචරියකෙන ඤාණින්දසහත්ථෙරවරෙනායං සුඞ්පත්තං සම්පාදෙත්වා දානෙන පටිග්ගහිතා.

පමාදඛ්‍ගමතො ජාතා-සන්ති යෙ ඛලිතා ඉධ
කරොන්තු විඛලිතා තෙ-සාසනත්ථං විභාවිනො.

සඤ්ඤාපියතෙ මයා සුවණ්ණජොත්‍යාසභ සිරිපවරධම්මකිත්ති පාදෙන.

U. S. S. Dharmakeerti

ශුඩිපත්‍රය.

පිට.	පෙල.	අශුඩ.	ශුඩ.
3	29	අනුග්ගහීතො-	අනුග්ගහිතො.
3	35	කුසිනාරං-	කුසිනාරායං.
3	43	සකදාගාමි අනාගාමි-	සකදාගාමි අනාගාමී.
4	7	සුත්තගෙය්‍යාදිං-	සුත්තං ගෙය්‍යාදිකං.
4	7	පටිග්ගහීතං-	පටිග්ගහිතං.
5	4	මානවෙන-	මාණවෙන.
5	27	විහාර-	විහාරෙ.
8	11	සබ්බමෙවෙතං-	සබ්බමෙවවේතං.
9	15	සඟහීතානි-	සඞ්ගහිතානි.
11	18	දුග්ගහීතා-	දුග්ගහිතා.
11	24	හීත-	හිත.
13	6	දීඝආදිකෙ-	දීඝමාදිකෙ.
14	1	කෙවලං-	කෙවලං ච.
16	32	ලොකච-	ලොකං.
16	41	මයං-	මයං ච.
17	40	දිස්වා දිස්වා-	දිස්වා.
19	26	පඨවියං-	පඨවියා.
19	37	පුජන-	පුඤ්ජන.
21	31	සාමනෙරො-	සාමණෙරො ඛාදනීය හොජනීයං.
22	24	ඩියං-	ඩිකං.
22	34	පටියත්ත-	පටියත්තං.
22	39	පටිහාරියං-	පාටිහාරියං.
23	21	පතිඨපෙතු-	පතිඨාපෙතු.
24	1	වත්තෙන-	වත්තෙන ආහිඩන්තො
24	16	කාසායානි-	කාසායානි වත්ථානි.
24	43	චිත්තකිළාය-	චිත්තාය කිළිකාය.
25	23	සන්තිකෙ-	සන්තිකෙ.
26	22	අනෙථාති-	ආනෙථාති.
26	35	කොසිතො-	කොසතො.
27	40	අහංසු-	ආහංසු.
27	41	අත්තානන්තිකා-	අන්තානන්තිකා.
28	25	සඟහතො-	සඟිතිතො.
28	39	ඵුප්ඵ-	ඵුස්ස.
29	26	ජින්නහින්න-	ජින්නහිණ්ණ.
29	43	විගතා-	විහතා.

පිට.	පෙළ.	අශුඛ.	ශුඛ.
96	19	ජිජ්ජිස්සති-	ජිඤ්ඤිස්සති.
98	5	රහිතො-	විරහිතො.
98	43	අන්තිම-	අන්තො.
99	44	පාන-	පානකං.
100	33	විවිත්‍ර-	විචිත්‍රං.
101	39	කලඤ-	කලඤක.
102	21	සංක-	සංකම.
103	21	සමන-	සමාන.
104	18	චෙතං-	චතං.
105	3	ගන්ත්වා-	ගශෙත්වා.
105	15	කාමො-	කාමා.
406	19	ඔපුජා-	ඔපුඤ්ජා.
106	42	නාලබ්හන්ති-	නාලබ්හන්ති භුඤ්ජිතුං.
107	7	සමාසො වස්සතා-	සමාසෙ වස්ස තො.
107	13	ත්තනො-	ත්තනා.
107	30	ඝෙස-	ඝෙසා.
107	36	මහන්තං-	මහන්තං අම්හාකං.
109	41	හිත-	හිතං.
110	6	වසෙන-	වසෙනෙව.
110	15	පාපකම්මං-	පාපං කම්මං.
110	31	ස්සති-	ස්සසි.
111	39	තෙහි-	තෙහි ධම්මෙහි.
111	39	අනනුලොමෙති-	න අනුලොමෙති.
112	22	ගමං-	ගමනං.
112	29	ඵළ-	ඵුව.
112	32	රහොභාවං-	රහොභවං.
113	32	පකාරාදීනවං-	පකාරං ආදීනවං.
115	3	ආරකා-	ආරතා.
115	5	සන්ත-	සන්ත.
115	25	පඤ්ඤ-	පඤ්ඤ.
115	44	අඤ්ඤං-	අඤ්ඤමපි.
117	15	භන්නො-	භන්නො.
118	11	වාදෙ-	වාදං.
123	27	අජ්ජුපගතො-	අජ්ඣුපගතො.
126	6	තබ්බො-	තබ්බා.
128	12	ඤ්ඤෙහි-	ඤ්ඤෙහි වා.
129	38	සබ්බෙසං-	සබ්බෙසමපි.
132	16	ලිඛ්‍ය-	ලිඛ්‍ය.
132	35	නඬො-	නට්ටො.

පිට.	පෙල.	අශුඛ.	ශුඛ.
137	29	නිරච්ඡාන-	තිරච්ඡාන.
140	35	පාලි-	පාලියං.
141	10	දුසිතොති-	දුසිතො.
141	16	නානං-	නාගං.
141	24	චාරියං-	චරියං.
142	28	එවතං-	එතං.
142	32	කාගවාරෙ-	කාගවාරෙ.
143	25	කලෙබලං-	කලෙබරං.
143	30	ලිම්ප-	ලිප්ප.
146	37	නාගිත-	නාගි.
153	31	වීමෙ-	වීඨෙ.
155	13	අණාපෙසි-	ආණාපෙසී.
157	39	අප-	ආප.
162	28	ජඩ්ඩ-	ජඩ්ඩ.
163	12	ඩඩි-	ඩඩි.
163	14	ඩ්ඩන-	ඩඩන.
164	16	නීදනා-	නිධානං.
166	1	ඛණිත්ව-	ඛණිත්වා.
166	8	පාතෙහි-	පාතෙති.
168	19	උඩාරෙති-	උව්වාරෙති.
168	39	නීගරන්නස්ස-	නිඝරන්තස්ස.
169	10	පුරෙති-	පුරති.
151	7	තස්මා-	තස්මා තථා.
173	42	අකාස-	ආකාසං.
176	20	බුද්දිකාසු-	බුද්දිකාසු.
176	23	බුද්දක-	බුද්දක.
176	36	සෙවවා-	සෙ වා.
177	2	ගච්ජන්ති-	ගණ්ඝන්ති.
178	16	දෙත්ව-	දෙත්වා.
178	30	ඩ්ඩ්ඩත්වා-	ඩ්ඩ්ඩත්වා.
179	18	අතික්ක-	අක්ක.
179	31	භාරදි-	භාරාදි.
180	19	පාතරාසදි-	පාතරාසාදි.
180	30	ගමනුපගං-	ගමනකං.
185	36	ජිත්තෙන-	විත්තෙන.
189	29	නම්තෙන-	නිම්තෙන.
193	25	ඨාන්ඃ-	ඨානා.
194	4	ඨිතං-	ඨම්තං.

පිට.	පෙල.	අඥබ.	ශුඛ.
194	35	නෙවව-	නෙව.
197	17	හාරිතුං-	හරිතුං.
197	33	හරිස්සාමීති	හරිස්සාමාති.
198	5	අණත්ති-	ආණත්ති.
198	16	අණ-	ආණා.
198	19	ගච්ඡෙතෙ-	ගච්ඡෙතං.
198	30	නියාමිතං-	නියමිතං.
199	35	පරාජිකං-	පාරාජිකං.
200	8	හටං-	හටං හටං.
201	17	නෙතතා-	නෙතන.
202	14	දනන්ති-	දනිකන්ති.
202	33	තස්සා-	තස්ස
205	5	රක්ඛරති-	රක්ඛති.
205	37	අද්දසාසුං-	අද්දසංසු.
205	42	පන්නෙති-	පන්නෙන.
206	2	ගණ්ති-	ගණ්ති.
206	23	කම්පි-	කප්පි.
208	16	ආගන්ත්වා-	අගන්ත්වා.
211	12	අහරි-	ආහරි.
212	26	සක්ඛ-	සක්ක.
218	7	භික්ඛු-	භික්ඛු එකතො.
223	1	තදි-	තාදි.
224	31	තාව-	තා ව.
226	14	තම්පි-	තං.
227	35	විතුප්පාදෙ-	විත්තුප්පාදෙ.
227	35	ගොගණො-	ගොණො.
228	2	{පවත්තමානං- / පවත්තමානං-}	පවත්තමානං.
228	3	නික්ඛන්තා-	නික්ඛමන්තා.
228	16	චස්සාරි-	චත්තාරි.
2 8	26	නයෙපි-	නයෙනෙව.
229	32	පුරියො-	පුරිසො.
231	16	භාවනං-	භාවානං.
232	37	ජවිත්වා-	ජවිත්වා ජවිත්වා.
233	11	නිග්ගණ්හනාය-	නිග්ගණ්හනා.
234	31	ලක්ඛණ-	පීති.
236	38	ණණන-	ණණනා.

පිට.	පෙළ.	අශුඛ.	ශුඛ.
239	15	තබ්බණං-	ඵබ්බණං.
240	4	ත්තෘ-	ත්තො.
240	31	ත්ත"ති-	ත්තං"ති.
201	8	පාතා-	පාතො.
241	33	මතොපි-	මතෙපි,
243	35	තතං-	තතා.
244	18	වෙරො-	වොරො.
245	23	ශිත-	ශිතා.
245	30	න්තරා-	න්තරාව.
246	21	තත්ථ-	තථා.
246	25	වණ්ණනා-	සංවණ්ණනා.
246	29	රාසි-	රාසිං.
257	35	පකා-	පිකා.
251	18	යත්ථා-	යථා.
251	33	පරා-	පාරා.
251	42	රස්සු-	රස්සං.
252	41	මීරිතෙපි-	මාරිතෙපි.
253	2	කානං-	කාදිනං.
253	37	පටි-	න පටි.
257	33	හණ්ථා-	පරිත්තං හණ්ථා.
258	5	පිත්ථා-	පිත්ථාපි.
259	4	අගමංසු-	අගමිංසු.
266	13	නූපජ්ජති-	නූප්පජ්ජති.
270	28	නිබ්බානං-	නිබ්බානං මෙ.
272	29	පමාණ-	පමාණං.
271	32	තබ්බාති-	තබ්බානි.
274	34	පදපාරෙ-	පදවාරෙ.
276	16	තික්කමිත්වා ගච්ඡති-	අතික්කමති.
180	14	අගාති-	ආගාති.
280	27	උඝාන-	වුඝාන.
280	29	උඝාය-	වුඝාය.
280	30	යො ච-	සො ච.
282	7	පඛගිතං-	සඛගිතං.
282	25	රොගො-	රාගො.
286	25	නප්පච්චයා-	නුප්පත්තියා.
287	5	ගෙති-	ගොති.
290	41	ඝඝ-	ඝට්ට.
291	11	ඝඝා-	ඝට්ටා.

පිට.	පෙල.	අශුඛ.	ශුඛ.
291	21	පුප්පුනං-	පුනප්පුනං.
291	24	සංවරං-	තං සංවරං.
294	12	වෙමකති-	වෙමතික.
294	27	ඉනත්ථිං-	ඉත්ථිනං.
305	34	නුප-	නුපා.
318	19	වෙළුවවනෙ-	වෙළුවනෙ.
322	14	රාන-	රානු.
322	19	අස-	අසු.
322	26	සති-	පති.
322	33	රොති-	රොන්ති.
322	33	රපි-	රාප.
324	19	ලිකං-	ලකං.
325	2	සාදි-	සාලාදි.
327	38	නාඤ-	නාඤ.
328	10	පාස-	පාසා.
328	22	මනෞ-	මානො.
328	23	අසඩො-	අසුඩො.
328	32	රඩා-	රඩං.
328	39	මජ්ඣ-	මජ්ඣා.
346	17	අඪා-	අඪ.
347	34	ආභා-	අභා.
348	41	ත්තරි-	ත්ථරි.
351	17	කුස-	කුල.
351	19	ප්පප-	ප්ප.
351	21	මලා-	මාලා.

නෙරසක වණ්ණනා නිඝිතා

———:x:x:———

දික්වැල්ලේ සුධර්මාධාර පරිවෙණාධිවාසී ගෞරවණීය මාතර සිරිසඛ මමාවරිය ඤාණිත්‍රසභ සවාමීන්වහන්සේ විසින් සුඛිපත්‍රය සාදාදීමෙන් මෙම පොත පිළිගන්නාලදී.

මෙහි හ්‍රස්වව තිබෙන දීර්ඝවියයුතු තැන්ද දීර්ඝව තිබෙන හ්‍රස්වවියයුතු තැන්ද-බොහෝසෙයින් සුඛිපත්‍රයට ඇතුළත් නොකෙළෙමු. දන්තජ මුඛජ අක්ෂර සුඛිය ගැණ වැඩිදුර ප්‍රමාද නොවීමු. විරුඛාත්ථයන් ප්‍රකාශ වන වචන ගැණ පමණක් සුඛිපත්‍රය යෙදූබැව් සැලකියයුතුයි.

විඤ්ඤාපනං.

1. විනයනයමනෙකං යො නිරොධානුගාමිං
දුරිතමල විනාසං ලොක නිත්ථාරණත්ථං
විපුල හිත ගවෙසං දෙසයි සඤ්ඤමීනං
තමතුල මුනිරාජං මුඩනාහං නමාමි.

2. විනය පරමමූලං දුක්ඛතො වෙ දඩානං
සිව සිව සුඛ මෙසන්තෙහි සම්මානනීයා
යහිමුජුපටිපත්තා යන්ති නිබ්බාණමග්ගං
පමුදිත හදයොහං තං නමෙ බුඩධම්මං

3. විනය ගුණපමාණං ජානමානං සමානං
විනය විධිමනූනං රක්ඛමානං පවීණං
විනය නය නිධානං ලොකිකානං පධානං
විනය හිතමලීනං සඞ්ඝමග්ගං නමාමි

4. විනයො මුනිරාජස්ස සාසනස්ස පවත්තියා
එකංසෙනෙව ආයූති ඤාතබ්බං ඉධ විඤ්ඤුනා

5. විනයං නයසාරෙහි විචිත්‍රං ලොකනායකො
විනයං විනයන්තො සො වෙනෙය්‍යානං අදෙසයි.

6. එවං සො විනයො නාම සාසනස්සොපකාරකො
දෙසිතො මුනිරාජෙන ඤත්වා සික්ඛන්තු සජ්ජනා

7. තස්මිං යෙ පටිපජ්ජන්තා භික්ඛවො හොන්ති සාධවො
ලභන්ති මොක්ඛසම්පත්තිං තෙ හොන්ති ජිනපූජකා

8. සුත්තන්තෙච විනට්ඨම්හි අභිධම්මෙ තථෙවච
විනයං යදි වත්තෙය්‍ය සාසනං පුන තිට්ඨති

9. එවං විසිට්ඨ මූලත්තා සාසනට්ඨිතියා චිරං
තථා මොක්ඛාවගාහත්තා උපාලිප්පමුඛා එහි

10. ආනෙසුං අවිනාසෙන්තො ජම්බුදීපෙ මනොරමෙ
තතො මහින්දපමුඛා ලඞ්කාදීපං සමානයුං

11. තස්ස අට්ඨකථාචාපි තෙහෙව පනිධාභතා
සබ්බසො දීපභාසාය සණ්ඨිතා පුන සීහලෙ

12. බුඩසොසොති නාමෙන විස්සුතො අත්ථකොවිදො
ආගන්ත්වාථ ඉමං දීපං බුඩසාසන දීපකො

13. අසෙස දෙසවාසීනං හිතත්ථාය වීවක්ඛණො
සීහලට්ඨකථානන්තු සාරත්ථං අවිනාසිය

14. පහාය සීහලං භාසං තං තං අට්ඨකථානයං
පක්ඛිපිත්වාන එකජ්ඣං සබ්බසො සමවෙක්ඛිය

15. **සමන්තපාසාදිකාති** විස්සුතං අත්ථවණ්ණනං
අකාසි තන්තිභාසාය සුවිසුඩ්ත්ථ නිස්සිතං

16. සා එසට්ඨකථා නාම විනයස්සො පකාරිකා
සම්මොහං පතිසාතෙත්වා දෙති අත්ථබ්බිනිච්ඡයං

17. තස්මා භික්ඛූහි සක්කච්චං කත්වාන ආදරං ඉධ
පරියාපුණිතබ්බාව පටිපත්තිරතෙහි තු

18. එවං මහග්ඝතං මත්වා අස්සා අට්ඨකථායහි
පවරා දිගරුසඤ්ඤෝ **පඤ්ඤාලොකාසභො** කවී

19. එතං භාගං ගීතත්ථාය ලිපිකාර පමාදජෙ
දෙසෙ අපනුදන්තො සො සොධෙසි ජිනමාමකො

20. **සුගතවිතය** ඉච්චාදි අපරවහයවා සුධී
විපුලසෙනාසභො ථෙරො පටිග්ගණ්හි විසොධනත්ති.

පී. වී. ඇම්. වී. ප්‍රඥාලොකාසභ.

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයසංවණ්ණනා.

නමොතස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

යො කප්පකොටීහිපි අප්පමෙය්‍යං–කාලං කරොන්තො අතිදුක්කරානි,
ඛෙදං ගතො ලොකහිතාය නාථො–නමො මහාකාරුණිකස්ස තස්ස.
අසම්බුධං බුඩනිසෙවිතං යං–භවාභවං ගච්ඡති ජීවලොකො,
නමො අවිජ්ජාදිකිලෙසජාල–විධංසිනො ධම්මවරස්ස තස්ස.
ගුණෙහි යො සීලසමාධිපඤ්ඤා–විමුත්තිඤ්ඤාණප්පභූතීහි යුත්තො,
ඛෙත්තං ජනානං කුසලත්ථිකානං–තමරියසඞ්ඝං සිරසා නමාමි.
ඉච්චෙවමච්චන්තනමස්සනීයං–නමස්සමානො රතනත්තයං යං,
පුඤ්ඤාභිසන්දං විපුලං අලත්ථං–තස්සානුභාවෙන හතන්තරායො.
යස්මිං ඨිතෙ සාසනමඨිතස්ස–පතිඨිතං හොති සුසණ්ඨිතස්ස,
තං වණ්ණයිස්සං විනයං අම්ස්සං–නිස්සාය පුබ්බාචරියානුභාවං.
කාමං ච පුබ්බාචරියාසභෙහි–ඤ්ඤාණම්බුනිඩොතමලාසවෙහි,
විසුඩවිජ්ජාපටිසම්භිදෙහි–සඩම්මසංවණ්ණනකොවිදෙහි.
සලෙලඛියෙ නොසුලභූපමෙහි–මහාවිහාරස්ස ධජූපමෙහි,
සංවණ්ණිතොයං විනයො නයෙහි–චිත්තෙහි සම්බුඩවරත්ථයෙහි.
සංවණ්ණනා සීහළදීපකෙන–වාක්‍යෙන එසා පන සඞ්ඛටත්තා,
න කිචි අත්ථං අභිසම්භුනාති–දීපන්තරෙ භික්ඛුජනස්ස යස්මා.
තස්මා ඉමං පාළිනයානුරූපං–සංවණ්ණනං දානි සමාරභිස්සං,
අජ්ඣෙසනං බුඩසිරිව්හයස්ස–ථෙරස්ස සම්මා සමනුස්සරන්තො.
සංවණ්ණනං තං ච සමාරභන්තො–තස්සා මහා අඨකථං සරීරං,
කත්වා මහාපච්චරියං තථෙව–කුරුන්දිනාමාදිසු විස්සුතාසු.
විනිච්ඡයො අඨකථාසු වුත්තො–යො යුත්තමත්ථං අපරිච්චජන්තො,
තතොපි අන්තොගධථෙරවාදං–සංවණ්ණනං සම්ම සමාරභිස්සං.
තං මෙ නිසාමෙන්තු පසන්නචිත්තා–ථෙරා ච භික්ඛූ නවමජ්ඣිමා ච,
ධම්මප්පදීපස්ස තථාගතස්ස–සක්කච්ච ධම්මං පතිමානයන්තා.
බුඩෙන ධම්මො විනයොච වුත්තො–යො තස්ස පුත්තෙහි තථෙවඤ්ඤාතො,
සො යෙහි තෙසං මතිමච්චජන්තා–යස්මා පුරෙ අඨකථා අකංසු.
තස්මා හි යං අඨකථාසු වුත්තං–තං වජ්ජයිත්වාන පමාදලෙඛං,
සබ්බම්පි සික්ඛාසු සගාරවානං–යස්මා පමාණං ඉධ පණ්ඩිතානං.

තතො ච භාසන්තරමෙව හිත්වා–විත්ථාරමග්ගං ච සමාසයිත්වා,
විනිච්ඡයං සබ්බමසෙසයිත්වා–තන්තිකකමං කචි අවොක්කමිත්වා.
සුත්තන්තිකානං වචනානමත්ථං–සුත්තානුරූපං පරිදිපයන්ති,
යස්මා අයං හෙස්සති වණ්ණනාපි–සක්කච්ච තස්මා අනුසික්ඛිතබ්බාති.

තත්ථ "තං වණ්ණයිස්සං විනයන්ති" වුත්තත්තා විනයො තාව වචත්ථපෙතබ්බො, තෙනෙතං වුච්චති:– විනයො නාම ඉධ සකලං විනය පිටකං අධිප්පෙතං. සංවණ්ණනත්ථං පනස්ස අයං මාතිකා:–

වුත්තං යෙන යදා යස්මා–ධාරිතං යෙන චාභතං,
යත්ථප්පතිඝිතං චෙත–මෙතං වත්වා විධිං තතො.
තෙනාති ආදිපාඨස්ස–අත්ථං නානප්පකාරතො,
දස්සයන්තො කරිස්සාමි–විනයස්සත්ථවණ්ණනන්ති.

තත්ථ "වුත්තං යෙන යදා යස්මා" ති ඉදං තාව වචනං "**තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවා වෙරඤ්ජායං විහරති**" ති එවමාදිවචනං සන්ධාය වුත්තං. ඉදං හි බුද්ධස්ස භගවතො අත්තපච්චක්ඛවචනං න හොති, තස්මා වත්තබ්බමෙතං, ඉදං වචනං කෙන වුත්තං, කදා වුත්තං කස්මා ච වුත්තන්ති. ආයස්මතා උපාලිත්ථෙරෙන වුත්තං තං ච පන පඨමමහාසඞ්ගීතිකාලෙ, පඨමමහාසඞ්ගීති නාම චෙසා කිචාපි පචසතිකසඞ්ගීති ක්ඛන්ධකෙ වුත්තා, නිදාන කොසල්ලත්ථං පන ඉධාපි ඉමිනා නයෙන වෙදිතබ්බා.

ධම්මචක්කප්පවත්තනං හි ආදිං කත්වා යාව සුභද්දපරිබ්බාජකවිනයනා කතබුද්ධකිච්චෙ කුසිනාරායං උපවත්තනෙ මල්ලානං සාලවනෙ යමකසාලානමන්තරෙ විසාඛපුණ්ණමදිවසෙ පච්චුසසමයෙ අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බුතෙ භගවති ලොකනාථෙ භගවතො පරිනිබ්බානෙ සන්නිපතිතානං සත්තන්නං භික්ඛුසතසහස්සානං සඞ්ඝත්ථෙරො ආයස්මා මහාකස්සපො සත්තාහ පරිනිබ්බුතෙ භගවති සුභද්දෙන බුද්ධපබ්බජිතෙන "අලං ආවුසො මා සොචිත්ථ මා පරිදෙවිත්ථ සුමුත්තා මයං තෙන මහාසමණෙන උපද්දුතා ච හොම ඉදං වො කප්පති ඉදං වො න කප්පතීති, ඉදානි පන මයං යං ඉච්ඡිස්සාම තං කරිස්සාම යං න ඉච්ඡිස්සාම න තං කරිස්සාමා" ති වුත්තවචනමනුස්සරන්තො ඨානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං පාපභික්ඛූ අතීතසත්ථුකං පාවචනන්ති මඤ්ඤමානා පක්ඛං ලභිත්වා න චිරස්සෙව සඞ්ඝමං අන්තරධාපෙය්‍යුං, යාව ච ධම්මවිනයො තිඨති තාව අනතීතසත්ථුකමෙව පාවචනං හොති, වුත්තං හෙතං භගවතා " යො වො ආනන්ද මයා ධම්මො ච විනයො ච දෙසිතො පඤ්ඤත්තො සො වො මමච්චයෙන සත්ථා" ති, යන්නුනාහං ධම්මං ච විනයං ච සඞ්ගායෙය්‍යං යථයිදං සාසනං අඞ්නියං අස්ස චිරඝිතිකං, යං චාහං භගවතා "ධාරෙස්සසි පන මෙ ත්වං කස්සප සාණානි පංසුකූලානි නිබ්බසනානී" ති වත්වා චීවරෙ සාධාරණපරිභොගෙන චෙව " අහං භික්ඛවෙ යාවදෙව ආකඞ්ඛාමි විවිච්චෙව කාමෙහි–:පෙ:– පඨමං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි, කස්සපොපි භික්ඛවෙ යාවදෙව ආකඞ්ඛති විවිච්චෙව කාමෙහි–:පෙ:– පඨමං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති"ති එවමාදිනා නයෙන නවානුපුබ්බවිහාරඡළභිඤ්ඤාප්පභෙදෙ උත්තරිමනුස්ස ධම්මෙ අත්තනා සමසමඨපනෙන ච අනුග්ගහිතො, තස්ස මෙ කිමඤ්ඤං ආනණ්‍යං භවිස්සති, නනු මං භගවා රාජා විය සකකවචඉස්සරියානු

ප්පදානෙන අත්තනො කුලවංසපතිඨාපකං පුත්තං සඞ්ම්මවංසපතිඨාප කො මෙ අයං භවිස්සතීති මන්ත්වා ඉමිනා අසාධාරණෙන අනුග්ගහෙන අනුග්ගහෙසීති චින්තයන්තො ධම්මවිනයසඞ්ගායනත්ථං භික්ඛූනං උස්සාහං ජනෙසීති. යථාහ:–"අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො භික්ඛූ ආමන්තෙසි:– එකම්දාහං ආවුසො සමයං පාවාය කුසිනාරං අඩානමග්ගපටිපන්නො මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සඞ්ං පඤ්චමත්තෙහි භික්ඛුසතෙහී"ති සබ්බං සුභද්ද කණ්ඩං විත්ථාරතො වෙදිතබ්බං. තතො පරං ආහ:– "හන්ද මයං ආවුසො ධම්මච විනයච සඞ්ගායෙය්‍යාම, පුරෙ අධම්මො දිප්පති, ධම්මො පටිබාහියති, අවිනයො දිප්පති, විනයො පටිබාහියති, පුරෙ අධම්මවාදිනො බලවන්තො හොන්ති, ධම්මවාදිනො දුබ්බලා හොන්ති, අවිනයවාදිනො බලවන්තො හොන්ති, විනයවාදිනො දුබ්බලා හොන්තීති. භික්ඛූ ආහංසු තෙන හි භන්තෙ ථෙරො භික්ඛූ උච්චිනතූ"ති. ථෙරො සකලනවඞ්ගසත්ථු සාසනපරියත්තිධරෙ පුථුජ්ජනසොතාපන්නසකදාගාමිඅනාගාමිසුක්ඛවිපස්සකඛීණාසවභික්ඛූ අනෙකසතෙ අනෙකසහස්සෙ ච වජ්ජෙත්වා තිපිටකසබ්බපරියත්තිපභෙදධරෙ පටිසම්භිදාප්පත්තෙ මහානුභාවෙ යෙභුය්‍යෙන භගවතා එතදග්ගං ආරොපිතෙ තෙවිජ්ජාදිභෙදෙ ඛීණාසවභික්ඛූ යෙව එකූනපචසතෙ පරිග්ගහෙසි. යෙ සන්ධාය ඉදං වුත්තං:– "අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො එකෙනූනපචඅරහන්තසතානි උච්චිනී"ති. කිස්ස පන ථෙරො එකෙනූනමකාසීති. ආයස්මතො ආනන්දත්ථෙරස්ස ඔකාසකරණත්ථං, තෙන හායස්මතා සහාපි විනාපි න සක්කා ධම්මසඞ්ගීති කාතුං, සො හායස්මා සෙඛො සකරණීයො තස්මා සහාපි නසක්කා, යස්මා පනස්ස කිචි දසබලදෙසිතං සුත්තගෙය්‍යාදිකං භගවතො අසම්මුඛා පටිග්ගහිතං නාම නත්ථි, තස්මා විනාපි න සක්කා. යදි එවං සෙඛොපි සමානො ධම්මසඞ්ගීතියා බහූපකාරත්තා ථෙරෙන උච්චිනිතබ්බො අස්ස, අථ කස්මා න උච්චිනිතොති, පරූපවාදවිවජ්ජනතො. ථෙරො හි ආයස්මන්තෙ ආනන්දෙ අතිවිය විස්සත්ථො අහොසි. තථා හි නං සිරස්මිං පලිතෙසු ජාතෙසුපි "නවායං කුමාරකො මත්තමඤ්ඤාසී" ති කුමාරකවාදෙන වදති, සක්‍යකුලප්පසුතො චායමායස්මා තථාගතස්ස භාතා චූළපිතුපුත්තො, තත්‍ර හි භික්ඛූ ඡන්දාගමනං විය මඤ්ඤමානා බහූ අසෙක්ඛපටිසම්භිදාප්පත්තෙ භික්ඛූ ඨපෙත්වා ආනන්දංසෙක්ඛපටිසම්භිදාප්පත්තං ථෙරො උච්චිනීති උපවදෙය්‍යුං, තං පරූපවාදං පරිවජ්ජෙන්තො ආනන්දං විනා සඞ්ගීති න සක්කා කාතුං භික්ඛූනං යෙවානුමතියා ගහෙස්සාමීති තං න උච්චිනී. අථ සයමෙව භික්ඛූ ආනන්දස්සත්ථාය ථෙරං යාචිංසු. යථාහ:– "භික්ඛූ ආයස්මන්තං මහාකස්සපං එතදවොචුං:– අයං භන්තෙ ආයස්මා ආනන්දො කිචාපි සෙඛො අභබ්බො ඡන්දා දොසා භයා මොහා අගතිං ගන්තුං, බහු චානෙන භගවතො සන්තිකෙ ධම්මො ච විනයො ච පරියත්තො, තෙන හි භන්තෙ ථෙරො ආයස්මන්තම්පි ආනන්දං උච්චිනතූ"ති. අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො ආයස්මන්තම්පි ආනන්දං උච්චිනි. එවං භික්ඛූනං අනුමතියා උච්චිනිතෙන තෙනායස්මතා සද්ධිං පචථෙරසතානි අහෙසුං. අථ ඛො ථෙරානං භික්ඛූනං එතදහොසි:– කත්ථ නුඛො මයං ධම්මච විනයච සඞ්ගායෙය්‍යාමාති. අථ ඛො ථෙරානං භික්ඛූනං එතදහොසි:–රාජගහං ඛො මහාගොචරං පහූතසෙනාසනං යන්නූන මයං රාජගහෙ වස්සං වසන්තා ධම්මච විනයච සඞ්ගායෙය්‍යාම, න අඤ්ඤෙ භික්ඛූ රාජගහෙ වස්සං උපගච්ඡෙය්‍යුන්ති. කස්මා පන නෙසං එතදහොසි, ඉදං

අම්හාකං ථාවරකම්මං, කොචි විසභාගපුග්ගලො සඞ්ඝමජ්ඣං පවිසිත්වා උක්කොටෙය්‍යාති. අථායස්මා මහාකස්සපො ඤත්තිදුතියෙන කම්මෙන සාවෙසි, තං සඞ්ගිතික්ඛන්ධකෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

අථ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානතො සත්තසු සාධුකීළනදිවසෙසු සත්තසු ච ධාතුපූජාදිවසෙසු වීතිවත්තෙසු අඩ්මාසො අතික්කන්තො ඉදානි ගිම්හානං දියඩ්ඪො මාසො සෙසො උපකට්ඨා වස්සූපනායිකාති මන්ත්වා මහාකස්සපත්ථෙරො රාජගහං ආවුසො ගච්ඡාමාති උපඩ්ඪං භික්ඛුසඞ්ඝං ගහෙත්වා එකං මග්ගං ගතො, අනුරුඩත්ථෙරොපි උපඩ්ඪං ගහෙත්වා එකං මග්ගං ගතො, ආනන්දත්ථෙරො පන භගවතො පත්තචීවරං ගහෙත්වා භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතො සාවත්ථිං ගන්ත්වා රාජගහං ගන්තුකාමො යෙන සාවත්ථි තෙන චාරිකං පක්කාමි. ආනන්දත්ථෙරෙන ගතගතඨානෙ මහාපරිදෙවො අහොසි, භන්තෙ ආනන්ද කුහිං සත්ථාරං ඨපෙත්වා ආගතොසීති. අනුපුබ්බෙන පන සාවත්ථිං අනුප්පත්තෙ ථෙරෙ භගවතො පරිනිබ්බානදිවසෙ විය මහාපරිදෙවො අහොසි, තත්‍ර සුදං ආයස්මා ආනන්දෙ අනිච්චතාදිපටිසංයුත්තාය ධම්මියා කථාය තං මහාජනං සඤ්ඤාපෙත්වා ජෙතවනං පවිසිත්වා දසබලෙන වසිතගන්ධකුටියා වාරං විවරිත්වා මචපීඨං නීහරිත්වා පපෙථාටෙත්වා ගන්ධකුටිං සම්මජ්ජිත්වා මිලාතමාලාකචවරං ඡඩ්ඩෙත්වා මඤ්චපීඨං අතිහරිත්වා පුන යථාඨානෙ ඨපෙත්වා භගවතො ඝිතකාලෙ කරණීයං වත්තං සබ්බමකාසි. අථ ථෙරො භගවතො පරිනිබ්බානතො පපභුති ඨානනිසජ්ජබහුලත්තා උස්සන්නධාතුකං කායං සමස්සාසෙතුං දුතියදිවසෙ ඛීරවිරෙචනං පිවිත්වා විහාරෙ යෙව නිසීදි. යං සන්ධාය සුභෙන මාණවෙන පහිතං මාණවකං එතදවොච:– "අකාලො ඛො මාණවක අත්ථි මෙ අජ්ජ භෙසජ්ජමත්තා පීතා, අප්පෙවනාම සෙවපි උපසංකමෙය්‍යාමා"ති. දුතියදිවසෙ චෙතකත්ථෙරෙන පච්ඡාසමණෙන ගන්ත්වා සුභෙන මාණවෙන පුඨො දීඝනිකායෙ සුභසුත්තං නාම දසමං සුත්තමභාසි. අථ ථෙරො ජෙතවනවිහාරෙ ඛණ්ඩපුල්ලපටිසඞ්ඛරණං කාරාපෙත්වා උපකඨාය වස්සූපනායිකාය රාජගහං ගතො, තථා මහාකස්සපත්ථෙරො අනුරුඩත්ථෙරො ච සබ්බං භික්ඛුසඞ්ඝං ගහෙත්වා රාජගහමෙව ගතො.

තෙන ඛොපන සමයෙන රාජගහෙ අඨාරස මහාවිහාරා හොන්ති, තෙ සබ්බෙපි ඡඩ්ඩිතපතිතඋක්ලාපා අහෙසුං. භගවතො හි පරිනිබ්බානෙ සබ්බෙ භික්ඛූ අත්තනො අත්තනො පත්තචීවරං ගහෙත්වා විහාරෙ ච පරිවෙනෙ ච ඡඩ්ඩෙත්වා අගමංසු. තත්ථ ථෙරා භගවතො වචනපූජනත්ථං තිත්ථියවාදපරිමොචනත්ථ ච පඨමං මාසං ඛණ්ඩපුල්ලපටිසඞ්ඛරණං කරොමාති චින්තෙසුං. තිත්ථියා හි එවං වදෙය්‍යුං:–"සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකා සත්ථරි ඨිතෙ යෙව විහාරෙ පටිජග්ගිංසු, පරිනිබ්බුතෙ ඡඩ්ඩෙසු"න්ති. තෙසං වාදපරිමොචනත්ථ චින්තෙසුන්ති වුත්තං හොති. වුත්තම්පි චෙතං:–"අථ ඛො ථෙරානං භික්ඛූනං එතදහොසි:– භගවතා ඛො ආවුසො ඛණ්ඩපුල්ලපටිසඞ්ඛරණං වණ්ණිතං, හන්ද මයං ආවුසො පඨමං මාසං ඛණ්ඩපුල්ලපටිසඞ්ඛරණං කරොම, මජ්ඣිමං මාසං සන්නිපතිත්වා ධම්මං ච විනයං ච සඞ්ගායිස්සාමා"ති. තෙ දුතියදිවසෙ ගන්ත්වා රාජවාරෙ අඨංසු, අජාතසත්තු රාජා ආගන්ත්වා වන්දිත්වා කිං භන්තෙ ආගතත්ථාති අත්තනා කත්තබ්බං කිච්චං පටිපුච්ඡි, ථෙරා අඨාරසමහාවිහාරපටිසඞ්ඛරණත්ථාය හත්ථකම්මං පටිවෙදෙසුං, සාධු භන්තෙති රාජා හත්ථකම්මකාර

කෙ මනුස්සෙ අදාසි, ථෙරා පඨමං මාසං සබ්බවිහාරපටිසඞ්ඛරණං කාරාපෙත්වා රඤ්ඤො ආරොචෙසුං:–නිට්ඨිතං මහාරාජ විහාරපටිසඞ්ඛරණං, ඉදානි ධම්මවිනයසඞ්ගහං කරොමාති. සාධු භන්තෙ විස්සත්ථා කරොථා මයහං ආණාචක්කං, තුම්හාකං ධම්මචක්කං හොතු, ආණාපෙථ මෙ භන්තෙ කිං කරොමීති. ධම්මසඞ්ගහං කරොන්තානං භික්ඛූනං සන්නිසජ්ජඨානං මහාරාජාති. කත්ථ කරොම් භන්තෙති. වෙහාරපබ්බතපස්සෙ සත්තපණ්ණිගුහාවාරෙ කාතුං යුත්තං මහාරාජාති. සාධු භන්තෙති ඛො රාජා අජාතසත්තු විස්සකම්මුනා නිම්මිතසදිසං සුවිභත්තභිත්තිත්ථම්භසොපානං නානාවිධමාලාකම්ම ලතාකම්මවිචිත්තං අභිභවන්තම්ව රාජභවන විභූතිං අපහසන්තම්ව දෙවවිමානසිරිං සිරියා නිකෙතම්ව එකනිපාත තිත්ථම්ව ච දෙවමනුස්සනයනවිහඞ්ගානං ලොකරාමණෙය්‍යකම්ව සමපිණ්ඩිතං දඨබ්බසාරමණ්ඩං මණ්ඩපං කාරපෙත්වා විවිධකුසුමදාම ඔලම්බක විනිග්ගිලන්තවාරුවිතානං රතනවිචිත්‍රමණිකොට්ටිමතලම්ව ච නංනානාපුප්ඵූපහාරවිචිත්‍ර සුපරිනිඝිතභූමිකම්මං බ්‍රහ්මවිමානසදිසං අලඞ්කරිත්වා තස්මිං මහාමණ්ඩපෙ පචසතානං භික්ඛූනං අනගඝානි පචකපපියඝච්චත්ථරණසතානි පඤ්ඤපෙත්වා දක්ඛිණභාගං නිස්සාය උත්තරාභිමුඛං ථෙරාසනං මණ්ඩපමජ්ඣෙ පුරත්ථාභිමුඛං බුඩ්ඪස්ස භගවතො ආසනාරහං ධම්මාසනං පඤ්ඤපෙත්වා දන්තඛචිතං විජනිචෙත්ථ ඨපෙත්වා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ආරොචාපෙසි:– නිඝිතං භන්තෙ මම කිච්චන්ති. භික්ඛූ ආයස්මන්තං ආනන්දං ආහංසු:–“ සෙව ආවුසො සන්නිපාතො, ත්වං ච සෙඛො සකරණීයො තෙන තෙ න යුත්තං සන්නිපාතං ගන්තුං, අප්පමත්තො හොහී” ති. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දො සෙව සන්නිපාතො නඛොපන මෙතං පතිරූපං ස්වාහං සෙඛො සමානො සන්නිපාතං ගච්ඡෙය්‍යන්ති බහුදෙව රත්තිං කායගතාසතියා වීතිනාමෙත්වා රත්තියා පච්චසසමයං චඞ්කමා ඔරොහිත්වා විහාරං පවිසිත්වා නිපජ්ජිස්සාමීති කායං ආවජ්ජෙසි, වෙ පාදා භූමිතො මුත්තා, අප්පත්තච සීසං බිම්බොහනං, එතස්මිං අන්තරෙ අනුපාදාය ආසවෙහි චිත්තං විමුච්චි. අයං හි ආයස්මා චඞ්කමෙන ඛහි වීතිනාමෙත්වා විසෙසං නිබ්බත්තෙතුමසක්කොන්තො චින්තෙසි:–නනු මං භගවා එතදවොච:–“කතපුඤ්ඤොසි ත්වං ආනන්ද පධානමනුයුජ ඛිප්පං හොහි අනාසවො”ති, බුඩ්ඪානම කථාදොසො නාම නත්ථි, මම අච්චාරඬං විරියං, තෙන මෙ චිත්තං උඩච්චාය සංවත්තති, හන්දාහං විරියසමතං යොජෙමීති. චඞ්කමා ඔරොහිත්වා පාදධොවනඨානෙ ඨත්වා පාදෙ ධොවිත්වා විහාරං පවිසිත්වා මචකෙ නිසීදිත්වා ථොකං විස්සමිස්සාමීති කායං මඤ්චකෙ උපනාමෙසි, වෙ පාදා භූමිතො මුත්තා, සීසං බිම්බොහනමසම්පත්තං, එතස්මිං අන්තරෙ අනුපාදාය ආසවෙහි චිත්තං විමුත්තං, චතුඉරියාපථවිරහිතං ථෙරස්ස අරහත්තං අහොසි. තෙන ඉමස්මිං සාසනෙ අනිපන්නො අනිසින්නො අඝිතො අචඞ්කමන්තො කොභික්ඛු අරහත්තං පත්තොති වුත්තෙ ආනන්දත්ථෙරොති වත්තුං වට්ටති.

අථ ථෙරා භික්ඛූ දුතියදිවසෙ කතභත්තකිච්චා පත්තචීවරං පටිසාමෙත්වා ධම්මසභායං සන්නිපතිතා, ආනන්දත්ථෙරො පන අත්තනෙ, අරහත්තප්පත්තිං ඤාපෙතුකාමො භික්ඛූහි සඞ්ඝං න ගතො, භික්ඛූ යථා බුඩ්ඪං අත්තනො අත්තනො පත්තාසනෙ නිසීදන්තා ආනන්දත්ථෙරස්ස ආසනං ඨපෙත්වා නිසින්නා, තත්ථ කොහි චාපි එතමාසනං කස්සාති වුත්තෙ ආනන්දස්සාති, ආනන්දො පන කුහිං ගතොති. තස්මිං සමයෙ ථෙරො

කිත්තෙසි:- ඉදානි මියසං ගමිනාභාලොති. තතො අත්තනො ආහු භාවං දස්සෙන්තො පඨමියං භික්ඛුනිවිභඞ්ගං අත්තනො ආසනෙයෙව අත්ති, හං දස්සෙසි. ආභාසෙන තග්ගිනා නිසිදියිසි එතෙ. එවං නිසින්නෙ තස්මිං ආයස්මන්තෙ මහාභාස්සපත්තෙරෙ භික්ඛු ආමන්තෙසි:- ආවුසො නි පඨමං සඞ්ඝායාමි ධම්මං වා විනයං වාති. භික්ඛු ආභාසු:- භන්තෙ මහාභාස්සප විනයො නාම බුද්ධසාසනස්ස ආයු, විනයෙ ඨිතෙ සාසනං ඨිතං නොති, තස්මා පඨමං විනයං සඞ්ඝායාමාති. සං ධුරං කත්වා ති, ආයස්මන්තං උපාලිත්ති, කිං ආභන්තෙ නපපහොතීති, නො නපපහොති. අථව බො පන සම්මාසම්බුද්ධො ධරමාහො යෙව විනයපරියත්තිං කිස්සාය ආයස්මන්තං උපාලිං එතදග්ගෙ ඨපෙසි:- "එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකාභං භික්ඛූනං විනයධරාභං යදිදං උපාලී"ති. තස්මා උපාලිත්තෙරං සුවිත්වා විනයං සඞ්ඝායාමාති. තතො ථෙරො විනයං පුච්ඡිස්සාමාය අත්තනාව අත්තනාභං සම්මන්තෙත්වා ආයස්මා උපාලි උථායාසනා එකංසං චීවරං කත්වා ථෙරෙ භික්ඛූ වන්දිත්වා ධම්මාසනෙ නිසිදි දන්තඛචිතං විජනිං ගහෙත්වා. තතො ආයස්මා මහාකස්සපො ථෙරාසනෙ නිසිදිත්වා ආයස්මන්තං උපාලිං විනයං පුච්ඡි:- පඨමං ආවුසො උපාලි පාරාජිකං කත්ථ පඤ්ඤත්තන්ති, වෙසාලියං භණෙන්ති, කං ආරබ්භාති, සුදින්නං කලන්දපුත්තං ආරබ්භාති, කිස්මිං වත්ථුස්මින්ති, මෙථුනධම්මෙති, අථබො ආයස්මා මහාකස්සපො ආයස්මන්තං උපාලිං පඨමස්ස පාරාජිකස්ස වත්ථුම්පි පුච්ඡි නිදානම්පි පුච්ඡි පුග්ගලම්පි පුච්ඡි පඤ්ඤත්තිම්පි පුච්ඡි අනුපඤ්ඤත්තිම්පි පුච්ඡි ආපත්තිම්පි පුච්ඡි අනාපත්තිම්පි පුච්ඡි, යථාව පඨමස්ස තථා දුතියස්ස තථා තතියස්ස තථා චතුත්ථස්ස පාරාජිකස්ස වත්ථුම්පි පුච්ඡි -:පෙ:- අනාපත්තිම්පි පුච්ඡි, ප්‍රඥා පුථු උපාලිත්තෙරෙ විස්සජ්ජෙසි. තතො ඉමානි චත්තාරි පාරාජිකානි පාරාජිකභණ්ඩං නාම ඉදානි සඞ්ගහං ආරොපෙත්වා ඨපෙසුං, තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසානි තෙරසකණ්ඩානි ඨපෙසුං, වෙඝිකාපදානි අනියතානීති ඨපෙසුං, තිංස නිස්සග්ගිය පාචිත්තියානීති ඨපෙසුං, වෙනවුතිපාචිත්තියානීති ඨපෙසුං, චත්තාරි පාටිදෙසනියානීති ඨපෙසුං, සත්තසතති සේඛියානීති ඨපෙසුං, සත්ත ධම්මෙ අධිකරණසමථාති ඨපෙසුං, එවං මහාවිභඞ්ගං සඞ්ගහං ආරොපෙත්වා භික්ඛුනිවිභඞ්ගෙ අට්ඨ ගරුකාපත්තිආදිං පාරාජිකභණ්ඩං නාම ඉදානි ඨපෙසුං, සත්තරස සඞ්ඝාදිසෙසානි සත්තරසකණ්ඩානි ඨපෙසුං, තිංස නිස්සග්ගිය පාචිත්තියානීති ඨපෙසුං, ඡසට්ඨිසතගරුකාපත්තිආදිං පාචිත්තියානීති ඨපෙසුං, අට්ඨ ගරුකාපත්තිආදිං පාටිදෙසනියානීති ඨපෙසුං, පඤ්ඤත්තානි සික්ඛාපදානි සෙඛියානීති ඨපෙසුං, සත්ත ධම්මෙ අධිකරණසමථාති ඨපෙසුං, එවං භික්ඛුනී විභඞ්ගං සඞ්ඝහං ආරොපෙත්වා එතෙනෙව උපායෙන ඛන්ධකපරිවාරෙපි ආරොපෙසුං, එවමෙතං ඝ උභතොවිභඞ්ගඛන්ධකපරිවාරං විනයපිටකං සඞ්ඝහමාරුළ්හං සඞ්ඛි මහාකස්සපත්ථෙරෝ පුථු, උපාලිත්තෙරෝ විස්ස

ජෙට්ඨි, පුච්ඡාවිස්සජ්ජනපරියොසානෙ පච අරහන්තසතානි සඞ්ගහං ආරොච්තනයෙනෙව ගණසජ්ඣායමකංසු, විනයසඞ්ගහාවසානෙ උපාලිත්ථෙරො දන්තඛචිතං විජනිං නික්ඛිපිත්වා ධම්මාසනා ඔරොහිත්වා බුද්ධෙ භික්ඛු වන්දිත්වා අත්තනො පත්තාසනෙ නිසීදි.

විනයං සඞ්ගායිත්වා ධම්මං සඞ්ගායිතුකාමො ආයස්මා මහාකස්සපො භික්ඛූ පුච්ඡි:- ධම්මං සඞ්ගායන්තෙහි කං පුග්ගලං ධුරං කත්වා ධම්මො සඞ්ගායිතබ්බොති. භික්ඛූ ආනන්දත්ථෙරං ධුරං කත්වාහි ආහංසු. අථඛො ආයස්මා මහාකස්සපො සඞ්ඝං ඤාපෙසි:- "සුණාතු මෙ ආවුසො සඞ්ඝො යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ආනන්දං ධම්මං පුච්ඡෙය්‍ය"න්ති, අථඛො ආයස්මා ආනන්දො සඞ්ඝං ඤාපෙසි:- "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ආයස්මන්තං මහාකස්සපෙන ධම්මං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙය්‍ය"න්ති. අථඛො ආයස්මා ආනන්දො උඩ්ඪායසන්නා එකංසං චීවරං කත්වා ථෙරෙ භික්ඛූ වන්දිත්වා ධම්මාසනෙ නිසීදි දන්තඛචිතං විජනිං ගහෙත්වා. මහාකස්සපත්ථෙරො ආනන්දත්ථෙරං ධම්මං පුච්ඡි:- බ්‍රහ්මජාලං ආවුසො ආනන්ද කත්ථ භාසිතන්ති, අන්තරා ච භන්තෙ රාජගහං අන්තරා ච නාලන්දං රාජාගාරකෙ අම්බලට්ඨිකායන්ති, කං ආරබ්භාති, සුප්පියඤ්ච පරිබ්බාජකං බ්‍රහ්මදත්තඤ්ච මාණවකන්ති. අථඛො ආයස්මා මහාකස්සපො ආයස්මන්තං ආනන්දං බ්‍රහ්මජාලස්ස නිදානම්පි පුච්ඡි, පුග්ගලම්පි පුච්ඡි. සාමඤ්ඤඵලං පනාවුසො ආනන්ද කත්ථ භාසිතන්ති, රාජගහෙ භන්තෙ ජීවකම්බවනෙති, කෙන සද්ධින්ති, අජාතසත්තුනා වෙදෙහිපුත්තෙන සද්ධින්ති. අථඛො ආයස්මා මහාකස්සපො ආයස්මන්තං ආනන්දං සාමඤ්ඤඵලස්ස නිදානම්පි පුච්ඡි, පුග්ගලම්පි පුච්ඡි. එතෙනෙව උපායෙන පච්චනීකායෙ පුච්ඡි. පච්චනීකායා නාම:- දීඝනිකායෙ මජ්ඣිමනිකායෙ සංයුත්තනිකායෙ අඞ්ගුත්තරනිකායෙ ඛුද්දකනිකායොති. තත්ථ ඛුද්දකනිකායෙ නාම:- චත්තාරොනිකායෙ ඨපෙත්වා අවසෙසං බුද්ධවචනං. තත්ථ විනයෙ ආයස්මතා උපාලිත්ථෙරෙන විස්සජ්ජිතෙ. සෙසඛුද්දකනිකායෙ චත්තාරො ච නිකායා ආනන්දත්ථෙරෙන.

තදෙතං සබ්බම්පි බුද්ධවචනං රසවසෙන එකවිධං, ධම්මවිනය වසෙන දුවිධං, පඨමමජ්ඣිමපච්ඡිමවසෙන තිවිධං, තථා පිටකවසෙන, නිකාය වසෙන පඤ්චවිධං, අඞ්ගවසෙන නවවිධං, ධම්මක්ඛන්ධවසෙන චතුරාසීති සහස්සවිධන්ති වෙදිතබ්බං. කථං රසවසෙන එකවිධං:- යං හි භගවතා අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුජ්ඣිත්වා යාව අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති, එත්තන්තරෙ පවත්තනාලිඛවඤ්ඤා දෙවමනුස්සනාගයක්ඛාදයො අනුඤ්ඤාතෙන්නෙන පච්චවෙක්ඛණෙන වා වුත්තං, සබ්බං තං එකරසං විමුත්තිරසමෙව හොති, එවං රසවසෙන එකවිධං. කථං ධම්මවිනයවසෙන දුවිධං:- සබ්බමෙවෙතං ධම්මො ච විනයො චාති සඞ්ඛං ගච්ඡති, තත්ථ විනයපිටකං විනයො, අවසෙසං බුද්ධවචනං ධම්මො. තෙනෙවාහ:-"ය්වායං මයං ආවුසො ධම්මඤ්ච විනයඤ්ච සඞ්ගායෙය්‍යාම ඉති, අහං උපාලිං විනයං පුච්ඡෙය්‍යං ආනන්දං ධම්මං පුච්ඡෙය්‍ය"න්ති. ච, එවං ධම්මවිනයවසෙන දුවිධං. කථං පඨමමජ්ඣිමපච්ඡිමවසෙන තිවිධං:- සබ්බඤ්ඤෙව හිදං පඨමබුද්ධවචනං මජ්ඣිමබුද්ධවචනං පච්ඡිමබුද්ධවචනන්ති තිප්පභෙදං හොති. තත්ථ:-

"අනෙකජාති සංසාරං–සන්ධාවිස්සං අනිබ්බිසං,
ගහකාරකං ගවෙසන්තො–දුක්ඛා ජාති පුනප්පුනං.
ගහකාරක දිට්ඨොසි–පුනගෙහං නකාහසි,
සබ්බා තෙ ඵාසුකා–භග්ගා ගහකූටං විසඞ්ඛිතං,
විසඞ්ඛාරගතං චිත්තං–තණ්හානං ඛයමජ්ඣගා"–ති.

ඉදං පඨමබුඩවචනං, කෙචි "යදා හවෙ පාතුභවන්ති ධම්මා"ති ඛන්ධකෙ උදානගාථං ආහු, එසා පන පාටිපදදිවසෙ සබ්බඤ්ඤුභාවප්පත්තස්ස සොමනස්සමයඤ්ඤාණෙන පච්චයාකාරං පච්චවෙක්ඛන්තස්ස උප්පන්නා උදානගාථාති වෙදිතබ්බා. යම්පන පරිනිබ්බානකාලෙ අභාසි:– "හන්ද දානි භික්ඛවෙ ආමන්තයාමි වො වයධම්මා සඞ්ඛාරා අප්පමාදෙන සම්පාදෙථා"ති ඉදං පච්ඡිමබුඩවචනං, උභින්නමන්තරෙ යං වුත්තමෙතං මජ්ඣිම බුඩවචනන්ති. එවං පඨමමජ්ඣිමපච්ඡිමවසෙන තිවිධං. කථං පිටකවසෙන තිවිධං:– සබ්බම්පි හෙතං විනයපිටකං සුත්තන්තපිටකං අභිධම්මපිටකන්ති තිප්පභෙදමෙව හොති. තත්ථ පඨමසඞ්ගතියං සඞ්ගතච අසඞ්ගතච සබ්බම්පි සමොධානෙත්වා උභයානි පාතිමොක්ඛානි වෙ විභඞ්ගානි චාවීසතික්ඛන්ධකානි සොළසපරිවාරාති ඉදං විනයපිටකං නාම. බ්‍රහ්මජාලාදිවතුත්තංසසුත්තසඞ්ගහො දීඝනිකායො, මූලපරියායසුත්තාදි දියඩ්ඩසතවෙසුත්තසඞ්ගහො මජ්ඣිමනිකායො, ඔඝතරණසුත්තාදි සත්තසුත්තසහස්සසත්තසතවාසඝිසුත්තසඞ්ගහො සංයුත්තනිකායො, චිත්තපරියාදානසුත්තාදි නවසුත්තසහස්සපචසතසත්තපඤ්ඤාසසුත්තසඞ්ගහො අඞ්ගුත්තරනිකායො, ඛුද්දකපාඨ ධම්මපද උදාන ඉතිවුත්තක සුත්තනිපාත විමානවත්ථු පෙතවත්ථු ථෙරගාථා ථෙරිගාථා ජාතක නිද්දෙස පටිසම්භිදා අපදාන බුඩවංස චරියාපිටකවසෙන පණ්ණරසභෙදො ඛුද්දකනිකායොති, ඉදං සුත්තන්තපිටකං නාම. ධම්මසඞ්ගණී විභඞ්ගො ධාතුකථා පුග්ගලපඤ්ඤත්ති කථාවත්ථු යමකං පඨානන්ති ඉදං අභිධම්මපිටකං නාම. තත්ථ:–

විවිධවිසෙසනයත්තා–විනයනතො චෙව කායවාචානං,
විනයත්ථවිදූහි අයං–විනයො විනයොති අක්ඛාතො.

විවිධාහි එත්ථ පච්චිධපාතිමොක්ඛුද්දෙස පාරාජිකාදිසත්තආපත්තික්ඛන්ධ මාතිකාවිභඞ්ගාදිප්පභෙදනයා, විසෙසභූතා ච දළ්හිකම්මසිථිලීකරණප්පයොජනා අනුප්පඤ්ඤත්තිනයා, කායකවාචසිකඅජ්ඣාචාරනිසෙධනතො චෙස කායං වාචඤ්ච විනෙති, තස්මා විවිධනයත්තා විසෙසනයත්තා කායවාචානඤ්ච විනයනතො විනයොති අක්ඛාතො. තෙනෙතමෙතස්ස වචනත්ථකොසල්ලත්ථං වුත්ත:–

"විවිධවිසෙසනයත්තා–විනයනතො චෙව කායවාචානං,
විනයත්ථවිදූහි අයං–විනයොවිනයොති අක්ඛාතො"–ති.

ඉතරං පන:–

අත්ථානං සුචනතො–සුවුත්තතො සවණතොච සූදනතො,
සුත්තාණා සුත්තස–භාගතොච සුත්තන්ති අක්ඛාතං.

තංහි අත්තත්ථපරත්ථාදිභෙදෙ අත්ථෙ සුචෙති සුවුත්තා චෙත්ථ අත්ථා වෙනෙය්‍යජ්ඣාසයානුලොමෙන වුත්තත්තා, පසවති චෙතං අත්ථෙ

සස්සමිව ඵලං පසවතීති වුත්තං හොති, සුදති චේතං ධෙනු විය ඛීරං පශ්‍ය රතීති වුත්තං හොති, පුඤ්ඤ නෙ තායති රක්ඛතීති වුත්තං හොති, සුත්ත සභාගඤ්චේතං, යථාහි තච්ඡානං සුත්තං පමාණං හොති එවමෙතම්පි විඤ්ඤූනං, යථා ච සුත්තෙන සඞ්ගහිතානි පුප්ඵානි නවිකිරියන්ති න විධංසියන්ති එවමෙතෙන සඞ්ගහිතා අත්ථා, තෙනෙතමෙතස්ස වචනත්ථ කෝ සල්ලක්ඛණං වුත්තං:-

"අත්ථානං සූචනතෝ-සුවුත්තතෝ සවනතෝ ච සූදනතෝ,
සුත්තානං සුත්තසභා-ගතොව සුත්තන්ති අක්ඛාතං".

ඉතරෙ පන:-

යං එත්ථ වුඩ්ඩිමන්තෝ-සලක්ඛණා පූජිතා පරිච්ඡන්නා,
වුත්තාධිකා ච ධම්මා-අභිධම්මෙ තෙන අක්ඛාතෝ.

අයං හි අභිසද්දෝ වුඩ්ඩි සලක්ඛණ පූජිත පරිච්ඡන්නාධිකෙසු දිස්සති. තථාහෙස "බාලහා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්කමන්තී"ති ආදිසු වුඩ්ඩිං ආගතෝ, "යා නා රත්තියෝ අභිඤ්ඤාතා අභිලක්ඛිතා" ති ආදිසු සලක්ඛ ණෙ, "රාජාභිරාජා මනුජින්දෙ"ති ආදිසු පූජිතෙ, "පවිබලෝ විනෙතුං අභිධම්මෙ අභිවිනයෙ"ති ආදිසු පරිච්ඡින්නෙ, අඤ්ඤමඤ්ඤ සංහරවිර හිතෙ ධම්මෙව විනයෙවාති වුත්තං හොති, "අභික්කන්තෙන වණ්ණ නා"ති ආදිසු අධිකෙ, එත්ථව "රූපූපපත්තියා මග්ගං භාවෙති මෙත්තා සහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරතී"ති ආදිනා නයෙන වුඩ් මන්තොපි ධම්මා වුත්තා, "රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා" ති ආදිනා නයෙන ආරම්මණාදීහි සලක්ඛණීයන්තා සලක්ඛණාපි, "සෙඛා ධම්මා අසෙඛා ධම්මා ලොකුත්තරා ධම්මා"ති ආදිනා නයෙන පූජිතාපි, පූජාර හානි අධිපායෙ, "එසෙව හොති වෙදනා හොතී"ති ආදිනා නයෙන සභාවපරිච්ඡින්නතාය පරිච්ඡින්නාපි, "මහග්ගතා ධම්මා අප්පමාණා ධම්මා අනුත්තරා ධම්මා"ති ආදිනා නයෙන අධිකාපි ධම්මා වුත්තා. තෙ නෙනමෙතස්ස වචනත්ථකොසල්ලත්ථං වුත්තං:-

"යං එත්ථ වුඩ්ඩිමන්තෝ-සලක්ඛණා පූජිතා පරිච්ඡන්නා,
වුත්තාධිකාව ධම්මා-අභිධම්මෙ තෙන අක්ඛාතා"-ති.

යං පනෙත්ථ අවිසිට්ඨං තං:-

පිටකං පිටකත්ථවිදූ-පරියත්තිභාජනත්ථතො ආහු,
තෙන සමොධානෙත්වා-තයොපි විනයාදයො යෙජ්ජා.

පරියත්තිපිහි "මා පිටකසම්පදානෙනා" ති ආදිසු පිටකන්ති වුච්චති, "අථ පුරිසෝ ආගච්ඡෙය්‍ය කුදාලපිටකං ආදාය"ති ආදිසු යංකිඤ්චි භාජනම්පි. තඤ්ච:-

පිටකං පිටකත්ථවිදූ-පරියත්තීභාජනත්ථතෝ ආහු,
තෙන සමොධානෙත්වා-තයොපි විනයාදයෝ යෙජ්ජා"-ති.

තෙන එවං දුවිධත්ථෙන පිටකසද්දෙන සහ සමාසං කත්වා විනයෝ ච සො පිටකං ච පරියත්තිභාවතො තස්ස තස්ස අත්ථස්ස භාජනභාවා වාති විනයපිටකං, යථා වුත්තෙනෙව නයෙන සුත්තං ච තං පිටකං චාති සුත්තපිටකං, අභිධම්මෙ ච සො පිටකං චාති අභිධම්මපිටකන්ති එව

මේතෙ තයෝපි විනයාදයෝ සෙදෙය්‍යා. එවං සතිඤ්ඤේව පුනපි තෙසෙවේව පිටකෙසු නානප්පකාරතොසලලබ්බෙ:-

දෙසනා සාසනඤ්ච-භෙදං තෙසු යථාරහං,
සික්ඛාපපහාන ගමභිර-භාවඤ්ච පරිදීපයෙ.
පරියත්තිභෙදං සම්පත්තිං-විපත්තිං චාපි යං යහිං,
පාපුණාති යථා භික්ඛු-තමපි සබ්බං විභාවයෙ-ති.

තත්‍රායං පරිදීපනා විභාවනා ච. එතානි හි තීණි පිටකානි යථාක්‍රමං ආණාවොහාරපරමත්ථදෙසනා යථාපරාධයථානුලොමියථාධම්ම සාසනානි සංවරසංවරදීඝිනිවෙධනානාමරූපපරිච්ඡෙදඤාණාතිච වුච්චන්නි. එත්ථහි විනයපිටකං ආණාරහෙන භගවතා ආණාබාහුල්ලතො දෙසිතත්තා ආණා දෙසනා, සුත්තන්තපිටකං වොහාරඝසලෙන භගවතා වොහාරබාහුල්ලතො දෙසිතත්තා වොහාරදෙසනා, අභිධම්මපිටකං පරමත්ථකුසලෙන භගවතා පරමත්ථබාහුල්ලතො දෙසිතත්තා පරමත්ථදෙසනාති වුච්චති. තථා පඨමං යෙ තෙ පවුරුපරාධා සත්තා තෙ යථාපරාධං එත්ථ සාසිතානි යථාපරාධසාසනං, දුතියං අනෙකඤ්ඤාසයානුසඤ්චරිතා බිමුත්තිකා සත්තා යථානුලොමං එත්ථ සාසිතානි යථානුලොමසාසනං, තතියං ධම්මප්පඤ්ඤත්තෙන අහං මමාති සඤ්ඤිනො සත්තා යථාධම්මං එත්ථ සාසිතානි යථා ධම්මසාසනන්ති වුච්චති. තථා පඨමං අඤ්ඤාවාර පරිපක්ඛභූතො සංවරසංවරෙ එත්ථ කථිතොති සංවරසංවරඤ්ච, දුතියං වාසඝිදිඝිපරිපක්ඛභූතා දිඝිවිනිවෙඨනා එත්ථ කථිතානි දිඝිවිනිවෙඨනඤ්ච, තතියං රාගාදිපරිපක්ඛභූතො නාමරූපපරිච්ඡෙදෙ එත්ථ කථිතොති නාමරූපපරිච්ඡෙදඤාණාති වුච්චති. තීසු පිට එතෙසු තිස්සොසික්ඛා තිණ්ණි පහානානි චතුබ්බිධො ච ගමභිරභාවො වෙදිතබ්බො, තථා හි විනයපිටකෙ විසෙසෙන අධිසීලසික්ඛා වුත්තා, සුත්තන්පිටකෙ අධිචිත්තසික්ඛා, අභිධම්මපිටකෙ අධිපඤ්ඤාසික්ඛා, විනයපිටකෙ ච තිණ්ණම්පි පහානං කිලෙසානං විතික්කමාභපරිපක්ඛභූතා සීලස්ස, සුත්තන්පිටකෙ පරියුට්ඨානප්පහානං පරියුට්ඨානපරිපක්ඛභූතා සමාධිස්ස, අභිධම්මපිටකෙ අනුසයප්පහානං අනුසයපරිපක්ඛභූතා පඤ්ඤාය, පඨමෙ ච තදඞ්ගප්පහානං කිලෙසානං, ඉතරෙසු වික්ඛම්භනසමුච්ඡෙදප්පහානානි, පඨමෙ ච දුච්චරිතසංකිලෙසස්ස පහානං, ඉතරෙසු තණ්හාදිට්ඨි සංකිලෙසානං. එකමෙකසම්පි පෙත්ථ චතුබ්බිධොපි ධම්මත්ථදෙසනාපරිවෙධගම්භිරභාවො වෙදිතබ්බො, තත්ථ ධම්මොති පාළි, අත්ථොති තස්සායෙව අත්ථො, දෙසනාති තස්සා මනසා ව්‍යවත්ථාපිතාය පාළියා දෙසනා, පරිවෙධොති පාළියා පාළිඅත්ථස්ස ච යථාභූතාවබොධො, තීසුපි වෙතෙසු එතෙ ධම්ම ත්ථදෙසනාපරිවෙධා යසමා සසාදීහි විය මහාසමුද්දෙහා මන්දබුද්ධිහි දුක්ඛොගාහා අලබ්භනෙය්‍යපතිට්ඨා ච තස්මා ගම්භිරා, එවං එකමෙකස්මිං එත්ථ චතුබ්බිධොපි ගම්භිරභාවො වෙදිතබ්බො. අපරො නයොः- ධම්මොහි හෙතු, වුත්තං හෙතුः- "හෙතුම්හි ඤාණං ධම්මපරිසමිහිදු"හි, අත්ථොති හෙතුඵලං, වුත්තං හෙතුः- "හෙතුඵලෙ ඤාණං අත්ථපරිසමිහිදු"හි, දෙසනාති පඤ්ඤත්ති යථාධම්මං ධම්මාභිලාපොති අධිප්පායො, පරිවෙධොති අභිසමයො, සො ච ලොකියො ලොකුත්තරෙ මිසයතො අසම්මොහතො ච අත්ථානුරූපං ධම්මෙසු ධම්මානුරූපං අත්ථෙසු පඤ්ඤත්ති පඨානුරූපං පඤ්ඤත්තීසු අවබොධො. ඉදානි යසමා එතෙසු පිටකෙසු

යං යං ධම්මජාතමත්ථජාතං වා යා වායං යථා යථා ඤාපෙතබ්බො අත්ථො සොතුනං ඤාණස්ස අභිමුඛො හොති තථා තථා තදත්ථජෝතිකා දෙසනා, යො චෙත්ථ අවිපරීතාවබොධසංඛාතො පටිවෙධො, සබ්බං පෙතං අනුපචිතකුසලසම්භාරෙහි දුප්පඤ්ඤෙහි සසාදීහි මහාසමුද්දො විය දුක්ඛොගාහං අලබ්භනෙය්‍ය පතිට්ඨං ච, තස්මා එවං පි එකමෙකස්මිං එත්ථ චතුබ්බිධො පි ගම්භීරභාවො වෙදිතබ්බො.

එත්තාවතාව:-

"දෙසනා සාසනකථා-භෙදං තෙසු යථාරහං,
සික්ඛාප්පහානගම්භීර-භාවඤ්ච පරිදීපයෙ".

ඉති අයං ගාථා වුත්තත්ථා හොති.

"පරියත්තිභෙදං සම්පත්තිං-විපත්තිං චාපි යං යහිං,
පාපුණාති යථා භික්ඛු-තම්පි සබ්බං විභාවයෙ".

ඉති එත්ථ පන තීසු පිටකෙසු තිවිධො පරියත්තිභෙදො දඨබ්බො, තිස්සොහිපරියත්තියො අලගද්දූපමා නිස්සරණත්ථා භණ්ඩාගාරිකපරියත්තීති. තත්ථ දුග්ගහිතා උපාරම්භාදිහෙතු පරියාපුතා අලගද්දූපමා, යං සන්ධාය වත්තං:- "සෙය්‍යාථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො අලගද්දත්ථිකො අලගද්දගවෙසී අලගද්දපරියෙසනං චරමානො සො පස්සෙය්‍ය මහන්තං අලගද්දං තමෙනං භොගෙ වා නඞ්ගුඨෙ වා ගණ්ඨෙය්‍ය තස්ස සො අලගද්දො පටිපරිවත්තිත්වා හත්ථෙ වා බාහාය වා අඤ්ඤතරස්මිං වා අඞ්ගපච්චඞ්ගෙ ඩසෙය්‍ය සො තතො නිදානං මරණං වා නිගච්ඡෙය්‍ය මරණමත්තං වා දුක්ඛං. තං කිස්සහෙතු, දුග්ගහිතත්තා භික්ඛවෙ අලගද්දස්ස, එවමෙවඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චෙ මොඝපුරිසා ධම්මං පරියාපුණන්ති සුත්තං -:පෙ:- වෙදල්ලං. තෙ තං ධම්මං පරියාපුණිත්වා තෙසං ධම්මානං පඤ්ඤාය අත්ථං න උපපරික්ඛන්ති තෙසං තෙ ධම්මා පඤ්ඤාය අත්ථං අනුපපරික්ඛතං න නිජ්ඣානං ඛමන්ති තෙ උපාරම්භානිසංසා චෙව ධම්මං පරියාපුණන්ති ඉතිවාදප්පමොක්ඛානිසංසා ච, යස්ස චත්ථාය ධම්මං පරියාපුණන්ති තං චස්ස අත්ථං නානුභොන්ති, තෙසං තෙ ධම්මා දුග්ගහිතා දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති. තං කිස්සහෙතු, දුග්ගහිතත්තා භික්ඛවෙ ධම්මාන"න්ති. යා පන සුග්ගහිතා සීලක්ඛන්ධාදිපාරිපූරිං යෙව ආකඞ්ඛමානෙන පරියාපුතා න උපාරම්භාදිහෙතු අයං නිස්සරණත්ථා, යං සන්ධාය වුත්තං "තෙසං. තෙ ධම්මා සුග්ගහිතා දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති. තං කිස්සහෙතු, සුග්ගහිතත්තා භික්ඛවෙ ධම්මාන"න්ති. යම්පන පරිඤ්ඤාතක්ඛන්ධො පහීනකිලෙසො භාවිතමග්ගො පටිවිඛාකුප්පො සච්ඡිකතනිරොධො ඛිණාස්වො කෙවලං පවෙණිපාලනත්ථාය වංසානුරක්ඛණත්ථාය පරියාපුණාති අයං භණ්ඩාගාරිකපරියත්තීති. විනයෙ පන සුප්පටිපන්නො භික්ඛු සීලසම්පත්තිං නිස්සාය තිස්සො විජ්ජා පාපුණාති තාසං යෙව ච තත්ථ පභෙද වචනතො, සුත්තෙ සුප්පටිපන්නො සමාධිසම්පදං නිස්සාය ඡ අභිඤ්ඤා පාපුණාති තාසං යෙවච තත්ථ පභෙදවචනතො, අභිධම්මෙ සුප්පටිපන්නො පඤ්ඤාසම්පදං නිස්සාය චතස්සො පටිසම්භිදා පාපුණාති තාසං ච තත්ථෙව පභෙදවචනතො, එවමෙතෙසු සුප්පටිපන්නො යථාකාමං ඉමං විජ්ජාත්තයඡ ලභිඤ්ඤාචතුපටිසම්භිදාභෙදං සම්පත්තිං පාපුණාති. විනයෙ පන දුප්පටිපන්නො අනු

සඤ්ඤානුසුබ්බසමථස්ස අප්පරිණාපුරණාදිඑස්සසාමඤ්ඤතෝ පටිඤ්ඤාතෙනපු උපාදිණ්ණාඑස්සාදිසු අනවජ්ජසඤ්ඤී හොති, වුත්තම්පි හෙතං:- "තථාහං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි යථා යෙ මෙ අන්තරායිකා ධම්මා වුත්තා භගවතා තෙ පටිසෙවතෝ නාලං අන්තරායායා"ති. තතෝ දුස්සීලභාවං පාපුණාති. සුතෙන දුප්පටිපන්නෝ "වත්තාරෝමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තෙතා සංවිජ්ජමානා"ති ආදිසු අධිප්පායං අජානන්තෙනා දුග්ගහිතං ගණ්හාති, යං සන්ධාය වුත්තං:-"අත්තනා දුග්ගහීතෙන අමෙහෙවෙ අබ්භාචික්ඛති අත්තානං ච බ්‍යාති බහුඤ්ඤ අපුඤ්ඤං පසවතී"ති. තතෝ මිච්ඡාදිඨිතං පාපුණාති. අභිධම්මෙ දුප්පටිපන්නෝ ධම්මවින්තනං අනිධාවන්තෝ අවිනෙතබ්‍යානි පි විනෙතානි තතෝ විත්තක්ඛෙපං පාපුණාති වුත්තං හෙතං:- "වත්තාරිමානි භික්ඛවෙ අවිනෙතබ්‍යානි න විනෙත තබ්බානි යානි විනෙතානෙතා උම්මාදස්ස විඝාතස්ස භාගී අස්සා"ති. එවමෙතෙසු දුප්පටිපන්නෝ යථාඤ්ඤමෙන ඉමං දුස්සීලභාවම්විඡාදිඨිං චිත්තක්ඛෙපභෙදං විපත්තිං පාපුණාතීති.

එත්තාවතා:-

"පරියත්තිභෙදං සම්පත්තිං-විපත්තිං චාපි යං යතිං,
පාපුණාති යථා භික්ඛු-තමපි සබ්බං විභාවයෙ".

ඉති අයම්පි ගාථා වුත්තත්ථා හොති. එවම්පි නානපකාරතෝ පිටකාතීඝඤ්ඤා තෙසං වසෙතෙතං බුද්ධවචනං නිබ්ඛානති ඤත්වා බබ්බං.

කථං නිකායවසෙන පඤ්චවිධං:- සබ්බමෙව වෙතං දීඝනිකායෝ මජ්ඣිමනිකායෝ සංයුත්තනිකායෝ අඞ්ගුත්තරනිකායෝ ඛුද්දකනිකායොති පඤ්චප්පභෙදං හොති. තත්ථ කතමෝ දීඝනිකායෝ, නිවගහස ඛ්‍යාතීනි බ්‍රහ්මජාලාදීනි වත්තුනිංස සුත්තානි.

වත්තුනිංසෙව සුත්තන්තා-නිවගෙහා යස්ස සඞ්ගහෝ,
එස දීඝනිකායොති-පඨමෝ අනුලොමිකෝ.

කස්මා පනෙස දීඝනිකායොති වුච්චති, දීඝප්පමාණානං සුත්තානං සමූහතෝ නිවාසතෝ ච. සමූහනිවාසා හි නිකායොති වුච්චති "නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකනිකායම්පි සමනුපස්සාමි එවං චිත්තං යථයිදං භික්ඛවෙ තිරච්ඡානගතා පාණා පොනිඛිනිකායෝ චිකඛල්ලිකනිභා යෝ"ති එවමාදීනි වෙත්ථ සාධකානි සාසනතොව ලොකතොව. එවං සෙසානම්පි නිකායභාමෙ වචනත්ථෝ වෙදිතබ්බෝ. කතමෝ මජ්ඣිම නිකායෝ, මජ්ඣිමප්පමාණානි පඤ්චදසවග්ගසංගහානි මූලපරියාය සුත්තාදීනි දිගඩ්ඩසතං වෙ ච සුත්තානි.

දිගඩ්ඩසතසුත්තන්තා-වෙ ච සුත්තානි යත්ථ සෝ,
නිකායෝ මජ්ඣිමෝ පඤ්ච-දසවග්ග පරිගහෝ.

කතමෝ සංයුත්තනිකායෝ, දෙවතාසංයුත්තාදිවසෙන ඨිතානි ඔඝතරණසුත්තාදීනි සත්තසුත්තසහස්සානි සත්ත ච සුත්තසතානි වාසඤ්ච සුත්තානි.

සත්තසුත්ත සහස්සානි-සත්තසුත්ත සතානි ච,
වාසඤ්ච වෙව සුත්තන්තා-එසෝ සංයුත්තසඞ්ගහෝ.

කතමෝ අඩ්ඪුත්තරනිකායෝ, එකෙකඅඩ්ඪාතිරෙකවසෙන සීතානි චිත්තපරියාදානාදීනි නවසුත්තසහස්සානි පඤ්චසුත්තසතානි සත්තප ණ්ණාසා ච සුත්තානි.

නවසුත්ත සහස්සානි-පඤ්චසුත්තසතානි ච,
සත්තපඤ්ඤාස සුත්තානි-සංඛා අඩ්ඪුත්තරෙ අයං.

කතමෝ බුද්දකනිකායෝ, සකලං විනයපිටකං අභිධම්මපිටකං බුද්ද කපාඨාදයෝ ච ඉබෙබ නිදස්සිතා පඤ්චදසභෙදා ඨපෙත්වා චත්තාරෝ නිකායෙ අවසෙසං බුද්ධවචනන්ති.

ඨපෙත්වා චතුරොපෙතෙ-නිකායෙ දීඝආදිකෙ,
තදඤ්ඤං බුද්ධවචනං-නිකායෝ බුද්දකෝ මතෝ-ති.

එවං නිකායවසෙන පවත්තිං. කථං අඩ්ඪවසෙන නවවිධං, සබ්බ මෙව හිදං සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථා උදානං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්භුතධම්මං වෙදල්ලන්ති නවඅඟභෙදං හොති, තත්ථ උභතෝ භිඛඩ්ගනිදෙසඛඬිකපරිවාරා සුත්තනිපාතෙ මඛාලසුත්තරතනසුත්ත නාලකසුත්තතුවටකසුත්තානි, අඤ්ඤම්පි සුත්තනාමකං තථාගතවචනං සුත්තන්ති වෙදිතබ්බං, සබ්බම්පි සගාථකං සුත්තං ගෙය්‍යන්ති වෙදිත බ්බං, විසෙසෙන සංයුත්තකෙ සකලොපි සගාථකවග්ගො, සකලං අභි ධම්මපිටකං නීගගාථකං සුත්තං යඤ්චඅඤ්ඤම්පි අඛ්ඛි අඩ්ඩෙගි අසංගහි තං බුද්ධවචනං තං වෙය්‍යාකරණන්ති වෙදිතබ්බං, ධම්මපදං ථෙරගාථා ථෙරීගාථා සුත්තනිපාතෙ නොසුත්තනාමිකා සුඛිකගාථා ච ගාථාති වෙදි තබ්බා, සොමනස්සඤාණමයිකගාථාපටිසංයුත්තා වෙඅසීති සුත්තන්තා උදානන්ති වෙදිතබ්බා, "වුත්තං හෙතං භගවතා"ති ආදිනයපවත්තා චිංදසුත්තරසතසුත්තන්තා ඉතිවුත්තකන්ති වෙදිතබ්බා, අපණ්ණකජාත කාදීනි පඤ්ඤාසඌඩිකානි පඤ්ච ජාතකසතානි ජාතකන්ති වෙදිතබ්බං, "චත්තාරෙ මෙ භික්ඛවෙ අච්ඡරියා අබ්භුතා ධම්මා ආනන්දෙ"ති ආදින යපවත්තා සබෙබපි අච්ඡරියඅබ්භුතධම්මපටිසංයුත්තසුත්තන්තා අබ්භු තධම්මන්ති වෙදිතබ්බං, චූළවෙදල්ලමහාවෙදල්ලසම්මාදිඨිසක්කපඤ්හ සඛ්ඛාරභාජනියමහාපුණ්ණමසුත්තාදයෝ සබෙබපි වෙදං ච තුෂ්ඨිං ච ලබා ලබා පුච්ඡිතසුත්තන්තා වෙදල්ලන්ති වෙදිතබ්බා, එවං අඩ්ඪවසෙන නවවිධං. කථං ධම්මක්ඛන්ධවසෙන චතුරාසීතිසහස්සවිධං, සබ්බමෙව චෙතං බුද්ධවචනං-

චාසීතිං බුද්ධතෝ ගණ්හිං-චෙ සහස්සානි භික්ඛුතෝ,
චතුරාසීතිසහස්සානි-යෙ මෙ ධම්මා පවත්තිනෝ-ති.

එවං පරිදීපිත ධම්මක්ඛන්ධවසෙන චතුරාසීති සහස්සප්පභෙදං හොති. තත්ථ එකානුසන්ධිකං සුත්තං එකෝ ධම්මක්ඛන්ධෝ, යං අනෙ කානුසන්ධිකං තත්ථ අනුසන්ධිවසෙන ධම්මක්ඛන්ධගණනා, ගාථාබන්ධෙසු පඤ්ඤාපුච්ඡානං එකෝ ධම්මක්ඛන්ධෝ විස්සජ්ජනං එකෝ, අභිධම්මෙ එක මෙවං නික්ඛෙපභාජනං එකමෙකං ච විත්තවාරභාජනං එකමෙකෝ ධම්මක්ඛන්ධෝ, විභාගෙ අපි වත්ථු අපි මාතිකා අපි පදභාජනියං අපි අනුලොමපට්ඨානි අපි අනුලොමපට්ඨානි අපි තිකපරිවෙඡදෙ, තත්ථ එකමෙකෝ කොඨාසෝ එකමෙකෝ ධම්මක්ඛන්ධෝති වෙදිතබ්බා, එවං ධම්මක්ඛ

ඛන්ධවසෙන චතුරාසීතිසහස්සවිධං. එවමෙතං අභෙදතො රසවසෙන එකවිධං භෙදතො ධම්මවිනයාදිවසෙන දුවිධාදිභෙදං බුද්ධවචනං සඞ්ගායන්තෙන මහාකස්සපප්පමුඛෙන වසීගණෙන අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං පඨමබුද්ධවචනං ඉදං මජ්ඣිමබුද්ධවචනං ඉදං පච්ඡිමබුද්ධවචනං ඉදං විනයපිටකං ඉදං සුත්තන්තපිටකං ඉදං අභිධම්මපිටකං අයං දීඝනිකායො -:පෙ:- අයං ඛුද්දකනිකායො ඉමානි සුත්තාදීනි නවඞ්ගානි ඉමානි චතුරාසීති ධම්මක්ඛන්ධසහස්සානීති ඉමං පභෙදං වවත්ථපෙත්වාව සඞ්ගීතං, න කෙවලඤ්ච එත්තකමෙව අඤ්ඤම්පි උද්දානසඞ්ගහවග්ගසඞ්ගහපෙය්‍යාලසඞ්ගහඑකකනිපාතදුකනිපාතආදිනිපාතසඞ්ගහසංයුත්තසඞ්ගහපණ්ණාසසඞ්ගහාදිඅනෙකවිධං තීසු පිටකෙසු සන්දිස්සමානං සඞ්ගහප්පභෙදං වවත්ථපෙත්වා එව සත්තහි මාසෙහි සඞ්ගීතං, සඞ්ගීතිපරියොසානෙ චස්ස ඉදං මහාකස්සපත්ථෙරෙන දසබලස්ස සාසනං පඤ්චවස්සසහස්සපරිමාණං කාලං පවත්තනසමත්ථං කතන්ති සඤ්ජාතප්පමොදා සාධුකාරං විය දදමානා අයං මහාපඨවී උදකපරියන්තං කත්වා අනෙකප්පකාරං සංකම්පි සම්පකම්පි සම්පවෙධි අනෙකානි ච අච්ඡරියානි පාතුරහෙසුන්ති.

අයං පඨමමහාසඞ්ගීති නාම. යා ලොකෙ-

සතෙහි පඤ්චහි කතා-තෙන පඤ්චසතානි ච,
ථෙරෙහෙව කතත්තා ච-ථෙරිකානි පවුච්චතී-ති.

ඉමිස්සා පඨමමහාසඞ්ගීතියා වත්තමානාය විනයං පුච්ඡන්තෙන ආයස්මතා මහාකස්සපෙන "පඨමං ආවුසො උපාලි පාරාජිකං කත්ථ පඤ්ඤත්තං"ති එවමාදි වචනපරියොසානෙ "වත්ථුම්පි පුච්ඡි නිදානම්පි පුච්ඡි පුග්ගලම්පි පුච්ඡි" ති එත්ථ නිදානෙ පුච්ඡිතෙ තං නිදානං ආදිතො පභුති විත්ථාරෙන්තො යෙන ච පඤ්ඤත්තං යස්මා ච පඤ්ඤත්තං සබ්බමෙතං කථෙතුකාමෙන ආයස්මතා උපාලිත්ථෙරෙන වුත්තං "තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවා වෙරඤ්ජායං විහරති" ති සබ්බං වත්තබ්බං, එවමිදං ආයස්මතා උපාලිත්ථෙරෙන වුත්තං තඤ්ච පන පඨම මහාසඞ්ගීතිකාලෙ වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං, එත්තාවතා ච "ඉදං වචනං කෙන වුත්තං කදා ච වුත්තං" ති එතෙසං පදානං අත්ථො පකාසිතො හොති. ඉදානි "කස්මා වුත්තං" ති එත්ථ වුච්චතෙ, යස්මා අයමායස්මා මහාකස්සපත්ථෙරෙන නිදානං පුට්ඨො, තස්මා තෙන තං නිදානං ආදිතොපභුති විත්ථාරෙතුං වුත්තන්ති. එවමිදං ආයස්මතා උපාලිත්ථෙරෙන පඨම මහාසඞ්ගීතිකාලෙ වදන්තෙනාපි ඉමිනා කාරණෙන වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. එත්තාවතා ච "වුත්තං යෙන යදා යස්මා" ති ඉමෙසං මාතිකාපදානං අත්ථො පකාසිතො හොති.

ඉදානි "ධාරිතං යෙන චාභතං, යත්ථප්පතිට්ඨිතං චෙත-මෙතං වත්වා විධිං තතො" ති එතෙසං අත්ථප්පකාසනත්ථං ඉදං වුච්චති, තං පනෙතං "තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවා වෙරඤ්ජායං විහරති" ති එවමාදිවචනපටිමණ්ඩිතනිදානං විනයපිටකං කෙන ධාරිතං කෙනාභතං කත්ථප්පතිට්ඨිතන්ති, වුච්චතෙ:- ආදිතො තාව ඉදං භගවතො සම්මුඛා ආයස්මතා උපාලිත්ථෙරෙන ධාරිතං, තස්ස සම්මුඛතො අපරිනිබ්බුතෙ තථාගතෙ ඡළභිඤ්ඤාදිභෙදෙහි අනෙකෙහි භික්ඛුසහස්සෙහි පරිනිබ්බුතෙ තථාගතෙ මහාකස්සපප්පමුඛෙහි ධම්මසඞ්ගාහකත්ථෙරෙහි. කෙනාභතන්ති,

ජම්බුදීපෙ තාව උපාළිත්ථෙරමාදිං කත්වා. ආචරියපරම්පරාය යාව තතිය සඞ්ගීති තාව ආභතං. තත්‍රායං ආචරියපරම්පරා:-

> උපාළි දාසකො චෙව-සොනකො සිග්ගවො තථා,
> තිස්සො මොග්ගලිපුත්තො-ච පඤ්චතෙ විජිතාවිනො.
> පරම්පරාය විනයං-දීපෙ ජම්බුසිරිව්හයෙ
> අච්ඡිජ්ජමානං ආනෙසුං-තතියො යාව සඞ්ගහො.

ආයස්මා හි උපාළි ඉමං විනයවංසං විනයතන්තිං විනයපවෙණිං භගවතො සම්මුඛා උග්ගහෙත්වා බහුන්නං භික්ඛූනං හදයෙ පතිඨාපෙසි, තස්ස හායස්මතො සන්තිකෙ විනයං උග්ගහෙත්වා විනයෙ පකතඤ්ඤැතං පත්තෙසු පුග්ගලෙසු පුථුජ්ජනසොතාපන්නසකදාගාමිඅනාගාමිනො ගණනපථං වීතිවත්තා, ඛිණාසවානං සහස්සමෙකං අහොසි, දාසකත්ථෙරොපි තස්සෙව සඞ්විහාරිකො අහොසි. සො උපාළිත්ථෙරස්ස සම්මුඛා උග්ගහෙත්වා තථෙව විනයං වාචෙසි, තස්සාපි ආයස්මතො සන්තිකෙ උග්ගහෙත්වා විනයෙ පකතඤ්ඤැතං පත්තා පුථුජ්ජනාදයො ගණනපථං වීතිවත්තා, ඛිණාසවානං සහස්සමෙව අහොසි, සොනකත්ථෙරො පන දාසකත්ථෙරස්ස සඞ්විහාරිකො අහොසි, සොපි අත්තනො උපජ්ඣායස්ස දාසකත්ථෙරස්ස සම්මුඛා උග්ගහෙත්වා තථෙව විනයං වාචෙසි, තස්සාපි ආයස්මතො සන්තිකෙ උග්ගහෙත්වා විනයෙ පකතඤ්ඤැතං පත්තා පුථුජ්ජනාදයො ගණනපථං වීතිවත්තා, ඛිණාසවානං සහස්සමෙව අහොසි, සිග්ගවත්ථෙරොපි සොනකත්ථෙරස්ස සඞ්විහාරිකො ථෙරස්ස සන්තිකෙ විනයං උග්ගහෙත්වා අරහන්තසහස්සස්ස ඛුරග්ගාහො අහොසි, තස්ස පනායස්මතො සන්තිකෙ උග්ගහෙත්වා විනයෙ පකතඤ්ඤැතං පත්තා පුථුජ්ජනසොතාපන්නසකදාගාමිඅනාගාමිනොපි ඛිණාසවාපි එත්තකානි සතානීති වා එත්තකානි සහස්සානීතිවා අපරිච්ඡින්නා අහෙසුං, තදා කිර ජම්බුදීපෙ අතිමහාභික්ඛුසමූහො අහොසි, මොග්ගලිපුත්ත තිස්සත්ථෙරස්ස පන ආනුභාවො තතියසඞ්ගීතියං පාකටො භවිස්සති එවම්දං විනයපිටකං ජම්බුදීපෙ තාව ඉමාය ආචරිය පරම්පරාය යාව තතියසඞ්ගීති තාව ආභතන්ති වෙදිතබ්බං.

දුතියසඞ්ගීතිවිජානන්ත්වං පන අයමනුක්කමො වෙදිතබ්බො:- යදා හි-

> සඞ්ගායිත්වාන සඞ්ඝමං-ජෙයිත්වා ච සබ්බඩි,
> යාව ජීවිතපරියන්තං-ඨත්වා පඤ්චසතාපි තෙ.
> ඛිණාසවා ජුතීමන්තො-ථෙරා කස්සපආදයො,
> ඛිණසෙනහා පදීපාව-නිබ්බායිංසු අනාලයා.

අථානුක්කමෙන ගච්ඡන්තෙසු රත්තින්දිවෙසු වස්සසතපරිනිබ්බුතෙ භගවති වෙසාලිකා වජ්ජිපුත්තකා භික්ඛූ වෙසාලියං "කප්පති සිඞ්ගිලොණකප්පො, කප්පති වඩ්ගුලකප්පො, කප්පති ගාමන්තරකප්පො, කප්පති ආවාසකප්පො, කප්පති අනුමතිකප්පො, කප්පති ආචිණ්ණකප්පො, කප්පති අමථිතකප්පො, කප්පති ජලොගිපාතුං, කප්පති අදසකං නිසීදනං, කප්පති ජාතරූපරජතන්ති" ඉමානි දසවත්ථූනි දීපෙසුං. තෙසං සුසුනාගපුත්තො කාළාසොකො නාම රාජා පක්ඛො අහොසි. තෙන ඛොපන සමයෙන ආයස්මා යසො කාකණ්ඩකපුත්තො වජ්ජීසු චාරිකං

චරමානො වෙසාලිකා කිර වජ්ජිපුත්තකා භික්ඛූ වෙසාලියං දසවත්ථූනී දීපෙන්තීති සුත්වා නඛොපනෙතං පතිරූපං යවාහං දසබලස්ස සාසනවිපත්තිං සුත්වා අප්පොස්සුක්කො භවෙය්‍යං හන්දාහං අධම්මවාදිනො නිග්ගහෙත්වා ධම්මං දීපෙමිති චින්තෙන්තො යෙන වෙසාලි තදවසරි, තත්‍රසුදං ආයස්මා යසො කාකණ්ඩකපුත්තො වෙසාලියං විහරති මහාවනෙ කූටාගාරසාලායං. තෙන ඛොපන සමයෙන වෙසාලිකා වජ්ජිපුත්තකා භික්ඛූ තදහුපොසථෙ කංසපාතිං උදකෙන පූරෙත්වා මජ්ඣෙ භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ඨපෙත්වා ආගතෙ වෙසාලිකෙ උපාසකෙ එවං වදන්ති:- "දෙථාවුසො සඞ්ඝස්ස කහාපණම්පි අඞ්ඝම්පි පාදම්පි මාසකරූපම්පි භවිස්සති සඞ්ඝස්ස පරික්ඛාරෙන කරණීය"න්ති සබ්බං තාව වත්තබ්බං, යාව ඉමාය පන විනයසඞ්ගීතියා සත්තභික්ඛුසතානි අනූනානි අනධිකානි අහෙසුං, තස්මායං දුතියසඞ්ගීති සත්තසතිකාති වුච්චතීති. එතස්මිං ච සන්නිපාතෙ වාදස භික්ඛුසතසහස්සානි සන්නිපතිංසු ආයස්මතා යසෙන සමුස්සාහිතා, තෙසං මජ්ඣෙ ආයස්මතා රෙවතෙන පුඬෙන සබ්බකාමිත්ථෙරෙන විනයං විස්සජ්ජෙන්තෙන තානි දසවත්ථූනි විනිච්ඡිතානි අධිකරණං වූපසමිතං. අථ ථෙරා පුන ධම්මඤ්ච විනයඤ්ච සඞ්ගායිස්සාමාති තිපිටකධරෙ පත්තපටිසම්භිදෙ සත්තසතෙ භික්ඛූ උප්පනිත්වා වෙසාලියං වාලුකාරාමෙ සන්නිසීදිත්වා මහාකස්සපත්ථෙරෙන සඞ්ගායිතසදිසමෙව සබ්බං සාසනමලං සොධෙත්වා පුන පිටකවසෙන නිකායවසෙන අඞ්ගවසෙන ධම්මක්ඛන්ධවසෙන ච සබ්බං ධම්මං ච විනයං ච සඞ්ගායිංසු. අයං සඞ්ගීති අඨහි මාසෙහි නිසිතා. යා ලොකෙ-

සතෙහි සත්තහි කතා-තෙන සත්තාසතාති ච,
පුබ්බෙ කතං උපාදාය-දුතියා තිච වුච්චතී-ති.

සා පනායං-

යෙහි ථෙරෙහි සඞ්ගීතා-සඞ්ගීති තෙසු විස්සුතා,
සබ්බකාමී ච සාළ්හොච-රෙවතො බුජ්ජසොභිතො.
යසො ච සාණසම්භූතො-එතෙ සඞ්විහාරිකා
ථෙරා ආනන්දථෙරස්ස-දිඨපුබ්බා තථාගතං.
සුමනො වාසභගාමී ච-ඤෙය්‍යා සඞ්විහාරිකා,
වෙ ඉමෙ අනුරුඬස්ස-දිඨපුබ්බා තථාගතං.
දුතියො පන සඞ්ගීතො-යෙහි ථෙරෙහි සඞ්ගහො,
සබ්බෙ පි පන්නභාරා තෙ-කතකිච්චා අනාසවා-ති.

අයං දුතිය සඞ්ගීති.

එවම්දං දුතියසඞ්ගීතිං සඞ්ගායිත්වා තෙ ථෙරා උප්පජ්ජිස්සති නුඛො අනාගතෙ පි සාසනස්ස එවරූපං අබ්බුදන්ති ඔලොකයමානා ඉදං අද්දසංසු:- ඉතො වස්සසතස්ස උපරි අට්ඨාරසමෙ වස්සෙ පාටලිපුත්තෙ ධම්මාසොකො නාම රාජා උප්පජ්ජිත්වා සකලජම්බුදීපෙ රජ්ජං කාරෙස්සති, සො බුඩසාසනෙ පසිදිත්වා මහන්තං ලාභසක්කාරං පවත්තයිස්සති, තතො තිත්ථියා ලාභසක්කාරං පත්ථයමානා සාසනෙ පබ්බජිත්වා සකං සකං දිසිං පරිදීපෙස්සන්ති, එවං සාසනෙ මහන්තං අබ්බුදං උප්පජ්ජිස්සතීති. අථ නෙසං එතදහොසි:- කින්නුඛො මයං එතස්මිං අබ්බුදෙ උප්පන්නෙ සම්මුඛා භවිස්සාම න භවිස්සාමාති. අථ සබ්බෙව තදා අත්තනො අසම්මුඛභාවං ඤත්වා කො නුඛො තං අධි

කරණං වූපසමෙතුං සමත්ථෝ භවිස්සතීති සකලමනුස්සලෝකඤ්ච ඡකාමාවචරදෙවලෝකඤ්ච ඔලෝකෙන්තා න කිඤ්චි දිස්වා බ්‍රහ්මලොකෙ තිස්සං නාම මහාබ්‍රහ්මානං අද්දසංසු. පරිත්තායුකං උපරිබ්‍රහ්මලොකූපත්තියා භාවිතමගගං. දිස්වාන නෙසං එතදහොසි:- සචෙ මයං එතස්ස බ්‍රහ්මුනො මනුස්සලොකෙ නිබ්බත්තනත්ථාය උස්සාහං කරෙය්‍යාම, අඩ්ඪ එස මොගගලිබ්‍රාහ්මණස්ස ගෙහෙ පටිසන්ධිං ගහෙස්සති, තතො ච මනෙනහි පලොභිතො නික්ඛම්ම්ත්වා පබ්බජිස්සති, සො එවං පබ්බජිත්වා සකලබුද්ධවචනං උග්ගහෙත්වා අධිගතාපරිහානිදෙ හුත්වා තිත්ථියෙ මද්දිත්වා තං අධිකරණං විනිච්ඡිනිත්වා සාසනං පග්ගණ්හිස්සතීති. තෙ බ්‍රහ්මලොකං ගන්ත්වා තිස්සං මහාබ්‍රහ්මානං එතදවොචුං:-ඉතො වස්සසතස්ස උපරි අට්ඨාරසමෙ වස්සෙ සාසනෙ මහන්තං අබ්බුදං උප්පජ්ජිස්සති, මයං සකලං මනුස්සලොකංච කාමාවචරදෙවලොකඤ්ච ඔලොකයමානා කඤ්චි සාසනං පග්ගහෙතුං සමත්ථං අදිස්වා බ්‍රහ්මලොකං විචින්තනතා භවන්තං අද්දසාම, සාධු සප්පුරිස මනුස්සලොකෙ නිබ්බත්තිත්වා දසබලස්ස සාසනං පග්ගණ්හිත්වා දෙහි තී. එවං වුත්තෙ මහාබ්‍රහ්මා අහං කිර සාසනෙ උප්පන්නං අබ්බුදං සොධෙත්වා සාසනං පග්ගහෙතුං සමත්ථෝ භවිස්සාමීති හට්ඨපහට්ඨෝ උදග්ගුදග්ගෙහා හුත්වා සාධූති පටිසුණිත්වා පටිඤ්ඤං අදාසි. ථෙරා බ්‍රහ්මලොකෙ තං කරණීයං නිට්ඨාපෙත්වා පුන පච්චාගමංසු. තෙන ඛොපන සමයෙන සිග්ගවත්ථෙරෙ ච වණ්ඩවජ්ජිත්ථෙරෙ ච වෙපි නවකා හොන්ති දහරභික්ඛූ තිපිටකධරා පත්තපරිසමන්දි, ඛීණාසවා, තෙ තං අධිකරණං න සමථාපෙසුං. ථෙරා "තුමෙහ ආවුසො අම්හාකං ඉමස්මිං අධිකරණෙ නො සඤ්ඤකා අහුවත්ථ, තෙන වො ඉදං දණ්ඩකම්මං හොතු, නිස්සො නාම බ්‍රහ්මා මොගගලිබ්‍රාහ්මණස්ස ගෙහෙ පටිසන්ධිං ගණ්හිස්සති, තං තුම්හාකං එකො නිහරිත්වා පබ්බාජෙතු, එකො බුද්ධවචනං උග්ගණ්හාපෙතූ"ති වත්වා සබ්බෙපි ගාවිතායුකං ඨත්වා-

සබ්බකාම්පපහුතයො-තෙපි ථෙරා මහිද්ධිකා,
අගතිකඛණිඤ්ච ලොකමහි-ජ්ලිත්වා පරිනිබ්බුතා.

දුතියං සඩ්ඝභං කත්වා-විසොධෙත්වාන සාසනං,
අනාගතෙ ච කත්වාන-හෙතුං සද්ධම්මපුජ්ජියා.

ඛීණාසවා වසිප්පත්තා-පභින්න පටිසම්භිදා,
අනිච්චතාවසං ථෙරා-තෙපි නාම උපාගතා.

එවං අනිච්චතං ඥත්වා-සද්ධා දුරභිසම්භවං,
තං පත්තුං වායමෙ ධීරො-යං නිච්චං අමතං පද-නන්ති.

එත්තාවතා සබ්බාකාරෙන දුතියසඩ්ගීතිවණ්ණනා නිට්ඨිතා හොති.

නිස්සො පි ඛො මහාබ්‍රහ්මා බ්‍රහ්මලොකා චවිත්වා මොගගලිබ්‍රාහ්මණස්ස ගෙහෙ පටිසන්ධිං අගහෙසි. සිග්ගවත්ථෙරොපි තස්ස පටිසන්ධිගහණතොපභුති සත්තාවස්සානි බ්‍රාහ්මණස්ස ගෙහං පිණ්ඩාය පාවිසි එකදිවසමපි උලුඞ්කමත්තං වා යාගුං කටච්ඡුමත්තං වා භත්තං නාලත්ථ. සත්තන්නං පන වස්සානං අච්චයෙන එක්දිවසං ඡාතිච්ඡථ භත්තෙති එවන්නාමත්තං අලත්ථ. තං දිවසමෙව බ්‍රාහ්මණොපි බහිඩ්ඩා කිඤ්චාකාරණීයං කත්වා ආගච්ඡන්තො පටිපථෙ ථෙරං දිස්වා "යො පබ්බජිත අම්හා

කං ගෙහමගමත්ථා"ති ආහ. "ආම බ්‍රාහ්මණ අගම්හා"ති. "අපි කිඤ්චි ලභිත්ථා" ති. "ආම බ්‍රාහ්මණ ලභිම්හා" ති. සො ගෙහං ගන්ත්වා පුච්ඡි. "තස්ස පබ්බජිතස්ස කිඤ්චි අදත්ථා"ති. " න කිඤ්චි අදම්හා" ති. බ්‍රාහ්මණො දුතියදිවසෙ ඝරවාරෙ යෙව නිසීදි අජ්ජ පබ්බජිතං මුසාවාදෙන නිග්ගහෙස්සාමිති. ථෙරො දුතියදිවසෙ බ්‍රාහ්මණස්ස ඝරවාරං සම්පත්තො, බ්‍රාහ්මණො ථෙරං දිස්වාව එවමාහ:- "තුම්හෙ හියේ‍යා අම්හාකං ගෙහෙ කිඤ්චි අලඩා යෙව ලභිම්හාති අවොචුත්ථ, වට්ටති නුඛො තුම්හාකං මුසාවාදොති. ථෙරො ආහ:- "මයං බ්‍රාහ්මණ තුම්හාකං ගෙහෙ සත්ත වස්සානි අතිච්ඡථාති වචනමත්තම්පි අලභිත්වා හියේ‍යා අතිච්ඡථාති වචනමත්තං ලභිම්හ, අථෙතං පටිසත්ථාරං උපාදාය එවමවොචුම්හා" ති. බ්‍රාහ්මණො චින්තෙසි:- ඉමෙ පටිසත්ථාරමත්තං පි ලභිත්වා ලභිම්හාති පසංසන්ති, අඤ්ඤං කිඤ්චි ඛාදනීයං භොජනීයං ලභිත්වා කස්මා නප්පසංසන්තීති පසීදිත්වා අත්තනො අත්ථාය පටියාදිතභත්තතො කටච්ඡුභික්ඛං තදුපියඤ්ච ව්‍යඤ්ජනං දාපෙත්වා "ඉමං භික්ඛං සබ්බකාලං තුම්හෙ ලභිස්සථා"ති ආහ. සො පුනදිවසතොප්පභුති උපසංකමන්තස්ස ථෙරස්ස උපසමං දිස්වා භියේ‍යාසොමත්තාය පසීදිත්වා ථෙරං නිච්චකාලං අත්තනො ඝරෙ භත්තවිස්සග්ගකරණත්ථාය යාචි. ථෙරො අධිවාසෙත්වා දිවසෙ දිවසෙ භත්තකිච්චං කත්වා ගච්ඡන්තො ථොකථොකං බුඩවචනං කථෙත්වා ගච්ඡති. සො පි ඛො මාණවකො සොළසවස්සුද්දෙසිකො යෙව තිණ්ණං වෙදානං පාරගු අහොසි. බ්‍රහ්මලොකතො ආගතසුඛසත්තස්ස ආසනෙ වා සයනෙ වා අඤ්ඤො කොචි නිසජ්ජිතා වා නිපජ්ජිතා වා නත්ථි. සො යදා ආචරියඝරං ගච්ඡති, තදාස්ස මඤ්චපීඨං සෙතෙන වත්ථෙන පටිච්ඡාදෙත්වා ලග්ගෙත්වා ඨපෙන්ති. ථෙරො චින්තෙසි:- සමයොදානි මාණවකං පබ්බාජෙතුං, චිරඤ්ච මෙ ඉධා ගච්ඡන්තස්ස නවකාචි මාණවකෙන සඞ්ං කථා උප්පජ්ජති, හන්දදානි ඉමිනා උපායෙන පලලඞ්කං නිස්සාය උප්පජ්ජිස්සතීති ගෙහං ගන්ත්වා යථා තස්මිං ගෙහෙ ඨපෙත්වා මාණවකස්ස පලලඞ්කං අඤ්ඤං න කිඤ්චි ආසනං දිස්සති, තථා අධිඨාසි. බ්‍රාහ්මණස්ස ගෙහෙ ජනො ථෙරං දිස්වා අඤ්ඤං කිඤ්චි ආසනං අපස්සන්තො මාණවකස්ස පලලඞ්කං අත්ථරිත්වා අදාසි. නිසීදි ථෙරො පලලඞ්කෙ. මාණවකො පි ඛො තං ඛණං යෙව ආචරියඝරා ආගම්ම ථෙරං අත්තනො පලලඞ්කෙ නිසින්නං දිස්වා කුපිතො අනත්තමනො " කො මම පලලඞ්කං සමණස්ස පඤ්ඤාපෙසී"ති ආහ. ථෙරො භත්තකිච්චං කත්වා වුපසන්තො මාණවකස්ස චණ්ඩික්කභාවෙ එවමාහ:-කිංපනත්වං මාණවක කිඤ්චි මන්තං ජානාසී"ති. මාණවො "හො පබ්බජිත මයිදානි මන්තෙ අජානන්තෙ අඤ්ඤෙ කෙ ජානිස්සන්තී" ති වත්වා ථෙරං පුච්ඡි:-"තුම්හෙ පන මන්තං ජානාථා"ති. ' පුච්ඡ මාණව පුච්ඡිත්වා සක්කා ජානිතුන්ති. අථ ඛො මාණවො තීසු වෙදෙසු සනිඝණ්ඩුකෙටුභෙසු සාක්ඛරප්පභෙදෙසු ඉතිහාසපඤ්චමෙසු යානි යානි ගණ්ඩිඨානානි යෙසං නයං නෙව අත්තනා පස්සති නාපි ආචරියො අද්දස, තෙසු ථෙරං පුච්ඡි. ථෙරො පකතියාපි තිණ්ණං වෙදානං පාරගු, ඉදානි පන පටිසම්භිදප්පත්තො, තෙනස්ස නත්ථි තෙසං පඤ්හානං විස්සජ්ජනෙ භාරොති, තාවදෙව තෙසං පඤ්හෙ විස්සජ්ජෙත්වා මාණවං ආහ:- "මාණව අහං තයා බහුං පුච්ඡිතො, අහම්පිදානි තං එකං පඤ්හං පුච්ඡාමි, ව්‍යාකරිස්සසි මෙති. "ආම හො පබ්බජිත පුච්ඡ ව්‍යාකරිස්සාමි"ති. ථෙරො චිත්තයමකෙ

ඉමං පඤ්හං පුච්ඡි:-"යස්ස චිත්තං උප්පජ්ජති න නිරුජ්ඣති, තස්ස චිත්තං නිරුජ්ඣිස්සති නුප්පජ්ජිස්සති, යස්ස වා පන චිත්තං නිරුජ්ඣිස්සති නුප්පජ්ජිස්සති, තස්ස චිත්තං උප්පජ්ජති න නිරුජ්ඣතී"ති. මාණවෝ උඛං වා අඩෙවා සරිතුං අසක්කොන්තෝ "කිං නාම භෝ පබ්බජිත ඉදං"ති ආහ. "බුඩ්ඪනෙත්තා නාමායං මාණවා"ති. "සක්කා පනායං භෝ මයාපි දට්ඨුං" ති. "සක්කා මාණව අම්හෙහි ගහිතපබ්බජ්ජං ගණ්හන්තස්ස දට්ඨුං" ති. තතෝ මාණවෝ මාතාපිතරෝ උපසංකමිත්වා ආහ:- "අයං පබ්බජිතෝ බුඩ්ඪනත්තං නාම ජානාති, නව අත්තනෝ සන්තිකෙ අපබ්බජිතස්ස දෙති, අහං එතස්ස සන්තිකෙ පබ්බජිත්වා මන්තං උග්ගණ්හිස්සාමී"ති. අථස්ස මාතාපිතරෝ පබ්බජිත්වා පි නෝ පුත්තෝ මන්තෙන ගණ්හාතු, ගහෙත්වා පුනාගමිස්සතීති මඤ්ඤමානා "ගණ්හ පුත්තා"ති අනුජානිංසු. ථෙරෝ දාරකං පබ්බාජෙත්වා චත්තිංසාකාරකම්මට්ඨානං තාව ආචික්ඛි. සෝ තත්ථ පරිකම්මං කරොන්තොව සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨාසි. තතෝ ථෙරෝ චින්තෙසි:-සාමණෙරෝ සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨිතෝ, අභබ්බොදානි සාසනතෝ නිවත්තිතුං, සබෙ පනස්සාහං කම්මට්ඨානං වඩ්ඪෙත්වා කථෙය්‍යං, අරහත්තං පාපුණෙය්‍ය, අපෙපාසුතෙකා භවෙය්‍ය බුඩ්ඪවචනං ගහෙතුං, සමයොදානි නං වණ්ඩවජ්ජි භේරස්ස සන්තිකං පෙසෙතුන්ති. තතෝ නං ආහ:-"එහි ත්වං සාමණෙර ථෙරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා බුඩ්ඪවචනං උග්ගණ්හ, මම වචනෙන ආරොග්‍යං පුච්ඡ, එවඤ්ච වදෙහි උපජ්ඣායො මං භන්තෙ තුම්හාකං සන්තිකං පහිණීති, කොනාමො තෙ උපජ්ඣායොති ච වුත්තෙ සිග්ගවභේරෝ නාම භන්තෙති වදෙය්‍යාසි, අහං කොනාමොති වුත්තෙ එවං වදෙය්‍යාසි, මම උපජ්ඣායො භන්තෙ තුම්හාකං නාමං ජානාති"ති. එවං භන්තෙති බො තිස්සෙසා සාමණෙරෝ ථෙරං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා අනුපුබ්බෙන වණ්ඩවජ්ජිභේරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. ථෙරෝ සාමණෙර කුතොසි ආගතොසීති ආහ. උපජ්ඣායො මං භන්තෙ තුම්හාකං සන්තිකං පහිණීති. කොනාමො තෙ උපජ්ඣායොති. සිග්ගවභේරෝ නාම භන්තෙති. අහං කොනාමොති. මම උපජ්ඣායො භන්තෙ තුම්හාකං නාමං ජානාති. පත්තචීවරං දෙහි පටිසාමෙහීති සාධු භන්තෙති සාමණෙරෝ පත්තචීවරං පටිසාමෙත්වා පුනදිවසෙ පරිවෙනං සම්මජ්ජිත්වා උදකදන්තපොණං උපට්ඨපෙසි. ථෙරෝ සම්මජ්ජිතට්ඨානං පුන සම්මජ්ජි, තං උදකං ඡඩ්ඩෙත්වා අඤ්ඤදී උදකං ආහරි, තඤ්ච දන්තකට්ඨං අපනෙත්වා අඤ්ඤං දන්තකට්ඨං ගණ්හි. එවං සත්ත දිවසානි භාවා, සත්තමෙදිවසෙ පුන පුච්ඡි. සාමණෙරෝ පුනපි පුබ්බෙ කථිත සදිසමෙව කථෙසි. ථෙරෝ සො වතායං බ්‍රාහ්මණොති ඤත්වා කිමත්ථං ආගතොසීති ආහ. බුඩ්ඪවචනං උග්ගණ්හනත්ථාය භන්තෙති. ථෙරෝ "උග්ගණ්හාහි දානි සාමණෙරා"ති වත්වා පුනදිවසතොපපභුති බුඩ්ඪවචනං පට්ඨපෙසි. නිස්සෙසා සාමණෙරොව හුත්වා ඨපෙත්වා විනයපිටකං සබ්බං බුඩ්ඪවචනං උග්ගණ්හි සඬිං අට්ඨකථාය, උපසම්පන්නකාලෙ පන අවස්සිකොව සමානෝ තිපිටකධරෙ අහොසි. ආචරියුපජ්ඣායා මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරස්ස හත්ථෙ සකලං බුඩ්ඪවචනං පතිට්ඨාපෙත්වා යාවතායුකං ඨත්වා පරිනිබ්බායිංසු. මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරෝ පි අපරෙන සමයෙන කම්මට්ඨානං වඩ්ඪෙත්වා අරහත්තං පත්තෙතා බහුන්නං ධම්මවිනයං වාචෙසි.

තෙන ඛොපන සම්යෙන බින්දුසාරස්ස රඤ්ඤො එකසතපුත්තා අහෙසුං. තෙ සබ්බෙ අසොකො අත්තනා සඬිං එකමාතිකං තිස්සකුමාරං ඨපෙත්වා ඝාතෙසි. ඝාතෙන්තො චත්තාරි වස්සානි අනභිසිත්තොව රජ්ජං කාරෙත්වා චතුන්නං වස්සානං අච්චයෙන තථාගතස්ස පරිනිබ්බානතො වීන්නං වස්සසතානං උපරි අඨාරසමෙ වස්සෙ සකලජම්බුදීපෙ එකරජ්ජාභිසෙකං පාපුණි. අභිසෙකානුභාවෙන වස්ස ඉමා රාජිඩියො ආගතා: මහාපඨවියා හෙඨා යොජනප්පමාණෙ ආණා පවත්ත තිතථා උපරි ආකාසෙ, අනොතත්තදහතො අට්ඨහි කාජෙහි සොළස පානියඝටෙ දිවසෙ දිවසෙ දෙවතා ආහරන්ති යතො සාසනෙ උප්පන්න සඩො හුත්වා අඨඝටෙ භික්ඛුසඞ්ඝස්ස අදාසි, වෙ ඝටෙ සඞ්මත්තානං තිපිටකභික්ඛූනං, වෙ ඝටෙ අග්ගමහෙසියා අසන්ඩිමිත්තාය, චත්තාරො ඝටෙ අත්තනා පරිභුජී, දෙවතා එව හිමවන්තෙ නාගලතා දන්තකඨං නාම අත්ථි සිනිඩං මුදුකං රසවන්තං තං දිවසෙ දිවසෙ ආහරන්ති, යෙන රඤ්ඤො ච මහෙසියා ච සොළසන්නං ච නාටකසහස්සානං සඞ්මත්තානං ච භික්ඛුසහස්සානං දෙවසිකං දන්තපොණකිච්චං නිප්පජ්ජති, දෙවසිකමෙවතස්ස දෙවතා අගදමලකං අගදහරීටකං සුවණ්ණවණ්ණං ච ගන්ධරසසම්පණ්ණං අම්බුපක්කං ච ආහරන්ති, තථා ඡද්දන්තදහතො පඤ්චවණ්ණං නිවාසනපාපුරණං පීතකවණ්ණං හත්ථපුඤ්ඡන පට්ටකං දිබ්බං ච පානකං ආහරන්ති, දෙවසිකමෙව පනස්ස අනුලෙපනගන්ධං පාරුපනත්ථාය අසුත්තමයිකං සුමනපුප්ඵපටං මහාරහඤ්ච අඤ්ජනං නාගභවනතො නාගරාජානො ආහරන්ති, ඡද්දන්තදහෙව උඝිතස්ස සාලිනො නව වාහසහස්සානි දිවසෙ දිවසෙ සුවා ආහරන්ති, මූසිකා නිත්ථුසකණෙ කරොන්ති. එකොපි ඛඩතණ්ඩුලො නහොති රඤ්ඤො සබ්බඨානෙසු අයමෙවතණ්ඩුලො පරිභොගං ගච්ඡති, මධුමක්ඛිකාමධුං කරොන්ති, කම්මාරසාලාසු අච්ඡා කුටං පහරන්ති, කරවීක සකුණා ආගන්ත්වා මධුරස්සරං විකුජන්තා රඤ්ඤො බලිකම්මං කරොන්ති, ඉමාහි ඉඩිහි සමන්නාගතො රාජා එකදිවසං සුවණ්ණසංඛලිකබන්ධනං පෙසෙත්වා චතුන්නං බුඩානං අධිගතරූපදස්සනං කප්පායුකං කාලං නාගරාජානං ආනයිත්වා සෙතච්ඡත්තස්ස හෙට්ඨා මහාරහෙ පලලඞ්කෙ නිසීදාපෙත්වා අනෙකසතවණ්ණෙහි ජලජථලජපුපෙඵහි සුවණ්ණපුපෙඵහි ච පූජං කත්වා සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතෙහි ච සොළසහි නාටකසහස්සෙහි සමන්තතො පරික්ඛිපිත්වා "අනන්තඤ්ඤණස්ස තාව මෙ සඩම්මවරචක්කවත්තිනො සම්මාසම්බුඩස්ස රූපං ඉමෙසං අක්ඛීනං ආපාථං කරොහි"ති. වත්වා තෙන නිම්මිතං සකලසරීරෙ විප්පකිණ්ණපුඤ්ඤප්පභාවනිබ්බත්තා සීතිඅනුව්‍යඤ්ජනපතිමණ්ඩිතවත්තිංසමහා පුරිසලක්ඛණසස්සිරිකතාය විකසිතකමලුප්පලපුණ්ඩරීකපතිමණ්ඩිතම්වසලිලතලං තාරාගණරස්මිජාලාවිසරවිප්ඵුරිතසොභාසමුජ්ජලම්ව ගගනතලං නීලපීතලොහිතාදිභෙදං විචිත්‍රවණ්ණරංසිවිනඩව්‍යාමප්පභාපරික්ඛෙපවිලාසිතාය සඤ්ඤාප්පභානුරාගඉන්දධනුවිජ්ජුලලතාපරික්ඛිත්තම්ව කණ්ඩකගිරිසිඛරං නානාවිරාගවිමලකෙතුමාලාසමුජ්ජලිතචාරුමත්ථකසොභං නයනරසායනම්ව බ්‍රහ්මදෙවමනුජනාගයක්ඛගණානං බුඩරූපං පස්සන්තො සත්තදිවසානි අක්ඛිපූජං නාම අකාසි. රාජා කිර අභිසෙකං පාපුණිත්වා තීනි යෙව සංවච්ඡරානි බාහිරකපාසණ්ඩං පරිගණ්හි, චතුත්ථෙ සංවච්ඡරෙ බුඩසාසනෙ පසීදි. තස්ස කිර පිතා බින්දුසාරො බ්‍රාහ්මණ්ඩ

ත්තො අහොසි. සො බ්‍රාහ්මණානං ච බ්‍රාහ්මණජාතියපාසණ්ඩානං ච පණ්ඩ
රඞ්ගපරිබ්බාජකාදීනං සඞ්ඝසහස්සමත්තානං නිච්චභත්තං පට්ඨපෙසි.
අසොකො පිතරා පවත්තිතං දානං අත්තනො අන්තෙපුරෙ තථෙව දද
මානො එකදිවසං සීහපඤ්ජරෙ ඨිතො තෙ උපසම්පරිබාහිරෙන ආචා
රෙන භුඤ්ජමානෙ අසංයතින්ද්‍රියෙ අවිනීතඉරියාපථෙ දිස්වා චින්තෙසි:-
ඊදිසං දානං උපපරික්ඛිත්වා යුත්තට්ඨානෙ දාතුං වට්ටතීති. එවං චින්තෙ
ත්වා අමච්චෙ ආහ:- ගච්ඡථ භණෙ අත්තනො අත්තනො සාධුසම්මතෙ
සමණබ්‍රාහ්මණෙ අන්තොපුරං අතිහරථ දානං දස්සාමාති. අමච්චා සාධු
දෙවාති රඤ්ඤො පටිස්සුත්වා තෙ තෙ පණ්ඩරඞ්ගපරිබ්බාජකාජීවකනිග
ණ්ඨාදයො ආනෙත්වා "ඉමෙ මහාරාජ අම්හාකං අරහන්තො"ති ආහංසු.
අථ රාජා අන්තෙපුරෙ උච්චාවචානි ආසනානි පඤ්ඤපාපෙත්වා ආගච්ඡ
න්තූති වත්වා ආගතාගතෙ ආහ:- අත්තනො අත්තනො පතිරූපෙ ආස
නෙ නිසීදථාති. තෙ එකච්චෙ භද්දපීඨකෙසු එකච්චෙ ඵලකපීඨකෙසු
නිසීදිංසු. තං දිස්වා රාජා නත්ථි තෙසං අන්තො සාරොති ඤත්වා තෙ
සං අනුරූපං ඛාදනීයං භොජනීයං දත්වා උය්‍යොජෙසි.

එවං ගච්ඡන්තෙ කාලෙ එකදිවසං රාජා සීහපඤ්ජරෙ ඨිතො අද්දස
නිග්‍රොධසාමණෙරං රාජඞ්ගණෙන ගච්ඡන්තං දන්තං ගුත්තං සන්ති
න්ද්‍රියං ඉරියාපථ සම්පන්නං. කො පනායං නිග්‍රොධො නාම, බින්දුසාර
රඤ්ඤො ජෙට්ඨපුත්තස්ස සුමනරාජකුමාරස්ස පුත්තො. තත්‍රායං ආනු
පුබ්බී කථා:-බින්දුසාරරඤ්ඤො කිර දුබ්බලකාලෙ යෙව අසොකකුමාරො
අත්තනා ලඞ්ඝ උජ්ජෙනිරජ්ජං පහාය ආගන්ත්වාන සබ්බං නගරං අත්ත
නො හත්ථගතං කත්වා සුමනං නාම රාජකුමාරං අග්ගහෙසි. තං දිවස
මෙව සුමනස්ස රාජකුමාරස්ස සුමනා නාම රාජදෙවී පරිපුණ්ණගබ්භා
අහොසි. සා අඤ්ඤාතකවෙසෙන නික්ඛමිත්වා අවිදූරෙ අඤ්ඤතරං
චණ්ඩාලගාමං සන්ඛාය ගච්ඡන්තී ජෙට්ඨකචණ්ඩාලස්ස ගෙහතො අවිදූ
රෙ අඤ්ඤතරස්මිං නිග්‍රොධරුක්ඛෙ අධිවත්ථාය දෙවතාය ඉතො එහි
සුමනෙති වදන්තියා සද්දං සුත්වා තස්සා සමීපං ගතා. දෙවතා අත්ත
නො ආනුභාවෙන එකං සාලං නිම්මිනිත්වා එත්ථ වසාහීති පාදාසි. සා
තං සාලං පාවිසි. ගතදිවසෙ යෙවව පුත්තං විජායි. සා තස්ස නිග්‍රොධදෙ
වතාය පරිග්ගහිතත්තා නිග්‍රොධොත්වෙව නාමං අකාසි. ජෙට්ඨකච
ණ්ඩාලො දිට්ඨදිවසතොප්පභුති තං අත්තනො සාමිධීතරං විය මඤ්ඤ
මානො නිබ්ඛවට්ටං පට්ඨපෙසි. රාජධීතා තත්ථ සත්තවස්සානි වසි. නි
ග්‍රොධකුමාරො පි සත්තවස්සිකො ජාතො. තදා මහාවරුණත්ථෙරො
නාම එකො අරහා දාරකස්ස හෙතුසම්පදං දිස්වා විහරමානො සත්ත
වස්සිකොදානි දාරකො කාලො නං පබ්බාජෙතුන්ති චින්තෙත්වා රාජධී
තාය ආරොචාපෙත්වා නිග්‍රොධකුමාරං පබ්බාජෙසි. කුමාරො ඛුරග්ගෙ
යෙව අරහත්තං පාපුණි. සො එකදිවසං පාතොව සරීරං ජග්ගෙත්වා
ආචරියුපජ්ඣායවත්තං කත්වා පත්තචීවරමාදාය මාතුඋපාසිකාය ගෙහ
වාරං ගච්ඡාමීති නික්ඛමි. මාතුනිවෙසනට්ඨානං චස්ස දක්ඛිණවාරෙන
නගරං පවිසිත්වා නගරමජ්ඣෙන ගන්ත්වා පාචීනවාරෙන නික්ඛමිත්වා
ගන්තබ්බං හොති. තෙන ච සමයෙන අසොකො ධම්මරාජා පාචීනදිසා
භිමුඛො සීහපඤ්ජරෙ චඞ්කමති, තං ඛණං යෙව නිග්‍රොධො රාජඞ්ගණං
සම්පාපුණි සන්තින්ද්‍රියො සන්තමානසො යුගමත්තං පෙක්ඛමානො. තෙ

න වුත්තං:- "එකදිවසං සීහපඤ්ජරෙ ඨිතො අද්දස නිග්‍රොධං සාමණෙරං රාජඞ්ගණෙන ගච්ඡන්තං දන්තං ගුත්තං සන්තින්ද්‍රියං ඉරියාපථසම්පන්නන්ති" දිස්වා පනස්ස එතදහොසි:- අයං ජනො සබ්බො පි වික්ඛිත්ත චිත්තො භන්තමිගපරිභාගො, අයං පන දරකො අවික්ඛිත්තො අතිවිය ස්ස ආලොකිත විලොකිතං සම්මිඤ්ජනපසාරණං ච සොභති, අඩා එත ස්ස අඛ්‍ගන්තරෙ ලොකුත්තරධම්මො භවිස්සතීති. රඤ්ඤො සහ දස්ස නෙනෙව සාමණෙරෙ චිත්තං පසීදි පෙමං සණ්ඨහි. කස්මා? පුබ්බෙ කිර පුඤ්ඤකරණකාලෙ එස රඤ්ඤො ජෙට්ඨභාතා වාණිජකො අහොසි. වුත්තම්පි චෙතං:-

පුබ්බෙව සන්නිවාසෙන-පච්චුප්පන්නහිතෙන වා,
එවං තං ජායතෙ පෙමං-උප්පලංව යථොදකෙ-ති.

අථ රාජා සඤ්ජාතපෙමො සබහුමානො එතං සාමණෙරං පක්කො සථාති අමච්චෙ පෙසෙසි. තෙ අතිවිරායන්තීති පුන චෙ තයො පෙසෙසි, තුරිතං ආගච්ඡතූති. සාමණෙරො අත්තනො පකතියා යෙව අගමාසි. රාජා "පතිරූපමාසනං ඤත්වා නිසීදථාති" ආහ. සො ඉතො චිතො ච විලොකෙත්වා නත්ථි දානි අඤ්ඤෙ භික්ඛූති සමුස්සිත සෙතච්ඡත්තං රාජපල්ලඞ්කං උපසංකමිත්වා පත්තගහණත්ථාය රඤ්ඤො ආකාරං දස්සෙසි. රාජා තං පල්ලඞ්කසම්පං උපගච්ඡන්තං එව දිස්වා චින්තෙසි:- අජ්ජෙවදානි අයං සාමණෙරො ඉමස්ස ගෙහස්ස සාමිකො භවිස්සතීති. සාමණෙරො රඤ්ඤො හත්ථෙ පත්තං දත්වා පල්ලඞ්කං අභි රුහිත්වා නිසීදි. රාජා අත්තනො අත්ථාය සම්පාදිතං සබ්බං යාගුඛජ්ජක භත්තවිකතිං උපනාමෙසි. සාමණෙරො අත්තනො යාපනීයමත්තක මෙව සම්පටිච්ඡි. භත්තකිච්චාවසානෙ රාජා ආහ:- සත්ථාරා තුම්හාකං දින්නොවාදං ජානාථාති. ජානාම මහාරාජ එකදෙසෙනාති. තාත මය්හම්පි නං කථෙහීති. සාධු මහාරාජාති. රඤ්ඤො අනුරූපං ධම්ම පදෙ අප්පමාදවග්ගං අනුමොදනත්ථාය අභාසි. රාජා පන "අප්පමාදො අමතපදං" පමාදො මච්චුනො පදංති, සුත්වාව අඤ්ඤාතං තාත පරියො සාපෙහීති ආහ. අනුමොදනාවසානෙ අට්ඨ තෙ තාත ධුරභත්තානි දම්මීති ආහ. සාමණෙරො ආහ:- එතානි අහං උපජ්ඣායස්ස දම්මි මහා රාජාති. කො අයං තාත උපජ්ඣායො නාමාති. වජ්ජාවජ්ජං දිස්වා චොදෙතා සාරෙතා මහාරාජාති. අඤ්ඤානිපි තෙ තාත අට්ඨ දම්මි ති. එතානි ආචරියස්ස දම්මි මහාරාජාති. කො අයං තාත ආචරියො නාමාති. ඉමස්මිං සාසනෙ සික්ඛිතබ්බකධම්මෙසු පතිඨාපෙතා මහාරා ජාති. සාධු තාත අඤ්ඤානි පි තෙ අඨ දම්මීති. එතානි භික්ඛුසඞ්ඝස්ස දම්මි මහාරාජාති. කො අයං තාත භික්ඛුසඞ්ඝො නාමාති. යං නිස්සාය මහාරාජ අම්හාකං ආචරියුපජ්ඣායානඤ්ච මමඤ්ච පබ්බජ්ජා ච උපස ම්පදාචාති. රාජා භියොසොමත්තාය තුට්ඨචිත්තො ආහ:- අඤ්ඤානි පි තෙ තාත අට්ඨදම්මීති. සාමණෙරො සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා පුනදිවසෙ චත්තිංසභික්ඛූ ගහෙත්වා රාජන්තෙ පුරං පවිසිත්වා භත්තකිච්චමකාසි. රාජා අඤ්ඤෙ පි චත්තිංස භික්ඛූ තුම්හෙහි සඞ්ං යෙව භික්ඛං ගණ්හ න්තූති. එතෙනෙව උපායෙන දිවසෙ දිවසෙ වඞ්ඪාපෙන්තො සඞ්සහ ස්සානං බ්‍රාහ්මණපරිබ්බාජකාදීනං භත්තං උපච්ඡින්දිත්වා අන්තො නිවෙ සනෙ සඞ්සහස්සානං භික්ඛූනං නිච්චභත්තං පට්ඨපෙසි නිග්‍රොධත්ථෙරෙ

ගතෙනෙව පසාදෙන. නිග්‍රොධත්ථෙරොපි රාජානං සපරිසං තීසු සරණෙසු පඤ්චසු ච සීලෙසු පතිට්ඨාපෙත්වා බුඩසාසනෙ පොථුජ්ජනිකෙන පසාදෙන අචලප්පසාදං කත්වා පතිට්ඨාපෙසි. පුන රාජා අසොකාරාමං නාම මහාවිහාරං කාරාපෙත්වා සඤ්ඤිසහස්සානං භික්ඛූනං නිච්චභත්තං පට්ඨපෙසි. සකලජම්බුදීපෙ චතුරාසීතියා නගරසහස්සෙසු චතුරාසීති විහාරසහස්සානි කාරාපෙසි චතුරාසීතිසහස්සවෙතියපතිමණ්ඩිතානි ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන.

එකදිවසං කිර රාජා අසොකාරාමෙ මහාදානං දත්වා සඤ්ඤිසහස්සස ඛ්ඛස්ස භික්ඛුසඞ්ඝස්ස මජ්ඣෙ නිසජ්ජ සඞ්ඝං චතුහි පච්චයෙහි පවාරෙත්වා ඉමං පඤ්හං පුච්ඡි:- භන්තෙ භගවතා දෙසිතධම්මො නාම කිත්තකො හොතීති. අඞ්ගතො මහාරාජ නව අඞ්ගානි ඛන්ධතො චතුරාසීති ධම්මක්ඛන්ධසහස්සානීති. රාජා ධම්මෙ පසීදිත්වා එකමෙකං ධම්මක්ඛන්ධං එකෙකවිහාරෙන පූජෙස්සාමීති. එකදිවසමෙව ඡන්නවුතිකොටිධනං විස්සජ්ජෙත්වා අමච්චෙ ආණාපෙසි:- එථ භණෙ එකමෙකස්මිං නගරෙ එකමෙකං විහාරං කාරාපෙන්තා චතුරාසීතියා නගරසහස්සෙසු චතුරාසීතිවිහාරසහස්සානි කාරාපෙථාති. සයඤ්ච අසොකාරාමෙ අසොකමහාවිහාරත්ථාය කම්මං පට්ඨපෙසි. සඞ්ඝො ඉන්දගුත්තත්ථෙරං නාම මහිඩිං මහානුභාවං ඛීණාසවං නවකම්මාධිට්ඨායකං අදාසි. ථෙරො යං යං කම්මං න නිට්ඨාති, තං තං අත්තනො ආනුභාවෙන නිට්ඨාපෙසි. එවම්පි තීහි සංවච්ඡරෙහි විහාරකම්මං නිට්ඨාපෙසි. එකදිවසමෙව සබ්බනගරෙහි පණ්ණානි ආගමිංසු. අමච්චා රඤ්ඤො ආරොචෙසු. නිඝිතානි දෙව චතුරාසීතිවිහාරසහස්සානීති. රාජා නගරෙ භෙරිං චරාපෙසි:- ඉතො සත්තන්නං දිවසානං අච්චයෙන විහාරමහො භවිස්සති, සබ්බෙ අට්ඨසීලඞ්ගානි සමාදියිත්වා අන්තො නගරෙ ච බහිනගරෙ ච විහාරමහං පටියාදෙන්තූති. තතො සත්තන්නං දිවසානං අච්චයෙන සබ්බාලඞ්කාරභූසිතාය අනෙකසතසහස්සසංඛ්‍යාය චතුරඞ්ගිණ්‍යා සෙනාය පරිවුතො දෙවලොකෙ අමරවතියා රාජධානියා සිරිතො අධිකතරසස්සිරිකං විය නගරං කාතුකාමෙන උස්සාහජාතෙන මහාජනෙන අලංකතපටියත්තනගරං අනුවිචරන්තො විහාරං ගන්ත්වා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස මජ්ඣෙ අට්ඨාසි. තස්මිඤ්ච ඛණෙ සන්තිපතිතා අසීතිභික්ඛුකොටියො අහෙසුං. භික්ඛුනීනඤ්ච ඡන්නවුතිසතසහස්සානි. තත්ථ ඛීණාසවභික්ඛූ යෙව සතසහස්සසඞ්ඛා අහෙසුං. තෙසං එතදහොසි:- සචෙ රාජා අත්තනො අධිකාරං අනවසෙසං පස්සෙය්‍ය, අතිවිය බුඩසාසනෙ පසීදෙය්‍යාති. තතො ලොකවිචරණං නාම පටිහාරියං අකංසු. රාජා අසොකාරාමෙ ඨිතොව චතුද්දිසා අනුවිලොකෙන්තො සමන්තතො සමුද්දපරියන්තං ජම්බුදීපං පස්සති චතුරාසීතිඤ්ච විහාරසහස්සානි උළාරාය විහාරමහපූජාය විරොචමානානි. සො තං විභූතිං පස්සමානො උළාරෙන පීතිපාමොජ්ජෙන සමන්තාගතො අත්ථි පන අඤ්ඤස්සපි කස්සචි එවරූපං පීතිපාමොජ්ජං උප්පන්නපුබ්බන්ති චින්තෙන්තො භික්ඛුසඞ්ඝං පුච්ඡි:- භන්තෙ අම්හාකං නාථස්ස දසබලස්ස සාසනෙ කො මහාපරිච්චාගං පරිච්චජි, කස්ස පරිච්චාගො මහන්තොති වදන්තීති. භික්ඛුසඞ්ඝො මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරස්ස භාරං අකාසි. ථෙරො ආහ:- "මහාරාජ දසබලස්ස සාසනෙ පච්චයදායකො නාම තයා සදිසො ධරමානෙ

පි තථාගතෙ නකොචි අහොසි තවෙව පරිච්චාගො මහා"ති. රාජා ථෙ රස්ස වචනං සුත්වා උළාරෙන පිතිපාමොජ්ජන නිරන්තරං ඵුටසරිරො හුත්වා චින්තෙසි:- නත්ථ කිර මයා සදිසො පච්චයදායකො, මයහං කිර පරිච්චාගො මහා අහං කිර දෙය්‍යධම්මෙනසාසනං පග්ගණ්හාමි,කිං පනාහං එවං සති සාසනස්ස දායාදො හොමි නහොමිති. තතො භික්ඛුසඞ්ඝං පුච්ඡි:- භවාමි නුඛො අහං භන්තෙ සාසනස්ස දායාදොති. තතො මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො රඤ්ඤො ඉදං වචනං සුත්වා රාජපුත්තස්ස මහින්දස්ස උපනිස්සයසම්පත්තිං සම්පස්සමානො සචෙ අයං කුමාරො පබ්බජිස්සති සාසනස්ස අතිවිය වුද්ධි භවිස්සතීති චින්තෙත්වා රාජානං එතදවොච:- නඛො මහාරාජ එත්තාවතා සාසනස්ස දායාදො හොති, අපිච ඛො පච්චයදායකොති වා උපට්ඨාකොති වා සංඛං ගච්ඡති, යො පිහි මහාරාජ පඨවිතො යාව බ්‍රහ්මලොකපරිමාණං පච්චයරාසිං දදෙය්‍ය, සොපි සාසනෙ දායාදොති සංඛං නගච්ඡතීති. අථ කථං චරහි භන්තෙ සාසනස්ස දායාදොහොතීති. යොහි කොචි මහාරාජ අඩ්ඩො වා දළිද්දො වා අත්තනො ඔරසං පුත්තං පබ්බාජෙති, අයං වුච්චති මහාරාජ දායාදො සාසනස්සාති. එවං වුත්තෙ අසොකො රාජා අහං කිර එවරූපං පරිච්චාගං කත්වාපි නෙව සාසනස්ස දායාදභාවං පත්තොසින්ති සාසනෙ දායාදභාවං පත්ථයමානො ඉතො චිතො ච විලොකෙත්වා අද්දස මහින්දං කුමාරං අවිදූරෙ ඨිතං. දිස්වා පනස්ස එතදහොසි:- කිඤ්චාපි අහං ඉමං කුමාරං තිස්සකුමාරස්ස පබ්බජිතකාලතොප්පභුති ඔපරජ්ජෙ පතිට්ඨපෙතු කාමො, අථඛො ඔපරජ්ජතොපි පබ්බජ්ජාව උත්තමාති. තතො කුමාරං ආහ:- සක්ඛිස්සසි ත්වං තාත පබ්බජිතුන්ති. කුමාරො පන පකතියාපි තිස්සකුමාරස්ස පබ්බජිතකාලතොප්පභුති පබ්බජිතුකාමොව, රඤ්ඤො වචනං සුත්වා අතිවිය පාමොජ්ජජාතො හුත්වා ආහ:- පබ්බජාමි දෙව, මං පබ්බාජෙත්වා තුම්හෙ සාසනෙ දායාදො හොථාති. තෙනච සමයෙන රාජධිතා සඞ්ඝමිත්තා පි තස්මිං යෙව ඨානෙ ඨිතා හොති. තස්සා ච සාමිකො අග්ගිබ්‍රහ්මා නාම කුමාරො උපරාජෙන තිස්සකුමාරෙන සඞ්ං පබ්බජිතො හොති. රාජා නං දිස්වා ආහ:- ත්වම්පි අම්ම පබ්බජිතුං සක්ඛිස්සසීති. සාධු තාත සක්කොමි ති. රාජා පුත්තානං මනං ලභිත්වා පහට්ඨචිත්තො භික්ඛුසඞ්ඝං එතදවොච:- භන්තෙ ඉමෙ දාරකෙ පබ්බාජෙත්වා මං සාසනෙ දායාදං කරොථාති. සඞ්ඝො රඤ්ඤො වචන සම්ප ටිච්ඡිත්වා කුමාරං මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරෙන උපජ්ඣායෙන මහාදෙවත්ථෙරෙන ච ආචරියෙන පබ්බජ්ජාපෙසි. මජ්ඣන්තිකත්ථෙරෙන ආචරියෙන උපසම්පාදෙසි. තදාකිර කුමාරො පරිපුණ්ණවීසති වස්සො ච හොති. සො තස්මිං යෙව උපසම්පදාමණ්ඩලෙ සහ පටිසම්භිදාහි අරහත්තං පාපුණි. සඞ්ඝමිත්තායපි රාජධිතාය ආචරියා ආයුපාලිත්ථෙරිනාම, උපජ්ඣායා පන ධම්මපාලිත්ථෙරි නාම අහොසි. තදා සඞ්ඝමිත්තා අට්ඨාරසවස්සා හොති. තං පබ්බජිතමත්තං තස්මිං යෙව සීමාමණ්ඩලෙ සික්ඛාය පතිට්ඨාපෙසුං. උභින්නං පබ්බජිතකාලෙ රාජා ඡවස්සාභිසෙකො හොති.

අථ මහින්දත්ථෙරො උපසම්පන්නකාලතොප්පභුති අත්තනො උපජ්ඣායස්සෙව සන්තිකෙ ධම්මං ච විනයං ච පරියාපුණන්තො වෙපි සඞ්ගිතියො ආරුළ්හං තිපිටකසඞ්ගහිතං සාට්ඨකථං සබ්බං ථෙරවාදං

තිණ්ණං වස්සානං අඛ්‍යන්තරෙ උග්ගහෙත්වා අත්තනො උපජ්ඣායස්ස අන්තෙවාසිකානං සහස්සමත්තානං භික්ඛූනං පාමොක්ඛා අහොසි. තදා අසොකො ධම්මරාජා නවවස්සාභිසෙකො හොති. රඤ්ඤො පන අට්ඨව ස්සාභිසෙකකාලෙ යෙව කොන්තපුත්තතිස්සත්ථෙරො ව්‍යාධිපටිකම්ම ත්ථං භික්ඛාචාරවත්තෙන ආහිණ්ඩන්තො පසතමත්තං සප්පිං අලභිත්වා ව්‍යාධිබලෙන පරික්ඛීණායුසඞ්ඛාරො භික්ඛුසඞ්ඝං අප්පමාදෙන ඔවදිත්වා ආකාසෙ පල්ලඞ්කෙන නිසීදිත්වා තෙජොධාතුං සමාජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායි. රාජා තං පවත්තිං සුත්වා ථෙරස්ස සක්කාරං කත්වා මයි නාම රජ්ජං කාරන්තෙ එවං භික්ඛූනං පච්චයා දුල්ලභාති නගරස්ස චතුසු වාරෙසු පොක්ඛරණියො කාරාපෙත්වා භෙසජ්ජස්ස පූරාපෙත්වා දාපෙසි.

තෙන කිර සමයෙන පාටලිපුත්තස්ස චතුසු වාරෙසු චත්තාරි සත සහස්සානි සභායං සතසහස්සන්ත දිවසෙ දිවසෙ පඤ්චසතසහස්සානි රඤ්ඤො උප්පජ්ජන්ති. තතො රාජා නිග්‍රොධත්ථෙරස්ස දෙවසිකං සතස හස්සං විස්සජ්ජෙති, බුද්ධස්ස වෙතියෙ ගන්ධමාලාදීහි පූජනත්ථාය සතසහ ස්සං, ධම්මස්ස සතසහස්සං තං ධම්මධරානං බහුස්සූතානං චතුපච්චයත්ථාය උපනීයති, සඞ්ඝස්ස සතසහස්සං, චතුසු වාරෙසු භෙසජ්ජත්ථාය සතසහ ස්සං, එවං සාසනෙ උළාරො ලාභසක්කාරො නිබ්බත්ති. තිත්ථියා පරිහින ලාභසක්කාරා අන්තමසො ඝාසච්ඡාදනම්පි අලභන්තා ලාභසක්කාරං ජ්ඣායමානා සාසනෙ පබ්බජිත්වා සකානි සකානි දිට්ඨි ගතානි අයං ධම්මො අයං විනයොති දීපෙන්ති. පබ්බජ්ජං අලභමානාපි සයමෙව මුණ්ඩත්වා කාසායානි වත්ථානි අච්ඡාදෙත්වා විහාරෙසු විචරන්තා උපො සථම්පි පවාරණම්පි සඞ්ඝකම්මම්පි ගණකම්මම්පි පවිසන්ති, භික්ඛූ තෙහි සඞ්ඝං උපොසථං න කරොන්ති. තදා මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො උප්ප න්නං දානි ඉදං අධිකරණං තං න චිරස්සෙව කක්ඛලං භවිස්සති න ඛො පනෙතං සක්කා ඉමෙසං මජ්ඣෙ වසන්තෙන වූපසමෙතුන්ති: මහින්දත්ථෙ රස්ස ගණං නීයාදෙත්වා අත්තනා ඵාසුකවිහාරෙන විහරිතුකාමො අහො ගඞ්ගාපබ්බතං අගමාසි.

තෙ පි ඛො තිත්ථියා භික්ඛුසඞ්ඝෙන ධම්මෙන විනයෙන සත්ථුසාස නෙන නිග්ගය්හමානාපි ධම්මවිනයානුලොමාය පටිපත්තියා අසණ්ඨහ න්තා අනෙකරූපං සාසනස්ස අබ්බුදඤ්ච මලඤ්ච කණ්ටකඤ්ච සමුට්ඨා පෙසුං. කෙචි අග්ගිං පරිචරන්ති, කෙචි පඤ්චතාපෙ තපෙන්ති, කෙචි ආදිච්චං අනුපරිවත්තන්ති, කෙචි ධම්මඤ්ච විනයඤ්ච වොභින්දිස්සාමා ති පග්ගණ්හිංසු. තදා භික්ඛුසඞ්ඝො න තෙහි සද්ධිං උපොසථං වා පවාර ණං වා අකාසි. අසොකාරාමෙ සත්තවස්සානි උපොසථො උපච්ඡිජ්ජි. රඤ්ඤො පි එතමත්ථං ආරොචෙසුං. රාජා එකං අමච්චං ආණාපෙසි:- විහාරං ගන්ත්වා අධිකරණං වූපසමෙත්වා උපොසථං කාරාපෙහිති. අම චෙවා රාජානං පටිපුච්ඡිතුං අවිසහන්තො අඤ්ඤෙ අමච්චෙ උපසංකම් ත්වා ආහ:- රාජා මං විහාරං ගන්ත්වා අධිකරණං වූපසමෙත්වා උපොසථං කාරාපෙහිති පහිණි, කථං නුඛො අධිකරණං වූපසම්මතීති. තෙ ආ හංසු:- මයං එවං සල්ලක්ඛෙම යථානාම පච්චන්තං වූපසමෙන්තා වො රෙ ඝාතෙන්ති එවමෙවං යෙ උපොසථං න කරොන්ති තෙ මාරාපෙතු කාමො රාජා භවිස්සතීති. අථ සො අමච්චො විහාරං ගන්ත්වා භික්ඛු සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා ආහ:- අහං රඤ්ඤා උපොසථං කාරාපෙහිති පෙසිතො, කරොථ දානි භන්තෙ උපොසථන්ති. භික්ඛූ න මයං තිත්ථි

යෙහි සදිසං උපොසථං කරොමාති ආහංසු. අමච්චොපි ථෙරාසනතො පට්ඨාය අසිනා සිසානි පාතෙතුං ආරබ්ධො. අද්දසා බොධිසත්තෙරො තං අමච්චං භටා විපරිපන්නභාවං. තිස්සත්ථෙරොති නාමං න යො වා සො වා රඤ්ඤා එකමාතිකො භාතා තිස්සකුමාරොති නාමං, තං කිර රාජා පත්තා හිසෙකො ඔපරජ්ජේ ඨපෙසි, සො එකදිවසං වනචාරං ගතො අද්දස මහන්තං මිගසඞ්ඝං චිත්තකිළාය කිළන්තං. දිස්වානස්ස එතදහොසි:- ඉමේ තාව තිරච්ඡානගතා මිගා එවං කිළන්ති, ඉමේ පන සමණා රාජකුලේ පණ්ණාති හොජනානි භුඤ්ජිත්වා මුදුනාපු සෙය්‍යාසු සයමානා කිඤ්චි මත්තං කිළිතං නාපි කිළිස්සන්තීති. සො තතොපි ආගන්ත්වා ඉමං අත්තනො චිත්තකං රඤ්ඤා ආරොචෙසි. රාජා අට්ඨානෙ කුකකුච්චායිතං කුමාරෙ න ඔසඤ්ඤි කං එවං සඤ්ඤාපෙස්සාමීති එකදිවසං කෙනචි කාරණෙන කුද්ධො විය හුත්වා එකං සත්තදිවසෙ රජ්ජං සම්පටිච්ඡ තතො නං ඝාතෙස්සාමීති මරණභයෙන තජ්පෙත්වා තම්පිතං සඤ්ඤාපෙසි. සො කිර කුමාරෙ සත්තමෙ මං දිවසෙ මාරෙස්සතීති. න චිත්තරූපං නහාසි න භුඤ්ජි නසුපි අතිච්චය ලුබ්ධසරීරෙ අහොසි තතො නං රාජා පුච්ඡි:- කිස්ස තෙ එවරූපො ජාතොති. මරණභයෙන දෙවාති. අරෙ තෙ නාම පරිච්ඡින්නමරණං සම්පස්සමානො විස්සට්ඨො න කිළසි, භික්ඛූ අස්සාසපස්සා සුපනිබ්බිදං මරණං පෙක්ඛමානා භටං කිළිස්සන්තීති. තතොපභුති කුමාරෙ සාසනෙ පසිදි. සො පුන එකදිවසං ඉඟ්ඝව නිකඛමිත්වා අර ඤ්ඤේ අනුචිවරමානො අද්දස සොනකමහාධම්මරක්ඛිතත්ථෙරං අඤ්ඤතරෙන හත්ථිනාගෙන සාලාඝං ගන්ත්වා විජ්ඣමානං නිසින්නං. දිස්වා පාසාදිකතාය චින්තෙසි:- සාධු භුබ්බො අහමපි අඤ මහාථෙරෙ විය පබ්බජෙය්‍යං සියා භුබ්බො සො දිවසොති. ථෙරෙ තස්සාසයං විදිත්වා තස්ස පසන්නත්තසස්ස ච ආකාසෙ උප්පතිත්වා අසොකාරාමෙ පොක්ඛරණියා උදකට්ඨලෙ ඨත්වා චීවරඤ්ච උත්තරාසඞ්ගඤ්ච ආකාසෙ ලඟෙත්වා නහාතුං ආරබ්ධො. කුමාරෙ ථෙරස්සානුභාවං දිස්වා අතිවිය පසන්නො, අථෙව පබ්බජිස්සාමීති නිවත්තිත්වා රඤ්ඤා ආරොචෙසි:- පබ්බජිස්සාමහං දෙවාති. රාජා අනෙකපකාරං යාචිත්වා පි තං නිවත්තෙතුං අසක්කොන්තො අසොකාරාමනමනියං මහන්තං අලඞ්කාරපෙත්වා කුමාරං ඡණවෙසං ගාහාපෙත්වා අලඞ්කතාය සෙනාය පරිවාරාපෙත්වා විහාරං නෙසි. ගුවරාජ කිර පබ්බජිස්සතීති සුත්වා බහූ භික්ඛූ පත්තචීවරානි පරියාදෙත්තු. කුමාරෙ පධානඝරං ගන්ත්වා මහාධම්මරක්ඛිතත්ථෙරස්සෙව සන්තිකෙ පබ්බජි සඬ්ඪි පුරිසසතසහස්සෙන. කුමාරස්ස පන අනුපබ්බජිතානං ගණනපරිවෙජ්ජදෙ නත්ථි. කුමාරෙ රඤ්ඤා චතුවස්සාභිසෙකකාලෙ පබ්බජිතො. අථඤ්ඤොපි රඤ්ඤා භාගිනෙය්‍යා සඞ්ඝමිත්තා ය සාමිඤ්ඤා අග්ගිබ්‍රහ්මානාම කුමාරා අත්ථි, සංඝමිත්තා තස්ස එකමෙව පුත්තා මෙරයි, සොපි ගුවරාජ පබ්බජිතොති සුත්වා රාජානං උපසඞ්කමන්තා අහමපි දෙව පබ්බජිස්සාමීති යාචි. පබ්බජ තාතාති ච රඤ්ඤා අනුඤ්ඤාතො තං දිවසමෙව පබ්බජි.

ඒවං අනුපබ්බජිතො-උක්කාරමිහවෙන ඛත්තියජනෙන,
රඤ්ඤා භාණ්ඩාගාරා-තිස්සත්ථෙරොති විඤ්ඤුය්‍යා.

සො තං අමච්චං තථා විපරිපන්නභාවං දිස්වා චින්තෙසි:- න රාජා ඵථෙරෙ මාරාපෙතුං පහිණෙය්‍ය, අඩා ඉමස්සෙවෙතං අමච්චස්ස දුග්ගහිතං

භවිස්සතීති ගන්ත්වා සයං තස්ස ආසන්නෙ ආසනෙ නිසීදි. සො ථෙරං සඤ්ජානිත්වා සත්ථං නිපාතෙතුං අවිසහන්තො ගන්ත්වා රඤ්ඤො ආරොචෙසි:– අහං දෙව උපොසථං කාතුං අනිච්ඡන්තානං එත්තකානං නාම භික්ඛූනං සීසානි පාතෙසිං, අථ අය්‍යස්ස තිස්සත්ථෙරස්ස පටිපාටි සම්පත්තා කින්ති කරොමිති. රාජා සුත්වාව අරෙ කිං පන ත්වං මයා භික්ඛූ ඝාතෙතුං පෙසිතොති තාවදෙව සරීරෙ උප්පන්නදාහො හුත්වා විහාරං ගන්ත්වා ථෙරෙ භික්ඛූ පුච්ඡි:– අයං භන්තෙ අමච්චො මයා අනාණත්තො ව එවං අකාසි, කස්ස නුඛො ඉමිනා පාපෙන භවිතබ්බන්ති. එකච්චෙ ථෙරා අයං "තව වචනෙන අකාසි තුය්හෙතං පාප"න්ති ආහංසු, එකච්චෙ "උභින්නම්පි වො එතං පාප"න්ති ආහංසු. එකච්චෙ එවමාහංසු:–කිං පන තෙ මහාරාජ අත්ථි චිත්තං අයං ගන්ත්වා භික්ඛූ ඝාතෙතුති. නත්ථි භන්තෙ කුසලාධිප්පායො අහං පෙසෙසිං, සමග්ගො භික්ඛුසංඝො උපොසථං කරොතුති. සචෙ ත්වං කුසලාධිප්පායො ,නත්ථි තුය්හං පාපං, අමච්චස්සෙවෙතං පාපන්ති. රාජා වෙළහකජාතො ආහ:– අත්ථි නුඛො භන්තෙ කොචි භික්ඛු මමෙතං වෙළහකං ජින්දිත්වා සාසනං පග්ගහෙතුං සමත්ථොති. අත්ථි මහාරාජ මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො නාම, සො තෙ ඉමං වෙළහකං ජින්දිත්වා සාසනං පග්ගණ්හිතුං සමත්ථොති. රාජා තදහෙව චත්තාරෙ ධම්මකථිකෙ එකෙකං භික්ඛුසහස්සපරිවාරං චත්තාරො ච අමච්චෙ එකෙකං පුරිස සහස්සපරිවාරං ථෙරං ගණ්හිත්වා ආගච්ඡථාති පෙසෙසි. තෙ ගන්ත්වා රාජා පක්කොසතීති ආහංසු. ථෙරො නාගච්ඡි. දුතියම්පි ඛො රාජා අට්ඨ ධම්මකථිකෙ අට්ඨ ච අමච්චෙ සහස්ස සහස්ස පරිවාරෙ යෙව පෙසෙසි:– රාජා භන්තෙ පක්කොසතීති වත්වා ගණ්හිත්වා ව ආගච්ඡථාති. තෙ තථෙව ආහංසු. දුතියම්පි ථෙරො නාගච්ඡි. රාජා ථෙරෙ පුච්ඡි:– අහං භන්තෙ චික්ඛත්තුං පහිණිං, කස්මා ථෙරො නාගච්ඡතීති. රාජා පක්කොසතීති වුත්තත්තා මහාරාජ නාගච්ඡති, එවං පන වුත්තෙ ආගච්ඡෙය්‍ය, සාසනං භන්තෙ ඔසීදති අම්හාකං සාසනං පග්ගණ්හන්තාය සහායකා හොථාති. අථ රාජා තථා වත්වා සොළස ධම්මකථිකෙ සොළස ච අමච්චෙ සහස්ස සහස්ස පරිවාරෙ පෙසෙසි, භික්ඛූ ච පටිපුච්ඡි:– මහල්ලකො නුඛො භන්තෙ ථෙරො දහරො නුඛොති. මහල්ලකො මහාරාජති. වය්හං වා සිවිකං වා අභිරුහිස්සති භන්තෙති. නාභිරුහිස්සති මහාරාජාති. කුහිං භන්තෙ ථෙරො වසතීති. උපරිගඞ්ගාය මහාරාජාති. රාජා ආහ:– තෙනහි භනෙ නාවාසඞ්ඝාටං බන්ධිත්වා තත්ථ ථෙරං නිසීදාපෙත්වා චීසුපි තීරෙසු ආරක්ඛං සංවිධාය ථෙරං අනෙථාති. භික්ඛූ ච අමච්චා ච ථෙරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා රඤ්ඤො සාසනං ආරොචෙසුං. ථෙරො සුත්වා යං ඛො අහං මූලතො පට්ඨාය සාසනං පග්ගණ්හිස්සාමීති පබ්බජිතොමහි,අයං දානි මෙ සො කාලො අනුප්පත්තොති චම්ම ඛණ්ඩං ගණ්හිත්වා ච උට්ඨහි. අථ ථෙරො සෙව පාටලිපුත්තං සම්පාපුණිස්සතීති රත්තිභාගෙ රාජා සුපිනං අද්දස. එවරූපො සුපිනො අහොසි:– සබ්බසෙතො හත්ථිනාගො ආගන්ත්වා රාජානං සීසතො පට්ඨාය පරාමසිත්වා දක්ඛිණහත්ථෙ අග්ගහෙසි. පුන දිවසෙ රාජා සුපිනජ්ඣායකෙ පුච්ඡි:– මයා එවරූපො සුපිනො දිට්ඨො, කිං මෙ භවිස්සතීති. එකො තං මහාරාජ සමණනාගො දක්ඛිණහත්ථෙ ගණ්හිස්සතීති ආහ. රාජා තාවදෙව ථෙරො ආගතොති සුත්වා ගඞ්ගාතීරං ගන්ත්වා නදිං ඔතරිත්වා අඛහුග්ගච්ඡන්තො ජාණුමත්තෙ උදකෙ ථෙරං සම්පාපුණිත්වා ථෙරස්ස

නාවාතො ඔතරන්තස්ස හත්ථං අදාසි. ථෙරො රාජානං දක්ඛිණහත්ථේ අග්ගහෙසි. තං දිස්වා අසිග්ගාහකා ථෙරස්ස සීසං පාතෙස්සාමාති කොසතො අසිං අබ්බාහිංසු. කස්මා, එතං කිර චාරිත්තං රාජකුලෙසු යො රාජානං හත්ථේ ගණ්හාති තස්ස අසිනා සීසං පාතෙතබ්බන්ති. රාජා ඡායං යෙව දිස්වා ආහ:– පුබ්බෙ පි අහං භික්ඛුසු විරඬකාරණා අස්සාදං න වින්දාමි, මාඛො ථෙරෙ විරජ්ඣිත්ථාති. ථෙරො පන කස්මා රාජානං හත්ථේ අග්ගහෙසීති. යස්මා රඤ්ඤා පඤ්හං පුච්ඡිතත්ථාය පක්කොසාපිතො තස්මා අන්තෙවාසිකො මෙ අයන්ති අග්ගහෙසි. රාජා ථෙරං අත්තනො උය්‍යානං නෙත්වා බාහිරතො තික්ඛත්තුං පරිවාරාපෙත්වා ආරක්ඛං ඨපෙත්වා සයමෙව ථෙරස්ස පාදෙ ධොවිත්වා තෙලෙන මක්ඛෙත්වා ථෙරස්ස සන්තිකෙ නිසීදිත්වා පටිබලො නුඛො ථෙරො මම කංඛං ඡින්දිත්වා උප්පන්නං අධිකරණං වූපසමෙත්වා සාසනං පග්ගණ්හිතුන්ති විමංසනත්ථාය අහං භන්තෙ එකං පටිහාරියං දඬ්ඪුකාමොති ආහ. කතමං පාටිහාරියං දඬ්ඪුකාමොසි මහාරාජාති. පඨවිකම්පනං භන්තෙති. සකලපඨවිකම්පනං දඬ්ඪුකාමොසි මහාරාජ උදාහු පදෙස පඨවිකම්පනන්ති. කතරං පනෙත්ථ භන්තෙ දුක්කරන්ති. කින්නුඛො මහාරාජ කංසපාතියා උදකපුණ්ණාය සබ්බං උදකං කම්පෙතුං දුක්කරං උදාහ උපඩ්ඪන්ති. උපඩ්ඪං භන්තෙති. එවමෙව ඛො මහාරාජ පදෙසපඨවිකම්පනං දුක්කරන්ති තෙනහි භන්තෙ පදෙසපඨවිකම්පනං පස්සිස්සාමාති. තෙනහි මහාරාජ සමන්තතො යොජනෙ යොජනෙ පුරත්ථිමාය දිසාය එකෙන වක්කෙන සීමං අක්කමිත්වා රථො තිට්ඨතු, දක්ඛිණාය දිසාය ඒහි පාදෙහි සීමං අක්කමිත්වා අස්සො තිට්ඨතු. පච්ඡිමාය දිසාය එකෙන පාදෙන සීමං අක්කමිත්වා පුරිසො තිට්ඨතු, උත්තරාය දිසාය උපඩ්ඪභාගෙන සීමං අක්කමිත්වා එකා උදකපාති තිට්ඨතුති. රාජා තථා කාරාපෙසි. ථෙරො අභිඤ්ඤාපාදකං චතුත්ථජ්ඣානං සමාපජ්ජිත්වා තතො උට්ඨාය රාජා පස්සතුති යොජනප්පමාණං පඨවිචලනං අධිට්ඨහි. පුරත්ථිමාය දිසාය රථස්ස අන්තොසීමාය ඨිතොව පාදෙ චලි, ඉතරො න චලි, එවං දක්ඛිණපච්ඡිමදිසාසු අස්සපුරිසානං අන්තො සීමාය ඨිතපාදා යෙව චලිංසු උපඩ්ඪුපඩ්ඪං සරීරඤ්ච, උත්තරාය දිසාය උදකපාතියා පි අන්තො සීමාය ඨිතං උපඩ්ඪභාගමත්තමෙව උදකං චලි, අවසෙසං නිච්චලමහොසීති. රාජා තං පාටිහාරියං දිස්වා සක්ඛිස්සති දානි ථෙරො සාසනං පග්ගණ්හිතුන්ති නිට්ඨං ගන්ත්වා අත්තනො කුක්කුච්චං පුච්ඡි:– අහං භන්තෙ එකං අමච්චං "විහාරං ගන්ත්වා අධිකරණං වූපසමෙත්වා උපොසථං කාරාපෙහි"ති පහිණිං. සො විහාරං ගන්ත්වා එත්තකෙ භික්ඛූ ජීවිතා වොරොපෙසි, එතං පාපං කස්ස හොතීති. කිම්පන තෙ මහාරාජ අත්ථි චිත්තං අයං විහාරං ගන්ත්වා භික්ඛූ ඝාතෙතුති. න ත්ථි භන්තෙ. සචෙ තෙ මහාරාජ නත්ථි එවරූපං චිත්තං නත්ථි තස්හං පාපන්ති. අථ ථෙරො රාජානං එතමත්ථං ඉමිනා සුත්තෙන සඤ්ඤාපෙසි:– "චෙතනාහං භික්ඛවෙ කම්මං වදාමි චෙතයිත්වා කම්මං කරොති කායෙන වාචාය මනසා"ති. තමෙව වත්ථුං පරිදීපෙතුං තිත්තිරජාතකං ආහරි, අතිතෙ මහාරාජ දීපකතිත්තිරො තාපසං පුච්ඡි:–

"ඤාතකො නො නිසින්නොති–බහු ආගච්ඡති ජනො,
පටිච්ච කම්මං ඵුසති–තස්මිං මෙ සංකතී මනො"–ති.

තාපසො ආහ:- අත්ථි පන තෙ චිත්තං මම් සදෙදන ච රූපදස්ස නෙන ච ආගන්තුවා එතෙ පක්ඛිනො බජ්ඣන්තු වා හඤ්ඤන්තුවාති. නත්ථි හන්තෙති තිත්තිරො ආහ. තතො නං තාපසො සඤ්ඤාපෙසි:- "සචෙ තෙ නත්ථි චිත්තං නත්ථි පාපං, චෙතයන්තමෙව හි කම්මං ඵුසති නාචෙතයන්තං-

"න පටිච්ච කම්මං ඵුසති-මනො චෙ නප්පදුස්සති,
අප්පොස්සුක්කස්ස භද්දස්ස-න පාපමුපලිම්පති"-ති.

එවං ථෙරො රාජානං සඤ්ඤාපෙත්වා තත්ථෙව රාජුය්‍යානෙ සත්ත දිවසානි වසන්තො රාජානං සමයං උග්ගණ්හාපෙසි. රාජා සත්තමෙ දිවසෙ අසොකාරාමෙ භික්ඛුසඞ්ඝං සන්නිපාතාපෙත්වා සානිපාකාරං පරික්ඛිපාපෙත්වා සානිපාකාරන්තරෙ නිසින්නො එකලඞ්කෙ එකලඞ්කෙ භික්ඛු එකතො එකතො කාරෙත්වා එකමෙකං භික්ඛුසමූහං පක්කොසාපෙත්වා පුච්ඡි:- කිංවාදී සම්මාසම්බුඩොති. තතො සස්සතවාදිනො "සස්සතවාදී"ති ආහංසු. එකච්චසස්සතිකා -:පෙ:- අත්තානන්තිකා-:පෙ:- අමරාවික්ඛෙපිකා -:පෙ:- අධිච්චසමුප්පන්නිකා -:පෙ:- සඤ්ඤිවාදා -:පෙ:- අසඤ්ඤිවාදා -:පෙ:- නෙවසඤ්ඤි නාසඤ්ඤිවාදා -:පෙ:- උච්ඡෙදවාදා -:පෙ:- දිට්ඨධම්මනිබ්බානවාදා "දිට්ඨධම්මනිබ්බානවාදී" ති. ආහංසු. රාජා පඨමමෙව සමයස්ස උග්ගහිතත්තා න ඉමෙ භික්ඛු අඤ්ඤතිත්ථියා මෛති ඤත්වා තෙසං සෙතකානි වත්ථානි දත්වා උප්පබ්බාජෙසි. තෙ සබ්බෙ පි සඞ්සහස්සා අහෙසුං. අථඤ්ඤෙ භික්ඛු පක්කොසාපෙත්වා පුච්ඡි:- කිං වාදි භන්තෙ සම්මාසම්බුඩොති. විහජ්ජවාදී මහාරාජාති. එවං වුත්තෙ රාජා ථෙරං පුච්ඡි:- විහජ්ජවාදි භන්තෙ සම්මාසම්බුඩොති. ආම මහාරාජාති. තතො රාජා "සුඩංදානි භන්තෙ සාසනං කරොතු භික්ඛුසඞ්ඝො උපොසථං"ති ආරක්ඛං දත්වා නගරං පාවිසි. සමග්ගො සඞ්ඝො සන්නිපතිත්වා උපොසථං අකාසි. තස්මිං සන්නිපාතෙ සඞ්භික්ඛුසතසහස්සානි අහෙසුං. තස්මිං සමාගමෙ මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො පරප්පවාදං මද්දමානො කථාවත්ථුප්පකරණං අභාසි. තතො සඞ්සතසහස්සසඞ්ඛාසු භික්ඛුසු උච්චිනිත්වා තිපිටකපරියත්තිධරානං පභින්නපටිසම්භිදානං තෙවිජ්ජාදිභෙදානං භික්ඛූනං සහස්සමෙකං ගහෙත්වා යථා මහාකස්සපත්ථෙරො ච කාකණ්ඩකපුත්තො යසත්ථෙරො ච ධම්මඤ්ච විනයඤ්ච සඞ්ගායිංසු, එවමෙව ධම්මඤ්ච විනයඤ්ච සඞ්ගායන්තො සබ්බං සාසනමලං විසොධෙත්වා තතියසඞ්ගිතිං අකාසි. සඞ්ගිති පරියොසානෙ අනෙකප්පකාරං පඨවී අකම්පිත්ථ. අයං සඞ්ගිති නවහි මාසෙහි නිඝිතා යා ලොකෙ-

කතා භික්ඛුසහස්සෙන-තස්මා සාහස්සිකාතිච,
පුරිමා චෙ උපාදාය-තතියාති ච වුච්චතී-ති.

අයං තතිය සංගිති.

එත්තාවතාව "කෙනාභතන්ති" එතස්ස පඤ්හස්ස විස්සජ්ජනත්ථං යද වොචුම්හ "ජම්බුදීපෙ තාව උපාළිත්ථෙරමාදිං කත්වා ආචරියපරම්පරාය යාව තතියසඞ්ගිති තාව ආභතං. තත්‍රායං ආචරියපරම්පරා:-

උපාළිදාසකො චෙව-සොණකො සිග්ගවො තථා,
තිස්සො මොග්ගලිපුත්තො-ච පඤ්චෙතෙ විජිතාවිනො,

පරම්පරාය විනයං–දීපෙ ජම්බුසිරි ව්හයෙ,
අච්ඡිජ්ජමානං ආනෙසුං–තතියො යාව සඞ්ගහො–ති.

තස්සන්ථො එත්තාවතාපකාසිතොව හොති. තතියසඞ්ගහතො පන උඩං ඉමං දීපං මහින්දදීහි අභතං. මහින්දතො උග්ගහෙත්වා කිඤ්චිකාලං අරිට්ඨත්ථෙරාදීහි ආභතං. තතො යාව අජ්ජතනා තෙසං ශ්‍රයව අන්තෙ වාසිකපරම්පරාභතාය ආචරිය පරම්පරාය ආභතන්ති වෙදිතබ්බං.

යථාහු පොරාණා:–

තතො මහින්දෙ ඉසීයො–උත්තියො සම්බලොපිච,
භද්දනාමො ච පණ්ඩිතො–එතෙ නාගා මහාපඤ්ඤා,
ජම්බුදීපා ඉධාගතා–විනයං තෙ වාචයිංසු.

පිටකං තම්බපණ්ණියා–නිකායෙ පඤ්ච වාචෙසුං,
සත්ත චෙව පකරණෙ–තතො අරිට්ඨො මෙධාවී.

නිස්සදත්තො ච පණ්ඩිතො–විසාරදෙ කාලසුමනො,
ථෙරො ච දීඝනාමකො–දීඝසුමනො ච පණ්ඩිතො.

පුනදෙව කාලසුමනො–නාගත්ථෙරො ච බුඩරක්ඛිතො,
තිස්සත්ථෙරො ච මෙධාවී–දෙවත්ථෙරො ච පණ්ඩිතො.

පුනරෙව සුමනො මෙධාවී–විනයෙ ච විසාරදෙ,
බහුස්සුතො චූළනාගො–ගජෙ ච දුප්පධංසියො.

ධම්මපාළිතනාමො ච–රොහණො සාධුපූජිතො,
තස්ස සිස්සො මහාපඤ්ඤා–ඛෙමනාමො තිපෙටකො.

දීපෙ තාරකරාජව–පඤ්ඤාය අතිරොචථ,
උපතිස්සො ච මෙධාවී–ඵුස්සදෙවො මහාකවී.

පුනදෙව සුමනො මෙධාවී–පුප්ඵනාමො බහුස්සුතො,
මහාකවී මහාසීවො–පිටකෙ සබ්බත්ථ කොවිදෙ.

පුනදෙව උපාළි මෙධාවී–විනයෙ ච විසාරදෙ,
මහානාගො මහාපඤ්ඤා–සඞ්ඝවංසකොවිදෙ.

පුනරෙව අභයො මෙධාවී–පිටකෙ සබ්බත්ථ කොවිදෙ,
තිස්සත්ථෙරො ච මෙධාවී–විනයෙ ච විසාරදෙ.

තස්ස සිස්සො මහාපඤ්ඤා–පප්ඵනාමො බහුස්සුතො,
සාසනං අනුරක්ඛන්තො–ජම්බුදීපෙ පතිඝිතො.

චූළාභයො ච මෙධාවී–විනයෙ ච විසාරදෙ,
තිස්සත්ථෙරො ච මෙධාවී–සඞ්ඝවංසකොවිදෙ.

චූළදෙවො ච මෙධාවී–විනයෙ ච විසාරදෙ,
සීවත්ථෙරො ච මෙධාවී–විනයෙ සබ්බත්ථ කොවිදෙ.

එතෙ නාගා මහාපඤ්ඤා–විනයඤ්ඤා මග්ගකොවිදා,
විනයං දීපෙ පකාසෙසුං–පිටකං තම්බපණ්ණියා–ති.

තත්‍රාය ආනුපුබ්බිකථා:– මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො කිර ඉමං තතිය ධම්මසඞ්ගිතිං කත්වා එවං චින්තෙසි:– කත්ථ නුඛො අනාගතෙ සාසනං සුප්පතිඝිතං භවෙය්‍යාති. අථස්ස උපපරික්ඛතො එතදහොසි:– පච්චන්තිමෙසු ඛො ජනපදෙසු සාසනං සුප්පතිඝිතං භවිස්සතීති. සො

තෙසං තෙසං භික්ඛූනං භාරං කත්වා තෙ තෙ භික්ඛූ තත්ථ තත්ථ පෙසෙසි, මජ්ඣන්තිකත්ථෙරං කස්මිරගන්ධාරරට්ඨං පෙසෙසි:-"ත්වං එතං රට්ඨං ගන්ත්වා එත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙහි"ති. මහාදෙවත්ථෙරං තථෙව වත්වා මහිංසකමණ්ඩලං පෙසෙසි, රක්ඛිතත්ථෙරං වනවාසිං, යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරං අපරන්තකං, මහාධම්මරක්ඛිතත්ථෙරං මහාරට්ඨං, මහාරක්ඛිතත්ථෙරං යොනකලොකං, මජ්ඣිමත්ථෙරං හිමවන්ත පදෙසභාගං, සොණකත්ථෙරඤ්ච උත්තරත්ථෙරඤ්ච සුවණ්ණභූමිං, අත්තනො සඞ්ඝිවිහාරිකං මහින්දත්ථෙරං ඉට්ඨියත්ථෙරෙන උත්තියත්ථෙරෙන සම්බලත්ථෙරෙන භද්දසාලත්ථෙරෙන ච සඞ්ඝිං තම්බපණ්ණිදීපං පෙසෙසි "තුම්හෙ තම්බපණ්ණිදීපං ගන්ත්වා එත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙථා"ති. සබ්බෙපි තං තං දිසාභාගං ගච්ඡන්තා අත්තපඤ්චමා අගමංසු, පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු පඤ්චවග්ගො ගණො අලං උපසම්පදකම්මායාති මඤ්ඤමානා.

තෙන ඛොපන සමයෙන කස්මිරගන්ධාරරට්ඨෙ සස්සපාකසමයෙ අරවාළො නාම නාගරාජා කරකවස්සං නාම වස්සං වස්සාපෙත්වා සස්සං හරාපෙත්වා මහාසමුද්දං පාපෙති. මජ්ඣන්තිකත්ථෙරො පන පාටලිපුත්තතො වෙහාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා හිමවති අරවාළදහස්ස උපරි ඔතරිත්වා අරවාළදහපිඝියං චඞ්කමති පි තිට්ඨති පි නිසීදති පි සෙය්‍යම්පි කප්පෙති. නාගමාණවකා තං දිස්වා අරවාළස්ස නාගරාජස්ස ආරොචෙසුං:- මහාරාජ එකො ඡින්නභින්නපටධරො භණ්ඩුකාසාවවසනො අම්හාකං උදකං දූසෙතීති. නාගරාජා තාවදෙව කොධාභිභූතො නික්ඛමිත්වා ථෙරං දිස්වා මක්ඛං අසහමානො අන්තලික්ඛෙ අනෙකානි භිංසනකානි නිම්මිනි, තතො තතො භුසං වාතා වායන්ති, රුක්ඛාභිජ්ජන්ති, පබ්බතකූටානි පතන්ති, මෙඝා ගජ්ජන්ති, විජ්ජුල්ලතා නිච්ඡරන්ති, අසනියො ඵලන්ති භින්නං විය ගගනං උදකං පග්ඝරති, භයානකරූපා නාගකුමාරා සන්නිපතන්ති, සයම්පි ධූමායති පජ්ජලති පහරණවුට්ඨියො විස්සජ්ජෙති, "කො අයං මුණ්ඩකො ඡින්නභින්නපටධරො"ති ආදීහි ඵරුසවචනෙහි ථෙරං සන්තජ්ජෙසි. "එථ ගණ්ඝථ බන්ධථ නිඞ්ඝථ ඉමං සමණං"ති. නාගබලං ආණාපෙසි. ථෙරො සබ්බන්තං විභිංසනකං අත්තනො ඉඞ්බලෙන පටිබාහිත්වා නාගරාජානං ආහ:-

සදෙවකො පි වෙ ලොකො-ආගන්ත්වා තාසයෙය්‍ය මං,
නවෙ පටිබලො අස්ස-ජනෙතුං භයභෙරවං.

සචෙපි ත්වං මහිං සබ්බං-සසමුද්දං සපබ්බතං,
උක්ඛිපිත්වා මහානාග-ඛිපෙය්‍යාසි මමූපරි.

නෙව මෙ සක්කුනෙය්‍යාසි-ජනෙතුං භයභෙරවං,
අඤ්ඤදත්ථු තවෙවස්ස-විඝාතො උරගාධිපා-ති.

එවං වුත්තෙ නාගරාජා විගතානුභාවො නිපඵලවායාමො දුක්ඛී දුම්මනො අහොසි. තං ථෙරො තංඛණානුරූපාය ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙත්වා සමාදපෙත්වා සමුත්තෙජෙත්වා සංපහංසෙත්වා තීසු ච සරණෙසු පඤ්චසු ච සීලෙසු පතිට්ඨාපෙසි සඞ්ඝිං චතුරාසීතියා නාගසහස්සෙහි. අඤ්ඤෙ පි බහූ හිමවන්තවාසිනො යක්ඛා ච ගන්ධබ්බකුම්භණ්ඩා ච ථෙරස්ස ධම්මකථං සුත්වා සරණෙසු ච සීලෙසු ච පතිට්ඨහිංසු. පඤ්චකො පි යක්ඛො සඞ්ඝිං භරියාය යක්ඛිනියා ඝඤ්චහි ච පුත්තසතෙහි පඨ

මෙ එලෙ පතිඝිතො. අථායස්මා මජ්ඣන්තිකත්ථෙරො සබ්බෙ පි නාග යක්ඛරක්ඛසෙ ආමන්තෙත්වා එවමාහ:-

මාදාති කොධං ජනයිත්ථ-ඉතො උඩං යථා පුරෙ,
සස්සසාතඤ්ච මා කත්ථ-සුඛකාමා හි පාණිනො,
කරොථ මෙත්තං සත්තෙසු-වසන්තු මනුජා සුඛ-න්ති.

තෙ සබ්බෙපි "සාධු භන්තෙ"ති ථෙරස්ස වචනං පටිස්සුණිත්වා යථා නුසිට්ඨං පටිපජ්ජංසු. තං දිවසමෙව ච නාගරාජස්ස පූජාසමයො හොති. අථ නාගරාජා අත්තනො රතනමයං පල්ලඞ්කං ආහරාපෙත්වා ථෙරස්ස පඤ්ඤාපෙසි. නිසීදි ථෙරො පල්ලඞ්කෙ, නාගරාජා පි ථෙරං වීජයමානො සම්පෙ අට්ඨාසි. තස්මිං ඛණෙ කස්මිරගන්ධාරරට්ඨවාසිනො ආගන්ත්වා ථෙරං දිස්වා "අම්හාකං නාගරාජතො පි ථෙරො මහිඩ්කතරොති ථෙරමෙව වන්දිත්වා නිසින්නා. ථෙරො තෙසං ආසීවිසොපම සුත්තං කථෙසි. සුත්තපරියොසානෙ අසීතියා පාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි. කුලසතසහස්සං ච පබ්බජි. තතොප්පභුති ච කස්මිරගන්ධාරා යාව අජ්ජතනා කාසාවපජ්ජොතා ඉසිවාත පටිවාතා එව.

ගන්ත්වා කස්මිරගන්ධාරං-ඉසි මජ්ඣන්තිකො තදා,
රට්ඨං නාගං පසාදෙත්වා-මොචෙසි බන්ධනා බහූ-ති.

මහාදෙවත්ථෙරො පි මහිංසකමණ්ඩලං ගන්ත්වා දෙවදූතසුත්තං කථෙසි. සුත්තපරියොසානෙ චත්තාලීසපාණසහස්සානි ධම්මචක්ඛුං පටිලභිංසු, චත්තාලීසං යෙව පාණසහස්සානි පබ්බජිංසු.

ගන්ත්වාන රට්ඨං මහිංසං-මහාදෙවො මහිඩ්කො,
චොදෙත්වා දෙවදූතෙහ-මොචෙසි බන්ධනා බහූ-ති.

රක්ඛිතත්ථෙරො වනවාසිං ගන්ත්වා ආකාසෙ ඨත්වා අනමතග්ගපරියාය කථාය වනවාසිකෙ පසාදෙසි. කථාපරියොසානෙ පනස්ස සස්සහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි. සත්තතිංසසහස්සමත්තා පබ්බජිංසු, පඤ්චවිහාරසතානි පතිට්ඨහිංසු. එවං සො තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි.

ගන්ත්වාන රක්ඛිතත්ථෙරො-වනවාසිං මහිඩ්කො,
අන්තලික්ඛෙ ඨිතො තත්ථ-දෙසෙසි අනමතග්ගිය-න්ති.

යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරො පි අපරන්තකං ගන්ත්වා අග්ගික්ඛන්ධූපමසුත්තන්තකථාය අපරන්තකෙ පසාදෙත්වා සත්තතිංස පාණසහස්සානි ධම්මාමතං පායෙසි. ඛත්තයකුලතො යෙව පුරිසසහස්සං පබ්බජි, සමධිකානිච ඡ ඉත්ථිසහස්සානි. එවං සො තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි.

අපරන්තං විගාහිත්වා-යොනකො ධම්මරක්ඛිතො,
අග්ගික්ඛන්ධූපමෙනෙත්ථ-පසාදෙසි ජනෙ බහූ-ති.

මහාධම්මරක්ඛිතත්ථෙරො පන මහාරට්ඨං ගන්ත්වා මහානාරදකස්ස ප ජාතකකථාය මහාරට්ඨකෙ පසාදෙත්වා චතුරාසීතියා පාණසහස්සානි මග්ගඵලෙසු පතිට්ඨාපෙසි, තෙරස සහස්සානි පබ්බජිංසු. එවං සො තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි.

මහාරට්ඨං ඉසී ගන්ත්වා-සෝ මහාධම්මරක්ඛිතෝ,
ජාතකං කථයිත්වාන-පසාදෙසි මහාජන-න්ති.

මහාරක්ඛිතත්ථේරෝ පි යොනකරට්ඨං ගන්ත්වා කාලකාරාම සුත්ත නන්තකථාය යොනකලෝකං පසාදෙත්වා සත්තතිංසසහස්සාධිකස්ස පා ණසතසහස්සස්ස මගඵලාලඞ්කාරං අදාසි. සන්තිකෙ චස්ස දසසහස්සානි පබ්බජිංසු. එවං සෝ පි තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි.

යොනරට්ඨං තදා ගන්ත්වා-සෝ මහාරක්ඛිතෝ ඉසි,
කාලකාරාමසුත්තෙන-තෙ පසාදෙසි යොනකෙ-ති.

මජ්ඣිමත්ථේරෝ පන කස්සපගොත්තත්ථේරෙන අලකදෙවත්ථේරෙ න දුන්දුභිස්සරත්ථේරෙන මහාදෙවත්ථේරෙන ච සද්ධිං හිමවන්තපදෙ සභාගං ගන්ත්වා ධම්මචක්කප්පවත්තන සුත්තන්තකථාය තං දෙසං පසා දෙත්වා අසීතිපාණකොටියෝ මගඵලරතනානි පටිලාභෙසි. පඤ්ච පිව තෙ ථෙරා පඤ්චරට්ඨානි පසාදෙසුං. එකමෙකස්ස සන්තිකෙ සතසහස්ස මත්තා පබ්බජිංසු. එවං තෙ තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසුං.

ගන්ත්වාන මජ්ඣිමත්ථේරෝ-හිමවන්තං පසාදයි,
යක්ඛසෙනං පක්කාසෙන්තෝ-ධම්මචක්කප්පවත්තන-න්ති.

සොණත්ථේරෝ පි සද්ධිං උත්තරත්ථේරෙන සුවණ්ණභූමිං අගමාසි. තෙන ච සමයෙන තත්ථ එකා රක්ඛසී සබ්බදා තෝ නික්ඛම්ත්වා රාජකුලෙ ජාතෙ ජාතෙ දාරකෙ ඛාදති. තං දිවසමෙව ච රාජකුලෙ එකෝ දාර කෝ ජාතෝ හොති. මනුස්සා ථෙරං දිස්වා රක්ඛසානං සහායකෝ එසොති මඤ්ඤමානා ආයුධානි ගහෙත්වා ථෙරං පහරිතුකාමා ආගච්ඡ න්ති. ථෙරෝ කිං තුම්හෙ ආයුධහත්ථා ආගච්ඡථාති ආහ. තෙ ආහංසු:- රාජකුලෙ ජාතෙ ජාතෙ දාරකෙ රක්ඛසා ඛාදන්ති, තෙසං තුම්හෙ සහාය කාති. ථෙරෝ "න මයං රක්ඛසානං සහායකා, සමණා නාම මයං විරතා පාණාතිපාතා -:පෙ:- විරතා මජ්ජපානා එකභත්තිකා සීලවන්තෙනා ක ල්‍යාණධම්මා"ති ආහ. තස්මිං යෙව ච ඛණෙ සා රක්ඛසී සපරිවාරා සමු ද්දතො නික්ඛම්, රාජකුලෙ දාරකො ජාතෝ තං ඛාදිස්සාමිති. මනුස්සා තං දිස්වා "එසා භන්තෙ රක්ඛසී අගච්ඡි"ති. භීතා විරවිංසු. ථෙරෝ රක්ඛසෙහි විහඤ්ඤ අත්තභාවෙ නිම්මිනිත්වා තෙහි අත්තභාවෙහි තං රක්ඛසිං සපරිසං මජ්ඣෙ කත්වා උභොසු පස්සෙසු පරික්ඛිපි. තස්සා සප රිසාය එතදහොසි:- අඬා ඉමෙහි ඉදං ඨානං ලබං භවිස්සති, මයං පන ඉමෙසං භක්ඛා භවිස්සාමාති. සබ්බරක්ඛසා භීතා වෙගසා පලායිංසු. ථෙ රෝ පි තෙ යාව අදස්සනං තාව පලාපෙත්වා දීපස්ස සමන්තතො ආර ක්ඛං ඨපෙසි. තස්මිං ච සමයෙ සන්නිපතිතං මහාජනකායං බ්‍රහ්මජාල සුත්තන්තකථාය පසාදෙත්වා සරණෙසු ච සීලෙසු ච පතිට්ඨාපෙසි. සහි සහස්සානං පනෙත්ථ ධම්මාභිසමයෝ අහොසි. කුලදාරකානං අඛ්ඛුඩ්ඩානි සහස්සානි පබ්බජිංසු, කුලධීතානං දියඩ්ඩසහස්සං. එවං සෝ තත්ථ සාස නං පතිට්ඨාපෙසි. තතොපභුති රාජකුලෙ ජාතදාරකානං සොණුත්තර නාම මෙව කරොන්ති.

සුවණ්ණභූමිං ගන්ත්වාන-සොණුත්තරං මහිද්ධිකං,
පිසාචෙ නිද්ධම්මිත්වාන-බ්‍රහ්මජාලං අදෙසයු-න්ති.

මහින්දත්ථෙරෝ පන තම්බපණ්ණිදීපං ගන්ත්වා සාසනං පතිට්ඨාපෙ ගිති උපජ්ඣායෙන ච භික්ඛුසඞ්ඝෙන ච අජ්ඣිට්ඨො චින්තෙසි:- කා ලො නුඛො මෙ තම්බපණ්ණිදීපං ගන්තුං නොති. අථස්ස වීමංසතො. න තාව කාලොති අහොසි. කිම්පනස්ස දිස්වා එතදහොසි. මුටසීව රඤ්ඤො මහලලකභාවං. තතො චින්තෙසි:- අයං රාජා මහලලකො න සක්කා ඉමං ගණ්හිත්වා සාසනං පග්ගහෙතුං, ඉදානි පනස්ස පුත්තො දෙ වානම්පියතිස්සො රජ්ජං කාරෙස්සති, තං ගණ්හිත්වා සක්කා භවිස්සති සා සනං පග්ගහෙතුං, හන්ද යාව සො සමයො ආගච්ඡති, තාව ඤාතකෙ ඔලොකෙම, පුන දානි මයං ඉමං ජනපදං ආගච්ඡෙය්‍යාම වා නවාති. සො එවං චින්තෙත්වා උපජ්ඣායඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝඤ්ච වන්දිත්වා අසොකා රාමතො නික්ඛම්ම තෙහි ඉඝියාදීහි චතුහි ථෙරෙහි සඞ්ඝමිත්තාය පුත්තෙ න සුමනසාමණෙරෙන භණ්ඩුකෙන ච උපාසකෙන සඞ්ඛ රාජගහ නගරපරිවත්තකෙන දක්ඛිණගිරි ජනපදෙ චාරිකං චරමානො ඤාතකෙ ඔලොකෙන්තො ඡ මාසෙ අතික්කාමෙසි. අථානුපුබ්බෙන මාතුනිවෙස නට්ඨානං වෙදියනගරං නාම සම්පත්තො. අසොකො කිර කුමාරක කාලෙ ජනදං ලභිත්වා උජ්ජෙනිං ගච්ඡන්තො වෙදියනගරං පත්වා වෙදි යසෙඝිස්ස ධිතරං අග්ගහෙසි. සා තං දිවසමෙව ගබ්භං ගණ්හිත්වා උ ජ්ජෙනියං මහින්දකුමාරං විජායි. කුමාරස්ස චුද්දසවස්සකාලෙ රජ්ජාභි සෙකං පාපුණි. සා තස්ස මාතා තෙන සමයෙන ඤාතිඝරෙ වසති. තෙ න වුත්තං:-"අථානුපුබ්බෙන මාතු නිවෙසනට්ඨානං වෙදියනගරං නාම සම්පත්තො"ති. සම්පත්තඤ්ච පන ථෙරං දිස්වා ථෙරමාතා දෙවී පාදෙසු සිරසා වන්දිත්වා භික්ඛං දත්වා ථෙරං අත්තනා කතං වෙදියගිරිමහාවිහා රං නාම ආරොපෙසි. ථෙරොපි තස්මිං විහාරෙ නිසින්නො චින්තෙසි:- අම්හාකං ඉධ කත්තබ්බකිච්චං නිඝිතං, සමයො නුඛො ඉදානි ලඞ්කාදීපං ගන්තුන්ති. තතො චින්තෙසි:- අනුභවතු තාව මෙ පිතරා පෙසිතං අභි සෙකං දෙවානම්පියතිස්සො, රතනත්තයගුණඤ්ච සුණාතු, ඡණත්ථඤ්ච නගරතො නික්ඛමිත්වා මිස්සකපබ්බතං අභිරුහතු, තදා තං තත්ථ දක්ඛි ස්සාමාති. අථාපරං එකමාසං තත්ථෙව වාසං කප්පෙසි. මාසාතික්කමෙන ච ජෙට්ඨමූලමාසපුණ්ණමායං උපොසථදිවසෙ සන්නිපතිත්වා සබ්බෙ පි කාලො නුඛො අම්හාකං තම්බපණ්ණිදීපං ගමනාය උදාහු නොති මන්ත සිංසු. තෙනාහු පොරාණා:-

> මහින්දො නාම නාමෙන-සඞ්ඝත්ථෙරො තදා අහු,
> ඉඝියො උත්තියො ථෙරො-භද්දසාලො ච සම්බලො.
>
> සාමණෙරො ච සුමනො-ඡළභිඤ්ඤො මහිඩිකො,
> භණ්ඩුකො සත්තමො තෙසං-දිට්ඨසච්චො උපාසකො.
> ඉති එතෙ මහානාගා-මන්තයිංසු රහො ගතා-ති.

තදා සක්කො දෙවානම්න්දො මහින්දත්ථෙරං උපසංකමිත්වා එතදවො ච:- කාලකතො භන්තෙ මුටසීවරාජා, ඉදානි දෙවානම්පියතිස්ස මහාරාජා රජ්ජං කාරෙති, සම්මාසම්බුඩෙන චතුම්හෙ. ව්‍යාකතා "අනාගතෙ මහි න්දො නාම භික්ඛු තම්බපණ්ණිදීපං පසාදෙස්සතී"ති, තස්මා තිහ වො භ න්තෙ කාලො දීපවරං ගමනාය අහම්පි වො සහායො භවිස්සාමීති. ක ස්මා පන සක්කො එවමාහ. භගවා කිරස්ස බොධිමූලෙයෙව බුඩවක්ඛු නා ලොකං ඔලොකෙත්වා අනාගතෙ ඉමස්ස දීපස්ස සම්පත්තිං දිස්වා එත

මත්ථං ආරොචෙසි තදා ත්වම්පි සහායො භවෙය්‍යාසීති ච ආණාපෙසි. තස්මා එවමාහ. ථෙරො තස්ස වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා අත්තසත්තමො වෙදියකපබ්බතා වෙහාසං උප්පතිත්වා අනුරාධපුරස්ස පුරත්ථිමදිසායං මිස්සකපබ්බතෙ පතිට්ඨහි, යං පනෙතරහි චෙතියපබ්බතොති පි සඤ්ජානන්ති. තෙනාහු පොරාණා:-

වෙදියගිරිමහි රාජගහෙ-වසිත්වා තිංසරත්තියො,
කාලොව ගමනස්සාති-ගච්ඡාම දීපමුත්තමං.

ඵලිනා ජම්බුදීපාතො-හංසරාජාව අම්බරෙ,
එවමුප්පතිතා ථෙරා-නිපතිංසු නගුත්තමෙ.

පුරතො පුරසෙට්ඨස්ස-පබ්බතෙ මෙඝසන්නිභෙ,
පතිංසු සිළකූටමහි-හංසාව නගමුඛනී-ති.

එවං ඉඝියාදීහි සඞ්ං ආගන්ත්වා පතිට්ඨහන්තො ච ආයස්මා මහින්දත්ථෙරො සම්මාසම්බුඩස්ස පරිනිබ්බානතො චින්නං වස්සසතානං උපරිඡත්තිංසතිමෙ වස්සෙ ඉමස්මිං දීපෙ පතිට්ඨහිති වෙදිතබ්බො. අජාතසත්තුස්ස හි අට්ඨමෙ වස්සෙ සම්මාසම්බුඩො පරිනිබ්බායි. තස්මිං යෙව වස්සෙ සීහකුමාරස්ස පුත්තො තම්බපණ්ණිදීපස්ස ආදිරාජා විජයකුමාරො ඉමං දීපමාගන්ත්වා මනුස්සාවාසං අකාසි. ජම්බුදීපෙ උදයභද්දස්ස චුද්දසමෙ වස්සෙ ඉධ විජයො කාලමකාසි. උදයභද්දස්ස පඤ්චදසමෙ වස්සෙ පණ්ඩුවාසුදෙවො නාම ඉමස්මිං දීපෙ රජ්ජං පාපුණි. තත්ථ නාගදාසක රඤ්ඤො වීසතිමෙ වස්සෙ ඉධ පණ්ඩුවාසුදෙවො කාලමකාසි. තස්මිං යෙව ච වස්සෙ අභයො නාම රාජකුමාරො ඉමස්මිං දීපෙ රජ්ජං පාපුණි. තත්ථ සුසුනාගරඤ්ඤො සත්තරසමෙ වස්සෙ ඉධ අභයරඤ්ඤො වීසති වස්සානි පරිපූරිංසු. අථ අභයස්ස වීසතිමෙ වස්සෙ පකුණ්ඩකාභයො නාම දමරිකො රජ්ජං අග්ගහෙසි. තත්ථ කාලාසොකස්ස සොළසමෙ වස්සෙ ඉධ පකුණ්ඩකස්ස සත්තරසවස්සානි පරිපූරිංසු. තානි හෙට්ඨා එකෙන වස්සෙන සහ අට්ඨාරස හොන්ති. තත්ථ චන්දගුත්තස්ස චුද්දසමෙ වස්සෙ ඉධ පකණ්ඩකාභයො කාලමකාසි. මුටසීවරාජා රජ්ජං පාපුණි. තත්ථ අසොකධම්මරාජස්ස සත්තරසමෙ වස්සෙ ඉධ මුටසීවරාජා කාලමකාසි. දෙවානම්පියතිස්සො රජ්ජං පාපුණි. පරිනිබ්බුතෙ ච සම්බුඩෙ අජාතසත්තු චතුවීසතිවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. උදයභද්දො ච සොළස, අනරුඩො ච මුණ්ඩො ච අට්ඨ, නාගදාසකො චතුවීසති, සුසුනාගො අට්ඨාරස, තස්සෙව පුත්තො කාලාසොකො අට්ඨවීසති, අසොකස්ස පුත්තකා දසභාතුකරාජානො වෙවීසති වස්සානි රජ්ජං කාරෙසුං. තෙසං පච්ඡතො නවනන්දා වෙවීසති මෙව, චන්දගුත්තො චතුවීසති, බින්දුසාරො අට්ඨවීසති, තස්සාවසානෙ අසොකො රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස පුරෙ අභිසෙකා චත්තාරි, අභිසෙකතො අට්ඨාරසමෙ වස්සෙ ඉමස්මිං දීපෙ මහින්දත්ථෙරො පතිඝිතො. එවමෙතෙන රාජවංසානුසාරෙන වෙදිතබ්බමෙතං "සම්මාසම්බුඩස්ස පරිනිබ්බානතො චින්නං වස්සසතානං උපරිඡත්තිංසතිමෙ වස්සෙ ඉමස්මිං දීපෙ පතිට්ඨහිති.

තස්මිඤ්ච දිවසෙ තම්බපණ්ණිදීපෙ ජෙට්ඨමූලනක්ඛත්තං නාම හොති. රාජා නක්ඛත්තං ඝොසාපෙත්වා ඡණං කරොථාති අමච්චෙ ආණාපෙත්වා චත්තාලීස පුරිසසහස්සපරිවාරො නගරම්හා නික්ඛමිත්වා

යෙන මීඝකපබ්බතො තෙන පායාසි මිගවං කීළිතුකාමො. අථ තස්මිං පබ්බතෙ අධිවත්ථා එකා දෙවතා රඤ්ඤො ථෙරෙ දස්සෙස්සාමීති රොහිතමිගරූපං ගහෙත්වා අවිදූරෙ තිණපණ්ණානි ඛාදමානා වීය චරති. රාජා තං දිස්වා අයුත්තන්දානි පමත්තං විජ්ඣිතුන්ති ජියං පොඨෙසි. මිගො අම්බත්ථලමග්ගං ගහෙත්වා පලායිතුං ආරභි. රාජා පිඝිතො පිඝිතො අනුබන්ධන්තො අම්බත්ථලමෙව අභිරුහි. මිගොපි ථෙරානං අවිදූරෙ අන්තරධායි. මහින්දත්ථෙරො රාජානං අවිදූරෙ ආගච්ඡන්තං දිස්වා මමං යෙව රාජා පස්සතු මා ඉතරෙති අධිට්ඨහිත්වා "තිස්ස තිස්ස ඉතො එහී"ති ආහ. රාජා සුත්වා චින්තෙසි:– ඉමස්මිං දීපෙ ජාතො මං "තිස්ස තිස්සා"ති නාමං ගහෙත්වා ආලපිතුං සමත්ථො නාම නත්ථි, අයං පන ඡින්නභින්න පටධරො භණ්ඩුකාසාවවසනො මං නාමෙන ආලපති, කො නුඛො අයං භවිස්සති මනුස්සො වා අමනුස්සො වා ති. ථෙරො ආහ:–

සමණ මයං මහාරාජ–ධම්මරාජස්ස සාවකා,
තමෙව අනුකම්පාය–ජම්බුදීපා ඉධාගතා–ති.

තෙන ච සමයෙන දෙවානම්පියතිස්සමහාරාජා ච අසොකධම්මරාජා ච අදිට්ඨසහායකා හොන්ති. දෙවානම්පියතිස්සමහාරාජස්ස ච පුඤ්ඤානුභාවෙන ජාතකපබ්බතපාදෙ එකම්හි වෙණුගුම්බෙ තිස්සො වෙණුයට්ඨියො රථයට්ඨිප්පමාණා උප්පජ්ජිංසු. එකා ලතායඝි නාම, එකා පුප්ඵයඝි නාම, එකා සකුණයඝි නාම, තාසු ලතායඝි රජතවණ්ණා හොති, තං අලඞ්කරිත්වා උප්පන්නලතා කඤ්චනවණ්ණා ඛායති. පුප්ඵයට්ඨියං පන නීලපීතලොහිතොදාතකාළවණ්ණානි පුප්ඵානි සුවිභත්තවණ්ට පත්තකිඤ්ජක්ඛානි හුත්වා ඛායන්ති. සකුණයට්ඨියං හංසකුකකුටජීවජීවකාදයො සකුණා නානප්පකාරානි පක්ඛිගණානි සජීවානි විය ඛායන්ති. වුත්තම්පිචෙතං දීපවංසෙ:–

ජාතපබ්බතපාදම්හි–වෙණුයට්ඨී තයො අහු,
සෙතා රජතයට්ඨී ච–ලතා කඤ්චනසන්නිභා.

නීලාදි යාදිසං පුප්ඵං–පුප්ඵයට්ඨිම්හි තාදිසං,
සකුණා සකුණයට්ඨිම්හි–සරූපෙනෙව සණ්ඨිතා–ති.

සමුද්දතො පිස්ස මුත්තාමණිවෙළුරියාදි අනෙකවිහිතං රතනං උප්පජ්ජි. තම්බපණ්ණියං පන අට්ඨමුත්තා උප්පජ්ජිංසු. හයමුත්තා ගජමුත්තා රථමුත්තා ආමලකමුත්තා වළයමුත්තා අඞ්ගුලිවෙඨකමුත්තා කකුධඵලමුත්තා පාකතිකමුත්තාති. සො තා ච යඝියො තා ච මුත්තායො අඤ්ඤඤ්ච බහුං රතනං අසොකස්ස ධම්මරඤ්ඤො පණ්ණාකාරත්ථාය පෙසෙසි. අසොකො පසීදිත්වා තස්ස පඤ්චරාජකකුධභණ්ඩානි පහිණි ඡත්තං චාමරං ඛග්ගං මොලිං රතනපාදුකං, අඤ්ඤඤ්ච අභිසෙකත්ථාය බහුවිධං පණ්ණාකාරං. සෙය්‍යපීදං:–සඞ්ඛං ගඞ්ගොදකං වඩ්ඪමානං වටංසකං භිඞ්කාරං නන්දියාවට්ටං සිවිකං කඤ්ඤං කටච්ඡුකං අධොවිමං දුස්සයුගං හත්ථපුඤ්ඤනං හරිචන්දනං අරුණවණ්ණමත්තිකං අඤ්ජනං හරිටකං ආමලකන්ති. වුත්තම්පි චෙතං දීපවංසෙ:–

වාළවීජනි මුණ්ඩීසං–ඡත්තං ඛග්ගඤ්ච පාදුකං,
වෙඨනං සාරපාමඞ්ගං–භිඞ්කාරං නන්දිවට්ටකං.

සිවිකං සඞ්ඛං වටංසඤ්ච-අඛෝවිමං වත්ථකොටිකං,
සොවණ්ණපාතිං කටච්ඡුං-මහගඝං හත්ථපුඤ්ඡනං.

අනොතත්තොදකං කඤ්ඤං-උත්තමං හරිචන්දනං,
අරුණවතී මත්තිකඤ්ච-අඤ්ජනං නාගමාහටං.

හරීටකං ආමලකං-මහඝඝං අමතොසධං,
සඛිවාහසතං සාලිං-සුගන්ධිං ච සුකාහටං.
පුඤ්ඤකාමමාහිනිබ්බත්තං-පාහෙසි අසොකචාහයොං-ති.

න කෙවලඤ්ච ඉදං ආමිසපණ්ණාකාරං, ඉමං කිර ධම්මපණ්ණාකාරම්පි පෙසෙසි:-

අහං බුද්ධඤ්ච ධම්මඤ්ච-සඞ්ඝඤ්ච සරණං ගතො,
උපාසකත්තං වෙදෙසිං-සක්‍යපුත්තස්ස සාසනෙ.

ඉමෙසු නිපු වත්ථූසු-උත්තමෙසු නරුත්තම,
තමපි විත්තං පසාදෙහි-සඞ්ඝ සරණමුපෙහි-ති.

සවායං රාජා තං දිවසං අසොකාරඤ්ඤා පෙසිතෙන අභිසෙකෙන එකමාසාභිසිත්තෙනා හොති. විසාඛපුණ්ණමායං හිස්ස අභිසෙකා අකංසු. සෝ අවිරසුතං තං සාසනපවත්තිං අනුස්සරමානො තං ථෙරස්ස "සම්ම මයං මහාරාජ ධම්මරාජස්ස සවකා"නි වචනං සුත්වා අය්‍යා නුඛො ආගතාති තාවදෙව ආවුධං නික්ඛිපිත්වා එකමන්තං නිසීදි සමොදනීයං කථං කථයමානො. ඣථාහ:-

ආවුධං නික්ඛිපිත්වාන-එකමන්තං උපාවිසි,
නිසජ්ජ රාජා සමොමෝදි-බහුං අත්ථූපසංහිත-නති.

සමොදනීයං කථඤ්ච කුරුමානෙ යෙව තස්මිං නානිපී චත්තා ලිස පුරිසසහස්සානි ආගන්ත්වා තං පරිවාරෙසුං. තදා ථෙරෝ ඉතරෙපි ජ ජනෙ දස්සෙසි. රාජා දිස්වා "ඉමෙ කදා ආගතා"නි ආහ. මය්‍යා සඞ්ඝ යෙව මහාරාජාති. ඉදානි පන ජම්බුදීපෙ අඤ්ඤෙපි එවරූපං සමණ සන්තීති. සන්ති මහාරාජ එතරහි ජම්බුදීපෙ කාසාවපජ්ජොතා ඉසි වාතපටිවාතා. තස්මිං:-

තෙ විජ්ජා ඉද්ධිපත්තා ච-චෙතො පරියාය කොවිදා,
ඛීණාසවා අරහන්තා-බහූ බුද්ධස්ස සාවකා-ති.

භන්තෙ කෙන ආගතත්ථාති. නෙව මහාරාජ උදකෙන න ථලෙනා ති රාජ ආකාසෙන ආගතාති අඤ්ඤාසි. ථෙරෝ අත්ථි නුඛො රඤ්ඤා පඤ්ඤාවෙය්‍යත්තායන්ති වීමංසන්ත්‍යාය ආසන්නං අම්බරුක්ඛං ආරබ්භ පඤ්හං පුච්ඡි. කිං නාමෝ අයං මහාරාජ රුක්ඛොති. අම්බරුක්ඛොනාම භන්තෙති. ඉමං පන මහාරාජ අම්බං මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤෙ අම්බා අත්ථි න ත්ථීති අත්ථි භන්තෙ අඤ්ඤෙපි බහූ අම්බරුක්ඛාති. ඉමඤ්ච අම්බං චෙ ච අම්බෙ මුඤ්චිත්වා අත්ථි නුඛො මහාරාජ අඤ්ඤෙ රුක්ඛාති. අත්ථි භන්තෙ තෙ පන න අම්බරුක්ඛාති. අඤ්ඤෙ අම්බෙ ච අනම්බෙ ච මුඤ්චිත්වා අත්ථි පන අඤ්ඤෙ රුක්ඛොති. අයමෙව භන්තෙ අම්බරුක්ඛොති. සාධු මහාරාජ පණ්ඩිතොසි. අත්ථි පන තෙ මහාරාජ ඤාතකාති. අත්ථි මේ භන්තෙ බහූපි ඤාතකා. තෙ මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤෙ කෙ වි අඤ්ඤාතකා පි අත්ථි මහාරාජාති. අඤ්ඤාතකා භන්තෙ ඤාතකෙහි බහුතරාති. තව

ඤාතකෙ ච අඤ්ඤාතකෙ ච මුඤ්චිත්වා අත්ථඤ්ඤා කොචි මහාරාජාති. අහං භන්තෙති. සාධු මහාරාජ අත්තා නාම අත්තනො නෙව ඤාතකො න අඤ්ඤාතකොති. අථ ථෙරො පණ්ඩිතො රාජා සක්ඛිස්සති ධම්මං අඤ්ඤාතුන්ති චූළහත්ථිපදොපමසුත්තං කථෙසි. කථාපරියොසානෙ රාජා තීසු සරණෙසු පතිට්ඨහි සද්ධිං චත්තාලීසාය පාණසහස්සෙහි. තං ඛණඤ්ඤෙව ච රඤ්ඤො භත්තං ආහරියිත්ථ. රාජා ච සුත්තන්තංසුණ න්තො යෙව එවං අඤ්ඤාසි:– න ඉමෙසං ඉමස්මිං කාලෙ භොජනං කප්පතීති. අපුච්ඡිත්වා පන භුජිතුං අයුත්තන්ති චින්තෙත්වා "භුජිස්සථ භ න්තෙ"ති පුච්ඡි. න මහාරාජ අම්හාකං ඉමස්මිං කාලෙ භොජනං කප්ප තීති කස්මිං. කාලෙ භන්තෙ කප්පතීති. අරුණුග්ගමනතො පට්ඨාය යාව මජ්ඣන්තිකසමයා මහාරාජාති. ගච්ඡාම භන්තෙ නගරන්ති. අලං මහාරාජ ඉධෙව වසිස්සාමාති. සචෙ භන්තෙ තුම්හෙ වසථ, අයං දාර කො ආගච්ඡතූති. මහාරාජ අයං දාරකො ආගතථලො විඤ්ඤාතසාස නො පබ්බජ්ජාපෙඛො ඉදානි පබ්බජිස්සතීති. රාජා "තෙන හි භන්තෙ සෙව රථං පෙසෙස්සාමි, තං අභිරුහිත්වා ආගච්ඡෙය්‍යාථා"ති වත්වා වන්දි ත්වා පක්කාමි.

ථෙරො අචිරපක්කන්තස්ස රඤ්ඤො සුමනසාමණෙරං ආමන්තෙසි:– එහි ත්වං සුමන ධම්මසවණස්ස කාලං ඝොසෙහිති. භන්තෙ කිත්තකං ඨා නං සාවෙන්තො ඝොසෙමිති. සකලංතම්බපණ්ණිදීපන්ති. සාධුභන්තෙති සාමණෙරො අභිඤ්ඤාපාදකං චතුත්ථජ්ඣානං සමාපජ්ජිත්වා වුට්ඨාය අධි ට්ඨහිත්වා සමාහිතෙන චිත්තෙන සකලං තම්බපණ්ණිදීපං සාවෙන්තො තික්ඛත්තුං ධම්මසවණස්ස කාලං ඝොසෙසි. රාජා තං සද්දං සුත්වා ථෙරා නං සන්තිකං පෙසෙසි කිං භන්තෙ අත්ථි කොචි උපද්දවොති. නත්ථම්හා කං කොචි උපද්දවො, ධම්මසවණස්ස කාලං ඝොසාපයිම්හ, බුද්ධවචනං කථෙතුකාමම්හාති. තඤ්ච පන සාමණෙරස්ස සද්දං සුත්වා භුම්මා දෙව තා සද්දමනුස්සාවෙසුං. එතෙනුපායෙන යාව බ්‍රහ්මලොකා සද්දො අබ්භුග්ගංජි. තෙන සද්දෙන මහාදෙවතා සන්නිපාතො අහොසි. ථෙරො මහන්තං දෙවතාසන්නිපාතං දිස්වා සමචිත්තසුත්තන්තං කථෙසි. කථා පරියොසානෙ අසඞ්ඛෙය්‍යානං දෙවතානං ධම්මාභිසමයො අහොසි. බහූ නාගා ච සුපණ්ණා ච සරණෙසු පතිට්ඨහිංසු. යාදිසො ච සාරිපුත්තත්ථෙ රස්ස ඉමං සුත්තන්තං කථයතො දෙවතා සන්නිපාතො අහොසි, තාදි සො මහින්දත්ථෙරස්සා පි ජාතො.

අථ තස්සා රත්තියා අච්චයෙන රාජා ථෙරානං රථං පෙසෙසි. සාර ථි රථං එකමන්තෙ ඨපෙත්වා ථෙරානං ආරොචෙසි:– ආහරො භන්තෙ රථො අභිරුහථ ගච්ඡිස්සාමාති. ථෙරා න මයං රථං අභිරුහාම, ගච්ඡ ත්වං, පච්ඡා මයං ආගච්ඡිස්සාමාති වත්වා වෙහාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා අනුරාධ පුරස්ස පුරත්ථිමදිසායං පඨමකචෙතියට්ඨානෙ ඔතරිංසු. තං හි චෙතියං ථෙරෙහි පඨමං ඔතිණ්ණට්ඨානෙ කතත්තායෙව පඨමකචෙතියන්ති වුච්චති. රාජා පි සාරථිං පෙසෙත්වා "අන්තො නිවෙසනෙ මණ්ඩපං පටි යාදෙථා"ති අමච්චෙ ආණාපෙසි. තාවදෙව සබ්බෙ හට්ඨතුට්ඨා අති විය පාසාදිකං මණ්ඩපං පටියාදෙසුං. පුන රාජා චින්තෙසි:–හීය්‍යො ථෙ රො සීලක්ඛන්ධං කථයමානො උච්චාසයන මහාසයනං හි න කප්පතීති.

ආහ, නිසීදිස්සන්ති ත්‍රුඛො අය්‍යා ආසනෙසු න නිසීදිස්සන්තීති. ත
ස්සෙවං චින්තයන්තස්සෙව සො සාරථි නගරවාරං සම්පත්තො, තතො
අද්දස්ස ථෙරෙ පඨමතරං ආගන්ත්වා කායබන්ධනං බන්ධිත්වා චීවරං පාරු
පන්තෙ. දිස්වා අතිවිය පසන්නචිත්තො හුත්වා ආගන්ත්වා රඤ්ඤො ආ
රොචෙසි:– ආගතා දෙව ථෙරාති. රාජා රථං ආරුළ්හාති පුච්ඡි. න
ආරුළ්හා දෙව, අපි ච මම පච්ඡතො නික්ඛම්ත්වා පඨමතරං ආගන්ත්වා
පාචීනවාරෙ සීතාති. රාජා රථම්පි නාරුහිංසූති සුත්වා න දානි අය්‍යා
උච්චාසයනං මහාසයනං සාදියිස්සන්තීති. චින්තෙත්වා තෙන හි භනෙ
ථෙරානං භුම්මත්ථරණසඞ්ඛෙපෙන ආසනානි පඤ්ඤාපෙථාති වත්වා පටි
පථං අගමාසි. අමච්චා පඨවියං තට්ටිකං පඤ්ඤාපෙත්වා උපරි කොජව
කාදීනි විචිත්‍රත්ථරණානි පඤ්ඤාපෙසුං. උප්පාදපාඨකා දිස්වා "ගහිතා
දානි ඉමෙහි පඨවී, ඉමෙ තම්බපණ්ණිදීපස්ස සාමිකා භවිස්සන්තී"ති ව්‍යා
කරිංසු. රාජාපි ගන්ත්වා ථෙරෙ වන්දිත්වා මහින්දත්ථෙරස්ස හත්ථතො
පත්තං ගහෙත්වා මහතියා පූජාය ච සක්කාරෙන ච ථෙරෙ නගරං පවෙ
සෙත්වා අන්තො නිවෙසනං පවෙසෙසි. ථෙරො ආසනපඤ්ඤත්තිං
දිස්වා අම්හාකං සාසනං සකලලඞ්කාදීපෙ පඨවී විය පත්ථටං නිච්ච
ලඤ්ච හුත්වා පතිට්ඨහිස්සතීති චින්තෙන්තො නිසීදි. රාජා ථෙරෙ
පණ්ණීතෙන ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්ථා සන්තප්පෙත්වා
සම්පවාරෙත්වා අනුලාදෙවිපමුඛානි පඤ්ච ඉත්ථිසතානි ථෙරා
නං අභිවාදනං පූජාසක්කාරඤ්ච කරොන්තූති පක්කොසාපෙත්වා එක
මන්තං නිසීදි. ථෙරො භත්තකිච්චාවසානෙ රඤ්ඤො සපරිජනස්ස ධම්ම
රතනවස්සං වස්සෙන්තො පෙතවත්ථුං විමානවත්ථුං සච්චසංයුත්තඤ්ච
කථෙසි. තං ථෙරස්ස ධම්මදෙසනං සුත්වා තානි පඤ්චපි ඉත්ථිසතානි සො
තාපත්තිඵලං සච්ඡිකරිංසු. යෙ පි තෙ මනුස්සා පුරිමදිවසෙ මිස්සකපබ්බ
තෙ ථෙරෙ අද්දසංසු, තෙ තෙසු තෙසු ඨානෙසු ථෙරානං ගුණෙ කථෙ
න්ති. තෙසං සුත්වා මහාජනකායො රාජඞ්ගණෙ සන්නිපතිත්වා මහාස
ද්දං අකාසි. රාජා "කිං එසො සද්දො"ති පුච්ඡි. නාගරා දෙව ථෙරෙ
දඬ්ඩුං නලභාමාති විරවන්තීති. රාජා සචෙ ඉධ පවිසිස්සන්ති ඔකාසො
න භවිස්සතීති චින්තෙත්වා "ගච්ඡථ භණෙ හත්ථිසාලං පටිජග්ගිත්වා වාලු
කං ආකිරිත්වා පඤ්චවණ්ණානි පුප්ඵානි විකිරිත්වා චෙලවිතානං බන්ධිත්වා
මඞ්ගල හත්ථිට්ඨානෙ ථෙරානං ආසනානි පඤ්ඤාපෙථා"ති ආහ. අමච්චා
තථා අකංසු. ථෙරො තත්ථ ගන්ත්වා නිසීදිත්වා දෙවදූත සුත්තන්තං ක
ථෙසි. කථාපරියොසානෙ පාණසහස්සං සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨහි.
තතො හත්ථිසාලා අතිසම්බාධානි දක්ඛිණවාරෙ නන්දනවනුය්‍යානෙ
ආසනං පඤ්ඤාපෙසුං. ථෙරො තත්ථ නිසීදිත්වා ආසිවිසොපමසුත්තං
කථෙසි. තම්පි සුත්වා පාණසහස්සං සොතාපත්තිඵලං පටිලභි. එවං ආග
තදිවසතො දුතියදිවසෙ අඞ්ඝතෙය්‍යානං සහස්සානං ධම්මාභිසමයො
අහොසි. ථෙරස්ස නන්දනවනෙ ආගතාගතාහි කුලිත්ථිහි කුලසුණ්හාහි
කුලකුමාරීහි සඞ්ං සම්මොදමානස්සෙව සායණ්හසමයො ජාතො. ථෙ
රො කාලං සල්ලක්ඛෙත්වා ගච්ඡාම දානි මිස්සක පබ්බතන්ති උට්ඨහි.
අමච්චා කත්ථ භන්තෙ ගච්ඡථාති. අම්හාකං නිවෙසනට්ඨානන්ති. තෙ
රඤ්ඤො සංවිදිතං කත්වා රාජානුමතෙන ආහංසු:– අකාලො භන්තෙ
ඉදානි තත්ථ ගන්තුං, ඉදමෙව නන්දනවනං උය්‍යානං අය්‍යානං ආවාස

ට්ඨානං හොතුති. අලං ගච්ඡාමාති. පුන රඤ්ඤො වචනෙනාහංසු:– "රාජා භන්තෙ ආහ:– එතං මෙඝවනං නාම උය්‍යානං මම පිතුසන්තකං නගරතො නාතිදූරං නාච්චාසන්නං ගමනාගමනසම්පන්නං එත්ථ ථෙරා වාසං කප්පෙන්තු"ති. වසිංසු ථෙරා මෙඝවනෙ උය්‍යානෙ. රාජා පි ඛො තස්සා රත්තියා අච්චයෙන ථෙරස්ස සම්පං ගන්ත්වා සුඛසයිතභාවං පුච්ඡිත්වා "කප්පති භන්තෙ භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ආරාමො"ති පුච්ඡි. ථෙරො කප්පතී මහාරාජාති වත්වා ඉමං සුත්තං ආහරි:– අනුජානාමි භික්ඛවෙ ආරාමන්ති. රාජා තුට්ඨො සුවණ්ණභිංකාරං ගහෙත්වා ථෙරස්ස හත්ථෙ උදකං පාතෙත්වා මහාමෙඝවනුය්‍යානං අදාසි. සහ උදකපාතෙන පඨවී කම්පි. අයං මහාවිහාරෙ පඨමො පඨවි කම්පො අහොසි. රාජා භීතො ථෙරං පුච්ඡි:– කස්මා භන්තෙ පඨවී කම්පතීති. මාභායි මහාරාජ, ඉමස්මං දීපෙ දසබලස්ස සාසනං පතිට්ඨහිස්සති, ඉදං පඨමං විහාරට්ඨානං භවිස්සති, තස්සෙතං පුබ්බනිමිත්තන්ති. රාජා භියේ‍යාසොමත්තාය පසීදි. ථෙරො පුන දිවසෙපි රාජගෙහෙ යෙව භුජිත්වා නන්දනවනෙ අනමතග්ගියානි කථෙසි. පුන දිවසෙ අග්ගික්ඛන්ධොපමසුත්තං කථෙසි. එතෙනෙව උපායෙන සත්තදිවසානි කථෙසි. දෙසනාපරියොසානෙ අඩ්ඪනවමානං පාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි. තතො පට්ඨාය ච නන්දනවනං සාසනස්ස ජොති පාතුභාවට්ඨානන්ති කත්වා ජොතිවනන්ති නාමං පටිලභි. සත්තමෙ පන දිවසෙ ථෙරා අන්තො පුරෙ රඤ්ඤො මහාඅප්පමාදසුත්තං කථයිත්වා චෙතියගිරිමෙව අගමංසු. අථ ඛො රාජා අමච්චෙ පුච්ඡි:– ථෙරො අම්හෙ ගාළ්හෙන ඔවාදෙන ඔවදති, ගච්ඡෙය්‍ය නුඛොති. අමච්චා "තුම්හෙහි දෙව ථෙරො අයාචිතො සයමෙව ආගතො, තස්මා තස්ස අනාපුච්ඡා ගමනම්පි භවෙය්‍යාති ආහංසු. තතො රාජා රථං අභිරුහිත්වා වෙ ච දෙවියො ආරොපෙත්වා චෙතියගිරිං අගමාසි මහච්ච රාජානුභාවෙන. ගන්ත්වා දෙවියො එකමන්තං අපක්කමාපෙත්වා සයමෙව ථෙරානං සම්පං උපසංකමන්තො අතිවිය කිලන්තරූපො හුත්වා තතො නං ථෙරො ආහ:–කස්මා ත්වං මහාරාජ එවං කිලමමානො ආගතොති. තුම්හෙ මම ගාළ්හං ඔවාදං දත්වා ඉදානි ගන්තුකාමා නුඛොත ජානන්තුං භන්තෙති. න මයං මහාරාජ ගන්තුකාමා, අපි ච වස්සුපනායිකකාලො නාමායං මහාරාජ, තත්‍ර සමණෙන වස්සුපනායිකට්ඨානං ඤාතුං වට්ටතීති. තං දිවසමෙව අරිට්ඨො නාම අමච්චො පඤ්චපණ්ණා සජෙට්ඨකනිට්ඨභාතුකෙහි සඞ්ං රඤ්ඤො සම්පෙ ඨිතො ආහ:– ඉච්ඡාම මයංදෙව ථෙරානං සන්තිකෙ පබ්බජිතුන්ති. සාධු භණෙ පබ්බජ්ජස්සුති රාජා අනුජානිත්වා ථෙරං සම්පටිච්ඡාපෙසි. ථෙරො තදහෙව පබ්බාජෙසි. සබ්බෙ ඛුරග්ගෙ යෙව අරහත්තං පාපුණිංසු. රාජා පි ඛො තං ඛණංයෙව කණ්ඨකචෙතියඞ්ගණං පරික්ඛිපිත්වා වාසට්ඨියා ලෙනෙසු කම්මං පට්ඨපෙත්වා නගරමෙව අගමාසි. තෙපි ථෙරා දසභාතිකසමාකුලං රාජකුලං පසාදෙත්වා මහාජනං ඔවදමානා චෙතිය ගිරිමහි වස්සං වසිංසු. තදා චෙතියගිරිමහි පඨමවස්සං උපගතා වාසට්ඨි අරහන්තො අහෙසුං.

අථායස්මා මහාමහින්දෙ වුත්ථවස්සො පවාරෙත්වා කත්තිකපුණ්ණමායං උපොසථදිවසෙ රාජානං එතදවොච:– මහාරාජ අම්හෙහි විදිට්ඨො

සම්මාසම්බුඩො අනාථවාසං වසිම්හ, ඉච්ඡාම ජම්බුදීපං ගන්තුන්ති. රාජා ආහ:– අහං භන්තෙ තුම්හෙ වතුහි පච්චයෙහි උපට්ඨහාමි, අයං ච මහාජනො තුම්හෙ නිස්සාය තීසු සරණෙසු පතිට්ඨිතො, කස්මා තුම්හෙ උක්කණ්ඨිතාති. විරදිට්ඨො නො මහාරාජ සම්මාසම්බුඩො, අභිවාදන පච්චුට්ඨාන අඤ්ජලිකම්ම සාමීචිකම්මකරණට්ඨානං නත්ථි, තෙනම්හෙ උක්කණ්ඨිතාති. නනු භන්තෙ තුම්හෙ අවොචුත්ථ "පරිනිබ්බුතො සම්මාසම්බුඩො'ති. කිඤ්චාපි මහාරාජ පරිනිබ්බුතො, අථ ඛවස්ස සරිරධාතුයො තිට්ඨන්තීති. අඤ්ඤාතං භන්තෙ ථූපපතිට්ඨානං තුම්හෙ ආකඞ්ඛථාති, කරොම් භන්තෙ ථූපං, භූමිභාගං දානි විචිනාථ, අපිච භන්තෙ ධාතුයො කුතො ලච්ඡාමාති. සුමනෙන සඞ්ඛං මන්තෙහි මහාරාජාති. සාධු භන්තෙති රාජා සුමනං උපසංකමිත්වා පුච්ඡි:– කුතො දානි භන්තෙ ධාතුයො ලච්ඡාමාති. සුමනො ආහ:– අප්පොස්සුක්කො ත්වං මහාරාජ වීථියො සොධාපෙත්වා ධජපතාකපුණ්ණඝටා දීහි අලඞ්කාරාපෙත්වා සපරිජනො උපොසථං සමාදියිත්වා සබ්බතාලාවචරෙ උපට්ඨපෙත්වා මඞ්ගලහත්ථිං සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතං කාරාපෙත්වා උපරිවස්ස සෙතච්ඡත්තං උස්සාපෙත්වා සායණ්හසමයෙ මහානාගවනුය්‍යානාභිමුඛො යාහි, අඩාතසමිං ඨානෙ ධාතුයො ලච්ඡසීති. රාජා සාධූති සම්පටිච්ඡි. ථෙරා වෙතියගිරිමෙව අගමංසු. තත්‍රායස්මා මහින්දත්ථෙරො සුමනසාමණෙරමාහ:– ගච්ඡ ත්වං සාමණෙර ජම්බුදීපෙ තව අය්‍යකං අසොකධම්මරාජානං උපසඞ්කමිත්වා මම වචනෙන එවං වදෙහි "සහායො තෙ මහාරාජ දෙවානම්පියතිස්සො බුඩසාසනෙ පසන්නො ථූපං පතිට්ඨාපෙතුකාමො තුම්හාකං කිර හත්ථෙ ධාතුයො අත්ථි තං මෙ දෙථා"ති, තං ගහෙත්වා සක්කං දෙවරාජානං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදෙහි "තුම්හාකං කිර මහාරාජ හත්ථෙ වෙ ධාතුයො අත්ථි, දක්ඛිණදාඨා ච දක්ඛිණක්ඛකඤ්ච, තතො තුම්හෙ දක්ඛිණදාඨං, පූජෙථ දක්ඛිණක්ඛකං පන මය්හං දෙථා"ති, එවඤ්ච නං වදෙහි "කස්මා ත්වං මහාරාජ අම්හෙ තම්බපණ්ණිදීපං පහිණිත්වා පමජ්ජිත්ථා"ති. සාධු භන්තෙති ඛො සුමනො ථෙරස්ස වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා තාවදෙව පත්තවීවරමාදාය වෙහාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා පාටලිපුත්තවාරෙ ඔරුය්හ රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා එතමත්ථං ආරොචෙසි. රාජා තුට්ඨො සාමණෙරස්ස හත්ථතො පත්තං ගහෙත්වා ගන්ධෙහි උබ්බට්ටෙත්වා වරමුත්තසදිසානං ධාතූනං පූරෙත්වා අදාසි. සො තං ගහෙත්වා සක්කං දෙවරාජානං උපසඞ්කමි. සක්කො දෙවරාජා සාමණෙරං දිස්වා ච කිං භන්තෙ සුමන ආහිණ්ඩසීති. ආහ ත්වං මහාරාජ අම්හෙ තම්බපණ්ණිදීපං පෙසෙත්වා කස්මා පමජ්ජසීති. නප්පමජ්ජාමි භන්තෙ, වදෙහි කිං කරොමීති. තුම්හාකං කිර හත්ථෙ වෙ ධාතුයො අත්ථි දක්ඛිණදාඨාච දක්ඛිණක්ඛකඤ්ච, තතො තුම්හෙ දක්ඛිණදාඨං පූජෙථ, දක්ඛිණක්ඛකං පන මය්හං දෙථාති. සාධු භන්තෙති ඛො සක්කො දෙවානම්පියො ජනප්පමාණමණිථූපං උග්ඝාටාපෙත්වා දක්ඛිණක්ඛකධාතුං නීහරිත්වා සුමනස්ස අදාසි. සො තං ගහෙත්වා වෙතියගිරිමෙහි යෙව පතිට්ඨාසි. අථ ඛො මහින්දපමුඛා සබ්බෙපි තෙ මහානාගා අසොකධම්මරාජෙන දින්න ධාතුයො වෙතියගිරිමහි පතිට්ඨාපෙත්වා දක්ඛිණක්ඛකං ආදාය විඩ්ඩමාන කච්ඡායාය මහානාගවනුය්‍යානමගමංසු. රාජා පි ඛො සාමණෙරෙන වුත්තප්පකාරං පූජාසක්කාරං කත්වා හත්ථික්ඛන්ධවරගතො සයං මඞ්ගලහත්ථිමත්ථකෙ සෙතච්ඡත්තං ධාරයමානො මහානාගවනං සම්පාපුණි. අථස්ස

එතදහොසි:- සවෙ අයං සම්මාසම්බුඩස්ස ධාතු,ඡත්තං අපනමතු,මඞ්ගල හත්ථි ජනනුකෙහි භූමියං පතිට්ඨහතු, ධාතුවඞ්ගොටකං මය්හං මත්ථකෙ පතිට්ඨහතුති. සහ රඤ්ඤො චිත්තුප්පාදෙන ඡත්තං අපනම්,හත්ථි ජනනුකෙහි පතිට්ඨහි, ධාතුවඞ්ගොටකං රඤ්ඤො මත්ථකෙ පතිට්ඨහි. රාජා අමතෙනෙව අභිසිත්තගත්තො පරමෙන පීතිපාමොජ්ජෙන සමන්නාගතො හුත්වා පුච්ඡි:- ධාතුං භන්තෙ කිං රොමාති හත්ථිකුම්භමහි යෙව තාව මහාරාජ ඨපෙහීති. රාජා ධාතුවඞ්ගොටකං ගහෙත්වා හත්ථිකුම්භෙ ඨපෙසි. පමුදිතො නාගො කුඤ්චනාදං නදි. මහාමෙඝො උට්ඨහිත්වා පොක්ඛරවස්සං වස්සි. උදකපරියන්තං කත්වා මහාභූමිචාලො අහොසි:- පච්චන්තෙ පි නාම සම්මාසම්බුඩස්ස ධාතු පතිට්ඨහිස්සතීති. දෙවමනුස්සා සම්පමොදිංසු. එවං ඉඩානුභාවසිරියා දෙවමනුස්සානං පීතිං ජනයන්තො:-

පුණ්ණමායං මහාවීරො-චාතුමාසිනියා ඉධ,
ආගන්ත්වා දෙවලොකම්හා-හත්ථිකුම්භෙ පතිඨිතො-ති.

අථ සො හත්ථිනාගො අනෙකතාලාවචර පරිවාරිතො අතිවිය උළාරාය පූජාය සක්කරියමානො පච්ඡිමදිසාභිමුඛො හුත්වා අපසක්කන්තො යාව නගරස්ස පුරත්ථිමවාරං තාව ගන්ත්වා පුරත්ථිමවාරෙන නගරං පවිසිත්වා සකලනාගරෙන උළාරාය පූජාය කයිරමානාය දක්ඛිණවාරෙන නික්ඛමිත්වා ථූපාරාමස්ස පච්ඡිමදිසාභාගෙ පභෙජ වත්ථු නාම කිර අත්ථි, තත්ථ ගන්ත්වා පුන ථූපාරාමාභිමුඛො එව පටිනිවත්ති.

තෙන ච සමයෙන ථූපාරාමෙ පුරිමකානං තිණ්ණං සම්මාසම්බුඩානං පරිභොගචෙතියට්ඨානං හොති. අතීතෙ කිර අයං දීපො ඔජදීපො නාම අහොසි, රාජා පන අභයො නාම, නගරං අභයපුරං නාම, චෙතිය පබ්බතො දෙවකූට පබ්බතො නාම, ථූපාරාමො පටිය රාමො නාම, තෙන ඛො පන සමයෙන කකුසන්ධො නාම භගවා ලොකෙ උප්පන්නොහොති. තස්ස සාවකො මහාදෙවො නාම ථෙරො භික්ඛුසහස්සෙ නසඞ්ඝ දෙවකූටෙ පතිට්ඨාසි මහින්දත්ථෙරො විය චෙතියපබ්බතෙ. තෙන ච සමයෙන ඔජදීපෙ සත්තා පජ්ජරකෙන අනයබ්‍යසනං ආපජ්ජන්ති. අද්දසා ඛො කකුසන්ධො භගවා බුඩවක්ඛුනා ලොකං ඔලොකෙන්තො තෙ සත්තෙ අනයබ්‍යසනමාපජ්ජන්තෙ. දිස්වා චත්තා ලීසාය භික්ඛුසහස්සෙහි පරිවුතො අගමාසි. තස්සානුභාවෙන තාවදෙව පජ්ජරකො වූපසන්තො, රොගෙ වූපසන්තෙ භගවා ධම්මං දෙසෙසි,චතුරාසීතියා පාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි. භගවා ධම්මකරකං දත්වා පක්කාමි. තං අන්තො පක්ඛිපිත්වා පටියාරාමෙ චෙතියං අකංසු මහාදෙවො දීපං අනුසාසන්තො විහාසි. කොනාගමනස්ස පන භගවතො කාලෙ අයං දීපො වරදීපෙනාම අහොසි,රාජා සම්ඩො නාම නගරං වඩ්ඪමානං නාම, පබ්බතො සුවණ්ණකූටො නාම. තෙන ඛො පන සමයෙන වරදීපෙ දුබ්බුඨිකා හොති. දුබ්භික්ඛං දුස්සස්සං. සත්තා ඡාතකරොගෙන අනයබ්‍යසනං ආපජ්ජන්ති. අද්දසා ඛො කොනාගමනො භගවා බුඩවක්ඛුනා ලොකං ඔලොකෙන්තො තෙ සත්තෙ අනයබ්‍යසනං ආපජ්ජන්තෙ. දිස්වා තිංස භික්ඛුසහස්සපරිවුතො අගමාසි. බුඩානුභාවෙන දෙවො සම්මාධාරං අනුප්පවෙච්ඡි, සුභික්ඛං අහොසි. භගවා ධම්මං දෙසෙසි, චතුරාසීතියා

පාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි. භගවා භික්ඛුසහස්සපරිවාරං මහාසුමනං නාම ථෙරං දීපෙ ඨපෙත්වා කායබන්ධනං දත්වා පක්කාමි. තං අන්තො පක්ඛිපිත්වා චෙතියං අකංසු. කස්සපස්ස පන භගවතො කාලෙ අයං දිපො මණ්ඩදීපො නාම අහොසි, රාජා ජයන්තො නාම, නගරං විසාලං නාම, පබ්බතො සුභකූටො නාම. තෙන ඛො පන සමයෙන මණ්ඩදීපෙ මහාවිවාදො හොති. බහූ සත්තා කලහවිග්ගහජාතා අනයබ්‍යසනං ආපජ්ජන්ති. අද්දසා ඛො කස්සපො භගවා බුද්ධචක්ඛුනා ලොකං ඔලොකෙන්තො තෙ සත්තෙ අනයබ්‍යසනං ආපජ්ජන්තෙ. දිස්වා වීසතිභික්ඛුසහස්සපරිවුතො ආගන්ත්වා විවාදං වූපසමෙත්වා ධම්මං දෙසෙසි. චතුරාසීතියා පාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි. භගවා භික්ඛුසහස්සපරිවාරං සබ්බනන්දං නාම ථෙරං දීපෙ පතිට්ඨාපෙත්වා උදකසාටිකං දත්වා පක්කාමි. තං අන්තො පක්ඛිපිත්වා චෙතියං අකංසූති.

එවං ථූපාරාමෙ පුරිමකානං තිණ්ණං බුද්ධානං චෙතියානි පතිට්ඨිංසු. තානි සාසනන්තරධානෙන නස්සන්ති ඨානමත්තං අවසිස්සති. තස්මා වත්තං "තෙන ච සමයෙන ථූපාරාමෙ පුරිමකානං තිණ්ණං සම්මාසම්බුද්ධානං පරිභොගචෙතියට්ඨානං හොතී"ති තදෙතං විනට්ඨෙසු චෙතියෙසු දෙවතානුභාවෙන කණ්ටකසමාකිණ්ණසාඛෙහි නානාගච්ඡෙහි පරිවුතං තිට්ඨති, මා නං කොචි උච්චිට්ඨාසුවිමලකවවරෙහි සත්ථුසෙසීති.

අථස්ස හත්ථිනො පුරතො පුරතො ගන්ත්වා රාජපුරිසා සබ්බෙ ගච්ඡෙ ඡින්දිත්වා භූමිං සොධෙත්වා තං හත්ථතලසදිසං අකංසු. හත්ථිනාගො ගන්ත්වා තං ඨානං පුරතො කත්වා තස්ස පච්ඡිමදිසාභාගෙ බොධිරුක්ඛට්ඨානෙ අට්ඨාසි. අථස්ස මත්ථකතො ධාතුං ඔරොපෙතුං ආරභිංසු. නාගො ඔරොපෙතුං නදෙති. රාජා ථෙරං පුච්ඡි:— කස්මා භන්තෙ නාගො ධාතුං ඔරොපෙතුං න දෙතීති. ආරුළ්හං මහාරාජ ඔරොපෙතුං නවට්ටතීති. තස්මිඤ්ච කාලෙ අභයවාපියා උදකං ඡින්නං හොති සමන්තා භූමි ඵලිතා හොති, සුඋඩරා මත්තිකා පිණ්ඩා. තතො මහාජනො සීඝසීඝං මත්තිකං ආහරිත්වා හත්ථිකුම්භප්පමාණං වත්ථුමකාසි. තාවදෙව ච ථූපකරණත්ථං ඉඝිකා කාතුං ආරභිංසු, යාව ඉඝිකා නපරිනිට්ඨන්ති, තාව හත්ථිනාගො කතිපාහං දිවා බොධිරුක්ඛට්ඨානෙ හත්ථිසාලායං තිට්ඨති, රත්තිං ථූපපතිට්ඨානභූමිං පරියායති. අථ වත්ථුං චිනාපෙත්වා රාජා ථෙරං පුච්ඡි:— කිදිසො ගන්තෙ ථූපො කාතබ්බොති. විහිරාසිසදිසො මහාරාජාති. "සාධුභන්තෙ"ති රාජා ජඞ්ඝප්පමාණං ථූපං චිනාපෙත්වා ධාතු ඔරොපණත්ථාය මහාසක්කාරං කාරෙසි. සකලනගරඤ්ච ජනපදො ච ධාතුමහං දස්සනත්ථං සන්නිපති. සන්නිපතිතෙ ච පන තස්මිං මහාජනකායෙ දසබලස්ස ධාතු හත්ථිකුම්භතො සත්තතාලප්පමාණං වෙහාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා යමකපාටිහාරියං දස්සෙසි. තෙහි ධාතුප්පදෙසෙහි ඡන්නං වණ්ණානං උදකධාරා ච අග්ගික්ඛන්ධා ච පවත්තන්ති, සාවත්ථියං ගණ්ඩම්බරුක්ඛමූලෙ භගවතා දස්සිතපාටිහාරිය සදිසමෙව පාටිහාරියං අහොසි. තඤ්ච ඛො නෙව ථෙරානුභාවෙන න දෙවතානුභාවෙන, අපිච ඛො බුද්ධානුභාවෙනෙව. භගවා කිර ධරමානොව අධිට්ඨාසි:— මයි පරිනිබ්බුතෙ තම්බපණ්ණිදීපෙ අනුරාධපුරස්ස දක්ඛිණභාගෙ

පුරිම්කානං තිණ්ණං බුඩානං පරිභොගවෙතියට්ඨානෙ මම දක්ඛිණක්ඛක ධාතුපතිට්ඨානදිවසෙ යමකපාටිහාරියං හොතුති.

එවං අචින්තියා බුඩා-බුඩධම්මා අචින්තියා.
අචින්තියෙ පසන්නානං-විපාකො හොති අචින්තියො-ති.

සම්මා සම්බුඩො කිර ඉමං දීපං ධරමානකාලෙ තික්ඛත්තුං අගමාසි. පඨමං යක්ඛදමනත්ථං එකකොව ආගන්ත්වා යක්ඛෙ දමෙත්වා "මයි පරිනිබ්බුතෙ ඉමස්මිං දීපෙ සාසනං පතිට්ඨහිස්සති"ති තම්බපණ්ණිදීපෙ රක්ඛං කරොන්තො තික්ඛත්තුං දීපං ආවිජ්ඣි. දුතියං මාතුලභාගිනෙය්‍යානං නාගරාජූනං දමනත්ථාය එකකොව ආගන්ත්වා තෙ දමෙත්වා අගමාසි. තතියං පඤ්චසතභික්ඛුපරිවාරො ආගන්ත්වා මහාවෙතියට්ඨානෙ ච ථූපාරාමවෙතියට්ඨානෙ ච මහාබොධි පතිට්ඨිතට්ඨානෙ ච මුතිය ඞ්ගණ වෙතියට්ඨානෙ ච දීඝවාපිවෙතියට්ඨානෙ ච කල්‍යාණියවෙතියට්ඨානෙ ච නිරොධසමාපත්තිං සමාපජ්ජිත්වා නිසීදි. ඉදමස්ස චතුත්ථං ධාතුසරීරෙන ආගමනං. ධාතුසරීරතො ච පනස්ස නික්ඛන්තඋදකපූසිතෙහි සකල තම්බපණ්ණිතලෙ න කොචි අපුට්ඨොකාසො නාම අහොසි. එවමස්ස තං ධාතුසරීරං උදකපූසිතෙහි තම්බපණ්ණිතලස්ස පරිළාභං උපසමෙත්වා මහාජනස්ස පාටිහාරියං දස්සෙත්වා ඔතරිත්වා රඤ්ඤො මත්ථකෙ පතිට්ඨාසි. රාජා සඵලං මනුස්සපටිලාභං මඤ්ඤමානො මහන්තං සක්කාරං කරිත්වා ධාතුං පතිට්ඨාපෙසි. සහ ධාතුපතිට්ඨාපනෙන මහාභූමිවාලො අහොසි. තස්මිඤ්ච පන ධාතුපාටිහාරියෙ චිත්තං පසාදෙත්වා රඤ්ඤො භාතා අභයො නාම රාජකුමාරො පුරිසසහස්සෙන සඩිං පබ්බජි. වෙතාළිගාමතො පඤ්චදාර කසතානි පබ්බජිංසු, තථා චාරමණ්ඩලාදීහි ගාමකෙහි නික්ඛමිත්වා පඤ්ච පඤ්ච දාරකසතානි. සබ්බානිපි අන්තොනගරතො ච බහිනගර තො ච පබ්බජිතානි තිංසභික්ඛුසහස්සානි අහෙසුං. නිට්ඨිතෙ පන ථූපස්මිං රාජා ච රාජභාතිකා ච දෙවියො ච දෙවනාගයක්ඛානම්පි විම්හයකරං පච්චෙකං පච්චෙකං පූජං අට්ඨිනිකංසු. තාය පන ධාතුපූජාය පතිසිතෙ ධාතුවරෙ මහින්දත්ථෙරො මෙඝවනුය්‍යානමෙව ගන්ත්වා වාසං කප්පෙසි.

තස්මිං ඛො පන සමයෙ අනුලාදෙවී පබ්බජිතුකාමා හුත්වා රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා තස්සා වචනං සුත්වා ථෙරං එතදවොච:- අනුලා භන්තෙ දෙවී පබ්බජිතුකාමා පබ්බාජෙථ නන්ති. න මහාරාජ අම්හාකං මාතුගාමං පබ්බාජෙතුං කප්පති, පාටලිපුත්තෙ පන මයාහං භගිනි සඞ්ඝමිත්තත්ථෙරී නාම අත්ථි, තං පක්කොසාපෙහි, ඉමස්මිඤ්ච පන මහාරාජ දීපෙ පුරිමකානං තිණ්ණං සම්මාසම්බුඩානං බොධි පතිට්ඨාසි. අම්හාකම්පි භගවතො සරසරංසිජාලවිස්සජ්ජනකෙන බොධිනා ඉධ පතිට්ඨාතබ්බං, තස්මා තථා සාසනං පහිණෙය්‍යාසි යථා සුඞ්ඝමිත්තා පි බොධිං ගහෙත්වා ආගච්ඡෙය්‍යාති. සාධු භන්තෙති රාජා ථෙරස්ස වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා අමච්චෙහි සද්ධිං මන්තෙන්තො අරිට්ඨං නාම අත්තනො භාගිනෙය්‍යං ආහ:- සක්ඛිස්සසි ත්වං තාත පාටලිපුත්තං ගන්ත්වා මහාබොධිනා සඩිං අය්‍යං සඞ්ඝමිත්තත්ථෙරිං ආනෙතුන්ති. සක්ඛිස්සාමි දෙව සංවමෙ පබ්බජ්ජං අනුජානිස්සසීති ගච්ඡතාත ථෙරිං ආනෙත්වා පබ්බජාහීති. සො රඤ්ඤො ච ථෙරස්ස ච සාසනං ගහෙත්වා ථෙරස්ස අධිට්ඨානවසෙ

න එකදිවසෙන ජම්බුකොලපට්ටනං ගන්ත්වා නාවං අභිරුහිත්වා සමුද්දං අතික්කම්ත්වා පාටලිපුත්තමෙව අගමාසි. අනුලා පි බෝ දෙවී පඤ්චහි ච කඤ්ඤාසතෙහි පඤ්චහි ච අන්තෙපුරිකාසතෙහි සද්ධිං දසසීලානි සමාදියිත්වා කාසායානි වත්ථානි අච්ඡාදෙත්වා නගරස්ස එකදෙසෙ උපස්සයං කාරාපෙත්වා නිවාසං කප්පෙසි. අරිට්ඨා පි තං දිවසමෙව ගන්ත්වා රඤ්ඤා සාසනං අපෙසි. එවඤ්ච අවොච:- පුත්තෝ තෙ දෙව මහින්ද තෙරෝ එවමාහ "සංඝස්ස කිර තෙ දෙවානම්පියෙනත්ථාය භාතුජායා අනුලා නාම දෙවී පබ්බජිතුකාමා, තං පබ්බාජෙතුං අය්‍යං සඞ්ඝමිත්තා තෙරිං පහිණාථ අය්‍යායෙව ච සද්ධිං මහාබොධිං' ති තෙරස්ස සාසනං ආරොචෙත්වා සඞ්ඝමිත්තාතෙරිං උපසඞ්කමිත්වා එවමාහ:- අය්‍යා තුම්හාකං භාතා මහින්දතෙරෝ මං තුම්හාකං සන්තිකං පෙසෙසි, දෙවානම්පියෙන සද්ධිං සංවිදහිත්වා භාතුජායා අනුලාදෙවිං පඤ්චහි ච කඤ්ඤාසතෙහි පඤ්චහි ච අන්තෙපුරිකාසතෙහි සද්ධිං පබ්බජිතුකාමා තං කිර ආගන්ත්වා පබ්බාජෙථාති. සා තාවදෙව තුරිතතුරිතා රඤ්ඤා සන්තිකං ගන්ත්වා එවමාහ:- මහාරාජ මය්හං භාතා මහින්දතෙරෝ එවං පහිණි, රඤ්ඤා කිර භාතුජාය අනුලාදෙවිං පඤ්චහි ච කඤ්ඤාසතෙහි පඤ්චහි ච අන්තෙපුරිකාසතෙහි සද්ධිං පබ්බජිතුකාමා, මය්හං ආගමනං උදික්ඛති, ගච්ඡාමහං මහාරාජ තම්බපණ්ණිදීපන්ති. රාජා ආහ:- අම්ම පුත්තෙනාපි මෙ මහින්දතෙරෝ නත්තා ච සුමනසාමණෙරෝ. මං ජීවන්තඤ්ඤෙව විය කරොන්තා තම්බපණ්ණිදීපං ගතා, තස්ස මය්හං තෙපි අපස්සන්තස්ස උප්පන්නා සොකො තව මුඛං පස්සන්තස්ස වූපසම්මති, අලං අම්ම මා අගමාසීති. භාරියං මෙ මහාරාජ භාතුනෝ වචනං, අනුලාපි ඛත්තියා ඉත්ථී සහස්සපරිවුතා පබ්බජ්ජාපුරෙක්ඛාරා මං පතිමානෙති, ගච්ඡාමහං මහාරාජාති. තෙන හි අම්ම මහාබොධිං ගහෙත්වා යාහීති. කුතො රඤ්ඤෝ මහාබොධි. රාජා කිර තතො පුබ්බෙ එව ධාතුගබ්භඤ්ච අනාගතෙ සුමනෙ ලඞ්කාදීපං මහාබොධිං පෙසෙතුකාමො කථං නු ඛො අසඤ්ඤාහාරහං මහාබොධිං පෙසෙස්සාමීති උපායං අපස්සන්තො මහාදෙවං නාම අමච්චං පුච්ඡි. සො ආහ:- සන්ති දෙව බහූ පණ්ඩිතා භික්ඛූ. තං සුත්වා රාජා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස හත්ථං පථාදෙත්වා හත්ථගිච්ඡාසමනෙ සඞ්ඝං පුච්ඡි:- ගන්තබ්බං නු ඛො භන්තෙ භගවතො බොධිනා ලඞ්කාදීපං නොති සඞ්ඝො මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරස්ස භාරං අකාසි ථෙරො ගන්තබ්බං මහාරාජ මහාබොධිනා ලඞ්කාදීපන්ති වත්වා භගවතො පඤ්චමහාඅධිට්ඨානානි කථෙසි. ඝනත්ථානි පඤ්ච. භගවා කිර මහාපරිනිබ්බානමඤ්චෙ නිපන්නො ලඞ්කාදීපෙ මහාබොධිඨපනත්ථාය අසොකමහාරාජ මහාබොධිගහණත්ථං ගමිස්සති බුද්ධ මහාබොධිස්ස දක්ඛිණසාඛා සයමෙව ජිජ්ඣිත්වා සුවණ්ණකටාහෙ පතිට්ඨාතූති අධිට්ඨාසි. ඉදමෙකමධිට්ඨානං, තඤ්ච පතිට්ඨානකාලෙ ච මහාබොධි ගිම්හ ලාභඤගබ්භං පවිසිත්වා තිට්ඨතූති අධිට්ඨාසි. ඉදං දුතියමධිට්ඨානං - තතමෙ දිවසෙ ගිම්හලාභඤගබ්භතො ඔරුය්හ සුවණ්ණකටාහෙ පතිට්ඨහන්තා පත්තෙහි ච ඵලෙහි ච ජම්බුදීපරාජානං සොභයන්තූති අධිට්ඨාසි. ඉදං තතියමධිට්ඨානං, ථූපාරාමෙ දක්ඛිණක්ඛන්ධෝ වෙනියමයි පතිට්ඨානදිවසෙ යමකපාටිහාරියං කරොන්තූති අධිට්ඨාසි. ඉදං චතුත්ථං අධිට්ඨානං, ලඞ්කාදීපමති යෙව මෙ දෙණිමත්තා ධාතුයො. මහාවෙලිය මඤ්ඤ පතිට්ඨානකාලෙ බුද්ධවෙසං ගහෙත්වා මෙඝාසනං අඞ්ගුලගණ්ඨිං

සමක්ෂපාටිහාරියං කරොන්තුති. අට්ඨාසි, ඉදං පඤ්චමං අධිට්ඨානං. රාජා ඉමානි පඤ්ච මහා අධිට්ඨානානි සුත්වා පසන්නචිත්තො පාටලිපුත්තතො යාව මහාබොධි තාව මග්ගං පටිජග්ගාපෙත්වා සුවණ්ණකටාහත්ථාය බහුං සුවණ්ණං නීහරාපෙසි. තාවදෙව ච රඤ්ඤො චිත්තං ඤත්වා විස්සකම්මදෙවපුත්තො කම්මාරවණ්ණං නිම්මිණිත්වා පුරතො අට්ඨාසි. රාජා තං දිස්වා "තාත ඉමං සුවණ්ණං ගහෙත්වා කටාහං කරොහි"ති ආහ. පමාණං දෙව ජානාථාති. ත්වමෙව තාත ඤත්වා කරොහිති. සාධු දෙව කරිස්සාමිති. සුවණ්ණං ගහෙත්වා අත්තනො ආනුභාවෙන හත්ථෙන පරිමද්දිත්වා සුවණ්ණකටාහං නිම්මිණි නවහත්ථපරික්ඛෙපං පඤ්චහත්ථබ්බෙධං තිහත්ථවික්ඛම්භං අට්ඨඅඞ්ගුලබහලං හත්ථිසොණ්ඩප්පමාණමුඛවට්ටිං. අථ රාජා සත්තයොජනායාමාය තියොජනවිත්ථාරාය මහතියා සෙනාය පාටලිපුත්තතො නික්ඛමිත්වා අරියසඞ්ඝං ආදාය මහාබොධිසමීපං අගමාසි. සෙනා සමුස්සිතධජපටාකං නානාරතනවිචිත්තං අනෙකාලඞ්කාර පතිමණ්ඩිතං නානාවිධකුසුමසමාකිණ්ණං අනෙකතූරියසඞ්ඝට්ටං මහාබොධිං පරික්ඛිපි. රාජා සහස්සමත්තෙ ගණපාමොක්ඛෙ මහාථෙරෙ ගහෙත්වා සකලජම්බුදීපෙ පත්තාභිසෙකානං රාජූනං සහස්සෙන අත්තානං ච මහාබොධිං ච පරිවාරාපෙත්වා මහාබොධිමූලෙ ඨත්වා මහාබොධිං උලෙලාකෙසි. මහාබොධිස්ස ඛන්ධං ච දක්ඛිණමහාසාඛාය චතුහත්ථප්පමාණං පදෙසං ච ඨපෙත්වා අවසෙසං අදස්සනං අගමාසි. රාජා තං පාටිහාරියං දිස්වා උප්පන්නපීතිපාමොජ්ජො "අහං භන්තෙ ඉමං පාටිහාරියං දිස්වා තුට්ඨො මහාබොධිං සකලජම්බුදීපරජ්ජෙන පූජෙමි"ති භික්ඛුසඞ්ඝස්ස වත්වා අභිසෙකං අදාසි. තතො පුපඵගන්ධාදීහි පූජෙත්වා නික්ඛත්තුං පදක්ඛිණං කත්වා අට්ඨසු ඨානෙසු වන්දිත්වා උට්ඨාය අඤ්ජලිං පග්ගය්හ ඨත්වා සච්චවචනකිරියාය බොධිං ගණ්හිතුකාමො භූමිතො යාව මහාබොධිස්ස දක්ඛිණසාඛා තාව උච්චං කත්වා ඨපිතස්ස සබ්බරතනමයපීඨස්ස උපරි සුවණ්ණකටාහං ඨපාපෙත්වා රතනපීඨං ආරුය්හ සුවණ්ණතූලිකං ගහෙත්වා මනොසිලාය ලෙඛං කත්වා යදි මහාබොධිනා ලඞ්කාදීපෙ පතිට්ඨා, තබ්බං ච යදිමාහං බුඩසාසනෙ නිබ්බෙමතිකො භවෙය්‍යං, මහාබොධි සයමෙව ඉමස්මිං සුවණ්ණකටාහෙ පතිට්ඨාතුති සච්චවචනකිරිය මකාසි. සහ සච්චකිරියාය බොධිසාඛා මනොසිලාය පරිච්ඡින්නට්ඨානෙ ඡිජ්ජිත්වා ගන්ධකලලපූරස්ස සුවණ්ණකටාහස්ස උපරි අට්ඨාසි. තස්සා උබ්බෙධෙන දසහත්ථො ඛන්ධො හොති. චතුහත්ථා චතුහත්ථා පඤ්චමහාසාඛා පඤ්චහි යෙව ඵලෙහි පතිමණ්ඩිතා. බුද්දකසාඛානං පන සහස්සං. අථ රාජා මූලලෙඛාය උපරි තිවඩ්ගුලෙ පදෙසෙ අඤ්ඤං ලෙඛං පරිච්ඡිජ්ජි. තතො තාවදෙව බුබ්බුලකා හුත්වා දසමහාමූලානි නික්ඛමිංසු. පුන උපරූපරිතිවඩ්ගුලෙ තිවඩ්ගුලෙ අඤ්ඤානවලෙඛා පරිච්ඡින්දි. තාහිපි දසදස බුබ්බුලකා හුත්වා නවතිමූලානි නික්ඛමිංසු. පඨමකා දසමහාමූලා චතුරඞ්ගුලමත්තං නික්ඛන්තා: ඉතරෙපි ගවක්ඛජාලසදිසං අනුසිබ්බන්තා නික්ඛන්තා. එත්තකං පාටිහිරං රාජා රතනපීඨමත්තෙ ඨිතො යෙව දිස්වා අඤ්ජලිං පග්ගය්හ මහානාදං නදි. අනෙකානි භික්ඛුසහස්සානි සාධුකාරමකංසු. සකලරාජසෙනා උන්නාදිනී අහොසි. චෙලුක්ඛෙපසතසහස්සානි පවත්තිංසු. භුම්මට්ඨකදෙවෙ ආදිං කත්වා යාව බ්‍රහ්මකායිකා දෙවතා ච සාධුකාරං පවත්තයිංසු. රඤ්ඤො ඉමං පාටිහාරියං පස්සන්තස්ස පීතියා නිරන්තරං ඵුටසරිරස්ස අඤ්ජලි

මුපගගහෙත්වා සීහසෙය්‍යව මහාබොධිමූලසන්තෙන සුවණ්ණකටාහෙ පති
ට්ඨාසි. දසමහාමූලා සුවණ්ණකටාහතලං ආහච්ච අට්ඨංසු. අවසෙසා
නාවුති බුද්දකමූලා අනුපුබ්බෙන වඩ්ඪනකා හුත්වා ගන්ධකලලෙ ඔරුය්හ
ඨිතා. එවං සුවණ්ණකටාහෙ පතිට්ඨිතමත්තෙන මහාබොධිම්හි මහාපථවී
චලි. ආකාසෙ දෙවදුන්දුභියො ඵලිංසු. පබ්බතානං නච්චෙහි දෙවතා
නං සාධුකාරෙහි යක්ඛානං හිංකාරෙහි අසුරානං ථුතිජප්පෙහි බ්‍රහ්මා
නං අප්ඵොටනෙහි මෙඝානං ගජ්ජිතෙහි චතුප්පදානං රවෙහි පක්ඛීනං
විරුතෙහි සබ්බතාලාවචරානං සකසකපටිභානෙහි පථවීතලතො
යාව බ්‍රහ්මලොකා තාව එකකොලාහලමෙකනින්නාදං අහොසි. පඤ්ච
සු සාඛාසු ඵලතො ඵලතො ඡබ්බණ්ණරංසියො නික්ඛමිත්වා සකලච
ක්කවාළං රතනගොපානසීවිනද්ධං විය කුරුමානා යාව බ්‍රහ්මලොකා
අබ්භුග්ගච්ඡිංසු. තංඛණතො ච පන පභුති සත්තදිවසානි මහාබොධි
හිමවලාහකගබ්භං පවිසිත්වා අට්ඨාසි න කොචි මහාබොධිං පස්සති.
රාජා රතනපීඨතො ඔරුය්හ සත්තදිවසානි මහාබොධිපූජං කාරෙසි.
සත්තමෙ දිවසෙ සබ්බදිසාහි හිමඤ්ච රංසියො ච ආවත්තිත්වා මහා
බොධිමෙව පවිසිංසු. විගතහිමවලාහකෙ විප්පසන්නෙ චක්කවාළග
බ්භෙ මහාබොධි පරිපුණ්ණඛන්ධසාඛාපසාඛො පඤ්චඵලපතිමණ්ඩිතො
සුවණ්ණකටාහෙ පතිට්ඨිතොව පඤ්ඤායිත්ථ. රාජා මහාබොධිං දිස්වා
තෙහි පාටිහාරියෙහි සඤ්ජාතපීතිපාමොජ්ජො සකලජම්බුදීපරජ්ජෙන
තරුණමහාබොධිං පූජෙස්සාමීති අභිසෙකං දත්වා සත්තදිවසානි මහා
බොධිට්ඨානෙයෙව අට්ඨාසි. මහාබොධි පුබ්බකත්තිකපවාරණදිවසෙ
සායණ්හසමයෙ පඨමං සුවණ්ණකටාහෙ පතිට්ඨහි. තතො හිමගබ්භස
ත්තාහඤ්ච අභිසෙකසත්තාහඤ්ච වීතිනාමෙත්වා කාළපක්ඛස්ස උපොසථ
දිවසෙ රාජා එකදිවසෙනෙව පාටලිපුත්තං පවිසිත්වා කත්තිකජුණ්හප
ක්ඛස්ස පාටිපදදිවසෙ මහාබොධිං පාචීනමහාසාලමූලෙ ඨපෙසි. සුවණ්ණ
කටාහෙ පතිට්ඨිතදිවසතො සත්තරසමෙ දිවසෙ මහාබොධිස්ස අභිනවඞ්
කුරා පාතුරහෙසුං. තෙ දිස්වාපි පසන්නො රාජා පුන මහාබොධිං රජ්ජෙ
න පූජෙන්තො සකලජම්බුදීපාභිසෙකමදාසි. සුමනසාමණෙරො කත්ති
ක පුණ්ණමදිවසෙ ධාතුගහණත්ථං ගන්ත්වා මහාබොධිස්ස කත්තිකඡණ
පූජං අද්දස. එවං මහාබොධිමණ්ඩතො ආනෙත්වා පාටලිපුත්තෙ ඨපිතං
මහාබොධිං සන්ධාය ආහ:- තෙන හි අම්ම මහාබොධිං ගහෙත්වා යාහීති.
සා සාධූති සම්පටිච්ඡි.

රාජා මහාබොධිරක්ඛණත්ථාය අට්ඨාරස දෙවතාකුලානි අට්ඨ
අමච්චකුලානි අට්ඨ බ්‍රාහ්මණකුලානි අට්ඨ කුටුම්බිකකුලානි අට්ඨ
ගොපකකුලානි අට්ඨ තරච්ඡකුලානි අට්ඨ ච කාලිඞ්ගකුලානි දත්වා
උදකාසිඤ්චනත්ථාය ච අට්ඨ සුවණ්ණඝටෙ අට්ඨ ච රජතඝටෙ දත්වා
ඉමිනා පරිවාරෙන මහාබොධිං ගඞ්ගාය නාවං ආරොපෙත්වා සයම්පි
නගරතො නික්ඛමිත්වා විඤ්ඣාටවිං සමතික්කම්ම අනුපුබ්බෙන
සත්තහි දිවසෙහි තාමලිත්තිං අනුප්පත්තො. අන්තරාමග්ගෙ දෙවනාග
මනුස්සා උළාරං මහාබොධිපූජං අකංසු. රාජාපි සමුද්දතීරෙ සත්තදිව
සානි මහාබොධිං ඨපෙත්වා සකලජම්බුදීපෙ මහාරජ්ජං අදාසි. ඉදමස්ස
තතියං ජම්බුදීපෙ රජ්ජසම්පදානං හොති. එවං මහාරජ්ජෙන පූජෙත්වා
මාගසිරස්ස පඨමපාටිපදදිවසෙ අසොකො ධම්මරාජා මහාබොධිං උක්ඛි
පිත්වා ගලප්පමාණං උදකං ඔරුය්හ නාවාය පතිට්ඨපෙත්වා සඞ්ඝමිත්තා

ත්‍රේරිම්පි සපරිවාරං නාවං ආරොපෙත්වා අරිට්ඨං අමච්චං එතදවොච:- අහං තාත මහාබොධිං තික්ඛත්තුං සකලජම්බුදීපෙ රජ්ජෙන පූජෙත්වා ගලප්පමාණං උදකං ඔරුය්හ මෙ සහායස්ස පසෙසිං, සොපි එවමෙව මහාබොධිං පූජෙතුති. එවං සහායස්ස සාසනං දත්වා "ගච්ඡති වතරෙ දසබලස්ස සරස රංසිජාලං විමුඤ්චමානො මහාබොධිරුක්ඛො"ති වන්දිත්වා අඤ්ජලිම්පග්ගහෙත්වා අස්සුනි පවත්තයමානො අට්ඨාසි. සාපි ඛො මහාබොධි සමාරුළ්හා නාවා පස්සතො පස්සතො මහාරාජස්ස මහාසමුද්දතලං පක්ඛන්තා. මහාසමුද්දෙපි සමන්තා යොජනං වීවියො වූපසන්තා පඤ්චවණ්ණානි පදුමානි පුප්ඵිතානි අන්තලික්ඛෙ දිබ්බානි තුරියානි පවජ්ජිංසු. ආකාසෙජලථලරුක්ඛාදි සන්නිස්සිතාගි දෙවතාගි පවත්තිතා අතිවිය උළාරා පූජා අහොසි. සඞ්ඝමිත්තත්‍රේරිපි සුපණ්ණරූපෙන මහාසමුද්දෙ නාගකුලානි සන්තාසෙසි. තෙ සමුත්‍රස්තරූපා නාගා ආගන්ත්වා තං විභූතිං පස්සිත්වා ථේරිං යාචිත්වා මහාබොධිං නාගභවනං අතිහරිත්වා සත්තදිවසානි නාගරජ්ජෙන පූජෙත්වා පුන නාවායං පතිට්ඨාපෙසුං. තන්දිවසමෙව නාවා ජම්බුකොලපට්ටනං අගමාසි. අසොකමහාරාජාපි මහාබොධිවිසොගදුක්ඛිතො කන්දිත්වා රොදිත්වා යාව දස්සනවිසයං ඔලොකෙත්වා පටිනිවත්ති.

දෙවානම්පියතිස්සො මහාරාජා පි ඛො සුමනසාමණෙරස්ස වචනෙන මාගසිරස්ස පඨමපාටිපදදිවසතොප්පභුති උත්තරවාරතො පට්ඨාය යාව ජම්බුකොලපට්ටනංතාව මග්ගං සොධාපෙත්වා අලඞ්කාරාපෙත්වා නගරතො නික්ඛමනදිවසෙ උත්තරවාරසම්පෙ සමුද්දසාලවත්ථුසමීං ඨිතො යෙව තාය විභූතියා මහාසමුද්දෙ ආගච්ඡන්තං යෙව මහාබොධිං ථේරස්ස ආනුභාවෙන දිස්වා තුට්ඨමානසො නික්ඛමිත්වා සබ්බං මග්ගං පඤ්චවණ්ණෙහි පුපෙළුහි ඔකිරාපෙන්තො අන්තරන්තරා පුප්ඵ අගඝියානි ඨපෙන්තො එකාහෙනෙව ජම්බුකොලපට්ටනං ගන්ත්වාස බ්බතාලාවචරපරිවුතො පුප්ඵධූපගන්ධාදීහි පූජයමානො ගලප්පමාණං උදකං ඔරුය්හ ආගතො වතරෙ දසබලස්ස සරසරංසිජාලවිස්සජ්ජනකො මහාබොධිරුක්ඛොති පසන්නචිත්තො මහාබොධිං උක්ඛිපිත්වා උත්තමඞ්ගෙ සිරසම්ං පතිට්ඨාපෙත්වා මහාබොධිං පරිවාරෙත්වා ආගතෙහි සොළසහි ජාතිසම්පන්නකුලෙහි සඞ්ං සමුද්දතො පච්චුත්තරිත්වා සමුද්දතීරෙ මහාබොධිං ඨපෙත්වා තීනි දිවසානි සකලතම්බපණ්ණිදීපෙ රජ්ජෙන පූජෙසි. සොළසන්නං ජාති සම්පන්නකුලානං ජ්ජං විචාරෙසි. අථ චතුත්ථෙ දිවසෙ මහාබොධිං ආදාය උළාරං පූජං කුරුමානො අනුපුබ්බෙන අනුරාධපුරං සම්පත්තො. අනුරාධපුරෙපි මහාසක්කාරං කත්වා චාතුද්දස දිවසෙ යෙව වඩ්ඪමානකච්ඡායාය මහාබොධිං උත්තරවාරෙන පවෙසෙත්වා නගරමජ්ඣෙන අතිහරන්තො දක්ඛිණවාරෙන නික්ඛමිත්වා දක්ඛිණවාරතො පඤ්චධනුසතිකට්ඨානෙ යත්ථ අම්හාකං සම්මාසම්බුඬො නිරොධසමාපත්තිං සමාපජ්ජිත්වා නිසීදි, පුරිමකා ච තයො සම්මාසම්බුඬා සමාපත්තිං අප්පෙත්වා නිසීදිංසු, යත්ථ කකුසන්ධස්ස භගවතො මහාසිරිසබොධි කොනාගමනස්ස භගවතො පන උදුම්බරබොධි කස්සපසම්මාසම්බුඬස්ස ච නිග්‍රොධබොධි පතිට්ඨාසි, තසම්ං මහාමෙඝවනුය්‍යානස්ස තිලකභූතෙ සුමනසාමණෙරස්ස වචනෙන පඨමමෙව කතභූමිපරිකම්මෙ රාජවත්ථුවාරකොට්ඨකට්ඨානෙ මහාබොධිං පතිට්ඨාපෙසි. කථං:- තානි කිර බොධිං පරිවාරෙත්වා ආගතානි සොළසජාතිසම්පන්නකුලානි

රාජවෙසං ගණ්හිංසු. රාජා දෙවාරිකවෙසං ගණ්හි. සොළසකුලානි ච මහාබොධිං ගහෙත්වා ඔරොපයිංසු. මහාබොධි තෙසං හත්ථතො මුත්ත සමනන්තරමෙව අසීතිහත්ථප්පමාණං වෙහාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා ඡබ්බණ්ණරංසියො මුඤ්චි. සරස රංසියො සකලදීපං පත්ථරිත්වා උපරි බ්‍රහ්ම ලොකං ආහච්ච අට්ඨංසු. මහාබොධිපාටිහාරියං දිස්වා සඤ්ජාතප්පසාදානි දසපුරිස සහස්සානි අනුපුබ්බවිපස්සනං පට්ඨපෙත්වා අරහත්තං පත්වා පබ්බජිංසු. යාව සුරියස්සත්ථඞ්ගමා මහාබොධි අන්තලික්ඛෙ අට්ඨාසි. අත්ථමිතෙ පන සුරියෙ රොහිණිනක්ඛත්තෙන පඨවියං පතිට්ඨහි. සහ බොධිපතිට්ඨානා උදකපරියන්තං කත්වා මහාපඨවී අකම්පි. පතිට්ඨහිත්වා ච පන මහාබොධි සත්තදිවසානි හිමගබ්භෙ සන්නිසීදි. ලොකස්ස අදස්සනං අගමාසි. සත්තමෙ දිවසෙ විගතවලාහකං නභං අහොසි. ඡබ්බණ්ණරංසියො ජලන්තා විපජුරන්තා නිච්ඡරිංසු. මහාබොධිස්ස ඛන්ධො ච සාඛායො ච තානි ච පඤ්චඵලානි දස්සිංසු. මහින්දත්ථෙරො ච සඞ්ඝමිත්තත්ථෙරී ච රාජා ච සපරිවාරා මහාබොධිට්ඨානමෙව අගමිංසු. යෙභුය්‍යෙන ච සබ්බදීපවාසිනො සන්නිපතිංසු. තෙසං පස්සන්තානං යෙව උත්තරසාඛතො එකං ඵලං පච්චිත්වා සාඛතො මුච්චි. ථෙරො හත්ථං උපනාමෙසි. ඵලං ථෙරස්ස හත්ථෙ පතිට්ඨාසි. තං ථෙරො "රොපය මහාරාජා"ති රඤ්ඤො අදාසි. රාජා ගහෙත්වා සුවණ්ණකටාහෙ මධුරපංසුං ආකිරිත්වා ගන්ධකලලං පූරෙත්වා රොපෙත්වා මහාබොධි ආසනට්ඨානෙ ඨපෙසි. සබ්බෙසං පස්සන්තානං යෙව චතුහත්ථප්පමාණා අට්ඨ තරුණ බොධිරුක්ඛා උට්ඨහිංසු. රාජා තං අච්ඡරියං දිස්වා අට්ඨ තරුණබොධිරුක්ඛෙ සෙතච්ඡත්තෙන පූජෙත්වා අභිසෙකං අදාසි. තතො එකං බොධිරුක්ඛං ආගමනකාලෙ මහාබොධිනා පඨමපතිට්ඨිතොකාසෙ ජම්බුකොලපට්ටනෙ රොපයිංසු, එකං තවක්කබ්‍රාහ්මණස්ස ගාමවාරෙ, එකං ථූපාරාමෙ, එකං ඉස්සරනිම්මාණවිහාරෙ, එකං පඨමචෙතියට්ඨානෙ, එකං චෙතියපබ්බතෙ, එකං රොහණ්ජනපදමහි කාචරගාමෙ, එකං රොහණ්ජනපදමහි යෙව චන්දනගාමෙ. ඉතරෙසං චතුන්නං ඵලානං බීජෙහි ජාතෙ වත්තිංසබොධිතරුණෙ යොජනියයොජනියෙසු ආරාමෙසු පතිට්ඨාපෙසුං. එවං පුත්තනත්තුපරම්පරාය සමන්තා දීපවාසිනං හිතාය සුඛාය පතිට්ඨිතෙ මහාබොධිමහි අනුලාදෙවි පඤ්චහි කඤ්ඤාසතෙහි පඤ්චහි ච අන්තෙපුරිකාසතෙහිති මාතුගාමසහස්සෙන සඞ්ඝමිත්තත්ථෙරියා සන්තිකෙ පබ්බජිත්වා න චිරස්සෙව සපරිවාරා අරහත්තෙ පතිට්ඨාසි. අරිට්ඨොපි ඛො රඤ්ඤො භාගිනෙය්‍යො පඤ්චහි පුරිස සතෙහි සඞ්ඝ ථෙරස්ස සන්තිකෙ පබ්බජිත්වා න චිරස්සෙව සපරිවාරො අරහත්තෙ පතිට්ඨාසි.

අථෙකදිවසං රාජා මහාබොධිං වන්දිත්වා ථෙරෙන සඞ්ඝ ථූපාරාමං ගච්ඡති. තස්ස ලොහපාසාදට්ඨානං සම්පත්තස්ස පුරිසා පුප්ඵානි අභිහරිංසු. රාජා ථෙරස්ස පුප්ඵානි අදාසි. ථෙරො පුප්ඵෙහි ලොහපාසාදට්ඨානං පූජෙසි. පුප්ඵෙසු භූමිං පතිතමත්තෙසු මහාභූමිවාලො අහොසි. රාජා කස්මා භන්තෙ භූමි චලිතාති පුච්ඡි. ඉමස්මිං මහාරාජ ඔකාසෙ සඞ්ඝස්ස අනාගතෙ උපොසථාගාරං භවිස්සති, තස්සෙතං පුබ්බනිමිත්තන්ති. රාජා පුන ථෙරෙන සඞ්ඝ ගච්ඡන්තො අම්බඞ්ගණට්ඨානං පත්තො, තත්ථස්ස වණ්ණගන්ධසම්පන්නං අතිමධුරරසං එකං අම්බපක්කං ආහරි

සීහළ. රාජා තං ථෙරස්ස පරිභොගත්ථාය අදාසි. ථෙරෝ තත්ථෙව පරිභුඤ්ජිත්වා "ඉදං එත්ථෙව රොපාපෙහි" ති ආහ. රාජා තං අම්බටඨිං ගහෙත්වා තත්ථෙව රොපාපෙත්වා උදකං ආසිඤ්චි, සහ අම්බබීජරොපනෙන පඨවී සඩ්කම්පි. රාජා කසමා භගෙත පඨවි කම්පිත්ථාති පුච්ඡි. ඉමස්මිං මහාරාජ ඔකාසෙ සඩ්ඝස්ස අනාගතෙ අම්බඩ්ඝණං නාම සන්නිපාතට්ඨානං භවිස්සති, තස්සෙතං පුබ්බනිමිත්තන්නති. රාජා තත්ථ අට්ඨ පුප්ඵමුට්ඨියොං ඔකිරිත්වා වන්දිත්වා පුන ථෙරෙන සද්ධිං ගච්ඡන්තෙනා මහාවෙතියට්ඨානං පත්තෙනා. තත්ථස්ස චම්පකපුප්ඵානි අභිහරිංසු. තානි රාජා ථෙරස්ස අදාසි. ථෙරෝ මහාවෙතියට්ඨානං පූජෙත්වා වන්දි. තාවදෙව මහාපඨවී සඩ්කම්පි. රාජා කසමා භන්තෙ පඨවිසංකම්පිත්ථාති පුච්ඡි. ඉමස්මිං මහාරාජ ඔකාසෙ අනාගතෙ බුද්ධස්ස භගවතො අසදිසො මහාථූපො භවිස්සති, තස්සෙසා පුබ්බනිමිත්තන්නති. අහමෙව කරොමි භන්තෙනාති. අලං මහාරාජ තුම්හාකං අඤ්ඤං බහුං කිච්චං අත්ථි, තුම්හාකං පන ඤාතා දුට්ඨගාමිනී අභයො නාම කාරෙස්සතීති. අථ රාජා සචෙ භන්තෙ මයහං ඤාතා කරිස්සති, ඤාතං යෙව මයාති වාදසහස්සං පාසාණඵලකං ආහරාපෙත්වා "ඉදානාහං ඉමිස්සරසෙඤ්ඤා ඤාතා දුට්ඨගාමිනී අභයො නාම ඉමිස්මිං පදෙසෙ ථූපං කරොතූ"ති අක්ඛරානි ලිඛාපෙත්වා පකිට්ඨාපෙත්වා වැඳිත්වා ථෙරං පුච්ඡි:- පකිට්ඨිතං භුඩ්ඛො භන්තෙ තම්බපණ්ණිදීපෙ සාසනන්නති. පතිට්ඨිතං මහාරාජ සාසනං, මූලානි පනස්ස න තාව ඔතරන්තීති. තඤ්ච භන්තෙ මූලානි ඔතිණ්ණානි නාම භවිස්සන්නීති. යදා මහාරාජ තම්බපණ්ණිදීපකානං මාතාපිතූන්නං තම්බපණ්ණිදීපෙ ජාතො දරකො තම්බපණ්ණිදීපෙ පබ්බජිත්වා තම්බපණ්ණිදීපමහි යෙව විනයං උභතොවිභඞ්ගෙ තම්බපණ්ණිදීපෙ වාචෙස්සති, තදා සාසනස්ස මූලානි ඔතිණ්ණානි නාම භවිස්සන්නීති. අපිච පන භන්තෙ ඉදානි කිත්තකං ඨානං ගතන්ති. අජ්ජ මහාරාජ ඔකාසථෙරො නිසින්නො පරිබ්බලො එකයමං භාණවාරමත්තං එළෙ භන්තෙ කිං කාතබ්බන්නති. මණ්ඩපං මහාරාජ කාතුං වට්ටතීති. සාධු භන්තෙති රාජා මෙඝවණ්ණාභයස්ස අම්බවනස්ස පරිවෙනට්ඨානෙ මහාසඞ්ඝත්ථෙරකාලෙ අජාතසත්තුමහාරාජෙන කතමණ්ඩපප්පමාණං රාජා නුභාවෙන මණ්ඩපං කාරෙත්වා සබ්බභාලාවචරෙ සාසනකයිරෙ පයොජෙත්වා සාසනස්ස මූලානි ඔතරන්නානි පඤ්ඤාපෙමීති අනෙකපුරිස සහස්ස පරිවුතො ථූපාරාමං අනුප්පත්තොතා.

තෙන ඛො පන සමයෙන ථූපාරාමෙ අට්ඨසටි භික්ඛුසහස්සානි සන්නිපතිංසු. මහාමහින්දත්ථෙරස්ස ආසනං දක්ඛිණාභිමුඛං පඤ්ඤත්තං හොති. මහාඅරිට්ඨත්ථෙරස්ස ධම්මාසනං උත්තරාභිමුඛං පඤ්ඤත්තං හොති. අථ ඛො මහාඅරිට්ඨත්ථෙරො මහින්දත්ථෙරෙන අක්ඛොභෙත්වා අනුත්තරෙ අනුරූපෙන පත්තානුක්කමෙන ධම්මාසනෙ නිසීදි, මහින්දත්ථෙර පඤ්ඤා අට්ඨසටිමහාථෙරා ධම්මාසනං පරිවාරෙත්වා නිසීදිංසු. රඤ්ඤාපි කනිට්ඨභාතා මත්තාභයත්ථෙරො නාම ඛුරග්ගාහො හුත්වා විනයං ගණ්හිස්සාමීති පඤ්චභික්ඛුසතෙහි සද්ධිං මහාඅරිට්ඨත්ථෙරස්ස ධම්මාසනමෙව පරිවාරෙත්වා නිසීදි. අවසෙසාපි භික්ඛූ සරාජිකා ව පරිසා අත්තනො අත්තනො පත්තාසනෙ නිසීදිංසු. අථායස්මා මහාඅරිට්ඨත්ථෙරො "**තෙන සමයෙන බුඩ්ඛො භගවා වෙරඤ්ජායං විහරති නළෙරු පුච්මණ්ඩමූලෙ**"ති විනයනිදානං අභාසි. භාසිතෙ ච පනායස්මතා අරිට්ඨත්ථෙරෙන විනයනිදානෙ ආකාසං ඔඝාවිරවං විරවි, අකාලවිජ්ජුලතා

නිච්ඡරිංසු. දෙවතා සාධුකාරං අදංසු. මහාපඨවී උදකපරියන්තං කත්වා සඞ්කම්පි, එවං අනෙකෙසු පාටිහාරියෙසු වත්තමානෙසු ආයස්මා අරිට්ඨත්ථේරෝ මහාමහින්දපමුඛෙහි අට්ඨසට්ඨියා පවෙවනගණ්හි ඛීණාසව මහාථෙරෙහි තදඤ්ඤෙහි ච අට්ඨසට්ඨිසහස්සෙහි භික්ඛූහි පරිවුතෝ පඨමඝනතික්ඛපවාරණදිවසෙ ථූපාරාමවිහාරමජ්ඣෙ සඤ්ඣාකරුණාගුණ පරිදීපකං භගවතෝ අනුසිට්ඨිකරානං කාලකම්මවච්චකම්මවිපඨදීතවිත්ථාරං විනයපිටකං පකාසෙසි. පකාසෙන්තෝ ච යාවතායුකං තිට්ඨමානෝ බහූනං වාචෙත්වා බහූනං හදයෙ පතිට්ඨාපෙත්වා අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායි, තෙසි ඛෝ මහාමහින්දපමුඛා තස්මිං සමාගමෙ.

අට්ඨසට්ඨි මහාථෙරා-ඛීණාසවා සමාගතා,
පවෙවනගණිනෝ සබ්බෙ-ධම්මරාජස්ස සාවකා.

ඛීණාසවා වසිප්පත්තා-තෙවිජ්ජා ඉද්ධිකොවිදා,
උත්තමත්ථමනිප්පත්තා-අනුසාසිංසු රාජිනෝ.

ආලොකං දස්සයිත්වාන-ඔභාසෙත්වා මහිං ඉමං,
ජලිත්වා අග්ගික්ඛන්ධොව-නිබ්බායිංසු මහෙසයො.

තෙසං පරිනිබ්බානතො අපරභාගෙ අඤ්ඤෙසුපි තෙසං ථේරානං අන්තෙවාසිකා, නිස්සදන්ත කාලසුමන දීඝසුමනාදයෝ ච මහාඅරිට්ඨ ත්ථේරස්ස අන්තෙවාසිකා, අන්තෙවාසිකානං අන්තෙවාසිකා චාති එවං පුබ්බ වුත්තපපනාරා ආචරියපරම්පරා ඉමං විනයපිටකං යාව අජ්ජතනා ආනෙසුං. තෙන වුත්තං:- "නහියසඞ්ඝහතෝ පන උඛං ඉමං දීපං මහින්දදීහි ආභතං, මහින්දතෝ උග්ගහෙත්වා කඤ්චිකාලං අරිට්ඨත්ථේරා දීහි ආභතං, තතෝ යාව අජ්ජතනා තෙසං යෙව අන්තෙවාසිකපරම්පරාය ආචරියපරම්පරාය ආභත"න්ති.

කත්ථපනිටයිතන්ති-යෙසං පාලිතෝ ච අත්ථතෝ ච අනූනං වත්තති මණිසප්පෙ පක්ඛිත්තතෙලම්ව ඊසකම්පි න පග්ඝරති, එවරූපෙසු අධිම ත්තසතිගතිධිතිමන්තෙසු ලජ්ජිකුක්කුච්චකෙසු සික්ඛාකාමෙසු පුග්ගලෙ සු පතිට්ඨිතන්ති වෙදිතබ්බං. තස්මා විනයපතිට්ඨාපනත්ථං විනයපරියත්තියා ආනිසංසං සල්ලක්ඛෙත්වා සික්ඛාකාමෙන භික්ඛුනා විනයෙ පරියාපුණිතබ්බා. තත්‍රායං විනයපරියත්තියා ආනිසංසොඃ- විනයපරියත්තිකුසලෝ හි පුග්ගලෝ සාසනෙ පටිලබ්ඛබ්බානං ඛුලපුත්තානං මාතා පිතුට්ඨානියෝ හොති, තදුභයත්තා හි තෙසං පබ්බජ්ජා උපසම්පදා වත්තා නුවත්තපටිපත්ති ආචාරගොචරකුසලතා. අපිච විනයපරියත්තිං නිස්සාය අත්තනෝ සීලක්ඛන්ධෝ සුගුත්තෝ හොති සුරක්ඛිතෝ, කුක්කු ච්චපකතානං පටිසරණං හොති. විසාරදෝ සඞ්ඝමජ්ඣෙ වොහරති, පච්චත්ථිකෙ සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගණ්හාති. සඞ්ඝමඝිතියා පරි පුණ්ණා හොති. තෙනාහ භගවා:- "පඤ්චිමෙ භික්ඛවෙ ආනිසංසා විනයධරෙ පුග්ගලෙ, අත්තනෝ සීලක්ඛන්ධෝ සුගුත්තෝ හොති, සුරක්ඛිතෝ -පෙ:- සඞ්ඝමඝිතියා පරිපුණ්ණා හොති"ති. යෙ චාපි සංවරමූල කා කුසලා ධම්මා වුත්තා භගවතා, විනයධරෝ පුග්ගලෝ තෙසං දියා දෙ විනයමූලකත්තා තෙසං ධම්මානං. වුත්තම්පි හෙතං භගවතා:- "විනයෝ සංවරත්ථාය සංවරෝ අවිප්පටිසාරත්ථාය අවිප්පටිසාරෝ පාමුජ්ජත්ථාය පාමුජ්ජං පීතත්ථාය පීති පස්සද්ධත්ථාය පස්සද්ධි සුඛත්ථාය සුඛං සමා

ඛන්ධාය සම්භි යථාභූතඤාණදස්සනත්ථාය යථාභූතඤාණදස්සනං නිබ්බිදත්ථාය නිබ්බිදා විරාගත්ථාය විරාගෝ විමුත්තත්ථාය විමුත්ති විමුත්තිඤාණදස්සනත්ථාය විමුත්තිඤාණදස්සනං අනුපාදාපරිනිබ්බානත්ථාය, එතදත්ථා කථා එතදත්ථා මන්තනා එතදත්ථා උපනිසා එතදත්ථං සොතාවධානං, යදිදං අනුපාදා චිත්තස්ස විමොක්ඛා"ති. තස්මා විනයපරියත්තියා ආයොගෝ කරණීයෝති.

එත්තාවතා ච් යා සා විනයසංවණ්ණනත්ථං මාතිකා ඨපිතා, තත්ථ-

වුත්තං යෙන යදා යස්මා-ධාරිතං යෙන චාභතං,
යත්ථපතිට්ඨිතං වෙත-මෙතං වත්වා විධිං තතෝ-ති.

ඉමිස්සා තාව ගාථාය අත්ථෝ පකාසිතෝ. විනයස්ස ච බාහිරනිදාන වණ්ණනා යථාධිප්පායං සංවණ්ණිතා හොතීති.

ඉදානි-

තෙනාති ආදිපාඨස්ස-අත්ථං නානප්පකාරතෝ,
දස්සයනෙතා කරිස්සාම්-විනයස්සත්ථවණ්ණන-නති.

වුත්තනත්තා **"තෙන සමයෙන බුද්ධෝ භගවා"ති** ආදිනා අත්ථවණ්ණනං කරිස්සාම්. සෙය්යථිදං:-**තෙනාති** අනියමනිද්දෙසවචනං,තස්ස සරූපෙන අවුත්තෙනාපි පරභාගෙ අත්ථතෝ සිද්ධෙන යෙනාති ඉමිනා වව තෙන පරිනිදෙසෝ කත්තබ්බෝ, පරභාගෙ හි විනයපඤ්ඤත්තියාව නහෙතුභූතෝ ආයස්මතෝ සාරිපුත්තස්ස පරිවිතක්කෝ සිද්ධෝ, තස්මා යෙන සමයෙන සෝ පරිවිතක්කෝ උදපාදි, තෙන සමයෙන බුද්ධෝ භගවා වෙරඤ්ජායං විහරතීති, එවමෙත්ථ සම්බන්ධෝ වෙදිතබ්බෝ. අයං හි සබ්බසම්පි විනයෙ යුත්ති,යදිදං යත්ථ යත්ථ තෙනාති වුච්චති, තත්ථ තත්ථ පුබ්බෙ වා පච්ඡා වා අත්ථතෝ සිද්ධෙන යෙනාති ඉමිනා වචනෙන පරිනිදෙසෝ කත්තබ්බෝනි. තත්රිදං මූලමත්ත නිදස්සනං:- තෙන හි භික්ඛවෙ භික්ඛූන සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙස්සාම්, යෙන සුදින්නා මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවි, යස්මා පනිසෙවි, තස්මා පඤ්ඤාපෙස්සාමීති වුත්තං හොති. එවං තාව පුබ්බෙ අත්ථතෝ සිද්ධෙන යෙනාති ඉමිනා වචනෙන පරිනිදෙසෝ යුජ්ජති, තෙන සමයෙන බුද්ධෝ භගවා රාජගහෙ විහරති- යෙන සමයෙන ඛනියෝ කුම්භකාරපුත්තෝ රඤ්ඤා දාරූනි අදින්නං ආදියීති, එවං පච්ඡා අත්ථතෝ සිද්ධෙන යෙනාති ඉමිනා වචනෙන පරිනිදෙසෝ යුජ්ජතීති. වුත්තෙතා තෙනාති වචනස්ස අත්ථෝ.

සමයෙනාති එත්ථ පන සමයසද්දෝ-,

සමවායෙ ඛණෙ කාලෙ-සමූහෙ හෙතු දිඝිසු,
පටිලාභෙ පහාණෙ ච-පටිවෙධෙ ච දිස්සති.

තථාහිස්ස:-"අපෙපවනාම සෙවිපි උපසඞ්කමෙය්යාම යාව කාලඤ්ච සමයඤ්ච උපාදායා"ති එවමාදිසු සමවායෝ අත්ථෝ. "එකොව භික්ඛවෙ ඛණෝ ච සමයෝ ච බ්‍රහ්මචරියවාසාය"ති එවමාදිසු ඛණෝ අත්ථෝ. "උණ්හසමයෝ පරිළාහසමයෝ"ති එවමාදිසු කාලෝ. "මහාසමයෝ පවනස්මිං"ති එවමාදිසු සමූහෝ. "සමයොපි ඛො තෙ භද්දාලි අප්පටිවිද්ධෝ අහොසි භගවාපි ං සාවත්ථියං විහ ති, භගවාපි මං ජානිස්සති භද්දාලි නාම භික්ඛු සත්ථු සාසනෙ සික්ඛාය අපරිපූරකාරීති, අයම්පි ඛො තෙ

භද්දාලි සමයෝ අප්පවිවිඩෝ අහොසී"ති එවමාදිසු හෙතු. "තෙන සමයෙන උගගහමානෝ පරිබ්බාජකෝ සමණමණ්ඩිකාපුත්තෝ සමයප්පවාදකෙ තින්දුකාචීරෙ එකසාලකෙ මල්ලිකාය ආරාමෙ පටිවසති"ති එවමාදිසු දිඝි.

"දිට්ඨෙව ධම්මෙ යෝ අත්ථෝ-යෝ චත්ථෝ සම්පරායිකෝ,
අත්ථාභිසමයෝ ධීරෝ-පණ්ඩිතොති පවුච්චතී"-ති.

එවමාදිසු පවිලාපෝ. "සම්මාමානාභිසමයා අනන්තමනාසි දුක්ඛස්සා"ති එවමාදිසු පහාණං. "දුක්ඛස්ස පීළනට්ඨෝ සඞ්ඛතට්ඨෝ සන්තාපට්ඨෝ විපරිණාමට්ඨෝ අභිසමයට්ඨෝ"ති එවමාදිසු පටිවෙධෝ අත්ථෝ. ඉධ පනස්ස කාලෝ අත්ථෝ, තස්මා යෙන කාලෙන ආයස්මතෝ සාරිපුත්තස්ස විනයපඤ්ඤත්තියාචනහෙතුභූතෝ පරිවිතක්කෝ උදපාදි, තෙන කාලෙනාති එවමෙත්ථ අත්ථෝ දට්ඨබ්බෝ. එත්ථාහ:- අථ කස්මා යථා සුත්තන්තෙන එකං සමයන්ති උපයොගවචනෙන නිද්දෙසෝ කතෝ, අභිධම්මෙ ච යස්මිං සමයෙ කාමාවචරන්ති භුම්මවචනෙන, තථා අකත්වා ඉධ තෙන සමයෙනාති කරණවචනෙන නිද්දෙසෝ කතොති. තත්ථ තථා ඉධ ච අඤ්ඤථා අත්ථසම්භවතෝ. කථං සුත්තන්තෙන තාව අච්ච න්තසංයොගත්ථෝ සම්භවති, යංහි සමයං භගවා බ්‍රහ්මජාලාදිනි සුත්ත න්තානි දෙසෙසි, අච්චන්තමෙව තං සමයං කරුණාවිහාරෙන විහාසි, තස්මා තදත්ථජොතනත්ථං තත්ථ උපයොගවචනෙන නිද්දෙසෝ කතෝ. අභිධම්මෙ ච අධිකාරණත්ථෝ භාවෙන භාවලක්ඛණත්ථෝ ච සම්භවති. අධිකාරණං හි කාලත්ථෝ සම්භවත්ථෝ ච සමයෝ, තත්ථ වුත්තානං ඵස්සාදිධම්මානං ධම්මසමවායහෙතුසඞ්ඛාතස්ස ච සමයස්ස භාවෙන තෙසං භාවෝ ලක්ඛියති, තස්මා තදත්ථජොතනත්ථං තත්ථ භුම්මවචනෙන නිද්දෙසෝ කතෝ. ඉධ පන හෙතුඅත්ථෝ කරණත්ථෝ ච සම්භවති. යෝ හි සෝ සික්ඛාපද පඤ්ඤත්තිසමයෝ සාරිපුත්තාදීහිපි දුබ්බිඤ්ඤෙය්‍යෝ, තෙන සමයෙන හෙතුභූතෙන කරණභූතෙන ච සික්ඛාපදන්ති පඤ්ඤාපනෙනා සික්ඛා පද පඤ්ඤත්තිහෙතුඤ්ච අපෙක්ඛමානෝ භගවා තත්ථ තත්ථ විහාසි, තස්මා තදත්ථජොතනත්ථං ඉධ කරණවචනෙන නිද්දෙසෝ කතොති වෙදිතබ්බෝ.

හොති චෙත්ථ:-

උපයොගෙන භුමෙන-තං තං අත්ථමපෙක්ඛිය,
අඤ්ඤත්‍ර සමයෝ වුත්තෝ-කරණෙනෙව සොඉධා-ති.

පොරාණා පන වණ්ණයන්ති එකං සමයන්ති වා යස්මිං සමයෙති වා තෙන සමයෙනාති වා අභිලාපමත්තභෙදෙ, එස, සබ්බත්ථ භුම්මමෙව අත්ථෝති. තස්මා තෙසං ලද්ධියා තෙන සමයෙනාති වුත්තෙපි තස්මිං සමයෙති අත්ථෝ වෙදිතබ්බෝ. බුබොභගවානි ඉමෙසං පදානං පරතෝ අත්ථං වණ්ණයිස්සාම. චෙරඤ්ජායං විහරතීති- එත්ථ පන වෙරඤ්ජාති අඤ්ඤතරස්ස නගරස්සෙතං නිවාසනං, තස්සං වෙරඤ්ජායං, සාමීපත්ථෙ භුම්මවචනං, විහරතීති අවිසෙසෙන ඉරියාපථදිබ්බබ්‍රහ්මඅරියවිහාරෙසු අඤ්ඤතරවිහාරසමඞ්ගිපරිදීපනමෙතං, ඉධ පන ඨානගමනනිසජ්ජාසයනපහෙදෙසු ඉරියාපථෙ අඤ්ඤතර ඉරියාපථසමායොගපරිදීපනං, තෙන සීතොපි ගච්ඡන්නොපි නිසින්නොපි සයාන්නොපි භගවා විහරති චෙවා වෙදිතබ්බෝ, සෝ හි එකං ඉරියාපථබාධනං අඤ්ඤෙන ඉරියා

පථෙන වීච්ඡින්දිත්වා අපරිපටන්තං අත්තභාවං හරති පවත්තෙති තස්මා විහරතීති වුච්චති. නළෙරුපුච්මන්දමූලෙති, එත්ථ නළෙරුනාම යක්ඛො, පුච්මන්දෙති නිම්බරුක්ඛො, මූලන්ති සම්පං. අයං හි මලසද්දො "මූලානි උඩරෙය්‍ය අන්තමසො උසීරනාළමත්තානිපී"ති. ආදිසු මූලමූලෙ දිස්සති, "ලොභො අකුසලමූල"න්ති ආදිසු අසාධාරණහෙතුම්හි, "යාව මජ්ඣන්තිකෙ කාලෙ ඡාය ඵරති නිවාතෙ පණ්ණානි පතන්ති එත්තාවතා රුක්ඛමූල"න්ති ආදිසු සම්පෙ, ඉධ පන සම්පෙ අධිප්පෙතො, තස්මා නළෙරුයක්ඛෙන අධිග්ගහිතස්ස පුච්මන්දස්ස සම්පෙති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. සො කිර පුච්මන්දෙ රමණීයො පාසාදිකො අනෙකෙසං රුක්ඛානං ආධිපච්චං විය කුරුමානො තස්ස නගරස්ස අවිදූරෙ ගම නාගමනසම්පත්තෙ ඨානෙ අහොසි. අථ භගවා වෙරඤ්ජං ගන්ත්වා පතිරූපෙ ඨානෙ විහරන්තො තස්ස රුක්ඛස්ස සම්පෙ හෙට්ඨාභාගෙ විහාසි. තෙන වුත්තං වෙරඤ්ජායං විහරති නළෙරුපුච්මන්දමූලෙති. තත්ථ සියා යදි තාව භගවා වෙරඤ්ජායං විහරති. නළෙරුපුච්මන්දමූලෙති නවත්තබ්බං, අථ තත්ථ විහරති වෙරඤ්ජායන්ති න වත්තබ්බං, නහි සක්කා උභයත්ථ තෙනෙව සමයෙන අපුබ්බං අචරිමං විහරිතුන්ති. න ඛො පනෙතං එවං දට්ඨබ්බං, නනු අවොචුම්හ සම්පට්ඨෙ භුම්මවචනන්ති, තස්මා යථා ගඞ්ගායමුනාදීනං සම්පෙ ගොයුථානි චරන්තානි ගඞ්ගාය චරන්ති යමුනාය චරන්තීති වුච්චන්ති, එවම්ධාපි, යදීදං වෙරඤ්ජාය සම්පෙ නළෙරුපුච්මන්දමූලං, තත්ථ විහරන්තො වුච්චති "වෙරඤ්ජායං විහරති නළෙරුපුච්මන්දමූලෙ"ති. ගොචරගාමනිදස්සනත්ථං හිස්ස වෙරඤ්ජාවචනං. පබ්බජිතානුරූපනිවාසනට්ඨානනිදස්සනත්ථං නළෙරුපුච්මන්දමූලවචනං. තත්ථ වෙරඤ්ජාකිත්තනෙන ආයස්මා උපාළිත්ථෙරො භගවතො ගහට්ඨානුග්ගහකරණං දස්සෙති. නළෙරුපුච්මන්දමූලකිත්තනෙන පබ්බජිතානුග්ගහකරණං, තථා පුරිමෙන පච්චයගහණතො අත්තකිලමථානුයොගවිවජ්ජනං, පච්ඡිමෙන වත්ථුකාමප්පහාණතො කාමසුඛල්ලිකානුයොගවිවජ්ජනූපායදස්සනං, පුරිමෙන ච ධම්මදෙසනාභියොගං, පච්ඡිමෙන විවෙකාධිමුත්තිං, පුරිමෙන කරුණාය උපගමනං, පච්ඡිමෙන පඤ්ඤාය අපගමනං, පුරිමෙන සත්තානං හිතසුඛනිප්ඵාදනාධිමුත්තතං, පච්ඡිමෙන පරහිතසුඛකරණෙ නිරූපලෙපනං, පුරිමෙන ධම්මිකසුඛපරිච්චාගනිමිත්තං ඵාසුවිහාරං, පච්ඡිමෙන උත්තරිමනුස්සධම්මානුයොගනිමිත්තං, පුරිමෙන මනුස්සානං උපකාරබහුලතං, පච්ඡිමෙන දෙවතානං, පුරිමෙන ලොකෙ ජාතස්ස ලොකෙ සංවඩ්හාවං, පච්ඡිමෙන ලොකෙන අනුපලිත්තතං, පුරිමෙන "එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං කතමො එකපුග්ගලො, තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුඩ්ඩො"ති වචනතො යදත්ථං භගවා උප්පන්නො තදත්ථපරිනිප්ඵාදනං, පච්ඡිමෙන යත්ථ උප්පන්නො තදනුරූපවිහාරං, භගවා හි පඨමං ලුම්බිනීවනෙ දුතියං බොධිමණ්ඩෙති ලොකියලොකුත්තරාය උප්පත්තියා වනෙ යෙව උප්පන්නො, තෙනස්ස වනෙ යෙව විහාරං දස්සෙ තීති. එවමාදිනා නයෙනෙත්ථ අත්ථ යොජනා වෙදිතබ්බා.

මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සඞ්ඝන්ති– එත්ථ මහතාති ගුණමහන්තෙනාපි මහතා සඞ්ඛ්‍යාමහන්තෙනාපි. සො හි භික්ඛුසඞ්ඝො ගුණෙහිපි මහා

අහොසි, යසමා යො තස්ස පච්ඡිමකො සො සොතාපන්නො. සඩ්ඛ්‍යායපි මහා පඤ්චසතසඩ්ඛ්‍යතතා. භික්ඛූනං සඞ්ඛ්‍යෙන භික්ඛුසඞ්ඛ්‍යෙන, දිඨිසීල සාමඤ්ඤසඞ්ඛාතාය ඛීණා නෙන යමණ්ගණ්ගණිනාති අත්ථො. සඩ්ඛ්‍යාති එක තො. පඤ්චමතෙතහි භික්ඛූසතෙතිති පඤ්චමත්තා එතෙසන්ති පඤ්ච මත්තාති, මත්තාති පමාණං වුච්චති, තසමා ගථා භොජනෙ මත්තඤ්ඤූති වුත්තෙ භොජනෙ මත්තං ජානාතීති අත්ථො හොති, එවමීධාපි තෙසං භික්ඛුසතානං පඤ්චමත්තා පඤ්චපමාණන්ති එවම ත්ථො දට්ඨබ්බො. භික්ඛූනං සතානි භික්ඛුසතානි තෙහි පඤ්චමතෙහි භික්ඛුසතෙහි. එතෙන යං වුත්තං මහතා භික්ඛුසඞ්ඛ්‍යෙන සඞ්ඛ්‍යාමහත්තං දස්සිතං හොති, පරතො පනස්ස "නිරඞ්ගණෙ හි සාරිපුත්ත භික්ඛුසඞ්ඝා නිරාදීනවෙ අපගත කාලකො සුඛෙ සාරෙ පතිට්ඨිතො ඉමෙසං හි සාරිපුත්ත පඤ්චනන භික්ඛුසතානං යො පච්ඡිමකො සො සොතාපන්නො"ති වචනෙන ගුණ මහත්තං ආවිභවිස්සති.

අස්සොසි ඛො වෙරඤ්ජෝ බ්‍රාහ්මණොති–අස්සොසීති සුණි, උපලභි, සොතවාරසම්පත්ත වචනනිග්ඝාසානුසාරෙන අඤ්ඤාසි. ඛොති පදපූ රණමත්තෙ අවධාරණත්ථෙ වා නිපාතො, තත්ථ අවධාරණත්ථෙන අ ස්සොසි එව නාස්ස කොචි සවණන්තරායො අහොසීති අයමත්ථො වෙ දිතබ්බා, පදපූරණෙන පන ව්‍යඤ්ජනසිලිට්ඨතාමත්තමෙව. වෙරඤ්ජා යං ජාතො වෙරඤ්ජායං භවො වෙරඤ්ජා වා අස්ස නිවාසොතිවෙරඤ්ජෝ, මාතාපිතූහි කතනාමවසෙන පනායං උදයොති වුච්චති. බ්‍රහ්මං අණ තීති බ්‍රාහ්මණො, මනෙන සජ්ඣායනීති අත්ථො, ඉදමෙව හි ජාතිබ්‍රාහ්ම ණානං නිරුත්තිවචනං, අරියා පන බාහිතපාපත්තා බ්‍රාහ්මණාති වුච්ච නති. ඉදානි යමත්ථං වෙරඤ්ජා බ්‍රාහ්මණො අස්සොසි, තං පකාසෙනෙතා "සමණො බලු භො ගොතමො"ති ආදිමාහ. තත්ථ සමිතපාපත්තා සම ණොති වෙදිතබ්බා. වුත්තං හෙතං:–"බාහිතපාපොති බ්‍රාහ්මණ, සමි තපාපත්තා යමණොති වුච්චතී"ති. භගවා ච අනුත්තරෙන අරිඅමග්ගෙ න සමිතපාපො, තෙනස්ස යථානුච්චගුණාධිගතමෙතං නාමං, යදිදං සම ණොති. බලූති අනුස්සවණත්ථෙ නිපාතො, හොති බ්‍රාහ්මණජාතිකානං ජාතිසමුදාගතං ආලපනමත්තං. වුත්තම්පි හෙතං:– "භොවාදි නාම සො හොති, සවෙ හොති සකිඤ්චනො"ති. ගොතමොති භගවන්තං ගොත්ත වසෙන පරිකිත්තෙති, තස්මා "සමණො බලු භො ගොතමො"ති එත්ථ සමණො කිර භො ගොතමගොත්තොනි එවමත්ථො දට්ඨබ්බො. **සක්‍ය කුලා පබ්බජිතොති** ඉදං පන භගවතො උච්චාකුලපරිදීපනං. **සක්‍යකුලා පබ්බජිතොති** සඞ්ඛාපබ්බජිතභාවපරිදීපනං, කෙනචි පාරිජුඤ්ඤෙන අනභි භූතො අපරික්ඛීණං යෙව තං කුලං පහාය සද්ධාය පබ්බජිතොති වුත්තං හොති. නතො පරං වුත්තත්ථමෙව. **තං ඛොපනාති** ඉත්ථම්භූතඋපඤ්ඤා ත්ථෙ උපයොගවචනං, තස්ස ඛොපන භොතො ගොතමස්සාති අත්ථො. **කල්‍යාණොති** කල්‍යාණගුණසමන්නාගතතා, සෙට්ඨොති වුත්තං හොති. කිත්තිසද්දොති කිත්ති එව ථුතිඝොසො වා. ඉතිපි සො භගවාති ආදිපි පන අයං භාව යොජනා:– සො භගවා ඉතිපි අරහං, ඉතිපි සම්මාසම්බුද්ධො –:පෙ:– ඉතිපි භගවාති. ඉමිනා ච ඉමිනා ච කාර ණෙනාති දීපිතා හොති,

ඉදානි විනයධරානං සුත්තානන්තනයකොසල්ලත්ථං විනයසංවණ්ණනාරම්භෙ බුද්ධගුණපරිසංයුත්තාය ධම්මියා කථාය චිත්තසම්පහංසනත්ථඤ්ච එතෙසං පදානං විභාවනයෙන සංවණ්ණනං කරිස්සාම. තස්මා යං වුත්තං "සෙ භගවා ඉතිපි අරහ"න්ති ආදි. තත්ථ ආරකත්තා අරීනං අරානඤ්ච හතත්තා පච්චයාදීනං අරහත්තා පාපකරණෙ රහාභාවාති ඉමෙහි තාව කාරණෙහි සෙ භගවා අරහන්ති වෙදිතබ්බො. ආරකා හි සෙ සබ්බකිලෙසෙහි සුවිදූරවිදූරෙ ඨිතො මග්ගෙන සව්වාසනානං කිලෙසානං විබංසිතත්තාති ආරකත්තා අරහං. තෙ චානෙන කිලෙසාරයො මග්ගෙන හතාති අරීනං හතත්තාපි අරහං. යථෙතං අවිජ්ජාභවතණ්හාමයානං පුඤ්ඤාදිඋභිසඞ්ඛාරඅරං ජරාමරණනෙමිං ආසවසමුදයමයෙන අක්ඛෙන විජ්ඣිත්වා තිභවරථෙ සමායොජිතං අනාදිකාලප්පවත්තං සංසාරචක්කං, තස්සා නෙන බොධිමණ්ඩෙ විරියපාදෙහි සීලපථවියං පතිට්ඨාය සබ්බඤ්ඤුතඤාණවරඤ්ඣානඤ්ඣකරඤ්ඣුණඤ්ඣරසුං ගහෙත්වා සබ්බෙ අරා හතානි අරානං හතත්තාපි අරහං. අථවා සංසාරචක්කනාභි අනමතග්ගසංසාරවට්ටං වුච්චති, තස්ස ච අවිජ්ජා නාභි මූලත්තා, ජරාමරණං නෙමි පරියොසානත්තා සෙසා දසඛම්මා අරා අවිජ්ජාමූලකත්තා ජරාමරණපරියන්තත්තාච. තත්ථ දුකඛාදිසු අඤ්ඤාණං අවිජ්ජා, කාමභවෙ ච අවිජ්ජා කාමභවෙ සඞ්ඛාරානං පච්චයො හොති, තථා රූපභවෙ අවිජ්ජා රූපභවෙ සඞ්ඛාරානං පච්චයො හොති, අරූපභවෙ අවිජ්ජා අරූපභවෙ සඞ්ඛාරානං පච්චයො හොති, අරූපභවෙ අවිජ්ජා අරූපභවෙ සඞ්ඛාරානං පච්චයොහොති. කාමභවෙ සඞ්ඛාරා කාමභවෙ පටිසන්ධිවිඤ්ඤාණස්ස පච්චයා හොන්ති, එස නයො ඉතරෙසු. කාමභවෙ පටිසන්ධිවිඤ්ඤාණං කාමභවෙ නාමරූපස්ස පච්චයො හොති, තථා රූපභවෙ, අරූපභවෙ නාමඤ්ඤෙව පච්චයො හොති. කාමභවෙ නාමරූපං කාමභවෙ සළායතනස්ස පච්චයො හොති, රූපභවෙ නාමරූපං රූපභවෙ තිණ්ණං ආයතනානං පච්චයො හොති අරූපභවෙ නාමං අරූපභවෙ එකස්සායතනස්ස පච්චයො හොති. කාමභවෙ සළායතනං කාමභවෙ ඡන්නං ඵස්සස්ස පච්චයො හොති, රූපභවෙ තීණි ආයතනානි රූපභවෙ තිණ්ණං ඵස්සානං, අරූපභවෙ එකමායතනං අරූපභවෙ එකස්ස ඵස්සස්ස පච්චයො හොති, කාමභවෙ ඡ ඵස්සා කාමභවෙ ඡන්නං වෙදනානං පච්චයා හොන්ති, රූපභවෙ තඤ්ඤෙව තිස්සන්නං අරූපභවෙ එකො තඤ්ඤෙව එකිස්සා වෙදනාය පච්චයො හොති, කාමභවෙ ඡ වෙදනා කාමභවෙ ඡන්නං තණ්හාකායානං පච්චයා හොන්ති, රූපභවෙ තිස්සො තඤ්ඤෙව තිණ්ණං, ආරූපභවෙ එකා වෙදනා අරූපභවෙ එකස්ස තණ්හාකායස්ස පච්චයො හොති, තත්ථ තත්ථ සා සා තණ්හා තස්ස තස්ස උපාදානස්ස, උපාදානාදයො භවාදීනං, පච්චයාහොන්ති කථං:- ඉධෙකච්චො කාමෙ පරිභුඤ්ජිස්සාමීති කාමූපාදානපච්චයා කායෙන දුච්චරිතං චරති වාචාය දුච්චරිතං චරති මනසා දුච්චරිතං චරති, දුච්චරිතපාරිපූරියා අපායෙ උපපජ්ජති. තඤ්ඤස්ස උපපත්තිහෙතුභූතං කම්මං කම්මභවො, කම්මනිබ්බත්තා ඛන්ධා උපපත්තිභවො, ඛන්ධානං නිබ්බත්ති ජාති, පරිපාකො ජරා, භෙදෙ මරණං. අපරො සග්ගසම්පත්තිං අනුභවිස්සාමීති තථෙව සුචරිතං චරති, සුචරිතපාරිපූරියා සග්ගෙ උපපජ්ජති. තඤ්ඤස්ස උපපත්තිහෙතුභූතං කම්මං කම්මභවොති සෙ එව නයො. අපරො පන

බ්‍රහ්මලොකසම්පත්තිං අනුභවිස්සාමීති කාමූපාදානපච්චයා එව මෙත්තං භාවෙති, කරුණං මුදිතං උපෙක්ඛං භාවෙති. භාවනා පාරිපූරියා බ්‍රහ්ම ලොකෙ නිබ්බත්තති, තත්ථස්ස නිබ්බත්තිහෙතුභූතං කම්මං කම්මභවොති, සො යෙව නයො. අපරෙ අරූපභවෙ සම්පත්තිං අනුභවිස්සාමීති තථෙව ආකාසානඤ්චායතනාදි සම්පත්තියො භාවෙති. භාවනා පාරිපූරියා තත්ථ තත්ථ නිබ්බත්තති, තත්ථස්ස නිබ්බත්තිහෙතුභූතං කම්මං කම්මභවො, කම්මනිබ්බත්තා ඛන්ධා උපපත්තිභවො, ඛන්ධානං නිබ්බත්ති ජාති, පරිපාකො ජරා, හෙදො මරණන්ති. එසනයො සෙසුපාදානමූලි කාසුපි යොජනාසු. එවමයං අවිජ්ජාහෙතු සඞ්ඛාරහෙතු සමුප්පන්නා උභොපෙතෙ හෙතුසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤ්ඤාණං, අතීතම්පි අඩ්ඛානං අනාගතම්පි අඩ්ඛානං අවිජ්ජාහෙතු සඞ්ඛාර හෙතු සමුප්පන්නා උභො පෙතෙ හෙතුසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤ්ඤාණන්ති එතෙන නයෙන සබ්බපදානි විත්ථාරෙතබ්බානි. තත්ථ අවිජ්ජා සඞ්ඛාරා එකො සඞ්ඛෙපො, විඤ්ඤාණ නාමරූප සළායතන ඵස්ස වෙදනා එකො, තණ්හූපාදානභවා එකො, ජාතිජරා මරණං එකො. පුරිමසඞ්ඛෙපො චෙත්ථ අතීතො අඩ්ඛා, වෙ මජ්ඣිමා පච්චුප්පන්නො, ජාතිජරාමරණං අනාගතො. අවිජ්ජා සඞ්ඛාරගහණෙන චෙත්ථ තණ්හූපාදානභවා ගහිතාව හොන්තීති ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා අතීතෙ කම්මවට්ටං, විඤ්ඤාණාදයො පඤ්ච ධම්මා එතරහි විපාකවට්ටං, තණ්හූපාදානභවගහණෙන අවිජ්ජාසඞ්ඛාරා ගහිතාව හොන්තීති ඉමෙ පඤ්චධම්මා එතරහි කම්මවට්ටං, ජාතිජරාමරණාපදෙසෙන විඤ්ඤාණාදීනං නිඤ්ඨිට්ඨත්තා ඉමෙ පඤ්චධම්මා ආයතිං විපාකවට්ටං, තෙ ආකාරතො වීසතිවිධා හොන්ති. සඞ්ඛාරවිඤ්ඤාණානං චෙත්ථ අන්තරා එකො සන්ධි, වෙදනාතණ්හානමන්තරා එකො, භවජාතීනමන්තරා එකොති. ඉති භගවා එතං චතුසඞ්ඛෙපං තීයඩං වීසතාකාරං තිසන්ධිං පටිච්චසමුප්පාදං සබ්බාකාරතො ජානාති පස්සති අඤ්ඤාසි පටිවිජ්ඣති. තං ඤාතට්ඨෙන ඤාණං පජානනට්ඨෙන පඤ්ඤා තෙන වුච්චති "පච්චය පරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤ්ඤාණ"න්ති. ඉමිනා ධම්මට්ඨිතිඤ්ඤාණෙන භගවා තෙ ධම්මෙ යථාභූතං ඤත්වා තෙසු නිබ්බින්දන්තො විරජ්ජන්තො විමුච්චන්තො වුත්තප්පකාරස්ස ඉමස්ස සංසාරචක්කස්ස අරෙ හනි විහනි විඝං සෙසි. එවම්පි අරානං හතත්තා අරහං. අග්ගදක්ඛිණෙය්‍යත්තාව චීවරාදි පච්චයෙ අරහති පූජාවිසෙසඤ්ච, තෙනෙව ච උප්පන්නෙ තථාගතෙ යෙ කෙචි මහෙසක්ඛා දෙවමනුස්සා න තෙ අඤ්ඤත්ථ පූජං කරොන්ති. තථා හි බ්‍රහ්මා සහම්පති සිනෙරුමත්තෙන රතනදාමෙන තථාගතං පූජෙසි, යථාබලඤ්ච අඤ්ඤෙ දෙවා මනුස්සා ච බිම්බිසාරකොසලරාජාදයො. පරිනිබ්බුතම්පි ච භගවන්තං උද්දිස්ස ජන්නවුතිකොටිධනං විස්සජ්ජෙත්වා අසොකමහාරාජා සකලජම්බුදීපෙ චතුරාසීති විහාරසහස්සානි පතට්ඨාපෙසි, කො පන වාදො අඤ්ඤෙසං පූජාවිසෙසානන්ති පච්චයාදීනං අරහත්තාපි අරහං. යථා ච ලොකෙ යෙ කෙචි පණ්ඩිතමානිනො බාලා අසිලොකභයෙන රහො පාපං කරොන්ති, එවමෙස න කදාචි කරොන්ති පාපකරණෙ රහාභාවතොපි අරහං.

හොති චෙත්ථ:-

ආරකත්තා හතත්තාච්-කිලෙසාරීන සො මුනි,
හතසංසාරචක්කාරො-පච්චයාදීන චාරහො,
න රහො කරොති පාපානි-අරහං තෙන වුච්චති-ති.

සම්මා සාමඤ්ච සබ්බධම්මානං බුඩත්තා පන සම්මාසම්බුඩො. තථා හෙස සබ්බධම්මෙ සම්මාසාමඤ්චබුඩො, අභිඤ්ඤෙය්‍ය ධම්මෙ අභිඤ්ඤෙය්‍යතො බුඩො, පරිඤ්ඤෙය්‍ය පරිඤ්ඤෙය්‍යතො, පහාතබ්බෙ පහාතබ්බතො, සච්ඡිකාතබ්බෙ සච්ඡිකාතබ්බතො, භාවෙතබ්බෙ භාවෙතබ්බතො. තෙනෙව චාහ:-

"අභිඤ්ඤෙය්‍යං අභිඤ්ඤාතං-භාවෙතබ්බඤ්ච භාවිතං,
පහාතබ්බං පහීනං මෙ-තස්මා බුඩොස්මි බ්‍රාහ්මණා"-ති.

අපි ච චක්ඛු දුක්ඛසච්චං, තස්ස මූලකාරණභාවෙන සමුට්ඨාපිකා පුරිමතණ්හා සමුදයසච්චං, උභින්නම්පප්පවත්ති නිරොධසච්චං, නිරොධපජානා නපටිපදා මග්ගසච්චන්ති. එවං එකෙකපදුඩාරෙනාපි සබ්බධම්මෙ සම්මා සාමඤ්ච බුඩො. එසනයො සොතඝාණජිව්හාකායමනෙසු, එතෙනෙව නයෙන රූපාදීනි ඡ ආයතනානි චක්ඛුවිඤ්ඤාණාදයො ඡ විඤ්ඤාණකායා චක්ඛුසම්ඵස්සාදයො ඡ ඵස්සා චක්ඛුසම්ඵස්සජාදයො ඡ වෙදනා රූපසඤ්ඤාදයො ඡ සඤ්ඤා රූපසඤ්චෙතනාදයො ඡ චෙතනා රූපතණ්හාදයො ඡ තණ්හාකායා රූපවිතක්කාදයො ඡ විතක්කා රූපවිචාරාදයො ඡ විචාරා රූපක්ඛන්ධාදයො පඤ්චක්ඛන්ධා දසකසිණානි දසඅනුස්සතියො උඩුමාතකසඤ්ඤාදිවසෙන දසසඤ්ඤා කෙසාදයො චත්තිංසාකාරා චාදසායතනානි අට්ඨාරස ධාතුයො කාමභවාදයො නවභවා පඨමාදීනි චත්තාරි ඣානානි මෙත්තාභාවනාදයො චතස්සො අප්පමඤ්ඤා චතස්සො අරූපසමාපත්තියො පටිලොමතො ජරාමරණාදීනි අනුලොමතො අවිජ්ජාදීනි පටිච්චසමුප්පාදඞ්ගානි යොජෙතබ්බානි. තත්‍රායං එකපදයොජනා:- ජරාමරණං දුක්ඛසච්චං, ජාති සමුදයසච්චං, උභින්නම්පි නිස්සරණං නිරොධසච්චං, නිරොධපජානනා පටිපදා මග්ගසච්චන්ති. එවං එකෙකපදුඩාරෙන සබ්බධම්මෙ සම්මා සාමඤ්ච බුඩො අනුබුඩො පටිවිඩො. තෙන වුත්තං "සම්මා සාමඤ්ච සබ්බධම්මානං බුඩත්තා පන සම්මාසම්බුඩො"ති.

විජ්ජාහි පන චරණෙනච සම්පන්නත්තා විජ්ජාචරණසම්පන්නො. තත්‍ර විජ්ජාති තිස්සොපි විජ්ජා අට්ඨපි විජ්ජා, තිස්සො භයභෙරව සුත්තෙ වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බා, අට්ඨ අම්බට්ඨසුත්තෙ, තත්‍ර හි විපස්සනාඤ්ඤෙන මනොමයිඩියා ච සහ ඡ අභිඤ්ඤා පරිග්ගහෙත්වා අට්ඨවිජ්ජා වුත්තා. චරණන්ති සීලසංවරො ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තචාරතා භොජනෙ මත්තඤ්ඤුතා ජාගරියානුයොගො සත්ත සඩ්ම්මා චත්තාරි රූපාවචරජ්ඣානානීති ඉමෙ පණ්ණරසධම්මා වෙදිතබ්බා, ඉමෙ යෙව හි පණ්ණරසධම්මා යස්මා එතෙහි චරති අරියසාවකො ගච්ඡති අමතං දිසං තස්මා චරණන්ති වුත්තා. යථාහ "ඉධ මහානාම අරියසාවකො සීලවා හොතී"ති විත්ථාරො. භගවා ඉමාහි විජ්ජාහි ඉමිනා ච චරණෙන සමන්නාගතො, තෙන වුච්චති විජ්ජාචරණසම්පන්නොති. තත්‍ර විජ්ජාසම්පදා භගවතො සබ්බඤ්ඤුතං පූරෙත්වා ඨිතා, චරණසම්පදා මහාකාරුණිකතං. සො සබ්බඤ්ඤුතාය සබ්බසත්තානං අත්ථානත්ථං ඤත්වා මහාකාරුණිකතාය අනත්ථං පරිවජ්ජෙත්වා අත්ථෙ නියොජෙති, යථා තං විජ්ජාචරණසම්පන්නො. තෙනස්ස සාවකා සුප්පටිපන්නා හොන්ති නො දුප්පටිපන්නා විජ්ජාචරණවිපන්නානං හි සාවකා අත්තන්තපාදයො විය.

සොභනගමනත්තා සුන්දරං ඨානං ගතත්තා සම්මාගතත්තා සම්මා ව ගදත්තා **සුගතෝ**. ගමනමපිහි ගතන්ති වුච්චති, තඤ්ච භගවතෝ සොභනං පරිසුද්ධමනවජ්ජං. කිංපන තන්ති, අරියමග්ගෝ. තෙන හෙස ගමනෙන ඛෙමං දිසං අසජ්ජමානෝ ගතෝති සොභනගමනත්තා සුගතෝ. සුන්දරං වෙස ඨානං ගතෝ අමතං නිබ්බානන්ති සුන්දරං ඨානං ගතත්තාපි සුගතෝ. සම්මා ව ගතෝ තෙන තෙන මග්ගෙන පහීනකිලෙසෙ පුන අපච්චාගච්ඡන්තෝ. වුත්තඤ්හෙතං:- "සෝතාපත්තිමග්ගෙන යෙ කිලෙසා පහීනා, තෙ කිලෙසෙ න පුනෙති නපච්චෙති න පච්චාගච්ඡතීති සුගතෝ -පෙ:- අරහත්තමග්ගෙන යෙ කිලෙසා පහීනා, තෙ කිලෙසෙ න පුනෙති න පච්චෙති න පච්චාගච්ඡතීති සුගතෝ"ති. සම්මා වා ගතෝ දීපඞ්කරපාදමූලතොපභුති යාව බොධිමණ්ඩා තාව සමතිංස පාරමී පූරිතාය සම්මාපටිපත්තියා සබ්බලොකස්ස හිතසුඛමෙව කරොතෙතා සසසතං උච්ඡෙදං කාමසුඛං අත්තකිලමථන්ති ඉමෙ ච අන්තෙ අනුපගච්ඡන්තෙනා ගතොති සම්මාගතත්තාපි සුගතෝ. සම්මා චෙස ගදති යුත්තට්ඨානෙ යුත්තමෙව වාචං භාසතීති සම්මා ගදත්තාපි සුගතෝ. තන්දිං සාධකසුත්තං:- "යං තථාගතෝ වාචං ජානාති අභූතං අතච්ඡං අනත්ථසංහිතං, සා ච පරෙසං අප්පියා අමනාපා, තම්පි තථාගතෝ වාචං න භාසති. යඤ්ච ඛෝ තථාගතෝ වාචං ජානාති භූතං අතච්ඡං අනත්ථසංහිතං, සා ච පරෙසං අප්පියා අමනාපා, තම්පි තථාගතෝ වාචං න භාසති. යඤ්ච ඛෝ තථාගතෝ වාචං ජානාති භූතං තච්ඡං අනත්ථසංහිතං, සා ච පරෙසං අප්පියා අමනාපා, තත්ර කාලඤ්ඤූ තථාගතෝ හොති තස්සා වාචාය වෙය්‍යාකරණාය. යං තථාගතෝ වාචං ජානාති අභූතං අතච්ඡං අනත්ථසංහිතං, සා ච පරෙසං පියා මනාපා න තං තථාගතෝ වාචං භාසති. යම්පි තථාගතෝ වාචං ජානාති භූතං තච්ඡං අනත්ථසංහිතං, සා ච පරෙසං පියා මනාපා, තම්පි තථාගතෝ වාචං නභාසති. යඤ්ච ඛෝ තථාගතෝ වාචං ජානාති භූතං තච්ඡං අත්ථසංහිතං සා ච පරෙසං පියා මනාපා, තත්ර කාලඤ්ඤූ තථාගතෝ හොති තස්සා වාචාය වෙය්‍යාකරණාය"ති. එවං සම්මාගදත්තාපි සුගතොති වෙදිතබ්බෝ.

සබ්බථා විදිතලොකත්තා පන **ලොකවිදූ**. සෙ හි භගවා සභාවෙතා සමුදයතො නිරොධූපායතොති සබ්බථා ලොකං අවෙදි අභිඤ්ඤාසි පටිවිජ්ඣි. යථාහ:- "යත්ථ ඛෝ ආවුසො නජායති නමීයති නවවති නඋපපජ්ජති නාහන්තං ගමනෙන ලොකස්සන්තං ඤෙය්‍යං දට්ඨබ්බං පත්තෙතය්‍යන්ති වදාමි. නචාහං ආවුසො අපත්වාව ලොකස්සන්තං දුක්ඛස්ස අන්තකිරියං වදාමි. අපිචාහං ආවුසො ඉමස්මිංයෙව ව්‍යාමමත්තෙ කළෙබරෙ සසඤ්ඤම්හි සමනකෙ ලොකඤ්ච පඤ්ඤාපෙමි ලොකසමුදයඤ්ච ලොකනිරොධඤ්ච ලොකනිරොධගාමිනිඤ්ච පටිපදං.

ගමනෙන න පත්තබ්බා-ලොකස්සන්තා කුදාචනං,
නව අපත්වාලොකන්තං-දුක්ඛා අත්ථි පමොචනං.

තස්මා හවෙ ලොකවිදූ සුමෙධෝ-ලොකන්තගූ වුසිතබ්‍රහ්මචරියෝ,
ලොකස්ස අන්තං සමිතාවී ඤත්වා-නාසිංසතී ලොකමිමං පරඤ්චා"ති.

අපි ච තයෝ ලොකා සඞ්ඛාරලොකෝ සත්තලොකෝ ඔකාසලොකොති. තත්‍ර "එකෝ ලොකෝ සබ්බෙ සත්තා ආහාරට්ඨිතිකා"ති ආග

තට්ඨානෙ සඞ්ඛාරලොකො වෙදිතබ්බො, "සස්සතො ලොකොති වා අසස්සතො ලොකොතිවා"ති ආගතට්ඨානෙ සත්තලොකො.

"යාවතා චන්දිමසූරියා-පරිහරන්ති දිසා භන්ති විරොචනා,
තාව සහස්සධා ලොකො-එත්ථ තෙ වත්තතී වසො"-ති.

ආගතට්ඨානෙ ඔකාසලොකො, තම්පි භගවා සබ්බථා අවෙදි. තථාහිස්ස එකො ලොකො සබ්බෙ සත්තා ආහාරට්ඨිතිකා, ද්වෙ ලොකා නාමඤ්ච රූපඤ්ච, තයො ලොකා තිස්සො වෙදනා, චත්තාරො ලොකා චත්තාරො ආහාරා, පඤ්චලොකා පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා, ඡ ලොකා ඡ අජ්ඣත්තිකානි ආයතනානි, සත්තලොකා සත්ත විඤ්ඤාණට්ඨිතියො, අට්ඨ ලොකා අට්ඨ ලොකධම්මා, නවලොකා නව සත්තාවාසා, දසලොකා දසායතනානි, ද්වාදසලොකා ද්වාදසායතනානි, අට්ඨාරසලොකා අට්ඨාරස ධාතුයොති, අයං සඞ්ඛාරලොකොපි සබ්බථා විදිතො. යස්මා පනෙස සබ්බෙසම්පි සත්තානං ආසයං ජානාති අනුසයං ජානාති චරිතං ජානාති අධිමුත්තිං ජානාති අප්පරජක්ඛෙ මහාරජක්ඛෙ තික්ඛින්ද්‍රියෙ මුදින්ද්‍රියෙ ස්වාකාරෙ ද්වාකාරෙ සුවිඤ්ඤාපයෙ දුවිඤ්ඤාපයෙ භබ්බෙ අභබ්බෙ සත්තෙ ජානාති, තස්මාස්ස සත්තලොකොපි සබ්බථා විදිතො, යථා ච සත්තලොකො එවං ඔකාසලොකොපි. තථාහෙස එකං චක්කවාළං ආයාමතො ච විත්ථාරතො ච යොජනානං ද්වාදසසතසහස්සානි තීණි සහස්සානි චත්තාරි සතානි පඤ්ඤාසඤ්ච යොජනානි, පරික්ඛෙපතො පන-

සබ්බං සතසහස්සානි-ඡත්තිංස පරිමණ්ඩලං,
දසචෙව සහස්සානි-අඩ්ඪුඩ්ඪානි සතානි ච.

තත්ථ-

ද්වෙ සතසහස්සානි-චත්තාරි නහුතානි ච,
එත්තකං බහලත්තෙන-සඞ්ඛාතායං වසුන්ධරා.

තස්සා එව සන්ධාරකං-

චත්තාරි සතසහස්සානි-අට්ඨෙව නහුතානි ච,
එත්තකං බහලත්තෙන-ජලං වාතෙ පතිට්ඨිතං.

තස්සාපි සන්ධාරකො-

නව සතසහස්සානි-මාලුතො නභමුග්ගතො,
සට්ඨි චෙව සහස්සානි-එසා ලොකස්ස සණ්ඨිති.

එවං සණ්ඨිතෙ චෙත්ථ යොජනානං-

චතුරාසීති සහස්සානි-අජ්ඣොගාළ්හො මහණ්ණවෙ,
අච්චුග්ගතො තාවදෙව-සිනෙරුපබ්බතුත්තමො.
තතො උපඩ්ඪුපඩ්ඪෙන-පමාණෙන යථාක්කමං.
අජ්ඣොගාළ්හුග්ගතො දිබ්බා-නානාරතනචිත්තිතා.
යුගන්ධරො ඊසධරො-කරවීකො සුදස්සනො,
නෙමින්ධරො විනතකො-අස්සකණ්ණො ගිරිබ්‍රහා.
එතෙ සත්තමහාසෙලා-සිනෙරුස්ස සමන්තතො,
මහාරාජානමාවාසා-දෙවයක්ඛනිසෙවිතා.

යොජනානං සතාභූවෙවා-හිමවා පඤ්ච පබ්බතෝ,
යොජනානං සහස්සානි-තීණි ආයතවිත්ථතෝ.

චතුරාසීති සහස්සෙහි-භූවෙහි පතිමණ්ඩිතෝ,
තිපඤ්ඩයොජනක්කන්ධා-පරික්ඛිපිය නගව්හයා.

පඤ්ඤාසයොජනක්කන්ධ-සාඛා යාමා සමන්නතෝ,
සතයොජනවිත්ථිණ්ණා-තාවදෙව ච උග්ගතා.

ජම්බි යස්සානුභාවෙන-ජම්බුදීපෝ පකාසිතෝ,
වෙ අසීතිසහස්සානි-අජෙක්ඛාගාලෙහා මහණ්ණවෙ.

අභිග්ගහෝ තාවදෙව-චක්කවාළසිලුච්චයෝ,
පරික්ඛිපිත්වා තං සබ්බං-ලොකධාතුමයං සිතෝ.

තත්ථ වස්සමණ්ඩලං එකූනපඤ්ඤාසයොජනං, පුරිසමණ්ඩලං පඤ්ඤාසයොජනං, තාවතිංසභවනං දසසහස්සයොජනං, තථා අසුරභවනං අවීචිමහානිරයෝ ජම්බුදීපෝ ච, අපරගොයානං සත්තසහස්සයොජනං, තථා පබ්බතිදෙහෝ, උත්තරකුරු අට්ඨසහස්සයොජනං එකමෙකෝ වෙව මහාදීපෝ පඤ්චසතපඤ්චසතපරිත්තදීපපරිවාරෝ, තං සබ්බම්පි එකං චක්කවාළං එකා ලොකධාතු. තදනන්තරෙපි ලොකනන්තරිකනිරයා. එවං අනන්තානි චක්කවාළානි අනන්තා ලොකධාතුයෝ භගවා අනන්තෙන බුද්ධඤාණෙන අවෙච්ච අඤ්ඤාසි පටිවිජ්ඣි එවමස්ස ඔකාස ලොකොපි සබ්බථා විදිතෝ. එවම්පි සබ්බථා විදිතලොකතාය ලොකවිදූ.

අත්තනෝ පන ගුණෙහි විසිට්ඨතරස්ස කස්සචි අභාවා නත්ථි එත්ථ උත්තරෝ නි අනුත්තරෝ. තථාහෙස සීලගුණෙනාපි සබ්බලොකමහි භවති, සමාධිපඤ්ඤා විමුත්ති විමුත්තිඤාණදස්සන ගුණෙනාපි, සීලගුණෙනාපි අසමෝ අප්පමසමෝ අප්පටිමෝ අප්පටිභාගෝ අප්පටිපුග්ගලෝ. -පෙ:-විමුත්තිඤාණදස්සනගුණෙනාපි. යථාහ:-"නඛොපනාහං භික්ඛවෙ සමනුපස්සාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ -පෙ:- සදෙවමනුස්සාය පජාය අත්තනා සීලසම්පන්නතර"නති විත්ථාරෝ. එවං අගුපපසාදසත්තා දීනි "න මෙ ආචරියෝ අත්ථී"නි ආදිකා ගාථායෝ ච විත්ථාරෙතබ්බා. පුරිසදම්මෙ සාරෙතීති පුරිසදම්මසාරථී දමෙති, විනෙතීති වුත්තං හොති. තත්ථ පරිසම්මානි අදන්තා දමෙතුං යුත්තා තිරච්ඡානපුරිසාපි මනුස්ස පුරිසාපි අමනුස්සපුරිසාපි, තථාහි භගවතා තිරච්ඡානපුරිසාපි අපලාලෝ නාගරාජා චූළෝදරෝ මහෝදරෝ අග්ගිසිඛෝ ධූමසිඛෝ ධනපාලෝ හත්ථී ති එවමාදයෝ දමිතා නිබ්බිසා කතා සරණෙසු ච සීලෙසු ච පතිට්ඨාපිතා. මනුස්සපුරිසාපි සච්චකනිගණ්ඨපුත්ත අම්බට්ඨමාණව පොක්ඛරසාති සොණදණ්ඩ කූටදන්තාදයෝ, අමනුස්සපුරිසාපි ආලවක සුචිලෝම ඛරලෝමයක්ඛ සක්කදෙවරාජාදයෝ දමිතා විනීතා විවිධෙහි විනයනූපායෙහි. "අහං බොකොසි පුරිසදම්මෙ සණ්හෙනපි විනෙමි එරුසෙනපි විනෙමි සණ්හඵරුසෙනපි විනෙමී"නි ඉදං වෙස්ස සුත්තං විත්ථාරෙතබ්බං.* අථවා අනුත්තරෝ පුරිසදම්මසාරථීති එකමෙවිදං අත්ථපදං. භගවා හි තථා පුරිසදම්මෙ සාරෙති යථා එකපල්ලඞ්කෙනෙව නිසින්නා අට්ඨදිසා අස

අථවා විසුඛසීලාදීනං පඨමජ්ඣානාදීනි සොතාපන්නා දීනඤ්ච උත්තරිමගගපඨවිපදං ආවිකඛනෙනා දනෙනාපි දමෙතියෙව.-මුද්‍රිත ම රම්ම පොත්කෙ.

ජ්ජමානා ධාවන්ති, තස්මා අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථිති වුච්චති. "හත්ථිදමකෙන භික්ඛවෙ හත්ථිදම්මො සාරිතො එකංයෙව දිසං ධාවතී"ති ඉදමෙත් සුත්තං විත්ථාරෙතබ්බං.

දීඝ්ඝධම්මික සම්පරායික පරමත්ථෙහි යථාරහං අනුසාසතීති සත්ථා. අපි ච සත්ථා වියාති සත්ථා භගවා සත්ථවාහො. යථා සත්ථවාහො සත්ථෙ කන්තාරං තාරෙති, චොරකන්තාරං තාරෙති, වාලකන්තාරං තාරෙති, දබ්භික්ඛකන්තාරං නිරුදකකන්තාරං තාරෙති උත්තාරෙති නිත්තාරෙති පතාරෙති ඛෙමන්තං භූමිං සම්පාපෙති, එවමෙවං භගවා සත්ථා සත්ථවාහො සත්තෙ කන්තාරං තාරෙති ජාතිකන්තාරං තාරෙතීති ආදිනා නිදෙදසනයෙන පෙත් අත්ථො වෙදිතබ්බො. දෙවමනස්සානන්ති දෙවානං ච මනස්සානං ච, උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදවසෙනෙතං වුත්තං, භබ්බපුග්ගලපරිච්ඡෙදවසෙන ච. භගවා පන නිරච්ඡානගතානම්පි අනුසාසනිප්පදානෙන සත්ථා යෙව. තෙපි හි භගවතො ධම්මසවණෙන උපනිස්සයසම්පත්තිං පත්වා තාය එව උපනිස්සයසම්පත්තියා දුතියෙ තතියෙ වා අත්තභාවෙ මග්ගඵලභාගිනො හොන්ති, මණ්ඩකදෙවපත්තාදයො චෙත් නිදස්සනං. භගවති කිර ගග්ගරාය පොක්ඛරණියා තීරෙ චම්පානගරවාසීනං ධම්මං දෙසයමානෙ එකො මණ්ඩකො භගවතො සරෙ නිමිත්තං අග්ගහෙසි. තං එකො වච්ඡපාලකො දණ්ඩමොලඹහි තීට්ඨන්තො සීසෙ සන්නිරුම්භිත්වා අට්ඨාසි. සො තාවදෙව කාලං කත්වා තාව තිංසභුවනෙ චාදසයොජනිකෙ කනකවිමානෙ නිබ්බත්ති සුත්තප්පබුඩො විය ච තත්ථ අච්ඡරා සඞ්ඝපරිවුතං අත්තානං දිස්වා අරෙ අහම්පි නාම ඉධ නිබ්බත්තො කින්නු ඛො කම්මං අකාසින්ති ආවජ්ජෙන්තො නාඤ්ඤං කිඤ්චි අද්දස, අඤ්ඤත්‍ර භගවතො සරෙ නිමිත්තග්ගාහා. සො තාවදෙව සහ විමානෙන ආගන්ත්වා භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දි. භගවා ජානන්තොව පුච්ඡි:-

කො මෙ වන්දති පාදානි-ඉඩියා යසසා ජලං,
අභික්කන්තෙන වණ්ණෙන-සබ්බා ඔභාසයං දිසා-ති.

මණ්ඩකොහං පුරෙ ආසිං-උදකෙ වාරිගොචරො,
තව ධම්මං සුණන්තස්ස-අවිධි වච්ඡපාලකො-ති.

භගවා තස්ස ධම්මං දෙසෙසි. දෙසනාවසානෙ චතුරාසීතියා පාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි. දෙවපුත්තොපි සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨාය සිතං කත්වා පක්කාමීති.

යං පන කිඤ්චි අත්ථි නෙය්‍යං නාම තස්ස සබ්බස්ස බුඬත්තා වීමොක්ඛන්තිකඤ්ඤණවසෙන බුඩො. යස්මා වා චත්තාරි සච්චානි අත්තනාපි බුජ්ඣි, අඤ්ඤෙපි සත්තෙ බොධෙසි, තස්මා එවමාදීහිපි කාරණෙහි බුඩො. ඉමස්සත්ථස්ස ච විඤ්ඤාපනත්ථං "බුජ්ඣිතා සච්චානීති බුඩො බොධෙතා පජායාති බුඩො"ති එවං පවත්තො සබ්බොපි නිදෙදසනයො පටිසම්භිදානයො වා විත්ථාරෙතබ්බො.

භගවාති ඉදං පනස්ස ගුණවිසිට්ඨසත්තුත්තම ගරුගාරවාධිවචනං. තෙනාහු පොරාණා:-

"භගවාති වචනං සෙට්ඨං-භගවාති වචනමුත්තමං,
ගරුගාරවයුත්තො සො-භගවා තෙන වුච්චතී"-ති.

චතුබ්බිධං හි නාමං ආවත්ථිකං ලිඞ්ගිකං නෙමිත්තිකං අධිච්චසමුප්ප
න්නන්ති. අධිච්චසමුප්පන්නං නාම ලොකියවොහාරෙන යදිච්ඡකන්ති
වුත්තං හොති. තත්ථ වච්ඡො දමෙමා බලිවද්දොති එවමාදි ආවත්ථිකං,
දණ්ඩි ඡත්තී සිඛී කරීති එවමාදි ලිඞ්ගිකං, තෙවිජ්ජො ඡළභිඤ්ඤො
ති එවමාදි නෙමිත්තිකං, සිරිවඩ්ඪකො ධනවඩ්ඪකොති එවමාදි වච
නත්ථමනපෙක්ඛිත්වා පවත්තං අධිච්චසමුප්පන්නං. ඉදං පන භගවාති
නාමං නෙමිත්තිකං, න මහාමායාය න සුඩ්ඪොදන මහාරාජෙන න අසීති
යා ඤාතිසහස්සෙහි කතං, න සක්කසන්තුසිතාදීහි දෙවතාවිසෙසෙහි.
වුත්තං චෙතං ධම්මසෙනාපතිනා:- "භගවාති නෙතං නාමං මාතරා ක
තං -:පෙ:- විමොක්ඛන්තිකමෙතං බුද්ධානං භගවන්තානං ඔබාධියා
මූලෙ සහ සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤණස්ස පටිලාභා සච්ඡිකා පඤ්ඤත්ති, යදිදං
භගවා"ති. යං ගුණනෙමිත්තිකං චෙතං නාමං තෙසං ගුණානං පකාස
නත්ථං ඉමං ගාථං වදන්ති:-

"භගී භජී භාගී විභත්තවා ඉති-
අකාසි භග්ගන්ති ගරුති භාග්‍යවා,
බහූහි ඤායෙහි සුභාවිතත්තනො-
භවන්තගො සො භගවාති වුච්චතී"-ති.

නීදෙදසෙ වුත්තනයෙනෙව චෙත්ථ තෙසං තෙසං පදානමත්ථො
දට්ඨබ්බො. අයං පන අපරො නයො:-

භාග්‍යවා භග්ගවා යුත්තො-භගෙහි ච විභත්තවා,
භත්තවා වන්තගමනො-භවෙසු භගවා තතො-ති.

තත්ථ "වණ්ණාගමො වණ්ණවිපරියයො"ති එතං නිරුත්තිලක්ඛණං
ගහෙත්වා සද්දනයෙන වා පිසොදරාදිපක්ඛෙපලක්ඛණං ගහෙත්වා යස්මා
ලොකියලොකුත්තරසුඛාභිනිබ්බත්තකං දානසීලාදිපාරප්පත්තං භාග්‍ය
මස්ස අත්ථි, තස්මා භාග්‍යවාති වත්තබ්බෙ භගවාති වුච්චතීති ඤාතබ්බං.
යස්මා පන ලොභදොසමොහ විපරිතමනසිකාර අහිරිකානොත්තප්ප
කොධූපනාහ මක්ඛ පලාස ඉස්සා මච්ඡරිය මායා සාඨෙය්‍ය ථම්භ සාරම්භ
මානාතිමාන මදප්පමාද තණ්හා විජ්ජා තිවිධාකුසලමූල දුච්චරිතසඞ්කි
ලෙසමල විසම සඤ්ඤා විතක්ක පපඤ්ච චතුබ්බිධවිපරියෙස ආසව
ගන්ථ ඔඝ යොගාගති තණ්හුප්පාදාන පඤ්චචෙතොඛිල විනිබන්ධනීවර
ණාභිනන්දන ඡවිවාදමූල තණ්හාකාය සත්තානුසය අට්ඨමිච්ඡත්ත නව
තණ්හාමූලක දසාකුසලකම්මපථ වාසඝිදිඝිගත අට්ඨසත තණ්හාවිචරි
තප්පභෙද සබ්බදරථපරිළාහ කිලෙස සතසහස්සානි සඞ්ඛෙපතො වා
පඤ්ච කිලෙස ඛන්ධ අභිසඞ්ඛාර මච්චු දෙවපුත්ත මාරෙ අභජී, තස්මා
භග්ගත්තා එතෙසං පරිස්සයානං භග්ගවාති වත්තබ්බෙ භගවාති වුච්ච
ති. ආහ චෙත්ථ:-

"භග්ගරාගො භග්ගදොසො-භග්ගමොහො අනාසවො,
භග්ගාස්ස පාපකා ධම්මා-භගවා තෙන වුච්චතී"-ති.

භාග්‍යවතාය චස්ස සතපුඤ්ඤලක්ඛණධරස්ස රූපකායසම්පත්ති
දීපිතා හොති, භග්ගදොසතාය ධම්මකායසම්පත්ති. තථා ලොකියපරික්ඛ
කානං බහුමතභාවො, භගට්ඨපබ්බජිතෙහි අභිගමනීයතා අභිගතාන
ඤ්ච තෙසං කාය චිත්තදුක්ඛාපනයනෙ පටිබලභාවො, ආමිසදානධම්ම
දානෙහි උපකාරිතා, ලොකියලොකුත්තරසුඛෙහි ච සඤ්ඤාජනසමත්ථ
තා දීපිතා හොති. යස්මා ච ලොකෙ ඉස්සරිය ධම්ම යස සිරි කාමප්පයත

නෙසු ජ්‍ඣ ධමෙමසු භගසදදෝ වත්තති, පරමක්ඛවස්ස සභාවධෙනා ඉස්ස රියං අණිමාලඝිමාදිකං වා ලොකියසම්මතං සබ්බාකාරපරිපූරං අජ්ඣ, තථා ලොකුත්තරෝ ධමෙමා, ලොකුත්තරවය්‍යාපතෙතා ඨථාභූවිවගුණාධි ගතෝ අතිවිසපරිපූසෙබා යසෝ, රූපකායදස්සන වාවටජන නයනම නපපසාදජනනසමත්ථා සබ්බාකාරපරිපූරා සබ්බඛාපවිඛඝිරි, යං යං එතෙන ඉච්ඡිතපත්ථිතං අත්තාඝිතං පරඝිතං වා තස්ස තස්ස තථෙව අඝිනිපපනනතතා ඉච්ඡිතත්ථ නිපපත්තිසඤ්ඤිතෝ කාමෝ, සබ්බලොකගරුභාවපපතති හෙතුභූතෝ සම්මාවායාමසබ්බාතෝ පය තනෝවා අත්ථි, තස්මා ඉමෙහි හගෙහි යුත්තත්තාපි භගා අස්ස සන්නීති ඉම්නා අත්ථෙන භගවාති වුච්චති. යස්මා පන සුසලාදීහි හෙදෙහි සබ්බධමෙම බඛාසනධාභූසවිඤ්ඤියපරිච්චසඞ්ඛපාදුදහි වා කුසලාදිධමෙම පිළනසඛ්ඛතසන්නාපවිපරණාමථෙනා වා දුකඛ මරියසච්චං ආයූහනනිදනසංයොගපජීබොධථෙන සමුදයං නිස්ස රණවිවෙකාසඛ්ඛතඅමතථෙන නිරොධං නියාහනිකහෙතුදස්සනා ධිපතෙය්‍යථෙන මගගං විභත්තවා, විභජිත්වා විවරිත්වා දෙසිතවාති වුත්තං හොති. තස්මා විභත්තවාති වත්තබ්බෙ භගවාති වුච්චති. යස්මා ච ඵස දිබ්බවිහාරෙ කායසවිත්තඋපධිවිවෙකෙ පුඤ්ඤතාපඤ්ඤි ඝිතානිමිත්තාවිමොබෙ අඤ්ඤේ ච ලොකියලොකුත්තරෙ උත්තරිමනුස්ස ධමෙමෙ හජ් සෙවි බහුලමකාසි, තස්මා භත්තවාති වත්තබ්බෙ භාවාති වුච්චති. යස්මා පන තසු භවෙසු තණ්හාසඛ්ඛානං ගම්භනමනෙන එතනං, තස්මා භවෙසු වන්තගමනොති වත්තබ්බෙ භවසද්දතෝ භකාරං ගම් නසද්දතෝ ගකාරං වන්තසද්දතෝ වකාරඤ්ච දීඝං කත්වා ආදාය භග වාති වුච්චති, යථා ලොකෙ මෙඝනස්ස ඛස්ස මාලාති වත්තබ්බෙ මෙඝ ලාති වුච්චති.

සෝ ඉමං ලොකන්ති-සෝ භගවා ඉමං ලොකං ඉදානි වත්තබ්බං **නිදස්සෙති. සදෙවකන්ති** සහ දෙවෙහි සදෙවකං, එවං සහ මාරෙන **සමාරකං**, සහ බ්‍රහමණා **සබ්‍රහමකං**, සහ සමණබ්‍රාහමණෙහි **සස්සමණ බ්‍රාහමණිං**, පජාතත්තා **පජා**, තං **පජං**, සහ දෙවමනුස්සෙහි **සදෙවමනු ස්සං**. තත්ථ සදෙවකවචනෙන පඤ්චකාමාවචරදෙවගහණං වෙදිතබ්බං, සමාරකවචනෙන ඡට්ඨකාමාවචරදෙවගහණං, සබ්‍රහමවචනෙන බ්‍රහම කායිකාදි බ්‍රහමගහණං, සස්සමණබ්‍රාහමණිවචනෙන සාසනස්ස පච්චත්ථි කපච්චාමිත්තා සමණබ්‍රාහමණගහණං, සම්තපාපබාහිතපාපසමණබ්‍රා හමණගහණඤ්ච, පජාවචනෙන සත්ත ලොකගහණං, සදෙවමනුස්සව චනෙන සම්මුතිදෙවඋවසෙසමනුස්සගහණං. එවමෙත්ථ තීහි පදෙහි ඔකාසලොකො විහි පජාවසෙන සත්තාලොකො ගහිතොති වෙදිත බ්බො. අපරො නයොඃ- සදෙවකගහණෙන අරූපාවචරලොකො ගහි තො, සමාරකගහණෙන ජ කාමාවචරදෙවලොකා, සබ්‍රහමකගහ ණෙන රූපිබ්‍රහමලොකා, සස්සමණබ්‍රාහමණිදිගහණෙන චතුපරිසව සෙන සම්මුතදෙවෙහි වා සහ මනුස්සලොකො, අවසෙසසබ්බසත්තලෝ කො වා. අපිචෙත්ථ සදෙවකවචනෙන උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදතො සබ්බ සාපි ලොකස්ස සවිඤ්ඤාණකභාවං සාධෙනෙතා තස්ස හදයිතෝ කිත්ත සදෙදා අඛ්ඛගහතෝ. තතෝ ගෙසං සියාඃ- මාරෝ මහානුභාවෝ ජ කා මාවචරිස්සරෝ වසවත්ති කිං සොපි එතෙන සවිඤ්ඤකතොති. තෙසං විමතිං විධමිනෙතා සමාරකන්ති අඛ්ඛගහතෝ, ගෙසා පන සියාඃ- බ්‍රහමා

මහානුභාවෝ එකංඩඟුලියා එකසම්මි වක්ඛාවාළසහස්සෙ ආලොකං ඵරති, ඒහි –:පෙ:– දසහි අඩඟුලීහි දසසු චක්ඛාවාළසහස්සෙසු ආලොකං ඵරති, අනුත්තරඤ්ච ඛීණාසවමාපත්තිසුඛං පටිසංවෙදෙති, කිං සොපි සවඡිකතොති තෙසං විමතිං විධමන්තො සඞ්ඝමඛකාහි අඛභූගතො. තතො යෙසං සියා පුථුසමණබ්‍රාහ්මණා සාසනපච්චත්ථිකා, කිං නෙපි සවඡිකතාති, තෙසං විමතිං විධමන්තෙනා සඤ්ඤමණබ්‍රාහ්මණිං පජහති අබභූගතො. එවං උභයඤ්ඤකාඨානං සවඡිකභාවං පකාසෙත්වා අථ සම්මුතිදෙවෙ අවසෙසමනුස්සෙ ච උපාදාය උභයකාඨපරිච්ඡෙදවසෙන සෙසසත්තලොකස්ස සවඡිකතභාවං පකාසෙන්තො සදෙවමනුස්සානි අබභූගතො. අයමෙත්ථ අනුසන්ධියොජනා.

සඝං අභිඤ්ඤා, සවඡිකත්වා පවෙදෙතීති– එත්ථ පන සඝන්ති සාමං අපරනෙය්‍යා හුත්වා, අභිඤ්ඤාති අභිඤ්ඤාය, අධිකෙන ඤාණෙන ඤත්වාති අත්ථො. සවඡිකත්වාති පච්චක්ඛං කත්වා, එතෙන අනුමානාදි පටික්ඛෙපො කතො හොති. පවෙදෙතීති බොධෙති ඤාපෙති පකාසෙති. **සො ධම්මං දෙසෙති ආදි** –:පෙ:– **පරියොසානකල්‍යාණන්ති**–සො භගවා සත්තෙසු කාරුඤ්ඤතං පටිච්ච හිත්වාපි අනුත්තරං විවෙකසුඛං ධම්මං දෙසෙති, තඤ්ච ඛො අපපං වා බහුං වා දෙසෙන්තො ආදිකල්‍යාණාදි පකාරමෙව දෙසෙති. කථං:– එකගාථාපි හි සමන්නාහදකත්තා ධම්ම සභ පඨමපාදෙන ආදිකල්‍යාණා, දුතියතතියපාදෙහි මජ්ඣෙකල්‍යාණා, පච්ඡිම පාදෙන පරියොසානකල්‍යාණා. එකානුසන්ධිකං සුත්තං නිදානෙන ආදිකල්‍යාණං, නිගමනෙන පරියොසානකල්‍යාණං, සෙසෙන මජ්ඣෙකල්‍යාණං, නානානුසන්ධිකං සුත්තං පඨමානුසන්ධිනා ආදිකල්‍යාණං, පච්ඡිමෙන පරියොසානකල්‍යාණං, සෙසෙහි මජ්ඣෙකල්‍යාණං. සකලොපි සාසනධම්මො අත්තනො අත්තභූතෙන සීලෙන ආදිකල්‍යාණෙ, සමථවිපස්සනාමගඵලෙහි මජ්ඣෙකල්‍යාණෙ, නිබ්බානෙන පරියොසානකල්‍යාණෙ. සීලසමාධිහි වා ආදිකල්‍යාණෙ, විපස්සනාමගෙහි මජ්ඣෙකල්‍යාණෙ, ඵලනිබ්බානෙහි පරියොසානකල්‍යාණෙ. බුද්ධසු බොධිනාය වා ආදිකල්‍යාණෙ, ධම්මසුධම්මතාය මජ්ඣෙකල්‍යාණෙ, සඞ්ඝසුප්පටිපත්තියා පරියොසානකල්‍යාණෙ. තං සුත්වා තථත්තාය පටිපන්නෙන අධිගන්තබ්බාය අභිසම්බොධියා වා ආදිකල්‍යාණෙ, පච්චෙකබොධියා මජ්ඣෙකල්‍යාණෙ, සාවකබොධියා පරියොසානකල්‍යාණෙ. සුණමානො වෙස නීවරණ චිකිච්ඡණතො සවණෙනපි කල්‍යාණමෙව ආවහතීති ආදිකල්‍යාණෙ, පටිපජ්ජමානො සමථවිපස්සනාසුඛාවහනතො පටිපත්තියාපි කල්‍යාණමෙව ආවහතීති මජ්ඣෙකල්‍යාණෙ, යථා පටිපන්නො ච පටිපත්තිඵලෙ නිසීදතෙ තාදිභාවාවහනතො පටිපත්තිඵලෙනපි කල්‍යාණමෙව ආවහතීති පරියොසානකල්‍යාණෙ. නානාඵලභවත්තා ච පභවසුඛියා ආදිකල්‍යාණෙ, අඵලසුඛියා මජ්ඣෙකල්‍යාණෙ, කිච්චසුඛියා පරියොසානකල්‍යාණෙ. තඤ්ච එසො භගවා අපපං වා බහුං වා දෙසෙන්තො ආදිකල්‍යාණාදිපකාරමෙව දෙසෙතීති වෙදිතබ්බො.

සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනන්ති–එවමාදිසු පන යඤ්ච ඉමං ධම්මං දෙසෙන්තො සාසනබ්‍රහ්මචරියං මඟබ්‍රහ්මචරියඤ්ච පකාසෙති, නානානයෙහි දීපෙති, තඤ්ච යථානුරූපං අත්ථසම්පත්තියා සාත්ථං, බ්‍යඤ්ජනසම්පත්ති

යා සබ්‍යඤ්ජනං. සඞ්කාසනපකාසනවිවරණවිභජනඋත්තානීකරණ පඤ්ඤත්ති අත්ථපදසමායොගතො සාත්ථං, අක්ඛරපදව්‍යඤ්ජනාකාර නිරුත්තිනිද්දෙසසම්පත්තියා සබ්‍යඤ්ජනං, අත්ථගම්භීරතාපටිවෙධගම්භී රතාහි සාත්ථං,ධම්මගම්භීරතාදෙසනාගම්භීරතාහි සබ්‍යඤ්ජනං, අත්ථපටි භාණපටිසම්භිදාවිසයතො සාත්ථං, ධම්මනිරුත්ති පටිසම්භිදාවිසයතො සබ්‍යඤ්ජනං, පණ්ඩිතවෙදනීයතො පරික්ඛකජනප්පසාදකන්ති සාත්ථං, සඞ්ඛෙය්‍යතො ලොකියජනප්පසාදකන්ති සබ්‍යඤ්ජනං, ගම්භීරාධිප්පාය තො සාත්ථං, උත්තානපදතො සබ්‍යඤ්ජනං. උපනෙතබ්බස්ස අභාවතො සකලපරිපුණ්ණභාවෙන **කෙවලපරිපුණ්ණං**. අපනෙතබ්බස්ස අභාව තො නිද්දොසභාවෙන **පරිසුඛං**. සික්ඛාත්තයපරිග්ගහිතත්තා බ්‍රහ්මභූ තෙහි සෙඪෙහි චරිතබ්බතො තෙසං චරියභාවතො බ්‍රහ්ම**චරියං**. තස්මා "සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඛං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙතී" ති වුච්චති. අපිච:– යස්මා සනිදානං සඋප්පත්තිකඤ්ච දෙසෙන්තො ආදි කල්‍යාණං දෙසෙති, වෙනෙය්‍යානං අනුරූපතො අත්ථස්ස අවිපරීතතා ය ච හෙතුඋදාහරණයුත්තතොච මජ්ඣෙකල්‍යාණං, සොතූනං සඞ්ඛාපටි ලාභෙන නිගමනෙන ච පරියොසානකල්‍යාණං දෙසෙති. එවං දෙසෙ න්තො ච පරිසුඛං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති. තඤ්ච පටිපත්තියා අධිගම ව්‍යත්තිතො සාත්ථං, පරියත්තියා ආගමව්‍යත්තිතො සබ්‍යඤ්ජනං, සීලාදි පඤ්චධම්මක්ඛන්ධයුත්තතො කෙවලපරිපුණ්ණං, නිරූපක්කිලෙසතො නිත්ථරණත්ථාය පවත්තිතො ලොකාමිසනිරපෙක්ඛතො ච පරිසුඛං. සෙ ට්ඨට්ඨෙන බ්‍රහ්මභූතානං බුඬපච්චෙකබුඬසාවකානං චරියං බ්‍රහ්මචරිය න්තී වුච්චති. තස්මාපි "සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං –:පෙ:– බ්‍රහ්ම චරියං පකාසෙතී"ති වුච්චති. **සාධු ඛො පනා**ති සුන්දරං ඛො පන, අත්ථාවහං සුඛාවහන්ති වුත්තං හොති. **තථාරූපානං අරහතන්ති** යථාරූපො සො භවං ගොතමො, එවරූපානං යථාභුච්චගුණාධිගමෙන ලොකෙ අරහන්තොති ලඬසද්දානං අරහතං. **දස්සනං හොතීති** පසා දසොම්මානි අක්ඛිනි උම්මිලෙත්වා දස්සනමත්තම්පි සාධු හොතීති. එවං අජ්ඣාසයං කත්වා.

අථඛො වෙරඤ්ජො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපස ඞ්කමිති–යෙනාති භුම්මත්ථෙ කරණවචනං, තස්මා යත්ථ භගවා තත්ථ උපසඞ්කමිති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. යෙන වා කාරණෙන භගවා දෙවමනුස්සෙහි උපසඞ්කමිතබ්බො, තෙන කාරණෙන උපස ඞ්කමිති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. කෙන ච කාරණෙන භගවා උපසඞ්කමිතබ්බො, නානප්පකාරගුණවිසෙසාධිගමාධිප්පායෙන සාදු ඵලූපභොගාධිප්පායෙන ච්ජගණෙහි නිච්චඵලිතමහාරුක්ඛො විය. උපසඞ්කමිතිච ගතොති වුත්තං හොති. **උපසඞ්කමිත්වා**ති උපසඞ්ක මනපරියොසානදීපනං, අථ වා එවං ගතො තතො ආසන්නතරං ඨානං භගවතො සම්පසඞ්ඛාතං ගන්ත්වාති වුත්තං හොති. **භගව තා සඞ්ං සම්මොදිති** යථා ඛමනීයාදීනි පුච්ඡන්තො භගවා තෙන, එවං සොපි භගවතා සඞ්ං සමප්පවත්තමොදො අහොසි, සීතොදකං විය උ ණ්හොදකෙන සම්මොදිතං එකීභාවං අගමාසි. යාය ච "කච්චි හො ගො තම ඛමනීයං කච්චි යාපනීයං කච්චි හොතො ච ගොතමස්ස ගොතම සාවකානඤ්ච අප්පාබාධං අප්පාතඞ්කං ලහුට්ඨානං බලං ඵාසුවිහාරො"ති ආදිකාය කථාය සම්මොදිතං. පීතිපාමුජ්ජසඞ්ඛාතසම්මොදජනනතො

සමෙමාදිතුං යුත්තභාවතො ච **සමෙමාදනීයං**. අත්ථ ඛ්‍යඤ්ජනමධුරතාය සුවිරමපි කාලං සාරෙතුං නිරන්තරං පවත්තෙතුං අරහරූපතො සරිතබ්බභාවතො ච **සාරාණීයං**. සුය්‍යමානසුඛතො ච සමෙමාදනීයං අනුස්සරියමානසුඛතො සාරාණීයං. තථා ඛ්‍යඤ්ජනපරිසුඛතාය සමෙමාදනීයං, අත්ථපරිසුඛතාය සාරාණීයන්ති, එවං අනෙකෙහි පරියායෙහි සමෙමාදනීයං කථං සාරාණීයං, වීතිසාරෙත්වා පරියොසාපෙත්වා නිට්ඨපෙත්වා, යෙනත්ථෙන ආගතො තං පුච්ඡිතුකාමො එකමන්තං නිසීදි. **එකමන්තන්ති** භාවනපුංසකනිද්දෙසො "විසමං චන්දිමසුරියා පරිවත්තන්ති"ති ආදිසු විය. තස්මා යථා නිසින්නො පන එකමන්තෙ නිසින්නො හොති, තථා නිසීදීති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. භුම්මත්ථෙ වා එතං උපයොගවචනං. **නිසිදීති** උපාවිසි. පණ්ඩිතා හි පුරිසා ගරුට්ඨානීයං උපසඞ්කමිත්වා ආසනකුසලතාය එකමන්තං නිසීදන්ති, අයඤ්ච තෙසං අඤ්ඤතරො, තස්මා එකමන්තං නිසීදි. කථං නිසින්නො පන එකමන්තං නිසින්නො හොතීති. ඡ නිසජ්ජාදොසෙ වජ්ජෙත්වා. සෙය්‍යාපීදං:– අතිදූරම ච්චාසන්නං උපරිවාතමුන්නතප්පදෙසං අතිසම්මුඛමතිපච්ඡාති. අතිදූරෙ නිසින්නො හි සචෙ කථෙතුකාමො හොති, උච්චාසද්දෙන කථෙතබ්බං හොති. අච්චාසන්නෙ නිසින්නො සඞ්ඝට්ටනං කරොති. උපරිවාතෙ නිසින්නො සරීරගන්ධෙන බාධති. උන්නතප්පදෙසෙ නිසින්නො අගාරවං පකාසෙති. අතිසම්මුඛෙ නිසින්නො සචෙ දඤ්ඤකාමො හොති, චක්ඛුනා චක්ඛුං ආහච්ච දට්ඨබ්බං හොති. අතිපච්ඡා නිසින්නො සචෙ දඤ්ඤකාමො හොති, ගීවං පසාරෙත්වා දට්ඨබ්බං හොති. තස්මා අයම්පි එතෙ ඡ නිසජ්ජාදොසෙ වජ්ජෙත්වා නිසීදි. තෙන වුත්තං "එකමන්තං නිසීදී"ති. **එකමන්තං නිසින්නො ඛො වෙරඤ්ජො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොචාති**–එතන්ති ඉදානි වත්තබ්බමත්ථං දස්සෙති, දකාරො පදසන්ධිකරො. අවොචාති අභාසි.

සුතමෙමතන්ති සුතං මෙ එතං, එතං මයා සුතන්ති, ඉදානි වත්තබ්බමත්ථං දස්සෙති. **හො ගොතමාති** භගවන්තං ගොත්තෙන ආලපති. ඉදානි යං තෙන සුතං තං දස්සෙන්තො **න සමණො ගොතමොති** එවමාදිමාහ. තත්‍රායං අනුත්තානපදවණ්ණනා:– බ්‍රාහ්මණෙති ජාතිබ්‍රාහ්මණෙ, **ජිණ්ණෙති** ජජ්ජරීභූතෙ ජරාය ඛඬිච්චාදිභාවං ආපාදිතෙ, වුඩෙති අඞ්ගපච්චඞ්ගානං වුද්ධිමරියාදප්පත්තෙ, **මහල්ලකෙති** ජාතිමහල්ලකතාය සමන්නාගතෙ, චිරකාලප්පසුතෙති වුත්තං හොති. **අඩ්ගතෙති** අඩානං ගතෙ, වෙ තයො රාජපරිවට්ටෙ අතීතෙති අධිප්පායො. **වයො අනුප්පත්තෙති** පච්ඡිමවයං සම්පත්තෙ, පච්ඡිමවයො නාම වස්සසතස්ස පච්ඡිමො තතියභාගො. අපිච:– ජිණ්ණෙති පොරාණෙ චිරකාලප්පවත්තකුලත්වයෙති වුත්තං හොති, වුඩෙති සීලාචාරාදීගුණ වුඩියුත්තෙ, මහල්ලකෙති විභවමහන්තතාය සමන්නාගතෙ මහඩ්ඩනෙ මහාභොගෙ, අඩ්ගතෙති මග්ගපටිපන්නෙ බ්‍රාහ්මණානං වතචරියාදිමරියාදං අවීතික්කම්ම චරමානෙ, වයො අනුප්පත්තෙති ජාතිවුඩභාවං අන්තිමවයං අනුප්පත්තෙති, එවම්පෙත්ථ යොජනා වෙදිතබ්බා. ඉදානි **අභිවාදෙතීති** එවමාදීනි "න සමණො ගොතමො"ති එත්ථ වුත්තනකාරෙන යොජෙත්වා එවමත්ථතො වෙදිතබ්බානි:– න වන්දති, නාසනා වුට්ඨහති, නාපි ඉධ භොන්තො නිසීදන්තූති එවං ආසනෙන වා උපනිමන්තෙතීති. **එත්ථ** හි වාසද්දො විභාවනො නාම **අත්ථො** "රූපං

නිච්චං වා අනිච්චං වා"ති ආදිසු විය. එවං වත්වා අථ අත්තනො අභිවාද නාදීනි අකරොන්තං භගවන්තං දිස්වා ආහ:– **නයිදං හො ගොතම න ථෙවාති** යං තං මයා සුතං තං තථෙව, තං සවණඤ්ච මෙ දස්සනඤ්ච සංසන්දති සමෙති, අත්ථතො එකිභාවං ගච්ඡති, "නහි භවං ගොතමො –:පෙ:– ආසනෙන වා නිමන්තෙති"ති. එවං අත්තනා සුතං දිට්ඨෙන නි ගමෙත්වා නින්දන්තො ආහ:– **නයිදං හො ගොතම න සම්පන්නමෙවාති**. තං අභිවාදනාදීනං අකරණං අයුත්තමෙව.

අථස්ස භගවා අත්තුක්කංසනපරවම්භනදොසං අනුපගම්ම ක රුණාසීතලහදයෙන තං අඤ්ඤාණං විධම්ත්වා යුත්තභාවං දස්සෙතු කාමො ආහ:– **නාහන්තං බ්‍රාහ්මණ –:පෙ:– මුඩාපි තස්ස විපතෙය්‍යා** ති. තත්‍රායං සඞ්ඛෙපත්ථො:– අහං බ්‍රාහ්මණ අප්පටිහතෙන සබ්බ ඤ්ඤැතඤ්ඤාණචක්ඛුනා ඔලොකෙන්තොපි තං පුග්ගලං එතස්මිං සදෙ වකාදිභෙදෙ ලොකෙ න පස්සාමි, යමහං අභිවාදෙය්‍යං වා, පච්චු ට්ඨෙය්‍යං වා, ආසනෙන වා නිමන්තෙය්‍යං. අනච්ඡරියං ච එතං යවාහං අජ්ජ සබ්බඤ්ඤැතං පත්තො එවරූපං නිපච්චකාරාරහං පුග්ගලං න පස්සාමි. අපි ච ඛො යදාපහං සම්පතිජාතොව උත්තරාභිමු ඛො සත්තපදවීතිහාරෙ ගන්ත්වා සකලං දසසහස්සිලොකධාතුං ඔලො කෙසිං, තදාපි එතස්මිං සදෙවකාදිභෙදෙ ලොකෙ තං පුග්ගලං න පස්සා මි, යමහං අභිවාදෙය්‍යං වා පච්චුට්ඨෙය්‍යං වා ආසනෙන වා නිමන්තෙ ය්‍යං. අථ ඛො මං සොළසකප්පසහස්සායුකො ඛිණාසවමහාබ්‍රහ්මාපි අඤ්ජ ලිං පග්ගහෙත්වා "ත්වං ලොකෙ මහාපුරිසො, ත්වං සදෙවකස්ස ලොකස්ස අග්ගො ච ජෙට්ඨො ච සෙට්ඨො ච, නත්ථි තයා උත්තරිතරො"ති සඤ්ජා තසොමනස්සො පතිමානෙසි. තදාපිවාහං අත්තනා උත්තරිතරං අපස්ස න්තො ආසභිං වාචං නිච්ඡාරෙසිං:– "අග්ගොහමස්මි ලොකස්ස ජෙට්ඨො හමස්මි ලොකස්ස සෙට්ඨොහමස්මි ලොකස්සා"ති. එවං සම්පතිජාතස්සාපි මයහං අභිවාදනාදිරහො පුග්ගලො නත්ථි, ස්වාහං ඉදානි සබ්බඤ්ඤැතං පත්තො කං අභිවාදෙය්‍යං වා –:පෙ:– ආසනෙන වා නිමන්තෙය්‍යං. ත සමා ත්වං බ්‍රාහ්මණ මා තථාගතෙ එවරූපං නිපච්චාකාරං පත්ථයිත්ථ, යං හි බ්‍රාහ්මණ තථාගතො අභිවාදෙය්‍ය වා –:පෙ:– ආසනෙන වා නිමන්තෙ ය්‍ය, මුඩාපි තස්ස පුග්ගලස්ස රත්තිපරියොසානෙ පරිපාකසිථිලබන්ධනං වණ්ටාපමුත්තතාල ඵලම්ව ගීවතො පච්ඡිජ්ජිත්වා සහසෙව භූමියං විප තෙය්‍යාති.

එවං වුත්තෙපි බ්‍රාහ්මණො දුප්පඤ්ඤතාය තථාගතස්ස ලො කජෙට්ඨභාවං අසලලක්ඛෙන්තො කෙවලං තං වචනං අසහමානො ආහ:– **අරසරූපො භවං ගොතමොති**. අයං කිරස්ස අධිප්පායො:– යං ලොකෙ අභිවාදනපච්චුට්ඨාන අඤ්ජලිකම්මසාමීචිකම්මං සාමග්ගිරසොති වුච්චති, තං භොතො ගොතමස්ස නත්ථි, තස්මා අරසරූපො භවං ගොත මො, අරසජාතිකො අරසසභාවොති. අථස්ස භගවා චිත්තමුදුභාවජනන ත්ථං උජුවිපච්චනිකභාවං පරිහරන්තො අඤ්ඤථා තස්ස වචනස්සත්ථං අත්තනි සන්දස්සෙන්තො "අත්ථි ඛෙවස බ්‍රාහ්මණ **පරියායො**"ති ආදිමා හ. තත්ථ **පරියායොති** කාරණං. අයං හි පරියායසද්දො දෙසනාවාරකා රණෙසු වත්තති. "මධුපිණ්ඩිකපරියායොත්වෙව නං ධාරෙහි"ති ආදිසු හි එස දෙසනායං වත්තති. "කස්ස නුඛො ආනන්ද අජ්ජ පරියායො භික්ඛු

ණියො ඔවදිතු"න්ති ආදිසු වාරෙ. "සාධුභන්තෙ භගවා අඤ්ඤං පරියායං ආවික්ඛතු යථායං භික්ඛුසඞ්ඝො අඤ්ඤාය සණ්ඨහෙය්‍යා"ති ආදිසු කාරණෙ. ස්වායං ඉධ කාරණෙ වත්තති. තස්මා එත්ථ එවමත්ථො දට්ඨබ්බො:- අත්ථි ඛො බ්‍රාහ්මණ එතං කාරණං, යෙන කාරණෙන මං අරසරූපො භවං ගොතමොති වදමානො පුග්ගලො සම්මා වදෙය්‍ය, අවිතථවාදිති සඞ්ඛං ගච්ඡෙය්‍ය, කතමො පන සොති. **යෙ තෙ බ්‍රාහ්මණ රූපරසා -:පෙ:- ඵොට්ඨබ්බරසා තෙ තථාගතස්ස පහිනා**ති. කිං වුත්තං හොති. යෙ තෙ ජාතිවසෙන උප්පත්තිවසෙන වා සෙට්ඨසම්මතානම්පි පුථුජ්ජනානං රූපාරම්මණාදීනි අස්සාදෙන්තානං අභිනන්දන්තානං රජ්ජන්තානං උප්පජ්ජන්ති කාමසුඛස්සාදසඞ්ඛාතා රූපරසා සද්දරසා ගන්ධරසා රසරසා ඵොට්ඨබ්බරසා, යෙ ඉමං ලොකං ගීවාය බන්ධිත්වා විය ආවිඤ්ජන්ති, වත්ථාරම්මණාදිසාමග්ගියඤ්ච උප්පන්නත්තා සාමග්ගිරසාති වුච්චන්ති, තෙ සබ්බෙපි තථාගතස්ස පහිනා. මයහං පහිනාති වත්තබ්බෙපි මමංකාරෙන අත්තානං අනුක්ඛිපන්තො ධම්මං දෙසෙති. දෙසනාවිලාසො වා එස භගවතො. තත්ථ පහිනාති චිත්තසන්තානතො විගතා ජහිතා වා, එතස්මිං පනත්ථෙ කරණෙ සාමිවචනං දට්ඨබ්බං. අරියමග්ගසත්ථෙන උච්ඡින්නං තණ්හාවිජ්ජාමයං මූලමෙතෙසන්ති **උච්ඡින්නමූලා**. තාලවත්ථු විය නෙසං වත්ථු කතන්ති **තාලාවත්ථුකතා**. යථා හි තාලරුක්ඛං සමූලං උඩරිත්වා තස්ස වත්ථුමත්තෙ තස්මිං පදෙසෙ කතෙ න පුන තස්ස තාලස්ස උප්පත්ති පඤ්ඤායති, එවං අරියමග්ගසත්ථෙන සමූලෙ රූපාදිරසෙ උඩරිත්වා තෙසං පුබ්බෙ උප්පන්නපුබ්බභාවෙන වත්ථුමත්තෙ චිත්තසන්තානෙ කතෙ සබ්බෙපි තෙ තාලාවත්ථුකතාති වුච්චන්ති. අවිරූළ්හිධම්මත්තා වා මත්ථකච්ඡින්නතාලො විය කතාති තාලාවත්ථුකතා. යස්මා පන එවං තාලාවත්ථුකතා අනභාවං කතා හොන්ති, යථා නෙසං පච්ඡාභාවො න හොති, තථා කතා හොන්ති. තස්මා ආහ **අනභාවකතා**ති-අයං හෙත්ථ පදච්ඡෙදො, අනු අභාවං කතා අනභාවකතා. අනභාවගතා තිපි පාඨො, තස්ස අනු අභාවං ගතාති අත්ථො තත්ථ පදච්ඡෙදො අනු අභාවං ගතා අනභාවගතාති, යථා අනු අච්ඡරියා අනච්ඡරියාති. **ආයතිං අනුප්පාදධම්මා**ති අනාගතෙ අනුප්පජ්ජනකසභාවා. යෙහි අභාවඞ්ගතා තෙ පුන කථං උප්පජ්ජිස්සන්ති, තෙනාහ "අනභාවගතා ආයතිං අනුප්පාදධම්මා"ති. **අයං ඛො බ්‍රාහ්මණ පරියායො**ති ඉදං ඛො බ්‍රාහ්මණ කාරණං යෙන මං සම්මා වදමානො වදෙය්‍ය "අරසරූපො සමණො ගොතමො"ති. **නො ච ඛො යං ත්වං සන්ධාය වදෙසි**ති යඤ්ච ඛො ත්වං සන්ධාය වදෙසි, සො පරියායො න හොති. කස්මා පන භගවා එවමාහ, නනු එවං වුත්තෙ යො බ්‍රාහ්මණෙන වුත්තො සාමග්ගිරසො තස්සත්තනි විජ්ජමානතා අනුඤ්ඤාතා හොතීති, වුච්චතෙ න හොති, යොහි තං සාමග්ගිරසං කාතුං භබ්බො හුත්වා න කරොති, සො තදභාවෙන අරසරූපොති වත්තබ්බො භවෙය්‍ය. භගවා පන අභබ්බොව තං කාතුං, තෙ නස්ස කරණෙ අභබ්බතං පකාසෙන්තො ආහ "නො ච ඛො යං ත්වං සන්ධාය වදෙසී"ති. යං පරියායං සන්ධාය ත්වං මං අරසරූපොති වදෙසි, සො අම්හෙසු නෙව වත්තබ්බොති.

එවං බ්‍රාහ්මණො අත්තනා අධිප්පෙතං අරසරූපතං ආරොපෙතුං අසක්කොන්තො අථාපරං **නිබ්ඝොගොහවං ගොතමොති** ආදිමාහ.

සබ්බපරියායෙසු චෙත්ථ වුත්තනයෙනෙව යොජනාක්කමං විදිත්වා සන්ධාය භාසිතමත්ථං එවං වෙදිතබ්බං:– බ්‍රාහ්මණො තමෙව වයොවුඩ්ඪානං අභිවාදනකම්මාදිං ලොකෙ සාමග්ගිපරිභොගොති මඤ්ඤමානො තද භාවෙන භගවන්තං නිබ්බොගොති ආහ. භගවා යවායං රූපාදිසු සන්තානං ඡන්දරාගපරිභොගො තදභාවං අත්තනි සම්පස්සමානො අපරං පරියායං අනුජානාති. පුන බ්‍රාහ්මණො යං ලොකෙ වයොවුඩ්ඪානං අභිවාදනාදි කුලසමුදාචාරකම්මං ලොකියා කරොන්ති, තස්ස අකිරියං සම්පස්සමානො භගවන්තං අකිරියවාදොති ආහ. භගවා පන යස්මා කායදුච්චරිතාදීනං අකිරියං වදති තස්මා තං අකිරියවාදං අත්තනි සම්පස්සමානො අපරං පරියායං අනුජානාති. තත්ථ ච කායදුච්චරිතන්ති පාණාතිපාත අදින්නාදාන මිච්ඡාචාරචෙතනා වෙදිතබ්බා. වචීදුච්චරිතන්ති මුසාවාදපිසුනාවාචඵරුසාවාචසම්ඵප්පලාපචෙතනා වෙදිතබ්බා. මනොදුච්චරිතන්ති අභිජ්ඣාබ්‍යාපාදමිච්ඡාදිට්ඨියො වෙදිතබ්බා. ඨපෙත්වා තෙ ධම්මෙ අවසෙසා අකුසලධම්මා අනෙකවිහිතා පාපකා අකුසලා ධම්මාති වෙදිතබ්බා. පුන බ්‍රාහ්මණො තමෙව අභිවාදනාදිකම්මං භගවති අපස්සන්තො ඉමං ආගම්ම අයං ලොකතන්ති ලොකපවෙණි උච්ඡිජ්ජතීති මඤ්ඤමානො භගවන්තං උච්ඡෙදවාදොති ආහ. භගවා පන යස්මා අට්ඨසු ලොභසහගත චිත්තෙසු උප්පජ්ජමානස්ස පඤ්චකාමගුණිකරාගස්ස චිසු අකුසලචිත්තෙසු උප්පජ්ජමානකදොසස්ස ච අනාගාමි මග්ගෙන උච්ඡෙදං වදති, සබ්බාකුසලසම්භවස්ස පන නිරවසෙසස්ස මොහස්ස අරහත්තමග්ගෙන උච්ඡෙදං වදති, ඨපෙත්වා තෙ තයො අවසෙසානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං යථානුරූපං චතුහි මග්ගෙහි උච්ඡෙදං වදති, තස්මා තං උච්ඡෙදවාදං අත්තනි සම්පස්සමානො අපරං පරියායං අනුජානාති. පුන බ්‍රාහ්මණො ජිගුච්ඡති මඤ්ඤෙ සමණො ගොතමො ඉදං වයොවුඩ්ඪානං අභිවාදනාදි කුලසමුදාචාරකම්මං තෙන නං න කරොතීති මඤ්ඤමානො භගවන්තං ජෙගුච්ඡීති ආහ. භගවා පන යස්මා ජිගුච්ඡති කායදුච්චරිතාදීහි. කිං වුත්තං හොති. යඤ්ච තිවිධං කායදුච්චරිතං යඤ්ච චතුබ්බිධං වචීදුච්චරිතං යඤ්ච තිවිධං මනොදුච්චරිතං යාච ඨපෙත්වා තානි දුච්චරිතානි අවසෙසානං ලාමකට්ඨෙන පාපකානං අකොසල්ලසම්භූතට්ඨෙන අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්ති සමාපජ්ජනා සමඞ්ගීභාවො, තං සබ්බම්පි ගුථං විය මණ්ඩනකජාතියො පුරිසො ජිගුච්ඡති හිරියති, තස්මා තං ජෙගුච්ඡිතං අත්තනි සම්පස්සමානො අපරං පරියායං අනුජානාති. තත්ථ කායදුච්චරිතෙනාති උපයොගත්ථෙ කරණවචනං දට්ඨබ්බං. පුන බ්‍රාහ්මණො තමෙව අභිවාදනාදිකම්මං භගවති අපස්සන්තො අයං ඉමං ලොකජෙට්ඨකකම්මං විනෙති විනාසෙති, අථවා යස්මා එතං සාමීචිකම්මං න කරොති, තස්මා අයං විනෙතබ්බො නිග්ගණ්හිතබ්බොති මඤ්ඤමානො භගවන්තා වෙනයිකොති ආහ. තත්‍රායං පදත්ථො:– විනයතීති විනයො විනාසෙතීති වුත්තං හොති. විනයො එව වෙනයිකො, විනයං වා අරහතීති වෙනයිකො, නිග්ගහං අරහතීති වුත්තං හොති. භගවා පන යස්මා රාගාදීනං විනයාය වූපසමාය ධම්මං දෙසෙති, තස්මා වෙනයිකො හොති. අයමෙව චෙත්ථ පදත්ථො. විනයාය ධම්මං දෙසෙතීති වෙනයිකො. විචිත්‍රාභිතඩිතවුත්ති. ස්වායං තං වෙනයිකභාවං අත්තනි සම්පස්සමානො අපරං පරියායං අනුජානාති. පුන බ්‍රාහ්මණො යස්මා අභිවාදනාදීනි සාමී

විකම්මානි කරොන්තා වයොවුඩ්ඪෙ තොසෙන්ති හාසෙන්ති, අකරොන්තා පන තාපෙන්ති විහෙසෙන්ති දෙමනස්සං නෙසං උප්පාදෙන්ති, භගවා ච තානි න කරොති, තස්මා අයං වයොවුඩ්ඪෙ තපතීති මඤ්ඤමානො සප්පුරිසාචාරවිරහිතත්තා වා කපණපුරිසො අයන්ති මඤ්ඤමානො භගවන්තං **නපස්සී**ති ආහ. තත්‍රායං පදත්ථො:– තපතීති තපො රොසෙ ති විහෙසෙතීති වුත්තං හොති. සාමීවිකම්මාකරණස්සෙතං නාමං තපො අස්ස අත්ථීති තපස්සී. දුතියෙ අත්ථිකප්පෙ ව්‍යඤ්ජනානි අවිචාරෙත්වා ලොකෙ කපණපුරිසො තපස්සීති වුච්චති. භගවා පන යෙ අකුසලා ධම්මා ලොකං තපනතො තපනීයාති වුච්චන්ති, තෙසං හි පහීනත්තා යස්මා තපස්සීති සඞ්ඛ්‍යං ගතො, තස්මා තං තපස්සිතං අත්තනි සම්පස්ස මානො අපරං පරියායං අනුජානාති. තත්‍රායං පදත්ථො:– තපන්තීති තපා, අකුසලානං ධම්මානමෙතං අධිවචනං. වුත්තම්පි හෙතං "ඉධ තප්ප ති පෙච්ච තප්පතී"ති. තථායං තෙ තපෙ අස්සී නිරස්සි පහාසි විධංසීති තපස්සී. පුන බ්‍රාහ්මණො තං අභිවාදනාදිකම්මං දෙවලොකගඛ්ගස ම්පත්තියා දෙවලොකපටිසන්ධි පටිලාභාය සංවත්තතීති මඤ්ඤමානො භගවති චස්ස අභාවං දිස්වා භගවන්තං **අපගඛ්ගොති** ආහ. කොධවසෙ න වා භගවතො මාතුකුච්ඡිස්මිං පටිසන්ධිගහණෙ දෙසං දස්සෙන්තොපි එවමාහ. තත්‍රායං පදත්ථො:– ගඛ්ගතො අපගතොති අපගඛ්ගො, අභ ඛ්බො දෙවලොකුපපත්තිං පාපුණිතුන්ති අධිප්පායො. හිනො වා ගඛ්ගො අස්සාති අපගඛ්ගො, දෙවලොකගඛ්ගපරිබාහිරත්තා ආයතිං හීනගඛ්ග පටිලාභභාගීති, හිනො වාස්ස මාතුකුච්ඡිස්මිං ගඛ්ගවාසො අහොසීති අධි ප්පායො. භගවතො පන යස්මා ආයතිං ගඛ්ගසෙය්‍යා අපගතා, තස්මා සො තං අපගඛ්ගතං අත්තනි සම්පස්සමානො අපරං පරියායං අනුජා නාති. තත්‍රච **යස්ස ඛො බ්‍රාහ්මණ ආයතිං ගඛ්ගසෙය්‍යා පුනඛ්ගවාභිනි ඛ්බත්ති පහීනා**ති එතෙසං පදානං එවමත්ථො දට්ඨ්බ්බො:– බ්‍රාහ්මණ යස්ස පුග්ගලස්ස අනාගතෙ ගඛ්ගසෙය්‍යා පුනඛ්ගවෙ ච අභිනිඛ්බත්ති අනුත්තරෙන මග්ගෙන විගතකාරණත්තා පහීනා. ගඛ්ගසෙය්‍යාගහ ණෙන චෙත්ථ ජලාබුජයොනි ගහිතා. පුනඛ්ගවාභිනිඛ්බත්ති ගහණෙන ඉතරා තිස්සොපි. අපිච ගඛ්ගස්ස සෙය්‍යා ගඛ්ගසෙය්‍යා, පුනඛ්ගවො එව අභිනිඛ්බත්ති පුනඛ්ගවාභිනිඛ්බත්තීති, එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨ්බ්බො. යථාච විඤ්ඤාණඨිතීති වුත්තෙපි න විඤ්ඤාණතො අඤ්ඤා ඨිති අත්ථි, එවම්ධාපි න ගඛ්ගතො අඤ්ඤා සෙය්‍යා වෙදිතබ්බා. අභිනිඛ්බත්තිච නාම යස්මා පුනඛ්ගවභූතාපි අපුනඛ්ගවභූතාපි අත්ථි, ඉධ ච පුනඛ්ගවභූ තාපි අධිප්පෙතා. තස්මා වුත්තං "පුනඛ්ගවො එව අභිනිඛ්බත්ති පුනඛ්ග වාභිනිඛ්බත්තී"ති.

එවං ආගතකාලතො පට්ඨාය අරසරූපාදීහි අට්ඨහි අක්කොසව ත්ථූහි අක්කොසන්තම්පි බ්‍රාහ්මණං භගවා ධම්මිස්සරො ධම්මරාජා ධම්ම ස්සාමි තථාගතො අනුකම්පාසීතලෙනෙව චක්ඛුනා ඔලොකෙන්තො, යං ධම්මධාතුං පටිවිජ්ඣිත්වා දෙසනාවිලාභප්පත්තො හොති, තස්සා ධම්මධාතුයා සුප්පටිවිඩ්ඪත්තා විගතවලාභකෙ අන්තලික්ඛෙ සමබහු ග්ගතො පුණ්ණවන්දෙ විය සරදකාලෙ සුරියො විය ච බ්‍රාහ්මණස්ස හදයන්ධකාරං විධමන්තො තානි යෙව අක්කොසවත්ථූනි තෙන තෙන පරියායෙන අඤ්ඤථා දස්සෙත්වා පුනපි අත්තනො කරුණාවිප්ඵාරං

අට්ඨහි ලොකධම්මෙහි අකම්පියභාවෙන පටිලඬං තාදිගුණලක්ඛණං පඨවිසමචිත්තතං අකුප්පධම්මතඤ්ච පකාසෙන්තො, අයං බ්‍රාහ්මණො කෙවලං පලිතසිරබණ්ඩදන්තවලිත්තචතාදීහි අත්තනො වුඩ්භාවංසඤ්ජානාති, නො ච ඛො ජානාති අත්තානං ජාතියා අනුගතං ජරාය අනුසටං ව්‍යාධිනා අභිභූතං මරණෙන අබ්භාහතං වට්ටඛාණුභූතං අජ්ජ මරිත්වා පුන සෙවව උත්තානසයනදාරකභාවගමනීයං. මහන්තෙන ඛො පන උස්සාහෙන මම සන්තිකං ආගතො, තදස්ස ආගමනං සාත්ථකං හොතූති චින්තෙත්වා, ඉමස්මිං ලොකෙ අත්තනො අප්පටිසමං පුරෙජාතභාවං දස්සෙන්තො **සෙය්‍යථාපි** බ්‍රාහ්මණාති ආදිනා නයෙන බ්‍රාහ්මණස්ස ධම්මදෙසනං වඩ්ඪෙසි. තත්ථ **සෙය්‍යථාපීති** ඔපම්මත්ථෙ නිපාතො. පීති සම්භාවනත්ථෙ. උභයෙනාපි යථානාම බ්‍රාහ්මණාති දස්සෙති. **කුකකුටියා අණ්ඩානි** අට්ඨ වා දස වා වාදස වාති එත්ථ පන කිඤ්චාපි කුකකුටියා වුත්තප්පකාරතො ඌනාධිකානිපි අණ්ඩානි හොන්ති, අථ ඛො වචනසිලිට්ඨතාය එවං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. එවං හි ලොකෙ සිලිට්ඨං වචනං හොති. **තානස්සුති** තානි අස්සු, භවෙය්‍යුන්ති වුත්තං හොති. **කුකකුටියා සම්මා අධිසයිතානීති** තාය ජනෙත්තියා කුකකුටියා පක්ඛෙ පසාරෙත්වා තෙසං උපරි සයන්තියා සම්මා අධිසයිතානි. **සම්මාපරිසෙදිතානීති** කාලෙන කාලං උතුං ගාහාපෙන්තියා සුඬු සමන්තතො සෙදිතානි, උස්මිකතානීති වුත්තං හොති. **සම්මාපරිභාවිතානීති** කාලෙන කාලං සුඬු සමන්තතො භාවිතානි, කුකකුටගන්ධං ගාහාපිතානීති වුත්තං හොති. ඉදානි යස්මා තාය කුකකුටියා එවං තීහි පකාරෙහි තානි අණ්ඩානි පරිපාලියමානානි න පූතිනි හොන්ති. යොපි නෙසං අලලසිනෙහො, සො පරියාදානං ගච්ඡති, කපාලං තනුකං හොති, පාදනඛසිඛා ච මුඛතුණ්ඩකඤ්ච ඛරං හොති, කුකකුටපොතකා පරිණාමං ගච්ඡන්ති, කපාලස්ස තනුකත්තා ඛහිඩා ආලොකො අන්තො පඤ්ඤායති, අථ තෙ කුකකුට පොතකා "විරං වත මයං සංකුචිතහත්ථපාදා සම්බාධෙ සයිම්හ, අයං ච ඛහි ආලොකො දිස්සති, එත්ථදානි නො සුඛවිහාරො භවිස්සතී"ති නික්ඛමිතුකාමා හුත්වා. කපාලං පාදෙන පහරන්ති, ගීවං පසාරෙන්ති, තතො තං කපාලං වෙධා භිජ්ජති, කුකකුටපොතකා පක්ඛෙ විධුනන්තා තංඛණානුරූපං විරවන්තා නික්ඛමන්ති. එවං නික්ඛමන්තානඤ්ච තෙසං යො පඨමතරං නික්ඛමති, සො ජෙට්ඨොති වුච්චති. තස්මා භගවා තාය උපමාය අත්තනො ජෙට්ඨභාවං සාධෙතුකාමො බ්‍රාහ්මණං පුච්ඡති "**යෙ නුඛො නෙසං කුකකුටච්ඡාපකානං** -:පෙ:- **කින්ති ස්වාස්ස වචනියො**"ති. තත්‍ර **කුකකුටච්ඡාපකාන**න්ති කුකකුටපොතකානං. **කින්ති ස්වාස්ස වචනියොති** සො කින්ති වචනීයො අස්ස, කින්ති වත්තබ්බො භවෙය්‍ය ජෙට්ඨො වා කනිට්ඨො වාති. සෙසං උත්තානත්ථමෙව. තතො බ්‍රාහ්මණො ආහ:- **ජෙඨොතිස්ස හො ගොතම වචනියොති**. හො ගොතම සො ජෙට්ඨො ඉති අස්ස වචනියො. කස්මා ඉති චෙ, **සො හි නෙසං ජෙට්ඨොති**. තස්මා සො නෙසං වුඩ්තරොති අත්ථො. අථස්ස භගවා ඔපම්මං සම්පටිපාදෙන්තො ආහ **එවමෙවඛො බ්‍රාහ්මණාති** යථා සො කුකකුටච්ඡාපකො එවං අහම්පි. **අවිජ්ජාගතාය පජායාති** ආදි. තත්ථ **අවිජ්ජාගතායාති** අවිජ්ජා වුච්චති අඤ්ඤාණං, තත්ථ ගතාය. **පජායාති** සත්තාධිවචනමෙතං. තස්මා එත්ථ

අවිජ්ජණ්ඩකොසස්ස අන්තො පවිට්ඨෙසු සත්තෙසූති එවං අත්ථො දට්ඨබ්බො. අණ්ඩභූතායාති අණ්ඩෙ භූතාය ජාතාය සඤ්ජාතාය. යථා හි අණ්ඩෙ නිබ්බත්තා එකච්චෙ සත්තා අණ්ඩභූතාති වුච්චන්ති, එවමයං සබ්බාපි පජා අවිජ්ජණ්ඩකොසෙ නිබ්බත්තත්තා අඩභූතාති වුච්චති. පරියොනඩායාති තෙන අවිජ්ජණ්ඩකොසෙන සමන්තතො ඔනඩාය බඩාය වෙඨිතාය. අවිජ්ජණ්ඩකොසං පදාලෙත්වාති තං අවිජ්ජාමයං අණ්ඩකොසං ඡින්දිත්වා. එකොව ලොකෙති සකලෙපි ලොකසන්නිවාසෙ අහමෙව එකො අදුතියො. අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුඩොති– අනුත්තරන්ති උත්තරවිරහිතං සබ්බසෙට්ඨං, සම්මාසම්බොධින්ති සම්මා සාමඤ්ච බොධිං, අථ වා පසන්ථං සුන්දරඤ්ච බොධිං, බොධිති රුක්ඛොපි මග්ගොපි සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණම්පි නිබ්බානම්පි වුච්චති. "බොධිරුක්ඛමූලෙ පඨමාභිසම්බුඩො"ති ච "අන්තරා ච බොධිං අන්තරා ච ගය"න්ති ආගතට්ඨානෙසු හි රුක්ඛො බොධි. තිවුච්චති "බොධිති වුච්චති චතුසු මග්ගෙසු ඤාණ"න්ති ආගතට්ඨානෙ මග්ගො. "පප්පොති බොධිං වරභූරිමෙධසො"ති ආගතට්ඨානෙ සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණං. "පත්වාන බොධිං අමතං අසඞ්ඛත"න්ති ආගතට්ඨානෙ නිබ්බානං. ඉධ පන භගවතො අරහත්තමග්ගඤ්ඤාණං අධිප්පෙතං, සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණන්තිපි වදන්ති. අඤ්ඤෙසං අරහත්තමග්ගො අනුත්තරා බොධි හොති න හොතීති. න හොති. කස්මා– අසබ්බගුණදායකත්තා. තෙසං හි කස්ස ච අරහත්තමග්ගො අරහත්තඵලමෙව දෙති, කස්සචි තිස්සො විජ්ජා, කස්සචි ඡ අභිඤ්ඤා, කස්සචි චතස්සො පටිසම්භිදා, කස්සචි සාවකපාරමිඤ්ඤාණං. පච්චෙකබුඩානම්පි පච්චෙකබොධිඤ්ඤාණමෙව දෙති. බුඩානං පන සබ්බගුණසම්පත්තිං දෙති, අභිසෙකො විය රඤ්ඤො සබ්බලොකිස්සරියභාවං. තස්මා අඤ්ඤස්ස කස්සචිපි අනුත්තරා බොධි න හොතීති. අභිසම්බුඩොති අඛ්‍යඤ්ඤාසිං පටිවිජ්ඣිං, පත්තොමහි අධිගතොමහීති වුත්තං හොති.

ඉදානි යදෙතං භගවා "එවමෙව ඛො අහං බ්‍රාහමණා"ති ආදිනානයෙන වුත්තං ඔපම්මසම්පටිපාදනං තං එවං අත්ථෙන සංසන්දෙත්වා වෙදිතබ්බං:–යථා හි තස්සා කුකකුටියා අත්තනො අණ්ඩෙසු අධිසයනාදි තිවිධකිරියා කරණං, එවං බොධිපලලඞ්ඛෙ නිසින්නස්ස බොධිසත්තභූතස්ස භගවතො අත්තනො සන්තානෙ අනිච්චං දුක්ඛමනත්තාති තිවිධානුපස්සනා කරණං. කුකකුටියා තිවිධකිරියා සම්පාදනෙන අණ්ඩානං අපූතිභාවො විය බොධිසත්තභූතස්ස භගවතො තිවිධානුපස්සනා සම්පාදනෙන විපස්සනාඤ්ඤාණස්ස අපරිහානි. කුකකුටියා තිවිධකිරියා කරණෙන අණ්ඩානං අලලසිනෙහපරියාදානං විය බොධිසත්තභූතස්ස භගවතො තිවිධානුපස්සනා සම්පාදනෙන භවත්තයානුගතකන්තිසිනෙහපරියාදානං. කුකකුටියා තිවිධකිරියා කරණෙන අණ්ඩකපාලානං තනුභාවො විය බොධිසත්තභූතස්ස භගවතො තිවිධානුපස්සනා සම්පාදනෙන අවිජ්ජණ්ඩකොසස්ස තනුභාවො. කුකකුටියා තිවිධකිරියා කරණෙන කුකකුටච්ඡාපකස්ස පාදනඛතුණ්ඩකානං ඵඩඛරභාවො විය බොධිසත්තභූතස්ස භගවතො තිවිධානුපස්සනා සම්පාදනෙන විපස්සනාඤ්ඤාණස්ස තික්ඛඛරවිප්පසන්නසූරභාවො. කුකකුටියා තිවිධකිරියා කරණෙන කුකකුටච්ඡාපකස්ස පරිණාමකාලො විය බොධිසත්තභූතස්ස භගවතො තිවිධානුපස්සනාසම්පාදනෙන විපස්සනාඤ්ඤාණස්ස පරිණාමකාලො,

වඩ්ඪිතකාලො ගබ්භගහණකාලො වෙදිතබ්බො. තතො කුක්කුටියා තිවිධකිරියා කරණෙන කුක්කුටච්ඡාපකස්ස පාදනඛසිඛාය වා මුඛතුණ්ඩකෙන වා අණ්ඩකොසං පදාළෙත්වා පක්ඛෙ පපෙථාටෙත්වා සොත්ථිනා අභිනිඛ්ඡිජ්ජනකාලො විය තස්ස භගවතො තිවිධානුපස්සනාසම්පාදනෙන විපස්සනාඤ්ඤණස්ස ගබ්භං ගණ්හාපෙත්වා අනුපුබ්බාධිගතෙන අරහත්තමග්ගෙන අවිජ්ජණ්ඩකොසං පදාළෙත්වා අභිඤ්ඤාපක්ඛෙ පපෙථාටෙත්වා සොත්ථිනා සකලබුඩගුණසච්ඡිකතකාලො වෙදිතබ්බො. **ස්වාහං බ්‍රාහ්මණ ජෙට්ඨො සෙට්ඨො ලොකස්සාති**– සො අහං බ්‍රාහ්මණ යථා තෙසං කුක්කුටපොතකානං පඨමතරං අණ්ඩකොසං පදාළෙත්වා අභිනික්ඛන්තො කුක්කුටපොතකො ජෙට්ඨො හොති එවං අවිජ්ජාගතාය පජාය තං අවිජ්ජණ්ඩකොසං පදාළෙත්වා පඨමතරං අරියාය ජාතියා ජාතත්තා ජෙට්ඨො වුඩ්ඪතරොති සඞ්ඛං ගතො. සබ්බගුණෙහි පන අප්පටිසමත්තා සෙට්ඨොති.

එවං භගවා අත්තනො අනුත්තරං ජෙට්ඨසෙට්ඨභාවං බ්‍රාහ්මණස්ස පකාසෙත්වා ඉදානි යාය පටිපදාය තං අධිගතො තං පටිපදං පුබ්බභාගතොප්පභුති දස්සෙතුං **ආරඩංඛොපනමෙ බ්‍රාහ්මණාති** ආදිමාහ. ඉමං වා භගවතො අනුත්තරං ජෙට්ඨසෙට්ඨභාවං සුත්වා බ්‍රාහ්මණස්ස චිත්තමෙවමුප්පන්නං:– කාය නුඛො පටිපදාය ඉමං පත්තොති. තස්ස චිත්තමඤ්ඤාය ඉමායාහං පටිපදාය ඉමං අනුත්තරං ජෙට්ඨසෙට්ඨභාවං පත්තොති දස්සෙන්තො එවමාහ. **තත්ථ ආරඩං ඛො පන මෙ බ්‍රාහ්මණ විරියං අහොසිති** බ්‍රාහ්මණ න මයා අයං අනුත්තරො ජෙට්ඨසෙට්ඨභාවො කුසීතෙන මුට්ඨස්සතිනා සාරඩකායෙන චික්ඛිත්තචිත්තෙන අධිගතො, අපිච ඛො තදධිගමාය ආරඩං ඛො පන මෙ විරියං අහොසි. බොධිමණ්ඩෙ නිසින්නෙන මයා චතුරඞ්ගසමන්නාගතං විරියං ආරඩං අහොසි, පග්ගහිතං අසිථිලප්පවත්තිතන්ති වුත්තං හොති. ආරඩත්තා යෙව ච මෙතං **අසල්ලීනං** අහොසි, න කෙවලඤ්ච විරියමෙව සතිපි මෙ ආරම්මණාභිමුඛීභාවෙන **උපට්ඨිතා** අහොසි. උපට්ඨිතත්තා එව ච **අපම්මුට්ඨා. පස්සඩො කායො අසාරඩොති** කායචිත්තපස්සඩිවසෙන කායොපි මෙ පස්සඩො අහොසි, තත්ථ යස්මා නාමකායෙ පස්සඩෙ රූපකායොපි පස්සඩො යෙව හොති, තස්මා නාමකායො රූපකායොති අවිසෙසෙත්වාව පස්සඩො කායොති වුත්තං. **අසාරඩොති** සො ච ඛො පස්සඩත්තා යෙව අසාරඩො, විගතදරථොති වුත්තං හොති. **සමාහිතං චිත්තං එකග්ගන්ති** චිත්තම්පි මෙ සම්මා ආහිතං සුට්ඨිතං අපිතං විය අහොසි, සමාහිතත්තා එව ච එකග්ගං අචලං නිපඵන්දන්ති. එත්තාවතා ඣානස්ස පුබ්බභාගපටිපදා කථිතා හොති.

ඉදානි ඉමාය පටිපදාය අධිගතං පඨමං ඣානං ආදිං කත්වා විජ්ජාත්තය පරියොසානං විසෙසං දස්සෙන්තො **සො ඛො අහන්ති** ආදිමාහ. **තත්ථ විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහිති** ආදිනං කිඤ්චාපි "තත්ථ කතමෙ කාමා ඡන්දො කාමො රාගො කාමො ඡන්දරාගො කාමො සඞ්කප්පො කාමො සඞ්කප්පරාගො කාමො ඉමෙ වුච්චන්ති කාමා. තත්ථ කතමෙ අකුසලා ධම්මා, කාමච්ඡන්දො –:පෙ:– විචිකිච්ඡා, ඉමෙ වුච්චන්ති අකුසලා ධම්මා. ඉති ඉමෙහි කාමෙහි ඉමෙහි ච අකුසලෙ

හි ධමෙහි විවිත්තො හොති පවිවිත්තො, තෙන වුච්චති විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධමෙහී"ති. ආදිනා නයෙන විභඞ්ගෙ යෙව අත්ථො වුත්තො. තථාපි අට්ඨකථානයං විනා න සුඛූ පාකටො හොති, අට්ඨකථානයෙනෙව තං පකාසයිස්සාම්. සෙය්‍යථිදං:- විවිච්චෙව කාමෙහීති කාමෙහි විවිච්චිත්වා විනා භූත්වා අපසක්කිත්වා, යො පනායමෙත්ථ එවකාරො සො නියමත්ථොති වෙදිතබ්බො. යස්මා ච නියමත්ථො තස්මා තස්මිං පඨමං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරණසමයෙ අවිජ්ජමානානම්පි කාමානං තස්ස පඨමජ්ඣානස්ස පටිපක්ඛභාවං කාමපරිච්චාගෙනෙව සස්ස අධිගමං දීපෙති. කථං:- විවිච්චෙව කාමෙහීති එවං හි නියමෙ කෙ රමානෙ ඉදං පඨමජ්ඣානං නුනමස්ස ඣානස්ස කාමා පටිපක්ඛභූතා, යෙසු සති ඉදං නුපපජ්ජතෙව, අන්ධකාරෙ සති පදීපො විය. තෙසං පරිච්චාගෙනෙව චස්ස අධිගමො හොති, ඔරිමතීරපරිච්චාගෙන පාරිමතීරස්සෙවාති, තස්මා නියමං කරොතීති. තත්ථ සියා:- කස්මා පනෙස පබ්බපදෙ යෙව වුත්තො න උත්තරපදෙ, කිං අකුසලෙහි ධමෙමහි අවිවිච්චාපි ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යාති. න ඛො පනෙතං එවං දට්ඨබ්බං. තං නිස්සරණතො හි පබ්බපදෙ එව එස වුත්තො, කාමධාතුසමතික්කමනතො හි කාමරාගපටිපක්ඛතො ච ඉදං ඣානං කාමානමෙව නිස්සරණං. යථාහ:-"කාමානමෙතං නිස්සරණං යදිදං නෙක්ඛම්ම"න්ති. උත්තරපදෙපි පන යථා "ඉධෙව භික්ඛවෙ පඨමො සමණො ඉධ දුතියො සමණො"ති, එත්ථ එවකාරො ආනෙත්වා වුච්චති. එවං වත්තබ්බො. න හි සක්කා ඉතො අඤ්ඤෙහිපි නීවරණසඞ්ඛාතෙහි අකුසලධමෙමහි අවිවිච්ච ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරිතුං, තස්මා විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්චෙව අකුසලෙහි ධමෙමහීති එවං පදවසෙපි එස දට්ඨබ්බො. පදවසෙපි ච කිඤ්චාපි විවිච්චාති ඉමිනා සාධාරණවචනෙන තදඞ්ගවිවෙකාදයොපි සඞ්ගහං ගච්ඡන්ති, තථාපි කායවිවෙකො චිත්තවිවෙකො විකඛම්භණවිවෙකොති තයො එව ඉධ දට්ඨබ්බා, කාමෙහීති ඉමිනා පන පදෙන යෙව නිද්දිසෙ "කතමෙ වත්ථුකාමා මනාපියා රූපා"ති ආදිනා නයෙන වත්ථුකාමා වුත්තා, යෙව තත්ථෙව විභඞ්ග "ඡන්දො කාමො"ති ආදිනා නයෙන කිලෙසකාමා වුත්තා, තෙ සබ්බෙපි සඞ්ගහිතා ඉච්චෙව දට්ඨබ්බා. එවං හි සති විවිච්චෙව කාමෙහීති වත්ථුකාමෙහිපි විවිච්චෙවාති අත්ථො යුජ්ජති. තෙන කායවිවෙකො වුත්තො හොති. විවිච්ච අකුසලෙහි ධමෙමහීති කිලෙසකාමෙහි සබ්බාකුසලෙහි ධමෙමහි වා විවිච්චාති අත්ථො යුජ්ජති. තෙන චිත්තවිවෙකො වුත්තා හොති. පුරිමෙන චෙත්ථ වත්ථුකාමෙහි විවෙකවවනතො යෙව කාමසුඛපරිච්චාගො, දුතියෙන කිලෙසකාමෙහි විවෙකවවනතො නෙක්ඛම්මසුඛපරිගගහො විභාවිතො හොති. එවං වත්ථුකාම කිලෙසකාමවිවෙකවවනතො යෙව ච එතෙසං පඨමෙන සංකිලෙස වත්ථුප්පහානං දුතියෙන සංකිලෙසප්පහානං, පඨමෙන ලොලභාවස්ස හෙතු පරිච්චාගො, දුතියෙන බාලභාවස්ස, පඨමෙන ච පයොගසුඛි, දුතියෙන ආසයපොසනං විභාවිතං හොතීති විඤ්ඤාතබ්බං. එස තාව නයො කාමෙහීති ඵත්ථ වුත්තකාමෙසු වත්ථුකාමපක්ඛෙ. කිලෙසකාම පක්ඛෙ පන ඡන්දොති ච රාගොති ච එවමාදීහි අනෙකභෙදෙ කාමච්ඡන්දෙයෙව කාමොති අධිප්පෙතො. සො ච අකුසලපරියාපන්නොපි සමානො "තත්ථ කතමො කාමච්ඡන්දො කාමො"ති ආදිනා නයෙන විභ

ඞෙග ඣානපටිපක්ඛතො විසුං වුත්තො, කිලෙසකාමත්තා වා පුරිමපදෙ වුත්තො, අකුසලපරියාපන්නත්තා දුතියපදෙ. අනෙකභෙදතො චස්ස කාමතොති අවත්වා කාමෙහීති වුත්තං. අඤ්ඤෙසම්පි ච ධම්මානං අකුසල භාවෙ විජ්ජමානෙ "තත්ථ කතමෙ අකුසලා ධම්මා කාමච්ඡන්දො"ති ආදිනා නයෙන විභඞ්ගෙ උපරිඣානඞ්ගානං පච්චනීකපටිපක්ඛභාවදස්සන තො නීවරණානෙව වුත්තානි. නීවරණානි හි ඣානඞ්ගපච්චනීකානි, තෙසං ඣානඞ්ගානෙව පටිපක්ඛානි විඛංසකානි විඝාතකානීති වුත්තං හොති. තථා හි:– "සමාධි කාමච්ඡන්දස්ස පටිපක්ඛො, පීති බ්‍යාපාදස්ස, විතක්කො ථිනම්ඛස්ස, සුඛං උද්ධච්චකුක්කුච්චස්ස, විචාරො විචිකිච්ඡා යා"ති පිටකෙ වුත්තං, එවමෙත්ථ විවිච්චෙව කාමෙහීති ඉමිනා කාමච්ඡන්ද ස්ස වික්ඛම්භණවිවෙකො වුත්තො හොති, විවිච්චාකුසලෙහි ධම්මෙහීති ඉමිනා පඤ්චන්නම්පි නීවරණානං. අගහිතගහණෙන පන පඨමෙන කාමච්ඡන්දස්ස දුතියෙන සෙසනීවරණානං, තථා පඨමෙන තීසු අකු සලමූලෙසු පඤ්චකාමගුණභෙදවිසයස්ස ලොභස්ස, දුතියෙන ආඝාතව ත්ථුභෙදදිවිසයානං දොසමොහානං, ඔඝාදිසු වා ධම්මෙසු පඨමෙන කා මොඝකාමයොගකාමාසවකාමුපාදාන අභිජ්ඣාකායගන්ථකාමරාග සං යොජනානං, දුතියෙන අවසෙසඔඝයොගාසවඋපාදානගන්ථසංයොජ නානං, පඨමෙනච තණ්හාය තංසම්පයුත්තකානඤ්ච, දුතියෙන අවි ජ්ජාය තංසම්පයුත්තකානඤ්ච, අපි ච පඨමෙන ලොභසම්පයුත්තඅට්ඨ චිත්තුප්පාදානං, දුතියෙන සෙසානං චතුන්නං අකුසලචිත්තුප්පාදානං වික්ඛම්භණවිවෙකො වුත්තො හොතීති වෙදිතබ්බො. අයං තාව "විවි ච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහී"ති එත්ථ අත්ථප්පකාසනා.

එත්තාවතා ච පඨමස්ස ඣානස්ස පහානඞ්ගං දස්සෙත්වා ඉදානි සම්පයොගඞ්ගං දස්සෙන්තො **සවිතක්කං සවිචාරන්ති** ආදිමාහ. තත්ථ විතක්කනං විතක්කො ඌහනන්ති වුත්තං හොති. ස්වායං ආරම්මණෙ චිත්තස්ස අභිනිරොපණලක්ඛණො, ආහනනපරියාහනනරසො, තථාහි– තෙන යොගාවචරො ආරම්මණං විතක්කාහතං විතක්කපරියාහතං ක රොතීති වුච්චති. ආරම්මණෙ චිත්තස්ස ආනයනපච්චුපට්ඨානො. විචර ණං විචාරො අනුසඤ්චරණන්ති වුත්තං හොති. ස්වායං ආරම්මණානුම ජ්ජනලක්ඛණො, තත්ථ සහජාතානුයොජනරසො, චිත්තස්ස අනුප්පබ න්ධනපච්චුපට්ඨානො. සන්තෙපි ච තෙසං කත්ථචි අවිප්පයොගෙ ඔළාරි කට්ඨෙන ඝණ්ටාභිඝාතසද්දො විය චෙතසො පඨමාභිනිපාතො විත ක්කො, සුඛුමට්ඨෙන අනුරාවො විය අනුප්පබන්ධො විචාරො, විපථාරවා වෙත්ථ විතක්කො පරිපථන්දභාවො චිත්තස්ස, ආකාසෙ උප්පතිතුකාමස්ස පක්ඛිනො පක්ඛවික්ඛෙපො විය පදුමාභිමුඛපාතො විය ච ගන්ධානුබඬ චෙතසො භමරස්ස, සන්තවුත්ති විචාරො න අතිපරිපථන්දභාවො චිත්ත ස්ස, ආකාසෙ උප්පතිතස්ස පක්ඛිනො පක්ඛප්පසාරණං විය පරිබ්භමනං විය ච පදුමාභිමුඛපතිතස්ස භමරස්ස පදුමස්ස උපරිභාගෙ සො පන නෙසං විසෙසො පඨමදුතියජ්ඣානෙසු පාකටො හොති. ඉති ඉමිනා ච විතක්කෙන ඉමිනා ච විචාරෙන සහ වත්තති රුක්ඛො විය පුප්පෙන ච ඵලෙන චාති ඉදං ඣානං සවිතක්කං සවිචාරන්ති වුච්චති. විභ ඞ්ගෙ පන "ඉමිනා ච විතක්කෙන ඉමිනා ච විචාරෙන උපෙ තො හොති සමුපෙතො හොතී"ති ආදිනා නයෙන පුග්ගලාධිට්ඨා

නා දෙසනා කතා, අඨෝ පන තත්‍රාපි එවමෙව දට්ඨබ්බා. විවෙ කජනන්ති එළු විවිත්ති විවෙකෝ, නීවරණානං විගමොති අත්ථෝ විවිත්තෙනාති වා විවෙකෝ නීවරණා විවිත්තෝ ඣානසම්පයුත්තධම්මරා සීති අත්ථෝ. තසමා විවෙකා තසමිං වා විවෙකෙ ජාතන්ති විවෙකජං. පීතිසුඛන්ති එළු පීනයතීති පීති, සා සම්පියායනලක්ඛණා, කාවිත්තා පීනනරසා ඵරණරසා වා, ඔදග්‍යපච්චුපට්ඨානා, සුඛනං සුඛං, සුට්ඨු වා ඛාදති ඛණති ච කායචිත්තානාඛාධනන්ති සුඛං, තං සාතලක්ඛණං, සම්පයුත්තානං උපබ්‍රූහණරසං, අනුග්ගහපච්චුපට්ඨානං. සහිපි චෙසං කත්ථවි අවිප්පයොගෙ ඉට්ඨාරම්මණපටිලාභතුට්ඨි පීති, පටිලාභරසානුභවනා සුඛං, යත්ථ පීති තත්ථ සුඛං, යත්ථ සුඛං තත්ථ න නියමතෝ පීති, සඛාර ක්ඛන්ධසඞ්ගහිතා පීති, වෙදනාක්ඛන්ධ සඞ්ගහිතං සුඛං, කන්තාරඛි න්නස්ස වනනතුදක දස්සනසවණෙසු විය පීති, වනච්ඡායාපවෙස උදකපරිභොගෙසු විය සුඛං, තසමිං තසමිං සමයෙ පාඨකභාව තො වෙතං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. අයඤ්ච පීති ඉදඤ්ච සුඛං අස්ස ඣානස්ස අසමිං වා ඣානෙ අත්ථීති ඉදං ඣානං පීති සුඛ න්ති වුච්චති. අථවා පීති ච සුඛඤ්ච පීතිසුඛා ධම්මවිනයාදයෙ විය, විවෙකජං පීතිසුඛමස්ස ඣානස්ස අසමිං වා ඣානෙ අත්ථීති එවං විවෙක ජං පීතිසුඛං. යථෙවඞ්ගි ඣානං එවං පීතිසුඛමෙපඤ්ච විවෙකජමෙව හෝ නි තඤ්චස්ස අත්ථීති. තසමා එකපදෙනෙව විවෙකජං පීතිසුඛන්තිපි වත්තුං යුජ්ජති. විභඞ්ගෙ පන "ඉදං සුඛං ඉමාය පීතියා සහගත"න්ති ආ දිනා නයෙනෙතං වුත්තං, අඨෝ පන තත්‍රාපි එවමෙව දට්ඨබ්බා. පඨ මන්ති ගණනානුපුබ්බතෝ පඨමං, ඉදං පඨමං සම්පජ්ජතීතිපි පඨමං. ප ච්චනීකධම්මෙ ඣාපෙතීති ඣානං, ඉමිනා යොගිනෝ ඣායන්තීති පි ඣානං, පච්චනීකධම්මෙ දහන්ති ගොචරං වා විනෙතනන්තීති අත්ථෝ. ස යං වා තං ඣායති උපනිජ්ඣායතීති ඣානං, තෙනෙව උපනිජ්ඣායනල ක්ඛණන්ති වුච්චති. තදෙතං ආරම්මණූපනිජ්ඣානං ලක්ඛණූපනිජ්ඣා නන්ති දුවිධං හෝති. තත්ථ ආරම්මණූපනිජ්ඣානන්ති සහ උපචාරෙන අට්ඨ සමාපත්තියෝ වුච්චන්ති. කසමා– කසිණාදිආරම්මණූපනිජ්ඣායන තො, ලක්ඛණූපනිජ්ඣානන්ති විපස්සනාමග්ගඵලානි වුච්චන්ති. කසමා– ලක්ඛණූපනිජ්ඣායනතො. එළු හි විපස්සනා අනිච්චලක්ඛණාදිනි උප නිජ්ඣායති, විපස්සනාය උපනිජ්ඣායනකිච්චං පන මග්ගෙන සිජ්ඣතීති මග්ගා ලක්ඛණූපනිජ්ඣානන්ති වුච්චති, ඵලං පන නිරොධස්ස තථල ක්ඛණං උපනිජ්ඣායතීති ලක්ඛණූපනිජ්ඣානන්ති වුච්චති. ඉමසමිං පන තෙ ආරම්මණූපනිජ්ඣානමෙව ඣානන්ති අධිප්පෙතං, එත්ථාහ:– කත මං පන තං ඣානං නාම යං සවිතක්කං සවිචාරං –:පෙ:– පීතිසුඛන්ති එවං. අප්පදෙසං අරහතීති වුච්චති. යථා සඛනෙ සපරිජනොති ආදිසු ඨපෙත්වා ධනඤ්ච පරිජනඤ්ච අඤ්ඤෙ අප්පදෙසාරහා න හොන්ති, එවං ඨපෙත්වා විතක්කාදිධම්මෙ අඤ්ඤං අප්පදෙසාරහං නත්ථි, යථා පන සරථා සපත්ති සෙනාති වුත්තෙ සෙනාඛෙත්තෙසු එව සෙනා සම්මුති, එවම්ධ පඤ්ඤාසු අඛෙත්තෙසු යෙව ඣානසම්මුති වෙදිතබ්බා. කතමෙසු පඤ්ඤාසු, විතක්කෝ විචාරෙ පීති සුඛං චිත්තෙකග්ගතාති එතෙසු. එතානෙව හිස්ස සවිතක්කං සවිචාරන්ති ආදිනා නයෙන අඞ්ගභාවෙන වුත්තානි. අවුත්තත්තා එකඞ්ගතා අඞ්ගං න හොතීති වෙ, තඤ්ච න. කසමා– වුත්ත තත්තා එව සාපිහි විභඞ්ගෙ "ඣානන්ති විතක්කෝ විචාරෙ පීති සුඛං

චිත්තස්සෙකග්ගතා"ති එවං වුත්තා යෙව, තස්මා යථා සවිතක්කං සවිචාරන්ති එවං සවිත්තෙකග්ගතන්ති ඉධ අවුත්තෙපි ඉමිනා විභඞ්ග වචනෙන චිත්තෙකග්ගතාපි අඞ්ගමෙවාති වෙදිතබ්බා. යෙනහි අධිප්පායෙන භගවතා උද්දෙසො කතො සො එවානෙන විභඞ්ගෙපි පකාසිතොති. **උපසම්පජ්ජාති** උපගන්ත්වා පාපුණිත්වාති වුත්තං හොති, උපසම්පාදයිත්වා වා නිපථාදෙත්වාති වුත්තං හොති, විභඞ්ගෙ පන "උපසම්පජ්ජාති පඨමස්ස ඣානස්ස ලාභො පටිලාභො පත්ති සම්පත්ති ඵුසනා සම්ඵුසනා සච්ඡිකිරියා උපසම්පදා"ති වුත්තං. තස්සාපි එවමෙවත්ථො වෙදිතබ්බො. **විහාසින්ති** බොධිමණ්ඩෙ නිසජ්ජසඞ්ඛාතෙන ඉරියාපථවිහාරෙන ඉති වුත්තප්පකාරඣානසමඞ්ගී හුත්වා අත්තභාවස්ස ඉරියනං වුත්තිං පාලනං යපනං යාපනං චාරං විහාරං අභිනිපථාදෙසින්ති අත්ථො, වුත්තං හෙතං විභඞ්ගෙ "විහරතීති ඉරියති වත්තති පාලෙති යපෙති යාපෙති චරති විහරති තෙන වුච්චති විහරති"ති. කිං පන කත්වා භගවා ඉමං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහාසීති. කම්මට්ඨානං භාවෙත්වා, කතරං. ආනාපාණසතිකම්මට්ඨානං. අඤ්ඤෙන තදත්ථිකෙන කිං කාතබ්බන්ති. අඤ්ඤෙනපි එතං වා කම්මට්ඨානං පඨවිකසිණාදීනං වා අඤ්ඤතරං භාවෙතබ්බං. තෙසං භාවනානයො විසුඞ්මග්ගෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. ඉධ පන වුච්චමානෙ අතිභාරියං විනයනිදානං හොති, තස්මා පාළියා අත්ථප්පකාසනමත්තමෙව කරොමාති.

පඨමජ්ඣානකථා නිට්ඨිතා.

විතක්කවිචාරානං වූපසමාති විතක්කස්ස ච විචාරස්ස චාති ඉමෙ ස චින්නං වූපසමා සමතික්කමා, දුතියජ්ඣානක්ඛණෙ අපාතභාවාති වුත්තං හොති. තත්ථ කිඤ්චාපි දුතියජ්ඣානෙ සබ්බෙපි පඨමජ්ඣානධම්මා න සන්ති අඤ්ඤෙ යෙව හි පඨමජ්ඣානෙ ඵස්සාදයො අඤ්ඤෙ ඉධ, ඔළාරිකස්ස පන ඔළාරිකස්ස අඞ්ගස්ස සමතික්කමා පඨමජ්ඣානතො පරෙසං දුතියජ්ඣානාදීනං අධිගමො හොතීති දීපනත්ථං විතක්කවිචාරානං වූපසමාති එවං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. අජ්ඣත්තන්ති ඉධනියකජ්ඣත්තමධිප්පෙතං, විභඞ්ගෙ පන "අජ්ඣත්තං පච්චත්ත"න්ති එත්තකමෙව වුත්තං, යස්මා පන නියකජ්ඣත්තං අධිප්පෙතං, තස්මා අත්තනිජාතං අත්තනො සන්තානෙ නිබ්බත්තන්ති අයමෙත්ථ අත්ථො. **සම්පසාදනන්ති** සම්පසාදනං වුච්චති සඬා, සම්පසාදනයොගතො ඣානම්පි සම්පසාදනං නීලවණ්ණයොගතො නීලවත්ථං විය. යස්මා වා තං ඣානං සම්පසාදනසමන්නාගතත්තා විතක්කවිචාරක්ඛොභවූපසමනෙන චෙතො සම්පසාදයති, තස්මාපි සම්පසාදනන්ති වුත්තං. ඉමස්මිඤ්ච අත්ථවිකප්පෙ සම්පසාදනං චෙතසොති එවං පදසම්බන්ධො වෙදිතබ්බො. පුරිමස්මිං පන අත්ථවිකප්පෙ චෙතසොති එතං එකොදිභාවෙන සඬිං යොජෙතබ්බං. තත්‍රායං අත්ථයොජනා:– එකො උදෙතීති එකොදි විතක්කවිචාරෙහි අනජ්ඣාවිරුළහත්තා අග්ගො සෙට්ඨො හුත්වා උදෙතීති අත්ථො, සෙට්ඨොපි හි ලොකෙ එකොති වුච්චති, විතක්කවිචාරවිරහතො වා එකො අසහායො හුත්වා ඉතිපි වත්තුං වට්ටති, අථවා සම්පයුත්තධම්මෙ උදයතීති උදි උට්ඨාපෙතීති අත්ථො, සෙට්ඨට්ඨෙන එකොච සො උදිචාති එකොදි, සමාධිස්සෙතං අධිවචනං. ඉති ඉමං එකොදිං භා

වෙති වඩ්ඪයතීති ඉදං දුතියජ්ඣානං එකොදිභාවං, සො පනායං එ
කොදි යස්මා චෙතසො න සත්තස්ස න ජීවස්ස, තස්මා එතං චෙතසො
එකොදිභාවන්ති වුත්තං. නනුචායං සඩා පඨමජ්ඣානෙපි අත්ථි, අයඤ්ච
එකොදිනාමකො සමාධි, අථ කස්මා ඉදමෙව සම්පසාදනං චෙතසො
එකොදිභාවඤ්චාති වුත්තන්ති. වුච්චතෙ:– අදුංහි පඨමං ඣානං විත
ක්කවිචාරක්ඛොභෙන ජීවිතරඞ්ගසමාකුලම්ව ජලං න සුප්පසන්නං හො
ති, තස්මා සතියාපි සඩාය සම්පසාදනන්ති න වුත්තං. න සුප්පසන්න
ත්තායෙව චෙන්ස සමාධිපි න සුඨු පාකටො. තස්මා එකොදිභාවන්තිපි
න වුත්තං. ඉමස්මිං පන ඣානෙ විතක්කවිචාරපළිබොධාභාවෙන ලඩො
කාසා බලවති සඩා, බලවසඩාසහාය පටිලාභෙනෙව ච සමාධිපි පාක
ටො, තස්මා ඉදමෙව ච එවං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. විභඞ්ගෙ පන "සම්ප
සාදනන්ති යා සද්ධා සද්දහනා ඔකප්පනා අභිප්පසාදො, චෙතසො එ
කොදිභාවන්ති යා චිත්තස්ස ඨිති –:පෙ:– සම්මාසමාධී"ති එත්තකමෙව
වුත්තං, එවං වුත්තෙන පනෙතෙන සඩිං අයං අත්ථවණ්ණනා යථා න
විරුජ්ඣති අඤ්ඤදත්ථු සංසන්දතිචෙව සමෙති ච එවං වෙදිතබ්බො. අවි
තක්කං අවිචාරන්ති භාවනාය පහිනත්තා එතස්මිං එතස්ස වා විත
ක්කො නත්ථිති අවිතක්කං, ඉමිනාව නයෙන අවිචාරං. විභඞ්ගෙපි වුත්තං
"ඉති අයඤ්ච විතක්කො අයඤ්ච විචාරො සන්තා හොන්ති සම්තා වූප
සන්තා අත්ථඞ්ගතා අඛ්‍යත්ථඞ්ගතා අප්පිතා ව්‍යප්පිතා සොසිතා විසොසි
තා ව්‍යන්තිකතා තෙන වුච්චති අවිතක්කං අවිචාර"න්ති. එත්ථාහ:– නනු
ච විතක්කවිචාරානං වූපසමාති ඉමිනාපි අයමත්ථො සිඩො, අථ කස්මා
පුන වුත්තං අවිතක්කං අවිචාරන්ති. වුච්චතෙ:– එවමෙතං සිඩො වාය
මත්ථො න පනෙතං තදත්ථදීපකං, නනු අවොචුම්හ "ඔළාරිකස්ස පන
ඔළාරිකස්ස අඞ්ගස්ස සමතික්කමා පඨමජ්ඣානතො පරෙසං දුතියජ්ඣා
නාදීනං අධිගමො හොතීති දීපනත්ථං විතක්කවිචාරානං වූපසමාති එවං
වුත්ත"න්ති. අපි ච විතක්කවිචාරානං වූපසමා ඉදං සම්පසාදනං න කි
ලෙසකාලුස්සියස්ස, විතක්කවිචාරානඤ්ච වූපසමා එකොදිභාවං න උප
චාරජ්ඣානම්ව නීවරණප්පහානා, පඨමජ්ඣානම්ව ච අඞ්ගපාතුභාවාති.
එවං සම්පසාදනඑකොදිභාවානං හෙතුපරිදීපකම්දං වචනං. තථා විත
ක්ක විචාරානං වූපසමා ඉදං අවිතක්කං අවිචාරං න තතියචතුත්ථජ්ඣා
නානි විය චක්ඛුවිඤ්ඤාණාදීනි විය ච අභාවාති. එවං අවිතක්ක අවිචාර
භාවස්ස හෙතුපරිදීපකඤ්ච න විතක්කවිචාරාභාවමත්තපරිදීපකං, විත
ක්කවිචාරාභාවමත්තපරිදීපකමෙව පන අවිතක්කං අවිචාරන්ති ඉදං වච
නං, තස්මා පුරිමං වත්වාපි වත්තබ්බමෙවාති. සමාධිජන්ති පඨමජ්ඣාන
සමාධිතො සම්පයුත්තසමාධිතො වා ජාතන්ති අත්ථො, තත්ථ කිඤ්චාපි
පඨමම්පි සම්පයුත්තසමාධිතො ජාතං, අථඛො අයමෙව සමාධිති වත්ත
බ්බතං අරහති, විතක්කවිචාරක්ඛොභවිරහෙන අතිවිය අචලත්තා සුප්ප
සන්නත්තා ච. තස්මා ඉමස්ස වණ්ණභණනත්ථං ඉදමෙව සමාධිජන්ති
වුත්තං. පීතිසුඛන්ති ඉදං වුත්තනයමෙව. දුතියන්ති ගණානුපුබ්බතො
දුතියං, ඉදං දුතියං සමාපජ්ජතීති පි දුතියං, ඣානන්ති එත්ථ පන යථා
පඨමජ්ඣානං විතක්කාදීහි පඤ්චඞ්ගිකං හොති, එවම්දං සම්පසාදාදීහි
චතුරඞ්ගිකන්ති වෙදිතබ්බං. යථාහ:– "ඣානන්ති සම්පසාදො පීති සුඛං

චිත්තස්ස එකග්ගතා"ති. පරියායොයෙව වෙසො, සම්පසාදං පන ඨ පෙත්වා නිප්පරියායෙන තිවඞ්ගිකමෙවෙතං හොති. යථාහ:- "කතමං තස්මිං සමයෙ තිවඞ්ගිකං ඣානං හොති පීති සුඛං චිත්තස්ස එකග්ගතා" ති. සෙසං වුත්තනයමෙවාති.

දුතියජ්ඣානකථා නිට්ඨිතා.

පීතියා ච විරාගාති-එත්ථ වුත්තත්ථා යෙව පීති, විරාගොති තස්සා ජිගුච්ඡනං වා සමතික්කමො වා, උභින්නමන්තරා චසද්දො සම්පිණ්ඩන ත්ථො, සොහි වූපසමං වා සම්පිණ්ඩෙති විතක්කවිචාරවූපසමං වා, තත්ථ යදා වූපසමමෙව සම්පිණ්ඩෙති, තදා පීතියා විරාගා ච කිඤ්ච භියේ‍යා වූප සමාචාති එවං යොජනා වෙදිතබ්බා, ඉමිස්සා ච යොජනාය විරාගො ජිගුච්ඡනත්ථො හොති, තස්මා පීතියා ජිගුච්ඡනා ච වූපසමා චාති අයම ත්ථො දට්ඨබ්බො. යදා පන විතක්කවිචාරවූපසමං සම්පිණ්ඩෙති තදා පීතියා ච විරාගා කිඤ්ච භියේ‍යා විතක්ක විචාරානඤ්ච වූපසමාති එවං යොජනා වෙදිතබ්බා. ඉමිස්සාච යොජනාය විරාගො සමතික්කමනත්ථො හොති, තස්මා පීතියා ච සමතික්කමා විතක්ක විචාරානඤ්ච වූපසමාති අයමත්ථො දට්ඨබ්බො. කාමඤ්චෙතෙ විතක්කවිචාරා දුතියජ්ඣානෙ යෙව වූපසන්තා, ඉමස්ස පන ඣානස්ස මග්ගපරිදීපනත්ථං වණ්ණභණන ත්ථඤ්චෙතං වුත්තං, විතක්කවිචාරානඤ්ච වූපසමාති හි වුත්තෙ ඉදං පඤ්ඤායති නූන විතක්කවිචාරානං වූපසමො මග්ගො ඉමස්ස ඣාන ස්සාති, යථා ච තතියෙ අරියමග්ගෙ අප්පහිනානම්පි සක්කායදිට්ඨාදී නං පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පහානාති එවං වුච්චමානං වණ්ණභණනං හොති තදධිගමාය උස්සුක්කානං උස්සාහජ නනත්ථං එවමෙවං ඉධ අවුපසන්තානම්පි විතක්කවිචාරානං වූපසමො වුච්චමානො වණ්ණභණනං හොති. තෙනායමත්ථො වුත්තො පීතියා ච සමතික්කමා විතක්කවිචාරානඤ්ච වූපසමාති. **උපෙක්ඛකො ච විභා සින්ති**-එත්ථ උපපත්තිතො ඉක්ඛතීති උපෙක්ඛා, සමං පස්ස ති අප ක්ඛපාති තාව හුත්වා පස්සතීති අත්ථො, තාය විසදාය විපුලාය ථාම ගතාය සමන්නාගතත්තා තතියජ්ඣානසමඞ්ගී උපෙක්ඛකොති වුච්ච ති. උපෙක්ඛා පන දසවිධා හොති- ඡළඞ්ගුපෙක්ඛා බ්‍රහ්මවිහාරුපෙ ක්ඛා බොජ්ඣඞ්ගුපෙක්ඛා විරියුපෙක්ඛා සඞ්ඛාරුපෙක්ඛා වෙදනුපෙ ක්ඛා විපස්සනුපෙක්ඛා තත්‍රමජ්ඣත්තුපෙක්ඛා ඣානුපෙක්ඛා පාරිසුඩිඋ පෙක්ඛාති. එවමයං දසවිධාපි තත්ථ තත්ථ ආගතනයතො භූමිපුග්ගල චිත්තාරම්මණතො ඛන්ධසඞ්ගහ එකක්ඛණ කුසලත්තිකසඞ්ඛෙපවසෙන ච අත්ථසාලිනියා ධම්මසඞ්ගහට්ඨකථාය වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බා. ඉධ පන වුච්චමානා විනයනීදානං අතිභාරියං කරොතීති න වුත්තා, ලක්ඛ ණාදිතො පන ඉධ අධිප්පෙතුපෙක්ඛා මජ්ඣත්තලක්ඛණා අනාභොගර සා අබ්‍යාපාර පච්චුපට්ඨානා පීතිවිරාගපදට්ඨානාති. එත්ථාහ:- නනු චායං අත්ථතො තත්‍රමජ්ඣත්තුපෙක්ඛාව හොති, සා ච පඨමදුතියජ්ඣානෙසුපි අත්ථි, තස්මා තත්‍රාපි උපෙක්ඛකො ච විභාසින්ති එවමයං වත්තබ්බා සියා, සා කස්මාන වුත්තාති. අපරිව්‍යත්තකිච්චතො, අපරිව්‍යත්තං හි තස්සාපි තත්ථ කිච්චං විතක්කාදීහි අභිභූතත්තා, ඉධ පනායං විතක්කවිචාර, පීතීහි අනභිභූතත්තා උක්ඛිත්තසීරා විය හුත්වා පරිව්‍යත්තකිච්චා ජාතා

තසමා වුත්තනයේනි. නිට්ඨිතා උපෙක්ඛකෝ ච විහාසීනති එතස්ස සම්බන්ධෝ අත්ථවණ්ණනා.

ඉදානි **සතෝ ච සම්පජානෝති**-එත්ථ සරතීති සතෝ, සම්පජානාතීති සම්පජානෝ, පුග්ගලෝ සති ච සම්පජඤ්ඤඤ්ච වුත්තං, තත්ථ සරණලක්ඛණා සති අපිලාපනරසා ආරක්ඛපච්චුපට්ඨානා, අසම්මෝහලක්ඛණං සම්පජඤ්ඤං තීරණරසං පවිචයපච්චුපට්ඨානං. තත්ථ කිඤ්චාපි ඉදං සතිසම්පජඤ්ඤං පුරිමජ්ඣානෙසු පි අත්ථි, මුට්ඨස්සතිස්ස හි අසම්පජඤ්ඤස්ස උපචාරජ්ඣානමත්තමපි න සම්පජ්ජති, පගෙව අප්පනා, ඔළාරිකත්තා පන තෙසං ඣානානං භූමියං විය පුරිසස්ස චිත්තස්ස ගති සුඛා හොති, අපරිව්‍යත්තං තත්ථ සතිසම්පජඤ්ඤකිච්චං, ඔළාරිකඞ්ගප්පහානෙන පන සුඛුමත්තා ඉමස්ස ඣානස්ස පුරිසස්ස ඛුරධාරායං විය සතිසම්පජඤ්ඤකිච්චපරිගණ්හිතා යෙව චිත්තස්ස ගති ඉච්ඡිතබ්බාති ඉධෙව වුත්තං, කිඤ්චාපි භීයෝ-යථාපි ධෙනූපගෝ වච්ඡං ධෙනුතෝ අපනීතෝ අරක්ඛියමානෝ පුනදෙව ධෙනුං උපගච්ඡති, එවම්දං තතියජ්ඣානසුඛං පීතිතෝ අපනීතං සතිඅසම්පජඤ්ඤාරක්ඛෙන අරක්ඛියමානං පුනදෙව පීතිං උපගච්ඡෙය්‍ය පීතිසම්පයුත්තමෙව සියා, සුඛෙ වාපි සතිතා රජ්ජනති, ඉදං ච අතිමධුරං සුඛං තතෝ පරං සුඛාභාවා, සතිසම්පජඤ්ඤානුභාවෙන පනෙත්ථ සුඛෙ අසාරජ්ජනා හොති නෝ අඤ්ඤථාති ඉමමපි අත්ථවිසෙසං දස්සෙතුං ඉදං ඉධෙව වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. ඉදානි **සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙසීති** එත්ථ කිඤ්චාපි තතියජ්ඣාන සමඞ්ගිනෝ සුඛපටිසංවෙදනාහොගෝ නත්ථි, එවං සන්තෙපි යසමා තස්ස නාමකායෙන සම්පයුත්තං සුඛං යං වා තං නාමකායසම්පයුත්තං සුඛං, තං භූමට්ඨානෙනස්ස යසමා අභිපඤ්ඤත්තෙන රූපෙන රූපකායෝ ථූලෝ, යස්ස ථූලත්තා ඣානා වුට්ඨිතොපි සුඛං පටිසංවෙදෙය්‍ය, තසමා එතම්පි දස්සෙතුං "සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙසී"තිආහ. ඉදානි **යං තං අරියා ආචික්ඛන්ති උපෙක්ඛකෝ සතිමා සුඛවිහාරී**-ති එත්ථ යං ඣානහෙතු යං ඣානකාරණා තං තතියජ්ඣානසමඞ්ගිපුග්ගලං බුද්ධාදයෝ අරියා ආචික්ඛන්ති දෙසෙන්ති පඤ්ඤපෙන්ති පට්ඨපෙන්ති විවරන්ති විභජන්ති උත්තානීකරොන්ති පකාසෙන්ති පසංසන්තීති අත්ථපදා යොජනා වෙදිතබ්බා. කසමා පන තං තෙ එවං පසංසන්තීති. පසංසාරහතෝ, අයං හි යසමා අතිමධුරසුඛෙ සුඛපාරිපන්ථෙපි තතියජ්ඣානෙ උපෙක්ඛකෝ න තත්ථ සුඛාභිසඞ්ගෙන ආකඞ්ඛති, යථා ච පීති න උප්පජ්ජති, එවං උපඛිතසතිතාය සතිමා, යසමා ච අරියකන්තං අරියජනසෙවිතමෙවං අසඞ්කිලිට්ඨසුඛං නාම කායෙන පටිසංවෙදෙති, තසමා පසංසාරහෝ, ඉති පසංසාරහතෝ නං අරියා තෙ එවං පසංසාහෙතුභූතෙ ගුණෙ පකාසෙන්තා "උපෙක්ඛකෝ සතිමා සුඛවිහාරී"ති එවං පසංසන්තීති වෙදිතබ්බං. **තතියන්ති** ගණනානුපුබ්බතෝ තතියං, ඉදං තතියං සමාපජ්ජතීති පි තතියං. **ඣානන්ති** එත්ථ ච යථා දුතියං සම්පයාදීහි චතූරඞ්ගිකං එවම්දං උපෙක්ඛාදීහි පඤ්චඞ්ගිකං, යථාහ:- "ඣානන්ති උපෙක්ඛා සතිසම්පජඤ්ඤං සුඛං චිත්තස්ස එකග්ගතා"ති. පරියායොයෙව, වෙසොව උපෙක්ඛාසතිසම්පජඤ්ඤානි පන ඨපෙත්වා නිප්පරියායෙන දුවඞ්ගිකමෙව තං හොති, යථාහ:-

"කතමං තස්මිං සමයෙ දුවඞ්ගිකං ඣානං හොති, සුඛං චිත්තස්සෙකග්ග තා"ති. සෙසං වුත්තනයමෙවාති.

තතියජ්ඣානකථා නිට්ඨිතා.

සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානාති කායිකසුඛස්ස ච කායි කදුක්ඛස්ස ච පහානා. **පුබ්බෙවාති** තස්ස්ව ඛො පුබ්බෙව න චතුත්ථ ජ්ඣානක්ඛණෙ, **සොමනස්සදොමනස්සානං අත්ථගමාති** චෙතසිකසුඛ ස්ස ච චෙතසිකදුක්ඛස්සචාති ඉමෙසම්පි චින්නං පුබ්බෙ යෙව අත්ථගමා පහානා ඉච්චෙව වුත්තං හොති. කදා පන නෙසං පහානං හොති. චතු න්නං ඣානානං උපචාරක්ඛණෙ, සොමනස්සං හි චතුත්ථස්ස ඣානස්ස උපචාරක්ඛණෙ යෙව පහියති, දුක්ඛදොමනස්සසුඛානි පඨමදුතියතති යානං උපචාරක්ඛණෙසු. එවමෙතෙසං පහානක්කමෙන අවුත්තානං ඉන්ද්‍රියවිභඞ්ගෙ පන ඉන්ද්‍රියානං උද්දෙසක්කමෙනෙව ඉධාපි වුත්තානං සුඛදුක්ඛසොමනස්සදොමනස්සානං පහානං වෙදිතබ්බං. යදි පනෙතානි තස්ස තස්ස ඣානස්සුපචාරක්ඛණෙ යෙව පහියන්ති, අථ කස්මා "කත්ථ චු ප්පන්නං දුක්ඛින්ද්‍රියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති, ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිච්චෙ ව කාමෙහි –:පෙ:– පඨම ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, එත්ථුප්පන්නං දුක්ඛි න්ද්‍රියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති. කත්ථ චුප්පන්නං දොමනස්සින්ද්‍රියං සුඛින්ද්‍රි යං සොමනස්සින්ද්‍රියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති, ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සුඛ ස්ස ච පහානා –:පෙ:– චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, එත්ථුප්පන්නං සොමනස්සින්ද්‍රියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣතී"ති එවං ඣානෙස්වෙව නිරො ධො වුත්තොති. අතිසයනිරොධත්තා, අතිසයනිරොධො හි නෙසං පඨ මජ්ඣානාදිසු න, නිරොධො යෙව පන උපචාරක්ඛණෙ නාතිසයනිරො ධො, තථා හි නානාවජ්ජනෙ පඨමජ්ඣානූපචාරෙ නිරුඬස්සාපි දුක්ඛින්ද්‍රි යස්ස ඩංසමකසාදිසම්ඵස්සෙන වා විසමාසනූපතාපෙන වා සියා උප්ප ත්ති නත්වෙව අන්තො අප්පණාය, උපචාරෙ වා නිරුඬම්පෙතං න සුඛ්ඨු නිරුඬං හොති, පටිපක්ඛෙන අවිහතත්තා. අන්තො අප්පණායං පන පීතිඵරණෙන සබ්බො කායො සුඛොක්කන්තො හොති, සුඛොක්කන්ත කායස්ස ච සුඛ්ඨු නිරුඬං හොති දුක්ඛින්ද්‍රියං, පටිපක්ඛෙන විහතත්තා නා නාවජ්ජනෙ එව ච දුතියජ්ඣානූපචාරෙ පහිනස්සපි දොමනස්සින්ද්‍රියස්ස, යස්මා එතං විතක්කවිචාරප්පච්චයෙපි කායකිලමථෙ චිත්තුපඝාතෙ ච සති උප්පජ්ජති, විතක්කවිචාරාභාවෙ ච නෙව උප්පජ්ජති. යත්ථ පන උප්පජ්ජති, තත්ථ විතක්කවිචාරා භාවෙ, අප්පහිනා එව ච දුතියජ්ඣානූප චාරෙ විතක්කවිචාරාති. තත්ථස්ස සියා උප්පත්ති අප්පහිනපච්චයත්තා, න ත්වෙව දුතියජ්ඣානෙ පහිනපච්චයත්තා, තථා තතියජ්ඣානූපචාරෙ පහිනස්සාපි සුඛින්ද්‍රියස්ස පීතිසමුට්ඨානපණ්ණිතරූපජුටකායස්ස සියා උප්ප ත්ති, නත්වෙව තතියජ්ඣානෙ, තතියජ්ඣානෙ හි සුඛස්ස පච්චයභූතා පීති සබ්බසො නිරුඬාති, තථා චතුත්ථජ්ඣානූපචාරෙ පහිනස්සාපි සො මනස්සින්ද්‍රියස්ස ආසන්නත්තා අප්පණාප්පත්තාය උපෙඛාය අභාවෙන සම්මා අනතික්කන්තත්තා ච සියා උප්පත්ති, නත්වෙව චතුත්ථජ්ඣානෙ, තස්මා එවව "එත්ථුප්පන්නං දුක්ඛින්ද්‍රියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣතී"ති තත්ථ තත්ථ අපරිසෙසග්ගහණං කතන්ති. එත්ථාහ:– අථෙවං තස්ස තස්ස ඣාන ස්සුපචාරෙ පහිනාපි එතා වෙදනා ඉධ කස්මා සමාහරිති, සුඛග්ගහණ ත්ථං. යාහි අයං අදුක්ඛමසුඛන්ති එත්ථ අදුක්ඛමසුඛාවෙදනා වුත්තා,

සා සුඛුමා අතිදුවිඤ්ඤෙය්‍යා න සක්කා සුඛෙන ගහෙතුං, තස්මා යථා නාම දුට්ඨස්ස යථා වා තථා වා උපසඞ්කමිත්වා ගහෙතුං අසක්කුනෙය්‍යස්ස ගොනස්ස ගහණත්ථං ගොපො එකස්මිං වජෙ සබ්බා ගාවො සමාහරති, අථෙකෙකං නීහරන්තො පටිපාටියා ආගතං අයං සො ගණ්හාථ නන්ති තම්පි ගාහාපයති, එවමෙවං භගවා සුඛගහණත්ථං සබ්බා එතා සමාහරි. එවං හි සමාහටා එතා දස්සෙත්වා යං නෙව සුඛං න දුක්ඛං න සොමනස්සං න දොමනස්සං; අයං අදුක්ඛමසුඛා වෙදනාති සක්කා හොති එසා ගහායිතුං: අපිච අදුක්ඛමසුඛාය චෙතො විමුත්තියා පච්චයදස්සනත්ථං චාපි එතා වුත්තාති වෙදිතබ්බා. සුක්ඛප්පහානාදයො හි තස්ස පච්චයා. යථාහ:–"චත්තාරො ඛො ආවුසො පච්චයා අදුක්ඛමසුඛාය චෙතො විමුත්තියා සමාපත්තියා, ඉධාවුසො භික්ඛු සුඛස්ස ච පහානා –:පෙ:– චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉමෙ ඛො ආවුසො චත්තාරො පච්චයා අදුක්ඛමසුඛාය චෙතොවිමුත්තියා සමාපත්තියා"ති. යථා වා අඤ්ඤත්ථ පහිනාපි සක්කායදිඝිආදයො තතියමග්ගස්ස වණ්ණභණනත්ථං තත්ථ පහිනාති වුත්තා, එවං වණ්ණභණනත්ථම්පෙතස්ස ඣානස්සෙතා ඉධ වුත්තාති වෙදිතබ්බා. පච්චයඝාතෙන වා එත්ථ රාගදොසානං අතිදූරභාවං දස්සෙතුම්පෙතා වුත්තාති වෙදිතබ්බා. එතාසු හි සුඛං සොමනස්සස්ස පච්චයො, සොමනස්සං රාගස්ස, දුක්ඛං දොමනස්සස්ස පච්චයො, දොමනස්සං දොසස්ස, සුඛාදිඝාතෙන ච තෙ සප්පච්චයා රාගදොසා හතාති අතිදූරෙ හොන්තීති. **අදුක්ඛමසුඛන්ති** දුක්ඛාභාවෙන අදුක්ඛං, සුඛාභාවෙන අසුඛං. එතෙනෙත්ථ දුක්ඛසුඛපටිපක්ඛභූතං තතියවෙදනං දීපෙති, න දුක්ඛසුඛාභාවමත්තං. තතියවෙදනා නාම අදුක්ඛා අසුඛා උපෙක්ඛාතිපි වුච්චති. සා ඉට්ඨානිට්ඨවිපරීතානුභවනලක්ඛණා, මජ්ඣත්තරසා අවිභූතපච්චපට්ඨානා සුඛනිරොධපදට්ඨානාති වෙදිතබ්බා. **උපෙක්ඛාසතිපාරිසුඩින්ති**–උපෙක්ඛාය ජනිතසතිපාරිසුඩිං, ඉමස්මිං හි ඣානෙ සුපරිසුඩා සති, යා ච තස්සා සතියා පාරිසුද්ධි, සා උපෙක්ඛාය කතා න අඤ්ඤෙන, තස්මා එතං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුඩිති වුච්චති. විභඞ්ගෙපි වුත්තං:– "අයං සති ඉමාය උපෙක්ඛාය විසදා හොති පරිසුඩා පරියොදාතා, තෙන වුච්චති උපෙක්ඛාසතිපාරිසුඩී"ති. යාය ච උපෙක්ඛාය එත්ථ සතියා පාරිසුඩි හොති, සා අත්ථතො තත්‍රමජ්ඣත්තතාති වෙදිතබ්බා. න කෙවලඤ්චත්ථ තාය සතියෙව පරිසුඩා, අපිච ඛො සබ්බෙපි සම්පයුත්තධම්මා, සතිසීසෙන පන දෙසනා වුත්තා. තත්ථ කිඤ්චාපි අයං උපෙක්ඛා හෙට්ඨාපි තීසු ඣානෙසු විජ්ජති, යථා පන දිවා සුරියප්පභාභිභවා සොම්මභාවෙන ච අත්තනො උපකාරත්තෙන වා සභාගාය රත්තියා අලාභා දිවා විජ්ජමානාපි චන්දලෙඛා අපරිසුඩා හොති අපරියොදාතා, එවමයම්පි තත්‍රමජ්ඣත්තුපෙක්ඛාචන්දලෙඛා විතක්කාදිපච්චනිකධම්මතෙජාභිභවා සභාගාය ච උපෙක්ඛාවෙදනාරත්තියා අලාභා විජ්ජමානාපි පීඨමාදිඣානහෙදෙ අපරිසුඩා හොති. තස්සා ච අපරිසුඩාය දිවා අපරිසුඩචන්දලෙඛාය පභාවිය සහජාතාපි සතිආදයො අපරිසුඩාව හොන්ති, තස්මා තෙසු එකම්පි උපෙක්ඛාසතිපාරිසුඩීති න වුත්තං, ඉධ පන විතක්කාදි පච්චනිකධම්මතෙජාභිභවාභාවා සභාගාය ච උපෙක්ඛාවෙදනාරත්තියා පටිලාභා අයං තත්‍රමජ්ඣත්තුපෙක්ඛාචන්දලෙඛා අතිවිය පරිසුඩා, තස්සා පරිසුඩත්තා පරිසුඩචන්දලෙඛාය පභා විය සහජාතාපි සතිආදයො පරිසුඩා හොන්ති පරියොදාතා, තස්මා ඉදමෙව උපෙක්ඛා

සතිපාරිසුඬිනති වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. චතුත්ථන්ති ගණනානුපුබ්බතො චතුත්ථං, ඉදං චතුත්ථං සමාපජ්ජතීති පි චතුත්ථං, ඣානන්ති එත්ථ යථා තතියං උපෙක්ඛාදීහි පඤ්චඞ්ගිකං, එවම්දං උපෙක්ඛාදීහි තිවඞ්ගිකං, යථාහ:– "ඣානන්ති උපෙක්ඛා සති චිත්තස්සෙකග්ගතා"ති. පරියායො එව වෙසො, ඨපෙත්වා පන සතිං උපෙක්ඛාවෙදනමෙව ගහෙත්වා නිප්පරියායෙන දුවඞ්ගිකමෙවෙතං හොති. යථාහ:– "කකමං තස්මිං සමයෙ දුවඞ්ගිකං ඣානං හොති, උපෙක්ඛා චිත්තස්සෙකග්ගතා"ති. සෙසං වුත්තනයමෙවාති.

චතුත්ථජ්ඣානකථා නිඝිතා.

ඉති ඉමානි චත්තාරි ඣානානි කෙසඤ්චි චිත්තෙකග්ගතත්ථානි හොන්ති, කෙසඤ්චි විපස්සනාපාදකානි, කෙසඤ්චි අභිඤ්ඤාපාදකානි, කෙසඤ්චි නිරොධපාදකානි, කෙසඤ්චි භවොක්කමනත්ථානි. තත්ථ ඛීණාසවානං චිත්තෙකග්ගතත්ථානි හොන්ති, තෙ හි සමාපජ්ජිත්වා එකග්ගචිත්තා සුඛං දිවසං විහරිස්සාම ඉච්චෙවං කසිණපරිකම්මං කත්වා අට්ඨසමාපත්තියො නිබ්බත්තෙන්ති, සෙඛපුථුජ්ජනානං සමාපත්තිතො වුට්ඨාය සමාහිතෙන චිත්තෙන විපස්සිස්සාමාති නිබ්බත්තෙන්තානං විපස්සනාපාදකානි හොන්ති. යෙ පන අට්ඨසමාපත්තියො නිබ්බත්තෙත්වා අභිඤ්ඤාපාදකං ඣානං සමාපජ්ජිත්වා සමාපත්තිතො වුට්ඨාය "එකොපි හුත්වා බහුධා හොතී"ති වුත්තනයා අභිඤ්ඤායො පත්ථෙන්තා නිබ්බත්තෙන්ති, තෙසං අභිඤ්ඤාපාදකානි හොන්ති. යෙ පන අට්ඨ සමාපත්තියො නිබ්බත්තෙත්වා නිරොධසමාපත්තිං සමාපජ්ජිත්වා සත්තාහං අචිත්තකා හුත්වා දිට්ඨෙව ධම්මෙ නිරොධං නිබ්බානං පත්වා සුඛං විහරිස්සාමාති නිබ්බත්තෙන්ති, තෙසං නිරොධපාදකානි හොන්ති, යෙ පන අට්ඨ සමාපත්තියො නිබ්බත්තෙත්වා අපරිහීනජ්ඣානා බ්‍රහ්මලොකෙ උපපජ්ජිස්සාමාති නිබ්බත්තෙන්ති, තෙසං භවොක්කමනත්ථානි හොන්ති, භගවතා පනිදං චතුත්ථජ්ඣානං බොධිරුක්ඛමූලෙ නිබ්බත්තිතං, තං තස්ස විපස්සනාපාදකඤ්චෙව අහොසි අභිඤ්ඤාපාදකඤ්ච නිරොධපාදකඤ්ච සබ්බකිච්චසාධකඤ්ච සබ්බලොකියලොකුත්තරගුණදායකන්ති වෙදිතබ්බං.

යෙසඤ්ච ගුණානං දායකං අහොසි, තෙසං එකදෙසං දස්සෙන්තො **සො එවං සමාහිතෙ** චිත්තෙති ආදිමාහ. තත්ථ **සොති** සො අහං. **එවන්ති** චතුත්ථජ්ඣානක්කමනිදස්සනමෙතං, ඉමිනාක්කමෙන චතුත්ථජ්ඣානං පටිලභිත්වාති වුත්තං හොති. **සමාහිතෙති** ඉමිනා චතුත්ථජ්ඣානසමාධිනා සමාහිතෙ. **පරිසුඬෙති** ආදිසු පන උපෙක්ඛාසතිපාරිසුඬිභාවෙන පරිසුඬෙ. පරිසුඬත්තායෙව **පරියොදාතෙ**, පභස්සරෙති වුත්තං හොති. සුඛාදීනං පච්චයානං ඝාතෙන විහතරාගාදිඅඞ්ගණත්තා **අනඞ්ගණෙ**. අනඞ්ගණත්තා යෙව ච **විගතුපක්කිලෙසෙ**, අඞ්ගණෙන හි චිත්තං උපක්කිලිස්සති. සුභාවිතත්තා **මුදුභූතෙ**, වසීභාවප්පත්තෙති වුත්තං හොති. වසෙ වත්තමානං හි චිත්තං මුදුති වුච්චති. මුදුත්තා එවච **කම්මනියෙ**, කම්මක්ඛමෙ කම්මයොග්ගෙති වුත්තං හොති. මුදුහි චිත්තං කම්මනියං හොති සුධන්තම්ව සුවණ්ණං, තදුභයම්පි ච සුභාවිතත්තා එව. යථාහ:– "නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යං එවං භාවිතං

බහුලීකතං මුදුඤ්ච හොති කම්මනියඤ්ච, යථයිදං භික්ඛවෙ චිත්ත"නති. එතෙසු පරිසුඛතාදිසු ඨිතත්තා ඨිතං. ඨිතත්තා යෙව **ආනෙඤ්ජප්පත්තං** අවලෙ නිරිඤ්ජනෙති වුත්තං හොති. මුදුකම්මඤ්ඤභාවෙන වා අත්ත නො වසෙ ඨිතත්තා ඨිතෙ, සඛාදීහි පරිගහිතත්තා ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ. සඛාපරිගහිතං හි චිත්තං අස්සඛියෙන න ඉඤ්ජති, විරියපරිගහිතං කොසජ්ජෙන න ඉඤ්ජති, සතිපරිගහිතං පමාදෙන න ඉඤ්ජති, සමාධි පරිගහිතං උඛවෙවන න ඉඤ්ජති, පඤ්ඤාපරිගහිතං අවිජ්ජාය න ඉඤ්ජති, ඔභාසගතං කිලෙසඛකාරෙන න ඉඤ්ජති. ඉමෙහි ඡහි ඛමෙහි පරිගහිතං ආනෙඤ්ජප්පත්තං චිත්තං හොති. එවං අථඛ්ඛසමන්නා ගතං චිත්තං අභිනීහාරඛමං හොති **අභිඤ්ඤාසච්ඡිකරණීයානං** ධ ම්මානං අභිඤ්ඤාසච්ඡිකිරියාය. අපරො නයොඃ– චතුත්ථජ්ඣානසමාධි නා සමාහිතෙ, නීවරණදූරීභාවෙන පරිසුඛෙ, චිතඛකාදිසමතික්කමෙන පරියොදාතෙ, ඣානපටිලාභපච්චයානං පාපකානං ඉච්ඡාවචරානං අභා වෙන අනඛණෙ, අභිජ්ඣාදීනං චිත්තුපකකිලෙසානං විගමෙන විගතූ පකකිලෙසෙ, උභයම්පෙතං අනඛණ වඤ්ඣුත්තානුසාරෙන වෙදිත බ්බං. වසිප්පත්තියා මුදුභූතෙ, ඉද්ධිපාදකභාවූපගමෙන කම්මනියෙ, භාව නාපාරිපූරියා පණීතභාවූපගමෙන ඨිතෙ ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ, යථා අ නෙඤභාවං ආනෙඤ්ජප්පත්තං හොති එවං ඨිතෙති අත්ථො. එවම්පි අථඛ්ඛසමන්නාගතං චිත්තං අභිනීහාරඛමං හොති **අභිඤ්ඤාසච්ඡිකරණීයානං** ධම්මානං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකිරියාය, පාදකං පදට්ඨානභූතන්ති අත්ථො. **පුබ්බෙ නිවාසානුස්සතිඤාණාදීනි** එවං අභිඤ්ඤාපාදකෙ ජ තෙ එතස්මිං චිත්තෙ පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිමිහි යං ඤාණං තදත්ථාය. තත්ථ පුබ්බෙ නිවාසොති පුබ්බෙ අතීතජාතිසු නිවුත්ථඛන්ධා, නිවුත්ථානි අඛ්ඛාවුත්ථා අනුභූතා, අත්තනො සන්තානෙ උපපජ්ජිත්වා නිරුද්ධා, නිවු ත්ථඛම්මා වා නිවුත්ථානි ගොචරනිවාසෙන නිවුත්ථා, අත්තනො විඤ්ඤා ණෙන විඤ්ඤාතා පරිච්ඡින්නා පරවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤාතාපි වා ඛන්ධාවටු මකානුස්සරණාදිසු, පුබ්බෙනිවාසානුස්සතීති යාය සතියා පුබ්බෙනිවා සං අනුස්සරති සා පුබ්බෙනිවාසානුස්සති, ඤාණන්ති තාය සතියා සම්ප යුත්තං ඤාණං, එව මිමස්ස පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤාණස්ස අත්ථාය පු බ්බෙනිවාසානුස්සතිඤාණාය, එතස්ස ඤාණස්ස අධිගමාය පත්තියාති වුත්තං හොති. අභිනින්නාමෙතීති අභිනීහරි. **සොති** සො අහං. **අ නෙකවිධිනා**නන්ති අනෙකවිධං, අනෙකෙහි වා පකාරෙහි පවත්තිතං ඝ, වණ්ණිත්තන්ති අත්ථො. **පුබ්බෙනිවාසං**නන්ති සමනන්තරාතීතං භවං ආදිං කත්වා තත්ථ තත්ථ නිවුත්ථඛන්ධානං, **අනුස්සරාමී**ති එකම්පි ජාතිං පෙපි ජාතියොති එවං ජාතිපටිපාටියා අනුගන්ත්වා අනුගන්ත්වා සරාමි, අනුදෙව වා සරාමි, චිත්තෙ අභිනින්නාමිතමත්තෙ එව සරාමීති දස්සෙති. පූරිත පාරමීනං හි මහාපුරිසානං පරිකම්මකරණං නත්ථි, තෙන තෙ චිත්තං අභිනින්නාමෙත්වා ව සරන්ති. ආදිකම්මිකකුලපුත්තා පන පරිකම්මං කත්වා ව සරන්ති, තස්මා තෙසං වසෙන පරිකම්මං වත්තබ්බං සියා තම්පන වුච්චමානං අනිහාරියං විනයනිද්දනං කරොති, තස්මා තං න වදාම. අත්ථකෙහි පන විසුඛිමග්ගෙ වුත්තනයෙන ගහෙතබ්බං. ඉධ පන පාළි මෙව වණ්ණයිස්සාම.

සෙය්‍යථිදන්ති ආරඩ්ප්පකාරදස්සනත්ථේ නිපාතො. තෙනෙ ව යවායං පුබ්බනිවාසො ආරඩ්ඩො, තස්ස පකාරප්පභෙදං දස්සෙ න්තො **එකම්පි ජාතින්ති** ආදිමාහ. තත්ථ **එකම්පි ජාතින්ති** එකම්පි පටිසන්ධිමූලං චුතිපරියොසානං එකභවපරියාපන්නං ඛන්ධසන්තානං, එස නයො **වෙපි ජාතයොති** ආදීසු. **අනෙකෙපි සංවට්ටකප්පෙති** ආදිසු පන පරිහායමානො කප්පො සංවට්ටකප්පො, වඩ්ඪමානො කප්පො විව ට්ටකප්පොති වෙදිතබ්බො. තත්ථ ච සංවට්ටෙන සංවට්ටට්ඨායි ගහිතො හොති තං මූලකත්තා, විවට්ටෙන ච විවට්ටට්ඨායි. එවං හි සති යානි තානි "චත්තාරිමානි භික්ඛවෙ කප්පස්ස අසඞ්ඛෙය්‍යානි, කතමානි චත්තා රි සංවට්ටො සංවට්ටට්ඨායි විවට්ටො විවට්ටට්ඨායී"ති වුත්තානි, තානි සබ්බානි පරිග්ගහිතානි හොන්ති. තත්ථ තයො සංවට්ටා තෙජොසංව ට්ටො ආපොසංවට්ටො වායොසංවට්ටොති. තිස්සො සංවට්ටසීමා ආභ ස්සරා සුභකිණ්ඝා වෙහප්ඵලාති, යදා කප්පො තෙජෙන සංවට්ටති, ආභ ස්සරතො හෙට්ඨා අග්ගිනා ඩය්හති. යදා උදකෙන සංවට්ටති, සුභකිණ්ඝ තො හෙට්ඨා උදකෙන විලීයති, යදා වාතෙන සංවට්ටති, වෙහප්ඵලතො හෙට්ඨා වාතෙන විඛංසීයති. විත්ථාරතො පන සදාපි එකං බුඩ්ඛෙත්තං විනස්සති, බුඩ්ඛෙත්තං නාම තිවිධං හොති ජාතික්ඛෙත්තං ආණක්ඛෙ ත්තං විසයක්ඛෙත්තඤ්ච. තත්ථ ජාතික්ඛෙත්තං දසසහස්සචක්කවාළපරි යන්තං හොති, යං තථාගතස්ස පටිසන්ධිආදිසු කම්පති. ආණක්ඛෙත්තං කොටිසතසහස්සචක්කවාළපරියන්තං හොති, යත්ථ රතනපරිත්තං ඛන්ධපරිත්තං ධජග්ගපරිත්තං ආටානාටියපරිත්තං මොරපරිත්තන්ති ඉමෙසං පරිත්තානං ආනුභාවො පවත්තති. විසයක්ඛෙත්තං පන අන න්තමපරිමාණං යං "යාවතා වා පන ආකඞ්ඛෙය්‍යා"ති වුත්තං, යත්ථ යං යං ආකඞ්ඛති තං තං අනුස්සරති. එවමෙතෙසු තීසු බුඩ්ඛෙත්තෙසු එකං ආණක්ඛෙත්තං විනස්සති, තස්මිං පන විනස්සන්තෙ ජාති ක්ඛෙත්තං විනට්ඨමෙව හොති, විනස්සන්තඤ්ච එකතොව විනස්ස ති, සණ්ඨහන්තඤ්ච එකතොව සණ්ඨහති. තස්ස විනාසො ච සණ්ඨ හනඤ්ච විසුඩ්ඪිමග්ගෙ වුත්තං, අත්ථිකෙහි තතො ගහෙතබ්බං. යෙ පන තෙ සංවට්ටවිවට්ටා වුත්තා, එතෙසු භගවා බොධිමණ්ඩෙ සම්මා සම්බොධිං අභිසම්බුජ්ඣනත්ථාය නිසින්නො අනෙකෙපි සංවට්ටකප්පෙ අනෙකෙපි විවට්ටකප්පෙ අනෙකෙපි සංවට්ටවිවට්ටකප්පෙ සරි. කථං:– **අමුත්‍රාසින්ති** ආදිනා නයෙන. තත්ථ **අමුත්‍රාසින්ති** අමුම්හි සංවට්ට කප්පෙ අහං අමුම්හිභවෙ වා යොනියා වා ගතියා වා විඤ්ඤාණ්ඨිතියා වා සත්තාවාසෙ වා සත්තනිකායෙ වා අහොසිං. **එවං නාමොති** වෙ ස්සන්තරො වා ජෙතිපාලො වා, **එවං ගොත්තොති** භග්ගවො වා ගො තමො වා, **එවං වණ්ණොති** ඔදාතො වා සාමො වා, **එවමාහාරොති** සාලිමංසොදනාහාරො වා පවත්තඵලභොජනො වා, **එවං සුඛදුක්ඛ පටිසංවෙදීති** අනෙකප්පකාරෙන කායිකචෙතසිකානං සාම්සනිරා මිසාදිප්පභෙදානං වා සුඛදුක්ඛානං පටිසංවෙදි. **එවමායුපරියන්තො ති** එවං වස්සසතපරමායුපරියන්තො වා චතුරාසීතිකප්පසහස්සපරමායු පරියන්තො. **සො තතො චුතො** අමුත්‍ර උප්පාදින්ති සොහං තතො භව තො යොනිතො ගතිතොවිඤ්ඤාණ්ඨිතිතො සත්තාවාසතො වා සත්ත නිකායතො වා චුතො පුන අමුකස්මිං නාම භවෙ යොනියා ගතියා විඤ්ඤාණ්ඨිතියා සත්තාවාසෙ සත්තනිකායෙ වා උප්පාදිං. **තත්‍රා**

පාසින්ති අථ තත්‍රාපි භවෙ යොනියා ගතියා විඤ්ඤාණඝිතියා සත්තාවාසෙ සත්තනිකායෙ වා පුන අහොසිං. එවං නාමොති ආදිවුත්තනයමෙව. අථවා යස්මා අමුත්‍රාසින්ති ඉදං අනුපුබ්බෙන ආරොහන්තස්ස යාවදිච්ඡකං සරණං, සො තතො චුතොති පටිනිවත්තන්තස්ස පච්චවෙක්ඛණං, තස්මා ඉධූපපන්නොති ඉමස්මා ඉධූපපත්තියා අනන්තරං අමුත්‍ර උප්පාදින්ති තුසිතභවනං සන්ධායාති වෙදිතබ්බො. තත්‍රාපාසිං එවං නාමොති තත්‍රාපි තුසිතභවනෙ සෙතකෙතුනාම දෙවපුත්තො අහොසිං. එවං ගොත්තොති තාහි දෙවතාහි සඞ්ං එකගොත්තො, එවං වණ්ණොති සුවණ්ණවණ්ණො. එවමාහාරොති දිබ්බසුධාහාරො. එවං සුඛ දුක්ඛපටිසංවෙදීති එවං දිබ්බසුඛපටිසංවෙදි, දුක්ඛං පන සඞ්ඛාරදුක්ඛමත්තමෙව එවමාසුපරිසන්තොති එවං සත්තපඤ්ඤාසවස්සකොටිසට්ඨිවස්සසතසහස්සායුපරියන්තො. සො තතො චුතොතිසො අහං තතො තුසිතභවනතො චුතො, ඉධූපපන්නොති ඉධ මහාමායාය දෙවියා කුච්ඡිස්මිං නිබ්බත්තො. ඉතීති එවං, සාකාරං සඋද්දෙසන්ති නාමගොත්තවසෙන සඋද්දෙසං වණ්ණාදි වසෙන සාකාරං, නාමගොත්තවසෙන හි සත්තො දත්තො තිස්සො ගොතමොති උද්දිසීයති, වණ්ණාදීහි ඔදාතො සාමොති නානත්තතො පඤ්ඤායති, තස්මා නාමගොත්තං උද්දෙසො, ඉතරෙ ආකාරා. කිං පන බුඩා එව පුබ්බෙනිවාසං සරන්තීති. වුච්චතෙ:– න බුඩා යෙව පච්චෙකබුඩබුඩසාවකතිත්ථියාපි, නොච ඛො අවිසෙසෙන, තිත්ථියා හි චත්තාලිසංයෙව කප්පෙ සරන්ති, න තතොපරං, කස්මා දුබ්බලපඤ්ඤත්තා, තෙසං හි නාම රූපපරිච්ඡෙදවිරහතො දුබ්බලා පඤ්ඤා හොති, සාවකෙසු පන අසීතිමහාසාවකා සතසහස්සං සරන්ති, වෙ අග්ගසාවකා එකමසඞ්ඛෙය්‍යං සතසහස්සඤ්ච, පච්චෙකබුඩා වෙ අසඞ්ඛෙය්‍යානි සතසහස්සඤ්ච, එත්තකො හි තෙසං අභිනීහාරො, බුඩානං පන පරිච්ඡෙදො නත්ථි, යාව ඉච්ඡන්ති තාව සරන්ති, තිත්ථියා ච ඛන්ධපටිපාටිමෙව සරන්ති පටිපාටිං මුඤ්චිත්වා චුතිපටිසන්ධිවසෙන සරිතුං න සක්කොන්ති, තෙසං හි අන්ධානං විය ඉච්ඡිතපදෙසොක්කමනං නත්ථි, සාවකා උභයථාපි සරන්ති, තථා පච්චෙකබුඩා, බුඩාපන ඛන්ධපටිපාටියාපි චුතිපටිසන්ධිවසෙනපි සීහොක්කන්තවසෙනපි අනෙකාසු කප්පකොටිසු හෙට්ඨා වා උපරි වා යං යං ඨානං ආකඞ්ඛන්ති තං සබ්බං සරන්ති යෙව.

අයං ඛො මෙ බ්‍රාහ්මණාති ආදිසු–මෙති මයා. විජ්ජාති විදිතකරණට්ඨෙන විජ්ජා, කිං විදිතං කරොති පුබ්බෙනිවාසං. අවිජ්ජාති තස්සෙව පුබ්බෙ නිවාසස්ස අවිදිතකරණට්ඨෙන තප්පටිච්ඡාදකමොහො වුච්චති. තමොති සෙව මොහො තප්පටිච්ඡාදකට්ඨෙන තමොති වුච්චති. ආලොකොති සා යෙව විජ්ජා ඔභාසකරණට්ඨෙන ආලොකොති වුච්චති. එත්ථ ච විජ්ජා අධිගතාති අයං අත්ථො, සෙසං පසංසාවචනං, යොජනා පනෙත්ථ අයං ඛො මෙ බ්‍රාහ්මණ විජ්ජාඅධිගතා, තස්ස මෙ අධිගතවිජ්ජස්ස අවිජ්ජා විගතා විනට්ඨාති අත්ථො. කස්මා, යස්මා විජ්ජා උප්පන්නා. එසනයො ඉතරස්මිම්පි පදවයෙ. යථාතන්ති එත්ථ යථාති ඔපම්මෙ, තන්ති නිපාතො. සතියා අවිප්පවාසෙන අප්පමත්තස්ස, විරියතාපෙන අතාපිනො, කායෙ ච ජීවිතෙ ච අනපෙක්ඛතාය පහිතත්තස්ස, පෙසිතත්තස්සාති අත්ථො. ඉදං වුත්තං හොති:– යථා අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො

පහිතත්තස්ස විහරතො අවිජ්ජා විහඤ්ඤෙය්‍ය විජ්ජා උප්පජ්ජෙය්‍ය තමො විහඤ්ඤෙය්‍ය ආලොකො උප්පජ්ජෙය්‍ය, එවමෙවං මම අවිජ්ජා විහතා විජ්ජා උප්පන්නා තමො විහතො ආලොකො උප්පන්නො, එතස්ස මෙ පධානානුයොගස්ස අනුරූපමෙව ඵලං ලඬන්ති. **අයං ඛො මෙ බ්‍රාහ්මණ පඨමා අභිනිබ්බිදා අහොසි කුකකුටච්ඡාපකස්සෙව අණ්ඩකොසම්හාති**– අයං ඛො මම බ්‍රාහ්මණ පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤ්ඤාණමුඛතුණ්ඩකෙන පුබ්බෙ නිවුත්ථක්ඛන්ධපටිච්ඡාදකං අවිජ්ජණ්ඩකොසං පදාලෙත්වා පඨමා අභිනිබ්බිදා පඨමා නික්ඛන්ති පඨමා අරියා ජාති අහොසි, කුකකුටච්ඡාපකස්සෙව මුඛතුණ්ඩකෙන වා පාදනඛසිඛාය වා අණ්ඩකොසං පදාලෙත්වා තම්හා අණ්ඩකොසම්හා අභිනිබ්බිදා නික්ඛන්ති කුකකුටනිකාය පච්චාජාතීති.

පුබ්බෙනිවාසඤ්ඤාණකථා නිට්ඨිතා.

සො එවං –:පෙ:– චුතූපපාතඤ්ඤාණායාති චුතියා ච උපපාතෙ ච ඤ්ඤාණාය, යෙන ඤ්ඤාණෙන සත්තානං චුතිඤ්ඤාණෙ ච ඤ්ඤායති, තදත්ථන්ති. චුත්තං හොති. **චිත්තං අභිනින්නාමෙසින්ති** පරිකම්මචිත්තං නීහරිං. **සො දිබ්බෙන –:පෙ:– පස්සාමිති** එත්ථ පන පූරිතපාරමිනං මහාසත්තානං පරිකම්මකරණං නත්ථි. තෙහි චිත්තෙ අභිනින්නාමිතමත්තෙ යෙව දිබ්බෙන චක්ඛුනා සත්තෙ පස්සන්ති, ආදිකම්මිකකුලපුත්තා පන පරිකම්මං කත්වා, තස්මා තෙසං වසෙන පරිකම්මං වත්තබ්බං සියා, තං පන වුච්චමානං අතිභාරියං විනයනිදානං කරොති, තස්මා තං න වදාම. අත්ථිකෙහි පන විසුඬිමග්ගෙ වුත්තනයෙන ගහෙතබ්බං. ඉධ පන පාළිමෙව වණ්ණයිස්සාම. **සොති** සො අහං. **දිබ්බෙනාති** ආදිසු දිබ්බසදිසත්තා දිබ්බං, දෙවතානං හි සුචරිතකම්මනිබ්බත්තං පිත්තසෙම්හරුහිරාදීහි අපළිබුඬං උපක්කිලෙසවිමුත්තතාය දූරෙපි ආරම්මණසම්පටිච්ඡන සමත්ථං දිබ්බං පසාදචක්ඛුං හොති. ඉදඤ්චාපි විරියභාවනාබලනිබ්බත්තං ඤ්ඤාණචක්ඛුං තාදිසමෙවාති දිබ්බසදිසත්තා දිබ්බං, දිබ්බවිහාරවසෙන පටිලඬත්තා අත්තනාච දිබ්බවිහාරසන්නිස්සිතත්තාපි දිබ්බං, ආලොකපරිග්ගහෙන මහාජුතිකත්තාපි දිබ්බං, තිරොකුඩ්ඩාදිගතරූප දස්සනෙන මහාගතිකත්තාපි දිබ්බං, තං සබ්බං සද්දසත්ථානුසාරෙන වෙදිතබ්බං. දස්සනට්ඨෙන චක්ඛු චක්ඛුකිච්චකරණෙන චක්ඛුම්වාතිපි චක්ඛු. චුතූපපාතදස්සනෙන දිට්ඨිවිසුඬිහෙතුත්තා විසුඬං, යො හි චුතිමත්තමෙව පස්සති න උපපාතං, සො උච්ඡෙදදිට්ඨිං ගණ්හාති, යො උපපාතමත්තමෙව පස්සති න චුතිං, සො නවසත්තපාතුභාවදිට්ඨිං ගණ්හාති, යො පන තදුභයං පස්සති, සො යස්මා දුවිධම්පි තං දිට්ඨිගතං අතිවත්තති, තස්මාස්ස තං දස්සනං දිට්ඨිවිසුද්ධිහෙතු හොති, තදුභයඤ්ච භගවා අද්දස. තෙනෙතං වුත්තං චුතූපපාතදස්සනෙන දිඝිවිසුඬිහෙතුත්තා විසුඬන්ති. එකාදස උපක්කිලෙසවිරහතො වා විසුඬං, භගවතො හි එකාදසූපක්කිලෙසවිරහිතං දිබ්බචක්ඛු. යථාහ:– "සො ඛො අහං අනුරුඬ විචිකිච්ඡා චිත්තස්ස උපක්කිලෙසොති ඉති විදිත්වා විචිකිච්ඡං චිත්තස්ස උපක්කිලෙසං පජහිං, අමනසිකාරො චිත්තස්ස ථිනම්ඛං චිත්තස්ස ඡම්භිතත්තං චිත්තස්ස උබ්බිල්ලං චිත්තස්ස දුඬ්ඨුල්ලං චිත්තස්ස අච්චාරඬවිරියං චිත්තස්ස අතිලීනවිරියං චිත්තස්ස අභිජ්ජපා

චිත්තස්ස නානත්තසඤ්ඤා චිත්තස්ස අනිනිජ්ඣායිතත්තං රූපානං චිත්තස්ස උපක්කිලෙසොති ඉති විදිත්වා අනිනිජ්ඣායිතත්තං රූපානං චිත්තස්ස උපක්කිලෙසං පජහිං, සෝ ඛෝ අහං අනුරුද්ධ අප්පමත්තෝ ආතාපී පහිතත්තෝ විහරන්තෝ ඔභාසං හි ඛෝ සඤ්ජානාමි න ච රූපානි පස්සාමි රූපානි හි ඛෝ පස්සාමි න ච ඔභාසං සඤ්ජානාමී"ති එව මාදි. තදෙවං එකාදසූපක්කිලෙසවිරහතෝ වා විසුද්ධං, මනුස්සූපචාරං අතික්කමිත්වා රූපදස්සනෙන අතික්කන්තමානුසකං, මානුසකං වා මංස චක්ඛුං අතික්කන්තත්තා අතික්කන්තමානුසකන්ති වෙදිතබ්බං, තෙන දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන. **සත්තෙ පස්සාමී**ති මනුස්සමංසචක්ඛුනා විය සත්තෙ පස්සාමි දක්ඛාමි ඔලොකෙමි. **චව මානෙ උපපජ්ජමානෙති** එත්ථ චුතික්ඛණෙ වා උපපත්තික්ඛණෙ වා දිබ්බචක්ඛුනා දට්ඨුං න සක්කා, ගෙ පන ආසන්නචුතිකා ඉදානි චවිස්සන්ති තෙ චවමානා, ගෙව ගහිතපටිසන්ධිකා සම්පති නිබ්බත්තා වා තෙ උපපජ්ජමානාති අධිප්පෙතා, තෙ එවරූපෙ චවමානෙ උපපජ්ජමානෙ ච පස්සාමිති දස්සෙති. **හීනෙනී**මොහනිස්සන්දයුත්තත්තා හීනානං **ජාති** කුලභොගාදීනං වසෙන ඔළිතෙ ඔඤ්ඤතෙ අවඤ්ඤතෙ, **පණීතෙති** අමොහනිස්සන්දයුත්තත්තා තබ්බිපරීතෙ, **සුවණ්ණෙ**ති අදොසනිස්සන්දයුත්ත ත්තා ඉට්ඨකන්තමනාපවණ්ණයුත්තෙ. **දුබ්බණ්ණෙ**ති දොසනිස්සන්දයු ත්තත්තා අනිට්ඨකන්තඅමනාපවණ්ණයුත්තෙ, අහිරූපෙ විරූපෙපි අත්ථෝ, **සුගතෙ**ති සුගතිගතෙ, අලොභනිස්සන්දයුත්තත්තා වා අඩ්ඪෙ මහද්ධනෙ, **දුග්ගතෙ**ති දුග්ගතිගතෙ, ලොභනිස්සන්දයුත්තත්තා වා දළිද්දෙ අප්පන්නපානෙ, **යථා කම්මූ**පගෙති යං යං කම්මං උපචිතං තෙන තෙන උපගතෙ. තත්ථ පුරිමෙහි චවමානෙති ආදීහි දිබ්බචක්ඛුකිච්චං වුත්තං, ඉමිනා පන පදෙන යථා කම්මූපගඤාණකිච්චං. **තස්ස ච ඤාණස්ස අයමූ පපත්තික්කමෝ**:– සෝ හෙට්ඨා නිරයාභිමුඛං ආලොකං වඩ්ඪෙත්වා නෙරයිකසත්තෙ පස්සති මහන්තං දුක්ඛමනුභවමානෙ, තං දස්සනං දිබ්බචක්ඛු කිච්චමෙව. සෝ එවං මනසි කරොති:– කින්නු ඛෝ කම්මං කත්වා ඉමෙ සත්තා එතං දුක්ඛමනුභවන්තීති, අථස්ස ඉදං නාම කත්වාති තං කම්මාරම්මණං ඤාණං උප්පජ්ජති, තථා උපරි දෙවලොකාභිමුඛං ආලොකං වඩ්ඪෙත්වා නන්දනවන මිස්සකවන චාරුසකවනාදීසු සත්තෙ පස්සති මහාසම්පත්තිං අනුභවමානෙ, තම්පි දස්සනං දිබ්බචක්ඛුකිච්ච මෙව. සෝ එවං මනසි කරොති:– කින්නුඛෝ කම්මං කත්වා ඉමෙ සත්තා එතං සම්පත්තිං අනුභවන්තීති, අථස්ස ඉදං නාම කම්මං කත්වාති තං කම්මාරම්මණං ඤාණං උප්පජ්ජති, ඉදං යථා කම්මූපගඤාණං නාම, ඉමස්ස විසුං පරිකම්මං නාම නත්ථි, යථා විමස්ස එවං අනාගතංඤාණ ස්සපි. දිබ්බචක්ඛු පාදකානෙව හි ඉමානි දිබ්බචක්ඛුනා සහෙව ඉජ්ඣන්ති. **කායදුච්චරිතෙනා**ති ආදිසු දුට්ඨුචරිතං දුට්ඨු වා චරිතං කිලෙසපූ තිකත්තානති දුච්චරිතං, කායෙන දුච්චරිතං කායතො වා උප්පන්නං දුච්ච රිතන්ති කායදුච්චරිතං, එවං වචීමනොදුච්චරිතානිපි දට්ඨබ්බානි. **සම්ම නාඉගනානති** සම්මඤ්ඤුතා, **අරියානං උපවාදකාති** බුද්ධපච්චෙකබුද්ධබුද්ධ සාවකානං අරියානං අන්තමසෝ ගිහිසොතාපන්නානමපි අනත්ථකාමා හුත්වා අනනිමවඤ්ඤා වා ගුණපරිධංසනෙන වා උපවාදකා, අකෙඛා සකා ගරහකාති වුත්තං හොති. තත්ථ "නත්ථි ඉමෙසං සමණධම්මො අස්සමණා එතෙ"ති වදනෙනා අනනිමවඤ්ඤා උපවදති, "නත්ථි ඉමෙසං

ඛ්‍යානං වා විමොක්ඛො වා මග්ගො වා ඵලං වා''ති වදන්තො ගුණපරිධංසනෙන උපවදතීති වෙදිතබ්බො. සො ච ජානං වා උපවදෙය්‍ය අජානං වා, උභයථාපි අරියුපවාදෙව හොති. අතිභාරියං කම්මං සග්ගාවරණං මග්ගාවරණඤ්ච. තස්ස ච ආවිභාවත්ථං ඉදං වත්ථුමුදාහරන්ති– අඤ්ඤතරස්මිං කිර ගාමෙ එකො ථෙරො ච දහරභික්ඛු ච පිණ්ඩාය චරන්ති, තෙ පඨමඝරෙ යෙව උලුඞ්කමත්තං උණ්හයාගුං ලභිංසු, ථෙරස්ස ච කුච්ඡිවාතො අත්ථි, සො චින්තෙසි:–අයං යාගු මය්හං සප්පායා යාව න සීතලා හොති, තාව නං පිවාමීති, සො මනුස්සෙහි උම්මාරත්ථාය ආහටෙ දාරුඛණ්ඩෙ නිසීදිත්වා තං පිවි. ඉතරො තං ජිගුච්ඡ:– අතිච්ඡාතො වතායං මහලලකො අම්හාකං ලජ්ජිතබ්බකං අකාසීති. ථෙරො ගාමෙ චරිත්වා විහාරං ගන්ත්වා දහරභික්ඛුං ආහ:– අත්ථි තෙ ආවුසො ඉමස්මිං සාසනෙ පතිට්ඨාති. ආම භන්තෙ සොතාපන්නො අහන්ති. තෙනහාවුසො උපරි මග්ගත්ථාය වායාමං මා අකාසි, ඛීණාසවො තයා උපවදිතොති. සො තං ඛමාපෙසි. තෙනස්ස තං පාකතිකං අහොසි. තස්මා යො අඤ්ඤොපි අරියං උපවදති තෙන ගන්ත්වා සචෙ අත්තනා බුඩ්ඪතරො හොති අහං ආයස්මන්තං ඉදඤ්චදඤ්ච අවචං, තං මෙ ඛමාහීති ඛමාපෙතබ්බො. සචෙ නවකතරො හොති, වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා අහං භන්තෙ තුම්හාකං ඉදඤ්චදඤ්ච අවචං තමෙ ඛමථාති ඛමාපෙතබ්බො. සචෙ සො නක්ඛමති, දිසාපක්කන්තො වා හොති, යෙ තස්මිං විහාරෙ භික්ඛු වසන්ති, තෙසං සන්තිකං ගන්ත්වා සචෙ අත්තනා බුඩ්ඪතරො හොති සීතකෙනෙව, සචෙ නවකතරො උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා අහං භන්තෙ අසුකං නාම ආයස්මන්තං ඉදඤ්චදඤ්ච අවචං ඛමතු මෙ සො ආයස්මාති එවං වදන්තෙන ඛමාපෙතබ්බං. සචෙ සො පරිනිබ්බුතො හොති, පරිනිබ්බුත මඤ්චට්ඨානං ගන්ත්වා යාවසීවථිකං ගන්ත්වාපි ඛමාපෙතබ්බං. එවං කතෙ සග්ගාවරණඤ්ච මග්ගාවරණඤ්ච න හොති, පාකතිකමෙව හොති. **මිච්ඡාදිඨිකාති** විපරීතදස්සනා, **මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානාති** මිච්ඡාදිට්ඨිවසෙන සමාදින්නනානාවිධකම්මා, යෙ ච මිච්ඡාදිට්ඨිමූලකෙසු කායකම්මාදිසු අඤ්ඤෙපි සමාදපෙන්ති. තත්ථ වචීදුච්චරිතගහණෙනෙව අරියුපවාදෙ මනොදුච්චරිතගහණෙනව මිච්ඡාදිඨියා සඞ්ගහිතායපි ඉමෙසං චින්නං පුන වචනං මහාසාවජ්ජභාවදස්සනත්ථන්ති වෙදිතබ්බං. මහාසාවජ්ජො හි අරියුපවාදෙ ආනන්තරියසදිසො. යථාහ:– "සෙය්‍යථාපි සාරිපුත්ත භික්ඛු සීලසම්පන්නො සමාධිසම්පන්නො පඤ්ඤාසම්පන්නො දිට්ඨෙවධම්මෙ අඤ්ඤං ආරාධෙය්‍ය, එවං සම්පදමිදං සාරිපුත්ත වදාමි, තං වාචං අප්පහාය තං චිත්තං අප්පහාය තං දිඨිං අප්පටිනිස්සජ්ජිත්වා යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ''ති. මිච්ඡාදිඨිතො ච මහාසාවජ්ජතරං නාම අඤ්ඤං නත්ථි. යථාහ:–"නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි එවං මහාසාවජ්ජතරං යථයිදං මිච්ඡාදිඨි මිච්ඡාදිඨිපරමානි භික්ඛවෙ වජ්ජානී''ති. **කායස්සභෙදාති** උපාදින්නක්ඛන්ධපරිච්චාගා, **පරම්මරණාති** තදනන්තරං අභිනිබ්බත්ත ඛන්ධගහණෙ, අථවා කායස්සභෙදාති ජීවිතින්ද්‍රියස්සුපච්ඡෙදා, පරම්මරණාති චුතිචිත්තතො උද්ධං. **අපායන්ති** එවමාදිසබ්බං නිරයවෙවචනං, නිරයො හි සග්ගමොක්ඛහෙතුභූතා පුඤ්ඤසම්මතා අයා අපෙතත්තා සුඛානං වා ආයස්ස අභාවා ආපායො, දු

ක්ඛ ගතී පටිසරණන්ති දුග්ගති, දෙසබහුලතාය වා දුට්ඨෙන කම්මුනා නිබ්බත්තා ගතීති දුග්ගති, විවසා නිපතන්ති තත්ථ දුක්කතකාරිනොති විනිපාතො, විනස්සන්තා වා එත්ථ නිපතන්ති සම්භිජ්ජමානඛගපච්ච ඛගාති විනිපාතො, නත්ථි එත්ථ අස්සාදසඤ්ඤිතො අයොති නිරයො. අථ වා අපායගහණෙන තිරච්ඡානයොනිං දීපෙති, තිරච්ඡානයොනි හි අපායො සුගතිතො අපෙතත්තා, න දුග්ගති මහෙසක්ඛානං නාගරාජාදිනං සම්භවතො, දුග්ගතිගහණෙන පෙත්තිවිසයං දීපෙති, සො හි අපායොවෙව දුග්ගති ච සුගතිතො අපෙතත්තා දුක්ඛස්ස ච ගතිභූතත්තා, නතු විනිපාතො අසුරසදිසං අවිනිපතිතත්තා, පෙතමහිඩිකානං හි විමානානිපි නිබ්බත්තන්ති, විනිපාතගහණෙන අසුරකායං දීපෙති, සො හි යථාවත්තෙනත්ථෙන අපායොවෙව දුග්ගතිව, සබ්බසමුස්සයෙහි ච විනිපතිතත්තා විනිපාතොති වුච්චති, නිරයගහණෙන අවීචි ආදිමනෙකප්පකාරං නිරයමෙව දීපෙති. උප්පන්නාති, උපගතා, තත්ථ අභිනිබ්බත්තාති අධිප්පායො, චුත්තවිපරියායෙන සුක්කපක්ඛො වෙදිතබ්බො. අයං පන විසෙසො:– එත්ථ සුගතිගහණෙන මනුස්සගතිපි සඞ්ගය්හති, සග්ගගහණෙන දෙවගතියෙව, තත්ථ සුන්දරා ගතීති සුගති, රූපාදීහි විසයෙහි සුඨු අග්ගොති සග්ගො, සො සබ්බොපි ලජ්ජන පලුජ්ජන ට්ඨෙන ලොකොති අයං වචනත්ථො. විජ්ජාති දිබ්බචක්ඛුඤ්ඤාණවිජ්ජා, අවිජ්ජාති සත්තානං චුතිපටිසන්ධිච්ඡාදිකා අවිජ්ජා. සෙසං චුත්තනය මෙවාති. (අයමෙවහෙත්ථ විසෙසො:– යථා පුබ්බෙනිවාසකථායං පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤ්ඤාණමුඛතුණ්ඩකෙන පුබ්බෙනිවුත්ථඛන්ධපටිච්ඡාදකං අවිජ්ජණ්ඩකොසං පදාලෙත්වාති වුත්තං, එවම්ධ චුතූපපාතඤ්ඤාණමුඛතුණ්ඩකෙන චුතූපපාතපටිච්ඡාදකං අවිජ්ජණ්ඩකොසං පදාලෙත්වාති වත්තබ්බං.)

දිබ්බචක්ඛුඤ්ඤාණකථා නිසීතා.

සො එවං සමාහිතෙ චිත්තෙති ඉධ විපස්සනාපාදකං චතුත්ථජ්ඣානචිත්තං වෙදිතබ්බං. **ආසවානං ඛයඤ්ඤාණායාති** අරහත්තමග්ගඤ්ඤාණත්ථාය, අරහත්තමග්ගො හි ආසවවිනාසනතො ආසවානං ඛයොති වුච්චති, තත්‍රචෙතං ඤ්ඤාණං තප්පරියාපන්නත්තාති. **චිත්තං අභිනින්නාමෙසින්ති** විපස්සනාචිත්තං අභිනීහරිං. **සො ඉදං දුක්ඛන්ති** එවමාදිසු එත්තකං දුක්ඛං න ඉතො භීය්‍යොති සබ්බම්පි දුක්ඛසච්චං සරසලක්ඛණපටිවෙධෙන යථාභූතං අඛ්‍ඝඤ්ඤාසිං ජානිං පටිවිජ්ඣිං, තස්ස ච දුක්ඛස්ස නිබ්බත්තිකං තණ්හං අයං දුක්ඛසමුදයොති, තදුභයම්පි යං ඨානං පත්වා නිරුජ්ඣති තං තෙසං අප්පවත්තිං නිබ්බානං අයං දුක්ඛනිරොධොති, තස්ස ච සම්පාපකං අරියමග්ගං අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති, සරසලක්ඛණ පටිවෙධෙන යථාභූතං අඛ්‍ඝඤ්ඤාසිං. ජානිං පටිවිජ්ඣින්ති එවමත්ථො වෙදිතබ්බො. එවං සරූපතො සච්චානි දස්සෙත්වා ඉදානි කිලෙසවසෙන පරියායතො දස්සෙන්තො **ඉමෙ ආසවාති** ආදිමාහ. **තස්ස මෙ එවං ජානතො එවං පස්සතොති** තස්ස මය්හං එවං ජානන්තස්ස එවං පස්සන්තස්ස, සහ විපස්සනාය කොටිප්පත්තං මග්ගං කථෙති. **කාමාසවාති** කාමාසවතො, **විමුච්චිත්ථාති** ඉමිනා ඵලක්ඛණං දස්සෙති, මග්ගක්ඛණෙහි චිත්තං විමුච්චති, ඵලක්ඛණෙ විමුත්තං හොති, විමුත්තස්මිං විමුත්තමිති ඤාණන්ති ඉමිනා පච්චවෙක්ඛණඤ්ඤාණං දස්සෙ

ති, ඛීණා ජාතීති ආදීහි තස්ස භූමිං. තෙන හි ඤාණෙන භගවා පච්ච වෙක්ඛන්තො ඛීණා ජාතීති ආදීනි අඛ්‍යඤ්ඤාසි. කතමා පන භගව තො ජාති ඛීණා, කථඤ්ච, නං අඛ්‍යඤ්ඤාසීති. වුච්චතෙ– න තාවස්ස අතීතා ජාති ඛීණා පුබ්බෙව ඛීණත්තා, න අනාගතා අනාගතෙ වායාමා භාවතො, න පච්චප්පන්නා විජ්ජමානත්තා, යා පන මග්ගස්ස අභාවිත ත්තා උප්පජ්ජෙය්‍ය එකචතුපඤ්චවොකාරභවෙසු එකචතුපඤ්චක්ඛන්ධ ප්පභෙදා ජාති, සා මග්ගස්ස භාවිතත්තා අනුප්පාදධම්මතං ආපජ්ජනෙන ඛීණා, තං සො මග්ගභාවනාය පහීනකිලෙසෙ පච්චවෙක්ඛිත්වා කිලෙ සාභාවෙ විජ්ජමානම්පි කම්මං ආයතිං අප්පටිසන්ධිකං හොතීති ජාන න්තො අඛ්‍යඤ්ඤාසි. වුසිතන්ති වුත්ථං පරිවුත්ථං කතං චරිතං නිසිත න්ති අත්ථො. බ්‍රහ්මචරියන්ති මග්ගබ්‍රහ්මචරියං, පුථුජ්ජන කල්‍යාණකෙන හි සඞ්ඝං සත්තසෙඛා බ්‍රහ්මචරියවාසං වසන්ති නාම, ඛීණාසවො වුත්ථවා සො, තස්මා භගවා අත්තනො බ්‍රහ්මචරියවාසං පච්චවෙක්ඛන්තො වුසි තං බ්‍රහ්මචරියන්ති අඛ්‍යඤ්ඤාසි. කතං කරණීයන්ති චතුසු සච්චෙසු චතුහි මග්ගෙහි පරිඤ්ඤාපහානසච්ඡිකිරියභාවනාවසෙන සොළසවිධ මපි කිච්චං නිට්ඨාපිතන්ති අත්ථො, පුථුජ්ජනකල්‍යාණකාදයො හි එතං කිච්චං කරොන්ති, ඛීණාසවො කතකරණීයො, තස්මා භගවා අත්තනො කරණීයං පච්චවෙක්ඛන්තො කතං කරණීයන්ති අඛ්‍යඤ්ඤාසි. නාපරං ඉත්ථත්තායාති ඉදානි පුන ඉත්ථම්භාවාය, එවං සොළසකිච්චභාවාය කිලෙ සක්ඛයාය වා මග්ගභාවනාකිච්චං මෙ නත්ථීති අඛ්‍යඤ්ඤාසි. ඉදානි එවං පච්චවෙක්ඛණඤ්ඤාණපරිග්ගහිතං තං ආසවානං ඛයඤ්ඤාණාධිගමං බ්‍රාහ්ම ණස්ස දස්සෙන්තො අයං ඛො මෙ බ්‍රාහ්මණාති ආදිමාහ. තත්ථ විජ්ජාති, අරහත්තමග්ගඤ්ඤාණවිජ්ජා. අවිජ්ජාති චතුසච්චපටිච්ඡාදිකා අවිජ්ජා, සෙ සං වුත්තනයමෙව. අයං පන විසෙසො:– අයං ඛො මෙ බ්‍රාහ්මණ තති යා අභිනිබ්බිදා අහොසීති එත්ථ අයං ඛො මම බ්‍රාහ්මණ ආසවානං ඛය ඤ්ඤාණමුඛතුණ්ඩකෙන චතුසච්චපටිච්ඡාදකං අවිජ්ජණ්ඩකොසං පදාළෙ ත්වා තතියා අභිනිබ්බිදා තතියා නික්ඛන්ති තතියා අරියජාති අහොසි, කුකකුටච්ඡාපකස්සෙව මුඛතුණ්ඩකෙන වා පාදනඛසිඛාය වා අණ්ඩ කොසං පදාළෙත්වා තම්හා අණ්ඩකොසම්හා අභිනිබ්බිදා නික්ඛන්ති කු කකුටනිකායෙ පච්චාජාතීති. එත්තාවතා කිං දස්සෙතීති, සො හි බ්‍රාහ්ම ණ කුකකුටච්ඡාපකො අණ්ඩකොසං පදාළෙත්වා තතො නික්ඛමන්තො සකිදෙව ජායති, අහං පන පුබ්බෙ නිවුත්ථක්ඛන්ධපටිච්ඡාදකං අවිජ්ජණ්ඩ කොසං භින්දිත්වා පඨමං තාව පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤ්ඤාණවිජ්ජාය ජා තො, තතො සත්තානං චුතිපටිසන්ධිපටිච්ඡාදකං අවිජ්ජණ්ඩකොසං පදා ළෙත්වා දුතියං දිබ්බචක්ඛුඤ්ඤාණවිජ්ජාය ජාතො, පුන චතුසච්චපටිච්ඡාද කං අවිජ්ජණ්ඩකොසං පදාළෙත්වා තතියං ආසවානං ඛයඤ්ඤාණවිජ්ජාය ජාතො, එවං තීහි විජ්ජාහි තික්ඛත්තුං ජාතොම්හි, සා ච මෙ ජාති අරියා සුපරිසුඩාති ඉදං දස්සෙසි. එවං දස්සෙන්තො ච පුබ්බෙනිවාසඤ්ඤාණෙන අතීතංසඤ්ඤාණං දිබ්බචක්ඛුනා පච්චුප්පන්නානාගතංසඤ්ඤාණං ආසවක්ඛ යෙන සකලලොකියලොකුත්තරගුණන්ති එවං තීහි විජ්ජාහි සබ්බෙපි සබ්බඤ්ඤෑගුණෙ පකාසෙත්වා අත්තනො අරියාය ජාතියා ජෙට්ඨසෙට්ඨ භාවං බ්‍රාහ්මණස්ස දස්සෙසි.

ආසවක්ඛඤ්ඤාණකථා නිඝිතා.

එවං වුත්තෙන වෙරඤ්ජෝ බ්‍රාහ්මණෝති–එවං භගවතා ලොකානුකම්පකෙන බ්‍රාහ්මණං අනුකම්පමානෙන විනිගූහිතබ්බෙපි අත්තනෝ අරියාය ජාතියා ජෙට්ඨසෙට්ඨභාවෙ විජ්ජාත්තයපකාසිකාය ධම්මදෙසනාය වුත්තෙ පිතිවිපඵාරපරිපුණ්ණගත්තචිත්තෙනා වෙරඤ්ජෝ බ්‍රාහ්මණෝ තං භගවතෝ අරියාය ජාතියා ජෙට්ඨසෙට්ඨභාවං විදිත්වා "ඊදිසං නාමාහං සබ්බලොකජෙට්ඨසෙට්ඨං සබ්බගුණසම්පන්නාගතං සබ්බඤ්ඤුං අඤ්ඤං අභිවාදනාදිකම්මං න කරෙය්‍යන්ති අවචං, තිරත්තූ වතරෙ අඤ්ඤාණ"න්ති අත්තානං ගරහිත්වා අයංඳනි ලොකෙ අරියාය ජාතියා පුරෙ ජාතට්ඨෙන ජෙට්ඨෝ සබ්බගුණෙහි අපපටිසමට්ඨෙන සෙට්ඨොති නිට්ඨං ගන්ත්වා භගවන්තං එතදවොච:– **ජෙට්ඨෝ භවං ගොතමෝ සෙට්ඨෝ භවං ගොතමොති.** එවඤ්ච පන වත්වා පුන තං භගවතෝ ධම්මදෙසනං අභිනන්දමානෝ අභික්කන්තං හෝ ගොතම අභික්කන්තං හෝ ගොතමාති ආදිමාහ, තත්‍රායං අභික්කන්තසද්දෝ ඛය සුන්දරාභිරූපඅභිනන්දනෙසු දිස්සති, "අභික්කන්තා භන්තෙ රත්ති නික්ඛන්තෙනා පඨමෝ යාමෝ චිරනිසින්නෝ භික්ඛුසඞ්ඝෝ"ති, ආදිසු හි ඛයෙ දිස්සති, "අයං ඉමෙසං චතුන්නං පුග්ගලානං අභික්කන්තතරෝ ච පණීතතරෝ චා"ති ආදිසු සුන්දරෙ,

"කෝ මෙ වන්දති පාදානි–ඉද්ධියා යසසා ජලං,
අභික්කන්තෙන වණ්ණෙන–සබ්බා ඔභාසයං දිසා"ති

ආදිසු අභිරූපෙ, "අභික්කන්තං භන්තෙ"ති ආදිසු අභිනන්දනෙ, ඉධාපි අභිනන්දනෙ යෙව. යස්මා ච අභිනන්දනෙ තස්මා සාධු සාධු හෝ ගොතමාති වුත්තං හොතීති වෙදිතබ්බං.

භයෙ කොධෙ පසංසායං–තූරිතෙ කොතූහලච්ඡරෙ,
හාසෙ සොකෙ පසාදෙච–කරෙ ආමෙණ්ඩිතං බුධෝ–නි.

ඉමිනා ච ලක්ඛණෙන ඉධ පසාදවසෙන පසංසාවසෙන චායං වික්ඛත්තුං වුත්තෙනාති වෙදිතබ්බා. අථ වා අභික්කන්තන්ති අතික්කන්තං අතිඉට්ඨං අතිමනාපං අතිසුන්දරන්ති වුත්තං හොති. තත්‍ථ එකෙන අභික්කන්තසද්දෙන දෙසනා ථොමෙති, එකෙන අත්තනෝ පසාදං. අයං හි එත්‍ථ අධිප්පායෝ:– අභික්කන්තං හෝ ගොතම යදිදං හොතෝ ගොතමස්ස ධම්මදෙසනා, අභික්කන්තං යදිදං හොතෝ ගොතමස්ස ධම්මදෙසනං ආගම්ම මම පසාදෙති. භගවතෝ යෙව වා වචනං වෙ වෙ අත්‍ථෙ සඤ්ඣාය ථොමෙති, හොතෝ ගොතමස්ස වචනං අභික්කන්තං දෙසනා සනතෝ, අභික්කන්තං ගුණාධිගමනතෝ, තථා සඤ්ජනනතෝ පසාදජ්ජනනතෝ සාත්‍ථතෝ සබ්‍යඤ්ජනතෝ උත්තානපදතෝ ගම්භීරත්‍ථතෝ කණ්ණසුඛතෝ හදයඞ්ගමතෝ අනත්තුක්කංසනතෝ අපරවම්භනතෝ කරුණාසීතලතෝ පඤ්ඤාවදාතතෝ ආපාථරමණීයතෝ විමද්දක්ඛමතෝ සුය්‍යමානසුඛතෝ වීමංසියමානහිතතොති එවමාදිහි යොජෙතබ්බං. තතො පරමපි චතූහි උපමාහි දෙසනා යෙව ථොමෙති, තත්‍ථ නික්කුජ්ජිතන්ති අධොමුඛඨපිතං, හෙට්ඨා මුඛජාතං වා, **උක්කුජ්ජෙය්‍යාති** උපරි මුඛං කරෙය්‍ය. **පටිච්ඡන්නානි**න්ති තිණපණ්ණාදීහි පටිච්ඡාදිතං, **විවරෙය්‍යාති** උග්ඝාටෙය්‍ය. **මූළ්හස්සාති** දිසාමූළ්හස්ස, මග්ගං ආචික්ඛෙය්‍යාති හත්‍ථෙ ගහෙත්වා එසමගෙග්‍යාති වදෙය්‍ය. **අන්ධකාරෙති කාළපක්ඛ**

චතුද්දසී අඞ්ගරත්ති ඤාතවනසණ්ඩ මෙඝපටලෙහි චතුරඞ්ග තමසි. අයං තාව අත්තනාතාපදත්ථෝ. අයං පන අධිප්පාය යොජනා:- යථා කොචි නිඝාතුජ්ජිතං උත්තානුජ්ජෙය්‍ය, එවං ඔඩ්ඩමවිමූඛං අඤ්ඤෙ පතිට්ඨං මං අසඞ්ඛම්මා උත්තාපෙන්තෙන, යථා පටිච්ඡන්නං විවරෙය්‍ය එවං කස්සපස්ස භගවතෝ සාසනන්තරධානා පභුති මිච්ඡාදිට්ඨිගහණපටිච්ඡන්නං සාසනං විවරන්තෙන, යථා මූළ්හස්ස මග්ගං ආචික්ඛෙය්‍ය, එවං කුම්මග්ගම්මිච්ඡාමග්ගපටිපන්නස්ස මෙ සග්ගමොක්ඛමග්ගං ආචික්ඛන්තෙන, යථා අන්ධකාරෙන තෙලපජ්ජෝතං ධාරෙය්‍ය, එවං මොහන්ධකාරෙ නිමුග්ගස්ස මෙ බුද්ධාදීරතනත්තයරූපානි අපස්සතෝ තපපටිච්ඡාදක මොහන්ධකාරවිධංසකදෙසනාපජ්ජෝතධාරණෙන, මයාං හොතා ගොතමෙන එතෙහි පරියායෙහි පකාසිතත්තා අනෙකපරියායෙන ධම්මෝ පකාසිතෝ. එවං දෙසනං ථොමෙත්වා ඉමාය දෙසනාය රත්තත්තයෙ පසන්නචිත්තෙනා පසන්නාකාරං කරොන්තෙනා එසාහන්ති ආදිමාහ. තත්ථ එසාහන්ති එසෝ අහං,භවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාමීති භවන්තං ගොතමං සරණන්ති ගච්ඡාම්. භවං මෙ ගොතමෝ සරණං පරායනං අස්ස තාතා ඒතස්ස ච විධානාති ඉමිනා අධිප්පායෙන භවන්තං ගොතමං ගච්ඡාම් භජාම් සෙවාම් පයිරුපාසාම් එවං ජානාම් බුජ්ඣාමීති. යෙසං හි ධාතූනං ගතිඅත්ථෝ, බුද්ධිපි තෙසං අත්ථෝ තසමා ගච්ඡාමීති ඉමස්ස ජානාම් බුජ්ඣාමීති අයමපි අත්ථෝ වුත්තොා. ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝඤ්චාති එත්ථ පන අධිගතමග්ගෙ සච්ඡිකතනිරොධෙ යථානුසිට්ඨං පටිපජ්ජමානෙ චතූසු අපායෙසු අපතමානෙ ධාරෙතීති ධම්මෝ, සො අත්ථතෝ අරියඅට්ඨඞ්ගිකෝ මග්ගෝ චෙව නිබ්බානඤ්ච. වුත්තඤ හෙතං:- "යාවතා භික්ඛවෙ ධම්මා සඞ්ඛතා අරියෝ අට්ඨඞ්ගිකෝ මග්ගෝ තෙසං අග්ගමක්ඛායතී"ති විත්ථාරෙ. න කෙවලඤ්ච අරියමග්ගෝ චෙව නිබ්බානඤ්ච අපිචඛෝ අරියඵලෙහි සඞ්ඛතපරියාපන්නධම්මොපි. වුත්තඤ හෙතං ඡත්තමාණවකවිමානෙ-

"රාගවිරාගමනෙජමසොකං-ධම්මමසඞ්ඛතමපපදිකූලං,
මධ්‍යරම්මං පගුණං සුවිභත්තං-ධම්මම්මං සරණත්ථමුපෙහී"ති.

එත්ථ හි රාගවිරාගොති මග්ගෝ කථිතෝ, අනෙජමසොකන්ති ඵලං, ධම්මමසඞ්ඛතන්ති නිබ්බානං, අපපටිකූලං මධ්‍යරම්මං පගුණං සුවිභත්තන්ති පිටකත්තයෙන විභත්තසබ්බධම්මක්ඛන්ධාති. දිට්ඨිසීලසඞ්ඝාතෙන සංහතොති සඞ්ඝෝ, සො අත්ථතෝ අට්ඨඅරියපුග්ගලසමූහෝ. වුත්තඤ හෙතං තස්මිං යෙව විමානෙ-

"යත්ථව දින්නා මහපඵලාහු-චතූසු සුවීසු පුරිසයුගෙසු,
අට්ඨෙව පුග්ගලධම්මදසා තෙ-සඞ්ඝම්මං සරණත්ථමුපෙහී"ති.

භික්ඛූනං සඞ්ඝෝ භික්ඛුසඞ්ඝෝ. එත්තාවතා ච බ්‍රාහ්මණෝ තීණි සරණගමනානි පවෙදෙසි.

ඉදානි තෙසෙව තීසු සරණගමනෙසු කොසල්ලත්ථං සරණං සරණගමනං යො සරණං ගච්ඡති සරණගමනපපභෙදෙ, සරණගමනඵලං සඞ්කිලෙසෝ භෙදෙති අයං විධි වෙදිතබ්බා. සෝ පන ඉධ වුච්චමානෝ අතිභාරියං විත්ථනිදානං කරොතීති න වුත්තොා, අත්ථිකෙහි පන පපඤ්චසූදනියං වා මජ්ඣිමට්ඨකථායං භයභෙරවසුත්තාවණ්ණනතෝ සුමඞ්ගලවිලාසිනියං වා දීඝනිකායට්ඨකථායං සරණාවණ්ණනතෝ ග

හෙතබ්බොති. **උපාසකං**මං භවං **ගොතමො ධාරෙතූති** මං භවං ගොතමො උපාසකො අයන්ති එවං ධාරෙතූති අත්ථො. උපාසකවිධිකොසල්ලත්ථං පඤ්ඤත්තො උපාසකොති වුච්චති, කිඤ්චාපි උපාසකොති වුච්චති, කිම්සසීලං, කොආජීවෝ, කා විපත්ති, කා සම්පත්තීති ඉමං පකිණ්ණකං වෙදිතබ්බං. තං අතිභාරියකරණතෝ ඉධ න විභතං, අට්ඨකෙහි පන පඤ්චසුදනියං මජ්ඣිමට්ඨකථායං වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බං. **අජ්ජතග්ගෙති** එත්ථ අයං අග්ගසද්දෝ ආදිකොටිකොට්ඨාසසෙට්ඨෙසු දිස්සති. "අජ්ජතග්ගෙ සම්මදෙවාරික ආවරාමි වාරං නිගණ්ඨානං නිගණ්ඨින" න්ති ආදිසු හි ආදිම්හි දිස්සති, "තෙනෙව අඞ්ගුලග්ගෙන තං අඞ්ගුලග්ගං පරාමසෙය්‍ය උච්ඡඞ්ගං වෙලග්ග"න්ති ආදිසු කොටියං, "අම්බිලග්ගං වා මධුරග්ගං වා නිත්තග්ගං වා අනුජානාමි භික්ඛවෙ විහාරග්ගෙන වා පරිවෙනග්ගෙන වා භාජෙතූ"න්ති ආදිසු සොට්ඨාසෙ, "යාවතා භික්ඛවෙ සත්තා අපාදා වා ද්විපාදා වා –පෙ:– තථාගතො තෙසං අග්ගමක්ඛායතී" ති ආදිසු සෙට්ඨෙ. ඉධ පනායං ආදිම්හි දට්ඨබ්බෝ. තස්මා අජ්ජතග්ගෙති අජ්ජතං ආදිං කත්වාති එවමෙත්ථ අත්ථෝ වෙදිතබ්බෝ, අජ්ජතන්ති අජ්ජභාවන්ති වුත්තං හොති. අජ්ජදග්ගෙ ඉච්චෙව වා පාඨො, දක්ඛාරොපදඤ්ඤා කරොති, අජ්ජ අග්ගං කත්වාති වුත්තං හොති. **පාණුපෙතන්ති** පාණෙහි උපෙතං, යාව මෙ ජීවිතං පවත්තති තාව උපෙතං අනඤ්ඤසත්ථුකං තීහි සරණගමනෙහි සරණගතං මං භවං ගොතමො. ධාරෙතු ජානාතු, අහංහි සචෙපි මෙ තික්ඛිත්තුං අසිනා සීසං ජින්දෙය්‍ය නෙව බුද්ධං න බුද්ධොති වා ධම්මං න ධම්මොති වා සඞ්ඝං න සඞ්ඝොති වා වදෙය්‍ය නත්ති. **එත්ථ** ච බ්‍රාහ්මණෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති පුන සරණගමනං වදන්තෙන අත්තනො නිච්චසනභාවතනං පකාසෙන්තීති වෙදිතබ්බං. එවං අත්තානං නීච්චාතෙහි භගවතො සපරිසං උපට්ඨාතුකාමොආහ:– **අධිවාසෙතු** ච මෙ භවං **ගොතමො වෙරඤ්ජායං වස්සාවාසං සඞ්ඝෙන භික්ඛුසතෙන** චාති. කිං වුත්තං හොති, උපාසකත්තෙ මං භවං ගොතමො ධාරෙතු,අධිවාසෙතු ච මෙ වෙරඤ්ජායං වස්සාවාසං, තඤ්ච මාසෙ වෙරඤ්ජං උපනිස්සාය මම අනුග්ගහත්ථං වස්සාවාසං සම්පටිච්ඡතූති. **අධිවාසෙසි භගවා තුණ්හීභාවෙනාති** අථස්ස වචනං සුත්වා භගවා කායඛයං වා වාඛයං වා අවොපෙත්වා අඛ්‍යන්තරෙ ගෙව ඛන්තිං ධාරෙත්වා තුණ්හීභාවෙන අධිවාසෙසි, බ්‍රාහ්මණස්ස අනුග්ගහත්ථං මනසාව සම්පටිච්ඡති වුත්තං හොති. **අථඛො වෙරඤ්ජෝ බ්‍රාහ්මණො භගවතො අධිවාසනං විදිත්වාති** අථඛෝ බ්‍රාහ්මණො සචෙ මෙ සමණො හොතමො නාධිවාසෙය්‍ය, කාමෙන වා වාචාය වා පටික්ඛිපෙය්‍ය,ගසඤ්ච පන අපටික්ඛිත්වා අඛ්‍යන්තරෙ ඛන්තිං ධාරෙසි, තස්මා මෙ මනසා ව අධිවාසෙසීති එවං ආකාරසල්ලක්ඛණසුඵලතාය භගවතො අධිවාසනං විදිත්වා, අත්තනො නිසීදනාසනතො වුට්ඨාය වතුසු දිසාසු භගවන්තං සක්කාරවං අභිවාදෙත්වා තික්ඛත්තුං පදක්ඛිණං කත්වා ආගතකාලතොපභුති ජාතිමඟලකබ්‍රාහ්මණානං අභිවාදනාදීනි න කරොතීති විගරහිත්වා පිඨ්ඨිනි විඤ්ඤාතබුද්ධගුණා කායෙන වාචාය මනසා ව අනෙකක්ඛත්තුං වන්දනෙනාපි අතීතෙනා ගෙව හුත්වා දසනඛසමොධානසමුජ්ජලං අඤ්ජලිං පගණ්හ සිරසම්හි පතිට්ඨපෙත්වා යාවදස්සනවිසයා තාව පටිමුඛො ගෙව අපක්කමිත්වා දස්සනම්හයං විජ්ඣනට්ඨානෙ වන්දිත්වා පක්කාමි.

තේන ඛෝ පන සමයේන වේරඤ්ජා දුබ්භික්ඛා හොතීති යස්මිං සමයේ වේරඤ්ජාය බ්‍රාහ්මණේන භගවා වේරඤ්ජං උපනිස්සාය වස්සා වාසං යාචිතෝ, තේන සමයේන වේරඤ්ජා දුබ්භික්ඛා හොති. දුබ්භික්ඛා නි දුල්ලභභික්ඛා, සා පන දුල්ලභභික්ඛතා යත්ථ මනුස්සා අස්සඛා හොන්ති අපපඤ්ඤා, තත්ථ සුඝස්සකාලෙපි අනතිමහගෙඝපි පුබ්බණ්ණා පරණේණ හොති. වේරඤ්ජායං පන යස්මා න තථා අහොසි, අපිච ඛෝ දුස්සස්සතාය ඡාතකදෙසේන අහොසි, තස්මා තම්පි දස්සෙන්තෝ **මිඝිතිකාති** ආදිමාහ. තත්ථ **මිඝිතිකාති** එඛා පවත්තා ඊතිතිකා, ඊතිතික්ඛා නාම ඉරියා, එඛා පවත්තා චිත්තඉරියා චිත්තඊතිතා, එත්ථ ලච්ඡාම ඣු ඛෝ කිඤ්චි භික්ඛමානා න ලභාමානි, ජීවිතුං වා සක්කිස්සාම නුඛෝ නොති අයමෙත්ථ අධිප්පායෝ. අථවා මිඝිතිකාති දුජ්ජීවිකා ඊහනං ඊහා ඉරියනං පවත්තනං ජීවිකානති ආදීනිපි පදානි එකත්ථානි, තස්මා දුකෙඛන ඊතිතං එත්ථ පවත්තතීති මිඝිතිකාති, අයමෙත්ථ පදත්ථෝ. සෙතකානි අට්ඨීනි එත්ථාති **සෙතට්ඨිකා**, දිවසම්පි යාචිත්වා කිඤ්චි අලඛා මතකානං කපණමානුසකානං අභිඡත්තකවණේණෙහි අඹිකෙහි තත්ර තත්ර පරිකිණ්ණානි වුත්තං හොති. **සෙතට්ඨිකානීති** පාඨෝ, තස්සත්ථෝ සෙතානි අට්ඨීනි එත්ථාති සෙතට්ඨිකා, අට්ඨීනි ආතුරතා ව්‍යාධි රෙගෝ, තත්ථ ච සස්සානං ගබ්භගහණකාලෙ සෙතකරෙගෙන උපහතමෙව පච්ඡින්නාඛිරං අගඡිතතණ්ඩුලං පණ්ඩරපණ්ඩරං සාලිසීසං වා යවගොධූමසීසං වා නික්ඛමති, තස්මා සෙතට්ඨිකාති වුච්චති. වපකාලෙ සුඛූ අභිසඞ්ඛරිත්වාපි වුත්තසස්සං තත්ථ සලාකායෙව සම්පජ්ජතීති **සලාකා** වුත්තා. සලාකාය වා තත්ථ ජීවිකං පවත්තෙතනතීති සලාකා වුත්තා. කිං වුත්තං හොති, තත්ථ කිර ඛණ්ඩඛ්ඩවිකකයකාලෙ සනතිකං කයකෙසු ගතෙසු දුබ්බලමනුස්සෙ අභිභවිත්වා බලවමනුස්සාව ඛණ්ඩඛං කිණිත්වා ගච්ඡන්ති. දුබ්බලමනුස්සා අලභමානා මහාසද්දං කරොන්ති, ඛණ්ඩඛ්ඩවිකකයකා සබෙබසං සඞ්ගහං කරිස්සාමාති ඛණ්ඩඛ්ඩකරණට්ඨානෙ ඛණ්ඩඛ්ඩමාපකං නිසීදාපෙත්වා එකපස්සෙ වණ්ණඡඩ්ඩකඛා නිසීදාපෙසුං, ඛණ්ඩඛ්ඩත්ථිකා වණ්ණඡඩ්ඩකස්ස සන්තිකං ගච්ඡන්ති, සො ආගතපටිපාටියා මූලං ගහෙත්වා ඉට්ඨභාමස්ස එත්තකං දාතබ්බන්ති සලාකං ලිඛිත්වා දෙති, තෙ තං ගහෙත්වා ඛණ්ඩඛ්ඩමාපකස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා දින්නපටිපාටියා ඛණ්ඩඛ්ඩං ගණ්හන්ති, එවං සලාකාය තත්ථ ජීවිතං වත්තෙතනතීති සලාකා වුත්තා. **න සුකරං උඤ්ඤෙන පගබ්භෙන යාපෙතුන්ති** පගබ්භෙන ඔං උඤ්ඤෙන යාපෙතුං න සුකරං, පත්තං ගහෙත්වා ඝං අරියා උඤ්ඡං කරොන්ති භික්ඛාචරියං චරන්ති, තෙන උඤ්ඡෙන යාපෙතුං න සුකරාති වුත්තං හොති. තදා කිර තත්ථ සත්තට්ඨගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා එක දිවසම්පි යාපනමත්තං න ලභන්ති. **තේන ඛෝ පන සමයේන උත්තරාපථකා අස්සවාණිජා** -ඉමෙ:- අස්සොඅි ඛෝ භගවා එතමත්ථං ආරොචෙසි- **තේනාති** යස්මිං සමයේ භගවා වේරඤ්ජං උපනිස්සාය වස්සාවාසං උපගතෝ තේන සමයේන, උත්තරාපථවාසිකා උත්තරාපථතෝ වා ආගතත්තා එවං ලද්ධවොහාරා අස්සවාණිජා උත්තරාපථේ අස්සානං උට්ඨානට්ඨානෙ පඤ්චඅස්සසතානි ගහෙත්වා දිගුණං තිගුණං ලාභං පච්චයමානා දෙසන්තරං ගච්ඡන්තා තෙහි අත්තනෝ ච්ඡිකාසිකභණ්ඩභූතෙහි පඤ්චමත්තෙහි අස්සසතෙහි වේරඤ්ජං ව

ස්සාවාසං උපගතා හොන්ති, කස්මා– නහි සක්කා තස්මිං දෙසෙ වස්සි කෙ චත්තාරො මාසෙ අඩ්ඩානං පටිපජ්ජිතුං. උපගච්ඡන්තා ච බහිනගරෙ උදකෙන අනජ්ඣොත්ථරණීයෙ ඨානෙ අත්තනො ච වාසාගාරානි අස්සා නඤ්ච මන්දිරං කාරාපෙත්වා වතියා පරික්ඛිපිංසු, තානි තෙසං වසනට්ඨා නානි අස්සමණ්ඩලිකායොති පඤ්ඤායිංසු. තෙනාහ:– **තෙහි අස්සමණ්ඩ ලිකාසු භික්ඛූනං පත්පත්පුලකං පඤ්ඤත්තං හොතීති.** පත්පත් පුලකන්ති එකමෙකස්ස භික්ඛුනො පත්පත්පමාණං පුලකං, පත්ථො නාම නාළිමත්තං හොති, එකස්ස පුරිසස්ස අලං යාපනාය. වුත්තම්පි හෙතං "පත්ථොදනො නාළමයං දුවින්න"න්ති. පුලකං නාම නිත්ථුසං කත්වා උස්සෙදෙත්වා ගහිතයවතණ්ඩුලා වුච්චන්ති. යදිහි සථුසා හොන්ති පාණකා විජ්ඣන්ති අඩ්ඩානක්ඛමා න හොන්ති, තස්මා තෙ වාණිජා අඩ්ඩා නක්ඛමං කත්වා යවතණ්ඩුලං ආදාය අඩ්ඩානං පටිපජ්ජන්ති, යත්ථ අස්සා නං ඛාදනීයතිණං දුල්ලභං භවිස්සති, තත්ථෙතං අස්සභත්තං භවිස්සතී ති. කස්මා පන තෙහි තං භික්ඛූනං පඤ්ඤත්තන්ති. වුච්චතෙ– න හි තෙ දක්ඛිණා පථමනුස්සා විය අස්සඩ්ඩා අප්පසන්නා, තෙ පන සඩ්ඩා පස න්නා බුඩ්ඩමාමකා ධම්මමාමකා සඞ්ඝමාමකා, තෙ පුබ්බණ්ඝසමයං කෙන චිදෙව කරණීයෙන නගරං පවිසන්තා වෙ තයො දිවසෙ අද්දසංසු ස ත්තට්ඨභික්ඛූ සුනිවත්ථෙ සුපාරුතෙ ඉරියාපථසම්පන්නෙ සකලම්පි නග රං පිණ්ඩාය චරිත්වා කිඤ්චි අලභමානෙ. දිස්වාන නෙසං එතදහොසි:– අය්‍යා ඉමං නගරං උපනිස්සාය වස්සං උපගතා ඡා තකඤ්ච වත්තති, නච කිඤ්චි ලභන්ති අතිවිය කිලමන්ති, මයඤ්චම්හා ආගන්තුකා න ස ක්කොම නෙසං දෙවසිකං යාගුඤ්ච භත්තඤ්ච පටියාදෙතුං, අම්හාකං පන අස්සා සායඤ්ච පාතොච චික්ඛත්තුං භත්තං ලභන්ති, යන්නුන මයං එකමෙකස්ස අස්සස්ස පාතරාසභත්තතො එකමෙකස්ස භික්ඛුනො පත්ථ පත්පුලකං දදෙය්‍යාම, එවං අය්‍යා ච න කිලම්ස්සන්ති අස්සා ච යාපෙ ස්සන්තීති. තෙ භික්ඛූනං සන්තිකං ගන්ත්වා එතමත්ථං ආරොචෙත්වා "භන්තෙ තුම්හෙ පත්ථපත්පුලකං පටිග්ගහෙත්වා යං වා තං වා කත්වා පරිභුඤ්ජථා"ති යාචිත්වා දෙවසිකං පත්ථපත්පුලකං පඤ්ඤාපෙසුං. තෙ න වුත්තං:– තෙහි අස්සමණ්ඩලිකාසු භික්ඛූනං පත්ථපත්පුලකං පඤ්ඤ ත්තං හොතීති. පඤ්ඤත්තන්ති නිච්චභත්තසඞ්ඛෙපෙන ඨපිතං.

ඉදානි භික්ඛූ පුබ්බණ්ඝසමයං නිවාසෙත්වාති ආදිසු පුබ්බණ්ඝසම යන්ති දිවසස්ස පුබ්බභාගසමයං, පුබ්බණ්ඝසමයෙති අත්ථො. පුබ්බ ණ්ඝෙ වා සමයං පුබ්බණ්ඝසමයං, පුබ්බණ්ඝෙ එකං ඛණන්ති වුත්තං හොති. එවං අච්චන්තසංයොගෙ උපයොගවචනං ලබ්භති. නිවාසෙත්වා ති පරිදහෙත්වා, විහාරනිවාසනපරිවත්තනවසෙනෙදං වෙදිතබ්බං. න හි තෙ තතො පුබ්බෙ අනිවත්ථා අහෙසුං. පත්තචීවරං අදායාති පත්තං හ ත්ථෙහි චීවරං කායෙන ආදියිත්වා සම්පටිච්ඡිත්වා ධාරෙත්වාති අත්ථො. යෙන තෙන වා හි පකාරෙන ගණ්ඝන්තා ආදාය ඉච්චෙව වුච්චන්ති, යථා සමාදායෙව පක්කමතීති. පිණ්ඩං අලභමානාති සකලම්පි වෙර ඤ්ජං චරිත්වා තට්ඨතු පිණ්ඩො අන්තමසො අතිච්ඡථාති වාචම්පි අලභ මානා. **පත්ථපත්පුලකං ආරාමං ආහරිත්වාති** ගතගතට්ඨානෙ ලඩ්ඩ එකමෙකං පත්ථපත්පුලකං ගහෙත්වා ආරාමං නෙත්වා. **උදුක්ඛලෙ කොට්ටෙත්වා කොට්ටෙත්වා පරි භුඤ්ජන්තීති** ථෙරානං කොචි කප්පිය

කාරකො නත්ථි, යො නෙසං තං ගහෙත්වා යාගුං වා භත්තං වා වෛය්‍ය, සාමම්පි පචනං සමණසාරුප්පං න හොති න ච වට්ටති. පත එවං නො සල්ලහුකවුත්තිතා ච භවිස්සති සාමපාකපරිමොච නඤ්චාති අට්ඨට්ඨජනා වා දසදස ජනා වා එකතො හුත්වා උදුක්ඛලෙ කොට්ටෙත්වා කොට්ටෙත්වා සකං සකං පටිවිංසං උදකෙන තෙමෙත්වා පරිභුඤ්ජන්ති, එවං පරිභුජිත්වා අප්පොස්සුක්කා සමණ ධම්මං කරොන්ති, භගවතො පන තෙ අස්සවාණිජා පත්පුලකඤ්ච දෙන්ති තදුපියං සප්පිමධුසක්කරං, තං ආයස්මා ආනන්දො ආහරිත්වා සිලායං පිංසති, පුඤ්ඤවතා පණ්ඩිතපුරිසෙන කතං මනාපමෙව හොති, අථ නං පිංසිත්වා සප්පිආදීහි සමායොජෙත්වා භගවතො උපනාමෙති, අථෙත්ථ දෙවතා දිබ්බොජං පක්ඛිපන්ති, තං භගවා පරිභුඤ්ජති, පරිභුජිත්වා ඵලසමාපත්තියා කාලං අතිනාමෙති, න තතො පට්ඨාය පිණ්ඩාය චරති, කිම්පනානන්දත්ථෙරො තදා භගවතො උපට්ඨාකො හොතීති, නොච ඛො හොති උපට්ඨාකට්ඨානං ලඬො, භගවතො හි පඨමබොධියං වීසතිවස්සන්තරෙ නිබ්බුපට්ඨාකො නාම නත්ථි, කදාචි නාගසමාලත්ථෙරො භගවන්තං උපට්ඨාසි, කදාචි නාගිතත්ථෙරො කදාචි මෙඝියත්ථෙරො කදාචි උපවානත්ථෙරො කදාචි සාගතත්ථෙරො කදාචි සුනක්ඛත්තත්ථෙරො ලිච්ඡවිපුත්තො. තෙ අත්තනො රුචියා උපට්ඨහිත්වා යදා ඉච්ඡන්ති තදා පක්කමන්ති. ආනන්දත්ථෙරො තෙසු තෙසු උපට්ඨහන්තෙසු අප්පොස්සුක්කො හොති, පක්කන්තෙසු සයමෙව වත්තපටිවත්තං කරොති. භගවා පි කිඤ්චාපි මෙ ඤාතිසෙට්ඨො උපට්ඨාකට්ඨානං න තාව ලච්ඡති, අථ ඛො එවරූපෙසු ඨානෙසු අයමෙව පතිරූපොති අධිවාසෙති. තෙන වුත්තං:– "ආයස්මා ආනන්දො පත්පුලකං සිලායං පිංසිත්වා භගවතො උපනාමෙති තං භගවා පරිභුඤ්ජති"ති. නනුච මනුස්සා දුබ්භික්ඛකාලෙ අතිවිය උස්සාහජාතා පුඤ්ඤානි කරොන්ති අත්තනා අභුජිත්වා පි භික්ඛූනං දාතබ්බං මඤ්ඤන්ති, තෙ තදා කස්මා කටච්ඡුභික්ඛම්පි න අදදංසු. අයඤ්ච වෙරඤ්ජො බ්‍රාහ්මණො මහතා උස්සාහෙන භගවන්තා වස්සාවාසං. යාචි, සො කස්මා භගවතො අත්ථභාවම්පි න ජානාතීති. වුච්චතෙ– මාරාවට්ටනාය, වෙරඤ්ජං හි බ්‍රාහ්මණං භගවතො සන්තිකං පක්කන්තමත්තමෙව සකලඤ්ච නගරං සමන්තා ච යොජනමත්තං යත්ථ සක්කා පුරෙභත්තං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්චාගන්තුං තං සබ්බං මාරො ආවට්ටෙත්වා මොහෙත්වා සබ්බෙසං අසල්ලක්ඛණභාවං කත්වා පක්කමි, තස්මා න කොචි අන්තමසො සාමිචිකම්මම්පි කත්තබ්බං මඤ්ඤිත්ථ. කිං පන භගවාපි මාරාවට්ටනං අජානිත්වාව තත්ථ වස්සං උපගතොති. නො අජානිත්වා, අථ කස්මා චම්පා සාවත්ථි රාජගහාදීනං අඤ්ඤතරස්මිං න උපගතොති. තිට්ඨන්තු චම්පාසාවත්ථිරාජගහාදීනි, සවෙපි භගවා තස්මිං සංවච්ඡරෙ උත්තරකුරුං වා තිදසපුරං වා ගන්ත්වා වස්සං උපගච්ඡෙය්‍ය, තම්පි මාරො ආවට්ටෙය්‍ය, සො කිර තං සංවච්ඡරං අතිවිය ආඝාතෙන පරියුඝිතචිත්තො අහොසි. ඉධ පන භගවා ඉමං අතිරෙකකාරණං අදදස:– අස්සවාණිජා භික්ඛූනං සඞ්ගහං කරිස්සන්තීති. තස්මා වෙරඤ්ජාය මෙව වස්සං උපගංගි. කිං පන මාරො වාණිජකෙ ආවට්ටෙතුං න සක්කොතීති, නො කසක්කොති, තෙ පන මාරාවට්ටිතපරියොසානෙ ආගමිංසු. පටිනිවත්තිත්වා කස්මා න ආවට්ටෙසීති, අවිසහතාය, නහි සො

තථාගතස්ස අභිහටභික්ඛාය නිබ්බඩදානස්ස අපපිතවට්ටස්ස අන්තරා යං කාතුං විසහති, චතුන්නං හි න සක්කා අන්තරායො කාතුං, කතමෙ සං චතුන්නං– තථාගතස්ස අභිහටභික්ඛාසඞ්ඛෙපෙන වා නිබ්බඩදාන සඞ්ඛෙපෙන වා අපපිතවට්ටසඞ්ඛෙපෙන වා පරිච්චත්තානං චතුන්නං ප ච්චයානං න සක්කා කෙනචි අන්තරායො කාතුං, බුඩානං ජීවිතස්ස න සක්කා කෙනචි අන්තරායො කාතුං, අසීතියානුබ්‍යඤ්ජනානං ව්‍යාමප්ප භාය වා න සක්කා කෙනචි අන්තරායො කාතුං, චන්දිමසුරියදෙවබ්‍රහ්ම නම්පි හි පභා තථාගතස්ස අනුව්‍යඤ්ජනව්‍යාමප්පභාපදෙසං පත්වා විග තානුභාවා හොන්ති, බුඩානං සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණස්ස න සක්කා කෙනචි අන්තරායො කාතුන්ති. ඉමෙසං චතුන්නං න සක්කා කෙනචි අන්තරා යො කාතුං. තස්මා මාරෙන අකතන්තරායං භික්ඛං භගවා සසාවක සඞ්ඝො තදා පරිභුජීති වෙදිතබ්බො.

එවං පරිභුඤ්ජන්තො ච එකදිවසං **අස්සොසි ඛො භගවා උදුක්ඛ ලසද්දන්ති** භගවා පත්පත්පුලකං කොට්ටෙන්තානං භික්ඛූනං මුසලස ඞ්ඝට්ටජනිතං උදුක්ඛලසද්දං සණි. තතො පරං **ජානන්තාපි තථාගතා** ති එවමාදි යං පරතො **කින්නු ඛො සො ආනන්ද උදුක්ඛලසද්දොති** පුච්ඡිතස්ස පරිහාරදස්සනත්ථං වුත්තං. තත්‍රායං සඞ්ඛෙපවණ්ණනා:– තථාගතා නාම ජානන්තාපි සචෙ තාදිසං පුච්ඡාකාරණං හොති පුච්ඡ න්ති, සචෙ පන තාදිසං පුච්ඡාකාරණං නත්ථි, ජානන්තාපි න පුච්ඡන්ති, යස්මා පන බුඩානං අජානනං නාම නත්ථි, තස්මා අජානන්තාපීති න වුත්තං. **කාලං විදිත්වා පුච්ඡන්තීති** සචෙ තස්සා පුච්ඡාය යො කාලො හොති, එවං තං කාලං විදිත්වා පුච්ඡන්ති, සචෙ න හොති, එවම්පි කා ලං විදිත්වාව න පුච්ඡන්ති. එවං පුච්ඡන්තාපි ච අත්ථසංහිතං තථාගතා පු ච්ඡන්ති, යං අත්ථනිස්සිතං කාරණනිස්සිතං තදෙව පුච්ඡන්ති, නො අන ත්ථසංහිතං. කස්මා– යස්මා අනත්ථසංහිතෙ සෙතුඝාතො තථාගතානං, සෙතු වුච්චති මග්ගො, මග්ගෙනෙව තාදිසස්ස වචනස්ස ඝාතො, සමුච්ඡෙ දොති වුත්තං හොති. ඉදානි අත්ථසංහිතන්ති එත්ථ යං අත්ථනිස්සිතං වච නං තථාගතා පුච්ඡන්ති, තං දස්සෙන්තො **චීහාකාරෙහිති** ආදිමාහ. තත්ථ **ආකාරෙහිති** කාරණෙහි, **ධම්මං වා දෙසෙස්සාමාති** අඞ්ඝුප්පත්තියු ත්තං වා සුත්තං පුබ්බචරිතකාරණයුත්තං ජාතකං වා කථයිස්සාම. **සාව කානං වා සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙස්සාමාති**, සාවකානං වා තාය පුච්ඡාය චිතික්කමං පාකටං කත්වා ගරුකං වා ලහුකං වා සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙ ස්සාම ආණං ඨපෙස්සාමාති. **අථ ඛො භගවා –:පෙ:– එතමත්ථං ආරො චෙසීති** එත්ථ නත්ථි කිඤ්චි වත්තබ්බං, පුබ්බෙ වුත්තමෙව හි භික්ඛූනං පත්පත්පුලකපටිලාභං සල්ලහුකවුත්තිතං සාමංපාකපරිමොචනඤ්ච ආරොචෙන්තො එතමත්ථං ආරොචෙසීති වුච්චති. **සාධු සාධු ආනන්දාති** ඉදං පන භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං සම්පහංසෙන්තො ආහ. සාධු කාරං පන දත්වා චීසු ආකාරෙසු එකං ගහෙත්වා ධම්මං දෙසෙන්තො ආහ:– **තුම්හෙහි ආනන්ද සප්පුරිසෙහි විජිතං පච්ඡිමා ජනතා සාලිමං සොදනං අතිමඤ්ඤිස්සතීති.** තත්‍රායමධිප්පායො:– තුම්හෙහි ආනන්ද සප්පුරිසෙහි එවං දුඛ්ඛික්ඛෙ දුල්ලභපිණ්ඩෙ ඉමාය සල්ලහුකවුත්තිතාය ඉමිනා ච සල්ලෙඛෙන විජිතං. කිං විජිතන්ති. දුඛ්ඛික්ඛං විජිතං ලො භො විජිතො ඉච්ඡාචාරො විජිතො. කථං අයං වෙරඤ්ජා දුඛ්ඛික්ඛා සම

න්තතො පන අනන්තරා ගාමනිගමා ඵලභාරනමිතසස්සා සුභික්ඛා සුල භපිණ්ඩා, එවං සන්තෙපි භගවා ඉධෙව අම්හෙ නිග්ගණ්ඩිත්වා වසතීති එකභික්ඛුස්සපි චින්තා වා විඝාතො වා නත්ථි, එවං තාව දුබ්ඛික්ඛං විජිතං අභිභූතං අත්තනො වසෙ වත්තිතං. කථං ලොභො විජිතො. අයං වෙරඤ්ජා දුබ්ඛික්ඛා සමන්තතො පන අනන්තරා ගාමනිගමා ඵලභාර නමිතසස්සා සුභික්ඛා සුලභපිණ්ඩා, හන්ද මයං තත්ථ ගන්ත්වා පරිභුජිස්සාමාති ලොභවසෙන එකභික්ඛුනාපි රත්තිච්ඡෙදෙ වා පච්ඡිමිකාය තත්ථ වස්සං උපගච්ඡිස්සාමාති උස්සන්නෙ වස්සච්ඡෙදෙ වා න කතො, එවං ලොභො විජිතො, කථං ඉච්ඡාචාරො විජිතො. අයං වෙරඤ්ජා දුබ්ඛික්ඛා, ඉමෙව මනුස්සා අම්හෙ වෙ තයො මාසෙ වසන්තෙපි න කිස්මිචි මඤ්ඤන්ති, යන්නූන මයං ගුණවණ්ණිජ්ජං කත්වා අසුකො භික්ඛු පඨමජ්ඣානස්ස ලාභී –:පෙ:– අසුකො භික්ඛු ඡළභිඤ්ඤොති එවං මනුස්සානං අඤ්ඤමඤ්ඤං පකාසෙත්වා කුච්ඡිං පටිජග්ගිත්වා පච්ඡා සීලං අධිට්ඨහෙය්‍යාමාති එකභික්ඛුනාපි එවරූපා ඉච්ඡා න උප්පාදිතා, එවං ඉච්ඡාචාරො විජිතො අභිභූතො අත්තනො වසෙ වත්තිතොති. අනාගතෙ පන පච්ඡිමා ජනතා විහාරෙ නිසින්නා අප්පකසිරෙනෙව ලභිත්වාපි කිං ඉදං උත්තණ්ඩුලං අතිකිලින්නං අලොණං අතිලොණං අනම්බිලං අච්චම්බිලං කො ඉමිනා අත්ථොති ආදිනා නයෙන සාලිමංසොදනං අතිමඤ්ඤිස්සති ඔඤ්ඤතං අවඤ්ඤතං කරිස්සති. අථවා ජනපදෙ නාම න සබ්බකාලං දුබ්ඛික්ඛා හොති, එකදා දුබ්ඛික්ඛො හොති, එකදා සුභික්ඛො හොති, ස්වායං යදා සුභික්ඛො භවිස්සති, තදා තුම්හාකං සප්පුරිසානං ඉමාය පටිපත්තියා පසන්නා මනුස්සා භික්ඛූනං යාගුඛජ්ජකාදිප්පභෙදෙන අනෙකප්පකාරං සාලිවිකතිං මංසොදනඤ්ච දාතබ්බං මඤ්ඤිස්සන්ති, තං තුම්හෙ නිස්සාය උප්පන්නං සක්කාරං තුම්හාකං සබ්‍රහ්මචාරිසඞ්ඛාතා පච්ඡිමා ජනතා තුම්හාකං අන්තරෙ නිසීදිත්වා අනුභවමානා ච අතිමඤ්ඤිස්සති, තප්පච්චයං මානඤ්ච ඔමානඤ්ච කරිස්සති, කථං– කස්මා එත්තකං පක්කං කිං තුම්හාකං භාජනානි නත්ථි, යත්ථ අත්තනො සන්තකං පක්ඛිපිත්වා ඨපෙය්‍යථාති.

අථ ඛො ආයස්මා මහාමොග්ගල්ලානොති ආදිසු **ආයස්මාති** පියවචනමෙතං ගරුගාරවසප්පතිස්සාධිවචනමෙතං. **මහාමොග්ගල්ලානොති** මහා ච සො ගුණමහන්තතාය මොග්ගල්ලානො ච ගොත්තෙනාති මහාමොග්ගල්ලානො. **එතදවොචාති** එතං අවොච ඉදානි වත්තබ්බං, "එතරහි භන්තෙ"ති ආදිවචනං දස්සෙති. කස්මා අවොච. ථෙරො කිර පබ්බජිත්වා සත්තමෙ දිවසෙ සාවකපාරමීඤ්ඤණස්ස මත්ථකං පත්තො, සත්ථාරාපි මහිඩ්කතාය එතදග්ගෙ ඨපිතො, සො තං අත්තනො මහිඩ්කතං නිස්සාය චින්තෙසි:– අයං වෙරඤ්ජා දුබ්ඛික්ඛා භික්ඛූව කිලමන්ති, යන්නූනාහං පුථවිං පරිවත්තෙත්වා භික්ඛූ පප්පටකොජං භොජෙය්‍යන්ති. අථස්ස එතදහොසි:– සචෙ පනාහං භගවතො සන්තිකෙ විහරන්තො භගවන්තං අයාචිත්වා එවං කරෙය්‍යං, න මෙතං අස්ස පතිරූපං, යුගග්ගාහො විය භගවතා සද්ධිං කතො භවෙය්‍යාති. තස්මා යාචිතුකාමො ආගන්ත්වා භගවන්තං එතදවොච. **හෙට්ඨිමං තලං සම්පන්නන්ති** පඨවියා කිර හෙට්ඨිමතලෙ පඨවිමණ්ඩො පඨවොජො පඨවිප්පපටකො අත්ථි, තං සන්ධාය වදති, තත්ථ සම්පන්නන්ති මධුරං සාදුරසන්ති අත්ථො, යථෙව හි "තත්‍ර

ස්ස රුක්ඛො සම්පන්නඵලො ච උප්පන්න ඵලොචා"ති එත්ථ මධුර ඵලොති අත්ථො, එවම්ධාපි සම්පන්නන්ති මධුරං සාදුරසන්ති වෙදිතබ්බං. **සෙය්‍යථාපි** බුද්දමධුං **අනීලක**න්ති ඉදං පනස්ස මධුරතාය ඔපම්මනිදස්සනත්ථං වුත්තං, බුද්දමධුන්ති, බුද්දකමක්ඛිකාහි කතමධුං. අනීලකන්ති නිම්මක්ඛිකං නිම්මක්ඛිකණ්ඩකං පරිසුඩං, එතං කිර මධුං සබ්බමධුහි අග්ගඤ්ච සෙට්ඨඤ්ච සුරසඤ්ච ඔජවන්තඤ්ච. තෙනාහ:–"සෙය්‍යථාපි බුද්දමධුං අනීලකං එවමස්සාද"න්ති. **සාධාහං භන්තෙ**ති සාධු අහං භන්තෙ, එත්ථ ච සාධුති ආයාචනවචනමෙතං, පුථවිපරිවත්තනං ආයාචන්තො හි ථෙරො භගවන්තං එවමාහ. **පරිවත්තෙය්‍ය**න්ති, උකකුජ්ජෙය්‍යං හෙට්ඨිමං තලං උපරිමං කරෙය්‍යං, කස්මා– එවං හි **කතෙ** සුඛෙන භික්ඛූ පප්පටකෝජං පඨවිමණ්ඩං පරිභුජිස්සන්තීති. අථ භගවා අනනුඤ්ඤාතුකාමොපි ථෙරංසීහනාදං නදාපෙතුං පුච්ඡි:– **යෙ පන තෙ මොග්ගලලාන පුථවිනිස්සිතා පාණා තෙ කථං කරිස්සසිති**, යෙ පුථවිනිස්සිතා ගාමනිගමාදිසු පාණා තෙ පඨවියා පරිවත්තියමානාය ආකාසෙ සණ්ඨාතුං අසක්කොන්තෙ කථං කරිස්සසි, කත්ථ ඨපෙස්සසීති. අථ ථෙරො භගවතා එතදග්ගෙ ඨපිතභාවානුරූපං අත්තනො ඉඩානුභාවං පකාසෙන්තො **එකාහං** භන්තෙති ආදිමාහ. තස්සත්ථො **එකං** අහං භන්තෙ හත්ථං යථා අයං මහාපුථවි එවං අභිනිම්මිනිස්සාමි, පුථුවිසදිසං කරිස්සාමි, එවං කත්වා යෙ පුථුවිනිස්සිතා පාණා තෙ එකස්මිං හත්ථතලෙ ඨිතෙ පාණෙ දුතියහත්ථතලෙ සඞ්කාමෙන්තො විය තත්ථ සඞ්කාමෙස්සාමීති. අථස්ස භගවා ආයාචනං පටික්ඛිපන්තො **අලං මොග්ගලලානා**ති ආදිමාහ. තත්ථ අලන්ති පටික්ඛෙපවචනං, **විපලලාසම්පි සත්තා පටිලභෙය්‍යුන්ති**, විපරීතගාහම්පි සත්තා සම්පාපුණෙය්‍යුං, කථං. අයං නුඛො පුථුවී උදාහු න අයන්ති, අථවා අම්හාකං නුඛො අයං ගාමො උදාහු අඤ්ඤෙසන්ති, එවං නිගමජනපදඛෙත්තාරාමාදිසු, න වා එස විපලලාසො, අචින්තෙය්‍යො හි ඉඩිමතො ඉඩිවිසයො, එවං පන විපලලාසං පටිලභෙය්‍යුං, ඉදං දුබ්භික්ඛං නාම න ඉදානි යෙව හොති, අනාගතෙපි භවිස්සති, තදා භික්ඛූ තාදිසං ඉඩිමන්තං සබ්‍රහ්මචාරිං කුතො ලභිස්සන්ති, තෙ සොතාපන්නා සකදාගාමි අනාගාමි සුක්කවිපස්සක ඣානලාභිපටිසම්භිදප්පත්තා ඛීණාසවාපි සමානා ඉඩිබලාභාවා පරකුලානි පිණ්ඩාය උපසඞ්කමිස්සන්ති, තත්‍රච මනුස්සානං එවං භවිස්සති:– බුඩකාලෙ භික්ඛූ සික්ඛාසු පරිපූරකාරිනො අහෙසුං, තෙ ගුණෙ නිබ්බත්තෙත්වා දුබ්භික්ඛකාලෙ පුථුවිං පරිවත්තෙත්වා පප්පටකොජං පරිභුජිංසු, ඉදානි පන සික්ඛාය පරිපූරකාරිනො නත්ථි, යදි සියුං තථෙව කරෙය්‍යුං, අම්හාකං යංකිඤ්චි පක්කං වා ආමං වා බාදිතුං න දදෙය්‍යුන්ති. එවං තෙ සන්තෙ සු යෙව අරියපුග්ගලෙසු නත්ථි අරියපුග්ගලානි ඉමං විපලලාසං පටිලභෙය්‍යුං, විපලලාසවසෙන ච අරියෙ ගරහන්තා උපවදන්තා අපායුපගා භවෙය්‍යුන්ති, තස්මා මා තෙ රුච්චි පුථුවිං පරිවත්තෙතුන්ති. අථ ථෙරො ඉමං යාචනං අලභමානො අඤ්ඤං යාචන්තො **සාධු භන්තෙ**ති ආදිමාහ. තම්පිස්ස භගවා පටික්ඛිපන්තො **අලං මොග්ගලලානා**ති ආදිමාහ, තත්ථ කිඤ්චාපි න වුත්තං විපලලාසම්පි සත්තා පටිලභෙය්‍යුන්ති, අථ බො පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව ගහෙතබ්බං, අත්ථොපි චස්ස වුත්තසදිසමෙව වෙදිතබ්බො. යදි පන භගවා අනුජානෙය්‍ය ථෙරො කිං කරෙය්‍යාති. මහාසමුද්දං එකෙන පදවීතිහාරෙන අතික්කමිත

ඛිඩං මාතිකාමත්තං අඩිඩසීහිත්වා නලෙරුපුවිමඤ්ඤතෝ උත්තරකුරුං අභිමුඛං මුඛං නීහරිත්වා උත්තරකුරුං ගමනාගමනසම්පන්නා ඛාණුකණ්ටකාදයෙසෙය්‍ය, යථාපි භික්ඛූ ගොචරගාමං විය යථා සුඛං පිණ්ඩාය පවිසිත්වා නික්ඛමෙය්‍යුන්ති.

නිසින්නා මහාමොග්ගල්ලානස්ස සීහනාදකථා.

ඉදානි ආයස්මා උපාලි විනයපඤ්හනිත්තියා මූලතොපහුති නිදානං දස්සෙතුං සාරිපුත්තත්තෙරස්ස සික්ඛාපදපවිසංයුත්තං විතක්කුප්පාදං දස්සෙන්තො **අථඛෝ ආයස්මතෝ සාරිපුත්තත්තස්සා**ති ආදිමාහ. තත්ථ **රහොගතස්සා**ති රහසි ගතස්ස. **පටිසල්ලීනස්සා**ති ලීනස්ස සල්ලීනස්ස එකීභාවං ගතස්ස. **චේතසොපරිවිතක්කෝ උදපාදී**ති අත්තනෝ චිත්තපරිවිතක්කෝ උදපාදි. කිත්තාවතා නු ඛෝ බුද්ධානං සාසනං චිරට්ඨිතිකං හොතීති පුච්ඡති. කිත්තාවතා නු ඛෝ සාසනං චිරට්ඨිතිකං හොතීති වුත්තෙ– සක්කා නු ඛෝ ඉමස්මිං සාසනෙ ඉමෙසං නාම බුද්ධානං සාසනං චිරට්ඨිතිකං අහොසි, ඉමෙසං චිරට්ඨිතිකන්ති එත්තකං සක්කා විනිච්ඡිතුං, ඉමිනා පන කාරණෙන න චිරට්ඨිතිකං අහොසි, ඉමිනා චිරට්ඨිතිකන්ති එතං න සක්කා. මහාපදුමත්තෙරෝ පනාහ:– "එතමපි සොළසවිධාය පඤ්ඤාය මත්ථකං පත්තස්ස අඟසාවකස්ස න භාරියං, සම්මාසම්බුද්ධෙන පන සඞ්ඛතධාතුයා වසනත්තස්ස සකං විනිච්ඡයකරණං තුලං ඡඩ්ඩෙත්වා හත්ථෙ න තුලනසදිසං හොතීති භගවන්තං යෙව උපසඞ්කමිත්වා පුච්ඡී"ති. අථස්ස භගවා පුච්ඡං විස්සජ්ජෙන්තො **භගවතෝ ච සාරිපුත්තත්ත විපස්සිස්සා**ති ආදිමාහ, තං උත්තානත්ථමෙව.

පුන ථෙරෝ කාරණං පුච්ඡන්තො **කොනු ඛෝ භන්තෙ හෙතූ**ති ආදිමාහ. තත්ථ **කො නු ඛෝ භන්තෙ**ති කාරණපුච්ඡා, තස්ස කතමෝ නු ඛෝ හන්තෙති අත්ථෝ. **හෙතු පච්චයෝ**ති උභයමෙතං කාරණාධිවචනං, කාරණං හි යස්මා තෙන සත්ත ඵලං භිනොති පවත්තති, තස්මා හෙතූති වුච්චති, යස්මා තං පටිච්ච එති පවත්තති තස්මා පච්චයොති වුච්චති, එවං අත්ථතො එකම්පි වොහාරවසෙන ච වචනසිලිට්ඨතාය ච තත්ර තත්ර එතං උභයම්පි වුච්චති, සෙසමෙත්ථ උත්තානත්ථමෙව. ඉදානි තං හෙතුඤ්ච පච්චයඤ්ච දස්සෙතුං භගවා **භගවා ච සාරිපුත්ත විපස්සිස්සී**ති ආදිමාහ. තත්ථ **කිලාසුනෝ අහෙසුන්ති** න ආලසියකිලාසුනෝ අහෙසුං, න හි බුද්ධානං ආලසියං වා ඔසන්නාවිරියතා වා අත්ථි, බුද්ධා හි එකස්ස වා ද්වින්නං වා සකලචක්කවාළස්ස වා ධම්මං දෙසෙන්තා සමකෙනෙව උස්සාහෙන දෙසෙන්ති, න පරිසාය අප්පභාවං දිස්වා ඔසන්නාවිරියා හොන්ති, නාපි මහන්තභාවං දිස්වා උස්සන්නාවිරියා, යථා හි සීහෝ මිගරාජා සත්තක්ඛත්තුං දිවසානං අච්චයෙන ගොචරාය පක්කමන්තොපි බුද්දකෙ වා මහන්තෙ වා පාණෙ එකසදිසෙන වෙගෙන පතති ධාවති, තං කිස්සහෙතු– මා මෙ ජවොපරිහායීති. එවං බුද්ධා අප්පකායපි වා මහතියා වා පරිසාය සමකෙනෙව උස්සාහෙන ධම්මං දෙසෙන්ති. තං කිස්සහෙතු– මා නො ධම්මගරුනා පරිහායීති. ධම්මගරුනෝ හි බුද්ධා ධම්මගාරවාති. යථා පන අම්හාකං භගවා මහාසමුද්දං පූරයමානොව විය විත්ථාරෙන ධම්මං දෙසෙසි, එවං

තෙ න දෙසෙසුං, කස්මා- සත්තානං අප්පරජක්ඛතාය. තෙසං කිර කාලෙ දීඝායුකා සත්තා අප්පරජක්ඛා අහෙසුං, තෙ චතුසච්චපටිසංයුත්තං එකගාථම්පි සුත්වා ධම්මං අභිසමෙන්ති, තස්මා න විත්ථාරෙන ධම්මං දෙසෙසුං. තෙනෙව කාරණෙන අප්පකඤ්ච නෙසං අහොසි සුත්තං -:පෙ:- වෙදල්ලන්ති. තත්ථ සුත්තාදීනං නානත්තං පඨමසඞ්ඝිතිවණ්ණනාය වුත්තමෙව. අප්පඤ්ඤත්තං සාවකානං සික්ඛාපදන්ති සාවකානං නිදෙදාසතාය දෙසාතුරූපතො පඤ්ඤාපෙතබ්බං සත්තාපත්තික්ඛන්ධවසෙන ආණාසික්ඛාපදං අප්පඤ්ඤත්තං, අනුද්දිඨං පාතිමොක්ඛන්ති අන්වඩමාසං ආණාපාතිමොක්ඛං අනුද්දිට්ඨං අහොසි. ඔවාදපාතිමොක්ඛමෙව තෙ උද්දිසිංසු, තම්පි ච නො අන්වඩමාසං, තථාහි විපස්සී භගවා ඡන්නං ඡන්නං වස්සානං සකිං සකිං ඔවාදපාතිමොක්ඛං උද්දිසි, තඤ්ච ඛො සාමං යෙව, සාවකා පනස්ස අත්තනො අත්තනො වසනට්ඨානෙසු න උද්දිසිංසු, සකලජම්බුදීපෙ එකසම්ං යෙව ඨානෙ බන්ධුමතියා රාජධානියා ඛෙමෙ මිගදායෙ විපස්සිස්ස භගවතො වසනට්ඨානෙ සබ්බොපි භික්ඛුසඞ්ඝො උපොසථං අකාසි, තඤ්ච ඛො සඞ්ඝුපොසථමෙව න ගණ්ඩුපොසථා, න පුග්ගලූපොසථං න පාරිසුද්ධිඋපොසථං න අධිට්ඨානූපොසථං, තදා කිර ජම්බුදීපෙ චතුරාසීතිවිහාරසහස්සානි හොන්ති, එකමෙකසම්ං විහාරෙ අබ්බොකිණ්ණානි දසපි වීසතිම්පි භික්ඛුසහස්සානි වසන්ති, භියේ‍යාපි වසන්ති, උපොසථාරොචිතකා දෙවතා තත්ථ තත්ථ ගන්ත්වා ආරොචෙන්ති "මාරිසා එකං වස්සං අතික්කන්තං චෙ තීණි චත්තාරි පඤ්ච වස්සානි අතික්කන්තානි ඉදං ඡට්ඨං වස්සං ආගාමිනියා පුණ්ණමාසිනියා බුඩදස්සනත්ථං උපොසථකරණත්ථඤ්ච ගන්තබ්බං සම්පත්තො වො සන්නිපංතකාලො"ති. තතො සානුභාවා භික්ඛූ අත්තනො අත්තනො ආනුභාවෙන ගච්ඡන්ති, ඉතරෙ දෙවතානුභාවෙන. කථං- තෙ කිර භික්ඛූ පාචිනසමුද්දන්තෙ පච්ඡිමඋත්තරදක්ඛිණසමුද්දන්තෙ වා ඨිතා ගමියවත්තා පූරෙත්වා පත්තචීවරමාදාය ගච්ඡමාති චිත්තං උප්පාදෙන්ති, සහ චිත්තුප්පාදා උපොසථග්ගං ගතාව හොන්ති, තෙ විපස්සී සම්මාසම්බුඩං අභිවාදෙත්වා නිසීදන්ති, භගවාපි සන්නිසින්නාය පරිසාය ඉමං ඔවාදපාතිමොක්ඛං උද්දිසති:-

ඛන්තී පමරං තපො තිතික්ඛා-නිබ්බානං පරමං වදන්ති බුඩා,
න හි පබ්බජිතො පරූපඝාති-සමණො හොති පරං විහෙඨයන්තො,

සබ්බපාපස්ස අකරණං-කුසලස්ස උපසම්පදා,
සචිත්තපරියොදපනං-එතං බුඩාන සාසනං.

අනූපවාදො අනූපඝාතො-පාතිමොක්ඛෙ ච සංවරො,
මත්තඤ්ඤුතා ච භත්තසම්ං-පන්ථඤ්ච සයනාසනං
අධිචිත්තෙ ච ආයොගො-එතං බුඩානසාසන-න්ති.

එතෙනෙව උපායෙන ඉතරෙසම්පි බුඩානං පාතිමොක්ඛුද්දෙසො වෙදිතබ්බො. සබ්බබුඩානං හි ඉමා තිස්සො ච ඔවාදපාතිමොක්ඛගාථායො හොන්ති, තා දීඝායුකබුඩානං යාව සාසනපරියන්තා උද්දෙසමාගච්ඡන්ති, අප්පායුක බුඩානං පඨමබොධියං යෙව, සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තිකාලතො පන පභුති ආණාපාතිමොක්ඛමෙව උද්දිසීයති, තඤ්ච ඛො භික්ඛූ යෙව උද්දිසන්ති, න බුඩා. තස්මා අම්හාකම්පි භගවා පඨමබොධියං විස

තිවස්සමත්තමෙව ඉදං ඔවාදපාතිමොක්ඛං උද්දිසි. අථෙකදිවසං පුබ්බාරාමෙ මිගාරාමාතුපාසාදෙ නිසින්නො භික්ඛූ ආමන්තෙසි:- "කදානාහං භික්ඛවෙ ඉතො පරං උපොසථං කරිස්සාමි පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමි, තුම්හෙවදානි භික්ඛවෙ ඉතො පරං උපොසථං කරෙය්‍යාථ, පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාථ, අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතො අපරිසුඩ්‍යාය පරිසාය උපොසථං කරෙය්‍ය පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යා"ති. තතො පට්ඨාය භික්ඛූ ආණාපාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, ඉදං ආණාපාතිමොක්ඛං තෙසං අනුද්දිට්ඨං අහොසි, තෙන වුත්තං "අනුද්දිට්ඨං පාතිමොක්ඛ"න්ති. **තෙසං බුඩ්‍යාන**න්ති තෙසං විපස්සිආදීනං තිණ්ණං බුඩ්‍යානං, **අන්තරධානෙනා**ති ඛන්ධන්තරධානෙන පරිනිබ්බානෙනාති වුත්තංහොති, **බුඩ්‍යානුබුඩ්‍යාන**න්ති යෙ තෙසං බුඩ්‍යානං අනුබුඩ්‍ය සම්මුඛසාවකා තෙසඤ්ච ඛන්ධන්තරධානෙන, **යෙ තෙ පච්ඡිමාසාවකා**ති යෙ තෙසං සම්මුඛසාවකානං සන්තිකෙ පබ්බජිතා පච්ඡිමා සාවකා. **නානා නාමා**ති බුඩ්‍රක්ඛිතො ධම්මරක්ඛිතොති, ආදිනාමවසෙන විවිධා නාමා, **නානා ගොත්තා**ති ගොතමො මොග්ගල්ලානොති ආදිගොත්තවසෙන විවිධා ගොත්තා. **නානාජච්චා**ති ඛත්තියො බ්‍රාහ්මණොති ආදිජාතිවසෙන නානාජච්චා. **නානාකුලා පබ්බජිතා**ති ඛත්තියකුලාදිවසෙනෙව උච්චනීවඋළාරුළාරභොගාදිකුලවසෙන වා විවිධකුලා නික්ඛම්ම පබ්බජිතා. **තෙ නං බ්‍රහ්මචරියන්ති** තෙ පච්ඡිමසාවකා, යස්මා එකනාමා එකගොත්තා එකජාතිකා එකකුලා පබ්බජිතා අම්හාකං සාසනං තන්ති පවෙණිති අත්තනො භාරං කත්වා බ්‍රහ්මචරියං රක්ඛන්ති, චිරං පරියත්තිධම්මං පරිහරන්ති, ඉමෙ ච තාදිසා න හොන්ති, තස්මා අඤ්ඤමඤ්ඤං විහෙඨෙන්තා, විලොමං ගණ්ඨන්තා අසුකො ථෙරො ජානිස්සති අසුකො ථෙරො ජානිස්සතීති සිථිලං කරොන්තා නං බ්‍රහ්මචරියං ඛිප්පං යෙව අන්තරධාපෙසුං, සඞ්ගහං ආරොපෙත්වා න රක්ඛිංසු. **සෙය්‍යථාපී**ති තස්සත්ථස්ස ඔපම්මනිදස්සනං. **විකිරතී**ති. වික්ඛිපති, විධමතීති ඨානන්තරං නෙති. **විධංසෙතී**ති ඨිතට්ඨානතො අපනෙති. **යථානං සුත්තෙන අසඞ්ගහිතත්තා**ති යථා සුත්තෙන අගනථිතත්තා අබධත්තා එවං විකිරති, යථා සුත්තෙන අසඞ්ගහිතානි විකිරියන්ති එවං විකිරතීති වුත්තං හොති. **එවමෙව ඛො**ති ඔපම්මසම්පටිපාදනං. **අන්තරධාපෙසුන්ති** වග්ගසඞ්ගහ පණ්ණාසසඞ්ගහාදීහි අසඞ්ගණ්ඨන්තා යං යං අත්තනො රුච්චති තං තදෙව ගහෙත්වා දස්සෙසුං, සෙසං විනාසෙසුං, අදස්සනං නයිංසු. **අකිලාසුනො ච තෙ භගවන්තො අහෙසුං සාවකෙ චෙතසා චෙතො පරිච්ච ඔවදිතුන්ති** අපි ච සාරිපුත්ත තෙ බුඩ්‍ය අත්තනො චෙතසා සාවකානං චෙතො පරිච්ච පරිච්ඡින්දිත්වා ඔවදිතුං අකිලාසුනො අහෙසුං, පරවිත්තං ඤත්වා අනුසාසනිං න භාරියතො න පපඤ්චතො අද්දසංසු **භූතපුබ්බං සාරිපුත්තා**ති ආදි තෙසං අකිලාසුභාවප්පකාසනත්ථං වුත්තං. **ගිංසනකෙ**ති භයානකෙ. භයජනනකෙ, **එවං විතක්කෙථා**ති නෙක්ඛම්ම විතක්කාදයො තයො විතක්කෙ විතක්කෙථ. **මා එවං විතක්කයිත්ථා**ති කාමවිතක්කාදයො තයො අකුසලවිතක්කෙ මා විතක්කයිත්ථ. **එවං මනසිකරොථා**ති අනිච්චං දුක්ඛමනත්තා අසුභන්ති මනසි කරොථ. **මා එවං මනසා කත්ථා**ති නිච්චං සුඛං අත්තා සුභන්ති මා මනසි අකරිත්ථ. **ඉදං පජහථා**ති අකුසලං පජහථ. **ඉදං උපසම්පජ්ජ විහරථා**ති කුසලං උපසම්පජ්ජ පටිලභිත්වා නිප්ථාදෙත්වා විහරථ. **අනුපාදාය ආය**

වෙහි චිත්තානි විමුච්චිංසූති සබ්බෙ තෙ අගහෙත්වා විමුච්චිංසු, තෙසං හි චිත්තානි යෙහි ආසවෙහි විමුච්චිංසු, නව තෙ තානි ගහෙත්වා විමුච්චිංසු අනුපාදනිරොධෙන පන නිරුජ්ඣමානානි අගහෙත්වා විමුච්චිංසු, තෙ න වුත්තං:– "අනුපාදාය ආසවෙහි චිත්තානි විමුච්චිංසූ"ති, සබ්බෙපි තෙ අරහත්තප්පත්තා සුරියරස්මිසම්ඵුට්ඨම්ව පදුමවනං විකසිතචිත්තා අහෙසුං.

තත්‍රසුදං සාරිපුත්ත භිංසනකස්ස **වනසණ්ඩස්ස** භිංසනකතසම්ං **හොතීති– තත්‍රාති** පුරිමවචනාපෙක්ඛං. **සුදන්ති** පදපූරණමත්තෙ නිපාතො. **සාරිපුත්තාති** ආලපනං. අයං පනෙත්ථ අත්ථයොජනා:– තත්‍රාති යං වුත්තං "අඤ්ඤතරස්මිං භිංසනකෙ වනසණ්ඩෙ"ති තත්‍ර යො සො භිංසනකොති වනසණ්ඩො වුත්තො, තස්ස භිංසනකස්ස වනසණ්ඩස්ස භිංසනක තසම්ං හොති, භිංසනකිරියාය හොතීති අත්ථො, කිං හොති– ඉදං හොති, යො කොචි අවිතරාගො –:පෙ:– ලොමානි හංසන්තීති. අථවා තත්‍රාති සාමිඅත්ථෙ භුම්මං, සු ඉති නිපාතො "කිංසුනාම තෙ හොන්තො සමණ බ්‍රාහ්මණා"ති ආදිසු විය. ඉදන්ති අධිප්පෙතමත්ථං පච්චක්ඛං විය කත්වා දස්සන වචනං. සු ඉදන්ති සුදං සන්ධිවසෙන ඉකාරලොපො වෙදිතබ්බො, "චක්ඛුන්ද්‍රියං ඉත්ථින්ද්‍රියං අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමිතින්ද්‍රියං කිං සුධ චිත්ත"න්ති ආදිසු විය. අයං පනෙත්ථ අත්ථයොජනා:– තස්ස සාරිපුත්ත භිංසනකස්ස වනසණ්ඩස්ස භිංසනකතසම්ං ඉදංසු හොති. **භිංසනකතසම්න්ති** භිංසනකභාවෙති අත්ථො, එකස්ස තකාරස්ස ලොපො දට්ඨබ්බො. **භිංසනකත්තසම්ං** යෙව වා පාඨො. **භිංසනකතාය ඉති** වා වත්තබ්බෙ ලිඞ්ගවිපල්ලාසො කතො, නිමිත්තත්ථෙ චෙත්ථ භුම්මවචනං, තස්මා එවං සම්බන්ධො වෙදිතබ්බො:– භිංසනකභාවෙ ඉදංසු හොති, භිංසනකභාව නිමිත්තං භිංසනකභාවහෙතු භිංසනකභාවප්පච්චයා ඉදංසු හොති. **යො කොචි අවිතරාගො තං වනසණ්ඩං පවිසති යෙභුය්‍යෙන ලොමානි හංසන්තීති**, බහුතරානි ලොමානි හංසන්ති උඩමුඛානි සුවිසදිසානි කණ්ටකසදිසානි ච හුත්වා තිට්ඨන්ති, අප්පානි න හංසන්ති, බහුතරානං වා සත්තානං හංසන්ති අප්පකානං අතිසූරපුරිසානං න හංසන්ති. **ඉදානි අයං ඛො සාරිපුත්ත හෙතූති** ආදි නිගමනං. **යඤ්චෙත්ථ අන්තරන්තරා** න වුත්තං, තං උත්තානත්ථමෙව. තස්මා පාළිකමෙනෙව වෙදිතබ්බං. යං පන වුත්තං **න චිරට්ඨිතිකං අහොසීති**, තං පුරිසයුගවසෙන වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. වස්සගණනාය හි විපස්සිස්ස භගවතො අසීතිවස්සසහස්සානි ආයු, සම්මුඛසාවකානම්පිස්ස තත්තකමෙව, එවං පනස්ස යවායං සබ්බපච්ඡිමකො සාවකො තෙන සහ ඝටෙත්වා සතසහස්සං සට්ඨිමත්තානි ච වස්සසහස්සානි බ්‍රහ්මචරියං අට්ඨාසි. පුරිසයුගවසෙන පන යුගපරම්පරාය ආගන්ත්වා වෙ යෙව පුරිසයුගානි අට්ඨාසි. තස්මා න චිරට්ඨිතිකන්ති වුත්තං. සිඛිස්ස පන භගවතො සත්තතිවස්සසහස්සානි ආයු, සම්මුඛසාවකානම්පිස්ස තත්තකමෙව. වෙස්සභුස්ස භගවතො සට්ඨිවස්සසහස්සානි ආයු, සම්මුඛසාවකානම්පිස්ස තත්තකමෙව. එවං තෙසම්පි යෙ සබ්බපච්ඡිමකා සාවකා තෙහි සහ ඝටෙත්වා සතසහස්සතො උඩං චත්තලීසමත්තානි වීසතිමත්තානි ච වස්සසහස්සානි බ්‍රහ්මචරියං අට්ඨාසි. පුරිසයුගවසෙන පන යුගපරම්පරාය ආගන්ත්වා වෙ වෙ යෙව පුරිසයුගානි අට්ඨාසි. තස්මා "න චිරට්ඨිතික"න්ති වුත්තං.

එවං ආයස්මා සාරිපුත්තො තිණ්ණං බුද්ධානං බ්‍රහ්මචරියස්ස න චිර

ට්ඨිතිකාරණං සුත්වාන ඉතරෙසං තිණ්ණං බ්‍රහ්මචරියස්ස විරඝිතිකාරණං සොතුකාමො පුන භගවන්තං **කො පන** භන්තෙ හෙතූති ආදිනා න යෙන පුච්ඡි, භගවා පිස්ස ව්‍යාකාසි. තං සබ්බං වුත්තපටිපක්ඛවසෙන වෙදිතබ්බං. විරඝිතිකභාවෙපි වෙත්ථ තෙසං බුඩානං ආයුපරිමාණතොපි පුරිසයුගතොපි උභයථා විරඝිතිකතා වෙදිතබ්බා. කකුසන්ධස්ස හි භගවතො චත්තාලීසං වස්සසහස්සානි ආයු, කොනාගමනස්ස භගවතො තිංසවස්සසහස්සානි, කස්සපස්ස භගවතො වීසතිවස්සසහස්සානි, සම්මුඛසාවකානම්පි නෙසං තත්තකමෙව, බහූනි ච නෙසං සාවකයුගානි පරම්පරාය බ්‍රහ්මචරියං පවත්තෙසුං, එවං තෙසං ආයුපරිමාණතොපි සාවකයුගතොපි උභයථා බ්‍රහ්මචරියං විරඝිතිකමහොසි, අම්හාකං පන භගවතො කස්සපස්ස භගවතො උපඩ්ඩායුකප්පමාණෙ දසවස්ස සහස්සායුකකාලෙ උප්පජ්ජිතබ්බං සියා, තං අසම්භුණන්තෙන පඤ්චවස්සසහස්සායුකකාලෙ එකවස්සසහස්සායුකකාලෙ පඤ්චවස්සසතායුකකාලෙපි වා උප්පජ්ජිතබ්බං සියා, යස්මා පනස්ස බුඩත්තකාරකෙ ධම්මෙ එසන්තස්ස පරියෙසන්තස්ස ඤාණං පරිපාචෙන්තස්ස ගබ්භං ගණ්හාපෙන්තස්ස වස්සසතායුකකාලෙ ඤාණං පරිපාකමගමාසි. තස්මා අතිපරිත්තායුකකාලෙ උප්පන්නො. තෙනස්ස සාවකපරම්පරාවසෙනෙ විරඝිතිකම්පි බ්‍රහ්මචරියං ආයුපරිමාණ වසෙන වස්සගණනාය අවිරඝිතිකමෙවාති වත්තුං වට්ටති.

අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තොති කො අනුසන්ධි. එවං තිණ්ණං බුඩානං බ්‍රහ්මචරියස්ස විරඝිතිකාරණං සුත්වා සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියෙව විරඝිතිකභාවහෙතූති නිට්ඨං ගන්ත්වා භගවතොපි බ්‍රහ්මචරියස්ස විරට්ඨිතිකභාවං ඉච්ඡන්තො ආයස්මා සාරිපුත්තො භගවන්තං සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තිං යාචි, තස්සා යාචනවිධි දස්සනත්ථමෙතං වුත්තං:– **අථ ඛො අයස්මා සාරිපුත්තො උඩායාසනා** –:පෙ:– **විරඝිතිකන්ති**. තත්ථ **අඩනියන්ති** අඩානක්ඛමං දීඝකාලිකන්ති වුත්තං හොති. සෙසං උත්තානත්ථමෙව. අථස්ස භගවා න තාවායං සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තිකාලොති පකාසෙන්තො **ආගමෙහි ත්වං සාරිපුත්තාති** ආදිමාහ. තත්ථ **ආගමෙහි ත්වන්ති** තිට්ඨ තාව ත්වං අධිවාසෙහි තාව ත්වන්ති වුත්තං හොති. ආදරවසෙන වෙතං විකඛත්තුං වුත්තං. එතෙන භගවා සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියා සාවකානං විසයභාවං පටික්ඛිපිත්වා බුඩවිසයො සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තීති ආවිකරොන්තො **තථාගතො වාති** ආදිමාහ. එත්ථ ච **තත්ථාති** සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියාචනාපෙක්ඛං භුම්මවචනං, තත්‍රායං යොජනා:– යං වුත්තං තයා සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙය්‍යාති, **තත්ථ** තස්සා සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියා තථාගතො යෙව කාලං ජානිස්සතීති. **එවං** වත්වා අකාලං තාව **දස්සෙතුං න තාව සාරිපුත්තාති** ආදිමාහ. තත්ථ ආසවා තිට්ඨන්ති එතෙසූති **ආසවට්ඨානියා**, යෙසු දිට්ඨධම්මිකසම්පරායිකා පරූපවාද විප්පටිසාර වධබන්ධනාදයො වෙව අපායදුක්ඛවිසෙසභූතා ච ආසවා තිට්ඨන්ති යෙව, යස්මා නෙසං තෙ **කාරණා** හොන්තීති අත්ථො, තෙ ආවසට්ඨානියා වීතික්කමධම්මා යාව න සඞ්ඝෙ පාතුභවන්ති, න තාව සත්ථා සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙතීති අයමෙත්ථ යොජනා, යදිහි පඤ්ඤාපෙය්‍ය පරූපවාදා පරූපාරම්භා ගරහදොසා න පරිමුච්චෙය්‍ය, කථං– පඤ්ඤපෙන්තෙන හි "යො පන භික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවෙය්‍යා"ති ආදි

සබ්බං පඤ්ඤපෙතබ්බං භවෙය්‍ය, අදිස්වා ච වීතික්කමදොසං ඉමං ප ඤ්ඤත්තිං ඤත්වා පරෙ එවං උපවාදඤ්ච උපාරම්භඤ්ච ගරහඤ්ච පව ත්තෙය්‍යුං. "කථං හි නාම සමණො ගොතමො භික්ඛුසඞ්ඝො මෙ අන්වා යිකො වචනකරොති එත්තාවතා ච සික්ඛාපදෙහි පළිවෙඨෙස්සති පාරා ජිකං පඤ්ඤපෙස්සති, නනු ඉමෙ කුලපුත්තා මහන්තං භොගක්ඛන්ධං ම හන්තඤ්ච ඤාතිපරිවට්ටං හත්ථගතානි රජ්ජානිපි පහාය පබ්බජිතා, ඝාස ච්ඡාදන පරමතාය සන්තුට්ඨා සික්ඛාය තීබ්බගාරවා කායෙ ච ජීවිතෙ ච නිරපෙක්ඛා විහරන්ති. තෙසු නාම කො ලොකාමිසභූතං මෙථුනං වා පතිසෙවිස්සති පරභණ්ඩං වා හරිස්සති පරස්ස වා ඉට්ඨං කන්තං අතිම ධුරං ජීවිතං උපච්ඡිජ්ජිස්සති අභූතගුණකථාය වා ජීවිකං කප්පෙස්සති නනු පාරාජිකෙ අප්පඤ්ඤත්තෙපි පබ්බජ්ජා සඞ්ඛෙපෙනෙවෙතං පාක ටං කත"න්ති. තථාගතස්ස ච ථාමඤ්ච බලඤ්ච සත්තා න ජානෙය්‍යුං පඤ්ඤත්තම්පි සික්ඛාපදං කුප්පෙය්‍ය න යථාට්ඨානෙ තිට්ඨෙය්‍ය, සෙය්‍ය ථාපි නාම අකුසලො වෙජ්ජො කඤ්චි අනුප්පන්නගණ්ඩං පුරිසං ප ක්කොසිත්වා "එහම්භො පුරිස ඉමස්මිං තෙ සරීරප්පදෙසෙ මහාගණ්ඩො උප්පජ්ජිත්වා අනයබ්‍යසනං පාපෙස්සති පටිගච්චෙව නං තිකිච්ඡාපෙහි"ති වත්වා "සාධාචරිය ත්වං යෙව නං තිකිච්ඡස්සු"ති වුත්තො තස්ස අරො ගං සරීරප්පදෙසං ඵාලෙත්වා ලොහිතං නීහරිත්වා ආලෙපනබන්ධනධො වනාදීහි තං පදෙසං සච්ඡවිං කත්වා තං පුරිසං වදෙය්‍ය:– "මහාරොගො තෙ මයා තිකිච්ඡිතො දෙහි මෙ දෙය්‍යධම්ම"න්ති. සො තං "කිමයං බා ලො වෙජ්ජො වදති කතරො කිර මෙ ඉමිනා රොගො තිකිච්ඡිතො න නු මෙ අයං දුක්ඛඤ්ච ජනෙසි ලොහිතක්ඛයඤ්ච පාපෙසී"ති එවං උප වදෙය්‍යචෙව උපාරම්භෙය්‍ය ච ගරහෙය්‍ය ච න චාස්ස ගුණං ජානෙය්‍ය, එවමෙවං යදි අනුප්පන්නෙ වීතික්කමදොසෙ සත්ථා සාවකානං සික්ඛා පදං පඤ්ඤපෙය්‍ය, පරූපවාදාදීහි න පරිමුච්චෙය්‍ය, නවාස්ස ථාමං වං බලං වා සත්තා ජානෙය්‍යුං, පඤ්ඤත්තම්පි සික්ඛාපදං කුප්පෙය්‍ය, න යථා ට්ඨානෙ තිට්ඨෙය්‍ය, තස්මා වුත්තං.– "න තාව සාරිපුත්ත සත්ථා සාවකා නං –:පෙ:– පාතුභවන්තී"ති. එවං අකාලං දස්සෙත්වා පුන දස්සෙතුං **ය තොච ඛො සාරිපුත්තාති** ආදිමාහ. තත්ථ **යතොති** යදා යස්මිං කාලෙ ති වුත්තං හොති. සෙසං වුත්තානුසාරෙනෙව වෙදිතබ්බං. අයං වා **එත්ථ** සඞ්ඛෙපත්ථො:– යස්මිං නාම කාලෙ ආසවට්ඨානියා ධම්මාති සඞ්ඛං ගතා වීතික්කමදොසා සඞ්ඝෙ පාතුභවන්ති, තදා සත්ථා සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙති, උද්දිස්සති පාතිමොක්ඛං. කස්මා– තෙසං යෙව ආසවට්ඨානියා ධම්මාති සඞ්ඛඞ්ගතානං වීතික්කමදොසානං පටිඝාතාය. එවං පඤ්ඤපෙන්තො යථානාම කුසලො වෙජ්ජො උප්පන්නං ගණ්ඩා ඵාලන ලෙපන බන්ධන ධොවනාදීහි තිකිච්ඡන්තො රොගං වූපසමෙත්වා සච්ඡවිං කත්වා නත්වෙව උපවාදාදිරහො හොති, සකෙව ආචරියකෙ විදි තානුභාවො හුත්වා සක්කාරං පාපුණාති, එවං නව උපවාදාදිරහො හොති, සකෙ ච සබ්බඤ්ඤැවිසයෙ විදිතානුභාවො හුත්වා සක්කාරං පා පුණාති, තඤ්චස්ස සික්ඛාපදං අකුප්පං හොති, යථාට්ඨානෙ තිට්ඨතීති. එවං ආසවට්ඨානියානං ධම්මානං අනුප්පත්ති සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියා අකාලං උප්පත්තිච කාලන්ති වත්වා ඉදානි තෙසං ධම්මානං අනුප්පත්ති කාලඤ්ච උප්පත්තිකාලඤ්ච දස්සෙතුං **න තාව සාරිපුත්ත ඉධෙකච්චෙ** ති ආදිමාහ. තත්ථ උත්තානත්ථානි පදානි පාළිවසෙනෙව වෙදිතබ්බානී.

අයං පන අනුත්තානපදවණ්ණනා:– රත්තියො ජානන්තීති රත්තඤ්ඤූ, අත්තනො පබ්බජිතදිවසතො පට්ඨාය පහූතා රත්තියො ජානන්ති, චිරපබ්බජිතාති වුත්තං හොති. රත්තඤ්ඤූහි මහත්තං රත්තඤ්ඤූමහත්තං, චිරපබ්බජිතෙහි මහන්තභාවන්ති අත්ථො. තත්‍ර රත්තඤ්ඤූමහත්තං පත්තෙ සඞ්ඝෙ උපසෙනං වඞ්ගන්තපුත්තං ආරබ්භ සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තන්ති වෙදිතබ්බං. සො හායස්මා ඌනදසවස්සෙ භික්ඛු උපසම්පාදෙන්තෙ දිස්වා එකවස්සො සඩ්විහාරිකං උපසම්පාදෙසි, අථ භගවා සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙසි:– "න භික්ඛවෙ ඌනදසවස්සෙන උපසම්පාදෙතබ්බො, යො උපසම්පාදෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති. එවං පඤ්ඤත්තෙ සික්ඛාපදෙ පුන භික්ඛු දසවස්සම්හා දසවස්සම්හාති බාලා අබ්‍යත්තා උපසම්පාදෙන්ති, අථ භගවා අපරම්පි සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙසි:– "න භික්ඛවෙ බාලෙන අබ්‍යත්තෙන දසවස්සෙන උපසම්පාදෙතබ්බො; යො උපසම්පාදෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි භික්ඛවෙ ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන දසවස්සෙන වා අතිරෙකදසවස්සෙන වා උපසම්පාදෙතු"න්ති. රත්තඤ්ඤූමහත්තං පත්තකාලෙ වෙ සික්ඛාපදානි පඤ්ඤත්තානි. වෙපුල්ලමහත්තන්ති විපුලභාවෙන මහත්තං. සඞ්ඝො හි යාව න ථෙරනවමජ්ඣිමානං වසෙන වෙපුල්ලමහත්තං පත්තො හොති, තාව සෙනාසනානි ප්හොන්ති, සාසනෙ එකච්චෙ ආසවට්ඨානියා ධම්මා න උප්පජ්ජන්ති, වෙපුල්ලමහත්තං පත්තෙ පන තෙ උප්පජ්ජන්ති, අථ සත්ථාව සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙති. තත්ථ වෙපුල්ලමහත්තං පත්තෙ සඞ්ඝෙ පඤ්ඤත්තසික්ඛාපදානි "යො පන භික්ඛු අනුපසම්පන්නෙන උත්තරිං චිරත්තතිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය පාචිත්තියං. යා පන භික්ඛුනී අනුවස්සං වුට්ඨාපෙය්‍ය පාචිත්තියං. යා පන භික්ඛුනී එකංවස්සං වෙ වුට්ඨාපෙය්‍ය පාචිත්තිය"න්ති ඉමිනා නයෙන වෙදිතබ්බානි. ලාභගගමහත්තන්ති ලාභස්ස අගගමහත්තං, යො ලාභස්ස අග්ගො උත්තමො මහන්තභාවො, තං පත්තො හොතීති අත්ථො. ලාභෙන වා අගගමහත්තම්පි, ලාභෙන සෙට්ඨත්තඤ්ච මහන්තත්තඤ්ච පත්තොති අත්ථො. සඞ්ඝො හි යාව න ලාභගගමහත්තං පත්තො හොති, තාව ලාභං පටිච්ච ආසවට්ඨානියා ධම්මා න උප්පජ්ජන්ති, පත්තෙ පන උප්පජ්ජන්ති, අථ සත්ථා සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙති. "යො පන භික්ඛු අචෙලකස්ස වා පරිබ්බාජකස්ස වා පරිබ්බාජිකාය වා සහත්ථා ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා දදෙය්‍ය පාචිත්තිය"න්ති. ඉදං හි ලාභගගමහත්තං පත්තෙ සඞ්ඝෙ සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං. බාහුසච්චමහත්තන්ති බාහුසච්චස්ස මහන්තභාවං, සඞ්ඝො හි යාව න බාහුසච්චමහත්තං පත්තො හොති, තාව න ආසවට්ඨානියා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, බාහුසච්චමහත්තං පත්තෙ පන යස්මා එකම්පි නිකායං වෙපි –:පෙ:– පඤ්චපි නිකායෙ උග්ගහෙත්වා අයොනිසො උම්මුජ්ජමානා පුග්ගලා රසෙන රසං සංසන්දෙත්වා උද්ධම්මං උබ්බිනයං සත්ථුසාසනං දීපෙන්ති, අථ සත්ථා "යො පන භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය:– තථාගං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි –:පෙ:– සමණුද්දෙසොපි වෙ එවං වදෙය්‍යා"ති ආදිනා නයෙන සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙතීති. එවං භගවා ආසවට්ඨානියානං ධම්මානං අනුප්පත්තිකාලඤ්ච උප්පත්තිකාලඤ්ච දස්සෙත්වා තස්මිං සමයෙ සබ්බසොපි තෙසං අභාවං දස්සෙන්තො නිරබ්බුදො හි සාරිපුත්තාති ආදිමාහ: තත්ථ නිරබ්බුදොති අබ්බුද විරහිතො, අබ්බුද වුච්චන්ති වොරා, නිච්චොරොති අත්ථො, වොරාති ව-

ඉමස්මිං අත්ථෙ දුස්සීලා අධිප්පෙතා, තෙ හි අස්සමණාව හුත්වා සමණපටිඤ්ඤතාය පරෙසං පච්චයෙ චොරෙන්ති, තස්මා නිරබ්බුදොති නිච්චොරෝ නිද්දුස්සීලොති වුත්තං හොති. **නිරාදීනවොති** නිරුපද්දවො නිරුපස්සග්ගො, දුස්සීලාදීනවවිරහිතො යෙවාති වුත්තං හොති. **අපගතකාලකොති** කාලකා වුච්චන්ති දුස්සීලා යෙව, තෙ හි සුවණ්ණවණ්ණාපි සමානා කාලකධම්මයොගා කාලකා ත්වෙව වෙදිතබ්බා. තෙසං අභාවා අපගතකාලකො, **අපහතකාලකො** තිපි පාඨො. **සුඛොති** අපගතකාලකත්තා යෙව සුඛො, පරියොදාතො පභස්සරො. **සාරෙ පතිඨිතොති** සාරා වුච්චන්ති සීලසමාධිපඤ්ඤාවිමුත්තිවිමුත්තිඤ්ඤාණදස්සනගුණා, තස්මිං සාරෙ පතිට්ඨිතත්තා සාරෙ පතිට්ඨිතො. එවං සාරෙ පතිඨිතභාවං වත්වා පුන සො වස්සා සාරෙ පතිඨිතභාවො එවං වෙදිතබ්බොති දස්සෙන්තො **ඉමෙසං හි සාරිපුත්තාති** ආදිමාහ. තත්‍රායං සඞ්ඛෙපවණ්ණනා:– යානිමානි වෙරඤ්ජායං වස්සාවාසං උපගතානි පඤ්චභික්ඛුසතානි, ඉමෙසං යොගුණවසෙන පච්ඡිමකො සබ්බපරිත්තගුණොභික්ඛු, සො සොතාපන්නො, **සොතාපන්නොති** සොතං ආපන්නො, සොතොති ච මග්ගස්සෙතං අධිවචනං, සොතාපන්නොති තෙන සමන්නාගතස්ස පුග්ගලස්ස, යථාහ:– "සොතො සොතොති හිදං සාරිපුත්ත වුච්චති, කතමො නුඛො සාරිපුත්ත සොතොති– අයමෙවහි භන්තෙ අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං:– සම්මාදිසි –:පෙ:– සම්මාසමාධි. සොතාපන්නො සොතාපන්නොති හිදං සාරිපුත්ත වුච්චති, කතමො නුඛො සාරිපුත්ත සොතාපන්නොති– යොහි භන්තෙ ඉමිනා අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන සමන්නාගතො, අයං වුච්චති සොතාපන්නො. යොයමායස්මා එවං නාමො එවං ගොත්තො"ති. ඉධ පන මග්ගෙන ඵලස්ස නාමං දින්නං, තස්මා ඵලට්ඨො සොතාපන්නොති වෙදිතබ්බො. **අවිනිපාතධම්මොති** විනිපාතෙතීති විනිපාතො, නාස්ස විනිපාතො ධම්මොති අවිනිපාතධම්මො, න අත්තානං අපායෙසු විනිපාතනසභාවොති වුත්තං හොති, කස්මා– යෙ ධම්මා අපායගමනීයා තෙසං පරික්ඛයා, විනිපතනං වා විනිපාතො, නාස්ස විනිපාතො ධම්මොති අවිනිපාතධම්මො, අපායෙසු විනිපාතනසභාවො අස්ස නත්ථීති වුත්තං හොති. සම්මත්තනියාමෙන මග්ගෙන නියතත්තා **නියතො** සම්බොධි පරං අයනං පරා ගති අස්සාති **සම්බොධිපරායනො**, උපරිමග්ගත්තයං අවස්සං සම්පාපකොති අත්ථො, කස්මා– පටිලඞ්ඝපඨම මග්ගත්තාති.

එවං ධම්මසෙනාපතිං සඤ්ඤාපෙත්වා වෙරඤ්ජායං තං වස්සාවාසං වීතිනාමෙත්වා වුත්ථවස්සො මහාපවාරණාය පවාරෙත්වා **අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙසි**. ආමන්තෙසීති ආලපි අභාසි සම්බොධෙසි. කින්ති. **ආචිණ්ණං ඛොපනෙතන්ති** එවමාදි. **ආචිණ්ණන්ති** චරිතං වත්තං අනුධම්මතා, තං ඛොපනෙතං ආචිණ්ණං දුවිධං හොති, බුඩාචිණ්ණං සාවකාචිණ්ණන්ති. කතමං බුඩාචිණ්ණං– ඉදං තාව එකං, යෙහි නිමන්තිතා වස්සං වසන්ති න තෙ අනපලොකෙත්වා අනාපුච්ඡිත්වා ජනපදචාරිකං පක්කමන්ති, සාවකා පන අපලොකෙත්වා වා අනපලොකෙත්වා වා යථාසුඛං පක්කමන්ති. අපරම්පි බුඩාචිණ්ණං, වුත්ථවස්සා පවාරෙත්වා ජනසඞ්ගහත්ථාය ජනපදචාරිකං පක්කමන්ති යෙව, ජනපදචාරිකං චරන්තා ච මහාමණ්ඩලං මජ්ඣිමමණ්ඩලං අන්තිමමණ්ඩ

ලන්ති ඉමෙසං තිණ්ණං මණ්ඩලානං අඤ්ඤතරස්මිං මණ්ඩලෙ චරන්ති, තත්‍ර මහාමණ්ඩලං නවයොජනසතිකං, මජ්ඣිමමණ්ඩලං ඡයොජනස සතිකං, අන්තිමමණ්ඩලං තියොජනසතිකං, යදා මහාමණ්ඩලෙ චාරිකං චරිතුකාමා හොන්ති, තදා මහාපවාරණාය පවාරෙත්වා පාටිපදදිවසෙ මහා භික්ඛුසඞ්ඝපරිවාරා නික්ඛමිත්වා ගාමනිගමාදිසු මහාජනං ආමිසපටිග්ගහෙන අනුග්ගණ්හන්තා ධම්මදානෙන චස්ස විවට්ටුපනිස්සිතං කුසලං වඩ්ඪෙන්තා නවහි මාසෙහි ජනපදචාරිකං පරියොසාපෙන්ති, සචෙ පන අන්තොවස්සෙ භික්ඛූනං සමථවිපස්සනා තරුණා හොන්ති, මහා පවාරණාය අපවාරෙත්වා පවාරණාසඞ්ගහං දත්වා කත්තිකපුණ්ණමාය පවාරෙත්වා මාගසිරස්ස පඨමදිවසෙ මහාභික්ඛුසඞ්ඝපරිවාරා නික්ඛමිත්වා වුත්තනයෙනෙව මජ්ඣිමමණ්ඩලෙ අට්ඨහි මාසෙහි චාරිකං පරියොසාපෙන්ති, සචෙ පන නෙසං වුත්වස්සානං අපරිපාකින්ද්‍රියා වෙනෙය්‍ය සත්තා හොන්ති, තෙසං ඉන්ද්‍රියපරිපාකං ආගමෙන්තා මාගසිරමාසම්පි තත්‍රෙව වසිත්වා ඵුස්සමාසස්ස පඨමදිවසෙ මහාභික්ඛුසඞ්ඝපරිවාරා නික්ඛමිත්වා වුත්තනයෙනෙව අන්තිමමණ්ඩලෙ සත්තහි මාසෙහි චාරිකං පරියොසාපෙන්ති, තෙසු ච මණ්ඩලෙසු යත්‍ර කත්‍රචි විචරන්තාපි තෙ තෙ සත්තෙ කිලෙසෙහි වියොජෙන්තා සොතාපත්තිඵලාදීහි සංයොජෙන්තා වෙනෙය්‍යවසෙනෙව නානාවණ්ණානි පුප්ඵානි ඔචිනන්තා විය චරන්ති. අපරම්පි බුඩානං ආචිණ්ණං, දෙවසිකං පච්චසසමයෙ සන්තං සුඛං නිබ්බානාරම්මණං කත්වා ඵලසමාපත්තිසමාපජ්ජනං, ඵලසමාපත්තියා වුට්ඨහිත්වා මහාකරුණාසමාපත්තියා සමාපජ්ජනං, තතො වුට්ඨහිත්වා දසසහස්සචක්කවාළෙ බොධනෙය්‍යසත්තසමොලොකනං. අපරම්පි ආචිණ්ණං, ආගන්තුකෙහි සඞ්ං පඨමතරං පටිසන්ථාරකරණං අඤ්ඤාපත්තිවසෙන ධම්මදෙසනා ඔතිණ්ණෙ දෙසෙ සික්ඛාපදපඤ්ඤාපනන්ති ඉදං බුඩාචිණ්ණං, කතමං සාවකාචිණ්ණං– බුඩස්ස භගවතො කාලෙ චික්ඛත්තුං සන්නිපාතොපුරෙ වස්සූපනායිකායච කම්මට්ඨානගහණත්ථං, වුත්වස්සානඤ්ච අධිගතගුණාරොචනත්ථං උපරිකම්මට්ඨානගහණත්ථඤ්ච, ඉදං සාවකාචිණ්ණං. ඉධ පන බුඩාචිණ්ණං දස්සෙන්තො ආහ "ආචිණ්ණං ඛොපනෙතං ආනන්ද තථාගතාන"න්ති. ආයාමාති ආගච්ඡෙය්‍යාම. අපලොකෙස්සාමාති චාරිකං චරණත්ථාය ආපුච්ඡිස්සාම. එවන්ති සම්පටිච්ඡනත්ථෙ නිපාතො, භන්තෙති ගාරවාධිවචනමෙතං, සත්ථුනො පටිවචනදානන්තිපි වට්ටති. භගවතො පච්චස්සොසීති භගවතො වචනං පතිඅස්සොසි, අභිමුඛො හුත්වා සුණි සම්පටිච්ඡි. එවන්ති ඉමිනා වචනෙන පටිග්ගහෙසීති වුත්තං හොති. අථඛො භගවා නිවාසෙත්වාති ඉධ පුබ්බණ්හසමයන්ති වා සායණ්හසමයන්ති වා න වුත්තං, එවං සන්තෙපි භගවා කතභත්තකිච්චො මජ්ඣන්තිකං වීතිනාමෙත්වා ආයස්මන්තං ආනන්දං පච්ඡාසමණං කත්වා නගරචාරතො පට්ඨාය නගරවීථියො සුවණ්ණරසපිඤ්ජරාහි බුඩරස්මීහි සමුජ්ජොතයමානො යෙන වෙරඤ්ජස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස නිවෙසනං තෙනුපසඞ්කමි, ඝරචාරෙ ඨිතමත්තමෙව චස්ස භගවන්තං දිස්වා පරිජනො ආරොචෙසි, බ්‍රාහ්මණො සතිං පටිලභිත්වා සංවෙගජාතො සහසා වුට්ඨාය මහාරහං ආසනං පඤ්ඤාපෙත්වා භගවන්තං පච්චග්ගම්ම "ඉතො භගවා උපසඞ්කමතු"ති ආහ. භගවා උපසඞ්කමිත්වා පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ නිසීදි, අථඛො වෙරඤ්ජො

බ්‍රාහ්මණෝ භගවන්තං උපනිසීදිත්වා මං අත්තනා සීතපදෙසතෝ යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. ඉතොපරං උත්තානත්ථමෙව යං පන බ්‍රාහ්මණෝ ආහ **අපිච සෝ දෙය්‍යධම්මෝ සෝ න දින්නොති**. තත්‍රායමධිප්පායෝ:- මයා නිමන්තිතානං වස්සං වුට්ඨානං තුම්හාකං තෙමාසං දිවසෙ දිවසෙ පාතෝ යාගුඛජ්ජකං මජ්ඣන්හිකෙ ඛාදනීයං හොජනීයං සායමාසඤ්ච අනෙකවිධපානවිකතිගන්ධපුප්ඵාදීහි පූජාසක්කාරෙහි එවමාදිකෝ යෝ දෙය්‍යධම්මෝ දාතබ්බෝ අස්ස, සෝ න දින්නොති. **නඤ්චඛෝ නෝ අඤ්ඤාතන්ති** එත්ථ පන ලිඞ්ගවිපල්ලාසෝ වෙදිතබ්බෝ, සෝ ච ඛෝ දෙය්‍යධම්මෝ අම්හාකං නෝ අඤ්ඤාතෝ අයං හෙත්ථ අත්ථෝ, අථවා යං යං දාතුවට්ටං මයං තුම්හාකං දදෙය්‍යාම, තඤ්ච ඛෝ නෝ අඤ්ඤාතබ්බං, එවමෙත්ථ අත්ථෝ වෙදිතබ්බෝ. **නොපි අදාතුකාමතාති** අදාතුකාමතාපි නෝ අත්ථි, යථා පහූතවිත්තූපකරණානං මච්ඡරිනං. **නං කුතොත්ථ ලබ්භා බහුකිච්චා ඝරාවාසාති** තත්‍රායං යොජනා:- යස්මා බහුකිච්චා ඝරාවාසා තස්මා හෙත්ථ සන්තෙපි දෙය්‍යධම්මෙ දාතුකම්‍යතාය ච තං කුතෝ ලබ්භා කුතෝ තං සක්කා ලද්ධුං, යං මයං තුම්හාකං දෙය්‍යධම්මං දදෙය්‍යාමාති ඝරාවාසං ගරහන්තෝ ආහ. සෝ කිර මාරෙන ආවට්ටිතහදයවං න ජානාති, ඝරාවාසපළිබොධෙන මෙ සති සම්මොසෝ ජාතොති මඤ්ඤති, තස්මා එවමාහ. අපිච තං කුතෙත්ථ ලබ්භාති. ඉමස්මිං තෙමාසඛන්තරෙ යම්හං තුම්හාකං දදෙය්‍යං තං කුතෝ ලබ්භා බහුකිච්චා හි ඝරාවාසාති එවමෙත්ථ යොජනා වෙදිතබ්බා. අථ බ්‍රාහ්මණෝ යන්නූනාහං යං මෙ තීහි මාසෙහි දාතබ්බං සියා තං සබ්බං එකදිවසෙනෙව දදෙය්‍යන්ති විත්තෙත්වා **අධිවාසෙතු මෙ භවං ගොතමොති** ආදිමාහ. තත්ථ **සඞ්ඝානඤ්ඤාති** යං මෙ තුම්හෙසු සක්කාරං කරොතො සෙව භවිස්සති පුඤ්ඤඤ්චෙව පීතිපාමුජ්ජඤ්ච තදත්ථාය. අථ "සචෙහං නාධිවාසෙය්‍යං අයං තෙමාසං කිඤ්චි අලබිත්වා කුපිතෝ මඤ්ඤෙ තෙන මෙ යාචියමානොපි එකං හත්ථම්පි න පතිගණ්හාති නත්ථි ඉමස්මිං අධිවාසනඛන්තීති අසබ්බඤ්ඤූ අයං"නන්ති එවං බ්‍රාහ්මණෝ ච වෙරඤ්ජාවාසිනෝ ච ගරහිත්වා බහුං අපුඤ්ඤං පසවෙය්‍යාති තං තෙසං මා අහොසීති තෙසං අනුකම්පාය අධිවාසෙසි භගවා තුණ්හීභාවෙන. අධිවාසෙත්වා ච අථ්ථෙ භගවා වෙරඤ්ජං බ්‍රාහ්මණං අලං ඝරාවාසපළිබොධවිනිමුත්තාය සඤ්ඤාපෙත්වා තඛ්ඛණානුරූපාය ධම්මියා කථාය දිට්ඨධම්මිකසම්පරායිකං අත්ථං සන්දස්සෙත්වා කුසලෙ ධම්මෙ සමාදපෙත්වා ගණ්හාපෙත්වා තත්ථ ච නං සමුත්තෙජෙත්වා සට්ඨිසාහං කත්වා තාය සට්ඨිසාහතාය අඤ්ඤඤ්ඤි ච විජ්ජමානගුණෙහි සම්පහංසෙත්වා ධම්මරතනවස්සං වස්සෙත්වා උට්ඨායාසනා පක්කාමි. පක්කන්තෙ ච පන භගවති වෙරඤ්ජා බ්‍රාහ්මණෝ පුත්තදාරං ආමන්තෙසි:- මයං භණෙ භගවන්තං තෙමාසං නිමන්තෙත්වා එකදිවසං එකභත්තම්පි නාදම්හ, භණ්ඩඤ්ච තථා දානං පටියාදෙථ, යථා තෙමාසිකොපි දෙය්‍යධම්මෝ සෙව එකදිවසෙනෙව දාතුං සක්කා හොතීති. තතො පණීතං දානං පටියාදාපෙත්වා යං දිවසං භගවා නිමන්තිතෝ තස්සා රත්තියා අච්චයෙන ආසනට්ඨානං අලඞ්කාරාපෙත්වා මහාරහානි ආසනානි පඤ්ඤාපෙත්වා ගන්ධධූමවාසකුසුමවිචිත්‍රමහාපූජං සජ්ජෙත්වා භගවතො කාලං ආරොචාපෙසි. තෙන වුත්තං "අථ ඛෝ වෙරඤ්ජා බ්‍රාහ්මණෝ

තස්සා රත්තියා අච්චයෙන -:පෙ:- නිට්ඨිතං භත්ත"න්ති. භගවා භික්ඛු සඞ්ඝපරිවුතො තත්ථ අගමාසි. තෙන වුත්තං "අථ ඛො භගවා -:පෙ:- නිසීදි සඞ්ං භික්ඛුසඞ්ඝෙනා"ති. ඛො අථ වෙරඤ්ජො බ්‍රාහ්මණො බුඩ පමුඛං භික්ඛුසඞ්ඝන්ති බුඩපමුඛන්ති, බුඩපරිනායකං, බුඩං සඞ්ඝත්ථෙරං කත්වා නිසින්නන්ති වුත්තං හොති. පණ්ණෙනාති උත්තමෙන, සහත්ථාති සහත්ථෙන, සන්තප්පෙත්වාති සුඝු තප්පෙත්වා, පරිපුණ්ණං සුහිතං යාවදත්ථං කත්වා. සම්පවාරෙත්වාති සුඝු පවාරෙත්වා අලන්ති හත්ථසඤ්ඤාය මුඛසඤ්ඤාය වචීභෙදෙන ච පටික්ඛිපාපෙත්වා, භුත්තාවින්ති භුත්තවන්තං. ඔනීතපත්තපාණ්ණ්ති පත්තතො ඔනීතපාණිං, අපනීතහත්ථන්ති වුත්තං හොති. තිච්චරෙන අච්ඡාදෙසීති තිච්චරං භගවතො අදාසි, ඉදං පන වොහාරවචනමත්තං හොති තිච්චරෙන අච්ඡාදෙසීති. තස්මිඤ්ච තිච්චරෙ එකමෙකො සාටකො සහස්සං අග්ඝති, ඉති බ්‍රාහ්මණො භගවතො තිසහස්සග්ඝනකං තිච්චරමදාසි උත්තමං කාසිකවත්ථසදිසං. එකමෙකඤ්ච භික්ඛුං එකමෙකෙන දුස්සයුගෙනාති එකමෙකෙන දුස්සයුගලෙන, තත්‍ර එකසාටකො පඤ්චසතානි අග්ඝති, එවං පඤ්චන්නං භික්ඛුසතානං පඤ්චසතසහස්සග්ඝනකානි දුස්සානි අදාසි, බ්‍රාහ්මණො එත්තකම්පි දත්වා අතුට්ඨො පුන සත්තට්ඨසහස්සග්ඝනකෙ අනෙකරත්තකම්බලෙ ච පත්තුණ්ණපට්ටපටෙ ච ඵාලෙත්වා ආයොගඅංසවට්ටකකායබන්ධනපරිස්සාවනාදීනං අත්ථාය අදාසි, සතපාකසහස්සපාකානඤ්ච භෙසජ්ජතෙලානං තුම්බානි පූරෙත්වා එකමෙකස්ස භික්ඛුනො අඛ්ඝඤ්ජනත්ථාය සහස්සග්ඝනකං තෙලමදාසි, කිං බහුනා චතුසු පච්චයෙසු න කොචි පරික්ඛාරො සමණපරිභොගො අදින්නො නාම අහොසි, පාළි යම්පන චීවරමත්තමෙව වුත්තං. එවං මහායාගං යජිත්වා සපුත්තදාරං වන්දිත්වා නිසින්නං අථ ඛො භගවා වෙරඤ්ජං බ්‍රාහ්මණං තෙමාසං මාරාවට්ටනෙන ධම්මසවණාමත රසපරිභොගා පරිහීනං එකදිවසෙනෙව ධම්මාමතවස්සං වස්සෙත්වා පරිපුණ්ණසඞ්කප්පං කුරුමානො ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙත්වා -:පෙ:- උට්ඨායාසනා පක්කාමි. බ්‍රාහ්මණොපි සපුත්තදාරොව භගවන්තඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝඤ්ච වන්දිත්වා "පුනපි භන්තෙ අම්හාකං අනුග්ගහං කරෙය්‍යාථා"ති එවමාදීනි වදන්තො අනුපජ්ජිත්වා අස්සුනි පවත්තයමානො නිවත්ති. අථ ඛො භගවා වෙරඤ්ජායං යථාභිරත්තං විහරිත්වාති, යථාජ්ඣාසයං යථාරුචිතං වාසං වසිත්වා වෙරඤ්ජාය නික්ඛමිත්වා මහාමණ්ඩලචාරිකාය චරණකාලෙ ගන්තබ්බං බුඩවීථිං පහාය දුබ්භික්ඛ දොසෙන කිලන්තං භික්ඛුසඞ්ඝං උජුනාව මග්ගෙන ගහෙත්වා ගන්තුකාමො සොරෙය්‍යාදීනි අනුපගම්ම පයාගපතිට්ඨානං ගන්ත්වා තත්ථ ගඞ්ගානදිං උත්තරිත්වා යෙන බාරාණසි තදවසරි, තෙන අවසරි තදවසරි. තත්‍රාපි යථාජ්ඣාසයං යථාරුචිතං වා විහරිත්වා වෙසාලිං අගමාසි. තෙන වුත්තං:- "අනුපගම්ම සොරෙය්‍යං -:පෙ:- වෙසාලියං විහරති මහාවනෙ කූටගාරසාලාය"න්ති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය වෙරඤ්ජකණ්ඩවණ්ණනා නිඝිතා.

තත්‍රිදං සමන්තපාසාදිකාය සමන්තපාසාදිකත්තසම්ං:-

ආචරියපරම්පරතො-නිදානවත්ථුප්පභෙදදීපනතො,
පරසමයවිවජ්ජනතො-සකසමය විසුඝිතො වෙව,

ව්‍යඤ්ජනපරිසොධනතො–පදත්තො පාළියොජනක්කමතො,
සික්ඛාපදනිච්ඡයතො–විභඞ්ගනයභෙදදස්සනතො.

සම්පස්සතං න දිස්සති–කිඤ්ච අපාසාදිකං යතො එත්,
විඤ්ඤෑනමයං තස්මා–සමන්තපාසාදිකාත්වෙව.

සංවණ්ණනා පවත්තා–විනයස්ස විනෙය්‍යදමනකුසලෙන,
වුත්තස්ස ලොකනාථෙන–ලොකමනුකම්පමානෙනා–ති.

ඉතො පරං **තෙන ඛො පන සමයෙන වෙසාලියා අවිදූරෙති** ආදි යෙභුය්‍යෙන උත්තානත්ථං, තස්මා අනුපදවණ්ණනං පහාය යත්ථ යත්ථ වත්තබ්බං අත්ථි, තං තදෙව වණ්ණයිස්සාම. **කලන්දගාමොති** කලන්දකා වුච්චන්ති කාලකා, තෙසං වසෙන ලඞ්නාමො ගාමො. **කලන්දපුත්තොති** ගාමවසෙන ලඞ්නාමස්ස රාජසම්මතස්ස චත්තාලීසකොටිවිභවස්ස කලන්දසෙට්ඨිනො පුත්තො. යස්මා පන තස්මිං ගාමෙ අඤ්ඤෙපි කලන්දනාමකා මනුස්සා අත්ථි, තස්මා කලන්දපුත්තොති වත්වා පුන සෙට්ඨිපුත්තොති වුත්තං, **සම්බහුලෙහිති** බහුලකෙහි. **සහායකෙහිති** සුඛදුක්ඛානි සහ ආයන්ති උපගච්ඡන්තීති සහායා, සහායා එව සහායකා, තෙහි සහායකෙහි. **සඞ්ඛින්ති** එකතො. **කෙනචි දෙව කරණීයෙනාති** කෙනචි දෙව භණ්ඩපයොජන උඩාරසාරණාදිනා කිච්චෙන, කත්තිකනක්ඛත්තකිළාකිච්චෙනාතිපි වදන්ති, භගවා හි කත්තිකජුණ්හපක්ඛෙ වෙසාලිං සම්පාපුණි, කත්තිකනක්ඛත්තකිළා චෙත්ථ උළාරා හොති, තදත්ථං ගතොති වෙදිතබ්බො. **අද්දසාඛොති** කථං අද්දස, සො කිර නගරතො භුත්තපාතරාසං සුඞ්ඛුත්තරාසඞ්ගං මාලාගන්ධවිලෙපනහත්ථං බුඞ්දස්සනත්ථං ධම්මසවණත්ථඤ්ච නික්ඛමන්තං මහාජනං දිස්වා "කුහිං ගච්ඡථා"ති පුච්ඡි, බුඞ්දස්සනත්ථං ධම්මසවණත්ථඤ්චාති, තෙන හි අහම්පි ආගච්ඡාමීති ගන්ත්වා චතුබ්බිධාය පරිසාය පරිවුතං බ්‍රහ්මස්සරෙන ධම්මං දෙසෙන්තං භගවන්තං අද්දස තෙන වුත්තං:–"අද්දසාඛො–:පෙ:–දෙසෙන්ත"න්ති. **දිස්වානස්සාති**, දිස්වාන අස්ස. **එතදහොසීති** පුබ්බෙ කතපුඤ්ඤතාය චොදියමානස්ස භබ්බකුලපුත්තස්ස එතං අහොසි. **කිං අහොසි– ඝන්නූනාහම්පි ධම්මං සුණෙය්‍යන්ති**, තත්ථ **ඝන්නූනාති** පරිවිතක්කදස්සනමෙතං. එවං කිරස්ස පරිවිතක්කො උප්පන්නො, යමයං පරිසා එකග්ගචිත්තා ධම්මං සුණාති අහො වතාහම්පි තං සුණෙය්‍යන්ති. **අථ ඛො සුදින්නො කලන්දපුත්තො යෙන සා පරිසාති** ඉධ කස්මා යෙන භගවාති අවත්වා යෙන සා පරිසාති වුත්තන්ති චෙ– භගවන්තං හි පරිවාරෙත්වා උළාරුළාරජනා මහතී පාරිසා නිසින්නා, තත්‍ර න සක්කා ඉම්නා පච්ඡා ආගතෙන භගවන්තං උපසඞ්කමිත්වා නිසීදිතුං, පරිසාය පන එකස්මිං පදෙසෙ සක්කාති සො තං පරිසං යෙව උපසඞ්කන්නො. තෙන වුත්තං:–"අථ ඛො සුදින්නො කලන්දපුත්තො යෙන සා පරිසා"ති. **එකමන්තං නිසින්නස්ස ඛො සුදින්නස්ස කලන්දපුත්තස්ස එතදහොසීති** න නිසින්නමත්තස්සෙව අහොසි, අථ ඛො භගවතො සික්ඛාත්තයූපසංහිතං ථොකං ධම්මකථං සුත්වා, තං පනස්ස යස්මා එකමන්තං නිසින්නස්සෙව අහොසි, තෙන වුත්තං:– "එකමන්තං නිසින්නස්ස ඛො සුදින්නස්ස කලන්දපුත්තස්ස එතදහොසී"ති. කිං අහොසීති– **යථා යථා ඛොති** ආදි. තත්‍රායං සඞ්ඛෙපකථා:–අහං ඛො යෙන යෙන ආකාරෙන භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි, තෙන තෙන මෙ උපපරික්ඛතො එවං හොති,

යදෙතං සික්ඛාත්තයබ්‍රහ්මචරියං එකාහම්පි දිවසං අඛණ්ඩං කත්වා චරිමක චිත්තං පාපෙතබ්බතාය එකන්තපරිපුණ්ණං චරිතබ්බං, එකදිවසම්පි ච කිලෙසමලෙන අමලිනං කත්වා චරිමකචිත්තං පාපෙතබ්බතාය එක න්තපරිසුද්ධං, සඞ්ඛලිඛිතං ලිඛිතසඞ්ඛසදිසං ධොතසඞ්ඛසප්පටිභාගං චරිතබ්බං. ඉදං න සුකරං අගාරං අජ්ඣාවසතා අගාරමජ්ඣේ වසන්තෙන න එකන්තපරිපුණ්ණං --පෙ:- චරිතුං, යන්නූනාහං කෙසෙ ච මස්සුඤ්ච ඔහාරෙත්වා කසායරසපීතතාය කාසාවානි ච්ඡාදෙත්වා සද්ධාය අගාරස්මා නික්ඛම්ම අනගාරියං පබ්බජෙය්‍යං, එවඤ්ච සති අගාරස්ස ඝිතං කසිවණිජ්ජාදි කම්මං අගාරියන්ති වුච්චති, තඤ්ච පබ්බජ්ජාය නත්ථි, තස්මා පබ්බජ්ජා අනගාරියාති ඤත්ත්‍වබ්බං, තං අනගාරියං පබ්බජ්ජං, පබ්බජේය්‍යන්ති පරිවජෙය්‍යං. අඵරවුට්ඨිතාය පරිසාය සෙන භගවා නෙතුපසඞ්කමීති සුදින්නා අවිරවුට්ඨිතාය පරිසාය න භගවන්තං පබ්බජ්ජං යාචි, කස්මා- තත්‍රස්ස බහූ ඤාතිසාලොහිතා මිත්තාමච්චා සන්ති, තෙ තිං මාතා පිතූහාං එකපුත්තකෝති, න ලබ්භා තයා පබ්බජිතුන්ති බාහාගයම්පි ගහෙත්වා ආකඩ්ඪෙය්‍යුං, තතෝ පබ්බජ්ජාය අන්තරායෝ භවිස්සතීති, සහෙව පරිසාය වුට්ඨහිත්වා පොක්ඛරණිං ගන්ත්වා පුන කෙනචි සරීරකිච්චලෙසෙන නිවත්තිත්වා භගවන්තං උපසඞ්කම්ම පබ්බජ්ජං යාචි. තෙන වුත්තං "අථ ඛෝ සුදින්නෝ කලන්දපුත්තෝ අවිරවුට්ඨිතාය පරිසාය --පෙ:- පබ්බාජෙතු මං භගවා"ති. භගවා පන යස්මා රාහුලකුමාරස්ස පබ්බජිතතෝ පභුති මාතාපිතූහි අනනුඤ්ඤාතං පුත්තං න පබ්බාජෙති, තස්මා තං පුච්ඡි "අනුඤ්ඤාතොසි පන ත්වං සුදින්න මාතාපිතූහි --පෙ:- පබ්බජ්ජා"ති.

ඉතෝ පරං පාඨානුසාරෙනෙව ගන්ත්වා තං කරණීයං නිරෙත්වාති එත්ථ එවමත්ථෝ වෙදිතබ්බෝ:- ධුරනික්ඛෙපනෙනෙව තං කරණීයං නිට්ඨිතං, නහි පබ්බජ්ජාය නිබ්බත්තනස්ස භණ්ඩපටිජග්ගනඋච්චාරපස්සාවකරණාදිසු වා නක්ඛත්තකීළාය වා චිත්තං නමති, අම්ම නානාති එත්ථ පන අම්මාති මාතරං ආලපති, තාතාති පිතරං, ඤාතිං ඤාතිකිති ත්වං බොති අයි, එකපුත්තකොති එකොව පුත්තකෝ අස්සෙති තෙ ජෙට්ඨෝ වා කනිට්ඨෝ වා නත්ථි, එස්ස ව එකපුත්තත්තාති වත්තබ්බෙ අනුකම්පාවසෙන එකපුත්තකොති වුත්තං, පියොති පිතිජනකෝ, මනාපොති මනවඩ්ඪනෝ, සුඛෙධිතොති සුඛෙන වඩිතෝ, සුඛසංවඩ්ඪිතොති අත්ථෝ. සුඛපරිහරිතොති සුඛෙන පරිහරිතෝ, ජාතකාලතෝ පභුති ධාතීහි අඞ්ක තෝ අඞ්කං හරිත්වා ධාරියමානෝ අඤ්ඤකරඨකාදීහි බාලකීළනකෙහි කීළමානෝ සාදුරසභෝජනං භෝජයමානෝ සුඛෙන පරිහරිතෝ. න ත්වං නාන සුදින්න කිඤ්චි දුක්ඛස්ස ජානාසීති ත්වං තාත සුදින්න කිඤ්චි අප්පමත්තකම්පි කලභාගං දුක්ඛස්ස න ජානාසි, අථ වා කිඤ්චි දුක්ඛෙන නානුභොසීති අත්ථෝ. කරණීයෙ සාම්වචනං, අනුභවනවෙලාය ඤාණං, අථවා කිඤ්චි දුක්ඛං න සරසීති අත්ථෝ. උපභොගවෙලාය සාම්වචනං සරණවෙලාය ඤාණං, වික්කපවයෙපි පුරිමපදස්ස උත්තරපදෙන සමානවිභත්තිලොපෙ දට්ඨබ්බෝ. තං සබ්බං සද්දසත්ථානුසාරෙන ඤාතබ්බං. මරණෙනපි මයං තෙ අකාමකා විනා භවිස්සාමාති සබෙපි තව අම්හෙසු ජීවමානෙසු මරණං භවෙය්‍ය, තෙන තෙ මරණෙනපි මයං අකාමකා අනිච්ඡකා, න අත්තනෝ රුචියා විනා භවිස්සාම, තයා වියොගං වා

පාපුණිස්සාමාති අත්ථො. **කිං පන මයං තන්ති** එවං සන්තෙ කිං පන කිං නාම තං කාරණං යෙන මයං තං ජීවන්තං අනුජානිස්සාම, අථවා කිං පන මයං තන්ති කෙන පන කාරණෙන මයං තං ජීවන්තං අනුජානිස්සාමාති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො.

තත්ථෙවාති යත්ථ නං ඨිතං මාතා පිතරො නානුජානිංසු, තත්ථෙව ඨානෙ. **අනන්තරහිතායාති** කෙනචි අත්ථරණෙන අනත්තාය. **පරිචාරෙහිති** ගන්ධබ්බනටනාටකාදීනි පච්චපට්ඨාපෙත්වා තත්ථ සහායකෙහි සඞ්ඝං යථාසුඛං ඉන්ද්‍රියානි චාරෙහි සඤ්චාරෙහි ඉතොවිතො ච උපනෙහීති වුත්තං හොති. අථවා පරිචාරෙහිති ගන්ධබ්බනටනාටකාදීනි පච්චපට්ඨපෙත්වා තත්ථ සහායකෙහි සඞ්ඝං ලළ උපලළ රම කීළස්සුති පි වුත්තං හොති. **කාමෙ පරිභුඤ්ජන්තොති** අත්තනො පුත්තදාරෙහි සඞ්ඝං හොගෙ භුඤ්ජන්තො. **පුඤ්ඤානි කරොන්තොති** බුඩ්ඤ්ච ධම්මඤ්ච සඞ්ඝඤ්ච ආරබ්භ දානප්පදානාදීනි සුගතිමග්ගසංසොධකානි කුසලකම්මානි කරොන්තො. **තුණ්හී අහොසීති** කථානුප්පබන්ධවිච්ඡෙදනත්ථං නිරාලාපසල්ලාපො අහොසි. අථස්ස මාතාපිතරො තික්ඛත්තුං වත්වා පටිවචනම්පි අලභමානා සහායකෙ පක්කොසාපෙත්වා "එස වො සහායකො පබ්බජිතුකාමො නිවාරෙථන"න්ති ආහ සු. තෙපි තං උපසඞ්කමිත්වා තික්ඛත්තුං අවොචුං. තෙසම්පි තුණ්හී අහොසි, තෙන වුත්තං:–"අථ ඛො සුදින්නස්ස කලන්දපුත්තස්ස සහායකා –:පෙ:– තුණ්හී අහොසී"ති. අථස්ස සහායකානං එතදහොසි:– සචෙ අයං පබ්බජ්ජං අලභමානො මරිස්සති, නකොචි ගුණො භවිස්සති, පබ්බජිතං පන නං මාතාපිතරොපි කාලෙන කාලං පස්සිස්සන්ති, මයම්පි පස්සිස්සාම, පබ්බජ්ජාපිච නාමෙසා භාරියා, දිවසෙ දිවසෙ මත්තිකාපත්තං ගහෙත්වා පිණ්ඩාය චරිතබ්බං, එකසෙය්‍යං එකභත්තං බ්‍රහ්මචරියං අතිදුක්කරං, අයඤ්ච සුඛුමාලො නාගරිකජාතියො, සො තං චරිතුං අසක්කොන්තො නචිරස්සෙව පුන ඉධෙව ආගමිස්සති, හන්දස්ස මාතාපිතරො අනුජානාපෙස්සාමාති. තෙ තථා අකංසු. මාතාපිතරොපි නං අනුජානිංසු. තෙන වුත්තං:– "අථ ඛො සුදිස්ස කලන්නන්දපුත්තස්ස සහායකා යෙන සුදින්නස්ස කලන්දපුත්තස්ස මාතාපිතරො –:පෙ:– අනුඤ්ඤාතොසි මාතාපිතුහි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජ්ජායා"ති.

හට්ඨොති තුට්ඨො, **උදග්ගොති** පීතිවසෙන අබ්භුන්නතකාය චිත්තො, **කතිපාහන්ති** කතිපයානි දිවසානි, **බලං ගාහෙත්වාති** සප්පායභොජනානි භුඤ්ජන්තො උච්ඡාදනනහානාදීහි ච කායං පරිහරන්තො කායබලං ජනෙත්වා, මාතාපිතරො වන්දිත්වා අස්සුමුඛං ඤාති පරිවට්ටං පහාය යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි –:පෙ:– පබ්බාජෙතු මං භන්තෙ භගවාති. භගවා සමීපෙ ඨිතං අඤ්ඤතරං පිණ්ඩචාරිකං භික්ඛුං ආමන්තෙසි:– තෙන හි භික්ඛු සුදින්නං පබ්බාජෙහි චෙව උපසම්පාදෙහිචාති. සාධු භන්තෙති ඛො සො භික්ඛු භගවතො පටිස්සුණිත්වා සුදින්නං කලන්දපුත්තං ජිනදත්තියං සඞ්විහාරිකං ලඞ්ඝා පබ්බාජෙසි චෙව උපසම්පාදෙසි ච, තෙන වුත්තං:– "අලත්ථ ඛො සුදින්නො කලන්දපුත්තො භගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං අලත්ථ උපසම්පද"න්ති. එත්ථ පන ඨත්වා සබ්බඅට්ඨකථාසු පබ්බජ්ජාච උපසම්පදාව කථිතා, මයං පන යථාඨිතපාළිවසෙනෙව ඛන්ධකෙ කථයිස්සාම, න කෙවලඤ්ච තං අඤ්ඤම්පි යං ඛන්ධකෙ වා පරිවාරෙවා කථෙතබ්බං අට්ඨකථාචරි

යෙහි විභඞ්ගෙ කථිතං, තං සබ්බං තත්ථ තත්ථෙව කථයිස්සාම්, එවං හි කථියමානෙ පාළික්කමෙනෙව වණ්ණනා කතා හොති, තතො තෙන තෙන විනිච්ඡයෙන අත්ථිකානං පාළික්කමෙනෙව ඉමං විනයසංවණ්ණනං ඔලොකෙත්වා සො සො විනිච්ඡයො සුවිඤ්ඤෙය්‍යො භවිස්සතීති. **අවිරූපසම්පන්නොති** අවිරං උපසම්පන්නො හුත්වා, උපසම්පදතො න චිරකාලෙනෙවාති වුත්තං හොති. **එවරූපෙති** එවං විධෙ, එවං ජාතිකෙ, **ධුතගුණෙති** කිලෙසනිඬ්ඩනනකෙ ගුණෙ **සමාදාය** වත්තතීති, සමාදියිත්වා ගණහිත්වා වත්තතී චරති විහරති. **ආරඤ්ඤිකො හොතීති** ගාමන්තසෙනාසනං පටික්ඛිපිත්වා ආරඤ්ඤකධුතඞ්ගවසෙන අරඤ්ඤවාසිකො හොති. **පිණ්ඩපාතිකොති** අතිරෙකලාභපටික්ඛෙපෙන චුද්දසභත්තානි පටික්ඛිපිත්වා පිණ්ඩපාතිකධුතඞ්ගවසෙන පිණ්ඩපාතිකො හොති. **පංසුකූලිකොති** ගහපතිචීවරං පටික්ඛිපිත්වා පංසුකූලිකධුතඞ්ගවසෙන පංසුකූලිකො හොති. **සපදානචාරිකොති** ලොලුප්පචාරං පටික්ඛිපිත්වා සපදානචාරියධුතඞ්ගවසෙන සපදානචාරිකො හොති, ඝරපටිපාටියා භික්ඛාය පවිසති. **වජ්ජිගාමන්ති** වජ්ජිනං වා ගාමං වජ්ජිසු වා ගාමං.

අඩ්ඩා මහඩ්ඩනාති ආදිසු උපභොගපරිභොගුපකරණමහන්තතාය **අඩ්ඩා**, යෙ හි තෙසං උපභොගා යානි ච උපභොගුපකරණානි, තානි මහන්තානි බහුලානි සාරකානීති වුත්තං හොති. නිධෙත්වා ඨපිතධනමහන්තතාය මහඩ්ඩනා. **මහාභොගාති** දිවසපරිබ්බයසංඛාතභොගමහන්තතාය මහාභොගා. අඤ්ඤෙහි උපභොගෙහි ජාතරූපරජතස්සෙව පහූතතාය **පහූතජාතරූපරජතා**. අලඞ්කාරභූතස්ස විත්තූපකරණස්ස පීතිපාඛුජ්ජකරණස්ස පහූතතාය **පහූතවිත්තූපකරණා**. වොහාරවසෙන පරිවත්තෙන්තස්ස ධනධඤ්ඤස්ස පහූතතාය **පහූතධනධඤ්ඤාති** වෙදිතබ්බා. **සෙනාසනං සංසාමෙත්වාති** සෙනාසනං පටිසාමෙත්වා යථා න විනස්සති, තථා නං සුඨු ඨපෙත්වාති අත්ථො. **සඞ්මත්තෙ ථාලිපාකෙති** ගණනපරිච්ඡෙදතො සඞ්ථාලිපාකෙ, එකමෙකො වෙත්ථාලිපාකො ද සන්නං භික්ඛූනං භත්තං ගණ්හාති, තං සබ්බම්පි ඡන්නං භික්ඛුසතානං භත්තං හොති, **භත්තාභිහාරං අභිහරිංසූති** එත්ථ අභිහරියතීති අභිහාරො, කිං අභිහරියති භත්තං, භත්තමෙව අභිහාරො භත්තාභිහාරො, තං භත්තාභිහාරං, අභිහරිංසූති අභිමුඛං හරිංසු, තස්ස සන්තිකං ගහෙත්වා ආගමිංසූති අත්ථො. තස්ස කිම්පමාණන්ති සඞ්ථාලිපාකා, තෙන වුත්තං:– "සට්ඨිමත්තෙ ථාලිපාකෙ භත්තාභිහාරං අභිහරිංසූ"ති. **භික්ඛූනං විස්සජ්ජෙත්වාති** සයං උක්කට්ඨපිණ්ඩපාතිකත්තා සපදානචාරං චරිතුකාමො භික්ඛූනං පරිභොගත්ථාය පරිච්චජිත්වා දත්වා. අයං හි ආයස්මා භික්ඛූව ලාභං ලච්ඡන්ති අහඤ්ච පිණ්ඩකෙන න කිලමිස්සාමීති එතදත්ථමෙව ආගතො, තස්මා අත්තනො ආගමනානුරූපං කරොන්තො භික්ඛූනං විස්සජ්ජෙත්වා සයං පිණ්ඩාය පාවිසි.

ඤාති දායිති ඤාතකානං දායි. **ආභිදෙසිකන්ති** පාරිවාසිකං එකරත්තාතික්කන්තං පූතිභූතං, තත්‍රායං පදත්ථො:– පූතීභාව දෙසෙන අභිභූතොති අභිදෙසො, අභිදෙසොව ආභිදෙසිකො, එකරත්තාතික්කන්තස්ස වා නාමං සඤ්ඤා එසා යදිදං ආභිදෙසිකොති, තං ආභිදෙසිකං. **කුම්මාසන්ති** යවකුම්මාසං. **ඡඩ්ඩෙතුකාමා හොතීති**, යස්මා අන්තමසො දාසකම්මකරානම්පි ගොරූපානම්පි අපරිභොගාරහො, තස්මා තං කච්චරං විය බහි ඡඩ්ඩෙතුකාමො හොති.

සවෙ නන්ති සවෙ එතං. **භගිනීති** අරියවොහාරෙන ඤාතිදාසිං ආලපති. **ඡඩ්ඩනීයධම්මන්ති** ඡඩ්ඩෙතබ්බසභාවං, ඉදං වුත්තං හොති:– භගිනි සවෙ එතං බහි ඡඩ්ඩනීයධම්මං නිස්සට්ඨපරිග්ගහං ඉධ මෙ පත්තෙ ආකිරාති. කිං පන එවං වත්තුං ලබ්භති විඤ්ඤත්ති වා පයුත්තවාචා වා න හොතීති. න හොති, කස්මා– නිස්සට්ඨපරිග්ගහත්තා, යංහි ඡඩ්ඩනීයධම්මං නිස්සට්ඨපරිග්ගහං යත්ථ සාමිකා අනාලයා හොන්ති, තං සබ්බං "දෙථ ආහරථ ඉධ ආකිරථා"ති වත්තුං වට්ටති, තථාහි අග්ගඅරියවංසිකො ආයස්මා රට්ඨපාලොපි ඡඩ්ඩනීයධම්මං කුම්මාසං ඉධ මෙ පත්තෙ ආකිරාති අවච, තස්මා යං එවරූපං ඡඩ්ඩනීයධම්මං අඤ්ඤං වා අපරිග්ගහිතං වනමූලඵලභෙසජ්ජාදිකං තං සබ්බං යථා සුඛං ආහරාපෙත්වා පරිභුජිතබ්බං, න කුක්කුච්චායිතබ්බං. **හත්ථානන්ති** භික්ඛාගහණත්ථං පත්තං උපනාමයතො මණ්ඩිබන්ධතො පභුති චින්නම්පි හත්ථානං. **පාදානන්ති** නිවාසනන්තතො පට්ඨාය චින්නම්පි පාදානං. **සරස්සාති** සවෙ තං භගිනීති වාචං නිච්ඡාරයතො සරස්ස ච. **නිමිත්තං** අග්ගහෙසීති ගිහිකාලෙ සල්ලක්ඛිතපුබ්බං ආකාරං අග්ගහෙසි, සඤ්ජානි සල්ලක්ඛෙසි සුදින්නො හි භගවතො වාදසමෙ වස්සෙ පබ්බජ්තො, වීසතිමෙ වස්සෙ ඤාතිකුලං පිණ්ඩාය පවිට්ඨො. සයං පබ්බජ්ජාය අට්ඨවස්සිකො හුත්වා, තෙන නං සා ඤාතිදාසී දිස්වාව න සඤ්ජානි, නිමිත්තං පන අග්ගහෙසීති. **සුදින්නස්ස මාතරං එතදවොචාති** අතිගරුකං පබ්බජ්ජූපගතෙන සාමිපුත්තෙන සද්ධිං "ත්වං නුඛො මෙ භන්තෙ අය්‍යො සුදින්නො"ති ආදිවචනං වත්තුං අවිසහන්තී වෙගෙන ඝරං පවිසිත්වා සුදින්නස්ස මාතරං එතං අවොච. **යඞ්ගෙසති** ආරොචණත්ථෙ නිපාතො. **සවෙ ජෙ සච්චන්ති** එත්ථ ජෙති ආලපනෙ නිපාතො, එවං හි තස්මිං දෙසෙ දාසිජනං ආලපන්ති, තස්මා ත්වං භො දාසි සවෙ සච්චං භණසීති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. **අඤ්ඤතරං කුඩ්ඩමූලන්ති** තස්මිං කිර දෙසෙ දානපතීනං ඝරෙසු සාලා හොන්ති, ආසනානි වෙත්ථ පඤ්ඤත්තානි හොන්ති, උපට්ඨාපිතං උදකකජියං, තත්ථ පබ්බජිතා පිණ්ඩාය චරිත්වා නිසීදිත්වා භුඤ්ජන්ති, සවෙ ඉච්ඡන්ති දානපතිනම්පි සන්තකං ගණ්හන්ති, තම්පි අඤ්ඤතරස්ස කුලස්ස ඊදිසාය සාලාය අඤ්ඤතරං කුඩ්ඩමූලන්ති වෙදිතබ්බං. නහි පබ්බජිතා කපණමනුස්සා විය අසාරුප්පෙ ඨානෙ නිසීදිත්වා භුඤ්ජන්තීති. **අත්ථි නාම තාතාති** එත්ථ අත්ථීති විජ්ජමානත්ථෙ නාමාති පුච්ඡනත්ථෙ මඤ්ඤනත්ථෙ ච නිපාතො, ඉදං වුත්තං හොති, අත්ථි නුඛො තාත සුදින්න අම්හාකං ධනං, න මයං නිඛනාති වත්තබ්බා, යෙසං නො ත්වං ඊදිසෙ ඨානෙ නිසීදිත්වා ආභිදොසිකං කුම්මාසං භුජිස්සසි, තථා අත්ථි නුඛො තාත සුදින්න අම්හාකං ජීවිතං, න මයං මතාති වත්තබ්බා, යෙසං නො ත්වං ඊදිසෙ ඨානෙ නිසීදිත්වා ආභිදොසිකං කුම්මාසං පරිභුජිස්සසි, තථා අත්ථි මඤ්ඤෙ තාත සුදින්න තව අඛ්‍යන්තරෙ සාසනං නිස්සාය පටිලඛො සමණගුණො, යං ත්වං සුභොජනරසසංවඩ්ඪිතොපි ඉමං ජිගුච්ඡනීයං ආභිදොසිකං කුම්මාසං අමතම්ව නිබ්බිකාරො පරිභුජිස්සසීති. සො පන ගහපති දුක්ඛාභිතුණ්ණතාය එතමත්ථං පරිපුණ්ණං කත්වා වත්තුම සක්කොන්තො "අත්ථි නාම තාත සුදින්න ආභිදොසිකං කුම්මාසං පරිභුජිස්සසී"ති එත්තකමෙව අවොච, අක්ඛරචින්තකා පනෙත්ථ ඉමං ලක්ඛණං වදන්ති:– අනොකප්පනාමරිසනත්ථවසෙන එතං අත්ථිනාම සද්දෙ උපපදෙ පරිභුජිස්සසීති අනාගතවචනං කතං, තස්සායමත්ථො:– අත්ථි

නාම -:පෙ:- පරිභුජ්ස්සසීති ඉදං පච්චක්ඛම්පි අහං න සද්දහාමි න මරිස
යාමීති. **නනායං ආභිදෙසිකොති** තතො තව ගෙහතො අයං ආභිදෙ
සිකො කුමාසො ලඬොති අත්ථො. **නනොයන්ති** පි පාඨො, **නදායන්ති** පි
පඨන්ති, තං නසුන්දරං. **යෙන සකපිතුනිවෙනසන්ති** යෙන සකස්ස පිතු
අත්තනො පිතු නිවෙසනන්ති අත්ථො. ථෙරො පිතරි පෙමෙනෙව සුබ්බ
වො හුත්වා අගමාසි **අධිවාසෙසීති** ථෙරො උක්කට්ඨපිණ්ඩපාතිකො පි ස
මානො සචෙ එකඝත්තම්පි න ගහෙස්සාමි අතිවිය නෙසං දෙමනස්සං භ
විස්සතීති ඤාතීනං අනුකම්පාය අධිවාසෙසි. **ඔපුඤ්ජාපෙත්වාති** උපලිම්පා
පෙත්වා. **එකං හිරඤ්ඤස්සාති** එත්ථ හිරඤ්ඤන්ති කහාපණො වෙදිත
බ්බො. **පුරිසොති** නාතිදීඝො නාතිරස්සො මජ්ඣිම්පපමාණො වෙදිත
බ්බො. **තිරොකරණීයන්ති** කරණත්ථෙ භුම්මං, සානිපාකාරෙන පරික්ඛි
පිත්වාති අත්ථො. අථවා තිරොකරොන්ති එතෙනාති තිරොකරණීයං, තං
පරික්ඛිපිත්වා සමන්තතො කත්වාති අත්ථො. **නෙනගීති** යස්මා අජ්ජ සුදි
න්නො ආගම්ස්සති තෙන කාරණෙන, හි ඉති පදපූරණත්ථෙ නිපාතො.
කෙනාති අයම්පි උය්‍යොජනත්ථෙ නිපාතොයෙව. **පුබ්බණ්ඝසමයන්ති**
එත්ථ කිඤ්චාපි පාළියං කාලාරොචනං න වුත්තං, අථ ඛො ආරොචිතෙ
යෙව කාලෙ අගමාසීති වෙදිතබ්බො. **ඉදං තෙ නානාති** තෙ වෙ පුඤ්ජෙ
දස්සෙන්නො ආහ. **මාතු ඉතිජනෙත්තියා, මත්තිකන්ති** මාතිතො ආග
තං, ඉදං තෙ මාතාමහියා මාතු ඉමං ගෙහං ආගච්ඡන්තියා දින්නධනන්ති
අත්ථො. **ඉත්ථිකාය ඉත්ථිධනන්ති** හිළෙන්නො ආහ, ඉත්ථිකාය නාම ඉත්ථි
පරිභොගානං යෙව නහානචුණ්ණාදීනං අත්ථාය ලඬං ධනං කිත්තකං
භවෙය්‍ය, තස්සාපි තාව පරිමාණං පස්ස, අථවා ඉදං තෙ තාත සුදින්න
මාතුධනං තඤ්ච ඛො මත්තිකං, න මයා දින්නං, තව මාතුයෙව සන්තක
න්ති වුත්තං හොති. තං පනෙතං න කසියා න වණ්ජ්ජාය සම්භූතං, අපි
ච ඛො ඉත්ථිකාය ඉත්ථිධනං, යං ඉත්ථිකාය ඤාතිකුලතො සාමිකුලං ගච්ඡ
න්තියා ලඬබ්බං නහානචුණ්ණාදීනං අත්ථාය ඉත්ථිධනං තං තාව එත්ත
කන්ති එවම්පෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. **අඤ්ඤං පෙත්තිකං අඤ්ඤං පිතා
මහන්ති** යං පන තෙ පිතුච පිතාමහානඤ්ච සන්තකං තං අඤ්ඤං යෙව
නිහිතඤ්ච පයුත්තඤ්ච අතිවිය බහු, එත්ථ පිතාමහන්ති තඬිතලොපං
කත්වා වෙදිතබ්බං, **පෙතාමහන්ති** වා පාඨො. **ලබ්හා නාන සුදින්න හි
නායාවත්තිත්වාති** තාත සුදින්න උත්තමං අරියධජං පබ්බජිතලිඞ්ගං ප
හාය හීනාය ගිහිභාවාය ආවත්තිත්වා ලබ්හා භොගා භුජ්තුං, නාලබ්හා භු
ජ්තුං, න ත්වං රාජභීතො පබ්බජිතො න ඉණායිකෙහි පළිබුඬො හුත්වාති.
නාන න උස්සහාමීති එත්ථ පන තාතාති වචනං ගෙහසිතපෙමෙන ආහ,
න සමණතෙජෙන, න උස්සහාමීති න සක්කොමි. **න විසහාමීති** නප්ප
හොමි න සමත්ථො. **වදෙය්‍යාම ඛො නං ගහපතීති** ඉදං පන වචනං සම
ණතෙජෙනාහ. **නාතිකඩ්ඪෙය්‍යාසීති** යං තෙ මයි පෙමං පතිට්ඨිතං තං
කොධවසෙන න අතිකඩ්ඪෙය්‍යාසි, සචෙ න කුජ්ඣෙය්‍යාසීති වුත්තං
හොති, තතො සෙසී පුත්තො මෙ සඩ්ගහං මඤ්ඤෙ කත්තුකාමොති උද
ගගවිත්තො ආහ:- "වදෙහි තාත සුදින්නා"ති. **නෙනගීති** උය්‍යොජන
ත්ථෙ විභත්තිපතිරූපකො නිපාතො. **නනො නිදානන්ති** තං නිදානං තං
හෙතුකන්ති පච්චත්තවචනස්ස තො ආදෙසො වෙදිතබ්බො, සමාසො
චස්ස තොලොපාභාවො. **භයං වාති** කින්තිමෙ, භොගෙ නෙව රාජානො
හරෙය්‍යුන්ති ආදිනා නයෙන වුත්තං රාජාදිභයං, චිත්තුත්‍රාසොති අත්ථො.

ජම්භිතත්තන්ති රාජූහිවා චොරෙහි වා ධනං දෙහීති කම්මකාරණං කාරි යමානස්ස කායිඤ්ජනං කායකම්පො හදයමංසචලනං. **ලොමහංසොති** උප්පන්නෙ භයෙ ලොමානං හංසනං උඩග්ගභාවො. **ආරක්ඛොති** අ න්තොච බහිච රත්තිඤ්ච දිවාච ආරක්ඛණං.

තෙනහි වධූති සෙඝිගහපති ධනං දස්සෙත්වා පුත්තං අත්ත නො ගිහිභාවත්ථාය පලොභෙතුං අසක්කොන්තො මාතුගාමසදිසං දානි පුරිසානං බන්ධනං නත්ථීති, මඤ්ඤිත්වා තස්ස පුරාණදුතියිකං ආමන්තෙසි "තෙනහි වධූ"ති. **පුරාණදුතියිකන්ති** පුරාණං දුතියි කං, පුබ්බෙ ගිහිකාලෙ දුතියිකං, ගෙහසිතසුඛූපභොගසහායිකං, භූ තපුබ්බ භරියන්ති අත්ථො. **තෙනහිති** යෙන කාරණෙන මාතුගාම සදිසං බන්ධනං නත්ථි. **පාදෙසු ගහෙත්වාති** පාදෙ ගහෙත්වා, උපයොග ත්ථෙ භුම්මවචනං, පාදෙසු වා නං ගහෙත්වා. **කිදිසානාම නා අය්‍යපුත්ත අච්ඡරායොති** කස්මා එවමාහ– තදා කිර සම්බහුලෙ ඛත්තියකුමාරෙපි බ්‍රා හ්මණකුමාරෙපි සෙඝිපුත්තෙපි මහාසම්පත්තියො පහාය පබ්බජන්තෙ දිස්වා පබ්බජ්ජාගුණං අජානන්තා කථං සමුට්ඨාපෙන්ති කස්මා එතෙ පබ්බජ්ජන්තීති. අථඤ්ඤෙ වදන්ති දෙවච්ඡරානං දෙවනාටකානං කා රණාති. සා කථා විත්ථාරිකා අහොසි, තං ගහෙත්වා අයං එවමාහාති. ථෙරො තං පටික්ඛිපන්තො **නඛො අහං භගිනීති** ආහ. **සමුදාචරතීති** වොහරති වදෙති. **නත්ථෙව මුච්ඡිතා පපතාති** තං භගිනිවාදෙන සමුදාච රන්තං දිස්වා අනත්ථිකොදානි මයා අයං යො මං පජාපතිං සම්මානං අත්ත නා සඬිං එකමාතුකුච්ඡියා සයිතදාරිකං විය මඤ්ඤතීති සමුප්පන්න බලවසොකා හූත්වා තස්මිං යෙව පදෙසෙ මුච්ඡිතා පපතා, පතිතාති අ ත්ථො. **මා නො විහෙඨයිත්වාති** මා අම්හෙ ධනං දස්සෙත්වා මාතුගාමඤ්ච උය්‍යොජෙත්වා විහෙඨයිත්ථ, විහෙසා හෙස පබ්බජිතානන්ති. **තෙනහි තාන** සුදින්නා බීජකම්පි දෙහීති එත්ථ තෙනහිති අභිරතියං උය්‍යොජෙ ති, සචෙ ත්වං අභිරතො බ්‍රහ්මචරියං චරසි, චර, චරිත්වා ආකාසෙ නිසීදි ත්වා පරිනිබ්බායිතා හොහි, අම්හාකං පන කුලවංසබීජකං එකං පුත්තං දෙහි. **මා නො අපුත්තකං සාපතෙය්‍යං ලිච්ඡවියො අතිහරාපෙසුන්ති** මයං හි ලිච්ඡවීනං ගණරාජූනං රජ්ජෙ වසාම, තෙ තෙ පිතුනො අච්ච යෙන ඉමං සාපතෙය්‍යං එවං මහන්තං විභවං අපුත්තකං කුලධනං රක්ඛ ණකෙන පුත්තෙන විරහිතං අත්තනො රාජන්තෙ පුරං අතිහරාපෙය්‍ය න්ති, තං තෙ මා අතිහරාපෙසුං, මා අතිහරාපෙන්තුති. **එතං ඛො මෙ අම්ම සක්කා කාතුන්ති** කස්මා එවමාහ– යො කිර විත්තෙසි:– එතෙසං සාපතෙය්‍යස්ස අහමෙව සාමි අඤ්ඤො නත්ථි, තෙ මං සාපතෙය්‍යරක්ඛ ණත්ථාය නිච්චං අනුබන්ධිස්සන්ති, තෙනාහං න ලච්ඡාමි අප්පොස්සුක්කො සමණධම්මං කාතුං, පුත්තකං පන ලභිත්වා ඔරමිස්සන්ති, තතො අහං යථා සුඛං සමණධම්මං කරිස්සාමිති. ඉති ඉමං නයං පස්සන්තො එවමාහාති.

පුපඵන්ති උතුකාලෙ උප්පන්න ලොහිතස්ස නාමං, මාතුගාමස්සහි උතුකාලෙ ගබ්භපතිට්ඨානට්ඨානෙ ලොහිතවණ්ණා පිළකා සණ්ඨහිත්වා සත්ත දිවසානි වඩ්ඪිත්වා භිජ්ජන්ති, තතො ලොහිතං පග්ඝරති, තස්සෙතං නාමං පුපඵන්ති. තම්පන යාව බලවං හොති, බහුං පග්ඝරති තාව දින්නාපි පටිසන්ධි න තිට්ඨති, දොසෙනෙව සඬිං පග්ඝරති, දොසෙ පන පග්ඝරිතෙ සුඛෙ වත්තුමහි දින්නා පටිසන්ධි ඛිප්පං පතිට්ඨාති. පුපඵංසා උප්පජ්ජිති

පුපඵං අස්සා උප්පජ්ජි, අකාරලොපෙන සඞ්ඝිං සංයොගලොපො. පුරාණදුතියිකාය බාහායං ගහෙත්වාති පුරාණදුතියිකාය යා බාහා, තත්‍ර නං ගහෙත්වාති අත්ථො. අප්පඤ්ඤත්තෙ සික්ඛාපදෙති පඨමපාරාජික සික්ඛාපදෙ අට්ඨපිතෙ. භගවතො කිර පඨමබොධියං වීසතිවස්සානි භික්ඛූ චිත්තං ආරාධයිංසු, න එවරූපං අජ්ඣාචාරමකංසු, තං සන්ධායෙව ඉදං සුත්තමාහ:– "ආරාධයිංසු වත මෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ එකං සමයං චිත්ත" න්ති. අථ භගවා අජ්ඣාචාරං අපස්සන්තො පාරාජිකං වා සඞ්ඝාදිසෙසං වා න පඤ්ඤාපෙසි, තස්මිං තස්මිං පන වත්ථුස්මිං අවසෙසෙ පඤ්චබුද්ද කාපත්තික්ඛන්ධෙව පඤ්ඤපෙසි, තෙන වුත්තං "අප්පඤ්ඤත්තෙ සික්ඛාපදෙ"ති. අනාදීනවදස්සොති යං භගවා ඉදානි සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙන්තො ආදීනවං දස්සෙස්සති, තං අපස්සන්තො අනවජ්ජසඤ්ඤී හුත්වා, සචෙහි අයං ඉදං න කරණීයන්ති වා මූලච්ඡෙජ්ජාය වා සංවත්තතීති ජානෙය්‍ය, සඞ්ඝාපබ්බජිතො කුලපුත්තො තතො නිදානං ජීවිතක්ඛයං පාපුණන්තොපි න කරෙය්‍ය, එත්ථ පන ආදීනවං අපස්සන්තො නිද්දොසසඤ්ඤී අහොසි, තෙන වුත්තං අනාදීනවදස්සොති. පුරාණදුතියිකායාති භුම්මවචනං, අභිවිඤ්ඤාපෙසිති පවත්තෙසි, පවත්තනාපි හි කාය විඤ්ඤත්තිවොපනතො විඤ්ඤාපනාති වුච්චති. තික්ඛත්තුං අභිවිඤ්ඤාපනං චෙස ගබ්භසණ්ඨානසන්නිට්ඨානත්ථමකාසීති වෙදිතබ්බො. සා තෙන ගබ්භං ගණ්හිති සාව තෙනෙව අජ්ඣාචාරෙන ගබ්භං ගණ්හි, න අඤ්ඤථා. කිම්පන අඤ්ඤථාපි ගබ්භගහණං හොතීති. හොති, කථං– කායසංසග්ගෙන චොළගහණෙන අසුචිපානෙන නාභිපරාමසනෙන රූපදස්සනෙන සද්දෙන ගන්ධෙන. ඉත්ථියොහි එකච්චා උතුසමයෙ ඡන්දරාගරත්තා පුරිසානං හත්ථගාහවෙණ්ණිගාහ අඞ්ගපච්චඞ්ගපරාමසනං සාදියන්තියොපි ගබ්භං ගණ්හන්ති, එවං කායසංසග්ගෙන ගබ්භගහණං හොති. උදායිත්ථෙරස්ස පන පුරාණදුතියිකා භික්ඛුනී තං අසුචිං එකදෙසං මුඛෙන අග්ගහෙසි, එකදෙසං චොලකෙනෙව සඞ්ඝිං අඞ්ගජාතෙ පක්ඛිපි සා තෙන ගබ්භං ගණ්හි, එවං චොලගහණෙන ගබ්භගහණං හොති. මිගසිඞ්ගතාපසස්ස මාතා මිගී උතුසමයෙ තාපසස්ස පස්සාවට්ඨානං ආගන්ත්වා ස සම්භවං පස්සාවං පිවි, සා තෙන ගබ්භං ගණ්හිත්වා මිගසිඞ්ගං විජායි, එවං අසුචිපානෙන ගබ්භගහණං හොති. සාමස්ස පන බොධි සත්තස්ස මාතාපිතුන්නං චක්ඛුපරිහානිං ඤත්වා සක්කො පුත්තං දාතුකාමො දුකුලපණ්ඩිතං ආහ "වට්ටති තුම්හාකං මෙථුනධම්මො"ති. අනත්ථිකා මයං එතෙන ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිතම්හාති. "තෙන හි ඉමිස්සා උතුසමයෙ අඞ්ගුට්ඨෙන නාභිං පරාමසෙය්‍යාථා"ති, සො තථා අකාසි, සා තෙන ගබ්භං ගණ්හිත්වා සාමං තාපසදාරකං විජායි, එවං නාභිපරාමසනෙන ගබ්භගහණං හොති. එතෙනෙව නයෙන මණ්ඩව්‍යස්සච චණ්ඩපජ්ජොතස්ස ච වත්ථු වෙදිතබ්බං. කථං රූපදස්සනෙන හොති. ඉධෙකච්චා ඉත්ථී උතුසමයෙ පුරිසසංසග්ගං අලභමානා ඡන්දරාගවසෙන අන්තොගෙහගතාව පුරිසං උපනිජ්ඣායති රාජොරොධා විය, සා තෙන ගබ්භං ගණ්හාති, එවං රූපදස්සනෙන ගබ්භගහණං හොති. බලාකාසු පන පුරිසො නාම නත්ථි, තා උතුසමයෙ මෙඝසද්දං සුත්වා ගබ්භං ගණ්හන්ති, කුක්කුටියොපි කදාචි එකස්ස කුක්කුටස්ස සද්දං සුත්වා බහුකාපි ගබ්භං ගණ්හන්ති, තථා ගාවී උසභස්ස, එවං සද්දෙන ගබ්භගහණං හොති. ගාවී එවච කදාචි උසභගන්ධෙන ගබ්භං ගණ්හන්ති, එවං ගන්ධෙන ගබ්භ

ගහණං හොති. ඉධපනායං අජ්ඣාචාරෙන ගබ්භං ගණ්හි, යං සඞ්ඛාය වුත්තං:– "මාතාපිතරො ච සන්නිපතිතා හොන්ති මාතා ච උතුනී හොති, ගන්ධබ්බො ච පච්චුපඨිතො හොති, එවං තිණ්ණං සන්නිපාතා ගබ්භස්සාව ක්කන්ති හොතී"ති. **භුම්මා දෙවා සද්දමනුස්සාවෙසුන්ති** යස්මා නත්ථි ලොකෙ රහො නාම පාපකම්මං පකුබ්බතො, සබ්බපඨමං හිස්ස තං පාපං අත්තනා ජානාති තතො ආරක්ඛදෙවතා අඨ්ඤ්ඤාපි පරචිත්තවිදුනියො දෙවතා, තස්මාස්ස පරචිත්තවිදූ සකලවනසණ්ඩනිස්සිතා භුම්මාදෙවා තං අජ්ඣාචාරං දිස්වා සද්දං අනුස්සාවෙසුං, යථා අඤ්ඤෙපි දෙවා සුණන්ති තථා නිච්ඡාරෙසුං, කින්ති–**නිරබ්බුදෙ වන හො**–:පෙ:–**ආදිනවො උප්පාදිනොති**. තස්සන්ථො වෙරඤ්ජකණ්ඩෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. **භුම්මානං දෙවානං සද්දං සුත්වා චාතුම්මහාරාජිකාති**– එත්ථ පන භුම්මානං දෙවානං සද්දං ආකාසට්ඨා දෙවතා අස්සොසුං, ආකාසට්ඨානං චාතුම්මහාරාජිකාති අයමනුක්කමො වෙදිතබ්බො. **බ්‍රහ්මකායිකාති** අසඤ්ඤසත්තෙ ච අරූපාවචරෙ ච ඨපෙත්වා සබ්බෙපි බ්‍රහ්මානො අස්සොසුං, සුත්වාව සද්දමනුස්සාවෙසුන්ති වෙදිතබ්බො. **ඉතිහ තෙන ඛණෙනාති** එවං තෙන සුදින්නස්ස අජ්ඣාචාරක්ඛණෙන. **තෙන මුහුත්තෙනාති** අජ්ඣාචාරමුහුත්තෙනෙව. **යාව බ්‍රහ්මලොකාති** යාව අකනිට්ඨබ්‍රහ්මලොකා. අබ්භුග්ගඤ්ජිති අභිඋග්ගඤ්ජි අබ්භුට්ඨාසි එකකොලාහලමහොසිති.

පුත්තං විජායිති සුවණ්ණබිම්බසදිසං පච්ඡිමභවිකසත්තං ජනෙසි. **බීජකොති නාමං අකංසූති** න අඤ්ඤං නාමං කාතුමදංසු, බීජකම්පි දෙහීති මාතාමහියා වුත්තභාවස්ස පාකටත්තා බීජකොත්වෙවස්ස නාමං හොතුති බීජකොති නාමමකංසු, පුත්තස්ස පන නාමවසෙනෙව ච මාතාපිතුන්නං පිස්ස නාමමකංසු. **තෙ අපරෙන සමයෙනාති** බීජකඤ්ච බීජකමාතරඤ්ච සඞ්ඛාය වුත්තං, බීජකස්ස කිර සත්තට්ඨවස්සකාලෙ තස්ස මාතා භික්ඛුනීසු සො ච භික්ඛුසු පබ්බජිත්වා කල්‍යාණම්ත්තෙ උපනිස්සාය අරහත්තෙ පතිට්ඨහිංසු. තෙන වුත්තං:– "උභො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිත්වා අරහත්තං සච්ඡාකංසූ"ති. එවං මාතාපුත්තානං පබ්බජ්ජා සඵලා අහොසි, පිතා පන විප්පටිසාරාභිභූතො විහාසි, තෙන වුත්තං:–"අථඛො ආයස්මතො සුදින්නස්ස අහුදෙව කුකකුච්ච"න්ති ආදි. **තත්ථ අහුදෙවාති**, අහු එව දකාරො පදසන්ධිකරො, අහොසි එවාති අත්ථො. **කුකකුච්චන්ති** අජ්ඣාචාරහෙතුකො පච්ඡානුතාපො, **විප්පටිසාරොතිපි** තස්සෙවනාමං, සොහි විඤ්ඤූහි අකත්තබ්බතාය කුච්ඡිතකිරියභාවතො කුකකුච්චං, කතං අජ්ඣාචාරං නිවත්තෙතුං අසමත්ථතාය තං පටිච්ච විරූපං සරණභාවතො විප්පටිසාරොති වුච්චති. **අලාභා වන මෙති** මය්හං වත අලාභා, යෙ ක්ඛානාදීනං ගුණානං අලාභා නාම තෙ මය්හං න අඤ්ඤස්සාති අධිප්පායො. **න වන මෙ ලාභාති** යෙපි මෙ පටිලඬා පබ්බජ්ජා සරණගමනසික්ඛාසමාදානගුණා, තෙපි නෙව මය්හං ලාභා අජ්ඣාචාරමලිනත්තා. **දුල්ලඬං වන මෙති** ඉදං සාසනං ලඬම්පි මෙ දුල්ලඬං. **න වන මෙ සුලඬන්ති** යථා අඤ්ඤෙසං කුලපුත්තානං එවං න වත මෙ සුලඬං, කස්මා– යොහං එවං ස්වාක්ඛාතෙ ධම්මවිනයෙ –:පෙ:– බ්‍රහ්මචරියං චරිතුන්ති. **බ්‍රහ්මචරියන්ති** සික්ඛාත්තයසඞ්ගහිතමග්ගබ්‍රහ්මචරියං. **කිසො අහොසිති**. ඛාදිතුං වා භුජිතුං වා අසක්කොන්තො තනු

කො අහොසි අපපමංසලොහිතො. **උපපණ්ඩුපපණ්ඩුකජාතොති** සඤ්ඤාතු පපණ්ඩුපපණ්ඩුකභාවෙ පණ්ඩුපලාසපටිභාගො. **ධමනිසන්ථතගත්තොති** පරියාදින්නමංසලොහිතතාය සිරාජාලෙනෙව සන්ථරිතගත්තො. **අනෙනාමනොති** අනුසොචනවසෙන අඛන්නතරෙ යෙව ඨිතචිත්තො, හදයවත්ථුං නිස්සාය වත්තනවසෙන පන සබ්බෙපි අනෙනාමනා යෙව. **ලීනමනොති** උදෙසෙ පරිපුච්ඡාය කම්මට්ඨානෙ අධිසීලෙ අධිචිත්තෙ අධිපඤ්ඤාය වත්තපටිවත්තපූරණෙ ච නිකඛිත්තධුරො අවිපථ්‍යාරිකො අඤ්ඤදත්ථු කොසජ්ජවසෙනෙව ලීනො සඞ්කුචිතො මනො අස්සාති ලීනමනො. **දුක්ඛීති** වෙතො දුක්ඛෙන දුක්ඛි. **දුම්මනොති** දොසෙන දූසිතමනො, විරූපමනො වා දොමනස්සාභිභූතතාය. **පජ්ඣායීති** විපප විසාරවසෙන වහවිජ්ඣනෙන්ෂා විය ගද්‍රභො තං තං චින්තෙති.

සහායකා භික්ඛූති තං එවමභූතං ගණසඞ්ගණිකාපපඤ්චෙන චිති නාමෙනෙතං දිසවා යස්ස විස්සාසිකා කථාඵාසුකා භික්ඛූ තෙ නං එතද වොචුං. **පිණ්ඩිතඩ්ඪොති** පසාදජනිතථාමොකාසස්සසම්පුණ්ණතාය පරිපුණ්ණවක්ඛාදි ඉන්ද්‍රියො. **සොදනී චෙනති** එත්ථ දනීති නිපාතො, සො පන චෙනති වුත්තං හොති. **කච්චිනොච්චෙනති** කච්චිත්තු ඛො. **අනභිරතොති** උක්කණ්ඨිතො ගිහිභාවං පත්ථෙන්තොති අත්ථො. තස්මා තමෙව අනභිරතිං පටික්ඛිපන්තා **ආහ- නඛෝ අහං ආවුසො අනභිරතොති**. අධිකුසලානං පන ධම්මානං භාවනාය අනභිරතො වාහනති. **අඤ්ඤං මෙ පාපං කම්මං කතනති** මයා කතං එකං පාපකම්මං අත්ථි උපලබ්භති සංවිජ්ජති, නිච්චකාලං අභිමුඛං විය මෙ තිට්ඨති. අථ නං පකාසෙන්තා **පුරාණදුතියිකාති** ආදිමාහ. **අලං හි තෙ ආවුසො සුදින්න කුකකුච්චායාති** ආවුසො සුදින්න තුයෙහතං පාපකම්මං අලං සමත්ථං කුකකුච්චාය, පටිබලං කුකකුච්චමුප්පාදෙතුන්ති වුත්තං හොති. **ඝං චෙනති** ආදිමහි යෙන පාපෙන ත්වං න සක්ඛිස්සසි ඉධමවරියඤ්චරිතුං තං තෙ පාපං අලං කුකකුච්චායාති එවං සම්බන්ධො වෙදිතබ්බො. අථ නං අනුසාසන්තා **නනු ආවුසො භගවතාති** ආදිමාහංසු, තත්ථ **නනු** ඉති අනුමතිගහණත්ථෙ නිපාතො. **අනෙකපරියායෙනාති** අනෙකාකාරණෙන. **විරාගායාති** විරාගත්ථාය. **නො සරාගායාති** නො රාගෙන රඤ්ජනත්ථාය, භගවතා හි ඉමං මෙ ධම්මං සුත්වා සත්තා සබ්බභවභොගෙසු විරජ්ජිස්සන්ති නො රජ්ජිස්සන්තීති එතදත්ථාය ධම්මං දෙසිතොති අධිප්පායො. එසනායො සබ්බපදෙසු. ඉදං පන්නෙත්ථ පරියාය වචනමත්තං, **විසංයොගායාති** කිලෙසෙහි විසංයුජ්ජනත්ථාය, **නො සංයොගායාති** න සංයුජ්ජනත්ථාය. **අනුපාදානායාති** අගහණත්ථාය, **නො සඋපාදානායාති** නසඞ්ගහණත්ථාය, **නත්ථි නාම චෙතති** තස්මිං නාම ත්වං, **සරාගාය වෙතෙස්සසීති** සහරාගෙන වත්තමානාය මෙථුනධම්මාය චෙතෙස්සසි කප්පෙස්සසි පකප්පෙස්සසි, එතදත්ථං වායමිස්සසීති අත්ථො. එසනායො සබ්බත්ථ. පුන රාගවිරාගාදීනි නවපදානි නිබ්බත්තිතලොකුත්තර නිබ්බානමෙවසඞ්ගාය වුත්තානි, තස්මා **රාගවිරාගායාති** වා මදනිමදනායාති වා වුත්තෙපි නිබ්බානත්ථායාති එවමෙව අත්ථොදට්ඨබ්බො. නිබ්බානංහි යස්මා තං ආගම්ම ආරබ්ධ පටිච්ච රාගො විරජ්ජති න හොති, තස්මා රාගවිරාගොති වුච්චති. යස්මා පන තං ආගම්ම මානමදපුරිසමදදයො මදා නිම්මදා අමදා හොන්ති විනස්සන්ති, තස්මා **මදනිම්මදන්ත**

නන්ති වුච්චති. යස්මා වා තං ආගම්ම සබ්බාපි කාමපිපාසා විනයං අබ්භත්ථං යන්ති තස්මා පිපාසවිනයොති වුච්චති. යස්මා තං පන ආගම්ම පඤ්ච කාමගුණාලයා සමුග්ඝාතං ගච්ඡන්ති, තස්මා ආලයසමුග්ඝාතොති වුච්චති. යස්මා ච තං ආගම්ම තෙහුමකචට්ටං උච්ඡිජ්ජති, තස්මා වට්ටුපච්ඡෙදෙති වුච්චති. යස්මා පන තං ආගම්ම සබ්බසො තණ්හා ඛයං ගච්ඡති විරජ්ජති නිරුජ්ඣති ච, තස්මා තණ්හක්ඛයෝ විරාගෝ නිරොධොති වුච්චති. යස්මා පනෙතං චතසෝ යොනියෝ පඤ්චගතියෝ සත්තවිඤ්ඤාණට්ඨිතියෝ නවව සත්තාවාසෙ අපරාපරභාවාය විඤ්ඤාණතෝ ආබන්ධනතෝ සංසිබ්බනතෝ වාඤ්ඤාති ලබ්භොහාරාය තණ්හාය නිකඞ්ඛනං නිස්සටං විසංයුත්තතං තස්මා නිබ්බානන්ති වුච්චතීති. **කාමානං පහානං අක්ඛාතන්ති** වත්ථුකාමානං කිලෙසකාමානඤ්ච පහානං වුත්තං. **කාම සඤ්ඤානං පරිඤ්ඤාති** සබ්බාසම්පි කාමසඤ්ඤානං ඤාතීරණපහාන වසෙන තිවිධා පරිඤ්ඤා අක්ඛාතා. **කාමපිපාසානන්ති** කාමෙසු පාත ව්‍යතානං කාමෙ වා පාතුමිච්ඡතං. **කාමවිතක්කානන්ති** කාමූපසංහිතානං විතක්කානං. **කාමපරිළාහානන්ති** පඤ්චකාමගුණිකරාගවසෙන උප්පන්නපරිළාහානං අන්නෙසා දහානං. ඉමෙසු පඤ්චසු ඨානෙසු කිලෙසකඛයකරෝ ලොකුත්තරමග්ගොව කථිතො. සබ්බපඨමෙසු පන තීසු ඨානෙසු ලොකියලොකුත්තරමිස්සකො මග්ගො කථිතොති වෙදිතබ්බා. **නෙතං ආවුසොති** න එතං ආවුසො තව පාපකම්මං, **අප්පසන්නානං වා පසාදාය** එවරූපානං පසාදජ්ඣාය න හොති, **අථඛෙවනන්ති** අථ ඛො එතං, **අථ ඛ්වා නන්ති**පි පාඨෙ. **අඤ්ඤථත්තායාති** පසාදඤ්ඤථාභාවාය විපටිසාරාය හොති, යෙ මග්ගෙන අනාගතඤ්ච තෙසං විපටිසාරං කරොති– ඊදිසෙපි නාම ධම්මවිනයෙ මයං පස්සාමා යන්ථෙවං දුප්පටිපන්නා භික්ඛූති, යෙ පන මග්ගෙනාගතඤ්ච තෙසං සිනෙරු විය වා තෙහි අචලෝ පසාදෙ, ඊදිසෙහි වත්ථූහි ඉතො වා දරූණතරෙහි. තෙන වුත්තං:– "එකච්චානං අඤ්ඤථත්තායා"ති.

භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුන්ති භගවතො එතං අත්ථං ආවිකරිංසු පරිවෙදයිංසු, ආරොචයමානා ච නෙව පියකම්‍යතාය න භෙද පුරෙක්ඛාරතාය න තස්සායසමතෙ අවණ්ණං පකාසනත්ථාය න කලිසාසනං ආරොපණත්ථාය නාපි ඉදං සුඤ්ඤා භගවා ඉමස්ස සාසනෙ පතිට්ඨානං න දස්සති නිකඞ්ඛාපෙස්සති නන්ති මඤ්ඤමානා ආරොචෙසුං. අථ ඛො ඉමං සාසනෙ උප්පන්නං අබ්බුදං ඤත්වා භගවා සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙස්සති, වෙලං මරියාදං ආණං ඨපෙස්සතීති ආරොචෙසුං. **එතසම්මිං නිදානෙ එතසම්මිං පකරණෙති** එත්ථ සුදින්නාස්ස අජ්ඣාචාරවිතික්කමෝ සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියා කාරණතා නිදානඤ්චෙව පකරණඤ්චාති වුත්තොනාති වෙදිතබ්බා. කාරණං හි යස්මා නිදෙති අත්තනො ඵලං ගණ්හථ තන්නි දස්සෙන්තං විය අපෙති, පකරොති ච තං කත්තුං ආරභති කරොති යෙව වා, තස්මා නිදානඤ්චෙව පකරණඤ්චාති වුච්චති. **විගරහි බුද්ධො භගවාති** බුද්ධො භගවා විගරහි නින්දි. යථාතං වණ්ණාවණ්ණරහානං වණ්ණඤ්ඤූ අවණ්ණඤ්ඤූ භගවා නෙපුඤ්ඤ අගාපුගාගලෝ. නහි භගවතො සීලවිතික්කමකාරකං පුග්ගලං දිස්වා අයං ජාතියා වා ගොත්තෙන වා කොලපුත්තියෙන වා ගණ්ඩෙන වා ධුත ඛෙත්ත වා ඤාතො යසස්සී ඊදිසං පුග්ගලං ගරහිතුං වට්ටතීති චිත්තං

උප්පජ්ජති, නාපි පෙසලං ගුණවන්තං දිස්වා තස්ස ගුණං පටිච්ඡාදෙතුං චිත්තං උප්පජ්ජති. අථ ඛො ගරහිතබ්බං ගරහති එව පසංසිතබ්බඤ්ච පසංසති එව, අයඤ්ච ගරහිතබ්බො, තස්මා තං තාදිලක්ඛණෙ ඨිතො අවිකම්පමානෙන චිත්තෙන විගරහි බුඬො භගවා **අනනුච්ඡවියන්ති** ආදිහි වචනෙහි. තත්‍රායං අත්‍රවණ්ණනා:– යදිදං තයා මොඝපුරිස තුච්ඡමනුස්සකම්මං කතං, තං සමණකරණානං ධම්මානං මග්ගඵලනිබ්බානසාසනානං වා අනනුච්ඡවිකං, තෙසං ඡවිං ඡායං සුන්දරභාවං න අන්වෙති නානුගච්ඡති, අථ ඛො ආරකාව තෙහි, අනනුච්ඡවිකත්තා එවච **අනනුලොමිකං** තෙසං අනනුලොමෙති, අථ ඛො විලොමපච්චනිකභාවෙ ඨිතං, අනනුලොමිකත්තා එවච **අප්පතිරූපං** පතිරූපං සදිසං පටිභාගං න හොති, අථ ඛො අසදිසම්පපටිභාගමෙව, අප්පතිරූපත්තා එවච **අස්සාමණකං** සමණානං කම්මං න හොති, අස්සාමණකත්තා **අකප්පියං** යං හි සමණකම්මං න හොති, තං තෙසං න කප්පති. අකප්පියත්තා **අකරණීයං** නහි සමණා යං න කප්පති තං කරොන්ති තඤ්චෙ තං තයා කතං. තස්මා "අනනුච්ඡවියං තෙ මොඝපුරිස කතං –:පෙ:–අකරණීය"න්ති. **කථං හි නාමාති** කෙන නාම කාරණෙන කිං නාම කාරණං පස්සන්තොති වුත්තං හොති. තතො කාරණාභාවං දස්සෙන්තො පරතො **නනු මයා මොඝපුරිසාති** ආදිමාහ, තං සබ්බං වුත්තත්ථමෙව. ඉදානි යස්මා යං තෙන පාපං කම්මං කතං, තං විපච්චමානං අතිවිය දුක්ඛවිපාකං හොති. තස්මාස්ස තං විපාකං දස්සෙතුං කතාපරාධං විය පුත්තං අනුකම්පකා මාතාපිතරො දයාලුකෙන චිත්තෙන සුදින්නං පරිභාසන්තො **වරං තෙ මොඝපුරිසාති** ආදිමාහ, තත්‍ර ආසු සීඝං එතස්ස විසං ආගච්ඡතීති ආසිවිසො, ඝොරං චණ්ඩමස්ස විසන්ති ඝොරවිසො, තස්ස **ආසිවිසස්ස ඝොරවිසස්ස. පක්ඛිත්තන්ති** එතස්ස **වරන්ති** ඉමිනා සම්බන්ධො, ඊදිසස්ස ආසිවිසස්ස ඝොරවිසස්ස මුඛෙ අඞ්ගජාතං වරං පක්ඛිත්තං, සචෙ පක්ඛිත්තං භවෙය්‍ය වරං සීයා සුන්දරං සාධු සුඝු සියාති අත්ථො. **නත්වෙවාති** නත්වෙව වරං න සුන්දරමෙව න සාධුමෙව න සුඝුමෙව, එ සනයො සබ්බත්ථ. **කණ්ඨසප්පස්සාති** කාළසප්පස්ස. **අඞ්ගාරකාසුයාති** අඞ්ගාරපුණ්ණකූපෙ අඞ්ගාරරාසිම්හි වා. **ආදිත්තායාති** පදිත්තාය ගහිත අග්ගිවණ්ණාය. **සම්පජ්ජලිතායාති** සමන්තතො පජ්ජලිතාය අච්චියො මුච්චන්තියා. **සජෙතිභූතායාති** සප්පභාය, සමන්තතො වුට්ඨිතාහි ජාලාහි එකප්පභාසමුදයභූතායාති වුත්තං හොති. **තං කිස්ස හෙතූති** යං මයා වුත්තං වරන්ති තං කිස්සහෙතු කතරෙන කාරණෙනාති වෙ. **මරණං වා නිගච්ඡෙය්‍යාති** යො තත්‍ර අඞ්ගජාතං පක්ඛිපෙය්‍ය සො මරණං වා නිගච්ඡෙය්‍ය. **ඉතො නිදානඤ්ච ඛො** '–:පෙ:– **උප්පජ්ජෙය්‍යාති** යං ඉදං මාතුගාමස්ස අඞ්ගජාතෙ අඞ්ගජාතං පක්ඛිපනං, ඉතො නිදානං තස්ස කාරකො පුග්ගලො නිරයං උප්පජ්ජෙය්‍ය. එවං කම්මස්ස මහාසාවජ්ජතං පස්සන්තො තං ගරහි, න තස්ස දුක්ඛාගමං ඉච්ඡමානො.

තත්‍රනාම ත්වන්ති තස්මිං නාම එවරූපෙ කම්මෙ එවං මහාසාවජ්ජෙ සමානෙපි ත්වං. **යං ත්වන්ති එත්ථ** යන්ති හිළනත්ථෙ නිපාතො. ත්වන්ති තංසද්දස්ස වෙවචනං. චිහිපි යං වා තං වා හිළිතම්වඤ්ඤාතන්ති වුත්තං හොති. **අසධම්මන්ති** අසතං නීචජනානං ධම්මං, තෙහි සෙවිතබ්බන්ති අත්ථො. **ගාමධම්මන්ති** ගාමානං ධම්මං ගාමවාසිකමනුස්සානං ධම්මන්ති වුත්තං හොති. **වසලධම්මන්ති** පාපධම්මෙ වස්සන්ති පග්ඝර

න්තීති වසලා, තෙසං වසලානං ගිනපුරිසානං ධම්මං, වසලං වා කිලෙස
පගෙරණකධම්මං. දුඬ්ඨුල්ලන්ති දුට්ඨ්ච කිලෙසදූසිතං ථූලඤ්ච අසුබුමං
අතිපුණ්ණන්ති වුත්තං හොති. ඔදකන්තිකන්ති උදකකිච්චං අන්තිකමව
සානං අස්සාති ඔදකන්තිකො, තං ඔදකන්තිකං. රහස්සන්ති රහොභාවං
පටිච්ඡන්නෙ ඔණාසෙ උපපජ්ජනකං. අයං හි ධම්මො ජිතුච්ඡනීයත්තා
න සක්කා ආවි අඤ්ඤෙසං දස්සනවිසයෙ කාතුං, තෙන වුත්තං රහස්ස
න්ති. චයං චයසමාපත්තින්ති චීහි චීහි සමාපජ්ජිතබ්බං. චයං චයං සමා
පත්තින්ති පාඨො, දයං දයසමාපත්තින්තිපි පඨන්ති, තං න සුන්දරං. ස
මාපජ්ජිස්සසීති එතං තත්ථ නාම ත්වන්ති එත්ථ වුත්තනාමසද්දෙනයොජෙ
තබ්බං සමාපජ්ජිස්සසි නාමාති. බහුන්නං බො -:පෙ:- ආදිකත්තා පු
බ්බඞ්ගමොති සාසනං සන්ධාය වදති. ඉමස්මිං සාසනෙ ත්වං බහුන්නං
පුග්ගලානං අකුසලානං ධම්මානං ආදිකත්තා සබ්බපඨමං කරණතො
පුබ්බඞ්ගමො. සබ්බපඨමං එතං මග්ගං පටිපන්නත්තා චාරන්දදො,
උපායදස්සකොති වුත්තං හොති. ඉමං හි ලෙසං ලඬා තව අනුසික්ඛ
මානා බහුපුග්ගලා නානප්පකාරකෙ මක්කටියා මෙථුනපතිසෙවනාදි
කෙ අකුසලධම්මෙ කරිස්සන්තීති, අයමෙත්ථ අධිප්පායො. අනෙකපරියා
යෙනාති ඉමෙහි අනනුච්ඡවියන්ති ආදිනා නයෙන වුත්තෙහිපි බහුහි
කාරණෙහි. දුභරතාය -:පෙ:- කොසජ්ජස්ස අවණ්ණං භාසිත්වාති
දුභරතාදීනං වත්ථුභූතස්ස අසංවරස්ස අවණ්ණං නින්දං ගරහං භාසිත්වා
ති අත්ථො, යස්මාහි අසංවරෙ ඨිතස්ස පුග්ගලස්ස අත්තා දුභරතඤ්චෙව
දුප්පොසතඤ්ච ආපජ්ජති, තස්මා අසංවරො දුභරතා දුප්පොසතාති ච
වුච්චති. යස්මා පන අසංවරෙ ඨිතස්ස අත්තා චතුසු පච්චයෙසු මහිච්ඡ
තං සිනෙරුප්පමාණෙපි ච පච්චයෙ ලඬා අසන්තුට්ඨිතං ආපජ්ජති,
තස්මා අසංවරො මහිච්ඡතා අසන්තුට්ඨිතාති ච වුච්චති. යස්මා ච අසං
වරෙ ඨිතස්ස අත්තා ගණසඞ්ගණිකාය චෙව කිලෙසසඞ්ගණිකාය ච සං
වත්තති, කොසජ්ජානුගතො ච හොති, අට්ඨකුසීතවත්ථුපාරිපූරියා සං
වත්තති, තස්මා අසංවරො සඞ්ගණිකාචෙව කොසජ්ජඤ්චාති වුච්චති. සු
භරතාය -:පෙ:-විරියාරම්භස්ස වණ්ණං භාසිත්වාති සුභරතාදීනං වත්ථු
භූතස්ස සංවරස්ස ච වණ්ණං භාසිත්වාති අත්ථො. යස්මා හි අසංවරං පහාය
සංවරෙ ඨිතස්ස අත්තා සුභරො හොති සුප්පොසො, චතුසු පච්චයෙසු අ
පපිච්ඡතං නිත්තණ්ඝභාවං ආපජ්ජති, එකමෙකසම්ඤ්ච පච්චයෙ යථාලා
භ යථාබල යථාසාරුප්පවසෙන තිප්පභෙදාය සන්තුට්ඨියා සංවත්තති,
තස්මා සංවරො සුභරතා චෙව සුප්පොසතා ච අපපිච්ඡො ච සන්තුට්ඨො
චාති වුච්චති. යස්මා පන අසංවරං පහාය සංවරෙ ඨිතස්ස අත්තා කිලෙ
සානං සලෙලඛනතාය චෙව නිඬ්ඩනතාය ච සංවත්තති, තස්මා සංව
රො සලෙලඛො ච ධුතොචාති වුච්චති. යස්මා ච අසංවරං පහාය සං
වරෙ ඨිතස්ස අත්තා කායවාචානං අපාසාදිකං අප්පසාදනීයං අසන්ත
මසාරුප්පං කායවචීදුච්චරිතං චිත්තස්ස අපාසාදිකමප්පසාදනීයං අස
න්තමසාරුප්පං අකුසලචිතක්කත්තයඤ්ච අනුපගම්ම තබ්බිපරිතස්ස කා
යවචීසුචරිතස්ස කුසලචිතක්කත්තයස්සෙවච පාසාදිකස්ස පසාදනීයස්ස
සන්තස්ස සාරුප්පස්ස පාරිපූරියා සංවත්තති, තස්මා සංවරො පාසාදිකො
ති වුච්චති. යස්මා පන අසංවරං පහාය සංවරෙ ඨිතස්ස අත්තා සබ්බකි
ලෙසාපචයභූතාය විවට්ටාය අට්ඨවිරියාරම්භවත්ථුපාරිපූරියා ච සංවත්ත

ති, තස්මා සංවරෙ අපචයො චෙව විරියාරම්භො චාති වුච්චති. **භික්ඛුනං තදනුච්ඡවිකං තදනුලොමිකන්ති** තත්ථ සන්නිපතිතානං භික්ඛුනං යං ඉදානි සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙස්සති තස්ස අනුච්ඡවිකඤ්චෙව අනුලොමිකඤ්ච. යො. වා අයං සුභරතාදීහි සංවරෙ වුත්තො, තස්ස අනුච්ඡවිකඤ්චෙව අනුලොමිකඤ්ච සංවරපහාන පටිසංයුත්තං අසුත්තන්තනිබඩං පාළිවිනිම්මුත්තං ඔක්කන්තිකධම්මදෙසනං කත්වාති අත්ථො. භගවා කිර ර්දිසෙසු ඨානෙසු පඤ්චවණ්ණකුසුම්මාලං කරොන්තො විය රතනදාමං සජ්ජෙන්තො විය යෙ පටික්ඛිපනාධිප්පායා අසංවරාභිරතා තෙ සම්පරායිකෙන වට්ටභයෙන තජ්ජෙන්තො අනෙකප්පකාරදීනවං දස්සෙන්තො යෙ සික්ඛාකාමා සංවරෙ ඨිතා තෙ අප්පෙකච්චෙ අරහත්තෙ පතිට්ඨාපෙන්තො අප්පෙකච්චෙ අනාගාමිසකදාගාමිසොතාපත්තිඵලෙසු උපනිස්සයවිරහිතෙපි සග්ගමග්ගෙ පතිට්ඨාපෙන්තො දීඝනිකායප්පමාණම්පි මජ්ඣිමනිකායප්පමාණම්පි ධම්මදෙසනං කරොති, තං සන්ධායෙතං වුත්තං:– "භික්ඛුනං තදනුච්ඡවිකං තදනුලොමිකං ධම්මිං කථං කත්වා"ති.

නෙනහිති තෙන සුදින්නස්ස අජ්ඣාචාරෙන කාරණභූතෙන. **සික්ඛාපදන්ති** එත්ථ සික්ඛිතබ්බාති සික්ඛා, පජ්ජතෙ ඉමිනාති පදං, සික්ඛාය පදං සික්ඛාපදං සික්ඛාය අධිගමූපායොති අත්ථො, අථවා මූලං නිස්සයො පතිට්ඨාති වුත්තං හොති, මෙථුනවිරතියා මෙථුනසංවරස්සෙතං අධිවචනං, මෙථුනසංවරො හි තදඤ්ඤෙසං සික්ඛාසඞ්ඛාතානං සීලවිපස්සනාඤ්ඤානමග්ගධම්මානං වුත්තත්ථවසෙන පදත්තා ඉධ සික්ඛාපදන්ති අධිප්පෙතො, අයඤ්ච අත්ථො සික්ඛාපද විභඞ්ගෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. අපිච තස්සත්ථස්ස දීපකං වචනම්පි සික්ඛාපදන්ති වෙදිතබ්බං. වුත්තම්පි චෙතං:– "සික්ඛාපදන්ති යො තත්ථ නාමකායො පදකායො නිරුත්තිකායො ව්‍යඤ්ජනකායො"ති. අථවා යථා අනභිජ්ඣා ධම්මපදන්ති වුත්තෙ අනභිජ්ඣා එකො ධම්මකොට්ඨාසොති අත්ථො හොති, එවම්ධාපි සික්ඛාපදන්ති සික්ඛාකොට්ඨාසො සික්ඛාය එකො පදෙසොතිපි අත්ථො වෙදිතබ්බො. **දස අත්ථවසෙ පටිච්චාති** දසකාරණවසෙ සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තිහෙතු අධිගමනීයෙ හිතවිසෙසෙ පටිච්ච ආගම්ම ආරබ්භ, දසන්නං හිතවිසෙසානං නිපඵත්තිං සම්පස්සමානොති වුත්තං හොති. ඉදානි තෙ දස අත්ථවසෙ දස්සෙන්තො **සඞ්ඝසුඛුතායාති** ආදිමාහ, තත්ථ සඞ්ඝසුඛුතානාම සඞ්ඝස්ස සුඛුභාවො, "සුඛු දෙවා"ති ආගතට්ඨානෙ විය සුඛු භන්තෙති වචනසම්පටිච්ඡනභාවො, යො ච තථාගතස්ස වචනං සම්පටිච්ඡති, තස්ස තං දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය හොති, තස්මා සඞ්ඝස්ස සුඛු භන්තෙති මම වචනං සම්පටිච්ඡනත්ථං පඤ්ඤපෙස්සාමි, අසම්පටිච්ඡනෙ ආදීනවං සම්පටිච්ඡනෙව ආනිසංසං දස්සෙත්වා න බලක්කාරෙන අභිභවිත්වාති එතමත්ථං ආවිකරොන්තො ආහ සඞ්ඝසුඛුතායාති **සඞ්ඝථාසුතායාති**, සඞ්ඝස්ස ථාසුභාවාය සහජීවිතාය සුඛවිහාරත්ථායාති අත්ථො. **දුම්මඞ්කූනං පුග්ගලානං නිග්ගහායාති** දුම්මඞ්කූනාම දුස්සීලපුග්ගලා යෙ මඞ්කූතං ආපාදියමානාපි දුක්ඛෙන ආපජ්ජන්ති වීතික්කමං කරොන්තො වා කත්වා වා න ලජ්ජන්ති, තෙසං නිග්ගහත්ථාය. තෙහි සික්ඛාපදෙ අසති කිං තුම්හෙහි දිට්ඨං කිං සුතං කිං අම්හෙහි කතං කතමස්මිං වත්ථුස්මිං කතමං ආපත්තිං ආරොපෙත්වා අම්හෙ නිග්ගණ්හථාති සඞ්ඝං පිහෙඨෙ

ස්සන්ති. සික්ඛාපදෙ පන සති තෙසං සඞ්ඝො සික්ඛාපදං දස්සෙත්වා ධ
ම්මෙන විනයෙන සත්ථුසාසනෙන නිග්ගහෙස්සති. තෙන වුත්තං:–"දුම්ම
ඞ්කූනං පුග්ගලානං නිග්ගහායා"ති. **පෙසලානං භික්ඛූනං ථාසුවිහාරායා**
ති පෙසලානං පියසීලානං භික්ඛූනං ථාසුවිහාරත්ථාය. පියසීලා හි භික්ඛූ
කත්තබ්බාකත්තබ්බං සාවජ්ජානවජ්ජං වෙලං මරියාදං අජානන්තා සි
ක්ඛාත්තයපාරිපූරියා ඝටමානා කිලමන්ති, සන්දිට්ඨමානා උබ්බාළ්හා
හොන්ති, කත්තබ්බාකත්තබ්බං පන සාවජ්ජානවජ්ජං වෙලං මරියාදඤ්ච
ඤත්වා සික්ඛාත්තයපාරිපූරියා ඝටන්තා න කිලමන්ති, සන්දිට්ඨමානා න
උබ්බාළ්හා හොන්ති, තෙන තෙසං සික්ඛාපදපඤ්ඤාපනං ථාසුවිහාරාය
සංවත්තති. යො වා දුම්මඞ්කූනං පුග්ගලානං නිග්ගහො සෙවව එතෙසං
ථාසුවිහාරො, දුස්සීලපුග්ගලෙ නිස්සාය හි උපොසථො න තිට්ඨති, පවාර
ණා න තිට්ඨති, සඞ්ඝකම්මානි නප්පවත්තන්ති, සාමග්ගි න හොති, භික්ඛූ
අනෙකග්ගා උද්දෙසපරිපුච්ඡාකම්මට්ඨානාදීනි අනුයුජ්තුං න සක්කො
න්ති, දුස්සීලෙසු පන නිග්ගහිතෙසු සබ්බොපි අයං උපද්දවො න හොති,
තතො පෙසලා භික්ඛූ ථාසුං විහරන්ති, එවං පෙසලානං භික්ඛූනං ථාසු
විහාරායාති එත්ථ විධා අත්ථො වෙදිතබ්බො. **දිට්ඨධම්මිකානං ආසවානං
සංවරායා**ති දිට්ඨධම්මිකා ආසවා නාම අසංවරෙ ඨිතෙන තස්මිං යෙව
අත්තභාවෙ පත්තබ්බා පාණිප්පහාරදණ්ඩප්පහාරහත්ථච්ඡෙදපාදච්ඡෙද
අකිත්තිඅයසවිප්පටිසාරාදයො දුක්ඛවිසෙසා, ඉති ඉමෙසං දිට්ඨධම්මිකා
නං ආසවානං සංවරාය පිධානාය ආගමනමග්ගථකනායාති අත්ථො.
සම්පරායිකානං ආසවානං පටිඝාතායාති සම්පරායිකා ආසවා නාම
අසංවරෙ ඨිතෙන කතපාපකම්මමූලකා සම්පරායෙ නරකාදිසු පත්ත
බ්බා දුක්ඛවිසෙසා, තෙසං පටිඝාතත්ථාය පටිප්පස්සම්භනත්ථාය වූපසම
නත්ථායාති වුත්තං හොති. **අප්පසන්නානං වා පසාදායා**ති සික්ඛාපදප
ඤ්ඤත්තියා හි සති සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තිං ඤත්වා වා යථාපඤ්ඤත්තං
පටිපජ්ජමානෙ භික්ඛූ දිස්වා වා යෙපි අප්පසන්නා පණ්ඩිතමනුස්සා, තෙ
යානි වත ලොකෙ මහාජනස්ස රජ්ජනදුස්සනමුස්සනට්ඨානානි තෙහි
ඉමෙ සමණා සක්‍යපුත්තියා ආරකා විරතා විහරන්ති දුක්කරං වත ක
රොන්ති භාරියං වත කරොන්තීති පසාදං ආපජ්ජන්ති, විනයපිටකෙ
පොත්ථකං දිස්වා මිට්ඨාදිට්ඨිකතවෙදී බ්‍රාහ්මණො විය. තෙන වුත්තං
අප්පසන්නානං පසාදායාති. **පසන්නානං භීය්‍යොභාවායා**ති යෙපි සාස
නෙ පසන්නා කුලපුත්තා තෙපි සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තං වා යථා පඤ්ඤ
ත්තං පටිපජ්ජමානෙ භික්ඛූ වා දිස්වා අහො අය්‍යා දුක්කරකාරිනො
යෙ යාවජීවං එකභත්තං බ්‍රහ්මචරියං විනයසංවරං අනුපාලෙන්තීති
භීය්‍යො භීය්‍යො පසීදන්ති. තෙන වුත්තං පසන්නානං භීය්‍යොභාවා
යාති. **සඞ්ඝමඞ්ඝිතියා**ති තිවිධො සඞ්ඝමො පරියත්තිසඞ්ඝමො පටිපත්තිස
ඞ්ඝමො අධිගමසඞ්ඝමොති. තත්ථ පිටකත්තයසඞ්ගහිතං සබ්බම්පි බුඬ
වචනං පරියත්තිසද්ධමො නාම, තෙරසධුතගුණා චුද්දස ඛන්ධකවත්තා
නි චෙ අසීති මහාවත්තානි සිලසමාධිවිපස්සනාති අයං පටිපත්තිසද්ධ
මො නාම, චත්තාරො අරියමග්ගා චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි නිබ්බා
නඤ්චාති අයං අධිගමසඞ්ඝමො නාම, සො සබ්බොපි යස්මා සික්ඛාපද
පඤ්ඤත්තියා සති භික්ඛූ සික්ඛාපදඤ්ච තස්ස විභඞ්ගඤ්ච තදත්ථජෝත
නත්ථං අඤ්ඤඤ්ච බුඬවචනං පරියාපුණන්ති, යථාපඤ්ඤත්තඤ්ච පටි

පජ්ජමානා පටිපත්තිං පුරෙත්වා පටිපත්තියා අධිගන්තබ්බං ලොකුත්තර ධම්මං අධිගච්ඡන්ති, තස්මා සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියා විරධ්‍යිතිකො හොති, තෙන වුත්තං සද්ධම්මට්ඨිතියාති **විනයානුග්ගහායාති** සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියාහි සති සංවරවිනයො ච පහානවිනයො ච සමථවිනයො ච පඤ්ඤත්තිවිනයො චාති චතුබ්බිධොපි විනයො අනුග්ගහීතො හෝති උපත්ථම්භිතො සුපත්ථම්භිතො. තෙන වුත්තං විනයානුග්ගහායාති. සබ්බානෙව චෙතානි පදානි සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙස්සාමීති ඉමිනා වචනෙන සඞ්ං යොජෙතබ්බානි. තත්‍රායං පඨමපච්ඡිමපදයොජනා:– සඞ්ඝසුඤ්ඤතාය සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙස්සාමි, විනයානුග්ගහාය සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙස්සාමීති, අපිචෙත්ථ යං සඞ්ඝසුඤ්ඤ තං සඞ්ඝට්ඨාසු යං සඞ්ඝට්ඨාසු තං දුම්මඞ්කූනං පුග්ගලානං නිග්ගහායාති, එවං සඞ්ඛලිකනයං, යං සඞ්ඝසුඤ්ඤ තං සංඝට්ඨාසු යං සංඝසුඤ්ඤ තං දුම්මඞ්කූනං පුග්ගලානං නිග්ගහායාති එවඤ්චඑකෙකපදමූලිකං දසක්ඛත්තුං යොජනං කත්වායං වුත්තං පරිවාරෙ–

අත්ථසතං ධම්මසතං–චෙව නිරුත්තිසතානි,
චත්තාරි ච ඤාණසතා–ති අත්ථවසෙ පකරණෙ–ති.

තං සබ්බං වෙදිතබ්බං. තං පනෙතං යස්මා පරිවාරෙ යෙව ආවීභස්සති, තස්මා ඉධ න වණ්ණිතන්ති. එවං සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියා ආනිසංසං දස්සෙත්වා තස්මිං සික්ඛාපදෙ භික්ඛූහි කත්තබ්බකිච්චං දීපෙන්තො **එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ ඉමං සික්ඛාපදං උද්දිසෙය්‍යාථාති** ආහ. කිං වුත්තං හොති, භික්ඛවෙ ඉමං පන මයා ඉති සන්දස්සිතානිසංසං සික්ඛාපදං එවං පාතිමොක්ඛුද්දෙසෙ උද්දිසෙය්‍යාථ ච පරියාපුණෙය්‍යාථ ච ධාරෙය්‍යාථ ච අඤ්ඤෙසඤ්ච වාචෙය්‍යාථාති. අතිරෙකානයනත්ථොහි එත්ථ ච සද්දො, තෙනායමත්ථො ආනීතො හොතීති. ඉදානි යං වුත්තං ඉමං සික්ඛාපදන්ති තං දස්සෙන්තො "යො පන භික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවෙය්‍ය පාරාජිකො හොති අසංවාසො"ති ආහ. එවං මූලච්ඡේජ්ජවසෙන දළ්හං කත්වා පඨම පාරාජිකෙ පඤ්ඤත්තෙ අපරම්පි අනුප්පඤ්ඤත්තත්ථාය මක්කටීවත්ථුං උදපාදි. තස්සුප්පත්තිදීපනත්ථමෙතං වුත්තං:– "එවඤ්චිදං භගවතා භික්ඛූනං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං හොතී"ති. තස්සත්ථො භගවතා භික්ඛූනං ඉදං සික්ඛාපදං එවං පඤ්ඤත්තං හොති ච ඉදඤ්ච අඤ්ඤං වත්ථුං උදපාදීති.

පඨමපඤ්ඤත්තිකථා නිට්ඨිතා.

ඉදානි යං තං අඤ්ඤං වත්ථුං උප්පන්නං, තං දස්සෙතුං **තෙන ඛො පන සමයෙනාති** ආදිමාහ. තත්‍රායං අනුත්තානපදවණ්ණනා:– **මක්කටිං ආමිසෙනාති**– මහාවනෙ භික්ඛූනං ඛන්තිමෙත්තාදිගුණානුභාවෙන නිරාසඞ්කචිත්තා බහූ මිගමොරකුකකුටමක්කටාදයො තිරච්ඡානා පධානාගාරට්ඨානෙසු විචරන්ති. **තත්ථ** එකං මක්කටිං ආමිසෙන යාගුභත්ත ඛජ්ජකාදිනා උපලාපෙත්වා සඞ්ගණ්හිත්වාති වුත්තං හොති. **නස්සාති** භුම්මවචනං. **පතිසෙවනීති** පචුරපතිසෙවනො හොති, පචුරත්ථෙ වත්තමානවචනං. **සො භික්ඛූති** සො මෙථුනධම්මපතිසෙවනකො භික්ඛු. **සෙනාසනචාරිකං ආගිණ්ඩන්තාති** තෙ භික්ඛූ ආගන්තුකා බුඩදස්සනාය ආගතා පාතොව ආගන්තුකභත්තානි ලභිත්වා කතභත්තකිච්චා භික්ඛූනං නිවාසනට්ඨානානි පස්සීස්සාමාති විචරිංසු. තෙන වුත්තං "සෙනාසන

චාරිකං ආහිණ්ඩන්තා"ති. **යෙන තෙ භික්ඛු තෙනුපසඞ්කමීති** තිරච්ඡානගතා නාම එකභික්ඛුනා සඞ්ං විස්සාසං කත්වා අඤ්ඤෙසුපි තාදිසඤ්ඤෙ ව චිත්තං උප්පාදෙන්ති, තස්මා සා මක්කටී යෙන තෙ භික්ඛු. තෙ නුපසඞ්කම්, උපසඞ්කමිත්වා ච අත්තනො විස්සාසිකභික්ඛුස්ස විය තෙසම්පි තං විකාරං දස්සෙසි. **ජෙප්පන්ති** නඩ්ගුට්ඨං. ඔඩ්ඩිති අභිමුඛං ඨපෙසි. **නිමිත්තම්පි අකාසිති** යෙන නියාමෙන යාය ක්‍රියාය මෙථුනාධිප්පායං තෙ ජානන්ති තං අකාසීති අත්ථො. **සො භික්ඛූති** යස්සායං විහාරො. **එකම** න්තං නිලීයිංසූති එකස්මිං ඔකාසෙ පටිච්ඡන්නා අච්ඡිංසු. **සච්චං ආවුසොති**– සහණ්ඩගගිතො චොරො විය පච්චක්ඛං දිස්වා චොදිතත්තා "කිං වා මයා කත"න්ති ආදීනි වත්තුං අසක්කොන්තො "සච්චං ආවුසො"ති ආහ. **නනු ආවුසො තථෙව තං හොතීති** ආවුසො යථා මනුස්සිත්ථියා නනු තිරච්ඡානගතිත්ථියාපි තං සික්ඛාපදං තථෙව හොති, මනුස්සිත්ථියාපිහි දස්සනම්පි ගහණම්පි ආමසනම්පි ඵුසනම්පි ඝට්ටනම්පි දුඨුල්ලමෙව, තිරච්ඡානගතිත්ථියාපි තං සබ්බං දුඨුල්ලමෙව, කො එත්ථ විසෙසො, අලෙසට්ඨානෙ ත්වං ලෙසං ඔඩ්ඩෙසීති. **අන්තමසො තිරච්ඡානගතායපි පාරාජිකො හොති අසංවාසොති** තිරච්ඡානගතායපි මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවිත්වා පාරාජිකො එව හොතීති දළ්හතරං සික්ඛාපදමකාසි. දුවිධං හි සික්ඛාපදං ලොකවජ්ජං පණ්ණත්තිවජ්ජඤ්ච. තත්ථ යස්ස සචිත්තකපක්ඛෙ චිත්තං අකුසලමෙව හොති, තං ලොකවජ්ජං නාම, සෙසං පණ්ණත්තිවජ්ජං, තත්ථ ලොකවජ්ජෙ අනුපඤ්ඤත්ති උප්පජ්ජමානා රුක්ඛන්ති චාරං පිදහන්ති සොතං පච්ඡින්දමානා ගාළ්හතරං කරොන්ති උප්පජ්ජති, අඤ්ඤත්‍ර අධිමානා අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තාති අයං පන වීතික්කමාභාවා අබ්බොහාරිකත්තා ච වුත්තා. පණ්ණත්තිවජ්ජෙ අකතෙ වීතික්කමෙ උප්පජ්ජමානා සිථිලං කරොන්ති මොචන්ති චාරං දදමානා ච අපරාපරම්පි අනාපත්තිං කුරුමානා උප්පජ්ජති, ගණභොජන නප්පරභොජනාදිසු අනුපඤ්ඤත්තියො විය. අන්තමසො තඞ්ඛණිකාය පීති එවරූපෙ පන කතෙ වීතික්කමෙ උප්පන්නත්තා පඤ්ඤත්තිගතිකාව හොති. ඉදං පන පඨමසික්ඛාපදං යස්මා ලොකවජ්ජං න පණ්ණත්තිවජ්ජං, තස්මා අයමනුප්පඤ්ඤත්ති රුක්ඛන්ති චාරං පිදහන්ති සොතං පච්ඡින්දමානා ගාළ්හතරං කරොන්ති උප්පජ්ජති, එවං වෙපි වත්ථූනි සම්පිණ්ඩෙත්වා මූලච්ඡෙජ්ජවසෙන දළ්හතරං කත්වා පඨමපාරාජිකෙ පඤ්ඤත්තෙ අපරම්පි අනුප්පඤ්ඤත්තත්ථාය වජ්ජිපුත්තකවත්ථුං උදපාදි. තස්සුප්පත්තිදස්සනත්ථමෙතං වුත්තං:– "එවඤ්චිදං භගවතා භික්ඛූනං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං හොතී"ති. තස්සත්ථො:– භගවතා භික්ඛූනං ඉදං සික්ඛාපදං එවං පඤ්ඤත්තං හොති ච ඉදඤ්ච අඤ්ඤං වත්ථුං උදපාදීති.

මක්කටී වත්ථුකථා නිට්ඨිතා.

ඉදානි යං තං අඤ්ඤම්පි ච වත්ථුං උප්පන්නං තං දස්සෙතුං **තෙන ඛො පන සමයෙනාති** ආදිමාහ. තත්‍රාපි අයමනුත්තානපදවණ්ණනා:– **වෙසාලිකාති** වෙසාලිවාසිනො. **වජ්ජිපුත්තකාති** වජ්ජිරට්ඨෙ වෙසාලියං කුලානං පුත්තා, සාසනෙ කිර යො යො උපද්දවො ආදීනවො අබ්බුදමුප්පජ්ජි, සබ්බං තං වජ්ජිපුත්තකෙ නිස්සාය. තථාහි දෙවදත්තොපි වජ්ජිපුත්තකෙ පක්ඛෙ ලභිත්වා සඞ්ඝං භින්දි, වජ්ජිපුත්තකා එව ච වස්සසතපරිනිබ්බුතෙ භගවති උඛම්මං උබ්බිනයං සත්ථුසාසනං දීපෙසුං, ඉමෙ

පි තෙසං යෙව එකච්චා. එවං පඤ්ඤත්තෙපි සික්ඛාපදෙ **යාවදත්ථං න භාසිංසු** -:පෙ:- **මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවිංසූති.** ඤාතිබ්‍යසනෙනපීති එත්ථ අසනං ව්‍යසනං වික්ඛෙපො විඛංසනං විනාසොති සබ්බමෙතං එකත්ථං, ඤාතීනං බ්‍යසනං ඤාතිබ්‍යසනං තෙන ඤාතිබ්‍යසනෙන. රාජදණ්ඩබ්‍යාධිමරණවිප්පවාසනිමිත්තෙන ඤාතිවිනාසෙනාති අත්ථො. එස නයො දුතියපදෙපි, තතියපදෙ පන ආරොග්‍යවිනාසකො රොගො එව රොගබ්‍යසනං, සොහි ආරොග්‍යං ව්‍යසති වික්ඛිපති විනාසෙතීති බ්‍යසනං, රොගොව බ්‍යසනං රොගබ්‍යසනං. තෙන රොගබ්‍යසනෙන, **පුට්ඨානි** අධිපන්නා අභිභූතා සමන්නාගතාති අත්ථො. **න මයං** භන්තෙ **ආනන්ද** බුඬ**ගරහිනොති** භන්තෙ ආනන්ද මයං බුද්ධං න ගරහාම, න බුඬස්ස දොසං වදෙම. න **ධම්ම ගරහිනො න සඞ්ඝ ගරහිනො** අත්ත **ගරහිනො** මයන්ති අත්තාන මෙව මයං ගරහාම, අත්තනො දොසං වදෙම. **අලක්ඛිකාති** නිස්සිරිකා. **අපපුඤ්ඤාති** පරිත්තපුඤ්ඤා. **විපස්සකා කුසලානං ධම්මාන**න්ති යෙ අට්ඨතිංසාරම්මණෙසු විභත්තා කුසලා ධම්මා තෙසං විපස්සකා, **තතො** තතො ආරම්මණතො වුට්ඨාය තෙව ධම්මෙ විපස්සමානාති අත්ථො. **පුබ්බරත්තාපරරත්ත**න්ති රත්තියා පුබ්බං පුබ්බරත්තං, රත්තියා අපරං අපරරත්තං, පඨමයාමඤ්ච පච්ඡිමයාමඤ්චාති වුත්තං හොති, **බොධිපක්ඛිකාන**න්ති බොධිස්ස පක්ඛෙ භවානං අරහත්තමග්ගඤ්ඤාණස්ස උපකාරකානන්ති අත්ථො. **භාවනානුයොග**න්ති වඩ්ඪනානුයොගං. **අනුයුත්තා විහරෙය්‍යාමාති** ගිහිපළිබොධං ආවාසපළිබොධඤ්ච පහාය විවිත්තෙසු සෙනාසනෙසු යුත්තා පයුත්තා අනඤ්ඤකිච්චා විහරෙය්‍යාම. **එවමාවුසොති** ථෙරො එතෙසං ආසයං අජානන්තො ඉදං තෙසං මහාගජ්ජිතං සුත්වා සචෙ ඉමෙ ර්දිසා භවිස්සන්ති සාධුති මඤ්ඤමානො එවමාවුසොති සම්පටිච්ඡි. **අට්ඨානමෙතං අනවකාසොති** උභයමෙතං කාරණපටික්ඛෙපවචනං, කාරණං හි යස්මා තත්ථ තදායත්තවුත්තිභාවෙන එලං තිට්ඨති යස්මා චස්ස තං ඔකාසො හොති තදායත්තවුත්තිභාවෙන, තස්මා ඨානඤ්ච අවකාසො චාති වුච්චති, තං පටික්ඛිපන්තො ආහ;- "අට්ඨානමෙතං ආනන්ද අනවකාසො"ති. එතං ඨානං වා ඔකාසො වා නත්ථි. **යං තථාගතොති** යෙන තථාගතො වජ්ජිතං වා -:පෙ.- සමූහනෙය්‍ය, තං කාරණං නත්ථීති අත්ථො. යදිහි භගවා එතෙසං ලභෙය්‍යාම උපසම්පදන්ති යාචන්තානං උපසම්පදං දදෙය්‍ය, එවං සන්තෙ "පාරාජිකො හොති අසංවාසො"ති පඤ්ඤත්තං සමූහනෙය්‍ය, යස්මා පනෙතං න සමූහන්ති, තස්මා අට්ඨානමෙතන්ති ආදිමාහ. **සො ආගතො න උපසම්පාදෙතබ්බොති** යදිහි එවං ආගතො උපසම්පදං ලභෙය්‍ය සාසනෙ අගාරවො භවෙය්‍ය සාමණෙරභූමියං පන ඨිතො සගාරවො ච භවිස්සති, අත්තත්ථඤ්ච කරිස්සතීති ඤත්වා අනුකම්පමානොව භගවා ආහ:- "සො ආගතො න උපසම්පාදෙතබ්බො"ති. **සො ආගතො උපසම්පාදෙතබ්බොති** යදි හි එවං ආගතො භික්ඛුභාවෙ ඨත්වා අවිප්පන්නසීලතාය සාසනෙ සගාරවො භවිස්සති, සො සති උපනිස්සයෙ න විරස්සෙව උත්තමත්ථං පාපුණිස්සතීති ඤත්වා උපසම්පාදෙතබ්බොති ආහ එවං මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවිත්වා ආගතෙසු අනුපසම්පාදෙතබ්බඤ්ච උපසම්පාදෙතබ්බඤ්ච දස්සෙත්වා තීණිපි වත්ථූනි සමොධානෙත්වා පරිපුණ්ණං කත්වා සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙතුකාමො **එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ ඉමං සික්ඛාපදං උද්දිසෙය්‍යාථාති**

වත්වා "යො පන භික්ඛු -:පෙ:- අසංවාසො"ති පරිපුණ්ණං සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙසි.

ඉදානිස්ස අත්ථං විභජන්තො **යො පනාති යො යාදිසොති** ආදි මාහ. තස්මිං පන සික්ඛාපදෙ ච සික්ඛාපදවිභඞ්ගෙ ච සකලෙ ච විනයවිනිච්ඡයෙ කොසල්ලං පත්ථයන්තෙන චතුබ්බිධො විනයො ජානිතබ්බො.

චතුබ්බිධං හි විනයං–මහාථෙරා මහිඩිකා,
නීහරිත්වා පකාසෙසුං–ධම්මසඞ්ගාහකා පුරා.

කතමං චතුබ්බිධං–සුත්තං සුත්තානුලොමං ආචරියවාදො අත්තනො මතීති. යං සන්ධාය වුත්තං:–"ආහච්චපදෙන ඛො මහාරාජ රසෙන ආචරියවංසතා අධිප්පායො"ති. එත්ථ හි ආහච්චපදන්ති සුත්තං අධිප්පෙතං, රසොති සුත්තානුලොමං, ආචරියවංසොති ආචරියවාදො, අධිප්පායොති අත්තනො මති. තත්ථ සුත්තං නාම සකලවිනයපිටකෙ පාළි, සුත්තානුලොමං නාම චත්තාරො මහාපදෙසා, යෙ භගවතා එවං වුත්තා "යං භික්ඛවෙ මයා ඉදං න කප්පතීති අපටික්ඛිත්තං තඤ්චෙ අකප්පියං අනුමෙති කප්පියං පටිබාහති තං වො න කප්පති, යං භික්ඛවෙ මයා ඉදං න කප්පතීති අපටික්ඛිත්තං තඤ්චෙ කප්පියං අනුලොමෙති අකප්පියං පටිබාහති තං වො කප්පති, යං භික්ඛවෙ මයා ඉදං කප්පතීති අනනුඤ්ඤාතං තඤ්චෙ අකප්පියං අනුලොමෙති කප්පියං පටිබාහති තං වො න කප්පති, යං භික්ඛවෙ මයා ඉදං කප්පතීති අනනුඤ්ඤාතං තඤ්චෙ කප්පියං අනුලොමෙති කප්පියං පටිබාහති තං වො කප්පති"ති. ආචරියවාදො නාම ධම්මසඞ්ගාහකෙහි පඤ්චහි අරහන්තසතෙහි ඨපිතා පාළිවිනිම්මුත්තා ඔක්කන්තික විනිච්ඡයප්පවත්තා අට්ඨකථා තන්ති. අත්තනො මති නාම සුත්තසුත්තානුලොමආචරියවාදෙ මුඤ්චිත්වා අනුමානෙන අත්තනො අනුබුඩියා නයග්ගාහෙන උපට්ඨිතාකාරකථනං. අපිච සුත්තන්තාභිධම්මවිනයට්ඨකථාසු ආගතො සබ්බොපි ථෙරවාදො අත්තනො මති නාම, තං පන අත්තනො මතිං ගහෙත්වා කථෙන්තෙන න දළ්හගාහං ගහෙත්වා වොහරිතබ්බං, කාරණං සල්ලක්ඛෙත්වා අත්ථෙන පාළිං පාළියා ච අත්ථං සංසන්දෙත්වා කථෙතබ්බං, අත්තනො මති ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බා, සචෙ තත්ථ ඔතරති චෙව සමෙති ච ගහෙතබ්බා, සචෙ නෙව ඔතරති න සමෙති න ගහෙතබ්බා, අයං හි අත්තනො මති නාම සබ්බදුබ්බලා, අත්තනො මතිතො ආචරියවාදො බලවතරො, ආචරියවාදෙපි සුත්තානුලොමෙ ඔතාරෙතබ්බො, තත්ථ ඔතරන්තො එව ගහෙතබ්බො, ඉතරො න ගහෙතබ්බො, ආචරියවාදතො හි සුත්තානුලොමං බලවතරං, සුත්තානුලොමම්පි සුත්තෙ ඔතාරෙතබ්බං, තත්ථ ඔතරන්තං සමෙන්තමෙව ගහෙතබ්බං, ඉතරං න ගහෙතබ්බං, සුත්තානුලොමතො හි සුත්තමෙව බලවතරං, සුත්තං හි අප්පතිවත්තියං කාරකසඞ්ඝසදිසං බුඩානං ඨිතකාලසදිසං, තස්මා යදා චෙ භික්ඛු සාකච්ඡන්ති, සකවාදී සුත්තං ගහෙත්වා කථෙති පරවාදී සුත්තානුලොමං, තෙහි අඤ්ඤමඤ්ඤං ඛෙපං වා ගරහං වා අකත්වා සුත්තානුලොමං සුත්තෙ ඔතාරෙතබ්බං, සචෙ ඔතරති සමෙති ගහෙතබ්බං, නොචෙ න ගහෙතබ්බං, සුත්තස්මිං යෙව ඨාතබ්බං, අථායං සුත්තං ගහෙත්වා කථෙති පරො ආචරියවාදං, තෙහිපි අඤ්ඤමඤ්ඤං ඛෙපං වා ගරහං වා අකත්වා ආචරියවාදො සුත්තෙ ඔතාරෙතබ්බො, සචෙ ඔතරති සමෙති ගහෙතබ්බො,

අනොතරන්තො අසමෙන්තො ච ගාරය්හාචරියවාදෙ න ගහෙතබ්බො, සුත්තසම්ං යෙව ඨාතබ්බං. අථායං සුත්තං ගහෙත්වා කථෙති පරො අත්තනො මතිං, තෙහි පි අඤ්ඤමඤ්ඤං ඛෙපං වා ගරහං වා අකත්වා අත්තනොමති සුත්තෙ ඔතාරෙතබ්බා, සචෙ ඔතරති සමෙති ගහෙතබ්බා, නො චෙ න ගහෙතබ්බා, සුත්තසම්ං යෙව ඨාතබ්බං. අථා යං සුත්තානුලොමං ගහෙත්වා කථෙති පරො සුත්තං, සුත්තං සුත්තානුලොමෙ ඔතාරෙතබ්බං, සචෙ ඔතරති සමෙති තිස්සො සඞ්ගීතියො ආරුළ්හං පාළිආගතං පඤ්ඤායති ගහෙතබ්බං, නො චෙ තථා පඤ්ඤායති න ඔතරති න සමෙති බාහිරකසුත්තං වා හොති සිලොකො වා අඤ්ඤං වා ගාරය්හසුත්තං ගුළ්හවෙස්සන්තරගුළ්හවිනයවෙදලලාදීනං අඤ්ඤතරතො ආගතං න ගහෙතබ්බං, සුත්තානුලොමසම්ං යෙව ඨාතබ්බං. අථා යං සුත්තානුලොමං ගහෙත්වා කථෙති පරො ආචරියවාදං, ආචරියවාදෙ සුත්තානුලොමෙ ඔතාරෙතබ්බො, සචෙ ඔතරති සමෙති ගහෙතබ්බො, නො චෙ න ගහෙතබ්බො, සුත්තානුලොමෙ යෙව ඨාතබ්බං. අථායං සුත්තානුලොමං ගහෙත්වා කථෙති පරො අත්තනොමතිං, අත්තනො මති සුත්තානුලොමෙ ඔතාරෙතබ්බා, සචෙ ඔතරති සමෙති ගහෙතබ්බා, නොචෙ න ගහෙතබ්බා, සුත්තානුලොමෙ යෙව ඨාතබ්බං. අථපනායං ආචරියවාදං ගහෙත්වා කථෙති පරො සුත්තං, සුත්තං ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බං සචෙ ඔතරති සමෙති ගහෙතබ්බං, ඉතරං ගාරය්හසුත්තං න ගහෙතබ්බං, ආචරියවාදෙ යෙව ඨාතබ්බං. අථායං ආචරියවාදං ගහෙත්වා කථෙති පරො සුත්තානුලොමං, සුත්තානුලොමං ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බං ඔතරන්තං සමෙන්තමෙව ගහෙතබ්බං, ඉතරං න ගහෙතබ්බං, ආචරියවාදෙ යෙව ඨාතබ්බං. අථායං ආචරියවාදං ගහෙත්වා කථෙති පරො අත්තනොමතිං, අත්තනො මති ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බා, සචෙ ඔතරති සමෙති ගහෙතබ්බා, නොචෙ න ගහෙතබ්බා, ආචරියවාදෙ යෙව ඨාතබ්බං. අථපනායං අත්තනො මතිං ගහෙත්වා කථෙති පරො සුත්තං, සුත්තං අත්තනො මතියං ඔතාරෙතබ්බං, සචෙ ඔතරති සමෙති ගහෙතබ්බං, ඉතරං ගාරය්හසුත්තං න ගහෙතබ්බං, අත්තනො මතියමෙව ඨාතබ්බං. අථායං අත්තනො මතිං ගහෙත්වා කථෙති පරො සුත්තානුලොමං, සුත්තානුලොමං අත්තනො මතියං ඔතාරෙතබ්බං, සචෙ ඔතරති සමෙති ගහෙතබ්බං, නො චෙ න ගහෙතබ්බං, ඔතරන්තං සමෙන්තමෙව ගහෙතබ්බං, ඉතරං න ගහෙතබ්බං, අත්තනොමතියමෙව ඨාතබ්බං. අථායං අත්තනොමතිං ගහෙත්වා කථෙති පරො ආචරියවාදං, ආචරියවාදෙ අත්තනොමතියං ඔතාරෙතබ්බො, සචෙ ඔතරති සමෙති ගහතබ්බො, ඉතරෙ ගාරය්හාචරියවාදෙ න ගහෙතබ්බො, අත්තනොමතියමෙව ඨාතබ්බං, අත්තනො ගහණමෙව බලීයං කාතබ්බං, සබ්බට්ඨානෙසු ච ඛෙපො වා ගරහා වා න කාතබ්බාති. අථපනායං කපපියන්ති ගහෙත්වා කථෙති පරො අකපපියන්ති, සුත්තෙව සුත්තානුලොමෙ ච ඔතාරෙතබ්බං, සචෙ කපපියං හොති, කපපියෙව ඨාතබ්බං, සචෙ අකපපියං අකපපියෙ ඨාතබ්බං. අථායං තස්ස කපපියභාවසාධකං සුත්තතො බහුං කාරණඤ්ච විනිච්ඡයඤ්ච දස්සෙති පරො කාරණං න විඤ්ඤති, කපපියෙව ඨාතබ්බං. අථ පරො තස්ස අකපපියභාවසාධකං සුත්තතො බහුං කාරණඤ්ච විනිච්ඡයඤ්ච

දස්සෙති, අනෙන අත්තනො ගහණන්ති කත්වා දළ්හං ආදාය න ඨාතබ්බං, සාධුති සම්පටිච්ඡිත්වා අකපපියෙ එව ඨාතබ්බං. අථ චින්නම්පි කාරණ්ච්ඡායා දිස්සති පටික්ඛිත්තභාවො යෙව සාධු අකපපියෙ ඨාතබ්බං. විනයං හි පත්වා කපපියාකපපියවිචාරණමාගම්ම රුක්ඛිතබ්බං ගාළ්හං කත්තබ්බං යොතං පච්ඡින්දිතබ්බං ගරුකභාවෙයෙව ඨාතබ්බං. අථ පනායං අකපපියන්ති ගහෙත්වා කථෙති පරො කපපියන්ති, සුත්තෙ ච සුත්තානුලොමෙ ච ඔතාරෙතබ්බං, සචෙ කපපියං හොති, කපපියෙ ඨාතබ්බං සචෙ අකපපියං අකපපියෙ ඨාතබ්බං, අථායං බහූහි සුත්ත විනිච්ඡයකාරණෙහි අකපපියභාවං දස්සෙති, පරො කාරණං න විඤ්ඤති, අකපපියෙ ඨාතබ්බං, අථ පරො බහූහි සුත්තවිනිච්ඡයකාරණෙහි කපපියභාවං දස්සෙති අයං කාරණං න විඤ්ඤති, කපපියෙ ඨාතබ්බං. අථ චින්නම්පි කාරණ්ච්ඡායා දිස්සති, අත්තනො ගහණං න විස්සජ්ජෙතබ්බං. යථාචායං කපපියාකපපියෙ අකපපියාකපපියෙ ච විනිච්ඡයො වුත්තො, එවං අනාපත්ති ආපත්තිවාදෙ ආපත්තානාපත්තිවාදෙ ච ලහුකගරුකාපත්තිවාදෙ ගරුකලහුකාපත්තිවාදෙ චාපි විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. නාමමත්තො යෙව හි එත්ථ නානං, යොජනානයෙ නානං නත්ථි, තස්මා න විත්ථාරිතං, එවං කපපියාකපපියාදි විනිච්ඡයෙ උප්පන්නෙ යො සුත්තසුත්තානුලොමආචරියවාද අත්තනොමතීසු අතිරෙකකාරණං ලභති, තස්ස වාදෙ ඨාතබ්බං, සබ්බසො පන කාරණං විනිච්ඡයං අලභන්තෙන සුත්තං න ජහිතබ්බං සුත්තසම්මං යෙව ඨාතබ්බන්ති. එවං තස්මිං සික්ඛාපදෙ ච සික්ඛාපදවිභඞ්ගෙ ච සකලෙ ච විනියවිනිච්ඡයෙ කොසල්ලං පත්ථයන්තෙන අයං චතුබ්බිධො විනයො ජානිතබ්බො.

ඉමඤ්ච පන චතුබ්බිධං විනයං ඤත්වාපි විනයධරෙන පුග්ගලෙන තිලක්ඛණසමන්නාගතෙන භවිතබ්බං, තීණිහි විනයධරස්ස ලක්ඛණානි ඉච්ඡිතබ්බානි. කතමානි තීණි– සුත්තචස්ස ස්වාගතං හොති සුප්පවත්ති සුවිනිච්ඡිතං සුත්තතො අනුව්‍යඤ්ජනතොති ඉදමෙකං ලක්ඛණං, විනයෙ ඛො පන ඨිතො හොති අසංහීරොති ඉදං දුතියං, ආචරියපරම්පරා ඛොපනස්ස සුග්ගහිතා හොති සුමනසිකතා සුපධාරිතාති ඉදං තතියං. තත්ථ සුත්තං නාම සකලං විනයපිටකං තචස්ස ස්වාගතං හොති, සුඨු ආගතං. සුප්පවත්තීති සුඨු පවත්තං පගුණං වාචුග්ගතං සුවිනිච්ඡිතං, සුත්තතො අනුව්‍යඤ්ජනතොති පාළිතො ච පරිපුච්ඡිතො ච අට්ඨකථාතො ච සුවිනිච්ඡිතං හොති, කඞ්ඛාඡෙදං කත්වා උග්ගහිතං, විනයෙ ඛොපන ඨිතො හොතීති විනයෙ ලජ්ජිභාවෙන පතිට්ඨිතො හොති, අලජ්ජී හි බහුස්සුතොපි සමානො ලාභගරුකතාය තන්තිං විසංවාදෙත්වා උඬම්මං උබ්බිනයං සත්ථුසාසනං දීපෙත්වා සාසනෙ මහන්තං උපද්දවං කරොති, සඞ්ඝභෙදම්පි සඞ්ඝරාජීම්පි උප්පාදෙති, ලජ්ජී පන කුක්කුච්චකො සික්ඛාකාමො ජීවිතහෙතුපි තන්තිං අවිසංවාදෙත්වා ධම්මමෙව විනයමෙව ච දීපෙති, සත්ථුසාසනං ගරුං කත්වා ඨපෙති. තථාහි පුබ්බෙ මහාථෙරා තික්ඛත්තුං වාචං නිච්ඡාරෙසුං:– "අනාගතෙ ලජ්ජී රක්ඛිස්සති ලජ්ජී රක්ඛිස්සති ලජ්ජී රක්ඛිස්සතී"ති. එවං යො ලජ්ජී සො විනයං අවිජහන්තො අවොක්කමන්තො ලජ්ජිභාවෙන විනයෙ ඨිතො හොති සුප්පතිට්ඨිතොති. අසංහීරොති සංහීරො නාම පාළියා හෙට්ඨිතො වා උපරි වා පදපටිපාටියා වා අට්ඨකථාය වා පරි

පුච්ඡියමානො විත්ථනති විපඵන්දති, සන්නිට්ඨාතුං න සක්කොති, යං යං පරෙන වුච්චති තං තං අනුජානාති, සකවාදං ඡඩ්ඩෙත්වා පරවාදං ගණ්හාති, යො වා පන පාළියං වා අට්ඨකථාය වා හෙඨුපරියෙන වා පද පටිපාටියා වා පුච්ඡියමානො න විත්ථනති න විපඵන්දති, එකෙකලො මං සණ්ඩාසෙන ගණ්හන්තො විය "එවං මයං වදාම එවං නො ආචරියා වදන්තී"ති විස්සජ්ජෙති, යමහි පාළි ච පාළිවිනිච්ඡයො ච සුවණ්ණභාජනෙ පක්ඛිත්තසීහවසා විය පරික්ඛයං පරියාදානං අගච්ඡන්තො තිට්ඨති, අයං වුච්චති අසංහීරොති. ආචරිය පරම්පරාය ඛොපනස්ස සුග්ගහීතා හොතීති ථෙරපරම්පරා වංසපරම්පරා අස්ස සුඨු ගහිතා හොති, සුමනසිකතාති සුඨු මනසි කතා, ආවජ්ජිතමත්තෙ උජ්ජලිතපදීපො විය හොති. සුපධාරිතාති සුඨු උපධාරිතා පුබ්බාපරානුසන්ධිතො අත්ථතො කාරණතො ච උපධාරිතා, අත්තනො මතිං පහාය ආචරියසුඛියා වත්තා හොති මය්හං ආචරියො අසුකාචරියස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හි සො අසුකස්සාති, එවං සබ්බං ආචරියපරම්පරං ථෙරතරඞ්ගං ආහරිත්වා යාව උපාළිත්ථෙරො සම්මාසම්බුඩස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හීති පාපෙත්වා ඨපෙති, තතොපි ආහරිත්වා උපාළිත්ථෙරො සම්මාසම්බුඩස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හි, දාසකත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස උපාළිත්ථෙරස්ස සොණකත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස දාසකත්ථෙරස්ස සිග්ගවත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස සොණකත්ථෙරස්ස මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස සිග්ගවත්ථෙරස්ස චණ්ඩවජ්ජිත්ථෙරස්ස චාති, එවං සබ්බං ආචරියපරම්පරං ථෙරතරඞ්ගං ආහරිත්වා අත්තනො ආචරියං පාපෙත්වා ඨපෙති, එවං උග්ගහීතා හි ආචරියපරම්පරා සුග්ගහීතා හොති, එවං අසක්කොන්තෙන පන අවස්සං වෙ තයො පරිවට්ටා උග්ගහෙතබ්බා. සබ්බපච්ඡිමෙන හි නයෙන යථා ආචරියො ආචරියාචරියො ච පාළිඤ්ච පරිපුච්ඡඤ්ච වදන්ති තථා ඤාතුං වට්ටති.

ඉමෙහි ච පන තීහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතෙන විනයධරෙන වත්ථු විනිච්ඡයත්ථං සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝෙ ඔතිණ්ණෙ වත්ථුස්මිං චොදකෙන චුදිතකෙන ච වුත්තෙ වත්තබ්බෙ සහසා අවිනිච්ඡිත්වාව ඡ ඨානානි ඔලොකෙතබ්බානි. කතමානි ඡ- වත්ථුං ඔලොකෙතබ්බං, මාතිකා ඔලොකෙතබ්බා, පදභාජනියං ඔලොකෙතබ්බං, තිකපරිච්ඡෙදො ඔලොකෙතබ්බො, අන්තරාපත්ති ඔලොකෙතබ්බා, අනාපත්ති ඔලොකෙතබ්බාති. වත්ථුං ඔලොකෙන්තො පිහි "තිණෙන වා පණ්ණෙන වා පටිච්ඡාදෙත්වා ආගන්තබ්බං නත්වෙව නග්ගෙන ආගන්තබ්බං, යො ආගච්ඡෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති එවං එකච්චං ආපත්තිං පස්සති, සො තං සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙස්සති. මාතිකං ඔලොකෙන්තොපි "සම්පජානමුසාවාදෙ පාචිත්තිය" න්ති ආදිනා නයෙන පඤ්චන්නං ආපත්තීනං අඤ්ඤතරං ආපත්තිං පස්සති, සො තං සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙස්සති. පදභාජනියං ඔලොකෙන්තොපි "අක්ඛයිතෙ සරීරෙ මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවති ආපත්ති පාරාජිකස්ස යෙභුය්‍යෙන ඛයිතෙ මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවති ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්සා"ති ආදිනා නයෙන සත්තන්නං ආපත්තීනං අඤ්ඤතරං ආපත්තිං පස්සති, සො පදභාජනියතො සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙස්සති. තිකපරිච්ඡෙදං ඔලොකෙන්තොපි තිකසඞ්ඝාදිසෙසං වා තිකපාචිත්තියං වා තිකදුක්කටං වා අඤ්ඤත

රං වා ආපත්තිං තිකපරිච්ඡෙදෙ පස්සති, සො තතො සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙස්සති. අන්තරාපත්තිං ඔලොකෙන්තොපි "පටිලාතං උක්ඛිපති ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති එවං යා සික්ඛාපදන්තරෙසු අන්තරා පත්ති හොති, තං පස්සති සො තං සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙස්සති. අනාපත්තිං ඔලොකෙන්තොපි "අනාපත්ති භික්ඛු අසාදියන්තස්ස අථෙය්‍යචිත්තස්ස න මරණාධිප්පායස්ස අනුල්ලපනාධිප්පායස්ස න මොචනාධිප්පායස්ස අසඤ්චිච්ච අසතියා අජානන්තස්සා"ති එවං තස්මිං තස්මිං සික්ඛාපදෙ නිද්දිට්ඨං අනාපත්තිං පස්සති, සො තං සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙස්සති. යො හි භික්ඛු චතුබ්බිධවිනයකොවිදො, තිලක්ඛණ සම්පන්නො ඉමානි ඡ ඨානානි ඔලොකෙත්වා අධිකරණං වූපසමෙස්සති, තස්ස විනිච්ඡයො අප්පතිවත්තියො බුඩෙන සයං නිසීදිත්වා විනිච්ඡිතසදිසො හොති.

තඤ්චෙ එවං විනිච්ඡයකුසලං භික්ඛුං කොචි කතසික්ඛාපදවීතික්කමො භික්ඛු උපසඞ්කමිත්වා අත්තනො කුකකුච්චං පුච්ඡෙය්‍ය, තෙන සාධුකං සල්ලක්ඛෙත්වා සචෙ අනාපත්ති හොති, අනාපත්තීති වත්තබ්බං, සචෙ පන ආපත්ති හොති, ආපත්තීති වත්තබ්බං, සා දෙසනාගාමිනී චෙ දෙසනාගාමිනීති වත්තබ්බං, උට්ඨානගාමිනී චෙ උට්ඨානගාමිනීති වත්තබ්බං, අථස්ස පාරාජිකච්ඡායා දිස්සති පාරාජිකාපත්තීති න තාව වත්තබ්බං. කස්මා– මෙථුනධම්මවීතික්කමො ච උත්තරිමනුස්සධම්මවීතික්කමො ච ඔළාරිකො, අදින්නාදානමනුස්සවිග්ගහ විතික්කමා පන සුඛුමා චිත්තලහුකා තෙ සුඛුමෙනෙව ආපජ්ජති, සුඛුමෙන රක්ඛති, තස්මා විසෙසෙන තං වත්ථුකං කුකකුච්චං පුච්ඡියමානො ආපත්තීති අවත්වා සචස්ස ආචරියො ධරති, තතො තෙන සො භික්ඛු "අම්හාකං ආචරියං පුච්ඡා"ති පෙසෙතබ්බො, සචෙ සො පුන ආගන්ත්වා "තුම්හාකං ආචරියො සුත්තතො නයතො ඔලොකෙත්වා සතෙකිච්ඡොති මං ආහා"ති වදති, තතො තෙන සො "සාධු සුඛු යං ආචරියො භණති තං කරොහි"ති වත්තබ්බො, අථපනස්ස ආචරියො නත්ථි, සඞ්ඝ උග්ගහිතථෙරො පන අත්ථි තස්ස සන්තිකං පෙසෙතබ්බො "අම්හෙහි සඞ්ඝ උග්ගහිතථෙරො ගණපාමොක්ඛො තං ගන්ත්වා පුච්ඡා"ති. තෙනාපි සතෙකිච්ඡොති විනිච්ඡිතෙ "සාධු සුඛු තස්සෙව වචනං කරොහි"ති වත්තබ්බො, අථ සඞ්ඝ උග්ගහිතථෙරොපි නත්ථි, අන්තෙවාසිකො පණ්ඩිතො අත්ථි, තස්ස සන්තිකං පෙසෙතබ්බො "අසුකදහරං ගන්ත්වා පුච්ඡා"ති. තෙනාපි සතෙකිච්ඡොති විනිච්ඡිතෙ "සාධු සුඛු තස්සෙව වචනං කරොහි"ති වත්තබ්බො, අථ දහරස්සාපි පාරාජිකච්ඡායාව උපට්ඨාති තෙනාපි "පාරාජිකොසී"ති න වත්තබ්බො, දුල්ලභො හි බුඩුප්පාදො, තතො දුල්ලභතරා පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච, එවං පන වත්තබ්බො:–"විචිත්තං ඔකාසං සම්මජ්ජිත්වා දිවාවිහාරං නිසීදිත්වා සීලානි සොධෙත්වා චිත්තිංසාකාරං තාව මනසිකරොහි"ති. සචෙ තස්ස අරොගං සීලං කම්මට්ඨානං ඝටීයති, සඞ්ඛාරා පාකටා හුත්වා උපට්ඨහන්ති, උපචාරප්පනාපත්තං විය චිත්තං එකග්ගං හොති, දිවසං අතික්කමන්තම්පි න ජානාති, සො දිවසාතික්කමෙ උපට්ඨානං ආගතො එවං වත්තබ්බො "කීදිසා තෙ චිත්තප්පවත්තී"ති. ආරොචිතාය චිත්තප්පවත්තියා වත්තබ්බො "පබ්බජ්ජානාම චිත්තවිසුද්ධත්ථාය අප්පමත්තො සමණධම්මං කරොහි"ති. යස්ස පන සීලං භින්නං හොති, තස්ස කම්මට්ඨානං න ඝටීයති, පතොදාභිතුණ්ණං විය චිත්තං විකම්පති විප්ප-

විසාරගිතා ඛයාති, තත්තපාසාණෙ නිසින්නො විය තඞ්ඛණං යෙව වුට්ඨාති, සො ආගතො "කා තෙ පවත්තී"ති පුච්ඡිතබ්බො, ආරොචිතා ය ච විත්තප්පවත්තියා නත්ථි ලොකෙ රහො නාම පාපකම්මං පකුබ්බ තො සබ්බපඨමං හි පාපං කරොන්තො අත්තනා ජානාති අථස්ස ආර ක්ඛදෙවතා පරචිත්තවිදූ සමණබ්‍රාහ්මණා අඤ්ඤෙ ච දෙවතා ජානන්ති, ත්වං යෙවදානි තව සොත්ථිං පරියෙසාහි"ති වත්තබ්බො.

නිඝීනා චතුබ්බිධවිනයකථා විනයධරස්ස ච ලක්ඛණාදි කථා.

ඉදානි සික්ඛාපදවිභඞ්ගස්ස අත්ථං වණ්ණයිස්සාම. යං වුත්තං **යො පනාති යො යාදිසොති** ආදි– එත්ථ යොපනාති විභජිතබ්බං පදං, යො යාදිසොති ආදිනි තස්ස විභජනපදානි, එත්ථ ච යස්මා පනාති නිපාත මත්තං යොති අත්ථපදං තඤ්ච අනියමෙන පුග්ගලං දීපෙති, තස්මා තස්ස අත්ථං දස්සෙන්තො අනියමෙන පුග්ගලදීපකං යොසද්දමෙව ආහ, ත ස්මා එත්ථ එවමත්ථො වෙදිතබ්බො:– **යො පනාති** යො කොචීති වුත්තං හොති. යස්මා පන යො කොචි නාම සො අවස්සං ලිඞ්ග යුත්ත ජාති නාම ගොත්ත සීල විහාරගොචරවයෙසු එකෙනා කාරෙන පඤ්ඤායති, තස්මා තං තථා ඤාපෙතුං තං වා භෙදං පකාසෙන්තො යාදිසොති ආදිමාහ. තත්ථ **යාදිසොති** ලිඞ්ගවසෙන යාදිසො වා තාදිසො වා හො තු, දීඝො වා රස්සො වා කාලො වා ඔදාතො වා මඞ්ගුරච්ඡවි වා කිසො වා ථූලො වාති අත්ථො **යථා යුත්තොති** යොගවසෙන යෙන වා තෙන වා යුත්තො හොතු, නවකම්මයුත්තො වා උද්දෙසයුත්තො වා වාසධුර යුත්තොවාති අත්ථො. **යථාජච්චොති** ජාතිවසෙන යංජච්චො වා තං ජච්චො වා හොතු, ඛත්තියො වා බ්‍රාහ්මණො වා වෙස්සො වා සුද්දො වා ති අත්ථො. **යථානාමොති**, නාමවසෙන යථානාමො වා තථානාමො වා හොතු,බුඩරක්ඛිතො වා ධම්මරක්ඛිතො වා සඞ්ඝරක්ඛිතො වාති අත්ථො. **යථාගොත්තොති** ගොත්තවසෙන යථා ගොත්තො වා තථා ගොත්තො වා යෙන වා තෙන වා ගොත්තෙන හොතු, කච්චායනො වා වාසෙ ට්ඨො වා කොසියො වාති අත්ථො. **යථාසීලොති** සීලෙසු යථාසීලො වා තථාසීලො වා හොතු, නවකම්මසීලො වා උද්දෙසසීලො වා වාසධුරසී ලො වාති අත්ථො. **යථාවිහාරීති** විහාරෙසුපි යථාවිහාරි වා තථාවිහාරි වා හොතු, නවකම්මවිහාරි වා උද්දෙසවිහාරි වා වාසධුරවිහාරි වාති අත්ථො. **යථාගොචරෙති** ගොචරෙසුපි යථාගොචරෙ වා තථාගොචරෙ වා හොතු, නවකම්මගොචරෙ වා උද්දෙසගොචරෙ වා වාසධුරගොචරෙ වාති අත්ථො. **ථෙරෙ වාති** ආදිසු වයොවුඩ්ඪාදීසු යො වා සො වා හො තු, පරිපුණ්ණදසවස්සතාය ථෙරෙ වා ඌනපඤ්චවස්සතාය නවො වා අතිරෙකපඤ්චවස්සතාය මජ්ඣිමො වාති අත්ථො. අථ ඛො සබ්බොව ඉමස්මිං අත්ථෙ **එසො** වුච්චති **යො පනාති**.

භික්ඛු නිද්දෙසෙ **භික්ඛුනීති** භික්ඛකො ලහන්තො වා අලභන්තො වා අරියාය යාචනාය යාචතීති අත්ථො. බුඩාදීහි අජ්ඣුපගතං භික්ඛා චරියං අජ්ඣුපගතත්තා භික්ඛාචරියං අජ්ඣුපගතො නාම. යො හි කොචි අප්පං වා මහන්තං වා භොගක්ඛන්ධං පහාය අගාරස්මා අනගාරි යං පබ්බජිතො, සො කසිගොරක්ඛාදීහි ජීවිකකප්පනං හිත්වා ලිඞ්ගසම්ප ටිච්ඡනෙනෙව භික්ඛාචරියං අජ්ඣුපගතොති භික්ඛු. පරපටිබඩජීවික ත්තා වා විහාරමජ්ඣෙ කාජභත්තං භුඤ්ජමානොපි භික්ඛාචරියං අජ්ඣු

පගතොති භික්ඛු. පිණ්ඩියාලොපභොජනං නිස්සාය පබ්බජ්ජාය උස්සා හජාතතතා වා භික්ඛාචරියං අජ්ඣුපගතොති භික්ඛු. අඤ්ඤස්සවණ්ණ හෙදෙන භින්නං පටං ධාරෙතීති භින්නපටධරෝ, තස්ස සන්තකෝදනෙන අඤ්ඤහෙදෙ වෙදිතබ්බෝ, සඟස්සඟන්තකොපි හි පටෝ සඟ්ඝ නාම ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං ජිණ්ණෝ භින්නගෙහා හොති, පුරිමඤතතෝ උපඩ්ඪ ම්පි න අඟඝති, සුත්තසංසිබ්බනෙන ඒඤඤහෙදෙ වෙදිතබ්බෝ, සුඛස මඵස්සොපි හි පටෝ සුත්තෙනති සංසිබ්බිතෝ භින්නාඵස්සෝ හොති, ඛර සම්ඵස්සනං පාපුණාති, සූචිමලාදීහි වණ්ණහෙදෙ වෙදිතබ්බෝ, සුපරි සුබෙ හි ඝතෝ සූචිනාමවතෝ පටිඨාය සූචිමලෙන හඤ්ඤදෙමලජ ලලිතානි අවසාදෙන රජනාපපභරණෙහි ච භින්නවණ්ණෝ හොති, පකතිවණ්ණං විජහති, එවං භිහාකාරෙහි භින්නා පටං ධාරණතො භින්නපටධරෝති භික්ඛු. ගිහිවත්ථවිසභාගානං වා කාසාවානං ධාරණ මත්තෙනෙව භින්නපටධරෝති භික්ඛු. සමඤ්ඤාගතති පඤ්ඤත්තියා වොහාරෙනානි අත්ථෝ. සමඤ්ඤාය එවහි එකච්චෝ භික්ඛූනි පඤ්ඤා යති. තඤහි නිමන්තනාදිමහි භික්ඛූසු ගණ්හිගමානෙසු සාමණෙරෙපි ගහෙත්වා සතං භික්ඛූ සඟස්සං භික්ඛූනි වදන්ති. පඤ්ඤාගතති අත්ත නා පබ්බජනෙන වා, පඤ්ඤාගතපි හි එකච්චෝ භික්ඛූනි පඤ්ඤායති, ත ස්ස "එකා එත්ථානි අඤං ආවුසො භික්ඛූ"නි එවමාදිසු සමඤවොදත්ථ බෙධෝ. අයං පන ආනන්දත්ථෙරෙන වුත්තත්තතා ධම්මිකා පඤ්ඤා, ර ත්තිභාගෙ පන දුස්සීලාපි පබ්පඨං ආගච්ඡන්තා නො එත්ථානි වුත්තෙ අධම්මිකාය පඤ්ඤාය අභූතත්තාය මයං භික්ඛූනි වදන්ති. එහි භික්ඛූ නි එහිභික්ඛූනාම භගවතො එහි භික්ඛූනි වචනමත්තෙන භික්ඛුභාවං එහිභික්ඛූසම්පදං පත්තෙතා, භගවා හි එහිභික්ඛුභාවාය උපනිස්සඟසම්ප න්නං පුග්ගලං දිස්වා රතනපංසුතුලනන්තරතෙ සුවණ්ණවණ්ණං දක්ඛිණ හත්ථං නීහරිත්වා බ්‍රහ්මස්සරං නිච්ඡාරෙන්තො "එහි භික්ඛු චර බ්‍රහ්මචරි යං සම්මා දුක්ඛස්ස අන්තකිරියාඥා"හි වදති, තස්ස සඟෙව භගවතො වචනෙන ගිහිලිඞ්ගං අන්තරධායති, පබ්බජ්ජා උපසම්පදව රුහති, භ ණ්ඩුකාසාව වසතො හොති, එකං නිවාසෙත්වා එකං පාරුපිත්වා එකං අංසෙ ඨපෙත්වා වාමංසකූටෙ ආසත්තතිලුප්පලවණ්ණමත්තිකාපත්තෙතා–

තිචිවරඤ්ච පත්තොච-වාසි සූචි ච බන්ධනං,
පරිසාවනෙන අට්ඨෙතෙ-යුත්තයොගස්ස භික්ඛුනෝ–ති.

එවං වුත්තෙහි අට්ඨහි පරික්කාරෙහි සරීරෙ පරිමුත්තෙහි ඒව වස්සසට්ඨිකත්ථෙරෝ විය ඉරියාපථසම්පන්නෝ බුද්ධානුචරියකෝ බුද්ධප ජ්ඣායකෝ සම්මා සම්බුබං වන්දමානෝ ගෙව තිට්ඨති. භගවා හි පඨම බොධියං එකසම්මි කාලෙ එහිභික්ඛූ උපසම්පදඤ්ච එව උපසම්පාදෙසි, එවං උපසම්පන්නානි ච සඟස්සසහස්සපරි එකවත්තාලී සුත්තානානි තිණ්ණි භික්ඛූසතානි අහෙසුං. සෙය්‍යථිදං–පඤ්චපඤ්චවග්ගියා ථෙරා යසො කුලපුත්තෙතා තස්ස පරිවාරා චතුපණ්ණාස සහායකා තිංස භද්දවග්ගියා සඟස්සං පුරාණජටිලා සබ්බෙ එහි අග්ගඵලං අබ්භතෙ ඒඤඤා පරිබ්බාජකා එකෝ අඞ්ගුලිමාලත්ථෙරෝති. වුත්තඤෙතං අට්ඨ කථායං:–

තිණ්ණතං සහස්සඤ්ච-වත්තාලීසං පුනාපරෙ,
එකෝ ච ථෙරෝ සපපඤ්ඤෝ-සබ්බෙ තෙ එහි භික්ඛුකා–ති.

න කෙවලඤ්ච එතෙ එව අඤ්ඤෙපි බහූ සන්ති. සෙය්‍යථිදං-තිස්ස තපරිවාරෙ සෙලො බ්‍රාහ්මණෙ සහස්සපරිවාරෙ මහාකපිනො දස සහස්සා කපිලවත්‍ථුවාසිනො කුලපුත්තා සොළසසහස්සා පාරාසරිකා බ්‍රාහ්මණාති එවමාදයො. තෙ පන විනයපිටකෙ පාළියං ණ නිද්දිට්ඨත්තා න වුත්තා, ඉමෙ තව්ව නිද්දිට්ඨත්තා වුත්තාති.

සත්තවිස සහස්සානි-නිණ්ණෙ යෙව සතානි ච,
එතෙ හි සබ්බෙ සඞ්ඛාතා-සබ්බෙ තෙ එහි භික්ඛවො-ති

තිහි සරණගමනෙහි උපසම්පන්නොති බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමීති ආදිනා නයෙන තික්ඛත්තුං වාචං භින්දිත්වා. වුත්තෙනෙව තිහි සරණගමනෙහි උපසම්පන්නො. අයං හි උපසම්පදා නාම අට්ඨවිධා- එහිභික්ඛුඋපසම්පදා, සරණගමන උපසම්පදා, ඔවාදපටිග්ගහණ උපසම්පදා, පඤ්හාබ්‍යාකරණුපසම්පදා, ගරුධම්මපටිග්ගහණුපසම්පදා, දූතෙනුපසම්පදා, අට්ඨවාචිකා උපසම්පදා, ඤත්තිචතුත්ථකම්මුපසම්පදාති. තත්‍ථ එහි භික්ඛු උපසම්පදා, සරණගමන උපසම්පදා ච වුත්තා එව. ඔවාදපටිග්ගහණුපසම්පදා නාම- "තස්මාතිහ තෙ කස්සප එවං සික්ඛිතබ්බං. තිබ්බං මෙ හිරොත්තප්පං පච්චුපට්ඨිතං භවිස්සති ථෙරෙසු නවෙසු මජ්ඣිමෙසු චාති, එවං හි තෙ කස්සප සික්ඛිතබ්බං, තස්මාතිහ තෙ කස්සප එවං සික්ඛිතබ්බං, යංකිඤ්චි ධම්මං සොස්සාම කුසලූපසංහිතං සබ්බං තං අට්ඨිකත්වා මනසිකත්වා සබ්බං චෙතසා සමන්නාහරිත්වා ඔහිතසොතා ධම්මං සොස්සාමෙති එවං හි තෙ කස්සප සික්ඛිතබ්බං, තස්මාතිහ තෙ කස්සප එවං සික්ඛිතබ්බං, සාතසහගතා ච මෙ කායගතා සති න විජ්හිස්සතීති, එවං හි තෙ කස්සප සික්ඛිතබ්බ"න්ති ඉමිනා ඔවාදපටිග්ගහණෙන මහාකස්සපත්ථෙරස්ස අනුඤ්ඤාතඋපසම්පදා. පඤ්හාබ්‍යාකරණ උපසම්පදා නාම සොපාකස්ස අනුඤ්ඤාතඋපසම්පදා, භගවා කිර පුබ්බාරුමෙ අනුවඩ්ඩමානතං සොපාකං සාමණෙරං "උඹු මාතකඤ්ඤාති වා සොපාක රූපඤ්ඤාති වා ඉමෙ ධම්මා නානට්ඨානා නානාව්‍යඤ්ජනා, උදහු එකට්ඨා ව්‍යඤ්ජනමෙව නානා"නති දස අසුභනිස්සිතෙ පඤ්හෙ පුච්ඡි සො තෙ ව්‍යාකාසි. භගවා තස්ස සාධුකාරං දත්වා කතිවස්සොසි ත්වං සොපාකාති පුච්ඡි. සත්තවස්සොහං භගවාති. සොපාක ත්වං මම සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤණෙන සබ්බං සංසන්දෙත්වා පඤ්හෙ ව්‍යාකාසීති ආරබ්ධ චිත්තො උපසම්පදං අනුජානි. අයං පඤ්හාබ්‍යාකරණුපසම්පදා. ගරුධම්මපටිග්ගහණුපසම්පදා නාම මහාපජාපතියා අට්ඨගරුධම්මස්ස පටිග්ගහණෙ අනුඤ්ඤාතඋපසම්පදා. දූතෙනුපසම්පදා නාම අඤ්ඤතිත්‍ථියා ගණිකාය අනුඤ්ඤාතඋපසම්පදා. අට්ඨවාචිකා උපසම්පදා නාම භික්ඛුනියා භික්ඛුනීසංඝතො ඤත්තිචතුත්ථෙන භික්ඛුසංඝතො ඤත්තිචතුත්ථෙනාති ඉමෙහි තීහි කම්මෙහි උපසම්පදා. ඤත්තිචතුත්ථකම්මුපසම්පදා නාම භික්ඛුනං එතර්හි උපසම්පදා. ඉමාසු අට්ඨසු උපසම්පදාසු යා අයං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඉමෙහි තීහි සරණගමනෙහි පබ්බජ්ජං උපසම්පදා"නති එවං අනුඤ්ඤාතා ඉමාය උපසම්පදාය උපසම්පන්නොති වුත්තං හොති. **භද්‍රෙනාති** අපාපකො, කල්‍යාණපුථුජ්ජනාදයො හි යාව අරහා තාව භද්‍රෙන සීලෙන සමාධිනා පඤ්ඤාය විමුත්තියා විමුත්තිඤාණදස්සනෙන ච සමන්නාගතත්තා භද්‍රා භික්ඛූති සඞ්ඛං ගච්ඡන්ති. **සාරෙති** තෙහි යෙව සීලසාරාදීහි සම්පන්නාගතත්තා නීලසම්පන්නාගමෙන නීලො පටෝ විය

සාරෙ භික්ඛූති වෙදිතබ්බො. විගතකිලෙසඵෙගගුභාවතො වා ඛීණාසවොව සාරෙති වෙදිතබ්බො. **සෙඛොති** පුථුජ්ජනකල්‍යාණකෙන සඬිං සත්ත අරියා තිස්සො සික්ඛා සික්ඛන්තීති සෙඛා, තෙසු යො කොචි සෙඛො භික්ඛූති වෙදිතබ්බො. න සික්ඛතීති අසෙඛො සෙඛ ධම්මෙ අතික්කම්ම අග්ගඵලෙ ඨිතො තතො උත්තරිං සික්ඛිතබ්බාභාවතො ඛීණාසවො **අසෙඛොති** වුච්චති. **සමග්ගෙන සඞ්ඝෙනාති** සබ්බන්තිමෙන පරියායෙන පඤ්චවග්ගකරණීයෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා, තෙසං ආගතත්තා ඡන්දාරහානං ඡන්දස්ස ආහටත්තා සම්මුඛීභූතානඤ්ච අපටික්කොසනතො එකසම්ං කම්මෙ සමග්ගභාවං උපගතෙන සඞ්ඝෙන ඤත්තිචතුත්ථෙනාති තීහි අනුසාවණාහි එකාය ච ඤත්තියා කත්තබ්බෙන. **කම්මෙනාති** ධම්මකෙන විනයකම්මෙන. **අකුප්පෙනාති** වත්ථු ඤත්ති අනුසාවණ සීමා පරිස සම්පත්ති සම්පන්නත්තා අකොපෙතබ්බතං අප්පටික්කොසිතබ්බතං උපගතෙන. **ඨානාරහෙනාති** කාරණාරහෙන සත්ථුසාසනාරහෙන. උපසම්පන්නො නාම උපරිභාවං සමාපන්නො පත්තොති අත්ථො, භික්ඛුභාවො හි උපරිභාවො තඤ්චස යථාවුත්තෙන කම්මෙන සමාපන්නත්තා **උපසම්පන්නොති** වුච්චති. එත්ථ ච ඤත්තිචතුත්ථකම්මං එකමෙව ආගතං. ඉමසම්ං පන ඨානෙ ඨත්වා චත්තාරි සඞ්ඝකම්මානි නීහරිත්වා විත්ථාරතො කථෙතබ්බානීති සබ්බ අට්ඨකථාසු වුත්තං, තානි ච අපලොකනකම්මං ඤත්තිකම්මං ඤත්තිදුතියකම්මං ඤත්තිචතුත්ථකම්මන්ති පටිපාටියා ඨපෙත්වා විත්ථාරෙන ඛන්ධකතො පරිවාරාවසානෙ කම්මවිභඞ්ගතො ච පාළිං ආහරිත්වා කථිතානි, තානි මයං පරිවාරාවසානෙ කම්මවිභඞ්ගෙ යෙව වණ්ණයිස්සාම, එවං හි සති පඨමපාරාජිකවණ්ණනා ච න භාරියා භවිස්සති, යථාඨිතාය ච පාළියා වණ්ණනා සුවිඤ්ඤෙය්‍යා භවිස්සති, තානි ච ඨානානි අසුඤ්ඤානි භවිස්සන්ති, තස්මා අනුපදවණ්ණනමෙව කරොම. **තත්‍රාති** තෙසු භික්ඛකොති ආදිනා නයෙන වුත්තෙසු භික්ඛුසු. **යවාසං භික්ඛූති** යො අයං භික්ඛු. **සමග්ගෙන සඞ්ඝෙන** -:පෙ:- **උපසම්පන්නොති** අට්ඨසු උපසම්පදාසු ඤත්තිචතුත්ථෙනෙව කම්මෙන උපසම්පන්නො. **අයං ඉමසම්ං අත්ථෙ අධිප්පෙතො** භික්ඛූති අයං ඉමසම්ං මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවිත්වා පාරාජිකො හොතීති අත්ථෙ භික්ඛූති අධිප්පෙතො, ඉතරෙ පන භික්ඛකොති ආදයො අත්ථුද්ධාරවසෙන වුත්තා තෙසු ච භික්ඛකොති ආදයො නිරුත්තිවසෙන වුත්තා, සමඤ්ඤාය භික්ඛු පටිඤ්ඤාය භික්ඛූති ඉමෙ වෙ අභිලාපවසෙන වුත්තා, එහි භික්ඛූති බුඩෙන උපජ්ඣායෙන පටිලද්ධඋපසම්පදාවසෙන වුත්තො, සරණගමන භික්ඛු අනුප්පන්නාය කම්මවාචාය උපසම්පදාවසෙන වුත්තො, භද්‍රොති ආදයො ගුණවසෙන වුත්තාති වෙදිතබ්බො.

ඉදානි භික්ඛූනන්ති ඉමං පදං විසෙසත්ථාභාවතො අවිභජිත්වාව යං සික්ඛඤ්ච සාජීවඤ්ච සමාපන්නත්තා භික්ඛූනං සික්ඛාසාජීවසමාපන්නො හොති, තං දස්සෙන්තො **සික්ඛාති** ආදිමාහ. තත්ථ සික්ඛිතබ්බාති සික්ඛා. **තිස්සොති** ගණනපරිච්ඡෙදො. **අධිසීලසික්ඛාති** අධිකං උත්තමං සීලන්ති අධිසීලං, අධිසීලඤ්ච තං සික්ඛිතබ්බතො සික්ඛාචාති අධිසීලසික්ඛා. එසනයො අධිචිත්තඅධිපඤ්ඤාසික්ඛාසු. කතමං පනෙත්ථ සීලං, කතමං අධිසීලං, කතමං චිත්තං, කතමං අධිචිත්තං, කතමා පඤ්ඤා, කතමා අධිපඤ්ඤාති. වුච්චතෙ- පඤ්චඞ්ගදසඞ්ගසීලං තා

සීලමෙව, තං හි බුඬෙ උප්පන්නෙපි අනුප්පන්නෙපි ලොකෙ පවත්තති, උප්පන්නෙ බුඬෙ තස්මිං සීලෙ බුඬාපි සාවකාපි මහාජනං සමාදපෙන්ති, අනුප්පන්නෙ බුඬෙ පච්චෙකබුඬා ච කම්මවාදිනො ධම්මිකා සමණබ්‍රාහ්මණා චක්කවත්තී ච මහාරාජානො මහාබොධිසත්තා ච සමාදපෙන්ති, සාමම්පි පණ්ඩිතා සමණබ්‍රාහ්මණා සමාදියන්ති, තෙ තං කුසලං ධම්මං පරිපූරෙත්වා දෙවෙසු ච මනුස්සෙසු ච සම්පත්තිං අනුභොන්ති, පාතිමොක්ඛසංවරසීලං පන අධිසීලන්ති වුච්චති, තං හි සුරියො විය පජ්ජොතානං සිනෙරු විය පබ්බතානං සබ්බලොකියසීලානං අධිකඤ්චෙව උත්තමඤ්ච බුඬුප්පාදෙ එව ච පවත්තති න විනා බුඬුප්පාදා, න හි තං පඤ්ඤත්තිං උඬරිත්වා අඤ්ඤො සත්තො ඨපෙතුං සක්කොති, බුඬා එව පන සබ්බසො කායවචීවාරජ්ඣාචාරසොතං ඡින්දිත්වා තස්ස තස්ස චිතික්කමස්ස අනුච්ඡවිකං තං සීලසංවරං පඤ්ඤපෙන්ති, පාතිමොක්ඛසංවරතොපිච මග්ගඵලසම්පයුත්තමෙව සීලං අධිසීලං, තං පන ඉධ අනධිප්පෙතං, න හි තං සමාපන්නො භික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවති. කාමාවචරානි පන අට්ඨකුසලචිත්තානි ලොකියඅට්ඨසමාපත්තිචිත්තානි ච එකජ්ඣං කත්වා චිත්තමෙවාති වෙදිතබ්බානි, බුඬුප්පාදානුප්පාදෙ චස්ස පවත්ති සමාදපනසමාදානඤ්ච සීලෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, විපස්සනාපාදකං අට්ඨසමාපත්තිචිත්තං පන අධිචිත්තන්ති වුච්චති, තං හි අධිසීලං විය සීලානං සබ්බලොකියචිත්තානං අධිකඤ්චෙව උත්තමඤ්ච බුඬුප්පාදෙ එව ච හොති, න විනා බුඬුප්පාදා, තතොපි ච මග්ගඵලචිත්තමෙව අධිචිත්තං, තං පන ඉධ අනධිප්පෙතං, න හි තං සමාපන්නො භික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවති. අත්ථි දින්නං අත්ථි සිට්ඨන්ති ආදීනයප්පවත්තං පන කම්මස්සකතඤ්ඤාණං පඤ්ඤා, සාහි බුඬෙ උප්පන්නෙපි අනුප්පන්නෙපි ලොකෙ පවත්තති, උප්පන්නෙ බුඬෙ තස්සා පඤ්ඤාය බුඬාපි සාවකාපි මහාජනං සමාදපෙන්ති, අනුප්පන්නෙ බුඬෙ පච්චෙකබුඬා කම්මවාදිනො ච ධම්මිකා සමණබ්‍රාහ්මණා චක්කවත්තී ච මහාරාජානො මහාබොධිසත්තා ච සමාදපෙන්ති, සාමම්පි පණ්ඩිතසත්තා සමාදියන්ති, තථා හි අඬ්කුරෙ දසවස්සසහස්සානි මහාදානං අදාසි, වෙලාමො වෙස්සන්තරෙ අඤ්ඤෙ ච බහූ පණ්ඩිතමනුස්සා මහාදානානි අදංසු, තෙ තං කුසලං ධම්මං පරිපූරෙත්වා දෙවෙසු ච මනුස්සෙසු ච සම්පත්තිං අනුභවිංසුං, තිලක්ඛණාකාරපරිච්ඡේදකං පන විපස්සනාඤ්ඤාණං අධිපඤ්ඤානි වුච්චති, සා හි අධිසීලඅධිචිත්තානි විය සීලචිත්තානං සබ්බලොකියපඤ්ඤානං අධිකාවෙව උත්තමා ච, න ච විනා බුඬුප්පාදා ලොකෙ පවත්තති, තතොපි ච මග්ගඵලපඤ්ඤා ට අධිපඤ්ඤා, සා පන ඉධ අනධිප්පෙතා, නහි තං සමාපන්නො භික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවතීති. **තත්‍රාති** තාසු තීසු සික්ඛාසු. **යායං අධිසීලසික්ඛාතී** යා අයං පාතිමොක්ඛ සීලසඞ්ඛාතා අධිසීලසික්ඛා. **එතං සාජීවං නාමාති** එතං සබ්බම්පි භගවතා විනයෙ ඨපිතං සික්ඛාපදං, යස්මා එත්ථ නානාදෙසජාතිගොත්තාදිහෙද භින්නා භික්ඛූ සහ ජීවන්ති එකජ්ඣිකා සභාගවුත්තිනො හොන්ති, තස්මා සාජීවන්ති වුච්චති. **තස්මිං සික්ඛාතීති** කිඤ්චාපි තං සික්ඛාපදං චිත්තස්ස අධිකරණං කත්වා යථා සික්ඛාපදං නුඛො සික්ඛාමි න සික්ඛාමීති චිත්තෙන ඔලොකෙන්නො සික්ඛති, න කෙවලඤ්චාය මෙව තස්මිං සාජීවසඞ්ඛාතෙ සික්ඛාපදෙ යෙව සික්ඛති, සික්ඛායපි සික්ඛති, එතං සාජීවං නාමාති ඉමස්ස පන අනන්තරස්ස පදස්ස වසෙන

තස්මිං සික්ඛතීති වුත්තං. කිඤ්චාපි තං එවං වුත්තං, අථ ඛො එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො:– තස්සා ච සික්ඛාය සික්ඛං පරිපූරෙන්තො සික්ඛති, තස්මිඤ්ච සික්ඛාපදෙ අවිතික්කමන්තො සික්ඛතීති. **නෙන වුච්චති සාජීවසමාපන්නොති** ඉදම්පි අනන්තරස්ස සාජීවපදස්සෙව වසෙන වුත්තං, යස්මා පන සො සික්ඛම්පි සමාපන්නො, තස්මා සික්ඛාසමාපන්නොතිපි අත්ථතො වෙදිතබ්බො. එවං හි සති සික්ඛාසාජීවසමාපන්නොති එතස්ස පදස්ස පදභාජනම්පි පරිපුණ්ණං හොති.

සික්ඛං අපච්චක්ඛාය දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වාති සික්ඛඤ්ච අපටික්ඛිපිත්වා දුබ්බලභාවඤ්ච අප්පකාසෙත්වා, යස්මා ච දුබ්බල්‍යෙ ආවිකතෙපි සික්ඛා අපච්චක්ඛාතාව හොති, සික්ඛාය පන පච්චක්ඛාතාය දුබ්බල්‍යං ආවිකතමෙව හොති, තස්මා දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වාති ඉමිනා පදෙන න කොචි විසෙසත්ථො ලබ්හති, යථාපන චිරත්තතිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙය්‍යාති වුත්තෙ චිරත්තවචනෙන න කොචි විසෙසත්ථො ලබ්හති, කෙවලං ලොකවොහාරවසෙන ව්‍යඤ්ජනසිලිට්ඨතාය මුඛාරුළ්හතාය එතං වුත්තං, එවම්දම්පි වොහාරසුඛතාය ඛ්‍යඤ්ජනසිලිට්ඨතාය මුඛාරුළ්හතාය වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. යස්මා වා භගවා සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං ධම්මං දෙසෙති, තස්මා සික්ඛං අපච්චක්ඛායාති ඉමිනා අත්ථං සම්පාදෙත්වා දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වාති ඉමිනා ඛ්‍යඤ්ජනං සම්පාදෙති, පරිවාරකපදවිරහිතං හි එකමෙව අත්ථපදං වුච්චමානං පරිවාරවිරහිතො රාජා විය. වත්ථාලඞ්කාරවිරහිතො විය ච පුරිසො න සොභති, පරිවාරකෙන පන අත්ථානුලොමෙන සහාය පදෙන සඞ්ං තං සොභතීති. යස්මා වා සික්ඛාපච්චක්ඛානස්ස එකච්චං දුබ්බල්‍යාවිකම්මං අත්ථො හොති, තස්මා තං සන්ධාය සික්ඛං අපච්චක්ඛායාති පදස්ස අත්ථං විවරන්තො දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වාති ආහ. තත්ථ සියා යස්මා න සබ්බං දුබ්බල්‍යාවිකම්මං සික්ඛාපච්චක්ඛානං, තස්මා දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වාති පඨමං වත්වා තස්ස අත්ථනියමනත්ථං සික්ඛං අපච්චක්ඛායාති වත්තබ්බන්ති, තඤ්ච න, කස්මා අත්ථානුක්කමාභාවතො, සික්ඛාසාජීවසමාපන්නොතිහි වුත්තත්තා යං සික්ඛං සමාපන්නො තං අපච්චක්ඛායාති වුච්චමානො අනුක්කමෙන අත්ථො වුත්තො හොති, න අඤ්ඤථා, තස්මා ඉදමෙව පඨමං වුත්තන්ති. අපිච අනුපටිපාටියාපි එත්ථ අත්ථො වෙදිතබ්බො. කථං සික්ඛාසාජීවසමාපන්නොති එත්ථ යං සික්ඛං සමාපන්නො තං අපච්චක්ඛාය යඤ්ච සාජීවං සමාපන්නො තත්ථ දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වාති.

ඉදානි සික්ඛාපච්චක්ඛාන දුබ්බල්‍යාවිකම්මානං විසෙසාවිසෙසං සික්ඛාපච්චක්ඛානලක්ඛණඤ්ච දස්සෙන්තො අත්ථි භික්ඛවෙති ආදිමාහ තත්ථ අත්ථි භික්ඛවෙති ආදිනි වෙ මාතිකා පදානි, තානි විභජන්තො කථඤ්ච භික්ඛවෙති ආදිමාහ. තත්‍රායං අනුත්තානපදවණ්ණනා:– **කථන්ති** කෙන ආකාරෙන **දුබ්බල්‍යාවිකම්මඤ්චාති** දුබ්බල්‍යස්ස ආවිකම්මඤ්ච. **ඉධාති** ඉමස්මිං සාසනෙ. **උක්කණ්ඨිතොති**, අනභිරතියා ඉමස්මිං සාසනෙ කිච්ඡ ජීවිකං පත්තො, අථවා අජ්ජ යාමි සෙවයාමි ඉතො යාමි එත්ථ යාමීති උඩං කණ්ඨං කත්වා විහරමානො වික්ඛිත්තො අනෙකග්ගොති වුත්තං හොති. **අනභිරතොති** සාසනෙ අභිරතිවිරහිතො. **සාමඤ්ඤා චවිතුකාමොති** සමණභාවතො අපගන්තුකා

මො. ගිකඛුභාවන්ති භික්ඛුභාවෙන කරණත්ථෙ උපයොගවචනං, "ක ණ්ඩෙ ආසත්තෙන අට්ටියෙය්‍යා"ති ආදිසු පන යථාලක්ඛණං කරණ වචනෙනෙව වුත්තං. අට්ටියමානොති අට්ටං පීළිතං දුක්ඛිතං විය අත්තා නං ආචරමානො, තෙන වා භික්ඛුභාවෙන අට්ටො කයිරමානො පීළිය මානොති අත්ථො. හරායමානොති ලජ්ජමානො. ජිගුච්ඡමානොති අසු චිං විය තං ජිගුච්ඡන්තො. ගිහිභාවං පත්ථයමානොති ආදිනි උත්තාන ත්ථානි යෙව. යන්නුනාහං බුඩං පච්චක්ඛෙය්‍යන්ති එත්ථ යන්නුනාති පරිවිතක්කදස්සනෙ නිපාතො, ඉදං වුත්තං හොති:– සචාහං බුඩං පච්ච ක්ඛෙය්‍යං සාධු වත මෙ සියාති. වදති විඤ්ඤාපෙතීති ඉමමත්ථං එතෙහි අඤ්ඤෙහි වා ව්‍යඤ්ජනෙහි වච්චෙදං කත්වා වදතිවෙව යස්ස ච වදති තං විඤ්ඤාපෙති ජානාපෙති. එවම්පීති උපරි අත්ථසම්පිණ්ඩනත්ථො පිකාරො. එවම්පි දුබ්බල්‍යාවිකම්මඤ්චෙව හොති සික්ඛා ච අපච්ච ක්ඛාතා. අඤ්ඤථාපි දුබ්බල්‍යාවිකම්මං සික්ඛාය ච අපච්චක්ඛානං ද ස්සෙන්තො අථ වා පනාති ආදිමාහ. තං සබ්බං අත්ථතො උත්තා නමෙව. පදතො පනෙත්ථ ආදිතො පට්ඨාය බුඩං පච්චක්ඛෙය්‍යං ධම්මං සඞ්ඝං සික්ඛං විනයං පාතිමොක්ඛං උද්දෙසං උපජ්ඣායං ආචරියං සඞ්ඝි විහාරිකං අන්තෙවාසිකං සමානුපජ්ඣායකං සමානාචරියකං සබ්‍ර හ්මචාරිං පච්චක්ඛෙය්‍යන්ති ඉමානි චුද්දස පදානි පච්චක්ඛනාකාරෙන වුත්තානි. ගිහි අස්සන්ති ආදීනි ගිහි උපාසකො ආරාමිකො සාමණෙ රො තිත්ථියො තිත්ථියසාවකො අස්සමණො අසක්‍යපුත්තියො අස්සන්ති ඉමානි අට්ඨපදානි අස්සන්ති ඉමිනා භාවවිකප්පාකාරෙන වුත්තානි. එවං යන්නුනාහන්ති ඉමිනා පටිසංයුත්තානි චාවීසති පදානි, යථා ච එ තානි එවං යදිපනාහං අපාහං හත්‍ථාහං හොති මෙති ඉමෙසු එකමෙකෙ න පටිසංයුත්තානි චාවීසතීති, සබ්බානෙව සතඤ්ච දස ච පදානි හො න්ති. තතො පරං සරිතබ්බවත්ථුදස්සනනයෙන පවත්තානි මානරං සරා මීති ආදීනි සත්තරසපදානි, තත්ථ ඛෙත්තන්ති සාලිඛෙත්තාදී. වත්ථුන්ති තිණපණ්ණසාකඵලාඵලසමුට්ඨානට්ඨානං. සිප්පන්ති කුම්භකාර පෙස කාර සිප්පාදිකං. තතො පරං සකිඤ්චනසපළිබොධභාවදස්සනවසෙන පවත්තානි මානා මෙ අත්ථි සා මයා පොසෙනබ්බාති ආදිනි නවපද නි, තතො පරං සනිස්සයසප්පතිට්ඨභාවදස්සනවසෙන පවත්තානි මා නා මෙ අත්ථි සා මං පොසෙස්සතීති ආදීනි සොළසපදානි, තතො පරං එකඟත්ත එකසෙය්‍යා බ්‍රහ්මචරියානං දුක්කරභාවදස්සනවසෙන පව ත්තානි දුක්කරන්ති ආදීනි අට්ඨපදානි. තත්ථ දුක්කරන්ති එකඟත්තාදී නං කරණෙ දුක්කරතං දස්සෙති. න සුකරන්ති සුකරභාවං පටික්ඛිපති, එවං දුච්චරං න සුචරන්ති එත්ථ. න උස්සහාමීති තත්ථ උස්සාහාභාවං අසක්කුණෙය්‍යතං දස්සෙති. න විසහාමීති අසය්‍හතං දස්සෙති. න රමාමීති රතියා අභාවං දස්සෙති. නාභිරමාමීති අභිරතියා අභාවං ද ස්සෙති. එවං ඉමානි ච පඤ්ඤාස පුරිමානි ච දසුත්තරසතන්ති සට්ඨිස තං පදානි දුබ්බල්‍යාවිකම්මවාරෙ වුත්තානීති වෙදිතබ්බානි. සික්ඛාපච්ච ක්ඛානවාරෙපි කථඤ්ච භික්ඛවෙති ආදිමාහ. සබ්බං අත්ථතො උත්තාන මෙව, පදතො පනෙත්ථාපි බුඩං පච්චක්ඛාමි ධම්මං සඞ්ඝං සික්ඛං විනයං පාතිමොක්ඛං උද්දෙසං උපජ්ඣායං ආචරියං සඞ්ඝිවිහාරිකං අන්තෙවාසි කං සමානුපජ්ඣායකං සමානාචරියකං සබ්‍රහ්මචාරිං පච්චක්ඛාමීති ඉමා නි චුද්දසපදානි සික්ඛාපච්චක්ඛානවචනසම්බන්ධෙන පවත්තානි වුත්තානි,

සබ්බපදෙසු ච වදති විඤ්ඤාපෙතීති වචනස්ස අයමත්ථෝ, වචීභෙදං කත්වාව වදති, යස්ස ච වදති තං තෙනෙව වචීභෙදෙන අයං සාසනං ජහිතුකාමෝ සාසනතො මුච්චිතුකාමෝ හීනගිහිභාවං ජහිතුකාමෝ ඉමං වාක්‍යභෙදං කරොතීති විඤ්ඤාපෙති සාවෙති ජානාපෙති, සචෙ පනායං බුඩ්ඨං පච්චක්ඛාමීති වත්තුකාමෝ පදපච්චාභට්ඨං කත්වා පච්චක්ඛාමි බුඩ්ඨන්ති වා වදෙය්‍ය, මූලක්ඛණාදීසු වා අඤ්ඤතරභාසාය තමත්ථං වදෙය්‍ය, බුඩ්ඨං පච්චක්ඛාමීති වත්තුකාමෝ උපජ්ඣායං ධම්මං පච්චක්ඛාමීති වා සඞ්ඝභොවාරිං පච්චක්ඛාමීති වා වදෙය්‍ය, සෙය්‍යථාපි උත්තරිමනුස්සධම්මවිභඞ්ගෙ පඨමජ්ඣානං සමාපජ්ජාමීති වත්තුකාමෝ දුතියජ්ඣානන්ති වදති, සචෙ යස්ස වදති සො අයං භික්ඛුභාවං චජිතුකාමෝ එතමත්ථං වදතීති එත්තකමත්තම්පි ජානාති, විරඬං නාම නත්ථි, ඛෙත්තමෙව ඔතිණ්ණං, පච්චක්ඛාතාව හොති සික්ඛා, සක්කත්තා වා බ්‍රහ්මත්තා වා චුතඅත්තෙතා විය චුතොව හොති සාසනා, සචෙ පන බුඩ්ඨං පච්චක්ඛිනන්ති වා බුඩ්ඨං පච්චක්ඛිස්සාමීති වා බුඩ්ඨං පච්චක්ඛෙය්‍යන්ති වා ති අනිත්තානාගතපරිකප්පවචනෙඝි වදති දූතං වා පහිණාති සාසනං වා පෙසෙති අක්ඛරං වා ඡින්දති හත්ථමුද්දාය වා තම්පත්ථං ආරොචෙති අප්පච්චක්ඛාතා හොති සික්ඛා, උත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනං පන හත්ථමුද්දායපි සිඝං එති, සික්ඛාපච්චක්ඛානං මිත්තුස්සජාතිකඅත්තභාවස්ස සන්තිකෙ චිත්තඅසම්පයුත්තභාවවිභෙදං කරොන්තඤ්ඤෙව සිඝං එති, වචීභෙදං කත්වා විඤ්ඤාපෙන්තොපි ච යදි අයමෙව ජානාතූති එකං නියමෙත්වා ආරොචෙති, තඤ්ඤෙව සො එව ජානාති පච්චක්ඛාතා හොති සික්ඛා, අථ සො න ජානාති, අඤ්ඤෙසං සමීපෙ සිතො ජානාති, අපච්චක්ඛාතා හොති සික්ඛා, අථ්ථිනාභාභිතඤ්ඤෙනාපි නියමෙත්වා එතෙසං ආරොචෙමීති වදති, තෙසු එකස්මිං ජානන්තෙපි සියු ජානන්තෙසුපි පච්චක්ඛාතාව හොති සික්ඛා, එවං සබ්බහුලෙසුපි වෙදිතබ්බං. සචෙ පන අනභිරතියා පීළිතෝ සහායෙ හික්ඛූ පරිසඞ්කමානෝ යො කොචි ජානාතූති උච්චාසද්දං කරොන්තෝ බුඩ්ඨං පච්චක්ඛාමීති වදති, තඤ්ච අවිදූරෙ සිතො නවකම්මිකො වා අඤ්ඤෙ වා සමයඤ්ඤූ පුරිසො සුත්වා උක්කණ්ඨිතො අයං සමණෝ ගිහිභාවං පත්ථයති සාසනතො චුතොති ජානාති, පච්චක්ඛාතාව හොති සික්ඛා, තඤ්ච ඛණඤ්ඤෙව පන අපුබ්බං අවරිමං දුජ්ජානං, සචෙ ආවජ්ජනසමයෙ න ජානාති, යථා පකතියා ලොකෙ මනුස්සා වචනං සුත්වා ජානන්ති, පච්චක්ඛාතාව හොති සික්ඛා, අථා පරභාගෙ කිං ඉමිනා වුත්තන්ති කඞ්ඛන්තො චිරෙන ජානාති, අපච්චක්ඛාතාව හොති සික්ඛා, ඉදං හි සික්ඛාපච්චක්ඛානඤ්ච උපරි අහුතාරොචනදුඤ්ඤලවාභාවත්තකාමදුට්ඨාදෙසාභාවාරොචනසික්ඛාපදානි ච එතපරිච්ඡෙදානි, ආවජ්ජනසමයෙ ඤත්වත එව සිඝං එන්ති, කිං අයං භණතීති කඞ්ඛිතා චිරෙන ඤත්වත සිඝං න එන්ති, යථාවාහං බුඩ්ඨං පච්චක්ඛාමීති පදෙ විනිවිජ්ඣො වුත්තො, එවං සබ්බපදෙසු වෙදිතබ්බෝ. යඤ්ච ච යදා සික්ඛාපච්චක්ඛාතා හොති, තදා ඣානාභිඤ්ඤානම්පි බුඩ්ඨං පච්චක්ඛෙය්‍යන්ති ආදීනි අවදතාපි දුබ්බල්‍යං ආවිකතමෙව හොති, තඤ්ච සබ්බෙසං පඨනං අවසානෙ වුත්තං "එවම්පි භික්ඛවෙ දුබ්බල්‍යාවිකම්මඤ්ඤෙව හොති සික්ඛා ච පච්චක්ඛාතා"ති. තතොපරං ගිහීති මං ධාරෙහීති එත්ථ සචෙපි ගිහී භවිස්සාමීති වා ගිහී හොමීති වා ගිහී ජාතොම්හීති වා ගිහී අම්හීති වා වදති, අපච්චක්ඛාතාව හොති සික්ඛා, සචෙ ඉත අජ්ජ පට්ඨාය ගිහීති මං ධාරෙහීති වා ජානා

හිති වා සඤ්ජානාහිති වා මනසිකරොහිති වා වදති, අරියකෙන වා වද
ති මිලක්ඛකෙන වා, එවමෙව තස්මිං අත්ථෙ වුත්තෙ යස්ස වදති සවෙ
සො ජානාති, පච්චක්ඛාතා හොති සික්ඛා, එසනයො සෙසෙසුපි උපාස
කොති ආදිසු සත්තසු පදෙසු. එවං ඉමානි ච අට්ඨ පුරිමානි ච වුද්දසා
ති වාවීසති පදානි හොන්ති. ඉතොපරං පුරිමානෙව වුද්දස අලං මෙ
කිනනු මෙ න මමත්ථො සුමුත්තාහන්ති ඉමෙහි චතුහි යොජෙත්වා වුත්තා
නි ඡප්පඤ්ඤාසානි හොන්ති. තත්ථ අලන්ති හොතු පරියත්තන්ති අත්ථො.
කිනනු මෙති කිං මයහං කිච්චං කිං කරණීයං සාධෙතබ්බන්ති අත්ථො.
න මමත්ථොති නත්ථි මම අත්ථො සුමුත්තාහන්ති සුමුත්තො අහං. සෙස
මෙත්ථ වුත්තනයමෙව. එවං ඉමානි ච ඡප්පඤ්ඤාස පුරිමානි ච වාවීස
තීති අට්ඨසත්තති පදානි සරූපෙනෙව වුත්තානි. යස්මා පන තෙසං
වෙවචනෙහිපි සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති, තස්මා යානි වා පනඤ්ඤානි
පීති ආදිමාහ. තත්ථ යානි වා පනඤ්ඤානිපීති පාළියා බුඩන්ති ආදී
නි ආගතපදානි ඨපෙත්වා යානි අඤ්ඤානි අත්ථි. බුඩවෙවචනානි වාති
බුඩස්ස වා පරියායනාමානි -:පෙ:- අසක්‍යපුත්තියස්ස වාති. තත්ථ
වණ්ණපට්ඨානෙ ආගතං නාමසහස්සං උපාළිගාථාසු නාමසතං අඤ්ඤා
නි ච ගුණතො ලබ්භමානානි නාමානි බුඩවෙවචනානීති වෙදිත
බ්බානි. සබ්බානිපි ධම්මස්ස නාමානි ධම්මවෙවචනානීති වෙදිතබ්බා
නි, එසනයො සබ්බත්ථ. අයං පනෙත්ථ යොජනා:- බුඩං පච්චක්ඛාමීති
න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං යථාරුතමෙව සම්මාසම්බුඩං පච්චක්ඛාමි
අනන්තබුඩිං අනොමබුඩිං බොධිපඤ්ඤාණං ධීරං විගතමොහං පහින්න
ඛිලං විජිතවිජයං පච්චක්ඛාමීති එවමාදි බුඩවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛා
නං හොති, ධම්මං පච්චක්ඛාමීති න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං යථාරු
තමෙව ස්වාක්ඛාතං ධම්මං පච්චක්ඛාමි සන්දිට්ඨිකං අකාලිකං එහිපස්සි
කං ඔපනයිකං පච්චත්තං වෙදිතබ්බං විඤ්ඤූහි ධම්මං පච්චක්ඛාමි
අසඞ්ඛතං ධම්මං පච්චක්ඛාමි විරාගං නිරොධං අමතං ධම්මං පච්ච
ක්ඛාමි දීඝනිකායං පච්චක්ඛාමි බ්‍රහ්මජාලං පච්චක්ඛාමි මජ්ඣිමනිකායං
මූලපරියායං සංයුත්තනිකායං අඞ්ගුත්තරනිකායං ජාතකනිකායං
අභිධම්මං කුසලං ධම්මං අකුසලං ධම්මං අබ්‍යාකතං ධම්මං සතිපට්ඨා
නං සම්මප්පධානං ඉඩිපාදං ඉන්ද්‍රියං බලං බොජ්ඣඞ්ගං මග්ගං ඵලං නි
බ්බානං පච්චක්ඛාමි චතුරාසීතිධම්මක්ඛන්ධසහස්සෙසු එකධම්මක්ඛන්ධ
ස්සාපි නාමං ධම්මවෙවචනමෙව, එවං ධම්මවෙවචනෙන සික්ඛාපච්ච
ක්ඛානං හොති. සඞ්ඝං පච්චක්ඛාමීති න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං
සුපටිපන්නං සඞ්ඝං පච්චක්ඛාමි උජුපටිපන්නං ඤායපටිපන්නං සාමී
චිපටිපන්නං සඞ්ඝං චතුපුරිසයුගං සඞ්ඝං අට්ඨපුරිසපුග්ගලං සඞ්ඝං
ආහුනෙය්‍යං පාහුනෙය්‍යං දක්ඛිණෙය්‍යං අඤ්ජලිකරණීයං අනුත්තරං
පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං සඞ්ඝං පච්චක්ඛාමීති එවං සංඝවෙවචනෙන සික්ඛා
පච්චක්ඛානං හොති. සික්ඛං පච්චක්ඛාමීති න වෙවචනෙන පච්චක්ඛා
නං භික්ඛුසික්ඛං පච්චක්ඛාමි භික්ඛුනීසික්ඛං පච්චක්ඛාමි අධිසීලසික්ඛං
අධිචිත්තසික්ඛං අධිපඤ්ඤාසික්ඛං පච්චක්ඛාමීති එවං සික්ඛාවෙවච
නෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. විනයං පච්චක්ඛාමීති න වෙවච
නෙන පච්චක්ඛානං භික්ඛුවිනයං පච්චක්ඛාමි භික්ඛුනීවිනයං පච්චක්ඛා
මි පඨමපාරාජිකං දුතියං තතියං චතුත්ථං පාරාජිකං සංඝාදිසෙසං
ථුල්ලච්චයං පාචිත්තියං පාටිදෙසනියං දුක්කටං දුබ්භාසිතං පච්චක්ඛා

මිනි එවමාදිනා විනයවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **පාතිමොක්ඛං පච්චක්ඛාමීති** න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, භික්ඛුපාතිමොක්ඛං භික්ඛුනීපාතිමොක්ඛං පච්චක්ඛාමීති එවං පාතිමොක්ඛවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **උද්දෙසං පච්චක්ඛාමීති** න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, භික්ඛුපාතිමොක්ඛුද්දෙසං භික්ඛුනීපාතිමොක්ඛුද්දෙසං පඨමං පාතිමොක්ඛුද්දෙසං දුතියං තතියං චතුත්ථං පඤ්චමං පාතිමොක්ඛුද්දෙසං සම්මාසම්බුද්ධුද්දෙසං අනන්තබුද්ධිඋද්දෙසං අනොමබුද්ධි උද්දෙසං බොධිපඤ්ඤාණුද්දෙසං ධිරුද්දෙසං විගතමොහුද්දෙසං පඤ්ඤාබිලුද්දෙසං විජිතවිජයුද්දෙසං පච්චක්ඛාමීති එවමාදි උද්දෙසවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **උපජ්ඣායං පච්චක්ඛාමීති** න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, යො මං පබ්බාජෙසි යො මං උපසම්පාදෙසි යස්ස මූලෙනාහං පබ්බජිතො යස්ස මූලෙනාහං උපසම්පන්නො යස්ස මූලිකා මයහං පබ්බජ්ජා යස්ස මූලිකා මයහං උපසම්පදා, තාහං පච්චක්ඛාමීති එවං උපජ්ඣායවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **ආචරියං පච්චක්ඛාමීති** න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, යො මං පබ්බාජෙසි යො මං අනුසාසෙසි යාහං නිස්සාය වසාමි යාහං උද්දිසාපෙමි යාහං පරිපුච්ඡාමි යො මං උද්දිසති යො මං පරිපුච්ඡාපෙති, තාහං පච්චක්ඛාමීති එවං ආචරියවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **සඛිවිහාරිකං පච්චක්ඛාමීති** න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, යාහං පබ්බාජෙසිං යාහං උපසම්පාදෙසිං මයහං මූලෙන යො පබ්බජිතො මයහං මූලෙන යො උපසම්පන්නො මයහං මූලිකා යස්ස පබ්බජ්ජා මයහං මූලිකා යස්ස උපසම්පදා, තාහං පච්චක්ඛාමීති එවං සඛිවිහාරිකවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **අන්තෙවාසිකං පච්චක්ඛාමීති** න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, යාහං පබ්බාජෙසිං යාහං අනුසාසෙසිං යො මං නිස්සාය වසති යො මං උද්දිසාපෙති යො මං පරිපුච්ඡති යස්සාහං උද්දිසිස්සාමි යාහං පරිපුච්ඡාපෙමි, තං පච්චක්ඛාමීති එවං අන්තෙවාසිකවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **සමානුපජ්ඣායකං පච්චක්ඛාමීති** න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, මයහං උපජ්ඣායො යං පබ්බාජෙසි යං උපසම්පාදෙසි යො තස්ස මූලෙන පබ්බජිතො යො තස්ස මූලෙන උපසම්පන්නා යස්ස තම්මූලිකා පබ්බජ්ජා යස්ස තම්මූලිකා උපසම්පදා, තං පච්චක්ඛාමීති එවං සමානුපජ්ඣායකවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **සමානාචරියකං පච්චක්ඛාමීති** න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, මයහං ආචරියො යං පබ්බාජෙසි යං උපසම්පාදෙසි යං අනුසාසෙසි යො තං නිස්සාය වසති යො තං උද්දිසාපෙති පරිපුච්ඡති යස්ස මෙ ආචරියො උද්දිසති යං පරිපුච්ඡාපෙති, තං පච්චක්ඛාමීති එවං සමානාචරියකවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **සබ්‍රහ්මචාරිං පච්චක්ඛාමීති** න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, යෙනාහං සඞ්ඝං අධිසීලං සික්ඛාමි අධිචිත්තං අධිපඤ්ඤං සික්ඛාමි, තං පච්චක්ඛාමීති එවං සබ්‍රහ්මචාරි වෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **ගිහිනි මං ධාරෙහීති** න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, අගාරිකොනි මං ධාරෙහි කස්සකො වාණිජෙ ගොරක්ඛ ඔතල්ලකො මොලිබද්ධො කාමගුණිකොති මං ධාරෙහීති එවං ගිහිවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති **උපාසකොති මං ධාරෙහීති** න වෙවචනෙ

න පච්චක්ඛානං, වෙවාවිකො උපාසකොති මං ධාරෙහි තෙ වාවිකො උපාසකො බුඩං සරණගමනිකො ධම්මං සඞ්ඝං සරණගමනිකො පඤ්ච සික්ඛාපදිකො දසසික්ඛාපදිකො උපාසකොති මං ධාරෙහීති එවං උපාසක වෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **ආරාමිකොති** මං ධාරෙහීති න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, කපපියකාරකොති මං ධාරෙහි වෙය්‍යාවච්චකරො අප්පහරිතකාරකො යාගුභාජකො ඵලභාජකො ඛජ්ජකභාජකොති මං ධාරෙහීති එවං ආරාමිකවෙවචනෙනසික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **සාමණෙරොති** මං ධාරෙහීති න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, කුමාරකොති මං ධාරෙහි චෙල්ලකො චෙටකො මොනිගලෙලා සමනුද්දෙසොති මං ධාරෙහීති එවං සාමණෙරවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **තිත්ථියොති** මං ධාරෙහීති න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, නිගණ්ඨොති මං ධාරෙහි ආජීවකො තාපසො පරිබ්බාජකො පණ්ඩරඞ්ගොති මං ධාරෙහීති එවං තිත්ථිය වෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **තිත්ථියසාවකොති** මං ධාරෙහීති න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, නිගණ්ඨසාවකොති මං ධාරෙහි ආජීවක තාපසපරිබ්බාජක පණ්ඩරඞ්ගසාවකොති මං ධාරෙහීති එවං තිත්ථියසාවක වෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **අස්සමණොති** මං ධාරෙහීති න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, දුස්සීලොති මං ධාරෙහි පාපධම්මො අසුචිසඞ්කස්සරසමාචාරො පටිච්ඡන්නකම්මන්තො අස්සමණො සමණපටිඤ්ඤා අබ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤා අන්තොපූති අවස්සුතො කසම්බුජාතො කොණ්ඩොති මං ධාරෙහීති එවං අස්සමණවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **අසක්‍යපුත්තියොති** මං ධාරෙහීති න වෙවචනෙන පච්චක්ඛානං, න සම්මාසම්බුඩපුත්තොති මං ධාරෙහි න අනන්තබුද්ධිපුත්තො න අනොමබුඩිපුත්තො න බොධිපඤ්ඤාණපුත්තො න ධීරපුත්තො න විගතමොහපුත්තො න පහීනනීලපුත්තො න විජිතවිජයපුත්තොති මං ධාරෙහීති එවමාදි අසක්‍යපුත්තියවෙවචනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති. **තෙහි ආකාරෙහි තෙහි ලිඞ්ගෙහි තෙහි නිමිත්තෙහීති** තෙහි "බුඩවෙවචනානි වා"ති ආදිනා නයෙන වුත්තෙහි බුඩාදීනං වෙවචනෙහි. වෙවචනානි හි සික්ඛාපච්චක්ඛානස්ස එව කාරණත්තා ආකාරා, බුඩාදීනං සණ්ඨානදීපනත්තා සික්ඛාපච්චක්ඛානසණ්ඨානත්තා එව වා ලිඞ්ගානි, සික්ඛාපච්චක්ඛානස්ස සඤ්ජානනහෙතුතො මනුස්සානං තිලකාදීනි විය නිමිත්තානීති වුච්චන්ති. **එවං ඛො ගිහ්ඛවෙති** ඉතො පරං අඤ්ඤස්ස සික්ඛාපච්චක්ඛානකාරණස්ස අභාවතො නියමෙන්තො ආහ. අයං හෙන්ථ අන්ථො– එවමෙව දුබ්බලල්‍යාවිකම්මඤ්චව හොති සික්ඛාපච්චක්ඛානඤ්ච, න ඉතොපරං කාරණමත්ථීති.

එවං සික්ඛාපච්චක්ඛාන ලක්ඛණං දස්සෙත්වා අපච්චක්ඛානෙ අසම්මොහත්ථං තස්සෙව ච සික්ඛාපච්චක්ඛානලක්ඛණස්ස පුග්ගලාදිවසෙන විපත්ති දස්සනත්ථං **කථඤ්ච ගිහ්ඛවෙ අපච්චක්ඛානාති** ආදිමාහ. **තත්ථ යෙහි ආකාරෙහීති** ආදි වුත්තනයමෙව. **උම්මත්තකොති** යක්ඛුම්මත්තකො වා පිත්තුම්මත්තකො වා යො කොචි විපරීතසඤ්ඤො, සො සචෙ පච්චක්ඛාති අපච්චක්ඛාතා හොති සික්ඛා. **උම්මත්තකස්සාති** තාදිසස්සෙව උම්මත්තකස්ස; තාදිසස්ස හි සන්තිකෙ සචෙ පකතත්තො සික්ඛා

පච්චක්ඛාති, උම්මත්තකෝ න ජානාති, අපච්චක්ඛාතා හොති සික්ඛා. ඛිත්තචිත්තෝනාති යක්ඛුම්මත්තකෝ වුච්චති, පුරිමපදෙ පන උම්මත්තක සාමඤ්ඤේන වුත්තං යක්ඛුම්මත්තකෝ වා පිත්තුම්මත්තකෝ වාති, උභි න්නම්පි විසෙසෝ අනාපත්ති වාරෙ ආවිභවිස්සති, එවං ඛිත්තචිත්තෝ සික්ඛං පච්චක්ඛාති, අපච්චක්ඛාතා හොති, තස්ස සන්තිකෙ පච්චක්ඛා තාපි තම්හි අජානනෙන අපච්චක්ඛාතා හොති වෙදනට්ටෝති බලව තියා දුක්ඛවෙදනාය ඵුට්ඨා මුච්ඡාපරෙතො, තෙන විප්පලපනෙන න පච්චක්ඛාතාපි අපච්චක්ඛාතාව හොති, තස්ස සන්තිකෙ පච්චක්ඛාතාපි තම්හි අජානනෙන අපච්චක්ඛාතා හොති. **දෙවතාය සන්තිකෙති** භුම්ම දෙවතා ආදිං කත්වා යාව අකනිට්ඨදෙවතායපි සන්තිකෙ පච්චක්ඛා තාපි අපච්චක්ඛාතාව හොති. **තිරච්ඡානගතස්සාති** නාගමාණවකස්ස වා සුපණ්ණමාණවකස්ස වා කින්නරහංසමයූරකවාදීනං වා යස්ස කස්සචි සන්තිකෙ පච්චක්ඛාතාපි අපච්චක්ඛාතාව හොති. තත්ර උම්මත්තකා දීනං සන්තිකෙ අජානනභාවෙන අපච්චක්ඛාතාති ආහ, දෙවතාය ස න්තිකෙ අභිඛිපං ජානනභාවෙන. දෙවතා නාම මහාපඤ්ඤා තිහෙ තුකපටිසන්ධිකා අභිඛිපං ජානන්ති. චිත්තඤ්ච නාමෙතං ලහුපරිව ත්තං, තස්මා චිත්තලහුකස්ස පුග්ගලස්ස චිත්තවසෙනෙව මා අභිඛිපං විනාසෙ අහොසීති දෙවතාය සන්තිකෙ සික්ඛාපච්චක්ඛානං පටික්ඛි පි. මනුස්සෙසු පන නියමෝ නත්ථි, යස්ස කස්සචි සහාගස්ස වා ඵාසභාග සස්ස වා ගහට්ඨස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා විඤ්ඤූස්ස සන්තිකෙ පච්චක්ඛානා පච්චක්ඛාතාව හොති. සචෙ පන සො න ජානාති අපච්චක්ඛා තාව හොතීති එතමත්ථං දස්සෙන්තො **අරියකෙනාති** ආදිමාහ. තත්ථ අරියකා නාම අරියවොහාරෙ මගධභාසා. මිලක්ඛකං නාම යො කොචි අනරියකො අඤ්ඤමිළාදි. **සොව න පටිවිජානාතීති** භාස න්තරෙ වා අනභිඤ්ඤතාය බුද්ධසමයෙ වා අකොවිදතාය ඉමං නාම අත්ථං එස භණතීති න පටිජානාති. **දවායාති** සහසා අඤ්ඤං භණිතුකාමො සහසා බුඛං පච්චක්ඛාමීති භණති. **රවායාති** රවා භාසේඤ්ඤන අඤ්ඤං භණිස්සාමීති අඤ්ඤං භණනෙනා. පුරිමෙන කො විසෙසොති වෙ. පුරිමං පණ්ඩිතස්සාපි සහසා වසෙන අඤ්ඤං භණ නං, ඉදං පන මන්දත්තා මොමූහත්තා අපකතඤ්ඤුත්තා පකඤ්ඤනස්ස අඤ්ඤං භණිස්සාමීති අඤ්ඤං භණනං. **අසාවෙතුකාමො සාවෙතීති** ඉමස්ස සික්ඛාපදස්ස පාළිං වාචෙති පරිපුච්ඡති උග්ගණ්හාති සජ්ඣායං කරොති වණ්ණෙති, අයං වුච්චති "අසාවෙතුකාමො සාවෙතී"ති. **සාවෙ තුකාමො න සාවෙතීති** දුබ්බලඝාවං ආවිකත්වා සික්ඛං පච්චක්ඛනෙනා වවිභෙදං න කරොති, අයං වුච්චති"සාවෙතුකාමො න සාවෙතී"ති. **අවි ඤ්ඤූස්ස සාවෙතීති** මහල්ලකස්ස වා පොත්ථකරූපදස්සස ගරුමෙ ධස්ස ව, සමග්ගෙ අකොවිදස්ස ගාමදාරකානං වා අවිඤ්ඤූභතං පත්තා නං සාවෙති. **විඤ්ඤූස්ස න සාවෙතීති** පණ්ඩිතස්ස ඤතුං සමත්ථස්ස න සාවෙති. **සබ්බසො වා නොති** බුඛං පච්චක්ඛාමීති ආදිනු යෙන යෙන පරියායෙන සික්ඛාපච්චක්ඛාතා හොති, තතො එකම්පි වවිභෙදං කත්වා න සාවෙති. **එවං** ඛොති අපච්චක්ඛානලක්ඛණං නියමෙති. අයං හි එත්ථ අත්ථො- එවමෙව සික්ඛා අපච්චක්ඛාතා හොති, න අඤ්ඤෙන කාරණෙනාති,

ඉදානි "මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවෙය්‍යා"ති ආදිනං අත්ථදස්සනත්ථං **මෙථුන ධම්මො නාමාති** ආදීමාහ. **තත්ථ මෙථුනධම්මො නාමාති** ඉදං නිද්දිසිතබ්බස්ස මෙථුනධම්මස්ස උද්දෙසපදං. **අසධම්මොති** අසතං නීච ජනානං ධම්මො. **ගාමධම්මොති** ගාමවාසීනං සෙවනධම්මො. **වසලධ ම්මොති** වසලානං ධම්මො, කිලෙසවස්සනතො වා සයමෙව වසලො ධ ම්මොති වසලධම්මො. **දුඝ්ලලන්ති** දුඝ්ලඤ්ච කිලෙසෙහි දුට්ඨත්තා ථූල ඤ්ච අනිපුණභාවතොති දුඝ්ලලං. ඉතො පට්ඨාය ච තීසු පදෙසු **යො සොති** ඉදං පරිවත්තෙත්වා යං තන්ති කත්වා යොජෙතබ්බං, යං තං දුඝ්ලලං යං තං ඔදකන්තිකං යං තං රහස්සන්ති. එත්ථ ච යස්මා තස්ස ක ම්මස්ස පරිවාරභූතං දස්සනම්පි ගහණම්පි ආමසනම්පි ඵුසනම්පි ඝට්ට නම්පි දුඝ්ලලං, තස්මාපි තං කම්මං දුඝ්ලලං. යං තං දුඝ්ලලං සො මෙථුන ධම්මො, උදකං අස්ස අන්තෙ සුඛත්ථං ආදියතීති උදකන්තං, උදක න්තමෙව ඔදකන්තිකං, යං තං ඔදකන්තිකං සො මෙථුන ධම්මො. රහො පටිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ කත්තබ්බතාය රහස්සං, යං තං රහස්සං සො මෙථුනධම්මොති, එවං යොජනා වෙදිතබ්බා. වයෙන වයෙන ස මාපජ්ජිතබ්බතො **වයං වය සමාපත්ති**. තත්ථ යොජනා යා සා වයංවය සමාපත්ති සො මෙථුනධම්මො නාමාති. ඉධ පන තං සබ්බං එකජ්ඣං නිගමෙන්තො ආහ:—"එසො මෙථුනධම්මො නාමා"ති. කිං කාරණා වුච්ච ති මෙථුනධම්මොති, උභින්නං රත්තානං සාරත්තානං අවස්සුතානං පරි යුට්ඨිතානං උභින්නං සදිසානං ධම්මොති, තං කාරණා වුච්චති මෙථුන ධම්මොති. **පතිසෙවති නාමාති** ඉදං පතිසෙවෙය්‍යාති එත්ථ යෙනාකා රෙන පතිසෙවෙය්‍යාති වුච්චති, තස්සාකාරස්ස දස්සනත්ථං මාතිකාපදං. **යො නිමිත්තෙන නිමිත්තන්ති** ආදිසු යො භික්ඛු ඉත්ථියා නිමිත්තෙන අත්තනො නිමිත්තං ඉත්ථියා අඞ්ගජාතෙන අත්තනො අඞ්ගජාතං සබ්බ න්තිමෙන පමාණෙන එකතිලබීජමත්තම්පි වාතෙන අසම්ඵුට්ඨෙ අ ලෙලාකාසෙ පවෙසෙති, එසො පතිසෙවති නාම, එත්තකෙන සීලභෙදං පාපුණාති පාරාජිකො හොති. එත්ථ ච ඉත්ථිනිමිත්තෙ චත්තාරි පස්සානි වෙමජ්ඣඤ්චාති පඤ්චඨානානි ලබ්භන්ති, පුරිසනිමිත්තෙ චත්තාරි ප ස්සානි මජ්ඣං උපරීති ඡ, තස්මා ඉත්ථිනිමිත්තෙ හෙට්ඨා පවෙසෙන්තො පි පාරාජිකො හොති, උපරිතො පවෙසෙන්තොපි උභොහි පස්සෙහි ප වෙසෙන්තොපි චත්තාරි ඨානානි මුඤ්චත්වා මජ්ඣෙන පවෙසෙන්තොපි පාරාජිකො හොති. පුරිසනිමිත්තං පන හෙට්ඨාභාගෙන ජුපන්තං පවෙ සෙන්තොපි පාරාජිකො හොති, උපරිභාගෙන ජුපන්තං පවෙසෙන්තො පි උභොහි පස්සෙහි ජුපන්තං පවෙසෙන්තොපි මජ්ඣෙනෙව ජුපන්තං පවෙසෙන්තොපි සම්මිජිතඩගුලිවිය මජ්ඣිමපබ්බපිට්ඨියා සඞ්කොචෙත්වා උපරිභාගෙන ජුපන්තං පවෙසෙන්තොපි පාරාජිකො හොති. තත්ථ තු ලාදණ්ඩසදිසං පවෙසෙන්තස්සාපි චත්තාරි පස්සානි මජ්ඣඤ්චාති පඤ්ච ඨානානි, සඞ්කොචෙත්වා පවෙසෙන්තස්සාපි චත්තාරි පස්සානි උපරිභා ගං මජ්ඣඤ්චාති පඤ්ච ඨානානි, එවං සබ්බානිපි පුරිසනිමිත්තෙ දස ඨානානි හොන්ති. නිමිත්තෙ ජාතං අනට්ඨකාය්පපසාදං වම්මඛිලංවා පිළ කං වා පවෙසෙති, ආපත්තිපාරාජිකස්ස, නට්ඨකාය්පපසාදං මත වම්මං වා සුක්ඛපිළකං වා පවෙසෙති, ආපත්ති දුක්කටස්ස, මෙථුනස්සාදෙන

ලොමං වා අඞ්ගුලිඅඞ්ගුට්ඨබීජාදීනි වා පවෙසෙන්තස්සාපි දුක්කටමෙව, අයඤ්ච මෙථුනකථා නාම යස්මා දුඬ්ලලකථා අසබ්භකථා, තස්මා එතං වා අඤ්ඤං වා විනයෙ ඊදිසං ඨානං කථෙන්තෙන පටිකකූලමනසිකාරඤ්ච සමණසඤ්ඤඤ්ච හිරොත්තප්පඤ්ච පච්චුපට්ඨාපෙත්වා සම්මාසම්බුඩෙ ගාරවං උප්පාදෙත්වා අසමකරුණස්ස ලොකනාථස්ස කරුණාගුණං ආවජ්ජෙත්වා කථෙතබ්බා. සො හි නාම භගවා සබ්බසො කාමෙහි විනිවත්තමානසොපි සත්තානුද්දයාය ලොකානුකම්පාය සත්තෙසු කාරුඤ්ඤතං පටිච්ච සික්ඛාපදපඤ්ඤාපනත්ථාය ඊදිසං කථං කථෙසි, අහො සත්ථුකරුණාගුණොති එවං ලොකනාථස්ස කරුණාගුණං ආවජ්ජිත්වා කථෙතබ්බං. අපි ච යදි භගවා සබ්බාකාරෙන ඊදිසං කථං න කථෙය්‍ය කො ජානෙය්‍ය එත්තකෙසු ඨානෙසු පාරාජිකං එත්තකෙසු ථුල්ලච්චයං එත්තකෙසු දුක්කටන්ති, තස්මා සුණන්තෙනාපි කථෙන්තෙනාපි වීජනකෙන මුඛං අපිධාය දන්තවිදංසකං හසමානෙන න නිසීදිතබ්බං. සම්මාසම්බුඩෙනාපි ඊදිසං කථිතන්ති පච්චවෙක්ඛිත්වා උස්සාහෙන ගබ්භිතෙන හිරොත්තප්පසම්පන්නෙන සත්ථුපටිභාගෙන හුත්වා කථෙතබ්බන්ති.

මූලපඤ්ඤත්තං නිට්ඨිතං.

අනුප්පඤ්ඤත්තිවාරෙ අත්තමසොති සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන. **තිරච්ඡානගතායපීති** පටිසන්ධිවසෙන තිරච්ඡානෙසු ගතායපි. **පගෙව මනුස්සිත්ථියාති** පඨමතරං මනුස්සජාතිකාය ඉත්ථියා. පාරාජිකවත්ථුභූතා එව චෙත් තිරච්ඡානගතිත්ථි තිරච්ඡානගතාති ගහෙතබ්බා. න සබ්බා. තත්‍රායං පරිච්ඡෙදො.–

අපදානං අහි මච්ඡා–චිපදානඤ්ච කුක්කුටී,
චතුප්පදානං මජ්ජාරී–වත්ථු පාරාජිකස්සිමා–ති.

තත්ථ අහිගහණෙන සබ්බාපි අජගරගොනසාදිභෙදා දීඝජාති සඞ්ගහිතා, තස්මා දීඝජාතීසු යත්ථ තිණ්ණං මග්ගානං අඤ්ඤතරස්මිං සක්කා තිලඵලමත්තං පවෙසෙතුං සා පාරාජිකවත්ථු, අවසෙසා දුක්කටවත්ථූති වෙදිතබ්බා. මච්ඡගහණෙන සබ්බාපි මච්ඡකච්ඡපමණ්ඩුකාදිභෙදා ඔදකජාති සඞ්ගහිතා, තත්‍රාපි දීඝජාතියං වුත්තනයෙනෙව පාරාජිකවත්ථුඤ්ච දුක්කටවත්ථුඤ්ච වෙදිතබ්බං. අයං පන විසෙසො බරඞ්ක මුඛමණ්ඩුකා නාම හොන්ති, තෙසං මුඛසණ්ඨානං මහන්තං ඡිද්දං අප්පකං, තත්ථ පවෙසනං නප්පහොති, මුඛසණ්ඨානං පන වණසඞ්ඛෙපං ගච්ඡති, තස්මා තං ථුල්ලච්චයවත්ථූති වෙදිතබ්බං. කුක්කුටිගහණෙන සබ්බාපි කාක කපොතාදිභෙදා පක්ඛිජාති සඞ්ගහිතා, තත්‍රාපි වුත්තනයෙනෙව පාරාජිකවත්ථුඤ්ච දුක්කටවත්ථුඤ්ච වෙදිතබ්බං. මජ්ජාරීගහණෙන සබ්බාපි රුක්ඛසුණබමඞ්ගුසගොධාදිභෙදා චතුප්පදජාති සඞ්ගහිතා. තත්‍රාපි වුත්තනයෙනෙව පාරාජිකවත්ථුඤ්ච දුක්කටවත්ථුඤ්ච වෙදිතබ්බං. **පාරාජිකොති** පරාජිතො පරාජයං ආපන්නො. අයං හි පාරාජිකසද්දො සික්ඛාපදපත්තිපුග්ගලෙසු වත්තති, තත්ථ "අට්ඨානමෙතං ආනන්ද අනවකාසො යං තථාගතො වජ්ජිනං වා වජ්ජිපුත්තකානං වා කාරණා සාවකානං පාරාජිකං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං තං සමූහනෙය්‍යා"ති එවං සික්ඛාපදෙ වත්තමානො වෙදිතබ්බො, "ආපත්තිං ත්වං භික්ඛු ආපන්නො

පාරාජික"නති එවං ආපත්තියා. "න මයං පාරාජිකා යෝ අවහටෝ සෝ පාරාජිකෝ"ති එවං පුග්ගලේ වත්තමානෝ වෙදිතබ්බෝ. "පාරාජිකෙන ධම්මෙන අනුබංසෙය්‍යා"ති ආදිසු පන ධම්මෙ වත්තතීති වදන්ති. යස්මා පන තඤ්ච ධම්මෝති කඤ්චි ආපත්ති කඤ්චි සික්ඛාපදමෙව අධිප්පෙතං තස්මා සෝ විසුං න වත්තබ්බෝ. තඤ්ච සික්ඛාපදං යෝ තං අතික්කමති තං පරාජෙති තස්මා පාරාජිකන්ති වුච්චති, ආපත්ති පන යෝ තං අජ්ඣාපජ්ජති තං පරාජෙති තස්මා පාරාජිකාති වුච්චති. පුග්ගලෝ යස්මා පරාජිතෝ පරාජයමාපන්නෝ තස්මා පාරාජිකොති වුච්චති. එතමෙවහි අත්ථං සඤ්ඤාය පරිවාරෙපි-

> පාරාජිකන්ති යං වුත්තං-තං සුණෝහි යථාතථං,
> චුතෝ පරඞ්ඛා භට්ඨෝ ච-සඞ්ඝම්මාහිනිරඞ්කතෝ.
> සංවාසෝ ච තඤ්ච නත්ථි-තෙනෙතං ඉති වුච්චති-නි.

වුත්තං. අයං හෙත්ථ අත්ථෝ- තං සික්ඛාපදං වීතික්කමන්තෝ **ආපත්තිඤ්ච** ආපජ්ජන්තෝ පුග්ගලෝ චුතෝ **භෝතීති** සබ්බං යොජෙතබ්බං. තෙන වුච්චති, යෙන කාරණෙන **අස්සමණෝ** හොති අසක්‍යපුත්තියෝ පරිභට්ඨෝ ජිණ්ණෝ පරාජිතෝ සාසනතෝ, තෙන වුච්චති, කිඤ්චි **පාරාජිකෝ** හොතීති. සහ වසනති එත්ථාති සංවාසෝ තං දස්සෙතුං **සංවාසෝ නාමාති** වත්ථු **එකං කම්මන්ති** ආදිමාහ. තත්‍රායං සඞ්ඛෙපෝ- චතුබ්බිධම්පි සඞ්ඝකම්මං සීමාපරිච්ඡින්නෙහි පකතත්තෙහි භික්ඛූහි එකතෝ කාතබ්බත්තා එකං කම්මං නාම, තථා පඤ්චවිධොපි පාතිමොක්ඛුද්දෙසෝ එකතෝ උද්දිසිතබ්බත්තා **එකුද්දෙසෝ නාම**, පඤ්චන්නං පන භික්ඛාපදං සබ්බෙහිපි ලජ්ජිපුග්ගලෙහි සමං සික්ඛිතබ්බභාවතෝ සමසික්ඛතා නාම, එත්ථ යස්මා සබ්බෙපි ලජ්ජිනෝ **එතෙසු** කම්මාදීසු සහ වසනති න එකොපි තතෝ බහිද්ධා සන්දිස්සති, තස්මා තානි සබ්බානිපි ගහෙත්වා **එසෝ සංවාසෝ නාමාති** ආදිමාහ. සෝ ච වුත්තප්පකාරෝ සංවාසෝ තෙන පුග්ගලෙන සද්ධිං නත්ථි, තෙන කාරණෙන සෝ පාරාජිකෝ පුග්ගලෝ අසංවාසොති වුච්චතීති.

එවං උද්දිට්ඨසික්ඛාපදං පදානුක්කමෙන විභජිත්වා ඉදානි යං තං පතිසෙවෙය්‍යාති එත්ථ යෙනාකාරෙන පතිසෙවෙය්‍යාති වුච්චති, තස්සාකාරස්ස දස්සනත්ථං **පතිසෙවති නාමාති** ඉදං මාතිකාපදං ඨපෙත්වා "නිමිත්තෙන නිමිත්තං අඞ්ගජාතෙන අඞ්ගජාත"න්ති වුත්තං. තත්ථ යස්මා න කෙවලං ඉත්ථියා එව නිමිත්තං පාරාජිකවත්ථු නාම මනුස්සිත්ථියා එව, සුවණ්ණරජතාදිමයානඤ්ච ඉත්ථිනමපි නිමිත්තං වත්ථුමෙව න හොති, තස්මා යං යං වත්ථු හොති, තං තං දස්සෙතුං **තිස්සෙසා ඉත්ථියොති** ආදිනා නයෙන යෙසං නිමිත්තානි වත්ථූනි හොන්ති, තෙ සත්තෙ වජ්ජා, මනුස්සිත්ථියා **තයෝ මග්ගෙති** ආදිනා නයෙන තානි වත්ථූනි ආහ. තත්ථ **තිස්සෝ ඉත්ථියෝ** තයෝ උභතොබ්‍යඤ්ජනකා තයෝ පණ්ඩකා තයෝ පුරිසාති පාරාජිකවත්ථූනං නිමිත්තානං නිස්සයා වාදස සත්තා හොන්ති. තෙසු ඉත්ථිපුරිසා පාකටා එව, පණ්ඩකඋභතොබ්‍යඤ්ජනකභෙදෙ පබ්බජ්ජාඛණ්ඩිකාවණ්ණනායං පාකටෝ භවිස්සති. **මනුස්සිත්ථියා තයෝ මග්ගෙ** මෙථුනං ධම්මං **පතිසෙවන්තස්සාති**- එත්ථ ච මනුස්සිත්ථියා තීසු

මග්ගෙසුති අත්ථො වෙදිතබ්බො. එවං සබ්බත්ථ සබ්බෙ එව වෙතෙ මනුස්සිත්ථියා තයො මග්ගා අමනුස්සිත්ථියා තයො තිරච්ඡානගතිත්ථියා තයොති නව, මනුස්ස උභතොබ්‍යඤ්ජනකාදීනං නව, මනුස්සපණ්ඩකාදීනං වෙ වෙ කත්වා ඡ, තථා මනුස්සපුරිසාදීනන්ති සමතිංස මග්ගා හොන්ති. එ තෙසු නිමිත්තසඞ්ඛාතෙසු යත්ථ කත්ථවි අත්තනො අඞ්ගජාතං තිලඵලමත්තම්පි පවෙසෙත්වා මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවන්තො පාරාජිකං ආපජ්ජති, ආපජ්ජන්තො පන යස්මා සෙවනචිත්තෙනෙව ආපජ්ජති, න විනා තෙන, තස්මා තං ලක්ඛණං දස්සෙන්තො භගවා භික්ඛුස්ස සෙවනචිත්තං උපට්ඨිතෙති ආදිමාහ. තත්ථ භික්ඛුස්සාති මෙථුන සෙවනකස්ස භික්ඛුස්ස. සෙවනචිත්තං උපට්ඨිතෙති භුම්මත්ථෙ පච්චත්තවචනං, සෙවනචිත්තෙ පච්චපට්ඨිතෙති අත්ථො. වච්චමග්ගං අඞ්ගජාතං පවෙසෙන්තස්සාති යෙන මග්ගෙන වච්චං නික්ඛමති, තං මග්ගං අත්තනො අඞ්ගජාතං පුරිසනිමිත්තං තිලඵලමත්තම්පි පවෙසෙන්තස්ස. ආපත්ති පාරාජිකස්සාති ආපත්ති පාරාජිකා අස්ස හොතීති අත්ථො. අථවා ආපත්තීති ආපජ්ජනං හොති. පාරාජිකස්සාති පාරාජිකධම්මස්ස. එසනයො සබ්බත්ථ. එවං සෙවනචිත්තෙනෙව පවෙසෙන්තස්ස ආපත්ති දස්සෙත්වා ඉදානි යස්මා තං පවෙසනං නාම න කෙවලං අත්තූපක්කමෙන පරූපක්කමෙනාපි හොති, තත්‍රාපි ච සාදියන්තස්සෙව ආපත්ති පටිසෙවන චිත්තසමඞ්ගිස්ස න ඉතරස්ස. තස්මා යෙ සඞ්ඛ පබ්බජිතා කුලපුත්තා සම්මා පටිපන්නකා පරූපක්කමෙන පවෙසනෙපි සති න සාදියන්ති, තෙසං රක්ඛණත්ථං භික්ඛුපච්චත්ථිකා මනුස්සිත්ථීන්ති ආදිමාහ. තත්ථ පටිපක්ඛං අත්ථං යන්ති ඉච්ඡන්තීති පච්චත්ථිකා, භික්ඛු එවපච්චත්ථිකා භික්ඛු පච්චත්ථිකා, විසභාගානං වෙරිභික්ඛූනමෙතං අධිවචනං. මනුස්සිත්ථිං භික්ඛුනොසන්තිකෙ ආනෙත්වාති ඉස්සාපකතා තං භික්ඛුං නාසෙතුකාමා ආමිසෙන වා උපලාපෙත්වා මිත්තසත්ථවවසෙන වා ඉදං අම්හාකං කිච්චං කරොහිති වත්වා කිඤ්චි මනුස්සිත්ථිං රත්තිභාගෙ තස්ස භික්ඛුස්ස වසනොකාසං ආනෙත්වා. වච්චමග්ගෙන අඞ්ගජාතං අභිනිසීදෙන්තීති තං භික්ඛුං හත්ථපාදසීසාදීසු සුගහිතං නිප්පරිපඵන්දං ගහෙත්වා ඉත්ථියා වච්චමග්ගෙන තස්ස භික්ඛුනො අඞ්ගජාතං අභිනිසීදෙන්ති, සම්පයොජෙන්තීති අත්ථො. සො වෙති ආදිසු සො වෙ භික්ඛු වච්චමග්ගඛ්‍යන්තරං අත්තනො අඞ්ගජාතස්ස පවෙසනං සාදියති අධිවාසෙති, තස්මිං ඛණෙ සෙවනචිත්තං උපට්ඨාපෙති, පවිට්ඨං ස.දියති අධිවාසෙති, පවිට්ඨකාලෙ සෙවනචිත්තං උපට්ඨාපෙති, ඨිතං සාදියති අධිවාසෙති ඨානප්පත්තකාලෙ සුක්කවිස්සට්ඨිසමයෙ සෙවනචිත්තං උපට්ඨාපෙති, උඞ්රණං සාදියති අධිවාසෙති නීහරණකාලෙ පටිසෙවනචිත්තං උපට්ඨාපෙති, එවං චතුසු ඨානෙසු සාදියන්තො "මම වෙරීසමණෙහි ඉදං කත"න්ති චත්තුං න ලභති, පාරාජිකාපත්තිමෙව ආපජ්ජති, යථා ච ඉමානි චත්තාරි සාදියන්තො ආපජ්ජති, එවං පුරිමං එකං අසාදියිත්වා තීණි සාදියන්තොපි වෙ අසාදියිත්වා වෙ සාදියන්තොපි තීණි අසාදියිත්වා එකං සාදියන්තොපි ආපජ්ජති යෙව. සබ්බසො පන අසාදියන්තො ආසිවිසමුඛං විය අඞ්ගාරකාසුං විය ච පවිට්ඨං අඞ්ගජාතං මඤ්ඤමානො නාපජ්ජති, තෙන වුත්තං:- "පවෙසනං න සාදියති -:පෙ:- උඞ්රණං න සාදියති අනා

පත්තී"ති. ඉමං හි එවරූපං ආරඬවිපස්සකං කායෙව ජීවිතෙව අනපෙක්ඛං එකාදසහි අග්ගිහි සම්පජ්ජලිතානිව සබ්බායතනානි උපට්ඨහන්තං උක්ඛිත්තාසිකෙ විය ච වධකෙ පඤ්චකාමගුණෙ පස්සන්තං පුග්ගලං රක්ඛන්තො භගවා පච්චත්ථිකානඤ්චස්ස මනොරථවිඝාතං කරොන්තො ඉමං පවෙසනං න සාදියතීති ආදිකං චතුක්කං නීහරිත්වා ඨපෙසීති.

පඨම චතුක්කකථා නිඝිතා.

එවං පඨමචතුක්කං දස්සෙත්වා ඉදානි යස්මා භික්ඛුපච්චත්ථිකා ඉත්ථිං ආනෙත්වා න කෙවලං වච්චමග්ගෙනෙව අභිනිසීදෙන්ති, අථ ඛො පස්සාවමග්ගෙනපි මුඛෙනපි. ඉත්ථිං ආනෙන්තාපි ච කෙචි ජාගරන්තිං ආනෙන්ති කෙචි සුත්තං කෙචි මත්තං කෙචි උම්මත්තං කෙචි පමත්තං, අඤ්ඤවිහිතං වික්ඛිත්තචිත්තන්ති අත්ථො. කෙචි මතං අක්ඛයිතං, සොනසිඟාලාදීහි අක්ඛයිතනිමිත්තන්ති අත්ථො. කෙචි මතං යෙභුය්‍යෙන අක්ඛයිතං, යෙභුය්‍යෙන අක්ඛයිතා නාම යස්සා නිමිත්තෙ වච්චමග්ගෙ පස්සාවමග්ගෙ මුඛෙ වා බහුතරො ඔකාසො අක්ඛයිතො හොති. කෙචි මතං යෙභුය්‍යෙන ඛයිතං, යෙභුය්‍යෙන ඛයිතා නාම යස්සා වච්චමග්ගාදිකෙ නිමිත්තෙ බහුං ඛයිතං හොති, අප්පං අක්ඛයිතං. න කෙවලඤ්ච මනුස්සිත්ථිමෙව ආනෙන්ති, අථ ඛො අමනුස්සිත්ථිමපි තිරච්ඡානගතිත්ථිමපි, න කෙවලඤ්ච වුත්තප්පකාරං ඉත්ථිමෙව, උභතොබ්‍යඤ්ජනකමපි පණ්ඩකමපි පුරිසමපි ආනෙන්ති, තස්මා තෙසං වසෙන අඤ්ඤානිපි චතුක්කානි දස්සෙන්තො භික්ඛුපච්චත්ථිකා මනුස්සිත්ථිං ජාගරන්තින්ති ආදිමාහ. තත්ථ පාළියා අසම්මොහත්ථං වුත්ත චතුක්කානි එවං සඞ්ඛෙපතො වෙදිතබ්බානි. මනුස්සිත්ථියා තිණ්ණං මග්ගානං වසෙන තීණි සුඛිකචතුක්කානි තීණි ජාගරන්තිචතුක්කානි තීණි සුත්තචතුක්කානි තීණි මත්තචතුක්කානි තීණි උම්මත්තචතුක්කානි තීණි පමත්තචතුක්කානි තීණි මතඅක්ඛයිතචතුක්කානි තීණි යෙභුය්‍යෙන අක්ඛයිතචතුක්කානි තීණි යෙභුය්‍යෙන ඛයිතචතුක්කානීති සත්තවීසති චතුක්කානි. තථා අමනුස්සිත්ථියා තථා තිරච්ඡානගතිත්ථියාති ඉත්ථිවාරෙ එකාසීති චතුක්කානි. යථාච ඉත්ථිවාරෙ එවං උභතොබ්‍යඤ්ජනකවාරෙ. පණ්ඩකපුරිසවාරෙසු පනවීන්නං මග්ගානං වසෙන චතුපණ්ණාස චතුපණ්ණාස හොන්ති, එවං සබ්බානිපි වෙසතානි සත්තති ච චතුක්කානි හොන්ති, තානි උත්තානත්ථානි යෙව.

සබ්බවාරෙසු පනෙත්ථ මතං යෙභුය්‍යෙන අක්ඛයිතං ඛයිතන්ති එතස්මිං ඨානෙ අයං විනිච්ඡයො:– තම්බපණ්ණිදීපෙ කිර වෙ විනයධරා සමානාචරියකා ථෙරා අහෙසුං උපතිස්සත්ථෙරො ච ථුස්සදෙවත්ථෙරො ච. තෙ මහාභයෙ උප්පන්නෙ විනයපිටකං පරිහරන්තා රක්ඛංසු, තෙසු උපතිස්සත්ථෙරො බ්‍යත්තතරො, තස්සාපි වෙ අන්තෙවාසිකා අහෙසුං මහාපදුමත්ථෙරො ච මහාසුම්මත්ථෙරො ච. තෙසු මහාසුම්මත්ථෙරො නවක්ඛත්තුං විනයපිටකං අස්සොසි. මහාපදුමත්ථෙරො තෙන සඞ්ං නවක්ඛත්තුං විසුඤ්ච එකකොව නවක්ඛත්තුන්ති අට්ඨාරසක්ඛත්තුං අස්සොසි. අයමෙතෙසු බ්‍යත්තතරො තෙසු මහාසුම්මත්ථෙරො නවක්ඛත්තුං විනයපිටකං සුත්වා ආචරියං මුඤ්චත්වා අපරගඞ්ගං අගමාසි. තතො මහාපදුම

ත්ථෙරො ආහ "සුරො වතරෙ එස විනයධරො යො ධරමානකං යෙව ආචරියං මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤත්ථ වසිතබ්බං මඤ්ඤති, නනු ආචරියෙ ධරමානෙ විනයපිටකඤ්ච අට්ඨකථා ච අනෙකක්ඛත්තුං ගහෙත්වාපි න විස්සජ්ජෙතබ්බං නිච්චකාලං සොතබ්බං අනුසංවච්ඡරං සජ්ඣායිතබ්බන්ති. එවං විනයගරුකානං භික්ඛූනං කාලෙ එකදිවසං උපතිස්සත්ථෙරො පන මහාපදුමත්ථෙර පමුඛානං පඤ්චන්නං අන්තෙවාසිකසතානං පඨමපාරාජිකසික්ඛාපදෙ ඉමං පදෙසං වණ්ණෙන්තො නිසින්නො හොති. තං අන්තෙවාසිකා පුච්ඡිංසු "භන්තෙ යෙභුය්‍යෙන අක්ඛයිතෙ පාරාජිකං යෙභුය්‍යෙන ඛයිතෙ ථුල්ලච්චයං, උපඩ්ඪක්ඛයිතෙ කෙන භවිතබ්බ"න්ති. ථෙරො ආහ "ආවුසො බුඩා නාම පාරාජිකං පඤ්ඤාපෙන්තා න සාවසෙසං කත්වා පඤ්ඤාපෙන්ති, අනවසෙසං එව කත්වා සබ්බං පරියාදියිත්වා සොතං ඡින්දිත්වා පාරාජිකවත්ථුස්මිං පාරාජිකමෙව පඤ්ඤාපෙන්ති, ඉදං හි සික්ඛාපදං ලොකවජ්ජං න පණ්ණත්තිවජ්ජං, තස්මා යදි උපඩ්ඪක්ඛයිතෙ පාරාජිකං භවෙය්‍ය පඤ්ඤාපෙය්‍ය සම්මාසම්බුඩො, පාරාජිකච්ඡායා පනෙත්ථ න දිස්සති, ථුල්ලච්චයමෙව දිස්සති"ති. අපි ච මතසරිරෙ පාරාජිකං පඤ්ඤාපෙන්තො භගවා යෙභුය්‍යෙන අක්ඛයිතෙ ඨපෙසි, තතො පරං පාරාජිකං නත්ථිති දස්සෙතුං ථුල්ලච්චයං පඤ්ඤාපෙන්තො යෙභුය්‍යෙන ඛයිතෙ ඨපෙසි, තතො පරං ථුල්ලච්චයං නත්ථිති දස්සෙතුන්තිපි වෙදිතබ්බං. ඛයිතාඛයිතඤ්ච නාමෙතං මතසරිරස්මිං යෙව වෙදිතබ්බං න ජීවමානෙ, ජීවමානෙ හි නඛපිට්ඨිප්පමාණෙ ඡවිමංසෙ වා නහාරුම්හි වා සති පාරාජිකමෙව හොති, යදිපි නිමිත්තං සබ්බසො ඛයිතං ඡවිවම්මං නත්ථි, නිමිත්තසණ්ඨානං පඤ්ඤායති පවෙසනං ජායති පාරාජිකමෙව. නිමිත්තසණ්ඨානං පන අනවසෙසෙත්වා සබ්බස්මිං නිමිත්තෙ ඡින්දිත්වා සමන්තතො තච්ඡෙත්වා උප්පාටිතෙ වණසඞ්ඛෙපවසෙන ථුල්ලච්චයං, නිමිත්තතො පතිතාය මංසපෙසියා උපක්කමන්තස්ස දුක්කටං, මතසරිරෙ පන යදිපි සබ්බං සරිරං ඛයිතං හොති, යදිපි අක්ඛයිතං, තයො පන මග්ගා අක්ඛයිතා, තෙසු උපක්කමන්තස්ස පාරාජිකං, යෙභුය්‍යෙන අක්ඛයිතෙ පාරාජිකමෙව, උපඩ්ඪක්ඛයිතෙ ච යෙභුය්‍යෙන ඛයිතෙ ච ථුල්ලච්චයං, මනුස්සානං ජීවමානකසරිරෙ අක්ඛිනාසකණ්ණච්ඡිද්දවත්ථිකොසෙසු සත්ථකාදීහි කතවණෙ වා මෙථුනරාගෙන තිලඵලමත්තම්පි අඞ්ගජාතං පවෙසන්තස්ස ථුල්ලච්චයමෙව, අවසෙසසරිරෙ උපකච්ඡකාදිසු දුක්කටං, මතෙ අල්ලසරිරෙ පාරාජිකක්ඛෙත්තෙ පාරාජිකං, ථුල්ලච්චයක්ඛෙත්තෙ ථුල්ලච්චයං, දුක්කටක්ඛෙත්තෙ දුක්කටං, යදා පන සරිරං උඬුමාතකං හොති කුථිතං නීලමක්ඛිකසමාකිණ්ණං කිමිකුලසමාකුලං නවහි වණමුඛෙහි පග්ගළිතපුබ්බං කුණපභාවෙන උපගන්තුම්පි අසක්කුනෙය්‍යං, තදා පාරාජිකවත්ථුඤ්ච ථුල්ලච්චයවත්ථුඤ්ච විජහති, තාදිසෙ සරිරෙ යත්ථ කත්ථචි උපක්කමතො දුක්කටමෙව, තිරච්ඡානගතානං හත්ථිඅස්සගොගද්‍රභඔට්ඨමහිසාදීනං නාසාය ථුල්ලච්චයං; වත්ථිකොසෙ ථුල්ලච්චයමෙව, සබ්බෙසම්පි තිරච්ඡානගතානං අක්ඛිකණ්ණනාසාවණෙසු දුක්කටං, අවසෙසසරිරෙපි දුක්කටමෙව, මතානං අල්ලසරිරෙ පාරාජිකක්ඛෙත්තෙ පාරාජිකං, ථුල්ලච්චයක්ඛෙත්තෙ ථුල්ලච්චයං, දුක්කටක්ඛෙත්තෙ දුක්කටං, කුථිතකුණපෙ පන පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව සබ්බත්ථ දුක්කටං, කායසංසග්ගරාගෙන මෙථුනරාගෙන වා ජීවමානකපුරිසස්ස වත්ථිකොසං අප්පවෙසෙ

නෙතා නිමිත්තෙන නිමිත්තං ජුපති දුක්කටං, මෙථුනරාගෙන ඉත්ථියා අප්පවෙසෙනෙතා නිමිත්තෙන නිමිත්තං ජුපති ථුල්ලච්චයං. මහාඅට්ඨකථායං පන ඉත්ථිනිමිත්තං මෙථුනරාගෙන මුඛෙන ජුපති ථුල්ලච්චයන්ති වුත්තං. චම්මක්ඛන්ධකෙ "ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ අචිරවතීනදියා ගාවීනං තරන්තීනං විසානෙසුපි ගණ්ඝන්ති කණ්ණෙසුපි ගණ්ඝන්ති ගීවායපි ගණ්ඝන්ති ඡෙප්පායපි ගණ්ඝන්ති පිට්ඨිම්පි අභිරුහන්ති රත්තවිත්තාපි අඞ්ගජාතං ජුපන්ති"ති ඉමිස්සා අඨුප්පත්තියා අවිසෙසෙන වුත්තං "න ච භික්ඛවෙ රත්තවිත්තෙන අඞ්ගජාතං ජුපිතබ්බං, යො ජුපෙය්‍ය ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්සා"ති. තං සබ්බම්පි සංසන්දෙත්වා යථා න විරුජ්ඣති තථා ගහෙතබ්බං. කථඤ්ච න විරුජ්ඣති– යංතාව මහාඅට්ඨකථායං වුත්තං "මෙථුනරාගෙන මුඛෙන ජුපති"ති, තත්‍ර කිර නිමිත්තමුඛං මුඛන්ති අධිප්පෙතං. මෙථුනරාගෙනාති ච වුත්තත්තාපි අයමෙව තත්ථ අධිප්පායොති වෙදිතබ්බො. නහි ඉත්ථිනිමිත්තෙ පකතිමුඛෙන මෙථුනූපක්කමො හොති, ඛන්ධකෙපි යෙ පිට්ඨිං අභිරුහන්තා මෙථුනරාගෙන අඞ්ගජාතෙන අඞ්ගජාතං ජුපිංසු, තෙ සන්ධාය ථුල්ලච්චයං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං, ඉතරථාහි දුක්කටං සියා. කෙචි පනාහු "ඛන්ධකෙපි මුඛෙනෙව ජුපනං සන්ධාය ඔලාරිකත්තා කම්මස්ස ථුල්ලච්චයං වුත්තං, අට්ඨකථායම්පි තං සන්ධාය භාසිතං ගහෙත්වාව මෙථුනරාගෙන මුඛෙන ජුපති ථුල්ලච්චයන්ති වුත්ත"න්ති. තස්මා සුඨු සල්ලක්ඛෙත්වා උභොසු විනිච්ඡයෙසු යො යුත්තතරො සො ගහෙතබ්බො. විනයඤ්ඤූ පන පුරිමංව පසංසන්ති, කායසංසග්ගරාගෙන පන පකතිමුඛෙන නිමිත්තමුඛෙන වා ඉත්ථිනිමිත්තං ජුපන්තස්ස සඞ්ඝාදිසෙසො, තරච්ඡානගත්තියා පස්සාව මග්ගං නිමිත්තමුඛෙන ජුපන්තස්ස වුත්තනයෙනෙව ථුල්ලච්චයං, කාය සංසග්ගරාගෙන දුක්කටන්ති.

අවසෙස එකුනසත්තති විසත චතුක්කකථා නිඝිතා.

එවං භගවා විප්පටිපන්නකස්ස භික්ඛුනො රක්ඛණත්ථං සත්තතිම්සත චතුක්කානි නීහරිත්වා ඉදානි යෙ අනාගතෙ පාපභික්ඛූ සන්ථතං ඉමං න කිඤ්ච උපාදින්නකං උපාදින්නකෙන ජුපති කො එත්ථ දොසොති සඤ්චච්ච ලෙසං ඔඞ්ඩෙස්සන්ති, තෙසං සාසනෙ පතිට්ඨා එව න භවිස්සතීති දිස්වා තෙසු සත්තතිම්සතචතුක්කෙසු එකමෙකං චතුක්කං චතුහි සන්ථතාදි හෙදෙහි භින්දිත්වා දස්සෙන්තො භික්ඛුපච්චත්ථිකා මනුස්සිත්ථිං භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ ආනෙත්වා වච්චමග්ගෙන පස්සාවමග්ගෙන මුඛෙන අඞ්ගජාතං අභිනිසිදෙන්ති සන්ථතාය අසන්ථතස්සාති ආදිමාහ. තත්ථ සන්ථතාය අසන්ථතස්සාති ආදිසු සන්ථතාය ඉත්ථියා වච්චමග්ගෙන පස්සාවමග්ගෙන මුඛෙන අසන්ථතස්ස භික්ඛුස්ස අඞ්ගජාතං අභිනිසිදෙන්තීති ඉමිනා නයෙන යොජනා වෙදිතබ්බා. තත්ථ සන්ථතා නාම යස්සා තීසු මග්ගෙසු යො කොචි මග්ගො පළිවෙඨෙත්වා වා අන්තො වා පවෙසෙත්වා යෙන කෙනචි වත්ථෙන වා පණ්ණෙන වා වාකපට්ටෙන වා චම්මෙන වා තිපුසීසාදිනං පට්ටෙන වා පටිච්ඡන්නො සන්ථතො නාම, යස්ස අඞ්ගජාතං තෙසං යෙව වත්ථාදීනං යෙන කෙනචි පටිච්ඡන්නං, තත්ථ උපාදින්නකෙන වා අනුපාදින්නකං ඝට්ටියතු, අනුපාදින්නකෙන වා උපාදින්නකං, අනුපාදින්නකෙන වා අනුපාදින්නකං, උපාදින්නකෙන වා උපාදින්නකං, සචෙ යත්තකෙ පවිට්ඨෙ පාරාජිකං හොතීති වුත්තං,

තත්තකං පවිසති, සබ්බත්ථ සාදියන්තස්ස පාරාජිකක්ඛෙත්තෙ පාරාජිකං, ථුල්ලච්චයක්ඛෙත්තෙ ථුල්ලච්චයං, දුක්කටක්ඛෙත්තෙ දුක්කටමෙව හොති, සචෙ ඉත්ථිනිමිත්තං ඛාණුං කත්වා සන්ථතං ඛාණුං ඝට්ටෙන්තස්ස දුක්කටං. සචෙ පුරිසනිමිත්තං ඛාණුං කත්වා සන්ථතං ඛාණුං පවෙසන්තස්ස දුක්කටං, සචෙ උභයං ඛාණුං කත්වා සන්ථතං ඛාණුනා ඛාණුං ඝට්ටෙන්තස්ස දුක්කටං, සචෙ ඉත්ථිනිමිත්තෙ වෙළුනළපබ්බාදීනං කිඤ්චි පක්ඛිත්තං තස්ස හෙට්ඨා භාගඤ්චෙපි ඵුසන්තො තිලඵලමත්තං පවෙසෙති පාරාජිකං, උපරිභාගඤ්චෙපි උභොසු පස්සෙසු එකං පස්සඤ්චෙපි ඵුසන්තො පවෙසෙති පාරාජිකං, චත්තාරිපි පස්සානි අඵුසන්තො පවෙසෙත්වා තස්ස තලඤ්චෙපි ඵුසති පාරාජිකං, යදිපන පස්සෙසු වා තලෙසු වා අඵුසන්තො ආකාසගතමෙව, කත්වා පවෙසෙත්වා නීහරති දුක්කටං, බහිඩා ඛාණුකෙ ඵුසති දුක්කටමෙව. යථාව ඉත්ථි නිමිත්තෙ වුත්තං, එවං සබ්බත්ථ ලක්ඛණං වෙදිතබ්බන්ති.

සන්ථතචතුක්කභෙදකථා නිට්ඨිතා.

එවං සන්ථතචතුක්කභෙදං වත්වා ඉදානි යස්මා න කෙවලං මනුස්සිත්ථි ආදිකෙ භික්ඛුස්ස එව සන්තිකෙ ආනෙන්ති, අථඛො භික්ඛුම්පි තාසං සන්තිකෙ ආනෙන්ති, තස්මා තං පභෙදං දස්සෙන්තො භික්ඛුපච්චත්ථිකා භික්ඛුං මනුස්සිත්ථියා සන්තිකෙති ආදිනා නයෙන සබ්බානි තානි චතුක්කානි පුනපි නීහරිත්වා දස්සෙසි. තෙසු විනිච්ඡයො වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො.

භික්ඛුපච්චත්ථිකවසෙන චතුක්කභෙදවණ්ණනා නිඨිතා.

යස්මා පන න භික්ඛුපච්චත්ථිකා එව එවං කරොන්ති, රාජපච්චත්ථිකාදයොපි කරොන්ති, තස්මා තම්පි භෙදං දස්සෙන්තො රාජපච්චත්ථිකාති ආදිමාහ. තත්ථ රාජානො යෙව පච්චත්ථිකා රාජපච්චත්ථිකා, තෙව සයං ආනෙන්තාපි අඤ්ඤෙහි ආනාපෙන්තාපි ආනෙන්ති යෙවාති වෙදිතබ්බා. චොරා එව පච්චත්ථිකා චොරපච්චත්ථිකා. ධුත්තාති මෙථුනූපසංහිතබීඩ්ඩාපසුතා නාගරියකෙරාටියපුරිසා, ඉත්ථිධුත්තසුරාධුත්තාදයො වා, ධුත්තා යෙව පච්චත්ථිකා ධුත්තපච්චත්ථිකා., ගන්ධන්ති හදයං වුච්චති, තං උප්පාටෙන්තීති උප්පලගන්ධා, උප්පලගන්ධා එව පච්චත්ථිකා උප්පලගන්ධපච්චත්ථිකා, එතෙ කිර න කසිවණිජ්ජාදීහි ජීවන්ති, පන්ථඝාතගාමඝාතාදීනි කත්වා පුත්තදාරං පොසෙන්ති, තෙ කම්මසිඛිං පත්ථයමානා දෙවතා ආයාචිත්වා තාසං බලිකම්මත්ථං මනුස්සානං හදයං උප්පාටෙන්ති, සබ්බකාලඤ්ච මනුස්සා දුල්ලභා භික්ඛු පන අරඤ්ඤෙ විහරන්තා සුලභාහොන්ති, තෙ සීලවන්තං භික්ඛුං ගහෙත්වා සීලවතො වධොනාම භාරියො හොතීති මඤ්ඤමානා තස්ස සීලවිනාසනත්ථං මනුස්සිත්ථි ආදිකෙ වා ආනෙන්ති, තං වා තත්ථ නෙන්ති, අයමෙත්ථ විසෙසො, සෙසං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. භික්ඛුපච්චත්ථිකවාරෙ වුත්තනයෙනෙව ච ඉමෙසු චතුසුපි වාරෙසු චතුක්කානි වෙදිතබ්බානි. පාළි පන සංඛිත්තෙන වුත්තාති.

සබ්බාකාරෙන චතුක්කභෙදකථා නිඨිතා.

ඉදානි යං වුත්තං "මනුස්සිත්ථියා තයො මග්ගෙ මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවන්තස්සා"ති ආදි. එත්ථ අසම්මොහත්ථං මග්ගෙන මග්ගන්ති ආදිමාහ. තත්ථ මග්ගෙන මග්ගන්ති ඉත්ථියා තීසු මග්ගෙසු අඤ්ඤතරෙන මග්ගෙන

අත්තනො අඞ්ගජාතං පවෙසෙති, අථවා සම්හින්නෙසු වීසු මග්ගෙසු පස්සාව මග්ගෙන වච්චමග්ගං වච්චමග්ගෙන වා පස්සාවමග්ගං පවෙසෙති. මග්ගෙන අමග්ගන්ති පස්සාවාදිමග්ගෙන පවෙසෙන්වා තස්ස සාමන්ත වණ්ණෙන නිහරති. අමග්ගෙන මග්ගන්ති මග්ගසාමන්තවණ්ණෙන පවෙසෙන්වා මග්ගෙන නිහරති. අමග්ගෙන අමග්ගන්ති වීසු සම්හින්නවණ්ණෙසු එකෙන වණ්ණෙන පවෙසෙන්වා දුතියෙන නීහරති. ඉමස්ස සුත්තස්ස අනුලොමවසෙන සබ්බත්ථ වණ්ණසඞ්ඛෙපෙ ථුලලච්චයං වෙදිතබ්බං.

ඉදානි යං පරතො වක්ඛති "අනාපත්ති අජානන්තස්ස අසාදියන්තස්සා"ති, තත්ථ අසම්මොහත්ථං භික්ඛු සුත්තභික්ඛුම්හිති ආදිමාහ. තත්‍රායං අධිප්පායො:– යො පටිබුඩො සාදියති සො "සුත්තමහි මයි එසො විප්පටිපජ්ජී නාහං ජානාමීති න මුච්චති. උභො නාසෙතබ්බානි එත්ථ වෙපි ලිඞ්ගනාසනෙන නාසෙතබ්බා, තත්‍ර දූසකස්ස පටිඤ්ඤාකරණං නත්ථි, දූසිතොති පුච්ඡිත්වා පටිඤ්ඤාය නාසෙතබ්බො, සචෙ න සාදියති න නාසෙතබ්බො, එසනයො සාමණෙරවාරෙපි.

එවං තත්ථ තත්ථ තං තං ආපත්තිඤ්ච අනාපත්තිඤ්ච දස්සෙත්වා ඉදානි අනාපත්තිමෙව දස්සෙන්තො අනාපත්ති අජානන්තස්සාති. ආදිමාහ. තත්ථ අජානන්තො නාමයො මහානිදදං ඔක්කන්තො පරෙන කතං උපක්කමම්පි න ජානාති, වෙසාලියං මහාවනෙ දිවාවිහාරං ගතො භික්ඛු විය, එවරූපස්ස අනාපත්ති. වුත්තම්පි චෙතං "නාහං භගවා ජානාමීති අනාපත්ති භික්ඛු අජානන්තස්සා"ති. අසාදියන්තො නාම යො ජානිත්වාපි න සාදියති, තත්ථෙව සහසා උට්ඨිතභික්ඛු විය. වුත්තම්පිචෙතං "නාහං භගවා සාදියින්ති, අනාපත්ති භික්ඛු අසාදියන්තස්සා"ති. උම්මත්තකො නාම පිත්තුම්මත්තකො, දුවිධං හි පිත්තං බඩපිත්තං අබඩපිත්තං චාති, තත්ථ අබඩපිත්තං ලොහිතං විය සබ්බඞ්ගගතං, තම්හි කුපිතෙ සත්තානං කණ්ඩුකච්ඡුසරීරකම්පාදීනි හොන්ති, තානි භෙසජ්ජකිරියාය වූපසම්මන්ති, බඩපිත්තං පන පිත්තකොසකෙ ඨිතං, තම්හි කුපිතෙ සත්තා උම්මත්තකා හොන්ති, විපලලත්තසඤ්ඤා හිරොත්තප්පං ඡඩ්ඩෙත්වා අසාරුප්පචාරියං චරන්ති, ලහුකගරුකානි සික්ඛාපදානි මද්දන්තාපි න ජානන්ති, භෙසජ්ජකිරියායපි අතෙකිච්ඡා හොන්ති, එවරූපස්ස උම්මත්තකස්ස අනාපත්ති. ඛිත්තචිත්තො නාම විස්සට්ඨචිත්තො යක්ඛුම්මත්තකො වුච්චති, යක්ඛා කිර භෙරවාති වා ආරම්මණානි දස්සෙත්වා මුඛෙන හත්ථං පවෙසෙත්වා හදයරූපං වා මද්දන්තා සත්තෙ වික්ඛිත්තචිත්තෙ විපලලත්තසඤ්ඤෙ කරොන්ති, එවරූපස්ස ඛිත්තචිත්තස්ස අනාපත්ති, තෙසං පන උභින්නං අයං විසෙසො:– පිත්තුම්මත්තකො නිච්චමෙව උම්මත්තකො හොති, පකතිසඤ්ඤං න ලභති, යක්ඛුම්මත්තකො අන්තරන්තරා පකතිසඤ්ඤං පටිලභති, ඉධ පන පිත්තුම්මත්තකො වා හොතු යක්ඛුම්මත්තකො වා, යො සබ්බසො මුට්ඨස්සති කිඤ්චි න ජානාති, අග්ගිම්පි සුවණ්ණම්පි ගුථම්පි චන්දනම්පි එකසදිසං මද්දන්තො විචරති, එවරූපස්ස අනාපත්ති. අන්තරන්තරා සඤ්ඤං පටිලභිත්වා ඤත්වා කරොන්තස්ස පන ආපත්තියෙව. වෙදනට්ටො නාම යො අධිමත්තාය දුක්ඛවෙදනාය ආතුරො කිඤ්චි න ජානාති, එවරූපස්ස අනාපත්ති. ආදිකම්මිකො නාම යො තස්මිං තස්මිං කම්මෙ ආදිභූතො, ඉධ පන සුදින්නත්ථෙරො ආදිකම්මි

කො, තස්ස අනාපත්ති, අවසෙසානං මකකටි සමණවජ්ජීපුත්තකාදීනං ආපත්තියෙවාති.

පදභාජනියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

ඉමස්මිං පන සික්ඛාපදෙ කොසල්ලත්ථං ඉමං පකිණ්ණකං වෙදිතබ්බං.

සමුට්ඨානඤ්ච කිරියා-අථො සඤ්ඤා සචිත්තකං,
ලොකවජ්ජඤ්ච කම්මඤ්ච-කුසලං වෙදනාය ච.

තත්ථ සමුට්ඨානන්ති සබ්බසඞ්ගාහිකවසෙන ඡ සික්ඛාපදසමුට්ඨානානි තානි පරිවාරෙ ආගතවිස්සජ්ජනානි, සමාසතො පන සික්ඛාපදං නාම අත්ථි ඒකසමුට්ඨානං, අත්ථි චතුසමුට්ඨානං, අත්ථි තිසමුට්ඨානං, අත්ථි කථින සමුට්ඨානං, අත්ථි එළකලොමසමුට්ඨානං, අත්ථිඛුරනිකෙඛාදිසමුට්ඨානන්ති. තත්‍රාපි කිඤ්චි කිරියතො සමුට්ඨාති, කිඤ්චි අකිරියතො සමුට්ඨාති, කිඤ්චි කිරියා කිරියතො සමුට්ඨාති, කිඤ්චි සියා කිරියතො සියා අකිරියතො සමුට්ඨාති, කිඤ්චි සියා කිරියතො සියා කිරියාකිරියතො සමුට්ඨාති. තත්‍රාපි අත්ථි සඤ්ඤාවිමොක්ඛං අත්ථි නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, තත්ථ යං චිත්තඛිංලඝනියෙව, තං සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, ඉතරං නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, පුන අත්ථි සචිත්තකං අත්ථි අචිත්තකං, යං සඥෙව චිත්තෙන ආපජ්ජති තං සචිත්තකං, යං විනාපි චිත්තෙන ආපජ්ජති තං අචිත්තකං, තං සබ්බම්පි ලොකවජ්ජං පණ්ණත්තිවජ්ජන්ති දුවිධං, තෙසං ලක්ඛණං වුත්තමෙව. කම්මකුසලවෙදනාවසෙනාපි වෙත්ථ අත්ථි සික්ඛාපදං කායකම්මං, අත්ථි වචීකම්මං. තත්ථ යං කායවාරිකං තං කායකම්මං, යං වචීවාරිකං තං වචීකම්මන්ති වෙදිතබ්බං. අත්ථි පන සික්ඛාපදං කුසලං අත්ථි අකුසලං අත්ථි අව්‍යාකතං, වත්තබ්බමෙව හි ආපත්තිසමුට්ඨාපකචිත්තානි අට්ඨ කාමාවචරකුසලානි මාදස අකුසලානි දස කාමාවචරකිරියචිත්තානි කුසලතොව කිරියතො ච මෙ අභිඤ්ඤාචිත්තානීති. තෙසු යං කුසල චිත්තෙන ආපජ්ජති තං කුසලං, ඉතරෙහි ඉතරං. අත්ථි ච සික්ඛාපදං තිවෙදනං අත්ථි ද්විවෙදනං අත්ථි එකවෙදනං, තත්ථ යං ආපජ්ජනෙත්‍රා තීසු වෙදනාසු අඤ්ඤතරවෙදනාසමඞ්ගී හුත්වා ආපජ්ජති තං තිවෙදනං, යං ආපජ්ජනෙත්‍රා සුඛසමඞ්ගී වා උපෙක්ඛාසමඞ්ගී වා ආපජ්ජති තං ද්විවෙදනං, යං ආපජ්ජනෙත්‍රා දුක්ඛවෙදනාසමඞ්ගීයෙව ආපජ්ජති තං එකවෙදනන්ති වෙදිතබ්බං. එවං:-

"සමුට්ඨානඤ්ච කිරියා-අථො සඤ්ඤා සචිත්තකං,
ලොකවජ්ජඤ්ච කම්මඤ්ච-කුසලං වෙදනාය ච"-ති.

ඉදං පකිණ්ණකං වේදිතබ්බං තෙසු සමුට්ඨානාදීසු ඉමං සික්ඛාපදං සමුට්ඨානතො එකං සමුට්ඨානං අඞ්ගවසෙන දුකසමුට්ඨානං කායචිත්ත තො සමුට්ඨානි, කිරියසමුට්ඨානඤ්ච කරොන්තො යෙව හි එතං ආපජ්ජති, මෙථුනපරිසංයුත්තායං කාමසඤ්ඤාය අභාවෙන මුච්චනතො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං. අනාපත්ති අජානන්තස්ස අසාදියන්තස්සාති හි වුත්තං, මෙථුනචිත්තෙනෙව නං ආපජ්ජති න විනා චිත්තෙනාති සචිත්තකං, රාගවසෙනෙව ආපජ්ජිතබ්බතො ලොකවජ්ජං. කායවාරෙනෙව සමුට්ඨානතො කායකම්මං, චිත්තං පනෙත්ථ අඞ්ගමත්තං හොති, න තස්ස වසෙන කම්මභාවො ලබ්භති. ලොභචිත්තෙන ආපජ්ජිතබ්බතො අකුසලචිත්තං, සුඛසමඞ්ගී වා උපෙක්ඛාසමඞ්ගී වා තං ආපජ්ජතීති

විවේදනාති වෙදිතබ්බං. **දුබ්බලෙඛිතං** ආපත්තියං **යුජ්ජති, සික්ඛාපදසීසෙන පන සබ්බඅට්ඨකථාසු** දෙසනා ආරුළ්හා, **තස්මා එවං වුත්තන්ති.**

මහාඛන්ධකවත්ථුපාළිවත්තාවසාන –පෙ:– බුද්ධසුබුද්ධීනං **මිගෝති** ඉදං කිං– ඉමා විනීතවත්ථූනං භගවතා සයං විනිච්ඡිතානං තෙසං තෙසං වත්ථූනං උදානගාථා නාම, තානි වත්ථූනි සුඛං විනයධරා උග්ගණ්හිස්සන්තීති ධම්මසඞ්ගාහකත්ථෙරෙහි ඨපිතා, වත්ථුගාථා පන ධරමානෙ යෙව භගවති උපාලිත්ථෙරෙන ඨපිතා ඉමිනා ලක්ඛණෙන ආගතීං විනයධරා විනයං විනිච්ඡිනිස්සන්තීති. තස්මා එත්ථ වුත්තලක්ඛණං සාධුකං සල්ලක්ඛෙත්වා පඨමසික්ඛාපදං විනිච්ඡිනිතබ්බං, දුතියාදීනඤ්ච විනීතවත්ථූසු වුත්තලක්ඛණෙන දුතියාදිනි, විනීතවත්ථූනි ගි සිපපිකානං පවිච්ඡන්නාකරුපානි විය විනයධරානං පවිච්ඡන්නාකවත්ථූනි හොන්තීති. තත්ථ පුරිමානි වෙවත්ථූනි අනුපඤ්ඤත්තියං යෙව වුත්තත්තා නි. තතියෙ වත්ථුම්හි **ගිහිලිඛිතානි** ගිහිවෙසෙන ඔදාතවත්ථා හුත්වා. වතුත්ථෙ නත්ථි කිඤ්චි වත්තබ්බං. තතො පරෙසු සත්තසු **කුසචීරානි**, කුසෙ ගන්ථිත්වා කතචීරං. **වාකචීරං** නාම තාපසානං වාකමයං. **එලකචීරං** නාම එලකසණ්ඨානානි එලකානි ඝිබෙබත්වා කතචීරං. **කෙසකම්බලොති** කෙසෙහි තන්තෙන වායිත්වා කතකම්බලො. **වාලකම්බලොති**, චමරවාලෙහි වායිත්වා කතකම්බලො. **උලූකපක්ඛානි** උලූකසඞ්ඝාණස්ස පක්ඛෙහි කතනිවාසනං. **අජිනක්ඛිපානි** සලොමං සබ්බරං අජිනමිගචම්මං. වාදසමෙ වත්ථුම්හි **සාරත්තොති** කායසංසග්ගරාගෙන සාරත්තො, තං රාගං ඤත්වා භගවා "ආපත්ති සඞ්ඝාදිසෙසස්සා"ති ආහ. තෙරසමෙ වත්ථුම්හි, **උප්පලවණ්ණාති** සා පෙරි සාවත්ථියං සෙට්ඨිධීතා සත සහස්සකපෙ අභිනීහාරසම්පන්නා, තස්සා පකතියාපි අභිදස්සනීයා නීලුප්පලවණ්ණකායවජ්ජි අඛත්තරෙ පන කිලෙසඝනත්තාපස්ස අභාවෙන අතිවිය විරොචති, සා තාසෙව වණ්ණපොක්ඛරතාය **උප්පලවණ්ණාති** නාමං ලභි. **පච්ඡිමභවිත්තෙනාති** ගිහිකාලතො පට්ඨාය රත්තවිත්තෙනා, සො කිර තස්සා සුතිඝරකො හොති. **අථ ඛොති අනන්තරත්තෙ නිපාතො**, මඤ්චකෙ නිසින්නානන්තරමෙවාති වුත්තං හොති. **දිවාඛාභිරතොති** ආගන්ත්වා වාරං පිධාය නිසින්නානං හි පඨමං අඞ්කාරං හොති, සො යාවස්සා තං අඞ්කාරං න නස්සති, තාවදෙව එවමකාසීති අත්ථො. **දූසෙසීති** පධංසෙසි, පෙරි පන අනවජ්ජා අත්තනො **සමණසඤ්ඤං** පච්චවෙක්ඛිත්වා අසාදියන්තී නිසීදි, අසද්ධම්මාධිපන්නාය පරාමට්ඨා අඟහිඛණ්ඩ සිලාත්ථම්භ ඛදිරසාරබාහුක්කා විය. සොපි අත්තනො මනොරථං පූරෙත්වා ගතො, තස්ස පෙරියා දස්සනපථං විජහනතෙසෙව අයං මහාපථවී සිනෙරුපබ්බතං ධාරෙතුං සමත්ථාපි තං පාපපුරිසං බ්‍යාමමත්ත කලෙබරං ධාරෙතුං අසක්කොන්තී විය භිජ්ජිත්වා විවරම දාසි, සො තඛණඤ්ඤෙව අවීචිජ්ලානං ඉඞ්ඛනහාවං අගමාසි. භගවා තං සුත්වා "අනාපත්ති භික්ඛවෙ අසාදියන්තියා"ති වත්වා පෙරිං සඤ්ඤාය ධම්මපදෙ ඉමං ගාථං අභාසි:–

"වාරි පොක්ඛරපත්තෙව–ආරග්ගෙ රිව සාසපො,
යො නලිම්පති කාමෙසු–තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණ"–න්ති.

වුද්දසමෙ වත්ථුම්හි **ඉත්ථිලිඞ්ගං පාතුභූතන්ති** රත්තිභාගෙ නිද්දං ඔක්කන්තස්ස පුරිසස්ස ඤාණං මස්සුදාඨිකාදිසඞ්ඝාතං අන්තරහිතං ඉත්ථිස

ණ්ඨානං උප්පන්නං. **තඤ්ඤෙව උපජ්ඣං** තමෙව උපසම්පදන්ති පුබ්බෙ ගහිතඋපජ්ඣමෙව පුබ්බෙ කතඋපසම්පදමෙව ච අනුජානාමි, පුන උපජ්ඣං න ගහෙතබ්බං උපසම්පදා න කාතබ්බාති අත්ථො. **තානි වස්සානීති** භික්ඛුපසම්පදතොප්පභුති යාව වස්සගණනා ච තං යෙව වස්සගණනං අනුජානාමි, න ඉතො පට්ඨාය වස්සගණනා කාතබ්බාති අත්ථො. **භික්ඛුනීහි සඞ්ඝමිතුන්ති** භික්ඛුනීහි වස්සා සඞ්ං සඞ්ඝමිතුං සඞ්ගන්තුං සමඞ්ගී භවිතුං අනුජානාමීති අත්ථො. ඉදං වුත්තං හොති– අප්පතිරූපං දානිස්සා භික්ඛුනං මජ්ඣෙ වසිතුං, භික්ඛුනීඋපස්සයං ගන්ත්වා භික්ඛුනීහි සඞ්ං වසිතුන්ති. **සා ආපත්තියො** භික්ඛුනං භික්ඛුනීහි **සාධාරණාති** යා දෙසනාගාමිනියො වා උට්ඨානගාමිනියො වා ආපත්තියො භික්ඛුනං භික්ඛුනීහි සඞ්ං සාධාරණා. **තා ආපත්තියො** භික්ඛුනීනං **සන්තිකෙ** වුට්ඨාතුන්ති තා සබ්බාපි භික්ඛුනීහි කාතබ්බං විනයකම්මං කත්වා භික්ඛුනීනං සන්තිකෙ වුට්ඨාතුං අනුජානාමීති අත්ථො. **තාහි ආපත්තහි අනාපත්තීති** යා පන භික්ඛුනං භික්ඛුනීහි අසාධාරණා සුක්කවිස්සඞ්ආදිකා ආපත්තියො, තාහි අනාපත්තීති. ලිඞ්ගපරිවත්තනෙන තා ආපත්තියො උඞ්තාව හොන්ති, පුන පකතිලිඞ්ගෙ උප්පන්නෙ පි තාහි ආපත්තීහි තස්ස අනාපත්ති යෙවාති. අයං තාවෙත්ථ පාළිවිනිච්ඡයො.

අයං පන පාළිමුත්තො ඔක්කන්තිකවිනිච්ඡයො:– ඉමෙසු තාව චීසු ලිඞ්ගෙසු පුරිසලිඞ්ගං උත්තමං ඉත්ථිලිඞ්ගං හීනං, තස්මා පුරිසලිඞ්ගං බලවඅකුසලෙන අන්තරධායති, ඉත්ථිලිඞ්ගං දුබ්බලකුසලෙන පතිට්ඨාති, ඉත්ථිලිඞ්ගං පන අන්තරධායන්තං දුබ්බලඅකුසලෙන අන්තරධායති, පුරිසලිඞ්ගං බලවකුසලෙන පතිට්ඨාති, එවං උභයම්පි අකුසලෙන අන්තරධායති කුසලෙන පටිලබ්භති, තත්ථ සචෙ චින්නං භික්ඛුනං එකතො සජ්ඣායං වා ධම්මසාකච්ඡංවා කත්වා එකාගාරෙ නිපජ්ජිත්වා නිද්දං ඔක්කන්තානං එකස්ස ඉත්ථිලිඞ්ගං පාතුභවති, උභින්නම්පි සහසෙය්‍යාපත්ති හොති, සො චෙ පටිබුජ්ඣිත්වා අත්තනො තං විප්පකාරං දිස්වා දුක්ඛී දුම්මනො රත්තිභාගෙ යෙව ඉතරස්ස ආරොචෙය්‍යතෙ නසමස්සාසෙතබ්බො, "හොතු මා චින්නයිත්ථ වට්ටස්සෙවෙසො දොසො, සම්මාසම්බුද්ධෙන වාරං දින්නං භික්ඛු වා හොතු භික්ඛුනී වා, අනාවටො ධම්මො අවාරිතො සග්ගමග්ගො"ති. සමස්සාසෙත්වා ච එවං වත්තබ්බං "තුම්හෙහි භික්ඛුනී උපස්සයං ගන්තුං වට්ටති, අත්ථි වො කාචී සන්දිට්ඨා භික්ඛුනියො"ති. සචස්සා හොන්ති තාදිසා භික්ඛුනියො අත්ථිති නොචෙ හොන්ති නත්ථිත් වත්වා සො භික්ඛු වත්තබ්බො, මම සඞ්ගහං කරොථ ඉදානි යෙව මං භික්ඛුනී උපස්සයං නෙථාති. තෙන භික්ඛුනා තං ගහෙත්වා තස්සා වා සන්දිට්ඨානං අත්තනො වා සන්දිට්ඨානං භික්ඛුනීනං සන්තීකං ගන්තබ්බං. ගච්ඡන්තෙන ච න එකකෙන ගන්තබ්බං, චතුහි පඤ්චහි භික්ඛුහි සඞ්ං ජෙතිකඤ්ච කත්තරදණ්ඩඤ්ච ගහෙත්වා සංවිදහනං පරිමොචෙත්වා මයං අමුකං නාම ඨානං ගච්ඡාමාති ගන්තබ්බං. සචෙ බහි ගාමෙ දූරෙ විහාරො හොති, අන්තරාමග්ගෙ ගාමන්තරනදීපාරරත්තිවිප්පවාසගණ ඔහියනාපත්තීහි අනාපත්ති, භික්ඛුනො පස්සයං ගන්ත්වා තා භික්ඛුනියො වත්තබ්බා "අසුකං නාම භික්ඛුං ජානාථා"ති ආම අය්‍යාති. තස්ස ඉත්ථිලිඞ්ගං පාතුභූතං සඞ්ගහං දානිස්සා කරොථාති. තා චෙ "සාධු අය්‍යා ඉදානි මයම්පි සජ්ඣායිස්සාම ධම්මං සොස්සාම ගච්ඡථ තුම්හෙති වත්වා

සඞ්ගහං කරොන්ති, ආරාධිකාව හොන්ති සඞ්ගාහිකා ලජ්ජිනියො, තා කොපෙත්වා අඤ්ඤත්ථ න ගන්තබ්බං, ගච්ඡති වෙ ගාමන්තරනදීපාර රත්තිවිප්පවාස ගණ්ඩහියනාපත්තීහි න මුච්චති, සවෙ පන ලජ්ජිනියො හොන්ති න සඞ්ගාහිකායො අඤ්ඤත්ථ ගන්තුං ලබ්හති, සවෙපි අලජ්ජිනියො හොන්ති, සඞ්ගහං පන කරොන්ති, තාපි පරිච්චජිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගන්තුං ලබ්හති, සවෙ ලජ්ජිනියො ච සඞ්ගාහිකා ච ඤාතිකා න හොන්ති, ආසන්නගාමෙ පන අඤ්ඤා ඤාතිකා හොන්ති පටිජග්ගිනිකා, තාසම්පි සන්තිකං ගන්තුං වට්ටතීති වදන්ති, ගන්ත්වා සවෙ භික්ඛුභාවෙපි නිස්සයපටිපන්නො පතිරූපාය භික්ඛුනියා සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙතබ්බො, මාතිකා වා විනයො වා උග්ගහිතො සුග්ගහිතො පුන උග්ගණ්හනකාරණං නත්ථි, සවෙ භික්ඛුභාවෙපි පරිසාවචරො, තස්ස සන්තිකෙ යෙව උපසම්පන්නා සූපසම්පන්නා, අඤ්ඤතරස්ස සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙතබ්බො, පුබ්බෙ තං නිස්සාය වසන්තෙහිපි අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙතබ්බො, පරිපුණ්ණවස්ස සාමණෙරෙනාපි අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ උපජ්ඣා ගහෙතබ්බා, යං පනස්ස භික්ඛුභාවෙ අධිට්ඨිතං තිචීවරඤ්ච පත්තො ච තං අධිට්ඨානං විජහති, පුන අධිට්ඨාතබ්බං, සඞ්කච්චිකා ච උදකසාටිකා ච ගහෙතබ්බා, යං අතිරෙකචීවරං වා අතිරෙකපත්තො වා විනයකම්මං කත්වා ඨපිතො හොති, තම්පි සබ්බං විනයකම්මං විජහති පුන කාතබ්බං, පටිග්ගහිතතෙලමධුඵාණිතාදීනිපි පටිග්ගහණං විජහන්ති, සවෙ පටිග්ගහණතො සත්තමෙ දිවසෙ ලිඞ්ගං පරිවත්තති පුන පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහං වට්ටති, යං පන භික්ඛුකාලෙ අඤ්ඤස්ස භික්ඛුනො සන්තකං පටිග්ගහිතං තං පටිග්ගහණං න විජහති, යම්පි උභින්නං සාධාරණං අවිභජිත්වා ඨපිතං තං පකතත්තො රක්ඛති, යං පන විභත්තං එතස්සෙව සන්තකං තං පටිග්ගහණං විජහති. වුත්තඤ්චෙතං පරිවාරෙ:-

තෙලං මධුං ඵාණිතං වාපි සපපිං-සාමං ගහෙත්වාන නික්ඛිපෙය්‍ය
අවීතිවත්තෙ සත්තාහෙ-සතිපච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්තස්ස ආපත්ති,
පඤ්හාමෙසා කුසලෙහි විත්තිතාති.

ඉදං හි ලිඞ්ගපරිවත්තනං සත්ඛාය වුත්තං. පටිග්ගහණං නාම ලිඞ්ගපරිවත්තෙන කාලකිරියාය සික්ඛාපච්චක්ඛානෙන හීනාය වත්තනෙන අනුපසම්පන්නස්ස දානෙන අනපෙක්ඛවිස්සජ්ජනෙන අච්ඡින්දිත්වා ගාහෙන ච විජහති, තස්මා සවෙපි හරිටකඛණ්ඩම්පි පටිග්ගහෙත්වා ඨපිත මත්ථි සබ්බමස්ස පටිග්ගහණං විජහති, භික්ඛුවිහාරෙ පන යං කීඤ්චස්සා සන්තකං පටිග්ගහෙත්වා වා අපටිග්ගහෙත්වා වා ඨපිතං සබ්බස්ස සාව ඉස්සරා ආහරාපෙත්වා ගහෙතබ්බං, යං පනෙත්ථ ඵාවරං තස්ස සන්තකං සෙනාසනං වා උපරොපකා වා තෙ යස්සිච්ඡති තස්ස දාතබ්බා. තෙර සසු සම්මුතීසු යා භික්ඛුකාලෙ ලඞ්ගා සම්මුති සබ්බා තා පටිප්පස්සම්භන්ති, පුරිමිකාය සෙනාසනගාහො පටිප්පස්සම්භති, සවෙ පච්ඡිමිකාය සෙනාසනෙ ගහිතෙ ලිඞ්ගං පරිවත්තති, භික්ඛුනීසඞ්ඝෙ වස්සා උප්පන්නං ලාභං දාතුකාමො හොති, අපලොකෙත්වා දාතබ්බො, සවෙ භික්ඛුනීහි සාධාරණාය පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවසන්තස්ස ලිඞ්ගං පරිවත්තති පක්ඛමානත්තමෙව දාතබ්බං. සවෙ මානත්තං චරන්තස්ස පරිවත්තති පුන පක්ඛමානත්තමෙව දාතබ්බං, සවෙ විණ්ණමානත්තස්ස පරිවත්තති භික්ඛුනීහි

අඛ්‍යානකම්මං කාතබ්බං, සචෙ අකුසල විපාකෙ පරික්ඛිණෙ පක්ඛමානත්තකාලෙ පුනදෙව ලිඞ්ගං පරිවත්තති, ඡාරත්තමානත්තමෙව දාතබ්බං, සචෙ විණෙණ පක්ඛමානත්තෙ පරිවත්තති, භික්ඛුහි අඛ්‍යානකම්මං කාතබ්බන්ති.

අනන්තරෙ භික්ඛුනියා ලිඞ්ගපරිවත්තනවත්ථුම්හි ඉධ වුත්තනයෙ නෙව සබ්බො විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. අයං පන විසෙසො:- සචෙපි භික්ඛුනීකාලෙ ආපන්නා සඤ්චරිත්තාපත්ති පටිච්ඡන්නා හොති, පරිවාසදානං නත්ථි, ඡාරත්තමානත්තමෙව දාතබ්බං. සචෙ පක්ඛමානත්තං චරන්තියා ලිඞ්ගං පරිවත්තති, න තෙනත්ථො ඡාරත්තමානත්තමෙව දාතබ්බං. සචෙ විණ්ණමානත්තාය පරිවත්තති, පුන මානත්තං අදත්වා භික්ඛුහි අඛ්‍යෙතබ්බො. අථ භික්ඛුහි මානත්තෙ අදින්නෙ පුන ලිඞ්ගං පරිවත්තති, භික්ඛුනීහි පක්ඛමානත්තමෙව දාතබ්බං. අථ ඡාරත්තමානත්තං චරන්තස්ස පුන පරිවත්තති, පක්ඛමානත්තමෙව දාතබ්බං. විණ්ණමානත්තස්ස පන ලිඞ්ගපරිවත්තෙ ජාතෙ භික්ඛුනීහි අඛ්‍යානං කාතබ්බං, පුන පරිවත්තෙ ච ලිඞ්ගෙ භික්ඛුනීභාවෙ ඨිතායපි යා ආපත්තියො පුබ්බෙ පටිප්පස්සඩා තා සුප්පටිප්පස්සඩා එවාති.

ඉතො පරානි මාතුසා මෙථුනං ධම්මන්ති ආදීනි චත්තාරි වත්ථූනි උත්තානත්ථානි යෙව. මුදුපිට්ඨිකවත්ථුම්හි සො කිර භික්ඛු නටපුබ්බකො, තස්ස සිප්පකොසල්ලත්ථං පරිකම්මකතා පිට්ඨි මුදුකා අහොසි, තස්මා එවං කාතුං අසක්ඛි. ලම්බිවත්ථුම්හි තස්ස භික්ඛුස්ස අඞ්ගජාතං දීඝං හොති ලම්බති තස්මා ලම්බිති වුත්තො. ඉතො පරානි වෙ වණවත්ථූනි උත්තනානෙව. ලෙපචිත්තවත්ථුම්හි ලෙපචිත්තං නාම චිත්තකම්මරූපං. දාරුඨිතලිකවත්ථුම්හි දාරුඨිතලිකා නාම කට්ඨරූපං. යථා ච ඉමෙසු චීසු එවං අඤ්ඤෙසුපි දන්තරූපපොත්ථකරූපලොහරූපාදිසු අනුපාදින්නකෙසු ඉත්ථිරූපෙසු නිමිත්තෙ මෙථුනරාගෙන උපක්කමන්තස්ස අසුචි මුච්චතු වා මා වා දුක්කටමෙව, කායසංසග්ගරාගෙන උපක්කමන්තස්සාපි තථෙව දුක්කටං, මොචනරාගෙන පන උපක්කමන්තස්ස මුත්තෙ සඞ්ඝාදිසෙසො, අමුත්තෙ ථුල්ලච්චයන්ති. සුන්දරවත්ථුම්හි අයං සුන්දරො නාම රාජගහෙ කුලදාරකො සඩාය පබ්බජිතො අත්තභාවස්ස අභිරූපතාය සුන්දරොති නාමං ලභි, තං රථිකාය ගච්ඡන්තං දිස්වා සමුප්පන්නඡන්දරාගා සා ඉත්ථි ඉමං විප්පකාරං අකාසි, ථෙරො පන අනාගාමී, තස්මා සො න සාදියි. අඤ්ඤෙසං පන අවිසයො එසො. ඉතො පරෙසු චතුසු වත්ථුසු තෙ භික්ඛූ ජළා දුම්මෙධා මාතුගාමස්ස වචනං ගහෙත්වා තථා කත්වා පච්ඡා කුකකුච්චායිංසු. අක්ඛායිතාදිනි තීණි වත්ථූනි උත්තානත්ථානෙව. චීසු ඡින්න සීසවත්ථුසු අයං විනිච්ඡයො:- වත්තකතෙ මුඛෙ විවටෙ අඞ්ගජාතං පවෙසන්තො සචෙ ඔට්ඨා වා උපරි වා උභයපස්සෙ වා ජුපන්තං පවෙසෙති පාරාජිකං, චතුහි පස්සෙහි අච්ඡුපන්තං පවෙසෙත්වා අඛ්‍යන්තරෙ තාලුකං ජුපති පාරාජිකමෙව, චත්තාරි පස්සානි තාලුකඤ්ච අච්ඡුපන්තො ආකාසගතමෙව කත්වා පවෙසෙති ච නීහරති ච දුක්කටං, යදි පන දන්තාදි සුඵස්සිතා අන්තො මුඛෙ ඔකාසො නත්ථි, දන්තා ච බහි ඔට්ඨමංසෙන පටිච්ඡන්නා තත්ථ වාතෙන අසම්ඵුට්ඨං අලෙලාකාසං තිලඵලමත්තම්පි පවෙසන්තස්ස පාරාජිකමෙව, උප්පාටිතෙ පන ඔට්ඨමංසෙ දන්තෙසු යෙව උපක්කමන්තස්ස ථුල්ලච්චයං, යොපි දන්තො

බහි නික්ඛමිත්වා තිට්ඨති, න සක්කා ඔට්ඨෙහි පිදහිතුං, තත්ථ උපක්කම
න්තෙපි බහි නික්ඛන්තජිව්හාය උපක්කමන්තෙපි ථුල්ලච්චයමෙව, ජීව
මානසරීරෙපි බහි නික්ඛන්තජිව්හාය ථුල්ලච්චයමෙව, යදි පන බහි
නික්ඛන්තජිව්හාය පළිවෙඨෙත්වා අන්තොමුඛං පවෙසයති පාරාජිකමෙ
ව, උපරි ගිවාය ජින්නසීසස්සාපි අධොභාගෙන අඞ්ගජාතං පවෙසෙත්වා
තාලුකං ජුපන්තස්ස පාරාජිකමෙව. අට්ඨිකවත්ථුම්හි සුසානං ගච්ඡන්ත
ස්සාපි දුක්කටං, අට්ඨිකානි සඞ්කඞ්ඪන්තස්සාපි ඝට්ටෙන්තස්සාපි නිමිත්තෙ
මෙථුනරාගෙන උපක්කමන්තස්සාපි කායසංසග්ගරාගෙන උපක්කමන්ත
ස්සාපි මුච්චතු වා මා වා දුක්කටමෙව, මොචනරාගෙන පන උපක්ක
මන්තස්ස මුච්චන්තෙ සඞ්ඝාදිසෙසො, අමුච්චන්තෙ ථුල්ලච්චයං. නාගි
වත්ථුම්හි නාගමාණවිකා වා හොතු, කින්නරිආදිනං වා අඤ්ඤතරා
සබ්බත්ථ පාරාජිකං. යක්ඛිවත්ථුම්හි සබ්බාපි දෙවතා යක්ඛියොව. පෙති
වත්ථුම්හි නිජ්ඣාමතණ්හිකාදි පෙතියො අල්ලියිතුම්පි න සක්කා, විමාන
පෙතියො පන අත්ථි, යාසං කාලපක්ඛෙ අකුසලං විපච්චති ජුණ්හප
ක්ඛෙ දෙවතා විය සම්පත්තිං අනුභොන්ති, එවරූපාය පෙතියා වා යක්ඛි
යා වා සචෙ දස්සනගහණආමසනඵුසනඝට්ටනානි පඤ්ඤායන්ති පාරා
ජිකං, අථාපි දස්සනං නත්ථි, ඉතරානි පඤ්ඤායන්ති පාරාජිකමෙව, අථ
දස්සනගහණානි න පඤ්ඤායන්ති, ආමසන ඵුසනඝට්ටනෙහි පඤ්ඤාය
මානෙහි තං පුග්ගලං විසඤ්ඤං කත්වා අත්තනො මනොරථං පූරෙත්වා
ගච්ඡති, අයං අවිසයො නාම, තස්මා එත්ථ අවිසයත්තා අනාපත්ති. පණ්ඩ
කවත්ථු පාකටමෙව. උපහතින්ද්‍රිවයත්ථුම්හි **උපහතින්ද්‍රියොති** උපහතකා
යප්පසාදෙ, ඛාණුකණ්ටකම්ව සුඛං වා දුක්ඛං වා න වෙදියති, අවෙදිය
න්තස්සාපි සෙවනචිත්තවසෙන ආපත්ති. ජුජිතමත්තවත්ථුස්මිං යො මෙ
ථුනං ධම්මං පතිසෙවිස්සාමීති මාතුගාමං ගණ්හිත්වා මෙථුනෙ විරජ්ජිත්වා
විප්පටිසාරී හොති, දුක්කටමෙවස්ස හොති. මෙථුනධම්මස්ස හි පුබ්බප
යොගා හත්ථගාහාදයො යාව සීසං න පාපුණන්ති තාව දුක්කටෙ තිට්ඨ
න්ති, සීසෙ පත්තෙ පාරාජිකං හොති, පඨමපාරාජිකස්ස හි දුක්කටමෙව
සාමන්තං, ඉතරෙසං තිණ්ණං ථුල්ලච්චයං අයං පන භික්ඛු මෙථුනධම්මෙ
විරජ්ජිත්වා කායසංසග්ගං සාදියීති වෙදිතබ්බො. තෙනාහ භගවා "ආප
ත්ති සඞ්ඝාදිසෙසස්සා"ති.

භඤ්ඤියවත්ථුස්මිං භඤ්ඤියං නාම තං නගරං. ජාතියා වනං නාම
ජාතිපුප්ඵගුම්බානං උස්සන්නතාය එවං ලඞ්නාමං, තං තස්ස නගර
ස්ස උපචාරෙ වනං හොති, සො තත්ථ නිපන්නො, තෙන වාතුපත්ථ
මෙහන මහානිද්දං ඔක්කමි, එකරසං භවඞ්ගමෙව පවත්තති. **කිලින්නං
පස්සිත්වාති** අසුචිකිලිට්ඨං පස්සිත්වා. ඉතො පරානි සාදියනපටිසං
යුත්තානි චත්තාරි වත්ථූනි අජානනවත්ථුවාති පඤ්ච උත්තානත්ථානෙ
ව. චීසු අසාදියනවත්ථුසු **සහසා වුට්ඨාසීති** ආසිවිසෙන දට්ඨො විය
අග්ගිනා දඩ්ඪො විය ච තුරිතං වුට්ඨාසි. **අක්කමිත්වා පවට්ටෙසීති**
අප්පමත්තො භික්ඛු ආරඞ්විපස්සකො උපට්ඨිතසති ඛිප්පං වුට්ඨහන්තො
ච අක්කමිත්වා භූමියං වට්ටෙන්තො පරිවට්ටෙන්තො විලොඨෙන්තො පා
තෙසි, පුථුජ්ජනකල්‍යාණකෙන හි එවරූපෙසු ඨානෙසු චිත්තං රක්ඛිත
බ්බං, අයඤ්ච තෙසං අඤ්ඤතරො සඞ්ගාමසීසයොධො භික්ඛු. චාරං විව
රිත්වා නිප න්නවත්ථුම්හි **දිවා පතිසල්ලීසන්තෙනාති** දිවානිපජ්ජන්තෙ
න. **තින චාරං සංවරිත්වා පතිසල්ලයිතුන්ති** චාරං පිදහිත්වා නිප්පජ්ජි

තුං. එත්ථ ච කිඤ්චාපි පාළියං අයං නාම ආපත්තීති න වුත්තා, විවරිත්වා නිපන්නදෙසෙන පන උප්පන්නෙ වත්ථුස්මිං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ දිවා පතිසල්ලියන්තෙන චාරං සංවරිත්වා පතිසල්ලියිතුං"න්ති වුත්තත්තා අසංවරිත්වා පතිසල්ලියන්තස්ස දුක්කටං වුත්තං. භගවතො හි අධිප්පායං ඤත්වා උපාලිත්ථෙරාදීහි අට්ඨකථා ඨපිතා. "අත්ථාපත්ති දිවා ආපජ්ජති නොරත්ති"න්ති ඉමිනාපි චෙතං සිඬං. කිදිසං පන චාරං සංවරිතබ්බං, කිදිසං න සංවරිතබ්බං, රුක්ඛපදරවෙණුපදරකිලඤ්ජපණ්ණාදීනං යෙන කෙනචි කවාටං කත්වා හෙට්ඨා උදුක්ඛලෙ උපරි උත්තරපාසකෙ ච පවෙසෙත්වා කතං පරිවත්තකචාරමෙව සංවරිතබ්බං, අඤ්ඤං ගොරූපානං වජෙසුවිය රුක්ඛසුචිකණ්ටකචාරං ගාමෙ ගාමත්ථකනකං චක්කලකයුත්තචාරං ඵලකෙසු වා කිටිකාසු වා වෙ තීණි චක්කලකානි යොජෙත්වා කතං සංසරණකිටිකචාරං ආපණෙසු විය කතං උග්ඝාටනකිටිකචාරං චීසු තීසු ඨානෙසු වෙණුසලාකා ගොපෙඵත්වා පණ්ණකුටීසු කතං සලාකහත්ථකචාරං දුස්සසාණිචාරන්ති එවරූපං චාරං න සංවරිතබ්බං, පත්තහත්ථස්ස කවාටපණාමනෙ පන එකං දුස්සසාණිචාරමෙව අනාපත්තිකරං, අවසෙසානි පණාමෙන්තස්ස ආපත්ති. දිවා පතිසල්ලියන්තස්ස පන පරිවත්තකචාරමෙව ආපත්තිකරං, සෙසානි සංවරිත්වා වා අසංවරිත්වා වා නිපජ්ජන්තස්ස ආපත්ති නත්ථි, සංවරිත්වා පන නිපජ්ජිතබ්බං, එතං වත්තං පරිවත්තකචාරං පන කිත්තකෙන සංවුතං හොති, සුචිඝටිකාදිසු දින්නාසු සුසංවුතමෙව හොති, අපි ච ඛො සුචිමත්තෙපි දින්නෙ වට්ටති, ඝටිකාමත්තෙපි දින්නෙ වට්ටති, චාරබාහං ඵස්සෙත්වා පිහිතමත්තෙපි වට්ටති, ඊසකං අඵස්සිතෙපි වට්ටති, සබ්බන්තිමෙන විධිනා යාවතා සීසං නප්පවිසති තාවතා අඵස්සිසිතෙපි වට්ටති, සචෙ බහුන්නං වලඤ්ජනට්ඨානං හොති, භික්ඛුං වා සාමණෙරං වා චාරං ආවුසො ජග්ගාහීති වත්වා නිප්පජ්ජිතුං වට්ටති, අථ භික්ඛු චීවරකම්මං වා අඤ්ඤං වා කිඤ්චි කරොන්තා නිසින්නා හොන්ති, එතෙ චාරං ජග්ගිස්සන්තීති ආභොගං කත්වාපි නිපජ්ජිතුං වට්ටති, කුරුන්දට්ඨකථායං පන "උපාසකම්පි ආපුච්ඡිත්වා වා එස ජග්ගිස්සතීති ආභොගං කත්වා වා නිපජ්ජිතුං වට්ටති, කෙවලං භික්ඛුනිං වා මාතුගාමං වා ආපුච්ඡිතුං න වට්ටතී"ති වුත්තං. අථ චාරස්ස උදුක්ඛලං වා උත්තරපාසකො වා භින්නො හොති අට්ඨපිතො වා, සංවරිතුං න සක්කොති, නවකම්මත්ථං වා පන ඉට්ඨකපුඤ්ජො වා මත්තිකාදීනං වා රාසි අන්තො චාරෙ කතො හොති, අට්ටං වා බන්ධන්ති යථා සංවරිතුං න සක්කොති, එවරූපෙ අන්තරායෙ අසංවරිත්වාපි නිප්පජ්ජිතුං වට්ටති, යදි පන කවාටං නත්ථි, ලද්ධකප්පමෙව. උපරි සයන්තෙන නිස්සෙණිං ආරොපෙත්වා නිපජ්ජිතබ්බං, සචෙ නිස්සෙණි මත්ථකෙ ඵකනකං හොති, ඵකෙත්වා නිපජ්ජිතබ්බං, ගබ්භෙ නිපජ්ජන්තෙන ගබ්භචාරං වා පමුඛචාරං වා යං කිඤ්චි සංවරිත්වා නිපජ්ජිතුං වට්ටති, සචෙ එකකුඩ්ඩකෙ ගෙහෙ චීසු පස්සෙසු චාරානි කත්වා වලඤ්ජන්ති, වෙපි චාරානි ජග්ගිතබ්බානි, තිභූමකෙපි පාසාදෙ චාරං ජග්ගිතබ්බමෙව, සචෙ භික්ඛාචාරා පටික්කම්ම ලොහපාසාද සදිසං පාසාදං බහූ භික්ඛු දිවාවිහාරත්ථං පවිසන්ති, සඞ්ඝත්ථෙරෙන චාරපාලස්ස චාරං ජග්ගාහීති වත්වා වා චාරජග්ගනං එතස්ස භාරොති ආභොගං කත්වා වා පවිසිත්වා නිපජ්ජිතබ්බං, යාව සඞ්ඝනවකෙන එවමෙව කත්තබ්බං, පුරෙ පවිසන්තානං චාරජග්ගනං නාම පච්ඡිමානං භාරොති එවං ආභොගං කාතුම්පි

වට්ටති, අනාපුච්ඡා වා ආභොගං වා අකත්වා අන්තො ගබ්භෙ වා අසංවුතමාරෙ වා බහි වා නිපජ්ජන්තානං ආපත්ති. ගබ්භෙ වා බහි වා නිපජ්ජනකාලෙපි මාරජ්ඣනං නාම මහාමාරෙ මාරපාලස්ස භාරොති ආභොගං කත්වා නිපජ්ජිතුං වට්ටති යෙව. ලොහපාසාදාදීසු ආකාසතලෙ නිපජ්ජන්තෙනාපි මාරං සංවරිතබ්බමෙව. අයංහෙත්ථ සඞ්ඛෙපො. ඉදං හි දිවා පතිසල්ලියනං යෙන කෙනචි පරික්ඛිත්තෙ සමාරබන්ධෙ ඨානෙ කථිතං, තස්මා අඛ්ගොකාසෙ වා රුක්ඛමූලෙ වා මණ්ඩපෙ වා යත්ථ කත්ථචි සමාරබන්ධෙ නිපජ්ජන්තෙන මාරං සංවරිත්වාව නිපජ්ජිතබ්බං. සචෙ මහාපරිවෙනං හොති, මහාබොධිඅඞ්ගණ ලොහපාසාදඞ්ගණසදිසං බහුන්නං ඔතරණට්ඨානං, යත්ථ මාරං සංවුතමපි සංවුතට්ඨානෙ න තිට්ඨති, මාරං අලභන්තා පාකාරං ආරුහිත්වාපි පවිසන්ති, තත්ථ සංවරණකිච්චං නත්ථි, රත්තිං මාරං විවරිත්වා නිපන්නො අරුණෙ උග්ගතෙ උට්ඨහති අනාපත්ති, සචෙ පබුජ්ඣිත්වා පන සුපති ආපත්ති, යො පන අරුණෙ උග්ගතෙ උට්ඨහිස්සාමීති පරිච්ඡින්දිත්වාව මාරං අසංවරිත්වා රත්තිං නිපජ්ජති, යථාපරිච්ඡෙදමෙව ච වුට්ඨාති, තස්ස ආපත්තිමෙව. මහාපච්චරියං පන "එවං නිපජ්ජන්තො අනාදරියදුක්කටා න මුච්චතී"ති වුත්තං, යො පන බහුදෙව රත්තිං ජාගරිත්වා අඩානං වා ගන්ත්වා දිවා කිලන්තරූපො මඤ්චෙ නිසීන්නො පාදෙ භූමිතො අමොචෙත්වාව නිද්දාවසෙන නිපජ්ජති තස්ස අනාපත්ති, සචෙ ඔක්කන්තනිද්දො අජානන්තොපි පාදෙ මඤ්චකං ආරොපෙති ආපත්ති යෙව, නිසීදිත්වා අපස්සාය සුපන්තස්ස අනාපත්ති, යොපිච නිද්දං විනොදෙස්සාමීති චඞ්කමන්තො පතිත්වා සහසාව වුට්ඨාති තස්සපි අනාපත්ති, යො පන පතිත්වා තත්ථෙව සයති න වුට්ඨාති තස්ස ආපත්ති. කො මුච්චති, කො න මුච්චතීති– මහාපච්චරියං තාව "එකභඞ්ගෙන නිපන්නකො එව මුච්චති, පාදෙ පන භූමිතො මොචෙත්වා නිපන්නො යක්ඛගහිතකොපි විසඤ්ඤීභූතොපි න මුච්චතී"ති වුත්තං, කුරුන්දට්ඨකථායං පන "බන්ධිත්වා නිපජ්ජාපිතොව මුච්චතී"ති වුත්තං, මහාඅට්ඨකථායං පන "යො චඞ්කමන්තො මුච්ඡිත්වා පතිතො තත්ථෙව සුපති, තස්සාපි අවසත්තා ආපත්ති නදිස්සති, ආචරියා පන එවං න කථයන්ති, තස්මා ආපත්ති යෙවා"ති. මහාපදුමත්ථෙරෙන වුත්තං– "මෙ පන ජනා ආපත්තිතො මුච්චන්ති යෙව, යො ච යක්ඛගහිතකො යො ච බන්ධිත්වා නිපජ්ජාපිතො"ති.

භාරුකච්ඡවත්ථුම්හි අනාපත්ති සුපිනන්තෙනාති යස්මා සුපිනන්තෙ අවසත්තා එවං හොති, තස්මා උපාලිත්ථෙරො භගවතා අවිනිච්ඡිතපුබ්බමපි ඉමං වත්ථුං නයග්ගාහෙන විනිච්ඡිනි, භගවාපි ච සුත්වා "සුකථිතං භික්ඛවෙ උපාලිනා අපදෙ පදං කරොන්තො විය ආකාසෙ පදං දස්සෙන්තො විය උපාලි ඉමං පඤ්හං කථෙසී"ති වත්වා ථෙරං එතදග්ගෙ ඨපෙසි– "එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛූනං විනයධරානං යදිදං උපාලී"ති. ඉතො පරානි සුපබ්බාදීනි වත්ථූනි උත්තානත්ථානෙව. භික්ඛුනීසම්පයොජනාදීසු තෙ ලිච්ඡවිකුමාරකා ඛිඩ්ඩාපසුතා අත්තනො අනාචාරෙන එවං අකංසු. තතො පට්ඨාය ච ලිච්ඡවීනං විනාසො එව උදපාදි. බුඩ්ඪපබ්බජිතවත්ථුම්හි දස්සනං අගමාසීති, අනුකම්පාය තං දක්ඛිස්සාමීති ගෙහං අගමාසි, අථස්සා අත්තනො ච දාරකානඤ්ච නානප්පකාරෙහි අනාථභාවං සංවණ්ණෙසි, අනපෙක්ඛඤ්ච නං ඤත්වා කුපිතා එහි විඛ්හමාහීති බලක්කාරෙන අග්ගහෙසි, සො අත්තානං මො

චෙතුං පටිසන්ධිමනෙන්තා ජරාදුබ්බලතාය උත්තානෙ පරිපති, තතො සා අත්තනො මනං අකාසි, යො පන භික්ඛු අනාගාමී සම්භවිස්සාකාමරූගො තසමා න සාදියීති. මිගපොතකවත්ථු උත්තානත්ථමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය පඨමපාරාජික වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

තත්‍රිදං සමන්තපාසාදිකාය සමන්තපාසාදිකත්තසමිං:-

ආචරියපරම්පරතො-නිදානවත්ථුප්පභෙදදීපනතො,
පරසමයවිවජ්ජනතො-සකසමයවිසුද්ධිතො චෙව.
ව්‍යඤ්ජනපරිසොධනතො-පදත්ථතො පාළිඔජනාකරණතො,
සික්ඛාපදනිවත්තියතො-විභඞ්ගනයභෙදදස්සනතො.
සම්පස්සතං න දිස්සති-කිඤ්චි අපාසාදිකං යතො එත්ථ,
විඤ්ඤූනමයං තසමා-සමන්තපාසාදිකාතෙවං.
සංවණ්ණනා පවත්තා-විනයස්ස විනෙය්‍යදමනකුසලෙන,
වුත්තස්ස ලොකනාථෙන-ලොකමනුකම්පමානෙන-ති.

දුතියං අදුනිසෙන-යං ජිනෙන පකාසිතං,
පාරාජිකං තස්සදානි-පත්තෙනා සංවණ්ණනාකමො.
යසමා තසමා සුවිඤ්ඤෙය්‍යං-යං පුබ්බෙව පකාසිතං,
තං සබ්බං වජ්ජයිත්වාන-හොති සංවණ්ණනා අයං.

තෙන සමයෙන බුද්ධා භගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකූටෙ පබ්බතෙති-තත්‍ර රාජගහෙති එවං නාමකෙ නගරෙ, තංහි ඔක්කාකුමහාගොවිනුදීහි පරිගහිතත්තා රාජගහන්ති වුච්චති, අඤ්ඤෙපෙත්‍ථ පකාරෙ වණ්ණයන්ති, කිං නෙතහි, නාමමෙතං තස්ස නගරස්ස, තං පනෙතං බුද්ධකාලෙ ච චක්කවත්තිකාලෙ ච නගරං හොති, සෙසකාලෙ සුඤ්ඤං හොති, යක්ඛපරිගහිතං තෙසං වසනවනං භුත්වා තිට්ඨති. එවං ගොචරගාමං දස්සෙත්වා නිවාසනට්ඨානමාහ **ගිජ්ඣකූටෙ පබ්බතෙති**. සො ච ගිජ්ඣා තස්ස කූටෙ වසිංසු ගිජ්ඣසදිසානි වා තස්ස කූටානි තසමා ගිජ්ඣකූටොති වුච්චතීති වෙදිතබ්බා. **සම්බහුලාති** විනයපරියායෙන තයො ජනා සම්බහුලාති වුච්චන්ති, තතො පරං සඞ්ඝා, සුත්තන්තපරියායෙන තයො තයො එව, තතො පඨාය සම්බහුලා, ඉධ පන සුත්තන්තපරියායෙන සම්බහුලාති වෙදිතබ්බා. **ඤද්ධිට්ඨානි නානිවිසාසිකා** න දළහභත්තා වුච්චන්ති, තත්‍ර තත්‍ර සඞ්ඝමජ්ඣට්ඨතා හි තෙ සද්ධිට්ඨානි වුච්චන්ති, **සමාහතත්තාති** අත්තිවිසාසිකා දළහභත්තා වුච්චන්ති, තෙ හි සුඛුභතා හජ්ජමානා එකසඞ්ඝොගපරිභොගාති කත්වා සමාහතත්තාති වුච්චන්ති. **ඉසිගිලිපස්සෙති** ඉසිගිලිනාම පබ්බතො තස්ස පස්සෙ. පුබ්බෙ කිර පඤ්චසතමත්තා පච්චෙකසම්බුද්ධා කාසිකොසලදිසු ජනපදෙසු පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාභත්තං තසමිං පබ්බතෙ ඝනනිපාතනිභා සමාපත්තියා නිසීදන්තා මනුස්සා තෙ පවිසන්තෙ ව පස්සන්ති න නික්කමන්තෙ තතො ආහංසු. "අයං පබ්බතා ඉමෙ ඉසී ගිලන්තී"ති තදුපාදාය තස්ස ඉසිගිලිත්වෙව සඤ්ඤා උදපාදි. තස්ස පස්සෙ පබ්බතපාදෙ, **තිණකුටියො කාරිතාති** තිණච්ඡදනසම්භාරබද්ධා කුටියො කතා. වස්සං උපගච්ඡන්තෙන හි නාලකපටිපදං පටිපන්නෙනාපි පඤ්චන්නං ඣානානං අඤ්ඤතරෙන ඣානෙන සෙව සම්භාරබද්ධෙ සෙනාසනෙ උපගන්තබ්බං.

වුත්තං හෙතං:– "න භික්ඛවෙ අසෙනාසනිකෙන වස්සං උපගන්තබ්බං, යො උපගච්ඡෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති. තස්මා වස්සකාලෙ සචෙ සෙනාසනං ලභති, ඉච්චෙතං කුසලං, නොචෙ ලභති, හත්ථකම්මං පරියෙසිත්වා කාතබ්බං, හත්ථකම්මං අලභන්තෙන සාමම්පි කාතබ්බං, නත්වෙ ච අසෙනාසනිකෙන වස්සං උපගන්තබ්බං, අයමනුධම්මතා. තස්මා තෙ භික්ඛූ තිණකුටියො කරිත්වා රත්තිට්ඨානදිවාට්ඨානාදීනි පරිච්ඡින්දිත්වා කතිකවත්තානි ච ඛන්ධකවත්තානි ච අධිට්ඨාය තිසු සික්ඛාසු සික්ඛමානා වස්සං උපගච්ඡිංසු. **ආයස්මාපි ධනියොති** න කෙවලං තෙ ථෙරාව ඉමස්ස සික්ඛාපදස්ස ආදිකම්මිකො ආයස්මා ධනියොපි. **කුම්භකාරපුත්තො**ති කුම්භකාරස්ස පුත්තො. තස්ස හි නාමං ධනියො පිතා කුම්භකාරො, තෙන වුත්තං "ධනියො කුම්භකාරපුත්තො"ති. **වස්සං උපගච්ඡිති** තෙහි ථෙරෙහි සඞ්ං එකට්ඨානෙ යෙව තිණකුටිකං කරිත්වා වස්සං උපගච්ඡ. **වස්සං වුත්ථාති** පුරිමිකාය උපගතා මහාපවාරණාය පවාරිතා පාටිපද දිවසතො පට්ඨාය වුත්ථවස්සාති වුච්චන්ති, එවං වස්සං වුත්ථා හුත්වා. **තිණකුටියො හින්දිත්වාති** න දණ්ඩමුග්ගරප්පහාරාදීහි චුණ්ණවිචුණ්ණං කත්වා, වත්තසීසෙන පන තිණඤ්ච දරුවලලිආදිනි ච ඔරොපෙත්වාති අත්ථො. යෙන හි විහාරපච්චන්තෙ කුටි කතා හොති, තෙන සචෙ ආවාසිකා භික්ඛූ හොන්ති, තෙ ආපුච්ඡි තබ්බා, සචෙ ඉමං කුටිං පටිජග්ගිත්වා කොචි වසිතුං උස්සහති තස්ස දෙථාති වත්වා පක්කමිතබ්බං. යෙන අරඤ්ඤෙ වා කතා හොති, පටිජග්ගනකං වා න ලභති, තෙන අඤ්ඤෙ සමපි පරිභොගං භවිස්සතීති පටිසාමෙත්වා ගන්තබ්බං. තෙ පන භික්ඛූ අරඤ්ඤෙ කුටියො කත්වා පටිජග්ගනකං අලභන්තා තිණඤ්ච කට්ඨඤ්ච පටිසාමෙත්වා සඞ්ඝොපෙත්වාති අත්ථො, යථාච ඨපිතං උපචිකාහි න ඛජ්ජති අනොවස්සකඤ්ච හොති, තථා ඨපෙත්වා ඉමං ඨානං ආගන්ත්වා වසිතුකාමානං සබ්‍රහ්මචාරිනං උපකාරාය භවිස්සතීති ගම්යවත්තං පූරෙත්වා. **ජනපදචාරිකං** පක්කමිංසුති අත්තනො අත්තනො චිත්තානුකූලං ජනපදං අගමංසු. **ආයස්මා පන ධනියො කුම්භකාරපුත්තො නත්ථෙ ච වස්සං වසිති** ආදි උත්තානත්ථමෙව. **යාවතතියකන්ති** යාව තතියවාරං. **අනවයොති** අනු අවයො සන්ධිවසෙන උකාරලොපො, අනු අනු අවයො, යං යං කුම්භකාරෙහි කත්තබ්බං නාම අත්ථි සබ්බත්ථ අනුනො පරිපුණ්ණසිප්පොති අත්ථො. **සකෙති** අත්තනො සන්තකෙ. **ආචරියකෙති** ආචරියකම්මෙ. **කුම්භකාරකම්මෙති** කුම්භකාරානං කම්මෙ, කුම්භකාරෙහි කත්තබ්බකම්මෙති අත්ථො, එතෙන සකං ආචරියකං සරූපතො දස්සිතං හොති. **පරියොදානසිප්පොති** පරිසුඛසිප්පො, අනවයත්තෙපි සති අඤ්ඤෙහි අසදිසසිප්පොති වුත්තං හොති. **සබ්බමත්තිකාමයන්ති** පිට්ඨිසඞ්ඝාටකවාට සුචිඝටිකවාතපානකවාටමත්තං ඨපෙත්වා අවසෙසං භිත්තිච්ඡදනකට්ඨකම්මාදිභෙදං සබ්බං ගෙහසම්භාරං මත්තිකාමයමෙව කත්වාති අත්ථො. **තිණඤ්ච කට්ඨඤ්ච ගොමයඤ්ච සඞ්කඩ්ඪිත්වා තං කුටිකං පචිති** තං සබ්බමත්තිකාමයං කත්වා පාණිකාය ඝංසිත්වා සුක්ඛාපෙත්වා තෙලතම්බමත්තිකාය පරිමජ්ජිත්වා අන්තො ච බහි ච තිණාදීහි පූරෙත්වා යථා පක්කා සුපක්කා හොති, එවං පචි, එවං පක්කා ච පන සා අහොසි කුටිකා, **අභිරූපාති** සුරූපා. **පාසාදිකාති** පසාදජනිකා. **ලොහිතිකාති** ලොහිතවණ්ණා. **කිංකිණිකසද්දොති** කිංකිණිකජාලසද්දො, යථා කිර නානාරතනෙහි කතස්ස කිංකිණිකජාලස්ස සද්දො

හොති, එවං තස්සා කුටියා වාතපානන්තරිකාදීහි පවිට්ඨෙන වාතෙන සමාහතාය සද්දො අහොසි. එතෙනස්සා අන්තො ච බහි ච සුපක්කභාවො දස්සිතො හොති. මහාඅට්ඨකථායං පන "කිංකිණ්ණිකාති කංසභාජනං, තස්මා යථා අභිහතස්ස කංසභාජනස්ස සද්දො එවමස්සා වාතාහතාය සද්දො අහොසී"ති වුත්තං.

කිං එතං භික්ඛවෙති එත්ථ ජානන්තොව භගවා කථාසමුට්ඨා පනත්ථං පුච්ඡි. භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුන්ති සබ්බමත්තිකාමයාය කුටිකාය කරණභාවං ආදිතො පට්ඨාය භගවතො ආරොචෙසුං. කථං හි නාම සො භික්ඛවෙ -:පෙ:- කුටිකං කරිස්සතීති ඉදං අතීතත්ථේ අනාගතවචනං අකාසීති වුත්තං හොති, තස්ස ලක්ඛණං සද්දසත්ථතො පරියෙසිතබ්බං. නහි නාම භික්ඛවෙ තස්ස මොඝපුරිසස්ස පාණෙසු අනුකම්පා අවිහෙසා භවිස්සතීති- එත්ථ අනුද්දයාති අනුරක්ඛණා, එතෙන මෙත්තාපුබ්බභාගං දස්සෙති, අනුකම්පාති පරදුක්ඛෙන චිත්තකම්පනා, අවිහෙසාති අවිහිංසනා එතෙහි කරුණාපුබ්බභාගං දස්සෙති, ඉදං වුත්තං හොති- භික්ඛවෙ තස්ස මොඝපුරිසස්ස පඨවිඛණනචික්ඛලලමද්දනඅග්ගිදානෙසු බහූ බුද්දානුබුද්දකෙ පාණෙ බ්‍යාබාධෙන්තස්ස විනාසෙන්තස්ස තෙසු පාණෙසු මෙත්තාකරුණානං පුබ්බභාගමත්තාපි අනුද්දයා අනුකම්පා අවිහෙසා. නහි නාම භවිස්සතීති අප්පමත්තකාපි නාම න භවිස්සතීති. මා පච්ඡිමා ජනතා පාණෙසු පාතබ්‍යතං ආපජ්ජීති පච්ඡිමො ජනසමූහො පාණෙසු පාතබ්‍යභාවං මා ආපජ්ජ, බුඩ්කාලෙපි භික්ඛූහි එවං කතං ඊදිසෙසු ඨානෙසු පාණාතිපාත කරොන්තානං නත්ථි දොසොති මඤ්ඤිත්වා ඉමස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජමානා පච්ඡිමා ජනතා මා පාණෙ පාතබ්බෙ ඝංසිතබ්බෙ එව මඤ්ඤිත්ති වුත්තං හොති. එවං ධනියං ගරහිත්වා නව භික්ඛවෙ සබ්බමත්තිකාමයා කුටිකා කාතබ්බාති ආයතිං තාදිසාය කුටිකාය කරණං පටික්ඛිපි, පටික්ඛිපිත්වාව සො කරෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සාති සබ්බමත්තිකාමයකුටිකාකරණෙ ආපත්තිං ඨපෙසි, තස්මා යොපි පඨවිඛණනාදිනා පාණෙසු පාතබ්‍යතං අනාපජ්ජන්තො තාදිසම්පි කුටිකං කරොති සොපි දුක්කටං ආපජ්ජති, පඨවි ඛණනාදීහි පන පාණෙසු පාතබ්‍යතං ආපජ්ජන්තො යං යං වත්ථුං විතික්කමති, තත්ථ තත්ථ වුත්තමෙව ආපත්ති ආපජ්ජති, ධනියත්ථෙරස්ස ආදිකම්මිකත්තා අනාපත්ති, සෙසානං සික්ඛාපදං අතික්කමිත්වා කරොන්තානම්පි කතං ලභිත්වා තත්ථ වසන්තානම්පි දුක්කටමෙව. දබ්බසම්භාරමිස්සකා පන යථා තථා වා මිස්සකා හොතු වට්ටති, සුඩමත්තිකාමයා ච න වට්ටති, සාපි ඉට්ඨකාහි ගිඤ්ජකාවසථසඞ්ඛෙපෙන කතා වට්ටති. එවං භන්තෙති ඛො -:පෙ:- තං කුටිකං භින්දිංසූති භගවතො වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා කට්ඨෙහි ච පාසාණෙහි ච තං කුටිකං විකිරන්තා භින්දිංසු. අථ ඛො ආයස්මා ධනියොති ආදිමහි අයං සඞ්ඛෙපත්ථො ධනියො එකපස්සෙ දිවාවිහාරං නිසින්නො තෙන සද්දෙන ආගන්ත්වා තෙ භික්ඛූ "කිස්ස මෙ තුම්හෙ ආවුසො කුටිං භින්දථා"ති පුච්ඡිත්වා "භගවා භෙදාපෙතී"ති සුත්වා සුබ්බචතාය සම්පටිච්ඡි, කස්මා පන භගවා ඉමිනා අතිමහන්තෙන උස්සාහෙන අත්තනො වසනත්ථං කතං කුටිකං භෙදාපෙසි, නනු එතස්සෙත්ථ වයකම්මම්පි අත්ථි, කිඤ්චාපි අත්ථි අථ ඛො තං භගවා අකප්පියාති භින්දාපෙසි, තිත්ථියධජොති භින්දාපෙසි, අයමෙත්ථ විති

ච්ඡයො. අට්ඨකථායං පන අඤ්ඤානිපි කාරණානි වුත්තානි සත්තානුද්දයාය පත්තචීවරගුත්තත්ථාය සෙනාසනබාහුල්ලපටිසෙධනායාති ආදීනි. තස්මා ඉදානිපි යො භික්ඛු බහුස්සුතො විනයඤ්ඤූ අඤ්ඤං භික්ඛුං අකපපිය පරික්ඛාරං ගහෙත්වා චිවරන්තං දිස්වා නං ඡින්දාපෙය්‍ය වා භින්දාපෙය්‍ය වා අනුපවජ්ජො සො නෙව චොදෙතබ්බො න සාරෙතබ්බො න තං ලබ්භා වත්තුං "මම පරික්ඛාරො තයා නාසිතො තං මෙදෙහි"ති.

තත්‍රායං පාළිමුත්තකො කපපියාකපපියපරික්ඛාරවිනිච්ඡයො:- කෙචි තාලපණ්ණච්ඡත්තං අන්තො වා බහි වා පඤ්චවණ්ණෙන සුත්තෙන සිබ්බෙත්වා වණ්ණමට්ටං කරොන්ති, තං න වට්ටති, එකවණ්ණෙන පන නීලෙන වා පීතකෙන වා යෙන කෙනචි සුත්තෙන අන්තො වා බහි වා සිබ්බිතුං ඡත්තදණ්ඩගාහනකං සලාකපඤ්ජරං වා විනන්ධිතුං වට්ටති, තඤ්ච ඛො ඵරකරණත්ථං න වණ්ණමට්ටත්ථාය, ඡත්තපණ්ණෙසු මකරදන්තකං වා අඩ්ඩචන්දකං වා ඡින්දිතුං න වට්ටති, ඡත්තදණ්ඩෙ ගෙහත්ථෙහෙසු විය ඝටකො වා වාළරූපං වා න වට්ටති, සචෙ පි සබ්බත්ථ ආරග්ගෙන ලෙඛාදින්නා හොති, සාපි න වට්ටති, ඝටකම්පි වාළරූපම්පි භින්දිත්වා ධාරෙතබ්බං, ලෙඛාපි ඝංසිත්වා වා අපනෙතබ්බා සුත්තකෙන වා දණ්ඩො වෙඨෙතබ්බො. දණ්ඩබුන්දෙ පන අභිච්ඡත්තකසණ්ඨානං වට්ටති, වාතප්පහාරෙන අචලනත්ථං ඡත්තමණ්ඩලිකං රජ්ජුකෙහි ගාහෙත්වා දණ්ඩෙ බන්ධන්ති, තස්මිං බන්ධනට්ඨානෙ වළයම්ව උකකිරිත්වා ලෙඛං ඨපෙන්ති සා වට්ටති. චීවරමණ්ඩනත්ථාය නානාසුත්තකෙහි සතපදිසදිසං සිබ්බන්තා ආගන්තුකපත්තං ඨපෙන්ති, අඤ්ඤම්පි යං කිඤ්චි සූචිකම්මවිකාරං කරොන්ති, පත්තමුඛෙ වා පරියන්තෙ වා වෙණිං වා සඞ්ඛලිකං වා එවමාදිසබ්බං න වට්ටති, පක්ති සූචිකම්මමෙව වට්ටති, ගණ්ඨිකපට්ටකඤ්ච පාසකපට්ටකඤ්ච අට්ඨකොණකම්පි සොළස කොණකම්පි කරොන්ති, තත්ථ අග්ඝියා හයමුග්ගරාදීනි දස්සෙන්ති, කක්කටක්ඛිනි උකකිරන්ති, සබ්බං න වට්ටති, චතුකොණමෙව වට්ටති. කොණසුත්තකපිලකා ච චීවරෙ රත්තෙ දුවිඤ්ඤෙය්‍යරූපා වට්ටන්ති, කංජිකපිට්ඨකලිආදිසු චීවරං පක්ඛිපිතුං න වට්ටති, චීවරකම්මකාලෙ පන හත්ථමලසූචිමලාදීනං ධොවනත්ථං කිලිට්ඨකාලෙ ච ධොවනත්ථං වට්ටති, ගන්ධං වා ලාඛං වා තෙලං වා රජනෙ පක්ඛිපිතුං න වට්ටති. චීවරං රංජිත්වා සඞ්ඛෙන වා මණිනා වා යෙන කෙනචි න ඝට්ටෙතබ්බං, භූමියං ජාණුකා නිහන්ත්වා හත්ථෙහි ගහෙත්වා දොණියම්පි න ඝංසිතබ්බං, දොණියං වා ඵලකෙ වා ඨපෙත්වා අන්තෙ ගාහාපෙත්වා හත්ථෙහි පහරිතුං පන වට්ටති, තම්පි මුට්ඨිනා න කාතබ්බං, පොරාණකත්ථෙරා පන දොණියම්පි න ඨපෙසුං, එකො ගහෙත්වා තිට්ඨති, අපරො හත්ථෙ කත්වා හත්ථෙන පහරති. චීවරස්ස කණ්ණසුත්තකං න වට්ටති, රාජිතකාලෙ ඡින්දිතබ්බං, යං පන "අනුජානාමි භික්ඛවෙ කණ්ණසුත්තක"න්ති එවං අනුඤ්ඤාතං තං අනුවාතෙ පාසකං කත්වා බන්ධිතබ්බං රජනකාලෙ ලග්ගනත්ථාය. ගණ්ඨිකෙපි සොභාකරණත්ථං ලෙඛා වා පිලකා වා න වට්ටති, නාසෙත්වා පරිභුංජිතබ්බං.

පත්තෙ වා ඵාලකෙ වා ආරග්ගෙන ලෙඛං කරොන්ති, අන්තො වා බහි වා න වට්ටති, පත්තං භමං ආරොපෙත්වා මජ්ජිත්වා පචන්ති මණි

වණ්ණං කරිස්සාමාති න වට්ටති, තෙලවණ්ණො පන වට්ටති, පත්තම ණ්ඩලෙ භිත්තිකම්මං න වට්ටති, මකරදන්තකං පන වට්ටති. ධම්මකර කච්ඡත්තකස්ස උපරි වා හෙට්ඨා වා ධම්මකරකකුච්ඡියං වා ලෙඛා න වට්ටති, ඡත්තමුඛවට්ටියං පනස්ස ලෙඛා වට්ටති. කායබන්ධනස්ස සොභ නත්ථං තහිං තහිං දිගුණං සුත්තං කොට්ටෙන්ති, කක්කටකච්ඡිනි උට්ඨා පෙන්ති න වට්ටති, උභොසු පන අන්තෙසු දසාමුඛස්ස පිරභාවාය දිගු ණං කොට්ටෙතුං වට්ටති, දසාමුඛෙ පන ඝටකං වා මකරමුඛං වා දෙ ඩ්ඪුභසීසං වා යං කිඤ්චි විකාරරූපං කාතුං න වට්ටති, තත්ථ තත්ථ අ ච්ඡනි දස්සෙන්වා මාලාකම්මලතාකම්මාදීනි වා කත්වා කොට්ටිතකාය බන්ධනම්පි න වට්ටති, උජුකමෙව පන මච්ඡකණ්ටකං වා ඛජ්ජූරිපත්ත කං වා මට්ටපට්ටිකා වා කත්වා කොට්ටිතුං වට්ටති, කායබන්ධනස්ස දසා එකා වට්ටති, වෙ තිණි චත්තාරිපි වට්ටන්ති, තතො පරං න වට්ටන්ති, රජ්ජුකකායබන්ධනං එකමෙව වට්ටති, පාමඞ්ගසණ්ඨානං පන එකම්පි න වට්ටති, දසා පන පාමඞ්ගසණ්ඨානාපි වට්ටති, බහුරජ්ජුකෙ එක තො කත්වා එකෙන නිරන්තරං වෙඨෙත්වා කතං බහුරජ්ජුකන්ති න වත්තබ්බං තං වට්ටති, කායබන්ධනවීටෙ අට්ඨමඞ්ගලාදිකං යං කිඤ්චි වි කාරරූපං නවට්ටති, පරිච්ඡෙදලෙඛා මත්තම්පි වට්ටති, වීටකස්ස උභො සු අන්තෙසු පිරකරණත්ථාය ඝටකං කරොන්ති අයම්පි වට්ටති. අඤ්ජනි යං ඉත්ථිපුරිසචතුප්පදසකුණරූපං වා මාලාකම්මලතාකම්මමකරදන්ත කං ගොමුත්තක අඩවන්දකාදිභෙදං වා විකාරරූපං න වට්ටති, ඝංසිත්වා වා ඡින්දිත්වා වා යථා වා න පඤ්ඤායති තථා සුත්තකෙන වෙඨෙත්වා වලඤ්ජෙතබ්බා, උජුකමෙව පන චතුරස්සා වා අට්ඨංසා වා අඤ්ජනි වට්ට ති, හෙට්ඨතො පිස්සා වෙ වා තිස්සො වා වට්ටලෙඛායො වට්ටන්ති, ගීවා යම්පිස්සා පිධානකං බන්ධනත්ථං එකා වට්ටලෙඛා වට්ටති. අඤ්ජනිසලා කායපි වණ්ණමට්ටකම්මං න වට්ටති. අඤ්ජනිත්ථවිකායපි යං කිඤ්චි නා නාවණ්ණෙන සුත්තෙන වණ්ණමට්ටකම්මං න වට්ටති. එසෙවනයො කුඤ්චිකකොසකෙපි. කුඤ්චිකෙ වණ්ණමට්ටකම්මං න වට්ටති. තථා සිපාටිකාය, එකවණ්ණසුත්තෙන පනෙත්ථ යෙන කෙනචි සිබ්බි තුං වට්ටති. ආරකණ්ටකෙපි වට්ටමණ්ඩිකං වා අඤ්ඤං වා වණ්ණම ට්ටං න වට්ටති, ගීවාය පන පරිච්ඡෙදලෙඛා වට්ටති. පිපඵලකෙපි මණ්ඩි කං වා පිලකං වා යං කිඤ්චි උට්ඨාපෙතුං න වට්ටති, දණ්ඩකෙ පන පරි ච්ඡෙදලෙඛා වට්ටති. නඛච්ඡෙදනං වලිකතං යෙව කරොන්ති, තස්මා තං වට්ටති. උත්තරාරණියං වා අධරාරණියං වා අරණිධනුකෙ වා උපරි පෙලලනදණ්ඩකෙ වා මාලාකම්මාදිකං වා යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ටං න වට්ටති, පෙලලනදණ්ඩකස්ස පන වෙමජ්ඣෙ මණ්ඩලං හොති, තත්ථ පරිච්ඡෙදලෙඛා මත්තං වට්ටති. සූචිසණ්ඩාසං කරොන්ති, යෙන සූචිං ඩංසාපෙත්වා ඝංසන්ති, තත්ථ මකරමුඛාදිකං යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ටං න වට්ටති, සූචි ඝංසනත්ථං පන මුඛමත්තං හොති තං වට්ටති. දන්තකට්ඨ ච්ඡෙදනවාසියම්පි යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ටං න වට්ටති, උජුකමෙව කප්පිය ලොහෙන උභොසු වා පස්සෙසු චතුරස්සං වා අට්ඨංසං වා බන්ධිතුං වට්ට ති. කත්තරදණ්ඩෙපි යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ටං න වට්ටති, හෙට්ඨා එකා වා වෙ වා වට්ටලෙඛා වා උපරි අභිච්ඡත්තකමකුලමත්තං ච වට්ටති. තෙල භාජනෙසු විසාණෙ වා නාළියං වා අලාබුකෙ වා ආමණ්ඩසාරකෙ වා

ඨපෙත්වා ඉත්ථිරූපං පුරිසරූපඤ්ච අවසෙසං සබ්බම්පි වණ්ණමට්ටකම්මං වට්ටති, මඤ්චපීඨෙ භිසිබිම්බොහනෙ භුම්මත්ථරණපාදපුඤ්ඡනෙ චඞ්කමණභිසියා සම්මුජ්ජනියං කවවරඡඩ්ඩනකෙ රජනදොණිකාය පානීය උලුඞ්කෙ පානීයඝටෙ පාදකඨලිකාය ඵලකපීඨකෙ වළයාධාරකෙ දණ්ඩාධාරකෙ පත්තපිධානෙ තාලවණ්ටෙ ච විජනෙ එතෙසු සබ්බං මාලාකම්මාදි වණ්ණමට්ටකම්මං වට්ටති. සෙනාසනෙ පන වාරකවාටවාත පානකවාටාදිසු සබ්බරතනමයම්පි වණ්ණමට්ටකම්මං වට්ටති, සෙනාසනෙ කිඤ්චි පටිසෙධෙතබ්බං නත්ථි, අඤ්ඤත්‍ර විරුඬසෙනාසනා. විරුඬසෙනාසනං නාම අඤ්ඤෙසං සීමාය රාජවල්ලභෙහි කතසෙනාසනං වුච්චති, තස්මා යෙ තාදිසං සෙනාසනං කරොන්ති, තෙ වත්තබ්බා "මා අම්හාකං සීමාය සෙනාසනං කරොථා"ති. අනාදියිත්වා කරොන්ති යෙව, පුනපි වත්තබ්බා "මා එවං අකත්ථ මා අම්හාකං උපොසථපවාරණාදීනං අන්තරායමකත්ථ මා සාමග්ගිං භින්දිත්ථ තුම්හාකං සෙනාසනං කතම්පි කතට්ඨානෙ නඨස්සතී"ති. සචෙ බලක්කාරෙන කරොන්ති යෙව, යදා තෙසං ලජ්ජිපරිසා උස්සන්නා හොති, සක්කා ච හොති ලඬ්ඩං ධම්මකො විනිච්ඡයො, තදා තෙසං පෙසෙතබ්බං "තුම්හාකං ආවාසං හරථා"ති, සචෙ යාවතතියං පෙසිතෙ හරන්ති සාධු, නො චෙ හරන්ති ඨපෙත්වා බොධිඤ්ච චෙතියඤ්ච අවසෙසසෙනාසනානි භින්දිතබ්බානි, නො ච ඛො අපරිභොගං කරොන්තෙහි, පටිපාටියා පන ඡදනගොපානසිඉට්ඨකාදීනි අපනෙත්වා තෙසං පෙසෙතබ්බං "තුම්හාකං දබ්බසම්භාරෙ හරථා"ති, සචෙ හරන්ති සාධු නො චෙ හරන්ති, අථ තෙසු දබ්බසම්භාරෙසු හිමවස්සවාතාතපාදීහි පූතිභූතෙසු වා චොරෙහි වා හටෙසු අග්ගිනා වා දඩ්ඪෙසු සීමාසාමිකා භික්ඛූ අනුපවජ්ජා න ලබ්භා චොදෙතුං "තුම්හෙහි අම්හාකං දබ්බසම්භාරා නාසිතාති වා තුම්හාකං ගීවාතිවා, යං පන සීමසාමිකෙහි භික්ඛූහි කතං තං සුකතමෙව හොතීති.

පාළිමුත්තකවිනිච්ඡයො නිට්ඨිතො.

එවං භින්නාය පන කුටියා ධනියස්ස පරිචිතක්කඤ්ච පුන කුටිකරණත්ථාය උස්සාහඤ්ච දස්සෙතුං අථ ඛො ආයස්මනොති ආදි වුත්තං. තත්ථ දාරුගහෙ ගණකොති රඤ්ඤො දාරුභණ්ඩාගාරෙ දාරුගොපකො. දෙවගහදාරුනීති දෙවෙන ගහිතදාරුනි, රාජපරිග්ගහිතානි දාරුනීති අත්ථො. නගරපටිසඞ්ඛාරිකානීති නගරස්ස පටිසඞ්ඛාරූපකරණානි. ආපදත්ථාය නික්ඛිත්තානීති අග්ගිඩාහෙන වා පුරාණභාවෙන වා පටිරාජූපරුත්ධනාදිනා වා ගොපුරට්ටාලකරාජන්තෙපුරහත්ථිසාලාදීනං විපත්ති ආපදාති වුච්චති, තදත්ථං නික්ඛිත්තානීති වුත්තං හොති. ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං ඡෙදාපෙත්වාති අත්තනො කුටියා පමාණං සල්ලක්ඛෙත්වා කිඤ්ච අග්ගෙ කිඤ්ච මජ්ඣෙ කිඤ්ච මූලෙ ඛණ්ඩාඛණ්ඩං කරොන්තො ඡෙදාපෙසි. වස්සකාරොති තස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස නාමං. මගධමහාමත්තොති මගධරට්ඨෙ මහාමත්තො, මහතියා ඉස්සරියමත්තාය සමන්නාගතො මගධරඤ්ඤො වා මහාමත්තො මහාඅමච්චොති වුත්තං හොති. අනුසඤ්ඤායමානොති තත්ථ තත්ථ ගන්ත්වා පච්චවෙක්ඛමානො. භණෙති ඉස්සරානං නීචට්ඨානිකපුරිසාලපනං. බඩං ආනාපෙසීති බ්‍රාහ්මණො පකතියාපි තස්මිං ඉස්සාපකතොව, සො රඤ්ඤො ආනාපෙහීති වචනං සුත්වා යස්මා පක්කොසාපෙහීති රඤ්ඤා න වුත්තං තස්මා නං

හත්ථෙසු පාදෙසු ච බද්ධං කත්වා ආනාපෙස්සාමීති බඬං අනාපෙසි. අදද සාඛො ආයස්මා ධනියොති කථං අදදස සො කිර අත්තනා ලෙසෙ න දරුනං හටභාවං ඤත්වා නිස්සංසයං එස දරුනං කාරණා රාජකුල තො වධං වා බන්ධනං වා පාපුණිස්සති, තදා නං අහමෙව මොචෙස්සා මීති නිච්චකාලං තස්ස පවත්තිං සුණන්තො යෙව විචරති, තස්මා තං ඛණඤ්ඤෙව ගන්ත්වා අදදස, තෙන වුත්තං "අදදසාඛො ආයස්මා ධනි යො"ති. දරුනං කිච්චාති දරුනං කාරණා. පුරාහං හඤ්ඤාමීති අහං පුරා හඤ්ඤාමි යාව අහං න හඤ්ඤාමි තාව ත්වං එය්‍යාසීති අත්ථො.

ඉඞ්ඝ භන්තෙ සරාපෙහීති එත්ථ ඉඞ්ඝාති චොදනත්ථෙ නිපාතො. ප ඨමාභිසිත්තොති අභිසිත්තො හුත්වා පඨමං. එවරූපිං වාචං භාසිත්වාති දින්නඤ්ඤෙව සමණබ්‍රාහ්මණානං තිණකට්ඨොදකං පරිභුඤ්ජන්තූති ඉමං එවරූපිං වාචං අභිසිත්තො හුත්වා පඨමමෙව යං ත්වං අභාසි, තං සයමෙව භාසිත්වා ඉදානි සරසි න සරසීති වුත්තං හොති, රාජානො කිර අභිසිත්තමත්තායෙව ධම්මභෙරිං චරාපෙන්ති "දින්නඤ්ඤෙව සමණ බ්‍රාහ්මණානං තිණකට්ඨොදකං පරිභුඤ්ජන්තූ"ති, නං සන්ධාය එස වද ති. තෙසං මයා සන්ධාය භාසිතන්ති තෙසං අප්පමත්තකෙපි කුක්කුච්චා යන්තානං සමිතබාහිතපාපානං සමණබ්‍රාහ්මණානං තිණකට්ඨොදක හරණං සන්ධාය මයා එතං භාසිතං, න තුම්හාදිසානන්ති අධිප්පායො. තඤ්ච ඛො අරඤ්ඤෙ අපරිග්ගහිතන්ති තඤ්ච තිණකට්ඨොදකං යං අරඤ්ඤෙ අපරිග්ගහිතං හොති, එතං සන්ධාය මයා භාසිතන්ති දීපෙති. ලොමෙන ත්වං මුක්කොසිතීති එත්ථ ලොමම්ව ලොමං කිං පන තං පබ්බජ්ජා ලිඞ්ගං, කිං වුත්තං හොති– යථා නාම ධුත්තා මංසං ඛාදිස්සා මාති මහග්ඝලොමං එළකං ගණ්හෙය්‍යුං, තමෙනං අඤ්ඤො විඤ්ඤෑ පුරි සො දිස්වා ඉමස්ස එළකස්ස මංසං කහාපණමත්තං අග්ඝති, ලොමානි පන ලොමවාරෙ ලොමවාරෙ අනෙකෙ කහාපණෙ අග්ඝන්තීති වෙ අලොමකෙ එළකෙ දත්වා ගණ්හෙය්‍ය, එවං සො එළකො විඤ්ඤෑපුරිස මාගම්ම ලොමෙන මුච්චෙය්‍ය, එවමෙව ත්වං ඉමස්ස කම්මස්ස කතත්තා වධබන්ධනාරහො, යස්මා පන අරහඬජෙ සබ්බි අවජ්ඣරූපො, ත්ව ඤ්ච සාසනෙ පබ්බජිතත්තා තං පබ්බජ්ජාලිඞ්ගභූතං අරහඬජං ධාරෙසි, තස්මා ත්වං ඉමිනා පබ්බජ්ජාලිඞ්ගලොමෙන එළකො විය වි ඤ්ඤෑපුරිසං ආගම්ම මුත්තොසීති. මනුස්සා උජ්ඣායන්තීති රඤ්ඤො පරිසතිං භාසමානස්ස සම්මුඛා ච පරම්මුඛා ච සුත්වා තත්ථ තත්ථ මනුස්සා උජ්ඣායන්ති අවජ්ඣායන්ති අවජානන්තා තං ඣායන්ති ඔලොකෙන්ති ලාමකතො වා චින්තෙන්තීති අත්ථො. ඛීයන්තීති තස්ස අවණ්ණං කථෙ න්ති පකාසෙන්ති. විපාචෙන්තීති විත්ථාරිකං කරොන්ති, සබ්බත්ථ පත්ථ රන්ති, අයඤ්ච අත්ථො සද්දසත්ථානුසාරෙන වෙදිතබ්බො. අයං පනෙත්ථ යොජනා:– අලජ්ජිනො ඉමෙ සමණා සක්‍යපුත්තියාති ආදීනි චි න්තෙන්තා උජ්ඣායන්ති, නත්ථ ඉමෙසං සාමඤ්ඤන්ති ආදිනි භණ න්තා ඛීයන්ති, අපගතා ඉමෙ සාමඤ්ඤාති ආදීනි තත්ථ තත්ථ විත්ථා රෙන්තා විපාචෙන්තීති, එතෙන නයෙන ඉමෙසං පදානං ඉතො පරම්පි තත්ථ තත්ථ ආගතපදානුරූපෙන යොජනා වෙදිතබ්බා. තත්ථ බ්‍රහ්මචාරිනොති සෙට්ඨචාරිනො. සාමඤ්ඤන්ති සමණභාවො. බ්‍රහ්මඤ්ඤන්ති සෙට්ඨභාවො. සෙසං උත්තානත්ථමෙව. රඤ්ඤො දා

රූහිති ආදීමහි අදින්නං **ආදියිස්සතීති** අයං උජ්ඣායනත්ථෝ, යං පන අදින්නං ආදියි තං දස්සෙතුං **රඤ්ඤෝ දූරූහිති** වුත්තං, ඉති ඛචන හෙදෙ අසම්මුය්හනෙහි අත්ථෝ වෙදිතබ්බෝ.

පුරාණවොහාරිකෝ මහාමත්තෝති භික්ඛූහා වතෝ පුරාණෝ ගිහි කාලෙ විනිච්ඡයවොහාරෙ නියුත්තත්තා වොහාරිකොති සඤ්ඤං ගතෝ මහාඅමච්චෝ. **අථඛෝ භගවා තං භික්ඛුං එතදවොචාති** භගවා සාම ඤ්ඤව ලොකවොහාරමපි ජානාති, අතීතබුද්ධානං පඤ්ඤත්තිමපි ජානා ති, පුබ්බෙපි බුද්ධා එත්තකෙන පාරාජිකං පඤ්ඤාපෙන්ති, එත්තකෙන ථු ල්ලච්චයං එත්තකෙන දුක්කටන්ති, එවං සන්තෙපි සත්ථෙ අඤ්ඤහි ලෝ කවොහාරඤ්ඤූහි සඞ්ඝං අසංසන්දිත්වා පාදමත්තෙන පාරාජිකං පඤ්ඤා පෙය්‍ය, තෙනස්ස සියුං වත්තාරෝ "සීලසංවරෝ නාම එකාභික්ඛුස්සපි අප්ප මෙය්‍යෝ අසඤ්ඤෙය්‍යෝ මහාපඨවීසමුද්දආකාසානි විය අතිවිත්ථිණ්ණෝ කථං නාම භගවා පාදමත්තකෙන නාසෙති"ති, තතෝ තථාගතස්ස ඤ ණබලං අජානන්තා සික්ඛාපදං කොපෙය්‍යුං, පඤ්ඤත්තෙපි සික්ඛාපදං යථාඨානෙ න තිට්ඨෙය්‍ය, ලොකවොහාරඤ්ඤූහි පන සඞ්ඝං සංසන්දෙත්වා පඤ්ඤත්තෙන සො උපවාදෙ න හොති, අඤ්ඤදත්ථු එවං වත්තාරෝ හොති "ඉමෙහි නාම අගාරිකාපි පාදමත්තෙන චොරං හඤ්ඤන්තිපි බන්ධන්ති පි පබ්බාජෙන්තිපි, කස්මා භගවා පබ්බජිතං න නාසෙස්සති, යෙන පර සන්තකං **තිණසලාකමත්තමපි** න ගහෙතබ්බ"න්ති. තථාගතස්ස ච ඤ ණබලං ඤාස්සන්ති පඤ්ඤත්තෙපි ච සික්ඛාපදං අකුප්පං භවිස්සති, ය ථාඨානෙ ඨස්සති, තස්මා ලොකවොහාරඤ්ඤූහි සඞ්ඝං සංසන්දෙත්වා ප ඤ්ඤාපෙතුකාමෝ සඞ්ඝවන්තං පරිසං අනුලොකෙන්තෝ අථ ඛො භ ගවා අවිදූරෙ නිසින්නං දිස්වා තං භික්ඛුං එතදවොච **"කිත්තකෙන ඛො භික්ඛු රාජා මාගධෝ සෙනියෝ බිම්බිසාරෝ චොරං ගහෙත්වා හන ති වා බන්ධති වා පබ්බාජෙතිවා"**ති. තත්ථ **මාගධොති** මගධානං ඉස්ස රෝ. **සෙනියොති** සෙනාය සම්පන්නො. **බිම්බිසාරොති** තස්ස නාමං. **පබ්බාජෙතිවාති** රට්ඨතෝ නික්කාමෙති. සෙසමෙත්ථ උත්තානත්ථමෙව. **පඤ්චමාසකං පාදෙති** තද රාජගහෙ වීසතිමාසකො කහාපණෝ හෝ හි, තස්මා පඤ්චමාසකො පාදෙ, එතෙන ලක්ඛණෙන සබ්බජනපදෙසු කහාපණස්ස චතුත්ථෝ භාගෝ පාදෙති වෙදිතබ්බෝ, සො ච ඛො පෝ රාණස්ස නීලකභාපණස්ස වසෙන න ඉතරෙසං රූපදඤ්ඤකාදීනං. තෙන පාදෙන අතීතා බුද්ධාපි පාරාජිකං පඤ්ඤාපෙසුං, අනාගතාපි පඤ්ඤා පෙස්සන්ති, සබ්බබුද්ධානමපි හි පාරාජිකවත්ථුම්හි වා පාරාජිකෙ වා නා නත්තං නත්ථි, ඉමානෙව චත්තාරි පාරාජිකවත්ථූනි, ඉමානෙව චත්තාරි පාරාජිකානි, ඉතො ඌනං වා අතිරිත්තං වා නත්ථි, තස්මා භගවාපි ඛනි යං විඝරහිත්වා පාදෙනෙව දුතියපාරාජිකං පඤ්ඤාපෙන්නො **"යො පන භික්ඛු අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාත"**න්ති ආදිමාහ.

එවං මූලච්ඡේජ්ජවසෙන දළ්හං කත්වා දුතියපාරාජිකෙ පඤ්ඤත්තෙ අපරමපි අනුපඤ්ඤත්තත්ථාය රජ්ජකභණ්ඩිකවත්ථුං උදපාදි. තස්සුපප ත්තිදීපනත්ථමෙතං වුත්තං:- "එවඤ්හිදං භගවතා භික්ඛූනං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං හොති" ති: තස්සත්ථෝ ච අනුපඤ්ඤත්තිසම්බන්ධෝ ච පඨම පාරාජිකවණ්ණනාය වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බෝ. යථාව ඉධ එවං ඉ තොපරෙසුසබ්බසික්ඛාපදෙසු යංයං පුබ්බෙ වුත්තං, තං සබ්බං වජ්ජෙත්වා,

උපරූපරි අපුබ්බමෙව වණ්ණයිස්සාම, යදිහි යං යං වුත්තනයං තං තං පුනපි වණ්ණයිස්සාම, කදා වණ්ණනාය අන්තං ගමිස්සාම, තස්මා යං යං පුබ්බෙ වුත්තං තං සබ්බං සාධුකං උපසල්ලක්ඛෙත්වා තත්‍ර තත්‍ර අත්‍රෝ ච යොජනා ච වෙදිතබ්බො. අපුබ්බං පන යං කිඤ්චි අනුත්තානත්‍රං සබ්බං මයමෙව වණ්ණයිස්සාම **රජකත්‍රරණං ගන්ත්වාති** රජකතිත්‍රං ගන්ත්වා, තඤ්ඤහි යස්මා තත්‍ර රජකා වත්‍රානි අත්‍රරන්ති, තස්මා රජකත්‍රරණන්ති වුච්චති. **රජකභණ්ඩිකන්ති** රජකානං භණ්ඩිකං, රජකා සාය ණ්හසමයෙ නගරං පවිසන්තා බහූනි වත්‍රානි එකෙකං භණ්ඩිකං බන්ධන්ති, තතො එකං භණ්ඩිකං තෙසං පමාදෙන අපස්සන්තානං අවහරිත්වා ඨෙනෙත්වාති අත්‍රෝ.

ගාමො නාමාති එවමාදි ගාමාවා අරඤ්ඤා වාති එත්‍ර වුත්තස්ස ගාමස්ස ච අරඤ්ඤස්ස ච පභෙදදස්සනත්‍රං වුත්තං, තත්‍ර යස්මිං ගාමෙ එකා එව කුටි එකං ගෙහං සෙය්‍යථාපි මලයජනපදෙ, අයං එකකුටිකො ගාමො නාම. එතෙන නයෙන අපරෙපි වෙදිතබ්බා. අමනුස්සො නාම සො සබ්බසො වා මනුස්සානං අභාවෙන යක්ඛපරිග්ගහභූතො, යතො වා මනුස්සා කෙනචි කාරණෙන පුනපි ආගන්තුකාමා එව අපක්කන්තා. පරික්ඛිත්තො නාම ඉට්ඨකපාකාරං ආදිං කත්වා අන්තමසො කණ්ටකසාඛාහිපි පරික්ඛිත්තො. ගොනිසාදිනිවිට්ඨො නාම වීථිසන්නිවෙසාදිවසෙන අනිවිසිත්වා යථා ගාවො තත්‍ර තත්‍ර වෙ තිස්සො නිසීදන්ති, එවං තත්‍ර තත්‍ර වෙ තීණි ඝරානි කත්වා නිවිට්ඨො. **සත්‍රොති** ජඞ්ඝසත්‍රසකටසත්‍රාදීසු යො කොචි. ඉමසම්ඤ්ච සික්ඛාපදෙ නිගමොපි නගරම්පි ගාමගහණෙනෙව ගහිතන්ති වෙදිතබ්බං. **ගාමූපචාරොති** ආදි අරඤ්ඤපරිච්ඡෙදදස්සනත්‍රං වුත්තං. **ඉන්දඛීලෙ ඨිතස්සාති** යස්ස ගාමස්ස අනුරාධපුරස්සෙව වෙ ඉන්දඛීලා තස්ස අබ්භන්තරිමෙ ඉන්දඛීලෙ ඨිතස්ස, තස්ස හි බාහිරො ඉන්දඛීලො අභිධම්මිකනයෙන අරඤ්ඤස ඞ්ඛෙපං ගච්ඡති, යස්ස පන එකො තස්ස ගාමචාරබාහානං වෙමජ්ඣෙ ඨිතස්ස, යත්‍රාපි හි ඉන්දඛීලො නත්‍රි, තත්‍ර ගාමචාරබාහානං වෙමජ්ඣමෙව ඉන්දඛීලොති වුච්චති, තෙන වුත්තං "ගාමචාරබාහානං වෙමජ්ඣෙ ඨිතස්සා"ති. මජ්ඣිමස්සාති ඨාමමජ්ඣිමස්ස නො පමාණමජ්ඣිමස්ස නෙව අප්පථාමස්ස න මහාථාමස්ස මජ්ඣිමථාමස්සාති වුත්තං හොති. **ලෙඩ්ඩුපාතොති** යථා මාතුගාමො කාකෙ උට්ඨපෙන්තො උජුකමෙව හත්‍රං උක්ඛිපිත්වා ලෙඩ්ඩුං ඛිපති යථා ච උදකුක්ඛෙපෙ උදකං ඛිපන්ති, එවං අක්ඛිපිත්වා යථා තරුණමනුස්සා අත්තනො බලං දස්සෙන්තා බාහං පසාරෙත්වා ලෙඩ්ඩුං ඛිපන්ති, එවං ඛිත්තස්ස ලෙඩ්ඩුස්ස පතනට්ඨානං, පතිතො පන ලුඨිත්වා යත්‍ර ගච්ඡති, තං න ගහෙතබ්බං. **අපරික්ඛිත්තස්ස ගාමස්ස ඝරූපචාරෙ ඨිතස්ස මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ලෙඩ්ඩුපාතොති** එත්‍ර පන නිම්බකොසස්ස උදකපාතට්ඨානෙ ඨිතස්ස මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සුප්පපාතො වා මුසලපාතො වා ඝරූපචාරො නාම, තස්මිං ඝරූපචාරෙ ඨිතස්ස ලෙඩ්ඩුපාතො ගාමූපචාරොති කුරුන්දට්ඨකථායං වුත්තං, මහාපච්චරියම්පි තාදිසමෙව, මහාඅට්ඨකථායං පන ඝරං නාම ඝරූපචාරො නාම ගාමො නාම ගාමූපචාරො නාමාති මතිකං ඨපෙත්වා නිම්බකොසස්ස උදකපාතට්ඨානබ්භන්තරං ඝරං නාම, යං පන චාරෙ ඨිතො මාතුගාමො භාජනධොවනඋදකං ඡඩ්ඩෙති, තස්ස පතනට්ඨානඤ්ච මාතුගාමෙනෙව අන්තො ගෙහෙ ඨිතෙන පකතියා බහි ඛිත්තස්ස සුප්පස්ස වා සම්මුජ්ජනියා වා පතනට්ඨානඤ්ච ඝරස්ස පුරතො චීසු කොණෙසු

සම්බන්ධීත්වා මජ්ඣෙ රුක්ඛසුවිචාරං ඨපෙත්වා ගොරූපානං පවෙසනනිවාරණත්ථං කතපරික්ඛෙපොව අයං සබ්බොපි ඝරූපචාරෝ නාම, තස්මිං ඝරූපචාරෙ ඨිතස්ස මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ලෙඩ්ඩුපාතබ්භන්තරං ගාමො නාම, තතො අඤ්ඤස්ස ලෙඩ්ඩුපාතස්ස අබ්භන්තරං ගාමූපචාරෝ නාමාති වුත්තං, ඉදමෙත්ථ පමාණං. යථා ච එත්ථ එවං සබ්බත්ථ යො යො අට්ඨකථාවාදො වා ථෙරවාදො වා පච්ඡා වුච්චති, සො පමාණතො දට්ඨබ්බො. යඤ්චෙතං මහාඅට්ඨකථායං වුත්තං, තං පාළියා විරුඬම්ව දිස්සති, පාළියං හි ඝරූපචාරෙ ඨිතස්ස මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ලෙඩ්ඩුපාතොති එත්තකමෙව වුත්තං, අට්ඨකථායං පන තං ලෙඩ්ඩුපාතං ගාමසඞ්ඛෙපං කත්වා තතො පරං ගාමූපචාරෝ වුත්තොති. වුච්චතෙ:- සබ්බමෙතං පාළියං වුත්තං අධිප්පායො පනෙත්ථ වෙදිතබ්බො, සො ච අට්ඨකථාචරියානමෙව විදිතො, තස්මා යථා ඝරූපචාරෙ ඨිතස්සාති ඝරූපචාරලක්ඛණං පාළියං අවුත්තම්පි අට්ඨකථාය වුත්තවසෙන ගහිතං. එවං සෙසම්පි ගහෙතබ්බං. තත්‍රායං නයො:- ඉධ ගාමො නාම දුවිධො හොති, පරික්ඛිත්තොච අපරික්ඛිත්තො ච, තත්‍ර පරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපො යෙව පරිච්ඡෙදො, තස්මා තස්ස විසුං පරිච්ඡෙදං අවත්වා "ගාමූපචාරෝ නාම පරික්ඛිත්තස්ස ගාමස්ස ඉන්දඛිලෙ ඨිතස්ස මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ලෙඩ්ඩුපාතො"ති පාළියං වුත්තං, අපරික්ඛිත්තස්ස පන ගාමස්ස ගාමපරිච්ඡෙදො වත්තබ්බො, තස්මා තස්ස ගාමස්ස පරිච්ඡෙදදස්සනත්ථං "අපරික්ඛිත්තස්ස ගාමස්ස ඝරූපචාරෙ ඨිතස්ස මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ලෙඩ්ඩුපාතො"ති පාළියං වුත්තං, ගාමපරිච්ඡෙදෙව දස්සිතෙ ගාමූපචාරලක්ඛණං පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව සක්කා ඤාතුන්ති පුන තත්ථ ඨිතස්ස මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ලෙඩ්ඩුපාතොති න වුත්තං, යොපන ඝරූපචාරෙ ඨිතස්ස ලෙඩ්ඩුපාතං යෙව ගාමූපචාරොති වදති, තස්ස ඝරූපචාරො ගාමොති ආපජ්ජති, තතො ඝරං ඝරූපචාරො ගාමො ගාමූපචාරොති එස විභාගො සඞ්කීයති අසංකරතො චෙත්ථ විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො විකාලෙ ගාමප්පවෙසනාදිසු, තස්මා පාළිඤ්ච අට්ඨකථඤ්ච සංසන්දෙත්වා වුත්තනයෙනෙවෙත්ථ ගාමො ච ගාමූපචාරොච වෙදිතබ්බො. යොපි ච ගාමෙ පුබ්බෙ මහා හුත්වා පච්ඡා කුලෙසු නට්ඨෙසු අප්පකො හොති, සො ඝරූපචාරතො ලෙඩ්ඩුපාතෙනෙව පරිඡින්දිතබ්බො, පුරිමපරිච්ඡෙදො පනස්ස පරික්ඛිත්තස්සාපි අපරික්ඛිත්තස්සාපි අප්පමාණමෙවාති.

අරඤ්ඤං නාම ඨපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්චාති ඉමං යථා වුත්තලක්ඛණං ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්ච ඨපෙත්වා ඉමස්මිං අදින්නාදානසික්ඛාපදෙ අවසෙසං අරඤ්ඤං නාමාති වෙදිතබ්බං. අභිධම්මෙ පන අරඤ්ඤන්ති නික්ඛමිත්වා බහි ඉන්දඛිලා සබ්බමෙතං අරඤ්ඤන්ති වුත්තං. ආරඤ්ඤකසික්ඛාපදෙ ආරඤ්ඤකං නාම සෙනාසනං පඤ්චධනුසතිකං පච්ඡිමන්ති වුත්තං. තං ඉන්දඛිලතො පට්ඨාය ආරොපිතෙන ආචරියධනුනා පඤ්චධනුසතප්පමාණන්ති වෙදිතබ්බං. එවං භගවතා ගාමා වා අරඤ්ඤා වාති එතස්ස අත්ථං විභජන්තෙන ඝරං ඝරූපචාරො ගාමො ගාමූපචාරො අරඤ්ඤන්ති පාපභික්ඛූනං ලෙසොකාසනිසෙධනත්ථං පඤ්චකොට්ඨාසා දස්සිතා, තස්මා ඝරෙ වා ඝරූපචාරෙ වා ගාමෙ වා ගාමූපචාරෙ වා අරඤ්ඤෙ වා පාදගඝනකතො පට්ඨාය සස්සාමිකං භණ්ඩං අවහරන්තස්ස පාරාජිකමෙවාති වෙදිතබ්බං.

ඉදානි "අදින්නංථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියෙය්‍ය"න්ති ආදීනං අත්ථදස්සනත්ථං අදින්නං නාමාති ආදිමාහ. තත්ථ අදින්නන්ති දන්තපොණසික්ඛාපදෙ අත්තනෝ සන්තකම්පි අපරිග්ගහිතකං කප්පියං අපේක්ඛාහරණීයං වුච්චති, ඉධ පන යං කිඤ්චි පරපරිග්ගහිතං සස්සාමිකභණ්ඩං. තදෙතං තෙහි සාමිකෙහි කායෙන වා වාචාය වා න දින්නන්ති අදින්නං, අත්තනා හත්ථතෝ වා යථාඨිතට්ඨානතෝ වා න නිස්සට්ඨන්ති අනිස්සට්ඨං, යථාඨානෙ ඨිතම්පි අන්තමසෙ කඛත්තියං න පරිච්චත්තන්ති අපරිච්චත්තං, ආරක්ඛසංවිධානෙන රක්ඛිතත්තා රක්ඛිතං, මණ්ඩපාදීසු පක්ඛිපිත්වා ගොපිතත්තා ගොපිතං, මම ඉදන්ති තණ්හාමමත්තෙන මමායිතත්තා මමායිතං, තාහි අපරිච්චාගරක්ඛණගොපනාහි තෙහි භණ්ඩසාමිකෙහි පරෙහි පරිග්ගහිතන්ති පරපරිග්ගහිතං, එතං අදින්නං නාම.

ථෙය්‍යසඞ්ඛාතන්ති එත්ථ ථෙනොති චොරෝ ථෙනස්ස භාවෝ ථෙය්‍යං, අවහරණචිත්තස්සෙතං අධිවචනං, සඞ්ඛාතන්ති අත්ථතෝ එකං කොට්ඨාසස්සෙතං අධිවචනං "සඤ්ඤානිදානා හි පපඤ්චසඞ්ඛා"ති ආදීසු විය, ථෙය්‍යඤ්ච තං සඞ්ඛාතඤ්චාති ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං, ථෙය්‍යචිත්තසඞ්ඛාතෝ එකෝ චිත්තකොට්ඨාසොති අත්ථෝ, කරණවසේ චෙතං පච්චත්තවචනං, තස්මා ථෙය්‍යසඞ්ඛාතෙනාති අත්ථතෝ දට්ඨබ්බං, යො ච ථෙය්‍යසඞ්ඛාතෙන ආදියති, සො යස්මා ථෙය්‍යචිත්තෝ හොති, තස්මා ව්‍යඤ්ජනං අනාදිත්වා අත්ථමෙව දස්සෙතුං **ථෙය්‍යචිත්තෝ අවහරණචිත්තෝ**ති එවමස්ස පදභාජනං වුත්තනන්ති වෙදිතබ්බං.

ආදියෙය්‍ය –පෙ:– සඞ්ඛෙතං විනිනාමෙය්‍යාති එත්ථ පන පඨමපදං අභියොගවසෙන වුත්තං, දුතියපදං අඤ්ඤස්ස භණ්ඩං හරන්තස්ස ගච්ඡතෝ වසෙන, තතියපදං උපනික්ඛිත්තභණ්ඩවසෙන, චතුත්ථං සවිඤ්ඤාණකවසෙන, පඤ්චමං ථලෙ නික්ඛිත්තාදිවසෙන, ඡට්ඨං පරිකප්පවසෙන වා සුඛකෘතවසෙන වා වුත්තනන්ති වෙදිතබ්බං. යොජනා පනෙත්ථ එකභණ්ඩවසෙනාපි නානාභණ්ඩ වසෙනාපි හොති, එකභණ්ඩවසෙන ච සවිඤ්ඤාණකෙනෙව ලබ්භති. නානාභණ්ඩවසෙන සවිඤ්ඤාණකාවිඤ්ඤාණකමිස්සකෙන වා. තත්ථ නානාභණ්ඩවසෙන තාව එවං වෙදිතබ්බා, **ආදියෙය්‍යා**ති ආරාමං අභියුඤ්ජති ආපත්ති දුක්කටස්ස, සාමිකස්ස විමතිං උප්පාදෙති ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්ස, සාමිකො න මය්‍හං භවිස්සතීති ධුරං නික්ඛිපති ආපත්ති පාරාජිකස්ස. **හරෙය්‍යා**ති අඤ්ඤස්ස භණ්ඩං හරන්තො සීසෙ භාරං ථෙය්‍යවිත්තෝ ආමසති ආපත්ති දුක්කටස්ස, එකුපෙති ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්ස, ඨානං ඔරොපෙති ආපත්ති පාරාජිකස්ස. **අවහරෙය්‍යා**ති උපනික්ඛිත්තං භණ්ඩං "දෙහි මෙ භණ්ඩ"න්ති වුච්චමානෝ නාහං ගණ්හාමීති භණති ආපත්ති දුක්කටස්ස, සාමිකස්ස විමතිං උප්පාදෙති ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්ස, සාමිකො න මය්‍හං දස්සතීති ධුරං නික්ඛිපති ආපත්ති පාරාජිකස්ස. **ඉරියාපථං විකොපෙය්‍යා**ති සහ භණ්ඩහාරකං නෙස්සාමීති පඨමං පාදං සඤ්ඤාමෙති ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්ස, දුතියං පාදං සඤ්ඤාමෙති ආපත්ති පාරාජිකස්ස. **ඨානාචාමෙය්‍යා**ති ථලට්ඨං භණ්ඩං ථෙය්‍යවිත්තෝ ආමසති ආපත්ති දුක්කටස්ස, එකුපෙති ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්ස, ඨානා වා චෙති ආපත්ති පාරාජිකස්ස. **සඞ්ඛෙතං විනිනාමෙය්‍යා**ති පරිකප්පිත

ට්ඨානං පඨමං පාදං අතික්කාමෙති ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්ස, දුතියං පාදං අතික්කාමෙති ආපත්ති පාරාජිකස්ස. අථ වා පඨමං පාදං සුඞ්කඝාතං අතික්කාමෙති ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්ස, දුතියං පාදං අතික්කාමෙති ආපත්ති පාරාජිකස්සාති. අයමෙත්ථ නානාභණ්ඩවසෙන යොජනා. එකභණ්ඩවසෙන පන සස්සාමිකං දාසං වා තිරච්ඡානං වා යථාවුත්තෙන අභියොගාදීනා නයෙන ආදියති වා හරති වා අවහරති වා ඉරියාපථං වා විකොපෙති ඨානා චාවෙති පරිච්ඡෙදං වා අතික්කාමෙති, අයමෙත්ථ එකභණ්ඩවසෙන යොජනා.

අපි ච ඉමානි ඡප්පදානි වණ්ණයන්තෙන පඤ්චපඤ්චකෙ සමොධනෙත්වා පඤ්චවීසති අවහාරා දස්සෙතබ්බා, එවං වණ්ණිතං ඉදං අදින්නාදානපාරාජිකං සුවණ්ණිතං හොති, ඉමස්මිඤ්ච ඨානෙ සබ්බට්ඨකථා ආකුලා ලුලිතා දුවිඤ්ඤෙය්‍යවිනිච්ඡයා, තථා හි සබ්බ අට්ඨකථාසු යානි තානි පාළියං "පඤ්චහාකාරෙහි අදින්නං ආදියන්තස්ස ආපත්ති පාරාජිකස්ස පරපරිග්ගහිතඤ්ච හොති"ති ආදිනා නයෙන අවහාරඞ්ගානි වුත්තානි, තානිපි ගහෙත්වා කත්ථචි එකං පඤ්චකං දස්සිතං, කත්ථචි ඡහාකාරෙහීති ආගතෙහි සඞ්ං වෙ පඤ්චකානි දස්සිතානි, එතානි ච පඤ්චකානි න හොන්ති, යත්ථ හි එකෙකෙන පදෙන අවහාරො සිජ්ඣති, තං පඤ්චකං නාම වුච්චති, එත්ථ පන සබ්බෙහිපි පදෙහි එකො යෙව අවහාරො, යානිපි ච තත්ථ ලබ්භමානානි යෙව පඤ්චකානි දස්සිතානි, තෙසම්පි න සබ්බෙසං අත්ථො පකාසිතො, එවම්මස්මිං ඨානෙ සබ්බ අට්ඨකථා ආකුලා ලුලිතා දුවිඤ්ඤෙය්‍යවිනිච්ඡයා, තස්මා පඤ්චපඤ්චකෙ සමොධානෙත්වා දස්සියමානා ඉමෙ පඤ්චවීසති අවහාරා සාධුකං සල්ලක්ඛෙතබ්බා. පඤ්ච පඤ්චකානි නාම:- නානාභණ්ඩ පඤ්චකං, එකභණ්ඩපඤ්චකං සාහත්ථිකපඤ්චකං, පුබ්බපයොගපඤ්චකං, ථෙය්‍යාවහාරපඤ්චකන්ති. තත්ථ නානාභණ්ඩපඤ්චකඤ්ච එකභණ්ඩපඤ්චකඤ්ච ආදියෙය්‍ය හරෙය්‍ය අවහරෙය්‍ය ඉරියාපථං විකොපෙය්‍ය ඨානා චාවෙය්‍යාති ඉමෙසං පදානං වසෙන ලබ්භන්ති, තානි පුබ්බෙ යොජෙත්වා දස්සිතනයෙනෙව වෙදිතබ්බානි, යං පනෙතං "සඞ්කෙතං වීතිනාමෙය්‍යා"ති ඡට්ඨං පදං තං පරිකප්පාවහාරස්ස ච නිස්සග්ගියාවහාරස්ස ච සාධාරණං, තස්මා තං තතියපඤ්චමෙසු පඤ්චකෙසු ලබ්භමානපදවසෙන යොජෙතබ්බං. වුත්තං නානාභණ්ඩපඤ්චකඤ්ච එකභණ්ඩපඤ්චකඤ්ච. කතමං සාහත්ථිකපඤ්චකං- පඤ්ච අවහාරා සාහත්ථිකො ආණත්තිකො නිස්සග්ගිකො අත්ථසාධකො ධුරනික්ඛෙපොති. තත්ථ සාහත්ථිකො නාම පරස්ස භණ්ඩං සහත්ථා අවහරති, ආණත්තිකො නාම අසුකස්ස භණ්ඩං අවහරාති අඤ්ඤං ආණාපෙති, නිස්සග්ගියො නාම අන්තො සුඞ්කඝාතෙ ඨිතො බහි සුඞ්කඝාතං පාතෙති, ආපත්ති පාරාජිකස්සාති ඉමිනා ච සඞ්ං සඞ්කෙතං වීතිනාමෙය්‍යාති ඉදං පදං යොජනං ලභති. අත්ථසාධකො නාම අසුකනාමභණ්ඩං යදා සක්කොසි තදා අවහරාති ආණාපෙති, තත්ථ සචෙ පරො අනන්තරායිකො හුත්වා තං අවහරති ආණාපකො ආණත්තික්ඛණෙ යෙව පාරාජිකො හොති, අවහාරකො පන අවහටකාලෙ, අයං අත්ථසාධකො. ධුරනික්ඛෙපො පන උපනික්ඛිත්තභණ්ඩවසෙන වෙදිතබ්බොති,

ඉදං සාහත්ථිකපවකං. කතමං පුබ්බපයොගපවකං- අපරෙපි පවඅවහාරා පුබ්බපයොගෝ සහපයොගෝ සංවිදාවහාරෝ සඛ්යොතකම්මං නිමිත්තකම්මන්ති. තත්ථ ආණත්තිවසෙන පුබ්බපයොගෝ වෙදිතබ්බෝ, ඨානාචාවනවසෙන සහපයොගෝ, ඉතරෙ පන තයෝ පාළියං ආගත තයෙනෙව වෙදිතබ්බාති. ඉදං පුබ්බපයොගපවකං.. කතමං ථෙය්යාව හාරපවකං- අපරෙපි පවඅවහාරා ථෙය්යාවහාරෝ පසය්හාවහාරෝ පරිකප්පාවහාරෝ පටිච්ඡන්නාවහාරෝ කුසාවහාරොති. තෙ පඨාපි "අඤ්ඤතරො භික්ඛු සඞ්ඝස්ස චීවරෙ භාජියමානෙ ථෙය්යචිත්තො කුසං සඞ්කාමෙත්වා චීවරං අගහෙසී"ති එතසම්ං කුසසඞ්කාමනවත්ථු සම්ං වණ්ණනාසිස්සාම. ඉදං ථෙය්යාවහාරපවකං. එවම්මානි පවපවකානි සමොධානෙත්වා ඉමෙ පවවිසති අවහාරා වෙදිතබ්බා. ඉමෙසු ච පන පවසු පවකෙසු කුසලෙන චිත්තෙන ඔතිණ්ණං වත්ථුං සහසා අවිනිච්ඡිනිත්වාව පඨාතානි ඔලොකෙතබ්බානි. ඨානි සඞ්ඝරක්ඛිත පොරාණා ආහු:-

වත්ථුං කාලඤ්ච දෙසඤ්ච-අග්ඝං පරිභොගපවමං,
කුලසන්තක පව ඨානානි-ඨාරෙය්යත්ථං විචක්ඛණෝ-ති.

තත්ථ වත්ථූති භණ්ඩං, අවහාරකෙන හි මඤ්ඤා ඉදං නාම අවහටන්ති වුත්තෙපි ආපත්තිං අනාරොපෙත්වාව තං භණ්ඩං සස්සාමිකං වා අසස්සාමිකං වාති උපපරික්ඛිතබ්බං, සස්සාමිකෙපි සාමිකානං සාලඤ්ඤාවෙ වා තිරාලඤ්ඤාවෙ වා උපපරික්ඛිතබ්බෝ, සවෙ තෙසං සාලඤ්ඤාලෙ භවං භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා ආපත්තිං කාතබ්බා, සවෙ නිරාලඤ්ඤාලෙ න පාරාජිකෙන කාරෙතබ්බෝ, භණ්ඩසාමිකෙසු පන භණ්ඩං ආහරාපෙනෙනසු භණ්ඩං දාතබ්බං, අයමෙත්ථ සාම්චි. ඉමස්ස පනත්ථස්ස දීපනත්ථම්දං වත්ථු:- භාතිඝරරාජකාලෙ කිර මහාවෙතියෙ පූජාය දක්ඛිණදිසතො එකො භික්ඛු ඝත්තභත්ථං පණ්ඩුකාසාවං අංසෙ කරිත්වා වෙතියඞ්ගණං පාවිසි, තඛ්ඛණෙමෙව ච රාජාපි වෙතියවන්දනත්ථං ආගතෝ, තතො උස්සාරණාය වත්තමානාය මහාජනසම්මද්දෙ අහොසි, අථ ඛො සො භික්ඛු ජනසම්මද්දපීළිතො අංසතො පත්තඤ්ච කාසාවං අදිස්වාව නික්ඛන්තො, නික්ඛමිත්වා ච කාසාවං අපස්සන්තො කෙ රිදිසෙ ජනසම්මද්දෙ කාසාවං ලභති න දානි තං මඤ්ඤන්ති ධුරනික්ඛෙපං කත්වා ගතො, අථෙකච්චෙ භික්ඛු පච්ඡා ආගච්ඡන්තා තං කාසාවං දිස්වා ථෙය්යචිත්තෙන ගණ්හෙත්වා පුන විප්පටිසාරී හුත්වා අස්සමණා දානිථ විඛාමස්සාමීති චිත්තෙන උපපන්නා චිත්තඛරෙ පුච්ඡිත්වා ඤස්සාමීති චින්තෙසි, තෙන ච සමයෙන චූළසුමනත්ථෙරො නාම සබ්බපරිත්තත්ථෙරො චිත්තාචරියපාමොක්ඛා මහාවිහාරෙ පටිවසති, යො භික්ඛු ථෙරං උපසඞ්කමිත්වා වන්දිත්වා ඔකාසං කාරෙත්වා අත්තනො කුක්කුච්චං පුච්ඡි, ථෙරො තෙන හට්ඨා ජනකායෙ පච්ඡා ආගන්ත්වා ගහිතභාවං ඤත්වා අත්ථිදානි එත්ථ ඔකාසොති චින්තෙත්වා ආහ:- සචෙ කාසාවං සාමිකං භික්ඛුං ආනෙත්වා ඉඤ්ඤ සකා භවෙය්ය තව පතිට්ඨං කාතුන්ති. කථාහං භන්තෙ තං දක්ඛිස්සාමීති, තහිං තහිං ගන්ත්වා ඔලොකෙහීති, සො පචපි මහාවිහාරෙ ඔලොකෙත්වා නෙව අද්දක්ඛි, තතො නං ථෙරෝ පුච්ඡි:- කතරාය දිසාය ඔහු භික්ඛු ආගච්ඡන්තීති. දක්ඛිණදිසාය භන්තෙති, තෙනහි කාසාවං දිසතො ච තිරියඤ්ච ඕනත්වා ඨපෙහි, ඨපෙත්වා දක්ඛිණදිසාය විහාරපරිපාටිඤ්ච විචිනිත්වා තං භික්ඛුං ආනෙහීති, සො තථා කත්වා තං භික්ඛුං දිස්වා

ථෙරස්ස සන්තිකං ආනෙසි, ථෙරො පුච්ඡි:– තවෙදං කාසාවන්ති, ආමභන්තෙති, කුහිං තෙ පාතිතන්ති, සො සබ්බං ආචික්ඛි, ථෙරො තෙන කතං ධුරනික්ඛෙපං සුත්වා ඉතරං පුච්ඡි:– තයා ඉදං කුහිං දිස්වා ගහිතන්ති, සොපි සබ්බං ආරොචෙසි, තතොනං ථෙරො ආහ:– සචෙ තෙ සුද්ධචිත්තෙන ගහිතං අභවිස්ස, අනාපත්ති යෙව තෙ අස්ස, ථෙය්‍යචිත්තෙන පන ගහිතත්තා දුක්කටං ආපන්නොසි, තං දෙසෙත්වා අනාපත්තිකො හොහි, ඉදඤ්ච කාසාවං අත්තනො සන්තකං කත්වා එතස්සෙව භික්ඛුනො දෙහිති. සො භික්ඛු අමතෙනෙව අභිසිත්තො පරමස්සාසං පත්තො අහොසිති. එවං වත්ථු ඔලොකෙතබ්බං. කාලොති අවහාරකාලො, තදෙවහි භණ්ඩං කදාචි සමග්ඝං හොති කදාචි මහග්ඝං, තස්මා තං භණ්ඩං යස්මිං කාලෙ අවහටං තස්මිං යෙව කාලෙ යො තස්ස අග්ඝො හොති, තෙන අග්ඝෙන ආපත්ති කාරෙතබ්බා, එවං කාලො ඔලොකෙතබ්බො. දෙසොති අවහාරදෙසො, තංහි භණ්ඩං යස්මිං දෙසෙ අවහටං තස්මිං යෙව දෙසෙ යො තස්ස අග්ඝො හොති, තෙන අග්ඝෙන ආපත්ති කාරෙතබ්බා, භණ්ඩුට්ඨානදෙසෙ හි භණ්ඩං සමග්ඝං හොති අඤ්ඤත්ථ මහග්ඝං, ඉමස්සාපිච අත්ථස්ස දීපනත්ථ මිදං වත්ථු:– අන්තර සමුද්දෙ කිර එකො භික්ඛු සුසණ්ඨානං නාලිකෙරං ලභිත්වා භමං ආරොපෙත්වා සඞ්ඛථාලකසදිසං මනොරමං පානීයථාලකං කත්වා තත්ථෙව ඨපෙත්වා චෙතියගිරිං අගමාසි, අථඤ්ඤො භික්ඛු අන්තරසමුද්දං ගන්ත්වා තස්මිං විහාරෙ පටිවසන්තො තං ථාලකං දිස්වා ථෙය්‍යචිත්තෙන ගහෙත්වා චෙතියගිරිමෙව ගතො, තස්ස තත්ථ යාගුං පිවන්තස්ස තං ථාලකං දිස්වා ථාලකසාමිකො භික්ඛු ආහ:– කුතො තෙ ඉදං ලඞන්ති, අන්තර සමුද්දතො මෙ ආනීතන්ති, සො තං "නෙතං තවසන්තකං ථෙය්‍යාය තෙ ගහිත"න්ති සංඝමජ්ඣං ආකඩ්ඪි, තත්ථ ච විනිච්ඡයං අලභිත්වා මහා විහාරං අගමිංසු, තත්ථ හෙරිං පහාරාපෙත්වා මහාචෙතියසම්පෙ සන්නිපාතං කත්වා විනිච්ඡයං ආරභිංසු, විනයධරත්ථෙරා අවහාරං පඤ්ඤාපෙසුං, තස්මිච සන්නිපාතෙ ආභිධම්මිකගොධත්ථෙරො නාම විනයකුසලො හොති, සො එවමාහ:– ඉමිනා ඉමං ථාලකං කුහිං අවහටන්ති, අන්තර සමුද්දෙ අවහටන්ති, තත්‍රිදං කිං අග්ඝතීති, න කිඤ්චි අග්ඝති, තත්‍රහි නාලිකෙරං භින්දිත්වා මිඤ්ජං ඛාදිත්වා කපාලං ඡඩ්ඩෙන්ති, දරුඅත්ථං පන ඵරතීති, ඉමස්ස භික්ඛුනො එත්ථ හත්ථකම්මං කිං අග්ඝතීති, මාසකං වා ඌනමාසකං වා ති, අත්ථි පන කත්ථචි සම්මාසම්බුද්ධෙන මාසකෙන වා ඌනමාසකෙන වා පාරාජිකං පඤ්ඤත්තන්ති, එවං වුත්තෙ සාධු සාධු සුකථිතං සුවිනිච්ඡිතන්ති එකසාධුකාරො අහොසි, තෙන ච සමයෙන භාතියරාජාපි චෙතියවන්දනත්ථං නගරතො නික්ඛමන්තො තං සද්දං සුත්වා කිං ඉදන්ති පුච්ඡිත්වා සබ්බං පටිපාටියා සුත්වා නගරෙ හෙරිං චරාපෙසි:– "මයි සන්තෙ භික්ඛුනම්පි භික්ඛුනීනම්පි ගිහිනම්පි අධිකරණං ආභිධම්මිකගොධත්ථෙරෙන විනිච්ඡිතං සුවිනිච්ඡිතං, තස්ස විනිච්ඡයෙ අතිට්ඨමානං රාජාණාය ඨපෙමි"ති. එවං දෙසො ඔලොකෙතබ්බො, අග්ඝොති භණ්ඩග්ඝො. නවභණ්ඩස්ස හි යො අග්ඝො හොති, සො පච්ඡා පරිහායති. යථා නවධොතො පත්තො අට්ඨ වා දස වා අග්ඝති, සො පච්ඡාභින්නො වා ඡිද්දො වා ආණිගණ්ඩිකාහතො වා අප්පග්ඝො හොති, තස්මා න සබ්බදා භණ්ඩං පකති අග්ඝෙනෙව කාතබ්බන්ති, එවං අග්ඝො ඔලොකෙතබ්බො, පරිහොගොති භණ්ඩපරිහොගො, පරිහො

ගෙනාපි හි වාසිආදිභණ්ඩස්ස අග්ඝො පරිහායති, තස්මා එවං උපපරික්ඛිතබ්බං, සචෙ කොචි කස්සචි පාදග්ඝනකං වාසිං හරති, තත්‍ර වාසිසාමිකො පුච්ඡිතබ්බො "තයා අයං වාසි කිත්තකෙන කීතා"ති, පාදෙන භන්තෙති, කිම්පන තෙ කිණිත්වාව ඨපිතා උදාහු තං වලක්ඡෙසීති, සචෙ වදති එකදිවසං මෙ දන්තකට්ඨං වා රජනච්ඡල්ලිං වා පත්තපචනකදාරුං වා ඡින්නං ඝංසිත්වා වා නිසිතාති, අථස්සා පොරාණො අග්ඝො භට්ඨොති වෙදිතබ්බො, යථාව වාසියා එවං අක්ඡනියා වා අක්ඡනිසලාකාය වා කුඤ්චිකාය වා පලාලෙන වා ථුසෙහි වා ඉට්ඨකවුණ්ණෙන වා එකවාරං ඝංසිත්වා ධොවිතමත්තෙනාපි අග්ඝො භස්සති, තිපුමණ්ඩලස්ස මකරදන්තච්ඡෙදනෙනාපි පරිමජ්ජනමත්තෙනාපි උදකසාටිකාය සකිං නිවාසනපාරුපනෙනාපි පරිභොගසීසෙන අංසෙ වා සීසෙ වා ඨපනමත්තෙනාපි තණ්ඩුලාදීනං පපෙථාටනෙනාපි තතො එකං වා මෙවා අපනයනෙනාපි අන්තමසො එකං පාසාණසක්ඛරං උඩරිත්වා ඡඩ්ඩිතමත්තෙනාපි සප්පිතෙලාදීනං භාජනන්තරපරිවත්තනෙනාපි අන්තමසො තතො මක්ඛිකං වා කිපිල්ලිකං වා උඩරිත්වා ඡඩ්ඩනමත්තෙනාපි ගුළපිණ්ඩකස්ස මධුරභාවජානනත්ථං නඛෙන විජ්ඣිත්වා අනුමත්තං ගහිතමත්තෙනාපි අග්ඝො භස්සති, තස්මා යං කිඤ්චි පාදග්ඝනකං වුත්තනයෙනෙව සාමිකෙහි පරිභොගෙන ඌනකං කතං හොති, න තං අවහටො භික්ඛු පාරාජිකෙන කාතබ්බො, එවං අග්ඝො ඔලොකෙතබ්බො. එවං ඉමානි තුලයිත්වා පචඨානානි ධාරෙය්‍ය අත්ථං විචක්ඛණො, ආපත්තිං වා අනාපත්තිං වා ගරුකං වා ලහුකං වා ආපත්තිං යථාඨානෙ ඨපෙය්‍යාති.

නිට්ඨිතො "ආදියෙය්‍ය -පෙ- සඞ්ඛෙතං විතිනාමෙය්‍යා"ති ඉමෙසං පදානං විනිච්ඡයො.

ඉදානි යම්දං "යථාරූපෙ අදින්නාදානෙ"ති ආදීනි විභජන්තෙන **යථාරූපං නාමාති** ආදිවුත්තං, තත්ථ **යථාරූපන්ති** යථාජාතිකං, තං පන යස්මා පාදතො පට්ඨාය හොති, **තස්මා පාදං වා පාදාරහං වා අතිරෙකපාදං වාති** ආහ, තත්ථ පාදෙන කහාපනස්ස චතුත්ථභාගං අකප්පියභණ්ඩමෙව දස්සෙති, පාදාරහෙන පාදග්ඝනකං කප්පියභණ්ඩං, අතිරෙකපාදෙන උභයම්පි එත්තාවතා සබ්බාකාරෙන දුතියපාරාජිකප හොනකවත්ථුං දස්සිතං හොති.

පථබ්‍යාරාජාති සකලපඨවියා රාජා දීපචක්කවත්ති අසොකසදිසො, යො වා පනඤ්ඤොපි එකදීපෙ රාජා සීහලරාජසදිසො. **පදෙසරාජාති** එකදීපස්ස පදෙසිස්සරො, බිම්බිසාර පසෙනදි ආදයො විය, **මණ්ඩලිකා** නාම යෙ දීපපදෙසෙපි එකමෙකං මණ්ඩලං භුඤ්ජන්ති. **අන්තරභොගිකා** නාම ලින්නං රාජුනං අන්තරා කතිපයගාමසාමිකා, **අක්ඛදස්සාති** ධම්මවිනිච්ඡනකා, තෙ ධම්මසභායං නිසීදිත්වා අපරාධානුරූපං චොරානං හත්ථපාදච්ඡෙජ්ජාදිං අනුසාසන්ති, යෙ පන ඨානන්තරප්පත්තා අමච්චා වා රාජකුමාරා වා කතාපරාධා හොන්ති, තෙ රඤ්ඤො ආරොචෙන්ති, ගරුකං ඨානං සයං න විනිච්ඡිනන්ති, **මහාමත්තාති** ඨානන්තරප්පත්තා මහාඅමච්චා, තෙපි තත්ථ තත්ථ ගාමෙ වා නිගමෙ වා නිසීදිත්වා රාජකිච්චං කරොන්ති, **යෙවා පනාති** අඤ්ඤෙපි යෙ රාජකුලනිස්සිතා

වා සකකිරියනිස්සිතා වා හුත්වා ඡේජ්ජභෙජ්ජං අනුසාසන්ති, සබ්බෙපි තෙ ඉමස්මිං අත්ථෙ රාජානොති දස්සෙති, හනෙය්‍යුන්ති පෙථොය්‍යුං වෙ ච ඡින්දෙය්‍යුන්ති ච, පබ්බාජෙය්‍යුන්ති නීහරෙය්‍යුං, චොරොසීති එවමාදීනි ච වත්වා පරිභාසෙය්‍යුං, තෙනෙවාහ පරිභාසො ඨසොති. පුරිමං උපාදයාති මෙථුනධම්මං පතිසෙවිත්වා පාරාජිකං ආපත්තිං ආපන්නං පුග්ගලං උපාදය. සෙසං පුබ්බෙ වුත්තනයත්තා උත්තානපදත්තා ච පාකටමෙවාති.

එවං උද්දිට්ඨ සික්ඛාපදං පදානුක්කමෙන විභජිත්වා ඉදානි යන්තං ආදියෙය්‍යාති ආදීහි ඡහි පදෙහි සඞ්ඛෙපතො ආදානං දස්සෙත්වා සඞ්ඛෙපතො එව පාදං වා පාදරහං වා අතිරෙකපාදං වාති ආදාතබ්බ භණ්ඩං දස්සිතං, තං යත්ථ යත්ථ ඨිතං යථා යථා ආදානං ගච්ඡති අනාගතෙ පාපභික්ඛූනං ලෙසොකාසනිරුන්ධනත්ථං තථා තථා විත්ථාරතො දස්සෙතුං භුම්මට්ඨං ඵලට්ඨන්ති ආදිනා නයෙන මාතිකං ඨපෙත්වා භුම්මඨං නාම භණ්ඩං භූමියං නික්ඛිත්තං හොතීති ආදිනා නයෙන තස්ස විභඞ්ගං ආහ. තත්‍රායං අනුත්තානපදවණ්ණනාය සඞ්ං විනිච්ඡය කථා:– නිධානන්ති භූමියං ඛණිත්වා ඨපිතං, පටිච්ඡන්නන්ති පංසුඉට්ඨකාදීහි පටිච්ඡන්නං, භුම්මඨං භණ්ඩං –පෙ– ගච්ඡති වා ආපත්ති දුක්කටස්සාති තං එවං නිඛණිත්වා වා පටිච්ඡාදෙත්වා වා ඨපිතත්තා භූමියං ඨිතභණ්ඩං යො භික්ඛු කෙනචි දෙව උපායෙන ඤත්වා ආහරිස්සාමීති ථෙය්‍යචිත්තො හුත්වා රත්තිභාගෙ උට්ඨාය ගච්ඡති, සො භණ්ඩට්ඨානං අප්පත්වාපි සබ්බකායවචීවිකාරෙසු දුක්කටං ආපජ්ජති, කථං සො හි තස්ස ආහරණත්ථාය උට්ඨහන්තො යං යං අඞ්ගපච්චඞ්ගං ඵන්දපෙති, සබ්බත්ථ දුක්කටමෙව, නිවාසනපාරුපනං සණ්ඨපෙති, හත්ථවාරෙ හත්ථවාරෙ දුක්කටං, මහන්තං නිධානං න සක්කා එකෙන ආහරිතුං දුතියං පරියෙසිස්සාමීති කස්සචි සහායස්ස සන්තිකං ගන්තුකාමො වාරං විවරති, පදවාරෙ ච හත්ථවාරෙ ච දුක්කටං, වාර පිදහනෙ පන අඤ්ඤස්මිං වා ගමනස්ස අනුපකාරෙ අනාපත්ති, තස්ස නිපන්නොකාසං ගන්ත්වා ඉත්ථන්නාමාති පක්කොසති, තමත්ථං ආරොචෙත්වා එහි ගච්ඡාමාති වදති, වාචාය වාචාය දුක්කටං, යො තස්ස වචනෙන උට්ඨහති, තස්සාපි දුක්කටං, උට්ඨහිත්වා තස්ස සන්තිකං ගන්තුකාමො නිවාසනපාරුපනං සණ්ඨපෙති, වාරං විවරිත්වා තස්ස සමීපං ගච්ඡති, හත්ථවාරපදවාරෙසු සබ්බත්ථ දුක්කටං, සො තං පුච්ඡති අසුකො ච අසුකො ච කුහිං,අසුකච අසුකච පක්කොසාහීති, වාචාය වාචාය දුක්කටං, සබ්බෙ සමාගතෙ දිස්වා මයා අසුකස්මිං නාම ඨානෙ එවරූපො නිධි උපලඞ්ඛො, ගච්ඡාම තං ගහෙත්වා පුඤ්ඤානි ච කරිස්සාම සුඛං ච ජීවිස්සාමාති වදති, වාචාය වාචාය දුක්කටමෙව, එවං ලඞ්ඝහායො කුද්දාලං පරියෙසති, සචෙ පනස්ස අත්තනො කුද්දාලො අත්ථි, තං ආහරිස්සාමීති ගච්ඡන්තො ච ගණ්හන්තො ච ආහරන්තො ච සබ්බත්ථහත්ථවාරපදවාරෙසු දුක්කටං ආපජ්ජති, සචෙ නත්ථි අඤ්ඤං භික්ඛුං වා ගහට්ඨං වා ගන්ත්වා යාචති යාචන්තො ච සචෙ කුද්දාලං මෙදෙහි කුද්දාලෙන මෙ අත්ථො කිඤ්චි කාතබ්බමත්ථි තං කත්වා පච්චාහරිස්සාමීති, ආහරන්තො ච මුසා භණන්තො යාචති, වාචාය වාචාය දුක්කටං, සචෙ මාතිකා සොධෙතබ්බා අත්ථි විහාරෙ භූමිකම්මං කාතබ්බං අත්ථීති මුසාපි භණති, යං යං වචනං මුසා තත්ථ තත්ථ පාචිත්තියං, මහා

අට්ඨකථායං පන සච්චෙපි අලිකෙපි දුක්කටමෙව වුත්තං, තං පමාදලි ඛිතන්ති වෙදිතබ්බං, නහි අදින්නාදානස්ස පුබ්බපයොගෙ පාචිත්තිය ට්ඨානෙ දුක්කටං නාම අත්ථි, සචෙ පන කුද්දාලස්ස දණ්ඩො නත්ථි ද ණ්ඩං කරිස්සාමීති වාසිං වා ඵරසුං වා නිසෙති තදත්ථාය ගච්ඡති ගන්ත්වා සුක්ඛකට්ඨං ඡින්දති තච්ඡති ආකොටෙති, සබ්බත්ථ හත්ථවාරපදවාරෙසු දුක්කටං, අල්ලරුක්ඛං ඡින්දති පාචිත්තියං, තතො පරං සබ්බපයොගෙ සු දුක්කටං, සඞ්ඛෙපට්ඨකථායං පන මහාපච්චරියච තත්ථ ජාතකං කට්ඨලතාඡෙදනත්ථං වාසිඵරසුං පරියෙසන්තානම්පි දුක්කටං වුත්තං, සචෙ පන තෙසං එවං හොති:– "වාසි ඵරසුකුද්දාලෙ යාචන්තා ආසඞ්කිතා භවිස්සාම ලොහං සමුට්ඨාපෙත්වා කරොමා"ති, තතො අරඤ්ඤං ගන්ත්වා ලොහඛීජත්ථං පඨවිං ඛණන්ති, අකප්පිය පඨවිං ඛණන්තානං දු ක්කටෙහි සඞ්ඛං පාචිත්තියානීති මහාපච්චරියං වුත්තං, යථාච ඉධ එවං ස බ්බත්ථ පාචිත්තියට්ඨානෙ දුක්කටා න මුච්චති, කප්පිය පඨවිං ඛණන්තා නං දුක්කටානියෙව, බීජං පන ගහෙත්වා තතොපරං සබ්බකිරියාසු පයො ගෙ පයොගෙ දුක්කටං, පිටකපරියෙසනෙපි හත්ථවාරපදවාරෙසු වුත්ත නයෙනෙව දුක්කටං, මුසාවාදෙ පාචිත්තියං, පිටකං කාතුකාමතාය වලලිච්ඡෙදනෙ පාචිත්තියන්ති. සබ්බං පුරිමනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

ගච්ඡති වා ආපත්ති දුක්කටස්සාති එවං පරිසිට්ඨසහායකුද්දාලපිට කො නිධිට්ඨානං ගච්ඡති, පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං, සචෙ පන ගච්ඡ න්තො ඉමං නිධිං ලඞ්ඛ බුඞ්ඛපූජං වා ධම්මපූජං වා සඞ්ඝභත්තං වා කරිස්සා මීති කුසලං උප්පාදෙති, කුසලචිත්තෙන ගමනෙ අනාපත්ති, කස්මා "ථෙ ය්‍ය චිත්තො දුතියං වා –පෙ– ගච්ඡති වා ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති වුත්ත ත්තා, යථා ච ඉධ එවං සබ්බත්ථ අථෙය්‍යචිත්තස්ස අනාපත්ති. මග්ගතො ඔක්කම්ම නිධානට්ඨානගමනත්ථාය මග්ගං කරොන්තො භූතගාමං ඡින්දති පාචිත්තියං, සුක්ඛකට්ඨං ඡින්දති දුක්කටං, තත්ථ ජාතකන්ති චිරනිහිතාය කුම්භියා උපරි ජාතකං, කට්ඨං වා ලතං වාති න කෙවලං කට්ඨලතා මෙව යංකිඤ්චි අල්ලං වා සුක්ඛං වා තිණරුක්ඛලතාදිං ඡින්දන්තස්ස සහපයොගත්තා දුක්කටමෙව හොති. අට්ඨවිධඤ්හෙතං දුක්කටං නාම ඉමස්මිං ඨානෙ සමොධානෙත්වා ථෙරෙහි දස්සිතං, පුබ්බපයොගදුක්කට ං සහපයොගදුක්කටං අනාමාසදුක්කටං දුරූපචිණ්ණදුක්කටං විනය දුක්කටං ඤාතදුක්කටං ඤත්තිදුක්කටං පටිස්සවදුක්කටන්ති. තත්ථ "ථෙ ය්‍යචිත්තො දුතියං වා පරියෙසති කුද්දාලං වා පිටකං වා පරියෙසති ග ච්ඡති වා ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති ඉදං පුබ්බපයොගදුක්කටං නාම, එත්ථ හි දුක්කටට්ඨානෙ දුක්කටං පාචිත්තියට්ඨානෙ පාචිත්තියමෙව හොති, "ත ත්ථ ජාතකං කට්ඨං වා ලතං වා ඡින්දති ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති ඉදං සහප යොගදුක්කටං නාම, එත්ථ පන පාචිත්තියවත්ථුච දුක්කටවත්ථුච දුක්කට ට්ඨානෙ යෙව තිට්ඨති, කස්මා අවහාරස්ස සහ පයොගත්තාති. යං පනද සවිධං රතනං සත්තවිධං ධඤ්ඤං සබ්බච ආවුධභණ්ඩාදිං ආමසන්තස්ස දුක්කටං වුත්තං, ඉදං අනාමාසදුක්කටං නාම. යං කදලිනාලිකෙර ආදී නං තත්ථ ජාතකඵලානි ආමසන්තස්ස දුක්කටං වුත්තං, ඉදං දුරූපචිණ්ණ දුක්කටං නාම. යං පන පිණ්ඩාය චරන්තස්ස පත්තෙ රජෙ පතිතෙ පත්තං අපටිග්ගහෙත්වා වා අධොවිත්වා වා තත්ථ භික්ඛං ගණ්ඩන්තස්ස දුක්කටං වුත්තං, ඉදං විනයදුක්කටං නාම. "සුත්වා න වදන්ති ආපත්ති දුක්කට

ස්සා''ති ඉදං ඤත්තදුක්කටං නාම. යං එකාදසසු සමනුභාසනාසු ඤත්ති යා දුක්කටන්ති වුත්තං, ඉදං ඤත්තිදුක්කටං නාම. "තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො පුරිමිකා ච න පඤ්ඤායති පටිස්සවෙ ච ආපත්ති දුක්කට ස්සා"ති ඉදං පටිස්සවදුක්කටං නාම. ඉදං පන සහපයොගදුක්කටං, තෙන වුත්තං "යං කිඤ්චි අලලං වා සුක්ඛං වා තිණරුක්ඛලතාදිං ඡින්දන්ත ස්ස සහපයොගත්තා දුක්කටමෙව හොතී"ති. සචෙ පනස්ස තත්ථජාත කෙ තිණරුක්ඛලතාදිම්හි ඡින්නෙපි ලජ්ජිධම්මො ඔක්කමති සංවරො උ ප්පජ්ජති, ඡෙදනපච්චයා දුක්කටං දෙසෙත්වා මුච්චති, අථ ධුරනික්ඛෙපං අකත්වා සඋස්සාහොව පංසුං ඛණති, ඡෙදනදුක්කටං පටිප්පස්සම්භති ඛණනදුක්කටෙ පතිට්ඨාති, අකප්පියපඨවිං ඛණන්තොපි හි ඉධ සහප යොගත්තා දුක්කටමෙව ආපජ්ජති, සචෙ පනස්ස සබ්බදිසාසු ඛණිත්වා කුම්භිමූලං පත්තස්සාපි ලජ්ජිධම්මො ඔක්කමති, ඛණනපච්චයා දුක්කටං දෙසෙත්වා මුච්චති, වියූහති වාති අථපන සඋස්සාහොව පංසුං වියූහති එකපස්සෙ රාසිං කරොති, ඛණනදුක්කටං පටිප්පස්සම්භති, වියූහනදු ක්කටෙ පතිට්ඨාති, තව පංසුං තත්ථ තත්ථ පුඤ්ජං කරොන්තො පයො ගෙ පයොගෙ දුක්කටං ආපජ්ජති, සචෙ පන රාසිං කත්වාපි ධුරනික්ඛෙ පං කරොති, ලජ්ජිධම්මං ආපජ්ජති, වියූහනදුක්කටං දෙසෙත්වා මුච්චති. උධරති වාති අථපන සඋස්සාහොව පංසුං උඩරිත්වා බහි පාතෙති. වියූ හනදුක්කටං පටිප්පස්සම්භති, උද්ධරණදුක්කටෙ පතිට්ඨාති. පංසුං පන කුද්දාලෙන වා හත්ථෙහි වා පච්ඡියා වා තහිං තහිං පාතෙන්තො පයො ගෙ පයොගෙ දුක්කටං ආපජ්ජති, සචෙ පන සබ්බපංසුං නීහරිත්වා කු ම්හිං ඵලට්ඨං කත්වාපි ලජ්ජිධම්මං ආපජ්ජති, උද්ධරණදුක්කටං දෙසෙත්වා මුච්චති. අථ පන සඋස්සාහොව කුම්භිං ආමසති, උද්ධරණදුක්කටං පටි ප්පස්සම්භති ආමසනදුක්කටෙ පතිට්ඨාති, ආමසිත්වාපි ච ලජ්ජිධම්මං ආ පජ්ජන්තො ආමසනදුක්කටං දෙසෙත්වා මුච්චති. අථ සඋස්සාහොව කු ම්හිං ඵන්දෙපති, ආමසනදුක්කටං පටිප්පස්සම්භති, ඵන්දෙපති ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්සාති වුත්තථුල්ලච්චයෙ පතිට්ඨාති. තත්‍රායං දුක්කටථුල්ල ච්චයානං චින්නමපි වචනත්ථො:– පඨමං තාවෙත්ථ දුඝු කතං සත්ථාරා වුත්තකිච්චං විරාධෙත්වා කතන්ති දුක්කටං, අථවා දුඝු කතං විරූපා සා කිරියා භික්ඛුකිරියානං මජ්ඣෙ න සොභතීති එවම්පි දුක්කටං. වුත්ත චෙතං–

දුක්කටන්ති හි යං වුත්තං–තං සුණොහි යථා යථං,
අපරද්ධං විරඬං ච–ඛලිතං යඤ්ච දුක්කටං.

යං මනුස්සො කරෙ පාපං–ආවි වා යදි වා රහො,
දුක්කටන්ති පවෙදෙන්ති–තෙනෙතං ඉති වුච්චතී–ති.

ඉතරම්පන ථූලත්තා අච්චයත්තා ච ථුල්ලච්චයං, "සම්පරායෙ ච දුග්ගති, තං හොති කටුකප්ඵල"න්ති ආදිසු විය චෙත්ථ සංයොගභාවො වෙදිතබ්බො, එකස්ස සන්තිකෙ දෙසෙතබ්බෙසු හි අච්චයෙසු තෙන සමො ථූලො අච්චයො නත්ථි, තස්මා වුත්තං ථූලත්තා අච්චයත්තා ච ථුල්ලච්චයන්ති. වුත්තචෙතං–

ථුල්ලච්චයන්ති යං වුත්තං–තං සුණොහි යථා යථං,
එකස්ස මූලෙ දෙසෙති–යො ච නං පතිගණ්හති,
අච්චයො තෙන සමො නත්ථි–තෙනෙතං ඉති වුච්චතී–ති.

ඵුසුපෙන්තස්ස ච පයොගෙ පයොගෙ ථුල්ලච්චයං. ඵුසුපෙත්වා පි ච ලජ්ජිධම්මං ඔක්කන්තො ථුල්ලච්චයං දෙසෙත්වා මුච්චති, සහපයො ගතො පට්ඨායෙව චෙත්ථ පුරිමා පුරිමා ආපත්ති පටිප්පස්සම්භති, සහප යොගං පන අකත්වා ලජ්ජිධම්මං ඔක්කන්තෙන යා පුබ්බපයොගෙ දුක්ක ටපාචිත්තියො ආපන්නා, සබ්බා තා දෙසෙතබ්බා, සහපයොගෙ ච ත ත්ථ ජාතකච්ඡේදනෙ බහුකානිපි දුක්කටානි පංසුඛණනං පත්වා පටිප්ප ස්සම්භන්ති, එකං ඛණනදුක්කටමෙව හොති, ඛණනෙ බහුකානිපි වියූ හනං වියූහනෙ බහුකානිපි උඩරණං උඩරණෙ බහුකානිපි ආමසනං ආ මසනෙ බහුකානිපි ඵුසුපනං පත්වා පටිප්පස්සම්භන්ති. පංසුඛණනාදීසු ච ලජ්ජිධම්මෙ උප්පන්නෙ බහුකාපි ආපත්තියො හොන්තු, එකමෙව දෙසෙත්වා මුච්චතීති කුරුන්දට්ඨකථායං වුත්තං, පුරිමාපත්ති පටිප්ප ස්සද්ධි ච නාමෙසා ඤත්තියා දුක්කටං වීහි කම්මවාචාහි ථුල්ලච්චයා පටි ප්පස්සම්භන්තීති එවං අනුසාවණාසු යෙව සුත්තෙ ආගතා, ඉධ පන දු තියපාරාජිකෙ අට්ඨකථාචරියප්පමාණෙන ගහෙතබ්බාති. ඨානා චා වෙති ආපත්ති පාරාජිකස්සාති යො පන ඵුසුපෙත්වා පි ලජ්ජිධම්මං අනොක්කමිත්වාව තං කුම්භිං ඨානතො අන්තමසො කෙසග්ගමත්තම්පි චාවෙති, පාරාජිකමෙව ආපජ්ජතීති අත්ථො, ඨානාචාවනං චෙත්ථ ඡහි ආකාරෙහි වෙදිතබ්බං, කථං කුම්භිමුඛවට්ටියං ගහෙත්වා අත්තනො අභිමුඛං ආකඩ්ඪන්තො ඉම්නා අන්තෙන ථුට්ඨොකාසං කෙසග්ගමත්ත ම්පි පාරිමන්තෙන අතික්කාමෙති පාරාජිකං, තථෙව ගහෙත්වා පරතො පෙල්ලන්තො පාරිමන්තෙන ථුට්ඨොකාසං කෙසග්ගමත්තම්පි ඉම්නා අන්තෙන අතික්කාමෙති පාරාජිකං, වාමතො වා දක්ඛිණතො වා අප නාමෙන්තො වාමන්තෙන ථුට්ඨොකාසං කෙසග්ගමත්තම්පි දක්ඛිණ න්තෙන අතික්කාමෙති පාරාජිකං, දක්ඛිණන්තෙන වා ථුට්ඨොකාසං කෙසග්ගමත්තම්පි වාමන්තෙන අතික්කාමෙති පාරාජිකං, උඩං උක්ඛිප න්තො කෙසග්ගමත්තම්පි භූමිතො මොචෙති පාරාජිකං, ඛණිත්වා හෙ ට්ඨතො ඔසීදෙන්තො බුන්දෙන ථුට්ඨොකාසං කෙසග්ගමත්තම්පි මුඛ වට්ටියා අතික්කාමෙති පාරාජිකන්ති, එවං එකට්ඨානෙ ඨිතාය කුම්භි යා. යදිපන කුම්භිමුඛවට්ටියා පාසං කත්වා ලොහඛාණුං වා ඛදිරසාරා දිඛාණුං වා පඨවියං ආකොටෙත්වා තත්ථ සඞ්ඛලිකාය බන්ධිත්වා ඨපෙ න්ති, එකිස්සා දිසාය එකාය සඞ්ඛලිකාය බඩා වෙඨානානි ලබ්භන්ති, වීසු තීසුචතුසු දිසාසු චතුහි සඞ්ඛලිකාහි බඩා පඤ්චඨානානි ලබ්භන්ති, තත්ථ එකඛාණුකෙ බඩ කුම්භිමුඛවට්ටියා පඨමං ඛාණුකං වා උඩරති සඞ්ඛලිකං වා ඡින්දති ථුල්ලච්චයං, තතො කුම්භිං යථාවුත්තනයෙන කෙසග්ගමත්තම්පි ඨානා චාවෙති පාරාජිකං, අථ පඨමං කුම්භිං උද්ධරති ථුල්ලච්චයං, තතො ඛාණුකං වා කෙසග්ගමත්තම්පි ඨානා චාවෙති සඞ්ඛලිකං වා ඡින්දති පාරාජිකං, එතෙන උපායෙන වීසු තීසු චතුසු ඛාණුකෙසු බඩකුම්භියාපි පච්ඡිමෙන ඨානා චාවනෙන පාරාජිකං, සෙසෙසු ථුල්ලච්චයං වෙදිතබ්බං. සචෙ ඛාණු නත්ථි සඞ්ඛ ලිකාය අග්ගෙ වළයං කත්වා තත්ථ ජාතකෙ මූලෙ පවෙසිතං හොති, පඨමං කුම්භිං උඩරිත්වා පච්ඡා මූලං ඡෙත්වාව වළයං නීහරති පාරා ජිකං, අථ මූලං අච්ඡෙත්වා වළයං ඉතො විතො ච සාරෙති රක්ඛති, සචෙ පන මූලතො අනීහරිත්වාපි හත්ථෙන ගහෙත්වා ආකාසගතං කරොති පාරාජිකං, අයමෙත්ථ විසෙසො, සෙසං පුත්තනයමෙව.

කෙවිපන නිමිත්තත්ථාය කුමහිමත්ථකෙ නිග්‍රොධරුක්ඛාදීනි රොපෙන්ති, මූලානි කුමහිං විනන්ධිත්වා ගිතානි හොන්ති, මූලානි ඡින්දිත්වා කුමහිං ගණ්හ සාමීති ඡින්දනත්‍ථාය පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, ඡින්දිත්වා ඔකාසං කත්වා කුමහිං කෙසග්ගමත්තමපි ඨානාචාවෙති පාරාජිකං, මූලානි ඡින්දනොව පුබ්බෙ කුමහි නින්නාථානං ගතා රක්ඛති තාව, ගතට්ඨාන තො උබ්‍රති පාරාජිකං, සබෙ ඡින්නෙසු මූලෙසු එකමූලමත්තෙන කුමහි තිට්ඨති, සො ච තං ඉමසම්ං මූලෙ ඡින්නෙ පතිස්සතීති ඡින්දති ඡින්නාමත්තෙ පාරාජිකං, සබෙ පන එකමූලෙනෙව පාසෙ බඩ්ඣකරොවිය ගිතා හොති, අඤ්ඤං කිඤ්චි ලග්ගනකං නත්ථි, තස්මිම්පි මූලෙ ඡින්නාමත්තෙ පාරාජිකං, සබෙ කුමහිමත්ථකෙ මහාපාසාණෙ ඨපිතෙ හොති, තං දණ්ඩෙන උක්ඛිපිත්වා අපනෙතුකාමො කුමහිමත්ථකෙ ඡත රුක්ඛං ඡින්දති දුක්කටං, තස්සා සමීපෙ ජාතකං ඡෙත්වා ආහරති, අතත්ථ ජාතකත්තා නං ඡින්දතො පාචිත්තියං.

අත්තනො භාජනන්ති සබෙ පන කුමහිං උබ්‍රිතුං අසක්කොනෙතා කුමහිඝාතභණ්ඩගහණත්ථං අත්තනො භාජනං පවෙසෙත්වා අඤ්ඤෙසං කුමහියං පඤ්චමාසකං වා අතිරෙකපඤ්චමාසකං වා අග්ඝනකං ථෙය්‍යචිත්තො ආමසති ආපත්ති දුක්කටස්ස, පරිවෙණෙ වෙ ත්‍ථ පාරාජිකනියමනත්ථං වුත්තොත්, ථෙය්‍යචිත්තෙන පන ඌනපඤ්චමාසකමපි ආමසනොත් දුක්කටං ආපජ්ජති ගෙව. **එකුපෙත්තී**ති එත්ථ යාව එකාබඩ්ධං කත්වා අත්තනො භාජනං පවෙසෙති තාව එකුපෙති වුච්චති, අථිව ඉතො චිතො ච අපබ්‍යූහනොපි එකුපෙති ගෙව, තස්ා ථුල්ලච්චයං ආපජ්ජති, යදා පන එකාබඩ්ධභාවො ඡින්නොත්, කුමහිගතං කුමහියමෙව භාජනගතම්පි භාජනගතමෙව හොති, තදා අත්තනො භාජනගතං නාම හොති, එවං කත්වා කුමහිතො අනීහරන්තෙපි භාජනෙ පාරාජිකං ආපජ්ජති. **මුඤ්චා ඡින්දතී**ති එත්ථ යථා අඩ්ඩුලනත්තරෙහි නික්ඛන්තකාහාපණං කුමහිගතෙ කහාපණෙන සම්ඵුසන්ති, එවං මූලසීං කරොනෙතා මූලසීං ඡින්දති නාම, සොපි පාරාජිකං ආපජ්ජති. **සුත්තාරුළ්හන්ති** සුත්තත ආරුළ්හං, සුත්තෙන ආවුතස්සාපි සුත්තමයස්සාපි එතං අධිවචනං. පාමඞ්ගාදීනි සොවණ්ණමයානිපි හොන්ති රූපිමයානිපි සුත්තමයානිපි, මුත්තාවළිආදයොපි එත්ථෙව සඞ්ගහං ගතා. **වෙඨනන්ති** සීසවෙඨනපටෙපි වුච්චති, එතෙසු යංකිඤ්චි ථෙය්‍ය චිත්තො ආමසති දුක්කටං, එකුපෙති කොටියං ගහෙත්වා ආකාස ට්ඨං අකරොනෙතා උඛ්‍රෙති ථුල්ලච්චයං. **ඡිංඡනෙතා නීහරතී**ත්‍ – එත්ථ පන පරිපුණ්ණං කුමහියා උපරි සමතිත්තිකං කුමහිං කත්වා ඨපිතං වා එකං කොටිං බුන්දෙ එකං කොටිං මූඛවට්ටියං කත්වා ඨපිතං වා ඡංඡනත්තස්ස නීහරතො ථුල්ලච්චයං, කුමහිමූඛා මොචෙන්තස්ස පාරාජිකං. යං පන උපඩ්ඪකුමහියං වා රිත්තකුමහියං වා ඨපිතං තස්ස අත්තනො ථූණික්කාසොව ඨානං න සක්කොති කුමහි, තස්මා තං ඡංඡනත්තස්ාපි නීහරතො පතිට්ඨිතොකාසතො කෙසග්ගමත්තෙන මුත්තෙ පාරාජිකමෙව. කුමහියා පන පරිපුණ්ණාය වා ඌනාය වා උද්ධුකමෙව උබ්‍රන්නත්තස්ස භෙට්ඨිමකොටියා පතිට්ඨිතොකාසා මුත්තෙ ව පාරාජිකමෙව, අත්තනා කුමහියං ඨපිතං ඡංකිඤ්චි පාරාජිකඵලානකං භණ්ඩං සකලකුමහියං වාරෙන්තස්ස පාමඞ්ගාදීං ච ඡංඝිත්වා නීහරන්ත ස්ස යාව මූඛවට්ටිං නාගික්කමති, තාව ථුල්ලච්චයමෙව, තස්ස ගි ස

පිං කුම්භිඨානන්ති සඞ්ඛෙපමහාපච්චරියාදීසු වුත්තං, මහාඅට්ඨකථායං පන ඨපිතට්ඨාන මෙව ඨානං නො සකලා කුම්භි තස්මා යථාඨිතට්ඨානතො කෙසග්ගමත්තම්පි මොවෙන්තස්ස පාරාජිකමෙවාති වුත්තං, තං පමාණං, ඉතරං පන ආකාසගතං අකරොන්තස්ස චීවරවංසෙ ඨපිත චීවරවෙඨනකනයෙන වුත්තං, තං න ගහෙතබ්බං, විනයවිනිච්ඡයෙ හි ආගතෙ ගරුකෙ ඨාතබ්බං, එසා විනයධම්මතා. අපිච අත්තනො භාජනගතං වා කරොති මුඞ්ඩං වා ඡින්දතීති වචනතොපෙතං වෙදිතබ්බං. යථා අන්තොකුම්භියං ඨිතස්ස න සබ්බා කුම්භි ඨානන්ති සප්පිආදීසු යං කිඤ්චි පිවතො එකපයොගෙන පීතමත්තෙ පාරාජිකන්ති මහාඅට්ඨකථායං වුත්තං, මහාපච්චරියාදීසු පන අයං විභාගො දස්සිතො:- මුඛං අපනෙත්වා ආකඞ්ඛන්තස්ස පිවතො සවෙ පරගලගතං පාදං න අග්ඝති මුඛගතෙන සඞ්ඝං අග්ඝති රක්ඛති තාව, කණ්ඨෙන පන පරිච්ඡින්නකාලෙ යෙව පාරාජිකං හොති, සවෙපි ඔට්ඨෙහි පරිච්ඡින්දන්තො ඔට්ඨෙ පිදහති පාරාජිකමෙව. උප්පලදණ්ඩවෙළුනාලි නලනාලි ආදීහි පිවන්තස්සාපි සවෙ පරගලගතමෙව පාදං අග්ඝති පාරාජිකං. සවෙ සහ මුඛගතෙන අග්ඝති න තාව පාරාජිකං හොති, උප්පලදණ්ඩාදිගතෙන සඞ්ඝං එකාබද්ධභාවං කොපෙත්වා ඔට්ඨෙහි පරිච්ඡින්නමත්තෙ පාරාජිකං; සවෙ උප්පලදණ්ඩාදිගතෙන සඞ්ඝං අග්ඝති, උප්පලදණ්ඩාදීනං බුන්දෙ අඞ්ගුලියා පිහිතමත්තෙ පාරාජිකං, පාදග්ඝනකෙ පරගලං අප්පවිට්ඨෙ උප්පලදණ්ඩාදීසු ච මුඛෙ ච අතිරෙකපාදම්පි එකාබද්ධං හුත්වා තිට්ඨති රක්ඛති යෙවාති. තං සබ්බම්පි යස්මා "අත්තනො භාජනගතං වා කරොති මුට්ඨිං වා ඡින්දතී"ති ඉමං නයං භජති, තස්මා සුදස්සිතමෙව. එස තාව එකාබද්ධෙ නයො. සවෙ පන හත්ථෙන වා පත්තෙන වා ථාලකාදිනා වා කෙනචි භාජනෙන ගහෙත්වා පිවති, යම්හි පයොගෙ පාදග්ඝනකං පූරෙති, තම්හිකතෙ පාරාජිකං, අථ මහග්ඝං හොති සප්පිකා යම්හි එකපයොගෙනෙව පාදග්ඝනකං ගහෙතුං සක්කොති, එකුද්ධාරෙ යෙව පාරාජිකං. භාජනං පන නිමුජ්ජාපෙත්වා ගණ්ඨන්තස්ස යාව එකාබඞ්ඩං හොති, තාව රක්ඛති, මුඛවට්ටිපරිච්ඡෙදෙන වා උද්ධාරෙන වා පාරාජිකං. යදා පන සප්පි වා තෙලං වා අච්ඡං තෙලසදිසමෙව මධුඵාණිතං වා කුම්භිං ආවිඤ්ජෙත්වා අත්තනො භාජනෙ පවෙසෙති, තදා තෙසං අච්ඡතාය එකාබද්ධතා නත්ථි, පාදග්ඝනකෙ මුඛවට්ටිතො ගළිතමත්තෙ පාරාජිකං. යං පවිත්වා ඨපිතං පන මධුඵාණිතං සිලෙසො විය චික්කනං ආකඞ්ඛනවිකඞ්ඛනයොග්ගං හොති, උප්පන්නෙ කුක්කුච්චෙ එකාබද්ධමෙව හුත්වා පටිනීහරිතුං සක්කොති, එතං මුඛවට්ටියා නික්ඛමිත්වා භාජනෙ පවිට්ඨම්පි බාහිරෙන සඞ්ඝං එකාබද්ධත්තා රක්ඛති, මුඛවට්ටිතො ඡින්නමත්තෙ පන පාරාජිකං. යොපි ථෙය්‍යචිත්තෙන පරස්ස කුම්භියා පාදග්ඝනකං සප්පිං වා තෙලං වා අවස්ස පිවනකං යං කිඤ්චි දුකුලසාටකං වා චම්මඛණ්ඩාදිනං වා අඤ්ඤතරං පක්ඛිපති, හත්ථතො මුත්තමත්තෙ පාරාජිකං. රිත්ත කුම්භියා ඉදානි තෙලං ආකිරිස්සන්තීති ඤත්වා යං කිඤ්චි භණ්ඩං ථෙය්‍යචිත්තො පක්ඛිපති, තං වෙ තත්ථ තෙලෙ ආකිණ්ණෙ පඤ්චමාසකං අග්ඝනකං පිවති, පීතමත්තෙ පාරාජිකන්ති මහාඅට්ඨකථායං වුත්තං. තං පන තත්ථෙව සුක්ඛතළාකෙ සුක්ඛමාතිකාය උජුකරණවිනිච්ඡයෙන විරුජ්ඣති, අවහාරලක්ඛණං චෙත්ථ න පඤ්ඤායති, තස්මා න ගහෙ

තබ්බං. මහාපච්චරියාදීසු පන තස්ස උද්ධාරෙ පාරාජිකං වුත්තං, තං
යුත්තං. පරස්ස රිත්තකුම්භියා සංගොපනත්ථාය භණ්ඩං ඨපෙත්වා තත්
තෙලෙ ආකිණෙණ සචෙ අයං ජානිස්සති මං පළිබුජ්ඣිස්සතීති භීතො
පාදග්ඝනකං තෙලං පිතං භණ්ඩං ථෙය්‍යචිත්තෙන උද්ධරති පාරාජි
කං. සුද්ධචිත්තෙන උද්ධරති පරෙ ආහරාපෙන්තෙ භණ්ඩදෙය්‍යං, භ
ණ්ඩදෙය්‍යං නාම යං පරස්ස නට්ඨං තස්ස මූලං වා තදෙව වා භණ්ඩං
දාතබ්බන්ති අත්ථො. නොචෙ දෙති, සාමිකස්ස ධුරනික්ඛෙපෙ පාරාජි
කං. සචෙ පරස්ස කුම්භියං අඤ්ඤො සප්පිං වා තෙලං වා ආකිරති, තත්‍ර
චායං ථෙය්‍යචිත්තෙන තෙලපිවනකං භණ්ඩං පක්ඛිපති, වුත්තනයෙ
නෙව පාරාජිකං. අත්තනො රිත්තකුම්භියා පරස්ස සප්පිං වා තෙලං වා
ආකිරණභාවං ඤත්වා ථෙය්‍යචිත්තෙන භණ්ඩං නික්ඛිපති, පුබ්බනයෙ
නෙව උද්ධාරෙ පාරාජිකං. සුද්ධචිත්තො නික්ඛිපිත්වා පච්ඡාථෙය්‍යචි
ත්තෙන උද්ධරති පාරාජිකමෙව. සුද්ධචිත්තොව උද්ධරති, නෙව අවහා
රො, න ගීවා. මහාපච්චරියං පන අනාපත්තිමත්තමෙව වුත්තං. කිස්ස
මම කුම්භියං තෙලං ආකිරසීති කුපිතො අත්තනො භණ්ඩං උඩරිත්වා
ඡඩ්ඩෙති, නො භණ්ඩදෙය්‍යන්ති කුරුන්දියං වුත්තං. ථෙය්‍යචිත්තෙන
මුඛවට්ටියං ගහෙත්වා කුම්භිං ආවිඤ්ජති තෙලං ගළෙතුකාමො, පාදග්ඝන
කෙ ගළිතෙ පාරාජිකං. ථෙය්‍යචිත්තෙනෙව ජජ්ජරං කරොති සවිත්වා
ගම්ස්සතීති, පාදග්ඝනකෙ සවිත්වා ගතෙ පාරාජිකං. ථෙය්‍යචිත්තෙනෙ
ව ඡිද්දං කරොති ඔමට්ඨං වා උම්මට්ඨං වා වෙමට්ඨං වා, ඉදං පන සම්මො
හට්ඨානං තස්මා සුඛු සල්ලක්ඛෙ තබ්බං. අයං හෙත්ථ විනිච්ඡයො:- ඔම
ට්ඨං නාම අධො මුඛඡිද්දං, උම්මට්ඨං නාම උද්ධමුඛච්ඡිද්දං, වෙමට්ඨං
නාම උලුඞ්කස්සෙව උජුකතඡිද්දං, තත්ථ ඔමට්ඨස්ස බහි පට්ඨාය කත
ස්ස අඛ්‍යන්තරන්තතො පාදග්ඝනකෙ තෙලෙ ගළිතෙ බහි අනික්ඛ
න්තෙපි පාරාජිකං, කස්මා යස්මා- තතො ගළිතමත්තමෙව බහි ගතං
නාම හොති, න කුම්භිගතසඞ්ඛ්‍යං ලහති, අන්තොපට්ඨාය කතස්ස බා
හිරන්තතො පාදග්ඝනකෙ ගළිතෙ පාරාජිකං, උම්මට්ඨස්ස යථා තථා
වා කතස්ස බාහිරන්තතො පාදග්ඝනකෙ ගළිතෙ පාරාජිකං, තංහි යා
ව බාහිරන්තතො න ගළති තාව කුම්භිගතමෙව හොති, වෙමට්ඨස්ස
බාහිරමජ්ඣතො ගළිතවසෙන කාරෙතබ්බොති අට්ඨකථාසු වුත්තං.
තං පන අන්තො ච බහි ච පට්ඨාය මජ්ඣෙ ඨපෙත්වා කතඡිද්දෙ තළාක
ස්ස මරියාදා භෙදෙන සමෙති. අන්තොපට්ඨාය කතෙ පන බාහිරන්තෙ
න බහිපට්ඨාය කතෙ අඛ්‍යන්තරන්තෙන කාරෙතබ්බොති ඉදමෙත්ථ
යුත්තං. යොපන වට්ටෙත්වා ගච්ඡිස්සතීති ථෙය්‍යචිත්තෙන කුම්භියා ආ
ධාරකං වා උපත්ම්භනලෙඩ්ඩුකෙ වා අපනෙති, වට්ටිත්වා ගතාය පා
රාජිකං. තෙලාකිරණභාවං පන ඤත්වා රිත්තකුම්භියා ජජ්ජරභාවෙ වා
ඡිද්දෙසු වා කතෙසු පච්ඡා නික්ඛන්තතෙලප්පමාණෙන භණ්ඩදෙය්‍යං
හොති, අට්ඨකථාසු පන කත්ථචි පාරාජිකන්තිපි ලිඛිතං, තං පමාදලිඛි
තං. පරිපුණ්ණාය කුම්භියා උපරි කඨලං වා පාසාණං වා පතිත්වා භින්දිස්ස
ති, තතො තෙලං පග්ඝරිස්සතීති ථෙය්‍යචිත්තෙන දුබ්බන්ධං වා කරොති
දුට්ඨපිතං වා ඨපෙති, අවස්සං පතනකං තථා කරොන්තස්ස කතම
ත්තෙ පාරාජිකං. රිත්තකුම්භියා උපරි කරොති, තං පච්ඡා පුණ්ණකා
ලෙ පතිත්වා භින්දති භණ්ඩදෙය්‍යං. ඊදිසෙසු හි ඨානෙසු භණ්ඩස්ස නත්ථ
කාලෙ කතපයොගත්තා ආදිතොව පාරාජිකං න හොති, භණ්ඩවිනාස

චාරස්ස පන කතත්තා භණ්ඩදෙය්‍යං හොති, ආහරාපෙන්තෙසු අදද තො සාමිකානං ධුරනික්ඛෙපෙන පාරාජිකං. ථෙය්‍යචිත්තෙන මාතිකං උජුකං කරොති වට්ටෙත්වා වා ගමිස්සති වෙලං වා උත්තරාපෙස්සතීති, වට්ටෙත්වා වා ගච්ඡතු වෙලං වා උත්තරතු උජුකරණකාලෙ පාරාජිකං. ඊදිසා හි පයොගා පුබ්බපයොගාවහාරෙ සඞ්ගහං ගච්ඡන්ති, සුක්ඛමාතිකාය උජුකතාය පච්ඡා උදකෙ ආගතෙ වට්ටිත්වා වා ගච්ඡතු වෙලං වා උත්තරතු ගණ්ඩදෙය්‍යං, කස්මා ඨානාචාවනපයොගස්ස අභාවා, තස්ස ලක්ඛණං නාවට්ඨෙ ආවිභවිස්සති.

කත්ථෙව භින්දති වාති ආදීසු අට්ඨකථායං තාව වුත්තං, භින්දති වාති මුග්ගරෙන පොථෙත්වා භින්දති, ඡඩ්ඩෙති වාති උදකං වා වාලිකං වා ආකිරිත්වා උත්තාරාපෙති, ඣාපෙති වාති දරුනි ආහරිත්වා ඣාපෙති, අපරිභොගං වා කරොතීති අඛාදිතබ්බං වා අපාතබ්බං වා කරොති, උච්චාරං වා පස්සාවං වා විසං වා උච්චිට්ඨං වා කුණපං වා පාතෙති, ආපත්තිදුක්කටස්සාති ඨානාචාවනස්ස නත්ථිතාය දුක්කටං, බුඩවිසයො නාමෙසො කිඤ්චාපි දුක්කටං ආහරාපෙන්තෙ භණ්ඩදෙය්‍යන්ති. තත්ථ පුරිමවයං න සමෙති තං හි කුම්භිජ්ජ්ජරකරණෙන ච මාතිකාඋජුකරණෙන ච සඞ්ං එකලක්ඛණං, පච්ඡිමං පන වයං ඨානා අවාවෙන්තෙනාපි සක්කා කාතුං, තස්මා එත්ථ එවං විනිච්ඡයං වදන්ති. අට්ඨකථායං කිර ඨානාචාවනස්ස නත්ථිතාය දුක්කටන්ති ඉදං පච්ඡිමවයං සන්ධාය වුත්තං. ඨානාචාවනං අකරොන්තො යෙව හි ථෙය්‍යචිත්තෙන වා විනාසෙතුකාමතාය වා තං ඣාපෙය්‍යාපි අපරිභොගම්පි කරෙය්‍ය, පුරිමවයෙ පන වුත්තනයෙන භින්දන්තස්ස වා ඡඩ්ඩෙන්තස්ස වා ඨානා චාවනං අත්ථි, තස්මා තථා කරොන්තස්ස විනාසෙතුකාමතාය භණ්ඩදෙය්‍යං, ථෙය්‍යචිත්තෙන පාරාජිකන්ති. පාළියං දුක්කටන්ති වුත්තත්තා අයුත්තන්ති චෙ න අඤ්ඤථා ගහෙතබ්බත්තො, පාළියං හි ථෙය්‍යචිත්තපක්ඛෙ භින්දති වාති උදකෙන සම්භින්දති, ඡඩ්ඩෙති වාති වච්චං වා පස්සාවං වා ඡඩ්ඩෙතීති එවමෙකෙ වදන්ති, අයම්පනෙත්ථ සාරො. වීනීතවත්ථුම්හි තිණජ්ඣාපකො විය ඨානා අවාවෙතුකාමොව කෙවලං භින්දති, භින්නත්තා පන තෙලාදීනි නික්ඛමන්ති, යං වා පනෙත්ථ පත්ථින්නං තං එකාබද්ධමෙව තිට්ඨති, අඡඩ්ඩෙතුකාමොයෙව ච කෙවලං තත්ථ උදකවාලිකාදීනි ආකිරති, ආකිණ්ණත්තා පන තෙලං ඡඩ්ඩියති, තස්මා වොහාරවසෙන භින්දති වා ඡඩ්ඩෙති වාති වුච්චතීති එවමෙතෙසං පදානං අත්ථො ගහෙතබ්බො, නාසෙතුකාමතාපක්ඛෙ පන ඉතරථාපි යුජ්ජති, එවං හි කථියමානෙ පාළිව අට්ඨකථාව පුබ්බාපරෙන සංසන්දිත්වා කථිතා හොන්ති. එත්තාවතාපි ච සන්තොසං අකත්වා ආචරියෙ පයිරුපාසිත්වා විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

භූම්මට්ඨකථා නිට්ඨිතා.

ථලට්ඨෙ– ථලෙ නික්ඛිත්තන්ති භූමිතලෙ වා පාසාදපබ්බතතලාදීසු වා යත්ථ කත්ථචි පටිච්ඡන්නෙ වා අපටිච්ඡන්නෙ වා ඨපිතං ථලට්ඨන්ති වෙදිතබ්බං, තං සචෙ රාසිකතං හොති අන්තො කුම්භියං භාජනගතකරණමුට්ඨිච්ඡෙදනවිනිච්ඡයෙන විනිච්ඡිතිතබ්බං, සචෙ එකාබද්ධං සිලෙ සනිය්‍යාසාදිපක්ක මධුඵාණිතවිනිච්ඡයෙන විනිච්ඡිතබ්බං, සචෙ ගරුකං හොති, භාරබද්ධං ලොහපිණ්ඩතෙලමධුඝටාදිං වා කුම්භියා ඨානාචාව

නවිනිච්ඡයෙන විනිච්ඡිතබ්බං, සඞ්ඛලිකබද්ධස්ස ච ඨානභෙදෙ සලල ක්ඛෙතබ්බො. පත්ථරිත්වා ඨපිතං පන පාවාරත්ථරණසාටකාදිං උජුකං ගහෙත්වා ආකඩ්ඪති, පාරිමන්තෙ ඔරිමන්තෙන ඵුට්ඨොකාසං අතික්කන්තෙ පාරාජිකං. එවං සබ්බදිසාසු සලලක්ඛෙතබ්බං. වෙඨෙත්වා උද්ධරති කෙසග්ගමත්තං ආකාසගතං කරොන්තස්ස පාරාජිකං. සෙසං වුත්තනයමෙවාති.

ඵලට්ඨකථා නිට්ඨිතා.

ආකාසට්ඨෙ– මොරස්ස ඡහි ආකාරෙහි ඨානපරිච්ඡෙදෙ වෙදිතබ්බො, පුරතො මුඛතුණ්ඩකෙන පච්ඡතො කලාපග්ගෙන උභයපස්සෙසු පක්ඛපරියන්තෙහි අඩො පාදනඛසිඛාය උඩං සිඛග්ගෙනාති. භික්ඛු සස්සාමිකං ආකාසට්ඨං මොරං ගහෙස්සාමීති පුරතො වා තිට්ඨති, හත්ථං වා පසාරෙති, මොරො ආකාසෙ යෙව පක්ඛෙ චාරෙති, වාතං ගාහාපෙත්වා ගමනං උපච්ඡින්දිත්වා තිට්ඨති, තස්ස භික්ඛුනො දුක්කටං, තං අඵන්දෙන්තො හත්ථෙන ආමසති දුක්කටමෙව, ඨානා අචාවෙන්තො ඵන්දාපෙති ථුල්ලච්චයං, හත්ථෙන පන ගහෙත්වා වා අගහෙත්වා වා මුඛතුණ්ඩකෙන ඵුට්ඨොකාසං කලාපග්ගං කලාපග්ගෙන වා ඵුට්ඨොකාසං මුඛතුණ්ඩකං අතික්කාමෙති පාරාජිකං, තථා වාමපක්ඛපරියන්තෙන ඵුට්ඨොකාසං දක්ඛිණපක්ඛපරියන්තං දක්ඛිණපක්ඛපරියන්තෙන වා ඵුට්ඨොකාසං වාමපක්ඛපරියන්තං අතික්කාමෙති පාරාජිකං. තථා පාදනඛසිඛාය ඵුට්ඨොකාසං සිඛග්ගං සිඛග්ගෙන වා ඵුට්ඨොකාසං පාදනඛසිඛං අතික්කාමෙති පාරාජිකං. ආකාසෙන ගච්ඡන්තො මොරො සීසාදිසු යස්මිං අඞ්ගෙ නිලීයති තං තස්ස ඨානං, තස්මා තං හත්ථෙ නිලීනං ඉතොවිතො ච කරොන්තොපි ඵන්දාපෙති යෙව, යදිපන ඉතරෙන හත්ථෙන ගහෙත්වා ඨානා චාවෙති පාරාජිකං. ඉතරං හත්ථං උපනෙති මොරො සයමෙව උඩ්ඩෙත්වා තත්ථ නිලීයති අනාපත්ති. අඞ්ගෙ නිලීනභාවං ඤත්වා ථෙය්‍යචිත්තෙන එකං පදවාරං ගච්ඡති ථුල්ලච්චයං, දුතියෙ පාරාජිකං. භූමියං ඨිතමොරො චින්නං වා පාදානං කලාපස්ස ච වසෙන තීණි ඨානානි ලභති, තං උක්ඛිපන්තස්ස යාව එකමපි ඨානං පඨවිං ඵුසති තාව ථුල්ලච්චයං, කෙසග්ගමත්තමපි පඨවියා මොචිතමත්තෙ පාරාජිකං. පඤ්ජරෙ ඨිතං සහපඤ්ජරෙන උද්ධරති පාරාජිකං. යදිපන පාදං න අග්ඝති සබ්බත්ථ අග්ඝවසෙන කාතබ්බං. අන්තො වත්ථුම්හි චරන්තං මොරං ථෙය්‍යචිත්තෙන පදසා බහි වත්ථුං නීහරන්තො චාරපරිච්ඡෙදං අතික්කාමෙති පාරාජිකං. වජෙ ඨිතබලිවද්දස්ස හි වජො විය අන්තොවත්ථුං තස්ස ඨානං, හත්ථෙන පන ගහෙත්වා අන්තොවත්ථුස්මිම්පි ආකාසගතං කරොන්තස්ස පාරාජිකමෙව, අන්තොගාමෙ චරන්තම්පි ගාමපරික්ඛෙපං අතික්කාමෙන්තස්ස පාරාජිකං. සයමෙව නික්ඛමිත්වා ගාමූපචාරෙ වා වත්ථුපචාරෙ වා චරන්තං පන ථෙය්‍යචිත්තො කට්ඨෙන වා කඨලාය වා උත්‍රාසෙත්වා අටවිමුඛං කරොති, මොරො උඩ්ඩෙත්වා අන්තොගාමෙ වා අන්තොවත්ථුම්හි වා ඡදනපිට්ඨෙ වා නිලීයති රක්ඛති. සචෙ පන අටවිමුඛො උඩ්ඩෙති වා ගච්ඡති වා අටවිං පවෙසෙත්වා ගහෙස්සාමීති පරිකප්පෙ අසති පඨවිතො කෙසග්ගමත්තම්පි උප්පතිතමත්තෙ දුතියපදවාරෙ වා පාරාජිකං, කස්මා– යස්මා ගාමතො නික්ඛන්තස්ස ඨිතට්ඨානමෙව ඨානං හොති, කපිඤ්ජරාදිසුපි අයමෙව විනිච්ඡයො. සාටකංවාති වාතවෙගුක්ඛිත්තං පඨවිතලෙ පත්ථරිත්වා ඨපිතම්ව

ආකාසෙන ගච්ඡන්තං ඛලිතථඬං සාටකං අභිමුඛාගතං හත්ථෙන එක සම්ං අන්තෙ ගණ්හාති, ඉතොචිතො ච ඨානං අවිකොපෙන්තො යෙව ගමනූපච්ඡේදෙ දුක්කටං, ඨානා චාවනං අකරොන්තො චාලෙති ඵන්දප නෙ ථුල්ලච්චයං, ඨානා චාවෙති පාරාජිකං, ඨානපරිච්ඡේදෙ චස්ස මො රස්සෙව ඡහි ආකාරෙහි වෙදිතබ්බො. අබද්ධසාටකො පන එකසම්ං අ න්තෙ ගහිතමත්තෙව දුතියෙනන්තෙන පතිත්වා භූමියං පතිට්ඨාති, ත ස්ස වෙඨානානි හොන්ති හත්ථොචෙව භූමිච, තං සථාගහිතමෙව පඨමං ගහිතොකාසප්පදෙසතො චාලෙති ථුල්ලච්චයං, පච්ඡාභූමිතො දුතිය හත්ථෙන වා පාදෙන වා උක්කිපති පාරාජිකං, පඨමං වා භූමිතො උඩරති ථුල්ලච්චයං, පච්ඡා ගහිතොකාසප්පදෙසතො චාවෙති පාරාජිකං, ගහ ණංවා අමුඤ්චන්තො උජුකමෙව හත්ථං ඔනාමෙත්වා භූමිගතං කත්වා තෙනෙව හත්ථෙන උක්කිපති පාරාජිකං. වෙඨනෙපි අයමෙව විනිච්ඡ යො. හිරඤ්ඤං වා සුවණ්ණං වා ඡිජ්ජමානන්ති මනුස්සානං අලඞ්ක රොන්තානං ගීවෙය්‍යකාදිපිලන්ධනං වා සුවණ්ණසලාකං ඡින්දන්තානං සුවණ්ණකාරානං සුවණ්ණඛණ්ඩං වා ඡිජ්ජමානං පතති, තඤ්චෙ භික්ඛු ආකාසෙන ආගච්ඡන්තං ඵෙය්‍යවිත්තො හත්ථෙන ගණ්හාති, ගහණමෙ ව ඨානං, ගහිතප්පදෙසතො හත්ථං අපනෙති පාරාජිකං, චීවරෙ පතිතං හත්ථෙන උක්කිපති පාරාජිකං, අනුද්ධරිත්වාව යාති, දුතියෙ පදවාරෙ පා රාජිකං, පත්තෙ පතිතෙපි එසෙව නයො. සිසෙ වා මුඛෙ වා පාදෙවා පතිට්ඨිතං හත්ථෙන ගණ්හාති පාරාජිකං, අගහෙත්වාව යාති දුතියෙ පද වාරෙ පාරාජිකං, යත්ථ කත්ථචි පතති තස්ස පතිට්ඨිතොකාසොව ඨානං, න සබ්බං අඞ්ගපච්චඞ්ගං පත්තචීවරං වාති.

ආකාසට්ඨකථා නිට්ඨිතා.

වෙහාසට්ඨෙ– මඤ්චපීඨාදිසු ඨපිතං භණ්ඩං ආමාසං වා හොතු අනාමාසං වා ඵෙය්‍යවිත්තෙන ආමසන්තස්ස දුක්කටං. මඤ්චපීඨෙසු ඨපිතභණ්ඩෙසු චෙත්ථ ථලට්ඨෙ වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිත බ්බො. අයං පන විසෙසො:– සචෙ ඛලියා බඩසාටකො මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා පත්ථටො මජ්ඣෙන මඤ්චතලං න ඵුසති මඤ්චපාදෙව ඵුසති තෙසං වසෙන ඨානං වෙදිතබ්බං පාදානං උපරි ඵුට්ඨොකාසමෙව හි අති ක්කමිතමත්තෙ තත්ථ පාරාජිකං හොති, සහ මඤ්චපීඨෙහි හරන්ත ස්ස පන මඤ්චපීඨපාදානං පතිට්ඨිතොකාසවසෙන ඨානං වෙදිතබ්බං චීවරවංසෙති චීවරඨපනත්ථාය බන්ධිත්වා ඨපිතෙ වංසෙ වා කට්ඨදණ්ඩ කෙ වා, තත්ථ සංහරිත්වා පාරතො අන්තං ඔරතො හොඟං කත්වා ඨපිත චීවරස්ස පතිට්ඨිතොකාසෙන ඵුට්ඨොකාසොව ඨානං, න සබ්බො චීවර වංසො තස්මා ඵෙය්‍යවිත්තෙන තං හොඟෙ ගහෙත්වා ආකඞ්ඛන්තස්ස පාරතො වංසෙ පතිට්ඨිතොකාසං ඔරතො චීවරෙන වංසස්ස ඵුට්ඨප දෙසං අතික්කාමෙන්තස්ස එකවඩ්ගුලමත්තාකඞ්ඛනෙනෙව පාරාජිකං, අන්තෙ ගහෙත්වා කඞ්ඛන්තස්සාපි එසෙව නයො. තත්ථෙව පන චීවර වංසෙ වාමතො වා දක්කිණතො වා සාරෙන්තස්ස වාමන්තෙන දක්කිණ න්තට්ඨානං දක්කිණන්තෙන වා වාමන්තට්ඨානං අතික්කන්තමත්තෙ දස වාදසඞ්ගුලමත්ත සාරණෙනෙව පාරාජිකං, උඩං උක්කිපන්තස්ස කෙසග්ගමත්තුක්කිපනෙන පාරාජිකං, චීවරවංසං ඵුසන්තං වා අඵුස න්තං වා රජ්ජුකෙන බන්ධිත්වා ඨපිතචීවරං මොචෙන්තස්ස ථුල්ලච්චයං,

මුත්තෙ පාරාජිකං, මුත්තමත්තමෙව හි තං ඨානා මුත්තන්ති සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, වංසෙ වෙඨෙත්වා ඨපිතං නිබ්බෙඨෙන්තස්ස ථූලලච්චයං, නිබ්බෙඨිතමත්තෙ පාරාජිකං, වළයං කත්වා ඨපිතෙ වළයං ඡින්දති වා මොචෙතිවා එකං වා වංසකොටිං මොචෙත්වා නීහරති ථූලලච්චයං, ඡින්නමත්තෙ මුත්තමත්තෙ නීහටමත්තෙ ච පාරාජිකං, තථා අකත්වාව චීවරවංසෙ ඉතොචිතො ච සාරෙති රක්ඛති තාව, වළයස්ස හි සබ්බොපි චීවරවංසො ඨානං, කස්මා තත්ථ සංසරණධම්මතාය, යදිපන නං හත්ථෙන ගහෙත්වා ආකාසගතං කරොති පාරාජිකං, පසාරෙත්වා ඨපිතස්ස පතිට්ඨිතොකාසෙන ථූට්ඨොකාසොව ඨානං, තත්ථ සංහරිත්වා ඨපිතෙ වුත්තනයෙන විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. යම්පන එකෙනන්තෙන භූමිං ඵුසිත්වා ඨිතං හොති, තස්ස චීවරවංසෙ ච භූමියඤ්ච පතිට්ඨිතොකාසවසෙන මෙ ඨානානි, තත්ථ භූමියං එකෙනන්තෙන පතිට්ඨිතෙ අබඩසාටකෙ වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. චීවරරජ්ජුයාපි අයමෙව විනිච්ඡයො. අඞ්කුසකෙ ලග්ගෙත්වා ඨපිතභණ්ඩං පන හෙසජ්ජඝටො වා හෙසජ්ජත්ථවිකා වා සචෙ හිත්තිං වා භූමිං වා අඵුසිත්වා ඨිතං ලග්ගනකං ඝංසන්තස්ස නීහරතො අඞ්කුසකොටිතො නික්ඛන්තමත්තෙ පාරාජිකං, ලග්ගනකං බඩං හොති, බුන්දෙන උක්ඛිපිත්වා ආකාසගතං කරොන්තස්ස අඞ්කුසකොටිතො අතික්ඛන්තෙපි පාරාජිකං, හිත්තී නිස්සිතං හොති, පඨමං අඞ්කුසකොටිතො නීහරති ථූලලච්චයං, පච්ඡා හිත්තිං මොචෙති පාරාජිකං, පඨමං හිත්තිං මොචෙත්වා පච්ඡා අඞ්කුසතො නීහරන්තස්සාපි එසෙව නයො, සචෙ පන භාරියං භණ්ඩං නීහරිතුමස කොකාන්තො සයං හිත්තිනිස්සිතං කත්වා අඞ්කුසතො නීහරති, පුන හිත්තිං අමොචෙත්වාපි අඞ්කුසතො නීහටමත්තෙයෙව පාරාජිකං, අත්තනා කතට්ඨානං හි ඨානං න හොති, භූමිං ඵුසිත්වා ඨිතස්ස පන මෙ එව ඨානානි තත්ථ වුත්තො යෙව විනිච්ඡයො. යං පන සික්කාය පක්ඛිපිත්වා ලග්ගිතං හොති, තං සික්කාතො නීහරන්තස්සාපි සහසික්කාය අඞ්කුසතො නීහරන්තස්සාපි පාරාජිකං, හිත්තිභූමිනිස්සිතවසෙන චෙත්ථ ඨානභෙදෙ වෙදිතබ්බො. හිත්තිබීලෙති උජුකං කත්වා හිත්තියං ආකොටිතො වා තත්ථ ජාතකො එව වා. නාගදන්තො පන වඞ්කො ආකොටිතො එව, තෙසු ලග්ගෙත්වා ඨපිතං අඞ්කුසකෙ වුත්තනයෙන විනිච්ඡිතබ්බං. වීසු තීසු පන පටිපාටියා ඨිතෙසු ආරොපෙත්වා ඨපිතං කුන්තං වා භිණ්ඩිවාලං වා අග්ගෙ වා බුන්දෙ වා ගහෙත්වා ආකඩ්ඪති, එකමෙකස්ස ථූට්ඨොකාසමත්තෙ අතික්කන්තෙ පාරාජිකං, ථූට්ඨොකාසමත්තමෙව හි තෙසං ඨානං හොති, න සබ්බෙ බීලා වා නාගදන්තා වා, හිත්තිඅභිමුඛො ඨත්වා මජ්ඣෙ ගහෙත්වා ආකඩ්ඪති, ඔරිමන්තෙන ථූට්ඨොකාසං පාරිමන්තෙන අතික්කන්තමත්තෙ පාරාජිකං, පරතො පෙල්ලන්තස්සාපි එසෙව නයො. හත්ථෙන ගහෙත්වා උජුකං උක්ඛිපන්තො කෙසග්ගමත්තම්පි ආකාසගතං කරොති පාරාජිකං, හිත්තිං නිස්සාය ඨපිතං හිත්තිං ඝංසන්තො ආකඩ්ඪති, අග්ගෙන ථූට්ඨොකාසං බුන්දං බුන්දෙන වා ථූට්ඨොකාසං අග්ගං අතික්කාමෙන්තස්ස පාරාජිකං, හිත්තිඅභිමුඛො ඨත්වා ආකඩ්ඪන්තො එකෙන අන්තෙන ථූට්ඨොකාසං අපරන්තං අතික්කාමෙති පාරාජිකං, උජුකං උක්ඛිපන්තො කෙසග්ගමත්තං ආකාසගතං කරොති පාරාජිකං. රුක්ඛෙ වා ලග්ගිතන්ති තාලරුක්ඛාදිසු ආරොපෙත්වා ලග්ගිතෙ අඞ්කුසකාදිසු වුත්තනයෙන විනිච්ඡයො

වෙදිතබ්බො. තත්ථ ජාතකං පන තාලපිණ්ඩිං වාලෙන්තස්ස ථුලලච්චයං, යස්මිං ඵලෙ පාරාජිකවත්ථුං පූරෙති තස්මිං බන්ධනා මුත්තමත්තෙ පාරාජිකං, පිණ්ඩිං ඡින්දති පාරාජිකං, අග්ගෙන පණ්ණන්තරං ආරොපෙත්වා ඨපිතා ටෙ ඨානානි ලහන්ති ඨපිතට්ඨානඤ්ච වණ්ටට්ඨානඤ්ච, තත්ථ වුත්තනයෙන විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. යො පන ඡින්නමත්තා පතමානා සද්දං කරෙය්‍යාති හයෙන සයං අග්ගෙන පණ්ණන්තරං ආරොපෙත්වා ඡින්දති, ඡින්නමත්තෙ පාරාජිකං, අත්තනා කතට්ඨානංහි ඨානං න හොති, එතෙන උපායෙන සබ්බරුක්ඛානං පුප්ඵඵලෙසු විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. පත්තාධාරකෙපීති එත්ථ රුක්ඛාධාරකො වා හොතු වළයාධාරකො වා දණ්ඩාධාරකො වා යං කිඤ්චි පත්තට්ඨපනකං පච්ඡිකාපි හොතු පත්තාධාරකොත්වෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, තත්ථ ඨපිතපත්තස්ස පත්තෙන ඵුට්ඨොකාසො එව ඨානං, තත්ථ රුක්ඛාධාරකෙ පඤ්චහාකාරෙහි ඨානපරිච්ඡෙදො හොති, තත්ථ ඨිතං පත්තං මුඛවට්ටිං ගහෙත්වා චතුසු දිසාසු යතො කුතොචි කඩ්ඪන්තො එකෙනන්තෙන ඵුට්ඨොකාසං අපරං අන්තං අතික්කාමෙති පාරාජිකං, උද්ධං කෙසග්ගමත්තං උක්ඛිපතො පාරාජිකං, සභාධාරකෙන හරන්තස්සාපි එසෙව නයොති.

වෙහාසට්ඨකථා නිඨිතා.

උදකඨෙ- උදකෙ නික්ඛිත්තං හොතීති රාජභයාදිභීතෙහි උදකෙන අවීනස්සනධම්මෙසු තම්බලොහභාජනාදිසු සුප්පටිච්ඡන්නං කත්වා පොක්ඛරණිආදිසු අසන්දනකෙ උදකෙ නික්ඛිත්තං, තස්ස පතිට්ඨිතොකාසො යෙව ඨානං න සබ්බං උදකං. ගච්ඡති වා ආපත්ති දුක්කටස්සාති අගම්භීරෙ උදකෙ පදසා ගච්ඡන්තස්ස පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං, ගම්භීරෙ හත්ථෙහි වා පාදෙහි වා පයොගං කරොන්තස්ස හත්ථපාදෙහි වා පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, එසෙව නයො කුම්භිගහණත්ථං නිම්මුජ්ජනුම්මුජ්ජනෙසු, සවෙ පන අන්තරා කඤ්චි උදකසප්පංවා වාළමච්ඡංවා දිස්වා භීතො පලායති අනාපත්ති, ආමසනාදීසු භූමිගතාය කුම්භියා වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. අයං පන විසෙසො:- තත්ථ භූමිං ඛණිත්වා කඩ්ඪති ඉධ කද්දමෙ ඔසාරෙති එවං ඡහාකාරෙහි ඨානපරිච්ඡෙදො. උප්පලාදිසු යස්මිං පුප්ඵෙ වත්ථුං පූරෙති තස්මිං ඡින්නමත්තෙ පාරාජිකං, උප්පලජාතිකානඤ්චෙත්ථ යාව එකස්මිම්පි පස්සෙ වාකො න ඡිජ්ජති තාව රක්ඛති, පදුමජාතිකානං පන දණ්ඩෙ ඡින්නෙ අඛ්‍ගන්තරෙ සුත්තං අච්ඡින්නමපි න රක්ඛති, සාමිකෙහි ඡින්දිත්වා ඨපිතානිපි උප්පලාදීනි හොන්ති, යං වත්ථුං පූරෙති තස්මිං උඩවෙ පාරාජිකං, හත්ථකඛද්ධානි හොන්ති යස්මිං හත්ථකෙ වත්ථුං පූරෙති තස්මිං උද්ධවෙ පාරාජිකං, භාරබඩානි හොන්ති තං භාරං ඡන්නං ආකාරානං යෙන කෙනචි ආකාරෙන ඨානා චාවෙන්තස්ස භුම්මට්ඨකුම්භියං වුත්තනයෙන පාරාජිකං, දීඝනාලානි උප්පලාදීනි හොන්ති පුප්ඵෙසු වා නාලෙසු වා වෙණිං කත්වා උදකපිට්ඨෙ රජ්ජුකෙසු තිණානි සන්ථරිත්වා ඨපෙන්ති වා බන්ධන්ති වා, තෙසං දීඝතො පුප්ඵග්ගෙන ච නාලන්තෙන ච තිරියං පරියන්තෙහි හෙට්ඨා පතිට්ඨිතොකාසෙන උඩං උපරි ඨිතස්ස පිඨියාති ඡහි ආකාරෙහි ඨානා චාවනපරිච්ඡෙදො වෙදිතබ්බො. යොපි උදකපිට්ඨියං ඨපිතපුප්ඵකලාපං උදකං වාලෙත්වා විචිං උට්ඨාපෙත්වා

කෙසග්ගමත්තම්පි යථාඨිතට්ඨානතො චාවෙති පාරාජිකං, අථ පන පරිකප්පෙති එත්ථ ගතං ගහෙස්සාමීති රක්ඛති තාව, ගතට්ඨානෙ පන උඩරතො පාරාජිකං, උදකතො අච්චුග්ගතස්ස පුප්ඵස්ස සකලමුදකං ඨානං, තං උප්පාටෙත්වා උජුකං උඩරන්තස්ස නාළන්තෙ කෙසග්ගමත්තං උදකතො අතික්කන්තෙ පාරාජිකං, පුප්ඵෙ ගහෙත්වා අපණාමෙත්වා ආකඩ්ඪන්තො උප්පාටෙති න උදකං ඨානං, උප්පාටිතමත්තෙ පාරාජිකං, කලාපබඩානි පුප්ඵානි උදකට්ඨානෙ වා රුක්ඛෙ වා ගච්ඡෙ වා බන්ධත්වා ඨපෙන්ති, බන්ධනං අමොචෙත්වා ඉතොචිතො ච කරොන්තස්ස ථුල්ලච්චයං, බන්ධනෙ මුත්තමත්තෙ පාරාජිකං, පඨමං බන්ධනං මොචෙත්වා පච්ඡා හරති, එත්ථ ඡහාකාරෙහි ඨානපරිච්ඡෙදෙති, ඉදං උභයං මහාපච්චරියආදිසු වුත්තං. පදුමිනියං පුප්ඵානි සහ පදුමිනියා ගණ්හිතුකාමස්ස පුප්ඵනාළෙහි ච පත්තනාළෙහි ච ඵුට්ඨ උදකවසෙන උද්ධඤ්චව තිරියඤ්ච ඨානපරිච්ඡෙදෙ වෙදිතබ්බො, තං පනස්ස පදුමිනිං අනුප්පාටෙත්වා පුප්ඵානි වා පත්තානි වා අත්තනො අභිමුඛං ආකඩ්ඪන්තස්ස ථුල්ලච්චයං, උප්පාටිතමත්තෙ පාරාජිකං, පුප්ඵපත්තනාළෙ ඨානතො අචාවෙත්වාපි පඨමං පදුමිනිං උප්පාටෙන්තස්ස ථුල්ලච්චයං, පච්ඡා පුප්ඵපත්තනාළෙසු ඨානා චාවිතෙසු පාරාජිකං, උප්පාටිතාය පදුමිනියා පුප්ඵං ගණ්හන්තො පන භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බො, බහි ඨපිතෙ රාසිකතකලාපබඩ භාරබඩ පුප්ඵෙපි එසෙව නයො, භිසං වා මුලාලං වා යෙන වත්ථුං පූරෙති තං උප්පාටෙන්තස්ස පාරාජිකං, කද්දමෙ ඵුට්ඨොකාසවසෙන චෙත්ථ ඨානං පරිච්ඡින්දිතබ්බං, තානි උප්පාටෙන්තස්ස සුඛුමම්පි මූලං අච්ඡින්නං හොති රක්ඛති තාව, භිසපබ්බෙ ජාතං පත්තං වා පුප්ඵං වා හොති, තම්පි රක්ඛතීති මහාඅට්ඨකථායමෙව වුත්තං, භිසගණ්ඨිම්හි පන කණ්ටකො හොති, යොබ්බනප්පත්තානං මුඛපිළකා විය අයං අදීඝත්තා න රක්ඛති, සෙසං උප්පලාදීසුවුත්තනයමෙව. මච්ඡකච්ඡපානං සස්සාමිකානං වාපි ආදීසු සකලමුදකං, ඨානං තස්මා යො පටිජග්ගනට්ඨානෙ සස්සාමිකං මච්ඡං බලිසෙන වා ජාලෙන වා කුම්නෙන වා හත්ථෙන වා ගණ්හාති, තස්ස යෙන මච්ඡෙන වත්ථුං පූරෙති, තස්මිං කෙසග්ගමත්තම්පි උදකතො උද්ධටමත්තෙ පාරාජිකං, කොචි මච්ඡො ගය්හමානො ඉතොචිතො ච ධාවති ආකාසං වා උප්පතති තීරෙ වා පතති තං ආකාසෙ වා ඨිතං තීරෙ වා පතිතං ගණ්හතොපි පාරාජිකමෙව, කච්ඡපම්පි බහි ගොචරත්ථං ගතං ගණ්හතො එසෙව නයො. උදකට්ඨං පන උදකා මොචයතො පාරාජිකං, තෙසු තෙසු පන ජනපදෙසු සබ්බසාධාරණස්ස මහාතලාකස්ස නිද්ධමනතුම්බං නිස්සාය සබ්බසාධාරණමෙව කුන්නදීසදිසං උදකවාහකං ඛණන්ති, තතො බුද්දකමාතිකායො නීහරිත්වා මාතිකාකොටියං අත්තනො අත්තනො වළඤ්ජනත්ථාය ආවාටෙ ඛණන්ති, තෙසං පන යදා උදකෙන අත්ථො හොති, තදා ආවාටෙ බුද්දකමාතිකායො උදකවාහකඤ්ච සොධෙත්වා නිද්ධමනතුම්බං උග්ඝාටෙන්ති, තතො උදකෙන සඬිං මච්ඡා නික්ඛමිත්වා අනුපුබ්බෙන ආවාටෙ පත්වා වසන්ති, තත්ථ තලාකෙ ච උදකවාහකෙ ච මච්ඡෙ ගණ්හන්තෙ න වාරෙන්ති, බුද්දිකාසු පන අත්තනො අත්තනො මාතිකාසු උදකආවාටෙසු ච පවිට්ඨමච්ඡෙ ගණ්හිතුං න දෙන්ති වාරෙන්ති, තත්ථ යො තලාකෙ වා නිඩමනතුම්බෙ වා උදකවාහකෙ වා මච්ඡෙ ගණ්හති, අවහාරෙන සො න කාරෙතබ්බො, බුද්දකමාතිකාසු

පන ආවාටෙ වා පවිට්ඨං ගණ්ඩන්තො ගහිතස්ස අගඝවසෙන කාරෙත බ්බො. සවෙ තතො ගය්හමානො මච්ඡො ආකාසෙ වා උප්පතති, තීරෙ වා පතති, තං ආකාසට්ඨං වා තීරට්ඨං වා උදකවිනිම්මුත්තං ගණ්ඩතො අවහාරො නත්ථි, කස්මා යස්මා අත්තනො පරිග්ගහට්ඨානෙ ඨිතස්සෙව තෙ සාමිකා. එවරූපාහි තත්ථ ගතිකා, කච්ඡපෙපි එසෙවනයො. සවෙ පන මච්ඡො ගය්හමානො ආවාටතො ඛුද්දකමාතිකං ආරුහති, තත්ථ තං ගණ්ඩතොපි අවහාරො යෙව, ඛුද්දකමාතිකතො පන උදකවාහකං තතො ච තළාකං ආරුළහං ගණ්ඩතො අවහාරො නත්ථි, යො ආවාටතො භත්තසිත්ථෙහි පලොභෙත්වා මාතිකං ආරොපෙත්වා ගණ්ඩාති අවහාරොව, තතො පන පලොභෙත්වා උදකවාහකං ආරොපෙත්වා ගණ්ඩන්තස්ස අවහාරො නත්ථි, කෙවී පන කුතොචිදෙව සබ්බසාධාරණට්ඨානතො මච්ඡෙ ආනෙත්වා පච්ඡිමවත්ථුභාගෙ උදකාවාටෙ ඛිපිත්වා පොසිත්වා දිවසෙ දිවසෙ වෙ තීණි උත්තරිභඞ්ගත්ථාය මාරෙන්ති, එවරූපං මච්ඡං උදකෙ වා ආකාසෙව වා තීරෙ වා යත්ථ කත්ථවී ඨිතං ගණ්ඩතො අවහාරො එව, කච්ඡපෙපි එසෙවනයො. නිදාඝකාලෙ පන නදියා සොතෙ පච්ඡින්නෙ කත්ථචි නින්නට්ඨානෙ උදකං තිට්ඨති, තත්ථ මනුස්සා මච්ඡානං විනාසාය මදනඵලවිසාදීනි පක්ඛිපිත්වා ගච්ඡන්ති, මච්ඡා තානි ඛාදන්තා මරිත්වා උත්තානා උදකෙ පලවන්තා තිට්ඨන්ති, යො තත්ථ ගන්ත්වා යාව සාමිකා නාගච්ඡන්ති තාවීමෙ මච්ඡෙ ගණ්හිස්සාමීති ගණ්ඩති, අගඝවසෙන කාරෙතබ්බො. පංසුකූලසඤ්ඤාය ගණ්ඩතො අවහාරො නත්ථි, ආහරාපෙන්තෙ පන භණ්ඩදෙය්‍යං, මච්ඡවිසං පක්ඛිපිත්වා ගතමනුස්සා භාජනානි ආහරිත්වා පූරෙත්වා ගච්ඡන්ති, යාව පුනපි ආගච්ඡිස්සාමාති සාලයා හොන්ති, තාව තෙ සස්සාමිකමච්ඡාව, යදාපන තෙ අලං අම්හාකන්ති නිරාලයා පක්කමන්ති, තතො පට්ඨාය ථෙය්‍යචිත්තෙන ගණ්ඩන්තස්ස දුක්කටං, පංසු කූලසඤ්ඤිස්ස අනාපත්ති, යථා ච මච්ඡකච්ඡපෙසු එවං සබ්බායපි උදකජාතියා විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බොති.

උදකට්ඨකථා නිඝිතා.

නාවට්ඨෙ- පඨමං තාව නාවං දස්සෙන්තො නාවා නාම යාය තරතීති ආහ, තස්මා ඉධ අන්තමසො රජ්ජනදොණිකාපි වෙණුකලාපකොපි නාවාත්වෙව වෙදිතබ්බා, සීමාසම්මන්නනෙ පන ධුවනාවා අන්තො ඛණිත්වා වා ඵලකෙහි බන්ධිත්වා වා කතා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන තිණ්ණං වාහනිකා එව වට්ටති, ඉධ පන එකස්සපි වාහනිකා නාවාත්වෙව වුච්චති. නාවාය නික්ඛිත්තන්ති යං කිඤ්ච ඉන්ද්‍රියබද්ධං වා අනින්ද්‍රියබද්ධං වා, තස්ස අවහාරලක්ඛණං ඵලට්ඨෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. නාවං අවහරිස්සාමීති ආදිම්හි ච දුතියපරියෙසනගමනආමසන ඵන්දාපනානි වුත්තනයානෙව. බන්ධනං මොචෙතීති එත්ථ පන යාව බන්ධනෙ මුත්තමත්තෙ ඨානා න චවති තස්සා බන්ධනං යාව න මුත්තං හොති තාව දුක්කටං, මුත්තෙ පන ථුල්ලච්චයම්පි පාරාජිකම්පි හොති තං පරතො ආවිභවිස්සති, සෙසං වුත්තනයමෙව. අයං තාව පාළිවණ්ණනා. අයං පනෙත්ථ පාළිමුත්තකවිනිච්ඡයො:- චණ්ඩසොතෙ බන්ධිත්වා ඨපිතනාවාය එකං ඨානං බන්ධනමෙව, තස්මිං මුත්තමත්තෙ පාරාජිකං, තත්ථ යුත්තිපුබ්බෙ වුත්තා එව, විප්පනට්ඨනාවා පන යං යං උද

කප්පදෙසං ඵරිත්වා ඨිතා හොති, සවස්සා ඨානං, තස්මා තං උද්ධං වා උච්චාරෙන්තස්ස අධො වා ඔපිළාපෙන්තස්ස චතුසු වා දිසාසු ඵුට්ඨොකාසං අතික්කාමෙන්තස්ස අතික්කන්තමත්තෙ පාරාජිකං, නිච්චලෙ උදකෙ අබන්ධනං අත්තනො ධම්මතාය ඨිතනාවං පුරතො වා පච්ඡතො වා වාම දක්ඛිණපස්සතො වා කඩ්ඪන්තස්ස එකෙනන්තෙන ඵුට්ඨොකාසං අපරෙන උදකෙ පතිට්ඨිතන්තෙන අතික්කන්තමත්තෙ පාරාජිකං, උද්ධං කෙසග්ගමත්තං උදකතො මොචිතෙ අධො නාවාතලෙන ඵුට්ඨොකාසං මුඛවට්ටිං අතික්කන්තමත්තෙ පාරාජිකං, තීරෙ බන්ධිත්වා නිච්චලෙ උදකෙ ඨපිතනාවාය බන්ධනඤ්ච ඨිතොකාසොවා ති වෙ ඨානාති, තං පඨමං බන්ධනා මොචෙති ඵුල්ලච්චයං, පච්ඡා ඡන්නං ආකාරානං අඤ්ඤතරෙන ඨානා චාවෙති පාරාජිකං. පඨමං ඨානා චාවෙත්වා පච්ඡා බන්ධනං මොචෙති එසෙවනයො. ඵලෙ උස්සාරෙත්වා උක්කුජ්ජෙත්වා ඨපිතනාවාය ඵුට්ඨොකාසොව ඨානං, තස්සා පඤ්චභාකාරෙහි ඨානපරිච්ඡෙදො වෙදිතබ්බො, නික්කුජ්ජෙත්වා ඨපිත නාවාය පන මුඛවට්ටියා ඵුට්ඨොකාසොව ඨානං, තස්සාපි පඤ්චභාකාරෙහි ඨානපරිච්ඡෙදං ඤත්වා යතො කුතොචි ඵුට්ඨොකාසං උඩං කෙසග්ගමත්තං අතික්කන්තමත්තෙ පාරාජිකං වෙදිතබ්බං. ඵලං පන උස්සාදෙත්වා චින්නා දාරුඝටිකානං උපරි ඨපිතනාවාය දාරුඝටිකානං ඵුට්ඨොකාසො යෙව ඨානං, තස්මා තත්ථ මඤ්චපාදමත්තෙසු යෙව පතිට්ඨිතබද්ධසාටකෙ නාගදන්තෙසු ඨපිතභිණ්ඩිවාලෙ ච වුත්තනයෙන විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. යොත්ත බද්ධාය පන නාවාය සට්ඨිසත්තති ව්‍යාමප්පමාණං යොත්තං අමොචෙත්වා ච ආකඩ්ඪිත්වා පඨවිලග්ගං කත්වා සහ යොත්තෙන ඵලෙ ඨපිතාය නාවාය න ඵුට්ඨොකාසමත්තමෙව ඨානං, අඵඛො යොත්තකොටිතො පට්ඨාය යාව නාවාය පඨවියං පතිට්ඨිතොකාසස්ස පච්ඡිමන්තො තාව දීඝතො තිරියං පන නාවාය ච යොත්තස්ස ච පඨවියං පතිට්ඨිතපරියන්තපමාණං ඨානන්ති වෙදිතබ්බං, තං දීඝතො වා තිරියතො වා කඩ්ඪන්තස්ස එකෙනන්තෙන ඵුට්ඨොකාසං අපරෙන පඨවියං පතිට්ඨිතන්තෙන අතික්කන්තමත්තෙ උද්ධං කෙසග්ගමත්තං සහ යොත්තෙන පඨවිතො මොචිතෙ පාරාජිකං. යො පන තිත්ථෙ ඨිතනාවං ආරුහිත්වා ඵෙය්‍යවිත්තො අරිත්තෙන වා පියෙන වා පාජෙති පාරාජිකං. සචෙ පන ඡත්තං වා පණාමෙත්වා චීවරං වා පාදෙහි අක්කමිත්වා හත්ථෙහි උක්ඛිපිත්වා ලකාරසදිසං කත්වා වාතං ගණ්හාපෙති, බලවා ච වාතො ආගම්ම නාවං හරති, වාතෙනෙව සා හටා හොති, පුග්ගලස්ස නත්ථි අවහාරො, පයොගො අත්ථි සො පන ඨානාචාවනපයොගො න හොති, යදි පන තං නාවං එවං ගච්ඡන්තං පකති ගමනං පච්ඡින්දිත්වා අඤ්ඤං දිසාභාගං නෙති පාරාජිකං. සය මෙව යං කිඤ්චි ගාමතිත්ථං සම්පත්තං ඨානා අවාචෙන්තො ච වික්කිණිත්වා ගච්ඡති නෙව අත්ථි අවහාරො භණ්ඩදෙය්‍යං පන හොතීති.

නාවට්ඨකථා නිට්ඨිතා.

යානට්ඨෙ-යානං තාව දස්සෙන්තො යානං නාම වය්හන්ති ආදිමාහ. තත්ථ උපරි මණ්ඩපසදිසං පදරච්ඡන්නං සබ්බපළිගුණ්ඨිමං වා ඡාදෙත්වා කතං වය්හං, උභොසු පස්සෙසු සුවණ්ණරජතාදිමයා ගොපානසියො දත්වා ගරුළපක්ඛකනයෙන කතා සන්දමානිකා, රථොව සකටඤ්ච පාකටමෙව, තෙසු යත්ථ කත්ථචි සවිඤ්ඤාණකං වා අවිඤ්ඤාණකං

වා රාසිආදිවසෙන ඨපිතං භණ්ඩං ථෙය්‍යචිත්තෙන ඨානා චාවෙන්තස්ස නාවට්ඨෙ ච ඵලට්ඨෙ ච වුත්තනයෙනෙව පාරාජිකං වෙදිතබ්බං. අයං පන විසෙසො:- යානට්ඨං තණ්ඩුලාදිභණ්ඩං පිටකෙන ගණ්හතො පිටකෙ අනුක්කිත්තෙපි පිටකං පහරිත්වා තණ්ඩුලාදීනං එකාබද්ධභාවෙ විකොපිතෙ පාරාජිකං, ඵලට්ඨාදිසු පි අයං නයො ලබ්භති යානං අවහරිස්සාමීති ආදිම්හි දුතිය පරියෙසනාදීනි වුත්තනයානෙව. ඨානා චාවෙතීති එත්ථ පන දුකයුත්තස්ස යානස්ස චින්තං ගොණානං අට්ඨපාදා වෙ ච චක්කානීති දසඨානානි, තං ථෙය්‍යචිත්තස්ස ධුරෙ නිසිදිත්වා පාජයතො ගොණානං පාදුද්ධාරෙ ථුල්ලච්චයං, චක්කානං පන පඨවියං පතිට්ඨිතපදෙසතො කෙසග්ගමත්තෙ අතික්කන්තෙ පාරාජිකං, සචෙ පන ගොණා නායං අම්හාකං සාමිකොති ඤත්වා ධුරං ඡඩ්ඩෙත්වා ආකඩ්ඪන්තා තිට්ඨන්ති වා ඵන්දන්ති වා රක්ඛති තාව, ගොණෙ පන උජුකං පටිපාදෙත්වා ධුරං ආරොපෙත්වා දළ්හං යොජෙත්වා පාවනෙන විජ්ඣිත්වා පාජෙන්තස්ස වුත්තනයෙනෙව තෙසං පාදුද්ධාරෙ ථුල්ලච්චයං, චක්කා තික්කමෙ පාරාජිකං, සචෙ පි සකද්දමෙ මග්ගෙ එකං චක්කං කද්දමෙ ලග්ගං හොති දුතියං චක්කං ගොණා පරිවත්තෙන්තා පවට්ටෙන්ති, එකස්ස ඨිතත්තා න තාව අවහාරො හොති, ගොණෙ පන උජුකං පටිපාදෙත්වා පාජෙන්තස්ස ඨිතචක්කෙ කෙසග්ගමත්තං ඵුට්ඨොකාසං අතික්කන්තෙ පාරාජිකං, චතුයුත්තකස්ස පන අට්ඨාරසට්ඨානානි අට්ඨයුත්තකස්ස චතුත්තිංසාති එතෙනුපායෙන යුත්තයානස්ස ඨානභෙදො වෙදිතබ්බො. යං පන අයුත්තකං ධුරෙ එකාය පච්ඡතො ච ඵිහි උපත්ථම්භනීහි උපත්ථම්භෙත්වා ඨපිතං, තස්ස තිණ්ණං උපත්ථම්භනීනං චක්කානඤ්ච වසෙන පඤ්ච ඨානානි, සචෙ ධුරෙ උපත්ථම්භනී හෙට්ඨා භාගෙ කප්පකතා හොති ඡ ඨානානි, පච්ඡතො පන අනුපත්ථම්භෙත්වා ධුරෙ උපත්ථම්භිතස්සෙව උපත්ථම්භනීවසෙන තීණි වා චත්තාරි වා ඨානානි, ධුරෙන ඵලකස්ස වා දාරුකස්ස වා උපරි ඨපිතස්ස තීණි ඨානානි, තථා පඨවියං ඨපිතස්ස, තං කඩ්ඪිත්වා වා උක්ඛිපිත්වා වා පුරතො ච පච්ඡතො ච ඨානා චාවෙන්තස්ස ථුල්ලච්චයං, චක්කානං පතිට්ඨිතට්ඨානෙ කෙසග්ගමත්තං අතික්කන්තෙ පාරාජිකං, චක්කානි අපනෙත්වා ඵිහි අක්ඛසීසෙහි දාරුනං උපරි ඨපිතස්ස වෙ ඨානානි, තං කඩ්ඪන්තො වා උක්ඛිපන්තො වා ඵුට්ඨොකාසං අතික්කාමෙති පාරාජිකං, භූමියා ඨපිතස්ස ධුරෙන ච චතුහි ච අක්ඛුඩිහි පතිට්ඨිතවසෙන පඤ්ච ඨානානි, තං ධුරෙ ගහෙත්වා කඩ්ඪතො උද්ධීනං උච්ඡිමන්තෙහි පුරිමන්තෙ අතික්කන්තෙ පාරාජිකං, උඩීසු ගහෙත්වා කඩ්ඪතො උඩීනං පුරිමන්තෙහි පච්ඡිමන්තෙ අතික්කන්තෙ පාරාජිකං, පස්සෙ ගහෙත්වා කඩ්ඪතො උඩීනං යෙව තිරියං පතිට්ඨිතට්ඨානස්ස අතික්කමෙන පාරාජිකං, මජ්ඣෙ ගහෙත්වා උක්ඛිපතො කෙසග්ගමත්තෙ පඨවිතො මුත්තෙ පාරාජිකං, අථ උඩිඛාණුකා න හොන්ති සමමෙව භාගං කත්වා මජ්ඣෙ විජ්ඣිත්වා අක්ඛසීසානි පවෙසිතානි හොන්ති, තං හෙට්ඨිමතලස්ස සාමන්තා සබ්බං පඨවිං ඵුසිත්වා තිට්ඨති, තත්ථ චතුසු දිසාසු උද්ධඤ්ච ඵුට්ඨට්ඨානාතික්කමවසෙන පාරාජිකං වෙදිතබ්බං භූමියං නාභියා ඨපිතචක්කස්ස එකමෙව ඨානං, තස්ස පඤ්ච භාකාරෙහි පරිච්ඡෙදො, නෙමිපස්සෙන ච නාභියා ච ඵුසිත්වා ඨිතස්ස වෙඨානානි, නෙමියා උට්ඨිතභාගං පාදෙන අක්කමිත්වා භූමිං ඵුසාපෙත්වා අරෙසු වා නෙමියා වා ගහෙත්වා උක්ඛිපන්තස්ස අත්තනා කතට්ඨා

නං ඨානං න හොති, තසමා තස්මිං සීතෙපි අවසෙසවත්ථූනෙ අවිනිබ්භොගතෙන පාරාජිකං, භිත්තිං නිස්සාය ඨිතචක්කස්සාපි වෙ ඨානානි, තත්ථ පඨමං භිත්තිතො මොචෙන්තස්ස ථුල්ලච්චයං, පච්ඡා පඨවිතො කෙසග්ගමත්තුද්ධාරෙ පාරාජිකං, පඨමං භූමිතො මොචෙන්තස්ස පන සචෙ භිත්තියං පතිට්ඨිතවත්ථූනං න කුප්පති එසෙව නයො, අථ අරෙසු ගහෙත්වා හෙට්ඨා ඛණ්ඩනාය භිත්තිං ථුසිත්වා ඨිතොකාසස්ස උපරිමං අන්තො කරොති අතික්කාමෙති පාරාජිකං, මඝපටිපන්නො යාතෙ යානසීමකො කෙනචිදෙව කරණීයෙන ඔරුහිත්වා මිගවා ඔක්කන්තො හොති, අථඤ්ඤෙඳ්ධා භික්ඛූ පවිපථං ආගච්ඡන්තා ආරක්ඛත්ථඤ්ඤං පසිත්වා ගානං අවහරිස්සාමීති ආරොහන්ති,නස්ස පශොඝං පිනා සෙව හොණා ගහෙත්වා පක්කන්තා අවහාරෙ නත්ථි, සෙසං නාවාය වුත්තනයදිසනෙති.

ඡාභට්ඨකකථා නිට්ඨිතා.

ඉතො පරං භාරෙ යෙව භාරවත්ථං– සෙ සීසභාරාදිවසෙන එතු ධා දස්සිතො, තත්ථ සීසභාරාදීසු අසමොහත්ථං සීසාදිනං පරිච්ඡෙදං වෙදිතබ්බා. තත්ථ සීසස්ස තාව පුරිමගලෙ ගලවාටකො පිට්ඨිගලෙ කෙසඤ්ච කෙසනෙත ආවට්ටො හොති, ගලසෙව උභොපු පසෙසු කෙසඤ්ච කෙසා ඔරුය්හ ජාගන්ති යෙ කණ්ණචූළිකාති වුච්චන්ති තෙ ඤං අඩ්ඨභාගො වාති අයං හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදං, තතො උපරි සීසං, එත්ථන්තරෙ සීතභාරෙ ඔසභාරෙ නාම, උභොපු පසෙසු කණ්ණචූළිකානි පට්ඨාය හෙට්ඨා කපපරෙහි පට්ඨාය උපරි පිට්ඨිගලාවත්තනතො ච ගලවාටකතො ච පට්ඨාය හෙට්ඨා පිට්ඨිවෙමජ්ඣාවත්තනතො ච උරපරිච්ඡෙදමජ්ඣෙ හදයඅාවාටතො ච පට්ඨාය උපරි ඛන්ධො, එත්ථන්තරෙ සීතභාරෙ ඛන්ධභාරෙ නාම. පිට්ඨිවෙමජ්ඣාවත්තනතො පන හදයඅාවාටතො ච පට්ඨාය හෙට්ඨා යාව පාදනඛසිඛා අයං කුච්ඡිපරිච්ඡෙදෙ, එත්ථන්තරෙ සමන්තතො සරීරෙ සීතභාරෙ කුච්ඡිභාරෙ නාම. කපපරතො පට්ඨාය පන හෙට්ඨා යාව හත්ථනඛසිඛා අයං ඔලම්බකපරිච්ඡෙදෙ, එත්ථන්තරෙ සීතභාරෙ ඔලම්බිකෙ නාම. ඉදානි සීසෙ භාරනති ආදිසු අයං අනුබ්බිනිච්ඡයො:– යො භික්ඛු ඉදං ගහෙත්වා එත්ථ යාගීති සාමිකෙහි අනාණත්තො සයමෙව "මයාං ඉදං නාම දෙථ අහං වො භණ්ඩං වහාමි" තෙසං භණ්ඩං සීසෙන ආදාය ගච්ඡන්තො, එය්‍යාවිත්තෙන තං භණ්ඩං ආමසති දුක්කටං, ඨාපෙත්වා සීසෙ ඨපෙත්වා ඛන්ධෙ ඔරොපෙත්වා ගණ්හාති පාරාජිකං, ඛන්ධෙ ඨපෙත්වා ඔරොපෙත්වා ගණ්හාති ථුල්ලච්චයං, ඛන්ධං ඔරොපිතමත්තෙන කිඤ්චාපි සාමිකානං වහනූති චිත්තං අත්ථි තෙහි පන අනාණත්තත්තා පාරාජිකං, ඛන්ධං පන අනොරොපෙන්ථාපි සීසතො කෙසගගමත්තං මොචෙන්තස්ස පාරාජිකං, ගමකභාරස්ස පන එකො භාරො සීසෙ පතිට්ඨාති එකො පිට්ඨියං, තත්ථ චිත්තං ඨානන්තරෙසෙන විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බා, අගමපන සුද්ධාසීසභාරාදිනං යෙව වසෙන දෙසනා ආරද්ධා, යො වා ගං සීසභාරෙ වුත්තෙ ඛන්ධභාරාදීසුපි අයමෙව විනිච්ඡයො. හත්ථෙ භාරනති එත්ථ පන හත්ථෙන ගහිතත්තා ඔලම්බකො හත්ථෙ භාරොති වුත්තො, සෙ පඨමං යෙව භූමිතො වා ගහිතො හොතු සුද්ධචිත්තෙන සීසාදිනි වා හත්ථෙ භාරොතෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, තං එය්‍යාවිත්තෙන තාදිසං ගහණට්ඨානං දිසවා භූමියං වා ගච්ඡාදිසු වා නික්ඛිපනත්ථාය හත්ථං ඔතතමතෙන පාරාජිකං, භූමිගතා

ගණ්ණාතීති එත්ථ පන තෙසං භාරානං යං කිඤ්චි පාතරාසාදි කාරණා සුද්ධිවිත්තෙන භූමියං නික්ඛිපිත්වා පුන ථෙය්‍යවිත්තෙන කෙසග්ගමත්තං උද්ධරන්තස්ස පාරාජිකන්ති.

භාරට්ඨකථා නිට්ඨිතා.

ආරාමට්ඨෙපි- ආරාමං තාව දස්සෙන්තො ආරාමො, නාම පුප්ඵාරාමො ඵලාරාමොති ආහ, තෙසු වස්සිකාදීනං පුප්ඵනකො පුප්ඵාරාමො, අම්බඵලාදීනං ඵලනකො ඵලාරාමො, ආරාමෙ වතුහි ඨානෙහි නික්ඛිත්තස්ස විනිච්ඡයො භුම්මට්ඨාදිසු වුත්තනයො එව. තත්ථ ජාතකෙ පන මූලන්ති උසීරසිංගිවෙරාදිකං යං කිඤ්චි මූලං, තං උප්පාටෙත්වා වා උප්පාටිතං වා ගණ්ණන්තස්ස යෙන මූලෙන වත්ථු පූරෙති, තස්මිං ගහිතෙ පාරාජිකං, කන්දෙපි මූලෙනෙව සඞ්ගහිතො, උප්පාටෙන්තස්ස චෙත්ථ අප්පමත්තකෙපි අච්ඡින්නෙ ථුල්ලච්චයමෙව, තත්ථ විනිච්ඡයො හිසෙ වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බො. තචන්ති භෙසජ්ජත්ථාය වා රජනත්ථාය වා උපභොගගමනූපගං යං කිඤ්චි රුක්ඛත්තවං, තං උප්පාටෙත්වා වා උප්පාටිතං වා ගණ්ණන්තස්ස මූලෙ වුත්තනයෙන පාරාජිකං. පුප්ඵන්ති වස්සිකමලලිකාදිකං යං කිඤ්චි පුප්ඵං, තං ඔචිනිත්වා වා ඔචිනිතං වා ගණ්ණන්තස්ස උප්පලපදුමෙසු වුත්තනයෙන පාරාජිකං, පුප්ඵානම්පි හි වණ්ටං වා බන්ධනං වා අච්ඡින්නං රක්ඛති, වණ්ටඛන්තරෙ පන කෙසඤ්චි සූචිකා හොති සා න රක්ඛති, ඵලන්ති අම්බඵලතාලඵලාදිකං යං කිඤ්චි, තං රුක්ඛතො ගණ්ණන්තස්ස විනිච්ඡයො රුක්ඛෙ ලග්ගිතකථායං වුත්තො, අපනෙත්වා ඨපිතං භුම්මට්ඨාදිසු සඞ්ගහිතමෙව. ආරාමං අභියුඤ්ජතීති පරසන්තකං මම සන්තකො අයන්ති මසා භණිත්වා අභියුඤ්ජති, අදින්නාදානස්ස පයොගත්තා දුක්කටං. සාමිකස්ස විමතිං උප්පාදෙතීති විනිච්ඡයකුසලතාය බලවනිස්සිතාදි භාවෙන වා ආරාමසාමිකස්ස සංසයං ජනෙති, කථං තං හි තථා විනිච්ඡයපසුතං දිස්වා සාමිකො විනෙත්තිති- සක්ඛිස්සාමි නුඛො අහං ඉමං ආරාමං අත්තනො කාතුං න සක්ඛිස්සාමි නුඛොති, එවං තස්ස විමතිං උප්පජ්ජමානා තෙන උප්පාදිතා හොති, තස්මා ථුල්ලච්චයං ආපජ්ජති. ධුරං නික්ඛිපතීති යදා පන සාමිකො අයං ඵද්ධො කක්ඛළො ජීවිතබ්‍රහ්මචරියන්තරායම්පි මෙ කරෙය්‍ය අලං දානි මය්හං ඉමිනා ආරාමෙනාති ධුරං නික්ඛිපති, අභියුඤ්ජකො පාරාජිකං ආපජ්ජති, සචෙ සයම්පි කතධුරනික්ඛෙපො හොති, අථ ච පන සාමිකෙන ධුරෙ නික්ඛිත්තෙපි අභියුඤ්ජකො ධුරං අනික්ඛිපිත්වා ච ඉමං සුඤ්ඤ පිළෙත්වා මම ආණාපවත්තිං දස්සෙත්වා කිංකාරපටිස්සාවිභාවෙ නං ඨපෙත්වා දස්සාමීති දාතබ්බභාවෙ ස උස්සාහො හොති, රක්ඛති තාව, අථාපි අභියුඤ්ජකො අච්ඡින්දිත්වා න දානි නං ඉමස්ස දස්සාමීති ධුරං නික්ඛිපති සාමිකො පන ධුරං න නික්ඛිපති පක්ඛං පරියෙසති කාලං ආගමෙති ලජ්ජිපරිසං තාව ලභාමි පච්ඡා ජානිස්සාමීති පුන ගහණෙ යෙව ස උස්සාහො හොති රක්ඛති යෙව, යදා පන සොපි න දස්සාමීති සාමිකොපි න ලච්ඡාමීති එවං උභොපි ධුරං නික්ඛිපන්ති, තදා අභියුඤ්ජකස්ස පාරාජිකං, අථ පන අභියුඤ්ජිත්වා විනිච්ඡයං කුරුමානො අනිට්ඨිතෙ විනිච්ඡයෙ සාමිකෙනපි ධුරනික්ඛෙපෙ අකතෙ අත්තනො අස්සාමිකභාවං ජානන්තො යෙව තතො කිඤ්චි පුප්ඵං වා ඵලං වා ගණ්ණාති භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. ධම්මං චරන්තොති භික්ඛුසඞ්ඝෙ වා රාජ

කුලෙ වා විනිච්ඡයං කරොන්තො, සාමිකං පරාජෙතීති විනිච්ඡයිකානං උක්කොටං දත්වා කූටසක්ඛිං ඔතාරෙත්වා ආරාමසාමිකං ජිනාතීති අත්ථො, ආපත්තිපාරාජිකස්සාති න කෙවලං තස්සෙව සඤ්චිච්ච තස්ස අත්ථසාධනෙ පවත්තානං කූටවිනිච්ඡයිකානමපි කූටසක්ඛිනමපි සබ්බෙසං පාරාජිකං, එත්ථව සාමිකස්ස ධුරනික්ඛෙපවසෙනෙව පරාජ්යො වෙදිතබ්බො, අනික්ඛිත්තධුරොහි අපරාජිතොව හොති. ධම්මං චරන්තො පරජ්ජතීති සවෙපි ධම්මෙන විනයෙන සත්ථුසාසනෙන විනිච්ඡයස්ස පවත්තත්තා සයං පරාජ්යං පාපුණාති, එවමපි මුසාවාදෙන සාමිකානං පිළාකරණප්පච්චයා ථුල්ලච්චයං ආපජ්ජතීති.

ආරාමට්ඨකථා නිට්ඨිතා.

විහාරට්ඨෙපි–චතුහි ඨානෙහි නික්ඛිත්තං වුත්තනයමෙව. අභියොගෙපි චෙත්ථ චාතුද්දිසං සඞ්ඝං උද්දිස්ස භික්ඛූනං දින්නං විහාරං වා පරිවෙනං වා ආවාසං වා මහන්තමපි ඛුද්දකමපි අභියුඤ්ජතො අභියොගො න රුහති, අච්ඡින්දිත්වා ගණ්හිතුමපි න සක්කොති, කස්මා සබ්බෙසං ධුරනික්ඛෙපාභාවතො, න හෙත්ථ සබ්බෙ චාතුද්දිසා භික්ඛූ ධුරනික්ඛෙපං කරොන්තීති, දීඝභාණකාදිභෙදස්ස පන ගණස්ස එකපුග්ගලස්ස වා සන්තකං අභියුංජිත්වා ගණ්හන්තො සක්කොති තෙ ධුරං නික්ඛිපාපෙතුං, තස්මා තත්ථ ආරාමෙ වුත්තනයෙන විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බොති.

විහාරට්ඨකථා නිට්ඨිතා.

ඛෙත්තට්ඨෙපි–ඛෙත්තං තාව උස්සෙන්තො ඛෙත්තං නාම යත්ථ පුබ්බණ්ණං වා අපරණ්ණං වා ජායතීති ආහ, තත්ථ පුබ්බණ්ණන්ති සාළිආදීනි සත්තධඤ්ඤානි, අපරණ්ණන්ති මුග්ගමාසාදීනි, උච්ඡුඛෙත්තාදිකමපි එත්ථෙව සඞ්ගහිතං, ඉධාපි චතුහි ඨානෙහි නික්ඛිත්තං වුත්තනයමෙව. තත්ථ ජාතකෙ පන සාළිසීසාදීනි නිරුම්භිත්වා වා එකමෙකං හත්ථෙනෙව ඡින්දිත්වා වා අසිතෙන ලායිත්වා වා බහූනි එකතො උප්පාටෙත්වා වා ගණ්හන්තස්ස යස්මිං බීජෙ වා සීසෙ වා මුට්ඨියං වා මුග්ගමාසාදි එලෙ වා වත්ථුං පූරෙති, තස්මිං ඛන්ධිනා මොචිතමත්තෙ පාරාජිකං. අච්ඡිජ්ජමානො පන දණ්ඩකො වා වාකො වා තවො වා අප්පමත්තකොපි රක්ඛති, විහිනාළං දීඝමපි හොති යාව අන්තො නාළතො විහිසීසදණ්ඩකො න නික්ඛමති තාව රක්ඛති, කෙසග්ගමත්තමපි නාළතො දණ්ඩකස්ස හෙට්ඨිමතලෙ නික්ඛන්තෙ ගණ්ඩග්ගෙන කාරෙතබ්බො, අසිතෙන ලායිත්වා ගණ්හතො පන මුට්ඨිගතෙසු හෙට්ඨා ඡින්නෙසුපි සවෙ සීසානි ජටිතානි රක්ඛති තාව, විජටෙත්වා පන කෙසග්ගමත්තමපි උක්ඛිපතො සවෙ වත්ථුං පූරෙති පාරාජිකං. සාමිකෙහි පන ලායිත්වා ඨපිතං සභුසං වා අභුසං වා කත්වා ගණ්හතො යෙන වත්ථුං පූරෙති, තස්මිං ගහිතෙ පාරාජිකං. සවෙ පරිකප්පෙති ඉදං මද්දිත්වා පප්ථොටෙත්වා සාරමෙව ගණ්හිස්සාමීති රක්ඛති තාව, මද්දනපප්ථොටනෙසු ඨානා චාවෙන්තස්සාපි පාරාජිකං නත්ථි, පච්ඡා භාජනගතෙ කතමත්තෙ පාරාජිකං, අභියොගො පනෙත්ථ වුත්තනයො එව, ඛීලසඞ්කමනාදිසු පඨවී නාම අනග්ඝා, තස්මා සවෙ එකෙනෙව ඛීලෙන කෙසග්ගමත්තමපි පඨවිපදෙසං සාමිකානං පස්සන්තානං වා අපස්සන්තානං වා අත්තනො සන්තකං කරොති, තස්මිං ඛීලෙ නාමං ඡින්දිත්වා වා අච්ඡින්දිත්වා වා සඞ්කාමිතමත්තෙ තස්ස ච යෙ චස්ස එකච්ඡන්දා සබ්බෙසං පාරාජිකං, සවෙ පන චීහි ඛීලෙ

හි ගහෙතබ්බං හොති, පඨමෙ ඛීලෙ ථුල්ලච්චයං, දුතියෙ පාරාජිකං, ස වෙ තීහි ගහෙතබ්බං හොති, පඨමෙ දුක්කටං, දුතියෙ ථුල්ලච්චයං, ත තියෙ පාරාජිකං, එවං බහුකෙසුපි අවසානෙ වෙ ඨපෙත්වා පුරිමෙහි දුක්කටං, අවසානෙ චීන්නං එකෙන ථුල්ලච්චයං, ඉතරෙන පාරාජිකං වෙදිතබ්බං, තඤ්ච ඛො සාමිකානං ධුරනික්ඛෙපෙන, එවං සබ්බත්. රජ්ජුං වාති මම සන්තකං ඉදන්ති ඤාපෙතුකාමො රජ්ජුං වා පසාරෙ ති යට්ඨිං වා පාතෙති දුක්කටං, ඉදානි චීහි පයොගෙහි අත්තනො සන්ත කං කරිස්සාමීති තෙසං පඨමෙ ථුල්ලච්චයං, දුතියෙ පාරාජිකං. වතිං වාති පරස්ස ඛෙත්තං පරික්ඛෙපවසෙන අත්තනො කාතුකාමො දරු නි නිඛණති පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, එකස්මිං අනාගතෙ ථුල්ලච්ච යං, තස්මිං ආගතෙ පාරාජිකං, සවෙ තත්තකෙන අසක්කොන්තො සා ඛාපරිවාරෙනෙව අත්තනො කාතුං සක්කොති, සාඛාපාතනෙපි එසෙව නයො, එවං යෙන යෙන පරික්ඛිපිත්වා අත්තනො කාතුං සක්කොති, තත්ථ තත්ථ පඨම පයොගෙහි දුක්කටං, අවසානෙ චින්නං එකෙන ථුල්ල ච්චයං, ඉතරෙන පාරාජිකං වෙදිතබ්බං. මරියාදං වාති පරස්ස ඛෙ ත්තං මම ඉදන්ති ඤාපෙතුකාමො අත්තනො ඛෙත්තමරියාදං කෙදර පාළිං යථා පරස්ස ඛෙත්තං අතික්කමති එවං සඞ්කාමෙති, පංසුමත්තිකා දිහි වා වඩ්ඪෙත්වා විත්ථතං කරොති අකතං වා පන පතිට්ඨපෙති, පුරිම පයොගෙහි දුක්කටං, චින්නං පච්ඡිමානං එකෙන ථුල්ලච්චයං, ඉතරෙ න පාරාජිකන්ති.

ඛෙත්තඨකථා නිට්ඨිතා.

වත්ථුට්ඨෙපි- වත්ථුං තාව දස්සෙන්තො වත්ථු නාම ආරාමවත්ථු වි හාරවත්ථූති ආහ. තත්ථ බීජං වා උපරොපකෙ වා අරොපෙත්වාව කෙ වලං භූමිං සොධෙත්වා තිණ්ණං පාකාරානං යෙන කෙනචි පරික්ඛිපිත්වා වා අපරික්ඛිපිත්වා වා පුප්ඵාරාමාදීනං අත්ථාය ඨපිතො භූමිභාගො ආරාම වත්ථු නාම, එතෙනෙව නයෙන එකවිහාරපරිවෙනආවාසානං අත්ථාය ඨපිතො භූමිභාගො විහාරවත්ථු නාම, යොපි පුබ්බෙ ආරාමොච විහා රොච හුත්වා පච්ඡා විනස්සිත්වා භූමිමත්තො ඨිතො ආරාමවිහාරකිච්චං න කරොති, සො පි ආරාමවිහාරවත්ථුසඞ්ගහෙනෙව සඞ්ගහීතො, විනි ච්ඡයො පනෙත්ථ ඛෙත්තට්ඨෙ වුත්තසදිසො යෙවාති.

වත්ථුට්ඨකථා නිට්ඨිතා.

ගාමට්ඨෙ- යං වත්තබ්බං තං වුත්තමෙව. අරඤ්ඤට්ඨෙ- අරඤ්ඤං තාව දස්සෙන්තො අරඤ්ඤං නාම යං මනුස්සානං පරිග්ගහීතං හොති නං අරඤ්ඤන්ති ආහ, තත්ථ යස්මා අරඤ්ඤං නාම මනුස්සානං පරිග්ග හීතමපි අත්ථි අපරිග්ගහීතමපි, ඉධ පන යං පරිග්ගහීතං සාරක්ඛං ය තො න විනාමූලෙන කට්ඨලතාදීනි ගහෙතුං ලබ්හන්ති තං අධිප්පෙතං, තස්මා "යං මනුස්සානං පරිග්ගහීතං හොතී"ති වත්වා පුන "අරඤ්ඤ"න්ති වුත්තං, තෙන ඉම මත්ථං දස්සෙති න පරිග්ගහීතභාවො අරඤ්ඤස්ස ල ක්ඛණං, යම්පන අත්තනො අරඤ්ඤ ලක්ඛණෙන අරඤ්ඤං මනුස්සානං ච පරිග්ගහීතං, තං ඉමස්මිං අත්ථෙ අරඤ්ඤන්ති, තත්ථ විනිච්ඡයො ආරා මට්ඨාදිසු වුත්තසදිසො, තත්ථ ජාතකෙසු පනෙත්ථ එකස්මිම්පි මහග්ඝ රුක්ඛෙ ජින්නමත්තෙ පාරාජිකං, ලතං වාති එත්ථ වෙත්තොපි ලතා පි ලතා එව, තත්ථ යො වෙත්තො වා ලතා වා දීඝා හොති, මහාරු

කෙබ ච ගච්ඡේ ච විනිවිජ්ඣිත්වා වා වෙඨේත්වා වා ගතා, සා මූලෙ ඡින්නා පි අවහාරං න ජනෙති අග්ගෙ ඡින්නාපි, යදා පන අග්ගෙපි මූලෙපි ඡින්නා හොති, තදා අවහාරං ජනෙති, සචෙ පන වෙඨේත්වා ඨිතා හොති, වෙඨේත්වා ඨිතා පන රුක්ඛතො මොචිතමත්තා අවහාරං ජනෙති. තිණං වාති එත්ථ තිණං වා හොතු පණ්ණං වා සබ්බං තිණගහණෙන ගහිතං, තං ගෙහච්ඡදනාදිනමත්ථාය පරෙහි ඡින්නං වා අත්තනා ඡින්දිත්වා වා ගණ්හන්තො භණ්ඩගෙඝන කාරෙතබ්බො, න කෙවලඤ්ච තිණපණ්ණමෙව අඤ්ඤම්පි යං කිඤ්චි වාකච්ඡලලි ආදිං යත්ථ සාමිකා සාලයා, තං ගණ්හන්තො භණ්ඩගෙඝන කාරෙතබ්බො, තච්ඡේත්වා ඨපිතො අද්ධගතොපි රුක්ඛො න ගහෙතබ්බො, යො පන අග්ගෙ ච මූලෙ ච ඡින්නො හොති සාඛාපිස්ස පූතිකා ජාතා ඡලලියො පි ගළිතා, අයං සාමිකෙහි ඡඩ්ඩිතොති ගහෙතුං වට්ටති, ලක්ඛණච්ඡින්නස්සා පි යදා ලක්ඛණං ඡලලියා පරියොනද්ධං හොති තදා ගහෙතුං වට්ටති, ගෙහාදීනං අත්ථාය රුක්ඛෙ ඡින්දිත්වා යදා තානි කතානි අජ්ඣාවුත්ථානි ච හොන්ති දාරුනිපි අරඤ්ඤෙ වස්සෙන ච ආතපෙන ච විනස්සන්ති ඊදිසානිපි දිස්වා ඡඩ්ඩිතානීති ගහෙතුං වට්ටති. කස්මා යස්මා අරඤ්ඤසාමිකා එතෙසං අනිස්සරා යෙහි අරඤ්ඤසාමිකානං දෙය්‍යධම්මං දත්වා ඡින්නානි තෙ එව ඉස්සරා තෙහි ච තානි ඡඩ්ඩිතානි නිරාලයා තත්ථ ජාතානි, යො භික්ඛු පඨමං යෙව අරඤ්ඤපාලානං දෙය්‍යධම්මං දත්වා අරඤ්ඤං පවිසිත්වා යථාරුචිතෙ රුක්ඛෙ ගාහාපෙති, තස්ස තෙසං ආරක්ඛට්ඨානං අගන්ත්වාපි යථාරුචිතෙන මග්ගෙන ගන්තුං වට්ටති, අථාපි පවිසන්තො අදත්වා නික්ඛමන්තො දස්සාමීති රුක්ඛෙ ගාහාපෙත්වා නික්ඛමන්තො තෙසං දාතබ්බං දත්වා ගච්ඡති වට්ටති එව, අථාපි ආභොගං කත්වා ගච්ඡති දෙහීති වුත්තෙ දස්සාමීති, දෙහීති වුත්තෙ දාතබ්බමෙව, සචෙ කොචි අත්තනො ධනං දත්වා භික්ඛුස්ස ගන්තුං දෙථාති වදති ලද්ධකප්පමෙව ගන්තුං වට්ටති, සචෙ පන කොචි ඉස්සරජාතිකො ධනං අදත්වාව භික්ඛූනං භාගං මාගණ්හථාති වාරෙති අරඤ්ඤපාලා ච මයං භික්ඛූනං තාපසානඤ්ච භාගං අගණ්හන්තා කුතො ලච්ඡාම දෙථ ගන්තෙති වදන්ති දාතබ්බමෙව. යො පන අරඤ්ඤපාලෙසු නිද්දායන්තෙසු වා කීළාපසුතෙසු වා කත්ථචි පක්කන්තෙසු වා ආගන්ත්වා කුහිං අරඤ්ඤපාලාති පක්කොසිත්වාපි අදිස්වා ගච්ඡති භණ්ඩදෙය්‍යං, යොපි ආරක්ඛට්ඨානං පත්වා කම්මට්ඨානාදීනි මනසිකරොන්තො වා අඤ්ඤවිහිතො වා අසතියා අතික්කමති භණ්ඩදෙය්‍යමෙව, යස්සාපි තං ඨානං පත්තස්ස චෙරා වා හත්ථි වා වාළමිගො වා මහාමෙඝො වා වුට්ඨහති, සොච තම්හා උපද්දවා මුච්චිතුකම්‍යතාය සහසා තං ඨානං අතික්කමති රක්ඛති තාව භණ්ඩදෙය්‍යං පන හොති. ඉදම්පන අරඤ්ඤෙ ආරක්ඛට්ඨානං නාම සුඛ්කඝාතතොපි ගරුකතරං, සුඛ්කඝාතස්ස හි පරිච්ඡේදං අනොක්කමිත්වා දූරතො ච පරිහරන්තො දුක්කටමෙව ආපජ්ජති, ඉදම්පන ථෙය්‍යචිත්තෙන පරිහරන්තස්ස ආකාසෙන ගච්ඡතොපි පාරාජිකමෙව, තස්මා එත්ථ අප්පමත්තෙන භවිතබ්බන්ති.

අරඤ්ඤඝකථා නිට්ඨිතා.

උදකෙ පන– භාජනගතන්ති උදකදුල්ලභකාලෙ උදකමනිකාදිසු භාජනෙසු සඞ්ඛොපිත්වා ඨපිතං, තං යස්මිං භාජනෙ ඨපිතං හොති, තං

භාජනං ආවිඤ්ඡිනිඃ වා ඡිදඃ කත්වා වා තත්ථ පොක්ඛරණිතලාකෙපු ච අත්තනෝ භාජනං පවෙසෙත්වා ගණ්හන්තස්ස සපථිතෙලෙපු වුත්ත නයෙන විනිච්ඡිතයං වෙදිතබ්බා. ඔරිඃයාදවෙජ්ඣනෙ පන තත්ථ ජාත කහුතඃඃමෙන සඩ්ඪමපි මරියාදං ඡින්දන්තස්ස අදින්නාදානපයෝග තා දුක්කටං, තඤ්ච පන පහාරෙ පහාරෙ හොති, අන්තෝ ඨත්වා බහි මූඛෝ ඡින්දන්තෝ බහි අන්තෝත කාරෙතබ්බෝ, බහි ඨත්වා අන්තෝ මූඛෝ ඡින්දන්තෝ අන්තෝ අන්තෝත කාරෙතබ්බෝ, අන්තෝ ච බහි ච ඡින්දන්තෝ මජ්ඣෙ ඨපෙත්වා තං ඡින්දන්තෝ මජ්ඣෙත්ත කාරෙතබ්බෝ, මරියාදං දුබ්බලං කත්වා ගාවෝ පක්ඛාසති, ගාමදාරකෙහි වා පක්ඛා සාපෙති, තා ආගන්ත්වා බුරෙහි මරියාදං ඡින්දන්ති, තෙනෙව ඡින්නා හොති, මරියාදං දුබ්බලං කත්වා ගාවෝ උදකෙ පවෙසෙති, ගාමදාර කෙහි වා පවෙසාපෙනි, තාහි උට්ඨාපිතවිවිධෝ මරියාදං ඡින්දිත්වා ගච්ඡ නති, ගාමදාරකෙ වා උදකෙ කීළන්ති වදති, කීළන්තෙ වා උත්‍රාසෙති, තෙහි උට්ඨාපිතවිවිධෝපි මරියාදං ඡින්දිත්වා ගච්ඡතනි, අන්තෝ උදකෙ ජාත රුක්ඛං ඡින්දති, අඤ්ඤත්‍ර වා ඡින්දාපෙති, තෙනපි පතන්තෙන උට්ඨාපිතවිවිධෝ මරියාදං ඡින්දිත්වා ගච්ඡතනි, තෙනෙව ඡින්නා හොති, මරියාදං දුබ්බලං කත්වා තළාකරක්ඛණත්ථාය තළාකතෝ නික්ඛන්ත උදකං වා නිද්ධමනතුම්බං වා පිදහති, අඤ්ඤතෝ ගච්ඡන්තං වා උදකං යථා එත්ථ පවිසති, එවං පාලිං වා බන්ධති, මංසිකං වා උප්පිකං කරොති තස්ස උපරිභාගෙ සීතං අත්තනෝ තළාකං වා භින්දති, උස්සන්නං උද කං මරියාදං ගහෙත්වා ගච්ඡති, තෙනෙව ඡින්නා හොති, සබ්බත්ථ නීක්ඛ න්ත උදකසඃඃනුරූපෙන අවහාරෙන කාරෙතබ්බෝ. නිද්ධමනපණා ලිං උඃඃවෙත්වා නීහරන්තස්සාපි එසෙව නයෝ. සචෙ පන තෙන මරි යාදඃ දුබ්බලාඃ කතාඃ අත්තනෝ ධම්මතාඃ ආගන්ත්වා වා අන්‍ය තෙහි ගාමදාරකෙහි ආරොපිතා වා ගාවිඃ බුරෙහි මරියාදං ඡින්ද නති, අත්තනෝ ඥෙව ධම්මතාඃ අන්‍යතෙහි වා ගාමදාරකෙහි උද කෙ පවෙසිතා විවිධෝ උට්ඨාපෙනති, ගාමදාරකා වා සඃ ඉමෙව පවිසිත්වා කීළන්තා උට්ඨාපෙන්ති, අන්තෝ උදකෙ වා රුක්ඛෝ අඤ්ඤත්‍ර ඡිජ්ජ මානෝ පතිත්වා උට්ඨාපෙති, උට්ඨාපිතා විවිධෝ මරියාදං ඡින්දන්ති, සචෙ පි මරියාදං දුබ්බලං කත්වා සුක්ඛතළාකස්ස උදකනිබ්බහනට්ඨානං වා උදකනිද්ධමනතුම්බං වා පිදහති, අඤ්ඤතෝ ගම්මමානගෙ වා පාළිං බන්ධති, සුක්ඛමංසිකං වා උප්පිකං කරොති, පච්ඡා දෙවෙ වුට්ඨ උදකං ආගන්ත්වා මරියාදං ඡින්දති, සබ්බත්ථ හණ්ඩදෙය්‍යං. යෝ පන නිද්ඨෙ සුක්ඛවාපියා මරියාදං ගාව තලං පාපෙත්වා ඡින්දති, පච්ඡා දෙවෙ වුට්ඨෙ ආගතාගතං උදකං පලාඝති, හණ්ඩදෙය්‍යං. යත්තකං තපපච්චයා සස්සං උපපජ්ජති, තතෝ පාදමත්තගඝනකමපි අදෙන්නා ඝාමිකානං බුරති එකපෙන අසාමණෙ හොති. යං පන සබ්බඝාධාරණං තළාකං හොති, තළාකෙ උදකස්ස සබ්බෙපි ඔතුඃඃ ඉස්සරා හෙට්ඨතා පතස්ස සස්සානි කරොන්ති, සස්සඝාපනත්ථං තළාකතෝ මහාමාතිකා නික්ඛ මිත්වා ඛෙතතමජ්ඣෙන යන්ති, ඝාපි සන්දනකාලෙ සබ්බඝාධාරණං, තතෝ පන බුද්දකමාතිකා නීහරිත්වා අත්තනෝ අත්තනෝ කෙදාරෙසු උදකං පවෙසෙන්ති, තං අඤ්ඤෙසං ගහෙතුං න දෙන්ති, නිද්ඨසමයෙ ව උදකෙ මජ්ඣිභූතෙ වාරෙන උදකං දෙන්ති, යෝ උදකවාරෙ සම්පත්තෙ න ලභති, තස්ස සස්සානි මිලායන්ති, තස්මා අඤ්ඤස්සං වාරෙ අඤ්ඤෝ

ගහෙතුං න ලභති, තත්ථ යො භික්ඛු පරෙසං බුද්දකමාතිකතො වා කෙදරතො වා උදකං ථෙය්‍යචිත්තෙන අත්තනො වා පරස්ස වා මාතිකං වා කෙදරං වා පවෙසෙති, අවවිමුඛං වා වාහෙති, අවහාරොවස්ස හොති. යොපි චිරෙන මෙ උදකවාරො භවිස්සති, ඉදඤ්ච සස්සං මිලායතීති පරෙසං කෙදරෙ පවිසන්තස්ස උදකස්ස පවිසනමග්ගං පිදහිත්වා අත්තනො කෙදරං පවෙසෙති, අවහාරො එව. සචෙ පන තළාකතො අනිග්ගතෙ පරෙසං මාතිකාමුඛං අසම්පත්තෙ වා උදකෙ සුක්ඛමාතිකායෙව යථා ආගච්ඡන්තං උදකං අඤ්ඤෙසං කෙදරෙ අපවිසිත්වා අත්තනො යෙව කෙදරං පවිසති, එවං තත්ථ තත්ථ බන්ධති, අනික්ඛන්තෙසු බද්ධා නික්ඛන්තෙ බද්ධා භණ්ඩදෙය්‍යං, තළාකං ගන්ත්වා සයමෙව නිද්ධමනපණාළිං උග්ඝාටෙත්වා අත්තනො කෙදරං පවෙසෙන්තස්සාපි නත්ථි අවහාරො, කස්මා තළාකං නිස්සාය ඛෙත්තස්ස කතත්තා, කුරුන්දිආදිසු පන අවහාරොති වුත්තං, තං "වත්ථුං කාලඤ්ච දෙසඤ්චා"ති ඉමිනා ලක්ඛණෙන න සමෙති, තස්මා මහාඅට්ඨකථාය වුත්තමෙව යුත්තන්ති.

උදකකථා නිට්ඨිතා.

දන්තපොනං ආරාමට්ඨකවිනිච්ඡයෙන විනිච්ඡිතබ්බං. අයම්පන විසෙසො:– යො සඞ්ඝස්ස වෙතනාභතො හුත්වා දෙවසිකං වා පක්ඛමාසං වා වාරෙන වා දන්තකට්ඨං ආහරති, සො තං ආහරිත්වා ඡින්දිත්වාපි යාව භික්ඛුසඞ්ඝං න සම්පටිච්ඡාපෙති, තාව තස්සෙව හොති, තස්මා තං ථෙය්‍යචිත්තෙන ගණ්හන්තො භණ්ඩගේඝන කාරෙතබ්බො. තත්ථ ජාතකං පන ගරුභණ්ඩං, තම්පි භික්ඛුසඞ්ඝෙන රක්ඛිතගොපිතං ගණ්හන්තො භණ්ඩගේඝන කාරෙතබ්බො. එසෙව නයො ගණපුග්ගලගිහිමනුස්ස සන්තකෙපි. ඡින්නකෙ අච්ඡින්නකෙ ච තෙසං ආරාමුය්‍යානභූමිසු ජාතං සාමණෙරා වාරෙන භික්ඛුසඞ්ඝස්ස දන්තකට්ඨං ආහරන්තා ආචරියඋපජ්ඣායානම්පි ආහරන්ති, තං යාව ඡින්දිත්වා සඞ්ඝං න සම්පටිච්ඡාපෙන්ති, තාව සබ්බං තෙසං යෙව හොති, තස්මා තම්පි ථෙය්‍යචිත්තෙන ගණ්හන්තො භණ්ඩගේඝන කාරෙතබ්බො. යදා පන තෙ ඡින්දිත්වා සංඝස්ස පටිච්ඡාපෙත්වා දන්තකට්ඨමාලකෙ නික්ඛිපන්ති.

යථාසුඛං භික්ඛුසංඝො පරිභුඤ්ජතූති, තතො පට්ඨාය අවහාරො නත්ථි, වත්තං පන ජානිතබ්බං, යොහි දෙවසිකං සංඝමජ්ඣෙ ඔසරති, තෙන දිවසෙ දිවසෙ එකමෙව දන්තකට්ඨං ගහෙතබ්බං, යො පන දෙවසිකං න ඔසරතිපධානඝරෙ වසිත්වා ධම්මසවණෙ වා උපොසථග්ගෙ වා දිස්සති තෙන පමාණං සල්ලක්ඛෙත්වා චත්තාරි පඤ්ච දන්තකට්ඨානි අත්තනො වසනඨානෙ ඨපෙත්වා ඛාදිතබ්බානි, තෙසු ඛීණෙසු සචෙ පුනපි දන්තකඨමාලකෙ බහූනි හොන්ති යෙව පුනපි ආහරිත්වා ඛාදිතබ්බානි, යදි පන පමාණං අසල්ලක්ඛෙත්වා ආහරති, තෙසු අක්ඛීණෙසු යෙව මාලකෙ ඛීයන්ති, තතො කෙචි ථෙරා යෙහි ගහිතානි තෙ පටිආහරන්තූති වදෙය්‍යුං, කෙචි ඛාදන්තු පුන සාමණෙරා ආහරිස්සන්තීති, තස්මා විවාද පරිහාරත්ථං පමාණං සල්ලක්ඛෙතබ්බං, ගහණෙ පන දොසො නත්ථි, මග්ගං ගච්ඡන්තෙනාපි එකං වා වෙ වා ථවිකාය පක්ඛිපිත්වා ගන්තබ්බන්ති.

දන්තකට්ඨකථා නිට්ඨිතා.

වනස්පතීති වනස්ස පති වනජෙට්ඨකරුක්ඛස්සෙතං අධිවචනං, ඉධ පන සබ්බොපි මනුස්සෙහි පරිග්ගහිතරුක්ඛො අධිප්පෙතො අම්බ

ලබ්භජ්පනසාදිකෝ, යඤ්ච වා පන මිරිවවලලිආදිනි රොපෙනති, සෝ ජීජ්ජමානෝ සචෙ එකාගපි ජලලිකා වා වාතෝ වා සකලිකාය වා ථෙගහුනා වා සම්බන්ධොව හුත්වා භූමියං පතති රක්ඛති තාව, යෝ පන ජීන්නොපි වලලිහි වා සාමන්තරක්ඛසාඛාහි වා සම්බන්ධෝ යාඛාදිත තනා උජුකමෙව තිට්ඨති, පතනෙතා වා භූමිං න පාපුණාති, තාවි තස්ස පරිහාරෝ, අවහාරෝ එව ගොති ගොපි කතෙවෙන ජීන්නොතා අවජ්ජින්නා ගිය හුත්වා තථෙව තිට්ඨති, තසම්මපි ථෙගව සගෝ. යෝ පන රුක්ඛං දුබ්බලං කත්වා පවජ්ජා වාලෙත්වා වා පාතෙති, අඤ්ඤෙන වා මාලාපෙති, අඤ්ඤං තස්ස ඝනහිතෙ රුක්ඛං ජීදිත්වා අපෙක්ඛාඤ්ඨරති, පරෙන වා අපෙක්ඛාඤ්ඨරාපෙති, මක්කටෙ වා පරිපාතෙත්වා තත්ථ ආරොපෙති, අඤ්ඤෙන වා ආරොපාපෙති, වගගුලියෝ වා තත්ථ ආරොපෙති, පරෙන වා ආරොපාපෙති, තා තං රුක්ඛං පාතෙතුති, තසෙව අවහාරෝ. සචෙ පන තෙන රුක්ඛෙ දුබ්බලෙ කතෙ අඤ්ඤෙඤා කාණතෙතා එව තං වාලෙත්වා පාතෙති, (අඤ්ඤෙන වා වාලාපෙති) රුක්ඛෙනන වා අපෙක්ඛාඤ්ඨරති, අත්තනතා ධම්මතාය මක්කටා වා වගගුලියෝ වා ආරොහන්ති, පරෙ වා අනාණතෙතා ආරොපෙති, සඝං වා එස මාකමුඛං ඝොඛෙති, බලවවාතෙ ආගන්ත්වා රුක්ඛං පාතෙති, සබ්බත්ථ භණ්ඩදෙය්‍යං. වාත මුඛඝොඛනං පනෙත්ථ අසම්පත්තෙ වාතෙ සූකමිකතිකාය උජුකරණාදීහි සමෙති නෝ අඤ්ඤථා, රුක්ඛං ආවිජ්ඣිත්වා ඝණ්ඩෙන වා ආඝාතාවෙති අගගිං වා දෙති, මණ්ඩූකකණ්ඨකං වා ගිළා වා ආඝාතා වෙති, ගෙන ඝෝ මරති, සබ්බත්ථ භණ්ඩදෙය්‍යමෙවානි.

වනඝපකිණ්ණකථා නිට්ඨිතා.

හරණකෙ-අඤ්ඤස්ස හරණකං භණ්ඩං ථෙය්‍යචිත්තෙතා ආමස්ස තීති පරං සීසභාරාදිහි භණ්ඩං ආදාය ගච්ඡන්තං දිස්වා එතං හරිස්සාමි ති වෙගෙන ගන්ත්වා ආමසති, එත්තාවතාස්ස දුක්කටං. එකුපෙක්ඛිති ආකඩ්ඪවිකඩ්ඪනං කරොති, සාමිකො න මුච්චති, තෙනස්ස ථුල්ල චචයං. ඨානාචාවෙතීති ආකඩ්ඪිත්වා සාමිකස්ස හත්ථතො මොචෙති, තෙනස්ස පාරාජිකං. සචෙ පන තං භණ්ඩසාමිකො උට්ඨහිත්වා පොථෙත්වා පුන තං භණ්ඩං මොචාපෙත්වා ගණ්හාත්‍ය, භික්ඛු පඨමගහණෙනෙව පාරාජිකෝ, සීසතෝ වා කණ්ණතෝ වා හිවතෝ වා හත්ථතෝ වා අලඞ්කාරං ඡින්දිත්වා වා මොචෙත්වා වා, ගණ්හන්තස්ස සීසාදීහි මොචිත මත්තෙන පාරාජිකං, හත්ථෙ පන වලයං වා කටකං වා අනීහරිත්වා අග්ග බාහං ඇංසතොවව අපරාපරං සාරෙති, ආකාසගතං වා කරොති, රක්ඛති තාව, රුක්ඛමූලච්ඡවරවංසෙසු වලයම්ව න පාරාජිකං ජනෙති, කසමා ඔසිඤ්චන්ත්‍යා ඡඤ්ඤතතා, සච්ඡන්ත්‍යා ඡඤ්ඤතොථා ඡඤ්ඤතං හි යාව තතෝ න නීහරති තාව තත්ථෙව හොති, එසෙව නයෝ අඩ්ඪුලිමූදුකිකා පාදක වක කටුපගපිලක්ඛණෙසු. යෝ පන පරස්ස නිවත්ථවත්ථං අවජ්ඣදති, පරොව සලජ්ජිතාය සහසා න මුච්චති, එකෙනෙනෙතන වොරෙ කඩ්ඪ නි එකෙනනෙතන පරෙ, රක්ඛති තාව, පරස්ස හත්ථතෝ මුත්තමත්තෙත පාරාජිකං අථාපි කඩ්ඪනතස්ස නිද්දිට්ඨා එකාදසෝ හත්ථගතෝ හොති, සොව පාදං අගණ්හි පාරාජිකමෙව. ඉහ භණ්ඩභාරකතානි සහණ්ඩභාරකං, භණ්ඩං නෙස්සාමිති විනෙතවා, ඉතෝ යාහිති භණ්ඩභාරකං න ලජ්ජති, සෝ භීසතා වොරෙන අධිපපහාදිභාභිමුඛා හුත්වා එකං පාදං

ගහෙතුං න ලහති, තත්ථ යො භික්ඛු පරෙසං ඛුද්දකමාතිකතො වා කෙදරතො වා උදකං ථෙය්‍යචිත්තෙන අත්තනො වා පරස්ස වා මාතිකං වා කෙදරං වා පවෙසෙති, අවවිමුඛං වා වාහෙති, අවහාරොවස්ස හොති. යොපි විරෙන මෙ උදකවාරො භවිස්සති, ඉදඤ්ච සස්සං මිලායතීති පරෙසං කෙදරෙ පවිසන්තස්ස උදකස්ස පවිසනමග්ගං පිදහිත්වා අත්ත නො කෙදරං පවෙසෙති, අවහාරො එව. සචෙ පන තළාකතො අනි ග්ගතෙ පරෙසං මාතිකාමුඛං අසම්පත්තෙ වා උදකෙ සුක්ඛමාතිකායෙ ව යථා ආගච්ඡන්තං උදකං අඤ්ඤෙසං කෙදරෙ අපවිසිත්වා අත්තනො යෙව කෙදරං පවිසති, එවං තත්ථ තත්ථ බන්ධති, අනික්ඛන්තෙසු බද්ධා නික්ඛන්තෙ බද්ධා භණ්ඩදෙය්‍යං, තළාකං ගන්ත්වා සයමෙව නිද්ධමනප ණාළිං උග්ඝාටෙත්වා අත්තනො කෙදරං පවෙසෙන්තස්සාපි නත්ථි අව හාරො, කස්මා තළාකං නිස්සාය ඛෙත්තස්ස කතත්තා, කුරුන්දිආදිසු පන අවහාරොති වුත්තං, තං "වත්ථුං කාලඤ්ච දෙසඤ්චා"ති ඉමිනා ලක්ඛණෙන න සමෙති, තස්මා මහාඅට්ඨකථාය වුත්තමෙව යුත්තන්ති.

උදකකථා නිට්ඨිතා.

දන්තපොනං ආරාමට්ඨකවිනිච්ඡයෙන විනිච්ඡිතබ්බං. අයම්පන විසෙසො:– යො සඞ්ඝස්ස වෙතනාභතො හුත්වා දෙවසිකං වා පක්ඛමාසං වා වාරෙන වා දන්තකට්ඨං ආහරති, සො තං ආහරිත්වා ඡින්දිත්වාපි යාව භික්ඛුසඞ්ඝං න සම්පටිච්ඡාපෙති, තාව තස්සෙව හොති, තස්මා තං ථෙ ය්‍යචිත්තෙන ගණ්හන්තො භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. තත්ථ ජාතකං පන ගරුභණ්ඩං, තම්පි භික්ඛුසඞ්ඝෙන රක්ඛිතගොපිතං ගණ්හන්තො භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. එසෙව නයො ගණපුග්ගලගිහිමනුස්ස සන්තකෙපි. ඡින්නකෙ අච්ඡින්නකෙ ච තෙසං ආරාමුය්‍යානභූමිසු ජාතං සාමණෙරා වාරෙන භික්ඛුසඞ්ඝස්ස දන්තකට්ඨං ආහරන්තා ආච රියඋපජ්ඣායානම්පි ආහරන්ති, තං යාව ඡින්දිත්වා සඞ්ඝං න සම්පටිච්ඡා පෙන්ති, තාව සබ්බං තෙසං යෙව හොති, තස්මා තම්පි ථෙය්‍යචිත්තෙන ගණ්හන්තො භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. යදා පන තෙ ඡින්දිත්වා සංඝ ස්ස පටිච්ඡාපෙත්වා දන්තකට්ඨමාලකෙ නික්ඛිපන්ති.

යථාසුඛං භික්ඛුසංඝො පරිභුඤ්ජතූති, තතො පට්ඨාය අවහාරො නත්ථි, වත්තං පන ජානිතබ්බං, යොහි දෙවසිකං සංඝමජ්ඣෙ ඔසරති, තෙන දිවසෙ දිවසෙ එකමෙව දන්තකට්ඨං ගහෙතබ්බං, යො පන දෙවසිකං න ඔසරතිපධානඝරෙ වසිත්වා ධම්මසවණෙ වා උපොසථග්ගෙ වා දිස්ස ති තෙන පමාණං සල්ලක්ඛෙත්වා චත්තාරි පඤ්ච දන්තකට්ඨානි අත්ත නො වසනඨානෙ ඨපෙත්වා ඛාදිතබ්බානි, තෙසු ඛිණෙසු සචෙ පුනපි ද න්තකඨමාලකෙ බහූනි හොන්ති යෙව පුනපි ආහරිත්වා ඛාදිතබ්බානි, ය දි පන පමාණං අසල්ලක්ඛෙත්වා ආහරති, තෙසු අක්ඛිණෙසු යෙව මාල කෙ ඛියන්ති, තතො කෙචි ථෙරා යෙහි ගහිතානි තෙ පටිආහරනතූති වදෙය්‍යුං, කෙචි ඛාදන්තු පුන සාමණෙරා ආහරිස්සන්තීති, තස්මා විවාද පරිහාරත්ථං පමාණං සල්ලක්ඛෙතබ්බං, ගහණෙ පන දොසො නත්ථි, ම ග්ගං ගච්ඡන්තෙනාපි එකං වා චෙ වා ථවිකාය පක්ඛිපිත්වා ගන්තබ්බන්ති.

දන්තකට්ඨකථා නිට්ඨිතා.

වනස්පතීති වනස්ස පති වනජෙට්ඨකරුක්ඛස්සෙතං අධිවචනං, ඉධ පන සබ්බොපි මනුස්සෙහි පරිග්ගහිතරුක්ඛො අධිප්පෙතො අම්බ

ලබුජ්පනසාදිකෝ, යඤ්ච වා පන මිරිවවල්ලිආදිනි රොපෙන්ති, සෝ ජීරමාණෝ සචේ එකාගපි ජල්ලිකා වා වාකෝන වා සකලිකාය වා ඵෙගුනා වා සම්බඤ්ඤෝව භූමිගං පතති රක්ඛති තාව, යෝ පන ජීරෙන්නොපි වල්ලිහි වා සාමන්තරක්ඛසාඛාහි වා සම්බඤ්ඤෝ යඤ්ඤිත නතා උජුකමේව නිවත්තති, පතනෙනා වා භූමිං න පාපුණාති, තාවි තස්ස පරිහාරෝ, අවහාරෝ එව හොති ගොපි කතවෙන ජීරෙන්නා අවජ්ජිරෙන්නා ගිය භූමිං නවේව නිවත්තති, තසම්මිපි එසෙව නගෝ. යෝ පන රුක්ඛං දුබ්බලං කත්වා පවජ්ජා වා ලෙලෙත්වා වා පාතෙති, අඤ්ඤේන වා මාලාපෙති, අඤ්ඤං තස්ස ඝනතිකෙ රුක්ඛං ජීරන්තිං අපේක්ඛන්තෝ තිට්ඨති, පරෙන වා අපේක්ඛාපෙරාපෙති, මහතෙ වා පරිපාතෙත්වා තස්ස ආරොපෙති, අඤ්ඤේන වා ආරොපාපෙති, වඟුලියෝ වා තස්ස ආරොපෙති, පරෙන වා ආරොපාපෙති, තා තං රුක්ඛං පාතෙන්ති, තස්සෙව අවහාරෝ. සචේ පන තෙන රුක්ඛෙ දුබ්බලෙ කතෙ අඤ්ඤේ නාරුහිතෙ එව තං වාලෙත්වා පාතෙති, (අඤ්ඤේන වා වාලාපෙති) රුක්ඛෙනන වා අපේක්ඛාපෙරති, අත්තනා ධම්මතාය මක්කටා වා වඟුලියෝ වා ආරොහන්ති, පරෙ වා අනාණත්තෙනා ආරොපෙති, සඨං වා එස වානමූලං සොධෙති, බලවවාතෙ ආගන්ත්වා රුක්ඛං පාතෙති, සබ්බත්ථ භණ්ඩදෙයාගං. වාත මූලසොධනං පනෙත්ථ අසම්පත්තෙ වාතෙ සූකමාතිකාය උජුකරණාදීහි සමෙති නො අඤ්ඤථා, රුක්ඛං ආවිඤ්ඤිත්වා ඝණෙන වා ආඝාතවෙති අගාතිං වා දෙති, මණ්ඩූකකණ්ඨකං වා විඝං වා ඝාතෙති, ගෙන සෝ මරති, සබ්බත්ථ භණ්ඩදෙයාගමෙවාති.

වණඝපනිකථා නිට්ඨිතා.

හරණකෙ-අඤ්ඤස්ස හරණකං භණ්ඩං ථෙය්‍යචිත්තෙන ආමසති ති පරං සීසභාරාදිකි භණ්ඩං ආදාය ගච්ඡන්තං දිස්වා එතං හරිස්සාමි ති චෙගෙන ගන්ත්වා ආමසති, එත්තාවතාස්ස දුක්කටං. **එළෙතීති** ආකඩ්ඪාවිකඩ්ඪනං කරොති, සාමිකො න මුඤ්චති, තෙනස්ස ථුල්ල චචගං. **ඨානාචාවෙතීති** ආකඩ්ඪිත්වා සාමිකස්ස හත්ථතො මොචෙති, තෙනස්ස පාරාජිකං. සචේ පන තං භණ්ඩසාමිකො උට්ඨහිත්වා පොථෙත්වා පුන තං භණ්ඩං මොචාපෙත්වා ගණ්හාගය, භික්ඛු පඨමගහණෙනෙව පාරාජිකෝ, සීසතො වා කණ්ණතො වා ගීවතො වා හත්ථතො වා අලඞ්කාරං ඡින්දිත්වා වා මොචෙත්වා වා ගණ්හනන්තස්ස සීසාදිහි මොචිත මත්තෙන පාරාජිකං, හරෙ පන වළගං වා කටකං වා අනීහරිත්වා අගබාහං ඝංසන්තොව අපරාපරං සාරෙති, ආකාසගතං වා කරොති, රක්ඛති තාව, රුක්ඛමූලවිවරවංසෙසු වළගම්ව න පාරාජිකං ජනෙති, කසමා සච්ඡඤ්ඤාණකත්තා, සච්ඡඤ්ඤාණකඤ්ච ඔට්ඨාසඝනතං ගියාව තතොං න නීහරති තාව තත්ථෙව හොති, එසෙව නගෝ අඞ්ගුලිමූදිකාදිකෙපි කටුපගපිලක්ඛණෙපි. යෝ පන පරස්ස නිවත්ථසාටකං අච්ඡින්දති, පරාව සලාජිත්තාය සහසා න මුඤ්චති, එත්තෙනෙවෙත්ත චොරෝ කඩ්ඪති එත්තෙනෙවෙත්ත පරෝ, රක්ඛති තාව, පරස්ස හත්ථතෝ මුත්තමත්තෙත පාරාජිකං අථාපි කඩ්ඪනත්තස්ස ජින්දිත්වා එකදෙසෝ හත්ථගතෝ හොති, සොව පාදං අගන්ති පාරාජිකමෙව. **සහ භණ්ඩහාරකෙනාති** සහභණ්ඩහාරකං, භණ්ඩං තෙස්සාමීති විත්තෙත්වා, ඉතෝ යාහීති භණ්ඩහාරකං ත ඵස්ජති, සෝ භීතෝ චොරෙන අධිපෙතදිගාභිමුඛා හුත්වා එකං පාදං

සඞ්කාමෙති චොරස්ස ථුල්ලච්චයං, දුතියෙන පාරාජිකං. පාතාපෙතීති අථාපි චොරො භණ්ඩහාරකස්ස හත්ථෙ ආවුධං දිස්වා සාසඞ්කො හුත්වා පාතාපෙත්වා ගහෙතුකාමො එකමන්තං පරික්කම්ම සන්තජ්ජෙත්වා පාතාපෙති, පරස්ස හත්ථතො මුත්තමත්තෙ පාරාජිකං. පාතාපෙති ආපත්ති දුක්කටස්සාති ආදි පන පරිකප්පවසෙන වුත්තං, යොහි භණ්ඩං පාතාපෙත්වා යං මමරුච්චති තං ගහෙස්සාමීති පරිකප්පෙත්වා පාතාපෙති, තස්ස පාතාපනෙ ච ආමසනෙ ච දුක්කටං, ඵන්දාපනෙ ථුල්ලච්චයං, පාදශ්ඝනකස්ස ඨානා චාවනෙ පාරාජිකං, තං පච්ඡා පරිපාතියමානස්ස මුඤ්චතොපි නත්ථි යෙව සමණභාවො. යොපි භණ්ඩහාරකං අතික්කමන්තං දිස්වා අනුබන්ධන්තො තිට්ඨ තිට්ඨ භණ්ඩං පාතෙහීති වත්වා පාතාපෙති, තස්සාපි තෙන හත්ථතො මුත්තමත්තෙ පාරාජිකං, යො පන තිඨ තිට්ඨාති වදති පාතෙහීති න වදති ඉතරො ච තං ඔලොකෙත්වා සචෙ එස මං පාපුණෙය්‍ය ඝාතෙය්‍යාපි මන්ති සාලයොව හුත්වා තං භණ්ඩං ගහණට්ඨානෙ පක්ඛිපිත්වා පුන නිවත්තීත්වා ගහෙස්සාමීති පක්කමති, පාතනප්පච්චයා පාරාජිකං නත්ථි, ආගන්ත්වා පන ථෙය්‍යචිත්තෙන ගණ්හතො උඩාරෙ පාරාජිකං, අථ පනස්ස එවං හොති:– මයා පාතාපෙන්තෙනෙව ඉමං මම සන්තකං කතන්ති, තතො නං සකසඤ්ඤාය ගණ්හාති ගහණෙ රක්ඛති භණ්ඩදෙය්‍යං පන හොති, දෙහීති වුත්තෙ අදෙන්තස්ස සාමිකානං ධුරනික්ඛෙපෙ පාරාජිකං. සො ඉමං ඡඩ්ඩෙත්වා ගතො අනජ්ඣාවුත්ථකං දානි ඉදන්ති පංසකූලසඤ්ඤාය ගණ්හන්තෙපි එසෙව නයො. අථ වා පන සාමිකො තිට්ඨ තිට්ඨාති වුත්තමත්තෙනෙව ඔලොකෙන්තො තං දිස්වා නදානි ඉදං මය්හන්ති ධුරනික්ඛෙපං කත්වා නිරාලයො ඡඩ්ඩෙත්වා පලායති, තං ථෙය්‍යචිත්තෙන ගණ්හතො උඩාරෙ දුක්කටං, ආහරාපෙන්තෙ දාතබ්බං, අදෙන්තස්ස පාරාජිකං, කස්මා තස්ස පයොගෙන ඡඩ්ඩිතත්තාති මහාඅට්ඨකථාය වුත්තං. අඤ්ඤෙසු පන විචාරණා එව නත්ථි. පුරිමනයෙනෙව සකසඤ්ඤාය වා පංසුකූලසඤ්ඤාය වා ගණ්හන්තෙපි අයමෙව විනිච්ඡයොති.

හරණකකථා නිට්ඨිතා.

උපනිධිම්හි–නාහං ගණ්හාමීති සම්පජානමුසාවාදෙපි අදින්නාදානස්ස පයොගත්තා දුක්කටං, කිං තුම්හෙ භණ්ඩ නෙවිදං මය්හං අනුරූපං න තුම්හාකන්ති ආදීනි වදන්තස්සාපි දුක්කටමෙව, රහො මයා එතස්ස හත්ථෙ ඨපිතං න අඤ්ඤො කොචි ජානාති දස්සති නුඛො මෙ නොති සාමිකො විමතිං උප්පාදෙති, භික්ඛුස්ස ථුල්ලච්චයං, තස්ස එරුසාදිභාවං දිස්වා සාමිකො න මය්හං දස්සතීති ධුරං නික්ඛිපති, තත්‍ර සචාගං භික්ඛු කිලමෙත්වා තං දස්සාමීති දානෙ ස උස්සාහො, රක්ඛති තාව, සචෙපි සො දානෙ නිරුස්සාහො භණ්ඩසාමිකො පන ගහණෙ සඋස්සාහො රක්ඛතෙව, යදි පන තස්මිං දානෙ නිරුස්සාහො භණ්ඩසාමිකොපි න මය්හං දස්සතීති ධුරං නික්ඛිපති, එවං උභින්නං ධුරනික්ඛෙපෙන භික්ඛුනො පාරාජිකං. යදිපි මුඛෙන දස්සාමීති වදති, චිත්තෙන පන අදාතුකාමො, එවම්පි සාමිකස්ස ධුරනික්ඛෙපෙ පාරාජිකං. තම්පන උපනිධි නාම සඞ්ඛොපනත්ථාය අත්තනො හත්ථෙ පරෙහි ඨපිතභණ්ඩං අගුත්තදෙසතො ඨානා චාවෙත්වා ගුත්තෙ ඨානෙ ඨපනත්ථාය හරතො අනාපත්ති, ථෙය්‍යචිත්තෙනපි ඨානාචාවෙන්තස්ස අවහාරො නත්ථි, කස්මා අත්ත

නො හුත්වා නික්ඛිත්තත්තා, භණ්ඩදෙය්‍යං පන හොති, ථෙය්‍යචිත්තෙන පරිභුඤ්ජන්තෙපි එසෙව නයො, තාවකාලිකග්ගහණෙපි තත්‍ථෙව ධම්මං චරන්තොති ආදි වුත්තනයමෙව. අයං තාව පාළිවණ්ණනා.

පාළිමුත්තකවිනිච්ඡයො පනෙත්‍ථ පත්තචතුක්කාදිවසෙන එවං වුත්තො. එකො කිර භික්ඛු පරස්ස මහග්ඝෙ පත්තෙ ලොභං උප්පාදෙත්වා තං හරිතුකාමො ඨිතට්ඨානමස්ස සුට්ඨු සල්ලක්ඛෙත්වා අත්තනොපි පත්තං තස්සෙව සන්තිකෙ ඨපෙසි, සො පච්චූසසමයෙ ආගන්ත්වා ධම්මං වාචාපෙත්වා නිද්දායමානං මහාථෙරමාහ වන්දාමි භන්තෙති, කො එසොති, අහං භන්තෙ ආගන්තුකභික්ඛු කාලස්සෙවම්හි ගන්තුකාමො අසුක සම්බුව මෙ ඨානෙ ඊදිසෙන නාම අංසවට්ටකෙන ඊදිසාය පත්තත්‍ථවිකාය පත්තො ඨපිතො සාධාහං භන්තෙ තං ලභෙය්‍යන්ති, ථෙරො පවිසිත්වා තං ගණ්හි උද්ධාරෙයෙව චොරස්ස පාරාජිකං, සචෙ ආගන්ත්වා කොසි ත්වං අවෙලාය ආගතොති වුත්තෙ භීතො පලායති, පාරාජිකං පත්වාව පලායති, ථෙරස්ස පන සුද්ධචිත්තත්තා අනාපත්ති. ථෙරො තං ගණ්හිස්සාමීති අඤ්ඤං ගණ්හි එසෙව නයො, අයම්පන අඤ්ඤං තාදිසමෙව ගණ්හන්තෙ යුජ්ජති මනුස්සවිග්ගහෙ ආණත්තාදිසංවණ්ණනම්පි විය, කුරුන්දියම්පන පදවාරෙන කාරෙතබ්බොති වුත්තං, තං තාදිසමෙව ගණ්හන්තෙ යුජ්ජති, තං මඤ්ඤමානො අත්තනො පත්තං ගණ්හිත්වා අදාසි, චොරස්ස සාමිකෙන දින්නත්තා පාරාජිකං නත්‍ථි, අසුද්ධචිත්තෙන පන ගහිතත්තා දුක්කටං. තං මඤ්ඤමානො චොරස්සෙව පත්තං ගණ්හිත්වා අදාසි ඉධාපි චොරස්ස අත්තනො සන්තකත්තා පාරාජිකං නත්‍ථි, අසුද්ධචිත්තෙන පන ගහිතත්තා දුක්කටමෙව, සබ්බත්‍ථ ථෙරස්ස අනාපත්ති. අපරො පත්තං චොරෙස්සාමීති තථෙව නිද්දායමානං ථෙරං වන්දි, කො අයන්ති ච වුත්තෙ අහං භන්තෙ ගිලානභික්ඛු එකං තාව මෙ පත්තං දෙථ ගාමද්වාරං ගන්ත්වා භෙසජ්ජං ආහරිස්සාමීති, ථෙරො ඉධ ගිලානො නත්‍ථි, චොරො අයං භවිස්සතීති සල්ලක්ඛෙත්වා ඉමං හරතූති අත්තනො වෙරිභික්ඛුස්ස පත්තං නීහරිත්වා අදාසි, උභින්නම්පි උද්ධාරෙයෙව පාරාජිකං, වෙරිභික්ඛුස්ස පත්තොති සඤ්ඤාය අඤ්ඤස්ස පත්තං උද්ධරන්තෙපි එසෙව නයො, සචෙ පන වෙරිස්සායන්ති සඤ්ඤාය චොරස්සෙව පත්තං උද්ධරිත්වා දෙති වුත්තනයෙනෙව ථෙරස්ස පාරාජිකං, චොරස්ස දුක්කටං, අථ වෙරිස්සාති මඤ්ඤමානො අත්තනො පත්තං දෙති, වුත්තනයෙනෙව උභින්නම්පි දුක්කටං. එකො මහාථෙරො උපට්ඨාකං දහරභික්ඛුං පත්තචීවරං ගණ්හ අසුකං නාම ගාමං ගන්ත්වා පිණ්ඩාය චරිස්සාමාති ආහ, දහරො ගහෙත්වා ථෙරස්ස පච්ඡතො පච්ඡතො ගච්ඡන්තො ථෙය්‍යචිත්තං උප්පාදෙත්වා සචෙ සීසෙ භාරං ඛන්ධෙ කරොති පාරාජිකං නත්‍ථි, කස්මා ආණත්තියා ගහිතත්තා, සචෙ පන මග්ගතො ඔක්කම්ම අටවිං පවිසති පදවාරෙන කාරෙතබ්බො, අථ නිවත්තිත්වා විහාරාභිමුඛො පලායිත්වා විහාරං පවිසිත්වා ගච්ඡති, උපචාරාතික්කමෙ පාරාජිකං, අථාපි මහාථෙරස්ස නිවාසනපරිවත්තනට්ඨානතො ගාමාභිමුඛො පලායති ගාමූපචාරාතික්කමෙ පාරාජිකං. යදි පන උභොපි පිණ්ඩාය චරිත්වා භුත්වා වා ගහෙත්වා වා නික්ඛමන්ති, ථෙරො ච පුනපි තං වදති- පත්තචීවරං ගණ්හ විහාරං ගමිස්සාමාති, තත්‍ර චෙ සො පුරිමනයෙනෙව ථෙය්‍යචිත්තෙන සීසෙ භාරං ඛන්ධෙ කරොති රක්ඛති තාව, අටවිං පවිසති පදවාරෙන කාරෙතබ්බො, නිවත්තිත්වා ගාමාභි

මුඛො යෙව පලායති ගාමූපචාරාතික්කමෙ පාරාජිකං. පුරතො විහාරා නිමුඛො පලායිත්වා විහාරෙ අඨත්වා අනිසීදිත්වා අවුපසන්තෙනෙව ථෙය්‍යචිත්තෙන ගච්ඡති උපචාරාතික්කමෙ පාරාජිකං. යො පන අනාණත්තො ගණ්හති තස්ස සීසෙ භාරං ඛන්ධෙ කරණාදිසුපි පාරාජිකං, සෙසං පුරිමසදිසමෙව. යො පන අසුකං නාම විහාරං ගන්ත්වා චීවරං ධොවිත්වා රජිත්වා වා එහීති වුත්තෙ සාධූති ගහෙත්වා ගච්ඡති, තස්සාපි අන්තරාමග්ගෙ ථෙය්‍යචිත්තං උප්පාදෙත්වා සීසෙ භාරං ඛන්ධෙ කරණාදිසු පාරාජිකං නත්ථි, මග්ගාඔක්කමනෙ පදවාරෙන කාරෙතබ්බො, තං විහාරං ගන්ත්වා තත්ථෙව වසන්තො ථෙය්‍යචිත්තෙන පන පරිභුඤ්ජන්තො ජීරාපෙති චොරා වා වාස්ස තං හරන්ති අවහාරෝ නත්ථි, භණ්ඩදෙය්‍යං පන හොති, තතො නික්ඛමිත්වා ආගච්ඡතොපි එසෙව නයො. යො පන අනාණත්තො ථෙරෙන නිමිත්තෙ වා කතෙ සයමෙව වා කිලිට්ඨං සල්ලක්ඛෙත්වා දෙථ භන්තෙ චීවරං අසුකං නාම ගාමං ගන්ත්වා රජිත්වා ආහරිස්සාමීති ගහෙත්වා ගච්ඡති, තස්ස අන්තරාමග්ගෙ ථෙය්‍යචිත්තං උප්පාදෙත්වා සීසෙ භාරං ඛන්ධෙ කරණාදිසු පාරාජිකං, කස්මා අනාණත්තියා ගහිතත්තා. මග්ගා ඔක්කමතොපි පටිනිවත්තිත්වා තමෙව විහාරං ආගන්ත්වා විහාරසීමං අතික්කමතොපි වුත්තනයෙනෙව පාරාජිකං, තත්ථ ගන්ත්වා රජිත්වා පච්ඡාගච්ඡතොපි ථෙය්‍යචිත්තෙ උප්පන්නෙ එසෙව නයො. සචෙ පන යත්ථ ගතො තත්ථ වා අන්තරාමග්ගෙ විහාරෙ වා තමෙව විහාරං පච්චාගන්ත්වා තස්ස එකපස්සෙ වා උපචාරසීමං අනතික්කමිත්වා වසන්තො ථෙය්‍යචිත්තෙන පරිභුඤ්ජන්තො ජීරාපෙති චොරාවාස්ස තං හරන්ති, යථා වා තථා වා නස්සති භණ්ඩදෙය්‍යං, උපචාරසීමං අතික්කමතො පන පාරාජිකං. යො පන ථෙරෙන නිමිත්තෙ කයිරමානෙ දෙථ භන්තෙ අහං රජිත්වා ආහරිස්සාමීති වත්වා කත්ථ ගන්ත්වා භන්තෙ රජාමීති පුච්ඡති, ථෙරො ච තං යත්ථ ඉච්ඡසි තත්ථ ගන්ත්වා රජාහීති වදති, අයං විස්සට්ඨදූතො නාම ථෙය්‍යචිත්තෙන පලායන්තොපි න අවහාරෙන කාරෙතබ්බො. ථෙය්‍යචිත්තෙන පන පලායතොපි පරිභොගෙන වා අඤ්ඤථා වා නාසයතොපි භණ්ඩදෙය්‍යමෙව හොති. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ කඤ්චි පරික්ඛාරං පහිණාති, අසුකවිහාරෙ අසුකභික්ඛුස්ස දෙහීති, තස්ස ථෙය්‍යචිත්තෙ උප්පන්නෙ සබ්බට්ඨානෙසු "අසුකං නාම විහාරං ගන්ත්වා චීවරං ධොවිත්වා වා රජිත්වා වා එහි"ති එත්ථ වුත්තසදිසො විනිච්ඡයො, අපරො භික්ඛුං පහිණිතුකාමො නිමිත්තං කරොති කොනඛො ගහෙත්වා ගම්ස්සතීති, තත්‍ර චෙ එකො දෙථ භන්තෙ අහං ගහෙත්වා ගම්ස්සාමීති ගහෙත්වා ගච්ඡති, තස්ස ථෙය්‍යචිත්තෙ උප්පන්නෙ සබ්බට්ඨානෙසු "දෙථ භන්තෙ චීවරං අසුකං නාම ගාමං ගන්ත්වා රජිත්වා ආහරිස්සාමී"ති එත්ථ වුත්තසදිසො විනිච්ඡයො, ථෙරෙන චීවරත්ථාය වත්ථං ලභිත්වා උපට්ඨාකකුලෙ ඨපිතං හොති, අථස්ස අන්තෙවාසිකො වත්ථං හරිතුකාමො තත්‍ර ගන්ත්වා තං කිර වත්ථං දෙථාති ථෙරෙන පෙසිතො විය වදති, තස්ස වචනං සද්දහිත්වා උපාසකෙන ඨපිතං උපාසිකා වා උපාසිකාය ඨපිතං උපාසකො වා අඤ්ඤො වා කොචි නීහරිත්වා දෙති, උද්ධාරෙයෙවස්ස පාරාජිකං, සචෙ පන ථෙරස්ස උපට්ඨාකෙහි ඉමං ථෙරස්ස දස්සාමාති අත්තනො වත්ථං ඨපිතං හොති, අථස්ස අන්තෙවාසිකො තං හරිතුකාමො තත්ථ ගන්ත්වා ථෙරස්ස කිර වත්ථං දාතුකාමත්ථ තං දෙථාති වදති, තෙ චස්ස සද්දහිත්වා

මයං භන්තෙ හොජෙත්වා දස්සාමාති ඨපිතමිහ හන්ද ගණ්හාහීති දෙන්ති, සාමණෙරේ දිස්වාත්තා පාරාජිකං නාපේති, අප්පටිවිත්තත්තා පන ගහිතත්තා දුක්කටං, හණ්ඩදෙය්‍යඤ්ච හොති. භික්ඛු භික්ඛුස්ස වත්වා ගාමං ගච්ඡති, ඉත්ථන්නාමෙ මම වස්සාවාසිකං දස්සති, තං ගහෙත්වා ඨපෙය්‍යාසීති. සාධූති සෝ භික්ඛු තෙන දිස්වා මහග්ඝසාටකං අත්තනා ලද්ධෙන අප්පග්ඝසාටකෙන සද්ධිං ඨපෙත්වා තෙන ආගතෙන අත්තනෝ මහග්ඝසාටකස්ස ලද්ධභාවං ඤත්වා වා අඤ්ඤත්වා වා දෙති මෙ වස්සාවාසිකන්ති වුත්තෙත තව ථූලසාටකො ලද්ධො, මයහං පන සාටකො මහග්ඝො වෙති අම්හකසම්මං කාමං ඔකාසෙ ඨපිතා පවිසිත්වා ගණ්හාහීති වදති, තෙන පවිසිත්වා ථූලසාටකඤ්ච ගහිතෙ ඉතරස්ස ඉතරං ගණ්හනෙ උඛාරෙ පාරාජිකං, අථාපි තස්ස සාටකෙ අත්තනෝ නාමං අත්තනොව සාටකෙ තස්ස නාමං ලිඛිත්වා ගච්ඡ නාමං වාචෙත්වා ගණ්හාහීති වදති, තත්‍රාපි එසෙව නයො. යො පන අත්තනා ව තෙන ව ලඛසාටකෙ එතකො ඨපෙත්වා නං එවං වදති, තයා ව මයා ව ලඛසාටකා වෙපි අඤ්ඤෙහගබ්භ ඨපිතා ගච්ඡ යං ඉච්ඡසි තං විචිනිත්වා ගණ්හාහි, සොව ලජ්ජාය ආවාසිකෙන ලඛං ථූලසාටකමෙව ගණ්හෙය්‍ය තත්‍රාවාසිකස්ස විචිනිත්වා ගහිතාවසෙසං ඉතරං ගණ්හතො අනාපත්ති. ආගන්තුකා භික්ඛු ආවාසිකානං චීවරකම්මං කරොන්තානං සම්මෙ පත්තචීවරං ඨපෙත්වා එතෙ සඞ්ඝාපෙස්සන්තීති මඤ්ඤමානො නහායිතුං වා අඤ්ඤත්‍ර වා ගච්ඡති, යෙ තං ආවාසිකා සඞ්ඝාපෙන්ති ඉච්චෙතං කුසලං, නොචෙ නථෙ ගිවා න හොති, සචෙපි සෝ ඉදං භන්තෙ ඨපෙථාති වත්වා ගච්ඡති, ඉතරෙ ච ඝකිච්ච පසුතතා න ජානන්ති, එසෙව නයො, අථාපි තෙ ඉදං භන්තෙ ඨපෙථාති වුත්තා මයං ව්‍යාවටා්ති පටික්ඛිපන්ති, ඉතරො ච අවස්සං ඨපෙස්සන්තීති අනාදියිත්වා ගච්ඡති, එසෙව නයො. සචෙ පන තෙන යාචිතා වා අයාචිතා වා මයං ඨපෙස්සාම ත්වං ගච්ඡාහි වදන්ති, තං සඞ්ඝාපිතබ්බං, නො චෙ සඞ්ඝාපෙන්ති, නථෙ ගිවා, කස්මා සම්පටිච්ඡිතත්තා. යො භික්ඛු භණ්ඩාගාරිකො හුත්වා පවිසනකාලෙ එව භික්ඛූනං පත්තචීවරානි හෙට්ඨාපාසාදං ඔරොපෙත්වා වාරං අදත්වා දෙන්තෙ එව භික්ඛූනං පත්තචීවරානි නීහරිත්වා භික්ඛාපි දත්වා භණ්ඩාගාරවාරං බන්ධිත්වා තුම්හෙ පත්තචීවරානි ගහෙත්වා හෙට්ඨාපාසාදවාරං පවිජගහිත්වා ගවෙසිස්සථාති වත්වා ගච්ඡති, තත්‍රවෙකෙ, අලසජාතිකො භික්ඛු භික්ඛූසු ගතෙසු පච්ඡා අත්තනි පුඤ්ඤෙනෙව උට්ඨහිත්වා උදකට්ඨානං වා ච්චාඛොවනට්ඨානං වා ගච්ඡති, තං ඛණං දිස්වා චොරා තස්ස පත්තචීවරං හරන්ති, සුහටං, භණ්ඩාගාරිකස්ස ගිවා න හොති, සචෙපි කොචි භණ්ඩාගාරිකස්සඅනාරොචෙත්වාව භණ්ඩාගාරෙ අත්තනො පරික්ඛාරං ඨපෙති, තස්මිම්පි නථෙ භණ්ඩාගාරිකස්ස ගිවා න හොති, සචෙ පන භණ්ඩාගාරිකො තං දිස්වා අථාතෙ ඨපිතන්ති ගහෙත්වා ඨපෙති, නථෙ තස්ස ගිවා, සචෙපි ඨපිතභික්ඛූනා මයා භන්තෙ රත්තිසෙනාසනං පරික්ඛාරො ඨපිතො උපඩ්ඩරෙය්‍යාථාති වුත්තෙ සාධූති සම්පටිච්ඡති, දුනතිකඛිත්තතං වා මඤ්ඤමානො අඤ්ඤස්මිං ඨානෙ ඨපෙති, නසෙව ගිවා, නානං ජානාමීති පටික්ඛිපන්තස්ස පන නත්ථි ගිවා, යොපි

තස්ස පස්සන්තස්සෙව ඨපෙති, භණ්ඩාගාරිකඤ්ච න සම්පටිච්ඡාපෙති, නට්ඨං සුනට්ඨමෙව, සචෙ තං භණ්ඩාගාරිකො අඤ්ඤත්‍ර ඨපෙති, නට්ඨෙ ගීවා. සචෙ භණ්ඩාගාරං සුගුත්තං සබ්බො සංඝස්ස ච චෙතියස්ස ච පරික්ඛාරෙ තත්ථෙව ඨපීයති, භණ්ඩාගාරිකො ච බාලො අබ්‍යත්තො චාරං විවරිත්වා ධම්මකථං වා සොතුං අඤ්ඤං වා කිඤ්චි කාතුං කත්ථවි ගච්ඡති, තං ඛණං දිස්වා යත්තකං චොරා හරන්ති, සබ්බං තස්ස ගීවා, භණ්ඩාගාරතො නික්ඛමිත්වා බහි චඞ්කමන්තස්ස වා චාරං විවරිත්වා සරීරං උතුං ගාහාපෙන්තස්ස වා තත්ථෙව සමණධම්මානුයොගෙන නිසින්නස්ස වා තත්ථෙව නිසිදිත්වා කෙනචි කම්මෙන ව්‍යාවටස්ස වා උච්චාරපස්සාව පීළිතස්සපි සතො තත්ථෙව උපචාරෙ විජ්ජමානෙ බහි ගච්ඡතො වා අඤ්ඤෙන වා කෙනචි ආකාරෙන පමත්තස්ස සතො චාරං විවරිත්වා වා විවටමෙව පවිසිත්වා වා සන්ධිං ඡින්දිත්වා වා යත්තකං තස්ස පමාදප්පච්චයා චොරා හරන්ති, සබ්බං තස්සෙව ගීවා. උණ්ඝසමයෙ පන වාතපානං විවරිත්වා නිපජ්ජිතුං වට්ටතීති වදන්ති, උච්චාරපීළිතස්ස පන තස්මිං උපචාරෙ අසති අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡන්තස්ස ගිලානපක්ඛෙ ඨිතත්තා අවිසයො, තස්මා ගීවා න හොති, යො පන අන්තො උණ්ඝපීළිතො චාරං සුගුත්තං කත්වා බහි නික්ඛමති, චොරා ච තං ගහෙත්වා චාරං විවරාති වදන්ති, යාව තතියං න විවරිතබ්බං. යදිපන තෙ චොරා සචෙ න විවරසි තඤ්ච මාරෙස්සාම චාරඤ්ච ඡින්දිත්වා පරික්ඛාරං හරිස්සාමාති ඵරසුආදීනි උක්ඛිපන්ති, මයි ච මතෙ සාඝස්ස ච සෙනාසනෙ විනට්ඨෙ ගුණො නත්ථීති විවරිතුං, වට්ටති ඉධාපි අවිසයත්තා ගීව නත්ථීති වදන්ති. සචෙ කොචි ආගන්තුකො කුඤ්චිකං වා දෙති, චාරං වා විවරති, යත්තකං චොරා හරන්ති, සබ්බං තස්ස ගීවා, සංඝෙන වා ගණෙන වා භණ්ඩාගාර ගුත්තත්ථාය සූචියන්තකඤ්ච කුඤ්චිකමුඤ්චිකා ච යොජෙත්වා දින්නා හොති, භණ්ඩාගාරිකො ඝටිකමත්තං දත්වා නිපජ්ජති, චොරා විවරිත්වා පරික්ඛාරං හරන්ති, තස්සෙව ගීවා, සූචියන්තකඤ්ච කුචිකමුඤ්චිකඤ්ච යොජෙත්වා නිපන්නං පනෙතං සචෙ චොරා ආගන්ත්වා විවරාති වදන්ති තත්ථ පුරිමනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං, එවං ගුත්තං කත්වා නිපන්නෙ පන සචෙ භිත්තිං වා ඡදනං වා භින්දිත්වා උම්මග්ගෙන වා පවිසිත්වා හරන්ති, න තස්ස ගීවා. සචෙ භණ්ඩාගාරෙ අඤ්ඤෙපි ථෙරා වසන්ති, විවටෙ චාරෙ අත්තනො පරික්ඛාරං ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති, භණ්ඩාගාරිකො තෙසු ගතෙසු චාරං න ජග්ගති, සචෙ තත්ථ කිඤ්චි අවහරීයති, භණ්ඩාගාරිකස්ස ඉස්සරතාය භණ්ඩාගාරිකස්සෙව ගීවා, ථෙරෙහි පන සහායෙහි භවිතබ්බං, අයං තත්ථ සාමීචි. යදි භණ්ඩාගාරිකො තුම්හෙ බහි ඨත්වා ච තුම්හාකං පරික්ඛාරං ගණ්ඝථ මා පවිසිත්ථාති වදති, තෙසඤ්ච එකො ලොළමහාථෙරො සාමණෙරෙහි චෙව උපට්ඨාකෙහි ච සඩිං භණ්ඩාගාරං පවිසිත්වා නිසීදති චෙව නිපජ්ජති ච, යත්තකං භණ්ඩං නස්සති, සබ්බං තස්ස ගීවා, භඩාගාරිකෙන පන අවසෙසත්ථෙරෙහි ච සහායෙහි භවිතබ්බං, අථ භඩාගාරිකො ච ලොළසාමණෙරෙ ච උපට්ඨාකෙ ච ගහෙත්වා භඩාගාරෙ නිසීදති චෙව නිපජ්ජති ච, යං තත්ථ නස්සති, සබ්බං තස්සෙව ගීවා, තස්මා භණ්ඩාගාරිකෙනෙව තත්ථ වසිතබ්බං, අවසෙසෙහි අපෙව රුක්ඛමූලෙ වසිතබ්බං න ච භඩාගාරෙති. යෙ පන අත්තනො අත්තනො සභාගභික්ඛූනං වසනගබ්ගෙසු පරික්ඛාරං ඨපෙන්ති, පරික්ඛාරෙ නට්ඨෙ යෙහි ඨපිතො තෙසං යෙව ගීවා, ඉතරෙහි

පන සභායෙහි භවිතබ්බං, යදි පන සඞ්ඝො භණ්ඩාගාරිකස්ස විහාරෙ යෙව යාගුභත්තං දාපෙති, සො ච භික්ඛාචාරත්ථාය ගාමං ගච්ඡති, නට්ඨං තස්සෙව ගීවා, භික්ඛාචාරං පවිසන්තෙහි අතිරෙකච්චරරක්ඛනත්ථාය ඨපිතවිහාරවාරිකස්සාපි යාගුභත්තං වා නිවාපං වා ලභමානස්සෙව භික්ඛාචාරං ගච්ඡතො යං තත්ථ නස්සති සබ්බං ගීවා, න කෙවලඤ්ච එත්තකමෙව භණ්ඩාගාරිකස්ස විය යං තස්ස පමාදප්පච්චයා නස්සති සබ්බං ගීවා. සවෙ විහාරො මහා හොති, අඤ්ඤං පදෙසං රක්ඛිතුං ගච්ඡන්තස්ස අඤ්ඤස්මිං පදෙසෙ නික්ඛිත්තං හරන්ති අවිසයත්තා ගීවා න හොති, ඒදිසෙ පන විහාරෙ වෙමජ්ඣෙ සබ්බෙසං ඔසරණට්ඨානෙ පරික්ඛාරෙ ඨපෙත්වා නිසීදිතබ්බං, විහාරවාරිකා වා වෙ තයො ඨපෙතබ්බා. සවෙ තෙසම්පි අප්පමත්තානං ඉතොචිතො ච රක්ඛතං යෙව කිඤ්චි නස්සති ගීවා න හොති, විහාරවාරිකෙ බන්ධිත්වා හරිතභණ්ඩම්පි චොරානං පටිපථං ගතෙසු අඤ්ඤෙන මග්ගෙන හරිතභණ්ඩම්පි න තෙසං ගීවා, සවෙ විහාරවාරිකානං විහාරෙ දාතබ්බං යාගුභත්තං වා නිවාපො වා න හොති, තෙහි පත්තබ්බලාභතො අතිරෙකා වෙ තිස්සො යාගු සලාකා තෙසං පහොනකභත්තසලාකා ච ඨපෙතුං වට්ටති, නිබද්ධං කත්ඩා පන න ඨපෙතබ්බා, මනුස්සාහි විප්පටිසාරිනො හොන්ති විහාරවාරිකා යෙව අම්හාකං භත්තං භුඤ්ජන්තීති. තස්මා පරිවත්තෙත්වා ඨපෙතබ්බා, සවෙ තෙසං සභාගා සලාකභත්තානි ආහරිත්වා දෙන්ති ඉච්චෙතං කුසලං නොවෙ දෙන්ති වාරං ගාහාපෙත්වා නීහරාපෙතබ්බං, සවෙ විහාරවාරිකො වෙ තිස්සො යාගුසලාකා චත්තාරි පඤ්ච සලාකභත්තානි ච ලභමානොව භික්ඛාචාරං ගච්ඡති, භණ්ඩාගාරිකස්ස විය සබ්බං නට්ඨං ගීවා හොති, සවෙ සඞ්ඝස්ස විහාරපාලානං දාතබ්බං භත්තං වා නිවාපො වා නත්ථි, භික්ඛු විහාරවාරං ගහෙත්වා අත්තනො අත්තනො නිස්සිතකෙ ජග්ගන්ති, සම්පත්තං වාරං අගහෙතුං න ලබ්හති, යථා අඤ්ඤෙ භික්ඛු කරොන්ති තථෙව කාතබ්බං. භික්ඛුහි පන අසහායස්ස වා අදුතියස්ස වා යස්ස සභාගො භික්ඛු භත්තං ආනෙත්වා දාතා නත්ථි, එවරූපස්ස වාරො න පාපෙතබ්බො, යම්පි පාකවට්ටත්ථාය විහාරෙ ඨපෙන්ති, තං ගහෙත්වා උපජීවන්තෙන ඨාතබ්බං, යො තං න උපජීවති වාරං න ගාහාපෙතබ්බං, ඵලාඵලත්ථායපි විහාරෙ භික්ඛුං ඨපෙන්ති ජග්ගිත්වා ගොපෙත්වා ඵලවාරෙන භාජෙත්වා ඛාදන්ති, යො තානි ඛාදති තෙන ඨාතබ්බං, අනුපජීවන්තො න ගාහාපෙතබ්බො, සෙනාසන මඤ්චපීඨ පච්චත්ථරණ රක්ඛනත්ථායපි ඨපෙන්ති ආවාසෙ වසන්තෙන ඨාතබ්බං, අබ්භොකාසිකො පන රුක්ඛමූලිකො වා න ගාහපෙතබ්බො. එකො නවකො හොති බහුස්සුතො පන බහුන්නං ධම්මං වාචෙති පරිපුච්ඡං දෙති පාළිං වණ්ණෙති ධම්මකථං කථෙති සඞ්ඝස්ස භාරං නිත්ථරති, අයං ලාභං පරිභුඤ්ජන්තොපි ආවාසෙ වසන්තොපි වාරං න ගාහෙතබ්බො, පුරිසවිසෙසො නාම ඤාතබ්බොති වදන්ති, උපොසථාගාර පටිමාඝර ජග්ගිකස්ස පන විගුණං යාගුභත්තං දෙවසිකං තණ්ඩුලනාළිම්පි සංවච්ඡරෙ තිවීවරං දසවීසගඝනකං කප්පියභණ්ඩඤ්ච දාතබ්බං, සවෙ පන තස්ස තං ලභමානස්සෙව පමාදෙන තත්ථ කිඤ්චි නස්සති සබ්බං ගීවා, බන්ධිත්වා බලක්කාරෙන අච්ඡින්නං පන න ගීවා. තත්ථ වෙතියස්ස වා සඞ්ඝස්ස වා සන්තකෙන වෙතියස්ස සන්තකං රක්ඛාපෙතුං වට්ටති. වෙතියස්ස සන්තකෙන සඞ්ඝස්ස සන්ත

කං රක්ඛාපෙතුං න වට්ටති, ඨපන චෙතියස්ස ඤත්තියෙන ඝණ්ඩිං ඨපිතං හොති, තං චෙතියස්ස ඤත්තියෙන රක්ඛාපිතෙ රක්ඛිතමෙව හොතීති එවං වට්ටති. පක්ඛවාරෙන උපොසථාගාරාදීනි රක්ඛනොපි පමාදවසෙන නවත්තා ගිවාගෙවාති.

උපනිබන්ධනා නිගමනා.

සුඛං තතො ඝනනන්තීති සුඛඝාතං, සුඛඝාතඨානසෙසතං අධිවචනං, තං හි යස්මා තතො සුඛාරහං ඝණ්ඨං සුඛා අදත්වා නීහරන්තා රඤ්ඤා සුඛං ඝනන්ති, විනාසෙන්ති තස්මා සුඛඝාතඝාතන්ති වුත්තං. තත්‍ර පවිසිත්වාති තත්‍ර පබ්බතබණ්ඩාදීසු රඤ්ඤා පරිවෙජ්ජං කත්වා ඨපිතෙ සුඛඝාතඨානෙ පවිසිත්වා, ඝණ්ඨාසං ඝණ්ඩන්ති රාජාරහං ඝණ්ඩං, යතො රඤ්ඤා පඤ්චමාසඝනං වා අතිරෙක පඤ්චමාසඝනං වා අග්ඝනකං සුඛං දාතබ්බං හොති, තං ඝණ්ඩන්ති අත්ථෙ, ඝණ්ඨනන්තිපි පාඨො. අථස්සවිත්තහාරීති ඉතො රඤ්ඤා සුඛං න දස්සාමීති චෙය්‍යවිත්තං උපපාදෙත්වා තං ඝණ්ඩං ආමසති ඵුසකථං, ඨපිතට්ඨානතො ගහෙත්වා ඨවිකාය වා පක්ඛිපති පරිච්ඡන්නට්ඨානෙ වා උත්තරුත්තරං සඬ්ඩිබඤ්ඤි ථූලල්ලවඝං, සුඛඝාතඨානෙන පරිච්ඡින්නභාවතා ඨානා වා චලනං න හොති, සුඛඝාතඨානපරිවෙජ්ජං දුතියං පාදං අතික්කාමෙතීති පාරාජිකං. බහි සුඛඝාතං පාණෙතීති රාජපුරිසානං අඤ්ඤවිහිතභාවං ඥත්වා අඤ්ඤතා භිතොව බහිපතනත්ථාය ඛිපති තඤ්ච අවස්සපතනක්ඛණෙ හත්ථෙතා මුත්තමත්තෙන පාරාජිකං, තඤ්ච රුක්ඛෙ වා ඛාණුම්හි වා පවිභත්තං බලවතා වෙගුක්ඛිත්තං වා භූමිං වා පුන අඤ්ඤතොගෙව පතති රක්ඛති, පුන ගණ්හිත්වා ඛිපති පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව පාරාජිකං, භූමියං පතිත්වා ච්චටනාදිං පුන අඤ්ඤතා පවිසති පාරාජිකමෙව. කුරුන්දි සඬ්ඛපට්ඨකථාසු පන යමෙ බහි පතිතං ඨත්වා ඨත්වා වට්ටනාදිං පවිසති පාරාජිකං, යමෙ අතිට්ඨමානං ගෙව වට්ටිත්වා පවිසති රක්ඛතීති වුත්තං. අඤ්ඤතා ඨත්වා හත්ථෙන වා පාදෙන වා ඝට්ටියං වා වට්ටෙති අඤ්ඤතා වා ච්චාපෙති, සමෙ අඨත්වා වට්ටමානං ගතං පාරාජිකං, අඤ්ඤතා ඨත්වා බහිගමනාදිං රක්ඛති වට්ටිත්වා ගම්මිස්සතීති වා අඤ්ඤතා වට්ටෙස්සතීති වා අඤ්ඤතා ඨපිතං පච්ඡා සයං වා වට්ටමානං අඤ්ඤතා වා ච්චාපිතං බහි ගවජති රක්ඛති ගෙව, සුද්ධචිත්තතාය ඨපිතෙ පන තථාගවජ්ජනෙන වත්තබ්බමෙව නත්ථි. මෙ පුථුකෙ එකාබද්ධා කත්වා සුඛඝාතඨානසීමන්තරෙ ඨපෙති කිඤ්චාපි බහිපුථුකෙ සුඛං පාදං අග්ඝති තෙන ඝණ්ඩං එකාබද්ධඨානෙ පන අඤ්ඤතා පුථුකෙ රක්ඛති, යමෙ පන පරිවත්තෙත්වා අඛන්තරිමං බහි ඨපෙති පාරාජිකං, කාජෙපි එකාබද්ධං කත්වා ඨපිතෙ එසෙව නයො, යමෙ පන අබන්ධිත්වා කාජකොටියං ඨපිතමත්තමෙව හොති පාරාජිකං, ගවජ්ජනෙන යානෙ වා අස්සපිට්ඨිආදීසු වා ඨපෙති බහි නීහරිස්සතීති, නීහරෙපි අවහාරෙ නත්ථි, භණ්ඩදෙය්‍යමපි න හොති, කසමා අත්‍රාවිට්ඨස්ස සුඛං ගණ්හාතුනි වුත්තත්තා, ඉදඤ්හි සුඛඝාතඨානස්ස බහි නීතං නව තෙන නීතං තස්මා නෙව භණ්ඩදෙය්‍යං න පාරාජිකං. නීතඝානාදීසු ඨපිතෙසු විනා තස්ස පයොගං ගතෙසු චෙය්‍යවිත්තෙපි සති නෙවත්ති අවහාරෙ. යදි පන ඨපෙත්වා යානාදීනි පාජෙනෙතා අඤ්ඤතාගමනේ හත්ථිඝපාදීසු වා කතපරිචය තා පුරතො ඨත්වා ආහර හරෙති පඤ්චකාඤ්ඤති, සිමාතික්කමෙ පාරාජි

කං. එළකලොමසික්ඛාපදෙ ඉමස්මිං ඨානෙ අඤ්ඤං හරාපෙති අනාත්ති, ඉධ පාරාජිකං, තත්‍ර අඤ්ඤස්ස යානෙ වා භණ්ඩෙ වා අජානන්තස්ස පක්ඛිපිත්වා තියොජනං අතික්කාමෙති නිස්සග්ගියානි හොන්තීති පාචිත්තියං, ඉධ අනාපත්ති සුඛකට්ඨානෙසු සුඛකං දත්වාව ගන්තුං වට්ටති, එකො ආභොගං කත්වා ගච්ඡති සචෙ සුඛකං දෙහීති වක්ඛන්ති දස්සාමි නොවෙ වක්ඛන්ති ගමිස්සාමීති, තං දිස්වා එකො සුඛකිකො එකො භික්ඛු ගච්ඡති ගණ්ඨ නං සුඛකන්ති ච වදති, අපරො කුතො පබ්බජිතස්ස සුඛකං ගච්ඡතුති වදති, ලද්ධකප්පං හොති ගන්තබ්බං, භික්ඛූනං සුඛකං අදත්වා ගන්තුං න වට්ටති ගණ්ඨ උපාසකාති වුත්තෙ පන භික්ඛුස්ස සුඛකා ගණ්ඨන්තෙහි පත්තවීවරං ගහෙතබ්බං හවිස්සති කිං තෙන ගච්ඡතුති වුත්තෙපි ලද්ධකප්පමෙව, සචෙපි සුඛකිකා නිද්දායන්ති වා ජූතං වා කීළන්ති යත්ථ කත්ථචි වා ගතා, අයඤ්ච කුහිං සුඛකිකාති පක්කොසිත්වාපි න පස්සති ලද්ධකප්පමෙව, සචෙපි සුඛකට්ඨානං පත්වා අඤ්ඤවිහිතො වා කිඤ්චි චින්තෙන්තො වා සජ්ඣායන්තො වා මනසිකාරං අනුයුඤ්ජන්තො වා චොරහත්ථිසීහබ්‍යග්ඝාදිහි සහසා වුට්ඨාය සමනුබද්ධො වා මහාමෙඝං වුට්ඨිතං දිස්වා පුරතො සාලං පවිසිතුකාමො වා හුත්වා තං ඨානං අතික්කාමෙති ලද්ධකප්පමෙව. සුඛකං පරිහරතීති එත්ථ උපචාරං ඔක්කමිත්වා කිඤ්චාපි පරිහරති, අවහාරො යෙවාති කුරුන්දට්ඨකථායං වුත්තං, මහාඅට්ඨකථායම්පන පරිහරන්තං රාජපරිසා විහෙඨෙන්තීති කෙවලං ආදීනවං දස්සෙත්වා උපචාරං ඔක්කමිත්වා පරිහරතො දුක්කටං, අනොක්කමිත්වා පරිහරතො අනාපත්තීති වුත්තං, ඉදං පාළියා සමෙති, එත්ථ චීති ලෙඩ්ඩුපාතෙහි උපචාරො පරිච්ඡින්දිතබ්බොති.

සුඛකඝානකථා නිට්ඨිතා.

ඉතො පරස්මිං එකංසෙන අවහාරපහොනක පාණං දස්සෙන්තො මනුස්සපාණොති ආහ, තම්පි භුජිස්සං හරන්තස්ස අවහාරො නත්ථි, යොපි භුජිස්සො මාතරා වා පිතරා වා ආඨපිතො හොති, අත්තනා වා අත්තනො උපරි කත්වා පඤ්ඤාසං වා සට්ඨිං වා අග්ගහෙසි, තම්පි හරන්තස්ස අවහාරො නත්ථි, ධනං පන ගතට්ඨානෙව වඩ්ඪති, අන්තොජාතක ධනක්කිතක කරමරානීතකප්පභෙදං පන දාසං යෙව හරන්තස්ස අවහාරො හොති, තමෙවහි සන්ධාය ඉදං වුත්තං පාණො නාම මනුස්ස පාණො වුච්චතීති. එත්ථ ච ගෙහදාසියා කුච්ඡිස්මිං දාසස්ස ජාතො අන්තොජාතකො, ධනෙන කීතො ධනක්කිතො, පරදෙසතො හරිත්වා ආනෙත්වා දාසව්‍යං උපගම්තො කරමරානීතොති වෙදිතබ්බො, එවරූපං පාණං හරිස්සාමීති ආමසති දුක්කටං, හත්ථෙ වා පාදෙවා ගහෙත්වා උක්ඛිපන්තො එන්දුපෙති ථුල්ලච්චයං, උක්ඛිපිත්වා පලායිතුකාමො කෙසග්ගමත්තම්පි ඨිතට්ඨානතො අතික්කාමෙති පාරාජිකං. කෙසෙසු වා හත්ථෙසු වා ගහෙත්වා කඩ්ඪති පදවාරෙන කාරෙතබ්බො, පදසා නෙස්සාමීති තජ්ජෙන්තො වා පහරන්තො වා ඉතො ගච්ඡාහීති වදති, තෙන වුත්තදිසාභාගං ගච්ඡන්තස්ස දුතියපදවාරෙ පාරාජිකං. යෙපි තෙන සඞ්ඛිං එකච්ඡන්දා හොන්ති, සබ්බෙසං එකක්ඛණෙ පාරාජිකං, භික්ඛුදාසං දිස්වා සුඛදුක්ඛං පුච්ඡිත්වා වා අපුච්ඡිත්වා වා ගච්ඡ පලායිත්වා සුඛං ජීව, ති වදති, සොචෙ පලායති දුතියපදවාරෙ පාරාජිකං, තං අත්තනො සම්

පං ආගතං අඤ්ඤො පලායාගීති වදති, සචෙ භික්ඛුසතං පටිපාටියා අත්තනො අත්තනො සම්පමාගතං වදති, සබ්බෙසං පාරාජිකං, යො පන වෙගසා පලායන්තං යෙව පලාය යාව තං සාමිකා න ගණ්හන්තීති භණති අනාපත්ති පාරාජිකස්ස, සචෙ පන සනිකං ගච්ඡන්තං භණති සො ච තස්ස වචනෙන සීඝං ගච්ඡති පාරාජිකං, පලායිත්වා අඤ්ඤං ගාමං වා දෙසං වා ගතං දිස්වා තතොපි පලාපෙන්තස්ස පාරාජිකමෙව, අදින්නාදානං නාම පරියායෙන මුච්චති, යොහි එවං වදති ත්වං ඉධ කිං කරොසි කිං තෙ පලායිතුං න වට්ටතීති වා කිං කත්ථවි ගන්ත්වා සුඛං ජීවිතුං න වට්ටතීති වා දුසදුසියො පලායිත්වා අමුකං නාම පදෙසං ගන්ත්වා සුඛං ජීවන්තීති වා වදති, සොච තස්ස වචනං සුත්වා පලායති අවහාරො නත්ථි, යොපි මයං අමුකං නාම පදෙසං ගච්ඡාම, තත්‍ර ගතා සුඛං ජීවන්ති අම්හෙහි ච සඞ්ං ගච්ඡන්තානං අන්තරාමග්ගෙපි පාථෙය්‍යාදීහි කිලමථො නත්ථීති වත්වා සුඛං අත්තනා සඞ්ං ආගච්ඡන්තං ගහෙත්වා ගච්ඡති, මග්ගගමනවසෙන න ථෙය්‍යචිත්තෙන, නෙවත්ථි අවහාරො, අන්තරාමග්ගෙ ච චොරෙසු උට්ඨිතෙසු අරෙ චොරා වුට්ඨිතා වෙගෙන පලායාහි එහි යාහීති වදන්තස්සාපි චොරන්තරාගමොචන ත්ථාය වුත්තත්තා අවහාරං න වදන්ති.

පාණකථා නිට්ඨිතා.

අපදෙසු– අහිනාම සස්සාමිකො අහිගුණ්ඩිකාදීහි ගහිතසප්පො, යං කීළාපෙන්තො අඞ්ඝමපි පාදමපි කහාපණමපි ලභන්ති, මුඤ්චන්තාපි හිරඤ්ඤං වා සුවණ්ණං වා ගහෙත්වා ච මුඤ්චන්ති, තෙ කස්සචි භික්ඛුනො නිසින්නොකාසං ගන්ත්වා සප්පකරණ්ඩං ඨපෙත්වා නිද්දායන්ති වා කත්ථවි වා ගච්ඡන්ති, තත්‍ර චෙ සො භික්ඛු ථෙය්‍යචිත්තෙන තං කරණ්ඩං ආමසති දුක්කටං, ඵන්දාපෙති ථුලලච්චයං, ඨානා, චාවෙති පාරාජිකං, සචෙ පන කරණ්ඩකං උග්ඝාටෙත්වා සප්පං ගීවාය ගණ්හති දුක්කටං. උද්ධරති ථුලලච්චයං, උජුකං කත්වා උද්ධරන්තස්ස කරණ්ඩතලතො සප්පස්ස නඩ්ගුට්ඨෙ කෙසග්ගමත්තෙ මත්තෙ පාරාජිකං ඝංසිත්වා කඩ්ඪන්තස්ස නඩ්ගුට්ඨෙ මුඛවට්ටිතො මුත්තමත්තෙ පාරාජිකං, කරණ්ඩමුඛං ඊසකං විවරිත්වා පහාරං වා දත්වා එහි රෙති නාමෙන පක්කොසිත්වා නික්ඛාමෙති පාරාජිකං, තථෙව විවරිත්වා මණ්ඩුකසද්දං වා මූසිකසද්දං වා ලාජාවිකිරණං වා කත්වා නාමෙන පක්කොසති අච්ඡරිකං වා පහරති, එවං නික්ඛන්තෙපි පාරාජිකං. මුඛං අවිවරිත්වාපි එවං කතෙ ඡාතො සප්පො සීසෙන කරණ්ඩපුටං ආහච්ච ඔකාසං කත්වා පලායති පාරාජිකමෙව. සචෙ පන මුඛෙ විවරිතෙ සයමෙව සප්පො නික්ඛමිත්වා පලායති භණ්ඩදෙය්‍යං, අථාපි මුඛං විවරිත්වා වා අවිවරිත්වා වා කෙවලං මණ්ඩුක මූසිකසද්ද ලාජාවිකිරණමෙව ච කරොති න නාමං ගහෙත්වා පක්කොසති න අච්ඡරිකං වා පහරති සප්පො ච ඡාතත්තා මණ්ඩුකාදීනි ඛාදිස්සාමීති නික්ඛමිත්වා පලායති භණ්ඩදෙය්‍යමෙව මච්ඡො කෙවලං ඉධ අපදගහණෙන ආගතො, යං පනෙත්ථ වත්තබ්බං තං උදකට්ඨෙ වුත්තමෙවාති.

අපදකථා නිට්ඨිතා.

චිපදෙසු යෙ අවහරිතුං සක්කා තෙ දස්සෙන්තො මනුස්සා පක්ඛජාතාති ආහ, දෙවතා පන අවහරිතුං න සක්කා, පක්ඛා ජාතා

එතෙසන්නි පක්ඛජාතා, තෙ ලොමපක්ඛා චම්මපක්ඛා අට්ඨිපක්ඛාති තිවිධා, තත්ථ මොරකුක්කුටාදයො ලොමපක්ඛා, වග්ගුලිආදයො චම්මපක්ඛා, භමරාදයො අට්ඨිපක්ඛාති වෙදිතබ්බා, තෙ සබ්බෙපි මනුස්සා ච පක්ඛජාතා ච කෙවලං ඉධ විපදගහණෙන ආගතා, යම්පනෙත්ථ වත්තබ්බං තං ආකාසට්ඨෙ ච පාණෙ ච වුත්තනයමෙවාති,

ම්පදකථා නිට්ඨිතා.

චතුප්පදෙසු- පසුකාති පාළියං ආගතාවසෙසා සබ්බා චතුප්පදජාතීති වෙදිතබ්බා, හත්ථි ආදයො පාකටා යෙව, තත්ථ ථෙය්‍යචිත්තෙන හත්ථිං ආමසන්තස්ස දුක්කටං, ඵන්දපෙන්තස්ස ථුල්ලච්චයං, යො පන මහාබලො බලමදෙන තරුණං හිඞ්කච්ඡාපං නාභිමුලෙ සීසෙන උද්ධාරෙත්වා ගණ්හන්තො චත්තාරො පාදෙ සොණ්ඩඤ්ච භූමිතො කෙසග්ගමත්තම්පි මොචෙති පාරාජිකං, හත්ථි පන කොචි හත්ථිසාලායං බන්ධිත්වා ඨපිතො හොති, කොචි අබද්ධොව තිට්ඨති, කොචි අන්තො වත්ථුම්හි තිට්ඨති, කොචි රාජඞ්ගණෙ තිට්ඨති, තත්ථ හත්ථි සාලායං ගීවාය බන්ධිත්වා ඨපිතස්ස ගීවාය බන්ධනඤ්ච චත්තාරො ච පාදෘති පඤ්චඨානානි හොන්ති, ගීවාය ච එකස්මිඤ්ච පාදෙ අයසඞ්ඛලිකාය බද්ධස්ස ඡ ඨානානි, ගීවායඤ්ච චීසු ච පාදෙසු බද්ධස්ස සත්තඨානානි, තෙසං වසෙන ඵන්දපනට්ඨානාචාවනාදීති වෙදිතබ්බානි, අබද්ධස්ස සකලා හත්ථිසාලා ඨානං, තතො අතික්කාමෙති පාරාජිකං, අන්තො වත්ථුම්හි ඨිතස්ස සකලං අන්තො වත්ථුමෙව ඨානං, තස්ස වත්ථුචාරාතික්කමනෙ පාරාජිකං, රාජඞ්ගණෙ ඨිතස්ස සකලනගරං ඨානං, තස්ස නගරචාරාතික්කමනෙ පාරාජිකං, බහිනගරෙ ඨිතස්ස ඨිතට්ඨානමෙව ඨානං, තං හරන්තො පදවාරෙන කාරෙතබ්බො, නිපන්නස්ස එකමෙව ඨානං, තං ථෙය්‍යචිත්තෙන උට්ඨාපෙන්තස්ස උට්ඨිතමත්තෙ පාරාජිකං, අස්සෙපි අයමෙව විනිච්ඡයො. සචෙ පන සො චතුසු පාදෙසු බද්ධො හොති අට්ඨට්ඨානි වෙදිතබ්බානි, එසෙව නයො ඔට්ඨෙපි. ගොණොපි කොචි ගෙහෙ බන්ධිත්වා ඨපිතො හොති, කොචි අබද්ධොව තිට්ඨති, කොචි පන වජෙ බන්ධිත්වා ඨපිතො හොති, කොචි අබද්ධොව තිට්ඨති, තත්ථ ගෙහෙ බන්ධිත්වා ඨපිතස්ස චත්තාරො පාදෘ බන්ධනඤ්චාති පඤ්චඨානානි, අබද්ධස්ස සකලං ගෙහං, වජෙපි බද්ධස්ස පඤ්චඨානානි, අබද්ධස්ස සකලො වජො, තං වජ චාරං අතික්කාමෙති පාරාජිකං, වජං භින්දිත්වා හරන්තො ඛණ්ඩචාරං අතික්කාමෙති පාරාජිකං, චාරං වා විවරිත්වා වජං වා භින්දිත්වා බහි ඨිතො නාමෙන පක්කොසිත්වා නික්ඛාමෙති පාරාජිකං, සාඛාභඞ්ගං දස්සෙත්වා පක්කොසන්තස්සාපි එසෙව නයො, චාරං අවිවරිත්වා වජං අභින්දිත්වා කෙවලං සාඛාභඞ්ගං චාලෙත්වා පක්කොසති, ගොණො ඡාතතාය වජං ලඞ්ඝිත්වා නික්ඛමති පාරාජිකමෙව සචෙ පන චාරෙ විවරිතෙ වජෙ වා භින්නෙ සයමෙව නික්ඛමති භණ්ඩදෙය්‍යං, චාරං විවරිත්වා වා අවිවරිත්වා වා වජං භින්දිත්වා වා අභින්දිත්වා වා කෙවලං සාඛාභඞ්ගං චාලෙති න පක්කොසති, ගොණො ඡාතතාය පදසා වා ලඞ්ඝිත්වා වා නික්ඛමති භණ්ඩදෙය්‍යමෙව, එකො මජ්ඣෙ ගාමෙ බද්ධොඨිතො එකො නිපන්නො, ඨිතගොණස්ස පඤ්චඨානානි හොන්ති, නිපන්නස්ස චෙ ඨානානි, තෙසං වසෙන ඵන්දපනට්ඨානාචාවනානි වෙදිතබ්බානි, යො පන නිපන්නං අනුට්ඨපෙත්වා තත්ථෙව ඝාතෙති භණ්ඩදෙය්‍යං, සුපරික්ඛිත්තෙන

පන චාරයුත්තගාමෙ ඨිතගොණස්ස සකලගාමො ඨානං, අපරික්ඛිත්තෙ ඨිතස්ස වා චරන්තස්ස වා පාදෙහි අක්කන්තට්ඨානමෙව ඨානං, ගද්‍රභපසුකාදිසුපි අයමෙව විනිච්ඡයොති.

චතුප්පදකථා නිට්ඨිතා.

බහුප්පදෙසු- සචෙ එකාය සතපදියා වත්ථුං පූරති, තං පදසා නෙන්තස්ස නවනවුති ථුල්ලච්චයානි, එකං පාරාජිකං. සෙසං වුත්තනය මෙවාති.

බහුප්පදකථා නිට්ඨිතා.

ඔවරතීති ඔවරකො, තත්ථ තත්ථ අන්තො අනුපවිසතීති වුත්තං හොති, ඔවරිත්වාති සල්ලක්ඛෙත්වා උපධාරෙත්වාති අත්ථො, ආචික්ඛතීති පරකුලෙසු වා විහාරාදිසු වා දුට්ඨපිතං අසංවිහිකාරක්ඛං භණ්ඩං අඤ්ඤස්ස චොරකම්මං කාතුං පටිබලස්ස ආරොචෙති, ආපත්ති උභින්නං පාරාජිකස්සාති අවස්සං හාරියෙ භණ්ඩෙ ඔවරකස්ස ආණත්තික්ඛණෙ ඉතරස්ස ඨානාචාවනෙති එවං ආපත්ති උභින්නං පාරාජිකස්ස, යො පන පුරිසො ගෙහෙ නත්ථි භණ්ඩං අසුකස්මිං නාම පදෙසෙ ඨපිතං අසංවිහිතාරක්ඛං චාරං අසංවුතං ගතමත්තෙනෙව සක්කා හාරිතුං නත්ථි නාම කොචි පුරිසකාරූපජීවියො තං ගන්ත්වා හරෙය්‍යාති ආදිනා නයෙන පරියාය කථං කරොති, තඤ්ච සුත්වා අඤ්ඤො අහං දානි හරිස්සාමීති ගන්ත්වා හරති, තස්ස ඨානා චාවනෙ පාරාජිකං, ඉතරස්ස පන අනාපත්ති පරියායෙන හි අදින්නාදානතො මුච්චතීති.

ඔවරකකථා නිට්ඨිතා.

ඔණිං රක්ඛතීති ඔණ්රක්ඛො, යො පරෙන අත්තනො වසනට්ඨානෙ ආභතං භණ්ඩං "ඉදං තාව භන්තෙ මුහුත්තං ඔලොකෙථ යාව අහං ඉදං නාම කිච්චං කත්වා ආගච්ඡාමි"ති වුත්තො රක්ඛති, තස්සෙතං අධිවචනං, තෙනෙවාහ ඔණ්රක්ඛො නාම ආභටං භණ්ඩං ගොපෙනෙනාති. තත්ථ ඔණිරක්ඛො යෙභුය්‍යෙන බන්ධිත්වා ලග්ගෙත්වා ඨපිතභණ්ඩං අමොචෙත්වාව හෙට්ඨා පසිබ්බකං වා පුටකං වා ඡින්දිත්වා කිඤ්චිමත්තං වා ගහෙත්වා සිබ්බනාදිං පුන පාකතිකං කරොති, එවං ගණ්හිස්සාමීති ආමසනාදිනි කරොන්තස්ස අනුරූපා ආපත්තියො වෙදිතබ්බාති.

ඔණ්රක්ඛකථා නිට්ඨිතා.

සංවිදාය අවහාරො සංවිදාවහාරො, අඤ්ඤමඤ්ඤසඤ්ඤත්තියා කතාවහාරොති වුත්තං හොති, සංවිදහිත්වාති එකච්ඡන්දතාය එකජ්ඣාසයතාය සම්මන්නයිත්වාති අත්ථො, තත්‍රායං විනිච්ඡයො:- සම්බහුලා භික්ඛූ අසුකං නාමගෙහං ගන්ත්වා ඡදනං වා භින්දිත්වා සන්ධිං වා ඡින්දිත්වා භණ්ඩං හරිස්සාමාති සංවිදහිත්වා ගච්ඡන්ති, තෙසු එකො භණ්ඩං අවහරති, තස්සුද්ධාරෙ සබ්බෙසං පාරාජිකං, පරිවාරෙපි චෙතං වුත්තං

චතුරො ජනා සංවිදාය ගරුභණ්ඩං අවාහරුං,
තයො පාරාජිකා වුත්තා එකො ච න පාරාජිකො,
පඤ්හා මෙසා කුසලෙහි චින්තිතාති.

තස්සායං අත්ථො:- චත්තාරො ජනා ආචරියන්තෙවාසිකා ඡමාසිකං ගරුභණ්ඩං ආහරිතුකාමා ජාතා, තත්ථ ආචරියො ත්වං එකං මාසකං

හර තඤ්ච එකං තඤ්ච එකං අහං තයොපි හරිස්සාමීති ආහ, අන්තොවාසිකෙසු පන පඨමො තුම්හෙ හරන්ත තයොපි හරථ තඤ්ච එකං හර තඤ්ච එකං අහං එකං හරිස්සාමීති ආහ, ඉතරෙපි වෙ එවමෙවං ආහංසු, තස්මා අන්තොවාසිකෙසු එකමේකස්ස එකෙකෙකා මාසකො සාහත්ථිකා හොති, තෙන තෙසං දුක්කටාපත්තියො, පඤ්ච ආණත්තිකා, තෙහි නිණ්ණමපි පාරාජිකං, ආචරියස්ස පන තයොපි සාහත්ථිකා, තෙහිස්ස ථුල්ලච්චයං, තයොපි අණත්තිකා තෙහිපි ථුල්ලච්චයමෙව, ඉමිස්සං හි අදින්නාදානසික්ඛාපදෙ සාහත්ථියං වා ආණත්තියස්ස ආණත්තියං වා සාහත්ථියස්ස අඞ්ගං න හොති, සාහත්ථිකම්පන සාහත්ථිකෙනෙව කාරෙතබ්බං ආණත්තියං ආණත්තියෙනෙව, තෙනාවුත්තං–

චතුවරා ජනා සංවිදහිත්ථ –පෙ–
පඤ්ඤා මෙසා කුසලෙහි චිනිතිණ්ණාති.

අපිච සංවිදාවහාරෙ අසමෙමාගධල්ලං එකං භණ්ඩං එකට්ඨානං එකං භණ්ඩං නානාට්ඨානං නානාභණ්ඩං එකට්ඨානං නානාභණ්ඩං නානාට්ඨානන්ති ඉදමපි වත්ථුකාමං අල්ලෙතා සල්ලක්ඛෙතබ්බං. තත්ථ එකං භණ්ඩං එකට්ඨානන්ති එකකුලස්ස ආපණඵලකෙ පඤ්චමාසකං භණ්ඩං දුට්ඨපිතං දිස්වා සම්බහුලා භික්ඛූ එකං ආණාපෙන්ති ගවෙස්සථ ආහරාති, තස්සුද්ධාරෙ සඞ්ඝබ්භෙදං පාරාජිකං. එකං භණ්ඩං නානාට්ඨානන්ති එකකුලස්ස පඤ්චසු ආපණඵලකෙසු එකෙකමාසකං දුට්ඨපිතං දිස්වා සම්බහුලා එකං ආණාපෙන්ති ගවෙස්සථ ආහරාති පඤ්චමාසස්ස මාසකස්ස උද්ධාරෙ සඞ්ඝබ්භෙදං පාරාජිකං. නානාභණ්ඩං එකට්ඨානන්ති බහූනඤ්ඤෙව ඝනතණ්ඩුලකාදීනං පඤ්චමාසකං වා අතිරෙකපඤ්චමාසකං වා අගඝනකං භණ්ඩං එකස්මිං ට්ඨානෙ දුට්ඨපිතං දිස්වා සම්බහුලා එකං ආණාපෙන්ති ගවෙස්සථ ආහරාති, තස්සුද්ධාරෙ සඞ්ඝබ්භෙදං පාරාජිකං. නානාභණ්ඩං නානාට්ඨානන්ති පඤ්චන්නං කුලානං පඤ්චසු ආපණඵලකෙසු එකෙන මාසකං දුට්ඨපිතං දිස්වා සම්බහුලා එකං ආණාපෙන්ති ගවෙස්සථ ආහරාති, පඤ්චමස්ස මාසකස්ස උද්ධාරෙ සඞ්ඝබ්භෙදං පාරාජිකන්ති.

සංවිදාවහාරකථා නිට්ඨිතා.

සඞ්ඛණන්තකම්මන්ති සඤ්ඡාතනකම්මං, කාලපරිච්ඡෙදවසෙන සඤ්ඤාණකරණන්ති අත්ථො. එත්ථ ච පුරෙභත්තං අවහරාති වුත්තෙ අජ්ජ වා පුරෙභත්තං අවහරතු සෙට්ඨි වා අනාගතෙ වා සංවච්ඡරෙ, නත්ථි විසඞ්කෙතො, උභින්නම්පි ඔවරකෙ වුත්තනයෙනෙව පාරාජිකං, සචෙ පන අජ්ජ පුරෙභත්තං හරාති වුත්තෙ සෙට්ඨි අවහරති අජ්ජාති නියාමිතං තං සඞ්කිතං අතික්කමම පච්ඡා අවහටං හොති, සචෙ සෙට්ඨි පුරෙ භත්තං අවහරාති වුත්තෙ අජ්ජ පුරෙභත්තං අවහරති සෙට්ඨි නියාමිතං තං සඞ්කිතං අපපඤ්ච පුරෙ අවහටං හොති, එවං අවහරන්තස්ස අවහාරකසෙසෙව පාරාජිකං, මූලට්ඨස්ස අනාපත්ති. සෙට්ඨි පුරෙභත්තන්ති වුත්තෙ තදහෙව වා සෙට්ඨි පච්ඡා භත්තං වා හරෙත්වාපි තං සඞ්කිතං පුරෙ ච පච්ඡා ච හරතීති වෙදිතබ්බා. එස නයො පච්ඡා භත්තාරත්තිදිවෙසුපි පුරිමයාමමජ්ඣිමයාමපච්ඡිමයාමෙ කාලපුඤ්ඤාමඅරුණුග්ගමනවසෙනපි වෙදිතබ්බා. පුරෙභත්තං භාවෙ වුත්තෙ පුරෙභත්තඤ්ඤෙව හරිස්සාමීති වා සමන්තස්ස පච්ඡාභත්තං හොති එව කථෙති, මහාසුමත්ථෙරෙ පන වාව ආහු- පුරෙ

හත්තපපයොගො ච එසො තසමා මූලට්ඨො න මුච්චතීති. මහාපදුම ත්ථෙරෙ පනාහ:- කාලපරිච්ඡෙදං අතික්කාමනතත්තා විසඞ්ඛාතං තසමා මූලට්ඨො මුච්චතීති.

සඞ්ඝාදිසෙසකම්මකථා නිට්ඨිතා.

නිමිත්තකම්මන්ති සඤ්ඤාපනාදීනං කසසචි නිමිත්තසස කරණං, තං අඞ්ගං වා **ණ්ඩණ්ඩසාමීති** ආදිනා නයෙන කිඤ්චි වුත්තං, අඤ්ඤම්පි පනෙත්ථ හත්ථලඞ්ඝනපාණිප්පහාරඅඩ්ඩුලිඔඡ්ඡාරණිවුත්තාමිකථකකාස නාදිමනෙකප්පකාරං සඞ්ඝාභෙතබ්බං, සෙසමෙත්ථ සඞ්ඝාදිසෙසකම්මෙ වුත්තනයමෙවාති.

නිමිත්තකම්මකථා නිට්ඨිතා.

ඉදානි එතෙසෙව සඞ්ඝාදිසෙසකම්මනිමිත්තකම්මෙසු අඤ්ඤමඤ්ඤං ගිහිඛු ගිහිඛුං **ආණාපෙතීති** ආදිමාහ, තත්ථ **සො නං මඤ්ඤමානො ඤාතීති** සො අවහාරකො යං ආණාපකෙන නිමිත්තසඤ්ඤං කත්වා වුත්තං, තං එතනති මඤ්ඤමානො තමෙව අවහරති උභින්නං පාරාජිකං, **සො නං මඤ්ඤමානො අඤ්ඤනති** යං අවහරාති වුත්තෙපි තං එතනති මඤ්ඤමානො අඤ්ඤං තසමිං යෙව ඨානෙ ඨපිතං අවහරති මූලට්ඨසස අනාපත්ති. **අඤ්ඤං මඤ්ඤමානො ඤාතීති** ආණාපකෙන නිමිත්තඅඤ්ඤං කත්වා වුත්තහණ්ඩං අපපගඝං ඉදං අඤ්ඤං තසෙසව සමීපෙ ඨපිතං භාරහණ්ඩනති එවං අඤ්ඤං මඤ්ඤමානො තමෙව අවහරති, උභින්නම්පි පාරාජිකං. **අඤ්ඤං මඤ්ඤමානො අඤ්ඤනති** පුරිමනයෙනෙව ඉදං අඤ්ඤං තසෙසව සමීපෙ ඨපිතං භාරහණ්ඩනති මඤ්ඤති තමෙව අඤ්ඤමෙව හොති, තසෙසව පාරාජිකං. **ඉත්ථන්නාමසස පාවදාති** ආදීසු එකො ආචරියො තයො බුද්ධරක්ඛිතධම්මරක්ඛිතසඞ්ඝරක්ඛිතනාමකා අනෙතවාසිකා දට්ඨබ්බා, තත්ථ **ගිහිඛු ගිහිඛුං ආණාපෙතීති** ආචරියො කිඤ්චිහණ්ඩං කත්වා සල්ලක්ඛෙත්වා තසස හරණත්ථාය බුද්ධරක්ඛිතං ආණාපෙති, **ඉත්ථන්නාමසස පාවදාති** වචිස තං බුද්ධරක්ඛිත එත්ථ ධම්මරක්ඛිතසස පාවද, **ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමසස පාවදාති** ධම්මරක්ඛිතොපි සඞ්ඝරක්ඛිතසස පාවදතු, **ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමං** හණ්ඩං අවහරාති, එවං තයා ආණත්තෙන ධම්මරක්ඛිතෙන ආණත්තො සඞ්ඝරක්ඛිතො ඉත්ථන්නාමං හණ්ඩං අවහරතු සොහි අම්හසු විරජ්ඣතීති සො පටිබලො ඉමසමිං කම්මෙති. **ආපත්තිං දුක්කටසසාති** එවං ආණාපෙන්තසස ආචරියසස තාව දුක්කටං, යදෙව පන සා ආණත්තී යථාධිප්පායං ගච්ඡති යං පරතො ථුල්ලච්චයං වුත්තං ආණත්තික්ඛණෙ තදෙව හොති, අථ තං හණ්ඩං අවසසං භාරියං හොති යං පරතො සඞ්ඝාදිසෙසං ආපත්තිං **පාරාජිකසසාති** වුත්තං, තතො ඉමසස තංඛණෙ යෙව පාරාජිකං හොතීති, අයං පනෙත්ථ සබ්බත්ථ වෙදිතබ්බා. **සො ඉතරසසා ආරොචෙතීති** බුද්ධරක්ඛිතො ධම්මරක්ඛිතසස ධම්මරක්ඛිතො ච සඞ්ඝරක්ඛිතසස අමහාකං ආචරියො එවං වදති "ඉත්ථන්නාමං කිර හණ්ඩං අවහර ත්වං කිර අම්හසු විරජ්ඣිසොති" ආරොචෙති, එවං තෙසමපි දුක්කටං. **අවහාරකො පතිහණ්ණාතීති** සාධු හරිසසාමීති සඞ්ඝරක්ඛිතො සම්පටිච්ඡති, **මූලට්ඨසස ආපත්තිං ථුල්ලච්චයසසාති** සඞ්ඝරක්ඛිතෙන පරිග්ගහිතමත්තෙන ආචරියසස ථුල්ලච්චයං, මහාජනො හි තෙන පාපෙ නිමග්ගභාවතොති, **සොතං භණ්ඩනති සො වෙ**

සඞ්ඝරක්ඛිතො තං භණ්ඩං අවහරති සබ්බෙසං චතුන්නම්පි ජනානං පාරාජිකං. න කෙවලඤ්ච චතුන්නං එතෙන උපායෙන විසඞ්කෙතං අකත්වා පරම්පරාය ආණාපෙන්තං සමණසතං සමණසහස්සං වා හොතු සබ්බෙසං පාරාජිකමෙව. දුතියවාරෙ- සො අඤ්ඤං ආණාපෙතීති සො ආචරියෙන ආණත්තො බුද්ධරක්ඛිතො ධම්මරක්ඛිතං අදිස්වා වා අවත්තුකාමො වා හුත්වා සංඝරක්ඛිතමෙව උපසඞ්කමිත්වා අම්හාකං ආචරියො එවමාහ "ඉත්ථන්නාමං කිර භණ්ඩං අවහරා"ති ආණාපෙති. ආපත්තිදුක්කටස්සාති ආණත්තියා තාව බුද්ධරක්ඛිතස්ස දුක්කටං. පතිගණ්හාති ආපත්තිදුක්කටස්සාති සංඝරක්ඛිතෙන සම්පටිච්ඡිතෙ මූලට්ඨස්සෙව දුක්කටන්ති වෙදිතබ්බං. සචෙ පන සො තං භණ්ඩං අවහරති ආණාපකස්ස ච බුද්ධරක්ඛිතස්ස අවහාරකස්ස ච සඞ්ඝරක්ඛිතස්සාති උභින්නම්පි පාරාජිකං, මූලට්ඨස්ස පන ආචරියස්ස විසඞ්කෙතත්තා පාරාජිකෙන අනාපත්ති, ධම්මරක්ඛිතස්ස අජානනතාය සබ්බෙන සබ්බං අනාපත්ති, බුද්ධරක්ඛිතො පන චින්නං සොත්ථිභාවං කත්වා අත්තනා නට්ඨො. ඉතො පරෙසු චතුසු ආණත්තිවාරෙසු පඨමෙ තාව- සො ගන්ත්වා පුන පච්චා ගච්ඡතීති භණ්ඩට්ඨානං ගන්ත්වා අන්තො ච බහි ච ආරක්ඛං දිස්වා අවහරිතුං අසක්කොන්තො ආගච්ඡති. සදා සක්කොසි තදා කිං අජ්ජෙව හටං හොති, ගච්ඡ යදා සක්කොසි තදා නං අවහරාති, ආපත්තිදුක්කටස්සාති එවං පුන ආණත්තියාපි දුක්කටමෙව හොති, සචෙ පන තං භණ්ඩං අවස්සහාරියං හොති, අත්ථසාධකචෙතනා නාම මග්ගානන්තරඵලසදිසා, තස්මා අයං ආණත්තික්ඛණෙ යෙව පාරාජිකො. සචෙපි අවහාරකො සට්ඨිවස්සාතික්කමෙන තං භණ්ඩං අවහරති, ආණාපකො ච පන අන්තරායෙව කාලං වා කරොති හිනාය වා ආවත්තති, අස්සමණොව හුත්වා කාලං වා කරිස්සති හිනාය වා ආවත්තිස්සති, අවහාරකස්ස පන අවහාරක්ඛණෙයෙව පාරාජිකං. දුතියවාරෙ- යස්මා තං සනිකං වා භණ්ණෙතා තස්ස වා බධිරතාය මා අවහරීති එතං වචනං න සාවෙසි තස්මා මූලට්ඨො න මුත්තො. තතියවාරෙ පන- සාවිතත්තා මුත්තො, චතුත්ථවාරෙ- තෙන ච සාවිතත්තා ඉතරෙනවස්ස සාධුති සම්පටිච්ඡිත්වා ඔරතත්තා උභොපි මුත්තාති.

ආණත්තිකථා නිට්ඨිතා.

ඉදාති තත්ථ තත්ථ ඨානාචාවනවසෙන වුත්තස්ස අදින්නාදානස්ස අඞ්ගවත්ථුභෙදෙන ච ආපත්තිභෙදං දස්සෙන්තො පඤ්චහාකාරෙහිති ආදිමාහ:- තත්ථ පඤ්චහි ආකාරෙහිති පඤ්චහි කාරණෙහි පඤ්චහි අඞ්ගෙහිති වුත්තං හොති, තත්‍රායං සඞ්ඛෙපත්ථො:-අදින්නං ආදියන්තස්ස පරපරිග්ගහිතඤ්ච හොතීති ආදිනා නයෙන වුත්තෙහි පඤ්චහාකාරෙහි පාරාජිකං හොති, න තතො ඌනෙහිති. තත්‍රිමෙ පඤ්ච ආකාරා:- පරිපරිග්ගහිතං පරපරිග්ගහිතසඤ්ඤිතා පරික්ඛාරස්ස ගරුකභාවො ථෙය්‍යචිත්තං ඨානාචාවනන්ති ඉතො පරෙහි පන විහිවාරෙහි ලහුකෙ පරික්ඛාරෙ වත්ථුභෙදෙන ථුල්ලච්චයඤ්ච දුක්කටඤ්ච දස්සිතං, ඡහාකාරෙහිති ආදිනා නයෙන වුත්තවාරත්තයෙ පන න සකසඤ්ඤිතා න විස්සාසගාහිතා න තාවකාලිකතා පරික්ඛාරස්ස ගරුකභාවො ථෙය්‍යචිත්තං ඨානාචාවනන්ති එවං ඡහාකාරා වෙදිතබ්බා. වත්ථුභෙදෙන පනෙත්ථාපි පඨමවාරෙ පාරාජිකං, දුතියතතියවාරෙසු ථුල්ලච්චයදුක්කටානි වුත්තානි. තතො පරෙසු පන තීසු වාරෙසු විජ්ජමානෙපි වත්ථුභෙ

දෙ වත්ථුස්ස පරෙහි අපරිග්ගහිතත්තා දුක්කටමෙව වුත්තං, තත්‍ර යදෙ තං නව පරපරිග්ගහිතන්ති වුත්තං, තං අනජ්ඣාවුත්ථකං වා හොතු, ඡඩ්ඩිතජිත්තමූලකං අස්සාමිකවත්ථුං අත්තනො සන්තකං වා උභයම්පි න ච පරපරිග්ගහිතන්තෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, යස්මා පනෙත්ථ පරපරිග්ගහිතසඤ්ඤා ච අත්ථි ථෙය්‍යචිත්තෙන ච ගහිතං තස්මා අනාපත්ති න වුත්තාති. එවං වත්ථුවසෙන ච චිත්තවසෙන ච ආපත්තිභෙදං දස්සෙත්වා ඉදානි අනාපත්තිභෙදං දස්සෙන්තො අනාපන්නි සසඤ්ඤිස්සාති ආදිමාහ, තත්ථ සසඤ්ඤිස්සාති සකසඤ්ඤිස්ස, මය්හං සන්තකං ඉදං භණ්ඩන්ති එවං සසඤ්ඤිස්ස පරභණ්ඩම්පි ගණ්හතො ගහණෙ අනාපත්ති, ගහිතං පන දාතබ්බං, සචෙ සාමිකෙහි දෙහීති වුත්තෙ න දෙති තෙසං ධුරනික්ඛෙපෙ පාරාජිකං. විස්සාසගාහෙති විස්සාසගහණෙපි අනාපත්ති, විස්සාසගාහලක්ඛණං පන ඉමිනා සුත්තෙන ජානිතබ්බං;–"අනුජානාමි භික්ඛවෙ පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතස්ස විස්සාසං ගහෙතුං සන්දිට්ඨො ච හොති, සම්භත්තො ච ආලපිතො ච ජීවති ච ගහිතෙ ච අත්තමනො හොති"ති. තත්ථ සන්දිට්ඨොති දිට්ඨමත්තකමිත්තො, සම්භත්තොති දළ්හමිත්තො, ආලපිතොති මම සන්තකං යං ඉච්ඡසි තං ගණ්හෙය්‍යාසි ආපුච්ඡිත්වා ගහණෙ කාරණං නත්ථීති වුත්තො. ජීවතීති අනුට්ඨානසෙය්‍යාය සයිතොපි යාව ජීවිතින්ද්‍රියුපච්ඡෙදං න පාපුණාති. ගහිතෙ අත්තමනො හොතීති ගහිතෙ තුට්ඨචිත්තො හොති, එවරූපස්ස සන්තකං ගහිතමෙව අත්තමනො භවිස්සතීති ජානන්තෙන ගහෙතුං වට්ටති, අනවසෙසපරියාදානවසෙන චෙතානි පඤ්චඞ්ගානි වුත්තානි, විස්සාසගාහො පන තිහි අඞ්ගෙහි රුහති සන්දිට්ඨො ජීවති ගහිතෙ අත්තමනො සම්භත්තො ජීවති ගහිතෙ අත්තමනො ආලපිතො ජීවති ගහිතෙ අත්තමනොති. යො පන ජීවති නව ගහිතෙ අත්තමනො හොති තස්ස සන්තකං විස්සාසගාහෙන ගහිතම්පි පුන දාතබ්බං, දදමානෙන ච මතකධනං තාව යෙ තස්ස ධනෙ ඉස්සරා ගහට්ඨා වා පබ්බජිතා වා තෙසං දාතබ්බං, අනත්තමනස්ස සන්තකං තස්සෙව දාතබ්බං, යො පන පඨමං යෙව සුඤ්ඤකතං තයා මම සන්තකං ගණ්හන්තෙනාති වචීභෙදෙන වා චිත්තුප්පාදමත්තෙන වා අනුමොදිත්වා පච්ඡා කෙනචි කාරණෙන කුපිතො පච්චාහරාපෙතුං න ලභති, යොපි අදාතුකාමො චිත්තෙන පන අධිවාසෙති න කිඤ්චි වදති, සොපි පුන පච්චාහරාපෙතුං න ලභති, යො පන මයා තුම්හාකං සන්තකං ගහිතං වා පරිභුත්තං වාති වුත්තෙ ගහිතං වා හොතු, පරිභුත්තං වා මයා පන තං කෙනචි දෙවකරණීයෙන ඨපිතං තං පාකතිකං කාතුං වට්ටතීති වදති, අයං පච්චාහරාපෙතුං ලභති. තාවකාලිකෙති පටිදස්සාමි පටිකරිස්සාමීති එවං ගණ්හන්තස්ස තාවකාලිකෙපි ගහණෙ අනාපත්ති, ගහිතම්පන සචෙ භණ්ඩසාමිකො පුග්ගලො වා ගණෙ වා තුය්හෙවෙතං හොතූති අනුජානාති ඉච්චෙතං කුසලං. නොචෙ අනුජානාති ආහරාපෙන්තෙ දාතබ්බං, සංඝසන්තකං පන පටිදාතුමෙව වට්ටති. පෙතපරිග්ගහෙති එත්ථ පන පෙත්තිවිසයෙ උප්පන්නාපි කාලං කත්වා තස්මිඤ්ඤෙව අත්තභාවෙ නිබ්බත්තාපි චාතුම්මහාරාජිකාදයො දෙවාපි සබ්බෙ පෙතාත්වෙව සඞ්ඛ්‍යං ගතා, තෙසං පරිග්ගහෙ අනාපත්ති, සචෙපි හි සක්කො දෙවරාජා ආපණං පසාරෙත්වා නිසින්නො හොති, දිබ්බවක්ඛුකො ච භික්ඛුතං ඤත්වා අත්තනො චීවරත්ථාය සතසහස්සග්ඝනිකම්පි සාටකං තස්ස

මා ගණ්ග මා ගණ්ගාති, වීරවන්තස්සාපි ගහෙත්වා ගච්ඡති වට්ටති, දෙවතාය පන උද්දිස්ස බලිකම්මං කරොන්තෙහි රුක්ඛාදිසු ලග්ගිතසාවකෙ වත්තබ්බමෙව නත්ථි තිරච්ඡානගතපරිග්ගහෙති තිරච්ඡානගතානම්පි පරිග්ගහෙ අනාපත්ති, සචෙපි හි නාගරාජා වා සුපණ්ණමානවකො වා මනුස්සරූපෙන ආපණං පසාරෙති, තතො චස්ස සන්තකං කොවි භික්ඛු පුරිමනයෙනෙව ගහෙත්වා ගච්ඡති වට්ටති, සීහො වා ව්‍යග්ඝො වා මිගමහිසාදයො වධිත්වා ඛාදන්තොපි ජීඝච්ඡාපීළිතො ආදිතොව න වාරෙතබ්බො අනත්ථම්පි හි කරෙය්‍ය, යදි පන ථොකෙ ඛාදිතෙ වාරෙතුං සක්කොති වාරෙත්වා ගහෙතුං වට්ටති, සොණාදයොපි ආමිසං ගහෙත්වා ගච්ඡන්තෙ පාතාපෙත්වා ගණ්හිතුං වට්ටති. පංසුකූලසඤ්ඤිස්සාති අස්සාමිකං ඉදං පංසුකූලන්ති එවං සඤ්ඤිස්සාපි ගහණෙ අනාපත්ති. සචෙ පන තං සස්සාමිකං හොති, ආහරාපෙන්තෙ දාතබ්බං. උම්මත්තකස්සාති පුබ්බෙ වුත්තප්පකාරස්ස උම්මත්තකස්සාපි අනාපත්ති, ආදිකම්මිකස්සාති ඉධ ධනියො ආදිකම්මිකො, තස්ස අනාපත්ති. අවසෙසානං පන රජකභණ්ඩිකාදිවොරානං ඡබ්බග්ගියාදීනං ආපත්ති යෙවාති.

පදභාජනියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සමුට්ඨානඤ්ච කිරියා-අථො සඤ්ඤා සචිත්තකං,
ලොකවජ්ජඤ්ච කම්මඤ්ච-කුසලං වෙදනාය චා-ති.

ඉමස්මිම්පන පකිණ්ණකෙ ඉදං සික්ඛාපදං තිසමුට්ඨානං, සාහත්ථිකං කායතො ච චිත්තතො ච සමුට්ඨාති, ආණත්තිකං වාචතො ච චිත්තතො ච සමුට්ඨාති, සාහත්ථිකාණත්තිකං කායතො ච වාචතො ච චිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියාසමුට්ඨානඤ්ච කරොන්තො යෙව හි එතං ආපජ්ජති න අකරොන්තො, අදින්නං ආදියාමීති සඤ්ඤාය අභාවෙන මුච්චනතො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං චවිකම්මං අකුසලචිත්තං. තට්ඨො වා භීතො වා මජ්ඣත්තො වා තං ආපජ්ජතීති තිවෙදනිකන්ති සබ්බං පඨමසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

විනීතවත්ථුකථාසු- ඡබ්බග්ගියවත්ථුං අනුප්පඤ්ඤත්තියං වුත්තමෙව- දුතියවත්ථුම්හි. චිත්තං නාම පුථුජ්ජනානං රාගාදිවසෙන පකතිං විජහිත්වා ධාවති සන්ධාවති විධාවති, සචෙ භගවා කායවචිවාරභෙදං විනාපි චිත්තුප්පාදමත්තෙන ආපත්තිං පඤ්ඤාපෙය්‍ය කො සක්කුණෙය්‍ය අනාපත්තිකං අත්තානං කාතුං, තෙනාහ අනාපත්ති භික්ඛු චිත්තුප්පාදෙති. චිත්තවසිකෙන පන න භවිතබ්බං පටිසඞ්ඛානබලෙන චිත්තං නිවාරෙතබ්බමෙවාති. ආමසන ඵන්දාපන ඨානාචාවනවත්ථුනි උත්තානත්ථානෙව. තතො පරානි ච ථෙය්‍යචිත්තො භූමිතො අග්ගහෙසීති වත්ථුපරියොසානානි. නිරුත්තිපථවත්ථුස්මිං- ආදිසීති ගණ්හි, වොරොසිත්වන්ති පරාමසි ඉතරො පන කෙන අවහටන්ති වුත්තෙ මයා අවහටන්ති පුච්ඡාසභාගෙන පටිඤ්ඤං අදාසි, යදි හි ඉතරෙන කෙන ගහිතං කෙන අපනීතං කෙන ඨපිතන්ති වුත්තං අභවිස්ස, අථ අයම්පි මයා ගහිතං අපනීතං ඨපිතන්ති වා වදෙය්‍ය, මුඛං නාම භුඤ්ජනත්ථාය ච කථනත්ථාය ච කතං ථෙය්‍යචිත්තං, පන විනා අවහාරො නත්ථි, තෙනාහ භගවා අනාපත්ති භික්ඛු නිරුත්තිපථෙති වොහාරවචනම

තෙත අනාපත්තීති අත්ථො තතොපරං වෙඨනවත්ථු පරියොසානං ස
ඛ්ඛං උත්තානත්ථමෙවාති. අභින්නසරීරවත්ථුස්මිං– අධිවත්ථොති සාටක
තණ්ඩාය තස්මිං යෙව සරීරෙ නිබ්බත්තො, අනාදියනෙනාති තස්ස
වචනං අගණ්ඩන්තො ආදරං වා අකරොන්තො, තං සරීරං උට්ඨහිත්වා
ති පෙතො අත්තනො ආනුභාවෙන තං සරීරං උට්ඨාපෙසි, තෙන
වුත්තං තං සරීරං උට්ඨහිත්වාති, චාරං ඨකෙසීති භික්ඛුස්ස සුසාන
සම්පෙයෙව විහාරො තස්මා භීරුකජාතිකො භික්ඛු ඛිප්පමෙව තත්ථ
පවිසිත්වා චාරං ඨකෙසි, තත්ථෙව පරිපවිති චාරෙ ඨකිතෙ පෙතො
සාටකෙ නිරාලයො හුත්වා තං සරීරං පහාය යථාකම්මං ගතො, තස්මා
තං සරීරං තත්ථෙව පරිපවි, පතිතන්ති වුත්තං හොති. අභිනෙන
සරීරෙති අඛ්භුණ්ඩෙ අලලසරීරෙ පංසුකූලං න ගහෙතබ්බං, ගණ්ඩ
න්තස්ස එවරූපා උපද්දවා හොන්ති, දුක්කටඤ්ච ආපජ්ජති, භින්නෙ
පන ගහෙතුං වට්ටති, කිත්තාවතා පන භින්නං හොති, කාකකුලල
සොණසිගාලාදීහි මුඛතුණ්ඩකෙන වා දාඨාය වා ඊසකං ඵාලිතමත්තෙ
නාපි යස්ස පන පතතො සංසනෙන ඡවිමත්තං ඡින්නං හොති, චම්මං
අච්ඡින්නං එතං අභින්නමෙව, චම්මෙ පන ඡින්නෙ භින්නං, යස්සාපි
සජීවකාලෙ යෙව පභින්නා ගණ්ඩකුට්ඨපිලකා වා වණො වා හොති ඉද
මපි භින්නං, තතියදිවසතොප්පභුති උඛුමාතකාදිභාවෙන කුණපභාවං
උපගතමපි භින්නමෙව, සබ්බෙන සබ්බං පන අභින්නෙපි සුසානගොප
කෙහි වා අඤ්ඤෙහි වා මනුස්සෙහි ගාහාපෙතුං වට්ටති, නො වෙ
අඤ්ඤං ලභති, සත්ථකෙන වා කෙනචි වා වණං කත්වා ගහෙතබ්බං.
විසභාගෙ සරීරෙ පන සතිං උපට්ඨපෙත්වා සමණසඤ්ඤං උප්පාදෙත්වා
සීසෙ වා හත්ථපාදපිට්ඨියං වා වණං කත්වා ගහෙතුං වට්ටති.

තදනන්තරවත්ථුස්මිං කුසං සඞ්කාමෙත්වා චීවරං අගගහෙසීති
පුබ්බෙ ආදියෙය්‍යාති ඉමස්ස පදස්ස අත්ථවණ්ණනායං නාමමත්තෙන
දස්සිතෙසු ථෙය්‍යාවහාර පසය්හාවහාර පරිකප්පාවහාර පටිච්ඡන්නාව
හාර කුසාවහාරෙසු කුසාවහාරෙන අවහරීති අත්ථො. ඉමෙසං පන අව
හාරානං එවං නානත්තං වෙදිතබ්බං, යො හි කොචි සස්සාමිකං භණ්ඩං
රත්තිභාගෙ වා දිවසභාගෙ වා සන්ධිච්ඡෙදාදීනි කත්වා අදිස්සමානො අව
හරති කූටමානකූටකහාපණාදීහි වා වඤ්චෙත්වා ගණ්ඩාති තස්සෙවං
ගණ්ඩතො අවහාරො ථෙය්‍යාවහාරොති වෙදිතබ්බො. යො පන පරෙ
පසය්හ බලසා අභිභුය්‍ය අථ වා පන සංතජ්ජෙත්වා භයං දස්සෙත්වා තෙ
සං සන්තකං ගණ්ඩති, පත්ථඝාත ගාමඝාතාදීනි කරොන්තා දාමරික
චොරාවිය කොධවසෙන පරස්ස ඝරං විලොපං කරොන්තා අත්තනො
පත්තබලිතො වා අධිකං බලක්කාරෙන ගණ්ඩන්තා රාජාරාජමහාමත්තා
දයො විය, තස්සෙවං ගණ්ඩතො අවහාරො පසය්හාවහාරොති වෙ
දිතබ්බො. පරිකප්පෙත්වා ගණ්ඩතො පන අවහාරො පරිකප්පාවහා
රොති වුච්චති, සො භණ්ඩපරිකප්ප ඔකාසපරිකප්පවසෙන දුවිධො,
තත්‍රායං භණ්ඩපරිකප්පො:– ඉධෙකච්චො සාටකත්ථිකො අන්තොග
ඛ්ඛං පවිසිත්වා සචෙ සාටකො භවිස්සති ගණ්ඩිස්සාමි සචෙ සුත්තං න
ගණ්ඩිස්සාමිති පරිකප්පෙත්වා අන්ධකාරෙ පසිබ්බකං ගණ්ඩාති සාටකො
චෙ තත්‍ර හොති, උද්ධාරෙ යෙව පාරාජිකං. සුත්තං චෙ හොති රක්ඛති,
ඛහි නීහරිත්වා මුඤ්චිත්වා සුත්තන්ති ඤත්වා පුන ආහරිත්වා යථාඨානෙ
ඨපෙති රක්ඛති යෙව, සුත්තන්ති ඤත්වා පි යං ලද්ධං තං ගහෙතබ්බන්ති

ගච්ඡති පදවාරෙන කාරෙතබ්බො, භූමියං ඨපෙත්වා ගණ්හාති උද්ධාරෙ පාරාජිකං චොරො චොරොති සාමිකෙහි පරියුට්ඨිතො ඡඩ්ඩෙත්වා පලායති රක්ඛති, සම්කා දිස්වා ගණ්හන්ති ඉච්චෙතං කුසලං, අඤ්ඤො චෙ කොචි ගණ්හති භණ්ඩදෙය්‍යං. අථ නිවත්තෙසු සාමිකෙසු සය මෙව තං දිස්වා. පගෙවෙතං මයා නීහටං මමදානි සන්තකන්ති ගණ්හති රක්ඛති භණ්ඩදෙය්‍යං පන හොති, සචෙ පන සුත්තං භවිස්සති ගණ්හි ස්සාමි සචෙ සාටකො න ගණ්හිස්සාමි සචෙ සප්පි භවිස්සති ගණ්හි ස්සාමි සචෙ තෙලං න ගණ්හිස්සාමීති ආදිනා නයෙන පරිකප්පෙත්වා ගණ්හන්තස්සාපි එසෙව නයො. මහාපච්චරි ආදිසු පන සාටකත්ථි කොපි සාටකපසිබ්බකමෙව ගහෙත්වා නික්ඛන්තො බහි ඨත්වා මුඤ්චි ත්වා සාටකො අයන්ති දිස්වා ගච්ඡන්තො පදවාරෙනෙව කාරෙතබ්බො ති වුත්තං. එත්ථ පන සචෙ සාටකො භවිස්සති ගණ්හිස්සාමීති පරිකප්පි තත්තා පරිකප්පො දිස්සති, දිස්වා හටත්තා පරිකප්පාවහාරො න දිස්ස ති. මහාඅට්ඨකථායම්පන යං පරිකප්පිතං තං අදිට්ඨං පරිකප්පිතභාවෙ ඨිතං යෙව උද්ධරන්තස්ස අවහාරො වුත්තො, තස්මා තත්ථ පරිකප්පාව හාරො දිස්සති, තං මඤ්ඤමානො තං අවහරීති පාළියා ච සමෙතීති, තත්ථ යවායං සචෙ සාටකො භවිස්සති ගණ්හිස්සාමීති ආදිනා නයෙන පවත්තො පරිකප්පො අයං භණ්ඩපරිකප්පො නාම. ඔකාසපරිකප්පො පන එවං වෙදිතබ්බො:– ඉධෙකච්චො ලොලභික්ඛු පරපරිවෙණං වා කු ලඝරං වා අරඤ්ඤෙ කම්මන්තසාලං වා පවිසිත්වා තත්ථ කථාසල්ලාපෙන නිසින්නොව කිඤ්චි ලොභනෙය්‍යං පරික්ඛාරං ඔලොකෙති ඔලොකෙ න්තො ච පන දිස්වා චාරපමුඛහෙට්ඨාපාසාද පරිවෙණ චාරකොට්ඨක රුක්ඛමූලාදිවසෙන පරිච්ඡේදං කත්වා සචෙ මං එත්ථන්තරෙ පස්සිස්ස න්ති දඬ්ඪකාමතාය ගහෙත්වා විචරන්තො විය තෙසං යෙව දස්සාමි නො චෙ පස්සිස්සන්ති හරිස්සාමීති පරිකප්පෙති තස්ස තං ආදාය පරිකප්පිත පරිච්ඡේදං අතික්කන්තමත්තෙ පාරාජිකං. සචෙ උපචාරසීමං පරික ප්පෙති තදභිමුඛො ගච්ඡන්තො කම්මට්ඨානාදීනි මනසිකරොන්තො වා අඤ්ඤවිහිතො වා අසතියා උපචාරසීමං අතික්කමති භණ්ඩදෙය්‍යං, අථාපිස්ස තං ඨානං පත්තස්ස චොරො වා හත්ථි වා වාළමිගො වා මහා මෙඝො වා වූට්ඨහති, සො ච තම්හා උපද්දවා මුඤ්චිතුකම්‍යතාය සහසා තං ඨානං අතික්කමති භණ්ඩදෙය්‍යමෙව, කෙචි පනෙත්ථ යස්මා මූලෙ ථෙය්‍යචිත්තෙන ගහිතං තස්මා න රක්ඛති අවහාරො යෙවාති වදන්ති, අයං තාව මහාඅඬකථානයො. මහාපච්චරියම්පන සචෙපි යො අන්තො පරිච්ඡේදෙ හත්ථිං වා අස්සං වා අභිරුහිත්වා නං නෙව පාජෙති න පාජ පෙති පරිච්ඡේදෙ අතික්කන්තෙපි පාරාජිකං නත්ථි, භණ්ඩදෙය්‍ය මෙ වාති වුත්තං. තත්‍ර යවායං සචෙ මං එත්ථන්තරෙ පස්සිස්සන්ති දඬ්ඪකාම තාය ගහෙත්වා විචරන්තො විය එතෙසං යෙව දස්සාමීති පවත්තො පරි කප්පො, අයං ඔකාසපරිකප්පො නාම. එවම්මෙසං චින්නම්පි පරිකප්පා නං වසෙන පරිකප්පෙත්වා ගණ්හතො අවහාරො පරිකප්පාවහාරොති වෙදිතබ්බො. පරිච්ඡාදෙත්වා පන අවහරණං පරිච්ඡන්නාවහාරො, සො එවං වෙදිතබ්බො:– යො භික්ඛු මනුස්සානං උය්‍යානාදිසු කිළන්තානං වා පරිවිසන්තානං වා ඔමුඤ්චිත්වා ඨපිතං අලඞ්කාරභණ්ඩකං දිස්වා සචෙ ඔනමිත්වා ගණ්හිස්සාමි කිං සමණො ගණ්හතීති මං ජානිත්වා විහෙඨෙ ය්‍යුන්ති පංසුනා වා පණ්ණෙන වා පරිච්ඡාදෙති පච්ඡා ගණ්හිස්සාමීති,

තස්ස එත්තාවතා උද්ධාරෝ නත්ථිති න තාව අවහාරෝ හොති, යදි පන තෙ මනුස්සා අන්තොගාමං පවිසිතුකාමා තං භණ්ඩකං විවිනන්තාපි අපස්සිත්වා ඉදානි අඞ්කාරෝ සෙව ජානිස්සාමාති සාලයා එව ගතා හොන්ති, අථස්ස තං උද්ධරතො උද්ධාරෙ පාරාජිකං, පවිච්ඡන්නකාලෙ යෙව තං මම සන්තකන්ති සකසඤ්ඤාය වා ගතාදානි තෙ ඡඩ්ඩිතභණ්ඩං ඉදන්ති පංසුකූලසඤ්ඤාය වා ගණ්ඝන්තස්ස පන භණ්ඩදෙය්‍යං, තෙසු දුතියදිවසෙ ආගන්ත්වා විචිනිත්වා අදිස්වා ධුරනික්ඛෙපං කත්වා ගතෙසුපි ගහිතං භණ්ඩදෙය්‍යමෙව, යස්මා තස්ස පයොගෙන තෙහි න දිට්ඨං, යො පන තථාරූපං භණ්ඩං දිස්වා යථාට්ඨානෙ ඨිතං යෙව අප්පවිච්ඡාදෙත්වා ථෙය්‍යචිත්තො පාදෙන අක්කමිත්වා කද්දමෙ වා වාලිකාය වා පවෙසෙති තස්ස පවෙසිතමත්තෙ යෙව පාරාජිකං. කුසං සඞ්කාමෙත්වා පන අවහරණං කුසාවහාරොති වුච්චති, සොපි එවං වෙදිතබ්බො:- යො භික්ඛු කුසං පාතෙත්වා විවරෙ භාජියමානෙ අත්තනො කොට්ඨාසස්ස සමීපෙ ඨිතං අප්පග්ඝතරං වා මහග්ඝතරං වා සමසමං වා අග්ඝෙන පරස්ස කොට්ඨාසං හරිතුකාමො අත්තනො කොට්ඨාසෙ පතිතං කුසදණ්ඩකං පරස්ස කොට්ඨාසෙ පාතෙතුකාමො උද්ධරති රක්ඛරති තාව, පරස්ස කොට්ඨාසෙ පාතෙති රක්ඛතෙව, යදි පන තස්මිං පතිතෙ පරස්ස කොට්ඨාසතො පරස්ස කුසදණ්ඩකං උද්ධරති උඩවමත්තෙ පාරාජිකො හොති. සචෙ පඨමතරං පරකොට්ඨාසතො කුසදණ්ඩකං උඩරති, අත්තනො කොට්ඨාසෙ පාතෙතුකාමතාය උඩාරෙ රක්ඛති පාතනෙ රක්ඛති අත්තනො කොට්ඨාසතො පන අත්තනො කුසදණ්ඩකං උඩරති උඩාරෙ යෙව රක්ඛති, තං උඩරිත්වා පරකොට්ඨාසෙ පාතෙන්තස්ස හත්ථතො මුත්තමත්තෙ පාරාජිකං, සචෙ පන චීසුපි කොට්ඨාසෙසු පතිතදණ්ඩකො අදස්සනං ගමෙති, තතො අවසෙස භික්ඛුසු ගතෙසු ඉතරො මය්හං භන්තෙ දණ්ඩකො න පඤ්ඤායති මය්හම්පි ආවුසො න පඤ්ඤායති කතමො පන භන්තෙ මය්හං භාගොති, අයං තුය්හං භාගොති අත්තනො භාගං දස්සෙති, තස්මිං විවදිත්වා වා අවිවදිත්වා වා තං ගණ්හිත්වා ගතෙ ඉතරො තස්ස භාගං උඩරති, උඩාරෙ පාරාජිකං. සචෙපි තෙන අහං මම භාගං තුය්හං න දෙමි ත්වං පන අත්තනො භාගං ඤත්වා ගණ්හාති වුත්තෙපි නායං මමාති ජානන්තොපි තස්සෙව භාගං ගණ්හාති උඩාරෙ පාරාජිකං, සචෙ පන ඉතරො අයං තුය්හං භාගො අයං මය්හං භාගොති කිං ඉමිනා විවාදෙනාති චින්තෙත්වා මය්හං වා පත්තො හොතු, තුම්හාකං වා යො වරභාගො තං තුම්හෙ ගණ්හථාති වදති, දින්නකං නාම ගහිතං හොති, නත්ථෙත්ථ අවහාරො. සචෙපි සො විවාදභිරුකො භික්ඛු යං තුය්හං රුච්චති තං ගණ්හාහීති වුත්තො අත්තනො පත්තං වරභාගං ඨපෙත්වා ලාමකඤ්ඤෙව ගහෙත්වා ගච්ඡති, තතො ඉතරස්ස විචිතාවසෙසං ගණ්හන්තස්සාපි අවහාරෙ නත්ථෙවාති.

කුසසඞ්කාමනවත්ථුකථා නිට්ඨිතා.

අට්ඨකථාසු පන වුත්තං ඉමස්මිං ඨානෙ කුසසඞ්කාමනවසෙන විවරභාජනියමෙව එකං ආගතං, චතුන්නම්පි පන පච්චයානං උප්පත්ති ච භාජනියඤ්ච නීහරිත්වා දස්සෙතබ්බන්ති. එවඤ්ච වත්වා විවරක්ඛන්ධකෙ "පතිගණ්හාතු මෙ භන්තෙ භගවා සීවෙය්‍යකං දුස්සයුගං භික්ඛු

සඞ්ඝස්ස ච ගහපතිචීවරං අනුජානාතු"ති ඉදං ජීවකවත්ථුං ආදිං කත්වා උප්පන්නචීවරකථා, සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ "තෙන ඛොපන සමයෙන රාජගහං දුබ්භික්ඛං හොති, මනුස්සා න සක්කොන්ති සඞ්ඝභත්තං කාතුං, ඉච්ඡන්ති උද්දෙසභත්තං නිමන්තනං සලාකං පක්ඛිකං උපොසථිකං පාටිපදිකං කාතු"න්ති ඉදං සුත්තමාදිං කත්වා පිණ්ඩපාතකථා, සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ යෙව "තෙන ඛොපන සමයෙන සත්තරසවග්ගියා භික්ඛූ අඤ්ඤතරං පච්චන්තිමං විහාරං පටිසඞ්ඛරොන්ති ඉධ මයං වස්සං වසිස්සාමාති අද්දසාසුං ඛො ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ සත්තරසවග්ගියෙ භික්ඛූ විහාරං පටිසඞ්ඛරොන්තෙ"ති ඉදං ඡබ්බග්ගියවත්ථුං ආදිං කත්වා ආගත සෙනාසනකථා, තදවසෙසා ච සප්පිආදිභෙසජ්ජකථා, විත්ථාරෙන කථිතා. මයම්පන තං සබ්බං ආගතාගතට්ඨානෙ යෙව කථයිස්සාම, එවං කථනෙ කාරණං පුබ්බෙ වුත්තමෙව.

ඉතොපරං ජන්තාඝරවත්ථුං උත්තානත්ථමෙව, පඤ්චසු විඝාසවත්ථුසු තෙ භික්ඛූ අනුපසම්පන්නෙන කප්පියං කාරාපෙත්වා පරිභුඤ්ජිංසු, විඝාසං පන ගණ්හන්තෙන ඛායිතාවසෙසං ඡඩ්ඩිතං ගහෙතබ්බං, යදි සක්කොති ඛාදන්තෙ ඡඩ්ඩාපෙත්වා ගණ්හිතුං එතම්පි වට්ටති, අත්තගුත්තත්ථාය පන පරානුද්දයතාය ච න ගහෙතබ්බං. ඔදන ඛාදනීය පුවඋච්ඡුතිම්බරුසකභාජනියවත්ථුසු අපරස්සභාගං දෙහීති අසන්තං පුග්ගලං ආහ, අමූලකං අග්ගහෙසීති සාමිකෙසු දෙන්තෙසු එවං අග්ගහෙසී. අනාපත්ති භික්ඛූ පාරාජිකස්සාති, සාමිකෙහි දින්නං අග්ගහෙසී, තෙනස්ස අනාපත්ති වුත්තා, ආපත්ති සම්පජානමුසාවාදෙ පාචිත්තියස්සාති යො පනානෙන සම්පජානමුසාවාදෙ වුත්තො, තස්මිං පාචිත්තියං ආහ, පරතො තෙකටුලයාගුවත්ථුම්හි විය. ගහණෙ පන අයං විනිච්ඡයො- සඞ්ඝස්ස සන්තකං සම්මතෙන වා ආණත්තෙහි වා ආරාමිකාදීහි දීයමානං ගිහීනඤ්ච සන්තකං සාමිකෙන වා ආණත්තෙන වා දීයමානං අපරස්ස භාගං දෙහීති වත්වා ගණ්හතො භණ්ඩදෙය්‍යං, අඤ්ඤෙන දීයමානං ගණ්හන්තො භණ්ඩගෙඝන කාරෙතබ්බො, අසම්මතෙන වා අණානත්තෙන වා දීය්‍යමානෙ අපරම්පි භාගං දෙහීති වත්වා වා කූටවස්සානි ගණෙත්වා වා ගණ්හන්තො පත්තවතුක්කෙ විය තස්ස උද්ධාරෙ යෙව භණ්ඩගෙඝන කාරෙතබ්බො, ඉතරෙහි දීය්‍යමානං එවං ගණ්හතො භණ්ඩදෙය්‍යං, සාමිකෙන පන ඉමස්ස දෙහීති දාපිතං වා සයං දින්නං වා සුදින්නන්ති. අයමෙත්ථ සබ්බට්ඨකථාවිනිච්ඡයතො සාරො.

ඔදනීයඝරාදිවත්ථුසු-ඔදනීයඝරං නාම වික්කායිකභත්තපචනඝරං, සූනාඝරං නාම වික්කායිකමංසපචනඝරං, පූවඝරං නාම වික්කායිකඛජ්ජකපචනඝරං, සෙසමෙත්ථ පරික්ඛාරවත්ථුසු ච පාකටමෙව. පීඨවත්ථුස්මිං- සො භික්ඛූ පරිකප්පෙත්වා එතං ඨානං සම්පත්තං ගණ්හිස්සාමීති සඞ්කාමෙසී, තෙනස්ස සඞ්කමනෙ අවහාරො නත්ථි, සඞ්කාමෙත්වා පුන පරිකප්පිතොකාසතො ගහණෙ පාරාජිකං වුත්තං, එවං හරන්තො ච යදි පීඨකෙ ථෙය්‍යචිත්තං නත්ථි ථවිකං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බො, අථ පීඨකෙපි අත්ථි උභො අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බොති. භිසිආදීනි තීණිවත්ථූනි පාකටානෙව. විස්සාසගාහාදිසු තිසු වත්ථුසු ගහණෙ අනාපත්ති, ආහරාපෙන්තෙසු භණ්ඩදෙය්‍යං, පිණ්ඩාය පවිට්ඨස්ස පටිවිංසො

අන්තො උපචාරසීමායං ඨිතස්සෙව ගහෙතුං වට්ටති, යදිපන දායකා බහි උපචාරට්ඨානම්පි භන්තෙ ගණ්හථ ආගන්ත්වා පරිභුඤ්ජිස්සන්තීති වදන්ති, එවං අන්තොගාමට්ඨානම්පි ගහෙතුං වට්ටති. සෙසමෙත්ථ උත්තානත්ථමෙව. සත්තසු අම්බචොරකාදිසුවත්ථුසු- පංසුකූලසඤ්ඤාය ගහණෙ අනාපත්ති ආහරාපෙන්තෙසු භණ්ඩදෙය්‍යං, ථෙය්‍යචිත්තෙන පරිභොගෙ පාරාජිකං, තත්‍රායං විනිච්ඡයො:- සාමිකාපි සාලයා චොරාපි සාලයා පංසුකූලයඤ්ඤාය ඛාදන්තස්ස භණ්ඩදෙය්‍යං, ථෙය්‍යචිත්තෙන ගණ්හතො උද්ධාරෙ යෙව අවහාරො, භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බො. සමිකා සාලයා චොරා නිරාලයා, එසෙව නයො, සාමිකා නිරාලයා චොරා සාලයා, පුන ගණ්හිස්සාමාති කිසම්ඤ්චිදෙව ගහණට්ඨානෙ ඛිපිත්වා ගතා, එසෙව නයො, උභොපි නිරාලයා පංසුකූලසඤ්ඤාය ඛාදතො අනාපත්ති. ථෙය්‍යචිත්තෙන දුක්කටං, සඞ්ඝස්ස අම්බාදිසු පන සඞ්ඝාරාමෙ ජාතං වා හොතු, ආනෙත්වා දින්නං වා පඤ්චමාසකං වා අතිරෙකපඤ්චමාසකං වා අග්ඝනකං අවහරන්තස්ස පාරාජිකං. පච්චන්තෙ චොරුපද්දවෙන ගාමෙසු වුට්ඨහන්තෙසු භික්ඛූපි විහාරෙ ඡඩ්ඩෙත්වා පුන ආවසන්තෙ ජනපදෙ ආගම්ස්සාමාති සඋස්සාභාව ගච්ඡන්ති, භික්ඛූ තාදිසං විහාරං පත්වා අම්බපක්කාදීනි ඡඩ්ඩිතකානීති පංසුකූලසඤ්ඤාය පරිභුඤ්ජන්ති අනාපත්ති. ථෙය්‍යචිත්තෙන පරිභුඤ්ජතො අවහාරො හොති, භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බො. මහාපච්චරියං පන සඞ්ඛෙපට්ඨකථායඤ්ච අවිසෙසෙන වුත්තං. ඡඩ්ඩිතවිහාරෙ පන ඵලා ඵලං ථෙය්‍යචිත්තෙන පරිභුඤ්ජතො න පාරාජිකං, කස්මා ආගතානාගතානං සන්තකත්තාති, ගණ්සන්තකෙ පන පුග්ගලිකෙ ච සඋස්සාහමත්තමෙව පමාණං, සචෙ පන තතො අම්බපක්කාදිං කූලසඞ්ගහණත්ථාය දෙති කූලදූසකදුක්කටං, ථෙය්‍යචිත්තෙන දෙන්තො අග්ඝෙන කාරෙතබ්බො, සංඝිකෙපි එසෙව නයො. සෙනාසනත්ථාය නියමිතං කූලසඞ්ගහත්ථාය දදතො දුක්කටං, ඉස්සරවතාය ථුල්ලච්චයං, ථෙය්‍යචිත්තෙන පාරාජිකං. නොචෙ වත්ථුං පහොති, අග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. බහි උපචාරසීමාය නිසීදිත්වා ඉස්සරවතාය පරිභුඤ්ජතො ගීවා. ගණ්ඩිං පහරිත්වා කාලං ඝොසෙත්වා මය්හං පාපුණාතීති ඛාදිතං සුඛාදිතං, ගණ්ඩිං අපහරිත්වා කාලමෙව ඝොසෙත්වා ගණ්ඩිමෙව පහරිත්වා කාලං අඝොසෙත්වා ගණ්ඩිම්පි අපහරිත්වා කාලම්පි අඝොසෙත්වා අඤ්ඤෙසං නත්ථි භාවං ඤත්වා මය්හං පාපුණාතීති ඛාදිතම්පි සුඛාදිතමෙව. පුප්ඵාරාමවත්ථුවයං පාකටමෙව.

වුත්තවාදිතවත්ථුත්තයෙ- වුත්තො වජ්ජෙමීති තයා වුත්තො හුත්වා තව වචනෙන වදාමීති අත්ථො, අනාපත්ති භික්ඛු පාරාජිකස්සාති සාමිකෙහි දින්නත්තා අනාපත්ති, නව භික්ඛවෙ වුත්තො වජ්ජෙමීති වත්තබ්බොති අහං තයා වුත්තො හුත්වා තව වචනෙන වදාමීති එවං අඤ්ඤො භික්ඛු අඤ්ඤෙන භික්ඛුනා න වත්තබ්බොති අත්ථො. පරිච්ඡෙදං පන කත්වා ඉත්ථං නාමං තව වචනෙන ගණ්හිස්සාමීති වත්තුං වට්ටති වුත්තො වජ්ජෙහීති, මයා වුත්තො හුත්වා මම වචනෙන වදෙහීති අත්ථො, සෙසං වුත්තනයමෙව. ඉමෙසුපි ච විසු වත්ථුසු පරිච්ඡෙදං කත්වා වත්තුං වට්ටති එත්තාවතා හි උපාරම්භා මුත්තො හොතීති. මණිවත්ථුත්තයස්ස මජ්ඣිමෙ වත්ථුස්මිං- නාහං අකල්ලකොති නාහං ගිලා

නොති අත්ථො, සෙසං පාකටමෙව. සූකරවත්ථුවයෙ- කිඤ්චාපි පඨමස්ස භික්ඛුනො ඡාතජ්ඣත්තං දිස්වා කාරුඤ්ඤෙන මොචිතත්තා අනාපත්ති, සාමිකෙසු පන අසම්පටිච්ඡන්තෙසු භණ්ඩදෙය්‍යං, තාව මහන්තො වා මතසූකරො ආහරිත්වා දාතබ්බො, තදග්ඝනකං වා භණ්ඩං, සචෙ පාස සාමිකෙ කුහිඤ්චාපි න පස්සති, පාසසාමන්තා තදග්ඝනකං සාටකං වා කාසාවං වා ථාලකං වා යථා තෙ ආගතා පස්සන්ති, ඊදිසෙ ඨානෙ ඨපෙත්වාව ගන්තබ්බං, ථෙය්‍යචිත්තෙන පන මොචෙන්තස්ස පාරාජිකමෙව. එත්ථ ච කොචි සූකරො පාසං පාදෙන කඩ්ඪිත්වා ඡින්නමත්තෙ පාසෙ ඨානාචාවනධම්මෙන ඨානෙන ඨිතො හොති, චණ්ඩසොතෙ බඩ්නාවා විය, කොචි අත්තනො ධම්මතාය ඨිතො කොචි නිපන්නො කොචි කූටපාසෙන බද්ධො හොති, කූටපාසො නාම යස්ස අන්තෙ ධනුකං වා අඩ්කුසකො වා අඤ්ඤො වා කොචි භණ්ඩකො බද්ධො හොති, යො තත්ථ තත්ථ රුක්ඛාදිසු ලග්ගිත්වා සූකරස්ස ගමනං නිවාරෙති, තත්‍ර පාසං කඩ්ඪිත්වා ඨිතස්ස එකමෙවඨානං පාසබන්ධනං, යොහි පාසෙ මුත්තමත්තෙ වා ඡින්නමත්තෙ වා පලායති, අත්තනො ධම්මතාය ඨිතස්ස බන්ධනඤ්ච චත්තාරො ච පාදාති පඤ්චඨානානි, නිපන්නස්ස බන්ධනඤ්ච සයනඤ්චාති වෙ ඨානානි, කූටපාසබද්ධස්ස යත්ථ යත්ථ ගච්ඡති, තං තදෙවඨානං, තස්මා තං තතො තතො මොචෙන්තා දසපි විසතිම්පි සතම්පි භික්ඛු පාරාජිකං ආපජ්ජන්ති තත්ථ තත්ථ ආගතං දිස්වා එකමෙව දාසං පලාපෙන්තො විය. පුරිමානං පන තිණ්ණං චතුප්පදකථායං වුත්තනයෙන ඵාදුපනඨානාචාවනානි වෙදිතබ්බානි. සුනඛදට්ඨං සූකරං විස්සජ්ජාපෙන්තස්සාපි කාරුඤ්ඤාධිප්පායෙන භණ්ඩදෙය්‍යං ථෙය්‍යචිත්තෙන පාරාජිකං, පාසට්ඨානම්පන සුනඛසම්පං වා අසම්පත්තං පටිපථං ගන්ත්වා පඨමමෙව පලාපෙන්තස්ස අවහාරො නත්ථි, යොපි බද්ධසූකරස්ස ඝාසඤ්ච පානීයඤ්ච දත්වා බලං ගාහාපෙත්වා උක්කුට්ඨිං කරොති උත්‍රසෙතා පලාඝිස්සතීති, සොච පලායති පාරාජිකං, පාසං දුබ්බලං කත්වා උක්කුට්ඨිසද්දෙන පලාපෙන්තස්සාපි එසෙව නයො. යො පන ඝාසඤ්ච පානීයඤ්ච දත්වා ගච්ඡති බලං ගහෙත්වා පලාඝිස්සතීති, සොච පලායති භණ්ඩදෙය්‍යං, පාසං දුබ්බලං කත්වා ගච්ඡන්තස්සාපි එසෙව නයො පාසසන්තිකෙ සත්ථං වා අග්ගිං වා ඨපෙති, ඡින්නො වා දඩ්ඪෙ වා පලාඝිස්සතීති, සූකරො පාසං චාලෙන්තො ඡින්නො වා දඩ්ඪෙ වා පලායති භණ්ඩදෙය්‍යමෙව, පාසං යට්ඨියා සහ පාතෙති, පච්ඡාසූකරො තං මද්දන්තො ගච්ඡති භණ්ඩදෙය්‍යං, සූකරො අදූහළපාසාණෙහි අක්කන්තො හොති, තං පලාපෙතු කාමස්ස අදූහළං කාරුඤ්ඤෙන උක්ඛිපතො භණ්ඩදෙය්‍යං, ථෙය්‍යචිත්තෙන පාරාජිකං. සචෙ උක්ඛිත්තමත්තෙ ආගන්ත්වා පච්ඡා ගච්ඡති භණ්ඩදෙය්‍යමෙව, උක්ඛිපිත්වා ඨපිතං අදූහළං පාතෙති, පච්ඡා සූකරො තං මද්දන්තො ගච්ඡති භණ්ඩදෙය්‍යං, ඔපාතෙ පතිතසූකරම්පි කාරුඤ්ඤෙන උද්ධරතො භණ්ඩදෙය්‍යං, ථෙය්‍යචිත්තෙන පාරාජිකං, ඔපාතං පූරෙත්වා නාසෙති, පච්ඡා සූකරො තං මද්දන්තො ගච්ඡති භණ්ඩදෙය්‍යං, සූලෙ විද්ධං කාරුඤ්ඤෙන උද්ධරති භණ්ඩදෙය්‍යං, ථෙය්‍යචිත්තෙන පාරාජිකං, සූලං උද්ධරිත්වා ඡඩ්ඩෙති භණ්ඩදෙය්‍යං, විහාරභූමියං පන පාසෙ වා අදූහළං වා ඔඩ්ඩෙන්තා වා රෙතබ්බා, මිගරුපානං පටිසරණට්ඨානමෙතං මා ඉධ එවං කරොථාති, සචෙ හරාපෙථ භන්තෙති වදන්ති හරාපෙතුං වට්ටති, අථ සයං හර

නති සුන්දරමෙව, අථනෙව හරන්ති න හරිතුං දෙන්ති, රක්ඛං යාචිත්වා හරාපෙතුං වට්ටති, මනුස්සා සස්සරක්ඛණකාලෙ ඛෙත්තත්‍ථූ පාසෙ ච අදූභලපාසාණානි ච කරොන්ති "මංසං ඛාදන්තා සස්සානි රක්ඛිස්සාමා" ති, ඒතිවත්තෙත සස්සකාලෙ තෙසු අනාලයෙසු පක්කනෙත්තත්‍ථූ තත්ථ බඩිං වා පතිතං වා මොචෙතුං වට්ටති.

මිගවත්‍ථුවයෙපි සූකරවත්‍ථුස්ස වුත්තසදිසොයෙව විනිච්ඡයොා. මච්ඡවත්‍ථුවයෙපි එසෙව නයොා. අයමිපන විසෙසොා:- කුම්මන්තුඛං විවරිත්වා වා පච්ඡාපුටකං මුඤ්චිත්වා වා පසෙන්න ඡිද්දං කත්වා වා කුම්මන්තා මච්ඡෙ පොථෙත්වා පලාපෙන්තස්ස පාරාජිකං. හත්තඝඩිකාති දස්සෙන්වා එවං පලාපෙන්තස්සාපි පාරාජිකං. සඛ කුම්මෙන උද්ධරන්තොපි පාරාජිකං. කෙවලං කුම්මන්තුඛං විවරති, පච්ඡා මුඛකං මුඤ්චති ඡිද්දං වා කරොති මච්ඡා පන අත්තනොා ධම්මතාය පලායන්ති භණ්ඩදෙය්‍යං, එවං කත්වා හත්තඝඩිකාති දස්සෙති මච්ඡා ගොාචරට්ඨාය නික්ඛමිත්වා පලායන්ති භණ්ඩදෙය්‍යමෙව, මුඛං අවිවරිත්වා පච්ඡා පුටකං අමුඤ්චිත්වා පස්සෙන ඡිද්දං අකත්වා කෙවලං හත්තඝඩිකාති දස්සෙති, මච්ඡා පන ඡාත කඤ්ඣිත්තා සීඝෙන පහරිත්වා ඔකාසං කත්වා ගොාචරට්ඨාය නික්ඛමිත්වා පලායන්ති භණ්ඩදෙය්‍යමෙව, තුච්ඡකුම්මස්ස මුඛං වා විවරති පච්ඡා පුටකං වා මුඤ්චති ඡිද්දං වා කරොති, ආගතාගතාමච්ඡා වාරං පත්තා පුටකවසිදෙහි පලායන්ති භණ්ඩදෙය්‍යමෙව, තුච්ඡකුම්මං ගහෙත්වා ගු මෙබ ඛිපති භණ්ඩදෙය්‍යමෙවාති. යාත්තෙ භණ්ඩං ඡිඤ්ඩ්ඛිකාය සදිසං මංස පෙසිවත්‍ථුම්හි- සචෙ ආකාසෙ ගණ්හාති ගහිතට්ඨානමෙව ඨානං, තං ඡාකාරෙති පරිච්ඡින්දිත්වා ඨානාවිවරණං වෙදිතබ්බං. සෙසමෙත්ථ දූරූ ගොපාලකරජකසූවක වත්‍ථූසු ච අම්බලොරකාදි වත්‍ථූසු ච වුත්තනයෙන විනිච්ඡිතබ්බං. කුම්භීවත්‍ථුස්මිං- යො සප්පිතෙලාදීනි අපාදගඝනත්තාති ගණ්හාති න පුන එවං කරිස්සාමීති සංවරෙ ඨත්වා දුතියදිවසාදිසුපි පුන විත්තෙත උප්පන්නෙ එවමෙවං ධුරනික්ඛෙපං කත්වා පරිභුඤ්ජනෙනෙව සබ්බමිපි තං පරිභුඤ්ජති නෙවත්ථි පාරාජිකං. දුක්කටං වා ථුල්ලච්චයං වා ආපජ්ජති, භණ්ඩදෙය්‍යමෙත්ථ නොත්ථි, අයමිපි භික්ඛු එවමෙවං අකාසි, තෙන වුත්තං අනාපත්ති භික්ඛු පාරාජිකස්සාති. ධුරනික්ඛෙපං පන අකත්වා දිවසෙ දිවසෙ පරිභුඤ්ජිස්සාමීති ථොකං ථොකම්පි පරිභුඤ්ජතොා යස්මිං දිවසෙ පාදගඝනකං පූරති, තස්මිං පාරාජිකං. සංමිදුවහාරවත්‍ථූනි සංවිදුවහාරෙ, මූධාධිවත්‍ථූනි ඔදනියසරාදිවත්‍ථූසු, වෙවිසාසවත්‍ථූනි අම්බලොරකාදිවත්‍ථූසු වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බානි. වෙ තිණවත්‍ථූනි උත්තානත්ථානෙව. අමඛභාජනාදි වත්‍ථූසු තෙ භික්ඛූ එකං ගාමකාවාසං පරිච්ඡින්නාභික්ඛුකං අගමංසු, නත්ථ භික්ඛූ ථුල්ලථුල්ලං පරිභුඤ්ජමානාපි තෙසු ආගතෙසු ථෙරාසනං ථුලානි දෙථාති කපටියකාරකෙන අවොචුං, අථ තෙ භික්ඛූ කිං සංඝිකං අම්හාකං න පාපුණාතීති ගණ්ඩිං පහරිත්වා භාජාපෙත්වා තෙසම්පි වස්සග්ගෙන භාගං දත්වා අත්තනාපි පරිභුඤ්ජිංසු. තෙන තෙසං භගවා අනාපත්ති භික්ඛවෙ පරිභොගට්ඨානාති ආහ, තස්මා ඉදානිපි යත්ථ ආවාසිකා ආගන්තුකානං න දෙන්ති ථුලවාරෙ ච සම්පත්තෙ අඤ්ඤස්සං අභාවං දිස්වා චොරිකාය අත්තනාව ඛාදන්ති, තත්ථ ආගන්තුකෙහි ගණ්ඩිං පහරිත්වා භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, යත්ථ පන ආවාසිකා

රුක්ඛෙ රක්ඛිත්වා ඵලවාරෙ සම්පත්තෙ භාජෙත්වා ඛාදන්ති, චතුසු පච්ච
යෙසු සම්මා උපනෙන්ති, අනිස්සරා තත්ථ ආගන්තුකා, යෙපි රුක්ඛා
චීවරත්ථාය නියමෙත්වා දින්නා තෙසුපි ආගන්තුකා අනිස්සරා, එසෙව
නයො සෙසපච්චයත්ථාය නියමෙත්වා දින්නෙසුපි, යෙ පන තථා අනිය
මිතා ආවාසිකා ච තෙ රක්ඛිත්වා ගොපිත්වා චොරිකාය පරිභුඤ්ජන්ති, න
තෙසු ආවාසිකානං කතිකාය ඨාතබ්බං. යෙ ඵලපරිභොගත්ථාය දි
න්නා ආවාසිකා ච තෙ රක්ඛිත්වා ගොපෙත්වා සම්මා උපනෙන්ති තෙසු
යෙව තෙසං කතිකාය ඨාතබ්බං. මහාපච්චරියම්පන වුත්තං:- චතුන්නං
පච්චයානං නියමෙත්වා දින්නං ථෙය්‍යචිත්තෙන පරිභුඤ්ජන්තො භණ්ඩං
අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බො, පරිභොගවසෙනෙව තං භාජෙත්වා පරිභු
ඤ්ජන්තස්ස භණ්ඩදෙය්‍යං, යම්පනෙත්ථ සෙනාසනත්ථාය නියමිතං තං
පරිභොගවසෙනෙව භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස ථුල්ලච්චයඤ්ච භණ්ඩ
දෙය්‍යඤ්චාති ඔදිස්ස චීවරත්ථාය දින්නං චීවරෙයෙව උපනෙතබ්බං,
සචෙ දුබ්භික්ඛං හොති, භික්ඛූ පිණ්ඩපාතෙන කිලමන්ති, චීවරම්පනසුල
භං, සඞ්ඝසුඝුතාය අපලොකනකම්මං කත්වා පිණ්ඩපාතෙපි උපනෙතුං
වට්ටති, සෙනාසනෙ ගිලානපච්චයෙන වා කිලමන්තෙසු සඞ්ඝසුඝු
තාය අපලොකනකම්මං කත්වා තදත්ථායපි උපනෙතුං වට්ටති, ඔදිස්ස
පිණ්ඩපාතත්ථාය ගිලානපච්චයත්ථාය ච දින්නෙපි එසෙව නයො, ඔදිස්ස
සෙනාසනත්ථාය දින්නං පන ගරුභණ්ඩං හොති, තං රක්ඛිත්වා ගොපෙ
ත්වා තදත්ථමෙව උපනෙතබ්බං, සචෙ පන දුබ්භික්ඛං හොති, භික්ඛූපි
පිණ්ඩපාතෙන න යාපෙන්ති, එත්ථ රාජරොගචොරභයාදීහි අඤ්ඤත්ථ
ගච්ඡන්තානං විහාරා පලුජ්ජන්ති, තාලනාලිකෙරාදිකෙ විනාසෙන්ති,
සෙනාසනපච්චයම්පන නිස්සාය යාපෙතුං සක්කා හොති, එවරූපෙ
කාලෙ සෙනාසනං විස්සජ්ජෙත්වාපි සෙනාසනජග්ගනත්ථාය පරිභො
ගො භගවතා අනුඤ්ඤාතො, තස්මා එකං වා චෙ වා වරසෙනාසනානි
ඨපෙත්වා ඉතරානි ලාමකකොටියා පිණ්ඩපාතත්ථාය විස්සජ්ජෙතුං
වට්ටන්ති, මූලවත්ථුච්ඡෙදං පන කත්වා න උපනෙතබ්බං. යො පන ආ
රාමො චතුපච්චයත්ථාය නියමෙත්වා දින්නො තත්ථ අපලොකන කම්මං
කාරෙතබ්බං, යෙන පන පච්චයෙන ඌනං තදත්ථං උපනෙතුං වට්ටති,
ආරාමො ජග්ගිතබ්බො, වෙතනං දත්වාපි ජග්ගාපෙතුං වට්ටති, යෙ
පන වෙතනං ලභිත්වා ආරාමෙ යෙව ගෙහං කත්වා වසන්තා රක්ඛන්ති,
තෙ ආගතානං භික්ඛූනං නාලිකෙරං වා තාලපක්කං වා දෙන්ති යං
තෙසං සඞ්ඝෙන අනුඤ්ඤාතං හොති "දිවසෙ දිවසෙ එත්තකං නාම
ඛාදථා"ති, තදෙව තෙ දාතුං ලබ්භන්ති, තතො උත්තරිං තෙසං දද
න්තානම්පි ගහෙතුං න වට්ටති. යො පන ආරාමං කෙණියා ගහෙත්වා
සඞ්ඝස්ස චතුපච්චයත්ථාය කප්පියභණ්ඩමෙව දෙති, අයං බහුකම්පි දා
තුං ලභති චෙතියස්ස පදීපත්ථාය වා ඛණ්ඩථුල්ලපටිසඞ්ඛරණත්ථාය වා
දින්නො ආරාමොපි ජග්ගිතබ්බො. වෙතනං දත්වාපි ජග්ගාපෙතබ්බො,
වෙතනඤ්ච පනෙත්ථ චෙතියසන්තකම්පි සඞ්ඝසන්තකම්පි දාතුං වට්ට
ති. එතම්පි ආරාමං වෙතනෙන තත්ථෙව වසිත්වා රක්ඛන්තානඤ්ච කෙ
ණියා ගහෙත්වා කප්පියභණ්ඩදායකානඤ්ච තත්ථ ජාතකඵලදානං වුත්ත
නයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

අම්බපාලකාදිවත්ථුසු- අනාපත්ති භික්ඛවෙ ගෝපකස්ස දානෙති
එත්ථ කතරං පන ගොපකදානං වට්ටති, කතරං න වට්ටතීති, මහා

සුම්මත්ථේරො තාව ආහ:- යං ගොපකස්ස පරිච්ඡින්දිත්වා දින්නං හොති, එත්තකං දිවසෙ දිවසෙ ගණ්හාති තදෙව වට්ටති, තතො උත්තරිං න වට්ටතීති. මහාපදුමත්ථේරො පනාහ:- කිං ගොපකානං පණ්ණං ආරොපෙත්වා නිමිත්තසඤ්ඤං වා කත්වා දින්නං අත්ථි එතෙසං හත්ථේ විස්සට්ඨකස්ස එතෙ ඉස්සරා තස්මා යං තෙ දෙන්ති තං බහුකම්පි වට්ටතීති. කුරුන්දට්ඨකථායං පන වුත්තං:- මනුස්සානං ආරාමං වා අඤ්ඤං වා ඵලාඵලං දායකා රක්ඛන්ති තෙහි දින්නා වට්ටති ආහරාපෙත්වා පන න ගහෙතබ්බං. සංඝිකෙ පන වෙතියසන්තකෙ ච කෙණියා ගහෙත්වා රක්ඛන්තස්සෙව දානං වට්ටති, වෙතනෙන රක්ඛන්තස්ස අත්තනො භාගමත්තං වට්ටතීති. මහාපච්චරියම්පන- යං ගිහීනං ආරාමරක්ඛකා භික්ඛූනං දෙන්ති එතං වට්ටති, භික්ඛූසඞ්ඝස්ස පන ආරාමගොපකා යං අත්තනො භතියා ඛණ්ඩිත්වා දෙන්ති එතං වට්ටති, යොපි උපඩ්ඪාරාමං වා කොචි දෙව රුක්ඛො වා භතිං ලභිත්වා රක්ඛති තස්සාපි අත්තනො සම්පත්තරුක්ඛතො යෙව දාතුං වට්ටති, කෙණියා ගහෙත්වා රක්ඛන්තස්ස පන සබ්බම්පි වට්ටතීති වුත්තං. එතම්පන සබ්බං ව්‍යඤ්ජනතො නානං, අත්ථතො එකමෙව, තස්මා අධිප්පායං ඤත්වා ගහෙතබ්බං.

දරුවත්ථුම්හි- තාවකාලිකො අහං භගවාති තාවකාලිකචිත්තො අහං භගවාති වත්තුකාමෙන වුත්තං, තාවකාලිකචිත්තොති පුන ආහරිත්වා දස්සාමීති එවං චිත්තො අහන්ති වුත්තං හොති. භගවා තාවකාලිකෙ අනාපත්තීති ආහ. අයං පනෙත්ථ පාළිමුත්තකවිනිච්ඡයො:- සචෙ සඞ්ඝො සංඝිකං කම්මං කාරෙති උපොසථාගාරං වා භොජනසාලං වා, තතො ආපුච්ඡිත්වා තාවකාලිකං හරිතබ්බං, යො පන සංඝිකො දබ්බසම්භාරො අගුත්තො දෙවෙ වස්සන්තෙ තෙමති ආතපෙන සුක්ඛති, තං සබ්බම්පි ආහරිත්වා අත්තනො ආවාසෙ කාතුං වට්ටති, සඞ්ඝො ආහරාපෙන්තො අඤ්ඤෙන වා දබ්බසම්භාරෙන මූලෙන වා සඤ්ඤාපෙතබ්බො. න සක්කා චෙ හොති සඤ්ඤාපෙතුං සංඝිකෙන භන්තෙ කතං සඞ්ඝපරිභොගෙන වළඤ්ජෙථාති වත්තබ්බං, සෙනාසනස්ස පන අයමෙව භික්ඛු ඉස්සරො, සචෙ පාසාණත්ථම්භො වා රුක්ඛත්ථම්භො වා කවාටං වා වාතපානං වා නප්පහොති, සංඝිකං තාවකාලිකං ආහරිත්වා පාකතිකං කාතුං වට්ටතීති, එසෙව නයො අඤ්ඤෙසුපි දබ්බසම්භාරෙසු. උදකවත්ථුස්මිං- යදි උදකං දුලලභං හොති, යොජනතොපි අද්ධ යොජනතොපි ආහරීයති, එවරූපෙ පරිග්ගහිතඋදකෙ අවහාරො, යතොපි අහාරිමතො වා පොක්ඛරණි ආදිසු ඨිතතො වා කෙවලං යාගුභත්තං සම්පාදෙන්ති, පානීයපරිභොගඤ්ච කරොන්ති, න අඤ්ඤං මහාපරිභොගං, තම්පි ථෙය්‍යචිත්තෙන ගණ්හතො අවහාරො, යතො පන එකං වා චෙ වා ඝටෙ ගහෙත්වා ආසනං ධොවිතුං බොධිරුක්ඛෙ සිඤ්චිතුං උදකපුජං කාතුං රජනං පචිතුං ලබ්භති, තත්ථ සඞ්ඝස්ස කතිකාවසෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං. අතිරෙකං ගණ්හන්තො මත්තිකාදීනි වා ථෙය්‍යචිත්තෙන පක්ඛිපන්තො භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බො. සචෙ ආවාසිකා කතිකවත්තං දළ්හං කරොන්ති අඤ්ඤෙසං භණ්ඩකං ධොවිතුං වා රජිතුං වා න දෙන්ති, අත්තනා පන අඤ්ඤෙසං අපස්සන්තානං ගහෙත්වා සබ්බං කරොන්ති, තෙසං කතිකාය න ඨාතබ්බං, යත්තකං තෙ ධොවන්ති තත්තකං ධොවිතබ්බං. සචෙ සඞ්ඝස්ස චෙ තිස්සො පොක්ඛරණියො වා උදකසොණ්ඩියො වා

හොන්ති, කතිකා ච කතා- එත්ථ නහාසිතබ්බං ඉතො පානීයං ගහෙත
බ්බං ඉධ සබ්බපරිභොගො කාතබ්බොති. කතිකවත්තෙනෙව සබ්බං
කාතබ්බං. යත්ථ කතිකා නත්ථි තත්ථ සබ්බපරිභොගො වට්ටතීති.

මත්තිකවත්ථුස්මිං- යත්ථ මත්තිකා දුල්ලභා හොන්ති නානප්පකාරා
වා වණ්ණමත්තිකා ආහරිත්වා ඨපිතා, තත්ථ ථොකාපි පඤ්චමාසකං
අග්ඝති තස්මා පාරාජිකං. සංඝිකෙ පන කම්මෙ වෙතියකම්මෙ ච නිට්ඨි
තෙ සඞ්ඝං ආපුච්ඡිත්වා තාවකාලිකං වා ගහෙතුං වට්ටති, සුධායම්පි
චිත්තකම්මවණ්ණෙසුපි එසෙව නයො. තිණවත්ථුසු- ක්ඛාපිතතිණෙ
ඨානාචාවනස්ස අභාවෙන දුක්කටං භණ්ඩදෙය්‍යම්පන හොති, සඞ්ඝො
තිණවත්ථුං ජග්ගිත්වා සංඝිකං ආවාසං ඡාදෙති, පුන කදාචි ජග්ගිතුං
න සක්කොති, අථඤ්ඤො එකො භික්ඛු වත්තසීසෙන ජග්ගති සංඝස්සෙ
වෙතං, නො චෙ ජග්ගති සංඝෙන එකො භික්ඛු වත්තබ්බො, ජග්ගිත්වා
දෙහීති, සොචෙ භාගං ඉච්ඡති භාගං දත්වාපි ජග්ගාපෙතබ්බං, සචෙ
භාගං වඩ්ඪෙති දාතබ්බමෙව වඩ්ඪෙති යෙව "ගච්ඡ ජග්ගිත්වා සබ්බං
ගහෙත්වා අත්තනො සෙනාසනං ඡාදෙහී"ති වත්තබ්බො. කස්මා නඤ්ඤ
අත්ථො නත්ථි, දදන්තෙහි පන සවත්ථුකං න දාතබ්බං, ගරුභණ්ඩං හො
ති, තිණමත්තං පන දාතබ්බං, තස්මිං චෙ ජග්ගිත්වා අත්තනො සෙනා
සනං ඡාදෙන්තෙ පුන සංඝො ජග්ගිතුං පහොති, ත්වං මා ජග්ගි සංඝො
ජග්ගිස්සතීති වත්තබ්බො. මඤ්චාදීනි සත්තවත්ථූනි පාකටානෙව. පාළි
යං පන අනාගතම්පි පාසාණත්ථම්භං වා රුක්ඛත්ථම්භං වා අඤ්ඤං වා
කිඤ්චි පාදග්ඝනකං හරන්තස්ස පාරාජිකමෙව. පධානඝරාදීසු ඡඩ්ඩිත
පතිතානං පරිවෙණාදීනං කුඩ්ඩම්පි පාකාරම්පි භින්දිත්වා ඉට්ඨකාදීනි අ
වහරන්තස්සාපි එසෙව නයො. කස්මා සංඝිකං නාම කදාචි අජ්ඣාවස
න්ති කදාචි න අජ්ඣාවසන්ති, පච්චන්තෙ චොරභයෙන ජනපදෙ වුට්ඨ
හන්තෙ ඡඩ්ඩිතවිහාරාදිසු කිඤ්චි පරික්ඛාරං හරන්තස්සාපි එසෙව න
යො. යෙ පන තතො තාවකාලිකං හරන්ති, පුන ආවසිතෙසු ච විහා
රෙසු භික්ඛූ ආහරාපෙන්ති දාතබ්බං, සචෙපි තතො ආහරිත්වා සෙනා
සනං කතං හොති, තං වා තදග්ඝනකං වා දාතබ්බමෙව, පුන ආවසිස්සා
මාති ආලයං අච්ඡින්දිත්වා වුට්ඨිතෙසු ජනපදෙසු ගණසන්තකං වා පුග්ග
ලිකං වා ගහිතං හොති, තෙ චෙ අනුජානන්ති, පටිකම්මෙන කිච්චං
නත්ථි, සංඝිකම්පන ගරුභණ්ඩං තස්මා පටිකම්මං කත්තබ්බමෙව. විහාර
පරිභොග වත්ථුං උත්තානත්ථමෙව. අනුජානාමි භික්ඛවෙ තාවකාලිකං
හරිතුන්ති- එත්ථ යො භික්ඛු සංඝිකං මඤ්චං වා පීඨං වා තාවකාලිකං
හරිත්වා අත්තනො ඨාසුකට්ඨානෙ එකම්පි චෙපි මාසෙ සංඝිකපරිභො
ගෙන පරිභුඤ්ජති, ආගතාගතානං බුඩ්ඪතරානං දෙති, න පටිබාහති
තස්ස තස්මිං නට්ඨෙපි ජීන්නෙපි ථෙනාය අවහටෙපි ගීවා න හොති,
වසිත්වා පන ගච්ඡන්තෙන යථාඨානෙ ඨපෙතබ්බං, යො පන පුග්ගලි
කපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජති, ආගතාගතානං බුඩ්ඪතරානං න දෙති
තස්ස තස්මිං නට්ඨෙ ගීවා හොති. අඤ්ඤම්පන ආවාසං හරිත්වා පරිභු
ඤ්ජන්තෙන සචෙ තත්ථ බුඩ්ඪතරො ආගන්ත්වා වුට්ඨාපෙති, මයා ඉදං
අසුකාවාසතො නාම ආහටං ගච්ඡාමි තං පාකතිකං කරොමිති වත්ත
බ්බං, සචෙ සො භික්ඛු අහං පාකතිකං කරිස්සාමිති වදති තස්ස භාරං
කත්වාපි ගන්තුං වට්ටතීති සඞ්ඛෙපට්ඨකථායං වුත්තං.

වම්පාවත්ථුම්හි- නෙකබලයාගුති තිලතණ්ඩුලමුගෙහි වා තිලතණ්ඩුලමාසෙහි වා තිලතණ්ඩුලකුලත්ථෙහි වා තිලතණ්ඩුලෙහි සඞ්ඛං යං කිඤ්චි එකං අපරණ්ණං පක්ඛිපිත්වා තීහි කටා, එතං කිර ඉමෙහි තීහි වත්ථුභාගඋදකසම්භිත්තෙන ඛීරෙ සප්පිමධුසක්ඛරාදීහි යොජෙත්වා කරොන්ති. රාජගහවත්ථුම්හි- මධුගොළකොති අතිරසපූවො වුච්චති, මධුසීසකම්පි වදන්ති, සෙසමෙත්ථ වත්ථුවයෙපි ඔදනභාජනියවත්ථුස්මිං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. අජ්ජුවත්ථුස්මිං- එතදවොචාති ගිලානො හුත්වා අවොච. ආයස්මා උපාලි ආයස්මතො අජ්ජුකස්ස පක්ඛොති න අගතිගමනවසෙන පක්ඛො, අපිච ඛො අනාපත්තිසඤ්ඤිතාය ලජ්ජී අනුග්ගහෙන විනයානුග්ගහෙන ච ථෙරො පක්ඛොති වෙදිතබ්බො. යෙසමෙත්ථ උත්තානත්ථමෙව බාරාණසිවත්ථුස්මිං- චොරෙහි උද්දුතන්ති චොරෙහි විලුත්තං ඉද්ධියා ආනෙත්වා පාසාදෙ ඨපෙසීති ථෙරො කිර තං කුලං සොකසල්ලසමප්පිතං ආවට්ටන්තං විවට්ටන්තං දිස්වා තස්ස කුලස්ස අනුකම්පාය පසාදානුරක්ඛණත්ථාය ධම්මානුග්ගහෙන අත්තනො ඉඩියා තෙසං යෙව පාසාදං දුරකානං සම්පෙ හොතුති අධිට්ඨාසි, දුරකා අම්භාකං පාසාදෙති සඤ්ජානිත්වා අභිරුහිංසු, තතො ථෙරො ඉඩිං පටිසංහරි, පාසාදෙපි සකට්ඨානෙ යෙව අට්ඨාසි, වොහාරවසෙන පන වුත්තං තෙ දුරකෙ ඉද්ධියා ආනෙත්වා පාසාදෙ ඨපෙසීති. ඉද්ධිවිසයෙති ඊදිසාය අධිට්ඨානඉඩියා අනාපත්ති, විකුබ්බණඉඩි පන න වට්ටති. අවසානෙ වත්ථුවයං උත්තානත්ථමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය

දුතියපාරාජිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

තත්‍රායං අනුසාසනි:-

දුතියං අදුතියෙන-යං ජිනෙන පකාසිතං,
පාරාජික කිලෙසෙන-පාරාජිකම්දං ඉධ.

සික්ඛාපදං සමත්තෙන-අඤ්ඤං කිඤ්චි න විජ්ජති,
අනෙකනයවොකිණ්ණං-ගම්භීරත්ථවිනිච්ඡයං.

තස්මා වත්ථුම්හි ඔතිණ්ණෙ-භික්ඛුනා විනයඤ්ඤුනා,
විනයානුග්ගහෙනෙත්ථ-කරොන්තෙන විනිච්ඡයං.

පාළිං අට්ඨකථඤ්චෙව-සාධිප්පායමසෙසතො,
ඔගය්හ අප්පමත්තෙන-කරණීයො විනිච්ඡයො.

ආපත්තිදස්සනුස්සාහො-න කාතබ්බො කුදාචනං,
පස්සිස්සාමි අනාපත්ති-මිතිකයිරාථ මානසං.

පස්සිත්වාපි ච ආපත්තිං-අවත්වාව පුනප්පුනං,
වීමංසිත්වාථ විඤ්ඤූහි-සංසන්දෙත්වාව තං වදෙ.

කප්පියෙපි ච වත්ථුස්මිං-චිත්තස්ස ලහුවත්තිනො,
වසෙන සාමඤ්ඤගුණා-චවන්තීධ පුථුජ්ජනා.

තස්මා පරපරික්ඛාරං-ආසිවිසම්වොරගං,
අග්ගිං විය ච සම්පස්සං-නාමසෙය්‍ය විචක්ඛණො-ති.

තතියං තීහි සුද්ධන-යං බුද්ධන විභාවිතං,
පාරාජිකං තස්සදානි-පඤ්ඤත්තා සංවණ්ණනාසාකමෝ.

යස්මා භාසමා සුවිසුද්ධියං-යං පුබ්බ ව පකාසිතං,
තං පඤ්ඤත්තා අස්සාජ්-ඤොති සංවණ්ණනා අයං.

තේන සමයේන බුද්ධෝ භගවා වේසාලියං විහරති මහාවනේ කූටාගාරසාලායන්ති- එවං වචසාලියන්ති එවං නාමකේ ඉත්ථිලිඞ්ගවසේන පවත්තෙ වොහාරෙ නගරෙ, තස්මිඤ්හි නගරං තික්ඛත්තුං පාකාරපරික්ඛෙපවඩ්ඪනෙන විසාලීභූතත්තා වෙසාලීති වුච්චති. ඉදමපි ච නගරං සබ්බඤ්ඤුතපටිඤ්ඤාසමකාලමෙව සම්මාසම්බුද්ධෝ සබ්බාකාරෙන වෙපුල්ලං පත්තන්ති දට්ඨබ්බං. එවං ගොචරගාමං දස්සෙත්වා නිවාසට්ඨානං දස්සෙතුං **මහාවනේ කූටාගාරසාලායන්ති**. තත්ථ මහාවනං නාම සකලපරිවාරතමරුක්ඛපිමං සපරිවෙජ්ඣං මහන්තං වනං, කපිලවත්ථුආදීනන්තා පන මහාවනං හිමවන්තෙන සහ එකාබද්ධං අපරිවෙජ්ඣං හුත්වා මහාසමුද්දං ආහච්ච ඨිතං, ඉදං තාදිසං න හොති, සපරිවෙජ්ඣං මහන්තං වනන්ති මහාවනං. කූටාගාරසාලා පන මහාවනං නිස්සාය කතෙ ආරාමෙ කූටාගාරං අන්තෙ කත්වා හංසවට්ටකච්ඡන්නෙන කතා සබ්බාකාරසම්පන්නා බුද්ධාසන භගවන්තං ගන්ධකුටි වෙදිතබ්බා. **අඤ්ඤතිත්ථියෙහි අසුභකථං කථෙතීති** අඤ්ඤෙසු කාරණෙසු අසුභාකාරසන්දස්සනපටිපත්තිං කායවිච්ඡන්දනිගමකථං- කථෙති. **සෙය්යථිදං අට්ඨි ඉමස්මිං කායෙ නත්ථි මංසං නහාරු -පෙ- මුත්තන්ති**, කිං වුත්තං හොති, භික්ඛවෙ ඉමස්මිං ව්‍යාමමත්තෙ කළෙබරෙ සබ්බාකාරෙනාපි එවිත්තෙත්තා න කොචි කිඤ්චි මුත්තං වා මණිං වා වෙළුරියං වා අගරුං වා චන්දනං වා කුඩඩුමං වා කපල්ලං වා වාසචුණ්ණාදිං වා අනුමත්තමපි සුවිභාවං පස්සති, අථඛො පරමදුග්ගන්ධිං ජෙගුච්ඡමසුචිං කදසභාවං කෙසලොමාදිං නානප්පකාරමසුචිං ඒව පස්සති, තස්මා න එත්ථ ඡන්දං වා රාගං වා කරණීයං, ඒස හිපි උත්තමඞ්ගෙ සීරසම්පි ජාතං කෙසා නාම තෙපි අසුභාවෙව අසුචිමත්තා ච පටිකුලා ච. සොච නෙසං අසුභාසුචිපටිකූලභාවෙ වණ්ණසණ්ඨානතොපි ඔකාසතොපි ගන්ධතොපි ආහාරතොපි ඔකාසතොපිති පඤ්චහි කාරණෙහි වෙදිතබ්බා. එවං **ලොමාදිනානත්තං** අගමෙත්ථ සංඛිත්තෙපෙ. විත්ථාරෙ පන විසුද්ධිමග්ගෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා. ඉති භගවා එකමෙකස්මිං කොට්ඨාසෙ පඤ්චපඤ්චපභෙදෙන අනෙකපරියායෙන අසුභකථං කථෙති. අසුභාය වණ්ණං භාසතීති උද්ධුමාතකාදි වසෙන අසුභභාවනිකං නිකඛිපිත්වා පදහාජනීයෙන තං එහජනෙනා වණ්ණනතා සංවණ්ණෙන්තා අසුභාය වණ්ණං භාසති, අසුභභාවනාය වණ්ණං භාසතීති යා අයං කෙසාදිසු වා උද්ධුමාතකාදිසු වා අජ්ඣත්තබහිද්ධා වත්ථූසු අසුභාකාරං ගහෙත්වා පවත්තස්ස චිත්තස්ස භාවනා වඩ්ඪනා ඵාතිකම්මං, තස්සා අසුභභාවනාය ආනිසංසං දස්සෙතුං වණ්ණං භාසති ගුණං පරිකිත්තෙති, සෙය්යථිදං- අසුභභාවනාභි යුත්තා භික්ඛවෙ භික්ඛු කෙසාදිසු වා වත්ථූසු උද්ධුමාතකාදිසු වා වත්ථූසු පඤ්චඞ්ගවිප්පහීනං පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතං තිවිධකල්‍යාණං දසලක්ඛණසමුපෙතං පඨමජ්ඣානං පටිලභති, යොතං පඨමජ්ඣානං ඔඛ්බානං චිත්තමනුප්පුබ්බං නිස්සාය විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා උත්තමත්ථං අරහත්තං පාපුණාතීති,

තත්‍රිමානි පඨමස්ස ඣානස්ස දසලක්ඛණානි:- පාරිපත්ථිකතො චිත්තවිසුඬි මජ්ඣිමස්ස සමාධිනිමිත්තස්ස පටිපත්ති තත්‍ර චිත්තපක්ඛන්දනං විසුද්ධස්ස චිත්තස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛනං සමථපටිපන්නස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛනං එකත්තුපට්ඨානස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛනං තත්‍ර ජාතානං ධම්මානං අනතිවත්තනට්ඨෙන සම්පහංසනා ඉන්ද්‍රියානං එකරසට්ඨෙන සම්පහංසනා තදුපගවිරියවාහනට්ඨෙන සම්පහංසනා ආසෙවනට්ඨෙන සම්පහංසනාති තත්‍රායං පාළි. පඨමස්ස ඣානස්ස කො ආදි කිං මජ්ඣං කිං පරියොසානං, පඨමස්ස ඣානස්ස පටිපදාවිසුඬි ආදි, උපෙක්ඛානුබ්‍රූහනා මජ්ඣෙ, සම්පහංසනා පරියොසානං, පඨමස්ස ඣානස්ස පටිපදාවිසුඬි ආදි, ආදිස්ස කති ලක්ඛණානි- ආදිස්ස තීණි ලක්ඛණානි, යො තස්ස පරිපන්ථො තතො චිත්තං විසුජ්ඣති විසුද්ධත්තා චිත්තං මජ්ඣිමං සමාධිනිමිත්තං පටිපජ්ජති පටිපන්නත්තා තත්‍ර චිත්තං පක්ඛන්දති, යඤ්ච පරිපන්ථතො චිත්තං විසුජ්ඣති යඤ්ච විසුද්ධත්තා චිත්තං මජ්ඣිමං සමාධිනිමිත්තං පටිපජ්ජති යඤ්ච පටිපන්නත්තා තත්‍ර චිත්තං පක්ඛන්දති පඨමස්ස ඣානස්ස පටිපදා විසුඬි ආදි, ආදිස්ස ඉමානි තීණි ලක්ඛණානි, තෙන වුච්චති පඨමජ්ඣානං ආදිකල්‍යාණඤ්චෙව හොති තිලක්ඛණ සම්පන්නඤ්චාති. පඨමස්ස ඣානස්ස උපෙක්ඛානුබ්‍රූහනා මජ්ඣෙ, මජ්ඣස්ස කතිලක්ඛණානි, මජ්ඣස්ස තීණි ලක්ඛණානි, විසුද්ධං චිත්තං අජ්ඣුපෙක්ඛති සමථපටිපන්නං අජ්ඣුපෙක්ඛති එකත්තුපට්ඨානං අජ්ඣුපෙක්ඛති, යඤ්ච විසුද්ධං චිත්තං අජ්ඣුපෙක්ඛති යඤ්ච සමථපටිපන්නං අජ්ඣුපෙක්ඛති යඤ්ච එකත්තුපට්ඨානං අජ්ඣුපෙක්ඛති පඨමස්ස ඣානස්ස උපෙක්ඛානුබ්‍රූහනා මජ්ඣෙ, මජ්ඣස්ස ඉමානි තීණි ලක්ඛණානි, තෙන වුච්චති පඨමජ්ඣානං මජ්ඣෙකල්‍යාණඤ්චෙව හොති තිලක්ඛණසම්පන්නඤ්චාති. පඨමස්ස ඣානස්ස සම්පහංසනා පරියොසානං, පරියොසානස්ස කති ලක්ඛණානි, පරියොසානස්ස චත්තාරි ලක්ඛණානි, තත්‍ර ජාතානං ධම්මානං අනතිවත්තනට්ඨෙන සම්පහංසනා ඉන්ද්‍රියානං එකරසට්ඨෙන සම්පහංසනා තදුපගවිරිය වාහනට්ඨෙන සම්පහංසනා ආසෙවනට්ඨෙන සම්පහංසනා, පඨමස්ස ඣානස්ස සම්පහංසනා පරියොසානං, පරියොසානස්ස ඉමානි චත්තාරි ලක්ඛණානි, තෙන වුච්චති පඨමජ්ඣානං පරියොසානකල්‍යාණඤ්චෙව හොති චතුලක්ඛණසම්පන්නඤ්චාති. එවං තිවිධත්තගතං චිත්තං තිවිධකල්‍යාණං දසලක්ඛණසම්පන්නං විතක්කසම්පන්නඤ්චෙව හොති, විචාරපීතිසුඛසම්පන්නඤ්ච චිත්තස්ස අධිට්ඨානසම්පන්නඤ්ච සද්ධාසම්පන්නඤ්ච විරියසති සමාධිපඤ්ඤා සම්පන්නඤ්චාති.

ආදිස්ස ආදිස්ස අසුභසමාපත්තියා වණ්ණං භාසතීති එවම්පි ඉත්‍රම්පීති පුනප්පුන වචන්නං කත්වා ආදිසන්තො අසුභසමාපත්තියා වණ්ණං භාසති ආනිසංසං කථෙති ගුණං පරිකිත්තෙති. සෙය්‍යථිදං- අසුභසඤ්ඤා පරිචිතෙන භික්ඛවෙ භික්ඛුනො චෙතසා බහුලං විහරතො මෙථුනධම්මසමාපත්තියා චිත්තං පතිලීයති පතිකුටති පතිවට්ටති න සම්පසාරීයති උපෙක්ඛා වා පටිකූල්‍යතා වා සණ්ඨාති, සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ කුක්කුටපත්තං වා නහාරුදද්දුලං වා අග්ගිම්හි පක්ඛිත්තං පතිලීයති පතිකුටති පතිවට්ටති න සම්පසාරීයති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අසුභසඤ්ඤා පරිචිතෙන භික්ඛුනො චෙතසා බහුලං විහරතො මෙථුන

ධම්මසමාපත්තියා චිත්තං පතිලීයති පතිකුටති පතිවට්ටති න සම්පසාරීයතීති. ඉච්ඡාමහං භික්ඛවෙ අද්ධමාසං පතිසල්ලීයිතුන්ති අහං භික්ඛවෙ එකං අද්ධමාසං පතිසල්ලීයිතුං නිලීයිතුං එකොව හුත්වා විහරිතුං ඉච්ඡාමීති අත්ථො. නම්හි කෙනචි උපසඞ්කමිතබ්බො අඤ්ඤත්‍ර එකෙන පිණ්ඩපාතනීහාරකෙනාති යො අත්තනා පයුත්තවාචං අකත්වා මමත්ථාය සද්ධෙසු කුලෙසු පටියත්තං පිණ්ඩපාතං නීහරිත්වා මය්හං උපනාමෙති තං පිණ්ඩපාතනීහාරකං එකං භික්ඛුං ඨපෙත්වා නම්හි අඤ්ඤෙන කෙනචි භික්ඛුනා වා ගහට්ඨෙන වා උපසඞ්කමිතබ්බොති, කස්මා පන එවමාහාති, අතීතෙ කිර පඤ්චසතා මිගලුද්දකා මහතීහි දණ්ඩවාකරාහි අරඤ්ඤං පරික්ඛිපිත්වා හට්ඨතුට්ඨා එකතො යෙව යාව ජීවං මිගපක්ඛිඝාතකම්මෙන ජීවිකං කප්පෙත්වා නිරයෙ උපපන්නා, තෙ තත්ථ පච්චිත්වා පුබ්බෙ කතෙන කෙනචිදෙව කුසලකම්මෙන මනුස්සෙසු උපපන්නා කල්‍යාණුප නිස්සයවසෙන සබ්බෙපි භගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජඤ්ච උපසම්පදඤ්ච ලභිංසු, තෙසං තතො මූලාකුසලකම්මතො අවිපක්කවිපාකා අපරාපරචෙතනා තස්මිං අද්ධමාසබ්භන්තරෙ අත්තූපක්කමෙන ච පරූපක්කමෙන ච ජීවිතූපච්ඡෙදාය ඔකාසමකාසි, තං භගවා අද්දස, කම්මවිපාකො නාම න සක්කා කෙනචි පටිබාහිතුං, තෙසු ච භික්ඛූසු පුථුජ්ජනාපි අත්ථි සොතාපන්නා සකදාගාමී අනාගාමී ඛීණාසවාපි, තත්ථ ඛීණාසවා අප්පටිසන්ධිකා ඉතරෙ අරියසාවකා නියතගතිකා සුගතිපරායනා, පුථුජ්ජනානං පන ගති අනියතා, අථ භගවා චින්තෙසි:- ඉමෙ අත්තභාවෙ ඡන්දරාගෙන මරණභයභීතා න සක්ඛිස්සන්ති ගතිං විසොධෙතුං, හන්ද තෙසං ඡන්දරාගප්පහානාය අසුභකථං කථෙමි, තං සුත්වා අත්තභාවෙ විගතඡන්දරාගතාය ගතිවිසොධනං කත්වා සග්ගෙ පටිසන්ධිං ගණ්හිස්සන්ති, එවං තෙසං මම සන්තිකෙ පබ්බජ්ජා සාත්ථිකා භවිස්සතීති. තතො තෙසං අනුග්ගහාය අසුභකථං කථෙති කම්මට්ඨාන සීසෙන නො මරණවණ්ණසංවණ්ණනාධිප්පායෙන. කථෙත්වා ච පන ස්ස එතදහොසි:- සචෙ මං ඉමං අද්ධමාසං භික්ඛූ පස්සිස්සන්ති, අජ්ජ එකො භික්ඛු මතො අජ්ජ වෙ -පෙ- අජ්ජ දසාති ආගන්ත්වා ආරොචෙස්සන්ති, අයඤ්ච කම්මවිපාකො න සක්කා මයා වා අඤ්ඤෙන වා පටිබාහිතුං, ස්වාහං තං සුත්වාපි කිං කරිස්සාමි කිම්මෙ අනත්ථිකෙන අනයබ්‍යසනෙන සුතෙන, හන්දාහං භික්ඛූනං අදස්සනං උපගච්ඡාමීති. තස්මා එවමාහ ඉච්ඡාමහං භික්ඛවෙ අද්ධමාසං පතිසල්ලීයිතුං නම්හි කෙනචි උපසඞ්කමිතබ්බො අඤ්ඤත්‍ර එකෙන පිණ්ඩපාතනීහාරකෙනාති. අපරෙ පනාහු පරූපවාදවිවජ්ජනත්ථං එවං වත්වා පතිසල්ලීනොති. පරෙ කිර භගවන්තං උපවදිස්සන්ති:- අයං සබ්බඤ්ඤූ අහං සද්ධම්මවරචක්කවත්තීති පටිජානමානො අත්තනොපි සාවකෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං සාතෙන්තෙ නිවාරෙතුං න සක්කොති කිමඤ්ඤං සක්ඛිස්සතීති. තත්ථ පණ්ඩිතා වක්ඛන්ති:- භගවා පතිසල්ලානමනුයුත්තො නයිමං පවත්තිං ජානාති කොචිස්ස ආරොචයිතාපි නත්ථි සචෙ ජානෙය්‍ය අද්ධා නිවාරෙය්‍යාති. ඉදං පන ඉච්ඡාමත්තං, පඨමමෙවෙත්ථ කාරණං. නෘස්සුධාති- එත්ථ අස්සුධාති පදපූරණමත්තෙ අවධාරණත්ථෙ වා නිපාතො, නෙව කොචි භගවන්තං උපසඞ්කමිතීති අත්ථො, අනෙකෙහි වණ්ණසණ්ඨානාදීහි කාරණෙහි වොකාරො අස්සාති අනෙකාකාර

වොකාරෙ, අනෙකාකාරවොකිණ්ණෙ අනෙකාකාරසම්මිස්සොති වුත්තං හොති, කො සො, අසුභභාවනානුයොගො, තං අනෙකාකාරවොකාරං අසුභභාවනානුයොගං. අනුයුත්තා විහරන්තීති යුත්තා පයුත්තා විහරන්ති. අට්ටියන්තීති සකෙන කායෙන අට්ටා දුක්ඛිතා හොන්ති, හරායන්තීති ලජ්ජන්ති, ජිගුච්ඡන්තීති සඤ්ජාතජිගුච්ඡා හොන්ති, දහරොති තරුණො, සුවාති යොබ්බනෙන සමන්නාගතො, මණ්ඩනකජාතිකොති මණ්ඩනකපකතිකො, සීසං නහාතොති සීසෙන සඞ්ඛං නහාතො, දහරෙ සුවාති ච එත්ථ දහරවචනෙන පඨමයොබ්බනභාවං දස්සෙති, පඨමයොබ්බනෙ හි සත්තා විසෙසෙන මණ්ඩනකජාතියා හොන්ති, සීසං නහාතොති ඉමිනා මණ්ඩනානුයොගකාලං, සුවාපි හි කිඤ්චිකම්මං කත්වා සඞ්කිලිට්ඨසරීරො න මණ්ඩනානුයුත්තො හොති, සීසං නහාතො පන සො මණ්ඩනමෙවානුයුඤ්ජති අභිකුණපාදීනි දඬ්ඪුම්පි න ඉච්ඡති, සො තස්මිං ඛණෙ අභිකුණපෙන වා කුක්කුරකුණපෙන වා මනුස්සකුණපෙන වා කණ්ඨෙ ආසත්තෙන කෙනචිදෙව පච්චත්ථිකෙන ආනෙත්වා කණ්ඨෙ බද්ධෙන පටිමුක්කෙන යථා අට්ටියෙය්‍ය හරායෙය්‍ය ජිගුච්ඡෙය්‍ය, එවමෙව තෙ භික්ඛූ සකෙන කායෙන අට්ටියන්තා හරායන්තා ජිගුච්ඡන්තා සො විය පුරිසො තං කුණපං විගතච්ඡන්දරාගතාය අත්තනො කායං පරිච්චජිතුකාමා හුත්වා සත්ථං ආදාය අත්තනාපි අත්තානං ජීවිතා වොරොපෙන්ති, ත්වං මං ජීවිතා වොරොපෙහි අහන්තන්ති එවං අඤ්ඤමඤ්ඤම්පි ජීවිතා වොරොපෙන්ති මිගලණ්ඩිකම්පි සමණකුත්තකන්ති මිගලණ්ඩිකොති තස්ස නාමං, සමණකුත්තකොති සමණවෙසධාරකො, සො කිර සිඛාමත්තං ඨපෙත්වා සීසං මුණ්ඩෙත්වා එකං කාසාවං නිවාසෙත්වා එකං අංසෙ කත්වා විහාරං යෙව උපනිස්සාය විසාසාදභාවෙන ජීවති තම්පි මිගලණ්ඩිකං සමණකුත්තකං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදන්ති. සාධූති ආයාචනත්ථෙ නිපාතො නොති උපයොගබහුවචනං, සාධු ආවුසො අම්හෙ ජීවිතා වොරොපෙහීති වුත්තං හොති, එත්ථ ච අරියා නෙව පාණාතිපාතං කරිංසු න සමාදපෙසුං න සමනුඤ්ඤා අහෙසුං, පුථුජ්ජනා පන සබ්බමකංසු

ලොහිතකන්ති ලොහිතමක්ඛිතං, යෙන වග්ගුමුදානදීති වග්ගුමතා ලොකස්ස පුඤ්ඤසම්මතා නදී, සොපි කිර තංපාපං තත්ථ පවාහෙස්සාමීති සඤ්ඤාය ගතො. අහුදෙව කුක්කුච්චන්ති තෙසු කිර භික්ඛූසු කෙනචිපි කායවිකාරො වා වච්චිකාරො වා න කතො සබ්බෙ සන්තා සම්පජානා දක්ඛිණෙන පස්සෙන නිපජ්ජිංසු, තං අනුස්සරතො තස්ස කුක්කුච්චං අහොසියෙව, නදියා ආනුභාවෙන අප්පමත්තකම්පි පාපං පහීනං නාම නත්ථි, අහු විප්පටිසාරෙති තස්සෙව කුක්කුච්චස්ස සභාවනියමනත්ථමෙතං වුත්තං, විප්පටිසාරකුක්කුච්චං අහොසි න විනයකුක්කුච්චන්ති. අලාභා වත මෙති ආදි කුක්කුච්චස්ස පවත්ති ආකාරදස්සනත්ථං වුත්තං, තත්ථ අලාභා වත මෙති ආයතිං දානි මම හිතසුඛලාභා නාම නත්ථීති අනුත්ථුනාති. න වත මෙ ලාභාති ඉමිනා පන තමෙවත්ථං දළ්හං කරොති, අයං හෙත්ථ අධිප්පායො, සචෙපි කොචි ලාභා වතෙති වදෙය්‍ය තං මිච්ඡා න වත මෙ ලාභාති. දුල්ලද්ධං වත මෙති කුසලානුභාවෙන ලද්ධම්පි ඉදං මනුස්සත්තං දුල්ලද්ධං වත මෙ, න වත මෙ සුලද්ධන්ති ඉමිනා පන තමෙවත්ථං දළ්හං කරොති, අයං හෙත්ථ අධිප්පායො, සචෙපි කොචි සුලද්ධාව තෙති වදෙය්‍ය තං මිච්ඡා න වත මෙ

සුලද්ධානි. අපුඤ්ඤං පසුතානි අපුඤ්ඤං උපචිතං ජනිතං වා, කසමා ඉතිවෙ ආහ භික්ඛු -පෙ- වොරොපෙසිනි, තස්සත්ථෝ යෝ අහං සීලවතෙන නාම එව සීලවතනාමඤ්ච කල්‍යාණධම්මෙ උත්තමධම්මෙ සෙට්ඨධම්මෙ භික්ඛූ ජීවිතා වොරොපෙසිනි අඤ්ඤතරා මාරකායිකාති නාමවසෙන අපාකටා එකා භුම්මදෙවතා මච්ඡරිටසීකා මාරපක්ඛිකා මාරස්ස අනුවත්තිකා එවමයං මාරඛය්‍යං මාරවිසයං නාතික්කමිස්සතීති විඤ්ඤත්වා සබ්බාහරණවිභූසිතා හුත්වා අත්තනො ආනුභාවං දස්සයමානා අභිජ්ජමානෙ උදකෙ පඨවිතලෙ විය ඕක්කමමානා විය ආගන්ත්වා මංගල්‍යඬ්ගණං සමණකුත්තකං එතදවොච සාධු සාධූති සම්පහංසෙත්වා නිපජ්ජතෙ, තස්මා එව මිවවත්තඤ්ච, අනිඤ්ඤණ ආරොගිති සංසාරතො අනිඤ්ඤණ ඉමිනා ජීවිතා වොරොපනෙන තාරෙසි පරිමොචෙසීති. අගං කිර එතිස්සා දෙවතාය බාලාය දුම්මෙධාය ලද්ධි, යෙ න මතා තෙ සංසාරතො න මුත්තා, යෙ මතා තෙ මුත්තාති, තස්මා සංසාර මොචකමිලක්ඛාවිය එවං ලද්ධිකා හුත්වා තමපි තථා නියොජෙන්තී එව මාහ. අථ ඛො මිගලණ්ඩිකා සමණකුත්තකා කාවහුසං උපපන්නාවිප පිසාරොපි තං දෙවතාය ආනුභාවං දිස්වා අයං දෙවතා එවමාහ අද්ධා ඉමිනා අත්ථෙන එවමෙව භවිතබ්බන්ති නිට්ඨං ගන්ත්වා ලාභා කිරමෙති ආදිනි පරිකිත්තයන්තෙනා විහාරෙන විහාරං පරිවෙණෙන පරිවෙණං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදෙතීති තං තං විහාරඤ්ච පරිවෙණඤ්ච උපසඞ්කමිත්වා මාරං විවරිත්වා අන්තෙ පවිසිත්වා භික්ඛූ එවං වදෙති භො අතිඤ්ඤණා කං තාරෙමීති. භොති ගෙව භණන්ති මරණං පටිච්චවිත්තු න්‍යාසො භොති. භොති ජම්භිතාභණන්ති හදයමංසං ආදිං කත්වා සරීර වලනං භොති, අතිභයෙන එබඹරීරත්තන්තිපි එකෙ, එම්භිතත්තං හි ජම්භිතත්තන්ති වුච්චතීති. ලොමහංසොති උද්ධා ඨිතලොමතා, බීභත්සවා පන සත්තසුඤ්ඤතාය සුදිට්ඨත්තා මරණමත්තමෙව පස්සන්ති, තස්මා තෙසං සබ්බමෙපතං නාභොසීති වෙදිතබ්බං. එකමපි භික්ඛුං -පෙ- සඞ්ඝම්පි භික්ඛූ එකාහෙනෙව ජීවිතා වොරොපෙසිනි, එවං ගණනව සෙන සබ්බානිපි තානි පඤ්ච භික්ඛුසතානි ජීවිතා වොරොපෙසි.

පරිසල්ලානා වුට්ඨිතොති තෙසං පඤ්චන්නං භික්ඛුසතානං ජීවිත ක්ඛයපත්තිභාවං ඤත්වා තතො එකීභාවතො වුට්ඨිතො, ඣානතොපි අඣානතොති විය කථාසමුට්ඨාපනත්ථං ආසන්නමනසා ආනන්දං ආමන්තෙන්තො කිං නු ඛො ආනන්ද තනුභූතො විය භික්ඛුසඞ්ඝොති ආනන්ද ඉතො පුබ්බෙ බහූ භික්ඛූ එකතො උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති උද්දෙසං පරිපුච්ඡං ගණ්හන්ති සජ්ඣායන්ති එකපජ්ජොතො විය ආරාමෝ දිස්සති, ඉදානි පන අද්ධමාසමත්තස්ස අච්චයෙන තනුභූතො විය තනුකො මඤ්ඤෙ අපපකො විරලවිරලෝ විය ජාතො භික්ඛුසඞ්ඝො, කිං නු ඛො කාරණං කිං දිසාසු පඤ්චසතා භික්ඛූති. අථායස්මා ආනන්දො කම්මවිපාකෙන තෙසං ජීවිතක්ඛයපත්තිං අසල්ලක්ඛෙන්තො අජ්ඣත්තමත්තට්ඨානුප්පත්තිවසෙන පන සල්ලක්ඛෙන්තො කථාහි පන භගවා භගවාති ආදිං වත්වා භික්ඛූනං අරහත්තපත්තියා අඤ්ඤං කම්මට්ඨානං යාචන්තො සාධු භගවා භගවාති ආදිමාහ, තස්සත්ථෝ සාධු භන්තෙ භගවා අඤ්ඤං කාරණං ආචික්ඛතු යෙන භික්ඛූසඞ්ඝො අරහත්තෙ පතිට්ඨෙය්‍ය, මහාසමුද්දං ඔරොහණතිත්ථන්ති විය හි අඤ්ඤානි තිත්ථානි දෙසෙන්ති දස කසිණ වත්තුඛාතුවවත්ථාන බ්‍රහ්මවිහාරානුපස්සනාපටිපදාදීනි බහූනි

නිබ්බානාරොහනකම්මට්ඨානානි ඝනන්ති, තෙසු භගවා භික්ඛූ සම්මසනා පෙළා අඤ්ඤතරං කම්මට්ඨානං ආචික්ඛතුකි අධිප්පායෙන, අථ භගවා තථා කාතුකාමෝ ථෙරං උත්තෙජෙන්තෝ **සාහු සාහු ආනන්දාති** ආදිමාහ, තත්ථ **වෙසාලියං උපනිස්සායාති** වෙසාලිං උපනිස්සාය සමන්තා ගාවුතෙපි අඩ්ඪයොජනෙපි ඨානෙ භික්ඛූ විහරන්ති තෙ සඳ්ධෙ ඝනන්ති පාතෙත්වා අවෙච්චා, **සෙ සඳ්ධෙ උපට්ඨානසාලායං සන්නිපාතෙත්වා** අත්තනා ඝනතුං යුත්තට්ඨානං සඤ්ඤාය, අඤ්ඤත්ථ දහරභික්ඛූ පහිණිත්වා මුහුත්තෙනෙව අනවසෙසෙ භික්ඛූ උපට්ඨානසාලායං සමූහං කත්වා. **යස්ස දානි භන්තෙ භගවා කාලං මඤ්ඤතීති** එත්ථ අයමධිප්පායෝ, භගවා භික්ඛූසංඝෙ ඝනන්තෙ ඝනාපෙන්තෙ එසකාලෙ භික්ඛූනං ධම්මං කථං කාතුං අනුඝාඝනිං දාතුං ඉදානි යස්ස තුම්හෙ කාලං ජානාථ තං කරෙය්යාථාති.

අථඛෝ භගවා –පෙ– භික්ඛූ ආමන්තෙසීති අඤ්ඤම්පි ඛෝ භික්ඛවෙ ති, ආමන්තෙත්වා ච පන භික්ඛූනං **අරහත්තපත්තියා** පුබ්බෙ ආචික්ඛි තඅසුභකම්මට්ඨානතො අඤ්ඤං පරියායං ආචික්ඛන්තො **ආනාපාන සතිසමාධිං** ආහ. ඉදානි යස්මා භගවතා භික්ඛූනං ඝනනපණ්ඩිතකම්ම ට්ඨානදස්සනත්ථමෙව අයං පාළි වුත්තා, තස්මා අපරිහාපෙත්වා අත්ථයං ජනකකම්මං එත්ථ වණ්ණෙතුං කරිස්සාමි. තත්ර අඤ්ඤම්පි ඛෝ භික්ඛවෙති ඉමිස්ස තාව පදස්ස අයං යොජනා– භික්ඛවෙ න කෙවලං අසුභභාවනා යෙව කිලෙසපහානාය සංවත්තති, අපි ච අයම්පි ඛෝ ආනාපානසති සමාධි –පෙ– වූපසමෙතීති, අයම්පනෙත්ථ **අත්ථවණ්ණනා ආනාපාන සතිනි** අස්සාසපස්සාසපරිග්ගාහිකා සති, වුත්තඤ හෙතං සට්ඨසතිදායං:– "ආනන්ති අස්සාසෙසා නො පස්සාසො, පානන්ති පස්සාසො නො අස්සා සො, අස්සාසවසෙන උපට්ඨානාසති. පස්සාසවසෙන උපට්ඨානා සති යො අස්සසති තස්සුපට්ඨාති යො පස්සසති තස්සුපට්ඨාති"ති. සම්මාධිති නාය ආනාපානපරිග්ගාහිකාය සතියා සබ්බෙ උප්පන්නා විතක්කගණා, සම්මාධිසීසෙනවායං දෙසනා න සතිසීසෙන, තස්මා ආනාපානසතියා යුත්තො සම්මාධි ආනාපානසතිසම්මාධි, ආනාපානසතියං වා සම්මාධි ආ නාපානසතිසම්මාධිති එවමෙත්ථ අත්ථෝ වෙදිතබ්බෝ. **භාවිතොති** උප්පාදිතෝ වඩ්ඪිතෝ ච. **බහුලීකතොති පුනප්පුනකතෝ. සඝනා වෙව පණ්ඩිතාවාති** ඝනෝ වෙව පණ්ඩිතොවෙව, උභයත්ථ එවසද්ද න නියමෝ වෙදිතබ්බා. කිං වුත්තං හොති, අයං හි යථා අසුභකම්ම ට්ඨානං කෙවලං පටිවෙධවසෙන ඝනසඤ්ඤ පණ්ඩිතසඤ්ඤ ඔළාරිකාරම්ම ණතඤ්ඤා පන පටිකූලාරම්මණතඤ්ඤා ච ආරම්මණවසෙන නෙව ඝනතං න පණ්ඩිතං, න එවං කෙනචි පරියායෙන අඝනෙනා වා අපණ්ඩිතෙ නා වා, අපිච ඛෝ ආරම්මණඝනතඤ්ඤාපි ඝනෙනා වූපසමෙනො නිබ්බුතො පටිවෙධසඛ්ඛාත අඛ්ඛඝනතඤ්ඤාපි "ආරම්මණපණ්ඩිතඤ්ඤාපි පණ්ඩිතො අතිතික්ඛෙරා අඛ්ඛපණ්ඩිතඤ්ඤාපිති, තෙන වුත්තං, ඝනෙනා වෙව පණ්ඩි තො වා"ති. **අසෙඛෙනඤ්ඤා** ච සුඛො ච විහාරොති– එත්ථ පන නාස්ස සෙඛනන්ති අසෙඛනඤ්ඤා අනාසිතඤ්ඤා අබ්බොකිණ්ණං පෙ යො සෙඛා ආවෙණිඤ්ඤා, නත්ථෙත්ථ පරිකම්මෙන වා උපචාරෙන වා ඝනත ඤා ආදිං, මනසිකාරඤ්ඤාපහුති අත්තනො සභාවෙනෙව ඝනෙනා ච පණ්ඩිතොවාති අත්ථෝ. කෙචි පන **අසෙඛනඤ්ඤාති** අනාසිතඤ්ඤා

ඔජවන්තො සභාවෙනෙව මධුරොති වදන්ති, එවමයං අසෙවනකො ච අප්පිතප්පිතක්ඛණෙ කායිකචෙතසිකසුඛපටිලාභාය සංවත්තනතො සුඛො ච විහාරොති වෙදිතබ්බො. උප්පන්නුප්පන්නෙති අවික්ඛම්භිතෙ අවික්ඛම්භිතෙ පාපකෙ ති ලාමකෙ, අකුසලෙ ධම්මෙති අකොසල්ලසම්භූතෙ ධම්මෙ, ඨානසො අන්තරධාපෙතීති ඛණෙනෙව අන්තරධාපෙති, වික්ඛම්භෙති වූපසමෙතීති සුඤ්ඤ උපසමෙති, නිබ්බෙධභාගියත්තා වා අනුපුබ්බෙන අරියමග්ගවුඩිප්පත්තො සමුච්ඡින්දති, පටිප්පස්සම්භෙතීතිපි අත්ථො. සෙය්‍යථාපීති ඔපම්මනිදස්සනමෙතං. ගිම්හානං පච්ඡිමෙ මාසෙති ආසාළ්හමාසෙ, ඌහතං රජෝජල්ලන්ති අඩ්මාසෙ වාතාතපසුක්ඛාය ගොමහි සාදිපාදප්පහාරසම්භින්නාය පඨවියා උඩං හතං ඌහතං ආකාසෙ සමුට්ඨිතරජඤ්ච රෙණුඤ්ච, මහා අකාලමෙඝොති සබ්බං නභං අජ්ඣොත්ථරිත්වා උඝිතො ආසාළ්හජුණ්හ පක්ඛෙ සකලං අඩ්මාසං වස්සනකමෙඝො, සො හි අසම්පත්තෙ වස්සකාලෙ උප්පන්නත්තා අකාලමෙඝොති ඉධ අධිප්පෙතො. ඨානසො අන්තරධාපෙති වූපසමෙතීති තං ඛණෙනෙව අදස්සනං නෙති පඨවියං සන්නිසීදාපෙති, එවමෙව ඛොති ඔපම්මසම්පටිපාදනමෙතං, තතො පරං වුත්තනයමෙව. ඉදානි කථං භාවිතො ච භික්ඛවෙ ආනාපානසති සමාධිති- එත්ථකථන්ති ආනාපානසතිසමාධිභාවනං නානප්පකාරතො විත්ථාරෙතුකම්‍යතා පුච්ඡා, භාවිතො ච භික්ඛවෙ ආනාපානසතිසමාධීති නානප්පකාරතො විත්ථාරෙතුකම්‍යතාය පුට්ඨධම්මනිදස්සනං, එසෙව නයො දුතිය පදෙපි, අයම්පනෙත්ථ සඞ්ඛෙපත්ථො, භික්ඛවෙ කෙන පකාරෙන කෙනාකාරෙන කෙන විධිනා භාවිතො ආනාපානසතිසමාධි කෙනප්පකාරෙන බහුලීකතො සන්තො වෙව -පෙ- වූපසමෙතීති. ඉදානි තමත්ථං විත්ථාරෙන්තො ඉධ භික්ඛවෙති ආදිමාහ, තත්ථ ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛූති භික්ඛවෙ ඉමස්මිං සාසනෙ භික්ඛු, අයං හෙත්ථ ඉධසද්දො සබ්බප්පකාර ආනාපානසතිසමාධිනිබ්බත්තකස්ස පුග්ගලස්ස සන්නිස්සයභූතසාසන පරිදීපනො අඤ්ඤසාසනස්ස තථාභාවපටිසෙධනො ච, වුත්තං හෙතං "ඉධෙව භික්ඛවෙ සමණො -පෙ- සුඤ්ඤා පරප්පවාදා සමණෙහි අඤ්ඤෙ"ති, තෙන වුත්තං "ඉමස්මිං සාසනෙ භික්ඛූ"ති. අරඤ්ඤගතො වා -පෙ- සුඤ්ඤාගාරගතො වාති ඉදමස්ස ආනාපානසතිසමාධිභාවනානුරූප සෙනාසනපරිග්ගහපරිදීපනං, ඉමස්ස හි භික්ඛුනො දීඝරත්තං රූපාදිසු ආරම්මණෙසු අනුවිසටං චිත්තං ආනාපානසතිසමාධි ආරම්මණං අභිරුභිතුං න ඉච්ඡති කූටගොණයුත්තරථො විය උප්පථමෙව ධාවති, තස්මා සෙය්‍යථාපි නාම ගොපො කූටධෙනුයා සබ්බං ඛීරං පිවිත්වා වඩ්ඪිතකූටවච්ඡං දමෙතුකාමො ධෙනුතො අපනෙත්වා එකමන්තෙ මහන්තං ථම්භං නිඛණිත්වා තත්ථ යොත්තෙන බන්ධෙය්‍ය, අථස්ස සො වච්ඡො ඉතොචිතො ච විප්ඵන්දිත්වා පලායිතුං අසක්කොන්තො තමෙව ථම්භං උපනිසීදෙය්‍ය වා උපනිපජ්ජෙය්‍ය වා, එවමෙවං ඉමිනාපි භික්ඛුනා දීඝරත්තං රූපාරම්මණාදිරසපානවඩ්ඪිතං දුට්ඨචිත්තං දමෙතුකාමෙන රූපාදි ආරම්මණතො අපනෙත්වා අරඤ්ඤං වා -පෙ- සුඤ්ඤාගාරං වා පවෙසෙත්වා තත්ථ අස්සාසපස්සාසත්ථම්භෙ සතියොත්තෙන බන්ධිතබ්බං, එවමස්ස තං චිත්තං ඉතොචිතො ච විප්ඵන්දිත්වාපි පුබ්බෙ ආවිණ්ණාරම්මණං අලභමානං සතියොත්තං ඡින්දිත්වා පලායිතුං අසක්කොන්තං තමෙවාරම්මණං උපචාරප්පණාවසෙන උපනිසීදති වෙව උපනිපජ්ජති ච. තෙනාහු පොරාණා-

යථා ඨම්හෙ නිබන්ධෙය්‍ය-වච්ඡං දම්මං නරො ඉධ,
බන්ධෙය්‍යෙවං සකං චිත්තං-සතියාරම්මණෙ දළහ-න්ති.

එවමස්ස තං සෙනාසනං භාවනානුරූපං හොති. තෙන වුත්තං:- "ඉදමස්ස ආනාපානසතිසමාධිභාවනානුරූපසෙනාසන පරිග්ගහපරිදීපන"න්ති. අථ වා යස්මා ඉදං කම්මට්ඨානපහෙදෙ බුද්ධභූතං සබ්බඤ්ඤු බුඩපච්චෙකබුඩ බුඩසාවකානං විසෙසාධිගමදිට්ඨධම්මසුඛවිහාරපදට්ඨානං ආනාපානසතිකම්මඨානං ඉත්ථිපුරිසහත්ථිඅස්සාදිසද්දසමාකුලං ගාමන්තං අපරිච්චජිත්වා න සුකරං සම්පාදෙතුං සද්දකණ්ටකත්තා ඛ්‍යානස්ස, අගාමකෙ පන අරඤ්ඤෙ සුකරං යොගාවචරෙන ඉදං කම්මට්ඨානං පරිග්ගහෙත්වා ආනාපානචතුත්ථජ්ඣානං නිබ්බත්තෙත්වා තදෙව ච පාදකං කත්වා සඞ්ඛාරෙ සම්මසිත්වා අග්ගඵලං අරහත්තං සම්පාපුණිතුං, තස්මාස්ස අනුරූපං සෙනාසනං දස්සෙන්තො භගවා අරඤ්ඤගතො වාති ආදිමාහ. වත්ථුවිජ්ජාචරියො වියහි භගවා සො, යථා වත්ථුවිජ්ජාචරියො නගරභූමිං පස්සිත්වා සුඛු උපපරික්ඛිත්වා එත්ථ නගරං මාපෙථාති උපදිසති, සොත්ථිනා ච නගරෙ නිට්ඨිතෙ රාජකුලතො මහාසක්කාරං ලභති, එවමෙවං යොගාවචරස්ස අනුරූපසෙනාසනං උපපරික්ඛිත්වා එත්ථ කම්මට්ඨානං අනුයුඤ්ජිතබ්බන්ති උපදිසති, තතො තත්ථ කම්මට්ඨානමනුයුත්තෙන යොගිනා කමෙන අරහත්තෙ පත්තෙ සම්මාසම්බුද්ධො වත සො භගවාති මහන්තං සක්කාරං ලභති, අයං පන භික්ඛු දීපිසදිසොති වුච්චති, යථාපි මහාදීපිරාජා අරඤ්ඤෙ තිණගහණං වා වනගහණං වා පබ්බතගහණං වා නිස්සාය නිලීයිත්වා වනමහිසගොකණ්ණසූකරාදයො මිගෙ ගණ්හාති, එවමෙවායං අරඤ්ඤාදිසු කම්මට්ඨානං අනුයුඤ්ජන්තො භික්ඛු යථාක්කමෙන සොතාපත්ති සකදාගාමි අනාගාමි අරහත්තමග්ගෙ චෙව අරියඵලඤ්ච ගණ්හාතීති වෙදිතබ්බො. තෙනාහු පොරාණා-

යථාපි දීපිකො නාම-නිලීයිත්වා ගණ්හති මිගෙ,
තථෙවායං බුඩපුත්තො-යුත්තයොගො විපස්සකො,
අරඤ්ඤං පවිසිත්වාන-ගණ්හාති ඵලමුත්තම-න්ති.

තෙනස්ස පරක්කමජවයොග්ගභූමිං අරඤ්ඤසෙනාසනං දස්සෙන්තො භගවා අරඤ්ඤගතො වාති ආදිමාහ. තත්ථ අරඤ්ඤගතො වාති අරඤ්ඤං නාම නික්ඛමිත්වා බහි ඉන්දඛීලා සබ්බමෙතං අරඤ්ඤන්ති ච, අරඤ්ඤකං නාමසෙනාසනං පඤ්ච ධනුසතිකං පච්ඡිමන්ති ච, එවං වුත්තලක්ඛණෙසු අරඤ්ඤෙසු අනුරූපං යං කිඤ්චි පවිවෙකසුඛමරඤ්ඤං ගතො. රුක්ඛමූලගතොවාති රුක්ඛසමීපං ගතො, සුඤ්ඤාගාරගතො වාති සුඤ්ඤං විවිත්තොකාසං ගතො, එත්ථ ච ඨපෙත්වා අරඤ්ඤඤ්ච රුක්ඛමූලඤ්ච අවසෙසසත්තවිධසෙනාසනගතොපි සුඤ්ඤාගාරගතොපීති වත්තුං වට්ටති, එවමස්ස උතුත්තයානුකූලං ධාතුචරියානුකූලඤ්ච ආනාපානසතිභාවනානුරූපං සෙනාසනං උපදිසිත්වා අලීනානුඩච්චපක්ඛිකං සන්තමිරියාපථං උපදිසන්තො නිසීදතීති ආහ. අථස්ස නිසජ්ජාය දළහභාවං අස්සාසපස්සාසානං පවත්තනසුඛත්තං ආරම්මණපරිග්ගහූපායඤ්ච දස්සෙන්තො පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වාති ආදිමාහ තත්ථ පල්ලඞ්කන්ති සමන්තතො ඌරුබඩාසනං, ආභුජිත්වාති ආබන්ධිත්වා, උජුං කායං පනිධායාති උපරි සරීරං උජුකං ඨපෙත්වා, අට්ඨාරස

පිට්ඨිකණ්ටකෙ කොටියා කොටිං පටිපාදෙත්වා, එවං හි නිසින්නස්ස චම්මමංසනහාරූනි න පනමන්ති, අථස්ස යා තෙසං පනමනප්පච්චයා ඛණෙ ඛණෙ වෙදනා උප්පජ්ජෙය්‍යුං තා න උප්පජ්ජන්ති, තාසු අනුප්පජ්ජමානාසු චිත්තං එකග්ගං හොති, කම්මට්ඨානං න පරිපතති වුඩ්ඪිං ඵාතිං උපගච්ඡති. පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වාති කම්මට්ඨානාභිමුඛං සතිං ඨපයිත්වා, අථ වා පරිති පරිග්ගහට්ඨො, මුඛන්ති නීය්‍යානට්ඨො සතීති උපට්ඨානට්ඨො, තෙන වුච්චති පරිමුඛං සතින්ති, එවං පටිසම්භිදාය වුත්තනයෙන පෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. තත්‍රායං සඞ්ඛෙපො, පරිග්ගහිතනීය්‍යානං සතිං කත්වාති, සො සතොව අස්සසතීති සො භික්ඛු එවං නිසීදිත්වා එවච සතිං උපඨපෙත්වා තං සතිං අවිජහන්තො සතොයෙව අස්සසති සතො පස්සසති සතො කාරී හොතීති වුත්තං හොති. ඉදානි යෙහාකාරෙහි සතොකාරී හොති, තෙ දස්සන්තො දීඝං වා අස්සසන්තොති ආදිමාහ. වුත්තංහෙතං පටිසම්භිදායං:– "සො සතොව අස්සසති සතො පස්සසතී"ති එතස්සෙව විභඞ්ගෙ– වත්තිංසාය ආකාරෙහි සතො කාරීහොති, දීඝං අස්සාසවසෙන චිත්තස්ස එකග්ගතං අවික්ඛෙපං පජානතො සති උපට්ඨිතා හොති, තාය සතියා තෙන ඤාණෙන සතො කාරීහොති, දීඝං පස්සාසවසෙන –පෙ– පටිනිස්සග්ගානුපස්සී අස්සාසවසෙන පටිනිස්සග්ගානුපස්සී පස්සාසවසෙන චිත්තස්ස එකග්ගතං අවික්ඛෙපං පජානතො සති උපට්ඨිතා හොති, තාය සතියා තෙන ඤාණෙන සතො කාරීහොතීති. තත්ථ දීඝං වා අස්සසන්තොති දීඝං වා අස්සාසං පවත්තෙන්තො, අස්සාසොති බහි නික්ඛමනවාතො, පස්සාසොති අන්තො පවිසනවාතො, සුත්තන්තට්ඨකථාසු පන උප්පටිපාටියා ආගතං, තත්ථ සබ්බෙසම්පි ගබ්භසෙය්‍යකානං මාතුකුච්ඡිතො නික්ඛමනකාලෙ පඨමං අඞ්ගන්තරවාතො බහි නික්ඛමති පච්ඡා බාහිරවාතො සුඛුමං රජං ගහෙත්වා අඞ්ගන්තරං පවිසන්තො තාලුං ආහච්ච නිබ්බායති, එවං තාව අස්සාසපස්සාසා වෙදිතබ්බා. යා පන තෙසං දීඝරස්සතා සා අඩානවසෙන වෙදිතබ්බා, යථාහි ඔකාසඩානං ඵරිත්වා ඨිතං උදකං වා වාලිකා වා දීඝමුදකං දීඝවාලිකා රස්සමුදකං රස්ස වාලිකාති වුච්චති, එවං චුණ්ණවිචුණ්ණාපි අස්සාසපස්සාසා හත්ථිසරීරෙ අහිසරීරෙ ච තෙසං අත්තභාව සඞ්ඛාතං දීඝං අඩානං සතිකං පූරෙත්වා සතිකමෙව නික්ඛමන්ති, තස්මා දීඝාති වුච්චන්ති, සුනඛසසාදීනං අත්තභාවසඞ්ඛාතං රස්සං අඩානං සීඝං පූරෙත්වා සීඝමෙව නික්ඛමන්ති, තස්මා රස්සාති වුච්චන්ති. මනුස්සෙසු පන කෙචි හත්ථි අහිආදයො විය කාලඩානවසෙන දීඝං අස්සසන්ති ච පස්සසන්ති ච, කෙචි සුනඛසසාදයො විය රස්සං, තස්මා තෙසං කාලවසෙන දීඝමඩානං නික්ඛමන්තා ච පවිසන්තා ච තෙ දීඝා, ඉත්තරමද්ධානං නික්ඛමන්තා ච පවිසන්තා ච රස්සාති වෙදිතබ්බා. තත්‍රායං භික්ඛු නවහි ආකාරෙහි දීඝං අස්සසන්තො ච පස්සසන්තො ච දීඝං අස්සසාමි පස්සසාමීති පජානාති, එවං පජානතො චස්ස එකෙනාකාරෙන කායානුපස්සනාසතිපට්ඨානභාවනා සම්පජ්ජතීති වෙදිතබ්බා. යථාහ පටිසම්භිදායං:– "කථං දීඝං අස්සසන්තො දීඝං අස්සසාමීති පජානාති දීඝං පස්සසන්තො දීඝං පස්සසාමීති පජානාති, දීඝං අස්සාසං අද්ධානසඞ්ඛාතෙ අස්සසති දීඝං පස්සාසං අද්ධානසඞ්ඛාතෙ පස්සසති, දීඝං අස්සාසපස්සාසං අද්ධානසඞ්ඛාතෙ අස්සසතිපි පස්සසතිපි, දීඝං අස්සාසපස්සාසං අඩානසඞ්ඛාතෙ අස්සසතොපි පස්සසතොපි

ඡන්දෙ උප්පජ්ජති, ඡන්දවසෙන තතො සුඛුමතරං දීඝං අස්සාසං අඛානසඞ්ඛාතෙ අස්සසති ඡන්දවසෙන තතො සුඛුමතරං දීඝං පස්සාසං අඛානසඞ්ඛාතෙ පස්සසති, ඡන්දවසෙන තතො සුඛුමතරං දීඝං අස්සාස පස්සාසං අඛානසඞ්ඛාතෙ අස්සසතිපි පස්සසතිපි, ඡන්දවසෙන තතො සුඛුමතරං දීඝං අස්සාසපස්සාසං අඛානසඞ්ඛාතෙ අස්සසතොපි පස්සසතොපි පාමොජ්ජං උප්පජ්ජති, පාමුජ්ජවසෙන තතො සුඛුමතරං දීඝං අස්සාසං අඛානසඞ්ඛාතෙ අස්සසති පාමුජ්ජවසෙන තතො සුඛුමතරං දීඝං පස්සාසං -පෙ- දීඝං අස්සාසපස්සාසං අඛානසඞ්ඛාතෙ අස්සසතිපි පස්සසතිපි, පාමුජ්ජවසෙන තතො සුඛුමතරං දීඝං අස්සාසපස්සාසං අඛානසඞ්ඛාතෙ අස්සසතොපි පස්සසතොපි දීඝං අස්සාසපස්සාසං චිත්තං විවට්ටති උපෙක්ඛා සණ්ඨාති ඉමෙහි නවහි ආකාරෙහි දීඝං අස්සාසපස්සාසකායො උපට්ඨානං සති අනුපස්සනා ඤාණං කායො උපට්ඨානං නො සති සති උපට්ඨානඤ්චෙව සතිච තාය සතියා තෙන ඤාණෙන තං කායං අනුපස්සතීති තෙන වුච්චති කායෙ කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානභාවනා"ති. එසෙවනයො රස්සපදෙපි. අයම්පන විසෙසො:- යථානාම එත්ථ දීඝං අස්සාසං අඛානසඞ්ඛාතෙති වුත්තං එවං ඉධ රස්සං අස්සාසං ඉත්තරසඞ්ඛාතෙ අස්සසතීති ආගතං, තස්මා තස්සවසෙන යාව "තෙන වුච්චති කායෙ කායානුපස්සනාසතිපට්ඨාන භාවනා"ති තාව යොජෙතබ්බං. එවමයං අඛානවසෙන ඉත්තරවසෙන ච ඉමෙහි ආකාරෙහි අස්සාසපස්සාසෙ පජානන්තො දීඝං වා අස්සසන්තො දීඝං අස්සසාමීති පජානාති -පෙ- රස්සං වා පස්සසන්තො රස්සං පස්සසාමීති පජානාතීති වෙදිතබ්බො. එවං පජානතො චස්ස-

දීඝො රස්සො ච අස්සාසො-පස්සාසොපි ච තාදිසො,
චත්තාරො වණ්ණා වත්තන්ති-නාසිකග්ගෙව භික්ඛුනො-ති.

සබ්බකායපටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමි -පෙ- පස්සසිස්සාමීති සික්ඛතීති සකලස්ස අස්සාසකායස්ස ආදිමජ්ඣපරියොසානං විදිතං කරොන්තො පාකටං කරොන්තො අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති, සකලස්ස පස්සාසකායස්ස ආදිමජ්ඣපරියොසානං විදිතං කරොන්තො පාකටං කරොන්තො පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති, එවං විදිතං කරොන්තො පාකටං කරොන්තො ඤාණසම්පයුත්තචිත්තෙන අස්සසති චෙව පස්සසති ච තස්මා අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛතී"ති වුච්චති. එකස්ස හි භික්ඛුනො චුණ්ණවිචුණ්ණවිසටෙ අස්සාසකායෙ පස්සාසකායෙ වා ආදි පාකටො හොති, න මජ්ඣපරියොසානං, සො ආදිමෙව පරිග්ගහෙතුං සක්කොති, මජ්ඣෙ පරියොසානෙ කිලමති, එකස්ස මජ්ඣං පාකටං හොති න ආදිපරියොසානං, එකස්ස පරියොසානං පාකටං හොති න ආදිමජ්ඣං, සො පරියොසානං යෙව පරිග්ගහෙතුං සක්කොති ආදිමජ්ඣෙ කිලමති, එකස්ස සබ්බම්පි පාකටං හොති, සො සබ්බම්පි පරිග්ගහෙතුං සක්කොති න කත්ථචි කිලමති, තාදිසෙන භවිතබ්බන්ති දස්සෙන්තො ආහ:- "සබ්බකායපටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමි -පෙ- පස්සසිස්සාමීති සික්ඛතී"ති. තත්ථ සික්ඛතීති එවං ඝටති වායමති, යො වා තථාභූතස්ස සංවරො අයමෙත්ථ අධිසීලසික්ඛා, යො තථාභූතස්ස සමාධි අයං අධිචිත්තසික්ඛා, යා තථාභූතස්ස පඤ්ඤා අයං අධිපඤ්ඤා සික්ඛාති, ඉමා තිස්සො සික්ඛායො තස්මිං ආරම්මණෙ තාය සතියා තෙන ඔනසිකා

රෙන සික්ඛති ආසෙවති භාවෙති බහුලීකරොතීති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. තත්ථ යස්මා පුරිමනයෙ කෙවලං අස්සසිතබ්බං පස්සසිතබ්බමෙව ච න අඤ්ඤං කිඤ්චි කාතබ්බං, ඉතො පට්ඨාය පන ඤාණුප්පාදනාදිසු යොගො කරණීයො, තස්මා තත්ථ "අස්සසාමීති පජානාති පස්සසාමීති පජානාති" චෙව වත්තමානකාලවසෙන පාළිං වත්වා ඉතො පට්ඨාය කත්තබ්බස්ස ඤාණුප්පාදනාදිනො ආකාරස්ස දස්සනත්ථං "සබ්බකායපටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමීති සික්ඛතී"ති ආදිනා නයෙන අනාගතවචනවසෙන පාළි ආරොපිතාති වෙදිතබ්බා. පස්සම්භයං කායසඞ්ඛාරං අස්සසිස්සාමි -පෙ- පස්සසිස්සාමීති සික්ඛතීති ඔළාරිකං කායසඞ්ඛාරං පස්සම්භෙන්තො පටිප්පස්සම්භෙන්තො නිරොධෙන්තො වූපසමෙන්තො අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. තත්‍රෙවං ඔළාරිකසුඛුමතා ච පස්සඩි ච වෙදිතබ්බා. ඉමස්ස හි භික්ඛුනො පුබ්බෙ අපරිග්ගහිතකාලෙ කායො ච චිත්තඤ්ච සදරථා හොන්ති, ඔළාරිකානං කායචිත්තානං ඔළාරිකත්තෙ අවූපසන්තෙ අස්සාසපස්සාසාපි ඔළාරිකා හොන්ති, බලවතරා හුත්වා පවත්තන්ති, නාසිකා නප්පහොති මුඛෙන අස්සසන්තොපි පස්සසන්තොපි තිට්ඨති, යදා පනස්ස කායොපි චිත්තම්පි පරිග්ගහිතා හොන්ති, තදා තෙ සන්තා හොන්ති වූපසන්තා, තෙසු වූපසන්තෙසු අස්සාසපස්සාසා සුඛුමා හුත්වා පවත්තන්ති, අත්ථි නුඛො නත්ථීති විචෙතබ්බාකාරප්පත්තා හොන්ති, සෙය්‍යථාපි පුරිසස්ස ධාවිත්වා පබ්බතා වා ඔරොහිත්වා මහාභාරං වා සීසතො ඔරොපෙත්වා ඨිතස්ස ඔළාරිකා අස්සාසපස්සාසා හොන්ති නාසිකා නප්පහොති මුඛෙන අස්සසන්තොපි පස්සසන්තොපි තිට්ඨති, යදා පනෙස තං පරිස්සමං විනොදෙත්වා නහාත්වා ච පිවිත්වා ච අල්ලසාටකං හදයෙ කත්වා සීතාය ඡායාය නිපන්නො හොති, අථස්ස තෙ අස්සාසපස්සාසා සුඛුමා හොන්ති, අත්ථි නුඛො නත්ථීති විචෙතබ්බාකාරප්පත්තා, එව මෙවං ඉමස්ස භික්ඛුනො පුබ්බෙ අපරිග්ගහිතකාලෙ කායො ච -පෙ- විචෙතබ්බාකාරප්පත්තා හොන්ති, තං කිස්සහෙතු, තථාහිස්ස පුබ්බෙ අපරිග්ගහිතකාලෙ ඔළාරිකොළාරිකෙ කායසඞ්ඛාරෙ පස්සම්භෙස්සාමීති ආභොගසමන්නාහාර මනසිකාරපච්චවෙක්ඛණා නත්ථි, පරිග්ගහිතකාලෙ පන අත්ථි, තෙනස්ස අපරිග්ගහිතකාලතො පරිග්ගහිතකාලෙ කායසඞ්ඛාරො සුඛුමො හොති, තෙනාහු පොරාණා-

සාරද්ධෙ කායචිත්තෙ ච-අධිමත්තං පවත්තති,
අසාරද්ධම්හි කායම්හි-සුඛුමං සම්පවත්තතී-ති.

පරිග්ගහෙපි ඔළාරිකො පඨමජ්ඣානූපචාරෙ සුඛුමො තස්මිම්පි ඔළාරිකො පඨමජ්ඣානෙ සුඛුමො පඨමජ්ඣානෙ ච දුතියජ්ඣානූපචාරෙ ච ඔළාරිකො දුතියජ්ඣානෙ සුඛුමො දුතියජ්ඣානෙ ච තතියජ්ඣානූපචාරෙ ච ඔළාරිකො තතියජ්ඣානෙ සුඛුමො තතියජ්ඣානෙ ච චතුත්ථජ්ඣානූපචාරෙ ච ඔළාරිකො චතුත්ථජ්ඣානෙ අතිසුඛුමො අප්පවත්තිමෙව පාපුණාති, ඉදං තාව දීඝභාණකසඤ්ඤැත්තභාණකානං මතං, මජ්ඣිමභාණකා පන පඨමජ්ඣානෙ ඔළාරිකො දුතියජ්ඣානූපචාරෙ සුඛුමොති එවං හෙට්ඨිමහෙට්ඨිමජ්ඣානතො උපරූපරි ක්ඛානූපචාරෙ ච සුඛුමතරං ඉච්ඡන්ති, සබ්බෙසං යෙව පන මතෙන අපරිග්ගහිතකාලෙ පවත්ත කායසඞ්ඛාරො පරිග්ගහිතකාලෙ පටිප්පස්සම්භති පරිග්ගහිතකාලෙ පව

තනකායසඞ්ඛාරෝ පඨමජ්ඣානූපචාරෙ -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානූපචාරෙ පවත්තනකායසඞ්ඛාරෝ චතුත්ථජ්ඣානෙ පරිපජ්ජසමතී. අයං තාව ඉම ථෙනයො. විපස්සනායය පන අපරිගහෙ පවත්තෙතා කායසඞ්ඛාරෝ ඔළාරිකෝ මහාභූතපරිගහෙ සුඛුමෝ යොපි ඔළාරිකෝ උපාදාරූප පරිගහෙ සුඛුමෝ යොපි ඔළාරිකා සකලරූපපරිගහෙ සුඛුමා යොපි ඔළාරිකෝ අරූපපරිගහෙ සුඛුමෝ යොපි ඔළාරිකෝ රූපාරූ පපරිගහෙ සුඛුමා යොපි ඔළාරිකෝ පච්චයපරිගහෙ සුඛුමෝ යො පි ඔළාරිකෝ සපච්චයනාමරූපපරිගහෙ සුඛුමෝ යොපි ඔළාරිකෝ ලක්ඛණාරම්මණිකවිපස්සනායය සුඛුමා යොපි දුබ්බලවිපස්සනායය ඔළා රිකෝ බලවවිපස්සනායය සුඛුමෝ, තස්ථ පුබ්බ වුත්තනයෙනෙව පුරි මස්ස පුරිමස්ස පච්ඡිමෙන පච්ඡිමෙන පස්සඬි වෙදිතබ්බා. එවමෙත්ථ ඔළාරික සුඛුමතා ච පස්සඬි ච වෙදිතබ්බා. පරිගහිදුඤ පනස්ස ඤද්ධිං වොදනා සොධනාහි එවමෙත්ථා වුත්තෙතා,කථං:-"පස්සම්භයං කායසඞ්ඛා රං අස්සසිස්සාමී -පෙ- පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති, කතමෙ කායසඞ්ඛාරා දීඝං අස්සාසා කායිකා එතෙ ධම්මා කායපටිබද්ධා කායසඞ්ඛාරා තෙ කායසඞ්ඛාරෙ පස්සම්භෙනෙතා නිරොධෙනෙතා වූපසමෙනෙතා සික්ඛ නි, දීඝං පස්සාසා කායිකා එතෙ ධම්මා -පෙ- රස්සං අස්සාසා රස්සං පස්සාසා සබ්බකායපටිසංවෙදී අස්සාසා සබ්බකායපටිසංවෙදී පස්සාසා කායිකා එතෙ ධම්මා කායපටිබද්ධා කායසඞ්ඛාරා, තෙ කායසඞ්ඛාරෙ පස්සම්භෙනෙතා නිරොධෙනෙතා වූපසමෙනෙතා සික්ඛති, ඨථාරූපෙ සි කායසඞ්ඛාරෙහි යා කායස්ස ආනමනා විනමනා සන්නාමනා පණාම නා ඉඤ්ජනා එඤ්ජනා චලනා කම්පනා පස්සම්භයං කායසඞ්ඛාරං අස්සසි සාමීති සික්ඛති පස්සම්භයං කායසඞ්ඛාරං පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති, ඨථාරූපෙහි කායසඞ්ඛාරෙහි යා කායස්ස න ආනමනා න විනමනා න සන්නාමනා න පණාමනා අනිඤ්ජනා අථඤ්ජනා අවලනා අකම්පනා, සන්තං සුඛුමං පස්සම්භයං කායසඞ්ඛාරං අස්සසිස්සාම් පස්සසිස්සාමීති සි ක්ඛති, ඉතිකිර පස්සම්භයං කායසඞ්ඛාරං අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති, පස්ස ම්භයං කායසඞ්ඛාරං පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති, එවං සන්තෙන වානුපලබ්ධා ච පභාවනා න හොති, අස්සාසපස්සාසානඤ්ච පභාවනා න හොති, ආනාපානසතියා ච පභාවනා න හොති, ආනාපානසතිසමාධිස්ස ච පභාවනා න හොති, න ච තං සමාපත්තිං පණ්ඩිතා සමාපජ්ජන්තීපි වුට්ඨහන්තීපි, ඉතිකිර පස්සම්භයං කායසඞ්ඛාරං අස්සසිස්සාම් පස්සසි සාමීති සික්ඛති, එවං සන්තෙන වානුපලබ්ධියා ච පභාවනා හොති, අස්සා සපස්සාසානඤ්ච පභාවනා හොති, ආනාපානසතියා ච පභාවනා හොති, ආනාපානසතිසමාධිස්ස ච පභාවනා හොති තඤ්ච සමාප ත්තිං පණ්ඩිතා සමාපජ්ජන්තීපි වුට්ඨහන්තීපි, ඨථා කථං විය, සෙය්ය ථාපි කංසෙ ආකොටිතෙ පඨමං ඔළාරිකා සද්දා පවත්තන්ති ඔළාරිකා නං සද්දානං නිමිත්තං සුග්ගහිතත්තා සුමනසිකතත්තා සුපධාරිතත්තා නිරුද්ධෙපි ඔළාරිකෙ සද්දෙ අථ පච්ඡා සුඛුමකා සද්දා පවත්තන්ති සුඛුම කානං සද්දානං නිමිත්තං සුග්ගහිතත්තා සුමනසිකතත්තා සුපධාරිත තා නිරුද්ධෙපි සුඛුමකෙ සද්දෙ අථ පච්ඡා සුඛුමසද්දනිමිත්තාරම්මණ නාපි චිත්තං පවත්තති, එවමෙවං පඨමං ඔළාරිකා අස්සාසපස්සාසා පව ත්තන්ති ඔළාරිකානං අස්සාසපස්සාසානං නිමිත්තං සුග්ගහිතත්තා සුම නසිකතත්තා සුපධාරිතත්තා නිරුද්ධෙපි ඔළාරිකෙ අස්සාසපස්සාසෙ

අථ පච්ඡා සුබූමිකා අස්සාසපස්සාසා පවත්තන්ති. සුබූමකායං අස්සාස පස්සාසානං නිමිත්තං සුගහිතත්තා සුමනසිකතත්තා සුපධාරිතත්තා නිරුද්ධෙපි සුබූමිකෙ අස්සාසපස්සාසෙ අථ පච්ඡා සුබූමි අස්සාසපස්සාස නිමිත්තාරම්මණතාපි චිත්තං න විකෙඛපං ගච්ඡති, එවං සන්තෙ වාතූප ලද්ධියා ව පභාවනා හොති, අස්සාසපස්සාසානඤ්ච පභාවනා හොති ආනාපානසතියා ව පභාවනා හොති, ආනාපානසතිසමාධිස්ස ව පභා වනා හොති තඤ්ච සමාපත්තිං පණ්ඩිතා සමාපජ්ජන්තිපි වුට්ඨහන්තිපි, පස්සම්භයං කායසඞ්ඛාරන්ති අස්සාසපස්සාසා කායෝ උපට්ඨානං යෙසං අනුපස්සනා සතිපට්ඨානභාවනා. අථ වා චේ පන කායානුපස්සනා වුත්තනයෙන චතුකක්කස්ස අනුපුබ්බ පදවණ්ණනා,

යස්මා පනෙස ඉදමේව චතුක්කං ආදිකම්මිකස්ස කම්මට්ඨානවි සෙන වුත්තං, ඉතරානි පන තීණි චතුක්කානි එස පඨමජ්ඣානස්ස වෙ දනාවිත්තධම්මානුපස්සනාවසෙන වුත්තානි, තස්මා ඉදං කම්මට්ඨානං භාවෙත්වා ආනාපානසති චතුත්ථජ්ඣානපදට්ඨානඤ්ච විපස්සනාඤ්ච සහ පටිපන්නෙන අරහත්තං පාපුණිතුකාමෙන බුද්ධපුත්තෙන යං කාතබ්බං තං සබ්බං ඉධෙව තාව ආදිකම්මිකස්ස කලපුත්තස්ස වසෙන ආදිතොපභුති එවං වෙදිතබ්බං. චතුබ්බිධං තාව සීලං විසොධෙතබ්බං. තත්ථ නිබ්ධා විසොධනා අනාපජ්ජනං ආපන්නාවට්ඨානං කිලෙසෙහි ච අපපතිපිලනං, එවං විසුද්ධසීලස්සහි භාවනා සම්පජ්ජති, යදිදං චෙතියඞ්ගණවතනං බොධියඞ්ගණවතනං උපජ්ඣායවත්තනං ආචරියවත්තනං ජන්තාඝර වත්තනං උපොසථාගාරවත්තනං වෙ අසිති ඛන්ධකවත්තානි චුද්දසවිධං ම හාවත්තන්නි ඉමෙසං වසෙන ආභිසමාචාරිකසීලං වුච්චති, තම්පි සාධුකං පරිපූරෙතබ්බං. යොහි අහං සීලං රක්ඛාමි කිං ආභිසමාචාරිකෙන කම්මෙන්ති වදෙය්‍ය, තස්ස සීලං පරිපූරෙස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති, ආභිසමාචාරිකවත්තෙන පන පරිපූරෙ සීලං පරිපූරති සීලෙ පරිපූරෙ සමාධි ගබ්භං ගණ්හාති. වුත්තං හෙතං භගවතා "යො වත භික්ඛවෙ භික්ඛු ආභිසමාචාරිකං ධම්මං අපරිපූරෙත්වා සීලානි පරිපූරෙස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති"ති විත්ථාරෙතබ්බං. තස්මා තෙන යම්දං චෙති යඞ්ගණවත්තාදි ආභිසමාචාරිකං සීලං වුච්චති තම්පි සාධුකං පරිපූරෙ තබ්බං, තත්‍රෙදං–

ආවාසෙ ච කුලං ලාභෙ–ගණෙ කම්මෙන පඤ්චමං,
අද්ධානං ඤාති ආබාධෙ–ගන්ථෙ ඉද්ධියා තෙ දසෙ–ති.

එවං වුත්තෙසු දසසු පළිබොධෙසු යෙ පළිබොධා අත්තනි සෙ පච්ඡි න්දිතබ්බා, එවං උපච්ඡින්නපළිබොධෙන කම්මට්ඨානං උග්ගහෙතබ්බං. තම්පි දුවිධං හොති, සබ්බත්ථක කම්මට්ඨානඤ්ච පාරිහාරියකම්මට්ඨාන ඤ්ච, තත්ථ සබ්බත්ථක කම්මට්ඨානං නාම භික්ඛුසඞ්ඝාදීසු මෙත්තාමරණ සතිං ච අසුභඤ්ච උද්ධුමාතකම්පි එකෙ, කම්මට්ඨානඤ්හෙතං භික්ඛුනා පඨමං තාව පරිච්ඡින්දිතබ්බා සීමට්ඨක භික්ඛුසඞ්ඝෙ මෙත්තා භාවෙතබ්බා, තතො සීමට්ඨකදෙවතාසු තතො ගොචරගාමෙ ඉස්සරජනෙ තතො තත්ථ ජ ඤ්ඤෙ උපාදාය සබ්බසත්තෙසු, සොහි භික්ඛුසඞ්ඝෙ මෙත්තාය ඵරවා

සීනං මුදුචිත්තතං ජනෙති, අඋස්ස සුඛසංවාසතා හොති, සීමට්ඨකදෙ
වතාසු මෙත්තාය මුදුකතචිත්තාහි දෙවතාහි ධම්මිකාය රක්ඛාය සුසං
විහිතාරක්ඛො හොති, ගොචරගාමෙ ඉස්සරජනෙ මෙත්තාය මුදුගත
චිත්තසන්තානෙහි ඉස්සරෙහි ධම්මිකාය රක්ඛාය සුරක්ඛිතපරික්ඛාරො
හොති, තත්ථ මනුස්සෙසු මෙත්තාය පසාදිතචිත්තෙහි තෙහි අපරිභූතො
හුත්වා විචරති, සබ්බසත්තෙසු මෙත්තාය සබ්බත්ථ අප්පටිහතචාරො
හොති. මරණසතියා පන අවස්සං මරිතබ්බන්ති චීන්තෙන්තො අනෙස
නං පහාය උපරූපරි වඩ්ඪමානසංවෙගො අනොලීනවුත්තිකො හොති.
අසුභසඤ්ඤාය දිබ්බෙසුපි ආරම්මණෙසු තණ්හා න උප්පජ්ජති. තෙන
සෙසතං තයං එවං බහුපකාරත්තා සබ්බත්ථ අත්ථරිතබ්බං ඉච්ඡිතබ්බන්ති
කත්වා අධිප්පෙතස්ස ච යොගානුයොගකම්මස්ස පදට්ඨානත්තා සබ්බත්ථ
කකම්මට්ඨානන්ති වුච්චති. අට්ඨතිංසාරම්මණෙසු පන යං යස්ස චරිතා
නුකූලං තං තස්ස නිච්චං පරිහරිතබ්බතාය යථාවුත්තෙනෙව නයෙන
පාරිහාරියකම්මට්ඨානන්තිපි වුච්චති, ඉධ පන ඉදමෙව ආනාපානසති
කම්මට්ඨානං පාරිහාරියකම්මට්ඨානන්ති වුච්චති, අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො.
විත්ථාරතො පන සීලවිසොධනකථං පළිබොධුපච්ඡෙදකථඤ්ච ඉච්ඡ
න්තෙන විසුඩ්ඩිමග්ගතො ගහෙතබ්බො

එවං විසුඩ්ඩිලෙන පන උපච්ඡින්නපළිබොධෙන ච ඉදං කම්මට්ඨා
නං උග්ගණ්හන්තෙන ඉමිනාව කම්මට්ඨානෙන චතුත්ථජ්ඣානං නිබ්බ
ත්තෙත්වා විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා අරහත්තං පත්තස්ස බුඩපුත්තස්ස සන්තී
කෙ උග්ගහෙතබ්බං, තං අලභන්තෙන අනාගාමිස්ස තම්පි අලභන්තෙ
න සකදාගාමිස්ස තම්පි අලභන්තෙන සොතාපන්නස්ස තම්පි අලභ
න්තෙන ආනාපානචතුත්ථජ්ඣානලාභිස්ස තම්පි අලභන්තෙන පාළියා
අට්ඨකථායව අසම්මුළ්හස්ස විනිච්ඡයාචරියස්ස සන්තිකෙ උග්ගහෙත
බ්බං, අරහන්තාදයො හි අත්තනාගතමග්ගමෙව ආවික්ඛන්ති, අයං පන
ගහනප්පදෙසෙ මහාහත්ථි පථං නීහරන්තො විය සබ්බත්ථ අසම්මුළ්හො
සප්පායාසප්පායං පරිච්ඡින්දිත්වා කථෙති තත්‍රායං අනුපුබ්බකථා:– තෙන
භික්ඛුනා සල්ලහුකවුත්තිනා විනයාචාරසම්පන්නෙන වුත්තප්පකාරමාච
රියං උපසඞ්කමිත්වා වත්තපටිපත්තියා ආරාධිතචිත්තස්ස තස්ස සන්තිකෙ
පඤ්චසන්ධිකං කම්මට්ඨානං උග්ගහෙතබ්බං. තත්‍රිමෙ පඤ්චසන්ධියො උ
ග්ගහො පරිපුච්ඡා උපට්ඨානං අප්පණාලක්ඛණන්ති, තත්ථ උග්ගහො නා
ම කම්මට්ඨානස්ස උග්ගහණං, පරිපුච්ඡා නාම කම්මට්ඨානස්ස පරිපු
ච්ඡනා, උපට්ඨානං නාම කම්මට්ඨානස්ස උපට්ඨානං, අප්පණා නාම කම්ම
ට්ඨානප්පණා, ලක්ඛණං නාම කම්මට්ඨානස්ස ලක්ඛණං, එවං ලක්ඛණ
මිදං කම්මට්ඨානන්ති කම්මට්ඨානසභාවූපධාරණන්ති වුත්තං හොති
එවං පඤ්චසන්ධිකං කම්මට්ඨානං උග්ගණ්හන්තො අත්තනාපි න කිලමති
ආචරියම්පි න විහෙඨෙති, තස්මා ථොකං උද්දිසාපෙත්වා බහුකාලං ස
ජ්ඣ සිත්වා එවං පඤ්චසන්ධිකං කම්මට්ඨානං උග්ගහෙත්වා සචෙ තත්ථ
සප්පායං හොති තත්ථෙව වසිතබ්බං, නොචෙ තත්ථ සප්පායං හොති ආ
චරියං ආපුච්ඡිත්වා සචෙ මන්දපඤ්ඤො යොජනපරමං ගන්ත්වා සචෙ ති
ක්ඛපඤ්ඤො දූරම්පි ගන්ත්වා අට්ඨාරසසෙනාසනදොසවිවජ්ජිතං පඤ්ච
සෙනාසනඞ්ගසමන්නාගතං සෙනාසනං උපගම්ම තත්ථ වසන්තෙන
උපච්ඡින්නබුද්දකපළිබොධෙන කතභත්තකිච්චෙන භත්තසම්මදං පටි
විනොදෙත්වා රතනත්තයගුණානුස්සරණෙන චිත්තං සම්පහංසෙත්වා ආ

චරියුගහණතො එකපදමපි අපමුඤ්චනෙනෙන ඉමං ආනාපානසතිකම්ම ට්ඨානං මනසිකාතබ්බං, අයමෙව යථෙච්ඡපා, ඉධාධිප්පෙතා පන ඉමං කථාමග්ගං ඉච්ඡමානෙන විසුද්ධිමග්ගතො ගහෙතබ්බං යං පන වුත්තං ඉමං ආනාපානසතිකම්මට්ඨානං මනසිකාතබ්බන්ති තත්‍රායං මනසි කාරවිධි-

ගණනා අනුබන්ධනා-ඵුසනා ඨපනා සලක්ඛණා,
විවට්ටනා පාරිසුද්ධි-තෙසඤ්ච පතිපස්සනා-ති.

ගණනාති ගණනා ඒව, අනුබන්ධනාති අනුපදහනා, ඵුසනාති ඵුට්ඨට්ඨානං. ඨපනාති අපණ්ණා, සලක්ඛණාති විපස්සනා, විවට්ටනා ති මග්ගඵලා, පාරිසුද්ධීති ඵලං. තෙසඤ්ච පතිපස්සනාති පච්චවෙක්ඛණා නඤ්ච ඉමිනා ආදිකම්මනකුලපුත්තෙනෙන පඨමං ගණනායෙව ඉමං කම්මට්ඨා නං මනසිකාතබ්බං, ගණඨනෙනෙන ච පඤ්චන්නා හෙට්ඨා න ඨපෙත බ්බං, දසන්නං උපරි න නෙතබ්බං, අන්තරෙ බන්ධං න දස්සෙතබ්බං, පඤ්චන්නං හෙට්ඨා ඨපෙනන්නස්ස හි සම්බාධෙ ඔකාසෙ චිත්තුප්පාදෙ විප්ප ඝතති සම්බාධෙ වජෙ ඝනනිරුද්ධඝාගණණා විය, දසන්නං උපරි නෙ නන්තස්ස ගණනානිස්සිතොව චිත්තුප්පාදෙ හොති, අන්තරා බන්ධං දස්සෙනන්තස්ස ඝිඛාප්පත්තං නුඛං මෙ කම්මට්ඨානං නොති චිත්තං විකම්පති තස්මා එනෙ දොසෙ වජෙත්වා ගණෙතබ්බං ගණෙනෙන න ච පඨමං දන්ධගණනාය ඛඤ්ඤමාපකගණනාය ගණෙතබ්බං, ඛඤ්ඤමාපකො හි නාළිං පූරෙත්වා එකන්ති වත්වා ඔකිරති, පුන පූරෙ නෙත්වා කිඤ්චි කවවරං දිසවා තං ඡඩ්ඩෙනෙත්වා එකං එකන්ති වදති, එස නයො වෙ වෙති ආදිසු, එවමෙවං ඉමින්නාපි අස්සාසපස්සාසෙසු යො උපට්ඨාති තං ගහෙත්වා එකං එකන්ති ආදිං කත්වා යාව දසඛත්තුං පව ත්තමානං පවත්තමානං උපලක්ඛෙත්වාව ගණෙතබ්බං. තස්ස එවං ගණ ඨතො නික්කඛන්තා ච පවිසන්තා ච අස්සාසපස්සාසා පාකටා හොන්ති අථ නෙන තං දන්ධගණනං ඛඤ්ඤමාපකගණනං පහාය සීඝගණනාය ගොපාලකගණනාය ගණෙතබ්බං. ජෙට්ඨකා හි ගොපාලකා සකලරා යෙ උච්ඡෙඛන ගහෙත්වා රජ්ජුදණ්ඩකථෙවා පාතොව වජං ගන්ත්වා, ගාවෙවා පිට්ඨියං පහරිත්වා පලිඝත්ථම්භමත්ථකෙ නිසීදන්තා වාරං පත්ත පත්තං ගෙව ගාවිං එකො මෙති සකලරං ඛිපිත්වා ගණෙති, නියාමර තනිං සම්බාධෙ ඔකාසෙ දුක්ඛං වුත්ථභාගාගණං නික්කමන්තෙනා අඤ්ඤ මඤ්ඤං උපනිඝංසනෙනා වෙගෙන වෙගෙන පුඤ්ඤපුඤ්ඤා හුත්වා නි ක්කමති, සො වෙගෙන වෙගෙන තීණි වත්තාරි පඤ්ච දස්සති ගණෙති ගෙව. එවං ඉමිස්සාපි පුරිමනයෙන ගණඨතො අස්සාසපස්සාසා පාක ටා හුත්වා සීඝසීඝං පුනපපුනං සඤ්චරන්ති, තතො තෙන පුනපපුනං සඤ්චරන්තීති ඤත්වා අනෙනා ව ඛණිව අගහෙත්වා වාරපපත්තං වාරප ත්තං ගෙව ගහෙත්වා එකො වෙ තීණි වත්තාරි පඤ්ච, එකො වෙ තීණි වත්තාරි පඤ්ච ඡ, එකො වෙ තීණි වත්තාරි පඤ්ච ඡ ඝත්තා අට්ඨ නව දස්සති සීඝ සීඝං ගණෙතබ්බමෙව, ගණනාපටිබද්ධා හි කම්මට්ඨානෙ ගණනබලෙනෙව චිත්තං එකග්ගං හොති අරිත්තුප්පත්තිඛනවසෙන වණ්ණසොතෙ නාවාඨපනමිව, තසසෙවං සීඝ සීඝං ගණයතො කම්ම ට්ඨානං නිරන්තරපපවත්තනා විය හුත්වා උපට්ඨාති, අථ නිරන්තරං පව ත්තතීති ඤත්වා අනෙනා ව ඛණි ව වාතං අපරිගණෙත්වා පුරිමනයෙ නෙව වෙගවෙගෙන ගණෙතබ්බං. අනෙනා පවිසනවාරෙනෙන හි සබ්බ·

චිත්තං පවෙසයතො අඞ්ගන්තරං වාතඞ්ගාහතං මෙදපූරිතං විය හොති, බහි නික්ඛමනවාතෙන හි සඞ්ඛං චිත්තං නීහරතො බහිද්ධා පුථුත්තාරම්මණෙ චිත්තං වික්ඛිපති ඵුට්ඨොකාසෙ පන සතිං ඨපෙත්වා භාවෙන්තස්ස ච භාවනා සම්පජ්ජති, තෙන වුත්තං "අන්තො ච බහි ච වාතං අපරිග්ගහෙත්වා පුරිමනයෙව වෙග වෙගෙන ගණෙතබ්බ"න්ති. කිවචිරං පනෙතං ගණෙතබ්බන්ති, යාව විනා ගණනාය අස්සාසපස්සාසාරම්මණෙ සති සන්තිට්ඨති බහි විසටචිතක්කවිච්ඡෙදං කත්වා අස්සාසපස්සාසාරම්මණෙ සති සණ්ඨපනත්ථං යෙවහි ගණනාති, එවං ගණනාය මනසිකත්වා අනුබන්ධනාය මනසිකාතබ්බං, අනුබන්ධනා නාම ගණනං පටිසංහරිත්වා සතියා නිරන්තරං අස්සාසපස්සාසානං අනුගමනං, තඤ්ච ඛො න ආදිමජ්ඣපරියොසානානුගමනවසෙන, බහි නික්ඛමනවාතස්ස හි නාභි ආදි හදයං මජ්ඣං නාසිකා පරියොසානං, අඞ්ගන්තරං පවිසනවාතස්ස නාසිකග්ගං ආදි හදයං මජ්ඣං නාභි පරියොසානං, තඤ්චස්ස අනුගච්ඡතො වික්ඛෙපගතං චිත්තං සාරද්ධාය වෙව හොති ඉඤ්ජනාය ච, යථාහ–

අස්සාසාදිමජ්ඣපරියොසානං–සතියා අනුගච්ඡතො අජ්ඣත්තං,
වික්ඛෙපගතෙන චිත්තෙන–කායොපි චිත්තම්පි සාරඞ්ඛාව හොන්ති,
ඉඤ්ජිතා ච ඵන්දිතා ච.

පස්සාසාදිමජ්ඣපරියොසානං–සතියා අනුගච්ඡතො බහිද්ධා,
වික්ඛෙපගතෙන චිත්තෙන–කායොපි චිත්තම්පි සාරඞ්ඛා ච හොන්ති,
ඉඤ්ජිතා ච ඵන්දිතාවා–ති.

තස්මා අනුබන්ධනාය මනසිකරොන්තෙන න ආදිමජ්ඣපරියොසානවසෙන මනසිකාතබ්බං, අපිච ඛො ඵුසනාවසෙන ච ඨපනාවසෙන ච මනසිකාතබ්බං. ගණනානුබන්ධනාවසෙන විය හි ඵුසනාවසෙන ඨපනාවසෙන විසුං මනසිකාරො නත්ථි, ඵුට්ඨඵුට්ඨට්ඨානෙ ඨානෙ යෙව පන ගණෙන්තො ගණනාය ච ඵුසනාය ච මනසිකරොති, තත්ථෙව ගණනං පටිසංහරිත්වා තෙ සතියා අනුබන්ධන්තො අප්පණාවසෙන ච චිත්තං ඨපෙන්තො අනුබන්ධනාය ච ඵුසනාය ච ඨපනාය ච මනසිකරොතීති වුච්චති.

ස්වායමත්ථො අට්ඨකථායං වුත්තපඞ්ගුලදොවාරිකොපමාහි පටිසම්භිදායං වුත්තකකවොපමාය ච වෙදිතබ්බො. තත්‍රායං පඞ්ගුලොපමා:– සෙය්‍යථාපි පඞ්ගුලො දොලාය කීලතං මාතාපුත්තානං දොලං ඛිපිත්වා තත්ථෙව දොලත්ථම්භමූලෙ නිසින්නො කමෙන ආගච්ඡන්තස්ස ච ගච්ඡන්තස්ස ච දොලාඵලකස්ස උභොකොටියො මජ්ඣඤ්ච පස්සති නච උභොකොටිමජ්ඣානං දස්සනත්ථං ව්‍යාවටො හොති, එවමෙවං යං භික්ඛු සතිවසෙන උපනිබන්ධනත්ථම්භමූලෙ ඨත්වා අස්සාසපස්සාසදොලං ඛිපිත්වා තත්ථෙව නිමිත්තෙ සතියා නිසින්නො කමෙන ආගච්ඡන්තානඤ්ච ගච්ඡන්තානඤ්ච පුට්ඨට්ඨානෙ අස්සාසපස්සාසානං ආදිමජ්ඣපරියොසානං සතියා අනුගච්ඡන්තො තත්ථ චිත්තං ඨපෙන්තො පස්සති, න ච තෙසං දස්සනත්ථං ව්‍යාවටො හොති, අයං පඞ්ගුලොපමා. අයං පන දොවාරිකොපමා:– සෙය්‍යථාපි දොවාරිකො නගරස්ස අන්තො ච බහිච පුරිසෙ කො ත්වං කුතො වා ආගතො කුහිං වා ගච්ඡසි කිං වා තෙ හත්ථෙ ති න වීමංසති, නහි තස්ස තෙ භාරා, චාරප්පත්තං චාරප්පත්තං යෙව පන වීමංසති, එවමෙවං ඉමස්ස භික්ඛුනො අන්තො පවිට්ඨවාතා ච බහි

නිකන්තනතාවතා ච න ගාරං හොනන්ති, වාරප්පත්තා වාරප්පත්තා යෙව භාරාති අයං උදාහරිතබ්බා උපමා. කාකචෝපමා පන ආදීනවූපසංහාරේ එවං වෙදිතබ්බා. වුත්තම්පි හෙතං–

> නිමිත්තඤ්ච අස්සාදපස්සාදෝ–අනාරම්මණමේකචිත්තස්ස,
> අජානතෝ ච තත්‍රායං ධම්ම–භාවනානුප්පබන්ධෝති.
>
> නිමිත්තඤ්ච අස්සාදපස්සාදෝ–අනාරම්මණමේකචිත්තස්ස,
> ජානතෝ ච තත්‍රායං ධම්ම–භාවනා උප්පබන්ධෝති–ති.

කථං– ඉමේ තයෝ ධම්මා එකචිත්තස්ස ආරම්මණා න හොන්ති, න විමේ තයෝ ධම්මා විදිතා හොන්ති, නව චිත්තං විකෙපං ගච්ඡති පධානඤ්ච පඤ්ඤායති පයොගඤ්ච සාධේති විසෙසමධිගච්ඡති, සෙය්‍යථාපි රුක්ඛා සමේ භූමිභාගෙ නිකඛිත්තෙසු තමේනං පුරිසෝ කාකවෙන ඡින්දෙය්‍ය, රුක්ඛෙ ඡුට්ඨකාකවදනානං වසෙන පුරිසස්ස සති උපට්ඨිතා හොති, න ආගතෙ වා ගතෙ වා කාකවදනෙන මනසිකරොති, න ආගතා වා ගතා වා කාකවදනා අවිදිතා හොන්ති, පධානඤ්ච පඤ්ඤායති, පයොගඤ්ච සාධේති, යථා රුක්ඛා සමේභූමිභාගෙ නිකඛිත්තෙසු; එවං උපනිබන්ධනිමිත්තං, යථා කාකවදනා එවං අස්සාසපස්සාසා, යථාරුක්ඛ ඡුට්ඨකාකවදනානං වසෙන පුරිසස්ස සති උපට්ඨිතා හොති න ආගතෙ වා ගතෙ වා කාකවදනෙන මනසිකරොති න ආගතා වා ගතා වා කාකවදනා අවිදිතා හොන්ති, පධානඤ්ච පඤ්ඤායති පයොගඤ්ච සාධේති, එවමෙවං භික්ඛු නාසිකග්ගෙ වා මුඛනිමිත්තෙ වා ගතිං උපඨපෙත්වා නිසිතෙන්‍ද්‍රියා හොති තව ආගතෙ වා ගතෙ වා අස්සාසපස්සාසෙ මනසිකරොති න ආගතා වා ගතා වා අස්සාසපස්සාසා අවිදිතා හොන්ති පධානඤ්ච පඤ්ඤායති පයොගඤ්ච සාධේති විසෙසමධිගච්ඡති පධානන්ති කතමං පධානං, ආරද්ධවිරියස්ස කායොපි චිත්තම්පි කම්මනියං හොති ඉදං පධානං, කතමෙ පයොගා, ආරද්ධවිරියස්ස උපකක්ලෙසා පහීයන්ති චිත්තකා වූපසම්මන්ති අයං පයොගා, කතමෙ විසෙසා, ආරද්ධවිරියස්ස සංයොජනා පහීයන්ති අනුසයා ව්‍යන්තීහොන්ති, අයං විසෙසා, එවං ඉමේ තයෝ ධම්මා එකචිත්තස්ස ආරම්මණා න හොන්ති, න විමේ තයෝ ධම්මා අවිදිතා හොන්ති නව චිත්තං විකෙපං ගච්ඡති පධානඤ්ච පඤ්ඤායති පයොගඤ්ච සාධේති විසෙසමධිගච්ඡති.

> ආනාපානසති යස්ස–පරිපුණ්ණා සුභාවිතා,
> අනුපුබ්බං පරිචිතා–යථා බුද්ධෙන දෙසිතා,
> සෝ ඉමං ලොකං පභාසෙති–අභ්‍රා මුත්තොව චන්දිමා–ති.

අයං කාකචෝපමා. ඉධ පනස්ස ආගතාගතවසෙන අමනසිකාරමත්තමෙව පයොජනන්ති වෙදිතබ්බං. ඉදං කම්මට්ඨානං මනසිකරොතො කස්සචි නාවිරෙනෙව නිමිත්තඤ්ච උපපජ්ජති අවසෙසඛ්ධානඛ්ධපතිමණ්ඩිතා අපණ්ණත්තිභාගා ඣපනා ච සම්පජ්ජති. කස්සචි පන ගණනාවසෙනෙව මනසිකාරකාලතොපපභුති අනුක්කමතො ඔළාරිකස්සාසපස්සාසා නිරොධවසෙන කායදරථෙ වූපසන්තෙ කායොපි චිත්තම්පි ලහුකං හොති, ශරීරං ආකාසෙ ලඞ්ඝනාකාරප්පත්තං විය හොති, යථා සාරද්ධකායස්ස මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා නිසීදතො මඤ්චපීඨං ඔනමති විකූජති පච්චත්ථරණං වලිඛණ්ඩාති, අසාරද්ධකායස්ස පන නිසීදතො නෙව මඤ්චපීඨං ඔනමති න විකූජති න පච්චත්ථරණං වලිං ගණ්හාති, තූලපිචුපූරිතං විය මඤ්චපීඨං හොති, කස්සචි, යස්මා අසාරද්ධා කායො

ලහුකො හොති, එවමෙවං ගණනාවසෙන මනසිකාරකාලතො පභුති අනුක්කමතො ඔළාරිකඅස්සාසපස්සාසනිරොධවසෙන කායදරථෙ වූප සන්තෙ කායොපි චිත්තම්පි ලහුකං හොති, සරීරං ආකාසෙ ලඞ්ඝනාකාරප්පත්තං විය හොති. තස්ස ඔළාරිකෙ අස්සාසපස්සාසෙ නිරුද්ධෙ සුබුමස්සාසපස්සාස නිමිත්තාරම්මණං චිත්තං පවත්තති, තස්මිම්පි නිරුද්ධෙ අපරාපරං තතො සුබුමතරසුබුමතමං නිමිත්තාරම්මණං පවත්තති යෙව. කථං-යථා පුරිසො මහතියා ලොහසලාකාය කංසතාලං ආකොටෙය්‍ය එකප්පහාරෙන මහාසද්දො උප්පජ්ජෙය්‍ය, තස්ස ඔළාරිකසද්දාරම්මණං චිත්තං පවත්තෙය්‍ය, නිරුද්ධෙ ඔළාරිකෙ සද්දෙ අථ පච්ඡා සුබුමසද්දනිමිත්තාරම්මණං, තස්මිම්පි නිරුද්ධෙ අපරාපරං තතො සුබුමතර සුබුමතම සද්දනිමිත්තාරම්මණං චිත්තං පවත්තතෙව, එවන්ති වෙදිතබ්බං. වුත්තම්පි චෙතං "සෙය්‍යථාපි කංසෙ ආකොටිතෙ"ති විත්ථාරො. යථාහි අඤ්ඤානි කම්මට්ඨානානි උපරූපරිවිභූතානි හොන්ති, න තථා ඉදං, ඉදං පන උපරූපරිභාවෙන්තස්ස භාවෙන්තස්ස සුබුමත්තං ගච්ඡති උපඨානම්පි න උපගච්ඡති, එවං අනුපට්ඨහන්තෙ පන තස්මිං න තෙන භික්ඛුනා උට්ඨායාසනා වම්මඛණ්ඩං පපේඨාඨෙත්වා ගන්තබ්බං, කිං කාතබ්බං, ආචරියං පුච්ඡිස්සාමීති වා නට්ඨං දානි මෙ කම්මට්ඨානන්ති වා න වුට්ඨාතබ්බං, ඉරියාපථං විකොපෙත්වා ගච්ඡතො හි කම්මට්ඨානං නවනවමෙව හොති, තස්මා යථානිසින්නොනෙව දෙසතො ආහරිතබ්බං, තත්‍රායං ආහරණුපායො. තෙන හි භික්ඛුනා කම්මට්ඨානස්ස අනුපට්ඨහනභාවං ඤත්වා ඉති පටිසඤ්චික්ඛිතබ්බං-ඉමෙ අස්සාසපස්සාසා නාම කත්ථ අත්ථි කත්ථ නත්ථි කස්ස වා අත්ථි කස්ස වා නත්ථීති. අථෙවං පටිසඤ්චික්ඛතො ඉමෙ අන්තොමාතුකුච්ඡියං නත්ථි උදකෙ නිමුග්ගානං නත්ථි තථා අසඤ්ඤිභූතානං මතානං චතුත්ථජ්ඣානසමාපන්නානං රූපාරූපභවසමඞ්ගීනං නිරොධසමාපන්නානන්ති ඤත්වා එවං අත්තනාව අත්තා පටිවොදෙතබ්බො, නනුත්වං පණ්ඩිත නෙව මාතුකුච්ඡිගතො න උදකෙ නිමුග්ගො න අසඤ්ඤිභූතො න මතො න චතුත්ථජ්ඣානසමාපන්නො න රූපාරූපභවසමඞ්ගී න නිරොධසමාපන්නො, අත්ථි යෙව තෙ අස්සාසපස්සාසා මන්දපඤ්ඤතාය පන පරිග්ගහෙතුං න සක්කොසීති, අථානෙන පකති වූට්ඨවසෙ නෙව චිත්තං ඨපෙත්වා මනසිකාරො පවත්තෙතබ්බො, ඉමෙ හි දීඝනාසිකස්ස නාසාපුටං ඝට්ටෙන්තා පවත්තන්ති, රස්සනාසිකස්ස උත්තරොට්ඨං, තස්මා තෙන ඉමං නාම ඨානං ඝට්ටෙන්තීති නිමිත්තං පට්ඨපෙතබ්බං, ඉදමෙව හි අත්ථවසං පටිච්ච වුත්තං භගවතා "නාහං භික්ඛවෙ මුට්ඨස්සතිස්ස අසම්පජානස්ස ආනාපානසතිභාවනං වදාමි"ති. කිඤ්චාපි හි යං කිඤ්ච කම්මට්ඨානං සතස්ස සම්පජානස්සෙව සම්පජ්ජති, ඉතො අඤ්ඤං පන මනසිකරොන්තස්ස පාකටං හොති, ඉදම්පන ආනාපානසති කම්මට්ඨානං ගරුකං ගරුකභාවනං බුඩපච්චෙකබුඩ බුඩපුත්තානං මහාපුරිසානං යෙව මනසිකාරභූමිභූතං නවෙව ඉත්තරං නව ඉත්තරසත්තසමාසෙවිතං, යථා යථා මනසිකරීයති තථා තථා සන්තඤ්චෙව හොති සුබුමඤ්ච, තස්මා එත්ථ බලවතී සති ච පඤ්ඤා ච ඉච්ඡිතබ්බා, යථා හි මට්ටසාටකස්ස තුන්නකරණකාලෙ සූචිපි සුබුමා ඉච්ඡිතබ්බා සූචිපාසවෙධනම්පි තතො සුබුමතරං, එවමෙවං මට්ටසාටකසදිසස්ස ඉමස්ස කම්මට්ඨානස්ස භාවනාකාලෙ සූචිපටිභාගා සතිපි සූචිපාසවෙධනපටිභාගා තංසම්පයුත්තා පඤ්ඤාපි බලවතී ඉච්ඡිතබ්බා, තාහි ච පන සතිපඤ්ඤාහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න තෙ අස්සාසපස්සාසා

අඤ්ඤත්‍ර පකතිපුථුවිඤ්ඤාණයා පරියෙසිතබ්බා, යථා පන තස්සතෙරා කසිං කසිත්වා බලිවද්දෙ මුඤ්චිත්වා ගොචරභූමියං කත්වා හාරයිත්වා නිසින්නා විස්සමෙය්‍යුං, අථස්ස තෙ බලිවද්දා වෙගෙන අටවිං පවිසෙය්‍යුං, යෙ හොන්ති ජේට්ඨකා කස්සතෙරා, හෝ පුත්ත තෙ ගහෙත්වා යෙපේතූතා මෙ න තෙසං අනුපදං ගන්ත්වා අටවිං ආහිණ්ඩන්ති, අථඛෝ රස්මිඤ්ච පතොදඤ්ච ගහෙත්වා උජුකමෙව තෙසං සන්නිපාතට්ඨානං ගන්ත්වා නිසීදිත්වා නිපජ්ජන්ති වා, අථඛෝ තෙ ඝාසෙ දිවසභාගං චරිත්වා නිපාතට්ඨානං ඔතරිත්වා නහායිත්වා ච පිවිත්වාව පච්චුත්තරිත්වා සීතෙ දිසවා රස්මියා ඛණ්ඩිත්වා පතොදෙන විජ්ඣන්තෙනා ආනෙන්ති යෙපේන්ති පුත්ත කම්මං කරොහි, එවමෙව තෙන භික්ඛුනා න තෙ අස්සාඝපස්සාඝා අඤ්ඤත්‍ර පකතිපුථුවිඤ්ඤාණා පරියෙසිතබ්බා, ඝනිරසම්පි පන පඤ්ඤාපතොදඤ්ච ගහෙත්වා පකතිපුථුවිඤ්ඤාණසෙ චිත්තං ඨපෙත්වා මනසිකාරෙ පවත්තෙතබ්බා. එවං හි සමනසිකරොන්තො න චිරස්සෙව ඉමෙ උපට්ඨහන්ති නිපාතෙන්ති විය ගොණා, තතො තෙන සතිරසම්යා බන්ධිත්වා තස්මිංයෙව ඨානෙ යොජේත්වා පඤ්ඤාපතොදෙන විජ්ඣන්තෙන්ත පුත්ත කම්මට්ඨානං අනුයුඤ්ජිතබ්බං. තස්සෙවමනුයුඤ්ජතො න චිරස්සෙව නිමිත්තං උපට්ඨාති, තම්පනෙතං න ඒකබ්බිසං එකඝදිසං හොති, අපිච ඛො කස්සචි සුඛසම්පස්සං උපපාදයමානො තූලපිචුං විය කපාසබීජං විය වානඩාරු විය ච උපට්ඨාතීති එකච්චෙව ආහු. අයම්පන අට්ඨකථානිච්ඡයො. ඉදංහි කස්සචි තාරකරූපං විය මණිගුළිකා විය ඔත්තාගුළිකාවිය ච කස්සචි ධරමාණස්සං හුත්වා කපාසබීජං විය සාරදාරුසූචි විය ච කස්සචි දීඝපාමඛයසුත්තන්තං විය කුසුමදාමං විය ධූපසිඛා විය ච කස්සචි විත්ථතං මහාකාකසුත්තන්තං විය වලාහකපබ්බතං විය පදුමපුප්ඵං විය රථචක්කං විය චන්දමණ්ඩලං විය සුරියමණ්ඩලං විය ච උපට්ඨාති, තඤ්චෙ පනෙතං යථා සබ්බභූලෙසු භික්ඛූසු සුත්තන්තිකා සජ්ඣායිත්වා නිසින්නෙසු එකෙන භික්ඛුනා තුම්හාකං කිදිසං භූතා ඉදං සුත්තං උපට්ඨාතීති වුත්තෙ- එකොමුඛා මහනි පබ්බතෙය්‍යා නදී විය භූතා උපට්ඨාතීති ආහ, අපරොමුඛං එකා වනරුක්ඛ විය, අඤ්ඤෙ මුඛා සීතවඞ්ගොය සාඛාසම්පන්නා එලභාරභරිතරුක්ඛා විය හි, තෙසං හි නං එකමෙව සුත්තං සඤ්ඤානානත්තතාය නානතෙතා උපට්ඨාති, එවං එකමෙව කම්මට්ඨානං සඤ්ඤානානත්තතාය නානතෙතා උපට්ඨාති, සඤ්ඤාජං හි එතං සඤ්ඤානිදානං සඤ්ඤාපභවං, තස්මා සඤ්ඤානානත්තතාය නානතෙතා උපට්ඨාතීති වෙදිතබ්බං. එවඤ්ච අඤ්ඤමෙව අස්සාසාරම්මණං චිත්තං අඤ්ඤං පස්සාසාරම්මණං අඤ්ඤං නිමිත්තාරම්මණං, යස්ස හි ඉමෙ තයොධම්මා නත්ථි, තස්ස කම්මට්ඨානං තෙව අප්පනං න උපචාරං පාපුණාති, යස්ස පනිමෙ තයොධම්මා අත්ථි, තස්සෙව කම්මට්ඨානං අප්පනඤ්ච උපචාරඤ්ච පාපුණාති. වුත්තං හෙතං-

> නිමිත්තං අස්සාඝපස්සාඝා-නාරම්මණමෙක චිත්තස්ස,
> අජානතොච තයොධම්මෙ-භාවනානුප ලබ්භති.
>
> නිමිත්තං අස්සාඝපස්සාඝා-නාරම්මණමෙක චිත්තස්ස,
> ජානතොච තයොධම්මෙ-භාවනා උපලබ්භති-ති.

එවං උපට්ඨිතෙ පන නිමිත්තෙ තෙන භික්ඛුනා ආවරණනීවරණානි හනිත්වා ආරොචෙතබ්බං, මියා හෙතෙන එවරූපං නාම උපට්ඨාතීති.

ආවරියෙන පන එතං නිමිත්තන්ති වා නවා නිමිත්තන්ති න වත්තබ්බං, එවං හොති ආවුසොති වත්වා පුනප්පුන මනසිකරොහීති වත්තබ්බො, නිමිත්තන්ති හි වුත්තෙ ඔසානං ආපජ්ජෙය්‍ය, න නිමිත්තන්ති වුත්තෙ නිරාසො විසීදෙය්‍ය, තස්මා තදුභයම්පි අවත්වා මනසිකාරෙයෙව නියොජෙතබ්බොති, එවං තාව දීඝභාණකා, මජ්ඣිමභාණකා පනාහු:- නිමිත්තම්දං ආවුසො කම්මට්ඨානං, පුනප්පුන මනසිකරොහි සප්පුරිසාති වත්තබ්බොති. අථානෙන නිමිත්තෙ යෙව චිත්තං ඨපෙතබ්බං, එවමස්සායං ඉතොපභුති ඨපනාවසෙන භාවනා හොති. වුත්තං හෙතං පොරාණෙහි-

නිමිත්තෙ ඨපයං චිත්තං-නානාකාරං විභාවයං,
ධීරො අස්සාසපස්සාසෙ-සකං චිත්තං නිබන්ධති-ති.

තස්සෙවං නිමිත්තුපට්ඨානතොපභුති නීවරණානි වික්ඛම්භිතානෙව හොන්ති, කිලෙසා සන්නිසින්නාව සති උපට්ඨිතා යෙව චිත්තං සමාහිතමෙව, ඉදං හි වීහාකාරෙහි චිත්තං සමාහිතං නාම හොති, උපචාරභූමියං වා නීවරණප්පහානෙන, පටිලාභභූමියං වා අඞ්ගපාතුභාවෙන, තත්ථ උපචාරභූමීති උපචාරසමාධි, පටිලාභභූමීති අප්පනාසමාධි, තෙසං කිං නානාකරණං, උපචාරසමාධි කුසලවීථියං ජවිත්වා භවඞ්ගං ඔතරති, අප්පනාසමාධි දිවසභාගෙ අප්පෙත්වා නිසින්නස්ස දිවසභාගම්පි කුසලවීථියං ජවති භවඞ්ගං න ඔතරති, ඉමෙසු වීසු සමාධීසු නිමිත්ත පාතුභාවෙ උපචාරසමාධිනා සමාහිතං චිත්තං හොති, අථානෙන තං නිමිත්තං නෙව වණ්ණතො මනසිකාතබ්බං, න ලක්ඛණතො පච්චවෙක්ඛිතබ්බං, අපිච ඛො ඛත්තිය මහෙසියා චක්කවත්තිගබ්භො විය කස්සකෙන සාලියවගබ්භො විය ච අප්පමත්තෙන රක්ඛිතබ්බං, රක්ඛිතං හිස්ස ඵලදං හොති-

නිමිත්තං රක්ඛතො ලද්ධා-පරිහානි න විජ්ජති,
ආරක්ඛම්හි අසන්තම්හි-ලද්ධං ලද්ධං විනස්සති-ති.

තත්‍රායං රක්ඛණුපායො- තෙන භික්ඛුනා ආවාසො ගොචරො භස්සං පුග්ගලො භොජනං උතු ඉරියාපථොති ඉමානි සත්ත අසප්පායානි වජ්ජෙත්වා තානෙව සත්ත සප්පායානි සෙවන්තෙන පුනප්පුනං තං නිමිත්තං මනසිකාතබ්බං, එවං සප්පායසෙවනෙන නිමිත්තං ථිරං කත්වා වුඩිං විරුල්හිං ගමයිත්වා වත්ථුවිසදකිරියා ඉන්ද්‍රියසමත්තපටිපාදනතා නිමිත්තකුසලතා යස්මිං සමයෙ චිත්තං නිග්ගහෙතබ්බං තස්මිං සමයෙ චිත්තං නිග්ගණ්හනා යස්මිං සමයෙ චිත්තං පග්ගහෙතබ්බං තස්මිං සමයෙ චිත්තං පග්ගණ්හනා යස්මිං සමයෙ චිත්තං සම්පහංසෙතබ්බං තස්මිං සමයෙ චිත්තං සම්පහංසනා යස්මිං සමයෙ චිත්තං අජ්ඣුපෙක්ඛිතබ්බං තස්මිං සමයෙ චිත්තං අජ්ඣුපෙක්ඛණා අසමාහිතපුග්ගලපරිවජ්ජනා සමාහිතපුග්ගලසෙවනා තදධිමුත්තතාති ඉමානි දස අප්පනාකොසල්ලානි අවිජහන්තෙන යොගො කරණීයො. තස්සෙව මනුයුත්තස්ස විහරතො ඉදානි අප්පනා උප්පජ්ජිස්සතීති භවඞ්ගං විච්ඡින්දිත්වා නිමිත්තාරම්මණං මනොචාරාවජ්ජනං උප්පජ්ජති, තස්මිඤ්ච නිරුද්ධෙ තදෙවාරම්මණං ගහෙත්වා චත්තාරි පඤ්චවා ජවනානි, යෙසං පඨමං පරිකම්මං දුතියං උපචාරං තතියං අනුලොමං චතුත්ථං ගොත්‍රභූ පඤ්චමං අප්පනාචිත්තං, පඨමං වා පරිකම්මඤ්චෙව උපචාරඤ්ච දුතියං අනුලො

ඕතරණං ගොත්‍රභු චිතුප්පාදං අපනාමිතන්තන්ති වුච්චති, චිතුප්පාදේවගී පඤ්චමං වා අපෙතනි න ජවති සත්තමං වා ආසන්නභවඞ්ගපාතත්තා. ආභිධම්මිකා ගොඩපාදකරෝ පනාහු:- "ආසෙවනපච්චයෙන කුසලා ධම්මා බලවන්තා හොන්ති, තස්මා ජවති සත්තමං වා අපෙතී"ති. තං අට්ඨකථාසු පටික්ඛිත්තං, තස්ස පුබ්බභාගචිත්තානි කාමාවචරානි, අපපනාචිත්තං පන රූපාවචරං, එවමිත්තක පඤ්චඞ්ගවිප්පහීනං පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතං දළිද්දකණ්ඩකම්පත්තං නිට්ඨකල්‍යාණං පඨමජ්ඣානික භික්ඛුං හොති. සො තස්මිං යෙව ආරම්මණෙ චිත්තක්ඛණෙ වූපසමේති දුතියජ්ඣානික්ඛණාදීනි පාපුණිත්වා, එත්තාවතා ච ඵලපනවසෙන භාවනාය පරියොසානපප්පත්තො හොති, අයමෙත්ථ සඞ්ඛිපකථා, විත්ථාරං පන ඉච්ඡන්තෙන විසුද්ධිමග්ගතො ගහෙතබ්බං.

එවං පත්තචතුත්ථජ්ඣානො පනෙස භික්ඛු සල්ලක්ඛණාවට්ටනා වසෙන තමෙව පඨමජ්ඣානං වඩ්ඪෙත්වා පාරිසුද්ධිං පත්තුකාමො තදෙව ඣානං ආවජ්ජනසමාපජ්ජනාධිට්ඨානවුට්ඨානපච්චවෙක්ඛණාසඞ්ඛාතෙහි පඤ්චහාකාරෙහි වසිප්පත්තං පගුණං කත්වා අරූපපුබ්බඞ්ගමං වා රූපං රූපපුබ්බඞ්ගමං වා අරූපධම්මෙ රූපාරූපං පරිග්ගහෙත්වා විපස්සනං පට්ඨපෙති, කථං- සො හි ඣානා වුට්ඨහිත්වා ඣානඞ්ගානි පරිග්ගහෙත්වා තෙසං නිස්සයං හදයවත්ථුං තං නිස්සයානි ච භූතානි තෙසඤ්ච නිස්සයං සකලම්පි කරජකායං පස්සති, තතො ඣානඞ්ගානි අරූපං වත්ථූනි රූපධම්මෙ රූපාරූපං වවත්ථපෙති, අථවා සමාපත්තිතො වුට්ඨහිත්වා කෙසාදිසු කොට්ඨාසෙසු පඨවීධාතු ආදිවසෙන චතස්සාරි භූතානි තංනිස්සිතරූපානි ච පරිග්ගහෙත්වා යථා පරිග්ගහිතරූපාරම්මණං යථා පරිග්ගහිතරූපවත්ථුවාරාරම්මණං වා සසම්පයුත්තධම්මං විඤ්ඤාණඤ්ච පස්සති, තතො භූතාදීනි රූපං සසම්පයුත්තධම්මං විඤ්ඤාණමරූපන්ති වවත්ථපෙති. අථවා සඞ්ඛිපිත්තිතො වුට්ඨහිත්වා අසඞ්ඛතපස්සාඞ්ගානං සම්මදෙව කරජකායෙ ච චිත්තං වාති පස්සති, යථා හි කම්මාරගගරියා ධම්මාධාරං භස්සඤ්ච පුරිසස්ස ච කජ්ජං වායාමං පටිච්ච වාතො සඤ්චරති, එවමෙවං කායඤ්ච චිත්තඤ්ච පටිච්ච අසඞ්ඛතපස්සාඞ්ගානි, තතො අසඞ්ඛතපස්සාඞ්ගෙ ච කායඤ්ච රූපං චිත්තඤ්ච තංසම්පයුත්තධම්මෙ ච අරූපන්ති වවත්ථපෙති, එවං නාමරූපං වවත්ථපෙත්වා තස්ස පච්චයං පරියෙසති, පරියෙසන්තො ච තං දිස්වා තීණ්ණම්පි අද්ධාණං නාමරූපස්ස පවත්තිං ආරබ්භ කඞ්ඛං විතරති, විතිණ්ණකඞ්ඛා කලාපසම්මසනවසෙන නිලක්ඛණං ආරොපෙත්වා උදයබ්බයානුපස්සනාය සුබ්බභාගෙ උපපන්නෙ ඔභාසාදයෙ දසවිපස්සනුපක්කිලෙසෙ පහාය උපක්කිලෙසවිමුත්තං පටිපදඤ්ඤණං මග්ගයති, වවත්ථපෙත්වා උදයං පහාය භඞ්ගානුපස්සනං පත්වා නිරන්තරං භඞ්ගානුපස්සනෙන භයතො උපට්ඨිතෙසු සඞ්ඛාරෙසු නිබ්බින්දනෙන, විරජ්ජනෙන, විමුච්චනෙන යථාකාමං වත්තාරෝ අරියමග්ගා පාපුණිත්වා අරහත්තඵලෙ පතිට්ඨාය එකූනවීසතිභෙදස්ස පච්චවෙක්ඛණාඤාණස්ස පරියන්තප්පත්තො සදෙවකස්ස ලොකස්ස අග්ගදක්ඛිණෙය්‍යො හොති. එත්තාවතා වස්ස ගණනං ආදිං කත්වා දීපස්සනාපරියොසානා ආනාපානසතිසමාධිභාවනා ච සම්පත්තා හොතීති. අයං සඞ්ඛාරතො පඨමචතුක්කවණ්ණනා.

ඉතරෙසු පන තීසු චතුක්කෙසු යස්මා විසුං කම්මට්ඨානභාවිනාන යො නාම නත්ථි, තස්මා අනුපදවණ්ණනානයෙනෙව තෙසං අත්ථො වෙදිතබ්බො. පීතිපටිසංවෙදීති පීති පටිසංවිදිතං කරොන්තො පාක වං කරොන්තො අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. තත්ථ චීහාකා රෙහි පීතිපටිසංවිදිතා හොති, ආරම්මණතො ච අසම්මොහතො ච, කථං ආරම්මණතො පීති පටිසංවිදිතා හොති, සප්පීතිකෙ වෙ ඣානෙ සමාපජ්ජති, තස්ස සමාපත්තික්ඛණෙ ඣානපටිලාභෙන ආරම්මණතො පීති පටිසංවිදිතා හොති, ආරම්මණස්ස පටිසංවෙදිතත්තා. කථං අස මොහතො– සප්පීතිකෙ වෙ ඣානෙ සමාපජ්ජිත්වා වුට්ඨාය ඣානස ම්පයුත්තකපීතිං ඛයතො වයතො සම්මසති, තස්ස විපස්සනාක්ඛණෙ ලක්ඛණපටිවෙධෙන අසම්මොහතො පීති පටිසංවිදිතා හොති. වුත්ත ඤ්චෙතං පටිසම්භිදායං:– "දීඝං අස්සාසවසෙන චිත්තස්ස එකග්ගතං අවි ක්ඛෙපං පජානතො සති උපට්ඨිතා හොති, තාය සතියා තෙන ඤාණෙන සා පීති පටිසංවිදිතා හොති, දීඝං පස්සාසවසෙන රස්සං අස්සාසවසෙන රස්සං පස්සාසවසෙන සබ්බකායපටිසංවෙදී අස්සාසපස්සාසවසෙන ප ස්සම්භයං කායසඞ්ඛාරං අස්සාසපස්සාසවසෙන චිත්තස්ස එකග්ගතං අවි ක්ඛෙපං පජානතො සති උපට්ඨිතා හොති, තාය සතියා තෙන ඤාණෙ න සා පීති පටිසංවිදිතා හොති, ආවජ්ජතො සා පීති පටිසංවිදිතා හො ති, ජානතො පස්සතො පච්චවෙක්ඛතො චිත්තං අධිට්ඨහතො සද්ධාය අධිමුච්චතො විරියං පග්ගණ්හතො සතිං උපට්ඨාපයතො චිත්තං සමාද හතො පඤ්ඤාය පජානතො අභිඤ්ඤෙය්‍යං අභිජානතො පරිඤ්ඤෙය්‍යං පරිජානතො පහාතබ්බං පජහතො භාවෙතබ්බං භාවයතො සච්ඡිකා තබ්බං සච්ඡිකරොතො සා පීති පටිසංවිදිතා හොති, එවං සා පීති පටි සංවිදිතා හොතී"ති. එතෙනෙව නයෙන අවසෙසපදානිපි අත්ථතො වෙදිතබ්බානි. ඉදම්පනෙත්ථ විසෙසමත්තං, තිණ්ණං ඣානානං වසෙන සුඛපටිසංවෙදිතා චතුන්නම්පි වසෙන චිත්තසඞ්ඛාරපටිසංවෙදිතා වෙදි තබ්බා, චිත්තසඞ්ඛාරොති වෙදනාදයො දුවෙ ඛන්ධා, සුඛපටිසංවෙදිපදෙ වෙත්ථ විපස්සනාභූමි. දස්සනත්ථං "සුඛන්ති වෙ සුඛානි කායිකඤ්ච සුඛං චෙතසිකඤ්චා"ති පටිසම්භිදාය වුත්තං. පස්සම්භයං චිත්තසඞ්ඛාරන්ති ඔළාරිකං ඔළාරිකං චිත්තසඞ්ඛාරං පස්සම්භෙන්තො නිරොධෙන්තොති අත්ථො, සො විත්ථාරතො කායසඞ්ඛාරෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. අපි වෙත්ථ පීතිපදෙ පීතිසීසෙන වෙදනා වුත්තා, සුඛපදෙ සරූපෙ නෙව වෙදනා, චීසු චිත්තසඞ්ඛාරපදෙසු "සඤ්ඤා ච වෙදනා ච චෙත සිකා එතෙ ධම්මා චිත්තපටිබද්ධා චිත්තසඞ්ඛාරා"ති වචනතො සඤ්ඤා සම්පයුත්තා වෙදනාති, එවං වෙදනානුපස්සනානයෙන ඉදං චතුක්කං භාසිතන්ති වෙදිතබ්බං. තතියචතුක්කෙපි චතුන්නං ඣානානං වසෙන චිත්තපටිසංවෙදිතා වෙදිතබ්බා.

අභිප්පමොදයං චිත්තන්ති චිත්තං මොදෙන්තො පමොදෙන්තො හාසෙන්තො පහාසෙන්තො අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. තත්ථ චීහාකාරෙහි අභිප්පමොදෙ හොති, සමාධිවසෙන ච විපස්සනාවසෙන ච කථං– සමාධිවසෙන, සප්පීතිකෙ වෙ ඣානෙ සමාපජ්ජති, සො සමා පත්තික්ඛණෙ සම්පයුත්තපීතියා චිත්තං ආමොදෙති පමොදෙති. කථං විපස්සනාවසෙන, සප්පීතිකෙ වෙ ඣානෙ සමාපජ්ජිත්වා වුට්ඨාය ඣාන සම්පයුත්තකපීතිං ඛයතො වයතො පම්මසති, එවං විපස්සනාක්ඛණෙ

ක්‍ඛානසම්පයුත්තකපීතිං ආරම්මණං කත්වා චිත්තං ආමොදෙති පමොදෙති, එවං පටිපන්නො අභිප්පමොදයං චිත්තං අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛතීති වුච්චති. සමාදහං චිත්තන්ති පඨමජ්ඣානාදිවසෙන ආරම්මණෙ චිත්තං සමං ආදහන්තො සමං ඨපෙන්තො තානි වා පන ක්‍ඛානානි සමාපජ්ජිත්වා වුට්ඨාය ක්‍ඛානසම්පයුත්තකචිත්තං ඛයතො වයතො සම්මසතො විපස්සනාඛණෙ ලක්ඛණපටිවෙධෙන උප්පජ්ජති ඛණිකචිත්තෙකග්ගතා, එවං උප්පන්නාය ඛණිකචිත්තෙකග්ගතාය වසෙනපි ආරම්මණෙ චිත්තං සමං ආදහන්තො සමං ඨපෙන්තො සමාදහං චිත්තා අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛතීති වුච්චති. විමොචයං චිත්තන්ති පඨමජ්ඣානෙන නීවරණෙහි චිත්තං මොචෙන්තො විමොචෙන්තො, දුතියෙන විතක්කවිචාරෙහි තතියෙන පීතියා චතුත්ථෙන සුඛදුක්ඛෙහි චිත්තං මොචෙන්තො විමොචෙන්තො, තානි වා පන ක්‍ඛානානි සමාපජ්ජිත්වා වුට්ඨාය ක්‍ඛානසම්පයුත්තකචිත්තං ඛයතො වයතො සම්මසති, සො විපස්සනාඛණෙ අනිච්චානුපස්සනාය නිච්චසඤ්ඤාතො චිත්තං මොචෙන්තො විමොචෙන්තො, දුක්ඛානුපස්සනාය සුඛසඤ්ඤාතො අනත්තානුපස්සනාය අත්තසඤ්ඤාතො නිබ්බිදානුපස්සනාය නන්දිතො විරාගානුපස්සනාය රාගතො නිරොධානුපස්සනාය සමුදයතො පටිනිස්සග්ගානුපස්සනාය ආදානතො චිත්තං මොචෙන්තො විමොචෙන්තො අස්සසති චෙව පස්සසති ච, තෙන වුත්තං "විමොචයං චිත්තං අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛතී"ති. එවං චිත්තානුපස්සනාය වසෙන ඉදං චතුක්කං භාසිතන්ති වෙදිතබ්බං.

චතුත්ථචතුක්කෙ පන අනිච්චානුපස්සීති එත්ථ තාව අනිච්චං වෙදිතබ්බං, අනිච්චතා වෙදිතබ්බා, අනිච්චානුපස්සනා වෙදිතබ්බා, අනිච්චානුපස්සී වෙදිතබ්බො. තත්ථ අනිච්චන්ති පඤ්චක්ඛන්ධා, කස්මා උප්පාදවයඤ්ඤථත්තභාවා, අනිච්චතාති තෙසඤ්ඤෙව උප්පාදවයඤ්ඤථත්තං හුත්වා අභාවො වා නිබ්බත්තානං තෙනෙවාකාරෙන අඨත්වා ඛණභඞ්ගෙන භෙදොති අත්ථො, අනිච්චානුපස්සනාති තස්සා අනිච්චතාය වසෙන රූපාදිසු අනිච්චන්ති අනුපස්සනා, අනිච්චානුපස්සීති තාය අනුපස්සනාය සමන්නාගතො, තස්මා එවං භූතො අස්සසන්තො පස්සසන්තො ච ඉධ අනිච්චානුපස්සී අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛතීති වෙදිතබ්බො. විරාගානුපස්සීති එත්ථ පන චෙ විරාගා ඛයවිරාගො ච අච්චන්තවිරාගො ච, තත්ථ ඛයවිරාගොති සඞ්ඛාරානං ඛණභඞ්ගො, අච්චන්තවිරාගොති නිබ්බානං. විරාගානුපස්සනාති තදුභයදස්සන වසෙන පවත්තා විපස්සනා ච මග්ගො ච, තාය දුවිධායපි අනුපස්සනාය සමන්නාගතො හුත්වා අස්සසන්තො ච පස්සසන්තො ච විරාගානුපස්සී අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛතීති වෙදිතබ්බො. නිරොධානුපස්සී පදෙපි එසෙවනයො. පටිනිස්සග්ගානුපස්සීති එත්ථාපි චෙ පටිනිස්සග්ගා පරිච්චාගපටිනිස්සග්ගො ච පක්ඛන්දනපටිනිස්සග්ගො ච, පටිනිස්සග්ගා යෙව අනුපස්සනා පටිනිස්සග්ගානුපස්සනා, විපස්සනාමග්ගානං එතං අධිවචනං, විපස්සනා හි තදඞ්ගවසෙන සඞ්ඛං ඛන්ධාභිසඞ්ඛාරෙ හි කිලෙසෙ පරිච්චජති, සඞ්ඛතදොසදස්සනෙන ච තබ්බිපරිතෙ නිබ්බානෙ තන්නින්නතාය පක්ඛන්දතීති පරිච්චාගපටිනිස්සග්ගො චෙව පක්ඛන්දනපටිනිස්සග්ගොති ච වුච්චති. මග්ගො සමුච්ඡෙදවසෙන සඞ්ඛං ඛන්ධාභිසඞ්ඛාරෙහි කිලෙසෙ පරිච්චජති, ආරම්මණකරණෙන ච නිබ්බානෙ පක්ඛ

සුඛනිති පරිච්චාගපටිනිස්සග්ගෙ වෙව පක්ඛිපනපටිනිස්සග්ගෙනි වි වුච්චති, උභයම්පි පන පුරිමපුරිමසුඛාසං අනුපස්සනතො අනුපස්ස නාති වුච්චති, නාය දුවිධාය පටිනිස්සග්ගානුපස්සනාය සමන්නාගතො හුත්වා අස්සසනෙනා ව පස්සසනෙනා ව පටිනිස්සග්ගානුපස්සී අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමිනි සික්ඛතීති වෙදිතබ්බා. එවං භාවිතොති එවං සොළසහි ආකාරෙහි භාවිතා. සෙසං වුත්තනයමෙව.

ආනාපානසතිසමාධිකථා නිට්ඨිතා.

අථඛො භගවානි ආදිමහි පන අයං සඞ්ඛිපතො, එවිං භගවා ආ නාපානසතිසමාධිකථාය භික්ඛූ සම්මසාසෙත්වා අථ සතතං තතියජ්ඣා ජිකපඤ්ඤත්තියා නිදානයෙඛව පකරණඤ්ච උපපත්තිං භික්ඛූනං අඤ්ඤමඤ්ඤං ජීවිතාවොරොපනං එතසමිං නිදානෙ එතසමිං පකරණෙ භික්ඛූසඛඨං ඔතනිපාතාපෙත්වා පරිපුච්ඡිත්වා විගරහිත්වා ච යසමා තසා අතතනා අතතානං ජීවිතා වොරොපනං ඔගලණ්ඩිකෙන ච වොරොපා පනං පාරාජිකවත්ථුං න හොනි, තසමා තං ඨපෙත්වා පාරාජිකසස වත්ථු භූතං අඤ්ඤමඤ්ඤං ජීවිතා වොරොපනමෙව ගහෙත්වා පාරාජිකං පඤ්ඤපෙනතා යො පන භික්ඛු සඤ්චිච්ච මනුසසවිග්ගහන්ති ආදි මාහ අරිගපුග්ගලමිස්සකතතා පනෙස්ස මොඝපුරිසාති අවත්වා නෙ භික්ඛූති වුතතා, එවං මූලච්ඡේජ්ජවසෙන දළහං කත්වා තතියපාරාජිකෙ පඤ්ඤත්තෙ අපරම්පි අනුපඤ්ඤත්තත්ථාය මරණවණ්ණසංවණ්ණනව ත්ථු උදපාදි, තසසුපත්තිදීපනත්ථං එවඤ්චිදං භගවතාති ආදි වුතතං. තත්ථ පටිබදධචිත්තතාති ඡන්දරාගෙන පටිබදධචිත්තතා, සාරත්තා අපෙක්ඛ වතෙනාති අත්ථො. මරණවණ්ණං සංවණ්ණෙතීති ජීවිතෙ ආදීනවං දසෙත්වා මරණසස ගුණං වණ්ණෙති, ආනිසංසං දසෙතීති. කතහ ල්‍යාණොති ආදිසු අයං පදත්ථො, කල්‍යාණං සුචිකම්මං කතං තයාති ච්චං වෙ අසි කතකල්‍යාණො, කතං කුසලං අනවජ්ජං කම්මං කතං තයාති කතභූසලො, මරණකාලෙ සම්පත්තෙ යා සන්තානං උපපජ්ජති භයභඩ්ඛානා භිරු, නතො තාය තං රක්ඛනකම්මං කතං තයාති කතභී රුත්තානෙනා, පාපං ලාමකකම්මං අකතං තයාති අකතපාපොං. ලුද්දං දරුණං දුසසීල්‍යකම්මං අකතං තයාති අකතලුද්දං, කිබ්බිසං සාහසික කම්මං ලොභාදිකිලෙසුසදං අකතං තයාති අකතකිබ්බිසොං. කසමා ඉදං වුච්චති යසමා සබ්බපකාරමපි කතං තයා කල්‍යාණං අකතං තයා පාපං තෙන තං වදම. කිං තුයහං ඉමිනා රොගාභිභූතතතා ලාමකෙන පාපකෙන දුක්ඛබහුලතතා දුජ්ජීවිතෙන. මතං තෙ ජීවිතා සෙය්‍යොති තව මරණං ජීවිතා සුන්දරතරං, කසමා, යසමා ඉදානි ත්වං කාලක නෙ කතකාලෙ හුත්වා කාලං කරිත්වා මරිත්වානි අත්ථො. කාලසස භෙදෝ-පෙ-උපපජ්ජිසසසි, එවං උපපන්නොා ච තත්ථ දිබ්බෙහි දෙවලොකෙ උපපන්නොති පඤ්චහි කාමගුණෙහි සමාපිඅරූපාදිකෙහි පඤ්ච හි වත්ථුකාමකොට්ඨාසෙහි, සමපිතොා සමඩ්ගිභූතොා පරිචාරෙස්සසතීති සමපයුත්තතා සමොධානගතා හුත්වා ඉතො චිතො විචරිසසසි, විහ රිසසසි අභිරමිසසසිවාති අත්ථො. අසපසාසානීති අභිතානි අවුඩ්කරානි යානි ඛිපමෙව ජීවිතක්ඛයං පාපෙනති.

සඤ්චිච්චාති අයං සඤ්චිච්ච මනුසසවිග්ගහන්ති මාතිකාය වුතත සස සඤ්චිච්ච පදසස උද්ධාරෙ, තත්ථ සතති උපයොගෙ තෙන සඬ්ඛා උසසුකකාවනමෙතං සඤ්චිච්චාති, තසස සඤ්චෙතනෙත්වා සුට්ඨු චෙතෙ

ත්වාති අත්ථො, යස්මා පන යො සමිච්ච වොරොපෙති සො ජානන්නො සඤ්ජානන්නො හොති, තං වස්ස වොරොපනං වෙච්ච අභිවිතරිත්වා වීතික්කමො හොති, තස්මා ව්‍යඤ්ජනෙ ආදරං අකත්වා අත්ථමෙව ද ස්සෙතුං ජානන්නො සඤ්ජානන්නො වෙච්ච අභිවිතරිත්වා වීතික්කමොති එවමස්ස පදභාජනං වුත්තං, තත්ථ ජානන්නොති පාණොති ජානන්නො, සඤ්ජානන්නොති ජීවිතා වොරොපෙමීති සඤ්ජානන්නො; තෙනෙව පාණජානනාකාරෙන සඬිං සඤ්ජානන්නොති අත්ථො, වෙච්චාති වධකවෙතනාවසෙන වෙතෙත්වා පකප්පෙත්වා, අභිවිතරිත්වාති උපක්කමවසෙන මද්දන්නො නිරාසඞ්ක චිත්තං පෙසෙත්වා, වීතික්ක මොති එවං පවත්තස්ස යො වීතික්කමො අයං සමිච්ච සද්දස්ස සිඛාප්ප ත්තො අත්ථොති වුත්තං හොති. ඉදානි මනුස්සවිග්ගහං ජීවිතා වොරො පෙය්‍යාති එත්ථ වුත්තං මනුස්සත්තභාවං ආදිතො පට්ඨාය දස්සෙතුං මනුස්සවිග්ගහො නාමාති ආදිමාහ, තත්ථ ගබ්භසෙය්‍යකානං වසෙන සබ්බපුබ්බුම අත්තභාවදස්සනත්ථං ශං මාතුකුච්ඡිස්මින්ති වුත්තං. පඨමං චිත්තන්ති පඨමං පටිසන්ධිචිත්තං, උප්පන්නන්ති ජාතං, පඨමං විඤ්ඤා ණං පාතුභූතන්ති ඉදං තස්සෙව වෙවචනං, මාතුකුච්ඡිස්මිං පඨමං චි ත්තන්ති වචනෙන වෙත්ථ සකලාපි පඤ්චවොකාරපටිසන්ධි දස්සිතා හොති, තස්මා තඤ්ච පඨමං චිත්තං තං සම්පයුත්තාව තයො අරූපක්ඛ න්ධා තෙන සහ නිබ්බත්තඤ්ච කලලරූපන්ති අයං සබ්බපඨමො මනුස්ස විග්ගහො. තත්ථ කලලරූපන්ති ඉත්ථිපුරිසානං කායවත්ථුභාවදසකව සෙන සමතිංසරූපානි නපුංසකානං කායවත්ථුදසකවසෙන විසති, තත්ථ ඉත්ථිපුරිසානං කලලරූපං ජාතිඋණ්ණාය එකෙන අංසුනා උද්ධටතෙල බිත්තුමත්තං හොති, අච්ඡං විප්පසන්නං. වුත්තඤ්චෙතං අට්ඨකථායං—

තිලතෙලස්ස යථා බිත්තු—සප්පිමණ්ඩො අනාවිලො,
එවං වණ්ණපටිභාගං—කලලන්ති පවුච්චතී—ති.

එවං පරිත්තකං වත්ථුං ආදිං කත්වා පකතියා විසංවස්සසතායුකස්ස සත්තස්ස යාව මරණකාලා එත්ථන්තරෙ අනුපුබ්බෙන වුඩ්ප්පත්තො අත්තභාවො එසො මනුස්සවිග්ගහො නාම. ජීවිතා වොරොපෙය්‍යාති කලලකාලෙපි තාපනමද්දනෙහි වා භෙසජ්ජසම්පදානෙන වා තතො වා උද්ධමපි තදනුරූපෙන උපක්කමෙන ජීවිතා වියොජෙය්‍යාති අත්ථො, යස්මා පන ජීවිතා වොරොපනං නාම අත්ථතො ජීවිතින්ද්‍රියුපච්ඡේදන මෙව හොති, තස්මා එතස්ස පදභාජනෙ ජීවිතින්ද්‍රියං උපච්ඡින්දති උප රොධෙති සන්තතිං විකොපෙතීති වුත්තං. තත්ථ ජීවිතින්ද්‍රියස්ස පවෙණි සවනං උපච්ඡින්දන්නො උපරොධෙන්නො ච ජීවිතින්ද්‍රියං උපච්ඡින්දති උප රොධෙතීති වුච්චති, ස්වායමත්ථො සන්තතිං විකොපෙතීති පදෙන දස්සි තො, විකොපෙතීති වියොජෙති, තත්ථ දුවිධං ජීවිතින්ද්‍රියං රූපජීවිතින්ද්‍රි යං අරූපජීවිතින්ද්‍රියඤ්ච, තෙසු අරූපජීවිතින්ද්‍රියෙ උපක්කමො නත්ථි, තං වොරොපෙතුං න සක්කා, රූපජීවිතින්ද්‍රියෙ පන අත්ථි තං වොරොපෙතුං සක්කා, තම්පන වොරොපෙන්නො අරූපජීවිතින්ද්‍රියම්පි වොරොපෙති, තෙනෙව හි සඬිං තං නිරුජ්ඣති තදායත්තවුත්තිතො, තං පන වොරො පෙන්නො කිං අතීතං වොරෙපෙති අනාගතං පච්චුප්පන්නන්ති, නෙව අතීතං න අනාගතං, තෙසු හි එකං නිරුද්ධමෙකමනුප්පන්නන්ති උභ යම්පි අසන්තං අසන්තත්තා උපක්කමො නත්ථි, උපක්කමස්ස නත්ථිතාය එකම්පි වොරොපෙතුං න සක්කා වුත්තම්පි චෙතං "අතීතෙ චිත්තක්ඛ ණෙ ජීවිත්ථ න ජීවති න ජීවිස්සති අනාගතෙ චිත්තක්ඛණෙ ජීවිස්සති න ජීවිත්ථ න ජීවති පච්චුප්පන්නෙ චිත්තක්ඛණෙ ජීවති න ජීවිත්ථ න

ජීවිස්සති"නි, තසමා යඤ්ච ජීවති තඤ්ච උපකක්කමෙ යුත්තොනි පච්චුප්පන්නං වොරොපෙති, පච්චුප්පන්නාරම්භඤ්ච නාමෙතං ඛණපච්චුප්පන්නා සන්තතිපච්චුප්පන්නං අද්ධානපච්චුප්පන්නානි නිට්ඨං, තඤ්ච ඛණපච්චුප්පන්නා නාම උප්පාදජරා භඞ්ගසමඞ්ගි, තං වොරොපෙතුං න සක්කා, කසමා, සඅමෙව නිරුජ්ඣනතො, සන්තතිපච්චුප්පන්නං නාම සන්තතාඨ්ජවනවාරමත්තං සහාගසන්තතිවසෙන පවත්තනිට්ඨා නිරුජ්ඣනකං යාව නා උණ්හතො ආහනන්ට්ඨ ඔවරකං පවිසිත්ථ නිසින්නාසන අන්ධකාරං හොති, සීතතො වා ආහනන්ට්ඨ ඔවරතෙ නිසින්නාසන යාව විසභාගඋතුපරිණාමෙන පූරිමතො උතු න පටිපජ්ජනමත්තානි, එත්තන්තරෙ සන්තති පච්චුප්පන්නානි වුච්චති, පවිසන්නිතො පන යාව චුති එතං අද්ධානපච්චුප්පන්නං නාම, තදුභයම්පි වොරොපෙතුං සක්කා. කථං තසම්ං හි උපක්කමෙ කතෙ ලඞ්ඝිතබ්බං ජීවිතවකං නිරුජ්ඣමානං දුබ්බලස්ස පරිහීනවෙගස්ස සන්තානස්ස පච්චයො හොති, තස්මා සන්තතිපච්චුප්පන්නං වා අද්ධානපච්චුප්පන්නං වා යථාපරිච්ඡින්නා කාලං අපත්වා අන්තරාව නිරුජ්ඣති, එවං තදුභයම්පි වොරොපෙතුං සක්කා, තසමා තදෙව සන්ධාය "සන්තතිං විකොපෙති"නි ඉදං වුත්තන්නි වෙදිතබ්බං.

ඉමස්ස පන පඤ්හස්ස ආවිභාවත්ථං පාණො වෙදිතබ්බා, පාණාතිපාතො වෙදිතබ්බා, පාණාතිපාති වෙදිතබ්බා, පාණාතිපාතස්ස පයොගො වෙදිතබ්බා. තඤ්ච පාණොති වොහාරතො සත්තො පරමත්ථතො ජීවිතින්ද්‍රියං,ජීවිතින්ද්‍රියං හි අතිපාතෙන්තා පාණමතිපාතෙන්තීති වුච්චති, තං වුත්තප්පකාරමෙව. පාණාතිපාතොති යාය චෙතනාය ජීවිතින්ද්‍රියූ පවෙදකං පයොගං සමුට්ඨාපෙති සා වධකචෙතනා පාණාතිපාතොනා වුච්චති, පාණාතිපාතීති වුත්තචෙතනාසමඞ්ගිපුග්ගලො දට්ඨබ්බා, පාණාතිපාතස්ස පයොගොති පාණාතිපාතස්ස ඣපපයොගො සාහත්ථිකො ආණත්තිකොති සඅං නිස්සග්ගියො ථාවරො විජ්ජාමයො ඉද්ධිමයොති. තඤ්ච සාහත්ථිකොති සඅං මාරෙන්තස්ස කායෙන වා කායපටිබද්ධෙන වා පහරණං, ආණත්තියොති අඤ්ඤං ආණාපෙන්තස්ස "එවං විජ්ඣිත්වා වා පහරිත්වා වා මාරෙහි"ති ආණාපනං, නිස්සග්ගියොති දූරෙ ඨිතං මාරෙතුකාමස්ස කායෙන වා කායපටිබද්ධෙන වා උසුඅතාදිඅනනපායාණාදිනං නිස්සජ්ජනං, ථාවරොති අඤ්ඤාරිමෙන උපකරණෙන මාරෙතුකාමස්ස ඔපාතං අපසෙන්න උපනික්ඛිපනං හෙඨස්ජ්ඣාවිධානං, තෙ වත්තාරොපි පරතො පාළිවණ්ණනායඤ්ඤෙව විත්ථාරතො ආවිභවිස්සන්ති, විජ්ජාමයඉද්ධිමයා පන පාළියං අනාගතා තෙ එවං වෙදිතබ්බා, සඞ්ඛෙපතො හි මාරණත්ථං විජ්ජාපරිජප්පනං විජ්ජාමයො පයොගො, අවිඤ්ඤාසු පන "කතමො විජ්ජාමයො පයොගො ආථබ්බණිකා ආථබ්බණං පයොජෙන්ති නගරෙ වා රුද්ධි සඞ්ගාමෙ වා පච්චුපට්ඨිතෙ පච්චත්ථිකෙසු පච්චාමිත්තෙසු ඊතිං උපපාදෙන්ත උපද්දවං උපපාදෙන්ති රොගං උපපාදෙන්ති ජජ්ජරකං උපපාදෙන්ති සූචිකං කරොන්ති විසූචිකං කරොන්ති පක්ඛන්දියං කරොන්ති, එවං ආථබ්බණිකා ආථබ්බණං පයොජෙන්ති, විජ්ජාධරා විජ්ජං පරිවත්තෙත්වා නගරෙ වා රුද්ධි -පෙ- පක්ඛන්දියං කරොන්ති"ත්ති, එවං විජ්ජාමයං පයොගං දස්සෙත්වා ආථබ්බණිකෙහි ච විජ්ජාධරෙහි ච මාරිතානං බහූනි වත්ථූනි වුත්තානි, කිං තෙහි, ඉදං හෙට්ඨාලක්ඛණං:- මාරණත්ථං විජ්ජාපරිජප්පනං විජ්ජාමයො පයොගොති, කම්මවිපාකජඤ්ච ඉද්ධිඤ්ච පයොජනං ඉද්ධිමයො පයොගො, කම්මවිපාකජිඞ්ගි ච නාමෙසා නාගානං නාගිඞ්ගි සුපණ්ණානං සුපණ්ණිඞ්ගි යක්ඛානං යක්ඛිඞ්ගි දෙවානං දෙවිඞ්ගි රාජූනං රාජිඞ්ගීති බහුවිධා. තඤ්ච දිට්ඨදට්ඨපුට්ඨවිජ්ජානං නානානං දිස්සා ඛිපිත්වා ඵුසිත්වා ච පරිඵු

සාතකරණෙ නාගිඞ් වෙදිතබ්බා, සුපණ්ණානං මහාසමුද්දතො චත්ති ව්‍යාමසතප්පමාණ නාගුඩරණෙ සුපණ්ණිඞ් වෙදිතබ්බා, යක්ඛා පන නෙ ව ආගච්ඡන්තා න පහරන්තා දිස්සන්ති, තෙහි පහටසත්තා පන තස්මිං යෙව ඨානෙ මරන්ති, තත්‍ර තෙසං යක්ඛිඞ් දට්ඨබ්බා, වෙස්සවණ්ණස්ස සොතාපන්නකාලතො පුබ්බෙ නයනාවුඩෙන ඔලොකිතකුම්භණ්ඩානං මරණෙ අඤ්ඤෙසඤ්ච දෙවානං යථාසකං ඉඩානුභාවෙන දෙවිඞ් වෙදිතබ්බා. රඤ්ඤො චක්කවත්තිස්ස සපරිසස්ස ආකාසගමනාදිසු- අසොකස්ස හෙට්ඨා උපරි ච යොජනෙ ආණාපවත්තනාදිසු- පිතුරඤ්ඤො ච සීහළනරින්දස්ස දාඨාකොටනෙන චූළසුමනකුටිම්බියමාරණෙ රාජිඞ් දට්ඨබ්බාති. කෙචි පන "පුනචපරං භික්ඛවෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඉඩිමා චෙතො වසිප්පත්තො අඤ්ඤස්සා කුච්ඡිගතං ගබ්භං පාපකෙන මිනසානුපෙක්ඛිතා හොති අහො වතායං කුච්ඡිගතො ගබ්භො න සොත්ථිනා අභිනික්ඛමෙය්‍යාති, එවම්පි භික්ඛවෙ කුටුම්බස්ස උපඝාතො හොතී"ති ආදිකානි සුත්තානි දස්සෙත්වා භාවනාමයිඞ්යාපි පරූපඝාතකම්මං වදන්ති, සහ පරූපඝාතකරණෙන ච ආදිත්තඝරූපරික්ඛිත්තස්ස උදකඝටස්ස හෙදනම්ව ඉඩිවිනාසඤ්ච ඉච්ඡන්ති, තං තෙසං ඉච්ඡාමත්තමෙ ව, කස්මා, යස්මා කුසලවෙදනාවිතක්කපරිත්තත්තිකෙහි න සමෙති. කථං, අයං හි භාවනාමයිඞ් නාම කුසලත්තිකෙ කුසලාවෙව අබ්‍යාකතා ච, පාණාතිපාතො අකුසලො, වෙදනත්තිකෙ අදුක්ඛමසුඛසම්පයුත්තා, පාණාතිපාතො දුක්ඛසම්පයුත්තො, විතක්කත්තිකෙ අවිතක්කාවිචාරා, පාණාතිපාතො සවිතක්ක සවිචාරො, පරිත්තත්තිකෙ මහග්ගතා, පාණාතිපාතො පරිත්තොති.

සත්ථහාරකං වාස්ස පරියෙසෙය්‍යාති එත්ථ- හරතීති හාරකං, කිං හරති ජීවිතං, අථවා හරිතබ්බන්ති හාරකං උපනික්ඛිපිතබ්බන්ති අත්ථො, සත්ථඤ්ච තං හාරකඤ්චාති සත්ථහාරකං, අස්සාති මනුස්සවිග්ගහස්ස, පරියෙසෙය්‍යාති යථා ලභති තථා කරෙය්‍ය, උපනික්ඛිපෙය්‍යාති අත්ථො, එතෙන ථාවරප්පයොගං දස්සෙති, ඉතරථා හි පරිසිට්ඨමත්තෙ නෙව පාරාජිකො භවෙය්‍ය, නචෙතං යුත්තං, පාළියම්පන සබ්බං ව්‍යඤ්ජනං අනාදිසිත්වා යං එත්ථ ථාවරප්පයොගසඞ්ගහිතං සත්ථං තදෙව දස්සෙතුං අසිංවා -පෙ- රජ්ජුංවාති පදභාජනං වුත්තං, තත්ථ සත්ථන්ති වුත්තාවසෙසං යං කිඤ්චි සමුඛං වෙදිතබ්බං, ලගුළපාසාණවිසරජ්ජූ නඤ්ච ජීවිතවිනාසනභාවතො සත්ථසඞ්ගහො වෙදිතබ්බො. මරණවණ්ණං වාති එත්ථ යස්මා කිං තුය්හං ඉමිනා පාපකෙන දුජ්ජීවිතෙන යො ත්වං න ලභසි පණ්ණිතානි භොජනානි භුඤ්ජිතුන්ති ආදිනා නයෙන ජීවිතෙ ආදිනවං දස්සෙන්තොපි "ත්වං ඛොසි උපාසක කතකල්‍යාණො -පෙ- අකතං තයා පාපං මිතං තෙ ජීවිතා සෙය්‍යො ඉතො ත්වං කාලකතො -පෙ- පරිවරිස්සසි, අච්ඡරාපරිවුතො නන්දනවනෙ සුඛප්පත්තො විහරිස්සසී"ති ආදිනා නයෙන මරණෙ වණ්ණං භණන්තොපි මරණවණ්ණමෙව සංවණ්ණෙති, තස්මා ඒධා භින්දිත්වා පදභාජනං වුත්තං ජීවිතෙ ආදිනවං දස්සෙති මරණෙ වණ්ණං භණතීති. මරණාය වා සමාදපෙය්‍යාති මරණත්ථාය වා උපායං ගාහාපෙය්‍ය. සත්ථං වා ආහරාති ආදිසු ච යම්පන වුත්තං "සොඛ්හෙ වා පපාතෙ වා නරකෙ වා පපතා"ති ආදි, කං සබ්බං පරතො වුත්තනයත්තා අත්ථතො වුත්තමෙ වාති වෙදිතබ්බං. නහි සක්කා සබ්බං සරූපෙනෙව වත්තුං. ඉතිචිත්ත

මනොති ඉති විතක්කො ඉති මනො, "මනසෙන ජීවිතා සෙය්‍යො"ති එත්ථ වුත්තමරණචිත්තෙනා මරණමනොති අත්ථො, යස්මා පන තත්ථ මනො චිත්තස්ස අත්ථිපනත්ථං වුත්තො, අත්ථතො පනෙතං උභයම්පි එක මෙව, තස්මා තස්ස අත්ථතො අභෙදං දස්සෙතුං යං චිත්තං තං මනො යං මනො තං චිත්තන්ති වුත්තං, ඉති සද්දමපන උද්ධරිත්වා පි න තාම අත්ථො වුත්තො චිත්තසඞ්ඛාපෙත්‍වාති ඉමස්මිං පදෙ අධිකාරවසෙන ඉති සද්දො ආහරිතබ්බො ඉදං හි ඉති චිත්තසඞ්ඛාපෙත්‍වාති එවං අවුත්තම්පි අධිකාරතො වුත්තංමව හොතීති වෙදිතබ්බං. තථාහිස්ස තමෙවත්ථං දස්සෙතුං මරණසඤ්ඤීති ආදිමාහ, යස්මා චෙත්ථ සඞ්ඛාපෙත්‍වාති න ඉදං චිත්තඤ්ඤස්ස නාමං අථ ඛො සංවිදහනමත්තස්සෙතං අධිවචනං, තඤ්ච සංවිදහනං ඉමස්මිං අත්ථෙ සඤ්ඤාචෙතනාධිපප්පායෙහි සඞ්ගහං ගච්ඡති, තස්මා විත්තා නානපපකාරකො සඞ්ඛාපෙත්‍වා අස්සාති චිත්ත සඞ්ඛාපෙත්‍වාති එවං අත්ථෙ, දට්ඨබ්බා තථාහිස්ස පදභාජනියම්පි සඤ්ඤාචෙතනාධිපප්පායවසෙන වුත්තං, එත්ථ ච අධිපප්පායොති චිත්තෙකග්ගතාවෙදිතබ්බා, උච්චාවචෙහි ආකාරෙහීති මහන්තාමහන්තෙහි උපායෙහි, තත්ථ මරණවණ්ණසංවණ්ණනා නාම ජීවිතෙ ආදීනව දස්සනවසෙන අවවඤ්ඤාරතා මරණෙ වණ්ණභාණනවසෙන උච්චාවචාරතා වෙදිතබ්බා. සම්පදපතෙ පන මුට්ඨිජාණූනිපෙට්ඨනාදීහි මරණභාමදපනවසෙන උච්චාවචාරතා එකතො භුඤ්ජන්තස්ස තණ්ඩුලං පකඩ්ඪිත්වා මරණං දිස්වා දපනවසෙන අවවඤ්ඤාරතා වෙදිතබ්බා. සොඛෙන වා දුක්ඛෙන වා පඤ්ඤත්තිවාති එත්ථ සොඛෙනා නාම සම්පන්නතෙනා ඉන්ද්‍රියානවෙ ගමග්‍රෙ ආබාධවෙ, නරකො නාම තත්ථ තත්ථ ඵලනත්තියා භූමියා සඤ්ඤමෙව නිබ්බත්තා මහාදරී, යත්ථ හත්ථිපි පත්තනති වොරාපි නිලීනා තිට්ඨන්ති, පපාතොති පබ්බතන්තරෙ වා ඵලන්තරෙ වා එකතො ඡින්නා හොති. සුදිරම් උපාදයාති මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවිත්වා අදින්නාදඤ්ච ආදියිත්වා පාරාජිකං ආපත්තිං ආපන්නා පුග්ගලෙ උපාදාය සෙසං පුබ්බෙ වුත්තන්ත යත්තා උත්තානත්ථත්තා ච පාකටමෙවාති.

එවං උද්දිට්ඨසික්ඛාපදං පදභාජනියමෙන විභජිත්වා, ඉදානි යස්මා හෙට්ඨා පදභාජනියම්හි සඞ්ඛිපෙනෙව මනුස්සවිග්ගහපාරාජිකං දස්සිතං න විත්ථාරෙන ආපත්තිං ආරොපෙත්‍වා තුන්හි ඨපිතා, සඞ්ඛිපදයිතෙ ව අත්ථෙ න සක්‍රිකාරෙනෙව භික්ඛු තඤං ගහෙතුං සක්‍රෙය්‍යාතනි, අත්ථං ගතෙ ව පාපපුග්ගලානම්පි ඔකාසෝ හොති, තස්මා භික්ඛූනඤ්ච සක්‍රිකාරෙන නයග්ගහණත්ථං අනාගතෙ ව පාපපුග්ගලානං ඔකාසපරිච්ඡෙදත්ථං පුන සාමං අදින්නාදාතාති ආදිනා නයෙන මාතිකං ඨපෙත්‍වා විත්ථාරතො මනුස්සවිග්ගහපාරාජිකං දස්සෙතුං සාමණෙති සඤං භණෙති ආදිමාහ. තත්‍රායං අනුපදවණ්ණනා: සඤාණෙති ඤත්තියා වා පාදෙන වා මුට්ඨියා වා ජාණුනා වා යෙන කෙනචි අඞ්ගපච්චඞ්ගෙන, කායපටිබද්ධෙනාති කායතො අමොචිතෙන අසි ආදිනා පහරණෙන, නිස්සග්ගියෙනාති කායතො ච කායපටිබද්ධතා ච මොචිතෙන උසුසත්තිආදිනා එතනාවතා සාහත්ථිකො ච නිස්සග්ගියො චාති වෙ පයොගා වුත්තා හොන්ති. තත්ථ එකමෙකෙ උද්දිස්සානුද්දිස්සභෙදතො දුවිධා, තත්ථ උද්දෙසිකෙ යං උද්දිස්ස පහරති තස්සෙව මරණෙන කම්මතා බජ්ඣති, යො කොචි මරතූති එවං අනුද්දෙසිකෙ පහාරප්පච්චයා යස්ස කස්සචි මරණෙන කම්මතා බජ්ඣති

ති, උභයථාපි ච පහරිතමත්තෙ වා මරතු පච්ඡා වා තෙනෙව රොගෙන පහරිතමත්තෙ යෙව කම්මනා බජ්ඣති, මරණාධිප්පායෙන ච පහාරං දත්වා තෙන අමිතස්ස පුන අඤ්ඤවිත්තෙන පහාරෙ දින්නෙ පච්ඡාපි යදි පඨමප්පහාරෙනෙව මරති තදා එව කම්මනා බද්ධො, අථ දුතියප්ප හාරෙන මරති නත්ථි පාණාතිපාතො උභයෙහි මතෙපි පඨමප්පහාරෙ නෙව කම්මනා බද්ධො, උභයෙහි අමිතෙ නෙවත්ථි පාණාතිපාතො, එස නයො බහුහිපි එකස්ස පහාරෙ දින්නෙ, තත්‍රාපි යස්ස පහාරෙන මිර ති තස්සෙව කම්මනා බද්ධො හොතීති. කම්මාපත්ති ව්‍යත්තිභාවත්ථං චේ ත්ථ එළකවතුක්කම්පි වෙදිතබ්බං:- යොහි එළකං එකස්මිං ඨානෙ නිප න්නං උපධාරෙති රත්තිං ආගන්ත්වා වධිස්සාමීති එළකස්ස ච නිපන්නො කාසෙ තස්ස මාතා වා පිතා වා අරහා වා පණ්ඩුකාසාවං පාරුපිත්වා නිපන්නො හොති, සො රත්තිභාගෙ ආගන්ත්වා එළකං මාරෙමීති මා තරං වා පිතරං වා අරහන්තං වා මාරෙති, ඉමං වත්ථුං මාරෙමීති චෙත නාය අත්ථිභාවතො ඝාතකොව හොති ආනන්තරියකම්මඤ්ච ඵුසති පාරාජිකඤ්ච ආපජ්ජති, අඤ්ඤො කොචි ආගන්තුකො නිපන්නො හොති, එළකං මාරෙමීති තං මාරෙති ඝාතකොව හොති පාරාජිකඤ්ච ආපජ්ජති ආනන්තරියං න ඵුසති, යක්ඛො වා පෙතො වා නිපන්නො හොති එළකං මාරෙමීති තං මාරෙති ඝාතකො ච හොති නව ආන න්තරියං ඵුසති න පාරාජිකං ආපජ්ජති ථුල්ලච්චයං පන හොති, අඤ්ඤො කොචි නිපන්නො නත්ථි එළකොව හොති තං මාරෙති ඝාත කො ච හොති පාචිත්තියඤ්ච ආපජ්ජති, මාතාපිතුඅරහන්තානං අඤ්ඤ තරං මාරෙමීති තෙසං යෙව අඤ්ඤතරං මාරෙති ඝාතකො ච හොති ආනන්තරියඤ්ච ඵුසති පාරාජිකඤ්ච ආපජ්ජති, තෙසං අඤ්ඤතරං මා රෙස්සාමීති අඤ්ඤං ආගන්තුකං මාරෙති යක්ඛං වා පෙතං වා මාරෙති එළකං වා මාරෙති පුබ්බෙ වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බං, ඉධ පන චෙත නා දුරුණා හොතීති. අඤ්ඤානිපි එත්ථ පලාලපුඤ්ජාදිවත්ථූනි වෙදිත බ්බානි, යොහි ලොහිතකං අසිං වා සත්තිං වා පුඤ්ජිස්සාමීති පලාලපු ඤ්ජෙ පවෙසෙන්තො තත්ථ නිපන්නං මාතරං වා පිතරං වා අරහන්තං වා ආගන්තුකපුරිසං වා යක්ඛං වා පෙතං වා තිරච්ඡානගතං වා මාරෙ ති වොහාරවසෙන ඝාතකොති වුච්චති වධකචෙතනාය පන අභාව තො නෙව කම්මං ඵුසති න ආපත්තිං ආපජ්ජති, යො පන එවං පවෙ සෙන්තො සරීරසම්ඵස්සං සල්ලක්ඛෙත්වා සත්තො මඤ්ඤෙ අඞ්ගන්තර ගතො මරතුති පවෙසෙත්වා මාරෙති තස්ස තෙසං වත්ථූනං අනුරූපෙ න කම්මබද්ධො ච ආපත්ති ච වෙදිතබ්බා, එස නයො තත්ථ නිදහන්තං පවෙසෙන්තස්සාපි වනප්පගුම්බාදිසු ඛිපන්තස්සාපි, යොපි චොරං මාරෙ මීති චොරවෙසෙන ගච්ඡන්තං පිතරං මාරෙති ආනන්තරියඤ්ච ඵුසති පාරාජිකො ච හොති. යො පන පරසෙනායං අඤ්ඤඤ්ච යොධං පිතරං ච කම්මං කරොන්තෙ දිස්වා යොධස්ස උසුං ඛිපති එතං විජ්ඣිත්වා මම පිතරං විජ්ඣිස්සතීති, යථාධිප්පායං ගතෙ පිතුඝාතකො හොති, යො ධෙ විඬෙ මම පිතා පලායිස්සතීති ඛිපති, උසු අයථාධිප්පායං ගන්ත්වා පිතරං මාරෙති වොහාරවසෙන පිතුඝාතකොති වුච්චති ආනන්තරියං පන නත්ථීති. අධිට්ඨහිත්වාති සම්පෙ ඨත්වා, ආණාපෙතීති උද්දිස්ස වා අනුද්දිස්ස වා ආණාපෙති, තත්ථ පරසෙනාය පච්චුපට්ඨිතාය අනුද්දි ස්සෙව එවං විජ්ඣ එවං පහර එවං ඝාතෙහීති ආණත්තෙ යත්තකෙ

ආණත්තො ඝාතෙති තත්තකා උභින්නම්පි පාණාතිපාතා, සවෙ තත්ථ ආණාපකස්ස මාතාපිතරො හොන්ති ආනන්තරියම්පි ඵුසති, සවෙ ආණත්තස්සෙව මාතාපිතරො සොව ආනන්තරියං ඵුසති, සවෙ අරහා හොති උභොපි ආනන්තරියං ඵුසන්ති, උද්දිසිත්වා පන එතං දීඝං රස්සං රත්තකංචුකං නීලකංචුකං හත්ථික්ඛන්ධෙ නිසින්නං මජ්ඣෙ නිසින්නං විජ්ඣ පහර ඝාතෙහීති ආණත්තෙ සවෙ සො තමෙව ඝාතෙති උභින්නම්පි පාණාතිපාතො ආනන්තරියවත්ථුම්හි ච ආනන්තරියං, සවෙ අඤ්ඤං මාරෙති ආණාපකස්ස නත්ථි පාණාතිපාතො, එතෙන ආණත්තිකො පයොගො වුත්තො හොති. තත්ථ—

වත්ථුං කාලඤ්ච ඔකාසං—ආවුධං ඉරියාපථං,
තුලයිත්වා පඤ්චඨානානි—ධාරෙය්‍යත්ථං විචක්ඛණො.

අපරා නයො: වත්ථු කාලො ච ඔකාසො—ආවුධං ඉරියාපථො,
කිරියාවිසෙසොති ඉමෙ—ඡ ආණත්ති නියාමකා.

තත්ථ වත්ථුති මාරෙතබ්බො සත්තො, කාලොති පුබ්බණ්හසායණ්හාදිකාලො ච යොබ්බනථාමවිරියාදිකාලො ච, ඔකාසොති ගාමො වා වනං වා ගෙහවාරං වා ගෙහමජ්ඣං වා රථිකා වා සිඞ්ඝාටකං වාති එවමාදි, ආවුධන්ති අසි වා උසු වා සත්ති වාති එවමාදි, ඉරියාපථොති මාරෙතබ්බස්ස ගමනං වා නිසජ්ජා වාති එවමාදි, කිරියාවිසෙසොති විජ්ඣනං වා ඡෙදනං වා භෙදනං වා සඞ්ඛමුණ්ඩකං වාති එවමාදි, යදි හි වත්ථුං විසංවාදෙත්වා යං මාරෙහීති ආණත්තො තතො අඤ්ඤං මාරෙති පුරතො පහරිත්වා මාරෙහීති වා ආණත්තො පච්ඡතො වා පස්සතො වා අඤ්ඤස්මිං වා පදෙසෙ පහරිත්වා මාරෙති ආණාපකස්ස නත්ථි කම්මබන්ධො ආණත්තස්සෙව කම්මබන්ධො, අථ වත්ථුං අවිසංවාදෙත්වා යථාණත්තියා මාරෙති ආණාපකස්ස ආණත්තික්ඛණෙ ආණත්තස්සෙව මාරණක්ඛණෙති උභයෙසම්පි කම්මබන්ධො, වත්ථුවිසෙසෙන පනෙත්ථ කම්මවිසෙසො ච ආපත්තිවිසෙසො ච හොතීති. එවං තාව වත්ථුම්හි සඞ්ඛෙතවිසඞ්ඛෙතතා වෙදිතබ්බා. කාලෙ පන යො අජ්ජ සෙවති අනියමෙත්වා පුබ්බණ්හෙ මාරෙහීති ආණත්තො යදා කදාචි පුබ්බණ්හෙ මාරෙති නත්ථි විසඞ්ඛෙතො, යො පන අජ්ජ පුබ්බණ්හෙති වුත්තො මජ්ඣණ්හෙ වා සායණ්හෙ වා සෙව වා පුබ්බණ්හෙ මාරෙති විසඞ්ඛෙතො හොති, ආණාපකස්ස නත්ථි, කම්මබන්ධො, පුබ්බණ්හෙ මාරෙතුං වායමන්තස්ස මජ්ඣණ්හෙ ජාතෙපි එසෙව නයො. එතෙන නයෙන සබ්බකාලප්පභෙදෙසු සඞ්ඛෙතවිසඞ්ඛෙතතා වෙදිතබ්බා. ඔකාසෙපි යො එතං ගාමෙ ඨිතං මාරෙහීති අනියමෙත්වා ආණත්තො තං යත්ථ කත්ථචි මාරෙති නත්ථි විසඞ්ඛෙතො, යො පන ගාමෙ යෙවාති නියමෙත්වා ආණත්තො වනෙ මාරෙති යථා වනෙ ආණත්තො ගාමෙ මාරෙති අන්තො ගෙහවාරෙ ආණත්තො ගෙහමජ්ඣෙ මාරෙති විසඞ්ඛෙතො, එතෙන නයෙන සබ්බොකාසභෙදෙසු සඞ්ඛෙත විසඞ්ඛෙතතා වෙදිතබ්බා. ආවුධෙපි යො අසිනා වා උසුනා වාති අනියමෙත්වා ආවුධෙන මාරෙහීති ආණත්තො යෙන කෙනචි ආවුධෙන මාරෙති නත්ථි විසඞ්ඛෙතො, යො පන අසිනාති වුත්තො උසුනා ඉමිනා වා අසිනාති වුත්තො අඤ්ඤෙන අසිනා මාරෙති එතස්සෙව වා අසිස්ස ඉමාය ධාරාය මාරෙහීති වුත්තො ඉතරාය වා ධාරාය තලෙන වා තුණ්ඩෙන වා ඵරුනා වා

මාරෙති විසඞ්ඛෙතො, එතෙන නයෙන සබ්බ ආවුධභෙදෙසු සඞ්ඛෙත විසඞ්ඛෙතතා වෙදිතබ්බා. ඉරියාපථෙ පන යො එතං ගච්ඡන්තං මාරෙහීති වදති ආණත්තො ච නං ගච්ඡන්තං මාරෙති නත්ථි විසඞ්ඛෙතො, ගච්ඡන්තමෙව මාරෙහීති වුත්තො පන සචෙ නිසින්නං මාරෙති නිසින්නමෙව මාරෙහීති වුත්තො ගච්ඡන්තං මාරෙති විසඞ්ඛෙතො හොති, එතෙන නයෙන සබ්බ ඉරියාපථභෙදෙසු සඞ්ඛෙත විසඞ්ඛෙතතා වෙදිතබ්බා. කිරියාවිසෙසෙපි විජ්ඣිත්වා මාරෙහීති වුත්තො විජ්ඣිත්වාව මාරෙති නත්ථි විසඞ්ඛෙතො, යො පන විජ්ඣිත්වා මාරෙහීති වුත්තො ඡින්දිත්වා මාරෙති විසඞ්ඛෙතො, එතෙන නයෙන සබ්බ කිරියාවිසෙසභෙදෙසු සඞ්ඛෙත විසඞ්ඛෙතතා වෙදිතබ්බා. යො පන ලිඛ්‍යාවසෙන දීඝං රස්සං කාලං ඔදාතං කිසං ථූලං මාරෙහීති අනියමෙත්වා ආණාපෙති, ආණත්තො ච යං කිඤ්චි තාදිසං මාරෙති නත්ථි විසඞ්ඛෙතොති උභින්නං පාරාජිකං. අථ පන සො අත්තානං සන්ධාය ආණාපෙති ආණත්තො ච අයමෙව ඊදිසොති ආණාපකමෙව මාරෙති ආණාපකස්ස දුක්කටං වධකස්ස පාරාජිකං. ආණාපකො අත්තානං සන්ධාය ආණාපෙති, ඉතරො අඤ්ඤං තාදිසං මාරෙති ආණාපකො මුච්චති, වධකස්සෙව පාරාජිකං, කස්මා ඔකාසස්ස අනියමිතත්තා. සචෙ පන අත්තානං සන්ධාය ආණාපෙන්තොපි ඔකාසං නියමෙති අසුකස්මිං නාම රත්තිට්ඨානෙ වා දිවාට්ඨානෙ වා ථෙරාසනෙ වා නවාසනෙ වා මජ්ඣිමාසනෙ වා නිසින්නං එවරූපං නාම මාරෙහීති, තත්ථ ච අඤ්ඤො නිසින්නො හොති, සචෙ ආණත්තො නං මාරෙති නෙව වධකො මුච්චති, න ආණාපකො, කස්මා ඔකාසස්ස නියමිතත්තා, සචෙ පන නියමිතොකාසතො අඤ්ඤත්‍ර මාරෙති ආණාපකො මුච්චතීති, අයං නයො මහාඅට්ඨකථායං සුඛුදළහං කත්වා වුත්තො, තස්මා එත්ථ න අනාදරියං කාතබ්බන්ති, අදිට්ඨායාති මාතිකාවසෙන ආණත්තිකපයොගකථා නිඛිතා.

ඉදාති යෙ දුතෙනාති ඉමස්ස මාතිකාපදස්ස නිද්දෙසදස්සනත්ථං ගිඤ්ඣ ගිඤ්ඣං ආණාපෙතීති ආදයො චත්තාරො වාරා වුත්තා, තෙසු සො තං මඤ්ඤමානොති සො ආණත්තො යො ආණාපකෙන ඉත්ථන්නාමොති අක්ඛාතො තං මඤ්ඤමානො තමෙව ජීවිතා වොරොපෙති උභින්නං පාරාජිකං. තං මඤ්ඤමානො අඤ්ඤන්ති යං ජීවිතා වොරොපෙහීති වුත්තො තං මඤ්ඤමානො අඤ්ඤං තාදිසං ජීවිතා වොරොපෙති මූලට්ඨස්ස අනාපත්ති. අඤ්ඤං මඤ්ඤමානො තන්ති යො ආණාපකෙන වුත්තො තස්ස බලවසහායං සමීපෙ ඨිතං දිස්වා ඉමස්ස බලෙනායං ගච්ඡති, ඉමං තාව ජීවිතා වොරොපෙමීති පහරන්තො ඉතරමෙව පරිවත්තිත්වා තස්මිං ඨානෙ ඨිතං සහායොති මඤ්ඤමානො ජීවිතා වොරොපෙති උභින්නං පාරාජිකං. අඤ්ඤං මඤ්ඤමානො අඤ්ඤන්ති පුරිමනයෙනෙව ඉමං තාවස්ස සහායං ජීවිතා වොරොපෙමීති සහායමෙව වොරොපෙති තස්සෙව පාරාජිකං. දූතපරම්පරාපදස්ස නිද්දෙසවාරෙ ඉත්ථන්නාමස්ස පාවදාති ආදීසු එකො ආචරියො තයො බුද්ධරක්ඛිත ධම්මරක්ඛිත සඞ්ඝරක්ඛිත නාමකා අන්තෙවාසිකා දට්ඨබ්බා. තත්ථ ගිඤ්ඣ ගිඤ්ඣං ආණාපෙතීති ආචරියො කඤ්චි පුග්ගලං මාරාපෙතුකාමො තමත්ථං ආචික්ඛිත්වා බුද්ධරක්ඛිතං ආණාපෙති, ඉත්ථන්නාමස්ස පාවදාති ගච්ඡ ත්වං බුඬරක්ඛිත එතමත්ථං ධම්මරක්ඛිතස්ස පාවද, ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමස්ස පාවදතූති ධම්මරක්ඛිතොපි සඞ්ඝ

රක්ඛිතස්ස පාවදතු, ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමං ජීවිතා වොරොපෙතූති එවං තයා ආණත්තෙන ධම්මරක්ඛිතෙන ආණත්තො සඞ්ඝරක්ඛිතො ඉත්ථන්නාමං පුග්ගලං ජීවිතා වොරොපෙතු, සොහි අම්හෙසු විරජ්ජති කො පටිබලො ඉමස්මිං කම්මෙති, ආපත්තිදුක්කටස්සාති එවං ආණාපෙන්තස්ස ආචරියස්ස තාව දුක්කටං, සො ඉතරස්ස ආරොචෙතීති බුද්ධරක්ඛිතො ධම්මරක්ඛිතස්ස ධම්මරක්ඛිතො ච සඞ්ඝරක්ඛිතස්ස අම්හාකං ආචරියො එවං වදති "ඉත්ථන්නාමං කිර ජීවිතා වොරොපෙහි ත්වං කිර අම්හෙසු විරපුරිසො"ති ආරොචෙති, එවං තෙසම්පි දුක්කටං වධකො පනිගණ්හාතීති සාධු වොරොපෙස්සාමීති සඞ්ඝරක්ඛිතො සම්පටිච්ඡති. මූලට්ඨස්ස ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්සාති සඞ්ඝරක්ඛිතෙන පටිග්ගහිතම්තෙන ආචරියස්ස ථුල්ලච්චයං, මහාජනො හි තෙන පාපෙ නියොජිතොති, සො තන්ති සො වෙ සඞ්ඝරක්ඛිතො තං පුග්ගලං ජීවිතා වොරොපෙති, සබ්බෙසම්පි චතුන්නං ජනානං පාරාජිකං, න කෙවලඤ්ච චතුන්නං, එතෙන උපායෙන විසඞ්කතං අකත්වා පරම්පරාය ආණාපෙන්තං සමණසතං සමණසහස්සං වා හොතු සබ්බෙසං පාරාජිකමෙව.

විසක්කියදූතපදනිද්දෙසෙ- සො අඤ්ඤං ආණාපෙතීති සො ආචරියෙන ආණත්තො බුද්ධරක්ඛිතො ධම්මරක්ඛිතං අදිස්වා වා අවත්තුකාමො වා හුත්වා සඞ්ඝරක්ඛිතමෙව උපසඞ්කමිත්වා අම්හාකං ආචරියො එවමාහ "ඉත්ථන්නාමං කිර ජීවිතා වොරොපෙහී"ති විසඞ්කතං කරොන්තො ආණාපෙති, විසඞ්කතකරණෙනෙව හි එස විසක්කියදූතොති වුච්චති. ආපත්තිදුක්කටස්සාති ඉාණත්තියා තාව බුද්ධරක්ඛිතස්ස දුක්කටං. පනිගණ්හාති ආපත්තිදුක්කටස්සාති සංඝරක්ඛිතෙන සම්පටිච්ඡිතෙ මූලට්ඨස්සෙව දුක්කටන්ති වෙදිතබ්බං. එවං සන්තෙ පටිග්ගහණෙ ආපත්ති යෙව න සියා, සඤ්චරිත්තපටිග්ගහණ මරණාභිනන්දනෙසුපි ච ආපත්ති හොති, මරණපටිග්ගහණෙ කථං න සියා, තස්මා පටිග්ගණ්හන්තස්සෙවෙතං දුක්කටං, තෙනෙ වෙත්ථ මූලට්ඨස්සාති න වුත්තං, පුරිමනයෙනපි වෙතං පටිගණ්හන්තස්ස වෙදිතබ්බමෙව ඔකාසාභාවෙන පන න වුත්තං, තස්මා යො යො පනිගණ්හති තස්ස තස්ස තප්පච්චයා ආපත්ති යෙවාති අයමෙත්ථ අම්හාකං ඛන්ති, යථාවෙත්ථ එවං අදින්නාදානෙපීති, සවෙ පන සො තං ජීවිතා වොරොපෙති ආණාපකස්ස ච බුද්ධරක්ඛිතස්ස වොරොපකස්ස ච සංඝරක්ඛිතස්සාති උභින්නම්පි පාරාජිකං. මූලට්ඨස්ස පන ආචරියස්ස විසඞ්කතත්තා පාරාජිකෙන අනාපත්ති, ධම්මරක්ඛිතස්ස අජානනතාය සබ්බෙන සබ්බං අනාපත්ති, බුද්ධරක්ඛිතො පන චින්නං සොත්ථිභාවං කත්වා අත්තනා නට්ඨොති.

ගතපච්චාගතදූතනිද්දෙසෙ- සො ගන්ත්වා පුන පච්චාගච්ඡතීති තස්ස ජීවිතා වොරොපෙතබ්බස්ස සම්පං ගන්ත්වා සුසංවිහිතාරක්ඛත්තා තං ජීවිතා වොරොපෙතුං අසක්කොන්තො ආගච්ඡති. යදා සක්කොසි තදාති කිං අජ්ජෙව මාරිතො මාරිතො හොති ගච්ඡ යදා සක්කොසි තදා තං ජීවිතා වොරොපෙහීති, ආපත්තිදුක්කටස්සාති එවං පුන ආණත්තියාපි දුක්කටමෙව හොති, සවෙ පන සො අවස්සං ජීවිතා වොරොපෙතබ්බො හොති, අත්ථසාධිකචෙතනා මග්ගානන්තරඵලසදිසා තස්මා අයං ආණත්තික්ඛණෙ යෙව පාරාජිකො, සවෙපි වධකො සට්ඨිවස්සාතික්කමෙන තං වධෙති ආණාපකො ච අන්තරාව කාලං කරොති හීනාය වා ආවත්තති අස්සමණොව හුත්වා කාලඤ්ච කරිස්සති හීනාය වා ආවත්තිස්සති, සවෙ ආණාපකො ගිහිකාලෙ මාතරං වා පිතරං වා අරහන්තං වා සන්ධාය එවං ආණාපෙත්වා පබ්බජති, තස්මිං පබ්බජිතෙ ආණත්තො තං මාරෙති ආණාපකො ගිහිකාලෙ යෙව මාතුඝාතකො පිතුඝාතකො අරහන්තඝාතකො වා හොති, තස්මා නෙවස්ස පබ්බජ්ජා න උපසම්පදා රුහති, සවෙපි මාරෙතබ්බපුග්ගලො ආණත්තික්ඛණෙ පුථු

ජීවතෝ යදි පන තං ආණත්තෝ මාරෙති තදි අරහං ඝාතේති, ආණත්තියා වා පහාරං ලභිත්වා දුක්ඛවූපසමේ නිසින්නං අරහන්තං පන්ථේ තෙනෙවාබාධෙන කාලං කරොති, ආණාපකෝ ආණත්තික්ඛණෙ යෙව අරහන්තඝාතකෝ, වධකෝ පන සබ්බත්ථ උපක්කමිකරණක්ඛණෙ යෙව පාරාජිකෝ හොති. ඉදානි යෙ සබ්බෙ යෙභුය්‍යෙන මනුස්සදුට්ඨ වෙයෙන වුත්තනයා භික්ඛූ පදෙසු සඤ්චිච්චවත්ථුකා පදෙසු සඤ්චිච්චවත්ථුකා තදඤ්ඤත්ථෙ වුත්තා තථෙවාරා, තෙසු පඨමවාරෙ කායෙ ඔසක්කා කං සන්ධාය වා භණ්ඩනෙනා තස්ස වා බ්‍රහ්මදත්තාය "මා ඝාතෙහි"ති එතං වචනං නඝටෙති, තස්මා මූලට්ඨා න මුච්චන්ති, දුතියවාරෙ සාමන්තභූතෙ, තතියවාරෙ පන තෙන ව සාමන්තභූතා ඉතරෙන ව සාධුනි සම්පටිච්ඡිත්වා ඔරත්තා උභොපි මුච්චන්ති.

දුතකථා නිට්ඨිතා.

අරහං රහොඝඤ්ඤතීතිආදයෝ දිස්-අරහොති ඝම්මත්ථෙ, රහොති පරම්මුඛෙ, තඤ්ච ඛො යෝ උපට්ඨාකකාලෙ මෙරිභික්ඛුමිහි ගිහිකුත්තිං සඞ්ගිං ආගන්ත්වා පුරතෝ නිසිත්තෙනා යෙව අභික්කාරදොසෙන තස්ස ආගතභාවං අජානන්තෙනා අඝා වත ඉත්ථන්නාමෙ හතෙ අස්ස චොරෙ කාම තං න හඤ්ඤන්ති සපේපා වා න ඛාදන්ති න සද්දං වා විසං වා ආහරන්තීති තස්ස මරණං අභිනන්දනෙනා ඒදිසානි වචනානි උල්ලපති, අයං අරහොරහඤ්ඤතී උල්ලපති නාම. සම්බුද්ධ ව තඤ්ච පරම්මුඛඤ්ඤතී අත්ථං. යො පන තං පුරතෝ නිසින්නං දිස්වා පුන උපට්ඨානං ආගන්ත්වා ගතෙහි භික්ඛූහි සද්ධිං ගතෙපි තස්මිං ඉධෙව ඉමං නිසින්නොති සඤ්ඤී හුත්වා පුරිමනයෙනෙව උල්ලපති, අයං රහොඅරහොඝඤ්ඤතී උල්ලපති නාම. එතෙනෙව උපායෙන අරහොඅරහොඝඤ්ඤතී රහොරහොඝඤ්ඤතී ව වෙදිතබ්බා, වත්තුනාමපි ච එතෙසං වාචාය වාචාය දුක්කටතන්ති වෙදිතබ්බං.

ඉදානි මරණවණ්ණසංවණ්ණනාය විභාගදස්සනත්ථං වුත්තෙසු පඤ්චසු කායෙන සංවණ්ණනාදි මාණික්කාදිදෙසෙසු-කායෙන විකාරං කරොතීති යථා යො ජානාති සද්ධං වා ආහරිත්වා විසං වා ඛාදිත්වා රජ්ජුං වා උබ්බන්ධිත්වා සොබ්භාදිසු වා පපතිත්වා යෙ මරති සො කිර ධනං වා ලභති යසං වා ලභති සග්ගං වා ගච්ඡතීති අයම්පෙත්ථ එතෙන වුත්තනයෙනෙව ඤාතබ්බා, තථා හත්ථමුද්දාදීහි දස්සෙති, වාචාය භණතීති තමෙවත්ථං වාක්‍යාකාරං කත්වා භණති. තතියවාරෙ උභයවසෙන වුත්තං, සබ්බත්ථ සංවණ්ණනාය පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, තස්ස දුක්ඛුප්පත්තිනිමිත්තං සංවණ්ණනාය ථුල්ලච්චයං, යං උද්දිස්ස සංවණ්ණනා කතා තස්මිං මතෙ සංවණ්ණනාක්ඛණෙ යෙව සංවණ්ණනාය පාරාජිකං. සො තං න ජානාති අඤ්ඤං ඤත්වා ලද්ධා, වත මෙ සුඛුප්පත්තීති උප්පාදෙති තාය සංවණ්ණනාය මරති අනාපත්ති, විත්තං උද්දිස්ස සංවණ්ණනාය කතාය එකා ඤත්වා මරති පාරාජිකං, වෙපි මරන්ති පාරාජිකඤ්ච අකුසලරාසි ච, එකෙව නයෙ සබ්බත්‍රලසු අනොදිස්ස මරණං සංවණ්ණෙන්නො ආභිණ්ඩිකෙ යෙ යෙ තං සංවණ්ණනං ඤත්වා මරති සබ්බෙ තෙන මාරිතා හොති. දූතෙන සංවණ්ණනාය අසුකං නාම ගෙහං වා කාමං වා ගන්ත්වා ඉත්ථන්නාමස්ස එවං මරණවණ්ණං සංවණ්ණෙහීති සාසනෙ ආරොචිතමත්තෙ දුක්කටං, යස්සත්ථාය පහිතො තස්ස දුක්ඛුප්පත්තියා මූලට්ඨස්ස ථුල්ලච්චයං, මරණෙන පාරාජිකං. දූතෙ ඤත්වා දූතේ ඤත්වා ඉදානි අඤං සඝඤ්ඤිගෙහාති තස්ස අනාරොචෙත්වා අත්තනො ඤත්තිස්ස වා ඨාලොහිතස්ස වා ආරොචෙති, තස්මිං මතෙ විසඤ්ඤිතො හොති, මූලට්ඨා මුච්චන්ති, දූතා තථෙව භිජ්ජන්තීතා සඤං සංවණ්ණනාය වුත්තනයෙනෙව මරති විසඤ්ඤිතොව, අනොදිස්ස පන සාසනෙ ආරොචිතෙ යත්තකා දූතස්ස සංවණ්ණනාය මරන්ති තත්තකා පාණාතිපාතා, සබ්බෙ මිතාපිතරා මරන්ති ආනන්තරියම්පි හොති. ලෙඛාසංවණ්ණනාය ලෙඛං ඡින්දන්තීති පණ්ණෙ වා පොත්ථකෙ වා අක්ඛරානි ලිඛති "යෙ ඉත්ථං මං ආහරිත්වා පපාතෙ වා පපතිත්වා අඤ්ඤෙසූති මං අඝාතිපථේවා

උදකප්පවෙසනාදීහි උපායෙහි මරති, සො ඉදඤ්චිදඤ්ච ලභතීති වා, තස්ස ධම්මො හොතීති වා"ති, එත්ථාපි දුක්කටථුල්ලච්චයා වුත්තනයෙ නෙව වෙදිතබ්බා. උද්දිස්ස ලිඛිතෙ පන යං උද්දිස්ස ලිඛිතං, තස්සෙව මරණෙන පාරාජිකං, බහුං උද්දිස්ස ලිඛිතෙ යත්තකා මරන්ති තත්තකා පාණාතිපාතා, මාතාපිතුන්නං මරණෙන ආනන්තරියං, අනොදිස්ස ලිඛිතෙපි එසෙව නයො. බහු මරන්තීති විප්පටිසාරෙ උප්පන්නෙ තං පොත්ථකං ඣාපෙත්වා වා යථා වා අක්ඛරානි න පඤ්ඤායන්ති තථා කත්වා මුච්චති, සචෙ සො පරස්ස පොත්ථකො හොති ඔදිස්ස ලිඛිතො වා හොති, අනොදිස්ස ලිඛිතො වා ගහිතට්ඨානෙ ඨපෙත්වා මුච්චති, සචෙ මූලෙන කීතො හොති පොත්ථකසාමිකානං පොත්ථකං යෙසං හත්ථතො මූලං ගහිතං තෙසං මූලං දත්වා මුච්චති. සචෙ සම්බහුලා මරණවණ්ණං ලිඛිස්සාමාති එකජ්ඣාසයා හුත්වා එකො රුක්ඛං ආරොහිත්වා පණ්ණං ඡින්දති එකො ආහරති එකො පොත්ථකං කරොති එකො ලිඛති එකො සචෙ කණ්ඨකලෙඛො හොති මසිං මක්ඛෙති මසිං මක්ඛෙත්වා තං පොත්ථකං සජ්ජෙත්වා සබ්බෙව සභායං වා ආපණෙ වා යත්ථ වා පන ලෙඛා දස්සනකොතූහලකා බහූ සන්නිපතන්ති තත්ථ ඨපෙන්ති, තං වා වෙත්වා සචෙපි එකො මරති සබ්බෙසං පාරාජිකං, සචෙ බහුකා මරන්ති වුත්තසදිසොව නයො, විප්පටිසාරෙ පන උප්පන්නෙ තං පොත්ථකං සචෙපි මඤ්ජුසාය ගොපෙන්ති අඤ්ඤො ව තං දිස්වා නීහරිත්වා පුන බහුන්නං දස්සෙති නෙව මුච්චන්ති, තිට්ඨතු මඤ්ජුසා සචෙපි තං පොත්ථකං නදියං වා සමුද්දෙ වා ඛිපන්ති වා ධොවන්ති වා ඛණ්ඩාඛණ්ඩං වා ඡින්දන්ති අග්ගිම්හි වා ඣාපෙන්ති යාව සංඝට්ටිතෙපි දුද්ධොතෙ වා දුජ්ඣාපිතෙ වා පත්තෙ අක්ඛරානි පඤ්ඤායන්ති තාව න මුච්චන්ති, යථා පන අක්ඛරානි න පඤ්ඤායන්ති තථෙව කතෙ මුච්චන්තීති.

ඉදානි ථාවරපයොගස්ස විභාගදස්සනත්ථං වුත්තෙසු ඔපාතාදිමාතිකා නිද්දෙසෙසු- මනුස්සං ඔදිස්ස ඔපාතං ඛණතීති ඉත්ථන්නාමො පතිත්වා මරිස්සතීති කඤ්චි මනුස්සං උද්දිසිත්වා යත්ථ සො එකතො විවරති තත්ථ ආවාටං ඛණති, ඛණන්තස්ස තාව සචෙපි ජාතපඨවියං ඛණති පාණාතිපාතස්ස පයොගත්තා පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, යං උද්දිස්ස ඛණති තස්ස දුක්ඛුප්පත්තියා ථුල්ලච්චයං මරණෙන පාරාජිකං, අඤ්ඤස්මිං පතිත්වා මතෙ අනාපත්ති. සචෙ අනොදිස්ස යො කොචි මරිස්සතීති ඛතො හොති, යත්තකා පතිත්වා මරන්ති, තත්තකා පාණාතිපාතා, ආනන්තරියවත්ථුසු ච ආනන්තරියං, ථුල්ලච්චයපාචිත්තියවත්ථුසු ථුල්ලච්චයපාචිත්තියානි, බහූ තත්ථ චෙතනා, කතමාය පාරාජිකං හොතීති, මහාඅට්ඨකථායං තාව වුත්තං- ආවාටං ගම්භීරතො ච ආයාම විත්ථාරතො ච ඛණිත්වා පමාණෙ ඨපෙත්වා තච්ඡෙත්වා පුඤ්ජිත්වා පංසුපච්ඡිං උද්ධරන්තස්ස සන්නිට්ඨාපකා අත්ථසාධිකචෙතනා ඔග්ගානන්තර ඵලසදිසා, සචෙපි වස්සසතස්ස අච්චයෙන පතිත්වා අවස්සංමරණකස තෙතා හොති සන්නිට්ඨාපකචෙතනාය මෙව පාරාජිකන්ති. මහාපච්චරියං පන සඞ්ඛෙපට්ඨකථායඤ්ච- ඉමස්මිං ආවාටෙ පතිත්වා මරිස්සතීති එකස්මිම්පි කුද්දාලප්පහාරෙ දින්නෙ සචෙ කොචි තත්ථ පක්ඛලිතො පතිත්වා මරති පාරාජිකමෙව, සුත්තන්තිකත්ථෙරා පන සන්නිට්ඨාපක චෙතනං ගණ්හන්තීති වුත්තං. එකො ඔපාතං ඛණිත්වා අසුකං නාම ආනෙත්වා ඉධ පාතෙත්වා මාරෙහීති අඤ්ඤං ආණාපෙති, සො තං පාතෙත්වා මාරෙති උභින්නං පාරාජිකං. අඤ්ඤං පාතෙත්වා මාරෙති සයං පතිත්වා මරති අඤ්ඤො අත්තනො ධම්මතාය පතිත්වා මරති, සබ්බත්ථ විසඞ්කතො හොති, මූලට්ඨො මුච්චති. අසුකො අසුකං ආනෙත්වා ඉධ මාරෙස්සතීති ඛතෙපි එසෙව නයො, යෙ මරිතුකාමා ඉධ මරිස්සන්තීති ඛණති, එකස්ස මරණෙ පාරාජිකං, බහුන්නං මරණෙ අකුසලරාසි, මාතාපිතුන්නං මරණෙ ආනන්තරියං, ථුල්ලච්චයපාචිත්තියවත්ථුසු ථුල්ලච්චයපාචිත්තියානි, යෙ කෙචි මාරෙතුකාමා තෙ ඉධ පාතෙත්වා මාරෙස්සන්තීති ඛණති, තත්ථ පාතෙත්වා මාරෙන්ති එකස්මිං මතෙ පාරාජිකං,

බහුසු අකුසලරාසි, ආනන්තරියාදිවත්ථුසු ආනන්තරියාදීනි, ඉධ ච අර
හන්තාපි සඞ්ගහං ගච්ඡන්ති, පුරිමනයෙ පන තෙසං මරිතුකාමතාය
පතනං නත්ථිති තෙ න සඞ්ගය්හන්ති, වීසුපි නයෙසු අත්තනො ධම්ම
තාය පතිත්වා මතෙ විසඞ්කතො. යෙ කෙචි අත්තනො වෙරිකෙ
එත්ථ පාතෙත්වා මාරෙස්සන්තීති ඛණති, තත්ථ ච වෙරිකා වෙරිකෙ පා
තෙත්වා මාරෙන්ති, එකස්මිං මාරිතෙ පාරාජිකං, බහුසු අකුසලරාසි, මා
තරි වා පිතරි වා අරහන්තෙ වා වෙරිකෙහි ආනෙත්වා තත්ථ මාරිතෙ
ආනන්තරියං, අත්තනො ධම්මතාය පතිත්වා මතෙ විසඞ්කතො, යො
පන මරිතුකාමා වා අමරිතුකාමා වා මාරෙතුකාමා වා අමාරෙතුකාමා
වා යෙ කෙචි එත්ථ පතිතා වා පාතිතා වා මරිස්සන්තීති සබ්බථාපි
අනොදිස්සෙව ඛණති, යො යො මරති තස්ස තස්ස මරණෙන යථානු
රූපං කම්මඤ්ච ඵුසති ආපත්තිඤ්ච ආපජ්ජති. සචෙ ගබ්භිනී පතිත්වා
සගබ්භා මරති වෙ පාණාතිපාතා, ගබ්භො යෙව විනස්සති එකො,
ගබ්භො න විනස්සති මාතා මරති එකො යෙව, චොරෙහි අනුබද්ධො
පතිත්වා මරති ඔපාතඛණකස්සෙව පාරාජිකං, චොරො තත්ථ පාතෙත්වා
මාරෙන්ති පාරාජිකමෙව, තත්ථ පතිතං බහි නීහරිත්වා මාරෙන්ති පාරා
ජිකමෙව. කස්මා ඔපාතෙ පතිතප්පයොගෙන ගහිතත්තා, ඔපාතතො
නික්කමිත්වා තෙනෙව ආබාධෙන මරති පාරාජිකමෙව, බහූනි වස්සානි
අතික්කමිත්වා පුනපි කුපිතෙන තෙනෙවාබාධෙන මරති පාරාජිකමෙ
ව, ඔපාතෙ පතනප්පච්චයා උප්පන්නරොගෙන ගිලානස්සෙව අඤ්ඤො
රොගො උප්පජ්ජති ඔපාතරොගො බලවතරො හොති, තෙන මතෙපි
ඔපාතඛණකො න මුච්චති, සචෙ පච්ඡා උප්පන්නරොගො බලවා හො
ති තෙන මතෙ මුච්චති, උභොහි මතෙ න මුච්චති, ඔපාතෙ ඔපපාතික
මනුස්සො නිබ්බත්තිත්වා උත්තරිතුං අසක්කොන්තො මරති පාරාජික
මෙව. මනුස්සං ඔදිස්ස ඛතෙ යක්ඛාදිසු පතිත්වා මතෙසු අනාපත්ති,
යක්ඛාදයො ඔදිස්ස ඛතෙ මනුස්සාදිසු මරන්තෙසුපි එසෙව නයො.
යක්ඛාදයො ඔදිස්ස ඛණන්තස්ස පන ඛණනෙපි තෙසං දුක්ඛුප්පත්ති
යම්පි දුක්කටමෙව, මරණවත්ථුවසෙන ථුල්ලච්චයං පාචිත්තියං වා, අ
නොදිස්ස ඛතෙ ඔපාතෙ යක්ඛරූපෙන වා පෙතරූපෙන වා පතති තිර
ච්ඡානරූපෙන මරති පතනරූපං පමාණං තස්මා ථුල්ලච්චයන්ති උපති
ස්සන්ථෙරො, මරණරූපං පමාණං තස්මා පාචිත්තියන්ති ඵුස්සදෙවත්ථෙ
රො, තිරච්ඡානරූපෙන පතිත්වා යක්ඛපෙතරූපෙන මතෙපි එසෙව
නයො. ඔපාතඛණකො ඔපාතං අඤ්ඤස්ස විකිණාති වා මුඩා වා
දෙති යො යො පතිත්වා මරති තප්පච්චයා තස්සෙව ආපත්ති ච කම්මඛ
ණ්ඩො ච, යෙන ලද්ධො සො නිද්දොසොති, අථ සොපි එවං පතිතා උ
ත්තරිතුං අසක්කොන්තා නස්සිස්සන්ති සුඋද්ධාරා වා න භවිස්සන්තීති
තං ඔපාතං ගම්භීරතරං වා උත්තානතරං වා දීඝතරං වා රස්සතරං වා
විත්ථතතරං වා සම්බාධතරං වා කරොති උභින්නම්පි ආපත්ති ච කම්ම
බන්ධො ච, බහු මරන්තීති විප්පටිසාරෙ උප්පන්නෙ ඔපාතං පංසුනා පූ
රෙති සචෙ කොචි පංසුම්හි පතිත්වා මරති පූරෙත්වාපි මූලට්ඨො න මුච්ච
ති, දෙවෙ වස්සන්තෙ කද්දමො හොති තත්ථ ලග්ගිත්වා මතෙපි, රුක්ඛො
වා පතන්තො වාතො වා වස්සොදකං වා පංසුං හරති කන්දමූලත්ථං වා
පඨවිං ඛණන්තා තත්ථ ආවාටං කරොන්ති, තත්ථ සචෙ කොචි ලග්ගිත්වා
වා පතිත්වා වා මරති මූලට්ඨො න මුච්චති, තස්මිං පන ඔකාසෙ මහ

න්තං තලාකං වා පොක්ඛරණිං වා කාරෙත්වා වෙතියං වා පතිට්ඨාපෙ
ත්වා බොධිං වා රොපෙත්වා ආවාසං වා සකවමග්ගං වා කාරෙත්වා මුච්ච
ති, යදාපි පිරං කත්වා පූරිතෙ ඔපාතෙ රුක්ඛාදීනං මූලානි මූලෙහි සංසි
ඛ්ඛිතානි හොන්ති, ජාතපඨවී වා ජාතා තදාපි මුච්චති, සචෙපි නදී ආග
න්ත්වා ඔපාතං හරති එවමපි මුච්චතීති.

අයං තාව ඔපාතකථා.

ඔපාතස්සෙව පන අනුලොමෙසු පාසාදිසුපි- යො තාව පාසං
ඔඩ්ඩෙති එස් බජ්ඣිත්වා සත්තා මරිස්සන්තීති අවස්සං බජ්ඣනකස
ත්තානං වසෙන හත්ථා මුත්තමත්තෙ පාරාජිකානන්තරිය ථුල්ලච්චයපා
චිත්තියානි වෙදිතබ්බානි, ඔදිස්සකතෙ යං ඔදිස්ස ඔඩ්ඩිතො, තතො
අඤ්ඤෙසං බන්ධනෙ අනාපත්ති, පාසෙ මූලෙන වා මුධාවා දින්නෙපි
මූලට්ඨස්සෙව කම්මබන්ධො, සචෙ යෙන ලද්ධො සො උග්ගලිතං වා පා
සං සණ්ඨපෙති පස්සෙන වා ගච්ඡන්තෙ දිස්වා වතිං කත්වා සම්මුඛෙ ප
වෙසෙති ඵද්ධතරං වා පාසයට්ඨිං ඨපෙති දළහතරං වා පාසරජ්ජුං බන්ධ
ති පිරතරං වා ඛාණුකං වා ආකොටෙති උභොපි න මුච්චන්ති, සචෙ
විප්පටිසාරෙ උප්පන්නෙ පාසං උග්ගලාපෙත්වා ගච්ඡති තං දිස්වා පුන
අඤ්ඤෙ සණ්ඨපෙන්ති බද්ධා බද්ධා මරන්ති මූලට්ඨො න මුච්චති, සචෙ
පන තෙන පාසයට්ඨි සයං අකතා හොති ගහිතට්ඨානෙ ඨපෙත්වා මුච්ච
ති, තත්ථ ජාතයට්ඨිං ඡින්දිත්වා මූලට්ඨො මුච්චති, සයං කතයට්ඨිං පන
ගොපෙන්තොපි න මුච්චති, යදිහි තං අඤ්ඤො ගණ්හිත්වා පාසං සණ්ඨ
පෙති තප්පච්චයා මරන්තෙසු මූලට්ඨො න මුච්චති, සචෙ තං ඛාපෙත්වා
අලාතං කත්වා ඡඩ්ඩෙති තෙන අලාතෙන පහාරං ලද්ධා මරන්තෙසුපි
න මුච්චති, සබ්බසො පන ඛාපෙත්වා වා විනාසෙත්වා වා මුච්චති. පාස
රජ්ජුම්පි අඤ්ඤෙහි ච වට්ටිතං ගහිතට්ඨානෙ ඨපෙත්වා මුච්චති, රජ්ජු
කෙ ලහිත්වා සයං වට්ටිතං උබ්බට්ටෙත්වා වාකෙ ලහිත්වා වට්ටිතං හීරහී
රං කත්වා මුච්චති, අරඤ්ඤතො පන සයං වාකෙ ආහරිත්වා වට්ටිතා
ගොපෙන්තොපි න මුච්චති, සබ්බසො පන ඛාපෙත්වා වා නාසෙත්වා වා
මුච්චති. අදූහලං සජ්ජෙන්තො චතුසු පාදෙසු අදූහලමඤ්චං ඨපෙත්වා
පාසාණෙ ආරොපෙති පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, සබ්බසජ්ජං කත්වා
හත්ථතො මුත්තමත්තෙ අවස්සං අජ්ඣොත්ථරිතබ්බකසත්තානං වසෙන
ඔදිස්සානොදිස්සකානුරූපෙන පාරාජිකාදීනි වෙදිතබ්බානි. අදූහලෙ
මූලෙන වා මුධා වා දින්නෙපි මූලට්ඨස්සෙව කම්මබන්ධො, සචෙ යෙන
ලද්ධං සො පතිතං වා උක්ඛිපති අඤ්ඤෙපි පාසාණෙ ආරොපෙත්වා
ගරුකතරං වා කරොති පස්සෙන වා ගච්ඡන්තෙ දිස්වා වතිං කත්වා අදූ
හලෙ පවෙසෙති උභොපි න මුච්චන්ති. සචෙපි විප්පටිසාරෙ උප්පන්නෙ
අදූහලං පාතෙත්වා ගච්ඡති තං දිස්වා අඤ්ඤො සණ්ඨපෙති මූලට්ඨො
න මුච්චති, පාසාණෙ පන ගහිතට්ඨානෙ ඨපෙත්වා අදූහලපාදෙ ච පාස
යට්ඨියං වුත්තනයෙන ගහිතට්ඨානෙ වා ඨපෙත්වා ඛාපෙත්වා වා මුච්ච
ති. සුලං රොපෙන්තස්සාපි සබ්බසජ්ජං කත්වා හත්ථතො මුත්තමත්තෙ
සුලමුඛෙ පතිත්වා අවස්සං මරණකසත්තානං වසෙන ඔදිස්සානොදිස්සා
නුරූපතො පාරාජිකාදීනි වෙදිතබ්බානි. සුලෙ මූලෙන වා මුධා වා
දින්නෙපි මූලට්ඨස්සෙව කම්මබන්ධො, සචෙ යෙන ලඬං සො එකප්පහා
රෙනෙව මරිස්සන්තීති තිඛිණතරං වා කරොති දුක්ඛං මරිස්සන්තීති
කුණ්ඨතරං වා කරොති උච්චන්ති සල්ලක්ඛෙත්වා නීචතරං වා නීචන්ති

සල්ලකෙඛිනා උච්චතරං වා පුන රොපෙති, වඩ්කං වා උජුකං අනිඋජුකං වා ඊසකං පොණං කරොති උභොපි න මුච්චන්ති. සචෙ පන අට්ඨානෙ ඨිතන්ති අඤ්ඤස්මිං ඨානෙ ඨපෙති තඤ්ච මරණත්ථාය ආදිතොපපහුති පරියෙසිතා කතං හොති මූලට්ඨා න මුච්චති, අපරියෙසිතා පන කතමෙව ලභිත්වා රොපිතෙ මූලට්ඨා මුච්චති, විපරිණාමෙ උපපන්නා පාසඨානීයං වුත්තනයෙන ගහිතට්ඨානෙ වා ඨපෙන්තා ඛාපෙන්තා වා මුච්චති.

අපසෙනෙ සප්පං වාති එත්ථ– අපසෙනං නාම නිච්චපරිභොගා මඤ්චා වා පීඨා වා අපසෙනත්ථලකං වා දිවාට්ඨානෙ නිසීදනත්ථාය අපසෙනකත්ථම්භා වා තත්ථ ජාතකරුක්ඛා වා වඩ්කමෙ අපසාරණත්ථාය ආලම්බනරුක්ඛා වා ආලම්බනත්ථලකං වා සබ්බමෙතං අපසාරණියට්ඨෙන අපසෙනං නාම, තස්මිං අපසෙනෙ, යථා අපසාරණත්ථාය විජ්ඣති වා ජීරති වා තථා කණ්ණා වාසි එරසු සන්ති ආරකණ්ටකාදීනං අඤ්ඤතරං සප්පං ඨපෙති දුක්කටං, ධුවපරිභොගට්ඨානෙ නිරාසඞ්කස්ස නිසීදතො වා නිපජ්ජතො වා අපසාරණත්තස්ස වා සප්පස්ස මත්ථසපච්චයා දුක්ඛුප්පත්තියා ථුල්ලච්චයං, මරණෙන පාරාජිකං. තඤ්ච අඤ්ඤොපි තස්ස වෙරිසික්ඛු විහාරවාරිකං වරණෙනා දිසවා ඉමස්ස මඤ්ඤ මරණත්ථාය ඉමං නික්ඛිත්තන්ති ඝාඩ්ඛි සුත්ථු මරතූති අභිත්තඤ්ඤතො ඔවජ්ජති දුක්කටං, සචෙ පන සොපි තත්ථ එවං කතෙ සුකතං භවිස්සතී ති නිබ්බිඤ්ඣාරාදිකරණෙන කිඤ්චි කම්මං කරොති තස්සාපි පාරාජිකං. සචෙ පන අට්ඨානෙ ඨිතන්ති උද්ධරිත්වා අඤ්ඤස්මිං ඨානෙ ඨපෙති තඤ්ඤෙව කණ්ණා ඨපිතෙ මූලට්ඨා න මුච්චති, පාකතිකං ලභිත්වා ඨපිතං හොති න මුච්චති, තං අපනෙත්වා අඤ්ඤං නිබ්බිඤ්ඣතරං ඨපෙති මූලට්ඨා මුච්චතෙව. විසමක්ඛණෙපි යාව මරණාභිනිපාතනා දුක්කටං, තාව එසෙව නයො. සචෙ පන සොපි බුද්ධකං විසමණ්ඩලන්ති සල්ලකෙඛිනා මහන්තතරං කරොති මහන්තං වාති බුද්ධකං කරොති තනුකං වා බහලං බහලං වා තනුකං කරොති අගණ්හිතා තාපෙත්වා හෙට්ඨා වා උපරි වා සඤ්චරෙති තස්සාපි පාරාජිකං, ඉදං අට්ඨානෙ ඨිතන්ති සබ්බමෙව තච්ඡිත්වා පූජ්ජිත්වා අඤ්ඤස්මිං ඨානෙ ඨපෙති අත්තනා හෙට්ඨජ්ඣානි ඔපෙත්වා කතෙ මූලට්ඨා න මුච්චති, අත්තනා අකතෙ මුච්චති, සචෙ පන සො ඉමං විසං අතිපරිත්තන්ති අඤ්ඤමපි ආනෙත්වා පක්ඛිපති යස්ස විසෙන මරති තස්ස පාරාජිකං. සචෙ උභින්නම්පි සන්තකෙන මරති උභින්නම්පි පාරාජිකං, ඉමං විසං නිබ්බිසන්ති තං අපනෙත්වා අත්තනො විසමෙව ඨපෙති තස්සෙව පාරාජිකං, මූලට්ඨා මුච්චති. දුබ්බලං වා කරොතීති මඤ්චපීඨං අවනියා හෙට්ඨාභාගෙ ඡින්දිත්වා බිදලෙහි වා රජ්ජුකෙහි වා යෙහි ඨිතං හොති තෙ වා ඡින්දිත්වා අපසාරෙතබ්බමෙව කත්වා හෙට්ඨා ආවුධං නික්ඛිපති එත්ථ පතිත්වා මරිස්සතීති, අපසෙසනත්ථලකාදීනම්පි වඩ්කමෙ ආලම්බනරුක්ඛත්ථලක පරියොසානානං පරභාගං ඡින්දිත්වා හෙට්ඨා ආවුධං නික්ඛිපති. මඤ්චපීඨාදිසු මඤ්චං වා පීඨං වා අපසෙසනත්ථලකං වා ආනෙත්වා ඨපෙති යථා තත්ථ නිසින්නාගමනතො වා අපසෙසනගමනතො වා පතති, මඤ්චපීඨාදිසු වා සඤ්චරණසෙතු හොති තං දුබ්බලං කරොති, එවං කරොන්තා

ස්ස කරණෙ දුක්කටං, ඉතරස්ස දුක්ඛුප්පත්තියා ථුල්ලච්චයං, මරණෙ පාරාජිකං. භික්ඛුං ආනෙත්වා සොඛ්‍යාදීනං තටෙ ඨපෙති දිස්වා භයෙන කම්පෙන්තො පතිත්වා මරිස්සතීති දුක්කටං, සො තත්ථෙව පතති දුක්ඛුප්පත්තියා ථුල්ලච්චයං, මරණෙන පාරාජිකං, සයං වා පාතෙති අඤ්ඤෙන වා පාතාපෙති අඤ්ඤො අවුත්තොවා අත්තනො ධම්මතාය පාතෙති අමනස්සො පාතෙති වාතප්පහාරෙන පතති අත්තනො ධම්මතාය පතති සබ්බත්ථ මරණෙ පාරාජිකං, කස්මා තස්ස පයොගෙන සොඛ්‍යාදිතටෙ ඨිතත්තා.

උපනික්ඛිපනං නාම සමීපෙ නික්ඛිපනං, තත්ථ යො ඉමිනා අසිනා මතො සො ධනං වා ලභතීති ආදිනා නයෙන මරණවණ්ණං වං සංවණ්ණෙත්වා ඉමිනා මරණත්ථිකා මරන්තු මාරණත්ථිකා මාරෙන්තුති වා වත්වා අසිං උපනික්ඛිපති, තස්ස උපනික්ඛිපනෙ දුක්කටං මරිතුකාමො වා තෙන අත්තානං පහරතු මාරෙතුකාමො වා අඤ්ඤං පහරතු උභයථාපි පරස්ස දුක්ඛුප්පත්තියා උපනික්ඛෙපකස්ස ථුල්ලච්චයං, මරණෙන පාරාජිකං, අනොදිස්ස නික්ඛිත්තෙ බහුන්නං මරණෙ අකුසලරාසි, පාරාජිකාදිවත්ථුසු පාරාජිකාදීනි, විප්පටිසාරෙ උප්පන්නෙ අසිං ගහිතට්ඨානෙ ඨපෙත්වා මුච්චති, කිණිත්වා ගහිතො හොති අසිසාමිකානං අසිං යෙසං හත්ථතො මූලං ගහිතං තෙසං මූලං දත්වා මුච්චති, සවෙ ලොහපිණ්ඩිං වා ථාලං වා කුද්දාලං වා ගහෙත්වා අසි කාරාපිතො හොති, යං භණ්ඩං ගහෙත්වා කාරිතො තදෙව කත්වා මුච්චති, සවෙපි කුද්දාලං ගහෙත්වා කාරිතං විනාසෙත්වා ථාලං කරොති. ථාලෙන පහාරං ලභිත්වා මරන්තෙසුපි පාණාතිපාතතො න මුච්චති, සවෙ පන ලොහං සමුට්ඨාපෙත්වා උපනික්ඛිපනත්ථමෙව කාරිතො හොති අරෙන ඝංසිත්වා චුණ්ණවිචුණ්ණං කත්වා විප්පකිණ්ණෙ මුච්චති, සවෙපි සංවණ්ණනා පොත්ථකො විය බහුනි එකජ්ඣාසයෙහි කතො හොති, පොත්ථකෙ වුත්තනයෙනෙව කම්මබන්ධවිනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. එස නයො සත්ති භෙණ්ඩිසු. ලගුලෙ පාසයට්ඨිසදිසො විනිච්ඡයො, තථා පාසාණෙ, සත්ථෙ අසිසදිසොව විසං වාති විසං උපනික්ඛිපන්තස්ස වත්ථුවසෙන ඔදිස්සා නොදිස්සා නුරූපතො පාරාජිකාදිවත්ථුසු පාරාජිකාදීනි වෙදිතබ්බානි, කිණිත්වා ඨපිතෙ පුරිමනයෙන පටිපාකතිකං කත්වා මුච්චති, සයං භෙසජ්ජෙහි ශොජිතෙ අවිසං කත්වා මුච්චති. රජ්ජුයා පාසරජ්ජුසදිසොව විනිච්ඡයො.

භෙසජ්ජෙ– යො භික්ඛු වෙරිභික්ඛුස්ස පජ්ජරකෙ වා විසභාගරොගෙ වා උප්පන්නෙ අසප්පායානි සප්පිආදීනි සප්පායානීති මරණාධිප්පායො දෙති අඤ්ඤං වා කිඤ්චි කන්දමූලඵලං, තස්ස එවං භෙසජ්ජදානෙ දුක්කටං, පරස්ස දුක්ඛුප්පත්තියං මරණෙ ච ථුල්ලච්චයපාරාජිකානි, ආනන්තරියවත්ථුම්හි ආනන්තරියන්ති වෙදිතබ්බං.

රූපූපහාරෙ– උපසංහරතීති මනාපං වා අමනාපං වා රූපං තස්ස සමීපෙ ඨපෙති, අත්තනා වා යක්ඛ පෙතාදිවෙසං ගහෙත්වා තිට්ඨති, තස්ස උපසංහාරමත්තෙ දුක්කටං, පරස්ස තං රූපං දිස්වා භයුප්පත්තියං ථුල්ලච්චයං, මරණෙ පාරාජිකං, සවෙ පන තදෙවරූපං එකච්චස්ස මනාපං හොති අලාභකෙන ච සුස්සිත්වා මරති විසඞ්කෙතො, මනාපියෙපි එසෙව නයො. තත්ථ පනවිසෙසෙන ඉත්ථිනං පුරිසරූපං පුරිසානඤ්ච ඉත්ථි

රූපං මණ්ඩපං, තං අලඞ්කරිත්වා උපසංහරති දිට්ඨමත්තකමේව කරෝ
නි අතිචිරං පසිතුමපිනදෙති, ඉතරෝ අලංභකෙන සුසිත්වා මරති පා
රාජිකං. සචෙ උත්තසිත්වා මරති විසඞ්කතෙ. අථ පන උත්තසිත්වා වා
අලංභකෙනවාති අවිචාරෙත්වා කෙවලං පසිත්වා මරිස්සතීති උපසංහර
ති,උත්තසිත්වා වාස්‍රසිත්වා වා මතෙ පාරාජිකමෙව. එතෙනෙව උපායෙ
න සද්දූපහාරාදයොපි වෙදිතබ්බා. කෙවලං හෙත්ථ අමනුස්සසද්දාදයෝ
උත්‍රාසජනකා අමනාපසද්දා, පුරිසානං ඉත්ථිසද්දං මධුරං, ඉත්ථිසද්දා
දයෝ චිත්තසාරදකරා මනාපසද්දා, තිම්වනෙන විසරූකඛානං මූලුද්ධ
ඛිං කුණපගන්ධිං ච අමනාපගන්ධිං, කාලාඛාරිමූලගන්ධාදයෝ මනාපග
න්ධිං, පටිකූලමූලරසාදයෝ අමනාපරසා, අපටිකූල මූලරසාදයෝ මනා
පරසා, විසඨ්ඨසමඵාසවත්ථූඨසාදයෝ අමනාපඵොට්ඨබ්බා, චිත්තවථහං
සප්පඨතුලිකඨසාදයෝ මනාපඵොට්ඨබ්බාති වෙදිතබ්බා. ධම්මූපහාරෙ–
ධම්මොති දෙසනා ධම්මෝ වෙදිතබ්බෝ. දෙසනාවසෙන වා නිරයෙ ව
සගෙ ච විපත්තිසම්පත්තිභෙදං ධම්මාරම්මණමෙව. නෙරයිකසත්තා
භිඤ්ඤාසංවරස්ස කතපාපස්ස නිරයෙ නිබ්බත්තනාරහස්ස සත්තස්ස, ප
ඤ්ඤවිඩඛඤ්ඣන කම්මකරණාදි නෙරයික කථං කථෙති, තඤ්ඤෙව සුත්වා
සො උත්තසිත්වා මරති කථිකස්ස පාරාජිකං. සචෙ පන සුත්වාපි අත්ත
නො ධම්මතාය මරති අනාපත්ති, ඉමං සුත්වා එවරූපං පාපං න කරි
සසති ඔරමිස්සති විරමිස්සතීති නිරයකථං කථෙති, තං සුත්වා ඉත
රෙ උත්තසිත්වා මරති අනාපත්ති සගගකථාත්‍රි දෙවතාවකාදීනං න
න්දනවනාදීනඤ්ච සම්පත්තිකථං, තං සුත්වා ඉතරෙ සගගාධිමුත්තතා සි
සං තං සම්පත්තිං පාපුණිතුකාමෝ සත්ථාරං උපසඞ්කමිත්වා ධම්මං සු
ණාති අස්සාසපස්සාස සහනිරුද්ධාදීනි දුක්ඛං උප්පාදෙති, කථා නස්ස
ථුල්ලච්චයං, මරති පාරාජිකං. සචෙපි සෙ සුත්වාපි යාවතායුකං ඨත්වා
අත්තනො ධම්මතාය මරති අනාපත්ති. ඉමං සුත්වා පුණ්ණං නි කරිස්ස
තීති කථෙති, තං සුත්වා ඉතරෙ අත්තනො ධම්මතාය අධිමුත්තතා කා
ලං කරොති අනාපත්ති. ආචිකඛනාය– පුණ්ඨෝ භණතීති භගවතා කථං
මතෝ ධනං වා ලභති සගග වා උපපජ්ජතීති එවං පුච්ඡිතෝ භණ
ති. අනුසාසනියං– අප්පුණ්ඨෝති එවං අපුච්ඡිතෝ සංමසඤ්ඣව භණති.
සඞ්ඛිකතඤ්ඣමම නිම්මිතනිම්මානි අදින්නාදානකථාය වුත්තනයෙනෙව
වෙදිතබ්බානි.

එවං නානප්පකාරතෝ ආපත්තිභෙදං දස්සෙත්වා ඉදානි අනාප
ත්තිභෙදං දස්සෙතුං අනාපත්ති අසංවිච්චානි ආදිමාහ, තත්ථ අසං
විච්චාති ඉමිනා උපක්කමෙන ඉමං මාරෙමීති අවෙතත්තා, එවං ඝි අ
වෙතත්තා කෙනෙත උපක්කමෙන පරෙ මතෙපි අනාපත්ති, වක්ඛති ච
"අනාපත්ති භික්ඛු අසංවිච්චා"ති අජානන්තස්සාති ඉමිනා අයං මරිස්ස
තීති අජානන්තස්ස, උපක්කමෙන පරෙ මතෙපි අනාපත්ති, වක්ඛති ච
විසගතපිණ්ඩපාතවත්ථුස්මිං "අනාපත්ති භික්ඛු අජානන්තස්සා"ති න
මරණාධිප්පායස්සාති මරණං අනිච්ඡන්තස්ස, යෙනහි උපක්කමෙන
පරෙ මරති තෙන උපක්කමෙන තස්මිං මතෙපි න මරණාධිප්පාය
ස්ස අනාපත්ති, වක්ඛති ච "අනාපත්ති භික්ඛු ච මරණාධිප්පායස්සා"ති.
උම්මත්තකාදයෝ පුබ්බෙ වුත්තනයා එව. ඉධ පන ආදිකම්මිකා අඤ්ඤ
මඤ්ඤං ජීවිතා වොරොපිත භික්ඛු, තෙසං අනාපත්ති, අවසෙසානං මර
ණවණ්ණසංවණ්ණනාකාරං ආපත්ති යෙවාති.

පදභාජනියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සමුට්ඨානාදීසු ඉමං සික්ඛාපදං තිසමුට්ඨානං, කායවිත්තතතො ච
වාචාචිත්තතතා ච කායවාචාචිත්තතතා ච සම්භවතෝ, කිරියා අඤ්ඤත්‍රි
මොක්ඛං සවිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං අකුසලචිත්තං
දුක්ඛවෙදනං සචෙපිහි කිරියඤ්ච ආරුළ්හා රජ්ජසම්පත්තිසුඛං අනු
භවන්තෙනා රාජා මවොරොපෙත්වා ආනීතොත්ති වුත්තත ගවඡ්ඨ නං ඔ
රෙථාති හසමානොව භණති දොමනස්සවිත්තෙනෙව භණතීති වෙදි

නබබා, සුබවොකිණ්ණෙතා පන අනුපපබ්බිභාවා ච දුජ්ජානමේතං පුට්ඨජ්ජනෙහීති.

විතීතවත්ථුකථාසු පඨමවත්ථුස්මිං- **කාරුඤ්ඤකානි** තෙ භික්ඛූ තස්ස මහන්තං ගෙලඤ්ඤං දුක්ඛං දිස්වා කාරුඤ්ඤං උප්පාදෙත්වා "සීල වා එතං කතකුසලා කසමා මියමානා භායසි නත්ථ සීලවතො සග්ගො නාම මරණමිත්තපටිබද්ධා ගෙවා"ති එවං මරණත්තිකාව ත්‍රුත්වා මරණ සීකභාවං අජානන්තා මරණවණ්ණං සංවණ්ණෙසුං, සොපි භික්ඛු තෙසං සංවණ්ණනාය ආහාරූපවෙජ්දං කත්වා අනන්තරාව කාලමකාසි, තස්මා ආපත්තිං ආපන්නා, වොහාරවසෙන පන වුත්තං "කාරුඤ්ඤෙන මර ණවණ්ණං සංවණ්ණෙසුං"නන්ති. තස්මා ඉදානිපි පණ්ඩිතෙන භික්ඛුනා ගිලානස්ස භික්ඛුනො, එවං මරණවණ්ණං න සංවණ්ණෙතබ්බා. සචෙ හි තස්ස සංවණ්ණනං සුත්වා ආහාරූපවෙජ්දාදිනා උපක්කමෙන එකජ්ඣනවාරාවසෙසෙපි ආයුසම්ං අනන්තරා කාලං කරොති ඉමිනාව මාරිතොහොති. ඉමිනා පන නයෙන අනුසිට්ඨි දාතබ්බා:- සීලවතො නාම අන චජ්ඣියා මගධවත්ථුපපත්ති, කසමා විහාරාදිසු ආසත්තිං අකත්වා බුද්ධගතං ධම්මගතං සඞ්ඝගතං කායගතඤ්ච සතිං උපට්ඨපෙත්වා මනසිකාරෙ අපමාදෙ කාතබ්බොති. මරණවණ්ණ ච සංවණ්ණිතෙපි සො කාය සංවණ්ණනාය කිඤ්චි උපක්කමං අනාවා අත්තනො ධම්මතාය යථාආයු නා යථානුසන්ධිනාව මරති, තපච්චයා සංවණ්ණකො ආපත්තියා න කාරෙතබ්බොති. දුතියවත්ථුස්මිං- **න ච භික්ඛවෙ** අපපටිවෙක්ඛිත්වාති එත්ථ කිඤ්චා ආසනං පටිවෙක්ඛිතබ්බං, කිඤ්චා න පටිවෙක්ඛිතබ්බං, යං සුද්ධා ආසනමෙව හොති අපච්චත්ථරණකං යඤ්ච ආසනත්වා නිසින්නං පස්සතා යෙව අත්ථරියති තං න පච්චවෙක්ඛිතබ්බං, නිසිදිතුං වට්ටති, යම්පි මනුස්සා සයං හත්ථෙන අක්කමිත්වා ඉධ භත්තන්ත නිසීදථාති දෙන්ති, තස්මිම්පි වට්ටති, යවෙපි පඨමමෙව ආභතත්තා නිසින්නා පච්ඡා උට්ඨං වා අඤ්ඤං වා සඞ්කමනත්ථි පච්චවෙක්ඛණ කිච්චං නත්ථි, යම්පි තනු හෙත්ථ වත්ථෙන යථා තලං දිස්සති එවං පටිච්ඡන්නං හොති, තස්මිම්පි පච්චවෙක්ඛණ කිච්චං නත්ථි, යම්පන පටිගණ්හෙවව පාවාරකොජවකා දීහි අත්ථතං හොති, තං හත්ථෙන පරාමසිත්වා ව සල්ලක්ඛෙතබ්බා නිසීදිත බ්බං. මහාපච්චරියං පන සඞ්ඝත්ථෙරොපි අත්ථතෙ යසමිං වලි න පඤ්ඤායති, තං පටිවෙක්ඛිතබ්බන්නි වුත්තං. මූසලවත්ථුස්මිං- අසඤ්චිච්චා නි අවධාරණවචනතො විරුද්ධපච්චයොගොති හොති, නෙතාහ "අසඤ්චිච්ච අහ"න්ති. උද්දකලවත්ථු උත්තානමෙව. බුඩ්ඪපබ්බජිතවත්ථුසු පඨම වත්ථුස්මිං- භික්ඛුපඩ්ඪස්ස පරිබන්ධං පළිබුද්ධං මා අකාසීති පණාමෙසි. දුතියවත්ථුස්මිං- සඞ්ඝමපෙක්ඛිවා ගණමපෙක්ඛිවා මගලලකත්ථෙරස්ස පු තෙනාති වුච්චමානො තෙන වචනෙන අවිට්ඨමානො මරතු අයන්ති පණාමෙසි කනියවත්ථුස්මිං- තස්ස දුක්ඛුප්පාදනෙන ථුල්ලච්චයං තතො පරානි තීණි වත්ථූනි උත්තානත්ථානෙව. මිගගතපිණ්ඩපාතවත්ථුස්මිං- සා රාණිං ධම්මං පූරකා සො භික්ඛු අගගපිණ්ඩං සබ්බගුණාරහං දත්වා භුඤ්ජ නි, තෙන වුත්තං අගගකාරිකං අදාසීති අගගකාරිකන්ති අගගකිරි යං, පඨමං ලබ්භිණ්ඩපාතං අගගගගං වා පණීතපණීතං පිණ්ඩපාතන්ති අත්ථො, යා පන තස්ස දානසඞ්ඛාතා අගගකිරියා සා න සක්කා දාතුං, පිණ්ඩපාතං හි සො ථෙරාසනතො පට්ඨාය අදාසි. තෙ භික්ඛූති තෙ ථෙරාසනතො පට්ඨාය පරිභුඤ්ජන්තා පිණ්ඩපාතා භික්ඛූ, තෙ කිර සබ්බෙපි කාලමකංසු, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. අසඤ්ඤිඤ්ඤ පන මච්ඡං දිට්ඨිකෙ සු කුලෙසු සක්කාචවං පණීතභොජනං ලභිත්වා අක්ඛුපරිභිත්ති. නෙව අත්තනා පරිභුඤ්ජිතබ්බං න පරෙසං දාතබ්බං, යම්පි ආහිණ්ඩිකා භ තතං වා බජ්ජකං වා තතො ලබ්භති තම්පි න පරිභුඤ්ජිතබ්බං, අපිහිත වත්ථම්පිහි සපපච්චිත්තාදීහි අධිගන්තං ඡඩ්ඩනීයධම්මං නාති කුලානි දෙන්ති, ගණ්හථදානාති පුංජිත්වා ඨපිත භත්තම්පි නාති දාතබ්බං මඤ්ඤ නතීති. විමංසනවත්ථුස්මිං- විමංසමානො මෙ විමංසති සඤ්ඤාති භුඤ්ඤ

ඉමං මාරෙතුං නොහි විසං වා විමංසති, මාරෙය්‍ය නුඛො අයං ඉමං විසං ඛාදිත්වා නොහි පුග්ගලං වා, උභයථාපි විමංසාධිප්පායහෙදෙ හොතා මරතු වා මා වා ථුල්ලච්චයං, ඉදං විසං එතං මාරෙතුහි වා ඉදං විසං ඛාදිත්වා අයං මරතුහි වා එවං දින්නෙ පන සබෙ මරහි පාරාජිකං, නොවෙ ථුල්ලච්චයං. ඉතොපරානි තීණි ඝිංවත්‍ථූනි (තීණි තිණවත්‍ථූනි) තීණි ඉට්ඨකවාසී ගොපාණසී වත්‍ථූනි ච උත්තානත්ථානෙව, න කෙවලඤ්ච සීලදීනං ඉවෙව වසෙන අයං ආපත්තානාපත්තිහෙදෙ හොහි, දණ්ඩමුග්ගරනිඛාදනවෙමෙදීනමපි වසෙන හොහි ඉවෙව, තසමා පාළියං අනාගතමපි ආගතනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

අට්ඨකවත්‍ථූසු- අට්ඨකොහි වෙහාසමඤ්ඤො වුච්චති, යං සෙතඤ්ච මං මාලාකම්මලතාකම්මාදීනං අත්‍ථාය බන්ධිහති, තඤ්ච ආවුසො අනුවිධිය්‍ය ඛණ්ඩාදිහි මරණාධිප්පායෙ යත්‍ර ඨිතං පතිත්වා ඛාණුනාවා හි ජෙය්‍ය සොඛපපාතාදිසු වා මරෙය්‍ය තාදිසං ඨානං සන්ධාය වුත්තං, එත්ථ ච කොහි උපරිට්ඨානං නියමෙති ඉතො පතිත්වා මරිස්සතීති, කොචි හෙට්ඨාට්ඨානං ඉධ පතිත්වා මරිස්සතීති, කොචි උභයම්පි ඉතො ඉධ පතිත්වා මරිස්සතීති, තත්‍ර යො උපරිනියාමිතට්ඨානා අපතිත්වා අඤ්ඤතො පතති හෙට්ඨා නියාමිතට්ඨානෙ වා අපතිත්වා අඤ්ඤත්‍ථ පතති උභයනියාමෙ වා යං කිඤ්චි එකං විරාධෙත්වා පතති තසම්ං යෙව විසඤ්ඤිතතනතා අනාපත්ති. විහාරවත්‍ථුසම්ං පන වත්‍ථුසම්ම්පි එසෙව නයො. අභිරතිවත්‍ථුසම්ං- සො කිර භික්ඛු කාමවිතක්කාදීනං සුදුදුවිරං දිස්වා නිවාරෙතුං අසක්කොනෙනා සාසනෙ අනභිරතො හිහිභාවාභිමුඛො ජාතො, තතො විනොහි යාව සීලභෙදං න පාපුණාම් කාව මරිස්සාම්හි, අථ තං පබ්බතං අභිරුහිත්වා පපාතෙ පතනෙනා අඤ්ඤතරං විලිවකාරං ඔත්ථරිත්වා මාරෙහි, විලිවකාරන්හි වෙණුකාරං. න ච භික්ඛු ඉව අඤ්ඤානං පාණානඛ්බන්හි න අත්තා පාතෙතබ්බා, විහතතිව්‍ය තතයෙන පනෙතං වුත්තං, එත්ථ ච න කෙවලං න පාතෙතබ්බං අඤ්ඤතනපි යෙන කෙනචි උපක්කමෙන අත්තභාවා ආහාරූපච්ඡෙදෙනපි න මාරෙතබ්බා, සොපිහි ගිලානො විජ්ජාහිනෙ හෙසජ්ජෙ ච උපට්ඨාහෙසු ච මරිතුකාමො ආහාරං උපච්ඡින්දති දූසකාවමෙව, යස්ස පන මහාආබාධො විරානුබන්ධො භික්ඛු උපට්ඨහන්තා කිලමන්හි ජිගුච්ඡන්හි කදානුඛො ගිලානතනො මුච්චිස්සාමාහි අච්චියන්හි, සබෙ සො අයං අත්තභාවො පරිජ්ගහිතුමනොපි න ඉච්ඡති භික්ඛු ව කිලමන්හි ආහාරං උපච්ඡින්දති හෙසජ්ජං න සෙවති වට්ටති. යො පන අයං රුක්ඛො ඛරො ආයුසඛ්ඛාරං න ඉච්ඡන්හි අඤ්ඤම් මං විසෙසාධිගමං ඛ්‍යාකරිත්වා ආහාරං උපච්ඡින්දන්ත න වට්ටති, සඛාගානං හි ලජ්ජිභික්ඛූනං කථෙතුං වට්ටති. සිලාවත්‍ථුසම්ං- දවාහාති දවෙන හසෙසන ඛිඛ්ඩාහාති අත්‍ථො. සිලාති පාහාණො, න කෙවලඤ්ච පාහාණො අඤ්ඤම්පි යං කිඤ්චි දූරාඛණ්ඩං වා ඉට්ඨකඛණ්ඩං වා හත්‍ථෙන වා ඛනෙන්තන වා පවිජ්ඣිතුං න වට්ටති, චෙතියාදීනං අත්‍ථාය පාසාණදණ්ඩං හසනතා හසනතා පවට්ටෙන්තිපි ඛිපන්තිපි උක්කිපන්තිපි කම්මඛම්මොහි වට්ටති, අඤ්ඤම්පි ඊදිසං නවකම්මං වා කරොනතා හණ්ඩකං වා ඛොවන්තා රුක්ඛං වා ඛොවනදණ්ඩකං වා උක්කිපිත්වා පවිජ්ඣන්හි වට්ටති. හත්‍ථවිස්සග්ගං කාලාදිසු කාඤ්ඤ වා සොණ්ණ වා ඛට්ඨං වා කථලං වා ඛිපිත්වා පලාපෙති, වට්ටති. සෙදනාදි වත්‍ථූහි සබ්බං තෙව උත්තානත්ථානි, එත්ථ ච අඛං කුක්කුච්චකොහි න ගිලානුපට්ඨානං කාතබ්බං හිතකාමතාය සබ්බං ගිලානසස බලාබලඤ්ච රුච්යඤ්ච සපපායඤ්ච උපලක්ඛෙත්වා කාතබ්බං.

ජරගබ්භිනීවත්‍ථුසම්ං- පවුච්චපතිකානි පවාසං ගතපතිකා, ගබ්භ පාතනනහි යෙන පරිභුතෙනන ගබ්භා පතති තාදිසං භෙසජ්ජං, ඉවෙ පජාපතිකවත්‍ථූහි උත්තානත්ථානෙව. ගබ්භමද්දනවත්‍ථුසම්ං- මද්දිත්වා

පාතෙහිති වුත්තෙ අඤ්ඤෙන මද්දාපෙත්වා පාතෙති විසඞ්කතං, මද්දාපෙත්වා පාතාපෙහිති වුත්තෙපි සයං මද්දිත්වා පාතෙති විසඞ්කතමෙව, මනුස්සවිග්ගහෙ පරියායො නාම නත්ථි, තස්මා ගඞ්ගො නාම මද්දිතෙ පතතීති වුත්තෙ සා සයං වා මද්දතු අඤ්ඤෙන වා මද්දාපෙත්වා පාතෙතු විසඞ්කතො නත්ථි පාරාජිකමෙව. තාපනවත්ථුස්මිම්පි එසෙව නයො. වඤ්ඤිත්ථිවත්ථුස්මිං- වඤ්ඤිත්ථි නාම යා ගඞ්ගං න ගණ්හති, ගඞ්ගං අගණ්හකා ඉත්ථි නාම නත්ථි, යස්සාපන ගහිතොපි ගඞ්ගො න සණ්ඨාති තං යෙව සන්ධායෙතං වුත්තං, උතුසමයෙ කිර සබ්බිත්ථියො ගඞ්ගං ගණ්හන්ති, යා පනායං වංඤ්ඤාති වුච්චති තස්සා කුච්ඡියං නිබ්බත්තසත්තානං අකුසලවිපාකො සම්පාපුණාති තෙ පරිත්තකුසලවිපාකෙන ගහිතපටිසන්ධිකා අකුසලවිපාකෙන අධිභූතා විනස්සන්ති, අභිනවපටිසන්ධියං යෙවහි කම්මානුභාවෙන චීහාකාරෙහි ගඞ්ගො න සණ්ඨාති වාතෙන වා පාණකෙහි වා, වාතො සොධෙත්වා අන්තරධාපෙති පාණකා ඛාදිත්වා, තස්ස පන වාතස්ස පාණකානං වා පටිඝාතාය භෙසජ්ජෙ කතෙ ගඞ්ගො සණ්ඨහෙය්‍ය, සො භික්ඛුං තං අකත්වා අඤ්ඤං ඛරභෙසජ්ජං අදාසි, තෙන සා කාලමකාසි, භගවා භෙසජ්ජස්ස කටත්තා දුක්කටං පඤ්ඤාපෙසි. දුතියවත්ථුස්මිම්පි එසෙව නයො.

තස්මා ආගතාගතස්ස පරජනස්ස භෙසජ්ජං න කාතබ්බං, කරොන්තො දුක්කටං ආපජ්ජති, පඤ්චන්නං පන සහධම්මිකානං කාතබ්බං භික්ඛුස්ස භික්ඛුණියා සික්ඛමානාය සාමණෙරස්ස සාමණෙරියාති, සමසීලසද්ධාපඤ්ඤානං හි එතෙසංතීසු සික්ඛාසු යුත්තානං භෙසජ්ජං අකාතුං න ලබ්හති, කරොන්තෙන ච සචෙ තෙසං අත්ථි තෙසං සන්තකං ගහෙත්වා යොජෙත්වා දාතබ්බං, සචෙ නත්ථි අත්තනො සන්තකං දාතබ්බං. සචෙ අත්තනොපි නත්ථි භික්ඛාචාරවත්තෙන වා ඤාතකපවාරිතට්ඨානතො වා පරියෙසිතබ්බං, අලභන්තෙන ගිලානස්ස අත්ථාය අකටවිඤ්ඤත්තියාපි ආහරිත්වා කාතබ්බං. අපරෙසම්පි පඤ්චන්නං කාතුං වට්ටති, මාතු පිතු තදුපට්ඨාකානං අත්තනො වෙය්‍යාවච්චකරස්ස පණ්ඩුපලාසස්සාති, පණ්ඩුපලාසො නාම යො පබ්බජ්ජාපෙක්ඛො යාව පත්තචීවරං පටියාදියති තාව විහාරෙ වසති. තෙසු සචෙ මාතාපිතරො ඉස්සරා හොන්ති න පච්චාසිංසන්ති අකාතුංවට්ටති, සචෙ පන රජ්ජෙපි ඨිතා පච්චාසිංසන්ති අකාතුං න වට්ටති. භෙසජ්ජං පච්චාසිංසන්තානං භෙසජ්ජං දාතබ්බං, යොජෙතුං අජානන්තානං යොජෙත්වා දාතබ්බං, සබ්බෙසං අත්ථාය සහධම්මිකෙසු වුත්තනයෙනෙව පරියෙසිතබ්බං, සචෙ පන මාතරං විහාරෙ ආනෙත්වා ජග්ගති සබ්බං පරිකම්මං අනාමසන්තෙන කාතබ්බං. ඛාදනීයං භොජනීයං සහත්ථා දාතබ්බං, පිතා පන යථා සාමණෙරො එවං සහත්ථෙන නහාපනසම්බාහනාදීනි කත්වා උපට්ඨාතබ්බො, යෙව මාතාපිතරො උපට්ඨහන්ති පටිජග්ගන්ති තෙසම්පි එවමෙවං කාතබ්බං. වෙය්‍යාවච්චකරො නාම යො වෙතනං ගහෙත්වා අරඤ්ඤෙ දාරූනිවා ඡින්දති අඤ්ඤං වා කිචි කම්මං කරොති තස්ස රොගෙ උප්පන්නෙ යාව ඤාතකා න පස්සන්ති තාව භෙසජ්ජං කාතබ්බං. යො පන භික්ඛුනිස්සිතකොව හුත්වා සබ්බකම්මානි කරොති තස්ස භෙසජ්ජං කාතබ්බමෙව, පණ්ඩුපලාසෙපි සාමණෙරෙ විය පටිපජ්ජිතබ්බං. අපරෙසම්පි දසන්නං කාතුං වට්ටති, ජෙට්ඨභාතු කණිට්ඨභාතු ජෙට්ඨභගිනියා කණිට්ඨභගිනියා චූළමාතුයා මහාමාතුයා චූළපිතුනො මහාපිතුනො පිතුච්ඡාය මාතුලස්සාති, තෙසං පන සබ්බෙසම්පි කරොන්තෙන තෙසං යෙව සන්තකං භෙසජ්ජං ගහෙත්වා කෙවලං යොජෙත්වා දාතබ්බං, සචෙ පන නප්පහොන්ති යාචන්ති ච දෙථ නො භන්තෙ තුම්හාකං පටිදස්සාමාති තාවකාලිකං දාතබ්බං; සචෙපි න යාචන්ති අම්හාකං භෙසජ්ජං අත්ථි තාවකාලකං ගණ්හථාති වත්වා වා යදා නෙසං භවිස්සන්ති තදා දස්සන්තීති ආභොගං වා කත්වා දාතබ්බං, සචෙ

පටිදෙන්ති ගහෙතබ්බං, නොවෙ දෙන්ති න වොදෙතබ්බා. එතෙ දස ඤ්ඤාතකෙ ඨපෙත්වා අඤ්ඤෙසං න කාතබ්බං. එතෙසං පුත්තපරම්පරාය පන යාව සත්තමො කුලපරිවට්ටො තාව චත්තාරො පච්චයෙ ආහරාපෙන්තස්ස අකටවිඤ්ඤත්ති වා හෙසජ්ජං කරොන්තස්ස වෙජ්ජකම්මං වා කුලදූසකාපත්ති වා නහොති. සවෙ භාතුජායා භගිනිසාමිකො වා ගිලානා හොන්ති ඤාතකා වෙ තෙසම්පි වට්ටති, අඤ්ඤාතකා වෙ භාතු ච භගිනියා ච කත්වා දාතබ්බං තුම්හාකං ජ්ගහනට්ඨානෙ දෙථාති, අථවා තෙසං පුත්තානං කත්වා දාතබ්බං තුම්හාකං මාතාපිතුන්නං දෙථාති. එතෙන උපායෙන සබ්බපදෙසුපි විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. තෙසං අත්ථාය ච සාමණෙරෙහි අරඤ්ඤතො හෙසජ්ජං ආහරාපෙන්තෙන ඤාතිසාමණෙරෙහි වා ආහරාපෙතබ්බං, අත්තනො අත්ථාය වා ආහරාපෙත්වා දාතබ්බං, තෙහිපි උපජ්ඣායස්ස ආහරාමාති වත්තසි සෙන ආහරිතබ්බං, උපජ්ඣායස්ස මාතාපිතරො ගිලානා විහාරං ආගච්ඡන්ති උපජ්ඣායො ච දිසාපක්කන්තො හොති, සඞ්විහාරිකෙන උපජ්ඣායස්ස සන්තකං හෙසජ්ජං දාතබ්බං, නොවෙ අත්ථි අත්තනො හෙසජ්ජං උපජ්ඣායස්ස පරිච්චජිත්වා දාතබ්බං, අත්තනොපි අසන්තෙ වුත්තනයෙන පරියෙසිත්වා උපජ්ඣායස්ස සන්තකං කත්වා දාතබ්බං, උපජ්ඣායෙනපි සඞ්විහාරිකස්ස මාතාපිතුසු එවමෙව පටිපජ්ජිතබ්බං, එස නයො ආචරියන්තෙවාසිකෙසුපි. අඤ්ඤොපි යො ආගන්තුකො වා වොරො වා යුද්ධපරාජිතො ඉස්සරො වා ඤාතකෙහි පරිච්චත්තො කපණො වා ගමියමනුස්සො වා ගිලානො හුත්වා විහාරං පවිසති, සබ්බෙසං අපච්චාසිංසන්තෙන හෙසජ්ජං කාතබ්බං, සද්ධං කුලං හොති චතුහි පච්චයෙහි උපට්ඨායකං භික්ඛුසඞ්ඝස්ස මාතාපිතුට්ඨානියං, තත්‍ර වෙ කොවි ගිලානො හොති තස්සත්ථාය විස්සාසෙන හෙසජ්ජං කත්වා භන්තෙ දෙථාති වදන්ති නෙව දාතබ්බං න කාතබ්බං. අථ පන කප්පියං ඤත්වා එවං පුච්ඡන්ති භන්තෙ අසුකස්ස නාම රොගස්ස කිං හෙසජ්ජං කරොන්තීති, ඉදඤ්ච්දඤ්ච ගහෙත්වා කරොන්තීති වත්තුං වට්ටති. භන්තෙ මය්හං මාතා ගිලානා හෙසජ්ජං තාව ආචික්ඛථාති එවං පුච්ඡිතෙ පන න ආචික්ඛිතබ්බං. අඤ්ඤමඤ්ඤං පන කථා කාතබ්බා ආවුසො අසුකස්ස නාම භික්ඛුනො ඉමස්මිං රොගෙ කිං හෙසජ්ජං කරිංසූති, ඉදඤ්ච්දඤ්ච භන්තෙති, තං සුත්වා ඉතරො මාතුහෙසජ්ජං කරොති වට්ටතෙව. මහාපදුමත්ථෙරොපි කිර වසභරඤ්ඤො දෙවියා රොගෙ උප්පන්නෙ එකාය ඉත්ථියා ආගන්ත්වා පුච්ඡිතො න ජානාමීති අවත්වා එවමෙව භික්ඛූහි සඞ්ඝං සල්ලපෙසි, තං සුත්වා තස්සා හෙසජ්ජමකංසු, වුපසන්තෙ ච රොගෙ තිවිවරෙන තීහි ච කහාපණසතෙහි සඞ්ඝං හෙසජ්ජවඞ්ඝොවකං පූරෙත්වා ආහරිත්වා ථෙරස්ස පාදමූලෙ ඨපෙත්වා භන්තෙ පුප්ඵපූජං කරොථාති ආහංසු. ථෙරො ආචරියභාගො නාම අයන්ති කප්පිය වසෙන ගාහාපෙත්වා පුප්ඵපූජං අකාසි. එවං තාව හෙසජ්ජෙ පටිපජ්ජිතබ්බං.

පරිත්තෙ පන- ගිලානස්ස පරිත්තං කරොථ භන්තෙති වුත්තෙ න කාතබ්බං, භණ්ඨාති වුත්තෙ පන කාතබ්බං, සවෙපිස්ස එවං හොති, මනුස්සා නාම න ජානන්ති අකයිරමානෙ විප්පටිසාරිනො භවිස්සන්තීති කාතබ්බං, පරිත්තොදකං පරිත්තසුත්තං කත්වා දෙථාති වුත්තෙ

පන තෙසං යෙව උදකං හත්ථෙන වා ලෙළෙන වා සුත්තං පරිමජ්ජෙත්වා දාතබ්බං, සචෙ විහාරතෝ උදකං අත්තනෝ සන්තකං වා සුත්තං දෙති දුක්කටං, මනුස්සා උදකඤ්ච සුත්තඤ්ච ගහෙත්වා නිසීදිත්වා පරිත්තං භණථාති වදන්ති කාතබ්බං. නො චෙ ජානන්ති ආචික්ඛිතබ්බං. භික්ඛූ නං නිසින්නානං පාදෙසු උදකඤ්ච ආකිරිත්වා සුත්තඤ්ච ඨපෙත්වා ගච්ඡන්ති පරිත්තං කරොථ භණථාති, න පාදා අපනෙතබ්බා, මනුස්සා හි විප්පටිසාරිනො හොන්ති. අනොතා ගාමෙ ගිලානසඤ්ඤාය විහාරං පෙසෙන්ති පරිත්තං භණන්තූති භණිතබ්බං. අනොතාගාමෙ රුජ්ජගෙහාදීසු රොගෙ වා උපද්දවෙ වා උප්පන්නෙ පකොසාපෙත්වා භණාපෙන්ති ආවාසවිඝසුත්තාදීනි භණිතබ්බානි. ආගන්තුං ගිලානස්ස සික්ඛාපදානි දෙනතු ධම්මකථං කථෙනතු රාජත්තෙන පුරෙ වා අමච්චගෙහෙ වා ආගන්තුං සික්ඛාපදානි දෙනතු ධම්මං කථෙනතූති පෙසිතෙපි ගන්ත්වා සික්ඛාපදානි දාතබ්බානි ධම්මා කථෙතබ්බා. මතානං පරිවාරත්ථං ආගච්ඡන්තූති පකොසාපනානි න ගන්තබ්බං, සීවථිකදස්සනෙන අසුභදස්සනෙන ච මරණසතිං පටිලභිස්සාමීති කම්මට්ඨානසීසෙන ගන්තුං වට්ටති. එවං පරිහෙත්ථ පටිපජ්ජිතබ්බං.

පිණ්ඩපාතෙ පන- අනාමට්ඨපිණ්ඩපාතෝ කස්ස දාතබ්බෝ කස්ස න දාතබ්බෝ, මාතාපිතූනඤ්ච කාව දාතබ්බෝ, සචෙ පන කඝාපණඝාතකෝ හොති සද්ධාදෙය්‍යවිනිපාතනං නාම්, මාතාපිතූපට්ඨාකානං මය්හාවචකරස්ස පණ්ඩුපලාසස්සාති එතෙසම්පි දාතබ්බෝ, තස්ස පණ්ඩුපලාසස්ස ථාලකෙ පක්ඛිපිත්වාපි දාතුං වට්ටති, තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤසං අගාරිකානං මාතාපිතූනඤ්ච න වට්ටති. පබ්බජිතපරිභොගො හි අගාරිකානං වෙතිඝට්ඨනිමත්තා, අපි ච අනාමට්ඨපිණ්ඩපාතෝ නාමෙස සම්පත්තස්ස දුම්ඛිරික චොරස්සාපි ඉස්සරස්සාපි දාතබ්බෝ, ඛ සම්ම, තෙහි අදින්නං නෙපි න දෙන්නීති ආමසිත්වා දින්නමෙතෙපි උච්චිට්ඨකං දෙන්තීති කුජ්ඣන්ති කුද්ධා ජීවිතාපි වොරොපෙන්ති සාසනස්සාපි අන්තරායං කරොන්ති, රජ්ජං පත්ථයමානස්ස විවරතෝ චොරස්සාපි වඤ්ච වෙත්ථ කථෙතබ්බං. එවං පිණ්ඩපාතෙ පටිපජ්ජිතබ්බං.

පටිසන්ථාරෝ පන කස්ස කාතබ්බෝ කස්ස න කාතබ්බෝ, පටිසන්ථාරෝ නාම විහාරං සම්පත්තස්ස ගස්ස කස්සචි ආගන්තුකස්ස දළිද්දස්ස වා චොරස්ස වා ඉස්සරස්ස වා කාතබ්බෝ යෙව, කථං ආගන්තුකං නාම ඛිණපරිබ්බයං විහාරං සම්පත්තං දිස්වා පානීයං දාතබ්බං, පාදමක්ඛණතෙලං දාතබ්බං, කාලෙ ආගතස්ස යාගුභත්තං වික්කාලෙ ආගතස්ස සචෙ තණ්ඩුලා අත්ථි තණ්ඩුලා දාතබ්බා, අවෙලායඤ්ච සම්පත්තොසි ඛවජ්ජාති න වත්තබ්බෝ, සයනට්ඨානං දාතබ්බං, සබ්බං අපච්චාසීසං සන්තකං යෙව කාතබ්බං, මනුස්සා නාම චතුපච්චයදායකා එවං සඤ්ඤතෙ කතිරමානෙ පුනප්පුනං පසීදිත්වා උපකාරං කරිස්සන්තීති චින්තනං න උප්පාදෙතබ්බං. චොරානං පන සංගිණ්හමාපි දාතබ්බං, දවිසවචාරාදිනිසං සදිපත්තඤ්ච චොරානඤ්ච භාතරා සඞ්ඝ ජම්බුදීපගතස්ස මහානාගරස්ස වඤ්ච පිතුරජ්ජස්ස රජ්ජෙ චතුන්නං අමච්චානං වඤ්ච අභය චොරවඤ්ච නත්ථි එවමාදිනි බහූනි වඤ්චනි මහාඅට්ඨකථාය විත්ථාරතො වුත්තානි. තත්‍රායං එකවඤ්චුදාහරණා:- සීහළදීපෙ කිර අභයෝ නාම චොරෙ පඤ්චසතපරිවාරෙ එකස්මිං ඨානෙ බන්ධිත්වා සමන්තා

සියෝජනං උප්පාතෙන්ති විහඩි, අනුරාධපුරවාසිනෝ කලම්බුනදිං න උත්තරන්ති, වෙනියඅඩ්ඩිරිමලයෙහ ජනඝඤ්ඤාරෝ උපච්ඡින්නෝ, අථෙන දිවසං චොරෝ වෙනියඅඩ්ඩිං ගිලුම්පිත්වාමීති අගමාසි, ආරාමිකා දිස්වා දීඝභාණකඅභයත්ථෙරස්ස ආරොචෙසුං, ථෙරෝ සපථිඨාණීතාදීහි අත්ථි නු ප්‍රවත්ථි, අත්ථි භාවෙන, චොරානං දෙථ, කණ්ඩුලා අත්ථිති, අත්ථි භාවෙන සඞ්ඝස්සත්ථාය ආහරථ කණ්ඩුලා ච පත්තඝාණකඤ්ච ගොරසොචාකි, භත්තං සම්පාදෙත්වා චොරානං දෙථාති, ආරාමිකා තථා කරිංසු. චොරා භත්තං භුඤ්ජිත්වා කෙඤ්චාහං පවිසන්ථාරෝ කත්තොති පුච්ඡිංසු, අම්හාකං අත්‍රෙව අභයත්ථෙරෙනාති, චොරා ථෙරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා ආහංසු "මයං සඞ්ඝස්සච් චෙනියස්ස ච සන්තකං අවිචින්දිත්වා ගණ්හිස්සාමාති ආගතා තුම්හාකං පනීමිනා පවිසන්ථාරෙනම්හා පසන්නා අජ්ජ පට්ඨාය විහාරෙ ධම්මිකා රක්ඛා අම්හාකං ආගන්තා හොතු නාගරා ආගන්ත්වා දානං දෙනතු වෙනියං වන්දන්තූ"ති. තතෝ පට්ඨාය ච නාගරෙ දානං දාතුං ආගච්ඡන්තෙ නදීතීරෙ ගෙව පච්චුග්ගන්ත්වා රක්ඛන්තා විහාරං නෙන්ති, විහාරෙපි දානං දෙන්තානං රක්ඛං කත්වා නීහරන්ති, තෙපි භික්ඛූනං භුත්තාවසෙසං චොරානං දෙන්ති, ගමනකාලෙපි නෙ චොරා නදීතීරං පාපෙත්වා නිවත්තන්ති. අථෙක දිවසං භික්ඛුසඞ්ඝ භියනකකථා උපපත්තා "ථෙරෙ ඉස්සරවතාය සඞ්ඝස්ස සන්තකං චොරානං අදාසී"ති ථෙරෝ සුත්වා පාතිමොක්ඛං කාරාපෙත්වා ආහ:- චොරා සඞ්ඝස්ස පකතිවත්ථුම්හි චෙනියසන්තකම්හි අවිචින්දිත්වා ගණ්හිස්සාමාති ආගමිංසු, අථ නෙසං මයා එතං න හරිස්සන්තීති එත්තකෙ නාම පරිසන්ථාරෙ කතෙ, තං සබ්බම්පි එකතෙ සම්පිණ්ඩිත්වා අගාසාපෙථ, තෙන කාරණෙන අවිලුත්තං භණ්ඩං එකතෙ පිණ්ඩිත්වා අගාසාපෙත්ථ තතෝ සබ්බම්පි ථෙරෙන දින්නාකං චෙනියඝරෙ එකං වරපොත්ථකචිත්තත්ථරණං න අගාසති, තතෝ ආහංසු:- ථෙරෙන කතපරිසන්ථාරෙ සුත්තතෝ වොදෙතුං වා සාරෙතුං වා න ලභතීති ගීවං වා අවහාරෙ වා නත්ථීති. එවං මහානිසංසෙ පරිසන්ථාරෝති සල්ලක්ඛෙත්වා කත්තබ්බා පණ්ඩිතෙන භික්ඛූනන්ති.

අඩ්ඨලිපතොදක වත්ථුස්මිං- එත්තඝනෙනාති කිලමනෙන්තා, අභාසාඝකොති නිරස්සාසෙ ඉමස්මිඤ්ච පන වත්ථුස්මිං යාව ආපත්තියා භවිතබ්බං සා බුද්දකෙසු නිද්දිට්ඨාති ඉධ න වුත්තා. තදනන්තරෙ වත්ථුස්මිං- ඔසට්ඨිවාති අක්කමිත්වා, සො කිර තෙහි ආකඩ්ඩියමානොපි පතිතො එකො තස්ස උදරං අභිරුහිත්වා නිසිදි, සෙසාපි පණ්ණරසජනා පථවියං. අජ්ඣොත්ථරිත්වා අදූහලපාසාණං විය මිගං මාරෙසුං, ඝසමානා පන තෙ කම්මාධිපායා න මරණාධිපායා, තස්මා පාරාජිකං න වුත්තං. භූතවෙජ්ජකවත්ථුස්මිං- ඝකඛං මාරෙසීති භූතවිජ්ජාපාඨකා යක්ඛ ඝාතකං මෙවෙතුකාමා යක්ඛං ආවාහෙත්වා මුඤ්චන්ති වදන්ති, තෙ වෙ මුඤ්චන්ති පිට්ඨෙන වා මත්ථකෙන වා රූපං කත්වා හත්ථපාදදීනි ඡින්දන්ති යං යං තස්ස ඡිජ්ජති තං තං යක්ඛස්ස ඡින්නමෙව හොති, සීසෙ ඡින්නෙ යක්ඛොපි මරති, එවං සෙපි මාරෙසි, තස්මා ථුල්ලච්චයං වුත්තං, න කෙවලඤ්ච යක්ඛමෙව, යොපි හි සක්කං දෙවරාජං මාරෙය්‍ය සොපි ථුල්ලච්චයමෙව ආපජ්ජති. වාලග්ගකවත්ථුස්මිං- වාලඝකඛවිහාරන්ති යස්මිං විහාරෙ වාළෙ වණ්ණා යක්ඛොවසති තං විහාරං, යොහි එව රූපං විහාරං අජානන්තො ඔඛවලං වසනට්ඨාන පවෙසෙති අනාපත්තිං.

යො මරණාධිප්පායො පෙසෙති සො ඉතරස්ස මරණෙන පාරාජිකං අමරණෙන ථුල්ලච්චයං ආපජ්ජති. යථා ච වාළයක්ඛවිහාරං එවං යත්ථ වාළසීහව්‍යග්ඝාදිමිගා වා අජගරකණ්හසප්පාදයො දීඝජාතිකා වා වසන්ති, තං වාළවිහාරං පෙසෙන්තස්සාපි ආපත්තානාපත්තිභෙදො වෙදිතබ්බො. අයං පාළිමුත්තකනයො. යථා ච භික්ඛුං වාළයක්ඛවිහාරං පෙසෙන්තස්ස එවං වාළයක්ඛමපි භික්ඛුසන්තිකං පෙසෙන්තස්ස ආපත්තානාපත්තිභෙදො වෙදිතබ්බො. එසෙව නයො වාළකන්තාරාදිවත්ථුසුපි. කෙවලං හෙත්ථ යස්මිං කන්තාරෙ වාළමිගා වා දීඝජාතිකා වා අත්ථි සො වාළකන්තාරො, යස්මිං චොරා අත්ථි සො චොරකන්තාරොති එවං පදත්ථමත්තමෙව නානං, මනුස්සවිග්ගහපාරාජිකඤ්ච නාමෙතං සණ්හං පරියාය කථාය න මුච්චති, තස්මා යො වදෙය්‍ය "අසුකස්මිං නාම ඔකාසෙ චොරො නිසින්නො යො තස්ස සීසං ඡින්දිත්වා ආහරති සො රාජතො සක්කාරවිසෙසං ලභතී"ති. තස්ස වෙ තං වචනං සුත්වා කොචි නං ගන්ත්වා මාරෙති අයං පාරාජිකො හොතීති. තං මඤ්ඤමානොති ආදිසු– සො කිර භික්ඛු අත්තනො වෙරිභික්ඛුං මාරෙතුකාමො චින්තෙසි ඉමං මෙ දිවා මාරෙන්තස්ස න සුකරං භවෙය්‍ය සොත්ථිනා ගන්තුං රත්තිං නං මාරෙස්සාමීති, සල්ලක්ඛෙත්වා රත්තිං ආගම්ම බහූන්නං සයිතට්ඨානෙ තං මඤ්ඤමානො තමෙව ජීවිතා වොරොපෙසි. අපරො තං මඤ්ඤමානො අඤ්ඤං, අපරො අඤ්ඤං තස්සෙව සහායං මඤ්ඤමානො තං, අපරො අඤ්ඤං තස්සෙව සහායං මඤ්ඤමානො අඤ්ඤං තස්ස සහායමෙව ජීවිතා වොරොපෙසි, සබ්බෙසම්පි පාරාජිකමෙව. අමනුස්සගහිතවත්ථුසු පඨමෙ– යක්ඛං පලාපෙස්සාමීති පහාරං අදාසි, ඉතරො නදානායං විරජ්ඣිතුං සමත්ථො මාරෙස්සාමිනන්ති, එත්ථ ච න මරණාධිප්පායස්ස අනාපත්ති වුත්තාති එත්තකෙනෙව න අමනුස්සගහිතස්ස පහාරො දාතබ්බො, තාලපණ්ණම්පන පරිත්තසුත්තං වා හත්ථෙ වා පාදෙ වා බන්ධිතබ්බං රතනසත්තාදීනි පරිත්තානි භණිතබ්බානි මා සීලවන්තං භික්ඛුං විහෙඨෙහීති ධම්මකථා කාතබ්බාති. සග්ගකථාදීනි උත්තානත්ථානි යං හෙත්ථ වත්තබ්බං තං වුත්තමෙව. රුක්ඛච්ඡේදනවත්ථුං අට්ටබන්ධනවත්ථුසදිසං, අයම්පන විසෙසො:– යො රුක්ඛෙන ඔත්ථටොපි න මරති සක්කාව හොති එකෙන පස්සෙන රුක්ඛං ඡෙත්වා පඨවිං වා ඛණිත්වා නික්ඛමිතුං හත්ථෙ චස්ස වාසි වා කුඨාරි වා අත්ථි තෙන අපි ජීවිතං පරිච්චජිතබ්බං. නව රුක්ඛො වා ඡින්දිතබ්බො න පඨවි වා ඛණිතබ්බා, කස්මා එවං කරොන්තොහි පාචිත්තියං ආපජ්ජති බුද්ධස්ස ආණං භඤ්ජති න ජීවිතපරියන්තං සීලං කරොති, තස්මා අපි ජීවිතං පරිච්චජිතබ්බං නව සීලන්ති පරිග්ගහෙත්වා න එවං කාතබ්බං. අඤ්ඤස්ස පන භික්ඛුනො රුක්ඛං වා ඡින්දිත්වා පඨවිං වා ඛණිත්වා තං නීහරිතුං වට්ටති සචෙ උදුක්ඛලයන්තකෙන රුක්ඛං පවට්ටෙත්වා නීහරිතබ්බො හොති, තං යෙව රුක්ඛං ඡින්දිත්වා උදුක්ඛලං ගහෙතබ්බන්ති මහාසුම්මත්ථෙරො ආහ, අඤ්ඤම්පි ඡින්දිත්වා ගහෙතුං වට්ටතීති මහාපදුමත්ථෙරො. සොඛ්‍යාදිසු පතිතස්සාපි නිස්සෙණිං බන්ධිත්වා උත්තාරණෙ එසෙව නයො. අත්තනා භූතගාමං ඡින්දිත්වා නිස්සෙණි න කාතබ්බා, අඤ්ඤෙසං කත්වා උඬරිතුං වට්ටතීති. දායාලිම්පනවත්ථුසු– දායං ආලිම්පෙසුන්ති වනෙ අග්ගිං අදංසු, එත්ථ පන ඔදිස්සානොදිස්ස වසෙන පාරාජිකානන්තරිය ථුල්ලච්චයපාචිත්තියවත්ථූනං අනුරූපතො

පාරාජිකාදීනි අකුසලරාසිභාවෙන ච පුබ්බේ වුත්තත්තා යෙසෙව චෙදිත බ්බා අල්ලතිණාදිවනපප්පභෙදා යෙ ඔස්සජ්ජනත්ථාය ච පාචිත්තියං, දබ්බූපකරණානි පීතසඤ්ඤත්ථාය ච ආලිම්පනත්තස්ස ච දුක්කටං, බීජබාධිපපාණෙපි දුක්කටමෙව සංඝාධිපටිසංයුත්තං වුත්තං යං කිඤ්චි අල්ලසුක්ඛං සඤ්ඤාණිඤ්චං ඨස්සතීති ආලිම්පනත්තස්ස වත්ථුවසෙන පාරාජිකට්ඨලලච්චයපාචිත්තිය දුක්කටානි වෙදිතබ්බානි. පවත්තිඤ්ඤං පන පරිනිබ්බානකරණඤ්ච භගවතා අනුඤ්ඤාතං, තස්මා අරඤ්ඤෙ වනඤ්ච ඔක්කමිත්වා දිවාහාසං යං වා උට්ඨිතං අග්ගිං ආගච්ඡන්තං දිස්වා භික්ඛු ර්ථියා මං මිනිස්සා නෙන්තීති තස්ස අග්ගිනා පරිඅග්ගිං දාතුං වට්ටති, යෙන සද්ධිං ආගච්ඡතෙනා අග්ගි එකතො හුත්වා නිරුපාදානො හුත්වා නිබ්බායති, පරිනිබ්බානමපි කාතුං වට්ටති නිණ්ඩුරිකාතං සන්තාතා භූමිතච්ඡනං පරිඛාඛණනං වා යථා ආගතෙ අග්ගි උපාදානං අලභිත්වා නිබ්බායති, එතඤ්ච සබ්බං උට්ඨිතෙ යෙව අග්ගිස්මිං කාතුං වට්ටති. අනුට්ඨිතෙ අනුපසම්පන්නාහි කපියවොහාරෙන කාරෙතබ්බං, උදකෙන පන නිබ්බාපෙන්තෙහි අපාණකමෙව උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං ආසන්නත්ථුස්මිං– යථා එකපහාරවචනෙ එවං වීහි පහාරෙහීති ආදිවචනෙසුපි පාරාජිකං වෙදිතබ්බං, වීහීති වුත්තෙන ච එකෙන පහාරෙන මරිනෙපි ඛෙත්තමෙව ඔනිණ්ණත්තා පාරාජිකං, තීහි මාරිතෙ පන විසඛෙතනං, ඉති යථා පරිවෙජ්දෙ වා පරිවෙජ්දඛහනාරෙ වා අවිසඛෙතනං පරිවෙජ්දනිසකාමෙ පන සබ්බත්ථ විසඛෙතනං හොති, ආණාපකො මුච්චති වධකසෙව දෙසෙ, යථා ච පහාරෙසු එවං පුරිසෙසුපි එකො මාරෙතුකාමො වුත්තෙන එකෙනෙව මාරිතෙ පාරාජිකං, වීහි මාරිතෙ විසඛෙතනං, මාරෙන්තුනි වුත්තෙන එකෙන වා වීහි වා මාරිතෙ පාරාජිකං, තීහි මාරිතෙ විසඛෙතනන්ති වෙදිතබ්බං. එකො සඞ්ඛාමෙ වෙගෙන ධාවතො පුරිසස්ස අඝිනා සිඤං ඡින්දි අසිඝාතං කවඤ්ඣං ධාවති, තමඤ්ඤො පහරිත්වා පාතෙති, කස්ස පාරාජිකන්ති වුත්තෙ උපඩ්ඪා ථෙ ගම්භූපවෙජ්ද කස්සාති ආහංසු. ආභිධම්මිකා ගොධකත්ථෙරා සීසවෙජ්දකස්සාති එව රූපානිපි වත්ථූනි ඉමස්ස වත්ථුස්ස අත්ථදීපනෙ වත්තබ්බානීති. තක්කව ත්ථුස්මිං– අනියමෙත්වා තක්කං පායෙථාති වුත්තෙ යං වා තං වා තක්කං පායෙත්වා මාරිතෙ පාරාජිකං. නියමෙත්වා පන ගොතක්කං මහිසතක්කං අජිකාතක්කාතාති වා සීතං උණ්හං ඛුපිතන්ති වා වුත්තෙ තතො අඤ්ඤං පායෙත්වා මාරිතෙ විසඛෙතනං. සුවීරක වත්ථුස්මිං– ලොණසුවීරකං නාම සබ්බරසාහි සඞ්ඛටං එතං හෙතජ්ජං, තං කිර කරොනතා හරිටකාමලකවිභීතකතක්කතාවෙ සබ්බඤ්ඤානි සබ්බඅපරණ්ණානි සත්තන්නාමපි ධඤ්ඤානං ඔදනං කඳලිඵලාදීනි සබ්බඵලානි වෙත්ත කෙතක ඛජ්ජූරිකළීරාදයො සබ්බනළිරෙ මච්ඡමංසඛණ්ඩානි අනතක්කානි ච මධූඵාණිතසිඛිවලුණානි ඤටුකාදීනි හෙතජ්ජානි පක්ඛිපිත්වා කුමහිම්බුඛං ලිම්පිත්වා එකං වා වෙ වා තීණි වා සංවච්ඡරානි ඨපෙතබ්බානි, තං පරිපච්චිත්වා ජම්බුරසවණ්ණං හොති, වාත කාඝ කුච්ඡිපණ්ඩු භගන්දරාදීනං ඔනිද්ධඛොජන ඝුතතාතඤ්ච උත්තරං පානං හත්තජීරණ්ත හෙතජ්ජං තාදිසං නත්ථි, තම්පතෙතං භික්ඛූනං පච්ඡාභත්තමපි වට්ටති ගිලානානං පාකතිකමෙව, අගිලානානං පන උදකසම්මිස්සං පානපරිභොගෙනානි

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය

තතියපාරාජිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

—— × ——

චතුසච්චවිදූ සත්ථා–චතුත්ථං යං පකාසයි,
පාරාජිකං තස්සදානි–පත්තෙහා සංවණ්ණනාක්කමො.

යස්මා තස්මා සුවිඤ්ඤෙය්‍යං–යං පුබ්බ ච පකාසිතං,
තං වජ්ජයිත්වා අස්සාහි–භොති සංවණ්ණනා අයං.

නෙතසංයෙන බුද්ධා භගවා වෙසාලියං විහරති -පෙ- ගිහීනං කම්මන්තං අධිට්ඨෙමීති ගිහීනං ඛෙත්තෙසු වෙව ආරාමාදීසු ච කත්ත බ්බ කිච්චං අධිට්ඨාති, එවං කාතබ්බං එවං න කාතබ්බන්ති ආචික්ඛණා වෙව නෙසාසාමාති වත්තා හොති. දුතියෙපි දුතියම්පි. උත්තරිමනුස්සධම්මස්සාති මනුස්සෙ උත්තරිමණ්ඩධම්මස්ස, මනුස්සෙ අභික්කන්තමිති බ්‍රහ්මත්තං වා නිබ්බානං වා පාපනකධම්මස්සාති අපෙතා. උත්තරිමනුස්සානං වා සෙට්ඨපුරිසානං ඛීණාසවඤ්ච අරියානඤ්ච ධම්මස්ස අනුකෙ. භික්ඛූති ආදිසු අත්තනා එවං මන්තෙත්වා පච්ඡා ගිහීනං භාසන්තා බුද්ධරක්ඛිතො නාම භික්ඛු පඨමස්ස ඣානස්ස ලාභී, ධම්මරක්ඛිතො දුතියස්සාති එවං නාමිවසෙනෙව වණ්ණං භාසිංසූති වෙදිතබ්බා. තත්ථ එසෙව බො ආවුසො සෙය්‍යොති කම්මන්තාධිට්ඨානං දුනෙය්‍ය හරණඤ්ච බ්‍රහ්මපත්තං මහාසමාරම්භං නව සමණසාරුප්පං, තතො පන උභයෙපි එසෙව සෙය්‍යො පාසංසතරෝ සුන්දරතරෝ, යො අමහාකං ගිහීනං අසඤ්ඤමඤ්ඤස්ස උත්තරිමනුස්සධම්මස්ස වණ්ණං භාසිතොති. කිං වුත්තං හොති- ඉරියාපථං සණ්ඨපෙත්වා නිසින්නං වා වත්තමානං වා පච්ඡින්නානං වා අපච්ඡින්නානං වා ගිහීනං අයං අසුකනාම භික්ඛු පඨමස්ස ඣානස්ස ලාභීති එවම්පි නං ඤත්වා යො අමහාකං අසෙඛස්ස අසෙඛස්ස උත්තරිමනුස්සධම්මස්ස වණ්ණං භාසිතො, ඉදං එසෙව එසෙය්‍යොති, අත්තානඤ්ච පන අඤ්ඤං එකං පන අඤ්ඤං න එතෙ හි සෙ තස්මිං ඛණෙ භාසිතොව යස්මා න ජුජ්ජති තස්මා අත්තානඤ්ච පබ්බජිං කත්වා යො එවං භාසිතො භවිස්සති සෙ සෙය්‍යොති එව මෙව අත්ථො වෙදිතබ්බා, ලක්ඛණං පන සද්දසත්ථතො පරියෙසිතබ්බං. වණ්ණාවා අභඤ්ඤන්ති අසෙඛෙසු යෙව ඤාණං අභිඤ්ඤා වෙව ඤාණං අභිඤ්ඤාය උපපජ්ජි තෙන වණ්ණෙන. වණ්ණවසෙනා අථෙස-, පිණ්ඩපාතාති පඤ්චහි පසාදෙහි අභිනිව්වට්ටෙත්වා ඤාණස්ස පරිපූරණතා, මනච්ඡට්ඨානං ඉන්ද්‍රියානං අම්ලානභාවෙන පිණ්ඩපාතියං, පසන්නමුඛවණ්ණාති කිඤ්චාපි අවිසෙසෙන වණ්ණවසෙනා ඤරීරවණ්ණතො පන සෙසං මුඛවණ්ණං අධිඤ්ඤතරං පඤ්ඤායා අවෙජ්ජා අනාවිලෝ පරිසුද්ධොති අත්ථො. විප්පසන්නඡවිවණ්ණාති යෙන ච තෙ කාණ්ඩාරපුප්පාදීසු යෙන. වණ්ණෙන්ති වණ්ණවසෙනා ඤාදිසෙ අසෙඛෙසු අභිඤ්ඤාසමපි ඔතාසනං. වණ්ණා අත්ථි යථා පන ඉමෙසං එවං න තෙසං ඡවිවණ්ණ විප්පසන්නෙතා, තෙන වුත්තං "විප්පසන්නඡවිවණ්ණ"ති ඉතිහ තෙ භික්ඛු නෙව උදෙසපරිපුච්ඡං න කම්මට්ඨානං අනුයුඤ්ජන්ති, අථඛො භගවතා අභූතගුණ සංවණ්ණනාය ලද්ධානි පණ්ඩිතභාජනානි භුඤ්ජිත්වා යථාසුඛං නිද්දාරම්මණං සඛනිකාරං මතඤ්ච අනුයුඤ්ජන්තා ඉමං ඤරීරසොභං පාපුණිංසු, යථා තං බාලා හනන්තීත්‍ය පච්චාගච්ඡන්ති වගඝුමුදුනිදිසාති වගඝුමුදුනිරදිසිතො, කච්චි භික්ඛවෙ ඛමනීයන්ති භික්ඛවෙ කච්චි තුම්හාකං ඉදං වතුවඤ්ඤං නවිචාරං ඤරීරයන්තං ඛමනීයං සක්කා ඛමිතුං සහිතුං පරිහරිතුං න කිච්චි දුක්ඛං උපපාදෙතීති. කච්චි යාපනීයන්ති කච්චි -බ්බකිචෙවඤ්ච යාපෙතුං ගමෙතුං සක්කා න කිඤ්චි අනාරාඝං දසෙසීති කුවඤ්ඤි පරිකඤොනාති කුවඤ්ඤි පරිකඤනතිතො වරං භවෙය්‍ය, පරිකඤතෙනාපි පාඨෙ යුජ්ජති.

එවං වගඝුමුදුනිරියෙ අනෙකපරියායෙන විගරහිත්වා ඉදානි යස්මා තෙසි කතකම්මං වෙරකම්මං හොති, තස්මා ආයතිං අසෙඛෙසුපි එවරූපස්ස කම්මස්ස අකරණත්ථං අථඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි, ආමන්තෙත්වා ච පන සඤ්ඤිමෙ භික්ඛවෙ මහාචොරාති ආදිමාහ, තත්ථ සනොති සංවිජ්ජමානාති අත්ථි වෙව උපලබ්භන්ති චාති වුත්තං හොති ඉධාති ඉමස්මිං ඔත්තලොකෙ, එවං හොති යි එවං පුබ්බභාගෙ ඉච්ඡා උපජ්ජති. කුදාසුනාමාහනන්ති එත්ථ සුත්ති නිපාතො, කුදා නාමාති අත්ථො, යො අපරෙන සමයෙනාති යො පුබ්බභාගෙ එවං විතක්කෙත්වා අනුක්‍රමෙන පරිසං වඩ්ඪෙත්වා පඤ්චඅභඤ්ඤා ලාභී හුත්වා ගාමෙපි

අහාමේ ජනපදෙපි අජනපදෙ කරොනෙතා හනනෙතා ඝාතෙනෙතා -පෙ- පචනෙතා පාචෙනෙතා, ඉති බාහිරකමහාචොරං දසෙත්වා තෙන සදිසෙ ඨානෙ පඤ්ච මහාචොරෙ දසෙතුං එව මෙව බොති ආදිමාහ. තත්ථ පාපභික්ඛූතොති අසෙඛෙසු ඨානෙසු මූලච්ඡිතෙතා පාරාජිකප්පත්තෙතා පාපභික්ඛූති වුච්චති, ඉධ පන පාරාජිකං අනාපන්නා ඉච්ඡාචාරෙ ඨිතෙතා බුද්ධානුබුද්ධානි සික්ඛාපදානි මද්දිතා විචරණෙතා පාපභික්ඛූති අධිප්පෙතා, තසාසාපි බාහිරකමහාචොරස්ස විය පුබ්බභාගෙ එවං හොති කුදාසු නාමාහං -පෙ- පරිභුඤ්ජිසසාමීති. තත්ථ සක්කාතොති සක්කාරපූජනත්තා, ගරුකතොති ගරුකාරපූජනත්තා, මානිතොති මානසා පියායිතත්තා, පූජිතොති චතුපච්චයාභිහාරපූජාය පූජිතත්තා, අපචිතොති අපචිතිපූජනත්තා, තස්ස යස්ස චත්තාරෝ පච්චයෙ සක්කරිත්වා සුත්ථු අභිසඞ්ඛරිත්වා පණීතපණීතෙ කත්වා දෙනති සොතස්ස සක්කතත්තා, යසමිං ගරුභාවං පච්චුපට්ඨපෙත්වා දෙනති සොගරුකතත්තා, යං මනසා පියායන්ති සොමානිතත්තා, යස්ස සබ්බාකාරෙන කරොන්ති සොපූජිතත්තා, යස්ස අභිවාදනපච්චුට්ඨානඅඤ්ජලිකම්මාදිවසෙන පරමනීචචිත්තාකාරං කරොන්ති සොඅපචිතත්තා, ඉමස්සච්ච පන සබ්බම්පි ඉමං ලොකාමිසං පච්චයමානස්ස එවං හොති, සොඅප්පමත්තෙන සම්මාසෙනාති සොපුබ්බභාගෙ එවං චින්තෙත්වා අනුක්කමෙන සික්ඛාය අනිබ්බිණ්ණරූපෙ උඛතෙ උන්නාලෙ වපාසලිමූඛරෙ විකිණ්ණෙවාමෙ මූඨස්සති අසම්පජානෙ පාකතිත්ථිගෙ ආවරිය උපජ්ඣායෙහි පරිච්චත්තකෙ ලාභගරුකෙ පාපභික්ඛූ සංගණ්හිත්වා ඉරියාපථසණ්ඨපනාදීනි කුහකවත්තානි සික්ඛාපෙත්වා "අයං ථෙරෝ අමුකසමිං නාම සෙනාසනෙ වසති උපගම්ම වත්තපටිවත්තං පූරයමානෙ වසති වසිත්වා නිග්ගතෙ"ති ලොකසම්මතසෙනාසනං වණ්ණනාදීහි උපායෙහි ලොකං පරිපාචෙතුං පවිඛලෙහි ජාතකාදිසු කතපරිච්චයෙහි සරූපමිපනොහසි පාපභික්ඛූහි සංවණ්ණියමානගුණෙ සුත්වා සයෙන වා සඞ්ඝසෙන වා පරිවුතෙ -පෙ- හෙමන්තිකාදිකාරණං. අයං භික්ඛවෙ පඨමෙ මහාචොරොති අයං භික්ඛවෙ දුදිවෙ රොවියන එකං කුලං න වෙ, අථඛො මහාජනං වඤ්චෙත්වා චතුපච්චයගහණතො පඨමෙ මහාචොරොති වෙදිතබ්බො. යෙ පන සුත්තන්තිකා වා ආභිධම්මිකා වා විනයධරා වා භික්ඛූ භික්ඛාචාරෙ අසම්පජ්ජමානෙ පාළිං වාචෙනතා අට්ඨකථං කථෙනතා අනුමොදනාය ධම්මකථං ඉරියාපථසම්පන්නතාය ච ලොකං පසාදෙනතා ජනපදචාරිකං චරන්ති සක්කතා ගරුකතා ඉතිතා පූජිතා අපචිතා තෙ තනතිං පවෙණිං සවනකා සාසනජොතකානි වෙදිතබ්බා, තථාගතපවෙදිතානි තථාගතෙන පවිභත්තං පවත්තකතං ජානාපිතං වා, අන්තතො දහතීති පරියත්ති පාළිඤ්චෙව අට්ඨකථඤ්ච සංසන්දෙත්වා මධ්‍යරෙන ස්‍රෙන පසාදනීයං සුත්තනතං කථෙනතා ධම්මකථාවසානෙ අවජ්ජරූපබහුතජනෙන විඤ්ඤාපජනෙන අමතං භුඤ්ජතා පාළිඤ්ච අට්ඨකථඤ්ච සුපරිසුද්ධං කත්වා සාසනිකෙ උග්ගණ්හාපෙත්වා පුබ්බිතෙ ඨානා අමතාදිසෙ උග්ගහාපෙතුං සමත්ථෙ ආචරියං අනුද්දිසිත්වා අත්තනා පටිවිද්ධගුණභූසණාධිගතං තං ධම්මවිනයං පවෙදෙති, අයං තථාගතසාසනෙ කපපසතසහසසාධිකානි චත්තාරි අසඞ්ඛෙය්‍යානි පාරමියො පූරෙත්වා කිවෙජන කසිරෙන පටිවිද්ධ ධම්මසෙනාකෙ දුතියො මහාචොරොති. සුදඛං බ්‍රහ්මචාරීනන්ති බිළාසව භික්ඛූං, පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං චරණතාති කිරූපකාකිලෙසං ඡෙත්වා චරි

යං වරන්තං, අඤ්ඤම්පි වා අනාගාමිං ආදිං කත්වා යාව සිලවන්තං පුථුජ්ජනං අවිප්පටිසාරාදිවඩ්ඪකං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං චරන්තං. අමූල කෙන අබ්‍රහ්මචරියෙන අනුද්ධංසෙන්තීති තස්මිං පුග්ගලෙ අවිජ්ජමාන්‍ය න අත්ථිභාවජ්ඣත්ත අනුවදන්ති චෝදෙන්ති, අයං විජ්ජමානගුණමත්තම්පි අරිය ගුණවෙවචනකෝ තතියෝ මහාචොරෝ. ගරුභණ්ඩානි ගරුපරික්ඛාරානීති යථා අදිත්තාදානෙ "චතුරෙ ජනා සංවිධාය ගරුභණ්ඩං අව ගරු"නන්ති එත්ථ පඤ්චමාසකග්ඝනකං ගරුභණ්ඩන්ති වුච්චති, න ඉධ එවං, අථඛෝ "පඤ්චිමානි භික්ඛවෙ අවිස්සජ්ජනීයානි න විස්සජ්ජෙතබ්බානි සඞ්ඝෙන වා ගණෙන වා පුග්ගලෙන වා විස්සජ්ජිතානිපි අවිස්සජ්ජිතානි හොන්ති, යො විස්සජ්ජෙය්‍ය ආපත්තිථුල්ලච්චයස්ස කතමානි පඤ්ච- ආරාමෝ ආරාමවත්ථු -පෙ- දුරුභණ්ඩං මත්තිකාභණ්ඩ"න්ති වචනතො අවිස්සජ්ජිතබ්බත්තා ගරුභණ්ඩානි "පඤ්චිමානි භික්ඛවෙ අවෙභඩ්ඩියානි න විභජිතබ්බානි සඞ්ඝෙන වා ගණෙන වා පුග්ගලෙන වා, විභත්තානිපි අවිභත්තානි හොන්ති, යො විභජෙය්‍ය ආපත්ති ථුල්ලච්චස්ස, කතමානි පඤ්ච- ආරාමෝ ආරාමවත්ථු -පෙ- දුරුභණ්ඩං මත්ති කාභණ්ඩ"න්ති වචනතො අවෙභඩ්ඩිකත්තා සාධාරණපරික්ඛාරභාවෙ න ගරුපරික්ඛාරානි. ආරාමෝ ආරාමවත්ථූනි ආදිසු යං වත්තබ්බං තං සබ්බං "පඤ්චිමානි භික්ඛවෙ අවිස්සජ්ජියානී"ති ඛන්ධකෙ ආගතසුත්තවණ්ණනාය මෙව භණිස්සාම. තෙහි ගිහි සංගණ්හාතීති තානි දත්වා දත්වා ගිහී සඞ්ගණ්හති අනුග්ගණ්හාති, උපලාපෙතීති අහං අම්හාකං අය්‍යොති එවං ලපනකෙ අනුබන්ධනතෙ සඤ්ඤාහෙ කරොති, අයං අවිස්සජ්ජියං අවෙභඩ්ඩියඤ්ච ගරුපරික්ඛාරං තථා භාවතො ථෙනෙත්වා ගිහීනං සඞ්ඝණ්හකෙ වතුත්ථො මහාචොරො. සෙව පනායං ඉමිං ගරුභණ්ඩං කුලසංගණ්හනට්ඨං විස්සජ්ජෙන්තො කුලදූසකදුක්කටවං ආපජ්ජති, පබ්බාජනීය කම්මාරහො ච හොති, භික්ඛුඝඩ්ඩං අභිභවිත්වා ඉස්සරවතාය විස්සජ්ජෙන්තො ථුල්ලච්චයං ආපජ්ජති, ථෙය්‍යචිත්තෙන විස්සජ්ජෙන්තො භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බොති, අයං අග්ගෙඝා මහාචොරොති චොරානං ජෙට්ඨචොරො, ඉමිනා සදිසො චොරො නාම නත්ථි, යෙ පබ්භාජනීයගහණානීනං අතිඛණ්ඩසුබුම්ං ලොකුත්තරධම්මං ථෙනෙති, කිම්පන සක්කා ලොකුත්තරධම්මෙ හිරඤ්ඤසුවණ්ණාදීනි විය වඤ්චෙත්වා ථෙනෙත්වා ගහෙතුන්ති, න සක්කා, තෙනෙවාහ භගවා අඤ්ඤත්‍ර අරියෙහි අඤ්ඤං උත්තරිමනුස්සධම්මං උල්ලපතීති. අයං හි අත්තනි අසන්තං තං ධම්මං කෙවලං අත්ථි මෙ අයන්ති එවෙනි උල්ලපති, න පන සක්කා නි ඨානා චාවෙතුං අත්තනි වා සංවිජ්ජමානං කාතුං, අථ කස්මා චොරොති වුත්තොති, යස්මා තං උල්ලපිත්වා අසන්තසම්භාවනාය උපනෙන්ත පච්චයෙ ගණ්හති, එවං හි ගණ්හන්තං තෙ පච්චයා සුබ්භමින උපනෙන්ත වඤ්චෙත්වා ථෙනෙත්වා ගහිතා හොන්ති, තෙනෙවාහ තං කිස්ස හෙතු ථෙය්‍යාය චෙව භික්ඛවෙ රජ්ජපිණ්ඩා භුත්තොත්‍යාති. අයං හි එත්ථ අත්ථො යං අවොචුම්හ "අයං අග්ගො මහාචොරෙ යෙ අසන්තං අභූතං උත්තරිමනුස්සධම්මං උල්ලපතී"ති. තං කිස්සහෙතූති කෙන කාරණෙන, එතං අවොචුම්හ ඉතිවෙ, ථෙය්‍යාය චෙව භික්ඛවෙ රජ්ජපිණ්ඩා භුත්තොත්‍යාති භික්ඛවෙ යස්මා සො තෙන රජ්ජපිණ්ඩෙන ථෙය්‍යාය ථෙය්‍යචිත්තෙන න භුත්තොත්‍යා හොති, එත්ථ හි චොකාරෙ "යෙහි වෙ අරියා අරඤ්ඤෙ වනපත්ථානී"ති ආදිසු විය පදපූරණමත්තෙ නිපාතෙ කස්මා භුඤ්ජෙති භුත්තොත්‍යාති එවමිස්ස අත්ථො න දට්ඨබ්බො.

ඉදානි තමේවත්ථං ගාථාහි විභූතතරං කරොතෙනා අසඤ්ඤථා සංහාරාදීහි ඔතිණ්ණා ඔතරන්තීති අපරිසුද්ධකායසමාචාරාදිකෙන අඤ්ඤථත්තං ආකාරෙන සන්තං, අසඤ්ඤථා සෝ පවෙදයෙති පරිසුද්ධකායසමාචාරාදිකෙන අඤ්ඤථත්ත ආකාරෙන යෝ පවෙදෙය්‍ය, පරමපරිසුද්ධා අහං අත්ථි මෙ අඛ්‍යතනරෙ ලොකුත්තරධම්මොති එවං ජානාපෙය්‍ය, පවෙදෙත්වා ච පන තාය පවෙදනාය උපසම්පදං හොජ්ජං අරහා විය භූසජ්ජති. නිකතිම කිතවස්සෙව භූතං ථෙය්‍යෙන නාසං ආනති- නිකතිවාති වඤ්චනා, අඤ්ඤථා සන්තං අඤ්ඤථා දස්සෙත්වා, අගුම්බ අගවජ්ඣභූතමෙව සාඛාපලාසං පල්ලවාදිවණ්ණෙන ගුම්බං ඔ ගවජ්ඣම්ව ච අත්තානං දස්සෙත්වා. කිතවස්සවාති වඤ්චකස්ස කෙරාටිකස්ස, ගුම්බගවජ්ඣඤ්ඤාය අරඤ්ඤෙ ආගතාගතෙ සකුණෙ ගහෙත්වා ජීවිතක්ඛයකරස්ස සාකුණිකස්සෙව, භූතං ථෙය්‍යෙන නාසං ආනති තස්සාපි අනරහතාසෙව සතො අරහන්තභාවං දස්සෙත්වා ලද්ධභොජනං භුඤ්ජතො, ඔතිණ්ණං භූතං තං යථා සාකුණිකකිතවස්ස නිකතිවඤ්චනා සකුණගහණං එවං මනුස්සෙ වඤ්චෙත්වා ලද්ධස්ස භොජනස්ස භූතත්තා ථෙය්‍යෙන භූතං නාම හොති, ඉමං පන අත්ථවසං අජානන්තා යෙ එවං භුඤ්ජන්ති. කාසාවකණ්ඨා -පෙ- නිරයමෙන උපපජ්ජරෙ- කාසාවකණ්ඨාදීහි කාසාවෙන වෙඨිතකණ්ඨා, එතෙනකමෙව අරියද්ධජධාරණමත්තං සෙසං සාමඤ්ඤං නත්ථීති වුත්තං හොති. "භික්ඛවෙ සන්ති ඛො පන ආනන්ද අනාගතමද්ධානං මොඝපුරිසා කාසාවකණ්ඨා"ති එවං වුත්ත දුස්සීලානං එතං අධිවචනං. පාපධම්මාති ලාමකධම්මා, අසඤ්ඤතාති කායාදීහි අසඤ්ඤතා, පාපාති ලාමකපුග්ගලා, පාපෙහි කම්මෙහීති තෙහි කරණකාලෙ ආදීනවං අදිස්වා කතෙහි පරවඤ්චනාදීහි පාපකෙහෙව, නිරයමෙන උපපජ්ජරෙති නිරස්සාදං දුග්ගතිං තෙ උපපජ්ජන්ති, තස්මා. සෙය්‍යථා අයොගුළොති ගාථා, තස්සත්ථෙ:- සවාදං දුස්සීලො අසඤ්ඤතො ඉරිය්‍යාවරෙ ඨිතො කුහනාය ලෙභෙන වඤ්චකො පුග්ගලො තත්තං අග්ගිසිඛූපමං අයොගුළං භුඤ්ජෙය්‍ය අජ්ඣොහරෙය්‍ය, තස්ස යඤ්චතං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජෙය්‍ය, යඤ්චෙතං අයොගුළං, තෙසු ච්‍රු අයොගුළෙ ච භුත්තෙ සෙය්‍යො සුන්දරතරොව පණ්ඩිතතරොව භවෙය්‍ය, න හි අයොගුළස්ස භුත්තත්තා සම්පරායෙ සබ්බඤ්ඤඤ්ඤඤ්ඤාපි දුජ්ජනපරිවෙජ්ජං දුක්ඛං අනුභවති, එවං පටිලද්ධස්ස පන තස්ස රට්ඨපිණ්ඩස්ස භුත්තත්තා සම්පරායෙ වුත්තප්පකාරං දුක්ඛං අනුහොති. අයං හි කොටිප්පත්තා මිච්ඡාජීවොති.

එවං පාපකිරියාය අනාදීනවදස්සාවිතං ආදීනවං දස්සෙත්වා, "අථ ඛො භගවා විගතූමුදුතීරියෙ භික්ඛූ අනෙකපරියායෙන විගරහිත්වා දුභරතාය දුප්පොසතාය -පෙ- ඉමං සික්ඛාපදං උද්දිසෙය්‍යාථා"ති ච වත්වා, චතුත්ථං පාරාජිකං පඤ්ඤපෙන්තා සෝ පන භික්ඛු අනභිජානන්තෙති ආදිමාහ. එවං මූලවෙජ්ජවසෙන දළ්හං කත්වා චතුත්ථ පාරාජිකෙ පඤ්ඤත්තෙන අපරමපි අනුපඤ්ඤත්තත්ථාය අධිමානවත්ථු උදපාදි, තස්සූ ප්පත්තිං දීපෙන්තෙන එතං වුත්තං "එවඤ්චිදං භගවතා භික්ඛූනං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං හොති"ති. තත්ථ අදිට්ඨෙ දිට්ඨසඤ්ඤිනොති අරහන්තඤ්ඤවෙකල්ලතා අදිට්ඨෙ යෙව දිට්ඨං අමහඤ්ච අරහත්තන්ති දිට්ඨසඤ්ඤි හොතුවා, එසනයො අප්පත්තාදීසු අගමනත්ථ විසෙසෙතු- අප්පත්තෙනාති

අත්තනෝ සන්තානෙ උපපත්තිවසෙන අපපත්තෙ, අනධිගතෙති මග්ගඤාණස්ස අනධිගතෙ, අප්පටිලද්ධෙති අත්ථෝ, අසච්ඡිකතෙති අපච්චක්ඛවෙක්ඛණවසෙන වා අපච්චක්ඛකතෙ, අබ්භඤ්ඤතෙති අධිගතෙඤ්ඤතෙ, අධිගතා ඤඤති එවං උපපත්තඤ්ඤතෙති අත්ථෝ, අධිකඤ්ඤතෙන වා එඛඤ්ඤතෙති අත්ථෝ. අඤ්ඤං ව්‍යාකරිංසූති අරහත්තං ව්‍යාකරිංසු, පත්තං ආවිසෝ අමෙහි අරහත්තං කතං කරණීයං නත්ථි ඉතඤ්ඤං ආරොචෙසුං, කෙසඤ්ඤ ඉගඤ්ඤන අපපඤ්ඤිකඤ්ලෙසඤ්ඤතා කෙවලං සමථවිපස්සනාඛඤ්ලෙන විකඛඤ්භිතඤ්ලෙසඤ්ඤං අපරෙන සමයෙන කථාරූපපච්චයඤඤඤ්ඤෙ රාගාදි චිත්තං නමති, රාගච්ඡඤ්ඤදනීති අත්ථෝ. එසඤ්ඤයෙ ඉත්තරෙපි. තඤ්ඤවඛෝ එතං අඛඛාහාරිකන්ති ත්‍ඤවඛෙ එතං තෙසං අඤ්ඤඤ්ඤ්‍යාකරණං අඛඛාහාරිකං ආපත්තිං පඤ්ඤාපෙති වොහාරං න ඤච්ඡති, ආපත්තියා අඛඛං න ඤොතීති අත්ථෝ. ඤ්ඤසපන්නාඤං අධිමානෙ උපපජ්ජති ඤඤස්ස නූපපජ්ජතීති- අරියඤාවඤඤස්ඤාව නූපපජ්ජති, සෙ හි මග්ගඵලනිඛඛාන පත්තිකිලෙසාවඛිඨි. කිලෙසපච්චවෙක්ඛණෙන සඤ්ඤාතඤඤමානසෙ අරියගුණපටිවෙඛෙ නිඤඤඛඛා, තඤඤ සොතාපන්නාදිනං අතං ඤකදඤඤමිති ආදිවසෙන අධිමානෙ නූපපජ්ජති, දුස්සීලස්ස නූපපජ්ජති සෙ හි අරියගුණාධිගමේ නිරාසොව්, සීලවතොපි පරිචත්තකම්මට්ඨානස්ස නිද්දාරාමතාදි මිඤුත්තස්ස නූපපජ්ජති, සුපරිසුඛසීලස්ස පන කම්මට්ඨානෙ අපපමත්තස්ස තං තං රූපං වවත්ථපෙත්වා පච්චයපරිග්ඤඤෙන මිතිණණකඛඛස්ස නිලඤඛණං ආරොපෙත්වා ඤඛඛාරෙ සම්මසනතස්ස ආරඛඛවිපස්සඤඤස්ස උපපජ්ජති, උපපන්නා ච සුඛඤමථලාභී වා සුඛවිපස්සනාලාභී වා අනතරාව ඨපෙති, සෙ හි දසපි වීසතිම්පි තිංසම්පි වස්සානි කිලෙසඤඤමුදවාරං අපස්සන්තෙ අහං සොතාපන්නොති වා සකදඤඤමිති වා අනාඤඤමිති වා මඤ්ඤති, සමථවිපස්සනාලාභී පන අරහත්තෙ යෙව ඨපෙති, තස්ස හි සමාධිබලෙන කිලෙසා විකඛම්භිතා විපස්සනාබලෙන ඤඛඛාරා සුපරිඤඤාතා, තස්මා සට්ඨිම්පි වස්සානි අසීතිම්පි වස්සානි වස්සසතම්පි කිලෙසා න සමුදවරන්ති ඛීණාසවස්සෙව චිත්තාචාරා ඤඤා, සෙ එවං දීඝරත්තං කිලෙස සමුදවාරං අපස්සන්තා අත්තඤා අරහා අහන්ති මඤ්ඤන්ති.

අනභිඤ්ඤාතඤ්ඤ න අභිඤ්ඤාතං, යස්මා පඤ්ඤං අනභිඤ්ඤාතං සමුදවරති ඤවාස්ස සන්තානෙ අනුපපත්තෙ සුඛ්ඤණ ච අසච්ඡිකතබ්බානි අහුතෙ ඤොත, තෙනස්ස පදඤාජනෙ "අහුතං අභූතං අසංවිජ්ජමාන"න්ති ච ආහ, "අජානනෙතා අපස්සනෙතා"ති චුත්තං. උත්තරිමනුස්සධම්මන්ති උත්තරිමනුස්සානං ඤඤාසීතඤෙඛව අරියඤානඤඤ ධම්මං, අත්තුපනායිකන්ති අත්තානි තං උපනෙති අත්තානං වා තඤ්ච උපනෙතීති අත්තුපනායිකං, තං අත්තුපනායිකං, එවං කත්වා සමුදවරෙය්‍යාති සම්බන්ධෙ. පදඤාජනෙ පන යස්මා "උත්තරිමනුස්සධම්මො නාම ඤ්ඤානදස්ලෙසඤඤ මිතිසමාපත්තිඤ්ඤණදස්සනං -පෙ- සුඤඤඤ්ඤාරෙ අභිරතී"ති එවං ඤ්ඤානදසෙ අනෙකඛම්මා චුත්තා, තස්මා තෙසං සඛඛෙසං වසෙන අත්තුපනායිකභාවං දස්සෙන්තා "තෙ වා කුසලෙ ධම්මෙ අත්තනි උපනෙතී"ති ඛහුවචනනිද්දෙසං අකංසු. තඤ්ච එතෙ ධම්මා මයි සන්තීති සමුදවරනෙතා අත්තනි උපනෙති, අහං එතෙසු සන්දිස්සාමීති සමුදවරනෙතා අත්තානං තෙසු උපනෙතීති වෙදිතඛඛා. අලමරියඤාණදස්සනායාති

එසේ ලෞකියලෝකුත්තරා පඤ්ඤා ඤාණවත්ථුනා සඞ්ගහං, චිකිච්ඡා දිට්ඨි ඔව ධම්මා කරණතෝ දස්සනෙන දස්සනානි සඞ්ගහිතානි, අරියං හි සුද්ධිං උත්තමං සඞ්ගහිතන්ති අරියඤාණදස්සනං, අලං පරියත්තනං කිලෙසවිද්ධංසනසමත්ථං අරියඤාණදස්සනමේව කිඤ්චාපි හෙට්ඨා උත්තරිමනුස්සධම්මෙපි අලං වා අරියඤාණදස්සනමිච්චාති අලමරියඤාණදස්සනං, අලමරියඤාණදස්සනං උත්තරිමනුස්සධම්මන්ති එවං පදත්ථෝ වෙදිතබ්බෝ. තඤ්ච යෙන ඤාණදස්සනෙන සෝ අලමරියඤාණදස්සනොති වුච්චති, තදෙව දස්සෙතුං "ඤාණන්ති තිස්සෝ විජ්ජා, දස්සනන්ති යං ඤාණං තං දස්සනං, යං දස්සනං තං ඤාණ"න්ති විජ්ජාපීසෙන පදභාජනං වුත්තං, මිගගහනලෝකුත්තරා පනෙත්ථ සඞ්ගහිතාපි පඤ්ඤා ඤාණන්ති වෙදිතබ්බා. සම්මුදවරෙය්‍යාදී වුත්තනපපකාරමෙතං උත්තරිමනුස්සධම්මං අත්තූපනායිකං කත්වා ආරොචෙය්‍ය, ඉජ්ඣාවිත්‍ථාදි පන ආරොචෙතබ්බපුග්ගලනිදස්සනං, එතෙ හං හි ආරොචිතෙ ආරොචිතං හොති, න දෙවමාරබ්‍රහ්මානං කාපි පෙතයක්ඛනිරවිද්‍යාදයෝ නහන්ති. ඉති ජානාමි ඉති පස්සාමීති. සම්මුදවරණාකාරනිදස්සනමෙතං, පදභාජනෙ පනස්ස "ජානාමිති එතෙ ධම්මෙ පස්සාමිති එතෙ ධම්මෙ"ති ඉදං තෙසු ඤාණදිසු ධම්මෙසු ඤාණපස්සනානං පවත්තිදීපනං, "අත්ථි ව මෙ එතෙ ධම්මා"ති ආදි අත්තූපනායිකභාවදීපනං. තතො අපරෙන සම්මෙනාති ආපත්තිපරිජානනසමත්ථදස්සනමෙතං, අයම්පන ආරොචිතක්ඛණෙ යෙව පාරාජිකං ආපජ්ජති. ආපත්තිං පන ආපන්නෝ යසම්මා පරෙන වොදිතෝ වා අවොදිතෝ වා පරිජානාති, තසමා සම්මුඛගාභිසම්මානෝ වා අසම්මුඛගාභිසම්මානොවාති වුත්තං.

තඤ්ච සම්මුඛගාභිය මානෙ කාව- කිමෙතං අධිගතන්ති අධිගමං පුච්ඡා, ඤාණවිමොක්ඛාදිසු සොතාපත්තිමග්ගාදිසු වා කිං තයා අධිගතන්ති, කිණාහි නෙ අධිගතන්ති උපායපුච්ඡා, අථං හි එත්ථාධිප්පායෝ:- කිං තයා අනිච්චලක්ඛණං ධ්‍රුවං කත්වා අධිගතං දුක්ඛානත්තලක්ඛණෙසු අඤ්ඤතරං වා, කිං වා සමාධිවසෙන අනිච්චාදිසු- උදහු විපස්සනාවසෙන, තථා කිං රූපෙ අනිච්චාදිසු උදහු අරූපෙ, කිං වා අජ්ඣත්තං අනිච්චාදිසු උදහු බහිද්ධාති. කදා නෙ අධිගතන්ති කාලපුච්ඡා, පුබ්බණ්හසමජ්ඣන්තිකාදිසු කතරස්මිං කාලෙති වුත්තං හොති. කත්ථ නෙ අධිගතන්ති ඔකාසපුච්ඡා, කතරස්මිං ඔකාසෙ කිං රත්තිට්ඨානෙ දිවාට්ඨානෙ රුක්ඛමූලෙ මණ්ඩපෙ කතමස්මිං වා විහාරෙති වුත්තං හොති. කතමෙ නෙ කිලෙසා පහීනාති පහීනකිලෙසපුච්ඡා; කතරමිගගවජ්ඣා තව කිලෙසා පහීනාති වුත්තං හොති. කතමෙසං ත්වං ධම්මානං ලාභීති පරිලද්ධධම්මපුච්ඡා, පඨමමග්ගාදිසු කතමෙසං ධම්මානං ත්වං ලාභීති වුත්තං හොති. තසමා ඉදානි වෙපි කොචි භික්ඛු උත්තරිමනුස්සධම්මාධිගමං ව්‍යාකරෙය්‍ය, න සෝ එත්තාවතාව සඞ්කා තබ්බෝ, ඉමෙසු පන ජිව්‍හා ථානෙසු සොඬ්ඨත්ථං වත්තබ්බෝ:- කිං තෙ අධිගතං කිං ඤාණං උදහු විමොක්ඛාදිසු අඤ්ඤතරන්ති, යෝ හි තෙන අධිගතො ධම්මො සොතසස පාකටො හොති, සචෙ ඉදං නාම මෙ අධිගතන්ති වදති තතො කිනාහි තෙ අධිගතන්ති පුච්ඡිතබ්බෝ, අනිච්චලක්ඛණාදිසු කිං ධ්‍රුවං කත්වා අත්තානං වා ආරම්මණෙසු රූපාරූපඅජ්ඣත්තබහිද්ධාදිභෙදෙසු වා ධම්මෙසු ඤාණ මුඛෙන අභිනිවිසිත්වාති, යොහි යස්සාභිනිවෙසො සොස්ස පාකටො හොති. සචෙ අයං නාම මෙ අභිනිවෙසෝ එවං මයා අධිගත

නන්ති වදති නම්. කදා තෙ අධිගතනන්ති පුච්ඡිතබ්බා, කිං පුබ්බණ්හ උදාහු මජ්ඣන්හිකාදීසු අඤ්ඤතරස්මිං කාලෙති, සබ්බසං හි අත්තනා අධිගතකාලෙ පාකටො හොති, සචෙ අමුකසම්මිං නාම කාලෙ අධිගතන්ති වදති, තතො කත්ථ තෙ අධිගතන්ති පුච්ඡිතබ්බා, කිං දිවාට්ඨානෙ උදාහු රත්තිට්ඨානාදීසු අඤ්ඤතරස්මිං ඔකාසෙති, සබ්බඤං හි අත්තනා අධිගතොකාසො පාකටො හොති, සචෙ අමුකස්මිං නාම ඨානෙ ඔකාසෙ අධිගතන්ති වදති, තතො කතමෙ තෙ කිලෙසා පහීනාති පුච්ඡිතබ්බා, කිං පඨමමග්ගවජ්ඣා උදාහු දුතියාදිමග්ගවජ්ඣාති, සබ්බඤංහි අත්තනා අධිගතමග්ගෙන පහීනකිලෙසා පාකටා හොන්ති, සචෙ ඉමෙ නාම මේ කිලෙසා පහීනාති වදති, තතො කතමෙසං ඛීණාසවානං. ලාභීති පුච්ඡිතබ්බා, කිං සොතාපත්තිමග්ගස්ස උදාහු සකදාගාමිමග්ගාදීසු අඤ්ඤතරස්සාති, සබ්බඤං අත්තනා අධිගතඨානෙ මා පාකටා හොන්ති, සචෙ ඉමෙසං නාමාහං ධම්මානං ලාභීති වදති, එත්තාවතාපිස්ස වචනං න සඩ්ඝිතබ්බං, බහුස්සුතාහි උග්ගහපරිපුච්ඡා කුසලා භික්ඛූ ඉමානි ඡ ඨානානි සොධෙතුං සක්කොන්ති, ඉමස්ස පන භික්ඛුනො ආගමනපටිපදං සොධෙතබ්බා, යදි ආගමනපටිපදං න සුජ්ඣති ඉමාය පටිපදාය ලොකුත්තරධම්මො නාම න ලබ්භතීති අපනෙතබ්බා, යදි පනස්ස ආගමන පටිපදා සුජ්ඣති දීඝරත්තං නිසු සික්ඛාසු අපරිපූරකාරිතා ඡාන්දරාගපච්චයෙසු අලග්ගභාවා ආකාසෙ පාණිසමෙන චෙතසා විහරතීති පඤ්ඤායති, තස්ස භික්ඛුනො ව්‍යාකරණං පටිපදාය සද්ධිං සංසන්දති, සෙය්‍යථාපි නාම ගම්භීරාදකං ඔමුණ්ඩකෙන සද්ධිං සංසන්දති සමෙති, එවමෙවං සුපඤ්ඤත්තතා තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමිනි පටිපදා සංසන්දති නිබ්බානඤ්ච පටිපදාවාති වුත්තනයෙනිදං හොති, අපිචඛො න එත්තකෙනාපි සක්කාරෙ කාතබ්බා. කසමා එකච්චස්ස හි පුථුජ්ජනස්සාපි සතො බ්‍රහ්මචරියපරිපත්තිපදාසා පරිපදා හොන්ති, තසමා සො භික්ඛු තෙහි තෙහි උපායෙහි උත්තාසෙතබ්බා, බ්‍රහ්මචරියස්ස කාමං අසනියාපි මත්ථකෙ පතමානාය හදයං වා ජීවිතං වා ලොමහංසො වා න හොති, සචස්ස හදයං ජීවිතං වා ලොමහංසො වා උපජ්ජති න තං අරහති වත්තබ්බා. සචෙ පන අභිරූ අවජ්ජභීරු අනුත්තාසී හුත්වා සීහො විය නිසීදති, අයං භික්ඛු සම්පන්නවෙය්‍යාකරණෙ සමන්නා රාජරාජමහාමත්තාදීහි පෙසිතං සක්කාරං අරහතීති. පාපි චෙජානි යා සා. "ඉධෙකච්චෙ දුස්සීලා ච සමානා සීලවානි මං ජනෙ ජානාතූති ඉච්ඡනී"ති ආදිනා නයෙන වුත්තාය පාපිච්ඡතාය සමන්නා ගතො, ඉච්ඡාපකතානීති කාය පාරාජිකාය ඉච්ඡාය අපනතො අධිභූතො පාරාජිතො හුත්වා.

විසුද්ධාපෙක්ඛාති අත්තනො විසුද්ධිං අපෙක්ඛමානො ඉච්ඡමානො පත්ථයමානො, අථංහි යසමා පාරාජිකං ආපන්නො තසමා භික්ඛු භාවෙ ඨත්වා අභබ්බා ඛීණාසවභාවං අධිගන්තුං, භික්ඛුභාවෝ හිස්ස සග්ගන්තරායෝ චෙව හොති මග්ගඵලන්තරායෝ ච, වුත්තං හෙතං "සාමඤ්ඤං දුප්පරාමට්ඨං නිරයායුපකඩ්ඪතී"ති. අපරම්පි වුත්තං. "සීලෙ හි පරිබාහිරෙ හියො ආකිරතෙ රජ"නති ඉච්චස්ස භික්ඛුභාවෝ විසුද්ධි නාම න හොති, යසමා පන ගිහී වා උපාසකො වා ආරාමිකො වා සාමණෙරො වා හුත්වා දානසරණසීලසංවරාදීහි සග්ගමග්ගං වා ඛීණාසවභූමිකඛාදීහි මොක්ඛමග්ගං වා ආරාධෙතුං භබ්බා භොති, තසමාස්ස ගිහිආදිභා

වො විසුඬි නාම හොති, තස්මා තං විසුඬිං අපෙක්ඛණතො විසුද්ධාපෙ
ක්ඛොති වුච්චති, තෙනෙව වස්ස පදභාජනෙ "ගිහි වා හොතුකාමො"
ති ආදි වුත්තං. එවං වදෙය්‍යාති එවං භණෙය්‍ය, කථං අජානමෙවං ආ
වුසො අවචං ජානාමි අපස්සං පස්සාමිති. පදභාජනෙ පන එවං වදෙ
ය්‍යාති ඉදං පදං අනුද්ධරිත්වාව යථා වදන්තො අජානමෙවං ආවුසො අ
වචං ජානාමි අපස්සං පස්සාමිති වදති නාම වුච්චති තං ආකාරං දස්සෙ
තුං "නාහං එතෙ ධම්මෙ ජානාමි"ති ආදි වුත්තං. තුච්ඡං මුසා විලපින්ති
අහං වචනත්ථවිරහතො තුච්ඡං වඤ්චනාධිප්පායතො මුසා විලපිං අභණි
න්ති වුත්තං හොති පදභාජනෙ පනස්ස අඤ්ඤෙන පදබ්‍යඤ්ජනෙන
අත්ථමත්තං දස්සෙතුං "තුච්ඡකං මයා භණිත"න්ති ආදි වුත්තං. (පුරි
මෙ උපාදායාති පුරිමානි තීණි පාරාජිකානි ආපන්නෙ පුග්ගලෙ උපා
දාය) සෙසං පුබ්බෙ වුත්තනයත්තා උත්තානත්ථත්තාව පාකටමෙවාති.

එවං උද්දිට්ඨසික්ඛාපදං පදානුක්කමෙන විභජිත්වා ඉදානි යස්මා
හෙට්ඨා පදභාජනියම්හි ඣානවිමොක්ඛසමාධි සමාපත්ති ඤාණදස්සනං
-පෙ- සුඤ්ඤාගාරෙ අභිරතීති එවං සංඛිත්තෙනෙව උත්තරිමනුස්සධ
ම්මො, දස්සිතො න විත්ථාරෙන ආපත්තිං ආරොපෙත්වා තන්ති ඨපිතා,
සඞ්ඛෙපදස්සිතෙ ච අත්ථෙ න සබ්බෙ සබ්බාකාරෙන නයං ගහෙතුං
සක්කොන්ති, තස්මා සබ්බාකාරෙන නයගහණත්ථං පුන තදෙව පදභා
ජනං මාතිකාඨානෙ ඨපෙත්වා විත්ථාරතො උත්තරිමනුස්සධම්මං දස්සෙ
ත්වා ආපත්තිභෙදං දස්සෙතුකාමො ඣානන්ති පඨමං ඣානං දුතියං
ඣානන්ති ආදිමාහ, තත්ථ පඨමජ්ඣානාදීහි මෙත්තාඣානාදීනිපි අසු
භජ්ඣානාදීනිපි ආනාපානසතිසමාධිජ්ඣානම්පි ලොකිය ඣානම්පි ලො
කුත්තරජ්ඣානම්පි සඞ්ගහිතමෙව, තස්මා පඨමජ්ඣානං සමාපජ්ජින්තිපි
-පෙ- චතුත්ථං ඣානං මෙත්තාඣානං උපෙක්ඛාඣානං අසුභජ්ඣානං ආ
නාපානසතිසමාධිජ්ඣානං ලොකියජ්ඣානං ලොකුත්තරජ්ඣානං සමා
පජ්ජින්තිපි භණන්තො පාරාජිකො ච හොතීති වෙදිතබ්බො. සුඬු මු
ත්තො විවිධෙහි වා කිලෙසෙහි මුත්තොති විමොක්ඛො, සො පනායං
රාගදොසමොහෙහි සුඤ්ඤත්තා සුඤ්ඤතො, රාගදොසමොහනිමිත්තෙහි
අනිමිත්තත්තා අනිමිත්තො, රාගදොසමොහපණිධීනං අභාවතො අප්ප
ණිහිතොති වුච්චති, චිත්තං සමං ආදහති ආරම්මණෙ ඨපෙතීති සමාධි,
අරියෙහි සමාපජ්ජිතබ්බතො සමාපත්ති, සෙසමෙත්ථ වුත්තනයමෙව.
එත්ථ ච විමොක්ඛත්තිකෙන ච සමාධිත්තිකෙන ච අරියමග්ගොව වු
ත්තො, සමාපත්තිත්තිකෙන ඵලසමාපත්ති. තෙසු යං කිඤ්චි එකම්පි
පදං ගහෙත්වා අහං ඉමස්ස ලාභීති භණන්තො පාරාජිකොව හොති
තිස්සො විජ්ජාති පුබ්බෙනිවෙසානුස්සති දිබ්බචක්ඛු ආසවානං ඛයෙ
ඤාණන්ති, තත්ථ එකිස්සාපි නාමං ගහෙත්වා අහං ඉමිස්සා විජ්ජාය ලාභි
ම්හීති භණන්තො පාරාජිකො හොති, සඞ්ඛෙපට්ඨකථායං පන විජ්ජා
නං ලාභිම්හීති භණන්තොපි තිස්සන්නං විජ්ජානං ලාභිම්හීති භණ
න්තොපි පාරාජිකො වාති වුත්තං, මග්ගභාවනා පදභාජනෙ වුත්තා.
සත්තතිංසබොධිපක්ඛියධම්මා මග්ගසම්පයුත්තා ලොකුත්තරාව ඉධ අධි
ප්පෙතා, තස්මා ලොකුත්තරානං සතිපට්ඨානානං සම්මප්පධානානං ඉඬි
පාදානං ඉන්ද්‍රියානං බලානං බොජ්ඣඞ්ගානං අරියස්ස අට්ඨඞ්ගිකස්ස
මග්ගස්ස ලාභිම්හීති වදතො පාරාජිකන්ති මහාඅට්ඨකථායං වුත්තං,
මහාපච්චරිආදිසු පන සතිපට්ඨානානං ලාභිම්හීති එවං එකෙකකො

විඤ්ඤත්තියෙනාපි කායඤ්ඤත්තිසඞ්ඛාතස්ස සතිපට්ඨානස්ස ලාභිම්හීති එවං තස්ස එකෙකධම්මවසෙනාපි වදතෝ පාරාජිකමේවාති වුත්තං, තම්පි සමේති, කසමා මග්ගඛණ්ඩපදභාජනත්තාඒව සඞ්ඛිත්ත වුත්තන්තා, ඵලසච්ඡිකිරියා යපි එකෙකඵලවසෙන පාරාජිකං වෙදිතබ්බං. රාගස්ස පහානන්ති ආදිනාපි කිලෙසප්පහානමේව වුත්තං, තම්පන යස්මා මග්ගෙන ච්ඡිත්ත තම්හි, තස්මා රාගෙ මේ පඤ්ඤායතීති ආදිනි වදතෝපි පාරාජිකං වුත්තං. රාගා චිත්තං විනිවරණන්ති ආදිනාපි එකෙ ලෝකුත්තරචිත්තමේව වුත්තං, තස්මා රාගා මේ චිත්තං විනිවරණන්ති ආදිනි වදතෝපි පාරාජිකමේව. සුඤ්ඤාගාරපදභාජනෙ පන යස්මා ඛීණාසවෙන අසංවෙච්චා සුඤ්ඤාගාරෙ අභිරමාමීති වචනමත්තෙනාපි පාරාජිකං න අධිප්පෙතං, තස්මා පඨමෙන ඛීණාසවෙන සුඤ්ඤාගාරෙ අභිරමිතබ්බන්ති ආදි වුත්තං, තස්මා යෝ ඛීණාසවෙන සංවෙගා ඉච්ඡිනා කාමේ ඛීණාසවෙන සුඤ්ඤාගාරෙ අභිරමාමීති වදති අයමෙව පාරාජිකෝ හොතීති වෙදිතබ්බා. යාවඤ්ඤතරන්ති ඉමස්ස පදභාජනෙ අම්බට්ඨසුත්තාදීසු වුත්තෙසු අට්ඨසු විජාසු විපස්සනාඤ්ඤ මනොමයිද්ධි ඉද්ධිවිධඤ්ඤෙව වෙනෙය පරියඤ්ඤභෙදා පඤ්චවිජ්ජා ආගතා, තාසු එකා විපස්සනාඤ්ඤ පාරාජිකවත්ථු න හොති සෙසා හොන්තීති වෙදිතබ්බං, තස්මා විපස්සනාඤ්ඤ ලාභිම්හීතිපි විපස්සනාඤ්ඤස්ස ලාභිම්හීතිපි වදතෝ පාරාජිකං නත්ථි, පුස්සදෙවත්ථෙරෝ පන භණති "ඉතරාපි චතස්සෝ විජ්ජාඤ්ඤෙන අභිඤ්ඤා පාරාජිකවත්ථූනි න හොන්ති, තස්මා මනොමයස්ස ලාභිම්හි ඉද්ධිවිධස්ස දිබ්බාය සොතධාතුයා චෙතොපරියඤ්ඤස්ස ලාභිම්හීති වදතෝපි පාරාජිකං නත්ථී"ති. තං තස්ස අනෙතවාසිකෙහෙව පටික්ඛිත්තං:- අවිදූරෙ හි ආභිධම්මිකෝ භූමන්තරං න ජානාති අභිඤ්ඤා නාම වත්තුඤ්ඤානපාදකොව මහග්ගතධම්මෙ ඛීණාසවෙනෙව ඉජ්ඣති, තස්මා මනොමයස්ස ලාභිම්හීති වා මනොමයඤ්ඤස්ස ලාභිම්හීති වා යථා වා තථා වා වදතු පාරාජිකමේවාති. එවඤ්හි නිබ්බානං පාළියා න ආගතං. අථඛෝ නිබ්බානං මේ පත්තන්නති වා සච්ඡිකතන්ති වා වදතෝ පාරාජිකමේව, කසමා නිබ්බානස්ස නිබ්බට්ඨලෝකුත්තරත්තා, තථා වත්තාරි සච්චානි පටිවිජ්ඣිං පටිවිඛ්ණි මයාති වදතෝපි පාරාජිකමේව, කසමා යස්මා සච්චපටිවෙධෝ හි මග්ගස්ස පරියායවචනං, යස්මා පන තිස්සෝ පටිසම්භිදා කාමාවචරකුසලතෝ වුත්තා ඤාණසම්පයුත්තෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උපජ්ජන්ති කිරියතෝ වුත්තා ඤාණසම්පයුත්තෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උපජ්ජන්ති, අත්ථපටිසම්භිදා එතෙසු වෙව උපජ්ජන්ති වුත්තා මග්ගෙසු වුත්තා ඵලෙසු ච උපජ්ජන්තීති විභඞ්ගෙ වුත්තං, තස්මා ධම්මපටිසම්භිදාලාභිම්හීති වා නිරුත්තිපටිභාණපටිසම්භිදාය ලාභිම්හීති වා ලොකියඅත්ථපටිසම්භිදාය ලාභිම්හීති වා වුත්තෙනපි පාරාජිකං නත්ථි, පටිසම්භිදානං ලාභිම්හීති වුත්තෙනපි න තාව සීසං ඔතරති, ලොකුත්තරඅත්ථපටිසම්භිදාය ලාභිම්හීති වුත්තෙ පන පාරාජිකං හොති, සඞ්ඛිපඨඤ්ඤකථායං පන අත්ථපටිසම්භිදප්පත්තොම්හීති අවිසෙසෙනාපි වදතෝ පාරාජිකං වුත්තං. කුරුන්දියම්පි න වුච්චතීති වුත්තං, මහාඅට්ඨකථායං පන එත්තකාවතා පාරාජිකං නාම්හි, එත්තකාවතා සීඝං න ඔතරති න එත්තකාවතා පාරාජිකන්ති විවරිතත්තා න සක්කා අඤ්ඤං ප්‍රමාණං කාතුන්ති, නිරොධසමාපත්තිං සමාපජ්ජාමීති වා ලාභී වා අඤ්ඤං

තස්සාති වදතොපි පාරාජිකං නත්ථි, කස්මා නිරොධසමාපත්තියා නෙව ලොකියත්තා න ලොකුත්තරත්තාති. සවෙ පනස්ස එවං හොති– නිරොධං නාම අනාගාමී වා ඛීණාසවො වා සමාපජ්ජති තෙසං මං අඤ්ඤත රොති ජානිස්සන්තීති ව්‍යාකරොති. සො ච නං තථා ජානාති, පාරාජිකන්ති මහාපච්චරිය සඞ්ඛෙපට්ඨකථාසු වුත්තං. තං වීමංසිත්වා ගහෙතබ්බං. අතීතභවෙ කස්සපසම්මාසම්බුද්ධකාලෙ සොතාපන්නොමිහීති වදතොපි පාරාජිකං නත්ථි, අතීතක්ඛන්ධානං හි පරාමට්ඨත්තා සීසං න ඔතරතීති, සඞ්ඛෙපට්ඨකථායම්පන "අතිතෙ අට්ඨසමාපත්තිලාභිම්හීති වදතො පාරාජිකං නත්ථි කුප්පධම්මත්තා ඉධ පන අත්ථි අකුප්පධම්මත්තාති කෙචි වදන්තී"ති වුත්තං. තම්පි තත්ථෙව අතීතත්තභාවං සන්ධාය කථෙන්තස්ස පාරාජිකං න හොති පච්චුප්පන්නත්තභාවං සන්ධාය කථෙන්තස්සෙව හොතීති පටික්ඛිත්තං.

එවං ඣානාදීනි දසමාතිකාපදානි විත්ථාරෙත්වා ඉදානි උත්තරිමනුස්සධම්මං උල්ලපන්තො යං සම්පජානමුසාවාදං භණති තස්ස අඞ්ගං දස්සෙත්වා තස්සෙව විත්ථාරස්ස වසෙන චක්කපෙය්‍යාලං බන්ධන්තො උල්ලපනාකාරඤ්ච ආපත්තිභෙදඤ්ච දස්සෙතුං තීහාකාරෙහීති ආදිමාහ. තත්ථ සුඛිකවාරෙ චත්තුකාමවාරෙ පච්චයපටිසංයුත්තවාරෙති තයො මහාවාරා, තෙසු සුඛිකවාරෙ පඨමජ්ඣානං ආදිං කත්වා යාව මොහාවිත්තං විනීවරණපදං තාව එකමෙකසම්ං පදෙ "සමාපජ්ජිං සමාපජ්ජාමි සමාපන්නො ලාභිම්හි වසිම්හි සච්ඡිකතං මයා"ති ඉමෙසු ඡසු පදෙසු එකමෙකං පදං තීහාකාරෙහි චතුහි පඤ්චහි ඡහි සත්තහාකාරෙහීති එවං පඤ්චක්ඛත්තුං යොජෙත්වා සුඛිකනයො නාම වුත්තො. තතො පඨමඤ්ච ඣානං දුතියඤ්ච ඣානන්ති එවං පඨමජ්ඣානෙන සඛිං එකමෙකං පදං ඝටෙන්තෙන සබ්බපදානි ඝටෙත්වා තෙනෙව විත්ථාරෙන ඛණ්ඩචක්කං නාම වුත්තං, තං හි පුන ආනෙත්වා පඨමජ්ඣානාදීහි න යොජිතං, තස්මා ඛණ්ඩචක්කන්ති වුච්චති. තතො දුතියඤ්ච ඣානං තතියඤ්ච ඣානන්ති එවං දුතියජ්ඣානෙන සඛිං එකමෙකං පදං ඝටෙත්වා පුන ආනෙත්වා පඨමජ්ඣානෙන සද්ධිං සම්බන්ධිත්වා තෙනෙව විත්ථාරෙන බඩවක්කං නාම වුත්තං, තතො යථා දුතියජ්ඣානෙන සඛිං එවං තතියජ්ඣානාදීහිපි සඛිං එකමෙකං පදං ඝටෙත්වා පුන ආනෙත්වා දුතියජ්ඣානාදීහි සඛිං සම්බන්ධිත්වා තෙනෙව විත්ථාරෙන අඤ්ඤානිපි එකූනතිංස බද්ධචක්කානි වත්වා එකමූලකනයො නිට්ඨාපිතො, පාඨො පන සඞ්ඛෙපෙන දස්සිතො. සො අසම්මුය්හන්තෙන විත්ථාරතො වෙදිතබ්බො. යථා ච එකමූලකො එවං දුකමූලකාදයොපි සබ්බසබ්බමූලකපරියොසානා චතුන්නං සතානං උපරි පඤ්චතිංසනයා වුත්තා, සෙය්‍යථිදං වීමූලිකා එකූනතිංසති තිමූලිකා අට්ඨවීසති චතුමූලකා සත්තවීසති එවං පඤ්චමූලකාදයො එකෙකං ඌනං කත්වා යාව තිංසමූලකා තාව වෙදිතබ්බා, පාඨෙ පන තෙසං නාමම්පි සංඛිපිත්වා ඉමං සබ්බමූලකන්ති තිංසමූලකනයො එකො දස්සිතො, යස්මා ච සුඤ්ඤාගාරපදං ඣානෙන අසටිතං සීසං න ඔතරති, තස්මා තං අනාමසිත්වා මොහාවිත්තං විනීවරණපදපරියොසානා සබ්බත්ථ යොජනා දස්සිතාති වෙදිතබ්බා. එවං පඨමජ්ඣාදීනි පටිපාටියා වා උප්පටිපාටියා වා දුතියජ්ඣානාදීහි ඝටෙත්වා වා අඝටෙත්වා වා සමාපජ්ජන්ති ආදිනා නයෙන උල්ලපතො මො

කෙඛා නත්ථි පාරාජිකං ආපජ්ජති යෙවාති, ඉමිස්ස අත්ථස්ස දස්සනත්ථ සෙන වුත්තෙන ච පනෙතස්මිං සුඛිකමහාවාරෙ අයං සම්බන්ධසෙඛා අත්ථවණ්ණනා.

තීහ කාරෙහීති සම්පජානමුසාවාදස්ස අඞ්ගභූතෙහි තීහි කාරණෙහි, පුබ්බභාගස්ස හොතීති පුබ්බභාගෙ යෙව අස්ස පුග්ගලස්ස එවං හොති, මුසාභණිස්සන්ති, භණිතඤ්ච හොතීති භණමානස්ස හොති, භණිතස්ස හොතීති භණිතෙ අස්ස හොති, යං වත්තබ්බං තස්මිං වුත්තෙ ඉච්චා තීහි අපෙතා, අථ වා භණිතස්සාති වුත්තවචනතො නිට්ඨිතවචනස්ස හොතීති එවං යො පුබ්බභාගෙපි ජානාති භණමානොපි ජානාති පච්ඡාපි ජානාති මුසා මයා භණිතන්ති, සො පඨමජ්ඣානං සමාපජ්ජන්තෝ භණතෙතා පාරාජිකං ආපජ්ජතීති අයමෙත්ථ අත්ථෝ, දස්සිතොතා. කිඤ්චාපි දස්සිතොතා, අථඛෝ අයමෙත්ථ විසෙසතා, පුච්ඡා තාව හොති මුසාභණිස්සන්ති පුබ්බභාගෙ අත්ථි, මුසාභණිතන්ති පච්ඡාභාගෙ නත්ථි වුත්ත මත්තමෙව හි කොචි පමුස්සති කිං තස්ස පාරාජිකං නොති න නොතීති. සෝ එවං අට්ඨකථාසු විස්සජ්ජිතා, පුබ්බභාගෙ මුසා භණිස්සන්ති ච භණන්තස්ස මුසාභණාමීති ච ජානතො පච්ඡාභාගෙ මුසා මයා භණිතන්ති න සක්කා න භවිතුං සබෙපි න හොති පාරාජිකමෙව. පුරිමමෙව හි අඞ්ගවසං පමාණං, යස්සාපි පුබ්බභාගෙ මුසා භණිස්සන්ති අභාභාගෙ නත්ථි භණතෙතා පන මුසාභණාමීති ජානාති භණිතෙපි සූයා මයා භණිතන්ති ජානාති සෝ ආපත්තිං න කාරෙතබ්බා. පුබ්බභාගෙ හි පමාණකරං, තස්මිං අසති දවාභණිතං වා රවා භණිතං වා හොතීති. එත්ථ ච තණ්ඨුද්ධාරණතා ච ඤදුණසමොධානඤ්ච පරිච්චජිතබ්බා, තණ්ඨුද්ධාරණතා පරිච්චජිතබ්බානි යෙන චිත්තෙන මුසාභණිස්සන්ති ජානාති තෙනෙව මුසා භණාමීති ච මුසා මයා භණිතන්ති ච ජානාති එවං එකවිත්තෙනෙව තීසු ඛණෙසු ජානාතීති අයං තණ්ඨුද්ධාරණතා පරිච්චජිතබ්බා. තඤ්ච සක්කා තෙනෙව චිත්තෙන තං චිත්තං ජානිතුං, ඝටාව න සක්කා තෙනෙව අසිනා සෝ අසි ඡින්දිතුන්ති පුරිමං පුරිමං පන චිත්තා පච්ඡිම ස්ස පච්ඡිමස්ස චිත්තස්ස තථා උප්පත්තියා පච්චයෝ හුත්වා නිරුජ්ඣති. තෙනෙතං වුච්චති-

පමාණං පුබ්බභාගෙව-තස්මිං යත්ති න හෙස්සති,
සෙසවඤ්ඤා න සෙත්ථ-මිතිවාවා නිවඩ්ඪකා-නි.

ඤදුණසමොධානං පරිච්චජිතබ්බන්ති එතානි තීණි චිත්තානි එක ක්ඛණෙ උප්පජ්ජන්තීති න ගහෙතබ්බානි, ඉදං හි චිත්තා නාම:-

අනිරුද්ධිමඤ්ච පඨමෙ-න උපපජ්ජති පච්ඡිමං,
නිරන්තරුපපජ්ජනතෙ-එකං විඤ්ඤාණන්ති.

ඉතොපරමිපන යවායං පඨමජ්ඣානං සමාපජ්ජන්තෝ සම්පජානමුසා භණති යස්මා සෝ නත්ථි මෙ පඨමජ්ඣානන්ති එවං දිට්ඨිතො හොති, තස්ස හි අත්ථෙව අයං ලද්ධි, තථා නත්ථි මෙ පඨමජ්ඣානන්ති එවමස්ස චිත්ති වෙව රුච්චති ච එවං සභාවමෙවස්ස චිත්තං නත්ථි මෙ පඨමජ්ඣානන්ති, යදු පන මුසා වත්තුකාමො හොති තදු තං දිට්ඨිං වා දිට්ඨිං සහ ඛන්තිං වා දිට්ඨිඛන්තීති ඉමිං රුචිං වා දිට්ඨිඛන්තිරුචීහි ඉමිං හා වං වා මිච්ඡාභාග නික්ඛිපිත්වා පරිභාදෙත්වා අහුතං කත්වා භණති. තස්මා

තෙසම්පි වසෙන අඞ්ගභෙදං දස්සෙතුං චතුහාකාරෙහීති ආදි වුත්තං, පරිවාරෙ ච අට්ඨඞ්ගිකො මුසාවාදොති වුත්තත්තා තත්ථ අධිප්පෙතාය සඤ්ඤාය සද්ධිං අඤ්ඤෙපි ඉධ අට්ඨහාකාරෙහීති එකො නයො යො ජෙතබ්බො. එත්ථ ච විනිධාය දිඝිත්ති බලවධම්මවිනිධානවසෙනෙතං වුත්තං, විනිධාය ඛන්තිත්ති ආදීති තතො දුබ්බලදුබ්බලානං විනිධාන වසෙන, විනිධාය සඤ්ඤන්ති ඉදම්පනෙත්ථ සබ්බදුබ්බලධම්මවිනිධානං, සඤ්ඤාමත්තම්පි නාම අවිනිධාය සම්පජානමුසා භාසිස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති, යස්මා පන සමාපජ්ජිස්සාමීති ආදිනා අනාගතවචනෙන පාරාජිකං න හොති. තස්මා සමාපජ්ජිත්ති ආදීනි අතීතවත්තමාන පදානෙව පාඨෙ වුත්තානීති වෙදිතබ්බානි. ඉතො පරං සබ්බම්පි ඉමස්මිං සුධිඞ්කමභාවාරෙ උත්තානත්ථමෙව හොති. න හෙත්ථ අත්ථි යං ඉමිනා විනිච්ඡයෙන න සක්කා භවෙය්‍ය විඤ්ඤාතුං, ඨපෙත්වා කිලෙසප්පහාන පදස්ස පදභාජනෙ රාගො මෙ චත්තො වන්තොති ආදීනං පදානං අත්ථං, ස්වායං වුච්චති-එත්ථහි චත්තොති ඉදං සක්භාවපරිච්චජනවසෙන වුත්තං. වන්තොති ඉදං පුන අනාදියනභාවදස්සනවසෙන. මුත්තොති ඉදං සන්තතිතො විමොචනවසෙන, පහිනොති ඉදං මුත්තස්සාපි ක්වචි අනවත්ථානදස්සනවසෙන. පටිනිස්සට්ඨොති ඉදං ආදිත්තපුබ්බස්ස පටිනිස්සග්ගදස්සනවසෙන. උක්ඛෙපිතොති ඉදං අරියමග්ගෙන උත්තාසිතත්තා පුන අනල්ලීයනභාවදස්සනවසෙන, ස්වායමත්ථො සද්දසත්ථතො පරියෙසිතබ්බො, සමුක්ඛෙපිතොති ඉදං සුඛු උත්තාසෙත්වා අනුසහගතස්සාපි පුන අනල්ලීයනභාවදස්සනවසෙන වුත්තන්ති.

සුධිකවාරකථා නිට්ඨිතා.

චත්තුකාමවාරෙපි- තීහාකාරෙහීති ආදිනං අත්ථො වාරපෙය්‍යාල ප්පභෙදො ච සබ්බො ඉධ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො, කෙවලං හි යදිදං මයා විරජ්ඣිත්වා අඤ්ඤං චත්තුකාමෙන අඤ්ඤං වුත්තං, තස්මා නත්ථි මය්හං ආපත්තීති එවං ඔකාසගවෙසකානං පාපපුග්ගලානං ඔකාසනිසෙධනත්ථං වුත්තො, යථෙව හි බුද්ධං පච්චක්ඛාමීති චත්තුකාමො ධම්මං පච්චක්ඛාමීති ආදිසු සික්ඛාපච්චක්ඛානපදෙසු යං වා තං වා වදන්තොපි ඛෙත්තෙ ඔතිණ්ණත්තා සික්ඛාපච්චක්ඛා කතොව හොති, එවං පඨමජ්ඣානාදිසු උත්තරිමනුස්සධම්මපදෙසු යං කිඤ්චි එකං චත්තුකාමො තතො අඤ්ඤං යං වා තං වා වදන්තොපි ඛෙත්තෙ ඔතිණ්ණත්තා පාරාජිකොව හොති. සචෙ යස්ස වදතී සො තමත්ථං තං ඛණ්ඤෙඤ්ච ජානාති ජානනලක්ඛණං චෙත්ථ සික්ඛාපච්චක්ඛානෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. අයං පන විසෙසො:- සික්ඛාපච්චක්ඛානං හත්ථමුද්දාය සීසං න ඔතරති, ඉදං අභූතාරොචනං හත්ථමුද්දායපි ඔතරති, යො හි හත්ථවිකාරාදීහිපි අඞ්ගපච්චඞ්ගවොපනෙහි අභූතං උත්තරිමනුස්සධම්මං විඤ්ඤත්තිපථෙ ඨිතස්ස පුග්ගලස්ස ආරොචෙති, සොච නං අත්ථං ජානාති, පාරාජිකොව හොති. අථ පනස්ස ආරොචෙති සො න ජානාති වා කිං අයං භණතීති සංසයං වා ආපජ්ජති, විරං චිමංසිත්වා වා පච්ඡා ජානාති, අපටිවිජානන්තො ඉච්චෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, එවං අපටිවිජානන්තස්ස වුත්තෙ ථුල්ලච්චයං හොති. යො පන ක්ඛානාදීනි අත්තනො අධිගමවසෙන වා උග්ගහපරිපුච්ඡාදිවසෙන වා න ජානාති කෙවලං ක්ඛානන්ති වා විමොක්ඛොති වාති වචනමත්තමෙව සුතං හොති, සොපි තෙන වුත්තෙ ක්ඛානං කිර සමාපජ්ජිත්ති එස වදතීති යදි එත්තක මත්තම්පි

ජානාති, ජානාතිවෙව සංඛ්‍යං ගච්ඡති, තස්ස වුත්තෙන පාරාජිකමේව, යෙසං එකස්ස වා මිනාහං වා බහූනං වා නිසම්මකාරිතාවසෙන විසෙසෝ සබ්බෝ සික්ඛාපදවච්ඡකථාය වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බෝති.

විනිතුකාම වාරකථා නිට්ඨිතා.

පච්චයපරිභුඤ්ජනවාරෙපි- සබ්බං වාරපෙය්‍යාලහෙදං පුබ්බෙ ආගතපදනයඤ්ච අත්ථං වුත්තනයෙනෙව ඤත්වා පාළිනයමේව තාව එවං ඤාතබ්බං, එත්ථ හි "යෝ තෙ විහාරෙ වසි, යෝ තෙ චීවරං පරිභුඤ්ජි, යෝ තෙ පිණ්ඩපාතං පරිභුඤ්ජි, යෝ තෙ සෙනාසනං පරිභුඤ්ජි, යෝ තෙ ගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරං පරිභුඤ්ජි"ති ඉමෙ පඤ්ච පච්චත්තවචනවාරා, "යෙන තෙ විහාරෙ පරිභුත්තො"ති ආදයො පඤ්ච කරණවචනවාරා, "යං භික්ඛු ආගම්ම විහාරං අදාසී"ති ආදයො පඤ්ච උපයොගවචනවාරා වුත්තා, තෙසං වසෙන ඉධ වුත්තෙන සුඤ්ඤාගාර පදෙන සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තෙසු පඨමජ්ඣානාදීසු සබ්බපදෙසු වාරපෙය්‍යාලහෙදෙ වෙදිතබ්බෝ. යෝ තෙ විහාරෙ යෙන තෙ විහාරෝ යං භික්ඛු ආගම්ම විහාරතෝති එවං පරිගණෙන වුත්තත්තා පන අහතානි අවුත්තත්තා පවිසිත්වා නහානතිත්ථසස වුත්තෙපි ඉධ ථුල්ලච්චයං, අපවිජ්ඣනත්තසස දුක්කටවතුති අගමනඤ්ච විනිච්ඡයං. එවං විත්ථාරවසෙන ආපත්තිභෙදං දස්සෙත්වා ඉදානි අනාපත්තිං දස්සෙතුං අනාපත්ති අධිමානෙනාති ආදිමාහ, තත්ථ අධිමානෙනාති අධිකමානෙන සම්භාවනාසස අනාපත්ති. අනුල්ලපනාධිප්පායස්සාති කොගණ්ඩඤ්ච ඉච්ඡාවාරෙ අට්ඨත්වා අනුල්ලපනාධිප්පායසස, සබ්‍රහ්මචාරිතං ඤත්වාපි අඤ්ඤං ව්‍යාකරොතසස අනාපත්ති, උම්මත්තකාදයො පුබ්බෙ වුත්තනයා එව, ඉධ පන ආදිකම්මිකා විඤ්ඤුම්මදනීරියා භික්ඛූ, තෙසං අනාපත්ති.

පදභාජනියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සම්භාවනාදීසු ඉදං සික්ඛාපදං තිසම්භාවනං, තප්පිම්භදායඤ්ච ආරොචෙන්තසස කායවිත්තතො වච්භෙදෙන ආරොචෙන්තසස වාවිත්තතො උභයං කරොන්තසස කායවාචාචිත්තතො සම්භවතීති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සච්චිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං අකුසලචිත්තං තිවෙදනියං, හසනෙනාපි හි සොමනස්සිකා උල්ලපති භාගනෙනාපි මිස්සිතෙනාපීති.

මිනිතවත්ථුසු- අධිමානවත්ථු අනුප්පඤ්ඤත්තිඤං වුත්තනයමෙව. දුට්ඨවත්ථුස්මිං- පණ්ඩිච්චාති පඤ්ඤාය, එවං මං ජනෝ සම්භාවෙස්සතීති එවං අරඤ්ඤෙ වසනතං මිං ජනතා අරහතෙන වා සෙඛභූමිං ඨං වා සම්භාවෙස්සති, තතො ලොකස්ස සක්කතෙ ගරුකතෙ මානිතෙ පූජිතෙ ආමිසලාභා උප්පජ්ජිස්සන්තීති එවං පණ්ඩිච්චං අරඤ්ඤෙ වසිස්සාමීති ගච්ඡන්තසස පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං, තථා අරඤ්ඤෙ කුටිකරණවඩ්ඩනමණ්ඩපනිසීදනනිවාසනපාපුරණාදීසු සබ්බකිරියෙසු පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, තඤ්ච එවං අරඤ්ඤෙ න වසිතබ්බං, එවං වසනෙනාපි හි සම්භාවනං ලභතු වා මා වා දුක්කටං ආපජ්ජති. යෙ පන සම්භාවනාධිප්පායෙන ධුතඞ්ගං රක්ඛිස්සාමීති වා ගාමෙනෙව වසතොති චින්තං උප්පාදෙති අරඤ්ඤං ඔපපායනති චිත්තෙනෙව වා අඩ්ඩාරඤ්ඤෙ නිග්ගමං චිවෙක්ඛානං අඤ්ඤතරං පාපුණිස්සාමීති ඉමං

අරඤ්ඤං පවිසිත්වා අරහත්තං අපාපුණිත්වා න නික්ඛමිස්සාමීති වා, අරඤ්ඤවාසො නාම භගවතා පසත්ථො මයි ච අරඤ්ඤ වසන්තෙ බහු සබ්‍රහ්මචාරිනො ගාමන්තං හිත්වා ආරඤ්ඤකා භවිස්සන්තීති වා එවං අනවජ්ජවාසං වසිතුකාමො හොති තෙන වසිතබ්බං. තතියවත්ථුස්මිං– අභික්කන්තාදීනි සණ්ඨපෙත්වා පිණ්ඩාය චරිස්සාමීති නිවාසනපාරුපනකිච්චතොප්පභුති යාව භොජනපරියොසානං තාව පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, සම්භාවනං ලභතු වා මා වා දුක්කටමෙව, ඛන්ධකවත්ත සෙඛියවත්ත පරිපූරණත්ථං පන සබ්‍රහ්මචාරිනං දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජනත්ථං වා පාසාදිකෙහි අභික්කමපටික්කමනාදීහි පිණ්ඩාය පවිසන්තො අනුපවජ්ජො විඤ්ඤූනන්ති. චතුත්ථපඤ්චමවත්ථුසු– "යො තෙ විහාරෙ වසී"ති එත්ථ වුත්තනයෙනෙව අහන්ති අවුත්තත්තා පාරාජිකං නත්ථි, අත්තුපනායිකමෙව හි සමුදාචරන්තස්ස පාරාජිකං වුත්තං. පණ්ඩාය චඞ්කමීති ආදීනි හෙට්ඨා වුත්තනයානෙව. සංයොජනවත්ථුස්මිං– සංයොජනාපහීනාතිපි දසසඤ්ඤොජනා පහීනාතිපි එකං සඤ්ඤොජනං පහීනන්තිපි වදතො කිලෙසප්පහානමෙව ආරොචිතං හොති, තස්මා පාරාජිකං. රහොවත්ථුසු– රහො උල්ලපතීති රහොගතො අරහා අහන්ති වදති, න මනසා චින්තිතමෙව කරොති තෙනෙත්ථ දුක්කටං වුත්තං. විහාරවත්ථුං උපට්ඨානවත්ථුඤ්ච වුත්තනයමෙව. නදුක්කරවත්ථුස්මිං– තස්ස භික්ඛුනො අයං ලඞ්ඛ අරියපුග්ගලා ච භගවතො සාවකාති, තෙනාහ යෙ බො තෙ භගවතො සාවකා තෙ එවං වදෙය්‍යුන්ති. ගස්මා වස්ස අයමධිප්පායො– සීලවතා ආරද්ධවිස්සකෙන න දුක්කරං අඤ්ඤං ව්‍යාකාතුං පටිබලො සො අරහත්තං පාපුණිතුන්ති, තස්මා අනුල්ලපනාධිප්පායො අහන්ති ආහ. විරියවත්ථුස්මිං– ආරාධනීයොති සක්කා ආරාධෙතුං සම්පාදෙතුං නිබ්බත්තෙතුන්ති අත්ථො. සෙසං වුත්තනයමෙව. මච්චුවත්ථුස්මිං– සො භික්ඛු යස්ස විප්පටිසාරො උප්පජ්ජති සො භායෙය්‍ය මය්හං පන අවිප්පටිසාරවත්ථුකානි පරිසුද්ධානි සීලානි, ස්වාහං කිං මරණස්ස භායිස්සාමීති එතමත්ථවසං පටිච්ච නාහං ආවුසො මච්චුනො භායාමීති ආහ, තෙනස්ස අනාපත්ති. විප්පටිසාරවත්ථුස්මිම්පි එසෙව නයො. ත තො පරානි තීණි වත්ථූනි විරියවත්ථුසදිසානෙව. වෙදනාවත්ථුසු පඨමවත්ථුස්මිං තාව– සො භික්ඛු පටිසඞ්ඛානබලෙන අධිවාසනඛන්තීයං ඨත්වා න ආවුසො සක්කා යෙන වා තෙන වා අධිවාසෙතුන්ති ආහ, තෙනස්ස අනාපත්ති. දුතියෙ පන– අත්තුපනායිකං අකත්වා න ආවුසො සක්කා පුථුජ්ජනෙනාති පරියායෙන වුත්තත්තා ථුල්ලච්චයං. බ්‍රාහ්මණවත්ථුස්මිං– සො කිර බ්‍රාහ්මණො න කෙවලං ආයන්තු හොන්තො අරහන්තොති ආහ, යං යං පන්ඨස්ස වචනං මුඛතො නිග්ගච්ඡති සබ්බං අරහන්තානං ආසනානී පඤ්ඤාපෙථ පාදොදකං දෙථ අරහන්තො පාදෙ ධොවන්තුති අරහන්ත වාදපටිසඤ්ඤුත්තං යෙව, තම්පනස්ස පසාදභඤ්ඤං සඞ්ඛාචරිතත්තා අත්තනො සද්ධාබලෙන සමුස්සාහිතස්ස වචනං, තස්මා භගවා අනාපත්ති භික්ඛවෙ පසාදභඤ්ඤෙති ආහ, එවං වුච්චමානෙන පන භික්ඛුනා හට්ඨතුඨෙනෙව පච්චයා පරිභුඤ්ජිතබ්බා අරහත්තසම්පාපකං පටිපදං පරිපූරෙස්සාමීති එවං යොගො කරණීයොති. අඤ්ඤව්‍යාකරණවත්ථූනි සංයොජනවත්ථු සදිසානෙව. අගාරවත්ථුස්මිං– සො භික්ඛු ගිහිභාවෙ අනත්ථිකතාය අභබ්බො බො ආවුසො මාදිසොති ආහ. න උල්ලපනාධිප්පායෙන, තෙනස්ස

අනාපත්ති. ආවටකාම වත්ථුස්මිං– සො භික්ඛු වත්ථුකාමේසු ච කිලෙස කාමේසු ච ලොකිකෙනෙව ආදීනවදස්සනෙන නිරපෙක්ඛො, තස්මා ආවටා මෙ ආවුසො කාමාති ආහ, තෙනස්ස අනාපත්ති, එත්ථ ච ආවටාති ආවාරිතා නිවාරිතා පටික්ඛිත්තාති අත්ථො. අභිරතිවත්ථුස්මිං– සො භික්ඛු සාසනෙ අනුක්කණ්ඨිතභාවෙන උද්දෙසපරිපුච්ඡාදිසු ච අභිරතභාවෙන අභිරතො අහං ආවුසො පරමාය අභිරතියාති ආහ, න උල්ලපනාධිප්පායෙන තෙනස්ස අනාපත්ති. පක්කමිනවත්ථුස්මිං යො ඉමම්හා ආවාසා පඨමං පක්කමිස්සතීති එවං ආවාසං වා මණ්ඩපං වා සීමං වා කිඤ්චි ඨානං පරිච්ඡින්දිත්වා කතාය කතිකාය යො මං අරහාති ජානනතුති තම්හා ඨානා පඨමං පක්කමති පාරාජිකො හොති. යො පන ආචරියුපජ්ඣායානං වා කිච්චෙන මාතාපිතුන්නං වා කෙනචිදෙව කරණීයෙන භික්ඛාචාරත්ථං වා උද්දෙසපරිපුච්ඡානං වා අත්ථාය අඤ්ඤෙන වා තාදිසෙන කරණීයෙන තං ඨානං අතික්කමිත්වා ගච්ඡති අනාපත්ති. සචෙපිස්ස එවං ගතස්ස පච්ඡා ඉච්ඡාචාරො උප්පජ්ජති– නදානාහං තත්ථ ගමිස්සාමි එවං මං අරහාති සම්භාවෙස්සන්තීති අනාපත්ති යෙව. යොපි කෙනචි දෙව කරණීයෙන තං ඨානං පත්වා සජ්ඣායමනසිකාරාදි වසෙන අඤ්ඤවිහිතො වා හුත්වා චොරාදීහි වා අනුබද්ධො මෙඝං වා උට්ඨිතං දිස්වා අනොවස්සකං පවිසිතුකාමො තං ඨානං අතික්කමති අනාපත්ති, යානෙන වා ඉඩියා වා ගච්ඡන්තොපි පාරාජිකං න ආපජ්ජති. පදගමනෙනෙව ආපජ්ජති. තම්පි යෙහි සහ කතිකා කතා තෙහි සඩිං අපුබ්බං අචරිමං ගච්ඡන්තො න ආපජ්ජති. එවං ගච්ඡන්තා හි සබ්බෙපි අඤ්ඤමඤ්ඤං රක්ඛන්ති, සචෙපි මණ්ඩපරුක්ඛමූලාදිසු කිඤ්චි ඨානං පරිච්ඡින්දිත්වා යො එත්ථ නිසීදති වා චඞ්කමති වා තං අරහාති ජානිස්සාම පුප්ඵානි වා ඨපෙත්වා යො ඉමානි ගහෙත්වා පූජං කරිස්සති තං අරහාති ජානිස්සාමාති ආදිනා නයෙන කතිකා කතා හොති, තත්‍රාපි ඉච්ඡාචාරවසෙන තථා කරොන්තස්ස පාරාජිකමෙව. සචෙපි උපාසකෙන අන්තරාමග්ගෙ විහාරො වා කතො හොති තිච්චරාදීනි වා ඨපිතානි හොන්ති– "යෙ අරහන්තො තෙ ඉමස්මිං විහාරෙ වසන්තු චීවරාදීනි ච ගණ්හන්තු"ති. තත්‍රාපි ඉච්ඡාචාරවසෙන වසන්තස්ස වා චීවරාදීනි වා ගණ්හන්තස්ස පාරාජිකමෙව. එතම්පන අඩම්මිකං කතිකවත්තං තස්මා න කාතබ්බං, අඤ්ඤං වා එවරූපං ඉමස්මිං තෙමාසඛ්‍ගන්තරෙ සබ්බෙව ආරඤ්ඤකා හොන්තු පිණ්ඩපාතියඞ්ගාදි අවසෙසධුතඞ්ගධරා වා, අථ වා සබ්බෙව ඛීණාසවා හොන්තු එවමාදි. නානා වෙරඤ්ජකා හි භික්ඛු සන්නිපතන්ති තත්ථ කෙචි දුබ්බලා අප්පථාමා එවරූපං වත්තං අනුපාලෙතුං න සක්කොන්ති, තස්මා එවරූපම්පි වත්තං න කාතබ්බං, ඉමං තෙමාසං සබ්බෙහෙව න උද්දිසිතබ්බං න පරිපුච්ඡිතබ්බං න පබ්බාජෙතබ්බං න මූගබ්බතං ගණ්හිතබ්බං බහි සීමට්ඨස්සාපි සඞ්ඝලාභො දාතබ්බොති එවමාදිකං පන න කාතබ්බමෙව. ලක්ඛණසංයුත්තෙ– ශ්‍රාගං ආයස්මා ච ලක්ඛණොති ලක්ඛණත්ථෙරො වුත්තො, එස ජටිලසහස්සස්ස අඛ්‍ගන්තරො එහිභික්ඛු උපසම්පදාය උපසම්පන්නො, ආදිත්තපරියායාවසානෙ අරහත්තං පත්තො එකො මහාසාවකොති වෙදිතබ්බො. යස්මා පනෙස ලක්ඛණසම්පන්නෙන සබ්බාකාරපරිපූරෙන බ්‍රහ්මසමෙන අත්තභාවෙන සමන්නාගතො, තස්මා ලක්ඛණොති සඞ්ඛ්‍යං ගතො. මහාමොග්ගල්ලානත්ථෙරො පන පබ්බජිතදිවසතො

සත්තමෙ දිවසෙ අරහත්තප්පත්තො දුතියො අග්ගසාවකො. සිතං පාත්වාකාසීති මන්දහසිතං පාතුඅකාසි, පකාසයි දස්සෙසීති වුත්තං හොති. කිම්පන දිස්වා ථෙරො සිතං පාත්වාකාසීති– උපරි පාළියං ආගතං අට්ඨිකසඞ්ඛලිකං එකං පෙතලොකෙ නිබ්බත්තං සත්තං දිස්වා, තඤ්ච ඛො දිබ්බෙන චක්ඛුනා න පසාදචක්ඛුනා, පසාදචක්ඛුස්ස හි එතෙ අත්තභාවා න ආපාථං ආගච්ඡන්ති. එවරූපම්පි අත්තභාවං දිස්වා කාරුඤ්ඤෙ කත්තබ්බෙ කස්මා සිතං පාත්වාකාසීති– අත්තනො ච බුද්ධඤාණස්ස ච සම්පත්තිං සමනුස්සරණතො, තං හි දිස්වා ථෙරො අදිට්ඨසච්චෙන නාම පුග්ගලෙන පටිලභිතබ්බා එවරූපා අත්තභාවා මුත්තො අහං ලාභා වත මෙ සුලද්ධං වත මෙති අත්තනො ච සම්පත්තිං අනුස්සරිත්වා "අහො බුද්ධස්ස භගවතො ඤාණසම්පත්ති යො කම්මවිපාකො භික්ඛවෙ අචින්තෙය්‍යො න චින්තෙතබ්බොති දෙසෙසි, පච්චක්ඛං වත කත්වා බුද්ධා දෙසෙන්ති සුප්පටිවිද්ධා බුද්ධානං ධම්මධාතූ"ති එවං බුද්ධස්ස ඤාණසම්පත්තිඤ්ච සරිත්වා සිතං පාත්වාකාසීති. යස්මා පන ඛීණාසවා නාම න අකාරණා සිතං කරොන්ති, තස්මා තං ලක්ඛණත්ථෙරො පුච්ඡි– කො නු ඛො ආවුසො මොග්ගල්ලාන හෙතු කො පච්චයො සිතස්ස පාතුකම්මායාති. ථෙරො පන යස්මා යෙහි අයං උප්පත්ති සාමං අදිට්ඨා තෙ දුස්සද්ධාපයා හොන්ති, තස්මා භගවන්තං සක්ඛිං කත්වා ව්‍යාකාතුකාමො අකාලො ඛො ආවුසොති ආදිමාහ, තතො භගවතො සන්තිකෙ පුට්ඨො ඉධාහං ආවුසොති ආදිනා නයෙන ව්‍යාකාසි. තත්ථ අට්ඨිසඞ්ඛලිකන්ති සෙතං නිම්මංසලොහිතං අට්ඨිකසඞ්ඝාටකං, ගිජ්ඣාපි කාකාපි කුලලාපීති එතෙපි යක්ඛගිජ්ඣා චෙව යක්ඛකාකා ච යක්ඛකුලලා ච පච්චෙතබ්බා, පාකතිකානං පන ගිජ්ඣාදීනං ආපාථම්පි එතං රූපං නාගච්ඡති, අනුපතිත්වා අනුපතිත්වාති අනුබන්ධිත්වා අනුබන්ධිත්වා, විතුදෙන්තීති විනිවිජ්ඣිත්වා ගච්ඡන්ති, විතුදෙන්තීති වා පාඨො, අසිධාරූපමෙහි තිඛිණෙහි ලොහතුණ්ඩෙහි විජ්ඣන්තීති අත්ථො. සාස්සුදං අට්ටස්සරං කරොතීති එත්ථ සුදන්ති නිපාතො, සා අට්ඨිකසඞ්ඛලිකා අට්ටස්සරං ආතුරස්සරං කරොතීති අත්ථො. අකුසලවිපාකානුභවනත්ථං කිර යොජනප්පමාණාපි තාදිසා අත්තභාවා නිබ්බත්තන්ති පසාදුස්සදා ච හොන්ති පක්කගණ්ඩසදිසා, තස්මා සා අට්ඨිසඞ්ඛලිකා බලවවෙදනාතුරා තාදිසං සරමකාසීති. එවඤ්ච පන වත්වා පුන ආයස්මා මහාමොග්ගල්ලානො වට්ටගාමී සත්තා නාම එවරූපා අත්තභාවා න මුච්චන්තීති සත්තෙසු කාරුඤ්ඤං පටිච්ච උප්පන්නං ධම්මසංවෙගං දස්සෙන්තො තස්ස මය්හං ආවුසො එතදහොසි අච්ඡරියං වත භොති ආදිමාහ. භික්ඛූ උජ්ඣායන්තීති යෙසං සා පෙතූපපත්ති අපච්චක්ඛා තෙ උජ්ඣායන්ති, භගවා පන ථෙරස්ස ආනුභාවං පකාසෙන්තො චක්ඛුභූතා වත භික්ඛවෙ සාවකා විහරන්තීති ආදිමාහ. තත්ථ චක්ඛු භූතං ජාතමුප්පන්නං යෙසන්ති චක්ඛුභූතා, භූතචක්ඛුකා උප්පන්නචක්ඛුකා, චක්ඛුං උප්පාදෙත්වා විහරන්තීති අත්ථො. දුතියපදෙපි එසෙව නයො. යත්‍රහි නාමාති එත්ථ යත්‍රාති කාරණවචනං, තත්‍රායමත්ථයොජනා, යස්මා නාම සාවකොපි එවරූපං ඤස්සති වා දක්ඛති වා සක්ඛිං වා කරිස්සති, තස්මා අවොචුම්හ– "චක්ඛුභූතා වත භික්ඛවෙ සාවකා විහරන්ති ඤාණභූතා වත භික්ඛවෙ සාවකා විහරන්තී"ති. පුබ්බෙව මෙ සො භික්ඛවෙ සත්තො දිට්ඨොති බොධිමණ්ඩෙ සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණපටිවෙධෙන අප්පමාණෙසු චක්කවාළෙසු අප්ප

මාණවේ සත්තසීකායෙ භවඟනියොනිටඨිතිනිවාසෙ ච පවත්තකං කරෙ නෙන්ත මයා පූජෙබ්බව සො සත්තො දිට්ඨොති වදති. ගොඝාතකොති ගාවෙ වධිත්වා වධිත්වා අට්ඨිකානි මංසං මොචෙත්වා විකක්ඛණිත්වා ජීවිකං කප්පනකෙ සත්තෙ, තස්සෙව කම්මස්ස විපාකාවසෙසෙනාති තස්ස නානාවෙත්තනාහි ඇයූහිතස්ස අපරාපරියකම්මස්ස, තත්‍රහි යාය වෙත්තනාය තරකෙ පටිසන්ධි ජනිතා, තස්සා විපාකෙ පරික්ඛීණෙ අව සෙසකම්මං වා කම්මනිමිත්තං වා ආරම්මණං කත්වා පුන පෙතෙසු පටිසන්ධි නිබ්බත්තති, තස්මා සා පටිසන්ධි කම්මස්සභාගතාය වා ආරම්මණස්ස භාගතාය වා තස්සෙව කම්මස්ස විපාකාවසෙසොති වුච්චති, අගඤ්ඤ සත්තො එවං උප්පන්නො, තෙනාහ "තස්සෙව කම්මස්ස විපාකාවසෙසෙනා"ති. තස්ස කිර නරකා චවනකාලෙ නිම්මංසකත්තානං ගුත්තානං අට්ඨීරාසි එව නිමිත්තං අහොසි. පටිච්ඡන්නාපි තං කම්මං විඤ්ඤූනං පාකටං විය කරොන්තෙනා අට්ඨිඝඩ්ඩිකප්පෙතෙ ජානෙ.

මංසපෙසිවත්ථුස්මිං- ගොඝාතකො මංසපෙසියො කත්වා සුකාපෙත්වා වල්ලූරවික්කයෙන අනෙකානි වස්සානි ජීවිකං කප්පෙසි, තෙන තස්ස නරකා චවනකාලෙ මංසපෙසි යෙව නිමිත්තං අහොසි. සො මංසපෙසි පෙතො ජාතෙ. මංසපිණ්ඩවත්ථුස්මිං- සො සාකුණිකො සකුණෙ ගහෙත්වා විකක්ඛණකාලෙ නීපඵලවමේ මංසපිණ්ඩමත්තෙ කත්වා විකක්ඛණෙනා ජීවිකං කප්පෙසි, තෙනස්ස නරකා චවනකාලෙ මංසපිණ්ඩොව නිමිත්තං අහොසි, සො මංසපිණ්ඩපෙතො ජාතෙ. නිච්ඡවිවත්ථුස්මිං- තස්ස ඔරබ්භිකස්ස එළකෙ වධිත්වා නිච්චමෙම කත්වා කප්පික ජීවිකස්ස පුරිමනයෙ නෙව නිච්චමමං එළකසරීරං නිමිත්තං අහොසි. සො නිච්ඡවිපෙතො ජාතෙ. අසිලොමවත්ථුස්මිං- සො සූකරිකො දීඝරත්තං නිවාසපටිච්ඡෙ සූකරෙ අසිනා වධිත්වා වධිත්වා දීඝරත්තං ජීවිකං කප්පෙසි, තස්ස උකඛිත්තාසිකභාවොව නිමිත්තං අහොසි තස්මා අසිලොමපෙතො ජාතෙ. සත්තිලොමවත්ථුස්මිං- සො මාගවිකො එකං මිගඤ්ච සත්තිඤ්ච ගහෙත්වා වනං ගන්ත්වා තස්ස මිගස්ස සමීපං ආගතං ගතෙ මිගෙ සත්තියා නිඛිප්පිත්වා මාරෙසි, තස්ස සත්තියා විජ්ඣනකභාවොව යෙව නිමිත්තං අහොසි. තස්මා සත්තිලොම පෙතො ජාතෙ. උසුලොමවත්ථුස්මිං- කාරණිකොති රාජපරාධිකෙ අනෙකෙහි කාරණාහි පීළෙත්වා අවසානෙ කණ්ඨෙ ඡින්දිත්වා මාරණකපුරිසො, සො කිර අසුකස්මිං පදෙසෙ විද්ධා මරතීති ඤත්වා විජ්ඣති, තස්සෙවං ජීවිතං කප්පෙත්වා නරකෙ උපපන්නස්ස තත්‍රතා පකාරාවසෙසෙන ඉධූපපත්තිකාලෙ උසුනා විජ්ඣනභාවොව යෙව නිමිත්තං අහොසි, තස්මා උසුලොමපෙතො ජාතෙ. සූචිලොමවත්ථුස්මිං- සාරථීති අසාදමකො, ගොදමකොතිපි කුරුන්දට්ඨකථාසු වුත්තං, තස්ස පනාදසූචියා විජ්ඣනභාවොව යෙව නිමිත්තං අහොසි, තස්මා සූචිලොමපෙතො ජාතෙ. දුතියෙ සූචිලොමවත්ථුස්මිං- සූචකොති පෙසුඤ්ඤකාරකො, සො කිර මනුස්සෙ අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස භින්දි, රාජකුලෙ ච ඉමස්ස ඉමං නාම අත්ථි ඉමිනා ඉදං නාම කතන්ති සූචෙත්වා සූචෙත්වා අනයබ්‍යසනං පාපෙසි. තස්මා ඡට්ඨෙන සූචෙත්වා මනුස්සා භින්නා කථා සූචිහි භෙදනදුක්ඛං පච්චනුභොන්තූති කම්මමෙව නිමිත්තං කත්වා සූචිලොමපෙතො ජාතෙ. අණ්ඩහාරිවත්ථුස්මිං- ණාමකුමාරොති විනිච්ඡයාමච්චෙ, තස්ස කම්මඤ්

භාගතාය කුම්භමත්තා මහාඝටප්පමාණා අණ්ඩා අහෙසුං, සො හි යස්මා රහො පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ ලඤ්ඡං ගහෙත්වා කූටවිනිච්ඡයෙන පාකටං දොසං කරොන්තො සාමිකෙ අස්සාමිකෙ අකාසි, තස්මාස්ස රහස්සං අඩ්ගං පාකටං නිබ්බත්තං. යස්මා දණ්ඩං පට්ඨපෙන්තො පරෙසං අසස්සං භාරං ආරොපෙසි තස්මාස්ස රහස්සඩ්ගං අසස්සභාරො හුත්වා නිබ්බත්තං, යස්මා යස්මිං ඨානෙ ඨිතෙන සමෙන භවිතබ්බං තස්මිං ඨත්වා විසමො අහොසි, තස්මාස්ස රහස්සඩ්ගෙ විසමා නිසජ්ජා අහොසීති. පරදාරිකවත්ථුස්මිං— සො සත්තො පරස්ස රක්ඛිතං ගොපිතං සස්සාමිකං ඵස්සං ඵුසන්තො මිළ්හසුඛෙන කාමසුඛෙන චිත්තං රමයිත්වා කම්මසභාගතාය ගුථඵස්සං ඵුසන්තො දුක්ඛමනුභවිතුං තත්ථ නිබ්බත්තො දුඬ්බ්‍රාහමණවත්ථු සුපාකටමෙව. නිච්ඡවිවත්ථුස්මිං— යස්මා මාතුගාමො නාම අත්තනො ඵස්සෙ අනිස්සරො සා ච නං සාමිකස්ස සන්තකං ඵස්සං ථෙනෙත්වා පරෙසං අභිරතිං උප්පාදෙසි, තස්මා කම්මසභාගතාය සුඛසම්ඵස්සා ධංසිත්වා දුක්ඛසම්ඵස්සං අනුභවිතුං නිච්ඡවිත්ථී හුත්වා උප්පන්නා. මඩ්ගුලිත්ථිවත්ථුස්මිං— මඩ්ගුලින්ති විරූපං දුද්දසිකං බීභච්ඡං, සා කිර ඉක්ඛණිකාකම්මං යක්ඛදාසිකම්මං කරොන්තී "ඉමිනා ච ඉමිනා ච එවං බලිකම්මෙ කතෙ අයං නාම තුම්හාකං වඩ්ඪි භවිස්සතී"ති මහාජනස්ස ගන්ධපුප්ඵාදීනි වඤ්චනාය ගහෙත්වා මහාජනං දුද්දිට්ඨිං මිච්ඡාදිට්ඨිං ගණ්හාපෙසි, තස්මා තාය කම්මසභාගතාය ගන්ධපුප්ඵාදීනං ථෙනිතත්තා දුග්ගන්ධා දුද්දස්සනස්ස ගාහිතත්තා දුද්දසිකා විරූපා බීභච්චා හුත්වා නිබ්බත්තා. ඔකිලිනිවත්ථුස්මිං— උප්පක්කං ඔකිලිනිං ඔකිරිනින්ති සා කිර අඩ්ගාරචිතකෙ නිපන්නා විප්ඵන්දමානා විපරිවත්තමානා පච්චති, තස්මා උප්පක්කාවෙව හොති ඛරෙන අග්ගිනා පක්කසරීරා, ඔකිලිනී ච කිලින්නසරීරා බිත්තුබිත්තූනි හිස්සා සරීරතො පග්ඝරන්ති, ඔකිරිනී ච අඩ්ගාරපරිකිණ්ණා, තස්සාහි හෙඬතොපි කිංසුකපුප්ඵවණ්ණා අඩ්ගාරා උභයපස්සෙසුපි, ආකාසතො පිස්සා උපරි අඩ්ගාරා පතන්ති, තෙන වුත්තං "උප්පක්කං ඔකිලිනිං ඔකිරිනි"න්ති. සා ඉස්සා පකතා සපත්තිං අඩ්ගාරකටාහෙන ඔකිරීති තස්සා කිර රඤ්ඤො එකා නාටකිනී අඩ්ගාරකටාහං සම්පෙ ඨපෙත්වා ගත්තතො උදකඤ්ච පුඤ්ඡති පාණිනා ච සෙදං කරොති, රාජා පි තාය සඬිං කථඤ්ච කරොති පරිතුට්ඨාකාරඤ්ච දස්සෙති, අග්ගමහෙසී තං අසස්සමානා ඉස්සා පකතා හුත්වා අචිරපක්කන්තස්ස රඤ්ඤො තං අඩ්ගාරකටාහං ගහෙත්වා තස්සා උපරි අඩ්ගාරෙ ඔකිරි, සා තං කම්මං කත්වා තාදිසං යෙව විපාකං පච්චනුභවිතුං පෙතලොකෙ නිබ්බත්තා. චොරඝාතකවත්ථුස්මිං— සො රඤ්ඤො ආණාය දීඝරත්තං චොරානං සීසානි ඡින්දිත්වා පෙතලොකෙ නිබ්බත්තෙන්තො අසීසකං කබන්ධං හුත්වා නිබ්බත්ති, භික්ඛුවත්ථුස්මිං— පාපභික්ඛූති ලාමකභික්ඛු, සො කිර ලොකස්ස සද්ධාදෙය්‍යෙ වත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජිත්වා කායවචිවාරෙහි අසඤ්ඤතො හිත්තාජිවො චිත්තකෙළිං කීළන්තො විචරි, තතො එකං බුද්ධන්තරං නිරයෙ පචිත්වා පෙතලොකෙ නිබ්බත්තෙන්තො භික්ඛුසදිසෙනෙව අත්තභාවෙන නිබ්බත්ති. භික්ඛුනී සික්ඛමාන සාමණෙර සාමණෙරිවත්ථුසුපි අයමෙව විනිච්ඡයො. තපොදවත්ථුස්මිං— අච්ඡොදිකොති පසන්නොදකො, සීතොදිකොති සීතඋදකො, සාතොදිකොති මධුරොදකො, සෙතකොති පරිසුද්ධො, නිස්සෙවාලපනකකද්දමො. සුපති

පෙනති සුන්දරෙහි තිත්ථෙහි උපපන්නෝ, රමණීයෝති රතිජනකෝ, මහාකමනනානීති රථවාහකපපමාණානි, කඤ්ඤා සඤ්ඤනීති තන්නා සන්තනා හුත්වා සඤ්ඤති. සත්තාහං භික්ඛවෙති යතෝ අයං භික්ඛවේ, සෝ දහොති සෝ රහදෙ. කුතෝ පනායං සඤ්ඤතීති- වෙභාරපබ්බත සස්ස කිර හෙට්ඨා භූමිවාතාභාහතං පඤ්චඔජනසතිකං භාගභවනං දෙවලොකසදිසං මණිමියෙන තලෙන ආරාමුය්‍යානෙහි ච සම්පාගතං, තත්ථ භාගභානං කිලනට්ඨානෙ සෝ උදකදහෝ, තතෝ අයං තපෝදා සඤ්ඤති. මිනනං මහානිරයානං අනන්තරිකාය ආගච්ඡතීති රාජගහන්ත ගරං කිර ආවිඤ්ඡිත්වා මහාපෙතලොකෝ, තත්ථ විහතං මහාලොහකු මහිනිරයභානං අනන්තරෙන අයං තපෝදා ආගච්ඡති තස්මා කඤ්ඤා සඤ්ඤතීති. යුද්ධාවච්චසම්- නන්දි චරතීති විජයභෙරි ආහිණ්ඩති. රාජා ආවු සෝ ලිච්ඡවිගිහි ථෙරෙ කිර අන්තෙභා දිවාට්ඨානෙ ච රත්තිට්ඨානෙ ච නිසීදිත්වා ලිච්ඡවියෝ කන්තහත්ථා කතූපාසනා රාජ ච නෙහි සඬිං සම්පඛාරං දෙන්ති ආවජ්ජන්තෝ දිබ්බන චක්ඛුනා රාජානං පරාජිතං පලායමානං අද්දස, තතෝ භික්ඛූ ආමන්තෙත්වා රාජාවුසෝ තුම්හාකං උපඨාකෝ ලිච්ඡවිහි පහරාගාති ආහ, සවවං භික්ඛවේ මෝඝපලලානෝ ආහාති පරාජිතකාලෙ ආවජ්ජිත්වා යං දිට්ඨං තං භණන්තෝ සවවං ආහ නාගොගාහවච්චසම්- සප්පිනිකාහාති එවං කාඹිකාය, ආනෙඤ්ජං සමාධිනති අනෙජ්ඣවිලං කායවාචාචිපඵන්දවිරහිතං චතුත්ථජ්ඣානසමාධිං, නාගභාතනති භත්තිනං, ඔගාහං උත්තරන්තානාතනති ඔගය්හ ඔගාහිත්වා පුන උත්තරන්තානං, තෙ කිර ගම්භීරං ඔදකං ඔතරිත්වා තත්ථ නහානිත්වා ච පිත්වා ච සොණ්ඩාය උදකං ගහෙත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං ආලොලෙත්වා උත්තරන්ති, තෙසං එවං ඔගය්හ උත්තරන්තානන්ති වුත්තං හොති. කොඤ්චං කරොන්තාහනන්ති නදීතීරෙ ඨත්වා සොණ්ඩං මුඛෙ පක්ඛිපිත්වා කොඤ්චනාදං කරොන්තානං, සදදං අස්සොසින්ති තං කුඤ්චනාදසදදං අස්සොසිං, අපෙ භෙ භික්ඛවෙ සම්බි සෝ ච අපරිසුද්ධොති අපි එසෙ සම්බි මෝඝපලලානස්ස සෝ ච ඛෙ පරිසුද්ධෙ න හොති. ථෙරෙ කිර පබ්බජ්ජතෙ යත්තකෙ දිවසෙ තදහු අරහත්තං පත්තෙ අට්ඨසු සමාපත්තීසු පඤ්චහාකාරෙහි අනාවිණ්ණවසීභාවෙ සම්බිපරිපන්ථිකෙ ධම්මෙ න සුට්ඨ පරිභොධෙති ආවජ්ජන සමාපජ්ජන අධිට්ඨාන උට්ඨාන පච්චවෙක්ඛණානං සඤ්ඤාමත්තකමෙව කත්වා චතුත්ථජ්ඣානං අපෙත්වා නිසිත්තොහා, ඣානඩ්ඣගි උට්ඨාය නාගභානං සද්දං සුත්වා අනෙන සමාපත්තියං අස්සොසින්ති එවං සඤ්ඤී අහොසි, තෙන වුත්තං "අපෙභෙ භික්ඛවෙ සම්බි සෝ ච ඛෙ අපරිසුද්ධෙ"ති. සොභිත වත්ථුසම්- අහං ආවුසෙ පඤ්චකපපසතානි අනුස්සරාමීති එකාවජ්ජනෙන අනුස්සරාමීති ආහ. ඉතරථා හි අනවසිරියං අරියසාවකානං පරිපාචියානානාවජ්ජනෙන තස්ස තස්ස අතීතෙ නිවාසස්ස අනුස්සරණතෝ න භික්ඛු උක්කංසගෙය්‍යං, යස්මා පනෙස එකාවජ්ජනෙන අනුස්සරාමීති ආහ, තස්මා භික්ඛු උක්කංසිංසු. අපෙභෙ භික්ඛවෙ සොභිතස්ස සාව ඛෙ එකාභෙව ජාතීති යං සොභිතො ජාතිං අනුස්සරාමීති ආහ, අපෙභෙ ජාති සොභිතස්ස සාව ඛෙ එකාභෙව අනන්තරා න උපපත්තිපාටියා අනුස්සරිතානි අධිප්පායො, කථමපනායං එතං අනුස්සරතීති-අයං කිර පබන්ධාකපපසතානං උපරි තිත්ථායතනෙ පබ්බජිත්වා අසඤ්ඤසමාපත්තිං නිබ්බත්තෙත්වා අපරිහීනජ්ඣානෝ කාලං කත්වා අසඤ්ඤභවෙ නිබ්බත්තති, තත්ථ යාවතායුකං ඨත්වා අවසානෙ මනුස්සලොකෙ උපපන්නෝ සාසනෙ පබ්බජිත්වා තිස්සෝ විජ්ජා සච්ඡාකාසි, යෝ පුබ්බෙ නිවාසං අනුස්සරමානෝ ඉමිසම්ං අත්තභාවෙ පටිසන්ධිං දිස්වා තතෝ පරං තතියෙ අත්ත

භාවෙ වුත්තමෙව අදදඤ්, අථ උභිනඤ්ඤං අඤ්ඤතරා අවිඤ්ඤත්තිං අඤ්ඤත්තාවං අනුස්සරිතුං අසක්කොන්තෙනා නගතෝ සල්ලක්කෙන්තියි අධිප්පායෝ. අසඤ්ඤිභාවෙ නිබ්බත්තනතොති, එවං සල්ලක්කෙන්තෙන පන තෙන දුක්කරං කතං සතඛණ්ඩාසස වාළස්ස කොටියා කොටි පවිද්ධා ආකාසෙ පදං දස්සිතං, තස්මා තං භගවා ඉමස්මිං යෙව වත්ථුස්මිං එතදග්ගෙ ඨපේසි:- "එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛූනං පුබ්බෙ නිවාසං අනුස්සරන්තානං යදිදං පොඨිලත්තෙ"ති.

උද්දිට්ඨා බෝ ආයස්මන්තෙනා චත්තාරෝ පාරාජිකා ධම්මාති ඉදං ඉධ උද්දිට්ඨපාරාජික පරිදීපනමෙව. සමොධානෙත්වා පන සබ්බානෙව චතුවිසති පාරාජිකානි වෙදිතබ්බානි, කතමානි චතුවීසති- පාළිආගතානි තාව භික්ඛූනං චත්තාරි, භික්ඛුනීනං අභාධාරණානි චත්තාරීති අට්ඨ, එකාදස අභබ්බපුග්ගලා, තෙසු පණ්ඩකතිරච්ඡානගතා උභතොබ්‍යඤ්ජනකා තයොපි වත්ථුවිපන්නා අහෙතුකපටිසන්ධිකා, නෙසං සග්ගො අවාරිතො මග්ගො පන වාරිතො අභබ්බා හි තෙ මග්ගඵලපටිලාභාය වත්ථුවිපන්නත්තා, පබ්බජ්ජාපි නෙසං පටික්ඛිත්තා, තස්මා තෙපි පාරාජිකා. ථෙය්‍යසංවාසකෝ තිත්ථියපක්කන්තකෝ මාතුඝාතකෝ පිතුඝාතකෝ අරහන්තඝාතකෝ භික්ඛුනීදූසකෝ රුධිරුප්පාදකෝ සඞ්ඝභෙදකොති ඉමෙ අට්ඨ අත්තනො කරියාය විපන්නත්තා අභබ්බට්ඨානං පත්තානි පාරාජිකාව. තෙසු ථෙය්‍යසංවාසකෝ තිත්ථියපක්කන්තකෝ භික්ඛුනීදූසකොති ඉමෙසං තිණ්ණං සග්ගා අවාරිතා මග්ගා පන වාරිතාව. ඉතරෙසං පඤ්චන්නං උභයම්පි වාරිතං, තෙ හි අඤ්ඤත්තාව කරෙක්ඛන්තානකඝාතකා, ඉති ඉමෙ ච එකාදස පුරිමා ච අට්ඨාති එකූනවීසති, තෙ භික්ඛුඛ රුචිං උප්පාදෙත්වා ගිහිභාවඤ්ච නවඤ්ච භික්ඛූනඤ්ච සඞ්ඝං ඒසන්, සා හි අජ්ඣාචාරවීතික්කමං අකත්වාපි එතත්තාවතා අස්සමණියි, ඉමානි තාව වීසති පාරාජිකානි. අපරානිපි ලම්බිත්ථුපට්ඨිකෝ පරස්සඝාතජ්ඣාසයං පුග්ගලෙන ගණ්හන්ති පංසුඅඛ්භාදනඤ්ච අභිනිසීදන්තීති ඉමෙසං එකූනඤ්ච එතෙන එතත්තාර අනුලොමපාරාජිකානිත වදන්ති, එතානි හි යස්මා උභිනඤ්ඤං රාගවසෙන සදිසඝාවුපඝාතං ධම්මා ථම්ථුනධම්මොත වුච්චති. තස්මා එතෙන පංසුඅඛ්භාදනඤ්ච මේථුනධම්මං අපතඔසෙත්වා ගෙව ෂකවලං ඔගණ්ඩ ඔගණං පවෙසනවසෙන ආපජ්ජිතබ්බතාය මේථුනධම්මපාරාජිකස්ස අනුලොමෙනත්තීත අනුලොමපාරාජිකානීති වුච්චන්ති, ඉති ඉමානි චත්තාර පුරිමානි ච එකාදීසා සමොධානෙත්වා සබ්බානෙව චතුවීසති පාරාජිකානි වෙදිතබ්බානි. කෙ ලහන්ති භික්ඛූණ්ඨ සඞ්ඝං සංවාසන්ති උපොසථ පවාරණ පාතිමොක්ඛුද්දෙස සඞ්ඝකම්මඤ්ඤදං භික්ඛූහි සඞ්ඝං සංවාසං න ලභන්ති, ඝථා පුරෙ කථා පච්ඡාති ඝථා පුරෙ ඔතිකාලෙ අනුපසම්පන්නකාලෙ ව පච්ඡා පාරාජිකං ආපන්නොපි තථෙව අසංවාසෝ හොති, තස්මි තස්ස භික්ඛූහි සඞ්ඝං උපොසථ පවාරණ පාතිමොක්ඛුද්දෙස සඞ්ඝකම්මපපභෙදෙ සංවාසොති භික්ඛූහි සඞ්ඝං සංවාසං න ලභති. තත්ථායස්මන්තෙනා පුබ්බාමිති තෙසු චතූසු පාරාජිකෙසු ආයස්මන්තෙන කච්චිත්ථ පරිසුද්ධාති පුච්ඡාමි, කච්චිත්ථාති ක්‍රාවිත්ථ එත්ථ, එතෙසු චතූසු පාරාජිකෙසු කච්චි පරිසුද්ධාති අත්ථෝ.

අථවා කච්චිඤ්ච පරිසුද්ධාති කච්චි පරිසුද්ධා අත්ථ භවථාති අත්ථෝ. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානපදමේවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය

චතුත්ථපාරාජිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

ඉති පාරාජිකකණ්ඩං.

—x—

යං පාරාජිකකණ්ඩස්ස-සඞ්ගීතං සමනන්තරං,
තස්ස තෙරසකස්සාය-මනුබ්බපදවණ්ණනා.

තෙන සමයෙන බුද්ධෙ භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛෝ පන සමයෙන ආයස්මා සෙය්යසකෝ අනභිරතෝ බ්‍රහ්මචරියං චරතීති- ආයස්මාති පියවචනං, සෙය්යසකොති තස්ස භික්ඛුනෝ නාමං, අනභිරතොති විකඛිත්තචිත්තෝ තෙනා කාමරාගපරිළාහෙන පරිඩය්හමානෝ න පන හිහිහාවං පත්ථයමිනෝ, සෝ තෙන කිසෝ හොතීති සෝ සෙය්යසකෝ තෙන අත්තභාවෙන කිසෝ හොති, අදඤ්හං ඛෝ ආයස්මා උදායීති එත්ථ උදායීති තස්ස ථෙරස්ස නාමං, අයං හි සෙය්යසකස්ස උපජ්ඣාඅයෝ ලාළුදායීනාමං භත්තච්ඡඝපපටිභාගෝ නිද්දාරාමතාදිමනුප්පත්තානං අඤ්ඤතරෝ ලෝලභික්ඛු, කච්චිනෝඛමනීති කච්චිත්තං භවං, ඛාමදත්ථං භුඤ්ජාති ඉදිසු ඛාමතා අත්ථෝත ඛාමදත්ථං, ඉදං වුත්තං හොති ඛාමතා තෙ හොජනෙන අත්ථෝ යත්තකං තිං ඉච්ඡසි තත්තකං භුඤ්ජ, යත්තකං කාලං රත්තිං වා දිවා වා සුපිතුං ඉච්ඡසි තත්තකං සුප, ඉත්ථිකාදීහි කාමගුණෙහි ඛාමතෙ තිත්තෝ දුක්ඛණාදිකි සංසිත්වා යත්තකං කඛානං ඉච්ඡසි තත්තකං කඛාහි, උදඤ්ඤෙන වා පරිපුච්ඡාය වා වත්තපටිපත්තියා වා කම්මට්ඨානෙන වා අත්ථෝ නත්ථීති. ඉධ නෙ අනභිරති උපජ්ජතීති යස්මිං කාලෙ තව කාමරාගවසෙන උකඛණ්ඩිතත්තා එකඛ්ත්තචිත්තතා උපජ්ජති, රාගෝ චිත්තං අනුඛංසෙතීති කාමරාගෝ චිත්තං ඛංසෙති පඛංසෙති එකඛීතං ඛවෙ මලාපෙති ච, තඤ්ච ඛෝ උපක්කමිත්වා අසුචිං මොචෙතීති තස්මිං කාලෙ තව්හෙන වාගම්භවා අසුචිමොචනං කරොති, එවං තෙ චිත්තකගහතා භවිස්සති. ඉති තං උපජ්ඣාඅයෝ අත්තභාවං පටිච්ච බාලා බාලං මඤ්ඤා මඝා මඝං. තෙහං මුඛඤ්ඤතිඤං අඤමඤ්ඤානං ණ්ඩදං ඔකඤාමනානඤානති සතිසම්පජඤ්ඤං පඤාය නිද්දං ඔතරනතානං, තඤ්ච කිඤ්චාපි නිද්දං ඔකඤාමනතානං අඛ්‍යාකතෝ භවඛ්භාවං රෝ පවත්තති සතිසම්පඤ්ඤවාරෙණ ඔලති, තථාපි සයනකාලෙ මඤ්ඤි කාරෝ කාතඛ්බෝ, දිවා සුපනෙතඤ්ඤ යාව නඤතඤඤ භික්ඛුනෝ කෙචා න සුඤ්ඤන්ති තාව සුපිතා වුට්ඨහිස්සාමීති සඤ්ඤාසෙඛ සුපිතඛ්බං, රත්තං සුපනෙතඤ්ඤ එතඤ්ඤං කාමි රතිඨානං සුපිතා වඤ්ඤෙ වා තාදිසෙ කාඤ වා ඉදං කාමි ඨානං පත්තකාලෙ වුට්ඨහිස්සාමීති සඤ්ඤාසෙඛ සුපිතඛ්බං, බුඛාඛුඤ්ඤති ආදිසු ච දඤ්ඤ කම්මට්ඨානෙසු එකං අඤ්ඤං වා

චිත්තං රූපියං කම්මට්ඨානං ඔහෙත්වා නිදද්දා ඔක්කමිතබ්බා, එවං කම්මං නෙතා හි සතෝ සම්පජානෝ හුත්වා සම්පජඤ්ඤේ අවිජහිත්වා නිදද්දං ඔක්කමතීති වුත්තත්තා. තෙ පන භික්ඛූ බාලා ලෝලා භත්තමිඝසපරිභෝගං න එවමකංසු. තෙන වුත්තං "තෙසං මුට්ඨස්සතීනං අසම්පජානානං නිද්දං ඔක්කමනත්තාන" නති. අපි චෙත්ථ චෙතනා ලබ්භති එත්ථ ච සුපිනන්තෙ අස්සාදචෙතනා අත්ථි උපලබ්භති, අපෙක්ඛා පිකබ්වෙ චෙතනා සා ච ඛෝ අබ්බොහාරිකාති භික්ඛවෙ එසා අස්සාදචෙතනා අත්ථි සාව ඛෝ අවිසයෙ උප්පන්නත්තා අබ්බොහාරිකා, ආපත්තියා අඞ්ගං න හොති.

ඉති භගවා සුපිනන්තචෙතනාය අබ්බොහාරිකභාවං දස්සෙත්වා එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ ඉමං සික්ඛාපදං උද්දිසෙය්‍යාථ, සඤ්චෙතනිකා සුක්කවිසට්ඨි අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තා සඤ්ඤාදිසෙසොති සාත්‍රුපඤ්ඤත්තිකං සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙසි. තත්ථ සංවිජ්ජති චෙතනා අස්සා ති සඤ්චෙතනා, සඤ්චෙතනාව සඤ්චෙතනිකා, සඤ්චෙතනා වා අස්ස අත්ථීති සඤ්චෙතනිකා, යසමා පන යස්ස සඤ්චෙතනිකා සුක්කවිසට්ඨි හොති සො ජානන්තොපි සඤ්ජානන්තොපි හොති, සා වස්ස සුක්කවිසට්ඨි චෙව අභිවිතරිත්වා විනික්කමොපි හොති. තසමා ව්‍යඤ්ජනං ආදරං අකත්වා අත්ථමෙව දස්සෙතුං ජානන්තොනා සඤ්ජානන්තොනා චෙව අභිවිතරිත්වා විනික්කමොති එවමස්ස පදභාජනං වුත්තං, තත්ථ ජානන්තොති උපක්කමං ඤත්වා ජානන්තොපි, සඤ්ජානන්තොති සුක්කං මෙථුනවෙමිති සඤ්ජානන්තොපි, තෙනෙව උපක්කමඤාණෙන සඞ්ගහිතත්තා ඤාණෙන සඞ්ගහිතන්ති අත්ථො. චෙවවාති මොහනිස්සාදචෙතනාවසෙන චෙතෙත්වා පක්කපෙත්වා, අභිවිතරිත්වාති උපක්කමවසෙන මදදනෙන. නිරාසඞ්කචිත්තං පෙසෙත්වා, විනික්කමොති එවං පවත්තස්ස යො විනික්කමෙ අයං සඤ්චෙතනිකා සදදස්ස සික්ඛාපදස්ස අත්ථොති වුත්තං හොති. ඉදානි සුක්කවිසට්ඨීති එත්ථ යස්ස සුක්කස්ස යා විසට්ඨි තං තාව සඞ්ඛ්‍යාතො වණ්ණහෙදතො ච දස්සෙතුං සුක්කානීති දස සුක්කානීති ආදිමාහ. තත්ථ සුක්කානං අසයභෙදතො ධාතුනානත්තතො ච නීලාදිවණ්ණභෙදෙ වෙදිතබ්බා. විසඞ්ගීති විසඞ්ගතා, අත්තනො පතනං ඨානා චාවනං හොති, තෙනාහ විසට්ඨීති ඨානාචාවනං වුත්තවතීති. තත්ථ වත්ථිසීසං කටි කායොති තිස්සං සුක්කස්ස ඨානං පක්කපෙන්ති, එකෙ කිරාච රියො වත්ථිසීසං සුක්කස්ස ඨානන්ති ආහ, එකෙ කටීති, එකෙ සක්කලෙ කායොති, තෙසු නත්ථිභාවස්ස භාසිතං සුභාසිතං, කෙසලොමාදිකඛ. දන්තානං හි මංසචම්මනහත්ථානං උච්චාරපස්සාවඛෙළසිඞ්ඝාණිකා, එඞ සුක්කවම්මානි ච වජ්ජෙත්වා අවසෙසා ඡද්දිමංසලොහිතානුගතා, සබ්බොපි කායො කායපප්පසාදහාවජීවිතින්ද්‍රියබන්ධිත්තානං සමුට්ඨාන මෙව. තථා හි රූපපරිග්ගහට්ඨානෙනාභිහතානං හත්ථිපාදං උභොසු කණ්ණචූළිකාසු සමොවෙ නිකඛමති, මහාසෙනරාජා ච රූපපරිග්ගහට්ඨි තෙ සමොවෙගං අධිවාසෙතුං අසක්කොනෙන සත්ථෙන ඛාහුසිඛං ඵාලෙසා වණ්ණමුඛෙන නික්කඩ්ඪනතං සමොවං දස්සෙසීති. එත්ථ පන පඨමස්ස ආචරියස්ස වාදෙ මෙථුනස්සාදෙන නිම්මත්තෙන උපක්කමිතො යත්තකං එකා බුද්ධකම්මකඛිකා පිවෙය්‍ය තත්තකෙ අපුබ්බමහි වත්තිසතො මුඤ්චිත්වා දකසොතං ඔතිණ්ණමත්තෙන බහි නික්කඩ්ඪනෙන වා අනික්කඩ්ඪනෙන වා

සඞ්ඝාදිසෙසො, දුතියස්ස වාදෙ තථෙව කටිතො මුඤ්චිත්වා දකසොතං ඔතිණ්ණමත්තෙ, තතියස්ස වාදෙ තථෙව සකලකායං සඞ්ඛොභෙත්වා තතො මුඤ්චිත්වා දකසොතං ඔතිණ්ණමත්තෙ බහි නික්ඛන්තෙ වා අනික්ඛන්තෙ වා සඞ්ඝාදිසෙසො. දකසොතොරොහණං වෙත් අධිවාසෙත්වා අන්තරා නිවාරෙතුං අසක්කුණෙය්‍යතාය වුත්තං, ඨානා චුතං හි අවස්සං දකසොතං ඔතරති, තස්මා ඨානා චාවනමත්තෙනෙවෙත් ආපත්ති වෙදිතබ්බා, සා ච ඛො නිමිත්තෙ උපක්කමන්තස්සෙව හත්ථපරිකම්මපාදපරිකම්මගත්තපරිකම්මකරණෙන සචෙපි අසුචී මුච්චති අනාපත්ති. අයං සබ්බාචරියසාධාරණො විනිච්ඡයො. අඤ්ඤත්‍ර සපිනන්තාති එත්ථ සුපිනො එව සුපිනන්තො, තං ඨපෙත්වා අපනෙත්වාති වුත්තං හොති. තඤ්ච පන සුපිනං පස්සන්තො චතූහි කාරණෙහි පස්සති ධාතුක්ඛොභතො වා අනුභූතපුබ්බතො වා දෙවතොපසංහාරතො වා පුබ්බනිමිත්තතො වාති, තත්ථ පිත්තාදීනං ඛොභකරණප්පච්චය යොගෙන ඛුභිතධාතුඛොභතො සුපිනං පස්සති, පස්සන්තො ච නානාවිධං සුපිනං පස්සති පබ්බතා පතන්තො විය ආකාසෙන ගච්ඡන්තො විය වාළමිගහත්ථිවොරාදීහි අනුබද්ධො විය හොති අනුභූතපුබ්බතො පස්සන්තො පුබ්බෙ අනුභූතපුබ්බං ආරම්මණං පස්සති, දෙවතොපසංහාරතො පස්සන්තස්ස දෙවතා අත්ථකාමතාය වා අනත්ථකාමතාය වා අත්ථාය වා අනත්ථාය වා නානාවිධානි ආරම්මණානි උපසංහරන්ති, සො තාසං දෙවතානං ආනුභාවෙන තානි ආරම්මණානි පස්සති. පුබ්බනිමිත්තතො පස්සන්තො පුඤ්ඤාපුඤ්ඤවසෙන උප්පජ්ජිතුකාමස්ස අත්ථස්ස වා අනත්ථස්ස වා පුබ්බනිමිත්තභූතං සුපිනං පස්සති, බොධිසත්තස්ස මාතා විය පුත්තපටිලාභනිමිත්තං, බොධිසත්තො විය පඤ්චමහාසුපිනෙ, කොසලරාජා විය සොළස සුපිනෙති. තත්ථ යං ධාතුක්ඛොභතො අනුභූතපුබ්බතො ච සුපිනං පස්සති න තං සච්චං හොති. යං දෙවතොපසංහාරතො පස්සති තං සච්චං වා හොති අලිකං වා, කුද්ධාහි දෙවතා උපායෙන විනාසෙතුකාමා විපරීතම්පි කත්වා දස්සෙන්ති. යං පන පුබ්බනිමිත්තතො පස්සති තං එකන්තසච්චමෙව හොති. එතෙසං චතුන්නං මූලකාරණානං සංසග්ගභෙදතොපි සුපිනභෙදො හොති යෙව. තඤ්ච පනෙතං චතුබ්බිධම්පි සුපිනං සෙඛපුථුජ්ජනා ච පස්සන්ති අප්පහීනවිපල්ලාසත්තා, අසෙක්ඛා පන න පස්සන්ති පහීනවිපල්ලාසත්තා. කිං පනෙතං පස්සන්තො සුත්තො පස්සති පටිබුද්ධො උදාහු නෙව සුත්තො න පටිබුද්ධොති, කිඤ්චෙත්ථ යදි තාව සුත්තො පස්සති අභිධම්මවිරොධො ආපජ්ජති, භවඞ්ගචිත්තෙන හි සුපති තං රූපනිමිත්තාදිආරම්මණං රාගාදිසම්පයුත්තං වා න හොති, සුපිනං පස්සන්තස්ස ච ඊදිසානි නිමිත්තානි උප්පජ්ජන්ති. අථ පටිබුද්ධො පස්සති විනයවිරොධො ආපජ්ජති, යං හි පටිබුද්ධො පස්සති තං සංවොහාරිකචිත්තෙන පස්සති, සංවොහාරිකචිත්තෙන ච කතෙ චිතික්කමෙ අනාපත්ති නාම නත්ථි සුපිනං පස්සන්තෙන පන කතෙ චිතික්කමෙ එකන්තමනාපත්ති එව. අථ නෙව සුත්තො න පටිබුඩො පස්සති, න නාම පස්සති, එවඤ්ච සති සුපිනස්ස අභාවො ච ආපජ්ජති, න අභාවො, කස්මා යස්මා කපිමිඩ්පරෙතො පස්සති, වුත්තං හෙතං "කපිමිඩ්පරෙතො ඛො මහාරාජ සුපිනං පස්සති"ති. කපිමිඩ්පරෙතොති මක්කටනිද්දාය යුත්තො, යථා හි මක්කටස්ස නිද්දාය ලහුපරිවත්තා හොති, එවං යා නිද්දා පුනප්පුනං කුසලාදි

චිත්තවොකිණ්ණත්තා ලහුපරිවත්තා, යස්සා පවත්තියං පුනප්පුනං භව ඞ්ගතො උත්තරණං හොති තාය සුත්තො සුපිනං පස්සති, තෙනායං සුපිනො කුසලොපි හොති අකුසලොපි අබ්‍යාකතොපි. තත්ථ සුපිනන්තෙ වෙතියවන්දන ධම්මසවණධම්මදෙසනාදීනි කරොන්තස්ස කුසලො, පාණාතිපාතාදීනි කරොන්තස්ස අකුසලො, චීහි අන්තෙහි මුත්තො ආවජ්ජනතදාරම්මණක්ඛණෙ අබ්‍යාකතොති වෙදිතබ්බො. ස්වායං දුබ්බල වත්ථුකත්තා වෙතනාය පටිසන්ධිං ආකඞ්ඛිතුං අසමත්ථො, පවත්තෙ පන අඤ්ඤෙහි කුසලාකුසලෙහි උපත්ථම්භිතො විපාකං දෙති. කිඤ්චාපි විපාකං දෙති. අථ ඛො අවිසයෙ උප්පන්නත්තා අබ්බොහාරිකාව සුපිනන්තවෙතනා, තෙනාහ ඨපෙත්වා සුපිනන්තන්ති. සඞ්ඝාදිසෙසොති ඉමස්ස ආපත්තිනිකායස්ස නාමං, තස්මා යා අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තා සඤ්චෙතනිකා සුක්කවිසට්ඨි, අයං සඞ්ඝාදිසෙසො නාම ආපත්තිනිකායොති එවමෙත්ථ සම්බන්ධො වෙදිතබ්බො. වචනත්ථො පනෙත්ථ සඞ්ඝො ආදිම්හි චෙව සෙසෙ ච ඉච්ඡිතබ්බො අස්සාති සඞ්ඝාදිසෙසො, කිං වුත්තං හොති, ඉමං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා වුට්ඨාතුකාමස්ස යන්තං ආපත්තිවුට්ඨානං, තස්ස ආදිම්හි චෙව පරිවාසදානත්ථාය ආදිතො සෙසෙ මජ්ඣෙ මානත්තදානත්ථාය මූලායපටිකස්සනෙන වා සහ මානත්තදානත්ථාය අවසානෙ අබ්භානත්ථාය ච සඞ්ඝො ඉච්ඡිතබ්බො. නහෙත්ථ එකම්පි කම්මං විනා සඞ්ඝෙන සක්කා කාතුන්ති සංඝො ආදිම්හි චෙව සෙසෙ ච ඉච්ඡිතබ්බො අස්සාති සංඝාදිසෙසො. බ්‍යඤ්ජනං පන අනාදියිත්වා අත්ථමෙව දස්සෙතුං සඞ්ඝො ච තස්සා ආපත්තියා පරිවාසං දෙති මූලාය පටිකස්සති මානත්තං දෙති අබ්භෙති න සබ්බගුලා න එකපුග්ගලො, තෙන වුච්චති සඞ්ඝාදිසෙසොති ඉදමස්ස පදභාජනං.

සංඝාදිසෙසොති යං වුත්තං–තං සුණොහි යථා කථං,
සංඝොව දෙති පරිවාසං–මූලාය පටිකස්සති
මානත්තං දෙති අබ්භෙති–තෙනෙතං ඉති වුච්චති–ති.

පරිවාරෙ වචනකාරණං ච වුත්තං, තත්ථ පරිවාසදානාදීනි සමුච්චයක්ඛන්ධකෙ විත්ථාරතො ආගතානි, තත්ථෙව නෙසං සංවණ්ණනං කරිස්සාම. තස්සෙව ආපත්තිනිකායස්සාති තස්ස එව ආපත්ති සමූහස්ස, තත්ථ කිඤ්චාපි අයං එකාව ආපත්ති රුළ්හිසද්දෙන පන අවයවෙ සමූහවොහාරෙන වා නිකායොති වුත්තො. "එකො වෙදනාක්ඛන්ධො එකො විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො"ති ආදිසු විය.

එවං උද්දිට්ඨසික්ඛාපදං පදානුක්කමෙන විභජිත්වා ඉදානි ඉමං සුක්කවිස්සට්ඨිං ආපජ්ජන්තස්ස උපායඤ්ච කාලඤ්ච අධිප්පායඤ්ච අධිප්පාය වත්ථුඤ්ච දස්සෙතුං අජ්ඣත්තරූපෙ මොචෙතීති ආදිමාහ, එත්ථ හි අජ්ඣත්තරූපාදීහි චතුහි පදෙහි උපායො දස්සිතො, අජ්ඣත්තරූපෙ වා මොචෙය්‍ය බහිඩා රූපෙ වා උභයත්ථ වා ආකාසෙ වා කටිං කම්පෙන්තො, ඉතො පරං අඤ්ඤො උපායො නත්ථි, තත්ථ රූපෙ ඝට්ටෙත්වා මොචෙන්තොපි රූපෙන ඝට්ටෙත්වා මොචෙන්තොපි රූපෙ මොචෙති චෙවව වෙදිතබ්බො, රූපෙ හි සති සො මොචෙති න රූපං අලභිත්වාති. රාගුප්පත්ථම්භාදීහි පන පඤ්චහි කාලො දස්සිතො, රාගුප්පත්ථම්භාදීකාලෙසු හි අඞ්ගජාතං කම්මනියං හොති යස්ස කම්මනියත්තෙ සති මොචෙ

ති, ඉතෝ පරං අඤ්ඤං කාලං නත්ථි, න හි විනා රාගුප්පත්තිහාදීහි චුඤ්ඣනාදයෝ කාලහෙදේ මොචනෙ නිමිත්තං හොන්ති. ආවරණාභාවාති ආදීහි දස්සති අධිපායෝ දස්සිතෝ, එවරූපෙන හි අධිප්පායෙ හෙදෙන මොචෙති න අඤ්ඤථා. නීලාදීහි පන දස්සි තවමස්ස අධිප්පායස්ස වත්ථු දස්සිතං, විමංසනෙනාහි නීලාදිසු අඤ්ඤතරවසෙන විමංසති න තෙහි විනිමුත්තත්තා. ඉතෝ පරං ඉමෙසං යෙව අජ්ඣත්තරූපාදීනං පදභං පකාසනත්ථං අජ්ඣත්තරූපෙති අජ්ඣත්තං උපාදිණ්ණෙනරූපෙති ආදි වුත්තං, තත්ථ අජ්ඣත්තං උපාදිණ්ණෙන රූපෙති අත්තනෝ භාවාදිභෙදෙ රූපෙ, බහිධා උපාදිණ්ණෙනති පරස්ස කායසෙ යෙව, අනුපාදිණ්ණෙනති තාලවත්ථුදාදිභෙදෙ, තදුභයෙති අත්තනෝ ච පරස්ස ච රූපෙ උභයසන්තතිපරියාපන්නෙ වුත්තං, අත්තනෝ රූපෙන ච අනුපාදිණ්ණරූපෙන ච එකතෝ සන්තතිපරි ලබ්භති. ආකාසෙ වාසමාහාසන්ති කෙනචි රූපෙන අසම්පත්තා ආකාසෙ යෙව කථිකසම්පත්තපථෙගෙන අභිහතං වා ලෙණත්තස්ස, රාගුප්පත්තිහෙති රාගස්ස බලවභාවෙ, රාගෙන වා අභිහතස්ස උපත්තිභෙ ඵලූහානෙ සඤ්ඤාතෙති වුත්තං හොති, කම්මනියං හොතීති මෙවචනකම්මක්ඛමං අජ්ඣත්තරූපාදිසු උපනිකාමරහං හොති. උච්චාලිඞ්ගපාණකදට්ඨුප්පත්තිහෙති උච්චාලිඞ්ගපාණකදට්ඨෙන අභිහතෙ උපත්තිභෙ, උච්චාලිඞ්ගපාණකා නාම ලොමසපාණකා හොන්ති, තෙසං ලොමෙහි ට්ඨත්ථං අභිහතං කණ්ඩුං ගණ්හෙති ඵලං හොති, තත්ථ ඵසමා නාම ලොමානි අභිහතං ඛාදන්තානි විය විජ්ඣන්ති, තෙසමා "උච්චා ලිඞ්ගපාණකදට්ඨෙනා"ති වුත්තං, අත්ථතෝ පන උච්චාලිඞ්ගපාණකලොමි වෙධනෙනාති වුත්තං හොති. ආරොහෙ භවිස්සාමීති මෙවෙති ආරොහෙ භවිස්සාමි, සුඛං වෙදනං උප්පාදෙස්සාමි නි මෙවනෙන ච ඵුඤ්ඣනපච්චයා ච ඵුත්තපච්චයා ච සුඛා වෙදනා හොති, නං උප්පාදෙස්සාමීති අත්ථො. හෙසජ්ජං භවිස්සතීති ඉදං මෙමෙවිතං කිඤ්චි දෙව හෙසජ්ජං භවිස්සති, දුනං දස්සාමීති මෙවෙති කිවනිපිලිලිකාදිනං දුනං දස්සාම්, පුඤ්ඤං භවිස්සතීති මෙවෙති කිවාදීනං දෙන්තස්ස පුඤ්ඤං භවිස්සති, ඡඤ්ඤං ඡජ්ජිස්සාමීති මෙවෙති කිවාදිනං ඡඤ්ඤං ඡජ්ජිස්සාම්, කිඤ්චි කිඤ්චි මන්තපදං වත්වා දස්සාමීති වුත්තං හොති, සඟහං ගමිස්සාමීති මෙවෙති කිවාදිනං දන්තෙන වා පුඤ්ඤෙන වා ඡඤ්ඤෙන වා සඟහං ගමිස්සාම්, බීජං භවිස්සතීති කුලවංසඛුරස්ස දරකස්ස බීජං භවිස්සති, ඉමිනා බීජෙන පුත්තෙනා නිබ්බත්තිස්සතීති ඉමිනා අධිප්පායෙන මෙවෙතීති අත්ථො. විමංසඨානාති ජානනට්ඨානා, නීලං භවිස්සතීති ආදිසු ජානිස්සාමි තාව කිං මෙ මොචිතං නීලං භවිස්සති පීතකාදිසු අඤ්ඤතරං වණ්ණනානි, එවමත්ථො දට්ඨබ්බො. ඔඩ්ඩාඩිපායොති ඔඩ්ඩාපසුතො, තෙන තෙන අධිප්පායෙන් කිලෙසෙනා මෙවෙතීති වුත්තං හොති.

"ඉදානි ය්දිදං අජ්ඣත්තරූපෙ මොචෙතීති ආදි වුත්තං, තත්ථ ඡථා මෙවෙතෙනා ආපත්තිං ආපජ්ජති, නෙසඤ්ච පදභං වසෙන ගහණං කො ආපත්තිභෙදෙ හොති, නං ඔඛඛං දසෙතෙනා අජ්ඣත්තරූපෙ වෙතෙති උපක්කමති මුච්චති ආපත්තිසඛ්ඛාදිසෙසස්සාති ආදිමාහ, තත්ථ වෙතෙතීති මෙවනස්සාදසමපයුත්තඤ්ච චෙතනඤ්ච මුච්චනතො වෙතෙති, උපක්කමතීති තදනුරූපං වායාමං කරොති, මුච්චතීති එවං වෙ

තෙනතස්ස තදනුරූපෙන වායාමෙන වායමතො සුකතං ඨානං වඩති, ආපජ්ජති සඛ්‍යාදිසෙසස්සාති ඉමෙහි තීහි අඩෙහි අස්ස පුග්ගලස්ස සංඝාදිසෙසො නාම ආපත්ති හොතීති අත්ථො. එස නයො ඔහිඩා රූපෙති ආදිසුපි අවසෙසෙසු අට්ඨවිසතියා පදෙසු. එවඤ්ච පන වෙ ආපත්ති සඝස්සාති නිනරිත්වා දස්සෙතබ්බානි. කථං අජ්ඣත්තරූපෙ තාව-රාගුපත්ථම්භෙ ආරොග්‍යත්ථාය නීලං මම්මෙනන්තස්ස එකාපත්ති, අජ්ඣත්තරූපෙ යෙව රාගුපත්ථම්භෙ ආරොග්‍යත්ථාය පිතකාදීනං මොචනවසෙන අපරං නවාති දස, ඝථා ච ආරොග්‍යත්ථාය දස, එවං සුඛාදීනං තවනතාං පදූනං අත්ථාය එකෙකපදෙ දසදස කත්වා නවුති, ඉති ඉමා ච නවුති පුරිමා ච දසාති රාගුපත්ථම්භෙ-තාව සතං, ඝථා පන රාගුපත්ථම්භෙ එවං පච්චුපත්ථම්භාදිසුපි චතූසු එකෙකස්මිං උපත්ථම්භෙ සතං සතං කත්වා චත්තාරි සතානි, ඉති ඉමානි චත්තාරි පුරිමඤ්ච එකන්ති අජ්ඣත්තරූපෙ තාව පඤ්චන්නං උපත්ථම්භානං වසෙන පඤ්චසතානි, ඝථා ච අජ්ඣත්තරූපෙ පඤ්ච එවං බහිද්ධා රූපෙ පඤ්ච අජ්ඣත්තබහිද්ධා රූපෙ පඤ්ච ආකාසෙ කථිං කමෙපනතුස්ස පඤ්චාති සබ්බානිපි ච තුන්නං පඤ්චකානං වසෙන වෙ ආපත්ති සඝස්සාති වෙදිතබ්බානි.

ඉදානි ආරොග්‍යත්ථායාති ආදිසු තාව දසසු පදෙසු පරිවාරෙති වා උපපරිවාරෙති වා තෙවා වා තතොවා උපරි ගණනතස්ස උපරි වා ගතෙවා තෙවා ගණනතස්ස උභතො තතෙවා ඔජෙති එවෙතස්ස ඔජෙති වා තතෙවා උභතො ගණනතස්ස සබ්බමූලකං කත්වා ගණනතස්ස වෙතනුපක්කමමොමවසෙන ඛති විසඤ්ඤතො තාම නත්ථීති දස්සෙතුං ආරොග්‍යත්ථඤ්ච සුඛත්ථඤ්චාති ඛණ්ඩවකබබුධවකාදි ගෙදං ඒවිත්තං පාළිගතං. තත්ථ ආරොග්‍යත්ථඤ්ච සුඛත්ථඤ්ච ආරොග්‍යත්ථඤ්ච ගෙසජ්ජත්ථඤ්චාති එවං ආරොග්‍යපදං සබ්බපදෙහි යොජෙත්වා වුත්තනයෙනෙකං ඛණ්ඩවකං, සුඛපදාදීනි සබ්බපදෙහි යොජෙත්වා ඨාව අත්තනොත අත්තනොත අතිත්තානන්තරපදං තාව ආනෙත්වා වුත්තානි තව බබුවකානීති එවං එකමූලකානි දස වකානි හොන්ති. තානි දුකමූලකාදීහි සහ අසමෙමාහතො විත්ථාරෙත්වා වෙදිතබ්බානි, අත්ථො පනෙත්ථ පාකටොයෙව. ඝථා ච ආරොග්‍යත්ථායාති ආදිසු දසසු පදෙසු එවං නීලාදිසුපි නිලඤ්ච පිතකඤ්ච වෙතෙති උපකකමතීති ආදිනාන ගෙන එකකානි වුත්තානි, තානිපි අසමෙමාහතො විත්ථාරෙත්වා වෙදිතබ්බානි, අත්ථොපනෙත්ථාපි පාකටොයෙව. පුන ආරොග්‍යත්ථඤ්ච නිලඤ්ච ආරොග්‍යත්ථඤ්ච සුඛත්ථඤ්ච නිලකඤ්ච පිතකඤ්චාති එකෙකෙකං මිහි වෙ -පෙ- දසහි දසාති එවං පුරිමපදෙහි සබ්බං පච්ඡිමපදනි යොජෙත්වා එකං මිස්සකං එකකං වුත්තං. ඉදානි යඤ්ච නීලං මොචෙසාමීති වෙතෙත්වා උපකකමනතස්ස පිතකාදිසු ඉතෙතපි පිතකාදිවසෙන වෙතෙත්වා උපකකමනතස්ස තදනන්තරෙසු ඉතෙතපි තෙවත්ථි විසඤ්ඤතො, තස්මා එතමත්ථං දස්සෙතුං නීලං මොචෙසාමීති වෙ.තාති උභොකාමීති පිතකං ඉච්චමහීති ආදිනා තෙඝන ව කකානි වුත්තානි. තතොපරං සබ්බපච්ඡිමපදං නීලාදීහි නවහි පදෙහි සද්ධිං යොජෙත්වා කුච්ඡිවකකං තාම වුත්තං, තතො පිතකාදීහි නවපදානි එකෙන නීලපදෙනෙව සද්ධිං යොජෙත්වා පිච්ඡිවකකං තාම වුත්තං, තතො ලොහිතකාදීහි නවපදානි එකෙන පිතකපදෙනෙව සද්ධිං යෝ

ජේත්‍වා දුතියං පිඝිවක්කං වුත්තං, එවං ලොහිතකපදාදීහි සඞ්ඛ ඉතරානි නවපදානි යොජේත්‍වා අඤ්ඤානිපි අට්ඨවක්කානි වුත්තානීති එවං දස ගතිකං පිට්ඨිවක්කං වෙදිතබ්බං. එවං ඛණ්ඩවක්කාදීනං අනෙකෙසං වක්කානං වසෙන විත්ථාරතො ගරුකාපත්තිමෙව දස්සෙත්‍වා අඞ්ගවසෙනෙව ගරුකාපත්තිඤ්ච ලහුකාපත්තිඤ්ච අනාපත්තිඤ්ච දස්සෙතුං වෙතෙති උපක්කමතී මුච්චතීති ආදිමාහ. තත්ථ පුරිමනයෙන අජ්ඣත්තරූපාදිසු රාගාදිඋපත්ථම්භෙසති ආරොග්‍යාදීනං අත්ථාය වෙතෙන්තස්ස උපක්කමිත්‍වා අසුචිමොචනෙ නිවඞ්ගසම්පන්නා ගරුකාපත්ති වුත්තා, දුතියෙන නයෙන වෙතෙන්තස්සව උපක්කමන්තස්ස ච මොචනෙ අසති දුවඞ්ගසම්පන්නා ලහුකා ථුල්ලච්චයාපත්ති, වෙතෙති න උපක්කමති මුච්චතීති ආදීහි ඡහි නයෙහි අනාපත්ති.

අයං පන ආපත්තානාපත්තිභෙදො සණ්ඨො සුඛුමො, තස්මා සුඛ්ඨු සල්ලක්ඛෙතබ්බො. සුඛ්ඨු සල්ලක්ඛෙත්‍වා කුක්කුච්චං පුච්ඡිතෙන ආපත්ති වා අනාපත්ති වා ආවික්ඛිතබ්බා, විනයකම්මං වා කාතබ්බං, අසල්ලක්ඛෙත්‍වා කරොන්තො හි රොගනිදානං අජානිත්‍වා භෙසජ්ජං කරොන්තො වෙජ්ජො විය විඝාතඤ්ච ආපජ්ජති නව තං පුග්ගලං තිකිච්ඡිතුං සමත්ථො හොති. තත්‍රායං සල්ලක්ඛණාවිධි. කුක්කුච්චෙන ආගතො භික්ඛු යාවතතියං පුච්ඡිතබ්බො, කතරෙන පයොගෙන කතරෙන රාගෙන ආපන්නොසීති, සචෙ පඨමං අඤ්ඤං වත්‍වා පච්ඡා අඤ්ඤං වදති න එකමග්ගෙන කථෙති, සො වත්තබ්බො "ත්‍වං න එකමග්ගෙන කථෙසි පරිහරසි න සක්කා තව විනයකම්මං කාතුං ගච්ඡ සොත්ථිං ගවෙසා"ති. සචෙ පන තික්ඛත්තුම්පි එකමග්ගෙනෙව කථෙති යථ භූතං අත්තානං ආවිකරොති, අථස්ස ආපත්තානාපත්තිගරුකලහුකාපත්ති විනිච්ඡයත්ථං එකාදසන්නං රාගානං වසෙන එකාදසපයොගා සමවෙක්ඛිතබ්බා. තත්‍රිමෙ එකාදසරාගා—: මොචනස්සාදො මුච්චනස්සාදො මුත්තස්සාදො මෙථුනස්සාදො එස්සස්සාදො කණ්ඩුවණස්සාදො දස්සනස්සාදො නිසජ්ජස්සාදො වාචස්සාදො ගෙහසිතපෙමං වනභඞ්ගියන්ති. තත්ථ මොචෙතුං අස්සාදො මොචනස්සාදො, මුච්චමානෙ අස්සාදො මුච්චනස්සාදො, මුත්තෙ අස්සාදො මුත්තස්සාදො, මෙථුනෙ අස්සාදො මෙථුනස්සාදො, එස්සෙ අස්සාදො එස්සස්සාදො, කණ්ඩුවණෙ අස්සාදො කණ්ඩුවණස්සාදො, දස්සනෙ අස්සාදො දස්සනස්සාදො, නිසජ්ජාය අස්සාදො නිසජ්ජස්සාදො, වාචාය අස්සාදො වාචස්සාදො, ගෙහසිතපෙමං ගෙහසිතපෙමං, වනභඞ්ගියන්ති යං කිඤ්චි පුප්ඵඵලාදි වනතො භඤ්ජිත්‍වා ආහටං, එත්ථ නවහි පදෙහි සම්පයුත්තඅස්සාදසීසෙන රාගො වුත්තො, එකෙන පදෙන සරූපෙනෙව, එකෙන පදෙන වත්ථුනා වුත්තො, වනභඞ්ගො හි රාගස්ස වත්ථු න රාගො යෙව, එතෙසං පන රාගානං වසෙන එවං පයොගා සමවෙක්ඛිතබ්බා. මොචනස්සාදෙ මොචනස්සාදෙ චෙතනාය වෙතෙන්තො වෙව අස්සාදෙන්තො ච උපක්කමති මුච්චති සංඝාදිසෙසො, තථෙව වෙතෙන්තො ච අස්සාදෙන්තො ච උපක්කමති න මුච්චති ථුල්ලච්චයං, සචෙ පන සයනකාලෙ රාගපරියුට්ඨිතො හුත්‍වා ඌරුනා වා මුඝිනා වා අඞ්ගජාතං ගාළ්හං පිළෙත්‍වා මොචනත්ථාය සහුස්සාහො සුපති සුපන්තස්ස අසුචි මුච්චති සංඝාදිසෙසො, සචෙ රාගපරියුට්ඨානං අසුභමිත්‍වා කාරෙන වූපසමෙත්‍වා සුඛුවිත්තො සුපති, සුපන්තස්ස මුත්තෙපි

අනාපත්ති. ඉච්චනස්සාදෙ අත්තනො ධම්මතාය ඔවච්චමානං අස්සාදෙති න උපක්කමතී ඔවචති අනාපත්ති, සචෙ පන ඔවච්චමානං අස්සාදෙනො උපක්කමති තෙන උපක්කමෙන ඔත්තෙන සංඝාදිසෙසො, අත්තනො ධම්මතාය ඔවච්චමානෙ මා කායවං වා සෙනාසනං වා දූසෙසීති අධිට්ඨාතං ගහෙත්වා ජගතත්ථාය උදකට්ඨානං ගච්ඡති වට්ටතීති මහාපච්චරියං වුත්තං. ඔත්තස්සාදෙ- අත්තනො ධම්මතාය ඔත්තෙ ඨානා චුතෙ අස්සුවුම්හි පවත්තෙ අස්සාදෙන්තස්ස විනා උපක්කමෙන ඔවචති අනාපත්ති, සචෙ අස්සාදෙත්වා පුන මොචනත්ථාය නිමිත්තෙ උපක්කමිත්වා මොචෙති සංඝාදිසෙසො. මෙථුනස්සාදෙ- මෙථුනරාගෙන මාතුගාමං ගණ්හති, තෙන පයොගෙන අසුචි මුච්චති අනාපත්ති, මෙථුනධම්මස්ස පයොගත්තා පන නාදිසෙ ගහණෙ දුක්කටං, සීසං පත්තෙ ථාරුජ්කං. සචෙ මෙථුනරාගෙන රත්තො පුන අස්සාදෙත්වා මොචනත්ථාය නිමිත්තෙ උපක්කමිත්වා මොචෙති සංඝාදිසෙසො. එසඝස්සාදෙ- දුවිධො එසඝසා අජ්ඣත්තිකො බාහිරෝ ච, අජ්ඣත්තිකෙ තාව අත්තනො නිමිත්තං ඵුසිත්වා මුදුකානි ඛාදිස්සාමීති වා ලොලභාවෙන වා කීළාපයතො අසුචි මුච්චති අනාපත්ති, සචෙ කීළාපෙනත්තා අස්සාදෙත්වා මොචනත්ථාය නිමිත්තෙ උපක්කමිත්වා මොචෙති සංඝාදිසෙසො, බාහිරඵස්සෙ පන කායසංසග්ගරාගෙන මාතුගාමස්ස අඞ්ගමඞ්ගානි පරාමසතො වෙව ආලිඞ්ගතො ච අසුචි මුච්චති අනාපත්ති, කායසංසග්ග සංඝාදිසෙසං පන ආපජ්ජති, සචෙ කායසංසග්ගරාගෙන රත්තො පුන අස්සාදෙත්වා මොචනත්ථාය නිමිත්තෙ උපක්කමිත්වා මොචෙති විසට්ඨිපච්චයාපි සංඝාදිසෙසො. කණ්ඩුවනස්සාදෙ- දද්දුකණ්ඩුකච්ඡුපිළකපණකාදීනං අඤ්ඤතරවසෙන කණ්ඩුවමානං නිමිත්තං කණ්ඩුවනස්සාදෙන කණ්ඩුවනතො අසුචි මුච්චති අනාපත්ති, කණ්ඩුවනස්සාදෙන රත්තො පුන අස්සාදෙත්වා මොචනත්ථාය නිමිත්තෙ උපක්කමිත්වා මොචෙති, සංඝාදිසෙසො. දස්සනස්සාදෙ- දස්සනස්සාදෙන පුනප්පුනං මාතුගාමස්ස අඞ්ගං උපනිජ්ඣායතො අසුචි මුච්චති අනාපත්ති, මාතුගාමස්ස අඞ්ගං ඣායිත්වා පන දුක්කටං, සචෙ දස්සනස්සාදෙන රත්තො පුන අස්සාදෙත්වා මොචනත්ථාය නිමිත්තෙ උපක්කමිත්වා මොචෙති සංඝාදිසෙසො. නිසජ්ජස්සාදෙ- මාතුගාමෙන සද්ධිං රහෝ නිසජ්ජස්සාදරාගෙන නිසින්නස්ස අසුචි මුච්චති අනාපත්ති, රහෝ නිසජ්ජපච්චයා පන ආපත්තාය ආපත්තිඤ්ච කාරෙතබ්බා. සචෙ නිසජ්ජස්සාදෙන රත්තො පුන අස්සාදෙත්වා මොචනත්ථාය නිමිත්තෙ උපක්කමිත්වා මොචෙති සංඝාදිසෙසො. වාචස්සාදෙ- වාචස්සාදරාගෙන මාතුගාමං මෙථුනසන්නිස්සිතාහි වාචාහි ඔභාසෙන්තස්ස අසුචි මුච්චති අනාපත්ති, දුට්ඨුල්ලවාචස්සාදං සාදියෙසං පන ආපජ්ජති, සචෙ වාචස්සාදෙන රත්තො පුන අස්සාදෙත්වා මොචනත්ථාය නිමිත්තෙ උපක්කමිත්වා මොචෙති සංඝාදිසෙසො. ගෙහසිතපෙමෙ- මාතරං වා මාතුපමෙන භගිනිං වා භගිනිපමෙන පුනප්පුනං පරාමසතො වෙව ආලිඞ්ගතො ව අසුචි මුච්චති අනාපත්ති, ගෙහසිතපෙමෙන පන ථූඝනපච්චයා දුක්කටං, සචෙ ගෙහසිතපෙමෙන රත්තො පුන අස්සාදෙත්වා මොචනත්ථාය නිමිත්තෙ උපක්කමිත්වා මොචෙති සංඝාදිසෙසො. වනභඞ්ගෙ- ඉත්ථිපුරිසා අඤ්ඤමඤ්ඤං කිඤ්චිදෙව තණ්ඩුලාදිකං ඵලාඵලත්ථාය වනං පවිසිත්වා දිවසභාගං පණ්ණාකාරං ඔතාපෙත්වා වස්ස දළහභාවත්ථාය පෙළෙන්ති අයං වනභඞ්ගා නාම, න්හාරුච්ඡවිමංසා ඨිතස්ස ඨිතස්සෙව ඡින්නස්ස සංසප්පිත්වා ඨිතස්ස කුලුපකඤ්ඤනෙ පෙළෙති. තත්ථ වූ

අසුකායඤ්ච නාම ඉදං පෙච්චභවේ පටිසන්ධිවසෙන පුනප්පුනං භවිස්සතීති නං වදතෝ භික්ඛුනිපරම්පරතෝ අසුචි මුච්චති අනාපත්ති, සචෙ වත්තබ්බභාවං ඤත්වා පුන අස්සාදෙති අභිනන්දති මෝචනස්සාදඤ්ච නිමිත්තෙන උපක්කමතිච්චා මෝචෙති සංඝාදිසෙසෝ. සචෙ උපක්කමනෙනෙවපි න මුච්චති ථුල්ලච්චයං. එවං මෙථුනස්ස එකාදසන්නං රාගානං වසෙන ඉමෙ එකාදසපයොගෙ සම්පත්තියා ආපත්ති වා අනාපත්ති වා සල්ලක්ඛෙතබ්බා, සල්ලක්ඛෙත්වා සචෙ ගරුකා හොති ගරුකාහි ආචික්ඛිතබ්බා, සචෙ ලහුකා හොති ලහුකාති ආචික්ඛිතබ්බා, තදනුරූපඤ්ච විනයකම්මං කාතබ්බං, එවං හි කතං සුකතං හොති. රොගනිදානං ඤත්වා වෙජ්ජෙන කතභෙසජ්ජමිව තස්ස ච පුග්ගලස්ස අරොගභාවාය සංවත්තති.

වෙතනෙති න උපක්කමතීති ආදීසු මොචනස්සාදවෙතනාය වෙතෙති න උපක්කමති මුඤ්චති අනාපත්ති, මොචනස්සාදපිළිබෙකා අභොවත මුච්චෙය්‍යාති වෙතෙති න උපක්කමති න මුච්චති අනාපත්ති, මොචනස්සාදෙන න වෙතෙති එසස්සාදෙන කණ්ඩුවනස්සාදෙන වා උපක්කමති මුච්චති අනාපත්ති, තථෙව න වෙතෙති උපක්කමති න මුච්චති අනාපත්ති. කාමිච්ඡාසහගතං චිත්තමෙකන්තෙනා මොචනත්ථාය න වෙතෙති න උපක්කමති මුච්චති අනාපත්ති, සචෙ පනස්ස චිත්තක්ඛණතොපි න මුච්චති ඉදං ආගතමෙව හොති, න වෙතෙති න උපක්කමති න මුච්චති අනාපත්ති. අනාපත්ති සුපිනන්තෙනාති සුත්තස්ස සුපිනෙ මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවන්තස්ස විය කායසංසග්ගාදීනි ආපජ්ජන්තස්ස විය සුපිනන්තෙන නෙව කාරණෙන අස්ස අසුචි මුච්චති තස්ස අනාපත්ති, සුපිනෙ පන උපපන්නාය අස්සාදවෙතනාය සචස්ස විසයො හොති නිච්චලෙන භවිතබ්බං න හත්ථෙන නිමිත්තං ඛිලාපෙතබ්බං, කායවචිච්චරණරහිතං පන ඨානනිසජ්ජාදිවසෙන ඉරියාපථෙහි ඣානතො වුට්ඨහති. න මොචනාභිප්පායස්සාති යස්ස භෙසජ්ජෙන වා නිමිත්තං ආලිම්පනාදිනා වා කරොන්තස්ස න මොචනාභිප්පායස්ස මුච්චති තස්සාපි අනාපත්ති, උම්මත්තකස්ස දුවිධස්සාපි අනාපත්ති, ඉධ සෙය්‍යසකොති ආදිකම්මිකෙ, තස්ස අනාපත්ති ආදිකම්මිකස්සාති.

පදභාජනියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සමුට්ඨානාදීසු ඉදං සික්ඛාපදං පඨමපාරාජිකසමුට්ඨානං කායචිත්තතොපි සමුට්ඨාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං අකුසලචිත්තං විවෙදනා සුඛමජ්ඣත්තභාවෙනාති. විනිතවත්ථුසුපිනවත්ථු අනුපඤ්ඤත්තිඤං වුත්තනයමෙව. උච්චාරපස්සාවවත්ථූනි උත්තානත්ථානෙව. චිත්තක්ඛවත්ථුම්හි– කාමිච්ඡාසහගතන්ති ඉමස්මිං කාමිච්ඡාසහගතං, තස්ස කිඤ්චාපි අනාපත්ති වුත්තා, අථඛො චිත්තක්ඛණිකෙන න භවිතබ්බං. උණ්හොදකවත්ථූසු පඨමං උත්තානමෙව. දුතියෙ– සො භික්ඛු මොචෙතුකාමො උණ්හොදකෙන නිමිත්තං පහරිත්වා පහරිත්වා නහායති, තෙනස්ස ආපත්ති වුත්තා, තතියෙ– උපක්කමස්ස අත්ථිතාය ථුල්ලච්චයං. භෙසජ්ජකණ්ඩුවනවත්ථූනි උත්තානත්ථානෙව. මඟවත්ථූසු පඨමස්ස– ථුල්ලවාරුකස්ස මඟඤ්ච ඔවජ්ජනස්ස සම්බාධට්ඨානෙ සට්ඨානඤ්ච අසුචි මුච්චති, තස්ස න මොචනාභිප්පායතතා අනාපත්ති, දුතියස්ස න තථෙව මුච්චති, මොචනාභිප්පායතතා පන සංඝාදිසෙසො. තතියස්ස න මුච්චති, උපක්කමසම්භවතො පන ථුල්ලච්චයං, තස්මා මඟඤ්ච ඔවජ්ජනතු

න උප්පන්නෙ පරිළාහෙ න ගන්තබ්බං, ගමනං උපච්ඡින්දිත්වා අසුභාදිමනසිකාරෙන චිත්තං වූපසමෙත්වා සුද්ධචිත්තෙන කම්මට්ඨානං ආදාය ගන්තබ්බං, සචෙ ඨිතො විනොදෙතුං න සක්කොති මග්ගා ඔක්කම්ම නිසීදිත්වා විනොදෙත්වා කම්මට්ඨානං ආදාය සුද්ධචිත්තෙනෙව ගන්තබ්බං. වණ්ණවත්ථුසු– තෙ භික්ඛූ වණ්ණං දළ්හං ගහෙත්වා පූරෙත්වා පූරෙත්වා විස්සජ්ජෙන්තා ගාමදාරකා විය පස්සාවමකංසු. ජන්තාඝරවත්ථුස්මිං– උදරං තාපෙන්තස්ස මොචනාධිප්පායස්සාපි අමොචනාධිප්පායස්සාපි මුච්චන්ත අනාපත්ති යෙව, පරිකම්මං කරොන්තස්ස නිමිත්තචාලනවසෙන අසුචි මුච්චි, තස්මා අනාපත්තිට්ඨානෙ ආපත්ති වුත්තා. ඌරුඝට්ටාපනවත්ථුසු– යෙසං ආපත්ති වුත්තා තෙ අඞ්ගජාතම්පි ඵුසාපෙසුන්ති වෙදිතබ්බාති එවං කුරුන්දට්ඨකථායං වුත්තං. සාමණෙරාදිවත්ථූනි උත්තානත්ථානෙව. කායත්ථම්භනවත්ථුස්මිං– කායං ථම්භෙන්තස්සාති චිරං නිසීදිත්වා වා නිපජ්ජිත්වා වා නවකම්මං වා කත්වා ආලසියවිමොචනත්ථං විජම්භෙන්තස්ස, උපනිජ්ඣායනවත්ථුස්මිං– සචෙපි පටියත්තං නිවත්ථා හොති පුරතො වා පච්ඡතො වා ඨත්වා ඉමස්මිං ඔකාසෙ නිමිත්තන්ති උපනිජ්ඣායන්තස්ස දුක්කටමෙව, අනිවත්ථානං ගාමදාරිකානං නිමිත්තං උපනිජ්ඣායන්තස්ස පන කිමෙව වත්තබ්බං, තිරච්ඡානගතානම්පි නිමිත්තෙ එසෙව නයො, ඉතො චිතො ච අවිලොකෙත්වා පන දිවසම්පි එකපයොගෙන උපනිජ්ඣායන්තස්ස එකමෙව දුක්කටං, ඉතො චිතො ච විලොකෙත්වා පුනප්පුනං උපනිජ්ඣායන්තස්ස පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, උම්මීලනනිමීලනවසෙන පන න කාරෙතබ්බො, සහසා උපනිජ්ඣායිත්වා පුන පටිසඞ්ඛාය සංවරෙ තිට්ඨතො අනාපත්ති, තං සංවරං පහාය පුන උපනිජ්ඣායතො දුක්කටමෙව. තාලච්ඡිද්දාදිවත්ථූනි උත්තානත්ථානෙව. න්හානවත්ථුසු– උදකසොතං නිමිත්තෙන පහරිංසු තෙසං ආපත්ති වුත්තා. උදඤ්ජලවත්ථුසුපි එසෙව නයො. එත්ථ උදඤ්ජලන්ති උදකචික්ඛල්ලො වුච්චති. එතෙනෙව උපායෙන ඉතො පරානි සබ්බානෙව උදකෙ ධාවනාදිවත්ථූනි වෙදිතබ්බානි, අයං පන විසෙසො. පුප්ඵාවලියවත්ථුසු– සචෙපි න මොචනාධිප්පායස්ස අනාපත්ති, කීළනපච්චයා පන දුක්කටං හොතීති,

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
සුක්කවිස්සට්ඨිසික්ඛාපද වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවාති කායසංසග්ගසික්ඛාපදං, තත්‍රායං අනුත්තානපදවණ්ණනා, අරඤ්ඤෙ විහරතීති න ආරඤ්ඤිකෙ අරඤ්ඤෙ, ජෙතවනවිහාරස්සෙව පච්චන්තෙ එකපස්සෙ, මජ්ඣෙ ගබ්භොති තස්ස විහාරස්ස මජ්ඣෙ ගබ්භො හොති, සමන්තා පරියාගාරොති සමන්තා පනස්ස මණ්ඩලමාළපරික්ඛෙපො හොති, සො කිර මජ්ඣෙ චතුරස්සං ගබ්භං කත්වා බහි මණ්ඩලමාළපරික්ඛෙපෙන කතො, යථා සක්කා හොති අන්තොයෙව ආවිඤ්ජන්තෙහි විචරිතුං. සුපඤ්ඤත්තන්ති සුට්ඨපිතං, යථා යථා යස්මිං යස්මිං ඔකාසෙ ඨපිතං පාසාදිකං හොති ලොකරඤ්ජකං තථා තථා තස්මිං තස්මිං ඔකාසෙ ඨපිතං, වත්තසීසෙන හි සො එකකිච්චම්පි න කරොති එකච්චෙ වාතපානෙ විවරන්තොති යෙසු විවටෙසු අන්ධකාරො හොති තානි විවරන්තො යෙසු විවටෙසු ආලොකො හොති තානි ථකෙන්තො. එවං වුත්තෙන සා බ්‍රාහ්මණී තං බ්‍රාහ්මණං එතදවොචාති එවං තෙන බ්‍රාහ්මණෙන පසංසි

නා වුත්තෙන සා බ්‍රාහ්මණී පඨමතෝ අයං බ්‍රාහ්මණෝ පබ්බජිතුකාමෝ මිඤ්ඡතීති සලලකෙඛනා, නිගුහිතබ්බමපි තං අත්තනෝ විපක්කාරං පකාසෙනතී කෙවලං තස්ස සද්ධාභිභූතාපෙක්ඛා හුත්වා එතං කුතෝ ත ත්‍ර උළාරත්තතාතී ආදිවචනමවොච. තත්ථ උළාරෝ අත්තා අස්සාතී උළාරත්තා, උළාරත්තතෝ භාවෝ උළාරත්තතා. කුලිඤ්ඡිනී ආදිසු කුලිඤ්ඡියෝ නාම ඝරසාමිනියෝ, කුලධීතානාම පුරිසනාමකං ඝතා කුල ධීතරෝ, කුලකුමාරියෝ නාම අනිවිට්ඨා වුච්චන්තී, කුලසුණිසා නාම් පරකුලතෝ ආනීතා කුලදාරකානං වඩ්ඪිකා.

ඔතිණෙණාති යක්ඛාදීහි විය සත්තා අත්තනා උපපජ්ජනත්තාය රා ගෙන ඔතිණෙණා කූපාදීනි විය සත්තා අසමවෙක්ඛිත්වා රජ්ජනවසේ ඨා නෙ රඤ්ජනතෝ සයං වා රාගං ඔතිණෙණා, යස්මා පන උභයථාපි රාග සමඞ්ගිභාවෙනෙතං අධිවචනං, තස්මා ඔතිණෙණා නාම සාරත්තෙනා අ පෙක්ඛවා පටිබද්ධචිත්තෙනාත් එවමස්ස පදභාජනං වුත්තං. තත්ථ සාර ත්තෙනාති කායසංසග්ගරාගෙන සුට්ඨු රත්තෙන, අපෙක්ඛවාති කායසංස ග්ගාපෙක්ඛාය අපෙක්ඛවා, පටිබද්ධචිත්තෙනාති කායසංසග්ගරාගෙනෙව තස්මිං වත්ථුස්මිං පටිබද්ධචිත්තෙන, විපරිණතෙනාති පරිසුද්ධාභවඞ්ගස නතාභිඞ්ගතං පකතිං ජහෙත්වා අඤ්ඤථා පවත්තෙන, විරූපං වා පරි ණාමෙන විරූපං පරිවත්තෙනා, ඨථා පරිවත්තනමානං විරූපං හොති එවං පරිවත්තෙනත්වා ඨිතෙනාති අධිප්පායෝ, යස්මා පනෙතං රාගාදීහි සමප යොගං නාතිවත්තති තස්මා විපරිණතනති රත්තමිති චිත්තනති ආදි නා තෙනෙතස්ස පදභාජනං වත්වා අත්තනා ඩෙබ්බිපෙතභාවං දස්සෙ නෙතා අපි ච රත්තං චිත්තං ඉමස්මිං අත්ථේ අධිප්පෙතං විපරිණත නති ආහ. තදඤ්ඤ ජානාතී තං දිවසං ජාතා ජාතමත්තා අල්ලමංසපෙසිව ණණා, එවරූපායපි හි සද්ධිං කායසංසග්ගෙ සඤ්ඤාදිසෙසෝ, මෙථුන විනිච්ඡයමේ පාරාජිකං. රහොනිසජ්ජස්සාදෙ පාචිත්තියඤ්ච හොති. පඤ්චාතී පඨමමේව. කායසංසග්ගං සමාපජ්ජෙය්‍යාතී හත්ථග්ගහණා දිකායසම්පයොගං කාමමිච්ඡාචාරං සමාපජ්ජෙය්‍ය, යස්මා පනෙතං සමං පජ්ජනත්තස්ස යෝ සෝ කායසංසග්ගෝ නාම සෝ අත්ථතෝ අජ්ඣාචා රෝ හොති, රාගවසෙන අභිභවිත්වා සඤ්ඤමිවෙලං අජ්ඣාවාරෝ, න සමෝස්ස සඩ්ඪපෙතත්ථං දස්සෙනෙතා අජ්ඣාචාරෝ වුච්චතීති පදභා ජනමාහ. හත්ථග්ගාහං වාති ආදිහෙදං පනස්ස විත්ථාරෙනත්ථදස්සනං, තත්ථ හත්ථාදීනං විභාගදස්සනත්ථං හත්ථෝ නාම කප්පරං උපාදාණාති ආදිමාහ, තත්ථ කප්පරං උපාදාණාති දුතියං මහාඝණිං උපාදාය, අඤ්ඤ ත්ථ පන මණිබන්ධතෝ ඨාව අග්ගහණා හත්ථෝ ඉධ පන්ධිං අග්ගහණභාවස කප්පරතෝ පට්ඨාය අධිප්පෙතෝ, සුඛසෙය්‍යාවාති සුතාදීහි අම්ස්‍ය සං සුද්ධානං කෙසානං කෙවෙ, වෙණ්ඩී නීහි කෙසවට්ටීහි විනද්ධානි කතකෙසකලාපසෙතං නාම්, සුතෙනාම්ස්‍යාති පඤ්චවණ්ණෙන සුතෙන න කෙනෙ ම්සෙත්වා කතා, මාලාම්ස්‍යාති වණ්ඩකපුප්ඵාදීහි ම්සෙත්වා තීහි කෙසවට්ටීහි විනද්ධානි කතා, අවිකතෙනාපි වා කෙවලං පුප්ඵම් සෙකා කෙසකලාපෙ ඉධ වෙණ්ඩීති වෙදිතබ්බා. ගිරග්ගසමජ්ඣ්‍යාතී කහාපණමාලාය ම්සෙත්වා කතා, සුවණ්ණම්ස්‍යාති සුවණ්ණවිරකෙහි වා පාමඞ්ගාදීහි වා ම්සෙත්වා කතා, මුත්තාම්ස්‍යාති මුත්තාවලීහි ම්සෙ ත්වා කතා, මණිම්ස්‍යාති සුතත්තරුලෙහනි මණීහි ම්සෙත්වා කතා, ඵ

තාසු හි යං කිඤ්චි වෙණිං ගණ්ඨන්තස්ස සංඝාදිසෙසො යෙව. අහං මි ස්සකවෙණිං අග්ගහෙසින්ති වදන්තස්ස මොක්ඛො නත්ථි, වෙණිගහණෙන වෙත් කෙසාපි ගහිතාව හොන්ති, තස්මා යොපි එකං කෙසං ගණ්ඨාති. තස්සාපි ආපත්ති යෙව, හත්ථඤ්ච වෙණිඤ්ච ඨපෙත්වාති ඉධ වුත්ත ලක්ඛණං හත්ථඤ්ච සබ්බප්පකාරං ච වෙණිං ඨපෙත්වා අවසෙසං සරීරං අඞ්ගන්ති වෙදිතබ්බං. එවං පරිච්ඡින්නෙසු හත්ථාදිසු හත්ථස්ස ගහණං හත්ථගාහො, වෙණියා ගහණං වෙණිගාහො, අවසෙසස්ස සරීරස්ස පරාමසනං අඤ්ඤතරස්ස වා අඤ්ඤතරස්ස වා අඞ්ගස්ස පරාමසනං, යො තං හත්ථගාහං වා වෙණිගාහං වා අඤ්ඤතරස්ස වා අඤ්ඤතරස්ස වා අඞ්ගස්ස පරාමසනං සමාපජ්ජෙය්‍ය, තස්ස සංඝාදිසෙසො නාම ආපත්තිනි කායො හොතීති. අයං සික්ඛාපදස්ස අත්ථො. යස්මා පන යො ච හත්ථ ගාහො යො ච වෙණිගාහො යඤ්ච අවසෙසස්ස අඞ්ගස්ස පරාමසනං තං සබ්බම්පි භෙදතො චාදසවිධං හොති, තස්මා තං භෙදං දස්සෙතුං ආමසනා පරාමසනාති ආදිනා නයෙන තස්ස පදභාජනං වුත්තං, තත්ථ යඤ්ච වුත්තං ආමසනා නාම ආමට්ඨමත්තාති. යඤ්ච ජුපනං නාම ඵුඨමත්තන්ති, ඉමෙසං අයං විසෙසො:– ආමසනාති ආමජ්ජනා ඵුට්ඨොකාසං අනතික්කමිත්වාපි නත්ථෙව සංඝට්ටනා, අයං හි ආමට්ඨමත්තාති වුච්චති. ජුපනන්ති සංඝට්ටෙත්වා ඵුඨමත්තං, යම්පි උම්මසනාය ච උල්ලඞ්ඝනාය ච නිද්දෙසෙ උද්ධං උච්චාරණාති එකමෙව පදං වුත්තං. තත්‍රාපි අයං විසෙසො– පඨමං අත්තනො කායස්ස ඉත්ථියා කායෙ උද්ධං පෙසනවසෙන වුත්තං, දුතියං ඉත්ථියා කායං උක්ඛිපනවසෙන, සෙසං පාකටමෙව.

ඉදානි ස්වායං ඔතිණ්ණො විපරිණතෙන චිත්තෙන කායසංසග්ගං සමාපජ්ජති, තස්ස එතෙසං පදානං වසෙන විත්ථාරතො ආපත්තිභෙදං දස්සෙන්තො ඉත්ථි ච හොති ඉත්ථිසඤ්ඤී සාරත්තො ච භික්ඛු ච නං ඉත්ථියා කායෙන කායන්ති ආදිමාහ, තත්ථ භික්ඛුච නං ඉත්ථියා කායෙන කායන්ති සො සාරත්තො ච ඉත්ථිසඤ්ඤී ච භික්ඛු අත්තනො කායෙන, නන්ති නිපාතමත්තං, අථ වා එතං තස්සා ඉත්ථියා හත්ථාදිභෙදං කායං ආමසති පරාමසතීති එතෙසු වෙව එකෙනාපි ආකාරෙන අජ්ඣාචරති, ආපත්ති සඞ්ඝාදිසෙසස්ස, තත්ථ සකිං ආමසතො එකා ආපත්ති, පුනප්පුනං ආමසතො පයොගෙ පයොගෙ සඞ්ඝාදිසෙසො, පරාමසන්තොපි සචෙ කායතො අමොචෙත්වා ච ඉතොචිතො ච අත්තනො හත්ථං වා කායං වා සඤ්චාරෙති හරති පෙසෙති දිවසම්පි පරාමසතො එකාව ආපත්ති, සචෙ කායතො මොචෙත්වා මොචෙත්වා පරාමසති පයොගෙ පයොගෙ ආපත්ති, ඔමසන්තොපි සචෙ කායතො අමොචෙත්වා ච ඉත්ථියා මත්ථකතො පට්ඨාය යාව පාදපිට්ඨිං ඔමසති එකාව ආපත්ති, සචෙ පන උදරාදීසු තං තං ඨානං පත්වා මුඤ්චිත්වා මුඤ්චිත්වා ඔමසති පයොගෙ පයොගෙ ආපත්ති, උම්මසනායපි පාදතො පට්ඨාය යාව සීසං උම්මසන්තස්ස එසෙවනයො. ඔලඞ්ඝනාය මාතුගාමං කෙසෙසු ගහෙත්වා නාමෙත්වා චුම්බනාදීසු යං අජ්ඣාචාරං ඉච්ඡති තං කත්වා මුච්චතො එකාව ආපත්ති, උට්ඨිතං පුනප්පුන නාමයතො පයොගෙ පයොගෙ ආපත්ති, උල්ලංඝනායපි කෙසෙසු වා හත්ථෙසු වා ගහෙත්වා වුට්ඨාපයතො එසෙව නයො. ආකඞ්ඝනාය අත්තනො අභිමුඛං ආකඞ්ඝන්තො

යාව න මුච්චති එකාව ආපත්ති, මුචිත්වා මුචිත්වා ආකඩ්ඪන්තස්ස පයොගෙ පයොගෙ ආපත්ති, පතිකඩ්ඪනායපි පරම්මුඛං පිට්ඨියං ගහෙත්වා පතිපණාමයතො එසෙව නයො, අහිනිග්ගණ්හනාය හත්ථෙ වා ඛාහාය වා දළ්හං ගහෙත්වා යොජනමපි ගච්ඡතො එකාව ආපත්ති, මුචිත්වා පුනප්පුනං ගණ්හතො පයොගෙ පයොගෙ ආපත්ති, අමුචිත්වා පුනප්පුනං ඵුසතො ච ආලිඛ්ගතො ච පයොගෙ පයොගෙ ආපත්තීති මහාසුම්මත්ථෙරො ආහ, මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ මූලගහණමෙව පමාණං තස්මා යාව න මුච්චති තාව එකාව ආපත්තීති. අහිනිප්පිළනාය වත්ථෙන වා ආභරණෙන වා සඞ්ං පීළයතො අඞ්ගං අඵුසන්තස්ස ඵුල්ලච්චයං, ඵුසන්තස්ස සංඝාදිසෙසො, එකපයොගෙන එකා ආපත්ති, නානා පයොගෙන නානා, ගහණ ජ්ජපනෙසු අඤ්ඤං කිඤ්චිවිකාරං අකරොන්තොපි ගහිතමත්තඵුට්ඨමත්තෙනාපි ආපත්තිං ආපජ්ජති. එවමෙතෙසු ආමසනාදීසු එකෙනාපි ආකාරෙන අජ්ඣාචරතො ඉත්ථියා ඉත්ථිසඤ්ඤිස්ස සංඝාදිසෙසො, වෙමතිකස්ස ඵුල්ලච්චයං, පණ්ඩකපුරිසතිරච්ඡානගතසඤ්ඤිස්සාපි ඵුල්ලච්චයමෙව, පණ්ඩකෙ පණ්ඩකසඤ්ඤිස්ස ඵුල්ලච්චයං, වෙමතිකස්ස දුක්කටං, පුරිසතිරච්ඡානගතෙ ඉත්ථිසඤ්ඤිස්ස දුක්කටමෙව, පුරිසෙ පුරිසසඤ්ඤිස්සාපි වෙමතිකස්සාපි ඉත්ථිපණ්ඩකතිරච්ඡානගතසඤ්ඤිස්සාපි දුක්කටමෙව, තිරච්ඡානගතෙපි සබ්බාකාරෙන දුක්කටමෙවාති. ඉමා එකමලකනයෙ වුත්තා ආපත්තියො සල්ලක්ඛෙත්වා ඉමිනාව උපායෙන මෙ ඉත්ථියො චින්තා ඉත්ථිනන්ති ආදිවසෙන වුත්තෙ චිමුලකනයෙපි චිගුණා ආපත්තියො වෙදිතබ්බා. යථා ච චීසු ඉත්ථිසු වෙ සංඝාදිසෙසා එවං සම්බහුලාසු සම්බහුලා වෙදිතබ්බා, යො හි එකතො ඨිතා සම්බහුලා ඉත්ථියො ඛාහාහි පරික්ඛිපිත්වා ගණ්හාති සො යත්තකා ඉත්ථියො ඵුට්ඨා තාසං ගණනාය සංඝාදිසෙසෙ ආපජ්ජති, මජ්ඣගතානං ගණනාය ඵුල්ලච්චයෙ, තා හි තෙන කායපටිබද්ධෙන ආමට්ඨා හොන්ති, යො පන සම්බහුලානං අඞ්ගුලියො වා කෙසෙ වා එකතො කත්වා ගණ්හාති සො අඞ්ගුලියො ච කෙසෙ ච අගණෙත්වා ඉත්ථියො ගණෙත්වා සංඝාදිසෙසෙහි කාරෙතබ්බො. යාසඤ්ච ඉත්ථිනං අඞ්ගුලියො වා කෙසා වා මජ්ඣගතා හොන්ති තාසං ගණනාය ඵුල්ලච්චයෙ ආපජ්ජති, තා හි තෙන කායපටිබද්ධෙන ආමට්ඨා හොන්ති, සම්බහුලා පන ඉත්ථියො කායපටිබද්ධෙහි රජ්ජුවත්ථාදීහි පරික්ඛිපිත්වා ගණ්හතො සබ්බාසං යෙව අන්තො පරික්ඛෙපගතානං ගණනාය ඵුල්ලච්චයෙ ආපජ්ජති, මහාපච්චරියං අඵුට්ඨාසු දුක්කටං වුත්තං, තත්ථ යස්මා පාළියං කායපටිබඩපටිබඩෙන ආමසනං නාම නත්ථි තස්මා සබ්බමපි කායපටිබඩපටිබද්ධං කායපටිබඩෙනෙව සඞ්ගහෙත්වා මහාඅට්ඨකථායඤ්ච කුරුන්දියඤ්ච වුත්තො පුරිමනයොව වෙත්ථ යුත්තතරො දිස්සති. යො හි හත්ථෙන හත්ථං ගහෙත්වා පටිපාටියා ඨිතාසු ඉත්ථිසු සමසාරාගො එකං හත්ථෙ ගණ්හාති සො ගහිතිත්ථියාවසෙන එකං සංඝාදිසෙසං ආපජ්ජති, ඉතරාසං ගණනාය පුරිමනයෙනෙව ඵුල්ලච්චයෙ, සචෙ සො තං කායපටිබද්ධෙ වත්ථෙ වා පුප්ඵෙ වා ගණ්හාති සබ්බාසං ගණනාය ඵුල්ලච්චයෙ ආපජ්ජති, යථෙව හි රජ්ජුවත්ථාදීහි පරික්ඛිපන්තෙන සබ්බාපි කායපටිබඩෙන ආමට්ඨා හොන්ති, තථා ඉධාපි සබ්බාපි කායපටිබඩෙන ආමට්ඨා හොන්ති. සචෙ පන තා ඉත්ථියො අඤ්ඤමඤ්ඤං වත්ථකොටියං ගහෙත්වා ඨිතා හොන්ති, තත්‍ර වෙ සො පුරිමනයෙනෙව පඨමං ඉත්ථිං හත්ථෙ ගණ්හාති ගහිතාය

වසෙන සංඝාදිසෙසං ආපජ්ජති, ඉතරාසං ගණනාය දුක්කටානි, සබ්බා සංඝි තාසං තෙන පුරිමනයෙනෙව කායපටිපද්ධෙන කායපටිබද්ධං ආමට්ඨං හොති, සචෙ පන සොපි තං කායපටිබද්ධෙන යෙව ගණ්හාති තස්සා වසෙන ථුල්ලච්චයං ආපජ්ජති, ඉතරාසං ගණනාය අනන්තරන යෙනෙව දුක්කටානි. යො පන ඝනවත්ථිවත්ථං ඉත්ථිං කායසංසග්ගරා ගෙන වත්ථෙ ඝට්ටෙති ථුල්ලච්චයං, විරලවත්ථිවත්ථං ඝට්ටෙති තත්‍රවෙ වත්ථන්තරෙහි ඉත්ථියා වා නික්ඛන්තලොමානි භික්ඛුං භික්ඛුනො වා පවිට්ඨලොමානි ඉත්ථිං ථූසන්ති උභින්නං ලොමානි යෙව වා ලොමානි ථූස න්ති සංඝාදිසෙසො, උපාදින්නකෙන හි කම්මජරූපෙන උපාදින්නකං වා අනුපාදින්නකං වා අනුපාදින්නකෙනපි කෙනචි කෙසාදිනා උපාදි න්නකං වා අනුපාදින්නකං වා ථූසන්තොපි සංඝාදිසෙසං ආපජ්ජති යෙ ව. තත්ථ කුරුන්දියං ලොමානි ගණ්හිත්වා සංඝාදිසෙසොති වුත්තං. මහා අට්ඨකථායං පන ලොමානි ගණ්හිත්වා ආපත්තීයා න කාරෙතබ්බො, එකමෙව සංඝාදිසෙසං ආපජ්ජති, සංඝිකමඤ්ච පන අපච්චත්ථරිත්වා නිපන්නො ලොමානි ගණ්හිත්වා කාරෙතබ්බොති වුත්තං, තදෙව යුත්තං. ඉත්ථිවසෙන හි අයං ආපත්ති, න කොට්ඨාසවසෙනාති. එත්ථාහ "යො පන කායපටිබද්ධං ගණ්හිස්සාමීති කායං ගණ්හාති, කායං ගණ්හිස්සාමීති කායපටිබද්ධං ගණ්හාති සො කිං ආපජ්ජතී"ති- මහාසුම්මත්ථෙරො තාව යථාවත්ථුකමෙවාති වදති, අයං කිරස්ස ලඞ්:-

වත්ථුසඤ්ඤා ච රාගො ච-ඵස්සං පටිවිජානනා,
යථා නිද්දිට්ඨනිද්දෙසෙ-ගරුකං තෙන කාරයෙ-ති.

එත්ථ වත්ථූති ඉත්ථී, සඤ්ඤාති ඉත්ථී සඤ්ඤා, රාගොති කායසංසග්ග රාගො, ඵස්සං පටිවිජානනාති කායසංසග්ගඵස්සං ජානනා. තස්මා යො ඉත්ථියා ඉත්ථිසඤ්ඤී කායසංසග්ගරාගෙන කායපටිබද්ධං ගහෙස්සාමීති පවත්තොපි කායං ථූසති, ගරුකං සංඝාදිසෙසං යෙව ආපජ්ජති, ඉත රොපි ථුල්ලච්චයන්ති. මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ:-

සඤ්ඤාය විරාගිතමහි-ගහණෙ ච විරාගිතෙ,
යථා නිද්දිට්ඨනිද්දෙසෙ-ගරුකං තත්ථ න දිස්සතී-ති.

අස්සපනායං ලඞ්, ඉත්ථියා ඉත්ථිසඤ්ඤිනො හි සංඝාදිසෙසො වු ත්තො, ඉම්නා ච ඉත්ථිසඤ්ඤා විරාගිතා කායපටිබද්ධෙ කායපටිබද්ධස ඤ්ඤා උප්පාදිතා, තං ගණ්හන්තස්ස පන ථුල්ලච්චයං වුත්තං, ඉම්නා ච ගහණම්පි විරාගිතං තං අගහෙත්වා ඉත්ථී ගහිතා, තස්මා එත්ථ ඉත්ථිස ඤ්ඤාය අභාවතො සංඝාදිසෙසො න දිස්සති, කායපටිබද්ධස්ස අගහිත ත්තා ථුල්ලච්චයං න දිස්සති, කාය සංසග්ගරාගෙන ථූට්ඨත්තා පන දුක්ක ටං. කායසංසග්ගරාගෙන හි ඉමං නාම වත්ථුං ථූසතො අනාපත්තීති න ත්ථි, තස්මා දුක්කටමෙවාති, ඉදඤ්ච පන වත්වා ඉමං වතුක්කමාහ. සාර ත්තං ගණ්හිස්සාමීති සාරත්තං ගණ්හි සංඝාදිසෙසො, විරත්තං ගණ්හි ස්සාමීති විරත්තං ගණ්හි දුක්කටං, සාරත්තං ගණ්හිස්සාමීති විරත්තං ග ණ්හි විරත්තං ගණ්හිස්සාමීති සාරත්තං ගණ්හි දුක්කටමෙවාති, කිඤ්චාපි එවමාහ, අථඛො මහාසුම්මත්ථෙරවාදෙ යෙවෙත්ථ "ඉත්ථි ච හොති ඉත්ථි සඤ්ඤී සාරත්තො ච භික්ඛු ච තං ඉත්ථියා කායෙන කායපටිබද්ධං ආමසති පරාමසති -පෙ- ගණ්හාති ඡුපති ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්සා"ති

ඉමාය පාළියා "යො හි එකතො ඨිතා සම්බහුලා ඉත්ථියො බාහාහි පරික්ඛිපිත්වා ගණ්හාති සො යත්තකා ඉත්ථියො ඵුට්ඨා තාසං ගණනාය සඞ්ඝාදිසෙසෙ ආපජ්ජති, මජ්ඣගතානං ගණනාය ථුල්ලච්චයෙ"ති ආදීහි අට්ඨකථාවිනිච්ඡයෙහි ච සමෙති යදි හි සඤ්ඤාදිවිරාගෙන විරාගිතං නාම භවෙය්‍ය "පණ්ඩකො ච හොති ඉත්ථිසඤ්ඤී"ති ආදිසු විය කායපටිබද්ධඤ්ච හොති කායසඤ්ඤීති ආදිනාපි නයෙන පාළියං විසෙසං වදෙය්‍ය, යස්මා පන සො න වුත්තො, තස්මා ඉත්ථියා ඉත්ථිසඤ්ඤාය සති ඉත්ථිං ආමසන්තස්ස සඞ්ඝාදිසෙසො, කායපටිබද්ධං ආමසන්තස්ස ථුල්ලච්චයන්ති යථාවුත්තමෙව යුජ්ජති. මහාපච්චරියම්පි චෙතං වුත්තං– "නීලං පාරුපිත්වා සයිතාය කාළිත්ථියා කායං ඝට්ටෙස්සාමීති කායං ඝට්ටෙති සඞ්ඝාදිසෙසො, කායං ඝට්ටෙස්සාමීති නීලං ඝට්ටෙති ථුල්ලච්චයං. නීලං ඝට්ටෙස්සාමීති කායං ඝට්ටෙති සඞ්ඝාදිසෙසො, නීලං ඝට්ටෙස්සාමීති නීලං ඝට්ටෙති ථුල්ලච්චය"න්ති. යොපායං ඉත්ථී ච පණ්ඩකො චාති ආදිනා නයෙන වත්ථුමිස්සකනයො වුත්තො, තස්මිම්පි වත්ථුසඤ්ඤාවිමතිවසෙන වුත්තා ආපත්තියො පාළියං අසම්මුය්හන්තෙන වෙදිතබ්බා. කායෙන කායපටිබද්ධවාරෙ පන ඉත්ථියා ඉත්ථිසඤ්ඤිස්ස කායපටිබද්ධං ගණ්හතො ථුල්ලච්චයං, සෙසෙ සබ්බත්ථ දුක්කටං, කායපටිබද්ධෙන කායවාරෙපි එසෙව නයො. කායපටිබද්ධෙන කායපටිබද්ධවාරෙ ච නිස්සග්ගියෙන කායවාරාදිසු වසස සබ්බත්ථ දුක්කටමෙව. ඉත්ථී ච හොති ඉත්ථිසඤ්ඤී සාරත්තො ච ඉත්ථී ච නං භික්ඛුස්ස කායෙන කායන්ති. අදිවාරො පන භික්ඛුම්හි මාතුගාමස්ස රාගවසෙන වුත්තො. තත්ථ ඉත්ථී ච නං භික්ඛුස්ස කායෙන කායන්ති භික්ඛුම්හි සාරත්තා ඉත්ථී තස්ස නිසින්නොකාසං වා නිපන්නොකාසං වා ගන්ත්වා අත්තනො කායෙන තං භික්ඛුස්ස කායං ආමසති ඵුසති සෙවනාධිප්පායො කායෙන වායමති. ඵස්සං පටිවිජානාතීති එවං තාය ආමට්ඨො වා ඵුසිතො වා සෙවනාධිප්පායො හුත්වා සචෙ ඵස්සං පටිවිජානන්තො ඊසකම්පි කායං චාලෙති ඵන්දති සඞ්ඝාදිසෙසං ආපජ්ජති. ද්වෙ ඉත්ථියොති එත්ථ ද්වෙ සඞ්ඝාදිසෙසෙ ආපජ්ජති, ඉත්ථියා ච පණ්ඩකෙ ච සඞ්ඝාදිසෙසෙන සහ දුක්කටං, එතෙන උපායෙන යාව නිස්සග්ගියෙන නිස්සග්ගියං ආමසති සෙවනාධිප්පායො කායෙන වායමති න ච ඵස්සං පටිවිජානාති ආපත්ති දුක්කටස්සාති තාව පුරිමනයෙනෙව ආපත්තිභෙදො වෙදිතබ්බො. එත්ථ ච කායෙන වායමති න ච ඵස්සං පටිවිජානාතීති අත්තනා නිස්සට්ඨං පුප්ඵං වා ඵලං වා ඉත්ථිං අත්තනො නිස්සග්ගියෙන පුප්ඵෙන වා ඵලෙන වා පහරන්තිං දිස්වා කායෙන වා විකාරං කරොති අඞ්ගුලිං වා චාලෙති භමුකං වා උක්ඛිපති අක්ඛිං වා නිඛණති අඤ්ඤං වා එවරූපං විකාරං කරොති, අයං වුච්චති "කායෙන වායමති න ච ඵස්සං පටිවිජානාතී"ති, අයම්පි කායෙන වායමිතත්තා දුක්කටං ආපජ්ජති, ද්විසු ඉත්ථීසු ද්වෙ, පණ්ඩකඉත්ථීසුපි ද්වෙ එව දුක්කටෙ ආපජ්ජති.

එවං චතුවසෙන විත්ථාරතො ආපත්තිභෙදං දස්සෙත්වා ඉදානි ලක්ඛණවසෙන සඞ්ඛෙපතො ආපත්තිභෙදඤ්ච අනාපත්තිඤ්ච දස්සෙතුං සෙවනාධිප්පායොති ආදිමාහ. තත්ථ පුරිමනයෙන ඉත්ථියා ඵුට්ඨො සමානො සෙවනාධිප්පායො කායෙන වායමති ඵස්සං පටිවිජානාතීති තිවඞ්ගසම්පත්තියා සඞ්ඝාදිසෙසො, දුතියෙ නයෙ නිස්සග්ගියෙන නිස්සග්ගි

යාමයනෙ ච්ච වාගමිච්චා අවස්සුපනෙ ච්ච ච එසසස්ස අපටිවිජ්ඣනතො මඩ්ඣගමපතතියා දුකකටං. තතියෙ කායෙන අවාගමනතා අනාපතති, යො හි සෙවනාධිපපායොපි නිච්චලෙන කායෙන කෙවලං එසසං පටිවිජ්ඣාති සාදියති අනුභොති තසස චිතතුපපාදමතතෙන ආපතතියා අභාවතො අනාපතති. චතුථෙ පන නිසසග්ගියෙන නිසසග්ගියාමිසෙ ච්ච එසසපටිවිජ්ඣනතාපි නත්ථි කෙවලං චිතතුපපාදමතතමෙව, තසමා අනාපත්තියෙව. මොකඛාධිපපායස්ස සබ්බාකාරෙපි අනාපත්ති. එත්ථ පන යො ඉත්ථියා ගහිතභා තං අතතනො සරීරා මොචෙතු කාමෙ පරිභුඤ්ජතෙති වා පහරති වා අඨං කායෙන වාගමති එසසං පටිවිජ්ඣාති, යො ආඝාතනතිං දිසවා තතො මුඤ්චිතුකාමො උතතා සෙවා පලාපෙති අඨං කායෙන වාගමති සා ච එසසං පටිවිජ්ඣාති, යො නාදිසං දිසති්ඣාති කායෙ ආරුළහං දිසවා සනිකං ගවජ්ඣතු සටටිඝ මානා අනත්ථාය සංවත්තෙතඅ්ඣාති න සඤ්ඤති, ඉත්ථිමෙව වා අඛ්ඝං ඵුස මානං ඤත්වා එසා අනත්ථිකා අඨං මයාති සඤමෙව පකකමිස්සතීති අජ්ඣාසයෙනා ච්ච නිච්චලො හොති, බලවතිච්ඡාය වා ගාළ්හං ආලිඞ්ගිත්වා ගහිතභා දහරභික්ඛු පලාඛිතුකාමොපි සුඤ්ඤ ගහිතභතතා නිච්චලො හොති, අඨං න ච කායෙන චාගමති එසසං පටිවිජ්ඣාති. යො පන ආගවජ්ජනතිං දිසවා ආගවජ්ජතු තාව තතො නං පහරිස්සා වා පණාමෙස්සා වා පකකමිස්සාමිති නිච්චලො හොති, අඨං මොකඛාධිපපායො න ච කායෙන චාගමිති න ච එසසං පටිවිජ්ඣාතීති වෙදිතබ්බා. අඤ්ඤත්ථවාති ඉමිනා උපායෙන ඉමං ඵුසිස්සාමිති අවෙතෙත්වා, එවංකි අවෙතෙත්වා පතතපරිගගහණාදීසු මාතුගාමස්ස අඞ්ග ඵුට්ඨෙපි අනාපත්ති. අඤ්ඤත්ථාති අඤ්ඤවිහිතො හොති මාතුගාමං ඵුසාමිති සති නත්ථි එවං අසති යා හත්ථපාදපසාරණාදිකා ලෙ ඵුසනතස්ස අනාපත්ති. අජානනතාති දූරකවෙනෙන සිතං දූරිකං ඉත්ථිති අජානනතා කෙනචි දෙව කරණීයෙන ඵුසති, එවං ඉත්ථිති අජානනතස්ස ඵුසතො අනාපත්ති. අසාදියනතාති කායසංසග්ගං අසාදියනතස්ස, තස්ස බාහාපරිමජ්ජාදිං නිත භික්ඛුස්ස ච්ච අනාපත්ති. උම්මත්තකාදයො වුත්තනයා එව, ඉධ පන උදුම්බරෙ ආදිකම්මකො, තස්ස අනාපත්ති ආදිකම්මිකස්සාති.

පදභාජනියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සමුට්ඨානාදිසු ඉදං සික්ඛාපදං පඨමපාරාජිකසමුට්ඨානං, කායචිත්තතො සමුට්ඨාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං අකුසලචිත්තං විවෙදනා දුක්ඛමජ්ඣත්තවෙදනාති.

විනිතවත්ථුසු- මාතුයා මාතුපෙමෙනාති මාතුපෙමෙන මාතුයා කායං ආමසි, එවනාමා භික්ඛුනියා විනිතවත්ථුසු, තත්ථ යසමා මාතා වා හොතු භිනා වා ඉත්ථි නාම සබ්බාපි බ්‍රහ්මචරියස්ස පාරිපන්ථිකාව, තසමා අඨං මෙ මාතා අඨං භිනා අඨං භගිනීති හෙතුසිතපෙමෙන ආමසතොපි දුක්කටමෙව වුත්තං. ඉමං පන භගවතො ආණං අනුස්සරන්තෙන ස වෙපි නදීපාරෙතෙන වුය්හමානං මාතරං පස්සති තෙව හත්ථෙන පරාමසිතබ්බා, පණ්ඩිතෙන පන භික්ඛුනා නාවා වා ඵලකං වා කදලික්ඛණ්ඩො වා දාරුක්ඛණ්ඩො වා උපඨංහරිතබ්බා, තස්මිං අසති කාසාවම්පි උපඨංහරිත්වා පුරතො ඨපෙතබ්බං, එත්ථ ගණ්හාතීති පන න වත්තබ්බා, ගහිතෙ පරික්ඛාරං ඛණ්ඩාමීති ඛණ්ඩනෙනාපි ගන්තබ්බං, සචෙ භායති

පුරතො පුරත්ථා ගන්ත්වා ඕහායිකි සමීසාසෙතබ්බා, සචෙ හායමානා පුත්තස්ස සඤ්ඤා බන්ධති වා අභිරුහති වා වළඤ්ජති වා ගණ්හාති න අපෙහි මි භලන්තෙති නිද්ධිතබ්බා, ඵලං පාපෙතබ්බා, කදදමෙ ලගාසාපි කූපෙ පක්ඛාසාපි එසෙව නයො. තත්‍රාපි ගි සොතානං වා වත්ථං වා පක්කිපිත්වා භණ්ඩෙන ගහිතභාවං ඤත්වා උබ්භිතබ්බා නෙවෙව ආමසිතබ්බා, න කෙව ලඤ්ච මාතුගාමස්ස සරීරමෙව අනාමාසං, නිවාසනපාපුරණම්පි ආහරණ භණ්ඩම්පි තිණ්ණඤ්චපකං වා තාලපණ්ණමුදුකිකා වා උපාදාය අනාමාස මෙව, තඤ්ච ඛො නිවාසනපාරුපනං පිලන්ධනත්ථාය ත්ථිතමෙව, සචෙ පන නිවාසනං වා පාරුපනං වා පරිවත්තෙත්වා චීවරත්ථාය පාදමූලෙ ත්ථපෙති වට්ටති. ආහරණභණ්ඩසු පන සීසපසාධනකං දන්තසුචිආදි කපපියභණ්ඩං ඉමං භණන්ත තුම්හාකං ගණ්හථාති දීයමානං ඕපාරිකා සුචිආදි උපකරණත්ථාය ගණ්හිතබ්බං, සුවණ්ණරජතමුත්තාදිමයං පන අනාමාසමෙව දීයමානම්පි න ගණ්හිතබ්බං, න කෙවලඤ්ච එතාසං සරී රූපගමෙව අනාමාසං, ඉත්ථිසණ්ඨානෙන කතං කට්ඨරූපම්පි දන්තරූ පම්පි අරූපම්පි ලොහරූපම්පි තිපුරූපම්පි පොත්ථකරූපම්පි සබ්බරත කරූපම්පි අන්තමසො පිට්ඨිමත්‍රූපම්පි අනාමාසමෙව. පරිභොගත්ථාය පන ඉදං තුම්හාකං හොතූති ලභිත්වා ඨපෙත්වා සබ්බරතනමයං අවශ සං භින්දිත්වා උපකරණාරහං උපකරණං පරිභොගාරහං පරිභොගං උපනෙතුං ඵට්ටති. යථා ච ඉත්ථිරූපකං එවං සත්තවිධම්පි ධඤ්ඤං අනා මිසං, තසමා ඛෙත්තමජෙඤ්ඤ ගවජෙළකා තඤ්ච ජාතකම්පි ධඤ්ඤඵලං න ආමසනෙන ගන්තබ්බං. සචෙ ඝරවාරෙ වා අන්තරාමග්ගෙ වා ධඤ්ඤං පසාරිතං හොති පසෙන ව මග්ගො අත්ථි න ඒදනෙන ගන්තබ්බං, ගම්භමග්ගෙ අත්ථි මග්ගං අධිට්ඨාය ගන්තබ්බං, අන්තරඝරෙ ධඤ්ඤස්ස උපරි ආසනං පඤ්ඤාපෙත්වා දෙන්ති නිසීදිතුං වට්ටති, කෙචි ආසනඝ ලාභ ධඤ්ඤං ඇකිරන්ති සචෙ සක්කා හොති හරාපෙතුං හරාපෙතබ්බං, නොචෙ ඵකමන්තං ධඤ්ඤං අමද්දන්තෙන පිඨකං පඤ්ඤාපෙත්වා නිසීදි තබ්බං, සචෙ ඔකාසො න හොති මිනුස්සා ධඤ්ඤමජ්ඣෙ ඔෙට ආසනං පඤ්ඤාපෙත්වා දෙන්ති නිසීදිතබ්බං, තඤ්ච ජාතකානි මූගඝමාසාදීනි අප රණ්ණානිපි තාලපණ්ණාදීනි වා ඵලානි කීළන්තෙන න ආමසිතබ්බානි, මනුස්සෙහි රාසිකතෙසුපි එසෙව නයො. අරඤ්ඤෙ පන රුක්ඛතො පතිතානි ඵලානි අනුපසම්පන්නානං දස්සාමීති ගණ්හිතුං වට්ටති, භූතගා මණි මවඵලිකො සඤ්ඛ සිලා පවාළං රජතං ජාතරූපං ලොහිතඞ්කා මසාරගල්ලන්ති ඉමෙසු දසසු රතනෙසු මුත්තා අඛොනා අනිවිඛා ඝථා ජාතාව ආමසිතුං වට්ටති, සෙසා අනාමාසාති වදන්ති. මහාපච්චරියං පන මුත්තා ඵොනාපි අඛොනාපි අනාමාසා භණ්ඩමූලත්ථාය ච සම්පටිච්ඡි තුං න ඵට්ටති, කුත්ථරොගස්ස හෙසජ්ජත්ථාය පන වට්ටතීති වුත්තං, අන්තමසො ජාතිඵලිකං උපාදාය සබ්බෙසුපි නීලපීතාදිවණ්ණභෙදං මණි ඛොතව්ඛවට්ටිතො අනාමාසො, ඝථා ජාතො පන ආකරමුත්තා පත්තාදිභණ්ඩමූලත්ථං සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටතීති වුත්තො, ඵොපි මහාපච්ච රියං පටික්ඛිත්තො, පච්චා කතො කාවමණිගෙවෙයකා වට්ටතීති වු ත්තො, වෙළුරියොපි මණිසදිසොව විනිච්ඡයො. සඞ්ඛා ධමනසඞ්ඛා ව ඵොතව්ඛා ව රතනමිසසා අනාමාසා, පානීයසඞ්ඛා ඵොතොපි අඵොතොපි ආමාසාව, සෙසඤ්ච අඤ්ඤානිපි හෙසජ්ජත්ථායපි භණ්ඩමූල ත්ථායපි සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති, සිලා ඵොතව්ඛා රතනසංයුත්තා මුගග

වණ්ණාව අනාමාසා, සෙසා සත්ථකනිසානාදිඅත්ථාය ගණ්ඨිතුං වට්ටති. එත්ථ ච රතනසංයුත්තානි සුවණ්ණෙන සඞ්ං යොජෙත්වා පචිත්වා කතානි වදන්ති, පවාළං ධොතවිඩං අනාමාසං, සෙසං ආමාසං භණ්ඩමූලත්ථඤ්ච සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති, මහාපච්චරියං පන ධොතමපි අධොතමපි සබ්බං අනාමාසං, න ච සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටතීති වුත්තං. රජතඤ්ච ජාතරූපඤ්ච කතභණ්ඩමපි අකතභණ්ඩමපි සබ්බෙන සබ්බං බීජතො පට්ඨාය අනාමාසඤ්ච අසම්පටිච්ඡියඤ්ච, උත්තරරාජපුත්තො කිර සුවණ්ණචෙතියං කාරෙත්වා මහාපදුමත්ථෙරස්ස පෙසෙසි, ථෙරො න කප්පතීති පටික්ඛිපි, චෙතියඝරෙ සුවණ්ණපදුම සුවණ්ණබුබ්බුළකාදීනි හොන්ති එතානිපි අනාමාසානි, චෙතියඝරගොපකා පන රූපියඡඩ්ඩකට්ඨානෙ ඨිතා, තස්මා තෙසං කෙළාපිතුං වට්ටතීති වුත්තං, කුරුන්දියං පන තං පටික්ඛිත්තං, සුවණ්ණචෙතියෙ කච්චරමෙව හරිතුං වට්ටතීති එත්තකමෙව අනුඤ්ඤාතං. හාරකූටලොහමපි ජාතරූපගතිකමෙව අනාමාසන්ති සබ්බට්ඨකථාසු වුත්තං, සෙනාසනපරිභොගෙ පන සබ්බො කප්පියො, තස්මා, ජාතරූපරජතමයා සබ්බෙපි සෙනාසනපරික්ඛාරා ආමාසා, භික්ඛූනං ධම්මවිනයවණ්ණනට්ඨානෙ රතනමණ්ඩපෙ කරොන්ති ඵලිකත්ථම්භෙ රතනදාමපතිමණ්ඩිතෙ, තත්ථ සබ්බූපකරණානි භික්ඛූනං පටිජග්ගිතුං වට්ටති. ලොහිතඞ්කමසාරගල්ලා ධොතවිඩා අනාමාසා ඉතරෙ ආමාසා භණ්ඩමූලත්ථාය වට්ටන්තීති වුත්තා, මහාපච්චරියං පන ධොතාපි අධොතාපි සබ්බසො අනාමාසා න ච සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටතීති වුත්තං. සබ්බං ආවුධභණ්ඩං අනාමාසං, භණ්ඩමූලත්ථාය දීඝමානමපි න සම්පටිච්ඡිතබ්බං, සත්ථවණිජ්ජා නාම න වට්ටති, සුඩ්ඩනුදණ්ඩොපි ධනුජ්ජියාපි පතොදොපි අඞ්කුසොපි අන්නමසො වාසිඵරසු ආදීනිපි ආවුධසඞ්ඛෙපෙන කතානි අනාමාසානි, සචෙ කෙනචි විහාරෙ සත්ති වා තොමරො වා ඨපිතො හොති විහාරං ජග්ගන්තෙන හරන්තුති සාමිකානං පෙසෙතබ්බං, සචෙ න හරන්ති තං අවාලෙන්තෙන විහාරො පටිජග්ගිතබ්බො, සුද්ධභූමියං පතිතං අසිං වා සත්තිං වා තොමරං වා දිස්වා පාසාණෙන වා කෙනචි වා සම්භින්දිත්වා සත්ථකත්ථාය ගහෙතුං වට්ටති, ඉතරානිපි වියොජෙත්වා කිඤ්චි සත්ථකත්ථාය කිඤ්චි කත්තරදණ්ඩාදි අත්ථාය ගහෙතුං වට්ටති, ඉදං ගණ්ඨාති දීඝමානං පන විනාසෙත්වා කප්පියභණ්ඩං කරිස්සාමිති සබ්බමපි සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. මච්ඡජාලපක්ඛිජාලාදීනිපි ඵලකජාතිකාදීනි සරපරිත්තානානිපි සබ්බානි අනාමාසානි, පරිභොගත්ථාය ලබ්භමානෙසු පන ජාලං තාව ආසනස්ස වා චෙතියස්ස වා උපරි බන්ධිස්සාමි ඡත්තං වා වෙඨෙස්සාමීති ගහෙතුං වට්ටති, සරපරිත්තානං සබ්බමපි භණ්ඩමූලත්ථාය සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති පරූපරොධනිවාරණං හි එතං න උපරොධකරන්ති. ඵලකං දන්තකට්ඨභාජනං කරිස්සාමිති ගහෙතුං වට්ටති. චම්මවිනද්ධානි වීණාභෙරිආදීනි අනාමාසානි, කුරුන්දියං පන භෙරිසඞ්ඝාටොපි වීණාසංඝාටොපි තුච්ඡපොක්ඛරමපි මුඛවට්ටියං ආරොපිතං චම්මමපි වීණාදණ්ඩකොපි සබ්බං අනාමාසන්ති වුත්තං, ඔනහිතුං වා ඔනහාපෙතුං වා වාදෙතුං වා වාදාපෙතුං වා න ලබ්භති යෙව, චෙතියඞ්ගණෙ පූජං කත්වා මනුස්සෙහි ඡඩ්ඩිතං දිස්වාපි අවාලෙත්වාව අන්තරන්තරෙ සම්මජ්ජිතබ්බං, කච්චරඡඩ්ඩනකාලෙ පන කච්චරනියාමෙ නෙව හරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතුං වට්ටතීති මහාපච්චරියං වුත්තං, භණ්ඩමූලත්ථාය සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. පරිභොගත්ථාය ලබ්භමානෙසු

පන වීණාදෙණිකඤ්ච හෙරිපොක්ඛරඤ්ච දන්තකට්ඨභාජනං කරිස්සා ම චම්මං සත්ථකකොසකන්ති එවං තස්ස තස්ස පරික්ඛාරස්ස උපකරණත්ථාය ගහෙත්වා තථා තථා කාතුං වට්ටති. පුරාණදුතියිකා වත්ථු උත්තානත්ථමෙව. යක්ඛිවත්ථුසම්ං– සචෙපි පරනිම්මිත වසවත්තිදෙවියා කායසංසග්ගං සමාපජ්ජති ථුල්ලච්චයමෙව. පණ්ඩකවත්ථු ච තිත්ථියවත්ථු ච පාකටමෙව. මතිත්ථිවත්ථුසම්ං–පාරාජිකපහොනකකාලෙ ථුල්ලච්චයං, තතො පරං දුක්කටං. තිරච්ඡානගතවත්ථුසම්ං– නාගමාණවිකායපි සුපණ්ණමාණවිකායපි කින්නරියාපි ගාවියාපි දුක්කටමෙව. දරුධීතලිකාවත්ථුසම්ං– න කෙවලං දරුනා එව අන්තමසො චිත්තකම්මලිඛිතකෙපි ඉත්ථිරූපෙ දුක්කටමෙව. සම්පිළනවත්ථු උත්තානත්ථමෙව. සඞ්කමවත්ථුසම්ං– එකපදියසඞ්කමො වා හොතු සකටමග්ගසඞ්කමො වා චාලෙස්සාමීති පයොගෙ කතමත්තෙව චාලෙතු වා මාවා දුක්කටං. මග්ගවත්ථු පාකටමෙව. රුක්ඛවත්ථුසම්ං– රුක්ඛො මහන්තො වා හොතු මහාජම්බුප්පමාණො ඛුද්දකො වා තං චාලෙතුං සක්කොතු වා මාවා පයොගමත්තෙන දුක්කටං. නාවාවත්ථුසම්මපි එසෙව නයො. රජ්ජුවත්ථුසම්ං– යං රජ්ජුං ආවිඤ්ජන්තො ඨානා චාලෙතුං සක්කොති තත්ථ ථුල්ලච්චයං, යා මහාරජ්ජු හොති ඊසකමපි ඨානා න චලති තත්ථ දුක්කටං. දණ්ඩෙපි එසෙව නයො. භූමියං පතිතමහාරුක්ඛොපි හි දණ්ඩගහණෙනෙව ඉධ ගහිතො. පත්තවත්ථු පාකටමෙව. වත්ථුනවත්ථුසම්ං– ඉත්ථි පාදෙ සම්බාහිත්වා වන්දිතුකාමා වාරෙතබ්බා පාදා වා පටිච්ඡාදෙතබ්බා නිච්චලෙන වා භවිතබ්බං, නිච්චලස්ස හි චිත්තෙන සාදියතොපි අනාපත්ති. අවසානෙ වත්ථු පාකටමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
කායසංසග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවාති දුඝ්ලලවාචාසික්ඛාපදං, තත්ථ ආදිස්සාති අපදිසිත්වා, මණ්ණම්පි භණ්ඩිති ආදීනිපි පරතො ආවිභවිස්සන්ති. ජින්නතිකාති ජින්නඔත්තප්පා, ධුත්තිකාති සඨා, අගිරිකායොති නිල්ලජ්ජා, උඅහසන්තීති සිතං කත්වා මන්දහසිතං හසන්ති, උල්ලපන්තීති අහො අය්‍යොති ආදිනා නයෙන උච්චාකරණී නානාවිධං පලොභනකථං කථෙන්ති, උජ්ජග්ඝෙන්තීති මහාහසිතං හසන්ති, උප්පණ්ඩෙන්තීති පණ්ඩකො අයං නායං පුරිසොති ආදිනා නයෙන පරිහාසං කරොන්ති, සාරත්තොති දුඝ්ලලවාචස්සාදරාගෙන සාරත්තො, අපෙක්ඛවා පටිබඩවිත්තොති වුත්තනයමෙව, කෙවලං ඉධ වාචස්සාදරාගො යොජෙතබ්බො. මාතුගාමං දුඝ්ලලා හි වාචාහීති එත්ථ අධිප්පෙතං මාතුගාමං දස්සෙන්තො මාතුගාමොති ආදිමාහ, තත්ථ විඤ්ඤූ පටිබලා සුභාසිතදුබ්භාසිතං දුඝ්ලලාදුඝ්ලලං ආජානිතුන්ති යා පණ්ඩිතා සාත්ථකනිරත්ථකකථං අසද්ධම්මපටිසංයුත්තං කථඤ්ච ජානිතුං පටිබලා අයං ඉධ අධිප්පෙතා, යා පන මහල්ලිකාපි බාලා එළමූගා අයං ඉධ අනධිප්පෙතාති දස්සෙති. ඔහාසෙය්‍යාති අවහාසෙය්‍ය නානාප්පකාරකං අසඞ්ඛම්මවචනං වදෙය්‍ය, යස්මා පනෙවං ඔහාසන්තස්ස යො සො ඔහාසො නාම සො අත්ථතො අජ්ඣාචාරො හොති රාගවසෙන අභිභවිත්වා සඤ්ඤමවෙලං අජ්ඣාචාරො, තස්මා තමත්ථං දස්සෙන්තො ඔහාසෙය්‍යාති අජ්ඣාචාරො වුච්චතීති ආහ, යථා තන්ති එත්ථ තන්ති නිපාතමත්තං, යථා යුවා යුවතීන්ති අත්ථො.

මෙ මගෙන ආදියන්ති ආදි යෙනාකාරෙන ඔහාසතෝ සංඝාදිසෙ සො හොති තං දසෙතුං වුත්තං, තත්ථ මෙ මගෙනති වචවමගඝසද්ද ප සසාවමාහ සඩ්ඩ, සෙසං උදෙදසතොව පාකවමෙව. නීදෙසෙ පන ථො මෙනීති ඉත්ථිලක්ඛණෙන සුභලක්ඛණෙන සමන්නාගතාසීති වදති න තාව සීසං එති, තව වචවමගෙගා ව පසසාවමගෙගා ච ඊදිසො තෙන නාම ඊදියෙන ඉත්ථිලක්ඛණෙන සුභලක්ඛණෙන සමන්නාගතාසීති වද නි, සීසං එති, සංඝාදිසෙසො. වණ්ණෙන්ති පසංසන්තීති ඉමානි පන ථොම නපදසෙසව වෙවචනානි. බ්‍යසෙනීති වාවාපතොදෙන සථෙට්ඨ, වම හෙතීති අපසාදෙති, ගරහතීති දොසං දසෙසති. පරතො පන පාළියා ආගතෙසු අනිමිත්තාඛිනි ආදීසු එකාදසසු පදෙසු අසවිතෙ සීසං න එති, සවිතෙපි තෙසු සිඛරණ්ණිසි සමඟිත්තාසි උභතොබ්‍යඤ්ජනාසීති ඉමෙසු තීසු සවිතෙ යෙව සඞ්ඝාදිසෙසො, දෙසි මෙති යාචනාසයපි එ තතකෙනෙව සීසං න එති, මෙථුනං ධම්මං දෙසිති එවං මෙථුනධමෙම න සවිතෙව සඞ්ඝාදිසෙසො. කදා තෙ මාතා පසිදිසසතීති ආදිසු ආ යාචනවවනෙසුපි එතතකෙනෙව සීසං න එති, කදා තෙ මාතා පසිදි සසති කදා තෙ මෙථුනං ධම්මං ලභිසසාමිනි වා තව මාතරි පසන්නාය මෙථුනධම්මං ලභිසසාමිනි වා ආදිනා පන නයෙන මෙථුනධමෙමන ස විතෙ යෙව සඞ්ඝාදිසෙසො. කථං පන භාමිකසස දෙසිති ආදිසු පුච්ඡා වවනෙසුපි මෙථුනධම්මන්නති වුත්තෙ යෙව සංඝාදිසෙසො, න ඉතරථා. එවං කිර ත්වං භාමිකසස දෙසිනි පරිපුච්ඡාවවනෙසුපි එසෙව නයො. ආචික්ඛති භාම පුට්ඨා භණිතිති කථං දදමානා භාමිකසස පියා හොතීති එවං පුට්ඨා ආචික්ඛති, එත්ථ ච එවං දෙහි එවං දදමානෙති වුත්තෙ පි සීසං න එති, මෙථුනං ධම්මං එවං දෙහි එවං උපනෙහි එවං මෙථුන ධම්මං දදමානා උපනඅමානා පියා හොතීති ආදිනා නයෙන මෙථුනධ මෙමන සවිතෙ යෙව සංඝාදිසෙසො. අනුසාසනීවවනෙසුපි එසෙව න යො. අනෙකාසනිදෙසෙ– අනිමිත්තාඛිනි නිමිත්තරහිතාසි, කුඤ්ඡිය ඡාදිමත්තමෙව තව දකසොතනති වුත්තං හොති. නිමිත්තමත්තාඛිනි තව ඉත්ථිනිමිත්තං අපරිපුණ්ණං ඛණ්ඩාදිමත්තමෙවාති වුත්තං හොති. අලොකිතාති සුකඛසොණිතා, ධුවලොහිතාති නිච්චලොහිතා කිලි ණ්ණදකසොතා, ධුවචොලාති නිච්චං පකතිත්තාණ්ඩචොළා, සද ආණි වොළකං සෙවසීති වුත්තං හොති. පග්ඝරන්තීති සවන්ති, සද තෙ වු ත්තං සවතීති වුත්තා හොති, සිඛරණ්ණි බහි නිකඛන්තආණිමංසා, ඉත්ථි පණ්ඩකාති අනිමිත්තාව වුච්චති, වෙපුරිසිකාති සමසසුඋසියා පුරිසරූ පා ඉත්ථි, සම්ඵින්නාති සමඟිත්තාවවචමගඝපසසාවමගඝා, උභතොබ්‍ය ඤ්ජනාති ඉත්ථි නිමිත්තෙන ච පුරිසනිමිත්තෙන චාති උභතොඛ්‍යඤ්ජ නෙහි සමන්නාගතා, ඉමෙසු ච පන එකාදසසු පදෙසු සිඛරණ්ණි සමඟි ත්තාසි උභතොබ්‍යඤ්ජනාසීති ඉමානි තීණි යෙව පදානි සුද්ධානි සීසං එන්ති. ඉති ඉමානි ච තීණි පුරිමානි ච වචවමගඝපසසාවමගඝමෙථුන ධම්මපදානි තීණිති ඡපදානි සුද්ධානි ආපත්තිකරානි, සෙසානි අනිම් ත්තාති ආදීනි අනිමිත්තෙන මෙථුනං ධම්මං මෙ දෙහීති වා අනිමිත්තාසි මෙථුනං ධම්මං මෙ දෙහීති වා ආදිනා නයෙන මෙථුනධමෙමන සවි තානෙව ආපත්තිකරානි හොන්තීති වෙදිතබ්බානි.

ඉදානි යවායං ඔනිණෙණා විපරිණතෙන චිත්තෙන ඔභාසති තස්ස වචවිඤ්ඤත්තිසමුට්ඨාපනත්ථං ආදිස්ස එතෙසං වණ්ණභණනාදීනං වසෙන විත්ථාරතෝ ආපත්තිභෙදං දස්සෙතුං ඉත්ථී ච හොති ඉත්ථිසඤ්ඤිනී ආදිමාහ, තත්ථ අත්ථෝ කායසංසග්ගෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බෝ. අයං පන විසෙසෝ:- අධක්ඛකන්ති අක්ඛකතෝ පට්ඨාය අධෝ, උද්ධං ජාණුමණ්ඩලන්ති ජාණුමණ්ඩලතෝ පට්ඨාය උද්ධං, උද්ධංඋක්ඛකන්ති අක්ඛකතෝ පට්ඨාය උද්ධං, අධෝජාණුමණ්ඩලන්ති ජාණුමණ්ඩලතෝ පට්ඨාය අධෝ, අක්ඛකං පන ජාණුමණ්ඩලඤ්ච එත්ථෙව දුක්කටවත්ථුකත්තා සඞ්ඝාදිසෙසවත්ථුභාවතො ච සඞ්ඝාදිසෙසෙන සඞ්ඝාදිසෙසං ඔවජ්ජන්ති භික්ඛුනියා කායසංසග්ගෙ විය, තඤ්ච බුද්ධා ගරුකං පහාතිං සාවෙසුං පඤ්ඤපෙන්තීති. කායපටිබද්ධන්ති වත්ථං වා පුප්ඵං වා ආහරණං වා. අත්ථපුරෙක්ඛාරස්සාති අනිමිත්තන්ති ආදීනං පදානං අත්ථං කථෙන්තස්ස, අත්ථකථං වා සජ්ඣායං කරොන්තස්ස, ධම්මපුරෙක්ඛාරස්සාති පාළිං වාචෙන්තස්ස වා සජ්ඣායන්තස්ස වා, එවං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච පුරක්ඛත්වා භණන්තස්ස අත්ථපුරෙක්ඛාරස්ස ච ධම්මපුරෙක්ඛාරස්ස ච අනාපත්ති. අනුසාසනි පුරෙක්ඛාරස්සාති ඉදානිපි අනිමිත්තාසි උභතොබ්‍යඤ්ජනාසි අපමිදං දානිකරෙය්‍යාසි යථා ආයතිම්පි එවරූපා නාහොසීති එවං අනුසිට්ඨිං පුරක්ඛත්වා භණන්තස්ස අනුසාසනි පුරෙක්ඛාරස්ස අනාපත්ති. යෙ පන භික්ඛුනීනං පාළිං වාචෙන්තා පකතිවාචනාමිගතා පහාය හසන්තෙ හසන්තෙ සික්ඛරණ්ඩි සමණ්ඩනාසි උභතොබ්‍යඤ්ජනාසීති පුනපපුනං භණති, තස්ස ආපත්ති යෙව. උම්මත්තකස්ස අනාපත්ති, ඉධ ආදිකම්මිකෝ උද්ධිප්පෙරෝ, තස්ස අනාපත්ති ආදිකම්මිකස්සාති.

පදභාජනියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සමුට්ඨානාදිසු ඉදං සික්ඛාපදං තිසමුට්ඨානං කායචිත්තතො වාචාචිත්තතෝ කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං අකුසලචිත්තං විවෙදනාති.

විනීතවත්ථූසු ලොහිතවත්ථුස්මිං- සො භික්ඛු ඉත්ථියා ලොහිතකං නිමිත්තං සඤ්ඤාය, ඉතරා න අඤ්ඤාසි, තස්මා දුක්කටං. කණ්හසඤ්ඤලොමන්ති රත්තලොමෙහි බහුලොමං. ආකිණ්ණණ්ඩලොමන්ති ජටිතලොමං. ඛරලොමන්ති එඛලොමං. දීඝලොමන්ති අරස්සලොමං. සබ්බං ඉත්ථිනිමිත්තමෙව සඤ්ඤාය වුත්තං වාපිතං බොධෙති අඝබමමං සඤ්ඤාය, සා අඝලද්ධෙකච්චා නොව බොධෙ පවිවුත්තනන්ති ආහ, පවිවුත්තං කාම උදකවපෙපහි බීජෙහි අපනිට්ඨිතත්තා කාලෙ පාණකෙහි ඛිතාඝිතබීජේ වා ඔකාසෙ පුන බීජං පතිට්ඨාපෙත්වා උදකෙන ආසිත්තං, ථූලවපෙප විසම පතිත්තං වා බීජාත්තං සමකරණත්ථාය පුන අට්ඨදත්තකෙන සමිකතං, තෙසු අඤ්ඤතරං සඤ්ඤාය එසා ආහ. මිගවවත්ථුස්මිං- මිගෙහා සංඛිරතී නි අඛ්ඝජාතමිගං සඤ්ඤාය.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
දුට්ඨුල්ලවාචාසික්ඛාපදවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

තෙන සමයෙන බුද්ධෝ භගවාති අත්තකාමසික්ඛාපදං. තත්ථ කුලූපගොති කුලූපගුරුපාසනතෝ, වතුන්නං පච්චයානං අත්ථාය කුලූප සඞ්කමනෙ නිච්චපයුත්තෙතා, චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසන ගිලානපච්ච

යහෙසජ්ජ පරික්ඛාරන්ති චීවරඤ්ච පිණ්ඩපාතඤ්ච සෙනාසනඤ්ච ගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරික්ඛාරඤ්ච, ගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරික්ඛාරන්ති වෙත්ථ පිතිකරණට්ඨෙන පච්චයො, යස්ස කස්සචි සප්පායස්සෙතං අධිවචනං, භිසක්කස්ස කම්මං තෙන අනුඤ්ඤාතත්තාති හෙසජ්ජං, ගිලානපච්චයොව හෙසජ්ජං ගිලානපච්චයහෙසජ්ජං, යං කිඤ්චි ගිලානස්ස සප්පායං භිසක්කකම්මං තෙලමධුප්ථාණිතාදීති වුත්තං හොති. පරික්ඛාරොති පන "සත්තහි නගරපරික්ඛාරෙහි සුපරික්ඛිත්තං හොතී"ති ආදිසු පරිවාරො වුච්චති, "රථො සෙතපරික්ඛාරො ඛ්ඩාතක්ඛො චක්කවීරියො"ති ආදිසු අලඞ්කාරො, "යෙ විමෙ පබ්බජිතෙන ජීවිතපරික්ඛාරා සමුදානෙ තබ්බා"ති ආදිසු සම්භාරො, ඉධ පන සම්භාරොපි පරිවාරොපි වට්ටති, තං හි ගිලානපච්චයහෙසජ්ජං ජීවිතස්ස පරිවාරොපි හොති ජීවිතවිනාසකාබාධුප්පත්තියා අන්තරං අදත්වා රක්ඛනතො, සම්භාරොපි යථා චිරං පවත්තති එවමස්ස කාරණභාවතො, තස්මා පරික්ඛාරොති වුච්චති, එවං ගිලානපච්චයහෙසජ්ජඤ්ච තං පරික්ඛාරොචාති ගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරික්ඛාරො, තං ගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරික්ඛාරන්ති එවමත්ථො දට්ඨබ්බො. වසලන්ති හීනං ලාමකං, අථ වා වස්සතීති වසලො, පග්ඝරතීති අත්ථො, තං වසලං, අසුචිපග්ඝරණකන්ති වුත්තං හොති. නිඝුහිත්වාති ඛෙළං පාතෙත්වා. කස්සාහං කෙන භායාමීති අහං කස්සා අඤ්ඤිස්සාඉත්ථියා කෙන භොගෙන වා අලඞ්කාරෙන වා රූපෙන වා පරිභායාමි,කා නාම මයා උත්තරිතරාති දීපෙති.

සන්නිකෙති උපචාරෙ ඨත්වා සමන්තා අවිදූරෙ, පදභාජනෙපි අයමෙවත්ථො දීපිතො. අත්තකාමපාරිචරියායාති මෙථුනධම්මසඞ්ඛාතෙන කාමෙන පාරිචරියා කාමපාරිචරියා, අත්තනො අත්ථාය කාමපාරිචරියා අත්තකාමපාරිචරියා, අත්තනා වා කාමිතා ඉච්ඡිතාති අත්තකාමා, සයං මෙථුනරාගවසෙන පත්ථිතාති අත්ථො, අත්තකාමා ච සා පාරිචරියා ච අත්තකාමපාරිචරියා, තස්සා අත්තකාමපාරිචරියාය, වණ්ණං භාසෙය්‍යාති ගුණං ආනිසංසං පකාසෙය්‍ය, තත්‍ර යස්මා අත්තනො අත්ථාය කාමපාරිචරියාති ඉමස්මිං අත්ථවිකප්පෙ කාමොචෙව හෙතු ච පාරිචරියාති අත්ථො, සෙසං බ්‍යඤ්ජනං, අත්තකාමා ච සා පාරිචරියාචාති අත්තකාමපාරිචරියාති ඉමස්මිං අත්ථවිකප්පෙ අධිප්පායො චෙව පාරිචරියාති අත්ථො, සෙසං බ්‍යඤ්ජනං, තස්මා බ්‍යඤ්ජනෙ ආදරං අකත්වා අත්ථමත්තමෙව දස්සෙතුං අත්තනො කාමං අත්තනො හෙතුං අත්තනො අධිප්පායං අත්තනො පාරිචරියන්ති පදභාජනං වුත්තං. අත්තනො කාමං අත්තනො හෙතුං අත්තනො පාරිචරියන්ති හි වුත්තෙ ජානිස්සන්ති පණ්ඩිතා එත්තාවතා අත්තනො අත්ථාය කාමපරිචරියා වුත්තාති, අත්තනො අධිප්පායං අත්තනො පාරිචරියන්ති වුත්තෙපි ජානිස්සන්ති එත්තාවතා අත්තනා ඉච්ඡිතකාමිතට්ඨෙන අත්තකාමපාරිචරියා වුත්තාති. ඉදානි තස්සා අත්තකාමපාරිචරියාය වණ්ණභාසනාකාරං දස්සෙන්තො එතදග්ගන්ති ආදිමාහ, තං උද්දෙසතොපි නිද්දෙසතොපි උත්තානත්ථමෙව. අයං පනෙත්ථ පදසම්බන්ධො ච ආපත්තිවිනිච්ඡයො ච:- එතදග්ගං -පෙ- පරිචරෙය්‍යාති. යා මාදිසං සීලවන්තං කල්‍යාණධම්මං බ්‍රහ්මචාරිං එතෙන ධම්මෙන පරිචරෙය්‍ය, තස්සා එවං මාදිසං පරිචරන්තියා යා අයං පාරිචරියා නාම එතදග්ගං පාරිචරියානන්ති. මෙථුනූපසංහිතෙන සඞ්ඛාදිසෙසොති එවං අත්තකාමපාරිචරියාය වණ්ණං භාසතො ච මෙ-

ථූනූපසංහිතෙනෙව මෙථූනධම්ම පටිසංයුත්තෙනෙව වචනෙන යෝ භාසෙය්‍ය තස්ස සඞ්ඝාදිසෙසොති. ඉදානි යස්මා මෙථූනූපසංහිතෙනෙව භාසනත්තස්ස සඞ්ඝාදිසෙසො වුත්තො, තස්මා "අහම්පි ඛත්තියො එම්පි ඛත්තියා අරහති ඛත්තියා ඛත්තියස්ස දාතුං සම්ජානිතූනා"ති එවමාදිනි වචනෙහි පාරිවරියාය වණ්ණං භාසමානස්සාපි සඞ්ඝාදිසෙසො නත්ථි, අහම්පි ඛත්තියොති ආදිකෙ පන ඔහූපි පරියාසෙ වත්වා අරහසි ත්වං මය්‍හං මෙථූනධම්මං දාතූනති එවං මෙථූනපටිසංයුත්තත්තෙනෙව භාසමා නස්ස සඞ්ඝාදිසෙසොති. ඉදඤ්ච භොතීති ආදිපුබ්බෙ වුත්තනයමෙව, ඉධ උදායිත්ථෙරෝ ආදිකම්මිකො, තස්ස අනාපත්ති ආදිකම්මිකස්සාති.

පදභාජනියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සම්මුඛාභාදි සඞ්ඝං දුක්ඛුල්ලවාචාසදිසං, විනිතවත්ථුනිපි උත්තානත්ථමෙවාති.

චතුත්ථසඞ්ඝාදිසෙස වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

තෙන සමයෙන බුද්ධා භගවන්ති සඤ්චරිත්තං, තඤ්ච පණ්ඩිතාති පණ්ඩිච්චෙන සමන්නාගතා ගතිමන්තා, ව්‍යත්තාති වෙය්‍යත්තියෙන සමන්නාගතා, උපායෙන සමන්නාගතා උපායඤ්ඤූ, විසාරදූ, මම්බාවිනීති මෙධාය සමන්නාගතා, දිට්ඨිං දිට්ඨිං කරොති. දක්ඛාති ඡේකා, අනලසාති උට්ඨානවීරියසම්පන්නා, ඡනාති අනුච්ඡවිකා, කිඤ්චිං විසාති කිච්ඡං විය කිලෙසෙ විය හිරිං විය අමහාකං හොතීති අධිප්පායො, කුමාරිකාය වත්තුන්ති ඉමං තුමෙහ ගණ්හථාති කුමාරිකාය කාරණා වත්තුං, ආවාහාදිසු ආවාහොති දූරකස්ස පරකුලතො දූරිකාය ආහරණං, විවාහොති අත්තනතො දූරිකාය පරකුලපෙසනං, වාරෙය්‍යන්ති දෙථ නො දූරකස්ස දූරිකන්ති යාචනං, දිවසභාගත්තනමුහුත්තනපරිවෙජ්ජකරණං වා, පුරාණගණකිඤාති එකස්ස ගණකස්ස හරියාය, සා තස්මිං ජීවමානෙ ගණකිති පඤ්ඤාපිස්ස, මතෙ පන පුරාණගණකිති සඤ්ඤං ගතා. **නිමන්තෙහාමොති** බහි ගාමෙ අඤ්ඤා ගාමොති අධිප්පායො. **මුහුත්තාති** උදායිස්ස ඉමං සඤ්චරිත්තකමෙව පුත්තපපුත්තභාවං ඤාපනකමනුස්සා, **සුණිසහාගෙනාති** යෙන හොගෙන සුණිසා භුඤ්ජිතබ්බා හොති රඤ්ඤාපනපවාපනපරිවෙසාපනාදිනා තෙන භුඤ්ජිංසු, **තතො අපරෙන දාසිහොගෙනාති** මාගණිකකමෙ යෙන හොගෙන දාසි භුඤ්ජිතබ්බා හොති ඛෙත්තකම්මකවවරජ්ඣකඋදකාහරණාදිනා තෙන භුඤ්ජිංසු. දුග්ගතාති දළිද්දා, ඡඩ්ඩා වා ගතා දුග්ගතා හොති නාදිසං කුලං ගතා, මාසෙය්‍යා ඉමං කුමාරිකන්ති මා අය්‍යා ඉමං කුමාරිකා. **ආහාරූපහාරොති** ආහාරෙ ච උපහාරෙ ච ගහණඤ්ච දානඤ්ච, න අමෙහනි කිඤ්චි ආහරිං න උපහරිං තයා සඞ්ඝං කඨවික්කායො වොහාරෙ අමිහාකං නත්ථීති දීපෙන්ති, **සම්මණෙන** භවිතබ්බං අබ්‍යාවටෙන සම්මණෙ අස්ස සුසම්මණොති සම්මණෙන නාම ඊදිසෙසු කම්මෙසු අබ්‍යාවටෙන අබ්‍යාපාරෙන භවිතබ්බං, එවං භවනෙතා හි සම්මණෙ සුසම්මණෙ අස්සාති, එවං නං අපායාදෙවා ගච්ඡ ත්වං න මයං තං ජානාමීති ආහංසු, **සජ්ජිතොති** සඞ්ඛපකරණසම්පන්නො මණ්ඩිතපසාධිතො වා. **ඛත්තාති** ඉත්ථිවුත්තා, **පරිචාරෙනාති** මනාපිතෙසු රූපාදිසු ඉතොචිතොච සම්පත්තා ඉන්ද්‍රියානි චාරෙන්තා, **කිලන්තා** අභිරමන්තාති වුත්තං හොති. **අඞ්ගුනමිකාංසූති** යදි කරිස්සති ත්වං එත්තකං ජිතො යදි න කරිස්සති අහං

යඤ්ච පන විහාරෙ මඤ්චපීඨාදීනි න පරිපූරන්ති තඤ්ච අත්තනෝ ආනුභාවෙන පූරෙන්ති, තෙන නිම්මිතානං අවඤ්ඣකං වවත්ථං න හොති...සෙනාසනං පඤ්ඤපෙත්වා පුනදෙව වෙළුවනං පවාහගවජ්ජනීති තෙහි සද්ධිං ජනපදතලං කථෙන්තෝ න නිසීදති අත්තනෝ වසනඨානමෙව පවාහගවජ්ජති.

මෙත්තිසහම්මජකාති මෙත්තියෝ වෙව සහම්මජකෝ ච, ඡබ්බග්ගියානං අග්ගපුරිසා එතෙ. ලාමකානි ච භත්තානීති සෙනාසනානි තාව නවකානං ලාමකානි පාපුණන්තීති අනවජ්ජමෙතං භත්තානි පන සලාකං යෝ පවත්තියං වා විවරහොගෙ වා පක්ඛිපිත්වා ආලොළෙත්වා එකමෙකං උද්ධරිත්වා පඤ්ඤපෙන්ති තානිපි තෙසං මනුපුඤ්ඤතාය ලාමකානි සබ්බපච්ඡිමානෙව පාපුණන්ති, යම්පි එකවාරිකභත්තං හොති තම්පි එතෙසං පත්තදිවසෙ ලාමකං වා හොති එතෙ වා දිස්වාව පණීතං අදත්වා ලාමකමෙව දෙන්ති...අභිසඞ්ඛාරිකන්ති නානාවිධමහාරෙහි අභිසඞ්ඛරිත්වා කතං, සප්පිතං සුවිසමපාදිතන්ති අත්ථෝ. කණාජකන්ති සකුණඞ්කභත්තං. බිල ඞ්ගදුගිඤ්ඤන්ති කඤ්ජිකදුතියං. **කල්‍යාණිභත්ති**කොති කල්‍යාණං සුන්දරං අනිච්ච පණීතං භගතමඤ්ඤා කල්‍යාණභත්තිකෝ, පණීතදායකතාය හත්ථතලෙව පඤ්ඤතෝ...චතුඤ්ඤකභත්තං දෙන්තීති චත්තාරි භත්තානි දෙති, තඞ්ඛණවොහාරෙන පන චතුඤ්ඤකභත්තන්ති වුත්තං. උපනිඝ්ඛි පරිවිසනීති සබ්බකම්මෙන්ත විස්සජ්ජෙත්වා මඤ්ඤතං පූජාසක්කාරං කත්වා සම්මුඛා පරිවිසති. ඔදනෙන පවාරෙන්තීති ඔදනඤ්ච උපසඞ්කමිත්වා කිං භන්තෙ ඔදනං දෙමාති පවාරෙන්ති, එවං ඤාරණත්ථෙගෙව එතං කාරණවචනං හොති, එවරූපා හි සුපාදිසූපඤ්ඤඤාතනානාති සෙව හවෙ භත්තපරිභොගෙ ඤාතනෙ තඤ්ඤතාය, ඤාතනඤ්ච සෙව කත්තබ්බස්ස භත්තපරිභොගස්ස **සඤ්ඤා**නි වුත්තං හොති. උද්ධිඤ්ච හොතීති පාපෙත්වා දින්නං හොති. **මෙත්තිසහම්මජකානං** ඛො ගහපතීති ඉදං ථෙරෝ අසමන්නාහරිත්වා ආහ, එවං බලවති හි තෙසං මඤ්ඤපුඤ්ඤතා යං සත්තවෙපුල්ලප්පත්තානම්පි අසම්මන්නාහාරෙන හොති...යෙ පෙති එත්ථ පෙති දසිං ආලපති. හියෝය ඛො ආවුසො අම්හාකන්ති රත්තිං සම්මන්නාහමානා අතීතදිවසභාගං සඤ්ඤාය හියෝති වදන්ති. න චිත්තරූපන්ති න චිත්තානුරූපං යථා පුබ්බෙ ඡත්තාකං ඉවජ්ජන්ති තත්තකං සුපන්ති න එවං සුපිංසු අපකමෙව සුපිංසූති වුත්තං හොති. ඛගාරාමකොඤ්චකොති වෙළුවනවිහාරස්ස ඛගිචාරකොඤ්චක්. පත්ත කඛඞ්ගාති පතිතකඛඞ්ගා ඛඞ්ගිකං නාමෙකා නිගණ්ඨා. පජ්ඣායන්ත්‍යාති පඛ්‍යායන්ත්‍යා: යතො නිවාතං තතො පවාතන්ති යත්ථ නිවාතං අප්පකොපි වාතො නත්ථි තත්ථ මහාවාතො උට්ඨහතියි අධිප්පායො. උදකං මඤ්ඤෙ ආදිත්තන්ති උදකං විය ආදිත්තං. සරසි භික්ඛු දඛ්ඛ එවරූපං කත්තාති භික්ඛු දඛ්ඛ එවරූපං කත්තා සරසි, අථවා සරසි භික්ඛු දඛ්ඛ එවරූපං යථායං භික්ඛුනි ආහ, කත්තා ආහි එවරූපං යථායං භික්ඛුනි ආහාති එවං යොජෙත්වා පෙත්ථ අත්ථෝ දඤ්ඤබ්බා යෙ පන කඞ්ඛාති පඨන්ති තෙසං උත්තානමෙව...යථා මං භන්තෙ භගවා ජානාතීති ථෙරෝ කිං දසෙති භගවා භන්තෙ සබ්බඤ්ඤූ අහඤ්ච ඛීණාසවෝ නත්ථි මය්හං විසුං පතිසෙවනානං මං භගවා ජානාති නත්‍යාහං කිං වක්ඛාමි යථා මං භගවා ජානාති තථෙවාහං දඤ්ඤබ්බාති...තඛ්බා දඛ්බා දඛ්බා එවං නිබ්බඛනෙනෙති එත්ථ

නාවඩා දුබ්බ දඩබා පණ්ඩිතා ඝථාඡිං පරපුව්වෙන නිබ්බඤ්ඨති එවං න නී බ්බඤ්ඨන්ති, අථිව ඩබා යදෙව සාමඤ්ඤතං හෙන නිබ්බඤ්ඨනනීති එව ම පො දඤ්ඩබ්බා. යඤව තයා කතං කතහාති ඉමිනා ඡිං දඤ්ඩති නාඡි සකකා පරිසබලන වා පඤ්ඤපනමෙහන වා අකාරකො කාරකො කාතුං කාර කො වා අකාරකො කාතුං, තසමා ගං සයං කතං වා අකතං වා තදෙව වත්තබබන්ති දඤ්ඩති.

කසමා පන භගවා ජානන්නොපි අහං ජානාමි ඛිණාසවො ඡිං නාපි තුයහං දෙසො අයං භික්ඛුනි මුසාවාදිනීති නාවොචාති? පරානුද්දයතාය, සවෙති භගවා යං යං ජානාති තං තං වදෙය්‍ය අඤ්ඤන පාරාජිකං ආප න්නාන පුඤ්ඨා අහං ජානාමි ඡිං පාරාජිකොති වත්තබබං භවෙය්‍ය, තතො සො පුග්ගලො අයං පුබ්බ දබබං මලලපුත්තානං සුඛං කත්වා ඉදානි මං අසුඛං කරොති කඤ්ඤදානි ඡිං වදති යත්‍ර සෘපාපි සාවකෙසු ඡඤ්ඤතිං ගඵ්ජති කු තො ඉමස්‍ස සබබඤ්ඤුභාවොති ආඝාතං බඤ්ඤිත්වා අපාගුපගො භවෙය්‍ය– තසමා භගවා ඉමාය පරානුද්දයතාය ජානන්නොපි නාවොව, ඡික්ඛු ඡි ඝො උපවාදපරිවජ්ජනතොපි නාවොව, ගදිති භගවා එවං වදෙය්‍ය එවං උපවාදෙ භවෙය්‍ය "දබබස්‍ස මලලපුත්තස්‍ස වුඤානං නාම භාරියං සම්මාය ඔුඛං පන සක්ඛිං ලඡිත්වා වුඡිතොා"ති–ඉදඤ්ච වුඤානලක්ඛණං මඤ්ඤමා නා "බුබ්කාලෙපි සක්ඛිනා ඡුඩි වා අසුඩි වා හොති මයං ජානාම අයං පුගග ලො අසුඩොති එවං පාපඡික්ඛු ලජ්ජිමපි විනාසෙය්‍යුං"ති...අපි ච අනාඝ තෙපි භික්ඛු ඔතිණ්ණ වත්‍රුස්මිං වොදෙත්වා සාරෙත්වා සවෙ තයා කතං ක තනති වදෙතීති ලජ්ජිනං පටිඤ්ඤං ගඟෙත්වා කම්මං කරිස්සන්තීති විනය ලක්ඛණෙ තත්‍රනිං ඨපෙන්නා අඤං ජානාමීති අවත්වා "සවෙ තයා කතං කතන්නි වදෙතී"ති ආඝ...නාභිජානාමි සුපිනන්නෙනාපි මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවිතාති සුපිනන්නෙනාපි මෙථුනං ධම්මං න අභිජානාමි න පතිසෙවි තා අහන්ති වුත්තං හොති, අථවා පතිසෙවිතා භුත්වා සුපිනන්නෙනාපි මෙථු නං ධම්මං න ජානාමීති වුත්තං හොති, යෙ පන සතිසෙවිත්වාති පඨන්ති තෙසං උත්තානමෙව, පඤව ජාගරොති ජාගරන්නොා පන පඨමං යෙව න ජා නාමීති...තෙන හි භික්ඛවෙ මෙත්තියං භික්ඛුනිං නාසෙථාති ගස්මා දබබ ස්‍ස ච ඉමිස්‍සා ච වචනං න ඝටියති තසමා මෙත්තියං භික්ඛුනිං නාසෙථාති වුත්තං හොති...තත්‍ර තියො නාසනා ලිඛනාසනා සංවාසනාසනා දණ්ඩකම්මනාසනාති, තාසු "දූසකො නාසෙතබබා"ති අයං ලිඛනා සනා, ආපත්තියා අදස්සනෙ වා අපපටිකම්මෙ වා පාපිකාය ච දිඨියා අපපටි නිස්සඤ්ඤෙ වා උක්ඛපනියකම්මං කරොති අයං සංවාසනාසනා, "වර පි රෙ විනස්සා"ති දණ්ඩකම්මං කරොන්නි අයං දණ්ඩකම්මනාසනා, ඉධ පන ලිඛනාසනං සඩ්ගායන්ත "මෙත්තියං භික්ඛුනිං නාසෙථා"ති...ඉමෙ ව භි ක්ඛු අනුසුඤ්ඤථානි ඉමිනා ඉමං දීපෙති අයං භික්ඛුනී අනාපත්තා ධම්මතාය අකාරිකා අඩා අඤ්ඤති උඤ්ඤාජිතා තසමා යෙහි උඤ්ඤාජිතා ඉමෙ ව භික්ඛු අනුසුඤ්ඤථ භවෙසථ ජානාථානි...

කිං පන භගවතා මෙත්තියා භික්ඛුනි පටිඤ්ඤාය නාසිතා අපටිඤ්ඤාය නාසිතාති, කිඤ්චෙත්ථ යදි තාව පටිඤ්ඤාය නාසිතා එෙරා කාරකො හොති සඳදසො, අථ අපටිඤ්ඤාය එෙරා අකාරකා හොති නිඳදසො,

භාතිසරාජකාලෙපි මහාවිහාරවාසිනඤ්ච අභයගිරිවාසිනඤ්ච ථෙරානං ඉමස්මිං යෙව පදෙ විවාදෙ අහොසි, අභයගිරිවාසිනොපි අත්තනො සුත්තං වත්වා තුම්හාකං වාදෙ ථෙරො කාරකො හොතීති වදන්ති; මහාවිහාරවාසිනොපි අත්තනො සුත්තං වත්වා තුම්හාකං වාදෙ ථෙරො අකාරකො හොතීති වදන්ති, පඤ්ඤා න ජීජ්ජති, රාජා සුත්වා ථෙරෙ සන්නිපාතෙත්වා දීඝකාරායනං නාම බ්‍රාහ්මණජාතියං අම්වවං ථෙරානං කථං සුණාහීති ආණාපෙසි.....අම්වෙවා කිර පණ්ඩිතො භාසන්තරකුසලො සො ආහ "වදන්තු ථෙරා සුත්ත"න්ති, තතො අභයගිරිථෙරා අත්තනො සුත්තං වදිංසු "තෙන හි භික්ඛවෙ මෙත්තියං භික්ඛුනිං සකාය පටිඤ්ඤාය නාසෙථා"ති, අම්වෙවා "හන්නෙ තුම්හාකං වාදෙ ථෙරො කාරකො හොති, සදෙසො"ති ආහ, මහාවිහාරවාසිනොපි අත්තනො සුත්තං වදිංසු "තෙන හි භික්ඛවෙ මෙත්තියං භික්ඛුනිං නාසෙථා"ති-අම්වෙවා "හන්නෙ තුම්හාකං වාදෙ ථෙරො අකාරකො හොති නිද්දෙසොති" ආහ.....කිං පනෙත්ථ යුත්තං යං පච්ඡා වුත්තං විචාරිතං හෙතං අඝකථාවරියෙහි, භික්ඛු භික්ඛුං අමූලකෙන අන්තිමවත්ථුනා අනුඛංසෙති සඞ්ඝාදිසෙසො, භික්ඛුනිං අනුඛංසෙති දුක්කටං.....කුරුඤ්ඤියං පන මුසාවාදෙ පාචිත්තියන්ති වුත්තං තත්‍රායං විචාරණා:-පුරිමනයෙ තාව අනුඛංසනාධිප්පායත්තා දුක්කටමෙව යුජ්ජති, යථා සතිපි මුසාවාදෙ භික්ඛුනො භික්ඛුස්මිං සඞ්ඝාදිසෙසො, සතිපි ච මුසාවාදෙ අසුඛං සුඛදිසිනො අක්කොසාධිප්පායෙන වදන්තස්ස ඔමසවාදෙනෙව පාචිත්තියං, න සම්පජානමුසාවාදෙන, එවං ඉඛාපි අනුඛංසනාධිප්පායත්තා සම්පජානමුසාවාදෙ පාචිත්තියං න යුජ්ජති දුක්කටමෙව යුත්තං.....පච්ඡිමනයෙපි මුසාවාදත්තා පාචිත්තියමෙව යුජ්ජති වචනප්පමාණතො හි අනුඛංසනාධිප්පායෙන භික්ඛුස්ස භික්ඛුස්මිං සඞ්ඝාදිසෙසො.....අක්කොසාධිප්පායස්ස ච ඔමසවාදෙ.....භික්ඛුස්ස පන භික්ඛුනියා දුක්කටන්ති වචනං නත්ථි සම්පජානමුසාවාදෙ පාචිත්තියන්ති වචනමත්ථි තස්මා පාචිත්තියමෙව යුජ්ජති, තත්‍ර පන ඉදං උපපරික්ඛිතබ්බං, අනුඛංසනාධිප්පායෙ අසති පාචිත්තියං තස්මිං සති කෙන භවිතබ්බන්ති.....තත්‍ර යස්මා මුසා භණන්තස්ස පාචිත්තියෙ සිඛෙපි අමූලකෙන සඞ්ඝාදිසෙසෙන අනුඛංසනෙ විසුං පාචිත්තියං වුත්තං තස්මා අනුඛංසනාධිප්පායෙ සති සම්පජානමුසාවාදෙ පාචිත්තියස්ස ඔකාසො න දිස්සති, නව සක්කා අනුඛංසෙන්තස්ස අනාපත්තියා භවිතුන්ති, පුරිමනයො චෙත්ථ පරිසුඛතරො ඛායති, තස්මා භික්ඛුනී භික්ඛුනිං අමූලකෙන අන්තිමවත්ථුනා අනුඛංසෙති සඞ්ඝාදිසෙසො, භික්ඛුං අනුඛංසෙති දුක්කටං, තත්‍ර සඞ්ඝාදිසෙසො වුඝානගාමිනී දුක්කටං දෙසනාගාමී එතෙහි නාසනං නත්ථි යස්මා පන සා පකතියාව දුස්සීලා පාපභික්ඛුනී ඉදානි සයමෙව දුස්සීලමහීති වදති තස්මා නං භගවා අසුඛත්තා යෙව නාසෙසි.

අථ ඛො මෙත්තිය භුම්මජකාති "එවං මෙත්තියං භික්ඛුනිං නායෙථ ඉමෙ ච භික්ඛූ අනුයුඤ්ජථා"ති වත්වා උඝායාසනා විහාරං පවිඝෙ භගවති තෙහි භික්ඛූහි "දෙථදානි ඉමිස්සා සෙතකානී"ති නාසියමානං තං භික්ඛුනිං දිස්වා තෙ භික්ඛූ තං මොචෙතුකාමතාය අත්තනො අපරාධං ආවිකරිංසු එතමත්ථං දස්සොතුං "අථ ඛො මෙත්තියභුම්මජකා"ති ආදි වුත්තං.....දුඝො දෙසොති දූසිතො චෙව දූසකො ච, උප්පන්නෙ හි දෙසෙ පුග්ගලො තෙන දෙසෙන දූසිතො හොති පකතිභාවං ජහාපිතො තස්මා දුඝොති වුච්චති,

පරඤ්ච දුසෙති විනාසෙති තස්මා දෙසොති වුච්චති, ඉති දුඝො දෙසොති එකස්සෙවෙතං පුග්ගලස්ස ආකාරනානත්තෙන දස්සිතං, තෙන වුත්තං "දුඝො දෙසොති දූසිතො චෙව දූසකොචා"ති-තත්ථ සද්දලක්ඛණං පරියෙසිතබ්බං, යස්මා පන සො දුඝො දෙසොති සඞ්ඛ්‍යං ගතො පටිඝසමඞ්ගිපුග්ගලො කුපිතාදිභාවෙ ඨිතොව හොති, තෙනස්ස පදභාජනෙ කුපිතොති ආදි වුත්තං, තත්ථ කුපිතොති කුප්පභාවං පකතිතො චවනභාවං පත්තො. අනත්තමනොති න සකමනො අත්තනො වසෙ අඨිතවිත්තො, අපිච පිතිසුඛෙහි න අත්තමනො න අත්තවිත්තොති අනත්තමනො. න අභිරඩො න සුඛිතො නවා පසාදිතොති අනභිරදෙඩා. පටිඝෙන ආහතං විත්තමස්සාති ආහතවිත්තො විත්තථඩභාවං විත්තකචවරසඞ්ඛාතං පටිඝබිලං ජාතමස්සාති බිලජාතො. අප්පතීතොති නප්පතීතො පිතිසුඛාදීහි වජ්ජිතො, න අභිසටොති අත්ථො. පදභාජනෙ පන යෙසං ධම්මානං වසෙන අප්පතීතො හොති තෙ දස්සෙතුං "තෙන ච කොපෙනා"ති ආදි වුත්තං, තත්ථ තෙන ච කොපෙනාති යෙන දුඝොති ච කුපිතොති ච වුත්තො උභයම්පිඝෙතං පකතිජහනතො එකාකාරං හොති, තෙන ච දෙසෙනාති යෙන දෙසෙන දෙසොති වුත්තො. ඉමෙහි චීහි සඞ්ඛාරක්ඛන්ධමෙව දස්සෙති. තාය ච අනත්තමනතායාති යාය අනත්තමනොති වුත්තො-තාය ච අනභිරඩියාති යාය අනභිරඩොති [illegible] මෙහි චීහි වෙදනාක්ඛන්ධං දස්සෙති. අමූලකෙන පාරාජිකෙ [illegible] ස්ස මූලකන්ති අමූලිකං තං පනස්ස අමූලකත්තං යස්මා චොදකො [illegible] අධිප්පෙතං න වුදිතකවසෙන තස්මා තමත්ථං දස්සෙතුං පදභාජනෙ [illegible] මූලකං නාම අදිඝං අසුතං අපරිසඞ්කිතන්ති ආහ, තෙන ඉමං දිපෙති යං පාරාජිකං චොදකෙන වුදිතකම්හි පුග්ගලෙ නෙව දිඝං න සුතං න පරිසඞ්කිතං ඉදං එතෙසං දස්සනසවණපරිසංකිතසඞ්ඛාතානං මූලානං අභාවතො අමූලකං නාම, තං පන සො ආපන්නො වා හොතු අනාපන්නො වා එතං ඉඛ අප්පමාණන්ති. තත්ථ අදිඝං නාම අත්තනො පසාදවක්ඛුනා වා දිබ්බවක්ඛුනා වා අදිඝං. අසුතං නාම තථෙව කෙනවි වුච්චමානං න සුතං. අපරිසඞ්කිතං නාම විත්තෙන අපරිසඞ්කිතං. දිඝං නාම අත්තනා වා පරෙන වා පසාදවක්ඛුනා වා දිබ්බවක්ඛුනාවා දිඝං. සුතං නාම තථෙව සුතං. පරිසඞ්කිතම්පි අත්තනා වා පරෙන වා පරිසඞ්කිතං. තත්ථ අත්තනා දිඝං දිඝමෙව පරෙහි දිඝං අත්තනා සුතං, පරෙහි සුතං පරෙහි සඞ්කිතන්ති ඉදං පන සබ්බම්පි අත්තනා සුතඝානෙ යෙව තිඝති, පරිසඞ්කිතං පන තිවිධං දිඝපරිසඞ්කිතං සුතපරිසඞ්කිතං මුතපරිසඞ්කිතන්ති, තත්ථ දිඝපරිසඞ්කිතං නාම එකො භික්ඛු උච්චාර පස්සාවකම්මෙන ගාමසමීපෙ එකං ගුම්බං පවිඝො, අඤ්ඤතරාපි ඉත්ථි කෙන විදෙව කරණීයෙන තං ගුම්බං පවිසිත්වා නිවත්තා, නාපි භික්ඛු ඉත්ථිං අද්දස ඉත්ථි භික්ඛුං අදිස්වාව උභොපි යථාරුචිං පක්කන්තා, අඤ්ඤතරො භික්ඛු උභින්නං තතො නික්ඛමනං සල්ලක්ඛෙත්වා අඩා ඉමෙසං කතං වා කරිස්සන්ති වාති පරිසඞ්කති, ඉදං දිඝපරිසඞ්කිතං නාම. සුතපරිසඞ්කිතං නාම ඉධෙකච්චො අන්ධකාරෙ වා පටිච්ඡන්නෙ වා ඔකාසෙ මාතුගාමෙන සඞ්ං භික්ඛු නො තාදිසං පටිසන්ථාරවචනං සුණාති සමීපෙ අඤ්ඤං විජ්ජමානකම්පි අත්ථි නතථීති න ජානාති සො අඩා ඉමෙසං කතං වා කරිස්සන්ති වාති පරිසඞ්කති, ඉදං සුතපරිසඞ්කිතං නාම. මුතපරිසඞ්කිතං නාම සම්බහුලා ධුත්තා

රත්තිභාගෙ පුප්ඵගන්ධමංසසුරාදීනි ගහෙත්වා ඉත්ථිනි සඞ්ගණ්හිත්වා විචරිත්වා ගතා, පුනදිවසෙ භික්ඛූ තං විප්පකාරං දිස්වා කසසිදං කම්මන්ති විචිනන්තා තතුව කෙනචි භික්ඛුතා පගෙව වුඤ්චිත්වා වත්තසීසෙන මණ්ඩපං වා භොජනසාලං වා පවිජ්ගන්ත්වාන පුප්ඵාදීනි ආමසන්ති හොන්ති කෙනවි උපසාකකුලතො ආහරිතනි පුප්ඵාදීනි පූජා කතා හොන්ති කෙනවි හෙස ජ්ජතං අදිසං පිතං හොති, අථ තත කසසිදං කම්මන්ති විචිනන්තා භික්ඛූ ඝණගණ්ඩිකුව මූඛතණ්ඩිං ච ගාහිත්වා තෙ භික්ඛූපරිසඞ්ඛන්ති, ඉදං මුත්තපරිසං කිතං නාම.....තත්ථ දිසං අත්ථිසමූලකං අත්ථිමූලකං දිසවමෙව අත්ථි සඤ්ඤං සමූලකං අත්ථිසඤ්ඤමූලකං, එසනයො සුතමුතපදෙසුපි, පරිසඞ්කිතෙ පන දිසපරිසඞ්කිතං අත්ථිසමූලකං අත්ථිමූලකං දිසපරිසඞ්කිතමෙව අත්ථි සඤ්ඤං සමූලකං අත්ථි සඤ්ඤමූලකං.....එසනයො සුතමුතපරිසඞ්කිතෙසු.....තත්ථ දිසංසමූලකං නාම පාරාජිකං ආපජ්ජන්තං දිස්වාව දිසො මයංති වදති, අමූලකං නාම පටිච්ඡන්නාකාසෙනා නික්ඛමන්තං දිස්වා විරිකකමං අදිස්වා දිසො මයංති වදති. දිසමෙව සඤ්ඤසමූලකං නාම දිස්වාව දිසසඤ්ඤං සුත්වා වොදෙති, සඤ්ඤඅමූලකං නාම පුබ්බෙ පාරාජිකවිනිච්ඡකං දිස්වා පච්ඡා අදිසසඤ්ඤිරාමතො සො සඤ්ඤඤ අමූලකං කත්වා දිසො මයංති වොදෙති, එතෙන නයෙන සුතමුතපරිසඞ්කිතානිපි විත්ථාරතො වෙදිතබ්බානි, එත්ථ ච සබ්බපඨමාරෙණාපි සමූලකෙන වා සඤ්ඤසමූලකෙන වා වොදෙන්තඤ්ඤ අනාපත්ති, අමූලකෙන වා පන සඤ්ඤඅමූලකෙන වා වොදෙන්ත සෙව ආපත්ති.....අනුබඤ්ඤසෙය්‍යානි බංසෙය්‍ය පඨංසෙය්‍ය අභිඝසෙය්‍ය අජ්ඣාහරෙය්‍ය. තං පන අනුබඤ්ඤනං යඤ්ඤි අත්තනා වොදෙන්තොපි පරෙන වොදුපෙන්තොපි කරොති ගෙව, තඤ්ඤි පදභාජනෙ වොදෙති වා වොදුපෙති වාති වුත්තං, තත්ථ වොදෙතීති පාරාජිකඛණ්ඩං ආපන්නො සීති ආදිනි වචනෙහි සඤ්ඤං වොදෙති, තඤ්ඤ වාචාය වාචාය සඞ්ඝාදිසෙසො. වොදුපෙතීති අත්තනා සම්පෙ ඨත්වා අඤ්ඤං භික්ඛුං ආණාපෙති, සො තඤ්ඤ වචනෙන තං වොදෙති, වොදුපකඤ්ඤෙව වාචාය වාචාය සඞ්ඝාදිසෙසො. අථඛා සොපි මයා දිසං සුතං අත්ථිනි වොදෙති විඤ්ඤාමපි ජානාතං වාචාය වාචාය සඞ්ඝාදිසෙසො.....

වොදනාපභෙදකොසල්ලත්ථඤ්ච පනෙත්ථ එකවත්ථු එකවොදකාදිවත්ථු කතං තාව වෙදිතබ්බං.....තත්ථ එකො භික්ඛු එකං භික්ඛුං එකෙන වත්ථුනා වොදෙති ඉමිඤ්ඤා වොදනාය එකං වත්ථුං එකො වොදකො, සම්බහුලා එකං එකවත්ථුනා වොදෙන්ති පඤ්චසතා මෙත්තියභූමජකපමුඛා ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ ආයස්මන්තං දබ්බං මල්ලපුත්තම්ව, ඉමිඤ්ඤා වොදනාය එකංවත්ථු නානා වොදකා, එකො භික්ඛු එකං භික්ඛුං සම්බහුලෙහි වත්ථූහි වොදෙති ඉමිඤ්ඤා වොදනාය නානාවත්ථූනි එකො වොදකො, සම්බහුලා සම්බහුල සම්බහූලෙහි වත්ථූහි වොදෙන්ති, ඉමිඤ්ඤා වොදනාය නානා වත්ථූනි නානා වොදකා.....වොදෙතුං පන කො ලභති කො නලභතීති දුබ්බලවොදකවත්ථු නං තාව ගණ්හන්ති කොචි නලභති, දුබ්බලවොදකොනාම සම්බහුලෙසු කථා සල්ලාපෙන නිසින්නෙසු එකො එකං ආරබ්භ අනොදිස්සකං කත්වා පාරාජික වත්ථුං කථෙති, අඤ්ඤෙ තං සුත්වා ඉතරස්ස ගන්ත්වා ආරොචෙති සොතං උපසඞ්කමිත්වා, ''ඉමං කිර ඉමං ඉදච්චිදඤ්ච වදසී''ති වදති-සො නාහං එවරූ

පං ඥානාති කථාපවත්තියං පන මහා අභයාදියෙසානං කඤ්ඤා වුත්තාවත්ථි සත්ථේ අඤ්ඤ තව ඉමං දුඃඛුප්පත්තිං ජානෙය්‍යං එතෙනකම්පි න කථෙය්‍යත්‍රති'' ඇයං දුබ්බලවොදකෙ, තඒසෙතං කථාසල්ලාපං ගඟෙඤ්ඤා තං භික්ඛුං කොමි වොදෙතුං න ලභති, එතං පන අගඟෙඤ්ඤා සිලඤ්ඤපන්නා භික්ඛු භික්ඛුං වා භික්ඛුනිං වා සිලඤ්ඤපන්නා ව භික්ඛුනි භික්ඛුනිඤ්ඤෙව වොදෙතුං ලභතීති මහාපදුමත්ථෙරා ආහ...මහාසුම්මත්ථෙරා පන පඤ්චසඟඛම්මිකා ලභන්තීති ආහ, තොදනත්ථෙරා න කොචි න ලබාතීති වත්වා "භික්ඛු ඤ්ඤ සුත්වා වොදෙති භික්ඛුනියා සුත්වා වොදෙති...පෙ...නිස්සිඤ්ඤයාවකා නං සුත්වා වොදෙතීති" ඉදං සුත්තඤ්ඤාහරි, නිණ්ණඤ්ඤපි ථෙරානං වාදෙ වුදිත කඤ්ඤෙව පටික්ඛිපිඤ්ඤ කාරණඤ්ඤාභාවා...අයං පන වොදනා නාම දුතං වා පණ්ණං වා සාසනං වා පෙසෙත්වා වොදෙන්නාඤ්ඤ සියං න එති පුග්ගලඤ්ඤ පන සමීපෙ ඨත්වා භත්තමුද්දඤ්ඤ වා දිට්ඨභදෙන වා වොදෙන්නාඤ්ඤෙව සියං එති, සික්ඛාපච්චක්ඛානමෙව කි භත්තමුද්දඤ්ඤ සියං න එති ඉදං පන අභුඛං සනං අභුතාරොචනං ච එති ඥෙව...ඥෙ පන ඒහාභං ඒතඤ්ඤානෙ එකං නියමෙත්වා වොදෙති සෙසෙ ජානාති සියං එති ඉතරෙ ජානාති සියං න එති, සෙපි නියමෙත්වා වොදෙති එකෙ වා ජානාතු සෙසා සියං එති ඥෙව, එසනඤ්ඤා සම්බන්ධුලෙසු, තං ඛණඤ්ඤෙව ව ජානනං නාම දුඤ්ඤකරං සමඤ්ඤෙන ආවජ්ජිත්වා ඤ්ඤුතෙ පන ඤ්ඤුතඤ්ඤෙව හොති පච්ඡා වෙ ජානාති සියං න එති, සික්ඛාපච්චක්ඛාන අභුතාරොචන දුට්ඨුල්ලවාචා අත්තකාම දුඤ්ඤෙස භූ තාරොචනසික්ඛාපදානිති සබ්බානෙව හි ඉමානි එකපරිවෙජ්ජානි-එවං කාඤ්ඤ වාචාවසෙනවාඤ්ඤං දුබ්බාදි වොදනා පුන දිඤ්ඤවාදනා සුතඤ්ඤවාදනා පරිස ඩඤ්ඤිතවොදනාති නිවිධා හොති...අපරාපි චතුබ්බිධා හොති සීලවිපත්ති වොදනා ආචාරවිපත්තිවොදනා දිට්ඨිවිපත්තිවොදනා ආජීවවිපත්තිවොද නාති, තත්ථ ගරුකානං චින්නං ආපත්තිසබ්බඤ්ඤානං වසෙන සීලවිපත්තිවෝ දනා වෙදිතබ්බා, අවසෙසානං වසෙන ආචාරවිපත්තිවොදනා, මිච්ඡාදිඨි අන්තගහණාහිකා දිඨිවසෙන දිට්ඨිවිපත්තිවොදනා, ආජීවහෙතු පඤ්ඤත්තානං ඤ්ඤන්නං සික්ඛාපදානං වසෙන ආජීවවිපත්තිවොදනා වෙදිතබ්බා...අපරාපි චතුබ්බිධා හොති වත්ථුඤ්ඤසඤ්ඤඤනා ආපත්තිසඤ්ඤඤනා සංවාසපටික්ඛෙපෝ සාමීචිපටික්ඛෙපොති, තත්ථ වත්ථුඤ්ඤසඤ්ඤඤනා නාම ඤ්ඤං මෙථුනං ධම්මං පති සෙවි අදින්නං ආදියි මනුස්සං ඤාතඤ්ඤි අභූතං ආරොචෙසීතාති එවං පව නතා, ආපත්තිඤ්ඤසඤ්ඤඤනා නාම ඤ්ඤං මෙථුනධම්මපාරාජිකාපඤ්ඤිං ආප ත්තිඤ්ඤාසීති එවමාදිනඤ්ඤපවත්තා, සංවාසපටික්ඛෙපෝ නාම නත්ථි තයා සඬ්ඝං උපොසථෝ වා පවාරණා වා සඬ්ඝකම්මං වාති එවං පවත්තෙතා, එත්තාවතා පන සියං න එති, "අඤ්ඤමඤ්ඤණ්ඤාසි අසක්කාපුත්තියොසී"ති ආදිනි වචනෙහි ඝ ඬිං ඨපෙත්වා ඉතරෙහි සියං එති...සාමීචිපටික්ඛෙපෝ නාම අභිවාදනපච්චුට්ඨාන අඤ්ජලිකම්මසීචිගාදිකම්මානං අකරණං, තං පටිපාටියා වන්දනාදිනි කරොන්තා එකඤ්ඤ අකත්වා සෙසානා කරණකාලෙ වෙදිතබ්බං, එත්තාවතා ච වොදනානාම ඉොති, ආපත්තිං පන සියං න එති "කඤ්ඤමා මම වන්දනාදිනි න කරොසීති පුච්ඡිතෙ පන ඇඤ්ඤමඤ්ඤණ්ඤාසි අසක්කාපුත්තියොසිනි ආදිනි වච නෙහි සඬ්ඝං ඨපෙත්වා ඉතරෙ පන සියං එති, යාගුභත්තාදිනා පන යං ඉවජ්ජති තං ආපුච්ජති න තාවතා වොදනා ඉොති...අපරා පාතිමොක්ඛ ඵපනක් ඛ්ඛිඤ්ඤ "එකං භික්ඛුඤ්ඤව අබ්බොකිණ්ණං පාතිමොක්ඛබ්භඤ්ඤනං එතං බ්‍රහ්මඤ්ඤකා"ති

ආදිං කත්වා යාව දස අධම්මිකානි පාතිමොක්ඛඝපනානි දස ධම්මිකානීති එවං අධම්මිකාපඤ්ච පඤ්ඤාස ධම්මිකා පඤ්චපඤ්ඤාසාති දසුත්තරසතං චොදනා වුත්තා-තා දිඝෙන චොදෙන්තස්ස දසුත්තරසතං සුතෙන චොදෙන්තස්ස දසුත්තරසතං පරිසඞ්කාය චොදෙන්තස්ස දසුත්තරසතන්ති තිංසාධිකානි තීණිසතානි හොන්ති, තානි කායෙන චොදෙන්තස්ස වාචාය චොදෙන්තස්ස කායවාචාය චොදෙන්තස්සාති තිභුණානි කතානි නවුතාධිකානි නවසතානි හොන්ති, තානි අත්තනා චොදෙන්තස්ස පරෙන චොදාපෙන්තස්සාති තත්තකානෙවාති වීසති ඌණානි චෙසහස්සානි හොන්ති, පුන දිඝාදි හෙදෙ සමූලකාමූලකවසෙන අනෙකසහස්සා චොදනා හොන්තීති වෙදිතබ්බා.

ඉමස්මිං පන ඨානෙ ඨත්වා අඝකථායං "අත්තාදානං ආදාතුකාමෙන උපාලි භික්ඛුනා පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතං අත්තාදානන්ති" ච "චොදකෙන උපාලි භික්ඛුනා පරං චොදෙතුකාමෙන පඤ්චධම්මෙ අජ්ඣත්තං පච්චවෙක්ඛිත්වා පරො චොදෙතබ්බොති" ච-එවං උපාලිපඤ්චකාදිසු වුත්තානි බහූනි සුත්තානි ආහරිත්වා අත්තාදානලක්ඛණඤ්ච චොදකවත්තඤ්ච වුදිතකවත්තඤ්ච සඞ්ඝෙන කාතබ්බකිච්චඤ්ච අනුවිජ්ජකවත්තඤ්ච සබ්බං විත්ථාරෙන කථිතං තං මයං යථා ආගතඨානෙ යෙව වණ්ණයිස්සාම, වුත්තප්පභෙදාසු පන ඉමාසු චොදනාසු යස්ස කස්සාචි චොදනාය වසෙන සඞ්ඝ මජ්ඣෙ ඔසටෙ වත්ථුස්මිං වුදිතචොදකා වත්තබ්බා "තුම්හෙ අම්හාකං විනිච්ඡයෙන තුඝා භවිස්සථා"ති-සචෙ භවිස්සාමාති වදන්ති සඞ්ඝෙන තං අධිකරණං සම්පටිච්ඡිතබ්බං අථ පන "විනිච්ඡිනථ තාව භන්තෙ සචෙ අම්හාකං ඛමිස්සතිගණ්හිස්සාමා"ති වදන්ති "චෙතියං තාව වන්දථා"ති ආදිනි වත්වා දිඝසුත්තං කත්වා විස්සජ්ජිතබ්බං, තෙ චෙ විරරත්තං කිලන්තා පක්කන්තපරිසා උච්ඡින්නපක්ඛා හුත්වා පුන යාවන්ති යාව තතියං පටික්ඛිපිත්වා යදා නිම්මදා හොන්ති තදා නෙසං අධිකරණං විනිච්ඡිනිතබ්බං, විනිච්ඡිනන්තෙහි ච සචෙ අලජ්ජුස්සන්නා හොති පරිසා උබ්බාහිකාය තං අධිකරණං විනිච්ඡිතබ්බං, සචෙ බාලුස්සන්නා හොති පරිසා "තුම්හාකං සභාගෙ විනයධරෙ පරියෙසථාති විනයධරෙ පරියෙසාපෙත්වා යෙන ධම්මෙන යෙන විනයෙන යෙන සත්ථුසාසනෙන තං අධිකරණං වූපසමෙති තථා තං අධිකරණං වූපසමෙතබ්බං, තත්ථ ධම්මොති භූතං වත්ථු. විනයොති චොදනා සාරණා ච. සත්ථුසාසනන්ති ඤත්තිසම්පදා ච අනුසාවනසම්පදා ච. තස්මා චොදකෙන වත්ථුස්මිං ආරොචිතෙ වුදිතකො පුච්ඡිතබ්බො සන්තමෙතං නොති, එවං වත්ථුං උපපරික්ඛිත්වා භූතෙන වත්ථුනා චොදෙත්වා සාරෙත්වා ච ඤත්තිසම්පදාය අනුසාවනසම්පදාය ච නං අධිකරණං වූපසමෙතබ්බං. තත්‍ර චෙ අලජ්ජී ලජ්ජිං චොදෙති සොච අලජ්ජී බාලො හොති අබ්‍යත්තො නාස්ස නයො දාතබ්බො, එවං පන වත්තබ්බො කිම්හි නං චොදෙසීති? අඩා සො වක්ඛති "කිම්දං භන්තෙ කිම්හිනං නාමා"ති-ත්වං කිම්හිනම්පි න ජානාසි න යුත්තං තයා එවරූපෙන බාලෙන පරං චොදෙතු"න්ති උය්‍යොජෙතබ්බො නාස්ස අනුයොගො දාතබ්බො, සචෙ පන සො අලජ්ජී පණ්ඩිතො හොති බ්‍යත්තො දිඝෙන වා සුතෙන වා අජ්ඣෙත්ථරිත්වා සම්පාදෙතුං සක්කොති එතස්ස අනුයොගං දත්වා ලජ්ජිස්සෙව පටිඤ්ඤාය කම්මං කාතබ්බං, සචෙ ලජ්ජී අලජ්ජිං චොදෙති සොච ලජ්ජී බාලො හොති අබ්‍යත්තො න සක්කොති අනුයොගං දාතුං තස්ස නයො දාතබ්බො කිම්හි නං චොදෙසි සීලවිපත්තියා වා ආචාරවිපත්තිආදිසු එකිස්සාති, කස්මා

පන ඉමස්සෙව එවං නාසෝ දානබ්බෝ න ඉතරස්සාති? නනු න යුත්තං විත යබරාහනං අගතිගමනන්නති? න යුත්තමේව ඉදං පන අගතිගමනං න හොති ධම්මානුනහතෝ නාම එසෝ අලජ්ජිනිගහත්ථාය හි ලජ්ජිපග්ගහත්ථාය ව සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං තතු අලජ්ජී නයං ලභිත්වා අජ්ඣාචාරතෝ එහිති, ලජ්ජී පන නයං ලභිත්වා දිසේ දිස්වාහානෝන සුත්ත සුතසන්නානෙන පතිඝාය කරෙස්සති, නස්මා තස්ස ධම්මානුග්ගහෝ වට්ටතීති සබෙ පන සොලජ්ජී පණ්ඩිතෝ හොති බ්‍යත්තෝ පතිබාය කරෙති අලජ්ජී ව එතමපි නනාපත්තිං පටිඤ්ඤං නදෙති අලජ්ජිස්ස පටිඤ්ඤාය එව හි කාතබ්බං නදත්ථ දිපනත්ථං ව ඉදං වත්ථු වෙදිතබ්බං

තෙපිටකචූළාභයත්ථෙරෝ කිර ලොහපාසාදස්ස හෙට්ඨා භික්ඛූනං විනයං කරෙන්තා සාරණීයසමයෙ වුබාති, තස්ස වුබානසමයෙ වෙ අත්තනවත්ථිකා නථං පවත්තෙසුං, එකෝ එතමපි නාහි එතමපි නානාපත්තිං පටිඤ්ඤං න දෙති අථ අපායවසෙස පඨමබාමෙ ථෙරස්ස නාමං ග්‍රහලෙ අයං පතිඝාය කරෙ නි අයං පන පටිඤ්ඤං න දෙති බහූනි ව වත්ථූනි ඔසථානි අබා එතං කතං භවිස්සතීති නාමං ග්‍රහලෙ අසුබලබ්ධි උපජ්ජතා, තතෝ විජ්ජාදණ්ඩකෙන පාදකඨලිකාය සඤ්ඤං දත්වා "අහං ආවුසෝ විනිවිජිනිතුං අනනුවජ්ජවිකෝ අඤ්ඤත්ර විනිවිජිනාපෙහි"ති ආහ, කස්මා භන්තෙති? ථෙරෝ තමත්ථං ආරොචෙසි. චුදිතකග්ගහලස්ස කාලෙ බාහුසච්චෙ උසිතෝ, තතෝ ථෙරං වන්දිත්වා භන්තෙ විනිවිජිනිතුං අනුරූපෙන විනයධරෙන නාම තුම්හාදිසෙ නෙව භවිතුං වට්ටති වොදකෙහා ව ඊදිසෙනෙව භවිතුං වට්ටතීති වත්වා සෙනාසනානි නිවාසෙත්වා "චිරං කිලමිත්ථ මහා"ති ධම්මාපෙත්වා පසාතාමි ඒ වං ලජ්ජිනා වොදියමානෝ අලජ්ජී බහූසුපි වත්ථූසු උපජ්ජෙසු පටිඤ්ඤං න දෙති, සෝ නෙව සුබොති වත්තබ්බෝ න අසුබොති ජීවමානකෝ නාම ආම කපුනිකෝ නාම වෙස, සබෙ පනස්ස අඤ්ඤම්පි තාදිසං වත්ථු උපජ්ජති න විනිවිජිතබ්බං තථා නාසිතකෝ භවිස්සතීති සබෙ පන අලජ්ජී ගෙව අල ජ්ජිං වොදෙති සෝ වත්තබ්බෝ ආවුසෝ තව වචනෙනාහං කිං සක්‍යා ව තුම්හාති ඉතරම්පි තථෙව වත්වා උභෝ එකසමුට්ඨාහපරිභොගා ත්‍රුත්වා ජීවථා නි උපොසථෙ තබ්බා, සීලඤ්ච නෙසං විනිවිජ්ජෙ න තාතබ්බෝ, පහාතවි වරපරිවෙණාදිඅත්ථාය පන පතිරූපං සක්කිං ලභිත්වා තාතබ්බෝතීති අථ ලජ්ජී ලජ්ජිං වොදෙති විවාදදූ ව නෙසං කිඤ්චිදෙව අප්පමත්තකෝ හොති සඤ්ඤාපෙත්වා "මා එවං කරොථා"ති අවවදං දෙසාපෙත්වා උපොසථෙ තබ්බා, අථපනෙත්ථ වුදිතකෙන යහසා විරබා හොති ආදිතොපඨාය අලජ්ජී නාම නාත්ථි සොව පකතානුරූපකම්මස්සාය පටිඤ්ඤං නදෙති මයං සදදහාම මයං සදදහාමාති බහූ උපසඤ්ඤති සෝ නෙසං පටිඤ්ඤාය එකවාරං වෙවාරං සුබෝ හොතු අථ පන විරබකාලතෝ පඨාය ඨානෙ න තිසති විනිවිජ්ජෙ න දත බ්බෝ, එවං යස්ස කස්සචි වොදනාය වසෙන සඩ්ඝමජ්ඣෙ ඔසරෙ වත්ථුම්හි වුදිතකවොදකෙහි පටිපත්තිං ඤත්වා නාසාය ගෙව වොදනාය සම්පත්තිවිපත්ති ඤාණතත්ථං ආදිමජ්ඣපරියොසානාදීනං වසෙන විනිවිජ්ජෙ වෙදිතබ්බා සෙය්‍යථීදං? වොදනාය කෝ ආදි කිං මජ්ඣං කිං පරියොසානං? වොද නාය "අහං තං වත්තුකාමෝ කරොතු මෙ ආයස්මා ඔකාස"න්ති එවං ඔකා සකම්මං ආදි, ඔතිණ්ණෙන වත්තුං වොදෙත්වා සාරෙත්වා විනිවිජ්ජෙ මජ්ඣං, ආපත්තිඤ්ච අනාපත්තිඤ්ච පතිරූපෙන සම්පොපරියොසා නං, වොදනාය කතිමූලානි කතිවත්ථූනි කතිභූමියෝ? වොදනාය චත්තාරි මූලානි

සමුල්ලිකා වා අමූලිකා වා, කිණි වත්තූනි දිසං සුතං පරිසඞ්කිතං, පඤ්චහුමි යෝ කාලෙන වක්ඛාමි නෝ අකාලෙන භූතෙන වක්ඛාමි නෝ අභූතෙන සණ්හෙන වක්ඛාමි නෝ ඵරුසෙන අත්ථසංහිතෙන වක්ඛාමි නෝ අනත්ථසංහිතෙන මෙත්තචිත්තෝ වක්ඛාමි නෝ දෝසන්තරෝති...ඉමාය ච පන වොදනාය වොදෙතෝ පුග්ගලෝ ''පරිසුඛකායසමාචාරෝ නුඛොඉති''ති ආදිනා නයෙන උඤ්ඤාපේතබ්බෝ වුත්තෙනපි පණ්ණරසපි ඛමෙමපි පතිඛානඛබං. වුදිතෙනෙන පිපි ඛම්මපි පතිඛානඛබං සවෙව ච අකුප්පෝ වාති...

අත්ථඩ්ඪ නාම භං ඉමිනා බ්‍රහ්මචරියා වාවෙය්‍යන්ති අපිඑව නාම නං පුග්ගලං ඉමිනා සෙඛචරියා වාවෙය්‍යං, ''සාධු වතස්ස සචාහං ඉමං පුග්ගලං ඉමිනා බ්‍රහ්මචරියා වාවෙය්‍ය''න්ති ඉමිනා අධිප්පායෙන අනුඛංසෙය්‍යාති වුත්තං හොති, සඳහාඣ්ඣන පන බ්‍රහ්මචරියා වාවෙය්‍යන්ති ඉමස්සෙව පරියායමත්තං දස්සෙතුං භික්ඛුභාවා වාවෙය්‍යන්ති ආදි වුත්තං, ඛණාදීනි සම්පවෙවචනානි, භං ඛණං තං ලයං තං මුහුත්තං විනිවත්තෙතීති තස්මිං ඛණෙ තස්මිං ලයෙ තස්මිං මුහුත්තෙ විනිවත්තෙ. භූම්මපත්තියා හි ඉදං උපයොග වචනං...සමනුගඟාහිස්සමානන්දෙසෙ ඉෙන වත්තුනා අනුඛංසිතෝ හොති වත්තුසු පාරාජිකවත්තුසු ඉෙන වත්තුනා වොදකෙන වුදිතකෝ අනුඛංසිතෝ අභිභූතෝ අරෙඛ්ඛාපතෝ හොති, තස්මිං වත්තුස්මිං. සමනුගඟාහිස්මානොති තස්මිං වොදකෙන වුත්තවත්තුම්හි සෝ වොදකෝ අනුවිජ්ජකෙන ''කිණෙන දිසං කිණාති දිසන්ති ආදිනා නයෙන අනුවිජ්ජියමානෝ වීමංසිස්මානෝ උපපරික්ඛියමානෝ. අසමනුගඟාහියමානන්දෙසෙ න කෙනචි වුච්චමානොති අනුවිජ්ජකෙන වා අඤ්ඤෙන වා කෙනචි, අථ වා දිට්ඨාදිවත්තූසු කෙනචි අවුච්චමානෝ. එතෙසං ච විඤ්ඤූ මානිකාපදානං පරතෝ ''භික්ඛු ච දෙසං පතිඣාති''ති ඉමිනා සම්බන්ධෝ වෙදිතබ්බෝ, ඉදං හි වුත්තං හොති:-එවං සමනුගඟාහියමානෝ වා අසමනුගඟාහියමානෝ වා භික්ඛු ච දෙසං පතිඣාති පච්චව තිඣති පට්ඨපෙතීති සම්බන්ධාදිසෙසොති, ඉදඤ්ච අමූලකභාවස්ස පාකටකාලදස්සනත්ථමෙව වුත්තං, ආපත්ති පන අනුඛංසිතක්ඛණෙ යෙව ආපජ්ජිති...ඉදානි අමූලකඤ්චෙව තං අධිකරණං හොතීති එත්ථ යස්මා අමූලකලක්ඛණං පුබ්බෙ වුත්තං-තස්මා තං අවත්වා අපුබ්බමෙව දස්සෙතුං අධිකරණං නාමාති ආදිමාහ, තත්ථ යස්මා අධිකරණං අධිකරණෙන එකමපි වත්තුවසෙන නානා හොති තෙනස්ස තං නානත්තං දස්සෙතුං ''චත්තාරි අධිකරණානි විවාදාධිකරණ''න්ති ආදිමාහ, කො පන සො අධිකරණසෙ සෙනෙතං එකං ඒකොතීති? සමථෙහි අධිකරණීයතා තස්මා යං අධිකිච්ච පවිච්ච යඤ්චාය සමථා වත්තන්ති-තං අධිකරණන්ති වෙදිතබ්බං...අඤ්ඤත්‍රාසු පන වුත්තං ''අධිකරණන්ති කෙචි ගාහං වදන්ති කෙචි වෙගං කෙචි අකඛන්ති කෙචි වොහාරං කෙචි පණ්ණත්ති''න්ති, පුන එවං විවාරිතං ''යදි ගාහෙ අධිකරණං නාම එකෙ අත්තාදුනං ගහෙඛා සහාෙඛන භික්ඛුනා සඞ්ඝං මඤ්ඤමානෙ තත්ථ ආදීනවං දිස්වා පුන වජ්ජති තස්සතං අධිකරණං සමථපත්තං භවිස්සති, යදි වෙගෙ අධිකරණං ''ඉදං අහාදුනා ගණ්හාමි''ති උපපන්නා වෙගෙ නිරුජ්ඣති, යදි අකඛන්ති අධිකරණං අකඛන්තියා අත්තාදුනං ගහෙඛාපි අපරභාගෙ විනිවජ්ජං අලභමානෙ වා ඛමාපිතෙ වා වජ්ජති, යදි වොහාරෙ අධිකරණං කෙඵෙනෙතා ආනිණ්ඩිඛා අපරභාගෙ තුණ්හි හොති නිරවෙ එවමස්ස තං

අධිකරණං සමථප්පත්තං හවිස්සති තස්මා පණ්ණත්ති අධිකරණන්ති—
තං පනෙතං "මෙථුනධම්මපාරාජිකාපත්ති මෙථුනධම්මපාරාජිකාපත්තියා
තබ්භාගියා—පෙ—එවං ආපත්තාධිකරණං ආපත්තාධිකරණස්ස තබ්භා
ගියන්ති ච-විවාදාධිකරණං සියා කුසලං සියා අකුසලං සියා අබ්‍යාකත"න්ති
එවමාදිහි ච විරුජ්ඣති, නහි තෙ පණ්ණත්තියා කුසලාදිභාවං ඉච්ඡන්ති, න
ච "අමූලකෙන පාරාජිකෙන ධම්මෙනා"ති එත්ථ ආගතො පාරාජිකධම්මො
පඤ්ඤත්ති නාම හොති කස්මා? අව්වන්තඅකුසලත්තා, වුත්තමෙතං "ආ
පත්තාධිකරණං සියා කුසලං සියා අකුසලං සියා අබ්‍යාකත"න්ති-යං චෙතං
අමූලකෙන පාරාජිකෙනාති එත්ථ අමූලකපාරාජිකං නිද්දිසං තස්සෙවායං
අමූලකං චෙව නං අධිකරණං හොතීති—පටිනිද්දෙසො න පණ්ණත්ති
යා න හි අඤ්ඤං නිද්දිසිත්වා අඤ්ඤං පටිනිද්දිසති, යස්මා පන යාය පඤ්ඤත්ති
යා යෙන අභිලාපෙන චොදකෙන සො පුග්ගලො පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣා
පන්නොති පඤ්ඤත්තො පාරාජිකසඞ්ඛාතස්ස අධිකරණස්ස අමූලකත්තා
සාපි පඤ්ඤත්ති අමූලිකා හොති, අධිකරණෙ පවත්තත්තා ච අධිකරණං,
තස්මා ඉමිනා පරියායෙන පණ්ණත්ති අධිකරණන්ති යුජ්ජෙය්‍ය, යස්මා ච
යං අමූලකං නාම අධිකරණං තං සභාවතො නත්ථි පණ්ණත්තිමත්තමෙව
අත්ථි තස්මාපි පණ්ණත්ති අධිකරණන්ති යුජ්ජෙය්‍ය, තච ඛො ඉධෙව න
සබ්බත්ථ, න හි විවාදාදිනං පඤ්ඤත්ති අධිකරණඝො අධිකරණඝො පන
තෙසං පුබ්බෙ වුත්තසමථෙහි අධිකරණීයතා, ඉති ඉමිනා අධිකරණඝෙන
එකච්චො විවාදො විවාදො චෙව අධිකරණඤ්චාති විවාදාධිකරණං, එසනයො
සෙසෙසු—තත්ථ "ඉධ භික්ඛූ විවදන්ති ධම්මොති වා අධම්මොති වා"ති
එවං අඝාරසභෙදකරවත්ථූනි නිස්සාය උප්පන්නො විවාදො විවාදාධිකරණං,
"ඉධ භික්ඛු භික්ඛුං අනුවදති සීලවිපත්තියා වා"ති එවං චතස්සො විපත්ති
යො නිස්සාය උප්පන්නො අනුවාදො අනුවාදාධිකරණං, "පචපි ආපත්තික්ඛ
න්ධා ආපත්තාධිකරණං සත්තපි ආපත්තික්ඛන්ධා ආපත්තාධිකරණ"න්ති එවං
ආපත්ති යෙව ආපත්තාධිකරණං, "යා සඞ්ඝස්ස කිච්චයතා කරණීයතා අප
ලොකනකම්මං ඤත්තිකම්මං ඤත්තිදුතියකම්මං ඤත්තිචතුත්ථකම්ම"න්ති
එවං චතුබ්බිධං සඞ්ඝකිච්චං කිච්චාධිකරණන්ති වෙදිතබ්බං—ඉමස්මිං පන
අත්ථෙ පාරාජිකාපත්තිසඞ්ඛාතං ආපත්තාධිකරණමෙව අධිප්පෙතං සෙසානි
අත්ථුධාරවසෙන වුත්තානි, එත්තකා හි අධිකරණසද්දස්ස අත්ථා තෙසු පා
රාජිකමෙව ඉධාධිප්පෙතං, තං දිඝාදීහි මූලෙහි අමූලකචෙව අධිකරණං
හොති. අයඤ්ච භික්ඛු දෙසං පතිඝාති පටිච්ච තිඝති තුච්ඡකං මයා හණි
තන්ති ආදිනි වදන්නො පටිජානාති, තස්ස භික්ඛුනො අනුඛංසිතක්ඛණෙ
යෙව සඞ්ඝාදිසෙසොති, අයං තාවස්ස සපදානුක්කමනිද්දෙසස්ස සික්ඛාප
දස්ස අත්ථො—

ඉදානි යානි තානි සඞ්ඛෙපතො අදිඝාදිනි චොදනාවත්ථූනි වුත්තානි
තෙසං වසෙන විත්ථාරතො ආපත්තිං රොපෙත්වා දස්සෙතුං "අදිඝස්ස හො
ති"ති ආදිමාහ, තත්ථ අදිඝස්ස හොතීති අදිඝො අස්ස හොති. එතෙන
චොදකෙන ආදිඝො හොති සො පුග්ගලො පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපජ්ජ
න්නොති අත්ථො, එසනයො අසුතස්ස හොතීති ආදිසුපි. දිඝො මයාති
දිඝොසි මයාති වුත්තං හොති, එසනයො සුතො මයාති ආදිසුපි, සෙසං අදි
ඝමූලකෙ වුත්තනයමෙව, දිඝමූලකෙ පන තං චෙ චොදෙති සුතො මයාති

එවං වුත්තානං සුතාදීනං අභාවෙන දුමූලකත්තං වෙදිතබ්බං.....සබ්බස්මිං යෙව ච ඉමස්මිං චොදකවාරෙ යථා ඉධා ගතෙසු "පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපන්නොසි අස්සමණොසි අසක්‍යපුත්තියොසී"ති ඉමෙසු වචනෙසු එකෙකස්ස වසෙන වාචාය වාචාය සඞ්ඝාදිසෙසො හොති-එවං අඤ්ඤත්‍ර ආගතෙසු "දුස්සීලො පාපධම්මො අසුචී සඞ්කස්සරසමාචාරො පටිච්ඡන්නකම්මන්තො අස්සමණො සමණපටිඤ්ඤො අබ්‍රහ්මචාරි බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤො අන්තොපූති අවස්සුතො කසම්බුජාතො"ති-ඉමෙසුපි වචනෙසු එකෙකස්ස වසෙන වාචාය වාචාය සඞ්ඝාදිසෙසො හොති යෙව. "නත්ථි තයා සඞ්ඝ උපොසථො වා පවාරණා වා සඞ්ඝකම්මං වා"ති ඉමානි පන සුඛානි සීසං න එන්ති, "දුස්සීලොසි නත්ථි තයා සඞ්ඝ උපොසථො වා"ති එවං දුස්සීලාදි පදෙසු පන "පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපන්නොසී"ති ආදිපදෙසු ච යෙන කෙනචි සඞ්ඝ සටිතා නෙව සීසං එන්ති, සඞ්ඝාදිසෙසකරානි හොන්ති.....මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ න කෙවලං ඉධ පාළියං අනාගතානි "දුස්සීලො පාපධම්මො"ති ආදිපදානෙව සීසං එන්ති, කොණ්ඩාසි මහාසාමණෙරොසි මහාඋපාසකොසි ජෙඨබ්බතිකොසි නිගණ්ඨාසි ආජීවකොසි තාපසොසි පරිබ්බාජකොසි පණ්ඩකොසි ථෙය්‍යසංවාසකොසි තිත්ථියපක්කන්තකොසි තිරච්ඡානගතොසි මාතුඝාතකොසි පිතුඝාතකොසි අරහන්තඝාතකොසි භික්ඛුනීදූසකොසි සඞ්ඝභෙදකොසි ලොහිතුප්පාදකොසි උභතොබ්‍යඤ්ජනකොසීති ඉමානිපි සීසං එන්ති යෙවා"ති, මහාපදුමත්ථෙරො යෙව ච දිඝෙ වෙමතිකොති ආදිසු යදග්ගෙන වෙමතිකො තදග්ගෙන නොකප්පෙති යදග්ගෙන නොකප්පෙති තදග්ගෙන සරති යදග්ගෙන න සරති තදග්ගෙන පම්මුඝො හොතීති වදති.....මහාසුම්මත්ථෙරො පන එකෙකං විධා භින්දිත්වා චතුන්නම්පි පාටෙක්කං නයං දස්සෙති, කථං? දිඝෙ වෙමතිකොති අයං තාව දස්සනෙ වා වෙමතිකො හොති පුග්ගලෙ වා, තත්ථ "දිඝො නුඛො මයා න දිඝො"ති-එවං දස්සනෙ වෙමතිකො හොති "අයං නුඛො මයා දිඝො අඤ්ඤො"ති එවං පුග්ගලෙ වෙමතිකො හොති, එවං දස්සනං වා නොකප්පෙති පුග්ගලං වා දස්සනං වා නසරති පුග්ගලං වා දස්සනං වා පම්මුඝො හොති පුග්ගලං වා, එත්ථ ච වෙමතිකොති විමතිජාතො. නොකප්පෙතීති න සද්දහති. න සරතීති අසාරියමානො න සරති. යදා පන තං අසුකස්මිං නාම හන්තෙ ඨානෙ අසුකස්මිං නාම කාලෙති සරති තදා සරති. පම්මුඝොති යො තෙහි තෙහි උපායෙහි සාරියමානොපි න සරති යෙවාති, එතෙනෙව උපායෙන චොදපකවාරොපි වෙදිතබ්බො.....කෙවලං හි තත්ථ මයාති පරිහීනං සෙසං චොදකවාරසදිසමෙව, තතොපරං ආපත්තිභෙදං ච අනාපත්තිභෙදං ච දස්සෙතුං අසුඛෙ සුඛදිඝීති ආදිකං චතුක්කං ඨපෙත්වා එකෙකං පදං චතුහි චතුහි භෙදෙහි නිද්දිඝං-තං සබ්බං පාළිනයෙනෙව සක්කා ජානිතුං කෙවලං හෙත්ථ අධිප්පායභෙදො වෙදිතබ්බො, අයං හි අධිප්පායො නාම චාවනාධිප්පායො අක්කොසාධිප්පායො කම්මාධිප්පායො ව්‍රඝානාධිප්පායො උපොසථපවාරණඝපනාධිප්පායො අනුවිජ්ජනාධිප්පායො ධම්මකථාධිප්පායොති අනෙකවිධො, තත්ථ පුරිමෙසු චතුසු අධිප්පායෙසු ඔකාසං අකාරාපෙන්තස්ස දුක්කටං, ඔකාසං කාරාපෙත්වාපි ච සම්මුඛා අමූලකෙන පාරාජිකෙන අනුඛංසෙන්තස්ස සඞ්ඝාදිසෙසො, අමූලකෙන සඞ්ඝාදිසෙසෙන අනුඛංසෙන්තස්ස පාචිත්තියං, ආචාරවිපත්තියා අනුඛංසෙන්තස්ස දුක්කටං, අක්කොසාධිප්පා

යෙන වදන්තස්ස පාචිත්තියං, අසම්මුඛා පන සත්තහිපි ආපත්තිකඛන්ධෙහි ව
දන්තස්ස දුක්කටං.....අසම්මුඛා එව සත්තවිධම්පි කම්මං කරොන්තස්ස දුක්ක
ටමෙව.....කුරුඤ්ඤියං පන වුඨානාධිප්පායෙන "ත්වං ඉමං නාම ආපත්තිං
ආපන්නො තං පටිකරොහි"ති වදන්තස්ස ඔකාසකිච්චං නත්ථි වුත්තං,
සබ්බත්ථෙව පන උපොසථපවාරණං ඨපෙන්තස්ස ඔකාසකම්මං නත්ථි, ඨප
නක්ඛෙත්තං පන ජානිතබ්බං "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අජ්ජුපොසථො
පණ්ණරසො යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො උපොසථං කරෙය්‍යා"ති ඒ
තස්මිං හි රෙකාරෙ අනතික්කන්තෙ යෙව ඨපෙතුං ලබ්භති තතොපරං පන
ය්‍යකාරෙ පත්තෙ න ලබ්භති, එසනයො පවාරණාය.....අනුවිජ්ජකස්සාපි
ඔසටෙ වත්ථුස්මිං අත්ථෙතං තවාති අනුවිජ්ජනාධිප්පායෙන වදන්තස්ස ඔකාස
කම්මං නත්ථි, ධම්මකථිකස්සාපි ධම්මාසනෙ නිසිදිත්වා "යො ඉදමිදඤ්ච ක
රොති අයං භික්ඛු අස්සමණො"ති ආදිනා නයෙන අනොදිස්ස ධම්මං කථෙ
න්තස්ස ඔකාසකම්මං නත්ථි, සචෙ පන ඔදිස්ස නියමෙත්වා අසුකො ච අසු
කො ච අස්සමණො අනුපාසකොති කථෙති, ධම්මාසනතො ඔරොහිත්වා ආ
පත්තිං දෙසෙත්වා ගන්තබ්බං, යං පන තත්ථ තත්ථ අනොකාසං කාරෙත්වාති
වුත්තං තස්ස ඔකාසං අකාරෙත්වාති එවමත්ථො වෙදිතබ්බො, නහි කොචි
අනොකාසො නාම අත්ථි යමොකාසං කාරෙත්වා ආපත්ති ආපජ්ජති, ඔකාසං
පන අකාරෙත්වා ආපජ්ජතීති.....සෙසං උත්තානමෙව.....සමුඨානාදිසු තිස
මුඨානං කායචිත්තතො වාචාචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුඨාති,
කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං
අකුසලචිත්තං දුක්ඛවෙදනන්ති.....ඡඨම දුඨදොස සික්ඛාපද වණ්ණනා
නිසිතා.....

තෙන සමයෙන බුඩො භගවාති දුතියදුඨදොස සික්ඛාපදං, තත්ථ
හන්දමයං ආවුසො ඉමං ජකළකං දබ්බං මල්ලපුත්තං නාම කරොමාති තෙ
කිර පඨමවත්ථුස්මිං අත්තනො මනොරථං සම්පාදෙතුං අසක්කොන්තා ලඬ
නිග්ගහවිඝාතප්පත්තා ඉදානි ජානිස්සාමාති තාදිසං වත්ථුං පරියෙසමානා
විචරන්ති, අථෙකදිවසං දිස්වා තුඨා අඤ්ඤමඤ්ඤං ඔලොකෙත්වා එවමා
හංසු, "හන්ද මයං ආවුසො ඉමං ජකළකං දබ්බං මල්ලපුත්තං නාම කරොම
දබ්බො මල්ලපුත්තො නාම අය"න්ති එවමස්ස නාමං කරොමාති වුත්තං
හොති. එසනයො මෙත්තියං නාම භික්ඛුනින්ති එත්ථාපි, තෙ භික්ඛු මෙ
ත්තිය භුම්මජකෙ භික්ඛු අනුයුඤ්ජිංසූති එවං අනුයුඤ්ජිංසු "ආවුසො කුහිං
තුම්හෙහි දබ්බො මල්ලපුත්තො මෙත්තියාය භික්ඛුනියා සඞ්ං දිඨො"ති?
ගිජ්ඣකූටපබ්බතපාදෙ, කාය වෙලාය? භික්ඛාචාරගමනවෙලායාති. ආවුසො
දබ්බ ඉමෙ එවං වදන්ති ත්වං තදා කුහින්ති? වෙළුවනෙ හත්තානි උද්දිසාමි
ති, තව තාය වෙලාය වෙළුවනෙ අත්ථිභාවං කො ජානාති? භික්ඛුසඞ්ඝො
භන්තෙති, තෙ සඞ්ඝං පුච්ඡිංසු "ජානථ තුම්හෙ තාය වෙලාය ඉමස්ස වෙළු
වනෙ අත්ථිභාව"න්ති, "ආම ආවුසො ජානාම, ථෙරො සම්මුතිං ලඬදිවස
තො පඨාය වෙළුවනෙ යෙවා"ති, තතො මෙත්තිය භුම්මජකෙ ආහංසු
'ආවුසො තුම්හාකං කථා න සමෙති කච්චි නො ලෙසං ඔඩෙඩත්වා වදථා"
ති.....එවං තෙ තෙහි භික්ඛූහි අනුයුඤ්ජියමානා ආමාවුසොති වත්වා එතම
ත්ථං ආරොචෙසුං, කිං පන තුම්හෙ ආවුසො ආයසමන්තං දබ්බං මල්ලපුත්තං

අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්සාති එත්ථ අඤ්ඤභාගස්ස ඉදං අඤ්ඤභාගො වා අස්ස අත්ථීති අඤ්ඤභාගියං, අධිකරණන්ති ආධාරො වෙදිතබ්බො, වත්ථු අධිඨානන්ති වුත්තං හොති. යො හි සො දබ්බො මල්ලපුත්තො නාමාති ජකළකො වුත්තො සො ය්වායං ආයස්මතො දබ්බස්ස මල්ලපුත්තස්ස භාගො කොඨාසො පකෙබා මනුස්සජාති වෙව භික්ඛුභාවො ච තතො අඤ්ඤස්ස භාගස්ස කොඨාසස්ස පක්ඛස්ස හොති තිරච්ඡානජාතියා වෙව ජකළකභාවස්ස ච, සො වා අඤ්ඤභාගො අස්ස අත්ථීති-තස්මා අඤ්ඤභාගියසඞ්ඛ්‍යං ලභති, යස්මා ච තෙසං "ඉමං මයං දබ්බං මල්ලපුත්තං නාම කරොමා"ති වදන්තානං තස්ස නාමකරණසඤ්ඤාය ආධාරො වත්ථු අධිඨානං තස්මා අධිකරණන්ති වෙදිතබ්බො, තං හි සන්ධාය "තෙ භික්ඛූ අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්සා"ති ආහංසු, න විවාදාධිකරණාදීසු අඤ්ඤතරං, කස්මා? අස මහවතො, න හි තෙ චතුන්නං අධිකරණානං කස්සවි අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස කිඤ්චි දෙසං ලෙසමත්තං උපාදියිංසු, න ච චතුන්නං අධිකරණානං ලෙසො නාම අත්ථි, ජාතිලෙසාදයො හි පුග්ගලානං යෙව ලෙසා වුත්තා න විවාදාධිකරණාදීනං, ඉදං ච දබ්බො මල්ලපුත්තොති නාමං තස්ස අඤ්ඤභාගියාධිකරණභාවෙ ඨිතස්ස ජකළකස්ස කොවිදෙසො හොති, ථෙරං අමූලකෙන පාරාජිකෙන අනුඛංසෙතුං ලෙසමත්තො එත්ථ ච දිස්සති අපදිස්සති අස්ස අයන්ති වොහරීයතීති දෙසො, ජාතිආදීසු අඤ්ඤතරකොඨාසස්සෙතං අධිවචනං, අඤ්ඤම්පි වත්ථුං ලිස්සති සිලිස්සති ඔහාරමත්තෙනෙව ඊසකං අලලීයතීති ලෙසො, ජාතිආදීනං යෙව අඤ්ඤතරකොඨාසස්සෙතං අධිවචනං, තතො පරං උත්තානත්ථමෙව—සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියම්පි අයමෙවත්ථො, පදභාජනෙ පනස්ස අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං උපාදාය පාරාජිකෙන ධම්මෙන අනුඛංසෙය්‍ය තං යස්මා අඬුප්පත්තිවසෙනෙව ආවිභූතං තස්මා න විභත්තන්ති වෙදිතබ්බං—යානි පන අධිකරණන්ති වචනසාමඤ්ඤතො අත්ථුඩාරවසෙන පවත්තානි චත්තාරි අධිකරණානි තෙසං අඤ්ඤභාගියතා ච තබ්භාගියතා ච යස්මා අපාකවා ජානිතබ්බා ච විනයධරෙහි තස්මා වචනසාමඤ්ඤතො ලඛං අධිකරණං නිස්සාය තං ආවිකරොන්නා අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්සාති "ආපත්තඤ්ඤභාගියං වා හොති අධිකරණඤ්ඤභාගියං වා" ති ආදිමාහ, යා ච සා අවසානෙ ආපත්තඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස වසෙන චොදනා වුත්තා-තම්පි දස්සෙතුං අයං සබ්බාධිකරණානං තබ්භාගියඅඤ්ඤභාගියතා සමාහවාති වෙදිතබ්බා—තත්ථ ච ආපත්තඤ්ඤභාගියං වා ති පඨමං උද්දිඨත්තා කථඤ්ච ආපත්ති ආපත්තියා අඤ්ඤභාගියා හොතීති නිද්දෙසෙ ආරභිතබ්බෙ යස්මා ආපත්තාධිකරණස්ස තබ්භාගියවිචාරණායං යෙව අයමත්ථො ආගමිස්සති-තස්මා එවං අනාරභිත්වා කථඤ්ච අධිකරණං අධිකරණස්ස අඤ්ඤභාගියන්ති පච්ඡිමපදං යෙව ගහෙත්වා නිද්දෙසො ආරඛොති වෙදිතබ්බො—තත්ථ අඤ්ඤභාගියවාරො උත්තානත්ථො යෙව, එකමෙකං හි අධිකරණං ඉතරෙසං තිණණං තිණණං අඤ්ඤභාගියං අඤ්ඤපක්ඛියං අඤ්ඤකොඨාසියං හොති, වත්ථුවිසභාගත්තා, තබ්භාගියවාරෙ පන විවාදාධිකරණං විවාදාධිකරණස්ස තබ්භාගියං තප්පක්ඛියං තංකොඨාසියං වත්ථුසභාගත්තා, තථා අනුවාදාධිකරණං අනුවාදාධිකරණස්ස, කථං බුඛකාලතො පඨාය හි අඨාරසභෙදකරවත්ථූනි නිස්සාය උප්පන්නවිවාදො ච ඉදානි උප්ප

ජ්ජනකවිවාදෙ ච වත්ථුසභාගතාය එකං විවාදාධිකරණමෙව හොති-තථා බුඩකාලතො පඝාය චතස්සො විපත්තියො නිස්සාය උප්පන්නො අනුවාදෙ ච ඉදානි උප්පජ්ජනකඅනුවාදෙ ච වත්ථුසභාගතාය එකං අනුවාදාධිකරණ මෙව හොති, යස්මා පන ආපත්තාධිකරණං ආපත්තාධිකරණස්ස සභාග විසභාග වත්ථුතො සභාගසරික්ඛාසරික්ඛතො ච එකංසෙන තබ්භාගියං න හොති තස්මා "ආපත්තාධිකරණං ආපත්තාධිකරණස්ස සියා තබ්භාගියං සියා අඤ්ඤභාගිය"න්ති වුත්තං.....තත්ථ ආදිතොපඝාය අඤ්ඤභාගියස්ස පඨ මං නිද්දිඝත්තා ඉධාපි අඤ්ඤභාගියමෙව පඨමං නිද්දිඝං, තත්ථ අඤ්ඤභාගිය ත්තං ච පරතො තබ්භාගියත්තං ච වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. කිච්චා ධිකරණං කිච්චාධිකරණස්ස තබ්භාගියන්ති එත්ථ පන බුඩකාලතො පඝාය චත්තාරි සඞ්ඝකම්මානි නිස්සාය උප්පන්නං අධිකරණං ච ඉදානි චත්තාරි සඞ්ඝකම්මානි නිස්සාය උප්පජ්ජනකඅධිකරණං ච සභාගතාය සරික්ඛතාය ච එකං කිච්චාධිකරණමෙව හොති, කිං පන සඞ්ඝකම්මානි නිස්සාය උප්ප න්නං අධිකරණං කිච්චාධිකරණං උදාහු සඞ්ඝකම්මානමෙවෙතං අධිවච නන්ති? සඞ්ඝකම්මානමෙවෙතං අධිවචනං, එවං සන්තෙපි සඞ්ඝකම්මං නාම ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච එවං කත්තබ්බන්ති ඉති යං කම්මලක්ඛණං මනසික රොති තං නිස්සාය උප්පජ්ජනතො පුරිමං පුරිමං සඞ්ඝකම්මං නිස්සාය උප්පජ්ජනතො ච සඞ්ඝකම්මානි නිස්සාය උප්පන්නං අධිකරණං කිච්චාධි කරණන්ති වුත්තං.....

කිච්චි දෙසං ලෙසමත්තං උපාදායාති එත්ථ පන යස්මා දෙසොති වා ලෙ සමත්තොති වා ප්‍රබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව ව්‍යඤ්ජනතො නානං අත්ථතො එකං තස්මා, "ලෙසොති දසලෙසා ජාතිලෙසො නාමලෙසො"ති ආදිමාහ, තත්ථ ජාති යෙව ජාතිලෙසො එසනයො සෙසෙසුපි, ඉදානි තමෙවලෙසං විත්ථාරතො දස්සෙතුං යථා තං උපාදාය අනුඩංසනා හොති තථා සවත්ථුකං කත්වා දස්සෙන්නො ජාතිලෙසො නාම ඛත්තියො දිඝො හොතීති ආදිමා හ.....තත්ථ ඛත්තියො දිඝො හොතීති අඤ්ඤො කොචි ඛත්තියජාතියො ඉමි නා චොදකෙන දිඝො හොති. පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපජ්ජන්නොති මෙ ථුනධම්මාදිසු අඤ්ඤතරං ආපජ්ජන්නො. අඤ්ඤං ඛත්තියං පස්සිත්වා චොදෙ තීති අථ සො අඤ්ඤං අත්තනො වෙරිං ඛත්තියජාතියං භික්ඛුං පස්සිත්වා තං ඛත්තියජාතිලෙසං ගහෙත්වා එවං චොදෙති "ඛත්තියො මයා දිඝො පාරා ජිකං ධම්මං අජ්ඣාපජ්ජන්නො ත්වං ඛත්තියො පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාප න්නොසී" අථ වා "ත්වං සො ඛත්තියො නාඤ්ඤො පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣා පන්නොසි අස්සමණොසි අසක්‍යපුත්තියොසි නත්ථි තයා සඞ්ඝ උපොසථො වා පවාරණා වා"ති, ආපත්ති වාචාය වාචාය සඞ්ඝාදිසෙසස්ස, එත්ථ ච තෙ සං ඛත්තියානං අඤ්ඤමඤ්ඤං අසදිසස්ස තස්ස තස්ස දිඝාදිනො වා දිඝාදි නො වා වසෙන අඤ්ඤභාගියතා ඛත්තියජාතිපඤ්ඤත්තියා ආධාරවසෙන අධිකරණතා ච වෙදිතබ්බා, එතෙනෙවඋපායෙන සබ්බපදෙසු යොජනා වෙදිතබ්බා.....පත්තලෙසනිද්දෙසෙ ච සාටකපත්තොති ලොහපත්තසදිසො සුසණ්ඨානො සුච්ඡවි සිනිඩො භමරවණ්ණො මත්තිකාපත්තො වුච්චති. සුම්භකපත්තොති පකතිමත්තිකාපත්තො, යස්මා පන ආපත්තිලෙසස්ස එකා පදෙනෙව සඞ්ඛෙපතො නිද්දෙසො වුත්තො තස්මා විත්ථාරතොපි තං ද ස්සෙතුං "භික්ඛු සඞ්ඝාදිසෙසං අජ්ඣාපජ්ජන්නො දිඝො හොති"ති ආදි වුත්තං.

කඨිඨා පහාතුං තතෝව නිදෙදසං අවඩ්ඩා ඉධ වත්තුං වුත්තානි? සෙසනිදෙදසෙහි අසඟාහනතෝ, සෙසනිදෙදසා හි අඤ්ඤං දිසවා අඤ්ඤස්ස වොදානාව සෙන වුත්තා, අයං පන එතමෙව අඤ්ඤං ආපත්තිං ආපජ්ජන්තං දිසවා අඤ්ඤ ආපත්තියා වොදානාවසෙන වුත්තොා, යදි එවං කථං අඤ්ඤභාගියං අධිකරණං හොතිති? ආපත්තියා, නෙනෙව වුත්තං එවමපි ආපත්තාඤ්ඤ භාගියඤ්ච හොති ලෙසො ව උපාදිත්තොති, යං හි සො සඞ්ඝාදිසෙසං ආප ත්තා තං පාරාජිකස්ස අඤ්ඤභාගියං අධිකරණං, තස්ස පන අඤ්ඤභාගිය ස්ස අධිකරණස්ස ලෙසො නාම යො සො සඞ්ඝඛත්තියානං සාධාරණෝ ඛත්තියභාවෝ විය සඞ්ඝාපත්තීනං සාධාරණා ආපත්තිභාවතෝ, එතෙනෙව උපායෙන සෙසාපත්තිමූලකතනතෝ වොදපකවාරෝ ව වෙදිතබ්බෝ..... අනාපත්ති තථාසඤ්ඤි වොදෙති වා වොදපෙති වාති පාරාජිකං යෙව අයං ආපන්නොති යො එවං තථාසඤ්ඤී වොදෙති වා වොදපෙති වා තස්ස අනා පත්ති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව, සමුඨානාදිනිපි පඨමදුතියදෙසසදියා නෙවාති..... දුතිය දුසීලදෙස වණ්ණනා නිට්ඨිතා.....

තෙන සමයෙන බුද්ධා භගවන්ති සඞ්ඝභෙදසික්ඛාපදං, තත්ථ අථ ඛො දෙවදත්තෝතාදිසු යො ව දෙවදත්තෝ යථා ව පබ්බජිතෝ යෙන ව කාරණෙන කොකාලිකාදයෝ උපසඞ්කමිත්ථ "එථ මයං ආවුසෝ සම ණස්ස ගොතමස්ස සඞ්ඝභෙදං කරිස්සාම වක්කභෙද"න්ති ආහ-තං සඞ්ඝං සඞ්ඝ භෙදක්ඛණ්ඩක ආගතමෙව. පඤ්චවත්ථු යාවනා පන කිඤ්චාපි තත්ථෙව ආගමිස්සති අථ ඛො ඉධාපි ආගතත්තා යදෙත්ථ වත්තබ්බං තං වත්වා ගමිස්සාම..... සාධු භන්තෙති ආයාචනා. සාධු භික්ඛු යාවජ්ජවං ආරඤ්ඤකා අස්සූති ආරඤ්ඤකඞ්ගතඛණං සමාදග සබ්බෙ භික්ඛු යාව ජීවනති නාව ආරඤ්ඤකා හොන්තු අරඤ්ඤ යෙව වසන්තු. යො ගාමන්තං ඔස රෙය්‍ය වජ්ජං තං ඵුසෙය්‍යාති යො එකභික්ඛුපි අරඤ්ඤං පහාය නිවාසත්‍ථාය ගාමන්තං ඔසරෙය්‍ය වජ්ජං තං ඵුසෙය්‍ය තං භික්ඛුං දෙසෙ ඵුසතු ආපත්ති යා තං භගවා කාරෙතු"ති අධිප්පායෙන වදති. එසනඅයා සෙසවත්ථූ සුපි..... ජනං සඤ්ඤපෙස්සාමාති ජනං අමඤ්ඤකං අපපිවජ්ජතාදිභාවං ජානා පෙස්සාම, අථ වා පරිභායෙස්සාම පසාදෙස්සාමාත්‍ව වුත්තනං හොති. ඉමානි පන පඤ්චවත්ථූනි යාවතෝ දෙවදත්තස්ස වචනං සුත්වාව අඤ්ඤෙ භගවා "සඞ්ඝභෙදපරමෝ ඛුට්ඨා අයං යාවනි"ති-ඇත්‍ථා පන තානි අනුජානියමා නානි බහුඤ්ඤානං කුලපුත්තානං මහත්තරාගාය සංවත්තන්තීති තස්මා භගවා "අලං දෙවදත්තා"ති පටික්ඛිපිත්වා "යො ඉච්ඡති සො ආරඤ්ඤකොා ගොතූ"ති ආදිමාහ..... එත්ථ පන භගවතෝ අධිප්පායං විදිත්වා කුලපුත්තෙන අත්තනෝ පතිරූපං වෙදිතබ්බං, අයං හෙත්ථ භගවතෝ අධිප්පායෝ "එ කෝ භික්ඛු මහජ්ඣාසයෝ හොති මහුස්සාහෝ සක්කොති ගාමන්තසෙනා සනං පටික්ඛිපිත්වා අරඤ්ඤ විහරන්තෝ දුක්ඛස්සන්තං කාතුං, එකෝ දුබ්බ ලෝ හොති අප්පත්තාමෝ අරඤ්ඤ න සක්කොති ගාමන්ත යෙව සක්කොා නි, එකෝ මහබ්බලෝ සමපපවත්තධාතුකෝ අධිවාසනක්ඛන්තිසම්පන්නෝ ඉඤානිසෙය්‍ය සම්විඤ්ඤෝ අරඤ්ඤපි ගාමන්තෙපි සක්කොති යෙව, එකෝ නෙව ගාමන්ත න අරඤ්ඤ සක්කොති පදපරමෝ හොති..... තත්‍ර යථා යං මහජ්ඣාසයෝ හොති මහුස්සාහෝ සක්කොති ගාමන්තසෙනාසනං පටි ක්ඛිපිත්වා අරඤ්ඤ විහරන්තෝ දුක්ඛස්සන්තං කාතුං සෝ අරඤ්ඤ යෙව

වසතු ඉදමස්ස පතිරූපං සඞ්විහාරිකාදයොපිවස්ස අනුසික්ඛමානා අරඤ්ඤෙ විහාතබ්බමෙව මඤ්ඤිස්සන්ති, යො පන දුබ්බලො හොති අප්පත්ථාමො ගාමන්තෙ යෙව සක්කොති දුක්ඛස්සන්තං කාතුං න අරඤ්ඤෙ සො ගාමන්තෙ යෙව වසතු, යවායං මහබ්බලො සමප්පවත්තධාතුකො අධිවාසනක්ඛන්ති සම්පන්නො ඉඝානිඝෙසු සමවිත්තො අරඤ්ඤෙපි ගාමන්තෙපි සක්කොති යෙව අයම්පි ගාමන්තසෙනාසනං පහාය අරඤ්ඤෙ විහරතු, ඉදමස්ස පතිරූපං සඞ්විහාරිකාපි හිස්ස අනුසික්ඛමානා අරඤ්ඤෙ විහාතබ්බං මඤ්ඤිස්සන්ති, යොපනායං නෙවගාමන්තෙ න අරඤ්ඤෙ සක්කොති පදපරමො හොති අයම්පි අරඤ්ඤෙ යෙව වසතු, අයං හිස්ස ධුතඞ්ගසෙවනා කම්මඝාන භාවනා ච ආයතිං මග්ගඵලානං උපනිස්සයො භවිස්සති, සඞ්විහාරිකාදයො චස්ස අනුසික්ඛමානා අරඤ්ඤෙ විහාතබ්බං මඤ්ඤිස්සන්ති"ති, එවං යවායං දුබ්බලො හොති අප්පත්ථාමො ගාමන්තෙ යෙව විහරන්තො සක්කොති දුක්ඛස්සන්තං කාතුං න අරඤ්ඤෙ, ඉමං පුග්ගලං සන්ධාය භගවා "යො ඉච්ඡති සො ගාමන්තෙ විහරතු"ති ආහ, ඉමිනා ච පුග්ගලෙන අඤ්ඤෙසම්පි චාරං දින්නං—යදි පන භගවා දෙවදත්තස්ස වාදං සම්පටිච්ඡෙය්‍ය යවායං පුග්ගලො පකතියා දුබ්බලො හොති අප්පත්ථාමො යොපි දහරකාලෙ අරඤ්ඤෙ වාසං අභිසම්භුණිත්වා ජිණ්ණකාලෙ වා වාතපිත්තාදිසමුප්පන්නධාතුක්ඛොභකාලෙ වා නාභිසම්භුණාති ගාමන්තෙ යෙව පන විහරන්තො සක්කොති දුක්ඛස්සන්තං කාතුං තෙසං අරියමග්ගුපච්ඡෙදෙ භවෙය්‍ය අරහත්තඵලාධිගමො න භවෙය්‍ය, උඩම්මං උබ්බිනයං විලොමං අනීය්‍යානිකං සත්ථුසාසනං භවෙය්‍ය, සත්ථා ච තෙසං අසබ්බඤ්ඤැ අස්ස "සකවාදං ජඩ්ඩෙත්වා දෙවදත්තවාදෙ පතිඝිතො"ති ගාරයෙහා ච භවෙය්‍ය-තස්මා භගවා එවරූපෙ පුග්ගලෙ සඞ්ගණ්හන්තො දෙවදත්තස්ස වාදං පටික්ඛිපි—එතෙනෙව උපායෙන පිණ්ඩපාතිකවත්ථුස්මිම්පි පංසුකූලිකවත්ථුස්මිම්පි අඝමාසෙ රුක්ඛමූලිකවත්ථුස්මිම්පි විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, චත්තාරො පන මාසෙ රුක්ඛමූලසෙනාසනං පටික්ඛිත්තමෙව, මච්ඡමංසවත්ථුස්මිං තිකොටිපරිසුඛන්ති තීහි කොටිහි පරිසුඛං දිඝාදිහි අපරිසුඛීහි විරහිතන්ති අත්ථො, තෙනෙවාහ, "අදිඝං අසුතං අපරිසඞ්කිත"න්ති, තත්ථ අදිඝං නාම භික්ඛූනං අත්ථාය මිගමච්ඡෙ වධිත්වා ගය්හමානං අදිඝං. අසුතං නාම භික්ඛූනං අත්ථාය මිගමච්ඡෙ වධිත්වා ගහිතන්ති අසුතං—අපරිසඞ්කිතං පන දිඝපරිසඞ්කිතං සුතපරිසඞ්කිතං තදුභයවිමුත්තපරිසඞ්කිතඤ්ච ඤත්වා තබ්බිපක්ඛතො ජානිතබ්බං, කථං? ඉධ භික්ඛූ පස්සන්ති මනුස්සෙ ජාලවාකරාදිහත්ථෙ ගාමතො නික්ඛමන්තෙ අරඤ්ඤෙ වා විචරන්තෙ, දුතියදිවසෙ ච නෙසං තං ගාමං පිණ්ඩාය පවිඝානං සමච්ඡමංසං පිණ්ඩපාතං අභිහරන්ති, තෙ තෙන දිඝෙන පරිසඞ්කන්ති "භික්ඛූනං නුඛො අත්ථාය කත"න්ති-ඉදං දිඝපරිසඞ්කිතං, එතං ගහෙතුං න වට්ටති, යං එවං අපරිසඞ්කිතං තං වට්ටති, සවෙ පන තෙ මනුස්සා "කස්මා භන්තෙ න ගණ්හථා"ති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා "නයිදං භන්තෙ භික්ඛූනං අත්ථාය කතං අම්හෙහි අත්තනො අත්ථාය වා රාජයුත්තාදීනං අත්ථාය වා කත"න්ති වදන්ති කප්පති—නහෙව ඛො භික්ඛූ පස්සන්ති අපි ච සුණන්ති මනුස්සා කිර ජාලවාකරාදිහත්ථා ගාමතො වා නික්ඛමන්ති අරඤ්ඤෙ වා විචරන්ති"ති, දුතියදිවසෙ ච නෙසං තං

එත්තකානන්ති පණ්ණිතකං අකංසු, භික්ඛූනං පන අබ්භූතං කාතුං න වට්ටති, යෝ කරෙය්‍ය පරාජිතෙන දූතබ්බන්ති මහාපච්චරියං වුත්තං. කථං ඝිනාම අඡ්ඡා උදුඛි නඛණ්ඩිකානන්ති එත්ථ තං ඛණ්ඩෙන්ති අවීරකාලෙ වුච්චති, තං ඛණ්ඩිකන්ති අවිරකාලූධිකාරිකං, සඤ්ඤාපිතන්ති සමාපජ්ජ්‍යන්ති සඤ්ඤාරණභාවං සම්පජ්ජ්‍ය, යසමා පන තං සමාපජ්ජනෙන්ත කෙනචි පෙසිතෙන කත්ථචි ගන්තබ්බං හොති, පරතො ච "ඉත්ථියා වා පුරිසමති"න්ති ආදිවචනතො ඉධ ඉත්ථිපුරිසා අධිප්පෙතා, තසමා තම්පථං දස්සෙතුං ඉත්ථියා වා පහිතො පුරිසස්ස ඝරණිකෙ ගච්ඡති පුරිසෙන වා පහිතො ඉත්ථියා ඝරණිකෙ ගච්ඡතීති එවමස්ස පදභාජනං වුත්තං. ඉත්ථියා වා පුරිසමතිං පුරිසස්ස වා ඉත්ථිමතින්ති එත්ථ ආරොචෙය්‍යාති පාඨසෙසො දට්ඨබ්බො, තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ පුරිසස්ස මතිං ඉත්ථියා වා ආරොචෙති ඉත්ථියා මතිං පුරිසස්ස වා ආරොචෙතීති වුත්තං. ඉදානි, යදත්ථං තං තෙසං මතිං අධිප්පායං අජ්ඣාසයං ඡන්දං රුචිං ආරොචෙති තං දස්සෙතුං ජිණ්ණතනෙ වා ජිරත්තනෙ වාති ආහ, තත්ථ ජිණ්ණතනෙති ජරායාහාවෙ, ජිරත්තනෙති ජරභාවෙ, පුරිසස්ස හි මතිං ඉත්ථියා ආරොචෙනෙතා ජරායත්තනෙ ආරොචෙති, ඉත්ථියා මතිං පුරිසස්ස ආරොචෙනෙතා ජරත්තනෙ ආරොචෙති, අපි ච පුරිසස්සෙව මතිං ඉත්ථියා ආරොචෙනෙතා ජරායත්තනෙ වා ආරොචෙති නිබ්බහරියාභාවෙ, ජරත්තනෙ වා ඕවජ්ජාවාරභාවෙ, යසමා පනෙතං ආරොචෙනෙත්තන තං ඛිප්පං තස්ස ජරා භවිස්සතීති ආදි වත්තබ්බං හොති, තසමා තං වත්තබ්බතාකාරං දස්සෙතුං ජිණ්ණතනෙ වාති ජිණ්ණා භවිස්සතීති ජිරත්තනෙ වාති ජිරභාවිස්සතීති අස්ස පදභාජනං වුත්තං. එතෙනෙව ච උපායෙන ඉත්ථියා මතිං පුරිසස්ස ආරොචනෙපි පති භවිස්සති යාමිකො භවිස්සති ජරා භවිස්සතීති වත්තබ්බාකාරො වෙදිතබ්බො. අත්තනොධෙය්‍ය නඛණ්ඩිකාඝපීති සබ්බන්තිමෙන පරිවෙජ්දෙන යං අඝං නඛණ්ඩිකං ඔහුත්තනෝ එත්ත පවිසංවඩිතබ්බතො නඛණ්ඩිකාති වුච්චති, ඔහුත්තනිකාති අත්ථො. තස්සාපි ඔහුත්තනිකා භවිස්සතීති එවං පුරිසමතිං ආරොචෙනෙත්තස්ස සංඝාදිසෙසො. එතෙනෙව උපායෙන ඔහුත්තනිකො භවිස්සතීති එවං පුරිසස්ස ඉත්ථිමතිං ආරොචෙනෙනාපි සඞ්ඝාදිසෙසං ආපජ්ජතීති වෙදිතබ්බො.

ඉදානි ඉත්ථියා වා පුරිසමතිනන්ති එත්ථ අධිප්පෙතා ඉත්ථියො පහෙදතො දස්සෙතුං තාසු සඤ්චරිත්තවසෙන ආපත්තිභෙදං දස්සෙතුං දස ඉත්ථියොති ආදිමාහ, තත්ථ මාතුරක්ඛිතාති මාතරා රක්ඛිතා, ඨථා පුරිසෙන සංවාසං න කප්පෙති එවං මාතරා රක්ඛිතා, මත්තස්ස පදභාජනෙපි වුත්තං මාතා රක්ඛති ගොපෙති ඉස්සරියං කාරෙති වසං වත්තෙතීති. තත්ථ රක්ඛතීති කත්ථචි ගන්තුං න දෙති, ගොපෙතීති ඨථා අඤ්ඤං න පස්සන්ති එවං ගුත්තට්ඨානෙ ඨපෙති, ඉස්සරියං කාරෙතීති සෙරිවිහාරමස්සා නිසෙධෙන්ති අභිභවිත්වා පවත්තති, වසං වත්තෙතීති ඉදං කරොහි ඉදං මා අකාසීති එවං අත්තනො වසං තස්සා උපරි වත්තෙති. එතෙනුපායෙන පිතුරක්ඛිතාදයොපි ඤාතබ්බා, ගොත්තං වා ධම්මො වා න රක්ඛති, ඝගොත්තෙනඝි පන ඝධම්මිකෙනි ච එකං ඝථාරං උද්ධිස්ස පබ්බජිතෙනි එකඝණපරියාපන්නොනි ච රක්ඛිතා ගොත්තරක්ඛිතා ධම්මරක්ඛිතාති වුච්චති, තසමා තෙසං පදනං ඝගොත්තා රක්ඛනන්තිති ආදිනා නයෙන පදභාජනං වුත්තං. ඝත ආරක්ඛෙන ඝාරක්ඛා, ඝත පරිදණ්ඩෙන ඝපරිදණ්ඩා, තාසං නිද්දෙසෙ පාකටාව, ඉමාසු දසසු

පච්ඡිමාසං විඤ්ඤමේව පුරිසන්තරං ගවේසන්තීනං මිච්ඡාචාරෝ හොති, න ඉතරාසං. ධඤ්ඤකීනාදීසු අපෙක්ඛ වා ඔහීය වා ධනෙන කීතා ධන ක්කීතා, යස්මා පන සා න කීතමත්තා එව සංවාසඤ්ච පන කීතත්තා භරියා, තස්මාස්ස නිද්දෙසෙ ධනෙන කිණිත්වා වාසෙතීති වුත්තං. ඡන්දෙන අත්තනෝ රුචියා වසතීති ඡන්දවාසිනී, යස්මා පන සා න අත්ත නෝ ඡන්දමත්තෙනෙව භරියා හොති පුරිසෙන පන සම්පටිච්ඡිතත්තා, තස්මාස්ස නිද්දෙසෙ පිතරා පිතා වාසෙතීති වුත්තං හොගෙන වසතීති භොගවාසිනී, උදුක්ඛලමුසලාදි සරූපකරණං ලභිත්වා භරියාභාවං ඔ වජ්ජනියා ජනපදිත්තියා එතං අධිවචනං. පවෙණෙ වසතීති පවෙණිනී, නිවාසනමත්තෙනපි පාපුරණමත්තෙන වා ලභිත්වා භරියාභාවං උපගච්ඡන්තියා දළිද්දිත්තියා එතං අධිවචනං. ඔදපත්තකිනීති උභින්නං එකිස්සා උද කපාතියා භත්තේ ඔතාරෙත්වා ඉදං උදකං විය සංසට්ඨා අභේජ්ජා හොඒති වත්වා පරිගණ්හිතාය වෝහාරකාමමේතං, නිද්දෙසෙ පිතුස්ස තාය සඟ උදකපත්තං ආමසිත්වා තං වාසෙතීති එවමත්ථෝ වෙදිතබ්බෝ. ඔහතං ඔරොපිතං චුම්බටවමස්සාති ඔහතචුම්බටා, කට්ඨහාරිකාදීනං අ ඤ්ඤතරා, යස්සා සීසතෝ චුම්බටං ඔරොපෙත්වා ඝරෙ වාසෙති තස්සා එතං අධිවචනං. දූසිවාති අත්තනෝ එව දූසි ච හොති භරියාව. කම්ම කාරී නාම ගෙහෙ හතියා කම්මං කරොති තාය සඞ්ගං කොච් ඝරාවාසං කපෙති අත්තනෝ භරියාය අනභිරතිං හුත්වා, අඤ්ඤ වුච්චති කම්මකා රී ච භරියා වාති. ඔජෙත ආහරව බහිරව, උස්සිතඛත්තය ඝණ්ඩාය ඝ ණ්ඩා පරවිඝරං විලුම්පිත්වා ආනීතාති වුත්තං හොති, තං කොච් භරියං කරොති, අඤ්ඤ බහිරව නාම. ඉමානුතිකා වුත්තනයෙ එව, එතාසං දස න්නාමපි පුරිසන්තරගමනෙ මිච්ඡාචාරෝ හොති, පුරිසාන්තරං පන විසති යාපි එතාසු මිච්ඡාචාරෝ හොති, භික්ඛුනොව සඤ්චරිත්තමපි හොතිකි.

ඉදානි පුග්ගලං භික්ඛුං පඤ්ඤාතීති ආදිසු පටිගණ්හාතීති සෝ භික්ඛු තස්ස පුරිසස්ස "ගච්ඡ භන්තෙ ඉත්ථන්නාමං මාතුරක්ඛිතං බ්‍රාහ් මණිං කිර ඉත්ථන්නාමස්ස භරියා ධනක්කීතා"ති එවං වුත්තවචනං සුත්වා උපාසකාති වා හොතූති වා ආරොචෙස්සාමීති වාති යෙන කෙනචි අ කාරෙන වචීභෙදං කත්වා වා සීසකම්පාදිකි වා සම්පටිච්ඡති විඤ්ඤාපෙති එවං පඤ්ඤාපෙති තස්ස ඉච්ඡා සන්තිකං ගන්ත්වා තං සාසනං ආරොචෙති. පවෙණිගරහිති තෙන ආරොචිතෙ සා ඉති සුත්වා සම්පටිච්ඡතුවා පටික්ඛිපතු වා ලජ්ජාය වා තුණ්හී හොතු, පුන ආගන්ත්වා තස්ස පුරිස ස්ස තං පවත්තිං ආරොචෙති, එත්තාවතා ඉමාය පටිග්ගහණාරොචනප චවාහරණසඞ්ඛාතාය නීවඛඝසම්පත්තියා ඝඩ්ඛාදිසෙයෝ හොති, සා ප නස්ස භරියා හොතු වා මා වා අකාරණමෙතං. සචෙ පන සෝ මාතුර ක්කිනාය සන්තිකං පෙසිතෝ තං අදිස්වා තස්සා මාතුයා තං සාසනං ආරොචෙති, ඛිඩ්ඩා විමචඨං නාම හොති, තස්මා විඤ්ඤුනාපි මාතා පදුම්මත්තෙරෝ ආහ මහාසුම්මත්තෙරෝ පන මාතා වා හොතු පිතා වා අත්තනොසෝ ගෙහදසීපි අඤ්ඤා වාපි යෝ කොච් තං කිරියං සම්පාදෙ සති තස්සා වුත්තනයෙ විඤ්ඤාපෙතුං න හොති, නීවඛඝසම්පත්තිකාලෙ ආපත්ති නෙව, නත්ථ ගථා බුඛං පවචකඛාමීති වත්තුකාමෝ විරජ්ඣිත්වා ධම්මං පවචකඛාමීති වදෙය්‍ය පවචකඛානාවසා සිකඛා, ගථා වා පඨම ජ්ඣානං සමාපජ්ජාමීති වත්තුකාමෝ විරජ්ඣිත්වා දුතියජ්ඣානං සමාප ජ්ජාමීති වදෙය්‍ය ආපත්තියා වස්ස පාරාජිකං, එවං සම්පදමිදංනි ආහ,

තං පනෙතං "පතිගණ්හති අන්තෙවාසිං විමංසාපෙත්වා අත්තනා පච්චාහරති ආපත්ති සංඝාදිසෙසස්සා"ති ඉමිනා සමෙති. තස්මා සුභාසිතං. යථා ච මාතුරක්ඛිතං බ්‍රෑහීති වුත්තස්ස ගන්ත්වා තස්සා ආරොචෙතුං සමත්ථානං මාතාදීනම්පි වදතො විසඞ්කතො නත්ථි, එවමෙවං "හොහි කිර ඉත්ථන්නාමස්ස භරියා ධනක්කිතා"ති වත්තබ්බෙ "හොහි කිර ඉත්ථන්නාමස්ස භරියා ඡන්දවාසිනී"ති එවං පාළියං වුත්තෙසු ඡන්දවාසිනී ආදිසු වචනෙසු අඤ්ඤතරවසෙන වා අවුත්තෙසුපි "හොහි කිර ඉත්ථන්නාමස්ස භරියා ජායා පජාපති පුත්තමාතා ඝරණී ඝරසාමිනී භත්තරක්ඛිකා සුස්සුසිකා කාමපරිචාරිකා"ති එවමාදිසු සංවාසපරිදීපකෙසු වචනෙසු අඤ්ඤතරවසෙන වා වදන්තස්සාපි විසඞ්කතො නත්ථිති තිවඞ්ගසම්පත්තියා ආපත්ති යෙව. මාතුරක්ඛිතං බ්‍රෑහීති පෙසිතස්ස පන ගන්ත්වා අඤ්ඤාසු පිතුරක්ඛිතාදීසු අඤ්ඤතරං වදන්තස්ස විසඞ්කතං, එසනයො පිතුරක්ඛිතං බ්‍රෑහීති ආදිසුපි, කෙවලං හෙත්ථ එකමූලකම්මූලකාදිවසෙන "පුරිසස්ස මාතා භික්ඛුං පහිණාති මාතුරක්ඛිතාය මාතා භික්ඛුං පහිණාති මාතුරක්ඛිතා භික්ඛුං පහිණාතී"ති එවමාදීනං මූලට්ඨානඤ්ච වසෙන පෙය්‍යාලභෙදෙ යෙව විසෙසො, සොපි පුබ්බෙ වුත්තනයත්තා පාළිඅනුසාරෙනෙව සක්කා ජානිතුන්ති නාස්ස විභාගං දස්සෙතුං ආදරං කරිම්හා. පටිගණ්හාතීති ආදිසු පන චීසු චතුක්කෙසු පඨම්චතුක්කෙ ආදිපදෙන තිවඞ්ගසම්පත්තියා සංඝාදිසෙසො, මජ්ඣෙ චිහි දුවඞ්ගසම්පත්තියා ථුල්ලච්චයං, අන්තෙ එකෙන එකඞ්ගසම්පත්තියා දුක්කටං, දුතියචතුක්කෙ ආදිපදෙන චඞ්ගසම්පත්තියා ථුල්ලච්චයං, මජ්ඣෙ චිහි එකඞ්ගසම්පත්තියා දුක්කටං, අන්තෙ එකෙන අඞ්ගාභාවතො අනාපත්ති.

තත්ථ පටිගණ්හාතීති ආණාපකස්ස සාසනං පතිගණ්හති, විමංසතීති පහිතට්ඨානං ගන්ත්වා තං ආරොචෙති, පච්චාහරතීති පුන ආගන්ත්වා මූලට්ඨස්ස ආරොචෙති. න පච්චාහරතීති ආරොචෙත්වා එත්තොව පක්කමති, න විමංසති පච්චාහරතීති පුරිසෙන ඉත්ථන්නාමං ගන්ත්වා බ්‍රෑහීති වුච්චමානො සාධූති තස්ස සාසනං පතිගණ්හිත්වා තං පම්මුස්සිත්වා වා අපම්මුස්සිත්වා වා අඤ්ඤෙන කරණීයෙන තස්සා සන්තිකං ගන්ත්වා කිඤ්චිදෙව කථං කථෙන්තො නිසීදති, එත්තාවතා පතිගණ්හති න විමංසති නාමාති වුච්චති, අථ නං සා ඉත්ථි සයමෙව වදති තුම්හාකං කිර උපට්ඨාකො මං ගෙහෙ කාතුකාමොති එවං වත්වා ච අහං තස්ස භරියා භවිස්සාමිති වා න වා භවිස්සාමිති වදති, සො තස්සා වචනං අනභිනන්දිත්වා අප්පටික්කොසිත්වා තුණ්හීභූතොව උට්ඨායාසනා තස්ස පුරිසස්ස සන්තිකං ආගන්ත්වා තං පවත්තිං ආරොචෙති, එත්තාවතා න විමංසති පච්චාහරති නාමාති වුච්චති. න විමංසති න පච්චාහරතීති කෙවලං සාසනාරොචනකාලෙ පතිගණ්හාති යෙව, ඉතරං පනචයං න කරොති, න පතිගණ්හති විමංසති පච්චාහරතීති කොචි පුරිසො භික්ඛුස්ස ඨිතට්ඨානෙ වා නිසින්නට්ඨානෙ වා තථාරූපිං කථං කථෙති, භික්ඛු තෙන අප්පහිතොපි පහිතො විය හුත්වා ඉත්ථියා සන්තිකං ගන්ත්වා හොහි කිර ඉත්ථන්නාමස්ස භරියාති ආදිනා නයෙන විමංසිත්වා තස්සා රූපිං වා අරූපිං වා පුන ආගන්ත්වා ඉමස්ස ආරොචෙති, තෙනෙව නයෙන විමංසිත්වා අපච්චාහරන්තො න පතිගණ්හති විමංසති න පච්චාහරතීති වුච්චති, තෙනෙව නයෙන ගතො අවිමංසිත්වා තාය සමුට්ඨාපිතං කථං සුත්වා පඨම්චතුක්කස්ස තතියපදෙ වුත්තනයෙන

ආගතෝම්හ ඉමිස්ස ආරොචෙනෙත්‍ථා ති පතිගණ්හාති න විමංසති පච්චා හරතීති වුච්චති. වතුත්‍ථං පදං පාකටමේව. සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආණා පෙතීති ආදිකෙසු පාකටොයෙව යථා පන සම්බහුලෙසුපි එසෙවත්‍ථුසම්පජ්ජන්නෙසු එවං එකස්සපි සම්බහුලවත්‍ථුස්මිං සම්බහුලා ආපත්තියොව වෙදිතබ්බා, කථං පුරිසෙ භික්ඛූං ආණාපෙති ගච්ඡ භෝතා අසුකස්මිං නාම පාසාදෙ සවත්තිමිතත්‍ථා මිං ගත්තනිමිතත්‍ථා මිං ඉත්ථියොයිත්‍ථා නා මිදෙහි හොථ කිර ඉත්‍ථන්නාමිස්ස භරියාගොත්‍ථි, සෙ සම්පටිච්ඡිත්වා තත්‍ථ ගන්ත්වා ආරොචෙති: පුන තං සාසනං පච්චාහරති, යත්තකා ඉත්ථියො තත්තකා ආපත්තියොව ආපජ්ජති, වුත්තං හෙතං පරිවාරෙපි:-

පදවිතිහාරමත්තෙන-ම්පි වාචාය භණ්ඩනෙන ච,
සඞ්ඝාදි ගරුකානි සපපටිඝම්මානි,
වත්‍ථුගණෙන ආපත්තියෙව ආපජ්ජත්‍ය ඒකතො,
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි සිනාතිතා-ති.

ඉමං කිර අත්‍ථවසං පටිච්ච අයං පඤ්හා වුත්තෙතා, ඔවාදඤ්ඤිලිඤ්ඣ නාය වෙළු වත්‍ථුගණෙන ආපත්තියොතිවුත්තං, එවං කරොනෙතා පත්‍ථ සතමපි සඝාසාමපි ආපජ්ජතීති. යථා ච එකෙන පෙසිතස්ස එකස්ස සම්බ හුලාසු ඉත්ථීසු සම්බහුලා ආපත්තියොව, එවං එකෙ පුරිසෙ සම්බහුලෙ භික්ඛූ එකිස්සා සන්තිකං පෙසෙති සඞ්ඝාදිසෙසො. එකෙ සම්බහුලෙ භික්ඛූ සම්බහුලානං ඉත්ථීනං සන්තිකං පෙසෙති, ඉත්ථිගණනාය සඞ්ඝාදිසෙසා. සම්බහුලා පුරිසා එකං භික්ඛූං එකිස්සා සන්තිකං පෙසෙන්ති, පුරිසගණනාය සඞ්ඝාදිසෙසා සම්බහුලා එකං භික්ඛූං සම්බ හුලානං ඉත්ථීනං සන්තිකං පෙසෙන්ති, වත්‍ථුගණනාය සඞ්ඝාදිසෙසා. සම්බහුලා සම්බහුලෙ එකිස්සා සන්තිකං පෙසෙන්ති, වත්‍ථුගණනාය සඞ්ඝාදිසෙසා. සම්බහුලා පුරිසා සම්බහුලෙ භික්ඛූ සම්බහුලානං ඉත්ථීනං සන්තිකං පෙසෙන්ති, වත්‍ථුගණනාය සඞ්ඝාදිසෙසා. එසනයො එකා ඉත්ථි එකං භික්ඛූන්ති ආදිසුපි. එත්‍ථ ච සහාගමිස්සහාගතා නාම අප්ප මිණං, මිතාපිතූනාමපි පඤ්චසතඛණ්ඩාකානමපි සඤ්චරිත්තකම්මං කරොනතස්ස ආපත්ති යෙව. පුරිසො භික්ඛූං ආණාපෙති ගච්ඡ භෝතා ඉත්‍ථන්නාමිස්ස භරියාගොත්‍ථි.වත්‍ථුකතං අඞ්ගවසෙන ආපත්තිභෙදං දස්සනත්‍ථං වුත්තං. තස්ස පච්ඡිමපදෙ අනොලොකෙත්වා විමංසිත්වා ඛගිදඩා පච්චාහරතීති ආගතත්තා ආවරිතස්ස අනාරොචෙත්වා එත්තොව ගන්ත්වා තස්ස පුරිසස්ස ආරොචෙති, ආපත්ති උභිනඤං ථුල්ලච්චයස්සාති ආවරිතස්ස පරිගගණිතත්තා ච විමංසාපිතත්තා ච ඒහඞ්ගෙති ථුල්ලච්චයං. අනොලොකෙත්වා විමංසිතත්තා ච පච්චාහටත්තා ච ඒහඞ්ගෙති ථුල්ලච්චයං, සෙසං පාකටමේව. ගච්ඡතොතා සම්පාදෙතීති පතිගණ්හාති වෙව විමංසති ච, ආගච්ඡ භෝතා විසංවාදෙතීති න පච්චාහරති. ගච්ඡතොතා විසංවාදෙතීති න පතිගණ්හාති. ආගච්ඡතොතා සම්පාදෙතීති විමංසති වෙව පච්චාහ රති ච, එවං උභයත්‍ථ ඒහඞ්ගෙති ථුල්ලච්චයං, තතියපදෙ ආපත්ති, වත්තු මෙව අනාපත්ති. අනාපත්ති සඤ්ඤාය වා වෙතියස්ස වා ගිලානස්ස වා කාරණ්ඩෙන ගච්ඡති උම්මත්තකස්ස ආදිකම්මිකානන්ති එත්‍ථ භික්ඛුසං ඝස්ස උපොසථාගාරං වා කිඤ්චි වා විපජ්ජතං හොති, තත්‍ථ කාරුකා නං හත්තවෙතනත්‍ථාය උපාසකො වා උපාසිකාහ ඨානන්තිකං භික්ඛුං ප හිණෙය්‍ය උපාසිකා වා උපාසකස්ස, එවරූපෙන සංඝස්ස කරණීයෙන

ගවේජනකස්ස අනාපත්ති, වෙකතියකමෙව කතිරමානෙපි එසෙව නයො. ගිලානස්ස හෙඨාජග්ඝනියපි උපාසකෙන වා උපාසිකාය වා සහත්ථිකං උපසඞ්කමිත්වා වා උපාසකස්ස සහත්ථිකං පහිනස්ස ගවේජතො අනාපත්ති. උභතොසම්මුඛාදිකම්මිකා වුත්තනයා එව.

සම්මුඛීභාවාදීසු ඉදං සික්ඛාපදං ඤත්තිවිපන්නං, සීමුක්කිපනාදිනා කාරාපෙත්වා සාසනං භෙත්වා ගහිතං, භෙත්වා තත්ථමූලදුක්කටේ විමංසිත්වා පුන ආගන්ත්වා තත්ථමූලදුක්කටේ එති ආරොචෙන්තස්ස කායතො සමුට්ඨාති, ආසන්නාලාය නිසින්නස්ස ඉත්ථන්නාමං ආගච්ඡිස්සති නස්සා චිත්තං ජානෙය්‍ය, ඨානි කෙනචි වුත්තනා සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා තං ආගතං විත්වා තස්සා ගතාය පුන තස්මිං පුරිසෙ ආගතෙ ආරොචෙන්තස්ස වාචතො සමුට්ඨාති. වාචාය සාධූති සාසනං භෙත්වා අඤ්ඤෙන කරණීයෙන තස්සා සරං ගන්ත්වා අඤ්ඤත්ථ වා ගමනකාලෙ තං දිස්වා වච්චභදෙනෙව විමංසිත්වා පුන අඤ්ඤතොව කරණීයෙන නතො අපක්කමම කදුච්දෙව තං පුරිසං දිස්වා ආරොචෙන්තස්සාපි වාචතොව සමුට්ඨාති, පණ්ණත්තිං අජානන්තස්ස පන වීණාසවස්සාපි කායවාචතො සමුට්ඨාති, කථං සවෙ භික්ඛු මාතාපිතරෙ කුජ්ඣාපෙත්වා අලංවචනීයං හොන්තී, තඤ්ච භික්ඛුං සරං උපගතං පෙරපිතා වදති මාතා තෙ නාන මං මිඝලුකං ඡඩ්ඩෙත්වා ඤාතිකුලං ගතා, ගච්ඡ නං මං උපට්ඨාතුං පෙසෙහීති. සො වෙ ගන්ත්වා තං වත්වා පුන පිතුකො තස්සා ආගමනං වා අනාගමනං වා ආරොචෙති සංඝාදිසෙසො. ඉමානි තීණි අචිත්තකසමුට්ඨානානි, පණ්ණත්තිං පන ජානිත්වා එතෙනෙව තීහි නයෙහි සඤ්චරිත්තං සමාපජ්ජතො කායවිත්ත තො වාචාවිත්තතො කායවාචාවිත්තතෝ සමුට්ඨාති, ඉමානි තීණි පණ්ණත්තිජානනචිත්තෙන සචිත්තකසමුට්ඨානානි, කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං වචීකම්මං, කුසලදිවසෙන වෙත්ථ තීණි චිත්තානි, සුඛාදිවසෙන තිස්සො වෙදනාති.

විනීතවත්ථුම්හි ආදිතො විත්ථුපඤ්චකෙ පටිග්ගහිතමත්තනතා දුක්කටං. කලභවත්ථුස්මිං– සමෙමාදනීයං අක්ඛාසිති තං සඤ්ඤාපෙත්වා පුන ගෙහගමනීයං අක්ඛාසි, නාලං වමනීයාති න පරිවත්තනාති අත්ථො, යා හි යථා යථා ගෙහු ගෙහු ජනපදෙසු පරිවත්තනාව හොති හරියාභාවං අනිච්ඡාමති අයං අලං වචනීයාති වුච්චති, එසා පන න අලංවචනීයා කෙනචිදෙව කාරණෙන කලහං කත්වා ගතා, තෙනෙවෙත්ථ භගවා අනාපත්තීති ආහ, ගසමා පන කායගංගෙගා යක්ඛියා ථුල්ලච්චයං වුත්තං, තස්මා දුට්ඨුල්ලාදිපුපි යක්ඛිපෙතියො ථුල්ලච්චයවත්ථුමෙවාති වෙදිතබ්බා. අට්ඨකථාසු පනෙතං න විචාරිතං. යෙසං සබ්බත්ථ උත්තානත්ථමෙවාති.

සඤ්චරිත්තවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සෙනාය සම්මෙනාති කුවික්කාරසික්ඛාපදං. තත්ථ ආළවකාති ආළවිරට්ඨෙ ජාතා දරකා ආළවකා නාම, තෙ පබ්බජිතකාලෙපි ආළවිකානෙව පඤ්ඤාසිංසු, තෙ සක්ඛිගං වුත්තං ආළවකා භික්ඛූති. සඤ්ඤාවිඤ්ඤාණවෙදිතභවිත්තා ගහිතූපකරණාගතා, කාලෙපෙනාතිති කරොනතිපි කාරාපෙනතිපි, තෙ කිර සාසනෙ විපස්සනාධුරඤ්ච ගන්ථධුරඤ්චාති දෙපි ධුරාණි ඡඩ්ඩෙත්වා තවකම්මමෙව ධුරං කත්වා පගුණකිංසු, අඤ්ඤා සිකාගෙහානි අනිස්සරාගතා, කාරෙත්වා දායකෙන විරහිතායොති අත්ථො. අත්තුද්දෙසිකාගෙහානි අත්තනානං උද්දිස්ස අත්තනෙ අත්ථාය ආරද්ධා

යෝනි අත්ථි. අපසම්මාණිකා යෝනි එත්තකෙන නිට්ඨං ගච්ඡිස්සතීති එවං අපරිච්ඡින්නපපමාණතෝ, වුඩ්ඪපමාණතෝ මහන්තපමාණතෝ වාති අත්ථෝ. යාවතා එව බහුලා එතෙසං මඤ්ඤං අඤ්ඤං කම්මනති යාව තබහුලං. එවං විඤ්ඤත්තිබහුලා වෙදිතබ්බා. අත්ථතෝ පනත්ථ නානා කරණං නත්ථි, අනෙකකඛත්තුං පුරිසං දෙථ පුරිසත්ථකරං දෙථාති යා වත්තානානමේතං අධිවචනං, තත්ථ මූලච්ඡේජ්ජාය පුරිසං යාචිතුං න ලට්ඨති, සහායත්ථාය කම්මකරණත්ථාය පුරිසං දෙථාති යාචිතුං වට්ටති, පුඩිස කිච්චකරනත්ථි පුරිසෙන කෙතබ්බං නත්ථකම්මං වුච්චති, තං යාචිතුං වට්ටති, නත්ථකම්මං නාම කිඤ්චාවත්ථුං න හොති, තස්මා තං ථපෙත්වා මිගලුදඤ්ඤ මච්ඡබන්ධිකාදීනං සකකම්මං අවසෙසං සබ්බං කප්පියං, කිං භත්තෙන අ ඝත්ථ කෙන කම්මනති පුච්ඡිතෙ වා අපුච්ඡිතෙ වා යාචිතුං වට්ටති, මි ඤඤත්තිපචචයා දොසෙ නත්ථි, තස්මා මිගලුදඤ්ඤාදයෝ සකකම්මං න යාචිතබ්බා. නත්ථකම්මං දෙථාති අනියාමෙත්වාපි න යාචිතබ්බං, එවං යාචිතා හි තෙ සාධු භන්තෙති භික්ඛූ උපෙයේ‍යාථේවා මිගෙපි මිගරෙත්වා ආහරෙය්‍ය, සීහමෙත්වා පන විහාරෙ කියඤ්චි කත්තබ්බං අත්ථි නත්ථ ත්ථ මං දෙථාති යාචිතබ්බං. එලකඛලාදීනි උපකරණානි ගහෙත්වා කෙ තිතුං වා වපිතුං වා ලායිතුං වා ගච්ඡන්තං සකිංවපසුතකමපි කඤ්ඤකං වා අඤ්ඤං වා කිඤ්චි නත්ථකම්මං යාචිතුං වට්ටතෙව, යෝ පන වීඤ්ඤාදෙ වා අඤ්ඤං වා කොචි භික්ඛකමෙවා නිරත්ථකකථං වා කථෙන්තෙ නී දදාගන්තෙ වා විහරති, එවරූපං අඤ්ඤම්පි එහි රෙ ඉදං වා ඉදං වා ත රොහීති යදිච්ඡකං කාරාපෙතුං වට්ටති, නත්ථකම්මඤ්ඤ පන සබ්බකපථ භාවිදීපනත්ථං ඉමං නයං කථෙන්ති. සචෙ හි භික්ඛු පඤ්ඤදං කාරෙත්වා, මෙ හොති, ථම්භත්ථාය පඤ්ඤ කොට්ටකාතං සරං ගන්ත්වා වත්තබ්බං නත්ථකම්මං ලබ්ධි ජ්ටති උපඤඤාති, කිං කාතබ්බං භන්තෙති, පඤ්ඤ ථම්භෙ උබ්‍රිත්ථා දතුබ්බාති, සචෙ තෙ උද්ධරිත්ථා වා දෙන්ති උබ්‍රිත්ථා නී කඩ්ඪෙත්ව අත්තනෙ වා ථම්භෙ වා දෙන්ති වට්ටති, අථාපි විඳන්ති අම්හාකං භන්තෙ නත්ථකම්මං කාතුං ඛණ්ඩෙ නත්ථි අඤ්ඤං උබ්‍රාපෙථ තස්ස මූලං දස්සාමාති, උද්ධරාපෙත්ථ, පඤ්ඤත්ථම්භෙ උබ්බමනුඤ්ඤානං මූලං දෙථාති වත්තුං වට්ටති. එතෙනෙව උපායෙන පඤ්ඤදරුනං අත්ථාය වඩ්ඪකීනං සන්තිකං ඉට්ඨකත්ථාය ඉට්ඨකමිඩ්ඪකීනං ඡදනත්ථාය ගෙහජ්ඣාදකානං චිත්තකම්මත්ථාය චිත්තකාරානන්ති යෙන යෙන අත්ථෙ හොති, තස්ස තස්ස අත්ථාය තෙසං තෙසං සිප්පකාරකානං සන්තිකං ගන්ත්වා නත්ථ කම්මං යාචිතුං වට්ටති, නත්ථකම්මයාචනවසෙන ව මූලච්ඡේජ්ජාය වා භ ත්තවෙතනානුප්පදනෙන වා ලබ්ධමපි සබ්බං ගහෙතුං වට්ටති, අරඤ්ඤ තො ආහරාපෙත්වාන ව සබ්බං අනජ්ඣාවුත්ථකං ආහරාපෙතබ්බං. න කෙවලඤ්ච පඤ්ඤං කාරෙතුකාමෙන මඤ්චපීඨපත්තපරිස්සාවනධම්ම කරකවිචරාදීනි කාරාපෙතුකාමෙනාපි දරුලෙඛඤ්ඤතානාදීත් ලභිත්වා තෙ තෙ සිප්පකාරකෙ උපගඩ්ඪකම්හි වුත්තනයෙනෙව නත්ථකම්මං යා චිතබ්බං, නත්ථකම්මයාචනවසෙන ව මූලච්ඡේජ්ජාය වා භත්තවෙතනානු පප්පදනෙන වා ලද්ධම්පි සබ්බං ගහෙතබ්බං, සචෙ පන කාතුං න ඉච්ඡ නති භත්තවෙතනං පච්චාසිංසනති අකප්පියකතාපණාදිං න දාතබ්බං, භික්ඛාචාරවත්තෙන තණ්ඩුලාදීනි පරියෙසිත්වා දාතුං වට්ටති. නත්ථකම්ම වසෙන පත්තං කාරෙත්වා තථෙව පාවෙත්වා නම්පකකස්ස පත්තස්ස පුං ඡනතෙලත්ථාය අන්තෙ ගාමං පවිට්ඨෙන භික්ඛාචාරෙ ආගච්ඡතෙති සල්ල කෙඛිත්වා යාගුයා වා ඛජ්ජෙන වා ආනීතෙ ඛජ්ජෙන පත්තෙ පිධාත

බෙබා, සබෙ උපාසිකා කිං භණෙනති පුච්ඡති, නවපකෙතා පතෙතා පුං ඡනතෙලෙන අපෙථෙති වත්තබ්බං, සබෙ සා දෙහි භණෙනති පතතං භ හෙච්චා තෙලෙන පුංජිච්චා යාගුයා වා භත්තසස වා පූරෙච්චා දෙති, වි ඤඤතති නාම න හොති, ගහෙතුං වට්ටති. භික්ඛු පඉවෙ පිණ්ඩාය වරි ච්චා ආසනසාලං ගනත්වා ආසනං අපසසනතා තිට්ඨනති, තත්ර වෙ උපා සකා භික්ඛූ ගීතෙ දිසවා සයමෙව ආසනානි ආහරාපෙනති, නිසිදිත්වා ග චඡනෙතහි ආපුච්ඡිත්වා ගනතබ්බං, අනාපුච්ඡා ගතානමපි නට්ඨං ගිහි න හොති, ආපුච්ඡිත්වා ගමනං පන වතතං, සබෙ භික්ඛුහි ආසනානි ආ හරථානි වුතෙනහි ආහරිතානි හොනති, ආපුච්ඡිතබ්බ ගනතබ්බං. අනාපු ච්ඡා ගතානං වතතභෙදෙ ච නට්ඨසස ගිහි. අඤ්ඤතර කොජවකාදිසුපි එසෙව නයො. ඔකඛිකාගයෙ බහුකා හොනති, මකඛිකාවිජනිං ආහරථා නි වතතබ්බං. පුච්ඡිතබ්බඨානාදීනි ආහරනති කපපියං කාරාපෙත්වා පටිගග හෙතබ්බානි, ආසනසාලායං උදකභාජනං රිතතං හොති, ධම්මකරණං ගණ්හාති න වත්තබ්බං, ධම්මකරණං හි රිතතභාජනෙ පක්ඛිපනතා හි මදයය. නදිං වා තලාකං වා ගනත්වා පන උදකං ආහරාති වතතුං වට්ට නි, ගෙහතො ආහරාති නෙව වතතුං වට්ටති, න ආහවං පරිභුඤජිතුං, ආසනසාලායං වා අරඤඤෙ වා භත්තකිච්චං කරොනතෙහි නඤ්ඤ ජාත ක්ඛං අඤඤාවුට්ඨකං යං කිඤ්චි උතතරිභඞගාරහං පතතං වා ඵලං වා ය වෙ කිඤ්චි තමතං කරොනතං ආහරාපෙති, හත්ථකම්මවසෙන ආහරාපෙ ත්වා පරිභුඤජිතුං වට්ටති, අලජ්ජීහි පන භික්ඛූහි වා සාමණෙරෙහි වා හත්ථකම්මං න කාරෙතබ්බං. අයං තාව පුරිසහත්ථකරෙ නයො.

ගොනං පන අඤඤතකඅපපවාරිතට්ඨානතො ආහරාපෙතුං න ව ට්ටති, ආහරාපෙනතසස දුකකටං, ඤතතිපවාරිතට්ඨානතොපි මූලච්ඡෙ ජ්ජඤ්ච යාචිතුං න වට්ටති, තාවකාලිකතගෙන සබබත්ථ වට්ටති, එවං ආහරාපිතඤ්ච ගොනං රක්ඛිත්වා ජග්ගිත්වා ඝාමිකානං පටිච්ඡාදෙතබ්බං, සචසස පාදෙ වා ඔඹඟං වා ඡිජ්ජති වා නසසති වා සාමිකා වෙ සම්පටි ච්ඡනති ඉචෙවතං කුසලං, නොවෙ සම්පටිච්ඡනති ගිහි හොති සචෙ තු මහාකං ගෙව දෙමාති වදනති න සම්පටිච්ඡිතබ්බං, විහාරසස දෙමාති වුතෙන පන ආරාමිකානං ආචිකඛථ පටිජ්ඤඤත්ථාය වත්තබ්බං. සඤ්ඤාපෙථාතිපි අඤඤතක අපපවාරිතෙ වත්තුං න වට්ටති, විඤඤ තති එව හොති දුකකටං ආපජ්ජති, ඤතතිපවාරිතට්ඨානෙ පන වට්ටති, තාවකාලිකං වට්ටති කම්මං කාචා පුන දාතබ්බං, සබෙ නෙමියාදීනි හි ජ්ජනති පාකතිකානි කත්වා දාතබ්බං, නට්ඨෙ ගිහි හොති. තුමහාකමෙව දෙමාති වුතෙන දාරුභණ්ඩං නාම සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති, එසෙව නයො වාසිඵරසු කුඨාරිකුදාල නිඛාදනෙසු. වලලිආදීසු ච– පරපරිගගහිතෙසු ගරුභණ්ඩපහොනකෙසු යෙව ච වලලිආදීසු විඤඤතති හොති, න න හෙ ගිරං, අනජ්ඣාවුට්ඨකං පන යං කිඤ්චි ආහරාපෙතුං වට්ටති, රක්ඛිත ගොපිතවත්ථුනෙ යෙව හි විඤඤතති නාම වුච්චති, සා විසු පච්චයෙසු සඛබන්ධ සබ්බං න වට්ටති. සෙනාසනපච්චයෙ පන ආහර දෙහීති වි ඤඤතතිමත්තමෙව න වට්ටති. පරිකථොභාසඤ්ඤිත්තකම්මානි වට්ට නති. තත්ථ උපොසථාගාරං වා භොජනසාලං වා අඤඤං වා කිඤ්චි සෙනා සනං ඉච්ඡන්තෙන ඉමසමිං මන ඔකාසෙ එවරූපං සෙනාසනං කාතුං වට්ටතීති වා ඉමසමිං භූමිභාගෙ ඉට්ඨකා වා අත්ථරුපත්ති වා ආදිකා නයෙන වචනං පරි

කථං නාම. උපාසකා තුම්හෙ කුසිං වයථාති, පාසාදෙ හනෙන්තෙ; භික්ඛූ නං පන උපාසකා පාසාදෙ න වට්ටතීති එවමාදිවචනං ඔහාසෙ නාම, මිනුඤ්ඤෙ දීඝෙ රජ්ජුං වා පසාරෙති ඛිලෙ ආකොටාපෙති කිං ඉදං හනෙන්තෙ වුත්තෙ ඉධ ආවාසං කරිස්සාමාති එවමාදිකරණං පන නිමිත්තකම්මං නාම, ඛිලනපච්චයෙ පන විඤ්ඤත්තිපි වට්ටති, පගෙව පරිකථාදිනී. මනුස්සා උපද්දුතා ශාවණෙඝ උපද්දුතා විඤ්ඤත්තිඝාති තෙසං භික්ඛූනං තාය යාවතායඝ ච විඤ්ඤත්තියා ච පිළිතා. උබ්බිජ්ජනාතිති කිනන්නු ආගරාපෙසෙනතීති උබෙබගං ඉඤ්ජනං චලනං පවිලඛනති. උත්තසනතිපිති අතිං විඝ දිසවා සහසා තසිත්වා උගගමනති. පලාඝනාති පිති දූරතොව යෙන වා තෙන වා පලාඝනති. අඤ්ඤෙනපි ගච්ඡන්තීති යං ඔගඝං පරිපුන්නා තං පහාඝ නිවත්තිත්වා වෑමං වා දකඛිණං වා ගඝෙඝ ගච්ඡන්ති, වාරමපි ඵකෙනති.

භූතපුබ්බං භික්ඛවෙති ඉති භගවා තෙ භික්ඛූ ගරහිත්වා තදනුරූපි කඤ්ච ධම්මිං කථං කත්වා පුනපි විඤ්ඤත්තියා දොසං පාකටං කුරුමා නො ඉමිනා "භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ"ති ආදිනා නයෙන තීණි වත්ථූනි දස්සෙසි. තත්ථ මණ්ඩූකඝණ්ඩාති සො කිර නාගරාජා යබ්බනාමිදං මහාගඝං මිඤ්ඤං කඝණ්ඩ පිළඤ්ඤිත්වා වරති, තස්මා මණ්ඩූකඝණ්ඩාත්වෙව පඤ්ඤා යිත්ථ, උපරි මුඛනි මහනතා එණං කරිත්වා අට්ඨාසිනි සො කිර තෙසං විනාහං ඉසිනං කණ්ණවටා ඉසි මෙත්තාවිහාරි අහොසි, තස්මා සො කිර නාගරාජ නදීතො උත්තරිත්වා දෙවවණ්ණං නිම්මිණිත්වා තස්ස සන්තිකෙ නිසිදිත්වා සමොදනියං කත්වා තං දෙවවණ්ණං පහාඝ සකවණ්ණ මෙව උපගන්ත්වා තං ඉසිං පරිකඛිපිත්වා පඨනාකාරං කරොනෙතා උපරි මුඛනි මහනතං එණං කත්වා ඡතතං විඝ ධාරයමානො මූහුත්තං ඨත්වා පක්කාමනි, තෙන වුත්තං "උපරි මුඛනි මහනතං එණං කරිත්වා අට්ඨාසී"ති. මණ්ඩස්ස කණ්ඩෙ පිළඛිතනති මණ්ඩි අස්ස කඝණ්ඩ පිළඛිතං, ආමුත්තනති අත්ථො. එකමෙකනා අට්ඨාසීති තෙන දෙවවණ්ණෙන ඇගන්ත්වා තාපසෙන සඬිං සමොදමානො එකස්මිං පදෙසෙ අට්ඨාසි. මමඤ්ඤපානනති මම අඤ්ඤාඤ්ච පානඤ්ච, විපුලනති බහුලං, ඵලාරනති පණීතං, අතිඝාවකොඝිති අතිවිඝ ඝාවකො, පුනපපුනං ඝාවසීති වුත්තං හොති. සුඤ්ඤති තරුණෙ, ථාමිඝමප්පත්තා යොබ්බනප්පත්ත පුරිසෙ, සක්කරං වුච්චති කාළසිලා, තස්ස ඩොතො අසි සක්කරඩොතො නාමාති වුච්චති, සක්කරඩොතො පාණිමහි අස්සාති සක්කරඩොතපාණි, පාසාණෙ ඩොතනිසිතඛගඝතෙඨෙතීති අත්ථො. යථා සෙ අසිඝතෙඨෙ පුරිසෙ නාසෙය්‍ය එවං නාසෙසි මං සෙලං ඝාවමානො, මඤ්ඤං ඝාව නෙනාති අත්ථො. න තං ඝාවෙති තං න යාවෙය්‍ය, කතරං, යස්ස පිඝං ජීඝිංසෙති යස්ස යතතස්ස පියනති ජනෙය්‍ය. කිමඬඝපන මනුස්ස භූතෙනනති මනුස්සභූතෙනං අමනාපෙති කිමෙවෙත්ථ වත්තබ්බං. සඛුණ සඛ්‍යස්ස සඳෙදන උබ්බාළ්හෙති සො කිර සඛුණසංඝෙ පඨමියාමඤ්ච පච්ඡිමයාමඤ්ච නිරන්තරං සද්දමෙව කරොති. සො භික්ඛු තෙන ස දෙදන පිළිතො හුත්වා භගවතො සන්තිකං අගමාසි, තෙනාහ සෙනාහං නෙතුපසඬඛාමීති. කුතො ච පන භික්ඛු ආගච්ඡසීති එත්ථ නිසිතොහා සො භික්ඛු න ආගච්ඡති වත්තමානසමීපෙ පන එවං වත්තුං ලබ්භති, තෙනාහ "කුතො ච පන භික්ඛු ආගච්ඡසී"ති. කුතො ආගතොසීති අත්ථො. ආතොහං භගවා ආගච්ඡාමීති එත්ථාපි සො එව නයො. උබ්බාළ්හොති,

පිළිතො, උක්කණ්ඨාපිතො හුත්වාති අත්ථො. සො සකුණසඞ්ඝො භික්ඛු පත්තං ශාචතීති එත්ථ න තෙ සකුණා භික්ඛුනො වචනං ජානන්ති, භගවා පන අත්තනො ආනුභාවෙන යථා ජානන්ති තථා අකාසි. අපාභං නෙ න ජානාමීති අපි අහං තෙ ජනෙ කෙ වා ඉමෙ කස්ස වා ඉමෙති න ජානාමි. සඞ්ගම්ම ශාචන්තීති සමාගන්ත්වා වග්ගවග්ගා හුත්වා යාචන්ති. ශාචකො අප්පියො හොතීති යො යාචති සො අප්පියො හොති. ශාචං අද දමප්පියොති– ශාචන්ති යාචිතං වුච්චති, යාචිතම්පාං අදදන්තොපි අප්පියො හොති, අථ වා ශාචන්ති යාචන්තස්ස, අදදම්ප්පියොති අදෙන්තො අප්පියො හොති. මා මෙ විදෙදස්සනා අහූති මා මෙ අප්පියභාවො අහු, අහං වා තව ත්වං වා මම විදෙදසො අප්පියො මා අහොසීති අත්ථො. දුස්සං භරාතීති කසිගොරක්ඛාදිහි උපායෙහි දුක්ඛෙන සංහරණීයාති.

සඤ්ඤාචිකාය පන භික්ඛුනාති– එත්ථ සඤ්ඤාචිකා නාම සයං පවත්තිතා යාචනා වුච්චති, තස්මා සඤ්ඤාචිකායාති අත්තනො යාචනායාති වුත්තං හොති. සයං යාචිතකෙහි උපකරණෙහීති අත්ථො. යස්මා පන සයං යාචිතකෙහි කරියමානා සයං යාචිත්වා කරියමානා හොති, තස්මා තං අත්ථපරියායං දස්සෙතුං සයං යාචිත්වා පුරිසම්පීති එවමස්ස පදභාජනං වුත්තං. උල්ලිත්තාති අන්තො ලිත්තා. අවලිත්තාති බහිලිත්තා, උල්ලිත්තාවලිත්තාති සඅන්තරබාහිරලිත්තාති වුත්තං හොති. කාරයමානෙනාති ඉමස්ස පදභාජනෙ කාරාපෙන්තෙනාති එත්තකමෙව වත්තබ්බං සියා, එවං හි ඛ්‍යඤ්ජනං සමෙති, යස්මා පන සඤ්ඤාචිකාය කුටිං කරොන්තෙනාපි ඉධ වුත්තනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං, තස්මා කරොන්තො වා හොතු කාරාපෙන්තො වා උභොපෙතෙ කාරයමානෙනාති ඉමිනාව පදෙන සඞ්ගහීතාති එතම්පාං දස්සෙතුං කරොන්තො වා කාරාපෙන්තො වාති වුත්තං හොති, යදි පන කරොන්තෙන වා කාරාපෙන්තෙනවාති වදෙය්‍ය, ඛ්‍යඤ්ජනං විලොමිතං භවෙය්‍ය, නහි කාරාපෙන්තො කරොන්තො නාම හොති, තස්මා අත්ථමත්තමෙවෙත්ථ දස්සිතන්ති වෙදිතබ්බං. අත්තුදෙදසන්ති මය්හං එසාති එවං අත්තා උදෙදසො අස්සාති අත්තුදෙදසා, තං අත්තුදෙදසං, යස්මා පන යස්සා අත්තා උදෙදසො සා අත්තනො අත්ථාය හොති, තස්මා අත්ථපරියායං දස්සෙන්තො අත්තුදෙදසන්ති අත්තනො අත්ථායාති ආහ. පමාණිකා කාරෙතබ්බාති පමාණයුත්තා කාරෙතබ්බා. නත්‍රිදං පමාණන්ති තස්සා කුටියා ඉදං පමාණං සුගතවිදත්ථියාති සුගතවිදත්ථි නාම ඉදානි මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස තිස්සො විදත්ථියො වඩ්ඪකීහත්ථෙන දියඩ්ඪො හත්ථො හොති, බාහිරිමෙන මාණෙනාති කුටියා බහිකුඩ්ඩමාණෙන චාදසවිදත්ථියො, මිණන්තෙන පන සබ්බපඨමං දිනෙනා මහාමත්තිකපරියන්තො න ගහෙතබ්බො, ථූසපිණ්ඩපරියන්තෙන මිණිතබ්බං ථූසපිණ්ඩස්සුපරි සෙතකම්මං අබ්බොහාරිකං, සවෙ ථූසපිණ්ඩෙන අනත්ථිකො මහාමත්තිකාය එව නිට්ඨාපෙති, මහාමත්තිකාව පරිච්ඡෙදො. තිරියන්ති විත්ථාරතො. සත්තාති සත්ත සුගතවිදත්ථියො, අන්තරාති ඉමස්ස පන අයං නිදෙදසො, අබ්භන්තරිමෙන මාණෙනාති කුඩ්ඩස්ස බහි අන්තං අගහෙත්වා අබ්භන්තරිමෙන අන්තෙන මිණියමානෙ තිරියං සත්තසුගතවිදත්ථියො පමාණන්ති වුත්තං හොති. යො පන ලෙසං ඔඩ්ඩෙන්තො යථා වුත්තප්පමාණමෙව කරිස්සාමීති දීඝතො එකාදසවිදත්ථියො තිරියං අට්ඨවිදත්ථියො

දීඝතෝ වා තෙරඝවිදත්තියා තිරියං ඡිද්දත්තියෝ කරෙය්‍ය, න වට්ටති. එකතෝ හාගෙන අතික්කන්තකමපි හි පමාණං අතික්කන්තකමෙව හොති, ඡිට්ඨතු ඡිද්දති, කෙසඟගමත්තකමපි දීඝතෝ වා හාපෙත්වා තිරියං තිරියතෝ වා හාපෙත්වා දීඝං වඩ්ඪතුං න වට්ටති. කොපනවාදෙ උභතෝ වඩ්ඪෙත, වුත්තං හෙතං:- "ආයාමිතෝ වා විත්ථාරතෝ වා අනතමිසෝ කෙසඟගමත්තකමපි අතික්කාමිත්වා කරොති වා කාරාපෙති වා පයොගෙ දුක්කට"නන්ති ආදි. යථාවුත්තපමාණෝ එව පන වට්ටති. යා පන දීඝතෝ සට්ඨිහත්ථාපි හොති තිරියං නිහත්ථා වා ඌනකඛවතුහත්ථා වා යත්ථ පමාණයුත්තා මඤ්චා ඉතොචිතොච න පරිවත්තන්ති අයං කුටීති සඩ්ඛ්‍යං න ගච්ඡති, තස්මා අයම්පි වට්ටති. මහාපච්චරියං පන පච්ඡිමකොටියා චතුහත්ථප්පමාණා වුත්තා තතෝ හෙට්ඨා අකුට්. පමාණිකාපි පන අදෙසිතවත්ථුකා වා සූරමහා වා අපරික්කමිකා වා න වට්ටති, පමාණිකා දෙසිතවත්ථුකා අසාරමහා සපරික්කමිකාව වට්ටති. පමාණතෝ ඌනතරම්පි චතුහත්ථං පඤ්චහත්ථම්පි කරාපෙන්තෙන දෙසිතවත්ථුකා වා කාරෙතබ්බා, පමාණිකඤ්ච පන කරොන්තෙහා ලෙපරියොසානෙ ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ජති. තත්ථ ලෙපො ච අලෙපො ච ලෙපොකාසොති අලෙපොකාසොති ච වෙදිතබ්බා, ඔසාරණවිදං:- ලෙපොති වෙ ලෙපෙ මත්තිකාලෙපෙ ච සුධාලෙපෙ ච, ඨපෙත්වා පන ඉමෙ වෙ ලෙපෙ අවසෙසො හසමණොමයාදි යෙකෙචි ලෙපෙ අලෙපෙ, සචෙපි කලලලෙපෙ හොති අලෙපෙ එව, ලෙපොකාසොති භිත්තියෙව ඡඩ්ඩනඤ්ච, ඨපෙත්වා පන භිත්තිඡඩ්ඩනෙ අවසෙසො උමඟතුලාභිවඩ්ඪ යඩ්ඪාවෙඨනපාණධුම්බිඡඩ්ඩාදි අලෙපාරහො ඔකාසො සඛබ්බාපි අලෙපොකාසොති වෙදිතබ්බා.

භික්ඛූ අභිනෙතබ්බා වත්ථුදෙසනාසාති යත්ථ ඨානෙ කුටිං කාරෙතු කාමෙ හොති, තත්ථ වත්ථුදෙසනත්ථාය භික්ඛූ නෙතබ්බා, කථඤ්ච කුටිකාරඅඤ්ඤාති ආදි පන යෙන විධිනා නෙ භික්ඛූ අභිනෙතබ්බා තස්ස දස්සනත්ථං වුත්තං. තත්ථ කුටිවත්ථූ සොධෙත්වාති න විසමං අරඤ්ඤං භික්ඛූ ගහෙත්වා ගන්තබ්බං, කුටිවත්ථුං පන පඨමමෙව සොධෙත්වා සමතලං සිමමණ්ඩලාදිසං කත්වා පවජ්ජ සඩ්ඛං උපගච්ඡාපෙත්වා යාචිත්වා නෙතබ්බාති දස්සෙති. එවමඤ්ඤවිනිච්ඡෙති සඛබ්බා එවං මන්තබ්බා අස්ස, පරතෝ පන දුනිමමිපි සාධිනබ්බාති භික්ඛූ සඤ්ඤාය බහුවචනං වුත්තං. තෙනාවෙ සඤ්ඤා සඛබ්බා සඛබ්බා න ලභ්ජති, යඤ්ඤාසමනසිකාරාදිසු උඤ්ඤතා තෙ තෙ භික්ඛූ ලහන්ති, සාරම්භං අනාරම්භන්ති සඋපදවං අනුපදවං, සපරික්කමං අපරික්කමන්ති සඋපචාරං අනුපචාරං. පත්තකාලලන්ති පත්තෙ කාලෙ ඉමස්ස ඔලොකනස්සාති පත්තකාලං, පත්තකාලමෙව පත්ත කාලලං. ඉදඤ්ච වත්ථුං ඔලොකනත්ථාය සම්මුතිකම්මං සාවණතොයෙන ඔලොකෙන්තොපි කාතුං වට්ටති, පරතෝ පන වත්ථුදෙසනාකම්මං යථාවුත්තනයෙ එව ඤත්තියා ච අනුසාවණාය ච කාතබ්බං, ඔලොකෙන්තා කාතුං න වට්ටති. කිපිල්ලිකානන්ති රත්තකාලපිඩකාලදිභෙදානං යාසං කාසඤ්චි කිපිලල්ලිකානං, කිපිලිකානන්තිපි පාඨො. ආසයොති නිබඳ්ධවසනට්ඨානං, යථා ච කිපිලල්ලිකානං එවං උපචිකාදීනම්පි නිබඳ්ධවසන ට්ඨානං යෙව ආසයො වෙදිතබ්බා, යත්ථ පන හොවරණ්ඩෙ ආහනන්ති

ගච්ඡන්ති සබ්බෙසම්පි තාදිසො සඤ්චරණප්පදෙසො අවාරිතො, තස්මා තත්ථ අපනෙත්වා සොධෙත්වා කාතුං වට්ටති, ඉමානි තාව ඡ ඨානානි සත්තානුද්දයාය පටික්ඛිත්තානි. හත්ථිනං වාති හත්ථිනං පන නිබද්ධවසනට්ඨානම්පි නිබද්ධගොචරට්ඨානම්පි න වට්ටති, සීහාදීනං ආසයො ච ගොචරාය පක්කමන්තානං නිබද්ධගමනමග්ගො ච න වට්ටති, එතෙසං පන චාරිභූමි න ගහිතා. සෙසං කෙසඤ්චිති අඤ්ඤෙසම්පි වාළානං තිරච්ඡානගතානං, ඉමානි සත්තට්ඨානානි සප්පටිභයානි භික්ඛූනං ආරොග්‍යත්ථාය පටික්ඛිත්තානි, සෙසානි නානාඋපද්දවෙහි ස උපද්දවානි. තත්ථ පුබ්බණ්ණනිස්සිතන්ති පුබ්බණ්ණං නිස්සිතං සත්තන්නං ධඤ්ඤානං විරුහනක්ඛෙත්තසාමන්තා සිතං, එසෙව නයො අපරණ්ණනිස්සිතාදිසුපි. එත්ථ පන අඛ්‍යාඝාතන්ති කාරණාඝරං වෙරිඝරං, චොරානං මාරණත්ථාය කතන්ති කුරුන්දි ආදිසු, ආඝාතනන්ති ධම්මගණ්ඩිකා වුච්චති. සුසානන්ති මහාසුසානං, සඤ්චරණන්ති අනිබ්ඛිජ්ජ ගමනීයො ගතපච්චාගතමග්ගො වුච්චති, සෙසං උත්තානමෙව. නසක්කා හොති යථා යුත්තෙන සකටෙනාති චීහි බලිවද්දෙහි යුත්තෙන සකටෙන එකං චක්කං නිම්බොදකපතනට්ඨානෙ එකං බහි කත්වා ආවිජ්ඣිතුං න සක්කා හොති, කුරුන්දියං පන චතුහි යුත්තෙනාති වුත්තං. සමන්තා නිස්සෙනියා අනුපරිගන්තුන්ති නිස්සෙනියං ඨත්වා ගෙහං ඡාදෙන්තෙහි න සක්කා හොති සමන්තා නිස්සෙනියා ආවිජ්ඣිතුං, ඉති එවරූපෙ සාරමෙහ ච අපරික්කමනෙ ච ඨානෙ න කාරෙතබ්බා, අනාරමෙහ පන ස පරික්කමනෙ කාරෙතබ්බා, තං වුත්තපටිපක්ඛනයෙන පාළියං ආගතමෙව. පුන සඤ්ඤාවිකා නාමාති එවමාදි "සාරමෙහ වෙ භික්ඛු වත්ථුසම්ං අපරික්කමනෙ සඤ්ඤාවිකාය කුටිං කාරෙය්‍යා"ති එවං වුත්තසඤ්ඤාවිකාදීනං අත්ථප්පකාසනත්ථං වුත්තං. පයොගෙ දුක්කටන්ති එවං අදෙසිතවත්ථුකං වා පමාණාතික්කන්තං වා කුටිං කාරෙස්සාමීති අරඤ්ඤතො රුක්ඛාහරණත්ථාය වාසිං වා ඵරසුං වා නිසෙති දුක්කටං, අරඤ්ඤං පවිසති දුක්කටං, තත්ථ අල්ලතිණානි ඡින්දති දුක්කටෙන සඩිං පාචිත්තියං, සුක්ඛානි ඡින්දති දුක්කටං, රුක්ඛෙසුපි එසෙව නයො. භූමිං සොධෙති ඛණති පංසුං උද්ධරති චිනති එවං යාව පාචීරං ඛණ්ඩති තාව පුබ්බපයොගො නාම හොති, එතස්මිං පුබ්බපයොගෙ සබ්බත්ථ පාචිත්තියට්ඨානෙ දුක්කටෙන සද්ධිං පාචිත්තියං, දුක්කටට්ඨානෙ දුක්කටං, තතො පට්ඨාය සහපයොගො නාම. තත්ථ ඵම්හෙහි කාතබ්බායං ඵම්හං උස්සාපෙති දුක්කටං, ඉට්ඨකාහි චිනිතබ්බායං ඉට්ඨකං ආචිනාති දුක්කටං, එවං යං යං උපකරණං යොජෙති සබ්බත්ථ පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං. තච්ඡන්තස්ස හත්ථවාරෙ හත්ථවාරෙ තදත්ථාය ගච්ඡන්තස්ස පදෙ පදෙ දුක්කටං, එවං කතං පන දාරුකුඩ්ඩිකං වා සිලාකුඩ්ඩිකං වා ඉට්ඨකකුඩ්ඩිකං වා අන්තමසො පණ්ණසාලම්පි සභිත්තිච්ඡදනං ලිම්පිස්සාමීති සුධාය වා මත්තිකාය වා ලිම්පන්තස්ස පයොගෙ පයොගෙ යාව ථුල්ලච්චයං න හොති තාව දුක්කටං, එතං පන දුක්කටං මහාලෙපෙනෙව වට්ටති, සෙතරත්තවණ්ණකරණෙ වා චිත්තකම්මෙ වා අනාපත්ති. එකං පිණ්ඩං අනාගතෙති යො සබ්බපච්ඡිමො එකො ලෙපපිණ්ඩො තං එකං පිණ්ඩං අසම්පත්තෙ කුටිකම්මෙ, ඉදං වුත්තං හොති, ඉදානි චීහි පිණ්ඩෙහි නිට්ඨානං ගම්ස්සතීති තෙසු පඨමපිණ්ඩදානෙ ථුල්ලච්චයං, තස්මිං පිණ්ඩෙ ආගතෙති යං එකං පිණ්ඩං අනාගතෙ කුටිකම්මෙ ථුල්ල

ච්චයං හොති, තස්මිං අවසානපිණ්ඩෙ ආගතෙ දින්නෙ ඨපිතෙ ලෙපස්ස ඝටිතත්තා ආපත්ති සඞ්ඝාදිසෙසස්ස. එවං ලෙපන්තස්ස ච අන්තො ලෙපෙ වා අන්තො ලෙපෙන සඞ්ං භිත්තිච්ඡදනඤ්ච එකාබද්ධා කත්වා ඝටිතෙ බහිලෙපෙ වා බහිලෙපෙන සඞ්ං ඝටිතෙ සඞ්ඝාදිසෙසොව. සචෙ පන චාරබන්ධං වා වාතපානං වා අඨපෙත්වාව මත්තිකාය ලිම්පති තස්මිඤ්ච තස්සොකාසං පුන චඞ්ඝෙත්වා වා අවඞ්ඝෙත්වා වා ඨපිතෙ ලෙපො න ඝටියති රක්ඛති තාව, පුන ලිම්පන්තස්ස පන ඝටිතමත්තෙ සඞ්ඝාදිසෙසො. සචෙ තං ඨපියමානං පඨමං දින්නලෙපෙන සඞ්ං නිරන්තරමෙව හුත්වා තිට්ඨති, පඨමමෙව සඞ්ඝාදිසෙසො, උපචිකාමොචනත්ථං අට්ඨඞ්ගුලමත්තෙන අප්පත්තච්ඡදනං කත්වා භිත්තිං ලිම්පති අනාපත්ති, උපචිකාමොචනත්ථමෙව හෙට්ඨා පාසාණකුඞ්ඩං කත්වා තං අලිම්පිත්වා උපරි ලිම්පති ලෙපො න ඝටියති නාම අනාපත්ති යෙව, ඉට්ඨකකුටිකාය ඉට්ඨකාහි යෙව වාතපානෙ ච ධූමනෙත්තානි ච කරොති ලෙපඝට්ටනෙ නෙව ආපත්ති. පණ්ණසාලඤ්ච ලිම්පති ලෙපඝට්ටනෙනෙව ආපත්ති. තත්ථ ආලොකත්ථාය අට්ඨඞ්ගුලමත්තං ඨපෙත්වා ලිම්පති ලෙපො න ඝටියති නාම අනාපත්ති යෙව, සචෙ වාතපානං ලද්ධා එත්ථ ඨපෙස්සාමිති කරොති වාතපානෙ ඨපිතෙ ලෙපඝටනෙන ආපත්ති, සචෙ මත්තිකාය කුටිං කරොති ඡදනලෙපෙන සඞ්ං ඝටනෙ ආපත්ති, එකො එකපිණ්ඩාවසෙසං කත්වා ඨපෙති අඤ්ඤො තං දිස්වා දුක්කතං ඉදන්ති වත්තසීසෙන ලිම්පති උභින්නම්පි අනාපත්ති.

භික්ඛු කුටිං කරොතීති එවමාදීනි ඡත්තිංස චතුක්කානි ආපත්ති භෙද දස්සනත්ථං වුත්තානි, තත්ථ සාරම්භාය දුක්කටං, අපරික්කමනාය දුක්කටං, පමාණාතික්කන්තාය සඞ්ඝාදිසෙසො, අදෙසිතවත්ථුකාය සඞ්ඝාදිසෙසො. එතෙසං වසෙන වොම්ස්සකාපත්තියො වෙදිතබ්බා. ආපත්ති චින්තං සඞ්ඝාදිසෙසෙන චින්තං දුක්කටානන්ති ආදිසු ච චීහි සඞ්ඝාදිසෙසෙහි සඞ්ං චින්තං දුක්කටානන්ති ආදිනා නයෙන අත්ථො වෙදිතබ්බො. සො වෙ විප්පකතෙ ආගච්ඡතීති ආදිසු ච අයං අත්ථවිනිච්ඡයො, සො වෙ සමාදිසිත්වා පක්කන්ත භික්ඛු, විප්පකතෙති අනිට්ඨිතෙ කුටිකම්මෙ, අඤ්ඤස්ස වා දාතබ්බාති අඤ්ඤස්ස පුග්ගලස්ස වා සඞ්ඝස්ස වා චජිත්වා දාතබ්බා, භින්දිත්වා වා පුන කාතබ්බාති කිත්තකෙන භින්නා හොති, සචෙ ඨම්භා භූමියං වා නිඛාතා උද්ධරිතබ්බා, සචෙ පාසාණානං උපරි ඨපිතා අපනෙතබ්බා, ඉට්ඨකචිතාය යාව මඞ්ගලිට්ඨකා තාව කුඞ්ඩා අපචිනිතබ්බා, සඞ්ඛෙපතො භූමිසමං කත්වා විනාසිතා භින්නා හොති, භූමිතො උපරි චතුරඞ්ගුලමත්තෙපි සීතෙ අභින්නාව, සෙසං සබ්බං චතුක්කෙසු පාකටමෙව. න හෙත්ථ අඤ්ඤං කිඤ්චි අත්ථි යං පාළි අනුසාරෙනෙව දුවිඤ්ඤෙය්‍යං සියා අත්තනා විප්පකතන්ති ආදිසු පන අත්තනා ආරද්ධකුටිං, අත්තනා පරියොසාපෙතීති මහාමත්තිකාය වා ථූසමත්තිකාය වා යාය කතපරිසොසිතභාවං පාපෙතු කාමො හොති, තාය අවසානපිණ්ඩං දෙන්තො පරියොසාපෙති. පරෙහි පරියොසාපෙතීති අත්තනොව අත්ථාය පරෙහි පරියොසාපෙති, අත්තනා වා හි විප්පකතා හොතු පරෙහි වා උභයෙහි වා, තඤ්ච අත්තනො අත්ථාය අත්තනා වා පරියොසාපෙති, පරෙහි වා පරියොසාපෙති, අත්තනා ච පරෙහි වාති යුගනද්ධා වා පරියොසාපෙති, සඞ්ඝාදිසෙසො යෙවාති. අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො. කුරුන්දියං පන වුත්තං වෙ තයො භික්ඛූ එක

තො වසිස්සාමාති කරොන්ති රක්ඛති තාව අවිභත්තත්තා අනාපත්ති, ඉදං ඨානං තව ඉදං මමාති විභජිත්වා කරොන්ති ආපත්ති. සාමණ්ණරො ච භික්ඛු ච එකතො කරොන්ති යාව අවිභත්තා තාව රක්ඛති, පුරිමන යෙන විභජිත්වා කරොන්ති භික්ඛුස්ස පන ආපත්තීති. අනාපත්ති ලෙනෙති ආදිසු ලෙනං මහන්තම්පි කරොන්තස්ස අනාපත්ති, නහෙත් ලෙපො ඝටීයති, ගුහම්පි ඉට්ඨකාගුහං වා සිලාගුහං වා දරුගුහං වා භූමිගුහං වා මහන්තම්පි කරොන්තස්ස අනාපත්ති. තිණකුටිකායාති සත්තභූමිකොපි පාසාදො තිණපණ්ණච්ඡදනො තිණකුටිකාති වුච්චති, අට්ඨකථාසු පන කුක්කුටච්ඡදකගෙහං තිණඡදනං දණ්ඩකෙහි ජාලබ ඩං කත්වා තිණෙ හි වා පණ්ණෙහි වා ඡාදිතකුටිකාව වුත්තා, තත්ථ අනාපත්ති. මහන්තම්පි තිණච්ඡදනං ගෙහං කාතුං වට්ටති, උල්ලිත්තාදිභාවො එවහි කුටියා ලක්ඛණං, සොච ඡදනමෙව සන්ධාය වුත්තොති වෙදිතබ්බො. වඩ්කමනසාලාය තිණවුණ්ණං පරිපතති "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඔකම්පත්වා උල්ලිත්තාවලිත්තං කාතු"න්ති ආදීනි චෙත් සාධකානි, තස්මා උභතො පක්ඛං වා කූටබඩං වා වට්ටං වා චතුරස්සං වා යං ඉමං එතස්ස ගෙහස්ස ඡදනන්ති ඡදනසඞ්ඛෙපෙන කතං හොති, තස්ස භිත්ති ලෙපෙන සඞ්ඛං ලෙපෙ ඝටිතෙ ආපත්ති, සචෙ පන උල්ලිත්තාවලිත්තඡදනස්ස ගෙහස්ස ලෙපරක්ඛණත්ථං උපරි තිණෙන ඡාදෙන්ති, න එත්තාවතා තිණකුටි නාම හොති, කිංපනෙත් අදෙසිතවත්ථුකපමාණාතික්කන්තපච්චයාව අනාපත්ති උදාහු සාරම්භඅපරික්කමනපච්චයාපීති සබ්බත්ථාපි අනාපත්ති. තථාහි තාදිසං කුටිං සන්ධාය පරිවාරෙ වුත්තං:-

භික්ඛු සඤ්ඤාවිකාය කුටිං කරොති
අදෙසිතවත්ථුකං පමාණාතික්කන්තං,
සාරම්භං අපරික්කමනං අනාපත්ති
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි චින්තිතා-ති.

යං පන "ආපත්ති කාරකානං තිණ්ණං දුක්කටාන"න්ති ආදි පාළියං වුත්තං, තං යථා සමාධිට්ඨාය අකරණපච්චයා වුත්තං, අඤ්ඤස්ස ත්ථායාති කුටිලක්ඛණප්පත්තම්පි කුටිං අඤ්ඤස්ස උපජ්ඣායස්ස වා ආචරියස්ස වා සඞ්ඝස්ස වා අත්ථාය කරොන්තස්ස අනාපත්ති. වාසාගාරං ඨපෙත්වා සබ්බත්ථාති අත්තනො වසනත්ථාය අගාරං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං උපොසථාගාරං වා ජන්තාඝරං වා භොජනසාලා වා අග්ගිසාලා වා භවිස්සතීති කාරෙති සබ්බත්ථ අනාපත්ති. සචෙපිස්ස හොති උපොසථාගාරඤ්ච භවිස්සති අහඤ්ච වසිස්සාමීති ජන්තාඝරඤ්ච භොජනසාලා ච අග්ගිසාලා ච භවිස්සති අහඤ්ච වසිස්සාමීති, කාරිතෙපි ආපත්ති යෙව. මහාපච්චරියං පන අනාපත්තීති වත්වා අත්තනො වාසාගාරත්ථාය කරොන්තස්සෙව ආපත්තීති වුත්තං. උම්මත්තකස්ස ආදිකම්මිකානඤ්ච ආළවකානං භික්ඛූනං අනාපත්ති. සමුට්ඨානාදිසු ඡසමුට්ඨානං කිරියා ච කිරියාකිරියා ච, ඉදං හි වත්ථුං දෙසාපෙත්වා පමාණාතික්කන්තං කරොතො කිරියතො සමුට්ඨාති, වත්ථුං අදෙසාපෙත්වා කරොතො කිරියාකිරියතො, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිචිත්තං තිවෙදනන්ති.

කුටිකාරසික්ඛාපදවණ්ණනා නිඨිතා.

තෙන සමයෙනාති විහාරකාරක සික්ඛාපදං, තත්ථ කොසම්බියන්ති එවං නාමකෙ නගරෙ, ඝොසිතාරාමෙති ඝොසිතස්ස ආරාමෙ,

ඝොසිතනාමකෙන කිර සෙට්ඨිනා සො කාරිතො, තස්මා ඝොසිතාරාමොති වුච්චති. ජන්තස්සාති බොධිසත්තකාලෙ උපට්ඨාක ජන්තස්ස, විහාරවත්ථුං හන්තෙ ජානාහිති විහාරස්ස පතිට්ඨානට්ඨානං හන්තෙ ජානාහි, එත්ථ ච විහාරොති න සකලවිහාරො එකො ආවාසො, තෙනෙවාහ අය්‍යස්ස විහාරං කාරාපෙස්සාමීති. චෙතියරුක්ඛන්ති එත්ථ චිත්තිකතට්ඨෙන චෙතියං, පූජාරහානං දෙවට්ඨානානමෙතං අධිවචනං, චෙතියන්ති සම්මතං රුක්ඛං චෙතියරුක්ඛං, ගාමෙන පූජිතං ගාමස්ස වා පූජිතන්ති ගාමපූජිතං, එසනයො සෙසපදෙසුපි. අපිචෙත්ථ ජනපදොති එකස්ස රඤ්ඤො රජ්ජෙ එකෙකො කොට්ඨාසො, රට්ඨන්ති සකලරජ්ජං වෙදිතබ්බං, සකලරජ්ජම්පි හි කදාචි කදාචි තස්ස රුක්ඛස්ස පූජං කරොති, තෙන වුත්තං රට්ඨපූජිතන්ති. එකිත්ථියන්ති කාසිත්ථියං සත්ඛාය වදන්ති. ජීවසඤ්ඤිනොති සත්තසඤ්ඤිනො. මහල්ලකන්ති සස්සාමිකභාවෙන සඤ්ඤාවිකකුටිතො මහන්තභාවො එතස්ස අත්ථීති මහල්ලකො, යස්මා වා වත්ථුං දෙසාපෙත්වා පමාණාතික්කමෙනාපි කාතුං වට්ටති, තස්මා පමාණමහන්තතායපි මහල්ලකො, තං මහල්ලකං, යස්මා පනස්ස තං පමාණමහත්තං සස්සාමිකත්තාව ලබ්භති, තස්මා තදත්ථදස්ස නත්ථං මහල්ලකො නාම විහාරො සස්සාමිකො වුච්චතීති පදභාජනං වුත්තං, සෙසං සබ්බං කුටිකාරසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං සඩිං සමුට්ඨානාදීහි, සස්සාමිකභාවමත්තමෙව හි එත්ථ කිරියතො සමුට්ඨානභාවො පමාණනියමාභාවො ච විසෙසො, පමාණනියමාභාවා ච චතුක්කපරිහානීති.

විහාරකාර සික්ඛාපදවණ්ණනා නිසිතා.

තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවාති දුට්ඨදොසසික්ඛාපදං, තත්ථ වෙළුවනෙ කලන්දකනිවාපෙති වෙළුවනන්ති තස්ස උය්‍යානස්ස නාමං, තං කිර වෙළුහිච පරික්ඛිත්තං අහොසි අට්ඨාරසහත්ථෙන ච පාකාරෙන ගොපුරට්ටාලකයුත්තං නීලොභාසං මනොරමං තෙන වෙළුවනන්ති වුච්චති, කලන්දකානං චෙත්ථ නිවාපං අදංසු තෙන කලන්දකනිවාපොති වුච්චති, පුබ්බෙ කිර අඤ්ඤතරො රාජා තත්ථ උය්‍යානකිළනත්ථං ආගතො සුරාමදෙන මත්තො දිවාසෙය්‍යං සුපි, පරිජනොපිස්ස සුත්තො රාජාති පුප්ඵලාදීහි පලොභියමානො ඉතොචිතො ච පක්කාමි, අථ සුරාගන්ධෙන අඤ්ඤතරස්මා සුසිරරුක්ඛා කණ්ඨසප්පො නික්ඛමිත්වා රඤ්ඤො අභිමුඛො ආගච්ඡති, තං දිස්වා රුක්ඛදෙවතා රඤ්ඤො ජීවිතුං දස්සාමීති කාළකවෙසෙන ආගන්ත්වා කණ්ණමූලෙ සද්දමකාසි, රාජා පටිබුජ්ඣි, කණ්ඨසප්පො නිවත්තො, සො තං දිස්වා ඉමාය කාළකාය මම ජීවිතං දින්නන්ති කාළකානං තත්ථ නිවාපං පට්ඨපෙසි, අහයඝොසනඤ්ච ඝොසාපෙසි, තස්මා තං තතොප්පභුති කලන්දකනිවාපන්ති සඞ්ඛ්‍යං ගතං, කලන්දකානි හි කාළකානං එතං නාමං. දබ්බොති තස්ස ථෙරස්ස නාමං, මල්ලපුත්තොති මල්ලරාජස්ස පුත්තො, ජාතියා සත්තවස්සෙන අරහත්තං සච්ඡිකතන්ති ථොරො කිර සත්තවස්සොව සංවෙගං ලභිත්වා පබ්බජිතො ඛුරග්ගෙයෙව අරහත්තං පාපුණීති වෙදිතබ්බො. සඤ්ච කිඤ්චි සාවකෙන පත්තබ්බං සබ්බං තෙන අනුප්පත්තන්ති සාවකෙන පත්තබ්බං නාම තිස්සො විජ්ජා චතස්සො පටිසම්භිදා ඡ අභිඤ්ඤා නවලොකුත්තරධම්මාති ඉදං ගුණජාතං, තං සබ්බං තෙන අනුප්පත්තං හොති, නත්ථ චස්ස කිඤ්චි උත්තරිං කරණීයන්ති චතුසු සච්චෙසු චතු

ගි මගෙගහි සොළසවිධස්ස කිච්චස්ස කතත්තා ඉදානිස්ස කිඤ්චි උත්තරිං කරණීයං නත්ථි, කතස්ස වා පතිචයොති තස්සෙව කතස්ස කිච්චස්ස පුන වඩ්ඪනම්පි නත්ථි, ධොතස්ස විය වත්ථස්ස පටිධොවනං නත්ථි පිංසිතස්ස විය ගන්ධස්ස පටිපිංසනං පුප්ඵිතස්ස විය ච පුප්ඵස්ස පතිපුප්ඵනන්ති. රහොගතස්සාති රහසි ගතස්ස, පතිසල්ලීනස්සාති තතො තතො පටික්කමිත්වා සල්ලීනස්ස, එකීභාවං ගතස්සාති වුත්තං හොති. අථ ඛො ආයස්මතො දබ්බස්ස මල්ලපුත්තස්ස එතදහොසි යන්නූනාහං සඞ්ඝස්ස සෙනාසනං ච පඤ්ඤපෙය්‍යං භත්තානි ච උද්දිසෙය්‍යන්ති ඵෙරො කිර අත්තනො කතකිච්චභාවං දිස්වා "අහං ඉමං අන්තිමසරිරං ධාරෙමි, තඤ්ච ඛො වාතමුඛෙ ඨිතපදීපො විය අනිච්චතාමුඛෙ ඨිතං, න චිරස්සෙව නිබ්බායනධම්මං, යාව න නිබ්බායති තාව කින්නුඛො අහං සඞ්ඝස්ස වෙය්‍යාවච්චං කරෙය්‍ය"න්ති. චින්තෙන්තො ඉතිපටිසඤ්චික්ඛති "තිරොරට්ඨෙසු බහුකුලපුත්තා භගවන්තං අදිස්වාව පබ්බජන්ති තෙ භගවන්තං පස්සිස්සාම චෙව වන්දිස්සාමාති ච දුරතොපි ආගච්ඡන්ති, තත්‍ර යෙසං සෙනාසනං නප්පහොති, තෙ සිලාපට්ටකෙපි සෙය්‍යං කප්පෙන්ති, පහොමි ඛො පනාහං අත්තනො ආනුභාවෙන තෙසං තෙසං කුලපුත්තානං ඉච්ඡාවසෙන පාසාදවිහාරෙ අඩ්ඪයොගාදීනි මඤ්චපීඨකත්ථරණානි සෙනාසනානි නිම්මිනිත්වා දාතුං, පුන දිවසෙ චෙත්ථ එකච්චෙ අතිවිය කිලන්තරූපා හොන්ති, තෙ ගාරවෙන භික්ඛූනං පුරතො ඨත්වා භත්තානිපි න උද්දිසාපෙන්ති, අහං ඛො පන තෙසං භත්තානිපි උද්දිසිතුං පහොමි"ති. ඉති පටිසංචික්ඛන්තස්ස අථ ඛො ආයස්මතො දබ්බස්ස මල්ලපුත්තස්ස එතදහොසි යන්නූනාහං සඞ්ඝස්ස සෙනාසනඤ්ච පඤ්ඤපෙය්‍යං භත්තානි ච උද්දිසෙය්‍යන්ති. නනු ච ඉමානි වෙ ඨානානි භස්සාරාමතාදිමනුයුත්තස්ස යුත්තානි, අයඤ්ච ඛිණාසවො නිප්පපඤ්චාරාමො, ඉමස්ස කස්මා ඉමානි පටිහංසූති, පුබ්බපත්ථනාය චොදිතත්තා, සබ්බබුද්ධානං කිර ඉමං ඨානන්තරං පත්තා සාවකා හොන්ති යෙව. අයඤ්ච කිර පදුමුත්තරස්ස භගවතො කාලෙ අඤ්ඤතරස්මිං කුලෙ පච්චාජාතො ඉමං ඨානන්තරං පත්තස්ස භික්ඛුනො ආනුභාවං දිස්වා අට්ඨසට්ඨියා භික්ඛුසතසහස්සෙහි සඞ්ං භගවන්තං සත්තදිවසානි නිමන්තෙත්වා මහාදානං දත්වා පාදමූලෙ නිපජ්ජිත්වා "අනාගතෙ තුම්හාදිසස්ස බුද්ධස්ස උප්පන්නකාලෙ අහම්පි ඉත්ථන්නාමො තුම්හාකං සාවකො විය සෙනාසනපඤ්ඤාපකො ච භත්තුද්දෙසකො ච අස්ස"න්ති පත්ථනං අකාසි, භගවා අනාගතංසඤ්ඤාණං පෙසෙත්වා අද්දස, දිස්වා ඉතො කප්පසතසහස්සස්ස අච්චයෙන ගොතමො නාම බුද්ධො උප්පජ්ජිස්සති, තදා ත්වං දබ්බො නාම මල්ලපුත්තො හුත්වා ජාතියා සත්තවස්සො නික්ඛම්ම පබ්බජිත්වා අරහත්තං සච්ඡිකරිස්සසි, ඉමඤ්ච ඨානන්තරං ලච්ඡසීති ව්‍යාකාසි. සො තතොප්පභුති දානසීලාදීනි පූරයමානො දෙවමනුස්සසම්පත්තිං අනුභවිත්වා අම්හාකං භගවතො කාලෙ තෙන භගවතා ව්‍යාකතසදිසමෙව අරහත්තං සච්ඡාකාසි, අථස්ස රහොගතස්ස කින්නුඛො අහං සඞ්ඝස්ස වෙය්‍යාවච්චං කරෙය්‍යන්ති චින්තයතො තාය පුබ්බපත්ථනාය චොදිතත්තා ඉමානි වෙ ඨානානි පටිහංසූති. අථස්ස එතදහොසි:- අහං ඛො අනිස්සරො අත්තනි සත්ථාරා සද්ධිං එකට්ඨානෙ වසාමි, සචෙ මං භගවා අනුජානිස්සති ඉමානි වෙ ඨානානි සමාදිසිස්සාමීති භගවතො සන්තිකං අගමාසි. තෙන වුත්තං:- අථ ඛො ආයස්මා දබ්බො මල්ලපු

තෙනා -පෙ- භත්තානි ච උද්දිසිතූනති. අථ නං භගවා සාධු සාධු ද බ්බාති සම්පහංසිත්වා යසමා අරහති එවරූපෝ අඤ්ඤාතගම්භනපරිබ්භිරෝ භික්ඛු ඉමානි වෙ ඨානානි විචාරෙතුං, තසමා තෙනහි භික්ඛවෙ දබ්බ සඞ්ඝස්ස සෙනාසනඤ්ච පඤ්ඤපෙහි භත්තානි ච උද්දිසාති ආහ. භගවා තෙනා පවාරෙසාසීති භගවතෝ වචනං පතිඅස්සොසි, අභිමුඛෝ අස්සොසි, සම්පටිච්ඡීති වුත්තං හොති. පඨමං දබ්බෝ මල්ලපුත්තෝ සාවිතාබ්බෝ ති කසමා භගවා ඨානෙපෙති ගරහමොචනත්ථං, පස්සති හි භගවා අනාගතෙ දබ්බස්ස ඉමං ඨානන්තරං නිස්සාය මෙත්තියභුම්මජකානං වසෙන මිහාඋපද්දවෝ උපජ්ජිස්සති, තත්‍ර කෙචි ගරහිස්සන්ති, අයං තුණ්හීභූතෝ අත්තනෝ කම්මං අකත්වා කසමා ඊදිසං ඨානන්තරං විචාරෙතීති. ත තෝ අඤ්ඤේ වක්ඛන්ති කෝ ඉමිස්ස දොසෝ එතෙහෙව යාවිතිං ඨපිතෝ ති. එවං ගරහතෝ මුච්චිස්සතීති එවං ගරහමොචනත්ථං ඨාවාපෙත්වාපි පුන යසමා අසම්මතෙ භික්ඛුසම්මං සංඝස්ස මඤ්ඤි කිඤ්චි කථිගමනෙ බීජ න ඛ්දෙමා උපපජ්ජති "අයං කසමා සංඝසම්මජ්ජිකා උච්චාසද්දං කරොති ඉස්ස රියං දස්සෙති"ති, සම්මතෙන පන කථෙන්තෙ මා ආයස්මන්තෙනා කිඤ්චි අවචුත්ථ සම්මතෙ භික්ඛු අයං කථෙතු ඨපාසුඛන්ති වත්තාරෝ හොන්ති, අසම්මතඤ්ච අහුතෙන අබ්භාචික්ඛන්තස්ස ලහුකා ආපත්ති හොති දු කකටමත්තා, සම්මතං පන අබ්භාචික්ඛතෝ ගරුතරා පාචිත්ති ආපත්ති හොති. අථ සම්මතෙ භික්ඛු ආපත්තියා ගරුභාවෙන වෙරීහිපි දුප්පඛ ණියතරෝ හොති, තසමා තං ආයස්මන්තං සම්මන්නාපෙතුං වත්තබ්බන්ති භික්ඛූනාති ආදිමාහ. කිං පන වෙ සම්මුතියෝ එකස්ස දාතුං වට්ටන්නී ති- න කෙවලං වෙ, සබෙ පභොති තෙරසාපි දාතුං වට්ටන්නි, අපපභෝ නකානං පන එකාපි විඤ්ඤත්තිං වා තිණ්ණං වා දාතුං වට්ටති.

සභාගාපත්තිති ගුණසභාගතා, න මිත්තසන්ථවසභාගතා, තෙනෙ වාහ, යෙ තෙ භික්ඛූ සුත්තන්තිකා තෙසං එකජ්ඣන්ති ආදි, යාවත කාති සුත්තන්තිකා හොන්ති, තෙ උච්චිනිත්වා උච්චිනිත්වා එකතෝ තෙසං අනුරූපමෙව සෙනාසනං පඤ්ඤපෙති, එවං සෙඝාතා. කාඝදඛ්බිබහුලාති කාඝස්ස දළහභාවකරණබහුලා, කාඝපොසනබහුලාති අත්ථෝ. ඉමාඝපි වෙ ආයස්මන්තෙනා රත්තියාති ඉමාය ඝගඝසමූගඝස්ස තිරච්ඡානභූ තාය තිරච්ඡානකථාය රත්තියා, අවසිස්සාති විභරිස්සන්ති. තෙනෙවාහ තූං සමාපජ්ජිත්වා තෙනෙවාලොකෙනාති තෙජොකසිණවුට්ඨාපිකා සමාපජ්ජිත්වා වුට්ඨාය අභිඤ්ඤාඤ්ඤණෙන අඩ්ඪුලිජාලනං අධිට්ඨාය තෙනෙව තෙජොධාතුසමාපත්තිජනිතෙන අඩ්ඪුලිජාලාලොකෙනාති අත්ථෝ. අයං පන ථෙරස්ස ආනුභාවෝ නවිරසෙසෙව සකලජම්බුදීපෙ පා කටෝ අහොසි, තං සුත්වා ඉබ්භපාටිහාරියං දට්ඨුකාමා අපිසු භික්ඛූ සඤ්ඤා ච විකාලෙ ආගච්ඡන්ති, තෙ සඤ්ඤාචිච්ච දූරෙ අපදිසනත්ථාය ජානන්තාව දූරෙ අපදිසන්ති, කථං- අම්භාකං ආවුසො දබ්බ ගිජ්ඣකූටෙති ඉමිනා නයෙන. අඩ්ඪුලියා ජ්ලමානාය පුරතෝ පුරතෝ ගච්ඡතීති සබෙ එකෝ භික්ඛු හොති සබෙමෙව ගච්ඡති, සබෙ බහූ මඤ්ඤන්ති, බහූ අත්තනා වෙ නිම්මිනාති, සබ්බෙ අත්තනා සදිසා එව සෙනාසනං පඤ්ඤපෙන්ති, අහං මඤ්ඤාමීති ආදිපු පන ථෙරෙ අහං මඤ්ඤාමි වදන්තෙ නිම්මිතා පි අත්තනෝ අත්තනෝ ඝත ඝතට්ඨානෙ අහං මඤ්ඤාමි වදන්ති, එවං සබ්බපදෙසු, අහං හි නිම්මිනානං ධම්මතා.

එකසම්ං හාසම්ානසම්ං-සබ්බෙ හාසන්ති නිම්මිතා,
එකසම්ං තුණ්හිම්භාසෙ-සබ්බෙ තුණ්හී භවන්ති තෙ-ති.

ගාමං පිණ්ඩාය පවිසනං සමවජ්ජමංසං පිණ්ඩපාතං අභිහරන්ති, තෙ තෙන සුතෙන පරිසඞ්කන්ති "භික්ඛූනං නුඛො අත්‍ථාය කත"න්ති-ඉදං සුත පරිසඞ්කිතං නාම, එතං ගහෙතුං න වට්ටති, යං එවං අපරිසඞ්කිතං තං වට්ටති, සචෙ පන තෙ මනුස්සා "කස්මා භන්තෙ න ගණ්හථා"ති-පුච්ඡිත්වා තමත්‍ථං සුත්වා "නාහිදං භන්තෙ භික්ඛූනං අත්‍ථාය කතං අමෙහි අත්තනෙ අත්‍ථාය රාජයුත්තානාදීනං අත්‍ථාය වා කත"න්ති-වදන්ති කප්පති. නෙව ඛො පන පස්සන්ති න සුණන්ති අපි ච තෙසං ගාමං පිණ්ඩාය පවිසනං පහනං ගහෙත්වා සමවජ්ජමංසං පිණ්ඩපාතං අභිසඞ්ඛරිත්වා අභිහරන්ති තෙ පරිසඞ්කන්ති "භික්ඛූනං නුඛො අත්‍ථාය කට"න්ති-ඉදං තදුභයවිමුත්තපරිස ඞ්කිතං නාම, එතම්පි ගහෙතුං න වට්ටති, යං එවං අපරිසඞ්කිතං තං වට්ටති, සචෙ පන තෙ මනුස්සා "කස්මා භන්තෙ න ගණ්හථා"ති පුච්ඡිත්වා තමත්‍ථං සුත්වා "නාහිදං භන්තෙ භික්ඛූනං අත්‍ථාය කතං අමෙහි අත්තනෙ අත්‍ථාය වා රාජයුත්තානාදීනං අත්‍ථාය වා කතං පවත්තමංසං වා කප්පියමෙව ලභිත්වා භික්ඛූනං අත්‍ථාය සම්පාදිත"න්ති-වදන්ති කප්පති. මනානං පෙත කිච්චත්‍ථාය මඞ්ගලාදීනං වා අත්‍ථාය කතෙපි එසෙවනයො, යං යං හි භික්ඛූ නං යෙව අත්‍ථාය අකතං යත්‍ථ ච නිබ්බෙමතිකො හොති තං සබ්බං කප්පති, සචෙ පන එතෙසු විහාරෙ භික්ඛූ උද්දිස්ස කතං හොති නෙ ච අත්තනෙ අත්‍ථාය කතභාවං න ජානන්ති අඤ්ඤෙ ජානන්ති යෙ ජානන්ති නෙසං න වට්ටති ඉතරෙසං වට්ටති, අඤ්ඤෙ න ජානන්ති තෙ යෙව ජානන්ති නෙසං යෙව න වට්ටති අඤ්ඤෙසං වට්ටති, නෙපි අම්හාකං අත්‍ථාය කතන්ති ජානන්ති අඤ්ඤේපි එතෙසං අත්‍ථාය කතන්ති ජානන්ති සබ්බෙසම්පි න වට්ටති සබ්බෙ න ජානන්ති සබ්බෙසං වට්ටති. පවත්තු හි සඞ්ඝභිමිකෙසු යස්ස වා තස්ස වා අත්‍ථාය උද්දිස්ස කතං සබ්බෙසං න කප්පති, සචෙ පන කොචි එකං භික්ඛුං උද්දිස්ස පාණං වධිත්වා තස්ස පහතං පූරෙත්වා දෙති සො යෙව අත්තනො අත්‍ථාය කතභාවං ජානං යෙව ගහෙත්වා අඤ්ඤස්ස භික්ඛු නො දෙති සො තස්ස සබ්බස්ස පරිභුඤ්ජති කස්ස ආපත්තිනි? මිත්තම්පි අනා පත්ති, යං හි උද්දිස්ස කතං තස්ස අභුත්තතාය අනාපත්ති, ඉතරස්ස අජා නනාය, කප්පියමංසස්ස හි පටිග්ගහණෙ ආපත්ති නත්ථි, උද්දිස්ස කතව අජා නිත්වා භුත්තස්ස පවත්ත ඤත්වා ආපත්තිදෙසනාකිච්චං නාම නත්ථි, අකප්පිය මංසං පන අජානිත්වා භුඤ්ජන්ත පවත්ත ඤත්වාරි ආපත්ති දෙසෙතබ්බා, උද්දි ස්සකතං හි ඤත්වා භුඤ්ජන්තොව ආපජ්ජති. අකප්පියමංසං අජානිත්වා භුඤ්ජ න්තස්සාපි ආපත්ති යෙව නසමා ආපත්තිකිරුයෙන රූපං සල්ලක්ඛෙ නෙනාපි පුච්ඡිත්වා ව මංසං පරිග්ගහෙතබ්බං. පරිභොගකාලෙ පුච්ඡිත්වා පරිභුඤ්ජිස්සාමිති ගහෙත්වා පුච්ඡිත්වාව භුඤ්ජිතබ්බං. කස්මා? ද්‍රුවිඤ්ඤෙය්‍ය තා අවජ්ජමංසමිති. සූකරමංසෙසදිසං හොති දිපිමංසාදීනි ච මිගමංසාදි සදිසානි තස්මා පුච්ඡිත්වා ගහණමෙව වත්තන්ති වදන්ති.

ඉතො උදහෙතානි තුසො වෙව උත්තානකාගවිසතාය ච්‍ඡුතා. සො කිර "න භගවා ඉමානි පඤ්චවත්ථූනි අනුජානාති ඉදානි සික්ඛිස්සාම සබ්බහෙදං කාතු" න්ති මහාකාලිකාය ඉබ්භිතාකාරං දස්සෙත්වා යථා විසං වා ඛාදිත්වා රජ්ජුයා වා උබ්බන්ධිත්වා සත්‍ථං වා ආහරිත්වා මරිතුකාමො පුරිසො විසාදිසු අඤ්ඤතරං ලභිත්වා තපපවත්තා ආසන්නාපි මරණදුක්ඛං අප්පානෙතා ඉතො ලද්ධඛා හොති-එවමෙවං සබ්බභෙදපපවත්තා අනාසන්නාපි අවිදිමති නිබ්බත්තනිත්වා පටි

සංවේජනීයං දුක්ඛං අජානන්තා "ලබොදානි මෙ සඞ්ඝභෙදාය උපායො" ති ඔළොදිකා සපරියොදානා උස්සාහසන්නා තෙනෙව ඔසහාවෙන භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පක්කාමි...තෙ මයං ඉමෙහි පඤ්චහි වත්තූහි සමාදාය වත්තාමාති එත්ථ පන ඉමානි පඤ්චවත්තූනීති වත්තබ්බෙපි තෙ මයං ඉමෙහි පඤ්චහි වත්තූහි ජානං සඤ්ඤපෙස්සාමාති අභිණ්හපරිචිතකකවසෙන විභතත්තිවිපල්ලාසං අසල්ලක්ඛෙත්වා අභිණ්හපරිචිතකකානුරූපමෙව "තෙ මයං ඉමෙහි පඤ්චහි වත්තූහි"ති ආහ, යථාහං විනයවිනිච්ඡයෙ...ඛුනා සල්ලෙඛවුත්තිනොති යා පවිපදා කිලෙසෙ ඛුනාති කායසමඞ්ගිනන්තා ඛුනා. යාව කිලෙසෙ සල්ලිඛති සා එතෙසං වුත්තිනීති සල්ලෙඛවුත්තී නො, බාහුල්ලිකොති විවරාදිනං පවිසනානං බහුලභාවො බාහුල්ලං, තං බාහුල්ලමස්ස අත්ථි තාය්හි වා බාහුල්ලෙ නියුත්තොතා කිතොති බාහුල්ලිකො...බාහුල්ලාය වෙතනීති බාහුල්ලචෙතනාය වෙතෙති කපෙති පතාපෙති, කථං හි නාම මයඤ්හි සාවකානඤ්ච විවරාදිබහුලභාවො භවෙය්යාති එවං උස්සුක්කමාපන්නානි අධිප්පායො. චක්කභෙදායාති ආණාභෙදාය...ධම්මිං කථං කත්වා භික්ඛූ විත්තෙන වුත්තනයෙන "අලං දෙවදත්තස්ස මාතෙ රුච්චි සඞ්ඝභෙදාය ගරුකො බො දෙවදත්තො සඞ්ඝභෙදෙ යො බො දෙවදත්තං සමගණං සඞ්ඝං භින්දති කප්පට්ඨියං කිබ්බිසං පසවති කප්පං නිරයම්හි පච්චති, යොව බො දෙවදත්තං භිණ්ණං සඞ්ඝං සමගණං කරොති බ්‍රහ්මං පුඤ්ඤං පසවති කප්පං සග්ගම්හි මොදති"ති-එවමාදිකං අනෙකප්පකාරං දෙවදත්තස්ස ච භික්ඛූනඤ්ච තදනුවත්තිකං තදනුලොමිකං ධම්මිං කථං කත්වා. සමගණඤ්ඤාති සඞ්ගතස්ස විත්තෙන ච සරීරෙන ච අවියුත්තඤ්ඤාති අත්ථො. පදභාජනෙපි හි අයමෙව අත්ථො දස්සිතො...සමානසංවාසකොති හි වදතා විත්තෙන අවිසොගො දස්සිතො හොති. සමානසීමාගතං ඨිතොති වදතා සරීරෙන, කථං? සමානසංවාසකො හි ලඞ්කානානාසංවාසකෙන වා කම්මනානාසංවාසකෙන වා විරහිතො සමවත්තනාය විත්තෙන අවියුත්තොතා හොති, සමානසීමාගතං ඨිතතා කායසාමග්ගිදානතො සරීරෙන අවියුත්තොතා...

භෙදනසංවත්තනිකං වා අධිකරණන්ති භෙදනස්ස සඞ්ඝභෙදස්ස අත්ථාය සංවත්තනිකං කාරණං, ඉමිස්මිං හි ඔකාසෙ "කාමහෙතු කාමනිදානං කාමාධිකරණ"න්ති ආදිසු විය කාරණං අධිකරණන්ති අධිප්පෙතං, තඤ්ච යස්මා අඤ්ඤවිධං හොති තස්මා පදභාජනෙ අඤ්ඤභෙදකරවත්තූනීති වුත්තං-තානි පන "ඉධුපාලි භික්ඛු අධම්මං ධම්මොති දීපෙති"ති ආදිනා නයෙන ඛන්ධකෙ ආගතානි-තස්මා තත්‍රාපි නෙසං අත්ථං වණ්ණයිස්සාම...ඉදාපි චායං ඉමානි වත්තූනි නිස්සාය අපරෙහිපි කම්මෙන උදෙදෙසෙන වොහාරෙන අනුසාසනාය සලාකග්ගාහෙනාති පඤ්චහි කාරණෙහි සඞ්ඝභෙදෙ හොති-තම්පි ආගතට්ඨානෙ යෙව පකාසයිස්සාම, සඞ්ඝභෙදතො පන භෙදනසංවත්තනිකං වා අධිකරණං සමාදාතා එත්ථ සඞ්ඝභෙදස්සත්ථාය සංවත්තනිකං සඞ්ඝභෙදෙ නිප්පත්තිසමත්ථං කාරණං ඔකෙක්ඛිතා එවමත්ථො වෙදිතබ්බො, පගණ්හාතීති පගහිතං අභිහුසිතං පාකටකං කත්වා. තිට්ඨෙය්යාති යථා සමාදින්නං යථාපගහිතමෙව ච කත්වා අවෙජ්ජ-යස්මා පන එවං පගණ්හන්තා තිට්ඨන්තා ච තද්දීපකං වෙව අපපටිනිස්සඤ්ච හොති තස්මා **පදභාජනෙ** දීපෙය්යාති ච නප්පටිනිස්සජ්ජෙය්යාති ච වුත්තං...

භික්ඛූහි එවමස්සවචනියොති අඤ්ඤෙහි ලජ්ජීහි භික්ඛූහි එවං වත්තබ්බො හවෙය්‍ය. පදභාජනෙ චස්ස යෙ පස්සන්තීති යෙ සමමුඛා පග්ගය්හ තිඨන්තං පස්සන්ති. යෙ සුණන්තීති යෙපි අසුකස්මිං නාම විහාරෙ භික්ඛු හෙ දනසංවත්තනිකං අධිකරණං සමාදාය පග්ගය්හ තිඨන්තීති සුණන්ති. සමෙ තාගස්මා සඞ්ඝෙනාති ආයස්මා සඞ්ඝෙන සඞ්ං සමෙතු සමාගච්ඡතු එකලඞ්කො හොතූති අත්ථො. කිං කාරණා සමග්ගො හි සඞ්ඝො සම්මොදමානො අවිවදමානො එකුදෙදසො ඵාසු විහරතීති, තත්ථ සම්මොදමානොති අඤ්ඤමඤ්ඤසම්පත්තියා සුඛ්‍ය මොදමානො. අවිවදමානොති අයං ධම්මො නායං ධම්මොති එවං න විවදමානො. එකො උදෙදසො අස්සාති එකුදෙදසො එකතො පවත්ත පාතිමොක්ඛුදෙදසො න විසුන්ති අත්ථො.....ඵාසු විහරතීති සුඛං විහරති. ඉච්චෙතං කුසලන්ති එතං පටිනිස්සජ්ජනං කුසලං ඛෙමං සොත්ථිභාවො තස්ස භික්ඛුනො. නොචෙ පටිනිස්සජ්ජති ආපත්ති දුක්කටස්සාති තික්ඛත්තුං වුත්තස්ස අපටිනිස්සජ්ජතො දුක්කටං. සුත්වා න වදන්ති ආපත්ති දුක්කටස්සාති යෙ සුත්වා න වදන්ති තෙසම්පි දුක්කටං. කිවදූරෙ සුත්වා අවදන්තානං දුක්කටං එකවිහාරෙ තාව වත්තබ්බං නත්ථි, අඪ කථාසං පන වුත්තං සමන්තා අදධයොජනෙ භික්ඛූනං භාරො දූතං වා පණ්ණං වා පෙසෙත්වා වදතොපි ආපත්ති මොක්ඛො නත්ථි, සයමෙව ගන්ත්වා "ගරුකො ආවුසො සඞ්ඝහෙදො මා සඞ්ඝහෙදාය පරක්කමී"ති වාරෙතබ්බො, පහොන්තෙන පන දූරම්පි ගන්තබ්බං අගිලානානං හි දූරෙපි භාරො යෙව.

ඉදානි එවඤ්ච සො භික්ඛු භික්ඛූහි වුච්චමානොති ආදිසු අත්ථමත්තමෙව දස්සෙතුං සො භික්ඛු සඞ්ඝමජ්ඣම්පි ආකඩ්ඪිත්වා වත්තබ්බොති ආදිමාහ, තත්ථ සඞ්ඝමජ්ඣම්පි ආකඩ්ඪිත්වාති සචෙ පුරිමනයෙන වුච්චමානො න පටිනිස්සජ්ජති හත්ථෙසු ච පාදෙසු ච ගහෙත්වාපි සඞ්ඝමජ්ඣං ආකඩ්ඪිත්වා පුනපි "මා ආයස්මන්තා"ති ආදිනා නයෙන තික්ඛත්තුං වත්තබ්බො. යාවතතියං සමනුභාසිතබ්බොති යාවතතියං සමනුභාසනං තාව සමනුභාසිතබ්බො. තිහි සමනුභාසනකම්මවාචාහි කම්මං කාතබ්බොති වුත්තං හොති.....පදභාජනෙ පනස්ස අත්ථමෙව ගහෙත්වා සමනුභාසනවිධිං දස්සෙතුං "සො භික්ඛු සමනුභාසිතබ්බො එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ සමනුභාසිතබ්බො" ති-ආදි වුත්තං, තත්ථ ඤත්තියා දුක්කටං චීහි කම්මවාචාහි ථුල්ලච්චයා. පටිප්පස්සම්භන්තීති යඤ්ච ඤත්තිපරියොසානෙ දුක්කටං ආපන්නො යෙ ච චීහි කම්මවාචාහි ථුල්ලච්චයෙ තා තිස්සොපි ආපත්තියො "යස්ස න ක්ඛමති සො භාසෙය්‍යා"ති එවං ය්‍යකාරං පත්තමත්තාය තතියකම්මවාචාය පටිප්පස්සම්භන්ති සඞ්ඝාදිසෙසෙ යෙව තිඨති.....කිං? ආපන්නා ආපත්තියො පටිප්පස්සම්භන්ති අනාපන්නාති, මහාසුම්මත්ථෙරො තාව වදති යො අවසානෙ පටිනිස්සජ්ජිස්සති සො තා ආපත්තියො න ආපජ්ජති තස්මා අනාපන්නා පටිප්පස්සම්භන්තීති. මහාපදුමත්ථෙරො පන ලිඞ්ගපරිවත්තෙන අසාධාරණාපත්තියො විය ආපන්නා පටිප්පස්සම්භන්ති අනාපන්නානං කිං පටිප්පස්සඞ්ඝියාති ආහ.....ධම්මකම්මෙ ධම්මකම්මසඤ්ඤීති තඤ්ච සමනුභාසනකම්මං ධම්මකම්මං හොති තස්මිං ධම්මකම්මසඤ්ඤීති අත්ථො, එසතයො සබ්බත්ථ, ඉධ සඤ්ඤා න රක්ඛති කම්මස්ස ධම්මිකත්තා එව අප්පටිනිස්සජ්ජන්තො ආපජ්ජති.....අසමනුභාසන්තස්සාති අසමනුභාසියමානස්ස අපටිනිස්සජ්ජන්තස්සාපි සඞ්ඝාදිසෙසෙන අනාපත්ති, පටිනිස්සජ්ජන්තස්සාති ඤත්ති

නො ප්‍රබෝධ වා ඤත්තිකම්මේ වා ඤත්තිපරියොසානෙ වා පඨමාය වා අනුසාවණාය දුතියාය වා තතියාය වා යාව ය්‍යත්තාරං න සම්පාපුණාති තාව පටිනිස්සජ්ජන්තස්ස සඞ්ඝාදිසෙසෙන අනාපත්ති.....ආදිකම්මිකස්සාති එත්ථ පන "දෙවදත්තොති සමගගස්ස සඞ්ඝස්ස භෙදඤ පරක්කමී තයිදං විඤ්ඤූහී"තිආදිනා පඨමාරෙ ආගතත්තා දෙවදත්තො ආදිකම්මිකො, සො ච බො සඞ්ඝභෙදඤ පරක්කමනසෙවව අපටිනිස්සජ්ජනස්ස, නහි තස්ස තං කම්මං කතං කථඤ්හි නාම ජානිතබ්බන්ති වෙ? සුත්තතො, යථා හි අඤ්ඤෙ භික්ඛු ගණ්හබ්බාදි ප්‍රබෝධා යාවතතියං සමනුභාසනාය න පටිනිස්සජ්ජ තයිදං විඤ්ඤූහීති ඉමිනා ච පඨමාරෙ ආගතත්තා අරිට්ඨස්ස කම්මං කතන්ති පඤ්ඤායති.....න තථා දෙව දත්තස්ස, අථාපිස්ස කතෙන භවිතබ්බන්ති කොචි අත්තනො රුච්චිතෙන නෙව වදෙය්‍ය තථාපි අපටිනිස්සජ්ජනෙ ආදිකම්මිකස්ස අනාපත්ති නාම නත්ථි, න හි පඤ්ඤත්තිසික්ඛාපදං විනිච්ඡාමන්තස්ස අඤ්ඤත්‍ර බුද්ධස්ස අනුඤ්ඤාතතො අනාපත්ති නාම දිස්සති, සම්පි අරිට්ඨසික්ඛාපදස්ස අනාපත්ති ආදිකම්මිකස්සාති පොත්ථකෙසු ලිඛිතං තං පමාදලිඛිතං පමාදලිඛිතභාවො චස්ස "පඨමං අරිට්ඨො භික්ඛු මොදෙතබ්බො චොදෙත්වා සාරෙතබ්බො සාරෙත්වා ආපත්තිං රොපෙතබ්බා"ති-එවං කම්මවිභඞ්ගෙ ආපත්තිරොපන වචනතො වෙදිතබ්බා.....ඉති භෙදඤ පරක්කමනෙ ආදිකම්මිකස්ස දෙව දත්තස්සෙව ඨානං කම්මං න කතං නත්ථි සා ආපත්ති යෙව න ජානා, සික්ඛාපදං පන තං ආරබ්භ පඤ්ඤත්තත්තා තස්සා ආදිකම්මිකොති වුත්තො ඉති ආපත්තියා අභාවතො යෙවස්ස අනාපත්ති වුත්තා, සා පනෙසා කිඤ්චාපි අසමනුභාසන්නස්සාති ඉමිනාව සිද්ධා.....යස්මා පන අසමනුභාසනාපි නාම යස්ස කෙවලං සමනුභාසනං න කරොන්ති සො වුච්චති න ආදිකම්මිකො, අඤ්ඤව ආදිකම්මිකා යෙව තස්මා ආදිකම්මිකස්සාති වුත්තං, එතෙනුභයෙන ඨපෙත්වා අට්ඨසික්ඛාපදං සබ්බසමනුභාසනාසු පි නිවත්තියා වෙදිතබ්බා.....සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව.....සමුට්ඨානාදිසු නිවඬ්ඪිතං එකසමුට්ඨානං සමනුභාසනසමුට්ඨානං නාමෙතං කායවාචාචිත්ත තො ඨමුට්ඨාති, පටිනිස්සජ්ජමිති කායපිකාරං වා වච්භෙදං වා අකරොන්තස්සෙව පන ආපජ්ජනතො අකිරියා, සඤ්ඤූවිමොක්ඛං සම්පත්තකං ලොක වජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං අකුසලවිපාකං දුක්ඛවෙදනන්ති.....පඨම සඞ්ඝභෙදඛන්ධකෙ වණ්ණනා නිට්ඨිතා.....

තෙන සමයෙන බුද්ධෝ භගවාති දුතියසඞ්ඝභෙදඛන්ධකපදං, තත්ථ අනුවත්තකානි තස්ස දිට්ඨිගතිකානි රුච්චිතාකාරෙන අනුපටිපජ්ජනකා. වගගං අසාමඤ්ඤපක්ඛියවචනං වදන්තීති වගගවාදකා. පඨමාපත්තෙ පන තස්ස වණ්ණස්ස පකඩ්ඪා හොන්තීති වුත්තං, තස්ස සඞ්ඝභෙදඤ පරක්කමන්තස්ස වණ්ණස්සාය ච පකඩ්ඪුඛ්ඛිපස්සාය ච සිකඛාති අත්ථො, යෙ හි වග්ගවාදකා තෙ නියමෙන ඊදිසා හොන්ති තස්මා එවං වුත්තං, යස්මා පන නිවණ්ණං උඛං කම්මාරහා න හොන්ති නහි සඞ්ඝා සඞ්ඝස්ස කම්මං කරොන්ති තස්මා එකො වා දෙ වා තයො වාති වුත්තං.....ජානාති නොති අමහාකං ඡන්දාදිනි ජානාති. භාසතිති එවං කරොමාති අමෙහි සද්ධිං භාසති. අම්හාකමෙපතං ඛමතීති යං සො කරොති එතං අම්හාකමපි රුච්චති. සමෙතා යස්මන්නානං සඞ්ඝානාති ආයස්මන්නානං එත්තකා සඞ්ඝෙන සද්ධිං සමෙතු සමාගච්ඡන්තු. එකිභාවං ගච්ඡන්තූති වුත්තං හොති, යෙසඤ්ච පඨමසික්ඛාපදෙ

බුන්නානඤ්ච උත්තානසඤ්ඤානඤ්ච පාකටමෙව සමුඤ්ඤානාදීනිපි පඨමසික්ඛාපද සදිසානෙවාති සික්ඛාපදවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

තෙන සමයෙන බුද්ධෝ භගවාති දුබ්බචසික්ඛාපදං, තත්ථ අනාචාරං ආචරතීති අනාචාරපකාරං කායවචීවිචාරවිනික්කමං කරොති. කිඤ්චාපි භගවා නාමාති වචනමෙතං, අහං බොධාදිගුණවිසිට්ඨොති උක්කංසනවචනං, තුම්හෙ වදෙය්යාථාති ඉදං කරොථ ඉදං මා කරොථාති අත්තනා තුම්හෙ වත්තුං අරහාති දස්සෙති, කස්මා ඉති චෙ? යස්මා අම්හාකං බුද්ධෝ කාරුඤ්ඤමය්‍යා යතිං නික්ඛමිත්වා පබ්බජිතොති එවමාදිමත්තං සඤ්ඤාය අම්හාකං බහුමාති වඤ්ඤා පන අත්තනොපි සන්තකභාවෙ ඝුත්තිං දස්සෙන්තො අම්හාකං අය්‍යපුත්තෙන බහුමා අභිරූපතොති ආහ, යස්මා අම්හාකං අය්‍යපුත්තෙන වත්තබ්බමෙව පටිවිඛෙ නස්මා බහුමොපි අම්හාකන්ති වුත්තං හොති, සඞ්ඝං පන අත්තනොපි වෙරිපුග්ගලං හිතං මඤ්ඤමානොපි අම්හාකං සඞ්ඝොති න වදති, උපමං පන වඤ්ඤා සඞ්ඝං අපසාදෙතුකාමොපි සෙය්‍යථාපි නාමාති ආදිමාහ. නිග්ගණ්ඨසඤ්ඤාසවත්ථූති තත්ථ තත්ථ පනිතං නිග්ගං කායපග්ගණ්හං. අථවා නිග්ගං ච නිස්සාරකං උග්ගතං කසම්බ නිග්ගණ්ඨං, පග්ගණ්හවාදත්තා පුරාණපග්ගණ්හං. උස්සාදෙය්‍යාති රාසිං කරෙය්‍ය, පබ්බතෙය්‍යාති පබ්බතපතිභවා. සා හි සිඛතොපා හොති තස්මා තමෙව ගණ්හාති, සඞ්ඝසෙවාලපණ්ණත්ථාති එත්ථ යඤ්ඤාති දීඝමූලකො පණ්ණසෙවාලො වුච්චති, සෙවාලොති නිලසෙවාලො අවසෙසො උදකපප්පටිකනිලඤ්ඤාදිඝෙබාති පණ්ණොති සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, එතෙහා උස්සාදිනාති එකඤා නෙ නොනාපි සම්පිණ්ඩිතා රාසිකතාති දස්සෙති. දුබ්බචජාතිකොති දුබ්බචසභාවෙ වත්තුං අසක්කුණෙය්‍යාති අත්ථො, පදභාජනෙ පන දුබ්බචොති දුක්ඛෙන ඣිවෙජ්ජන වදිතබ්බො න සක්කා සුඛෙන ඔවදිතුන්ති අත්ථො. දෙව වස්සකරණෙහීති දුබ්බචභාවකරණෙහි, යෙ ධම්මා දුබ්බචං පුග්ගලං කරොන්ති නෙහි සමන්නාගතොති අත්ථො, නෙ පන "කතමෙ ච ආවුසො දෙවව වස්සකරණධම්මා ඉධාවුසො භික්ඛු පාපිවෙච්ඡා හොති"ති ආදිනා නයෙන පටිපාටියා අනුමිණ්ඩිත්වා ආගතා පාපිවජ්ජතා අත්තුක්කංසනපරවම්භනතා කොධනතා කොධහෙතුඋපනාහිතා කොධහෙතු අභිසඤ්ඤිතා කොධහෙතු කොධසමන්නාගමා නිවජ්ජාරණතා චොදකං පටිපථාරණතා චොදකං අපසාදනතා චොදකස්ස පච්චාරොපනතා අඤ්ඤෙනඤ්ඤපටිචරණතා අපදෙ නෙන න සම්පායනතා මක්ඛිපලාසිතා ඉස්සුකිමච්ඡරිතා සඨමායාවිතා ථද්ධානිමානිතා සන්දිට්ඨිපරාමාසි ආධානග්ගාහි දුප්පටිනිස්සග්ගිතාති–එකූනවීසති ධම්මා වෙදිතබ්බා. ඔවාදං න සහති න ඛමතීති අක්ඛමො, යථානුසිට්ඨං අපටිපජ්ජනතො පදක්ඛිණෙන අනුසාසනිං න ගණ්හන්තීති අපදක්ඛිණග්ගාහී අනුසාසනිං. උද්දෙසපරියාපණ්ණෙසූති උද්දෙසපරියාපණ්ණෙසු අන්තොගධෙසු. යස්ස සියා ආපත්තීති යො ආචිකරෙය්‍යාති එවං සඞ්ගහිතත්තා අඤ්ඤොපාතිමොක්ඛස්ස වත්තමානෙසූති අත්ථො, සඞ්ඝධම්මිකං වුච්චමානොති සඞ්ඝධම්මිකෙන වුච්චමානො කරණත්ථෙ උපයොගවචනං, පඤ්චහි සඞ්ඝධම්මිකෙහි සික්ඛිතබ්බත්තා තෙසං වා සන්තකත්තා සඞ්ඝධම්මිකන්ති ලඛනාමෙන ඛුද්දකසික්ඛාපදෙන වුච්චමානොති අත්ථො. විරමථාඃසම්ඵෙනා මම වචනාඃඛාති ඉමෙන වචනෙන මං විදථ තතො මම

වචනතො ච්රමථ. මා මං තං වචනං වදථාති වුත්තං හොති. වදෙතු සඝඩමෙමනාති සඝඩමෙමන සිකඛාපදෙන සඝඩමෙමන වා අඤඤතරෙනපි පාඨාදිකභාවසංවත්තනිකෙන වචනෙන වදතු. ඉදිදානි වුඩිකාරණනි දස්සෙන්තෙ නිදානතො, තෙන සං ඉදං අඤඤමඤඤයා ගිතවවනං ආපන්නි තො වුඨාපනව තෙන අඤඤමඤඤවවනෙන අඤඤමඤඤවුඨාපනෙන ච. සංවඩා පරිසාති එවං පරිසාය වුඩිකාරණං දස්සිතං හොති. සෙසං ය බඩඩ උත්තාන මෙව. සමුඨානාදිනි පඨමසඛඛෙහද සදිසනෙ වාති. දුබ්බචසික්ඛාපද වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

තෙන සමයෙන බුඩෙ භගවාති කුලදූසකං, තඩ අඤඤජිපුනබබසු කා නාමානි අඤඤ වෙව පුනබබසුකො ච. කිඛාගිරිංහිති එවං තාමකෙ ජනපදෙ. ආවාසිකා හොන්තීති එඩ ආවාසො එතෙසං අත්ථීති ආවාසි කා, ආවාසොති විහාරො වුච්චති සො යෙසං ආයත්තො නවකම්මකරණ ඨුරාණපටිසඛරණාදි භාරකාරකාය තෙ ආවාසිකා, යෙ පන කෙවලං විහා රෙ වසන්ති තෙ නෙවාසිකාති වුච්චන්ති. ඉමෙ පන ආවාසිකා අභෙසුං. අලජ්ජිනො පාපභික්ඛූති නිල්ලජ්ජා ලාමකභික්ඛු, තෙහි ඊබඛගහිතානං ජේ ෂක ඊබඛගහිතා, සාවත්ථිගං කිර ඡ ජනා සහායකා "කසිකම්මාදිනි දුක්කරා නි කඤඤමං සම්ම! පබබජිත්වා පබබජිත්තෙහි ච උපජ්ඣා කිච්චෙ නියුත්තෙ ණකඤඤෙ පබබජිතුං වට්ටති"ති සම්මන්තයිත්වා විහාරං අගතසාවකානං ස න්තිකෙ පබබජිංසු, තෙ පඤචවස්සා ඉුත්වා මාතිකං පගුණං කත්වා මන්තයිංසු "ජනපදෙ නාම කදාචි සුභික්ඛා හොති කදාචි දුබ්භික්ඛා ඔඨං මා එකඤා නෙ වසිඔඛා නිඝු ඛානෙසු වසාමා"ති, තතො පණ්ඩුකා ලොහිතකා ආහංසු "ආවුසො ඡාඑපි නාම සන්තපඤඤාසාය කුලසතසහසෙසු අඩ්ඩිඛවුත්තා අභිනිහාමසඤඤාපනිමණ්ඩිතානං නියොජනසතිකානං විහාරං ඛාසිකෙ සලරඛානං ආයමුඛභූතා, තතු තුමෙහ ඉුරඛානෙ යෙව පරිවෙණානි කා රෙඩා අඔපණසනාලිකෙරාදිනි රොපෙඩා පුපෙඨ ච ඵලෙඨ ච කුලානි සඛහණඤඤා කුලදූසකෙ පබබාජෙඩා පරිසං වඩ්ඩෙථාති. මෙහනියගුම්ම ජකෙ ආහංසු "ආවුසො රාජගහං නාම අඤඤසඛි මනුස්සකොටිහි අඩ්ඩි ඛවුත්තං අභිනිහාමසඤඤාපනිමණ්ඩිතානං නියොජනසතිකානං විහාරං අඛග මනඩරඛානං ආයමුඛභූතං-තතු තුමෙහ ඉුරඛානෙ යෙව. පෙ. පරිසං වඩ්ඩෙථා"ති. අඤඤජිපුනබබසුකා ආහංසු "ආවුසො ඡිඛාගිරි නාම විහි මෙසෙහි අනුගහිතනො නිණි සඤඤානි පසවති තතු තුමෙහ ඉුරඛානෙ යෙව පරිවෙණානි කාරෙඩා. පෙ. පරිසං වඩ්ඩෙථා"ති. තෙ තථා අකංසු තෙසු එකමෙකස්ස පඤචස්ස පඤචපඤච භික්ඛුසතානි පරිවාරා, එවං සමධි කං දිසඩ්ඩිකභික්ඛුසහස්සං හොති. තතු පණ්ඩුකලොහිතකා සපරිවාරා සිල වන්තො භගවතා සඩිං ජනපදචාරිකම්පි චරන්ති, තෙ අකථවත්තුං උපසම්දෙ න්ති පඤඤත්තසික්ඛාපදං පන න මදඤන්ති, ඉතරෙ සඛබෙ අලජ්ජිනො අක ථවත්තුං ච උපසම්දෙන්ති පඤඤත්තසික්ඛාපදං ච මදඤන්ති, තෙන වුත්තං අල ජ්ජිනො පාපභික්ඛූති. එවරූපන්ති එවං ජාතිකං. අනාචාරං ආචරන්ති ති අනාචරිතබබං ආචරන්ති අකාතබබං කරොන්ති. මාලාවච්ඡන්ති තරුණ පුප්ඵරුක්ඛං තරුණකා හි පුප්ඵරුක්ඛාපි පුප්ඵගවච්ඡාපි මාලාවච්ඡන්ෙව වුච්චන්ති, තෙ ච අනෙකප්පකාරං මාලාවච්ඡං සඤ්ඤපෙන්ති ඉරාපෙන්ති අඤඤ

ගිපි රොපාපෙන්ති, තෙන වුත්තං "මාලාවච්ඡං රොපෙන්තිපි රොපාපෙන්ති
පී"ති. සිචන්තීති සයමෙව උදකෙන සිචන්ති. සිචාපෙන්තිපීති අඤ්ඤෙනපි
සිචාපෙන්ති ~ එත්ථ පන අකප්පියවොහාරො කප්පියවොහාරො පරියා
යො ඔහාසො නිමිත්තකම්මන්ති ඉමානි පච ජානිතබ්බානි ~ තත්ථ අකප්පි
යවොහාරො නාම අල්ලහරිතානං කොට්ටනං කොට්ටාපනං ආවාටස්ස
ඛණනං ඛණාපනං මාලාවච්ඡස්ස රොපනං රොපාපනං ආලියා බන්ධනං
බන්ධාපනං උදකස්ස සෙචනං සෙචාපනං මාතිකාය සම්මුඛකරණං කප්පිය
උදකසිචනං හත්ථමුඛපාදධොවන නහානොදකාසිචනන්ති ~ කප්පියවො
හාරො නාම ඉමං රුක්ඛං ජාන ඉමං ආවාටං ජාන ඉමං මාලාවච්ඡං ජාන
එත්ථ උදකං ජානාති වචනං රුක්ඛමාතිකාය උජුකරණං වී ~ පරියායො
නාම පණ්ඩිතෙන නාම මාලාවච්ඡාදයො රොපාපෙතබ්බා නවිරස්සෙව උප
කාරාය සංවත්තන්තීති ආදිවචනං ~ ඔහාසො නාම බුද්දළඛණිත්තාදිනි
ච මාලාවච්ඡෙ ච ගහෙත්වා ඨානං, එවං ඨිතං හි සාමණෙරාදයො දිස්වා ථෙ
රො කාරාපෙතුකාමොති ගන්ත්වා කරොන්ති, නිමිත්තකම්මං නාම බුද්දළ
ඛණිත්ති වාසිඵරසු උදකභාජනානං ආහරිත්වා සමීපෙ ඨපනං ~ ඉමානි
පචපි කුලසඞ්ගහත්ථාය රොපනෙ න වට්ටන්ති, ඵලපරිභොගත්ථාය කප්පියා
කප්පියවොහාරචයමෙව න වට්ටති ඉතරත්තයං වට්ටති, මහාපච්චරියං පන
කප්පියවොහාරොපි වට්ටති, යච අත්තනො පරිභොගත්ථාය වට්ටති තං
අඤ්ඤපුග්ගලස්ස වා සඞ්ඝස්ස වා චෙතියස්ස වා අත්ථායපි වට්ටතීති වුත්තං,
ආරාමත්ථාය වනත්ථාය ජායත්ථාය ච අකප්පියවොහාරමත්තමෙව න ව
ට්ටති සෙසං වට්ටති, න කෙවලං ච සෙසං යංකිඤ්චි මාතිකම්පි උජුං කාතුං
කප්පියඋදකං සිඤ්චිතුං නහානකොඝකං කත්වා නහායිතුං හත්ථපාදමුඛධො
වනඋදකානි ච තත්ථ ජඩෙඛතුම්පි වට්ටති, මහාපච්චරියං පන කුරුඤ්ඤියං
ච කප්පියපඨවියං සයං රොපෙතුම්පි වට්ටතීති වුත්තං, ආරාමාදිඅත්ථාය
පන රොපිතස්ස වා රොපාපිතස්ස වා ඵලං පරිභුඤ්ජිතුම්පි වට්ටති, ඔවින
න ඔවිනාපනෙ පකතියාපි පාවිත්තියං කුලදූසකත්ථාය පන පාවිත්තියං
චෙව දුක්කටච ~ ගන්ථනාදිසු උරච්ඡද පරියොසානෙසු කුලදූසකත්ථාය
වා අඤ්ඤත්ථාය වා කරොන්තස්ස දුක්කටමෙව කස්මා? අනාචාරත්තා
පාපසමාචාරොති එත්ථ වුත්තපාපසමාචාරත්තා ච ~ ආරාමාදිඅත්ථාය රුක්ඛ
රොපනෙසු විය වත්ථුපූජනත්ථාය කස්මා න අනාපත්තීති චෙ? අනාපත්ති
යෙව. යථා හි තත්ථ කප්පියවොහාරෙන පරියායාදිහි ච අනාපත්ති තථා
වත්ථුපූජත්ථායපි අනාපත්ති යෙව ~ නනු ච තත්ථ කප්පියපඨවියං සයං රො
පෙතුම්පි වට්ටතීති වුත්තං? වුත්තං, න පන මහාඅඝකථායං අඤ්ඤථාපි ම
ඤ්ඤෙය්‍යාසි ඉතරාසු වුත්තම්පි පමාණං, මහාඅඝකථායඤ්ච කප්පියඋදකා
සෙචනං වුත්තං තං කථන්ති? තම්පි න විරුජ්ඣති තත්‍රහි අවිසෙසෙන රු
ක්ඛං රොපෙන්තිපි රොපාපෙන්තිපි සිචන්තිපි සිචාපෙන්තිපීති වත්තබ්බෙ
මාලාවච්ඡන්ති වදන්තො ඤ්ඤපෙති කුලසඞ්ගහත්ථාය පුප්ඵඵලූපගමෙව සන්ධා
යෙතං වුත්තං, අඤ්ඤත්‍ර පන පරියායො අතපීති තස්මා තත්ථ පරියායං
ඉධ ච පරියායාභාවං ඤත්වා යං අඝකථාසු වුත්තං තං සුවුත්තමෙව ~

වුත්තඤ්චතං:-

බුඩ්ඪෙන ඛමෙමා විනයො ච වුත්තො-යො තස්ස පුත්තෙහි තථෙව ඤාතො,
සො යෙහි තෙසං මතිමච්චජන්තා-යස්මා පුරෙ අඝකථා අකංසු.
තස්මා හි යං අඝකථාසු වුත්තං-තං වජ්ජයිත්වාන පමාදලෙඛං,
සබ්බම්පි සික්ඛාසු සගාරවානං-යස්මා පමාණං ඉධ පණ්ඩිතානන්ති

සබ්බං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. තත්‍ර සියා යදි වත්‍ථුපූජත්‍ථා යපි ගන්ථනාදිසු ආපත්ති, හරණාදිසු කස්මා අනාපත්තිති? කුලිත්‍රීආදිනං අත්‍ථාය හරණතො හරණාධිකාරෙහි විසෙසෙත්‍වා තෙ කුලිත්‍රීනන්ති ආදි වුත්තං, තස්මා බුඩ්ඪාදිනං අත්‍ථාය හරන්තස්ස අනාපත්ති. තත්‍ර එකතො වණ්ටිකන්ති පුප්ඵානං වණ්ටෙ එකතො කත්‍වා කතමාලං. උභතො වණ්ටිකන්ති උභොහි පස්සෙහි පුප්ඵවණ්ටෙ කත්‍වා කතමාලං. මඤ්ජරිකන්ති ආදිසු පන මඤ්ජරි විය කතා පුප්ඵවිකති මඤ්ජරිකාති වුච්චති. විධුතිකාති සූචියා වා සලාකාය වා සිඤ්චාරපුප්ඵාදිනි විජ්ඣිත්‍වා කතා. වතං සකොති වටං සකො. ආවෙළොති කණ්ණිකා. උරච්ඡදොති භාරසදිසං උරෙ ඨපනකපුප්ඵදාමං. අයං තාව එත්‍ථ පදවණ්ණනා. අයං පන ආදිතො පඨාය විත්‍ථාරෙන ආපත්ති විනිච්ඡයො. කුලදූසකත්‍ථාය අකප්පියපඨවියං මාලාවච්ඡං රොපෙන්තස්ස පාචිත්තියඤ්චෙව දුක්කටං ච, තථා අකප්පියවොහාරෙන රොපාපෙන්තස්ස කප්පියපඨවියං රොපනෙපි රොපාපනෙපි දුක්කටමෙව, උභයත්‍රාපි සකිං ආණත්තියා බහුන්නම්පි රොපනෙ එකමෙව සපාචිත්තියදුක්කටං වා සුඛදුක්කටං වා හොති. පරිභොගත්‍ථාය හි කප්පියභූමියං වා අකප්පියභූමියං වා කප්පියවොහාරෙන රොපාපනෙ අනාපත්ති, ආරාමාදිඅත්‍ථායපි අකප්පියපඨවියං රොපෙන්තස්ස වා අකප්පියවචනෙන රොපාපෙන්තස්ස වා පාචිත්තියං, අයං පන නයො මහාඅඝකථාය න සුඛ්‍ර විභත්තො මහාපච්චරියං විභත්තොති. සිඤ්චන සිඤ්චාපනෙ පන අකප්පියඋදකෙන සබ්බත්‍ථ පාචිත්තියං කුලදූසන පරිභොගත්‍ථාය දුක්කටම්පි කප්පියෙන තෙසං යෙව චින්නමත්‍ථාය දුක්කටං, පරිභොගත්‍ථාය වෙත්‍ථ කප්පියවොහාරෙන සිඤ්චාපනෙ අනාපත්ති. ආපත්තිඨානෙ පන ධාරූපච්ඡෙදවසෙන පයොගබහුලතාය ආපත්තිබහුලතා වෙදිතබ්බා. කුලදූසනත්‍ථාය ඔචිනනෙ පුප්ඵගණනාය දුක්කටපාචිත්තියානි අඤ්ඤථා පාචිත්තියානෙව, බහුනි පන පුප්ඵානි එකපයොගෙන ඔචිනන්තො පයොගවසෙන කාරෙතබ්බො ඔචිනාපනෙ කුලදූසනත්‍ථාය සකිං ආණත්තො බහුකම්පි ඔචිනති එකමෙව සපාචිත්තියදුක්කටං, අඤ්ඤත්‍ර පාචිත්තියමෙව.

ගන්ථනාදිසු සබ්බාපි ඡ පුප්ඵවිකතියො වෙදිතබ්බා:-ගන්ථිමං ගොප්ථිමං වෙධිමං වෙසිමං පූරිමං වාසිමන්ති, තත්‍ර ගන්ථිමං නාම සදණ්ඩකෙසු වා උප්පලපදුමාදිසු අඤ්ඤෙසු වා දිඝවණ්ටෙසු පුප්ඵෙසු දඝබ්බං. දණ්ඩකෙන දණ්ඩකං වණ්ටෙන වා වණ්ටං ගන්ථෙත්‍වා කතමෙවහි ගන්ථිමං තං භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා කාතුම්පි අකප්පියවචනෙන කාරාපෙතුම්පි න වට්ටති, එවං ජාන එවච කතෙ සොභෙය්‍ය යථා එතානි පුප්ඵානි න විකිරියන්ති තථා කරොහීති ආදිනා පන කප්පියවචනෙන කාරාපෙතුං වට්ටති. ගොප්ථිමං නාම සුත්තෙන වා වාකාදිහි වා වස්සිකපුප්ඵා

දීනං එකතෝ වණ්ටිකළහතොවණ්ටිකමාලාවසෙන ගොපඵනං, වාකං වා රජ්ජුං වා විකුණංකඛා තස්ස තස්ස අවණ්ණකානි නිපපුප්ඵාදීනි පවෙසෙත්වා පටිපාටියා බන්ධනති-තථාපි ගොපඵවිමෙව සඤ්ඤං පුරිමනයෙනෙවන වට්ට නිවෙඨිමං නාම සවණ්ණකානි විසඨිතපුප්ඵාදීනි වසෙව, අවණ්ටිකානි වා වකුලපුප්ඵාදීනි අඤ්ඤානි ච්ඡදපුප්ඵනිකාළහිරාදීනි විනිවිජ්ඣිත්වා ආවුණන්ති එතං වෙඨිමං නාම, තථාපි පුරිමනයෙනෙව න වට්ටති, කෙවි පන කාදළි කඤ්ඤුකානි කණ්ණිකෙ වා කාළහිරාදීනි වා පවෙසෙත්වා තස්ස පුප්ඵානි විජ්ඣිත්වා ඨපෙන්ති, කෙවි කණ්ණිකඤ්ඣාසු කෙවි පුප්ඵවණ්ටසුප්ඵකුවාහාරකර ණත්ථං ජතුනෙ ච සිත්තසුත්තෙ පවෙසෙත්වා ඨපිතකණ්ණිකෙසු, කෙවි බම්මං සහාමිනානෙ බඳ්ධනකණ්ඨකෙසු, කෙවි කණ්ණිකාරපුප්ඵාදීනි ගළකාගි විජ්ඣිත්වා ඨපිතකාධිඨානං පිඨ ච කරොන්ති තං අනිබන්ධාරිකමෙව, පුප්ඵවිජ්ඣනඤ්ඤං පන බම්මාසනාදිනානෙ කණ්ඨකෙපි බන්ධිතුං කණ්ඨකාදීනි වා එකපුප්ඵවිපි විජ්ඣිතුං පුප්ඵමෙව වා පුප්ඵං පවෙසෙතුං න වට්ටති, ජාල විනාන වෙදිකා නානඳන්තක පුප්ඵපටිච්ඡන කාළපණ්ණ ඉළකාදිනං පන ච්ඡදසු අසොකපිණ්ඩියා වා අන්තරෙසු පුප්ඵානි පවෙසෙතුං න දෙසො භාගතං වෙඨිමං ගොයි, බම්මරජ්ජුයම්පි එසෙවනයො-පවඩිමං නාම පුප්ඵදුමපුප්ඵනත්ථකෙසු දස්සබ්බං, කෙවි හි මත්ථකදුමං කරොන්තා හෙට්ඨා ඨාකාකාරං දස්සෙතුං පුප්ඵානි වෙඨෙන්ති, තෙසි අඩ්ඨයවා දසදස වා උපල පුප්ඵාදීනි සුත්තෙන වා වාකෙන වා දස්සබ්බෙසු බන්ධිත්වා උපලත්ථකෙ පදුමත්ථකෙ වා කරොන්ති තං සබ්බං පුරිමනයෙනෙව න වට්ටති, සාම ණෙරෙහි උපජාවෙත්වා ථලෙ ඨපිතඋපලාදීනි කාසාවෙන හත්ථිකම්පි බන්ධිතුං න වට්ටති, තෙසං යෙව පන වාකෙන වා දණ්ඩකෙන වා බන්ධිතුං අංසහණ්ඩිකං වා කාතුං වට්ටති, අංසහණ්ඩිකා නාම ඛන්ධෙ ඨපිතකාසා වස්ස උභො අන්තෙ ආහරිත්වා ගණ්ඨිකං කත්වා නාසිං පවිසිත්වා විය පුප්ඵා නි පක්ඛිපන්ති අයං මුට්ඨි අංසහණ්ඩිකා එතං කාතුං වට්ටති, දණ්ඩකෙහි පදුමිනිපණ්ණං විජ්ඣිත්වා උපලාදීනි පණ්ණෙන වෙඨෙත්වා ගණ්හන්ති තත්ථාපි පුප්ඵානං උපරි පදුමිනිපණ්ණමෙව බන්ධිතුං වට්ටති, තෙසං දණ්ඩකා පන බන්ධිතුං න වට්ටති-සුත්තිමං නාම මාලාගුණෙ ච පුප්ඵපටෙ ච දස්ස බබං, යො හි මාලාගුණෙන වෙනියං වා බොධිං වා වෙදිකං වා පරික්ඛි පත්තා පුන අඤ්ඤත්ථා පුරිමං ඨානං අනිය්‍යාමෙති එත්තාවතාපි පුරිමං නාම හොති, කොපනවාදෙ අනෙකක්ඛත්තුං පරික්ඛිපන්තස්ස, නානඳන්ත කන්තරෙති වා පවෙසෙත්වා හරන්තා ඔලම්බකං කත්වා පුන නානඳන්තකං පරික්ඛිපති එතම්පි පුරිමං නාම, නානඳන්තකෙ පන පුප්ඵවලඤ්ඤ පවෙසෙතුං වට්ටති, මාලාගුණෙහි පුප්ඵවටං කරොන්ති නපාපි එකමෙවමාලා ගුණං ඔරිතුං වට්ටති, පුන පවජ්ජාහරන්තා පුරිමමෙව හොති තං සබ්බං පුරිමනයෙනෙව න වට්ටති, මාලාගුණෙහි පන බහූහිපි කතං පුප්ඵදුමං ලභිත්වා ආසනමත්තකාදිසු බන්ධිතුං වට්ටති, අතිදීඝං පන මාලාගුණං එක වාරං ඔරිත්වා පරික්ඛිපිත්වා පුන අඤ්ඤස්ස භික්ඛුනො දාතුං වට්ටති තෙනාපි තථෙව කාතුං වට්ටති-වාසිමං නාම පුප්ඵාවාපුප්ඵවටපුප්ඵරූපෙසු දස්ස බබං, වෙනියෙ පුප්ඵජාලං කරොන්තස්ස එකමෙකම්හි ජාලලඤ්ඡදකෙ දුක්ක ටං, ඛිත්තිවජ්ජනබොධිපමහාදිසුපි එසෙවනයො, පුප්ඵවටං පන පරෙහි පූරිතම්පි වාසිතුං න ලභති, ගොපඵවිපුප්ඵෙනෙව හත්ථිඅස්සාදි රූපකානි

කරොන්ති තානිපි වාගිමඝානෙ තිඝන්ති පුරිමනයෙනෙව සබ්බං න වට්ටතී—අඤ්ඤෙහි කතපරිච්ඡෙදෙ පන පුප්ඵානි ඨපෙන්තෙන ගත්ථිඅ ඤ්ඤාදිරූපකම්පි කාතුං වට්ටති, මහාපච්චරියං පන කළම්බකෙන අඩ්ඪඤ්ඤ කෙන ච සඩිං අඝපුප්ඵවිකතියො වුත්තා, තත්ථ කළම්බකොති අඩ්ඪඤ්ඤක න්තරෙ සටිකදුම්ඔලම්බකො වුත්තො. අඩ්ඪඤ්ඤකොති අඩ්ඪඤ්ඤකාරෙන මා ලාගුණපරික්ඛෙපො. තදුභයම්පි පුරිමෙ යෙව පවිඝං—කුරුඤ්ඤියං පන චෙ තයො මාලාගුණෙ එකතො කත්වා පුප්ඵදුමකරණම්පි වාගිමං යෙවාති වුත්තං-තම්පි ඉධ පුරිමඝානෙ යෙව පවිඝං, න කෙවලං ච පුප්ඵදුමමෙව පිඝමයදුම්මපි භෙණ්ඩුකපුප්ඵදුම්මපි කුරුඤ්ඤියං වුත්තං, ඛරපත්තදුම්මපි සික්ඛාපදඤ්ඤ සාධාරණත්තා භික්ඛුනම්පි භික්ඛුනිනම්පි නෙව කාතුං න කාරාපෙතුං වට්ටති, පුජානිමිත්තං පන කප්පියවචනං සබ්බත්ථ වත්තුං ව ට්ටති, පරියාය ඔභාස නිමිත්තකම්මානි වට්ටන්ති යෙව—

තුවට්ටෙන්තීති නිපජ්ජන්ති. ලාසෙන්තීති පීතියා උපපිළවමානා විය උඝහිත්වා ලාසියනාටකං නාටෙන්ති රෙචකං දෙන්ති. නච්චන්තියාපි නච්ච න්තීති යදා නාටකිත්ථි නච්චති තදා තෙපි තස්සා පුරතො වා පච්ඡතො වා ගච්ඡන්තා නච්චන්ති. නච්චන්තියාපි ගායන්තීති යදා සා නච්චති තදා නච්චා නුරූපං ගායන්ති. එසනයො සබ්බත්ථ—අඝාපදෙපි කිළන්තීති අඝපද ඵලකෙ දූතං කිළන්ති. තථා දසපදෙ, ආකාසෙපීති අඝාපද දසපදෙසු විය ආකාසෙ යෙව කිළන්ති. පරිහාරපථෙති භූමියං නානාපථං මණ්ඩලං කත්වා තත්ථ පරිහරිතබ්බපථං පරිහරන්තා කිළන්ති. සන්තිකායපි කිළන්ති ති සන්තිකකිළාය කිළන්ති, එකජ්ඣං ඨපිතා සාරියො වා පාසාණසක්ඛ රායො වා අචාලෙන්තා නඛෙනෙව අපනෙන්ති ච උපනෙන්ති ච, සචෙ තත්ථ කාචි චලති පරාජයො හොති—ඛලිකායාති ජූතඵලකෙ පාසක කිළාය කිළන්ති. සටිකායාති සටිකා වුච්චති දණ්ඩකකිළා තාය කිළන්ති, දිසදණ්ඩකෙන රඤ්ඤදණ්ඩකං පහරන්තා විචරන්ති. සලාකහත්ථෙනාති ලාඛාය වා මඤ්ජිඝියා වා පිඝොදකෙ වා සලාකහත්ථං තෙමෙත්වා කිං හො තුති භූමියං වා භිත්තියං වා තං පහරිත්වා හත්ථිඅඤ්ඤාදිනි රූපානි දඤ්ඤෙන්තා කිළන්ති. අක්ඛෙනාති ගුළෙන. පඞ්ගවීරෙනාති පඞ්ගවීරං වුච්චති පණ්ණ නාළිකා තං ධමන්තා කිළන්ති. වඞ්කකෙනාති ගාමදාරකානං කීළනකෙ න බුද්දකනඞ්ගලෙන. මොක්ඛවිකායාති මොක්ඛවිකා වුච්චති සමපරිවත්ත කකීළා, ආකාසෙ වා දණ්ඩකං ගහෙත්වා භූමියං සීසං ඨපෙත්වා හෙඬුපපරිගභා වෙන පරිවත්තන්තා කිළන්තීති අත්ථො—විඞ්ගුලකෙනාති විඞ්ගුලං වුච්චති තාළපණ්ණාදිහි කතං වාතපපහාරෙන පරිබ්භමනචක්කං, තෙන කිළන්ති. පත්තාළ්ගකෙනාති පත්තාළ්ගකං වුච්චති පණ්ණනාළි, තාය වාළිකාදිනි මිනන්තා කිළන්ති. රථකෙනාති බුද්දකරථෙන. ධනුකෙනාති බුද්දක ධනුනා. අක්ඛරිකායාති අක්ඛරිකා වුච්චති ආකාසෙ වා පිඝියං වා අක්ඛර ජානනකීළා තාය කිළන්ති. මනෙසිකායාති මනෙසිකා වුච්චති මනසා චින්තිතජානනකීළා තාය කිළන්ති. යථාවජ්ජෙනාති යථාවජ්ජං වුච්චති කාණකුණික ඛඤ්ජාදිනං යං යං වජ්ජං තං තං පයොජෙත්වා දඤ්ඤනකිළා තාය කිළන්ති, වෙලම්බකා විය—හත්ථිඝම්මපි සික්ඛනතීති හත්ථිනිමිත්තං යං සීප්පං සික්ඛිතබ්බං තං සික්ඛන්ති. එසනයො අඤ්ඤාදීසු—ධාවන්තිපීති පරමමුඛා ගච්ඡන්තා ධාවන්ති. අධාවන්තිපීති යත්තකං ධාවන්ති තත්තක

මෙව අභිමුඛා පුන ආගච්ඡන්තා ආඛාවන්ති. නිබ්බුජ්ඣන්තීති මල්ලයුද්ධං කරොන්ති. නළාටිකම්පි දෙන්තීති සාධු සාධු භගිනීති අත්තනො නළාටෙ අඞ්ගුලිං ඨපෙත්වා තස්සා නළාටෙ ඨපෙන්ති. විවිධම්පි අනාචාරං ආචරන්තීති අඤ්ඤම්පි පාළියං අනාගතං මුඛදෙණ්ඩිමාදි විවිධං අනාචාරං ආචරන්ති.

පාසාදිකෙනාති පසාදවහෙන, සාරුප්පෙන සමණානුච්ඡවිකෙන. අභික්කන්තෙනාති ගමනෙන. පටික්කන්තෙනාති නිවත්තනෙන. ආලොකිතෙනාති පුරතො දස්සනෙන. විලොකිතෙනාති ඉතොවිතො ච දස්සනෙන. සම්මිඤ්ජිතෙනාති පබ්බසඞ්කොචනෙන. පසාරිතෙනාති තෙසං යෙව පසාරණෙන. සබ්බත්ථ ඉත්ථම්භූතාක්ඛ්‍යානත්ථෙ කරණවචනං, සතිසම්පජඤ්ඤෙහි අභිසඞ්ඛතත්තා පාසාදිකඅභික්කන්තපටික්කන්තආලොකිතවිලොකිතසම්මිඤ්ජිතපසාරිතො හුත්වාති වුත්තං හොති. ඔක්ඛිත්ත චක්ඛූති හෙඨා ඛිත්තචක්ඛු. ඉරියාපථසම්පන්නොති තාය පාසාදිකඅභික්කන්තාදිතාය සම්පන්නඉරියාපථො. ත්වායන්ති කො අයං. අබළබළොවියාති අබළො කිර බොන්ද්‍රෙ වුච්චති අතිසයත්ථෙ ච ඉදං ආමෙණ්ඩිතං තස්මා අතිබොන්ද්‍රෙ වියාති වුත්තං හොති, මන්දමන්දෙති අභික්කන්තාදීනං අනුඛතතාය අතිමන්දෙ. අතිසණ්හොති එවං ගුණමෙව දෙසතො දස්සෙන්ති, භාකුටිකභාකුටිකො වියාති ඔක්ඛිත්තචක්ඛුතාය භකුටිං කත්වා කුටිතමුඛො කුටිතො විය විචරතීති මඤ්ඤමානා වදන්ති. සණ්හාති නිපුණා. අම්ම තාත භගිනීති එවං උපාසකජනං යුත්තඨානෙ උපනෙතුං ජෙකා. න යථා අයං එවං අබළබළො වියාති අධිප්පායො. සබ්ලාති සාඛල්ලෙන යුත්තා සුඛසම්භාසාති ඉදං පුරිමස්ස කාරණවචනං යෙසං හි සුඛසම්භාසා සම්මොදනීයකථා නෙලා හොති කණ්ණසුඛා තෙ සබ්ලාති වුච්චන්ති, තෙනාහංසු "සබ්ලා සුඛසම්භාසා"ති, අයං පනෙත්ථ අධිප්පායො අම්භාකං අය්‍යා උපාසකෙ දිස්වා මධුරං සම්මොදනීයං කථං කථෙන්ති තස්මා සබ්ලා සුඛසම්භාසා න යථා අයං එවං මන්දමන්දෙ වියාති. මිහිතපුබ්බඞ්ගමාති මිහිතං පුබ්බඞ්ගමං එතෙසං වචනස්සාති මිහිතපුබ්බඞ්ගමා, පඨමං සිතං කත්වා පච්ඡා වදන්තීති අත්ථො. එහි ස්වාගතවාදිනොති උපාසකං දිස්වා එහි ස්වාගතං තවාති එවං වාදිනො. න යථා අයං එවං සඞ්කුටිතමුඛතාය භාකුටිකභාකුටිකො විය එවං මිහිතපුබ්බඞ්ගමාදිතාය අභාකුටිකභාවං අත්ථතො දස්සෙත්වා පුන සරූපෙනපි දස්සෙන්තා ආහංසු "අභාකුටිකා උත්තානමුඛා පුබ්බභාසිනො"ති. උප්පටිපාටියා වා තිණ්ණම්පි ආකාරානං අභාවදස්සනමෙතන්ති වෙදිතබ්බං, කථං එත්ථ හි අභාකුටිකාති ඉමිනා භාකුටිකභාකුටිකාකාරස්ස ආභාවො දස්සිතො, උත්තානමුඛාති ඉමිනා මන්දමන්දකාරස්ස යෙහි චක්ඛූනි උම්මිලෙත්වා ආලොකනෙන උත්තානමුඛා හොන්ති න තෙ මන්දමන්දෙ, පුබ්බභාසිනොති ඉමිනා අබළබළාකාරස්ස අභාවො දස්සිතො යෙහි ආභාසනකුසලතාය අම්ම තාතාති පඨමතරං ආභාසන්ති න තෙ අබළබළාති.

එහි භන්තෙ සරං ගමිස්සාමාති සො කිර උපාසකො "න ඛො ආවුසො පිණ්ඩො ලබ්භතී"ති-වුත්තෙ තුම්භාකං භික්ඛූහෙව එතං කතං සකලං ගාමම්පි චරන්තා න ලච්ඡථාති වත්වා පිණ්ඩපාතං දතුකාමො "එහි භන්තෙ සරං ගමිස්සාමා"ති-ආහ, කිං පනායං පයුත්තවාචා හොති න හොතීති?

න හොති, පුබ්බේකතඤ්ඤා නාමායං තාවෙතුං වට්ටති, තස්මා ඉදානිවෙපි පුබ්බණ්හ වා සායණ්හ වා අන්තරඝරං පවිසිං භික්ඛුං කොචි පුවෙජ්ජය "කස්මා භන්තෙ වරථා"ති, භෙනෙපෙන වරති තං ආවික්ඛිත්වා ලබං න ලබන්ති වුත්තෙ සවෙ න ලබං න ලබන්ති වත්වා ගං සෝ දෙති තං ගහෙතුං වට්ටති~~දූසොති න පසාදදීනං විභාවෙන දූසො, ප්‍රඟලවසෙන දූසො. දූතපථානිති දූතාති සෙව වුච්චන්ති, අථ වා දූතපථානිති දූතනිබ්බානි දූතවචනානිති වුත්තං හොති, උපවීත්‍යානානිති දූසකෙහි පවීත්‍යානි, න තෙ තානි එතරහි දෙන්ති. රික්ඛවනන්ති විඤ්ඤා හොන්ති තාහා හොන්ති පඤ්ඤවන්තිති වුත්තං හොති, සණ්ඨහෙය්‍යාති සම්මා නිසෙය්‍ය පෙසලා නා භික්ඛූනං පතිසා භවෙය්‍ය~~එවමාවුසොති බො සෝ භික්ඛු සඛ්‍යා පඤ්ඤාසා උපාසකස්‍ය සාසනං සම්පටිවිජි, එවරූපං කිර සාසනං කපපියං හරිතුං වට්ටති තස්මා මම වචනෙන භගවතො පාදෙ වන්දථාති වා-වෙ තියං පටිමා බොධිං සඤ්ඤෙපෙරං වන්දථාති වා-වෙතියෙ ගන්ධපූජං කරොථ පුප්ඵපූජං කරොථාති වා-භික්ඛු සන්තිපාහෙථ දානං දස්සාම ධම්මං දෙසෙ ස්සාමාති වා-ඊදිසෙසු සාසනෙසු කුකකුච්චං න කාතබ්බං, කපපියසාසනානි එතානි න ඛිහිනං ඛිහිනකම්මපටිසංයුත්තානිති~~කුතො ච තං භික්ඛු ආගච්ජතිති නිසිඤ්ඤා සො භික්ඛු න ආගච්ජති අත්තනො පන ආගතො හොති, එවං සන්තෙපි වත්තා මානසම්පෙ වත්තමානවවනං ලබති තස්මා න දොසො, පරිසොසානෙ "තතො අහං භනෙ ආගච්ජාමි"ති-එතස්මිම්පි වවසෙ එසෙවනයො~~පඨමං අස්සජ්ජුනබ්බ්‍යකා භික්ඛූ මොදෙතබ්බානි "මයං තුම්හෙ වඤ්ඤාමා"ති-ඔකාසං කාරෙත්වා වත්තුනා ච ආපත්තියා ච මොදෙතබ්බා, මොදෙත්වා ගං න සරන්ති ගහ යාරෙතබ්බා, යවෙ වත්තුං ච ආපත්තිං ච පටිජානන්ති ආපත්තිමෙව වා පටිජානන්ති න වත්තුං ආපත්තෙ රොපෙතබ්බා, අථ වත්තුමෙව පටිජානන්ති නාපත්තිං එවම්පි ඉම්ඝ්ම්ං වත්තුවත්ථිං අස්ස නාම ආපත්තිනි රොපෙතබ්බා, එවං ගදි නෙව වත්තුං නාපත්තිං පටිජානන්ති ආපත්තිනාරොපෙතබ්බාති අයමෙත්ථ විනිච්ඡ යොඅයඨා පටික්ඛිපිත්‍ය පන ආපත්තිං රොපෙත්වා එවං පබ්බාජනියකම්මං කාතබ්බන්ති දස්සෙන්තෙනා ව්‍යතෙතන භික්ඛූනාති ආදිමාහ, තං උත්තානත්ථමෙව~~එවං පබ්බාජනියකම්මකතෙනෙන පන භික්ඛූනා ගයිං විහාරෙ වස හෙතන යත්‍රා ගාමෙ කුලදූසකකම්මං කතං හොති තස්මිං විහාරෙ වා ගාමෙ වා න වසිතබ්බං, තස්මිං විහාරෙ වසන්තෙන ගාමන්තගාමෙපි පිණ්ඩාය න චරිතබ්බං~~උපතිස්සත්ථෙරෙ පන "භන්තෙ නගරං නාම මහන්තං මාදිසයොජනිකම්පි හොති"ති අනොවාදිකෙති වුත්තෙ, "යස්සා විසිය කුලදූසකකම්මං කතං තත්තෙව වාරිත"න්ති-ආහ, තතො විසිං මහ ති නගරපමාණා ච හොතිති වුත්තෙ "යස්සා සරපපිපාටියා"ති-ආහ, "සරපපිපාටිපි විසිපමාණාව හොති"ති-වුත්තෙ "ඉතොචිතොච යත්තසරා නි වාරිතානි"ති-ආහ, තං පන සබ්බං පෙරාසා මිනොරථමත්තමෙව, සවෙ පි විහාරෙ නියොජකපරමෙ හොති වාදසයොජනපරමං ච නගරං නෙව විහාරෙ වසිතුං ලබන්ති න නගරෙ වරිතුන්ති~~නෙන සඞ්ඝෙන පබ්බාජනිය කම්මකතානි කථං සඞ්ඝා නෙසං කම්මං අකාසි න ගන්ථාව අඤ්ඤාතතරි කා අකාසි, අථ ඩෙ කුලෙසි නිමන්තෙත්වා සඞ්ඝභත්තෙසු කාරියමානෙසු

තඤ්ච තඤ්ච ඨානෙ ථෙරා සම්මණ්ඩපට්ඨානං කාරෙත්වා "අයං සම්මණ්ඩා අයං න සම්මණ්ඩා"ති-ආදිනයෙන සඤ්ඤුප්පත්තිං එකං වෙ භික්ඛු සිමං පවෙසෙත්වා එතෙනෙව උපායෙන යථාවුත්තං පබ්බාජනීයකම්මං අකංසූති ... එවං පබ්බාජනීයකම්මං කතෙපි ච අඤ්ඤවාදකානි පුරෙතරා යාවන්තෙත්ථ කම්මං පට්ඨපෙතුං න වට්ටති, පට්ඨපෙත්වාපි ච තෙන යෙසු කුලෙසු පුබ්බෙ කුලදූසකකම්මං කතං තතෝ පට්ඨාය න ගහෙතබ්බා, ආසවක්ඛයං පත්තොපි න ගහෙතබ්බා, අකප්පියාව හොන්ති, "කසමා න ගණ්හථා"ති-පුච්ඡිතෙන "පුබ්බෙ එවං කතත්තා"ති-වුත්තෙ, සචෙ වදන්ති "න මයං තෙන කාරණෙන දෙම ඉදානි සීලවන්තත්තා දෙමා"ති-ගහෙතබ්බා, පකතියා දූසකභාවෙ යෙව කුලදූසක කම්මං කතං හොති තතෝ පකතිදහනමෙව ගහෙතුං වට්ටති, යං පඤ්ඤත්තා දෙන්ති තං න වට්ටති.

න සම්මා වත්තන්තීති තෙ පන අසප්පුරිසා පුනබ්භවූපගා අඤ්ඤාරඤ්ඤ ච වත්තෙත්ථ සම්මා න වත්තන්ති. න ලොමං පාතෙන්තීති අනුලොම පටිපදං අපටිපජ්ජන්තාය පන න ලොමා හොන්ති. න නෙත්තාරං වත්තන්තීති අත්තනො නිත්තරණමග්ගං න පටිපජ්ජන්ති. භික්ඛූ නඛමාපෙන්තීති දුක්ඛතං ගණ්හන අමෙහෙති න පුන එවං කරිස්සාම ඛමථ අධිවාසෙන්තීති එවං භික්ඛූනං ඛමාපනං න කරොන්ති. අක්කොසන්තීති කාරකසඞ්ඝං දසහි අක්කොසවත්ථූහි අක්කොසන්ති. පරිභාසන්තීති භයං තෙසං දස්සෙන්ති. ඡඳගාමිතා ... පෙ ... භයගාමිතා පාපෙන්තීති එතෙ ඡන්දගාමිනො ව ... පෙ ... භයගාමිනො වාති එවං ඡන්දගාමිතායපි ... පෙ ... භයගාමිතායපි පාපෙන්ති, ගොජෙන්තීති අත්ථො. පක්ඛමන්තීති තෙසං පරිවාරෙසු පවිසූ සම්මණ්ඩතෙසු එකමෙව දිසා පක්ඛන්දන්ති. විබ්භමන්තීති එකමෙව කිඤ්චි ගොත්තං ... "කථං හි නාම අසප්පුරිසා පුනබ්භවූපගා භික්ඛූ"ති-එත්ථ විත්තං පාමොජ්ජභාවං වසෙන සඤ්ඤිපි අසප්පුරිසා පුනබ්භවූපගා නාම වුත්තා. ගාමං වා එත්ථ නගරමෙව ගාමගහණෙනෙව ගහිතං, තෙනෙව සදිසාධිප්පාය "ගාමොපි නිගමොපි නගරම්පි ගාමොවෙව නිගමො වා"ති-වුත්තං, තත්ථ අනුපඛාරපරිඛාබන්ධා ඨපාපණෙහි නිගමො වෙදිතබ්බො ... කුලානි දූසෙන්තීති කුලදූසකා දූසනතා ච න අඤ්ඤමඤ්ඤාදීහි දූසනෙහි අථඛො අත්තනො ද්‍රූපට්ඨපත්තියා තෙසං පසාදං භින්දනෙහි තෙහිනවත්ථූහි සදිසාධිප්පාය "ප්‍රපඤ්චනෙන වා"ති-ආදි වුත්තං, තත්ථ යො හරිත්වා වා හරාපෙත්වා වා පඨෙත්වාපි වා පඨෙත්වාපෙත්වා වා සයං වා උපඨහන්තං සා භික්ඛූ අත්තනො සන්තකං ප්‍රපඤ්චකුලසඞ්ගහත්ථාය දෙති දුක්කටං, පරිභුඤ්ජනකං දෙති දුක්කටමෙව, එවං සත්තහිපි දෙති සත්තදුක්කටානි කාරෙතබ්බා, එසෙව ගතිමග්ගොති, අයං පන විසෙසො සෙනාසනත්ථාය නියාමිතං ඉස්සරෙව කාය දදතො ථුල්ලච්චයං ... ප්‍රපඤ්චං නාම කත්වා දාතුං වට්ටති කත්වා න දිට්ඨ කිඤ්චි? මාතාපිතූනම්පි තාව හරිත්වාපි හරාපෙත්වාපි පඨෙත්වාපි පඨෙත්වාපෙත්වාපි දාතුං වට්ටති, සෙසඤාතකානං පඨෙත්වාපෙත්වාව තඤ්ච බොධෙත්වා පුජ්ජත්තාය, මණ්ඩනත්ථාය පන සිවලිඛාදිපූජනත්ථාය වා කඤ්චි දාතුං න වට්ටති, මාතාපිතූනම්පි හරාපෙන්තෙන ඤාතිසාමණෙරෙහෙව හරාපෙතබ්බං ඉතරෙ ජන යදි සයමෙව ඉච්ඡන්ති වට්ටති ... සම්මතෙන ප්‍රපඤ්ච ජෙත්වා භාජනකාලෙ සම්පත්තානං සාමණෙරානං උපඩ්ඪභාගං දාතුං වට්ටති, කූරුක්ඛිතං සම්පත්තකිඤ්චිත්තං උපඩ්ඪභාගං මහාපච්චරිඤ්ච වුත්ත ඤ්ච දාතුං වට්ටතීති වුත්තං, අසම්මතෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං, ආවරිපු

පජ්ඣායෙසු සගාරවා සාමණෙරා ඛහුනී පුප්ඵානි ආහරිත්වා රාසිං කත්වා ඨපෙන්ති, ථෙරා පාතොව සම්පත්තානං සඞ්විහාරිකාදිනං උපාසකානං වා "ත්වං ඉදං ගණ්හ ත්වං ඉදං ගණ්හා"ති දෙන්ති පුප්ඵදානං නාම න හොති, චෙතියං පූජෙස්සාමාති ගහෙත්වා ගච්ඡන්තාපි පූජං කරොන්තාපි තත්ථ තත්ථ සම්පත්තානං චෙතියපූජන්තාය දෙන්ති එතම්පි පුප්ඵදානං නාම න හොති, උපාසකෙ අක්කපුප්ඵාදිහි පූජෙන්තෙ දිස්වා "විහාරෙ කණිකාරපුප්ඵාදිනි අත්ථි උපාසකාතානි ගහෙත්වා පූජෙථා"ති වත්තුම්පි වට්ටති—ඛික්ඛු පුප්ඵපූජං කත්වා දිවාතරං ගාමං පවිඨෙ "කිං හන්තෙ අතිදිවා පවිඨත්ථා"ති-පුච්ඡන්ති "විහාරෙ ඛහුනි පුප්ඵානි පූජං අකරිම්හා"ති වදන්ති මනුස්සා "ඛහුනි කිර විහාරෙ පුප්ඵානි"ති-පුනදිවසෙ පහූතං ඛාදනියං හොජනියං ගහෙත්වා විහාරං ගන්ත්වා පුප්ඵපූජං ච කරොන්ති දානං ච දෙන්ති වට්ටති, මනුස්සා "මයං හන්තෙ අසුකදිවසං නාම පූජෙස්සාමා"ති-පුප්ඵවාරං යාචිත්වා අනුඤ්ඤාතදිවසෙ ආගච්ඡන්ති, සාමණෙරෙහි ච පගෙව පුප්ඵානි ඔචිනිත්වා ඨපිතානි හොන්ති, තෙ රුක්ඛෙසු පුප්ඵානි අපස්සන්තා "කුහිං හන්තෙ පුප්ඵානි"ති-වදන්ති "සාමණෙරෙහි ඔචිනිත්වා ඨපිතානි තුම්හෙ පන පූජෙත්වා ගච්ඡථ සඞ්ඝො අඤ්ඤං දිවසං පූජෙස්සති"ති, තෙ පූජෙත්වා දානං දත්වා ගච්ඡන්ති වට්ටති—මහාපච්චරියං පන කුරුඤ්ඤිසං ච "ථෙරා සාමණෙරෙහි දපෙතුං න ලභන්ති සචෙ පන සයමෙව තානි පුප්ඵානි තෙසං දෙන්ති වට්ටති, ථෙරෙහි පන සාමණෙරෙහි ඔචිනිත්වා ඨපිතානිති එත්තකමෙව වත්තබ්බ"න්ති-වුත්තං, සචෙ පන පුප්ඵවාරං යාචිත්වා අනොචිතෙසු පුප්ඵෙසු යාගුභත්තාදිනි ආදාය ආගන්ත්වා "සාමණෙරෙහි ඔචිනිත්වා දෙථා"ති-වදන්ති, ඤාතිසාමණෙරානං යෙව ඔචිනිත්වා දාතුං වට්ටති, අඤ්ඤාතකෙ උක්ඛිපිත්වා රුක්ඛසාඛාය ඨපෙන්ති න ඔරොහිත්වා පලායිතබ්බං, ඔචිනිත්වා දාතුං වට්ටති—සචෙ පන කොචි ධම්මකථිකො "ඛහුනි උපාසකා විහාරෙ පුප්ඵානි යාගුභත්තාදිනි ආදාය ගන්ත්වා පුප්ඵපූජං කරොථා"ති-වදති, තස්සෙව න කප්පතීති මහාපච්චරියං ච කුරුඤ්ඤිසං ච වුත්තං, මහාඅඨකථායං පන එතං අකප්පියං න වට්ටතීති අවිසෙසෙන වුත්තං—ඵලම්පි අත්තනො සන්තකං වුත්තනයෙනෙව මාතාපිතුන්නං ච සෙසඤ්ඤාතිනං ච දාතුං වට්ටති, කුලසඞ්ගහත්ථාය පන දෙන්තස්ස වුත්තනයෙනෙව අත්තනො සන්තකෙ පරසන්තකෙ සඞ්ඝිකෙ සෙනාසනත්ථාය නියාමිතෙ ච දුක්කටාදිනි වෙදිතබ්බානි, අත්තනො සන්තකං යෙව ගිලානමනුස්සානං වා සම්පත්තඉස්සරානං වා ඛිණපරිබ්බයානං වා දාතුං වට්ටති, ඵලදානං න හොති, ඵලභාජකෙනාපි සම්මතෙන සඞ්ඝස්ස ඵලභාජනකාලෙ සම්පත්තමනුස්සානං උපඩ්ඪභාගං දාතුං වට්ටති, අසම්මතෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං—සඞ්ඝාරාමෙපි ඵලපරිච්ඡෙදෙන වා රුක්ඛපරිච්ඡෙදෙන වා කතිකා කාතබ්බා තතො ගිලානමනුස්සානං වා අඤ්ඤෙසං වා ඵලං යාචන්තානං යථාපරිච්ඡෙදෙන චත්තාරි පච්ඵලානි දාතබ්බානි, රුක්ඛා වා දස්සෙතබ්බා "ඉතො ගහෙතුං ලබ්භති"ති, "ඉධ ඵලානි සුන්දරානි ඉතො ගණ්හථා"ති-එවං පන න වත්තබ්බං—වුණ්ණෙති එත්ථ පන අත්තනො සන්තකං සිරිසචුණ්ණං වා අඤ්ඤං වා කසාවාකසාවං කුලසඞ්ගහත්ථාය දෙති දුක්කටං, පරසන්තකාදිසුපි වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, අයං පන විසෙසො:-ඉධ සඞ්ඝස්ස රක්ඛිතගොපිතාපි රුක්ඛජ්ජලලි ගරුභණ්ඩමෙව,

මහාසිනදණ්ඩකඤ්චෙළුසුපි ගරුභණ්ඩූපගං ඤත්වා වුත්තණ්ණ වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයෝ වෙදිතබ්බෝ. පරිණාදනං පන එස්ස න ආගතං. තම්පි වුත්ත නයෙනෙව වෙදිතබ්බං, පරතෝ හි ගරුභණ්ඩවිනිච්ඡයෙ සබ්බං විත්ථාරෙන වණ්ණනිස්සාම. වෙජ්ජිකාය වා නි එස්ස වෙජ්ජකම්මවිධි **තතියපාරාජික වණ්ණනාය** වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා. ජඞ්ඝපෙසනිකෙනාති එස්ස ජඞ්ඝපෙසනිඅත්ථි කිතිනං දූතෙය්‍යං සාසනාහරණකම්මං වුච්චති තං න කාතබ්බං, කිතිනං හි සාසනං ගහෙත්වා ගච්ඡන්තස්ස පදෙ පදෙ දුක්කටං, තං කම්මං නිස්සාය ලබ්භං හොජනං භුඤ්ජන්තස්සාපි අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ දුක්කටං, පඨමං සාසනං අනගෙන්ත්වා පච්ඡා "අයං දානි සො ගාමෝ භත්තං සාසනං ආරොචෙමී"ති මග්ගා උක්කමන්තස්සාපි පදෙ පදෙ දුක්කටං, සාසනං ආරොචෙත්වා ලබ්භ හොජනං භුඤ්ජතෝ පුරිමනයෙ නෙව දුක්කටං, සාසනං අගහෙත්වා ආගතෙන පන "භන්තෙ තස්මිං ගා මෙ ඉත්ථන්නාමස්ස නාම කා පවත්තී"ති-ප්‍රවත්තිමාරෙන කථෙතුං වට්ටති, ප්‍රවත්තිපඤ්හ දෙසො නත්ථි, පඤ්හන්නං පන සහධම්මිකානං මාතාපිතූනං පණ්ඩුපලාසස්ස අත්තනො වෙය්‍යාවච්චකරස්ස ච සාසනං හරිතුං වට්ටති, කිතිනං ච ප්‍රබ්බ වුත්තඋපකාර කප්පියසාසනං, ඉදං හි ජඞ්ඝපෙසනියකම්මං නාම න හොති. ඉමෙහි පන අඤ්ඤි කුසදූසක කම්මෙහි උපපන්නපටිබාහා පඤ්චන්නම්පි සහධම්මිකානං න කප්පන්ති, අභූතාරොචන රූපියසංවොහාරෙහි උපපන්නපටිබාහසදිසාව හොන්ති. පාපා සමාචාරා අස්සාති පාපසමාචාරො. තෙ පන යස්මා මාලාවච්ඡරොපනාදයො ඉධ අධිප්පෙතා තස්මා මලාවච්ඡ රොපෙන්තිති ආදිනා නයෙනස්ස **පදභාජනං** වුත්තං, නිරොකඛාති පරම්මුඛා. කුලානි ච තෙන දූසිතානීති එස්ස පන යස්මා කුලානීති වොහාරමත්තමෙතං අත්ථතො හි මනුස්සා තෙන දූසා හොන්ති නාම්ස්ස **පදභාජනෙ** ප්‍රබ්බ සබා භුඤ්ජානි ආදිමාහ, ජඤ්ඣාමි නොති ජඤ්ඤා ගච්ඡන්තීති ජඤ්ඣාමිනො එසනත්ථෙ සෙසෙසු, සමනුභාසි තබ්බා තස්ස පටිනිස්සග්ගත්ථාති එස්ස කුලදූසකකම්මෙන දූසකටමෙව, සං පන සො සබ්බං පරිභුඤ්ජි ඤඤහාමිනොති ආදිමාහ, තස්ස පටිනිස්ස ග්ගාය සමනුභාසනකම්මං කාතබ්බන්ති එවිමස්ස දස්සනබ්බා. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව, සමුඤ්චනාදිනිපි පඨමසික්ඛාභෙද සදිසානෙවාති. **කුලදූසක සික්ඛාපද වණ්ණනා නිට්ඨිතා.**

උද්දිසා බොපෙඑව මෙතං ධාරයාමීති එස්ස පඨමං ආපත්ති එතෙසන්ති පඨමාපත්තිකා, පඨමේ විනිච්ඡකමණ්ඩණෙ සෙව ආපජ්ජිතබ්බාති අත්ථො. ඉතරෙ පන යථා තතියෙ චතුත්ථෙ ච දිවසෙ හොතීති ජාරො තතියකො චතුත්ථකොති ච වුච්චති, එවං යාවතතියෙ සමනුභාසනකම්මෙ හොන්තීති යාවතතියකාති වෙදිතබ්බා. යාවතීහං ජානං පවිවජ්දෙතීති යත්තකානි අහානි ජානන්තො පවිවජ්දෙති, අහං ඉත්ථන්නාමං ආප න්නිං ආපන්නොති සල්ලක්ඛණවාරිනං නාරොචෙති. තාවතීහන්ති තත්තකා නි අහානි. අකාමා පරිවත්තබ්බනන්ති න කාමෙන න වසෙන අථ බො අකාමෙන අවසෙන පරිවාසං සමාදාය වත්තබ්බං. උත්තරිං ජාරත්තන්ති පරිවාසතො උත්තරිං ජ රත්තියො. භික්ඛුමානත්තායාති භික්ඛූනං මානත භාවාය, ආරාධනත්ථායාති වුත්තං හොති. වීසතිගණො ගණො අස්සාති වීසතිගණො. තත්‍රාති යත්‍ර සබ්බත්තිමෙන පරිවෙජ්දෙන වීසතිගණො

තිකඛුඋඛ්ඛා අසීතත්ථ. අඛොහඛඛොනි අසිථිලඛඛා සම්පවිවිත්තඛඛා, අඛ්ඛානඛම්මවසෙන ඔසාරෙතඛඛොනි වුත්තං හොති. අවිහාතඛඛොනි වා අත්ථො—අභබ්බිභෙතොති න අබභිභෙතා න සම්පවිවිත්තඛ්ඛා, අයාතඛබ්බා නකඛම්මොනි වුත්තං හොති. අනවඛාතොති වා අත්ථො. යාමීති ඉනුඛම්මතා ලොකුත්තරධම්මං අනුගතඔවාදානුසාසනී, යාමීති ඛම්මිකාති වුත්තං හොති—පෙ—සෙසමෙත්ථ වුත්තනයමෙවාති—

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය

තෙරසකවණ්ණනා

නිට්ඨිතා.

ඉමෙ ඛො පනායස්මන්තො ඛෙ අනියතා ධම්මා උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති—භගවතා සම්බුද්ධෙන බුඛා භගවන්ති පඨමකඅනියත නිස්සාපදං—පෙ—තත්ථ කාලයුත්තං සල්ලපත්තොනි කාලං සල්ලඤ්ඤඛඛා යදි අඤ්ඤෙ න හොති සම්පෙන ගච්ඡති වා ආගච්ඡති වා තද තදනුරූපං කවිත්ත උත්තාසෙති න නිලමති න ජානාසිනි ආදිකං ගෙහසිතකථං කථෙතෙතා. කාලයුත්තං ධම්මං භණන්තොනි කාලං සල්ලඤ්ඤඛඛා යදි අඤ්ඤෙ, කොචි සම්පෙන ගච්ඡති වා ආගච්ඡති වා තද තදනුරූපං උපොසථං කරෙය්‍යාසි සලාකභත්තං ද ඉදෙය්‍යාසිනි ආදිකං ධම්මකථං කථෙතෙතා—බහුඛිනරොව ප්‍රහතා ච අස්සා නි බහුජුනතා. තස්සා කිර දසප්‍රත්තා දසඛිතරො අඤ්ඤෙ, බහුනත්‍යාරො අස්සා නි බහුනතා. ඝරෙව හි තස්සා එවමස්සා ප්‍රත්තඛිනාතමපි ඉසති ඉසති දූරතා අඤ්ඤෙ, ඉති සා විසුත්තරවතුසත ප්‍රත්තනඤාතපරිවාරා අතොසි—අභිඛඛලසම්මතානි උත්තමඛඛලසම්මතා. ඝඤ්ඤන්ති දුනපදඤ්ඤෙ. ජනෙන්ති ආවාහවිවාහමඛලාදිසු අන්තරුස්සවෙසු. උස්සවෙන්ති ආසාළ්හි පවාරණනක්ඛත්තාදිසු මහුස්සවෙසු. පඨමං හොජෙන්තීති ඉමෙපි දූරතා තයා සමානායුතා නිරොගා හොනතුති ආශාවන්තා පඨමං ශෙව හොජෙන්ති. ශෙපි සඛා හොන්ති පසන්නා තෙ භික්ඛූ හොජෙත්වා තදනන්තරං සඛපඨමං තං ශෙව හොජෙන්ති. න ආදිසිනි තස්සා වචනං න ගණ්හි. නවා ආදරමකාසිනිපි අත්ථො—අලංකම්මනියෙති කම්මයඛ්ඛං කම්මයොගත්තන්ති කම්මනියං අලං පටියත්තං කම්මනියභාවාය්‍යනි අලංක මනියං තස්ථි අලං කම්මනියෙ. යත්ථ අජ්ඣාවාරං කරොන්තා සඤ්ඤා නන්ති තං කම්මං කාතුං තාදිසෙති අත්ථො, නෙනෙවස්ස පදභාජනෙ වුත්තං සක්‍යා හොනි මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවිතුන්ති, යත්ථ මෙථුනං ධම්මං සක්‍යා හොනි පතිසෙවිතුන්ති වුත්තං හොති. නිසජ්ජං කප්පෙය්‍යාති නිසජ්ජං ක රෙය්‍ය නිසීදෙය්‍යාති අත්ථො, යස්මා පන නිසීදිත්වා නිපජ්ජති නෙනස්ස පදභාජනෙ උභයමපි වුත්තං—නත්ථ උපනිසින්නොති උපගඤ්ඡා නිසි න්නොා. එවං උපනිපන්නොපි වෙදිතඛ්ඛා. භික්ඛු නිසින්නොව භික්ඛුනි නිසින්නොති අත්ථො, උභො වා නිසින්නාති මෙති අපජ්ජදුරිමං නිසින්නා, ඵත්ථ ච භික්ඛාපි පාළිගං ඉංතස්ස රහොති ආගතං, චතුන්ත්‍ය රහතෙව

පන පරිවෙජදෙ මෙදිනබෙබා, සචෙ පිහිතකවාටස්ස ඝබ්භස්ස වාරෙ නිසි ජ්ජා, විඤ්ඤූපුරිසො හොති නෙව අනාපත්තිං කරොති අපිහිතකවාටස්ස පන වාරෙ නිසිජ්ජාය අනාපත්තිං කරොති, න කෙවලඤ්ච වාරෙ අඤ්ඤා චාදසහත්ථෙපි ඔකාසෙ නිසිජ්ජාය, සචෙ පන සවඤ්ඤකො විඤ්ඤත්තොපි නිද්දායන්තොපි අනාපත්තිං කරොති, සම්පෙ සිඤ්ඤාපි අඤ්ඤො න කරොති චඤ්ඤාපි නිපජ්ජිත්වා නිද්දායන්තොා න කරොති ඉජ්ජිතං පන යත්තම්පි අනාපත්තිං න කරොති යෙව...සඩෙය්‍යවවසාති සඩ්ඝානඩ්ඩවවනා සා පන යස්මා අරියසාවිකාව හොති තෙනස්ස පදභාජනෙ ආගතඵලානි ආදි වුත්තං, තස්ස ආගතං ඵලං ඇස්සානි ආගතඵලා පටිලබ්භොනාපත්තිඵලානි අත්ථො. අභිසමෙත්තාවිනීති පටිවිබවතුසවවා. විඤ්ඤූතං සික්ඛාහානයස්ස සත්තං එනාගානි විඤ්ඤූතසාසනා. නිසජ්ජං භික්ඛු පටිජානමානොති භික්ඛවාපි එවරූපා උපාසිකා දිස්වා වදති අථ ඩෙ භික්ඛු නිසජ්ජං පටිජානමානොා යෙව නිණ්ණං ධම්මානං අඤ්ඤතරෙන කාරෙතඩෙබා න අපටිජානමානොති අත්ථො...ෙයන වා සා සඩෙය්‍යවවසා උපාසිකා වදෙය්‍ය තෙන සො භික්ඛු කාරෙ තඩෙබානි නිසජ්ජාදිසු ආකාරෙසු යෙන වා ආකාරෙන සඩිං මෙථුනධම්මාදිනි ආරොපෙත්වා සා උපාසිකා වදෙය්‍ය පටිජානමානොව තෙන සො භික්ඛු කාරෙතඩෙබා, එවරූපායපි උපාසිකාය වචනමනෙතන න කාරෙතඩෙබානි අත්ථො, කස්මා? යස්මා දිවඩං නාම කථාපි හොති අඤ්ඤථාපි, තදත්ථජොතනත්ථඤ්ච ඉදං වත්ථු උදඤරන්ති...

මල්ලාරාමවිහාරෙ කිර එකො ඛීණාසවත්ථෙරො එකදිවසං උපඩ්ඪකුලං ගන්ත්වා අන්නො ගෙඩෙ නිසිදි, උපාසිකාපි සයනපල්ලඩ්ඩකං නිය්‍යාය සිතා හොති, අථෙකො පිණ්ඩචාරිකො චාරෙ සිතො දිස්වා ථෙරො උපාසිකාය සඩිං එකාසනෙ නිසිජ්ජාතිති සඤ්ඤං පටිලභිත්වා පුනප්පුනං ඔලොකෙසි...ථෙරොපි "අයං මයි අසුඩලබ්ඩිකො ජාතො"ති-සල්ලක්ඛෙත්වා කත්තබ්බකිච්චෙවා විහාරං ගන්ත්වා අත්තනො වසනඨානං පවිසිත්වා අන්නොව නිසිදි, සොපි භික්ඛු ථෙරං චොදෙස්සාමීති ආගන්ත්වා උක්කාසිත්වා මාරං විවරි, ථෙරො තස්ස චිත්තං ඤත්වා ආකාසෙ උප්පතිත්වා කූටාගාරකණ්ණිකං නිස්සාය පල්ලඩ්ඩකන නිසිදි, සොපි භික්ඛු අන්නො පවිසිත්වා මඤ්චඤ්ච පීඨඤ්ච ඔලොකෙත්වා ථෙරං අපස්සන්නො උඩ්ඩං ඔලොකෙසි, අථ ආකාසෙ නිසින්නං ථෙරං දිස්වා "භන්තෙ එවං මහිඩ්ධිකා නාම තුම්හෙ මා තුඨාමෙන සද්ධිං එකාසනෙ නිසින්නභාවං වදපෙථ එවා"ති-ආහ, "ථෙරෝ "ආසන්නරභාසෙවෙසෝ ආවුසෝ දෙසෝ අහං පන තං සඩ්ඝාපෙතු මය කෙකාන්නා එවමකාසිං රකෙඛය්‍යාසි ම"න්ති-වත්වා ඔතරිති...

ඉතො පරං සා වෙ එවං වදෙය්‍යානි ආදිසඩබං පටිඤ්ඤූය කරණාකාරදස්සනත්ථං වුත්තං, තත්‍ර මාතුගාමස්ස ධම්මං පතිසෙවන්නොනි මාතුගාමස්ස මඟෙන මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවන්නොනි අත්ථො, නිසජ්ජාය කාරෙතඩෙබානි නිසජ්ජං පටිජානිත්වා මෙථුනධම්මපතිසෙවනං අපටිජානන්නා මෙථුනඩම්මපාරාජිකාපත්තියා අකාරෙත්වා නිසජ්ජමත්තෙනෙව ථං ආපත්තිං ආපජ්ජති තාය කාරෙතඩෙබා, පාචිත්තියා පත්තියා කාරෙතඩෙබානි අත්ථො, එතෙන නයෙන සඩ්ඩවතුක්කෙසු විනිවජ්ජයා වෙදිතඩෙබා...සික්ඛාපදපරියොසානෙ පන ආපත්තානානාපත්තිපරිවෙජද දස්සනත්ථං වුත්තෙසු ගමනං පටිජානාතීති ආදිසු ගමනං පටිජානාතීති රහො නිසජ්ජායාදත්ථං ඝත්තොමීති එවං ඝමනං පටිජානාති. නිසජ්ජන්ති

නිසජ්ජාසඞ්ඛෙනෙව නිසජ්ජං පටිජානාති. ආපත්තිනන්ති තීසු අඤ්ඤතරං ආපත්තිං. ආපත්තියා කාරෙතබ්බොති තිසු යං පටිජානාති තාය කාරෙතබ්බොති. සෙසමෙත්ථ චතුක්කෙ වුත්තනයානුසාරෙනෙව දුතියවත්ථුම්හි පන ගමනං න පටිජානාතීති රහෝ නිසජ්ජාසඞ්ඛෙන න පටිජානාති, සලාකභත්තාදිනා අත්තනෝ කම්මෙන ගනෙන්තොපි සා පන මියභාණිසින්නසඞ්ඛාතං ආගතාති වදති. සෙසමෙත්ථාපි උත්තානානුසාරෙනෙව වෙදිතබ්බං. අයං පන සබ්බත්ථ විනිච්ඡයෝ රහෝනිසජ්ජාසඞ්ඛෙති මෙථුනධම්මසන්නිස්සිතඤ්ඤෙවාති වුච්චති, යෝ භික්ඛු නෙතාදිසෙන මාතුගාමස්ස සන්තිකං ගන්තුකාමෝ අඤ්ඤං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා නිවාසනං නිවාසෙති කායබන්ධනං බන්ධති විවරං පාරුපති සබ්බත්ථ පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, ගච්ඡන්තෝ පදවාරෙ පදවාරෙ, ගන්ත්වා නිසීදති දුක්කටමෙව, මාතුගාමෙ ආගන්ත්වා නිසින්නමත්තෙ පාචිත්තියං. සචෙ සා ඉත්ථී කෙනචි කරණීයෙන උට්ඨායුට්ඨාය පුනප්පුනං නිසීදති නිසජ්ජාය නිසජ්ජාය පාචිත්තියං, යං සඞ්ඛාය ගතෝ සා නදීපා අඤ්ඤං ආගන්ත්වා නිසීදති අඤ්ඤාදෙ උපචාරෙ පාචිත්තියං, මහාපච්චරියං පන ගමනකාලතෝ පභාය අසුබවිත්තතාය ආපත්තියෙවාති වුත්තං, සචෙ සම්බහුලා ආගච්ඡන්ති මාතුගාමගණනාය පාචිත්තියානි, සචෙ උට්ඨායුට්ඨාය පුනප්පුනං නිසීදන්ති නිසජ්ජගණනාය පාචිත්තියානි, අනියාමෙත්වා දිවාදිභාය සබ්බං රහෝසාදං කරිස්සාමීති ගන්ත්වා නිසින්නාසාපි ආගතා ගතානං වසෙන පුනප්පුනං නිසජ්ජාවසෙන ච වුත්තනයෙන ආපත්තිභෙදා වෙදිතබ්බා. සචෙ සුඛවිත්තෙන ගන්ත්වා නිසින්නාසා සන්තිකං ආගන්ත්වා නිසින්නාය ඉත්ථියා රහෝසාදෙ උපජ්ජන්ති අනාපත්තිං. සමුඨානාදිනි පඨමපාරාජිකසමුඨානෙවාති. පඨමානි සත්ත ව වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

තෙන සමයෙන බුද්ධෝ භගවාති දුතියානිසත්ත සික්ඛාපදං, තත්ථ භගවාතා පච්චක්ඛිත්තාතාති ආදිම්හි යං එකෙ එකාය රහෝ පටිජ්ජන්තෙ ආසනෙ අලංකම්මනියෙ නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය තං නිසජ්ජං කප්පෙතුං පටික්ඛිත්තත්තා එවං සබ්බෙසං වෙදිතබ්බෙ, ඉතරථාහි එකස්ස එකායාති වත්තබ්බං සියා කස්මා පටික්ඛිත්තාතාති වුත්තත්තා, සාමිඅත්තෙ වා එතං පවත්තනවචනං වෙදිතබ්බං. නහෙව බො පන පටිජ්ඣාතාති එත්ථ පන යම්පි ඔකාසි පරික්ඛිත්තං අන්තොවිවටං පරිවෙණඞ්ගණාදීනම්පි අන්තොගබ්භාතාති වෙදිතබ්බං-එවරූපං හි ඨානං අපටිජ්ඣන්තොයෙව ගණිත්තාතාති මහාපච්චරියං වුත්තං, සෙසං පඨමසික්ඛාපදනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, කෙවලං හි ඉධ ඉත්ථිපි පුරිසොපි යො කොචි විඤ්ඤූ අනක්ඛාබධිරෝ අත්තනා වාදසඞ්ඛෙත ඔකාසෙ ඨිතෝ වා නිසින්නෝ වා භික්ඛුත්තොපි අභික්ඛුත්තොපි නිද්දං අන්තොපි අනාපත්තිං කරොති, බධිරෝ පන චක්ඛුමාපි අන්ධෝ වා අබධිරොපි න කරොති, පාරාජිකාපත්තිඤ්ච පරිභාපෙත්වා දුබ්භිලවාචාපත්තිං වුත්තාති අයං විසෙසො, සෙසං පුරිමසදිසමෙව. උභයත්ථාපි උම්මත්තකාදිකම්මිකානං අනාපත්ති, සමුඨානාදිසු ඉදං සික්ඛාපදං තියසමුඨානං කායවිත්තතෝ වාචාවිත්තතෝ කායවාචාවිත්තතොච සමුඨාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සවිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං අකුසලචිත්තං සුඛසහගතවෙදනාහි විවෙදනං, සෙසං උත්තානත්ථමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
අනියත වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

නිංසනිස්සග්ගියා ධම්මා-යෙ වුත්තා සමිතාවිනා,
තෙසං දානි කරිස්සාම-අපුබ්බපද වණ්ණනං.

තෙන සමයෙන **බුද්ධො** **භගවා** වෙසාලියං විහරති **ගොතමකෙ** **චෙ** **තියෙ**, **තෙන** ඛො පන සමයෙන **භගවතා** භික්ඛූනං තිවීවරං අනුඤ්ඤාතං හොතීති, තත්ථ තිවීවරන්ති අන්තරවාසකො උත්තරාසඞ්ගො සඞ්ඝාටීති ඉදං චීවරත්තයං පරිභුඤ්ජිතුං අනුඤ්ඤාතං හොති, යත්ථ පනෙතං අනුඤ්ඤාතං යදා ච අනුඤ්ඤාතං යෙන ච කාරණෙන අනුඤ්ඤාතං තං සබ්බං **චීවරක්ඛන්ධකෙ** **ජීවකවත්ථුස්මිං** ආගතමෙව. අඤ්ඤෙනෙව තිවීවරෙන ගාමං පවිසන්තීති යෙන විහාරෙ අච්ඡන්ති නහානඤ්ච ඔතරන්ති තතො අඤ්ඤෙන, එවං දිවසෙ දිවසෙ නවචීවරානි ධාරෙන්ති. උප්පන්නං හොතීති අනුප්පඤ්ඤත්තියා චාරං දදමානං පටිලාභවසෙන උප්පන්නං හොති, නො නිපඵත්තිවසෙන. ආයස්මතො **සාරිපුත්තස්ස** දාතුකාමො හොතීති ආයස්මා කිර **ආනන්දො** භගවන්තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤෙ එවරූපො ගුණවිසිඨො පුග්ගලො නත්ථීති ගුණබහුමානෙන ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං මමායති, සො සදාපි මනාපං චීවරං ලභිත්වා කප්පියබිත්තුං දත්වා ථෙරස්සෙව දෙති, පුරෙභත්තෙ පණීතං යාගුඛජ්ජකං වා පිණ්ඩපාතං වා ලභිත්වාපි ථෙරස්සෙව දෙති, පච්ඡා භත්තෙ මධුඵාණිතාදීනි ලභිත්වාපි ථෙරස්සෙව දෙති උපඨාකකුලෙහි දරකෙ නික්ඛාමෙත්වා පබ්බාජෙත්වා ථෙරස්සෙව සන්තිකෙ උපජ්ඣං ගාහාපෙත්වා සයං අනුසාවණකම්මං කරොති. ආයස්මාපි සාරිපුත්තො "පිතුකත්තබ්බකිච්චං නාම ජෙඨපුත්තස්ස භාරො තං මයා **භගවතො** කත්තබ්බකිච්චං **ආනන්දො** කරොති අහං ආනන්දං නිස්සාය අප්පොස්සුක්කො විහරිතුං ලභාමි"ති-ආයස්මන්තං **ආනන්දං** අතිවිය මමායති. සොපි මනාපං චීවරං ලභිත්වා ආනන්දත්ථෙරස්සෙව දෙතීති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව. එවං ගුණබහුමානෙන මමායන්තො තදා උප්පන්නම්පි තං චීවරං ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස දාතුකාමො හොතීති වෙදිතබ්බො.

නවමං වා භගවා දිවසං දසමංවාති ඵත්ථ පන සචෙ භවෙය්‍ය කථං ථෙරො ජානාතීති බහූහි කාරණෙහි ජානාති, සාරිපුත්තත්ථෙරො කිර ජනපදචාරිකං පක්කමන්තො **ආනන්දත්ථෙරං** ආපුච්ඡිත්වාව පක්කමති "අහං එත්තකෙන නාමකාලෙන ආගච්ඡිස්සාමි ඵත්ථන්තරෙ භගවන්තං මා පමජ්ජී"ති, සචෙපි සම්මුඛා න ආපුච්ඡති භික්ඛූ පෙසෙත්වාපි ආපුච්ඡිත්වාව ගච්ඡති, සචෙ අඤ්ඤත්ථ වස්සං වසති යෙ පඨමතරං භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති තෙ එවං පහිණාති "මම වචනෙන **භගවතො** ච පාදෙ සිරසා වන්දථ ආනන්දස්ස ච ආරොග්‍යං වත්වා මං අසුකදිවසෙ නාම ආගමිස්සතීති වදථා"ති-සදා ච යථාපරිච්ඡින්නදිවසෙ යෙව එති, අපිචායස්මා **ආනන්දො** අනුමානෙනපි ජානාති "එත්තකෙ දිවසෙ **භගවතා** වියොගං සහන්තො අධිවාසෙන්තො ආයස්මා **සාරිපුත්තො** වසි, ඉතොදානි පඨාය අසුකං නාමදිවසං නාතික්කමිස්සති අඩා ආගමිස්සති යෙසං යෙසං හි පඤ්ඤා මහති තෙසං තෙසං **භගවති** පෙමඤ්ච ගාරවො ච මහාහොති"ති-ඉමිනා නයෙනපි ජානාතීති, එවං බහූහි කාරණෙහි ජානාති, තෙනාහ "නවමං වා **භගවා** දිවසං දසමං වා"ති. එවං වුත්තෙ යස්මා ඉදං සික්ඛාපදං පණ්ණත්තිවජ්ජං නව ලොකවජ්ජං තස්මා තං ආයස්මතා **ආනන්දෙන** වුත්තදිවසමෙව පරිච්ඡෙදං කරොන්තො අථඛො **භගවා**. පෙ. ධාරෙතුන්ති. සචෙ පන ථෙරෙන අඩ්ඪමාසො වා උද්දිඨො

අභවිස්ස සොපි භගවතා අනුඤ්ඤතො අස්ස ~~~ නිසිතවිවරස්මින්ති යෙන කෙනවි නිඝානෙන නිසිතෙ විවරස්මිං. යස්මා පන තං විවරං කරණෙන පි නිසිතං හොති නාසාදීහිපි තස්මාස්ස පදභාජනෙ අත්ථමත්තමෙව දස්සෙතුං භික්ඛුනො ච්චරං කතං හොතීති ආදිවුත්තං ~~~ තත්ථ කතන්ති සූචිකම්මපරියොසානෙන කතං සූචිකම්මපරියොසානං නාම යංකිඤ්චි සූචියා කත්තබ්බං පාසවට්ටගණ්ඨිකවට්ටපරියොසානං කත්වා සූචියා පටිසාමනං. නඝන්ති චොරාදීහි හවං. එතම්පි හි කරණපළිබොධස්ස නිසිතත්තා නිසිතන්ති වුච්චති, විනඝන්ති උපචිකාදීහි බාධිතං. දඩ්ඪන්ති අග්ගිනා දඩ්ඪං. විවරාසා වා උපච්ඡින්නාති අසුකස්මිං නාම කුලෙ ච්චරං ලභිස්සාමීති යා ච්චරාසා උප්පන්නා හොති සා වා උපච්ඡින්නා, එතෙසම්පි කරණපළිබොධස්සෙව නිසිතත්තා නිසිතභාවො වෙදිතබ්බො ~~~

උබ්භතස්මිං කඨිනෙති කඨිනෙ ච උබ්භතස්මිං. එතෙන දුතියපළිබොධස්ස අභාවං දස්සෙති, තං පන කඨිනං යස්මා අඝසු වා මාතිකාසු එකාය අන්තරුබ්භාරෙන වා උධරීයති තෙනස්ස නිදෙදසෙ "අඝන්නං මාතිකාන න්ති" ආදි වුත්තං, තත්ථ "අසීමා භික්ඛවෙ මාතිකා කඨිනස්ස උබ්භාරාය පක්කමනන්තිකා නිඝානන්තිකා සන්නිඝානන්තිකා නාසනන්තිකා සවණ්ණන්තිකා ආසාවච්ඡෙදිකා සීමාතික්කන්තිකා සඋබ්භාරා"ති-එවං අඝමාතිකායො කඨිනක්ඛන්ධකෙ ආගතා ~~~ අන්තරුබ්භාරොපි "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො කඨිනං උධරෙය්‍ය එසාඤත්ති, සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො කඨිනං උධරති යස්සා යස්මතො ඛමති කඨිනස්ස උබ්භාරො සො තුණ්හස්ස යස්ස නක්ඛමති සො භාසෙය්‍ය, උබ්භතං සඞ්ඝෙන කඨිනං ඛමති සඞ්ඝස්ස තස්මා තුණ්හී එවමෙතං ධාරයාමී"ති-එවං භික්ඛුනීවිභඞ්ගෙ ආගතො ~~~ තත්ථ යං වත්තබ්බං තං ආගතඝානෙයෙව වණ්ණයිස්සාම ඉධ පන වුච්චමානෙ පාළි ආහරිතබ්බා හොති අත්ථොපි වත්තබ්බො වුත්තොපි ච න සුවිඤ්ඤෙය්‍යො හොති අඝානෙ වුත්තතාය ~~~ දසාහපරමන්ති දස අහානි පරමො පරිච්ඡෙදො අස්සාති දසාහපරමො තං දසාහපරමං කාලං. ධාරෙතබ්බන්ති අත්ථො, පදභාජනෙ පන අත්ථමත්තමෙව දස්සෙතුං දසාහපරමතා ධාරෙත්බ්බන්ති වුත්තං, ඉදං හි වුත්තං හොති දසාහපරමන්ති එත්ථ යා දසාහපරමතා දසාහපරමභාවො, අයමෙත්තකො කාලො යාව නාතික්කමති තාව ධාරෙතබ්බන්ති ~~~ අධිසිතචිකප්පිතෙසු අපරියාපන්නත්තා අතිරෙකං ච්චරන්ති අතිරෙකච්චරං. තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ වුත්තං අනධිසිතං අවිකප්පිතන්ති, ජන්නං අඤ්ඤතරං ච්චරන්ති ඛොමං කප්පාසිකං කොසෙය්‍යං කම්බලං සාණං භඞ්ගන්ති ඉමෙසං ජන්නං අඤ්ඤතරං. එතෙන ච්චරස්ස ජාතිං දස්සෙත්වා ඉදානි පමාණං දස්සෙතුං විකප්පනූපගපච්ඡිමන්ති ආහ ~~~ තස්ස පමාණං දීඝතො චෙ විදත්ථියො තිරියං විදත්ථි, තත්‍රායං පාළි "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ආයාමෙන අඝඞ්ගුලං සුගතඞ්ගුලෙන චතුරඞ්ගුල විත්ථතං පච්ඡිමං ච්චරං විකප්පෙතු"න්ති-තං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියන්ති තං යථාවුත්තජාතිප්පමාණං ච්චරං දසාහපරමං කාලං අතික්කාමයතො එත්ථන්තරෙ යථා අතිරෙකච්චරං න හොති තථා අකුබ්බතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, තඤ්ච ච්චරං නිස්සග්ගියං හොති පාචිත්තියා පත්තිවස්ස හොතීති අත්ථො, අථ වා නිස්සජනං

නිස්සග්ගියං පුබ්බභාගෙ කත්තබ්බස්ස විනයකම්මස්සෙතං නාමං, නිස්සග්ගි
යමස්ස අතථීති නිස්සග්ගියම්වෙව, කිං තං? පාචිත්තියං, තං අතික්කාමය
තො නිස්සග්ගියවිනයකම්මං පාචිත්තියං හොතීති අයමෙත්ථ අත්ථො.
පදභාජනෙ පන පඨමං තාව අත්ථවිකප්පං දස්සෙතුං තං අතික්කාමය
තො නිස්සග්ගියං හොතීති මාතිකං ඨපෙත්වා එකාදසෙ අරුණුග්ගමනෙ
නිස්සග්ගියං හොතීති නිස්සජ්තබ්බන්ති වුත්තං, පුන යස්ස ච නිස්සජ්තබ්බං
යථා ච නිස්සජ්තබ්බං තං දස්සෙතුං සඞ්ඝස්ස වාති ආදි වුත්තං. තත්ථ
එකාදසෙ අරුණුග්ගමනෙති එත්ථ යං දිවසං චීවරං උප්පන්නං තස්ස යො
අරුණො යො උප්පන්නදිවසනිස්සිතො තස්මා චීවරුප්පාද දිවසෙන සඞ්ං
එකාදසෙ අරුණුග්ගමනෙ නිස්සග්ගියං හොතීති වෙදිතබ්බං, සචෙපි බහූ
නි එකජ්ඣං බන්ධිත්වා වා වෙඨෙත්වා වා ඨපිතානි එකාව ආපත්ති අබ්ඩා
වෙයිතෙසු වත්ථුගණනාය ආපත්තියො.

නිස්සජ්ජිත්වා ආපත්ති දෙසෙතබ්බාති කථං දෙසෙතබ්බා? යථා
බන්ධකෙ වුත්තං කථඤ්ච තත්ථ වුත්තං "තෙන භික්ඛවෙ භික්ඛුනා
සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා බුද්ධානං භික්ඛුනං පා
දෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො
"අහං භන්තෙ ඉත්ථන්නාමං ආපත්තිං ආපන්නො තං පටිදෙසෙමී"ති.
ඉධ පන සචෙ එකං චීවරං හොති එකං නිස්සග්ගියං පාචිත්තියන්ති වත්ත
බ්බං, සචෙ චෙ චෙති වත්තබ්බං, සචෙ බහූනි සම්බහුලානි වත්තබ්බං,
නිස්සජ්ජනෙපි සචෙ එකං යථා පාළිමෙව ඉදං, මෙ භන්තෙ චීවරන්ති වත්ත
බ්බං, සචෙ චෙවා බහූනි වා "ඉමානි මෙ භන්තෙ චීවරානි දසාහතික්ක
න්තානි නිස්සග්ගියානි ඉමානාහං සඞ්ඝස්ස නිස්සජාමී"ති-වත්තබ්බං, පාළිං
වත්තුං අසක්කොන්තෙන අඤ්ඤථාපි වත්තබ්බං. ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා
පටිබලෙන ආපත්ති පටිග්ගහෙතබ්බාති බන්ධකෙ වුත්තනයෙනෙව පටිග්ග
හෙතබ්බා, එවං හි තත්ථ වුත්තං "ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො
ඤාපෙතබ්බො;-සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු ආ
පත්තිං සරති විවරති උත්තානි කරොති දෙසෙති යදි සඞ්ඝස්ස පත්තක
ල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පතිගණ්හෙය්‍ය"න්ති-තෙන
වත්තබ්බො පස්සාසීති, ආමපස්සාමීති, ආයතිං සංවරෙය්‍යාසීති, සාධු සුඨු සං
වරිස්සාමීති. මිසු පන සම්බහුලාසු වා පුරිමනයෙනෙව වචනභෙදො ඤා
තබ්බො, චීවරදානෙපි සඞ්ඝො ඉමං චීවරං ඉමානි චීවරානීති වත්ථුවසෙන
වචනභෙදො වෙදිතබ්බො, ගණස්ස ච පුග්ගලස්ස ච නිස්සජ්ජනෙපි එසෙවන
යො. ආපත්ති දෙසනා පටිග්ගහණෙසු පනෙත්ථ අයං පාළි:—තෙන භික්ඛ
වෙ භික්ඛුනා සම්බහුලෙ භික්ඛූ උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරි
ත්වා බුද්ධානං භික්ඛූනං පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ග
හෙත්වා එවමස්සු වචනීයා "අහං භන්තෙ ඉත්ථන්නාමං ආපත්තිං ආපන්නො
තං පටිදෙසෙමී"ති, ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන තෙ භික්ඛූ ඤාපෙත
බ්බා "සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු ආපත්තිං සරති
විවරති උත්තානිකරොති දෙසෙති යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං අහං
ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පතිගණ්හෙය්‍ය"න්ති, තෙන වත්ත
බ්බො "පස්සාසී"ති-ආම පස්සාමීති, ආයතිං සංවරෙය්‍යාසීති. තෙන භික්ඛු
නා එකං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා උක්කුටිකං

නිසිදිතා අඤ්ඤං පඤ්හං එවමස්ස විවනියෝ "අහං ආවුසෝ ඉත්ථන්නාමං ආපත්තිං ආපන්නෝ තං පටිදේසේමී"ති-තෙන වත්තබ්බා පස්සසීති, ආමපස්සාමීති, ආචරිතං සංවරෙය්‍යාසීති-තත්ථ පුරිමනයෙනෙව ආපත්තියා නාමගහණං වචනභෙදෙ ච වෙදිතබ්බං. යථා ච ගණ්ඨිපදෙ නිස්සජ්ජෙ එවං විත්තං නිස්සජ්ජනෙපි පාළි වෙදිතබ්බා, යදි හි විසෙසෙ සති වෙය්‍යත්තෙව "අනුජානාමි භික්ඛවෙ තිණවත්ථාරකං පාරිසුද්ධිං උපොසථං කාතුං එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ කාතබ්බා ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන තෙ භික්ඛූ ඤාපෙතබ්බා"ති-ආදිනා නයෙන තිණවත්ථාරකං පාරිසුද්ධිං උපොසථං වත්වා පුන "අනුජානාමි භික්ඛවෙ විත්තං පාරිසුද්ධිං උපොසථං කාතුං එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ කාතබ්බා පෙරෙන භික්ඛුනා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං"ආහි ආදිනා නයෙන විත්තුං යෙව විත්තා පාරිසුද්ධි උපොසථෝ වුත්තා-එවං ඉධාපි විත්තුං පාළිං වදෙය්‍ය, යස්මා පන නත්ථි නයමා අවත්වා ගහිතා, ගණ්ඨියා වුත්තා පාළියෙවෙත්ථ පාළි. ආපත්තිපටිගාහකෙන පන අයං විසෙසෝ යථා ගණ්ඨියා නිස්සජ්ජිතා ආපත්තියා දෙසියමානාය ආපත්තිපටිගාහකෙන භික්ඛු ඤත්තිං ඨපෙති එවං අට්ඨපෙත්වා විත්තු අඤ්ඤතරෙන යථා එකප්‍රගහලෙ පතිගණ්හාති එවං ආපත්තිං පටිගණ්හෙතබ්බා, විත්තා හි ඤත්තිට්ඨපනා නාම නත්ථි, යදි සියා විත්තං පාරිසුද්ධි උපොසථං විත්තුං න වදෙය්‍ය. නිය්‍යාතෙවරදනෙපි යථාහි ඉමං චීවරං ආයස්මතෙ දම්මීති එකෙ වදන්ති-එවං "ඉමං මයං චීවරං ආයස්මතො දෙමා"ති-වත්තුං වට්ටති, ඉතරෙ ගරුකතරං නි හි ඤත්තිදුක්කටමාහිති අපලොකෙත්වා කාතබ්බාහිති වුත්තානි අත්ථි, තෙසං එතං අනුලොමං. නිය්‍යාතෙවරං පන දාතබ්බමෙව අදාතුං න ලභති චීවරකම්මමත්තත්තා ගෙතං නත්තා තෙන සඞ්ඝස්ස වා ගණස්ස වා පුග්ගලස්ස වා දින්නමෙව හොතීති.

දසාහානිසක්කතෙන අනික්කත්තසඤ්ඤිති දසාහං අනිස්සක්කෙන චීවරෙ අනිස්සක්කත්තං ඉදන්ති එවං සඤ්ඤී. දසාහෙ වා අනිස්සක්කෙන අනිස්සක්කෙනා දසාහොති එවං සඤ්ඤී. නිස්සග්ගියං පාචිත්තියන්ති න ඉධ සඤ්ඤා රුහති යො එවං සඤ්ඤී තස්සපි තං චීවරං නිස්සග්ගියං පාචිත්තියාපත්ති ච-ස නිස්සග්ගියවිනයකම්මං වා පාචිත්තියන්ති උභොපි අත්ථවිකප්පා ගුරුභාන්ති, එසනස්ස සබ්බත්ථ. අවිස්සජ්ජිතෙ විස්සජ්ජිතසඤ්ඤිනි කස්සචි අදින්නෙ අපරිවත්තෙන පරිවත්තං මයාති එවං සඤ්ඤී. අනාපත්ති නාමසඤ්ඤී නි අත්තනා චීවරෙන සඞ්ඝ බහූනි අඤ්ඤසං චීවරානි එකතෝ ඨපිතානි චොරා හරන්ති තත්‍රෙස අත්තනා චීවරෙ අනාපත්ති නාමසඤ්ඤී හොති, එසන යෙ අවිනඨාදිසුපි. අවිලුත්තෙති එත්ථ පන ඔහීයං භික්ඛිං පස්සිත්වා පස්සාමවාරවසෙන අවිලුත්තොති වෙදිතබ්බං. අනිස්සජ්ජිං පරිභුඤ්ජති ආපත්තිං දුක්කටස්සාති සකිං නිවත්ථං වා සකිං පාරුතං වා කායතො අමොචෙත්වා දිවසම්පි වරති එකාව ආපත්ති, මොචෙත්වා නිවාසෙති වා පාරුපති වා පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, දුනිවත්ථං වා දුපපාරුතං වා සණ්ඨපෙන්තස්ස අනාපත්ති, අඤ්ඤස්ස තං පරිභුඤ්ජතොපි අනාපත්ති, "අනාපත්ති අඤ්ඤුත්තරිකතං පටිලභිත්වා පරිභුඤ්ජති"ති-ආදිවචනං වෙත්ථ සාධකං, අනාපත්තික්ඛෙත්ත අනිස්සක්කත්තසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, පරිභොගං සඤ්ඨාය වුත්තං "අනාපත්ති අන්තො දසාහං අධිට්ඨෙති විකප්පෙති"ති-එත්ථ පන අධිට්ඨානුපගං විකප්පානුපගඤ්ච වෙදිතබ්බං. නත්ථාගං පාළි:-අට්ඨඞ්ග භික්ඛුනං

එතදහොසි "යානි තානි භගවතා අනුඤ්ඤාතානි තිචීවරන්ති වා වස්සිකසාටිකාති වා නිසීදනන්ති වා පච්චත්ථරණන්ති වා කණ්ඩුපටිච්ඡාදීති වා මුඛපුඤ්ඡනචොළකන්ති වා පරික්ඛාරචොළකන්ති වා සබ්බානි තානි අධිඨාතබ්බානීති නුඛො උදාහු විකප්පෙතබ්බානී"ති, භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ තිචීවරං අධිඨාතුං න විකප්පෙතුං වස්සිකසාටිකං වස්සානං චාතුමාසං අධිඨාතුං තතො පරං විකප්පෙතුං නිසීදනං අධිඨාතුං න විකප්පෙතුං පච්චත්ථරණං අධිඨාතුං න විකප්පෙතුං කණ්ඩුපටිච්ඡාදිං යාව ආබාධා අධිඨාතුං තතො පරං විකප්පෙතුං මුඛපුඤ්ඡනචොළං අධිඨාතුං න විකප්පෙතුං පරික්ඛාරචොළං අධිඨාතුං න විකප්පෙතු"න්ති.

තත්ථ තිචීවරං අධිඨහන්තෙන රජිත්වා කප්පබින්දුං දත්වා පමාණයුත්තමෙව අධිඨාතබ්බං, තස්ස පමාණං උක්කඨපරිච්ඡෙදෙන සුගතචීවරතො ඌනකං වට්ටති ලාමකපරිච්ඡෙදෙන සඞ්ඝාටියා උත්තරාසඞ්ගස්ස ච දිඝතො මුඝිපඤ්චකා තිරියං මුඝිත්තිකං පමාණං වට්ටති. අන්තරවාසකො දිඝතො මුඝිපඤ්චකො තිරියං චිහත්ථොපි වට්ටති, පාරුපණෙන පිහිසක්කා නාභිං පටිච්ඡාදෙතුන්ති වුත්තප්පමාණතො පන අතිරෙකඤ්ච ඌනකඤ්ච පරික්ඛාරචොළන්ති අධිඨාතබ්බං, තත්ථ යස්මා "චෙ චීවරස්ස අධිඨානා කායෙන වා අධිඨෙති වාචාය වා අධිඨෙති"ති වුත්තං-තස්මා පුරාණසඞ්ඝාටිං "ඉමං සඞ්ඝාටිං පච්චුඛරාමී"ති-පච්චුඛරිත්වා නවං සඞ්ඝාටිං හත්ථෙන ගහෙත්වා "ඉමං සඞ්ඝාටිං අධිඨාමී"ති-චිත්තෙන ආභොගං කත්වා කායවිකාරං කරොන්තෙන කායෙන අධිඨාතබ්බං, ඉදං කායෙන අධිඨානං, තං යෙන කෙනචි සරීරාවයවෙන අපුසන්තස්ස න වට්ටති, වාචාය අධිඨානෙ පන වචීභෙදං කත්වා වාචාය අධිඨාතබ්බා. තත්‍ර දුවිධං අධිඨානං සචෙ හත්ථපාසෙ හොති "ඉමං සඞ්ඝාටිං අධිඨාමී"ති වාචා භින්දිතබ්බා, අථ අන්තොගබ්භෙ වා උපරිපාසාදෙ වා සාමන්තවිහාරෙ වා හොති ඨපිතඨානං සල්ලක්ඛෙත්වා "එතං සඞ්ඝාටිං අධිඨාමී"ති වාචා භින්දිතබ්බා, එසනයො උත්තරාසඞ්ගෙ අන්තරවාසකෙ ච නාමමත්තමෙව හි විසෙසො, තස්මා සබ්බානි සඞ්ඝාටිං උත්තරාසඞ්ගං අන්තරවාසකන්ති එවං අත්තනො නාමෙනෙව අධිඨාතබ්බානි. සචෙ අධිඨහිත්වා ඨපිතවත්ථෙහි සඞ්ඝාටි ආදිනි කරොති නිසීතෙ රජනෙ ච කප්පෙ ච ඉමං "පච්චුඛරාමී"ති-පච්චුඛරිත්වා පුන අධිඨාතබ්බානි, අධිඨිතෙන පන සඞ්ඝිං මහන්තතරමෙව දුතියපට්ටං වා ඛණ්ඩං වා සංසිබ්බන්තෙන පුන අධිඨාතබ්බං, සමකෙ වා ඛුද්දකෙ වා අධිඨානකිච්චං නත්ථි. තිචීවරං පන පරික්ඛාරචොළං අධිඨාතුං වට්ටති න වට්ටතීති? මහාපදුමත්ථෙරො කිරාහ තිචීවරං තිචීවරමෙව අධිඨාතබ්බං සචෙ පරික්ඛාරචොළාධිඨානං ලභෙය්‍ය උද්දෙසිතසික්ඛාපදෙ පරිහාරො නිරත්ථකො භවෙය්‍යාති, එවං වුත්තෙ කිර අවසෙසා භික්ඛූ ආහංසු පරික්ඛාරචොළම්පි භගවතා අධිඨාතබ්බන්ති වුත්තං තස්මා වට්ටති, "මහාපච්චරියම්පි වුත්තං පරික්ඛාරචොළං නාම පාටෙක්කං නිධානමුඛමෙතං තිචීවරං පරික්ඛාරචොළන්ති අධිඨෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටතීති. උද්දෙසිතසික්ඛාපදෙ පන තිචීවරං අධිඨහිත්වා පරිහරන්තස්ස පරිහාරො වුත්තොති උභතොවිභඞ්ගභාණකො පුණ්ණවාළිකවාසි මහාතිස්සත්ථෙරොපි කිරාහ "මයං පුබ්බෙ මහාථෙරානං අස්සුම්හා-අරඤ්ඤවාසිනො භික්ඛූ රුක්ඛසුසිරාදිසු චීවරං ඨපෙත්වා පධානං පදහන්තාය ගච්ඡන්ති සාමන්තවිහාරෙ ධම්ම

සවණත්ථාය ගතානඤ්ච තෙසං සුරියෙ උසිතෙ සාමණෙරා වා දහරභික්ඛූවා පත්තචීවරං ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති තස්මා සුඛපරිභොගත්ථං තිචීවරං පරික්ඛාරවොහින්ති වා අධිඨාතුං වට්ටතීති—මහාපච්චරියම්පි වුත්තං පුබ්බෙ ආරඤ්ඤකා භික්ඛූ අබ්බසීමායං දුප්පරිහාරන්ති තිචීවරං පරික්ඛාරවොළමෙව අධිඨහිත්වා පරිභුඤ්ජිංසූති—

වස්සිකසාටිකා අනතිරිත්තප්පමාණා නාමං ගහෙත්වා වුත්තනයෙ නෙව වත්තාරො වස්සිකෙ මාසෙ අධිඨාතබ්බා තතො පරං පච්චුඛරිත්වා විකප්පෙතබ්බා, වණ්ණභෙදමත්තරත්තාපි වෙ සා වට්ටති වෙ පන න වට්ටන්ති—නිසීදනං වුත්තනයෙන අධිඨාතබ්බමෙව, තඤ්චඛො පමාණයුත්තං එකමෙව වෙ න වට්ටන්ති—පච්චත්ථරණම්පි අධිඨාතබ්බමෙව තං පන මහන්තම්පි වට්ටති එකම්පි බහූනිපි වට්ටන්ති නීලම්පි පීතම්පි සදසම්පි පුප්ඵදසම්පීති සබ්බප්පකාරං වට්ටති සඞ්ඝිං අධිඨාතබ්බමෙව හොති—කණ්ඩුපටිච්ඡාදි යාව ආබාධො අත්ථි තාව පමාණිකා අධිඨාතබ්බා, ආබාධෙ වූපසන්තෙ පච්චුඛරිත්වා විකප්පෙතබ්බා එකාව වට්ටති—මුඛපුඤ්ඡනවොළකං අධිඨාතබ්බමෙව යාව එකං ධොවීයති තාව අඤ්ඤං පරිභොගත්ථාය ඉච්ඡිතබ්බන්ති වෙපි වට්ටන්ති, අපරෙ පන ථෙරා "නිදානමුඛමෙතං බහූනිපි වට්ටන්ති"ති-වදන්ති, පරික්ඛාරවොළෙ ගණනා නත්ථි යත්තකං ඉච්ඡති තත්තකං අධිඨාතබ්බමෙව, ඵවිකාපි පරිස්සාවනම්පි විකප්පනූපගපච්ඡිමචීවරප්පමාණං පරික්ඛාරවොළන්ති අධිඨාතබ්බමෙව, බහූනි එකතො කත්වා "ඉමානි චීවරානි පරික්ඛාරවොළානි අධිඨාමි"ති-අධිඨාතුම්පි වට්ටති යෙව, භෙසජ්ජනවකම්මමාතාපිතුන්නං අත්ථාය ඨපෙන්තෙනපි අධිඨාතබ්බමෙව, මහාපච්චරියං පන අනාපත්තීති වුත්තං—මඤ්චභිසි පීඨකභිසි බිම්බොහනං පාවාරො කොජවොති එතෙසු පන සෙනාසනපරික්ඛාරත්ථාය දින්නපච්චත්ථරණෙ ච අධිඨානකිච්චං නත්ථි යෙව—

අධිඨානවිචරං පන පරිභුඤ්ජතො කථං අධිඨානං විජහතීති? අඤ්ඤස්ස දානෙන අච්ඡින්දිත්වා ගහණෙන විස්සාසගාහෙන හීනායාවත්තනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛාණෙන කාලකිරියාය ලිඞ්ගපරිවත්තනෙන පච්චුඛරණෙන ඡිද්දභාවෙනාති-ඉමෙහි නවහි කාරණෙහි විජහති—තත්ථ පුරිමෙහි අඨහි සබ්බචීවරානි අධිඨානං විජහන්ති ඡිද්දභාවෙන පන තිචීවරස්සෙව සබ්බඨකථාසු අධිඨානවිජහනං වුත්තං තඤ්ච නඛපිඨිප්පමාණකෙන ඡිද්දෙන, තත්ථ නඛපිඨිප්පමාණං කනිඨඞ්ගුලිනඛවසෙන වෙදිතබ්බං, ඡිද්දඤ්ච විනිවිඛඡිද්දමෙව ඡිද්දස්ස හි අබ්භන්තරෙ එකතන්තුවෙපි අච්ඡින්නො හොති රක්ඛති, තත්ථ සඞ්ඝාටියා ච උත්තරාසඞ්ගස්ස ච දීඝන්තතො විදත්ථිප්පමාණස්ස තිරියන්තතො අඨඞ්ගුලපමාණස්ස පදෙසස්ස ඔරතො ඡිද්දං අධිඨානං භින්දති අන්තරවාසකස්ස පන දීඝන්තතො විදත්ථිප්පමාණස්සෙව තිරියන්තතො චතුරඞ්ගුලප්පමාණස්ස පදෙසස්ස ඔරතො ඡිද්දං අධිඨානං භින්දති පාරතො න භින්දති, තස්මා ජාතෙ හි ඡිද්දෙ තං චීවරං අතිරෙකචීවරඨානෙ තිඨති, සුවිකම්මං කත්වා පුන අධිඨාතබ්බං—මහාසුම්මත්ථෙරො පනාහ "පමාණචීවරස්ස යත්ථ කත්ථවි ඡිද්දං අධිඨානං භින්දති මහන්තස්ස පන පමාණතො බහි ඡිද්දං අධිඨානං න භින්දති අන්තො ජාතං භින්දති"ති—කරවිකතිස්සත්ථෙරො ආහ "බුද්දකං මහන්තං නප්පමාණං වෙ චීවරානි

පාරුපන්නස්ස වාමහත්ථෙ සංහරිත්වා ඨපිතඨානෙ ඡිද්දං අධිඨානං න ඝි
ඤ්ති ඔරභාගෙ ඝිඤ්ති, අන්තරවාසකස්සාපි ඔවට්ටිකං කරොන්තෙන සං
ඝට්තඨානෙ ඡිද්දං න ඝිඤ්ති තතො ඔරං ඝිඤ්තිති—අඤ්ඤකඨකථායං
පන තිවීවරෙ මහාසුම්මත්ථෙර වාදං පමාණං කත්වා උත්තරිම්පි ඉදං
වුත්තං "පච්ඡිමං පමාණං අධිඨානං රක්ඛතීති-පරික්ඛාරචොලෙ දිඝසො
අඨඩ්ඪුලෙ සුගතඩ්ඪුලෙන තිරියං චතුරඩ්ඪුලෙ යත්ථ කත්ථවි ඡිද්දං අධිඨානං
විජහති, මහන්තෙ චොළෙ තතො පරෙන ඡිද්දං අධිඨානං න විජහති,
එසනයො සබ්බෙසු අධිඨාතබ්බකවීවරෙසු"ති—තත්ථ යස්මා සබ්බෙසම්පි
අධිඨාතබ්බකවීවරානං විකප්පනුපගපච්ඡිමප්පමාණතො අඤ්ඤං පච්ඡිම
ප්පමාණං නාම නත්ථි, යං හි නිසිදන කණ්ඩුපටිච්ඡාදන වස්සිකසාටිකානං
පමාණං වුත්තං තං උක්කඨං තතො උත්තරිං පටිසිඛත්තා න පච්ඡිමන්ත
තො හෙඨා අප්පටිසිඛත්තා—තිවීවරස්සාපි සුගතවීවරප්පමාණතො ඌන
කත්තං උක්කඨපමාණමෙව, පච්ඡිමං පන විසුං සුත්තෙ වුත්තං නත්ථි, මුඛ
පුඤ්ඡනපච්චත්ථරණපරික්ඛාරචොළානං උක්කඨපරිච්ඡෙදො නත්ථි යෙව,
විකප්පනුපගපච්ඡිමෙන පන පච්ඡිමපරිච්ඡෙදො වුත්තො තස්මා යං තාව අඤ්ඤ
කඨකථායං "පච්ඡිමං පමාණං අධිඨානං රක්ඛති"ති වත්වා තත්ථ පරික්ඛාර
චොළස්සෙව සුගතඩ්ඪුලෙන අඨඩ්ඪුල චතුරඩ්ඪුලං පච්ඡිමප්පමාණං දස්සෙත්වා
ඉතරෙසං තිවීවරාදිනං මුඝිපඤ්චකාදිභෙදං පච්ඡිමප්පමාණං සන්ධාය "එසන
යො සබ්බෙසු අධිඨාතබ්බකවීවරෙසු"ති වුත්තං-තං න සමෙති, කරවිකනි
ස්සත්ථෙර වාදෙපි දිඝන්තතො යෙව ඡිද්දං දස්සිතං තිරියන්තතො න දස්සි
තං තස්මා සො අපරිච්ඡින්නො, මහාසුම්මත්ථෙර වාදෙ "පමාණවීවරස්ස යත්ථ
කත්ථවි ඡිද්දං අධිඨානං ඝිඤ්ති මහන්තස්ස පන පමාණතො බහි ඡිද්දං අධි
ඨානං න ඝිඤ්ති"ති වුත්තං, ඉදං පන න වුත්තං:-ඉදං නාම පමාණවීවරං
ඉතො උත්තරිං මහන්තවීවරන්ති—අපි චෙත්ථ තිවීවරාදිනං මුඝිපඤ්චකා
දිභෙදං පච්ඡිමප්පමාණන්ති අධිප්පෙතං තත්ථ යදි පච්ඡිමප්පමාණතො බහි
ඡිද්දං අධිඨානං න ඝිඤ්ඤෙය්‍ය උක්කඨපත්තස්සාපි මජ්ඣිමපත්තස්ස වා ඔම
කපමාණතො බහි ඡිද්දං න ඝිඤ්ඤෙය්‍ය, නව න ඝිඤ්ති තස්මා අයම්පි වාදො
අපරිච්ඡින්නො, යො පනායං සබ්බපඨමො අඨකථාවාදො අයමෙවෙත්ථ පමා
ණං කස්මා පරිච්ඡෙදසම්භවතො—තිවීවරස්ස හි පච්ඡිමප්පමාණඤ්ච ඡිද්ද
ප්පමාණඤ්ච ඡිද්දුප්පත්තිදෙසප්පමාණඤ්ච සබ්බං අඨකථාසු යෙව පරිච්ඡිඤ්ඤි
ත්වා වුත්තං, තස්මා සෙවවවාදො පමාණං අඛා හි සො භගවතො අධිප්පායං
අනුගන්ත්වා වුත්තො, ඉතරෙසු පන නෙවපරිච්ඡෙදො අත්ථි න ප්‍රබ්බාපරං ස
මෙතීති—යො පන දුබ්බලඨානෙ පඨමං අග්ගලං දත්වා පච්ඡා දුබ්බලඨානං
ඡිඤ්ඤිත්වා අපනෙති අධිඨානං න ඝිජ්ජති, මණ්ඩලපරිවත්තනෙපි එසෙවන
යො, දුපට්ටස්ස එකස්මිං පටලෙ ඡිද්දෙ වා ජාතෙ ගළිතෙ වා අධිඨානං න
ඝිජ්ජති බුද්දකවීවරං මහන්තං කරොති මහන්තං වා බුද්දකං කරොති අධි
ඨානං න ඝිජ්ජති, උභොකොටියො මජ්ඣෙ කරොන්තො සචෙ පඨමං ඡිඤ්ඤි
ත්වා පච්ඡා ඝටෙති අධිඨානං ඝිජ්ජති, අථ ඝටෙත්වා ඡිඤ්ඤති න ඝිජ්ජති, රජ
කෙහි ධොවාපෙත්වා සෙතං කාරාපෙන්තස්සාපි අධිඨානං අධිඨානමෙ
වාති—අයං තාව "අන්තොදසාහං අධිඨෙති විකප්පෙති"ති-එත්ථ අධිඨ
ානෙ විනිච්ඡයො—

විකප්පනෙ පන වෙ විකප්පනා සම්මුඛාවිකප්පනා පරම්මුඛා විකප්ප නා ච, කථං සම්මුඛා විකප්පනා හොති? චීවරානං එකබහුභාවං සන්නිහි තාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා ඉමං චීවරන්ති වා ඉමානි චීවරානීති වා එතං චීවරන්ති වා එතානි චීවරානීති වා වත්වා "තුයහං විකප්පෙමී"ති වත්තබ්බං, අයමෙකා සම්මුඛා විකප්පනා, එත්තාවතා නිඛෙතුං වට්ටති පරිභුඤ්ජිතුං පන විස්සජ්ජෙතුං වා අධිඨාතුං වා න වට්ටති, "මයහං සන්තකං මයහං සන්තකානි පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙ හි වා යථාපච්චයං වා කරොහි"ති-එවං පන වුත්තෙ පච්චුඩාරො නාම හොති, තතොප්පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති ~ අපරො නයො:—තථෙව චීවරානං එකබහුභාවං සන්නිහිතා සන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා තස්සෙව භික්ඛුනො සන්තිකෙ ඉමං චීවරන්ති වා ඉමානි චීවරානීති වා එතං චීවරන්ති වා එතානි චීවරානීති වා වත්වා පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු අඤ්ඤතරස්ස අත්තනො අභිරුචිතස්ස යස්ස කස්සචි නාමං ගහෙත්වා "තිස්සස්ස භික්ඛුනො විකප්පෙමී"ති-වා "තිස්සාය භික්ඛුනියා සික්ඛ මානාය තිස්සස්ස සාමණෙරස්ස තිස්සාය සාමණෙරියා විකප්පෙමී"ති-වා වත්තබ්බං, අයං අපරාපි සම්මුඛා විකප්පනා, එත්තාවතා නිඛෙතුං වට්ටති පරිභොගාදිසු පන එකම්පි න වට්ටති ~ තෙන පන භික්ඛුනා "තිස්සස්ස භි ක්ඛුනො සන්තකං ~ පෙ ~ තිස්සාය සාමණෙරියා සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහි"ති-වුත්තෙ පච්චුඩාරො නාම හොති තතොප්පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති ~ කථං පරම්මුඛා විකප්පනා හො ති? චීවරානං තථෙව එකබහුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා ඉමං චීවරන්ති වා ඉමානි චීවරානීති වා එතං චීවරන්ති වා එතානි චීවරානීති වා වත්වා "තුයහං විකප්පනත්ථාය දම්මී"ති වත්තබ්බං, තෙන වත්තබ්බො "කො තෙ මිත්තො වා සන්දිඨො වා"ති-තතො ඉතරෙන පුරිමනයෙනෙව තිස්සො භික්ඛූති වා ~ පෙ ~ තිස්සා සාමණෙරීති වා වත්තබ්බං, පුන තෙන භික්ඛුනා අයං තිස්සස්ස භික්ඛුනො දම්මීති වා ~ පෙ ~ තිස්සාය සාමණෙරියා දම්මීති වා වත්තබ්බං, අයං පරම්මුඛා විකප්පනා, එත්තාවතා නිඛෙතුං වට්ටති පරිභොගාදිසු පන එකම්පි න වට්ටති ~ තෙන පන භි ක්ඛුනා දුතියසම්මුඛාවිකප්පනායං වුත්තනයෙනෙව "ඉත්ථන්නාමස්ස සන්ත කං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහි"ති වුත්තෙ පච්චු ඩාරො නාම හොති, තතොප්පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති ~ චීන්නං විකප්පනානං කිං නානාකරණං? සම්මුඛාවිකප්පනායං සයං විකප්පෙත්වා පරෙන පච්චුඩරාපෙති පරම්මුඛාවිකප්පනාය පරෙනෙව විකප්පාපෙත්වා පරෙනෙව පච්චුඩරාපෙති, ඉදමෙත්ථ නානාකරණං ~ සචෙ පන යස්ස විකප්පෙති සො පඤ්ඤත්තිකොවිදෙ න හොති න ජානාති පච්චුද්ධරිතුං තං චීවරං ගහෙත්වා අඤ්ඤස්ස ව්‍යත්තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා පුන විකප්පෙත්වා පච්චුඩරාපෙතබ්බං, විකප්පිතවිකප්පනා නාමෙසා වට්ටති ~ අයං **විකප්පෙ තීති** ඉමස්මිං පදෙ විනිච්ඡයො ~

අනුජානාමි භික්ඛවෙ තිචීවරං අධිඨාතුං න විකප්පෙතුන්ති ආදිවචන තො ච ඉදං විකප්පෙතීති අවිසෙසෙන වුත්තවචනං විරුඩං විය දිස්සති න ච විරුඩං **තථාගතා** භාසන්ති-තස්මා එවමස්ස අත්ථො වෙදිතබ්බො, තිචීවරං තිචීවරසඞ්ඛෙපෙන පරිහරතො අධිඨාතුමෙව අනුජානාමි න විකප්පෙතුං, වස්සිකසාටිකං පන චතුමාසතො පරං විකප්පෙතුමෙව න අධි ඨාතුං, එවඤ්ච සති යො තිචීවරෙ එකෙන චීවරෙන විප්පවසිතුකාමො හොති

තස්ස විවරාධිඨානං පච්චුඩරිත්වා විප්පවාසසුඛත්ථං විකප්පනාය ඔකාසො දින්නො හොති, දසාහතික්කමේ ච අනාපත්තීති එතෙන උපායෙන සබ්බත්ථවිකප්පනාය අප්පටිසිඛභාවො වෙදිතබ්බොති.

විස්සජ්ජෙතීති අඤ්ඤස්ස දෙති. කථං පන දින්නං හොති කථං ගහිතං? "ඉදං තුයහං දෙමි දදාමි දජ්ජාමි ඔණොජෙමි පරිච්චජාමි නිස්සජ්ජාමි විස්සජ්ජෙමීති වා-ඉත්ථන්නාමස්ස දෙමි.පෙ.විස්සජ්ජෙමීති වා-වදති සම්මුඛාපි පරම්මුඛාපි දින්නං යෙව හොති, තුයහං ගණ්හාහීති වුත්තෙ මයහං ගණ්හාමීති වදති සුදින්නං සුග්ගහිතඤ්ච, තව සන්තකං කරොහි තව සන්තකං හොතු තව සන්තකං හොතීති වුත්තෙ මම සන්තකං කරොමි මම සන්තකං හොතු මම සන්තකං කරිස්සාමීති වදති දුද්දින්නං දුග්ගහිතඤ්ච, නෙව දාතා දාතුං ජානාති න ඉතරො ගහෙතුං.සචෙ පන තව සන්තකං කරොහීති වුත්තෙ "සාධු හන්තෙ මයහං ගණ්හාමී"ති-ගණ්හති සුග්ගහිතං, සචෙ පන එකො ගණ්හාහීති වදති ඉතරො න ගණ්හාමීති-පුන සො දින්නං මයා තුයහං ගණ්හාහීති වදති ඉතරොපි න මයහං ඉමිනා අත්ථොති වදති තතො පුරිමොපි මයා දින්නන්ති දසාහං අතික්කාමෙති පච්ඡිමොපි මයා පටික්ඛිත්තන්ති-කස්ස ආපත්තීති? න කස්සාවි යස්ස පන රුච්චති තෙන අධිඨහිත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං.යො පන අධිඨානෙ වෙමතිකො තෙන කිං කාතබ්බං? වෙමතිකභාවං ආරොචෙත්වා සචෙ අනධිඨිතං භවිස්සති එවං මෙ කප්පියං හොතීති වත්වා වුත්තනයෙනෙව නිස්සජ්ජිතබ්බං, නහි එවං ජානාපෙත්වා විනයකම්මං කරොන්තස්ස මුසාවාදො හොති; කෙවි පන "එකෙන භික්ඛුනා විස්සාසං ගහෙත්වා පුන දින්නං වට්ටති"ති වදන්ති-තං න යුජ්ජති, නහි තස්සෙතං විනයකම්මං නාපිතං එත්තකෙන අඤ්ඤං වත්තුං හොති.නස්සතීති ආදි උත්තානත්ථමෙව.යො න දදෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සාති එත්ථ "මයහං දින්නං ඉමිනා"ති-ඉමාය සඤ්ඤාය න දෙන්තස්ස දුක්කටං තස්ස සන්තකභාවං පන ඤත්වා ලෙසෙන අච්ඡින්දන්තො භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බොති.සමුඨානාදිසු ඉදං සික්ඛාපදං කඨිනසමුඨානං නාම කායවාචතො ච සමුඨාති කායවාචාචිත්තතො ච, අනධිඨානෙන ච අවිකප්පනෙන ච ආපජ්ජනතො අකිරියා, සඤ්ඤායපි න මුච්චති අජානන්තොපි ආපජ්ජතීති නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිචිත්තං තිවෙදනන්ති.සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය පඨමකඨින සික්ඛාපද වණ්ණනා නිඨිතා.

තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවාති උද්දොසිත සික්ඛාපදං, තත්ථ සන්තරුත්තරෙනාති අන්තරන්ති අන්තරවාසකො වුච්චති. උත්තරන්ති උත්තරාසඞ්ගො, සහ අන්තරෙන උත්තරං සන්තරුත්තරං තෙන සන්තරුත්තරෙන, සහ අන්තරවාසකෙන උත්තරාසඞ්ගෙනාති අත්ථො.කණ්ණකිතානීති සෙදෙන ඵුඨොකාසෙසු සඤ්ජාතකාලසෙත මණ්ඩලානි. අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනන්දො සෙනාසනචාරිකං ආහිණ්ඩන්තොති ථෙරො කිර භගවති දිවා පතිසල්ලානත්ථාය ගන්ධකුටිං පවිඨෙ තං ඔකාසං ලභිත්වා දුන්නික්ඛිත්තානි දාරුභණ්ඩමත්තිකාභණ්ඩානි පටිසාමෙන්තො අසම්මඨඨානං සම්මජ්ජන්තො ගිලානෙහි භික්ඛූහි සඞ්ං ඵටිසන්ථාරං කරොන්තො තෙසං භික්ඛූනං සෙනාසනඨානං සම්පත්තො අද්දස, තෙන වුත්තං "අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනන්දො සෙනාසනචාරිකං ආහිණ්ඩන්තො"ති.අවිප්පවාස

සම්මුති දුනුන්නි අවිප්පවාසෙ සම්මුති අවිප්පවාසසම්මුති, අවිප්පවාසාය වා සම්මුතිති අවිප්පවාසසම්මුති. කො පනස්ස ආනිසංසො යෙන විවරෙන විප්පවසති තං නිස්සග්ගියං න හොති ආපත්ති ච න ආපජ්ජති, කිත්තකං කාලං? මහාසුමංගලත්ථෙරා නාම ආහ "යාව රොගො න වූපසම්මති වූපස න්තෙ පන රොගෙ සිඤං විවරිතානං ආගන්තබ්බ"න්ති. මහාසුමංගලත්ථෙරා ආහ "සිඤං ආගච්ඡතො රොගො පටිකුප්පෙය්‍ය තස්මා සන්තිකං ආගන්තබ්බං යතො පඨා යඤි සත්තං වා පරිශේසති ගච්ඡාමිනි ආහොගං වා කරොති තතො පඨාය වට්ටති, නදුනි ගමිස්සාමිති එවං පන ධුරනික්ඛෙපං කරොන්තෙන පවවුඩරිතබ්බං අතිරෙකචීවරාසෙ ඨස්සති"ති. සබෙ පනස්ස ඉරාගො පටිකුප්පති කිං කාතබ්බන්ති? චූළසුමත්ථෙරා නාම ආහ "සබෙ සො එව රොගො පටිකුප්පති සා එව සම්මුති පුන සම්මුතිදුනාකිවවං නත්ථි, අථඤ්ඤ කුප්පති පුන දුනබ්බා සම්මුතිති. උපතිස්සත්ථෙරා ආහ "සො වා රොගො හොතු අඤ්ඤ වා පුන සම්මුතිදුනාකිවවං නත්ථී"ති.

නිච්ඩිනචීවරස්මිං භික්ඛුනාති ඉඛ පන පුරිමසික්ඛාපදෙ විය අත්ථං අග හෙත්වා නිසීතෙ චීවරුම්මි භික්ඛුනොති එවං සාමිවසෙන කරණවවනස්ස අත්ථො වෙදිතබ්බො, කරණවසෙන හි භික්ඛුනා ඉදං නාම කාතබ්බන්ති ඤත්ති, සාමිවසෙන් පන භික්ඛුනො චීවරුම්මි නිසීතෙ කතිනෙ ච උඛ්ඛතෙ එවං ඡින්නාවුලිබොඛා එකරත්තාමපි වෙ භික්ඛු නිච්චරෙන විප්පවසෙය්‍යාති එවං අත්ථො සුජ්ජති, තස්ස නිච්චරෙනාති අධිකිතෙසු නිසු චීවරෙසු යෙන කෙනචි. එකෙන විප්පවුත්ථොපි හි නිච්චරෙන විප්පවුත්ථො හොති, පටිසිඛ පරිසාපත්තෙන විප්පවුත්ථතතා, තෙනෙවස්ස ඉදහාජනෙ සඛ්‍යාවියා වාති ආදි වුත්තං. විප්පවසෙය්‍යාති විඤ්ඤත්තා වසෙය්‍ය. ගාමො එකූපචාරොති ආදි අවිප්පවාසලක්ඛණ වවත්ථාපනත්ථං වුත්තං, තතො පරං යථාක්කමෙ න තානෙව පණ්ණරසමාතිකාපදානි විත්ථාරෙතුං ගාමො එකූපචාරොනාමාති ආදිමාහ, තත්ථ එකකුලස්ස ගාමොති එතස්ස රඤ්ඤ වා භොජකස්ස වා ගාමො. පරික්ඛිත්තෙනාති යෙන කෙනචි පාකාරෙන වා වතිය වා පරිඛාය වා පරික්ඛිත්තෙන. එත්තාවතා එකකුලගාමස්ස එකූපචාරතා දස්සිතා. අඤ්ඤතො ගාමෙ වත්ථබ්බන්ති එවරූපෙ ගාමෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා ගාමඛණ්ඩාරෙ යථාරුචිතෙ ඨානෙ අරුණං උඨාපෙතුං වට්ටති. අපරික්ඛිත්තොති ඉමිනා තඤ්ඤෙව ගාමස්ස නානූපචාරතා දස්සිතා. එවරූපෙ ගාමෙ යස්මිං ඝරෙ චීවරං නික්ඛිත්තං තත්ථ වත්ථබ්බං භත්තපාසා වා නවිජහිත බ්බන්ති, අථ වා තං ඝරං සමන්තතො භත්තපාසා න විජහිතබ්බං, අඩ්ඪ තෙය්‍යරතනපමාණා පදෙසා උඛං න විජහිතබ්බන්ති වුත්තං හොති, අඩ්ඪතෙය්‍යරතනඛණ්ඩාරෙ පන වත්තුං වට්ටති. තං පමාණං අතික්ක මිත්වා සවෙපි ඉඩිමා භික්ඛු ආකාසෙ අරුණං උඨාපෙති නිස්සග්ගියමෙව හොති, එත්ථ ච යස්මිං ඝරෙති ඝරපරිවෙදෙ "එකකුලස්ස නිවෙසනං හොති"ති-ආදිනා ලක්ඛණෙන වෙදිතබ්බං. නානාකුලස්ස ගාමොති නානා රාජූනං වා භොජකානං වා ගාමො, වෙසාලි කුසිනාරාදි සදිසො. පරික්ඛි ත්තොති ඉමිනා නානාකුලගාමස්ස එකූපචාරතා දස්සිතා. සභාගෙ වා වා රමූලෙ වාති එත්ථ සභාගතති ලිඛගබ්‍යතතතො ලිඛගබ්‍යතති න යෙන සභා වුත්තා. චාරමූලෙති නගරවාරස්ස සමීපෙ. ඉදං වුත්තං හොති එවරූපෙ

භාවෙ ඨත්වා සචෙ චීවරං නීහරිතුං වට්ටති වා විත්තබ්බං, නත්ථ සද්ධාසඩ්ඝස්ස නෙත්ථ වා ජනසම්බාධෙන වා වසිතුං අසක්කෙය්‍යාදෙන්තෙන සභාගෙ වා විත්තබ්බං නගරවාරමූලෙ වා, තත්‍රාපි වසිතුං අසක්කොන්තෙන යත්ථ කත්ථචි ඨාතුන්ති වසිත්වා අත්තනා අරුණෙ ආගමම්ම නෙසං යෙව සභාගස්ස වාරමූලානං හත්ථපාසා වා න විජහිතබ්බං සචස්ස පන චීවරස්ස වා හත්ථපාසෙ විත්තබ්බමෙව නත්ථි සභාගං ගච්ඡන්තෙන හත්ථපාසෙ චීවරං නීහරිත්වා සචෙ සචෙ අධිට්ඨෙය්‍ය සභාගෙ ඨපෙස්සාමීති සභාගං ගච්ඡති නෙන සභාගං ගච්ඡන්තෙන. හත්ථපාසෙති හත්ථං පසාරෙත්වා "ගණ්හිමං චීවරං ඨපෙහී"ති එවං නික්ඛිපිතුඞ්ක හත්ථපාසගතෙ කිඤ්චිම්පි ආපණෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා පුරිමනයෙනෙව සභාගෙ වා විත්තබ්බං වාරමූලෙ වා, හත්ථපාසා වා න විජහිතබ්බං. තත්‍රායං විනිච්ඡයෝ:-ථුස්සදෙවත්ථෙරෝ තාව ආහ චීවරහත්ථපාසෙ වසිතබ්බං නත්ථි යත්ථ කත්ථචි විහිතත්ථපාසෙපි සභාගෙ හත්ථපාසෙපි වා රුක්ඛත්ථපාසෙපි වසිතුං වට්ටතීති. උපනිස්සවත්ථෙරෝ පනාහ "නගරස්ස බහූනිපි වාරානි හොන්ති බහූනිපි සභාගානි තඤ්ඤා සඞ්ඛත්ත න වට්ටති යඤ්ඤා පන විඤ්ඤා චීවරං ඨපිතං ඤං තඤ්ඤා සම්මුඛඨානෙ සභාගඤ්ච වාරඤ්ච තඤ්ඤා සභාගඤ්ඤ ච වාරඤ්ඤ ච හත්ථපාසා න විජහිතබ්බං, එවං හි සති සක්කා චීවරඤ්ඤ පවත්තිං ඤාතුන්ති". සභාගං පන ගච්ඡන්තෙන යඤ්ඤ ආපණිං කඤ්ඤ හත්ථෙ නික්ඛිපිත්වා සචෙ සො තං චීවරං අනිහරිත්වා සචෙ නික්ඛිපති චීවිහත්ථපාසො න රක්ඛති සචස්ස හත්ථපාසෙ විත්තබ්බං, සචෙ මහග්ඝං ඝරං හොති චෙ චීවිඤ්ඤ ඵරිත්වා තිතං පුරතො වා පච්ඡතො වා හත්ථපාසෙ ඉෙව අරුණං උට්ඨාපෙතබ්බං, සභාගෙ නික්ඛිපිත්වා පන සභාගෙ වා තඤ්ඤ සම්මුඛෙ නගරවාරමූලෙ වා තෙසං යෙව හත්ථපාසෙ වා අරුණං උට්ඨාපෙතබ්බං. අපරික්ඛිත්තානි ඉමිනා තඤ්ඤෙව ගාමස්ස නානූපචාරතා දස්සිතා. එතෙනෙව උපාඤ්ඤෙන සබ්බත්ථ එකූපචාරතා ච නානූපචාරතා ච වෙදිතබ්බා, පාළියං පන "ගාමෙ වා එකූපචාරෙ නාමා"ති එවං ආදිමාහ "අඡ්ඡිඤ්ඤා නාසෙ එකූපචාරෙ නාමා"ති එවං අඤ්ඤත්‍ර ච-එකමෙව මාතිකාපදං උද්ධරිත්වා පදභාජනං විත්ථාරිතං. තස්මා තඤ්ඤෙව පදභාජනානුසාරෙන සබ්බත්ථ පරික්ඛෙපාදිවසෙන එකූපචාරතා නානූපචාරතා ච වෙදිතබ්බා.

නිවෙසනාදීසු ඔවරකානි ගබ්භානං යෙවෙතං පරියායවචනං, හත්ථපාසාවාති ගබ්භස්ස හත්ථපාසා වා. චාරමූලෙවාති සබ්බසං සාධාරණෙ ඝරචාරමූලෙ. හත්ථපාසා වාති ගබ්භස්ස වා ඝරචාරමූලස්ස වා හත්ථපාසා. උදුක්ඛලිතොති ගාහාදීනං භණ්ඩාගාරං සාලා. ඉතොපඨාය ච නිවෙසනෙ වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයෝ වෙදිතබ්බෝ. අට්ටොති පටිරාජාදීනං පටිබාහත්ථං ඉට්ඨකාහි කතෝ බහලභිත්තිකෝ චතුපඤ්චභූමිකෝ පතිස්සයවිසෙසෝ. මාළොති එකකූටයඛහතිකෝ චතුරස්සපාසාදෙ. පාසාදෙති දීඝපාසාදෙ. හම්මියන්ති මුණ්ඩච්ඡදනපාසාදෙ. සත්තබ්භන්තරාති එත්ථ එකං අබ්භන්තරං අඨවීසතිහත්ථං හොති, සචෙ සත්ථා ගච්ඡන්තා ගාමං වා නදිං වා පරියාදියිත්වා තිඨති අත්තනා පච්ඡෙන සඞ්ඛං එකාබද්ධා භූත්වා ඔරච පාරච ඵරිත්වා තිතා හොති සත්ථපරිහාරොව ලබ්භති, අථ වා ගාමෙ වා නදියා වා පරියාපන්නා හොති අත්තනා පච්ඡා ගාමපරිහාරා වෙව නදිපරිහාරා ච ලබ්භති, සචෙ විහාරසීමං අනික්කමිත්වා තිඨති අත්තනා සීමාගච චීවරං හොති විහාරං ගන්ත්වා වසිතබ්බං, සචෙ බහි සීමාය චීවරං

හොති සත්ථසම්පෙ යෙව වසිතබ්බං, සචෙ ගච්ඡන්තො සකටෙ වා භග්ගෙ ගොණෙ වා නඝෙ අන්තරා ඡිජ්ජති යස්මිං කොඝාසෙ චීවරං තත්ථ වසිත බ්බං, එකකුලස්ස ඛෙත්තෙ හත්ථපාසො නාම චීවරහත්ථපාසො යෙව, නා නාකුලස්ස ඛෙත්තෙ හත්ථපාසො නාම ඛෙත්තචාරස්ස හත්ථපාසො, අපරි ක්ඛිත්තෙ චීවරස්සෙව හත්ථපාසො—ඛඤ්ඤකරණන්ති ඛලං වුච්චති. ආරාමොති පුප්ඵාරාමො වා ඵලාරාමො වා. චිසුපි ඛෙත්තෙ වුත්තසදිසොව විනිච්ඡයො, විහාරො නිවෙසනසදිසො—රුක්ඛමූලෙ අන්තොජායායන්ති ජායාය ඵුඝොකාසස්ස අන්තො යෙව. විරළසාඛස්ස පන රුක්ඛස්ස ආතපෙ න ඵුඝොකාසෙ ඨපිතං නිස්සග්ගියමෙව හොති, තස්මා තාදිසස්ස සාඛච්ඡා යාය වා ඛන්ධච්ඡායාය වා ඨපෙතබ්බං, සචෙ සාඛාය වා විටපෙ වා ඨපෙති උපරි අඤ්ඤසාඛච්ඡායාය ඵුඝොකාසෙ යෙව ඨපෙතබ්බං, ඛුජ්ජක රුක්ඛස්ස ජායා දූරං ගච්ඡති ජායාය ගතඝානෙ ඨපෙතුං වට්ටති යෙව, ඉධාපි හත්ථ පාසො චීවරහත්ථපාසො යෙව—

අගාමකෙ අරඤ්ඤෙති අගාමකං නාම අරඤ්ඤං විඤ්ඤාටවිආදිසු වා සමුද්දමජ්ඣෙ වා මච්ඡබන්ධානං අගමනපථෙ දීපකෙසු ලබ්භති. සම න්තා සත්තබ්භන්තරාති මජ්ඣෙ. සිතස්ස සබ්බදිසාසු සත්තබ්භන්තරා විනි බ්බෙධෙන වුද්දස හොන්ති, මජ්ඣෙ නිසින්නො පුරත්ථිමාය වා පච්ඡිමාය වා දිසාය පරියන්තෙ ඨපිතචීවරං රක්ඛති, සචෙ පන අරුණුග්ගමනසමයෙ කෙසග්ගමත්තම්පි පුරත්ථිමං දිසං ගච්ඡති පච්ඡිමාය දිසාය චීවරං නිස්සග්ගි යං හොති, එසනයො ඉතරස්මිං, උපොසථකාලෙ පන පරිසපරියන්තෙ නිසින්නභික්ඛුතො පඨාය සත්තබ්භන්තරසීමා සොධෙතබ්බා, සත්තකං භි ක්ඛුසඞ්ඝො වඩ්ඪති සීමාපි තත්තකං වඩ්ඪති—අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජති ආපත්ති දුක්කටස්සාති එත්ථ සචෙ පඨානිකො භික්ඛු සබ්බරත්තිං පඨාන මනුයුඤ්ජිත්වා පච්චූසසමයෙ නහායිස්සාමීති තිණ්ණිපි චීවරානි තිරෙ ඨපෙත්වා නදිං ඔතරති නහායන්තස්සෙව චස්ස අරුණං උඝහති කිං කාතබ්බං, සො හි යදි උත්තරිත්වා චීවරං නිවාසෙති නිස්සග්ගිය චීවරං අනිස්සජ්ජිත්වා පරි භුඤ්ජනපච්චයා දුක්කටං ආපජ්ජති, අථ නග්ගො ගච්ඡති එවම්පි දුක්කටං ආපජ්ජතීති? න ආපජ්ජති, සො හි යාව අඤ්ඤං භික්ඛුං දිස්වා විනයකම්මං න කරොති තාව තෙසං චීවරානං අපරිභොගාරහත්තා නඝචීවරඝානෙ සිතො හොති නඝචීවරස්ස ච අකප්පියං නාම නත්ථි-තස්මා එකං නිවාසෙ ත්වා චෙ හත්ථෙන ගහෙත්වා විහාරං ගන්ත්වා විනයකම්මං කාතබ්බං, සචෙ දූරෙ විහාරො හොති අන්තරාමග්ගෙ මනුස්සා සචරන්ති එකං නිවාසෙත්වා එකං පාරුපිත්වා එකං අංසකූටෙ ඨපෙත්වා ගන්තබ්බං, සචෙ විහාරෙ සභා ගං භික්ඛුං න පස්සති භික්ඛාචාරං ගතා හොන්ති සඞ්ඝාටිං බහි ගාමෙ ඨපෙ ත්වා සන්තරුත්තරෙන ආසනසාලං ගන්ත්වා විනයකම්මං කාතබ්බං, සචෙ බහි ගාමෙ චොරභයං හොති පාරුපිත්වා ගන්තබ්බං, සචෙ ආසනසාලාය සම්බාධො හොති ජනාකිණ්ණා න සක්කා එකමන්තෙ චීවරං අපනෙත්වා විනයකම්මං කාතුං එකං භික්ඛුං ආදාය බහි ගාමං ගන්ත්වා විනයකම්මං කත්වා චීවරානි පරිභුඤ්ජිතබ්බානි—සචෙ භික්ඛු දහරානං හත්ථෙ පත්ත චීවරං දත්වා මග්ගං ගච්ඡන්තා පච්ඡිමයාමෙ සයිතුකාමා හොන්ති අත්ත නො අත්තනො චීවරං හත්ථපාසෙ කත්වා වසිතබ්බං, සචෙ ගච්ඡන්තානං යෙව අසම්පත්තෙසු දහරෙසු අරුණං උග්ගච්ඡති චීවරං නිස්සග්ගියං හොති

නිස්සයො පන න පටිප්පස්සම්භති, දහරානම්පි පුරතො ගච්ඡන්තානං ථෙරෙසු අසම්පත්තෙසු එසෙවනයො, මග්ගං විරජ්ජිත්වා අරඤ්ඤෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං අපස්සන්තෙසුපි එසෙවනයො, සචෙ පන දහරා "මයං භන්තෙ මුහුත්තං සයිත්වා අසුකස්මිං නාම ඔකාසෙ තුම්හෙ සම්පාපුණිස්සාමා"ති වත්වා යාව අරුණුග්ගමනා සයන්ති චීවරඤ්ච නිස්සග්ගියං හොති නිස්සයො ච පටිප්පස්සම්භති, දහරෙ උය්‍යොජෙත්වා ථෙරෙසු සයන්තෙසුපි එසෙවනයො.....චෙඩාපථං දිස්වා ථෙරා අයං මග්ගො දහරා අයං මග්ගොති වත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වචනං අගහෙත්වා ගතා-සහ අරුණස්ස උග්ගමනා චීවරානි ච නිස්සග්ගියානි හොන්ති නිස්සයො ච පටිප්පස්සම්භති, සචෙ දහරා මග්ගතො ඔක්කම්ම අන්තො අරුණෙ යෙව නිවත්තිස්සාමාති හෙසජ්ජත්ථාය ගාමං පවිසිත්වා ආගච්ඡන්ති අසම්පත්තානං යෙව චු තෙසං අරුණං උග්ගච්ඡති චීවරානි පන නිස්සග්ගියානි හොන්ති නිස්සයො පන න පටිප්පස්සම්භති, සචෙ පන ඛෙනුභයෙන වා සුණ්ඛභයෙන වා මුහුත්තං ඨත්වා ගමිස්සාමාති ඨත්වා වා නිසිදිත්වා වා ගච්ඡන්ති අන්තරා අරුණෙ උග්ගතෙ චීවරානි ච නිස්සග්ගියානි හොන්ති නිස්සයො ච පටිප්පස්සම්භති, සචෙ අන්තො අරුණෙ යෙව ආගමිස්සාමාති අන්තො සීමායං ගාමං පවිඨානං අන්තරා අරුණං උග්ගච්ඡති නෙව චීවරානි නිස්සග්ගියානි හොන්ති න නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති, සචෙ පන විහායතු තාවාති නිසිදන්ති අරුණෙ උග්ගතෙ පි න චීවරානි නිස්සග්ගියානි හොන්ති නිස්සයො පන පටිප්පස්සම්භති, යෙ පි අන්තො අරුණෙ යෙව ආගමිස්සාමාති සාමන්තවිහාරෙ ධම්මසවණත්ථාය සඋස්සාහා ගච්ඡන්ති අන්තරාමග්ගෙ යෙව ච තෙසං අරුණං උග්ගච්ඡති චීවරානි නිස්සග්ගියානි හොන්ති නිස්සයො පන න පටිප්පස්සම්භති, සචෙ ධම්මගාරවෙන යාවපරියොසානං සුත්වාව ගමිස්සාමාති නිසිදන්ති සහ අරුණස්ස උග්ගමනා චීවරානිපි නිස්සග්ගියානි හොන්ති නිස්සයොපි පටිප්පස්සම්භති, ථෙරෙන දහරං චීවරධොවනත්ථාය ගාමකං පෙසෙන්තෙන අත්තනො චීවරං පච්චුඩරිත්වා වා දාතබ්බං දහරස්සපි චීවරං පච්චුඩරාපෙත්වා වා ඨපෙතබ්බං, සචෙ අසතියා ගච්ඡති අත්තනො චීවරං පච්චුඩරිත්වා දහරස්ස චීවරං විස්සාසෙන ගහෙත්වා ඨපෙතබ්බං.....සචෙ ථෙරො ත සරති දහරොව සරති දහරෙන අත්තනො චීවරං පච්චුද්ධරිත්වා ථෙරස්ස චීවරං විස්සාසෙන ගහෙත්වා ගන්ත්වා වත්තබ්බං "භන්තෙ තුම්හාකං චීවරං අධිඨහිත්වා පරිභුඤ්ජථා"ති-අත්තනොපි චීවරං අධිඨාතබ්බං, එවං එකස්ස සතියාපි ආපත්තිමොක්ඛො හොතීති, සෙසං උත්තානත්ථමෙව.....සමුඨානාදිසු පඨමකඨිනසික්ඛාපදෙ අනධිඨානං අවිකප්පනඤ්ච අකිරියං ඉධ පච්චුඩරණං අයමෙව විසෙසො, සෙසං සබ්බත්ථ වුත්තනයමෙවාති.....**උද්දෙසින සික්ඛාපද වණ්ණනා** නිසිතා.....

තෙන සමයෙනාති තතියකඨින සික්ඛාපදං, තත්ථ උස්සාපෙත්වා පුනප්පුනං විමජ්ජතීති වලිසු නඨාසු ඉදං මහන්තං භවිස්සතීති මඤ්ඤමානො උදකෙන සිඤ්චිත්වා පාදෙහි අක්කමිත්වා හත්ථෙහි උස්සාපෙත්වා උක්ඛිපිත්වා පිඨියා සංසති, තං ආතපෙ සුක්ඛං පඨමප්පමාණමෙව හොති සො පුනපි තථා කරොති, තෙන වුත්තං "උස්සාපෙත්වා පුනප්පුනං විමජ්ජතී"ති, තං එවං කිලමන්තං භගවා ගන්ධකුටියං නිසින්නොව දිස්වා නික්ඛමිත්වා සෙනාසනචාරිකං ආතිණ්ඩන්තො විය තත්ථ අගමාසි, තෙන වුත්තං "අද්ද

සා බෝ භගවා"ති ආදිමාහ. එකාදසමාසෙනි එකං පවත්තිකතන්තිකමාසං ඨපෙත්වා සෙසඑකාදසමාසෙ. සත්තමාසෙනි කත්තිකමාසං හෙමන්තිකෙ ච ච්ඡනාරොනි පවමාසෙ ඨපෙත්වා සෙසසත්තමාසෙ. කාලෙපි ආදිස්ස දින්නානන්ති සඞ්ඝස්ස වා ඉදං අනාලවිවරනන්ති උද්දිසිත්වා දින්නං. එකපුග්ගලස්ස වා ඉදං තුය්හං දම්මීනි දින්නං, සඞ්ඝතො වානි අත්තනො පත්තභාගවසෙන සඞ්ඝතො වා උපජෙජිස්ස. ගණතො වානි ඉදං සුත්තන්තිකගණස්සාදෙම ඉදං අභිධම්මිකගණස්සාති එවං ගණස්ස දෙනති. තතො අත්තනො පත්තභාගවසෙන ගණතො වා උපජෙජිස්ස නොවස්ස පරිපූරිනි තතො වෙ පරිපූරිභවෙය්ය, යත්තකෙන කසිරමානං අභිඤානවිවරං පහොති තඤෙ විවරං තත්තකං න භවෙය්ය. ඌනකං භවෙය්යානි අත්ථො, පවාසා හොති සඞ්ඝතො වානි ආදිසු අසකදිවසං නාම සඞ්ඝා විවරානි ලභිස්සානි ගණා ලභිස්සනි තතො මෙ විවරං උපජෙජිස්සතීනි එවං සඞ්ඝතො වා ගණතො වා පවාසා හොනි, සුත්තෙනති මෙ විවරත්ථාය පෙසිතං මිත්තෙනති පෙසිතං තෙ ආගතා විවරෙ දස්සානන්තිනි එවං සුනිතො වා මිත්තතො වා පවාසා හොනි. පංසුකූලං වානි එත්ථ පන පංසුකූලං වා ලච්ඡාමිනි එවං පවාසා හොනිති ගොජෙතබ්බං, අත්තනො වා ධනෙනානි අත්තනො කප්පාසස්ස පත්තාදිනා ධනෙන. අසුකං දිවසං නාම ලච්ඡාමීනි එවං වා පවාසා හොනි නි අත්ථො. තතො වෙ උත්තරිං නික්ඛිපෙය්ය සනියාපි පවාසායාති මාස පරමතො වෙ උත්තරිං නික්ඛිපෙය්ය. නිස්සඟ්ගියං පාචිත්තියන්ති අත්ථො, එවං පන අවත්වා යස්මා අත්තරා උපජ්ජිමානෙ පවාසාවිවරෙ මූලවිවර ඤා උප්පන්නදිවසතො යාව වීසතිමො දිවසො තාව උපජ්ජනං පවාසාවිවරං මූලවිවරං අත්තනො ගනිතං කරොති තතො උඛං මූලවිවරං අත්තනො ගනිතං කරොති තස්මා තං විසෙසං දස්සෙතුං තදහුප්පන්නෙ මූලවිවරෙති ආදිනා නයෙන පදභාජනං වුත්තං, තං උත්තානත්ථමෙව. වීසභාගෙ උප්පන්නෙ මූලවිවරෙති යදි මූලවිවරං සණ්හං පවාසා විවරං ථූලං න සක්කා යොජෙතුං රත්තියො ච සෙසා හොනති නානාව මාසෙ පූරති න අකාමා නිගහනෙන විවරං නාරෙතබ්බං, අඤ්ඤං පවාසාවිවරං ලභිත්වා ගෙව කාලඛණ්ඩරෙ කාරෙතබ්බං පවාසා විවරම්පි පරික්ඛාරචොළං අධිඨාතබ්බං, අථ මූලවිවරං ථූලං හොති පවාසා විවරං සණ්හං මූලවිවරං පරික්ඛාරචොළං අධිඨහිත්වා පවාසාවිවරමෙව මූලවිවරං කත්වා ඨපෙතබ්බං නං පුන මාසපරිහාරං ලභති, එතෙන උපායෙන යාව ඉමස්මි තාව අඤ්ඤ මඤ්ඤං මූලවිවරං කත්වා ඨපෙතුං ලබ්භතිනි. සෙසං උත්තානමෙව. සමූ ඨානාදිනි පඨමකඨින. සදිසානෙවානි. නානීය කඨිනඛන්ධකපද වණ්ණ නා නිට්ඨිතා.

නෙන සමයෙනාති පුරාණවිවරඛන්ධකපදං. තත්ථ යාව සත්තමා පිතා මහාගුගානි පිතුපිතා පිතාමහො, පිතාමහස්ස ගුගං පිතාමහගුගං, ගුගනනි ආයුපමාණං වුච්චති, අසිලාපමඤ්ඤමෙව චෙතං, අත්ථතො පන පිතාම හො ගෙව පිතාමහාගුගං, තතො උඛං සබ්බෙපි පුබ්බපුරිසා පිතාමහගණෙනෙව ගහිතා, එවං යාව සත්තමෙ පුරිසා තාව යා අසම්බන්ධා සා යාව සත්තමා පිතාමහාගුගා අසම්බන්ධානි වුච්චති, දෙසනාමත්තමෙවෙතං, මාතුපිතා වා පිතුපිතා වානි වචනතො පන පිතාමහාගණෙපි පිතාමහිගුගමපි මාතාමහාගුගමපි මාමාමහිගුගමපි තොං භාතුජිනිං භාතිනෙයාය

පුත්ත පපුත්තාදයොපි සබ්බෙ ඉධ සඞ්ගහිතා එවාති වෙදිතබ්බා.....තත්‍රායං
විත්‍ථාරනයො:-පිතා පිතුපිතා තස්‍ස පිතා තස්‍සාපි පිතාති එවං යාව සත්තමා
යුගා-පිතා පිතුමාතා තස්‍සා පිතා ච මාතා ච භාතා ච භගිනී ච පුත්තා ච ධීත
රොවාති එවම්පි උඩ්ඣ අධො ච සත්තමා යුගා-පිතා පිතුභාතා පිතුභගිනී
පිතුපුත්තා පිතුධීතරො තෙසම්පි පුත්තධීතුපරම්පරාති එවම්පි යාව සත්තමා
යුගා-මාතා මාතුමාතා තස්‍සාපි මාතාති එවම්පි යාව සත්තමා යුගා-මාතා
මාතුපිතා තස්‍සා පිතා ච මාතා ච භාතා ච භගිනී ච පුත්තා ච ධීතරො චා
ති, එවම්පි උඩ්ඣ අධො ච යාව සත්තමා යුගා-මාතා මාතුභාතා මාතුභ
ගිනී මාතුපුත්තා මාතුධීතරො තෙසම්පි පුත්තධීතුපරම්පරාති එවම්පි යාව
සත්තමා යුගා-නෙව මාතුසම්බන්ධෙන න පිතුසම්බන්ධෙන සම්බන්ධා අයං
අඤ්ඤාතිකා නාම.....උභතො සඞ්ඝෙති භික්ඛුනිසඞ්ඝෙ ඤත්තිචතුත්ථෙන
භික්ඛුසඞ්ඝෙ ඤත්තිචතුත්ථෙනාති අඝවාවිකාවිනයකම්මෙන උපසම්පන්නා.
සකිං නිවත්ථම්පි සකිං පාරුතම්පිති රජිත්වා කප්පං කත්වා එකවාරම්පි නිව
ත්ථං වා පාරුතං වා. අන්තමසො පරිභොගසීසෙන අංසෙ වා මත්ථකෙ වා
කත්වා මග්ගං ගතො හොති උස්සිසකං වා කත්වා නිපන්නො හොති එතම්පි
පුරාණචීවරමෙව, සචෙ පන පච්චත්ථරණස්‍ස හෙඨා කත්වා නිපජ්ජති
හත්ථෙහි වා උක්ඛිපිත්වා ආකාසෙ විතානං කත්වා සීසෙන අත්ථුසන්නො ගච්ඡ
ති අයං පරිභොගො නාම න හොතීති කුරුන්දියං වුත්තං.....ධොතං
නිස්සග්ගියන්ති එත්ථ එවං ආණත්තා භික්ඛුනී ධොවනත්ථාය උඩනං සජ්ජෙ
ති දරුනි සංහරති අග්ගිං කරොති උදකං ආහරතීති යාව තං ධොවිත්වා
උක්ඛිපති තාව භික්ඛුනියා පයොගෙ පයොගෙ භික්ඛුස්‍ස දුක්කටං, ධොවි
ත්වා උක්ඛිත්ත මත්තෙ නිස්සග්ගියං හොති, සචෙ දුධොතන්ති මඤ්ඤමානා
පුන පචති වා ධොවති වා යාව නිඨානං ගච්ඡති තාව පයොගෙ පයොගෙ
දුක්කටං එසනයො රජනාකොටනෙසු, රජනදොණියං හි රජනං ආකිරිත්වා
යාව සකිං චීවරං රජති තතො පුබ්බෙ යං කිඤ්චි රජනත්ථාය කරොති පච්ඡා
වා පටිරජති සබ්බත්ථ පයොගෙ පයොගෙ භික්ඛුස්‍ස දුක්කටං, එවං ආකො
ටනෙපි පයොගො වෙදිතබ්බො.....අඤ්ඤාතිකාය අඤ්ඤාතිකසඤ්ඤී පුරාණ
චීවරං ධොවාපෙතීති නොවෙපි ඉමං ධොවාති වදති අථඛො ධොවනත්ථාය
කායවිකාරං කත්වා හත්ථෙන වා හත්ථෙ දෙති පාදමූලෙ වා ඨපෙති උපරි වා
ඛිපති සික්ඛමාන සාමණෙරසාමණෙරි උපාසක තිත්ථියාදිනං වා හත්ථෙ පෙ
සෙති, නදිතිත්ථෙ ධොවන්තියා උපචාරෙ වා ඛිපති අන්නො චාදසහත්ථෙ ඔ
කාසෙ ඨත්වා ධොවාපිතං ධොවාපිතං යෙව හොති, සචෙ පන ඔපචාරං මුඛි
ත්වා ඔරතො ඨපෙති සාව ධොවිත්වා ආනෙති අනාපත්ති.....සික්ඛමානාය වා
සාමණෙරියා වා උපාසිකාය වා හත්ථෙ ධොවනත්ථාය දෙති, සාවෙ උපසම්ප
ජ්ජිත්වා ධොවති ආපත්ති යෙව, උපාසකස්‍ස හත්ථෙදෙති සො චෙ ලිඞ්ගෙ පරි
වත්තෙ භික්ඛුනීසු පබ්බජිත්වා උපසම්පජ්ජිත්වා ධොවති ආපත්ති යෙව, සාමණෙ
රස්‍ස වා භික්ඛුස්‍ස වා හත්ථෙ දින්නෙපි ලිඞ්ගපරිවත්තනෙ එසෙවනයො.....
ධොවාපෙති රජාපෙතීති ආදිසු එකෙන වත්ථුනා නිස්සග්ගියං දුතියෙන දු
ක්කටං, තිණිපි කාරාපෙන්තස්‍ස එකෙන නිස්සග්ගියං සෙසෙහි චෙ දුක්කටා
නි, යස්මා පනෙ තානි ධොවනාදිනි පටිපාටියා වා උපපටිපාටියා වා කාරෙ
න්තස්‍ස මොක්ඛො නත්ථි, තස්මා එත්ථ තිණි චතුක්කානි වුත්තානි, සචෙපි
හි ඉමං චීවරං රජිත්වා ධොවිත්වා ආනෙහීති වුත්තෙ සා භික්ඛුනී පඨමං ධොවි

ත්වා පබ්බාජන්ති නිස්සායගමියෙන දුක්කටමෙව, එවං සබ්බෙසු විපරිභවවසෙ
සු නයො නෙතබ්බො...සචෙ පන බොවිත්වා ආනෙත්වා වුත්තා බොවන්ති
වෙව රජන්ති ච බොවාපනපවවසා එව ආපත්ති රජතෙ අනාපත්ති. එවං
සබ්බත්ථ වුත්තාධිකරණෙ අවුත්තා බොවනිති ඉමිනා ලක්ඛණෙන අනා
පත්ති වෙදිතබ්බා, ඉමස්මිං පිවරෙ යං කාතබ්බං සබ්බං තං තුඤ්ඣං භාරෙ
හි වදන්තෙ පන එකවාවාය සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජති. අඤ්ඤ
නිකාය වෙමත්තියො අඤ්ඤනිකාය සුත්තිකසඤ්ඤිති ඉමානිපි පදානි වුත්තා
නං යෙව නිණ්ණං වත්ථුකාතං වසෙන විත්ථාරතො වෙදිතබ්බානි...එක
තො උපසම්පන්නායාති භික්ඛුනිතං සන්තිකෙ උපසම්පන්නාය බොවාපෙ
නත්‍ථාය දූක්කටං, භික්ඛුනං සන්තිකෙ උපසම්පන්නාය පන ඨවිත්වුත්තමෙව,
භික්ඛුනං සන්තිකෙ උපසම්පන්නා නාම පවත්තා සාමණෙරියො. අවුත්තා
බොවන්තිති උද්දෙසාය වා ඔවාදාය වා ආගතා කිලිසං විවරං දිස්වා එපිනත්‍ථා
නතො ගන්ත්වා දෙථ අය්‍ය බොවිස්සාමිති ආහරාපෙත්වා බොවන්ති වෙව රජ
ත්ව ආකොටෙන්ති ච අයං අවුත්තා බොවන්ති නාම. යාපි ඉමං විවරං බො
වන්ති දහරං වා සාමණෙරං වා ආණාපෙන්තාත්‍ථා භික්ඛුනො සුත්වා "ආහරථ
අය්‍යා අහං බොවිස්සාමී"ති බොවන්ති, තාවකාලිකං වා ගන්ත්වා බොවිත්වා රජ
ත්වා දෙන්ති අයම්පි අවුත්තා බොවන්ති නාම...අඤ්ඤං පරිභාරත්ථාති උපාගන
තුවිකපත්තාදිවත්ථ අංසවට්ටක කායබන්ධන මවපිත්තතවිත්තාදි යං කිඤ්චි බො
වාපෙන්ති අනාපත්ති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව...සමුට්ඨානාදිසු පන ඉදං
සික්ඛාපදං ජාත්‍යාමුත්‍යානං කිරියං නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිභාතාකං පණ්ණත්ති
වජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති...**චීවරවිඤ්ඤත්ති
සික්ඛාපද වණ්ණනා නිට්ඨිතා.**

තෙන සමයෙනාති **චීවරපටිග්ගහණසික්ඛාපදං**, තත්‍ථ පිණ්ඩපාතපටි
සංයුත්තානි පිණ්ඩපාතතො පට්ඨාතානි, යෙන අඤ්ඩවනං තෙනුපසඞ්කමී
ති අඤ්ඤතෙන ද්වික්ඛාපදෙ යෙන අඤ්ඩවනං තෙනුපසඞ්කමි. කතතමමා
නි කතවොරික කම්මා. සඤ්ඩෙජ්දනාදිති පරභණ්ඩං හරිතාති වුත්තං
හොති, වොරභාමනියොති වොරජෙට්ඨකො. සො කිර පුබ්බ එරං ජානා
ති නඤ්ඤා වොරානං පුරතො ගච්ඡන්තා දිස්වා "ඉතො මා ඉවජථ සබ්බ
ඉතො එථා"ති නෙ ගහෙත්වා අඤ්ඤන මගෙන අගමාසි...සමාධිමහා
වුත්තිත්වානි එරිකිර පරිබ්බජ්ඣාවෙලාය යෙව සමාධිමහා වුත්තති සොපි තැත්ථි
යෙව ඛණෙ එවං අවව තඤ්ඤා සා අඤ්ඤාසි, සුත්වාව "නත්‍ථිදානි අඤ්ඤ එත්‍ථ
සමණෙ වා බ්‍රාහ්මණෙ වා අඤ්ඤත්‍ර මයා"ති තං මංසං අගහෙසි, තෙන
වුත්තං "අථ බො උප්පලවණ්ණා භික්ඛුණී"ති ආදි...ඔනීය්‍යකොති අව
හීය්‍යකො අවසෙසමත්තා. විභාරවාරං පත්වා එකොව විහාරෙ තිතොති
අත්ථො, සචෙ මෙ ත්වං අන්තරවාසකං දදෙය්‍යාසීති කඤ්ඤා ආහ, සණ්ඨං
ඝනබන්ධං අන්තරවාසකං දත්වා ලොභෙන, අපි ච අපපකො තඤ්ඤ අන්තර
වාසකෙ ලොභො එත්ථා පන සික්ඛාපදත්තා කොඤ්ඤ සම්පත්ති තෙනඤ්ඤා
සරිරපරිපූරිං පඤ්ඤායමානිං විසමලොභං උප්පාදෙත්වා එවමාහ, අත්තිමන්ති
පච්චත්තං ජීවරානං සබ්බපරිභාරත්තං ත්‍රුත්වා අත්තිමං, අත්තිමන්ති පවත්තිමං.
අඤ්ඤං ලෙසෙනාපි විඤ්ඤාපෙත්වා වා පවුබ්බරිත්වා වා ඵපිතං විවරං නත්තිති
එවං ථාථානුඤ්ඤතානං පඤ්චන්නං ජීවරානං ධාරණවසෙනෙව ආහ න
ලොභෙන න හි ඛිණාසවානං ලොභො අත්ථි, නිපජ්ජිත්‍යමානාති උපමං

දෙසෙන්ති ගාළ්හං පිළිගණ්හාපෙන්ති, අන්තරවාසකං දත්වා අගාරමජ්ඣේ සන්නිපතිත්වා යථා නාම මනෝරථෝ න පූරති එවං භත්තකිච්චමත්තමේව දත්වා අගාරමජ්ඣේ කතිපාහං පාරිවට්ටකචීවරං අපනිධේහනෙන උත්තිඨිංසු සචේ එත්තකේනපි අම්හේසු අයාචිතං විඤ්ඤාපෙතුං නත්ථි කුතෝ මයං යාචෙය්‍යාමාති විහාරමේව සම්පත්තා භික්ඛූ. අනුජානාමි භික්ඛවේ ඉමේසං පඤ්චන්නං භික්ඛූනං ඉමේසං පඤ්චන්නං සහධම්මිකානං සමයඛ්ඛාතානං සමසීලානං සමදිට්ඨිකානං පාරිවට්ටකං ගහෙතුං අනුජානාමීති අත්ථෝ. අයඤ්හි ධුතඞ්ගචාරීනං ධුතඞ්ගානි භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති. තස්මා ධුතඞ්ගචාරීනං ගහණත්ථාය භාවනාපාරිපූරත්ථාය ච භත්තපරිවාරණාදිත්ථං දුක්කටං. පටිලාභෙනාති පටිග්ගහණෙන නත්ථි ච ගහෙතුං වා භත්තං දෙතු පාදමූලේ වා ඨපෙතු උපරි වා ඛිපතු සබෙ සාදියති ගහිතමේව හොති, සචේ පන සික්ඛමානසාමණේරිඋපාසිකාදීනං හත්ථේ පෙසිතං පතිගණ්හති අනාපත්ති, ධම්මකථං කථෙත්වාපි චීවරානි ච නානාවිරාගවත්ථානි ච ආනෙත්වා පාදමූලේ ඨපෙන්තිපි උපචාරේ වා ඨපෙන්ති උපචාරං වා මුඤ්චිත්වා ඛිපන්ති යං තත්ථ භික්ඛුනීනං සන්තකං තං අඤ්ඤත්ථ පාරිවට්ටකා ගණ්හන්තස්ස ආපත්ති යේව. අථ පන රත්තිභාගේ ඛිත්තානි හොන්ති ඉදං භික්ඛුනියා ඉදං අඤ්ඤස්සාති ඤත්වා න සක්කා පාරිවට්ටකකිච්චං නත්ථීති මහාපච්චරියං වුත්තං, තං අට්ඨකථාහි සේන න සමේති, සබෙ භික්ඛුනී වත්ථාවාසිකා දෙන්ති පාරිවට්ටකමේව කාතබ්බං, සබේ පන සඞ්ඝාරාමවාදිත්ථ ඨපෙන්ති පංසුකූලං ගණ්හිස්සන්තීති පංසුකූලං අධිට්ඨහිත්වා ගහෙතුං වට්ටති, අඤ්ඤත්ථිකාය අඤ්ඤත්ථිකස්සඤ්ඤීති නිකායවත්තිතං, එකස්සා උපසම්පන්නාය දින්නං භික්ඛුනීනං සන්තකේ උපසම්පන්නාය භත්තස්ස ගණ්හන්තස්ස දුක්කටං, භික්ඛූනං සන්තිකේ උපසම්පන්නාය පන පාවිත්තිය මේව. පරිභෝගත්ථාය වා ථිල්ලත්ථි අඤ්ඤාය චීවරෙන වා උපාහනත්ථවික පත්තත්ථවික අංසවට්ටාදිකේ කාරාපෙත්වා වා මඤ්ඤං වෙත්තපෙළං සබේ චීවරං පතිගණ්හන්ති අනාපත්ති, මහාපච්චරියං පන අන්තමසෝ හරීතකඛණ්ඩෙනාපීති වුත්තං, ථිල්ලෙන වා පරිත්තානි ඉදං වුත්තථිල්ලාභෙන වෙදිතබ්බං, අඤ්ඤං පරික්ඛාරන්ති පත්තත්ථවිකාදිඤං කිඤ්චි චීවරපච්චුපගපරිභෝගවිරහිතං පරපරිග්ගහිතාවණ්ණමපි න වට්ටති, යං නෙව අධිට්ඨානුපගං න චීවරපච්චුපගං තං සබ්බං වට්ටති, සබෙපි මඤ්චපීඨාදිකේ කිඤ්චිත්ථේ හොති වට්ටති යේව, කොපනවාදෙ පත්තත්ථවිකාදිත්ථ, සෙසං උත්තානත්ථමේව. සමුට්ඨානාදිත්ථ ඉදං ජන්තුමුට්ඨානං කිරියා කිරියං නෝ සඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිතක්කං ත්‍රිවිඤ්ඤත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිවිඤ්ඤත්තිං තිවේදනන්ති. චීවරපටිග්ගහණසික්ඛාපදං නිට්ඨිතං.

නෙන සමයෙනාති අඤ්ඤතරස්මිං සික්ඛාපදං, තත්ථ උපනන්දෙ සක්‍යපුත්තෙනාති අයිනි සහජාතානං සක්‍යකුලා පබ්බජිතානං භික්ඛූනං පතිකිට්ඨෝ ලොලජාතිකෝ. පටිබාති ජෙට්ඨකා සමත්ථෝ පටිබලෝ සරසම්පන්නෝ කණ්ඨමාධුරියෙන සමන්නාගතෝ, කිඤ්චි විඤාති කිංසුවිය කිලෙසෝ විය. හිරොත්තප්පවසෙන කම්පනං විය පකම්පනං විය හොතීති අත්ථෝ, අඛානමගමන්ති අඛානසඞ්ඛාතං දීඝමද්ධානං. නගරවීථිමගමන්ති අත්ථෝ, තෙ භික්ඛූ අවජිඤ්ඤුන්ති මුඤ්චු පත්තචීවරානි නෙසං හරිංසූති අත්ථෝ. අනුඤ්ඤාතෝ මයාති භික්ඛුභාවං ජානනත්ථාය ප්‍රවජ. අනුඤ්ඤාතෝ මයාති පබ්බජා උපසම්පදා පත්තචීවරාධිට්ඨානාදීනි පටිඤ්ඤාතා. එතමත්ථං

ආරොවෙස්සන්ති භික්ඛුභාවං ජානාපෙත්වා යෝ "සාමණෙරා සාමණෙරං දණ්ඩකම්මාදිවසේන පබ්බාජෙන්තා-එතමත්තං ආරොවෙස්සං, අඤ්ඤං කඤ්චි ගහපතිං වා නි ආදිසු යං පරතෝ "ඉණෙන වා පණෙණන වා පටිච්ඡාදෙත්වා"ති වුත්තං-තං ආදිං කත්වා එවං අනුපුබ්බකථා වෙදිතබ්බා සචෙ චොරෙ පස්සිත්වා දහරා පත්තචීවරානි ගහෙත්වා පලායා, චොරා ථෙරානං නිවාසන පාරුපණමත්තං යෙව හරිත්වා ගච්ඡන්ති, ථෙරෙහි නෙවත්තාව චීවරං විඤ්ඤාපෙතබ්බං න සාඛාපලාසං හඤ්ඤිතබ්බං, අථ දහරා සබ්බං හණ්ඩිකං ඡඩ්ඩෙත්වා පලාතා චොරා තඤ්චනිවාසනපාරුපණං තඤ්ච භණ්ඩිකං හරිත්වා ගච්ඡන්ති, දහරෙහි ආගන්ත්වා අත්තනො නිවාසනපාරුපණානි න තාව ථෙරානං දාතබ්බානි, න හි අනවඡින්නචීවරා අත්තනො අත්ථාය සාඛාපලාසං හඤ්ඤිතුං ලභන්ති අවඡින්නචීවරානං පන අත්ථාය ලභන්ති පි අවඡින්නචීවරාව අත්තනොපි පරෙසම්පි අත්ථාය ලභන්ති තස්මා ථෙරෙහි වා සාඛාපලාසං භඤ්ඤිත්වා වානාදිහි ගන්ථිත්වා දහරානං දාතබ්බං, දහරෙහි වා ථෙරානං අත්ථාය භඤ්ඤිත්වා ගන්ථිත්වා නෙසං භණ්ඩෙ දත්වා වා අදත්වා වා අත්තනා නිවාසෙත්වා අත්තනො නිවාසනපාරුපනාදීනි ථෙරානං දාතබ්බානි, නෙව භූතගාමපාතබ්බතාය පාචිත්තියං හොති න තෙසං භාරණෙ දුක්කටං සචෙ අන්තරාමග්ගෙ රජ්ජතරණං වා හොති අඤ්ඤෙ වා නාදිසෙ මනුස්සා පස්සන්ති චීවරං විඤ්ඤාපෙතබ්බං, සානි ච නෙසං තෙ වා විඤ්ඤාතමනුස්සා, අඤ්ඤෙ වා සාඛාපලාසනිවාසනෙ භික්ඛූ දිස්වා උස්සාහජාතා චත්තානි දෙන්ති තානි සදස්සානි වා හොන්තු අදස්සානි වා නීලාදිනානාවණ්ණානි වා කප්පියානිපි අකප්පියානිපි සබ්බානි අවඡින්නචීවරභාවෙ ඨිතත්තා තෙසං නිවාසෙතුඤ්ච පාරුපිතුඤ්ච වට්ටන්ති, වුත්තම්පි චෙතං පරිවාරෙ

අකප්පකතං නවීරජනාය රත්තං-තෙනනිවත්ථා යෙන කාමං වජ්ජය
න චස්ස හොති ආපත්ති-සෝ ච බහෙමා සුගතෙන දෙසිතෝ,/
පඤ්චාමෙසා කුසලෙහි විත්තිතානි

අයං හි පඤ්හෝ අවඡින්නචීවරකභික්ඛුං සන්ධාය වුත්තෝ, අථ පන භික්ඛූ යෙහි සමාගච්ඡන්ති නෙව තෙසං කුසචීරවාකචීරඵලකචීරානි දෙන්ති තානි ලද්ධං අගණ්හෙත්වා නිවාසෙතුං වට්ටන්ති නිවාසෙත්වා පි ලද්ධ න ගණ්හෙතබ්බා ඉදානි යං ආවාසං පඨමං උපගච්ඡන්ති සචෙ තත්ථ හොති සඞ්ඝස්ස විහාරචීවරං වානි ආදිසු විහාරචීවරං නාම මනුස්සා ආවාසං කාරෙත්වා ච තත්ථ කාරොපි පච්චයා අච්ඡාතං යෙව සන්තානා පරිභොගං ගච්ඡනතුති නිච්චීවරං සජෙත්වා අත්තනා කාරාපිතෙ ආවාසෙ ඨපෙන්ති එතං විහාරචීවරං නාම. උත්තරත්ථරණන්ති මඤ්චකස්ස උපරි අත්ථරණකං පච්චත්ථරණං වුච්චති. භූමත්ථරණන්ති පරිකම්මකතභූමියා වණ්ණානුරක්ඛණත්ථං විමිලිකා හි කත්වා ඇතිරන්ති තස්ස උපරි තට්ටිකං පච්චත්ථරිත්වා වඩ්ඪන්ති. කිසිවජ්ජනී මඤ්චකිසියා වා පීඨකකිසියා වා ජවි, සචෙ පූරිතා හොති විඛ්ඩනි චාපි ගහෙතුං වට්ටති, එවමෙතෙසු විහාරචීවරාදීසු යං තත්ථ ආවාසෙ හොති තං අනාපුච්ඡා පි ගණ්හෙත්වා නිවාසෙතුං වා පාරුපිතුං වා අච්චිවරකානං භික්ඛූනං ලබ්භතෙව වෙදිතබ්බං තඤ්ච බො ලභිත්වා ඔදහිස්සාමි පුන ඨපෙස්සාමීති අධිප්පායෙන න මූලවෙජ්ජාය, ලභිත්වා ච පන ඤාතිතො වා උපඣාකතො වා අඤ්ඤතෝ වා කුතොපි පාකතිකමෙව කාතබ්බං, විදෙ

සඟහත්ථං එතඤ්ච සඞ්ඝිකෙ ආවාසෙ සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස ච උපපජ්ජති. සවඤ්ඤ පරිභොගෙනෙව තං ජීරති වා නස්සති වා භිජ්ජති වා නගොත්ති, සඒව පන එතෙසං වුත්තප්පකාරානං භික්ඛූනං භික්ඛාචරියපරියන්තානං කිඤ්චි නලබ්භති තෙන නිමන්තණෙන වා පඨණෙන වා පටිඤ්ඤාදෙන්තා ආගන්තුකභත්තන්ති කොතිඤ්ච වා අවත්ථාසත්ති එත්ථ යම්හි අවත්ථාසත්තිවරා දානවරිත්තුපජීවිකායා අඤ්ඤෙ ආහරාවුස්සා චීවරන්ති යාචිත්වා වා විඤ්ඤාපෙත්වා වා ගණ්හන්ති තම්හි සඞ්ඝගං ගවජ්ජතීති වත්තුං යුජ්ජති. පරිභොගජීවනං වාති එත්ථ ච අවත්ථාසත්තිවරානං ආවරිත්තුපජීවිකායාදීනං අත්තනා තිණපණ්ණාදිං පටිඤ්ඤාදෙත්වා දින්නාචීවරම්පි සඞ්ඝගං ගවජ්ජතීති වත්තුං යුජ්ජති, එවං හි තෙ අවත්ථාසත්තිවරස්සාපි සාසච්චරස්සාපි චීවරං භවිස්සති, තෙන නෙසං විඤ්ඤත්තියෙව අකප්පියචීවරපරිභොගෙ ච අනාපත්ති, අනුරූපා භවිස්සතීති, සුත්තකාරානං පවාරිතානන්ති එත්ථ ච නෙසං සන්තකං දෙත්වා විඤ්ඤාපෙන්තස්ස යාචන්තස්ස අනාපත්තීති එවමෙත්ථ දට්ඨබ්බා, න හි සුත්තකාපවාරිතානං ආපත්ති වා අනාපත්ති වා හොති. අත්තනො ධනෙනාති එත්ථාපි අත්තනො කප්පියභණ්ඩෙන කප්පියවොහාරෙනෙව චීවරං විඤ්ඤාපෙන්තස්ස වෙහාපෙන්තස්ස පරිවත්තාපෙන්තස්ස අනාපත්තීති එවමත්ථො දට්ඨබ්බා. පවාරිතානන්ති එත්ථ ච සඛ්ඛවසෙන පවාරිතෙසු පමාණමෙව දට්ඨබ්බං, ලිඞ්ගපවාරණාය යංගං පවාරෙති තං තඤ්ඤෙව විඤ්ඤාපෙතබ්බං, යො වතු ඛි පවාරෙති සඒමෙව සල්ලක්ඛෙත්වා කාලානුකාලං චීවරානි දිවසෙ දිවසෙ යාතුහත්තාදිනීති එවං ගෙන ගෙනත්ථා තං තං දෙති තස්ස විඤ්ඤාපනකිච්චං නත්ථි, යො පන පවාරෙත්වා බාලතාය වා සතිය මෙමාසෙන වා න දෙති සො විඤ්ඤාපෙතබ්බො. යො මඤ්ඤං "ගෙහං පවාරෙමී"ති වදති තස්ස ගෙහං ගන්ත්වා යථා සුඛං නිසීදිතබ්බං නිපජ්ජිතබ්බං න කිඤ්චි කථෙතබ්බං, යො පන "යං මඤ්ඤං ගෙහෙ අත්ථි තං පවාරෙමි"ති වදති තං හත්ථ කප්පියං තං විඤ්ඤාපෙතබ්බා ගෙහෙ පන නිසීදිතුං වා නිපජ්ජිතුං වා න ලබ්භතීති කුරුන්දියං වුත්තං. අඤ්ඤස්සත්ථායාති එත්ථ අත්තනො සුත්තකපවාරිතෙන කෙවලං අත්තනො අත්ථාය අථ ඛො අඤ්ඤස්සාපි අත්ථාය විඤ්ඤාපෙන්තස්ස අනාපත්තීති අයමෙකො අත්ථො. අයං පන දුතියො:—අඤ්ඤස්සාති යෙ අඤ්ඤස්ස සුත්තකපවාරිතා තෙ තස්සෙව අඤ්ඤස්සාති ලබ්භවොහාරස්ස බ්‍රුවරක්ඛිතස්ස වා ධම්මරක්ඛිතස්ස වා අත්ථාය විඤ්ඤාපෙන්තස්ස අනාපත්තීති, සෙසං වුත්තානුසාරෙනෙව. සම්මා නානාදිසු ඉදමපි ජ්‍යම්මා නාදිනා කිරියං නොසඤ්ඤං විමොක්ඛං අවිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං නිවිත්තං නිවෙදනන්ති.

අඤ්ඤාතක විඤ්ඤත්තිසික්ඛාපද වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

තෙන සමයෙනාති **නාතුත්තරි සික්ඛාපදං**, තත්ථ අභිහඤ්ඤන්ති අභිනි උපසගෙහා කරිතුන්ති අත්ථො, ගණ්හිතුන්ති වුත්තං හොති. පවාරෙය්‍යාති ඉවජ්ජාපෙය්‍ය ඉවජ්ජං රුචිං උප්පාදෙය්‍ය. වදෙය්‍ය නිමන්තෙය්‍යාති අත්ථො, අභිහඤ්ඤං පවාරෙන්තෙන පන යථාවත්තබ්බං තං ආකාරං දස්සෙතුං "යාවතකං ඉවජ්ජති නාවතකං ගණ්හාති"ති එවමස්ස පදභාජනං වුත්තං, අථ වා යථා "නෙතබ්බමමං දණ්ඩබ්බමත්ථො"ති එත්ථ දිසවාති අත්ථො එවම්බාපි අභිහඤ්ඤං පවාරෙය්‍යාති අභිහරිත්වා පවාරෙය්‍යාති අත්ථො. තත්ථ කායාභිහාරෝ වාවාභිහාරොති දුවිධො අභිහාරෝ, කායෙන වා හි වත්ථාදිං අභි

ගරිත්වා පාදමූලේ ඨපෙත්වා යත්තකං ඉච්ඡසි තත්තකං ගණ්හාහීති වදන්තෝ පටිදෙය්‍ය, වාචාය වා අමහාකං දූසකොඨාගාරං පරිපුණ්ණං යත්තකං ඉච්ඡසි තත්තකං ගණ්හාහීති වදන්තෝ පටිදෙය්‍ය නදුභයම්පි එකජ්ඣං කත්වා අභිහට්ඨුං පටිදෙය්‍යාති වුත්තං. සත්තරුත්තරපරමන්ති සත්තරං උත්තරං පරමං අස්ස චීවරස්සාති සත්තරුත්තරපරමං නිවාසනෙන සඞ්ඝාටිපාරුපනං උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදෙ අස්සාති වුත්තං හොති. තතෝ චීවරං සාදිතබ්බන්ති තතෝ අභිහටචීවරතෝ එත්තකං චීවරං ගහෙතබ්බං න ඉතෝ පරන්ති අත්ථෝ, යථා පන අවිඤ්ඤත්තබබචීවරෙන නිච්චවිරිකෙනෙව භික්ඛුනා එවං පටිපජ්ජිතබ්බං, අඤ්ඤත්ථ අඤ්ඤථාපි නත්ථි නං විභාගං දස්සෙතුං සබ්බෙ නිණ්ණ නඤ්ඤානි හොන්තීති ආදිනා නයෙනස්ස පදභාජනං වුත්තං, තත්‍රායං විනිච්ඡයෝ:-යස්ස නිණ්ණ නඤ්ඤානි නෙන වෙ සාදිතබ්බානි එකං නිවාසෙත්වා එකං පාරුපිත්වා අඤ්ඤං සහාගඤ්ඤානෙතා පරිභෙජ්ඣානි, යස්ස වෙ නඤ්ඤානි නෙන එකං සාදිතබ්බං සබ්බෙ පනනිස්ස ච සන්තාරුත්තා රෙන චරන්ති වෙ සාදිතබ්බානි එවං එකං සාදිගහෙතෘනෙව සබ්බෙ භවිස්ස න්ති, යස්ස තිස්සු එකං නඤ්ඤං න සාදිතබ්බං, යස්ස පන තිස්සු එකං නඤ්ඤං එකං සාදිතබ්බං, යස්ස එකං යෙව හොති නඤ්ඤං වෙ සාදිතබ්බානි. භික්ඛුනියා පන පඤ්චසුපි නඤ්ඤෙසු වෙ සාදිතබ්බානි චතූසු නඤ්ඤෙසු එකං සාදිතබ්බං තිස්සු නඤ්ඤෙසු කිඤ්චි න සාදිතබ්බං, තතො පන වා භිය්‍යෝ තීසු වා එත සඤ්ඤං වා, යෙන කෙනචි හි සන්තරුත්තරපරමතාය ඨාතබ්බං. තතෝ උත්තරිං න ලභන්තීති ඉදමේත්ථ ලක්ඛණං. සෙසකං ආහරිස්සාමීති වෙ චීවරං නි කත්වා සෙසං පුන ආහරිස්සාමීති අත්ථෝ, න අවිඤ්ඤාකාරණාති බාහුසච්චාදිගුණවසෙන දෙන්ති. ඤාතකාතන්ති ආදීසු ඤාතකානං දෙන්තානං සාදියන්තස්ස පවාරිතානං දෙන්තානං සාදියන්තස්ස අත්තනෝ ධනෙන සාදියන්තස්ස අනාපත්තිති අත්ථෝ. අඤ්ඤාඨාසු පන ඤාතකපවාරිතඨා නෙ පනනියා බහුම්පි වට්ටති, අවිඤ්ඤාචීවරකාරණා පමාණමෙව වට්ට තීති වුත්තං තං පාළියා න සමෙති, යථා පනිදං ඔඛ්ඛාපදං අඤ්ඤස්සත්ථාය විඤ්ඤාපන වත්තුස්මිං යෙව පඤ්ඤත්තං-තථා ඉධ අඤ්ඤස්සත්ථායාති න වුත්තං, සෙසං උත්තානත්ථමෙව. සම්භාවනාදීසු ඉදම්පි ජානාතු මා, කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං නිට්ඨිතං තිවෙදනන්ති. **නෙත සමණසාණීති** උපඛ්ඛාපදං, තත්ථ අත්‍යාවුසො උපඛා කොති ආවුසො යං ත්වං භණසි අත්ථි එවරූපො සො මම උපඛාකොති අත මෙත්ථ අත්ථෝ, අභිමය්‍ය එවං හොතීති අපි මෙ අත්‍ය එවං හොති. අභිමය්‍යා එවං නිපි පාඨො, භික්ඛුං පනෙව උද්දිස්සාති එත්ථ උද්දිය්‍යාති අවදිස්ස ආර ඛඛ යථා පන යං උද්දිස්ස උපඛ්ඛාවං හොති, තං තස්ස අත්‍යාය උපඛ්ඛාවං නාම හොති තථාස්ස **පදභාජනෙ** භික්ඛුස්සත්‍යාති වුත්තං. භික්ඛුං ආරම්මණං කරිත්වාති භික්ඛුං පටිච්ච කරිත්වා යං යං භික්ඛුං උද්දිස්ස උපඛ්ඛාවං තං නියමෙනෙව භික්ඛුං පටිච්ච කත්වා උපඛ්ඛාවං හොති, තෙන වුත්තං "භික්ඛුං ආරම්මණං කරිත්වා"ති, පටිච්චාපි හි, "ලභති මා රෝ ආරම්මණ"න්ති ආදිසු ආරම්මණන්ති ආගතෙ. ඉදානි උද්දිස්සාති එත්ථ යො කත්තා තස්ස ආකාරදස්සනත්ථං වුත්තං, භික්ඛුං අවජ්ඣාදෙතුකා මොති භික්ඛුං අවජ්ඣාදෙතු කාමෙන හි තෙන තං උද්දිය්‍ය උපඛ්ඛාවං න අ

ඤ්ඤාන කාරණෙන ඉති සො අච්ඡාදෙතුකාමො හොති, තෙන වුත්තං "භික්ඛුං අච්ඡාදෙතුකාමො"ති.....අඤ්ඤාතක ගහපතිස්ස වාති අඤ්ඤාතකගහපතිනා වාති අත්ථො, කරණත්ථෙ හි ඉදං සාමිවචනං, පදභාජනෙ පන ව්‍යඤ්ජනං අවිචාරෙත්වා අත්ථමත්තමෙව දස්සෙතුං අඤ්ඤාතකො ගහපතිනා මාති ආදි වුත්තං, චීවරචෙතාපන්නන්ති චීවරමූලං. තං පන යස්මා හිරඤ්ඤාදිසු අඤ්ඤාතරං හොති තස්මා පදභාජනෙ හිරඤ්ඤං වාති ආදිවුත්තං.....උපක්ඛටං හොතීති සජ්ජිතං හොති සංහරිත්වා ඨපිතං. යස්මා පන හිරඤ්ඤං වාති ආදිනා වචනෙනස්ස උපක්ඛටභාවො දස්සිතො හොති තස්මා උපක්ඛටං නාමාති පදං උඩරිත්වා විසුං පදභාජනං වුත්තං, ඉමිනාති උපක්ඛටං සන්ධායාහ තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ පච්චුපඨිතෙනාති වුත්තං, යං හි උපක්ඛටං සංහරිත්වා ඨපිතං තං පච්චුපඨිතං හොතීති, අච්ඡාදෙස්සාමීති වොහාර වචනමෙතං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දස්සාමීති අයං පනෙත්ථ අත්ථො, තෙනෙවස්ස පදභාජනෙපි දස්සාමීති වුත්තං.....තත්‍ර චෙසො භික්ඛූති යත්ථ සො ගහපති වා ගහපතානි වා තත්‍ර සො භික්ඛු පුබ්බෙ අප්පවාරිතො උපසඞ්කමිත්වා චීවරෙ විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍ය චෙ ඉති අයමෙත්ථ පදසම්බන්ධො, තත්ථ උපසඞ්කමිත්වාති ඉමස්ස ගන්ත්වාති ඉමිනාව අත්ථෙ සිඛෙ පචුරවොහාරවසෙන ඝරන්ති වුත්තං, යත්‍ර පන සො දායකො තත්‍ර ගන්ත්වාති අයමෙවෙත්ථ අත්ථො තස්මා පුනපි වුත්තං යත්ථ කත්ථචි උපසඞ්කමිත්වාති.....විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍යාති විසිඨකප්පං අධිකවිධානං ආපජ්ජෙය්‍ය, පදභාජනෙ පන යෙනාකාරෙන විකප්පො ආපන්නො හොති තමෙව දස්සෙතුං ආයතං වාති ආදි වුත්තං, සාධුති ආයාචනෙ නිපාතො, වතාති පරිවිතක්කෙ, මන්ති අත්තානං නිද්දිස්සති, ආයස්මාති පරං ආලපති ආමන්තෙති, යස්මා පනිදං සබ්බං ව්‍යඤ්ජනමත්තමෙව උත්තානත්ථමෙව තස්මාස්ස පදභාජනෙ අත්ථො න වුත්තො. කල්‍යාණකම්‍යතං උපාදායාති සුන්දරකාමතං විසිඨකාමතං විත්තෙන ගහෙත්වා, තස්ස ආපජ්ජෙය්‍ය චෙ ඉති ඉමිනා සම්බන්ධො, යස්මා පන යො කල්‍යාණකම්‍යතං උපාදාය ආපජ්ජති සො සාධත්ථිකො මහගඝත්ථිකො හොති තස්මාස්ස පදභාජනෙ ව්‍යඤ්ජනං පහාය අධිප්පෙතත්ථමෙව දස්සෙතුං තදෙව වචනං වුත්තං, යස්මා පන න ඉමස්ස ආපජ්ජනමත්තෙනෙව ආපත්ති සිසං එති තස්මා තස්ස වචනෙනාති ආදි වුත්තං.....අනාපත්ති ඤාතකානන්ති ආදිසු ඤාතකානන්ති ඤාතකානං චීවරෙ විකප්පං ආපජ්ජන්තස්ස අනාපත්තීති එවමත්ථො දඨබ්බො. මහගඝං චෙතාපෙතුකාමස්ස අප්පගඝං චෙතාපෙතීති ගහපතිස්ස විසතිඅගඝනකං චීවරං චෙතාපෙතු කාමස්ස "අලං මයහං එතෙන දසගඝනකං වා අඨගඝනකං වා දෙහි"ති වදති අනාපත්ති. අප්පගඝන්ති ඉදඤ්ච අතිරෙකනිවාරණත්ථමෙව වුත්තං සමකෙපි පන අනාපත්ති තඤ්ච ඛො අගඝවසෙනෙව න පමාණවසෙන, අගඝවඞ්ඪනකං හිදං සික්ඛාපදං තස්මා යො විසති අගඝනකං අන්තරවාසකං චෙතාපෙතුකාමො තං එත්තකමෙව මෙ අගඝනකං චීවරං දෙහිති වත්තුම්පි වට්ටති, සෙසං උත්තානත්ථමෙව.....සමුඨානාදිනිපි තතුත්තරිසික්ඛාපදසදිසා නෙවාති.....පඨමඋපක්ඛට සික්ඛාපද වණ්ණනා නිඨිතා.....

දුතියඋපක්ඛටෙපි ඉමිනාවනයෙන අත්ථො වෙදිතබ්බො තං හි ඉමස්ස අනුප්පඤ්ඤත්තීසදිසං කෙවලං පඨමසික්ඛාපදෙ එකස්ස පිළාකතා දුති

යෙ මින්නං අයමෙවෙත්ථ විසෙසො සෙසං සබ්බං පඨමසදිසමෙව, යථා ච මින්නං එවං බහුන්නං පිළං කත්වා ගණ්හතොපි ආපත්ති වෙදිතබ්බාති.

දුතිය උපක්ඛට වණ්ණනා නිසිතා

තෙන සමයෙනාති රාජසික්ඛාපදං, තත්ථ උපාසකං සඤ්ඤාපෙත්වාති ජානාපෙත්වා. ඉමිනා මූලෙන චීවරං කිණිත්වා ථෙරස්ස දෙහිති එවං වත්වාති අධිප්පායො, පඤ්ඤාසං බන්ධොති පඤ්ඤාසං කහාපණං දණ්ඩොති වුත්තං හොති. පඤ්ඤාසං බඩොතිපි පාඨො පඤ්ඤාසං ජිතො හොති පඤ්ඤාසං දාපෙතබ්බොති අධිප්පායො, අජ්ජුණ්හො භන්තෙ ආගමෙහිති භන්තෙ අජ්ජ එකං දිවසං අම්හාකං නිඝ අධිවාසෙහිති අත්ථො. පරාමසිති ගණ්හි. ජිතොසිති ජිතො ආසි, රාජහොග්ගොති රාජතො හොග්ගං භුඤ්ජිතබ්බං අස්ස අත්ථීති රාජහොග්ගො. රාජහොගොති පි පාඨො රාජතො හොගො අස්ස අත්ථීති අත්ථො, පහිනෙය්‍යාති පෙසෙය්‍ය. උත්තානත්ථත්තා පනස්ස පදභාජනං න වුත්තං, යථා ච එතස්ස එවං චීවරං ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුන්ති ආදිනාමපි පදානං උත්තානත්ථත්තා යෙව පදභාජනං න වුත්තන්ති වෙදිතබ්බන්ති. ආහතන්ති ආනිතං. කාලෙන කප්පියන්ති යුත්තපත්තකාලෙන යදානො අත්ථො හොති තදා කප්පියං චීවරං ගණ්හාමාති අත්ථො, වෙය්‍යාවච්චකරොති කිච්චකරො කප්පියකාරකොති අත්ථො. සඤ්ඤත්තො සො මයාති ආණත්තො සො මයා. යථා තුම්හාකං චීවරෙන අත්ථෙසති චීවරං දස්සති එවං වුත්තොති අත්ථො, අත්ථො මෙ ආවුසො චීවරෙනාති චොදනාලක්ඛණනිදස්සන මෙතං, ඉදං වා හි වචනං වත්තබ්බං අස්ස වා අත්ථො යාය කායවි භාසාය, ඉදං චොදනාලක්ඛණං, දෙහිමෙ චීවරන්ති ආදිනි පන න වත්තබ්බාකාර දස්සනත්ථං වුත්තානි, එතානි වචනානි එතෙසං වා අත්ථො යාය කායවි භාසාය න වත්තබ්බො. දුතියම්පි වත්තබ්බො තතියම්පි වත්තබ්බොති අත්ථො මෙ ආවුසො චීවරෙනාති ඉදමෙව යාවතතියං වත්තබ්බො. එවං චත්තික්ඛත්තුං චොදෙතබ්බො සාරෙතබ්බොති එත්ථ උද්දිඝචොදනා පරිච්ඡෙදං දස්සෙත්වා ඉදානි චත්තික්ඛත්තුං චොදයමානො සාරයමානො තං චීවරං අභිනිප්ඵාදෙය්‍ය ඉච්චෙතං කුසලන්ති ඉමෙසං පදානං සඞ්ඛෙපතො අත්ථං දස්සෙන්තො සචෙ අභිනිප්ඵාදෙති ඉච්චෙතං කුසලන්ති ආහ, එවං යාවතතියං චොදෙන්තො තං චීවරං යදි නිප්ඵාදෙති සකෙකාති අත්තනො පටිලාභවසෙන නිප්ඵාදෙතුං ඉච්චෙතං කුසලං සාධු සුඨු සුන්දරං, චතුක්ඛත්තුං පඤ්චක්ඛත්තුං ඡක්ඛත්තුපරමං තුණ්හීභූතෙන උද්දිස්ස ඨාතබ්බන්ති ඨානලක්ඛණ නිදස්සනමෙතං. ඡක්ඛත්තුං පරමන්ති ච භාවනපුංසකවචනමෙතං, ඡක්ඛත්තුං පරමං හි එතෙන චීවරං උද්දිස්ස තුණ්හීභූතෙන ඨාතබ්බං න අඤ්ඤං කිඤ්චි කාතබ්බං ඉදං ඨානලක්ඛණං, තත්ථ යො සබ්බඨානානං සාධාරණො තුණ්හීභාවො තං තාව දස්සෙතුං පදභාජනෙ තත්ථ ගන්ත්වා තුණ්හීභූතෙනාති ආදි වුත්තං. තත්ථ න ආසනෙ නිසීදිතබ්බන්ති "ඉධ භන්තෙ නිසීදථා"ති වුත්තෙනපි න නිසීදිතබ්බං. න ආමිසං පටිග්ගහෙතබ්බන්ති යාගුඛජ්ජකාදිභෙදං කිඤ්චි ආමිසං "ගණ්හථ භන්තෙ"ති-යාචියමානෙනාපි න ගණ්හිතබ්බං, න ධම්මො භාසිතබ්බොති මඞ්ගලං වා අනුමොදනං වා භාසථාති යාචියමානෙනාපි කිඤ්චි න භාසිතබ්බං, කෙවලං හි "කිං කාරණා ආගතොසී"ති-පුච්ඡියමානො "න ජානාසි ආවුසො"ති-වත්තබ්බො, පුච්ඡියමානොති ඉදං කරණත්ථෙ පච්චත්තවචනං, අථ වා පුච්ඡං කුරුමානො පුච්ඡියමානොති එවමෙපත්ථ අත්ථො දඝ්බ්බො,

යෝ හි පුබ්බං කරොති සෝ එත්තකං වත්තබ්බානි, ඨානං සඤ්ඤතීති ආගන්තුකාරණං භඤ්ජති.

ඉදානි යා තිස්සෝ චොදනා ජ ඨානානි වුත්තානි-තත්ථ වුඩ්ඪතරං භික්ඛුං චොදෙන්තෙන "චතුඤ්ඣත්තුං චොදෙථා"ති ආදිමාහ, යස්මා එත්ථ එකචෝදනාවුඩ්ඪියා විත්තං ඨානානං හානි වුත්තා, තස්මා එතඤ්චොදනායඤ්ච විඤ්ඤූණං ඨානානි ලක්ඛණං දස්සිතං හොති. ඉති ඉමිනා ලක්ඛණෙන තික්ඛත්තුං චොදෙථා ජානිත්වාපි ඨානං ඔක්කමිත්වා චොදෙථා අසක්කොන්තෙන ඨාතබ්බං, සකිං චොදෙථා දසක්ඛත්තුං ඨාතබ්බං, යථා ච ජානිත්වාපි චොදෙථා න ඨාතබ්බානි වුත්තානං, එවං චොදයන්තෙන ඣථා න චොදෙතබ්බානිපි වුත්තමේව හොති. තස්මා සචෙ චොදෙති යෙව න තිස්සති ජ චොදනා ලභන්ති, සචෙ තිස්සති යෙව න චොදෙති චොදසඨානානි ලභන්ති, සචෙ චොදෙතිපි තිස්සතිපි එකාය චොදනාය චෙ ඨානානි ඤාපෙතබ්බානි, තත්ථ යෝ එකදිවසමේව පුනප්පුනං ගන්ත්වා ජානිත්වාපි චොදෙති-සකිං යෙව වා ගන්ත්වා "අත්ථා මෙ ආවුසෝ චීවරෙනා"ති ජානිත්වාපි වදති-තථා එකදිවසමේව පුනප්පුනං ගන්ත්වා චොදයන්තෙන තිස්සති සකිං යෙව වා ගන්ත්වා තතු තතු ඨානෙ තිස්සති-සොපි සබ්බචොදනායෝ සබ්බඨානානි ච භඤ්ජති, කෝ පන වාදෙ නානාදිවසෙසු එවං කරොන්තස්සාති එවමෙත්ථ විනිච්ඡයෝ වෙදිතබ්බෝ. යතඤ්ච චීවරවෙකාපන්නං ආහරන්ති යතෝ රාජතෝ වා රාජභොගතෝ වා අයං භික්ඛුනෝ චීවරවෙකාපන්නං ආනීතං. යත්ථාහාතිපි පාඨෝ අයමෙවත්ථෝ, යත්ථස්සාතිපි පඨන්ති යඤ්ච ඨානෙ අඤ්ඤ චීවරවෙකාපන්නං පෙසිතන්ති ච අත්ථං කථෙන්ති, බාඤ්ඣනං පන න සමෙති, නත්ථාති තස්ස රඤ්ඤෝ වා රාජභොගඤ්ඤ වා සන්තිකෙ. සමීපත්ථෙ හි ඉදං භුම්මවචනං, න තං තස්ස භික්ඛුනෝ කිඤ්චි අත්ථං අනුභොතීති තං චෙතාපන්නං තස්ස භික්ඛුනෝ කිඤ්චි අපමත්තකම්පි කම්මං න නිප්ඵාදෙති. ගුණ්ණත්තා යස්මත්තෝ සකත්තා ආයස්මන්තෝ අත්තනෝ සන්තකං ධනං පාප්තුණන්තු. මා වෝ සකං විනස්සාති තුම්හාකං සන්තකං මා විනස්සතු. යෝ පන තෙව සාමං ගවජ්ජති න දූතං වා පාහෙති වත්තභෙද දුක්කටං ආපජ්ජති.

කිං පන සබ්බකපියකාරකෙසු එවං පටිපජ්ජිතබ්බානි? න පටිපජ්ජිතබ්බං, අයං හි කපියකාරකෝ නාම සඞ්ඝපත්තෝ දුවිඛෝ නිද්දිස්සෝ ච අනිද්දිස්සෝ ච, තත්ථ නිද්දිස්සෝ දුවිඛෝ භික්ඛුනා නිද්දිස්සෝ දූතෙන නිද්දිස්සොති, අනිද්දිස්සොපි දුවිඛෝ මුඛවෙවටිකකපියකාරකෝ පරම්මුඛකපියකාරකොති, තත්ථ භික්ඛුනා නිද්දිස්සෝ සම්මුඛාසම්මුඛවසෙන චතුබ්බිඛෝ හොති, තථා දූතෙන නිද්දිස්සොපි කථං ඉධෙ කචෙවා භික්ඛුස්ස චීවරත්ථාය දූතෙන අකපියවත්ථුං පහිණාති දූතෝ තං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා "ඉදං භන්තෙ ඉත්ථන්නාමෙන තුම්හාකං චීවරත්ථාය පහිතං ගණ්හථ න"න්ති වදති, භික්ඛු නාහිදං කපතීති පටික්ඛිපති, දූතෝ "අපි පන තෙ භන්තෙ වෙය්යාවච්චකරෝ"ති පුච්ඡති, පුඤ්ඤපිකෙහි ච උපාසකෙහි භික්ඛූනං වෙය්යාවච්චං කරොථාති ආණත්තා වා භික්ඛූනං වා සඤ්ඤාණභන්තා කෙචි වෙය්යාවච්චකරා හොන්ති තෙසං අඤ්ඤතරෝ තස්මිං ඛණෙ භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ නිසින්නෝ හොති, භික්ඛු නං නිද්දිසති "අයං භික්ඛූනං වෙය්යා

වච්චකරො"ති, දූතො තස්ස හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා ථෙරස්ස චීවරං කිණිත්වා දෙහිති ගච්ඡති-අයං භික්ඛුනා සම්මුඛා නිද්දිඝො.....නො චෙ භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ නිසින්නො හොති අපි ච ඛො භික්ඛු නිද්දිසති අසුකස්මිං නාම ගාමෙ ඉත්ථන්නාමො භික්ඛූනං වෙය්‍යාවච්චකරොති, සො ගන්ත්වා තස්ස හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා ථෙරස්ස චීවරං කිණිත්වා දදෙය්‍යාසීති ආගන්ත්වා භික්ඛුස්ස ආරොචෙත්වා ගච්ඡති-අයමෙකො භික්ඛුනා අසම්මුඛා නිද්දිඝො.....නහෙව ඛො සො දූතො අත්තනා ආගන්ත්වා ආරොචෙති අපි ච ඛො අඤ්ඤං පහිණාති "දින්නං මයා භන්තෙ තස්ස හත්ථෙ චීවරචෙතාපන්නං චීවරං පතිගණ්හෙය්‍යාථා"ති-අයං දුතියො භික්ඛුනා අසම්මුඛා නිද්දිඝො.....නහෙව ඛො අඤ්ඤං පහිණාති අපි ච ගච්ඡන්නොව භික්ඛුං වදති අහං තස්ස හත්ථෙ චීවරචෙතාපන්නං දස්සාමි තුම්හෙ චීවරං ගණ්හෙය්‍යාථා ති-අයං තතියො භික්ඛුනා අසම්මුඛා නිද්දිඝොති.....එවං එකො සම්මුඛා නිද්දිඝො තයො අසම්මුඛා නිද්දිඝාති ඉමෙ චත්තාරො භික්ඛුනා නිද්දිඝවෙය්‍යාවච්චකරා නාම, එතෙසු ඉමස්මිං රාජසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං.....අපරො භික්ඛු පුරිමනයෙනෙව දූතෙන පුච්ඡිතො නත්ථිතාය වා අවිචාරෙතුකාමතාය වා "නත්ථම්හාකං කප්පියකාරකො"ති වදති තස්මිඤ්ච ඛණෙ කොචි මනුස්සො ආගච්ඡති දූතො තස්ස හත්ථෙ අකප්පිය වත්ථුං දත්වා ඉමස්ස හත්ථතො චීවරං ගණ්හෙය්‍යාථාති වත්වා ගච්ඡති අයං දූතෙන සම්මුඛා නිද්දිඝො.....අපරො දූතො ගාමං පවිසිත්වා අත්තනා අභිරුචිතස්ස යස්ස කස්සචි හත්ථෙ අකප්පිය වත්ථුං දත්වා පුරිමනයෙනෙව ආගන්ත්වා වා ආරොචෙති අඤ්ඤං වා පහිණාති "අහං අසුකස්ස නාම හත්ථෙ චීවරචෙතාපන්නං දස්සාමි තුම්හෙ චීවරං ගණ්හෙය්‍යාථා"ති වත්වා ගච්ඡති, අයං තතියො දූතෙන අසම්මුඛා නිද්දිඝොති-එවං එකො සම්මුඛා නිද්දිඝො තයො අසම්මුඛා නිද්දිඝාති ඉමෙ චත්තාරො දූතෙන නිද්දිඝ වෙය්‍යාවච්චකරා නාම, එතෙසු මෙණ්ඩකසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙන පටිපජ්ජිතබ්බං.....වුත්තං හෙතං "සන්ති භික්ඛවෙ මනුස්සා සඬා පසන්නා තෙ කප්පියකාරකානං හත්ථෙ හිරඤ්ඤං උපනික්ඛිපන්ති ඉමිනා යං අය්‍යස්ස කප්පියං තං දෙථාති, අනුජානාමි භික්ඛවෙ යං තතො කප්පියං තං සාදිතුං. නත්වෙවාහං භික්ඛවෙ කෙනචි පරියායෙන ජාතරූපරජතං සාදිතබ්බං පරියෙසිතබ්බන්ති වදාමි"ති.....එත්ථ චොදනාය පරිමාණං නත්ථි මූලං අසාදියන්තෙන සහස්සක්ඛත්තුම්පි චොදනාය වා ඨානෙන වා කප්පි යහණ්ඩං සාදිතුං වට්ටති, නොචෙ දෙති අඤ්ඤං කප්පියකාරකං ඨපෙත්වාපි ආහරාපෙතබ්බං, සචෙ ඉච්ඡති මූලසාමිකානම්පි කථෙ තබ්බං, නො චෙ ඉච්ඡති න කථෙතබ්බං.....

අපරො භික්ඛු පුරිමනයෙනෙව දූතෙන පුච්ඡිතො "නත්ථම්හාකං කප්පියකාරකො"ති වදති, තදඤ්ඤෙ සමීපෙ ඨිතො සුත්වා "ආහර භො අහං අය්‍යස්ස චීවරං චෙතාපෙත්වා දස්සාමි"ති වදති, දූතො "හන්ද භො දදෙය්‍යාසී"ති තස්ස හත්ථෙ දත්වා භික්ඛුස්ස අනාරොචෙත්වාව ගච්ඡති අයං මුඛවෙවටික කප්පියකාරකො.....අපරො භික්ඛුනො උපඝාකස්ස වා අඤ්ඤස්ස වා හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා ථෙරස්ස චීවරං දදෙය්‍යාසීති එත්තොව පක්කමති, අයං පරම්මුඛාකප්පියකාරකොති ඉමෙ චෙ අනිද්දිඝකප්පියකාරකා නාම, එතෙසු අඤ්ඤාතකඅප්පවාරිතෙසු විය පටිපජ්ජිතබ්බං.....සචෙ සයමෙව චීවරං ආ

නෙත්වා දදන්ති ගහෙතබ්බං නොවෙ න කිඤ්චි වත්තබ්බා, දෙසනාමත්ත මෙව චෙතං "දුතෙන චිවරවෙතාපන්නං පහිනෙය්‍යා"ති, සයං ආහරිත්වාපි පිණ්ඩපාතාදීනං අත්ථාය දදන්නෙසුපි එසෙවනයො.....න කෙවලඤ්ච අත්තනො යෙව අත්ථාය සම්පටිච්ඡිතුං න වට්ටති, සචෙපි කොචි ජාතරූපරජතං ආනෙත්වා "ඉදං සඞ්ඝස්ස දම්මි ආරාමං කරොථ චෙතියං වා භොජනසාලාදීනං වා අඤ්ඤතර"න්ති වදති-ඉදම්පි සම්පටිච්ඡිතුං න වට්ටති, යස්ස කස්සචි හි අඤ්ඤස්ස අත්ථාය සම්පටිච්ඡන්තස්ස දුක්කටං හොතීති මහාපච්චරියං වුත්තං.....සචෙ පන "නයිදං භික්ඛූනං සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති"ති පටික්ඛිත්තෙ "වඩ්ඪකිනං වා කම්මකරානං වා හත්ථෙ භවිස්සති කෙවලං තුම්හෙ සුකතං දුක්කතං ජානථා"ති වත්වා තෙසං හත්ථෙ දත්වා පක්කමති වට්ටති, අථාපි මනුස්සානං හත්ථෙ භවිස්සති මයහමෙව වා හත්ථෙ භවිස්සති කෙවලං තුම්හෙ යං යස්ස දාතබ්බං තදත්ථාය පෙසෙය්‍යාථාති වදති, එවම්පි වට්ටති.....සචෙ පන සඞ්ඝං වා ගණං වා පුග්ගලං වා අනාමසිත්වා "ඉදං හිරඤ්ඤසුවණ්ණං චෙතියස්ස දෙම විහාරස්ස දෙම නවකම්මස්ස දෙමා"ති වදන්ති-පටික්ඛිපිතුං න වට්ටති, ඉමෙ ඉදං භණන්තීති කප්පියකාරකානං ආචික්ඛිතබ්බං, චෙතියාදීනං අත්ථාය තුම්හෙ ගහෙත්වා ඨපෙථාති වුත්තෙ පන අම්හාකං ගහෙතුං න වට්ටතීති පටික්ඛිපිතබ්බං.....සචෙ පන කොචි බහුං හිරඤ්ඤසුවණ්ණං ආනෙත්වා ඉදං සඞ්ඝස්ස දම්මි චත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජථාති වදති, තඤ්චෙ සඞ්ඝො සම්පටිච්ඡති පටිග්ගහණෙපි පරිභොගෙපි ආපත්ති.....තත්‍ර චෙ එකො භික්ඛු නයිදං කප්පතීති පටික්ඛිපති උපාසකො ච යදි න කප්පති මයහමෙව භවිස්සතීති ගච්ඡති, සො භික්ඛු තයා සඞ්ඝස්ස ලාභන්තරායො කතොති න කෙනචි කිඤ්චි වත්තබ්බො, යො හි තං චොදෙති සෙව සාපත්තිකො හොති, තෙන පන එකෙන බහු අනාපත්තිකා කතා, සචෙ පන භික්ඛූහි න වට්ටතීති පටික්ඛිත්තෙ "කප්පියකාරකානං වා හත්ථෙ භවිස්සති මම පුරිසානං වා මයහං වා හත්ථෙ භවිස්සති කෙවලං තුම්හෙ පච්චයෙ පරිභුඤ්ජථා"ති වදති වට්ටති.....චතුපච්චයත්ථාය ච දින්නං යෙන යෙන පච්චයෙන අත්ථො හොති තදත්ථං උපනෙතබ්බං, චීවරත්ථාය දින්නං චීවරෙයෙව උපනෙතබ්බං, සචෙ චීවරෙන තාදිසො අත්ථො නත්ථි පිණ්ඩපාතාදිහි සඞ්ඝො කිලමති සඞ්ඝසුඛුතාය අපලොකෙත්වා තදත්ථායපි උපනෙතබ්බං, එසෙවනයො පිණ්ඩපාතගිලානපච්චයත්ථාය දින්නෙපි.....සෙනාසනත්ථාය දින්නං පන සෙනාසනස්ස ගරුභණ්ඩත්තා සෙනාසනෙයෙව උපනෙතබ්බං, සචෙ පන භික්ඛූසු සෙනාසනං ජඩ්ඪෙත්වා ගතෙසු සෙනාසනං විනස්සති ඊදිසෙ කාලෙ සෙනාසනං විස්සජ්ජෙත්වාපි භික්ඛූනං පරිභොගො අනුඤ්ඤාතො, තස්මා සෙනාසනජග්ගනත්ථං මූලච්ඡෙජ්ජං අකත්වා යාපනමත්තං පරිභුඤ්ජිතබ්බං.....

න කෙවලඤ්ච හිරඤ්ඤසුවණ්ණමෙව අඤ්ඤම්පි ඛෙත්තවත්ථාදි අකප්පියං න සම්පටිච්ඡිතබ්බං, සචෙ හි කොචි මයහන්ති සස්සසම්පාදනකං මහාතළාකං අත්ථි, තං සඞ්ඝස්ස දම්මීති වදති, තඤ්චෙ සඞ්ඝො සම්පටිච්ඡති පටිග්ගහණෙපි පරිභොගෙපි ආපත්ති යෙව, යො පන තං පටික්ඛිපති සො පුරිමනයෙනෙව න කෙනචි කිඤ්චි වත්තබ්බො, යො හි තං චොදෙති සෙව සාපත්තිකො හොති, තෙන පනෙකෙන බහු අනාපත්තිකා කතා.....යො පන තාදිසං යෙව තළාකං දම්මීති වත්වා භික්ඛූහි න වට්ටතීති පටික්ඛි

ත්තො වදති "අසුකඤ්ච අසුකඤ්ච සඞ්ඝස්ස තළාකං අත්ථි කථං වට්ටති"ති, සො වත්තබ්බො "කප්පියං කත්වා දින්නං භවිස්සාති"ති, කථං දින්නං කප්පියං හොතීති? වත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජථාති වත්වා දින්නන්ති, සො සචෙ "සාධු භන්තෙ වත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජතූ"ති දෙති, වට්ටති—අථාපි තළාකං ගණ්හථාති වත්වා න වට්ටතීති පටික්ඛිත්තො කප්පියකාරකො අත්ථීති පුච්ඡිත්වා නත්ථීති වුත්තෙ "ඉදං අසුකො නාම විචාරෙස්සති අසුකස්ස වා හත්ථෙ මයහං වා හත්ථෙ භවිස්සති සඞ්ඝො කප්පිය භණ්ඩං පරිභුඤ්ජතූ"ති වදති-එවං වට්ටති, සචෙපි න වට්ටතීති පටික්ඛිත්තො උදකං පරිභුඤ්ජිස්සන්ති භණ්ඩකං ඛොවිස්සන්ති මිගපක්ඛිනො පිවිස්සන්තීති වදති, එවම්පි වට්ටති—අථාපි න වට්ටතීති පටික්ඛිත්තො වදති කප්පියසිසෙන ගණ්හථාති, සාධු උපාසක සඞ්ඝො පාණීයං පිවිස්සති භණ්ඩකං ඛොවිස්සති මිගපක්ඛිනො පිවිස්සන්තීති වත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති—අථාපි මම තළාකං වා පොක්ඛරණිං වා සඞ්ඝස්ස දම්මීති වුත්තෙ සාධු උපාසක සඞ්ඝො පාණීයං පිවිස්සතීති ආදීනි වත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති යෙව, යදි පන භික්ඛූහි හත්ථකම්මං යාචිත්වා සහත්ථෙන ච කප්පියපඨවිං ඛණිත්වා උදකපරිභොගත්ථාය තළාකං කාරිතං හොති තඤ්චෙ නිස්සාය සස්සං නිප්පාදෙත්වා මනුස්සා විහාරෙ කප්පියභණ්ඩං දෙන්ති, වට්ටති—අථ මනුස්සා එව සඞ්ඝස්ස උපකාරත්ථාය සඞ්ඝිකභූමිං ඛණිත්වා තං නිස්සාය නිප්පන්නසස්සතො කප්පියභණ්ඩං දෙන්ති-එවම්පි වට්ටති, අමාකං එකං කප්පියකාරකං ඨපෙථාති වුත්තෙ ච ඨපෙතුම්පි ලභති, අථ පන තෙ මනුස්සා රාජබලිනා උපදදුතා පක්කමන්ති, අඤ්ඤෙ පටිපජ්ජන්ති න භික්ඛූනං කිචි දෙන්ති උදකං වාරෙතුං ලබ්භති, තච ඛො කසිකම්මකාලෙ යෙව න සස්සකාලෙ—සචෙ තෙ වදන්ති "නනු භන්තෙ පුබ්බෙපි මනුස්සා ඉමං නිස්සාය සස්සං අකංසූ"ති තතො වත්තබ්බා "නෙ සඞ්ඝස්ස ඉමඤ්ච ඉමච උපකාරං අකංසු ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච කප්පියභණ්ඩං අදංසූ"ති, සචෙ වදන්ති මයම්පි දස්සාමාති එවං වට්ටති, සචෙ පන කොචි අබ්‍යත්තො අකප්පියවොහාරෙන තළාකං පතිගණ්හති වා කාරෙති වා තං භික්ඛූහි න පරිභුඤ්ජිතබ්බං, තං නිස්සාය ලබං කප්පියභණ්ඩම්පි අකප්පියමෙව—සචෙ භික්ඛූහි පරිච්චත්තභාවං ඤත්වා සාමිකො වා තස්ස පුත්තධීතරො වා අඤ්ඤෙ වා කොචි වංසෙ උප්පන්නො පුන කප්පියවොහාරෙන දෙති වට්ටති, උපච්ඡින්නෙ කුලවංසෙ තස්ස ඡනපදස්ස යො සාමිකො සො අච්ඡින්දිත්වා පුන දෙති චින්තලපබ්බතෙ භික්ඛූනා නීහටඋදකවාහකං අලඤ්ඤනාගරාජමහෙසි විය, එවම්පි වට්ටති—කප්පියවොහාරෙපි උදකවසෙන පටිග්ගහිතතළාකෙ සුඛවිත්තානං මත්තිකුද්ධරණ පාළිබන්ධනාදීනි ච කාතුං වට්ටති, තං නිස්සාය පන සස්සං කරොන්තෙ දිස්වා කප්පියකාරකං ඨපෙතුං න වට්ටති, යදි තෙ සයමෙව කප්පියභණ්ඩං දෙන්ති ගහෙතබ්බං නො චෙ දෙන්ති න චොදෙතබ්බා න සාරෙතබ්බා—පච්චයවසෙන පටිග්ගහිතතළාකෙ කප්පියකාරකං ඨපෙතුං වට්ටති, මත්තිකුද්ධරණ පාළිබන්ධනාදීනි පන කාතුං න වට්ටති, සචෙ කප්පියකාරකා සයමෙව කරොන්ති වට්ටති, අබ්‍යත්තෙන පන ලජ්ජිභික්ඛූනා කාරාපිතෙසු කිචාපි පටිග්ගහණං කප්පියං භික්ඛුස්ස පයොගපච්චයා උප්පන්නෙන මිස්සත්තා විසගතපිණ්ඩපාතො විය අකප්පියමංසරසමිස්සභොජනං විය ච දුබ්බිනිභොගං හොති, සබ්බෙසං අකප්පියමෙව—සචෙ පන උදකස්ස ඔකාසො අත්ථි තළා

කස්ස පාළි ඊරා යථා බහුං උදකං ගණ්හාති එවං කරොහි තීරසම්පෙ උදකං කරොහීති එවං උදකමෙව විචාරෙති වට්ටති, උඛනෙ අගගිං න පා තෙන්ති "උදක කම්මං ලබ්හතු උපාසකා"ති වත්තුං වට්ටති, සස්සං කත්වා ආහරථාති වත්තුං පන න වට්ටති.—සචෙ පන තළාකෙ අතිබහුං උදකං දිස්වා පස්සතො වා පිඝිතො වා මාතිකං නීහරාපෙති, වතං ඡින්ද පෙත්වා කෙදාරකෙ කාරාපෙති පොරාණකෙදාරෙසු වා පකතිභාගං අගහෙත්වා අතිරෙකං ගණ්හති නවසස්සෙ වා අපරිච්ඡින්නභාගෙ "එත්තකෙ කහාපණෙ දෙථා"ති කහාපණෙ උඝාපෙති සබ්බෙසං අකප්පියං, යො පන කසථ වපථාති අවත්වා එත්තකාය භූමියා එත්තකො නාම භාගොති එවං භූමිං වා පතිඝපෙති එත්තකෙ භූමිභාගෙ අම්හෙහි සස්සං කතං එත්තකං නාම භාගං ගණ්හථාති වදන්තෙසු කස්සකෙසු භූමිප්පමාණගහණත්ථං රජ්ජුයා වා දණ්ඩකෙන වා මිණති ඛළෙ වා ඨත්වා රක්ඛති ඛළතො නීහරාපෙති කොඝාගාරෙ වා පටිසාමෙති තස්සෙව නං අකප්පියං.—සචෙ කස්සකා කහාපණෙ ආහරිත්වා ඉමෙ සඞ්ඝස්ස ආහටාති වදන්ති, අඤ්ඤතරො ච භික්ඛු න සඞ්ඝො කහාපණෙ ඛාදතීති සඤ්ඤාය "එත්තකෙහි කහාපණෙහි සාටකෙ ආහර එත්තකෙහි යාගුආදිනි සම්පාදෙථා"ති වදති, යං තෙ ආහරන්ති සබ්බෙසං අකප්පියං කස්මා? කහාපණානං විචාරිතත්තා, සචෙ ඛඤ්ඤං ආහරිත්වා ඉදං සඞ්ඝස්ස ආහටන්ති වදන්ති අඤ්ඤතරො ච භික්ඛු පුරිමනයෙනෙව එත්තකෙහි වීහීහි ඉදච්දඤ්ච ආහරථාති වදති, යංතෙ ආහරන්ති තස්සෙව අකප්පියං, කස්මා? ඛඤ්ඤස්ස විචාරිතත්තා.—සචෙ තණ්ඩුලං වා අපරණ්ණං වා ආහරිත්වා ඉමං සඞ්ඝස්ස ආහටන්ති වදන්ති අඤ්ඤතරො ච භික්ඛු පුරිමනයෙනෙව එත්තකෙහි තණ්ඩුලෙහි ඉදච්දඤ්ච ආහරථාති වදති, යන්තෙ ආහරන්ති සබ්බෙසං කප්පියං කස්මා? කප්පියානං තණ්ඩුලාදිනං විචාරිතත්තා, කයවික්කයෙපි අනාපත්ති කප්පියකාරකස්ස ආවික්ඛිතත්තා.—පුබ්බෙ පන චිත්තල පබ්බතෙ එකො භික්ඛු චතුස්සාලචාරෙ අහො වත සෙව සඞ්ඝස්ස එතප්පමාණෙ පුවෙ පචෙය්‍යුන්ති ආරාමිකානං සඤ්ඤාජනනත්ථං භූමියා මණ්ඩලං අකාසි, තං දිස්වා ජෙකො ආරාමිකො තථෙව කත්වා දුතියදිවසෙ භෙරියා ආකොටිතාය සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝෙ පුවං ගහෙත්වා සඞ්ඝත්ථෙරං ආහ "භන්තෙ අම්හෙහි ඉතො පුබ්බෙ නෙව පිතුන්නං න පිතාමහානං එවරූපං සුතපුබ්බං එකෙන අය්‍යෙන චතුස්සාලචාරෙ පුවත්ථාය සඤ්ඤා කතා ඉතොදානිප්පභුති අය්‍යා අත්තනො අත්තනො චිත්තානුරූපං වදන්තු අම්හාකම්පි ඵාසුවිහාරො භවිස්සති"ති.—මහාත්ථෙරො තතොව නිවත්ති, එකභික්ඛුනාපි පුවො න ගහිතො, එවං පුබ්බෙ තත්‍රුප්පාදං න පරිභුඤ්ජිංසු, තස්මා.—

සලෙලඛං අච්චජන්තෙන අප්පමත්තෙන භික්ඛුනා,
කප්පියෙපි න කාතබ්බා ආමිසත්ථාය ලොලතාති.—

යොවාසං තළාකෙ වුත්තො පොක්ඛරණී උදකවාහකමාතිකාදිසුපි එසෙවනයො, පුබ්බණ්ණාපරණ්ණ උච්ඡුඵලාඵලාදිනං විරූහනඝානං යං කිඤ්චි ඛෙත්තං වා වත්ථුං වා දම්මීති වුත්තෙපි න වට්ටතීති පටික්ඛිපිත්වා තළාකෙ වුත්තනයෙනෙව යදා කප්පියවොහාරෙන චතුපච්චයපරිභොගත්ථාය දම්මීති වදති තදා සම්පටිච්ඡිතබ්බං.—වනං දම්මි අරඤ්ඤං දම්මීති වත්තෙ පන වට්ටති, සචෙ මනුස්සා භික්ඛූහි අනාණත්තා යෙව තත්ථ රුක්ඛෙ ඡන්දිත්වා

අපරණ්ණාදිනි සම්පාදෙත්වා භික්ඛූනං භාගං දෙන්ති වට්ටති, අදෙන්තො න වොදෙතබ්බා—සචෙ කෙනචි දෙව අන්තරායෙන තෙසු පක්කන්තෙසු අඤ්ඤෙ කරොන්ති නව භික්ඛූනං කිඤ්චි දෙන්ති-තෙ වාරෙතබ්බා, සචෙ වදන්ති "නනු භන්තෙ පුබ්බෙපි මනුස්සා ඉධ සස්සානි අකංසු"ති තතො වත්තබ්බා "තෙ සඞ්ඝස්ස ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච කප්පියභණ්ඩං අදංසු"ති, සචෙ වදන්ති මයම්පි දස්සාමාති එවං වට්ටති, කච්චි සස්සුඨානකං භූමිප්පදෙසං සන්ධාය සීමං දෙමාති වදන්ති වට්ටති, සීමාපරිච්ඡෙදත්ථං පන ථම්භා වා පාසාණා වා සයං න ඨපෙතබ්බා, භූමිනාම අනගඝා අප්පකෙනාපි පාරාජිකො භවෙය්‍ය, ආරාමිකානං පන වත්තබ්බං "ඉමිනා ඨානෙන අම්හාකං සීමා ගතා"ති, සචෙ හි තෙ අධිකං ගණ්හන්ති පරියායෙන කථිතත්තා අනාපත්ති—යදි පන රාජරාජ මහාමච්චාදයො සයමෙව ථම්භෙ ඨපාපෙත්වා "වත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජථා"ති දෙන්ති-වට්ටති යෙව, සචෙ කොචි අන්තොසීමාය තළාකං වා ඛණති විහාරමජ්ඣෙන වා මාතිකං නෙති වෙ තියඞ්ගණ බොධිඅඞ්ගණාදිනි දුස්සන්ති වාරෙතබ්බො—සචෙ සඞ්ඝො කිච්ලභිත්වා ආමිසගරුකතාය න වාරෙති එකො භික්ඛු වාරෙති සොව භික්ඛු ඉස්සරො, සචෙ එකො භික්ඛු න වාරෙති නෙථ තුම්හෙති තෙසං යෙව පක්ඛො හොති සඞ්ඝො වාරෙති සඞ්ඝොව ඉස්සරො, සඞ්ඝිකෙසු හි කම්මෙසු යො ධම්මිකං කම්මං කරොති සො ඉස්සරො, සචෙ වාරියමානොපි කරොති හෙඨාගහිතං පංසුං හෙඨා පක්ඛිපිත්වා උපරි ගහිතං පංසුං උපරි පක්ඛිපිත්වා පුරෙතබ්බා—සචෙ කොචි යථාජාතමෙව උච්ඡුං වා අපරණ්ණං වා අලාබු කුම්භණ්ඩාදිකං වා වලලිඵලං දුතුකාමො එතං සබ්බං උච්ඡුක්ඛෙත්තං අපරණ්ණවත්ථුං වලලිඵලාවාටං දම්මීති වදති, "සඞ්ඝ වත්ථුනා පරාමඨත්තා න වට්ටති"ති මහාසුම්මත්ථෙරො ආහ, මහාපදුමත්ථෙරො පන "අභිලා පමත්තමෙතං සාමිකානං යෙව හි සො භූමිභාගො තස්මා වට්ටති"ති ආහ—දුසං දම්මීති වදති න වට්ටති ආරාමිකං දම්මි වෙය්‍යාවච්චකරං දම්මි කප්පියකාරකං දම්මීති වුත්තෙ වට්ටති, සචෙ සො ආරාමිකො පුරෙ භත්තම්පි පච්ඡාභත්තම්පි සඞ්ඝස්සෙව කම්මං කරොති සාමණෙරස්ස විය සබ්බං හෙසජ්ජපටිජ්ඝනම්පි තස්ස කාතබ්බං, සචෙ පුරෙභත්තමෙව සඞ්ඝස්ස කරොති පච්ඡාභත්තං අත්තනො කරොති, සායං නිවාපො න දාතබ්බො—යෙපි පඤ්චදිවසවාරෙන වා පක්ඛදිවසවාරෙන වා සඞ්ඝස්ස කත්වා සෙසකාලෙ අත්තනො කරොන්ති තෙසම්පි කරණකාලෙ යෙව භත්තඤ්ච නිවාපො ච දාතබ්බො, සචෙ සඞ්ඝස්ස කම්මං නත්ථි අත්තනො යෙව කම්මං කත්වා ජීවන්ති තෙ ච හත්ථකම්මමූලෙ ආනෙත්වා දෙන්ති ගහෙතබ්බං, නො චෙ දෙන්ති න කිච්චි වත්තබ්බා—යං කිච්චි රජකදාසම්පි පෙසකාරදාසම්පි ආරාමිකනාමෙන සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති, සචෙ "ගාවො දෙමා"ති වදන්ති න වට්ටතීති පටික්ඛිපිතබ්බා, ඉමා ගාවො කුතොති පණ්ඩිතෙහි පඤ්චගොරස පරිභොගත්ථාය දින්නාති, මයම්පි පඤ්චගොරසපරිභොගත්ථාය දෙමාති වුත්තෙ වට්ටන්ති, අජකාදිසුපි එසෙවනයො—හත්ථං දෙම අස්සං මහිසං කුක්කුටං සූකරං දෙමාති වදන්ති සම්පටිච්ඡිතුං න වට්ටති, සචෙ කෙචි මනුස්සා "අප්පොස්සුක්කා භන්තෙ තුම්හෙ හොථ මයං ඉමෙ ගහෙත්වා තුම්හාකං කප්පියභණ්ඩං දස්සාමා"ති ගණ්හන්ති වට්ටති, කුක්කුටසූකරා සුඛං ජීවන්තූති අරඤ්ඤෙ විස්සජ්ජෙතුං වට්ටති—ඉමං තළා

කං ඉමං ඛෙත්තං ඉමං වත්ථුං විහාරස්ස දෙමාති වුත්තෙ පටික්ඛිපිතුං න ලබ්භතීති—සෙසමෙත්ථ උත්තානත්ථමෙව—සමුඪානාදීසු ඉදමපි ජස මුඪානං කිරියා නොසඤ්ඤා විමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කාය කම්මං වචීකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති—සමන්තපාසාදිකාය විනය සංවණ්ණනාය රාජසික්ඛාපද වණ්ණනා නිඝිතා—

—නිට්ඨිතො ච පඨමො වග්ගො—

———xxx———

තෙන සමයෙනාති **කොසිය** සික්ඛාපදං, තත්ථ සන්ථරිත්වා කතං හොතීති සමෙ භූමිභාගෙ කොසියංසුනි උපරූපරි සන්ථරිත්වා කඤ්ජිකාදිහි සිචිත්වා කතං හොති. එකෙනපි කොසියංසුනා මිස්සෙත්වාති තිඪතු අත්ත නො රුචිවසෙන මිස්සිතං සවෙ තස්ස කරණඪානෙ වාතො එකං කොසිය අංසුං ආනෙත්වා පාතෙති එවමපි මිස්සෙත්වා කතමෙව හොතීති—සෙසං උත්තානත්ථමෙව, ජසමුඪානං කිරියා නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති—**කොසිය සික්ඛාපද වණ්ණනා** නිඝිතා—

තෙන සමයෙනාති **සුඛකාලක**සික්ඛාපදං, තත්ථ සුඛකාළකානන්ති සුඛානං කාළකානං අඤ්ඤෙහි අමිස්සිතකාළකානන්ති අත්ථො, සෙසං උත්තානත්ථමෙව, සමුඪානාදිනිපි **කොසිය** සික්ඛාපද සදිසානෙවාති—**සුඛකාලක සික්ඛාපද වණ්ණනා** නිඝිතා—

තෙන සමයෙනාති **වෙභාග** සික්ඛාපදං, තත්ථ අන්තෙ ආදිඝිත්වාති එත්ථ සන්ථතස්ස අන්තෙ අනුවාතං විය දස්සෙත්වා ඔදාතං අලලියාපෙත්වා. වෙ භාගාති වෙ කොඪාසා. ආදාතබ්බාති ගහෙතබ්බා. ගොචරියානන්ති කපි ලවණ්ණානං. වෙ තුලා ආදාතබ්බාති වතුහි තුලාහි කාරෙතුකාමං සන්ධාය වුත්තං—අත්ථතො පන යත්තකෙහි එළකලොමෙහි කාතුකාමො හොති තෙසු වෙ කොඪාසා කාළකානං එකො ඔදාතානං එකො ගොචරි යානන්ති ඉදමෙව දස්සිතං හොතීති වෙදිතබ්බං, සෙසං උත්තානත්ථමෙ ව—සමුඪානාදිනි **කොසිය**සික්ඛාපද සදිසානෙව, කෙවලං ඉදං ආදාය ච අනාදාය ච කරණතො කිරියා කිරියන්ති වෙදිතබ්බං—**වෙභාගසික්ඛාපද වණ්ණනා** නිඝිතා—

තෙන සමයෙනාති **ජබ්බස්ස** සික්ඛාපදං, ඌහදන්තිපි උම්මිහන්තිපීති සන්ථතානං උපරි වව්වමපි පස්සාවමපි කරොන්තීති වුත්තං හොති. දින්නා සඞ්ඛෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සන්ථතසම්මුතිති එවං ලඛසම්මුතිකො භික්ඛු යාව රොගො න වූපසම්මති තාව යං යං ඨානං ගච්ඡති තත්ථ තත්ථ ස න්ථතං කාතුං ලභති, "සවෙ අරොගො හුත්වා පුන මූලව්‍යාධිනාව ගිලානො හොති සො යෙව පරිහාරො නත්ථඤ්ඤං සම්මුතිකිච්ච"න්ති **ඵුස්සදෙවත්ථෙ රො** ආහ, **උපතිස්සත්ථෙරො පන** "සො වා ව්‍යාධි පටිකුප්පතු අඤ්ඤෙ වා සකිං ගිලානොති නාමං ලඛං ලඛමෙව පුන සම්මුතිකිච්චං නතථි" ති ආහ—ඔරෙන වෙ ජන්නං වස්සානන්ති ජන්නං වස්සානං ඔරිමභාගෙ. අන්තොති අත්ථො, **පදභාජනෙ** පන සඞ්ඛ්‍යාමත්තදස්සනත්ථං [illegible] ජබ්බස්සානීති වුත්තං. අනාපත්ති ජබ්බස්සානි කරොතීති යදා ජබ්බස්සානි

පරිපුණ්ණානි හොන්ති තදූ සත්ථුනං කරොති, දුතියපදෙපි යදූ අතිරෙකඡබ්බස්සානි හොන්ති තදූ කරොන්තීති එවමත්ථො දට්ඨබ්බො. න හි සොළසවස්සානි කරොතීති, සෙසං උත්තානත්ථමෙව. සමුට්ඨානාදීනි කොසියසික්ඛාපදසදිසානෙවාති ඉමස්ස සික්ඛාපදස්ස වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

තෙන සමයෙනාති **නිසීදනසන්ථතෙ** සික්ඛාපදං, තත්ථ ඉමස්මිං භික්ඛවෙති **භගවා** කිර තං තොමාසං න කිඤ්චි බොධනෙය්‍යසත්තං අදූදස තස්මා එවමාහ, එවං සන්තෙපි තන්නිවාසෙන ධම්මදෙසනා කථාහබා සියා ඉතිපි පනස්ස එතදහොසි "මයි ඔකාසං කාරෙත්වා පහිසල්ලිතෙ භික්ඛූ අධම්මිකං කම්මවත්ථුං කරිස්සන්තී තං උපපරික්ඛතො භවිස්සති අහං තස්ස පසිදිත්වා භික්ඛූනං දස්සනං අනුජානිස්සාමි තතො හං පැසිතුකාමා බහූ භික්ඛූ ධුතඞ්ගානි සමාදියිස්සන්තී අහඤ්ච තෙහි උද්දිසාපෙක්ඛතාපච්චයා සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙස්සාමි "ති තස්මා එවමාහ "එවං බහූනි හි එත්ථ ආනිසංසානී"ති. සපරිසො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමීති එත්ථ කිර "න හි කඩවෙ ඨානදස්සනෙන උපසම්පාදෙතබ්බා යො උපසම්පාදෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති ඉමස්මිං ඛන්ධකසික්ඛාපදෙ "කථං හි නාම තං මොඝපුරිස අඤ්ඤති ඔවදෙය්‍යා අනුසාසියා අඤ්ඤං ඔවදිතුං අනුසාසිතුං ඔසක්කිස්සති "ති එවමාදිනා නයෙන ගරුකං ලභිත්වා "යථා මයිහං පරිසා නිස්සාය ගරුහං අදූසි සොදානාහං භගවන්තං තෙනෙව ප්‍රණාමවන්දසඤ්ඤිරතෙන සඛාකාරපරිපුණ්ණෙන මුඛෙන ධම්මසොසං නිවත්තෙත්වා පරිසං යෙව නිස්සාය සාධුකාරං දූපෙස්සාමි "ති සුභදූදා කුලපුත්තා අනිරෙකඡාජ්ජනසතං පඤ්චමත්වා පරිසං විනෙත්වා පඨමතෙනෙව භික්ඛූ සහෙව පරිවුතා පුන භගවන්තං උපසඞ්කමිංසු, තෙන වුත්තං "සපරිසා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමී"ති, න හි සත්ථා බුද්ධානං අඤ්ඤථා ආරාධෙතුං අඤ්ඤත්‍ර වණ්ණසම්පත්තියා භගවතා අවිදූරෙ නිසින්නෙහි වත්තසම්පත්තියා පරිසුද්ධභාවෙන නිරාසංකො සීහො විය කඤ්චනපබ්බතස්ස භගවතො අවිදූරෙ නිසින්නා. එතදවොචාති කථාය සමුට්ඨාපනත්ථං එතං අවොච. මනාපානි තෙ භික්ඛු පංසුකූලානීති භික්ඛූ තව ඉමානි පංසුකූලානි මනාපානි. අත්තනො රුචියා ඛන්තියා ගහිතානීති අත්තො, න බ්‍රා මෙ භත්තෙ මනාපානීති භත්තෙ න මයා අත්තනො රුචියා ගහිතානි ගලග්ගහෙන විය මත්තකතාළනෙන විය ච ගහිතොම්හීති දස්සෙති. පඤ්ඤාපිස්සතීති පඤ්ඤතො අභිඤ්ඤතො භවිස්සති. නත්ථ සන්දිස්සතීති වුත්තං හොති, න මයං අපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙස්සාමාති මයං සාවකා නාම අපඤ්ඤත්තං න පඤ්ඤපෙස්සාම බුද්ධවිසයො හි එසො යදිදං පාතිමොක්ඛං දූක්කටවත්ථූනි ආදිනා නයෙන අපඤ්ඤත්තං සික්ඛාපද පඤ්ඤපනං පඤ්ඤත්තසමුට්ඨාපනං වාති. සමාදයාති තං තං සික්ඛාපදං සමාදියිත්වා. සාධූ සුට්ඨූති සම්පටිච්ඡිත්වා යථා පඤ්ඤත්තෙසු සඛසික්ඛාපදෙසු සික්ඛිස්සාමාති දස්සෙති. භගවා තස්ස ආරඛවෙතොතා පුනපි සාධූ සාධූති සාධුකාරමදූසි, අනුඤ්ඤාතාවසොති අනුඤ්ඤාතං ආවුසොති. පිණ්ඩපාතාති පිණ්ඩපාතා. සන්තානි උජ්ඣිතානීති සන්තෙ චතුපච්චයසඤ්ඤිතාය සඛෙ සන්තානි උජ්ඣිත්වා. ධම්මිං කථං කත්වෙත්වා භික්ඛූ ආමන්තෙසීති භගවා සන්තානි විපස්සනිත්‍රාණානි දිස්වා සඛාණදූස්සවිනිපාතනෙ කාරණං නත්ථි පරිභොගූපායං නොසං දස්සෙස්සාමීති ධම්මිං කථං කත්වා භික්ඛූ ආමන්තෙසි, සකිං නිවත්තෙමපි සකිං පාරුතං

පිති සකිං නිසිඤ්චෙවෙව නිපජ්ජතව. සාමඤ්ඤානි එකපස්සතෝ වට්ටං වා වතුරස්සං වා ඡින්දිත්වා ගහිතඨානං යථා විඤ්ඤත්තිං හොති එවං ගහෙතබ්බං, සඤ්චරණෙන පන පාළියං වුත්තනයෙනෙව එකදෙසෙ වා සඤ්ඡරිතබ්බං, විජ්ජෙත්වා වා මියෙසතං කත්වා සඤ්ඡරිතබ්බං, එවං පිරතරං හොතීති, සෙසං උත්තානත්ථමෙව. සමුසානාදීනි කිරියාකිරියත්තා ඉමස්ස සික්ඛාපදස්ස වෙභාගසික්ඛාපද සදියානීති. **නිසිදන සඤ්ඤත සික්ඛාපද වණ්ණනා නිට්ඨිතා.**

(ඉමෙසු පන පඤ්චසු සඤ්ඤතෙසු පුරිමානි තීණි ච්ඡනකමමං කත්වා පටිලභිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටන්ති, පච්ඡිමානි දෙ වට්ටන්තීති වෙදිතබ්බානි)

තෙන සමයෙනාති ඵලකලොම සික්ඛාපදං, තත්ථ උපපණ්ඩියුත්තෙති කිත්තකෙන භග්ගෙ කිත්තකෙති ආදීනි වදන්තා අවහසිංසු. සිතකොව ආසුඉහීති යථා මනුස්සා අරඤ්ඤතො මහන්තං දුරුහාරං ආනෙත්වා කිලන්තා සිතකාව පානෙන්ති එවං පාතෙසීති අත්ථො. සහත්ථාති සහත්ථෙන අත්තනා හරිතබ්බානීති වුත්තං හොති. බහි නියොජනං පාතෙතීති නියොජනතො බහි පාතෙති. අනන්තරායෙන පන පතනෙ භත්තතො මුත්තමත්තෙ ලොමඝණනායෙ නිස්සග්ගිය පාචිත්තියානි, සබෙ බහි නියොජනෙ රුක්ඛෙ වා ථම්භෙ වා පටිහඤ්ඤිත්වා පුන අන්තො පතන්ති අනාපත්ති, භූමියං පතිත්වා ඨත්වා ඨත්වා වට්ටමානා ඵලකලොමඝණ්ඩිකා පුන අන්තො පවිසන්ති ආපත්තියෙව, අන්තො ඨත්වා භත්තෙන වා පාදෙන වා ඝසිත්වා වට්ටෙන්ති ඨත්වා වා අඨත්වා වා වට්ටමානා භණ්ඩිකා ගච්ඡතු ආපත්තියෙව, අඤ්ඤං හරිස්සන්තීති ඨපෙති, තෙන හරිතෙපි ආපත්තියෙව. සුඛවිත්තෙන න ඨපිතං වාතෙ වා අඤ්ඤං වා අන්තරෙ භණ්ඩිකා භග්ගා වා ඡින්නා වා භින්නා වා අන්තරා ඡින්නා වා භින්නා වා වට්ටමානා භණ්ඩිකා ගච්ඡතු ආපත්තියෙව, අඤ්ඤං හරිස්සන්තීති ඨපෙති, තෙන හරිතෙපි ආපත්තියෙව. සුඛවිත්තෙන න ඨපිතං වාතෙ වා අඤ්ඤං වා අන්තරෙ ධම්මතාය බහි පාතෙති ආපත්තියෙව, සඨ්ඨාභත්තා අච්ඡින්නකත්තා ච සික්ඛාපදෙසු. **කුරුන්දියාදීසු පන එතං අනාපත්තීති වුත්තා සා අනාපත්ති පාළියා න සමෙති. උභතො භණ්ඩිකං එකාබඛං කත්වා එකං භණ්ඩිකං අන්තො සිමාය එකං බහි සිමාය කරොන්තො ඨපෙති රක්ඛති නාම, එකාබඛෙ කාජෙපි එසෙවනයො. යදි පන අබඛ්ඛිත්වා කාජකොටියං ඨපිතමත්තමෙව හොති න රක්ඛති, එකාබඛෙපි පරිවත්තෙත්වා ඨපිතෙ ආපත්තියෙව. අඤ්ඤස්ස යානෙ වානි එතං ගච්ඡන්තෙ යානෙ වා භණ්ඩිසීසාදීසු වා සාමිකස්ස අරොචනත්තායෙව හරිස්සතීති ඨපෙති, තස්මිං නියොජනං අතික්කමන්තෙ ආපත්ති. ආගච්ඡන්තෙපි එසෙවනයො, සබෙ පන ආගච්ඡන්තෙ යානෙ වා භණ්ඩිසීසාදීසු වා ඨපෙත්වා අභිරුහිත්වා සාරෙති හෙඨා වා ගච්ඡන්තො වොදෙති පක්ඛාසන්තො වා අනුබන්ධාපෙති ''අඤ්ඤං හරාපෙති''ති වචනතො අනාපත්ති. **කුරුන්දියාදීසු** පන ආපත්තීති වුත්තං තං ''අඤ්ඤං හරාපෙති''නි ඉමිනා න සමෙති. අදිස්සාදුනෙ පන සුඛඛාතෙ ආපත්ති හොති යාහි තත්ථ ආපත්ති සා ඉධ අනාපත්ති යා ඉධ ආපත්ති සා තත්ථ අනාපත්ති, තං ඨානං පත්වා අඤ්ඤවිහිතො වා වොරොදිහි වා උපද්දුතො ගච්ඡති ආපත්තියෙව, සඛස්ස ලොමඝණනායෙ ආපත්ති පරිවෙජ්දෙ වෙදිතබ්බා. වාසාධිප්පායො ගන්ත්වා තතො පරං හරතීති යත්ථ ගතො තත්ථ උදෙසපරිපුච්ඡාදිනං වා පච්චයානං වා අලාභෙන තතො පරං අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡති. තතොපි අඤ්ඤත්ථාභිරුවං යොජනසතම්පි හරන්තස්ස අනාපත්ති. අවිස්සාසං පටිලභිත්වා චොරා

[illegible]

[illegible] සුත්ත [illegible]

[illegible] සම්මජ්ජනාදීසු [illegible] කම්මඤ්ඤතා [illegible] සුත්තකෙන පන [illegible] පඤ්ඤත්තං [illegible] නාම [illegible] සම්මජ්ජනාදීසු [illegible] කායකම්මං නිමිත්තං [illegible] යඤ්ඤාලංකාරං සික්ඛාපදං වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

[illegible] මොඛ්‍යාපන සික්ඛාපදං, තත්‍ර [illegible] විඤ්ඤාපනත්ථා [illegible] අත්ථයුත්තභාවේ [illegible] සික්ඛාපදේ [illegible] සම්මජ්ජා [illegible] මොඛ්‍යාපන සික්ඛාපද වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

[illegible] රූපිය සික්ඛාපදං, තත්‍ර පටිග්ගහොති කොඨා [illegible] ඊහ ජාතරූපන්ති සුවණ්ණඤ්ච නාමං, තං පන [illegible] රූපසදිසං හොති නඝා සකුවණ්ණා වුච්චතිති [illegible] තාසඤ්ඤා යෝ සකුවණ්ණා ලොහවිසෙසෝ ඉදං [illegible] රජතං පන "සඛෙඩා සිලා පවාළං රජතං ජාත [illegible] ඉධ පන යං කිඤ්චි වොහාරඤමනිඨං කහා [illegible] "කහාපණෝ ලොහමාස [illegible] කහාපණොති සුවණ්ණමයෝ වා රූපියමයෝ [illegible] තම්බලොහාදිනි කතමාසකෝ. [illegible] වා ඛේදූපෙඩිකාය වා අන්නතමයෝ තාලපණ්ණා [illegible] ජතුමාසකොති ලාඛාය වා නිය්‍යාසෙන [illegible] සෙ වොහාරං ගවජනතීති ඉමිනා [illegible] යත්ත ජතුපදෙ ඨද ඨද මොහාරං ගවජති අන්න [illegible] අභිසෙකේ [illegible] රූපගතෙයෙව රූපගතෙ [illegible] ඉවෙවනං සඛබමපි රජතං ජා [illegible] තිඨා මණී සඛෙඩා සිලා පවාළං ලොහිත [illegible] දඛිදස ඛෙත්තවත්තු පුප්ඵාරාම ඵලාරා [illegible] අපරණ්ණං [illegible] තෙලං මධුඵාණිතාදි සෙසජ්ජ ඉදං කපි [illegible] අනඤ්ඤාතස්ස වා සඛඤඤපුග්ගලවෙනියඤ්ඤං [illegible] අත්තනා සම්පටිච්ඡති, අඤ්ඤතො අත්තාය සම්පටිච්ඡතො [illegible] සම්පටිච්ඡති, දුක්කටං, දුක්කටවත්තුං සඛබ [illegible] සම්පටිච්ඡති, දුක්කටමෙව, ඝපටිඤවත්තුමහි අනාපත්ති, සඛබ [illegible] සඤ්ඤාය සම්පටිච්ඡති, උපරි රතන [illegible]

උග්ගණ්ඹෙය්‍යාති ගණ්ඹෙය්‍ය. යස්මා පන ගණ්ඹන්තො ආපත්තිං ආපජ්ජති තෙනස්ස පදභාජනෙ සයං ගණ්ඹාති නිස්සග්ගියං පාවිත්තියන්ති වුත්තං, එසනයො සෙසපදෙසුපි—තත්ථ ජාතරූපරජතභණ්ඩසු කහාපණමාසකෙසු ච එකං ගණ්ඹතො වා ගණ්ඹාපයතො වා එකා ආපත්ති, සහස්සක්ඛෙවපි එකතො ගණ්ඹාති ගණ්ඹාපෙති වත්ථුගණනාය ආපත්ති යො—මහාපච්චරියං පන කුරුන්දියඤ්ච සිථිලබ්ධාය ථවිකාය සිථිලපූරිතෙ වා භාජනෙ රූපගණනාය ආපත්ති, ඝණබඩෙ පන ඝණපූරිතෙ වා එකාව ආපත්තීති වුත්තං—උපනික්ඛිත්තසාදියනෙ පන ඉදං අය්‍යස්ස හොතුති වුත්තෙ සචෙපි විත්තෙන සාදියති ගණ්ඹිතුකාමො හොති කායෙන වාචාය වා නඝිදං කප්පතීති පටික්ඛිපති අනාපත්ති, කායවාචාහි වා අපටික්ඛිපිත්වාපි සුඛවිත්තො හුත්වා නඝිදං අම්හාකං කප්පතීති න සාදියති අනාපත්ති යෙව—තිසු චාරෙසු හි යෙන කෙනචි පටික්ඛිත්තං පටික්ඛිත්තමෙව හොති—සචෙ පන කායවාචාහි අපටික්ඛිපිත්වා විත්තෙන අධිවාසෙති කායවාචාහි කත්තබ්බස්ස පටික්ඛෙපස්ස අකරණතො අකිරිය සමුඨානං, කායචාරෙ චචීචාරෙ ච ආපත්තිං ආපජ්ජති මනොචාරෙ පන ආපත්ති නාම නත්ථි, එකො සතං වා සහස්සං වා පාදමූලෙ ඨපෙති තුයහිදං හොතුති, භික්ඛු නඝිදං කප්පතීති පටික්ඛිපති, උපාසකො පරිච්චත්තං මයා තුම්හාකන්ති ගතො, අඤ්ඤෙ තත්ථ ආගන්ත්වා පුච්ඡති කිං භන්තෙ ඉදන්ති? යං තෙන ච අත්තනා ච වුත්තං තං ආචික්ඛිතබ්බං, සො චෙ වදති "ගොපඝිස්සාම භන්තෙ ගුත්තඨානං දස්සෙථා"ති, සත්තභුමකම්පි පාසාදං අභිරුහිත්වා ඉදං ගුත්තඨානන්ති ආචික්ඛිතබ්බං ඉධ නික්ඛිපාහීති න වත්තබ්බං, එත්තාවතා කප්පියඤ්ච අකප්පියඞ්ච නිස්සාය ඝිතං හොති—චාරං පිදහිත්වා රක්ඛන්තෙන වසිතබ්බං, සචෙ කිඤ්චි විකාරාදිකභණ්ඩං පත්තං වා චීවරං වා ආගච්ඡති ඉදං ගහෙස්සථ භන්තෙති වුත්තෙ "උපාසක අත්ථි අම්හාකං ඉමිනා අත්ථො වත්ථුච එවරූපං නාම සංවිජ්ජති කප්පියකාරකො නත්ථි"ති වත්තබ්බං, සචෙ සො වදති අහං කප්පියකාරකො හවිස්සාමි චාරං විවරිත්වා දෙථාති, චාරං විවරිත්වා ඉමස්මිං ඔකාසෙ ඨපිතන්ති වත්තබ්බං ඉදං ගණ්ඹාති ච න වත්තබ්බං, එවම්පි කප්පියඞ්ච අකප්පියඞ්ච නිස්සාය ඝිතමෙව හොති, සො චෙ තං ගහෙත්වා තස්ස කප්පියභණ්ඩං දෙති වට්ටති, සචෙ අධිකං ගණ්ඹාති නමයං තව භණ්ඩං ගණ්ඹාම නික්ඛිපාහීති වත්තබ්බො—

සඞ්ඝමජ්ඣෙ නිස්සජ්ජිතබ්බන්ති එත්ථ යස්මා රූපියං නාම අකප්පියං තස්මා නිස්සජ්ජිතබ්බං, සඞ්ඝස්ස වා ගණස්ස වා පුග්ගලස්සාති න වුත්තං, යස්මා පන තං පටිග්ගහිතමත්තමෙව න තෙන කිඤ්චි කප්පියභණ්ඩං වෙතාපිතං තස්මා උපායෙන පරිභොගදස්සනත්ථං සඞ්ඝමජ්ඣෙ නිස්සජ්ජිතබ්බන්ති වුත්තං—කප්පියං ආචික්ඛිතබ්බං සප්පිං වාති පබ්බජිතානං සප්පි වා තෙලං වා වට්ටති උපාසකාති එවං ආචික්ඛිතබ්බං. රූපියපටිග්ගාහකං ඨපෙත්වා සබ්බෙහෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බන්ති සබ්බෙහි භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං—රූපියපටිග්ගාහකෙන භාගො න ගහෙතබ්බො, අඤ්ඤෙසං භික්ඛූනං වා ආරාමිකානං වා පත්තභාගම්පි ලභිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති, අන්තමසො මක්කටාදීහි තතො හරිත්වා අරඤ්ඤෙ ඨපිතං වා තෙසං හත්ථතො ගලිතං වා තිරච්ඡානපරිග්ගහිතම්පි පංසුකූලම්පි න වට්ටති යෙව, තතො ආහටෙ න ඵාණිතෙන සෙනාසනධූපනම්පි න වට්ටති, සප්පිනා වා තෙලෙන වා

අවජ්ඣිත්වා නිරත්තකභාවං ඤත්වා පටිදෙන්ති, තං හරන්තා සෝ අනාපත්ති. නිස්සඨං පටිලික්ඛාති විනයකම්මකතං පටිලික්ඛාති අත්ථෝ. කච්ඡණඛ්ඩන්ති කච්ඡං භණ්ඩං කම්බලකොජවසඤ්ඤාදි යං කිඤ්චි අන්තමසෝ සුත්තකෙන ඛඩමඤ්ඤාම්පි. යෝ පන තනුකපත්තාසංවිකන්තරෙ වා අසොණ්ඩ අංසවට්ටක කායබන්ධනාදිනං අන්තරෙසු වා පිප්පලිකාදිනං මලරක්ඛණත්ථං සිපාටිකං වා අන්තමසෝ වාතාබාධිකෝ කණ්ණවිවරදෙදපි ලොමං නි පක්ඛිපිත්වා ගච්ඡති ආපත්තිං යෙව-සුත්තකෙන පන බන්ධිත්වා පක්ඛිත්තං කථහණ්ඩකසදිසං නියති, වෙණිං කත්වා ගරති ඉදං නිදස්සනමත්තං නාම ආපත්තිං යෙවාහි, සෙසං උත්තානත්ථමෙව-සම්මජ්ජනාදීසු ඉදං එළක ලොමසම්මජ්ජනං නාම කායතෝ ච කායපටිබද්ධතෝ ච සම්මජ්ජති, කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිඤ්ඤාතං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං නිට්ඨිතන්ති වේදිතබ්බා-එළකලොම සික්ඛාපද වණ්ණනා නිට්ඨිතා-

තෙන සමයෙනාති එළකලොම ඔඛාවණ සික්ඛාපදං, තත්ථ රිඤ්චනාතිආදි උජ්ඣනාති විස්සජ්ජනාති නා සකෙකාතාති අත්තුත්තරිඤ්චනාති වුත්තං හොති, සෙසමෙත්ථ උත්තානත්ථමෙව සඞ්ඛෙපවණ්ණනා ච සඞ්ඛෙපවණ්ණනා ච සම්මජ්ජනාදිනිති-එළකලොම ඔඛාවණ සික්ඛාපද වණ්ණනා නිට්ඨිතා-

තෙන සමයෙනාති රූපිය සික්ඛාපදං, තත්ථ පටිග්ගණ්හෙති කොඨාසෙ. ජාතරූපරජතන්ති එත්ථ ජාතරූපන්ති සුවණ්ණස්ස නාමං, තං පන යස්මා තථාගතස්ස වණ්ණසදිසං හොති තස්මා සත්ථුවණ්ණෝ වුච්චතීති සදහාජ්ජන වුත්තං, තස්සපථා යෙ සත්ථුවණ්ණා ලොහවිසෙසෙ ඉදං ජාතරූපං නාමාති-රජතං පන "ඝඬෙඛා සිලා පවාළං රජතං ජාතරූප"න්ති ආදිසු රූපියං වුත්තං, ඉධ පන යං කිඤ්චි වොහාරඝමනියං කහාපණාදි අභිප්පෙතං. තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ "කහාපණෝ ලොහමාසකෝ"ති ආදි වුත්තං, තත්ථ කහාපණොති සුවණ්ණමයෝ වා රූපියමයෝ වා පාකතිකෝ වා. ලොහමාසකොති තම්බලොහාදිනි කතමාසකෝ. දුරුමාසකොති සාරදුරුනා වා වෙළුපෙසිකාය වා අන්තමසෝ තාලපණ්ණනාති රූපං ඡින්දිත්වා කතමාසකෝ. ජතුමාසකොති ලාඛාය වා සිත්‍යාසෙන වා රූපං සමුට්ඨාපෙත්වා කතමාසකෝ. යෙ වොහාරං ගච්ඡන්තීති ඉමිනා පන පදෙන යෝ යෝ යත්ථ යත්ථ ජනපදෙ යදු යදු වොහාරං ගච්ඡති අන්තමසෝ අඞ්ගමගධෝපි චම්මමයෝපි රුක්ඛඵලබීජමයෝපි සම්මාපිතරූපොපි අසම්මාපිතරූපොපි සඞ්ඛා සඞ්ඛහිතෝ-ඉවේවතං සඞ්ඛමපි රජතං ජාතරූපං ජාතරූපමාසකෝ වුත්තපභෙදෙ සඞ්ඛාති රජතමාසකොති වතුබ්බිධං නිස්සඟ්ගියවත්ථුං හොති, මුත්තා මණි සඞ්ඛා සිලා පවාළං ලොහිතඞ්කා මසාරගල්ලං සත්තධඤ්ඤානි දුසිදස ඛෙත්තවත්ථු පුප්ඵාරාම ඵලාරාමාදයොති ඉදං දුක්කටවත්ථු, සුත්තං ථාලෝ පත්තකෝ කපල්ලයෝ අනෙකපප්පකාරං අපරණ්ණං සපි නවනීතං තෙලං මධුඵාණිතාදි සෙසජ්ජඤ්ච ඉදං කප්පියවත්ථු, තත්ථ නිස්සඟ්ගියවත්ථුං අත්තනෝ වා සඞ්ඝගණපුග්ගලවෙනියානං වා අත්ථාය සම්පටිච්ඡිතුං න වට්ටති, අත්තනෝ අත්ථාය සම්පටිච්ඡතෝ නිස්සඟ්ගියං පාචිත්තියං, සෙසානං අත්ථාය දුක්කටං, දුක්කටවත්ථුං සඞ්ඛෙ සම්පි අත්ථාය සම්පටිච්ඡතෝ දුක්කටමෙව, කප්පියවත්ථුම්හි අනාපත්ති, සඞ්ඛ මපි නික්ඛිපනත්ථාය භණ්ඩාගාරිකසිසෙන සම්පටිච්ඡතෝ උපරි රජත සික්ඛාපදෙ ආගතවසෙන පාචිත්තියං-

උග්ගහණිග්ගහයාති ගණ්හනත්ථාය. යථා පන ගණ්හන්තෝ ආපත්තිං ආපජ්ජති තෙත්තියා **පදභාජනෙ** සයං ගණ්හාති නිස්සග්ගියං පාචිත්තියන්ති වුත්තං, එවන්තයෝ සෙසපදෙසුපි තත්ථ ජාතරූපරජතභණ්ඩසු කහාපණමාසකෙසු ච එකං ගණ්හතෝ වා ගණ්හාපයතෝ වා එකා ආපත්ති, සහස්සක්ඛත්තුම්පි එකතෝ ගණ්හාති ගණ්හාපෙති වත්ථුගණනාය ආපත්ති ගොමහිංසපච්චත්ථරණං පන **කුරුන්දියඤ්ච** සිබ්බිලබ්බාය එකිකාය සිබ්බිලපූරිතෙ වා භාජනෙ රූපගණනාය ආපත්ති, ඝණබද්ධෙ පන ඝණපූරිතෙ වා එකාව ආපත්තීති වුත්තං උපනික්ඛිත්තසාදියනෙ පන ඉදං අත්ථසාධනතූති වුත්තෙන යථෙවිං විත්තෙන සාදියති ගණ්හිතුකාමෝ හොති කාරෙන වාචාය වා නසිදං කප්පතීති පටික්ඛිපති අනාපත්ති, කායවාචාහි වා අපටික්ඛිපිත්වාපි සුබවත්තෙතා හුත්වා නසිදං අම්හාකං කප්පතීති න සාදියති අනාපත්ති යෙව නිස්සා වාරෙසු හි යෙන කෙනචි පටික්ඛිත්තං පටික්ඛිත්තමෙව හොති සචෙ පන කායවාචාහි අපටික්ඛිපිත්වා විත්තෙන අධිවාසෙති කායවාචාහි කත්තබ්බස්ස පටික්ඛෙපස්ස අකරණතෝ අකිරිය සමුට්ඨානං, කායවාරෙ වවිත්තාරෙ ච ආපත්තිං ආපජ්ජති මනොවාරෙ පන ආපත්ති නාම නත්ථි, එකෝ යතං වා සහස්සං වා පාදමූලෙ ඨපෙති තුඤ්ඤං හොතූති, කිඤ්චු නසිදං කප්පතීති පටික්ඛිපති, උපාසකෝ පරිවත්තතං මයා තුම්හා කන්නි ගතෝ, අක්ඛෙසු තත්ථ ආගන්ත්වා පුච්ඡති කිං භන්තෙ ඉදානි? යං තෙන ච අත්තනා ච වුත්තං තං ආචික්ඛිතබ්බං, යො වෙ වදති "ගොපරිභෝගං භන්තෙ ඝුත්තඝානං දෙථෙථා"ති, සත්තභූමකම්පි පාසාදං අභිරුහිත්වා ඉදං ඝුත්තඝානන්ති ආචික්ඛිතබ්බං ඉඛ නික්ඛිපාගීති න වත්තබ්බං, එත්තාවතා කප්පියඤ්ච අකප්පියඤ්ච නිස්සාය ඝිනං හොති චාරං පිදහිත්වා රක්ඛන්තෙන වසිතබ්බං, සචෙ කිඤ්චි භික්ඛාභික්ඛභණ්ඩං පත්තං වා චීවරං වා ආහරිත්වා ඉදං ගණ්හථ භන්තාති වුත්තෙ "උපාසක අම්හාකං ඉමිනා අත්ථො චත්තුව එවරූපං නාම සංවිජ්ජති කප්පියකාරකෝ නත්ථී"ති වත්තබ්බං, සචෙ සො වදති අහං කප්පියකාරකෝ භවිස්සාමි චාරං විවරිත්වා දෙථාති, චාරං විවරිත්වා ඉමයත්තං ඔකාසෙ ඨපිතන්ති වත්තබ්බං ඉදං ගණ්හාති ච න වත්තබ්බං, එවම්පි කප්පියඤ්ච අකප්පියඤ්ච නිස්සාය ඝිනමෙව හොති, යො වෙ තං ගණ්ඩෙති තස්ස කප්පියභණ්ඩං දෙති වට්ටති, සචෙ අධිකං ගණ්හාති නමයං නව භණ්ඩං ගණ්හාම නික්ඛිපාගීති වත්තබ්බං.

සඛ්‍යම්පජ්ජ නිස්සජ්ජිතබ්බන්ති එත්ථ යථා රූපියං නාම අකප්පියං තථා නිස්සජ්ජිතබ්බං, සඛ්‍යස්ස වා ගණ්හස්ස වා ප්‍රග්ඝලස්සාති න වුත්තං, යථා පන තං පටිග්ගහිතමත්තමෙව න තෙන කිඤ්චි කප්පියභණ්ඩං වෙත්වා පිනං තථා උපාසකෙන පරිභොගදස්සනත්ථං සඛ්‍යම්පජ්ජ නිස්සජ්ජිතබ්බන්ති වුත්තං කප්පියං ආචික්ඛිතබ්බං සප්පිං වාති පබ්බජිතානං සප්පි වා තෙලං වා වට්ටති උපාසකානි එවං ආචික්ඛිතබ්බං. රූපියපටිග්ගාහකං ඨපෙත්වා සබ්බෙහෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බන්ති සබ්බෙහි භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං රූපියපටිග්ගාහකෙන භාගො න ගහෙතබ්බො, අක්ඛෙසුං හිඤ්ඤනං වා ආරාමිකානං වා පත්තභාගම්පි ලභිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති, අත්තනොයෙව මක්ඛකථාදිභි තතො ඔරභිත්වා අරක්ඛෙසු ඨපිතං වා තෙසං භත්තවෙතනං ගිලානං වා තිරච්ඡානපරිග්ගහිතම්පි පංසුකූලම්පි න වට්ටති යෙව, තතො ආහරිත්වා ආණත්තෙන සෙනාසනත්ථපනම්පි න වට්ටති, සප්පිනා වා තෙලෙන වා

පදිපං කත්වා දිපාලොකෙ නිපජ්ජිතුං කසිණපරිකම්මම්පි කාතුං පොත්ථක
ම්පි වාචෙතුං න වට්ටති—තෙල මඩුථාණිතෙහි පන සරිරෙ වණං මක්ඛෙ
තුං න වට්ටති යෙව, තෙන වත්ථුනා මච්ඡිඨාදිනි වා ගණ්හන්ති උපොසථා
ගාරං වා භොජනසාලං වා කරොන්ති පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති, ජායාපි
ගෙහපරිච්ඡෙදෙන ඝිතා න වට්ටති, පරිච්ඡෙදාතික්කන්තා ආගන්තුකත්තා
වට්ටති—තං වත්ථුං විස්සජ්ජෙත්වා කතෙන මග්ගෙනපි සෙතුනාපි නාවා
යපි උළුම්පෙනපි ගන්තුං න වට්ටති, තෙන වත්ථුනා ඛණාපිතාය පොක්ඛ
රණියා උබ්භිතොදකං පාතුං වා පරිභුඤ්ජිතුං වා න වට්ටති, අන්තො උද
කෙ පන අසති අඤ්ඤං ආගන්තුක උදකං වා වස්සොදකං වා පවිඨං වට්ටති,
කිතාය යෙන උදකෙන සඞ්ඝිං කිතා තං ආගන්තුකම්පි න වට්ටති, තං වත්ථුං
උපනික්ඛෙපං ඨපෙත්වා සඞ්ඝො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජති තෙපි පච්චයා තස්ස
න වට්ටන්ති—ආරාමො ගහිතො හොති සොපි පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති,
යදි භූමිපි බීජම්පි අකප්පියං නෙව භූමිං න ඵලං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, සචෙ
භූමිං යෙව කිණිත්වා අඤ්ඤානි බීජානි රොපිතානි ඵලං වට්ටති, අථ බීජානි
කිණිත්වා කප්පියභූමියං රොපිතානි ඵලං න වට්ටති, භූමියං නිසිදිතුං වා
නිපජ්ජිතුං වා වට්ටති—

සචෙ සො ජඞ්ඝෙතීති යත්ථ කත්ථචි ඛිපති අථාපි න ජඞ්ඝෙති සයං
ගහෙත්වා ගච්ඡති න වාරෙතබ්බො. නො චෙ ජඞ්ඝෙතීති අථ නෙව ගහෙ
ත්වා ගච්ඡති න ජඞ්ඝෙති කිං මයහං ඉමිනා ඛ්‍යාපාරෙනාති යෙන කාමං
පක්කමති, තතො යථාවුත්තලක්ඛණො රූපියජඞ්ඝකො සම්මන්නිත
බ්බො—යො න ජඤ්ඤගතින්ති ආදිසු ලොභවසෙන තං වත්ථුං අත්තනො වා
කරොන්තො අත්තානං වා උක්කංසෙන්තො ජඤ්ඤගතිං නාම ගච්ඡති, දෙ
සවසෙන "නෙවායං මාතිකං ජානාති න විනය"න්ති පරං අපසාදෙන්තො
දෙසාගතිං නාම ගච්ඡති, මොහවසෙන මුඨපම්මුඨස්සතිභාවං ආපජ්ජන්තො
මොහාගතිං නාම ගච්ඡති, රූපියපටිග්ගාහකස්ස භයෙන ජඞ්ඨිතුං අවිසහ
න්තො භයාගතිං නාම ගච්ඡති, එවං අකරොන්තො න ජඤ්ඤගතිං ගච්ඡ
ති—පෙ—න භයාගතිං ගච්ඡතීති වෙදිතබ්බො—අනිමිත්තං කත්වාති
නිමිත්තං අකත්වා, අක්ඛි නිමම්ලෙත්වා නදියා වා පපාතෙ වා වනගහණෙ වා
ගුථං විය අනපෙක්ඛෙන පතිතොකාසං අසමන්නාහරන්තෙන පාතෙතබ්බ
න්ති අත්ථො, එවං ජිගුච්ඡිතබ්බෙපි රූපියෙ **භගවා** පරියායෙන භික්ඛූ
නං පරිභොගං ආවික්ඛි—රූපියපටිග්ගාහකස්ස පන කෙනචි පරියායෙන
තතො උප්පන්නපච්චයපරිභොගො න වට්ටති, යථාචායං එතස්ස න වට්ට
ති එවං අසන්තසම්භාවනාය වා කුලදූසකකම්මෙන වා කුහනාදිහි වා උප්ප
න්නපච්චයා නෙව තස්ස න අඤ්ඤස්ස වට්ටන්ති, ඛම්මෙන සමෙන උප්ප
න්නාපි අපච්චවෙක්ඛිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටන්ති—

චතතාරො හි පරිභොගා ථෙය්‍යපරිභොගො ඉණ පරිභොගො දායජ්ජ
පරිභොගො සාමිපරිභොගොති, තත්ථ සඞ්ඝමජ්ඣෙපි නිසිදිත්වා පරිභුඤ්ජ
න්තස්ස දුස්සීලස්ස පරිභොගො ථෙය්‍යපරිභොගො නාම, සීලවතො අපච්ච
වෙක්ඛිතපරිභොගො ඉණපරිභොගො නාම, තස්මා චීවරං පරිභොගෙ
පරිභොගෙ පච්චවෙක්ඛිතබ්බං, පිණ්ඩපාතො ආලොපෙ ආලොපෙ, තථා
අසක්කොන්තෙන පුරෙභත්තං පච්ඡාභත්තං පුරිමයාම මජ්ඣිමයාම පච්ඡිම

යාමෙසු ච්ඡ අපච්චවෙක්ඛතො අරුණො උග්ගච්ඡති ඉන පරිභොගඨානෙ තිඨති—සෙනාසනම්පි පරිභොගෙ පරිභොගෙ පච්චවෙක්ඛිතබ්බං, හෙස ජ්ජස්ස පටිග්ගහණෙපි පරිභොගෙපි සතිපච්චයතා වට්ටති, එවං සන්තෙපි පටිග්ගහණෙ සතිං කත්වා පරිභොගෙ අකරොන්තස්සෙව ආපත්ති, පටිග්ග හණෙ පන සතිං අකත්වා පරිභොගෙ කරොන්තස්ස අනාපත්ති—චතුබ්බි ධාගි සුඩි දෙසනා සුඩි සංවරසුඩි පරියෙසිසුඩි පච්චවෙක්ඛණසුඩිති, තත්ථ දෙසනාසුඩි නාම පාතිමොක්ඛසංවරසීලං තං හි දෙසනාය සුජ්ඣනතො දෙසනා සුඩිති වුච්චති, සංවරසුඩි නාම ඉන්ද්‍රිය සංවරසීලං, තං හි "න පුනෙ වං කරිස්සාමි"ති චිත්තාධිඨාන සංවරෙනෙව සුජ්ඣනතො සංවරසුදධිති වුච්චති, පරියෙසිසුඩි නාම ආජීවපාරිසුඩිසීලං තං හි අනෙසනං පහාය ධම්මෙන සමෙන පච්චයෙ උප්පාදෙන්තස්ස පරියෙසනාය සුඛත්තා පරියෙ සිසුඩිති වුච්චති, පච්චවෙක්ඛණසුඩි නාම පච්චයපරිභොගසන්නිස්සිතසීලං, තං හි "පටිසඞ්ඛායොනිසො චීවරං පටිසෙවති"ති-ආදිනා නයෙන වුත්තෙ න පච්චවෙක්ඛණෙන සුජ්ඣනතො පච්චවෙක්ඛණසුඩිති වුච්චති, තෙන වුත්තං "පටිග්ගහණෙ පන සතිං අකත්වා පරිභොගෙ කරොන්තස්ස අනා පත්ති"ති—සත්තන්නං සෙක්ඛානං පච්චයපරිභොගො දායජ්ජපරිභොගො නාම, තෙ හි භගවතො පුත්තා තස්මා පිතුසන්තකානං පච්චයානං දායාදා හුත්වා තෙ පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්ති, කිම්පන තෙ භගවතො පච්චයෙ පරිභු ඤ්ජන්ති ගිහිනං පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්තීති? ගිහිහි දින්නාපි භගවතා අනු ඤ්ඤාතත්තා භගවතො සන්තකා හොන්ති තස්මා භගවතො පච්චයෙ පරි භුඤ්ජන්තීති වෙදිතබ්බං, ධම්මදායාද සුත්තං චෙත්ථ සාධකං—ඛිණාසවා නං පරිභොගො සාමිපරිභොගො නාම, තෙ හි තණ්හාය දාසව්‍යං අතිත ත්තා සාමිනො හුත්වා පරිභුඤ්ජන්ති, ඉති ඉමෙසු පරිභොගෙසු සාමිපරිභො ගො ච දායජ්ජපරිභොගො ච සබ්බෙසම්පි වට්ටති, ඉණ පරිභොගො න වට්ටති, ථෙය්‍යපරිභොගෙ කථායෙව නත්ථි—

අපරෙසි චත්තාරො පරිභොගා ලජ්ජිපරිභොගො අලජ්ජිපරිභොගො ධම්මියපරිභොගො අධම්මියපරිභොගොති—තත්ථ අලජ්ජිනො ලජ්ජිනා ස ඞ්ඝිං පරිභොගො වට්ටති ආපත්තියා න කාරෙතබ්බො, ලජ්ජිනො අලජ්ජිනා සඞ්ඝිං යාව න ජානාති තාව වට්ටති ආදිතො පඨාය හි අලජ්ජි නාම නත්ථි, තස්මා යදාස්ස අලජ්ජිභාවං ජානාති තදා වත්තබ්බො " තුම්හෙ කායචාරෙ වචීචාරෙ ච වීතික්කමං කරොථ තං අප්පතිරූපං මා එවමකත්ථා"ති, සචෙ අනාදියිත්වා කරොති යෙව යදි තෙන සඞ්ඝිං පරිභොගං කරොති සොපි අලජ්ජි යෙව හොති, යොපි අත්තනො භාරභූතෙන අලජ්ජිනා සඞ්ඝිං පරි භොගං කරොති සොපි නිවාරෙතබ්බො, සචෙ න ඔරමති අයම්පි අලජ්ජි යෙව හොති, එවං එකො අලජ්ජි අලජ්ජි සතම්පි කරොති—අලජ්ජිනො පන අලජ්ජිනාව සඞ්ඝිං පරිභොගෙ ආපත්ති නාම නත්ථි, ලජ්ජිනො ලජ්ජි නා සඞ්ඝිං පරිභොගො චින්නං ඛත්තියකුමාරානං සුවණ්ණපාතියං භොජන සදිසොති—ධම්මියාධම්මියපරිභොගො පච්චයවසෙනෙව වෙදිතබ්බො, ත ත්ථ සචෙ පුග්ගලො අලජ්ජි පිණ්ඩපාතොපි අධම්මියො උභො ජෙගුච්ඡා, පුග්ගලො අලජ්ජි පිණ්ඩපාතො ධම්මියො පුග්ගලං ජිගුච්ඡිත්වා පිණ්ඩපාතො න ගහෙතබ්බො—මහාපච්චරියං පන දුස්සීලො සඞ්ඝතො උද්දෙසභත්තා දීනි ලභිත්වා සඞ්ඝස්සෙව දෙති, තානි යථා දානමෙව ගතත්තා වට්ටන්තීති

වුත්තං, පුග්ගලෝ ලජ්ජී පිණ්ඩපාතෝ අධම්මියා පිණ්ඩපාතෝ ජෙට්ඨා න ගහෙතබ්බා, පුග්ගලෝ ලජ්ජී පිණ්ඩපාතොපි ධම්මියා වට්ටතීති.

අපරෙ වෙ පග්ගහා වෙ ච පරිභොගා, ලජ්ජිපග්ගහෝ අලජ්ජිපග්ගහෝ ධම්මපරිභොගෝ ආමිසපරිභොගොති. තත්ථ අලජ්ජිනෝ ලජ්ජිං පග්ගහෙතුං වට්ටති, න සෝ ආපත්තියා කාරෙතබ්බා, සචෙ පන ලජ්ජී අලජ්ජිං පග්ගණ්හාති අනුමොදනාය අජ්ඣෙසති ධම්මකථාය අජ්ඣෙසති කුලෙසු උපත්ථම්භෙති ඉතරොපි අමහාකං ආවරියෝ ඊදිසෝ ච ඊදිසෝ චාති නස්ස පරිසතිං වණ්ණං භාසති අයං සාසනං ඔසක්කාපෙති අන්තරධාපෙතීති වෙදිතබ්බා. ධම්මපරිභොග ආමිසපරිභොගෙසු පන යත්ථ ආමිසපරිභොගො වට්ටති තත්ථ ධම්මපරිභොගොපි වට්ටති, යෝ පන කොටියං ඨිතො ගන්ථා තස්ස පුග්ගලස්ස අවවයෙන නාසෙස්සති තං ධම්මානුග්ගහෙන උග්ගණ්හිතුං වට්ටතීති වුත්තං, නත්ථිදං වත්ථු. මහාසඞ්ඝෙ කිර එකස්සෙව භික්ඛු නො **මහානිද්දෙසෝ** පගුණෝ අහොසි, අථ වතුනිකායිකානං සාසනෙ උපජ්ඣායෝ **මහානිට්ඨකත්ථෙරෝ** නාම මහාරක්ඛිතත්ථෙරං ආහ "ආවුසො **මහාරක්ඛිත** එතස්ස සන්තිකෙ මහානිද්දෙසං ගණ්හාහීති, පාපෙසි කිරායං භන්තෙ න ගණ්හාමී"ති, ගණ්හාවුසො අහං තෙ සන්තිකෙ නිසිදිස්සාමීති, සාධු භන්තෙ තුමෙහපි නිසින්නෙසු ගණ්හිස්සාමීති පඤ්චපෙව්‍ය රත්තිඤ්චං නිරන්තරං පරියාපුණන්තා ඔසාපනදිවසෙ හෙට්ඨා මඤ්චං ඉඤ්ජිං දිස්වා "භන්තෙ සුතං යෙව මෙ ප්‍රුබ්බ සවාහං එවං ජානෙය්‍යං න ඊදිසස්ස සන්තිකෙ ධම්මං පරියාපුණෙය්‍ය"න්ති ආහ. තස්ස පන සන්තිකෙ බහූ මහාථෙරා උග්ගණ්හිත්වා **මහානිද්දෙසං** පතිට්ඨාපෙසුං.

රූපියෙ රූපියසඤ්ඤිනි එත්ථ සඛමපි ජාතරූපරජතං රූපියසඛ්‍ය ගමෙව ගත්තන්ති වෙදිතබ්බං, රූපියෙ වෙමතිකොති සුවණ්ණං නුඛො ඛර පත්තං නුඛොති ආදිනා නයෙන සංසයජාතො. **රූපියෙ අරූපියසඤ්ඤිනි** සුවණ්ණාදිසු ඛරපත්තාදිසඤ්ඤී. අපි ච පුඤ්ඤකාමා රාජාරොබාදයො හත්ථඛජඝණ්ඩිණඛාදිසු පඤ්චිත්වා හිරඤ්ඤසුවණ්ණං දෙන්ති, චොළ භික්ඛාය චරන්තානං දයඣෙන බඛනඛාපණාදිගි යෙව සඛං චොළකානි දෙන්ති, භික්ඛු හත්ථාදිසඤ්ඤය වා චොළකසඤ්ඤය වා පතිගණ්හන්ති එවං රූපියෙ අරූපියසඤ්ඤී රූපියං පතිගණ්හන්තීති වෙදිතබ්බා, පතිගණ්හන්තෙන පන ඉමස්මිං ගෙහෙ ඉදං ලබ්භති සල්ලක්ඛෙතබ්බං, යෙන හි අඝතියා දින්නං හොති සො සඛං ලඞ්ඝිත්වා පුන ආගච්ඡති අථස්ස වත්තබ්බං තව චොළකං පස්සාමීති, සෙසමෙත්ථ උත්තානත්ථමෙව. සම්මුඛාභාදීසු ජස මුඛානං සියා ක්‍රිරියා ගහණෙන ආපජ්ජිතබ්බතො, සියා අක්‍රිරියා පටික්ඛෙප පස්ස අකරණතො, රූපියඅඤ්ඤවාදකඋපස්සුතිසික්ඛාපදානි හි තිණ්ණං එක පරිච්ඡෙදානි, නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිත්තාකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කාය කම්මං වචිකම්මං නිට්ඨිතං නිවෙදනන්ති. **රූපියසික්ඛාපද වණ්ණනා නිට්ඨිතා.**

තෙන සමයෙනාති රූපියසංවොහාර සික්ඛාපදං, තත්ථ නානප්පකාර රඤ්ඤන්ති කහාපණාදිවසෙන අනෙක විධං. රූපියසංවොහාරන්ති ජාතරූප රජ්ජන පරිවත්තනං. සමාපජ්ජන්තීති පටිග්ගහණස්සෙව පටික්ඛිත්තත්තා පච්චුග්ගහිතපරිවත්තනෙ දොසං අපස්සන්තා කරොන්ති, සිඤ්ඤපණන්ති ආදීසු

සීසං උපගච්ඡතීති සීඝූපගං, පොත්ථකෙසු පන සීඝූපකන්ති ලිඛිතං, යස්ස ක
ස්සචි සීසාලඞ්කාරස්සෙතං අධිවචනං. එසනයො සබ්බත්ථ, කතෙන කතන්ති
ආදිසු සුඛො රූපියසංවොහාරො යෙව. රූපියෙ රූපියසඤ්ඤීති ආදිම්හි
පුරිමසික්ඛාපදෙ වුත්තවත්ථූසු නිස්සග්ගිය වත්ථුනා නිස්සග්ගියවත්ථුං චෙතා
පෙන්තස්ස මූලගහණෙ පුරිමසික්ඛාපදෙන නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, අපරා
පරං පරිවත්තනෙ ඉමිනා නිස්සග්ගියපාචිත්තියමෙව, නිස්සග්ගියවත්ථුනා
දුක්කටවත්ථුං වා කප්පියවත්ථුං වා චෙතාපෙන්තස්සපි එසෙවනයො.....යො
හි අයං අරූපියෙ රූපියසඤ්ඤී රූපියං චෙතාපෙතීති ආදි දුතියො තිකො
වුත්තො තස්සානුලොමත්තා අවුත්තොපි අයමපරො "රූපියෙ රූපියසඤ්ඤී
අරූපියං චෙතාපෙති"ති ආදි තිකො වෙදිතබ්බො, අත්තනො වා හි අරූපි
යෙන පරස්ස රූපියං චෙතාපෙය්‍ය අත්තනො වා රූපියෙන පරස්ස අරූපි
යං උභයථාපි රූපියසංවොහාරො කතො යෙව හොති-තස්මා පාළියං එක
න්තෙන රූපියපක්ඛෙ එකො යෙව තිකො වුත්තොති.....දුක්කටවත්ථුනා
පන නිස්සග්ගියවත්ථුං චෙතාපෙන්තස්ස මූලගහණෙ පුරිමසික්ඛාපදෙන
දුක්කටං, පච්ඡා පරිවත්තනෙ ඉමිනා නිස්සග්ගියපාචිත්තියං, ගරුකස්ස
චෙතාපිතත්තා දුක්කටවත්ථුනා දුක්කටවත්ථුමෙව, කප්පියවත්ථුං වා චෙතා
පෙන්තස්ස මූලගහණෙ පුරිමසික්ඛාපදෙන දුක්කටං, පච්ඡා පරිවත්තනෙපි
ඉමිනා දුක්කටමෙව කස්මා අකප්පියවත්ථුනා චෙතාපිතත්තා.....අන්ධකඨ
කථාසං පන සචෙ කයවික්කයං සමාපජ්ජෙය්‍ය නිස්සග්ගියං පාචිත්තියන්ති
භාසිතං-තං දුබ්භාසිතං, කස්මා න හි දානගහණතො අඤ්ඤෙ කයවික්ක
යො නාම අත්ථි, කයවික්කය සික්ඛාපදඤ්ච කප්පියවත්ථුනා කප්පියවත්ථුපරි
වත්තනමෙව සන්ධාය වුත්තං, තඤ්ච ඛො අඤ්ඤත්‍ර සහධම්මිකෙහි, ඉදං
සික්ඛාපදං රූපියෙන ච රූපියාරූපිය චෙතාපනං අරූපියෙන ච රූපිය චෙ
තාපනං දුක්කටවත්ථුනා පන දුක්කටවත්ථුනො චෙතාපනං නෙව ඉධ න
තත්ථ පාළියං වුත්තං, න චෙත්ථ අනාපත්ති භවිතුං අරහති, තස්මා යථෙව
දුක්කටවත්ථුනො පටිග්ගහණෙ දුක්කටං තථෙව තස්ස වා තෙන වා චෙ
තාපනෙපි දුක්කටං යුත්තන්ති භගවතො අධිප්පායඤ්ඤූහි වුත්තං.....
කප්පියවත්ථුනා පන නිස්සග්ගියවත්ථුං චෙතාපෙන්තස්ස මූලගහණෙ පුරිම
සික්ඛාපදෙන අනාපත්ති "පච්ඡා පරිවත්තනෙ ඉමිනා නිස්සග්ගියපාචිත්ති
යං, වුත්තං හෙතං "අරූපියෙ අරූපියසඤ්ඤී රූපියං චෙතාපෙති නිස්සග්ගි
යං පාචිත්තිය"න්ති, තෙනෙව දුක්කටවත්ථුං චෙතාපෙන්තස්ස මූලපටිග්ගහ
ණෙ තථෙව අනාපත්ති, පච්ඡාපරිවත්තනෙ ඉමිනා දුක්කටං කස්මා? අක
ප්පියස්ස චෙතාපිතත්තා.....කප්පියවත්ථුනා පන කප්පියවත්ථුං අඤ්ඤත්‍ර සහ
ධම්මිකෙහි චෙතාපෙන්තස්ස මූලගහණෙ පුරිමසික්ඛාපදෙන අනාපත්ති,
පච්ඡාපරිවත්තනෙ උපරි කයවික්කයසික්ඛාපදෙන නිස්සග්ගියං පාචිත්ති
යං, කයවික්කයං මොචෙත්වා ගණ්හන්තස්ස උපරි සික්ඛාපදෙනපි අනාපත්ති
වඩ්ඪිං පයොජෙන්තස්ස දුක්කටං.....

ඉමස්ස ච රූපියසංවොහාරස්ස ගරුභාවදීපකං ඉදං පත්තවතුක්කං
වෙදිතබ්බං, යො හි රූපියං උග්ගණ්හිත්වා තෙන අයබීජං සමුඨාපෙති, තං
කොඨාපෙත්වා තෙන ලොහෙන පත්තං කාරෙති අයං පත්තො මහාඅකප්පි
යො නාම න සක්කා කෙනචි උපායෙන කප්පියො කාතුං, සචෙ හි තං වි
නාසෙත්වා ථාලකං කාරෙති තම්පි අකප්පියං, වාසිං කාරෙති තාය ඡින්නං

දන්තකඨම්පි අකප්පියං, ඛලිසං කාරෙති තෙන මාරිතා මච්ඡාපි අකප්පියා, වාසිඵලං තාපෙත්වා උදකං වා ඛිරං වා උණ්හාපෙති තම්පි අකප්පියමෙව.....
යො පන රූපියං උග්ගණ්හිත්වා තෙන පත්තං කිණාති අයම්පි පත්තො අකප්පියො, පඤ්චන්නම්පි සහධම්මිකානං න කප්පතීති මහාපච්චරියං වුත්තං, සක්කා පන කප්පියො කාතුං සො හි මූලෙ මූලසාමිකානං පත්තෙ ච පත්තසාමිකානං දින්නෙ කප්පියො හොති, කප්පියභණ්ඩං දත්වා ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති.....යොපි රූපියං උග්ගණ්හාපෙත්වා කප්පියකාරකෙන සඞ්ඝිකම්මාරකුලං ගන්ත්වා පත්තං දිස්වා අයං මයහං රුච්චතීති වදති, කප්පියකාරකො ච තං රූපියං දත්වා කම්මාරං සඤ්ඤාපෙති අයං පත්තො කප්පියවොහාරෙන ගහිතොපි දුතියපත්තසදිසො යෙව, මූලස්ස සම්පටිච්ඡිතත්තා අකප්පියො, කස්මා සෙසානං න කප්පතීති? මූලස්ස අනිස්සඨත්තා.....
යො පන රූපියං අසම්පටිච්ඡිත්වා ථෙරස්ස පත්තං කිණිත්වා දෙහීති පහිත කප්පියකාරකෙන සඞ්ඝිකම්මාරකුලං ගන්ත්වා පත්තං දිස්වා ඉමෙ කහාපණෙ ගහෙත්වා ඉමං දෙහීති කහාපණෙ දාපෙත්වා ගහිතො අයං පත්තො එතස්සෙව භික්ඛුනො න වට්ටති දුබ්බිචාරිතත්තා, අඤ්ඤෙසං පන වට්ටති මූලස්ස අසම්පටිච්ඡිතත්තා.....මහාසුම්මත්ථෙරස්ස කිර උපජ්ඣායො අනුරුඛත්ථෙරො නාම අහොසි, සො අත්තනො එවරූපං පත්තං සපපිස්ස පූරෙත්වා සඞ්ඝස්ස නිස්සජ්ජි.....තිපිටකචූලනාගත්ථෙරස්සපි සඞ්විහාරිකානං එවරූපො පත්තො අහොසි, තං ථෙරො සපපිස්ස පූරාපෙත්වා සඞ්ඝස්ස නිස්සජ්ජාපෙසීති, ඉදං අකප්පියපත්ත චතුක්කං.....සචෙ පන රූපියං අසම්පටිච්ඡිත්වා ථෙරස්ස පත්තං කිණිත්වා දෙහීති පහිතකප්පියකාරකෙන සඞ්ඝිකම්මාරකුලං ගන්ත්වා පත්තං දිස්වා අයං මයහං රුච්චතීති වා ඉමාහං ගහෙස්සාමීති වා වදති, කප්පියකාරකොව තං රූපියං දත්වා කම්මාරං සඤ්ඤාපෙති අයං පත්තො සබ්බකප්පියො බුඩානම්පි පරිභොගාරහොති.....අරූපියෙ රූපියසඤ්ඤීති ඛරපත්තාදිසු සුවණ්ණාදිසඤ්ඤී. ආපත්ති දුක්කටස්සාති සචෙ තෙන අරූපියං චෙතාපෙති දුක්කටාපත්ති හොති, එසෙවන යො වෙමතිකෙ, අරූපියසඤ්ඤිස්ස පන පඤ්චහි සහධම්මිකෙහි සඞ්ඝිකං ඉදං ගහෙත්වා ඉදං දෙථාති කයවික්කයං කරොන්තස්සාපි අනාපත්ති.....සෙසං උත්තානමෙව, ජසමුඨානං කිරියා නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිත්තකං පණ්ණත්ති වජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති.....රූපියසංවොහාර සික්ඛාපද වණ්ණනා නිඝිතා.....

තෙන සමයෙනාති කයවික්කය සික්ඛාපදං, තත්ථ කතිහි පිත්‍යායන්ති කතිතෙ අයං. හිකාරො පනෙත්ථ පදපූරණො, පිකාරො ගරහායං. අයං දුබ්බලසඞ්ඛාටි තව කතිදිවසානි භවිස්සාතීති අත්ථො, අථ වා කතිහම්පි ත්‍යායන්තීපි පාඨො, තත්ථ කතිහන්ති කතිඅහානි කතිදිවසානීති වුත්තං හොති, සෙසං වුත්තනයමෙව.....කතිහි පිම්‍යායන්ති ඉදම්පි එතෙනෙව නයෙන වෙදිතබ්බං, ගිහිපි නං ගිහිස්සාති එත්ථ නන්ති නාමත්ථෙ නිපාතො. ගිහිනාම ගිහිස්සාති වුත්තං හොති, නානප්පකාරකන්ති චීවරාදිනං කප්පියභණ්ඩානං වසෙන අනෙකවිධං, තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ චීවරං ආදිං කත්වා දසිකසුත්තපරියොසානං කප්පියභණ්ඩමෙව දස්සිතං, අකප්පියභණ්ඩපරිවත්තනං හි කයවික්කයසඞ්ගහං න ගච්ඡති.....කයවික්කයන්ති කයඤ්චෙව වික්කයඤ්ච. ඉමිනා ඉමං දෙහීති ආදිනා හි නයෙන පරස්ස කප්පියභණ්ඩං ගණ්හන්තො කයං ආපජ්ජති, අත්තනො කප්පියභණ්ඩං

ඉදඤ්ච විඤ්ඤත්තියං. අජ්ඣාචරතීති අභිභවිත්වා චරති. විඤ්ඤත්තිවිරහිතං භාසන්තීති අත්ථො...යතෝ කතිතඤ්ච හොති විඤ්ඤාතඤ්චාති යදි කතිතඤ්ච හොති පරභණ්ඩං අත්තනෝ කත්තුකම්යතාය කරොන්තෙන විඤ්ඤාතඤ්ච අත්තනෝ භණ්ඩං පරභත්තුකම්යතාය කරොන්තෙන, ඉමිනා ඉමන්ති ආදිවචනානුරූපතො පන පාඨෙ පඨමං අත්තනෝ භණ්ඩං දස්සිතං...

නිස්සජ්ජිතබ්බන්ති එවං පරස්ස කත්තුකාමතාය කායවිඤ්ඤත්තියා ගහිතං කප්පියං භණ්ඩං නිස්සජ්ජිතබ්බං. අයං හි කායවිඤ්ඤත්තියා ඨපෙත්වා පඤ්චඅභබ්බමිත්තෙ අවසෙසෙහි ඤාතීහි පබ්බජිතෙහි අත්තනොපි මාතාපිතූහිපි සඞ්ඝං න වට්ටති...තත්ථායං විනිච්ඡයෝ:-වත්ථෙන වා වත්ථං හොතු භත්තෙන වා භත්තං යං කිඤ්චි කප්පියං "ඉමිනා ඉමං දෙහි"ති වදති දුක්කටං, එවං වත්වා මාතුආදි අත්තනෝ භණ්ඩං දෙති දුක්කටං, "ඉමිනා ඉමං දෙහි"ති වුත්තෙපා වා "ඉමං දෙහි ඉමං තෙ දස්සාමී"ති වත්වා වා මාතුආදි භණ්ඩං අත්තනා ගණ්හාති දුක්කටං, අත්තනෝ භණ්ඩං පරභත්තං පරභණ්ඩඤ්ච අත්තනෝ භත්තං සම්පත්තෙන නිස්සග්ගියං...මාතරං පන පිතරං වා ඉමං දෙහිති වදතෝ විඤ්ඤත්තිපි න හොති, ඉමං ගණ්හාහිති දදතොපි සඞ්ඝාදෙස්සවිනිපාතනං න හොති, අඤ්ඤත්තකං ඉමං දෙහීති වදතෝ විඤ්ඤත්තියෙව හොති ඉමං ගණ්හාහිති දදතෝ සඞ්ඝාදෙස්සවිනිපාතනං, ඉමිනා ඉදං දෙහීති කායවිඤ්ඤත්තියං ආපජ්ජතෝ නිස්සග්ගියං...භත්තඤ්ච කප්පියභණ්ඩං පරිවත්තනත්ථෙන මාතාපිතූහිපි යඤ්ච කායවිඤ්ඤත්තියං අඤ්ඤත්තකෙහි සඞ්ඝං නිස්සෙසා ආපත්තිස්සෙව මොචෙන්තෙන පරිවත්තෙතබ්බං...තත්ථායං පරිවත්තනනා විධි, භික්ඛුස්ස පාථෙය්යත්ථාය පණ්ඩුලා හොන්ති සෙ අත්තනාරාමඝෙ සත්තානත්ථං පුරිසං දිස්වා අම්හාකං භණ්ඩුලා අජ්ජ නවනෙ ඉමෙහි අත්ථො සත්තෙන පන අත්ථොති වදති, පුරිසො භණ්ඩුලෙ ගහෙත්වා භත්තං දෙති වට්ටති, නිස්සොපි ආපත්තිස්සෙව න හොන්ති, අත්තනාමසෙ නිමිත්තකම්මම්පි න හොති කස්මා මූලස්ස අත්තිතාය, පරතො ච වුත්තමෙව "ඉදං අම්හාකං අජ්ජ අම්හාකඤ්ච ඉමිනා ච ඉමිනා ච අත්ථො නි භණති"හි, යො පන එවං අභණ්ඩා "ඉමිනා ඉමං දෙහි"ති පරිවත්තෙති යථාවුත්තමෙව විඤ්ඤාසාදං දිස්වා ඉමං ඔදනං භුඤ්ජිත්වා රජනං වා දුරුත්ථි වා ආහරාති වදති රජනපල්ලිඝණත්ථාය දුරුඝණත්ථාය ච නිස්සග්ගියාති හොන්ති, ඉමං ඔදනං භුඤ්ජිත්වා ඉදං නාම කරොථාති දන්තකාරකාදිකි සිප්පිකෙහි ඛම්මකාරකාදිසු තං තං පරික්ඛාරං කාරෙති රජකෙහි වා වත්ථං ධොවාපෙති යථාවුත්තකමෙව, නහාරිනෙන කෙසෙ ඡින්දාපෙති කම්මකරෙහි නවකම්මං කාරෙති යථාවුත්තකමෙව...සචෙ පන ඉදං භත්තං භුඤ්ජිත්වා ඉදං කරොථාති න වදති "ඉදං භත්තං භුඤ්ජ භුත්තාසි භුඤ්ජි භුඤ්ජියසි ඉදං නාම කරොහී"ති වදති වට්ටති, එස ච ඛිඤ්චාපි වත්ථධොවනෙ වා කෙසච්ඡෙදනෙ වා භූමිසම්බන්ධාදි නවකම්මෙ වා පරභණ්ඩං අත්තනෝ භත්තඝනං නිස්සජ්ජිතබ්බං නාම නාහි, මහාඅඝකථාසු පන දළ්හං කත්වා වුත්තත්තා න සක්කා එතං පටිබාහිතුං තස්මා යථානියාමගතිවසෙනෙව පරිභුත්තෙන වා කතෙ වා පාචිත්තියං දෙසෙති එවං ඉධාපි දෙසෙතබ්බං...

කායවිඤ්ඤත්තෙ කායවිඤ්ඤත්තියඤ්ඤීති ආදිමාහි යො කායවිඤ්ඤත්තියං සමාපජ්ජති යො තඤ්ච කායවිඤ්ඤත්තියඤ්ඤි වා භවතු වෙමතිකො වා න කායවිඤ්ඤත්තියඤ්ඤි වා නිස්සග්ගියපාචිත්තියමෙව, මූලනිදාන මිඤ්ච පදෙසු දුක්ක

ථමෙවාති එවමෙතා දස්සෙඛා...අඟඟං පුවජ්ජතිති අඟං නව පතෙතා කිං අඟෙතිති පුවජ්ජති, ඉදං නාමාති වුත්තෙ පන සඛෙ තස්ස කපපියභණ්ඩං මඟඟං ගොති එවඤ්ච නං පටිවදති "උපාසක මම ඉදං වත්තු මඟඟං තව පහාතං අඤ්ඤස්ස දෙති"හි, තං සුත්වා ඉතරෝ අඤ්ඤං ථාලකම්පි දස්සා මිති වදති ගණ්හිතුං වට්ටති, ඉදං අම්හාකං අත්ථිති වුත්තලක්ඛණෙ පහති, සඛෙ යො පතෙතා මඟඟෙ හිතඛිතෙතා වත්තු අපපඟඟං පහාතුකාමතා වස්ස අපපඟඟභාවං න ජානාති පතෙතා න ගඟෙතබ්බා, මම වත්තුං අපප ඟෙහිති ආමිසචිතබ්බං මඟඟභාවං ඤත්වා වඤ්චෙත්වා, ගණ්හතෙතා හි භණ්ඩං අඟාපෙත්වා කාරෙතබ්බතං ආපජ්ජති, සඛෙ පහාතුකාමිකො "හොතු භන්තෙ යෙසං මම ප්‍රයෝජනං භවිස්සති"ති දෙති වට්ටති...

කප්පියකාරකස්ස ආමිසඛණිති යස්ස හත්ථතො භණ්ඩං ගණ්හාති තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං අත්තනොපි ඤාතිමිත්තාදිකම්පි කපපියකාරකං කත්වා ඉමිනා ඉදං නාම ගඟෙත්වා දෙහීති වදති ආමිසඛණි, සොතෙ ජෙට්ඨකා හොති පුනපපුනං අපහෙත්වා විවදෙන්ා ගණ්හාති තුණ්හීභූතෙන ඨාතබ්බං, නොවෙ ජෙට්ඨකා හොති න ජානාති ගඟෙතුං වාණිජකා තං වඤ්චෙත්වි මා ගණ්හන්ති වත්තබ්බා...ඉදං අම්හාකන්ති ආදිමහි ඉදං පටිගහිතතෙලං වා සප්පි වා අම්හාකං අපි අම්හාකඤ්ච අඤ්ඤත්ර අපටිගහිතතෙලෙන අත්ථොති භණ්ඩි, සඛෙ සො තං ගඟෙත්වා අඤ්ඤං දෙති පඨමං අත්තනො තෙලං හා ම්නාපෙතබ්බං කස්මා? නාළියම්පි අවසිඤ්චතෙලං හොති තං පවජ්ජ මිනන්තස්ස අපටිගහිතකං දූසෙස්සන්ති, සෙසං උත්තානමෙව...ජසමුඛානං කිරියා නො සඤ්ඤවිමොක්ඛං අවිඤ්ඤත්තිං පණ්ණත්තිවජ්ජං කා යකම්මං වචීකම්මං තිවිඤ්ඤත්තිං නිවෙදනන්ති...**කයවිඤ්ඤත්ති සික්ඛාපද වණ්ණනා** නිට්ඨිතා...

...**නිට්ඨිතො ච දුතියො වගෙගා**...

යෙන සමඟෙනාති පතතසික්ඛාපදං, තත්ථ පත්තවණිජ්ජන්ති කාම නිඝ මාදිසු විවරණත්ථා පත්තවණිජ්ජං වා කරිස්සන්ති. ආමන්තිකාපණං වාති අම න්තාති වුච්චන්ති භාජනානි තානි යෙසං භණ්ඩං තෙ ආමන්තිකා ආමන්ති කානං ආපණං ආමන්තිකාපණං, කුලාලභණ්ඩවාණිජ්ජකාපණන්ති අ ත්ථො...තයො පත්තස්ස වණ්ණාති තීණි පත්තස්ස පමාණානි. අඩ්ඪාළ්හ කොදනං ගණ්හන්තීති මඟධනාළියා විත්තං තණ්ඩුලනාළීනං ඔදනං ගණ්හ න්ති, මඟධනාළිනාම අඩ්ඪතෙරසපලා හොන්තීති අඩ්ඪකඨකථාසං වුත්තං, සීහ ලදීපෙ පකතිනාළි මඟධත්තා දමිළනාළි බුද්ධිකා මඟධනාළි පමාණග්ගහණා, තාය මඟධනාළියා දියඩ්ඪනාළි එකා සීහලනාළි හොතීති මහාඅඨකථාසං වුත්තං, චතුභාගං ඔදනන්ති ඔදනස්ස චතුත්ථභාගපපමාණං ඔදනං, තං භ ත්තභාරියස්ස මුඛසුපස්ස වසෙන වෙදිතබ්බං...තදුපියං බ්‍යඤ්ජනන්ති තස්ස ඔදනස්ස අනුරූපං මච්ඡමංසසාකඵලකළිරාදි බ්‍යඤ්ජනං, තත්ථ්‍යං විනි චජ්ජොං:-අනුපහතපුරාණසාලිතණ්ඩුලානං සුකොඝිතපරිසුඛානං වෙ මඟධ නාළියො ගහෙත්වා තෙහි තණ්ඩුලෙහි අනුත්තණ්ඩුලමකිලිණමපිණ්ඩිතං සුවිසදං කුසුමකුලරාසිසදිසං අවස්සාවිතොදනං පචිත්වා නිරවසෙසං පත්තෙ පකඛිපිත්වා තස්ස ඔදනස්ස චතුත්ථභාගපපමාණා නානිඝණා නානි,

තනුකො හත්ථහාරියො සබ්බසම්භාරසඞ්ඛතො මුග්ගසූපො පක්ඛිපිතබ්බො, තතො ආලොපස්ස ආලොපස්ස අනුරූපං යාව චරිමාලොප පහොනකං මච්ඡමංසාදිබ්‍යඤ්ජනං පක්ඛිපිතබ්බං, සප්පිතෙල සක්කර සක්ඛ්‍රීකාදිනි පන ගණ්ණුපගානි න හොන්ති තානි හි ඔදනගතිකානෙව, නෙව භාපෙතුං න වඩ්ඪෙතුං සක්කොන්ති, එව මෙතං සබ්බම්පි පක්ඛිත්තං සචෙ පත්තස්ස මුඛවට්ටියා හෙසීමරාජිසමං තිඨති සුත්තෙන වා හිරෙන වා ඡින්දන්තස්ස සුත්තස්ස වා හිරස්ස වා හෙසීමන්තං ඵුසති අයං උක්කඨො නාම පත්තො, සචෙ තං රාජිං අතික්කම්ම ඵුපිකතං තිඨති අයං උක්කඨොමකො නාම පත්තො, සචෙ තං රාජිං න සම්පාපුණාති අන්තොගතමෙව හොති අයං උක්කඨුක්කඨො නාම පත්තො.....නාළිකොදනන්ති මගධනාළියා එකාය තණ්ඩුලනාළියා ඔදනං. පත්ථොදනන්ති මගධනාළියා උපඩ්ඪනාළිකොදනං. සෙසං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, අයං පන නාමමත්තො විසෙසො.....සචෙ නාළිකොදනාදි සබ්බම්පි පක්ඛිත්තං වුත්තනයෙනෙව හෙසීමරාජිසමං තිඨති අයං මජ්ඣිමො නාම පත්තො, සචෙ තං රාජිං අතික්කම්ම ඵුපිකතං තිඨති අයං මජ්ඣිමොමකො නාම පත්තො, සචෙ තං රාජිං න සම්පාපුණාති අන්තොගතමෙව හොති අයං මජ්ඣිමුක්කඨො නාම පත්තො, සචෙ පත්ථොදනාදි සබ්බම්පි පක්ඛිත්තං හෙසීමරාජිසමං තිඨති අයං ඔමකො නාම පත්තො, සචෙ තං රාජිං අතික්කම්ම ඵුපිකතං තිඨති අයං ඔමකොමකො නාම පත්තො, සචෙ තං රාජිං න සම්පාපුණාති අන්තොගතමෙව හොති අයං ඔමකුක්කඨො නාම පත්තොති, එවමෙතෙ නව පත්තා, තෙසු චෙ අපත්තා උක්කඨුක්කඨො ච ඔමකොමකො ච, "තතො උක්කඨො අපත්තො ඔමකො අපත්තො"ති ඉදං හි එතෙ සන්ධාය වුත්තං.....උක්කඨුක්කඨොති එත්ථ උක්කඨතො උක්කඨත්තා තතො උක්කඨො අපත්තොති වුත්තො, ඔමකොමකො ච ඔමකතො ඔමකත්තා තතො ඔමකො අපත්තොති වුත්තො, තස්මා එතෙ භාජනපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බා අනධිඨානුපගා, න විකප්පනුපගා, ඉතරෙ පන සත්ත අධිඨහිත්වා වා විකප්පෙත්වා වා පරිභුඤ්ජිතබ්බා, එවං අකත්වා තං දසාහං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං. තං සත්තවිධම්පි පත්තං දසාහපරමං කාලං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියන්ති.....නිස්සග්ගියපත්තං අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජිතීති යාගුං පිවිත්වා ධොතෙ දුක්කටං ඛජ්ජකං ඛාදිත්වා භත්තං භුඤ්ජිත්වා ධොතෙ දුක්කටන්ති එවං පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං.....

අ නාසන්ති අන්තො දසාහං අධිඨෙති විකප්පෙතීති එත්ථ පන පමාණයුත්තස්සාපි අධිඨාන විකප්පනුපගත්තං එවං වෙදිතබ්බං, අයො පත්තො පඤ්චහි පාකෙහි මත්තිකාපත්තො මිහි පාකෙහි පක්කො අධිඨානුපගො උභොපි යං මූලං දාතබ්බං තස්මිං දින්නෙ යෙව, සචෙ එකොපි පාකො ඌනො හොති කාකණිකමත්තම්පි වා මූලං අදින්නං න අධිඨානුපගො, සචෙ පත්තසාමිකො වදති යදා තුම්හාකං මූලං භවිස්සති තදා දස්සථ අධිඨහිත්වා පරිභුඤ්ජථාති නෙව අධිඨානුපගො හොති, පාකස්ස හි ඌනත්තා පත්තසඞ්ඛ්‍යං න ගච්ඡති මූලස්ස සකලස්ස වා එකදෙසස්ස වා අදින්නත්තා සකභාවං න උපෙති අඤ්ඤස්සෙව සන්තකො හොති, තස්මා පාකො ච මූලෙ ච නිසිතෙ යෙව අධිඨානුපගො හොති, යො අධිඨානුපගො යෙව විකප්පනුපගො සො හත්ථං ආගතොපි අනාගතොපි අධිඨාතබ්බො විකප්පෙතබ්බො.....

යදි හි පත්තකාරකො මූලං ලඛිත්වා සයං වා දුතුකාමො හුත්වා අඤ්ඤ තුම්හාකං පත්තං කත්වා අසුකදිවසෙ නාම පච්චා එපෙය්‍යාමීති වදති, භික්ඛුව තෙන පරිවිඤ්ඤාදිවසතො දසාහං අනික්ඛා මෙති නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, සචෙ පන පත්තකාරකො අහං තුම්හාකං පත්තං කත්වා පච්චා සාසනං පෙසෙස්සාමීති වත්වා තථෙව කරොති, තෙන පෙසිතභික්ඛු පන තස්ස භික්ඛුතො න ආරොචෙති අඤ්ඤෙ දිස්වා වා සුත්වා වා තුම්හාකං භන්තෙ පත්තො නිමිත්තානි ආරොචෙති, එතස්ස ආරොචණං නාපත්තිමාණං යදු පන තෙන පෙසිතෙ යෙව ආරොචෙති තස්ස වචනං සුත්වාදිමතො පඤ්ච දසාහං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං...සචෙ පත්ත කාරකො අහං තුම්හාකං පත්තං කත්වා පච්චා නාසෙවි ගහෙව පතිනිස්සා මීති වත්වා තථෙව කරොති, පත්තං ගහෙත්වා ආගතභික්ඛු පන අත්තනො පරිවෙණෙ ඨපෙත්වා තස්ස න ආරොචෙති අඤ්ඤෙ කොචි භන්තෙ "අපි භන්තෙ අධුනාගතො පත්තො සුන්දරො"ති, කුහිං ආවුසො පත්තොති, ඉත්ථ න්නාමස්ස භන්තෙ පෙසිතොති, එතස්සපි වචනං නපපමාණං, යදු පන සො භික්ඛු පත්තං දෙති ලබදිවසතො පඤ්ච දසාහං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගි යං පාචිත්තියං, කස්මා දසාහං අනික්ඛිත්තමෙවාව අධිට්ඨාතබ්බා විකප්පෙ තබ්බා ච...හත්ථ වෙ පත්තස්ස අධිට්ඨානා කායෙන වා අධිට්ඨාති වාචාය වා අධිට්ඨානි, තෙසං වසෙන අධිට්ඨන්නොත්‍ර ඉමං පත්තං පච්චුබරාමීති වා එතං පත්තං පච්චුබරාමීති වා එවං සම්මුඛෙ වා පරම්මුඛෙ වා ඔතං පුරාණපත්තං පච්චුබරිත්වා අඤ්ඤස්ස වා දත්වා නවං පත්තං ගත්ත වත්ථූ සිනං භන්තෙන ප රාමසිත්වා "ඉමං පත්තං අධිට්ඨාමි"ති ඒතෙන ආභොගං කත්වා කායවිකාරං කරොන්තෙන කායෙන වා අධිට්ඨාතබ්බා, වචීභෙදං කත්වා වාචාය වා අධි ට්ඨාතබ්බා, තත්‍ර දුබ්බං අධිට්ඨානං සත්ත හත්ථපාසෙ හොති "ඉමං පත්තං අධිට්ඨාමි" ති වාචා හිඤ්චිතබ්බා, අථ අන්තොගබ්භෙ වා උපරිපාසාදෙ වා සම න්තවිහාරෙ වා හොති, ඨපිතට්ඨානං ඝල්ලඛෙබ්බා "එතං පත්තං අධිට්ඨාමි" ති වාචා හිඤ්චිතබ්බා...අධිට්ඨහන්තෙන පන එකකෙන අධිට්ඨාතුම්පි වට්ට නි, අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ අධිට්ඨාතුම්පි වට්ටති, අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ අඤ්ඤානි සංසො සවස්ස අධිට්ඨිතො නුඛ්බා මෙ නොති විමති උප්පජ්ජති ඉතරෙ සා රෙන්ති විමතිං ජිඤ්ඤිස්සති, සචෙ කොචි දසපකෙන ලඛිත්වා සඛ්බෙ අත්තනා ව පරිභුඤ්ජිතුකාමො නොති න සඛ්බෙ අධිට්ඨාතබ්බා, එකං පත්තං අධිට්ඨාය පුන දිවසෙ නං පච්චුබරිත්වා අඤ්ඤං අධිට්ඨාතබ්බා, එතෙන උපායෙන වස්සසතම්පි පරිහරිතුං සක්කා...එවං අපපමත්තස්ස භික්ඛුනො සියා අධි ට්ඨානවිජහනානි? සියා, සචෙ හි අයං පත්තං අඤ්ඤස්ස වා දෙති විබ්භමති වා සික්ඛං වා පච්චක්ඛාති කාලං වා කරොති ලිඛං වාස්ස පරිවත්තති පච්චුද්ධරති වා පත්තො වා ජිරදු හොති අධිට්ඨානං විජහති...

වුත්තඤ්චෙතං:—

දින්නවිබ්භන්තපච්චක්ඛා කාලකිරිය කතෙන ච,
ලිඛපච්චුබරා චෙව ජිරදුන භවති සන්තමන්ති...

චොරභරණවිස්සාසඝාතෙහිපි විජහති යෙව...කිත්තකෙන ජිරදුන අධිට්ඨානං ජිජ්ජති? යෙන කබඛුසිතං නිකඛමති චෙව පවිසති ච ඉදං හි සන්තන්තනං බඤ්ඤනං ලාමකඛඤ්ඤසිතං නාම අවුළණෙණන වා ආණියා වා පටිපාකතිකෙ කතෙ දසාහබ්භන්තරෙ පුන අධිට්ඨාතබ්බා, අයං තාව අන්තොදසාහං අධිට්ඨෙති විකප්පෙනිති එත්ථ අධිට්ඨානෙ විනිවිජ්ඣො...

භික්ඛූපඤ්හෙ පන වේ විකප්පනා සම්මුඛා විකප්පනා පරම්මුඛා විකප්පනා ච, කථං සම්මුඛා විකප්පනා හොති? පඨමාපත්තිං එකබ්භූහාවං සඤ්ඤිනිතා සඤ්ඤිනිතභාවඤ්ච ඤත්වා ඉමං පඨමාපත්තිං වා ඉමේ පඨමාපත්තිං වා එතං පඨමාපත්තිං වා එතේ පඨමාපත්තිං වා වත්වා "තුය්හං විකප්පෙමී"ති වත්තබ්බං — අයමේකා සම්මුඛා විකප්පනා — එතාවතා නිබ්බේතුං වට්ටති පරිභුඤ්ජිතුං පන විස්සජ්ජේතුං වා අධිට්ඨාතුං වා න වට්ටති, "මය්හං සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජේහි වා යථාපච්චයං වා කරොහි"ති එවං පන වුත්තෙන පච්චුඩ්ඩරෝ නාම හොති, තඤ්චාපහුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති — අපරා නවයා:— තථේව පඨමාපත්තිං එකබ්භූහාවං සඤ්ඤිනිතා සඤ්ඤිනිතභාවඤ්ච ඤත්වා තස්සේව භික්ඛුනෝ සන්තිකේ ඉමං පඨමාපත්තිං වා ඉමේ පඨමාපත්තිං වා එතං පඨමාපත්තිං වා එතේ පඨමාපත්තිං වා වත්වා පඤ්චසු සඤ්ඣම්මිකේසු අඤ්ඤතරස්ස අත්තනෝ අභිරුච්චිනවයා යස්ස කස්සචි නාමං ගහේත්වා "නිස්සාය භික්ඛුනෝ චීවරප්පටිග්ගහණං තියාරඤ්ච සාමණේරස්ස තියාරඤ්ච සාමණේරිය චීවරප්පටිග්ගහණං තියාරඤ්ච සික්ඛමානාය සාමණේරස්ස තියාරඤ්ච සාමණේරිය චීවරප්පටිග්ගහණං තියාරඤ්ච සික්ඛමානාය සාමණේරිය චීවරප්පටිග්ගහණං තුය්හං විකප්පනත්ථාය දම්මී"ති වත්තබ්බං, තේන වත්තබ්බෝ කෝ නේ මිත්තෝ වා සන්දිට්ඨෝ වා'ති, තතෝ ඉතරේන පුරිමනයේනේව නිස්සාය භික්ඛූනී වා — පේ — නිස්සාය සාමණේරී වා වත්තබ්බං, පුන තේන භික්ඛුනා "අහං නිස්සාය භික්ඛූනෝ දම්මීති වා — පේ — නිස්සාය සාමණේරිය දම්මීති වා වත්තබ්බං, අයං පරම්මුඛා විකප්පනා, එතාවතා නිබ්බේතුං වට්ටති පරිභොගාදීසු පන එකම්පි න වට්ටති — තේන පන භික්ඛුනා දුතියසම්මුඛා විකප්පනායං වුත්තනයේනේව "ඉත්ථන්නාමස්ස සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජේහි වා යථාපච්චයං වා කරොහී"ති වුත්තෙන පච්චුඩ්ඩරෝ නාම හොති — තතෝ පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති, ඉමාසං පන විඤ්ඤත්ති විකප්පනානං නානාකරණං අවසේසෝ ච වණ්ණනානයෝ සබ්බෝ උභතොවිභඞ්ගේ සික්ඛාපදවණ්ණනායං වුත්තනයේනේව වේදිතබ්බෝ සඞ්ඝං සම්මුඛාකාදීහීති — **පඤ්චසික්ඛාපද වණ්ණනා නිට්ඨිතා** —

යේන සම්මෝහේනාති ඤාණවිප්පයුත්තඛණේන සික්ඛාපදං, තස්ස න යාපේතීති සෝ කිර යදි අරියසාවකෝ නාභවිස්ස අඤ්ඤථත්තමපි අගමිස්ස එවං තේහි උබ්බාළ්හෝ, සොතාපන්නත්තා පන කෙවලං සරීරේනෙව යාපෙසි, තේන වුත්තං "දන්තභූමිං න යාපේසී පුත්තදාරෝපිස්ස ක්ලමතී"ති — **ඤාණවිප්පයුත්තේනාති** එත්ථ ඤානානි පඤ්චබන්ධානි අස්සාති ඤාණපඤ්චබන්ධිනෝ නාස්ස පඤ්චබන්ධානි පුරේතීති අත්ථෝ, තේන ඤාණපඤ්චබන්ධිනේන. ඉමිනුත්තස්ස ලක්ඛණේ කරණවචනං, තස්ස යස්මා අබන්ධිත්වාපි පඤ්චබන්ධානි න පූරන්ති සබ්බසෝ නත්ථිතාය, තස්මා පදභාජනේ "අබන්ධිනෝ වා"ති ආදි වුත්තං — ඤාණපඤ්චබන්ධිනේනාති ච වුත්තත්තා

යස්ස පඤ්චබන්ධනො පත්තො හොති තස්ස සො අපත්තො තස්මා අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙතුං වට්ටති, බන්ධනච නාමෙතං යස්මා බන්ධනොකාසෙ සති හොති අසති න හොති තස්මා තස්ස ලක්ඛණං දස්සෙතුං "අබන්ධනොකාසො නාමා"ති ආදි වුත්තං—චඩ්ඩුලරාජී න හොතීති මුඛවට්ටිතො හෙඨා චඩ්ඩුලප්පමාණා එකාපි රාජී න හොති. යස්ස චඩ්ඩුලරාජී හොතීති යස්ස පන තාදිසා එකා රාජී හොති සො තස්සා රාජියා හෙඨිමපරියන්තෙ පත්ත වෙඩකෙන විජ්ඣිත්වා පවිත්වා සුත්තරජ්ජුක මකවිරජ්ජුකාදිහි වා තිපුසුත්ත කෙන වා බන්ධිත්වා තං බන්ධනං ආමිසස්ස අලග්ගනත්ථං තිපුපට්ටකෙන වා කෙනචි බඩසිලෙසෙන වා පටිච්ඡාදෙතබ්බං, සො ච පත්තො අඩිඪත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බො—සුඛුමං වා ඡිද්දං කත්වා බන්ධිතබ්බො, සුඛෙහි පන මඛු සිත්ථක ලාඛා සජ්ජුලසාදිහි බන්ධිතුං න වට්ටති, ඵාණිතං ඛාපෙත්වා පාසාණවුණ්ණෙන බන්ධිතුං වට්ටති, මුඛවට්ටිසමීපෙ පන පත්තවෙඩකෙන විජ්ඣියමානො කපාලස්ස බහලත්තා භිජ්ජති-තස්මා හෙඨා විජ්ඣිත බ්බො—යස්ස පන චෙරාජියො එකා යෙව වා චතුරඩ්ඩුලා තස්ස චෙ බන්ධ නානි දාතබ්බානි, යස්ස තිස්සො එකායෙව වා ඡලඩ්ඩුලා තස්ස තිණි-යස්ස චතස්සො එකායෙව වා අඪ්ඩ්ඩුලා තස්ස චත්තාරි-යස්ස පච එකායෙව වා දසඩ්ඩුලා සො බඩොපි අබඩොපි අපත්තො යෙව, අඤ්ඤො විඤ්ඤාපෙත බ්බො, එසතාව මත්තිකාපත්තො විනිච්ඡයො—අයොපත්තො පන සචෙ පි පඤ්ච වා අතිරෙකානි වා ඡිද්දානි හොන්ති තානි ච අයවුණ්ණෙන වා ආ ණියා වා ලොහමණ්ඩලකෙන වා බඩානි මට්ටානි හොන්ති සෙව පත්තො පරිභුඤ්ජිතබ්බො අඤ්ඤො න විඤ්ඤාපෙතබ්බො—අථ පන එකම්පි ඡිද්දං මහන්තං හොති ලොහමණ්ඩලකෙන බඩම්පි මට්ටං න හොති පත්තො ආමි සං ලග්ගති අකප්පියො හොති අයං පත්තො, අඤ්ඤො විඤ්ඤාපෙතබ්බො—

ථෙරො වත්තබ්බොති පත්තො ආනිසංසං දස්සෙත්වා "අයං භන්තෙ පත්තො පමාණයුත්තො සුන්දරො ථෙරානුරූපො ගණ්හාථා"ති වත්ත බ්බො—යො න ගණ්හෙය්‍යාති අනුකම්පාය න ගණ්හාති තස්ස දුක්ක ටං, යො පන සන්තුසීයා කිං මෙ අඤ්ඤෙන පත්තෙනාති න ගණ්හාති තස්ස අනාපත්ති—පත්තපරියන්තොති එවං පරිවත්තෙත්වා පරියන්තෙ ඨිතපත්තො. අදෙසෙති මඤ්චපීඨජත්තනාගදන්තකාදිකෙ අදෙසෙ. න නි ක්ඛිපිතබ්බො, යත්ථ පුරිමං සුන්දරං පත්තං ඨපෙති තත්ථෙව ඨපෙතබ්බො, පත්තස්ස හි නික්ඛිපනදෙසො "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ආධාරක"න්ති ආදිනා නයෙන බන්ධකෙ වුත්තො යෙව—අපරිභොගෙනාති යාගුරන්ධන රජන පචනාදිනා අභොගෙන න පරිභුඤ්ජිතබ්බො. අන්තරාමග්ගෙ පන ව්‍යා ධිම්හි උප්පන්නෙ අඤ්ඤස්මිං භාජනෙ අසති මත්තිකාය ලිම්පෙත්වා යාගුං වා පවිතුං උදකං වා තාපෙතුං වට්ටති—න විස්සජ්ජෙතබ්බොති අඤ්ඤස්ස න දාතබ්බො. ස්චෙ පන සඩ්විහාරිකො වා අන්තෙවාසිකො වා අඤ්ඤං පත්තං ඨපෙත්වා අයං මයහං සාරුප්පො අයං ථෙරස්සාති ගණ්හාති වට්ට ති, අඤ්ඤො වා තං ගහෙත්වා අත්තනො පත්තං දෙති වට්ටති, මයහමෙව පත්තං ආහරාති වත්තබ්බකිච්චං නත්ථි—පවාරිතානන්ති එත්ථ ච සඞ්ඝව සෙන පවාරිතඨානෙ පඤ්චබන්ධනෙනෙව වට්ටති, පුග්ගලවසෙන පවාරි තඨානෙ ඌනපචබන්ධනෙනාපි වට්ටතීති කුරුන්දියං වුත්තං, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව—ජසමුඪානං කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිත්තකං

පණ්ණත්තිවජ්ජං කාය කම්මං වචීකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති ~~ උත පච්ඛන්ධන සික්ඛාපද වණ්ණනා නිසිතා ~~

තෙන සමයෙනාති හෙසජ්ජසික්ඛාපදං, තත්ථ අත්ථො හන්තෙති රාජා හික්ඛු උය්‍යුත්තපයුත්තෙ ථෙරස්ස ලෙනත්ථාය පබ්භාරං සොඛෙන්තෙ දිස්වා ආරාමිකං දූතුකාමො පුච්ඡි. පාටියෙක්කොති විසුං එකො. මාලා කිතෙති කතමාලෙ මාලා ධරෙ, කුසුමමාලාපතිමණ්ඩිතෙති අත්ථො, තිණණ්ඩුපකන්ති තිණවුම්බටකං. පටිමුඤ්චීති ඨපෙසි. සා අහොසි සුවණ්ණමාලාති දුරිකාය සීසෙ ඨපිතමත්තා යෙව ථෙරස්ස අධිඨානවසෙන සුවණ්ණපදුම්මාලා අහොසි. තං හි තිණණ්ඩුපකං සීසෙ ඨපිතමත්තමෙව සුවණ්ණමාලා හොතුති ථෙරො අධිඨාසි ~~ දුතියම්පි ඛො ~~ පෙ ~~ උප සඞ්කමිති දුතියදිවසෙ යෙව උපසඞ්කමි. සුවණ්ණන්ති අධිමුච්චීති සො සුවණ්ණමයො හොතුති අධිඨාසි. පඤ්චන්නං හෙසජ්ජානන්ති සප්පිආදීනං. බාහුලිකාති පච්චයබහුලතාය පටිපන්නා. කොළම්බෙපි ඝටෙපීති එත්ථ කොළම්බානාම මහාමුඛා චාටියො වුච්චන්ති ~~ ඔලීනවිලීනානීති හෙඨා ච උභතො පස්සෙසු ච ගළිතානි. ඔකිණ්ණවිකිණ්ණානි සප්පිආදීනං ගන්ධෙන භූමිං ඛණන්තෙහි ඔකිණ්ණා භිත්තියො ඛණන්තෙහි උපරි සඤ්චරන්තෙහි ච විකිණ්ණා. අන්තොකොඨාගාරිකාති අඛ්‍යන්තරෙ සංවිහිතකොඨාගාරා. පටිසායනීයානීති පටිසායිතබ්බානි, පරිභුඤ්ජිතබ්බානීති අත්ථො ~~ හෙසජ්ජානීති හෙසජ්ජකිච්චං කරොන්තු වා මා වා එවං ලඛවොහාරානි. ගොසප්පීති ආදීහි ලොකෙ පාකටං දස්සෙත්වා යෙසං මංසං කප්පතීති ඉමිනා අඤ්ඤෙසම්පි මිගරොහිතස්සාදීනං සප්පිං ගහෙත්වා දස්සෙසි, යෙසං හි ඛීරං අත්ථි සප්පිපි තෙසං අත්ථි යෙව, තං පන සුලභං වා හොතු දුල්ලභං වා අසම්මොහත්ථං වුත්තං, එවං නවනීතම්පි ~~ සන්නිධිකාරකං පරිභුඤ්ජිතබ්බානීති සන්නිධිං කත්වා නිදහිත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. කථං පාළියා ආගතසප්පිආදිසු සප්පිං තාව පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං තදහු පුරෙ භත්තං සාමිසම්පි නිරාමිසම්පි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පඨාය සත්තාහං නිරාමිසං පරිභුඤ්ජිතබ්බං සත්තාහාතික්කමෙ සචෙ එක භාජනෙ ඨපිතං එකං නිස්සග්ගියං, සචෙ බහූසු වත්ථුගණනාය නිස්සග්ගියානි, පච්ඡා භත්තං පටිග්ගහිතං සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති, පුරෙ භත්තං වා පච්ඡා භත්තං වා උග්ගහිතකං කත්වා නික්ඛිත්තං අජ්ඣොහරිතුං න වට්ටති, අඛ්‍යඤ්ජනාදිසු උපනෙතබ්බං, සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති අනජ්ඣොහරණීයතං ආපන්නත්තා පටිසායනීයානීති හි වුත්තං ~~ සචෙ අනුපසම්පන්නො පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතනවනීතෙන සප්පිං කත්වා දෙති පුරෙ භත්තං සාමිසං වට්ටති, සචෙ සයං කරොති සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතනවනීතෙන පන යෙන කෙනවි කතසප්පි සත්තාහම්පි නිරාමිසමෙව වට්ටති, උග්ගහිතකෙන කතෙ පුබ්බෙ වුත්තසුඛසප්පින යෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො ~~ පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතඛිරෙන වා දධිනා වා කතසප්පි අනුපසම්පන්නෙන කතං සාමිසම්පි තදහු පුරෙ භත්තං වට්ටති, සයං කතං නිරාමිසමෙව වට්ටති, නවනීතං තාපෙන්තස්ස හි සාමපාකො න හොති, සාමං පක්කෙන පන තෙන සඞ්ඛ ආමිසං න වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පඨාය ච න වට්ටති යෙව, සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති ස වත්ථුකස්ස පටිග්ගහිතත්තා තානි පටිග්ගහෙත්වාති හි වුත්තං, පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතෙහි කතං පන අඛ්‍යඤ්ජනාදිසු උපනෙතබ්බං ~~

පුරෙභත්තම්පි ච උග්ගහිතෙනෙහි කතං උභයෙසම්පි සත්තානාතිත්තක මෙව අනාපත්ති, එසෙවනයො අකප්පියමංස සපිමිනි, අයං පන විසෙසො යත්ථ පාළියා ආගතසපිනා නිස්සග්ගියං තත්ථ ඉමිනා දුක්කටං...අඩ්ඩිකත්ත කාරණපතිරූපකං වත්ථා අනුඤ්ඤතත්තා පරතොවය්‍ය විනිවජ්ජෙපි ආනවජ්ජත්තා, පාළියං ආගතනවනීතම්පි පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං තදහු පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පභාය නිරාමිසමෙව සත්තාහානිත්තකං නානාභාජනෙසු ඨපිතෙ භාජනගණනාය එකභාජ නෙපි අමිස්සෙත්වා පිණ්ඩපිණ්ඩවසෙන ඨපිතෙ පිණ්ඩගණනාය නිස්සග්ගි යානි, පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතං සපිනයෙනෙව වෙදිතබ්බං...එත්ථ පන දධිතුළිනාදයොපි තක්කබින්දුනිපි කොත්තී තසමා ඩොතං වට්ටතීති උප ඣ්‍යත්තරා ආහංසු, මහාසිවත්තෙරෙ පන භගවන්තා අනුඤ්ඤතකාලතො පභාය තක්කතො උබ්බමත්තෙනෙව ඛාදිංසූති ආහ...තසමා නවනීතං පරිභුඤ්ජන්තෙන ඩොවිත්වා දධිනක්කාවකඛිනකිපිලිකාදිනි අපනෙත්වා පරි භුඤ්ජිතබ්බං, පත්විත්වා සපිං කත්වා පරිභුඤ්ජිතුකාමෙන අඩොනම්පි පචිතුං වට්ටති, යං තත්ථ දධිගතං වා තක්කගතං වා තං ඛයං ගමිස්සති, එතෙනෙව නා හි සවත්ථුකපටිග්ගහිතං නාම න කොත්තී අයමෙත්ථ අධිප්පායො, ආ මිසෙන සඬිං පක්කත්තා පන තයම්පි කුක්කුවවාදත්තා කුක්කුවුවකා...

ඉදානි උග්ගහෙත්වා ඨපිතනවනීතෙ ච පුරෙභත්තං ඛිරදධිනි පටිග්ග හෙත්වා තතනවනීතෙ ච පච්ඡාභත්තං තානි පටිග්ගහෙත්වා තතනවනීතෙ ච උග්ගහිතෙ හි තතනවනීතෙ ච අනාපත්තිමංසතනවනීතෙ ච සඞ්ඛා ආප තතානානාපත්තී පරිභොගාපරිභොගතයො සපිමිහි වුත්තනයතමෙනෙව ගහෙ තබ්බා...තෙලඝිතබ්බාය පච්ඡානං පන භික්ඛූනං තත්තෙව සපිම්හි නව නීතම්හි පක්කතෙලම්හි අපක්කතෙලම්හි ආකිරන්ති තත්ථ තක්කාදධිම්හි නිහි භත්තාසිත්තා නිහි තණ්ඩුලකණාපි මක්ඛිකාදයොපි හොන්ති, ආදිච්ච පාකං කත්වා පරිස්සාවෙත්වා ගහිතං සත්තාහකාලිකං හොති, පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතභෙසජ්ජෙහි සඞ්ග පච්ඡා නත්තුපානම්පි කාතුං වට්ටති, සබ්බෙ වද්ද ලසමයෙ ලජ්ජිසාමණෙරා ගථා තත්ථ පවිත්තතණ්ඩුලත්තණාදයො සා පවත්තති එවං අග්ගිම්හි විලීයාපෙත්වා පරිස්සාවෙත්වා පුන පච්ඡා දෙන්ති පුරිමනයෙනෙ ව සත්තාහං වට්ටති...තෙලෙසු නිලතෙලං තාව පුරෙභත්තං පටිග්ගහි තං පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති පච්ඡාභත්තතො පභාය නිරාමිසමෙව සත්තාහානිත්තකමෙනස්ස භාජනගණනාය නිස්සග්ගියභාවො වෙදිත බ්බා...පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතං සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති, උග්ග හිතකං කත්වා නික්ඛිත්තං අජ්ඣොහරිතුං න වට්ටති සිඹ්මකබණ්ඩාදිසු උප නෙතබ්බං සත්තාහානිත්තකමෙපි අනාපත්ති...පුරෙභත්තං නිලෙ පටිග්ග හෙත්වා කතතෙලං පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, අත්තනාකතං පච්ඡා භත්තතො පභාය හි අනජ්ඣොහරණීයං හොති සිඹ්මකබණ්ඩාදිසු උපනෙ තබ්බං සත්තාහානිත්තකමෙපි අනාපත්ති, පච්ඡාභත්තං නිලෙ පටිග්ගහෙත්වා කතතෙලං අනජ්ඣොහරණීයං මෙව, සවත්ථුකපටිග්ගහිතත්තා සත්තාහානි ත්තකමෙපි අනාපත්ති, සිඹ්මකබණ්ඩාදිසු උපනෙතබ්බං...පුරෙභත්තං වා පච්ඡාභත්තං වා උග්ගහිතකනිලෙනි කතතෙලෙපි එසෙවනයො, පුරෙභ ත්තං පටිග්ගහිතකනිලෙ ගහ්ජිත්වා නිලපිණ්ඩං වා යෙදොහි උණ්හොදකෙන වා තෙමෙත්වා කතතෙලං සබ්බෙ අනුපසම්පන්නෙන කතං පුරෙභත්තං සාමි

සම්පි වට්ටති. අත්තනා කතං නිබ්බට්ටිතත්තා පුරෙ භත්තං නිරාමිසමෙව වට්ටති සාමං පක්කත්තා සාමිසං න වට්ටති, සවත්ථුකපටිග්ගහිතත්තා පන පච්ඡාභත්තතො පඨාය උභයම්පි අනජ්ඣොහරණීයං සිසමක්ඛනාදිසු උපනෙතබ්බං සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති.....යදි පන අප්පං උණ්ඝොදකං හොති අබ්භුක්කිරණමත්තං අබ්බොහාරිකං හොති, සාමපාකගණ්ඨනං න ගච්ඡති.....

සාසපතෙලාදිසුපි අවත්ථුකපටිග්ගහිතෙසු අවත්ථුකතිලතෙලෙ වුත්තසදිසොව විනිච්ඡයො. සචෙ පන පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතානං සාසපාදිනං වුණ්ණෙහි ආදිච්චපාකෙන සක්කා තෙලං කාතුං, තං පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති පච්ඡාභත්තතො පඨාය නිරාමිසමෙව සත්තාහාතික්කමෙ නිස්සග්ගියං, යස්මා පන සාසපමඩ්ඩකවුණ්ණානි සෙදෙත්වා එරණ්ඩකඝීනි ච භජ්ජිත්වා එවං තෙලං කරොන්ති–තස්මා තෙසං තෙලං අනුපසම්පන්නෙහි කතං පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති වත්තුනං යාවජ්ජිකත්තා පන සවත්ථුක පටිග්ගහණෙ දොසො නත්ථි, අත්තනා කතං සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගෙනෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බං.....උග්ගහිතකෙහි කතං අනජ්ඣොහරණීයං බාහිරපරිභොගෙ වට්ටති, සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති, තෙලකරණත්ථාය සාසපමඩ්ඩකං එරණ්ඩකඝීනි වා පටිග්ගහෙත්වා කතතෙලං සත්තාහකාලිකං, දුතියදිවසෙ කතං ජාහං වට්ටති තතියදිවසෙ කතං පඤ්චාහං වට්ටති චතුත්ථපඤ්චමජ්ඣසත්තමදිවසෙ කතං තදහෙව වට්ටති, සචෙ යාව අරුණස්ස උග්ගමනා තිඝති නිස්සග්ගියං, අඪමදිවසෙ කතං අනජ්ඣොහරණීයං අනිස්සග්ගියත්තා පන බාහිරපරිභොගෙ වට්ටති, සචෙපි න කරොති තෙලත්ථාය ගහිතසාසපාදිනං සත්තාහාතික්කමෙ දුක්කටමෙව.....පාළියං පන අනාගතානි අඤ්ඤානිපි නාලිකෙරනිම්බකොසම්බ කරම වන්දකි ආදිනං තෙලානි අත්ථි–තානි පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහං අතික්කාමයතො දුක්කටං හොති, අයමෙතෙසු විසෙසො සෙසං යාවකාලිකවත්ථුං යාවජ්ජිකවත්ථුං ච සල්ලක්ඛෙත්වා සාමපාක සවත්ථුකපුරෙභත්තපච්ඡාභත්තපටිග්ගහිත උග්ගහිතවත්ථුකවිධානං සබ්බං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.....

වසාතෙලන්ති ආදිසු "අනුජානාමි භික්ඛවෙ පඤ්චවසානි අච්ඡවසං මච්ඡවසං සුසුකාවසං සූකරවසං ගද්‍රභවසන්ති එවං අනුඤ්ඤාතවසානං තෙලං, එත්ථ ච අච්ඡවසන්ති වචනෙන ඨපෙත්වා මනුස්සවසං සබ්බෙසං අකප්පියමංසානං වසා අනුඤ්ඤාතා, මච්ඡගහණෙන ච සුසුකාපි ගහිතා හොන්ති ව්‍යාලමච්ඡත්තා පන විසුං වුත්තං, මච්ඡාදිගහණෙ චෙත්ථ සබ්බෙසම්පි කප්පියමංසානං වසා අනුඤ්ඤාතා.....මංසෙසු හි දස මනුස්සහත්ථි අස්සසුණඛ අහි සීහබ්‍යග්ඝ දිපි අච්ඡතරච්ඡානං මංසානි අකප්පියානි, වසාසු එකා මනුස්සවසා බිරාදිසු අකප්පියං නාම නත්ථි, අනුපසම්පන්නෙහි කතං නිබ්බට්ටිතවසා තෙලං පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති පච්ඡාභත්තතො පඨාය සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති, යං පන තත්ථ සුඛුමරජසදිසං මංසං වා නහාරු වා අඝි වා ලොහිතං වා හොති තං අබ්බොහාරිකං, සචෙ පන වසං පටිග්ගහෙත්වා සයං කරොති පුරෙභත්තං පටිග්ගහෙත්වා පචිත්වා පරිස්සාවෙත්වා සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං, නිරාමිසපරිභොගං හි සන්ධාය ඉදං වුත්තං "කාලෙ පටිග්ගහිතං කාලෙ නිප්පක්කං

කාලෙ සංයතෝ තෙලපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතු "නති...තකුාරි අබෙඛා කාරිකං අබෙඛාකාරිකමෙව, පවිජාහතං පන පටිගහිතුං වා කාතුං වා න වට්ටති සෙව, ඛුත්තං ගෙතං "විකාලෙ මෙ තිකඛත්තුං පටිගහිතං විකාලෙ නිප්පක්කං විකාලෙ සංයතෝ තඤ්ච පරිභුඤ්ජෙය්‍ය ආපත්ති තිණණං දුක්කටානං...තානං මෙ තිකඛත්තුං පටිගහිතං විකාලෙ නිප්පක්කං විකාලෙ සංයතෝ තඤ්ච පරිභුඤ්ජෙය්‍ය ආපත්ති විකාලෙ දුක්කටානං...කාලෙ මෙ තිකඛත්තුං පටිගහිතං කාලෙ නිප්පක්කං විකාලෙ සංයතෝ තඤ්ච පරිභුඤ්ජෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්ස...කාලෙ මෙ තිකඛත්තුං පටිගහිතං කාලෙ නිප්පක්කං කාලෙ සංයතෝ තඤ්ච පරිභුඤ්ජෙය්‍ය අනාපත්ති "ති...

ඉමානිස්සඤ්චරං පන අඤ්ඤෙවාසිකා පුච්ඡිංසු "භන්තෙ සපිතාවනිත විසානි එකතෝ පචිතා නිබබට්ටිතානි වට්ටන්තිනි? න වට්ටන්තී ආවුසො ති, තෙරා කිරෙසු පඤ්ඤතෙඤ්ඤෙව පඤ්ඤතෙඤ්ඤෙව විඤ කුසකුඩ්ඩෙ ඛිපිංසු, තඤ්ච නං උත්තරිං පුච්ඡිංසු "භන්තෙ නවනීතෙ දධිතුළිතා වා තක්කතිඛිතු වා හොති එතං වට්ටතී"ති? එතම්පි ආවුසො න වට්ටතිනි, තතොතං ආහංසු "භන්තෙ එකතෝ පචිතා සංසට්ඨානි තෙජවන්තානි හොන්ති රොගං නිගණ්හන්ති" නි, සාධාවුසොති තෙරා සම්පටිච්ඡි...මිසාසුම්මඤ්ඤතෙරා පනාහ කපියමංසවසා සාමිසපරිභොගෙන වට්ටති ඉතරා නිරාමිසපරිභොගෙ ව වට්ටන්තීති...මහාසුමඤ්ඤතෙරා පන ඉදං කිඤ්චි පටික්ඛිපිත්වා "නඤ්ඤ වාතා බාධිතා තිඛුං පවමූලකසාවයාගුයං අඩ්ඩසූකරතෙලාදිනි පක්ඛිපිත්වා යාගුං පිවන්ති යා තෙජුස්සාදතතා රොගං නිගණ්හාතීති වත්වා වට්ටතී"ති ආහ...මධු නාම මක්ඛිකාමධූනි. මධුකරිහි නාම මධුමක්ඛිකාහි. බුද්දකමහන්තිතානි හමරවක්ඛිකානි ච සඤ්ඤං මධු, තං පුරෙභත්තං පටිගහිතං පුරෙභත්තං සාමිසපරිභොගමපි වට්ටති, පවජාහතතතො පඤ්ච සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගමෙව වට්ටති, සත්තාහාතික්කමෙ යමෙ සිලෙසසදිසං මහාමධුං ඛණ්ඩා ඛණ්ඩං කත්වා ඨපිතං ඉතරං වා නානාභාජනෙසු වත්ථුනණ්ණාය නිස්සඤ්චිත්තානි, සචෙ එකමෙව ඛණ්ඩං එතභාජනෙ වා ඉතරං එකමෙව නිස්සඤ්චිත්තං...ඌගහනිකකං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, අරුමක්ඛණාදිසු උපනෙතබ්බං, මධුපවලං වා මධුසිත්ථකං වා සචෙ මධුනාම අමක්ඛිකං පරිසුඛං යාවජීවිකං, මධුමක්ඛිකං පන මධුනතිකමෙව, විරිකා නාම සප කඛා දිඝමක්ඛිකා තුම්බලනාමිකා ච. අසිමක්ඛිකා කාළමහාහමරා හොන්ති තෙසං ආසයෙසු නිස්සාසසදිසං මධු හොති තං යාවජීවිකං...එණිතං නාම උච්චිමහා නිබබත්තන්ති උච්චිරසං උපාදාය අපකඛා වා අච්චුනප ඛකා වා ඝබබාපි අච්චුනකා උච්චිවිකති එණිතන්ති වෙදිතබ්බං...තං එණිතං පුරෙභත්තං පටිගහිතං පුරෙභත්තං සාමිසමපි වට්ටති පවජාහ තතතො පඤ්ච සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති, සත්තාහාතික්කමෙ වත්ථු ගණ්ණාය නිස්සඤ්චිත්තං, බහුපිණ්ඩා වුණණණ්ඩා එතභාජනෙ පක්ඛිත්තා හොන්ති සණ්ඩසන්ති වෙයා එකමෙවනිස්සඤ්චිත්තං, ඌගහිතකං වුත්තනයෙ නෙව වෙදිතබ්බං ඝරබුපනාදිසු උපනෙතබ්බං...පුරෙභත්තං පටිගහි තෙන අපරිස්සාවිතකං උච්චිරසෙන කතඵාණිතං සචෙ අනුපසම්පන්නෙ හි කතං සාමිසමපි වට්ටති, සයං කතං නිරාමිසමෙව වට්ටති, පවජාහතත තතො පඤ්ච පන සවිඤ්ඤාපටිගහිතතතා අභාජෙඛාහරණීයං සත්තාහා තික්කමෙපි අනාපත්ති, පවජාහතතං අපරිස්සාවිතපටිගහිතෙන කත

පි අනාපත්තිකරණීයමේව සන්ථතාභාවිත්තකමේපි අනාපත්තිං, එසනයෝ උභයම්පි පටිග්ගහෙත්වා ඛාතපාණිකොපි...පුරෙභත්තං පන පරිසාවිතපටිග්ගහිතකෙන කතං සබෙ අනුපසම්පන්නෙන කතං පුරෙභත්තං සාමිසමපි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතෝ පභාය සන්ථතාභං නිරාමිසමේව වට්ටති, සයං කතං පුරෙභත්තම්පි නිරාමිසමේව පච්ඡාභත්තං පරිසාවිතපටිග්ගහිතෙන කතං පන නිරාමිසමේව සත්ථාකං වට්ටති, උග්ගහිතකකතං වුත්තනයමේව...ඛීරාමලවල්ලිආදීනං වා කොසිතාලවල්ලිආදීනං වා පුරෙභත්තමේව වට්ටතීති ඔභාසඅධිට්ඨානං වුත්තං, මහාසච්චබිම්බං පන එතං සවත්ථුකඋපාසකං වට්ටති හොවට්ටතීති පුච්ඡිත්වා උභයම්පි අනාපත්තිං පච්ඡාභත්තං නො වට්ටතීතකං නාම නත්ථීති වුත්තං තං ඝුනාතං, සිනොද්ධෙන කතං මඤ්ඤපූ පථ එණීතං පුරෙභත්තං සාමිසං වට්ටති, පච්ඡාභත්තතෝ පභාය සත්ථාභං නිරාමිසමේව, සත්ථාභානීත්තකමේ වත්තුඅනාපත්තිදුක්කටං...ඛීරං පකඩි පිත්වා කතං මඤ්ඤඛාණීතං යාවකාලිකං ඛණ්ඩඛාදනීයං පන ඛීරං ජලලිත්තං අපනෙත්වා භොජනෙ නියුත්තා වට්ටති, මඤ්ඤපූපථං පන පුරෙභත්තම්පි අලලං වට්ටති, භජ්ජිතං වට්ටති භජ්ජිත්වා ජාලාදිහි මිශ්‍රං වා අමිශ්‍රං වා කත්වා කොට්ටිතං වට්ටති, යදි පන තං ගහෙත්වා මේරයඤ්ච යොජෙන්ති යොජිතං බිජ්ජතො පභාය න වට්ටති, කදලිඵලපූරිඅම්බලඵලපානය පිඤ්ඤා දීනං සබෙබසං යාවකාලිකඵලානං එණීතං යාවකාලිකමේව, මරිචඵ තෙලාදි එණීතං තරොනාදි තං යාවජීවිකං...නානි පටිග්ගහෙත්වානි සබෙ සබ්බානිපි පටිග්ගහෙත්වා සබෙ අවිනිබෙභොගානි කත්වා නික්ඛිපන්ති සන්ථතාභාවිත්තකමේ එකමෙවනිස්සග්ගියං, විනිබ්භුත්තෝසු පඤ්ච, යන්ථතාභං පන අනතිරිත්තමේව ඛිලාදෙනෙපි අඛිලාදෙනෙපි වුත්තනයෙන ඵලා ඵලං පරිභුඤ්ජිතබ්බං...

තණ්හාවිබංති බිද්ධිසං නාම ඛාභාභිඛිදියං පුග්ගලොදියං කාලොදියං සමයොදියං දෙසොදියං වසොදියං හෙසඤ්ඤාදියොති... තත්ථ ඛාභාභිඛිදියං නාම "අනුජානාමි භික්ඛවෙ අමනුඤ්ඤකාඛාබෙ ආම කමංසං ආමකලොහිතන්ති, එවං ඛාභාභිඛිදියං අනුඤ්ඤතං-තං තෙහෙ ව ආඛාබෙන ආඛාබිකාය වට්ටති න අඤ්ඤස්ස, තම ඛෙ භාලෙපි මිඤ්ඤ ලෙපි කපල්ලෙපි අකපල්ලෙපි වට්ටති යෙව...පුග්ගලොදියං නාම "අනුජානාමි භික්ඛවෙ රොමන්ථකස්ස රොමන්ථං න ච භික්ඛවෙ ඛති මුඛවාරා න හරිතබ්බා අරෙඤ්ඣාහරිතබබා" නති, එවං පුග්ගලං උද්දිස්ස අනුඤ්ඤතං තං තස්සෙව වට්ටති නු අඤ්ඤස්ස...කාලොදියං නාම "අනුජානාමි භික්ඛවෙ චත්තාරි මහාවිකටානි ගූථං මුත්තං ඡාරිකං මත්තිකා"නති, එවං අමුද ස්මිං කාලං උද්දිස්ස අනුඤ්ඤතං තං තස්මිං යෙව කාලෙ අපරිභුත්තභිඛ්ඛකං වට්ට තී න අඤ්ඤස්මිං...සමයොදියං නාම "ඝණභොජනෙ අඤ්ඤත්‍ර සමයා"නි ආදිනා නයෙන තං තං සමයං උද්දිස්ස අනුඤ්ඤතා අනාපත්තියෙව, තා තස්මිං තස්මිං යෙව සමයෙ අනාපත්තියෙව භොත්තුං න අඤ්ඤදු...දෙසොදියං නාම " අනුජානාමි භික්ඛවෙ එවරූපෙසු පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු විනයධරපච්චෙන ඝණෙන උපසම්පදා"නති එවං පච්චන්තදෙසෙ උද්දිස්ස අනුඤ්ඤතානි උපසම්පදාදීනි, තානි තත්ථෙව වට්ටන්ති න මජ්ඣිමදෙ සෙ...වසොදියං නාම "අනුජානාමි භික්ඛවෙ වසානි සෙසජ්ජානී"ති එවං වසානාමෙන අනුඤ්ඤතං, තං ඵලපභා මනුස්සවසං සබෙබසං කාපි

ගාකප්පියවසානං තෙලං තං තදත්ථිකානං තෙලපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති.....භෙසජ්ජොදිස්සං නාම "අනුජානාමි භික්ඛවෙ පචභෙසජ්ජානි"ති එවං භෙසජ්ජනාමෙන අනුඤ්ඤාතානි ආභාරත්ථං එරිතුං සමත්ථානි සප්පි නවනීතං තෙලං මධු ඵාණිතන්ති, තානි පටිග්ගහෙත්වා තදහු පුරෙභත්තං යථා සුඛං පච්ඡාභත්තතො පඨාය සතිපච්චයෙ වුත්තනයෙන සත්තාහං පරිභුඤ්ජිතබ්බානි සත්තාහාතික්කන්තෙ අතික්කන්තසඤ්ඤී නිස්සග්ගියං පාචිත්තියන්ති, සචෙපි සාසපමත්තා හොති සකිං වා අඞ්ගුලියා ගහෙත්වා ජිවහාය සායනමත්තං නිස්සජ්ජිතබ්බමෙව පාචිත්තියච දෙසෙතබ්බං.....න කායිකෙන පරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බන්ති, කායො වා කායෙ අරුවා න මක්ඛෙතබ්බං තෙහි මක්ඛිතානි කාසාවකත්තරයසි උපාහනපාදකඨලික මචපිඨානිපි අපරිභොගානි, චාරවාතපාණකවාවෙසුපි හත්ථෙන ගහනඨානං න මක්ඛෙතබ්බන්ති මහාපච්චරිසං වුත්තං, කසාවෙ පන පක්ඛිපිත්වා චාරවාතපානකවාවානි මක්ඛෙතබ්බානීති මහාඅඨකථාසං වුත්තං.....

අනාපත්ති අන්තො සත්තාහං අධිඨෙතීති සත්තාහබ්භන්තරෙ සප්පිං ච තෙලං ච වසං ච මුඛනී තෙලං වා අබ්භඤ්ජනං වා මධුං අරුමක්ඛණං වා ඵාණිතං සරධූපනං අධිඨෙති අනාපත්ති.....සචෙ අධිඨිතතෙලං අනධිඨිතතෙලභාජනෙ ආකිරිතුකාමො හොති භාජනෙ සුඛුමං ඡිද්දං පවිඨපවිඨ තෙලං පුරාණතෙලෙන අජ්ඣොත්ථරියති පුන අධිඨාතබ්බා, අථ මහාමුඛං හොති සහයෙව බහුං තෙලං පවිසිත්වා පුරාණතෙලං අජ්ඣොත්ථරති පුන අධිඨානකිච්චං නත්ථි, අධිඨිතගතිකමෙව හි අධිකමෙව හි තං හොති එතෙන නයෙන අධිඨිතතෙලභාජනෙ අනධිඨිතතෙලාකිරණම්පි වෙදිතබ්බං.....විස්සජ්ජතීති එත්ථ සචෙ චින්නං සන්තකං එකෙන පටිග්ගහිතං අවිභත්තං හොති පරිභුඤ්ජිතුං පන න වට්ටති, සචෙ යෙන පටිග්ගහිතං සො ඉතරං භණති "ආවුසො ඉමං තෙලං සත්තාහමත්තං පරිභුඤ්ජ තුව" න්ති, සො ච පරිභොගං න කරොති කස්ස ආපත්ති න කස්සච්පි කස්මා? යෙන පටිග්ගහිතං තෙන විස්සජ්ජිතත්තා ඉතරස්ස අපටිග්ගහිතත්තා.....විනස්සතීති අපරිභොගං හොති. චත්තෙනාති ආදිසු යෙන චිත්තෙන භෙසජ්ජං චත්තං ච වන්තං ච මුත්තච හොති තං චිත්තං චත්තං වන්තං මුත්තන්ති වුච්චති, තෙන චිත්තෙන පුග්ගලො අනපෙක්ඛො වුච්චති, එවං අනපෙක්ඛො සාමණෙරස්ස දත්වාති අත්ථො, ඉදං කස්මා වුත්තං? එවං අන්තොසත්තාහෙ දත්වා පච්ඡා පටිලභිත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති දස්සනත්ථන්ති මහාසුම්මත්ථෙරො.....මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ "නඨිදං යාචිතබ්බං අන්තො සත්තාහෙ දින්නස්ස හි පුන පරිභොගෙ ආපත්ති යෙව නත්ථි සත්තාහාතික්කන්තස්ස පන පරිභොගෙ අනාපත්ති දස්සනත්ථමිදං වුත්ත"න්ති, තස්මා එවං දින්නභෙසජ්ජං සචෙ සාමණෙරො අභිසඞ්ඛරිත්වා වා අනභිසඞ්ඛරිත්වා වා තස්ස භික්ඛුනො නත්ථුකම්මං දදෙය්‍ය ගහෙත්වා නත්ථුකම්මං කාතබ්බං, සචෙ බාලො හොති දාතුං න ජානාති අඤ්ඤෙන භික්ඛුනා වත්තබ්බො අත්ථි තෙ සාමණෙර තෙලන්ති ආමහන්තෙ අත්ථීති, ආහර ථෙරස්ස භෙසජ්ජං කරිස්සාමාති එවම්පි වට්ටති, සෙසං වුත්තානත්ථමෙව.....කඨිනසමුඨානං කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති.....

.....භෙසජ්ජසික්ඛාපද වණ්ණනා නිඨිතා.....

තෙන සමයෙනාති වස්සිකසාටික සික්ඛාපදං, තත්ථ වස්සිකසාටිකා අනුඤ්ඤාතාති චීවරක්ඛන්ධකෙ වියාවාවත්ථුස්මිං අනුඤ්ඤාතා, පටිගච්චෙවාති පුරෙ යෙව. මාසො සෙසො ගිම්හානන්ති චතුන්නං ගිම්හමාසානං එකො පච්ඡිමමාසො සෙසො. කත්වාති සිබ්බනරජනකප්පපරියොසානෙන නිඝපෙත්වා, කරොන්තෙන ච එකමෙව කත්වා සමයෙ අධිඝාතබ්බං, චෙ අධිඝාතුං න වට්ටන්ති, අතිරෙකමාසො සෙසො ගිම්හානෙති ගිම්හානනාමකෙ අතිරෙකමාසෙ සෙසෙ—අතිරෙකඩමාසෙ සෙසෙ ගිම්හානෙ කත්වා නිවාසෙතීති එත්ථ පන ඝත්වා වස්සිකසාටිකාය පරියෙසනක්ඛෙත්තං කරණක්ඛෙත්තං නිවාසනක්ඛෙත්තං අධිඝානක්ඛෙත්තන්ති චතුබ්බිධක්ඛෙත්තං—කුච්ඡිසමයො පිඝිසමයොති දුවිධො සමයො—පිඝිසමයචතුක්කං කුච්ඡිසමය චතුක්කන්ති චෙ චතුක්කානි ච—වෙදිතබ්බානි—තත්ථ ජෙඝමූලපුණ්ණමාසියා පච්ඡිමපාටිපදදිවසතො පඝාය යාව කාලපක්ඛුපොසථා අයමෙකො අඩ්ඩමාසො පරියෙසනක්ඛෙත්තං චෙව කරණක්ඛෙත්තං ච, එතස්මිං හි අන්තරෙ වස්සිකසාටිකං අලඩං පරියෙසිතුං ලඩං කාතුං ච වට්ටති, නිවාසෙතුං අධිඝාතුං ච න වට්ටති, කාලපක්ඛුපොසථස්ස පච්ඡිමපාටිපදදිවසතො පඝාය යාව ආසාළහිපුණ්ණමා අයමෙකො අඩ්ඩමාසො පරියෙසනකරණනිවාසනානං තිණ්ණම්පි ඛෙත්තං, එතස්මිං අන්තරෙ පරියෙසිතුං කාතුං නිවාසෙතුච වට්ටති, අධිඝාතුං යෙව න වට්ටති—ආසාළහිපුණ්ණමාසියා පච්ඡිමපාටිපදදිවසතො පඝාය යාව කත්තිකපුණ්ණමා ඉමෙ චත්තාරො මාසා පරියෙසනකරණනිවාසනාධිඝානානං චතුන්නම්පි ඛෙත්තං, එතස්මිං හි අන්තරෙ අලඩං පරියෙසිතුං ලඩං වා කාතුං නිවාසෙතුං අධිඝාතුඤ්ච වට්ටති, ඉදං තාව චතුබ්බිධං ඛෙත්තං වෙදිතබ්බං—කත්තිකපුණ්ණමාසියා පන පච්ඡිමපාටිපදදිවසතො පඝාය යාව ජෙඝමූලපුණ්ණමා ඉමෙ සත්තමාසා පිඝිසමයො නාම, එතස්මිං අන්තරෙ කාලො වස්සිකසාටිකායාති ආදිනා නයෙන සතුප්පාදං කත්වා අඤ්ඤාතක අප්පවාරිතඝානතො වස්සිකසාටිකචීවරං නිප්ඵාදෙන්තස්ස ඉමිනා සික්ඛාපදෙන නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, දෙථ මෙ වස්සිකසාටිකා චීවරන්ති ආදිනා නයෙන විඤ්ඤත්තිං කත්වා නිප්ඵාදෙන්තස්ස අඤ්ඤාතකවිඤ්ඤත්ති සික්ඛාපදෙන නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං—වුත්තනයෙනෙව සතුප්පාදං කත්වා ඤාතකපවාරිතඝානතො නිප්ඵාදෙන්තස්ස ඉමිනාව සික්ඛාපදෙන නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං—විඤ්ඤත්තිං කත්වා නිප්ඵාදෙන්තස්ස අඤ්ඤාතකවිඤ්ඤත්ති සික්ඛාපදෙන අනාපත්ති—

වුත්තං හෙතං පරිවාරෙ:—

මාතරං චීවරං යාචෙ, නොව සඞ්ඝෙ පරිණතං,
තෙනස්ස හොති ආපත්ති, අනාපත්ති ච ඤාතකෙ.
පඤ්හාමෙසා කුසලෙහි චින්තිතාති—

අයං හි පඤ්හො ඉමමත්ථං සන්ධාය වුත්තොති, එවං පිඝිසමයචතුක්කං වෙදිතබ්බං—ජෙඝමූලපුණ්ණමාසියා පන පච්ඡිමපාටිපදදිවසතො පඝාය යාව කත්තිකපුණ්ණමා ඉමෙ පඤ්චමාසා කුච්ඡිසමයො නාම, එතස්මිං හි අන්තරෙ වුත්තනයෙන සතුප්පාදං කත්වා අඤ්ඤාතකඅප්පවාරිතඝානතො වස්සිකසාටිකචීවරං නිප්ඵාදෙන්තස්ස චත්තහෙදෙ දුක්කටං, යෙ මනුස්සා ප්‍රබ්බෙපි වස්සිකසාටිකචීවරං දෙන්ති ඉමෙ පන සචෙපි අත්තනො අඤ්ඤාතක අප්ප

වාරිතා හොන්ති වත්තාහෙදෙ නත්ථි තෙසු සතුප්පාදකරණයෙ අනුඤ්ඤත්තා විඤ්ඤත්තිං කත්වා නිපජ්ජාදෙන්තස්ස අඤ්ඤතකවිඤ්ඤත්තිං සික්ඛාපදෙ න නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.....ඉදං පන පකතියා වස්සිකසාටිකදුස්සෙසුපි හොති යෙව. වුත්තනයෙනෙව සතුප්පාදං කත්වා සුතකප්පමාරිතඝාතනතෝ නිද්ධාදෙන්තස්ස ඉමිනා සික්ඛාපදෙන අනාපත්ති, විඤ්ඤත්තිං කත්වා නිපජ්ජාදෙන්තස්ස අඤ්ඤතක විඤ්ඤත්ති සික්ඛාපදෙන අනාපත්තීති න වත්තබ්බා.....දෙව මෙති ඉදං හි පරිසෙසනකාලෙ අඤ්ඤතකඅපජාමාරිතෙ එව යුජ්ඣති වුත්තං එවං කුවජ්ජමඤ්ඤවතුක්කං වෙදිතබ්බං.....නගෙහා කාසං ඔස්සාපෙත්වා ආපත්ති දුක්කටස්සාති එත්ථ උදකඤ්ඤිතඝණ්ඩාස අකතා හත්ථානපරියොසාතවසෙන පඨමෙ පයොගෙ දුක්කටෙන කාරෙතබ්බා, සො ච ඛො චිවරඛණ්ඩං ආකාසතො පතිතඋදකෙනෙව නහාසතො, නහානතොඝටා වාපිආදිසු ඨවෙත්වා ආසිත්තඋදකෙන වා නහාසත්ථාස්ස අනාපත්ති.....වස්සං උතුකඩ්ඩියතීති එත්ථ සචෙ කතපරිසොසිතාස වස්සිකසාටිකාය හිමහානං පවිජ්ඣිමමාසං ඛෙපෙත්වා පුන වස්සානස්ස පඨමමාසං උතුකඩ්ඩිත්වා හිමහානං පවිජ්ඣිමමාසමෙව කරොන්ති වස්සිකසාටිකා බොත්ථා නිකඛිපිතබ්බා, අනාසිතා අවිකපිතා මෙමාසපරිහාරං ලභති, විස්සජ්ජනාධිකදිවසෙ අධිට්ඨාතබ්බා.....සචෙ සත්තිසමෙමාසෙන වා අප්පහොනකභාවෙන වා අකතා හොති තෙව මෙ මාසෙ වස්සානස්ස තං ච චතුමාසත්තෙ ජමාසෙ පරිහාරං ලභති, සචෙ පන කත්තිකමාසෙ කඨිනං අත්ථරියති අපරෙපි චත්තාරො මාසෙ ලභති එවං දසමාසා හොන්ති, තතො පරමපි සත්තියා පවාසාස මූලච්ඡිවරං කත්වා ඨපෙත්තාස එකමාසන්ති එවං එකාදසමාසෙ පරිහාරං ලභති, සචෙ පන එකාගාරිහාදිවසෙන ගාව දසාහානාගතාස වස්සූපනායිකාස අන්තො වස්සෙ මා ලබාවෙව නිට්ඨිතා ච තදු අධිට්ඨාතබ්බානි? එතං අඤ්ඤාසු න විචාරිතං ලබ්දිවසතො පට්ඨාස අන්තොදසාහෙ නිට්ඨිතා පන තාසිං යෙව දසාහෙ අධිට්ඨාතබ්බා, දසාහාතික්කමෙ නිට්ඨිතා. තදහෙව අධිට්ඨාතබ්බා, දසාහෙ අප්පහොන්තෙ චීවරකාලං නාතික්කමෙතබ්බාති අයං තෙසං අත්තනනා මති.....නත්ථා? "අනුජානාමි භික්ඛවෙ තිචීවරං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං මිසසිකසාටිකං වස්සානං වාතුමාසං අධිට්ඨාතුං තතො පරං විකප්පෙතු"න්ති වුත්තං, නත්ථා වස්සූපනායිකතො පුබ්බෙ දසාහානාගික තෙපි අනාපත්ති, දසාහපරමං අතිරෙකචීවරං ධාරෙතබ්බන්ති ච වුත්තං, තත්ථා එකාගාරිහාදිවසෙන ගාවදසාහං අනාගතාස වස්සූපනායිකාස අන්තොවස්සෙ ලබාචෙව නිට්ඨිතා ච වුත්තාතාසෙනෙව අන්තොදසාහෙ වා තදහු අධිට්ඨාතබ්බා, දසාහෙ අප්පහොන්තෙ චීවරකාලං නාතික්කමෙතබ්බා, තත්ථ සිසා වස්සානං වාතුමාසං අධිට්ඨාතුන්ති වචනතො වාතුමාසඛ්ඣන්තරෙ යදු තදු වා අධිට්ඨාතුං වට්ටතීති.....යදි පන එවං කණ්ඩුපටිච්ඡාදි ගාව ආබාධා අධිට්ඨාතුන්ති වුත්තං-සාති ච දසාහං අතික්කමෙතබ්බා සියා, එවං ච සති දසාහපරමං අතිරෙක චීවරං ධාරෙතබ්බන්ති ඉදං විරුජ්ඣති, තස්මා යථා වුත්තමෙව ගහෙතබ්බං අඤ්ඤං වා අවලං කාරණං ලභිත්වා ජානිතබ්බං, අපිච කුරුන්දියම්පි නිස්සග්ගියවසෙන වුත්තං කදු අධිට්ඨාතබ්බා, ලබ්දිවසතො පන පට්ඨාය අන්තොදසාහං නිට්ඨිතා පන තාසිං යෙව අන්තොදසාහෙ යදි නප්පහොති ගාව කත්තිකපුණ්ණමා පරිහාරං

ලභතීති අවජ්ජතීවරයානි එතං වයසිකසාටිකං සන්ධාය වුත්තං, තෙ යං හි නාගානං කායොවයසාපනෙ අනාපත්ති, එත්ථ ච මහග්ඝං දියසිකසාටිකං නිවාසෙන්ති නහායනත්ථාය මොරූපද්දවෙ ආපදා නාම, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. ජයමුඤ්චානං කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අභිඤ්ඤාතං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායසාමග්ගිං වජ්ජිතඛ්ඛං නිවත්තනං නිවෙදනන්ති. එස්සිකාසාමික්ඛිපාවාසද වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

ඉමාන සම්මසනාති චීවරඅවජ්ඣන සික්ඛාපදං, තත්ථ යම්පිස්සාහ න්ති යම්පි තෙ අහං, සෝ කිර මම පත්තචීවර උපාහනත්තවත්ථරණානි වහන්තො මයා සද්ධිං චාරිකං පක්කමිස්සතීති අදඬි, තෙනෙවමාහ, අවජ්ඣි බලක්කාරෙන අගහෙසි, සකසඤ්ඤං ගහිතභාවා පනස්ස පාරාජිකං නාපි, කිලමෙන්ති ගහිතභාවා ආපත්ති පඤ්ඤත්තා "සයං අවජ්ඣති නියෙගයිං පාචිත්තිය"න්ති. එකං චීවරං එකාබබානි ච බහූනි අවජ්ඣතො එකා ආපත්ති, එකතො අබබානි විසුං සීනානි ච බහූනි අවජ්ඣතො සබ්බාට්ට ආහර උත්තරාසඬ්ගං ආහරාති එවං ආහරාපෙතෙ ච විසුං ගණ්හාය ආපත්ති, යො මයා දින්නානි සබ්බානි ආහරාති වදතොපි එකාවමනෙ නෙව සම්භුලා ආපත්තියො. අඤ්ඤං ආණාපෙති ආපත්ති දුක්කටස්සාති චීවරං ගණ්හාති ආණාපෙති එකං දුක්කටං, ආණත්තො බහූනි ගණ්හාති එකං පාචිත්තියං, සබ්බාට්ට ගණ්හ උත්තරාසඬ්ගං ගණ්හාති වදතො වාචාය වාචාය දුක්කටං, මයා දින්නානි සබ්බානි ගණ්හාති වදතො එකාවාචාය සම්භුලාපත්තියො. අඤ්ඤං පරික්කාරන්ති විකප්පනුපගපච්ඡිමචීවරං ඨපෙත්වා යංකිඤ්චි අත්තනොයෙ සුවිමපි වෙඨෙත්වා ඨපිතාසුපි චතුහඤ්ඤාණාය දුක්කටානි, සිථිලවෙඨිතාසු එවං, ගාළ්හං කත්වා බබ්ධාසු පන එකමෙව දුක්කටන්ති මහාඅට්ඨකථාසු වුත්තං, සුත්තඝරෙ පක්ඛිත්තාසුපි එසෙවනයො. එවිකාය පක්ඛිපිත්වා සිථිලබබගාළ්හබබෙසුපි කටුකාසු සෙසජෙසුපි එසෙවනයො. සෝ වා දෙතීති භණ්ඩා තුම්හාකං යෙවෙදං සාරූපපනි එවං වා දෙති, අථවා පන "ආවුසො මයං තුය්හං චත්තපටිවත්තං කරිස්සාම අම්හාකං සන්තිකෙ උපජ්ඣං ගණ්හිස්සති ධම්මං පරියාපුණිස්සතීති චීවරං අදම්හ සොදානි ත්වං න වත්තං කරොති න උපජ්ඣං ගණ්හාති න ධම්මං පරියාපුණාසී"ති එවමාදිනි වුත්තොපි "භණ්ඩා චීවරත්ථාය මඤ්ඤෙ භණ්ඩං ඉදං වො චීවර"න්ති දෙති, එවමපි සෝ වා දෙති, දිසාපක්කන්තං වා පන දහරං නිවත්තොහ නන්ති භණති සෝ න නිවත්තති චීවරෙ ගහෙත්වා රුක්ඛං වා නි එවං වෙ නිවත්තති යාව්, සවෙ පත්තචීවරත්ථාය මඤ්ඤෙ තුම්හෙ භණ්ඩං ගණ්හථ නන්ති දෙති එවමපි සෝ යෙව දෙති. විබ්භන්තං වා දිස්වා "මයං තුය්හං වත්තං කරිස්සාමීති පත්තචීවරං අදම්හ සොදානි ත්වං විබ්භමිත්වා වරසී"ති වදති, ඉතරෝ ගණ්හථ තුම්හාකං චීවරන්ති දෙති එවමපි සෝ වා දෙති, මම සන්තිකෙ උපජ්ඣං ගණ්හන්තස්සෙව තෙ දෙමි අඤ්ඤස්ස ගණ්හන්තස්ස න දෙමි වත්තං කරොන්තස්ස දෙමි අකරොන්තස්ස න දෙමි ධම්මං පරියාපුණන්තස්සෙව දෙමි අපරියාපුණන්තස්ස න දෙමි අවිබ්භමන්තස්සෙව දෙමි විබ්භමන්තස්ස න දෙමීති එවං දතුං න වට්ටති, දදතො දුක්කටං, ආහරාපෙතුං පන වට්ටති, චජිත්වා දින්නං අවජ්ඣිත්වා ගණ්හනෙනා භණ්ඩහෙඤන කාරෙතබ්බා, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙවාති. නිසමුඤ්චානං කායවත්තතො වාචාවත්තතො කායවාචාවත්තතො ච සමුඤ්චනි කිරියා

සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සවිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං අකුසලවිත්තං දුක්ඛ වෙදනන්ති ~~ චීවර අවජ්ඤන සික්ඛාපද වණ්ණනා නිසිතා ~~

තෙන සමයෙනාති සුත්තවිඤ්ඤත්ති සික්ඛාපදං, තත්ථ, ඛොමන්ති ඛොමවාකෙහි කතසුත්තං. කප්පාසියන්ති කප්පාසතො නිබ්බත්තං. කොසෙය්‍යන්ති කොසියංසුහි කන්තිත්වා කතසුත්තං. කම්බලන්ති එළකලොමසුත්තං. සාණන්ති සාණවාකසුත්තං. භඞ්ගන්ති පාටෙක්කං වාකමය සුත්තමේවාති එකෙ, පඤ්චහි මිස්සෙත්වා කතසුත්තං පන භඞ්ගන්ති වෙදිතබ්බං ~~ වායාපෙති පයොගෙ දුක්කටන්ති සචෙ තන්තවායස්ස තුරිවෙමාදිනි නත්ථි තානි අරඤ්ඤතො ආහරිස්සාමිති වාසිං වා ඵරසුං වා නිසෙති තතො පඨාය යං යං උපකරණත්ථාය වා චීවරං වායාපනත්ථාය වා කරොති සබ්බත්ථ තන්තවායස්ස පයොගෙ පයොගෙ භික්ඛුස්ස දුක්කටං, දිඝතො විදත්ථිමත්තෙ තිරියං ච හත්ථමත්තෙ විතෙ නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං ~~ මහා පච්චරියං පන යාව පරියොසානා වායාපෙන්තස්ස එලකෙ එලකෙ නිස්සග්ගියං පාචිත්තියන්ති වුත්තං, තම්පි ඉදමෙවපමාණං සන්ධාය වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං, විකප්පනුපගපච්ඡිමං හි චීවරං චීවරසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡතීති ~~ අපි චෙත්ථ එවං විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො:—සුත්තං තාව සාමං විඤ්ඤාපිතං අකප්පියං සෙසං ඤාතකාදිවසෙන උප්පන්නං කප්පියං, තන්තවායොපි අඤ්ඤාතකඅප්පවාරිතො විඤ්ඤත්තියා ලඞ්ඛො අකප්පියො සෙසො කප්පියො, තත්ථ අකප්පියසුත්තං අකප්පියතන්තවායෙන වායාපෙය්‍ය ප්‍රබ්බෙ වුත්තනයෙන නිස්සග්ගියං, තෙනෙව කප්පියසුත්තං වායාපෙන්තස්ස යථා ප්‍රබ්බෙ නිස්සග්ගියං එවං දුක්කටං, තෙනෙව කප්පියං ච අකප්පියං ච සුත්තං වායාපෙන්තස්ස යදි පච්ඡිමචීවරප්පමාණෙන එකො පරිච්ඡෙදෙ සුඛකප්පියසුත්තමයො එකො අකප්පියසුත්තමයොති එවං කෙදාරබන්ධං විය චීවරං හොති, අකප්පියසුත්තමයෙ පරිච්ඡෙදෙ පරිච්ඡෙදෙ පාචිත්තියං ඉතරස්මිං තථෙව දුක්කටං, යදි තතො ඌනකපරිච්ඡෙදා හොන්ති අන්තමසො අච්ඡිමණ්ඩලපමාණාපි සබ්බපරිච්ඡෙදෙසු පරිච්ඡෙදගණනාය දුක්කටං, අථ එකන්තරිකෙන වා සුත්තෙන දිඝතො වා කප්පියං තිරියං අකප්පියං කත්වා වීතං හොති එළකෙ එළකෙ දුක්කටං, කප්පියතන්තවායෙනපි අකප්පියසුත්තං වායාපෙන්තස්ස යථා ප්‍රබ්බෙ නිස්සග්ගියං එවං දුක්කටං, තෙනෙව කප්පියං ච අකප්පියඤ්ච සුත්තං වායාපෙන්තස්ස සචෙ පච්ඡිමචීවරප්පමාණා වා ඌනකා වා අකප්පියසුත්තපරිච්ඡෙදා හොන්ති, තෙසු පරිච්ඡෙදගණනාය දුක්කටං ~~ කප්පියසුත්තපරිච්ඡෙදෙසු අනාපත්ති ~~ අථ එකන්තරිකෙන වා සුත්තෙන දිඝතො වා කප්පියං තිරියං අකප්පියං කත්වා වීතං හොති එලකෙ එලකෙ දුක්කටං, යදි පන චෙ තන්තවායා හොන්ති එකො කප්පියො එකො අකප්පියො සුත්තං ච අකප්පියං තෙ චෙ වාරෙන විනන්ති අකප්පියතන්තවායෙන වීතෙ එලකෙ එලකෙ පාචිත්තියං, ඌනතරෙ දුක්කටං, ඉතරෙන වීතෙ උභයත්ථ දුක්කටං, සචෙ චෙපි වෙමං ගහෙත්වා එකතො විනන්ති එලකෙ එලකෙ දුක්කටං, අථ සුත්තං කප්පියං චීවරච කෙදාරකබන්ධාදිහි සපරිච්ඡෙදං අකප්පියතන්තවායෙන වීතෙ පරිච්ඡෙදෙ පරිච්ඡෙදෙ දුක්කටං, ඉතරෙන වීතෙ අනාපත්ති ~~ සචෙ චෙපි වෙමං ගහෙත්වා එකතො විනන්ති එලකෙ එලකෙ දුක්කටං, අථ සුත්තං කප්පියං අකප්පියං තෙ චෙ වාරෙන විනන්ති අකප්පියතන්තවායෙන

අකප්පියසුත්තමයෙසු පච්ඡිමචීවරප්පමාණෙසු පරිච්ඡෙදෙසු චීතෙසු පරිච්ඡෙ
දගණනාය පාචිත්තියං, ඌනකතරෙසු කප්පියසුත්තමයෙසු ච දුක්කටං,
කප්පියතන්තවායෙන අකප්පියසුත්තමයෙසු පමාණයුත්තෙසු වා ඌණකෙ
සු වා දුක්කටමෙව, කප්පියසුත්තමයෙසු අනාපත්ති.....අථ එකන්තරිකෙන
වා සුත්තෙන දිඝතො වා අකප්පියං තිරියං කප්පියං කත්වා විනන්ති–උභො
පි වා වෙමං ගහෙත්වා එකතො විනන්ති අපරිච්ඡෙදෙ චීවරෙ ඵලකෙ ඵල
කෙ දුක්කටං, සපරිච්ඡෙදෙ පරිච්ඡෙදවසෙන දුක්කටානීති අයං පනත්ථො
මහාඅඨකථායං අපාකටො, මහාපච්චරියාදිසු පාකටො ඉධ සබ්බාකා
රෙනෙව පාකටො.....සචෙ සුත්තම්පි කප්පියං තන්තවායොපි ඤාතකපවා
රිතො මූලෙන වා පයොජිතො වායාපනපච්චයා අනාපත්ති, දසාහතික්ක
මනපච්චයා පන ආපත්ති රක්ඛන්තෙන විකප්පනුපගපමාණමත්තෙ චීතෙ
තන්තෙ ඨිතං යෙව අධිඨාතබ්බං, දසාහතික්කමනෙ නිඨාපියමානං හි නි
ස්සග්ගියං භවෙය්‍යාති, ඤාතකාදීහි තන්තං ආරොපෙත්වා තුම්හාකං භන්තෙ
ඉදං චීවරං ගණ්හෙය්‍යථාති නීය්‍යාදිතෙපි එසෙවනයො.....සචෙ තන්තවා
යො එවං පයොජිතො වා සයං දුතුකාමො හුත්වා අහං භන්තෙ තුම්හාකං
චීවරං අසුකදිවසෙ නාම වායිත්වා ඨපෙස්සාමීති වදති භික්ඛු ච තෙන පරිච්ඡි
න්නදිවසතො දසාහං අතික්කාමෙති නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, සචෙ පන
තන්තවායො "අහං තුම්හාකං චීවරං වායිත්වා සාසනං පෙසෙස්සාමී"ති වත්වා
තථෙව කරොති–තෙන පෙසිතභික්ඛු පන තස්ස භික්ඛුනො න ආරොචෙති
අඤ්ඤෙ දිස්වා වා සුත්වා වා තුම්හාකං භන්තෙ චීවරං නිඝිතන්ති ආරොචෙ
ති–එතස්ස ආරොචනං නප්පමාණං, යදා පන තෙන පෙසිතො යෙව ආ
රොචෙති තස්ස වචනං සුතදිවසතො පඨාය දසාහං අතික්කාමයතො
නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.....සචෙ තන්තවායො "අහං තුම්හාකං චීවරං
වායිත්වා කස්සචි භත්තෙ පහිණිස්සාමී"ති වත්වා තථෙව කරොති චීවරං
ගහෙත්වා ගතභික්ඛු පන අත්තනො පරිචෙණෙ ඨපෙත්වා තස්ස න ආරො
චෙති අඤ්ඤෙ කොචි භණති "අපි භන්තෙ අධුනා ගතං චීවරං සුන්දරන්ති,
කුහිං ආවුසො චීවරන්ති ඉත්ථන්නාමස්ස භත්තෙ පෙසිත"න්ති එතස්සපි වච
නං නප්පමාණං, යදා පන සො භික්ඛු චීවරං දෙති ලඛදිවසතො පඨාය
දසාහං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.....සචෙ පන වායාපන
මූලං අදින්නං හොති යාව කාකනික්කමත්තම්පි අවසිඨං තාව රක්ඛති, අනා
පත්ති චීවරං සිබ්බෙතුන්ති චීවරං සිබ්බනත්ථාය සුත්තං විඤ්ඤාපෙන්තස්ස
අනාපත්තීති අත්ථො.....ආයොගෙති ආදිසුපි නිමිත්තත්ථෙ භුම්මවචනං
ආයොගාදිනිමිත්තං විඤ්ඤාපෙන්තස්ස අනාපත්තීති වුත්තං හොති, සෙසමෙ
ත්ථ උත්තානමෙවාති.....ජසමුඨානං කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිත්ත
කං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති.....
සුත්තවිඤ්ඤත්ති සික්ඛාපද වණ්ණනා නිඝිතා.....

**තෙන සමයෙනාති මහාපෙසකාර සික්ඛාපදං, තත්ථ සුත්තං ධාර
යිත්වාති සුත්තං තුලෙත්වා ඵලපරිච්ඡෙදං කත්වා, අප්පිතන්ති ඝනං. සුවීත
න්ති සුඨුවීතං සබ්බඨානෙසු සමං කත්වා වීතං. සුප්පවායිතන්ති සුඨු පවායි
තං, සබ්බඨානෙසු සමං කත්වා තන්තෙ පසාරිතං, සුවිලෙඛිතන්ති ලෙඛනි
යා සුඨු විලිඛිතං. සුවිතච්ඡිතන්ති කොච්ඡෙන සුඨු වීතච්ඡිතං, සුවිනිඛො
තන්ති අත්ථො. පට්බඛන්ති වෙකල්ලං, තන්තෙති තන්තෙ දිඝතො පසාර**

ණ යෙව උපනෙත්වාති අත්ථො, තත්‍ර වෙ සො භික්ඛූති යත්‍ර ගාමෙ වා නිග මෙ වා තෙ තන්තවායා තත්‍ර. විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍යාති විසිඝං කප්පං අධික විධානං ආපජ්ජෙය්‍ය. පාළියං පන යෙනාකාරෙන විකප්පං ආපන්නො හොති තං දස්සෙතුං ඉදං ඛො ආවුසොති ආදි වුත්තං, ධම්මම්පි හණතීති ධම්මකථම්පි කථෙති, තස්ස වචනෙන ආයතං වා විත්ථතං වා අප්පිතං වාති සුත්තවඩ්ඪනකආකාරමෙව දස්සෙති, ප්‍රබ්බෙ අප්පවාරිතොති වීවරසාමි කෙහි ප්‍රබ්බෙ අප්පවාරිතො හුත්වා, සෙසං උත්තානමෙවාති—ජසමුඝානං කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති—පෙසකාර සික්ඛාපද වණ්ණනා නිඝිතා—

තෙන සමයෙනාති අවිවෙකවීවර සික්ඛාපදං, තත්‍ර දසාහනාගතන්ති දසඅහානි දසාහං තෙන දසාහෙන අනාගතං දසාහනාගතං. දසාහෙන අසම්පත්තන්ති අත්ථො, තං දසාහනාගතං, අච්චන්තසංයොගවසෙන භුම්ම ත්ථෙ උපයොගවචනං තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ දසාහනාගතායාති වුත්තං—පවාරණායාති ඉදං පන යා සා දසාහනාගතාති වුත්තා තං සරූප තො දස්සෙතුං අසම්මොහත්ථං අනුප්පයොගවචනං. කත්තිකතෙමාසික පුණ්ණමන්ති පඨමකත්තිකතෙමාසිකපුණ්ණමං, ඉධාපි පඨමපදස්ස අනුප්ප යොගත්තා පුරිමනයෙනෙව භුම්මත්ථෙ උපයොගවචනං, ඉදං වුත්තං හොති යතොපඨාය පඨමමහාපවාරණාය දසාහනාගතාති වුච්චති සචෙපි තානි දිවසානි අච්චන්තමෙව භික්ඛුනො අච්චෙකචීවරං උප්පජ්ජය්‍ය අච්චෙ කං ඉදන්ති ජානමානෙන භික්ඛුනා සබ්බම්පි පටිග්ගහෙතබ්බන්ති, තෙන පවාරණ මාසස්ස ජුණ්හපක්ඛපඤ්චමිතො පඨාය උප්පන්නස්ස චීවරස්ස නිධා නකාලො දස්සිතො හොති—කාමං චෙස දසාහපරමං අතිරෙක චීවරං ධාරෙතබ්බන්ති ඉමිනාව සිඛො අත්ථුප්පත්තිවසෙන පන අප්‍රබ්බං විය අත්ථං දස්සෙත්වා සික්ඛාපදං ඨපිතං. අච්චෙකචීවරන්ති අච්චාඝිකං චීවරං වුච්චති, තස්ස පන අච්චාඝිකභාවං දස්සෙතුං සෙනාය වා ගන්තුකාමො හොතීති ආදි වුත්තං, තත්‍ර සඛාති ඉමිනා සඛාමත්තමෙව දස්සිතං. පසාදෙති ඉමිනා සුප්පසන්නා බලවසඛා. එතං අච්චෙකචීවරං නාමාති එතං ඉමෙහි කාර ණෙහි දාතුකාමෙන දුතං වා පෙසෙත්වා සයං වා ආගන්ත්වා වස්සාවාසිකං දස්සාමීති එවං ආරොචිතං චීවරං අච්චෙක චීවරං නාම හොතීති—ජඝ තො පඨාය පනුප්පන්නා අනච්චෙකචීවරම්පි පච්චුඛරිත්වා ඨපිතචීවරම්පි එතං පරිහාරං ලහති යෙව, සඤ්ඤාණං කත්වා නික්ඛිපිතබ්බන්ති කිචි නිමි ත්තං කත්වා ඨපෙතබ්බං, කස්මා එතං වුත්තං යදි හි තං පුරෙ පවාරණාය විභජන්ති යෙන ගහිතං තෙන ජින්නවස්සෙන න භවිතබ්බං, සචෙ පන හොති තං චීවරං සඞ්ඝිකමෙව හොති, "තතො සල්ලක්ඛෙත්වා සුඛං දාතුං භවිස්සතීති අච්චෙකචීවරෙ අච්චෙකචීවර සඤ්ඤි"ති එවමාදිනි විභජිත්වා ගහිතමෙව සඞ්ඝාය වුත්තං, සචෙ පන අවිභත්තං හොති සඞ්ඝස්ස වා භ ණ්ඩාගාරෙ චීවරසමයාතික්කමෙපි අනාපත්ති—ඉති අතිරෙකවීවරස්ස දසාහපරිහාරො කතස්ස වස්සිකසාටිකවීවරස්ස අනත්ථතෙ කඨිනෙ පඤ්ච මාසා වස්සෙ උක්කඩ්ඪිතෙ ජම්මාසා අත්ථතෙ කඨිනෙ අපරෙ චත්තාරො මාසා හෙමන්තස්ස පච්ඡිමදිවසෙ මූලවීවරාධිඝානවසෙන අපරොපි එකො මාසොති එකාදසමාසා පරිහාරො, සතියා පච්චාසාය මූලවීවරස්ස එකො මාසො අච්චෙකචීවරස්ස අනත්ථතෙ කඨිනෙ එකාදසදිවසාධිකො මා සො, අත්ථතෙ කඨිනෙ එකාදසදිවසාධිකා පඤ්චමාසා තතො පරං එක

දීවසම්පි පරිහාරො නත්ථීති වෙදිතබ්බං, අනව්වෙකචීවරෙති අව්වෙක චීවරසදිසෙ අඤ්ඤස්මිං, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙවාති ~~~ කඨිනසමුඨානං, අකිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති ~~~ අව්වෙකචීවර සික්ඛාපද වණ්ණනා නිඨිතා ~~~

නෙන සමයෙනාති සාසඞ්කසික්ඛාපදං, තත්ථ වුත්ථවස්සා ආරඤ්ඤකෙසුති තෙ පුබ්බෙපි ආරඤ්ඤිකා යෙව විහරිංසු, දුබ්බලචීවරත්තා පච්චය වසෙන ගාමන්තසෙනාසනෙ වස්සං වසිත්වා නිඨිතචීවරා හුත්වා ඉදානි නිප්ප ලිබොධා සමණධම්මං කරිස්සාමාති අරඤ්ඤකෙසු සෙනාසනෙසු විහරන්ති, ~~~ කත්තිකවොරකාති කත්තිකමාසෙ වොරා, පරිපාතෙන්තීති උපද්ද වන්ති තත්ථ තත්ථ අධාවිත්වා උත්තාසෙන්ති පලාපෙන්ති, අන්තරඝරෙ නික්ඛි පිතුන්ති අන්තොගාමෙ නික්ඛිපිතුං. ගණවා යස්මා පච්චයා නාම ධම්මෙන සමෙන දුල්ලභා සල්ලෙඛවා හි භික්ඛු මාතරම්පි විඤ්ඤාපෙතුං න සක්කොති තස්මා චීවරගුත්තත්ථාය අන්තරඝරෙ නික්ඛිපිතුං අනුජානි භික්ඛූනං පන අනුරූපත්තා අරඤ්ඤවාසං න පටික්ඛිපි ~~~ උපවස්සං ඛොපනාති එත්ථ උපවස්සන්ති උපවස්සං වසිත්වාති වුත්තං හොති, උපසම්පජ්ජන්ති ආදි විය හි එත්ථ අනුනාසිකො දඨබ්බො, වස්සං උපගන්ත්වා ච වසිත්වා චාති අත්ථො, ඉමස්ස ච පදස්ස තථාරූපෙසු භික්ඛු සෙනාසනෙසු විහරන්තොති ඉමිනා සම්බන්ධො, කිං වුත්තං හොති වස්සං උපගන්ත්වා ච වසිත්වා ච ත තො පරං පච්ඡිමකත්තිකපුණ්ණමපරියොසානකාලෙ යානි ඛොපන තානි ආරඤ්ඤකානි සෙනාසනානි සාසඞ්කසම්මතානි සප්පටිභයානි තථාරූපෙසු භික්ඛු සෙනාසනෙසු විහරන්තො ආකඞ්ඛමානො තිණ්ණං චීවරානං අඤ්ඤ තරං චීවරං අන්තරඝරෙ නික්ඛිපෙය්‍යාති, යස්මා පන යො වස්සං උපගන්ත්වා යාව පඨමකත්තිකපුණ්ණමං වසති සො වුත්ථවස්සානං අඛ්‍යන්තරො හොති–තස්මා ඉදං අතිගහනං, ඛ්‍යඤ්ජනවිචාරණං අකත්වා **පදභාජනෙ** කෙව ලං චීවරනික්ඛෙපාරහං පුග්ගලං දස්සෙතුං වුත්ථවස්සානන්ති වුත්තං, තස්සා පි "භික්ඛු සෙනාසනෙ විහරන්තො" ති ඉමිනා සම්බන්ධො, අයං හි එත්ථ අත්ථො වුත්ථවස්සානං භික්ඛු සෙනාසනෙ විහරන්තොති එවරූපානං භික්ඛූනං අඛ්‍ය න්තරෙ යො කොචි භික්ඛූති වුත්තං හොති, අරඤ්ඤකලක්ඛණං අදින්නාදාන වණ්ණනායං වුත්තං, අයං පන විසෙසො සචෙ විහාරො පරික්ඛිත්තො හොති පරික්ඛිත්තස්ස ගාමස්ස ඉන්දඛිලතො අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපාර හඨානතො පඨාය යාව විහාරපරික්ඛෙපා මිනිතබ්බං, සචෙ විහාරො අප රික්ඛිත්තො හොති යං සබ්බපඨමං සෙනාසනං වා භත්තසාලං වා ධුවස න්නිපාතඨානං වා බොධිං වා චෙතියං වා දූරෙවෙපි සෙනාසනතො හොති–තං පරිච්ඡෙදං කත්වා මිනිතබ්බං ~~~ සචෙපි ආසන්නෙ ගාමො හොති විහාරෙ ඨිතෙහි සරමානුසකානං සද්දො සුයති පබ්බතනදිආදීහි පන අන්ත රිකත්තා න සක්කා උජුං ගන්තුං යො වස්ස පකතිමග්ගො හොති සචෙපි නාවාය සඤ්චරිතබ්බො තෙන මග්ගෙන ගාමතො පඤ්චධනුසතිකං ගහෙ තබ්බං, යො පන ආසන්නගාමස්ස අඞ්ගසම්පාදනත්ථං තතො තතො මග්ගං පිදහති අයං ධුතඞ්ගවොරොති වෙදිතබ්බො ~~~ සාසඞ්කසම්මතානීති සා සඞ්කානීති සම්මතානි එවං සංඤ්ඤාතානි අත්ථො, **පදභාජනෙ** පන යෙන කා

රණෙන තානි සාසඞ්කසම්මතානි තං දස්සෙතුං ආරාමෙ ආරාමූපචාරෙති ආදි වුත්තං, සහ පටිභයෙන සප්පටිභයානි සන්නිහිතවාළභයානීති අත්ථො, **පදභාජනෙ** පන යෙන කාරණෙන තානි සප්පටිභයානි තං දස්සෙතුං ආරාමෙ ආරාමූපචාරෙති ආදි වුත්තං, සාමන්තගොචරගාමෙ නික්ඛිපෙය්‍යාති ආරඤ්ඤකස්ස සෙනාසනස්ස සමන්තා සබ්බදිසාභාගෙසු අත්තනා අභිරුචිතෙ ගොචරගාමෙ සතියා අඞ්ගසම්පත්තියා නික්ඛිපෙය්‍ය-තත්‍රායං අඞ්ගසම්පත්ති පුරිමිකාය උපගන්ත්වා මහාපචාරණාය පවාරිතො හොති ඉදමෙකං අඞ්ගං, සචෙ පච්ඡිමිකාය උපගතො හොති ජින්නවස්සො වා නික්ඛිපිතුං න ලභති කත්තිකමාසො යෙව හොති ඉදං දුතියමඞ්ගං, කත්තිකමාසතො පරං න ලභති, පඤ්චඛනුසතිකං පච්ඡිමමෙව පමාණයුත්තං සෙනාසනං හොති ඉදං තතියමඞ්ගං, ඌණප්පමාණෙ වා ගාවුතතො අතිරෙකපමාණෙ වා න ලභති, යත්‍ර හි පිණ්ඩාය චරිත්වා ප්‍රන විහාරං හත්තවෙලාය සක්කා ආගන්තුං තදෙව ඉධාධිප්පෙතං~~නිමන්තිතො පන අඞ්ගයොජනම්පි යොජනම්පි ගන්ත්වා වසිත්වා පච්චෙති ඉදච අප්පමාණං සාසඞ්කසප්පටිභයමෙව හොති ඉදං චතුත්ථමඞ්ගං, අනාසඞ්කඅප්පටිභයෙහි අඞ්ගයුත්තෙපි සෙනාසනෙ වසන්තො නික්ඛිපිතුං න ලභතීති~~අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියාති යා උදෙදාසිතසික්ඛාපදෙ කොසම්බකසම්මුති අනුඤ්ඤාතා තස්සා සම්මුතියා, සචෙ සා ලඛා හොති ජාරත්තාතිරෙකාපි විප්පවසිතුං වට්ටති, ප්‍රන යාව සීමං ඔක්කමිත්වාති සචෙ ගොචරගාමතො පුරත්ථිමාය දිසාය සෙනාසනං, අයං ච පච්ඡිමදිසං ගතො හොති සෙනාසනං ආගන්ත්වා සත්තමං අරුණං උඪපෙතුං අසක්කොන්තෙන ගාමසීමම්පි ඔක්කමිත්වා සහාය වායත්ථ කත්ථචි වා වසිත්වා විවරෙ පවත්තිං ඤත්වා පක්කමිතුං වට්ටතීති අත්ථො, එවං අසක්කොන්තෙන පන තත්‍රෙව ඨිතෙන පච්චුඛරිතබ්බං, අතිරෙකවීවරඪානෙ ඨස්සතීති~~සෙසං උත්තානමෙව~~කඨිනසමුඪානං කායවාචතො කායවාචා චිත්තතො ච සමුඪාති, අකිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති~~සාසඞ්ක සික්ඛාපද වණ්ණනා නිඨිතා~~

තෙන සමයෙනාති පරිණත සික්ඛාපදං, තත්ථ ප්‍රගස්සාති සමූහස්ස. ධම්මගණස්සාති අත්ථො, පටියත්තන්ති පටියාදිතං. බහු සඞ්ඝස්ස හද්‍රාති සඞ්ඝස්ස බහූනි හද්‍රානි අනෙකානි ලාභමුඛානි න සඞ්ඝස්ස කෙනචි පරිභාය න්තීති දීපෙන්ති, ඔනොජෙථාති දෙථ, කිං පනෙවං වත්තුං වට්ටතීති කස්මා න වට්ටති, අයං හි අභිහටභික්ඛා අභිහරිත්වා එකස්මිං ඔකාසෙ සඞ්ඝස්ස ත්ථාය පටියත්තා අභිහටපරියත්තෙ ච උද්දිස්ස ඨපිතකභාගෙ ච පයුත්තවාචා නාම නත්ථි~~සඞ්ඝිකන්ති සඞ්ඝස්ස සන්තකං, සො හි සඞ්ඝස්ස පරිණතත්තා හත්ථං අනාරූළ්ගොපි එකෙන පරියායෙන සඞ්ඝස්ස සන්තකො හොති, **පදභාජනෙ** පන සඞ්ඝිකං නාම සඞ්ඝස්ස දින්නං හොති පරිච්චත්තන්ති එවං අත්ථුඛාරවසෙන නිප්පරියායතො වා සඞ්ඝිකං දස්සිතං, ලාභන්ති ලභිතබ්බං වත්ථුං ආහ, තෙනෙවස්ස නිදෙදසෙ විවරම්පීති ආදි වුත්තං. පරිණතන්ති සඞ්ඝස්ස නින්නං සඞ්ඝපොණං සඞ්ඝපබ්භාරං හුත්වා ඨිතං, යෙන පන කාරණෙන සො පරිණතො හොති තං දස්සෙතුං "දස්සාම කරිස්සාමා"ති වාචා භින්නා හොතීති **පදභාජනං** වුත්තං~~පයොගෙ දුක්කටන්ති පරිණතලාභස්ස අත්තනො පරිනාමනපයොගෙ දුක්කටං, පටිලාභෙන

තස්මිං හත්ථං ආරූළ්ඝ නිස්සග්ගියං, සචෙ පන සඞ්ඝස්ස දින්නං හොති තං ගහෙතුං න වට්ටති සඞ්ඝස්සෙව දාතබ්බං, යොපි ආරාමිකෙහි සඞ්ඝිං එකතො බාදති භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බො, පරිණතං පන සඞ්ඝිමමිකානං වා ගිහීනං වා අන්තමසො මාතුසන්තකම්පි "ඉදං මයහං දෙහී"ති සඞ්ඝස්ස පරිණතභාවං ඤත්වා අත්තනො පරිණාමෙත්වා ගණ්හන්තස්ස නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, ඉමස්ස භික්ඛුනො දෙහීති එවං අඤ්ඤස්ස පරිණාමෙන්තස්ස සුඞ්කපාචිත්තියං, එකං පත්තං වා චීවරං වා අත්තනො එකං අඤ්ඤස්ස පරිණාමෙති නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං චෙව සුඞ්කපාචිත්තියං ච, එසෙවන යො බහුසු ~~~ වුත්තම්පිචෙතං:—

නිස්සග්ගියෙන ආපත්තිං, බුද්දකෙන පාචිත්තියං ආපජ්ජෙය්‍ය එකතො
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි චින්තිතාති ~~~

අයං හි පරිණාමනං සන්ධාය වුත්තං, යොපි වස්සිකසාටිකසමයෙ මාතුසරෙපි සඞ්ඝස්ස පරිණතං වස්සිකසාටිකං ඤත්වා අත්තනො පරිණාමෙති නිස්සග්ගියං, පරස්ස පරිණාමෙති සුඞ්කපාචිත්තියං, මනුස්සා සඞ්ඝභත්තං කරිස්සාමාති සප්පිතෙලාදීනි ආහරන්ති ගිලානො චෙපි භික්ඛු සඞ්ඝස්ස පරිණතභාවං ඤත්වා කිඤ්චි යාචති නිස්සග්ගියපාචිත්තියමෙව, සචෙ පන සොතුහමාකං සප්පිආදීනි ආහතානි අත්ථීති පුච්ඡිත්වා ආම අත්ථීති වුත්තෙ මයහම්පි දෙථාති වදති වට්ටති, අථාපි තං කුක්කුට්ටාසන්තං උපාසකා වදන්ති සඞ්ඝොපි අම්හෙහි දින්නමෙව ලභති ගණ්හථ භන්තෙති එවම්පි වට්ටති, සඞ්ඝස්ස පරිණතං අඤ්ඤසඞ්ඝස්සාති එකස්මිං විහාරෙ සඞ්ඝස්ස පරිණතං අඤ්ඤවිහාරං උද්දිසිත්වා අසුකස්මිං නාම විහාරෙ සඞ්ඝස්ස දෙථාති පරිණාමෙති ~~~ චෙතියස්ස වෘති කිං සඞ්ඝස්ස දින්නෙන චෙතියපූජං කරොථාති එවං චෙතියස්ස වා පරිණාමෙති, චෙතියස්ස පරිණතන්ති එත්ථ නියමෙත්වා අඤ්ඤචෙතියස්සත්ථාය රොපිතමාලාවච්ඡතො අඤ්ඤචෙතියම්පි පුපඵම්පි ආරොපිතුං න වට්ටති ~~~ එකස්ස චෙතියස්ස පන ජත්තං වා පටාකං වා ආරොපෙත්වා ඨිතං දිස්වා සෙසං අඤ්ඤචෙතියස්ස දාපෙතුං වට්ටති, පුග්ගලස්ස පරිණතන්ති අන්තමසො සුනඛස්සාපි පරිණතං ඉමස්ස සුනඛස්සාමා දෙහි එතස්ස දෙහීති එවං අඤ්ඤපුග්ගලස්ස පරිණාමෙති දුක්කටං ~~~ සචෙ පන කෙවලං දායකා "මයං සඞ්ඝභත්තං කාතුකාමා චෙතියං පූජිතුකාමා එකස්ස භික්ඛුනො පරික්ඛාරං දාතුකාමා තුම්හාකං රුචියා දස්සාම භණ්ඩකත්ථ දෙමා"ති වදන්ති—එවං වුත්තෙ තෙන භික්ඛුනා යත්ථ ඉච්ඡථ තත්ථ දෙථාති වත්තබ්බං, සචෙ පන කෙවලං කත්ථ දෙමාති පුච්ඡන්ති පාළියං ආගතනයෙන වත්තබ්බං, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙවාති ~~~ තිසමුඨානං කායවිත්තතො වාචාචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුඨාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං අකුසලචිත්තං තිවෙදනත්ති ~~~

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
පරිණතසික්ඛාපද වණ්ණනා නිඨිතා.

නිට්ඨිතා තිංසකවණ්ණනාති.

———— xxx ————

සමන්ත පාසාදිකාය

විනයට්ඨ සංවණ්ණනාය

පාචිත්තියට්ඨ වණ්ණනා.

සිරිකල්‍යාණිවංසික ආචරිය මෙධඞ්කරා සභත්තෙරවරස්ස

ධම්මන්තෙවාසිකෙන සධම්මගුත්තත පරිවෙණාචරියෙන

සුවණ්ණපෙත්‍යාසභ සිරිපවර ධම්මකිත්තිනා

ලෙඛකදෙසා පහරණෙන

විසදිකරණවසෙනාභිසඞ්ඛතා.

බුද්ධ සාසන මහාසූර සෙනාපති

ඇම්. ධම්මරත්න නාමධෙය්‍යෙන

පරියොසාන සිඛිපත්තාවලොකනෙන

ප්‍රතිශ්‍රුතිතා.

ඩබ්ලියු. සී. පී. සමරසෙකර නාමිකෙන සොගතෙන

කොලම්බනගරෙ ගන්ථාලොක යන්තාලයෙ

මුද්‍රාපිතා.

බු. ව. 2443.

1900.

(තතියො භාගො.)

සමන්තපාසාදිකාය විනයස්ස සංවණ්ණනාය

පාචිත්‍යාදි අට්ඨකථා.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

යෙසං නවඞ්ග වගෙගහි සඞ්ගහො සුපතිට්ඨිතො
බුද්ධකානං අයං දානි තෙසං භවති වණ්ණනා.

තත්ථ මුසාවාදවග්ගස්ස තාව පඨමසික්ඛාපදෙ **හඤ්ඤොති** තස්ස ථෙරස්ස නාමං. සක්‍යානං පුත්තොති සක්‍යපුත්තො බුද්ධකාලෙ කිර සක්‍යකුලතො අසීතිපුරිසසහස්සානි පබ්බජිංසු තෙසං සො අඤ්ඤතරොති. වාදක්ඛිත්තොති වාදං කරිස්සාමීති එවං පරිවිතක්කිතෙන වාදෙන පරවාදිසත්ථිකං ඛිත්තො පක්ඛිත්තො පහිතො පෙසිතොති අත්ථො. වාදමඞ්ගං වා සකෙන චිත්තෙන ඛිත්තො යත්ර යත්ර වාදෙ තත්ර තත්රෙව සඤ්ඤිස්සතීතිපි වාදක්ඛිත්තොති. අවජානිත්වා පටිජානාතීති අත්තනො වාදෙ කිඤ්චි දෙසං සල්ලක්ඛෙත්වා නායං මම වාදෙති අවජානිත්වා පුන කථෙන්තො නිද්දොසතං සල්ලක්ඛෙත්වා මමෙව අයං වාදෙති පටිජානාති. පටිජානිත්වා අවජානාතීති කිඤ්චිදෙව වචනෙ ආනිසංසං සල්ලක්ඛෙත්වා අයං මම වාදෙති පටිජානිත්වා පුන කථෙන්තො තත්ථ දොසං සල්ලක්ඛෙත්වා නායං මම වාදෙති අවජානාති. අඤ්ඤෙනාඤ්ඤං පටිචරතීති අඤ්ඤෙන කාරණෙන අඤ්ඤං කාරණං පටිචරති පටිපජ්ජතීති අත්ථො. රූපං අනිච්චං ජාතිතඛ්බතොති වත්වා පුන ජාතිධම්මතොති ආදිනි වදති, **කුරුන්දියං** පන එතස්ස පටිඤ්ඤාහෙතු අඤ්ඤං බහුං කථෙතීති වුත්තං, තත්‍රායමධිප්පායො:— යත්තං පටිජානනඤ්ච අවජානනඤ්ච තස්ස පටිඤ්ඤාදානපදං "කො ආහ කිං ආහ කිඤ්චි ආහා" ති එවමාදි බහුං භාසති, පුන **මහාඅට්ඨකථායං** අවජානිත්වා පටිජානනෙනා පටිජානිත්වා අවජානනෙනා එවව අඤ්ඤෙනාඤ්ඤං පටිචරතීති වුත්තං. සම්පජානමුසාභාසතීති ජානන්තො මුසා භාසති. සඞ්ඛතං කත්වා විඤ්ඤාපෙතීති පුරෙභත්තාදීසු අසුකසම්මිං නාමකාලෙ අසුකසම්මිං පදෙසෙ වාදෙ හොතූති සඞ්ඛතං කත්වා සඞ්ඛතතො පුරෙ වා පච්ඡා වා ගන්ත්වා "පඤ්ඤාත හො තිත්ථියා න ආගතා පරාජිතා" ති පක්කමති. සම්පජානමුසාවාදෙති ජානිත්වා ජානන්තස්ස ච මුසා භණනෙ. විඤ්ඤාපනපුරෙක්ඛාරස්සාති විඤ්ඤාපනවිත්තං පුරතො කත්වා වදන්තස්ස. වාචාති මිච්ඡා වාචා පරියාපන්න වචනසමුට්ඨාපිකා චෙතනා. ගිරාති තාය චෙතනාය සමුට්ඨාපිතසද්දා දස්සෙති. ව්‍යප්පථොති වචනපථො වාචා යෙව හි අඤ්ඤෙ සම්පි දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජන්තානං පථභූතතො ව්‍යප්පථොති වුච්චති. වචී භෙදොති වචීසඤ්ඤාය වාචාය භෙදෙ පභෙදගතා වාචා එව එවං වුච්චති. වාචසිකා විඤ්ඤත්තීති වචීවිඤ්ඤත්ති. එව පඨමපදෙන සුඛවෙදනා

මජ්ඣෙ තීහි තං සමුට්ඨාපිතසද්දසහිතා වෙතනා අන්තෙ එකෙන විඤ්ඤත්තිසහිතා වෙතනා කථිතාති වෙදිතබ්බා. අනරියවොහාරාති අනරියානං බාලපුථුජ්ජනානං වොහාරා. එවං සම්පජානමුසාවාදං දස්සෙත්වා ඉදානි අන්තෙ වුත්තානං සම්පජානමුසාවාදසඞ්ඛාතානං අනරියවොහාරානං ලක්ඛණං දස්සෙන්තො අදිඨං දිඨං මෙති ආදිමාහ, තත්ථ අදිඨං දිඨං මෙති එවං වදතො වචනං තං සමුඨාපිකා වා වෙතනා එකො අනරියවොහාරොති ඉමිනා නයෙන අත්ථො වෙදිතබ්බො. අපිචෙත්ථ චක්ඛුවසෙන අගහිතාරම්මණං අදිඨං, සොතවසෙන අගහිතං අසුතං, ඝාණාදිවසෙන මුත්වා තීහි ඉන්ද්‍රියෙහි එකාබඬං විය කත්වා පත්වා අගහිතං අමුතං. අඤ්ඤත්‍ර පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි සුඛෙන විඤ්ඤාණෙනෙව අගහිතං අවිඤ්ඤාතන්ති වෙදිතබ්බං. පාළියං පන අදිඨං නාම න චක්ඛුනා දිඨන්ති එවං ඔළාරිකෙනෙව නයෙන දෙසනා කතා. දිඨාදීසු ච අත්තනාපි පරෙනාපි දිඨං දිඨමෙව එවං සුතමුත විඤ්ඤාතානීති අයමෙකො පරියායො, අපරො නයො යං අත්තනා දිඨං දිඨමෙව තං එසෙවනයො සුතාදීසු යං පන පරෙන දිඨං තං අත්තනා සුතඨානෙ තිඨති එවං මුතාදීනිපි. ඉදානි තෙසං අනරියවොහාරානං වසෙන ආපත්තිං රොපෙත්වා දස්සෙන්තො තීහි ආකාරෙහීති ආදිමාහ, තස්සත්ථො තීහි ආකාරෙහි පඨමජ්ඣානං සමාපජ්ජන්ති සම්පජානමුසා භණන්තස්ස ආපත්ති පාරාජිකස්සාති එවමාදි චතුත්ථපාරාජිකවණ්ණනායං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. කෙවලං හි තත්ථ පඨමජ්ඣානං සමාපජ්ජන්ති ඉධ අදිඨං දිඨමෙති තත්ථ ච ආපත්ති පාරාජිකස්සාති ඉධ ආපත්ති පාචිත්තියස්සාති එවං වත්ථුමත්තෙ ආපත්තිමත්තෙ ච විසෙසො සෙසං එකලක්ඛණමෙවාති. තීහාකාරෙහි දිඨෙ වෙමතිකොති ආදිනම්පි අත්ථො දිඨස්ස හොති පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපජ්ජන්තො දිඨෙ වෙමතිකොති එවමාදි දුඨදොසපාළිවණ්ණනාය වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බො. පාළිමත්තමෙව හි එත්ථ විසෙසො අත්ථො පනෙස ථෙරවාදෙ කිඤ්චි නානාකරණං නත්ථි. සහසා භණතීති අවිමංසිත්වා අනුපධාරෙත්වා වෙගෙන දිඨම්පි අදිඨං මෙති භණති. අඤ්ඤං භණිස්සාමීති අඤ්ඤං භණතීති මන්දත්තා ජළත්තා පක්ඛලන්තො චීවරන්ති වත්තබ්බෙ චීරන්ති ආදි භණති, යො පන සාමණෙරෙන "අපි භන්තෙ මය්හං උපජ්ඣායං පස්සිත්ථාති වුත්තො කෙළිං කුරුමානො "තව උපජ්ඣායො දාරුසකටං යොජෙත්වා ගතො භවිස්සතී"ති වා සිගාලසද්දං සුත්වා "කස්සායං භන්තෙ සද්දො"ති වුත්තො "මාතුයා තෙ යානෙන ගච්ඡන්තියා කද්දමෙ ලග්ගචක්කං උඬරන්තානං අයං සද්දො"ති වා එවං නෙව දවා න රවා අඤ්ඤං භණති සො ආපත්තිං ආපජ්ජති යෙව. අඤ්ඤා පුරාණකථා නාම හොති එකො ගාමෙ ථොකං තෙලං ලභිත්වා විහාරං ආගතො සාමණෙරං භණති "ත්වං අජ්ජ කුහිං ගතො ගාමො එකතෙලො අහොසී"ති වා පච්ඡිකාය ඨපිතං පූවඛණ්ඩං ලභිත්වා "අජ්ජ ගාමෙ පච්ඡිකාහි පූවෙ චාරෙසුං" වාති අයං මුසාවාදොව හොති. සෙසං උත්තානමෙවාති. තිසමුඨානං කායචිත්තතො වාචාචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුඨාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං අකුසලචිත්තං තිවෙදනන්ති.

මුසාවාදසික්ඛාපදං පඨමං.

දුතියසික්ඛාපදෙ ඔමසන්තීති ඔවිජ්ඣන්ති. ඛුංසෙන්තීති අක්කොසෙන්ති. වම්භෙන්තීති පධංසෙන්ති. භූතපුබ්බන්ති ඉදං වත්ථුං භගවා ඔමසවාද

ගරහනත්ථං ආහරි. **නන්දිවිසාලෝ** නාමායි නන්දීති තස්ස බලිවද්දස්ස නාමං, විසාණානි පනස්ස විසාලානි තස්මා නන්දිවිසාලෝති වුච්චති බොධිසත්තෝ තෙන සමයෙන හොති, බ්‍රාහ්මණෝ තං යාගුභත්තාදීහි අතිවිය පොසෙසි, අථ සෝ බ්‍රාහ්මණං අනුකම්පමානෝ "ගච්ඡ තං" ති ආදිමාහ. තත්‍රෙව අඤ්ඤිති අහෙතුකපටිසන්ධිකාලෙපි පරිහීනතා අමනාපතෝ යෙව පවෙදිසි තස්මා බ්‍රාහ්මණස්ස දෝසං දස්සෙතුකාමෝ අඤ්ඤි. සකටසතං අතිබහුං පවට්ටෙසීති පටිපාටියා ඨපෙත්වා හෙට්ඨා රුක්ඛෙ දත්වා එකාබද්ධං කත්වා මුග්ගමාසවාලුකාදීහි පූරණං සකටසතං පවට්ටෙන්තෝ කිඤ්චාපි පුබ්බෙ පතිට්ඨිතාරප්පදෙසං පුන අරෙ පත්තෙ පවට්ටිතං නොති බොධිසත්තෝ පන පුරිමසකටෙන පතිට්ඨිතට්ඨානෙ පච්ඡිමසකටං පතිට්ඨාපෙත්වා සකටසතප්පමාණං පදෙසං පවට්ටෙසි, බොධිසත්තානං හි සිපිලෙඛණං නාම නත්ථි. තෙන වත්තමනෝ අනූනි තෙන බ්‍රාහ්මණස්ස ධනලාභෙන අත්තනෝ කම්මෙනෙව සෝ **නන්දිවිසාලෝ** අත්තමනෝ අහොසි. අත්ථෝ සෙනපීති එත්ථ පන යස්මා පරතෝ මෙ අත්ථෝයා ඛීනෝ ච අත්ථෝයෝ උත්තසෝ වාති ඛිහජ්ජිතුකාමෝ තස්මා යථා පුබ්බෙ ඛීනෙනපි අත්ථෝයෙන ඛුංසෙත්වීති වුත්තං-එවං අවත්වා අත්ථෝයෙන ඉවෙවම් මාහ. වෙනජ්ජාති තවජ්ජකජාති, වෙණුකාරජාතීතිපි වදන්ති. නෙසාදජාතියි මිගලුද්දකජාති. රථකාරජාතියි චම්මකාරජාති. ප්‍රුක්කුසජාතියි පුප්ඵඡඩ්ඩකජාති, අවකණ්ණකාදි දූසනං නාමං හොති, තස්මා ඡන්නා. ඔසූනන්ති අවසූනං උක්කූසූත න්ති පඨන්ති. අවසූසූනන්ති වමෙත්වා ඨූතං. ඡිලිතන්ති ජෙගුච්ඡිතං පරිභූතන්ති කිමෙතෙනාති පරිභවකතං. අභිත්තඩිතන්ති අගරුකතං. කොඤ්ඤ කම්මන්ති නවජ්ඣක කම්මං. මුද්දූති හත්ථමුද්දගණනා. ගණනාති අවහිද්දකාදි අවසෙසගණනා. ලෙඛාති අක්ඛරලෙඛා. මඤ්ඤෙහාබාධොවෙදනාය අභාවතෝ උක්කණ්ඨොති වුත්තෙතා. පාටිකඩ්ඩාති ඉච්ඡිතබ්බා, යකාරෙන වා භක්කාරෙන වාති යකාරභකාරෙ යොජෙත්වා යෝ අත්ථෝයසෝ. කාටකොටිකායවාති කාටහත්ථි පුරිසනිම්මිතනං කොටිකාති ඉත්ථිනිම්මිතනං එතෙහි වා යෝ අත්ථෝයසෝ ඒසෝ ඛීනෝ නාම අත්ථෝයසෝති. ඉදානි තෙසං ජාතිආදිනං පභෙදවසෙන ආපන්නිං රොපෙත්වා දස්සෙතෙතා උපසම්පන්නා උපසම්පජ්ජන්තීති ආදිමාහ, තත්‍ර ඛුංසෙතුකාමෝ වම්භෙතුකාමෝ මඤ්ඤුකාමත්තුකාමොති අත්ථෝයසිතුකාමෝ විධංසිතුකාමෝ ගරහිතුකාමෝ නිත්තෙජං කත්තුකාමොති අත්ථෝ. ඛීනෙන ඛීනන්ති ඛීනෙන ජාතිවචනෙන ඛීනජාතියාති එතෙන උපායෙන සබ්බපදෙසු අත්ථෝ වෙදිතබ්බෝ, එත්ථ ච ඛීනෙන ඛීනං වදන්නෝ කිඤ්චාපි සච්චං වදති ඔමසිතුකාමතාය පනස්ස වාචාය වාචාය පාචිත්තියං, උත්තසෙන ඛීනං වදන්නෝ ච කිඤ්චාපි අලිකං භණති ඔමසිතුකාමතාය පන ඉමිනාව සික්ඛාපදෙන පාචිත්තියා ආපජ්ජති න පුරිමෙන, යොපි අතිවණ්ණාලොසි අතිබ්‍රාහ්මණොසි දුට්ඨවණ්ණාලොසි දුට්ඨබ්‍රාහ්මණොසීති ආදිනි වදති යොපි ආපත්තියා කාරෙ නබ්බෝ, සන්නි ඉබ්බෙවෙවති වාරෙ පන පරිහරිත්වා වුත්තභාවෙන දුක්කටං. එසෙවනයෝ යෙනූනාපෙ ඡෙ ඡෙහි මයන්ති වාරෙසුපි, අනුපසම්පන්නෙ පන චතූසුපි වාරෙසු දුක්කටමෙව. වොරොසි ගණ්හිභෙදකොසීති ආදිවචනෙහි පන උපසම්පන්නෙපි අනුපසම්පන්නෙපි සබ්බවාරෙසු දුක්කටමෙව. දවකම්මත්ථාය පන උපසම්පන්නෙපි අනුපසම්පන්නෙපි සබ්බවාරෙසු දුබ්භා

සිතං, දවකම්‍යතා නාම කෙළිහස්සාධිප්පායතා ඉමසම්ඤ්ච සික්ඛාපදෙ ඨපෙත්වා භික්ඛුං භික්ඛුනිආදයො සබ්බසත්තා අනුපසම්පන්නඝ්නෙ සිතාති වෙදිතබ්බා. අත්ථපුරෙක්ඛාරස්සාති ආදිසු පාළියා අත්ථං වණ්ණයන්තො අත්ථ පුරෙක්ඛාරො පාළිං වාචෙන්තො ධම්මපුරෙක්ඛාරො, අනුසිට්ඨියං ඨත්වා "ඉදානිපි චණ්ඩාලොසි පාපං මා අකාසි මා තමොතමපරායනො අහොසී"ති ආදිනා නයෙන කථෙන්තො අනුසාසනි පුරෙක්ඛාරො නාමාති වෙදිතබ්බො, සෙසං උත්තානමෙවති.....සමුඝානං කායචිත්තතො වාචාචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුඝාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං අකුසලචිත්තං දුක්ඛවෙදනන්ති. දුබ්භාසිතාපත්ති පනෙත්ථ වාචාචිත්තතො සමුඝාති කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛා සචිත්තකා අකුසලචිත්තා විවෙදනා සුඛා ච මජ්ඣත්තා වාති.....ඛමසමාද සික්ඛාපදං දුතියං.....

තතියසික්ඛාපදෙ භණ්ඩනජාතානන්ති සඤ්ජාතභණ්ඩනානං. භණ්ඩනන්ති කලහස්ස පුබ්බභාගො ඉමිනා ච ඉමිනා ච ඉදං කතං එවං වුත්තෙ එවං වක්ඛාමාති ආදිකං සකසකපක්ඛෙ සම්මන්තනං. කලහොති ආපත්ති ගාමිකො කායවාචාචිතික්කමො. විවාදෙති විග්ගාහිකකථා තං විවාදං ආපන්නානං විවාදපන්නානං. පෙසුඤ්ඤන්ති පිසුණාවාචං පියභාවස්ස සුඤ්ඤකරණවාචන්ති වුත්තං හොති. භික්ඛුපෙසුඤ්ඤෙති භික්ඛූනං පෙසුඤ්ඤෙ භික්ඛුතො සුත්වා භික්ඛුනා භික්ඛුස්ස උපසංහටපෙසුඤ්ඤෙති අත්ථො. චීහි ආකාරෙහීති චීහි කාරණෙහි. පියකම්‍යස්ස වාති එවං අහං එතස්ස පියො භවිස්සාමීති අත්තනො පියභාවං පත්ථයමානස්ස වා. භෙදාධිප්පායස්ස වාති එවමයං එතෙන සඞ්ඝ භිජ්ජිස්සතීති පරස්ස පරෙන භෙදං ඉච්ඡන්තස්ස වා. ජාතිතො වාති ආදිසබ්බං පුරිමසික්ඛාපදෙ වුත්තනයමෙව. ඉධාපි භික්ඛුනි ආදිං කත්වා සබ්බෙ අනුපසම්පන්නා නාම, න පියකම්‍යස්ස න භෙදාධිප්පායස්සාති එකං අක්කොසන්තං එකඤ්ච ඛමන්තං දිස්වා "අහො නිල්ලජ්ජො ඊ දිසම්පි නාම භවන්තං පුන වත්තබ්බං මඤ්ඤිස්සති"ති එවං කෙවලං පාපගරහිතාය භණන්තස්ස අනාපත්ති, සෙසං උත්තානත්ථමෙව. තිසමුඝානං කායචිත්තතො වාචාචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුඝාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං අකුසලචිත්තං තිවෙදනන්ති.....පෙසුඤ්ඤසික්ඛාපදං තතියං.....

චතුත්ථසික්ඛාපදෙ අප්පතිස්සාති අප්පතිස්සවා උපාසකාති වුත්තවචනම්පි නසොතුකාමා අනාදරාති අත්ථො, අප්පතිස්සා වා අනීචවුත්තිනොති අත්ථො. අසභාගවුත්තිකාති විසභාගජීවිකා යථා භික්ඛුසු වත්තිතබ්බං එවං අප්පවත්තවුත්තිනොති අත්ථො. පදසො ධම්මං වාචෙය්‍යාති එකතො පදං පදං ධම්මං වාචෙය්‍ය කොඝාසං කොඝාසං වාචෙය්‍යාති අත්ථො, යස්මා පන තං කොඝාසනාමකං පදං චතුබ්බිධං හොති-තස්මා තං දස්සෙතුං පදං අනුපදං අත්වක්ඛරං අනුබ්‍යඤ්ජනන්ති පදභාජනං වුත්තං, තත්ථ පදන්ති එකො ගාථාපාදො අධිප්පෙතො අනුපදන්ති දුතියපාදො අත්වක්ඛරන්ති එකෙකමක්ඛරං අනුබ්‍යඤ්ජනන්ති පුරිමබ්‍යඤ්ජනෙන සදිසං පච්ඡා බ්‍යඤ්ජනං, යං කිඤ්චි එකමක්ඛරං අත්වක්ඛරං අක්ඛරසමූහො අනුව්‍යඤ්ජනං අක්ඛරානුබ්‍යඤ්ජනසමූහො පදං පඨමං පදං පදමෙව දුතියං අනුපදන්ති එවමෙත්ථ නානාකරණං වෙදිතබ්බං. ඉදානි පදං නාම එකතො පඨපෙත්වා එකතො ඔසා

පෙන්තීති ගාථාබන්ධං ධම්මං වාචෙන්තො "මනොපුබ්බඞ්ගමා ධම්මා" ති එක මෙකං පදං සාමණෙරෙන සද්ධිං එකතො ආරභිත්වා එකතො යෙව නිඨා පෙති එවං වාචෙන්තස්ස පදගණනාය පාචිත්තියො වෙදිතබ්බා. අනුපදං නාම පාටෙක්කං පඨපෙත්වා එකතො ඔසාපෙන්තීති ථෙරෙන මනොපුබ්බ ඞ්ගමා ධම්මාති වුත්තෙ සාමණෙරො තං පදං අපාපුණිත්වා මනොසෙඨා මනොමයාති දුතියං පදං එකතො භණති ඉමෙ පාටෙක්කං පඨපෙත්වා එක තො ඔසාපෙන්ති නාම, එවං වාචෙන්තස්සාපි අනුපදගණනාය පාචිත්ති යො. අන්වක්ඛරං නාම රූපං අනිච්චන්ති වුච්චමානො රුන්ති ඔපාතෙතීති, "රූපං අනිච්චන්ති භණ සාමණෙරා" ති වුච්චමානො රුකාරමත්තමෙව එකතො වත්වා තිඨති එවං වාචෙන්තස්සාපි අන්වක්ඛරගණනාය පාචිත්ති යො. ගාථාබන්ධෙපි ච එසනයො ලබ්භති යෙව, අනුබ්‍යඤ්ජනං නාම රූපං අනිච්චන්ති වුච්චමානො වෙදනා අනිච්චාති සද්දං නිච්ඡාරෙතීති රූපං භික්ඛවෙ අනිච්චං වෙදනා අනිච්චාති ඉමං සුත්තං වාචයමානො ථෙරෙන රූපං අනිච්චන්ති වුච්චමානො සාමණෙරො සීඝපඤ්ඤතාය වෙදනා අනි ච්චාති ඉමං අනිච්චපදං ථෙරස්ස රූපං අනිච්චන්ති එතෙන අනිච්චපදෙන සද්ධිං එකතො භණන්තො වාචං නිච්ඡාරෙති එවං වාචෙන්තස්සාපි අනුබ්‍ය ඤ්ජනගණනාය පාචිත්තියො. අයං පනෙත්ථ සඞ්ඛෙපො ඉමෙසු පදාදිසු යං යං එකතො භණති තෙන තෙන ආපත්තිආපජ්ජතීති. බුද්ධභාසිතොති සකලං විනයපිටකං අභිධම්මපිටකං ධම්මපදං චරියාපිටකං උදානං ඉතිවු ත්තකං ජාතකං සුත්තනිපාතො විමානවත්ථු පෙතවත්ථු බ්‍රහ්මජාලාදිනි ච සුත්තානි. සාවකභාසිතොති චතුපරිසපරියාපන්නෙහි සාවකෙහි භාසි තො අනඞ්ගණ සම්මාදිට්ඨි අනුමානසුත්ත චුල්ලවෙදල්ල මහාවෙදල්ලාදි කො. ඉසීභාසිතොති බාහිරපරිබ්බාජකෙහි භාසිතො සකලො පරිබ්බාජක වග්ගො බාවාරියස්ස අන්තෙවාසිකානං සොළසණ්ණං බ්‍රාහ්මණානං පුච්ඡාති එවමාදි. දෙවභාසිතොති දෙවතාහි භාසිතො සො දෙවතාසංයුත්ත දෙව පුත්තසංයුත්ත මාරසංයුත්ත බ්‍රහ්මසංයුත්ත සක්කසංයුත්තාදිවසෙන වෙදිත බ්බො. අත්ථුපසංහිතොති අඨකථානිස්සිතො. ධම්මූපසංහිතොති පාළිනි ස්සිතො, උභයෙනාපි විවට්ටූපනිස්සිතමෙව වදති කිඤ්චාපි විවට්ටූපනිස්සි තං වදති තිස්සො සඞ්ගීතියො ආරුළ්හධම්මං යෙව පදතො වාචෙන්තස්ස ආපත්ති, විවට්ටූපනිස්සිතෙපි නානාභාසාවසෙන ගාථාසිලොකබන්ධාදිහි අභිසඞ්ඛතෙ අනාපත්ති, තිස්සොසඞ්ගීතියො අනාරුළ්හෙපි කුලුම්බසුත්තං රාජෝවාදසුත්තං තික්ඛිත්ත්‍රියං චතුපරිවට්ටං නන්දෙපනන්දන්ති ඊදිසෙ ආප ත්තියෙව, අපලාලදමනම්පි වුත්තං මහාපච්චරියං පන පටිසිඛං මෙණ්ඩක මිලින්දපඤ්හෙසු ථෙරස්ස සකපටිභාණෙ අනාපත්ති යං රඤ්ඤෙ සඤ්ඤාපන ත්ථං ආහරිත්වා වුත්තං තත්ථ ආපත්ති, වණ්ණපිටක අඞ්ගුලිමාලපිටක රඨ පාලගජ්ජිත ආළවකගජ්ජිතගුළ්හුම්මග්ග ගුළ්හවෙස්සන්තර ගුළ්හවිනය වෙද ළ්හපිටකාදිනි පන අබුඛවචනානි යෙවාති වුත්තං, සීලූපදෙසො නාම ධම්ම සෙනාපතිනා වුත්තොති වදන්ති තස්මිං ආපත්තියෙව, අඤ්ඤානිපි මග්ග කථා ආරම්මණකථා බුද්ධිකරදණ්ඩක ඤාණවත්ථු අසුභකථාදිනි අත්ථි තෙසු සත්තතිංසබොධිපක්ඛියධම්මා විභත්තා, ධුතඞ්ගපඤ්හෙ පටිපදා විභත්තා තස්මා තෙසු ආපත්තීති වුත්තං. මහාපච්චරිආදිසු පන අසඞ්ගීති ආරුළ්හෙසු රාජෝවාද ති ක්ඛිත්ත්‍රිය චතුපරිවට්ට නන්දෙපනන්ද කුලුම්බසුත්තෙසු යෙව

ආපත්තීති වත්‍ව අවසෙසෙසු යං බුඬවචනතො ආහරිත්‍වා වුත්තං තදෙව ආපත්තිවත්‍ථු හොති න ඉතරන්ති අයමත්‍ථො පටිග්ගහීතො. එකතො උද්දිසාපෙන්තොති අනුපසම්පන්නෙන සඬිං එකතො උද්දෙසං ගණ්හන්තොපි එකතො වදති අනාපත්තීති අත්‍ථො, තත්‍රායං විනිච්ඡයො:—උපසම්පන්නො ච අනුපසම්පන්නො ච නිසීදිත්‍වා උද්දිසාපෙන්ති ආචරියො නිසින්නානං භණාමීති තෙහි සද්ධිං එකතො වදති ආචරියස්සෙව ආපත්ති, අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං ගණ්හන්තස්ස අනාපත්ති, ඛෙපි ඨිතා ගණ්හන්ති එසෙවනයො, දහරභික්ඛු නිසින්නො සාමණෙරො ඨිතො නිසින්නස්ස භණාමීති භණතො අනාපත්ති, සචෙ දහරො තිඨති ඉතරො නිසීදති ඨිතස්ස භණාමීති භණතොපි අනාපත්ති, සචෙ බහුන්නං භික්ඛූනං අන්තරෙ එකො සාමණෙරො නිසින්නො හොති තස්මිං නිසින්නෙ පදසොඛම්මං වාචෙන්තස්ස ආචරියස්ස අචිත්තකාපත්ති, සචෙ සාමණෙරො උපචාරං මුඤ්චිත්‍වා ඨිතො වා නිසින්නො වා හොති යෙසං වාචෙති තෙසු අපරියාපන්නත්තා එකෙන දිසාභාගෙන පලායනකගන්ඨං නාම ගණ්හතීති සඞ්ඛ්‍යංගච්ඡති තස්මා අනාපත්ති. එකතො සජ්ඣායං කරොන්තොපි අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං උපසම්පන්නො එකතො සජ්ඣායං කරොන්තො තෙන සද්ධිං යෙව භණති අනාපත්ති. අනුපසම්පන්නස්ස සන්තිකෙ උද්දෙසං ගණ්හන්තස්සාපි තෙන සද්ධිං එකතො භණන්තස්ස අනාපත්ති, අයම්පි එකතො සජ්ඣායං කරොතිච්චෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති. යෙභුය්‍යෙන පගුණං ගන්ථං භණන්තං ඔපාතෙතීති සචෙ එකගාථාය එකො පාදෙ න ආගච්ඡති සෙසං ආගච්ඡති අයං යෙභුය්‍යෙන පගුණගන්ථො නාම, එතෙන නයෙන සුත්තෙපි වෙදිතබ්බො, තං ඔපාදෙන්තස්ස එවං භණාමීති එකතොපි භණන්තස්ස අනාපත්ති. ඔසාරෙන්තං ඔපාතෙතීති සුත්තං උච්චාරෙන්තං පරිසමජ්ඣෙ පරිසඞ්කමානං එවං වදෙහීති තෙන සද්ධිං එකතොපි වදන්තස්ස අනාපත්ති. යං පන මහාපච්චරියාදිසු "මයා සද්ධිං මා වදාති වුත්තො යදි වදති අනාපත්ති" ති වුත්තං—තං **මහාඅඝ්කථායං** නත්ථි නත්ථි භාවො යෙව චස්ස යුත්තො කස්මා කිරියසමුඝානත්තා, ඉතරථා හි කිරියාකිරියං භවෙය්‍ය, සෙසං උත්තානත්ථමෙව, පදසොඛම්මසමුඝානං වාචතො ච වාචාචිත්තතො ච සමුඝාති, කිරියා නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං වචීකම්මං තිචිත්තං තිවෙදනන්ති.

පදසොඛම්මසික්ඛාපදං චතුත්ථං.

පඤ්චමසික්ඛාපදෙ මුඝස්සති අසම්පජානාති පුබ්බභාගෙ සතිසම්පජඤ්ඤස්ස අකරණවසෙනෙතං වුත්තං, භවඞ්ගොතිණ්ණකාලෙ පන කුතො සතිසම්පජඤ්ඤං. විකුජමානාති විප්පලපමානා. කාකච්ඡමානාති නාසාය කාකසද්දං විය නිරත්ථකසද්දං මුඤ්චමානා. උපාසකාති පඨමතරං උට්ඨිතඋපාසකා. එතදවොචුන්ති භගවතා ආවුසො රාහුල සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තන්ති භික්ඛූ සික්ඛාපදගාරවෙනෙව එතං අවොචුං, පකතියා පන තෙ භගවති ච ගාරවෙන ආයස්මතො ච රාහුලස්ස සික්ඛාකාමතාය තස්සායස්මතො ච වසනඝානං ආගතස්ස චූළමඤ්චකං වා අපස්සෙනං වා යං අත්ථි තං පඤ්ඤාපෙත්වා චීවරං වා උත්තරාසඞ්ගං වා උස්සීසකරණත්ථාය දෙන්ති. තත්‍රිදං තස්ස ආයස්මතො සික්ඛාකාමතාය;—භික්ඛූ කිර තං දූරතොව ආගච්ඡන්තං දිස්වා මුට්ඨිසම්මුජනී ච කචවරජ්ඣනකඤ්ච බහි ඛිපන්ති, අථඤ්ඤෙහි "ආවුසො කෙනිදං පාතිතං"ති වුත්තෙ අඤ්ඤෙ එවං වදන්ති "භන්තෙ රාහුලො ඉම

ස්මිං පදෙසෙ සඞ්ඝාටි තෙන කුණ්ඩො පාතිතං"ති, සො පනායස්මා න මිය්හං හානෙන ඉදං කම්මන්ති එකදිවසම්පි අවත්වා තං පටිසාමෙත්වා භික්ඛූ ඛමාපෙත්වා ගච්ඡති. වච්චකුටියා සෙය්‍යං කප්පෙසීති තං යෙව සික්ඛාකාමතං අනුබ්‍රෑහනෙතා ධම්මසෙනාපති මහාමොග්ගල්ලාන ආනන්දත්ථෙරාදීනං සන්තිකං අගන්ත්වා භගවතො වලඤ්ජනකවච්චකුටියා සෙය්‍යං කප්පෙසි, සා කිර කුටි කවාටබද්ධා ගන්ධපරිභණ්ඩකතා සමොසාරිතපුප්ඵදාමා චෙතියට්ඨානම්ව තිට්ඨති අපරිභොගා අඤ්ඤෙසං. උත්තරිං ද්විරත්තතිරත්තන්ති භගවා සාමණෙරානං සඞ්ගහකරණත්ථාය තිරත්තං පරිහාරං අදාසි නත්ථ යුත්තං කුලදාරකෙ පබ්බාජෙත්වා නානුග්ගහෙතුන්ති. සහසෙය්‍යන්ති එකතො සෙය්‍යං. සෙය්‍යාති කායපසාරණසඞ්ඛාතං සයනම්පි වුච්චති යස්මිං සෙනාසනෙ සයන්ති තම්පි, තත්ථ සෙනාසනං තාව දස්සෙතුං සෙය්‍යා නාම සබ්බච්ඡන්නාති ආදිවුත්තං, කායපසාරණං දස්සෙතුං අනුපසම්පන්නෙන නිපන්නෙ භික්ඛු නිපජ්ජතීති ආදිවුත්තං තස්මා අයමෙත්ථ අත්ථො:—සෙනාසනසඞ්ඛාතං සෙය්‍යං පවිසිත්වා කායපසාරණසඞ්ඛාතං සෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය විදහෙය්‍ය සම්පාදෙය්‍යාති. සබ්බච්ඡන්නාති ආදිනා පන තස්සා සෙනාසනසඞ්ඛාතාය සෙය්‍යාය ලක්ඛණං වුත්තං, තස්මා යං සෙනාසනං උපරි පඤ්චහි ඡදනෙහි අඤ්ඤෙන වා කෙනචි සබ්බමෙව පටිච්ඡන්නං අයං සබ්බච්ඡන්නා නාම සෙය්‍යා, අට්ඨකථාසු පන පාකටවොහාරං ගහෙත්වා වාචුග්ගතවසෙන සබ්බච්ඡන්නා නාම පඤ්චහි ඡදනෙහි ඡන්නාති කිඤ්චාපි වුත්තං අථඛො දුස්සකුටියං වසන්තස්සාපි න සක්කා අනාපත්ති කාතුං තස්මා යං කිඤ්චිපටිච්ඡාදනසමත්ථං ඉධ ඡදනඤ්ච පරිච්ඡදනඤ්ච වෙදිතබ්බං, පඤ්චවිධච්ඡදනෙ යෙව හි ගය්හමානෙ පදරච්ඡන්නෙනාපි සහසෙය්‍යා න භවෙය්‍ය තස්මා යං පන සෙනාසනං භූමිතො පට්ඨාය යාවඡදනං ආහච්ච පාකාරෙන වා අඤ්ඤෙන වා කෙනචි අන්තමසො වත්ථෙනාපි පරික්ඛිත්තං අයං සබ්බපරිච්ඡන්නා නාම සෙය්‍යා, ඡදනං අනාහච්ච සබ්බන්තිමෙන පරියායෙන දියඩ්ඪහත්ථුබ්බෙධෙන පාකාරාදිනා පරික්ඛිත්තාපි සබ්බපරිච්ඡන්නා යෙවාති කුරුන්දට්ඨකථායං වුත්තං, යස්ස පන උපරි බහුතරං ඨානං ඡන්නං අප්පං අච්ඡන්නං සමන්තතො වා බහුතරං පරික්ඛිත්තං අප්පං අපරික්ඛිත්තං අයං යෙභුය්‍යෙන ඡන්නා යෙභුය්‍යෙන පරිච්ඡන්නා නාම, ඉමිනා හි ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො සචෙපි සත්තභූමිකො පාසාදො එකූපචාරො හොති සතගබ්භං වා චතුස්සාලං වා එකසෙය්‍යා ඉච්චෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති තං සන්ධාය වුත්තං චතුත්ථෙ දිවසෙ අත්ථඞ්ගතෙ සූරියෙ අනුපසම්පන්නෙන නිපන්නෙ භික්ඛු නිපජ්ජති ආපත්ති පාචිත්තියස්සාති ආදි, තත්ථ ච නිපජ්ජනමත්තෙනෙව පාචිත්තියං, සචෙ පන සම්බහුලා සාමණෙරා එකො භික්ඛු සාමණෙරගණනාය පාචිත්තියො, තෙ චෙ උට්ඨායුට්ඨාය නිපජ්ජන්ති තෙසං පයොගෙ පයොගෙ භික්ඛුස්ස ආපත්ති, භික්ඛුස්ස උට්ඨායුට්ඨාය නිපජ්ජනෙ පන භික්ඛුස්සෙව පයොගෙන භික්ඛුස්ස ආපත්ති, සචෙ සම්බහුලා භික්ඛූ එකො සාමණෙරො සබ්බෙසං ආපත්තිං කරොති තස්ස උට්ඨායුට්ඨාය නිපජ්ජනෙනාපි භික්ඛූනං ආපත්තියෙව උභයෙසං සම්බහුලභාවෙපි එසෙව නයො, අපිචෙත්ථ එකාවාසාදිකම්පි චතුක්කං වෙදිතබ්බං යො හි එකස්මිං ආවාසෙ එකෙනෙව අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං තිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙති තස්ස චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය දෙවසිකං ආපත්ති, යොපි එකස්මිං යෙව ආවාසෙ නානාඅනුපසම්පන්නෙහි සද්ධිං තිරත්තං සහසෙය්‍යං

කප්පෙති තස්සාපි යොපි නානාආවාසෙසු එකෙනෙව අනුපසම්පන්නෙන සඞ්ඝං තිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙති තස්සාපි යොපි නානාආවාසෙසු නානා අනුපසම්පන්නෙහි සඞ්ඝං යොජනසතම්පි ගන්ත්වා සහසෙය්‍යං කප්පෙති තස්සාපි චතුත්ථදිවසතො පඨාය දෙවසිකා ආපත්ති. අයඞ්ඝ සහසෙය්‍යාපත්ති නාම "භික්ඛුං ඨපෙත්වා අවසෙසො අනුපසම්පන්නො නාමාති" වචනතො තිරච්ඡානගතෙනපි සඞ්ඝං හොති තත්‍ර තිරච්ඡානගතස්ස පරිච්ඡෙදෙ, මෙථුනධම්මාපත්තියා වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො, තස්මා සචෙපි ගොධා බිළාරමුඞ්ඝුසාදිසු කොචි පවිසිත්වා භික්ඛුනො වසනසෙනාසනෙ එකූපචාරඨානෙ සයති සහසෙය්‍යාව හොති, යදිපන ඨම්භානං උපරි කතපාසාදස්ස උපරිමතලෙන සඞ්ඝං අසම්බද්ධභිත්තිකස්ස භිත්තියා උපරි ඨිතසුසිරෙන පවිසිත්වා තුලාය අබ්භන්තරෙ සයිත්වා තෙනෙව සුසිරෙන නික්ඛමිත්වා ගච්ඡති හෙඨාපාසාදෙ සයිතභික්ඛුස්ස අනාපත්ති, සචෙ ඡදනෙ ඡිද්දං හොති තෙන පවිසිත්වා අන්තො ඡදනෙ වසිත්වා තෙනෙව පක්කමති නානූපචාරෙ උපරිමතලෙ ඡදනබ්භන්තරෙ සයිතස්ස ආපත්ති හෙඨිමතලෙ සයිතස්ස අනාපත්ති. සචෙ අන්තො පාසාදෙනෙව ආරොහිත්වා සබ්බතලානි පරිභුජන්ති එකූපචාරානි හොන්ති තෙසු යත්ථ කත්ථචි සයිතස්ස ආපත්ති, සභාසඞ්ඛෙපෙන කතෙ අඞ්ඨකුඞ්ඛකසෙනාසනෙ සයිතස්ස වාළසඞ්ඝාතාදිසු කපොතාදයො පවිසිත්වා සයන්ති ආපත්තියෙව, පරික්ඛෙපස්ස බහි ගතෙ නිම්බකොසබ්භන්තරෙ සයන්ති අනාපත්ති, පරිමණ්ඩලං වා චතුරස්සං වා එකච්ඡදනාය ගබ්භමාලාය සතගබ්භං චෙපි සෙනාසනං හොති තත්‍රචෙ එකෙන සාධාරණචාරෙන පවිසිත්වා විසුං පාකාරෙන අපරිච්ඡින්නගබ්භූපචාරෙ සබ්බගබ්භෙ පවිසන්ති එකගබ්භෙපි අනුපසම්පන්නෙ නිපන්නෙ සබ්බගබ්භෙසු නිපන්නානං ආපත්ති, සචෙ සපමුඛා ගබ්භා හොන්ති පමුඛස්ස උපරි අච්ඡන්නං උච්චවත්ථුකචෙපි හොති පමුඛෙ සයිතො ගබ්භෙ සයිතානං ආපත්ති න කරොති, සචෙ පන ගබ්භඡදනෙනෙව සඞ්ඝං සම්බද්ධඡදනං හොති තත්‍ර සයිතො සබ්බෙසං ආපත්ති කරොති කස්මා? සබ්බච්ඡන්නත්තා සබ්බපරිච්ඡන්නත්තා ච ගබ්භපරික්ඛෙපො යෙව හිස්ස පරික්ඛෙපොති. යම්පන අන්ධකට්ඨකථායං අපරික්ඛිත්තෙ පමුඛෙ අනාපත්ති භූමියං විනා ජගතියා පමුඛං සඞ්ඛාය කථිතන්ති වුත්තං තං අඞ්ඛකරඨෙ පාටෙක්කාසන්නිවෙසා එකච්ඡදනා ගබ්භපාලියො සඞ්ඛාය වුත්තං, යඞ්ඝ තත්ථ භූමියං විනා ජගතියාති වුත්තං තං නෙව අඨකථාසු අත්ථි න පාලියා සමෙති, දසහත්ථුබ්බෙධාපි හි ජගති පරික්ඛෙපසඞ්ඛ්‍යං න ගච්ඡති තස්මා යම්පි තත්ථ දුතියසික්ඛාපදෙ ජගතියා පමාණං වත්වා එතං එකූපචාරං පරිච්ඡන්නං නාම හොතීති වුත්තං තං න ගහෙතබ්බං, යෙපි එකසාලචිසාලතිසාලචතුස්සාලසන්නිවෙසා මහාපාසාදා එකස්මිං ඔකාසෙ පාදෙ ධොවිත්වා පවිඨෙ න සක්කා හොන්ති සබ්බත්ථ අනුපරිගන්තුං තෙසුපි සහසෙය්‍යාපත්තියා න මුච්චති, සචෙ තස්මිං තස්මිං ඨානෙ උපචාරං පරිච්ඡින්දිත්වා කතා හොන්ති එකූපචාරඨානෙ යෙව ආපත්ති, ඒහි චාරෙහි යුත්තස්ස සුධාඡදනමඞ්ඩපස්ස මජ්ඣෙ පාකාරං කරොන්ති එකෙන චාරෙන පවිසිත්වා එකස්මිං පරිච්ඡෙදෙ අනුපසම්පන්නො සයති එකස්මිං භික්ඛු අනාපත්ති, පාකාරෙ ගොධාදීනං පවිසනමත්තම්පි ඡිද්දං හොති එකස්මිච පරිච්ඡෙදෙ ගොධා සයන්ති අනාපත්තියෙව නහි ඡිද්දෙන ගෙහං එකූපචාරං නාම හොති, සචෙ පාකාරමජ්ඣෙ ඡින්දිත්වා චාරං යොජෙන්ති එකූ

පචාරතාය ආපත්ති, තං චාරං කවාටෙන පිදහිත්වා සයන්තෙ ආපත්තියෙව නහි චාරපිදහනෙන ගෙහං නානුපචාරං නාම හොති චාරං වා අචාරං කවාටං හි සංවරණවිවරණෙහි යථාසුඛං වලඤ්ජනත්තාය කතං න වලඤ්ජූ පච්ඡෙදනත්තාය සචෙ පන තංචාරං පුන ඉට්ඨකාහි පිදහන්ති අචාරංහොති පුරිමෙ නානුපචාරභාවෙයෙව තිට්ඨති, දීඝපමුඛං චෙතියඝරං හොති එකං කවාටං අන්තො එකං බහි ඒන්නං කවාටානං අන්තරෙ අනුපසම්පන්නො අන්තො චෙතියඝරෙ සයිතස්ස ආපත්තිං කරොති එකූපචාරත්තා. තත්ථ යස්ස සියා "අයං එකූපචාරනානුපචාරතා නාම උද්දෙසිත සික්ඛාපදෙ වුත්තා ඉධ පන සෙය්‍යානාම සබ්බච්ඡන්නා සබ්බපරිච්ඡන්නා යෙභුය්‍යෙන ඡන්නා යෙභුය්‍යෙන පරිච්ඡන්නාති එත්තකමෙව වුත්තං, පිහිතචාරො ච ගබ්භො සබ්බපරිච්ඡන්නොව හොති තස්මා තත්ථ අන්තො සයිතෙනෙව සඞ්ං ආපත්ති බහි සයිතෙන අනාපත්ති" ති, සො එවං වත්තබ්බො:-අපිහිතචාරෙ පන කස්මා බහි සයිතෙන ආපත්තීති පමුඛස්ස ගබ්භෙන සඞ්ං සබ්බච්ඡන්නත්තා කිං පන ගබ්භෙ පිදහිතෙ ඡදනං විඞ්ඝතං හොතීති? න විඞ්ඝතං ගබ්භෙන සඞ්ං පමුඛස්ස සබ්බපරිච්ඡන්නතා න හොති කිං පරික්ඛෙපො විද්ධස්සොති අද්ධා වක්ඛති න විද්ධස්සො කවාටෙන උපචාරො පරිච්ඡන්නොති, එවං සුදුරම්පි ගන්ත්වා පුන එකූපචාරනානුපචාරතං යෙව පච්චාගමිස්සති, අපි ච යදි ව්‍යඤ්ජනමත්තෙනෙව අත්ථො සුවිඤ්ඤෙය්‍යො සියා සබ්බච්ඡන්නාති වචනතො පඤ්චන්නං අඤ්ඤතරෙන ඡදනෙන ඡන්නා එව සෙය්‍යා සියා න අඤ්ඤෙන, එවඤ්ච සති පදරච්ඡන්නාදිසු අනාපත්ති සියා, තතො යදත්ථං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං සෙවව අත්ථො පරිහායෙය්‍ය, පරිහායතු වා මාවා කථං අවුත්තං ගහෙතබ්බන්ති, කොවා වදති අවුත්තං ගහෙතබ්බන්ති, වුත්තංහෙතං අනියතෙසු "පටිච්ඡන්නං නාම ආසනං කුඞ්ඩෙන වා කවාටෙන වා කිලඤ්ජෙන වා සාණිපාකාරෙන වා රුක්ඛෙන වා ථම්භෙන වා කොත්ථලිකාය වා යෙන කෙනචි පටිච්ඡන්නං හොතී"ති, තස්මා යථා තත්ථ යෙන කෙනචි පටිච්ඡන්නං පටිච්ඡන්නමෙවච-එවම්ධාපි ගහෙතබ්බං තස්මා සෙනාසනං බුද්දකං වා හොතු මහන්තං වා අඤ්ඤෙන සද්ධිං සම්බන්ධං වා අසම්බන්ධං වා දීඝං වා වට්ටං වා චතුරස්සං වා එකභූමකං වා අනෙකභූමකං වා යං යං එකූපචාරං සබ්බත්ථ යෙන කෙනචි පටිච්ඡාදනෙන සබ්බච්ඡන්නෙ සබ්බපරිච්ඡන්නෙ යෙභුය්‍යෙන වා ඡන්නෙ යෙභුය්‍යෙන පරිච්ඡන්නෙ සහසෙය්‍යාපත්ති හොතීති. උපඩ්ඪච්ඡන්නෙ උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නෙ ආපත්ති දුක්කටස්සාති එත්ථ සබ්බච්ඡන්නෙ උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නෙති එවමාදිසුපි **මහාපච්චරියං** දුක්කටමෙවාති වුත්තං, **මහාඅඨකථායං** පන සබ්බච්ඡන්නෙ යෙභුය්‍යෙන පරිච්ඡන්නෙ පාචිත්තියං, සබ්බච්ඡන්නෙ උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නෙ පාචිත්තියං, යෙභුය්‍යෙන ච්ඡන්නෙ උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නෙ පාචිත්තියං, සබ්බච්ඡන්නෙ යෙභුය්‍යෙනපරිච්ඡන්නෙ පාචිත්තියං සබ්බච්ඡන්නෙ උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නෙ පාචිත්තියං, යෙභුය්‍යෙන පරිච්ඡන්නෙ උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නෙ පාචිත්තියං, **පාලියං** වුත්තපාචිත්තියෙන සද්ධිං සත්තපාචිත්තියානීති වුත්තං. සබ්බච්ඡන්නෙ චූලකපටිච්ඡන්නෙ දුක්කටං, යෙභුය්‍යෙන ච්ඡන්නෙ චූලකපරිච්ඡන්නෙ දුක්කටං, සබ්බපරිච්ඡන්නෙ චූලකච්ඡන්නෙ දුක්කටං, යෙභුය්‍යෙන පරිච්ඡන්නෙ චූලකච්ඡන්නෙ දුක්කටං, පාලියා දුක්කටෙන සහ පඤ්චදුක්කටානීති වුත්තං, උපඩ්ඪච්ඡන්නෙ චූලක

පරිච්ඡන්නෙ අනාපත්ති, උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නෙ චූලකච්ඡන්නෙ අනාපත්ති චූලිකච්ඡන්නෙ චූලකපරිච්ඡන්නෙ අනාපත්ති. සබ්බච්ඡන්නෙ සබ්බපරිච්ඡන්නෙ තිච එත්ථ සෙනාසනං මඬපවණ්ණං හොතීති වුත්තං ඉමිනාපෙතං වෙදිතබ්බං යථා ජගති පරික්ඛෙපසඞ්ඛ්‍යං න ගච්ඡතීති, සෙසං වුත්තානත්ථමෙව, 'ඵලකලොමසමුට්ඨානං කායතො ච කායචිත්තතො ච සමුට්ඨාති කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං තිචිත්තං තිවෙදනන්ති.....සහසෙය්‍යසික්ඛාපදං පඤ්චමං.....

දුතියසහසෙය්‍යසික්ඛාපදෙ ආවසථාගාරන්ති ආගන්තුකානං වසනාගාරං, පඤ්ඤත්තං හොතීති පුඤ්ඤකාමතාය කත්වා ඨපිතං හොති. යෙන සා ඉත්ථි තෙනුපසඞ්කමිති අසුකසමිං නාම ඨානෙ ආවසථාගාරං පඤ්ඤත්තං අත්ථිති මනුස්සානං සුත්වා උපසඞ්කමි. ගන්ධගන්ධිනීති අගරුකුඞ්කුමාදිනං ගන්ධානං ගන්ධො ගන්ධගන්ධො සො අස්සා අත්ථිති ගන්ධගන්ධිනීති. සාටකං නික්ඛිපිත්වාති අප්පෙවනාමස්ස ඉමම්පි විප්පකාරං පස්සන්තස්ස රාගො උප්පජ්ජෙය්‍යාති චින්තෙත්වා එවමකාසි. ඔක්ඛිපිත්වාති අධොඛිපිත්වා. අච්චයොති අපරාධො. මං අච්චගමාති මං අතික්කම්ම අභිභවිත්වා පවත්තො, සෙසං පඨමසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. අයමෙවහි විසෙසො පඨමසික්ඛාපදෙ චතුත්ථදිවසෙ ආපත්ති ඉධ පඨමදිවසෙපි, යක්ඛිපෙතීහි දිස්සමානකරූපාහි තිරච්ඡානගතිත්ථියා ච මෙථුනධම්මවත්ථුභූතාය එව දුක්කටං සෙසාහි අනාපත්ති, සමුට්ඨානාදිනි පඨමසදිසානෙවාති.....**දුතියසහසෙය්‍යසික්ඛාපදං ඡඨං**.....

සත්තමසික්ඛාපදෙ ඝරණීති ඝරසාමිනී. නිවෙසනචාරෙති නිවෙසනස්ස මහාචාරෙ. ඝරසුණ්හාති තස්මිං ඝරෙ සුණ්හා. ආවසථචාරෙති ඔවරකචාරෙ. විස්සට්ඨෙනාති සුනිග්ගතෙන සද්දෙන. විවටෙනාති සුඨුපකාසෙන. අසංවුතෙන ධම්මො දෙසෙතබ්බොති අයං සරණසීලාදි භෙදොධම්මො කථෙතබ්බො. අඤ්ඤාතුන්ති ආජානිතුං. විඤ්ඤැනා පුරිසවිග්ගහෙනාති විඤ්ඤැනා පුරිසෙන පුරිසවිග්ගහං ගහෙත්වාපි සිතෙන න යක්ඛෙන න පෙතෙන න තිරච්ඡානගතෙන. අනාපත්ති විඤ්ඤැනා පුරිසවිග්ගහෙනාති විඤ්ඤැනා පුරිසවිග්ගහෙන සද්ධිං සිතාය බහුම්පි ධම්මං දෙසෙන්තස්ස අනාපත්ති. ඡප්පඤ්චවාචාහීති ඡහි පඤ්චහි වාචාහි යො දෙසෙති තස්සාපි අනාපත්ති තත්ථ එකොගාථාපාදො එකාවාචාති එවං සබ්බත්ථවාචාපමාණං වෙදිතබ්බං, සචෙ අට්ඨකථා ධම්මපදං ජාතකාදි වත්ථුං වා කථෙතුකාමො හොති ඡප්පදමත්තමෙව කථෙතුං වට්ටති පාළියා සද්ධිං කථෙන්තෙන එකපදං පාළිතො පඤ්ච අට්ඨකථාතොති එවං ඡප්පදානි අනතික්කම්ත්වා ච කථෙතබ්බො, පදසොධම්මෙ වුත්තප්පභෙදොහි ඉධාපි සබ්බො ධම්මො වුත්තොයෙව. තස්මිං දෙසෙතීති තස්මිං ඛණෙ දෙසෙති, සම්පදානත්ථෙ වා එතං භුම්මවචනං, තස්සා දෙසෙතීති අත්ථො. අඤ්ඤිස්සා මාතුගාමායාති එකිස්සා දෙසෙත්වා පුන ආගතාගතාය අඤ්ඤිස්සාපි දෙසෙතීති එවං එකාසනෙ නිසින්නො මාතුගාම සතසහස්සම්පි දෙසෙතීති අත්ථො. පඤ්හං පුච්ඡති පඤ්හං පුට්ඨො කථෙතීති මාතුගාමො දීඝනිකායො නාම කිමත්ථං දීපෙතීති පුච්ඡති එවං පඤ්හං පුට්ඨො භික්ඛු සබ්බඤ්චෙපි දීඝනිකායං කථෙති අනාපත්ති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙවාති, පදසොධම්මසමුට්ඨානං වාචතො ච වාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා කිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණ

තත්ථ වජ්ජං වජ්ජකම්මං. තිවිධතනං තිවේදනන්ති ධම්මදේසනාසික්ඛාපදං සත්තකං.

අථඛෝ සික්ඛාපදේ වත්ථුකථාය තාව යං වත්තබ්බං සියා නං සබ්බං වත්තුප්පත්තිකථාවණ්ණනායං වුත්තනයමේව, අයමේව හි විසේසෝ තත්ථ අභූතං ආරොවෙසුං ඉධ භූතං, භූතම්පි අභූතම්පි පුථුජ්ජනා ආරොවෙසුං න අරියා අරියානං හි පයුත්තවාචා නාම නත්ථි අත්තනෝ ගුණේ ආරොචයමානේ පන අඤ්ඤං න පරිසෙධෙසුං තථාඋප්පන්නෙන ච පච්චයේ සාදියිංසු, තථා උප්පන්නභාවං අජානන්තා. අථඛෝ තෙ භික්ඛූ භගවතෝ එතමත්ථං ආරොචෙසුන්ති ආදිමහි පන යේ උත්තරිමනුස්සධම්මස්ස වණ්ණං භාසිංසු තෙ ආරොචෙසුන්ති වෙදිතබ්බා. කච්චිත්ථ වෝ භික්ඛවේ භූතන්ති ප්‍රුච්ඡිතේ පන සබ්බෙපි භූතං භගවාති පටිඤ්ඤිංසු, අරියානම්පි හි අබ්භන්තරේ භූතෝ උත්තරිමනුස්සධම්මොති, අථ භගවා අරියමිස්සකතාය මොඝපුරිසාති අවත්වා කථඤ්හි නාම තුම්හෙ භික්ඛවෙති වත්වා උදරස්සකාරණාති ආදිමාහ, නත්ථයස්මා අරියා අඤ්ඤං සුත්වා "අයෙය්‍යා කිර හත්ථෙන සොතාපත්තෙන්‍යාති ආදිනා නයෙන පසත්ථෙන්‍යහි මඤ්ඤෙය්‍යහි ප්‍රුච්ඡ්‍යමානා අප්පඤ්ඤතෙන සික්ඛාපදේ අනාදීනවදස්සිනෝ සුද්ධචිත්තතාය අත්තනෝ ච පරෙසඤ්ච විසෙසාධිගමං පටිජානිංසු, එවං පටිජානනෙනහි ච නෙසං අඤ්ඤං උදරස්සකාරණා උත්තරිමනුස්සධම්මස්ස වණ්ණං භාසිත්වා පිරාබ්භපාතං උප්පාදෙසුං නං සුද්ධචිත්තතාය සාදියනෙනහිපි උදරස්සකාරණා උත්තරිමනුස්සධම්මස්ස වණ්ණං භාසිතෝ විය හොති, තස්මා සබ්බසඞ්ගාහිකෙනෙව නයෙන කථඤ්හිනාම තුම්හෙ භික්ඛවෙ උදරස්ස කාරණා ගිහීනං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස උත්තරිමනුස්සධම්මස්ස වණ්ණං භාසිස්සථාති ආහ, සෙසං වත්තුප්පත්තිකථාවණ්ණනාදිසමෙව, සික්ඛාපදවිභඞ්ගෙපි කෙවලං තත්ථ පාරාජිකඤ්ඤේව ථුල්ලච්චයඤ්ච ඉධ භූතස්මා පාචිත්තියඤ්ඤේව දුක්කටඤ්ච අයං විසෙසෝ, සෙසං වුත්තනයමේව. උපසම්පන්නස්ස භූතං ආරොචෙතීති උත්තරිමනුස්සධම්මමෙව සන්ධාය වුත්තං, පරිනිබ්බානකාලෙ හි අන්තරා වා අනිකඛ්ඛිත්තමානෙන උපසම්පන්නස්ස භූතං ආරොචෙතුං වට්ටති සුතපරියත්තිං සීලගුණං පන අනුපසම්පන්නස්සාපි ආරොචෙතුං වට්ටති. ආදිකම්මිකස්ස අනාපත්ති. උම්මත්තකස්සාති ඉදං පන ඉධ න වුත්තං කස්මා දිට්ඨිසම්පන්නානං උම්මාදස්ස වා චිත්තකෙඛ්පස්ස වා අභාවාති, මහාසච්චකීස්සපි හි විවාරිතං ඤාණලාභී පන පරිහීනෙ ඤාණෙ උම්මත්තකො භවෙය්‍ය තස්සාපි භූතාරොචනපච්චයා අනාපත්ති න වත්තබ්බා භූතස්සෙව අභාවතොති. සෙසං සුත්තානමෙව, භූතාරොචනා නාමෙතං ප්‍රුබ්බෙ අවුත්තෙපි තීහි සම්භවතා ඤාණහි සම්භවන්ති කායතො වාචතො කායවාචතොචාති, කිරියා නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවත්තබ්බං පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං වචීකම්මං කුසලාබ්‍යාකතහිතෙනහි චිත්තං සුඛමජ්ඣත්තවෙදනාහි විවෙදනන්ති භූතාරොචනසික්ඛාපදං අට්ඨමං.

නවමසික්ඛාපදෙ දුට්ඨුල්ලා නාම ආපත්ති චත්තාරි පාරාජිකානි තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසාති ඉමිස්සා පාළියා පාරාජිකානි දුට්ඨුල්ලසද්දපදස්සනතං වුත්තානිසඞ්ඝාදිසෙසං පන ඉධාධිප්පෙතන්ති අට්ඨකථාසු වුත්තං, තත්‍රායං විචාරණා සචෙ පාරාජිකං ධම්මං ආරොචෙන්තස්ස පාචිත්තියං න භවෙය්‍ය යථා සමානෙපි භික්ඛුභික්ඛුනීනං උපසම්පන්නසඤ්ඤිතෙ යථා භික්ඛුනී අනධිප්පෙතා

හොති තත්ථ භික්ඛුං ඨපෙත්වා අවසෙසො අනුපසම්පන්නොති වුච්චති, එව මිධ සමානෙපි පාරාජිකසඞ්ඝාදිසෙසානං දුඨුල්ලසද්දෙ යදි පාරාජිකං අනධිප්පෙතං දුඨුල්ලානාම ආපත්ති තෙරසසඞ්ඝාදිසෙසාති එතදෙව වත්තබ්බං සියා තත්ථ භවෙය්‍ය යො පාරාජිකං ආපන්නො සො භික්ඛුභාවතො චුතො, තස්මා තස්ස ආපත්තිං ආරොචෙන්තො දුක්කටං ආපජ්ජතීති, එවං සති අක්කොසන්තොපි දුක්කටං ආපජ්ජෙය්‍ය පාචිත්තියමෙව ච ආපජ්ජති, වුත්තං හෙතං "අසුද්ධො හොති පුග්ගලො අඤ්ඤතරං පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපන්නො තඤ්චෙ අසුද්ධදිට්ඨි සමානො ඔකාසං කාරාපෙත්වා අක්කොසාධිප්පායො වදති ආපත්ති ඔමසවාදස්සා" ති එවං පාළියා විචාරියමානාය පාරාජිකං ආරොචෙන්තස්සාපි පාචිත්තියමෙව දිස්සති, කිඞ්ඛාපි දිස්සති, අථඛො සබ්බඅට්ඨකථාසු වුත්තත්තා අට්ඨකථාචරියාව එත්ථ පමාණං න අඤ්ඤ, විචාරණා පුබ්බෙපි ච අවොචුම්හා:—**බුඩෙන** ධම්මො විනයො ච වුත්තො යො තස්ස පුත්තෙහි තථෙව ඤාතොති ආදි, අට්ඨකථාචරියා හි බුද්ධස්ස අධිප්පායං ජානන්ති ඉමිනාපිචෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං. අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියාති හි වුත්තං භික්ඛුසම්මුතියා ච ආරොචනං ආයතිං සංවරත්ථාය පුන තථාරූපං ආපත්තිං අනාපජ්ජනත්ථාය භගවතා අනුඤ්ඤාතං න තස්ස භික්ඛුනො අවණ්ණමත්තප්පකාසනත්ථාය න සාසනෙ වාස්ස පතිට්ඨා නිසෙධනත්ථාය; න ච පාරාජිකං ආපන්නස්ස පුන තථාරූපාය ආපත්තියා අනාපජ්ජනෙන භික්ඛුභාවො නාම අත්ථි තස්මා පාරාජිකානි දුඨුල්ලසද්දත්ථදස්ස නත්ථං වුත්තානි සඞ්ඝාදිසෙසං පන ඉධාධිප්පෙතන්ති යං අට්ඨකථාසු වුත්තං තං සුවුත්තමෙව, "අත්ථි භික්ඛුසම්මුති ආපත්තිපරියන්තා" ති ආදිසු පන යා අයං භික්ඛුසම්මුති වුත්තා සා න කත්ථචි ආගතා ඉධ වුත්තත්තා යෙව පන අභිණ්හාපත්තිකං භික්ඛුං දිස්වා එවං චෙස පරෙසු හිරොත්තප්පෙනාපි ආයතිං සංවරං ආපජ්ජිස්සතීති තස්ස භික්ඛුනො හිතෙසිතාය තික්ඛත්තුං අපලොකෙත්වා සඞ්ඝෙන කාතබ්බාති වෙදිතබ්බා, අදුඨුල්ලං ආපත්තිං ආරොචෙති ආපත්ති දුක්කටස්සාති පඤ්චආපත්තික්ඛන්ධෙ ආරොචෙන්තස්ස දුක්කටං, **මහාපච්චරියං** පන පාරාජිකං ආරොචෙන්තස්සාපි දුක්කටමෙව වුත්තං අනුපසම්පන්නස්ස දුඨුල්ලං වා අදුඨුල්ලං වා අජ්ඣාචාරන්ති එත්ථ ආදිතො පච්සික්ඛාපදානි දුඨුල්ලො නාම අජ්ඣාචාරො, සෙසානි අදුඨුල්ලානි සුක්කවිසට්ඨි කායසංසග්ග දුට්ඨුල්ලඅත්තකාමා පනස්ස දුජ්ඣාචාරො නාමාති වුත්තං. වත්ථුං ආරොචෙතීති අයං සුක්කවිසට්ඨිං ආපන්නො දුඨුල්ලං ආපන්නො අත්තකාමං ආපන්නො කායසංසග්ගං ආපන්නොති එවං වදන්තස්ස අනාපත්ති, ආපත්තිං ආරොචෙතීති අයං පාරාජිකං ආපන්නො සඞ්ඝාදිසෙසං ථුල්ලච්චයං පාචිත්තියං පාටිදෙසනියං දුක්කටං දුබ්භාසිතං ආපන්නොති වදති අනාපත්ති, අයං අසුචිං මොචෙත්වා සඞ්ඝාදිසෙසං ආපන්නොති ආදිනා පන නයෙන වත්ථුනා සඞ්ඛිං ආපත්තිං ඝටෙත්වා ආරොචෙන්තස්සෙව ආපත්ති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව, තිසමුට්ඨානං කායචිත්තතො වාචාචිත්තතො කායවාචා චිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචිකම්මං අකුසලචිත්තං දුක්ඛවෙදනන්ති.

දුඨුල්ලාරොචන සික්ඛාපදං නවමං.

දසමසික්ඛාපදෙ **ජානා** ච පඨවි අජානා ච පඨවීති ඉමෙහි පදෙහි ජාත පඨවිච අජාතපඨවිච දස්සෙති, අප්පපාසාණාදීසු අප්පා පාසාණා එත්ථාති

අප්පපාසාණානි එවමප්පහා දට්ඨබ්බා, තප්පමුට්ඨිප්පමාණතෝ උපරි පාසාණා වෙදිතබ්බා මුට්ඨිප්පමාණා සක්ඛරා, කපලානි කපාලඛණ්ඩානි. මරුමිබාහි කටසක්ඛරා. වාලිකාහි වාලිකායෙව. යෙහුය්‍යෙන පංසූහි තීසු කොට්ඨාසෙසු මෙ කොට්ඨාසා පංසු එකෝ පාසාණාදිසු අඤ්ඤතරකොට්ඨාසෝ. අදඬ්ඪාති උදඛන පත්තපවන කුම්භකාරාවාපාදිවසෙන භට්ඨතට්ඨා අදඩ්ඪා සා පන විසුං නත්ථි සුද්ධපංසුආදිසු අඤ්ඤතරාව වෙදිතබ්බා. යෙහුය්‍යෙන සක්ඛරාති බහුතරාසක්ඛරා භත්තිකුච්ඡිසං කිර එකං පච්ඡිපූරං ආහරාපෙත්වා දෙණ්ඩං ඛෝපිත්වා පථවියා යෙහුය්‍යෙන සක්ඛරාභාවං ඤත්වා සයං භික්ඛූ පොක්ඛරණිං ඛණිංසු. යානි පන මත්ථෙ අප්පපංසු අප්පමත්තිකානි වෙපක්කානි තානි යෙහුය්‍යෙන පාසාණාදි පක්ඛිකමෙව පවිසන්ති, තෙසං යෙවායි විත්‍ථාරං පහෙදදස්සනමෙතං, සයං ඛණාති ආපත්තිං පාචිත්තියස්සාති එත්ථ පහාරෙ පහාරෙ පාචිත්තියං වෙදිතබ්බං, සකිං ආණත්තෝ බහුකම්පි ඛණාපෙති සවෙපි සකලදිවසං ඛණති ආණාපකස්ස එකක්ඛණෙව පාචිත්තියං, සවෙ පන කුසිතෝ හොති පුනප්පුනං ආණාපෙතබ්බෝ තං ආණාපෙත්වා ඛණාපෙන්තස්ස වාචාය වාචාය පාචිත්තියං. අයං තාව පාළි වණ්ණනා.....අයං පන පාළිමුත්තකවිනිච්ඡයෝ;—පොක්ඛරණිං ඛණාති වදති වට්ටති ඛතායෙව හි පොක්ඛරණී නාම හොති තස්මා අයං කප්පිය වොහාරෝ එසනායෝ වාපිං තළාකං ආවාටං ඛණාති ආදිසුපි, ඉමං ඔකාසං ඛණ ඉමස්මිං ඔකාසෙ පොක්ඛරණිං ඛණාති වත්තුං පන න වට්ටති, කන්දං ඛණ මූලං ඛණාති අනියාමෙත්වා වත්තුං වට්ටති ඉමා වල්ලිං ඛණ ඉමස්මිං ඔකාසෙ කන්දං වා මූලං වා ඛණාති වත්තුං න වට්ටති, පොක්ඛරණිං සොඛෙන්තෙහි යෝ කුවෙහි උස්සිඤ්චිතුං සක්කා හොති තත්තකකද්දමෝ තං අපනෙතුං වට්ටති බහලොදකා වට්ටති, ආනපෙන සුක්ඛකද්දමෝ ඵලති තත්‍ර යෝ හෙට්ඨා පථවියා අසම්බද්ධෝ තමෙව අපනෙතුං වට්ටති, උදකෙන ගතට්ඨානෙ උදකපප්පටකෝ නාම හොති වාතප්පහාරෙන චලති තං අපනෙතුං වට්ටති, පොක්ඛරණ්‍යාදීනං තටං භිජ්ජිත්වා උදකසාමන්තා පත්‍ථරති සවෙ ඔමකවාතුම්මාසං ඔවට්ටං භින්දිතුං වා භින්දිතුං වා වට්ටති, වාතුම්මාසතෝ උද්ධං නවට්ටති, සවෙ පන උදකෙ යෙව පත්‍ථරති දෙවෙ අතිරෙක වාතුම්මාසං ඔවට්ටෙපි උදකෙ යෙව උදකස්ස පත්‍ථිතත්තා වට්ටති, පාසාණපිට්ඨියං සොණ්ඩිං ඛණාති සවෙ තප්ප ප්‍රථමමෙව සුඛුමරජං පත්‍ථරති තං දෙවෙන ඔවට්ටං හොති වාතුම්මාසවිවසෙන අකප්පියපථවිසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, උදකෙ පරියාදිය්‍යමානෙ සොණ්ඩි, සොඛෙන්තෙහි විකොපෙතුං න වට්ටති, සවෙ ප්‍රථමමෙව උදකෙන පූරෙති පච්ඡා රජං පත්‍ථරති තං විකොපෙතුං වට්ටති, තප්ප හි දෙවෙ වස්සන්තෙපි උදකෙයෙව උදකං පත්‍ථරති, පිට්ඨිපාසාණෙ සුඛුමරජං හොති දෙවෙ ප්‍රසාදයන්තෙන අල්ලීයති තම්පි වාතුම්මාසවෙ යෙන විකොපෙතුං න වට්ටති, සවෙ පන අඤ්ඤතරස්මිං වම්මිකෝ උට්ඨිතෝ හොති යථා සුඛං විකොපෙතුං වට්ටති, සවෙ අඛෙනාකාසෙ උට්ඨහති ඔමකවාතුම්මාසං ඔවට්ටෙ යෙව වට්ටති; රුක්ඛාදිසු ආරුළ්හඋපචිකාමත්තිකායපි එසෙවනයෝ. ගණ්ඩුප්පාද ගුථක මූසිකුක්කුර ගොකණ්ඩකාදිසුපි එසෙවනයෝ. ගොකණ්ඩකෝ නාම ගාවිනා බුරචම්මත්තකද්දමෝ වුච්චති සවෙ පන හෙට්ඨිමතලෙන භූමිඝණබද්ධෝ හොති එකදිවසමපි න වට්ටති, කසිතට්ඨානෙපි නඞ්ගලචම්මත්තා මත්තිකාපිණ්ඩං ගණ්හන්තස්ස එසෙවන

යො. පුරාණසෙනාසනං හොති අච්ඡදනං වා විනට්ඨච්ඡදනං වා අති රෙකචාතුමාසං ඔවට්ටං ජාතපඨවි සඞ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති, තතො අවසෙසං ඡදනිට්ඨිකං වා ගොපාණසිආදිකං උපකරණං වා ගණ්හන්තෙන ඉට්ඨකං ගණ්හාමි ගොපාණසිං භිත්තිපාදං පදරත්පරණං පාසාණත්ථම්භං ගණ්හාමීති සඤ්ඤාය ගණ්හිතුං වට්ටති, තෙන සද්ධිං මත්තිකා පතති අනාපත්ති භිත්ති මත්තිකං ගණ්හන්තස්ස පන ආපත්ති, සචෙ යායා අතින්නා තංතං ගණ්හාති අනාපත්ති, අන්තොගෙහෙ මත්තිකාපුඡො හොති තස්මිං එකදිවසං ඔවට්ටෙ ගෙහං ඡාදෙන්ති සචෙ සඛ්ඛො තින්නො චාතුමාසච්චයෙන ජාතපඨවි යෙව, අථස්ස උපරිභාගො යෙව තින්නො අන්තො අතින්නො යත්තකං තින්නං තං කප්පියකාරකෙහි කප්පියවොහාරෙන අපනාමෙත්වා සෙසං යථා සුඛං වලඤ්ජෙතුං වට්ටති, උදකෙන තෙමෙත්වා එකාබද්ධායෙව හි ජාත පඨවී හොති න ඉතරාති, අඛ්ඝොකාසෙ මත්තිකාපාකාරො හොති අති රෙකචාතුමාසච්චයෙන ඔවට්ටො ජාතපඨවිසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති තත්ථ ලග්ගපංසුං පන අල්ලහත්ථෙන ඡුපිත්වා ගහෙතුං වට්ටති, සචෙ ඉට්ඨකපාකාරො හොති යෙභුය්‍යෙන කඨලට්ඨානෙ තිට්ඨති, යථාසුඛං විකොපෙතුං වට්ටති, අඛ්ඝොකාසෙ සීතමණ්ඩපත්ථම්භං ඉතොචිතො ච සඤ්චාලෙත්වා පඨවිං විකොපෙන්තෙ න ගහෙතුං න වට්ටති, උජුකමෙව උද්ධරිතුං වට්ටති, අඤ්ඤම්පි සුක්ඛරුක්ඛං වා සුක්ඛඛාණුකං වා ගණ්හන්තස්ස එසෙවනයො, නවකම්ම ත්ථම්භං වා පාසාණං වා රුක්ඛං වා දණ්ඩකෙහි උච්චාලෙත්වා පවට්ටෙන්තා ගච්ඡන්ති තත්ථ පඨවි භිජ්ජති සචෙ සුද්ධචිත්තා පවට්ටෙන්ති අනාපත්ති, අථපන තෙන අපදෙසෙන පඨවිං භින්දිතුකාමා යෙව හොන්ති ආපත්ති, සාඛාදිනි කඩ්ඪන්තානම්පි පඨවියං දරුණී ඨාලෙන්තානම්පි එසෙවනයො. පඨවියං අට්ඨිසුචිකණ්ටකාදිසු පි යංකිඤ්චි ආකොටෙතුං වා පවෙසෙතුං වා න වට්ටති, පස්සාවඛාරාය වෙගෙන පඨවිං භින්දිස්සාමීති එවං පස්සාවම්පි කාතුං න වට්ටති, කරොන්තස්ස භිජ්ජති ආපත්ති. විසමභූමිං සමං කරිස්සාමීති සම්මුඤ්ජනියා ඝංසිතුං න වට්ටති, වත්තසීසෙනෙව හි සම්මජ්ජිතඛ්ඛං. කෙචි කත්තරයට්ඨියා භූමිං කොට්ටෙන්ති පාදඞ්ගුට්ඨකෙනපි විලිඛන්ති චඞ්කමිතට්ඨානං දස්සෙස්සාමාති පුනප්පුනං භූමිං භින්දන්තා චඞ්කමන්ති සඛ්ඛං න වට්ටති, විරියසම්පග්ගහත්ථං පන සමණ්ඩම්මං කරොන්තෙන සුද්ධචිත්තෙන චඞ්කමිතුං වට්ටති. හත්ථං ඛොවිස්සාමාති පඨවියං ඝංසන්ති න වට්ටති, අඝංසන්තෙන පන අල්ලහත්ථං පඨවියං ඨපෙත්වා රජං ගහෙතුං වට්ටති, කෙචි කණ්ඩුකච්ඡුආදීහි ආබාධිකා ඡින්නතටාදිසු අඞ්ගපච්චඞ්ගානි ඝංසන්ති න වට්ටති.

ඛණති වා ඛණාපෙති වාති අන්තමසො පාදඟුට්ඨකෙන පි සම්මජ්ජනි සලාකාය පි සයං වා ඛණති අඤ්ඤෙන වා ඛණාපෙති. භින්දති වා භින්දාපෙති වාති අන්තමසො උදකම්පි ඡඩ්ඩෙන්තො සයං වා භින්දති අඤ්ඤෙන වා භින්දාපෙති. දහති වා දහාපෙතිවාති අන්තමසො පත්තම්පි පචන්තො සයං වා දහති අඤ්ඤෙන වා දහාපෙති යත්තකෙසු ඨානෙසු අග්ගිං දෙති වා දාපෙති වා තත්තකානි පාචිත්තියානි, පත්තං පචන්තෙනපිහි පුබ්බෙ පක්කට්ඨානෙ යෙවහි පචිතබ්බො, අදඩ්ඪාය පඨවියා අග්ගිං ඨපෙතුං න වට්ටති, පත්තපචනකපාලස්ස පන උපරි අග්ගිං ඨපෙතුං වට්ටති. දරුනං උපරි ඨපෙති සො අග්ගි තානි දහන්තො ගන්ත්වා පඨවිං දහති නවට්ටති, ඉට්ඨක

කපාලාදිසුපි එසෙවනයො, තත්‍රාපිහි ඉට්ඨකාදීනං යෙව උපරි ඨපෙතුං වට්ටති, කස්මා තෙසමනුපාදානත්තා, නහි තානි අග්ගිස්ස උපාදානසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡන්ති, සුක්ඛබාණුසුක්ඛරුක්ඛාදිසු අග්ගිං දාතුං න වට්ටති, සචෙ පන පඨවිං අප්පත්තමෙව නිබ්බාපෙත්වා ගම්ස්සාමීති දෙති වට්ටති, පච්ඡා නිබ්බාපෙතුං නසක්කොති අවිසයත්තා අනාපත්ති, තිණුක්කං ගහෙත්වා ගච්ඡන්තො හත්ථෙ ඩය්හමානෙ භූමියං පාතෙති අනාපත්ති, පතිතට්ඨානෙ යෙව උපාදානං දත්වා අග්ගිං කාතුං වට්ටතීති, **මහාපච්චරියං** වුත්තං දඩ්ඪපඨවියා ච යත්තකං ඨානං උසුමාය අනුගතං සබ්බං විකොපෙතුං වට්ටතීති තත්ථෙව වුත්තං, යොපන අජානනකො භික්ඛු අරණිසහිතෙන අග්ගිං නිබ්බත්තෙත්වා හත්ථෙන උක්ඛිපිත්වා කිංකරොමීති වදති ජාලෙහීති වත්තබ්බො, හත්ථො ඩය්හතීති වදති යථා න ඩය්හති තථා කරොහීති වත්තබ්බො, භූමියං පාතෙහීති පන න වත්තබ්බො සචෙ හත්ථෙ ඩය්හමානෙ පාතෙති පඨවිං ඩහිස්සාමීති අපාතිතත්තා අනාපත්ති, පතිතට්ඨානෙ පන අග්ගිං කාතුං වට්ටතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. අනාපත්ති ඉමං ජානාහීති ආදිසු ඉමස්ස ථම්භස්ස ආවාටං ජාන මහාමත්තිකං ජාන ථුසමත්තිකං ජාන මහාමත්තිකං දෙහි ථුසමත්තිකං දෙහි මත්තිකං ආහර පංසුං ආහර මත්තිකාය අත්ථො පංසුනා අත්ථො ඉමස්ස ථම්භස්ස ආවාටං කප්පියං කරොහි ඉමං මත්තිකං කප්පියං කරොහි ඉමං පංසුං කප්පියං කරොහීති එවං අත්ථො වෙදිතබ්බො. අසඤ්චිච්චාති පාසාණ රුක්ඛාදීනි වා පවට්ටෙන්තස්ස කත්තරදණ්ඩෙන වා ආහච්ච ගච්ඡන්තස්ස පඨවි භිජ්ජති සා තෙන භින්දිස්සාමීති එවං සඤ්චිච්ච අභිණ්ණත්තා අසච්චිච්ච භිණ්ණා නාම හොති, ඉති අසඤ්චිච්ච භින්දන්තස්ස අනාපත්ති.

අසතියාති අඤ්ඤවිහිතො කෙනචි සද්ධිං කිඤ්චි කථෙන්තො පාදඞ්ගුට්ඨකෙන වා කත්තරයට්ඨියා වා පඨවිං විලිඛන්තො තිට්ඨති, එවං අසතියා විලිඛන්තස්ස වා භින්දන්තස්ස වා අනාපත්ති. අජානන්තස්සාති අන්තො ගෙහෙ ඔවට්ටං ඡන්නං පඨවිං අකප්පියපඨවීති න ජානාති කප්පියපඨවීති සඤ්ඤාය විකොපෙති, ඛණාමි භින්දාමි දහාමි වා න ජානාති කෙවලං සඞ්ගොපනත්ථාය ඛණිත්තාදීනි වා ඨපෙති දය්හමානහත්ථො වා අග්ගිං පාතෙති එවං අජානන්තස්ස අනාපත්ති. සෙසං උත්තානමෙව, තිසමුට්ඨානං කායචිත්තතො වාචාචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති ~~~ **පඨවිඛණන සික්ඛාපදං දසමං** ~~~

~~~ සමත්තො වණ්ණනාක්කමෙන මුසාවාදවග්ගො පඨමො ~~~

සෙනාසනවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ **අනාදියන්තොති** තස්සා වචනං අගණ්හන්තො, දාරකස්ස බාහුං ආකොටෙසීති උක්ඛිත්තං ඵරසුං නිග්ගහෙතුං අසක්කොන්තො මනුස්සානං චක්ඛුවිසයාතීතෙ මහාරාජසන්තිකා ලද්ධෙ රුක්ඛට්ඨකදිබ්බවිමානෙ නිපන්නස්ස දාරකස්ස බාහුං ථනමූලෙයෙව ඡින්දි, නඛො මෙතං පතිරූපන්ති ආදීම්හි අයං සංඛෙපවණ්ණනා, හිමවන්තෙ කිර පක්ඛදිවසෙසු දෙවතා සන්නිපාතො හොති තත්ථ රුක්ඛධම්මං පුච්ඡන්ති "ත්වං රුක්ඛධම්මෙ ඨිතා න ඨිතාති" රුක්ඛධම්මොනාම රුක්ඛෙ ඡිජ්ජමානෙ රුක්ඛදෙවතාය මනොපදොසස්ස අකරණං, තත්ථ යා දෙවතා
~~~

රුක්ඛධම්මෙ අට්ඨිතා හොති සා දෙවතාසන්නිපාතං පවිසිතුං න ලභති, ඉති සා දෙවතා ඉමඤ්ච රුක්ඛධම්මෙ අට්ඨානපච්චයං ආදීනවං අද්දස, භගවතො ච සම්මුඛා සුතධම්මදෙසනානුසාරෙන තථාගතස්ස ඡද්දන්තාදිකා ලෙ පුබ්බචරිතං අනුස්සරි, තෙනස්සා එතදහොසි නඛො මෙතං පතිරූපං ~~~~ පෙ ~~~~ වොරොපෙය්‍යන්ති. යන්නූනාහං භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙය්‍යන්ති, ඉදං පනස්සා අයං භික්ඛු සපිතිකො පුත්තො අද්ධා භගවා ඉමං ඉමස්ස අජ්ඣාචාරං සුත්වා මරියාදං බන්ධිස්සති සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙස්සතීති, ඉති පටිසඤ්චික්ඛන්තියා අහොසි. සචජ්ජත්වං දෙවතෙති සචෙ අජ්ජ ත්වං දෙවතෙ, පසවෙය්‍යාසීති ජනෙය්‍යාසි උප්පාදෙය්‍යාසි, එවඤ්ච පන වත්වා භගවා තං දෙවතං සඤ්ඤාපෙන්තො ~~~~ යො වෙ උප්පතිතං කොධං, රථං භන්තංව වාරයෙ, තමහං සාරථි බ්‍රූමි, රස්මිග්ගාහො ඉතරො ජනොති ~~~~ ඉමං ගාථ මහාසි, ගාථාපරියොසානෙ සා දෙවතා සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨාසි ~~~~ පුන භගවා සම්පත්තපරිසාය ධම්මං දෙසෙන්තො ~~~~

යො වෙ උප්පතිතං විනෙති කොධං, විසතං සප්පවිසංව ඔසධෙහි
සො භික්ඛු ජහාතිඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණ මිව තචං පුරාණන්ති.

ඉමං ගාථ මහාසි, තත්‍ර පඨමගාථා ධම්මපදෙ සඞ්ගහං ආරූළ්හා දුතියා සුත්තනිපාතෙ වත්ථුං පන විනයෙති, අථ භගවා ධම්මං දෙසෙන්තො යෙව තස්සා දෙවතාය වසනට්ඨානං ආවජ්ජෙන්තො පතිරූපං ඨානං දිස්වා ගච්ඡ දෙවතෙ අමුකස්මිං ඔකාසෙ රුක්ඛො විවිත්තො තස්මිං උපගච්ඡාති ආහ, සො කිර රුක්ඛො න ආලවිරට්ඨෙ ජෙතවනස්ස අන්තො පරික්ඛෙපස්ස දෙවපුත්තස්ස පරිග්ගහො අහොසි සො චුතො තස්මා විවිත්තොති වුත්තො. තතොපඨාය ච පන සා දෙවතා සම්මාසම්බුද්ධතො ලද්ධපරිහාරා බුද්ධුපට්ඨායිකා අහොසි, යදා දෙවතා සමාගමො හොති තදා මහෙසක්ඛදෙවතාසු ආගච්ඡන්තීසු අඤ්ඤා අප්පෙසක්ඛා දෙවතා යාව මහාසමුද්ද චක්කවාළපබ්බතා තාව පටික්කමන්ති, අයං පන අත්තනා වසනට්ඨානෙ නිසීදිත්වාව ධම්මං සුණාති යම්පි පඨමයාමෙ භික්ඛූ පඤ්හං පුච්ඡන්ති මජ්ඣිමයාමෙ දෙවතා තං සබ්බං තත්ථෙව නිසීදිත්වා සුණාති චත්තාරො ච මහාරාජානො පි භගවතො උපට්ඨානං ආගන්ත්වා ගච්ඡන්තා තං දෙවතං දිස්වාව ගච්ඡන්ති ~~~~ භූත ගාමපාතබ්‍යතායාති එත්ථ භවන්ති අභුවන්ති චාති භූතා, ජායන්ති වඩ්ඪන්ති වා ජාතා වඩ්ඪිතා චාති අත්ථො, ගාමොති රාසි, භූතානං ගාමොති භූතගාමො භූතා එව වා ගාමො භූතගාමො පතිට්ඨිත හරිත තිණරුක්ඛානමෙතං අධිවචනං, පාතබ්‍යස්ස භාවො පාතබ්‍යතා ඡේදන භෙදනාදීහි යථාරුචිං පරිභුඤ්ජිතබ්බතාති අත්ථො, තස්සා භූතගාමපාතබ්‍යතාය, නිමිත්තත්ථෙ භුම්මවචනං භූතගාමපාතබ්‍යතාය හෙතු භූතගාමස්ස ඡේදනාදිපච්චයා පාචිත්තියන්ති, අත්ථො ~~~~ ඉදානි තං භූතගාමං විභජිත්වා දස්සෙන්තො භූතගාමො නාම පඤ්චබීජජාතානීති ආදිමාහ, තත්ථ භූතගාමො නාමාති භූතගාමං උද්ධරිත්වා යස්මිං සති භූතගාමො හොති තං දස්සෙතුං පඤ්චබීජජාතානීති ආහාති අට්ඨකථාසු වුත්තං, එවං සන්තෙපි යානි වා පන ඤ්ඤානිපි අත්ථි මූලෙ ජායන්තීති ආදීනි න සමෙන්ති, නහි මූලබීජාදීනි මූලාදිසු ජායන්ති මූලාදිසු ජායමානානි පන තානි බීජානි තස්මා එව මෙත්ථ වණ්ණනා වෙදිතබ්බා ~~~~ භූතගාමො නාමාති විභජිතබ්බපදං. පඤ්චාති තස්ස විභාග

පරිවේහදෙ බීජජාතානීති පරිචත්තා ඛන්ධනිදස්සනං තස්සපෙ බීජෙති ජාතානි බීජජාතානි රුක්ඛාදිනං එතං අධිවචනං, අපරෙ නයෙ. බීජානි ච තානි ජාතිතා ච බීජජාතානි ථුසුතානි නිබ්බත්ත පණ්ණමූලාණීති බීජජාතිතා එතෙන අල්ලවාලිකාදිසු ඨපිතානං නිබ්බත්තපණ්ණමූලානං සිබ්බිවෙරාදිනං සඛහෙතා කතෙ හොති, ඉදානි යෙහි බීජෙහි ජාතත්තා රුක්ඛාදීනි බීජජාතානීති වුත්තානි තානි දස්සෙතුං මූලබීජන්ති ආදිමාහ, තෙසං උදෙදසෙ පාකටෙ එව. නිදෙදසෙ යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි මූලෙ ජායන්ති මූලෙ සඤ්ඤායන්තීති එත්ථ බීජතෙ නිබ්බත්තෙන බීජං දස්සිතං තස්මා එවමෙත්ථ අත්ථෙ දස්සෙතුං යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි ආලුවකසෙරු කමලපුප්ඵ පුණ්ඩරීක කුවලය කඤ්ඤපාලි මූලාදිභෙදෙ මූලෙ ගහිත ලලිරුක්ඛාදිනි ජායන්ති සඤායන්ති තානි යම්හි මූලෙ ජායන්තිවෙව සඤ්ඤායන්තිව තඤ්ච පාලියං වුත්තහලිද්දාදි ච සඛ්ඛිපි එතං මූලබීජං නාම, එස නයෙ ඛන්ධබීජාදිසු, යෙවා පන ඛන්ධබීජෙසු පනෙත්ථ අම්බාටක ඉක්ඛාල නුඡි පාළිහද්ද කණිකාරාදිනි ඛන්ධබීජානි අමූලකවල්ලි චතුරස්සවල්ලි කණවීරාදිනි ඵලබීජානිනාම මකචිසුමන ජයසුමනාදිනි අග්ගබීජානි අබ්ජඹු පනසථ්ථිආදිනි බීජබීජානීති දට්ඨබ්බානි.

ඉදානි යං වුත්තං භූතගාමපාතබ්‍යතාය පාචිත්තියන්ති තත්ථ සඤ්ඤුව සෙන ආපත්තානානාපත්තිහෙදං පාතබ්‍යතාභෙදඤ්ච දස්සෙතුං බීජෙ බීජසඤ්ඤිනි ආදිමාහ, තත්ථ යථා "සාලිනඤෙව ඔදනං භුජතී"ති ආදිසු සාලිත ණ්ඩුලානං ඔදනො සාලිනං ඔදනොති වුච්චති එවං බීජතො සම්භූතො භූතගාමො බීජන්ති වුත්තොති වෙදිතබ්බො, යම්පන බීජගාමභූතගාමසමාරම්භා පටිවිරතොති ආදිසු වුත්තං "භූතගාම පරිමොචනං කත්තා ඨපිතං බීජං තං දුක්කටවත්ථු අථවා යදෙතං භූතගාමො නාමාති සික්ඛාපදෙ විභඞ්ග ආදිපදං තෙන සඞ්ගං යොජෙත්වා යං බීජං භූතගාමොනාම හොති තඤ්ච බීජෙ බීජසඤ්ඤි සත්තකාදීනි ගහෙත්වා සයං වා ඡින්දති අඤ්ඤෙන වා ඡෙදාපෙති පාසාණාදීනි ගහෙත්වා සයංවා ඡින්දති අඤ්ඤෙන වා භෙදාපෙති, අග්ගිං උපසංහරිත්වා සයං වා පචති අඤ්ඤෙන වා පචාපෙති ආපත්ති පාචිත්තිය ස්සාති" එව මෙත්ථ අත්ථො වෙදිතබ්බො, යථාරුතං පනඅග්ගහෙත්වා භූතගාම විනිමුත්තස්ස බීජස්ස ඡින්දනාදිභෙදඤ්ච පාතබ්‍යතාඤ්ච පාචිත්තියං න වත්තබ්බං, අයංහෙත්ථවිනිච්ඡයකථා, භූතගාමං විකොපෙන්තස්ස පාචිත්තියං භූතගාමපරිමොචිතං පඤ්චවිධම්පි බීජගාමං විකොපෙන්තස්ස දුක්කටං බීජගාමභූතගාමොනාමෙස අත්ථි උදකවෙත්තා අත්ථි ථලවෙත්තා තත්ථ, උදකවෙත්තා සාසපමත්තික තිලබීජාදිභෙදා සප්පත්තිකා අපත්තිකා ච සබ්බා සෙවාල ජාති අනතමසෙ උදකපප්පටකං උපාදාය භූතගාමොති වෙදිතබ්බා, උදකපප්පටකො නාම උපරි ථද්ධා පරුසවණ්ණා හෙට්ඨා මුදු නීලවණ්ණා හොති, තත්ථ යස්ස සෙවාලස්ස මූලං ඔරොහිත්වා පඨවියං පතිට්ඨිතං තස්ස පවිට්ඨානං යො උදකෙ සඤ්චරති තස්ස උදකං පඨවියං පතිට්ඨිතං යත්ථ ක්ඛිපව විකොපෙන්තස්ස වා ඨාරිත්වා වා ඨානන්තරං සඤ්චාමෙන්තස්ස පාචිත්තියං, උදකෙ සඤ්චරන්තං විකොපෙන්තස්ස පාචිත්තියං හත්ථෙ පන ඉත්තෙව්තෙ ච විසුඛීභූතා නහාපිතුං වට්ටති, සකලං හි උදකං තස්සඨානං තස්මා තතො එත්තාවතා ඨානන්තරං සඞ්කාමිතෙ හොති උදකතො පන

උදකෙන විනා සච්චව උක්ඛිපිතුං න වට්ටති උදකෙන සඞ්ං උක්ඛිපිත්වා පුන උදකෙ පක්ඛිපිතුං වට්ටති, උප්පලපදුම්නිආදිනි ජලජවල්ලිතිණානි උදකතො උද්ධරන්තස්ස වා තත්ථෙව විකොපෙන්තස්ස වා පාචිත්තියං, පරෙහි උප්පාටිතානි විකොපෙන්තස්ස දුක්කටං, තානි හි බීජගාමෙ සඞ්ගහං ගච්ඡන්ති, තිලබීජක සාසපමත්තිකසෙවාලොපි උදකතො උද්ධටො අම්ලාතො අග්ගබීජසඞ්ගහං ගච්ඡති, මහාපච්චරිආදිසු අන්තකතිලබීජක උදකපප්පටකාදිනි දුක්කටවත්ථුකානිති වුත්තං තත්ථ කාරණං න දිස්සති, අන්ධකට්ඨකථායං සම්පුණ්ණ භූතගාමො න හොති තස්මා දුක්කටන්ති වුත්තං තම්පි න සමෙති භූතගාමෙහි පාචිත්තියං බීජගාමෙ දුක්කටං වුත්තං අසම්පුණ්ණ භූතගාමො නාම තතියො කොට්ඨාසො නෙව පාලියං න අට්ඨකථාසු ආගතො, අපිච තං බීජගාමසඞ්ගහං ගච්ඡිස්සතීති තම්පි න යුත්තං අභූතගාමමූලත්තා තාදිසස්ස බීජගාමස්සාති, අපිච ගරුකලහුකෙසු ගරුකෙ ඨාතබ්බන්ති එතං විනයලක්ඛණං.

ඵලට්ඨෙ ඡින්නරුක්ඛානං අවසිට්ඨො හරිතඛාණුනාම හොති තත්ථ කකුධ කරජ පියඞ්ගු පණ්ණසාදිනං ඛාණු උද්ධං වඩ්ඪති සො භූතගාමෙන සඞ්ගහීතො, තාලනාළිකෙරාදිනං ඛාණු උද්ධං න වඩ්ඪති සො බීජගාමෙන සඞ්ගහීතො, කදලියා පන අඵලිතාය ඛාණු භූතගාමෙන සඞ්ගහීතො ඵලිතාය බීජගාමෙන, කදලි පන ඵලිතායාව නිලපණ්ණී තාව භූතගාමෙනෙව සඞ්ගහීතා තථා ඵලිතො වෙථ. යදා පන අග්ගතො පට්ඨාය සුස්සති තදා බීජගාමෙන සඞ්ගහං ගච්ඡති කතරබීජගාමෙන ඵලුබීජගාමෙන, කිං තතො නිබ්බත්තති න කිඤ්චි යදිහි නිබ්බත්තෙය්‍ය භූතගාමෙන සඞ්ගහං ගච්ඡෙය්‍ය ඉන්දසාලාදිරුක්ඛෙ ඡින්දිත්වා රාසිං කරොන්ති කිඤ්චාපි රාසිකතදණ්ඩකෙහි රතනප්පමාණාපි සාඛා නික්ඛමන්ති බීජගාමෙනෙව සඞ්ගහං ගච්ඡන්ති, මණ්ඩපත්ථාය වා වතිඅත්ථාය වා වල්ලි ආරොපනත්ථාය වා භූමිං නිඛණන්ති මූලෙසු චෙව පණ්ණෙසු ච නිග්ගතෙසු පන භූතගාමසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡන්ති. මූලමත්තෙසු පන පණ්ණ මත්තෙසු වා නිග්ගතෙසු බීජගාමෙ සඞ්ගහීතා එව, යානි කානිචි බීජානි පඨවියං වා උදකෙන සිඤ්චිත්වා ඨපිතානි කපාලාදිසු වා අල්ලපංසුං පක්ඛිපිත්වා නික්ඛිත්තානි හොන්ති, සබ්බානි මූලමත්තෙ පණ්ණමත්තෙ වා නිග්ගතෙ පි බීජානි යෙව, සචෙපි මූලානි ච උපරි අඞ්කුරො ච නිග්ගච්ඡති යාව අඞ්කුරො හරිතො න හොති තාව බීජානියෙව, මුග්ගාදිනං පන පණ්ණෙසු උට්ඨිතෙසු වීහිආදිනං වා අඞ්කුරෙ හරිතෙ නිලපණ්ණවණ්ණෙ ජාතෙ භූතගාමසඞ්ගහං ගච්ඡන්ති, තාලඞ්නං පඨමං සූකරදාඨා විය මූලං නිග්ගච්ඡති නිග්ගතෙපි යාව උපරි පත්තවට්ටි න නිග්ගච්ඡති තාව බීජගාමො යෙව, නාළිකෙරස්ස තවං හිඤ්චිත්වා දන්තසූචි විය අඞ්කුරො නිග්ගච්ඡති යාව මිගසිඞ්ගසදිසා නිලපත්තවට්ටි න හොති තාව බීජගාමො යෙව, මූලෙ අනිග්ගතෙපි තාදිසාය පත්තවට්ටියා ජාතාය අමූලකභූතගාමෙ සඞ්ගහං ගච්ඡති, අඞ්ඛ්‍යි ආදිනි වීහිආදිහි විනිච්ඡිනිතබ්බානි. වන්දකා වා අඤ්ඤා වා යා කාචි රුක්ඛෙ ජාසිත්වා රුක්ඛං ඔත්ථරති රුක්ඛො ච තස්සා ඨානං තං විකොපෙන්තස්ස වා තතො උද්ධරන්තස්ස වා පාචිත්තියං, එකා අමූලකා ලතා හොති අඞ්ගුලිවෙඨකො විය වනප්පගුම්ඛදණ්ඩකෙ වෙඨෙති තස්සාපි අයමෙව විනිච්ඡයො, ගෙහමුඛපාකාරවෙදිකා චෙතියාදිසු නීලවණ්ණො සෙවාලො හොති

සාව මෙ තිණ්ණ පත්තානි න සඤ්ඡායන්ති තාව අගෙබිජ්ඣඩිහං ගච්ඡති, පත්තෙසු ජනෙසු පාචිත්තියමත්තු තයො තාදිසෙසු ඨානෙසු සුඛාලෙපමපි දුතුං න වට්ටති, අනුපසම්පන්නෙන ලිත්තඝස උපරි සෙම්හලෙපො දුතුං වට්ටති, සබෙ නිදුඝසමයෙ සුක්ඛසෙවාලො තිට්ඨති තං සම්මුඤ්ජනි ආදීහි ඝංසිත්වා අපනෙතුං වට්ටති, පාණීයඝටාදිනං බහි සෙවාලො දුක්ඛටවත්තු අන්නෙන අබ්බොහාරිකො, දන්තකට්ඨපූවාදිසු කණ්ණකම්පි අබ්බොහාරික මෙව, වුත්තං හෙතං "සබෙ ගෙරුකපරිකම්මකතා ගිහිනි කණ්ණකිනා හොති චොළකං තෙමෙත්වා පිළෙත්වා පමජ්ජිතබ්බා"ති, පාසාණජති පාසාණදණ්ඩු සෙවාළ සෙලෙය්‍යකාදීනි අහරිත වණ්ණානි අපත්තානි ච දුක්කටවත්ථුකානි, අහිච්ඡත්තකං යාව මකුළා හොති තාව දුක්කටවත්ථු පුප්ඵිත කාලතො පට්ඨාය අබ්බොහාරිකං, අලරුක්ඛතො පන ඡත්තකං ගණ්හ නෙතා රුක්ඛත්තවං විකොපෙති තස්මා තත්ථ පාචිත්තියං, රුක්ඛපට්ඨිකා යපි එසෙව නයො. යා පන ඉඤ්ඤාලකකුඛාදිනං පපට්ඨිකා රුක්ඛතො මුච්චිත්වා තිට්ඨති තං ගණ්හන්තස්ස අනාපත්ති, නියාසම්පි රුක්ඛතො මුච්චිත්වා ගිතං සුක්ඛරුක්ඛෙ වා ලග්ගං ගණ්හිතුං වට්ටති අලරුක්ඛිතො නව වට්ටති, සාඛායපි එසෙවනයො. රුක්ඛං චාලෙත්වා පණ්ඩුපලාසං වා පරිණත කණ්ණිකාරාදිපුප්ඵං වා පාතෙන්තස්ස පාචිත්තියමෙව, හත්ථකුක්කුවෙවන මුදුකෙසු ඉඤ්ඤාලතුම්බකිඛිදිසු වා තත්ථ ජාතකතාලපණ්ණාදිසු වා අක්ඛරං ඡින්දන්තස්සා පි එසෙවනයො. සාමණෙරානං පුප්ඵං ඔචිනන්තානං සාඛං නාමෙත්වා දුතුං වට්ටති, තෙහි පන පුප්ඵෙහි පාණීයං න වාසෙතබ්බං පානීයවාසත්ථිකෙන සාමණෙරං උක්කිපිත්වා ඔචිනාපෙතබ්බානි, ඵලසාඛා පි අත්තනා ඛාදිතුකාමෙන න ඔනමෙතබ්බා සාමණෙරං උක්කිපිත්වා ඵලං ගාහාපෙතබ්බං, යාකිඤ්චි ගච්ඡං වා ලතං වා උප්පාටෙන්තෙහි සාමණෙරෙහි සද්ධිං ගන්ත්වා ආරක්ඛිතුං න වට්ටති, නෙසං පන උස්සාහජනනත්ථං අනාරක්ඛන්තෙන කඩ්ඪනාකාරං දස්සෙන්තෙන විය අග්ගෙ ගහෙතුං වට්ටති, යෙසං රුක්ඛානං සාඛා රුහති නෙසං සාඛං මක්ඛිකාවිජනාදිනං අත්ථාය කප්පියං අකාරාපෙත්වා ගහිතං නවෙ වා පන්නෙ වා ආහතමසෙ නඛෙන පි විලිඛන්තස්ස දුක්කටං, අල්ලසිඹ්හිමෙරාදිසු පි එසෙව නයො, සචෙ පන කප්පියං කාරාපෙත්වා සීතලෙ පදෙසෙ ඨපිතස්ස මූලං සඤ්ජායති උපරිභාගෙ ඡින්දිතුං වට්ටති, සබෙ අඹකුරො ජායති හෙට්ඨා භාගෙ ඡින්දිතුං වට්ටති මූලෙ ච නිලඹකුරෙ ච ජාතෙ න වට්ටති.

ඡින්දති වා ඡෙදාපෙති වා ති අනන්තමසෙ සම්මුඤ්ජනිසලාකාය පි තිණානි ඡින්දිස්සාමීති භූමිං සම්මජ්ජන්තො සයං වා ඡින්දති අඤ්ඤෙන වා ඡෙදාපෙති. භින්දති වා භෙදාපෙති වාති අන්තමසො වඩ්ඪකිම්පි තච්ඡන්තං ඡිජ්ජතු ඡිජ්ජනකං ඡිජ්ජතු වඩ්ඪකිම්පි තච්ඡාමීති දස්සෙස්සාමීති යඤ්චි චව පාදෙහි අක්කමන්තො තිණවල්ලිආදිනි සයං භන්ධ වා අඤ්ඤෙන වා භෙදාපෙති, සචෙපි හි සිණ්හං වා ලතං වා ගණ්ඨිං කරොන්තස්ස ඡිජ්ජති ගණ්ඨිම්පි කාතුං න වට්ටති, තාලරුක්ඛාදිසු පන චොරානං අනාරුහන ත්ථාය දුරුච්චකාලකං ආරක්ඛොවාති කණ්ඨකෙ බන්ධන්තස්ස භික්ඛුස්ස එවං කාතුං න වට්ටති — සචෙ දුරුච්චකාලකො රුක්ඛෙ අල්ලීයති මත්තෙනා ව හෙට්ඨා රුක්ඛං න පීළෙති වට්ටති, රුක්ඛං ඡින්ද ලතං ඡින්ද කණ්ඩං වා මූලං වා උප්පාටෙහීති වත්තුම්පි වට්ටති අනියාමිතත්තා, නියාමෙත්වා පන ඉමං රුක්ඛං

ඡින්දති ආදි වත්තුං න වට්ටති, නාමං ගහෙත්වා පි අඹරුක්ඛං චතුරස්ස වලලිං ආලුවකන්දං මුඤ්ජතිණං අසුකරුක්ඛච්ඡලලිං ඡින්ද ඡින්ද උප්පාටෙ ඡිති ආදිවචනම්පි අනියාමිතමෙව හොති, ඉමං අඹරුක්ඛන්ති ආදිවචන මෙව හි නියාමිතං නාම තං න වට්ටති.....පචති වා පචාපෙති වාති අන්ත මසො පත්තම්පි පචිතුකාමො තිණාදිනං උපරි සච්චව අග්ගිං කරො නෙතා සයං වා පචති අඤ්ඤෙන වා පචාපෙතීති සබ්බං පඨවිඛණන සික්ඛා පදෙ වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බං, අනියාමෙත්වා පන මුග්ගෙ පචමාසෙ පචාති ආදිවත්තුං වට්ටති, ඉමෙ මුග්ගෙ පච ඉමෙ මාසෙ පචාති එවං වත්තුං න වට්ටති.....අනාපත්ති ඉමං ජානාති ආදිසු ඉමං මූලහෙසජ්ජං ජාන ඉමං මූලං වා පණ්ණං වා දෙහි ඉමං රුක්ඛං වා ලතං වා ආහර ඉමිනා පුප්පෙ න වා ඵලෙන වා අත්ථො ඉමං රුක්ඛං වා ලතං වා ඵලං වා කප්පියං කරොහීති එව මත්ථො දට්ඨබ්බො, එත්තාවතා භූතගාමපරි මොචනං කතං හොති, පරිභුඤ්ජන්තෙන පන බීජගාමපරිමොචනත්ථං පුන කප්පියං කාරෙතබ්බා.....

කප්පියකරණං චෙත්ථ ඉමිනා සුත්තානුසාරෙන වෙදිතබ්බං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ පඤ්චහි සමණකප්පෙහි ඵලං පරිභුජිතුං අග්ගිපරිජිතං සත්ථපරි ජිතං නඛපරිජිතං අබීජං නිබ්බට්ටබීජමෙව පචමන්ති." තත්ථ අග්ගි පරි ජිතන්ති අග්ගිනා පරිජිතං අධිභූතං දඩ්ඪං පුට්ඨන්ති අත්ථො. සත්ථපරිජිත න්ති සත්ථෙන පරිජිතං අධිභූතං ජින්නං විද්ධං වාති අත්ථො, එසනයො නඛ පරිජිතෙ, අබීජනිබ්බට්ටබීජානි සයමෙව කප්පියානි.....අග්ගිනා කප්පියං කරොන්තෙන කට්ඨග්ගිගොමයග්ගිආදීසු යෙන කෙනචි අන්තමසො ලො හඛණ්ඩෙනපි ආදිත්තෙන කප්පියං කාතබ්බං, තඤ්ච ඛො එකදෙසෙ ඵුස න්තෙන කප්පියන්ති වත්වාව කාතබ්බං. සත්ථෙන කරොන්තෙන යස්ස ක ස්සචි ලොහමියසත්ථස්ස අන්තමසො සූචිනඛච්ඡෙදනාදිනම්පි තුණ්ඩෙන වා ධාරායවා ඡෙදං වා වෙධං වා දස්සෙන්තෙන කප්පියන්ති වත්වාව කාත බ්බං නඛෙන කප්පියං කරොන්තෙන පූතිනඛෙන න කාතබ්බං මනුස්සානං පින සීහබ්‍යග්ඝදීපමක්කටානං සකුන්තානඤ්ච නඛා තිඛිණා හොන්ති තෙහි කාතබ්බං. අස්ස මහිස සූකර මිග ගොරූපාදීනං ඛුරා අතිඛිණා තෙහි න කාතබ්බං කතම්පි අකතං හොති, හත්ථිනඛා පන ඛුරා න හොන්ති තෙහි වට්ටති, යෙහි පන කාතුං වට්ටති තෙහි තත්ථ ජාතකෙහිපි උඹරි ත්වා ගහිතකෙහිපි ඡෙදං වා වෙධං වා දස්සෙන්තෙන කප්පියන්ති වත්වාව කාතබ්බං. තත්ථ සචෙපි බීජානං පබ්බතමත්තො රාසි රුක්ඛසහස්සං වා ජින්දිත්වා එකාබද්ධං කත්වා උච්ඡුනං වා මහාභාරො බන්ධිත්වා ඨපිතො හොති එකස්මිං බීජෙ වා රුක්ඛසාඛාය වා උච්ඡුම්හි වා කප්පියෙ තතො සබ්බං කතං හොති, උච්ඡු ච දුරුනිච එකතො බද්ධා හොන්ති උච්ඡුං කප්පියං කරිස්සාමීති දුරු විජ්ඣිති වට්ටති යෙව, සචෙපන යාය රජ්ජුයා වා වලල්ලියා වා බද්ධානි තන්තා විජ්ඣිති න වට්ටති, උච්ඡුඛණ්ඩානං පච්ඡිං පුරෙත්වා ආරහන්ති එකස්මිං ඛණ්ඩෙ කප්පියෙ කතෙ සබ්බං කතමෙව හොති, මරිචපක්කාදීහි මිස්සෙත්වා භත්තං ආහරන්ති කප්පියං කරොහීති වුත්තෙ සචෙපි භත්තසිත්ථෙ විජ්ඣිති වට්ටති යෙව, තිලතණ්ඩුලාදීසුපි එසෙවනයො, යාගුයා පක්ඛිත්තානි පන එකාබද්ධානි හුත්වා න සන්තී ට්ඨන්ති තත්ථ එකමෙ[illegible] විජ්ඣිත්වා කප්පියං කාතබ්බමෙව, කපිත්ථඵලාදී

නං අන්තො බිජනි කටාහං මුඤ්චිත්වා සඤ්චරන්ති ගිඤ්ජපෙත්වා කප්පියං කාරාපෙතබ්බං, සචෙ එකාබද්ධා හොන්ති කටාහෙපි කාතුං වට්ටති.....

අසඤ්චිච්චාති පාසාණරුක්ඛාදීනි වා පවට්ටෙන්තස්ස සාඛං වා කුඞ්ඨන්තස්ස කත්තරදණ්ඩෙන වා භූමිං පහරිත්වා ගච්ඡන්තස්ස තිණානි ඡිජ්ජන්ති තානි තෙන ඡින්දිස්සාමීති එවං සච්චච්ච අච්ඡින්නත්තා අසඤ්චිච්ච ඡින්නානි නාම හොන්ති, ඉති අසච්චච්ච ඡින්දන්තස්ස අනාපත්ති. අසතියාති අඤ්ඤවිහිතො කෙනචි සද්ධිං කිඤ්චි කථෙන්තො පාදඞ්ගුට්ඨකෙන වා හත්ථෙන වා තිණං වා ලතං වා ඡින්දන්තො තිට්ඨති එවං අසතියා ඡින්දන්තස්ස අනාපත්ති.....අජානන්තස්සාති එත්ථබහන්තරෙ බිජගාමොති වා භූතගාමොති වා න ජානාති ඡින්දාමීතිපි න ජානාති කෙවලං තිණෙ වා පලාළපුඡෙ වා ඛණ්ත්තිං වා කුද්දාලං වා සඞ්ඛොපනත්ථාය ඨපෙති ඩය්හමානහත්ථො වා අග්ගිං පාතෙති තත්‍ර චෙ තිණාදීනි ඡිජ්ජන්ති වා ඩය්හන්ති වා අනාපත්ති, මනුස්සවිග්ගහ පාරාජිකවණ්ණනායං පන සබ්බඅට්ඨකථාසු සචෙ භික්ඛු රුක්ඛෙන වා අජ්ඣොත්ථටො හොති ඔපාතෙ වා පතිතො සක්කා ච හොති රුක්ඛං ඡින්දිත්වා භූමිං වා ඛණිත්වා නික්ඛමිතුං ජීවිතහෙතු පි අත්තනා න කාතබ්බං, අඤ්ඤෙන පන භික්ඛුනා භූමිං වා ඛණිත්වා රුක්ඛං වා ඡින්දිත්වා අල්ලරුක්ඛතො වා දණ්ඩකං ඡින්දිත්වා තං රුක්ඛං පවට්ටෙත්වා නික්ඛාමෙතුං වට්ටති අනාපත්තීති වුත්තං, තත්ථ කාරණං න දිස්සති "අනුජානාමි භික්ඛවෙ දවඩාහෙ ඩය්හමානෙ පටග්ගිං දාතුං පරිත්තං කාතුන්ති" ඉදං පන එකමෙව සුත්තං දිස්සති, සචෙ එතස්ස අනුලොමං අත්තනො න වට්ටති අඤ්ඤස්ස වට්ටතීති ඉදං නානාකරණං න සක්කා ලද්ධුං අත්තනො අත්ථාය කරොන්තො අත්තසිනෙහෙන අකුසලචිත්තෙනෙ ච කරොති, පරො පන කාරුඤ්ඤෙන තස්මා අනාපත්තීති චෙ, එතම්පි අකාරණං, කුසලචිත්තෙනා පිහි ඉදං ආපත්තිං ආපජ්ජති, සබ්බ අට්ඨකථාසු පන වුත්තත්තා න සක්කා පටිසෙධෙතුං ගවෙසිතබ්බා එත්ථ යුත්ති, අට්ඨකථාචරියානං වා සද්ධාය ගන්තබ්බන්ති, සෙසං උත්තාන මෙව, තිසමුට්ඨානං කායචිත්තතො වාචාචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා. සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්ති වජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....භූතගාම භික්ඛා පදං පඨමං.....

දුතියභික්ඛාපදෙ අනාචාරං ආචරිත්වාති අකාතබ්බං කත්වා කායවචිචාරෙසු ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වාති වුත්තං හොති. අඤ්ඤෙනඤ්ඤං පටිචරතීති අඤ්ඤෙන වචනෙන අඤ්ඤං වචනං පටිචරති පටිච්ඡාදෙති අජ්ඣොත්ථරති ඉදානි තං පටිචරණවිධිං දස්සෙන්තො කො ආපන්නොති ආදිමාහ, තත්‍රායං වචනසම්බන්ධො, සො කිර කිඤ්චි විතික්කමං දිස්වා ආවුසො ආපත්තිං ආපන්නොසීති සඞ්ඝමජ්ඣෙ ආපත්තියා අනුයුඤ්ජියමානො කො ආපන්නොති වදති, තතො ත්වන්ති වුත්තෙ අහං කිං ආපන්නො ති වදති අථ පාචිත්තියං වා දුක්කටං වා ති වුත්තෙ වත්ථුං පුච්ඡන්තො අහං කිස්මිං ආපන්නොති වදති, තතො අසුකස්මිං නාම වත්ථුස්මින්ති වුත්තෙ අහං කථං ආපන්නො කිං කරොන්තො ආපන්නොම්හීති පුච්ඡති අථ ඉදං නාම කරොන්තො ආපන්නොති වුත්තෙ කං භණ්ථාති වදති තතො තං භණාමාති වුත්තෙ කිං භණ්ථාති වදති.....අපිචෙ [illegible] පාලිමුත්තකොපි අඤ්ඤෙන

ඤ්ඤං පටිවරණවිධිං-භික්ඛුනි තව සිපාටිකාය කහාපණෝ දිවෙඨා කිසෙස චමසාරූපං කරොසීති වුතෙනා "සුදිවඨං හතෙන න පනෙසෝ කහාප ණෝ නිපුමණ්ඩලං එතහාති" හණතෙනා වා ඡවං සුරං පිවතෙනා දිවෙඨා කිසෙසව මසාරූපං කරෝ සීති වුතෙනා "සුදිවඨෝ හතෙන න පනෙසා සුරා හෙසජ්ජාය සම්පාදිතං අරිවඨහාති" හණතෙනා වා, ඡවං පටිච්ඡන්නෙ ආසනෙ මාතුගාමෙන සද්ධිං නිසිතෙනා දිවෙඨා කිසෙසව මසාරූපං ක රොසීති වුතෙනා යෙන දිවඨං සුදිවඨං විඤ්ඤූ පනෙව දුතියෝ අත්ථි සෝ කිඤ්ඤ න දිවෙඨාති හණතෙනා වා ඊදිසං නයා කිඤ්චි දිවඨහාති ප්‍රවෙඨා න සුණාමීති සොතමුපනෙතෙනා වා සොතවාරෙ ප්‍රවිඡන්නභාවං චකඛුං උප නෙතෙනා වා අඤ්ඤතඤ්ඤං පටිවරතීති වෙදිතබ්බා.

අඤ්ඤවාද කෙවිහෙඨකෙ පාචිත්තියන්ති, එත්ථ අඤ්ඤං වදතීති අඤ්ඤ වාදකං අඤ්ඤතඤ්ඤං පටිවරණයෙනං නාම, විහෙසෙතීති විහෙසකං තුණ්හීභූතසෙතං නාම තස්මිං අඤ්ඤවාදකෙ විහෙසකෙ. පාචිත්තියන්ති වත්ථුවයෙ පාචිත්තියං වුත්තං. අඤ්ඤවාදකං රොපෙතූති අඤ්ඤවාදකං ආ රොපෙතු පතිට්ඨාපෙතූති අත්ථො. විහෙසකං රොපෙතූති එතසම්පි එසෙවනයෝ. අරොපිතෙ අඤ්ඤවාදකෙති කම්මවාචාය අනාරොපිතෙ අඤ්ඤවාදකෙ...ආරොපිතෙ විහෙසකෙති එතසම්පි එසෙවනයෝ, ධම්මකම්මෙ ධම්මකම්මසඤ්ඤීති ආදිසු යත්තං අඤ්ඤවාදක විහෙසක රෝ පනකම්මං කතං නං වෙ ධම්මකම්මං හොති සොව භික්ඛු තස්මිං ධම්මකම්ම සඤ්ඤී අඤ්ඤවාදකඤ්ච විහෙසකඤ්ච කරොති අථස්ස තස්මිං අඤ්ඤවාදකෙ ච විහෙසකෙ ච, ආපත්ති පාචිත්තියස්සාති ඉමිනා නයෙන අත්ථො වෙදි තබ්බා...අජානනෙනා පුච්ඡතීති ආපත්තිං වා ආපන්නභාවං වා අජාන නෙනා යෙව කිං තුම්හෙ භණථ අහං න ජානාමීති ප්‍රවිඡති. ගිලානෝ නක ථෙතීති මුඛෙ නාදිසෝ ව්‍යාධි හොති යෙන කථෙතුං න සක්කොති. ඔඛිප ස්ස භණ්ඩනං වා ති ආදිසු ඔඛිපමත්තෙ කරිතෙ නපච්චවයා ඔඛිපස්ස භණ්ඩනං වා...පෙ...විවාදෙ වා භවිස්සති සෝ මා අහොසීති මිඤ්ඤ මානෝ න කථෙතීති ඉමිනා නයෙන අත්ථො වෙදිතබ්බා...සෙසං උත්තානමෙවාති, නිසමුට්ඨානං, කායචිත්තතතෝ වාචාචිත්තතතෝ කායවා චාචිත්තතතොව සමුට්ඨාති, සියා කිරියා සියා අකිරියා, අඤ්ඤතඤ්ඤං පරි වරණත්තායහි කිරියා හොති, තුණ්හීභාවෙන හි විහෙසනත්ථාය අකිරියා, සඤ්ඤා විමොක්ඛා සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං, අකුසල චිත්තං දුක්ඛවෙදනන්ති...අඤ්ඤවාදකඤ්ඤඛ්ඛාදං දුතියං...

නනිසජ්ජාඛ්ඛා පදෙ...දඛ්ඛං මල්ලපුත්තං භික්ඛූ උජ්ඣායන්තීති ඡඤ්ඤ දඛ්ඛෝ මල්ලපුත්තොති ආදිනි වදතා තං ආයස්මන්තං නෙව භික්ඛුනි අවජානාපෙන්ති අවඤ්ඤාය ඔලොකාපෙන්ති ලාමකතෝ වා එහාතාපෙන්ති ති අත්ථෝ, ලක්ඛණං පනෙත්ථ සද්දසත්ථානුසාරෙන වෙදිතබ්බං, උජ්ඣා පෙන්තීපි පාඨෝ අයමෙවත්ථෝ, ඡඤ්ඤායති ඡඤ්ඤෙන පකඩ්ඪතෙන අත්ත නෝ අත්තනෝ සඤ්චිතසඤ්ඣාතානං පණ්ණානි පඤ්ඤපෙතීති අධිප්පා යෝ...ඛියන්තීති ඡඤ්ඤ දඛ්ඛෝ මල්ලපුත්තොති ආදිනි වදතා පකා සෙන්ති. **උජ්ඣාපනකෙ ඛියනකෙ පාචිත්තියන්ති** එත්ථ යෙන වචනෙන උජ්ඣා පෙන්ති තං උජ්ඣාපනකං යෙන ච ඛියන්ති තං ඛියනකං තස්මිං උජ්ඣාපනකෙ ඛියනකෙ, පාචිත්තියන්ති වත්ථුවයෙ පාචිත්තියවයං වුත්තං,

උක්ඛිපනකං නාම උපසම්පන්නං සඞ්ඝේන සම්මතං සෙනාසනපඤ්ඤාපකං වා පෙ අපමත්තකවිස්සජ්ජනකං වාති එතෙසං පදානං මඞ්කුං කාතුකාමොති ඉමිනා සම්බන්ධො, අවස්සුතං කාතුකාමොති අයඤ්ච කත්තුකාමොති ඉමේසං පන වසෙන උපසම්පන්නන්ති ආදිසු උපසම්පන්නයාචනා එවං විහතති විපරිණාමෙ කාතබ්බො, උක්ඛිපෙති වා ඛියති වා ආපත්ති පාචිත්තියස්සාති එත්ථ පන යමා ඛියනකං නාමාති එවං මාතිකාපදං උද්ධරිත්වාපි උක්ඛිපනකං නාම්හි ඉමස්ස පදස්ස වුත්තාවිහඞ්ගෙනෙව වත්තබ්බො හොති, අඤ්ඤවාදකඛිඞ්ගාපදෙ විය අඤ්ඤං විසෙසං නත්ථි තස්මා තං විසුං අනුද්ධරිත්වා අවිහරිත්වාව නිගමනමෙව එකතො කතන්ති වෙදිතබ්බං ධම්මකම්මෙ ධම්මකම්මසඤ්ඤිති ආදිසු යං තස්ස උපසම්පන්නස්ස සම්මුඛිකම්මං කතං තඤ්ඤේව ධම්මකම්මං හොති සො ච භික්ඛු තස්මිං ධම්මකම්මසඤ්ඤි උක්ඛිපනකඤ්ච ඛියනකඤ්ච කරොති අථස්ස තඤ්ච උක්ඛිපනකෙ ච ඛියනකෙ ච ආපත්ති පාචිත්තියස්සාති ඉමිනා නයෙනපෙතා වෙදිතබ්බා. අනුපසම්පන්නං උක්ඛිපෙති වා ඛියති වා එත්ථ උපසම්පන්නං සඞ්ඝෙන සම්මතං අඤ්ඤං අනුපසම්පන්නං උක්ඛිපෙති අවජානාපෙති තස්ස වා නං සන්තිකෙ ඛියති අපෙතාලපසම්පන්නං සඞ්ඝෙන අසම්මතන්ති කම්මවාචාය අසම්මතං කෙවලං තවෙසො භාරොති සඞ්ඝෙන ආරොපිතභාරං භික්ඛූනං වා ඵාසුවිහාරත්ථාය සයමෙව තං භාරං වහන්තං යත්ථ වා මෙ තයො භික්ඛූ විහරන්ති තත්ථ වා තාදිසං කම්මං කරොන්තන්ති අධිප්පායො. අනුපසම්පන්නං සඞ්ඝෙන සම්මතං වා අසම්මතං වාති එත්ථ පන භික්ඛවාපි අනුපසම්පන්නස්ස ඔභාරණම්මුඛිඤ්ඤා දාතුං න වට්ටති, අඨඞ්ගා උපසම්පන්න කාලෙ ලද්ධසම්මුඛිකා පචුරා අනුපසම්පන්නභාවෙ ඨිතා නං සඤ්ඤාය සඞ්ඝෙන සම්මතං වා හි වුත්තං යස්ස පන ව්‍යත්තස්ස සාමණෙරස්ස කෙවලං සඞ්ඝෙන වා සම්මතෙන වා භික්ඛුනා ත්වං ඉදං කම්මං කරොහීති භාරො කතා නාදිසං සඤ්ඤාය අසම්මතං වාති වුත්තං. සෙස මෙත්ථ උත්තානමෙවාති. හිසම්භවඤ්ඤාණ කායවිඤ්ඤත්තතා වාචාවිඤ්ඤත්තතා කායවිවාඛිඤ්ඤත්තතා ච සම්භවන්ති, හිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සඛිඤ්ඤකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං අකුසල චිත්තං දුක්ඛවෙදනන්ති උක්ඛිපනඛිඞ්ගාපදං නිට්ඨිතං.

චතුත්ථඛිඞ්ගා පදෙ හෙමන්තිකෙ කාලෙති හෙමන්තකාලෙ, හිමපාතසමයෙ. කායං ඔතාපෙන්තාති මඤ්චපීඨාදිසු නිසිඞ්ගා බාලාතපෙන කායං ඔතාපෙන්තා. කාලෙ ආරොචිතෙති යාගුභත්තාදිසු යස්ස කස්සචි කාලෙ ආරොචිතෙ, ඔවට්ඨං හොතීති ඉමිනා වසෙන ඔවට්ඨං විඤ්ඤාතං හොති, අවස්සිකා සඞ්ඝතෙති වස්සිකා වස්සානමාසාති එවං අපඤ්ඤත්තෙ චත්තාරො හෙමන්තිකෙ චත්තාරො ච ගිම්හිකෙ අට්ඨමාසෙති අත්ථො. මණ්ඩූපෙ වාති සාඛාමණ්ඩූපෙ වා පදරමණ්ඩූපෙ වා. රුක්ඛමූලෙති යස්ස කස්සචි රුක්ඛස්ස හෙට්ඨා. යත්ථ කාකා වා කුලලා වා න ලාඝදන්තීති යත්ථ ධුවනිවාසෙන කුලාවකෙ කත්වා වසමානා එතෙ කාකකුලලා වා අඤ්ඤෙ වා සකුණාතා නං සෙනාසනං න ලාඝදන්ති නාදිසෙ රුක්ඛමූලෙ නික්ඛිපිතුං අනුජානාමීති, තස්මා යත්ථ ගොචරපසුනාදිසකුණානා වියඤ්ඤත්වා ගච්ඡන්ති තස්ස රුක්ඛස්ස මූලෙ නික්ඛිපිතුං වට්ටති යස්මිං පන ධුවනිවාසෙන කුලාවකෙ කත්වා වසන්ති තස්ස රුක්ඛස්ස මූලෙ න නික්ඛිපිතබ්බං අට්ඨ

මාසෙති වචනතො යෙසු ජනපදෙසු වස්සකාලෙ න වස්සති තෙසුපි චත්තාරො මාසෙ නික්ඛිපිතුං න වට්ටතියෙව, අවස්සිකසඞ්කෙතෙති වචනතො යත්ථ හෙමන්තෙ දෙවො වස්සති තත්ථ හෙමන්තෙපි අජ්ඣොකාසෙ නික්ඛිපිතුං න වට්ටති, ගිම්හෙ පන සබ්බත්ථ විගතවලාහකං විසුද්ධං නභං හොති එවරූපෙ කාලෙ කෙනචි දෙව කරණීයෙන අජ්ඣොකාසෙ මඤ්චපීඨං නික්ඛිපිතුං වට්ටති, අබ්භොකාසිකෙනාපි වත්තං ජානිතබ්බං තස්ස හි සචෙ පුග්ගලිකමඤ්චකො අත්ථි තත්ථෙව සයිතබ්බං, සඞ්ඝිකං ගණ්හන්තෙන වෙත්තෙන වා වාකෙන වා වාසිතමඤ්චකො ගහෙතබ්බො තස්මිං අසති පුරාණමඤ්චකො ගහෙතබ්බො තස්මිංපි අසති නවවාසිමො වා ඔනද්ධකො වා ගහෙතබ්බො ගහෙත්වා පන අහං උක්කට්ඨරුක්ඛමූලිකො වා උක්කට්ඨ අබ්භොකාසිකොති චීවරකුටිම්පි අකත්වා අසම්යෙ අජ්ඣොකාසෙ වා රුක්ඛමූලෙ වා පඤ්ඤාපෙත්වා නිපජ්ජිතුං න වට්ටති, සචෙ පන චතුග්ගුණෙනපි චීවරෙන කතා කුටිං අතෙමෙන්තං රක්ඛිතුං න සක්කොති සත්තාහවද්දලිකාදිනි භවන්ති භික්ඛුනො කායානුගතිකත්තා වට්ටති, අරඤ්ඤෙ පණ්ණකුටිසු වසන්තානං සීලසම්පදාය පසන්නචිත්තා මිනුස්සා නවමඤ්චපීඨං දෙන්ති "සඞ්ඝික පරිභොගෙන පරිභුඤ්ජථාති" වසිත්වා ගච්ඡන්තෙහි සාමන්තවිහාරෙ සභාගභික්ඛූනං පෙසෙත්වා ගන්තබ්බං, සභාගානං අභාවෙ අනොවස්සකෙ නික්ඛිපිත්වා ගන්තබ්බං අනොවස්සකෙ අසති රුක්ඛෙ ලග්ගෙත්වා ගන්තබ්බං.....චෙතියඞ්ගණෙ සම්මජ්ජනිං ගහෙත්වා භොජනසාලඞ්ගණං වා උපොසථාගාරඞ්ගණං වා පරිවෙණ දිවාට්ඨාන අග්ගිසාලාදීසු වා අඤ්ඤතරං සම්මජ්ජිත්වා ධොවිත්වා පුන සම්මජ්ජනිමාලකෙ යෙව ඨපෙතබ්බා, උපොසථාගාරාදීසු අඤ්ඤතරස්මිං ගහෙත්වා අවසෙසානි සම්මජ්ජන්තස්සාපි එසෙව නයො, යොපන භික්ඛාචාරමග්ගං සම්මජ්ජන්තො ගන්තුකාමො හොති තෙන සම්මජ්ජිත්වා සචෙ අන්තරාමග්ගෙ සාලා අත්ථි තත්ථ ඨපෙතබ්බා සචෙ නත්ථි වලාහකානං අනුට්ඨිතභාවං සල්ලක්ඛෙත්වා යාවාහං ගාමතො නික්ඛමාමි තාව න වස්සිස්සතීති ජානන්තෙන යත්ථකත්ථ වී නික්ඛිපිත්වා පුන පච්චාගච්ඡන්තෙන පාකතිකට්ඨානෙ ඨපෙතබ්බා, සචෙ වස්සිස්සතීති ජානන්තො අජ්ඣොකාසෙ ඨපෙති දුක්කටන්ති මහාපච්චරියං වුත්තං, සචෙ පන තත්ර තත්රෙව සම්මජ්ජනත්ථාය සම්මජ්ජනී නික්ඛිත්තා හොති තං තං ඨානං සම්මජ්ජිත්වා තත්ර තත්රෙව නික්ඛිපිතුං වට්ටති, ආසන සාලං සම්මජ්ජන්තෙන වත්තං ජානිතබ්බං, තත්‍රීදං වත්තං, මජ්ඣිතොපඨාය පාදට්ඨානා හිමුඛා වාලිකා හරිතබ්බා කචවරං හත්ථෙහි ගහෙත්වා බහි ඡඩ්ඩෙතබ්බං.....මසාරකොති මඤ්චපාදෙ විජ්ඣිත්වා තත්ථ අටනියො පවෙසෙත්වා කතො, බුන්දිකාබද්ධොති අටතීහි මඤ්චපාදෙ ඛංසාපෙත්වා පල්ලඞ්කසඞ්ඛෙපෙන කතො, කුළීරපාදකොති අස්සමෙණ්ඩකාදීනං පාදසදියෙහි පාදෙහි කතො, යො වා පන කොචි වඞ්කපාදකො අයං වුච්චති කුළීරපාදකො, ආහච්චපාදකොති අයං පන ආහච්චපාදකො නාම මඤ්චඞ්ගෙ විජ්ඣිත්වා කතො හොතීති එවං පරතො පාළියං යෙව වුත්තො, තස්මා අටනියො විජ්ඣිත්වා තත්ථ පාදසිඛං පවෙසෙත්වා උපරි ආණිං දත්වා කතමඤ්චො ආහච්චපාදකොති වෙදිතබ්බො, පීඨෙපි එසෙවනයො. ලන්තා සංවෙඨෙත්වා බද්ධං හොතීති හෙට්ඨා ච උපරි ච විත්ථතං මජ්ඣෙ සබ්බිත්තං පණ්ණවසණ්ඨානං කත්වා බද්ධං හොති තං කිර මජ්ඣෙ සීහබ්‍යග්ඝචම්ම

පරිභඤ්ජනම්පි කරොන්තී අකප්පියවම්මං නාමෙසා නාසේති, සෙනාසනං හි සොවණ්ණමයම්පි වට්ටති නස්සා නං මහග්ඝං හොතීති අනුපසම්පන්නා සඤ්චරාපෙති තස්ස පලිබොධොති යෙන සඤ්චරාපිතං තස්ස පලිබොධො ලෙඛ්ඩුපාතා අතික්කමනස්ස ආපත්තී පාචිත්තියස්සාති ඨාපිතත්තා ඨාපිතස්ස ප්‍රථමස්ස ලෙඛ්ඩුපාතං අතික්කාමෙන්තස්ස පාචිත්තියං, අයං පනේත්ථ විනිච්ඡයො, ථෙරො භොජනසාලායං භත්තකිච්චං කත්වා දහරං ආණාපෙති ගච්ඡ දිවාට්ඨානේ මඤ්චපීඨං පඤ්ඤපෙහීති; සෝ තථා කත්වා නිසින්නොව, ථෙරෝ යථාරුචිං විචරිත්වා තස්ස ගන්ත්වා එවිකං වා උත්තරාසඞ්ගං වා ඨපෙති තිත්තෝ පත්ථාය ථෙරස්ස ඡලිඛොඩෙ, නිසීදිත්වා සයං ගච්ඡන්තෝ නෙව උද්ධරති න උද්ධරාපෙති ලෙඛ්ඩුපාතාතික්කමේ පාචිත්තියං, සචෙ පන ථෙරෝ තස්ස එවිකං වා උත්තරාසඞ්ගං වා අඨපෙත්වා වඩ්ඪමානෙනෝ වදහරං ගච්ඡ ඛණ්ඩි භණ්ඩි නේන ඉදං හොන්ත ඕඝුවාපියතන්ති ආවිඤ්ඡිතබ්බා, සචෙ ථෙරෝ වත්තං ජානාති සයං ගච්ඡ අහං පාකතිකං කරිස්සාමීති වත්තබ්බා, සචෙ බාලෝ හොති අනුග්ගහිතාවනෙනෝ ගච්ඡ මං ඉධ නිට්ඨ නෙව නිසීදිතුං න නිපජ්ජිතුං දෙතීති දහරං තජ්ජෙති යෙව, දහරෙන භණ්ඩන සුඛා සයඤ්ඤි කප්පා ලභිස්සා විඤ්ඤා ගණ්හන්ඛබ්බා, තිස්සං ගතේ ථෙරස්සෙව පලිබොධො ප්‍රථමනයෙ නෙව වස්ස ආපත්තී වෙදිතබ්බා, අථ පන ආණත්තික්ඛණෙ යෙව දහරෝ මියති හඤ්ඤති භඤ්ඤතොවනාදි කිඤ්චි කරණීයං අත්ථි විද්ධි ථෙරෝ ච නං භං පඤ්ඤපෙත්වා ගච්ඡාගීති වත්වා හොජ්ඣන්සාලතෝ නික්ඛමිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡති පාදුද්ධාරෙන කාරෙතබ්බා, සචෙ නපෙව ගණ්හාති නිසීදති පුරිමනයෙනෙව තිස්සා ලෙඛ්ඩුපාතාතික්කමෙ ආපත්ති, සචෙ පන ථෙරෝ සාමණෙරං ආණාපෙති සාමණෙරෝ තස්ස මඤ්චපීඨං පඤ්ඤපෙත්වා නිසිදනාදි හොජනසාලතෝ අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡනෙනා පාදුද්ධාරෙන කාරෙතබ්බා, ගච්ඡන්තා නිසීදනා පුන ගමනකාලෙ ලෙඛ්ඩුපාතාතික්කමෙ ආපත්තියා කාරෙතබ්බා, සචෙ පන අණානෙනෙනා මඤ්චපීඨං පඤ්ඤපෙත්වා නෙවෙව නිසීදති ආණාපෙති යත්තිච්ඡිය තතු ගන්ත්වා ආගන්තුං ලභති; සයං පන පාකතිකං අකත්වා ගච්ඡන්තස්ස ලෙඛ්ඩුපාතාතික්කමෙ පාචිත්තියං අන්තරාසන්නිට්ඨානේ මඤ්චපීඨාදි පඤ්ඤපෙත්වා නිසීදනාදි ගමනකාලෙ ආරාමිකානං ඉදං පටිසෙධෙතබ්බා, අවත්වා ගච්ඡන්තානං ලෙඛ්ඩුපාතාතික්කමෙ ආපත්ති මහාබ්භිසවිඝාතං නාම හොති තස්ස උපොසථාගාරතොපි භොජනසාලතොපි ආගන්ත්වා මඤ්චපීඨාදි පඤ්ඤපෙත්වා ආවාසිකානං යේව පලිබොධො, සචෙ ආගන්තුකා ඉදං අධිට්ඨානං උපජ්ඣායස්ස ඉදං ආචරියස්සාති ගණ්හන්ති තතො පට්ඨාය තෙසං පලිබොධෝ ගමනකාලෙ පාකතිකං අකත්වා ලෙඛ්ඩුපාතං අතික්කමෙ මහාභිසවිඝාතං පන චිත්තකම්මාදීසු එවරූපෙසු න නිසීදන්ති තාව යෙති පඤ්ඤත්තං තෙසං භාරෝ අඤ්ඤත්‍ර ආගන්තුකෙහි නිසිදිත්වා නිසිදිත්වා ගතානං භාරෝ, සචෙ තෙ අනුද්ධරිත්වා වා අනුද්ධාරාපෙත්වා වා ගච්ඡන්ති දුක්කටං කාසුම අනාණත්තියා පඤ්ඤපිතත්තා නි, ධම්මාසනෙ පඤ්ඤත්තෙ සචෙ උස්සාරකෝ වා ධම්මකථිකෝ වා න් ආගච්ඡති තාව පඤ්ඤපකානං පලිබොධෝ නිසීදිත්වා ආගතෙහා නිසිදිතෙ තස්ස පලිබොධෝ, සකලෝ අහෝරත්තං ධම්ම සවිණං හොති අඤ්ඤෝ උස්සාරකෝ වා ධම්මකථිකෝ වා උට්ඨහති අඤ්ඤෝ

නිසීදති යො යො ආගන්ත්වා නිසීදති තස්ස තස්ස භාරො, උට්ඨහනෙතන පන "ඉදමාස නං තුම්හාකං භාරො" ති වත්වා ව ගන්තබ්බං, සචෙපි ඉතරස්මිං අනාගතෙ යෙව පඨමං නිසින්නො උට්ඨාය ගච්ඡති තස්මිං ව අන්තො උප චාරට්ඨෙ යෙව ඉතරො ආගන්ත්වා නිසීදති උට්ඨාය ගතො ආපත්තියා න කාරෙතබ්බො, සචෙ පන ඉතරස්මිං අනාගතෙ යෙව පඨමං නිසින්නො උට්ඨායාසනා ලෙඩ්ඩුපාතං අතික්කමති ආපත්තියා කාරෙතබ්බො, සබ්බත්ථෙ ව ලෙඩ්ඩුපාතාතික්කමෙ පඨම පාදෙ දුක්කටං දුතියෙ පාචිත්තියන්ති අයං න යො මහාපච්චරියං වුත්තො ~~~ චිම්ලිකංවාති ආදිසු චිම්ලිකං නාම සුඛාදි පරිකම්මකතාය භූමියා වණ්ණානුරක්ඛණත්ථං කතා හොති තං හෙට්ඨා පත්ථ රිත්වා උපරි කටසාරකං පත්ථරන්ති. උත්තරත්ථරණං නාම මඤ්චපිඨානං උපරි අත්ථරිතබ්බකං පච්චත්ථරණං. භූම්මත්ථරණං නාම භූමියං අත්ථරිතබ්බ කටසාරකාදි විකති. තට්ටිකානාම තාලපණ්ණෙහි වා වාකෙහි වා කතත ට්ටිකා. චම්මඛණ්ඩං නාම සීහ ව්‍යග්ඝ දිපි තරච්ඡ චම්මාදිසුපි යං කිඤ්චි චම්මං. අට්ඨකථාසු හි සෙනාසන පරිභොගෙ පටික්ඛිත්තචම්මං නාම නදි ස්සති තස්මා සීහචම්මාදීනං පරිහරණෙ යෙව පටික්ඛෙපො වෙදිතබ්බො. පාදපුඤ්ඡනී නාම රජ්ජුකෙහි වා පිලොතිකාහි වා පාදපුඤ්ඡනත්ථං කතා. ඵලකපීඨං නාම ඵලකමයං පීඨං, අථවා ඵලකඤ්චව දාරුමයපීඨඤ්ච, එතෙ න සබ්බම්පි දාරුභණ්ඩාදි සඞ්ගහීතං. මහාපච්චරියං පන විත්ථාරෙනෙව වුත්තං, ආධාරකං පත්තපිධානකං පාදකඨලිකං තාලවණ්ටං චීජනිපත්ත කං යං කිඤ්චි දාරුභණ්ඩං අන්තමසො පානියඋළුඞ්කං පානියසඞ්ඛං අ ජ්ඣොකාසෙ නික්ඛිපිත්වා ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටන්ති, මහාඅට්ඨකථාසං පන ඵසනයො දුතියසික්ඛාපදෙ දස්සිතො, අජ්ඣොකාසෙ රජනං පචිත්වා රජ නභාජනං රජනඋළුඞ්කො රජනදොණිකාති සබ්බං අග්ගිසාලාය පටිසාමෙ තබ්බං, සචෙ අග්ගිසාලා නත්ථි අනොවස්සකෙ පබ්භාරෙ නික්ඛිපිතබ්බං ත ස්මිම්පි අසති යත්ථ ඔලොකෙන්තා භික්ඛු පස්සන්ති තාදිසෙ ඨානෙ ඨපෙ ත්වාපි ගන්තුං වට්ටති. අඤ්ඤස්ස පුග්ගලිකෙති යස්මිං විස්සාසගාහො න රූ හති තස්ස සන්තකෙ දුක්කටං, යස්මිං පන විස්සාසො රූහති තස්ස සන්ත කං අත්තනො පුග්ගලිකම්ව හොතීති මහාපච්චරියා දිසු වුත්තං ~~~ ආපු ච්ඡිත්වා ගච්ඡතීති යො භික්ඛු වා සාමණෙරො වා ආරාමිකො වා ලජ්ජී හොති අත්තනො පළිබොධං විය මඤ්ඤති යො තථාරූපං ආපුච්ඡිත්වා ගච්ඡති ත ස්ස අනාපත්ති. ඔතාපෙන්තො ගච්ඡතීති ආතපෙ ඔතාපෙන්තො ආග න්ත්වා උද්ධරිස්සාමීති ගච්ඡති එවං ගච්ඡතො අනාපත්ති ~~~ කෙනචි පළි බුඬං හොතීති සෙනාසනං කෙනචි උපද්දුතං හොතීති අත්ථො, සචෙපිහි බුඬ්ඨතරො භික්ඛු උට්ඨාපෙත්වා ගණ්හාති සචෙපි යක්ඛො වා පෙතො වා ආගන්ත්වා නිසීදති කොචි වා ඉස්සරො ආගන්ත්වා ගණ්හාති සෙනාසනං පළිබුද්ධං හොති, සීහව්‍යග්ඝාදිසුවා පන තං පදෙසං ආගන්ත්වා ඨිතෙසුපි සෙනාසනං පළිබුද්ධං යෙවී හොති, එවං කෙනචි පළිබුද්ධෙ අනුද්ධරිත්වාපි ගච්ඡතො අනාපත්ති, ආපදා සුති ජීවිතබ්‍රහ්මචරියන්තරායෙසු අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙවාති ~~~ කඨිණසමුට්ඨානං කායතො වාචතො කාය වාචා චිත්තතො ව සමුට්ඨාති, කිරියා කිරියං නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්ත කං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිචිත්තං තිවෙදනන්ති ~~~

පඨම සෙනාසන සික්ඛාපදං චතුත්ථං ~~~

දුනිස්සෙනාසන සික්ඛාපදේ හිදිති මඤ්චකහිඩි වා පීඨකහිඩි වා. හිමි ලිඛා දීනිපි පුරිමසික්ඛාපදේ වුත්තපපකාරානි යෙව. නිසිදනභාවෙ සදසං වෙදිතබ්බං, පච්චත්ථරණන්ති පාවාරෝ කොජවොති එත්තකමෙව වුත්තං. තිණසන්ථාරොති යෙසං කෙසඤ්චි තිණානං සන්ථාරෝ, එසනයෝ පණ්ණෙසු පාරෙ, පරිභෙදපං අතික්කමනත්තායාති එත්ථ පඨමං පාදං අතික්කමිත්වා සෙ දුක්කටං දුතියාතික්කමෙ පාචිත්තියං, අපරිභුඤ්ජනත්ථාය උපචාරෙ නාම සෙනාසනතො චෙලෙඛ්බුපාතා. අනාපුච්ඡං වා ගමිස්සාමීති එත්ථ භික්ඛුම්හි භික්ඛු ආපුච්ඡිතබ්බා තස්මිං අසති සාමණෙරෙ තස්මිං අසති ආරාමිකෙ තස්මිම්පි අසති යෙන විහාරෙ කාරිතෙ සෙ විහාරසාමිකෙ තස්ස වා කුලෙ යෙ කෙචි ආපුච්ඡිතබ්බා, තස්මිම්පි අසති චතූසු පාසාණෙසු මඤ්චං ඵපෙත්වා මඤ්චෙ අවසෙසමඤ්චපීඨානි ආරොපෙත්වා උපරි භිසිආදිකං දසවිධම්පි සෙය්‍යං රාසිං කත්වා දූරුහණඛං මත්තිනාහණඛිං පටිසාමෙත්වා වාරවාතපාණානි පිදහිත්වා ගමිය්‍යවත්තං පූරෙත්වා ගන්තබ්බං, සචෙ පන සෙනාසනං ඔවස්සති ඡාදනපක්ඛෙ තිණං වා ඉට්ඨකා වා ආනීතා හොන්ති සචෙ උස්සහති ඡාදෙතබ්බං, නොචෙ සක්කොති යො ඔකාසෝ අනොවස්සකො තත්ථ මඤ්චපීඨාදිනි නික්ඛිපිත්වා ගන්තබ්බං, සචෙ සබ්බම්පි ඔවස්සති උස්සහන්තෙනත් අඤ්ඤාගාමෙ උපාසකානං සාරෙ ඵපෙතබ්බං සචෙ "ඉත සඞ්ඝිකං නාම හන්තෙන හාරියං අගාරිදුහාදීනං භායාමා"ති න සම්පටිච්ඡන්ති අරඤ්ඤාතෙසු පි පාසාණානං උපරි මඤ්චං ඵපෙත්වා සෙසං පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව නික්ඛිපිත්වා තිණඤ්ච පණ්ණඤ්ච පරිභුඤ්ජිත්වා ගන්තුං වට්ටති, යංඤි නත්ථ අඛ්ඛමත්තනමපි අවසිස්සති නං අඤ්ඤෙසං තත්ථ ආගතානං භික්ඛූනං උපකාරං භවිස්සතීති. විහාරස්ස උපචාරෙති අසිදි විහාරස්සුපචාරෝ නාම පරිවෙණං. උපට්ඨානසාලාති පරිවෙණස්ථෙ ජනසාලා. මණ්ඩපොති පරිවෙණ මණ්ඩපෙ. රුක්ඛමූලන්ති පරිවෙණරුක්ඛමූලං අයං තාව නයෙ කුරුන්දවිධිකථාසං වුත්තත්තා, කිඤ්චාපි වුත්තෙ අථබෙ විහාරෙවාති අනුත්තාගබෙඩා වා අඤ්ඤං වා සබ්බපරිභුඤ්ජනං ගුත්ත සෙනාසනං වෙදිතබ්බං—විහාරස්ස උපචාරෙති තස්ස බහි ආසන්නොඕකාසෙ. උපට්ඨානසාලාය වාති හොජනසාලායඤ්ච. මණ්ඩපෙ වාති අපරිභුඤ්ජනෙ පරිභුඤ්ජනෙ වාපි බහූනං සන්නිපාතමණ්ඩපෙ. රුක්ඛමූලෙ වත්තබ්බං නත්ථි, ආපත්තිදුක්කටස්සාති වුත්තනපපකාරං හි දසවිධං සෙය්‍යං අනුත්තාගබ්භාදිඝි ගුත්තට්ඨානෙ පඤ්ඤපෙත්වා ගච්ඡන්තස්ස යඤ්ච සෙය්‍යාපි සෙනාසනම්පි උපචිකාහි පලුජ්ජති චම්මිකරාසි යෙව හොති තස්මා පාචිත්තියං වුත්තං, බහිපන උපට්ඨානසාලාදීසු පඤ්ඤපෙත්වා ගච්ඡන්තස්ස සෙය්‍යමත්තමෙව නාසෙය්‍ය ඨානස්ස අගුත්තත්තාය න සෙනාසනං තස්මා එත්ථ දුක්කටං වුත්තං. මඤ්චං වා පීඨං වාති එත්ථ යඤ්ච න සක්කා මඤ්ච පීඨං සඟහා උපචිකාහි ඛාදිතුං තස්මා තං විහාරෙපි සන්තරිත්වා ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං වුත්තං, විහාරූපචාරෙ පන නං විහාරචාරිකං ආහිණ්ඩනතාපි දිස්වා පරිභාමෙස්සන්තීති උද්ධරිත්වාපි ගච්ඡතීති එත්ථ උද්ධරිත්වා ගච්ඡන්තෙන මඤ්චපීඨකවාරං සබ්බං අපනෙත්වා සංහරිත්වා විවරවංසෙ ලඟෙත්වා ගන්තබ්බං, පච්ඡා ආගන්ත්වා වසන්තභික්ඛූනාපි පුන මඤ්චපීඨං පඤ්ඤපෙත්වා සම්මජ්ජිත්වා ගච්ඡන්තෙන තථෙව කාතබ්බං, අඤ්ඤොකුඛ්බතො සෙය්‍යං බහි කුබ්බතා පඤ්ඤපෙත්වා වසන්තෙන ගමනකාලෙ ගණ්හිතට්ඨානෙ යෙව

පටිසාමෙතබ්බං, උපරි පාසාදතො ඔතරිතුං පස්සා හෙට්ඨා පාසාදේ විය නහානසාලාපි එසෙවනයො, රතනිට්ඨානදිවාට්ඨානෙසු මඤ්චපීඨං පඤ්ඤපෙතාපි ගමණකාලෙ පුන ගණිතට්ඨානෙ යෙව ඨපෙතබ්බං. ආපුච්ඡිතබ්බා ගච්ඡතීති එත්ථායං ආපුච්ඡිතබ්බානාපුච්ඡිතබ්බවිනිච්ඡයෝ:—යාවතා භූමියා දිඝසාලා වා පණ්ණසාලා වා හොති යං වා රුක්ඛපබ්බතෙසු කතගෙහං උපට්ඨානා උට්ඨානට්ඨානං හොති තතො පභුතිමෙතෙන තාව ආපුච්ඡිතාව පක්කමිතබ්බං නඤ්ඤං හි කඤ්චිපදිවසානි අප්පගච්ඡමානෙ මම්මිකාව සහාවිට්ඨන්ති, යං පන පාසාණපිට්ඨියං වා පාසාණපබ්බතෙසු වා කතඤ්ඤතාඋඤ්ඤං ඉද්ධිවිධලෙණං වා සුඛාලිතතලෙසනාසනං වා යත්ථ උපට්ඨාකසම්පත්තා නත්ථි තත්ථ පක්කමිතුකාමෙන ආපුච්ඡිතාපි අනාපුච්ඡිතාපි ගන්තුං වට්ටති, ආපුච්ඡිතං පන වත්තසීසෙව නාදියති සෙනාසනෙන එකෙන පයොජනං උපට්ඨාකා ආරොහන්ති ආපුච්ඡිතාව ගන්තබ්බං, යොපි ආගන්තුකො භික්ඛු සඩ්ඪිකං සෙනාසනං ගහෙත්වා වසන්තං භික්ඛුං අනුවත්තන්තෙන අත්තනො සෙනාසනං අගහෙත්වා වසති යාව සො න ගණ්හාති තාව තං සෙනාසනං පුරිමභික්ඛුස්සෙව පළිබොධො, යදි පන සෙනාසනං ගහෙත්වා අත්තනෝ ඉස්සරියෙන වසති තතොපට්ඨාය ආගන්තුකස්සෙව පළිබොධො, සබ්බෙ උභොපි විහඞ්ගා ගණ්හන්ති උභින්නම්පි පළිබොධාභාවා පඤ්චසිඛං පන වුත්තං සබ්බෙ මෙතයො එකතො හුත්වා පඤ්ඤපෙන්ති ගමනකාලෙ සඞ්ඛිපි ආපුච්ඡිතබ්බං තෙසු සබ්බෙ පඨමං ගච්ඡන්තො පච්ඡිමෙ ජගිස්සතීති ආභොගං කත්වා ගච්ඡති වට්ටති, පච්ඡිමස්ස ආභොගෙන මුත්ති නත්ථි, බහූ එකං පෙසෙත්වා සන්තරාපෙන්ති ගමනකාලෙ සබ්බෙහි පි ආපුච්ඡිතබ්බා එකං වා පෙසෙත්වා ආපුච්ඡිතබ්බං, අඤ්ඤතො මණ්ඩිකාදීනි ආනෙත්වා අඤ්ඤත්ථ වසිත්වාපි ගමනකාලෙ තත්ථෙව නෙතබ්බානි, සචෙ අඤ්ඤවාදතො ආනෙත්වා වසමානස්ස අඤ්ඤෙ බුඬ්ඪතරා ආගච්ඡන්ති න පටිබාහිතබ්බා "මයා භන්තෙ අඤ්ඤවාදතො ආනිතං පාතික්කං කරෙය්‍යාථා"ති වත්තබ්බං, තෙන එවං කරිස්සාමීති සම්පටිච්ඡිතෙ ඉතරස්ස ගහෙතුං වට්ටති, එවං අඤ්ඤස්ස හරිත්වාපි සඩ්ඪිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතුං නත්‍ථස්ස හි නවඨං වා ජිණ්ණං වා වොරෙඟි වා හටං ගිවා න හොති, පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතුං පන ගිවා හොති, අඤ්ඤස්ස මඤ්චපීඨං පන සඩ්ඪිකපරිභොගෙන වා පුග්ගලික පරිභොගෙන වා පරිභුඤ්ජිතුං නවඨං ගිවා යෙව. කෙනචි පළිබුද්ධං හොතීති බුඬ්ඪතර භික්ඛු ඉස්සරිය යක්ඛ සීහවාළමිග කාළහත්‍ථපාදිසු යෙන කෙනචි සෙනාසනං පළිබුද්ධං හොති. සාපෙක්ඛො ගන්ත්වා තත්ථ සීතො ආපුච්ඡති කෙනචි පළිබුද්ධො හොතීති අජ්ජෙව ආගන්ත්වා පච්ඡා ගහිස්සාමීති එවං සාපෙක්ඛා නදිපාරං වා ගාමන්තරං වා ගන්ත්වා යත්තස්ස ගමනවිත්තං උප්පන්නං න පෙව සීතො කඤ්චි පෙසෙත්වා ආපුච්ඡති, නදිපූරරාජොරොදිසු වා කෙනචි පළිබුද්ධො හොති උපඩ්ඪතො න සක්කොති පච්චාගන්තුං එවං භූතස්සාපි අනාපත්ති, සෙසං පඨමසික්ඛාපදෙ වුත්තනයමෙව සඩ්ඛිං සමුට්ඨානාදීනි ඉමස්ස තතියසෙනාසන සික්ඛාපදං පඤ්චමං.

ඡට්ඨසික්ඛාපදෙ පළිබුද්ධනත්‍ථීති පඨමතරං ගන්ත්වා පතතචීවරං අභිහරිත්වා රුමිත්වා තිට්ඨන්ති. ථෙරෙ ගිහිභූතෙ වුට්ඨාපෙන්තීති අම්හාකං ආවුසො පුණ්ණාතීති වස්සගෙන ගහෙත්වා වුට්ඨාපෙන්ති. අනුපඛජ්ජ සෙසං කතපුබ්බ

කුක්කුච්චි තුම්හාකං හත්ථෙන මඤ්චපීඨානං යෙව පාපුණාති නා සන්තිකා භික්ඛවෙ අඤ්ඤාසං දූනි ඉදං යානා පාපුණාතීති අනුපසම්පන්නා මඤ්චපීඨං පඤ්ඤපෙත්වා නිසීදන්තිපි නිපජ්ජන්තිපි සජ්ඣායන්තිපි කරොන්ති. ජානන්ති අනුපඨාපෙති ජානන්ති ඣායන්ති ජානන්තා නෙතෙනවඤ්ඤ ඉඞ්ඛෙඛ වුච්චතීති ජානාතීති ආදිවුත්තනා, වුච්චතා හි අත්තනෙනා වුච්චතා හි අනුපඨාපෙතීති යා ගිලානෙ ගිලානත්තාය සඞ්ඝා පන භණ්ඩාගාරිකස්ස වා ධම්මකථිකවිනයධරාදිනා වා ගණාවාචකආචරියස්ස වා බහුපකාරතං ගුණඤ්ඤිතයතඤ්ච සල්ලක්ඛෙත්වා ඛුව්වාඅපත්තාය විහාරං සම්මජ්ජන්තිවා දෙති තස්සා-යස්ස සඞ්ඝෙන දින්නා සොපි අනුපඨාපෙතියෙ, කාමඤ්චෙත්ථ ගිලානස්සාපි සඞ්ඝා යෙව අනුග්ගහිතා, සෙනාසනං දෙති ගිලානොව පන අපලොකෙත්වා සඞ්ඝෙන අදින්නා සෙනාසනොපි න පිළෙතබ්බා අනුකම්පිතබ්බා යි දස්සෙතුං විසුං වුත්තන්ති උපචාරෙති එත්ථ මඤ්චපීඨානං තාව මහල්ලකෙ විහාරෙ සම්මජ්ජනා දියඞ්ගා හත්ථා උපචාරෙ බුද්ධඤෙ යතො පභාති තතො දියඞ්ගා හත්ථා, පාදෙ ඛොවිත්වා පවිසනත්ථාය පඤ්ඤවත්ථාය නික්ඛමනත්ථාය ච යාව බාරෙ නික්ඛිත්ත පාදඛොවන පාසාණතො පඤ්ඤවත්ථානඤ්ච මඤ්චපීඨං තාව දියඞ්ගහත්ථපාසාරෙ මඤ්ඤෙ උපචාරෙ නාම, තස්මිං මඤ්චස්ස වා පීඨස්ස වා උපචාරෙ ඨිතස්ස වා ඕතක්ඛිතෙ වා පවිසනත්ථාය වා නික්ඛමනත්ථාය වා උපචාරෙ යො අනුපඛජ්ජ සෙය්‍යං කප්පෙතුකාමො සෙය්‍යං සන්ථරති වා සන්ථරාපෙති වා ආපත්ති දුක්කටස්ස. අභිනිසීදති වා අභිනිපජ්ජති වාති එත්ථ අභිනිසීදනමන්තෙන අභිනිපජ්ජනමන්තෙන නෙව වා පාචිත්තියං, සඞ්ඝෙ පන වෙපි කරොති වෙ පාචිත්තියානි, උට්ඨාය යුඤ්ඣාය නිසීදතො වා නිපජ්ජතො වා පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං. උපචාරං ඵපෙත්වා සෙය්‍යං සන්ථරති වා සන්ථරාපෙති වාති ඉමස්මිං ඉතොපරෙ ච විහාරස්ස උපචාරෙති ආදිනා වා දුක්කටවාරෙපි යථා ඉධ අභිනිසීදනමන්තෙන අභිනිපජ්ජනමන්තෙන උභයකරණෙ පයොගහෙදෙ ච පාචිත්තියපහෙදෙ වුත්තෙනා, එවං දුක්කටපපහෙදෙ වෙදිතබ්බා, එවරූපෙන ගිවිසහාගප්පගලෙන එකවිහාරෙ වා එකපරිවෙණෙ වා වසන්තෙන අත්තනා නජ්ජි තස්මා සබ්බත්තෙවස්ස නිවාසො වාරිතොඤ්ඤෙව පුග්ගලිකෙති ඉධාපි විඤ්ඤාසිකස්ස පුඤ්ඤලික්ඛං අත්තනෙනා පුග්ගලිකසදිසමෙව තස්ස අනාපත්තිඤ්ඤාපදසුති සබ්බෙ බහි වසන්තස්ස ජීවිතබ්‍රහ්මචරියන්තරායො හොති එවරූපාසු ආපදාසු යො පවිසති තස්සාපි අනාපත්තිඤ්ඤෙසා උත්තානමෙවාති, පඨමපාරාජිකසමුට්ඨානං කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සච්චන්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං අකුසලචිත්තඤ්ච දුක්ඛවෙදනන්ති අනුපඛජ්ජ සික්ඛාපදං ඡට්ඨං.

සත්තමසික්ඛාපදෙ එකෙන පයොගෙන බහුකෙපි බාරෙ අතික්කාමෙතීති යෙ චතුභූමිකා පඤ්චභූමිකා වා පාසාදා ඡත්තන්තකොටඨකානි වා චතුසාලානි වා නාදිසෙසු සෙනාසනෙසු හත්ථෙ වා ගිවාය වා නහෙත්වා අනන්තරා අඨ්ඨපෙන්තො එකෙන පයොගෙන අතික්කාමෙතීති එකමෙව පාචිත්තියං, ඵපෙත්වා ඵපෙත්වා නානාපයොගෙ හි අතික්කාමෙන්තස්ස බාරගණනාය පාචිත්තියානි, හත්ථෙන අනාමසිත්වා නික්කඩ්ඪති වත්ථං වා චීවරං නීහරඞ්ඛණෙපි එසෙවනයොඅඤ්ඤං ආණාපෙතීති එත්ථ ඉමං නීහරඞ්ඛාති ආණත්තියම්පෙත්ථ දුක්කටං, සබ්බෙ සො සඞ්ඝං ආණාපෙතා බහූ

නෙපි මිරෙ අයිසකාමෙනි එකං පාචිත්තියං, සබෙ පන එතෙකානි මිරා නි නික්කඩිඝාතීති වා යාව මහාවාරං තාව නික්කඩිඝාතීති වා එවං නියමෙ ත්වා ආණත්තෙපා හොති මිරගණනාය පාචිත්තියානි. තස්ස පරික්කාරත්ථි සං භික්ඛූ තස්ස සන්තකං පත්තවිවරපරිස්සාවන ඛමිමිකරණ මක්ඛපිකා හිසි බ්මෙබාහනාදි භෙදං අත්තනමසෙ රජනජලලිමිපි, යො නික්කඩිඝති වා නික්කඩිඝාපෙති වා තස්ස වත්තුගණනාය දුක්කටානි, ගාළහං බන්ධිත්වා ඨපි තකෙ පන එකාව ආපත්තීති මහාපච්චරිසං වුත්තං, අක්ඛරුස්ස පුග්ගලිකෙ නි ඉධාපි විස්සාසික පුග්ගලිකං අත්තනො පුග්ගලිකාසදිසමෙව, යථා ච ඉධ එවං සබ්බත්ථ,යත්ථ පන විසෙසො භවිස්සති තත්ථ වක්ඛාම. අලජ්ජී නික්කඩිඝති වාති ආදිසු හත්ථබන්ධනකාරක කලහකාරකමෙව සන්ධාය සංඝාරාමතො නි ක්කඩිඝිතුං ලබභති සො හි පක්ඛං ලභිත්වා සඞ්ඝෙපි නිස්සෙස්ය, අලජ්ජිආදි යො පන අත්තනො වසනට්ඨානතො යෙව නික්කඩිඝිතබ්බා, සඞ්ඝසඞ්ඝා රාමතො තෙ නික්කඩිඝිතුං න වට්ටති. උම්මත්තකස්සාති සඤ්ඤං උම්මි ත්තකස්ස දත්වාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙවාති, තිසමුට්ඨානං කායවිත්ත තො වාචාචිත්තතතො කායවාචාචිත්තතතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා සඤ්ඤාවි මොක්ඛා සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං අකුසලචිත්තං දුක්ඛවෙදනන්ති. නික්කඩ්ඪන සික්ඛාපදං සත්තමං.

අට්ඨමසික්ඛාපදෙ උපරිවෙහාසකුටියාති උපරි අඩ්ඪත්තතලාය ච්හූමික කුටියා වා තිභූමිකාදිකුටියා වා. මඤ්චං සහසා අභිනිසීදතීති මඤ්චං සහ සා අභිභවිත්වා අපෙක්ඛාතතරත්ථා නිසීදති, භූමත්ථෙ වා එතං උපයොගවච න. මඤ්චෙ නිසීදතීති අත්ථො, අතීති ඉදං පන පදසොභනත්ථං උපසග්ගම ත්තමෙව. නිප්පතිත්වාති නිපතිත්වා නික්කමිත්වා වා, තස්ස හි උපරි ආණි පි න දින්නා තස්මා නික්කමනෙනා. ඒසසරමකාසීති විරූපං ආතුරස්සරම කාසි. වෙහාසකුටිනාම මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස අසිසඝට්ටනි යා පමාණමිජ්ඣි මස්ස පුරිසස්ස සබ්බහෙට්ඨිමා හි තුලාහි සීසං න ඵට්ටති, එතෙන ඉධ අධි ප්පෙතා වෙහාසකුටි දස්සිතා හොති, න වෙහාසකුටිලක්ඛණං යාහි කාචි උ පරි අඩ්ඪත්තතලා ච්හූමිකකුටිකා වා තිභූමිකාදිකුටිකා වා වෙහාසකුටිති වුච්චති, ඉධ පන අසිසඝට්ටා අධිප්පෙතා, අභිනිසීදනාදිසු පුබ්බෙ වුත්තනයෙ නෙව පයොගවසෙන ආපත්තිභෙදෙ, වෙදිතබ්බා. අවෙහාසකුටියන්ති භූමියං කතපණ්ණසාලාදිසු අනාපත්ති නහි සක්කා තත්ථ පරස්ස පීළා කා තුං. සීසඝට්ටායාති යා සීසඝට්ටා හොති තත්ථපි අනාපත්ති, නහි සක්කා තත්ථ හෙට්ඨාපාසාදෙ අනොතතෙන ච්රිතුං තස්මා අසඤ්චරණට්ඨාන තතා පරපීළා න භවිස්සති. හෙට්ඨා අපරිභොතං හොතීති යස්සා හෙට්ඨා දඛ්ඛසම්භාරාදිනං නික්ඛිත්තත්තා උපරිභොගං හොති තත්ථපි අනාපත්ති. පදරසඤ්චිතං හොතීති යස්සා උපරිමතලං දුරුළුලකෙහි වා ඝනඝණිතං හොති සුඛාදිපරිකම්මකතං වා තත්ථපි අනාපත්ති. පටාණි දින්නා හොතීති මක්ඛපිකාතං පාදසිඛාසු ආණි දින්නා හොති, යත්ථ නිසීදන්තොපි න ඛිපටතති තාදිසෙ මක්ඛපිකෙ නිසීදන්තොපි අනාපත්ති. තස්මිං සීතොති දාඝචටපාදකෙ මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා සීතො උපරි නාගදන්තකාදිසු ලග්ගිත කං චීවරං වා කිඤ්චි වා ගණ්හාති වා අඤ්ඤං වා ලග්ගෙති තස්සාපි අනා පත්තී. සෙසං උත්තානමෙව, ඵලකලොමඝසමුට්ඨානං කායතො ච කා යවිත්තතතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා හොසඤ්ඤ, විමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණ

නාවිවරිත්වා කායකම්මං නිවත්තනං නිවෙදනන්ති ... වෙහාසකුටිං ගිහිබ්භාපදං අවීතික්කමං ...

නවමසික්ඛාපදේ යාව භාරකොසාති එත්ථ භාරකොසෝ නාම පිට්ඨිසංඝාටකස්ස සමන්තා කාවාවිත්තාරපමාණෝ ඔකාසෝ, **මහාපච්චරියං** පන භාරඛාණතෝ පට්ඨාය දියඩ්ඪහත්ථාති වුත්තං ... **කුරුන්දියම්පන** භාරස්ස උභොසු පස්සේසු කාවාවප්පමාණන්ති ... **මහාඅට්ඨකථාසං** කාවාවං නාම දියඩ්ඪහත්ථම්පි හොති වීසහත්ථම්පි අඩ්ඪතෙය්‍යහත්ථම්පීති වුත්තං තං සුවුත්තං තදේව හි සඤ්ඤාය භගවිත්‍රාපි පිට්ඨිසංඝාටස්ස සමන්තා හත්ථපාසාති අයං උක්කට්ඨනිද්දේසෝ කතෝ ... අගාමලබ්‍යපනායාති සකවාවකභාරඛණ්ඩිය පනාය, සකවාවකස්ස භාරඛණ්ඩිස්ස නිච්චලභාවත්‍රායාති අත්ථෝ ... භාර ඵපනායාති ඉදම්පි හි පදභාජනං ඉමමේවත්ථං සඤ්ඤාය භාසිතං, අයං පනෙත්ථ අධිප්පායෝ කාවාවං හි ලහුපරිවත්තකං විවරණකාලේ හිතෝ ආහච්ච නාති පිදහන්තාලේ භාරඛණ්ඩෙන හිතෝ කම්පති තතෝ මත්තිකා වලති චලිත්‍රා සිථිලා වා හොති පතති වා, ණෙනාහ භගවා "යාවභාරකොසා අගාමලබ්‍යපනායා"ති, තත්ථ කිඤ්චාපි ඉදං නාම කත්ථ ඛන්ති නෙව මාතිකාය න පදභාජනේ වුත්තං, අත්‍රුපපත්තියං පන පුන පප්පුනා ආදූපෙසි පුනප්පුනං ලිම්පාපෙතීති අධිකාරතෝ යාව භාරකොසා අගාමලබ්‍යපනාය පුනප්පුනං ලෙපිතබ්බා වා ලෙපාපෙතබ්බා වාති එවම ත්‍රෝ දට්ඨබ්බා, යං පන පදභාජනේ පිට්ඨසඞ්ඝාටස්ස සමන්තා හත්ථපාසා ති වුත්තං–තත්ථ යස්ස වෙමජ්ඣිමෝ භාරං හොති උපරි හත්ථගත ලූවිත්වා හිතන්ති තස්ස තීසු දිසාසු සමන්තා හත්ථපාසා උපචාරෝ හොති, ඛුද්දකස්ස විහාර ස්ස තීසු දිසාසු උපචාරෝ හොති, තත්‍රා පි යං හිතන්ති විවරිශමානං කාවාවං ආහච්චතිට්ඨ අපරිපූරඋපචාරාපි හොති ... උභකාවප්පරිවත්තෙන පන තීසු දිසාසු සමන්තා හත්ථපාසා භාරස්ස නිච්චලභාවත්‍රාය ලෙපෝ අනුඤ්ඤාතෝ, සබ්බෙ පන භාරස්ස අධොභාගෙපි ලෙපාපකාසෝ අත්ථි තම්පි ලිඛිපිතුං වට්ටති ... ආලොකසඤ්ඤිපරිකම්මායාති එත්ථ ආලොකසඤ්ඤිනි වා කපාණකාවාකා වුච්චන්ති තෙ විවරණකාලෙ විදංසමානම්පි අතිරෙකමත්ති හිතන්ත්‍රාසද්දතං පහරන්ති, උපචාරෝ පනෙත්ථ සබ්බදිසාසු ලබ්භති තස්මා සබ්බදිසාසු කාවාවප්පමාණෝ ඔකාසෝ ආලොකසඤ්ඤිපරිකම්මත්ථාය ලිඛිපිතබ්බා වා ලිම්පාපෙතබ්බා වාති අයමෙත්ථ අධිප්පායෝ ... සෙසමේත්ථ උත්තානත්ථමේව. ආදිකං න මාතිකාය පදභාජනෙ ඉමිනා හි විහාරස්ස භාරිකභාවං නාම නාසිති පදභාජනෙ යෙව අනුඤ්ඤාතං තස්මා සබ්බමේතං සබ්බා සුබං කත්තබ්බං ...

එවං ලෙපකම්මෙ යං කත්තබ්බං තං දස්සෙත්වා පුන ඡදනෙ කත්තබ්බං දස්සෙතුං එත්ථේව්ඡදනස්සාති ආදිමාහ, තත්ථ එත්ථේව්ඡදනස්ස පරියාය නත්ති ඡදනස්ස එත්ථේපරියායා, පරියායං වුච්චති පරිවෙධෝ පරිවෙධපවත්තං වා පරිවෙධපත්තයා වා අධිට්ඨාතබ්බන්ති අත්ථෝ ... අපහරිතේ හීනෙනාති අහරිතේ හීනෙන, හරිතන්ති වෙත්ථ සත්තබඳ්ඛතෙදං පුබ්බණ්ණං මුග්ග මාසතිලකුලත්ථඅලාබු කුම්භණ්ඩිආදිභෙදං ඒ අපරණ්ණං අධිප්පෙතං, තෙ නෙවාහ "හරිතං නාම පුබ්බණ්ණං අපරණ්ණං"ති සබ්බෙ හරිතෙ හීනෙ අධිට්ඨාති ආපත්ති දුක්කටස්සාති එත්ථ පන යස්මිඤ්ඤ බ්බෙනෙව චිත්තෙන භිජ්ජ ති තාම සම්පජ්ජති එසෙව වා පන පතිතේ ඨිපයිස්සති තඤ්ඤි හරිතඤ

ඛාදෙමේව ගච්ඡති, නඤ්ඤා එවරූපෙ ඛෙත්තෙපි ඨිතෙන න අධිට්ඨානබ්බං අහූරිතෙ යෙව ඨිතෙන අධිට්ඨානබ්බා, තත්‍රාපි අයං පරිවෙණදී පිටිවිංසඤ්ඤා වා කූටාගාරකණ්ණිකාය වා ද්වාරබාහාය වා පමාණෙ නිසිඛෙහා හදනත්තිබවට්ටිඅත්තෙන ඔලොකෙත්වා යසත්ථං භූමිභාගෙ ඨිතං පඤ්ඤායසමිඤ්ඤා භූමිභාගෙ ඨිතෝ තං උපරි නිසින්නකං පඤ්ඤායි කඤ්ඨං යාවෙ අධිට්ඨානිඛිකං තඤ්ඤා අත්තෙනා අගරිත්වෙව ඨිතා අධිට්ඨාතුං න ලබ්භති, තඤ්ඤා විත්‍රාරඤ්ඤා ඨිපනත්තඤ්ඤා අයං පනත්තොකාසොති මඤ්ඤෙන ගාදෙත්තඤ්ඤානි එත්ත මඤ්ඤෙන ගාදනං නාම අපරිකම්පිතා උජුකමෙව ගාදනං තං ඉට්ඨකසිලාසුධාදී ලබ්භති, වෙ මඤ්ඤ අධිට්ඨහිත්වා යි වෙ මඤ්ඤා සච්චෙ දුච්ඡන්නා හොන්ති අත්තෙකච්චා පුනප්පුනං ගාදුපෙතුං ලබ්භති න ඨානං යථා ඉච්ඡති තථා මෙමඤ්ඤෙ අධිට්ඨහිත්වා තතියං මඤ්ඤා "ඉදානි එවං හදෙඤ්" ඉති -ආණාපෙත්වා පඤ්ඤාමෙතබ්බං. පරියායෙනාපි පරිකම්පෙන්ෙ එවං ඡදනං පන නිඤ්ඤපෙඤ්ඤාඤ්ඤි ලබ්භති නඤ්ඤා ඉධාපි යථා ඉච්ඡති තථා ඡේ පරියායෙ අධිට්ඨහිත්වා තතියා පරියායා ඉදානි එවා, ගාදෙඤ්ඤි ආණාඤ්ඤා පඤ්ඤාමෙතබ්බං, සච්චෙ න පඤ්ඤාමෙති තුණ්හීභූතෙන ඨාතබ්බා, සබ්බ මිපිච තං ඡදනා ඡදනුපරි වෙදිතබ්බං, උපරූපරි වඩ්ඪෙන්තා හි විහාරෙ චිරං අනොවස්සකා හොන්තීති මනුස්සාතාඤ්ඤා එවං ගාදෙන්ති. තත්‍රා චේ උත්තරිනිති නිඤ්ඤං මහාහං වා පරියායානා වා උපරි වතුපඤ්ඤ මඤ්ඤෙ වා පරියායෙ වා. කරලෙ කරලෙති නිඤ්ඤමුඛියා නිඤ්ඤමුඛියා. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව හි, ඡඤ්ඤමුඛඨානං කිරියා නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිත්තකං ඡඤ්ඤාභාවිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං නිවිත්තං නිවෙදනන්ති.

මහල්ලකවිහාරසික්ඛාපදං නවමං.

දසමසික්ඛාපදෙ ජනං සපාණකන්ති සපාණකං එතන්ති යථා තථා වා ජානෙත්වා. සිඤ්චිය්‍ය වා සිඤ්චාපෙය්‍ය වාති තෙන උදකෙන සයං වා සිඤ්චෙය්‍ය අඤ්ඤං වා ආණාපෙත්වා සිඤ්චාපෙය්‍ය, පාඨ්‍යම්පන සිඤ්චෙය්‍යාති ඡ්‍යං සිඤ්චාහීති -ආදිසානං වචනානං අත්ථතා පුබ්බ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා, තතා ඛාරං අවිත්ථම්භෙත්වා සිඤ්චන්තස්ස එකඤ්ඤම්ං උදකඝටෙ එකාවි ආපත්ති, එසනයා සබ්බත්‍ර ජනසූ ඛාරං විවඩ්ඪෙත්වාඤ්ඤ පන පයොතෙ පයොතෙන දාපෙති, මාතිකං සම්මුඛා කරොති දිවසභාගෙ සඤ්ඤාතු එකාවි ආපත්ති, සචෙ ත්ථ තත්‍රා බඤ්ඤා ඇඤ්ඤතො අඤ්ඤතො හේති පයොතෙ පයොතෙන ආපත්ති, සකටභාරම්පත්‍රා වෙපි තීණි එකපයොතෙන උද්ධෙ පකඛිපති එකාවි ආපත්ති, එකෙකඤ්ඤිණ්ණං වා ඡණ්ණං වා පකඛිපන්තස්ස පයොතෙ ඡ්‍යොතෙ ආපත්ති, මත්තිකායපි අඤ්ඤෙසුපි ඛරුපගෙසු ඒදිසු එසෙවනයෙඤ්ඤා, ඉදම්පන න් මහාඋදකං සඤ්ඤා ඛුත්තං යං තිණං වා මත්තිකාය වා පකඛිත්තාවි පරිය දුන්නං ගච්ඡති ආවිලං වා හොති යස්ස පාණකා මරන්ති නාදිසං උද්ධං ස්කාය වුත්තනන්ති වෙදිතබ්බා; සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙවාති.

භික්ඛුනිඋවාදසික්ඛාපදං කායඤ්ඤත්තතා වාචඤ්ඤත්තතෙන් කාසවා වාඤ්ඤත්තතා වි ඤ්ඤමුඨානි, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සඤ්ඤත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං නිවිත්තං නිවෙදනන්ති.

සපත්ත කඨිකඛාපදං දසමං.

සම්මොහා විනෝදනාඛ්‍යාකාමෙන සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ චුල්ලවග්ගෙ දුතියෙ.

භික්ඛුනිවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ ලාභිනො හොන්තීති එත්ථ නන්දසං භික්ඛුනියො දෙන්ති න දූපෙන්ති මහාකුලෙහි පබ්බජිතා පන කුලදූසිනරො අත්තනො සන්තිකං ආගතාගතානං සූතිමනුස්සානං "භුතො අය්‍යෙ ඔවාදං උද්දෙසං පරිපුච්ඡං ලභථා"ති ත්‍රුවිඤ්ඤාතං "අසුකො ච අසුකො ච ථෙරො ඔවදති"ති අභිනීහාරසම්පන්නෙ උද්දිසිත්වා කථානුසාරෙන තෙසං සීලඤ්ඤාණා රජ්ජිනොත්තාදිභෙදං විභජමානගුණං කථෙන්ති, එවරූපාපි විභජමානගු ණා නාමෙතං වට්ටන්ති, නන්දා පසන්නචිත්තා මනුස්සා ථෙරානං චීවරාදිහෙ දං ඉමඤ්ච ලාභසක්කාරං අභිහරිංසු, නෙනවුත්තං ලාභිනො හොන්ති චී වර...පෙ...පරික්ඛාරානන්ති. භික්ඛුනියො උපසඞ්කමිත්වාති තෙසං කිර සන්තිකෙ නාසු එකා භික්ඛුනීපි න ආගච්ඡති ලාභන්තරාය පන ආගඞ්ඛි යමානභදන්තා නාසං උපසඞ්කමිංසු, තං සන්ධාය වුත්තං "භික්ඛුනියො උපසඞ්කමිත්වා"ති, නාපි භික්ඛුනියො වලඤ්ජනත්ථාය තෙසං වචනං අකංසු යෙව, තෙන වුත්තං "අථ ඛොතා භික්ඛුනියො...පෙ...නිසීදිංසූ"ති. කිර විහාරකථාය සඟහමඟ්ගාගමනෙපි තිරච්ඡානකථාදිනෙකවිධා නිරත්ථකකථා. ඉදෙඛාති සම්දෙඛා සඛිනත්තෙනා ගම්භීරො බහුරත්තො ලක්ඛ ණූපවෙදසංයුත්තොත්‍රි අත්ථපඤ්ඤත්තියා, අනුජානාමි භික්ඛවෙති එත්ථ යඤ්ඤ තෙනිච්ඡසි මා භුම්හ භික්ඛවෙ භික්ඛුනියො ඔවදිතබ්බාති වුච්චමානා අදිවස සවිත්තත්තා ඤාණානුගතං ආකාරං ඛණ්ඩිත්වා අපායූපගා හවෙය්‍යුං තඤ්ඤා නෙසං භාවං අපායූපගතං පරිහරන්තෙනා භගවතා අත්තෙසනෙව උපායෙන තෙ භික්ඛූ නිඔවාදකා පරිඛාගිරෙ කත්තුකාමොත්‍රි ඉමං භික්ඛුනිඔවාදකඛම්මඤ්ඤි අනු ජානීයි වෙදිතබ්බා, එවං ඉඛ පරිඛාගිරෙ කත්තුකාමතාය අනුජානිත්වා පුරතො කරොන්තා ච "අනුජානාමි භික්ඛවෙ අට්ඨඟෙහි සමන්නාගත" න්‍රිත්‍රි ආදිමාහ, ඉමානි ගි අට්ඨඞ්ගානි ඡබ්බග්ගියානං සුපිනන්තෙනාපි න භූත පුබ්බා නිත්‍රි...

තත්‍ර සීලමස්ස අත්ථීති සීලවා. ඉදානි යං ච තං සීලං යථා ච නං තස්ස අත්ථි නාම හොති තං දස්සෙන්තො පාතිමොක්ඛසංවර සංවුත්තොත්‍රි ආදි මාහ. තත්‍ර පාතිමොක්ඛොති සංවරෝ පාතිමොක්ඛසංවරෝ පාතිමොක්ඛ සංවරෙන සංවුතොත්‍රි සමන්නාගතොත්‍රි පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතෝ. විහරතීති වත්තති. වුත්තං ගෙනං විභඞ්ගෙ "පාතිමොක්ඛන්ති සීලං පඤ්ඤා ආදි චරණා සංයමෝ සංවරෝ මොක්ඛං පමොක්ඛං කුසලානං ධම්මානං සම්පත්තියා. සංවරොති කායිකෝ අවීතික්කමෝ වාචසිකෝ අවීතික්කමෝ කායිකවාචසිකෝ අවීතික්කමෝ, සංවුතොත්‍රි ඉමිනා පාතිමොක්ඛසංවරෙන උපෙතො හොති සමුපෙතො උපගතො සමුපගතො උපපන්නො සම පන්නො සමන්නාගතොත්‍රි තෙන වුච්චති "පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතෝ"ති. විහරතීති ඉරියති වත්තති පාලෙති යපෙති යාපෙති චරති විහරති ඒතෙන වුච්චති විහරතීති...ආචාරගොචර සම්පන්නොත්‍රි ම්ච්ඡාජීවපච්චයඛකෙ නන වෙළුදානාදිනා ආචාරෙන වෙසියාදි අගොචරං පහාය සද්ධාසම්පන්න කුලාදිනාව ගොචරෙන සම්පන්නොත්‍රි...අනුමත්තෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී ති අප්පමත්තකෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී, තානි නානි වජ්ජානි භයතො දස්ස න සීලොති වුත්තං හොති...සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසූති අධිසීලසි ක්ඛාදිභාවෙන යිඛා යිතෙසු සික්ඛාපදෙසු තං තං සික්ඛාපදං සමාදාය සම්මා ආදාය සාධුකං ගහෙත්වා අවිජහනෙනා සික්ඛතීති අත්ථො. අයමෙත්ථ සඞ්ඛ

පෙ විපාරං පන යෝ ඉච්ඡති නෙන භික්ඛුභික්ඛුණිආදිකෙන පරිසාවචරෙන භික්ඛුනා සුතමස්සාති බහුස්සුතෝ, සුතං ධාරෙතීති සුතධරෝ, යදස්ස නං බහුසුතං නාම තං න සුතමත්තමෙව අත්ථෝ නං ධාරෙතීති අත්ථෝ, ඔසක්කනුස්සක්කනාදීසු විය රතනං සුතං සත්තවිත්ත මයෙන්තීති සුතසන්නිචයෝ, ඒතෙන යං සුතං ධාරෙති තස්ස මඤ්ඤායාය ගොපෙතබ්බ සන්නිචිතරතනසෙවී වීරකා ලෙනාපි අවිනාසනං දස්සෙති. ඉදානි තං සුතං සරූපතෝ දස්සෙන්තෝ යෙ තෙ ධම්මාති ආදිමාහ, තං වෙරඤ්ජායංවුත්තනයමෙව. ඉදං පනෙත්ථ නිගමනං:- තථාරූපස්ස ධම්මා බහුස්සුතා හොන්ති තස්මා බහුස්සුතෝ, ඛන්ධා තස්මා සුතධරෝ, වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පටිවිද්ධා තස්මා සුතසන්නිචයෝ, නත්ථ වචසා පරිචිතොති වාචාය පගුණා කතා. මනසානුපෙක්ඛිතාති මනසා අනුපෙක්ඛිතා, ආවජ්ජනතාය දීපසහස්සෙන ඔභාසිතා විය නොහොති. දිට්ඨියා සුප්පටිවිද්ධාති අත්තනොව කාරණතොව පඤ්ඤාය සුට්ඨු පටිවිද්ධා සුප්පටිවෙධකථනා හොතීති. අයං පන බහුස්සුතෝ නාම භික්ඛු හොති නිස්සයමුච්චනකෝ පරිසුපට්ඨාකෝ තික්ඛත්තුං වාදකොති, නත්ථ නිස්සයමුච්චනකෙන උපසම්පදඤ්ච පඤ්චවස්සෙන සඛන්ධකෙන පරිවෙණෙන චෙමානිකා පගුණා වාචුග්ගතා කත්වා පකතිවිනයෙසු ඛන්ධකවිනයස්ස සුත්තන්තෙසු චතුන්නං වා පඤ්චන්නං වා භාණවාරා සම්පජ්ජනත්ථාය අභික්කමිත්ථ මහාරාජානුලොමාදි අට්ඨකථාසදිසෝ එකෝ කථාමග්ගෝ සඞ්ඝභත්තමඞ්ගලාවඩ්ඩලෙසු අනුමොදනත්ථාය තිස්සෝ අනුසාවිදනා උපොසථපවාරණාදි ජානනත්ථං කම්මාකම්මවිනිච්ඡයෝ සමණධම්මකරණත්ථං යම්හිවිසෙන වා විපස්සනාවසෙන වා අරහත්තපරියොසානමෙකං කම්මට්ඨානං එතන්තං උග්ගහෙතබ්බං. එත්තාවතා හි අයං බහුස්සුතෝ හොති චාතුද්දිසෝ යත්ථ කත්ථචි අත්තනෝ ඉස්සරියෙන වසිතුං ලභති. පරිසුපට්ඨාපකෙන උපසම්පදඤ්ච දසවස්සෙන සඛන්ධකභික්ඛුනා පරිවෙණෙන පරිවාසං අභිවින්යෙ විනෙතුං චෙවිසාරදතා පගුණා වාචුග්ගතා කත්වා පකතිවිනා කාතබ්බා, අසෙක්ඛාහිනෙන සීලෙන ජනෙහි සදිසං පරිවත්තනත්ථාය කාතබ්බා, කම්මාකම්මඤ්ච ඛණ්ඩකවත්තානං ච උග්ගහෙතබ්බං, පරිසායං පන අභිධම්මෙ භික්ඛුනාපි සත්ත මජ්ඣිමභාණකෙ හොති මූලපණ්ණාසකෙ උග්ගහෙතබ්බෝ දීඝභාණකෙන මහාවග්ගෙ සංයුත්තකභාණකෙන හෙට්ඨිමා වා තයො වග්ගා මජ්ඣිමභාණකෙන දුතියා වා තයො වග්ගා අඞ්ගුත්තරභාණකෙන හෙට්ඨා වා උපරි වා උපඩ්ඪ නිකායා උග්ගහෙතබ්බා, අසෙක්ඛාහිනෙන නිකායා පාතෙතා පට්ඨාය හෙට්ඨා උග්ගහෙතුම්පි වට්ටති. මහාපච්චරියං පන "එකං ගණ්හන්තෙන චතුක්කනිපාතා වා පඤ්චකනිපාතා වා ගහෙතුං වට්ටතී"ති වුත්තං, ජාතකභාණකෙන සාරිපුත්තජාතකං උග්ගහෙතබ්බං තතෝ ඔරං න වට්ටති, ධම්මපදමපි සහ වත්ථුනා උග්ගහෙතුං වට්ටතීති මහාපච්චරියං වුත්තං. තතෝ තතෝ සමුච්චයං කත්වා මූලපණ්ණාසකමත්තං වට්ටතීති කුරුන්දිවිනිච්ඡයං පරිකප්පිතං ඉතරාසු විචාරණා යෙව නාසි, අභිධම්මෙ භික්ඛුනි ගහෙතබ්බන්ති න වුත්තං, යස්ස පන සාමඤ්ඤඵලපිටකං විනය පිටකං අභිධම්මපිටකඤ්ච පගුණං සුත්තන්තෙ ච වුත්තප්පකාරෝ ගණෝ නාසි පරිසා උපට්ඨාපෙතුං න ලභති. යෙන පන සුත්තන්තෙ ච විනයෙ ච වුත්තප්පමාණෝ ගණෝ උග්ගහිතෝ අයං පරිසුපට්ඨාපකෝ බහුස්සුතෝ හොති දිසාපාමොක්ඛකෝ යෙන කෙනචිඛණෙන පරිසං උප

විඤ්ඤෙතුං ලභතියේව භික්ඛූනොවාදකෙන පන සාධිඤ්ඤකථාති **තිණ්ණං පිටකා**නි උභතොවිභඞ්ගානි අභිධම්මොතෙතග වතුත්ථ ඛන්ධකයෙසු එකාසඞ්ග අට්ඨකථා පඨමා කාතබ්බා, එකතිකාතෙග හි සෙසනිකායෙසුපි පඤ්ඤා කථෙතුං සක්කිඤ්ඤාති, සත්තසු පකරණෙසු වතුප්පකරණස්ස අට්ඨකථා පඨමා කාතබ්බා තස්ස ලද්ධනයෙහි සෙසපකරණෙසුපි පඤ්ඤා කථෙතුං සක්කිඤ්ඤාති, **විනයෙ පන** තා ඨපෙත්වා නානාකාරණං තඤ්ච තං සද්ධිං අට්ඨකථාය පඨමං කාතබ්බමෙව, එත්තාවතා හි භික්ඛූනොවාදකෙන බහුස්සුතා හොතීති.

උභයානි පාතිමොක්ඛානීති ආදි පන යස්මා අඤ්ඤෙසං සකලෙ නවඅඞ්ගෙපි බාහුසච්චෙ සති සාධිඤ්ඤකථං **විනයට්ඨකථං** විනා න විවරති යෙව, තස්මා මිසුවුත්තං. තත්ථ **විභඞ්ගෙනාති** උභතොවිභඞ්ගෙන සද්ධිං. **යථාගතානීති** සුත්ත ආගතානි, යථා ආගතානි පන යථාගතානි හොන්ති තං දස්සෙතුං **සුවිභත්තානීති** ආදි වුත්තං, තත්ථ සුවිභත්තානීති සුට්ඨුභත්තානි, පදපච්චභවඋසඞ්කාදෙහි විරහිතානි. **සුප්පවත්තීනීති** පගුණානි වාචුග්ගතානි. **සුවිනිච්ඡිතානි** සුත්තතොති ඛන්ධකපරිවාරතො ආහරිත්වා සුත්තානුභත්තවසෙන සුට්ඨු විනිච්ඡිතානි. අනුබ්‍යඤ්ජනසොති අක්ඛරපදබ්‍යඤ්ජනපරිපුරියා ච සුවිනිච්ඡිතානි අබ්භඤ්ඤානි අපරිහාණීයානි, එතෙන අට්ඨකථා දීපිතා, අට්ඨකථාතො හි එස විනිච්ඡයො හොතීති. **කල්‍යාණවාචොති** සිථිලධනිතාදිනං යථා විඤ්ඤාතවචනෙන පරිමණ්ඩලපදබ්‍යඤ්ජනාය පොරියා වාචාය සම්පන්නාගතො විසාඛස්ස අනෙලගලාය අත්ථස්ස විඤ්ඤාපනියා. **කල්‍යාණවාක්කරණොති** මධුරස්සරො මාතුගාමො හි සරසම්පත්තිරහිතො තඤ්ච පරිමණ්ඩල පදබ්‍යඤ්ජනඤ්ච වචනං සරසම්පත්තිරහිතං හීළෙති. යෙභුය්‍යෙන භික්ඛුනීනං පියො හොති මනාපොති සඞ්ඝාසං පියා නාම දුල්ලභා බහුතරානං පන පණ්ඩිතානං භික්ඛූනීනං සීලාචාරයම්පන්නියා පියා හොන්ති මහාවඩ්ඪනකා. **පටිබලා හොති භික්ඛුනියා ඔවදිතුන්ති** යුත්තා ච කාරණං ච දස්සෙත්වා වට්ටක්ඛමා නත්ථජ්ඣා භික්ඛූනියො ඔවදිතුං නාදියං ධම්මං දෙසෙතුං සම්පන්නා හොති. **කාසාය වත්ථවසනායා** ති කාසාය වත්ථනිවත්ථාය. **ගරුධම්මායා** ති භික්ඛූනියා කායසංසග්ගා වා භික්ඛාභාජනයාචනෙරාසු මෙත්තාඣාමෙසු වා දුනක්ඛිපත්තාපත්තිඛොභොහොති, මාතුගාමෙ හි පුබ්බ කතමනුස්සරනෙනා සංවරෙ ඨිතස්සාපි ධම්මදෙසනාය ගාරවං න කරොති, අථ වා තඤ්ඤෙවත්ථ අසද්ධම්මෙ චිත්තං උප්පාදෙති. **විසභිවත්ථස්ස** වාති උපසම්පදාය විසභිවත්ථස්ස තතො අධිකෙ කථෙතබ්බා වා, එව රූපා හි විසභාගගහි වත්ථූති ප්‍රත්‍යුත්පන්නා සබ්භාගවහිනොපි දහරා විය සහසා සීලවිනාසං නාපජ්ජන්ති අත්තනො වයං පච්චවෙක්ඛිත්වා අප්පකතඤ්ඤුතාය ඡඩ්ඩනාදං චිනෙතුං පටිබලා හොති, තෙන වුත්තං. "විසතිවස්සො වා හොති අතිරෙකවිසතිවස්සා වා"ති. එසා ච සීලවාති ආදි එකමඞ්ගං, බහුස්සුතා හොතීති ආදි දුතියං, උභයානි ඛොපනස්සා ති ආදි තතියං, කල්‍යාණවාචා හොති කල්‍යාණවාක්කරණාති චතුත්ථං, යෙභුය්‍යෙන භික්ඛුනීනං පියා හොති මනාපොති පඤ්චමං, පටිබලා හොති භික්ඛූනියා ඔවදිතුන්ති ඡට්ඨං, නඛො පනෙතෙහීති ආදි සත්තමං, විසතිවස්සාති ආදි අට්ඨමන්ති වෙදිතබ්බං.

සඳ්ධිං චතුපඤ්ඤාහීති පුබ්බ විපුසසිං වුත්තනයෙව. ගරුධම්මෙහීති ගරුකෙහි ධම්මෙහි, තෙහි ගාරවං කත්වා භික්ඛුනිගණ යථාපරිච්ඡින්නවුත්තා

ගරුධම්මානි වුච්චන්ති එකතෝ උපසම්පජ්ජනායාති එත්ථ භික්ඛුනීනං සන්තිකෙ එකතෝ උපසම්පජ්ජනාය, යෝ ගරුධම්මෙන වදති තස්ස දුක්කටං, භික්ඛූනං සන්තිකෙ උපසම්පජ්ජනාය පන යථාවුත්තකමෙව. පරිවෙණං සම්මජ්ජිස්සාමි සචෙ පානෙ අසම්මට්ඨං සම්මට්ඨමපි වා පුන කිණ්ණපණ්ණාදිනි උත්තරාපං පාදපහාරෙඝි ච විකිණ්ණවාලිකං ජනං සම්මිඤ්ජිතබ්බං, අසම්මට්ඨං හි තං දිස්වා "අය්‍යා අත්තනො නීහැසිතකෙ දහරභික්ඛූපි වත්තං පටිවත්තියං න යොජෙති බ්‍රහ්මං යෙව කථෙති" ති නා භික්ඛුනියො අසොතුකාමිය භවෙය්‍යුං, තෙන වුත්තං "පරිවෙණං සම්මජ්ජිස්සා" ති. අනෙනා ගාමතො පන භික්ඛුනියො ආගච්ඡන්තියෝ පිපාසිතා ච කිලන්තා ච ගෙහෙ ගන්ත්වා පානියං ච භාජනපාදමුඛධොතලකරණං ච පච්චාසිංසන්ති, තස්මිං ච අසති පුරිමනයෙනෙව අගාරවං ජනෙය්‍යා අසොතුකාමාපි හොන්ති, තෙන වුත්තං "පානියං පරිභොජනියං උපට්ඨපෙස්සා" ති. ආසනානි නිවත්තිත්වා පලක භට්ටික කටසාරකාදිභෙදං අත්තනොසො සාඛාභඞ්ගම්පි ඉදං තාසං ආසනං භවිස්සතීති එවං ආසනා පඤ්ඤපෙස්සා. ධම්මදෙසනාපත්තිමොච තාසං පන දුතියෝ ඉරියාපථබ්බෝ තෙන වුත්තං "දුතියං ගහෙත්වා නිසීදිතබ්බා" හි, න විහාරපච්චන්තෙ අථ බොධිමණ්ඩෙ උපොසථාගාරස්ස වා භොජනසාලාය වා එවරෙ සඛ්ඛසං ඔසරණදිවාතෙන නිසීදිතබ්බං. සඞ්ඝ ගණ්හන්තානි සඛා ආගමනසාති අත්ථො, ඔත්තප්පන්තීති ආගච්ඡන්ති, පගුණා වාචුග්ගතානි අත්ථො. නියාදෙතබ්බොති අත්ථපෙතබ්බො. ඔසාරෙතබ්බොති පාළි වත්තබ්බා. චයසසතුපසම්පජ්ජනායාති ආදි වත්තබ්බපාළිදස්සනං නත්‍රසාමීචි කම්මන්ති මණ්ඩනවිභූසනපටික්ඛෙපාදිකං අනුවත්තිතබ්බතා. එත්ථ ච භික්ඛුනියා භික්ඛුස්ස අභිවාදනා නාම අත්තනා ගාමෙ වා බහිගාමෙ වා අත්තනා විහාරෙ වා බහි විහාරෙ වා අන්තරඝරෙ වා රථිකාය වා අන්තමසො රාජුස්සාරණ්‍යපි වත්තමානාය දෙවෙ වස්ස මානෙ සඤ්ඤාය භූමියා ඨත්තපත්තහත්ථායපි හත්ථිඅස්සාදිහි අනුබද්ධාය පි කත්තබ්බමෙව. එකාබද්ධාය පාළියා භික්ඛාචාරං පවිසනෙන දිස්වා එකා සම්මි ඨානෙ "පනමාමි අය්‍යා" ති වඤ්චතුං වට්ටති, සචෙ අනන්තරඝරා වා දසහත්ථෙ මුඤ්චිත්වා ගච්ඡන්ති විසුං විසුං වන්දිතබ්බා, මහාසඞ්ඝපානෙ නි සින්නෙන එකස්මිං යෙව ඨානෙ වන්දිතුං වට්ටති. එසනාසො අඤ්ජලිකම්මෙ පි, යත්ථ කත්ථචි නිසින්නාය පන පච්චුට්ඨානං කාතබ්බං, තස්ස තස්ස සාමීචි කම්මස්ස අනුරූපදෙසෙ ච කාලෙ ච කාතං කාතබ්බං. සඤ්ඤත්තියා යථා කතෙ සුනතො හොති එවං කත්වා. ගරුකත්වා ති තත්‍ර ගාරවං ජනෙත්වා. මානෙත්වා ති මානෙන පියං කත්වා. පූජෙත්වා ති ඉමෙසං යෙව තිණ්ණං කි ච්චානං කරණෙන පූජෙත්වා. අනතික්කමනියොති න අතික්කමිතබ්බා. අභික්ඛුකෙ ආවාසෙති එත්ථ සචෙ භික්ඛුනීඋපස්සයතො අද්ධයොජනබ්භන්තරෙ ඔවාදදායකා භික්ඛු න වසන්ති අථ අභික්ඛුකො ආවාසො නාම එත්ථ වස්සං න වසිතබ්බං වුත්තනයෙනෙව. "අභික්ඛුකො නාම ආවාසො න සක්කා හොති ඔවාදාය වා සංවාසාය වා ගන්තුන්ති. න ච සක්කා තතො පරං පඨාහන්තං ගන්ත්වා ධම්මං සුත්වා ආගන්තුං, සචෙ තත්ථ වස්සං වසිතුං අනිච්ඡමානා භික්ඛුනියො සුනඛා වා උපච්චකා වා එවං වදන්ති "ව සථ අය්‍යෙ මයං භික්ඛූ ආනෙස්සාමා" හි වට්ටති, සචෙ පන වුත්තනයමාණෙ පෙදසෙ වස්සං උපගන්තුකාමා භික්ඛූ ආගන්ත්වා සාඛාමණ්ඩපෙපි එකර

ත්තං වුත්ථා හොන්ති න නිමන්තිතා හුත්වා ගන්තුකාමා එත්තාවතාපි සභික්ඛුකො ආවාසො හොති එත්ථ වස්සං උපගන්තුං වට්ටති, උපගච්ඡන්තිහි ච පක්ඛස්ස තෙරසියං යෙව භික්ඛු යාචිතබ්බා "මයං අය්‍යා තුම්හාකං ඔවාදෙන වසිස්සාමා"ති, යතො පන උජුනා මග්ගෙන අද්ධයොජනෙ භික්ඛූනං වසනට්ඨානං තෙන පන මග්ගෙන ගච්ඡන්තීනං ජීවිතන්තරායො වා බ්‍රහ්මචරියන්තරායො වා හොති අඤ්ඤෙන මග්ගෙන ගච්ඡන්තීනං අතිරෙකද්ධයොජනං හොති අයං අභික්ඛුකාවාසට්ඨානෙ යෙව තිට්ඨති, සචෙ පන තතො ගාවුතමත්තෙ අඤ්ඤෙ භික්ඛුනී උපස්සයො ඛෙමට්ඨානෙ හොති තාහි භික්ඛුනීහි තා භික්ඛුනියො යාචිත්වා පුන ගන්ත්වා භික්ඛු යාචිතබ්බා "අය්‍යා අම්හාකං උජුකමග්ගෙ අන්තරායො අත්ථි අඤ්ඤෙන මග්ගෙන අතිරෙකද්ධයොජනං හොති අන්තරාමග්ගෙ පන අම්හාකං උපස්සයතො ගාවුතමත්තෙ අඤ්ඤෙ භික්ඛුනී උපස්සයො අත්ථි අය්‍යානං සන්තිකා තත්ථ ආගතඔවාදෙන වසිස්සාමී"ති තෙහි භික්ඛූහි සම්පටිච්ඡිතබ්බං, තතො තාහි භික්ඛුනීහි තං භික්ඛුනී උපස්සයං ආගන්ත්වා උපොසථො කාතබ්බො, තා වා භික්ඛුනියො දිස්වා අත්තනො උපස්සයමෙව ගන්ත්වා කාතුම්පි වට්ටති.....සචෙ පන වස්සං උපගන්තුකාමා භික්ඛු චාතුද්දසෙ විහාරං ආගච්ඡන්ති, භික්ඛුනීහි ච ඉධ අය්‍යා වස්සං වසිස්සථාති පුච්ඡිතා ආමාති වත්වා, පුන තාහි "තෙනහි අය්‍යා මයම්පි තුම්හාකං ඔවාදං අනුජීවන්තියො වසිස්සාමා"ති වුත්තා-දුතියදිවසෙ ගාමෙ භික්ඛාචාරසම්පදං අපස්සන්තා න සක්කා ඉධ වසිතුන්ති පක්කමන්ති, අථ තා භික්ඛුනියො උපොසථදිවසෙ විහාරගතා භික්ඛු න පස්සන්ති එත්ථ කිං කාතබ්බන්ති, යත්ථ භික්ඛු වසන්ති තත්ථ ගන්ත්වා පච්ඡිමිකාය වස්සං උපගන්තබ්බං, පච්ඡිමිකාය වස්සං උපගන්තුං ආගමිස්සන්තීති වා ආභොගං කත්වා ආගතානං සන්තිකෙ ඔවාදෙන වසිතබ්බං.....සචෙ පන පච්ඡිමිකායපි න කෙචි ආගච්ඡන්ති අන්තරාමග්ගෙ ච රාජභයං වා චොරභයං වා දුබ්භික්ඛං වා හොති අභික්ඛුකාවාසෙ වසන්තියා ආපත්ති වස්සච්ඡෙදං කත්වා ගච්ඡන්තියාපි ආපත්ති සා රක්ඛිතබ්බා, ආපදාසු හි අභික්ඛුකෙ ආවාසෙ වසන්තියා අනාපත්ති වුත්තා.....සචෙ ආගන්ත්වා වස්සං උපගතා භික්ඛු පුන කෙනචිකාරණෙන පක්කමන්ති වසිතබ්බමෙව. වුත්තං හෙතං "අනාපත්ති වස්සූපගතා භික්ඛු පක්කන්තා වා හොන්ති විබ්භන්තා වා කාලකතා වා පක්ඛසඞ්කන්තා වා ආපදාසු උම්මත්තිකාය ආදිකම්මිකායා"ති, පවාරෙන්තියා පන යත්ථ භික්ඛු අත්ථි තත්ථ ගන්ත්වා පවාරෙතබ්බං.....අත්ථද්ධමාසන්ති අද්ධමාසෙ අද්ධමාසෙ. චෙ ධම්මා පච්චා සිංසිතබ්බාති චෙධම්මා ඉච්ඡිතබ්බා. උපොසථපුච්ඡකන්ති උපොසථපුච්ඡනං, තත්ථ පණ්ණරසිකෙ උපොසථෙ පක්ඛස්ස චාතුද්දසියං චාතුද්දසිකෙ තෙරසියං ගන්ත්වා උපොසථො පුච්ඡිතබ්බො, මහාපච්චරියං පන පක්ඛස්ස තෙරසියං යෙව ගන්ත්වා අයං උපොසථො චාතුද්දසිකො පණ්ණරසිකොති පුච්ඡිතබ්බන්ති වුත්තං, උපොසථදිවසෙ ඔවාදත්ථාය උපසඞ්කමිතබ්බං, පාටිපදදිවසතො පන පට්ඨාය ධම්මසවණත්ථාය ගන්තබ්බං.....

ඉති සඟවා අඤ්ඤස්ස කම්මස්ස ඔකාසං අදත්වා නිරන්තරං භික්ඛුනීනං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ගමනමෙව පඤ්ඤපෙසි කස්මා මඤ්ඤපඤ්ඤත්තා මාතුගාමස්ස-මඤ්ඤපඤ්ඤෙ හි මාතුගාමො තස්ස නිච්චං ධම්මසවණං බහුපකාරං එවඤ්ච සති යං මයං ජානාම තදෙව අය්‍යා ජානන්තීති මානං අකත්වා භික්ඛු

සඞ්ඝං පයිරුපාසමානා සාමඤ්චං පබ්බජ්ජං කරිස්සන්තීති, තස්මා භගවා එවමකාසි, භික්ඛුනිසඞ්ඝෙපි යථානුසිට්ඨිං පටිපජ්ජිස්සාමාති යඤ්ච්ච නිරන්තරං විහාරං උපසඞ්කමිංසු, වුත්තඤ්හෙතං "ඡයිමා භඩ්ඩන සම්මුඛෙන සඞ්ඝා භික්ඛුනී සඞ්ඝා ඔවිදං ගච්ඡති මනු සා උක්කිඨයන්ති ඔසන්ති විපාචෙන්ති ජායයෝ ඉමා ඉත්ථිසං ජරියෝ ඉමා ඉත්ථිසං ඉදුනිමෙ ඉමාහි සද්ධිං අඡ්ර මීසාහති,, ති-භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං "න භික්ඛවෙ භික්ඛුනිසඞ්ඝෙන ඔවාදෙ ගන්තබ්බො ගච්ඡෙය්‍ය වෙ ආපත්ති දුක්කටස්ස අනුජානාමි භික්ඛවෙ චතුගිපඤ්චාහි භික්ඛුනිහි ඔවාදං ගහෙතුං" යි.....පුනපි තථෙව උක්කිඨිංසු පුන භගවා "අනුජානාමි භික්ඛවෙ තෙ භික්ඛෙ යො ඔවාදං ගහෙතුන්ති" ආහ, තස්මා භික්ඛුනිසඞ්ඝෙන වෙ භික්ඛුනියා භික්ඛුනියා යාවතිකා පෙසෙතබ්බා, එවඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝං ඔවාදූපසඞ්කමිතා යාවතා "භික්ඛුනිසඞ්ඝො අය්‍යා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස පාදෙ වඤ්ඡති ඔවාදූපසඞ්කමනං ච යාවතිකා ලහතු කිර අය්‍යා භික්ඛුනිසඞ්ඝො ඔවාදූපසඞ්කමනං" යි, නාහි භික්ඛුනිහි ආරාමං ගන්තබ්බං ත්තො ඔවාදපටිග්ගාහකං එකං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා වඤ්චිත්වා සො භික්ඛු එකාය භික්ඛුනියා එවමස්සවචනීයෝ "භික්ඛුනිසඞ්ඝො අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝස්ස පාදෙ වඤ්ඡති ඔවාදූපසඞ්කමනං ච යාවතිකා ලහතු කිර අය්‍යා භික්ඛුනිසඞ්ඝො ඔවාදූපසඞ්කමනං,, ති.....තෙන භික්ඛුනා පාතිමොක්ඛුද්දෙසකො භික්ඛු උපසඞ්කමිත්වා එවමස්සවචනීයෝ "භික්ඛුනිසඞ්ඝො භන්තෙ භික්ඛුසඞ්ඝස්ස පාදෙ වඤ්ඡති ඔවාදූපසඞ්කමනඤ්ච යාවතිකා ලහතු කිර භන්තෙ භික්ඛුනිසඞ්ඝො ඔවාදූපසඞ්කමනං" යි, පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වත්තබ්බො "අත්ථි කොචි භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මතොති, සචෙ හොති කොචි භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මතො පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වත්තබ්බො "ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මතො තං භික්ඛුනිසඞ්ඝො උපසඞ්කමතු,, ති-සචෙ න හොති කොචි භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකොසම්මතො පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වත්තබ්බො "කො දායස්සා උස්සහති භික්ඛුනියො ඔවදිතුං" යි සචේ කොචි උස්සහති භික්ඛුනියො ඔවදිතුං සො ච හොති අට්ඨහඞ්ගෙහි සමන්නාගතො සම්මන්නිවා වත්තබ්බො "ඉත්ථන්නාමෙ භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මතො තං භික්ඛුනිසඞ්ඝො උපසඞ්කමතු යි, සචෙ පන කොචි න උස්සහති භික්ඛු භික්ඛුනියෝ ඔවදිතුං පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වත්තබ්බො "නත්ථි කොචි භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මතො පාසාදිකෙන භික්ඛුනිසඞ්ඝො සම්පාදෙතූ"යි, එත්තාවතා හි සඞ්ඝලං සිඤ්ඤනත්‍ථඤ්ඤාහං සාසනමාරොචිතං හොති. තෙන භික්ඛුනා සාඛ්‍යි සම්පටිච්ඡිතා පාචිත්තියං ආරොචෙතබ්බං. භික්ඛුනීසඞ්ඝෙනපි තා භික්ඛුනියෝ පෙසෙතබ්බා' ගච්ඡථය්‍යෙ ප්‍රච්ඡථ කිං අය්‍යා ලහති භික්ඛුනීසඞ්ඝෙ ඔවාදූපසඞ්කමනං" යි, තාහි සාඛ්‍ය අය්‍යාති සම්පටිච්ඡිත්වා ආරාමං ගන්ත්වා තං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා එවං වත්තබ්බං. "කිං අය්‍යා ලහති භික්ඛුනීසඞ්ඝෙ ඔවාදූපසඞ්කමනං" නාහි, තෙන වත්තබ්බං' නත්ථි කොචි භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මතො පාසාදිකෙන භික්ඛුනිසඞ්ඝෙ සම්පාදෙතූ"යි, තාහි සාඛ්‍ය අය්‍යාති සම්පටිච්ඡිතබ්බං. එකතොඋපතා නං වසෙන චෙතං වුත්තං, තාහුපන එකාය භික්ඛුනියා වත්තබ්බං ච සම්පටිච්ඡිතබ්බං ච ඉතරා තස්සා සහායිකා, සචෙ පන භික්ඛුනිසඞ්ඝෙ වා භික්ඛුසඞ්ඝෙ වා භෙදපුරෙ උභයත්‍ථොපි වා ගණ්ඨිපහානමෙව පුඝාලම්භනං වා හොති

ඒකා භික්ඛුනී වා බහුහි භික්ඛුනීඋපස්සයෙහි ඔවාදත්ථාය පෙසිතා හොති තත්‍රායං වචනක්කමො;—

භික්ඛුනියො අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝස්ස පාදෙ වන්දන්ති ඔවාදූපසඞ්කමනඤ්ච යාචන්ති ලභන්තු කිර අය්‍යා භික්ඛුනියො ඔවාදූපසඞ්කමනන්ති, අහං අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝස්ස පාදෙ වන්දාමි ඔවාදූපසඞ්කමනං ච යාචාමි ලභාමහං අය්‍ය ඔවාදූපසඞ්කමනන්ති, භික්ඛුනීසඞ්ඝො අය්‍ය අය්‍යානං පාදෙ වන්දති ඔවාදූපසඞ්කමනච යාචති ලභතු කිර අය්‍ය භික්ඛුනීසඞ්ඝො ඔවාදූපසඞ්කමනන්ති, භික්ඛුනියො අය්‍ය අය්‍යානං පාදෙ වන්දන්ති ඔවාදූපසඞ්කමනච යාචන්ති ලභන්තු කිර අය්‍ය භික්ඛුනියො ඔවාදූපසඞ්කමනන්ති, අහං අය්‍ය අය්‍යානං පාදෙ වන්දාමි ඔවාදූපසඞ්කමනච යාචාමි ලභාමහං අය්‍ය ඔවාදූපසඞ්කමනන්ති, භික්ඛුනීසඞ්ඝො අය්‍ය අය්‍යස්ස පාදෙ වන්දති ඔවාදූපසඞ්කමනඤ්ච යාචති ලභතු කිර අය්‍ය භික්ඛුනීසඞ්ඝො ඔවාදූපසඞ්කමනන්ති, භික්ඛුනියො අය්‍ය අය්‍යස්ස පාදෙ වන්දන්ති ඔවාදූපසඞ්කමනඤ්ච යාචන්ති ලභන්තු කිර අය්‍ය භික්ඛුනියො ඔවාදූපසඞ්කමනන්ති, අහං අය්‍ය අය්‍යස්ස පාදෙ වන්දාමි ඔවාදූපසඞ්කමනඤ්ච යාචාමි ලභාමහං අය්‍ය ඔවාදූපසඞ්කමනන්ති, භික්ඛුනීසඞ්ඝො ච අය්‍යා භික්ඛුනියොච භික්ඛුනී ච භික්ඛුසඞ්ඝස්ස අය්‍යානං අය්‍යස්ස පාදෙ වන්දති වන්දන්ති වන්දති ඔවාදූපසඞ්කමනං ච යාචති යාචන්ති යාචති ලභතු කිර ලභන්තු කිර ලභතු කිර අය්‍ය භික්ඛුනීසඞ්ඝො ච භික්ඛුනියො ච භික්ඛුනී ච ඔවාදූපසඞ්කමන්ති.....

තෙනපි භික්ඛුනා උපොසථකාලෙ ඒවං වත්තබ්බං "භික්ඛුනියො භන්තෙ භික්ඛුසඞ්ඝස්ස පාදෙ වන්දන්ති ඔවාදූපසඞ්කමනඤ්ච යාචන්ති ලභන්තු කිර භන්තෙ භික්ඛුනියො ඔවාදූපසඞ්කමනන්ති, භික්ඛුනී භන්තෙ භික්ඛුසඞ්ඝස්ස පාදෙ වන්දති ඔවාදූපසඞ්කමනඤ්ච යාචති ලභතු කිර භන්තෙ භික්ඛුනී ඔවාදූපසඞ්කමනන්ති.....භික්ඛුනීසඞ්ඝො භන්තෙ භික්ඛුනියො භන්තෙ භික්ඛුනී භන්තෙ ආයස්මන්තානං පාදෙ වන්දති ඔවාදූපසඞ්කමනඤ්ච යාචති ලභතු කිර භන්තෙ භික්ඛුනී ඔවාදූපසඞ්කමනන්ති, භික්ඛුනීසඞ්ඝොච භන්තෙ භික්ඛුනියොච භික්ඛුනීච භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ආයස්මන්තානං අය්‍යස්ස පාදෙවන්දති වන්දන්ති වන්දති ඔවාදූපසඞ්කමනඤ්ච යාචති යාචන්ති යාචති ලභතු කිර භන්තෙ භික්ඛුනීසඞ්ඝො ච භික්ඛුනියො ච භික්ඛුනී ච ඔවාදූපසඞ්කමන්ති.....

පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙනාපි සචෙ සම්මතො භික්ඛු අත්ථි පුරිමනයෙනෙව තං භික්ඛුනියො ච තං භික්ඛුනී ච තං භික්ඛුනීසඞ්ඝො ච භික්ඛුනියොච භික්ඛුනී ච උපසඞ්කමන්තු උපසඞ්කමතු උපසඞ්කමතු උපසඞ්කමන්තු උපසඞ්කමතූති වත්තබ්බං, සචෙ නත්ථි පාසාදිකෙන භික්ඛුනියො භික්ඛුනී භික්ඛුනීසඞ්ඝො ච භික්ඛුනියො ච භික්ඛුනී ච සම්පාදෙන්තු සම්පාදෙතු සම්පාදෙතු සම්පාදෙන්තු සම්පාදෙතූති වත්තබ්බං, ඔවාදපටිග්ගාහකෙන පාටිපදෙ පච්චාහරිත්වා තථෙව වත්තබ්බං.....ඔවාදං පන බාලගිලානගම්කෙ ඨපෙත්වා අඤ්ඤෙ සචෙපි ආරඤ්ඤකො හොති අපටිග්ගහෙතුං න ලභති, වුත්තං හෙතං භගවතා "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඨපෙත්වා බාලං ඨපෙත්වා ගිලානං ඨපෙත්වා ගම්කං අවසෙසෙහි ඔවාදං ගහෙතුන්ති; තත්ථ යො චාතුද්දසිකපණ්ණරසිකෙසු වා උපොසථෙසු පාටිපදෙ වා ගන්තුකාමො සො ගම්යො දුතිය පක්ඛදිවසෙ ගච්ඡන්තොපි අගහෙතුං න ලභති, "න භික්ඛවෙ ඔවාදෙ න ගහෙතබ්බො යො න ගණ්හෙය්‍ය ආපත්තී දුක්කටස්සා"ති වුත්තං ආපත්තිං

ආපජ්ජති යෙව, ඔවාදං ගහෙත්වා ච උපොසථගෙ අනාරොචෙතුං වා පාවිපදෙ භික්ඛුනීනං අපච්චාහරිතුං වා න වට්ටති, වුත්තං හෙතං "න භික්ඛවෙ ඔවාදෙ නාරොචෙතබ්බො යො නාරොචෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති, අපරම්පි වුත්තං "න භික්ඛවෙ ඔවාදෙ න පච්චාහරිතබ්බො යො න පච්චාහරෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති-තත්‍ර ආරක්ඛකෙන පච්චාහරණත්‍රං සඞ්ඝෙකතො කාතබ්බො, වුත්තං හෙතං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ආරක්ඛකෙන භික්ඛුනා ඔවාදං ගහෙතුං සඞ්ඝෙකතං ච කාතුං අත්‍ර පටිහරිස්සාමි"ති, තස්මා ආරක්ඛකො භික්ඛු සවෙ භික්ඛුනීනං වසනගාමෙ භික්ඛං ලභති තත්‍රෙව චරිත්වා භික්ඛුනියො දිස්වා ආරොචෙත්වා ගන්තබ්බං, නොචස්ස තත්‍ර භික්ඛා සුලභා හොති සාමන්තගාමෙ චරිත්වා භික්ඛුනීනං ගාමං ආගම්ම තථෙව කාතබ්බං, සචෙ දූරං ගන්තබ්බං හොති සඞ්ඝෙකතො කාතබ්බො "අහං අමුකං නාම තුම්හාකං ගාමචාරෙ සභං වා මණ්ඩපං වා රුක්ඛමුලං වා උපසඞ්කමිස්සාමි තත්‍ර ආගච්ඡෙය්‍යථා"ති, භික්ඛුනිහි තත්‍ර ගන්තබ්බා අගන්තුං න ලභති, වුත්තං හෙතං "න භික්ඛවෙ භික්ඛුනියා සඞ්ඝෙකතං න ගන්තබ්බං යා න ගච්ඡෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති.

උභතො සඞ්ඝෙ තිහි ඨානෙහි පවාරෙතබ්බන්ති එත්‍ර භික්ඛුනිහි වාතු දූසෙ අත්තනා පවාරෙත්වා උපොසථෙ භික්ඛුසඞ්ඝෙ පවාරෙතබ්බං, වුත්තං හෙතං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ අජ්ජතනාය පවාරෙත්වා අපරජ්ජු භික්ඛුසඞ්ඝෙ පවාරෙතුං"ති, **භික්ඛුනීඛන්ධකෙ** වුත්තනයෙනෙව වෙත්‍ර විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. වුත්තං හෙත ...තෙන ඛොපන සමයෙන සබ්බො භික්ඛුනී සඞ්ඝො පවාරෙන්තො කොලාහලමකාසි, අනුජානාමි භික්ඛවෙ එකං භික්ඛුනිං ව්‍යත්තං පටිබලං සම්මන්නිතුං භික්ඛුනීසඞ්ඝස්ස අත්‍රාය භික්ඛුසඞ්ඝං පවාරෙතුං, එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ සම්මන්නිතබ්බා පඨමං භික්ඛුනී යාචිතබ්බා යාචිත්වා ව්‍යත්තාය භික්ඛුනියා පටිබලාය සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො— "සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සඞ්ඝො යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො ඉත්‍රන්නාමං භික්ඛුනිං සම්මන්නෙය්‍ය භික්ඛුනීසඞ්ඝස්ස අත්‍රාය භික්ඛුසඞ්ඝං පවාරෙතුං එසා ඤත්ති, සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සඞ්ඝො ඉත්‍රං නාමං භික්ඛුනිං සම්මන්නති භික්ඛුනීසඞ්ඝස්ස අත්‍රාය භික්ඛුසඞ්ඝං පවාරෙතුං යස්සා අය්‍යාය ඛමති ඉත්‍රන්නාමාය භික්ඛුනියා සම්මුති භික්ඛුනීසඞ්ඝස්ස අත්‍රාය භික්ඛුසඞ්ඝං පවාරෙතුං, සා තුණ්හස්ස යස්සා න ක්ඛමති සා භාසෙය්‍ය, සම්මතා සඞ්ඝෙන ඉත්‍රං නාමා භික්ඛුනී භික්ඛුනීසඞ්ඝස්ස අත්‍රාය භික්ඛුසඞ්ඝං පවාරෙතුං ඛමති සඞ්ඝස්ස තස්මා තුණ්හී එවමෙතං ධාරයාමී"ති ...තාය සම්මතාය භික්ඛුනියා භික්ඛුනීසඞ්ඝං ආදාය භික්ඛුසඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො "භික්ඛුනී සඞ්ඝො අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝං පවාරෙති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වදථය්‍යා භික්ඛුසංඝො භික්ඛුනීසඞ්ඝං අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තො පටිකරිස්සාති, දුතියම්පි අය්‍ය තතියම්පි අය්‍ය භික්ඛුනීසඞ්ඝො ...පෙ... පටිකරිස්සති"ති, සචෙ භික්ඛුනීසඞ්ඝො න පූරති "භික්ඛුනියො අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝං පවාරෙන්ති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කායවා වදථය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝො භික්ඛුනීනං අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තියො පටිකරිස්සන්ති තිව-අහං අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝං පවාරෙමි දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය ව වදතු මං අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝො අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්ති පටිකිස්සාමි

තිච, එවං තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං, සචෙ භික්ඛුසඞ්ඝො න පුරති " භික්ඛුනීස ඞ්ඝො අය්‍යා අය්‍යෙ පවාරෙති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වද නතය්‍යා භික්ඛුනීසඞ්ඝං අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තො පටිකරිස්සති තිච, භික්ඛුනීසඞ්ඝො අය්‍ය අය්‍යං පවාරෙති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කා ය වා වදතය්‍යො භික්ඛුනීසඞ්ඝං අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තො පටිකරි ස්සති ති ච එවං තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං.....උභිණ්ණං අපාරිපූරියා භික්ඛුනි යො අය්‍යා අය්‍යෙ පවාරෙන්ති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වද නතය්‍යා භික්ඛුනීනං අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තියො පටිකරිස්සන්ති' ති ච, භික්ඛුනියො අය්‍ය අය්‍යං පවාරෙන්ති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කා ය වා වදතය්‍යො භික්ඛුනීනං අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තියො පටිකරිස්ස න්තීති ච, අහං අය්‍යා අය්‍යෙ පවාරෙමි දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වදතු මං අය්‍යා අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තී පටිකරිස්සාමීති ච, අහං අය්‍ය අය්‍යං පවාරෙමි දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වදතු මං අය්‍යො අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්ති පටිකරිස්සාමීති ච, එවං තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. මානත්තචරණ ච උපසම්පදාපරියෙසනා ච යථාඨානෙ යෙව ආවිභවිස්සති.....

න භික්ඛුනියා කෙනචි පරියායෙනාති දසහි වා අක්කොස වත්තුහි අඤ්ඤෙන වා කෙනචි පරියායෙන භික්ඛු නෙව අක්කොසිතබ්බො න පරි භාසිතබ්බො න භයෙන තජ්ජෙතබ්බො.....ඔවටොති පිහිතො වාරිතො පටික්ඛිත්තො. වචනං යෙව වචනපථො. අනොවටොති අපිහිතො අවා රිතො අපටික්ඛිත්තො, තස්මා භික්ඛුනියා ආධිපච්චට්ඨානෙ ජෙට්ඨකට්ඨා නෙ ඨත්වා "එවං අභික්කම එවං පටික්කම එවං නිවාසෙහි එවං පාරුපාහී" ති කෙනචි පරියායෙන නෙව භික්ඛු ඔවදිතබ්බො න අනුසාසිතබ්බො, දෙසං පන "දිස්වා පුබ්බෙ මහාථෙරා න එවං අභික්කමන්ති න පටික්කමන්ති න නිවාසෙන්ති න පාරුපන්ති ඊදිසං කාසාවම්පි න ධාරෙන්ති න එවං අක්ඛී නි අඤ්ජන්ති" ති-ආදිනා නයෙන විජ්ජමානදොසෙ දස්සෙතුං වට්ටති, භි ක්ඛුහි පන "අයං බුඩ්ඪසමණී එවං නිවාසෙති එවං පාරුපති මා එවං නිවා සෙහි මා එවං පාරුපාහි මා තිලකම්මපණ්ණකම්මාදීනි කරොහී" ති යථා සුඛං භික්ඛුනිං ඔවදිතුං අනුසාසිතුං වට්ටති.....

සමග්ගම්භය්‍යාති භණන්තන්ති සමග්ගා අම්හ අය්‍ය ඉති භණන්තං භි ක්ඛුනීසඞ්ඝං. අඤ්ඤං ධම්මං භණතීති අඤ්ඤං සුන්තන්තං වා අභිධම්මං වා සමග්ගම්භය්‍යාති වචනෙනපි ඔවාදං පච්චාසිංසන්ති, තස්මා ඨපෙත්වා ඔවාදං අඤ්ඤං ධම්මං භණන්තස්ස දුක්කටං. ඔවාදං අනීයාදෙත්වාති එසො භගිනි යො ඔවාදොති අවත්වා.....අධම්මකම්මෙති ආදීසු භික්ඛුනොවාදකස්මුති කම්මං කම්මන්ති වෙදිතබ්බං, තත්ථ අධම්මකම්මෙ චින්නං නවකානං ව සෙන අට්ඨාරසපාචිත්තියානි, ධම්මකම්මෙ දුතියස්ස නවකස්ස අවසානප දෙ අනාපත්ති, සෙසෙසු සත්තරස දුක්කටානි. උද්දෙසං දෙන්තොති අට්ඨන්නං ගරුධම්මානං පාළිං උද්දිසන්තො. පරිපුච්ඡං දෙන්තොති ත ස්සා යෙව පගුණාය ගරුධම්මපාළියා අට්ඨකථං භණන්තොති අත්ථො. ඔ සාරෙහි අය්‍යාති වුච්චමානො ඔසාරෙතීති එවං වුච්චමානො අට්ඨගරුධ

මම්පාළිං ඔසාරෙතීති අත්ථො. එවං උද්දෙසං දෙන්තෝ පරිපුච්ඡං දෙන්තෝ යෝ ච ඔසාරෙතීති වුච්චමානෝ අධිසීලධම්මෝ හණති තස්ස පාමොජ්ජං යෙන අනාපත්තී, අඤ්ඤං ධම්මං භණන්තස්ස දුක්කටෙන අනාපත්තී... පඤ්ඤං ප්‍රවිජති පඤ්ඤං ප්‍රවෙසා කථෙතීති භික්ඛුනී ගරුධම්මනිස්සිතං වා ඛන්ධාදිනිස්සිතං වා පඤ්ඤං ප්‍රවිජති තං. යෝ භික්ඛු කථෙති තස්සාපි අනාපත්තී. අඤ්ඤස්සත්ථාය ඣාණභඤ්ඤන්තී චතුපරිසතිං ධම්මං දෙසෙන්තං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා භික්ඛුනියෝ සුණන්ති තත්‍රාපි භික්ඛුස්ස අනාපත්ති, සික්ඛමානාය සාමණේරියාති එතාසං දෙසනාසඤ්ඤාපි අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමේව, පදසෝ ධම්මසමුට්ඨානං වාචතෝ ච වාචාචිත්තතෝ ච සමුට්ඨාති, කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං පරාණභඤ්ඤාවජ්ජං වීතික්කමං නිවත්තං නිවෙදනාහත්ති... ඛවාදිඝාඨාදිං සමත්තං —

දුනිසඞ්ඛඨාසද්ද පරියායෙනාති වාරෙන පරිපාරියාති අත්ථො. අධිචෙතසොති අධිඨිතචිත්තවසෙ, සඛවිත්තානං අධිකෙන අරහත්තඵලචිත්තෙන සමන්නාගතත්තාති අත්ථො... අප්පමත්තොති නපමත්තෝ, අප්පමාදෙන කුසලානං ධම්මානං සාතච්චකිරියාය සමන්නාගතත්තාති වුත්තං හොති. මුනිනොති "යෝ මුනාති උභොලොකෙ මුනි තෙන සඞ්ඛ්‍ය වුච්චති"ති-එවං උභයලොකමුනනෙන වා, මොනං වුච්චති ඤාණං තෙන ඤාණෙන සමන්නාගතත්තා වා ඛීණාසවෝ මුනි නාම වුච්චති, තස්ස මුනිනෝ. මොනපථෙසු සික්ඛතොති අරහත්ත ඤාණසඞ්ඛාතස්ස මොනස්ස පථෙසු සන්තතිංසබොධිපක්ඛියධම්මෙසු තිසු වා සික්ඛාසු සික්ඛතෝ, ඉදං ච ප්‍රබ්බජ්ජාපථපදං ගහෙත්වා වුත්තං තස්මා එවං ප්‍රබ්බජාගෙ සික්ඛතෝ ඉමාය සික්ඛාය මුනිභාවං පත්තස්ස මුනිනොති එවමෙත්ථ අත්ථෝ දට්ඨබ්බෝ... සොතා න හවන්ති නාදිනොති නාදියස්ස ඛීණාසවමුනිනෝ අබ්භන්තරෙ ඉට්ඨවියොගාදිවත්ථුකා සොතා න සන්ති, අථ වා නාදිනොති නාදිලක්ඛණ සමන්නාගතස්ස එවරූපස්ස මුනිනෝ සොතා න භවන්තීති අයමෙත්ථ අත්ථෝ. උපසන්තත්තාති රාගාදීනං උපසමෙන උපසන්තත්තස්ස. සදා සතිමතොති සතිවෙපුල්ලපත්තත්තා නිච්චකාලං සතියා අවිජහිතත්තස්ස... ආකාසෙ අත්තලික්ඛෙති අන්තලික්ඛසඞ්ඛාතෙ ආකාසෙ, න කඤ්චුඝාරමෙ න රූපපරිවෙසෙ. චඞ්කමතීති නිච්චඞ්කමතීති තාසං භික්ඛුනීනං කථං සුත්වා "ඉමා භික්ඛුනියෝ මං එත්තකමෙව අයං ජානාතීති අවමඤ්ඤන්ති හඤ්ඤන්ති එතාසං අත්තනෝ ආනුභාවං දස්සෙස්සාමී"ති ධම්මබහුමානං උපාදෙත්වා අභිඤ්ඤාපාදකං චතුත්ථඣානං සමාපජ්ජිත්වා වුට්ඨාය එවරූපං ඉද්ධිපාටිහාරියං දස්සෙසි... ආකාසෙ අත්තලික්ඛෙ චඞ්කමතීති—පෙ—අන්තරධායතීතිපි, තත්ථ අන්තරධායතීති අන්තරධායතිපි අදස්සනම්පි ගච්ඡතීති අත්ථෝ. තඤ්චෙව උදානං භණති අඤ්ඤව බහුං බුද්ධවචනන්ති ථෙරෝ කිර අත්තනෝ භාතුථෙරස්ස සන්තිකෙ:—

පදුමං යථා කොකනදං සුගන්ධං, පාතෝ සියා ඵුල්ලමවීත ගන්ධං
අඞ්ගීරසං පස්ස විරොචමානං, තපන්තමාදිච්චමිවන්තලික්ඛෙති...

ඉමං ගාථං උද්දිසාපෙත්වා චත්තාරෝ මාසෙ සජ්ඣායි, නව පභුණං කත්තුමසක්ඛි, තතෝ නං ථෙරෝ "අභබ්බොත්වං ඉමස්මිං සාසනෙ"ති

විහාරා නික්ඛමිත්වාපෙසි, සො රුදමානො වාරකොට්ඨකෙ අට්ඨාසි, අථ භගවා බුද්ධවක්ඛුනා වෙනෙය්‍යසත්තෙ ඔලොකෙන්තො තං දිස්වා විහාර චාරිකං චරමානො විය තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා ඛුළ පන්ථක කස්මා රොදසීති ආහ, සො තමත්ථං ආරොචෙසි අථස්ස භගවා සුඛං පිලොතික ඛණ්ඩං දත්වා "ඉදං රජොහරණං රජොහරණන්ති පරිමජ්ජාහීති" ආහ, සො සාධූති පම්පටිච්ඡිත්වා අත්තනො නිවාසට්ඨානෙ නිසීදිත්වා තස්ස එක මන්තං පරිමජ්ජි, පරිමජ්ජිතට්ඨානං කාලකමහොසි, සො එවං පරිසුද්ධම්පි නාම වත්ථං ඉමං අත්තභාවං නිස්සාය කාලකං ජාතන්ති සංවෙගං පටිලභිත්වා විපස්සනං ආරභි, අථස්ස භගවා ආරඛ්ඛිරියභාවං ඤත්වා අධිවෙන සොති ඉමං ඔභාසගාථං අභාසි, ථෙරො ගාථාපරියොසානෙ අරහත්තං පාපුණි, තස්මා ථෙරො පකතියා ච ඉමං ගාථං මමායති, සො තං ඉමිස්සා ගාථාය මමායනභාවං ජානාපෙතුං තඤ්ඤෙව භණති අඤ්ඤඤ්ච අන්තර න්තරා ආහරිත්වා බහුං බුඛවචනං, තෙන වුත්තං "තඤ්ඤෙව උදානං භණති අඤ්ඤඤ්ච බහුං බුඛවචන"න්ති.....එකතො උපසම්පන්නායාති භික්ඛුනිසඞ්ඝෙ උපසම්පන්නාය, භික්ඛුසඞ්ඝෙ පන උපසම්පන්නං ඔවද න්තස්ස පාචිත්තියං. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව, ඉදම්පි පදසොධම්මසමු ට්ඨානමෙව.....අත්ථඞ්ගත භික්ඛාපදං දුතියං.....

නතිය භික්ඛාපදෙ අඤ්ඤත්‍ර සමයා ඔවදති ආපත්ති පාචිත්තියස්සාති ආදිසු අට්ඨහි ගරුධම්මෙහි ඔවදන්තස්සෙව පාචිත්තියං, අඤ්ඤෙන ධම්මෙ න දුක්කටන්ති වෙදිතබ්බං, එකතො උපසම්පන්නායාති භික්ඛුනිසඞ්ඝෙ උපසම්පන්නාය, භික්ඛුසඞ්ඝෙ උපසම්පන්නාය පන ඔවදතො පාචිත්තිය මෙව, ඉතො පරම්පි ච යත්ථ යත්ථ එකතො උපසම්පන්නාති වුච්චති සබ්බත්ථ අයමෙවත්ථො දට්ඨබ්බො, සෙසං උත්තානමෙව.....කඨිනසමු ට්ඨානං, කායවාචතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා නො සඤ්ඤා විමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිචි ත්තං තිවෙදනන්ති.....භික්ඛුනි උපස්සය භික්ඛාපදං නතියං.....

ඉදං පනෙත්ථ ඔභාසවිවරියං වුත්තං පකිණ්ණකං-අසම්මතො චෙ භික්ඛු අත්ථඞ්ගතෙ සුරියෙ භික්ඛුනි උපස්සයං උපසඞ්කමිත්වා අට්ඨහි ගරුධම්මෙහි ඔවදති තිණ්ණි පාචිත්තියානි. අඤ්ඤෙන ධම්මෙන ඔවදතො චෙ දුක්කටා නි එකං පාචිත්තියං, කථං අසම්මතමූලකං දුක්කටං උපස්සයං ගන්ත්වා අඤ්ඤෙන ධම්මෙන ඔවදනමූලකං දුක්කටං, අත්ථඞ්ගතෙ සුරියෙ ඔවදනමූල කං පාචිත්තියන්ති.....සම්මතස්ස අත්ථඞ්ගතෙ සුරියෙ තත්ථ ගන්ත්වා අට්ඨහි ගරුධම්මෙහි ඔවදන්තස්ස එකා අනාපත්ති චෙ පාචිත්තියානි, කථං සම්ම තත්තා අනාපත්ති, අත්ථඞ්ගතෙ සුරියෙ ඔවදනමූලකං එකං, ගන්ත්වා ගරු ධම්මෙහි ඔවදනමූලකං එකන්ති චෙ පාචිත්තියානි.....තස්සෙව අඤ්ඤෙන ධම්මෙන ඔවදතො එකා අනාපත්ති එකං දුක්කටං එකං පාචිත්තියං, කථං සම්මතත්තා අනාපත්ති, ගන්ත්වා අඤ්ඤෙන ධම්මෙන ඔවදනමූලකං දුක්ක ටං අත්ථඞ්ගතෙ සුරියෙ ඔවදනමූලකං පාචිත්තියන්ති.....දිවා පන ගන්ත්වා ඔවදතො සම්මතස්ස අසම්මතස්ස ච රත්තිඔවදනමූලකං පාචිත්තියං අප නෙත්වා අවසෙසා ආපත්තානාපත්තියො වෙදිතබ්බාති.....

චතුත්ථ සික්ඛාපදෙ න බහුකතාති න කතබහුමානා, න ධම්මබහුමානං කත්වා ඔවදන්තීති අධිප්පායො. භික්ඛුනොවාදකං අවණ්ණං කත්තුකාමොති ආදිනං උජ්ඣාපනකෙ වුත්තනයෙනෙවෙතා වෙදිතබ්බා. උප සම්පන්නං සඞ්ඝෙන අසම්මතන්ති එත්ථ අසම්මතො නාම සම්මතෙන වා සඞ්ඝෙන වා භාරං කත්වා ඨපිතො වෙදිතබ්බා. අනුපසම්පන්නා සම්මතං වා අසම්මතං වාති එත්ථ පන භික්ඛුකාලෙ සම්මුතිං ලභිත්වා සාමණෙරභූමියං ඨිතො සම්මතො, සම්මතෙන වා සඞ්ඝෙන වා ඨපිතො බහුස්සුතො සාමණෙරො අසම්මතොති වෙදිතබ්බා, සෙසං වුත්තනයත්තා උත්තානමෙව. තිසමුට්ඨානං කායචිත්තතො වාචාචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං අකුසලචිත්තං දුක්ඛවෙදනන්ති. ආමිස ඔක්ඛාපදං චතුත්ථං.

පඤ්චම ඔක්ඛාපදෙ විඔඛායාති රථිකාය. පිණ්ඩාය චරන්තීති නිබද්ධාචාරවසෙන අඔණ්ණං චරන්ති. සඤ්ඨපෙත්වාති සණ්ඨපෙත්වා ඨපෙත්වා අහෙසුං, සෙසමෙත්ථ පදතො උත්තානත්ථං, විනිච්ඡයතො චීවරපටිග්ගහණසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං සඳ්ධිං සමුට්ඨානාදීහි, තත්ර හි භික්ඛු පටිග්ගාහකො ඉධ භික්ඛුනී අයං විසෙසො, සෙසං තාදිසමෙවාති. චීවරදාන ඔක්ඛාපදං පඤ්චමං.

ඡට්ඨ ඔක්ඛාපදෙ උදුම්බරිති ලාඵුදඞ්ගි, පත්තුති පවිබලො නිපුණොවෙව සම්පොවාති වුත්තං හොති. අඤ්ඤතරා භික්ඛුනීති තස්සෙව පුරාණදුතියිකා. පටිහාණචිත්තන්ති අත්තනො පටිහාණෙන කතචිත්තං, සො කිර චීවරං රජිත්වා තස්ස මඤ්ඤෙ නානාවණ්ණෙහි විප්පකතමෙදුනා ඉත්ථිපුරිසරූපමකාසි, තෙන වුත්තං "මඤ්ඤෙ පටිහාණචිත්තා වුට්ඨාපෙසී"ති. යථාසංහතන්ති යථා සංහරිතමෙව. චීවරන්ති යං නිවාසිතුං වා පාරුපිතුං වා සක්කා හොති එවං හි මහාපච්චරියාදිසු වුත්තං. සයං සිබ්බිත්වා එත්ථ සිබ්බිස්සාමීති විචාරෙන්තස්සාපි ජිඤ්ඤන්තස්සාපි දුක්කටං, සිබ්බන්තස්ස පන පාචිත්තියං. ආරපථෙ ආරපථෙති සුත්තං පවෙසෙත්වා පවෙසෙත්වා නීහරණෙ. සචෙ පන සකලසුත්තං අනීහරන්තො දීඝසුත්තපපවෙසනත්ථං සත්ත ක්ඛත්තුම්පි විජ්ඣිත්වා නීහරති එකමෙව පාචිත්තියං. සකිං ආණත්තොති සකිං චීවරං සිබ්බාති වුත්තත්තා. බහුකම්පි සිබ්බිත්වා සචෙපි සබ්බං සුත්තං එකපරියොසාපෙත්වා චීවරං නිට්ඨාපෙති එකමෙව පාචිත්තියං, අථ පන ඉමස්මිං චීවරෙ කත්තබ්බකිච්චං තව භාරොති වුත්තෙ කරොති ආණත්තස්ස ආරපථෙ ආරපථෙ එකමෙකං පාචිත්තියං, ආණාපකස්ස එකවාචාය සම්බහුලාපි, පුනප්පුනං ආණත්තියං පන වත්තබ්බමෙව නත්ථි. යෙපි සචෙ ආචරියුපජ්ඣායෙසු අත්තනො ඤාතිකානං චීවරං සිබ්බනෙනත්ථු තෙසං නිස්සිතකා ආචරියුපජ්ඣායවත්තං වා කාතුං වත්තං වා කරොමාති සිබ්බන්ති තෙසංපි ආරපථගණනාය ආපත්තියොව, ආචරියුපජ්ඣායා අත්තනො ඤාතිකානං චීවරං අඤ්ඤෙහි සිබ්බාපෙන්ති ආචරියුපජ්ඣායානං දුක්කටං, අඤ්ඤෙහි සිබ්බිතානං පාචිත්තියං, අඤ්ඤෙහි සිබ්බිතා අත්තනො ඤාතිකානං ආචරියුපජ්ඣායෙති සිබ්බාපෙන්ති තෙසුපි එසෙවනයො, අඤ්ඤ

වාසිකානම්පි ආවරිතුපජ්ඣායානම්පි සූනිකාය චීවරං හොති, ආවරිතුප ජ්ඣායා පන අඤ්ඤවාසිකෙ වවෙත්වා සිබ්බාපෙන්ති උභින්නම්පි දුක්කටං කසමා අඤ්ඤවාසිකානං අඤ්ඤුනික සඤ්ඤය සිබ්බිතත්තා ඉතරෙසං අක පටියෙ නියොජිතත්තා, තසමා ඉදං තෙ මාතුචීවරං ඉදං භගිනියාති ආචි ක්ඛිත්වා සිබ්බාපෙතබ්බා. අඤ්ඤං පරික්ඛාරන්ති යං කිඤ්චි උපාහනත්තවික්කා දි. සෙසං උත්තානමෙව.

ඡත්තසම්මුතිඅනුඤ්ඤාතකථා

ඡත්තසම්මුතිඅනුඤ්ඤාතානං, කිරියා නොසඤ්ඤුවිමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිචිත්තං තිවේ දනන්ති.

චීවරසිබ්බන සික්ඛාපදං ඡට්ඨං.

සත්තම සික්ඛාපදෙ පවිජාගච්ඡන්තිනා චොරා අවත්ථිඤ්ඤන්ති පවිජා ගච්ඡන්තීනං පත්තචීවරං චොරා හරිංසු. දුසෙන්නන්ති තා භික්ඛුනියො චොරා දුසයිංසු සීලවිනාස, පාපසිංසන්ති අත්තො. සංවිධායාති සංවිදහිත්වා, ගම නකාලෙ සඞ්කෙතං කත්වාති අත්තො, කුක්කුටසම්පාදෙන්ති එත්ත යසමා ගාමා නික්ඛම්ත්වා කුක්කුටෝ පදසාව අඤ්ඤං ගාමං ගච්ඡති අයං කුක්කුටසම්පා දෙති වුච්චති. තත්‍රායං වචනත්ත්‍ථෝ, සම්පදන්ති එත්ථාති සම්පාදෙ, සෙ සම්පදන්ති කුක්කුටා කුක්කුටානං සම්පාදෙ, කුක්කුටසම්පාදෙ, අථවා සම්පා දෙති ගමනං කුක්කුටානං සම්පාදෙ, එත්ත අත්ථිතිපි කුක්කුටසම්පාදෙ, කු ක්කුටසම්පාතෙ ඉතිපි පාඨෙ, තත්ත යස්ස ගාමස්ස ගෙහච්ඡදනපිට්ඨිතො කුක්කුටෝ උපත්තිත්වා අඤ්ඤස්ස ගෙහච්ඡදනපිට්ඨියං පතති අයං කුක්කුට සම්පාතොත්ති වුච්චති, වචනත්ථෝ පනෙත්ත වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා, ඕඛා වුත්තනපකාරොපි වෙසගාමෝ අවවාසත්තෙනා හොති උපචාරෝ නල බන්ති යඤ්ච පන ගාමෙ පච්චුසෙ වස්සන්තස්ස කුක්කුටස්ස සද්දෝ අන්තර ගාමෙ සුය්‍යති තාදිසෙහි ගාමෙහි සම්පුණ්ණරත්තෙ ගාමන්තරෙ ගාමන්ත රෙ පාවිත්තියන්ති අට්ඨකථාසු වුත්තං, කිඤ්චාපි වුත්තං ''ගාමන්තරෙ ගාම න්තරෙ ආපත්ති පාවිත්තියස්සා''ති වචනතෝ පන සවෙපි රත්තනමත්ත න්තරෝ ගාමෝ හොති යො තස්ස මනුස්සෙහි ඨපිත උපචාරෝ-නං ඔක්ක මන්තස්ස ආපත්තියෙව.

තත්‍රායං ආපත්තිවිනිච්ඡයෝ සංවිධානකාලෙ හි සවෙ උභොපි භික්ඛුනිඋපස්සයෙ වා අන්තරාරාමෙ වා ආසන්නසාලාය වා නි සීදියසෙය්‍යාය වා ඨත්වා සංවිදහන්ති අනාපත්ති. කප්පියභූමිකිරායං තස්මා එත්ත සංවිදහනපච්චයා දුක්කටා පත්තිං න වදන්ති, ගච්ඡන්තස්ස යථාවත්තු කමෙව.

සවෙ පන අන්තොගාමෙ භික්ඛුනී උපස්සයවාරෙ රථිකාය අ ඤ්ඤත්‍ථ වා චතුක්කසිඞ්ඝාටකහත්ථිසාලාදීසු සංවිදහන්ති භික්ඛුනො ආප ත්ති දුක්කටස්ස. එවං සංවිදහිත්වා ගාමතො නික්ඛමන්ති නික්ඛමනෙ අනා පත්ති, අනන්තරගාමස්ස උපචාරොක්කමනෙ පන භික්ඛුනො පාචිත්තියං, තත්‍රාපි පඨමපාදෙ දුක්කටං දුතියපාදෙ පාචිත්තියන්ති මහාඅට්ඨකථාසු වු ත්තං.

ගාමතො නික්ඛම්ත්වා පන යාව අනන්තරගාමස්ස උපචාරං න ඔක්කමන්ති එත්තන්තරෙ සංවිදහිතෙපි භික්ඛුනො දුක්කටං, අනන්තරගාම ස්ස උපචාරොක්කමනෙ පුරිමනයෙනෙව ආපත්ති, සවෙ දූරං ගන්තුකා මෝ හොති, ගාමූපචාරගණනාය ඔක්කමනෙ ඔක්කමනෙ ආපත්ති. තස්ස තස්ස පන ගාමස්ස අනික්කමනෙ අනාපත්ති, සවෙ පන භික්ඛුනී අසුකං නා මගාමං ගම්ස්සාමීති උපස්සයතො නික්ඛමති භික්ඛූපි තමෙවගාමං සඤ්ඤ අසුකං නාම ගාමං ගම්ස්සාමීති විහාරතො නික්ඛමති, අථ වෙපි ගාමවාරෙ

සමාගන්ත්වා තුම්හෙ කුහිං ගච්ඡථ අසුකං නාම ගාමං, තුම්හෙ කුහිත්ති මයම්පි තත්ථෙවාති වත්වා එහි දානි ගච්ඡාමාති සංවිධාය ගච්ඡන්ති අනාපත්ති, කස්මා ? පුබ්බමෙව ගමිස්සාමීති නික්ඛන්තත්තාති මහාපච්චරියං වුත්තං, තං නෙව පාළියා න සෙසඅට්ඨකථාය සමෙති ~~~ අද්ධයොජනෙ අද්ධයොජනෙති එතමෙකං අද්ධයොජනං අතික්කමන්තස්ස ඉදානි අතික්කමිස්සාතීති පඨමපාදෙ දුක්කටං දුතියපාදෙ පාචිත්තියං, ඉමස්මිං හි න යෙ අතික්කමනෙ ආපත්ති ඔක්කමනෙ අනාපත්ති ~~~ භික්ඛු සංවිදහතීති නගරචාරෙ වා රථිකාය වා භික්ඛුනිං දිස්වා අසුකං නාම ගාමං ගතපුබ්බත්ථාති වදති, නම්හි අය්‍යා ගතපුබ්බාති, එහි ගච්ඡාමාති වා සෙව අහං ගමිස්සාමි ත්වම්පි ආගච්ඡෙය්‍යාසීති වා වදති ~~~ භික්ඛුනී සංවිදහතීති ගාමන්තරෙ චෙතියවන්දනත්ථං ගාමතො නික්ඛමන්තං භික්ඛුං දිස්වා අය්‍යා කුහිං ගච්ඡථාති වදති, අසුකං ගාමං චෙතියවන්දනත්ථන්ති, අහම්පි අය්‍යා ආගච්ඡාමීති එවං භික්ඛුනී යෙව සංවිදහති. න භික්ඛු විසඞ්කෙතෙනාති එත්ථ පුරෙ භත්තං ගච්ඡිස්සාමාති වත්වා පච්ඡාභත්තං ගච්ඡන්ති–අජ්ජ වා ගමිස්සාමාති වත්වා සෙව ගච්ඡන්ති එවං කාලවිසඞ්කෙතෙ යෙව අනාපත්ති, චාරවිසඞ්කෙතෙ පන මග්ගවිසඞ්කෙතෙ වා සතිපි ආපත්ති යෙව ~~~ ආපදාසුති රට්ඨභෙදෙ චක්කසමාරුළ්හා ජානපදා පරියායන්ති එවරූපාසු ආපදාසු අනාපත්ති. සෙසං උත්තානමෙවාති ~~~ චතුසමුට්ඨානං කායතො කායවාචතො කාය චිත්තතො කායවාචා චිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්ති වජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිචිත්තං තිවෙදනන්ති ~~~ සංවිධාන සික්ඛාපදං සත්තමං ~~~

අට්ඨම සික්ඛාපදෙ සංවිධායාති ලොකස්සාදමිත්තසත්ථව වසෙන කීළාපුරෙක්ඛාරා සංවිදහිත්වා ~~~ උඞ්ගාමිනින්ති උඞ්ං නදියා පටිසොතං ගච්ඡන්තිං, යස්මා පන යො උද්ධං ජවනතො උජ්ජවනිකාය නාවාය කීළති සො උද්ධගාමිනිං අභිරුහතීති වුච්චති, තෙනස්ස පදභාජනෙ අත්ථමෙව දස්සෙතුං උජ්ජවනිකායාති වුත්තං. අධොගාමිනින්ති අධොඅනුසොතං ගච්ඡන්තිං. යස්මා පන යො අධොජවනතො ඔජවනි කාය නාවාය කීළති සො අධොගාමිනිං අභිරුහතීති වුච්චති, තෙනස්සාපි පදභාජනෙ අත්ථමෙව දස්සෙතුං ඔජවනිකායාති වුත්තං, තත්ථ යං තිත්ථං සම්පටිපාදනත්ථං උඞ්ං වා අධො වා හරන්ති එත්ථ අනාපත්ති ~~~ තිරියං තරණායාති උපයොගත්ථෙ නිස්සක්කවචනං. ගාමන්තරෙ ගාමන්තරෙති එත්ථ යස්සා නදියා එකං තීරං කුක්කුට සම්පාදෙහි ගාමෙහි නිරන්තරං එකං අගාමකං අරඤ්ඤං තස්සා සගාමකතීරපස්සෙන ගමනකාලෙ ගාමන්තරගණනාය පාචිත්තියානි, අගාමකතීරපස්සෙන ගමනකාලෙ අඞ්ඝයොජනගණනාය, යා පන යොජනවිත්ථතා හොති තස්සා මජ්ඣෙන ගමනෙපි අඞ්ඝයොජනගණනාය පාචිත්තියානි වෙදිතබ්බානි ~~~ අනාපත්ති තිරියං තරණායාති එත්ථ න කෙවලං නදියා යොපි මහාතිත්ථපට්ටනතො නාමලිත්තිං වා සුවණ්ණභූමිං වා ගච්ඡති තස්සාපි අනාපත්ති, සබ්බඅට්ඨකථාසු හි නදියං යෙව ආපත්ති විචාරිතා න සමුද්දෙ. විසඞ්කෙතෙනාති ඉධාපි කාලවිසඞ්කෙතෙනෙව අනාපත්ති ~~~ තිත්ථවිසඞ්කෙතෙන පන නාවාවිසඞ්කෙතෙන වා ගච්ඡන්තස්ස

ආපත්තී යෙව, යෙසං පඨමසික්ඛාපද සදිසමෙව සඤ්ං සමුට්ඨානාදිකීති
...නාවාභිරුහණ සික්ඛාපදං අට්ඨමං...

නවම සික්ඛාපදෙ මහානාගෙ නිට්ඨමානෙති භුම්මෙපි උපයොගවචනං, මහානාගෙසු නිට්ඨමානෙසූති අත්ථො. අථ වා මහානාගෙ නිට්ඨමානෙ අදිස්වාති අයමෙත්ථ පාඨසෙසො දට්ඨබ්බො...ථිතරථා හි අත්ථො න යුජ්ජති — අන්තරා කථාති අවසානං අප්පත්වා ආරම්භස්ස ච අවසානස්ස ච වෙමජ්ඣට්ඨානං පත්තකථා. විප්පකථාති කසිරමානා හොති...සච්චං මහානාගා බොධෙතා ගහපතීති අදූඩ්ඨිකෙන ඔලොකයමානා තෙරෙ පටිසන්ථෙ දිස්වා තෙහි සුනහාවං ඤත්වා එවමාහ. භික්ඛුනිපරිපාචිතන්ති භික්ඛුනියා පරිපාචිතං ගුණ්පනාසඤ්ඤෙන නිප්පාදිතං ලබ්භා කතන්ති අත්ථො, පදභාජනෙ පනස්ස භික්ඛුනිච තස්සා පරිපාවනාකාරං ඤත්වා දස්සෙතුං භික්ඛුනී නාම උභතො සඞ්ඝෙ උපසම්පන්නා. පරිපාචෙයි නාම පුබ්බෙ අදූතුකාමාතන්ති ආදි වුත්තං. පුබ්බෙ ගිහීසමාරම්භාති එත්ථ පුබ්බෙති පඨමං. සමාරම්භොති සමාරද්ධං වුච්චති පටියාදිතඤ්ඤෙතං අධිවචනං, ගිහීනං සමාරම්භො ගිහීසමාරම්භො ගිහික්ඛුනියා පරිපාචනතො පඨමමෙව යං ගිහීනං පටියාදිතං භත්තං තතො අඤ්ඤතු තදපි පිණ්ඩපාතං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං භුඤ්ජන්තස්ස ආපත්ති, තං පන භුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්තීති වුත්තං හොති...පදභාජනෙ පන යඤ්හි ඤාතකපවාරිතෙහි භික්ඛුස්ස අත්ථාය අසමාරද්ධොපි පිණ්ඩපාතො අත්තනො සමාරද්ධොව හොති යථා සුඛං ආහරාපෙතබ්බිතො, තඤ්හි ව්‍යඤ්ජනං අනාදිසිත්වා අත්තමෙව දස්සෙතුං ගිහීසමාරම්භො නාම ඤාතකා වා හොන්ති පවාරිතා වා ති වුත්තං. පකතිපටියත්තන්ති පකතියා තස්සෙව භික්ඛුනො අත්ථාය පටියාදිතං හොති ථෙරස්ස දස්සාමාති. මහාපච්චරියං පන තස්ස අඤ්ඤස්සාති අවත්වා භික්ඛූනං දස්සාමාති පටියත්තා හොතීති අවිසෙසෙන වුත්තං...පඤ්චභොජනානි ඨපෙත්වා සබ්බත්ථ අනාපත්තීති යාගුඛජ්ජකඵලාඵලෙ සබ්බත්ථ භික්ඛූහිපරිපාචිතෙපි අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව...පඨමපාරාජිකසදිසත්තා කායවිඤ්ඤත්තතො සමුට්ඨාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං නිට්ඨිතං තිවෙදනන්ති...පරිපාචිත සික්ඛාපදං නවමං...

දසම සික්ඛාපදෙ සබ්බො පාළි අත්ථො ච විනිච්ඡයො ච දුතියඅනියතෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො, ඉදං හි සික්ඛාපදං දුතියඅනියතෙන ච උපරි උපනන්දස්ස චතුපඤ්චසික්ඛාපදෙන ච සද්ධිං එකපරිච්ඡෙදං, අඤ්ඤත්තිවසෙන පන විසුං පඤ්ඤත්තන්ති...රහොනිසජ්ජ සික්ඛාපදං දසමං...සම තෙනා වණ්ණනාක්‍රමෙන භික්ඛුනි වග්ගො නිට්ඨිතො...

භොජනවගඝස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ ආවසථපිණ්ඩොති ආවසථෙ පිණ්ඩො. සමණතා පරිකප්පිතා අධික ගිලාන ගබ්භිනී පබ්බජිතානං යථානුරූපං පඤ්ඤත්ත මඤ්චපීඨං අනෙකගබ්භපමුඛ පරිච්ඡෙදං ආවසථං කත්වා තත්ථ පුඤ්ඤකාමතාය පිණ්ඩා පඤ්ඤත්තෙතා හොති, යාගුභත්තහෙඨාදි සබ්බං තෙසං තෙසං දුන්නත්ථ ඨපිතං හොතීති අත්ථො...භීඝ්‍යොපිති සෙවපි. අපසක්කන්තීති අපගච්ඡන්ති. මනුස්සා උජ්ඣායන්තීති තිත්තියෙ

අපස්සන්තා තිත්ථියා කුහිං ගතා ඉමෙ පස්සිත්වා පක්කන්තාතී සුත්වා උජ්ඣා
යන්ති — කුක්කුච්චායන්තොති කුක්කුච්චං කරොන්තො, අකප්පියසඤ්ඤං
උප්පාදෙන්තොති අත්ථො. සක්කොති තම්හා ආවසථා පක්කමිතුන්ති අද්ධ
යොජනං වා යොජනං වා ගන්තුං සක්කොති. න සක්කොතීති එත්තක
මෙව න සක්කොති. අනොදිස්සාති ඉමෙසං යෙව වා එත්තකානං යෙව වා
ති එකං පාසණ්ඩං අනුද්දිසිත්වා සබ්බෙසං පඤ්ඤත්තො හොති. යාවද
ත්ථොති භොජනම්පි එත්තකන්ති අපරිච්ඡින්දිත්වා යාවදත්ථො පඤ්ඤත්තො
හොති. සකිංභුජිතබ්බන්ති එකදිවසං භුඤ්ජිතබ්බං දුතියදිවසතො පට්ඨා
ය පටිග්ගහණෙ දුක්කටං, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං, අයං
පනෙත්ථ විනිච්ඡයො–එකකුලෙන වා නානාකුලෙහි වා එකතො හුත්වා එක
සම්ං ඨානෙ වා නානාඨානෙසු වා අජ්ජ එකසම්ං සෙව එකසම්න්ති එවං අනි
යතට්ඨානෙ වා පඤ්ඤත්තං එකසම්ං ඨානෙ එකදිවසං භුඤ්ජිත්වා දුතියදිව
සෙ තසම්ං වා ඨානෙ අඤ්ඤසම්ං වා භුඤ්ජිතුං න වට්ටති, නානාකුලෙහි
පන නානාඨානෙසු පඤ්ඤත්තං එකසම්ං ඨානෙ එකදිවසං භුඤ්ජිත්වා දුති
යදිවසෙ අඤ්ඤත්ථ භුඤ්ජිතුං වට්ටති, පටිපාටිං පන ඛෙපෙත්වා පුන ආදි
තො පට්ඨාය භුඤ්ජිතුං න වට්ටතීති මහාපච්චරියං වුත්තං — එකපුග
නානාපුග එකගාම නානාගාමෙසුපි එසෙවනයො, යොපි එකකුලස්ස වා
නානාකුලානං වා එකතො පඤ්ඤත්තො තණ්ඩුලාදිනං අභාවෙන අන්තර
න්තරා ඡිජ්ජති සොපි න භුඤ්ජිතබ්බො — සචෙ පන න සක්කොම දුතු
න්ති උපච්ඡින්දිත්වා පුන කල්‍යාණචිත්තෙ උප්පන්නෙ දුතුං ආරභන්ති එතං
පුන එකදිවසං භුඤ්ජිතුං වට්ටතීති මහාපච්චරියං වුත්තං — අනාපත්ති
ගිලානස්සාති ගිලානස්ස අනුවසිත්වා භුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති, ගච්ඡන්තො
වාති යො ගච්ඡන්තො අන්තරාමග්ගෙ එකදිවසං ගතට්ඨානෙ ච එකදිව
සං භුඤ්ජති තස්සාපි අනාපත්ති, ආගච්ඡන්තෙපි එසෙවනයො — ගන්ත්වා
පච්ඡා ගච්ඡන්තොපි අන්තරාමග්ගෙ එකදිවසං ආගතට්ඨානෙ ච එකදිවසං
භුඤ්ජිතුං ලබ්භති, ගච්ඡිස්සාමීති භුඤ්ජිත්වා නික්ඛන්තස්ස නදී වා පූරති
චොරාදිභයං වා හොති සො නිවත්තිත්වා ඛෙමභාවං ඤත්වා ගච්ඡන්තො
පුන එකදිවසං භුඤ්ජිතුං ලභතීති සබ්බම්දං මහාපච්චරියාදිසු වුත්තං —
ඔදීස්ස පඤ්ඤත්තො හොතීති භික්ඛූනං යෙව අත්ථාය උද්දිසිත්වා පඤ්ඤත්තො
හොති — න යාවදත්ථොති යාවදත්ථං පඤ්ඤත්තො න හොති, ථොකං ථො
කං ලබ්භති තාදිසං නිච්චම්පි භුඤ්ජිතුං වට්ටති — පඤ්චභොජනානි ඨ
පෙත්වා සබ්බත්ථාති යාගුඛජ්ජකඵලාඵලාදිභෙදෙ සබ්බත්ථ අනාපත්ති, යාගු
ආදීනි හි නිච්චම්පි භුඤ්ජිතුං වට්ටති, සෙසං උත්තානමෙව — ඵලකලොම
සමුට්ඨානං කායතො ච කායචිත්තතො ච සමුට්ඨාති කිරියා නොසඤ්ඤුවී
මොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං තිචිත්තං තිවෙදන
න්ති — ආවසථපිඩ සික්ඛාපදං පඨමං —.

දුතියසික්ඛාපදෙ පරිහීනලාභසක්කාරොති සොකිර අජාතසත්තුනා
රාජානං මාරාපෙත්වාපි අභිමාරෙ පයොජෙත්වාපි රුහිරුප්පාදං කත්වාපි ගුළ්හ
පටිච්ඡන්නොව අහොසි, යදා පන දිවායෙව ධනපාලකං පයොජෙසි තදා
පාකටො ජාතො — කථං දෙවදත්තො හත්ථිං පයොජෙසීති හි කථාය
උප්පන්නාය න කෙවලං හත්ථිං පයොජෙසි රාජානම්පි මාරාපෙසි අභිමාරෙ

පි පෙසෙසි සිලම්පි පවිජ්ඣි පාපෝ දෙවදත්තොති පාකටෝ අහොසි, තෙන සද්ධිං ඉදං කම්මමකාසීති ච වුත්තෙන රඤ්ඤා, අණාපනසත්තුනානි ආහංසු, තතෝ නාගරා "කථං ඝිනාම රාජා එවරූපං චොරං සාසනපටිඤ්ඤකං ගහෙත්වා විවරිස්සති" ති උට්ඨහිංසු, රාජ නගරසඞ්ඛෝභං ඤත්වා දෙවදත්තං නීහරි, තතෝ පට්ඨාය චස්ස පඤ්චථාලිපාකසතානි උපච්ඡින්දි උපට්ඨානම්පි ස්ස න අගමාසි, අඤ්ඤපිස්ස මනුස්සා න කිඤ්චි දෙන්තබ්බං වා කාතබ්බං වා මඤ්ඤිංසු, තෙන වුත්තං "පරිහීනලාභසක්කාරෝ" ති. කුලෙසු විඤ්ඤූ පෙත්වා විඤ්ඤූපෙත්වා භුඤ්ජතීති "මා මෙ ගණෝ භිජ්ජී" ති පරිසං පෙසෙසෙන්තා "සචං එකස්ස භික්ඛුනෝ භත්තං දෙථ සබ්බං ඒහින"න්ති-එවං විඤ්ඤූ පෙත්වා සපරිසා කුලෙසු භුඤ්ජති. චීවරං පරිත්තං උප්පජ්ජතීති භත්තා අගණ්හනත්තානං චීවරං න දෙන්තී තඤ්ඤා පරිත්තං උප්පජ්ජති. චීවරකාරකෙ භික්ඛූ භත්තෙන නිමන්තෙත්වාති ගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා චිරෙන චීවරං නිට්ඨපෙන්තෙන දිස්වා එවං ලහුං නිට්ඨපෙත්වා චීවරං පරිභුඤ්ජිස්සන්තීති පූ ජාසක්කාරමානාය නිමන්තෙන්තීති නානාවෙරජ්ජකෙහි නානාවිධෙහි අඤ්ඤර ජෙහි ආගන්ත්වා, නානාවෙරඤ්ජකෙ ඉතිපි පාසෝ අයමෙවත්ථෝ. ගණභොජනෙ ගණස්ස භොජනෙ. ඉධ ගණෝ නාම චත්තාරෝ භික්ඛූ ආදිං කත්වා තතුත්තරිං භික්ඛූ අධිප්පෙතා, තෙනෙව සඛණ්ඩිකම්පි පරිච්ඡිදං දස්සෙන්තා ආහ "යත්ථ චත්තාරෝ භික්ඛූ පෙ එතං ගණභොජනං නාම" ති. තං පනෙතං ගණභොජනං ඒහි ආකාරෙහි පඤ්ඤායති නිමන්තනතො වා විඤ්ඤත්තිතො වා, කථං නිමන්තනතෝ පඤ්ඤායති? චත්තාරෝ භික්ඛූ උපසඞ්කමිත්වා "තුම්හෙ හත්තෙන ඔදනෙන නිමන්තෙමී ඔදනං මෙ ගණ්හථ ආකඞ්ඛථ ඔළෝකෙථ අධිවාසෙථ පතිමානෙථා" ති-එවං යෙන කෙනචි වෙ වණ්ණෙන වා හාසනත්තරෙන වා පඤ්ඤත්තං භොජනානං නාමං ගහෙත්වා නිමන්තෙන්ති, එවං එකතෝ නිමන්තිතා පරිච්ඡින්නකාලවසෙන අජ්ජතනාය වා සාතනාය වා එකතෝ ගච්ඡන්ති එකතෝ ගණ්හන්ති එකතෝ භුඤ්ජන්ති ගණභොජනං භොති සඛණ්ඩං ආපත්ති එකතෝ නිමන්තිතා එකතෝ වා නානතෝ වා ගච්ඡන්ති එකතෝ ගණ්හන්ති නානතෝ භුඤ්ජන්ති ආපත්තියෙව, පටිග්ගහණමෙව හි පමාණං. එකතෝ නිමන්තිතා එකතෝ වා නානතෝ වා ගච්ඡන්තී නානතෝ ගණ්හන්ති එකතෝ වා නානතෝ වා භුඤ්ජන්ති අනාපත්ති, චත්තාරි පරිවෙණානි වා විහාරෙ වා ගන්ත්වා නානතෝ නිමන්තිතා එකට්ඨානෙ සීතෙසු යෙව වා එකෝ පූ තෙනෙන එකෝ පිතරාති එවම්පි නානතෝ නිමන්තිතා එකතෝ වා නානතෝ වා ගච්ඡන්තු එකතෝ වා නානතෝ වා භුඤ්ජන්තු සබෙ එකතෝ ගණ්හන්ති ගණභොජනං භොති, සඛණ්ඩං ආපත්ති, එවං තාව නිමන්තනතෝ පඤ්ඤායති කථං විඤ්ඤත්තිතෝ චත්තාරෝ භික්ඛූ එකතෝ සීතා වා නිසින්නා වා උපාසකං දිස්වා "අම්හාකං චතුන්නම්පි භත්තං දෙථී"ති විඤ්ඤාපෙත්වා, පාටෙක්කං වා පඤ්ඤාපෙත්වා මයං දෙථ මයං දෙථීති එවං එකතෝ වා නානතෝ වා විඤ්ඤාපෙත්වා එකතෝ වා ගච්ඡන්තු නානතෝ වා, භත්තං ගහෙත්වාපි එකතෝ වා භුඤ්ජන්තු නානතෝ වා-සබෙ එකතෝ ගණ්හන්ති ගණභොජනං භොති සඛණ්ඩං ආපත්ති, එවං විඤ්ඤත්තිතෝ පඤ්ඤායති පාදුපි පාළිතානි යථා චම්මඤ්ඤ පරතෝ මංසං දිස්සති එ

වං පාලිතා. වාලිකාය වා සක්ඛරාය වා පහටමත්තෙ දුක්ඛං උප්පාදෙන්ති න සක්කා හොති අන්තොගාමෙ පිණ්ඩාය චරිතුං ඊදිසෙ ගෙලඤ්ඤ ගිලානසමයොති භුඤ්ජිතබ්බං, න ලෙසකප්පං කාතබ්බං. චීවරෙ කයිරමානෙති යදා සාටකච සුත්තච ලභිත්වා චීවරං කරොන්ති තදා විසුං ගි චීවරකාරසමයො නාම නත්ථි තස්මා යො තත්ථ චීවරෙ කත්තබ්බං යං කිඤ්චි කම්මං කරොති, මහාපච්චරිසං ගි අන්තමසො සුච්චෙධනකොතිපි වුත්තං, තෙන චීවරකාරසමයොති භුජිතබ්බං.....කුරුන්දිසං පන විත්ථාරෙනෙව වුත්තං, යො චීවරං විචාරෙති ඡින්දති මොඝසුත්තං සණ්ඨපෙති ආගන්තුකපත්තං ඨපෙති පච්චාගතං සිබ්බෙති ආගන්තුකපත්තං බන්ධති අනුවාතං ඡින්දති ඝට්ටෙති ආරොපෙති තත්ථ පච්චාගතං සිබ්බති සුත්තං කරොති වලෙති පිප්පලිකං නිසෙති පරිවත්තනං කරොති සබ්බොපි චීවරං කරොති යෙවාති වුච්චති, යො පන සම්පෙ නිසින්නො ජතකං වා ධම්මපදං වා කථෙති අයං න චීවරකාරකො, එතං ඨපෙත්වා සෙසානං ගණභොජනෙ අනාපත්තීති.....අද්ධයොජනන්ති එත්තකම්පි අඩ්ඩානං ගන්තුකාමෙන, යො පන දූරං ගන්තුකාමො තත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි, ගච්ඡන්තෙනාති අද්ධානං ගච්ඡන්තෙන, අද්ධයොජනබ්භන්තරෙ ගාවුතෙපි භුඤ්ජිතුං වට්ටති. ගතෙන භුඤ්ජිතබ්බන්ති ගතෙන එකදිවසං භුඤ්ජිතබ්බං.....නාවාගිරුහනෙපි එසෙවන යො අයං පන විසෙසො අභිරුළ්හෙන ඉච්ඡිතට්ඨානං ගන්ත්වාපි යාව න ඔරොහති තාව භුඤ්ජිතබ්බන්ති මහාපච්චරිසං වුත්තං.....

චතුත්ථෙ ආගතෙති අයං අන්තිමපරිච්ඡෙදෙ චතුත්ථෙපි ආගතෙ යත්ථ න යාපෙන්ති සො මහාසමයො, යත්ථ පන සතං වා සහස්සං වා සන්නිපතන්ති තත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි, තස්මා තාදිසෙ කාලෙ මහාසමයොති අධිට්ඨහිත්වා භුඤ්ජිතබ්බං.....යො කොචි පරිබ්බාජක සමාපන්නොති සහධම්මිකෙසු වා තිත්ථියෙසු වා අඤ්ඤතරො. එතෙසං ගි යෙන කෙනචි කතෙ භත්තෙ සමණභත්තසමයොති භුඤ්ජිතබ්බං.....අනාපත්ති සමයෙති සත්තසු සමයෙසු අඤ්ඤතරස්මිං අනාපත්ති.....ඒ තයො එකතොති යෙපි අකප්පියනිමන්තනං සාදියිත්වා වෙතයො වා එකතො ගහෙත්වා භුඤ්ජන්ති නෙසම්පි අනාපත්ති, තත්ථ අනිමන්තිතචතුක්කං පිණ්ඩපාතිකචතුක්කං අනුපසම්පන්නචතුක්කං පත්තචතුක්කං ගිලානචතුක්කන්ති පඤ්චන්නං චතුක්කානං වසෙන විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.....කථං? ඉධෙකච්චො චත්තාරො භික්ඛූ භත්තං ගණ්හාථාති නිමන්තෙති තෙසු තයො ගතා එකො න ගතො, උපාසකො "එකො භන්තෙ ථෙරො කුහි" න්ති පුච්ඡති නාගතො උපාසකාති, සො අඤ්ඤං තඞ්ඛණප්පත්තං කිඤ්චි එහි භන්තෙති පවෙසෙත්වා චතුණ්ණම්පි භත්තං දෙති-සබ්බෙසං අනාපත්ති. කස්මා ගණපූරකස්ස අනිමන්තිතත්තා, තයො එවහි තත්ථ නිමන්තිතා ගණ්හිංසු තෙහි ගණො න පූරති ගණපූරකො ච අනිමන්තිතො තෙන ගණො භිජ්ජතීති, ඉදං අනිමන්තිතචතුක්කං.....පිණ්ඩපාතිකචතුක්කෙ නිමන්තනකාලෙ එකො පිඩපාතිකො හොති සො නාධිවාසෙති ගමනවෙලායං පන "එහි භන්තෙ"ති වුත්තෙ අනධිවාසිතත්තා අනාගච්ඡන්තම්පි "එථ භික්ඛං ලච්ඡථා"ති ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති, සො තං ගණං භින්දති තස්මා සබ්බෙසං අනාපත්ති.....අනුපසම්පන්න චතුක්කෙ සාමණෙරෙන සඞ්ඝං නිමන්තිතා හො

ත්ති සොපි ගණං ගිණ්ඩති, පත්තචතුක්කෙ එකො සයං අගන්ත්වා පත්තං පෙසෙති එවම්පි ගණො ගිජ්ජති තස්මා සඞ්ඝෙසං අනාපත්ති ගිලාන චතුක්කෙ ගිලානෙන සද්ධිං නිමන්තිතා හොන්ති තත්ථ ගිලානස්සෙව අනාපත්ති ඉතරෙසං පන ගණපූරකො හොති නගි ගිලානෙන ගණො ගිජ්ජති, තස්මා තෙසං ආපත්තියෙව මහාපච්චරියං පන අවිසෙසෙන වුත්තං, සමයලද්ධකො සයමෙව මුච්චති සෙසානං ගණපූරකත්තා ආපත්ති කරො හොති, තස්මා චිවරදානසමය ලද්ධකාදිනම්පි වසෙන චතුක්කානි වෙදි තබ්බානි

සචෙ පන අඩ්ඩාසෙත්වා ගතෙසුපි චතුසු ජනෙසු එකො පණ්ඩිතො භික්ඛු "අහං තුම්හාකං ගණං ගිණ්ඩිස්සාමීති නිමන්තනං සාදියථා"ති වත්වා යාගුඛජ්ජකාවසානෙ භත්තත්ථාය පත්තං ගණ්හන්තානං අදත්වා "ඉමෙ තාව භික්ඛු භොජෙත්වා විස්සජ්ජෙථ අහං පච්ඡා අනුමොදනං කත්වා ගමිස්සාමී"ති නිසින්නො තෙසු භුත්වා ගතෙසු "දෙථ භන්තෙ පත්ත"න්ති උපාසකෙන පත්තං ගහෙත්වා භත්තෙ දින්නෙ භුඤ්ජිත්වා අනුමොදනං කත්වා ගච්ඡති සඞ්ඝෙසං අනාපත්ති පඤ්චන්නං හි භොජනානං යෙව වසෙන ගණ භොජනෙ විසඞ්කතං නත්ථි ඔදනෙන නිමන්තිතා කුම්මාසං ගණ්හන්තා පි ආපත්තිං ආපජ්ජන්ති තානි ච තෙහි එකතො න ගහිතානි, යාගුආදීහි පන විසඞ්කතං හොති තානි තෙහි එකතො ගහිතානීති, එවං එකො පණ්ඩිතො අඤ්ඤෙසම්පි අනාපත්තිං කරොති, තස්මා සචෙ කොචි සඞ්ඝ භත්තං කත්තුකාමෙන නිමන්තණත්ථාය පෙසිතො විහාරං ආගම්ම "භන්තෙ සෙව අම්හාකං ඝරෙ භික්ඛං ගණ්හථා" ති අවත්වා භත්තං ගණ්හථා ති වා සඞ්ඝභත්තං ගණ්හථාති වා සඞ්ඝො භත්තං ගණ්හතූති වා වදති, භත්තුද්දෙසකෙන පණ්ඩිතෙන භවිතබ්බං, නෙමන්තනිකා ගණභොජන තො පිණ්ඩපාතිකා ච ධුතඞ්ගහෙදතො මොචෙතබ්බා, කථං? එවං තාව වත්තබ්බං සෙව නසක්කා උපාසකාති, පුනදිවසෙ භන්තෙති, පුනදිවසෙපි න සක්කාති එවං යාව අද්ධමාසම්පි හරිත්වා පුන වත්තබ්බො ත්වං කිං අවචාති, සචෙ පුනපි සඞ්ඝභත්තං ගණ්හථාති වදති, තතො ඉමං තාව උපාසකපුප්පං කප්පියං කරොහි ඉමං තිණන්ති එවං වික්ඛෙපං කත්වා පුන ත්වං කිං කථ සිත්ථාති පුච්ඡිතබ්බො, සචෙ පුනපි තථෙව වදති "ආවුසො ත්වං පිණ්ඩපාතිකෙ වා මහාථෙරෙ වා න ලච්ඡසි සාමණෙරෙ ලච්ඡසී"ති වත්තබ්බො නනු භන්තෙ අසුකසමිං ච අසුකසමිං ච ගාමෙ හදන්තෙ භොජෙසුං අහං කස්මා න ලභාමිති වුත්තෙ තෙ නිමන්තෙතුං ජානන්ති ත්වං න ජානාසීති, තෙ කථං නිමන්තෙසුං භන්තෙති? තෙ එවමාහංසු "අම්හාකං භන්තෙ භික්ඛං ගණ්හථා"ති, සචෙ සොපි තථෙව වදති වට්ටති අථ පුනපි භත්තං ගණ්හථාති වදති නදානි ත්වං ආවුසො බහුභික්ඛු ලච්ඡසි තයො එව ලච්ඡසිති වත්තබ්බො, නනු භන්තෙ අමුකසමිං ච අමුකසමිං ච ගාමෙ සකලං භික්ඛුසඞ්ඝං භොජෙසුං අහං කස්මා නලභාමිති, ත්වං නිමන්තිතුං නජානාසී ති, තෙ කථං නිමන්තෙසුන්ති ? තෙ භික්ඛං ගණ්හථාති ආහංසූති, සචෙ සොපි භික්ඛං ගණ්හථාති වදති වට්ටති අථ පුනපි භත්තමෙවාති වද ති තතො වත්තබ්බො "ගච්ඡ ත්වං නත්ථම්හාකං තව භත්තෙනත්ථො නිබද්ධ ගොවරො එස අම්හාකං මයමෙත්ථ පිණ්ඩාය චරිස්සාමා"ති, තං චරථ

භත්තෙති වත්වා ආගතං පුච්ඡන්ති කිං භො ලද්ධා භික්ඛූති? කිං එතෙන බහුං එත්ථ වත්තබ්බං ථෙරා සෙව පිණ්ඩාය චරිස්සාමාති ආහංසු මාදානි තුම්හෙ පමජ්ජිත්ථාති, දුතියදිවසෙ චෙතියවත්තං කත්වා ඨිතා භික්ඛූ සඞ්ඝත්ථෙරෙන වත්තබ්බා "ආවුසො ධුරගාමෙ සඞ්ඝභත්තං අපණ්ඩිතමනුස්සො පන අගමාසි ගච්ඡාම ධුරගාමෙ පිණ්ඩාය චරිස්සාමා"ති, භික්ඛූහි ථෙරස්ස වචනං කාතබ්බං, න දුබ්බචෙහි භවිතබ්බං, ගාමචාරෙ අඨත්වාව පිණ්ඩාය චරිතබ්බං, තෙසු පත්තානි ගහෙත්වා නිසීදාපෙත්වා භොජෙන්තෙසු භුඤ්ජිතබ්බං—සචෙ ආසනසාලාය භත්තං ඨපෙත්වා රථිකාසු ආහිණ්ඩන්තා ආරොචෙන්ති "ආසනසාලාය භත්තෙ භත්තං ගණ්හථා"ති න වට්ටති, අථ පන භත්තං ආදාය තත්ථතත්ථ ගන්ත්වා භත්තං ගණ්හථාති වදන්ති පටිගච්චෙව වා විහාරං අභිහරිත්වා පතිරූපෙ ඨානෙ ඨපෙත්වා ආගතාගතානං දෙන්ති අයං අභිහටභික්ඛා නාම වට්ටති. සචෙපන භත්තසාලාය දානං සජ්ජෙත්වා තංතං පරිවෙණං පහිණන්ති "භත්තසාලාය භත්තං ගණ්හථා"ති න වට්ටති යෙ පන මනුස්සා පිණ්ඩචාරිකෙ භික්ඛූ දිස්වා ආසනසාලං සම්මජ්ජිත්වා තත්ථ නිසීදාපෙත්වා භොජෙන්ති න තෙ පටික්ඛිපිතබ්බා, යෙ පන ගාමෙ භික්ඛං අලභිත්වා ගාමතො නික්ඛමන්තෙ භික්ඛූ දිස්වා භන්තෙ භත්තං ගණ්හථාති වදන්ති තෙ පටික්ඛිපිතබ්බා නවා නිවත්තිතබ්බා—සචෙ "නිවත්තථ භන්තෙ භත්තං ගණ්හථා"ති වදන්ති, නිවත්තථාති වුත්තපදෙ නිවත්තිතුං වට්ටති, නිවත්තථ භන්තෙ ඝරෙ භත්තං කතං ගාමෙ ච භත්තං කතන්ති වදන්ති ගෙහෙ ච ගාමෙ ච භත්තං නාම යස්ස කස්සචි හොති නිවත්තිතුං වට්ටති, නිවත්තථ භත්තං ගණ්හථාති සම්බන්ධං කත්වා වදන්ති නිවත්තිතුං න වට්ටති, ආසනසාලතො පිණ්ඩාය චරිතුං නික්ඛමන්තෙ දිස්වා නිසීදථ භන්තෙ භත්තං ගණ්හථාති වුත්තෙපි එසෙවනයො—නිච්චභත්තන්ති ධුවභත්තං වුච්චති. නිච්චභත්තං ගණ්හථාති වදන්ති බහුන්නම්පි එකතො ගහෙතුං වට්ටති, සලාකභත්තාදිසුපි එසෙවනයො, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව—එළකලොම සමුට්ඨානං කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති—**ගණභොජන සික්ඛාපදං දුතියං**—

තතිය සික්ඛාපදෙ නඛො ඉදං ඔරකං භවිස්සති යථා ඉමෙ මනුස්සා සක්කච්චං භත්තං කරොන්තීති යෙන නියාමෙන ඉමෙ මනුස්සා සක්කච්චං භත්තං කරොන්ති තෙන ඤායති ඉදං සාසනං ඉදං වා බුද්ධපමුඛෙ සඞ්ඝෙ දානං නඛො ඔරකං භවිස්සති පරිත්තං ලාමකං නෙව භවිස්සතීති—කිර පතිකොති එත්ථ කිරොති තස්ස කුලපුත්තස්ස නාමං අධිපච්චට්ඨෙන පන **කිරපතිකොති** වුච්චති, සොකිර ඉස්සරො අධිපති මාසඋතු සංවච්ඡර නියාමෙන වෙතනං දත්වා කම්මකරෙ කම්මං කාරෙති. බදරා පටියත්තානි උපචාරවසෙන වදති. බදරමිස්සෙනාති බදරසාලවෙන—උස්සූරෙ ආහරිත්ථාති අතිදිවා ආහරියිත්ථ. මය්හං භත්තපච්චාසං ඉත්ථන්නාමස්ස දමම්හි අයං භත්තවිකප්පනා නාම සම්මුඛාපි පරම්මුඛාපි වට්ටති, සම්මුඛා දිස්වා "තුය්හං විකප්පෙමී"ති වත්වා භුඤ්ජිතබ්බං අදිස්වා පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු ඉත්ථන්නාමස්ස විකප්පෙමීති වත්වා භුඤ්ජිතබ්බං—**මහාපච්චරි** ආදිසු පන පරම්මුඛාවිකප්පනාව වුත්තා, සචායං යස්මා විනයකම්මෙන සඞ්ගහීතා තස්මා

භගවතො විකප්පෙතුං න වට්ටති භගවති හි ගන්ධකුටියං නිසින්නෙපි සඞ්ඝ
මජ්ඣෙ නිසින්නෙපි සඞ්ඝෙන ගණපහොනකෙ භික්ඛූ ගහෙත්වා තං තං
කම්මං කතං සුකතමෙව හොති, භගවා නෙව කම්මං කොපෙති න සම්පා
දෙති, න කොපෙති ධම්මිස්සරත්තා න සම්පාදෙති ගණපූරකත්තා — වෙ
තයො නිමන්තනෙ එකතො භුඤ්ජතීති වෙ තීණි නිමන්තණානි එකපත්තෙ
පක්ඛිපිත්වා මිස්සෙත්වා එකං කත්වා භුඤ්ජතීති අපරො — වෙ තීණි කුලානි
නිමන්තෙත්වා එකස්මිං ඨානෙ නිසීදාපෙත්වා ඉතොචිතො ච ආහරිත්වා භ
ත්තං ආකිරන්ති සූපබ්‍යඤ්ජනං ආකිරන්ති එකමිස්සකං හොති එත්ථ
අනාපත්තීති මහාපච්චරියං වුත්තං, සචෙ පන මූලනිමන්තනං හෙට්ඨා
හොති පච්ඡිමං පච්ඡිමං උපරි තං උපරිතො පට්ඨාය භුඤ්ජන්තස්ස ආප
ත්ති, හත්ථං පන අන්තො පවෙසෙත්වා පඨමනිමන්තනතො එකම්පි කබ
ළං උද්ධරිත්වා භුත්තකාලතො පට්ඨාය යථා තථා වා භුඤ්ජන්තස්ස අනාප
ත්ති, සචෙපි තත්ථ ඛීරං වා රසං වා ආකිරන්ති යෙන අජ්ඣොත්ථටං
භත්තං එකරසං හොති කොටිතො පට්ඨාය භුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්තීති
මහාපච්චරියං වුත්තං — මහාඅට්ඨකථායං පන වුත්තං ඛීරභත්තං වා
රසභත්තං වා ලභිත්වා නිසින්නස්ස තත්ථෙව අඤ්ඤෙපි ඛීරභත්තං වා
රසභත්තං වා ආකිරන්ති ඛීරං වා රසං වා පිවතො අනාපත්ති, භුඤ්ජන්තෙ
න පඨමං ලද්ධමංසඛණ්ඩං වා භත්තපිණ්ඩං වා මුඛෙ පක්ඛිපිත්වා කො
ටිතො පට්ඨාය භුඤ්ජිතුං වට්ටති, සප්පිපායාසෙපි එසෙව නයො, මහාඋපා
සකො භික්ඛුං නිමන්තෙති තස්ස කුලං උපගතස්ස උපාසකොපි තස්ස පුත්ත
දාර භාතු භගිනිආදයොපි අත්තනො අත්තනො කොට්ඨාසං ආහරිත්වා
පත්තෙ පක්ඛිපන්ති, උපාසකෙන පඨමං දින්නං අභුඤ්ජිත්වා පච්ඡා ලද්ධං භු
ඤ්ජන්තස්ස අනාපත්තීති මහාඅට්ඨකථායං වුත්තං, කුරුන්දට්ඨකථායං ප
න වට්ටතීති වුත්තං — මහාපච්චරියං සචෙ පාටෙක්කං පචන්ති අත්තනො
අත්තනො පක්කභත්තතො ආහරිත්වා දෙන්ති තත්ථ පච්ඡා ආහටං පඨ
මං භුඤ්ජන්තස්ස පාචිත්තියං, යදි පන සබ්බෙසං එකොව පාකො හොති
පරම්පරභොජනං න හොතීති වුත්තං —. මහාඋපාසකො නිමන්තෙත්වා
නිසීදාපෙති අඤ්ඤො මනුස්සො පත්තං ගණ්හාති න දාතබ්බං, කිං භන්තෙ න
දෙථාති? නනු උපාසක තයා නිමන්තිතම්හාති, හොතු භන්තෙ ලද්ධං ලද්ධං
භුඤ්ජථාති වදති භුඤ්ජිතුං වට්ටති, අඤ්ඤෙන ආහරිත්වා භත්තෙ දින්නෙ
ආපුච්ඡිත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටතීති කුරුන්දියං වුත්තං — අනුමොදනං කත්වා
ගච්ඡන්තං ධම්මං සොතුකාමා "ස්වෙපි භන්තෙ ආගච්ඡෙය්‍යාථා" ති සබ්බෙ
නිමන්තෙන්ති පුන දිවසෙ ආගන්ත්වා ලද්ධං ලද්ධං භුඤ්ජිතුං වට්ටති, කස්මා
සබ්බෙ නිමන්තිතත්තා, එකො භික්ඛු පිණ්ඩාය චරන්තො භත්තං ලභති, තම
ඤ්ඤො උපාසකො නිමන්තෙත්වා ඝරෙ නිසීදාපෙති නච තාව භත්තං සම්ප
ජ්ජති සචෙ සො භික්ඛු පිණ්ඩාය චරිත්වා ලද්ධභත්තං භුඤ්ජති ආපත්ති, අභු
ත්වා නිසින්නෙ "කිං භන්තෙ න භුඤ්ජසී"ති වුත්තෙ තයා නිමන්තිතත්තා
ති වත්වා ලද්ධං ලද්ධං භුඤ්ජථ භන්තෙති වුත්තෙ භුඤ්ජිතුං වට්ටති, සකලෙන
ගාමෙනාති සකලෙන ගාමෙන එකතො හුත්වා නිමන්තිතස්සෙව යත්ථ ක
ත්ථචි භුඤ්ජතො අනාපත්ති. පූගෙපි එසෙව නයො — නිමන්තියමානො
භික්ඛං ගහෙස්සාමීති භණතීති භත්තං ගණ්හාති නිමන්තියමානො න ම

ස්සාං තව හත්තෙනත්ථො භික්ඛං ගණ්හිස්සාමීති වදති, එත්ථ පන මහාපදුම ත්ථෙරො ආහ. එවං වදන්තො ඉමස්මිං සික්ඛාපදෙ අනිමන්තනං කාතුං නස ක්කොති භුඤ්ජන්තාය පන ඔකාසො කතො හොතීති නෙව ගණ්හොජන තො න චාරිත්තතො මුච්චතීති, මහාසුම්මත්ථෙරො පන ආහ යදග්ගෙන අනිමන්තණං කාතුං සක්කොති තදග්ගෙන නෙව ගණ්හොජනං න චා රිත්තං හොතීති, සෙසං උත්තානමෙව ~~~ කඨිනසමුට්ඨානං කායවාචතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා කිරියඤ්ච එත්ථ හි හොජනං කිරි යා අවිකප්පනං අකිරියා, නොසඤ්ඤා විමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිව ජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිචිත්තං තිවෙදනන්ති ~~~ පරම්පරභොජන සික්ඛාපදං නතියං ~~~

චතුත්ථ සික්ඛාපදෙ කාණමාතාති කාණාය මාතා. සා කිරස්සා ධීතා අහිරූපා අහොසි යෙ යෙ තං පස්සන්ති තෙ තෙ රාගෙන කාණා හොන්ති රාගන්ධා හොන්තීති අත්ථො, තස්මා පරෙසං කාණභාවකරණතො කාණාති විස්සුතා අහොසි, තස්සා වසෙන මාතාපිස්සා කාණමාතාති පාකටා ජාතා ~~~ ආගතන්ති ආගමනං. කිස්මිං වියාති කීදිසං විය ලජ්ජනකං විය හොතී ති අධිප්පායො. රිත්තහත්ථං ගන්තුන්ති රිත්තා හත්ථා අස්මිං ගමනෙ තදිදං රිත්තහත්ථං, තං රිත්තහත්ථං ගමනං ගන්තුං ලජ්ජනකං විය හොතීති වුත්තං හොති ~~~ පරික්ඛයං අගමාසීති උපාසිකා අරියසාවිකා සා භික්ඛු දිස්වා සන්තං අදාතුං න සක්කොති තස්මා තාව දාපෙසි යාව සබ්බං පරික්ඛ යං අගමාසි, ධම්මියා කථායාති එත්ථ කාණාපි මාතුඅත්ථාය දෙසියමානං ධම්මං සුණන්ති දෙසනා පරියොසානෙ සොතාපණ්ණා අහොසි ~~~ උට්ඨා යාසනා පක්කාමීති ආසනතො උට්ඨහිත්වා ගතො. සොපි පුරිසො කාණා මාතාය නිවෙසනං අගමාසීති සුත්වා කාණං ආනෙත්වා පකතිට්ඨානෙ යෙව ඨපෙසි. ඉමිස්මිං පන වත්ථුස්මිං උප්පන්නමත්තෙ අප්පඤ්ඤත්තෙ යෙව සික්ඛා පදෙ පාථෙය්‍යවත්ථු උදපාදි, තස්මා අනන්තරමෙව චෙතං දස්සෙතුං තෙ න ඛොපන සමයෙනාති ආදි වුත්තං, සොපිච උපාසකො අරියසාවකත්තා සබ්බමෙව දාපෙසි, තෙන වුත්තං පරික්ඛයං අගමාසීති ~~~ යං කිඤ්චි පහෙණ කත්ථායාති පණ්ණාකාරත්ථාය පටියත්තං යං කිඤ්චි අතිරසකමොදක සක්ඛ ලිකාදි සබ්බං ඉධ පුවොත්වෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, යං කිඤ්චි පාථෙය්‍යත්ථායාති මග්ගං ගච්ඡන්තානං අන්තරාමග්ගත්ථාය පටියත්තං යං කිඤ්චි බද්ධසත්තු අබද්ධසත්තු තිලතණ්ඩුලාදි සබ්බං ඉධ මත්ථොත්වෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති ~~~ ත තො චෙ උත්තරින්ති සචෙපි තතියං පත්තං ථූපිකතං ගණ්හාති පුවගණ නාය පාචිත්තියං. චත්තිපත්තපූරෙ පටිග්ගහෙත්වාති මුඛවට්ටියා හෙට්ඨිමලෙ ඛාසමං පූරෙපත්තෙ ගහෙත්වා ~~~ අත්ර මයාචත්තිපත්තපූරාති එත්ථ සචෙ චෙ ගහිතා අත්ර මයා චෙපත්තපූරා පටිග්ගහිතා ත්වං එකං ගණ්හෙය්‍යාසීති වත්ත බ්බං තෙනාපි අඤ්ඤං පස්සිත්වා පඨමං ආගතෙන චෙපත්තපූරා ගහිතා මයා එකො මා ත්වං ගණ්හාති වත්තබ්බං, යෙන පඨමං එකො ගහිතො තස්සාපි පරම්පරාරොචණෙ එසෙවනයො, යෙන පන සයමෙව තයො ගහිතා තෙ න අඤ්ඤං දිස්වා මා ඛො එත්ථ පතිගණ්හිච්චෙව වත්තබ්බං ~~~ පටික්කමනං හරිත්වාති ආසනසාලං හරිත්වා ආසනසාලං ගච්ඡන්තෙන ච ඡඩ්ඩිතසාලා න ගන්තබ්බා, යත්ථ හි භික්ඛුසඞ්ඝො නිසීදති තත්ථ ගන්තබ්බං, මහාපච්චරියං

පන වුත්තං යා ලද්ධට්ඨානතො ආසන්නා ආසන්නට්ඨා තත්ථ ගන්තබ්බා අත්තනෝ සන්දිට්ඨසම්භත්තානං වා එකනිකායිකානං වා දස්සාමීති අඤ්ඤත්ථ ගන්තුං න ලබ්භති, සචේ පනස්ස නිබද්ධනිසීදනට්ඨානං හොති දූරම්පි ගන්තුං වට්ටති. සංවිහිතබ්බන්ති සචේ තයෝ පත්තසූරා ගහිතා එකං අත්තනෝ ඨපෙත්වා මේ භික්ඛූසඞ්ඝස්ස දාතබ්බා, සචේ වේ ගහිතා එකං අත්තනෝ ඨපෙත්වා එකෝ සඞ්ඝස්ස දාතබ්බෝ, යථාමිත්තං පන දාතුං න ලබ්භති, යෙන එකෝ ගහිතෝ න තෙන කිඤ්චි අත්තාමා දාතබ්බං යථාරුචිකාතබ්බං. ගමනෙ පටිප්පස්සද්ධෙති අන්තරාමග්ගෙ උපද්දවං වා දිස්වා අන්තරායං වා මය්හං ඉදානි න පෙසිස්සාම න ගමිස්සාමාති එවං ගමනෙ පටිප්පස්සද්ධෙ උපච්ඡින්නෙ. ඤාතකානං පවාරිතානන්ති එතෙසං බහූසුපි දෙන්තෙසු පතිගණ්හන්තස්ස අනාපත්ති, අට්ඨකථාසු පන තෙසම්පි පාටෙක්ක පහිණකපාඨ පටික්ඛිත්තත්තා පමාණමෙව වට්ටතීති වුත්තං, සෙසං උත්තානමෙව. ඡසමුට්ඨානං කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචීකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති. කාණමාතු ඔකාසපදං චතුත්ථං.

පඤ්චම ඔකාසපදෙ භික්ඛු භුත්තාවී පවාරිතොති බ්‍රාහ්මණෙන ගණභොජනෙ භත්තෙ යාව ඉච්ඡාති එවං යාවදත්ථපවාරණාය, සයඤ්චු අලං ආවුසොති තොකං තොකං දෙතීති එවං පටික්ඛෙපපවාරණාය පවාරිතා. පටිච්ඡකෙති සාමන්තඝරවාසිකෙ. කාකොරවසද්දන්ති කාකානං ඔරවසද්දං සන්ධි පතිතා විරවන්තානං සද්දං. අලමෙතං සඛාතන්ති එත්ථ නිකාරලොපවසෙන ව "අලමෙතං සඛා" එත්තකං වත්තුං වට්ටති. භුත්තාවිනි භුත්තවා තත්ථ ච යඤ්ඤ යෙන එකපදෙපි සිත්ථං සඞ්ඛාදිත්වා වා අත්ථඞ්ගාදිත්වා වා අඤ්ඤාහරිතං හොති සෝ භුත්තාවීති සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, තෙනස්ස පදභාජනෙ භුත්තාවිනා ම පඤ්චන්නං හොජනානන්ති ආදිවුත්තං. පවාරිතොති කතපවාරණෝ, කතපටික්ඛෙපෝ සොපි ච යඤ්ඤ න පටික්ඛෙපමත්තෙන අථ ඛෝ පඤ්චඞ්ග වසෙන, තෙනස්ස පදභාජනෙ පවාරිතෝ නාම 'අඤ්ඤං පඤ්ඤයතී'ති ආදි වුත්තං. නත්ථ යඤ්ඤ අයනං පඤ්ඤයතීති ඉමිනා විඤ්ඤත්තිභොජනෝ පවාරිතොති වුත්තෙනා, යොව විඤ්ඤත්තිභොජනෝ තෙන කිඤ්චි භුත්තා කිඤ්චි අභුත්තං යඤ්ච භුත්තා තං සඤ්ඤාය භුත්තාවීතිපි සංඛ්‍යං ගච්ඡති, තඤ්ඤ භුත්තාවිවචනෙන විසුං කඤ්චි අපස්සිද්ධං න පස්සාම. "මිරඤ්ඤාභිරඤ්ඤං ඡප්පඤ්චවාචාහී"ති ආදිඤ්ච පන මිරඤ්ඤාදිවචනං විය පවාරිතපදස්ස පරිවාරකභාවෙන බ්‍යඤ්ජනසිලිට්ඨතාය වෙතං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බා. අයනං පඤ්ඤයතීති ආදිඤ්ච විඤ්ඤත්තිභොජනං දීපෙති. ඉධ ඤ්ඤතරොති වෙ සෝ පුග්ගලෝ හොතීති අත්ථෝ. හොජනං පඤ්ඤයතීති පවාරණ පහොණකභොජනං දීපෙති. ඔදනාදිනා වෙ අඤ්ඤතරං පටිබ්බිපිතබ්බ භොජනං හොතීති අත්ථෝ. හත්ථපාසෙ ඨිතොති පවාරණ පහොණකං වෙ භොජනං ගණ්හිත්වා දූයකො අඩ්ඪතෙය්‍ය හත්ථපමාණෙ ඔකාසෙ හොතීති අත්ථෝ. අභිහරතීති සෝ වෙ දූයකෝ තස්ස තං භත්තං කායෙන අභිහරතීති අත්ථෝ. පටික්ඛෙපෝ පඤ්ඤයතීති පටික්ඛෙපෝ දීපෙති. තඤ්ච අභිහටං සෝ භික්ඛු කායෙන වා වාචාය වා පටික්ඛිපතීති අත්ථෝ, එවං පඤ්චඞ්ගානං අඞ්ගානං වසෙන පවාරිතෝ නාම හොතීති. වුත්තම්පි වෙතං

"පවහි උපාලි ආකාරෙහි පවාරණා පඤ්ඤායති අසනං පඤ්ඤායති භොජනං පඤ්ඤායති හත්ථපාසෙ ඨිතෝ අභිහරති පටික්ඛිපෝ පඤ්ඤායති"ති-ආදිනා යං විනිච්ඡයෝ, අසනන්ති ආදිසු තාව යඤ්ච අසනං යඤ්ච භොජනං හත්ථපාසෙ ඨිතෙන අභිහටං පටික්ඛිපති තං ඔදනෝ කුම්මාසෝ සත්තු මච්ඡමංසන්ති ඉමෙසං අඤ්ඤතරමෙව වෙදිතබ්බං, තත්ථ ඔදනෝ නාම සාලි වීහියවෝ ගොධූමෝ කඞ්ගු වරකෝ කුද්‍රූසෝති සත්තන්නං ධඤ්ඤානං තණ්ඩුලෙහි නිබ්බත්තෝ. තත්ථ සාලීති අන්තමසෝ නීවාරං උපාදාය සබ්බාපි සාලිජාති. වීහීති සබ්බාපි වීහිජාති යවිගොධූමෙසු හෙදෙ නත්ථි. කඞ්ගූති සෙතරත්තකාළභෙදෙ සබ්බාපි කඞ්ගුජාති. වරකොති අන්තමසෝ වරකොරකං උපාදාය සබ්බාපි සෙතවණ්ණා වරකජාති. කුද්‍රූසකොති කාළකොද්‍රවෝ චෙව සාමාකාදිභෙදා ච සබ්බාපි කිණ්ණධඤ්ඤජාති, නීවාර වරකොරකා චෙත්ථ ධඤ්ඤානුලොමකාති වදන්ති, ධඤ්ඤානි වා හොන්තු ධඤ්ඤානුලොමානි වා එතෙසං වුත්තප්පභෙදානං සත්තන්නං ධඤ්ඤානං තණ්ඩුලෙ ගහෙත්වා භත්තං පචිස්සාමාති වා යාගුං පචිස්සාමාති වා අම්බිලපායාසාදිසු අඤ්ඤතරං පචිස්සාමාති වා යං කිඤ්චි සඤ්ඤාය පවත්තු. සචෙ ඵණහං වා සීතලං වා භුඤ්ජන්තානං හොජනකාලෙ ගහිතගහිතට්ඨානෙ ඔධිං පඤ්ඤායති ඔදන සඞ්ඛාතමෙව ගච්ඡති පවාරණං ජනෙති. සචෙ ඔධිං න පඤ්ඤායති යාගුසඞ්ඛාතං ගච්ඡති පවාරණං න ජනෙති, යොපි පායාසෙ වා පණණඵලකළීරමිස්සිකා අම්බිලයාගු වා උද්ධනතො ඔතාරිතමත්තා අබ්භුණ්හා හොති ආවිඤ්ඡිත්වා පිවිතුං සක්කා හත්ථෙන ගහිතොකාසෙපි ඔධිං න දස්සෙති පවාරණං න ජනෙති, සචෙ පන උසුමාය විගතාය සීතලිභූතා ඝනභාවං ගච්ඡති ඔධිං දස්සෙති පුන පවාරණා ජනෙති, පුබ්බෙ තනුභාවෝ න රක්ඛති, සචෙපි දධිතක්කාදිනි ආරොපෙත්වා බහුපණණඵලකළීරෙ පක්ඛිපිත්වා මුට්ඨිමත්තාපි තණ්ඩුලා පක්ඛිත්තා හොන්ති භොජනකාලෙ ඔධිං පඤ්ඤායති පවාරණං ජනෙති. අයාගුකෙ නිමන්තණෙ යාගුං දස්සාමාති හත්ථෙන උදකකඤ්ජිකඩිරාදිනි ආකිරිත්වා යාගුං ගණ්හාථාති දෙන්ති කිඤ්චාපි තනුකා හොති පවාරණං ජනෙති යෙව, සචෙ පන පක්කඨපිතෙසු උදකාදිසු පක්ඛිපිත්වා පචිත්වා දෙන්ති යාගුසඞ්ඛාතමෙව ගච්ඡති, යාගුසඞ්ඛාතං ගතෙපි තස්මිං වා අඤ්ඤස්මිං වා යත්ථ මච්ඡමංසං පක්ඛිපන්ති සචෙ සාසපමත්තම්පි මච්ඡමංසඛණ්ඩං වා නහාරුං වා පඤ්ඤායති පවාරණං ජනෙති, සුබ්‍රසකෝ පන රසකයාගු වා න ජනෙති, යථෙත්ථ වුත්තඛඤ්ඤානං තණ්ඩුලෙ අඤ්ඤගි වෙණුතණ්ඩුලාදිගි වා කන්දමූලඵලෙගි වා යෙගි කෙගිචි කතං භත්තම්පි පවාරණං න ජනෙති, පගෙව භණ්ඩයාගුං, සචෙ පනෙත්ථ මච්ඡමංසං පක්ඛිපන්ති ජනෙති. මහාපච්චරියං පන බුද්ධිඅප්පාය භත්තම්පි පවාරණං ජනෙතීති වුත්තං, බුද්ධිඅප්පාය භත්තං නාම බුද්ධිබලප්පකාසාය කඤ්ඤුදකෙ පක්ඛිපිත්වා සෙදිතා තණ්ඩුලා වුච්චන්ති, සචෙ පන තණ්ඩුලෙ සුක්ඛාපෙත්වා ඛාදන්ති වට්ටති, නෙව භත්තුසඞ්ඛ්‍යං න භත්තසඞ්ඛං ගච්ඡන්ති, පුන තෙගි කතභත්තං පවාරෙති යෙව. තෙ තණ්ඩුලෙ සපිතෙලාදිසු වා පචන්ති පූවං වා කරොන්ති න පවාරෙන්ති, පුටුකා වා තෙගි කත සත්තුහනනාදිනි වා න පවාරෙන්ති. කුම්මාසෝ නාම යවෙගි කතකුම්මාසෝ අඤ්ඤගි පන මුගඟාදිගි කතකුම්මාසෝ පවාරණං න ජනෙති. ස

ත්තුනාම සාළිවිගියවෙහි කතසත්තු, කඞ්ගුවරකකුදූසකසීසානිපි භජ්ජිත්වා ඊසකං කොට්ටෙත්වා ජුසෙ පලාපෙත්වා පුන දළ්හං කොට්ටෙත්වා චුණ්ණං කරොන්ති, සචෙපි තං අල්ලත්තා එකාබද්ධං හොති සත්තුසඞ්ගහමෙව ගච්ඡති, ඛරපාකභජ්ජිතානං විහීනං තණ්ඩුලෙ කොට්ටෙත්වා දෙන්ති තම්පි චුණ්ණං සත්තුසඞ්ගහමෙව ගච්ඡති, සමපාකභජ්ජිතානං පන විහීනං වා විහිපලාපානං වා තණ්ඩුලා භජ්ජිතතණ්ඩුලා එව වා න පවාරෙන්ති, තෙසං පන තණ්ඩුලාදීනං චුණ්ණං පවාරෙති ඛරපාකභජ්ජිතානං විහීනං කුණ්ඩකම්පි පවාරෙති සමපාකභජ්ජිතානං පන ආතපෙ සුක්ඛානං වා කුණ්ඩකං න පවාරෙති, ලාජ වා තෙහි කතභත්තසත්තු ආදීනි වා න පවාරෙන්ති, භජ්ජිතපිට්ඨං වා යං කිඤ්චි සුද්ධඛජ්ජකං වා න පවාරෙති, මච්ඡමංස පූරිත ඛජ්ජකං පන සත්තුමොදකො වා පවාරෙති.....මච්ඡො මංසඤ්ච පාකටමෙව, අයං පන විසෙසො සචෙපි යාගුං පිවන්තස්ස යාගුසිත්ථමත්තානෙව වෙ මච්ඡඛණ්ඩානි වා මංසඛණ්ඩානි වා එකභාජනෙ වා නානාභාජනෙ වා දෙන්ති තානි චෙ අඛාදන්තො අඤ්ඤං යං කිඤ්චි පවාරණ පහොනකං පටික්ඛිපති න පවාරෙති, තතො එකං ඛාදති එකං හත්ථෙ වා පත්තෙ වා හොති සො චෙ අඤ්ඤං පටික්ඛිපති පවාරෙති, චෙපි ඛාදිතා හොන්ති මුඛෙ සාසපමත්තම්පි අවසිට්ඨං නත්ථි සචෙපි අඤ්ඤං පටික්ඛිපති න පවාරෙති.....කප්පියමංසං ඛාදන්තො කප්පියමංසං පටික්ඛිපති පවාරෙති, කප්පියමංසං ඛාදන්තො අකප්පියමංසං පටික්ඛිපති න පවාරෙති කස්මා, ? අවත්ථුතාය, යං හි හික්ඛුනො ඛාදිතුං වට්ටති තං යෙව පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති ඉදං පන ජානන්තො අකප්පියත්තා පටික්ඛිපති අජානන්තොපි පටික්ඛිපිතබ්බට්ඨානෙ ඨිතමෙව පටික්ඛිපති නාම, තස්මා න පවාරෙති.....සචෙ පන අකප්පියමංසං ඛාදන්තො කප්පියමංසං පටික්ඛිපති පවාරෙති කස්මා? වත්ථුතාය, යං හි තෙන පටික්ඛිත්තං තං පවාරණාය වත්ථු යං පන ඛාදති තං කිඤ්චාපි පටික්ඛිපිතබ්බට්ඨානෙ ඨිතං ඛාදියමානං පන මංසභාවං න ජහාති තස්මා පවාරෙති, අකප්පියමංසං ඛාදන්තො අකප්පියමංසං පටික්ඛිපති පුරිමනයෙනෙව න පවාරෙති, කප්පියමංසං වා අකප්පියමංසං වා ඛාදන්තො පඤ්චන්නං භොජනානං යං කිඤ්චි කප්පියභොජනං පටික්ඛිපති පවාරෙති, කුලදූසක වෙජ්ජකම්ම උත්තරිමනුස්ස ධම්මාරොචන සාදිතරූපියාදීහි නිබ්බත්තං බුඬපතිකුට්ඨං අනෙසනාය උප්පන්නං අකප්පියභොජනං පටික්ඛිපති න පවාරෙති, කප්පියභොජනං වා අකප්පියභොජනං වා භුඤ්ජන්තොපි කප්පියභොජනං පටික්ඛිපති පවාරෙති, අකප්පිය භොජනං පටික්ඛිපති න පවාරෙති, සබ්බත්ථ වුත්තනයෙනෙව කාරණං වෙදිතබ්බං.....

එවං යං අසනාන්ති ආදිසු යංච අසනාති යඤ්ච භොජනං හත්ථපාසෙ ඨිතෙන අභිහටං පටික්ඛිපන්තො පවාරණං ආපජ්ජති තං ඤත්වා ඉදානි යථා ආපජ්ජති තස්ස ජානනත්ථං අයං විනිච්ඡයො;-අසනං භොජනන්ති එත්ථ තාව යෙන එකසිත්ථම්පි අජ්ඣොහටං හොති සො සචෙ පත්තමුඛහත්ථානං යත්ථ කත්ථචි පඤ්චසු භොජනෙසු එකස්මිම්පි සති අඤ්ඤං පඤ්චසු භොජනෙසු එකම්පි පටික්ඛිපති පවාරෙති, කත්ථචි භොජනං නත්ථි ආමිසගත්ඛමත්තං පඤ්ඤායති න පවාරෙති, මුඛෙවා හත්ථෙවා භොජනං නත්ථි පත්තෙ අත්ථි තස්මිං පන ආසනෙ න භුඤ්ජිතුකාමො විහාරං පවිසිත්වා භුඤ්ජිතුකාමො අඤ්ඤස්ස වා

දුතුකාමො තස්මිං චෙ අන්තරෙ භොජනං පටික්ඛිපති න පවාරෙති, කස්මා විප්පකතභොජනභාවස්ස උපච්ඡින්නත්තා.....යොපි අඤ්ඤත්‍ර ගන්ත්වා භුඤ්ජිතුකාමො මුඛෙ භත්තං ගිලිත්වා සෙසං ආදාය ගච්ඡන්තො අන්තරාමග්ගෙ අඤ්ඤං භොජනං පටික්ඛිපති තස්සාපි පවාරණා න හොතීති මහාපච්චරියං වුත්තං, යථා ච පත්තෙ එවං හත්ථෙපි මුඛෙපි වා විජ්ජමානභොජනං සචෙ අනජ්ඣොහරිතුකාමො හොති තස්මිඤ්ච ඛණෙ අඤ්ඤං පටික්ඛිපති න පවාරෙති, එකස්මිං හි පදෙ වුත්තලක්ඛණං සබ්බත්ථ වෙදිතබ්බං හොති, අපි ච කුරුන්දියං එසනයො දස්සිතො යෙව, වුත්තං හි තත්ථ "මුඛෙ භත්තං ගිලිත්වා හත්ථෙ භත්තං විඝාසාදස්ස දුතුකාමො පත්තෙ භත්තං භික්ඛුස්ස දුතුකාමො සචෙ තස්මිං ඛණෙ පටික්ඛිපති න ප්පවාරෙති"ති.....

හත්ථපාසෙ ඨිතොති එත්ථ පන සචෙ භික්ඛු නිසින්නො හොති ආසනස්ස පච්ඡිමන්තතො පට්ඨාය සචෙ ඨිතො පණ්හිඅන්තතො පට්ඨාය සචෙ නිපන්නො යෙන පස්සෙන නිපන්නො තස්ස පාරිමන්තතො පට්ඨාය දායකස්ස නිසින්නස්ස වා ඨිතස්ස වා නිපන්නස්ස වා ඨපෙත්වා පසාරිතහත්ථං යං ආසන්නතරං අඞ්ගං තස්ස ඔරිමන්තෙන පරිච්ඡින්දිත්වා අඩ්ඪතෙය්‍යහත්ථො හත්ථපාසොති වෙදිතබ්බො, තස්මිං ඨත්වා අභිහටං පටික්ඛිපන්තස්සෙව පවාරණා හොති න තතොපරං.....අභිහරතීති හත්ථපාසබ්භන්තරෙ ඨිතො ගහණත්ථං උපනාමෙති, සචෙ පන අනන්තරනිසින්නොපි භික්ඛු හත්ථෙ වා ඌරුසුවා ආධාරකෙ වා ඨිතං පත්තං අනභිහරිත්වාව භත්තං ගණ්හාති වදති තං පටික්ඛිපතො පවාරණා නත්ථි, භත්තපච්ඡිං ආනෙත්වා පුරතො භූමියං ඨපෙත්වා ගණ්හාහීති වුත්තෙපි එසෙවනයො.....ඊසකං පන උඞ්ඛරිත්වා වා අපණාමෙත්වා වා ගණ්හථාති වුත්තෙ පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති, ථෙරාසනෙ නිසින්නො ථෙරො දූරෙ නිසින්නස්ස දහරභික්ඛුස්ස පත්තං පෙසෙත්වා ඉතො ඔදනං ගණ්හාහීති වදති, ගණ්හිත්වා පන ගතො තුණ්හී ඨිතො දහරො අලං මය්හන්ති පටික්ඛිපති න පවාරෙති කස්මා ? ථෙරස්ස දූරභාවතො දූතස්ස ච අනභිහරණතොති.....සචෙ පන ගහෙත්වා ආගතො භික්ඛු ඉදං භත්තං ගණ්හාති වදති තං පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති, පරිවෙසනාය එකො එකෙන හත්ථෙන ඔදනපච්ඡිං එකෙන කටච්ඡුං ගහෙත්වා භික්ඛු පරිවිසති, තත්‍ර චෙ අඤ්ඤෙ ආගන්ත්වා අහං පච්ඡිං ධාරෙස්සාමි ත්වං ඔදනං දෙහීති වත්වා ගහිතමත්තකමෙව කරොති, පරිවෙසකො එව පන තං ධාරෙති තස්මා සා අභිහටාව හොති, තතො දුතුකාමතාය ගණ්හන්තං පටික්ඛිපන්තස්ස පවාරණා හොති.....සචෙ පන පරිවෙසකෙන ඵුට්ඨමත්තාව හොති ඉතරොව නං ධාරෙති තතො දුතුකාමතාය හණ්හන්තං පටික්ඛිපන්තස්ස පවාරණා න හොති, කටච්ඡුනා උද්ධටමත්තෙ පන හොති කටච්ඡු අභිහාරො යෙව හි තස්ස අභිහාරො, චින්නං සම්භාරෙපි පටික්ඛිපන්තො පවාරෙති යෙවාති මහාපච්චරියං වුත්තං.....අනන්තරස්ස භික්ඛුනො භත්තෙ දිය්‍යමානෙ ඉතරො පත්තං හත්ථෙන පිදහති පවාරණා නත්ථි කස්මා ? අඤ්ඤස්ස අභිහටෙ පටික්ඛිත්තත්තා.....

පටික්ඛෙපො පඤ්ඤායතීති එත්ථ වාචාය අභිහටං පටික්ඛිපතො පවාරණා නත්ථි, කායෙන වා අභිහටං පන කායෙන වාචාය වා පටික්ඛිපන්තස්ස

පවාරණා හොතීති වෙදිතබ්බා.....තත්ථ කායෙන පටික්ඛෙපො නාම අඞ්ගුලිං වා හත්ථං වා මච්ඡිකවිජ්ජනිං වා චීවරකණ්ණං වා චාලෙති හමුකාය වා ආකාරං කරොති කුද්ධො වා ඔලොකෙති, වාචාය පටික්ඛෙපො නාම අලන්ති වා න ගණ්හාමීති වා මා ආකිරාති වා අපගච්ඡාති වා වදති එවං යෙන කෙනචි ආකාරෙන කායෙන වා වාචාය වා පටික්ඛිත්තෙ පවාරණා හොති.....එකො අභිහටෙ භත්තෙ පවාරණාය ඡිතො හත්ථෙ අපනෙත්වා පුනප්පුනං පත්තෙ ඔදනං ආකිරන්තං "ආකිරා කිර කොට්ටෙත්වා කොට්ටෙත්වා පූරෙහී"ති වදති එත්ථ කථන්ති ? මහාසුම්මත්ථෙරො තාව අනාකිරණත්ථාය වුත්තත්තා පවාරණා හොතීති ආහ, මහාපදුමත්ථෙරො පන ආකිර පූරෙහීති වදන්තස්ස නාම කස්සචි පවාරණා අත්ථීති වත්වා න පවාරෙතීති ආහ.....අපරො භත්තං අභිහරන්තං භික්ඛුං සල්ලක්ඛෙත්වා කිං ආවුසො ඉතොපි කිඤ්චි ගණ්හිස්සසි දම්මිතෙ කිඤ්චීති ආහ–තත්‍රාපි එවං නාම ගම්ස්සතීති වුත්තත්තා පවාරණා හොතීති මහාසුම්මත්ථෙරො ආහ, මහාපදුමත්ථෙරො පන ගණ්හිස්සසීති වදන්තස්ස නාම කස්සචි පවාරණා අත්ථීති වත්වා න පවාරෙතීති ආහ.....එකො සමංසකං රසං අභිහරිත්වා රසං ගණ්හථාති වදති නං සුත්වා පටික්ඛිපතො පවාරණා නත්ථි, මච්ඡරසං මංසරසන්ති වුත්තෙ පටික්ඛිපතො හොති, ඉදං ගණ්හථාති වුත්තෙපි හොති යෙව.....මංසං විසුං කත්වා මංසරසං ගණ්හථාති වදති තත්ථ චෙ සාසපමත්තම්පි මංසඛණ්ඩං අත්ථි තං පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති, සචෙ පරිස්සාවිතො හොති වට්ටතීති අභයත්ථෙරො ආහ.....මංසරසෙන ආපුච්ඡන්තං මහාත්ථෙරො මුහුත්තං ආගමෙහීති වත්වා ථාලකං ආවුසො ආහරාති ආහ, එත්ථ කථන්ති මහාසුම්මත්ථෙරො තාව අභිහාරකස්ස ගමනං උපච්ඡින්නං තස්මා පවාරෙතීති ආහ, මහාපදුමත්ථෙරො පන අයං කුහිං ගච්ඡති කීදිසං එතස්ස ගමනං ගණ්හන්තස්සපි නාම පවාරණා අත්ථීති වත්වා න පවාරෙතීති ආහ.....කළීරපනසාදිහි මිස්සෙත්වා මංසං පචන්ති තං ගහෙත්වා කළීරසූපං ගණ්හථ පනසඛ්‍යඤ්ජනං ගණ්හථාති වදන්ති එවම්පි න පවාරෙති, කස්මා අපවාරණාරහස්ස නාමෙන වුත්තත්තා, සචෙ පන මච්ඡසූපං මංසසූපන්ති වා ඉදං ගණ්හථාති වා වදති පවාරෙති, මංසකරම්බකො නාම හොති තං දුතුකා මොපි කරම්බකං ගණ්හථාති වදති වට්ටති න පවාරෙති, මංසකරම්බකන්ති වා ඉදන්ති වා වුත්තෙ පන පවාරෙති, එසෙවනයො සෙසමච්ඡමංසමිස්සකෙසු.....යො පන නිමන්තනෙන භුඤ්ජමානො මංසං අභිහටං උද්දිස්සකටන්ති මඤ්ඤමානො පටික්ඛිපති පවාරිතොව හොතීති මහාපච්චරියං වුත්තං, මිස්සකකථා පන කුරුන්දියං සුඨු වුත්තා එවං හි තත්ථ වුත්තං "පිණ්ඩචාරිකො භික්ඛු භත්තමිස්සකං යාගුං ආහරිත්වා යාගුං ගණ්හථාති වදති න පවාරෙති භත්තං ගණ්හථාති වුත්තෙ පවාරෙති කස්මා යෙනාපුච්ඡිතො තස්ස අත්ථිතාය, අයමෙත්ථ අධිප්පායො යාගු මිස්සකං ගණ්හථාති වදති තත්‍ර චෙ යාගු බහුතරා වා හොති සමසමා වා න පවාරෙති, යාගු මඤ්ඤ භත්තං බහුතරං පවාරෙති ඉදං ච සබ්බට්ඨකථාසු වුත්තත්තා න සක්කා පටික්ඛිපිතුං කාරණං පනෙත්ථ දුද්දසං. භත්තමිස්සකං ගණ්හථාති වදති භත්තං බහුකං වා සමංවා අප්පතරං වා හොති පවාරෙති එව.....භත්තං වා යාගුං වා අනාමසිත්වා මිස්සකං ගණ්හථාති වදති තත්‍ර චෙ භත්තං බහු

තරං වා සමකං වා හොති පවාරෙති, අප්පතරං න පවාරෙති ඉදඤ්ච කර ම්බකෙන න සමානෙතබ්බං, කරම්බකො හි මංසමිස්සකොපි හොති අමංස මිස්සකොපි තස්මා කරම්බකන්ති වුත්තෙ පවාරණා නත්ථි ඉදං පන භත්ත මිස්සකං යෙව එත්ථ වුත්තනයෙනෙව පවාරණා හොති, බහුරසෙ භත්තෙ රසං බහු බීරෙ බීරං බහු සප්පිම්හි ච පායාසෙ සප්පිං ගණ්හථාති විසුං කත්වා දෙති තං පටික්ඛිපතො පවාරණා නත්ථි.....යො පන ගච්ඡන්තො පවාරෙති සො ගච්ඡන්තොව භුඤ්ජිතුං ලභති, කද්දමං වා උදකං වා පත්වා ඨිතෙන අතිරිත්තං කාරෙතබ්බං සචෙ අන්තරා නදි පුරා හොති න දිතීරෙ ගුම්බං අනුපරියා යන්තෙන භුඤ්ජිතබ්බං, අථ නාවා වා සෙතු වා අත්ථි තං අභිරූහිත්වාපි චඞ්කමන්තෙනෙව භුඤ්ජිතබ්බං ගමනං න උප ච්ඡින්දිතබ්බං.....යානෙ වා හත්ථිඅස්සපිට්ඨෙ වා චන්දමණ්ඩලෙ වා සුරියම ණ්ඩලෙ වා නිසීදිත්වා පවාරිතෙන යාව මජ්ඣන්තිකං තාව තෙසු ගච්ඡ න්තෙසුපි නිසින්නෙනෙව භුඤ්ජිතබ්බං, යො ඨිතො පවාරෙති ඨිතෙනෙව යො නිසින්නො නිසින්නෙනෙව භුඤ්ජිතබ්බං, තං තං ඉරියාපථං කොපෙ න්තෙන අතිරිත්තං කාරෙතබ්බං.....යො උක්කුටිකො නිසීදිත්වා පවාරෙ ති තෙන උක්කුටිකෙනෙව භුඤ්ජිතබ්බං, තස්ස පන හෙට්ඨා පලාළපීඨං වා කිඤ්චි වා නිසීදනකං දාතබ්බං, පීඨකෙ නිසීදිත්වා පවාරිතෙන ආසනං අචාලෙත්වාව චතස්සො දිසා පරිවත්තෙන්තෙන භුඤ්ජිතුං ලබ්භති, මඤ්චෙ නිසීදිත්වා පවාරිතෙන ඉතො වා එත්තො වා සංසරිතුං න ලබ්භති සචෙ පන නං සහ මඤ්චෙන උක්ඛිපිත්වා අඤ්ඤත්‍ර නෙන්ති වට්ටති, නිපජ්ජිත්වා පවාරිතෙන නිපන්නෙනෙව භුඤ්ජිතබ්බං, පරිවත්තෙන්තෙන යෙන පස්සෙ න නිපන්නො තස්ස ඨානං නාතික්කමෙතබ්බං.....

අනතිරිත්තන්ති න අතිරිත්තං න අධිකන්ති අත්ථො, තං පන යස්මා කප්පියකතාදිහි සත්තහි විනයකම්මාකාරෙහි අකතං වා ගිලානස්ස අනධි කං වා හොති, තස්මා **පදභාජනෙ** අකප්පියකතන්ති ආදි වුත්තං, තත්ථ අක ප්පියකතන්ති යං තත්ථ ඵලං වා කන්දමූලාදි වා පඤ්චහි සමණකප්පෙහි කප්පි යං අකතං යං ච අකප්පියමංසං වා අකප්පිය භොජනං වා එතං අකප්පියං නාම තං අකප්පියං "අලමෙතං සබ්බ"න්ති එවං අතිරිත්තං කතං අකප්පිය කතන්ති වෙදිතබ්බං.....අපටිග්ගහීත කතන්ති භික්ඛුනා අපටිග්ගහිතං යෙව පුරිමනයෙනෙව අතිරිත්තං කතං. අනුච්චාරිතකතන්ති කප්පියං කා රාපෙතුං ආගතෙන භික්ඛුනා ඊසකම්පි අනුක්ඛිත්තං වා අනපනාමිතං වා කතං. අහත්ථපාසෙ කතන්ති කප්පියං කාරෙතුං ආගතස්ස හත්ථපාසතො බහි ඨිතෙන කතං. අභුත්තාවිනා කතන්ති යො අලමෙතං සබ්බන්ති අති රිත්තං කරොති තෙන පවාරණපහොනක භොජනං අභුත්තෙන කතං. භුත්තාවිනා පවාරිතෙන ආසනා වුට්ඨිතෙන කතන්ති ඉදං උත්තානමෙව, අලමෙතං සබ්බන්ති අවුත්තන්ති වචීභෙදං කත්වා එවං අවුත්තං හොති. ඉති ඉමෙහි සත්තහි විනයකම්මාකාරෙහි යං අතිරිත්තං කප්පියං අකතං යං ච න ගිලානාතිරිත්තං තදුභයම්පි අනතිරිත්තන්ති වෙදිතබ්බං.....අතිරිත්තං පන තස්සෙව පටිපක්ඛනයෙන වෙදිතබ්බං, අපිචෙත්ථ භුත්තා විනා කතං හොතීති අනන්තරනිසින්නස්ස සභාගස්ස භික්ඛුනො පත්ත තො එකම්පි සිත්ථං වා මංසඝීරං වා ඛාදිත්වා කතම්පි භුත්තාවිනා වා කතං හොතීති වෙදිතබ්බං.....

ආසනා අවුට්ඨිතෙනාති එත්ථ පන අසම්මොහත්ථං අයං විනිච්ඡයො;-
ඒ භික්ඛු පාතොව භුඤ්ජමානා පවාරිතා හොන්ති එකෙන තත්ථෙව නිසී
දිතබ්බං, ඉතරෙන නිච්චහත්තං වා සළාකහත්තං වා ආනෙත්වා උපඩ්ඩං
තස්ස භික්ඛුනො පත්තෙ ආකිරිත්වා හත්ථං ධොවිත්වා සෙසං තෙන භික්ඛුනා
කප්පියං කාරාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං, කස්මා යං හි තස්ස හත්ථෙ ලග්ගං තං
අකප්පියං හොති, සචෙ පන පඨමං නිසින්නො භික්ඛු සයමෙව තස්ස පත්ත
තො හත්ථෙන ගණ්හාති හත්ථධොවනකිච්චං නත්ථි, සචෙ පන එවං කප්පි
යං කාරෙත්වා භුඤ්ජන්තස්ස පුන කිඤ්චිබ්‍යඤ්ජනං වා ඛාදනීයං වා පත්තෙ
ආකිරන්ති යෙන පඨමං කප්පියං කතං සො පුන කාතුං න ලබ්හති.....
යෙන අකතං තෙන කාතබ්බං යංච අකතං තං කාතබ්බං, යෙන
අකතන්ති අඤ්ඤෙන භික්ඛුනා යෙන පඨමං න කතං තෙන කාත
බ්බං. යංච අකතන්ති යෙන පඨමං කප්පියං කතං තෙනාපි යං අකතං
තං කාතබ්බං, පඨමභාජනෙ පන කාතුං න ලභති, තත්ථ හි කයිරමානං
පඨමං කතෙන සද්ධිං කතං හොති-තස්මා අඤ්ඤස්මිං භාජනෙ කාතුං වට්ට
තීති අධිප්පායො, එවං කතං පන තෙන භික්ඛුනා පඨමං කතෙන සද්ධිං
භුඤ්ජිතුං වට්ටති.....කප්පියං කරොන්තෙන ච න කෙවලං පත්තෙ යෙව
භණ්ඩුක්ඛලියම්පි කුණ්ඩෙපි පච්ඡියම්පි යත්ථ කත්ථචි පුරතො ඨපෙත්වා ඔනාමි
තභාජනෙ කාතබ්බං, තං සචෙපි භික්ඛුසතං පවාරිතං හොති සබ්බෙසං
භුඤ්ජිතුං වට්ටති, අප්පවාරිතානම්පි වට්ටති, යෙන පන කප්පියං කතං තස්ස
න වට්ටති, සචෙපි පවාරෙත්වා පිණ්ඩාය පවිට්ඨං භික්ඛුං පත්තං ගහෙත්වා
අවස්සං භුඤ්ජනකෙ මඞ්ගලනිමන්තණෙ නිසීදාපෙන්ති අතිරිත්තං කාරෙ
ත්වාව භුඤ්ජිතබ්බං, සචෙ තත්ථ අඤ්ඤෙ භික්ඛු නත්ථි ආසනසාලං වා විහා
රං වා පත්තං පෙසෙත්වා කාරෙතබ්බං, කප්පියං කරොන්තෙන පන අනුපස
මපන්නස්ස හත්ථෙ ඨිතං න කාතබ්බං; සචෙ පන ආසනසාලායං අබ්‍ය
ත්තො භික්ඛු හොති සයං ගන්ත්වා කප්පියං කාරාපෙත්වා ආනෙත්වා භුඤ්ජිත
බ්බං.....ගිලානාතිරිත්තන්ති එත්ථ න කෙවලං යං ගිලානස්ස භුත්තාවසෙ
සං හොති තං ගිලානාතිරිත්තං, අථ ඛො යං කිඤ්චි ගිලානං උද්දිස්ස අජ්ජවා
සෙව වා යදා වා ඉච්ඡති තදා ඛාදිස්සතීති ආහටං තං සබ්බං ගිලානාතිරිත්ත
න්ති වෙදිතබ්බං, යං යාමකාලිකාදිසු අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ දුක්කටං
තං අසංසට්ඨවසෙන වුත්තං සචෙ පන ආමිසසංසට්ඨානි හොන්ති ආහාර
ත්ථායපි අනාහාරත්ථායපි පටිග්ගහෙත්වා අජ්ඣොහරන්තස්ස පාචිත්තියමෙව,
සතිපච්චයෙති යාමකාලිකං පිපාසාය සති පිපාසච්ඡෙදනත්ථං සත්තාහ
කාලිකං යාවජීවිකං ච තෙන තෙන උපසමෙතබ්බකෙ ආබාධෙ සති තස්ස
උපසමනත්ථං පරිභුඤ්ජතො අනාපත්ති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.....
කඨිනසමුට්ඨානං කායවාචතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා
කිරියං නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචී
කම්මං තිචිත්තං තිවෙදනන්ති.....පඨම පවාරණ සික්ඛාපදං පඤ්චමං.....

ඡට්ඨම සික්ඛාපදෙ අනාචාරං ආචරතීති පණ්ණත්ති වීතික්කමං කරො
ති, උපනන්ධීති උපනාහං ජනෙන්තො තස්මිං පුග්ගලෙ අත්තනො කො
ධං බන්ධි. පුනප්පුනං ආඝාතං ජනෙසීති අත්ථො, උපනන්දො භික්ඛූති සො
ජනිතඋපනාහො භික්ඛු.....අභිහඨුං පවාරෙය්‍යාති අභිහරිත්වා හන්ද භික්ඛු

ඛාද වා භුඤ්ජ වාති එවං පවාරෙය්‍ය. **පදභාජනෙ** පන හඤ්ඤ භික්ඛූති ආදිං අනුද්ධරිත්වා සාධාරණමෙව අභිහඬුං පවාරණාය අත්ථං දස්සෙතුං යාව තකං ඉච්ඡසි තාවතකං ගණ්හාහීති වුත්තං.....ජානන්ති පවාරිතභාවං ජානන්තො. තං පනස්ස ජානනං යස්මා තීහාකාරෙහි හොති තස්මා ජානාති නාම සාමං වා ජානාතීති ආදිනා නයෙන **පදභාජනං** වුත්තං, ආසාදනා පෙක්ඛොති ආසාදනං චොදනං මඞ්කුකරණභාවං අපෙක්ඛමානො. පති ගණ්හාති ආපත්ති දුක්කටස්සාති යස්ස අභිහටං තස්මිං පටිග්ගණ්හන්තෙ අභිහාරකස්ස භික්ඛුනො දුක්කටං, ඉතරස්ස පන සබ්බො ආපත්තිභෙදෙ, පඨමසික්ඛාපදෙ වුත්තො, ඉමස්මිං පන සික්ඛාපදෙ සබ්බා ආපත්තියො අභිහාරකස්සෙව වෙදිතබ්බො, සෙසං පඨමසික්ඛාපදෙ වුත්තනයත්තා පාකටමෙව.....තිසමුට්ඨානං කායචිත්තතො වාචාචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා සඤ්ඤාවිමොක්ඛං සචිත්තකං ලොකවජ්ජං කායකකම්මං වචීකම්මං අකුසලචිත්තං දුක්ඛවෙදනන්ති.....දුතිය පවාරණ සික්ඛාපදං ජට්ඨං.....

සත්තම සික්ඛාපදෙ ගිරග්ගසමජ්ජොති ගිරිම්හි අග්ගසමජ්ජො ගිරිස්ස වා අග්ගදෙසෙ සමජ්ජො. සො කිර සත්තමෙ දිවසෙ භවිස්සතීති නගරෙ ඝොසනා කයිරති නගරස්ස බහිද්ධා සමෙ භූමිභාගෙ පබ්බතච්ඡායාය මහාජනකායො සන්නිපතති අනෙකප්පකාරානි නටනාටකානි පවත්තන්ති තෙසං දස්සනත්ථං මඤ්චාතිමඤ්චෙ බන්ධන්ති, සත්තරසවග්ගියා අප්පඤ්ඤත්තෙ සික්ඛාපදෙ දහරාව උපසම්පන්නා, තෙ "නාටකානි ආවුසො පස්සිස්සාමා" ති තත්ථ අගමංසු.....අථ නෙසං ඤාතකා අම්හාකං අය්‍යා ආගතාති තුට්ඨචිත්තා නහාපෙත්වා විලිම්පිත්වා භොජෙත්වා අඤ්ඤම්පි පුවබාදනියාදිං හත්ථෙ අදංසු, තෙ සන්ධාය වුත්තං "මනුස්සා **සත්තරසවග්ගියෙ** භික්ඛූ පස්සිත්වා" ති ආදි.....විකාලෙති විගතෙ කාලෙ, කාලොති භික්ඛූනං භොජනකාලො අධිප්පෙතො. යො ච සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන මජ්ඣන්තිකො තස්මිං වීතිවත්තෙති අධිප්පායො, තෙනෙවස්ස **පදභාජනෙ** "විකාලො නාම මජ්ඣන්තිකෙ වීතිවත්තෙ යාව අරුණුග්ගමනා" ති වුත්තං, ඝිතමජ්ඣන්තිකොපි විකාලසඞ්ඛහං ගච්ඡති, තතොපට්ඨාය පන ඛාදිතුං වා භුඤ්ජිතුං වා න සක්කා සහසා පිවිතුං සක්කා භවෙය්‍ය, න කුක්කුච්චකෙන පන කත්තබ්බං කාලපරිච්ඡෙදජානනත්ථං ච කාලත්ථම්භො යොජෙතබ්බො, කාලන්තරෙ වා භත්තකිච්චං කාතබ්බං.....අවසෙසං ඛාදනියං නාමාති එත්ථ යං තාව සක්ඛලිමොදකාදි පුබ්බණ්ණාපරණ්ණමයං තත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි.....යම්පි වනමූලාදිප්පභෙදං ආමිසගතිකං හොති සෙය්‍යථිදං? මූලඛාදනියං කන්දඛාදනියං මූලාලඛාදනියං මත්ථකඛාදනියං බන්ධඛාදනියං තචඛාදනියං පත්තඛාදනියං පුප්පඛාදනියං ඵලඛාදනියං අට්ඨිඛාදනියං පිට්ඨඛාදනියං නිය්‍යාසඛාදනියන්ති ඉදම්පි ඛාදනියසඞ්ඛහමෙව ගච්ඡති.....තත්ථ පන ආමිසගතික සල්ලක්ඛනත්ථං ඉදං මුඛමත්තනිදස්සනං;—

මූලඛාදනියෙ තාව මූලක මූලං ඛාරකමූලං චුච්චුමූලං තම්බකමූලං තණ්ඩුලෙය්‍යකමූලං වත්තුලෙය්‍යකමූලං වජකලීමූලං ජජ්ඣරිමූලන්ති එවමාදිනි, සුපෙය්‍යපණ්ණ මූලානි ආමිසගතිකානි, එත්ථ ච වජකලීමූලෙ ජරට්ඨං ඡන්දිත්වා ඡඩ්ඩෙන්ති තං යාවජීවිකං හොති අඤ්ඤම්පි එවරූපං එතෙනෙව

නයෙන වෙදිතබ්බං...මූලකබාරක ජඤ්ඣරිමූලානං පන ජරට්ඨානිපි ආමිසගතිකානෙවාති වුත්තං, යානි පන පාළියං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ මූලානි හෙසජ්ජානි හලිද්දං සිඹ්ගිවෙරං වචං වචජං අතිවිසං කටුකරොහිණිං උසීරං භද්දමුත්තකං යානි වා පනඤ්ඤානිපි අසිමූලානි හෙසජ්ජානි නෙව ඛාදනීයෙ ඛාදනීයත්තං ජරහන්ති න භොජනීයෙ භොජනීයත්තං ජරහන්ති"ති වුත්තානි තානි යාවජීවිකානි, තෙසං චූළඤ්ඣවමූලං මහාඤ්ඣවමූලන්ති ආදිනා නයෙන ගණියමානානං ගණනාය අභොත්තා නත්ථි, ඛාදනීයත්තං භොජනීයත්තං ච අජරණභාවො යෙවපන තෙසං ලක්ඛණං, තස්මා යං කිඤ්චි මූලං තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකති ආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්තං භොජනීයත්තඤ්ච ජරති තං යාව කාලිකං ඉතරං යාව ජීවිකන්ති වෙදිතබ්බං; තෙසු බහුං වත්තබ්බං සිය්‍යා ඉමස්මිං යෙව ලක්ඛණෙ ඨාතබ්බං, නාමසඤ්ඤාසු පන වුච්චමානාසු තං තං නාමං අජානන්තානං සම්මොහො යෙව හොති තස්මා නාමසඤ්ඤාය ආදරං අකත්වා ලක්ඛණමෙව දස්සිතං, යථා ච මූලෙ එවං කන්දාදිසුපි යං ලක්ඛණං දස්සයිස්සාම තෙසෙව වසෙන විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බොයඤ්ච තං පාළියං හළිද්දාදි අට්ඨවිධං වුත්තං තස්ස බඤ්ජනව පුප්ඵඵලම්පි සබ්බං යාවජීවිකන්ති වුත්තං මූලබාදනීයං...කන්දබාදනීයෙ දුව්ඩො කන්දෙ දිඝො ච රස්සො ච ගිසකිංසුක කන්දාදිවට්ටො ච උප්පලකසෙරුකකන්දාදි යං ගණ්හිතිපි වදන්ති, තස්ස සබ්බෙසං කන්දානං ථිරත්තජරට්ඨානං ච ජලිනී ච සුඛුමමූලානි ච යාවජීවිකානි, තරුණො පන සුඛබාදනීයො සාලකල්‍යාණිපොතකකන්දෙ කිංසුකපොතකකන්දෙ අම්බාටකකන්දෙ කෙතකකන්දෙ මාලුවකන්දෙ ගිසසබ්බාතො පදුමපුණ්ඩරීක කන්දෙ පිණ්ඩාලුමසාලූ ආදයො ච බීරවලිකන්දෙ ආලුවකන්දෙ සිඟුබෙරකන්දෙ තාලකන්දෙ නීලුප්පල රත්තුප්පලකුමුදසොගන්ධිකානං කන්ද කදලිකන්දෙ වෙණුකන්දෙ කසෙරුකකන්දෙති එවමාදයො නෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකති ආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්තං භොජනීයත්තං ච ජරණකන්ද යාවකාලිකා, බීරවලිකන්දෙ අඩොතො යාවජීවිතො ඩොතො යාවකාලිකො, බීරකාකොලි ජීවිකඋසභක ලසුණාදිසු කන්ද පන යාවජීවිකා, තෙ පාළියං යානි වා පනඤ්ඤානිපි අසි මූලානි හෙසජ්ජානීති එවං මූලහෙසජ්ජ සඞ්ගහෙනෙව සඞ්ගහිතා...මූලාලබාදනියෙ පදුම මූලාලං පුණ්ඩරීක මූලාලසදිසං යෙව, ජරකමූලං කණ්ඩමූලපත්තා එවමාදි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකති ආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්තං ච භොජනීයත්තං ච ජරණකමූලාලං යාවකාලිකං...හළිද්දිසිඹ්ගිවෙර මකච් වතුරස්සවලලි කෙතකකන්දාලඉන්නාල කුන්නාල නාලිකෙර පූගරුක්ඛාදි මූලාලං පන යාවජීවිකං, තං සබ්බම්පි පාළියං "යානි වා පනඤ්ඤානිපි අසි මූලානි හෙසජ්ජානී"ති එවං මූලහෙසජ්ජසඞ්ගහෙනෙව සඞ්ගහිතං.....

මධුක ඛාදනීයෙ නාල ගිඟුනාල කුන්නාල කෙතකකන්දාලිකෙර පූගරුක්ඛ බජ්ජුරිවෙත්ත ජරකකදලිනං කළීරඤ්ඣිඹාතා මපනකා වෙණුකළීරෙ නළකළීරෙ උච්ඡුකළීරෙ මූලකකළීරෙ සාසපනකළීරෙ සතවාරිකළීරෙ සප්පඤ්ඤඤං ඛඤ්ඤනං කළීරානි එවමාදි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකති ආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්තං භොජනීයත්තං ච ජරණකො රුක්ඛවලලි ආදිනං ඔපනකො යාවකාලිකො, හළිද්දිසිඹ්ගිවෙර වචමකච් ලසුණා

නං කළීරා තාලඛීරතාල කුන්තතාල නාළිකෙරකළීරානඤ්ච ඊඤ්චා පාති තෝ ජරලඛුඤ්ඤ යාවජීවිකෝ...බඤ්ඣාදනීයේ අන්තෝ පඤ්චඟතෝ සාලකල්‍යාණිඛඤ්ඣෝ උච්ඡුඛඤ්ඣෝ නිලුප්පල රත්තුප්පල කුමුදසොගන්ධිකා නං දණ්ඩකාති එවමාදි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකති ආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනියපථං හොජනියපථං ච පරණකෝ ඛඤ්ඣෝ යාවකාලිකෝ, උප්පලජාතීනං පන දණ්ඩකෝ පදුමජාතීනං සඛ්ඣෝපි දණ්ඩකෝ කරවඤ්ඣක දණ්ඩාදයෝ ච. අවසෙස සඛ්ඣඛඤ්ඣා යාවජීවිකා...නවඛාදනීයේ උච්ඡුඛ නවෝව එකෝ යාවකාලිකෝ සෝපි සරසෝ, සෙසෝ සඛ්ඣෝ යාවජීවිකෝ තෙසං පන මූලඛඤ්ඣිතචානං තිරණ්ණම්පි පාළියං කසාවහෙසජ්ජෙන සඞ්ගහෝ වෙදිතඛ්ඣෝ...වුත්තං හෙතං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ කසාවානි හෙසජ්ජානි නිඹඛකසාවං කුවජකසාවං එහවවකසාවං නත්තමාලකසාවං යානිවා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි කසාවානි හෙසජ්ජානි නෙව ඛාදනියේ ඛාදනීය පථං පරනති න හොජනියේ හොජනියපථං පරනති"ති එත්ථ එතෙසං සඞ්ග හෝ සිජ්ඣති, වුත්තකසාවානි ච සඛ්ඣානි කපියානි කසාවානීති වෙදිතඛ්ඣා නි...පනතඛාදනීයේ මූලකං වරකෝ චුච්චු තම්බකෝ තණ්ඩුලෙය්‍යකෝ පපුණ්ණාගෝ වත්තුලෙය්‍යකෝ වජකලි ජර්ඣිරී සෙල්ලුසිඤ්ඣු කාසමඤ්ඣකෝ උම්මාවිනඹුගොහා මාසෙ රාජමාසෙ ඨපෙත්වා මහානිප්පාවං අවසෙසනිප්පා වෙ අගහිමසෙපා සුනිසින්නකෝ සෙතවරණෙ නාළිකා භූමියං ජාතලොනී ති එතෙසං පත්තානි අඤ්ඤානි ච එවරූපානි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකති ආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනියපථං හොජනියපථං ච පරණකානි පත්තා නි එකංසෙන යාවකාලිකානි...යා පනඤ්ඤ, මහානඛපිඨිමත්තා පණණ ලොනි රුක්ඛෙ ච ගවෙභවආරොහති තඤ්ඣ පත්තං යාවජීවිකං, බ්‍රහ්මපත්තං ච යාවකාලිකන්ති දීපවාසිනෝ වදන්ති, අම්බපල්ලවා යාවකාලිකං අසොක පල්ලවං පන යාවජීවිකං, යානි වා පනඤ්ඤානි පාළියං "අනුජානාමි භික්ඛ වෙ පණණානි හෙසජ්ජානි නිඛ්ඛපණණං කුවජපණණං පවොලපණණං සු ලසපණණං කප්පාසිකපණණං යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි පණණානි හෙස ජ්ජානි නෙව ඛාදනියේ ඛාදනියපථං න හොජනියේ හොජනියපථං පරනති" ති වුත්තානි තානි යාවජීවිකානි, න කෙවලං ච පණණානි යෙව තෙසං පුප්ඵඵලාදිනිපි යාවජීවිකානි, පණණානං පන එගවපණණං අජ්ජුකප ණණං පණීජිකපණණං පවොලපණණං තම්බුලපණණං පදුමිණිපණණ නන්ති එවං ගණනවසෙන අනෙකා නත්ථි...

පුප්ඵඛාදනීයෙ මූලකපුප්ඵං ඛාරකපුප්ඵං චුච්චුපුප්ඵං තම්බකපුප්ඵං වජක ලිපුප්ඵං ජර්ඣිරීපුප්ඵං චූළඤනිප්පාවපුප්ඵං මහානිප්පාවපුප්ඵං කසෙරුකපුප්ඵං නාළිකෙරතාලකෙතකානං තරුණපුප්ඵානි සෙතවරණපුප්ඵං සිඟුපුප්ඵං උප්පලපදුම ජාතියානං පුප්ඵානං කණ්ණිකාමත්තං-අගස්තිකපුප්ඵං කරීරපු ප්ඵං ජීවන්තිපුප්ඵන්ති එවමාදි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනියපථං හොජනීයපථං ච පරණකපුප්ඵං යාවකාලිකං... අසොකවකුල කුරුණ්ඩක පුන්නාගචම්පක ජාතිසුමනකණ්ණිර කණ්ණිකාර කුරු නවමාලික මල්ලිකාදිනං පන පුප්ඵං ආවජීවිකං, තඤ්ඣ ගණනාය අන්තෝ නත්ථි, පාළියං පනඤ්ඣ කසාවහෙසජ්ජෙනෙව සඞ්ගහෝ වෙදිතඛ්ඣෝ... ඵලඛාදනියේ පනස ලඹුජ තාලනාළිකෙර අඹ්බජඳඹු අලඹුටක තිනිසිණික

ගොඨඵලං "යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි ඵලානි හෙසජ්ජානි නෙව ඛාදනීයෙ ඛාදනීයත්ථං න භොජනීයෙ භොජනීයත්ථං එරන්ති"ති වුත්තානි-තානි යාව ජීවිකානි.....තෙසම්පි අපරිපක්කානි අඩවී ච බිම්බවරණකෙතක කාසමරි ආදිනං ඵලානි ජාතිඵලං කටුකඵලං ඵලාළතක්කොලන්ති එවං නාමවසෙන න සක්කා පරියන්තං දස්සෙතුං.....අසිඛාදනීයෙ ලබුජසි පනසසි අම්බාටකසි සාලසි ඛජ්ජුරිකෙතක තිම්බරූසකානං තරුණඵලසි තින්තිනිකසි බිම්බඵලසි උප්පලපදුමජාතීනං පොක්ඛරසීති එවමාදිනි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු මනුස්සානං පකතිආහාරවසෙන ඛාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථං ච එරණකානි අසිනි යාවකාලිකානි.....මධුකසි පුන්නාගසි හරිටකාදිනං අසිනි සිඛත්ථකසි රාජකසිති එවමාදිනි අසිනි යාවජීවිකානි, තෙසං පාළියං ඵලහෙසජ්ජෙනෙව සඞ්ගහො වෙදිතබ්බො.....පිඨඛාදනීයෙ සත්තන්නං තාව ධඤ්ඤානං ධඤ්ඤානුලොමානං අපරණ්ණානං ච පිඨං පනසපිඨං ලබුජපිඨං අම්බාටකපිඨං සාලපිඨං ධොතකං තාලපිඨං ච ඛීරවලලිපිඨං වාති එවමාදිනි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථං ච එරණකානි පිඨකානි යාවකාලිකානි.....අධොතකං තාලපිඨං ඛීරවලලිපිඨං අස්සගන්ඛාදිපිඨානි ච යාවජීවිකානි, තෙසං පාළියං කසාවෙහි ච මූලඵලෙහි ච සඞ්ගහො වෙදිතබ්බො.....නිය්‍යාසඛාදනීයෙ එකො උච්ඡුනිය්‍යාසොව සත්තාහකාලිකො, සෙසා"අනුජානාමි භික්ඛවෙ ජතූනි හෙසජ්ජානි හිඞ්ගු හිඞ්ගුජතු හිඞ්ගුසිපාටිකං තකං තකපණ්ණිං සජ්ජුලසං යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි ජතූනි හෙසජ්ජානි"ති එවං පාළියං වුත්තනිය්‍යාසා යාවජීවිකා, තත්ථ යෙවාපන කවසෙන ගහිතානං අම්බනිය්‍යාසො කණිකාරනිය්‍යාසොති එවං නාමවසෙන න සක්කා පරියන්තං දස්සෙතුං.....එවං ඉමෙසු මූලඛාදනීයාදිසු යං කිඤ්චි යාවකාලිකං සබ්බම්පි ඉමස්මිං අත්ථෙ අවසෙසං ඛාදනීයං නාමාති සඞ්ගහිතං.....භොජනීයං නාම පඤ්චභොජනානීති ආදිම්හි යං වත්තබ්බං තං වුත්තමෙව. ඛාදිස්සාමි භුඤ්ජිස්සාමිති පතිගණ්හතීති යො භික්ඛු විකාලෙ එතං ඛාදනීයඤ්ච භොජනීයඤ්ච පතිගණ්හති තස්ස පටිග්ගහණෙ තාව ආපත්ති දුක්කටස්ස, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.....ඵලකලොමසමුඨානං කායතො ච කායවිත්තතො ච සමුඨාති, කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිත්තකං පණ්ණත්ති වජ්ජං කායකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති.....විකාලභොජන සික්ඛාපදං සත්තමං.....

අඨම සික්ඛාපදෙ බෙලසිසියො නාම ජටිලසහස්සස්ස අඛ්‍යන්තරො මහාථෙරො. අරඤ්ඤෙ විහරතීති ජෙතවනස්ස අවිදූරෙ පධානඝරෙ එකස්මිං ආවාසෙ වසති.....සුක්ඛබ්බුරන්ති අසූපබ්‍යජනං ඔදනං, සො කිර අන්තොගාමෙ භුඤ්ජිත්වා පච්ඡා පිණ්ඩාය චරිත්වා තාදිසං ඔදනං ආහරති, තඤ්ච ඛො අපිච්ඡතාය න පච්චයගිධිතාය, ථෙරො කිර සත්තාහං නිරොධසමාපත්තියා වීතිනාමෙත්වා සමාපත්තිතො වුඨාය තං පිණ්ඩපාතං උදකෙන තෙමෙත්වා භුඤ්ජති, තතො පුන සත්තාහං සමාපත්තියා නිසීදති, එවං චෙපි තීණිපි චත්තාරිපි සත්තාහානි වීතිනාමෙත්වා ගාමං පිණ්ඩාය පවිසති, තෙන වුත්තං "චිරෙන ගාමං පිණ්ඩාය පවිසති"ති.....කාරො කරණං කිරියාති අත්ථතො එකං, සන්නිධිකාරො අස්සාති සන්නිධිකාරං සන්නිධිකාරමෙව සන්නිධිකාරකං පටිග්ගහෙත්වා එකරත්තිං වීතිනාමිතස්සෙතං අධිවචනං, තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ වුත්තං "සන්නිධිකාරකං නාම අජ්ජපටිග්ගහිතං අපරජ්ජූ"ති.....පතිගණ්හති

ආපත්ති දුක්කටස්සාති. එවං සන්නිධිකතං යං කිඤ්චි යාවකාලිකං වා යාමකාලිකං වා අජ්ඣොහරිතුකාමතාය ගණ්හන්තස්ස පටිග්ගහණෙ තාව ආපත්ති දුක්කටස්ස, අජ්ඣොහරතො පන එකමෙකස්මිං අජ්ඣොහාරෙ පාවිත්තියං.....සචෙපි පත්තො දුඩොතො හොති යං අඞ්ගුලියා සංසන්තස්ස ලෙඛා පඤ්ඤායති ගණ්ඩිකපත්තස්ස වා ගණ්ඩිකන්තරෙන සෙනහො පවිසො හොති සො උණ්ඝෙ ඔතාපෙන්තස්ස පග්ඝරති උණ්හයාගුයා ගහිතාය සන්දිස්සාති තාදිසෙ පත්තෙපි පුන දිවසං භුඤ්ජන්තස්ස පාවිත්තියං, තස්මා පත්තං ඛොවිත්වා පුන තත්ථ අච්ඡොදකං වා ආසිඤ්චිත්වා අඞ්ගුලියා වා සංසිත්වා නිසෙනහභාවො ජානිතබ්බො.....සචෙ හි උදකෙ වා සෙනහභාවො පත්තෙ වා අඞ්ගුලිලෙඛා පඤ්ඤායති දුඩොතො හොති තෙලවණ්ණපත්තෙ පන අඞ්ගුලිලෙඛා පඤ්ඤායති සා අබ්බොහාරිකා, යං හිකඛූ නිරපෙක්ඛා සාමණෙරානං පරිච්චජන්ති තඤ්ච සාමණෙරා නිදහිත්වා දෙන්ති සබ්බං වට්ටති.....සයං පටිග්ගහෙත්වා අපරිච්චත්තමෙව හි දුතියදිවසෙ න වට්ටති, තතො හි එකසිත්ථම්පි අජ්ඣොහරතො පාවිත්තියමෙව, අකප්පියමංසෙසු මනුස්සමංසෙ ථුල්ලච්චයෙන සඞ්ං පාවිත්තියං අවසෙසෙ දුක්කටෙන සඞ්ං, යාමකාලිකං සතිපච්චයෙ අජ්ඣොහරතො පාවිත්තියං, ආහාරත්ථාය අජ්ඣොහරතො දුක්කටෙන සඞ්ං පාවිත්තියං.....සචෙ පවාරිතො හුත්වා අනතිරිත්තකං අජ්ඣොහරති පකතිආමිසෙ චෙ පාවිත්තියානි මනුස්සමංසෙ ථුල්ලච්චයෙන සඞ්ං චෙ, සෙසඅකප්පියමංසෙ දුක්කටෙන සඞ්ං.....යාමකාලිකං සතිපච්චයෙ සාමිසෙන මුඛෙන අජ්ඣොහරතො චෙ, නිරාමිසෙන එකමෙව. ආහාරත්ථාය අජ්ඣොහරතො විකප්පචයෙපි දුක්කටං වඩ්ඪති, සචෙ විකාලෙ අජ්ඣොහරති පකතිභොජනෙ සන්නිධිපච්චයා ච විකාලභොජනප්පච්චයා ච චෙ පාවිත්තියානි, අකප්පියමංසෙසු ථුල්ලච්චයඤ්ච දුක්කටං ච වඩ්ඪති, යාමකාලිකෙසු විකාලපච්චයා අනාපත්ති, අනතිරිත්තපච්චයා පන විකාලෙ සබ්බවිකප්පෙසු අනාපත්ති.....

සත්තාහකාලිකං යාවජීවිකං ආහාරත්ථායාති ආහාරත්ථාය පතිගණ්හතො පටිග්ගහණපච්චයා තාව දුක්කටං, අජ්ඣොහරතො පන සචෙ නිරාමිසං හොති අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ දුක්කටං, අථ ආමිසසංසඨං පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතං හොති යථාවත්තුකං පාවිත්තියමෙව.....අනාපත්ති යාවකාලිකන්ති ආදිම්හි විකාලභොජනසික්ඛාපදෙ නිද්දිඨං "ඛාදනීයභොජනීයං යාව මජ්ඣන්තිකසඞ්ඛාතො කාලො තාව භුඤ්ජිතබ්බතො යාවකාලිකං සඞ්ං අනුලොමපානෙහි, අඨවිධං පානං යාව රත්තියා පච්ඡිමයාමසඞ්ඛාතො යාමො තාව පරිභුඤ්ජිතබ්බතො යාමො කාලො අස්සාති යාමකාලිකං.....සප්පිආදි පඤ්චවිධං හෙසජ්ජං සත්තාහං නිඛෙතබ්බතො "සත්තාහො කාලො අස්සා"ති-සත්තාහකාලිකං, ඨපෙත්වා උදකං අවසෙසං සබ්බම්පි යාවජීවං පරිහරිත්වා සතිපච්චයෙ පරිභුඤ්ජිතබ්බතො යාවජීවිකන්ති වුච්චති.....තත්ථ අරුණොදයෙ පටිග්ගහිතං යාවකාලිකං සතක්ඛත්තුම්පි නිදහිත්වා නිදහිත්වා යාව කාලො නාතික්කමති තාව යාමකාලිකං එකං අහොරත්තං, සත්තාහකාලිකං සත්තරත්තං, ඉතරං සතිපච්චයෙ යාවජීවම්පි පරිභුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.....අඨකථාසු පන ඉමස්මිං ඨානෙ පාණකකථා කප්පියානුලොමකකථා කප්පතිනුඛො යාවකාලිකෙන යාමකාලිකන්ති ආදිකථා ච කප්පියභුම්කථා ච විත්ථාරිතා, තං මයං ආගතඨානෙ යෙව කථඞ්ස්සාම, ඵලකලොමසමුඨානං කාය

තො ච කායවිත්තතො ච සමුඨාති, කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අවිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති ~~~ සන්නිධිකාර සික්ඛාපදං අඨමං ~~~

නවම සික්ඛාපදෙ පණීතභොජනානීති උත්තමභොජනානි. කස්ස සම්පණ්ණං න මනාපන්ති සම්පත්තියුත්තං කස්ස නප්පියං. සාදුන්ති සුරසං ~~~ යො පන භික්ඛු එවරූපානි පණීතභොජනානි අභිලානො අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජෙය්‍යාති එත්ථ සුඛානි සප්පිආදිනි විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජන්තො පාචිත්තියං නාපජ්ජති, සෙඛියෙසු සූපොදනවිඤ්ඤත්ති දුක්කටං ආපජ්ජති, ඔදනසංසඨානි පන විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජන්තො පාචිත්තියං ආපජ්ජතීති වෙදිතබ්බො ~~~ අයං පනෙත්ථ අධිප්පායො තෙනෙව ච පණීතානීති අවත්වා පණීතභොජනානීති සුත්තෙ වුත්තං, පණීතානීති වුත්තෙ සප්පිආදිනං යෙව ගහණං හොති, පණීතභොජනානීති වුත්තෙ පන පණීතසංසඨානි සත්තඛඤ්ඤනිබ්බත්තානි භොජනානි පණීතභොජනානීති අයමත්ථො පඤ්ඤායති ~~~ ඉදානි විඤ්ඤාපෙති පයොගෙ දුක්කටන්ති ආදිසු අයං විනිච්ඡයො. සප්පිනා භත්තං දෙහි සප්පිං ආකිරිත්වා දෙහි සප්පිමිස්සකං කත්වා දෙහි සහ සප්පිං දෙහි සප්පිඤ්ච භත්තං ච දෙහිති විඤ්ඤාපෙන්තස්ස විඤ්ඤත්තියා දුක්කටං පටිග්ගහණෙ දුක්කටං අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං ~~~ සප්පිභත්තං දෙහිති වුත්තෙ පන යස්මා සාලිභත්තං විය සප්පිභත්තං නාම නත්ථි තස්මා සූපොදනවිඤ්ඤත්තිදුක්කටමෙව වෙදිතබ්බං, සචෙ පන සප්පිනා භත්තං දෙහිති වුත්තෙ භත්තං දත්වා සප්පිං කත්වා භුඤ්ජති නවනීතං වා ඛීරං වා දධි වා දෙති මූලං වා පන දෙති "ඉමිනා සප්පිං ගහෙත්වා භුඤ්ජා"ති යථා වත්තුකමෙව ~~~ ගොසප්පිනා භත්තං දෙහිති වුත්තෙ පන ගොසප්පිනා වා දෙතු ගොසප්පිම්හි අසති පුරිමනයෙනෙව ගොනවනීතාදිනි වා ගාවිං යෙව වා දෙතු "ඉතො සප්පිනා භුඤ්ජා"ති යථාවත්තුකමෙව ~~~ සචෙ පන ගොසප්පිනා යාචිතො අජ්ඣා සප්පිආදිහි දෙති විසඛ්ඛතං, එවං හි සති අඤ්ඤං යාචිතෙන අඤ්ඤං දින්නං නාම හොති තස්මා අනාපත්ති ~~~ එසනයො අජ්ඣා සප්පිනා දෙහිති ආදිසුපි, කප්පියසප්පිනා දෙහිති වුත්තො අකප්පියසප්පිනා දෙති පටිග්ගහණෙපි පරිභොගෙපි දුක්කටමෙව, අකප්පියසප්පිම්හි අසති පුරිමනයෙනෙව අකප්පියනවනීතාදිනි දෙති සප්පිං කත්වා භුඤ්ජාති අකප්පියසප්පිනාව දින්නං හොති, අකප්පියසප්පිනාති වුත්තෙ කප්පියෙන දෙති විසඛ්ඛතං. සප්පිනාති වුත්තෙ සෙසෙසු නවනීතාදිසු අඤ්ඤතරෙන දෙති විසඛ්ඛතමෙව. එසනයො නවනීතෙන දෙහිති ආදිසුපි, යෙන යෙන හි විඤ්ඤත්තං හොති තස්මිං වා තස්ස මූලෙ වා ලඛෙ තං තං ලඛමෙව හොති, සචෙ පන අඤ්ඤං පාළියං ආගතං වා අනාගතං වා දෙන්ති විසඛ්ඛතං, පාළියං ආගතනවනීතාදිනි ඨපෙත්වා අඤ්ඤෙහි නවනීතාදිහි විඤ්ඤාපෙන්තස්ස දුක්කටං, යථා ච සප්පිභත්තං දෙහිති වුත්තෙ සාලිභත්තස්ස විය සප්පිභත්තස්ස අභාවා සූපොදනවිඤ්ඤත්ති දුක්කටමෙව හොතීති වුත්තං, එවං නවනීතභත්තං දෙහිති ආදිසුපි ~~~ පටිපාටියා එකමෙකං විත්ථාරෙත්වා වුච්චමානෙපි අයමෙවත්ථො වත්තබ්බො සියා, සො ච සඛ්ඛෙපෙනපි සක්කා ඤාතුං කිං තත්ථ විත්ථාරෙන තෙන වුත්තං "එසනයො නවනීතෙන දෙහිති ආදිසුපි"ති ~~~ සචෙ පන සබ්බෙහිපි සප්පිආදිහි එකඨානෙ වා නානාඨානෙ වා විඤ්ඤාපෙත්වා පටිලඛං එකභාජනෙ ආකිරිත්වා එකරසං කත්වා තතො

කුසගෙහනාපි ජීවහගෙහ බිත්තුං ඨපෙත්වා අජ්ඣොහරති නව පාවිත්තියානි ආපජ්ජති, වුත්තම්පිචෙතං පරිවාරෙ:—

කාසිකානි න වාවසිකානි—සබ්බානි නව නානාවත්ථුකානි,
අපුබ්බං අවරිමං ආපජ්ජෙය්‍ය එකතො—පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි
විත්තිතාති.

අහිලානො ගිලානසඤ්ඤිති එත්ථ සවෙ ගිලානසඤ්ඤිපි හුත්වා හෙසජ්ජත්ථාය පඤ්චහෙසජ්ජානි විඤ්ඤාපෙති මහානාමසික්ඛාපදෙන කාරෙතබ්බො, න ච පනීතභොජනානි විඤ්ඤාපෙන්තො පන ඉමිනා සික්ඛාපදෙන කාරෙතබ්බො, භික්ඛුණීනං පන එතානි පාටිදෙසනීයවත්ථූනි හොන්ති, සුපොදනවිඤ්ඤත්තියා උභයෙසම්පි සෙඛපණ්ණත්තිදුක්කටමෙව, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව, චතුසමුඨානං කායතො කායවාචතො කායවිත්තතො කායවාචාවිත්තතො ච සමුඨාති, කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්කං අවිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං කායකම්මං වචිකම්මං තිවිත්තං තිවෙදනන්ති — පණ්ණිතභොජන සික්ඛාපදං නවමං.

දසමසික්ඛාපදෙ චතුසු පච්චයෙසු අන්තමසො දන්තකඨම්පි සබ්බං පංසුකූලිකමෙව අස්සාති සබ්බපංසුකූලිකො, සො කිර සුසානෙ ජඞ්ඝිතභාජනමෙව පත්තං කත්වා තත්ථ ජඞ්ඝිතචොළකෙහෙව විවරං කත්වා තත්ථ ජඞ්ඝිතමඤ්චපිඨකානි යෙව ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජති — අය්‍යවොසාටිකතානීති එත්ථ අය්‍යාඛො වුච්චන්ති කාලකතා පිතිපිතාමහා, වොසාටිකතානි වුච්චන්ති තෙසං අත්ථාය සුසානාදිසු ජඞ්ඝිතකානි බාදනිසභොජනියානි, මනුස්සා කිර කාලකතඤ්ඤතකෙ උද්දිස්ස යං තෙසං සජීවකාලෙ පියං හොති තං එතෙසු සුසානාදිසු පිණ්ඩපිණ්ඩං කත්වා "ඤ්ඤතකා නො පරිභුඤ්ජන්තූ"ති ඨපෙන්ති, සො භික්ඛු තං ගහෙත්වා භුඤ්ජති, අඤ්ඤං පණ්ණිතම්පි දිය්‍යමානං න ඉච්ඡති, තෙන වුත්තං "සුසානෙපි රුක්ඛමූලෙපි උම්මාරෙපි අය්‍යවොසාටිකතානි සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජති" ති — ථෙරොති ථිරො ඝනබඩො, වඨරොති ථූලො. ථූලො ච ඝණසරීරො චායං භික්ඛූති වුත්තං හොති — මනුස්සමංසං මඤ්ඤෙ බාදතීති මනුස්සමංසං බාදතීති සල්ලකෙඛ ච, මනුස්සමංසං බාදන්නා හි ඊදිසා භවන්තීති අයං තෙසං අධිප්පායො — උදකදන්තපොණෙ කුක්කුච්චායන්තීති එත්ථ තෙ භික්ඛු අදින්නං මුඛචාරං ආහාරං ආහරෙය්‍යාති පදස්ස සම්මා අත්ථං අසල්ලකෙඛ ත්වා කුක්කුච්චායිංසු, භගවා පන යථා උප්පන්නස්ස වත්ථුස්ස වසෙන පිතාවිය දාරකෙ තෙ භික්ඛු සඤ්ඤාපෙන්තො අනුප්පඤ්ඤත්තිං ඨපෙසි — අදින්නන්ති කායෙන වා කායපට්බඩෙන වා ගණ්හන්තස්ස කාය කායපට්බඩනිස්සගගියානං අඤ්ඤතරවසෙන න දින්නං, එතදෙව හි සන්ධාය පදභාජනෙ අදින්නං නාම අප්පටිග්ගහිතකං වුච්චතීති වුත්තං, දුතියපාරාජිකෙ පන අදින්නං නාම පරපරිග්ගහිතකං වුච්චතීති වුත්තං — දින්නන්ති ඉදං පදං තස්සෙව අදින්නස්ස පටිපක්ඛවසෙන ලක්ඛණදස්සනත්ථං උඩවං, නිද්දෙසෙ චස්ස කායෙන වා කායපට්බඩෙන වා නිස්සගගියෙන වා දෙන්තීති, එවං අඤ්ඤස්මිං දදමානෙ හත්ථපාසෙ ඨිතො කායෙන වා කායපට්බඩෙන වා පතිගණ්හතීති තං එවං දිය්‍යමානං අන්තමසො රථරෙණුම්පි සවෙ පුබ්බෙ වුත්තලක්ඛණෙ හත්ථපාසෙ ඨිතො කායෙන වා කායපට්බඩෙන වා පටිගණ්හති එවං එතං පටිග්ගහිතං, දින්නං නාම වුච්චති "ඉදං ගණ්හ ඉදං තව හොතූ"ති ආදිවචනෙන නිස්සඨං, තත්ථ

කායෙන වාති හත්ථාදිසු යෙන කෙනචි සරිරාවයවෙන අන්තමසො පාදඞ්ගුලි-
යාපි දිය්‍යමානං කායෙන දින්නං නාම හොති, පටිග්ගහණෙපි එසෙවනයො,
යෙන කෙනචි සරිරාවයවෙන ගහිතං කායෙන ගහිතමෙව හොති, සචෙපි
නත්තුකරණීයා දිය්‍යමානං නාසාපුටෙන අකලලකො වා මුඛෙන පතිගණ්හාති
ආහොගමෙව හි එත්ථ පමාණන්ති අයං නයො මහාපච්චරියං වුත්තො.
කායපටිබඩෙනාති කටච්ඡුආදිසු යෙන කෙනචි උපකරණෙන දින්නං කාය
පටිබඩෙන දින්නං නාම හොති පටිග්ගහණෙපි එසෙවනයො, යෙන කෙ
නචි සරිරසම්බන්ධෙන පත්තථාලකාදිනා ගහිතං කායපටිබඩෙන ගහිතමෙව
හොති. නිස්සග්ගියෙනාති කායතො ච කායපටිබඩතො ච මොචෙත්වා හත්ථ
පාසෙ ඨිතස්ස කායෙන වා කායපටිබඩෙන වා පාතියමානං හි නිස්සග්ගියෙ
න පයොගෙන දින්නං නාම හොති, අයං තාව පාළිවණ්ණනා.

අයං පනෙත්ථ පාළිමුත්තකවිනිච්ඡයො, පඤ්චහි අඞ්ගෙහි පටිග්ගහණං
රූහති ථාමමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස උඩාරණමත්තං හොති හත්ථපාසො පඤ්ඤ
යති අභිහාරො පඤ්ඤයති දෙවො වා මනුස්සො වා තිරච්ඡානගතො වා දෙති
තං වෙ භික්ඛු කායෙන වා කායපටිබඩෙන වා පතිගණ්හාති එවං පඤ්චහ
ඞ්ගෙහි පටිග්ගහණං රූහති, තත්ථ ඨිතනිසින්නනිපන්නානං පවාරණසික්ඛා
පදෙ වුත්තනයෙනෙව හත්ථපාසො වෙදිතබ්බො, සචෙ පන දායකපටිග්ගාහ
කෙසු එකො ආකාසෙ හොති එකො භූමියං භූම්මඨස්ස ච සීසෙන ආකාසඨස්ස
ච ඨපෙත්වා දුතුං වා ගහෙතුං වා පසාරිතහත්ථං යං ආසන්නතරං අඞ්ගං තස්ස
ඔරිමන්තෙන හත්ථපාසප්පමාණං පරිච්ඡින්දිතබ්බං. සචෙපි එකො කූපෙ
හොති එකො කූපතටෙ එකො වා පන රුක්ඛෙ එකො පඨවියං වුත්තනයෙ
නෙව හත්ථපාසප්පමාණං පරිච්ඡින්දිතබ්බං, එවරූපෙ හත්ථපාසෙ ඨත්වා සචෙපි
පක්ඛි මුඛතුණ්ඩකෙන වා හත්ථි වා සොණ්ඩාය ගහෙත්වා පුප්ඵං වා ඵලං වා
දෙති පටිග්ගහණං රූහති. සචෙ පන අඩ්ඨඨමරතනස්සාපි හත්ථිනො
බන්ධෙ නිසින්නො තෙන සොණ්ඩාය දිය්‍යමානං ගණ්හාති වට්ටති යෙව, එකො
බහූනි හත්තබ්‍යඤ්ජනභාජනානි සීසෙ කත්වා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස සන්තිකං ආග
න්ත්වා ඨිතකොව ගණ්හථාති වදති නතාව අභිහාරො පඤ්ඤයති, තස්මා න ග
හෙතබ්බං, සචෙ පන ඊසකම්පි ඔනමති භික්ඛුනා හත්ථං පසාරෙත්වා හෙඨිම
භාජනං එකදෙසෙනාපි සම්පටිච්ඡිතබ්බං, එත්තාවතා සබ්බභාජනානි පටිග්ග
හිතානි හොන්ති, තතො පඨාය ඔරොපෙත්වා වා උග්ඝාටෙත්වා වා යං ඉච්ඡති තං
ගහෙතුං වට්ටති, හත්තපච්ඡිආදිම්හි පන එකභාජනෙ වත්තබ්බමෙව නත්ථි,
කාජෙන හත්තං හරන්තොපි සචෙ කාජං ඔනමිත්වා දෙති වට්ටති. තිංසහ
ත්ථො වෙණු හොති එකස්මිං අන්තෙ ගුළකුම්භො බඩො එකස්මිං සප්පිකුම්භො
තඤ්චෙ පතිගණ්හාති සබ්බං පටිග්ගහිතමෙව, උච්ඡුයන්තදෙණිතො පඞ්ඝර
න්තමෙව රසං ගණ්හථාති වදති අභිහාරො න පඤ්ඤයතීති න ගහෙතබ්බො,
සචෙ පන කසටං ජඩෙඩත්වා හත්ථෙන උස්සිචිත්වා උස්සිචිත්වා දෙති වට්ටති.
බහූපත්තා මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා කටසාරකෙ වා දෙණියං වා ඵලකෙ වා ඨපිතා
හොන්ති යත්ථ ඨිතස්ස දායකො හත්ථපාසෙ හොති තත්ථ ඨත්වා පටිග්ගහණස
ඤ්ඤය මඤ්චාදිනි අඞ්ගුලියාපි ඵුසිත්වා ඨිතෙන වා නිසින්නෙන වා නිපන්නෙන
වා යං තෙසු පත්තෙසු දිය්‍යති තං සබ්බං පටිග්ගහිතං හොති, සචෙ පටිග්ගහෙ
ස්සාමිති මඤ්චාදිනි අභිරූහිත්වා නිසීදති වට්ටති යෙව. පඨවියං පන සචෙපි

කුවජ්ජියා කුවජ්ජිං ආහවිත්වා කිඤ්චාපි හොන්ති යං යං අඞ්ගුලිඤ්ච වා සුත්තඤ්ච වා ඵුසිත්වා නිසින්නා හොන්ති තත්ථ තත්ථ දිස්සමානමේව පටිගණ්හනං හොති, කත්තරි කත්තරි මනාකවිඤ්ඤාරභත්තපරාදීසු ඨපිතපත්තෙ පටිගණ්හණං න රුහති වුත්තං, තං භත්තපාසාණිත්ථකඤ්ච සඞ්ඛං වුත්තානි වේදිතබ්බං. භත්තපාසෙ පන සති යත්ථ කත්ථචි වට්ටති අඤ්ඤත්ථ භත්තපාතකා, තත්ථ ජාතඤ්ච පන පදුමිනිපණ්ණං වා කිංසුකපණ්ණාදිමිහි වා න වට්ටති, න හි තං කාසඋපට්ඨඤ්ඤං හවජ්ජති, යථා ච තත්ථ ජාතකෙ එවං ඛාණුකෙ බන්ධිත්වා ඨපිතමඤ්චාදිම්හි අයං කාරිමෙ ඵලකෙ වා පාසාණෙ වා න රුහති යෙව, යෙහි හි තත්ථ ජාතඤ්ච ඛෙපුප්ඵඤ්ච හොන්ති, භූමියං අත්ථරිත්වා සුබ්බමේසු භිත්තිනිඤ්ඤාදිපණ්ණෙසුපි පටිගණ්හණං න රුහති, න හි තානි සඤ්ඤාරෙතුං සමත්ථානීති. මඤ්ඤන්ත්‍ය පන පදුමිණිපණ්ණාදීසු රුහති යෙව, භත්තපාසං අනික්කඩ්ඪිත්වා ඔතො දිඝදණ්ඩකෙන උළුඞ්කෙන දෙති "ආහරන්ත්‍ය දෙති"ති වත්තබ්බා, වචනං අසුත්වා වා අනාදියිත්වා වා පත්තෙ ආකිරති යෙව පුන පටිගණ්හෙතබ්බං, දූරෙ ඨත්වා භත්තපිණ්ඩං ඛිපන්තොපි එසෙවනයොඤ්ඤ පනත්ථවිඤ්ඤාතා නිහරිත්වා නෙ පත්තෙ රජනවුණ්ණානි හොන්ති සති උදකෙ බොවිතබ්බා අසති රජනවුණ්ණං පුඤ්ඡිත්වා පටිගණ්හෙතබ්බා පිණ්ඩාය චරිතබ්බං, යතෙ පිණ්ඩාය චරන්තස්ස රජං පතති පටිගණ්හෙත්වා භික්ඛා ගණ්හිතබ්බා, අපටිගණ්හෙත්වා ගණ්හතො විනයදුක්කටං, තං පන පුන පටිගණ්හෙත්වා භුඤ්ජතො අනාපත්ති, යතෙ පන පටිගණ්හෙත්වා දෙථාති වුත්තෙ වචනං අසුත්වා වා අනාදියිත්වා වා භික්ඛං දෙන්ති යෙව ඵිනයදුක්කටං නත්ථි, පුන පටිගණ්හෙත්වා අඤ්ඤං භික්ඛා නගෙතබ්බා. යතෙ මහාවතො තතො තතො රජං පාතෙති න සක්කා හොති භික්ඛං ගගෙතුං අනුපසම්පන්නස්ස දස්සාමීති සුබ්බිතෙන ආහොඝං කත්වා ගණ්හිතුං වට්ටති, එවං පිණ්ඩාය චරිත්වා විහාරං වා අඤ්ඤං වා ඨානං වා ගන්ත්වා තං අනුපසම්පන්නස්ස දත්වා පුන තෙන දින්නං වා තස්ස ච්ඡාසෙන වා පටිගණ්හෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති. යතෙ භික්ඛාචාරෙ සරජං පතනං භික්ඛුස්ස දෙති සො වත්තබ්බා "ඉමං පටිගණ්හෙත්වා භික්ඛං වා ගණ්හාහි යාගුං වා පරිභුඤ්ජාහි"ති-තෙන තථා කාතබ්බං, යතෙ රජං උපරි උපලිවති කඤ්චිකං පවාහෙත්වා සෙසං භුඤ්ජිතබ්බං. යතෙ අන්නෙන පත්තො හොති පටිගණ්හෙතබ්බං, අනුපසම්පන්නෙ අසති ගන්ත්වා අමොතෙ ඤෙනෙව, යත්ථ අනුපසම්පන්නෙ අත්ථි තත්ථ නෙත්වා පටිගණ්හෙතබ්බං, සුඛ භත්තෙන පනිතරජං අපනෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති, සතෙ අනිස්සුබ්බං හොති උපරි භත්තෙන සඞ්ගං අපනෙතබ්බං, පටිගණ්හෙත්වා වා භුඤ්ජිතබ්බං. යාගුං වා සූපං වා පුරතො ඨපෙත්වා ආළුලෙන්ත්‍යානං හාරණෙ ථුඩ්ඩානි උගගණ්හාති පත්තෙ පතන්ති පතෙන පටිගණ්හෙතබ්බෙ, උළුඞ්කෙන ආහරිත්වා දෙන්ත්‍යානං පඨමතරං උළුඞ්කතො ථෙවා පත්තෙ පතන්ති සුපතිත්‍යා අභිඝට්ටතා දොසො නත්ථි, යථෙපි වරුකෙන භත්තෙ ආකිරියමානෙ වරුකතො මසි වා ඡාරිකා වා පතති අභිඝට්ටත්‍යා නෙවත්ථි දොසොඤ්ඤ අනන්තරස්ස භික්ඛුනො දිස්සමානං පත්තඤ්ච උපනිත්‍යා ඉතරස්ස පත්තෙ පතති සුපතිතා පටිගණ්හිතක මෙව හි තං හොති, සතෙ ජඤ්ඣිරිස්සාමාදිං ථාලෙත්වා එකස්ස භික්ඛුනො දෙන්ත්‍යානං සාකතො ථුසිතානි අඤ්ඤස්ස භික්ඛුනො පත්තෙ පතන්ති පත්තෙ පටිගණ්හෙතබ්බා, යස්ස පත්තස්ස උපරි ථාලෙත්‍යති තස්ස පත්තෙ පතිතෙසු දුතියකාමත්‍යාග අභිඝට්ටිත්‍යා දොසො නත්ථි. පායාසස්ස පූරෙත්වා පත්තං දෙ

හාති උණ්හත්තා හෙසා ගහෙතුං න සක්කොති මුඛවට්ටියාපි ගහෙතුං වට්ටති, සබෙ හත්ථාපි න සක්කොති ආධාරකෙන ගණ්හිතබ්බං, ආසනසාලාය පතතං ගහෙත්වා නිසින්නෙන හිත්ත්‍වා නිද්දං ඔක්කන්තෙන හොති නොවාරියමානං න දිය්‍යමානං ජානාති අපටිග්ගහිතකං හොති, සබෙ පන ආභොගං කත්වා නිධි න්නෙ හොති වට්ටති, සබෙපි සො හත්ථෙන ආධාරකං මුඤ්චිත්වා පාදෙන පෙ ලෙත්වා, නිද්දායති වට්ටති ගෙව පාදෙන ආධාරකං අක්කමිත්වා පතිග්ගණ්හාය පන ජාගරන්තෙපි අනාදරපටිග්ගහනං හොති, තස්මා න කාතබ්බං, කෙචි "එවං ආධාරකෙන පටිග්ගහනං කායපටිබද්ධපටිබද්ධෙන පටිග්ගහණං නාම හොති නස්මා න වට්ටති" ති වදන්ති තං වචනමත්තමෙව, අත්ථතො පන සබ්බමෙතං කායපටිබද්ධමෙව හොති, කායඝංසගෙපි වෙස නයො දයති නොපි තම්පි භික්ඛුස්ස දිය්‍යමානං පතති තම්පි සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති.

කස්මිදං සුත්තං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ යං දිය්‍යමානං පතති තං සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං තං කිස්ස හෙතු? පරිවත්තනං තං භික්ඛවෙ දුස්සකෙති"ති- ඉදං ච පන සුත්තං නෙස්සත්තං තස්මා එවමෙත්ථ අධිප්පායො වෙදිතබ්බා, යං දිය්‍යමානං දුස්සාස්ස හත්ථතො පරිගලිත්වා සුබාස්ස වා භූමියා පදුම්නිපණ්ණ වත්තකටසාරකාදිසු වා පතති තං සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, යං පන සරජාය භූමියා පතති තං රජං පුඤ්ඡිත්වා වා ධොවිත්වා වා පටිග්ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං, සබෙ පන වට්ටත්තං අඤ්ඤස්ස භික්ඛුනො සන්තිකං ගවජ්ජති තෙන ආහරාපෙතුම්පි වට්ටති, සබෙ තං භික්ඛු වදති කිං සෙව බාදති තස්සාපි බාදිතුං වට්ටති අණානත්තොන පන තෙන න ගහෙතබ්බං, අණා නත්තෙනාපි ඉතරස්ස දස්සාමීති ගහෙතුං වට්ටතීති කුරුන්දියං වුත්තං, තස්මා පනෙතං ඉතරස්ස භික්ඛුනො ගහෙතුං න වට්ටතීති? **භගවතා** අනුඤ්ඤාතත්තා, භගවතා හි සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුන්ති වදන්තෙන යස්සෙව තං දිය්‍යමානං පතති තස්ස අපටිග්ගහිතකම්පි තං ගහෙත්වා පරිභොගො අනුඤ්ඤාතොති "පරිවත්තනං තං භික්ඛවෙ දුස්සකෙති"ති වචනෙන පනෙත්ථ පරස්ස කායවොව දිපිතො, තස්මා අඤ්ඤස්ස සාමං ගණ්හිත්වා වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ට තී තස්ස පන ආණත්තියා වට්ටති අයං කිරෙත්ථ අධිප්පායො, යස්මා ච තං අපටිග්ගහිතකභාවා අනුඤ්ඤාතං තස්මා යථාඨිතං සෙව අනාමසිත්වා කෙනචි පිදහිත්වා ඨපිතං දුස්සාදිවසෙපි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, සන්නිධිපච්චයා අනාපත්ති පටිග්ගහෙත්වා පන පරිභුඤ්ජිතබ්බං තං දිවසං සෙවති තස්ස සාමං ගහෙත්වා පරිභොගො අනුඤ්ඤාතො න තතො පරන්ති අයම්පි කිරෙත්ථාධිප්පායො.

ඉදානි අබ්බොහාරිකතඤ්ච දුව්වත්ථානානං හි දන්තා බියන්ති නඛා බියන්ති පත්තාය වණ්ණා බියන්ති සබං අබ්බොහාරිකං, සත්තකෙන උච්චුආදිසු ථාලිතෙසු මලං පඤ්ඤායති එතං නවයමුසිතං නාම පටිග්ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිත බ්බං, යත්තකං බොච්චා ථාලිතෙසු මලං න පඤ්ඤායති ලොහගන්ධමත්තං හොති තං අබ්බොහාරිකං, යම්පි යත්තකං ගහෙත්වා පරිහරන්ති තෙන ථාලිතෙපි එ සෙවනඤ්ච, න හි තං පරිභොගත්ථාය පරිහරන්තීති මූලභෙසජ්ජාදිනිපි සන්නානං වා කොට්ටෙත්තානං වා නිහද නිහදපොතක උදුක්ඛලමුසලානි බිය න්ති පරිහරණකවාසිං කාපෙත්වා භෙසජ්ජත්ථාය තක්කෙක වා ඛීරෙ වා පක්ඛිප න්ති තස්ස නිලීතා පඤ්ඤායති යත්තක වුත්තාසදිසොව විනිච්ඡයො ආමකත

කකාදිසු පන සයං න පක්ඛිපිතබ්බා පක්ඛිපති වෙ සාමපාකතො න මුච්චති, දෙවෙ වස්සන්තෙ පිණ්ඩාය චරන්තස්ස සරිරතො වා චීවරතො වා කිලිඝ්ඨදකං පත්තෙ පතති පටිග්ගහෙතබ්බං, රුක්ඛමූලාදිසු භුඤ්ජමානස්ස පතිතෙපි ඒසෙවනයො, සචෙ පන සත්තාහං වස්සන්තෙ දෙවෙ සුඛං උදකං හොති අඛ්‍යොකාසතො වා පතති වට්ටති.—සාමණෙරස්ස ඔදනං දෙන්තෙන තස්ස පත්තගතං අච්ඡුපන්තෙනෙව දාතබ්බො පත්තො වාස්ස පටිග්ගහෙතබ්බො, අපටිග්ගහිතෙ ඔදනං ඡුපිත්වා පුන අත්තනො පත්තෙ ඔදනං ගණ්හන්තස්ස උග්ගහිතකො හොති, සචෙ පන දාතුකාමො හුත්වා "ආහර සාමණෙර පත්තං ඔදනං ගණ්හා"ති වදති ඉතරො ච අලං මයහන්ති පටික්ඛිපති පුන තවෙතං මයා පරිච්චත්තන්ති ච වුත්තෙපි න මයහං එතෙනත්ථොති වදති සතක්ඛත්තුම්පි පරිච්චජ්ජතු යාව අත්තනො හත්ථගතං පටිග්ගහිතකමෙව හොති, සචෙ පන ආධාරකෙ ඨිතං නිරපෙක්ඛො ගණ්හාති වදති පුන පටිග්ගහෙතබ්බං.—සාපෙක්ඛො ආධාරකෙ පත්තං ඨපෙත්වා එත්තො පුවං වා හත්තං වා ගණ්හාති සාමණෙරං වදති, සාමණෙරො හත්ථං ධොවිත්වා සචෙපි සතක්ඛත්තුං ගහෙත්වා අත්තනො පත්තගතං අපුසන්තොව අත්තනො පත්තෙ පක්ඛිපති පුන පටිග්ගහනකිච්චං නත්ථි, යදි පන අත්තනො පත්තගතං පුසිත්වා තතො ගණ්හාති සාමණෙරසන්තකෙන සංසඝං හොති පුන පටිග්ගහෙතබ්බං.—කෙචි පන සචෙපි ගයහමානං ඡිජ්ජිත්වා තත්ථ පතති පුන පටිග්ගහෙතබ්බන්ති වදන්ති, තං "එකං හත්තපිණ්ඩං ගණ්හ එකං පුවං ගණ්හ ඉමස්ස ගුළපිණ්ඩස්ස එත්තකං පදෙසං ගණ්හා"ති එවං පරිච්ඡින්දිත්වා වුත්තො වෙදිතබ්බං, ඉධ පන පරිච්ඡෙදෙ නත්ථි තස්මා යං සාමණෙරස්ස පත්තෙ පතති තදෙව පටිග්ගහනං විජහති, හත්ථගතං පන යාව සාමණෙරො වා අලන්ති න ඔරමති භික්ඛු වා න වාරෙති තාව භික්ඛුස්සෙව සන්තකං තස්මා පටිග්ගහනං න විජහති.—සචෙ අත්තනො වා භික්ඛූනං වා යාගුපවනකභාජනෙ කෙසචිඅත්ථාය හත්තං පක්ඛිපති "සාමණෙර භාජනස්ස උපරි හත්ථං කරොහි"ති වත්වා නස්ස හත්ථෙ පක්ඛිපිතබ්බං, තස්ස හත්ථතො භාජනෙ පතිතං හි දුතියදිවසෙ භාජනස්ස අකප්පියභාවං න කරොති පරිච්චත්තත්තා, සචෙ එවං අකත්වා පක්ඛිපති පත්තම්ව භාජනං නිරාමිසං කත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං, දායකා යාගුකූටං ඨපෙත්වා ගතා නං දහරසාමණෙරො පතිගණ්හාපෙතුං න සක්කොති, භික්ඛු පත්තං උපනාමෙති සාමණෙරො කූටස්ස ගිවං පත්තස්ස මුඛවට්ටියං ඨපෙත්වා ආවජ්ජෙති පත්තගතා යාගු පටිග්ගහිතාව හොති, අථ වා භික්ඛු භූමියං හත්ථං ඨපෙති සාමණෙරො පවට්ටෙත්වා තත්ථ ආරොපෙති වට්ටති, පුවපච්ඡි හත්තපච්ඡි උච්ඡුභාරාදිසුපි ඒසෙවනයො.—සචෙ පටිග්ගහනූපගං භාරං වෙ තයො සාමණෙරා දෙන්ති, ඒකෙන වා බලවතා උක්ඛිත්තං වෙ තයො භික්ඛූ ගණ්හන්ති වට්ටති, මඤ්චස්ස වා පීඨස්ස වා පාදෙ තෙලඝටං ඵාණිතඝටං වා ලගෙන්ති භික්ඛුස්ස මඤ්චෙ පීඨෙපි නිසීදිතුං වට්ටති උග්ගහිතකං නාම න හොති, නාගදන්තකෙ වා අඩකුසකෙ වා වෙ තෙලඝටා ලග්ගිතා හොන්ති උපරි පටිග්ගහිතකො හෙඝ අපටිග්ගහිතකො උපරිමං ගහෙතුං වට්ටති, හෙඝ පටිග්ගහිතකො උපරි අපටිග්ගහිතකො උපරිමං ගහෙත්වා ඉතරං ගණ්හතො උපරිමො උග්ගහිතකො හොති, හෙඝ මඤ්චෙ අපටිග්ගහිතකං තෙලථාලකං හොති තඤ්චෙ සම්මජ්ජන්තො සම්මුඤ්ජනියා ඝට්ටෙති උග්ගහිතකං න හොති, පටිග්ගහිතං ගණ්හිස්සාමිති අපටිග්ගහි

තුකං ගණ්හිත්වා ඤත්තිං පුන ඨපෙති උගඝතිතඤ්ච නාම හොති, භික්ඛූ නිහරිත්වා සඤ්ඣානාති බහි අවිඤ්ඤත්තිං හරිත්වා තථෙව ඨපෙතබ්බං, කම්මං දෙවෙති සචෙ පන පුබ්බෙ විවරිත්වා ඨපිතං න පිදහිතබ්බං, යථා පුබ්බෙ ඨිතං තථෙව ඨපෙතබ්බං, සචෙ බහි ඨපෙති පුන නවත්තිතබ්බං, හෙට්ඨා පායාදං ඔරොහනෙනා නිස්සෙණිම්හිඤ්ච සඤ්ඣානාති අන්තොඝනතා උඛිං වා අඩ්ඩා වා හරිත්වා ඨපෙතබ්බං, පරිඝට්ටිතකෙ තෙලාදිමහි කණ්ණිකං උට්ඨෙති සිතිවේරාදිමහි ඝනචුණ්ණං තං සමුට්ඨානමෙව නාමෙතං, පුන පරිඝට්ටනකිච්චං නත්ථි, තාලං වා තාලිපත්තං වා ආරුළ්හා යොත්තෙන වලිත්වා උභොරෙඣා උපරි සිතාව ගණ්හාති වදති නාගත්තෙරෙන බං. සචෙ අඤ්ඤං තුම්හිං සිතං යොත්තපාසකං ගහෙත්වා උකඩ්ඪිත්වා දෙති වට්ටති, සඵලං මහාඝඨං කපල්යං කාරෙත්වා පරිඝට්ටනාති ඵලානි පරිඝට්ටිතානෙව හොන්ති, ඨපෙතුඛං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, අන්තො ඛිතියං ඨත්වා වතිං ත්ඡිත්වා ලවිත්වා වා කිඛිරුස්සකං වා දෙන්ති හත්ථපාසෙ සති වට්ටති, දණ්ඩකෙසු අප්පහරිත්වා නීහරණං ගණ්හන්තස්ස වට්ටති, පහරිත්වා නීහරණෙ අවසකථාසු දෙසෙ තිදස්සිතො, මයං පන යං ඨානං පහවං තතෝ සයංපතිතම්ව හොතීති තක්ක යාම නත්ථි ඨත්වා ගවඡනෙන යුජ්ජති, සුංකඝාතතෝ පට්ඨෙත්වා බහි පතිතභණ්ඩං විඝ වතිං වා පාකාරං වා ලඞ්ඝාපෙත්වා දෙන්ති, සචෙ පන න පුත්තලා පාකාරෝ අන්තොපාකාරෙ ච බහි පාකාරෙ ච සිතස්ස හත්ථපාසෝ පහොති හත්ථසතම්පි උඛිං ගන්ත්වා සඞ්ඝත්තං ගහෙතුං වට්ටති, භික්ඛු ගිලානං සාමණෙරං ඛණ්ඩෙන වහති සෝ ඵලාඵලං දිස්වා ගහෙත්වා ඛණ්ඩෙ නිසීදන්තොව දෙති වට්ටති, අපරෝ භික්ඛු වනන්තෙනා ඛණ්ඩෙ නිසින්නස්ස භික්ඛුනෝ දෙති වට්ටති යෙව, භික්ඛු ඵලිනිං සාඛං භාජ්ඣාය ගහෙත්වා ගවඡති ඵලානි බාදිතුං නිත්තෙන ඵප්පත්තෙන පරිගණ්හාපෙත්වා ඛාදිතුං වට්ටති, මච්ඡිකාවාරණත්ථං කපල්යං කාරෙත්වා ඒති ගණ්හාති බාදිතුකාමෝ වෙව හොති මූලඵරිගණ්හණමෙව වට්ටති, බාදිතුකාමස්ස නාපි දෙන්තෙන භික්ඛු පරිගණ්හණාරහං භණ්ඩං මනුස්සානං යානෙ ඨපෙත්වා මග්ගං ගවඡති යානං කද්දමෙ ලග්ගති දහරෝ චක්කං ගහෙත්වා උකඩ්ඪති වට්ටති, උගඝතිතකං නාම නහොති; නාවාය ඨපෙත්වා නාදිං අරිත්තෙන වා පාජෙති හත්ථෙන වා කඩ්ඪති වට්ටති යෙව, උළුම්පම්පි එසෙව නයෝ. චාටියං කුණ්ඩකෙ වා ඨපෙත්වාපි තං අනුපසම්පන්නෙන ගාහාපෙත්වා අනුපසම්පන්නං බාහාසං ගහෙත්වා තරිතුං වට්ටති, නත්ථම්මිමෙ අසති අනුපසම්පන්නං ගාහාපෙත්වා තං බාහාසං ගහෙත්වා තරිතුං වට්ටති, උපාසකා ගම්භකභික්ඛූනං පාථෙය්‍යත්ථණ්ඩුලෙ දෙන්ති සාමණෙරා භික්ඛූනං තණ්ඩුල ගහෙත්වා අත්තනෝ තණ්ඩුලෙ ගහෙතුං නඝඤ්ඤන්ති භික්ඛූ තෙසං තණ්ඩුල ගණ්හන්ති සාමණෙරා අත්තනෝ ගහිතතණ්ඩුලෙසු ඛීණෙසු ඉතරෙහි තණ්ඩුලෙහි යාගුං පචිත්වා සඞ්ඝභත්තං පත්තානි පරිපාටියා ඨපෙත්වා යාගුං ආකිරන්ති පණ්ඩිතා සාමණෙරා අත්තනෝ පත්තං ගහෙත්වා ථෙරස්ස දෙන්ති ථෙරස්ස පත්තං

ක්කාදිසු පුන සයං න පක්ඛිපිතබ්බා පක්ඛිපති වෙ සාමපාකතො න මුච්චති, දෙවෙ වස්සන්තෙ පිණ්ඩාය චරන්තස්ස සරිරතො වා චීවරතො වා කිලිඨඋදකං පත්තෙ පතති පටිග්ගහෙතබ්බං, රුක්ඛමූලාදිසු භුඤ්ජමානස්ස පතිතෙපි ඒසෙවනයො, සචෙ පන සත්තාහං වස්සන්තෙ දෙවෙ සුඛං උදකං හොති අබ්භොකාසතො වා පතති වට්ටති.....සාමණෙරස්ස ඔදනං දෙන්තෙන තස්ස පත්තගතං අච්ඡුපන්තෙනෙව දාතබ්බො පත්තො වාස්ස පටිග්ගහෙතබ්බො, අපටිග්ගහිතෙ ඔදනං ඡුපිත්වා පුන අත්තනො පත්තෙ ඔදනං ගණ්හන්තස්ස උග්ගහිතකො හොති, සචෙ පන දාතුකාමො හුත්වා "ආහර සාමණෙර පත්තං ඔදනං ගණ්හා"ති වදති ඉතරො ච අලං මයහන්ති පටික්ඛිපති පුන තවෙතං මයා පරිච්චත්තන්ති ච වුත්තෙපි න මයහං එතෙනත්ථොති වදති සතක්ඛත්තුම්පි පරිච්චජතු යාව අත්තනො හත්ථගතං පටිග්ගහිතකමෙව හොති, සචෙ පන ආධාරකෙ සීතං නිරපෙක්ඛො ගණ්හාති වදති පුන පටිග්ගහෙතබ්බං.....සාපෙක්ඛො ආධාරකෙ පත්තං ඨපෙත්වා එත්තො පුවං වා හත්තං වා ගණ්හාති සාමණෙරං වදති, සාමණෙරො හත්ථං ධොවිත්වා සචෙපි සතක්ඛත්තුං ගහෙත්වා අත්තනො පත්තගතං අපුසන්තොව අත්තනො පත්තෙ පක්ඛිපති පුන පටිග්ගහනකිච්චං නත්ථි, යදි පන අත්තනො පත්තගතං ඵුසිත්වා තතො ගණ්හාති සාමණෙරසන්තකෙන සංසඨං හොති පුන පටිග්ගහෙතබ්බං.....කෙවි පන සචෙපි ගයහමානං ඡිජ්ජිත්වා තත්ථ පතති පුන පටිග්ගහෙතබ්බන්ති වදන්ති, තං "එකං හත්තපිණ්ඩං ගණ්හ එකං පුවං ගණ්හ ඉමස්ස ගුළපිණ්ඩස්ස එත්තකං පදෙසං ගණ්හා"ති එවං පරිච්ඡින්දිත්වා වුත්තෙ වෙදිතබ්බං, ඉධ පන පරිච්ඡෙදෙ නත්ථි තස්මා යං සාමණෙරස්ස පත්තෙ පතති තදෙව පටිග්ගහනං විජහති, හත්ථගතං පන යාව සාමණෙරො වා අලන්ති න ඔරමති භික්ඛු වා න වාරෙති තාව භික්ඛුස්සෙව සන්තකං තස්මා පටිග්ගහනං න විජහති.....සචෙ අත්තනො වා භික්ඛූනං වා යාගුපවනකභාජනෙ කෙසච්අත්ථාය හත්තං පක්ඛිපති "සාමණෙර භාජනස්ස උපරි හත්ථං කරොහි"ති වත්වා නස්ස හත්ථෙ පක්ඛිපිතබ්බං, තස්ස හත්ථතො භාජනෙ පතිතං හි දුතියදිවසෙ භාජනස්ස අකප්පියභාවං න කරොති පරිච්චත්තත්තා, සචෙ එවං අකත්වා පක්ඛිපති පත්තම්ව භාජනං නිරාමිසං කත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං, දායකා යාගුකූටං ඨපෙත්වා ගතා නං දහරසාමණෙරො පතිගණ්හාපෙතුං න සක්කොති, භික්ඛු පත්තං උපනාමෙති සාමණෙරො කූටස්ස ගිවං පත්තස්ස මුඛවට්ටියං ඨපෙත්වා ආවජ්ජෙති පත්තගතා යාගු පටිග්ගහිතාව හොති, අථ වා භික්ඛු භූමියං හත්ථං ඨපෙති සාමණෙරො පවට්ටෙත්වා තත්ථ ආරොපෙති වට්ටති, පුවපච්ඡි හත්තපච්ඡි උච්ඡුභාරාදිසුපි ඒ සෙවනයො.....සචෙ පටිග්ගහනූපගං භාරං චෙ තයො සාමණෙරා දෙන්ති, එකෙන වා බලවතා උක්ඛිත්තං චෙ තයො භික්ඛු ගණ්හන්ති වට්ටති, මඤ්චස්ස වා පීඨස්ස වා පාදෙ තෙලඝටං ඵාණිතඝටං වා ලගෙන්ති භික්ඛුස්ස මඤ්චෙ පීඨෙපි නිසීදිතුං වට්ටති උග්ගහිතකං නාම න හොති, නාගදන්තකෙ වා අඩ්ඩුසකෙ වා චෙ තෙලඝටා ලග්ගිතා හොන්ති උපරි පටිග්ගහිතකො හෙඨා අපටිග්ගහිතකො උපරිමං ගහෙතුං වට්ටති, හෙඨා පටිග්ගහිතකො උපරි අපටිග්ගහිතකො උපරිමං ගහෙත්වා ඉතරං ගණ්හතො උපරිමො උග්ගහිතකො හොති, හෙඨා මඤ්චෙ අපටිග්ගහිතකං තෙලථාලකං හොති තඤ්චෙ සම්මජ්ජන්තො සම්මුඤ්ජනියා ඝට්ටෙති උග්ගහිතකං න හොති, පටිග්ගහිතං ගණ්හිස්සාමීති අපටිග්ගහි

තුකං ගණ්හිත්වා ඤත්වා පුන යථෙති උග්ගහිතකං නහොති, බහි නීහරිත්වා සඤ්ඡානාති බහි අවයථෙත්වා හරිත්වා තථෙව යථෙතබ්බං, නත්ථි දෙසෝ. සචෙ පන පුබ්බෙ විවරිත්වා යථිදං න පිදහිතබ්බං, යථා පුබ්බෙ ඨිතං තථෙව යථෙතබ්බං, සචෙ බහි යථෙති පුන නවත්තුපිතබ්බං, හෙට්ඨා පායාදං. ඉදොතනෙනා නියෙසණ්ඩියෙඤ්ඤ සඤ්ඡානානි අනොකාසතා උඛිං වා අධො වා හරිත්වා යථෙතබ්බං, පරිගහිතකෙ තෙලාදිමහි කණ්ණිකං උට්ඨෙති සිහිවෙරාදිමහි ඔනච්චුණ්ණං තං සමුට්ඨානමෙව නාමෙතං, පුන පරිගහණාභාවං නත්ථි, නාලං වා නාලිකෙරං වා ආරුළ්හා යොත්තෙන බලපිණ්ඩිං ඔතාරෙත්වා උපරි ඨිතාව ගණ්හතීති වදති නාගත්තෙරබ්බං. සචෙ අඤ්ඤෙ, භූමියං ඨිතා යොත්තපාසකෙ ගහෙත්වා උක්ඛිපිත්වා දෙති වට්ටති, සඨලං මහාඝබං කාපටියං කාරෙත්වා පරිගණ්හාති බලානි පරිගහිතානෙව හොන්ති, යථාසුඛං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, අන්තොඝරියං යථා වතිං ඡිඳිත්වා උච්චුං වා තිඛිරුණකං වා දෙන්ති හත්ථපාසෙ සති වට්ටති, දණ්ඩකෙසු අප්පහරිත්වා නිග්ගතං ගණ්හන්තස්ස වට්ටති, පහරිත්වා නිග්ගතෙ අවයකථාසු දෙසෝ නත්ථි, මියං පන යං ඨානං පහවං තතො සයංපතිතම්ව හොතීති තක්ක යාම නමිපි යථා ගහණෙන යුජ්ජති, සුංකඝාතතො පට්ඨෙත්වා බහි පතිතභණ්ඩං විස වතිං වා පාකාරං වා ලඞ්ඝාපෙත්වා දෙන්ති, සචෙ පන න පුථුලා පාකාරා අන්තොපාකාරෙ ච බහි පාකාරෙ ච ඨිතස්ස හත්ථපාසා පහොති හත්ථසතම්පි උඛං ඝත්වා සඅත්ථතං ගණ්හිතුං වට්ටති, භික්ඛු ගිලානං සාමණෙරං බන්ධිත්වා වත්වා සෙ ඵලාඵලං දිස්වා ගණ්හිත්වා බන්ධිත්වා නිසින්නොව දෙති වට්ටති, අපරෝ භික්ඛු වනන්තෙ බන්ධිත්වා නිසින්නස්ස භික්ඛුනො දෙති වට්ටති යෙව, භික්ඛු ඵලිනිං සාඛං භාජ්ජාය ගහෙත්වා ගච්ඡති ඵලානි ඛාදිතුං ඉච්ඡන්ත උපඤ්ඤෙන පරිගණ්හාපෙත්වා ඛාදිතුං වට්ටති, මච්ඡිකාවාරණත්ථං කපටියං කාරෙත්වා පත්ත ගණ්හාති ඛාදිතුකාමොවෙව හොති ඕලුපරිගණ්හණමෙව වට්ටති, ඛාදනත්ථාය නත්ථි දොසොඃ භික්ඛු පරිගණ්හණාරහං භණ්ඩං මනුස්සානං යානෙ යථෙත්වා මග්ගං ගච්ඡති යානං කද්දමෙ ලග්ගති දහරො වක්කං ගහෙත්වා උක්ඛිපති වට්ටති, උග්ගහිතකං නාම නහොති; නාවාය යථෙත්වා නාදිං අරිත්තෙන වා පාදෙන හත්ථෙන වා කඩ්ඪති වට්ටති යෙව, ඵලූ මෙපි එසෙව නයොඃ වාටියං කුණ්ඩකෙ වා යථෙත්ථාපි තං අනුපසම්පන්නෙන ගාහාපෙත්වා අනුපසම්පන්නං බාහායං ගහෙත්වා තරිතුං වට්ටති, නත්ථම්මයි අසති අනුපසම්පන්නං ගාහාපෙත්වා තං බාහායං ගහෙත්වා තරිතුං වට්ටති, උපාසකා ගම්භකභික්ඛූනං පාථෙය්‍යතණ්ඩුලෙ දෙන්ති සාමණෙරා භික්ඛූනං තණ්ඩුල ගහෙත්වා අත්තනො තණ්ඩුලෙ ගහෙතුං නසක්කොන්ති භික්ඛු තෙසං තණ්ඩුල ගණ්හන්ති සාමණෙරා අත්තනො ගහිතතණ්ඩුලෙසු ඛීණෙසු ඉතරෙහි තණ්ඩුලෙහි යාගුං පචිත්වා සඛණ්ඩං පත්තානි පරිපාටියා යථෙත්වා යාගුං ආකිරන්ති පණ්ඩිතො සාමණෙරො අත්තනො පත්තං ගහෙත්වා තෙරස්ස දෙති තෙරස්ස පත්තං

දුතියථෙරස්සාති එවං සබ්බානි පරිවත්තෙත්ති සබ්බෙහි සාමණෙරස්ස සන්තකමෙව භුත්තං හොති වට්ටති, සචෙපි සාමණෙරො අපණ්ඩිතො හොති අත්තනො පත්තෙ යාගුං සයමෙව පාතුං ආරභති "ආවුසො තුය්හං යාගුං මය්හං දෙහී"ති එවං ථෙරෙහි පටිපාටියා යාචිත්වාපි පිවිතුං වට්ටති, සබ්බෙහි සාමණෙරස්ස සන්තකමෙව භුත්තං හොති, නෙව උග්ගහිතපච්චයා න සන්නිධිපච්චයා වර්ජං ජුසන්ති; එත්ථ පන මාතාපිතුන්නං තෙලාදීනි ඡායාදීනං අත්ථාය සාඛාදීනි ච හරන්තානං ඉමෙසඤ්ච විසෙසො නදිස්සති, තස්මා කාරණං උපපරික්ඛිතබ්බං; සාමණෙරො භත්තං පචිතුකාමො තණ්ඩුලෙ ධොවිත්වා නිච්චාලෙතුං නසක්කොති භික්ඛුනා තණ්ඩුලෙ ච භාජනඤ්ච පටිග්ගහෙත්වා තණ්ඩුලෙ ධොවිත්වා නිච්චාලෙත්වා භාජනං උඞ්නං ආරොපෙතබ්බං, අග්ගි න කාතබ්බො, පක්කකාලෙ විවරිත්වා පක්කභාවො ජානිතබ්බො, සචෙ දුප්පක්කං හොති පාකත්ථාය පිදහිතුං නවට්ටති, රජස්ස වා ඡාරිකාය වා අපතනත්ථාය වට්ටති, පක්කකාලෙ ඔරොපෙතුම්පි භුඤ්ජිතුම්පි වට්ටති, පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි, සාමණෙරො පටිබලො පචිතුං ඛණ්ඩොපනස්ස නත්ථි කත්ථචි ගන්තුකාමො භික්ඛුනා සතණ්ඩුලොදකං භාජනං පටිග්ගහෙත්වා උඞ්නං ආරොපෙත්වා අග්ගිං ජාලෙත්වා ගච්ඡාති වත්තබ්බො තතො පරං පුරිමනයෙ නෙව සබ්බං කාතුං වට්ටති, භික්ඛු යාගුඅත්ථාය සුඛංභාජනං ආරොපෙත්වා උදකං තාපෙති වට්ටති, තත්තෙ උදකෙ සාමණෙරො තණ්ඩුලෙ පක්ඛිපති තතො පට්ඨාය භික්ඛුනා අග්ගි න කාතබ්බො, පක්කයාගුං පටිග්ගහෙත්වා පාතුං වට්ටති, සාමණෙරො යාගුං පචති හත්ථකුක්කුච්චකො භික්ඛු කීළන්තො භාජනං ආමසති පිධානං ආමසති උග්ගතං පෙණං තං ඡින්දිත්වා හරති තස්සෙව පාතුං නවට්ටති, දුරුපචිණ්ණං නාම හොති, සචෙ පන දබ්බිං වා උළුංකං වා ගහෙත්වා අනුක්ඛිපන්තො ආලොලෙති සබ්බෙසං නවට්ටති, සාමංපාකං චෙව හොති දුරුපචිණ්ණං ච, සචෙ උක්ඛිපති උග්ගහිතකම්පි හොති භික්ඛුනා පිණ්ඩාය චරිත්වා ආධාරකෙ පත්තො ඨපිතො හොති, තත්ර චෙ අඤ්ඤෙ ලොලභික්ඛු කීළන්තො පත්තං ආමසති පත්තපිධානං ආමසති තස්සෙව තතො ලඞ්භත්තං න වට්ටති, සචෙ පන පත්තං උක්ඛිපිත්වා ඨපෙති සබ්බෙසං නවට්ටති, තත්ථ ජාතඵලානි සාඛාය වා වල්ලියා වා ගහෙත්වා චාලෙති තස්සෙව තතො ලඞ්ඵලං නවට්ටති, දුරුපචිණ්ණ දුක්කටං ච ආපජ්ජති, ඵලරුක්ඛං පන අපස්සාසිතුං වා තත්ථ කණ්ඩකෙ වා බන්ධිතුං නවට්ටති, දුරුපචිණ්ණං නහොතීති මහාපච්චරියං වුත්තං, අරඤ්ඤෙ පතිතං පන අඞ්ඵලාදිං දිස්වා සාමණෙරස්ස දස්සාමීති ආහරිත්වා දාතුං වට්ටති, සීහවිසාසාදිං දිස්වාපි සාමණෙරස්ස දස්සාමීති පටිග්ගහෙත්වා වා අපටිග්ගහෙත්වා වා ආහරිත්වා දාතුං වට්ටති, සචෙ පන සක්කොති විතක්කං සොධෙතුං තතො ලඞ්ඛාදිතුම්පි වට්ටති, නෙව ආමකමංසපටිග්ගහණපච්චයා නඋග්ගහිතකපච්චයා වර්ජං ජුසති, මාතාපිතුන්නං අත්ථාය තෙලාදීනි ගහෙත්වා ගච්ඡතො අන්තරාමග්ගෙ ව්‍යාධි උප්පජ්ජති තතො යං ඉච්ඡති තං පටිග්ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති,

සවේපන මූලෙපි පටිග්ගහිතං හොති පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි, මාතාපිතුන්නං තණ්ඩුලෙ ආහරිත්වා දෙති තතොයෙව යාගුආදිනි සම්පා දෙත්වා තස්ස දෙන්ති වට්ටති, සන්නිධිපච්චයා වා උග්ගහිතකපච්චයා වා දොසො නත්ථි, භික්ඛු පිදහිත්වා උදකං තාපෙති යාවපරික්ඛයා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, සවෙ පනෙත්ථ ඡාරිකා පතති පටිග්ගහෙතබ්බං, දීඝ සඞ්ඝාසෙන ථාලකං ගහෙත්වා තෙලං පවන්තස්ස ඡාරිකා පතති හත්ථෙන අමුඤ්චන්තෙනෙව පචිත්වා ඔතාරෙත්වා පටිග්ගහෙතබ්බං, සවෙ අභාරාපි දාරුනිපි වා පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතානි මූලපටිග්ගහණමෙව වට්ටති, භික්ඛු උච්ඡුං ඛාදති සාමණෙරො මස්සම්පි දෙථාති වදති ඉතො ඡින්දිත්වා ගණ්හාති වුත්තො ගණ්හාති අවසෙසෙසු පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි, ගුළපිණ්ඩකං ඛාදන්තස්සාපි එසෙව නයො. වුත්තොකාසතො භින්දිත්වා ගහිතාවසෙසං හි අජහිතපටිග්ගහණමෙව හොති, භික්ඛු ගුළං භාජෙන්තො පටිග්ගහෙත්වා කොට්ඨාසෙ කරොති භික්ඛුපි සාමණෙරාපි ආගන්ත්වා එකගහණෙනෙව එකමෙකං කොට්ඨාසං ගණ්හන්ති ගහිතාවසෙසං පටිග්ගහිතමෙව හොති, සවෙ ලොලසාමණෙරො ගණ්හිත්වා ගණ්හිත්වා පුන ඨපෙති තස්ස ගහිතාවසෙසං අපටිග්ගහිතකං හොති, භික්ඛු ධූමවට්ටිං පටිග්ගහෙත්වා ධූමං පිවති මුඛඤ්ච කණ්ඨො ච මනො සිලාය ලිත්තො විය හොති යාවකාලිකං භුඤ්ජිතුං වට්ටති, යාවකාලිකෙන යාවජීවිකසංසග්ගදොසො නත්ථි, පත්තං වා රජනං වා පවන්තස්ස කණ්ණනාසමුඛච්ඡිද්දෙහි ධූමො පවිසති ව්‍යාධිපච්චයා පුප්ඵං වා ඵලං වා උපසිඞ්ඝති අබ්බොහාරිකත්තා වට්ටති, භත්තුග්ගාරො තාලුං ආහච්ච අන්තොයෙව පවිසති අවිසයත්තා වට්ටති, මුඛං පවිට්ඨං පුන අජ්ඣොහරතො විකාලෙ ආපත්ති, තදනන්තරෙ ලග්ගස්ස ආමිසස්ස රසො පවිසති ආපත්තියෙව, සවෙ සුඛුමං ආමිසං හොති රසො නපඤ්ඤායති අබ්බොහාරිකපක්ඛං භජති, උපකට්ඨෙ කාලෙ නිරුදකට්ඨානෙ භත්තං භුඤ්ජිත්වා කක්ඛාරෙත්වා චෙ තයො ඛෙලපිණ්ඩෙ පාතෙත්වා උදකට්ඨානං ගන්ත්වා මුඛං වික්ඛාලෙතබ්බං, පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතසිඟිවෙරාදීනං අංකුරා නික්ඛමන්ති පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි, ලොණෙ අසති සමුද්දොදකෙන ලොණකිච්චං කාතුං වට්ටති, පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතං ලොණොදකං ලොණං හොති ලොණං වා උදකං හොති රසො වා ඵාණිතං හොති ඵාණිතං වා රසො හොති මූලපටිග්ගහණමෙව වට්ටති, හිමකරකා උදකගතිකා එව, පාරිහාරිකෙන කතකට්ඨිනා උදකං පසාදෙන්ති තං අබ්බොහාරිකං න ආමිසෙන සඞ්ඛං වට්ටති, ආමිසගතිකෙහි කපිත්ථඵලාදිහි පසාදිතං පුරෙභත්තමෙව වට්ටති. පොක්ඛරණිආදිසු උදකං බහලං හොති වට්ටති, සවෙ පන මුඛෙ ච හත්ථෙ ච ලග්ගති නවට්ටති, පටිග්ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං, ඛෙත්තෙ සුකසිතට්ඨානෙ බහලං උදකං හොති පටිග්ගහෙතබ්බං, සවෙ සන්දිත්වා කන්දරාදීනි පවිසිත්වා නදිං පූරෙති වට්ටති, කකුධසොබ්භාදයො හොන්ති රුක්ඛතො පතිතෙහි පුප්ඵෙහි සඡන්නොදකා, සවෙ පුප්ඵරසො නපඤ්ඤායති පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි, පරිත්තං උදකං හොති රසො පඤ්ඤායති පටිග්ගහෙ

තබ්බං, පබ්බතකන්දරාදිසු කාලවණ්ණපණ්ණවණ්ණඋදකෙපි එසෙව නයො, පානීයඝටෙ සරෙණුකානි වා සවණ්ඩබීරානි වා ප්‍රපානි පක්ඛිත්තානි හොන්ති පටිග්ගහෙතබ්බං, ප්‍රපානි වා පටිග්ගහෙත්වා පක්ඛිපිතබ්බානි, පාටලිවම්පකමලලිකා පක්ඛිත්තා හොන්ති වාසමත්තං තිට්ඨති තං අබ්බොහාරිකං දුතියදිවසෙපි ආමිසෙන සඞ්ඝං වට්ටති, භික්ඛුනා ඨපිතප්‍රප්‍යවාසිතපානීයතො සාමණෙරො පානීයං ගහෙත්වා පිතාව සෙසං තත්පෙව ආකිරති පටිග්ගහෙතබ්බං. පදුමසරාදිසු උදකං පත්ථරිත්වා ඨිතං ප්‍රප්‍යරෙණුං ඝටෙන විකඛම්භෙත්වා උදකං ගහෙතුං වට්ටති, කප්පියං කාරෙත්වා පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතං දන්තකට්ඨං හොති සචෙ තස්ස රසං පිවිතුකාමො මූලපටිග්ගහණමෙව වට්ටති, අපටිග්ගහෙත්වා ඨපිතං පටිග්ගහෙතබ්බං, අජානන්තස්ස රසෙ පවිට්ඨෙපි ආපත්තියෙව, අචිත්තකං හි ඉදං සික්ඛාපදං. මහාභූතෙසු කිං වට්ටති කිං නවට්ටතීති? ඛීරං තාව වට්ටති, කප්පියමංසඛීරං වා අකප්පියමංසඛීරං වා හොතු පිවන්තස්ස අනාපත්ති, අස්සු ඛෙලො සිංඝානිකා මුත්තං කරීසං සෙම්හං දන්තමලං අක්ඛිගූථකො කණ්ණගූථකො සරීරෙ උට්ඨිතලොණන්ති ඉදං සබ්බං වට්ටති, යං පනෙත්ථ ඨානතො චවිත්වා පත්තෙ වා හත්ථෙ වා පතති තං පටිග්ගහෙතබ්බං, අඞ්ගලග්ගං පටිග්ගහිතකමෙව, උණ්ණං පායාසං භුඤ්ජන්තස්ස සෙදො අඟුලිඅනුසාරෙන එකාබඩ්ඩොව හුත්වා පායාසෙ සන්තිඨති පිණ්ඩාය වා චරන්තස්ස හත්ථතො පත්තස්ස මුඛවට්ටිං තතො පත්තතලං ඔරොහති එත්ථ පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි, ඣාමමහාභූතෙසු ඉදං නාම නවට්ටතීති නත්ථි, දුජ්ඣාමිතං පන නවට්ටති, සුජ්ඣාමිතං මනුස්සාට්ඨිපි චුණ්ණං කත්වා ලෙහෙ උපනෙතුං වට්ටති, චත්තාරි මහාවිකටානි අසති කප්පියකාරකෙ සාමම්පි ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, එත්ථ ච දුබ්බචොපි අසමත්ථො පි කප්පියකාරකො අසන්තපක්ඛෙයෙව තිට්ඨති, ඡාරිකාය අසති සුක්ඛදාරුං ඣාපෙත්වා ඡාරිකා ගහෙතබ්බා, සුක්ඛදාරුම්හි අසති අල්ලදාරුං රුක්ඛතො ඡින්දිත්වාපි කාතුං වට්ටති, ඉදඤ්ච පන චතුබ්බිධම්පි මහාවිකටං කාලොදිස්සං නාම සප්පදට්ඨක්ඛණෙයෙව වට්ටති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ~~~ එළකලොමසමුට්ඨානං, කායතො ච කායචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති ~~~

දන්තපොනසික්ඛාපදං දසමං.

සමත්තො වණ්ණනක්කමෙන භොජනවග්ගො චතුත්ථො.

අචෙලකවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ "පරිවෙසන"න්ති පරිවිසනට්ඨානං, "පරිබ්බාජකසමාපන්නො" ති පබ්බජ්ජාසමාපන්නො "දෙති ආපත්ති පාචිත්තියස්සා"ති සමතින්තිකං යාගුපත්තං එකපයොගෙන දෙති එකං පාචිත්තියං, විවඤ්ඤිත්වා විවඤ්ඤිත්වා දෙති පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං,

එසනයො පුවහත්තාදිසු. "තිත්ථියෙ අතිත්ථියසඤ්ඤි"ති මාතා වා පිතා වා තිත්ථියෙසු පබ්බජති තෙසං මාතාපිතුසඤ්ඤාය දෙන්තස්සාපි පාචිත්තිය මෙව හොති. "දුපෙතී" ති අනුපසම්පන්නෙන දුපෙති "උපනික්ඛිපිත්වා දෙතී" ති තථාරූපෙ භාජනෙ ඨපෙත්වා තං භාජනං තෙසං සන්තිකෙ භූමියං නික්ඛිපිත්වා දෙති තෙසං වා භාජනෙ නික්ඛිපාපෙත්වා තත්ථ දෙති පත්තං ආධාරකෙ වා භූමියං වා ඨපෙත්වාපි ඉතො වා ගණ්හථාති වත්තුං වට්ටති, සචෙ තිත්ථියො වදති මය්හං නාම ඉදං සන්තකං ඉධ නං ආකිර ථාති ආකිරිතබ්බං තස්ස සන්තකත්තා සහත්ථා දානං නාම නහොති, සෙස මෙත්ථ වුත්තානමෙව ..... එළකලොමසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤා විමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙද නන්ති .....

අවෙලකසික්ඛාපදං පඨමං.

දුතියසික්ඛාපදෙ "පටික්කමනෙපී" ති ආසනසාලායම්පි "හත්ත විස්සග්ගං" ති හත්තකිච්චං, "නසම්භාවෙසී" ති නපාපුණී "අනාචාරං"ති උත්තාවසෙසං කායවචීචාරවීතික්කමං, "දස්සනූපචාරං වා සවණූපචාරං වා විජහන්තස්සා" ති එත්ථ යදිට්ඨිතො වා නිසින්නො වා උය්‍යොජෙති, යො උය්‍යොජිතො සො විජහති තස්ස ච ආපත්ති නාම නත්ථි, තස්මිං පන විජහන්තෙපි අත්ථතො ඉතරෙන විජහිතමෙව හොති, තස්මා යො උය්‍යොජෙති තස්සෙවායං ආපත්ති, තත්ථ සචෙ උපචාරබ්භන්තරෙ එකො පාදො හොති දුක්කටං, සීමාතික්කමෙ පාචිත්තියං, එත්ථ ච දස්සනූ පචාරස්ස අජ්ඣොකාසෙ චාදසහත්ථප්පමාණං, තථා සවණූපචාරස්ස, සචෙ පන අන්තරාකුඩ්ඩි චාරපාකාරාදයො හොන්ති තෙහි තෙහි අන්තරිත භාවො දස්සනූපචාරාතික්කමො තස්ස වසෙන ආපත්ති වෙදිතබ්බා "න අඤ්ඤො කොචි පච්චයො හොතී"ති ඨපෙත්වා උත්තප්පකාරමනාචාරං අඤ්ඤං කිඤ්චි කාරණං න හොති, "කලිසාසනං ආරොපෙතී" ති කලීති කොධො තස්ස සාසනං ආරොපෙති, කොධස්ස ආණං ආරොපෙති, කොධවසෙන ඨානනිසජ්ජාදිසු දොසං දස්සෙත්වා පස්සථ භො ඉමස්ස ඨානං නිසජ්ජං ආලොකිතං විලොකිතං ඛාණු විය තිට්ඨති සුනඛො විය නිසී දති මක්කටො විය ඉතො චිතො ච විලොකෙතීති එවං අමනාපවචනං වදති අප්පෙවනාම ඉමිනාපි උබ්බාළ්හො පක්කමෙය්‍යාති, සෙසං උත්තා නමෙව ..... තිසමුට්ඨානං, කායචිත්තතො වාචාචිත්තතො කායවාචා චිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොක වජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති .....

උය්‍යොජනසික්ඛාපදං දුතියං.

තතියසික්ඛාපදෙ "සයනිඝරෙ" ති සයනීයඝරෙ "යතො අය්‍යස්ස භික්ඛා දින්නා"ති යස්මා භික්ඛා දින්නා; යං ආගතෙන ලඞ්ඛිතං තං ලඞ්ඛං ගච්ඡථාති අධිප්පායො, "පරියුට්ඨිතො" ති රාගපරියුට්ඨිතො, මෙථුනා ධිප්පායොති අත්ථො; "සහොජනෙ" ති සහ උභොහි ජනෙහීති සහො

ජනං තස්මිං සහොජනෙ, අථවා සහොජනෙති සහොගෙ, රාගපරියුඝිත පුරිසස්ස හි ඉත්ථිහොගො, ඉත්ථියා ච පුරිසො, තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ ඉත්ථි චෙව හොති පුරිසොචාති ආදි වුත්තං. "මහල්ලකෙ ඝරෙ" ති මහල්ලකෙ සයනිඝරෙ. "පිට්ඨසඞ්ඝාටකස්ස හත්ථපාසං විජහිත්වා" ති තස්ස සයනිඝරගබ්භස්ස යො පිට්ඨසංඝාටො තස්ස හත්ථපාසං විජහිත්වා අන්තො සයනස්ස ආසන්නෙ ඨානෙ නිසීදතීති අත්ථො, ඊදිසං ච සයනිඝරං මහාචතුස්සාලාදිසු හොති "පිට්ඨිවංසං අතික්කමිත්වා" ති ඉමිනා මජ්ඣා තික්කමං දස්සෙති, තස්මා යථාතථා වා කතස්ස ඛුද්දකස්ස සයනිඝරස්ස මජ්ඣාතික්කමෙ ආපත්ති වෙදිතබ්බා, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. පඨමපාරාජිකසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොක වජ්ජං, කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, විවෙදනන්ති.

සහොජනසික්ඛාපදං නතියං.

චතුත්ථපඤ්චමසික්ඛාපදෙසු යං වත්තබ්බං සියා තං සබ්බං අනියත වයෙ වුත්තනයමෙව, යථා ච සහොජනසික්ඛාපදං එවමෙතානිපි පඨම පාරාජිකසමුඨානානෙවාති.

ඡට්ඨසික්ඛාපදෙ "දෙථාවුසො භත්ත" න්ති එත්ථ තං කිර භත්තං අභිහටං අහොසි තස්මා එවමාහංසු, අනභිහටෙ පන එවං වත්තුං නල බ්භති පයුත්තවාචා හොති, "තෙන හි භික්ඛවෙ පටිග්ගහෙත්වා නික්ඛි පථා" ති ඉදං පන භගවා කුලස්ස සඞ්ඛානුරක්ඛණත්ථාය ආහ, යදි භාජෙත්වා ඛාදථාති වදෙය්‍ය මනුස්සානං පසාදඤ්ඤථත්තං සියා, "උස්සාදියිත්ථා" ති පටිහරියිත්ථ; ඝරං යෙව නං ගහෙත්වා අගමංසූති වුත්තං හොති, "සන්තං භික්ඛු" න්ති එත්ථ කිත්තාවතා සන්තො හොති කිත්තාවතා අසන්තො, අන්තො විහාරෙ යත්ථ සීතස්ස කුලානි පසිරුපාසනචිත්තං උප්පන්නං තතො පට්ඨාය යං පස්සෙ වා අභිමුඛෙ වා පස්සති යස්ස සක්කා හොති පකතිවචනෙන ආරොචෙතුං අයං සන්තො නාම, ඉතො චිතො ච පරි යෙසිත්වා ආරොචනකිච්චං පන නත්ථි, යො හි එවං පරියෙසිතබ්බො සො අසන්තො යෙව, අපිච අන්තො උපචාරසීමාය භික්ඛුං දිස්වා ආපුච්ඡිස්සා මීති තත්ථ යං පස්සති සො ආපුච්ඡිතබ්බො, නොචෙ පස්සති අසන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා පවිට්ඨො නාම හොති "අන්තරාරාම" න්ති අන්තො ගාමෙ විහාරො හොති තං ගච්ඡති. "භත්තියඝර" න්ති නිමන්තිතඝරං වා සලාකභත්තාදිදායකානං වා ඝරං. "ආපදාසු" ති ජීවිතබ්‍රහ්මචරියන්තරා යෙ සති ගන්තුං වට්ටති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. කඨිනසමුට්ඨානං, කායවාචතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියාකිරියං, නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

චාරිත්තසික්ඛාපදං ඡඨං.

සත්තමසික්ඛාපදෙ මහානාමො නාම භගවතො චූළපිතුපුත්තො

මාසමත්තෙන මගලලකතරෝ තිසු පලෙසු පනිධියිතෝ අරියසාවකෝ. "හෙසජ්ජං උයෙහනං හොති" ති වජ්ජෝ ආහරිතුං ඵපිතං සපි බහුං හොති. "සාදිතබ්බා" ති තසමිං සමයෙ රොගෝ නත්ථි නපවිත්තම්පි තබ්බා, රොගෙ සති භික්ඛූපෙසෙස්සාමීති අධිවාසෙතබ්බා, "එත්තකෙහි හෙසජ්ජෙහි පවාරෙමී"ති නාමවසෙන සපිතෙලාදීසු තීහි වා තීහි වා පරිමාණවසෙන පඤ්ඤ නාලියා ආළහකෙනාති වා "අඤ්ඤං හෙසජ්ජං භික්ඛූපෙහී"ති සපිනා පවාරිතෝ තෙලං ආළාහකෙන පවාරිතෝ දෙණං, "නහෙසජ්ජෙන කරණීයෙ"ති මිසාකහත්තෙනපි වෙ යාපෙතුං සක්කොති න හෙසජ්ජකරණීයං නාම හොති. "පවාරිතාන"නති යෙ අත්තනෝ පුග්ගලිකාය පවාරණාය පවාරිතා නෙසං පවාරිතානුරූපෙන භික්ඛූ නත්ථියා ආනාපත්ති, සංඝවසෙන පවාරිතෙසු පන පමාණං සල්ලක්ඛෙතබ්බ මෙවාති, සෙසං වුත්තානමෙව ඡසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤා, විමොක්ඛං, අචිත්තකං, පඨමත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, නිත්තනං, තිවෙදනන්ති ඡ.

මහානාමසික්ඛාපදං සත්තමං.

අට්ඨමෙ "අභිහත්ථාතෝ" ති අභිලත්ථාතෝ, පරසෙනං අභිමුඛෝ ගමිස්සාමීති නගරතෝ නිග්ගතොති අත්ථෝ, "උත්ථුතන" නති කත උත්ථෙහගං ගාමතෝ නික්ඛන්තන්ති අත්ථෝ, "වාදසපරිසෝ හත්ථි" ති චත්තාරෝ ආරොහකා එකෙකපාදරක්ඛණත්ථා වෙ වෙහි එවං වාදසපරිසෝ හොති. "තිපුරිසෝ අස්සෝ"ති එකෝ ආරොහකෝ වෙ පාදරක්ඛකාති එවං තිපුරිසෝ හොති, "චතුපුරිසෝ රථෝ" ති එකෝ සාරථි එකෝ යොධෝ වෙ ආණිරක්ඛකාති එවං චතුපුරිසෝ හොති. "චත්තාරෝ පුරිසා සරහත්ථා"ති ආයුධහත්ථා චත්තාරෝ පුරිසාති අත්ථං පවත්තිමත්තොපියා චතුරඞ්ගසමන්නාගතා සෙනා නාම, ඊදිසිං සෙනං දස්සනාය ගච්ඡතෝ පදෙ පදෙ දුක්කටං, "දස්සනූපචාරං විජහිත්වා" ති කොනචි අන්තරිතං වා ගිත්තං ඔරුළහා වා නදිස්සති ඉධ ඨත්වා නදිස්සති දක්ඛති අක්ඛිං ඨානං ගන්ත්වා පස්සතෝ පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියන්ති අත්ථෝ, "එක මෙකා" නති හත්ථිආදීසු චතූසු අඞ්ගෙසු එකමෙකං. අන්තමසෝ එක පුරිසාරුළහකහත්ථිම්පි එකම්පි පදභජං පුරිසං අනුයුත්තා නාම, රාජ උය්‍යානං වා නදිං වා ගච්ඡති එවං අනුයුත්තා හොති "ආපදාසු" ති ජීවිතබ්‍රහ්මචරියන්තරායෙ සති එස ගතෝ මුඤ්චිස්සාමීති ගච්ඡතෝ ආනාපත්ති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ඡ. එළකලොමසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති ඡ.

උය්‍යුත්තසෙනාසික්ඛාපදං අට්ඨමං.

නවමෙ "අත්තංගතෙ සුරියෙ සෙනාය වසති" ති නිට්ඨතු වා නිසීදතු වා සයතු වා සබ්බෙපි ආකාසෙ ඉඛියා නක්ඛි ඉරියාපථං කප්පෙති පාචිත්තියමෙව, "සෙනාය වා පටියෙනා රුඛා හොති" ති යථා සඤ්ඩාරෝ

ජ්ජති දුබ්බං රුඬ්හති හොති. ''පළිබුඬ්ඩෙ'' ති වෙරිකෙන වා ඉස්සරෙණ වා රුදෙඬ්ඩ, සෙසං වුත්තනයමෙව ..... එළකලොමසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අවිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, තිවිඤ්ඤත්තිං, තිවෙදනන්ති .....

සෙනාසනසික්ඛාපදං නවමං.

දසමෙ උග්ගණ්හාවා උග්ගණ්හාවා එත්ථ යුජ්ඣිත්තබ්බන්ති උත්තරාධිකං, සංපහාරට්ඨානෙසුතං අධිට්ඨානං, බලස්ස අගහං ජානන්ති එත්තාති බලග්ගං බලග්ගණනට්ඨානන්ති අත්ථො, සෙනාය විසූහං සෙනාබ්යූහං සෙනානිවෙ සනඤ්ඤං අධිවචනං, ''තයො හත්ථී පච්ඡිමං හත්ථානීක'' න්ති යො පුබ්බ වුත්තොා මාදයපුරියො හත්ථිනී තෙන හත්ථිනා තයො හත්ථී, සෙසෙසුපි එසෙව නයො, සෙසං උත්තානත්ථමෙව නාසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං සඤ්ඤං සමුට්ඨානාදීනි .....

උත්තරාධිකසික්ඛාපදං දසමං.

සමතෙතා වණ්ණනාකණ්ඩස්ස අවෙලකවිතෙණා පඤ්චමො.

සුරාපානවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ ''භද්දවතිකා'' ති එකො ගාමො, සො භද්දිකාය වතියා සමන්නාගතත්තා එතං නාමං ලභි, ''පථවිත්තො'' ති අඞ්කා ''තතජයා තෙජ'' න්ති අත්තනතො තෙජයා ආනුභාවෙන නාගස්ස තෙජං ''කාලපාතිකා'' ති කාලපාතයාදසමවග්ගෙ වුත්තනාගරාජතනාහාසා. ''පස නත්තා'' ති සුරාමණ්ඩසෙසතං අධිවචනං; ''අනනුච්ඡවියං නිකඛවෙ සාග නස්සා'' ති පඤ්චාභිඤ්ඤස්ස ඝතතා මජ්ජපානං නාම න අනුච්ඡවියන්ති වුත්තං හොති. පුප්ඵාසවො නාම මධුකපුප්ඵාදීනං රසෙන කතතා, ඵලාසවො නාම මුද්දිකඵලාදීනි මිද්දිත්වා තෙසං රසෙන කතතා, මධ්වාසවො නාම මුද්දිකාදතං ජාතිරසෙන කතතා, මකුණිකමධුනාපි කසිරනීති වදන්ති, ''අහතමසො කුසගෙහනාපි පිවතී'' ති එතං සුරං වා මෙරයං වා බීජතතා පටඨාය කුසගෙහන පිවතොපි පාචිත්තියන්ති අත්ථො. එතෙන පන පදයොතෙන බහුම්පි පිවන්තස්ස එකා ආපත්ති, විවජ්ජිත්වා විවජ්ජිත්වා පිව තො ඛණොගණනාය ආපත්තියොා, ''අමජ්ජඤ්ච හොති මජ්ජවණ්ණං මජ්ජ ගන්ධං මජ්ජරස'' න්ති ලොණසොවීරකං වා සුත්තං වා හොති. ''සූපසඨපා කෙ'' ති වාසගාහාපනපදං ඊසකං මජ්ජං පක්ඛිපිත්වා සූපං පචන්ති තයම්පි අනාපත්ති, මංසසඨපාකෙපි එසෙව නයො, තෙලං පන වාතහෙසජ්ජ සම්මි මජ්ජන සඤ්ච පචන්ති තයම්පි අනතික්ඛිත්තතමජ්ජ යෙව අනා පත්ති, යං පන අතික්ඛිත්තතමජ්ජං හොති යතා මජ්ජස්ස වණ්ණගන්ධරසා ප ඤ්ඤායන්ති තත්ථං ආපත්තියෙව, ''අමජ්ජං අරිට්ඨ'' න්ති යො අරිට්ඨතා මජ්ජං නහොති තත්ථං අනාපත්ති, ආමලකාදීනං යෙව කිර රසෙන අරිට්ඨං කරොන්ති යො මජ්ජවණ්ණගන්ධරසා වෙව හොති නච මජ්ජං, තං

සඤ්ඤායිතං වුත්තං. යො පන සම්භාරපක්ඛිත්තො සො මජ්ජං හොති බීජතො පට්ඨාය නවට්ටති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ..... එළකලොම සමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති ..... වත්ථුඅජානනතායචෙත්ථ අචිත්තකතා වෙදිතබ්බා, අකුසලෙනෙව පාතබ්බතාය ලොකවජ්ජතාති.

සුරාපානසික්ඛාපදං පඨමං.

දුතියෙ "අඟුලිපතොදකො" ති අඟුලීහි උපකච්ඡාදිඝට්ටනං වුච්චති, "උත්තසන්තො" ති අතිහාසෙන කීළන්තො, "අනස්සාසකො" ති උපච්ඡින්නඅස්සාසපස්සාසසඤ්චාරො හුත්වා, "අනුපසම්පන්නං කායෙන කාය" න්ති එත්ථ භික්ඛුනීපි අනුපසම්පන්නට්ඨානෙ ඨිතා තම්පි ඛිඩ්ඩාධිප්පායෙන ඵුසන්තස්ස දුක්කටං, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ..... පඨමපාරාජිකසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, ඒවෙදනන්ති .....

අඟුලිපතොදකසික්ඛාපදං දුතියං.

තතියෙ "අප්පකතඤ්ඤුනො" ති යං භගවතා පකතං යං පඤ්ඤත්තං තං නජානන්තීති අත්ථො, "උදකෙ හස්සධම්මො" ති උදකකීළිකා වුච්චති, "උපරි ගොප්පකෙ" ති ගොප්පකානං උපරිභාගප්පමාණෙ, "හස්සාධිප්පායො" ති කීළාධිප්පායො, "නිමුජ්ජතිවා" ති ආදිසු නිමුජ්ජනත්ථාය ඔරොහන්තස්ස පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං, නිමුජ්ජනුම්මුජ්ජනෙසු පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං, නිමුජ්ජිත්වා අන්තො උදකෙ යෙව ගච්ඡන්තස්ස හත්ථවාරපදවාරෙසු සබ්බත්ථ පාචිත්තියං, "පලවතී"ති තරති, හත්ථෙහි තරන්තස්ස හත්ථවාරෙ හත්ථවාරෙ පාචිත්තියං, පාදෙසුපි එසෙව නයො; යෙන යෙන අඟෙන තරති තස්ස තස්ස පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං, තීරතො වා රුක්ඛතො වා උදකෙ පතති පාචිත්තියමෙව, "නාවාය කීළති" ති පියාරිත්තාදිහි නාවං පාජෙන්තො වා තීරෙ උස්සාදෙන්තො වා නාවාය කීළති දුක්කටං, "හත්ථෙන වා" ති ආදිසුපි පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, කෙචි හත්ථෙන උදකෙ ඛිත්තාය කඨලාය පතනුප්පතනවාරෙසු දුක්කටං වදන්ති තං නගහෙතබ්බං, තත්ථ හි එකපයොගත්තා එකමෙව දුක්කටං, අපිච උපරි ගොප්පකෙ වුත්තානි උම්මුජ්ජනාදීනි ඨපෙත්වා අඤ්ඤෙන යෙන කෙනචි ආකාරෙන උදකං ඔතරිත්වා වා අනොතරිත්වා වා යත්ථ කත්ථචි ඨිතං උදකං අන්තමසො බින්දුං ගහෙත්වා ඛිපනකීළායපි කීළන්තස්ස දුක්කටමෙව, අත්ථජ්ජොතකම්පන අක්ඛරං ලිඛිතුං වට්ටති, අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො, සෙසං උත්තානමෙව ..... පඨමපාරාජිකසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති .....

චතුත්ථෙ "කථාසං නසෙසෙය්‍යා"ති කථං අයං ධම්මිං නාසෙති පවෙණිං නසෙසෙය්‍ය, "තං වා නසික්ඛිතුකාමෝ" ති යෙන පඤ්ඤත්තෙන වුච්චති තං පඤ්ඤත්තං න සික්ඛිතුකාමෝ, "අපඤ්ඤත්තෙ වා" ති සුත්තෙ වා අභිධම්මෙ වා ආගතෙන, "එවං අම්හාකං ආචරියානං උග්ගහො" ති එත්ථ ආචරියභාවෙ ආචරියුග්ගහභාවෙ න යථාගහිතඛ්ඣා පවෙණියා ආගතො ආචරියුග්ගහභාව ගහෙතඛ්බා, කුරුන්දියං පන ලොකවජ්ජෙ ආචරියුග්ගහො නවට්ඨති පණ්ණත්තිවජ්ජෙ පන වට්ඨතීති වුත්තං, මහාපච්චරියං සුත්තං සුත්තානුලොමඤ්ච උග්ගහිතකාලං යෙව ආචරියානං උග්ගහො පමාණං, අජ්ඣෙතානං කථා අපපමාණන්ති වුත්තං, තං සබ්බං පවෙණියා ආගතෙ සමොධානං ගච්ඡති, සෙසං උත්තානමෙව..... නිසජ්ජවත්ථානං, කායචිත්තතො වාචාචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සච්චිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

අනාදරියඝික්ඛාපදං චතුත්ථං.

පඤ්චමෙ රූපූපහාරාදයො මඤ්ඤවිගහෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා, සෙසං උත්තානමෙව..... සමුට්ඨානාදිනි අනාදරියඝදියානෙ වාති.....

හිංසාපනඝික්ඛාපදං පඤ්චමං.

ඡට්ඨෙ "භගා"ති ජනපදස්ස නාමං, "සුංසුමාරගිර"න්ති නගරස්ස, "හෙසකලාවනෙ" නති තං නිස්සිතවනස්ස, තං පන මිගානං පාසුවිහාරත්ථාය දින්නන්ති මිගදායොති වුච්චති, "සමාදහිත්වා"ති ඣානං, "පරිපාතෙසී"ති අනුබන්ධි, "සඝං සමාදහථී"ති එත්ථ ජෙතිං සමාදහිතුකාමතාය අරණීසහඤ්ඤතො පට්ඨාය යාව ඣානා න උට්ඨහති තාව සබ්බඋපඝාතා ඉධඝු දුක්කටං, "පදීපෙපී" ති පදීපුජ්ජලනෙපි, "ඣානිකෙපී" ති පත්ත චීවරසෙදකම්මාදිසු ඣානිකරණෙ, "තථාරූපපච්චයා" නි පදීපාදිනං පච්චයා, "පවිලානං උක්කිපති" ති ඔසහ්මානං අලාතං පතිතං උක්කිපති, පුන යථාඨානෙ ඨපෙතීති අත්ථො, එවං අවිජ්ඣාතං උක්කිපිත්වා පක්ඛිපනෙසෙව දුක්කටං, විජ්ඣාතං පුන ජාලාපෙත්වා දාරුත්ථායමෙව, "තථාරූපපච්චයා" ති ඨපෙත්වා පදීපාදීනි, අඤ්ඤෙනපි තථාරූපෙන පච්චයෙන සමාදහන්තස්ස අනාපත්ති, "ආපදාසු" ති දුට්ඨචාලමිගඅමනුස්සෙහි උපද්දවෙ හොති තස්ස සමාදහන්තස්සාපි අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව..... ඡසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

ඣානිඝික්ඛාපදං ඡට්ඨං.

සත්තමෙ "චුණ්ණිණ්ණ වා මත්තිකාය වා"ති එත්ථ චුණ්ණං මත්තිකා

නං අභිසඞ්ඛරණකාලතො පට්ඨාය සඞ්ඛපයොගෙසු දුක්කටං, "පාරං ගච්ඡන්තො නහායතී" ති එත්ථ සුක්ඛාය නදියා වාලිකං උක්කිරිත්වා කතආවාටකෙසුපි නහායිතුං වට්ටති, "ආපදාසු"ති භමරාදීහි අනුබඞ්ඝස්ස උදකෙ නිමුජ්ජිතුං වට්ටතීති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ..... එළකලොම සමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති .....

නහානසික්ඛාපදං සත්තමං.

අට්ඨමෙ "නවං පන භික්ඛුනා චීවරලාභෙනා" ති එත්ථ අලභීති ලභො ලභොයෙව ලාභො, කිං අලභි චීවරං කීදිසං නවං ඉති නවංචීවරං ලාභෙනාති වත්තබ්බෙ අනුනාසිකලොපං කත්වා නවංචීවරලාභෙනාති වුත්තං, පටිලඞ්ඝනවචීවරෙනාති අත්ථො, මජ්ඣෙඨිතපදවයෙ පනාති නිපාතො, "භික්ඛුනා" ති යෙන ලඞ්ඝං තස්ස නිදස්සනං, පදභාජනෙ පන පද ව්‍යඤ්ජනං අනාදියිත්වා යං ලඞ්ඝං තං දස්සෙතුං චීවරං නාම ඡන්නං චීවරානන්ති ආදි වුත්තං, "චීවර" න්ති එත්ථ යං නිවාසෙතුං වා පාරුපිතුං වා සක්කා හොති තදෙව වෙදිතබ්බං, තෙනෙව විකප්පනූපගපච්ඡිමන්ති නවුත්තං, "කංසනීල" න්ති චම්මකාරනීලං, මහාපච්චරියං පන අයොමලං ලොහමලං එතං කංසනීලං නාමාති වුත්තං, "පලාසනීලං" ති යො කොචි නීලවණ්ණො පණ්ණරසො, "දුබ්බණ්ණකරණං ආදාතබ්බ" න්ති එතං කප්පබින්දුං සන්ධාය වුත්තං, න නීලාදීහි සකලචීවරස්ස දුබ්බණ්ණ කරණං, තඤ්ච පන කප්පං ආදියන්තෙන චීවරං රජිත්වා චතුසු වා කොණෙසු තීසු වීසු වා එකස්මිං වා කොණෙ මොරස්ස අක්ඛිමණ්ඩලමත්තං වා මඞ්ඝුණපිට්ඨිමත්තං වා ආදාතබ්බං, මහාපච්චරියං පත්තෙ වා ගණ්ඨියං වා නවට්ටතීති වුත්තං, මහාඅට්ඨකථායං පන වට්ටතියෙවාති වුත්තං, පාළිකප්පකණ්ණිකකප්පාදයො පන සඞ්ඛත්ථ පටිසිඞ්ඛා, තස්මා ඨපෙත්වා එකං වට්ටබින්දුං අඤ්ඤෙන කෙනචිපි විකාරෙන කප්පො නකාතබ්බො, "අග්ගලෙ"ති ආදිසු එතානි අග්ගලාදීනි කප්පකතචීවරෙ පච්ඡා ආරොපෙත්වා කප්පකරණකිච්චං නත්ථි, සෙසං උත්තානමෙව ..... එළකලොම සමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති .....

දුබ්බණ්ණකරණසික්ඛාපදං අට්ඨමං.

නවමෙ "තස්ස වා අදින්න"න්ති තස්ස චීවරසාමිකස්ස පරිභුඤ්ජාහි වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහීති එවං වත්වා අදින්නං, "තස්ස වා අවිස්සසන්තො" ති යෙන විනයකම්මං කතං තස්ස අවිස්සාසෙන වා තෙන පනදින්නෙ වා තස්ස විස්සාසෙන වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති, සෙසමෙත්ථ තිංසකවණ්ණනායං වුත්තනයත්තා උත්තානමෙවාති .....

කයිනසමුට්ඨානං, කායවාචතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියාකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

විකප්පනසික්ඛාපදං නවමං.

දසමෙ "අපනිධෙන්ති"ති අපනෙත්වා නිධෙන්ති, "හස්සාපෙක්ඛො"ති හස්සාධිප්පායො, "අඤ්ඤං පරික්ඛාර"න්ති පාළියා අනාගතංපත්තත්ථවිකාදිං, "ධම්මකථං කථෙත්වා" ති සමණෙන නාම අනිහිතපරික්ඛාරෙන භවිතුං නවට්ටතීති එවං ධම්මකථං කථෙත්වා දස්සාමීති නික්ඛිපතො අනාපත්ති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව..... තිසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

චිවරාපනිධානසික්ඛාපදං දසමං.

සමත්තො වණ්ණනාක්කමෙන සුරාපානවග්ගො ජඤ්ඤො.

සප්පාණවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ "ඉස්සාසො හොති" ති ගිහීකාලෙ ධනුග්ගාහාචරියො හොති, "ජීවිතා වොරොපිතා" ති ජීවිතා වියොජිතා, සික්ඛාපදෙපි, "වොරොපෙය්‍යා" ති වියොජෙය්‍ය, යස්මා පන වොහාර මත්තමෙවෙතං නහෙත්ථ කිඤ්චි වියොජිතෙ සීසාලඞ්කාරෙ සීසං විය ජීවිතා වොරොපිතෙ පාණෙ ජීවිතං නාම විසුං නත්ථි අඤ්ඤදත්ථු අන්ත රධානමෙව ගච්ඡති තස්මා තමත්ථං දස්සෙතුං පදභාජනෙ, "ජීවිතින්ද්‍රියං උපච්ඡින්දති" ති ආදි වුත්තං; ඉමස්මිං ච සික්ඛාපදෙ තිරච්ඡානගතො යෙව පාණොති වෙදිතබ්බො, තං ඛුද්දකම්පි මහන්තම්පි මාරෙන්තස්ස ආපත්තිනානාකරණං නත්ථි, මහන්තෙ පන උපක්කමමහත්තා අකුසල මහත්තං හොති, "පාණෙ පාණසඤ්ඤී" ති අන්තමසො මඤ්චපීඨං සොධෙන්තො මඞ්කුණබීජකෙපි පාණසඤ්ඤී නික්කාරුණිකතාය තං භින්දන්තො අපනෙති පාචිත්තියං, තස්මා එවරූපෙසු ඨානෙසු කාරුඤ්ඤං උපට්ඨාපෙත්වා අප්පමත්තෙන වත්තං කාතබ්බං, සෙසං මනුස්සවිග්ගහෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං සඞ්ඛං සමුට්ඨානාදිහීති.....

සඤ්චිච්චපාණසික්ඛාපදං පඨමං.

දුතියෙ "සප්පාණක"න්ති යෙ පාණකා පරිභොගෙන මරන්ති තෙහි පාණකෙහි සප්පාණකං, තාදිසං හි ජානං පරිභුඤ්ජතො පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං, පත්තපූරම්පි අවිච්ඡින්දිත්වා එකපයොගෙන පිවතො එකා ආපත්ති, තාදිසෙන උදකෙන සාමිසම්පත්තං ආවිඡිත්වා ධොවනෙපි තාදිසෙන උදකෙන උණ්හයාගුපත්තං නික්ඛාපයතො තං උදකං

හත්ථෙන වා උළුංකෙන වා ගහෙත්වා නහායතොපි පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං, උදකසොණ්ඩිං වා පොක්ඛරණිං වා පවිසිත්වා බහි නික්ඛම නත්ථාය වීචිං උට්ඨාපයතොපි, සොණ්ඩිං වා පොක්ඛරණිං වා සොධෙ නෙතහි තතො ගහිතඋදකං උදකෙයෙව ආසිඤ්චිතබ්බං, සම්පම්හි උද කෙ අසති කප්පියඋදකස්ස අට්ඨ වා දස වා ඝටෙ උදකසණ්ඨානකප්ප දෙසෙ ආසිඤ්චිත්වා තත්ථ ආසිඤ්චිතබ්බං, පවට්ටිත්වා උදකෙ පතිස්සතීති උණ්හපාසාණෙ උදකං නාසිඤ්චිතබ්බං, කප්පියඋදකෙන පන පාසාණං නිබ්බාපෙත්වා ආසිචිතුං වට්ටති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ..... තිසමුට්ඨා නං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කාය කම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති ..... එත්ථ ච පටහපාණකානං පතනං ඤත්වාපි සුඛචිත්තතාය දීපජාලනෙ විය සප්පාණකභාවං ඤත්වාපි උදකසඤ්ඤාය පරිභුඤ්ජිතබ්බතො පණ්ණත්තිවජ්ජතා වෙදිතබ්බාති .....

සප්පාණකසික්ඛාපදං දුතියං.

තතියෙ "උක්කොටෙන්ති" ති තස්ස තස්ස භික්ඛුනො සන්තිකං ගන්ත්වා, "අකතං කම්ම"න්ති ආදීනි වදන්තා උච්චාලෙන්ති යථාපතිට්ඨිත භාවෙන පතිට්ඨාතුං නදෙන්ති, "යථාධම්ම" න්ති යො යස්ස අධිකරණස්ස වූපසමනාය ධම්මො වුත්තො තෙනෙව ධම්මෙනාති අත්ථො, "නිහතාධි කරණ" න්ති නිහතං අධිකරණං, සත්ථාරා වුත්තධම්මෙනෙව වූපසමිතං අධිකරණන්ති අත්ථො, "ධම්මකම්මෙ ධම්මකම්මසඤ්ඤී"ති යෙන කම්මෙන තං අධිකරණං වූපසමිතං තඤ්චෙ ධම්මකම්මං හොති, තස්මිං ධම්මකම්මෙ අයම්පි ධම්මකම්මසඤ්ඤී හුත්වා යදි උක්කොටෙති පාචිත්තියං ආපජ්ජතීති අත්ථො, එතෙන නයෙන සෙසපදානිපි වෙදිතබ්බානි, අයමෙත්ථ සංඛෙ පො, විත්ථාරො පන "ඉමෙසං චතුන්නං අධිකරණානං කති උක්කොට නා" ති ආදිනා නයෙන පරිවාරෙ වුත්තො, අට්ඨකථාසු තං සබ්බං ආහ රිත්වා තස්සෙව අත්ථො වණ්ණිතො, මයං පන තං තත්ථෙව වණ්ණයි ස්සාම ඉධ ආහරිත්වා වණ්ණියමානෙ හි සුඛුතරං සම්මොහො භවෙය්‍යාති න වණ්ණයිම්හ, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ..... තිසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකු සලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති .....

උක්කොටනසික්ඛාපදං තතියං.

චතුත්ථෙ "දුඛුල්ලා නාම ආපත්තී" ති එත්ථ චත්තාරි පාරාජිකානි අත්ථුඛාරවසෙන දස්සිතානි, සංඝාදිසෙසාපත්ති පන අධිප්පෙතා, තං ඡාදෙන්තස්ස පාචිත්තියං, "ධුරං නික්ඛිත්තමත්තෙ" ති ධුරෙ නික්ඛිත්ත මත්තෙ, සචෙපි ධුරං නික්ඛිපිත්වා පච්ඡා ආරොචෙති නරක්ඛති, නික්ඛිත්ත මත්තෙයෙව පාචිත්තියන්ති වුත්තං හොති, සචෙ පන එවං ධුරං නික්ඛි පිත්වා පටිච්ඡාදනත්ථමෙව අඤ්ඤස්ස ආරොචෙති සොපි අඤ්ඤස්සාති එතෙනුපායෙන සමණසතම්පි සමණසහස්සම්පි ආපත්තිං ආපජ්ජතියෙව

තාව යාවකොටි නවජ්ජති, කදා පන කොටිවජ්ජති? මහාසුම්මත්ථෙරො තාව වදති ආපත්තිං ආපන්නො එකස්ස ආරොචෙති සො පටිනිවත්තිත්වා තස්සෙව ආරොචෙති එවං කොටි ජ්ජතීති. මහාපදුම්ත්ථෙරො පනාහ අයං වත්ථු පුග්ගලොයෙව ආපත්තිං ආපන්නො පන පටිච්ඡාදනත්ථං එකස්ස භික්ඛුනො ආරොචෙති අයං අඤ්ඤස්ස ආරොචෙති සො පටිනිවත්තිත්වා යෙනස්ස ආරොචිතං තස්සෙව ආරොචෙති එවං තතියෙන පුග්ගලෙන දුතියස්ස ආරොචිතෙ කොටි ච්ඡන්නා හොතීති, "අදුඝ්ලලං ආපත්ති"න්ති අවසෙසපඤ්චාපත්තික්ඛන්ධෙ, "අනුපසම්පන්නස්ස දුඝ්ලලං වා අදුඝ්ලලං වා අජ්ඣාචාර" න්ති එත්ථ අනුපසම්පන්නස්ස සුක්ක විසට්ඨි ච කායසංසග්ගො චාති අයං දුඝ්ලලඅජ්ඣාචාරො නාම, සෙස මෙත්ථ උත්තානමෙව ~~~ ධුරනික්ඛෙපසමුඨානං, කායවාචාචිත්තතො සමුට්ඨාති, අකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති ~~~

දුට්ඨුලලසික්ඛාපදං චතුත්ථං.

පඤ්චමෙ "අඟුලියො දුක්ඛා භවිස්සන්ති"ති අක්ඛරානි ලිඛන්තස්ස අඟුලියො දුක්ඛා භවිස්සන්තීති චින්තෙසුං, "උරස්ස දුක්ඛො"ති ගණනං සික්ඛන්තෙන බහු චින්තෙතබ්බං හොති තෙනස්ස උරො දුක්ඛො භවිස්සතීති මඤ්ඤිංසු, "අක්ඛීනි දුක්ඛාභවිස්සන්ති"ති රූපසුත්තං සික්ඛන්තෙන කහාපණා පරිවත්තෙත්වා පරිවත්තෙත්වා පස්සිතබ්බා හොන්ති තෙනස්ස අක්ඛීනි දුක්ඛා භවිස්සන්තීති මඤ්ඤිංසු, ඩංසාදිසු, "ඩංසා"ති පිඟලමක්ඛිකායො. "දුක්ඛාන"න්ති දුක්ඛමානං, "තිබ්බාන"න්ති බහලානං, "ඛරාන"න්ති තිඛිණානං, "කටුකාන"න්ති පරුසානං, අමනාපතාය වා කටුකරසසදිසානං, "අසාතාන" න්ති අම්ධුරානං, "පාණහරාන" න්ති ජීවිතහරානං, "සීමං සම්මන්නතී" ති නවං සීමං බන්ධති, කුරුන්දියං පන උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡන්දනෙපි දුක්කටං වුත්තං, "පරිපුණ්ණවීසතිවස්සො" ති පටිසන්ධිගහණතො ඡට්ඨාය පරිපුණ්ණවීසතිවස්සො, ගබ්භවීසොපි හි පරිපුණ්ණවීසතිවස්සොත්වෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති යථාහ "තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා කුමාරකස්සපො ගබ්භවීසො උපසම්පන්නො හොති, අථ ඛො ආයස්මතො කුමාරකස්සපස්ස එතදහොසි, භගවතා පඤ්ඤත්තං න ඌනවීසතිවස්සො පුග්ගලො උපසම්පාදෙතබ්බොති, අහඞ්මහි ගබ්භවීසො උපසම්පන්නො උපසම්පන්නො නුඛොම්හි නනුඛො උපසම්පන්නොති, භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං, යං භික්ඛවෙ මාතුකුච්ඡිස්මිං පඨමං චිත්තං උප්පන්නං පඨමං විඤ්ඤාණං පාතුභූතං තදුපාදාය සා වස්ස ජාති, අනුජානාමි භික්ඛවෙ ගබ්භවීසං උපසම්පාදෙතු" න්ති; තත්ථ යො චාදසමාසෙ මාතුකුච්ඡිස්මිං වසිත්වා මහාපවාරණාය ජාතො සො තතො පට්ඨාය යාව එකූනවීසතිමෙ වස්සෙ මහාපවාරණා තං අතික්කාමෙත්වා පාටිපදෙ උපසම්පාදෙතබ්බො, එතෙනුපායෙන හාපනවඩ්ඪනං වෙදිතබ්බං. පොරාණකත්ථෙරා පන

එකූනවීසතිවස්සං සාමණෙරං නික්ඛමනීයපුණ්ණමාසිං අතික්කම්ම පාටි පදදිවසෙ උපසම්පාදෙන්ති තං කස්මාති? වුච්චතෙ, එකස්මිං වස්සෙ ඡ චාතුද්දසී උපොසථා හොන්ති, ඉති වීසතියා වස්සෙසු චත්තාරො මාසා පරිහායන්ති, රාජානො තතියෙ තතියෙ වස්සෙ වස්සං උපක්කඞ්ඛන්ති, ඉති අට්ඨාරසසු වස්සෙසු ඡම්මාසා වඩ්ඪන්ති, තතො උපොසථවසෙන පරිහීනෙ චත්තාරො මාසෙ අපනෙත්වා වෙ මාසා අවසෙසා හොන්ති, තෙ වෙ මාසෙ ගහෙත්වා වීසති වස්සානි පරිපුණ්ණානි හොන්තීති නික්කඞ්ඛා හුත්වා නික්ඛමනීයපුණ්ණමාසිං අතික්කම්ම පාටිපදෙ උපසම්පාදෙන්ති. එත්ථ පන යො පවාරෙත්වා වීසතිවස්සො භවිස්සති තං සන්ධාය, "එකූන වීසතිවස්ස" න්ති වුත්තං. තස්මා යො මාතුකුච්ඡිස්මිං චාදසමාසෙ වසි සො එකවීසතිවස්සො හොති, යො සත්තමාසෙ වසි සො සත්තමාසා ධිකවීසතිවස්සො, ඡම්මාසජ්ජතො පන නජ්චති, "අනාපත්ති ඌනවීසති වස්සං පරිපුණ්ණසඤ්ඤී" ති එත්ථ කිඤ්චාපි උපසම්පාදෙන්තස්ස අනාපත්ති, පුග්ගලො පන අනුපසම්පන්නොව හොති, සචෙ පන සො දස වස්සච්චයෙන අඤ්ඤං උපසම්පාදෙති තඤ්චෙ මුඤ්චිත්වා ගණො පූරති, සුපසම්පන්නො, සොපි ච යාව නජ්ජනාති තාවස්ස නෙව සග්ගන්තරායො න මොක්ඛන්තරායො, ඤත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං, සෙසං උත්තානමෙව ..... තිසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති .....

ඌනවීසතිවස්සසික්ඛාපදං පඤ්චමං.

ඡඨෙ "පටියාලොක"න්ති සුරියාලොකස්ස පටිමුඛං, පච්ඡිමදිසන්ති අත්ථො, "කම්මිකා" ති සුංකට්ඨානෙ කම්මිකා, "රාජානං වා ථෙය්‍යං ගච්ඡන්ති"ති රාජානං වා ථෙනෙත්වා වචෙත්වා රඤ්ඤො සන්තකං කිඤ්චි ගහෙත්වා ඉදානි තස්ස නදස්සාමාති ගච්ඡන්ති, "විසඞ්කෙතෙනා" ති කාලවිසඞ්කෙතෙන දිවසවිසඞ්කෙතෙනෙව ච ගච්ඡතො අනාපත්ති, මග්ගවිසංකෙතෙන පන අටවිවිසංකෙතෙන වා ආපත්තියෙව, සෙසමෙත්ථ භික්ඛුනීවග්ගෙ වුත්ත නයත්තා උත්තානමෙව ..... ථෙය්‍යසත්ථසමුට්ඨානං, කායචිත්තතො ච කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති .....

ථෙය්‍යසත්ථසික්ඛාපදං ඡඨං.

සත්තමෙ "පඨූපෙන්තො නිසීදී" ති පජ්ඣායන්තො අත්තානං යෙව පරිහාසන්තො නිසීදි, "න අය්‍යො සො භික්ඛු මං නිප්පාතෙසී"ති අය්‍යො අයං භික්ඛු මං න නික්ඛාමෙසි, න මං ගහෙත්වා අගමාසීති අත්ථො; සෙස මෙත්ථ භික්ඛුනියා සඞ්ඝ සංවිධානසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං සඞ්ඝ සමුට්ඨානාදීහීති .....

සංවිධානසික්ඛාපදං සත්තමං.

අට්ඨමේ "ගඬ්ඩ බාධයිංසු" ති ගඬ්ඩ බාධිනො ගඬ්ඩ බාධිනො පුබ්බපුරිසා අස්සාති ගඬ්ඩ බාධිපුබ්බො, තස්ස ගඬ්ඩ බාධිපුබ්බස්ස ගිජ්ඣසාතකකුලප්ප සුතස්සාති අත්ථො; සග්ගමොක්ඛානං අන්තරායං කරොන්තීති "අන්තරා යිකා" තෙ කම්මකිලෙසවිපාකඋපවාදආණාවීතික්කමවසෙන පඤ්චවිධා, තත්ථ පඤ්චානන්තරියකම්මා කම්මන්තරායිකා නාම, තථා භික්ඛුනිදූසක කම්මං, තං පන මොක්ඛස්සෙව අන්තරායං කරොති න සග්ගස්ස, නියතමිච්ඡාදිට්ඨිධම්මා කිලෙසන්තරායිකා නාම, පඬ්කතිරච්ඡානගතඋභ තොබ්‍යඤ්ජනකාදිනං පටිසන්ධිධම්මා විපාකන්තරායිකා නාම, අරියූපවාදා උපවාදන්තරායිකා නාම, තෙ පන යාව අරියෙ න ඛමාපෙන්ති තාව දෙව, න තතො පරං, සඤ්චිච්ච ආපන්නාපත්තියො ආණාවීතික්ක මන්තරායිකා නාම, තාපි යාව භික්ඛුභාවං වාපටිජානාති නවුට්ඨාති වා න දෙසෙති වා තාවදෙව න තතො පරං, තත්‍රායං භික්ඛු බහුස්සුතො ධම්මකථිකො සෙසන්තරායිකෙ ජානාති, විනයෙ පන අකොවිද්‍යන්තා පණ්ණත්තිවීතික්කමන්තරායිකෙ න ජානාති, තස්මා රහොගතො එවං චින්තෙසි, ඉමෙ අගාරිකා පඤ්චකාමගුණෙ පරිභුඤ්ජන්තා සොතා පන්නාපි සකදාගාමිනොපි අනාගාමිනොපි හොන්ති, භික්ඛූපි මනාපි කානි චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යානි රූපානි පස්සන්ති=පෙ=කායවිඤ්ඤෙය්‍ය පොට්ඨබ්බෙ ඵුසන්ති, මුදුකානි අත්ථරණපාපුරණාදීනි පරිභුඤ්ජන්ති, එතං සබ්බං වට්ටති, කස්මා ඉත්ථිරූපා=පෙ=ඉත්ථිපොට්ඨබ්බා එව න වට්ටන්ති එතෙපි වට්ටන්තීති? එවං රසෙන රසං සංසන්දෙත්වා සච්ඡන්ද රාගපරිභොගඤ්ච නිච්ඡන්දරාගපරිභොගඤ්ච එකං කත්වා ථූලවාකෙහි සඬිං අතිසුඛුමසුත්තං උපනෙන්තො විය සාසපෙන සඬිං සිනෙරුං උපසංහරන්තො විය පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පාදෙත්වා කිං භගවතා මහාසමුද්දං බන්ධන්තෙන විය මහතා උස්සාහෙන පඨමං පාරාජිකං පඤ්ඤත්තං නත්ථි එත්ථ දොසොති සබ්බඤ්ඤුතඤාණෙන සඬිං පටිවිරුජ්ඣි නෙතා සබ්බපුග්ගලානං ආසං ඡින්දන්තො ජිනස්ස ආණාචක්කෙ පහාරමදාසි, තෙනාහ "තථාහං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි"ති ආදි, "අට්ඨිකංකලූපමා" ති ආදිම්හි අට්ඨිකංකලූපමා අප්පස්සාදට්ඨෙන, මංසපෙසූපමා බහුසාධාරණට්ඨෙන, තිණුක්කූපමා අනුදහනට්ඨෙන, අහාරකාසූපමා මහාහිතාපට්ඨෙන, සුපිනකූපමා ඉත්තරපච්චුපට්ඨාන ට්ඨෙන, යාචිතකූපමා තාවකාලිකට්ඨෙන, රුක්ඛපලූපමා සබ්බඟපච්චඟ පළිභඤ්ජනට්ඨෙන, අසිසුණූපමා අධිකුට්ටනට්ඨෙන, සත්තිසූලූපමා විනි විජ්ඣනට්ඨෙන, සප්පසිරූපමා සාසංකසප්පටිභයට්ඨෙනාති අයමෙත්ථ සංඛෙපො, විත්ථාරො පන පපඤ්චසූදනියා මජ්ඣිමනිකායට්ඨකථාය ගහෙතබ්බො, "එවං ඛ්‍යාඛො" ති එවං විය ඛො, සෙසමෙත්ථ පුබ්බෙ වුත්තනයත්තා උත්තානමෙව ..... සමනුභාසනසමුට්ඨානං, කායවාචා චිත්තතො සමුට්ඨාති, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොක වජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති .....

අට්ඨසික්ඛාපදං අඨමං.

නවමෙ "අකටානුධම්මෙනා" ති අනුධම්මො වුච්චති ආපත්තියා අදස්සනෙ වා අප්පටිකම්මෙ වා පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙ වා ධම්මෙන විනයෙන සත්ථුසාසනෙන උක්ඛිත්තකස්ස අනුලොමවත්තං දිස්වා කතා ඔසාරණා, සො ඔසාරණසඞ්ඛාතො අනුධම්මො යස්ස න කතො අයං අකටානුධම්මො නාම, තාදිසෙන සඞ්ඝිත්ති අත්ථො, තෙ නෙවස්ස පදභාජනෙ අකටානුධම්මොනාම උක්ඛිත්තො අනොසාරිතොති වුත්තං, "දෙති වා පතිගණ්හාති වා"ති එකපයොගෙන බහුම්පි දදතො ගණ්හතො වා එකං පාචිත්තියං, විච්ඡින්දිත්වා විච්ඡින්දිත්වා දෙන්තස්ස ගණ්හන්තස්ස වා පයොගගණනාය පාචිත්තියානි, සෙසමෙත්ථ උත්තාන මෙව ..... තිසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණ ත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති .....

උක්ඛිත්තසම්භොගසික්ඛාපදං නවමං.

දසමෙ "දිට්ඨිගතං උප්පන්න" න්ති අරිට්ඨස්ස විය එතස්සාපි අයො නිසො උම්මුජ්ජන්තස්ස උප්පන්නං, "නාසෙතු"ති එත්ථ තිවිධා නාසනා සංවාසනාසනා ලිඟනාසනා දඞ්කම්මනාසනාති, තත්ථ ආපත්තියා අද ස්සනාදීසු උක්ඛෙපනා සංවාසනාසනා නාම, "දුසකො නාසෙතබ්බො මෙත්තියං භික්ඛුනිං නාසෙථා"ති අයං ලිඟනාසනා නාම, "අජ්ජතග්ගෙ තෙ ආවුසො සමණුද්දෙස නවෙව සො භගවා සත්ථා අපදිසිතබ්බො"ති අයං දඞ්කම්මනාසනා නාම, අයං ඉධ අධිප්පෙතා; තෙනාහ "එවච පන භික්ඛවෙ නාසෙතබ්බො=පෙ=විනස්සා"ති, තත්ථ "චරා" ති ගච්ඡ, "පිරෙ"ති පරඅමාමක, "විනස්සා"ති නස්ස, යත්ථ තෙ න පස්සාම තත්ථ ගච්ඡාති, "උපලාපෙය්‍යා" ති සඞ්ගණ්හෙය්‍ය, "උපට්ඨාපෙය්‍යා" ති තෙන අත්තනො උපට්ඨානං කාරාපෙය්‍ය, සෙසං අරිට්ඨසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං සඞ්ඛං සමුට්ඨානාදිඝිති .....

කණ්ටකසික්ඛාපදං දසමං.

සමත්තො වණ්ණනාකකමෙන සප්පාණකවග්ගො සත්තමො.

සහධම්මිකවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ "එතස්මිං සික්ඛාපදෙ"ති එත ස්මිං සික්ඛාපදෙ යං වුත්තං තං න තාව සික්ඛිස්සාමි, "ආපත්ති පාචිත්ති යස්සා"ති එත්ථ පන වාචාය වාචාය ආපත්ති වෙදිතබ්බා, "සික්ඛමා නෙන භික්ඛවෙ භික්ඛුනා"ති ඔවාදං සිරසා සම්පටිච්ඡිත්වා සික්ඛිතුකාමෙ නෙව හුත්වා ආජානිතබ්බඤ්චෙව පුච්ඡිතබ්බඤ්ච උපපරික්ඛිතබ්බඤ්ච, සෙස මෙත්ථ දුබ්බචසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව පදත්ථතො වෙදිතබ්බං, විනිච්ඡ

යතො උත්තානමේව ~~~ තිසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති ~~~

සහධම්මිකසික්ඛාපදං පඨමං.

දුතියෙ "විනයකථං කථෙතී" ති විනයකථා නාම කප්පියා කප්පිය අපත්තානාපත්තිසංවරපහානපටිසංයුත්තකථා, තං කථෙති, "විනයස්ස වණ්ණං භාසතී" ති විනයස්ස වණ්ණො නාම පඤ්චන්නම්පි සත්තන්නම්පි ආපත්තික්ඛන්ධානං වසෙන මාතිකං නික්ඛිපිත්වා පදභාජනෙන වණ්ණනා, තං භාසති, "විනයපරියත්තියා වණ්ණං භාසතී" ති විනයං පරියා පුණන්තානං විනයපරියත්තිමූලකං වණ්ණං ගුණං ආනිසංසං භාසති, විනයධරො හි විනයපරියත්තිමූලකෙ පඤ්චානිසංසෙ ඡ ආනිසංසෙ සත්තානිසංසෙ අට්ඨානිසංසෙ නවානිසංසෙ දසානිසංසෙ එකාදසානිසංසෙ ච ලභතීති තෙ සබ්බෙ භාසතීති අත්ථො, කතමෙ පඤ්චානිසංසෙ ලභතීති? අත්තනො සීලක්ඛන්ධසුගුත්තිආදිකෙ, වුත්තං හෙතං "පඤ්චිමෙ භික්ඛවෙ ආනිසංසා විනයධරෙ පුග්ගලෙ, අත්තනො සීලක්ඛන්ධො සුගුත්තො හොති සුරක්ඛිතො, කුක්කුච්චපකතානං භික්ඛූනං පටිසරණං හොති, විසාරදො සංඝමජ්ඣෙ වොහරති, පච්චත්ථිකෙ සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගණ්හාති, සඞ්ඝමුට්ඨිතියා පටිපන්නො හොතී"ති, කථමස්ස අත්තනො සීලක්ඛන්ධො සුගුත්තො හොති සුරක්ඛිතො? ඉධෙකච්චො භික්ඛු ආපත්තිං ආපජ්ජන්තො ඡහාකාරෙහි ආපජ්ජති අලජ්ජිතා අඤ්ඤාණතා කුක්කුච්චපකතතා අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතා කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතා සතිසම්මොසා, කථං අලජ්ජිතා ආපජ්ජති? අකප්පියභාවං ජානන්තො යෙව මද්දිත්වා වීතික්කමං කරොති, වුත්තප්පි වෙතං:-

"සඤ්චිච්ච ආපත්තිං ආපජ්ජති ආපන්නං පරිගුහති
අගතිගමනඤ්ච ගච්ඡති එදිසො වුච්චති අලජ්ජී පුග්ගලො"ති

කථං අඤ්ඤාණතා ආපජ්ජති? අඤ්ඤාණිපුග්ගලො හි මජ්ඣෙ මොමූහො කත්තබ්බාකත්තබ්බං අජානන්තො අකත්තබ්බං කරොති කත්තබ්බං විරාධෙති එවං අඤ්ඤාණතා ආපජ්ජති, කථං කුක්කුච්චපකතතා ආපජ්ජති? කප්පියාකප්පියං නිස්සාය කුක්කුච්චෙ උප්පන්නෙ විනයධරං පුච්ඡිත්වා කප්පියඤ්චෙ කත්තබ්බං සියා අකප්පියඤ්චෙ නකාතබ්බං අයං පනවට්ටතීති මද්දිත්වා වීතික්කමතියෙව, එවං කුක්කුච්චපකතතා ආපජ්ජති, කථං අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතා ආපජ්ජති? අච්ඡමංසං සූකරමංසන්ති ඛාදති, දිපිමංසං මිගමංසන්ති ඛාදති, අකප්පියභොජනං කප්පියභොජනන්ති භුඤ්ජති, විකාලෙ කාලසඤ්ඤාය භුඤ්ජති, අකප්පියපානකං කප්පියපානකන්ති පිවති, එවං අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතා ආපජ්ජති, කථං කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතා ආපජ්ජති? සූකරමංසං අච්ඡමංසන්ති ඛාදති, මිගමංසං දිපිමංසන්ති ඛාදති, කප්පියභොජනං අකප්පියභොජ

නන්ති භුඤ්ජති, කාලෙ විකාලසඤ්ඤාය භුඤ්ජති, කප්පියපානකං අකප්පියපානකන්ති පිවති, එවං කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතා ආපජ්ජති, කථං සතිසම්මොසා ආපජ්ජති? සහසෙය්‍යවිවරවිප්පවාසභෙසජ්ජවිවර කාලාතික්කමනපච්චයා ආපත්තිඤ්ච සතිසම්මොසා ආපජ්ජති, එවම්ධෙ කාච්චා භික්ඛු ඉමෙහි ඡහි ආකාරෙ හි ආපත්තිං ආපජ්ජති, විනයධරො පන ඉමෙහි ඡහි ආකාරෙ හි ආපත්තිං න ආපජ්ජති, කථං අලජ්ජිතා නාපජ්ජති? සො හි පස්සථ හො අයං කප්පියාකප්පියං ජානන්තොයෙව පණ්ණත්තිවීතික්කමං කරොතීති ඉදං පරූපවාදං රක්ඛන්තොපි නාපජ්ජති, එවංඅලජ්ජිතා නාපජ්ජති, සහසා ආපන්නම්පි දෙසනාගාමිනිං දෙසෙත්වා වුට්ඨානගාමිනියා වුට්ඨහිත්වා සුඛන්තෙ පතිට්ඨාති, තතො:-

"සඤ්චිච්ච ආපත්තිං න ආපජ්ජති ආපන්නං න පරිගූහති,
අගතිගමනඤ්ච න ගච්ඡති එදිසො වුච්චති ලජ්ජි පුග්ගලො"ති.

ඉමස්මිං ලජ්ජිභාවෙ පතිට්ඨිතොව හොති, කථං අඤ්ඤාණතා නාපජ්ජති? සො හි කප්පියාකප්පියං ජානාති, තස්මා කප්පියං යෙව කරොති අකප්පියං නකරොති, එවං අඤ්ඤාණතා නාපජ්ජති, කථං කුක්කුච්චපකතතා නාපජ්ජති? සො හි කප්පියාකප්පියං නිස්සාය කුක්කුච්චෙ උප්පන්නෙ වත්තුං ඔලොකෙත්වා මාතිකං පදභාජනං අන්තරාපත්තිං ආපත්තිං අනාපත්තිච ඔලොකෙත්වා කප්පියඤ්චෙ හොති කරොති අකප්පියඤ්චෙ නකරොති එවං කුක්කුච්චපකතතා නාපජ්ජති, කථං අකප්පියෙ කප්පිසඤ්ඤිතාදීහි නාපජ්ජති? සො හි කප්පියාකප්පියං ජානාති, තස්මා අකප්පියෙ කප්පිය සඤ්ඤී නහොති, කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤී නහොති, සුපතිට්ඨිතාවස්ස සති හොති, අධිට්ඨාතබ්බං අධිට්ඨෙති විකප්පෙතබ්බං විකප්පෙති, ඉති ඉමෙහි ඡහි ආකාරෙ හි ආපත්තිං නාපජ්ජති; අනාපජ්ජන්තො අඛඞ්සීලො හොති පරිසුඛසීලො, එවම්ස්ස අත්තනො සීලක්ඛන්ධො සුගුත්තො හොති සුරක්ඛිතො, කථං කුක්කුච්චපකතානං පටිසරණං හොති? තිරොරට්ඨෙසු තිරොජනපදෙසු ච උප්පන්නකුක්කුච්චා භික්ඛු අසුකස්මිං කිර විහාරෙ විනයධරො වසතීති දූරතොපි තස්ස සන්තිකං ආගන්ත්වා කුක්කුච්චං පුච්ඡන්ති, සො තෙහි කතස්ස කම්මස්ස වත්තුං ඔලොකෙත්වා ආපත්තානාපත්තිං ගරුකලහුකාදිභෙදං සල්ලක්ඛෙත්වා දෙසනාගාමිනිං දෙසාපෙත්වා වුට්ඨානගාමිනියා වුට්ඨාපෙත්වා සුඛන්තෙ පතිට්ඨාපෙති, එවං කුක්කුච්චපකතානං පටිසරණං හොති, "විසාරදො සංඝමජ්ඣෙ වොහරති" ති අවිනයධරස්ස හි සංඝමජ්ඣෙ කථෙන්තස්ස භයං සාරජ්ජං ඔක්කමති, විනයධරස්ස තං නහොති, කස්මා එවං කථෙන්තස්ස දොසො හොති, එවං නදොසොති ඤත්වා කථනතො, "පච්චත්ථිකෙ සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගණ්හාති" ති එත්ථ ච්ඡා පච්චත්ථිකා නාම, අත්තපච්චත්ථිකා ච සාසනපච්චත්ථිකා ච, තත්ථ මෙත්තියභුම්මජකා ච භික්ඛු වඞ්ඨො ච ලිච්ඡවි අමූලකෙන අන්තිමවත්තුනා චොදෙසුං, ඉමෙ අත්තපච්චත්ථිකා නාම, යෙ වා පනඤ්ඤෙපි දුස්සීලා පාපධම්මා සබ්බෙ තෙ

අත්තපච්චත්ථිකා, විපරීතදස්සනා පන අරිට්ඨගික්ඛුකණ්ඩකසාමණ්ණර වෙසාලිකවජ්ජිපුත්තකා පරූපහාරඅඤ්ඤාණකඞ්ඛාපරවිතරණාදිවාදා මහාසංඝිකාදයො ච අබුඞ්සාසනං බුඞ්සාසනන්ති වත්වා කතපඟ්ගහා සාසනපච්චත්ථිකා නාම, තෙ සඞ්ඛෙපි සඟඛමෙන සකාරණෙන වචනෙන යථා තං අසඞ්මමං ඨතිට්ඨාපෙතුං නසක්කොන්ති එවං සුනිග්ගහිතං කත්වා නිග්ගණ්හාති, "සඞ්මමයිතියා පටිපන්නො හොති" ති ඵත්ථ පන තිවිධො සඞ්මෙමා පරියත්ති පටිපත්ති අධිගමවසෙන, තත්ථ තෙපිටකං බුඞ්වචනං පරියත්තිසඞ්මෙමා නාම, තෙරස ධුතඟගුණා චුද්දස ඛන්ධකවත්තානි චෙඅසීති මහාවත්තානීති අයං පටිපත්තිසඞ්මෙමා නාම, චත්තාරො මග්ගා ච ඵලානි ච අයං අධිගමසඞ්මෙමා නාම, තත්ථ කෙචි ථෙරා "යො වො ආනන්ද මයා ධමෙමා ච විනයො ච දෙසිතො පඤ්ඤත්තො සො වො මමච්චයෙන සත්ථා"ති ඉමිනා සුත්තෙන සාසනස්ස පරියත්ති මූලන්ති වදන්ති, කෙචි ථෙරා "ඉමෙ ච සුභද්ද භික්ඛූ සම්මා විහරෙය්‍යුං අසුඤ්ඤෙ ලොකො අරහන්තෙහි අස්සා" ති ඉමිනා සුත්තෙන සාසනස්ස පටිපත්ති මූලන්ති වත්වා යාව පඤ්ච භික්ඛූ සම්මා පටිපන්නා සංවිජ්ජන්ති තාව සාසනං ඨිතං හොතීති ආහංසු, ඉතරෙ පන ථෙරා පරියත්තියා අන්තරහිතාය සුප්පටිපන්නස්සාපි ධම්මාභිසමයො නත්ථීති ආහංසු, සචෙපි පඤ්ච භික්ඛූ චත්තාරි පාරාජිකානි රක්ඛණකා හොන්ති තෙ සඞ්ඛෙ කුලපුත්තෙන පබ්බා ජෙත්වා පච්චන්තිමෙ ජනපදෙ උපසම්පාදෙත්වා දසවග්ගං ගණං පූරෙත්වා මජ්ඣිමජනපදෙපි උපසම්පදං කරිස්සන්ති, එතෙන උපායෙන විසතිවග්ගං සඞ්ඝං පූරෙත්වා අත්තනොපි අබ්භානකම්මං කත්වා සාසනං වුඞ්ඛිං විරූළ්ඝිං වෙපුල්ලං ගමයිස්සන්ති, එවමයං විනය ධරො තිවිධස්සාපි සඞ්මමස්ස චිරට්ඨිතියා පටිපන්නො හොති, එවමයං විනයධරො ඉමෙ තාව පඤ්ච ආනිසංසෙ පටිලභතීති වෙදිතබ්බො, කතමෙ ඡ ආනිසංසෙ ලභතීති? තස්සාධෙය්‍යා උපොසථො පවාරණා සංඝකම්මං පබ්බජ්ජා උපසම්පදා නිස්සයං දෙති සාමණ්ණරං උපට්ඨාපෙති, යෙ හි ඉමෙ චාතුද්දසිකො පණ්ණරසිකො සාසාමග්ගී උපොසථො සංඝෙ උපොසථො ගණපුග්ගලෙ උපොසථො සුත්තුද්දෙසො පාරිසුඞ්ඛි අධිට්ඨානඋපොසථොති නවඋපොසථා, සබ්බෙ තෙ විනයධරායත්තා, යාපිච ඉමා චාතුද්දසිකා පණ්ණරසිකා සාමග්ගිපවාරණා සංඝපවාරණා ගණපුග්ගලපවාරණා තෙවාචිකා චෙවාචිකා සමානවස්සිකපවාරණාති නවපවාරණායො, තාපි විනයධරායත්තා එව තස්ස සන්තකා සො තාසං සාමී, යානිපි ඉමානි අපලොකනකම්මං ඤත්තිකම්මං ඤත්තිදුතියකම්මං ඤත්තිචතුත්ථකම්මන්ති චත්තාරි සංඝකම්මානි, තානි විනයධරායත්තානි, යාපිචායං උපජ්ඣායෙන හුත්වා කුලපුත්තානං පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච කාතබ්බා අයම්පි විනයධරායත්තාව, නහි අඤ්ඤෙ චිවිපිටකධරොපි එතං කාතුං ලභති, සො එවනිස්සයං දෙති සාමණ්ණරං උපට්ඨාපෙති, අඤ්ඤෙ නෙව නිස්සයං දාතුං ලභති න සාමණ්ණරං උපට්ඨාපෙතුං, සාමණ්ණරූපට්ඨාපනං පච්චාසිංසන්තො පන

චීවරධරස්ස සන්තිකෙ උපසම්පං ගාහාපෙත්වා චතුත්ථපච්චත්තං සාදිතුං ලභති, එස්ස ච නිස්සයදානං මෙව සාමණෙරුපට්ඨානව එකමඛං, ඉති ඉමෙසු ඡසු ආනිසංසෙසු එකෙන සඛං පුරිමානි පඤ්ච ඡ හොන්ති, තීහි සඛිං සත්ත, තීහි සඛිං අට්ඨ, චතූහි සඛිං නව, පඤ්චහි සඛිං දස, සඛබ්බෙහිපෙතෙහි සඛිං එකාදසාති එවං විනයධරෝ පුග්ගලෝ පඤ්ච ඡ සත්ත අට්ඨ නව දස එකාදස ච ආනිසංසෙ ලභතීති වෙදිතබ්බා, එවං භගවා ඉමෙ ආනිසංසෙ දස්සෙත්වා විනයපරියත්තියා වණ්ණං භාසතීති වෙදිතබ්බා, "ආදියඤ්ච ආදිස්සා" ති පුනපපුනං වචනපෙත්වා විසුං විසුං කාරා, "ආයස්මතො උපාලිස්ස වණ්ණං භාසති" ති විනය පරියත්තිං නියෙත්වා උපාලිපෙරස්ස ගුණං භාසති පොමෙති පසංසති, කස්මා? අපෙපවනාම මම වණ්ණනං සුත්වාපි භික්ඛූ උපාලිස්ස සන්තිකෙ විනයං උගණ්හෙතබ්බං පරියාපුණිතබ්බං මඤ්ඤුස්සුකා භවිස්සන්ති, එවමිදං සාසනං අඛණ්ඩියං භවිස්සති, පවත්තිස්සසහස්සානි වත්තිස්සන්තීති, "ඉති ඛ බහූ භික්ඛූ" ති තෙ ඉමං භගවතො වණ්ණනං සුත්වා ඉමෙ කිරානිසංසෙ නෙව සුත්තන්තිකා න අභිධම්මිකා ලභන්තීති යථා පරිකිත්තිතානිසංසාව ගණ්හිස්සන්තීති උභයාහජාතා බහූ භික්ඛූ පෙරා ච නවා ච මඤ්ඤිංසු ච ආයස්මතො උපාලිස්ස සන්තිකෙ විනයං පරියාපුණන්තීති අයමෙත්ථ අත්ථො, "ඉධා" ති පදං නිපාතමත්තමෙව, "උද්දිස්සමානෙ" ති ආචරියෙන අනන්තවාසිකස්ස උද්දිස්සමානෙ, සො පනායස්මා ආචරියෙ අන්තෙවාසිකෙ රුච්චා උද්දිසන්තෙන වා ආචරියං යාචිත්වා අන්තෙවාසිකෙ උද්දිසාපෙන්තෙන වා යො නං ධාරෙති තස්මිං සඤ්ඤායං කරොන්තෙන වා උද්දිස්සමානො නාම හොති, තස්මා "උද්දිසන්තෙන වා උද්දිසාපෙන්තෙන වා සඤ්ඤායං වා කරොන්තෙන" ති පදභාජනං වුත්තං, "බුද්ධානුබුද්ධකෙහී" ති බුද්ධකෙහි ච අනුබුද්ධකෙහි, "යාවදෙවා" ති තෙසං සංවත්තනත්තමෙව දස්සෙත්වා පරිච්ඡෙදවචනං, ඉදං වුත්තං හොති, එතානි හි යෙ උද්දිසන්ති උද්දිසාපෙන්ති සඤ්ඤායන්ති වා තෙසං තාව සංවත්තන්ති යාව කපපති නුඛොනකපපති නුඛොනි කුකුච්චසංඛාතො විපපටිසාරො විහෙසා විවිකිච්ඡාසංඛාතා මනොවිලෙඛා ච උප්පජ්ජන්තියෙව, අථවා "යාව දෙවා" ති අනිසඤව වචනං, "තස්ස සංවත්තන්ති" ති ඉමිනා සම්බන්ධො, කුකුච්චවිනෙසාය විලෙඛාය අනිවිය සංවත්තන්ති යෙවාති වුත්තං හොති, "උපසම්පන්නස්ස විනයං විවණ්ණෙති" ති උපසම්පන්නස්ස සන්තිකෙ තස්ස තස්මිං විමතිං උප්පාදෙතුකාමො විනයං විවණ්ණෙති නින්දති ගරහති, අයඤමෙත්ථ උත්තානමෙව, තිසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, විවිකම්මං, අකුසල චිත්තං, දුක්ඛ වෙදනන්ති.

විලෙඛනසික්ඛාපදං දුතියං.

තතියෙ "අනඛමාස" න්ති අනුපපත්තියා, අඛමාසෙ අඛමාසස්ස, යස්මා පන සො උපොසථදිවසෙ උද්දිසියමානෙ නස්සමා "අනුපොසථික" න්ති

පදභාජනෙ වුත්තං, "උද්දිස්සමානෙ" ති උද්දිසීයමානෙ, යස්මා පන සො පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන උද්දිසන්තෙ උද්දිසීයමානො නාම හොති, තස්මා උද්දිසන්තෙති පදභාජනෙ වුත්තං, "යං ච තත්ථ ආපත්තිං ආපන්නො" ති තස්මිං අනාචාරෙ විත්තෙණ යං ආපත්තිං ආපන්නො, "යථාධම්මො කාරෙතබ්බො" ති අඤ්ඤාණෙන ආපන්නත්තා තස්සා ආපත්තියා මොක්ඛො නත්ථි, යථා පන ධම්මො ච විනයො ච සීතො තථා කාරෙතබ්බො, දෙසනාගාමිනිං චෙ ආපන්නො හොති දෙසාපෙතබ්බො, වුට්ඨානගාමිනිං චෙ වුට්ඨාපෙතබ්බොති අත්ථො, "සාධුක"න්ති සුඤ්ඤ, "අට්ඨිකත්වා"ති අට්ඨිකභාවං කත්වා අත්ථිකො හුත්වාති වුත්තං හොති, "ධම්මකම්මෙ" ති ආදිසු මොහාරොපනකම්මං අධිප්පෙතං, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.....තිසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.

මොහනසික්ඛාපදං තතියං.

චතුත්ථෙ "පහාරං දෙන්ති" ති ආවුසො පීඨකං පඤ්ඤාපෙථ පාදධොවනං ආහරථාති ආදිනි වත්වා තථා අකරොන්තානං පහාරං දෙන්ති, "පහාරං දෙති ආපත්ති පාචිත්තියස්සා" ති එත්ථ පහරිතුකාමතාය පහාරෙ දින්නෙ සචෙපි මරති පාචිත්තියමෙව, පහාරෙන හත්ථො වා පාදො වා භිජ්ජති සීසං වා ඡිද්දං හොති පාචිත්තියමෙව, යථායං සඞ්ඝමජ්ඣෙ නවිරොචති තථා නං කරොමීති එවං විරූපකරණාධිප්පායෙන කණ්ණං වා නාසං වා ඡින්දති දුක්කටං, "අනුපසම්පන්නස්සා" ති ගහට්ඨස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා ඉත්ථියා වා පුරිසස්ස වා අන්තමසො තිරච්ඡානගතස්සාපි පහාරං දෙති දුක්කටං, සචෙ පන රත්ත චිත්තො ඉත්ථිං පහරති සඞ්ඝාදිසෙසො, "කෙනචි විහෙඨියමානො"ති මනුස්සෙන වා තිරච්ඡානගතෙන වා විහෙඨියමානො, "මොක්ඛාධිප්පායො" ති තතො අත්තනො මොක්ඛං පත්ථයමානො, "පහාරං දෙති" ති කායකායපටිබඞ්ඛනිස්සග්ගියානං අඤ්ඤතරෙන පහාරං දෙති අනාපත්ති, සචෙපි අන්තරාමග්ගෙ චොරං වා පච්චත්ථිකං වා විහෙඨෙතුකාමං දිස්වා උපාසක එත්ථෙව තිඨ මා ආගමාති වත්වා වචනං අනාදියිත්වා ආගච්ඡන්තං ගච්ඡ රෙති මුග්ගරෙන වා සත්ථකෙන වා පහරිත්වා යාති, සො චෙ තෙන පහාරෙන මරති අනාපත්තියෙව, වාළම්ගෙසුපි එසෙවනයො, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව, සමුඨානාදිනි පනස්ස පඨමපාරාජිකසදිසානි, ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති.....

පහාරසික්ඛාපදං චතුත්ථං.

පඤ්චමෙ "තලසත්තිකං උග්ගිරන්ති" ති පහාරදානාකාරං දස්සෙත්වා කායම්පි කායපටිබඞ්ඛම්පි උච්චාරෙන්ති, "තෙ පහාරසමුඤ්චිතා රොදන්ති"ති තෙ පහාරපරිචිතා පුබ්බෙපි ලඞ්පහාරත්තා ඉදානි ච පහාරං දස්සන්තීති

මඤ්ඤමානා රොදන්තීති අත්ථො, පහාරස්ස මුච්ඡිතාතිපි සජ්ඣායන්ති, තත්ථ පහාරස්ස ගීතාති අත්ථො, "උගගිරති ආපත්ති පාචිත්තියස්සා"ති එත්ථ සචෙ උගගිරිත්වා විරඹො පහාරං දෙති අවස්සං වාරෙතුං අසක්කොන්තස්ස පහාරො සහසා පතති න පහරිතුකාමතාය දින්නත්තා දුක්කටං, තෙන පහාරෙන හත්ථාදිසු යං කිඤ්චි භිජ්ජති දුක්කටමෙව, "මොක්ඛාධිප්පායො තලසත්තිකං උගගිරති" ති එත්ථ පුබ්බෙ වුත්තෙසු වත්ථුසු පුරිමනයෙනෙව තලසත්තිකං උගගිරන්තස්ස අනාපත්ති, සචෙපි විරජ්ඣිත්වා පහාරං දෙති අනාපත්තියෙව, සෙසං පුරිමසදිසමෙව සඬිං සමුඨානාදිඝි.

තලසත්තික සික්ඛාපදං පඤ්චමං.

ජඬේ "අනුඛං සෙන්තී" ති තෙ කිර සයං ආකිණ්ණදොසත්තා එවං භික්ඛූ නෙව අම්හෙ චොදෙස්සන්ති නසාරෙස්සන්තීති අත්ත පරිත්තානං කරොන්තා පටිගච්චෙව භික්ඛූ අමූලකෙන සංඝාදිසෙසෙන චොදෙන්ති, සෙසමෙත්ථ තෙරසකකණ්ඩමහි අමූලකසික්ඛාපදෙ වුත්ත නයත්තා උත්තානමෙව. තිසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛ වෙදනන්ති.

අමූලකසික්ඛාපදං ජඨං.

සත්තමෙ "උපදහන්තී" ති උප්පාදෙන්ති, "කුක්කුච්චං උපදහති ආපත්ති පාචිත්තියස්සා" ති වාචාය වාචාය ආපත්ති, "අනුපසම්පන්නස්සා"ති සාමණෙරස්ස, මාතුගාමෙන සඬිං රහො මඤ්ඤෙ තඝා නිසින්නං නිපන්නං භූත්තං පීතං සංඝමජ්ඣෙ ඉදඤ්චිදඤ්ච කතංති ආදිනා නයෙන කුක්කුච්චං උපදහති වාචාය වාචාය දුක්කටං, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව, සමුඨානාදිනිපි අමූලකසදිසානෙවාති.

සඤ්චිච්චසික්ඛාපදං සත්තමං.

අඨමෙ "අධිකරණජාතාන" න්ති එතෙහි භණ්ඩනාදී හී උප්පන්න විවාදාධිරණානං, "උපස්සුති"න්ති සුතිසමීපං, යත්ථ ඨත්වා සක්කා හොති තෙසං වචනං සොතුං තත්ථාති අත්ථො, "ගච්ඡති ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති එත්ථ පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං, "මන්තෙන්ත" න්ති අඤ්ඤෙන සඬිං අඤ්ඤසම්මං මන්තයමානෙ, "මන්තෙන්තෙ" ති වා පාඨො අයමෙවත්ථො, "වූපසමෙස්සාමී" ති වූපසමං ගම්ස්සාමි කලහං න කරිස්සාමි, "අත්තානං පරිමොචෙස්සාමී"ති මම අකාරකභාවං කථෙත්වා අත්තානං මොචෙස්සාමි, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. ථෙය්‍යසත්ථසමුඨානං, කායචිත්ත තො කායවාචාචිත්තතො ච සමුඨාති, සියා කිරියා සොතුකාමතාය ගමනවසෙන, සියා අකිරියං ඨිතඨානං ආගන්ත්වා මන්තයමානානංඅජානා

පන වසෙන, රූපියං අඤ්ඤවාදං උපස්සුතීති ඉමානි තීණි සික්ඛාපදානි එකපරිච්ඡේදානි; සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කාය කම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

උපස්සුතිසික්ඛාපදං අඝමං.

නවමෙ "සවෙව මයං ජානෙය්‍යා" ති සවෙ මයං ජානෙය්‍යාම, වකාරො පන නිපාතමත්තමෙව, "ධම්මිකාන" න්ති ධම්මෙන විනයෙන සත්ථුසාසනෙන කතත්තා ධම්මො එතෙසු අත්ථිති ධම්මිකානි, තෙසං ධම්මිකානං චතුන්නං සඞ්ඝකම්මානං, "ඛීයති ආපත්ති පාචිත්තියස්සා"ති එත්ථ වාචාය වාචාය පාචිත්තියං, සෙසං උත්තානමෙව.....තිසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

කම්මපටිබාහනසික්ඛාපදං නවමං.

දසමෙ "වත්ථුං ආරොචිත" න්ති චොදකෙන ච චුදිතකෙන ච අත්තනො කථා කථිතා අනුවිජ්ජකො සම්මතො එත්තාවතා වත්ථුමෙව ආරොචිතං හොති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.....ධුරනික්ඛෙපසමුඨානං, කායවාචාචිත්තතො සමුඨාති, කිරියාකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

ජඤ්ඤං අදත්වා ගමනසික්ඛාපදං දසමං.

එකාදසමෙ "යථාමිත්තතා" ති යථා මිත්තතාය යො යො මිත්තො තස්ස තස්ස දෙතීති වුත්තං හොති, එසනයො සබ්බපදෙසු, සෙසං උජ්ඣාපනකාදිසු වුත්තනයත්තා උත්තානත්ථමෙව.....තිසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

දබ්බසික්ඛාපදං එකාදසමං.

මාදසමෙ යං වත්තබ්බං සියා තං සබ්බං තිංසකකණ්ඩෙ පරිණාමන සික්ඛාපදෙ වුත්තනයමෙව, අයමෙව හි විසෙසො, තත්ථ අත්තනො පරිණාමිතත්තා නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, ඉධ පුග්ගලස්ස පරිණාමිතත්තා සුඛිකපාචිත්තියන්ති.....තිසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

පරිණාමනසික්ඛාපදං මාදසමං.

සමත්තො වණ්ණනාකකමෙන සහධම්මිකවග්ගො අඝමො.

රාජවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ "ඔරකො" ති පරිත්තකො, "උපරි පාසාදවරගතො" ති පාසාදවරස්ස උපරි ගතො, "අය්‍යානං වාහසා" ති අය්‍යානං කාරණා, තෙහි ඡනාපිතත්තා ඡනාමීති වුත්තං හොති, "පිතරං පත්ථෙති" ති අන්තරං පස්සිත්වා ඝාතෙතුං ඉච්ඡති, "රාජන්තෙපුරං හත්ථිසම්මද්දා" නති ආදිසු හත්ථිහි සම්මද්දො එත්ථාති හත්ථිසම්මද්දං, හත්ථිසම්බාධන්ති අත්ථො, අස්සරථසම්මද්දපදෙපි එසෙව නයො, සම්මතන්ති කෙචි පඨන්ති, තං න ගහෙතබ්බං, "රඤ්ඤො අන්තෙපුරෙ හත්ථිසම්මද්දා" නතිපි පාඨො, තත්ථ හත්ථිනං සම්මද්දං හත්ථිසම්මද්දන්ති අත්ථො, රඤ්ඤො අන්තෙපුරෙ හත්ථිසම්මද්දො අත්ථීති වුත්තං හොති, එසනයො සෙසපදෙසුපි, "රජනීයානී" ති තස්මිං අන්තෙපුරෙ එදිසානි රූපාදීනි, "මුඞ්ඛාවසිත්තස්සා" ති මුඞ්ඛනි අවසිත්තස්ස, අනික්ඛන්තො රාජ ඉතොති අනික්ඛන්තරාජකං, තස්මිං "අනික්ඛන්තරාජකෙ" සයනිඝරෙති අත්ථො, රතනං වුච්චති මහෙසී, නිහතන්ති නික්ඛන්තං, අනීහතං රතනං ඉතොති අනීහතරතනකං තස්මිං "අනීහතරතනකෙ" සයනිඝරෙති අත්ථො, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ..... කඨිනසමුට්ඨානං, කායවාචතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියාකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති .....

රාජන්තෙපුරසික්ඛාපදං පඨමං.

දුතියෙ "විස්සරිත්වා" ති පම්මුස්සිත්වා, "පුණ්ණපත්තං" නාම සතතො පඤ්චකහාපණා, "ක්‍යාහං කරිස්සාමී" ති කිං අහං කරිස්සාමී, "ආභරණං ඔමුඤ්චිත්වා" ති මහාලතං නාම නවකොටිඅග්ඝනකං අලඞ්කාරං අපනෙත්වා, "අන්තෙවාසී" ති පරිචාරකො, "අපරික්ඛිත්තස්ස උපචාරො" ති එත්ථ උපචාරො නාම ආරාමස්ස වෙ ලෙඩ්ඩුපාතා, ආවසථස්ස පන සුප්පපාතො වා මුසලපාතො වාති මහාපච්චරියං වුත්තං, "උග්ගණ්හාති ආපත්ති පාචිත්තියස්සා" ති එත්ථ ඡත්තරූපරජතං අත්තනො අත්ථාය උග්ගණ්හන්තස්ස වා උග්ගණ්හාපෙන්තස්ස වා නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, සඞ්ඝගණපුග්ගලචෙතියනවකම්මානං අත්ථාය දුක්කටං, අවසෙසං මුත්තාදිරතනං අත්තනො වා සඞ්ඝාදීනං වා අත්ථාය උග්ගණ්හන්තස්ස වා උග්ගණ්හාපෙන්තස්ස වා දුක්කටං, කප්පියවත්ථු වා අකප්පියවත්ථු වා හොතු අන්තමසො මාතුකණ්ණපිලක්ඛනතාලපණ්ණම්පි ගිහිසන්තකං භණ්ඩාගාරිකසීසෙන පටිසාමෙන්තස්ස පාචිත්තියමෙව, සචෙ පන මාතාපිතුන්නං සන්තකං අවස්සං පටිසාමෙතබ්බං කප්පියභණ්ඩං හොති අත්තනො අත්ථාය ගහෙත්වා පටිසාමෙතබ්බං, ඉදං පටිසාමෙත්වා දෙහීති පන වුත්තෙ නවට්ටතීති පටික්ඛිපිතබ්බං, සචෙ පටිසාමෙහීති පාතෙත්වා ගච්ඡන්ති පළිබොධො නාම හොති පටිසාමෙතුං වට්ටති, විහාරෙ කම්මං කරොන්තා වස්සකීආදයො වා රාජවල්ලභා වා අත්තනො උපකරණභණ්ඩං වා සයනභණ්ඩං වා පටිසාමෙත්වා දෙථාති වදන්ති ඡන්දෙ

නපි භයෙනපි න කාතබ්බමේව, ගුත්තට්ඨානං පන දස්සෙතුං වට්ටති, බලක්කාරෙන පාතෙත්වා ගතෙසු ච පටිසාමෙතුං වට්ටති, "අජ්ඣාරාමෙ වා අජ්ඣාවසථෙ වා" ති එත්ථ සචෙ මහාවිහාරසදිසො මහාරාමො හොති තත්ථ පාකාරපරික්ඛිත්තෙ පරිවෙණෙ යත්ථ කත්ථචි භික්ඛූහි වා සාමණෙරෙහි වා ගහිතං භවිස්සතීති සංකා උප්පජ්ජති තාදිසෙ එව ඨානෙ උග්ගණ්හිත්වා වා උග්ගණ්හාපෙත්වා වා ඨපෙතබ්බං, මහාබොධිචාර කොඨකඅඹගණසදිසෙසු පන මහාජනසඤ්චරණ්ඨානෙසු නගහෙතබ්බං, කුරුන්දියං පන වුත්තං "එකො මග්ගං ගච්ඡන්තො නිම්මනුස්සට්ඨානෙ කිඤ්චි භණ්ඩං පස්සති ආකිණ්ණමනුස්සෙපි ජාතෙ මනුස්සා තමෙව භික්ඛුං ආසඞ්කන්ති තස්මා මග්ගා ඔක්කම්ම නිසීදිතබ්බං, සාමිකෙසු ආගතෙසු තං ආචික්ඛිතබ්බං, සචෙ සාමිකෙ නපස්සති පතිරූපං කරිස්සති"ති, "රූපෙන වා නිමිත්තෙන වා සඤ්ඤාණං කත්වා" ති එත්ථ රූපං නාම අන්තොභණ්ඩිකාය භණ්ඩං, තස්මා භණ්ඩිකං මුඤ්චිත්වා ගණෙත්වා එත්තකා කහාපණා වා ජාතරූපරජතං වාති සල්ලක්ඛෙතබ්බං, "නිමිත්ත" න්ති ලඡනාදි, තස්මා ලඡිතාය භණ්ඩිකාය මත්තිකාලඡනන්ති වා ලාඛාලඡනන්ති වා නීලපිලොතිකාය භණ්ඩිකාය කතාති වා සෙතපිලොතිකාය කතාති වා එවමාදි සබ්බං සල්ලක්ඛෙතබ්බං, "භික්ඛු පතිරූපා"ති ලජ්ජිනො කුක්කුච්චකා ලොලජාතිකානං හි හත්ථෙ ඨපෙතුං නලබ්හති, යො පන නෙව තම්හා ආවාසා පක්කමති න සාමිකෙ පස්සති තෙනාපි අත්තනො චීවරාදිමූලං නකාතබ්බං, ථාවරං පන සෙනාසනං වා චෙතියං වා පොක්ඛරණී වා කාරෙතබ්බං, සචෙ දිසස්ස අඬුනො අච්චයෙන සාමිකො ආගච්ඡති උපාසක තව සන්තකෙන ඉදං නාම කතං අනුමොදාහීති වත්තබ්බො, සචෙ අනුමොදති ඉච්චෙතං කුසලං, නො චෙ අනුමොදති මම ධනං දෙථාති වොදෙති යෙව අඤ්ඤං සමාදපෙත්වා දාතබ්බං, "රතනසම්මතං විස්සාසං ගණ්හාතී" ති ආදිසු ආමාසමෙව සන්ධාය වුත්තං, අනාමාසං නවට්ටති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ..... ඡසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති .....

රතනසික්ඛාපදං දුතියං.

තතියෙ "තිරච්ඡානකථ"න්ති අරියමග්ගස්ස තිරච්ඡානභූතං කථං, "රාජකථ" න්ති රාජපටිසංයුත්තකථං, චොරකථාදිසුපි එසෙව නයො, "සන්තං භික්ඛු" න්ති එත්ථ යං වත්තබ්බං තං චාරිත්තසික්ඛාපදෙ වුත්තමෙව, සචෙ සම්බහුලා කෙනචි කම්මෙන ගාමං පවිසන්ති විකාලෙ ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡාමීති සබ්බෙහි අඤ්ඤමඤ්ඤං ආපුච්ඡිතබ්බං, තස්මිං ගාමෙ තං කම්මං නසම්පජ්ජතීති අඤ්ඤං ගාමං ගච්ඡන්ති ගාමසතම්පි හොතු පුන ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, සචෙ පන උස්සාහං පටිප්පස්සම්භෙත්වා විහාරං ගච්ඡන්තා අන්තරා අඤ්ඤං ගාමං පවිසිතුකාමා හොන්ති පුන

ආපුච්ඡිතබ්බමෙව, කුලඝරෙ වා ආසනසාලාය වා භත්තකිච්චං කත්වා තෙලභික්ඛාය වා සප්පිභික්ඛාය වා චරිතුකාමො හොති, සචෙ පස්සෙ භික්ඛු අත්ථි ආපුච්ඡිත්වා ගන්තබ්බං, අසන්තෙ නත්ථිති ගන්තබ්බං, වීථිං ඔතරිත්වා භික්ඛුං පස්සති ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, අනාපුච්ඡිත්වා විචරිතබ්බමෙව, ගාමමජ්ඣෙන මග්ගො හොති තෙන ගච්ඡන්තස්ස තෙලාදිභික්ඛාය චරිස්සාමීති චිත්තෙ උප්පන්නෙ සචෙ පස්සෙ භික්ඛු අත්ථි ආපුච්ඡිත්වා චරිතබ්බං, මග්ගා අනොක්කම්ම භික්ඛාය චරන්තස්ස පන ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, අපරිකඛිත්තස්ස ගාමස්ස උපචාරො අදින්නාදානෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො, "අන්තරාරාම" න්ති ආදිසු න කෙවලං අනාපුච්ඡා කායබන්ධනං අබන්ධිත්වා සඞ්ඝාටිං අපාරුපිත්වා ගච්ඡන්තස්සාපි අනාපත්ති, "ආපදාසු" ති සීහො වා ව්‍යග්ඝො ආගච්ඡති, මෙඝො වා උට්ඨෙති, අඤ්ඤො වා කොචි උපද්දවො උප්පජ්ජති අනාපත්ති, එවරූපාසු ආපදාසු බහිගාමතො අන්තොගාමං පවිසිතුං වට්ටති, – සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ..... කඨිනසමුට්ඨානං, කායවාචතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියාකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති .....

විකාලෙ ගාමප්පවෙසනසික්ඛාපදං තතියං.

චතුත්ථෙ භෙදනමෙව භෙදනකං තං අස්ස අත්ථිති භෙදනකමෙව, "අරණිකෙ" ති අරණිධනුකෙ, "වීථෙ"ති වීථකෙ, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ..... ඡසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති .....

සුචිඝරසික්ඛාපදං චතුත්ථං.

පඤ්චමෙ ඡෙදනකං වුත්තනයමෙව, "ඡින්දිත්වා පරිභුඤ්ජති" ති එත්ථ සචෙ න ඡින්දිතුකාමො හොති භූමියං නිඛණිත්වා පමාණං උපරි දස්සෙති උත්තානං කත්වා පරිභුඤ්ජති, උක්ඛිපිත්වා වා තුලාසඞ්ඝාටෙ ඨපෙත්වා අට්ටං කත්වා පරිභුඤ්ජති සබ්බං වට්ටති, සෙසං උත්තානමෙව ..... ඡසමුට්ඨානං .....

මඤ්චසික්ඛාපදං පඤ්චමං.

ඡට්ඨෙ තූලං ඔනඞ්මෙත්ථාති තූලොනඞ්ඛං, තූලං පක්ඛිපිත්වා උපරි චිලිමිකාය ඔනඞ්ඛන්ති වුත්තං හොති, සෙසං උත්තානමෙව ..... ඡසමුට්ඨානං .....

තූලොනඛසික්ඛාපදං ඡඨං.

සත්තමෙ "නිසීදනමනුඤ්ඤාතං හොති"ති කත්ථ අනුඤ්ඤාතං? විචරක්ඛන්ධකෙ පණ්ණිතභොජනවත්ථුසමිං, වුත්තං හි තත්ථ "අනුජානාමි

භික්ඛවෙ කායගුත්තියා චීවරගුත්තියා සෙනාසනගුත්තියා නිසීදන''න්ති, ''සෙය්‍යථාපි පුරාණාසිකොලෙඤ්ඤා'' ති යථානාම පුරාණවම්මිකාරොසි අහොසා, යථා හි චම්මකාරෝ චම්මං විසරං කරියමාණේ ඉතො චිතො ච සම්ඵස්සී කඩ්ඪති එවං සොපි නං නිසීදනං,නෙන නං හඟවා එවමාහ, ''නිසීදනං නාම සදසං වුච්චති'' ති සඤ්ඤාසදිසං සපරිවාරා එකසඞ්ගහා අත්ථතා සුගතවිදත්ථියා විදත්ථිමත්තෙන පදෙසෙ විසු යානෙසු ථාලෙඝනිස්සයා දසා කසිරන්ති, තාහි දසාහි සදසං නාම වුච්චති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.....ඡසමුට්ඨානං.....

නිසීදනසික්ඛාපදං සත්තමං.

අට්ඨමේ ''කණ්ඩුපටිච්ඡාදි අනුඤ්ඤාතා හොති''න්ති කත්ථ අනුඤ්ඤාතා? චීවරක්ඛන්ධකෙ බෙලට්ඨසීසවත්ථුස්මිං, වුත්තං හි තත්ථ ''අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඝනා කණ්ඩු වා පිළකා වා අස්සාවො වා දුල්ලකාවත්තු වා ආබාධො කණ්ඩුපටිච්ඡාදි''න්ති, ''යස්ස අඵොනාහි උබ්භාජානුමණ්ඩලා''නති යස්ස භික්ඛුනො ඤාභියා හෙට්ඨා ජානුමණ්ඩලානං උපරි, ''කණ්ඩු'' නි කාවත්තු, ''පිළකා'' නි ලොහිතුපන්නඛිකා සුඛුමපිළකා, ''අස්සාවො'' නි අරිසභගන්දරපමෙහාදිනං වා වසෙන අසුවිපග්ඝරණං, ''දුල්ලකාවත්තු වා ආබාධො''නි මහාපිළකාබාධො වුච්චති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.....ඡසමුට්ඨානං.....

කණ්ඩුපටිච්ඡාදිසික්ඛාපදං අට්ඨමං.

නවමේ ''වස්සිකසාටිකා අනුඤ්ඤාතා හොති''න්ති කත්ථ අනුඤ්ඤාතා? චීවරක්ඛන්ධකෙ විසාඛා වත්ථුස්මිං, වුත්තං හි තත්ථ ''අනුජානාමි භික්ඛවෙ වස්සිකසාටික'' න්ති සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.....ඡසමුට්ඨානං.....

වස්සිකසාටිකසික්ඛාපදං නවමං.

දසමේ ''චතුරඞ්ගුලෙ මත්තො'' ති චතූහි අඞ්ගුලීහි ඨානකපමාණං, සෙසං උත්තානමෙව.....ඡසමුට්ඨානං.....

නන්දත්ථෙරසික්ඛාපදං දසමං.

සමණසාරුප්පවණ්ණනාක්‍රමෙන රාජවග්ගො නවමො.

''උද්දිට්ඨාඛො'' ති ආදි වුත්තනයමෙවාති.....

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය බුද්ධකාවණ්ණනාය සම්පත්තං.

පාවිදෙසනියා ධම්මා බුද්දකානං අනන්තරා,
ඨපිතා යෙ අයංදානි තෙසං භවති වණ්ණනා.

පඨමපාවිදෙසනීයෙ තාව "පවික්කමනකාලෙ" ති පිණ්ඩාය චරිත්වා පටිආගමනකාලෙ, "සබ්බෙව අග්ගහෙසී" ති සබ්බමෙව අග්ගහෙසි, "පවෙධෙන්තී" ති කම්පමානා, "අපෙහී" ති අපගච්ඡ, "ගාරය්හං ආවුසො" ති ආදි පවිදෙසෙතබ්බාකාරදස්සනං, "රථිකා" ති රච්ඡා, "බ්‍යුහ" න්ති අනිබ්බිජ්ඣිත්වා ඨිතා ගතපච්චාගතරච්ඡා, "සිංඝාටක" න්ති චතුකොණං වා තිකොණං වා මග්ගසමොධානට්ඨානං, "ඝර" න්ති කුල ඝරං, එතෙසු යත්ථ කත්ථචි ඨත්වා ගණ්හන්තස්ස ගහණෙ දුක්කටං, අජ්ඣොහාරගණ්නාය පාවිදෙසනීයං, හත්ථිසාලාදිසු ගණ්හන්තස්සාපි එසෙව නයො, භික්ඛුනී රථිකාය ඨත්වා දෙති භික්ඛු සචෙපි අන්තරාරාමාදිසු ඨත්වා ගණ්හාති ආපත්තියෙව, "අන්තරඝරං පවිඨායා"ති හි වචනතො භික්ඛුනියා අන්තරඝරෙ ඨත්වා දදමානාය වසෙනෙත්ථ ආපත්ති වෙදිතබ්බා, භික්ඛුස්ස ඨිතට්ඨානං පන අප්පමාණං, තස්මා සචෙපි වීථි ආදිසු ඨිතො භික්ඛු අන්තරාරාමාදිසු ඨත්වා දදමානාය ගණ්හාති අනාපත්තියෙව, යාමකාලිකං සත්තාහකාලිකං යාවජීවිකං ආහාරත්ථාය පතිගණ්හාති ආපත්ති දුක්කටස්ස, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ ආපත්ති දුක්කටස්සාති; ඉදං ආමිසෙන අසම්භින්නං සන්ධාය වුත්තං, සම්භින්නෙ පන එකරසෙ පාවිදෙසනීයමෙව, "එකතො උපසම්පන්නායා" ති භික්ඛුනීනං සන්තිකෙ උපසම්පන්නාය, භික්ඛූනං සන්තිකෙ උපසම්පන්නාය පන යථාවත්තුකමෙව, "දාපෙති නදෙතී"ති අඤ්ඤාතිකා අඤ්ඤෙන කෙනචි දාපෙති තං ගණ්හන්තස්ස අනාපත්ති, "උපනික්ඛිපිත්වා දෙතී" ති භූමියං ඨපෙත්වා ඉදං අය්‍ය තුම්හාකං දම්මීති දෙති එවං දින්නං, "සාධු භගිනී"ති සම්පවිච්ඡිත්වා තාය එව වා භික්ඛුනියා අඤ්ඤෙන වා කෙනචි පටිග්ගාහාපෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති, "සික්ඛමානාය සාමණෙරායා" ති එතාසං දදමානානං ගණ්හන්තස්ස අනාපත්ති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ..... එළක ලොමසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්ති චජ්ජං, කායකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති .....

පඨමපාවිදෙසනීයං.

දුතියෙ "අපසක්ක තාව භගිනී"ති ආදි අපසාදෙතබ්බාකාරදස්සනං, "අත්තනො භත්තං දාපෙති නදෙතී" ති එත්ථ සචෙපි අත්තනො භත්තං දෙති ඉමිනා සික්ඛාපදෙන අනාපත්තියෙව, පුරිමසික්ඛාපදෙන ආපත්ති, "අඤ්ඤස්ස භත්තං දෙති නදාපෙතී" ති එත්ථ පන සචෙ දාපෙය්‍ය ඉමිනා සික්ඛාපදෙන ආපත්ති භවෙය්‍ය, දෙන්තියා පන නෙව ඉමිනා න පුරිමෙන ආපත්ති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ..... කඨිනසමුඨානං, කිරියාකිරියං,

නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අවිතක්කං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, නිවිත්තං, නිවෙදනන්ති...

දුනිමන්ත්‍රණාවිදෙසනිසං.

තතියෙ "උභතෝ පඤ්ඤත්ත" න්ති ඕහිරියං පඤ්ඤත්තං, උපාසකොනපි උපාසිකායපි, තඤ්ච කිර කුලෙ උභොපි තෙ සොතාපන්නායෙව, "හොගෙන හායති" ති එදිසං හි කුලං සචෙපි අසීතිකොටිධනං හොති හොගෙහි හායතියෙව, කස්මා? යස්මා තත්ථ නෙව උපාසිකා නලපාසකො හොගෙ රක්ඛති, "ඝරතෝ නීහරිත්වා දෙන්ති" ති ආසනසාලං වා විහාරං වා ආනෙත්වා දෙන්ති, සචෙපි අනාගතෙ භික්ඛුම්හි පඨමං යෙව නීහරිත්වා බාරෙ ඨපෙත්වා පච්ඡා සම්පත්තස්ස දෙන්ති වට්ටති, "භික්ඛුං පන දිස්වා අඤ්ඤතා ගෙහතෝ නීහරිත්වා දීයමානං නවට්ටති" ති මහාපච්චරියං වුත්තං, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව... එළකලොමසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අවිතක්කං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, නිවිත්තං, නිවෙදනන්ති...

තතියපාරාජිකවිදෙසනිසං.

චතුත්ථෙ "අවරුඬා හොන්ති" ති පවිවරුඬා හොන්ති, "පඤ්චන්නං පටිසංවිදිත" න්ති පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු යංකිඤ්චි පෙසෙත්වා බාදනීයං භොජනීයං ආහරිස්සාමාති පටිසංවිදිතං කතඤ්ච අපටිසංවිදිතමෙවාති අත්ථො, "ආරාමං ආරාමූපචාරං ඨපෙත්වා" ති ආරඤ්ඤකසෙනාසනාරාමඤ්ච තස්ස උපචාරඤ්ච ඨපෙත්වා, උපචාරතො නික්ඛන්තං අන්තරාමග්ගෙ භික්ඛුං දිස්වා වා ගාමං ආගතස්ස වා පටිසංවිදිතං කතඤ්ච අපටිසංවිදිතමෙව හොතීති වෙදිතබ්බං, සචෙ සාසඞ්කං හොති සාසඞ්කානන්ති ආචික්ඛිතබ්බානන්ති, කස්මා ආචික්ඛිතබ්බං? ආරාමෙ චොරෙ වසන්තෙ අඞ්ගාකං නාරොවෙන්තීති වචනපරිමොචනත්ථං, චොරා වත්තබ්බා මිත්තුස්සා ඉබ්භපවරණත්තිති, කස්මා වත්තබ්බා? අත්තනො උපට්ඨාකෙති අමෙහ ගණ්හාපෙන්තීති වචනපරිමොචනත්ථං, ගාගුයා පටිසංවිදිතෙ තස්සා පරිවාරෙ ආහරිය්‍යන්තීති යාගුයා පටිසංවිදිතං කත්වා කිං සුඛාගුයා දිනන්නාය පූවභත්තාදීනිපි එතිස්සා යාගුයා පරිවාරං කත්වා දස්සාමාති එවං යංකිඤ්චි ආහරන්ති සබ්බං පටිසංවිදිතමෙව හොති, "හත්ථෙන පටිසංවිදිතෙ" ති ආදිසුපි එසෙවනයො, අසුකං නාම භුලං පටිසංවිදිතං කත්වා බාදනීයාදීනි ගහෙත්වා ගච්ඡතීති සුත්වා අඤ්ඤෙනිපි තෙන සඞ්ගං අත්තනො දෙය්‍යධම්මං ආහරන්ති වට්ටති, "ගාගුයා පටිසංවිදිතං කත්වා පූවං වා භත්තං වා ආහරන්ති එතම්පි වට්ටති" ති කුරුන්දියං වුත්තං, "ගිලානස්සා" ති අපටිසංවිදිතෙපි ගිලානස්ස අනාපත්ති, "පටිසංවිදිතං වා ගිලානස්ස වා සෙසක" න්ති එකස්සත්ථාය පටිසංවිදිතං කත්වා ආහටං, තස්ස සෙසකං අඤ්ඤස්සාපි භුඤ්ජිතුං වට්ටති, චතුන්නං වා

පඤ්චන්නං වා පටිසංවිදිතං කත්වා බහුං ආහටං හොති අඤ්ඤෙසම්පි දාතුං ඉච්ඡන්ති, එතම්පි පටිසංවිදිතසෙසකමෙව, සබ්බම්පි වට්ටති, අථ අධිකමෙව හොති සන්නිධිං මොචෙත්වා යපිතං දුතියදිවසෙපි වට්ටති, ගිලානස්ස ආහටාවසෙසෙපි එසෙවනයො, යං පන අප්පටිසංවිදිතමෙව කත්වා ආහටං තං බහි ආරාමං පෙසෙත්වා පටිසංවිදිතං කාරෙත්වා ආහරාපෙතබ්බං, භික්ඛූහි වා ගන්ත්වා අන්තරාමග්ගෙ ගහෙතබ්බං, යම්පි විහාර මජ්ඣෙන ගච්ඡන්තා වා වනචරකාදයො වා ඵන්තො ආහරිත්වා දෙන්ති පුරිමනයෙනෙව පටිසංවිදිතං කාරෙතබ්බං, "තත්ථ ජාතක" න්ති ආරාමෙ ජාතකමෙව, මූලඛාදනීයාදිං අඤ්ඤෙන කප්පියං කත්වා දින්නං පරිභුඤ්ජ තො අනාපත්ති, සචෙ පන තං ගාමං හරිත්වා පචිත්වා ආහරන්ති නවට්ටති, පටිසංවිදිතං කාරෙතබ්බං, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව..... කඨිනසමුට්ඨානං, කිරියාකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

චතුත්ථපාටිදෙසනීයං සමත්තං.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය පාටිදෙසනීයවණ්ණනා නිඨිතා.

යානි සික්ඛිතසික්ඛෙන සෙඛියානීති තාදිනා,
භාසිතානි අයංදානි තෙසම්පි වණ්ණනාක්කමො.

තත්ථ "පරිමණ්ඩල" න්ති සමන්තතො මණ්ඩලං, "නාභිමණ්ඩලං ජානුමණ්ඩල" න්ති උඩං නාභිමඬලං අධො ජානුමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙන්තෙන ජානුමණ්ඩලස්ස හෙට්ඨා ජඞ්ඝට්ඨිකතො පට්ඨාය අට්ඨඟුලමත්තං නිවාසනං ඔතාරෙත්වා නිවාසෙතබ්බං, තතො පරං ඔතාරෙන්තස්ස දුක්කටන්ති වුත්තං, "තථා නිසින්නස්ස ජානුමණ්ඩලතො හෙට්ඨා චතුරඟුලමත්තං පටිච්ඡන්නං හොතී" ති මහාපච්චරියං වුත්තං, එවං නිවාසෙන්තස්ස පන නිවාසනං පමාණිකං වට්ටති, තත්‍රිදං පමාණං, දීඝතො මුට්ඨිපඤ්චමං තිරියං අඞ්ඝතෙය්‍යහත්ථං තාදිසස්ස පන අලාභෙ තිරියං විහත්ථප්පමාණම්පි වට්ටති ජානුමඬල පටිච්ඡාදනත්ථං, "නාභිමඬලං පන චීවරෙනාපි සක්කා පටිච්ඡාදෙතු" න්ති තත්ථ එකපට්ටචීවරං එවං නිවත්ථම්පි ඨානෙ න තිට්ඨති, දුපට්ටං පන තිට්ඨති, "ඔලඹෙන්තො නිවාසෙති ආපත්ති දුක්කටස්සා" ති එත්ථ න කෙවලං පුරතො වා පච්ඡතො වා ඔලඹෙත්වා නිවාසෙන්තස්සෙව දුක්කටං, යෙ පනඤ්ඤෙ "තෙන ඛො පන සමයෙන ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ ගිහීනිවත්ථං නිවාසෙන්ති හත්ථිසොඬකං මච්ඡවාළකං චතුක්කණ්ණකං තාලවණ්ටකං සත්වල්ලිකං නිවාසෙන්ති" ති ආදිනා නයෙන ඛන්ධකෙ නිවාසනදොසා වුත්තා, තථා

නිවාසෙන්තස්සාපි දුක්කටමෙව, තෙ සබ්බෙ වුත්තනයෙන පරිමඬලං නිවාසෙන්තස්ස න හොන්ති, අයමෙත්ථ සංඛෙපො, විත්ථාරතො පන තත්ථෙව ආවිභවිස්සති, "අසඤ්චිච්චා" ති පුරතො වා පච්ඡතො වා ඔලඹෙත්වා නිවාසෙස්සාමීති එවං අසඤ්චිච්ච, අථඛො පරිමඬලං යෙව නිවාසෙස්සාමීති විරජ්ඣිත්වා අපරිමඬලං නිවාසෙන්තස්ස අනාපත්ති, "අසතියා" ති අඤ්ඤවිහිතස්සාපි තථා නිවාසෙන්තස්ස අනාපත්ති, "අජානන්තස්සා" ති එත්ථ නිවාසනවත්තං අජානන්තස්ස මොක්ඛො නත්ථි, නිවාසනවත්තං හි සාඛුකං උග්ගහෙතබ්බං, තස්ස අනුග්ගහණමෙවස්ස අනාදරියං, තං පන සංචිච්ච අනුග්ගණ්හන්තස්සෙව යුජ්ජති, තස්මා උග්ගහිතවත්තොපි යො ආරුළ්හභාවං වා ඔරුළ්හභාවං වා නජානාති තස්ස අනාපත්ති, කුරුන්දියං පන "පරිමඬලං නිවාසෙතුං අජානන්තස්ස අනාපත්ති"ති වුත්තං, යො පන සුක්ඛජඞ්ඝා වා මහාපිට්ඨිකමංසො වා හොති තස්ස සාරුප්පත්ථාය අඞ්ඝුලාදිකම්පි ඔතාරෙත්වා නිවාසෙතුං වට්ටති, "ගිලානස්සා" ති ජඞ්ඝාය වා පාදෙ වා වණො හොති උක්ඛිපිත්වා වා ඔතාරෙත්වා වා නිවාසෙතුං වට්ටති, "ආපදාසු" ති වාළමිගා වා චොරා වා අනුබන්ධන්ති එවරූපාසු ආපදාසු අනාපත්ති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ..... පඨමපාරාජිකසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, දුක්ඛවෙදනන්ති; ප්‍රස්සදෙවත්ථෙරො පන සචිත්තකං පණ්ණත්තිවජ්ජං තිවෙදනන්ති ආහ; උපතිස්සත්ථෙරො පන අනාදරියං පටිච්චාති වුත්තත්තා ලොකවජ්ජං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති ආහ ..... "පරිමඬලං පාරුපිතබ්බ" න්ති "තෙන ඛොපන සමයෙන ඡබ්බග්ගියා භික්ඛු ගිහිපාරුපනං පාරුපන්ති" ති එවං වුත්තං අනෙකප්පකාරං ගිහිපාරුපනං අපාරුපිත්වා ඉධ වුත්තනයෙනෙව උභො කණ්ණෙ සමං කත්වා පාරුපනවත්තං පූරෙන්තෙන පරිමඬලං පාරුපිතබ්බං, ඉමානි ච ඵෙපි සික්ඛාපදානි අවිසෙසෙන වුත්තානි, තස්මා විහාරෙපි අන්තරඝරෙපි පරිමඬලමෙව නිවාසෙතබ්බඤ්ච පාරුපිතබ්බඤ්චාති ..... සමුට්ඨානාදීනි පඨමසික්ඛාපදෙ වුත්තනයානෙව සඞ්ං ථෙරවාදෙන ..... "කායං විවරිත්වා" ති ජානුම්පි උරම්පි විවරිත්වා, "සුපටිච්ඡන්නොනා" ති න සසීසං පාරුතෙන, අථඛො ගණ්ඨිකං පටිමුඤ්චිත්වා අනුවාතන්තෙන ගිවං පටිච්ඡාදෙත්වා උභො කණ්ණෙ සමං කත්වා පටිසංහරිත්වා යාවමණිබන්ධං පටිච්ඡාදෙත්වා අන්තරඝරෙ ගන්තබ්බං ..... දුතියසික්ඛාපදෙ ගලවාටකතො පට්ඨාය සීසං මණිබන්ධතො පට්ඨාය හත්ථෙ පිඬිකමංසතො ච පට්ඨාය පාදෙ විවරිත්වා නිසීදිතබ්බං, "වාසුපගතස්සා" ති වාසත්ථාය උපගතස්ස රත්තිභාගෙ වා දිවසභාගෙ වා කායං විවරිත්වා නිසීදතො අනාපත්ති, "සුසංවුතො" ති හත්ථං වා පාදං වා අකීළාපෙන්තො, සුවිනීතොති අත්ථො ..... "ඔක්ඛිත්තචුක්ඛු" ති හෙට්ඨා ඛිත්තචක්ඛු හුත්වා, "යුගමත්තංපෙක්ඛමානො" ති යුගයුත්තකො හි දන්තො ආජානෙය්‍යො යුගමත්තං පෙක්ඛති, පුරතො චතුහත්ථප්පමාණං භූමිභාගං, ඉමිනාපි එත්තකං පෙක්ඛන්තෙන ගන්තබ්බං, "යො අනාදරියං පටිච්ච තහං තහං

ඔලොකෙන්තො" ති යො තං තං දිසාභාගං පාසාදං කූටාගාරං වීථිං ඔලොකෙන්තො ගච්ඡති ආපත්ති දුක්කටස්ස, එකසම්ං පන ඨානෙ ඨත්වා හත්ථිඅස්සාදිපරිස්සයාභාවං ඔලොකෙතුං වට්ටති, නිසීදන්තෙනාපි ඔක්ඛිත්තචක්ඛුනාව නිසීදිතබ්බං, "උක්ඛිත්තකායා" ති උක්ඛෙපෙන, ඉත්ථම්භූතලක්ඛණෙ කරණවචනං, එකතො වා උභතො වා උක්ඛිත්ත චීවරො හුත්වාති අත්ථො, අන්තො ඉන්දඛීලතො පට්ඨාය එවං නගන්තබ්බං, නිසින්නකාලෙ ධම්මකරකං නිහරන්තෙනාපි චීවරං අනුක්ඛිපිත්වාව නිහරිතබ්බන්ති.....

පඨමො වග්ගො.

"උජ්ජග්ඝිකායා" ති මහාහසිතං හසන්තො, වුත්තනයෙනෙවෙත්ථ කරණවචනං, "අප්පසද්දො අන්තරඝරෙ" ති එත්ථ කිත්තාවතා අප්ප සද්දො හොති, චාදසහත්ථෙ ගෙහෙ ආදිම්හි සඞ්ඝත්ථෙරො මජ්ඣෙ දුතිය ත්ථෙරො අන්තෙ තතියත්ථෙරොති එවං නිසින්නෙසු සංඝත්ථෙරො දුති යෙන සඞ්ඝං මන්තෙති, දුතියත්ථෙරො තස්ස සද්දං වෙව සුණාති කථඤ්ච වවත්ථපෙති, තතියත්ථෙරො පන සද්දමෙව සුණාති කථං න වවත්ථ පෙති, එත්තාවතා අප්පසද්දො හොති, සචෙ පන තතියත්ථෙරො කථං වවත්ථපෙති මහාසද්දො නාම හොතිති; "කායං පග්ගහෙත්වා" ති නිච්ච ලං කත්වා උජුකෙන කායෙන සමෙන ඉරියාපථෙන ගන්තබ්බං වෙව නිසීදිතබ්බඤ්ච, "බාහුං පග්ගහෙත්වා" ති නිච්චලං කත්වා, "සීසං පග්ග හෙත්වා" ති නිච්චලං උජුං ඨපයිත්වා.....

දුතියො වග්ගො.

"ඛම්භකතො" නාම කටියං හත්ථං ඨපෙත්වා කතඛම්භො, "ඔගුණ්ඨි තො" ති සසීසං පාරුතො, "උක්කුටිකායා" ති එත්ථ උක්කුටිකා වුච්චති පණ්ඩියො උක්ඛිපිත්වා අග්ගපාදෙහි වා, අග්ගපාදෙ උක්ඛිපිත්වා පණ්ඩිහි යෙව වා භූමිං ඵුසන්තස්ස ගමනං, කරණවචනං පනෙත්ථ වුත්තලක්ඛණ මෙව, "දුස්සපල්ලත්ථිකායා" ති එත්ථ ආයොගපල්ලත්ථිකාපි දුස්සපල්ලත්ථි කායෙව, "ආකිරන්තෙපි" ති පිණ්ඩපාතං දෙන්තෙපි, "සක්කච්චං" ති සතිං උපට්ඨපෙත්වා, "පත්තසඤ්ඤී" ති පත්තෙ සඤ්ඤං කත්වා, "සමසූපකො" නාම යත්ථ භත්තස්ස චතුත්ථභාගප්පමාණො සූපො හොති, "මුග්ගසූපො මාසසූපො" ති එත්ථ කුලත්ථාදීහි කතසූපාපි සංගහං ගච්ඡන්ති යෙවාති මහාපච්චරියං වුත්තං, "රසරසෙ" ති එත්ථ ඨපෙත්වා වෙ සූපෙ අවසෙසානි ලොනිසාකසූපෙය්‍යමච්ඡරසමංසරසාදීනි රසරසාති වෙදිතබ්බානි, තං රසරසං බහුම්පි ගණ්හන්තස්ස අනාපත්ති, "සමතිත්තික" න්ති සමපුණ්ණං සමහරිතං, "ථූපිකතං පිණ්ඩපාතං පතිගණ්හාති ආපත්ති දුක්කටස්සා" ති එත්ථ ථූපිකතො නාම පත්තස්ස අන්තො මුඛවට්ටිලෙඛං අතික්කමිත්වා කතො, පත්තෙ පක්ඛිත්තො රචිතො පූරිතොති අත්ථො, එවං කතං

අගහෙත්වා අන්තොමුඛවට්ටිලෙඛාසමප්පමාණො ගහෙතබ්බො, තත්ථ ථූපිකතං නාම පඤ්චහි හොජනෙහි කතන්ති අභයත්ථෙරො ආහ, තිපිටක චූළනාගත්ථෙරො පන "පිණ්ඩපාතො නාම යාගුපි භත්තම්පි ඛාදනීයම්පි චුණ්ණපිණ්ඩොපි දන්තකට්ඨම්පි දසිකසුත්තම්පිති:—ඉදං සුත්තං වත්වා දසිකසුත්තම්පි ථූපිකතං නවට්ටති" ති ආහ, තෙසං වාදං සුත්වා භික්ඛූ රොහණං ගන්ත්වා චූළසුම්මත්ථෙරං පුච්ඡිංසු භන්තෙ ථූපිකතපිඬපාතො කෙන පරිච්ඡින්නොති, තෙසඤ්ච ථෙරානං වාදං ආරොචෙසුං, ථෙරො සුත්වා ආහ, අහො චූළනාගො සාසනතො භට්ටො, අහං එතස්ස සත්තක්ඛත්තුං විනයං වාචෙන්තො න කදාචි එවං අවචං, අයං කුතො ලභිත්වා එවං වදතීති, භික්ඛූ ථෙරං යාචිංසු කථෙථදානි භන්තෙ කෙන පරිච්ඡින්නොති, යාවකාලිකෙන ආවුසොති ථෙරො ආහ, තස්මා යං කිඤ්චි යාගුභත්තං වා ඵලාඵලං වා ආමිසජාතිකං සමතිත්තිකමෙව ගහෙතබ්බං, තඤ්චබො අධිට්ඨානූපගෙන පත්තෙන,ඉතරෙන පන ථූපිකතම්පි වට්ටති, යාමකාලික සත්තාහකාලික යාවජීවිකානි පන අධිට්ඨානූපගෙ පත්තෙපි ථූපිකතානි වට්ටන්ති, "ඒසු පත්තෙසු භත්තං ගගෙත්වා එකස්මිං පූරෙත්වා විහාරං පෙසෙතුං වට්ටති" ති මහාපච්චරියං පන වුත්තං, යං පත්තෙ පක්ඛිප්පමානං පූවඋච්ඡුඛණ්ඩඵලාඵලාදි හෙට්ඨා ඔරොහති තං ථූපිකතං නාම නහොති, පූවවටංසකං ඨපෙත්වා පිණ්ඩපාතං දෙන්ති ථූපිකතමෙව හොති, පුප්පවටංසකතක්කොලකකටුකඵලාදි වටංසකෙ පන ඨපෙත්වා දින්නං ථූපිකතං නහොති, භත්තස්ස උපරි ථාලකං වා පත්තං වා ඨපෙත්වා පූරෙත්වා ගණ්හාති ථූපිකතං නාම නහොති, කුරුන්දි යම්පි වුත්තං "ථාලකෙ වා පණ්ණෙ වා පක්ඛිපිත්වා තං පත්තමත්ථකෙ ඨපෙත්වා දෙන්ති පාටෙක්කභාජනං වට්ටති" ති, ඉධ අනාපත්තියං ගිලානො න ආගතො, තස්මා ගිලානස්සාපි ථූපිකතං නවට්ටති, සබ්බත්ථ පන පටිග්ගහෙතුමෙව නවට්ටති, පටිග්ගහීතං පන සුපටිග්ගහීතමෙව හොති, පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටතීති.

නතියො වගෙගා.

"සක්කච්ච"න්ති ච "පත්තසංඤ්ඤී"ති චාති උභයං වුත්තනයමෙව, "සපදාන"න්ති තත්ථ තත්ථ ඔධිං අකත්වා අනුපටිපාටියා, සමසූපකෙ වත්තබ්බං වුත්තමෙව, "ථූපතො" ති මත්ථකතො, වෙමජ්ඣතොති අත්ථො, "පටිච්ඡාදෙත්වා දෙන්ති" ති මාඝාතසමයාදිසු පටිච්ඡන්නං ව්‍යඤ්ජනං කත්වා දෙන්ති, විඤ්ඤත්තියං වත්තබ්බං නත්ථි, උජ්ඣානසඤ්ඤීසික්ඛාපදෙපි ගිලානො නමුච්චති, "නාතිමහන්තො කබළො" ති මයූරණ්ඩං අතිමහන්තං, කුක්කුටණ්ඩං අතිඛුද්දකං, තෙසං වෙමජ්ඣප්පමාණො, "ඛජ්ජකෙ" ති එත්ථ මූලඛාදනීයාදි සබ්බං ගහෙතබ්බං.

චතුත්ථො වගෙගා.

"අනාහටෝ" ති අනාහරිතෝ, මුඛභාරං අසම්පාපිතෝති අත්ථෝ, "සඛිං හත්ථ" න්ති සහලහත්ථං, "සකඛලෝනා" ති එත්ථ ඛම්මං කත්වා හරිතකං වා ලවසිම්බුනං වා මුඛෙ පක්ඛිපිත්වා කත්වෝති, යත්තකේන වචනං අපරිපුණ්ණං නහොති තත්තකෝ මුඛමහි සන්නෝ කත්වෝතු වට්ටති, "පිණ්ඩුක්ඛේපක" න්ති පිණ්ඩං උක්ඛිපිත්වා උක්ඛිපිත්වා, "කබළාවච්ඡදක" න්ති කබළං අවච්ඡිඳිත්වා අවච්ඡිඳිත්වා, "අවගණ්ඩකාරක" න්ති මකකඨෝ විය ගණ්ඩෙ කත්වා කත්වා, "හත්ථනිඩ්ඩුනක" න්ති හත්ථං නිඩ්ඩුනිත්වා නිඩ්ඩුනිත්වා, "සිත්ථාවකාරක" න්ති සිත්ථානි අවකිරිත්වා අවකිරිත්වා, "ජිව්හානිච්ඡාරක" න්ති ජිව්හං නිච්ඡාරෙත්වා නිච්ඡාරෙත්වා, "චපුචපුකාරක" න්ති චපුචපුති එවං සද්දං කත්වා කත්වා.....

පඤ්චමෝ වග්ගෝ.

"සුරුසුරුකාරක" න්ති සුරුසුරුති එවං සද්දං කත්වා කත්වා, "දව්වෝ" ති පරිභාසවචනං, තං යෙන කෙනචි පරියායෙන කිං බුද්ධෝ සීලක්ඛන්ධෝ පට්ටුද්ධෝ, කිං ධම්මෝ ස්වාක්ඛාතෝ අප්පටිවිජ්ඣෝ, කිං සඞ්ඝෝ සුප්පටිපන්නෝ උජුපටිපන්නෝ ඤායපටිපන්නෝ සාමීචිපටිපන්නෝ යදිදං චත්තාරි පුරිසයුගානි අට්ඨ පුරිසපුග්ගලා එස භගවතෝ සාවකසඞ්ඝෝ ආහුනෙය්‍යෝ පාහුනෙය්‍යෝ දක්ඛිණෙය්‍යෝ අඤ්ජලිකරණීයෝ අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලෝකස්ස, යෙ තෙ ඒවරූපා ලාභා සක්කාරා සිලොකා න තෙ තථාගතෙ පටිච්ච, අථ ඛෝ තෙ ඉමෙ ලාභා සක්කාරා සිලොකා තුය්හෙව තෙ පාපකා අකුසලා පාපිකා ඉච්ඡාවචරා පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතෝ සිත්ථානි අවකිරිත්වා අවකිරිත්වා, "ජිව්හානිච්ඡාරක" න්ති ජිව්හං නිච්ඡාරෙත්වා නිච්ඡාරෙත්වා, "චපුචපුකාරක" න්ති චපුචපුති එවං සද්දං කත්වා කත්වා.....

පඤ්චමෝ වග්ගෝ.

"සුරුසුරුකාරක" න්ති සුරුසුරුති එවං සද්දං කත්වා කත්වා, "දව්වෝ" ති පරිභාසවචනං, තං යෙන කෙනචි පරියායෙන කිං බුද්ධෝ සීලක්ඛන්ධෝ පට්ටුද්ධෝ, කිං ධම්මෝ ස්වාක්ඛාතෝ අප්පටිවිජ්ඣෝ, කිං සඞ්ඝෝ සුප්පටිපන්නෝ උජුපටිපන්නෝ ඤායපටිපන්නෝ සාමීචිපටිපන්නෝ යදිදං චත්තාරි පුරිසයුගානි අට්ඨ පුරිසපුග්ගලා එස භගවතෝ සාවකසඞ්ඝෝ ආහුනෙය්‍යෝ පාහුනෙය්‍යෝ දක්ඛිණෙය්‍යෝ අඤ්ජලිකරණීයෝ අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලෝකස්ස, යෙ තෙ ඒවරූපා ලාභා සක්කාරා සිලොකා න තෙ තථාගතෙ පටිච්ච, අථ ඛෝ තෙ ඉමෙ ලාභා සක්කාරා සිලොකා තුය්හෙව තෙ පාපකා අකුසලා පාපිකා ඉච්ඡාවචරා පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතෝ

එකපණ්ණච්ඡත්තං හොති තම්පි ඡත්තමෙව, එතෙසු යංකිඤ්චි ඡත්තං පාණිම්හි අස්සාති ඡත්තපාණි සො තං ඡත්තං ධාරයමානො වා අංසෙ වා කත්වා ඌරුම්හි වා ඨපෙත්වා යාව හත්ථෙන නමුඤ්චති, තාවස්ස ධම්මො දෙසෙතුං නවට්ටති, දෙසෙන්තස්ස වුත්තනයෙන දුක්කටං,සචෙ පනස්ස අඤ්ඤෙ ඡත්තං ධාරෙති ඡත්තපාදුකාය වා සිතං හොති හත්ථතො අපගතමත්තෙ ඡත්තපාණි නාම නහොති, තස්ස ධම්මං දෙසෙතුං වට්ටති, ධම්මපරිච්ඡෙදෙ පනෙත්ථ පදසො ධම්මෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො, "දණ්ඩපාණිස්සා" ති එත්ථ දණ්ඩො නාම මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස චතුහත්ථප්පමාණො දණ්ඩො, දණ්ඩපාණිහාවො පනස්ස ඡත්තපාණිම්හි වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො, සත්ථපාණිම්හිපි එසෙවනයො, අසිං සන්නයහිත්වා සිතොපි හි සත්ථපාණිසඞ්ඛං නගච්ඡති, "ආයුධපාණිස්සා"ති එත්ථ කිඤ්චාපි වුත්තං, ආයුධං නාම චාපො කොදණ්ඩොති, අථඛො සබ්බාපි ධනුවිකතී සඞ්ඛං සරවිකතියා ආයුධන්ති වෙදිතබ්බං, තස්මා සඞ්ඛං වා සරෙන ධනුං ගහෙත්වා සුඞ්ඛධනුං වා සුඞ්ඛසරං වා සජ්යධනුං වා නිජ්ජ්යධනුං වා ගහෙත්වා සිතස්ස වා නිසින්නස්ස වා ධම්මො දෙසෙතුං නවට්ටති, සචෙ පනස්ස ධනු කණ්ඨෙ පටිමුක්කං හොති, යාව හත්ථෙන නගණ්හාති තාව ධම්මො දෙසෙතුං වට්ටති යෙවාති.

ඡඨො වගෙනා.

"අක්කන්තස්සා" ති ඡත්තදණ්ඩකෙ අඞ්ගුලන්තරං අප්පවෙසෙත්වා කෙවලං පාදුකං අක්කමිත්වා සිතස්ස, "පටිමුක්කස්සා" ති පටිමුඤ්චිත්වා සිතස්ස, උපාහනායපි එසෙව නයො, "ඔමුක්කො"ති පනෙත්ථ පණ්ණික වට්ටං ඔමුඤ්චිත්වා සිතො වුච්චති, "යානගතස්සා" ති එත්ථ සචෙපි ඊහි ජනෙහි හත්ථසංඝාටෙන ගහිතො සාටකෙ වා ඨපෙත්වා වංසෙන වයහති, අයුත්තෙ වා වයහාදිකෙ යානෙ විසංඛරිත්වා වා ඨපිතෙ චක්කමත්තෙපි නිසින්නො යානගතොත්වෙව සංඛං ගච්ඡති, සචෙ පන මෙපි එකයානෙ නිසින්නා හොන්ති වට්ටති, විසුං නිසින්නෙසුපි උච්චෙ යානෙ නිසින්නෙන නීචෙ නිසින්නස්ස දෙසෙතුං වට්ටති, සමප්පමාණෙපි වට්ටති, පුරිමෙ යානෙ නිසින්නෙන පච්ඡිමෙ නිසින්නස්ස වට්ටති, පච්ඡිමෙ පන උච්චතරෙපි නිසින්නෙන දෙසෙතුං නවට්ටති, "සයනගතස්සා"ති අන්ත මසො කටසාරකෙපි පකතිභූමියම්පි නිපන්නස්ස උච්චෙපි මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා භූමිප්පදෙසෙ වා සිතෙන නිසින්නෙන වා දෙසෙතුං නවට්ටති, සයනගතෙන පන සයනගතස්ස උච්චතරෙ වා සමප්පමාණෙ වා නිපන්නෙන දෙසෙතුං වට්ටති, නිපන්නෙනච සිතස්ස වා නිසින්නස්ස වා නිසින්නෙනාපි සිතස්ස වා නිසින්නස්ස වා වට්ටති, සිතෙන සිතස්සෙව වා වට්ටති, "පල්ලත්ථිකායා" ති ආයොගපල්ලත්ථිකාය වා හත්ථපල්ලත්ථිකාය වා දුස්සපල්ලත්ථිකාය වා යාය කායචි පල්ලත්ථිකාය නිසින්නස්ස අගිලානස්ස දෙසෙතුං නවට්ටති, "වෙසිතසීසස්සා" ති දුස්සවෙඨනෙන වා

මොලිආදිහි වා යථා කෙසන්තො නදිස්සති එවං වෙසිතසීසස්ස, "ඔගුණ්ඨිතසීසස්සා" ති සසීසං පාරුතස්ස, "ඡමාය නිසින්නෙනා" ති භූමියං නිසින්නෙන, "ආසනෙ නිසින්නස්සා" ති අන්තමසො වත්ථම්පි තිණා නිපි සත්ථරිත්වා නිසින්නස්ස, "ඡපකස්සා"ති චණ්ඩාලස්ස, "ඡපකී"ති චණ්ඩාලී, "නිලීනො" ති පටිච්ඡන්නො හුත්වා, "යත්‍රහි නාමා"ති යො නාම, "සබ්බම්දඤ්චමරිගතන්ති තත්ථෙව පරිපථි" ති සබ්බො අයං ලොකො සංකරං ගතො නිම්මරියාදෙති ඉමං වචනං වත්වා තත්ථෙව තෙසං චින්නම්පි අන්තරා රුක්ඛතො පතිතො,පතිත්වා ච පන උභින්නම්පි පුරතො ඨත්වා ඉමං ගාථං අභාසි "උභො අත්ථං නජානන්ති=පෙ=අස්මා කුම්හම්වාභිදා" ති, තත්ථ "උභො අත්ථං නජානන්ති" ති චෙපි ජනා පාලියා අත්ථං නජානන්ති, "ධම්මං නපස්සරෙ" ති පාලිං නපස්සන්ති, කතමෙ තෙ උභොති? "යො චායං මන්තං වාචෙති යො ච අධම්මෙන අධියති"ති එවං බ්‍රාහ්මණං ච රාජානං ච උභොපි අධම්මිකභාවෙ ඨපෙති, තතො බ්‍රාහ්මණො "සාලීන"න්ති ගාථමාහ, තස්සත්ථො:—ජානාමහම්හො අයං ධම්මොති, අපිච ඛො මයා දීඝරත්තං සපුත්තදාරපරිජනෙන රඤ්ඤෙ සන්තකො සාලීනං ඔදනො භුත්තො, "සුචිමංසූපසෙචනො" ති නානප්පකාරවිකතිසම්පාදිතං සුචිමංසූපසෙචනං මිස්සිකරණමස්සාති=සුචිමංසූපසෙචනො, "තස්මා ධම්මෙන වත්තාමී"ති යස්මා එවං මයා රඤ්ඤෙ ඔදනො භුත්තො අඤ්ඤෙ ච බහුලා වා ලඬා තස්මා ධම්මෙ අහං නවත්තාමි, උදරෙක බඬො හුත්වා න ධම්මං අජානන්තො, අයං හි ධම්මො අරියෙහි වණ්ණිතො පසත්ථො ථොමිතොති ජානාමි, අථ නං ඡපකො "ධිරත්ථු" ති ආදිනා ගාථාවයෙන අජ්ඣභාසී, තස්ස අත්ථො:-යො තයා ධනලාභො ච යසලාභො ච ලඬො, ධිරත්ථු තං ධනලාභං යසලාභඤ්ච බ්‍රාහ්මණ, කස්මා? යස්මා අයං තයා ලඬලාභො ආයතිං අපායෙසු විනිපාත නහෙතුනා හොති, සම්පති ච අධම්මචරණෙන වුත්ති නාම හොති, එවරූපා යා වුත්ති ආයතිං විනිපාතෙන ඉධ අධම්මචරණෙන වා නිප්ජ්ජති කිං තාය වුත්තියා, තෙන වුත්තං:—

"ධිරත්ථු තං ධනලාභං යසලාභඤ්ච බ්‍රාහ්මණ,
යා වුත්ති විනිපාතෙන අධම්මචරණෙනවා" ති.

"පරිබ්බජ මහාබ්‍රහ්මෙ"ති මහාබ්‍රාහ්මණ ඉතො දෙසා සීඝං පලායස්සු, "පචන්තඤ්ඤෙපි පාණිනො"ති අඤ්ඤෙපි සත්තා පචන්ති චෙව භුඤ්ජන්ති ච න කෙවලං ත්වඤ්චෙව රාජ ච,"මා ත්වං අධම්මො ආචරිතො අස්මා කුම්හම්වාභිදා"ති සචෙ හි ත්වං ඉතො අපරිබ්බජිත්වා ඉමං අධම්මං ආචරිස්සසි, තතො ත්වං සො අධම්මො එවං ආචරිතො, යථා උදකකුම්හං පාසාණො භින්දෙය්‍ය එවං මාභිජ්ජාති, තෙන මයං තං වදාම:—

"පරිබ්බජ මහාබ්‍රහ්මෙ පචන්තඤ්ඤෙපි පාණිනො,
මා ත්වං අධම්මො ආචරිතො අස්මා කුම්හම්වාභිදා"ති.

"උච්චෙ ආසනෙ" ති අන්තමසො භූමිප්පදෙසෙපි උන්නතට්ඨානෙ නිසින්නස්ස දෙසෙතුං නවට්ටති, "න ඨිතෙන නිසින්නස්සා" ති සචෙපි ථෙරූපඨානං ගන්ත්වා ඨිතං දහරභික්ඛුං ආසනෙ නිසින්නො මහාථෙරො පඤ්හං පුච්ඡති නකථෙතබ්බං, ගාරවෙන පන ථෙරං උට්ඨහිත්වා පුච්ඡ ථාති වත්තුං නසක්කා, පස්සෙ ඨිතභික්ඛුස්ස කථෙමීති කථෙතුං වට්ටති, "නපච්ඡතො ගච්ඡන්තෙනා" ති එත්ථ සචෙ පුරතො ගච්ඡන්තො පච්ඡතො ගච්ඡන්තං පඤ්හං පුච්ඡති නකථෙතබ්බං, පච්ඡිමස්ස භික්ඛුනො කථෙස්සාමීති කථෙතුං වට්ටති, සඞ්ඛං උග්ගහිතධම්මං පන සජ්ඣායිතුං වට්ටති, සමධුරෙන කථෙතුං වට්ටති, "නඋප්පථෙනා" ති එත්ථාපි සචෙ චෙපි සකටපථෙන එකෙකචක්කපථෙන වා උප්පථෙනෙව වා සමධුරං ගච්ඡන්ති වට්ටති, "අසඤ්චිච්චා" ති පටිච්ඡන්නට්ඨානං ගච්ඡන්තස්ස සහසා උච්චාරො වා පස්සාවො වා නික්ඛමති අසඤ්චිච්ච කතොනාම අනා පත්ති, "නහරිතෙ" ති එත්ථ යම්පි ජිවරුක්ඛස්ස මූලං පඨවියං දිස්සමා නං ගච්ඡති සාඛා වා භූමිලග්ගා ගච්ඡති සබ්බං හරිතසංඛාතමෙව, ඛන්ධෙ නිසීදිත්වා අප්පහරිතට්ඨානෙ පාතෙතුං වට්ටති, අප්පහරිතට්ඨානං ඔලො කෙන්තස්සෙව සහසා නික්ඛමති ගිලානට්ඨානෙ ඨිතො හොති වට්ටති, "අප්පහරිතෙ කතො" ති අප්පහරිතං අලභන්තෙන තිණණ්ඩුපකං වා පලාලණ්ඩුපකං වා ඨපෙත්වා කතොපි පච්ඡාහරිතං ඔත්ථරති වට්ටතියෙව, ඛෙලෙන චෙත්ථ සිංහාණිකාපි සංගහිතාති මහාපච්චරියං වුත්තං, "න උදකෙ" ති එතං පරිභොගඋදකමෙව සන්ධාය වුත්තං වච්චකුටිසමුද්දාදි උදකෙසු පන අපරිභොගෙසු අනාපත්ති, දෙවෙ වස්සන්තෙ සමන්තතො උදකොසො හොති, අනුදකං ඨානං ඔලොකෙන්තස්සෙව නික්ඛමති වට්ටති, මහාපච්චරියං පන වුත්තං "එතාදිසෙ කාලෙ අනුදකට්ඨානං අල භන්තෙන කාතුං වට්ටති" ති, සෙසං සබ්බසික්ඛාපදෙසු උත්තානත්ථ මෙව.

සත්තමො වගෙගා.

සමුට්ඨානාදි දීපනත්ථාය පනෙත්ථ ඉදං පකිණ්ණකං, උජ්ජග්ඝිකඋච්චා සද්දපටිසංයුත්තානි වත්තාරි, සකබලෙන මුඛෙන බ්‍යාහරණං එකං, ඡමානීචාසනට්ඨානපච්ඡතොගමනඋප්පථගමනපටිසංයුත්තානි පඤ්චාති ඉමානි දසසික්ඛාපදානි සමනුභාසනසමුට්ඨානානි, කායවාචාචිත්තතො සමුට්ඨහන්ති, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛානි, සචිත්තකානි, ලොකවජ්ජානි, කායකම්මානි, වචීකම්මානි, අකුසලචිත්තානි, දුක්ඛවෙදනානීති.

සුපොදනවිඤ්ඤත්තිසික්ඛාපදං ථෙය්‍යසත්ථසමුට්ඨානං, කායචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.

ඡත්තපාණි දණ්ඩපාණි සත්ථපාණි ආයුධපාණි පාදුක උපාහන යාන සයන පලලත්ථික වෙඨිත ඔගුණ්ඨිත නාමකානි එකාදසසික්ඛාපදානි ධම්මදෙසනසමුට්ඨානානි, වාචාචිත්තතො සමුට්ඨහන්ති, කිරියාකිරි යානි, සඤ්ඤාවිමොක්ඛානි, සචිත්තකානි, ලොකවජ්ජානි, වචීකම්මානි,

අකුසලවිත්තානි, දුක්ඛවෙදනානීති ..... අවසෙසානි තෙපණ්ණාසසික්ඛා පදානි පඨමපාරාජිකසමුට්ඨානානීති, සබ්බසෙඛියෙසු ආබාධප්පච්චයා අනාපත්ති, ථූපීකතපිණ්ඩපාතෙ සූපව්‍යඤ්ජනපටිච්ඡාදනෙ උජ්ඣාන සඤ්ඤිම්හීති තිසු සික්ඛාපදෙසු ගිලානො නත්ථීති .....

සෙඛියවණ්ණනා නිඝිතා.

අධිකරණසමථෙසු "සත්තා" ති තෙසං ධම්මානං සංඛාපරිච්ඡෙදො, චතුබ්බිධං අධිකරණං සමෙන්ති වූපසමෙන්තීති අධිකරණසමථා, තෙසං විත්ථාරො ඛන්ධකෙ ච පරිවාරෙ ච වුත්තො, තස්සත්ථං තත්ථෙව වණ්ණ සිස්සාම, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති .....

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
භික්ඛුවිභඞ්ගවණ්ණනා නිඝිතා.

THE
Bhekkhuni Wybhangavannana.

භික්ඛුනී විභඞ්ගවණ්ණනා.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුඩස්ස.

සො භික්ඛුනං විභඞ්ගස්ස සඞ්ගහිතො අනන්තරං,
භික්ඛුනිනං විභඞ්ගස්ස තස්ස සංවණ්ණනාකකමො.
පත්තො යතො තතො තස්ස අපුබ්බපදවණ්ණනා,
කාතුං පාරාජිකෙ තාව හොති සංවණ්ණනා අයං.

"තෙන සමයෙන බුඩො භගවා සාවත්ථියං විහරති=පෙ=සාළ්ගො මිගාර නත්තා" ති එත්ථ "සාළ්ගො"ති තස්ස නාමං, මිගාරමාතාය පන නත්තා හොති, තෙන වුත්තං මිගාරනත්තාති, "නවකම්මික" න්ති නවකම්ම අධිට්ඨායිකං, "පණ්ඩිතා"ති පණ්ඩිච්චෙන සමන්නාගතා, "ව්‍යත්තා"ති වෙය්‍යත්තියෙන සමන්නාගතා, "මෙධාවිනී" ති පාලිගහණෙ සති පුබ්බඞ්ගමාය පඤ්ඤාය අත්ථගහණෙ පඤ්ඤා පුබ්බඞ්ගමාය සතියා සමන්නා ගතා, "දක්ඛා"ති ඡෙකා, අවිරජ්ඣිත්වා සීඝං කත්තබ්බකාරිණීති අත්ථො, "අනලසා"ති ආලසියවිරහිතා, "තත්‍රුපායායා"ති තෙසු තෙසු කම්මෙසු උපායභූතාය, "විමංසායා" ති කත්තබ්බකම්මූපපරික්ඛාය, "සමන්නා ගතා" ති සම්පයුත්තා, "අලංකාතු" න්ති සම්පා තං තං කම්මං කාතුං, "අලංසංවිධාතු" න්ති එවං ච එවං ච ඉදං හොතූති එවං සංවිදහිතුම්පි සම්පා, "කතාකතං ජානිතු"න්ති කතං ච අකතං ච ජානිතුං, "තෙ"ති තෙ උභො, සාච සුඤ්ඤරිනඤ්ඤ සො ච සාළ්ගොති අත්ථො, "හත්තග්ගෙ"ති පරිවෙසනට්ඨානෙ, "නිකුටෙ"ති කොණසදිසං කත්වා දස්සිතෙ ගම්භීරෙ, "විස්සරො මෙ භවිස්සති" ති විරූපො මෙ සරො භවිස්සති විප්පකාරසද්දො භවිස්සතීති අත්ථො, "පතිමානෙන්ති" ති අපෙක්ඛමානා, "ක්‍යාහ"න්ති කිං අහං, "ජරාදුබ්බලා" ති ජරාය දුබ්බලා, "චරණගිලානා" ති පාද රොගෙන සමන්නාගතා, "අවස්සුතා" ති කායසංසග්ගරාගෙන අවස්සු තා, තින්තා කිලින්නාති අත්ථො, පදභාජනෙ පනස්ස තමෙව රාගං ගහෙත්වා සාරත්තාති ආදි වුත්තං, තත්ථ "සාරත්තා"ති වත්ථං විය රඞ්ග ජාතෙන කායසංසග්ගරාගෙන සුඩුරත්තා, "අපෙක්ඛවා" ති තස්සෙව රාගස්ස වසෙන තස්මිං පුරිසෙ පවත්තාය අපෙක්ඛාය සමන්නාගතා, "පති බඞ්චිත්තා" ති තෙන රාගෙන තස්මිං පුරිසෙ බන්ධිත්වා ඨපිතචිත්තා විය,

එසෙව නයො දුතියපදෙ විහඞ්ගොපි, "පුරිසපුග්ගලස්සා"නි පුරිසඞ්ගතස්ස පුග්ගලස්ස, "අධක්ඛක"න්ති අක්ඛකානං අධො, "උභොජාණුමණ්ඩල"න්ති ජාණුමණ්ඩලානං උපරි, පදභාජනෙ පන පදපටිපාටියා එව හෙට්ඨක්ඛකං උපරිජාණුමණ්ඩලන්ති වුත්තං, එස්ථ ච උභොකපරමපි උභොජාණුමණ්ඩලෙ නෙව සඟහිතං, සෙසං මහාවිහාරෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, "පුරිමා යො උපාදාසා"නි සාධාරණ පාරාජිකෙහි පාරාජිකායො වතස්සො උපාදා යාති අත්ථො, "උභොජාණුමණ්ඩලිකා"නි ඉදං පන ඉත්ථිසා පාරාජිකාය නාම මත්තං, තස්මා පදභාජනෙ න විචාරිතං, එවං උදදිට්ඨක්ඛාපදං පදානුක්කමෙන විභජිත්වා ඉදානි අවස්සුතාදිභෙදෙන ආපත්තිභෙදං දස්සෙතුං "උභතො අවස්සුතෙ"නි ආදිමාහ, තත්ථ "උභතො අවස්සුතෙ"නි උභතො අවස්සුතෙ, භික්ඛුනියා චෙව පුරිසස්ස ච කායසංසග්ගරාගෙන අවස්සුතභාවෙ සතී ති අත්ථො, "කායෙන කායං ආමසති"නි භික්ඛුනී යථාපරිච්ඡින්නෙන කායෙන පුරිසස්ස යංකිඤ්චි කායං පුරිසො වා යෙන කෙනචි කායෙන භික්ඛුනියා යථාපරිච්ඡින්නං කායං ආමසති උභයථාපි භික්ඛුනියා පාරාජිකං, "කායෙන කායපටිබද්ධ"න්ති වුත්තාපකාරෙනෙව අත්තනො කායෙන පුරිසස්ස කාය පටිබද්ධං, "ආමසති"නි එත්ථ සඤං වා ආමසතු තස්ස වා ආමිසනං සාදියතු ථුල්ලච්චයමෙව, "කායපටිබද්ධෙන කාය"න්ති අත්තනො වුත්තාපකාරකාය පටිබද්ධෙන පුරිසස්ස කායං, "ආමසති"නි ඉධාපි සඤං වා ආමසතු තස්ස වා ආමසනං සාදියතු ථුල්ලච්චයමෙව, අවසෙසපදෙසුපි ඉමිනාව නයෙන විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, සචෙ පන භික්ඛු චෙව භික්ඛුනී ච හොති තත්‍ර චෙ භික්ඛුනී ආමසති භික්ඛු නිච්චලො හුත්වා විත්තෙන සාදියති භික්ඛු ආප තියා න කාරෙතබ්බා, සචෙ භික්ඛු ආමසති භික්ඛුනී නිච්චලා හුත්වා වි ත්තෙනෙව අධිවාසෙති කායඤ අවොපයමානාපි පාරාජිකෙනෙව පාරා ජිකෙන ථුල්ලච්චයෙනෙව ථුල්ලච්චයෙන දුක්කටෙනෙව දුක්ක ටෙන කාරෙතබ්බා, කස්මා? "කායසංසග්ගං සාදියෙය්‍යා"නි වුත්තත්තා, අයං අට්ඨකථාසු විනිච්ඡයො, එවං පන සති කිරියාසමුට්ඨානතා නදිස්සති, තස්මා තබ්බහුලනයෙන සා වුත්තානි වෙදිතබ්බා, "උභොක්ඛක"න්ති අක්ඛ කානං උපරි, "අධො ජාණුමණ්ඩල"න්ති ජාණුමණ්ඩලානං හෙට්ඨා, එස්ථ ච අධො කපරම්පි අධොජාණුමණ්ඩලෙනෙව සංගහිතං, "එකතො අවස්සු තෙ"නි එත්ථ කිඤ්චාපි එකතොති අවිසෙසෙන වුත්තං, තථාපි භික්ඛුනියා එව අවස්සවෙ සති අයං ආපත්තිභෙදෙ වුත්තොති වෙදිතබ්බා, තත්‍රායං ආදිතො පභාය විනිච්ඡයො, භික්ඛුනී කායසංසග්ගරාගෙන අවස්සුතා පුරි සොපි තත්ථෙව අධක්ඛකෙ උභොජාණුමණ්ඩලෙ කායප්පදෙසෙ කායසංසග්ග සාදියනෙ සති භික්ඛුනියා පාරාජිකං, භික්ඛුනියා කායසංසග්ගරාගෙ පුරි සස්ස මෙථුනරාගෙ වා ගෙහසිතපෙමං වා සුඛවිත්තං වා හොතු ථුල්ල ච්චයමෙව, භික්ඛුනියා මෙථුනරාගෙ පුරිසස්ස කායසංසග්ගරාගෙ වා මෙථු නරාගෙ වා ගෙහසිතපෙමං වා සුඛවිත්තං වා හොතු දුක්කටං, භික්ඛුනියා ගෙහසිතපෙමං පුරිසස්ස වුත්තෙනසු චතූසු ඨානෙසු වා තං වා හොතු දුක්කට මෙව, භික්ඛුනියා සුඛවිත්තං පුරිසස්ස වුත්තෙනසු චතූසු ඨානෙසු වා තං වා හොතු අනාපත්ති, සචෙ පන භික්ඛුචෙව හොති භික්ඛුනී ච උභිනන්නං කායසං

සග්ගරාගො භික්ඛුස්ස සංඝාදිසෙසො භික්ඛුනියා පාරාජිකං, භික්ඛුනියා කා යසංසග්ගරාගො භික්ඛුස්ස මෙථුනරාගො වා ගෙහසිතපෙමං වා භික්ඛුනි යා ථුල්ලච්චයං භික්ඛුස්ස දුක්කටං, උභින්නං මෙථුනරාගො වා ගෙහසිත පෙමං වා උභින්නම්පි දුක්කටමෙව, යස්ස යත්ථ සුඩ්චිත්තං තස්ස තත්ථ අනාපත්ති, උභින්නම්පි සුඩ්චිත්තං උභින්නම්පි අනාපත්ති, "අනාපත්ති අස චිච්චා"ති ආදීසු විරජ්ඣිත්වා වා ආමසන්තියා අඤ්ඤවිහිතාය වා අයං පුරි සො වා ඉත්ථි වාති අජානන්තියා වා තෙන ඵුඨායපි තං ඵස්සං අසාදිය න්තියා වා ආමසනෙපි සති අනාපත්ති, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව~~~~ පඨමපාරාජිකසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකව ජ්ජං, කායකම්මං, අකුසල චිත්තං, චිවෙදනන්ති~~~~

පඨමපාරාජික සික්ඛාපදං.

දුතියපාරාජිකෙ "කච්චිනොසා"ති කච්චිනු සා, "අවණ්ණො"ති අගු ණො, "අකිත්ති"ති නින්දා, "අයසො"ති පරිවාරවිපත්ති, පරමුඛගරහාවා, "සාවා ආරොචෙති"ති යා පාරාජිකං ආපන්නා සා සයං ආරොචෙති, "අඨ නනං පාරාජිකානං අඤ්ඤතර"න්ති භික්ඛූහි සාධාරණානං චතුන්නං අසාධා රණානං ච චතුන්නමෙව අඤ්ඤතරං ඉදං ච පාරාජිකං පච්ඡා පඤ්ඤත්තං තස්මා අඨනන්නති විභගෙ වුත්තං, පුරිමෙන පන සඞ්ං යුගලකත්තා ඉම සම්ංඛකාසෙ ඨපිතන්ති වෙදිතබ්බං, "ධුරං නික්ඛිත්තමත්තෙ"ති ධුරෙ නික්ඛි ත්තමත්තෙ, විත්ථාරකථා පනෙත්ථ සප්පාණකවග්ගමහි දුට්ඨුල්ලසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා, තත්‍ර හි පාචිත්තියං ඉධ පාරාජිකන්ති අය මෙව හි විසෙසො, සෙසං තාදිසමෙව, "වජ්ජ පටිච්ඡාදිකා"ති ඉදම්පි ඉමිස්සා පාරාජිකාය නාමමත්තමෙව, තස්මා පදභාජනෙ න විචාරිතං, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව~~~~ ධුරනික්ඛෙපසමුඨානං, කායවාචාචිත්තතො සමුඨාති, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීක ම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති~~~~

දුතියපාරාජිකං.

තතියෙ "ධම්මෙනා"ති භූතෙන වත්ථුනා, "විනයෙනා"ති චොදෙත්වා සාරෙත්වා පදභාජනං පනස්ස යෙන ධම්මෙන යෙන විනයෙන උක්ඛි ත්තො සුඋක්ඛිත්තො හොතීති ඉමං අධිප්පායමත්තං දස්සෙතුං වුත්තං, "සත්ථුසාසනෙනා"ති ඤත්තිසම්පදාය චෙව අනුසාවණසම්පදාය ච, පදභාජ නෙ පනස්ස "ජිනසාසනෙන බුඩසාසනෙනා"ති වෙවචනමත්තමෙව වුත්තං, "සංඝං වා ගණං වා"ති ආදිසු යෙන සංඝෙන කම්මං කතං තං සං ඝං වා තත්ථ සම්බහුලපුග්ගලසඞ්ඛාතං ගණං වා එකපුග්ගලං වා තං කම්මංවා න ආදියති න අනුවත්තති න තත්ථ ආදරං ජනෙතීති අත්ථො, "සමානසං වාසකා භික්ඛූ වුච්චන්ති සහායා සො තෙහි සඞ්ං නත්ථි"ති එත්ථ එකං ක ම්මං එකුද්දෙසො සමසික්ඛාතාති අයං තාව සංවාසො, සමානො සංවාසො එතෙසන්ති=සමානසංවාසකා, එවරූපා භික්ඛූ භික්ඛුස්ස තස්මිං සංවාසෙ සහ අයනභාවෙන සහායාති වුච්චන්ති, ඉදානි යෙන සංවාසෙන තෙ සමා නසංවාසකාති වුත්තා සො සංවාසො තස්ස උක්ඛිත්තකස්ස තෙහි සඞ්ං නත්ථි, යෙහි ච සඞ්ං තස්ස සො සංවාසො නත්ථි න තෙන තෙ භික්ඛූ

අත්තනො සහායා කතා හොන්ති, තස්මා වුත්තං "සමානසංවාසකා භික්ඛූ වුච්චන්ති සහායා සො තෙහි සඞ්ඝං නත්ථි තෙන වුච්චති අකතසහායො" ති, සෙසං සංඝභෙදසික්ඛාපදාදිසු වුත්තනයත්තා උත්තානමෙව. සමනුභාසන සමුට්ඨානං, කායවාචාචිත්තතො සමුඨාති, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.

නතිය පාරාජිකං.

චතුත්ථෙ "අවස්සුතා"ති ලොකස්සාදමිත්තසන්ථවවසෙන කායසංසග්ගරාගෙන අවස්සුතා, දුතියපදෙපි එසෙව නයො, "පුරිසපුග්ගලස්ස හත්ථගහණං වා"ති ආදිසු පන යං පුරිසපුග්ගලෙන හත්ථෙ ගහණං කතං තං පුරිසපුග්ගලස්ස හත්ථගහණන්ති වුත්තං, එසනයො සංඝාටිකණ්ණගහණෙපි, "හත්ථගහණ"න්ති එත්ථ ච හත්ථගහණඤ්ච අඤ්ඤම්පි අපාරාජිකක්ඛෙත්තෙ ගහණඤ්ච එකජ්ඣං කත්වා හත්ථගහණන්ති වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං, තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ "හත්ථගහණං වා සාදියෙය්‍යාති හත්ථො නාම කප්පරං උපාදාය යාව අග්ගනඛා එතස්ස අසඩ්ඪම්මස්ස පතිසෙවනත්ථාය උබ්භක්ඛක අධොජාණුමණ්ඩලගහණං සාදියති ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්සා"ති වුත්තං, එත්ථ ච "අසඩ්ඪමෙමා"ති කායසංසග්ගො වෙදිතබ්බො, න මෙථුනධම්මො, නහි මෙථුනස්ස සාමන්තා ථුල්ලච්චයං හොති, විඤ්ඤූ පටිබලො කායසංසග්ගං සමාපජ්ජිතුන්ති වචනම්පි චෙත්ථ සාධකං,

> නිස්සිත්ථියො මෙථුනං තං නසෙවෙ
> තයො පුරිසෙ තයො ච අනරියපඩකෙ,
> නචා චරෙ මෙථුනං ව්‍යඤ්ජනසම්ං
> ඡෙජ්ජා සියා මෙථුනධම්මපච්චයා,
> පඤ්හා මෙසා කුසලෙහි චින්තිතාති.

ඉමාය පරිවාරෙ වුත්තාය සෙදමොචකගාථාය විරුජ්ඣතීති චෙ? න, මෙථුනධම්මස්ස පුබ්බභාගත්තා, පරිවාරෙයෙව හි මෙථුනධම්මස්ස පුබ්බභාගො ජානිතබ්බොති වණ්ණෙණ අවණ්ණෙණ කායසංසග්ගො දුඨුල්ලවාචා අත්තකාමපාරිචරියා ගමනුපපාදනන්ති එවං සුක්කවිසට්ඨිආදීනි පචසික්ඛාපදානි මෙථුනධම්මස්ස පුබ්බභාගොති වුත්තානි, තස්මා කායසංසග්ගො මෙථුනධම්මස්ස පුබ්බභාගත්තා පච්චයො හොති, "ඉති ඡෙජ්ජා සියා මෙථුනධම්ම පච්චයා"ති එත්ථ ඉමිනා පරියායෙන අත්ථො වෙදිතබ්බො, එතෙනුපායෙන සබ්බපදෙසුපි විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, අපිච "සංකෙතං වා ගච්ඡෙය්‍යා"ති එතස්ස පදභාජනෙ "ඉත්ථං නාමං ආගච්ඡා"ති එවං නාමකං ඨානං ආගච්ඡාති අත්ථො, "අඪමං වත්ථුං පරිපූරෙති අස්සමණී හොතී"ති අනුලොමතො වා පටිලොමතො වා එකන්තරිකාය වා යෙන තෙන නයෙන අඪමං වත්ථුං පරිපූරෙන්තී යෙව අස්සමණී හොති, යා පන එකං වා වත්ථුං සත්ත වා වත්ථූනි සතක්ඛත්තුම්පි පූරෙති නෙව අස්සමණී හොති, ආපන්නා ආපත්තියො දෙසෙත්වා මුච්චති අපිචෙත්ථ ගණනූපිකා ආපත්ති වෙදිතබ්බා, වුත්තං හෙතං "අත්ථාපත්ති දෙසිතා ගණනූපිකා, අත්ථාපත්ති දෙසිතා න ගණනූ

පිකා''ති, තත්‍රායං විනිච්ඡයො, ඉදානි නාපජ්ජිස්සාමීති ධුරනික්ඛෙපං කත්වා දෙසිතා ගණනූපිකා දෙසිතගණනං උපෙති පාරාජිකස්ස අඟං නහොති, තස්මා යා එකං ආපන්නා ධුරනික්ඛෙපං කත්වා දෙසෙත්වා පුන කිලෙසවසෙන ආපජ්ජති පුන දෙසෙති එවං අඨවත්ථූනි පූරෙන්තිපි පාරාජිකා න හොති, යා පන ආපජ්ජිත්වා පුනපි අඤ්ඤං වත්ථුං ආපජ්ජිස්සාමීති සඋස්සාහාව දෙසෙති තස්සා සා ආපත්ති න ගණනූපිකා, දෙසිතාපි අදෙසිතා හොති, දෙසිත ගණනං නගච්ඡති, පාරාජිකස්සෙව අඟං හොති, අට්ඨමෙ වත්ථුම්හි පරිපුණ්ණමත්තෙ පාරාජිකා හොති, සෙසං උත්තානමෙවාති ධුරනික්ඛෙපසමුඨානං, කායවාචාචිත්තතො සමුඨාති, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, විවෙදනන්ති

චතුත්ථ පාරාජිකසික්ඛාපදං සමත්තං.

"උද්දිට්ඨා ඛො අය්‍යායො අට්ඨපාරාජිකා ධම්මා''ති භික්ඛූ ආරබ්භ පඤ්ඤත්තා සාධාරණා චත්තාරොති එවං පාතිමොක්ඛුද්දෙසමග්ගෙන උද්දිට්ඨා ඛො අය්‍යායො අට්ඨපාරාජිකාධම්මාති එවමෙත්ථ අත්ථො දඨබ්බො, සෙසං මහාවිභඟෙ වුත්තනයමෙවාති

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය භික්ඛුනිවිභඟෙ පාරාජික කණ්ඩවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

පාරාජිකානන්තරස්ස අයංදානි භවිස්සති සංසාදිසෙස කණ්ඩස්ස අනුත්තානත්ථවණ්ණනා.

"උද්දෙසිත''න්ති භණ්ඩසාලා, "මාය්‍යො එවං අවචා''ති අය්‍යො මා එවං අවච, "අපි නාය්‍යෙ''ති අපිනු අය්‍යෙ, "අච්චාවදථා''ති අතික්කමිත්වා වදථ, අක්කොසථාති වුත්තං හොති, "උස්සයවාදිකා''ති මානුස්සයවසෙන කොධුස්සයවසෙන විවදමානා, යස්මා පන සා අත්ථතො අට්ටකාරිකා හොති තස්මා උස්සයවාදිකා නාමඅට්ටකාරිකා වුච්චතීති පදභාජනෙ වුත්තං, එත්ථ ච "අට්ටො''ති වොහාරිකවිනිච්ඡයො වුච්චති, යං පබ්බජිතා අධිකරණන්තිපි වදන්ති, "දුතියං වා පරියෙසති''ති සක්ඛිං වා සහායං වා පරියෙසති දුක්කටං, "ගච්ඡති වා''ති උපස්සයො වා හොතු භික්ඛාචාරමග්ගො වා යත්ථ ඨිතාය අට්ටං කරිස්සාමීති චිත්තං උප්පජ්ජති, තතො වොහාරිකානං සන්තිකං ගච්ඡන්තියා පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං, "එකස්ස ආරොචෙති''ති චීසුජනෙසු යස්ස කස්සචි එකස්ස කථං යො කොචි වොහාරිකානං ආරොචෙති, "දුතියස්ස ආරොචෙති''ති එත්ථාපි එසෙවනයො,අයං පනෙත්ථ අසමෙමා හත්ථාය විත්ථාරකථා, යත්ථ කත්ථචි අන්තමසො භික්ඛුනීඋපස්සයං ආගතෙපි වොහාරිකෙ දිස්වා භික්ඛුනී අත්තනො කථං ආරොචෙති භික්ඛුනියා දුක්කටං, උපාසකො අත්තනො කථං ආරොචෙති භික්ඛුනියා ථුල්ලච්චයං, පඨමං උපාසකො අත්තනො කථං ආරොචෙති භික්ඛුනියා දුක්කටං, අථ සා අත්තනො කථං ආරොචෙති ථුල්ලච්චයං, භික්ඛුනී උපාසකං වදති මම ච තවච කථං ත්වංයෙව ආරොචෙහී ති, සො අත්තනො වා කථං පඨමං

ආරොචෙතු භික්ඛුනියා වා පඨමාරොචනෙ දුක්කටං, දුතියාරොචනෙ ථුල්ලච්චයං, උපාසකො භික්ඛුනිං වදති මමං ච තවඤ්ච කථං ත්වං යෙව ආරොචෙහීති, එත්ථාපි එසෙවනයො, භික්ඛුනී කප්පියකාරකෙන කථාපෙති තත්ථ කප්පියකාරකො වා භික්ඛුනියා කථං පඨමං ආරොචෙතු ඉතරො වා අත්තනො කථං කප්පියකාරකො වා උභිනනම්පි කථං ඉතරො වා උභිනනම්පි කථං ආරොචෙතු, යථා තථා වා ආරොචියමානෙ පඨමෙ ආරොචනෙ භික්ඛුනියා දුක්කටං, දුතියෙ ථුල්ලච්චයං, යථා වා තථා වා ආරොචිතං පන උභිනනම්පි කථං සුත්වා වොහාරිකෙහි විනිච්ඡයෙ කතෙ පරාජිතෙ අට්ටකාරිකෙ අට්ටපරියොසානං නාම හොති, තස්මිං අට්ටපරියොසානෙ භික්ඛුනියා ජයෙපි පරාජයෙපි සංඝාදිසෙසො, සචෙ පන ගනිගතං අධිකරණං හොති සුතපුබ්බං වොහාරිකෙහි, අථ තෙ භික්ඛුනිං ච අට්ටකාරකං ච දිස්වාව තුම්හාකං කථනකිච්චං නත්ථි ජානාම මයං එතමත්ථන්ති සයමෙව විනිච්ඡිනිත්වාදෙන්ති, එවරූපෙ අට්ටපරියොසානෙපි භික්ඛුනියා අනාපත්ති, පඨමං ආපත්ති එතස්සාති=පඨමාපත්තිකො, විතික්කමක්ඛණෙ යෙව ආපජ්ජිතබ්බොති අත්ථො, තං පඨමාපත්තිකං, පදභාජනෙ පන අධිප්පායමත්තං දස්සෙතුං "සහවත්ථජ්ඣාචාරා ආපජ්ජති අසමනුභාසනායා"ති වුත්තං, අයං හෙත්ථ අත්ථො, සහවත්ථජ්ඣාචාරායං භික්ඛුනී ආපජ්ජති න තතියාය සමනුභාසනාය, අයං පඨමමෙව සහවත්ථජ්ඣාචාරෙන ආපජ්ජිතබ්බත්තා පඨමාපත්තිකොති, භික්ඛුනිං සඞ්ඝතො නිස්සාරෙතීති=නිස්සාරණ්ඩියො, තං නිස්සාරණ්ඩියං,පදභාජනෙ පන අධිප්පායමත්තං දස්සෙතුං "සංඝම්හා නිස්සාරියතී"ති වුත්තං, තත්ථ යං ආපන්නා භික්ඛුනී සංඝතො නිස්සාරියති සො නිස්සාරණ්ඩියොති එවමත්ථො දඨබ්බො, නහි සො එව ධම්මො සංඝම්හා කෙනවි නිස්සාරියති තෙන පන ධම්මෙන භික්ඛුනී නිස්සාරියති, තස්මා සො නිස්සාරෙතීති නිස්සාරණ්ඩියො, "ආකඩ්ඪියමානා ගච්ඡතී"ති අට්ටකාරකමනුස්සෙහි සයං වා ආගන්ත්වා දූතං වා පෙසෙත්වා එහීති වුච්චමානා වොහාරිකානං සන්තිකං ගච්ඡති, තතො අට්ටකාරකො අත්තනො වා කථං පඨමං ආරොචෙතු භික්ඛුනියා වා නෙව පඨමාරොචනෙ දුක්කටං, න දුතියාරොචනෙ ථුල්ලච්චයං, සචෙ අමච්චෙහි විනිච්ඡිනිත්වා කතෙ අට්ටපරියොසානෙපි අනාපත්තියෙව, සචෙපි අට්ටකාරකො භික්ඛුනිං වදති මම ච තව ච කථං ත්වමෙව කථෙහීති, තං කථෙන්තියාපි කථං සුත්වා කතෙ අට්ටපරියොසානෙපි අනාපත්තියෙව, "රක්ඛංයාචතී"ති ධම්මිකං රක්ඛං යාචති අනාපත්ති, ඉදානි යථා යාචිතා රක්ඛා ධම්මිකා හොති තං දස්සෙතුං "අනොදිස්ස ආචික්ඛතී"ති ආහ,තත්ථ අතීතං ආරබ්භ අත්ථි ඔදිස්ස ආචික්ඛනා අත්ථි අනොදිස්ස ආචික්ඛනා අනාගතං ආරබ්භාපි අත්ථි ඔදිස්ස ආචික්ඛනා අත්ථි අනොදිස්ස ආචික්ඛනා, කථං අතීතං ආරබ්භ ඔදිස්ස ආචික්ඛනා හොති? භික්ඛුනීඋපස්සයෙ ගාමදාරකා ධුත්තාදයො වා යෙ කෙචි අනාචාරං වා ආචරන්ති රුක්ඛං වා ඡින්දන්ති ඵලාඵලං වා හරන්ති, පරික්ඛාරෙ වා අච්ඡින්දන්ති භික්ඛුනී වොහාරිකෙ උපසංකම්ත්වා අම්හාකං උපස්සයෙ ඉදං නාම කතන්ති වදති, කෙනාති වුත්තෙ අසුකෙන ච අසුකෙනචාති ආචික්ඛති, එවං අතීතං ආරබ්භ ඔදිස්ස ආචික්ඛනා හොති, සා නවට්ටති, තඤ්චෙ සුත්වා තෙ වොහාරිකා තෙසං දණ්ඩං කරොන්ති, සබ්බං භික්ඛුනියා

ගීවා හොති, දණ්ඩං ගණ්හිස්සාමීති අධිප්පායෙපි සති ගීවා යෙව හොති, සචෙ පනස්ස දණ්ඩං ගණ්හාථාති වදති පඤ්චමාසකමත්තෙ ගහිතෙ පාරාජිකං හොති, කෙනාති වුත්තෙ පන අසුකෙනාති වත්තුං අම්හාකං නවට්ටති, තුම්හෙයෙව ඤාතිස්සථ, කෙවලං හි මයං රක්ඛං යාචාම, තං නො දෙථ අවහටභණ්ඩං ච ආහරාපෙථාති වත්තබ්බං, එවං අනොදිස්සාවිකඛනා හොති, සාවට්ටති, එවං වුත්තෙ සචෙපි තෙ වොහාරිකා කාරකෙ ගවෙසෙත්වා තෙසං දණ්ඩං කරොන්ති, සබ්බ්‍යාපතෙය්‍යෙපි ගහිතෙ භික්ඛුනියා නෙව ගීවා න ආපත්ති,පරිකඛාරං හරන්තෙ දිස්වා තෙසං අනත්ථකාමතාය චොරා චොරාති වත්තුම්පි නවට්ටති, එවං වුත්තෙපි යං තෙසං දණ්ඩං කරොන්ති සබ්බම්පි භික්ඛුනියා ගීවා හොති, අත්තනො වචනකරං පන ඉමිනා මෙ පරිකඛාරො ගහිතොති තං ආහරාපෙති මා වස්ස දණ්ඩං කරොතීති වත්තුං වට්ටති,දුසදුසීවාපි ආදීනං අත්ථාය අට්ටං කරොන්ති අයං අකප්පියඅට්ටොති නාම නවට්ටති, කථං අනාගතං ආරබ්භ ඔදිස්සාවිකඛනා හොති? වුත්තනයෙනෙව පරෙහි අනාචාරාදිසු කතෙසු භික්ඛුනි වොහාරිකෙ එවං වදති අම්හාකං උපස්සයෙ ඉදං ච ඉදං ච කාරොන්ති රක්ඛං නො දෙථ ආයතිං අකරණත්ථායාති, කෙන එවං කතන්ති වුත්තෙ ච අසුකෙන ච අසුකෙන චාති ආවිකඛති, එවං අනාගතං ආරබ්භ ඔදිස්ස ආවිකඛණා හොති, සාපි නවට්ටති, තෙසං හි දණ්ඩෙ කතෙ පුරිමනයෙනෙව සබ්බං භික්ඛුනියා ගීවා, සෙසං පුරිමසදිසමෙව, සචෙ පන වොහාරිකා භික්ඛුනිඋපස්සයෙ එවරූපං අනාචාරං කරොන්තානං ඉමං නාම දණ්ඩං කරොමාති හෙරිං වරාපෙත්වා ආණාය අනිඨමානෙ පරියෙසිත්වා දණ්ඩෙන්ති, භික්ඛුනියා නෙව ගීවා න ආපත්ති,යො වායං භික්ඛුනීනං වුත්තො භික්ඛූහිපි එසෙවනයෝ, භික්ඛුනොපි හි ඔදිස්සාවිකඛණා නවට්ටති, යං තථා ආවිකතෙ දණ්ඩං කරොන්ති සබ්බං ගීවා හොති, වුත්තනයෙනෙව දණ්ඩං ගණ්හාපෙන්තස්ස පාරාජිකං, යො පන දණ්ඩං කරිස්සන්තීති ඤාතෙන්තාපි අඤ්ඤොදිස්ස කථෙති තෙ ච පරියෙසිත්වා දණ්ඩං කරොන්ති යෙව න දෙසො, විහාරසීමාය රුක්ඛාදීනි ඡින්දන්තානං වාසිඵරසුආදීනි ගහෙත්වා පාසාණෙහි කොටෙන්ති නවට්ටති, සචෙ ධාරා භිජ්ජති කාරාපෙත්වා දාතබ්බා, උපධාවිත්වා තෙසං පරිකඛාරෙ ගණ්හනන්ති තම්පි න කාතබ්බං, ලහුපරිවත්තනං හි චිත්තං ථෙය්‍යචෙතනාය උප්පන්නාය මූලච්ඡෙජ්ජම්පි ගච්ඡෙය්‍ය, සෙසං උත්තානමෙව. කඨිනසමුට්ඨානං, කිරියා, නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, විචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

සත්තරසකෙ පඨමසික්ඛාපදං.

දුනියෙ "වරභණ්ඩ"න්ති මුත්තාමණි වෙළුරියාදිමහග්ඝං භණ්ඩං, "අන්‍ය පලොකෙත්වා"ති අනාපුච්ඡිත්වා, "ගණං වා"ති මලුගගණභවට්ඨපුත්තගණාදිකං, "පූග"න්ති ධම්මගණං, "සෙනිං"ති ගන්ධිකසෙනිං දුස්සිකසෙනිං ආදිකං, යත්ථ යත්ථ හි රාජානො ගණාදීනං ගාමනිගමෙ නිය්‍යාතෙන්ති තුමොව එත්ථ අනුභාසථාති, තත්ථ තත්ථ තෙ එව ඉස්සරා හොන්ති,තස්මා තෙ සඤ්ඤාය ඉදං වුත්තං, එත්ථ ච රාජානං වා ගණාදිකෙ වා ආපුච්ඡිත්වාපි භික්ඛුනීසංඝො ආපුච්ඡිතබ්බොව, "ඨපෙත්වා කප්ප"න්ති නිත්ථියෙපු වා අඤ්ඤභික්ඛු

නිසු වා පබ්බජිතපුබ්බා කප්පගනිකං ඨපෙත්වා, සෙසං උත්තානමෙව චොරි වුට්ඨාපනසමුට්ඨානං, කෙනචි කරණීයෙන පක්කන්නාසු භික්ඛුනීසු ආගන්ත්වා ඛණ්ඩසීමං යථානිසින්නඨානෙ යෙව අත්තනො නිසජ්ජාය පරිසාය සඞ්ඝං උද්දාපෙන්තියා වාචාචිත්තතො සමුට්ඨාති, ඛණ්ඩසීමං වා නදිං වා ගන්ත්වා වුට්ඨාපෙන්තියා කායවාචාචිත්තතො සමුට්ඨාති, අනාපුච්ඡා වුට්ඨාපනවසෙන කිරියාකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කාඝකම්මං, වචීකම්මං, තිවිත්තං, තිවෙදනන්ති.

දුතියඝටිකඩ්ඛාපදං

තත්‍රායං "පරික්ඛිපං අනික්කාමෙන්තියා"ති එත්ථ එකං පාදං අනික්කාමෙන්තියා ථුල්ලච්චයං, දුතියෙ අතික්කන්තමත්තෙ සංඝාදිසෙසෝ, "අපරික්ඛිත්තස්ස ගාමස්ස උපචාරං"න්ති එත්ථ පරික්ඛිත්තූපචාරභඞ්ගං එකෙන පාදෙන අනික්කාමෙති ථුල්ලච්චයං, දුතියෙන අතික්කන්තමත්තෙ සංඝාදිසෙසෝ, අපි චෙත්ථ එකගාමතො නික්ඛමනාදීසු ගාමන්තරපච්චයා අනාපත්ති, නික්ඛම්ම පන ගාමන්තරං ගච්ඡන්තියා පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං, එකෙන පාදෙන ඉතරස්ස ගාමස්ස පරික්ඛෙපෙ වා උපචාරෙ වා අනික්කන්තමත්තෙ ථුල්ලච්චයං, දුතියෙන අනික්කන්තමත්තෙ සංඝාදිසෙසෝ, තතො නික්ඛම්ම පුන සකං ගාමං පවිසන්තියාපි එසෙවනයො, සචෙ පන ඛණ්ඩපාකාරෙන වා වතිවජ්දෙන වා භික්ඛුනිවිහාරභූමිං යෙව සක්කා හොති පවිසිතුං, එවං පවිසමානා කප්පියභූමිං නාම පවිසා හොති, තස්මා වට්ටති, සචෙපි හත්ථිපිට්ඨිආදිනි වා ඉධියා වා පවිසති වට්ටති යෙව, පදසා ගමනමෙව හි ඉධාධිප්පෙතං, තෙනෙව "පඨමං පාදං අනික්කාමෙනියා"ති ආදිමාහ, වෙ ගාමා භික්ඛුනිවිහාරෙන සම්බන්ධවතිකා හොන්ති, යස්මිං ගාමෙ භික්ඛුනිවිහාරො තස්ස පිණ්ඩාය චරිත්වා පුන විහාරං පවිසිත්වා සචෙ විහාරමජ්ඣෙන ඉතරස්ස ගාමස්ස මග්ගො අත්ථි ගන්තුං වට්ටති, තතො පන ගාමතො තෙනෙව මග්ගෙන පච්චාගන්තබ්බං, සචෙ පන ගාමවාරෙන නික්ඛමිත්වා ආගච්ඡති පුරිමනයෙනෙව ආපත්තිභෙදෙ වෙදිතබ්බා, සකගාමතො කෙනචි කරණීයෙන භික්ඛුනීහි සද්ධිං නික්ඛන්තාය පුන පවිසනකාලෙ හත්ථී වා මුච්චති උස්සාරණා ව හොති, ඉතරා භික්ඛුනියො සහසා ගාමං පවිසන්ති, යාව අඤ්ඤා භික්ඛුනී ආගච්ඡති තාව බහිගාමවාරෙ ඨාතබ්බං, සචෙ න ආගච්ඡති දුන්නිසිතා භික්ඛුනී පක්කන්තා නාම හොති, පවිසිතුං වට්ටති, පුබ්බෙ මහාගාමො හොති මජ්ඣෙ භික්ඛුනිවිහාරො, පච්ඡා තං ගාමං චත්තාරො ජනා ලඟිත්වා විසුං විසුං වතිපරික්ඛෙපං කත්වා විභජිත්වා භුඤ්ජන්ති, විහාරතො එකං ගාමං ගන්තුං වට්ටති, තතො අපරං ගාමං වාරෙන වා වතිවජ්දෙන වා පවිසිතුං නවට්ටති, පුන විහාරමෙව පච්චාගන්තුං වට්ටති, කස්මා? විහාරස්ස චතුගාමසාධාරණතා, "අන්තරවාසකො නෙමියති"න්ති යත්ථ යථා නිමණ්ඩලපරිච්ඡාදනං හොති එවං නිවත්ථාය භික්ඛුනියා වස්සකාලෙ නිත්ථෙන වා අනිත්ථෙන වා ඔතරිත්වා යත්ථ කත්ථචි උත්තරන්තියා එකවත්ථුලමත්තම්පි අන්තරවාසකො තෙමියති, තෙසං නදිලක්ඛණං නදී නිමිත්තකථාය ආවිභවිස්සති, එවරූපං නදිං නිත්ථෙන වා අනිත්ථෙන වා ඔතරිත්වා උත්තරණකාලෙ පඨමං පාදං උබරිත්වා තීරෙ ඨපෙනකියා ථුල්ල

ච්චයං, දුතියපාදුඩාරෙ සංඝාදිසෙසො, සෙතුනා ගච්ඡති අනාපත්ති, පදසා ඔතරිත්වා උත්තරණකාලෙ සෙතුං ආරොහිත්වා උත්තරන්තියාපි අනාපත්ති, සෙතුනා පන ගන්ත්වා උත්තරණකාලෙ පදසා ගච්ඡන්තියා ආපත්තියෙව, යානනාවාආකාසගමනාදිසුපි එසෙවනයො,ඔරිමතීරතො පන පරතීරමෙව අක්කමන්තියා අනාපත්ති, රජනකම්මත්ථං ගන්ත්වා දරුසංකඩ්ඪනාදිකිච්චෙ න මෙ තිස්සො උභයතීරෙසු විචරන්ති වට්ටති, සචෙ පනෙත්ථ කාචි කල හං කත්වා ඉතරං තීරං ගච්ඡති ආපත්ති, මෙ එකතො උත්තරන්ති, එකා මජ්ඣෙ නදියා කලහං කත්වා නිවත්තිත්වා ඔරිමතීරමෙව ආගච්ඡති ආපත්ති, ඉතරස්සා පන අයං පක්කන්තඨානෙ ඨිතා හොති, තස්මා පරතීරං ගච්ඡ න්තියාපි අනාපත්ති, නහායිතුං වා පාතුං වා ඔතිණ්ණා තමෙව තීරං පච්චු ත්තරති අනාපත්ති, "සහ අරුණුග්ගමනා"ති එත්ථ සචෙ සජ්ඣායං වා පධා නං වා අඤ්ඤං වා කිචි කම්මං කුරුමානා පුරෙ අරුණෙ යෙව දුතියිකාය සන්තිකං ආගමිස්සාමීති ආභොගං කරොති අජානන්තියා යෙව චස්සා අරු ණො උග්ගච්ඡති අනාපත්ති, අථ පන යාව අරුණුග්ගමනා ඉධෙව භවිස්සා මීති වා අනාභොගෙන වා විහාරස්ස එකදෙසෙ අච්ඡති දුතියිකාය හත්ථපා සං න ඔතරති අරුණුග්ගමනෙ සංඝාදිසෙසො, හත්ථපාසො එව හි ඉධ පමා ණං, හත්ථපාසාතික්කමෙ එකගබ්භොපි න රක්ඛති, "අගාමකෙ අරඤ්ඤෙ" ති එත්ථ නික්ඛමිත්වා බහි ඉන්දඛිලා සබ්බමෙතං අරඤ්ඤන්ති එවං වුත්තල ක්ඛණමෙව අරඤ්ඤං, තං පනෙතං කෙවලං ගාමාභාවෙන අගාමකන්ති වුත්තං, න විඤ්ඤාටවිසදිසතාය, තාදිසෙ අරඤ්ඤෙ ඔක්කන්තෙ දස්සනූ පචාරෙ විජහිතෙ සචෙපි සවණූපචාරෙ අත්ථි ආපත්ති, තෙනෙව වුත්තං අඨකථායං "සචෙ භික්ඛුනිසු මහාබොධිඅඞ්ගනං පවිසන්තීසු එකා බහි තිඨ ති තස්සාපි ආපත්ති, ලොහපාසාදං පවිසන්තීසුපි පරිවෙණං පවිසන්තීසුපි එසෙවනයො, මහාවෙතියං වන්දමානාසුපි එකා උත්තරවාරෙන නික්ඛමි ත්වා ගච්ඡති තස්සාපි ආපත්ති, ථූපාරාමං පවිසන්තීසු එකා බහි තිඨති තස්සා පි ආපත්ති"ති, එත්ථ දස්සනූපචාරො නාම යත්ථ ඨිතං දුතියිකා පස්සති සචෙ පන සාණිපාකාරන්තරිකාපි හොති දස්සනූපචාරං විජහති නාම, සවණූපචාරො නාම යත්ථ ඨිතා මග්ගමූළ්හසද්දෙන විය ධම්මසවණාරොචන සද්දෙන විය ච අය්‍යෙති සද්දායන්තියා සද්දං සුණාති, අජ්ඣොකාසෙ දූරෙ පි දස්සනූපචාරො නාම හොති, සො එවරූපෙ සවණූපචාරෙ විජහිතෙ න රක්ඛති, විජහිතමත්තෙව ආපත්ති සංඝාදිසෙසස්ස, එකා මග්ගං ගච්ඡන්ති ඔහීයති සඋස්සාහා වෙ හුත්වා ඉදානි පාපුණිස්සාමීති අනුබන්ධති අනාපත්ති, සචෙ පුරිමායො අඤ්ඤෙන මග්ගෙන ගච්ඡන්ති පක්කන්තා නාම හොන්ති, අනාපත්තියෙව, චින්නං ගච්ඡන්තීනං එකා අනුබන්ධිතුං අසක්කොන්ති ග ච්ඡතු අයන්ති ඔහීයති, ඉතරාපි ඔහියතු අයන්ති ගච්ඡති චින්නමපි ආප ත්ති, සචෙ පන ගච්ඡන්තීසු පුරිමාපි අඤ්ඤං මග්ගං ගච්ඡති පච්ඡිමාපි අ ඤ්ඤං එකා එකිස්සා පක්කන්තඨානෙ තිට්ඨති, චින්නමපි අනාපත්ති, "ප ක්ඛසංකන්තාවා"ති තිත්ථායතනං සඞ්කන්තා සෙසං උත්තානමෙව.....පඨ මපාරාජිකසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්තිව ජ්ජං, කායකම්මං, තිවිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

නතියසික්ඛාපදං.

චතුත්ථේ පාදපීඨං නාම ධොතපාදඨපනකං, පාදකඨලිකා නාම අධොතපාදඨපනකං, "අනඤ්ඤාය ගණ්ඨස්ස ඡන්ද"න්ති තස්සෙව කාරකගණ්ඨස්ස ඡන්දං අජානිත්වා, "වත්තෙ වත්තන්ති"න්ති තෙවත්තාළීසප්පභෙදෙ නෙත්ථාර වත්තෙ වත්තමානං, සෙසං උත්තානමෙව ... ධුරනික්ඛෙපසමුඨානං, කාය වාචාචිත්තතො සමුට්ඨාති, කිරියාකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති ...

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ "එකතො අවස්සුතෙ"ති එත්ථ "භික්ඛුණියා අවස්සුතභාවො දඨබ්බො"ති මහාපච්චරියං වුත්තං, මහාඅඨකථායං පනෙතං න වුත්තං, තං පාලියා සමෙති, සෙසං උත්තානමෙව ... පඨමපාරාජිකසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති ...

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ "යතො ත්ව"න්ති යස්මා ත්වං, "උය්‍යොජෙති ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති ආදිකා සංඝාදිසෙසපරියොසානා ආපත්තියො කස්සා හොන්තීති? උය්‍යොජිකාය, වුත්තං වෙතං පරිවාරෙපි:-

"නදෙති න පතිගණ්හාති පටිග්ගහො තෙන න විජ්ජති,
ආපජ්ජති ගරුකං ලහුකං තඤ්ච පරිභොගපච්චයා,
පඤ්හා මෙසා කුසලෙහි චින්තිතා"ති.

අයං හි ගාථා ඉමං උය්‍යොජිකං සන්ධාය වුත්තා, ඉතරිස්සා පන ආපත්තිභෙදෙ පඨමසික්ඛාපදෙ විභත්තොති, සෙසං උත්තානමෙව ... තිසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති ...

ඡඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ යාවතතියකපදත්ථො මහාවිභඞ්ගෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො, සෙසං උත්තානමෙවාති ... සමනුභාසනසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති ...

සත්තම සික්ඛාපදං.

අඨමෙ "කිස්මිඤ්චිදෙව අධිකරණෙ"ති චතුන්නං අඤ්ඤතරස්මිං, පදභාජනෙ පන කෙවලං අධිකරණවිභාගං දස්සෙතුං "අධිකරණං නාම චත්තාරි අධිකරණානි"ති ආදි වුත්තං, සෙසං උත්තානමෙව සඞ්ං සමුඨානාදීහිති ...

අඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ "සංසඨා"ති මිස්සීභූතා, "අනනුලොමිකෙනා"ති පබ්බජිතානං අනනුලොමිකෙන කායිකවාචසිකෙන, "සංසඨා"ති ගිහිනං කොට්ටන පචනගන්ධපිංසනමාලාගන්ථනාදිනා කායිකෙන සාසනපටිසාසනාහරණ සංචරිත්තාදිනා වාචසිකෙන ච සංසඨා, පාපො කිත්තිසද්දො, එතාසන්ති=පාපසද්දා, පාපො ආජීවසංඛාතො සිලොකො එතාසන්ති=පාපසිලොකා, සෙසං උත්තානමෙව සඞ්ං සමුඨානාදීහිති.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ "එවාචාරා"ති එවං ආචාරා, යාදිසො තුම්හාකං ආචාරො තාදිසාචාරාති අත්ථො, එසනයො සබ්බත්ථ, "උඤ්ඤායා"ති අවඤ්ඤාය, නිචං කත්වා ජානනාය, "පරිභවෙනා"ති කිං ඉමා කරිස්සන්තීති එවං පරිභවිත්වා ජානනෙන, "අක්ඛන්තියා"ති අසහනතාය, කොපෙනාති අත්ථො; "වෙභස්සා"ති බලවභස්සභාවෙන, අත්තනො බලප්පකාසනෙන සමුත්‍රාසනෙනාති අත්ථො, "දුබ්බල්‍යා"ති තුහමාකං දුබ්බලභාවෙන, සබ්බත්ථ "උඤ්ඤාය ච පරිභවෙන චා"ති එවං සමුච්චයත්ථො දඨබ්බො, "විවිච්චථා"ති විනා හොථ, සෙසං උත්තානමෙව සඞ්ං සමුඨානාදීහිති.

දසම සික්ඛාපදං.

"උද්දිට්ඨා ඛො අය්‍යායො සත්තරස සංඝාදිසෙසා"ති එත්ථ ඡන්නං පඨමාපත්තිකානං අනන්තරා සඤ්චරිත්තං වෙ දුඨදොසාති ඉමානි තීණි සික්ඛාපදානි මහාවිභඞ්ගතො පක්ඛිපිත්වා නව පඨමාපත්තිකා, චතුණ්ණං යාවතතියකානං අනන්තරා මහාවිභඞ්ගතොපි චත්තාරො යාවතතියකෙ පක්ඛිපිත්වා අඨ යාවතතියකා වෙදිතබ්බා, එවං සබ්බෙපි පාතිමොක්ඛුද්දෙසම ග්ගෙන "උද්දිඨා ඛො අය්‍යායො සත්තරස සංඝාදිසෙසා ධම්මා"ති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො, සෙසං උත්තානමෙව අඤ්ඤත්‍ර පක්ඛමානත්තා, තං පන ඛන්ධකෙ විත්ථාරෙන වණ්ණයිස්සාමාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය භික්ඛුණීවිභඞ්ගෙ සත්තරසකවණ්ණනා නිඨිතා.

නිංස නිස්සග්ගියා ධම්මා භික්ඛුනිනං පකාසිතා,
යෙ තෙසංදානි භවති අයං සංවණ්ණනාක්කමොති.

"ආමත්තිකාපණ්ණ"න්ති අමත්තානි වුච්චන්ති භාජනානි, තානි යෙ වික්කිණන්ති තෙ වුච්චන්ති ආමත්තිකා, තෙසං ආපණ්ණො=ආමත්තිකාපණ්ණො, තං වා පසාරෙස්සන්තීති අත්ථො, "පත්තසන්නිචයං කරෙය්‍යා"ති පත්තසන්නිධිං කරෙය්‍ය, එකාහං අනධිඨහිත්වා වා අවිකප්පෙත්වා වා පත්තං ඨපෙය්‍යාති අත්ථො, සෙසං මහාවිභඞ්ගෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, අයමෙව හි විසෙසො, තත්ථ දසාහං පරිහාරො ඉධ එකාහම්පි නත්ථි, සෙසං තාදිස

මෙව ... ඉදම්පි කඨිනසමුඨානං, කායවාචතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුඨාති, අකිරියං, නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්ති වජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති ...

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ "දුච්චොළා"ති විරූපචොළා, ජිණ්ණචොළාති අත්ථො, "අපය්‍යාහි"ති අපි ආය්‍යාහි, "ආදිස්ස දින්න"න්ති සම්පත්තා භාජෙන්තුති වත්වා පි ඉදං ගණස්ස ඉදං තුම්හාකං දම්මීති වත්වා වා දුතුකම්‍යතාය පාදමූලෙ ඨපෙත්වා වා දින්නම්පි ආදිස්ස දින්නං නාම හොති, එතං සබ්බම්පි අකාලචීවරං, "අය්‍යාය දම්මී"ති එවං පටිලඩං පන යථාදානෙ යෙව උපනෙතබ්බං, සෙසං උත්තානමෙව ... තිසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති ...

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "හන්ද"ති ගණ්හ, "සයං අච්ඡින්දතී"ති එකං දත්වා එකං අච්ඡින්දන්තියා එකං නිස්සග්ගියං, බහූසු බහූනි, සචෙ සංහරිත්වා ඨපිතානි එකතො අච්ඡින්දති වත්ථුගණනාය ආපත්තියො, බන්ධිත්වා ඨපිතෙසු පන එකාව ආපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව ... තිසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති ...

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ "කයෙනා"ති මූලෙන, "න මෙ ආවුසො සප්පිනා අත්ථො තෙලෙන මෙ අත්ථො"ති ඉදං කිර සා ආහටසප්පිං දත්වා තෙලම්පි ආහරිස්සතීති මඤ්ඤමානා ආහ, "විඤ්ඤාපෙත්වා"ති ජානාපෙත්වා, ඉදං නාම ආහරාති යාචිත්වා වා, "තඤ්ඤෙව විඤ්ඤාපෙතී"ති යං පඨමං විඤ්ඤත්තං තං ථොකං නප්පහොති, තස්මා පුන තඤ්ඤෙව විඤ්ඤාපෙතීති අත්ථො, "අඤ්ඤ ච විඤ්ඤාපෙතී"ති සචෙ පඨමං සප්පි විඤ්ඤත්තං, යම්කං පචිතබ්බන්ති ච වෙජ්ජෙන වුත්තත්තා තෙලෙන අත්ථො හොති තතො තෙලෙනාපි මෙ අත්ථොති එවං අඤ්ඤඤ්ච විඤ්ඤාපෙති, "ආනිසංසං දස්සෙත්වා"ති සචෙ කහාපණස්ස සප්පි ආහතං හොති ඉමිනා මූලෙන දිගුණං තෙලං ලබ්භති, තෙනාපි ච ඉදං කිච්චං නිප්ඵජ්ජති තස්මා තෙලං ආහරාති එවං ආනිසංසං දස්සෙත්වා විඤ්ඤාපෙතීති, සෙසං උත්තානමෙව ... ඡසමුඨානං, කිරියා, නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති ...

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ "න මෙ සික්ඛමානෙ"ති ඉදං කිර සා කුලඩිතා අයං අඩා එවං වුත්තා, ඉදං තෙලං ඨපෙත්වා සප්පිම්පි මෙ අත්තනො කුලඝරා ආහරිස්සතීති මඤ්ඤමානා ආහ, "චෙතාපෙත්වා"ති විඤ්ඤාපෙත්වා, ජානාපෙත්වා ඉච්චෙව අත්ථො, සෙසං සබ්බත්ථ චතුත්ථසදිසමෙවාති ...

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡඨෙ "ඡන්දක"න්ති ඉදං නාම ධම්මකිච්චං කරිස්සාම යං සක්කොථ තං දෙථාති එවං පරෙසං ඡන්දඤ්ච රුචිඤ්ච උප්පාදෙත්වා ගහිතපරික්ඛාර සෙසතං අධිවචනං, "අඤ්ඤදත්ථිකෙනා"ති අඤ්ඤස්සත්ථාය දිනෙනන, "අඤ්ඤුද්දිස්සිකෙනා"ති අඤ්ඤං උද්දිසිත්වා දිනෙනන, "සංඝිකෙනා"ති සංඝස්ස පරිච්චත්තෙන, "සෙසකං උපනෙති"ති යදත්ථාය දිනෙනා තං වෙතාපෙත්වා අවසෙසං අඤ්ඤස්සත්ථාය උපනෙති, "සාම්කෙ අපලොකෙත්වා"ති තුම්හෙහි චීවරත්ථාය දිනෙනා අම්හාකඤ්ච චීවරං අත්ථි තෙලාදීහි පන අත්ථොති එවං ආපුච්ඡිත්වා උපනෙති, "ආපදාසු"ති තථාරූපෙසු උපද්දවෙසු භික්ඛුනියො විහාරං ඡඩ්ඩෙත්වා පක්කමන්ති, එවරූපාසු ආපදාසු යං වා තං වා වෙතාපෙතුං වට්ටති, සෙසං උත්තානමෙව~~~ ඡසමුඨානං, කිරියා කිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති~~~

ඡඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "සඤ්ඤාවිකෙනා"ති සයං යාචිතකෙන, එතදෙවෙත්ථ නානාකරණං, සෙසං ඡට්ඨසදිසමෙවාති~~~

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ "මහාජනිකෙනා"ති ගණස්ස පරිච්චත්තෙන, එතදෙවෙත්ථ නානාකරණං.

අඨම සික්ඛාපදං.

නවමසික්ඛාපදෙ "සඤ්ඤාවිකෙනා"ති ඉදං පදං ඉතො අධිකතරං.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ "පරිවෙණං උද්දියති"ති පරිවෙණං විනස්සති පරිපටති, ඉදඤ්ච පදං, "පුග්ගලිකෙන සඤ්ඤාවිකෙනා"ති ඉදඤ්ච එත්තකමෙව නානාකරණං, සෙසං පුබ්බසදිසමෙවාති~~~

දසම සික්ඛාපදං.

එකාදසමෙ "ගරුපාපුරණ"න්ති සීතකාලෙ පාපුරණං, "චතුක්කංසපරම"න්ති එත්ථ කංසො නාම චතුකහාපණිකො හොති, තස්මා පදභාජනෙ "සොළසකහාපණ්ගඝනක"න්ති වුත්තං~~~

එකාදසම සික්ඛාපදං.

වාදසමෙ "ලහුපාපුරණ"න්ති උණ්හකාලෙ පාපුරණං, සෙසං සික්ඛාපදවයෙපි උත්තානමෙව~~~ ඡසමුට්ඨානං, කිරියා, නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති~~~

වාදසම සික්ඛාපදං.

"උද්දිඨා ඛො අය්‍යායො තිංසනිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ධම්මා"ති එත්ථ මහාවිභඞ්ගෙ චීවරවග්ගතො ධොවනඤ්ච පටිග්ගහණං චාති වෙ සික්ඛාපදානි අපනෙත්වා අකාලචීවරං කාලචීවරන්ති අධිඨහිත්වා විභජිතසික්ඛා

පදෙන ච පරිවත්තෙත්වා අච්ඡින්නවීවරෙන ච පඨමවග්ගො පූරෙතබ්බො, පුන එළකලොමවග්ගස්ස ආදිතො සත්තසික්ඛාපදානි අපනෙත්වා සත්ත අඤ්ඤදත්ථිකානි පක්ඛිපිත්වා දුතියවග්ගො පූරෙතබ්බො, තතියවග්ගතො පඨමපත්තං වස්සිකසාටිකං අරඤ්ඤකසික්ඛාපදන්ති ඉමානි තීණි අපනෙත්වා පත්තසන්නිචයගරුපාපුරණ ලහුපාපුරණසික්ඛාපදෙහි වග්ගො පූරෙතබ්බො, ඉති භික්ඛුණීනං චාදස සික්ඛාපදානි එකතො පඤ්ඤත්තානි අඨාරස උභතො පඤ්ඤත්තානීති එවං සබ්බෙපි පාතිමොක්ඛුද්දෙසමග්ගෙන "උද්දිඨා ඛො අය්‍යායො තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ධම්මා"ති එවමෙත්ථ අත්ථො දඨබ්බො, සෙසං වුත්තනයමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය භික්ඛුණීවිභඞ්ගෙ තිංසක වණ්ණනා නිසිතා.

තිංසකානන්තරං ධම්මා ජසඞ්සනසඞ්ගහා,
සහිතා යෙ අසංදානි හොති නෙසම්පි වණ්ණනා.

තත්ථ ලසුණවග්ගස්ස තාව පඨමසික්ඛාපදෙ "වෙ තයො භණ්ඩිකෙ"ති වෙ වා තයො වා පොට්ටලිකෙ සම්පුණ්ණමිජානමෙතං අධිවචනං, "න මත්තං ජානිත්වා"ති පමාණං අජානිත්වා, ඛෙත්තපාලස්ස වාරෙන්තස්ස බහුං ලසුණං හරාපෙසි, "අඤ්ඤතරං හංසයොනි"න්ති සුවණ්ණහංසයොනිං, "සො තාසං එකෙක"න්ති සො හංසො ජාතිස්සරො අහොසි, අථ පුබ්බසිනෙහෙන ආගන්ත්වා තාසං එකෙකං පත්තං දෙති තං තාපනතා ළනච්ඡෙදෙනක්ඛමං සුවණ්ණමෙව හොති, "මාගධක"න්ති මගධෙසු ජාතං, මගධරඨෙ ජාතලසුණමෙව හි ඉධ ලසුණන්ති අධිප්පෙතං, තම්පි භණ්ඩිකලසුණමෙව, න එකමිතිමිඤ්ජකං, කුරුත්දියං පන ජාතදෙසං අවත්වා මාගධකා නාම භණ්ඩිකලසුණන්ති වුත්තං, "අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ"ති එත්ථ සචෙ වෙ තයො භණ්ඩිකෙ එකතො යෙව සංඛාදිත්වා අජ්ඣොහරති එකං පාචිත්තියං, භිත්දිත්වා එකෙකම්ජං ඛාදන්තියා පන පයොගගණනාය පාචිත්තියානීති, පලණ්ඩුකාදීනං වණ්ණෙන වා මිඤ්ජාය වා නානත්තං වෙදිතබ්බං, වණ්ණෙන තාව පලණ්ඩුකො නාම පණ්ඩුවණ්ණො හොති, භඤ්ජනකො ලොහිතවණ්ණො, හරිතකො හරිතපණ්ණවණ්ණො, මිඤ්ජාය පන පලණ්ඩුකස්ස එකා මිඤ්ජා හොති, භඤ්ජනකස්ස වෙ, හරිතකස්ස තිස්සො, චාපලසුණො අමිඤ්ජකො අඞ්කුරමත්තමෙව හි තස්ස හොති, මහාපච්චරි ආදිසු පන "පලණ්ඩුකස්ස තීණි මිඤ්ජානි, භඤ්ජනකස්ස වෙ, හරිතකස්ස එක"න්ති වුත්තං, එතෙ පලණ්ඩුකාදයො සකභාවෙනෙව වට්ටන්ති, සූපසම්පාකාදිසු පන මාගධකම්පි වට්ටති, තං හි පච්චමානෙසු මුග්ගසූපාදිසු වා මච්ඡමංසවිකතියා වා තෙලාදිසු වා බදරසාළවාදිසු වා අම්බිලසාකාදිසු වා උත්තරිභඞ්ගෙසු වා ඨත්ථ කත්ථචි අන්තමසො යාගු භත්තෙපි පක්ඛිත්තං වට්ටති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. එළකලොමස මුඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අවිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිවිත්තං, තිවෙදනන්ති.

ලසුණසික්ඛාපදං පඨමං.

ඡඨේ "ඡන්දක"න්ති ඉදං නාම ධම්මකිච්චං කරිස්සාම යං සකෙකාථ තං දෙථාති එවං පරෙසං ඡන්දඤ්ච රුචිඤ්ච උප්පාදෙත්වා ගහිතපරික්ඛාර සෙසතං අධිවචනං, "අඤ්ඤදත්ථිකෙනා"ති අඤ්ඤස්සත්ථාය දිනෙනන, "අඤ්ඤුද්දිස්සිකෙනා"ති අඤ්ඤං උද්දිසිත්වා දිනෙනන, "සංඝිකෙනා"ති සංඝස්ස පරිච්චත්තෙන, "සෙසකං උපනෙති"ති යදත්ථාය දිනෙනා තං චෙතාපෙත්වා අවසෙසං අඤ්ඤස්සත්ථාය උපනෙති, "සාමිකෙ අපලොකෙත්වා"ති තුමෙහි චීවරත්ථාය දිනෙනා අම්හාකඤ්ච චීවරං අත්ථි තෙලාදීහි පන අත්ථොති එවං ආපුච්ඡිත්වා උපනෙති, "ආපදාසු"ති තථාරූපෙසු උපද්දවෙසු භික්ඛුනියො විහාරං ඡඩ්ඩෙත්වා පක්කමන්ති, එවරූපාසු ආපදාසු යං වා තං වා චෙතාපෙතුං වට්ටති, සෙසං උත්තානමෙව.....ඡසමුඨානං, කිරියා කිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

ඡඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "සඤ්ඤාවිකෙනා"ති සයං යාචිතකෙන, එතදෙවෙත්ථ නානාකරණං, සෙසං ඡට්ඨසදිසමෙවාති.....

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ "මහාජනිකෙනා"ති ගණස්ස පරිච්චත්තෙන, එතදෙවෙත්ථ නානාකරණං.

අඨම සික්ඛාපදං.

නවමසික්ඛාපදෙ "සඤ්ඤාවිකෙනා"ති ඉදං පදං ඉතො අධිකතරං.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ "පරිවෙණං උද්දියති"ති පරිවෙණං විනස්සති පරිපටති, ඉදඤ්ච පදං, "පුග්ගලිකෙන සඤ්ඤාවිකෙනා"ති ඉදඤ්ච එත්තකමෙව නානාකරණං, සෙසං පුබ්බසදිසමෙවාති.....

දසම සික්ඛාපදං.

එකාදසමෙ "ගරුපාපුරණ"න්ති සීතකාලෙ පාපුරණං, "චතුක්කංසපරම"න්ති එත්ථ කංසො නාම චතුකහාපණිකො හොති, තස්මා පදභාජනෙ "සොළසකහාපණ්ගඝනක"න්ති වුත්තං.....

එකාදසම සික්ඛාපදං.

වාදසමෙ "ලහුපාපුරණ"න්ති උණ්හකාලෙ පාපුරණං, සෙසං සික්ඛාපදවයෙපි උත්තානමෙව.....ඡසමුට්ඨානං, කිරියා, නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

වාදසම සික්ඛාපදං.

"උද්දිඨා ඛො අය්‍යායො තිංසනිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ධම්මා"ති එත්ථ මහාවිභඞ්ගෙ චීවරවග්ගතො ධොවනඤ්ච පටිග්ගහණං චාති වෙ සික්ඛාපදානි අපනෙත්වා අකාලචීවරං කාලචීවරන්ති අධිඨහිත්වා විභජිතසික්ඛා

පදෙන ච පරිවත්තෙත්වා අච්ඡින්නවීවරෙන ච පඨමවග්ගො පූරෙතබ්බො, පුන එළකලොමවග්ගස්ස ආදිතො සත්තසික්ඛාපදානි අපනෙත්වා සත්ත අඤ්ඤදත්ථිකානි පක්ඛිපිත්වා දුතියවග්ගො පූරෙතබ්බො, තතියවග්ගතො පඨමපත්තං වස්සිකසාටිකං අරඤ්ඤකසික්ඛාපදන්ති ඉමානි තීණි අපනෙත්වා පත්තසන්නිචයගරුපාපුරණ ලහුපාපුරණසික්ඛාපදෙහි වග්ගො පූරෙතබ්බො, ඉති භික්ඛුණීනං වාදස සික්ඛාපදානි එකතො පඤ්ඤත්තානි අඩ්ඪාරස උභතො පඤ්ඤත්තානීති එවං සබ්බෙපි පාතිමොක්ඛුද්දෙසමග්ගෙන "උද්දිඨා ඛො අය්‍යායො තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ධම්මා"ති එවමෙත්ථ අත්ථො දඨබ්බො, සෙසං වුත්තනයමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය භික්ඛුණීවිභඞ්ග තිංසක වණ්ණනා නිඝිතා.

තිංසකානන්තරං ධම්මා ජසඝිසතසඞ්ගහා,
සහිතා යෙ අසංදානි හොති තෙසම්පි වණ්ණනා.

තත්ථ ලසුණවග්ගස්ස තාව පඨමසික්ඛාපදෙ "වෙ තයො භණ්ඩිකෙ"ති වෙ වා තයො වා පොට්ටලිකෙ සමපුණ්ණමිජානමෙතං අධිවචනං, "න මත්තං ජානිත්වා"ති පමාණං අජානිත්වා, ඛෙත්තපාලස්ස වාරෙන්තස්ස බහුං ලසුණං හරාපෙසි, "අඤ්ඤතරං හංසයොනි"න්ති සුවණ්ණහංසයොනිං, "සො තාසං එකෙක"න්ති සො හංසො ජාතිස්සරො අහොසි, අථ පුබ්බසිනෙහෙන ආගන්ත්වා තාසං එකෙකං පත්තං දෙති තං තාපන්තා ළනවෙජ්ජදෙනක්ඛමං සුවණ්ණමෙව හොති, "මාගධක"න්ති මගධෙසු ජාතං, මගධරඨෙ ජාතලසුණමෙව හි ඉධ ලසුණන්ති අධිප්පෙතං, තම්පි භණ්ඩිකලසුණමෙව, න එකමිතිමිඤ්ජකං, කුරුත්දියං පන ජාතදෙසං අවත්වා මාගධකා නාම භණ්ඩිකලසුණන්ති වුත්තං, "අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ"ති එත්ථ සචෙ වෙ තයො භණ්ඩිකෙ එකතො යෙව සංඛාදිත්වා අජ්ඣොහරති එකං පාචිත්තියං, භිත්දිත්වා එකෙකමිජං ඛාදන්තියා පන පයොගගණනාය පාචිත්තියානීති, පලණ්ඩුකාදීනං වණ්ණෙන වා මිඤ්ජාය වා නානත්තං වෙදිතබ්බං, වණ්ණෙන තාව පලණ්ඩුකො නාම පණ්ඩුවණ්ණො හොති, භඤ්ජනකො ලොහිතවණ්ණො, හරිතකො හරිතපණ්ණවණ්ණො, මිඤ්ජාය පන පලණ්ඩුකස්ස එකා මිඤ්ජා හොති, භඤ්ජනකස්ස වෙ, හරිතකස්ස තිස්සො, චාපලසුණො අමිඤ්ජකො අඞ්කුරමත්තමෙව හි තස්ස හොති, මහාපච්චරි ආදිසු පන "පලණ්ඩුකස්ස තීණි මිඤ්ජානි, භඤ්ජනකස්ස වෙ, හරිතකස්ස එක"න්ති වුත්තං, එතෙ පලණ්ඩුකාදයො සකභාවෙනෙව වට්ටන්ති, සූපසම්පාකාදිසු පන මාගධකම්පි වට්ටති, තං හි පච්චමානෙසු මුග්ගසූපාදිසු වා මච්ඡමංසවිකතියා වා තෙලාදිසු වා බදරසාළවාදිසු වා අම්බිලසාකාදිසු වා උත්තරිභඞ්ගෙසු වා ඨත්ථ කත්ථචි අන්තමසො යාගු භත්තෙපි පක්ඛිත්තං වට්ටති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. එළකලොමස මුඩ්ඪානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අවිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිවිත්තං, තිවෙදනන්ති.

ලසුණසික්ඛාපදං පඨමං.

දුතියෙ "සම්බාධෙ"ති පටිච්ඡන්නොකාසෙ, තස්ස විභාගදස්සනත්ථං පන උභො උපකච්ඡකා මූත්තකාරණන්ති වුත්තං, "එකම්පි ලොම"න්ති කත්තරියා වා සඞ්ඝාතෙන වා බ්‍රූරෙණ වා යෙන කෙනචි *පයොගෙන එකං වා බහූනි වා සංහරාපෙන්තියා පයොගගණනාය පාචිත්තියානි, න ලොමගණනාය, "ආබාධපපච්චයා"ති කණ්ඩුකච්ඡු ආදි ආබාධපච්චයා සංහරාපෙන්තියා අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව. චතුසමුට්ඨානං, කායතො කායවාචතො කායචිත්ततो කායවාචාචිත්ततो ච සමුට්ඨාති, කිරියා, නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිවිත්තං, තිවෙදනන්ති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "තලඝාතකෙ"ති මුත්තකරණඝාලඝාතනෙ, "අන්තමසො උප්පලපත්තෙනාපි"ති එත්ථ පත්තං නාම මහන්තං කෙසරෙනාපි පහාරං දෙන්තියා ආපත්තියෙව, "ආබාධපච්චයා"ති ගණ්ඩං වා වණං වා පහරිතුං වට්ටති, සෙසං උත්තානමෙව. පඨමපාරාජිකසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ "පුරාණරාජෙරොධා"ති පුරාණෙ ගිහිභාවෙ රඤ්ඤෝ ඔරොධා, "විරූපරූපං ගච්ඡන්ති"ති විරෙන විරෙන ගච්ඡන්ති, "ධාරෙථා"ති සකෙකාථ, "කෘසිදං කම්ම"න්ති වුත්තෙ අනාරොචිතෙපි එතා මයි ආඝඬ්ඨං කරිස්සන්තීති මඤ්ඤමානා එවමාහ "මයිදං කම්ම"න්ති, "ජතුමට්ටකෙ"ති ජතුනා කතෙ මට්ටදණ්ඩකෙ, වජ්ජවසෙනෙවෙතං වුත්තං, යංකිඤ්චි පන දණ්ඩකං පවෙසෙන්තියා ආපත්තියෙව, තෙනාහ "අන්තමසො උප්පලපත්තම්පි මුත්ත කරණං පවෙසෙති"න්ති, එතම්පි ච අනිමිත්තනං කෙසරමත්තම්පි පන පවෙසෙන්තියා ආපත්තියෙව, සෙසං උත්තානමෙව. සමුට්ඨානාදිනි තලඝාතකෙ වුත්තසදිසානෙවාති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ "අනිගමනිරං උදකසුඛිකං ආදියන්ති"ති අනිඅන්තො පවෙසෙත්වා උදකෙන ඔත්ථනං කුරුමානා, "කෙසඤ්චිත්තම්පි අනිකඩ්ඪාමෙති"න්ති විත්ථාරතො නත්ථිසං වා චතුත්ථං වා අඟුලං ගම්භිරතො ඛිත්තං පබ්බානං උපරි කෙසග්ගමත්තම්පි පවෙසෙන්තියා පාචිත්තියන්ති අත්ථො, වුත්තං හෙතං මහාපච්චරියං "එකිස්සා අඟුලියා තීණි පබ්බානි ආදාතුං න ලභන්ති නිණ්ණං වා චතුන්නං වා එකෙකම්පි පබ්බං ආදාතුං න ලභන්ති"ති, සෙසං උත්තානමෙව. සමුට්ඨානාදීනිපි තලඝාතකෙ වුත්තසදිසානෙවාති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

---

* එකපයොගෙන වා නානාපයොගෙන වා=ම.

ඡඩේ "භත්තවිස්සග්ග"න්ති භත්තකිච්චං, "පානියෙන ච විධුපනෙන ච උපතිට්ඨිත්වා"ති එකෙන හත්ථෙන පානීයථාලකං එකෙන වීජනිං ගහෙත්වා විජයමානා, සමීපෙ ඨත්වාති අත්ථො, "අච්චාවදතී"ති පුබ්බෙපි තුම්හෙ එවං භුඤ්ජථ අහං එවං උපඨානං කරොමීති පබ්බජිතචාරිත්තං අතික්කමිත්වා ගෙහසිතකථං කථෙතීති අත්ථො, "යං කිඤ්චි පානීය"න්ති සුඩ උදකං වා හොතු තක්කදධිමත්තුරසබ්රාදිනං වා අඤ්ඤතරං, "යා කාචි විජ නි"ති අන්තමසො චීවරකණ්ණෙනපි, "හත්ථපාසෙ තිට්ඨති ආපත්ති පාචිත්ති යස්සා"ති ඉධ ඨානප්පච්චයාව පාචිත්තියං වුත්තං, පහාරප්පච්චයා පන ඛන්ධ කෙ දුක්කටං පඤ්ඤත්තං, "දෙති දාපෙතී"ති පානියං වා සූපාදිං වා ඉමං පිව ථ ඉමිනා භුඤ්ජථාති දෙති, තාලවණ්ටං ඉමිනා විජන්තා භුඤ්ජථාති දෙති අඤ්ඤෙන වා උභයම්පි දාපෙති අනාපත්ති, "අනුපසම්පන්නං ආණාපෙතී" ති උපහිට්ඨනත්ථං සාමණෙරාදිං ආණාපෙති අනාපත්ති, සෙසං උත්තාන මෙව.....එළකලොමසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්ත කං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

ඡඩ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "භුඤ්ජිස්සාමීති පතිගණ්හාති ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති ඉදං පයොගදුක්කටං නාම, තස්මා න කෙවලං පටිග්ගහණෙ යෙව හොති, පති ගණ්හිත්වා පන අරඤ්ඤතො ආහරණෙපි සුක්ඛාපනෙපි වද්දලිදිවසෙ භජ්ජ නත්ථාය උඩනසජ්ජනෙපි කපල්ලසජ්ජනෙපි දබ්බිසජ්ජනෙපි දරුනි ආ දාය අග්ගිකරණෙපි කපල්ලම්හි ධඤ්ඤපක්ඛිපනෙපි දබ්බියා සංඝට්ටනෙසුපි කොට්ටනත්ථං උදුක්ඛලමුසලාදිසජ්ජනෙසුපි කොට්ටනපෙළ්ඨාටනධොව නාදිසුපි යාව මුඛෙ ඨපෙත්වා අජ්ඣොහරණත්ථං දන්තෙහි සංඛාදති තාව සබ්බපයොගෙසු දුක්කටානි, අජ්ඣොහාරකාලෙ පන අජ්ඣොහාරගණනාය පාචිත්තියානි, එත්ථ ච විඤ්ඤත්ති චෙව හොජනඤ්ච පමාණං, තස්මා සයං විඤ්ඤාපෙත්වා අඤ්ඤාය භජ්ජනකොට්ටනපචනාදීනි කාරාපෙත්වා භුඤ්ජ න්තියාපි ආපත්ති, අඤ්ඤාය විඤ්ඤාපෙත්වා සයං භජ්ජනාදීනි කත්වා භුඤ්ජ න්තියාපි ආපත්ති, මහාපච්චරියං පන වුත්තං "ඉදං ආමකධඤ්ඤං නාම මා තරම්පි විඤ්ඤාපෙත්වා භුජ්ජන්තියා පාචිත්තියමෙව, අවිඤ්ඤත්තියා ලඩං තචෙ සයං වා භජ්ජනාදීනි කත්වා වා කාරාපෙත්වා වා භුඤ්ජන්තියා දුක්ක ටං, අඤ්ඤාය විඤ්ඤත්තියා වා ලඩං සයං වා භජ්ජනාදීනි කත්වා තාය වා කාරාපෙත්වා අඤ්ඤාය වා කාරාපෙත්වා භුඤ්ජන්තියාපි දුක්කටමෙවා"ති, පුනපි වුත්තං "අඤ්ඤාය විඤ්ඤත්තියා ලඩං තං චෙ සයං භජ්ජනාදීනි ක ත්වා භුඤ්ජන්තියා පාචිත්තියමෙව භජ්ජනාදීනි කාරාපෙත්වා භුඤ්ජන්තියා පන දුක්කට"න්ති, තං පුබ්බාපරවිරුඬං හොති, නහි භජ්ජනාදීනං කරණෙ වා කාරාපනෙ වා විසෙසො අත්ථි, මහා අඨකථායං පන "අඤ්ඤාය විඤ්ඤ ත්තං භුඤ්ජන්තියා දුක්කටන්ති අවිසෙසෙන වුත්තං, තං යුත්තං, "ආබාධ ප්පච්චයා"ති සෙදකම්මාදීනං අත්ථාය ධඤ්ඤවිඤ්ඤත්තියා අනාපත්ති, "අවි ඤ්ඤත්තියා ලබ්භමානම්පන නව කම්මත්ථාය සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටතී"ති මහා පච්චරියං වුත්තං, "අපරන්නං විඤ්ඤාපෙතී"ති ඨපෙත්වා සත්තධඤ්ඤානි මුග්ග මාසාදිං වා අලාබුකුම්භණ්ඩාදිං වා අඤ්ඤං යංකිඤ්චි ඤාතකපවාරිතඨානෙ

විඤ්ඤාපෙන්තියා අනාපත්ති, ආමකධඤ්ඤං පන ඤාතකපවාරිතට්ඨානෙපි නවට්ටති, සෙසං උත්තානමෙව.....චතුසමුට්ඨානං, කායතො කායවාචතො කායචිත්තතො කාය වාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

සත්තම සික්ඛාපදං.

අඨමෙ "නිබ්බිට්ඨරාජභටො"ති නිවිට්ඨා රඤ්ඤෝ භති කෙණි එතෙ නාති=නිබ්බිට්ඨරාජභටො, එකං ඨානන්තරං කෙණියා ගහෙත්වා තතො ලඬ්උදයොති අත්ථො, "තං යෙව භටපථං යාචිස්සාමි"ති රඤ්ඤෝ කෙණිං දත්වා පුන තංයෙව ඨානන්තරං යාචිස්සාමීති චින්තෙන්තො, "පරිභාසි"ති තා භික්ඛුණියො මාස්සු පුන එවං කරිත්ථාති සන්තජ්ජෙසි, "සයං ඡඩ්ඩෙතී"ති චත්තාරිපි වත්ථූනි එකපයොගෙන ඡඩ්ඩෙන්තියා එකාව ආපත්ති, පාටෙක්කං ඡඩ්ඩෙන්තියා වත්ථුගණනාය ආපත්තියො, ආණත්තියම්පි එසෙව නයො, දන්තකට්ඨච්ඡඩ්ඩනෙපි භික්ඛුණියා පාචිත්තියමෙව, භික්ඛුස්ස සබ්බත්ථ දුක්කටං, සෙසං උත්තානමෙව.....ඡසමුට්ඨානං, කිරියාකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

අඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ "යං මනුස්සානං උපභොගපරිභොගං රොපිම"න්ති ඛෙත්තං වා හොතු නාළිකෙරාදි ආරාමො වා යත්ථ කත්ථචි රොපිමහරිතට්ඨානෙ එතානි වත්ථූනි ඡඩ්ඩෙන්තියා පුරිමනයෙනෙව ආපත්තිභෙදො වෙදිතබ්බො, ඛෙත්තෙ වා ආරාමෙ වා නිසිදිත්වා භුඤ්ජමානා උච්ඡුආදිනි වා ඛාදති ගච්ඡමානා උච්චිඨොදකචලකාදීනි වා හරිතඨානෙ ඡඩ්ඩෙති, අන්තමසො උදකං පිවිත්වා මත්ථකච්ඡින්නනාළිකෙරම්පි ඡඩ්ඩෙති පාචිත්තියමෙව, භික්ඛුනො දුක්කටං, කසිතඨානෙ පන නික්ඛිත්තබීජෙ යාව අඞ්කුරං න උඨහතිතාව සබ්බෙසං දුක්කටං, අනික්ඛිත්තබීජෙසු ඛෙත්තෙසු කොණාදිසු වා අසජාතරොපිමෙසු ඛෙත්තමරියාදාදිසු වා ඡඩ්ඩෙතුං වට්ටති, මනුස්සානං කච්චරඡඩ්ඩනට්ඨානෙපි වට්ටති, "ඡඩ්ඩිතඛෙත්තෙ"ති මනුස්සෙසු සස්සං උඩරිත්වා ගතෙසු ඡඩ්ඩිතඛෙත්තං නාම හොති, තත්ථෙව වට්ටති, යත්ථ පන ලායිතම්පි පුබ්බන්නාදි පුන වුට්ඨහිස්සතීති රක්ඛන්ති තත්ථ යථාවත්ථුකමෙව, සෙසං උත්තානමෙව.....ඡසමුට්ඨානං, කිරියාකිරියං=පෙ=තිවෙදනන්ති.....

නවමසික්ඛාපදං.

දසමෙ "යංකිචි නච්ච"න්ති නටාදයො වා නච්චන්ති සොඬා වා අන්තමසො මොරසුවමක්කටාදයොපි, සබ්බමෙපතං නච්චමෙව, "යංකිචි ගීත"න්ති යංකිචි නටාදීනං වා ගීතං හොතු, අරියානං පරිනිබ්බාණකාලෙ රතනත්තයගුණූපසංහිතං සාධුකීළිකගීතං වා අසඤ්ඤතභික්ඛූනං ධම්මභාණකගීතං වා සබ්බමෙපතං ගීතමෙව, "යංකිචි වාදිත"න්ති තන්තිබ්ඩාදිවාදනීයභඬවාදිතං වා හොතු කුටභෙරිවාදිතං වා අන්තමසො උදකභෙරිවාදි

තම්පි, සබ්බමෙපතං වාදිතමෙව, "දස්සනාය ගච්ඡති ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති පදවාරගණනාය ආපත්ති දුක්කටස්ස, "යත්ථ ඨිතා පස්සති වා සුණාතිවා"ති එකපයොගෙන ඔලොකෙන්තී පස්සති තෙසං යෙව ගීතවාදිතං සුණාති එකමෙව පාචිත්තියං, සචෙ පන එකං දිසං ඔලොකෙත්වා නච්චං පස්සති පුන අඤ්ඤතො ඔලොකෙත්වා ගායන්තෙ පස්සති, අඤ්ඤතො වාදෙන්තෙ, පාටෙක්කා ආපත්තියො, භික්ඛුනි සයම්පි නච්චිතුං වා ගායිතුං වා වාදිතුං වා නලභති, අඤ්ඤං නච්ච ගාය වාදෙහිති වත්තුම්පි න ලබ්භති, චෙතියස්ස උපහාරං දෙථ උපාසකාති වත්තුම්පි තුම්හාකං චෙතියස්ස උපඨානං කරොමාති වුත්තෙ සාධුති සම්පටිච්ඡිතුම්පි නලබ්භති, සබ්බත්ථ පාචිත්තියන්ති සබ්බඅඨකථාසු වුත්තං, භික්ඛුනො දුක්කටං, තුම්හාකං චෙතියස්ස උපඨානං කරොමාති වුත්තෙ පන උපඨානකරණං පන සුන්දරන්ති වත්තුං වට්ටති, "ආරාමෙ ඨිතා"ති ආරාමෙ ඨත්වා අන්තරාරාමෙ වා බහි ආරාමෙ වා නච්චාදීනි පස්සති වා සුණාති වා අනාපත්ති, "සති කරණීයෙ"ති සලාකභත්තාදීනං වා අත්ථාය අඤ්ඤෙන වා කෙනචි කරණීයෙන ගන්ත්වා ගතඨානෙ පස්සති වා සුණාති වා අනාපත්ති, "ආපදාසු"ති තාදිසෙන උපද්දවෙන උපද්දුතා සමජ්ජඨානං පවිසති එවං පවිසිත්වා පස්සන්තියා සුණන්තියා වා අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව.....එළකලොමසමුඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

දසම සික්ඛාපදං.

ලසුණවගෙහා පඨමො.

අන්ධකාරවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ "අප්පදීපෙ"ති පදීපචන්දසුරිය අග්ගීසු එකෙනාපි අනොභාසිතෙ, තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ අනාලොකෙති වුත්තං, "සල්ලපෙය්‍ය වා"ති ගෙහසිතකථං කථෙය්‍ය, "අරහොපෙක්ඛා අඤ්ඤවිහිතා"ති නරහො අස්සාදපෙක්ඛාරහො අස්සාදතො අඤ්ඤවිහිතාව හුත්වා ඤාතී වා පුච්ඡති දානෙ වා පූජාය වා මන්තෙති, සෙසං උත්තානමෙව.....ථෙය්‍යසත්ථසමුඨානං, කායචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුඨාති, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, චිවෙදනන්ති.....

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ "පටිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ"ති ඉදමෙව නානං, සෙසං සබ්බං පුරිම සදිසමෙවාති.....

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "අජ්ඣොකාසෙ"ති නානං, සෙසං සබ්බං තාදිසමෙවාති.....

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථේ "නිකණ්ණික"න්ති කණ්ණමූලං වුච්චති, කණ්ණමූලෙ ජපෙ ය්‍යාති වුත්තං හොති, "සති කරණීයෙ"ති සලාකභත්තාදීනං ආහරණත්ථාය විහාරෙ වා දුන්නික්ඛිත්තපටිසාමනත්ථාය, සෙසං උත්තානමෙව~~~ස මුඨානාදීනි පුරිමසදිසානෙවාති~~~

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පචමෙ "ඝරං සොධෙන්තා"ති තෙසං කිර එතදහොසි, ථෙරියා කො චි කායිකවාචසිකො වීතික්කමො නදිස්සති, ඝරම්පි තාව සොධෙමාති ත තො ඝරං සොධෙන්තා නං අද්දසංසු, "අනොවස්සකං අතික්කමෙන්තියා"ති පඨමං පාදං අතික්කමෙන්තියා දුක්කටං, දුතියං අතික්කමෙන්තියා පාචිත්තියං, උපචාරාතික්කමෙපි එසෙවනයො, "ගිලානායා"ති යා දිසෙන ගෙල ඤ්ඤන ආපුච්ඡිතුං නසක්කොති, "ආපාදුසූ"ති ඝරෙ අග්ගි වා උට්ඨිතො හොති චොරා වා එවරූපෙ උපද්දවෙ අනාපුච්ඡා පක්කමන්ති අනාපත්ති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව~~~කඨිනසමුඨානං, කායවාචතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුඨාති, කිරියාකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති~~~

පචමසික්ඛාපදං.

ඡඨෙ "අභිනිසිදෙය්‍යා"ති නිසිදෙය්‍ය, නිසිදිත්වා ගච්ඡන්තියා එකා ආපත්ති, අනිසිදිත්වා නිපජ්ජිත්වා ගච්ඡන්තියා එකා, නිසිදිත්වා නිපජ්ජිත්වාගච්ඡන්තියා චෙ, "ධුවපඤ්ඤත්තෙ"ති භික්ඛුනීනං අත්ථාය නිච්චපඤ්ඤත්තෙ, සෙසං උත්තානමෙව~~~කඨිනසමුඨානං=පෙ=තිවෙදනන්ති~~~

ඡඨසික්ඛාපදං.

සත්තමෙපි සබ්බං ඡඨෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං~~~

සත්තමසික්ඛාපදං.

අඨමෙ සබ්බං උත්තානමෙව~~~තිසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසල චිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති~~~

අඨමසික්ඛාපදං.

නවමෙ "අභිසපෙය්‍යා"ති සපථං කරෙය්‍ය, නිරයෙන අභිසපති නාම:-නිරයෙ නිබ්බත්තාම් අවීචිම්හි නිබ්බත්තාමි නිරයෙ නිබ්බත්තතු අවීචිම්හි නිබ්බත්තතුති එවමාදිනා නයෙන අක්කොසති, බ්‍රහ්මචරියෙන අභිසපති නාම:-ගිහිනි හොමි ඔදාතවත්ථා හොමි පරිබ්බාජිකා හොමි, ඉතරා වා මාදිසා හොතුති එවමාදිනා නයෙන අක්කොසති, වාචාය වාචාය පාචිත්තියං ඨපෙත්වා පන නිරයඞ බ්‍රහ්මචරියඞ, සුනඛී සූකරී කානා කුණ්ඩිති ආදිනා නයෙන අක්කොසන්තියා වාචාය වාචාය දුක්කටං, "අත්ථපුරෙක්ඛාරායා"ති අඨකථං කථෙන්තියා, "ධම්මපුරෙක්ඛාරායා"ති පාලිං වාචෙන්තියා, "අනුසාසනිපුරෙක්ඛාරායා"ති ඉදානිපි ත්වා එදිසා සාධු විරමස්සු නොවෙ විරමසි

අඩ්ඩා පුන එවරූපානි කම්මානි කත්වා නිරයෙ උපපජ්ජිස්සසි නිරවඡ්ඣානයොනියා උපපජ්ජිස්සසීති එවං අනුසාසනියං ඨත්වා වදන්තියා අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව...නිස්සමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති...

නවමසික්ඛාපදං.

දසමෙ සබ්බං උත්තානමෙව...ධුරනික්ඛෙපසමුට්ඨානං, කායවාචාචිත්තතො සමුට්ඨාති, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති...

දසමසික්ඛාපදං.

අඞ්කාරවග්ගො දුතියො

නග්ගවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ "බ්‍රහ්මචරියං විඤ්ඤාපෙති"ති බ්‍රහ්මචරියෙන විඤ්ඤාපෙති, අථවා බ්‍රහ්මචරියස්ස චරණෙනාති, එවං කරණත්ථෙ වා සාමිඅත්ථෙ වා උපයොගවචනං වෙදිතබ්බං, "අවජ්ජනච්චරිකායා"ති ඉදං උදකසාටිකං සන්ධාය වුත්තං, න අඤ්ඤං චීවරං, තස්මා උදකසාටිකාය අවජ්ජනාය වා නට්ඨාය වා නග්ගාය නහායන්තියා අනාපත්ති, සෙසෙපි උදකසාටිකාචීවරං මහග්ඝං හොති, නාසක්කා නිවාසෙත්වා ඛිඩ්ගන්තුං, එවම්පි නග්ගාය නහායිතුං වට්ටති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව...එළකලොමසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති...

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ සබ්බං උත්තානමෙව...ඡසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති...

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "අනන්තරායිකිනී"ති දසසු අන්තරායෙසු එකෙනපි අන්තරායෙන අනන්තරායා, "ධුරං නික්ඛිත්තමත්තෙන"ති ධුරං නික්ඛිපිත්වා සවෙපි පවිසිතබ්බන්ති, ආපත්තියෙවාති අත්ථො, සෙසං උත්තානමෙව...ධුරනික්ඛෙපසමුට්ඨානං, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති...

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ පච අභාති=පචාහං, පචාහමෙව පචාහිකං, සංසිබ්බිතං වා රෙ=සංසිබ්බිවාරෙ, පරිභොගවසෙන වා ඔභාසනවසෙන වා සංසිබ්බිතෙන සංසිබ්බිති ලද්ධනාමානං පචනානං චීවරානං, පරිවත්තනන්ති අත්ථො, තස්මායෙව පදභාජනෙ "පචං දිවසං පරිවරතී"ති ආදිමාහ, "ආපත්ති

පාවිත්තියස්සා"ති එත්ථ ච එකස්මිං චීවරෙ එකා ආපත්ති, පචසු පච, "ආපදාසූ"ති මහග්ඝං චීවරං නසක්කා හොති චොරභයාදිසුපි පරිභුඤ්ජිතුං එවරූපෙ උපද්දවෙ අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව.....කඨිනසමුට්ඨානං, අකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අවිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිවිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පචමෙ "චීවරසංකමණීය"න්ති සංකමෙතබ්බං චීවරං අඤ්ඤිස්සා සන්තකං අනාපුච්ඡා ගහිතං පුන පටිදාතබ්බචීවරන්ති අත්ථො, "ආපදාසූ"ති සචෙ අපාරුතං වා අනිවත්ථං වා චොරා හරන්ති, එවරූපාසු ආපදාසු ධාරෙන්තියා අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව.....කඨිනසමුට්ඨානං, කිරියාකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අවිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිවිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

පචම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ "අඤ්ඤං පරික්ඛාර"න්ති යංකිඤ්චි ථාලකාදිනං වා සප්පිතෙලාදීනං වා අඤ්ඤතරං, "ආනිසංස"න්ති කිත්තකං අග්ඝනකං දාතුකාමත්ථාති පුච්ඡති එත්තකං නාමාති වදන්ති ආගමෙථ තාව ඉදානි වත්ථං මහග්ඝං කතිපාහෙන කප්පාසෙ ආගතෙ සමග්ඝං භවිස්සතීති එවං වත්වා නිවාරෙන්තියා අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව.....තිසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සවිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලවිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

ඡඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "පක්කමිංසූ"ති අඤ්ඤෙසම්පි ආගමනං ආගමෙන්ති අඩා අම්හාකම්පි ආගමෙස්සන්තීති තත්ථ තත්ථ අගමංසු, "පටිබාහෙය්‍යා"ති පටිසෙධෙය්‍ය, "ආනිසංස"න්ති එකිස්සා එකං සාටකං නප්පහොති ආගමෙථ තාව කතිපාහෙන උප්පජ්ජිස්සති තතො භාජෙස්සාමාති එවං ආනිසංසං දස්සෙත්වා පටිබාහෙන්තියා අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව.....තිසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සවිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිවිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ "නටා නාම"යෙ නාටකං නාටෙන්ති "නාටකා" නාම යෙ නච්චන්ති "ලඞ්ඝකා" නාම යෙ වංසවරත්තාදිසු ලඞ්ඝනකම්මං කරොන්ති "සොකසායිකා" නාම මායාකාරා "කුම්භථුනිකා" නාම ඝටකෙන කීළනකා, බිබ්බිසකවාදකාතිපි වදන්ති, "දෙති ආපත්ති පාවිත්තියස්සා"ති එත්ථ චීවරගණනාය ආපත්තියො වෙදිතබ්බා, සෙසං උත්තානමෙව.....ඡසමුඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අවිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිවිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

අඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ "දුබ්බලචීවරපච්චාසායා"ති දුබ්බලාය චීවරපච්චාසාය, "ආනිසංස" න්ති කිඤ්චාපි න මයං අය්‍යෙ සක්කොමාති වදන්ති ඉදානි තෙසං කප්පාසො ආගමිස්සති සඩො පසන්නො පුරිසො ආගමිස්සති අඩා දස්සතීති එවං ආනිසංසං දස්සෙත්වා නිවාරෙන්තියා අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව ...තිසමුඩ්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති...

නවම සික්ඛාපදං

දසමෙ "කඨිනුඩාරං නදස්සන්ති"ති එත්ථ කිදිසො කඨිනුඩාරො දාතබ්බො කිදිසො න දාතබ්බොති? යස්ස අත්ථාර මූලකො මහානිසංසො උබ්භාර මූලකො අප්පො එවරූපො නදාතබ්බො, යස්ස පන අත්ථාරමූලකො ආනිසංසො අප්පො උබ්භාරමූලකො මහානිසංසො එවරූපො දාතබ්බො, සමානිසංසොපි සඩාපරිපාලනත්ථං දාතබ්බොව, "ආනිසංස"න්ති භික්ඛුනීසංසො ජිණ්ණචීවරො කඨිනානිසංසමූලකො මහාලාභොති එවරූපං ආනිසංසං දස්සෙත්වා පටිබාහන්තියා අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව...තිසමුඩ්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති...

දසම සික්ඛාපදං.

නගගවගෙගා නතියො.

තුවට්ටවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ "තුවට්ටෙය්‍යුං"ති නිපජ්ජෙය්‍යුං, සෙසං උත්තානමෙව...එළකලොමසමුඩ්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති...

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ එකං අත්ථරණං වෙව පාපුරණං ච එතාසන්ති=එකත්ථරණ පාපුරණා, සංහාරිය මානානා පාවාරත්ථරණකටසාරකාදීනං එකං අන්තං අත්ථරිත්වා එකං පාරුපිත්වා තුවට්ටෙන්තීනමෙතං අධිවචනං, "වවත්ථානං දස්සෙත්වා"ති මජ්ඣෙ කාසාවං වා කත්තරයඨිං වා අන්තමසො කායබන්ධනම්පි ඨපෙත්වා නිපජ්ජන්තීනං අනාපත්තීති අත්ථො, සෙසං උත්තානමෙව...එළකලොමසමුඩ්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති...

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "උළාරසම්භාවිතා"ති උළාරකුලා පබ්බජිතත්තා ගුණෙහි ච උළාරත්තා උළාරාති සම්භාවිතා, "ඉස්සාපකතා"ති ඉස්සාය අපකතා, අභිභූතාති අත්ථො, සඤ්ඤත්ති බහුලා එතාසන්ති=සඤ්ඤත්තිබහුලා, දිවසං මහාජනං පඤ්ඤාපයමානාති අත්ථො, විඤ්ඤත්ති බහුලා එතාසන්ති=විඤ්ඤත්තිබහුලා, විඤ්ඤත්තීති හෙතුදාහරණාදීහි විවිධෙහි නයෙහි සඤ්ඤාපනා

වෙදිතබ්බා, න යාවනා, චංකමනෙ නිවත්තනගණනාය ආපත්තියො වෙදිතබ්බා, "තිඨතිවා"ති ආදිසු පයොගගණනාය, "උද්දිසතිවා"ති ආදිසු පදදිගණනාය, සෙසං උත්තානමෙව.....තිසමුඨානං, කිරියාකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ "සති අන්තරායෙ"ති දසවිධෙ අන්තරායෙ සති, "පරියෙසිත්වා නලභතී"ති අඤ්ඤං උපඨායිකං නලභති, "ගිලානායා"ති සයං ගිලානාය, "ආපදාසු"ති තථාරූපෙ උපද්දවෙ සති අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව.....ධුරනික්ඛෙපසමුඨානං, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පචමෙ "අඤ්ඤං ආණාපෙතී"ති එත්ථ සචෙ නික්කඩ්ඨාති ආණත්තා එකපයොගෙන බහුනිපි චාරානි අතික්කමෙති එකා ආපත්ති, අථ ඉමච්ඡඤ්චචාරං අතික්කමෙහීති එවං ආණත්තා අතික්කාමෙති චාරගණනාය ආපත්තියො, සෙසං උත්තානමෙව.....තිසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

පචම සික්ඛාපදං.

ඡඨෙ සබ්බං උත්තානමෙව.....සමනුභාසනසමුඨානං, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

ඡඨසික්ඛාපදං.

සත්තමඅඨමනවමෙසු සබ්බං උත්තානමෙව.....සබ්බානි එළකලොමසමුඨානානි, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛානි, අචිත්තකානි, පණ්ණත්තිවජ්ජානි, කායකම්මානි, තිචිත්තානි, තිවෙදනානිති.....

සත්තඨනවම සික්ඛාපදානි.

දසමෙ "ආහුන්දරිකා"ති සම්බාධා, "ධුරනික්ඛිත්තමත්තෙ"ති සචෙපි ධුරං නික්ඛිපිත්වා පච්ඡා පක්කමති ආපත්තියෙවාති අත්ථො, පචාරෙත්වා පඤ්චයොජනානි ගච්ඡන්තියාපි අනාපත්ති, ඡසු වත්තබ්බමෙව නත්ථි, සචෙ පනතිණි ගන්ත්වා තෙනෙව මග්ගෙන පච්චාගච්ඡති නවට්ටති, අඤ්ඤෙන මග්ගෙන ආගන්තුං වට්ටති, "අන්තරායෙ"ති දසවිධෙ අන්තරායෙ පාරං ගච්ඡිස්සාමීති නික්ඛන්තා නදී පූරා පුන ආගතා චොරා වා මග්ගෙ හොන්ති මෙසො වා උඨාති නිවත්තති වට්ටති, සෙසං උත්තානමෙව.....පඨමපාරාජිකසමුඨානං, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

දසම සික්ඛාපදං.

තුවට්ටවග්ගො චතුත්ථො.

චිත්තාගාරවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ "රාජාගාර"න්ති රඤ්ඤො කීළනඝරං, "චිත්තාගාර"න්ති කීළනචිත්තසාලං, "ආරාම"න්ති කීළනඋපවනං, "උය්‍යාන"න්ති කීළනුය්‍යානං, "පොක්ඛරණී"ති කීළනපොක්ඛරණී, තස්මා යෙව පදභාජනෙ "යත්ථ කත්ථචි රඤ්ඤො කීළිතු"න්ති ආදි වුත්තං, "දස්සනාය ගච්ඡති ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති එත්ථ පදවාරගණනාය දුක්කටං, "යත්ථ ඨිතා පස්සතී"ති එත්ථ පන සචෙ එකස්මිං යෙව ඨානෙ ඨිතා පදං අනුඩරමානා පචාපි පස්සති, එකමෙව පාචිත්තියං, තං තං දිසාභාගං ඔලොකෙත්වා පස්සන්තියා පන පාටෙක්කා ආපත්තියො, භික්ඛුස්ස පන සබ්බත්ථ දුක්කටං, "ආරාමෙ ඨිතා"ති අජ්ඣාරාමෙ රාජාගාරාදීනි කරොන්ති, තානි පස්සන්තියා අනාපත්ති, "ගච්ඡන්ති වා ආගච්ඡන්ති වා"ති පිඩපාතාදීනං අත්ථාය ගච්ඡන්තියා මග්ගො හොති, තානි පස්සති අනාපත්ති, "සති කරණීයෙ ගන්ත්වා"ති රඤ්ඤො සන්තිකං කෙනචි කරණීයෙන ගන්ත්වා පස්සති අනාපත්ති, "ආපදාසු"ති කෙනචි උපද්දුතා පවිසිත්වා පස්සති අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව.....එළකලොමසමුඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ අභිනිසීදනාභිනිපජ්ජනෙසු පයොගගණනාය ආපත්තියො වෙදිතබ්බා, සෙසං උත්තානමෙව.....එළකලොමසමුඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "උජ්ජවුජ්ජවෙ"ති සත්ථකං හත්ථෙන අජිතං හොති තස්මිං තක්කම්හි වෙඨිතෙ එකා ආපත්ති, කන්තනතො පන පුබ්බෙ කප්පාසච්චිනනං ආදිං කත්වා සබ්බපයොගෙසු හත්ථවාරගණනාය දුක්කටං, "කන්තිත සුත්ත"න්ති දසිකසුත්තාදිං සඞ්ඝාටෙත්වා කන්තති දුක්කන්තිතං වා පටිකන්තති, සෙසං උත්තානමෙව.....එළකලොමසමුඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ "යාගුං වා"ති ආදිසු තඬුලකොට්ටනං ආදිං කත්වා සබ්බෙසු පුබ්බපයොගෙසු පයොගගණනාය දුක්කටං, යාගුභත්තෙසු භාජනගණනාය, ඛාදනීයාදිසු රූපගණනාය පාචිත්තියානි, "යාගුපානෙ"ති මනුස්සෙහි සඞ්ඝස්සත්ථාය කයිරමානෙ යාගුපානෙ වා සංඝභත්තෙ වා තෙසං ඝභාගභාවෙන යංකිඤ්චි පචන්තියා අනාපත්ති, චෙතියපූජාය සහායිකා හුත්වා ගන්ධාදීහි පූජෙති වට්ටති, "අත්තනො වෙය්‍යාවච්චකරස්සා"ති සචෙපි මාතාපිතරො ආගච්ඡන්ති යංකිඤ්චි වීජනිං වා සම්මුජනිදඩකං වා කාරාපෙත්වා වෙය්‍යාවච්චකරඨානෙ ඨපෙත්වාව යංකිඤ්චි පචිතුං වට්ටති, සෙසං උත්තානමෙව.....සමුඨානාදීනි තතියසදිසානෙවාති.....

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ "අසති අන්තරායෙ"ති දසවිධෙ අන්තරායෙ අසති, ධුරං නික්ඛිපිත්වා පච්ඡා විනිච්ඡිනන්ති ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වාව විනිච්ඡිනති, "පරියෙසිත්වා නලභතී"ති සහායිකා භික්ඛුනියො නලභති, සෙසං උත්තානමෙව ධුරනික්ඛෙපසමුඨානං, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචිකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති

පඤ්ච සික්ඛාපදං.

ඡඨෙ සබ්බං නග්ගවග්ගෙ අගාරිකසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං,අයං පන විසෙසො:-තං ඡසමුඨානං, ඉදං සහත්ථාති වුත්තත්තා එළකලොමසමුඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති

ඡඨසික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "පුන පරියායෙනා"ති පුන වාරෙ, "ආපදාසූ"ති මහග්ඝං චිවරං සරීරතො මොචෙත්වා සුප්පටිසාමිතම්පි චොරා හරන්ති එවරූපාසු ආපදාසු අනිස්සජිත්වා නිවාසෙන්තියා අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙවාති කඨිනසමුඨානං,කායවාචතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුඨාති, කිරියාකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචිකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති

සත්තම සික්ඛාපදං.

අඨමෙ "අනිස්සජිත්වා"ති රක්ඛණත්ථාය අදත්වා, ඉමං ජග්ගෙය්‍යාසීති එවං අනාපුච්ඡිත්වාති අත්ථො, "පරියෙසිත්වා නලභතී"ති පටිජග්ගිකං නලභති, "ගිලානායා"ති වචිභෙදං කාතුං අසමත්ථාය, "ආපදාසූ"ති රට්ඨෙ භිජ්ජන්තෙ ආවාසෙ ඡඩ්ඩෙත්වා ආගච්ඡන්ති එවරූපාසු ආපදාසු අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව සමුට්ඨානාදීනි අනන්තරසික්ඛාපදසදිසා නෙවාති

අඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ "බාහිරකං අනත්ථසංහිත"න්ති හත්ථිඅස්සරථධනුථරුසිප්ප අථබ්බනඛිලනවසීකරණසොසාපනමන්තාගදප්පයොගාදිභෙදං පරූපඝාතකරං, "පරිත්ත"න්ති යක්ඛපරිත්තනාගමඩලාදිභෙදං සබ්බම්පි වට්ටති, සෙසං උත්තානමෙව පදසොධම්මසමුට්ඨානං, වාචතො වාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, වචිකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ "වාචෙය්‍යා"ති පදං විසෙසො,සෙසං නවමෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බංසඩිං සමුට්ඨානාදීහීති

දසම සික්ඛාපදං.

චිත්තාගාරවග්ගො පඤ්චමො.

ආරාමවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදේ "පරිභෝජනං අනික්කාමෙන්තියා, උපචාරං අක්කමන්තියා"ති එත්ථ පඨමපාදේ දුක්කටං, දුතියපාදේ පාචිත්තියං, "සීසානුලෝකිකා"ති පඨමං පවිසන්තිනං භික්ඛුනීනං සීසං අනුලෝකෙත්වා පවිසනී අනාපත්ති. "යත්ථ භික්ඛුනියෝ"ති යත්ථ භික්ඛුනියෝ පඨමතරං පවිසිත්වා සඞ්ඝාටියා සීසං පාරුපන්තී දිස්වා තාසං සන්තිකං ගන්ත්වා ආමිසං ගහෙත්වා ගන්තුං වට්ටති, "ආපදාසූ"ති කෙනචි උපද්දුතා හොති එවරූපාසු ආපදාසු පවිසිතුං වට්ටති, සෙසං උත්තානමෙව. ඕරුන්ධිත්වා භෝජනං, කිරියාකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, නිච්චතනං, නිවෙදනන්ති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ "ආයස්මා කප්පිතකෝ"ති අයං ජටිලසහස්සස්ස අඛ්ඛාතරෝ ථෙරෝ, "සංහරී"ති සංකාමෙසි, "සංහටෝ"ති සංකාමිතෝ, "කාසාවවෝ"ති නහාපිතා කාසාවං නිවාසෙත්වා කම්මං කරොන්තී, තං සඤ්ඣාහංසු, සෙසං උත්තානමෙව. නිසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "අනුසාසනිපුරෙක්ඛාරස්සා"ති ඉදානිපි මං බාලා අව්‍යත්තාති ආදිනා නයෙන අනුසාසනිපෙක්ඛ යත්තා වදන්තියා අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව. සමුට්ඨානාදීනි අනන්තරසික්ඛාපදසදිසානෙවාති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ සබ්බං උත්තානමෙව. චතුසමුට්ඨානං, කායතෝ කායවාචතෝ කායචිත්තතෝ කායවාචාචිත්තතෝ ච සමුට්ඨාති, නිමන්තිතාය අනාපුච්ඡා භුඤ්ජන්තියා ආපත්තිසම්භවතෝ සියා කිරියා, පවාරිතාය කප්පියං කාරෙත්වාපි අකාරෙත්වාපි භුඤ්ජන්තියා ආපත්තිසම්භවතෝ සියා කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, නිච්චතනං, නිවෙදනන්ති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ කුලෙ මච්ඡරෙ=කුලමච්ඡරෙ, කුලමච්ඡරෙ එනිස්සා අත්ථීති=කුලමච්ඡරිනී, කුලං වා මච්ඡරායතීති=කුලමච්ඡරිනී, "කුලස්ස අවණ්ණං"නති තං කුලං අස්සඛං අප්පසන්නන්නති, "භික්ඛුනීනං අවණ්ණං"නති භික්ඛුනියො දුස්සීලා පාපධම්මාති, "සන්නං යෙව ආදීනව"න්ති කුලස්ස වා භික්ඛුනීනං වා සන්තං අගුණං, සෙසං උත්තානමෙව. නිසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡඨෙ "ඔවාදයා"ති ගරුධම්මත්ථාය, "සංවාසායා"ති උපොසථපවාරණපුච්ඡනත්ථාය, අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො, විත්ථාරො පන භික්ඛුනොවාද සික්ඛාපදවණ්ණනාය වුත්තොයෙව.....එළකලොමසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං; පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, තිවිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

ඡඨසික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "පරියෙසිත්වා නලභති"ති භික්ඛුං නලභති, සෙසං උත්තානමෙව.....ඉමස්සාපි විත්ථාරො භික්ඛුනොවාදකෙ වුත්තොයෙව, ධුරනික්ඛෙපසමුඨානං, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

සත්තම සික්ඛාපදං

අට්ඨමෙ "එකං කම්ම"න්ති ආදීනි උපොසථපවාරණායෙව වුත්තානි, සෙසං උත්තානමෙව.....ඉමස්සාපි විත්ථාරො භික්ඛුනොවාදකෙ වුත්තොයෙව, පඨමපාරාජිකසමුඨානං,අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං,සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

අඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ සබ්බං උත්තානමෙව.....ඉමස්සාපි විත්ථාරො භික්ඛුනොවාදකෙ වුත්තොයෙව, ධුරනික්ඛෙපසමුඨානං, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ "පසාඛෙ"ති අධොකායෙ, අධොකායො හි යස්මා තතො රුක්ඛස්ස සාඛා විය උභො ඌරූ පහිජ්ජිත්වා ගතා තස්මා පාසාඛොති වුච්චති, "භින්දා"ති ආදීසු සචෙ භින්ද ථාලෙහීති සබ්බානි ආණාපෙති, සො ච තථෙව කරොති ඡ ආණත්තිදුක්කටානි, ඡ ච පාචිත්තියානි ආපජ්ජති, අථාපි එවං ආණාපෙති උපාසක යං කිඤ්චි එත්ථ කාතබ්බං තං සබ්බං කරොහීති, සො ච සබ්බානිපි භෙදනාදීනි කරොති එකාය වාචාය ඡ දුක්කටානි,ඡ පාචිත්තියානීති චාදස ආපත්තියො, සචෙ පන භෙදනාදීසු එකං යෙව වත්වා ඉදං කරොහීති ආණාපෙති සො ච සබ්බානි කරොති යං ආණත්තං තස්සෙව කරණෙ පාචිත්තියං, සෙසෙසු අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව.....කඨිනසමුඨානං, කිරියාකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිවිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

දසම සික්ඛාපදං.

සමත්තො ආරාමවගෙහා ඡඨො.

ගබ්භිනීවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ "ආපන්නසත්තා"ති කුච්ඡිං පවිඨ සත්තා.....

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ "පායන්ති"න්ති ඵඤ්ඤං පායමානං, "මාතා වා හොති"ති යං දාරකං පායෙති තස්ස මාතා වා හොති, ධාතී වා; සෙසං උත්තානමෙව.....
උභයම්පි තිසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්ති වජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "සික්ඛාසම්මුතිං දාතුං"ති කස්මා දාපෙසි, මාතුගාමො නාම ලොලො හොති වෙ වස්සානි ඡසු ධම්මෙසු අසික්ඛිත්වා සීලානි පූරයමානො කිලමති, සික්ඛිත්වා පන පච්ඡා න කිලම්ස්සති, "නිත්ථරිස්සති"ති දාපෙති, "පාණාතිපාතා වෙරමණිං වෙවස්සානි අවිතික්කමසමාදානං සමාදියාමී"ති යන්තං පාණාතිපාතා වෙරමණිති පඤ්ඤත්තං සික්ඛාපදං තං පාණාතිපාතා වෙරමණිසික්ඛාපදං වෙ වස්සානි අවිතික්කමිතබ්බසමාදානං කත්වා සමාදියාමීති අත්ථො, එසනයො සබ්බත්ථ, ඉමා ඡ සික්ඛායො සඞ්වස්සායපි පබ්බජිතාය දාතබ්බායෙව, න එතාසු අසික්ඛිතා උපසම්පාදෙතබ්බා.....

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ සබ්බං උත්තානමෙව, සචෙ පන පඨමං * සික්ඛාසම්මුති නදිනනා හොති, උපසම්පදමාලකෙපි දාතබ්බායෙව, ඉමා වෙපි මහාසික්ඛමානා නාම.....

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ කිචාපි ඌනවාදසවස්සං පරිපුණ්ණසඤ්ඤාය වුඩ්ඨාපෙන්ති යා අනාපත්ති, සා පන අනුපසම්පන්නාව හොති, සෙසං උත්තානමෙව.....

පචම සික්ඛාපදං.

ඡඨෙ දසවස්සාය ගිහිගතාය සික්ඛාසම්මුතිං දත්වා පරිපුණ්ණවාදසවස්සං උපසම්පාදෙතුං වට්ටති.....

ඡඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ සබ්බං උත්තානමෙව, සමුඩ්ඨානාදීනිපි සබ්බෙසු දුතියෙ වුත්තසදිසානෙව, අයං පන විසෙසො යත්ථ සම්මුති අත්ථි තත්ථ කිරියාකිරියං හොතීති.....

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ "න අනුග්ගණ්හාපෙය්‍යා"ති ඉම්ස්සා අය්‍යෙ උද්දෙසාදීනි දෙහිති එවං උද්දෙසාදීහි න අනුග්ගණ්හාපෙය්‍ය, "පරියෙසිත්වා"ති අඤ්ඤං පරියෙසිත්වා නලභති, සයං ගිලානා හොති නස්කෙකාති උද්දෙසාදීනි දාතුං තස්සා අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව.....ධුරනික්ඛෙපසමුඩ්ඨානං, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

අඨම සික්ඛාපදං.

---

* වුඩ්ඨාන සම්මුති—කත්ථචි.

නවමෙ "න උපඨහෙය්‍යා"ති වුණ්ණෙන මත්තිකාය දන්තකඨෙන මුඛොදකෙනාති එවං තෙන තෙන කරණීයෙන න උපඨහෙය්‍ය, සෙසං උත්තානමෙව ... පඨම්පාරාජිකසමුඨානං, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති ...

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ "නෙව වූපකාසෙය්‍යා"ති නගහෙත්වා ගච්ඡෙය්‍ය, "නවූපකාසාපෙය්‍යා"ති ඉමං අය්‍යෙ ගහෙත්වා ගච්ඡාති අඤ්ඤං න ආණාපෙය්‍ය, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව ... ධුරනික්ඛෙපසමුට්ඨානං, අකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති ...

දසම සික්ඛාපදං.

ගබ්ගිනිවග්ගො සත්තමො.

කුමාරිභූතවග්ගස්ස පඨමදුතියතතියසික්ඛාපදානි තීනි තීහි ගිහීගත සික්ඛාපදෙහි සදිසානි,යා පන තා සබ්බපඨමා වෙ මහාසික්ඛමානා තා අතික්කන්තවීසතිවස්සාති වෙදිතබ්බා, තා ගිහීගතා වා හොන්තු අගිහිගතා වා සික්ඛමානා ඉච්චෙව වත්තබ්බා,ගිහිගතාති වා කුමාරිභූතාති වා නවත්තබ්බා, ගිහීගතාය දසවස්සකාලෙ සික්ඛාසම්මුතිං දත්වා වාදසවස්සකාලෙ උපසම්පදා කාතබ්බා, එකාදසවස්සකාලෙ දත්වා තෙරසවස්සකාලෙ කාතබ්බා, වාදස තෙරස චුද්දස පණ්ණරස සොළස සත්තරස අඨාරස වස්සකාලෙ සම්මුතිං දත්වා වීසතිවස්සකාලෙ උපසම්පදා කාතබ්බා, අඨාරසවස්සකාලතො පඨාය පනායං ගිහීගතාතිපි කුමාරිභූතාතිපි වත්තුං වට්ටති, කුමාරිභූතා පන ගිහිගතාති න වත්තබ්බා, කුමාරිභූතා ඉච්චෙව වත්තබ්බා, මහාසික්ඛමානා පන ගිහීගතාතිපි වත්තුං න වට්ටති, කුමාරිභූතාතිපි වත්තුං නවට්ටති, සික්ඛාසම්මුතිදානවසෙන පන තිස්සොපි සික්ඛමානාති වත්තුං වට්ටති ...

පඨම දුතිය තතිය සික්ඛාපදානි.

චතුත්ථපඤ්චමඡඨෙසු සබ්බං උත්තානමෙව, සබ්බානි තිසමුඨානානීති ... චතුත්ථං කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති ... පඤ්චමං කිරියාකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති ... යඤ්චත්ථ "සංඝෙනපරිච්ඡින්දි තබ්බා"ති වුත්තං තස්ස උපපරික්ඛිතබ්බාති අත්ථො ... ඡට්ඨං කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති ... යං පනෙත්ථ "පරිච්ඡින්දිත්වා"ති වුත්තං තස්ස උපපරික්ඛිත්වාති අත්ථො ...

චතුත්ථ පඨම ඡඨ සික්ඛාපදානි.

සත්තමෙ සබ්බං උත්තානමෙව.....ධුරනික්ඛෙපසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.....

සත්තම සික්ඛාපදං.

අඨමෙ සබ්බං උත්තානමෙව, සමුඨානාදීනිපි අනන්තරසදිසානෙවාති.....

අඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ "සොකවස්ස"න්ති සඞ්ඛෙතං කත්වා ආගච්ඡමානානං පුරිසානං අන්තොසොකං පවෙසෙතීති=සොකවස්සා, තං සොකවස්සං, තෙනෙවාහ "සොකවස්සා නාම පරෙසං දුක්ඛං උප්පාදෙතී"ති, අථවා ඝරං විය ඝරසාමිකා අයම්පි පුරිසසමාගමං අලභමානා සොකං ආවිසති, ඉති යං ආවිසති ස්වාස්සා ආවාසො හොතීති=සොකාවාසා, තෙනාහ "සොකං ආවිසතී"ති, "අජානන්තී"ති එදිසා අයංති අජානමානා, සෙසං උත්තානමෙව.....තිසමුඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ "අනාපුච්ඡා"ති අනාපුච්ඡිත්වා, භික්ඛුනීහි චික්ඛත්තුං ආපුච්ඡිතබ්බං, පබ්බජ්ජාකාලෙ ච උපසම්පදාකාලෙ ච, භික්ඛූනං පන සකිං ආපුච්ඡිතෙපි වට්ටති, "අජානන්තී"ති මාතාදීනං අත්ථිභාවං අජානන්තී, සෙසං උත්තානමෙව.....ඉදං අපුබ්බසමුඨානසිසං, චතුසමුඨානං, වාචතො කායවාචතො වාචාචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුඨාති, කථං අබ්භානකම්මාදිසු කෙනචිදෙව කරණීයෙන ඛණ්ඩසීමායං නිසින්නා පක්කොසථ සික්ඛමානං ඉධෙව නං උපසම්පාදෙස්සාමාති උපසම්පාදෙති, එවං වාචතො සමුඨාති, උපස්සයතො පඨාය උපසම්පාදෙස්සාමිති වත්වා ඛණ්ඩසීමං ගච්ඡන්තියා කායවාචතො සමුඨාති, චීසුපි ඨානෙසු පණ්ණත්තිභාවං ජානිත්වාව විතික්කමං කරොන්තියා වාචාචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුඨාති, අනනුජානාපෙත්වා උපසම්පාදනතො කිරියාකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

දසම සික්ඛාපදං.

එකාදසමෙ "පාරිවාසියඡන්දදානෙනා"ති පාරිවාසියෙන ඡන්දදානෙන, තත්ථ චතුබ්බිධං පාරිවාසියං-"පරිසපාරිවාසියං, රත්තිපාරිවාසියං, ඡන්දපාරිවාසියං, අජ්ඣාසයපාරිවාසිය"න්ති, තත්ථ පරිසපාරිවාසියං නාම භික්ඛූ කෙනචිදෙව කරණීයෙන සන්නිපතිතා හොන්ති, අථ මෙඝො වා උඨාති, උස්සාරණා වා කරීයති, මනුස්සා වා අජ්ඣොත්ථරන්තා ආගච්ඡන්ති භික්ඛු අනොකාසා මයං අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡාමාති ඡන්දං අවිස්සජ්ජිත්වාව උඨහන්ති, ඉදං පරිසපාරිවාසියං, කිඤ්චාපි පරිසපාරිවාසියං ඡන්දස්ස පන අවිස්සඨත්තා කම්මං කාතුංවට්ටති, පුන භික්ඛූ උපොසථාදීනි කරිස්සාමාති රත්තිං සන්නිපතිත්වා

යාව සඞ්ඝෝ සන්නිපතතති තාව ධම්මං සුණිස්සාමාති එකං අජ්ඣිසන්ති, තං සබ්බං ධම්මිකට්ඨං කරෙන්තෙයෙව අරුණෙ උග්ගච්ඡති, සබෙ චාතුද්දසිකං උපොසථං කරිස්සාමාති නිසින්නා පණ්ණරසොති කාතුං වට්ටති, සබෙ පණ්ණරසිකං කාතුං නිසින්නා පාටිපදෙ අනුපොසථෙ උපොසථං කාතුං න වට්ටති අඤ්ඤං පන සංඝකිච්චං කාතුං වට්ටති, ඉදං රත්තිපාරිවාසියං නාම පුන භික්ඛූ කිඤ්චිදෙව අබ්භානාදිං සංඝකම්මං කරිස්සාමාති නිසින්නා හොන්ති තත්‍රෙකො නකඛත්තපාඨකො භික්ඛු එවං වදති අජ්ජ නකඛත්තං දාරුණං මා ඉමං කම්මං කරොථාති, තෙ තස්ස වචනෙන ත්‍රිදං විස්සජ්ජෙත්වා තත්ථෙව නිසින්නා හොන්ති, අථ අඤ්ඤෙ ආගන්ත්වා නකඛත්තං පතිමානෙන්තං අත්ථෙ බාලං උපවදන්ති කිං නකඛත්තෙන කරොථාති වදති, ඉදං ත්‍රිදපාරිවාසියෙවෙ අජ්ඣාසයපාරිවාසියෙව; එතස්මිං පාරිවාසියෙ පුන ත්‍රිදපාරිසුද්ධිං අනාගෙත්වා කම්මං කාතුං නවට්ටති, "වුට්ඨාය පරිසාය"ති ත්‍රිදං විස්සජ්ජෙත්වා කායෙන වා වාචාය වා ත්‍රිදං විස්සජ්ජනමත්තෙනෙව වා උග්ගතාය පරිසාය අනාපත්ති, "අවුට්ඨාය පරිසාය"ති ත්‍රිදං අවිස්සජ්ජෙත්වා අවුට්ඨිතාය අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙව සමුට්ඨානාදීනි අනන්තරසදිසානෙවාති.

එකාදසම සික්ඛාපදං.

බාදසමෙ "උපස්සයො නස්සතීති" වස්සොකාසො නාපජ්ජති, සෙසං උත්තානමෙව සමුට්ඨානාදීනි අනන්තරසදිසානෙවාති.

බාදසම සික්ඛාපදං.

තෙරසමෙ "එකං වස්සා වෙ"ති එකන්තරිකෙ එකස්මිං සංවච්ඡරෙ වෙ වුත්තාපෙති, සෙසං උත්තානමෙව සමුට්ඨානාදීනි වුත්තනයදිසානෙවාති.

තෙරසම සික්ඛාපදං.

කුමාරීභූතවග්ගො අට්ඨමෝ.

ත්‍රිත්තාවගහස්ස පඨම සික්ඛාපදෙ "සකිම්පි ධාරෙති ආපත්ති පාචිත්තියස්සා"ති මඝාගමනෙ එකපස්සෙගෙනෙව දිවසම්පි ධාරෙති එකාව ආපත්ති, සබෙ කද්දමාදීනි පත්වා උපාහනා ඔමුඤ්චිත්වා ත්‍රිත්තමෙව ධාරෙන්තී ගච්ඡති දුක්කටං, අථාපි ගච්ඡාදීනි දිස්වා ත්‍රිත්තං අපනාමෙත්වා උපාහනා රුළ්හාව ගච්ඡති දුක්කටමෙව, සබෙ ත්‍රිත්තම්පි අපනාමෙත්වා උපාහනාපි ඔමුඤ්චිත්වා පුන ධාරෙති පුන පාචිත්තියං, එවං පයොගගණනාය ආපත්තියො වෙදිතබ්බා, සෙසං උත්තානමෙව එළකලොමසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, නිච්චං, නිවෙදනන්ති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ "යානෙන යායන්ති"ති එත්ථාපි ඔරොහිත්වා පුනප්පුනං අභිරූහ නතියා පයොගගණනාය ආපත්තියො වෙදිතබ්බො, සෙසං පඨමෙ වුත්ත නයමෙවාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "විප්පකිරියිංසූ"ති මණියො විප්පකිණ්ණා ඉධාපි ඔමුචිත්වා ධා රෙන්තියා පයොගගණනාය ආපත්තියො, සමුට්ඨානාදීනි වුත්තනයා නෙව, කෙවලං ඉධ අකුසලචිත්තං හොතීති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ සීසූපගාදීසු යං යං ධාරෙති තස්ස තස්ස වසෙන චත්ථුගණනා ය ආපත්තියො වෙදිතබ්බා, සෙසං තතියෙ වුත්තනයමෙවාති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ "ගන්ධවණ්ණකෙනා"ති ගන්ධෙන ච වණ්ණකෙන ච, සෙසං උත්තානමෙව, සමුට්ඨානාදීනි තතියසදිසානෙවාති.

පචම සික්ඛාපදං.

ඡඨෙ සබ්බං පඤ්චමෙ වුත්තසදිසමෙවාති.

ඡඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "උබ්බට්ටාපෙති ආපත්ති පාචිත්තියස්සා"ති එත්ථ හත්ථං අමො චෙත්වා උබ්බට්ටනෙ එකාව ආපත්ති, මොචෙත්වා මොචෙත්වා උබ්බට්ටනෙ පයොගගණනාය ආපත්තියො, සම්බාහනෙපි එසෙවනයො, "ගිලානායා"ති අත්තමසො මග්ගගමනපරිස්සමෙනාපි ආබාධාය, "ආපදාසූ"ති චොරභයා දීහි සරීරකම්පනාදීසු, සෙසං උත්තානමෙව. සමුඨානාදීනි තතිය සදි සානෙවාති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමාදීසු තිසු "සික්ඛමානාය සාමණෙරාය ගිහිනියා"ති ඉදමෙව නා නාකරණං, සෙසං සත්තමෙ වුත්තසදිසමෙවාති.

අඨම නවම දසම සික්ඛාපදානි.

එකාදසමෙ "භික්ඛුස්ස පුරතො"ති අභිමුඛමෙවාති අත්ථො, ඉදං පන උපචාරං සන්ධාය කතන්ති වෙදිතබ්බං, සෙසං උත්තානමෙව. කඨින සමුට්ඨානං, කායවාචතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියාකිරි යං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචී කම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

එකාදසම සික්ඛාපදං.

වාදසමෙ "අනොකාසකත"න්ති අසුකස්මිං ඨානෙ පුච්ඡාමීති එවං අක තඔකාසං, තෙනෙවාහ "අනොකාසකතන්ති අනාපුච්ඡා"ති, "අනොදිස්සා" ති අසුකස්මිං නාම ඨානෙ පුච්ඡාමීති එවං අනියාමෙත්වා කෙවලං පුච්ඡිත බ්බං අත්ථිපුච්ඡාමි අය්‍යාති එවං වත්වා, සෙසං උත්තානමෙව. පදසොධම්ම

සමුට්ඨානං, වාචතෝ වාචාචිත්තතෝ ච සමුට්ඨාති, කිරියාකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, වේමතිකමම්, නිට්ඨානං, නිවේදනන්ති.

මාදසම සික්ඛාපදං.

තෙරසමේ "පරිකෙඛපං අතික්කාමෙන්තියා"ති එකෙන පාදෙන අයං කකණ්ඨෙන දුක්කටං, දුතියෙන පාචිත්තියං, උපචාරෙපි එසෙවනයො, "අවිඤ්ඤත්තිවිරිකායා"ති ආදිසු සංකච්චිකච්චරමෙව චීවරන්ති වෙදිතබ්බං, "ආපදාසු"ති මහගඝං හොති සංකච්චිකං පාරුපිතුං ගච්ඡන්තියාව උපදුවො උපජ්ජති එවරූපාසු ආපදාසු, සෙසං උත්තානමෙව. එළකලොමසම්මිස්සානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, නිට්ඨානං, නිවේදනන්ති.

තෙරසම සික්ඛාපදං.

ඡත්තවග්ගෙ නවමං.

"උද්දිසා ඛො අය්‍යායො ඡසට්ඨිසතපාචිත්තියා ධම්මා"ති එත්ථ සබ්බා නෙව භික්ඛුනීනං ඛුද්දකෙපි නවුති, භික්ඛූනං වෙනවුතීහි අධිකාසීහි සත සික්ඛාපදානි, තතො සකලං භික්ඛුනිවිභඞ්ගං පරංපරභොජනං, අනතිරිත්ත භොජනං, අනතිරිත්තෙන අනිහට්ඨං පවාරණං, පණීතභොජන විඤ්ඤත්තිං, අවෙලකසික්ඛාපදං, දුට්ඨුල්ලපටිඡාදනං, ඌනවීසතිවස්සුපසම්පාදනං, මාතුගාමෙන සද්ධිං සංවිධාය අඩ්ඪයොජනමග්ගගමනං, රාජන්තෙ පුරපපවෙසනං, සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා විකාලෙ ගාමපපවෙසනං, නිසීදනං, වස්සිකසාටිකන්ති ඉමානි චාවීසති සික්ඛාපදානි අපනෙත්වා සෙසානි සත්තසත්තති ඡසු ච සික්ඛාපදෙසු පාණිමොක්ඛුද්දෙසමගෙහන උද්දිට්ඨානි හොන්තීති වෙදිතබ්බානි, තෙනාහ "උද්දිට්ඨාඛො අය්‍යායො ඡසට්ඨිසතපාචිත්තියා ධම්මා=ඉච්චෙතං ධාරයාමී"ති. සත්තාහං සඞ්ඝබ්භපතො සමුට්ඨාන විනිච්ඡයො, ගිරග්ගසමජ්ජං චිත්තාගාරසික්ඛාපදං, සංඝානි ඉත්ථාලඞ්කාරො, ගණිවණ්ණකො, වාසිතකපිඤ්ඤකො, භික්ඛුනීආදීනි උබ්බට්ටනපරිමද්දනානීති ඉමානි දසසික්ඛාපදානි අචිත්තකානි, ලොකවජ්ජානි, අයම්පනෙත්ථ අධිප්පායො, විනාපි චිත්තෙන ආපජ්ජිතබ්බතා අචිත්තකානි, චිත්තෙ පන සති අකුසලෙනෙව ආපජ්ජිතබ්බතා ලොකවජ්ජානි, අවසෙසානි අචිත්තකානි පණ්ණත්තිවජ්ජානෙව, චොරිඋඤ්චනං, ගාමන්තරං ආරාමසික්ඛාපදං ගබ්භිනිවග්ගෙ ආදිතො පට්ඨාය යත්ත, කුමාරිභූතවග්ගෙ ආදිතො පට්ඨාය පඤ්ච, පුරිසසංසඨං පාරිවාසියඡන්දදානං අනුවස්සාවුඨාපනං එකන්තාරික වුට්ඨාපනන්ති ඉමානි එකූනවීසති සික්ඛාපදානි සචිත්තකානි, පණ්ණත්ති වජ්ජානි, අවෙසසානි සචිත්තකානි, ලොකවජ්ජානෙවානි.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය භික්ඛුනීවිභඞ්ග බුද්දකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

පාටිදෙසනියා නාම ඛුද්දකානං අනන්තරා,
යෙ ධම්මා අඪ ආරුළ්හා සඞ්ඛෙපෙනෙව සඞ්ගහං,
තෙසං පවත්තතෙ එස්ා සඞ්ඛෙපෙනෙව වණ්ණනා.

යානි හි එත්ථ පෑලියං සත්ථිතෙලාදීනි නිද්දිඨානි තානීයෙව විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජන්තියා පාටිදෙසනීයං, පාළිවිනිම්මුත්තකෙසු පන සබ්බෙසු දුක්කටං, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.....අඪවිධම්පි පනෙතං පාටිදෙසනීයං චතුසමුට්ඨානං, කායතො කායවාචතො කායචිත්තතො කායවාචාචිත්තතො ච සමුට්ඨාති, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අවිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.....

පාටිදෙසනීය වණ්ණනා නිඝිතා.

සෙඛියා පන උද්දිඨා යෙ ධම්මා පචසත්තති,
තෙසං අනන්තරායෙව සත්තාධිකරණවහයා,
මහා විභඞ්ග යො වුත්තො තෙසං අත්ථවිනිච්ඡයො,
භික්ඛුනීනං විභඞ්ගෙපි තාදිසං යෙව තං විදුං.

යස්මා තස්මා විසුං තෙසං ධම්මානමත්ථවණ්ණනා,
න වුත්තා තත්ථ යා වුත්තා වුත්තා යෙව හි සා ඉධාති

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය, භික්ඛුනී විභඞ්ගවණ්ණනා නිඝිතා.

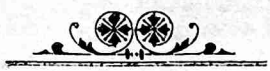

සමන්තා පාචිත්තියත්ථ වණ්ණනා.

Samatta Pachittiyattha Wannana.

Maha Waggatthawannena.

මහාවග්ගත්ථ වණ්ණනා.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

උගින්නං පාතිමොක්ඛානං සගිතිසමනන්තරං,
සගාසිංසු මහාථෙරා ඛන්ධකං ඛන්ධකොවිදා.

යන්තස්සදානි සම්පත්තො යස්මා සංවණ්ණනාකමො,
තස්මා හොති අයං තස්ස අනුත්තානත්ථවණ්ණනා.

පදභාජනියෙ අත්ථා යෙහි යෙසං පකාසිතා,
තෙ වෙ පුන වදෙය්‍යාම පරොසානං කදා භවෙ.

උත්තානා චෙව යෙ අත්ථා තෙසං සංවණ්ණනාය කිං,
අධිප්පායානුසන්ධීහි ව්‍යඤ්ජනෙන ච යෙ පන.

අනුත්තානා න තෙ යස්මා සක්කා ඤාතුං අවණ්ණිතා,
තෙසං යෙව අයං තස්මා හොති සංවණ්ණනානයොති.

"තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවා උරුවෙලායං විහරති නජ්ජා නෙරඤ්ජරාය තීරෙ බොධිරුක්ඛමූලෙ පඨමාභිසම්බුද්ධො"ති එත්ථ කිඤ්චාපි "තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවා වෙරඤ්ජාය"න්ති ආදිසු විය කරණවචනෙ විසෙස කාරණං නත්ථි, විනයං පත්වා පන කරණවචනෙනෙව අයමභිලාපො ආරොපිතොති ආදිතො පට්ඨාය ආරුළහාභිලාපවසෙනෙවෙතං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං, එසනයො අඤ්ඤෙසුපි ඉතො පරෙසු එවරූපෙසු, කිම්පනෙතස්ස වචනෙ පයොජනන්ති පබ්බජ්ජාදීනං විනයකම්මානං ආදිතො පට්ඨාය නිදානදස්සනං, යා හි භගවතා "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඉමෙහි තීහි සරණාගමනෙහි පබ්බජ්ජං උපසම්පදං" න්ති එවං පබ්බජ්ජා චෙව උපසම්පදා ච අනුඤ්ඤාතා, යානි ච රාජගහාදිසු උපජ්ඣාය උපජ්ඣායවත්ත ආචරිය ආචරිය වත්තාදීනි අනුඤ්ඤාතානි, තානි අභිසම්බොධිං පත්වා සත්තසත්තාහං බොධිමණ්ඩෙ විතිනාමෙත්වා බාරාණසියං ධම්මචක්කං පවත්තෙත්වා ඉමිනා අනුක්කමෙන ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච ඨානං පත්වා ඉමසම්ඤ්ච ඉමසම්ඤ්ච වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තානීති එවමෙතෙසං පබ්බජ්ජාදීනං විනයකම්මානං ආදිතො පට්ඨාය නිදානදස්සනං එතස්ස වචනෙ පයොජනන්ති වෙදිතබ්බං.

තත්ථ "උරුවෙලාය"න්ති මහාවෙලායං, මහන්තෙ වාළිකරාසිම්හීති අත්ථො, අථවා උරුනි වාළිකා වුච්චති, වෙලාති මරියාදාවෙලාතික්කමනහෙතු ආහටා උරු, උරුවෙලාති එවමෙපත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. අත්තෙ කිර අනුප්පන්නෙ බුඩෙ දසසහස්සා කුලපුත්තා තාපසපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා තස්මිං පදෙසෙ විහරන්තා එකදිවසං සන්නිපතිත්වා කතිකවත්තං අකංසු, කායකම්මවචීකම්මානි නාම පරෙසම්පි පාකටානි හොන්ති, මනොකම්මං පන අපාකටං, තස්මා යො කාමවිතක්කං වා ව්‍යාපාදවිතක්කං වා විහිංසාවිතක්කං වා විතක්කෙති තස්ස අඤ්ඤෙ චොදකො නාම නත්ථි, සො අත්තනාව අත්තානං චොදෙත්වා පත්තපුටෙන වාළිකං ආහරිත්වා ඉස්මිං ඨානෙ ආකිරතු, ඉදමස්ස දණ්ඩකම්මන්ති, තතො පට්ඨාය යො තාදිසං විතක්කං විතක්කෙති සො තත්ථ පත්තපුටෙන වාළිකං ආකිරති, එවං තත්ථ අනුක්කමෙන මහාවාළිකරාසි ජාතො තතො නං පච්ඡිමා ජනතා පරික්ඛිපිත්වා වෙතිය ට්ඨානමකාසි, තං සන්ධාය වුත්තං "උරුවෙලායන්ති මහාවෙලායං, මහන්තෙ වාළිකරාසිම්හීති අත්ථො"ති, තමෙව සන්ධාය වුත්තං "අථවා උරුති වාළිකා වුච්චති වෙලාති මරියාදා වෙලාතික්කමනහෙතු ආහටා උරු උරුවෙලාති එවමෙපත්ථ අත්ථො දඪ්ඪබ්බො"ති. "බොධිරුක්ඛමූලෙ"ති බොධි වුච්චති චතුසු මග්ගෙසු ඤාණං, තං බොධිං භගවා එත්ථ පත්තොතී රුක්ඛොපි බොධිරුක්ඛොත්වෙව නාමං ලභි, තස්ස බොධිරුක්ඛස්ස මූලෙ=බොධිරුක්ඛමූලෙ, "පඨමාභිසම්බුඩො"ති පඨමං අභිසම්බුඩො, අභිසම්බුඩො හුත්වා සබ්බපඨමං යෙවාති අත්ථො, "එකපල්ලඞ්කනා"ති සකිම්පි අනුඪහිත්වා යථා ආභුජිතෙන එකෙනෙව පල්ලඞ්කන, "විමුත්තිසුඛපටිසංවෙදී"ති විමුත්තිසුඛං ඵලසමාපත්තිසුඛං පටිසංවෙදයමානො, "පටිච්චසමුප්පාද"න්ති පච්චයාකාරං, පච්චයාකාරො හි අඤ්ඤමඤ්ඤං පටිච්ච සහිතෙ ධම්මෙ උප්පාදෙතීති=පටිච්ච සමුප්පාදොති වුච්චති, අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො, විත්ථාරො පන විසුඞ්මග්ගතො ගහෙතබ්බො, "අනුලොම පටිලොම"න්ති අනුලොමඤ්ච පටිලොමඤ්ච, තත්ථ "අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරා"ති ආදිනා නයෙන වුත්තො අවිජ්ජාදිකො පච්චයාකාරො අත්තනා කත්තබ්බකිච්චකරණතො අනුලොමොති වුච්චති, "අවිජ්ජායත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා සඞ්ඛාරනිරොධො"ති ආදිනා නයෙන වුත්තො සෙව අනුප්පාදනිරොධෙන නිරුජ්ඣමානො තං කිච්චං නකරොතීති තස්ස අකරණතො පටිලොමොති වුච්චති, පුරිමනයෙන වා වුත්තො පවත්තියා අනුලොමො, ඉතරො තස්සා පටිලොමොති එවමෙපත්ථ අත්ථො දඪ්ඪබ්බො, ආදිතො පන පට්ඨාය අන්තං අන්තතො ච ආදිං පාපෙත්වා අවුත්තත්තා ඉතො අඤ්ඤෙනත්ථෙනෙත්ථ අනුලොමපටිලොමතා නයුජ්ජති, "මනසාකාසී"ති මනසි අකාසි, තත්ථ යථා අනුලොමං මනසි අකාසි ඉදං තාව දස්සෙතුං "අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරා"ති ආදි වුත්තං.

තත්ථ අවිජ්ජා ච සා පච්චයො චාති=අවිජ්ජාපච්චයො, තස්මා අවිජ්ජාපච්චයා, සඞ්ඛාරා සම්භවන්තීති ඉමිනා නයෙන සබ්බපදෙසු අත්ථො වෙදිතබ්බො, අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො, විත්ථාරො පන සබ්බාකාරසම්පන්නා විනිච්ඡයං ඉච්ඡන්තෙන විසුඞ්මග්ගතොව ගහෙතබ්බො, යථා පන පටිලොමං මනසි අකාසි ඉදං දස්සෙතුං "අවිජ්ජායත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා සඞ්ඛාරනිරොධො"ති ආදි වුත්තං, තත්ථ "අවිජ්ජායත්වෙවා"ති අවිජ්ජාය එවතු,

"අවිජ්ජාසමුදයා රූපසමුදයෝ"ති විරාගසංඛාතෙන මග්ගෙන අවිජ්ජානිරෝධා, "සඞ්ඛාරනිරෝධෝ"ති සඞ්ඛාරානං අනුප්පාදනිරෝධෝ හොති,එවං නිරුද්ධානං පන සඞ්ඛාරානං නිරුද්ධා විඤ්ඤාණං නිරුද්ධං, විඤ්ඤාණාදීනඤ්ච නිරුද්ධා නාමරූපාදිනි නිරුද්ධානි යෙව හොන්තීති දස්සෙතුං "සඞ්ඛාරනිරෝධා විඤ්ඤාණනිරෝධෝ"ති ආදිනි වත්වා "එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරෝධෝ හොති"ති වුත්තං, තත්ථ "කෙවලස්සා"ති සකලස්ස සුද්ධස්ස වා, සත්තවිරහිතස්සා'ති අත්ථෝ, "දුක්ඛක්ඛන්ධස්සා"ති දුක්ඛරාසිස්ස, "නිරෝධෝ හොති"ති අනුප්පාදෝ හොති, "එතමත්ථං විදිත්වා"ති සච්චං අවිජ්ජාදිවසෙන සඞ්ඛාරාදිකස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයෝ අවිජ්ජානිරෝධාදිවසෙන ච නිරෝධෝ හොතීති වුත්තොතා, සඞ්ඛාකාරෙන එතමත්ථං විදිත්වා, "තායං වෙලාය"නාති තායං තස්ස අඤ්ඤස්ස විදිතවෙලාඥං,"ඉමං උදානං උදානෙසී"ති ඉමං තඤ්ච විදිතෙ අත්ථෙ හෙතුනො ච හෙතුසම්පන්නස්ස ධම්මස්ස ච පකාසනාය ආහුතාවදීපකං "යදාහවෙ පාතුභවන්තී"ති ආදිකං සොභනස්ස යුත්තායුත්තසමුට්ඨානං උදානං උදානෙසි, අත්තමනවාචං නිච්ඡාරෙසීති වුත්තං හොති,තස්සත්ථෝ:-"යදාහවෙ"ති යස්මිං හවෙ කාලෙ, "පාතුභවන්තී"නි උපපජ්ජන්ති, "ධම්මා"නි අනුලෝමපච්චයාකාරපරිවෙදඤාඛකා බොධපක්ඛියධම්මා, අථවා "පාතුභවන්තී"ති පකාසන්ති, අභිසමයවසෙන ව්‍යත්තා පාකටා හොන්ති, "ධම්මා"නි චතුරාරියසච්චධම්මා,ආතාපිනො වුච්චති කිලෙසසන්තාපනඤ්ඤෙන විරියං, "ආතාපිනො"නි සම්මප්පධානවීරියවතො, "ඣායතො"ති ආරම්මණූපනිජ්ඣානලක්ඛණෙන ච ලක්ඛණූපනිජ්ඣානලක්ඛණෙන ච ඣානෙන ඣායන්තස්ස, "බ්‍රාහ්මණස්සා"ති බාහිතපාපස්ස බ්‍රාහ්මණවස්ස, "අථස්ස කඞ්ඛා වපයන්තී"ති අථස්ස එවං පාතුභූතධම්මස්ස කඞ්ඛා ව්‍යපයන්ති, "සඞ්ඛා"ති යා එතා "කො නුඛො හෙතෙ ඵුසතීති කථෙථා පසෙහානි භගවා අවොච"ති ආදිනා, තථා "කතමඤ්ඤුඛො හෙතෙ ජරාමරණං? කස්ස ව පනිදං ජරාමරණන්ති? නො කථෙථා පසෙහානි භගවා අවොච"ති ආදිනා ච නයෙන පච්චයාකාරෙ කඞ්ඛා වුත්තා, සා ව පච්චයාකාරස්සෙව අප්පටිවිද්ධත්තා "අහොසිං නුඛො අහං අතීතමද්ධාන"න්ති ආදිකා සොළසකඞ්ඛා ආගතා, තා සඞ්ඛා වපයන්ති අපගච්ඡන්ති නිරුජ්ඣන්ති, කස්මා? "යතො පජානාති සහෙතුධම්මං"ති යස්මා අවිජ්ජාදිකෙන හෙතුනා සහෙතුකං ඉමං සඞ්ඛාරාදිං කෙවලං දුක්ඛක්ඛන්ධධම්මං පජානාති අඤ්ඤස්මිං පටිවිජ්ඣිතත්තා. දුතියවාරෙ "ඉමං උදානං උදානෙසී"ති ඉමං තස්මිං විදිතෙ අත්ථෙ "අවිජ්ජායත්වෙව අසෙසවිරාගනිරෝධා සඞ්ඛාරනිරොධෝ"ති එවං පකාසිතස්ස නිබ්බාණසඞ්ඛාතස්ස පච්චයක්ඛයස්ස අවබොධානුභාවදීපකං උත්තානපකාරං උදානං උදානෙසීති අත්ථෝ, තත්‍රායං සඞ්ඛෙපත්ථෝ:-යස්මා පච්චයානං ඛයසංඛාතං නිබ්බාණං අවෙදි අඤ්ඤාසි පටිවිජ්ඣි, තස්මා යදස්ස ආතාපිනො ඣායතො බ්‍රාහ්මණස්ස වුත්තනයකාරා ධම්මා පාතුභවන්ති, අථස්ස යා නිබ්බාණස්ස අවිදිතත්තා උපජ්ජිස්සථ්ථං, තා අබබාපි කඞ්ඛා වපයන්තීති. තතියවාරෙ "ඉමං උදානං උදානෙසී"ති ඉමං යෙන මග්ගෙන යො දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයනිරොධසඞ්ඛාතො අත්ථෝ කිච්චවසෙන ච ආරම්මණකිරියාය ච විදිතෝ තස්ස අරියමග්ගස්ස ආහුතාවදීපකං වුත්තනයකාරං උදානං උදානෙසීති අත්ථෝ, තත්‍රාවායං සඞ්ඛෙපත්ථෝ, "යදාහවෙ

පාතුභවන්ති ධම්මා ආතාපිනො ඣායතො බ්‍රාහ්මණස්ස'' තදා සො බ්‍රාහ්ම ණො තෙහි වා උප්පන්නෙහි බොධපක්ඛියධම්මෙහි යස්ස වා අරියමග්ගස්ස චතුසච්චධම්මා පාතුභූතා තෙන අරියමග්ගෙන, ''විධූපයං තිට්ඨති මාර සෙනං'' ''කාමා තෙ පඨමා සෙනා''ති ආදිනා නයෙන වුත්තප්පකාරං මා රසෙනං විධූපයන්තො විධමන්තො විඩංසෙන්තො තිට්ඨති, කථං? ''සුරි යොව ඔභාසයං අන්තලික්ඛං'' යථා සුරියො අබ්භුග්ගතො අත්තනො පභාය අන්තලික්ඛං ඔභාසෙන්තොව අන්ධකාරං විධමන්තො තිට්ඨති, එවං සොපි බ්‍රාහ්මණො තෙහි ධම්මෙහි තෙන වා මග්ගෙන සච්චානි පටිවිජ්ඣ න්තොව මාරසෙනං විධූපයන්තො තිඨතීති;එව මෙත්ථ පඨමං උදානං පච්ච යාකාරපච්චවෙක්ඛණ වසෙන, දුතියං නිබ්බාණපච්චවෙක්ඛණවසෙන, තති යං මග්ගපච්චවෙක්ඛණවසෙන උප්පන්නන්ති වෙදිතබ්බං, උදානෙ පන රත්තියා පඨමං යාමං පටිච්චසමුප්පාදං අනුලොමං, දුතියං යාමං පටිලො මං, තතියං යාමං අනුලොමපටිලොමන්ති වුත්තං, තං සත්තාහස්ස අච්ච යෙන සෙව ආසනා වුට්ඨහිස්සාමීති රත්තිං උප්පාදිත මනසිකාරං සන්ධාය වුත්තං, තදාහි භගවා යස්ස පච්චයාකාරපජානනස්ස ච පච්චයක්ඛයාධිග මස්ස ච ආනුභාවදීපිකා පුරිමා වෙ උදානගාථා, තස්ස වසෙන එකෙක මෙව කොඨාසං පඨමයාමං ච මජ්ඣිමයාමං ච මනසාකාසි, ඉධ පන පාටි පදරත්තියා එවං මනසාකාසි, භගවා හි විසාඛපුණ්ණමාය රත්තියා පඨ මයාමෙ පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරි, මජ්ඣිමයාමෙ දිබ්බං චක්ඛුං විසොධෙසි, පච්ඡිමයාමෙ පටිච්චසමුප්පාදං අනුලොම පටිලොමං මනසිකත්වා ඉදානි අරුණො උග්ගම්ස්සතීති සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණි, සබ්බඤ්ඤුතප්පත්ති සමන න්තරමෙවච අරුණො උග්ගච්ඡි, තතො තං දිවසං තෙනෙව පල්ලඞ්කෙන වීතිනාමෙත්වා සම්පත්තාය පාටිපදරත්තියා තීසු යාමෙසු එවං මනසි කත්වා ඉමානි උදානානි උදානෙසි, ඉති පාටිපදරත්තියා එවං මනසි කත්වා තං බොධිරුක්ඛමූලෙ සත්තාහං එකපල්ලඞ්කෙන නිසීදීති එවං වුත්තසත්තා හං තත්ථෙව වීතිනාමෙසි.

''අථ්ඛො භගවා සත්තාහස්ස අච්චයෙන තම්හාසමාධිම්හා උඨහිත්වා බොධිරුක්ඛමූලා යෙන අජපාලනිග්‍රොධො තෙනුපසංකමි''ති එත්ථ පන න භගවා තම්හා සමාධිම්හා වුඨහිත්වා අනන්තරමෙව බොධිරුක්ඛමූලා යෙන අජපාලනිග්‍රොධො තෙනුපසංකමි යථා පන භුත්වාසයතීති වුත්තෙ න හ ත්ථෙ අධොවිත්වා මුඛං අවික්ඛාලෙත්වා සයනසමීපං අගන්ත්වා අඤ්ඤං කිචි අල්ලාපසල්ලාපං අකත්වා සයති ඉච්චෙව වුත්තං හොති, භොජනතො පන පච්ඡා සයති, න නසයතීති ඉදමෙත්ථ දීපිතං හොති, එවම්ධාපි න තම්හා සමාධිම්හා වුඨහිත්වා අනන්තරමෙව පක්කමීති වුත්තං හොති, වුට්ඨාන තො පන පච්ඡා පක්කමි න නපක්කමීති ඉදමෙවෙත්ථ දීපිතං හොති, අන න්තරම්පන අපක්කමිත්වා භගවා කිං අකාසීති? අපරානිපි තීණි සත්තාහානි බොධිසමීපෙ යෙව වීතිනාමෙසි, තත්‍රායං ආනුපුබ්බිකථා:-

භගවති කිර බුඩත්තං පත්වා සත්තාහං එකපල්ලඞ්කෙන නිසිනෙන න භගවා වුට්ඨාති කිනනුඛො අඤ්ඤෙපි බුඩත්තකරා ධම්මා අත්ථීති එක ච්චානං දෙවතානං කඞ්ඛා උදපාදි, අථ්ඛො භගවා අඨමෙ දිවසෙ සමාප ත්තිතො වුට්ඨාය දෙවතානං කඞ්ඛං ඤත්වා කඞ්ඛාවිධමනත්ථං ආකාසෙ උප්ප

තිත්වා යමකපාටිහාරියං දස්සෙත්වා තාසං කඞ්ඛං විධමිත්වා පල්ලඞ්කතො ඊසකං පාචීනනිස්සිතෙ උත්තරදිසාභාගෙ ඨත්වා චත්තාරි අසඞ්ඛෙය්‍යානි කප්පසතසහස්සව උපචිතානං පාරමීනං ඵලාධිගමඨානං පල්ලඞ්කං බොධිරුක්ඛං ච අනිමිසෙහි අක්ඛීහි ඔලොකයමානො සත්තාහං වීතිනාමෙසි, තං ඨානං අනිමිසවෙතියං නාම ජාතං, අථ පල්ලඞ්කස්ස ච ඝිතඨානස්ස ච අන්තරා පුරත්ථිමතො ච පච්ඡිමතො ච ආයතෙ රතනචඞ්කමෙ චඞ්කමන්තො සත්තාහං වීතිනාමෙසි,තං ඨානං රතනචඞ්කමවෙතියං නාම ජාතං, තතො පච්ඡිමදිසාභාගෙ දෙවතා රතනඝරං මාපයිංසු, තත්ථ පල්ලඞ්කෙන නිසීදිත්වා අභිධම්මපිටකං විසෙසතො චෙත්ථ අනන්තනයං සමන්තපඨානං විචිනන්තො සත්තාහං වීතිනාමෙසි, තං ඨානං රතනඝරවෙතියං නාම ජාතං. එවං බොධිසම්පෙ යෙව චත්තාරි සත්තාහානි වීතිනාමෙත්වා පචමෙ සත්තාහෙ බොධිරුක්ඛමූලා යෙන අජපාලනිග්‍රොධො තෙනුපසංකමි, තස්ස කිර නිග්‍රොධස්ස ඡායාය අජපාලකා ගන්ත්වා ගන්ත්වා නිසීදන්ති තෙනස්ස අජපාලනිග්‍රොධො ත්වෙව නාමං උදපාදි, "සත්තාහං විමුත්තිසුඛපටිසංවෙදී"ති තත්‍රාපි ධම්මං විචිනන්තො යෙව විමුත්තිසුඛං පටිසංවෙදෙන්තො නිසීදි, බොධිතො පුරත්ථිමදිසාභාගෙ එස රුක්ඛො හොති,එවං නිසිනෙනව පනෙත්ථ භගවති එකො බ්‍රාහ්මණො ගන්ත්වා පඤ්හං පුච්ඡි, තෙන වුත්තං "අථඛො අඤ්ඤතරො"ති ආදි.

තත්ථ "හුහුංකජාතිකො"ති සො කිර දිඨමඟලිකො නාම, මානවසෙන කොධවසෙන ච හුහුන්ති කරොන්තො විචරති තස්මා හුහුංකජාතිකොති වුච්චති, හුහුක්කජාතිකොතිපි පඨන්ති, "එතමත්ථං විදිත්වා"ති එවං තෙන වුත්තස්ස වචනස්ස සිඛාප්පත්තමත්ථං විදිත්වා, තායං වෙලායං ඉමං උදානං උදානෙසි, තස්සත්ථො, යො බාහිතපාපධම්මතාය බ්‍රාහ්මණො, න දිඨමඟලිකතාය හුහුං කාරකසාවාදිපාපධම්මයුත්තො හුත්වා කෙවලං ජාතිමත්තකෙන බ්‍රහ්මඤ්ඤං පටිජානාති, සො බ්‍රාහ්මණො බාහිතපාපධම්මත්තා හුහුංකාරප්පහානෙන=නිහුහුංකො,රාගාදිකසාවාභාවෙන=නික්කසාවො, භාවනානුයොග යුත්තවිත්තතාය=යතත්තො, සීලසංවරෙන වා සඤ්ඤතවිත්තතාය= යතත්තො, චතුමග්ගඤ්ඤාණසංඛාතෙහි වෙදෙහි අන්තංවෙදානං වා අන්තං ගතත්තා=වෙදන්තගු,මග්ගබ්‍රහ්මචරියස්ස වුසිතත්තා=වුසිතබ්‍රහ්මචරියො,"ධම්මෙන බ්‍රහ්මවාදං වදෙය්‍ය" බ්‍රාහ්මණො අහන්ති එතං වාදං ධම්මෙන වදෙය්‍ය, යස්ස සකලෙලොකසන්නිවාසෙ කුහිචි එකාරම්මණෙපි රාගුස්සදො දොසුස්සදො මොහුස්සදො මානුස්සදො දිට්ඨුස්සදොති ඉමෙ උස්සදානත්ථීති.

"අකාලමෙඝො"ති අසම්පත්තෙ වස්සකාලෙ උප්පන්නමෙඝො, අයම්පන ගිම්හානං පච්ඡිමෙ මාසෙ උදපාදි, "සත්තාහවද්දලිකා"ති තස්මිං උප්පන්නෙන සත්තාහං අවිච්ඡින්නවුට්ඨිකා අහොසි, "සීතවාතදුද්දිනී"ති සා ච පන සත්තාහවද්දලිකා උදකුප්පුසිතසම්මිස්සෙන සීතවාතෙන සමන්තා පරිබ්භමන්තෙන දූසිතදිවසත්තා සීතවාතදුද්දිනී නාම අහොසි, "අථඛො මුචලින්දො නාගරාජා"ති තස්සෙව මුචලින්දරුක්ඛස්ස සමීපෙ පොක්ඛරණියා නිබ්බත්තො මහානුභාවො නාගරාජා, "සත්තක්ඛත්තුං භොගෙහි පරික්ඛිපිත්වා"ති එවං භොගෙහි පරික්ඛිපිත්වා උපරි මුඩනි මහන්තං

එණං කරිත්වා ච ඨිතෝ තස්මිං තස්ස පරිභෝගපරිභණ්ඩරං ලොහපාසාදේ භණ්ඩාගාරගබ්භපමාණං අහොසි, තස්මා භගවා නිවාතෙ පිණ්ඩචාරවා ඝපානෙ කූටාගාරෙ නිසිදනෙනා විය ජානෝ, "මා භගවන්තා සීතං"නි ආදි තස්ස තථා කරිත්වා යානකාරණපරිදීපනං, සෝ හි මා භගවන්තං සීතං බාධයිත්ථ,වා උණ්හා මා බාධයිත්ථානි, තථා කරිත්වා අඨාසි, තස්ස කිරාපි සත්තාහවද්දලිකාය උණ්හමෙව නත්ථි, සචෙ පන අන්තරඝරතෝ මෙසෝ විහවෙය්‍ය උණ්හං භවෙය්‍ය, තම්පි නං මා බාධයි ත්‍වාති එවං තස්ස විඤ්ඤාතුං යුත්තං, "විඛ"නාති උබ්බිඛං, මෙඝවිගමනෙ නා දූරීභූතනාති අත්ථෝ, "විගතවලාහක"නාති අපගතමෙඝං, "දෙව"නාති ආකාසං, "ඝකවණ්ණ"නාති අඤ්ඤකෝ රූපං.

"සුඛෝ විවෙකෝ"නි නිබ්බාණසඞ්ඛාතෝ උපධිවිවෙකෝ සුඛෝ, "තුට්ඨස්සා"නි චතුවිඤ්ඤාණසමන්නාගතෙන සන්තුට්ඨස්ස, "සුතධම්මස්සා"නි පකාසිතධම්මස්ස, "පස්සතෝ"නි තං විවෙකං යං වා කිඤ්චි පස්සිතබ්බං නාම තං සබ්බං අත්තනෝ විරියබලාධිගතෙන ඤාණචක්ඛුනා පස්සනතස්ස, "අබ්‍යාපජ්ඣා"නාති අකුපපතභාවෝ, එතෙන මෙත්තාපුබ්බභාගෝ දස්සිතෝ,"පාණභූතෙසු සංයමෝ"නි සත්තෙසු ච සඤ්ඤමෝ, අවිහිංසනභාවෝ සුඛෝති අත්ථෝ, එතෙන කරුණාපුබ්බභාගෝ දස්සිතෝ, "සුඛා විරාගතා ලොකෙ"නි විතරාගතාපි සුඛා, කිදිසි? "කාමානං සමතික්කමෝ"නි යා කාමානං සමතික්කමෝති වුච්චති සා විරාගතාපි සුඛාති අත්ථෝ, එතෙන අනාගාමිමග්ගෝ කථිතෝ, "අස්මිමානස්ස යෝ විනයෝ"නි ඉමිනා පන අරහත්තං කථිතං, අරහත්තං හි අස්මිමානස්ස පඤ්ඣිවිනයෝති වුච්චති, ඉතෝ පරඤ්ච සුඛං නාම නත්ථි, තෙනාහ "එතං වෙ පරමං සුඛ"නාති.

"මුචලින්දමූලෙ"නි මහාබොධිතෝ පාචීනකොණෙ ඨිතා මුචලින්දරුක්ඛ මූලෙ, "රාජායතන"නාති දක්ඛිණදිසාභාගෙ ඨිතං රාජායතනරුක්ඛං උපසං කම්, "තෙන ඛෝ පන සමයෙනා"නි කතරෙන සමයෙන? භගවතෝ කිර රාජායතනමූලෙ සත්තාහං එකපල්ලඞ්කෙන නිසින්නස්ස සමාධිතෝ උට්ඨා නදිවසෙ අරුණුග්ගමනවෙලාසමෙව හොජනකිවෙලාය භවිතබ්බන්ති ඤත්වා සක්කෙකා දෙවරාජා ඔසධහරීටකං උපනෙසි, භගවා තං පරිභුඤ්ජි, පරිභුත්තමත්තසෙව සරීරකිවෙං අහොසි, සක්කෙකා මුඛොදකං අදාසි, භගවා මුඛං ධොවිත්වා තස්මිං යෙව රුක්ඛමූලෙ නිසීදි, එවං උග්ගතෙ අරුණම්හි නිසිනෙනා භගවහි තෙන ඛොපන සමයෙන, "තපස්සුභල්ලිකා වාණිජා"නි තපස්සු භල්ලිකෝ චානි වෙ භාතරෝ වාණිජා, "උක්කලා"නි උක්කලජනප දතෝ, "තං දෙස"නාති යස්මිං දෙසෙ භගවා,කතරස්මිං ච දෙසෙ භගවානි? මජ්ඣිමදෙසෙ, තස්මා මජ්ඣිමදෙසං ගන්තුං, "අඩ්ඩනමගගපටිපන්නා හොනති"නි අයමෙත්ථ අත්ථෝ, "සුනිසා ලොහිතා දෙවතා"නි නෙසං ඤාතිභූත පුබ්බා දෙවතා, "එතදවොචා"නි සා කිර නෙසං සබ්බඝකථානි අපපවත්තීනි අකාසි, තතෝ කිං තෙ ඉදානි මග්ගදෙවතානං බලිං අකංසු, නෙසං බලිකම්මකාලෙ සා දෙවතා දිසාමානෙනෙව කායෙන එතං අවොච, "මනෙන ච මඩ්ඣිමනිකාය වා"නි අබ්බත්තුනා ච සපටිමඩ්ඩිඅණ්ඩිකාදීහි යොජෙත්වා බබ්බත්තුනා ච, "පනිමානෙථා"නි උපඩ්ඪඅථ, "කං වොනි නං

පනිමානනං තුම්හාකං භවිස්සති දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය, "යං අම්හාකං" නාහි යං පනිග්ගහාණං අම්හාකං අස්ස දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය,. "භගව තො එතදහොසි"හි යො කිරස්ස පධානානුයොගකාලෙ පත්තො අහොසි, සො සුජාතාය පායාසං දාතුං ආගච්ඡන්තියා එව අන්තරධායි, තෙන ස්ස එතදහොසි, පත්තො මෙ නාම පුරිමකොපි ච නඛෙ තථාගතා හවෙ සු පනිග්ගණ්හන්ති කිම්හි නුඛො අහං පනිග්ගණ්හිස්සං මෙවෙ මධුපිණ්ඩිකා වාති, "පරිවිතක්කමඤ්ඤාය"නි ඉතො පුබ්බෙ භගවතො සුජාතාය දින්න ඡොජනං යෙව ඔජානුප්පබ්බනිවසෙන අඤාසි එත්තකං කාලං නෙව ජිඝච්ඡා න පිපාසා න කායදුබ්බල්‍යං අහොසි, ඉදානි පනස්ස ආහාරං පනිග්ගහෙතුකා විතාය නඛෙ තථාගතාහි ආදින්නා නාසෙන පරිවි තක්කා උදපාදි, තං එවං උප්පන්නං අත්තනො චෙතාය භගවතො ච හො පරිවිතක්කමඤ්ඤාය, "විසුද්ධිසා" හි විසුහි දිසාහි, "සෙලම්හෙ පත්තෙ"නි ඉදං සෙව භගවා පවිග්ගහෙසි, සෙසෙසු සඛ්ඛාය වුත්තං වත්තා රෙ පන මහාරාජ පඨමං ඉන්‍දනීලමණ්ඩලසෙ පත්තෙ උපනාමෙසුං, න හෙ භගවා අග්ගහෙසි, නතො ඉමෙ චත්තාරොපි මුගඛඛ්‍රහ්මරාජාභිලාම්හෙ පත්තෙ උපනාමෙසුං, භගවා චත්තාරොපි පත්තෙ අග්ගහෙසි, තෙසං පඤ්ඤාත රක්ඛණත්ථාය, නො මානිච්ඡිතාය, හහෙච්ඡා පන චත්තාරොපි යථා එකොව පත්තො හොති තථා අධිඨහි, චතුන්නම්පි එකඤදිසොව පුඤ්ඤවිපාකො අහොසි, එවං එනං කාච්ඡා අධිඨිතෙ පටිග්ගහෙසි භගවා පච්චග්ගෙ සෙල මයෙ පත්තෙ මෙව මධුපිණ්ඩිකඤ, "පච්චග්ගෙ"නි පවිඅග්ගසමං පාවෙක්‍යං මහග්ගසමිනාති අත්ථො,අථ වා පච්චග්ගෙනි අභිනවෙ අබහුණෙහ තං ඛණෙ නිබ්බත්තසමිනාති අත්ථො, මෙ වාචා එතෙසං අත්ථසුනාහි=මෙවාචිකා, අථ වා මිහි වාචාහි උපාසකභාවං පත්තාහි අත්ථො, තෙ එවං උපාසකභාවං පටිවෙදෙත්වා භගවන්තං ආහංසු කස්සදානි භන්තෙ අම්හෙහි අජ්ජපඨාය අභිවාදනපච්චුට්ඨානං කාතබ්බන්ති, අථ භගවා සීසං පරාමසි, කෙසා හත්ථෙ ලග්ගිංසු තෙනෙසං අදාසි, ඉමෙ තුම්හෙ පරිහරථාහි, තෙ කෙසධාතුයෝ ලභිත්වා අම්තෙනෙවාභිසිත්තා හඨතුඨා භගවන්තං වන්දිත්වා පක්කමිංසු, අථඛෝ භගවා සත්තාහස්ස අච්චයෙන තම්හා සමාධිම්හා වුට්ඨහිත්වා වුත්ත පකාරමෙතං සබ්බං කිඨවං නිඨපෙත්වා රාජායතනමූලා පුනපි යෙන අජපාලනිග්‍රොධො තෙනුපසංකම්, "පරිවිතක්කො උදපාදී"නි තස්මිං නිසි නනම්හාසෙව සබ්බඤ්ඤුතඤාණං ආවිභෙණා සමාවිභෙණා අයං චෙතසෙ පරිවිතක්කො උදපාදි,කස්මා පනායං සබ්බඤ්ඤුතඤාණං උපජ්ජීතීති? ධම්මස්ස මහන්තභාවං ගරුභාවං භාරියභාවං පඨවචෙක්ඛණාය, බ්‍රහ්මුණා යාචිතෙ දෙසෙතුකාමතාය ච, ජානන්හි හි බුඛා එවං පරිවිතක්කිතෙ බ්‍රහ්මා ආග නත්වා ඛිම්මදෙසනං යාචිස්සති, තතො සත්තා ධම්මෙ ගාරවං උප්පාදෙස්ස නාහි බ්‍රහ්මගරුකෙ හි ලොකසන්නිවාසොති, ඉති ඉමෙහි තීහි කාරණෙහි අයං විතක්කො උපජ්ජි, තස්ස "අධිගතො ඛොම්හාය"නාහි අධිගතො ඛො මෙ අයං, "ආලයරාමා" නි සත්තා පඤ්චකාමගුණෙ අල්ලීයන්ති තස්මා තෙ ආලයාති වුච්චන්ති, තෙහි ආලයෙහි රමන්තීති=ආලයරාමා, ආලයෙසු රතාති=ආලයරතා, ආලයෙසු සුට්ඨිමුදිතාති=ආලයසම්මුදිතා, "යදිද"නාහි නි පාතො, තස්ස ඨානං සඛ්ඛාය යං ඉදානි පච්චවසමුප්පාදං සඛ්ඛාය යො

අයන්ති එවමත්ථො දඨබ්බො, "ඉදප්පච්චයතා පටිච්චසමුප්පාදො"ති ඉමෙසං පච්චයා=ඉදප්පච්චයා, ඉදප්පච්චයා එව=ඉදප්පච්චයතා, ඉදප්පච්චයතා ච සා පටිච්ච සමුප්පාදො චාති=ඉදප්පච්චයතාපටිච්චසමුප්පාදො, "සො මමස්ස කිලමථො" ති යා අජානන්තානං දෙසනා නාම සො මම කිලමථො අස්ස සා මම විහෙසා අස්සාති අත්ථො, "භගවන්ත"න්ති භගවතො, "අන ච්ඡරියා"ති අනුඅච්ඡරියා, "පටිහංසූ"ති පටිභාණසංඛාතස්ස ඤාණස්ස ගොචරා අහෙසුං, පරිවිතක්කයිතබ්බභාවං පාපුණිංසු, "හල"න්ති එත්ථ හකාරො නිපාතමත්තො, අලන්ති අත්ථො, "පකාසිතු"න්ති දෙසිතුං, අලංදානි මෙ ඉමං කිච්ඡෙන අධිගතං ධම්මං දෙසිතුන්ති වුත්තං හොති.

"පටිසොතගාමි"න්ති පටිසොතං වුච්චති නිබ්බාණං, නිබ්බාණගාමින්ති අත්ථො, "අප්පොස්සුක්කතායා"ති නිරුස්සුක්කභාවෙන, අදෙසෙතුකාමතා යාති අත්ථො, "යත්‍ර හි නාමා"ති යස්මිං නාම ලොකෙ, "භගවතො පුරතො පාතුරහොසී"ති ධම්මදෙසනායාචනත්ථං දසසු චක්කවාළසහස්සෙසු මහා බ්‍රහ්මානො ගහෙත්වා ආගම්ම භගවතො පුරතො පාතුරහොසි, ඉතො පරං සබ්බං පදත්ථතො උත්තානමෙව, අධිප්පායානුසන්ධියොජනාදිභෙදතො පන පපචසූදනියා මජ්ඣිමඨකථාය වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, ඉතො පඨාය හි අතිවිත්ථාරභිරුකස්ස මහාජනස්ස චිත්තං අනුරක්ඛන්තා සුත්ත න්තකථං අවණ්ණයිත්වා විනයකථං යෙව වණ්ණයිස්සාම.

"සාව තස්ස ආයස්මතො උපසම්පදා අහොසී"ති ආසාළ්හිපුණ්ණමාය අඨාරසහි දෙවතාකොටීහි සඞ්ං සොතාපත්තිඵලෙ පතිඨිතස්ස එහිභික්ඛූති භගවතො වචනෙන අභිනිප්ඵන්නා සාවස්ස ආයස්මතො එහිභික්ඛූපසම්පදා උපසම්පදා අහොසි, "අථ ඛො ආයස්මතො ච වප්පස්සා"ති ආදිම්හි වප්ප ත්ථෙරස්ස පාටිපදදිවසෙ ධම්මචක්ඛුං උදපාදි, භද්දියත්ථෙරස්ස දුතියදිවසෙ, මහානාමත්ථෙරස්ස තතියදිවසෙ, අස්සජිත්ථෙරස්ස චතුත්ථියන්ති ඉමෙසං ච පන භික්ඛූනං කම්මඨානෙසු උප්පන්නමලවිසොධනත්ථං භගවා අන්තො විහාරෙයෙව අහොසි, උප්පන්නෙන උප්පන්නෙන කම්මඨානමලෙ ආකාසෙන ගන්ත්වා මලං විනොදෙසි, පක්ඛස්ස පන පචමියං සබ්බෙව තෙ එකතො ස න්නිපාතෙත්වා අනත්තසුත්තෙන ඔවදි, තෙන වුත්තං "අථ ඛො භගවා පච වග්ගියෙ"ති ආදි, "තෙන ඛො පන සමයෙන ඡ ලොකෙ අරහන්තො හො න්තී"ති පචමියා පක්ඛස්ස ලොකසමිං ඡ මනුස්සා අරහන්තො හොන්තීති අත්ථො, "පුබ්බානුපුබ්බකාන"න්ති පවෙනිවසෙන පොරාණානුපොරාණා නන්ති අත්ථො, "තෙන ඛො පන සමයෙන එකසඞ්ඛි ලොකෙ අරහන්තො හොන්තී"ති පුරිමා ඡ ඉමෙ ච පචපඤ්ඤාසාති අන්තොවස්සම්හි යෙව එක සඞ්ඛි මනුස්සා අරහන්තො හොන්තීති අත්ථො, තත්‍ර යසආදීනං කුලපුත්තා නං අයං පුබ්බයොගො.

අතීතෙ කිර පචපඤ්ඤාස ජනා සහායකා වග්ගබන්ධනෙන පුඤ්ඤානි කරොන්තා අනාථසරීරානි පටිජග්ගන්තා විචරන්ති, තෙ එකදිවසං ගබ්භි නිං ඉත්ථිං කාලකතං දිස්වා ඣාපෙස්සාමාති සුසානං හරිංසු, තෙසු පචජ නෙ තුම්හෙ ඣාපෙථාති සුසානෙ ඨපෙත්වා සෙසා ගාමං පවිඨා, යසො දාර කො තං සරීරං විජ්ඣිත්වා පරිවත්තෙත්වා ච ඣාපයමානො අසුභසඤ්ඤං පටි

ලභි, ඉතරෙසම්පි චතුන්නං ජනානං පස්සථ හො ඉමං අසුචිං පටික්කූලන්ති දස්සෙසි, තෙපි තත්ථ අසුභසඤ්ඤං පටිලභිංසු, තෙ පචපි ගාමං ගන්ත්වා සෙසසහායකානං කථයිංසු, යසො පන දාරකො ගෙහම්පි ගන්ත්වා මාතා පිතුන්නඤ්ච භරියාය ච කථෙසි, තෙ සබ්බෙපි අසුභං භාවයිංසු, අයමෙතෙසං පුබ්බයොගො.

තෙනායස්මතො යසස්ස නාටකජනෙසුපි සුසානසඤ්ඤායෙව උප්පජ්ජි, තායෙව උපනිස්සයසම්පත්තියා සබ්බෙසං විසෙසාධිගමො නිබ්බත්තොති, "අථ ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසී"ති භගවා යාව පච්ඡිමකත්තිකපුණ්ණ මා තාව බාරාණසියං විහරන්තො එකදිවසං තෙ ඛිණාසවෙ සඞ්ඝී භික්ඛූ ආම න්තෙසි, "දිබ්බා" නාම දිබ්බෙසු විසයෙසු ලොභපාසා, "මානුසා" නාම මානු සකෙසු විසයෙසු ලොභපාසා, "මා එකෙන චෙ"ති එකෙන මග්ගෙන චෙ මා අගමිත්ථ, "අස්සවණ්තා"ති අස්සවණ්තාය, "පරිහායන්ති"ති අනධිගතං නාධි ගච්ඡන්තා විසෙසාධිගමතො පරිහායන්ති, "අන්තකා"ති ලාමක හිනසත්ත, "අන්තළික්ඛවරො"ති රාගපාසං සන්ධායාහ, තං හි සො අන්තළික්ඛවරො ති මන්ත්වා ආහ, "නානාදිසා නානා ජනපදා"ති නානාදිසතො නානාජන පදතො ච, "අනුජානාමි භික්ඛවෙ තුම්හොවදානි තාසු තාසු දිසාසු තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පබ්බාජෙථා"ති ආදිම්හි පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං කුලපුත්තං පබ්බාජෙන්තෙන යෙ පරතො "න භික්ඛවෙ පචහි ආබාධෙහි පුඨො පබ්බා ජෙතබ්බො"ති ආදිං කත්වා යාව "න අන්ධමූගබධිරො පබ්බාජෙතබ්බො"ති එවං පටික්ඛිත්තා පුග්ගලා තෙ වජ්ජෙත්වා පබ්බජ්ජාදොසවිරහිතො පුග්ග ලො පබ්බාජෙතබ්බො, සොපි ච මාතාපිතූහි අනුඤ්ඤාතොයෙව, තස්ස අනුජ්ජ නනලක්ඛණං "න භික්ඛවෙ අනනුඤ්ඤාතො මාතාපිතූහි පුත්තො පබ්බාජෙ තබ්බො යො පබ්බාජෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති එතස්මිං සුත්තෙ වණ්ණ යිස්සාම, එවං පබ්බජ්ජාදොසවිරහිතං මාතාපිතූහි අනුඤ්ඤාතං පබ්බාජෙ න්තෙනාපි ච සචෙ අච්ඡිනනකෙසො හොති එකසීමාය ච අඤ්ඤෙපි භික්ඛූ අත්ථි කෙසච්ඡෙදනත්ථාය භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡිතබ්බං, තස්ස ආපුච්ඡනාකා රං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ සංඝං අපලොකෙතුං භණ්ඩුකම්මායා"ති එත්ථ වණ්ණයිස්සාම, සචෙ ඔකාසො හොති සයං පබ්බාජෙතබ්බො, සචෙ උද්දෙස පරිපුච්ඡාදීහි ව්‍යාවටො හොති ඔකාසං නලභති එකො දහරභික්ඛු වත්ත බ්බො එතං පබ්බාජෙහීති, අවුත්තොපි චෙ දහරභික්ඛු උපජ්ඣායං උද්දි ස්ස පබ්බාජෙති වට්ටති, සචෙ දහරභික්ඛු නත්ථි සාමණෙරොපි වත්ත බ්බො එතං ඛණ්ඩසීමං නෙත්වා පබ්බාජෙත්වා කාසායානි අච්ඡාදෙත්වා එහීති, සරණානි පන සයං දාතබ්බානි, එවං භික්ඛුනාව පබ්බජිතො හොති, පුරිසං හි භික්ඛුතො අඤ්ඤො පබ්බාජෙතුං නලභති මාතුගාමං භික්ඛුනි තො අඤ්ඤො සාමණෙරො පන සාමණෙරී වා ආණත්තියා කාසායානි දාතුං ලබ්භති, කෙසොරොපණං යෙන කෙනචි කතං සුකතං හොති, සචෙ පන භබ්භරූපො හොති, සහෙතුකො ඤාතො යසස්සී කුලපුත්තො ඔකාසං කත්වාපි සයමෙව පබ්බාජෙතබ්බො, මත්තිකාමුට්ඨිං ගහෙත්වා නහායිත්වා කෙසෙ තෙමෙත්වා ආගච්ඡාහීති ච පන න විස්සජ්ජෙතබ්බො, පබ්බජිතු කාමානං හි පඨමං බලවා උස්සාහො හොති පච්ඡා පන කාසායානි ච කෙසහරණසත්ථකං ච දිස්වා උත්‍රසන්ති, එත්තො යෙව පලායන්ති, තස්මි

සයමෙව නහානතිත්ථං නෙත්වා සචෙ නාතිදහරො හොති නහාගිති වත්ත
බ්බො, කෙසා පනස්ස සයමෙව මත්තිකං ගහෙත්වා ධොවිතබ්බා, දහරකුමා
රකො පන සයං උදකං ඔතරිත්වා ගොමයමත්තිකාහි සංසිත්වා නහාපෙ
තබ්බො, සචෙපිස්ස කච්ඡුපිලකා වා හොන්ති යථා මාතා පුත්තං න ජිගු
ච්ඡති එවමෙව අජිගුච්ඡන්තෙන සාධුකං හත්ථපාදසීසතො පඨාය සංසිත්වා
සංසිත්වා නහාපෙතබ්බො, කස්මා? එත්තකෙන හි උපකාරෙන කුලපුත්තා
ආචරියුපජ්ඣායෙසු ච සාසනෙ ච බලවසිනෙහා තිබ්බගාරවා අනිවත්ති
ධම්මා හොන්ති, උප්පන්නං අනභිරතිං විනොදෙත්වා ථෙරභාවං පාපුණ
න්ති, කතඤ්ඤූ කතවෙදිනො හොන්ති, එවං නහාපනකාලෙ පන කෙස
මස්සුං ඔරොපනකාලෙ වා ත්වං ඤාතො යසස්සී, ඉදානි මයං ත්වං නිස්සාය
පච්චයෙහි න කිලම්ස්සාමාති න වත්තබ්බො, අඤ්ඤාපි අනියානිකකථා න
කථෙතබ්බා, අථ ඛවස්ස ආවුසො සුට්ඨු උපධාරෙහි සතිං උපට්ඨාපෙහිති
වත්වා තච්පඤ්චකං කම්මට්ඨානං ආචික්ඛිතබ්බං, ආචික්ඛන්තෙන ච වණ්ණ
සණ්ඨානගන්ධාසයොකාසවසෙන අසුවිජෙගුච්ඡපටිකකුලභාවං නිජ්ජී
වනිස්සත්තභාවං වා පාකටං කරොන්තෙන ආචික්ඛිතබ්බං, සචෙ හි සො
පුබ්බෙ පරිමද්දිතසඞ්ඛාරො හොති භාවිතභාවනො කණ්ටකවෙධාපෙ
ක්ඛො විය පරිපක්කගණ්ඩො සුරියුග්ගමනාපෙක්ඛං විය ච පරිණතං පදුමං
අථස්ස ආරඩ්මත්තෙ කම්මට්ඨානමනසිකාරෙ ඉන්දුසනි විය පබ්බතෙ කිලෙ
සපබ්බතෙ චුණ්ණයමානං යෙව ඤාණං පවත්තති, ඛුරග්ගෙයෙව අරහත්තං
පාපුණාති, යෙ හි කෙචි ඛුරග්ගෙ අරහත්තං පත්තා සබ්බෙ තෙ එවරූපං
සවණං ලභිත්වා කල්‍යාණම්ත්තෙන ආචරියෙන දින්නං නයං නිස්සාය
නො අනිස්සාය, තස්මාස්ස ආදිතො එවරූපී කථා කථෙතබ්බාති, කෙසෙ
සු පන ඔරොපිතෙසු හලිද්දිවුණ්ණෙන වා ගන්ධචුණ්ණෙන වා සිසං ච
සරීරං ච උබ්බට්ටෙත්වා ගිහිගන්ධං අපනෙත්වා කාසායානි තික්ඛත්තුං වා
චික්ඛත්තුං වා සකිං වා පටිග්ගාහාපෙතබ්බො, අථාපිස්ස හත්ථෙ අදත්වා
ආචරියො වා උපජ්ඣායො වා සයමෙව අච්ඡාදෙති වට්ටති, සචෙපි අඤ්ඤං
දහරං වා සාමණෙරං වා උපාසකං වා ආණාපෙති ආවුසො එතානි කාසා
යානි ගහෙත්වා එතං අච්ඡාදෙහිති, තං යෙව වා ආණාපෙති එතානි ගහෙ
ත්වා අච්ඡාදෙහීති, සබ්බං තං වට්ටති, සබ්බං තෙන භික්ඛුනා ච දින්නං හො
ති, යං පන නිවාසනං වා පාරුපණං වා අනාණත්තියා නිවාසෙති වා
පාරුපති වා තං අපනෙත්වා පුන දාතබ්බං, භික්ඛුනා හි සහත්ථෙන වා ආණ
ත්තියා වා දින්නමෙව කාසාවං වට්ටති, අදින්නං නවට්ටති, සචෙපි තස්සෙ
ව සන්තකං හොති කො පන වාදො උපජ්ඣායමූලකෙ, අයං "පඨමං කෙස
මස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායානි වත්ථානි අච්ඡාදෙත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං
කාරාපෙත්වා"ති එත්ථ විනිච්ඡයො, "භික්ඛූනං පාදෙ වන්දාපෙත්වා"ති යෙ
තත්ථ සන්නිපතිතා භික්ඛූ තෙසං පාදෙ වන්දාපෙත්වා, අථ සරණග්ගහණත්ථං
උක්කුටිකං නිසීදාපෙත්වා අජලිම්පග්ගණ්හාපෙත්වා "එවං වදෙහිති වත්ත
බ්බො"ති යමහං වදාමි තං වදෙහීති වත්තබ්බො, අථස්ස උපජ්ඣායෙන වා
ආචරියෙන වා "බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි"ති ආදිනා නයෙන සරණානි දාතබ්බා
නි, යථා වුත්තපටිපාටියාව න උප්පටිපාටියා, සචෙ හි එකපදම්පි එකක්ඛ

රම්පි උපපරිපාටියා දෙගි බුද්ධං සරණංයේවව නිකඛත්තුං දත්වා පුන ඉත රෙසු එකෙකං නිකඛත්තුං දෙනි අදිනනානි හොනති සරණානි, ඉමේව පන සරණාගමනුපසම්පදං පටිකඛිපිතවා අනුඤඤතා උපසම්පදා එකතෝ සුඛියා වටටති, සාමණෙරපබබජජා පන උභතෝ සුඛියාව වටටති, නෝ එකතෝ සුඛියා, තසමා උපසම්පදාය සවේ ආචරියෝ ඤතතිදුසසංයේවව කම්මවාචා. දුසසාදව වජෙජතවා කම්මං කරොති සුකතං හොති,පබබජජාය පන ඉමානි තීණි සරණානි බුඛාරාදිනං ව්‍යඤජනානං ඨානකරණසම්පදං අහාපෙනතා නෙව ආචරියෙනපි අනතෙවාසිකෙනපි වත්තබබානි, සවේ ආචරියෝ ව තත්‍රං සකෙඛානි අනතෙවාසිකෝ නසකෙඛානි අනතෙවාසිකෝ වා ස යෙඛාගි ආචරියොත සකෙඛානි උභොපි වා නසකෙඛානනිනා වටටති,සවේ පන උභොපි සකෙඛානනි වටටති,ඉමානි ච පන දදමානෙන "බුද්ධං සරණං ගවඡාමි"ති එවං එසාසම්බන්ධානි අනුනාසිකනතානි වා කතවා දුතබබානි, "බුද්ධම් සරණම් ගවඡාමි"නි එවං විවඡිජිතවා මකාරනතානි වා කතවා දුත බබානි, අඛ්‍යකඛකථායං "නාමං සාවෙතවා අහඛ්‍යතෙන බුද්ධරතනතෝ යාව ජීවං බුද්ධං සරණං ගවඡාමි"නි වුත්තං, නං එකඅඛකථායමපි නත්ථි, පාලියම්පි නවුය්‍යාහං, තෙසං රුචිමත්තාමෙව, තසමා නගහෙතබබං, නගි තථා අව දානසස සරණං කුපපතීති, "අනුජානාමි භිකඛවෙ ඉමෙහි තීහි සරණාගම නෙහි පබබජජං උපසම්පද"නති ඉමෙහි "බුද්ධං සරණං ගවඡාමි"ති ආදීහි එවං නියමිතතත්තා උභතෝ සුඛියා වුතතෙනහි තීහි සරණාගමනෙහි පබබජජා. චෙව උපසම්පදං ච අනුජානාමීති අතෙථා, තසේ යසමා උපසම්පදා පරතෝ පටිකඛිත්තා, තසමා සා එතරහි සරණමතතෙනෙව නරුහති, පබබජජා පන යසමා පරතෝ "අනුජානාමි භිකඛවෙ ඉමෙහි තීහි සරණාගමනෙහි සාම ණෙරපබබජජ"නති අනුඤඤතා එව, තසමා එතරහිපි සරණමතතෙනෙව රුහති, එත්තාවතා හි සාමණෙරභූමියං පතිට්ඨිතා හොති, සවේ පනෙස මහිමා හොති පඤ්චසික්ඛාපදිකෝ අථස්ස තසමිං යෙව ඨානෙ සික්ඛාපදානි උ දදිසිතබබානි, කථං? යථා භගවතා උදදිටඨානි, වුත්තං හෙතං "අනුජානාමි භිකඛවෙ සාමණෙරානං දසසික්ඛාපදානි තෙසු ච සාමණෙරෙහි සික්ඛිතුං. පාණාතිපාතා වෙරමණී අදිනනාදානා වෙරමණී අබ්‍රහ්මචරියා වෙරමණී මු සාවාදා වෙරමණී සුරාමෙරයමජජපමාදට්ඨානා වෙරමණී විකාලභොජනා වෙරමණී නච්චගීතවාදිතවිසූකදස්සනා වෙරමණී මාලාගන්ධවිලෙපනධා රණමණ්ඩනවිභූසනට්ඨානා වෙරමණී උච්චාසයන මහාසයනා වෙරමණී ජාතරූපරජතපටිග්ගහණා වෙරමණී"නි, අඛ්‍යකඛකථායමපන "අහම්පි තෙ ඉත්ථන්නාමො යාවජීවං පාණාතිපාතා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමා දියාමි"ති එවං සරණදානං විය සික්ඛාපදදානම්පි වුත්තං, තං නෙව පාලියං න අඛ්‍යකථාසු අත්ථි, තසමා යථා පාලියාව උදදිසිතබබානි, පබබජජා හි සරණාගමනෙනෙව සිඛා, සික්ඛාපදානි පන කෙවලං සික්ඛාපරිපූරණත්ථං ජානිතබබානි, තසමා තානි පාලියං ආගතනයෙන උග්ගහෙතුං අසක්කොන්තස්ස යාය කායචි භාසාය අත්ථවසෙනපි ආවික්ඛිතුං වට්ටතියෙව, යාව පන අව්‍යත්තතා සික්ඛිතබබසික්ඛාපදානි නජානාති, සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණ ඨානනිසජජාදිසු පානභොජනාදිවිධිම්හි ච න කුසලෝ හොති, තාව භොජනසාලං වා සලාකභොජනට්ඨානං වා අඤඤං වා තථාරූපට්ඨානං න

පෙසෙතබබා, සතතිකාවවරෙ යෙව කාතබබා, බාලදුරකෝ විය පටිජගහිතබබා, සබබවසස කපපියාකපපියං ආචිකඛිතබබං, නිවාසනපාරුපනාදිසු ආභිසමාචාරිකෙසු විනෙතබබා, තෙනාපි "අනුජානාමි භිකඛවෙ දසහඞගෙහි සමනනාගතං සාමණෙරං නාසෙතු"නති එවං පරතො වුතතානි දසනාසනඞගානි ආරභා පරිවජෙජතවා ආභිසමාචාරිකං පරිපූරෙනෙන න දසවිධෙ සීලෙ සාධුකා සිකඛිතබබනති.

සබබජාතිගතිඋපධිසඞඛාතා නිබබිනනා.

"මයහං ඛො භිකඛවෙ"ති මයා ඛොති අතථො, අථවා යොමයහං යොනි සොමනසිකාරෝ තෙන හෙතුනාති අතථො, පුන අනුපපතතානි එතථ විභතතිං පරිණාමෙතවා මයාති වතතබබං, "භදදවගගියා"ති තෙ කිර රාජකුමාරා රූපෙන ච විඤඤාණ ච භදදකා වඤඤනෙනෙව විවරනති තසමා භදදවගගියානි වුචචනති, "තෙන හි වො"නි එතථ වොකාරෙ නිපාතමතතා, "ධමමචකඛුං උදපාදී"ති කෙසඤි සොතාපතතිවගගා කෙසඤි සකදාගාමිමගගා කෙසඤි අනාගාමිවගගා උදපාදි, තයොපි හි එතෙ මගගා "ධමමචකඛූ"නි වුචචනති, තෙ කිර තුණහීලජාතකෙ නිංසඤිතතා අහෙසුං, අථ තුණහීලොවාදං සුතවා පචසීලානි රඤඤා, ඉදං නෙසං පුබබකමමං, "පමුඛො"ති පුබබඞගමො, "පාමොකෙඛා"ති උතතමො විසුඞඛයෙඤඤ, "නෙරඤජරායං භගවා"ති ආදිකා ගාථායො පචඡාපඤඤතා. "අනුපහචචා"නි අවිනාසෙතවා, "තෙජසා තෙජ"නති අතතනො තෙජෙන නාගසස තෙජං, "පරියාදියෙය්‍ය"නති අභිභවෙය්‍යං විනාසෙය්‍යං වා, "මිකඛ"නති කොපං, "නනෙව ච ඛො අරහා යථා අහ"නති අතතානං අරහා අහනති මඤඤමානො වදති, "විසසජෙජස්ස"නති සුකඛාපනත්ථාය පසාරෙතවා ඨපෙය්‍යනති අතථො, "හනෙන ආහර හළ"නති එවං වදනෙනා විය ඔන තොති ආහරහතථො, "උසෙසාජෙජා"ති විසසජජෙතවා, "මධුමුඛියො"නි අගගිනාජනානි වුචචනති, "විරජවිකා"ති විරජභාවං, "කෙසඤිසස"නති ආදිසු කෙසා එව=කෙසඤිසං, එසනතො සබබසථ, "ඛාරිකාජ"නති ඛාරිභාරෙ, "ලඤිජනෙ"නි නාලුසසානෙ, "සුපහිතෙ චෙතියෙ"නි අඤඤතරසමිං චෙවරුකෙඛ, තසස කිරෙතං නාමං, "වාදසනහුතනහි"ති එතථ එකං නහුතං දසසහසසානි, "අජඣිභාසී"ති තෙසං කඞඛාජෙදනත්ථං අභාසි, "කිය කො වදනො"ති තාපසවරියාය කිඤසරිරනතා කිඤකාති ලඩනාමානං තාපසානං ඔවාදකො අනුසාසකො සමානොති අතථො, අථ වා සඤං කිසකො තාපසො සමානො වදනො ච අඤඤසද ඔවදතොතා අනුසාසනෙනොතිපි අතථො, "කථං පතින"නති කෙන කාරණෙන පතිනං, ඉදං වුතතං හොති, ඕං උරුවෙලවාසිඅඟගිපරිවාරකානං තාපසානං සඤං ඔවාදුචරියො සමානො කිං දිසවා අඟගිං පහාසි, පුචඡාමි තං එතමතථං කෙන කාරණෙන තව අඟගිහුතනං පතිනනති, දුතියාගාථාය අයමතථො. එතෙ රූපාදිකෙ කාමෙ ඉතථියො ච යසමසඤ අභිවදනති, සවාහං එතං සබබම්පි රූපාදිකං කාමුපපභෙදං ඛනධපඨිසු මලනති ඤතවා යසමා ඉමෙ

සිඛාගුතපපහෙදූ යඤ්ඤූ මූලමෙව වදන්ති, "තඤ්ච නැසිඛේ නහුතෙ අර
ජිං" සිඛෙ වා හුතෙ වා නාභිරමිතුන්ති අත්ථෝ, තාසියගාථාය "අථ කොච
රති"ති අථ ඤ්ච වරති, සෙසං උත්තානමෙව, චතුප්පදගාථාය "පද"න්ති
නිබ්බාණපදං,සන්තඤ්ඤාවාහාය "සන්තං"උපධිනං අභාවෙන "අනුපධිකං"
රාගකිඤ්චනාදීනං අභාවෙන "අකිඤ්චනං" නීසු භවෙසු අලග්ගනාය යං කාම
භවං යඤ්ඤූ වදන්ති තස්මිම්පි "කාමභවෙ අසත්තා" ජාතිජරාමරණානං
අභාවෙන "අනඤ්ඤථාභාවිං" අත්තනා භාවිතෙන මග්ගෙනෙව අඛිඤ්ඤත
බ්බං න අඤ්ඤථත්ත කෙනචි අඛිගමෙතබ්බන්ති "අනඤ්ඤතෙයය" යසමා
ඊදිසං පදමද්දසං, තස්මා න ඝිඤේ නහුතෙ අරජිං, තෙන කිං දස්සෙති
යො අහං දෙවමනුස්සලොකසම්පත්තිසාධකෙ න ඝිඤේ නහුතෙ අරජිං,
සො කිං වක්ඛාමි එවඵ කාමෙ දෙවමනුස්සලොකෙ රතො මනොති එවං
සබ්බලොකෙ අනභිරතිභාවං පකාසෙන්ති, අථ ඛො ආයස්මා උරුවෙල
කස්සපො සාවකො හමස්මිති එවං භගවතො සාවකභාවං පකාසෙසි,
තඤ්ච ඛො ආකාසෙ විවිධානි පාටිහාරියානි දස්සෙන්ති, "ධම්මචක්ඛූ"න්ති
සොතාපත්තිමග්ගඤාණං, "අස්සාසනා"ති ඵලසමඤ්ඤා, පත්ථනාති අත්ථෝ,
"එසාහං භන්තෙ"ති එත්ථ පන කිඤාපි ඔඝපරිවෙධෙනෙවස්ස සිඛං සර
ණාගමනං තත්ථ පන නිවිඤඝගමනමෙව ගතං, ඉදානි ව්‍යාය අත්තසන්නි
ය්‍යාතනං කරොති, මහාවෙනෙය්‍යොයං නිඝතසරණතං පත්තො තං
පරෙසං ව්‍යාඝ පාකටං කරොන්තො පඤ්ඤාපනගොතඤ්ච ගවජ්ජන්තො
එවං වදති: —

"සිඛිනිඛඛ්ඛවණ්ණා"ති සිඛිනිපුවණ්ණනිඛෙන සමානවණ්ණා,
"දසවාසෙ"ති දසසු අරියවාසෙසු වුත්ථවාසෙ, "දසඛම්මවිදූ"ති දසකම්ම
පථවිදූ, "දසහිචුපෙතෙ"ති දසහි අසෙඛෙහි අඛ්ඛහි උපෙතෙ, "සබ්බඛි
දන්තෙ"ති සබ්බසු දන්තෙ, භගවතො හි චක්ඛාදිසු කිඤි අදන්තං
නාම නත්ථි, "භගවන්තං භූතනාථං ඔනීතපත්තපාණිං එකමන්තං නිසීදී"ති
භගවන්තං භූතාවන්තං පත්තතො ච අපනීතපාණිං සල්ලක්ඛෙත්වා එක
ස්මිං පදෙසෙ නිසීදීහි අත්ථෝ, "අතිකාන"න්ති බුබ්භාභිවාදනගමනෙන ච
ධම්මසවණෙන ච අතික්කාතං, "අභික්කමඤ්ඤිය"න්ති අභිගන්තුං සක්කුණෙ
ය්‍යං, "අපපකිණ්ණ"න්ති අහාකිණ්ණං, "අපපසද්ද"න්ති විවනසද්දෙන
අපසද්දං, "අපපනිගෙඝාස"න්ති නගරනිගෙඝාසසද්දෙන අපපනිගෙඝාසං,
"විජනවාත"න්ති අනුසවරණජනස්ස සරිරවාතෙන විරහිතං, විජනවා
දන්තිපි පාඨෙ, අත්ථෙ ජනවාදෙන රහිතන්ති අත්ථෝ, විජනපාත
න්තිපි පාඨෙ, ජනසඤ්චාර විරහිතන්ති අත්ථෝ, "මනුස්සරහසෙය්‍යක"න්ති
මනුස්සානං රහස්සකිරියඨානිඤ, "පතිසල්ලානසාරුප්ප"න්ති විවෙකානු
රූපං.

"සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානා"ති සාරිපුත්තෙත්ථ ච මොග්ගල්ලානෙ ච,
තෙහි කතිකා කතා හොති, සො පඨමං අග්ගං අඛිගච්ඡති සො ආරොචෙ
තූති, තෙ කිර උභොපි ගිහිකාලෙ උපතිස්සො කොලිතොති එවං පඤ්ඤාය
මානනාමා අඤ්ඤතෙය්‍යසතමාණවකපරිවාරා ගිරග්ගසමජ්ජං අගමංසු,
තත්‍ර තෙසං මහාජනං දිස්වා එතදහොසි,අයං නාම එවං මහාසත්තකාලෙ

අප්පත්තෙ වස්සසතෙ මරණමුඛෙ පතිස්සතීති, අථ උභොපි උසීතාය පරි
සාය අඤ්ඤමඤ්ඤං පුච්ඡිත්වා එකජ්ඣාසයා පච්චුපසීතමරණසඤ්ඤා මන්ත
සිංසු, සම්ම මරණෙ සති අමතෙනපි භවිතබ්බං, හන්ද මයං අමතං පරියෙසා
මාති අමතපරියෙසනත්ථං සංජයස්ස ඡන්නපරිබ්බාජකස්ස සන්තිකෙ සප
රිසා පබ්බජිත්වා කතිපාහෙනෙව තස්ස ඤාණවිසයෙ පාරං ගන්ත්වා අමතං
අපස්සන්තා පුච්ඡිංසු, කින්නුඛො ආචරිය අඤ්ඤෙපෙත්ථ සාරො අත්ථීති,
නත්ථාවුසො එත්තකමෙව ඉදන්ති ච සුත්වා තුච්ඡං ඉදං ආවුසො නිස්සාරං
යොදානි අම්හෙසු පඨමං අමතං අධිගච්ඡති සො ඉතරස්ස ආරොචෙතූති ක
තිකං අකංසු, තෙන වුත්තං "තෙහි කතිකා කතා හොති"ති ආදි, "පාසාදි
කෙන අභික්කන්තෙනා"ති ආදිසු ඉත්ථම්භූතස්ස ලක්ඛණෙ කරණ වචනං
වෙදිතබ්බං, "අත්ථිකෙහි උපඤ්ඤාතං මග්ග"න්ති එතං අනුබන්ධනස්ස කාර
ණවචනං, ඉදං වුත්තං හොති-යන්නුනාහං ඉමං භික්ඛුං පිසීතො පිසීතො
අනුබන්ධෙය්‍යං, කස්මා? යස්මා ඉදං පිසීතො පිසීතො අනුබන්ධනං නාම අත්ථි
කෙහි උපඤ්ඤාතං මග්ගං ඤාතො චෙව උපගතො ච මග්ගොති අත්ථො, අථ
වා අත්ථිකෙහි අම්හෙහි මරණෙ සති අමතෙනපි භවිතබ්බන්ති එවං කෙව
ලං අත්ථීති උපඤ්ඤාතං නිබ්බාණං නාම, තං මග්ගන්තො පරියෙසන්තොති
එවම්පෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො, "පිණ්ඩපාතං ආදාය පටික්කමී"ති සුදින්නක
ණ්ඩ වුත්තප්පකාරං අඤ්ඤතරං කුඩ්ඩමූලං උපසංකම්ත්වා නිසීදි, සාරිපු
ත්තොපි ඛො අකාලො ඛො තාව පඤ්හං පුච්ඡිතුන්ති කාලං ආගමයමානො
එකමන්තං ඨත්වා වත්තපටිවත්තපූරණත්ථං කතභත්තකිච්චස්ස ථෙරස්ස අ
ත්තනො කමණ්ඩලුනා උදකං දත්වා ඛොතහත්ථපාදෙන ථෙරෙන සඩිං
පටිසන්ථාරං කත්වා පඤ්හං පුච්ඡි, තෙන වුත්තං "අථ ඛො සාරිපුත්තො
පරිබ්බාජකො"ති ආදි, "න තාහං සක්කොමී"ති න තෙ අහං සක්කොමි,
එත්ථ ච පටිසම්භිදප්පත්තො ථෙරො න එත්තකං නසක්කොති, අථ ඛො
ඉමස්ස ධම්මගාරවං උප්පාදෙස්සාමීති සබ්බාකාරෙන බුද්ධවිසයෙ අවිසය
භාවං ගහෙත්වා එවමාහ, "යෙ ධම්මා හෙතුප්පභවා"ති හෙතුප්පභවා නාම
පඤ්චක්ඛන්ධා, තෙනස්ස දුක්ඛසච්චං දස්සෙති, "තෙසං හෙතුං තථාගතො
ආහා"ති තෙසං හෙතු නාම සමුදයසච්චං, තඤ්ච තථාගතො ආහාති
දස්සෙති, "තෙසං ච යො නිරොධො"ති තෙසං උභින්නම්පි සච්චානං යො
අප්පවත්තිනිරොධො තච තථාගතො ආහාති අත්ථො, තෙනස්ස නිරොධ
සච්චං දස්සෙති, මග්ගසච්චං පනෙත්ථ සරූපතො අදස්සිතම්පි නයතො
දස්සිතං හොති, නිරොධෙ හි වුත්තෙ තස්ස සම්පාපකො මග්ගො වුත්තොව
හොති, අථවා "තෙසං ච යො නිරොධො"ති එත්ථ තෙසං යො නිරො
ධො ච නිරොධුපායො චාහි එවං වෙපි සච්චානි දස්සිතානි හොන්තීති
ඉදානි තමෙවත්ථං පටිපාදෙන්තො ආහ "එවං වාදී මහාසමණො"ති, "එ
සෙව ධම්මො යදි තාවදෙවා"ති සවෙපි ඉතො උත්තරිං නත්ථි එත්තකමෙව
ඉදං සොතාපත්තිඵලමත්තමෙව පත්තබ්බං, තථාපි එසො එව ධම්මොති
අත්ථො, "පච්චබ්‍යථා පදමසොක"න්ති යං මයං පරියෙසමානා විචරාම තං
පදමසොකං පටිවිඩත්ථ තුම්හෙ පත්තං තං තුම්හෙහීති අත්ථො, "අදිඨං
අබ්භතීතං බහුකෙ හි කප්පනහුතෙහි"ති අම්හෙහි නාම ඉදං පදං බහුකෙ
හි කප්පනහුතෙහි අදිඨමෙව අබ්භතීතං, ඉති තස්ස පදස්ස අදිඨභාවෙන

දීඝරත්තා අත්තනො මහාජානිභාවං දීපෙති, "ගම්භීරෙ ඤාණවිසයෙ"ති ගම්භීරෙ චෙව ගම්භීරස්ස ච ඤාණස්ස විසයභූතෙ, "අනුත්තරෙ උපධිසඞ්ඛයෙ"ති නිබ්බාණෙ, "විමුත්තෙ"ති තදාරම්මණාය විමුත්තියා විමුත්තෙ, "ව්‍යාකාසි"ති එතං මෙ සාවකයුගං භවිස්සති අග්ගං භද්දයුගන්ති වදන්තො සාවකපාරමිඤාණෙ ව්‍යාකාසි, "සාව තෙසං ආයස්මන්තානං උපසම්පදා අහොසි"ති සා එහිභික්ඛුපසම්පදායෙව උපසම්පදා අහොසි, එවං උපසම්පන්නෙසු ච තෙසු මහාමොග්ගලානත්ථෙරො සත්තහි දිවසෙහි අරහත්තෙ පතිට්ඨිතො, සාරිපුත්තත්ථෙරො අඩ්ඪාසෙන, අතිතෙ කිර අනොමදස්සි නාම බුද්ධො ලොකෙ උදපාදි, තස්ස සරදො නාම තාපසො සකෙ අස්සමෙ නානාපුප්ඵෙහි මණ්ඩපං කත්වා පුප්ඵාසනෙයෙව භගවන්තං නිසීදාපෙත්වා භික්ඛුසඞ්ඝස්සාපි තථෙව මණ්ඩපං කත්වා පුප්ඵාසනානි පඤ්ඤාපෙත්වා අග්ගසාවකභාවං පත්ථෙසි, පත්ථයිත්වා ච සිරිවඩ්ඪස්ස නාම සෙට්ඨිනො පෙසෙසි, මයා අග්ගසාවකඨානං පත්ථිතං ත්වම්පි ආගන්ත්වා එකං ඨානං පත්ථෙහිති, සෙඨි නීලුප්පලමණ්ඩපං කත්වා බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසංඝං තත්ථ භොජෙත්වා දුතියසාවකභාවං පත්ථෙසි, තෙසු සරදතාපසො සාරිපුත්තත්ථෙරො ජාතො, සිරිවඩ්ඪො මහාමොග්ගලලානත්ථෙරොති, ඉදං නෙසං පුබ්බකම්මං. "අපුත්තකතායා"ති ආදිසු යෙසං පුත්තා පබ්බජන්ති තෙසං අපුත්තකතාය, යාසං පති පබ්බජන්ති තාසං වෙධව්‍යාය විධවාභාවාය, උභයෙනාපි කුලූපච්ඡෙදාය, "සජෙය්‍යානි"ති සජයස්ස අන්තෙවාසිකානි, "මගධානං ගිරිබ්බජ"න්ති මගධානං ජනපදස්ස ගිරිබ්බජං නගරං, "මහාවීරා"ති මහාවිරියවන්තා, "නයමානාන"න්ති නයමානෙසු, භුම්මත්ථෙ සාමිවචනං, උපයොගත්ථෙ වා, "අනුපජ්ඣායකා"ති වජ්ජාවජ්ජං උපනිජ්ඣායකෙන ගරුනා විරහිතා, "අනාකප්පසම්පන්නා"ති න ආකප්පෙන සම්පන්නා, සමණසාරුප්පාචාරවිරහිතාති අත්ථො, "උපරි භොජනෙ"ති භොජනස්ස උපරි, "උත්තිඨපත්ත"න්ති පිණ්ඩාය චරණකපත්තං, තස්මිං හි මනුස්සා උච්චිට්ඨසඤ්ඤිනො තස්මා උත්තිඨපත්තන්ති වුත්තං, අථවා උඨහිත්වා පත්තං උපනාමෙන්තීති එවම්පෙත්ථ අත්ථො දඨබ්බො, "අනුජානාමි භික්ඛවෙ උපජ්ඣාය"න්ති උපජ්ඣායං ගහෙතුං අනුජානාමීති අත්ථො, "පුත්තචිත්තං උපඨපෙස්සති"ති පුත්තො මෙ අයන්ති එවං ගෙහසිතපෙමවසෙන චිත්තං උපඨපෙස්සති, එසනයො දුතියපදෙපි, "සගාරවා සප්පතිස්සා"ති ගරුභාවචෙව ජෙඨකභාවං ච උපඨපෙත්වා, "සභාගවුත්තිනො"ති සභාගජීවිකා, "කායෙන විඤ්ඤාපෙති"ති එවං සඞ්විහාරිකෙන උපජ්ඣායො මෙ භන්තෙ හොහිති තික්ඛත්තුං වුත්තෙ සචෙ උපජ්ඣායො සාහූති ආදිසු පංචසු පදෙසු යස්ස කස්සචි පදස්ස වසෙන කායෙන වා වාචාය වා කායවාචාහි වා ගහිතො තයා උපජ්ඣායොති උපජ්ඣායගහණං විඤ්ඤාපෙති, ගහිතො හොති උපජ්ඣායො, ඉදමෙව හි එත්ථ උපජ්ඣායග්ගහණං යදිදං උපජ්ඣායස්ස ඉමෙසු පචසු පදෙසු යස්ස කස්සචි පදස්ස වාචාය වා සාවණං කායෙන වා අත්ථවිඤ්ඤාපනන්ති, කෙචි පන සාධූති සම්පටිච්ඡනං සන්ධායාති වදන්ති න තං පමාණං, ආයාචනදානමත්තෙන හි ගහිතො හොති උපජ්ඣායො, න එත්ථ සම්පටිච්ඡනං අඟං සඞ්විහාරිකෙනාපි න කෙවලං ඉමිනා මෙ

පදෙන උපජ්ඣායො ගහිතොති ඤාතුං වට්ටතීති, අජ්ජතග්ගෙදානි ථෙරෝ මය්හං භාරො අහම්පි ථෙරස්ස භාරොති ඉදම්පි ඤාතුං වට්ටති, "තත්‍රායං සම්මාවත්තනා"ති යං වුත්තං සම්මාවත්තිතබ්බන්ති තත්‍ර අයං සම්මාවත්තනා, "කාලස්සෙව උඨාය උපාහනා ඔමුචිත්වා"ති යස්ස පච්චූසකාලෙ චඞ්කමනත්ථාය වා ධොතපාදපරිහරණත්ථාය වා පටිමුක්කා උපාහනා පාදගතා හොන්ති තා කාලස්සෙව උඨාය අපනෙත්වා, "දන්තකඨං දාතබ්බ"න්ති මහන්තං මජ්ඣිමං ඛුද්දකන්ති තීණි දන්තකඨානි උපනෙත්වා තතො යං තීණි දිවසානි ගණ්හාති චතුත්ථදිවසතො පඨාය තාදිසමෙව දාතබ්බං, සචෙ අනියමං කත්වා යං වා තං වා ගණ්හාති අථ යාදිසං ලභති තාදිසං දාතබ්බං, "මුඛොදකං දාතබ්බ"න්ති සිතච උණ්හච උදකං උපනෙත්වා තතො යං තීණි දිවසානි වලඤ්ජෙති චතුත්ථදිවසතො පඨාය තාදිසමෙව මුඛධොවනොදකං දාතබ්බං, සචෙ අනියමං කත්වා යං වා තං වා ගණ්හාති අථ යාදිසං ලභති තාදිසං දාතබ්බං, සචෙ දුවිධම්පි වලඤ්ජෙති දුවිධම්පි උපනෙතබ්බං, උදකං මුඛධොවනඨානෙ ඨපෙත්වා වච්චකුටිතො පට්ඨාය සම්මජ්ජිතබ්බං, ථෙරෙ වච්චකුටිං ගතෙ පරිවෙණං සබ්බං සම්මජ්ජිතබ්බං, එවං පරිවෙණං අසුඤ්ඤං හොති, ථෙරෙ වච්චකුටිතො අනික්ඛන්තෙ යෙව ආසනං පඤ්ඤාපෙතබ්බං, සරීරකිච්චං කත්වා ආගන්ත්වා තස්මිං නිසිනනස්ස සචෙ යාගු හොතීති ආදිනා නයෙන වුත්තවත්තං කාතබ්බං, "උක්ලාපො"ති කෙනචි කච්චරෙන සංකිණ්ණො සචෙ පන අඤ්ඤෙ කච්චරො නත්ථි උදකඵුසිතානෙව හොන්ති හත්ථෙනපි පමජ්ජිතබ්බො, "සගුණං කත්වා"ති චෙ චීවරානි එකතො කත්වා, තා එකතො කතා චෙපි සංඝාටියො දාතබ්බා, සබ්බං හි චීවරං සංඝටිතත්තා සංඝාටීති වුච්චති, තෙන වුත්තං "සංඝාටියො දාතබ්බා"ති, "නාති දූරෙ ගන්තබ්බං න අච්චාසනෙන"ති එත්ථ සචෙ උපජ්ඣායං නිවත්තිත්වා ඔලොකෙන්තං එකෙන වා චීගි වා පදවීතිහාරෙහි සම්පාපුණාති එත්තාවතා නාතිදූරෙ නාච්චාසනෙන ගතො හොතීති වෙදිතබ්බං, "පත්තපරියාපන්නං පටිග්ගහෙතබ්බ"න්ති සචෙ උපජ්ඣායෙන භික්ඛාචාරෙ යාගුයා වා භත්තෙන වා ලඞ්ඛෙ පත්තො උණ්හො වා භාරිකො වා හොති අත්තනො පත්තං තස්ස දත්වා සො පත්තො ගහෙතබ්බොති අත්ථො, "න උපජ්ඣායස්ස භණමානස්ස අන්තරන්තරා කථා ඔපාතෙතබ්බා"ති අන්තරඝරෙ වා අඤ්ඤත්‍ර වා භණමානස්ස අනිඝිතෙ තස්ස වචනෙ අඤ්ඤා කථා න සමුඨාපෙතබ්බා, ඉතො පඨාය ච පන යත්ථ යත්ථ නකාරෙන පටිසෙධො කයිරති සබ්බත්ථ දුක්කටාපත්ති වෙදිතබ්බා, අයං හි ඛන්ධකධම්මතා, "ආපත්තිසාමන්තා භණමානො"ති පදසොධම්මදුඨුල්ලාදිවසෙන ආපත්තියා ආසන්නං වාචං භණමානො, "නිවාරෙතබ්බො"ති භන්තෙ ඊදිසං නාම වත්තුං වට්ටති ආපත්ති න හොතීති එවං පුච්ඡන්තෙන විය වාරෙතබ්බො, වාරෙස්සාමීති පන කත්වා මහල්ලක මා එවං භණාති න වත්තබ්බො, "පඨමතරං ආගන්ත්වා"ති සචෙ ආසන්නෙන ගාමො හොති විහාරෙ වා ගිලානො භික්ඛු හොති ගාමතො පඨමතරං ආගන්තබ්බං, සචෙ දූරෙ වා ගාමො හොති උපජ්ඣායෙන සඞ්ඝං ආගච්ඡන්තො නත්ථි, තෙනෙව සඞ්ඝං ගාමතො නික්ඛමිත්වා චීවරෙන පත්තං වෙඨෙත්වා අන්තරාමග්ගතො පඨමතරං ආගන්තබ්බං,

එවං නිවත්තන්තෙන පඨමතරං ආගන්ත්වා ආසනපඤ්ඤාපනාදි සබ්බව
ත්තං කාතබ්බං, "සින්නං හොතී"ති තින්නං සෙදගහිතං, "චතුරඟුලං ක
ණ්ණං උස්සාදෙත්වා"ති කණ්ණං චතුරඟුලප්පමාණං අතිරෙකං කත්වා, එවං
චීවරං සංඝරිතබ්බං, කිංකාරණා? "මා මජ්ඣෙ භගො අහොසි"ති, සමං ක
ත්වා සංඝරිතස්ස හි මජ්ඣෙ භගො හොති තතො නිච්චං භිජ්ජමානං
දුබ්බලං හොති තං නිවාරණත්ථමෙතං වුත්තං, තස්මා යථා අජ්ජභගඨානෙ
යෙව සෙව නභිජ්ජති තථා දිවසෙ දිවසෙ චතුරඟුලං උස්සාදෙත්වා සංඝරි
තබ්බං, "ඔහොගෙ කායබන්ධනං කාතබ්බ"න්ති කායබන්ධනං සංඝරිත්වා
චීවරභොගෙ පක්ඛිපිත්වා ඨපෙතබ්බ, "සචෙ පිණ්ඩපාතො හොතී"ති එත්ථ
යො ගාමෙයෙව වා අන්තරඝරෙ වා පටික්කමනෙ වා භුජිත්වා ආගච්ඡති
පිණ්ඩං වා නලභති තස්ස පිණ්ඩපාතො නහොති ගාමෙ අභුත්තස්ස පන
ලඩභික්ඛස්ස වා හොති තස්මා "සචෙ පිණ්ඩපාතො හොතී"ති ආදි වුත්තං,
සචෙපි තස්ස නහොති භුජිතුකාමො ච හොති උදකං දත්වා අත්තනා ලඩ
තොපි පිණ්ඩපාතො උපනෙතබ්බො, "පානියෙන පුච්ඡිතබ්බො"ති භුජ
මානො තික්ඛත්තුං පානියම්භන්තෙ ආහරියතුති පානියෙන පුච්ඡිතබ්බො,
සචෙ කාලො අත්ථි උපජ්ඣායෙ භුත්තෙ සයං භුජිතබ්බං, සචෙ උපකඨො
කාලො පානියං උපජ්ඣායස්ස සන්තිකෙ ඨපෙත්වා සයම්පි භුඤ්ජිතබ්බං,
"අනන්තරහිතායා"ති තට්ටිකචම්මඛණ්ඩාදිසු යෙන කෙනචි අනත්ථිතාය
පංසුසක්ඛරම්ස්සාය භූමියා පත්තො නඨපෙතබ්බොති අත්ථො, සචෙ පන
කාලවණ්ණකතා වා සුධාබඩා වා හොති නිරජමත්තිකා තථාරූපාය
භූමියා ඨපෙතුං වට්ටති, ධොතවාලිකාය ඨපෙතුං වට්ටති, පංසුරජසක්ඛරා
දිසු නවට්ටති, තත්‍ර පන පණ්ණං වා ආධාරකං වා ඨපෙත්වා තත්‍ර නික්ඛිපිත
බ්බො, "පාරතො අන්තං ඔරතො භොග"න්ති ඉදං චීවරවංසාදීනං හෙඨා
හත්ථං පවෙසෙත්වා අභිමුඛෙන හත්ථෙන සනිකං නික්ඛිපනත්ථං වුත්තං, අ
න්තෙ පන ගහෙත්වා භොගෙන චීවරවංසාදීනං උපරි නික්ඛිපන්තස්ස භිත්ති
යං භොගො පටිහඤ්ඤති තස්මා තථා නකාතබ්බං, "වුණ්ණං සන්නෙත
බ්බ"න්ති උදකෙන තෙමෙත්වා පිණ්ඩිකා තබ්බා, "එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බ"
න්ති එකස්මිං නිඩුමෙ ඨානෙ ඨපෙතබ්බං, ජන්තාඝරෙ පරිකම්මං නාම
අඞ්ගාරමත්තිකඋණ්ණොදකදානාදිකං සබ්බං කිච්චං, "උදකෙපි පරිකම්ම"
න්ති අඟපච්චඟසංසනාදිකං සබ්බකිච්චං, "පානියෙන පුච්ඡිතබ්බො"ති
ජන්තාඝරෙ උණ්හසන්තාපෙන පිපාසා හොති තස්මා පුච්ඡිතබ්බො,
"සචෙ උස්සහතී"ති සචෙ පහොති න කෙනචි ගෙලඤ්ඤෙන අධිභූතො
හොති අගිලානෙන හි සඞ්ඝිභාරිකෙන සඞ්ඝිවස්සෙනාපි සබ්බං උපජ්ඣාය
වත්තං කාතබ්බං, අනාදරෙන අකරොන්තස්ස වත්තභෙදෙ දුක්කටං, න
කාරපටිසංයුත්තෙසු පන පදෙසු ගිලානස්සාපි පටික්ඛිත්තකිරියං කරොන්ත
ස්ස දුක්කටමෙව, "සන්තානක"න්ති යංකිඤ්චි කීටකුලාවකමක්කටසුත්තාදි,
"උල්ලොකා පඨමං ඔහාරෙතබ්බ"න්ති උල්ලොකතො පඨමං, උල්ලොකං
ආදිං කත්වා අවහරිතබ්බන්ති අත්ථො, "ආලොකසන්ධිකණ්ණභාගා"ති ආ
ලොකසන්ධිභාගා ච කණ්ණභාගා ච සන්තරබාහිර වාතපානකවාටකානි
ච ගබ්භස්ස ච චත්තාරො කොණා පමජ්ජිතබ්බාති අත්ථො, "යථා පඤ්ඤ
ත්තං පඤ්ඤාපෙතබ්බ"න්ති යථා පඨමං පඤ්ඤත්තං අහොසි තථෙව

පඤ්ඤාපෙතබ්බං, එතදත්ථමෙව හි යථාපඤ්ඤත්තං සලලක්ඛෙත්වා නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බන්ති පුරිමවත්තං පඤ්ඤත්තං, සචේ පන පඨමං අජානන්තෙන කෙනචි පඤ්ඤත්තං අහොසි සමන්තතො භිත්තිං වඩ්ගුලමත්තෙන තිවඩ්ගුලමත්තෙන වා මොචෙත්වා පඤ්ඤාපෙතබ්බං, ඉදං හි පඤ්ඤාපනවත්තං, සචෙ කටසාරකො හොති අතිමහන්තො ච ඡින්දිත්වා කොටිං නිවත්තිත්වා බන්ධිත්වා පඤ්ඤාපෙතබ්බො, සචෙ කොටිං නිවත්තෙත්වා බන්ධිතුං නජානාති න ඡින්දිතබ්බො, "වූපකාසෙතබ්බො"ති අඤ්ඤත්ථ නෙතබ්බො, "වූපකාසාපෙතබ්බො"ති අඤ්ඤෙ භික්ඛු වත්තබ්බො ථෙරං ගහෙත්වා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡාති, "විවෙචෙතබ්බ"න්ති විස්සජ්ජෙතබ්බං, "විවෙචාපෙතබ්බ"න්ති අඤ්ඤෙ වත්තබ්බො ථෙරං දිඝිගතං විස්සජ්ජාපෙහිති, "උස්සුක්කං කාතබ්බ"න්ති පරිවාසදානත්ථං සො භික්ඛු උපසංකමිත්වා යාචිතබ්බො, සචෙ අත්තනා පටිබලො හොති අත්තනාව දාතබ්බං, නො චෙ පටිබලො හොති අඤ්ඤෙන දාපෙතබ්බං, "කින්ති නුඛො"ති කෙන නුඛො උපායෙන, එසනයො සබ්බත්ථ, "ලහුතාය වා පරිණාමෙය්‍යා"ති උක්ඛෙපනීයං අකත්වා තජ්ජනීයං වා නියස්සං වා කාරෙය්‍යාති අත්ථො, තෙන හි උපජ්ඣායස්ස උක්ඛෙපනීයකම්මං කත්තුකාමො සංඝොති ඤත්වා එකමෙකං භික්ඛුං උපසංකමිත්වා මා භන්තෙ අම්හාකං උපජ්ඣායස්ස කම්මං කරිත්ථාති යාචිතබ්බා, සචෙ කරොන්තියෙව තජ්ජනීයං වා නියස්සං වා කරොථාති යාචිතබ්බා, සචෙ කරොන්තියෙව අථ උපජ්ඣායො සම්මාවත්තථ ගන්තෙති යාචිතබ්බො, ඉති තං සම්මා වත්තාපෙත්වා පටිප්පස්සම්භෙථ භන්තෙ කම්මන්ති භික්ඛු යාචිතබ්බා, "සම්පරිවත්තකං සම්පරිවත්තක"න්ති සම්පරිවත්තෙත්වා සම්පරිවත්තෙත්වා, "න ච අච්ඡිනෙන ථෙවෙ පක්කමිතබ්බ"න්ති යදි අප්පමත්තකම්පි රජනං ගලති න තාව පක්කමිතබ්බං, "න උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා එකච්චස්ස පත්තො දාතබ්බො"ති ආදි සබ්බං උපජ්ඣායස්ස විසභාගපුග්ගලානං කථිතං, "න උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා ගාමො පවිසිතබ්බො"ති පිණ්ඩාය වා අඤ්ඤෙන වා කරණීයෙන පවිසිතුකාමෙන ආපුච්ඡිත්වාව පවිසිතබ්බො, සචෙ උපජ්ඣායො කාලස්සෙව වුඨාය දූරං භික්ඛාචාරං ගන්තුකාමො හොති දහරා පිණ්ඩාය පවිසන්තුති වත්වා ගන්තබ්බං, අවත්වා ගතෙ පරිවෙණං ගන්ත්වා උපජ්ඣායං අපස්සන්තෙන ගාමං පවිසිතුං වට්ටති, සචෙ ගාමං පවිසන්තොපි පස්සති දිඨ්ඨානතො පඨාය ආපුච්ඡිතුං යෙව වට්ටති, "න සුසානං ගන්තබ්බ"න්ති වාසත්ථාය වා දස්සනත්ථාය වා න ගන්තබ්බං, "න දිසා පක්කමිතබ්බා"ති එත්ථ පක්කමිතුකාමෙන කම්මං ආචික්ඛිත්වා යාව තතියං යාචිතබ්බො, සචෙ අනුජානාති සාධු, නො චෙ අනුජානාති තං නිස්සාය වසතො චස්ස උද්දෙසො වා පරිපුච්ඡා වා කම්මඨානං වා නසම්පජ්ජති, උපජ්ඣායො බාලො හොති අව්‍යත්තො කෙවලං අත්තනො සන්තිකෙ වසාපෙතුකාමතාය එව ගන්තුං නදෙති එවරූපෙ නිවාරෙන්තෙපි ගන්තුං වට්ටති, "වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතබ්බ"න්ති ගෙලඤ්ඤතො වුඨානං ආගමෙතබ්බං, න කත්ථචි ගන්තබ්බං, සචෙ අඤ්ඤෙ භික්ඛු උපඨාකො අත්ථි හෙසජ්ජං පරියෙසිත්වා තස්ස හත්ථෙ දත්වා භන්තෙ අයං උපඨහිස්සතීති වත්වා ගන්තබ්බං.

උපජ්ඣාය වත්තකථා නිඝිනා.

උපජ්ඣායෙන සඞ්ඝිභාරිකමහි සම්මාවත්තනායං "සංගහෙතබ්බො අනුග්ගහෙතබ්බො"ති උද්දෙසාදීහිස්ස සංගහො ච අනුග්ගහො ච කත්තබ්බො, තත්ථ උද්දෙසො නාම පාළිවාචනා, පරිපුච්ඡාති පාළියා අත්ථවණ්ණනා, "ඔවාදෙ"ති අනොතිණ්ණෙ වත්ථුස්මිං ඉදං කරොහි ඉදං මාකරිත්ථාති වචනං, "අනුසාසනි"ති ඔතිණ්ණෙ වත්ථුස්මිං අපි ච ඔතිණ්ණෙ වා අනොතිණ්ණෙ වා පඨමවචනං ඔවාදෙ, පුනප්පුනවචනං අනුසාසනිති, "සචෙ උපජ්ඣායස්ස පත්තො හොති"ති සචෙ අතිරෙකපත්තො හොති, එසනයො සබ්බත්ථ, "පරික්ඛාරො"ති අඤ්ඤොපි සමණපරික්ඛාරො, ඉධ උස්සුක්කං නාම ධම්මියෙන නයෙන උප්පජ්ජනඋපායපරියෙසනං, ඉතො පරං දන්ත කට්ඨදානං ආදිං කත්වා ආචමනකුමහියා උදකාසිචනපරියොසානං වත්තං ගිලානස්සෙව සඞ්ඝිභාරිකස්ස කාතබ්බං, අනභිරතවූපකාසනාදි පන අගිලානස්සාපි කත්තබ්බමෙව, "චීවරං රජන්තෙනා"ති එවං රජෙය්‍යාසීති උපජ්ඣායතො උපායං සුත්වා රජන්තෙන, සෙසං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

සඞ්ඝිභාරිකවත්තකථා නිසිතා.

"න සම්මාවත්තන්තී"ති යථා පඤ්ඤත්තං උපජ්ඣායවත්තං නපූරෙන්ති, "යො න සම්මාවත්තෙය්‍යා"ති යො යථා පඤ්ඤත්තං වත්තං නපූරෙය්‍ය, දුක්කටං ආපජ්ජතීති අත්ථො, "න අධිමත්තං පෙමං හොති"ති උපජ්ඣායම්හි අධිමත්තං ගෙහසිතං පෙමං නහොති, "නාධිමත්තා භාවනා හොති"ති අධිමත්තා මෙත්තා භාවනා නහොති, වුත්තපටිපක්ඛනයෙන සුක්ක පක්ඛො වෙදිතබ්බො, "අලං පනාමෙතු"න්ති යුත්තො පනාමෙතුං, "අපනාමෙන්තො උපජ්ඣායො සාතිසාරො හොති"නි සදොසො හොති, ආපත්තිං ආපජ්ජති, තස්මා නසම්මා වත්තන්තො පනාමෙතබ්බොව, නසම්මාවත්තනායඤ්ච යාව චීවරරජනං තාව වත්තෙ අකයිරමානෙ උපජ්ඣායස්ස පරිහානි හොති තස්මා තං අකරොන්තස්ස නිස්සයමුත්තකස්සාපි අමුත්තකස්සාපි ආපත්තියෙව, එකච්චස්ස පත්තදානතො පට්ඨාය අමුත්තනිස්සයස්සෙව ආපත්ති, සඞ්ඝිභාරිකා සම්මාවත්තන්ති උපජ්ඣායො සම්මා න වත්තති උපජ්ඣායස්ස ආපත්ති, උපජ්ඣායො සම්මාවත්තති සඞ්ඝිභාරිකා සම්මා නවත්තන්ති තෙසං ආපත්ති, උපජ්ඣායෙ වත්තං සාදියන්තෙ සඞ්ඝිභාරිකා බහුකාපි හොන්ති සබ්බෙසං ආපත්ති, සචෙ උපජ්ඣායො මය්හං උපඨාකො අත්ථි තුම්හෙ අත්තනො සජ්ඣායමනසිකාරාදිසු යොගං කරොථාති වදති සඞ්ඝිභාරිකානං අනාපත්ති, සචෙ උපජ්ඣායො සාදියනං වා අසාදියනං වා නජානාති බාලො හොති සඞ්ඝිභාරිකා බහුකා තෙසු එකො වත්තසම්පන්නො භික්ඛු උපජ්ඣායස්ස කිච්චං අහං කරිස්සාමි තුම්හෙ අප්පොස්සුක්කා විහරථාති එවඤ්චෙ අත්තනො භාරං කත්වා ඉතරෙ විස්සජ්ජෙති තස්ස භාරකරණතො පඨාය තෙසං අනාපත්ති.

න සම්මාවත්තනාදිකථා නිසිතා.

රාධබ්‍රාහ්මණවත්ථුසම්ං කිඤ්චාපි ආයස්මා සාරිපුත්තො භගවතා බාරාණසියං තීහි සරණාගමණෙහි අනුඤ්ඤාතං පබ්බජ්ජඤ්චව උපසදං ච ජානාති භගවා පන තං ලහුකං උපසම්පදං පටික්ඛිපිත්වා ඤත්තිචතුත්ථකමෙව නගරුකං කත්වා උපසම්පදං අනුඤ්ඤාතුකාමො, අථස්ස ථෙරො අජ්ඣාසයං විදිත්වා කථාහම්භන්තෙ තං බ්‍රාහ්මණං පබ්බාජෙම් උපසම්පාදෙමිති ආහ, බුද්ධානං හි පරිසා අජ්ඣාසයකුසලා හොන්ති, අයං ච බුද්ධපරිසාය අග්ගො, "ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙනා"ති එත්ථ ව්‍යත්තො නාම යස්ස සාඝකථං විනයපිටකං වාවුග්ගතං පවත්තති, තස්මිං අසති යස්ස අන්තමසො ඉදං ඤත්තිචතුත්ථකම්මවාචාමත්තම්පි සුග්ගහිතං හොති වාවුග්ගතං පවත්තති අයම්පි ඉමස්මිං අත්ථෙ ව්‍යත්තො, යො පන කාසසාසසෙම්හාදිනා වා ගෙලඤ්ඤෙන ඔඪදන්තජිව්හාදිනං වා අසම්පත්තියා පරියත්තියං වා අකතපරිචයත්තා න සක්කොති පරිමණ්ඩලෙහි පදබ්‍යඤ්ජනෙහි කම්මවාචං සාවෙතුං ව්‍යජනං වා පදං වා භාපෙති අඤ්ඤථා වා වත්තබ්බං අඤ්ඤථා වදති අයං අපටිබලො, තබ්බිපරිතො ඉමස්මිං අත්ථෙ පටිබලොති වෙදිතබ්බො, "සංඝො ඤාපෙතබ්බො"ති සංඝො ජානාපෙතබ්බො, තතො පරං යං සංඝො ජානාපෙතබ්බො තං දස්සෙතුං "සුණාතු මෙ භන්තෙ"ති ආදිමාහ, "උපසම්පන්නසමන්නාරා"ති උපසම්පන්නො හුත්වා සමන්නාරා, "අනාචාරං ආචරතී"ති පණ්ණත්තිවීතික්කමං කරොති, "උල්ලුම්පතු ම"න්ති උඩරතු මං, අකුසලා වුඩ්ඪාපෙත්වා කුසලෙ පතිඨපෙතු, සාමණෙරභාවා වා උඩරිත්වා භික්ඛුභාවෙ පතිඨපෙතුති, "අනුකම්පං උපාදායා"ති අනුද්දයං පටිච්ච මයි අනුකම්පං කත්වාති අත්ථො, "අඞ්තා හොතී"ති නිච්ච පවත්තිනී හොති, "චත්තාරො නිස්සයෙ"ති චත්තාරො පච්චයෙ, චත්තාරො පච්චයෙ නිස්සාය අත්තභාවො පවත්තති, තස්මා තෙ නිස්සයාති වුච්චන්ති, "අඤ්ඤෙහි ඔවදියො අනුසාසියො"ති අඤ්ඤෙහි ඔවදිතබ්බො චෙව අනුසාසිතබ්බො ච, "බාහුල්ලාය ආවත්තො යදිදං ගණ්ඛත්ඛික"න්ති ගණ්ඛත්ඛො එතස්ස බාහුල්ලස්ස අත්ථීති=ගණ්ඛත්ඛිකං, බාහුල්ලං යං ඉදං ගණ්ඛත්ඛිකං නාම බාහුල්ලං තදත්ථාය අතිලහුං ත්වා ආපන්නොති වුත්තං හොති, "අව්‍යත්තා"ති පඤ්ඤාවෙය්‍යත්තියෙන විරහිතා, "අඤ්ඤතරොපි අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බො"ති පසුරො පරිබ්බාජකො, සො කිර ධම්මං ථෙනෙස්සාමීති උදායිත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ පබ්බජිත්වා තෙන සහධම්මිකං වුච්චමානො තස්ස වාදං ආරොපෙසි, "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා"ති ආදිම්හි ව්‍යත්තො පුබ්බෙ භික්ඛුනොවාදකවණ්ණනායං වුත්තලක්ඛණොයෙව, යො පන අන්තෙවාසිනො වා සඞ්විහාරිකස්ස වා ගිලානස්ස සක්කොති උපඨානාදීනි කාතුං අයං ඉධ පටිබලොති අධිප්පෙතො, වුත්තම්පිචෙතං "පඤ්චහි උපාලි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙතබ්බං නිස්සයො දාතබ්බො, සාමණෙරො උපඨාපෙතබ්බො කතමෙහි පචහි පටිබලො හොති අන්තෙවාසිං වා සඞ්විහාරිං වා ගිලානං උපඨාතුං වා උපඨාපෙතුං වා අනහිරතං වූපකාසෙතුං වා වූපකාසාපෙතුං වා උප්පන්නං කුක්කුච්චං ධම්මතො විනොදෙතුං වා විනොදාපෙතුං වා අභිධම්මෙ විනෙතුං අභිවිනෙයෙ විනෙතුං"ති, "පක්ඛසංකන්තෙසු"ති තිත්ථිපක්ඛසංකන්තෙසු, "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ආචරිය"න්ති ආචාරසමාචාරසික්ඛා

පනකං ආචරියං අනුජානාමි, "ආචරියො භික්ඛවෙ අන්තෙවාසිකමහි"ති ආදි සබ්බං "උපජ්ඣායො භික්ඛවෙ සද්ධිවිහාරිකමහි"ති ආදිනා නයෙන වුත්තනවසෙනෙව වෙදිතබ්බං, නාමමත්තමෙවහි එත්ථ නානං, "අන්තෙවාසිකා ආචරියෙසු නසම්මාවත්තන්තී"ති එත්ථ පන යං පුබ්බෙ න සම්මාවත්ත නාය යාව චීවරරජනං තාව වත්තෙ අකයිරමානෙ උපජ්ඣායස්ස පරිහානි හොති තස්මා තං අකරොන්තස්ස නිස්සයමුත්තකස්සාපි අමුත්ත කස්සාපි ආපත්තියෙවාති ච එකච්චස්ස පත්තදානෙ පඤ්ඤ අමුත්ත නිස්ස යස්සෙව ආපත්තීති ච ලක්ඛණං වුත්තං න තෙනෙව ලක්ඛණෙන නිස්සය අන්තෙවාසිකස්ස ආපත්තිං වෙදිතබ්බා, නිස්සයන්තෙවාසිකෙන හි යාව ආචරියං නිස්සාය වසති තාව සබ්බං ආචරියවත්තං කාතබ්බං, පබ්බජ්ජා උපසම්පදධම්මන්තෙවාසිකෙහි පන නිස්සයමුත්තකෙහිපි ආදිතො පඤ්ඤ යාව චීවරරජනං තාව වත්තං කාතබ්බං, අනාපුච්ඡිත්වා පත්තදානා දිහි පන එතෙසං අනාපත්ති, එතෙසු ච පබ්බජ්ජන්තෙවාසිකො ච උප සම්පදන්තෙවාසිකො ච ආචරියස්ස යාවජීවං භාරෙ, නිස්සයන්තෙවාසි කො ච ධම්මන්තෙවාසිකො ච යාව සම්පෙ වසන්ති තාවදෙව තස්මා ආව රියෙනාපි තෙසු සම්මාවත්තිතබ්බං, ආචරියන්තෙවාසිකෙසු හි යො යො නසම්මාවත්තති තස්ස තස්ස ආපත්ති, උපජ්ඣායමහා නිස්සයපටිපස්ස ඛිසු "උපජ්ඣායො පක්කන්තො වා"ති ආදිසු අයං විනිච්ඡයො, "පක්ක න්තො"ති දිසං ගතො, එවං ගතෙ ච පන තස්මිං සවෙ විහාරෙ නිස්සය දායකො අත්ථි යස්ස සන්තිකෙ අඤ්ඤදපි නිස්සයො වා ගහිතපුබ්බො හොති යො වා එකස්සොගපරිභොගො තස්ස සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙත බ්බො, එකදිවසම්පි පරිහාරෙ නත්ථි, සවෙ තාදිසො නත්ථි අඤ්ඤතු ලජ්ජි පෙසලො අත්ථි තස්ස ලජ්ජිපෙසලභාවං ජානන්තෙන තදහෙව නිස්සයො යාචිතබ්බො, සවෙ දෙති ඉච්චෙතං කුසලං, අථ පන තුම්හාකං උපජ්ඣා යො ලහුං ආගම්ස්සතීති පුච්ඡති උපජ්ඣායෙන චෙ තථා වුත්තං ආම භ න්තෙති වත්තබ්බං, සවෙ වදති තෙන හි උපජ්ඣායස්ස ආගමනං ආගමෙ ථාති වට්ටති, අථ පනස්ස පකතියා පෙසලභාවං නජානාති වත්තාරි පච්චිව සානි තස්ස හිකාඛ්‍යභාගතං ඔලොකෙත්වා ඔකාසං කාරෙත්වා නිස්සයො ගහෙතබ්බො, සවෙ පන විහාරෙ නිස්සයදායකො නත්ථි උපජ්ඣායො ච අහං කතිපාහෙන ආගම්ස්සාමි මා උක්ක ණ්ඨිත්ථාති වත්වා ගතො යාව ආග මනා පරිහාරෙ ලබ්භති, අථාපි නං තත්ථ මනුස්සා පරිච්ඡිත්තකාලතො උත්තරිම්පි පච වා දසවා දිවසානි වාසෙන්තියෙව තෙන විහාරං පවත්ති පෙසෙතබ්බා, දහරා මාඋක්කණ්ඨන්තු අහං අසුකදිවසං නාම ආගම්ස්සා මීති එවම්පි පරිහාරෙ ලබ්භති, අථ ආගච්ඡතො අන්තරාමග්ගෙ නදීපූ රෙන වා චොරාදීහි වා උපද්දවො හොති ථෙරෙ උදකොඝක්කනං වා ආගමෙති සභායෙ වා පරියෙසති තං චෙ පවත්තිං දහරා සුණන්ති යාව ආගමනා පරිහාරෙ ලබ්භති, සවෙ පන සො ඉධෙවාහං වසිස්සාමීති පහි නාති පරිහාරෙ නත්ථි, යත්ථ නිස්සයො ලබ්භති තත්ථ ගන්තබ්බං, විභත්තෙ පන කාලකතෙ වා පක්ඛසඞ්කන්තෙ වා එකදිවසම්පි පරිහාරෙ නත්ථි,

යත්ථ නිස්සයො ලබ්භති තත්ථ ගන්තබ්බං, ආණත්තීති පන නිස්සයපනා
මනා වුච්චති, තස්මා පනාමෙමිතන්ති වා මා ඉධපටික්කමීති වා නිහර තෙ
පත්තචීවරන්ති වා නාහං තයා උපඨාතබ්බොති වාති ඉමිනා පාළින
යෙන මා මං ගාමප්පවෙසනං පුච්ඡිති ආදිනා පාළිමුත්තකනයෙන වා
යො නිස්සයපනාමනාය පනාමිතො හොති, තෙන උපජ්ඣායො ඛමා
පෙතබ්බො, සචෙ ආදිතො වා නක්ඛමති දණ්ඩකම්මං ආහරිත්වා නික්ඛ
ත්තුං තාව සයමෙව ඛමාපෙතබ්බො, නො චෙ ඛමති තස්මිං විහාරෙ මහා
ථෙරෙ ගහෙත්වා ඛමාපෙතබ්බො, නො චෙ ඛමති සාමන්තවිහාරෙ භික්ඛු
ගහෙත්වා ඛමාපෙතබ්බො, සචෙ එවම්පි නඛමති අඤ්ඤත්ථ ගන්ත්වා උප
ජ්ඣායස්ස සභාගානං සන්තිකෙ වසිතබ්බං, අප්පෙවනාම සභාගානං මෙ
සන්තිකෙ වසතීති ඤත්වාපි ඛමෙය්‍යාති, සචෙ එවම්පි නඛමති තත්‍රෙව
වසිතබ්බං, තත්‍ර චෙ දුබ්භික්ඛාදිදොසෙන නසක්කා හොති වසිතුං තං යෙව
විහාරං ආගන්ත්වා අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ නිස්සයං ගහෙත්වා වසිතුං වට්ටති,
අයමාණත්තියං විනිච්ඡයො, ආචරියම්හා නිස්සයපටිප්පස්සඬිසු "ආචරියො
පක්කන්තො වා හොති"ති එත්ථ කොචි ආචරියො ආපුච්ඡිත්වා පක්කමති
කොචි අනාපුච්ඡිත්වා අන්තෙවාසිකොපි එවමෙව තත්‍ර සචෙ අන්තෙවාසි
කො ආචරියං ආපුච්ඡති අසුකන්නාම භන්තෙ ඨානං ගන්තුං ඉච්ඡාමි
කෙනචි දෙවකරණීයෙනාති, ආචරියෙන ච කදා ගම්ස්සතීති වුත්තො
සායණ්හෙ වා රත්තිං වා උඨහිත්වා ගම්ස්සාමීති වදති ආචරියොපි සාධූති
සම්පටිච්ඡති තං ඛණං යෙව නිස්සයො පටිප්පස්සම්හති, සචෙ පන භන්තෙ
අසුකන්නාම ඨානං ගන්තුකාමොම්හීති වුත්තෙ ආචරියො අසුකස්මිං
නාම ගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡා ජානිස්සසීති වදති සො චෙ සාධූති
සම්පටිච්ඡති තතො චෙ ගතො සුගතො, සචෙ පන නගච්ඡති නිස්සයො
නපටිප්පස්සම්හති අථාපි ගච්ඡාමීති වුත්තෙ ආචරියෙන මා තාව ගච්ඡ
රත්තිං මන්තෙත්වා ජානිස්සාමාති වුත්තො මන්තෙත්වා ගච්ඡති සුගතො,
නො චෙ ගච්ඡති නිස්සයො නපටිප්පස්සම්හති ආචරියං අනාපුච්ඡා පක්ක
මන්තස්ස පන උපචාරසීමාතික්කමෙ නිස්සයො පටිප්පස්සම්හති, අන්තො
උපචාරසීමතො පටිනිවත්තන්තස්ස නපටිප්පස්සම්හති, සචෙ පන ආචරි
යො අන්තෙවාසිකං ආපුච්ඡති ආවුසො අසුකං නාම ඨානං ගම්ස්සාමීති
අන්තෙවාසිකෙන ච කදාති වුත්තෙ සායණ්හෙ වා රත්තිභාගෙ වාති වදති
අන්තෙවාසිකොපි සාධූති සම්පටිච්ඡති තං ඛණං යෙව නිස්සයො පටිප්ප
ස්සම්හති, සචෙ පනාචරියො සෙව පිණ්ඩාය චරිත්වා ගම්ස්සාමීති වදති, ඉත
රො ච සාධූති සම්පටිච්ඡති එකදිවසං තාව නිස්සයො නපටිප්පස්සම්හති
පුන දිවසෙ පටිප්පස්සඬො හොති, අසුකස්මින්නාම ගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා
ජානිස්සාමි මම ගමනං වා අගමනං වාති වත්වා පන සචෙ නගච්ඡති නිස්ස
යො නපටිප්පස්සම්හති, අථාපි ගච්ඡාමීති වුත්තෙ අන්තෙවාසිකෙන මා
තාව ගච්ඡථ රත්තිං මන්තෙත්වා ජානිස්සථාති වුත්තො මන්තෙත්වාපි නග
ච්ඡති නිස්සයො නපටිප්පස්සම්හති, සචෙ උභොපි ආචරියඅන්තෙවාසිකා
කෙනචි කරණීයෙන බහි සීමං ගච්ඡන්ති තතො චේ ආචරියො ගම්ය

විත්තෙන උප්පන්නෙන අනාපුච්ඡාව ගන්ත්වා මින්නං ලෙඩ්ඩුපාතානං අන්තො
යෙව නිවත්තති නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති, සචෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අති
ක්කමිත්වා නිවත්තති පටිප්පස්සඬො හොති, ආචරියුපජ්ඣායා වෙ ලෙඩ්ඩු
පාතෙ අතික්කමම අඤ්ඤසමිං විහාරෙ වසන්ති නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති,
ආචරියෙ විබ්භන්තෙ කාලකතෙ පක්ඛසංකන්තෙ වා තං ඛණංයෙව පටි
ප්පස්සම්භති, ආණත්තියම්පන සචෙපි ආචරියො මුම්තුකාමොව හුත්වා නිස්ස
යපනාමනාය පනාමෙති, අන්තෙවාසිකො ච කිඤ්චාපි මං ආචරියො පනා
මෙති අථඛො හදයෙන මුදුකොති සාලයොව හොති නිස්සයො න පටිප්ප
ස්සම්භතියෙව, සචෙපි ආචරියො සාලයො අන්තෙවාසිකො නිරාලයො න
දානි ඉමං නිස්සාය වසිස්සාමීති ධුරං නික්ඛිපති එවම්පි න පටිප්පස්සම්භති, උභි
න්නං සාලයභාවෙ පන න පටිප්පස්සම්භති යෙව, උභින්නං ධුරනික්ඛෙපෙන
පටිප්පස්සම්භති, පනාමිතෙන දණ්ඩකම්මං ආහරිත්වා තික්ඛත්තුං ඛමාපෙ
තබ්බො නො චෙ ඛමති උපජ්ඣායෙ වුත්තනයෙන පටිපජ්ජිතබ්බං, "උප
ජ්ඣායෙන වා සමොධානගතො"ති එත්ථ දස්සනසවණවසෙන සමොධානං
වෙදිතබ්බං, සචෙපි ආචරියං නිස්සාය වසන්තො සඩ්විහාරිකො එකවිහා
රෙ චෙතියං වා වන්දන්තං එකගාමෙ පිණ්ඩාය වා චරන්තං උපජ්ඣායං
පස්සති නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති, උපජ්ඣායො පස්සති සඩ්විහාරිකො පන
න පස්සති න පටිප්පස්සම්භති, මග්ගපටිපන්නං වා ආකාසෙන වා ගච්ඡ
න්තං උපජ්ඣායං දිස්වා දූරත්තා භික්ඛූති ජානාති උපජ්ඣායොති නජා
නාති න පටිප්පස්සම්භති, සචෙ ජානාති පටිප්පස්සම්භති, උපරි පාසාදෙ
උපජ්ඣායො වසති හෙඨා සඩ්විහාරිකො තං අදිස්වාව යාගුං පිවිත්වා පක්ක
මති ආසනසාලාය වා නිසින්නං අදිස්වාව එකමන්තෙ භුජිත්වා පක්කමති
ධම්මසවණමණ්ඩපෙ වා නිසින්නම්පි තං අදිස්වාව ධම්මං සුත්වා පක්කමති
නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති, එවං තාව දස්සනවසෙන සමොධානං වෙදි
තබ්බං; සවණවසෙන පන සචෙ උපජ්ඣායස්ස විහාරෙ වා අන්තරඝරෙ
වා ධම්මං කථෙන්තස්ස අනුමොදනං වා කරොන්තස්ස සද්දං සුත්වා උපජ්ඣා
යස්ස මෙ සද්දොති සජානාති නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති, අසජානන්තස්ස
න පටිප්පස්සම්භති, අයං සමොධානෙ විනිච්ඡයො.

ඉදානි යං පුබ්බෙ "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබ
ලෙන දසවස්සෙන වා අතිරෙකදසවස්සෙන වා උපසම්පාදෙතුං නිස්සයං
දාතු"න්ති සංඛෙපතො උපජ්ඣායාචරියානං ලක්ඛණං වුත්තං, තං විත්ථාර
තො දස්සෙතුං "පචගි භික්ඛවෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙනා"ති ආදිමාහ.
තත්ථ "පචගි අඞ්ගෙහි"ති පචගි අගුණඞ්ගෙහි, සො හි සීලක්ඛන්ධාදීහි අසම
න්නාගතත්තාව අගුණඞ්ගෙහි සමන්නාගතො හොති, "න උපසම්පාදෙත
බ්බ"න්ති උපජ්ඣායෙන හුත්වා න උපසම්පාදෙතබ්බං, "න නිස්සයො දාත
බ්බො"ති ආචරියෙන හුත්වා නිස්සයො න දාතබ්බො, එත්ථ ච "න අසෙක්ඛෙ
න සීලක්ඛන්ධෙනා"ති ච "අත්තනා න අසෙක්ඛෙනා"ති ච "අස්සඩ්ඩො"ති
ච ආදිසු තීසු පචකෙසු අයුත්තවසෙන පටික්ඛෙපො කතො, න ආපත්ති
අඟවසෙන, යො හි අසෙක්ඛෙහි සීලක්ඛන්ධාදීහි අසමන්නාගතො පරෙ ච

තත්ථ සමාදපෙතුං අසක්කොනෙන්තා අසඤ්ඤාදිදෙසඤ්ඤුත්තෙනාව භුඤ්ජා පරිසං පරිහරති තස්ස පරිසා සීලාදිකි පරිහායති යෙව න වඩ්ඪති, තස්මා තෙන න උපසම්පාදෙතබ්බන්ති ආදි අයුත්තවසෙන වුත්තං න ආපත්ති අභවසෙන, නහි ඛීණාසවස්සෙව උපජ්ඣායාචරියභාවෝ භගවතා අනුඤ්ඤාතෝ, යදි තස්සෙව අනුඤ්ඤාතෝ අභවිස්ස "සචෙ උපජ්ඣායස්ස අනභිරති උපපන්නා හොති"ති ආදිං නවදෙය්‍ය, යස්මා පන ඛීණාසවස්ස පරිසා සීලාදිහි න පරිහායති, තස්මා "පචහි භික්ඛවෙ අඟෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙතබ්බ"න්ති ආදි වුත්තං, "අධිසීලෙ සීලව්පනෙනා"ති ආදිසු පාරාජිකච සංඝාදිසෙසච ආපනෙනා අධිසීලෙ සීලව්පනෙනා නාම, ඉතරෙ පඨාපත්තික්ඛන්ධ ආපනෙනා "අජ්ඣාචාරෙ ආචාරවිපනෙනා" නාම, සම්මාදිට්ඨිං පහාය අන්තග්ගාහිකාය දිට්ඨිඨ සමාදාගතෙ "අන්තිදිට්ඨියා දිට්ඨිවිපනෙනා" නාම, යත්තකං සුතං පරිසං පරිහරන්තස්ස ඉච්ඡිතබ්බං තෙන න විරාධිතත්තා "අප්පස්සුතෝ"යං තෙන ඤාතිතබ්බං ආපත්තාදි තස්ස අජානතතෝ "දුප්පඤ්ඤ" ඉමස්මිං පචකෙ පුරිමානි තීණි පදානි අයුත්තවසෙනෙව වුත්තානි, පච්ඡිමානි වෙ ආපත්තිඅභවසෙන, "ආපත්තිං නජානාති"ති ඉදං නාම මයා කතන්ති වුත්තත ඉමං නාම ආපත්තිං අයං ආපන්නොති නජානාති, "වුඩ්ඪානං නජානාති"ති වුඩ්ඪානගාමිනිතෝ වා දෙසනාගාමිනිතෝ වා ආපත්තිතෝ එවං නාම වුඩ්ඪානං හොතීති නජානාති, ඉමස්මිං පචකෙ පුරිමානි වෙ පදානි අයුත්තවසෙන වුත්තානි, පච්ඡිමානි තීණි ආපත්තිඅභවසෙන, "ආභිසමාචාරිකාය සික්ඛාය"ති බන්ධකවත්තෙන විනෙතුං නපටිබලෝ හොතීති අත්ථෝ, "ආදිබ්‍රහ්මචරිසිකාය"ති සෙඛපඤ්ඤත්තියං විනෙතුං න පටිබලොති අත්ථෝ, "අභිධම්මෙ"ති නාමරූපපරිච්ඡෙදෙ විනෙතුං න පටිබලොති අත්ථෝ, "අභිවිනයෙ"ති සකලවිනයපිටකෙ විනෙතුං න පටිබලොති අත්ථෝ, විනෙතුං න පටිබලොති ච සබ්බත්ථ සික්ඛාපෙතුං නසක්කොනීති අත්ථෝ, "ධම්මතො විවෙචෙතු"න්ති ධම්මෙන කාරණෙන විස්සජ්ජාපෙතුන්ති, ඉමස්මිං පචකෙ සබ්බපදෙසු ආපත්ති, "ආපත්තිං නජානාති"ති ආදිපචකසම්පි සබ්බපදෙසු ආපත්ති, ඌනදස වස්සපරියොසානපචකෙපි එසෙව නයො, ඉති ආදිනො තයො පචකා චතුත්ථ නීණි පදානි පචමෙ වෙ පදානිති සබෙබපි චත්තාරොපි පචකා අයුත්තවසෙන වුත්තා, චතුත්ථපචකෙ වෙ පදානි පචමෙ තීණි, ඡඅනුභාණවාරෙ තයො පචකානි සබෙබපි චත්තාරොපි පචකා ආපත්ති අභවසෙන වුත්තා, සුක්කාපචකෙ අට්ඨසු අනාපත්තියෙවාති.

සොළසපචකවිනිච්ඡයො නිට්ඨිතො.

ඡකෙකස්ස ඌනදසවස්සපදං විසෙසො, තං සබ්බත්ථ ආපත්තිකරං, සෙසං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං; අඤ්ඤත්‍රනිස්සයපුබ්බවඤ්චනම්හි යො තාව අයං පසුරෙ සෙ හි නිස්සයපක්කන්තත්තා න උපසම්පාදෙතබ්බා, යො පන අඤ්ඤතුපි නසිඛ පබ්බජිතපුබ්බෙ ආගච්ඡති තස්මිං යං කත්තබ්බං තං දස්සෙතුං."යො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතුපි"ති ආදිමාහ, තත්ථ "තස්ස චත්තාරොමාසෙ පරිවාසෙ දාතබ්බා"ති අයං නිස්සයපරිවාසෙ නාම, අපච්ඡි

නනපරිවාසොතිපි වුච්චති, අයං පන නග්ගපරිබ්බාජකස්සෙව ආජීවිකස්ස වා අවෙලකස්ස වා දාතබ්බො, සවෙ සොපි සාටකං වා වාලකම්බලාදීනං අඤ්ඤතරං තිත්ථියධජං වා නිවාසෙත්වා ආගච්ඡති නාස්ස පරිවාසො දාතබ්බො, අඤ්ඤස්ස පන තාපසපණ්ඩරගාදිකස්ස න දාතබ්බො ච, "පඨමං කෙස මස්සු"න්ති ආදිනාස්ස ආදිතොව සාමණෙරපබ්බජ්ජං දස්සෙති, එවං පබ්බාජෙන්තෙහි පන තස්මිං සංඝමජ්ඣෙ නිසිනෙනෙයෙව ත්වං පබ්බාජෙහි ත්වං ආචරියො හොහි ත්වං උපජ්ඣායො හොහීති භික්ඛූ න වත්තබ්බා, එවං වුත්තෙ හි සවෙ තස්ස ආචරියුපජ්ඣායභාවෙ ජිගුච්ඡන්තා න සම්පටිච්ඡන්ති අථ ඛො නයිමෙ මය්හං සද්දහන්තීති කුජ්ඣිත්වාපි ගච්ඡෙය්‍ය, තස්මා තං එකමන්තං නෙත්වා තස්ස ආචරියුපජ්ඣායා පරියෙසිතබ්බා, "එවං ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බො ආරාධකො හොති එවං අනාරාධකො"ති අයමස්ස පරිවාසවත්තදස්සනත්ථං මාතිකා, "කථ ච භික්ඛවෙ"ති ආදි තස්සෙව විභඞ්ගො, තත්ථ "අතිකාලෙන ගාමං පවිසතී"ති භික්ඛූනං වත්ත කරණවෙලායමෙව ගාමං පිණ්ඩාය පවිසති, "අතිදිවා පටික්කමතී"ති කුල ඝරෙසු ඉත්ථිපුරිසදාරකදාරිකාදීහි සඞ්ං ගෙහසිතකථං කථෙන්තො තත්ථෙව භුඤ්ජිත්වා භික්ඛුසු පත්තචීවරං පටිසාමෙත්වා උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීනි වා කරොන්තෙසු පතිසල්ලීනෙසු වා ආගච්ඡති න උපජ්ඣායවත්තං න ආචරියවත්තං කරොති, අඤ්ඤදත්ථු වසනඨානං පවිසිත්වා නිද්දායති, "එවම්පි භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බො අනාරාධකො හොතී"ති එවම්පි කරොන්තො පරිවාසවත්තස්ස සම්පාදකො පූරකො න හොති, "වෙසියගොචරො වා"ති ආදිසු "වෙසියා"ති ආමිසකිඤ්චික්ඛසම්පදානාදිනා සුලභජ්ඣාචාරා රූපූපජීවිකා ඉත්ථියො, "විධවා"ති මතපතිකා වා පවුත්ථපතිකා වා ඉත්ථියො, තා යෙන කෙනචි සඞ්ං මිත්තභාවං පත්ථෙන්ති, "ථුල්ලකුමාරිකා"ති යො බ්බනප්පත්තා යොබ්බනාතීතා වා කුමාරියො, තා පුරිසාධිප්පායාව විචරන්තී යෙන කෙනචි සඞ්ං මිත්තභාවං පත්ථෙන්ති, "පණ්ඩකා"ති උස්සන්න කිලෙසා අවුපසන්තපරිළාහා නපුංසකා, තෙ පරිළාහවෙගාභිභූතා යෙන කෙනචි සඞ්ං මිත්තභාවං පත්ථෙන්ති, "භික්ඛුනියො"ති සමානපබ්බජ්ජා ඉත්ථියො, තාහි සඞ්ං ඛිප්පමෙව විස්සාසො හොති, තතො සීලං භිජ්ජති; තත්ථ වෙසියානං කුලෙසු කුලූපකො හුත්වා පිණ්ඩපාතචරියාදීනි වා අපදිසිත්වා සිනෙහසත්ථවජාතෙන හදයෙන අභිණ්ඝදස්සනසල්ලාපකාමතාය තාසං සන්තිකං උපසංකමන්තො වෙසියගොචරොති වුච්චති, සො න චිරස්සෙව අසුකවෙසියා සඞ්ං ගතොති වත්තබ්බතං පාපුණාති, එසනයො සබ්බත්ථ; සවෙ පන වෙසියාදයො සලාකභත්තාදීනි දෙන්ති භික්ඛූහි සඞ්ං ගන්ත්වා සඞ්ං යෙව භුජිත්වා වා ගහෙත්වා වා ආගන්තුං වට්ටති, ගිලානා භික්ඛුනියො ඔවදිතුං වා ධම්මං වා දෙසෙතුං උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීනි වා දාතුං ගච්ඡන්තෙහි භික්ඛූහි සඞ්ං ගන්තුං වට්ටති, යො පන තථා අගන්ත්වා මිත්තසත්ථවවසෙන ගච්ඡති අයං අනාරාධකො හොති, "උච්චාවචානි කිං කරණීයානී"ති මහන්තබුද්දකානි කම්මානි, තත්ථ ගණ්ඩිං පහරිත්වා සමග්ගෙන සංඝෙන සන්තිපතිත්වා කත්තබ්බානි චෙතියමහාපාසාදපටිසංඛරණාදිකම්මානි උච්චානි නාම, චීවරධොවනරජනාදීනි ඛන්ධකපරියාපන්නානි ච අග්ගිසාලවත්තාදීනි ආභිසමාචාරිකානි අවචානි නාම, තත්ථ "න දක්ඛො හොතී"ති

තෙසු කමෙමසු ඡේකෝ සික්ඛිතෝ නහොති, "නඅනලසෝ"ති උඨානවීරිය සම්පන්නෝ නහොති, භික්ඛුසංඝස්ස කම්මං අපජිනි සුඨු පගෙව හත්ථකම්මං කත්වා ගබ්භනානරං පවිසිත්වා යාවදත්ථං සුපිත්වා සායං නික්ඛමති, "තත්‍රූපායාය"ති තෙසු කමෙමසු උපායභූතාය, "වීමංසායා"ති ඨානුප්පත්තික විමංසාය ඉදමෙවං කත්තබ්බං ඉදමෙවං නකත්තබ්බන්ති තස්මිං යෙව ඛණෙ උපපන්නපඤ්ඤස්ස සමන්නාගතෝ නහොති, "න අලං කාතුං න අලං සංවිධාතුං"ති සහසාපි කාතුං සමත්ථෝ න හොති ගණ්හථ හන්ත ගණ්හාදහර ගණ්හ සාමණෙර යෙ තුම්හෙ වා නාකරිස්සථ අම්හෙ වා න කරිස්සාම කොදානි ඉදං කරිස්සතීති එවං උස්සාහං ජනෙත්වා සංවිධාතුං අසක්කුණෙය්‍යං කාරෙතුම්පි සමත්ථෝ නහොති, භික්ඛූහි කම්මං කරිස්සාමාති වුත්තෙ කිඤ්චිරෙනං ආදිස්සති, භික්ඛූනං කම්මං කරොන්තානං සම්පත්තෙනව විවරති, සීස මෙව දස්සෙති අසප්පි අනාරාධකෝ හොති, "න කිබ්බිච්ඡතෙ හොති"ති බල වච්ඡතෙ න හොති, "උද්දිස්සෙ"ති පරියාපුණනෙ, "පරිපුච්ඡිතා"ති අට්ඨ කථෙ, "සංකප්පෙතා හොති"ති ඉඛාගතෝ හොති, "තස්ස සද්ධිවිහාරෙ"ති තස්ස නිස්සායජීවනභෝගිකස්ස, "තස්ස දිගිය"ති තස්ස සන්තකාය ලජ්ජාය, ඉදානි සායෙව ලජ්ජි යස්මා තස්ස නිස්සකරණ ධම්මෙ වෙව රුච්චති ච ඉදමෙව සච්චමෙති ච දළ්හග්ගාහෙන ගණ්හාති, තස්මා තස්ස ඛන්තිරුච්ඡාදයොති වුච්චති, තෙන වුත්තං "තස්ස ඛන්තියා තස්ස රුච්චියා තස්ස ආදයස්සා"ති, "අව ඣෙණං භඤ්ඤමානෙ"ති ගරහාය භඤ්ඤමානාය, "අනභිරධෝ"ති අපරිපූ ණඣානකපෙපා නො පඟාහිතචිත්තෙනා, "උද්දෙසෙ"ති ඛඤ්ඤනිස්සිතපුබ්බස්ස අනාරාධනිය සමී"ති භික්ඛවෙ යම්දං භස්ස සඤ්ඤනෝ තස්සෙව ච ලඞ්ඝා අවඣෙණ භඤ්ඤමානෙ කිං ඉමෙ පරං ගරහන්තීති කායවචීවිඤ්ඤාරනිබ්බත්තකං අන තත්තමනත්තනං බුධාදීනං ච අවඣෙණ භඤ්ඤමානෙ අනත්තමනත්තං, සං වා තස්සෙව බුධාදීනං ච වණ්ණභණනෙ අත්තානමනත්තමනත්තං, ඉදං අඤ්ඤ තිත්ථියපුබ්බස්ස අනාරාධනියසම්ං සංඝාතනීකං අනාරාධකෙ පරිවාසවත්තං අපූරණකමෙම ඉදං ලිඟං ඉදං ලක්ඛණං ඉදම්වලපමාණන්ති වුත්තං ඉහාති, "එවං අනාරාධකා ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බා ආගතෝ නඋප සම්පාදෙතබ්බා"ති ඉතෝ එකෙනපි අඟෙන සමන්නාගතෝ න උපසම්පා දෙතබ්බා, සුක්කපක්ඛෙ සබ්බං වුත්තවිපල්ලාසෙන වෙදිතබ්බං, "එවං ආ රාධකා ඛො භික්ඛවෙ"ති එවං නානිකාලෙ ගාමපදවෙසනා නාභිදිවා පවි සනගමනං න වෙසියාදිගොචරතා සබ්‍රහ්මචාරිහං කිවෙවත්‍ර දසකම්මාදි උද්දෙසාදිසු නිබ්බච්ඡතා නිත්ථියානං අවණ්ණභණනෙ අත්තමනතා බුධාදීනං අවණ්ණභණනෙ අනත්තමනතා නිත්ථියානං වණ්ණභණනෙ අත්තමනතා බුධාදීනං වණ්ණභණනෙ අත්තමනතානි ඉමෙසං අට්ඨ ඞානා නිත්ථියවත්තානං පරිපූරණෙන ආරාධකෝ පරිසොසකෝ භික්ඛූනං අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බා ආගතෝ උපසම්පාදෙතබ්බා, සචෙ පන උපසම්පද මාලකෙපි එතං වත්තං නිඤ්ඤති පුන වත්තාරෝ මාසෙ පරිවසිතබ්බං, යථා පන භික්ඛුනිසික්ඛාය සික්ඛමානාය පුන සික්ඛාපදානි ච සික්ඛාසම්මුති ච දියති, එවං නසිමස්ස කිඤ්චි පුන දාතබ්බං අත්ථි, පුබ්බදිනානපරිවාසොයෙව හි නස්ස පරිවාසෝ, තස්මා පුන චත්තාරෝ මාසෙ පරිවසිතබ්බං, සචෙ පරිවස

නෙතා අත්තරා අඨසමාපත්තියො නිබ්බත්තෙති ලොකියධම්මො නාම කුප්පනසභාවො නෙව උපසම්පාදෙතබ්බො, චත්තාරො මාසෙ පූරිතව ත්තොව උපසම්පාදෙතබ්බො, සචෙ පන පරිවසන්තො චත්තාරි මහාභූතානි පරිගණ්හාති උපාදාරූපානි පරිච්ඡින්දති නාමරූපං ච වවත්ථපෙති තිලක්ඛණං ආරොපෙත්වා විපස්සනං ආරභති, ලොකියධම්මො නාම කුප්පනසභාවො නෙව උපසම්පාදෙතබ්බො, යචෙ පන විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා සොතාපත්තිමග්ගං පටිලභති පරිපුණ්ණංයෙව හොති වත්තං, සමූහතානි සබ්බදිඨිගතානි අබ්බුළ්හං විචිකිච්ඡාසල්ලං තං දිවසමෙව උපසම්පාදෙතබ්බො, සචෙපි නිත්ථියලිඟෙ ඨිතො සොතාපන්නො හොති පරිවාසකිච්චං නත්ථි, තදහෙව පබ්බාජෙත්වා උපසම්පාදෙතබ්බො, "උපජ්ඣායමූලකං චීවරං පරියෙසිතබ්බ"න්ති උපජ්ඣායං ඉස්සරං කත්වා තස්ස චීවරං පරියෙසිතබ්බං, පත්තම්පි තථෙව, තස්මා යදි උපජ්ඣායස්ස පත්තචීවරං අත්ථි ඉමස්ස දෙහිති වත්තබ්බො, අථ නත්ථි අඤ්ඤෙ දාතුකාමා හොන්ති තෙහිපි උපජ්ඣායස්සෙව දාතබ්බං ඉදං තුම්හාකං කත්වා ඉමස්ස දෙථාති; කස්මා? නිත්ථියා නාම විලොමා හොන්ති සංඝෙන මෙ පත්තචීවරං දින්නං කිං මය්හං තුම්හෙසු ආයත්තන්ති වත්වා ඔවාදානුසාසනිං නකරෙය්‍යුං, උපජ්ඣායෙ පන ආයත්තජීවිකත්තා තස්ස වචනකරො භවිස්සති, තෙනස්ස උපජ්ඣායමූලකං චීවරං පරියෙසිතබ්බන්ති වුත්තං, භණ්ඩුකම්ම කථා පරතො ආගමිස්සති, "අග්ගිකා"ති අග්ගිපරිචරකා, "ජටිලකා"ති තාපසා, "එතෙ භික්ඛවෙ කිරියවාදිනො" ති එතෙ කිරියං නප්පටිබාහන්ති, "අත්ථිකම්මං අත්ථිකම්මවිපාකො"ති එවං දිඨිකා, සබ්බබුඩා හි නෙක්ඛම්මපාරමිං පූරයමානා එතමෙව පබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා පාරමිං පූරෙසුං, මයාපි තථෙව පූරිතා, න එතෙසං සාසනෙ පබ්බජ්ජාවිලොමා තස්මා උපසම්පාදෙතබ්බා, න තෙසං පරිවාසො දාතබ්බො. "ඉමාහං භික්ඛවෙ ඤාතීනං ආවෙනියං පරිහාරං දම්මි"ති ඉමං අහං තෙසං පාටෙක්කං ඔදිස්සකං පරිහාරං දදාමි, කස්මා එවමාහ? තෙ හි නිත්ථායතනෙ පබ්බජිතාපි සාසනස්ස අවණ්ණකාමා නහොන්ති අම්හාකං ඤාතිසෙඨස්ස සාසනන්ති වණ්ණවාදිනො ච හොන්ති තස්මා එවමාහාති.

අඤ්ඤතිත්ථියවත්ථුකථා නිඨිතා.

"මගධෙසු පච ආබාධා උස්සන්නා හොන්ති"ති මගධනාමකෙ ජනපදෙ මනුස්සානං ච අමනුස්සානං ච පචරොගා උස්සන්නා වුඩිප්පත්තා ඵාතිප්පත්තා හොන්ති, ජීවකකොමාරභච්චකථා චීවරක්ඛන්ධකෙ ආවිභවිස්සති, "න භික්ඛවෙ පමහි ආබාධෙහි ඵුඨො පබ්බාජෙතබ්බො"ති යෙ තෙ කුඨාදයො පම ආබාධා උස්සන්නා තෙහි ඵුඨො අභිභූතො නපබ්බාජෙතබ්බො, තත්ථ කුඨන්ති රත්තකුඨං වා හොතු කාළකුඨං වා යංකිඤ්චි කිටිභදද්දුකච්ඡුආදිප්පභෙදම්පි සබ්බං කුඨමෙවාති වුත්තං, තං චෙ නඛපිඨිප්පමාණම්පි වඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතං හොති න පබ්බාජෙතබ්බො, සචෙ පන නිවාසනපාරුපණෙහි පකතිපටිච්ඡන්නෙ ඨානෙ නඛපිඨිප්පමාණං අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතං හොති වට්ටති, මුඛෙ පන හත්ථපාදපිඨෙසු වා සචෙපි අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතං නඛපිඨිතො ච ඛුද්දකතරම්පි නවට්ටති යෙවාති කුරුන්දි

යං වුත්තං, නික්ඛිත්තපෙම්මා පබ්බාජේතෙනාපි පකතිවණ්ණං ඡාතෙයෙව පබ්බාජෙතබ්බා, ගොධාපිඤ්ඡදිසවුණ්ණඔකිරණකසරීරම්පි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති, "ගණ්ඩා"නි මෙදගණ්ඩා වා හොතු අඤ්ඤෙ වා යො කොචි කොලඤ්ඨමත්තකොපි වෙ වඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතො ගණ්ඩා හොති න පබ්බාජෙතබ්බා, පටිච්ඡන්නඅඞ්ගනෙ පන කොලඤ්ඨමත්තෙ අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතො වට්ටති, මුඛාදිකෙ අපපටිච්ඡන්නඅඞ්ගනෙ අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතොපි නවට්ටති, නික්ඛිත්තපෙම්මා පබ්බාජෙන්තෙනාපි සරීරං සඤ්ඤං කාරෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බා, උණ්ණීගණ්ඩා නාම ගොථනකා විය අඟුලිකා විය ච තත්ථ තත්ථ උම්බන්ති එතෙපි ගණ්ඩා යෙව, නෙසු සති පබ්බාජෙතුං න වට්ටති, දහරකාලෙ ඛීරපිළකා යොබ්බනකාලෙ ච මුඛෙ ඛරපිළකා නාම හොන්ති මහල්ලකකාලෙ නස්සන්ති න තාව ගණ්ඩසංඛං ගච්ඡන්ති, තාසු සති පබ්බාජෙතුං වට්ටති, අඤ්ඤෙ පන සරීරෙ ඛරපිළකා නාම අපරා පදුම කණ්ණිකා නාම හොන්ති, අඤ්ඤෙ සාසපබීජකා නාම සාසපමත්තා එව සකලසරීරං ඵරන්ති, තා සබ්බා කුඨරොගිනිකා එව, තාසු සති න පබ්බාජෙතබ්බා, "කිලාසො"නි න භික්ඛුනකං න පඤ්චවණ්ණකං පදුමපුණ්ඩරීකපත්ත වණ්ණං කුඨං යෙන ඉන්නං විය සබ්බං සරීරං හොති තසම්ං කුඨෙ වුත්ත නයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, "සොසො"නි සොසව්‍යාධි, තසම්ං සති නපබ්බාජෙතබ්බා, "අපමාරො"නි පිත්තුම්මාදෙ වා යක්ඛුම්මාදෙ වා තත්ථ පුබ්බවෙරිකෙන අමනුස්සෙන ගහිතො දුනික්කිවෙත්‍ථා හොති අපපඤ්ඤතාකෙපි පන අපමාරෙ සති න පබ්බාජෙතබ්බා.

පඤ්ඤාවත්තුකථා නිට්ඨිතා.

රාජභටවත්තුස්මිං, "පඨවන්තං උවිනථා"නි පඨවන්තං වඩ්ඪථ, චොරෙ පලාපෙම්හ චොරභයෙන වුත්ථෙ ගාමෙ ආරක්ඛපෙම්හ ආරක්ඛං දත්වා කසිකම්මාදීනි පවත්තාපෙථාති වුත්තං හොති, රාජා පන සොතාපන්නතාය චොරෙ ඝාතෙථ හනථාති න ආණාපෙසි, "උපජ්ඣායස්ස දෙව සීසං ඡෙත්තබ්බ"න්ති ආදි සබ්බං පබ්බජ්ජාය උපජ්ඣාඝොසෙඩ්ඩං තත්‍ථා ආවරියෙ තත්‍ථා ගණ්හාති විඤ්ඤාවෙ ඉදං චොහාරවිනිච්ඡයෙ ආගතන්ති ආහංසු, "න භික්ඛවෙ රාජභටෝ පබ්බාජෙතබ්බා"නි එත්‍ථ අමච්චෙ වා භොතු මහාමත්තෙ වා සෙවකෙ වා කිවි ඨානන්තරං පත්තෙ වා අපපත්තෙ වා යො චිරං රඤ්ඤො භත්තවෙතනභතෙ සබ්බෙ රාජභටෙති සඞ්ගහං ගච්ඡති, සෙ න පබ්බාජෙතබ්බෙ, තස්ස පන පුත්තනත්තුකා යෙ රාජත්තෙ භත්තවෙතනං ගණ්හන්ති තෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටති, යෙ පන රාජත්තෙ ලද්ධං නිබ්බත්තභොගං වා මාසසංවච්ඡරපරිබ්බයං වා රඤ්ඤොයෙව නිය්‍යාදෙන්ති පුත්තනත්තුකෙ වා තං ඨානං සම්පටිච්ඡාපෙත්වා රාජානං නදනාහං දෙවස්ස භටොම්හි ආපුච්ඡති යෙන වා යං කම්මකාරණා වෙතනං ගහිතං තං කම්මං කතං හොති, යෙ වා පබ්බජ්ජාසුඛෙන රඤ්ඤො අනුඝාතුතො හොති තම්පි පබ්බාජෙතුං වට්ටති.

චොරවත්තුසු "මනුස්සා පස්සිත්වා"නි යෙ හි ගිහිකාලෙ දිට්ඨපුබ්බා යෙව අයං සොති අඤ්ඤාසුං සුණන්ති තෙ පස්සිත්වා උබ්බිජ්ජන්තීති=පෙ=චාර

ම්පි එකෙන්නි, යෙ පන න ජානන්ති තෙසං ඝරෙසු භික්ඛං ලභති, "න භික්ඛවෙ"ති භගවා සයං ධම්මස්සාමි තස්මා ආයතිං අකරණත්ථාය භික්ඛූ නං සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙන්නො එවමාහ, තත්ථ ධජං බන්ධිත්වා විය විචරතීති=ධජබද්ධො, මූලදෙවාදයො විය ලොකෙ පාකටොති වුත්තො හොති, තස්මා යො ගාමඝාතං වා පත්ථදූහනං වා නගරෙ සන්ධිච්ඡෙදිකම්මං වා කරොන්තො විචරති පඤ්ඤායති ච අසුකො නාම ඉදං ඉදං කරොතීති සො න පබ්බාජෙතබ්බො, යො පන රාජපුත්තො රජ්ජං පත්තෙන්තො ගාමඝාතාදීනි කරොති සො පබ්බාජෙතබ්බො, රාජිනො හි තස්මිං පබ්බජිතෙ තුස්සන්ති සචෙ පන න තුස්සන්ති න පබ්බාජෙතබ්බො, පුබ්බ මහාජනෙ පාකටො චොරො පච්ඡා චොරකම්මං පහාය පවත්තිලාදීනි සමාදි යති තං චෙ මනුස්සා එවං ජානන්ති පබ්බාජෙතබ්බො, යෙ පන අම්බලබුජාදි චොරකා සන්ධිච්ඡෙදිචොරා එව වා අදිස්සමානා ථෙය්‍යං කරොන්ති පච්ඡාපි ඉම්නා නාම ඉදං කතන්ති නපඤ්ඤායන්ති තෙපි පබ්බාජෙතුං වට්ට ති, "අභයුවරා"ති එත්ථ භයෙන උපරමන්තීති=භයුවරා, එතෙ පන ලබ්ධ භයත්තා න භයුවරාති=අභයුවරා, පකාරස්ස චෙත්ථ වකාරො කතොති වෙදි තබ්බො, "නභික්ඛවෙ කාරාභෙදකො"ති කාරා චුච්චති බන්ධනාගාරං, ඉධ පන අන්දුබන්ධනං වා හොතු සංඛලිකබන්ධනං වා රජ්ජුබන්ධනං වා ගාම බන්ධනං වා නිගමබන්ධනං වා නගරබන්ධනං වා පුරිසගුත්තිං වා ජනපද බන්ධනං වා දීපබන්ධනං වා යො එතෙසු යංකිඤ්චි බන්ධනං භින්දිත්වා ඡින්දිත්වා මුඤ්චිත්වා වා විවරිත්වා අපස්සමානානං වා පලායති සො කාරභෙදකොති සඞ්ඛං ගච්ඡති, තස්මා ඊදිසො කාරභෙදකො චොරො දීපබන්ධනං භින්දිත්වා දීපන්තරං ගතොපි න පබ්බාජෙතබ්බො, යො පන න චොරො කෙවලං හත්ථකම්මං අකරොන්තො එවං නො අපලායන්තො කරිස්සතීති වා රාජු ය්‍යුත්තාදීහි බද්ධො සො කාරං භින්දිත්වා පලාතොපි පබ්බාජෙතබ්බො, යො පන ගාමනිගමපට්ටනාදීනි කෙණියා ගහෙත්වා තං අසම්පාදෙන්තො බන්ධ නාගාරං පවෙසිතො හොති සො පලායිත්වා ආගතො න පබ්බාජෙතබ්බො, යො හි කසිකම්මාදීහි ධනං සම්පාදෙත්වා ජීවන්තො නිධානං ඉම්නා ලද්ධ න්ති පෙසුඤ්ඤං උපසංහරිත්වා කෙනචි බන්ධාපිතො හොති තං තත්ථෙව පබ්බාජෙතුං නවට්ටති, පලායිත්වා ගතගතට්ඨානෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටති, "න භික්ඛවෙ ලිඛිතකො"ති එත්ථ ලිඛිතකො නාම න කෙවලං යත්ථ පස්සි තබ්බො තත්ථ හන්තබ්බොති, අථ ඛො යො කොචි චොරිකං වා අඤ්ඤං වා ගරුං රාජාපරාධං කත්වා පලාතො රාජා ච නං පණෙන වා පොත්තකෙ වා ඉත්ථන්නාමො යත්ථ දිස්සති තත්ථ ගහෙත්වා මාරෙතබ්බොති වා හත්ථපා දුදීනස්ස ඡින්දිතබ්බානීති වා එත්තකං නාම දණ්ඩං ආහරාපෙතබ්බොති වා ලිඛාපෙති අයං ලිඛිතකො නාම, සො න පබ්බාජෙතබ්බො, "කසාහ තො කතදණ්ඩකමෙමා"ති එත්ථ යො වචනපෙසනාදීනි අකරොන්තො හඤ්ඤති න සො කතදණ්ඩකමෙමා, යො පන කෙණියා වා අඤ්ඤථා වා කිඤ්චි ගහෙත්වා ඛාදිත්වා පුන දුතුං අසක්කොන්තො අයමෙව තෙ දණ්ඩො හොතූති කසාහි හඤ්ඤති අයං කසාහතො කතදණ්ඩකමෙමා, සො ච කසා හි වා හතො හොතු අඩ්ඩදණ්ඩකාදීනං වා අඤ්ඤතරෙන යාව අල්ලවණ්ණ

හොති තාව න පබ්බාජෙතබ්බො, වණෙ පන පාකතිකෙ කත්වා පබ්බාජෙ
තබ්බො, සචෙ පන ජාණුහි වා කප්පරෙහි වා නාලිකෙරපාසාණාදිහි වා
සාතෙත්වා මුත්තො හොති සරීරෙ චස්ස ගණ්ඩියො පඤ්ඤායන්ති න පබ්බා
ජෙතබ්බො, ඵාසුකං කත්වා එව ගණ්ඩිසු සන්නිසින්නාසු පබ්බාජෙතබ්බො,
"ලක්ඛණාහතො කතදණ්ඩකම්මො"ති එත්ථ කතදණ්ඩකම්මභාවො පුරිම
නයෙනෙව වෙදිතබ්බො, යස්ස පන ලලාටෙ වා ඌරුආදිසු වා තත්තෙන
ලොහෙන ලක්ඛණං ආහතං හොති, සො සචෙ භූජිස්සො යාව අලලවණො
හොති තාව නපබ්බාජෙතබ්බො, සචෙපිස්ස වණා රුළ්හා හොන්ති ඡවියා
සම්පරිච්ඡෙදං ලක්ඛණං පන පඤ්ඤායති තිමණ්ඩලං නිවත්ථස්ස උත්තරාස
ඟෙ කතෙ පටිච්ඡන්නොකාසෙ චෙ හොති පබ්බාජෙතුං වට්ටති, අපටිච්ඡ
න්නොකාසෙ චෙ න වට්ටති, "න භික්ඛවෙ ඉණායිකො"ති එත්ථ ඉණායි
කො නාම යස්ස පිතිපිතාමහෙහි වා ඉණං ගහිතං හොති සයං වා ඉණං
ගහිතං හොති යං වා ආවාපෙත්වා මාතාපිතුහි කිඤ්චි ගහිතං හොති තෙසං
තං ඉණං පරෙ සන්ධාරෙතීති ඉණායිකො, යම්පන අඤ්ඤෙ ඤාතකා ආවා
පෙත්වා කිඤ්චි ගණ්හන්ති සො නඉණායිකො, න හි තෙ තං ආවපෙතුං ඉස්ස
රා, තස්මා තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති, ඉතරං නවට්ටති, සචෙ පනස්ස ඤාති
සාලොහිතා මයං දස්සාම පබ්බාජෙථ නන්ති ඉණං අත්තනො භාරං කරො
න්ති, අඤ්ඤෙ වා කොචි තස්ස ආචාරසම්පත්තිං දිස්වා පබ්බාජෙථ නං අහං
ඉණං දස්සාමීති වදති පබ්බාජෙතුං වට්ටති, තෙසු අසති භික්ඛුනා තථාරූ
පස්ස උපඨාකස්සාපි ආරොචෙතබ්බං, සහෙතුකො සත්තො ඉණපළිබො
ධෙන නපබ්බජ්ජතීති සචෙ සො පටිපජ්ජති පබ්බාජෙතබ්බො, සචෙපි අත්ත
නො කප්පියභණ්ඩං අත්ථි එතං දස්සාමීති පබ්බාජෙතබ්බො, සචෙ පන
නෙව ඤාතකාදයො පටිපජ්ජන්ති න අත්තනො ධනං අත්ථි පබ්බාජෙත්වා
භික්ඛාය චරිත්වා මොචෙස්සාමීති පබ්බාජෙතුං නවට්ටති, සචෙ පබ්බාජෙති
දුක්කටං, පලාතොපි ආනෙත්වා දාතබ්බො නොචෙ දෙති සබ්බං ඉණං ගීවා
හොති, අජානිත්වා පබ්බාජයතො අනාපත්ති, පස්සන්තෙන පන ආනෙත්වා
ඉණසාමිකානං දස්සෙතබ්බො, අපස්සන්තස්ස ගීවා න හොති, සචෙ ඉණායි
කො අඤ්ඤං දෙසං ගන්ත්වා පුච්ඡියමානොපි නාහං කස්සවි කිඤ්චි ධාරෙමීති
වත්වා පබ්බජති ඉණසාමිකො ච තං පරියෙසන්තො තත්ථ ගච්ඡති දහරො
තං දිස්වා පලායති සො ච ථෙරං උපසංකම්ත්වා අයං භන්තෙ කෙන පබ්බාජි
තො මම එත්තකං නාම ධනං ගහෙත්වා පලාතොති වදති ථෙරෙන වත්ත
බ්බං මයා උපාසක අනණො අහන්ති වදන්තො පබ්බාජිතො කිඤ්ඤනි
කරොමි පස්ස මෙ පත්තචීවරමත්තන්ති, අයං තත්ථ සාමිචි, පලාතෙ පන
ගීවා නහොති, සචෙ පන තං ථෙරස්ස සම්මුඛාව දිස්වා අයං මම ඉණායි
කොති වදති තව ඉණායිකං ත්වමෙව ජානාහීති වත්තබ්බො, එවම්පි ගීවා
නහොති, සචෙපි සො පබ්බජිතො අයංදානි කුහිං ගම්ස්සතීති වදති ථෙරෙ
න ත්වංයෙව ජානාහීති වත්තබ්බො, එවම්පි තස්ස පලාතෙ ගීවා නහොති,
සචෙ පන ථෙරො කුහිංදානි අයං ගම්ස්සති ඉධෙව අච්ඡතුති වදති, සචෙ
පලායති ගීවා හොති, සචෙ සො සහෙතුකසත්තො හොති. වත්තසම්ප
නෙනාථෙරෙන ඊදිසො අයන්ති වත්තබ්බං, ඉණසාමිකො චෙ සාධූති

විස්සජ්ජෙති ඉච්චෙතං කුසලං, සචෙ පන උපඩ්ඪුපඩ්ඪං දෙථාති වදති දුත
ඛ්බං, අපරෙන සමයෙන අනිආරාධකො හොති සබ්බං දෙථාති වුත්තෙපි
දුතබ්බමෙව, සචෙ පන උද්දෙසපරිපුච්ඡාදිසු කුසලො හොති බහුපකාරො
භික්ඛුනං භික්ඛාචාරවත්තෙන පරියෙසිත්වාපි ඉණං දුතබ්බමෙවාති.

ඉණායික වත්ථුකථා නිඝිතා.

"න භික්ඛවෙ දුසො"ති එත්ථ චත්තාරො දුසා-අන්තොජාතො ධන
කක්කීතො කරමරානීතො සාමං දුසව්‍යං උපගතොති, තත්ථ අන්තොජාතො
නාම ජාතියා දුසො ඝරදුසියා පුත්තො, ධනකක්කීතො නාම මාතාපිතුන්නං
සන්තිකා පුත්තො වා සාමිකානං සන්තිකා දුසො වා ධනං දත්වා දුසචාරි
ත්තං ආරොපෙත්වා කීතො, එතෙ වෙපි න පබ්බාජෙතබ්බා, පබ්බාජෙ
න්තෙන තත්ථ තත්ථ චාරිත්තවසෙන අදුසං කත්වා පබ්බාජෙතබ්බා, කර
මරානීතො නාම තිරොරඨං විලොපං වා කත්වා උපලාපෙත්වා වා තිරො
රඨතො භුජිස්සමානුසකානි ආහරන්ති අන්තොරඨෙයෙව වා කතාප
රාධං කිඤ්චි ගාමං රාජා විලුම්පථාති ආණාපෙති, තතො මානුසකානිපි
ආහරන්ති, තත්ථ සබ්බෙ පුරිසා දුසා සබ්බා ඉත්තියො දුසියො, එවරූපො
කරමරානීතො දුසො යෙහි ආනීතො තෙසං සන්තිකෙ වසන්තො වා
බන්ධනාගාරෙ බඩො වා පුරිසෙහි රක්ඛියමානො වා න පබ්බාජෙත
බ්බො, පලායිත්වා පන ගතො ගතඨානෙ පබ්බාජෙතබ්බො, රඤ්ඤා තුඨෙ
න කරමරානිතකෙ මුච්ඨාති වත්වා වා සබ්බසාධාරණෙන වා නයෙන බන්ධ
නමොක්ඛෙ කතෙ පබ්බාජෙතබ්බොව, සාමං දුසව්‍යං උපගතො නාම ජීවි
තහෙතු වා ආරක්ඛහෙතු වා අහං තෙ දුසොති සයමෙව දුසභාවං උපග
තො, රාජූනං හත්ථිඅස්සගොමහිසගොපකාදයො විය-තාදිසො දුසො න
පබ්බාජෙතබ්බො, රඤ්ඤො වණ්ණදුසීනං පුත්තා හොන්ති අමච්චපුත්ත
සදිසා තෙපි න පබ්බාජෙතබ්බා, භුජිස්සිත්තියො අසංයතා වණ්ණදුසීහි
සඞ්ඛං විවරන්ති තාසං පුත්තෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටති, සචෙ සයමෙව පණ්ණං
ආරොපෙන්ති න වට්ටති, භට්ටපුත්තගණාදීනං දුසාපි තෙහි අදින්නා න
පබ්බාජෙතබ්බා, විහාරෙසු රාජූහි ආරාමිකදුසා නාම දින්නා හොන්ති
තෙපි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති, භුජිස්සෙ කත්වා පන පබ්බාජෙතුං වට්ටති,
මහාපච්චරියං "අන්තොජාතධනක්කීතකෙ ආනෙත්වා භික්ඛුසංඝස්ස ආරා
මිකෙ දෙමාති දෙන්ති තක්කං සීසෙ ආසිත්තකසදිසාව හොන්ති තෙ
පබ්බාජෙතුං වට්ටතී"ති වුත්තං. කුරුන්දියම්පන "ආරාමිකං දෙමාති කප්පිය
වොහාරෙන දෙන්ති යෙන කෙනචි වොහාරෙන දින්නො හොතු නෙව
පබ්බාජෙතබ්බො"ති වුත්තං, දුග්ගතමනුස්සා සංඝං නිස්සාය ජීවිස්සාමාති
විහාරෙ කප්පියකාරකා හොන්ති එතෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටති, යස්ස මාතා
පිතරො දුසා මාතා එව වා දුසී පිතා අදුසො තං පබ්බාජෙතුං න වට්ටති,
යස්ස පන මාතා අදුසී පිතා දුසො තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති, භික්ඛුස්ස ඤා
තකා වා උපඨාකා වා දුසං දෙන්ති ඉමං පබ්බාජෙථ තුම්හාකං වෙය්‍යාව
ච්චං කරිස්සතීති අත්තනො වාස්ස දුසො අත්ථි භුජිස්සො කතොව පබ්බාජෙ
තබ්බො, සාමිකා දුසං දෙන්ති ඉමං පබ්බාජෙථ සචෙ අභිරමිස්සති අදුසො

විබ්භමිස්සති වෙ අම්හාකං දාසොව භවිස්සතීති අයං තාවකාලිකො නාම තං පබ්බාජෙතුං න වට්ටතීති කුරුන්දියං වුත්තං. නිස්සාමිකදාසො හොති සොපි භුජිස්සො කතොව පබ්බාජෙතබ්බො, අජානන්තො පබ්බාජෙත්වා වා උපසම්පාදෙත්වා වා පච්ඡා ජානාති භුජිස්සං කාතුමෙව වට්ටති, ඉමස්ස ච අත්ථස්ස පකාසනත්ථං ඉදං වත්ථුං වදන්ති:-

එකා කිර කුලදාසී එකෙන සඞ්ඝං අනුරාධපුරා පලායිත්වා රොහණෙ වස මානා පුත්තං පටිලභි, සො පබ්බජිත්වා උපසම්පන්නකාලෙ ලජ්ජී කුක්කුච්ච කො අහොසි, අථෙකදිවසං මාතරං පුච්ඡි, කිං උපාසිකෙ තුම්හාකං භාතා වා භගිනී වා නත්ථි න කිචි ඤාතකං පස්සාමීති, තාත අහං අනුරාධපුරෙ කුලදාසී තව පිතරා සඞ්ඝං පලායිත්වා ඉධ වසාමීති, සීලවා භික්ඛු අසුඛා කිර මෙ පබ්බජ්ජාති සංවෙගං ලභිත්වා මාතරං තස්ස කුලස්ස නාමගොත්තං පුච්ඡිත්වා අනුරාධපුරං ආගම්ම තස්ස කුලස්ස ඝරවාරෙ අඨාසි, අතිච්ඡථ භන්තෙති වුත්තෙපි නාතික්කමති තෙ ආගන්ත්වා කිං භන්තෙති පුච්ඡිංසු තුම්හාකං ඉත්ථන්නාමා දාසී පලාතා අත්ථි,අත්ථි භන්තෙ-අහං තස්සා පුත්තො, සචෙ මං තුම්හෙ අනුජානාථ පබ්බජ්ජං ලභාමි තුම්හෙ මයාං සාමි කාති, තෙහඨතුඨා හුත්වා සුඛා භන්තෙ තුම්හාකං පබ්බජ්ජාති තං භුජිස්සං කත්වා මහාවිහාරෙ වසාපෙසුං චතුහි පච්චයෙහි පටිජග්ගන්තා, ථෙරො තං කුලංනිස්සාය වසමානොයෙව අරහත්තං පාපුණීති.

දාසවත්ථුකථා නිසිතා.

"කම්මාරභණ්ඩු"ති තුලාධාරමුණ්ඩකො සුවණ්ණකාරපුත්තො, පච්චි ඛො තරුණදාරකොති වුත්තං හොති, "සංඝං අපලොකෙතුං භණ්ඩුකම්මා යා"ති සංඝං භණ්ඩුකම්මත්ථාය ආපුච්ඡිතුං අනුජානාමීති අත්ථො, තත්‍රායං ආපුච්ඡනවිධි සීමපරියාපන්නෙන භික්ඛු සන්නිපාතෙත්වා පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං තත්ථ නෙත්වා සංඝං භන්තෙ ඉමස්ස දාරකස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමීති තික්ඛත්තුං චික්ඛත්තුං වා සකිං වා වත්තබ්බං, එත්ථ ච ඉමස්ස දාරකස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමීතිපි ඉමස්ස සමණකරණං ආපුච්ඡාමීතිපි ඉමස්ස පබ්බාජනං ආපුච්ඡාමීතිපි අයං සමණො හොතුකාමොතිපි අයං පබ්බජිතු කාමොතිපි වත්තුං වට්ටතියෙව, සචෙ සභාගඨානං හොති දස වා වීසං වා තිංසං වා භික්ඛු වසන්තීති පරිච්ඡෙදො පඤ්ඤායති තෙසං සිතොකාසං වා නිසින්නොකාසං වා ගන්ත්වාපි පුරිමනයෙනෙව පුච්ඡිතබ්බං, පබ්බජ්ජාපෙ ක්ඛං විනාව දහරභික්ඛු වා සාමණෙරෙ වා පෙසෙත්වාපි එකො භන්තෙ පබ්බජ්ජාපෙක්ඛො අත්ථි තස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමාති ආදිනා නයෙන ආපුච්ඡාපෙතුං වට්ටති, සචෙ කෙචි භික්ඛු සෙනාසනං වා ගුම්බාදීනි වා පවිසිත්වා නිද්දායන්ති වා සමණධම්මං වා කරොන්ති, ආපුච්ඡකා ච පරියෙ සන්තාපි අදිස්වා සබ්බෙ ආපුච්ඡිතා අම්හොහීති සඤ්ඤිනො හොන්ති, පබ්බ ජ්ජා නාම ලහුකං කම්මං තස්මා පබ්බජිතො සුපබ්බජිතොව පබ්බාජෙන්ත ස්සාපි අනාපත්ති, සචෙ පන විහාරෙ මහා හොති අනෙකභික්ඛුසහස්සාවා සො සබ්බෙ භික්ඛු සන්නිපාතෙතුම්පි දුක්කරං පගෙව පටිපාටියා ආපුච්ඡිතුං

ඛණ්ඩසීමායං වා ඨත්වා නදීසමුද්දාදීනි වා ගන්ත්වා පබ්බාජේතබ්බො, යො පන නවමුණ්ඩො වා හොති විබ්භන්තකො වා නිගණ්ඨාදිසු අඤ්ඤතරො වා ඌනකවගුලකෙසො වා වගුලකෙසො වා තස්ස කෙසච්ඡේදන කිච්චං නත්ථි, තස්මා භණ්ඩුකම්මං අනාපුච්ඡිත්වාපි තාදිසං පබ්බාජේතුං වට්ටති, වගුලාතිරිත්තකෙසො පන යො හොති අන්තමසො එකසිඛාම ත්තධරොපි සො භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජේතබ්බො.

උපාලිවත්ථු මහාවිභඟෙ වුත්තනයමෙව, "අභිවාතකරොගෙනා"ති මාරි ව්‍යාධිනා, යත්‍රහි සො රොගො උප්පජ්ජති තං කුලං සච්පදවතුප්පදං සබ්බං නස්සති, යො භිත්තිං වා ඡදනං වා භින්දිත්වා පලායති තිරොගාමාදිගතො වා හොති සො මුච්චති, තථා වෙත්ථ පිතාපුත්තා මුච්චිංසු තෙන වුත්තං "පිතා පුත්තකා සෙසා හොන්තී"ති, "කාකුඩ්ඩෙපක"න්ති යො වාමහත්ථෙන ලඝිං ගහෙත්වා නිසිනෙනා සක්කොති ආගතාගතෙ කාකෙ උඩ්ඩාපෙත්වා පුරතො නික්ඛිත්තං භත්තං භුජිතුං අයං කාකුඩ්ඩෙපකො නාම, තං පබ්බාජේතුං වට්ටති, "ඉත්තරො"ති අප්පමත්තකො කතිපාහමෙව වා සො භවිස්සතීති අත්ථො, "ඔගණෙනා"ති පරිගිණගණෙන, "අව්‍යත්තෙන යාවජීව"න්ති එත්ථ සවායං බුද්ධතරං ආචරියං න ලභති උපසම්පදාය සඝිවස්සො වා සත්තතිව ස්සො වා හොති නවකතරස්සාපි ව්‍යත්තස්ස සන්තිකෙ උක්කුටිකං නිසීදි ත්වා අජලිම්පගහෙත්වා ආචරියො මෙ ආවුසො හොහි ආයස්මතො නිස්සා ය වච්ඡාමීති එවං තික්ඛත්තුං වත්වා නිස්සයො ගහෙතබ්බොව, ගාමප්ප වෙසනං ආපුච්ඡිනෙනාපි උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අජලිම්පගහෙත්වා ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡාමි ආචරියාති වත්තබ්බං, එසනයො සබ්බආපුච්ඡ නෙසු, පචකජ්ඣෙකසු වෙත්ථ යත්තකං සුතං නිස්සයමුත්තකස්ස ඉච්ඡි තබ්බං තං භික්ඛුනොවාදකවණ්ණනායං වුත්තං, තස්ස නත්ථිතාය ච අප්ප ස්සුතො අත්ථිතාය ච බහුස්සුතොති වෙදිතබ්බො, සෙසං වුත්තනයමෙව; "යෙන කපිලවත්ථු තෙන චාරිකං පක්කාමි"ති එත්ථ අයං ආනුපුබ්බිකථා.

සුඩොදනමහාරාජා කිර බොධිසත්තස්ස අභිනික්ඛමණදිවසතො පඨාය මම පුත්තො බුඩො භවිස්සාමීති නික්ඛන්තො ජාතො නුඛො බුඩොති පව ත්තිසවණත්ථං ඔහිතසොතොව විහරති, සො භගවතො පධානචරියච සම්බොධිච ධම්මචක්කප්පවත්තනාදීනි ච සුණන්තො ඉදානි කිර මෙ පුත්තො රාජගහං උපනිස්සාය විහරතීති සුත්වා එකං අමච්චං ආණාපෙසි, අහං තාත වුඩො මහල්ලකො සාධු මෙ ජීවන්තස්සෙව පුත්තං දස්සෙහිති සො සාධුති පටිස්සුණිත්වා පුරිසසහස්සපරිවාරො රාජගහං ගන්ත්වා භගව තො පාදෙ වන්දිත්වා නිසීදි,අථස්ස භගවා ධම්මකථං කථෙසි, සො පසීදිත්වා පබ්බජ්ජමෙව උපසම්පදව යාවි, තතො නං භගවා එහිභික්ඛුපසම්පදාය උප සම්පාදෙසි,සො සපරිසො අරහත්තං පත්වා තත්ථෙව ඵලසමාපත්තිසුඛං අනු භවමානො විහාසි, රාජා තෙනෙව උපායෙන අපරෙපි අඩ්ඩූතෙ පහිනි තෙපි සබ්බෙ සපරිසා තථෙව අරහත්තං පත්වා තත්ථෙව විහරිංසු, ඉමිනා නාම කාරණෙන තෙ නාගච්ඡන්තීති රඤ්ඤො කොචි පවත්තිමත්තම්පි ආරොචෙන්තො නත්ථි, අථ රාජා බොධිසත්තෙන සඞ්ඛිං එකදිවසෙ ජාතං කාලුදායිං නාම අමච්චං පහිනිතුකාමො පුරිමනයෙනෙව යාවි, සො සවෙ

අහං පබ්බජිතුං ලභාමි දසෙසසාමීති ආහ, තං රාජා පබ්බජිත්වාපි මෙ පුත්තා දසෙසතීති පහිණි, සොපි පුරිසසහසසපරිවාරො ගන්ත්වා තථෙව සපරිසො අරහත්තං පාපුණි, සො එකදිවසං සංඝතෙසු සබ්බාසසෙසසු භිසසඵලමමන්තෙසු ජනපදමනුසසෙසු පුපඵිතෙසු ජලජථලජපුපඵෙසු පවත්තමානෙ මහොහ සමවසසානං වණ්ණිත්වා සඛිත්තානි ගාථානි ගහනව ණ්ණනා වණ්ණෙසි, භගවා කිමෙතනති පුවත්, හන්නා තුම්හාකං පිතා සුඩොදනමහාරාජා මහලලකොමහි ජීවන්තසසෙව මෙ පුත්තා දසෙසතීති ඉං පෙසෙසි, සාධු භන්තෙ භගවා ඤාතකානං සංගහං කරොතු කාලො චාරිකං පක්කමිතුනති, තෙනහි සංඝස්ස ආරොචෙහි භික්ඛූ ගමිසසථන්තං පුචර සසන්ති, සාධු භන්තෙති ථෙරො තථා අකාසි, භගවා අඤඤතරාසීනං කුලපුත්තානං දසන්නි සාසසෙහි කපිලවත්ථුවාසීනං දසහිති සබ්බෙහෙව විසතිසහසසෙහි ඛීණාසවෙහි පරිවුතො රාජගහා නික්ඛම්ම්ත්වා රාජගහතො සත්තියොජනිකං කපිලවත්ථුං දිවසෙ දිවසෙ යොජනං ගච්ඡන්නා මිහි මාසෙහි පාපුණිසසාමීති අතුරිතචාරිකං පක්කමි, තෙන වුත්තං "යෙන කපිලවත්ථු තෙන චාරිකං පක්කාම මී"ති, එවං පක්කන්තෙච භගවති උදයිත්ථෙරො නික්ඛන්තදිවසතො පඨාය සුඩොදනමහාරාජස්ස ගෙහෙ භත්තකිච්චං කරොති, රාජා ථෙරං පරිවිසිත්වා පත්තං ගහිවුණ්ණත උබ්බට්ටෙත්වා උත්තමහොජනස්ස පූරෙත්වා භගවතො දසසතීති ථෙරස්ස හත්ථෙ ඨපෙති, ථෙරොපි තථෙව කරොති, ඉති භගවා අනතරාමග්ගෙ රසෙසසුයෙව පිණ්ඩපාතං පරිභුඤ්, ථෙරොපි භත්තකිච්චාවසානෙ දිවසෙ දිවසෙ රසෙසසු ආරොචෙති අජ්ජ එත්තකං භගවා ආගතොති, බුද්ධගුණපරිසංයුත්තානඤ්ච කථාය සාකියානං භගවති සඩ්ඛං උපපාදෙසිනි, තෙනෙව නං භගවා "එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛූනං ඛුලලපපඤ්ඤානං යදිදං කාලුදායී"ති එතදග්ගෙ ඨපෙසි, සාකියාපි ඛො අනුපපත්තෙ භගවති අම්හාකං ඤාති සෙඨං පසසිසසාමාති සන්නිපතිත්වා භගවතො වසනට්ඨානං විමංසමානා නිග්‍රොධසක්කසස ආරාමො රමණීයොති සල්ලක්ඛෙත්වා තත්ථ සබ්බං පරිජගනවිධිං කාරෙත්වා ගන්ධපුපඵහත්ථා පවවුත්තගමනං කරොන්තා සබ්බාලංකාරපතිමණ්ඩිතෙ දහරදහරෙ නාගරදාරකෙ ච නාගරදාරිකාගොව ච පඤ්ච පඤ්ච සතානි පහිණිංසු, තතො රාජකුමාරා රාජකුමාරියොව තෙසං අනනතරා සාමං ගන්ත්වා ගන්ධපුපඵවුණ්ණාදීහි පූජයමානා භගවන්තං ගහෙත්වා නිග්‍රොධාරාමමෙව අගමංසු, තත්‍ර භගවා විසතිසහසසඛීණාසවපරිවුතො පඤ්ඤත්ත වරබුද්ධාසනෙ නිසීදි, සාකියා මානජාතිකා මානත්ථඩ්ඩා නෙ සිඛ්ඛන්තුමාරො අම්හාකං දහරතරොව අම්හාකං කනිට්ඨො භාගිනෙයේ‍යා පුත්තොනත්තාති විනෙත්වා දහරදහරෙ රාජකුමාරෙ ආහංසු, තුම්හෙ වන්දථ මයං තුම්හාකං පිඨිතො නිසීදිසසාමාති, තෙසු එවං නිසින්නෙසු භගවා තෙසං අජ්ඣාසයං ඔලොකෙත්වා නමං ඤාතීවන්දනති හත්ථෙ දහි තෙ වඤ්චයිසසාමිති අභිඤ්ඤාපාදකං ඣානං සමාපජ්ජිත්වා වුට්ඨාය ඉද්ධියා ආකාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා තෙසං සීසෙ පාදපංසුං ඔකිරමානො විය ගණ්ඩම්බමූලෙ යමකපාටිහාරියං සදිසං පාටිහාරියං අකාසි, රාජා තං අච්ඡරියං දිසවා ආහ භගවා තුම්හාකං ඉතලදිවසෙ බ්‍රාහ්මණානං වන්දනට්ඨං උපනීතානං පාදෙ මෙ පරිවත්තිත්වා

බ්‍රාහ්මණානං මත්ථකෙ පතිඨිතෙ දිස්වාපි අහං තුම්හෙ වන්දිං අයම්මෙ පඨමා වන්දනා; වප්පමඟලදිවසෙ ජම්බුච්ඡායාය සිරිසයනෙ නිපන්නානං වො ජම්බුච්ඡායාය අපරිවත්තනං දිස්වාපි පාදෙ වන්දිං, අයං මෙ දුතියවන්දනා, ඉදානි ඉමං අදිඨපුබ්බං පාටිහාරියං දිස්වාපි තුම්හාකං පාදෙ වන්දාමි අයං මෙ තතියවන්දනාති; සුඛොදනමහාරාජෙන පන වන්දිතෙ භගවති අවන්දිත්වා ඨිතො නාම එකසාකියොපි නාහොසි, සබ්බෙයෙව වන්දිංසු.

ඉති භගවා ඤාති වන්දාපෙත්වා ආකාසතො ඔරුය්හ පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ නිසීදි, නිසින්නෙ භගවති සිඛාප්පත්තො ඤාතිසමාගමො අහොසි සබ්බෙ එකග්ගා සංනිසීදිංසු,තතො මහාමෙඝො පොක්ඛරවස්සං වස්සි,තම්බවණ්ණ මුදකං හෙඨා විරවන්තං ගච්ඡති, කස්සචි සරිරෙ බින්දුමත්තම්පි න පතති, තං දිස්වා සබ්බෙ අච්ඡරියබ්හුතජාතා අහෙසුං, භගවා න ඉදානෙව මය්හං ඤාතිසමාගමෙ පොක්ඛරවස්සං වස්සති, අතීතෙපි වස්සීති ඉම්ස්සා අඨුප්පත්තියා වෙස්සන්තරජාතකං කථෙසි, ධම්මදෙසනං සුත්වා සබ්බෙ උඨාය වන්දිත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පක්කමිංසු, එකොපි රාජා වා රාජමහාමත්තො වා සෙව අම්හාකං භික්ඛං ගණ්හථාති වත්වා ගතො නාම නත්ථි.

භගවා දුතියදිවසෙ වීසතිභික්ඛුසහස්සපරිවාරො කපිලවත්ථුං පිණ්ඩාය පාවිසි න කොචිපි පච්චුග්ගන්ත්වා නිමන්තෙසි වා පත්තං වා අග්ගහෙසි,භගවා ඉන්දඛීලෙ ඨිතො ආවජ්ජෙසි, කථන්නුඛො පුබ්බෙ බුඩා කුලනගරෙ පිණ්ඩාය චරිංසු? කිං උප්පටිපාටියා ඉස්සරජනානං ඝරානි අගමංසු? උදාහු සපදානචාරිකං චරිංසූති? තතො එකබුඩ්ස්සපි උප්පටිපාටියා ගමනං අදිස්වා මයාපි දානි අයමෙව වංසො අයමෙව පවෙණී පග්ගහෙතබ්බා ආයතිච මෙ සාවකාපි මමෙව අනුසික්ඛන්තා පිණ්ඩචාරියවත්තං පුරෙස්සන්තීති කොටියංනිවිඨගෙ හතො පඨාය සපදානං චරති,අය්‍යො කිර සිඛ්ත්ථකුමාරො පිණ්ඩාය චරතීති චතුහුමකාදිසු පාසාදෙසු සීහපජරං විවරිත්වා මහාජනො දස්සනව්‍යාවටො අහොසි, රාහුලමාතාපි දෙවි අය්‍යපුත්තො කිර ඉමස්මිංයෙව නගරෙ මහතා රාජානුභාවෙන සුවණ්ණසිවිකාදීහි විවරිත්වා ඉදානි කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසාවවත්ථවසනො කපාලහත්ථො පිණ්ඩාය චරති, සොභති නුඛොති සීහපජරං විවරිත්වා ඔලොකයමානා භගවන්තං නානාවිරාගසමුජ්ජලාය සරිරප්පභාය නගරවිථියො ඔභාසෙත්වා බුඩ්සිරියා විරොචමානං දිස්වා උණ්හිසතො පඨාය යාවපාදතලා නරසීහගාථාහි නාම අඨහි ගාථාහි අභිත්ථවිත්වා තුම්හාකං පුත්තො පිණ්ඩාය චරතීති රඤ්ඤො ආරොචෙසි, රාජා සංවිග්ගහදයො හත්ථෙන සාටකං සණ්ඨාපයමානො තුරිතතුරිතං නික්ඛමිත්වා වෙගෙන ගන්ත්වා භගවතො පුරතො ඨත්වා ආහ, කිම්හන්තෙ අම්හෙ ලජ්ජාපෙථ කිමත්ථං පිණ්ඩාය චරථ කිම්හෙතකානං භික්ඛූනං න සක්කා භත්තං ලඬුන්ති එවං සඤ්ඤිනො අහුවත්ථාති? වංසචාරිත්තමෙතං මහාරාජ අම්හාකන්ති, නනු භන්තෙ අම්හාකං මහාසම්මතඛත්තියවංසො නාම වංසො? තත්ථ ච එකඛත්තියෙපි භික්ඛාචාරො නාම නත්ථිති? අයං මහාරාජ රාජවංසො නාම තව වංසො, අම්හාකං පන බුඩ්වංසො වංසො නාම සබ්බබුඩාව පිණ්ඩචාරිකා අහෙසුන්ති අන්තරවිථියං ඨිතොව.

"උත්තිඨේනප්පමජ්ජෙය්‍ය ධම්මං සුචරිතං චරෙ,
ධම්මචාරී සුඛං සෙති අස්මිං ලොකෙ පරම්හිවා"ති

ඉමං ගාථමාහ, ගාථාපරියොසානෙ රාජා සොතාපත්තිඵලං සච්ඡාකාසි,

"ධම්මං චරෙ සුචරිතං න නං දුච්චරිතං චරෙ,
ධම්මචාරී සුඛං සෙති අස්මිං ලොකෙ පරම්හිවා"ති

ඉමං පන ගාථං සුත්වා සකදාගාමිඵලෙ පතිඨාසි, ධම්මපාලජාතකං සුත්වා අනාගාමිඵලෙ පතිඨාසි, මරණසමයෙ සෙතච්ඡත්තස්ස හෙඨා සිරිසයනෙ නිපන්නොයෙව අරහත්තං පාපුණි, අරඤ්ඤාවාසෙන පධානානුයොගකිච්චං රඤ්ඤෙ නාහොසි, සොතාපත්තිඵලං සච්ඡිකත්වා එව පන භගවතො පත්තං ගහෙත්වා සපරිසං භගවන්තං මහාපාසාදං ආරොපෙත්වා පණීතෙන ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන පරිවිසි, භත්තකිච්චාවසානෙ සබ්බං ඉත්ථාගාරං ආගන්ත්වා භගවන්තං වන්දි ඨපෙත්වා රාහුලමාතරං, සා පන ගච්ඡ අය්‍යපුත්තං වන්දාහිති පරිජනෙන වුච්චමානාපි සචෙ මයහං ගුණො අත්ථි සයමෙව අය්‍යපුත්තො ආගමිස්සති ආගතං තං වන්දිස්සාමීති වත්වා න අගමාසි, භගවා රාජානං පත්තං ගාහාපෙත්වා වීහි අග්ගසාවකෙහි සඞ්ං රාජධීතාය සිරිගබ්භං ගන්ත්වා රාජධීතා යථාරුචියා වන්දමානා න කිඤ්චි වත්තබ්බාති වත්වා පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ නිසීදි, සා වෙගෙන ආගන්ත්වා ගොප්පකෙසු ගහෙත්වා පාදපිඨියා සීසං පරිවත්තෙත්වා පරිවත්තෙත්වා යථාජ්ඣාසයං වන්දි, රාජා රාජධීතාය භගවති සිනෙහබහුමානාදිගුණසම්පත්තිං කථෙසි, භගවා අනච්ඡරියං මහාරාජ යං ඉදානි පරිපක්කෙ ඤාණෙ තයා රක්ඛියමානා රාජධීතා අත්තානං රක්ඛි, සා පුබ්බෙ අනාරක්ඛා පබ්බතපාදෙ විචරමානා අපරිපක්කෙ ඤාණෙ අත්තානං රක්ඛිති වත්වා චන්දකින්නරජාතකං කථෙසි, තං දිවසමෙව ච නන්දරාජකුමාරස්ස කෙසවිස්සජ්ජනං පට්ටබන්ධො ඝරමඟලං ආවාහමඟලං ඡත්තමඟලන්ති පචමහාමඟලානි හොන්ති, භගවා නන්දං පත්තං ගාහාපෙත්වා මඟලං වත්වා උඨායාසනා පක්කාමි, ජනපදකල්‍යාණි කුමාරං ගච්ඡන්තං දිස්වා තුවටං ඛො අය්‍යපුත්ත ආගච්ඡෙය්‍යාසීති වත්වා ගීවං පසාරෙත්වා ඔලොකෙසි, සොපි භගවන්තං පත්තං ගණ්හථාති වත්තුං අවිසහමානො විහාරංයෙව අගමාසි, තං අනිච්ඡමානංයෙව භගවා පබ්බාජෙසි, ඉති භගවා කපිලපුරං ආගන්ත්වා දුතියදිවසෙ නන්දං පබ්බාජෙසි, සත්තමෙ දිවසෙ රාහුලමාතා කුමාරං අලංකරිත්වා භගවතො සන්තිකං පෙසෙසි, පස්ස තාත එතං වීසතිසහස්සසමණපරිවුතං සුවණ්ණවණ්ණං බ්‍රහ්මරූපවණ්ණං සමණං, අයං තෙ පිතා එතස්ස මහන්තා නිධයො අහෙසුං ත්‍යාස්ස නික්ඛමණතො පඨාය නපස්සාම, ගච්ඡනං දායජ්ජං යාව අහං තාත කුමාරො ඡත්තං උස්සාපෙත්වා චක්කවත්ති භවිස්සාමි ධනෙන මෙ අත්ථො ධනම්මෙ දෙහි සාමිකො හි පුත්තො පිතුසන්තකස්සාති, කුමාරො භගවතො සන්තිකං ගන්ත්වාව පිතුසිනෙහං පටිලභිත්වා හඬච්ත්තො සුඛා තෙ සමණ ඡායාති වත්වා අඤ්ඤම්පි බහුං අත්තනො අනුරූපං වදන්තො අඨාසි, භගවා කතභත්තකිච්චො අනුමොදනං කත්වා උඨායාසනා පක්කාමි, කුමාරොපි දායජ්ජම්මෙ සමණ දෙහි

දායජ්ජමෙම සමණ දෙහිති භගවන්තං අනුබන්ධි, තෙන වුත්තං "අනුපුබ්බෙ න චාරිකං චරමානො යෙන කපිලවත්ථු=පෙ=දායජ්ජමෙම සමණ දෙහි"ති, "අථඛො භගවා ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං ආමන්තෙසි"ති භගවා කුමාරං න නිවත්තාපෙසි, පරිජ්නොපි භගවතා සඞ්ං ගච්ඡන්තං නිවත්තෙතුං න විසහි, අථ ආරාමං ගන්ත්වා යං අයං පිතුසන්තකං ධනං ඉච්ඡති තං වට්ටා නුගතං සවිඝාතං, හන්දස්ස බොධිමණ්ඩ පටිලඞ්ං සත්තවිධං අරියධනං දෙමි ලොකුත්තරස්ස දායජ්ජස්ස නං සාමිකං කරොමිති ආයස්මන්තං සාරි පුත්තං ආමන්තෙසි, ආමන්තෙත්වා ච පනාහ තෙන හි ත්වං සාරිපුත්ත රා හුලං කුමාරං පබ්බාජෙහිති, යස්මා අයං දායජ්ජං යාචති තස්මා නං ලොකු ත්තරාය දායජ්ජපටිලාභාය පබ්බාජෙහීති අත්ථො.

ඉදානි යා සා භගවතා බාරාණසියං තීහි සරණාගමනෙහි පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච අනුඤ්ඤාතා තතො යස්මා උපසම්පදං පටික්ඛිපිත්වා ගරුභාවෙ ඨපෙත්වා ඤත්තිචතුත්ථෙන කම්මෙන උපසම්පදා අනුඤ්ඤාතා,පබ්බජ්ජා පන නෙව පටික්ඛිත්තා න පුන අනුඤ්ඤාතා, තස්මා අනාගතෙ භික්ඛූනං විමති උප්පජ්ජිස්සති අයං පබ්බජ්ජා නාම පුබ්බෙ උපසම්පදාසදිසා, කින්නුඛො ඉදා නිපි උපසම්පදා විය කම්මවාචාය එව කත්තබ්බා උදාහු සරණාගමනෙහිති, ඉමච පනත්ථං විදිත්වා භගවා පුන තීහි සරණාගමනෙහි සාමණෙරපබ්බජ්ජං අනුජානිතුකාමො තස්මා ධම්මසෙනාපති තං භගවතො අජ්ඣාසයං විදිත්වා භගවන්තං පුන පබ්බජ්ජං අනුජානාපෙතුකාමො ආහ "කථාහං භන්තෙ රාහුලකුමාරං පබ්බාජෙමි"ති, "අථඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො රාහුලකුමාරං පබ්බාජෙසී"ති කුමාරස්ස මහාමොග්ගල්ලානත්ථෙරො කෙසෙ ඡින්දිත්වා කාසා යානි දත්වා සරණානි අදාසි,මහාකස්සපත්ථෙරො ඔවාදාචරියො අහොසි,යස්මා පන උපජ්ඣායමූලකා පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච උපජ්ඣායොව තත්ථ ඉස්ස රො න ආචරියො, තස්මා වුත්තං "අථඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො රාහුලකු මාරං පබ්බාජෙසී"ති, "එවං කුමාරො පබ්බජිතොති සුත්වා උප්පන්නසංවෙගෙ න හදයෙන, අථඛො සුඛොදනො සක්කො"ති සබ්බං වත්තබ්බං, තත්ථ යස්මා උඤ්ඤාචරියාය ජීවතො පබ්බජිතස්ස අවිසෙසෙන වරං යාචාමීති වුත්තෙ යාචස්සුතිවචනං අප්පතිරූපං,නව බුඩානං ආචිණ්ණං තස්මා "අති ක්කන්තවරා ඛො ගොතම තථාගතා"ති වුත්තං, "යච භන්තෙ කප්පති යච අනවජ්ජ"න්ති යං තුම්හාකචෙව දාතුං කප්පති අනවජ්ජච හොති මම සම්ප ටිච්ඡනපච්චයා විඤ්ඤුහි න ගරහිතබ්බං තං යාචාමීති අත්ථො, "තථා නන්දෙ අධිමත්තං රාහුලෙ"ති යථෙව කිර බොධිසත්තං එවං නන්දම්පි රාහුලම්පි මඟලදිවසෙනෙමිත්තකා චක්කවත්ති භවිස්සතීති ව්‍යාකරිංසු, අථ රාජා පුත්ත ස්ස චක්කවත්තිසිරිං පස්සිස්සාමීති උස්සාහජාතො භගවතො පබ්බජ්ජාය ඔහන්තං ඉච්ඡාවිඝාතං පාපුණි, තතො නන්දස්ස චක්කවත්තිසිරිං පස්සිස්සා මීති උස්සාහං ජනෙසි, තම්පි භගවා පබ්බාජෙසී, ඉති තම්පි දුක්ඛං අධිවා සෙත්වා ඉදානි රාහුලස්ස චක්කවත්තිසිරිං පස්සිස්සාමීති උස්සාහං ජනෙසි, තම්පි භගවා පබ්බාජෙසි, තෙනස්ස ඉදානි කුලවංසොපි පච්ඡිනෙනා කුතො චක්කවත්තිසිරීති අධිකතරං දුක්ඛං උප්පජ්ජි, තෙන වුත්තං "තථා නන්දෙ

අධිමත්තං රාහුලෙ''ති, රඤ්ඤෙ පන ඉතො පච්ඡා අනාගාමිඵලප්පත්ති වෙදිතබ්බා, ''සාධු භන්තෙ අය්‍යා''ති ඉදං කස්මා ආහ? සො කිර විනෙතෙසි යත්‍ර හි නාම අහං හි බුද්ධමාමකො ධම්මමාමකො සංඝමාමකො සමානො අත්තනො පියතරපුත්තෙ පබ්බාජියමානෙ ඤාතිවියොගදුක්ඛං අධිවාසෙතුං නසක්කොමි, අඤ්ඤෙ ජනා පුත්තනත්තුකෙසු පබ්බජන්තෙසු කථං අධිවාසෙස්සන්ති තස්මා අඤ්ඤෙසම්පි තාව එවරූපං දුක්ඛං මා අහොසීති ආහ, භගවා සාසනෙ නිය්‍යානිකකාරණං රාජ වදතීති ධම්මකථං කථෙත්වා ''න භික්ඛවෙ අනනුඤ්ඤාතො මාතාපිතූහි පුත්තො පබ්බාජෙතබ්බො''ති සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙසි, තත්‍ර මාතාපිතූහීති ජනකෙ සන්ධාය වුත්තං, සචෙ වෙ අත්ථි වෙපි ආපුච්ඡිතබ්බා සචෙ පිතා මතො හොති මාතා වා යො ජීවති සො ආපුච්ඡිතබ්බො, පබ්බජිත්වාපි ආපුච්ඡිතබ්බාව, ආපුච්ඡන්තෙන සයං වා ගන්ත්වා ආපුච්ඡිතබ්බං අඤ්ඤෙ වා පෙසෙතබ්බො, සො එව වා පෙසෙතබ්බො ගච්ඡ මාතාපිතරො ආපුච්ඡිත්වා එහීති, සචෙ අනුඤ්ඤාතොමහීති වදති සද්දහන්තෙන පබ්බාජෙතබ්බො, පිතා සයං පබ්බජිතො පුත්තම්පි පබ්බාජෙතුකාමො හොති මාතරං ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතු මාතා වා ධීතරං පබ්බාජෙතුකාමා පිතරං ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතු පිතා පුත්තදාරෙන අනත්ථිකො පලායි මාතා ඉමං පබ්බාජෙථාති පුත්තං භික්ඛූනං දෙති පිතාස්ස කුහින්ති වුත්තෙ චිත්තකෙළිං කීළිතුං පලාතොති වදති තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති, මාතා කෙනචි පුරිසෙන සඞ්ං පලාතා හොති පිතා පන පබ්බාජෙථාති දෙති එත්ථාපි එසෙවනයො, පිතා විප්පවුත්ථො හොති මාතා පුත්තං පබ්බාජෙථාති අනුජානාති පිතාස්ස කුහින්ති වුත්තෙ කිං තුම්හාකං පිතරා අහං ජානිස්සාමීති වදති පබ්බාජෙතුං වට්ටතීති කුරුන්දියං වුත්තං, මාතාපිතරො මතා දාරකො චුලහමාතාදීනං සන්තිකෙ සංවඩො තස්මිං පබ්බාජියමානෙ ඤාතකා කලහං වා කරොන්ති ඛීයන්ති වා තස්මා විවාදුපච්ඡෙදනත්ථං ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො, අනාපුච්ඡා පබ්බාජෙන්තස්ස පන ආපත්ති නත්ථි, දහරකාලෙ ගහෙත්වා පොසනකමාතාපිතරො නාම හොන්ති තෙසුපි එසෙවනයො, පුත්තො අත්තානං නිස්සාය ජීවති න මාතාපිතරො සචෙපි රාජ හොති ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො, මාතාපිතූහි අනුඤ්ඤාතො පබ්බජිත්වා පුන විබ්භමති සචෙපි සතක්ඛත්තුං පබ්බජිත්වා විබ්භමති ආගතාගතකාලෙ පුනප්පුන ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො, සචෙ එවං වදන්ති අයං විබ්භමිත්වා ගෙහං ආගතො අම්හාකං කම්මං න කරොති පබ්බජිත්වා තුම්හාකං වත්තං න පූරෙති නත්ථි ඉමස්ස ආපුච්ඡන කිච්චං ආගතාගතං නං පබ්බාජෙය්‍යථාති එවං නිස්සඨං පුන අනාපුච්ඡාපි පබ්බාජෙතුං වට්ටති, යො දහරකාලෙ යෙව අයං තුම්හාකං දිනෙනා යදා ඉච්ඡථ තදා පබ්බාජෙය්‍යථාති එවං දිනෙනා හොති සොපි ආගතාගතො පුන අනාපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො, යම්පන දහරකාලෙයෙව ඉමං භන්තෙ පබ්බාජෙය්‍යථාති අනුජානිත්වා පච්ඡා වුඩිප්පත්තකාලෙ නානුජානන්ති, අයං න අනාපුච්ඡා පබ්බාජෙතබ්බො, එකො මාතාපිතූහි සඞ්ං භණ්ඩිත්වා පබ්බාජෙථ මන්ති ආගච්ඡති ආපුච්ඡිත්වා එහීති ච වුත්තො නාහං භච්ඡාමි සචෙ මං න පබ්බාජෙථ විහාරං වා ඣාපෙමි සත්ථෙන වා තුම්හෙ

පහරාම් තුම්හාකං ඤාතක උපඨාකානං වා ආරමදෙන්ත්‍යාදීකි අනාපත්තිං උප්පාදෙමි රුක්ඛා වා පතිත්වා මරාම් වොරමජ්ඣං වා පවිසාම් දෙසනානන්තරං වා ගච්ඡාමීති වදති තං තදහෙව රක්ඛණත්ථාය පබ්බාජෙතුං වට්ටති, සචෙ පනස්ස මාතාපිතරෝ ආගන්ත්වා කස්මා අම්හාකං පුත්තං පබ්බාජසීති වදන්ති නෙසං කම්මං ආරොචෙත්වා රක්ඛණත්ථාය නං පබ්බාජෙතබ්බං. රුක්ඛා පතිස්සාමිනි ආරුහිත්වා පන භත්තපාදෙ මුච්චනං පබ්බාජෙතුං වට්ටතියෙව, එකො විදෙසං ගන්ත්වා පබ්බජිං යාචති අ.පුච්ඡිත්වා වෙ ගතො පබ්බාජෙතබ්බා, නො වෙ දහර භික්ඛුං පෙසෙත්වා ආපුච්ඡාපෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බා, අතිදූරවෙ හොති පබ්බාජෙත්වාපි භික්ඛූහි සද්ධිං පෙසෙත්වා දාතුං වට්ටති, කුරුන්දියං පනවුත්තං"සචෙ දූරං හොති මග්ගො ච මහාකන්තාරො ගන්ත්වා ආපුච්ඡිස්සාමාති පබ්බාජෙතුං වට්ටති"ති,සචෙ පන මාතාපිතූනං බහුපුත්තා හොන්ති එවං වදන්ති භන්තෙ එතෙසං දරකානං යම්හි ච්ඡ්ථ තං පබ්බාජෙය්යාථාති, දූරකෙ වීමංසිත්වා යං ඉච්ඡන්ති සො පබ්බාජෙතබ්බා, සචෙපි සකලෙන කුලෙන වා ගාමෙන වා අනුස්සුතො හොති භන්තෙ ඉච්ඡමං කුලෙ වා ගාමෙ වා යම්හි ච්ඡ්ථ තං පබ්බාජෙය්යාථාති, යම්හි සො පබ්බාජෙතබ්බාති.

රාහුලවත්ථුකථා නිට්ඨිතා.

"යාවතකෙ වා පන උස්සහන්ති"ති යත්තකෙ සක්කොන්ති, දසපුග්ගලිකාපදෙසු පුරිමානං පච්ඡිමානං අනිස්සිතෙන නාසනවත්ථු, පච්ඡිමානං අනිස්සිතො දණ්ඩකම්මවත්ථු, "අලාභාය පරිසක්කති"ති යථා ලාභං නලභන්ති එවං පරක්කමති,"අනත්ථාය"ති උපද්දවාය, "අවාභාය"ති කිනන්ති ඉච්ඡාසම්ං ආවාසෙ නව සෙය්‍යාදීනි පරක්කමති, "අක්කොසන්ති පරිභාසන්ති " ති අක්කොසනෙන චෙව භය දස්සනෙන ච භාජෙන්ති, "හෙදෙන්ති"ති පෙසුඤ්ඤං උපසංහරිත්වා හෙදෙති, "ආවරණං කාතු"නාති මා ඉධ පවිසීති නිවාරණං කාතුං, "යථ වා වසති යථ වා පටික්කමති"ති යත්ථ වසති වා පවිසති වා උභයෙනාපි අත්තනො පරිවෙණව වුත්තං, "මුඛවාරිකං ආහාරං ආවරණං කරොන්තී"ති අජ්ජ මා ඛාදථ මා භුඤ්ජථාති එවං නිවාරෙන්ති, "න භික්ඛවෙ මුඛවාරිකො ආහාරො ආවරණං කාතබ්බා"ති එත්ථ මා ඛාද මා භුඤ්ජි වදතොපි ආහාරං නිවාරෙස්සාමිනි පඤ්ඤත්තිවරං අඤ්ඤානිකඛිපතොපි සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං, අනාචාරස්ස පන දුබ්බචභාවමූලෙ රස්ස දණ්ඩකම්මං කාතුං යාගුං වා භත්තං වා පඤ්ඤත්තිවරං වා දෙස්සාමීති එත්තකෙ නාම දණ්ඩකමෙම ආහරථ ඉදං ලච්ඡසීති වත්තුං වට්ටති, භගවතා හි ආවරණමෙව දණ්ඩකම්මං වුත්තං, ධම්මසභාභකත්ථෙරෙහි පන අපරාධානුරූපං උදකදරුවාළිකාදිනං ආහරාපනම්පි කාතබ්බන්ති වුත්තං, තස්මා තවපි කාතබ්බං, තව ඛො ඔරම්ස්සති විරම්ස්සතීති අනුකම්පාය, න නස්සිස්සති විබ්භමිස්සතීති ආදිනයප්පවත්තෙන පාපජ්ඣාසයෙන, දණ්ඩකම්මං කරොමීති ච උණ්හපාසාණෙ වා නිපජ්ජාපෙතුං පාසාණිට්ඨකාදිනි වා සිසෙ නික්ඛිපාපෙතුං උදකං වා පවෙසෙතුං න වට්ටති, "න භික්ඛවෙ උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා"ති එත්ථ තුම්හාකං සාමණෙරස්ස අඤ්ඤං නාම අප

රාධො දණ්ඩකම්මමස්ස කරොථාති නික්ඛත්තුං වුත්තෙ සවෙ උපජ්ඣා
යො දණ්ඩකම්මං නකරොති සයං කාතුං වට්ටති, සවෙපි ආදිතොව උප
ජ්ඣායො වදති මය්හං සාමණෙරානං දෙසෙ සති තුම්හෙ ච දණ්ඩකම්මං
කරොථාති කාතුං වට්ටතියෙව, යථා ච සාමණෙරානං එවං සඞ්විහාරික
න්තෙවාසිකානම්පි දණ්ඩකම්මං කාතුං වට්ටති, "අපලාලෙන්තී"ති තුම්හා
කං පත්තං දස්සාම චීවරං දස්සාමාති අත්තනො උපඨානකරණත්ථං සංග
ණ්හන්ති, "න භික්ඛවෙ අඤ්ඤස්ස පරිසා අපලාළෙතබ්බා"ති එත්ථ සාම
ණෙරා වා හොන්තු උපසම්පන්නා වා අන්තමසො දුස්සීලභික්ඛුස්සාපි
පරස්ස පරිසභූතෙ භින්දිත්වා ගණ්හිතුං නවට්ටති, ආදීනවං පන වත්තුං
වට්ටති, "තයා නහායිතුං ආගතෙන ගුථමක්ඛණං විය කතං දුස්සීලං නිස්සා
ය විහරන්තෙනා"ති සවෙ සො සයමෙව ජානිත්වා උපජ්ඣං වා නිස්සයං
වා යාචති දාතුං වට්ටති, "අනුජානාමි භික්ඛවෙ දසහගෙහි සමන්නාගතං
සාමණෙරං නාසෙතු"න්ති එත්ථ කණ්ටකසික්ඛාපදවණ්ණනායං වුත්තාසු
තිසුනාසනාසු ලිඟනාසනාව අධිප්පෙතා, තස්මා යො පාණාතිපාතාදිසු එක
ම්පි කම්මං කරොති සො ලිඟනාසනාය නාසෙතබ්බො, යථා ච භික්ඛූනං
පාණාතිපාතාදිසු නානාආපත්තියො හොන්ති න තථා සාමණෙරානං, සාම
ණෙරො හි කුත්ථකිපිලලිකම්පි මාරෙත්වා මංකුණණ්ඩකම්පි භින්දිත්වා නාසෙ
තබ්බතං යෙව පාපුණාති තාවදෙවස්ස සරණාගමනානි ච උපජ්ඣාය
ගහණ ච සෙනාසනග්ගාහොව පටිප්පස්සම්භති සංඝලාභං න ලභති ලිඟ
මත්තමෙව එකං අවසිඨං හොති, සො සවෙ ආකිණ්ණදොසො ච හොති
ආයතිං සංවරෙ න තිඨති නික්කඩ්ඪිතබ්බො, අථ සහසා විරජ්ඣිත්වා දුඬුමයා
කතන්ති පුන සංවරෙ ඨාතුකාමො හොති ලිඟනාසනක්ඛිත්වං නත්ථි, යථා
නිවත්ථපාරුතස්සෙව සරණානි දාතබ්බානි උපජ්ඣායො දාතබ්බො, සික්ඛා
පදානි පන සරණාගමනෙනෙව ඉජ්ඣන්ති, සාමණෙරානං හි සරණාගම
නං භික්ඛූනං උපසම්පදකම්මවාචාසදිසං, තස්මා භික්ඛුනා විය චතුපාරි
සුඛිසීලං ඉමිනාපි දසසීලානි සමාදිනනානෙව හොන්ති, එවං සන්තෙපි
දළභිකරණත්ථං ආයතිං සංවරෙ පතිඨාපනත්ථං පුන දාතබ්බානි සවෙ පුරි
මිකාය පුන සරණානි ගහිතානි පච්ඡිමිකාය වස්සාවාසිකං ලච්ඡති, සවෙ
පච්ඡිමිකාය ගහිතානි සංඝෙන අපලොකෙත්වා ලාභො දාතබ්බො, අදි
නනාදානෙ තිණසලාකමත්තෙනාපි වත්ථුනා අබ්‍රහ්මචරියෙ තීසු මග්ගෙසු
යත්ථ කත්ථචි විප්පටිපත්තියා මුසාවාදෙ හස්සාධිප්පායතායපි මුසාභණි
තෙ අස්සමණො හොති නාසෙතබ්බතං ආපජ්ජති, මජ්ජපානෙ පන භික්ඛු
නො අජානිත්වාපි බීජතො පඨාය මජ්ජං පිවන්තස්ස පාචිත්තියං, සාමණෙ
රො පන ජානිත්වාව පිවන්තො සීලභෙදං ආපජ්ජති න අජානිත්වා, යානි
පනස්ස ඉතරානි පච්සික්ඛාපදානි තෙසු භික්ඛුනෙසු න නාසෙතබ්බො,
දණ්ඩකම්මං කාතබ්බං, සික්ඛාපදෙ පන පුන දිනෙනපි අදිනෙනපි වට්ටති,
දණ්ඩකම්මෙන පන පිළෙත්වා ආයතිං සංවරෙ ඨපනත්ථාය දාතබ්බමෙව,
අවණ්ණභාසනෙ පන අරහං සම්මාසම්බුඩොති ආදීනං පටිපක්ඛවසෙන
බුඩස්ස වා, ස්වාක්ඛාතොති ආදීනං පටිපක්ඛවසෙන ධම්මස්ස වා, සුපටි
පන්නොති ආදීනං පටිපක්ඛවසෙන ස ඝස්ස වා අවණ්ණං භාසන්තො

රතනත්තයං නිස්සාය ගරහන්තා ආචරියුපජ්ඣායාදීහි මා එවං අවචිත්ථ අවණ්ණභාසනෙ ආදීනවං දස්සෙත්වා නිවාරෙතබ්බා, සචෙ යාව තතියං වුච්චමානා න ඔරමති කම්මකම්මනාසනාය නාසෙතබ්බානි කුරුන්දියං වුත්තං, මහාඅට්ඨකථායං පන "සචෙ එවං වුච්චමානා තං ලද්ධිං නිස්සජ්ජති දණ්ඩකම්මං කාරෙත්වා අවච්චං දෙසාපෙතබ්බා, සචෙ න නිස්සජ්ජති තථෙව ආදාය පඝාය්‍ය නික්ඛි ලිඛනාසනාය නාසෙතබ්බානි" වුත්තං, තං වුත්තං අඝමෙව හි නාසනා ඉධාධිප්පෙතා හි, ඕවාදූපසම්පදාකෙපි එසෙව නයො, සඤ්ඤත්තුච්චෙදනං හි අඤ්ඤතරදිට්ඨිකා සචෙ ආචරියාදීහි ඔවදියමානා නිස්සජ්ජති දණ්ඩකම්මං කාරෙත්වා අවච්චං දෙසාපෙතබ්බා, අපපටිනිස්සජ්ජන්තාව නාසෙතබ්බානි; භික්ඛුනීදූසකා පෙච්ච කාමං අබ්භාවාරිගහණෙන ගහිතොව, අබ්භාවාරිම්පන ආසනං සංවරෙ ඨාතුකාමං සරණාදීනි දත්වා උපසම්පාදෙතුං වට්ටති, භික්ඛුණීදූසකා ආසනං සංවරෙ ඨාතුකාමොපි පබ්බාජ්ජම්පි නලභති පගෙව උපසම්පදන්ති, එතමත්ථං දස්සෙතුං භික්ඛුණීදූසකොති ඉමං විසුං දසමං අඟං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං, "මුනිගලෙල"න්ති ථූලසරීරං, "හත්ථිඝණ්ඩෙ අස්සඝණ්ඩෙ"ති හත්ථිගොපකෙ ච අස්සගොපකෙ ච, "පණ්ඩකා භික්ඛවෙ"ති එත්ථ ආසිත්තපණ්ඩකා උසූය්‍යපණ්ඩකා ඔපක්කමිකපණ්ඩකා පක්ඛපණ්ඩකා නපුංසකපණ්ඩකොති පඤ්ච පණ්ඩකා, තත්ථ යස්ස පරෙසං අඟජාතං මුඛෙ න ගහෙත්වා අසුචිනා ආසිත්තස්ස පරිළාහො වූපසම්මති අයං ආසිත්ත පණ්ඩකා, යස්ස පරෙසං අඞ්ගාවාරං පස්සතො උසූය්‍යාය උපපත්තියා පරිළාහො වූපසම්මති අයං උසූය්‍යපණ්ඩකා, යස්ස උපක්කමෙන බීජානි අපනීතානි අථ ඔපක්කමිකපණ්ඩකා, එකදෙවා පන අනුලොමපටිපාකාහු හාවෙන කාළපක්ඛෙ පණ්ඩකා හොන්ති ජුණ්හපක්ඛෙ පනස්ස පරිළාහො වූපසම්මති අයං පක්ඛපණ්ඩකා, යො පන පටිසන්ධියං යෙව අභාවකා උප්පජ්ජන්තා අයං නපුංසකපණ්ඩකාති, තෙසු ආසිත්තපණ්ඩකස්ස ච උසූය්‍යපණ්ඩකස්ස ච පබ්බජ්ජා න වාරිතා ඉතරෙසං තිණ්ණං වාරිතා, තෙසුපි පක්ඛපණ්ඩකස්ස යස්මිං පක්ඛෙ පණ්ඩකා හොන්ති තස්මිංයෙවස්ස පක්ඛෙ පබ්බජ්ජා වාරිතාති කුරුන්දියං වුත්තං, යස්ස වෙච පබ්බජ්ජා වාරිතා තං සන්ධාය ඉදං වුත්තං "අනුපසම්පන්නා න උපසම්පාදෙතබ්බා උපසම්පන්නා නාසෙතබ්බා"ති, සොපි ලිඛනාසනෙනෙව නාසෙතබ්බා, ඉතො පරං නාසෙතබ්බානි වුත්තෙනපුපි එසෙව නයො, "පුරාණකුලපුත්තොා"ති පුරාණස්ස අනුකම්පාමෙන පාරිජ්ඣඤ්ච පත්තස්ස කුලස්ස පුත්තොා, මාතිපක්ඛපිතිපක්ඛකොලඤ්ඤ ඛිණා විනඨා මතා අස්සාති=ඛීණකොලඤ්ඤ, "අනුග්ගණ්හියමානොා"ති එකමන්තං නෙව්ා කෙසමස්සු ඔරොපන කාසාවපටිග්ගහණසරණගමනඋපජ්ඣායගහණකම්මවාචානිස්සය ධම්මෙ පුච්ඡියමානොා, "එතමත්ථං ආ රොචෙසී" ති තං සයං පබ්බජිතභාවං ආදිතොා පභාය ආවිකම්ම, "එෙය්‍යසංවාසකා භික්ඛවෙ"ති එත්ථ තයො එෙය්‍යසංවාසකා, ලිඞ්ගසංවාසකා සංවාසසංවාසකා උභයසංවාසකොති, තත්ථ යොා සයං පබ්බජිත්වා විහාරං ගන්ත්වා න භික්ඛූ්සාමණෙරෙ ගණෙන්ති න යථාවුඩ්ඪං වන්දනං සාදියන්ති න ආසනෙන පටිබාහන්ති න උපොසථපවාරණාදීසු සඞ්ඝ

ස්සති අයං ලිඟමත්තස්සෙව ථෙනිතත්තා ලිඟත්ථෙනකො නාම, යො පන භික්ඛූහි පබ්බාජිතො සාමණෙරො සමානො විදෙසං ගන්ත්වා අහං දසව ස්සො වා වීසතිවස්සො වාති මුසා වත්වා භික්ඛුවස්සානි ගණෙති යථා බුද්ධං වන්දනං සාදියති ආසනෙන පටිබාහති උපොසථපවාරණාදිසු සන්දිස්සති අයං සංවාසමත්තස්සෙව ථෙනිතත්තා සංවාසත්ථෙනකො නාම, භික්ඛුවස්සගණනාදිකො හි සබ්බොපි කිරියභෙදෙ ඉමස්මිං අත්ථෙ සංවාසොති වෙදිතබ්බො, සික්ඛං පච්චක්ඛාය න මං කොචි ජානාතීති එවං පටිපජ්ජන්තොපි එසෙවනයො, යො පන සයං පබ්බජිත්වා විහාරං ගන්ත්වා භික්ඛුවස්සානි ගණෙති=පෙ=උපොසථපවාරණාදිසු සන්දිස්සති අයං ලිඟස්ස චෙව සංවාසස්ස ච ථෙනිතත්තා උභයත්ථෙනකො නාම, අයං තිවිධොපි ථෙය්‍යසංවාසකො අනුපසම්පන්නො න උපසම්පාදෙතබ්බො, උපසම්පන්නො නාසෙතබ්බො, පුන පබ්බජ්ජං යාචන්තොපි න පබ්බාජෙතබ්බො, එත්ථ ච අසම්මොහත්ථං ඉදං පකිණ්ණකං වෙදිතබ්බං:-

"රාජදුබ්භික්ඛකන්තාරරොගවෙරිභයෙහි වා
චීවරාහරණත්ථං වා ලිඟං ආදියතීධ යො,

සංවාසං නාධිවාසෙති යාව සො සුද්ධමානසො
ථෙය්‍යසංවාසකො නාම තාව එස නවුච්චතී"ති,

තත්‍රායං විත්ථාරනයො, ඉධෙකච්චස්ස රාජා කුද්ධො හොති සො එවං මෙ සොත්ථි භවිස්සතීති සයමෙව ලිඟං ගහෙත්වා පලායති, තං දිස්වා රඤ්ඤො ආරොචෙන්ති, රාජා සචෙ පබ්බජිතො න තං ලබ්භා කිඤ්චි කාතුන්ති තස්මිං කොධං පටිවිනෙති, සො වූපසන්තං මෙ රාජ භයන්ති සංඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඟං ගහෙත්වා ආගතො පබ්බාජෙතබ්බො, අථාපි සාසනං නිස්සාය මයා ජීවිතං ලද්ධං හන්දදානි අහං පබ්බජාමීති උප්පන්නසංවෙගො තෙනෙව ලිඟෙන ආගන්ත්වා ආගන්තුගවත්තං න සාදියති භික්ඛූහි පුඨො වා යථාභූතමත්තානං ආවිකත්වා පබ්බජ්ජං යාචති ලිඟං අපනෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බො, සචෙ පන වත්තං සාදියති පබ්බජිතාලයං දස්සෙති සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තවස්සගණනාදිභෙදං විධිං පටිපජ්ජති අයං නපබ්බාජෙතබ්බො, ඉධ පනෙකච්චො දුබ්භික්ඛෙ ජීවිතුං අසක්කොන්තො සයමෙව ලිඟං ගහෙත්වා සබ්බපාසණ්ඩියභත්තානි භුඤ්ජන්තො දුබ්භික්ඛෙ විතිවත්තෙ සංඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඟං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව, අපරො මහාකන්තාරං නිත්ථරිතුකාමො හොති සත්ථවාහො ච පබ්බජිතෙ ගහෙත්වා ගච්ඡති, සො එවං මං සත්ථවාහො ගහෙත්වා ගම්ස්සතීති සයමෙව ලිඟං ගහෙත්වා සත්ථවාහෙන සඬිං කන්තාරං නිත්ථරිත්වා ඛෙමන්තං පත්වා සංඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඟං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව, අපරො රොගභයෙ උප්පන්නෙන ජීවිතුං අසක්කොන්තො සයමෙව ලිඟං ගහෙත්වා සබ්බපාසණ්ඩියභත්තානි භුජන්තො රොගභයෙ වූපසන්තෙ සංඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඟං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව, අපරස්ස

එකෝ වෙරිකෝ කුඩෝ හොති සාතෙතුකාමෝ නං පිවරති සෝ එවමේව සොපි භවිස්සතිති සඤමෙව ලිඟං ගහෙත්වා පලායති වෙරිකෝ කුතිං සොති පරියෙසනෙනා පබ්බජිත්වා පලාතොති සුත්වා සචෙ පබ්බජිතෝ න තං ලබ්භා කිඤ්චි කාතුංති තසම්ිං කොධං පටිවිනෙති සෝ වූපසන්නා මෙ වෙරිහඨනකි සංසම්ඣිත්වා අනොසරිත්වාව ගිහිලිඟං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව, අපරෝ ඣුතිඞ්ගලං ගනත්වා සික්ඛං පච්චක්ඛාය ගිහි හුත්වා ඉමානි චීවරානි ඉධ විනසන්නති සචෙපි ඉමානි ගහෙත්වා විහාරං ගම්සසාමි අන්තරාමග්ගෙ මං චොරෙති ගහෙසසන්නති ඣානුනාහං කාය පාරිහාරියානි කත්වා ගච්ඡෙය්‍යනති චීවරහරණත්ථං නිවාසෙත්වා ච පාරුපිත්වා ච විහාරං ගච්ඡති, තං දූරතොව ආගච්ඡන්තං දිසවා සාමණෙරා ච දහරා ච අබහුගඟවච්ඡාති වත්තං දස්සෙන්ති සෝ නාසාදිසති යථාහුතම තානං ආචිකරොති සචෙ භික්ඛූ නදති මයං තං මුච්සසාමාති බලක්කා රෙන පබ්බාජෙතුකාමා හොන්ති කාසාසානි අපනෙත්වා පුන පබ්බාජෙතබ්බා, සචෙ පන නසිමෙ මම තිනායාවත්තතභාවං ජානන්තීති තංයෙව භික්ඛුභාවං පටිජානිත්වා සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තං වස්සගණනාදිභෙදං විධිං පටිපජ්ජති අයං න පබ්බාජෙතබ්බෝ, අපරෝ මහාසාමණෙරෝ ඣුතිඞ්ගලං ගනත්වා උපපබ්බජිත්වා කම්මඤ්ඤානුභාවෙන උබ්බාළ්හා හුත්වා පුන දනි අහං සමණෙරව භවියසාමි ථෙරොපි මෙ උපපබ්බජිතභාවං නජානාතීති ත දෙව පත්තචීවරමාදාය විහාරං ආගච්ඡති තමත්ථං භික්ඛූනං නාරොචෙති සාමණෙරභාවං පටිජානාති අයං ථෙය්‍යසංවාසකොයෙව පබ්බජ්ජං නල භති, සචෙපිස්ස ලිඟනහණකාලෙ එවං හොති නාහං කස්සචි ආරොචෙස්සාමීති විහාරව ගතො ආරොචෙති ගහණෙනෙව ථෙය්‍යසංවාසකො, අථාපි ස්ස ගහණකාලෙ ආචික්ඛිස්සාමීති චිත්තං උපපන්නං හොති විහාරව ගන්ත්වා කුහිං භො ආවුසො ගතොති වුත්තෙ නදනි මං ඉමෙ ජානන්තීති වචෙත්වා නාචික්ඛති, නාචික්ඛිස්සාමීති ඝන ධුරනික්ඛෙපෙන අයම්පි ථෙය්‍යසංවාස කොව, සචෙපනස්ස ගහණකාලෙපි ආචික්ඛිස්සාමීති හොති විහාරං ගන්ත්වා පි ආචික්ඛති අයං පුන පබ්බජ්ජං ලභති,අපරෝ දහරසාමණෙරෝ මහන්නා වා පන අව්‍යත්තෙනා සෝ පුරිමනයෙනෙව උපපබ්බජිත්වා සරෙ වච්ඡකරක ණාදිකම්මානි කාතුං ඉච්ඡති, තමෙනං ඣුතකා තානියෙව කාසාසානි අවච්ඡාදෙත්වා ථාලකං වා පත්තං වා හත්ථෙ දත්වා ගච්ඡ සමණෙරව හොහීති සරා ජීහරන්ති සෝ විහාරං ගච්ඡති නෙව නං භික්ඛූ ජානන්ති අයං උපප බ්බජිත්වා පුන සයමෙව පබ්බජිතොති, නාපි ස යං ජානාති යෝ එවං පබ්බ ජති සෝ ථෙය්‍යසංවාසකෝ නාම හොතීති, සචෙ තං පරිපුණ්ණවස්සං උපසම්පාදෙන්ති සූපසම්පන්නෙනා, සචෙ පන අනුපසම්පන්නකාලෙයෙව විනයවිනිච්ඡයෙ වත්තමානෙ සුණාති යෝ එවං පබ්බජති සෝ ථෙය්‍යසං වාසකෝ හොතීති, තෙන මයා එවං කතන්ති භික්ඛූනං ආචික්ඛිතබ්බං එවං පුන පබ්බජ්ජං ලභති, සචෙ නදනි මං කොචි ජානාතීති න ආරොචෙති ධුරෙ නික්ඛිත්තමත්තෙන ථෙය්‍යසංවාසකෝ, භික්ඛු සික්ඛං පච්චක්ඛාය ලිඟං අනපනෙත්වා දුස්සීලකම්මං කත්වා වා අකත්වා වා පුන සබ්බං පුබ්බෙ

වුත්තං වස්සගණනාදිභෙදං විධිං පටිපජ්ජති ථෙය්‍යසංවාසකො හොති, සික්ඛං අපච්චක්ඛාය ස ලිඟෙ ඨිතො මෙථුනං පතිසෙවිත්වා වස්සගණනාදි භෙදං විධිං ආපජ්ජන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො නහොති පබ්බජ්ජාමත්තං ලභති, අන්ධකඨකථායං පන එසො ථෙය්‍යසංවාසකොති වුත්තං, තං න ගහෙතබ්බං, එකො භික්ඛු කාසායෙ සඋස්සාහොව ඔදාතං නිවාසෙත්වා මෙථුනං පටිසෙවිත්වා පුන කාසායානි නිවාසෙත්වා වස්සගණනාදිභෙදං සබ්බං විධිං ආපජ්ජති අයම්පි ථෙය්‍යසංවාසකො නහොති පබ්බජ්ජාමත්තං ලභති, සවෙ පන කාසායෙ ධුරං නික්ඛිපිත්වා ඔදාතං නිවාසෙත්වා මෙථුනං පටිසෙවිත්වා පුන කාසායානි නිවාසෙත්වා වස්සගණනාදිභෙදං විධිං ආපජ්ජති ථෙය්‍යසංවාසකො හොති, සාමණෙරො සලිඟෙ ඨිතො මෙථුනාදිං අස්සාමණකකරණධම්මං ආපජ්ජිත්වාපි ථෙය්‍යසංවාසකො නහොති, සවෙපි කාසායෙ සඋස්සාහොව කාසායානි අපනෙත්වා මෙථුනං සෙවිත්වා පුන කාසායානි නිවාසෙති නෙව ථෙය්‍යසංවාසකො හොති, සවෙ පන කාසායෙ ධුරං නික්ඛිපිත්වා නගොවා වා ඔදාතනිවත්ථො වා මෙථුනසෙවනාදීහි අස්සමණො හුත්වා කාසායානි නිවාසෙති ථෙය්‍යසංවාසකො හොති, සවෙ ගිහිභාවං පත්ථයමානො කාසාවං ඔවට්ටිකං වා කත්වා අඤ්ඤෙන වා ආකාරෙන ගිහිනිවාසනෙන නිවාසෙති සොභති නුඛො මෙ ගිහිලිඞ්ගං න සොභතීති වීමංසනත්ථං, රක්ඛති තාව, සොභතීති සම්පටිච්ඡිත්වා පන පුන ලිඞ්ගං සාදියන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො හොති, ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසනසම්පටිච්ඡනෙසුපි එසෙව නයො, සවෙ නිවත්ථකාසාවස්ස උපරි ඔදාතං නිවාසෙත්වා විමංසති වා සම්පටිච්ඡති වා රක්ඛතියෙව, භික්ඛුනියාපි එසෙවනයො, සාපි ගිහිභාවං පත්ථයමානා සවෙ කාසාවං ගිහිනිවාසනං නිවාසෙති සොභති නුඛො මෙ ගිහිලිඞ්ගං නනු සොභතීති වීමංසනත්ථං, රක්ඛති තාව, සවෙ සොභතීති සම්පටිච්ඡති නරක්ඛති, ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසනසම්පටිච්ඡනෙසුපි එසෙව නයො, නිවත්ථකාසාවස්ස පන උපරි ඔදාතං නිවාසෙත්වා විමංසතු වා සම්පටිච්ඡතු වා රක්ඛතියෙව, සවෙ කොචි බුඩ්ඪපබ්බජිතො වස්සානි අගණෙත්වා පාළියම්පි අඨත්වා එකපස්සෙනාගන්ත්වා මහාපෙළාදිසු කටච්ඡුනා උක්ඛිත්තභත්තපිණ්ඩෙ පත්තං උපනාමෙත්වා සෙනො විය මංසපෙසිං ගහෙත්වා ගච්ඡති ථෙය්‍යසංවසකො නහොති, භික්ඛුවස්සානි වා පන ගණෙත්වා ගණ්හන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො හොති, සයං සාමණෙරොවා සාමණෙරපාළියා කූටවස්සානි ගණෙත්වා ගණ්හන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො නහොති, භික්ඛු භික්ඛුපටිපාටියා කූටවස්සානි ගණෙත්වා ගණ්හන්තො භණ්ඩගෙඝන කාරෙතබ්බොති.

ථෙය්‍යසංවාසකකථා නිඨිතා.

"තිත්ථියපක්ඛන්තකො භික්ඛවෙ"ති එත්ථ තිත්ථියෙසු පක්කන්තො පවිඨො තිත්ථියපක්කන්තකො, සො නකෙවලං න උපසම්පාදෙතබ්බො, අථ ඛො න පබ්බාජෙතබ්බොපි, තත්‍රායං විනිච්ඡයො-උපසම්පන්නො භික්ඛු තිත්ථියො භවිස්සාමීති සලිඞ්ගෙනෙව තෙසං උපස්සයං ගච්ඡති පදවාරෙ පද

වාරෙ දුක්කටං, තෙසං ලිඞ්ගෙ ආදිනනමත්තෙ තිත්ථියපක්කන්තකො හොති, යොපි සයමෙව තිත්ථියො භවිස්සන්ති කුසචීරාදීනි නිවාසෙති තිත්ථියපක්කන්තකොයෙව, යො පන නග්ගො න්‍යායන්තො අත්තානං ඔලොකෙත්වා සොභති මෙ ආජීවකභාවො ආජීවකො භවිස්සන්ති කාසායානි අනාදාය නග්ගොව ආජීවකානං උපස්සයං ගච්ඡති පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං, සවෙ පනස්ස අන්තරාමග්ගෙ හිරොත්තප්පං උප්පජ්ජති දුක්කටානි දෙසෙත්වා මුච්චති, තෙසං උපස්සයං ගන්ත්වාපි තෙහි වා ඔවදිතො අත්තනා වා ඉමෙසං පබ්බජ්ජා අතිදුක්ඛාති දිස්වා නිවත්තන්තොපි මුච්චතියෙව, සවෙ පන කිං තුම්හාකං පබ්බජ්ජාය උක්කඨන්ති පුච්ඡිත්වා කෙස මස්සුලුචනාදීනි වුත්තො එකකෙසම්පි ලුචාපෙති උක්කුටිකප්පධානාදීනි වා වතානි ආදියති මොරපිජාදීනි වා නිවාසෙති තෙසං ලිඟං ගණ්හාති අයං පබ්බජ්ජා සෙඨාති සෙඨභාවං වා උපගච්ඡති නමුච්චති, තිත්ථියපක්කන්තකො හොති, සවෙ පන සොභති නුඛො මෙ තිත්ථියපබ්බජ්ජා නනුඛො සොභතීති විමංසනත්ථං කුසචීරාදිං නිවාසෙති ජටං වා බන්ධති ඛාරිකාජං වා ආදියති යාව නසම්පටිච්ඡති තාව තං ලඞ්ගං රක්ඛති සම්පටිච්ඡිත මත්තෙ තිත්ථියපක්කන්තකො හොති, අච්ඡිනනචීවරො පන කුසචීරාදීනි නිවාසෙන්තො රාජභයාදීහි වා තිත්ථියලිඞ්ගං ගණ්හන්තො ලඞ්ගයා අභාවෙන නෙව තිත්ථියපක්කන්තකො හොති, අයඞ තිත්ථියපක්කන්තකො නාම උපසම්පන්නභික්ඛුනා කථිතො, තස්මා සාමණෙරො සලිඞ්ගෙන තිත්ථායතනං ගතොපි පුන පබ්බජ්ජඞ උපසම්පදඞ ලභතීති කුරුන්දියං වුත්තං, පුරිමො පන ථෙය්‍යසංවාසකො අනුපසම්පන්නෙන කථිතො, තස්මා උපසම්පන්නො කූටවස්සං ගණ්ණන්තොපි අස්සමණො නහොති ලිඞ්ගෙ ස උස්සාහො පාරාජිකං ආපජ්ජිත්වා භික්ඛුවස්සාදීනි ගණ්ණන්තොපි ථෙය්‍ය සංවාසකො නහොතීති.

තිත්ථියපක්කන්තකකථා නිඨිතා.

"නාගයොනියා අට්ටීයතී"ති එත්ථ කිඞාපි සො පවත්තියං කුසලවිපාකෙන දෙවසම්පත්තිසදිසං ඉස්සරියසම්පත්තිං අනුභොති අකුසලවිපාක පටිසන්ධිකස්ස පන තස්ස සජාතියා මෙථුනපතිසෙවනෙ ච විස්සත්ථ නිද්දොක්කමනෙ ච නාගසරීරං පාතුභවති, උදකසචාරිකං මණ්ඩුකභක්ඛං, තස්මා සො තාය නාගයොනියා අට්ටීයති, "තස්ස භික්ඛුනො නික්ඛන්තෙ" ති තස්මිං භික්ඛුස්මිං නික්ඛන්තෙ, අථවා තස්ස භික්ඛුනො නිග්ගමනෙති අත්ථො, "විස්සත්ථො නිද්දං ඔක්කාමෙසී"ති තස්මිං අනික්ඛන්තෙ විස්සරභයෙන සතිං අවිස්සජ්ජිත්වා කපිනිද්දාවසෙනෙව නිද්දායන්තො නික්ඛන්තෙ සතිං විස්සජ්ජෙත්වා විස්සත්ථො නිරාසංකො මහානිද්දං පටිපජ්ජි, "විස්සරමකාසී"ති භයවසෙන සමණසඤ්ඤං පහාය විරූපං මහාසද්දමකාසි, "තුම්හෙඛ්වත්ථා"ති තුම්හෙ ඛො අත්ථ, අකාරස්ස ලොපං කත්වා වුත්තං, තුම්හෙ ඛො නාගා ඣානවිපස්සනාමග්ගඵලානං අභබ්බත්තා ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ අවිරුළ්හිධම්මා අත්ථ, විරුළ්හිධම්මා නභවථාති අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපත්ථො; "සජාතියා" ති නාගියා එව, යදා පන මනුස්සිත්ථිආදිභෙදාය

අඤ්ඤජාතියා පතිසෙවති තදා දෙවපුත්තො විය හොති, එත්ථ ච පවත්ති යං අභිණ්ඩාං සභාවපාතුකම්මදස්සනවසෙන වෙ පච්චයාති වුත්තං, නාග ස්ස පන පච්ඡු කාලෙසු සභාවපාතුකම්මං හොති පටිසන්ධිකාලෙ, තව ජහනකාලෙ සජාතියා මෙථුනකාලෙ විස්සත්ථිදෙක්ඛමනකාලෙ චුති කාලෙති, "තිරච්ඡානගතො භික්ඛවෙ"ති එත්ථ නාගො වා හොතු සුපණ්ණ මාණවකාදීනං අඤ්ඤතරො අන්තමසො සක්කං දෙවරාජානං උපාදාය යො කොචි නමනුස්සජාතියො සබ්බොව ඉමස්මිං අත්ථෙ තිරච්ඡානගතොති වෙදිතබ්බො, සො නෙව උපසම්පාදෙතබ්බො න පබ්බාජෙතබ්බො උප සම්පනෙනාපි නාසෙතබ්බොති.

තිරච්ඡානගතවත්ථුකථා නිඝිතා.

මාතුඝාතකාදිවත්ථුසු "නික්ඛන්තිං කරෙය්‍ය"න්ති නික්ඛමනං නිග්ග මනං අපවාහනං කරෙය්‍යන්ති අත්ථො, "මාතුඝාතකො භික්ඛවෙ"ති එත්ථ යෙන මනුස්සිත්ථිභූතා ජනිකා සයම්පි මනුස්සජාතිකෙනෙව සතා සච්චව ජීවිතා වොරොපිතා අයං ආනන්තරියෙන මාතුඝාතකම්මෙන මාතුඝාත කො, එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච පටික්ඛිත්තා, යෙන පන මනුස්සිත්ථි භූතාපි අජනිකා පොසාවනිකමාතා වා චුල්ලමාතා වා ජනිකාපි වා න ම නුස්සිත්ථි භූතා මාතාපි ඝාතිතා තස්ස පබ්බජ්ජා නවාරිතා, නච ආනන්තරි කො හොති, යෙන සයං තිරච්ඡානභූතෙන මනුස්සිත්ථිභූතා මාතා ඝාති තා සොපි ආනන්තරිකො නහොති, තිරච්ඡානගතත්තා පනස්ස පබ්බජ්ජා පටික්ඛිත්තා, සෙසං උත්තානමෙව; පිතුඝාතකෙපි එසෙවනයො, සචෙපිහි වෙසියා පුත්තො හොති අයං මෙ පිතාති නජානාති යස්ස සම්භවෙන නිබ්බ ත්තො සො වෙ තෙන ඝාතිතො පිතුඝාතකොත්වෙව සංඛං ගච්ඡති ආන න්තරියච ඵුසති, අරහන්තඝාතකොපි මනුස්සඅරහන්තවසෙනෙව වෙදි තබ්බො, මනුස්සජාතියං හි අන්තමසො අපබ්බජිතම්පි ඛීණාසවදාරකං වා දාරිකං වා සඤ්චිච්ච ජීවිතා වොරොපෙන්තො අරහන්තඝාතකොව හොති ආනන්තරියච ඵුසති, පබ්බජ්ජාවස්ස වාරිතා, අමනුස්සජාතිකම්පන අරහ න්තං මනුස්සජාතිකං වා අවසෙසං අරියපුග්ගලං ඝාතෙත්වා ආනන්තරි යො නහොති පබ්බජ්ජාපිස්ස නවාරිතා, කම්මං පන බලවං හොති, තිරච්ඡා නො මනුස්සඅරහන්තම්පි ඝාතෙත්වා ආනන්තරියො නහොති කම්මං පන භාරියන්ති අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො; යම්පන පාලියං "සචාව මය"න්ති වුත්තං තස්ස සචෙ මයංති අයමෙව අත්ථො, සචෙති හි වත්තබ්බෙ එත්ථ සචාව ඉති අයං නිපාතො වුත්තො, සචෙව ඉච්චෙව වා පාඨො, තත්ථ සචෙති සම්භාවනත්ථෙ නිපාතො, ච ඉති පදපූරණමත්තෙ, සචජ්ජමයන්තිපි පාඨො, තත්ථ සචෙ අජ්ජමයන්ති අත්ථො, "භික්ඛුනීදූසකො භික්ඛවෙ"ති එත්ථ යො පකතත්තං භික්ඛුනිං තිණ්ණං මග්ගානං අඤ්ඤතරස්මිං දූසෙති අයං භික්ඛු නීදූසකො නාම, එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච වාරිතා, යො පන කාය සංසග්ගෙන සීලවිනාසං පාපෙති තස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච නවා රිතා, බලක්කාරෙන ඔදාතවත්ථවසනං කත්වා අනිච්ඡමානං යෙව දූසෙ න්තොපි භික්ඛුනීදූසකොයෙව, බලක්කාරෙන පන ඔදාතවත්ථවසනං කත්වා,

ඉච්ඡමානං දූසෙන්තො භික්ඛුනීදූසකො න හොති, කස්මා? යස්මා ගිහිභාවෙ සම්පටිච්ඡිතමත්තෙයෙව සා අභික්ඛුනී හොති, සකිං සීලවිපන්නං පන පච්ඡා දූසෙන්තො සික්ඛමානසාමණෙරාසු ච විප්පටිපජ්ජන්තො නෙව භික්ඛුනීදූසකො හොති, පබ්බජ්ජම්පි උපසම්පදම්පි ලභති, "සංඝභෙදකො භික්ඛවෙ" ති එත්ථ යො දෙවදත්තො විය සාසනං උඛම්මං උබ්බිනයං කත්වා වතුන්නං කම්මානං අඤ්ඤතරවෙසෙන සංඝං භින්දති අයං සංඝභෙදකො නාම, එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච වාරිතා, "ලොහිතුප්පාදකො භික්ඛවෙ" ති එත්ථාපි යො දෙවදත්තො විය දුඝ්චිත්තෙන වධකචිත්තෙන තථාගතස්ස ජීවමානසරීරෙ බුද්ධකම්කඛිකාය පීවනකමත්තම්පි ලොහිතං උප්පාදෙති අයං ලොහිතුප්පාදකො නාම, එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච වාරිතා, යො පන රොගවූපසමනත්ථං ජීවකො විය සත්ථෙන ඵාලෙත්වා පූතිමංසච ලොහිතච නීහරිත්වා ඵාසුං කරොති බහුං සො පුඤ්ඤං පසවතීති, "උභතොබ්‍යඤ්ජනකො" ති ඉත්ථිනිමිත්තුප්පාදනකම්මතො ච පුරිසනිමිත්තුප්පාදනකම්මතො ච උභතො බ්‍යඤ්ජනමස්ස අත්ථීති= උභතොබ්‍යඤ්ජනකො, "කරොති" ති පුරිසනිමිත්තෙන ඉත්ථීසු මෙථුනවීතික්කමං කරොති, "කාරාපෙතී" ති පරං සමාදපෙත්වා අත්තනො ඉත්ථිනිමිත්තෙ කාරෙති, සො දුවිධො හොති-ඉත්ථිඋභතොව්‍යඤ්ජනකො පුරිසඋභතො බ්‍යඤ්ජනකො ති, තත්ථ ඉත්ථිඋභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස ඉත්ථිනිමිත්තං පාකටං හොති පුරිසනිමිත්තං පටිච්ඡන්නං, පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස පුරිසනිමිත්තං පාකටං ඉත්ථිනිමිත්තං පටිච්ඡන්නං, ඉත්ථිඋභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස ඉත්ථීසු පුරිසත්තං කරොන්තස්ස ඉත්ථිනිමිත්තං පටිච්ඡන්නං හොති, පුරිසනිමිත්තං පාකටං, පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස පුරිසානං ඉත්ථිභාවං උපගච්ඡන්තස්ස පුරිසනිමිත්තං පටිච්ඡන්නං හොති, ඉත්ථිනිමිත්තං පාකටං හොති, ඉත්ථිඋභතොබ්‍යඤ්ජනකො සයච ගබ්භං ගණ්හාති පරච ගණ්හාපෙති, පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ජනකො පන සයං න ගණ්හාති පරං ගණ්හාපෙතීති ඉදමෙසං නානාකරණං, කුරුන්දියං පන වුත්තං-"යදි පටිසන්ධියං පුරිසලිඟං පවත්තෙ ඉත්ථිලිඟං නිබ්බත්තති, යදි පටිසන්ධියං ඉත්ථිලිඟං පවත්තෙ පුරිසලිඟං නිබ්බත්තතී" ති, තත්ථ විචාරණක්කමො විත්ථාරතො අත්ථසාලිනියා ධම්මසඟනියඝකථායං වෙදිතබ්බො, ඉමස්ස පන දුවිධස්සාපි උභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස නෙව පබ්බජ්ජා අත්ථි න උපසම්පදාති ඉදමිධ වෙදිතබ්බං, "තෙන ඛො පන සමයෙනා" ති යෙන සමයෙන භගවතා සික්ඛාපදං අපඤ්ඤත්තං හොති තෙන සමයෙන, "අනුපජ්ඣායක" න්ති උපජ්ඣං අගාහාපෙත්වා සබ්බෙන සබ්බං උපජ්ඣායවිරහිතං, එවං උපසම්පන්නා නෙව ධම්මතො න ආමිසතො සංගහං ලභන්ති තෙ පරිභාගන්ති යෙව න වඩ්ඪන්ති, 'න භික්ඛවෙ අනුපජ්ඣායකො' ති උපජ්ඣං අගාහාපෙත්වා නිරුපජ්ඣායකො න උපසම්පාදෙතබ්බො, "ආපත්ති දුක්කටස්සා" ති සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තිතො පඨාය එවං උපසම්පාදෙන්තස්ස ආපත්ති, කම්මං පන න කුප්පති, කෙචි කුප්පතීති වදන්ති, තං න ගහෙතබ්බං, "සංඝෙන උපජ්ඣායෙනා" ති ආදිසුපි උභතොබ්‍යඤ්ජනකුපජ්ඣායපරියොසානෙසු එසෙව නයො, "අප

ත්තකා හත්ථෙසු පිණ්ඩාය චරන්ති''ති යො හත්ථෙසු පිණ්ඩො ලබ්භති තද්ත්ථාය චරන්ති, "සෙය්‍යථාපි තිත්ථියා"ති යථා ආජීවකනාමකා තිත්ථියා සුපව්‍යජනෙහි මිස්සෙත්වා හත්ථෙසු ඨපිතමෙව හි තෙ භුජන්ති, "ආපත්තිදුක්කටස්සා"ති එවං උපසම්පාදෙන්තස්සෙව ආපත්ති හොති කම්මං පන න කුප්පති, අච්චරකාදිවත්ථුසුපි එසෙව නයො, "යාවිතකෙනා"ති යාව උපසම්පදං කරොම තාව දෙථාති යාවිත්වා ගහිතෙන, තාවකාලිකෙනාති අත්ථො, ඊදිසෙන හි පත්තෙන වා චීවරෙන වා පත්තචීවරෙන වා උපසම්පාදෙන්තස්සෙව ආපත්ති හොති කම්මං පන න කුප්පති, තස්මා පරිපුණ්ණපත්තචීවරොව උපසම්පාදෙතබ්බො, සචෙ තස්ස නත්ථි ආචරියුපජ්ඣායා වස්ස දාතුකාමා හොන්ති අඤ්ඤෙහි වා භික්ඛූහිනිරපෙක්ඛෙහි නිස්සජිත්වා අධිඨානුපගං පත්තචීවරං දාතබ්බං, පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං පන පණ්ඩුපලාසං යාවිතකෙනාපි පත්තචීවරෙනපි පබ්බාජෙතුං වට්ටති, සභාගඨානෙ විස්සාසෙන ගහෙත්වාපි පබ්බාජෙතුං වට්ටති, සචෙ පන අපක්කං පත්තං චීවරූපගානි ච වත්ථානි ගහෙත්වා ආගතො හොති යාව පත්තො පච්චති චීවරානි ච කයිරන්ති තාව විහාරෙ වසන්තස්ස අනාමඨපිණ්ඩපාතං දාතුං වට්ටති, ථාලකෙ භුජිතුං වට්ටති, පුරෙභත්තං සාමණෙරභාගසමකො ආමිසභාගො දාතුං වට්ටති, සෙනාසනභාගො පන සලාකභත්ත උද්දෙසභත්තනිමන්තනාදිනි ච න වට්ටන්ති, පච්ඡාභත්තම්පි සාමණෙරභාගසමො තෙලමධුඵාණිතාදිභෙසජ්ජභාගො වට්ටති, සචෙ ගිලානො හොති භෙසජ්ජමස්ස කාතුං වට්ටති, සාමණෙරස්ස විය ච සබ්බං පටිජග්ගනකම්මන්ති.

මාතුසාතකාදි වත්ථුකථා.

හත්ථච්ඡින්නාදිවත්ථුසු "හත්ථච්ඡින්නො"ති යස්ස හත්ථතලෙ වා මනිබන්ධෙ වා කප්පරෙ වා යත්ථ කත්ථචි එකො වා වෙ වා හත්ථා ඡින්නා හොන්ති, "පාදච්ඡින්නො"ති යස්ස අග්ගපාදෙ වා ගොප්ඵකෙසු වා ජංඝාය වා යත්ථ කත්ථචි එකො වා වෙ වා පාදා ඡින්නා හොන්ති, "හත්ථපාදච්ඡින්නො"ති යස්ස වුත්තප්පකාරෙනෙව චතුසු හත්ථපාදෙසු වෙ වා තයො වා සබ්බෙ වා හත්ථපාදා ඡින්නා හොන්ති, "කණ්ණච්ඡින්නො"ති යස්ස කණ්ණමූලෙ වා කණ්ණසක්ඛලිකාය වා එකො වා වෙ වා කණ්ණා ඡින්නා හොන්ති, යස්ස පන කණ්ණා බඩෙ ඡිජ්ජන්ති සක්කාව හොති සංඝාටෙතුං සො කණ්ණං සංඝාටෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බො, "නාසච්ඡින්නො"ති යස්ස අජපදකෙ වා අග්ගෙ වා එකපුටෙ වා යත්ථ කත්ථචි නාසා ඡින්නා හොති, යස්ස පන නාසිකා සක්කා හොති සන්ධෙතුං සො තං ථාසුකං කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො, කණ්ණනාසච්ඡින්නො උභයවසෙන වෙදිතබ්බො, "අඟුලිච්ඡින්නො"ති යස්ස පන නඛසෙසං අදස්සෙත්වා එකා වා බහූ වා අඟුලියො ඡින්නා හොන්ති, යස්ස පන සුත්තතන්තුමත්තම්පි නඛසෙසං පඤ්ඤායති තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති, "අලච්ඡින්නො"ති යස්ස චතුසු අඟුඨකෙසු අඟුලියං වුත්තනයෙනෙව එකො වා බහූ වා අඟුඨකා ඡින්නා හොන්ති, "කණ්ඩරච්ඡින්නො"ති යස්ස කණ්ඩරනාමකා මහානහාරූ පුරතො වා පච්ඡතො වා ඡින්නා

හොන්ති, යෙසු එකස්සපි ඡිනන්තතා අග්ගපාදෙන වා චංකමති න වා පාදං පතිඨාපෙතුං සක්කොති, "ඵණහත්ථකො"ති යස්ස වග්ගුලිපක්ඛා විය අඟුලියො සම්බන්ධා හොන්ති, එතං පබ්බාජෙතුකාමෙන අඟුලන්තරිකායො ඵාලෙත්වා සබ්බං අන්තර චම්මං අපනෙත්වා ඵාසුකං කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො, යස්සපි ඡ අඟුලියො හොන්ති තං පබ්බාජෙතුකාමෙන අධිකං අඟුලිං ඡින්දිත්වා ඵාසුකං කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො, "ඛුජ්ජො"ති යො උද රස්ස වා පිඨියා වා පස්සස්ස වා නික්ඛන්තත්තා ඛුජ්ජසරීරො, යස්ස පන කිඤ්චි කිඤ්චි අගපච්චඟං ඊසකං වඞ්කං තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති, මහාපුරිසො එව හි බ්‍රහමුජ්ජුගත්තො අවසෙසො සත්තො අඛුජ්ජො නාම නත්ථි, "වාමනො"ති ජඞ්ඝවාමනො වා කටිවාමනො වා උභයවාමනො වා, ජඞ්ඝවාමනකස්ස කටිතො පඨාය හෙඨිමකායො රස්සො හොති උපරිමකායො පරිපුණ්ණො, කටිවාමනස්ස කටිතො පඨාය උපරිමකායො රස්සො හොති හෙඨිමකායො පරිපුණ්ණො, උභයවාමනස්ස උභොපි කායා රස්සා හොන්ති, යෙසං රස්සත්තා භූතානං විය පරිවටුමො මහාකුච්ඡිඝට සදිසො අත්තභාවො හොති තං තිවිධම්පි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති, "ගලගණ්ඩී"ති යස්ස කුම්භණ්ඩං විය ගලෙ ගණ්ඩො හොති දෙසනාමත්තමෙව චෙතං, යස්මිං කිස්මිඤ්චි පන පදෙසෙ ගණ්ඩෙ සති න පබ්බාජෙතබ්බො, තත්ථ විනිච්ඡයො, "න භික්ඛවෙ පචහි ආබාධෙහි ඵුඨො පබ්බාජෙතබ්බො"ති එත්ථ වුත්තනයෙනෙව චෙදිතබ්බො, ලක්ඛණහතකසාහතලිඛිතකෙසු යං වත්තබ්බං තං "න භික්ඛවෙ ලක්ඛණහතො"ති ආදිසු වුත්තමෙව, "සිපදී"ති භාරපාදො වුච්චති, යස්ස පාදො ඵුලො හොති සජාතපිළකො ඛරොසො න පබ්බාජෙතබ්බො, යස්ස පන න තාව ඛරභාවං ගණ්හාති සක්කා හොති උපනාහං බන්ධිත්වා උදකආවාටෙ පවෙසෙත්වා උදකවාලිකාය පූරෙත්වා යථා සිරා පඤ්ඤායන්ති ජංඝා ච තෙලනාලිකා විය හොති එවං මිලාපෙතුං සක්කා තස්ස පාදං ඊදිසං කත්වා තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති, සචෙ පුන වඩ්ඪති උපසම්පාදෙන්තෙනාපි තථා කත්වාව උපසම්පාදෙතබ්බො, "පාපරොගී"ති අරිසභගන්දරපිත්තසෙම්හකාසසොසාදිසු යෙන කෙනචි රොගෙන නිච්චාතුරො අතෙකිච්ඡරොගො ජෙගුච්ඡො අමනාපො අයං න පබ්බාජෙතබ්බො, "පරිසදූසකො"ති යො අත්තනො විරූපතාය පරිසං දූසෙති, අතිදීඝො වා හොති අඤ්ඤෙසං සීසප්පමාණනාභිප්පදෙසො, අතිරස්සො වා උභයවාමනභූතරූපං විය, අතිකාලො වා ඣාපිතඛෙත්තඛානුකො විය, අච්චොදාතො වා දධිතක්කාදීහි පමජ්ජිතමට්ටතම්බලොහවණ්ණො, අතිකිසො වා මන්දමංසලොහිතො අඹිසිරාචම්මසරීරො විය, අතිඵුලො වා භාරියමංසො, මහොදරො වා මහාභූතසදිසො, අතිමහන්තසීසො වා පච්ඡිංසීසෙ කත්වා ඨිතො විය, අතිඛුද්දකසීසො වා සරීරස්ස අනනුරූපෙන අතිඛුද්දකෙන සීසෙන සමන්නාගතො, කුටසීසො වා තාලඵලපිණ්ඩිසදිසෙන සීසෙන සමන්නාගතො, සිඛරසීසො වා උඩං අනුපුබ්බතනුකෙන සීසෙන සමන්නාගතො, නාළිසීසො වා මහාවෙලුපබ්බසදිසෙන සීසෙන සමන්නාගතො, කප්පසීසො වා පබ්භාරසීසො වා චතුසු පස්සෙසු යෙන

කෙනවී පස්සෙන ඔනතෙන සීසෙන සමන්නාගතො, වණ්සීසො වා පූතිසීසො වා කණ්ණිකකෙසො වා පාණකෙහි ඛායිතකෙදරෙ සස්සසදිසෙහි තහිං තහිං උඬිතෙහි කෙසෙහි සමන්නාගතො, නිල්ලොමසීසො වා ථූලත්ඩකෙසො වා තාලහීරසදිසෙහි කෙසෙහි සමන්නාගතො, ජාති ඵලිතෙහි පඬරකෙසො වා පකතිතම්බකෙසො වා ආදිත්තෙහි විය කෙසෙහි සමන්නාගතො, ආවත්තසීසො වා ගුන්නං සරීරෙ ආවත්තිසදිසෙහි උඩග්ගෙහි කෙසාවත්තෙහි සමන්නාගතො, සීසලොමෙහි සඬිං එකා බඩහමුකලොමො වා ජාලවට්ටෙන විය නලාටෙන සමන්නාගතො, සම්බඩ හමුකො වා නිල්ලොමහමුකො වා මක්කටහමුකො වා අතිමහන්තක්ඛි වා අතිබුද්දකක්ඛි වා මහිසවම්මෙ වාසිකණ්ණෙන පහරිත්වා කතඡිද්දසදිසෙහි අක්ඛිහි සමන්නාගතො, විසමක්ඛි වා එකෙන මහන්තෙන එකෙන බුද්දකෙන අක්ඛිනා සමන්නාගතො, විසමවක්කලො වා එකෙන උඩං එකෙන අධොති එවං විසමජාතෙහි අක්ඛිවක්කලෙහි සමන්නාගතො, කෙකරො වා ගම්භීරක්ඛි වා යස්ස ගම්භීරෙ උදකපානෙ උදකතාරකා විය අක්ඛිතාරකා පඤ්ඤායන්ති, නික්ඛන්තක්ඛි වා යස්ස කක්කටස්සෙව අක්ඛිතාරකා නික්ඛන්තා හොන්ති, හත්ථිකණ්ණො වා මහන්තීහි කණ්ණසක්ඛලීහි සමන්නාගතො, මූසිකකණ්ණො වා ජතුකකණ්ණො වා බුද්දිකාහි කණ්ණසක්ඛලීහි සමන්නාගතො, ඡිද්දමත්තකණ්ණො වා යස්ස විනා කණ්ණසක්ඛලීහි කණ්ණවඡිද්දමත්තමෙව හොති, අවිඩකණ්ණො වා, යොන කජාතිකො පන පරිසදූසකො නහොති සභාවොයෙව හි සො තස්ස, කණ්ණහගන්දරිකො වා නිච්චපූතිනා කණ්ණෙන සමන්නාගතො, ගණ්ඩකණ්ණො වා සදා පග්ඝරිතපුබ්බෙන කණ්ණෙන සමන්නාගතො, ටංකිතකණ්ණො වා ගොහත්තනාලිකාය අග්ගසදිසෙහි කණ්ණෙහි සමන්නාගතො, අතිපිඟලක්ඛි වා මධුපිඟලම්පන පබ්බාජෙතුං වට්ටති, නිප්පබුමක්ඛි වා අස්සුපග්ඝරණක්ඛි වා පුප්ඵිතක්ඛි වා අක්ඛිපාකෙන සමන්නාගතක්ඛි වා, අතිමහන්තනාසිකො වා අතිබුද්දකනාසිකො විපිටනාසිකො වා මජ්ඣෙ අප්පතිඨහිත්වා එකපස්සෙ ඨිතවංකනාසිකො වා දීඝනාසිකො වා සුකතුණ්ඩසදිසාය ජිව්හාය ලෙහිතුං සක්කුණෙය්‍යාය නාසිකාය සමන්නාගතො නිච්චංපග්ඝරිතසිංඝානිකනාසො වා, මහාමුඛො වා යස්ස පටඞ්ගමණ්ඩුකස්සෙව මුඛනිම්ත්තං යෙව මහන්තං හොති මුඛං පන ලාබුසදිසං අතිබුද්දකං, භින්නමුඛො වා චක්කමුඛො වා මහාඔඨො වා උක්ඛලිමුඛවට්ටිසදිසෙහි ඔඨෙහි සමන්නාගතො තනුකඔඨො වා හෙරිවම්මසදිසෙහි දන්තෙ පිදහිතුං අසමත්ථෙහි ඔඨෙහි සමන්නාගතො, මහාධරොඨො වා තනුකඋත්තරොඨො වා තනුකඅධරොඨො වා මහාඋත්තරොඨො වා ඔඨවඡින්නකො වා ඵලමුඛො වා උප්පක්කමුඛො වා සඞ්ඛතුණ්ඩකො වා බහි සෙතෙහි අන්තො අතිරත්තෙහි ඔඨෙහි සමන්නාගතො, දුග්ගන්ධකුණපමුඛො වා මහාදන්තො වා අඨකදන්තකසදිසෙහි දන්තෙහි සමන්නාගතො, අසුරදන්තො වා හෙඨා වා උපරි වා බහි නික්ඛන්තදන්තො යස්ස පන සක්කා හොති ඔඨෙහි පිදහිතුං කථෙන්තස්සෙව පඤ්ඤායති නො අකථෙන්තස්ස

තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති, පූතිදන්තො වා නිද්දන්තො වා නිද්දන්තො විය යස්ස පන දන්තන්තරෙ කලන්දකදන්තො විය සුඛුම දන්තො හොති තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති, මහාහනුකො වා ගොහනුසදිසෙන හනුනා සමන්නාගතො, දීඝහනුකො වා විපිටහනුකො වා අන්තො පවිඨෙන විය අතිරස්සෙන හනුකෙන සමන්නාගතො භින්නහනුකො වා වංකහනුකො වා නිම්මස්සු දාඨිකො වා භික්ඛුනීසදිසමුඛො දීඝගලො වා බකගලසදිසෙන ගලෙන සමන්නාගතො, රස්සගලො වා අන්තො පවිඨෙන විය ගලෙන සමන්නාගතො, භින්නගලො වා භඨඅංසකුටො වා අහත්ථො වා එකහත්ථො වා අතිරස්සහත්ථො වා අතිදීඝහත්ථො වා භින්නඋරො වා භින්නපිඨි වා කච්ඡුගත්තො වා කඬුගත්තො වා දද්දුගත්තො වා ගොධාගත්තො වා යස්ස ගොධාය විය ගත්තතො චුණ්ණානි පතන්ති සබ්බං චෙතං විරූපකරණං සන්ධාය විත්ථාරිකවසෙන වුත්තං, විනිච්ඡෙයො පනෙත්ථ "න භික්ඛවෙ පචහි ආබාධෙහි"ති එත්ථ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො, භඨකටිකො වා මහාආනිසදො වා උඩනකුටසදිසෙහි ආනිසදමංසෙහි අච්චුග්ගතෙහි සමන්නාගතො, මහාඌරුකො වා වාතඩිකො වා මහාජානුකො වා සංඝට්ටනජානුකො වා දීඝජඞ්ඝො වා යඨිසදිසජඞ්ඝො වා විකටො වා සංඝාටො වා උබ්බඩපිඩිකො වා, සො දුවිධො හෙඨා ඔරුළ්හාහි වා උපරි ආරුළ්හාහි වා මහතීහි ජංඝපිඩිකාහි සමන්නාගතො, මහාජංඝො වා ථූලජංඝපිණ්ඩිකො වා මහාපාදො වා මහාපණ්හි වා පිණ්ඩිකපාදො වා පාදවෙමජ්ඣතො උඨිතජංඝො වංකපාදො වා, සො දුවිධො අන්තො වා බහි වා පරිවත්තපාදො, ගණ්ඨිකඟුලි වා සිහිවෙරථණසදිසාහි අඟුලීහි සමන්නාගතො, අන්ධනඛො වා කාලවණ්ණෙහි පූතිනඛෙහි සමන්නාගතො, සබ්බොපි එස පරිසදූසකො, එවරූපො පරිසදූසකො න පබ්බාජෙතබ්බො,

"කාණො"ති පසන්නන්ධො වා හොතු පුප්ඵාදීහි වා උපහතපසාදො, යො චීහි වා එකෙන වා අක්ඛිනා නපස්සති සො නපබ්බාජෙතබ්බො, මහාපච්චරියං පන එකක්ඛිකාණො කාණොති වුත්තො, වෙඅක්ඛිකාණො අන්ධෙන සඟහිතො, මහාඅඨකථායං ජච්චන්ධො අන්ධොති වුත්තො, තස්මා උභයම්පි පරියායෙන යුජ්ජති, "කුණී"ති හත්ථකුණී වා පාදකුණී වා අඟුලිකුණී වා යස්ස එතෙසු හත්ථාදිසු යංකිඤ්චි වඩ්කං පඤ්ඤායති, "ඛජො"ති නතජානුකො වා භින්නජංඝො වා මජ්ඣෙ සංකුටිතපාදත්තා කුඩපාදකො වා පිඨිපාදමජ්ඣෙන චංකමන්තො වා අග්ගෙ සංකුටිතපාදත්තා කුඩපාදකො වා පිඨිපාදග්ගෙන චංකමන්තො අග්ගපාදෙනෙව චංකමනඛඤ්ඤො වා පණ්හිකාය චංකමනඛඤ්ඤො වා පාදස්ස බාහිරන්තෙන චංකමනඛජො වා පාදස්ස අබ්භන්තරන්තෙන චංකමනඛජො වා ගොප්ඵකානං උපරි භග්ගත්තා සකලෙන පිඨිපාදෙන චංකමනඛජො වා සබ්බොපෙස ඛජොයෙව, සො න පබ්බාජෙතබ්බො, "පක්ඛහතො"ති යස්ස එකො හත්ථො වා පාදො වා අඩ්සරීරං වා සුඛං න හවති, "ජින්නිරියාපථො"ති පීඨසප්පි වුච්චති, "ජරාදුබ්බලො"ති ජිණ්ණ

භාවෙන දුබ්බලො අත්තනො චීවරරජනාදිකම්මම්පි කාතුං අසමත්ථො, යො පන මහල්ලකොපි බලවා හොති අත්තානං පටිජග්ගිතුං සක්කොති සො පබ්බාජෙතබ්බො, "අන්ධො" ති ජච්චන්ධො වුච්චති, "මූගො"ති යස්ස වචිභෙදෙ නප්පවත්තති යස්සාපි පවත්තති සරණාගමනං පන පරිපුණ්ණං භාසිතුං නසක්කොති තාදිසං මම්මනම්පි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති, යො පන සරණාගමනමත්තං පරිපුණ්ණං භාසිතුං සක්කොති තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති, "බධිරො"ති යො සබ්බෙන සබ්බං න සුණාති යො පන මහාසද්දං සුණාති තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති, අන්ධමූගාදයො උභයදොසවසෙන වුත්තා, යෙසච පබ්බජ්ජා පටික්ඛිත්තා උපසම්පදාපි තෙසං පටික්ඛිත්තාව, සචෙ පන තෙ සංඝො උපසම්පාදෙති සබ්බෙපි හත්ථච්ඡිනනාදයො සුපසම්පන්නා, කාරකසංඝො පන ආචරියුපජ්ඣායා ච ආපත්තිතො න මුච්චන්ති වක්ඛන්ති ච, "අත්ථි භික්ඛවෙ පුග්ගලො අප්පත්තො ඔසාරණං තං චෙ සංඝො ඔසාරෙති එකච්චො සුඔසාරිතො එකච්චො දුඬොසාරිතො"ති තස්සත්ථො ආගතඨානෙයෙව ආවිභවිස්සතීති.

හත්ථච්ඡිනනාදිවත්ථුකථා නිඩිතා.

"අලජ්ජිනං නිස්සාය වසන්තී"ති උපයොගත්ථෙ සාම්වචනං, ආලජ්ජි පුග්ගලෙ නිස්සාය වසන්තීති අත්ථො, "යාව භික්ඛුසභාගතං ජානාමි"ති නිස්සයදායකස්ස භික්ඛුනො භික්ඛූහි සභාගතං ලජ්ජිභාවං යාව ජානාමිති අත්ථො, තස්මා නවං ඨානං ගතෙහි එහි භික්ඛු නිස්සයං ගණ්හාහීති වුච්චමානෙනපි චතුපචාභං නිස්සයදායකස්ස ලජ්ජිභාවං උපපරික්ඛිත්වා නිස්සයො ගහෙතබ්බො, සචෙ ථෙරො ලජ්ජිති භික්ඛූනං සන්තිකෙ සුත්වා ආගතදිවසෙයෙව ගහෙතුකාමො හොති ථෙරො පන ආගමෙහි තාව වසන්තො ජානිස්සසීති කතිපාහං ආචාරං උපපරික්ඛිත්වා නිස්සයං දෙති වට්ටති, පකතියා නිස්සයගහණඨානං ගතෙන තදහෙව ගහෙතබ්බො, එකදිවසම්පි පරිහාරො නත්ථි, සචෙ පඨමයාමෙ ආචරියස්ස ඔකාසො නත්ථි, ඔකාසං අලභන්තො පච්චුසසමයෙ ගහෙස්සාමිති සයති අරුණං උග්ගතම්පි නජානාති අනාපත්ති, සචෙ පන ගණ්හිස්සාමිති ආභොගං අකත්වා සයති අරුණුග්ගමනෙ දුක්කටං ආපජ්ජති, අගතපුබ්බඨානං ගතෙන චෙ තීණි දිවසානි වසිත්වා ගන්තුකාමෙන අනිස්සිතෙන වසිතබ්බං, සත්තාහං වසිස්සාමිති ආලයං කරොන්තෙන පන නිස්සයො ගහෙතබ්බො, සචෙ ථෙරො කිං සත්තාහං වසන්තස්ස නිස්සයෙනාති වදති පටික්ඛිත්තකාලතො පඨාය ලඬපරිහාරො හොති, "නිස්සය කරණීයො"ති කරණීයනිස්සයො, කරණීයො මයා නිස්සයො ගහෙතබ්බොති අත්ථො, "නිස්සයං අලභමානෙනා"ති අත්තනා සඞ්ං අඩානපටිපන්නෙන නිස්සයදායකෙ අසති නිස්සයං නලභති නාම, එවං අලභන්තෙන අනිස්සිතෙන බහූනිපි දිවසානි ගන්තබ්බං, යච පුබ්බෙ නිස්සයං ගහෙත්වා වුත්ථපුබ්බං කිචි ආවාසං පවිසති එකරත්තං වසන්තෙනාපි නිස්සයො ගහෙතබ්බො, අන්තරාමග්ගෙ විස්සමන්තො සත්ථං වා පරියෙසන්තො කතිපාහං වසති අනාපත්ති, අන්තොවා

ස්සෙ පන නිබ්බවාසං වසිතබ්බං නිස්සයො ච ගහෙතබ්බො, නාවාය ගච්ඡන්තස්ස පන වස්සානෙ ආගතෙපි නිස්සයං අලභන්තස්ස අනාපත්ති, "යාවියමානෙනා"ති තෙන ගිලානෙන යාවියමානෙන, සචෙ යාචාහි මන්ති වුච්චමානොපි මානෙන නයාචති ගන්තබ්බං, "ඵාසු හොතී"ති සම ථවිපස්සනානං පටිලාභවසෙන ඵාසු හොති, ඉමං හි පරිහාරං නෙව සො තාපනෙනා න සකදාගාමි අනාගාමි අරහන්තො ලභන්ති, න ඵාමගතසමා ධිනො වා විපස්සනාය වා ලාභි, විස්සඨකම්මඨානෙ පන බාලපුථුජ්ජනෙ ක ථාව නත්ථි, යස්ස ඛො පන සමථො වා විපස්සනා වා තරුණො හොති අයං ඉමං පරිහාරං ලභති පවාරණසංගහොපි එතස්සෙව අනුඤ්ඤාතො, තස්මා ඉමිනා පුග්ගලෙන ආචරියෙන පවාරෙත්වා ගතෙපි යදා පතිරූපො නිස්ස යදායකො ආගච්ඡිස්සති තස්ස නිස්සාය වසිස්සාමිති ආභොගං කත්වා පුන යාව ආසාළහිපුණ්ණමා තාව අනිස්සිතෙන වත්ථුං වට්ටති, සචෙ පන ආසා ළහිමාසෙ ආචරියො නාගච්ඡති යත්ථ නිස්සයො ලබ්භති තත්ථ ගන්තබ්බං, "ගොත්තෙනපි අනුසාවෙතු"න්ති මහාකස්සපස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛොති එවං ගොත්තං වත්වා අනුසාවෙතුං අනුජානාමිති අත්ථො, "චෙ එකානුසාව ණෙ"ති චෙ එකතො අනුසාවනෙ එකෙන එකස්ස අඤ්ඤෙන ඉතරස්සාති එවං ඒහි වා ආචරියෙහි එකෙන වා එකක්ඛණෙ කම්මවාචං අනුසාවෙන්තෙ හි උපසම්පාදෙතුං අනුජානාමිති අත්ථො, "චෙ තයො එකානුසාවනෙ කාතුං තච ඛො එකෙන උපජ්ඣායෙනා"ති චෙ වා තයො වා ජනෙ පුරිමනයෙ නෙව එකතො අනුසාවනෙ කාතුං අනුජානාමි තච ඛො අනුසාවන කිරියං එකෙන උපජ්ඣායෙන අනුජානාමිති අත්ථො, තස්මා එකෙන ආචරියෙන චෙ වා තයො වා අනුසාවෙතබ්බා, ඒහි වා තීහි වා ආචරි යෙහි විසුං විසුං එකෙන එකස්සාති එවං එකප්පහාරෙනෙව චෙ ති ස්සො වා කම්මවාචා කාතබ්බා, සචෙ පන නානාචරියා නානුපජ්ඣායා හො න්ති නිස්සත්ථෙරො සුමනත්ථෙරස්ස සඞ්විහාරිකං සුමනත්ථෙරො නිස්ස ත්ථෙරස්ස සඞ්විහාරිකං අනුසාවෙති අඤ්ඤමඤ්ඤච ගණපූරකා හොන්ති වට්ටති, සචෙ පන නානාඋපජ්ඣායා හොන්ති එකො ආචරියො හොති නත්වෙව නානුපජ්ඣායෙනාති පටික්ඛිත්තත්තා නවට්ටති, ඉදං සත්ථාය හි එසපටික්ඛෙපො, "පඨමං උපජ්ඣං ගාහාපෙතබ්බො"ති එත්ථ වජ්ජාව ජ්ජං උපනිජ්ඣායතීති උපජ්ඣා, තං උපජ්ඣං, "උපජ්ඣායො මෙ භන්තෙ හොහී"ති එවං වදාපෙත්වා ගාහාපෙතබ්බො, "විත්ථායන්තී"ති විත්ථඩග ත්තා හොන්ති, "උල්ලුම්පතු ම"න්ති උඩරතු මං, "තාවදෙවා"ති උපසම්ප නනසමනන්තරමෙව, "ඡායා මෙතබ්බා"ති එකපොරිසා වා ච්පොරිසා වාති ඡායා මෙතබ්බා, "උතුපමාණං ආචික්ඛිතබ්බ"න්ති වස්සානො හෙම න්තො ගිම්හොති එවං උතුප්පමාණං ආචික්ඛිතබ්බං එත්ථ උතුයෙව උතු ප්පමාණං, සචෙ වස්සානාදයො අපරිපුණ්ණා හොන්ති යත්තකෙහි දිවසෙහි යස්ස යො උතු අපරිපුණ්ණෙ තෙ දිවසෙ සල්ලක්ඛෙත්වා සො දිවසභාගො ආචික්ඛිතබ්බො, අථවා අයං නාම උතු සො ච ඛො පරිපුණ්ණො වා අපරි පුණ්ණො වාති එවං උතුප්පමාණං ආචික්ඛිතබ්බං, පුබ්බණ්හො වා සාය

ණෙහා වාති එවං දිවසභාගෝ ආවිකතිබබෝ, "සඝිති"නි ඉදමෙව සබබං එකතෝ කත්වා චිං කිං ලහසි කා තෙ ඡායා කිං උතුපපමාණං කෝ දිවස භාගොහි පුඵෝ ඉදං නාම ලහාමි වසසං වා හෙමනතං වා ගිමහං වා අය මෙ ඡායා ඉදං උතුපපමාණං අයං දිවසභාගොහි වදෙයයාසීති එවං ආවි කතිබබං, "දුතියං දුතු"නති උපසමපදමාලකතෝ පරිවෙණං ගචඡනත සස දුතියං දුතුං අනුජානාමි, චතතාරි ච අකරණීයානි ආවිකතිබුතහි අලෙබා, "අලබභමානඤ සාමගගිඤ අනාපජජි සමෙහාගෙ සංවාසෙ"නි යාව තසස උකෙඛපනියකමමකරණවථාය සාමගගි නලබභති තාව තෙන සඞඝං සමෙහාගෙ ච උපොසථපවාරණාදිකරණහෙදෙ සංවාසෙ ච අනා පජජති, සෙසං සබබත්ථ මහාවිහගෙ වුතතානුසාරෙන සුවිඤෙඤයයතතා පාකටමෙවාති.

සමනතපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
මාසඛතති අභිඛවඤ්ඤ සඛතපරිමණ්ඩිතසස මහාඛඛ්ඛිකසස
අඤ්ඤවණ්ණනා සමත්තා.

උපොසථඛණ්ඩිකෙ "අඤ්ඤතිත්ථියා"ති එත්ථ තිත්ථං වුවවති ලඞ්, අඤ්ඤං තිත්ථං=අඤ්ඤතිත්ථං, තං එතෙසං අත්ථීති=අඤ්ඤතිත්ථියා, ඉතෝ අඤ්ඤලඞ්කාති වුත්තං හොති, "ධම්මං භාසතී"ති යං තෙසං කතතබබා කාපතබබං තං කථෙනති, "තෙ ලහනී"ති තෙ මනුසසා ලහනති, "අන ජඣාපනෙනා වා හොති ආපජජිවා වා වුතිතො"ති එත්ථ යං ආපතතිං භික්ඛු අනජඣාපනෙනා වා හොති ආපජජිවා වා වුසිතො අයං අසනහි නාම ආපතතිනි එවමත්ථො වෙදිතබබෝ, "සම්පජානමුසාවාදෙ කිං හොති"නි ඡවායං සම්පජානමුසාවාදෙ අසස හොතීති වුතතො, "සෙ ආපතති තො කිං හොති"නි කතරා ආපතති හොතීති අත්ථො, "දුකකටං හොති"නි දුකකටාපතති හොති, සා ච බොා න මුසාවාදලකඛණෙන, භගවතො පන වචනෙන වචීවාරෙ අකිරියසමුඨානා ආපතති හොතීති වෙදිතබබා, වුතත නි හි:-

"අනාලපනෙනා මනුජෙන කෙනචි
වාචාගිරං නො ච පරෙ හණෙය්‍ය,
ආපජජෙය්‍ය වාචසිකං න කායිකං
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනහිතා" නි

"අනතරායිකො"නි අනතරායකරො, "කිසස එසු හොනී"නි කිමත්ථාය එසු හොනි, පඨමසස ඣානසස අධිගමායා"නි පඨමසස ඣානසස අධිග මත්ථාය තසස භික්ඛුනො එසු හොනි සුබං හොති එසනයො සබබත්ථ, ඉති භගවා උදෙදසතො ච නිදෙදසතො ච පඨමං පාතිමොක්ඛුදෙදසං දසෙසෙසි, "දෙවසිකං" නති දිවසෙ දිවසෙ, "චාතුද්දසෙ වා පණණරසෙ වා" නි එකසස උතුනො තතියෙ ච සත්තමෙ ච පක්ඛෙ වික්ඛත්තුං චාතුද්දසෙ අවසෙසෙ ඡක්ඛත්තුං පණණරසෙ අයං තාව එකො අත්ථො අයමපා

පකතිචාරිත්තවසෙන වුත්තො, "සකිං පක්ඛස්ස චාතුද්දසෙ වා පණ්ණරසෙ වා"ති වචනතො පන තථාරූපෙ පච්චයෙ සති යස්මිං තස්මිං චාතුද්දසෙ වා පණ්ණරසෙ වා උද්දිසිතුං වට්ටති, "ආවාසිකානං භික්ඛූනං චාතුද්දසො හොති ආගන්තුකානං පණ්ණරසො, සචෙ ආවාසිකා බහුතරා හොන්ති ආගන්තුකෙහි ආවාසිකානං අනුවත්තිතබ්බ"න්ති වචනතොපි වෙතං වෙදිතබ්බං.

"පඨමං නිමිත්තා කිත්තෙතබ්බා"ති විනයධරෙන පුච්ඡිතබ්බං පුරත්ථිමාය දිසාය කිං නිමිත්තන්ති? පබ්බතො භන්තෙති, පුන විනයධරෙන "එසො පබ්බතො නිමිත්ත"න්ති එවං නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං, එතං පබ්බතං නිමිත්තං කරොම කරිස්සාම නිමිත්තං කතො නිමිත්තං හොතු භවිස්සති හොහි"ති එවම්පන කිත්තෙතුං නවට්ටති, පාසාණාදිසුපි එසෙව නයො, පුරත්ථිමාය අනුදිසාය දක්ඛිණාය දිසාය දක්ඛිණාය අනුදිසාය පච්ඡිමාය දිසාය පච්ඡිමාය අනුදිසාය උත්තරාය දිසාය උත්තරාය අනුදිසාය කිං නිමිත්තං? උදකං භන්තෙ, එතං උදකං නිමිත්තන්ති, එත්ථ පන අඨත්වා පුන පුරත්ථිමාය දිසාය කිං නිමිත්තං? පබ්බතො භන්තෙ, එසො පබ්බතො නිමිත්තන්ති එවං පඨමං කිත්තිතං නිමිත්තං කිත්තෙත්වාව ඨපෙතබ්බං, එවං හි නිමිත්තෙන නිමිත්තං ඝටිතං හොති, එවං නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා අථ අනන්තරං වුත්තාය කම්මවාචාය සීමා සම්මන්නිතබ්බා, කම්මවාචාපරියොසානෙ නිමිත්තානං අන්තො සීමා හොති, නිමිත්තානි සීමතො බහි හොන්ති, තත්ථ නිමිත්තානි සකිං කිත්තිතානිපි කිත්තිතානෙව හොන්ති, අන්ධකඨකථායං "පන භික්ඛත්තුං සීමමඩලං සම්බන්ධන්තෙන නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බ"න්ති වුත්තං, පබ්බතො භන්තෙති උදකං භන්තෙති එවම්පන උපසම්පන්නො වා ආචික්ඛතු අනුපසම්පන්නො වා වට්ටතියෙව.

ඉදානි පබ්බතනිමිත්තාදිසු එවං විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, තිවිධො පබ්බතො-සුඩපංසුපබ්බතො සුඩපාසාණපබ්බතො උභයම්ස්සකොති, සො තිවිධොපි වට්ටති, වාලිකරාසිම්පන නවට්ටති, ඉතරොපි හත්ථිප්පමාණතො ඔමකතරො නවට්ටති, හත්ථිප්පමාණතො පන පඨාය සිනෙරුප්පමාණොපි වට්ටති, සචෙ චතුසු දිසාසු චත්තාරො වා තීසු වා තයො වා පබ්බතා හොන්ති චතුහි තීහි වා පබ්බතනිමිත්තෙහෙව සම්මන්නිතුම්පි වට්ටති, වීහි පන නිමිත්තෙහි එකෙන ච සම්මන්නිතුං නවට්ටති, ඉතොපරෙසු පාසාණ නිමිත්තාදිසුපි එසෙව නයො, තස්මා පබ්බතං නිමිත්තං කරොන්තෙන පුච්ඡිතබ්බං එකාබඩො න එකාබඩොති, සචෙ එකාබඩො හොති නකාතබ්බො, තං හි චතුසු වා අඨසු වා දිසාසු කිත්තෙන්තෙනාපි එකමෙව නිමිත්තං කිත්තිතං හොති, තස්මා යො එවං චක්කසණ්ඨානෙන විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ඨිතො පබ්බතො තං එකදිසාය කිත්තෙත්වා අඤ්ඤාසු දිසාසු තං බහිඩා කත්වා අන්තො අඤ්ඤානි නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි, සචෙ පබ්බතස්ස තතියභාගං වා උපඩ්ඪං වා අන්තොසීමාය කත්තුකාමා හොන්ති පබ්බතං අකිත්තෙත්වා යත්තකං පදෙසං අන්තොකත්තුකාමා තස්ස පරතො තස්මිං යෙව පබ්බතෙ ජාතරුක්ඛවම්මිකාදිසු අඤ්ඤතරං නිමිත්තං කිත්තෙ

තබ්බං, සචෙ එකයොජනචියොජනප්පමාණං සබ්බං පබ්බතං අන්තො කත්තුකාමා හොන්ති පබ්බතස්ස පරතො භූමියං ජාතරුක්ඛවමම්කාදීනි නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි.

පාසාණනිමිත්තෙ අයගුළුම්පි පාසාණසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති, තස්මා යො කොචි පාසාණො වට්ටති, පමාණතො පන හත්ථිප්පමාණො පබ්බතසංඛං ගතො, තස්මා සො නවට්ටති, මහාගොන මහාමහිසප්පමාණො පන වට්ටති, හෙඨිමපරිච්ඡෙදෙන බත්තිංසපලගුළපිණ්ඩපරිමාණො වට්ටති, න තතො බුද්දකතරො, ඉඨකා වා මහන්තීපි නවට්ටති, අනිමිත්තුපගපාසාණානං රාසිපි නවට්ටති, පගෙව පංසුවාලුකරාසි, භූමිසමො ඛලමඬල සදිසො පිඨිපාසාණො වා භූමිතො ඛාණුකො විය උඨිතපාසාණො වා හොති සොපි පමාණුපගො චෙ වට්ටති, පිඨිපාසාණො අතිමහන්තොපි පාසාණසඞ්ඛං යෙව ගච්ඡති, තස්මා සචෙ මහතො පිඨිපාසාණස්ස එකපදෙසං අන්තොසීමාය කත්තුකාමා හොන්ති, තමකිත්තෙත්වා තස්සුපරි අඤ්ඤෙ පාසාණො කිත්තෙතබ්බො, සචෙ පිඨිපාසාණුපරි විහාරං කරොන්ති විහාරමජ්ඣෙන වා පිඨිපාසාණො ඡිනිවිජ්ඣිත්වා ගච්ඡති, එවරූපො පිඨිපාසාණො නවට්ටති, සචෙ හි නං කිත්තෙන්ති නිමිත්තස්ස උපරි විහාරො හොති නිමිත්තච නාම බහිසීමාය හොති විහාරොපි බහිසීමං ආපජ්ජති, විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ඨිතපිඨිපාසාණො වා එකත්ථ කිත්තෙත්වා අඤ්ඤත්ථ න කිත්තෙතබ්බො.

වනනිමිත්තෙ තිණවනං වා තචසාරතාලනාළිකෙරාදිරුක්ඛවනං වා නවට්ටති, අන්තොසාරානං පන සාඛසාලාදීනං අන්තොසාරමිස්ස කානං වා රුක්ඛානං වනං වට්ටති, තච ඛො හෙඨිමපරිච්ඡෙදෙන චතුපචරුක්ඛමිත්තම්පි, තතො ඔරං නවට්ටති, පරං යොජනසතිකම්පි වට්ටති, සචෙ වනමජ්ඣෙ විහාරං කරොන්ති, වනං නකිත්තෙතබ්බං, එකදෙසං අන්තොසීමාය කාතුකාමෙහිපි වනං අකිත්තෙත්වා තත්ථ රුක්ඛපාසාණාදයො කිත්තෙතබ්බා, පරික්ඛිපිත්වා ඨිතං වනං එකත්ථ කිත්තෙත්වා අඤ්ඤත්ථ නකිත්තෙතබ්බං, රුක්ඛනිමිත්තෙ තචසාරො තාලනාලිකෙරාදි රුක්ඛො නවට්ටති, අන්තොසාරො ජීවමානකො අන්තමසො උබ්බෙධතො අඨගුලො පරිණාහතො සූචිදණ්ඩකප්පමාණොපි වට්ටති, තතො ඔරං නවට්ටති, පරං වාදසයොජනො සුප්පතිඨිතනිග්‍රොධොපි වට්ටති, වංසනළක සරාවාදිසු බීජං රොපෙත්වා වඩ්ඪාපිතො පමාණුපගොපි නවට්ටති, තතො අපනෙත්වා පන තංඛණම්පි භූමියං රොපෙත්වා කොඨකං කත්වා උදකං ආසිචිත්වා කිත්තෙති වට්ටති, නවමූලසාඛානිග්ගමනං අකාරණං, ඛන්ධං ඡින්දිත්වා රොපිතෙ පන එතං යුජ්ජති, කිත්තෙන්තෙන ච රුක්ඛොතිපි වත්තුං වට්ටති, සාඛරුක්ඛො සාලරුක්ඛොතිපි, එකාබඩම්පන සුප්පතිඨිත නිග්‍රොධසදිසං එකත්ථ කිත්තෙත්වා අඤ්ඤං කිත්තෙතුං නවට්ටති.

මග්ගනිමිත්තෙ අරඤ්ඤඛෙත්තනදිතළාකමග්ගාදයො නවට්ටන්ති, ජඞ්ඝමග්ගො වා සකටමග්ගො වා වට්ටති, සො නිබ්බිජ්ඣිත්වා චෙ තීණි ගාමන්තරානි ගච්ඡති, සො පන ජඞ්ඝමග්ගො සකටමග්ගතො උක්කමිත්වා පුන සකට

මඟ්ගමේව ඔතරති,සෙවා ජඞ්ඝමග්ගසඞ්ඛාමඤ්ඤා අවලඤ්ජා තෙ න වට්ටන්ති, ජංඝසඤ්ඤාසඞ්ඛාසඤ්ඤිනි වලඤ්ජියමානායෙව වට්ටන්ති, සවෙ වෙ මඤ්ඤා නි කඛිත්වා පච්ඡා සකටධුරම්ව එකීභවන්ති ඕඛාභිනඤ්ඤානෙ වා සම්ඛි ඤානෙ වා සකිං කිත්තෙත්වා පුන නකිත්තෙතබ්බා,එකාබද්ධං නිමිත්තං ඉෙ තං හොති, සවෙ ඕහාරං පරිකඛිපිත්වා වත්තාරෝ මඟ්ගා චතූසු දිසාසු ගච්ඡ න්ති මජ්ඣෙ එකං කිත්තෙතබ්බා, අපරං කිත්තෙතතුං නවට්ටති, එකාබද්ධනිමි ත්තා හෙඨා, කොණං නිබ්බිජ්ඣිත්වා ගතං පන පරභාගෙ කිත්තෙතුං වට්ට ති, ඕහාරමජ්ඣෙන නිබ්බිජ්ඣිත්වා ගතමිගෙහා පන නකිත්තෙතබ්බා, කිත්තිතෙ නිමිත්තසස උපරි ඕහාරෙ හොති, සවෙ සකටමගඝස්ස අන්තිම චක්කමග්ගං නිමිත්තා කරොන්ති, මඟ්ගා බහිසිමාය හොති, සවෙ බාහිර චක්කමග්ගා නිමිත්තං කරොන්ති බාහිරචක්කමග්ගා ච බහිසිමාය හොති, සෙසං අනෙන්තාසිමං භජති, මඟ්ගං කිත්තෙන්තෙන "මඤ්ඤා පඤ්ඤා පථෙ, පඤ්ඤා"ති දසසු යෙන කෙනචි නාමෙන කිත්තෙතුං වට්ටති,පරිඛාසණ්ඩා නෙන විහාරං පරිකඛිපිත්වා ගාමමඟ්ගා එකඤ්ච කිත්තෙතබ්බා අසඤ්ඤ්ච කි ත්තෙතුං නවට්ටති.

වම්මිකනිමිත්තෙන හෙමන්තිකවරිවෙජ්දෙන තං දිවසං ජාතෙ අඤ්ඤුලු බෙබ්ඩෙ ගොදිසාණපපමාණෙපි වම්මිකෙ වට්ටති, තතො ඔරං නව ට්ටති, පරං හිමවන්තසදිසෙපි වට්ටති, විහාරං පරිකඛිපිත්වා ඨිතමපන එකාබද්ධං එකඤ්ච කිත්තෙතබ්බා අසඤ්ඤ්ච කිත්තෙතුං නවට්ටති.

නදිනිමිත්තෙන යස්සා ධම්මිකානං රාජූනං කාලෙ අඤ්ඤමඤං අනුදසාහං අනුපඤ්ඣායනෙන එවං දෙවෙ වස්සන්තෙ වළාහකෙසු විගතමත්තෙසු සෙ තං පවත්තිස්සති අඤං නදිසංඛං නගච්ඡති, යස්සා පන ඊදිසෙසු වුත්තිකා ලෙසු වස්සානස්ස චාතුමාසෙ සොතං න පච්ඡිජ්ජති, නිමණ්ඩලං පවිස්ස දෙත්වා යඤ්ච කත්ථචි උත්තරනත්ථාය භික්ඛුනියා අන්තරවාසකො තෙමියති අඤ නදී ඉමං බන්ධනානං නිමිත්තං හොති, භික්ඛුනියා නදිපාරගම නෙපි උපොසථාදිසංඝකම්මකරණෙපි නදිපාරසීමාසම්මතනත්ථනෙපි අඤ මෙව නදී, යා පන මහෙසා විය සකටධුරසණ්ඨානෙන වා පරිඛාසණ්ඨා නෙන වා විහාරං පරිකඛිපිත්වා ගතා, තං එකඤ්ච කිත්තෙතබ්බා අසඤ්ඤ්ච කිත්තෙතුං නවට්ටති, විහාරසස වතූසු දිසාසු අසඤ්ඤමසඤ්ඤං විනිවිජ්ඣි ත්වා ගතෙ නදිවතුක්කෙපෙපි එසෙව නයො, අසම්භිත්තනදියො පන චත සෙසාපි කිත්තෙතුං වට්ටන්ති, සවෙ වතිං කරොන්තා විය රුක්ඛපාදෙ නිබ්ඣිත්වා වලලිපලාලාදිගි නදිසොතං රුම්භන්ති, උදකඤ අජ්ඣොත්ථරි ත්වා ආවරණං පවත්තනතිසෙව නිමිත්තං කාතුං වට්ටති, යථා පන උදකං නපපවත්තති එවං සෙතුම්හි කතෙ අපපවත්තනවාරා නදී නිමිත්තං කාතුං නවට්ටති, පවත්තනඨානෙ නදිනිමිත්තං අපපවත්තනඨානෙ උදකනිමි ත්තං කාතුං වට්ටති, යා පන දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා ගිම්හෙ වා නිරුදකභාවෙන නපපවත්තති සා වට්ටති, මහානදිතො උදකවාහිකං නීහරන්ති සා කු ඤානදීසදිසා ඤත්වා නිණ්ණ සඤාණි සම්පාදෙන්ති නිච්චං පවත්තති, කිඤ්චා පි පවත්තති නිමිත්තං කාතුං නවට්ටති, යා පන මූලෙ මහානදිතො නීහ

නාපි කාලඤ්ඤාරෙන තෙනෙව නිහතමඟෙන නදිං භින්දිත්වා සයඤ්ච ගඤ්ඡති, ගඤ්ඡන්ති පරතෝ සුංසුමාරාදි සමාකිණ්ණා නාවාදීහි සඤ්චරිතබ්බා නදී හොති තං නිමිත්තං කාතුං වට්ටති.

උදකනිමිත්තෙන නිරුදකෙ ඨානෙ නාවාය වා වාටිආදිසු වා උදකං පූරෙත්වා උදකනිමිත්තං කිත්තෙතුං නවට්ටති, භූමිගතමෙව වට්ටති, තව ඛො අපපවත්තනඋදකං ආවාවපොක්ඛරණීතළාකඡාතසරලොණිසමුද්දාදිසු සිතං, අසිතං පන ඔඝභද්දිඋදකවාහකමාතිකාසු උදකං නවට්ටති, අඞ්කඤ්ච කථාසමුට්ඨාපනං නමහිරෙසු ආවාවාදිසු උක්ඛිපිතං උදකං නිමිත්තං නකාතබ්බන්ති වුත්තං, තං දුවුත්තං අත්තනො මතිමත්තමෙව, සිතමපන අන්තාමසෝ සූකරඛතායපි ගාමදාරකානං කීළනාවාපියම්පි තංඛණඤ්ඤෙවඤ්ච පඨවිගං අවාරකං කත්වා කුටෙන්ති ආහරිත්වා පූරිතඋදකම්පි සඤ්චරිත්වා යාවකම්මවාචා පරියොසානා නිඤ්ඤති අප්පං වා හොතු බහුං වා වට්ටති, තඤ්ච පන ඨානං නිමිත්තසම්පාදකරණත්ථං පාසාණවාලිකාපංසුආදිරාසි වා පාසාණත්ථම්භෝ වා කාතබ්බෝ, තං කාතුඤ්ච කාරෙතුඤ්ච භික්ඛුස්ස වට්ටති, ලාභසීමාය පන නවට්ටති, සමානසංවාසකසීමා කඤ්චි පිළං නකරොති කෙවලං භික්ඛූනං විනයකම්මමෙව සාධෙති, තස්මා එත්ථ වට්ටති, ඉමෙහි ච අඤ්ඤෙහි නිමිත්තෙහි අඤ්ඤමඤ්ඤං සම්භිඤ්ඤන්තිපි සීමා සම්මන්නිතුං වට්ටතියෙව, සා එවං සම්මන්නිතා බද්ධසීමා නාම එකෙන මිහි වා නිමිත්තෙන අබද්ධා හොති, තීණි පන ආදිං කත්වා වුත්තප්පකාරානං නිමිත්තානං සබ්බෙනාපි බද්ධා හොති, සා තිහි සිංඝාටකසණ්ඨානා හොති, චතූහි චතුරස්සා වා සිංඝාටකඅඩ්ඩචන්දමුද්දිභාදිසණ්ඨානා වා, තතෝ අධිකෙහි නානාසණ්ඨානා, තං බන්ධිතුකාමෙහි සාමන්තවිහාරෙසු භික්ඛූ තස්ස තස්ස විහාරස්ස සීමාපරිච්ඡෙදං පුච්ඡිත්වා බද්ධසීමවිහාරානං සීමාය සීමන්තරිකං අබද්ධසීමවිහාරානං සීමාය උපචාරං ඨපෙත්වා දිසාචාරිකභික්ඛූනං නිස්සාචාරසමයෙ සබ්බෙ එකසම්මං ගාමක්ඛෙත්තෙ සීමං බන්ධිතුකාමා යෙ තත්ථ බද්ධසීමවිහාරා තෙසු භික්ඛූනං මඤ්ඤෙ අජ්ජ ඉමං බන්ධිස්සාම තුම්හෙ සකසීමාපරිච්ඡෙදතෝ මා බහි නික්ඛමිත්ථාති පෙසෙතබ්බං, යෙ අබද්ධසීමා විහාරා තෙසු භික්ඛූ එකජ්ඣං සන්නිපාතෙතබ්බා, ඡන්දාරහානං ඡන්දෙ ආහරාපෙතබ්බා, සබ්බෙ අඤ්ඤත්‍රාපි ගාමක්ඛෙත්තානි අත්තනොකාතුකාමා තෙසු ගාමෙසු යෙ භික්ඛූ වසන්ති තෙහිපි ආගන්තබ්බං, අනාගච්ඡන්තානං ඡන්දෙ ආහරිතබ්බන්ති මහාසුම්මත්ථෙරො ආහ, මහාපදුමත්ථෙරො පන "නානාගාමක්ඛෙත්තානි නාම පාටෙක්කං බද්ධසීමසදිසානි, න තතෝ ඡන්දපාරිසුද්ධි ආගච්ඡති, අත්තනොනිමිත්තානතෙති පන භික්ඛූහි ආගන්තබ්බ"න්ති වත්වා පුන ආහ "සමානසංවාසකසීමාසම්මන්නනකාලෙ ආගමනම්පි අනාගමනම්පි වට්ටති, අවිප්පවාසසීමාසම්මන්නනකාලෙ පන අත්තනානිමිත්තගතෙහි ආගන්තබ්බං අනාගච්ඡන්තානං ඡන්දෙ ආහරිතබ්බො"ති, එවං සන්නිපති තෙසු පන භික්ඛූසු ඡන්දාරහානං ඡන්දෙ ආහරිතෙ තෙසු තෙසු මඤ්ඤෙසු නදිනිප්ඵන්නාදිසු ආගන්තුකභික්ඛූනං සීඝසීඝං හත්ථපාසානයනත්ථඤ්ච බහිසීමාකරණත්ථඤ්ච ආරාමිකෙ චෙව සමණුද්දෙසෙ ච ඨපෙත්වා භෙරිසද්දං වා සංඛසද්දං වා කත්වා නිමිත්තකිත්තනානන්තරං වුත්තනයෙ "සුණාතු මෙ

භණෙත සංඝෝ''නි ආදිකාය කම්මවාචාය සීමා බන්ධිතබ්බා, කම්මවාචාපරියොසානෙයෙව නිමිත්තානි බහි කත්වා හෙට්ඨා පඨවිසන්ධාරකඋදකපරියන්තං කත්වා සීමා ගතා හොති, ඉමං පන සමානසංවාසකසීමං සම්මන්නන්තෙහි පබ්බජ්ජූපසම්පදාදිනං සංඝකම්මානං සුඛකරණත්ථං පඨමං ඛණ්ඩසීමා බන්ධිතබ්බා, තං පන බන්ධන්තෙහි වත්තං ජානිතබ්බං, සචෙ හි බොධිචෙතියගත්තසාලාදීනි සබ්බවන්තානි පතිට්ඨාපෙත්වා කතවිහාරෙ බන්ධන්ති විහාරමජ්ඣෙ බහූනඤ්ච සමොසරණට්ඨානෙ අබන්ධිත්වා විහාරපච්චන්තෙ විවිත්තෙනාකාසෙ බන්ධිතබ්බා, අකතවිහාරෙ බන්ධන්තෙහි බොධිචෙතියාදීනං සබ්බවන්තානං ඨානං සල්ලක්ඛෙත්වා යථාපතිට්ඨිතෙසු වත්ථූසු විහාරපච්චන්තෙ විවිත්තෙනාකාසො හොති එවං බන්ධිතබ්බා, සා හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන සචෙ එකවීසතිගිහිබ්‍යූ ගණ්හාති වට්ටති, තතො ඔරං නවට්ටති, පරං භික්ඛූසහස්සං ගණ්හන්තීපි වට්ටති, තං බන්ධන්තෙහි සීමාමාලකස්ස සමන්තා නිමිත්තූපගා පාසාණා ඨපෙතබ්බා, න ඛණ්ඩසීමාය සීතෙහි මහාසීමා බන්ධිතබ්බා, න මහාසීමාය සීතෙහි ඛණ්ඩසීමා, ඛණ්ඩසීමාසමෙව පන ඨත්වා ඛණ්ඩසීමා බන්ධිතබ්බා, මහාසීමාසමෙව ඨත්වා මහාසීමා, තත්‍රායං බන්ධනාවිධි-සමන්තා එසො පාසාණෙ නිමිත්තන්තී එවං නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා කම්මවාචාය සීමා සම්මන්නිතබ්බා, අථ තස්සා එව දළ්හීකම්මත්ථං අපිපවාසකම්මවාචා කාතබ්බා, එවං හි සීමා සමූහනිස්සාමාති ආගතා සමූහනිතුං නසක්කිස්සන්ති, සීමං සම්මන්නිත්වා බහිසීමන්තරිකපාසාණෙ ඨපෙතබ්බා, සීමන්තරිකා පඨවිඋකොටියා එකරතනපප්පමාණා වට්ටති, විදත්ථිපප්පමාණාපි වට්ටති ඤුරග්ගෙනි ඤුරග්ගප්පමාණාපි වට්ටතීති මහාපච්චරියං වුත්තං, සචෙ පන විහාරෙ මහා හොති වෙපි තිස්සොපි තතුත්තරිපි ඛණ්ඩසීමායො බන්ධිතබ්බා, එවං ඛණ්ඩසීමං සම්මන්නිත්වා මහාසීමාසම්මුනිකාලෙ ඛණ්ඩසීමතො නික්කඩ්ඪිත්වා මහාසීමාය ඨත්වා සමන්තා අනුපරියායනෙන සීමන්තරිකපාසාණෙ කිත්තෙතබ්බා, තතො අවසෙසනිමිත්තානි කිත්තෙත්වා හත්ථපාසං අවිජහන්තෙහි කම්මවාචාය සමානසංවාසකසීමං සම්මන්නිත්වා තස්සා දළ්හීකම්මත්ථං අපිපවාසකම්මවාචාපි කාතබ්බා, එවං හි සීමං සමූහනිස්සාමාති ආගතා සමූහනිතුං නසක්කිස්සන්ති, සචෙ පන ඛණ්ඩසීමාය නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා තතො සීමන්තරිකාය නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා මහාසීමාය නිමිත්තානි කිත්තෙන්ති, එවං තීසු ඨානෙසු නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා යං සීමං ඉච්ඡන්ති තං පඨමං බන්ධිතුං වට්ටති, එවං සන්ථාපි යථාවුත්තෙන නයෙන ඛණ්ඩසීමතොව පඨාය බන්ධිතබ්බා, එවං බන්ධාසු පන සීමාසු ඛණ්ඩසීමාය සිතා භික්ඛූ මහාසීමාය කම්මං කරොන්තානං න කොපෙන්ති, මහාසීමාය වා සිතා ඛණ්ඩසීමාය කරොන්තානං සීමන්තරිකාය පන සිතා උභිනන්නම්පි න කොපෙන්ති, ගාමකෙඛෙත්තෙ ඨත්වා කම්මං කරොන්තානං පන සීමන්තරිකාය සිතා කොපෙන්ති, සීමන්තරිකා හි ගාමකෙඛත්තං හජති, සීමා ච නාමෙසා න කෙවලං පඨවිතලෙයෙව බන්ධා බන්ධා නාම හොති, අථඛෝ පිතිපාසාණෙපි ඤුරග්ගෙහෙපි ලෙණෙපි පාසාදෙපි පබ්බතමත්ථකෙපි බන්ධා බන්ධා යෙව හොති, තස්මා පිතිපාසාණෙ බන්ධන්තෙහි පාසාණපිට්ඨිං රාජිං වා කොටෙත්වා උදුක්ඛලං

වා ඛණිත්වා නිමිත්තං න කාතබ්බං, නිමිත්තූපගපාසාණෙ ඨපෙත්වා නිමිත්තා නි කිත්තෙතබ්බානි, කම්මවාචාපරියොසානෙ සීමා පඨවිසන්ධාරකං උදකං පරියන්තං කත්වා ඔතරති, නිමිත්තපාසාණා ගථාඨානෙ න තිඨ නති, තස්මා සමන්තතො රාජී වා උඨාපෙතබ්බා, චතුසු වා කොණෙසු පාසාණා විජ්ඣිතබ්බා, අයං සීමාපරිච්ඡෙදොති වත්වා අක්ඛරානි වා ඡින්දිත බ්බානි, කෙචි උසූය්‍යකා සීමං ඣාපෙස්සාමාති අග්ගිං දෙන්ති පාසාණාව ඣායන්ති න සීමා, කුටිගෙහෙපි භිත්තිං අකිත්තෙත්වා එකවීසතියා භික්ඛූ නං ඔකාසඨානං අන්තොකරිත්වා පාසාණනිමිත්තානි ඨපෙත්වා සීමා ස ම්මන්නිතබ්බා, අන්තොකුඩ්ඩමෙව සීමා හොති, සචෙ අන්තොකුඩ්ඩෙ එක වීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසො නත්ථි පමුඛෙ නිමිත්තපාසාණෙ ඨපෙත්වා සම්මන්නිතබ්බා, සචෙ එවම්පි නප්පහොති බහි නිම්බොදකපතනඨානෙ පි නිමිත්තානි ඨපෙත්වා සම්මන්නිතබ්බා, එවං සම්මතාය පන සබ්බං කුටි ගෙහං සීමඨමෙව හොති, චතුභිත්ති ලෙණෙපි කුඩ්ඩං අකිත්තෙත්වා පාසාණාව කිත්තෙතබ්බා, අන්තොඔකාසෙ අසති පමුඛෙපි නිමිත්තානි ඨපෙතබ්බානි, සචෙ නප්පහොති බහිනිම්බොදකපතනඨානෙපි නිමිත්ත පාසාණෙ ඨපෙත්වා නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා සීමා සමන්නිතබ්බා, එවං ලෙ නස්ස අන්තො ච බහි ච සීමා හොති, උපරිපාසාදෙපි භිත්තිං අකිත්තෙ ත්වා අන්තො පාසාණෙ ඨපෙත්වා සීමා සම්මන්නිතබ්බා, සචෙ නප්ප හොති පමුඛෙපි පාසාණෙ ඨපෙත්වා සම්මන්නිතබ්බා, එවං සම්මතා උප රිපාසාදෙව හොති හෙඨා න ඔතරති, සචෙ පන බහුසු ථම්භෙසු තු ලානං උපරිකතපාසාදස්ස හෙඨිමතලෙ කුඩ්ඩො යථා නිමිත්තානං අන්තො හොති එවං උඨහිත්වා තුලාරුක්ඛෙහි එකසම්බන්ධො ඨිතො හෙ ඨාපි ඔතරති, එකත්ථම්භපාසාදස්ස පන උපරිමතලෙ බඩා සීමා සචෙ ථම්භමත්ථකෙ එකවීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසො හොති හෙඨා ඔතරති, සචෙ පාසාදභිත්තිතො නිග්ගතෙසු නියූහකාදිසු පාසාණෙ ඨපෙත්වා සීමං බන්ධන්ති පාසාදභිත්ති අන්තො සීමායං හොති, හෙඨාපනස්සා ඔතරණා නොතරණං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, හෙඨා පාසාදෙ කිත්තෙන්ත හිපි භිත්ති ච රුක්ඛත්ථම්භා ච න කිත්තෙතබ්බා, භිත්තිලග්ගෙ පන පාසා ණත්ථම්භෙ කිත්තෙතුං වට්ටති, එවං කිත්තිතා සීමා හෙඨාපාසාදස්ස පරි යන්තත්ථම්භානං අන්තොයෙව හොති, සචෙ පන හෙඨාපාසාදස්ස කුඩ්ඩො උපරිමතලෙන සම්බන්ධො හොති උපරිපාසාදම්පි අභිරුහති, සචෙ පාසාද ස්ස බහි නිම්බොදකපතනඨානෙ නිමිත්තානි කරොන්ති සබ්බො පාසා දො සීමඨො හොති, පබ්බතමත්ථකෙ තලං හොති එකවීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසාරහං, තත්ථ පිඨිපාසාණෙ විය සීමං බන්ධන්ති, හෙඨාපබ්බතෙපි තෙ නෙව පරිච්ඡෙදෙන සීමා ඔතරති, තාලමූලකෙ පබ්බතෙපි උපරි සීමා බඩා හෙඨා ඔතරතෙව, යො පන විතානසණ්ඨානො හොති උපරි එක වීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසො අත්ථි හෙඨා නත්ථි,තස්ස උපරි බඩා සීමා හෙඨා න ඔතරති එවං මුනිගසණ්ඨානො වා හොතු පණවසණ්ඨානො වා යස්ස හෙඨා වා මජ්ඣෙ වා සීමප්පමාණං නත්ථි තස්ස උපරි බඩා සීමා හෙඨා න ඔතරති, යස්ස පන වෙ කුටානි ආසනෙන ඨිතානි එකස්සපි උපරි සීමප්ප

මාණං නපපහොති තස්ස කුටන්තරං විනිච්ඡිා වා පූරෙතිා වා එකාබද්ධං කත්වා උපරි සිමා සම්මන්නිතබ්බා, එකෝ සපපථණ්ඩදිසෝ පබ්බතෝ තස්ස උපරි සීමපපමාණස්ස අත්ථිතාය සීමං බන්ධන්ති, තස්ස වේ හෙට්ඨා ආකාසපබ්භාරං හොති සීමා න ඔතරති, සචේ පනස්ස වෙමජ්ඣේ සීමපපමාණෝ සුසිරපාසාණෝ හොති ඔතරති සෝව පාසාණෝ සීමට්ඨොයෙව හොති, අථාපිස්ස හෙට්ඨාලෙණස්ස ඛුද්දිා අගබ්භකොපි ආහචච තිට්ඨති ඔතරති හෙට්ඨා ච උපරි ච සීමායෙව හොති, සචේ පන හෙට්ඨා උපරිමස්ස සීමා පරිවෙජ්දස්ස පාරතෝ අන්තෝ ලෙණං හොති බහිසීමා න ඔතරති අථාපි උපරිමස්ස සීමාපරිවෙජ්දස්ස බරතෝ බහි ලෙණං හොති අන්තෝ සීමා න ඔතරති අථාපි උපරි සීමාපරිවෙජ්දේ, බුද්දකෝ හෙට්ඨා ලෙණං මහන්තං සීමාපරිවෙජ්දමනික්කම්ම්ත්ථිා සීතසීමා උපරියෙව හොති හෙට්ඨා න ඔතරති; යදි පන ලෙණං බුද්දකං සබ්බපථවීසීමාපරිමාණං උපරිසීමා මහතී අජ්ඣාරුළ්හත්ථිා සීතා සීමා ඔතරති, අථ ලෙණං අභිබුද්ධකං සීමපපමාණං නහොති සීමා උපරියෙව හොති, හෙට්ඨා න ඔතරති, සචේ තතෝ උපඩ්ඩං හිරජිත්වා පතති සීමපපමාණවෙපි හොති, බහි පතිතං අසීමා, අපතිතං පන යදි සීමපපමාණං සීමා හොතියෙව, ඛණ්ඩසීමා ච නිවවත්තකා හොති, තං පූරෙත්වා උවවත්තකං කරොන්ති සීමායෙව, සීමාය ගෙහං කරොන්ති සීමට්ඨකමෙව හොති, සීමාය පොක්ඛරණිං ඛණන්ති සීමායෙව, ඔඝෝ සීමමණ්ඩලං ඔත්ථරිත්වා ගච්ඡති සීමාමාලකෙ අට්ඨා බැඳිත්වා කම්මං කාතුං වට්ටති, සීමාය හෙට්ඨා උම්මග්ගනදී හොති ඉඩ්මා භික්ඛු තත්ථ නිසිදති සචේ සා නදී පථමං ගතා සීමා පච්ඡා බද්ධා කම්මං න කොපෙති, අථ පථමං සීමා පච්ඡා නදී ගතා කම්මං කොපෙති, හෙට්ඨා පථවිතලෙ ඨිතෝ පන කොපෙති යෙව, සීමාමාළකෙ වටරුක්ඛෝ හොති තස්ස සාඛා වා තතෝ නිග්ගතපාරෝහා වා මහාසීමාය පථවිතලං වා තත්ථ ජාතරුක්ඛාදිනි වා ආහචච තිට්ඨති, මහාසීමං සොධෙත්වා වා කම්මං කාතබ්බං, තෙ වා සාඛා පාරොහා වා ඡින්දිත්වා බහිට්ඨකා කාතබ්බා, අනාහචච ඨිතසාඛාදීසු ආරුළ්හභික්ඛු හත්ථපාසං ආනෙතබ්බා, එවං මහාසීමාය ජාතරුක්ඛස්ස සාඛා වා පාරොහා වා වුත්තනයෙනෙව සීමාමාලකෙ පතිට්ඨානි වුත්තනයෙනෙව සීමං සොධෙත්වා වා කම්මං කාතබ්බං, නෙ වා සාඛා පාරොහා ඡින්දිත්වා බහිට්ඨකා කාතබ්බා, සචේ සීමාමාලකෙ කම්මෙ කයිරමානෙ කොචි භික්ඛු මාලකස්ස අන්තෝ පවිසිත්වා වෙහාසඨිතසාඛාය නිසීදති පාදවාසස භූමිගතා හොනති, නිවාසන පාරුපණං වා භූමිං ඵුසති කම්මං කාතුං න වට්ටති, පාදෙ පන නිවාසන පාරුපණඤ්ච උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං වට්ටති, ඉදච ලක්ඛණං පූරිමනයෙ නෙව වෙදිතබ්බං, අයම්පන විසෙසෝ-තත්ර උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං නවට්ටති හත්ථපාසමෙව ආනෙතබ්බා, සචේ අන්තෝ සීමතෝ පබ්බතෝ අබ්භුග්ගච්ඡති තත්රඩො භික්ඛු හත්ථපාසං එව ආනෙතබ්බා, ඉඛියා අන්තෝ පබ්බතං පවිඩෙපි එසෙවනයෝ, බජ්ඣමානා එවහි සීමා පමාණරහිතං පදෙසං නඛතරති, බඩාය සීමාය ජාතං යංකිඤ්චි යත්ථ කත්ථචි එකඛම්බන්ධෙන ගතං සීමාසංඛමෙව ගච්ඡතීති.

"තියොජනපරම"න්ති එත්ථ තියොජනං පරමං පමාණමෙතිස්සාති= තියොජනපරමා, තං තියොජනපරමං, සම්මන්නන්තෙන පන මජ්ඣෙ ඨත්වා යථා චතුසුපි දිසාසු දියඩ්ඩං දියඩ්ඩං යොජනං හොති එවං සම්ම න්නිතබ්බා, සචෙ පන මජ්ඣෙ ඨත්වා එකෙකදිවසතො තියොජනං කරොන්ති, ඡයොජනා හොතීති නවට්ටති, චතුරස්සං වා තිකොණං වා සම්ම න්නන්තෙන යථාකොණතො කොණං තියොජනං හොති එවං සම්ම න්නිතබ්බා, සචෙ හි යෙන කෙනචි පරියන්තෙන කෙසග්ගමත්තම්පි තියොජනං අතික්කාමෙති ආපත්තිච ආපජ්ජති සීමා ච අසීමා හොති, "නදිපාර"න්ති එත්ථ පාරයතීති=පාරා, කිං පාරයති? නදිං, නදියා පාරා= නදීපාරා, තං නදීපාරං, නදිං අජ්ඣොත්ථරමානන්ති අත්ථො, එත්ථ ච නදි යා ලක්ඛණං නදීනිමිත්තෙ වුත්තනයමෙව, "යත්ථස්ස ධුවනාවා වා"ති යත්ථ නදියා සීමාබන්ධනඨානගතෙසු තිත්ථෙසු නිච්චසංචරණනාවා අස්ස යා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන පාජනපුරිසෙන සඩිං තයො ජනෙ වහති, සචෙ පන සා නාවා උඩං වා අධො වා කෙනචිදෙව කරණීයෙන පුන ආගමනත්ථාය නිතා ථෙනෙහි වාහටා අවස්සං ලබ්භනෙය්‍යා, යා පන වාතෙන වා ජිනනබන්ධනා වීචිහි නදීමජ්ඣං නිතා අවස්සං ආහරිතබ්බා, පුන ධුවනාවා ච හොති, උදකෙ ඔගතෙ ථලං උස්සාදිතාපි සුධාකසටාදිහි පූරෙත්වා ඨපිතාපි ධුවනාවාව, සචෙ භින්නනාවා විසංඛතපදරා වා නවට්ට ති, මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ සචෙපි තාවකාලිකං නාවං ආනෙත්වා සීමබ න්ධනඨානෙ ඨපෙත්වා නිමිත්තානි කිත්තෙන්ති ධුවනාවාව හොතීති, තත්‍ර මහාසුම්මත්ථෙරො ආහ නිමිත්තං වා සීමා වා කම්මවාචාය ගච්ඡති න නා වාය, භගවතා ච ධුවනාවා අනුඤ්ඤාතා තස්මා නිබඩනාවායෙව වට්ටතීති, "ධුවසෙතුවා"ති යත්ථ රුක්ඛසංඝාටමයො වා පදරබඩො වා ජංඝසත්ථ සෙතු වා හත්ථිඅස්සාදිසංචරණයොග්ගො මහාසෙතු වා අත්ථි අන්තමසො තංඛණං යෙව රුක්ඛං ඡින්දිත්වා මනුස්සානං සංචරණයොග්ගො එකපදික සෙතු ධුවසෙතුත්වෙව සංඛං ගච්ඡති, සචෙ පන උපරිබඩානි වෙත්තලතා දීනි හත්ථෙන ගහෙත්වාපි නසක්කා හොති තෙන සංචරිතුං නවට්ටති, "එ වරූපං නදිපාරං සීමං සම්මන්නිතු"න්ති යත්ථායං වුත්තප්පකාරා ධුවනාවා වා ධුවසෙතු වා අභිමුඛතිත්ථෙයෙව අත්ථි එවරූපං නදීපාරං සීමං සම්ම න්නිතුං අනුජානාමිති අත්ථො, සචෙ ධුවනාවා වා ධුවසෙතු වා අභිමුඛ තිත්ථෙ නත්ථි ඊසකං උඩං අභිරුහිත්වා අධො වා ඔරොහිත්වා අත්ථි එවම්පි වට්ටති, කරවීකතිස්සත්ථෙරො පන ගාවුතබ්භ න්තරෙපි වට්ටතීති ආහ, ඉමඤ්ච පන නදීපාරසීමං සම්මන්නන්තෙන එකස්මිං තීරෙ ඨත්වා උපරිසො තෙ නදීතීරෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තතොපඨාය අත්තානං පරික්ඛිප න්තෙන යත්තකං පරිච්ඡෙදං ඉච්ඡති තස්ස පරියොසානෙ අධොසොතෙ පි නදීතීරෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා පරතීරෙ සම්මුඛඨානෙ නදීතීරෙ නිමි ත්තං කිත්තෙතබ්බං, තතො පඨාය යත්තකං පරිච්ඡෙදං ඉච්ඡති තස්ස වසෙන යාව උපරිසොතෙ පඨමකිත්තිතනිමිත්තස්ස සම්මුඛා නදීතීරෙ නි මිත්තං තාව කිත්තෙත්වා පච්චාහරිත්වා පඨමකිත්තිත නිමිත්තෙන සඩිං ඝටෙතබ්බං, අථ සබ්බනිමිත්තානං අන්තො ඨිතෙ භික්ඛූ හත්ථපාස ගතෙ

කත්වා කම්මවාචාය සීමා සම්මන්නිතබ්බා, නදියා සීතා අනාගතාපි කම්මං නකොපෙන්ති, සම්මුතිපරියොසානෙ ඨපෙත්වා නදිං නිමිත්තානං අන්තොපරතීරෙ ච ඔරිමතීරෙ ච එකා සීමා හොති, නදී පන බඩසීමාසඞ්ඛං න ගච්ඡති, විසුං නදීසීමා එව සා, සචෙ අන්තොනදියං දීපකො හොති තං අන්තොසීමාය කාතුකාමෙන පුරිමනයෙනෙව අත්තනා සීතතීරෙ නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා දීපකස්ස ඔරිමන්තෙ ච පාරිමන්තෙ ච නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං, අථ පරතීරෙ නදියා ඔරිමතීරෙ නිමිත්තස්ස සම්මුඛභාවෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තතො පභාය පුරිමනයෙනෙව යාව උපරිමසොතො පඨමකිත්තිතනිමිත්තස්ස සම්මුඛා නිමිත්තං තාව කිත්තෙතබ්බං, අථ දීපකස්ස පාරිමන්තෙ ච ඔරිමන්තෙ ච නිමිත්තං කිත්තෙත්වා පච්චාහරිත්වා පඨමකිත්තිතනිමිත්තෙන සඞ්ගං ඝටෙතබ්බං, අථ ච්ඡු තීරෙසු දීපකෙ ච භික්ඛූ සඛෙබ හත්ථපාසගතෙ කත්වා කම්මවාචාය සීමා සම්මන්නිතබ්බා, නදියං සීතා අනාගච්ඡන්නාපි කම්මං නකොපෙන්ති, සම්මුතිපරියොසානෙ ඨපෙත්වා නදිං නිමිත්තානං අන්තොතීර එව දීපකො ච එකසීමා හොති, නදී පන නදීසීමායෙව, සචෙ පන දීපකො විහාරසීමාපරිච්ඡෙදතො උඩං වා අධො වා අධිකතරො හොති අථ විහාරසීමපරිච්ඡෙදෙ නිමිත්තස්ස උජුකමෙව සම්මුඛීභූතෙ දීපකස්ස ඔරිමන්තෙ නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං, තතො පභාය දීපකසිඛරං පරිකඛිපන්තෙන පුන දීපකස්ස ඔරිමන්තෙ නිමිත්තස්ස සඞ්ඝට්ඨෙ පාරිමන්තෙ නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං, තතොපරං පුරිමනයෙනෙව පරතීරෙ සම්මුඛනිමිත්තමාදිං කත්වා පරතීරනිමිත්තානිව දීපකස්ස පාරිමන්ත ඔරිමන්තනිමිත්තානි ච කිත්තෙත්වා පඨමකිත්තිතනිමිත්තෙන සඞ්ගං ඝටෙත්වා කාතබ්බා, එවං කිත්තෙත්වා සම්මතසීමා පබ්බතසඞ්ඛාතා හොති, සචෙ පන දීපකො විහාරසීමපරිච්ඡෙදතො උඩම්පි අධොපි අධිකතරො හොති පුරිමනයෙනෙව දීපකස්ස උභොපි සිඛරානි පරිකඛිපිත්වා නිමිත්තානි කිත්තෙතන්තෙන නිමිත්තඝටනා කාතබ්බා, එවං කිත්තෙත්වා සම්මතසීමා මුදිඝසඞ්ඛාතා හොති, සචෙ දීපකො විහාරසීමපරිච්ඡෙදස්ස අන්තො බුද්ධකො හොති සබ්බපඨමෙන නයෙන දීපකෙ නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි, එවං කිත්තෙත්වා සම්මතා සීමා පණ්ණත්තිසඞ්ඛාතා හොති.

"අනුපරිවෙණිං"නති එකසීමාය මහාවිහාරෙ තසම්ං තසම්ං පරිවෙණෙ, "අසංකෙතෙනා"නි සඞ්කෙතං අකත්වා, "එකං සමූහන්තී"නි කම්මවාචාය සමූහනිත්වා, "යතො පාතිමොක්ඛං සුණාති"නි යත්ථ කත්ථචි භික්ඛූනං හත්ථපාසෙ නිසින්නානා ඨසමා පාතිමොක්ඛං සුණාති, කතොවස්ස උපොසථොති අත්ථො, ඉදඤ්ච වත්ථුවසෙන වුත්තං, හත්ථපාසෙ නිසින්නස්ස පන අසුණන්තස්සපි කතොව හොති උපොසථො, "නිමිත්තා කිත්තෙතබ්බා"නි උපොසථපමුඛස්ස බුද්ධකානි වා මහන්තානි වා පාසාණඉඤ්ඛකදුරුඛඩ්ඩකාදීනි යානි කානිචි නිමිත්තානි අඛෙභාකාසෙ වා මාලකාදීසු වා යත්ථ කත්ථචි සඤ්ඤං කත්වා කිත්තෙතුං වට්ටති, "ථෙරෙහි භික්ඛූහි පඨමතරං ඤත්තිපතිත්තු"නති එත්ථ සචෙ මහාථෙරො පඨමතරං න ආගච්ඡති දුක්කටං, "එකජ්ඣං ඤත්තිපතිත්වා උපොසථො කාතබ්බා"නි එත්ථ සචෙ පොරාණකො ආවාසො මජ්ඣෙ විහාරස්ස හොති පහොති චෙත්ථ භික්ඛූනං නිසජ්ජනඨානං තත්ථ

සන්නිපතිත්වා උපොසථො කාතබ්බො, සචෙ පොරාණකො වාපි දුබ්බලො චෙව සම්බාධො ච අඤ්ඤෙ පච්ඡා උසිතාවාසො අසම්බාධො තත්ථ උපොසථො කාතබ්බො, "යත්ථ වා පන ථෙරො භික්ඛු විහරතී"ති එත්ථාපි සචෙ ථෙරස්ස විහාරො සබ්බෙසං පහොති, ඵාසුකො හොති තත්ථ උපොසථො කාතබ්බො, සචෙ පන සො පච්චන්තො විසමප්පදෙසෙ හොති, ථෙරස්ස වත්තබ්බං "භන්තෙ තුම්හාකං විහාරො අඵාසුකදෙසො නත්ථි එත්ථ සබ්බෙසං ඔකාසො අසුකස්මිං නාම ආවාසෙ ඔකාසො අත්ථි තත්ථ ගන්තුං වට්ටතී"ති සචෙ ථෙරො නාගච්ඡති තස්ස ඡන්දපාරිසුඩ්ඩිං ආනෙත්වා සබ්බෙසං පහොනකෙ ඵාසුකඨානෙ උපොසථො කාතබ්බො, "අන්ධකවින්දු"ති රාජගහතො ගාවුතත්තයෙ අන්ධකවින්දං නාම, තං උපනිස්සාය ථෙරො වසති, තතො රාජගහං උපොසථං ආගච්ඡන්තො, රාජගහං හි පරික්ඛිපිත්වා අඨාර සමහාවිහාරා සබ්බෙ එකසීමා, ධම්මසෙනාපතිනා නෙසං සීමා බඩා, තස්මා වෙළුවනෙ සංඝස්ස සාමග්ගිදානත්ථං ආගච්ඡන්තොති අත්ථො, "නදිං තරන්තො"ති සප්පිනියං නාම නදිං අතික්කමන්තො, "මනං වූළ්හො අහොසි"ති ඊසකං අප්පත්තවූළ්හභාවො අහොසි,සා කිර නදී ගිජ්ඣකූටතො ඔතරිත්වා චණ්ඩෙන සොතෙන වහති,තත්ථ වෙගෙන ආගච්ඡන්තං උදකං අමනසිකරොන්තො ථෙරො මනං වූළ්හො අහොසි, න පන වූළ්හො, උදකබ්භාහතානිස්ස චීවරානි අල්ලානි ජාතානි,"සම්මතා සා සීමා සංඝෙන තිචීවරෙන අවිප්පවාසා ඨපෙත්වා ගාමච ගාමූපචාරචා"ති ඉමිස්සා කම්මවාචාය උප්පන්නකාලතො පඨායෙව භික්ඛූනං පුරිමකම්මවාචා නවට්ටති අයමෙව ථාවරා හොති, භික්ඛුනීනං පන අයං නවට්ටති පුරිමායෙව වට්ටති, කස්මා? භික්ඛුනීසංඝො හි අන්තොගාමෙ වසති යදි එවංසියා සො එතාය කම්මවාචාය තිචීවරපරිහාරං නලභෙය්‍ය, අත්ථිවස්ස පරිහාරො තස්මා පුරිමායෙව වට්ටති, භික්ඛුනිසංඝස්ස හි චෙපි සීමායො ලබ්භන්ති, තත්ථ භික්ඛූනං සීමං අජ්ඣොත්ථරිත්වාපි තස්සා අන්තොපි භික්ඛුනීනං සීමං සම්මන්නිතුං වට්ටති, භික්ඛූනම්පි භික්ඛුනීසීමාය එසෙව නයො, න හි තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස කම්මෙ ගණපූරකා හොන්ති, න කම්මවාචං වග්ගං කරොන්ති, එත්ථ නිගමනගරානම්පි ගාමෙනෙව සංගහො වෙදිතබ්බො, "ගාමූපචාරො"ති පරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපො අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපොකාසො, තෙසු අධිඝිත තෙචීවරිකො භික්ඛු පරිහාරං නලභති, ඉති භික්ඛූනං අවිප්පවාසසීමා ගාමච ගාමූපචාරච න ඔත්ථරති, සමානසංවාසකසීමා චෙත්ථ අත්තනො ධම්මතාය ගච්ඡති.

අවිප්පවාසසීමා පන යත්ථ සමානසංවාසකසීමා තත්ථෙව ගච්ඡති, න හි තස්සා විසුං නිමිත්තකිත්තනං අත්ථි, තත්ථ සචෙ අවිප්පවාසාය සම්මුතිකාලෙ ගාමො අත්ථි තං සා න ඔත්ථරති, සචෙ පන සම්මතාය සීමාය පච්ඡා ගාමො නිවිසති සොපි සීමාසඞ්ඛං යෙව ගච්ඡති, යථා ච පච්ඡා නිවිඨො එවං පඨමනිවිඨස්ස පච්ඡාවඩ්ඩිතපදෙසොපි සීමාසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති, සචෙපි සීමාසම්මුතිකාලෙ ගෙහානිකතානි පවිසිස්සාමාති ආලයොපි අත්ථි මනුස්සා පන අපවිඨා පොරාණගාමං වාසගෙහමෙව ඡඩ්ඩෙත්වා අඤ්ඤත්ථ ගතා අගාමො යෙව, එස සීමා ඔත්ථරති, සචෙ පන එකම්පි කුලං පවිඨං වා

ආගතං වා අත්ථි ගාමොයෙව සීමා න ඔත්ථරති, "එවඤ පන භික්ඛවෙ නිවිවරෙන අවිප්පවාසො සම්මුඛතාබෙබා"ති එත්ථ සම්මුඛතාතෙන භික්ඛූහා වත්තං ජානිතබබං, තත්‍රිදං වත්තං-ඛණ්ඩසීමාය ඨිතා අවිප්පවාසසීමා න සම්මුඛතාබබා, තථා අවිප්පවාසසීමාය ඨිතා ඛණ්ඩසීමාපි, ඛණ්ඩසීමාය පන ඨිතෙන ඛණ්ඩසීමාව සම්මුඛතාබබා, තථා ඉතරාය ඨිතෙන ඉතරා; සීම නනාම ලීහි කාරණෙහි සම්මුඛතාතති, පකතියා බුද්දකං පුන ආවාසවඩ්ඩන ත්‍ථාය මහතිං වා කාතුං, පකතියා වා මහතිං පුන අඤ්ඤසං විහාරොකාස ඣනත්‍ථාය බුද්දකං වා කාතුං, තත්‍ථ සවෙ ඛණ්ඩසීමාව අවිප්පවාසසීමාව ජානාති, සම්මුඛතිතුවෙව බන්ධිතුව සක්ඛිස්සති,ඛණ්ඩසීමං පන ජානන්තා අවිප්පවාසා අජානන්තාපි සම්මුඛතිතුවෙව බන්ධිතුව සක්ඛිස්සති, ඛණ්ඩ සීමං අජානන්තා අවිප්පවාසං යෙව ජානන්තා වෙනියඣානබොධියඣන උපොසථාගාරාදිසු නිරාසඬකා‍ඨානෙසු ඨත්වා අපෙපවාරණාය සම්මුඛතිතුං සක්ඛිස්සන්ති පරිබන්ධිතුං පන නසක්ඛිස්සන්තෙව, සවෙ බන්ධෙය්‍යුං සීමා සම්භෙදං කත්වා විහාරං අවිහාරං කරෙය්‍යුං තසමා නසම්මුඛතිතබබා, යෙ පන උභොපි නජානන්ති තෙ නෙව සම්මුඛතිතුං න බන්ධිතුං සක්ඛිස්සන්ති, අයං හි සීමා නාම කම්මවාචාය වා අසීමා හොති, සාසනභන්තරධානෙන වා, න ච සක්‍යා සීමං අජානන්තෙහි කම්මවාචා කාතුං, තසමා නසම්මුඛතිතබබා, සාධුකං පන ඤත්වාගෙව සම්මුඛතිතබබා ච බන්ධිතබබාචාති.

එවං බඩසීමාවසෙන සමානසංවාසඔ එකුපොසථභාවච දස්සෙත්වා ඉදානි අබඩසීමෙපුපි ඔකාසෙසු තං දස්සෙතුං, "අසම්මතාය භික්ඛවෙ සීමාය අසපිතාය"ති ආදිමාහ, තත්‍ථ "අසපිතාය"ති අපරිච්ඡින්නාය, ගාමඝණෙන වෙත්‍ථ නගරම්පි ගහිතමෙව හොති, තත්‍ථ යත්තකෙ පදෙසෙ තස්ස ගාමස්ස භොජකා බලිං ලභන්ති සොපදෙසොඅපෙපා වා හොතු මහන්තා වා ගාමසීමාතෙව සඞ්ගං ගච්ඡති, නගරනිගමසීමාසුපි එසෙව නයො. යම්පි එකස්මිං යෙව ගාමක්ඛෙත්තෙ එකං පදෙසං අයං විසුං ගාමෝ හොතූති පරිච්ඡින්දිත්වා රාජා කස්සචි දෙති, සොපි විසුං ගාමසීමා හොතියෙව, තසමා සා ච ඉතරා ච පකතිගාමනිගමනගරසීමා බඩසීමා සදිසා යෙවහොන්ති, කෙවලම්පන හිවිවරවිප්පවාසපරිහාරං නලභන්ති, එවං ගාමන්තවාසීනං සීමාය පරිච්ඡෙදං දස්සෙත්වා ඉදානි ආරඤ්ඤකානං සීමාපරිච්ඡෙදං දස්සෙතුං "අගාමකෙ චෙ"ති ආදිමාහ, තත්‍ථ "අගාමකෙ චෙ"ති විඤ්ඣාටවිසදිසෙ අරඤ්ඤෙ භික්ඛූ වසති, අට්ඨස ඨිතොකාසතො සමන්තා සත්තබභන්තරා සමානසංවාසකසීමානි අත්ථෙව,අයං සීමානි ච්චවිප්පවාසපරිහාරම්පි ලභති, තත්‍ථ එකං අබභන්තරං අට්ඨවීසහත්ථප්පමාණං හොති සවෙ වෙ සංඝා විසුං විනයකම්මානි කරොන්ති ඒතෙසං සත්තාබභන්තරානං අන්තරෙ අඤ්ඤං එකං සත්තබභන්තරං උපවාරත්ථාය ඨපෙතබ්බං, සෙසා සත්තබභන්තරසීමකථා මහාවිභඞ්ගෙ උද්දෙසිතසික්ඛාපදවණ්ණනායං වුත්තනයෙන ගහෙතබ්බා, "සබ්බා භික්ඛවෙ නදී අසීමා"ති යා කාචි නදීලක්ඛණපත්තා නදී නිත්තිණානි කිත්තෙත්වා එතං බඩසීමං කරොමාති කතාපි අසීමාව හොති, සා පන අත්තනො සභාවෙනෙව බඩසීමා සදිසා, සබ්බමෙත්ථ

සංඝකම්මං කාතුං වට්ටති, සමුද්දජාතස්සරෙසුපි එසෙවනයො, එත්ථ ජාත සෙසරො නාම යෙන කෙනචි ඛණ්ඩිත්වා අතතො සයජාතසොඛ්‍යෙ සම ත්තතො ආගතෙන උදකෙන පූරිතො තිඨති, එවං නදීසමුද්දජාතස්සර නං බඩසීමභාවං පටික්ඛිපිත්වා පුන තත්ථ අබ්බසීමපරිච්ඡෙදං දස්සෙන්තො "නදියා වා භික්ඛවෙ"ති ආදිමාහ.

තත්ථ "යං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපා"ති යං ඨානං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තතො උදකුක්ඛෙපෙන පරිච්ඡිත්තං, කථං පන උදකං උක්ඛිපිතබ්බන්ති? ගඨා අක්ඛධුත්තා දුරුගුළං ඛිපන්ති එවං උදකං වා වාලුකං වා හත්ථෙන ගහෙත්වා ඨාමමජ්ඣිමෙන පුරිසෙන සබ්බත්ථාමෙන ඛිපිතබ්බං, යත්ථ එවං ඛිත්තං උදකං වා වාලිකා වා පතති අයමෙකො උද කුක්ඛෙපො, තස්ස අන්තො හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතො කම්මං කොපෙති, යාව පරිසා වඩ්ඪති තාව සීමාපි වඩ්ඪති, පරිසපරියන්තතො උදකුක්ඛෙපො යෙව පමාණං,ජාතස්සරසමුද්දෙසුපි එසෙව නයො,එත්ථ ච සචෙ නදී නාති දීඝා හොති පභවතො පට්ඨාය යාව මුඛවාරං සබ්බත්ථ සංඝො නිසීදති උද කුක්ඛෙපසීමාකම්මං නත්ථි, සකලාපි නදී එතෙසං යෙව භික්ඛූනං පහොති, යමපන මහාසුම්මත්ථෙරෙන වුත්තං"යොජනං පවත්තමානායෙව නදී, තත්‍රා පි උපරි අඩ්ඪයොජනෙ පහාය හෙට්ඨා අඩ්ඪයොජනෙ කම්මං කාතුං වට්ටතී"ති, තං මහාපදුමත්ථෙරෙනෙව පටික්ඛිත්තං, භගවතා හි තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙ ත්වා යත්ථ කත්ථචි උත්තරන්තියා නිකුඛුනියා අන්තරවාසකො තෙමියතීති ඉදංනදියා පමාණං වුත්තං, නයොජනං වා අඩ්ඪයොජනං වා, තස්මා යා ඉම ස්ස සුත්තස්ස වසෙන පුබ්බෙ වුත්තලක්ඛණා නදී තස්සා පභවතො පට්ඨාය සංඝකම්මං කාතුං වට්ටති, සචෙ පනෙත්ථ බහූභික්ඛූ විසුං විසුං කම්මං කරො න්ති, සබ්බෙහි අත්තනො ච අඤ්ඤස්ස ච උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදස්ස අන්තරා අඤ්ඤං උදකුක්ඛෙපො සීමන්තරියත්ථාය ඨපෙතබ්බො, තතො අධිකං වට්ටනියෙව, ඌනකං පන නවට්ටතීති වුත්තං, ජාතස්සරසමුද්දෙසුපි එසෙ ව නයො, නදියා පන කම්මං කරිස්සාමාති ගතෙහි සචෙ නදී පරිපුණ්ණා හොති සමතිත්තිකා, උදකසාටියං නිවාසෙත්වාපි අන්තො නදියං යෙව කම්මං කාතබ්බං, සචෙ නසක්කොන්ති නාවායපි ඨත්වා කාතබ්බං,ගච්ඡන්ති යා පන නාවාය කාතුං නවට්ටති, කස්මා? උදකුක්ඛෙපමත්තතමෙව හි සීමා තං නාවා සීඝමෙව අතික්කාමෙති, එවං සති අඤ්ඤස්සා සීමාය ඤත්ති අඤ්ඤස්සා අනුසාවනා හොති, තස්මා නාවං අරිත්තෙන වා ඨපෙත්වා පාසා ණෙ වා ලග්ගත්වා අන්තො නදියං ජාතරුක්ඛෙ වා බන්ධිත්වා කම්මං කාත බ්බං, අන්තො නදියං බඩෙ අට්ටකෙපි අන්තො නදියං ජාතරුක්ඛෙපි ඨි තෙහි කාතුං වට්ටති, සචෙ පන රුක්ඛස්ස සාඛා වා තතො නික්ඛන්තපා රොහො වා බහි නදීතීරෙ විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය වා පතිඨිතො සීමං වා සොධෙත්වා සාඛං වා ඡින්දිත්වා කම්මං කාතබ්බං, බහි නදීතීරෙ ජාතරු ක්ඛස්ස අන්තො නදියං පවිට්ඨසාඛාය වා පාරොහෙ වා නාවං බන්ධිත්වා කම්ම කාතුං නවට්ටති කරොන්තෙහි සීමා වා සොධෙතබ්බා, ඡින්දිත්වාවස්ස බහි පතිඨිතභාවො නාසෙතබ්බො, නදීතීරෙ පන ඛාණුකං කොට්ටෙත්වා තත්ථ

බඩනාවාය නවට්ටති යෙව, නදියං සෙතුං කරොන්ති සචෙ අඤ්ඤා නදියං යෙව සෙතු වා සෙතුපාදු වා සෙතුම්හි ඨිතෙහි කම්මං කාතුං වට්ටති, සචෙ පන සෙතු වා සෙතුපාදු වා බහි තීරෙ පතිට්ඨිතා කම්මං කාතුං නව ට්ටති, සීමං සොධෙත්වා කාතබ්බං, අථ සෙතුපාදු අඤ්ඤා සෙතු පන උභි නනමපි තීරානං උපරි ආකාසෙ ඨිතා වට්ටති, අඤ්ඤානදියං පාසාණෙ වා දීපකෙ වා හොති, තස්ස යත්තකං පදෙසං පුබ්බෙ වුත්තපපකාරෙ පකතිවස්සකාලෙ වස්සානස්ස චතූසු මාසෙසු උදකං ඔත්ථරති සො නදීස ඞ්ගමෙ ව ගච්ඡති, අනිවුට්ඨිකාලෙ පන ඔඝෙන ඔත්ථටොකාසො නගහෙත බ්බා, සො හි ගාමසීමාසඞ්ගමෙව ගච්ඡති, නදිතො මානිකං නීහරන්තා නදියං ආවරණං කරොන්ති, තචෙ ඔත්ථරිත්වා වා විනිච්ඡිත්වා වා උදකං ගච්ඡති, සබ්බත්ථ පවත්තනඤ්ඤෙ කම්මං කාතුං වට්ටති, සචෙ පන ආවර ණෙන වා කොට්ටකබන්ධෙන වා සොතං පච්ඡිජ්ජති උදකං නපපවත්තති අපපවත්තනඤ්ඤෙ කාතුං නවට්ටති, ආවරණම්පත්තෙපි කාතුං නවට්ටති, සචෙ කොචි ආවරණපපදෙසො පුබ්බෙ වුත්තපාසාණදීපකපපදෙසො විය උදකෙන අජ්ඣොත්ථරීයති තත්ථ වට්ටති, සො හි නදීසඞ්ගමෙව ගච්ඡති, නදිං විනාසෙත්වා තළාකං කරොන්ති හෙට්ඨා පාළිබද්ධා උදකං ආගන්ත්වා තළාකං පූරෙත්වා තිට්ඨති, එත්ථ කම්මං කාතුං නවට්ටති, උපරි පවත්තනට්ඨා නෙ හෙට්ඨා ච ඡිද්දමොදකං නදිං ඔත්ථරිත්වාසන්දනට්ඨානතො පට්ඨාය දිට්ඨි දෙවෙ අවස්සනෙන හෙමන්තගිම්හෙසු වා සුක්ඛනදියාපි වට්ටති, නදි තො නීහටමානිකාය නවට්ටති, සචෙ සා කාලන්තරෙන භිජ්ජිත්වා නදී හොති වට්ටති, කාචි නදී කාලන්තරෙන උබ්භිත්තිත්වා ගාමනිගමසීමං ඔත්ථ රිත්වා පවත්තති, නදියෙව හොති කම්මං කාතුං වට්ටති, සචෙ පන විහාර සීමං ඔත්ථරති විහාරසීමාතොව සඞ්ගං ගච්ඡති, සමූදෙපි කම්මං කරොණන්හි යම්පදෙසං උඩං වඩ්ඪනඋදකං වා පකතිවිවි වා වෙගෙන ආග න්ත්වා ඔත්ථරති තත්ථ කාතුං නවට්ටති, යස්මිං පන පදෙසෙ පකතිවිවියො ඔත්ථරිත්වා සණ්ඨහන්ති සො උදකන්තතො පට්ඨාය අඤ්ඤා සමූදෙ, නාම, තත්ථ ඨිතෙහි කම්මං කාතබ්බං, සචෙ ඌම්මිවෙගො බාධති නාවාය අට්ටකෙ වා ඨත්වා කාතබ්බං, තෙසු විනිච්ඡයො නදියං වුත්තනයෙනෙව වෙදි තබ්බා, සමූදෙ පිඝිපාසාණෙ හොති තං කදාචි ඌම්මියො ආග න්ත්වා ඔත්ථරන්හි කදාචි න ඔත්ථරන්හි තත්ථ කම්මං කාතුං නවට්ටති; සො හි ගාමසීමාසඞ්ගමෙව ගච්ඡති, සචෙ පන වීචිසු ආගතාසුපි අනාගතාසුපි පකතිඋදකෙනෙව ඔත්ථරීයති වට්ටති, දීපකො වා පබ්බතො වා හොති සො වෙ දූරෙ හොති මච්ඡබන්ධානං අගමනපථෙ අරඤ්ඤසීමාසඞ්ගමෙව ගච්ඡති, නෙසං ගමනපරියන්තාසන්න ඔරතො පන ගාමසීමසඞ්ග ගච්ඡති, තත්ථ ගාමසීමං අසොධෙත්වා කම්මං කාතුං නවට්ටති, සමූදෙ, ගාමසීමං වා නිගමසීමං වා ඔත්ථරිත්වා තිට්ඨති සමූදෙව හොති, එත්ථ කම්මං කාතුං වට්ටති, සචෙ පන විහාරසීමං ඔත්ථරති විහාරසීමාතොව සඞ්ගං ගච්ඡති, ජාතස්සරෙ කම්මං කරොන්තෙහිපි යත්ථ පුබ්බෙ වුත්තපපකාරෙ වස්සකාලෙ වස්සෙ පච්ඡිජ්ජනවසෙන පිවිතුං වා හත්ථපාදෙ වා ධොවිතුං උදකං නහොති සුක්ඛති අයං න ජාතස්සරො ගාමක්ඛෙත්තසඞ්ගමෙව ගච්ඡති, හත්ථ

කම්මං නකාතබ්බං, යස්ස පන වුත්තපපකාරෙ වස්සකාලෙ උදකං සන්තිට්ඨති අයමෙව ජාතස්සරෝ, තස්ස යත්තකෙ පදෙසෙ වස්සානං වාතුමාසෙ උදකං තිට්ඨති තස්ථ කම්මං කාතුං වට්ටති, සචෙ ගම්භීරං උදකං අට්ටකං බන්ධිත්වා තස්ථ සිතෙනිපි ජාතස්සරස්ස අන්තො ජාතරුක්ඛමහි බඩඅට්ටකෙ පි කාතුං වට්ටති, පිඨිපාසාණදීපකෙසු පනෙත්ථ නදියං වුත්තනයදිසොව විනිච්ඡයෝ, සමවස්ස දෙවකාලෙ පහොනකජාතස්සරෝ පන සචෙපි දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා ගිම්හහෙමන්තෙසු වා සුක්ඛති, නිරුදකෝ හොති තස්ථ සංඝකම්මං කාතුං වට්ටති, යං අඤ්ඤකථාසු වුත්තං සබ්බෝ ජාතස්සරෝ සුඛෙන අනොදකෝ ගාමඛෙත්තං යෙව තන්ති තං නගහෙතබ්බං, සචෙ පනෙත්ථ උදකත්ථාය ආවාටං වා පොක්ඛරණිආදිනි වා ඛණන්ති තං ඨානං අජාතස්සරෝ හොති, ගාමසීමසම්බඩං ගච්ඡති, ලාබුනිම්බරුක්ඛාදි වපෙ කතෙපි එසෙවනයෝ, සචෙ පන තං පූරෙත්වා ථලං වා කරොන්ති එකසීමං දිසාභාගෙ පාළිං බන්ධිත්වා සබ්බමෙව නං මහාතලාකං වා කරොන්ති සබ්බොපි අජාතස්සරෝ හොති, ගාමසීමාසම්බඩමෙව ගච්ඡති, ලොණම්පි ජාතස්සර සම්බඩමෙව ගච්ඡති වස්සිකෙ චත්තාරෝ මාසෙ උදකත්ථානොකාසෙ කම්මං කාතුං වට්ටතීති.

"සීමාය සීමං සංභින්දන්ති"ති අත්තනො සීමාය පරෙසං බඩසීමං සම්භින්දන්ති, සචෙ හි පොරාණස්ස විහාරස්ස පුරත්ථිමාය දිසාය අම්බොළෙව ජම්බුවාති මෙ රුක්ඛා අසඤ්ඤමසඤ්ඤං සංසත්තාවිටපා හොන්ති, තෙසු අම්බස්ස පච්ඡිමදිසාභාගෙ ජම්බු, විහාරසීමා ච ජම්බුං අන්තොකත්වා අම්බං කිත්තෙත්වා බඩා හොති, අථ පච්ඡා තස්ස විහාරස්ස පුරත්ථිමදිසාය විහාරං කත්වා සීමං බන්ධන්තා තං අම්බං අන්තොකත්වා ජම්බුං කිත්තෙත්වා බන්ධන්ති, සීමාය සීමා සම්භින්නා හොති, එවං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ අකංසු, තෙනාහ සීමායසීමං සම්භින්දන්තීති, "සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරන්ති"ති අත්තනො සීමාය පරෙසං බඩසීමං අජ්ඣොත්ථරන්ති, පරෙසං බඩසීමං සකලං වා තස්සා පදෙසං වා අන්තොකත්වා අත්තනො සීමං බන්ධන්ති, "සීමන්තරිකං ඨපෙත්වා සීමං සම්මන්නිතුං"නාති එත්ථ සචෙ පඨමතරං කතස්ස විහාරස්ස සීමා අසම්මතා හොති සීමාය උපචාරෙ ඨපෙතබ්බා, සචෙ සම්මතා හොති පච්ඡිමකොටියා හත්ථපාසතා සීමන්තරිකා ඨපෙතබ්බා, කුරුන්දියං විදත්ථිමත්තන්ථපි, මහාපච්චරියං චතුරඟුලමත්තන්ථපි වට්ටතීති වුත්තං, එකරුක්ඛොපි ච විනතං සීමානං නිමිත්තං හොති සොපන වඩ්ඪනෙත්වා සීමා සඞ්කරං කරොති තස්මා න කාතබ්බෝ,"චාතුද්දසිකො ච පණ්ණරසිකොච"ති එත්ථ චාතුද්දසිකස්ස පුබ්බ කිච්චෙ අජ්ජුපොසථෝ චාතුද්දසොති වත්තබ්බං, "අධමෙමන වගග"නාති ආදිසු සචෙ එකසීමං විහාරෙ චතූසු භික්ඛූසු වසන්තෙසු එකස්ස ඡන්දපාරිසුඞ්ඛි ආහරිත්වා තයො පාරිසුඞ්ඛි උපොසථං කරොන්ති තීසු වා වසන්තෙසු එකස්ස ඡන්දපාරිසුඞ්ඛි ආහරිත්වා වෙ පානිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, අධමෙමන වගගං උපොසථ කම්මං හොති, සචෙ පන චත්තාරොපි සන්නිපතිත්වා පාරිසුඞ්ඛි උපොසථං කරොන්ති තයො වා වෙ වා පානිමොක්ඛං උද්දිසන්ති අධමෙමන සමග්ගං

නාම හොති, සචෙ චතූසු ජනෙසු එකස්ස පාරිසුඛිං ආහරිත්වා තයො පාති මොක්ඛං උද්දිසන්ති තීසු වා ජනෙසු එකස්ස පාරිසුඛිං ආහරිත්වා චෙ පාරිසු ඛිඋපොසථං කරොන්ති ධම්මෙන වග්ගං නාම හොති, සචෙ පන චත්තාරො එකත්ථ වසන්තා සබ්බෙව සන්නිපතිත්වා පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති තයො පාරිසුඛි උපොසථං කරොන්ති, චෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පාරිසුඛිඋපොසථං ක රොන්ති ධම්මෙන සමග්ගං නාම හොති, "නිදානං උද්දිසිත්වා අවසෙසං සු තෙන සාවෙතබ්බ"න්ති "සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො=පෙ=ආවිකතාහිස්ස ථාසු හොති"ති ඉදං නිදානං උද්දිසිත්වා, උද්දිඨං ඛො ආයස්මන්තෙහා නිදානං තත්ථායස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුඛා, දුතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරි සුඛා, තතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරසුඛා, පරිසුඛෙත්ථායස්මන්තෙහා තස්මා තුණ්හි එවමෙතං ධාරයාමිනි; සුතාඛො පනායස්මන්තෙහි චත්තාරො පා රාජිකා ධම්මා=පෙ=අච්චයං තන්තෙහි සික්ඛිතබ්බන්ති, එවං අවසෙසං සුතෙ න සාවෙතබ්බං, එතෙන නයෙන සෙසාපි චත්තාරො පාතිමොක්ඛුද්දෙසා වෙදිතබ්බා, "සවරහය"න්ති අටඨිමනුස්සහයං, "රාජන්තරායො"ති ආදිසු සචෙ භික්ඛුසු උපොසථං කරිස්සාමාති නිසිතෙනසු රාජා ආගච්ඡති අයං රාජන්තරායො, චොරා ආගච්ඡන්ති අයං චොරන්තරායො, දවඩාහො ආග ච්ඡති ආවාසෙ වා අග්ගි උට්ඨහති අයං අග්ගන්තරායො, මෙඝො වා උට්ඨෙති ඔඝො වා ආගච්ඡති අයං උදකන්තරායො, බහූමනුස්සා ආගච්ඡන්ති අයං මනුස්සන්තරායො, භික්ඛුං යකෙඛා ගණ්හාති අයං අමනුස්සන්තරායො, ව්‍ය ග්ඝාදයො චණ්ඩමිගා ආගච්ඡන්ති අයං වාලන්තරායො, භික්ඛුං සපාදයෝ ඩංසන්ති අයං සිරිංසපන්තරායො, භික්ඛු ගිලානො වා හොති කාලං වා ක රොති වෙරිනො වා තං මාරෙතුකාමා ගණ්හන්ති අයං ජීවිතන්තරායො, මනුස්සා එකං වා බහූ වා භික්ඛූ බ්‍රහ්මචරියා චාවෙතුකාමා ගණ්හන්ති අයං බ්‍රහ්මචරියන්තරායො, එවරූපෙසු අන්තරායෙසු සංඛිත්තෙන පාතිමො ක්ඛා උද්දිසිතබ්බා, පඨමෙ වා උද්දෙසෙ උද්දිසිතබ්බා ආදිමිහි මෙත යො චත්තාරො වා, එත්ථ ච දුතියාදිසු උද්දෙසෙසු යසම්ං අපරියොසිතෙ අන්තරායො හොති සොපි සුතෙනෙව සාවෙතබ්බා, "අනජ්ඣිට්ඨා"නි අනා ණත්තා අයාචිතා වා, අජ්ඣිසනා චෙත්ථ සංඝෙන සම්මතඛම්මජ්ඣිසකා යත්තා වා සංඝත්ථෙරායත්තා වා, තස්මිං ධම්මජ්ඣිසකෙ අසති සංඝත්ථෙරං ආපුච්ඡිත්වා වා තෙන යාචිතො වා භාසිතුං ලභති, සංඝත්ථෙරෙනාපි සචෙ විහාරෙ බහුධම්මකථිකා හොන්ති චාරපටිපාටියා වත්තබ්බා-චිං ධම්මං භණ ධම්මදානං දෙහීති වා වුත්තෙන නීහිපි විධීහි ධම්මො භාසිතබ්බා, ඔසාරෙ හීති වුත්තෙ පන ඔසාරෙතුමෙව ලභති, කථෙහීති වුත්තෙ කථෙතුමෙව, සරභඤ්ඤං භණාහීති වුත්තෙ සරභඤ්ඤමෙව, ඝංඝත්ථෙරොපි ච උච්චතරෙ ආසනෙ නිසින්නො යාචිතුං නලභති, සචෙ උපජ්ඣායො චෙව සබ්බිහාරි කො ච හොන්ති, උපජ්ඣායො ච තං උච්චාසනෙ නිසින්නො භණාති වදති සජ්ඣායං අධිට්ඨහිත්වා භණිතබ්බං, සචෙ පන එත්ථ දහරභික්ඛු හොන්ති තෙ සං භණාමිති භණිතබ්බං, සචෙ විහාරෙ සංඝත්ථෙරා අත්තනොයෙවනිසිසි තකෙ භණාපෙති අඤ්ඤෙ මධුරභාණකෙපි නජ්ඣිසන්ති, සො අඤ්ඤෙහි වත්තබ්බා, භන්තෙ අසුකනාම භණාපෙමාති, සචෙ භණාපෙන්ති වා

වදති තුණ්හි වා හොති භණාපෙතුං වට්ටති, සචෙ පන පටිබාහති නභණාපෙතබ්බං, යදි අනාගතෙ යෙව සංඝත්ථෙරෙ ධම්මසවණං ආරඩං, පුන ආගතෙ ඨපෙත්වා ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, ඔසාරෙත්වා පන කථෙන්තෙන ආපුච්ඡිත්වා වා අඨපෙත්වා යෙව වා කථෙතබ්බං, කථෙන්තස්ස පුන ආගතෙපි එසෙවනයො, උපනිසින්නකකථායපි සංඝත්ථෙරොව සාමි, තස්මා තෙන සයං වා කථෙතබ්බං අඤ්ඤෙ වා භික්ඛු කථෙහීති වත්තබ්බො, නො ච ඛො උච්චතරෙ ආසනෙ නිසින්නෙන මනුස්සානං පන භණාහීති වත්තුං වට්ටති මනුස්සා අත්තනො ජානනකභික්ඛුං ආපුච්ඡන්ති තෙන ථෙරං ආපුච්ඡිත්වා කථෙතබ්බං, සචෙ සංඝත්ථෙරො භන්තෙ ඉමෙ පඤ්හං පුච්ඡන්තීති පුඩො කථෙහීති වා භණති තුණ්හි වා හොති කථෙතුං වට්ටති, අන්තරඝරෙ අනුමොදනාදිසුපි එසෙවනයො, සචෙ සංඝත්ථෙරො විහාරෙ වා අන්තරඝරෙ වා මං අනාපුච්ඡිත්වාපි කථෙය්‍යාසීති අනුජානාති ලඩ කප්පියා හොති සබ්බත්ථ වත්තුං වට්ටති, සජ්ඣායං කරොන්තෙනාපි ථෙරො ආපුච්ඡිතබ්බොයෙව, එකං ආපුච්ඡිත්වා සජ්ඣායන්තස්ස අපරො ආගච්ඡති පුන ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, සචෙ විස්සම්ස්සාමීති ඨපිතස්ස ආගච්ඡති පුන ආරභන්තෙන ආපුච්ඡිතබ්බං, සංඝත්ථෙරෙ අනාගතෙ යෙව ආරඩං සජ්ඣායන්තස්සාපි එසෙවනයො, එකෙන සංඝත්ථෙරෙන මං අනාපුච්ඡාපි යථා සුඛං සජ්ඣායාහීති අනුඤ්ඤාතෙ යථා සුඛං සජ්ඣායිතුං වට්ටති අඤ්ඤසම්ං පන ආගතෙ තං ආපුච්ඡිත්වාව සජ්ඣායිතබ්බං, "අත්තනා වා අත්තානං සම්මන්නිතබ්බ"න්ති අත්තනා වා අත්තා සම්මන්නිතබ්බො පුච්ඡන්තෙන පන පරිසං ඔලොකෙත්වා සචෙ අත්තනො උපද්දවො නත්ථි විනයො පුච්ඡිතබ්බො, "කතෙපි ඔකාසෙ පුග්ගලං තුලයිත්වා"ති අත්ථි නුඛො මෙ ඉතො උපද්දවො නත්ථිති එවං උපපරික්ඛිත්වා, "පුග්ගලං තුලයිත්වා ඔකාසං කාතු"න්ති. "භූතමෙව නුඛො ආපත්තිං වදති අභූත"න්ති එවං උපපරික්ඛිත්වා ඔකාසං කාතුං අනුජානාමීති අත්ථො, අධම්මකම්මං වුත්තනයමෙව, "පටිකොසිතු"න්ති වාරෙතුං, "දිඝිම්පි ආවිකාතු"න්ති අධම්මකම්මං ඉදං නමෙ ඛමතීති එවං අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ අත්තනො දිඝිම්පකාසෙතුං, "චතුහිපචහී"ති ආදි තෙසං අනුපද්දවත්ථාය වුත්තං, "ථෙරාධිකං"ති ථෙරාධිනං ථෙරාය ත්තකං භවිතුන්ති අත්ථො, ථෙරාධෙය්‍යන්තිපි පාඨො, තස්මා ථෙරෙන සයං වා උද්දිසිතබ්බං අඤ්ඤෙ වා අජ්ඣෙසිතබ්බො, අජ්ඣෙසනවිධානචෙත්ථ ධම්මජ්ඣෙසනෙ වුත්තනයමෙව.

"සොනජානාති උපොසථංවා"ති ආදිසු චාතුද්දසිකපණ්ණරසික භෙදෙන දුවිධං, සංඝෙ උපොසථාදි භෙදෙන නවවිධව උපොසථං නජානාති, චතුබ්බිධං උපොසථකම්මං නජානාති, දුවිධං පාතිමොක්ඛං නජානාති, නවවිධං පාතිමොක්ඛුද්දෙසං නජානාති, "යො තත්ථ භික්ඛු ව්‍යත්තො පටිබලො"ති එත්ථ කිචාපි දහරස්සාපි ව්‍යත්තස්ස පාතිමොක්ඛො අනුඤ්ඤාතො, අථ ඛො එත්ථ අයමධිප්පායො, සචෙ ථෙරස්ස පච වා චත්තාරො වා තයො වා පාතිමොක්ඛුද්දෙසා නාගච්ඡන්ති වෙ පන අඛණ්ඩා සුවිසදා වාවුග්ගතා හොන්ති, ථෙරාය තෙතාව පාතිමොක්ඛො, සචෙ පන එත්තකම්පි විසදං කා

තුං නසක්කොති ව්‍යත්තස්ස භික්ඛුනො ආයත්තො හොති, "සාමන්තා ආවාසා"ති සමන්තා ආවාසං, "සජ්ජුක"න්ති තදහෙව ආගමනත්ථාය, "නවං භික්ඛුං ආණාපෙතු"න්ති එත්ථ යො සක්කොති උග්ගහෙතුං එවරූපො ආණාපෙතබ්බො, න බාලො, "කතමි භන්තෙ"ති එත්ථ කතිනනං පූරණීති කතමි, "කාලවතො"ති කාලස්සෙව, පගෙවාති අත්ථො, "යං කාලං සරතී"ති එත්ථ සායම්පි අජ්ජුපොසථො සමන්නාහරථාති ආරොචෙතුං වට්ටති, "ථෙරෙන භික්ඛුනා නවං භික්ඛුං ආණාපෙතු"න්ති එත්ථාපි කිඤ්චි කම්මං කරොන්තො වා සදාකාලමෙව එකො වා භාරනිත්ථරණකො වා සරභාණක ධම්මකථිකාදිසු අඤ්ඤතරො න උපොසථාගාරසම්මජ්ජනත්ථං ආණාපෙතබ්බො, අව සෙසා පන වාරෙන ආණාපෙතබ්බා, සචෙ ආණත්තො සම්මුජ්ජනිං තාවකාලිකම්පි නලභති සාඛාභඟං කප්පියං කාරෙත්වා සම්මජ්ජිතබ්බං, තම්පි අලභන්තස්ස ලඞ්කප්පියං හොති, ආසනපඤ්ඤාපනාණත්තියම්පි වුත්තනයෙනෙව ආණාපෙතබ්බො, ආණත්තෙන ච සචෙ උපොසථාගාරෙ ආසනානි නත්ථි සංසිකාවාසතොපි ආහරිත්වා පඤ්ඤාපෙත්වා පුන ආහරිතබ්බානි, ආසනෙසු අසති කටසාරකෙපි තට්ටිකායොපි පඤ්ඤාපෙතුං වට්ටති, තට්ටිකාසුපි අසති සාඛාභඟානි කප්පියං කාරෙත්වා පඤ්ඤාපෙතබ්බානි, කප්පිය කාරකං අලභන්තස්ස ලඞ්කප්පියං හොති; පදීපකරණෙපි වුත්තනයෙනෙව ආණාපෙතබ්බො, ආණාපෙන්තෙන ච අමුකස්මිනනාම ඔකාසෙ තෙලං වා වට්ටි වා කප්ලලිකා වා අත්ථි තං ගහෙත්වා කරොහීති වත්තබ්බො, සචෙ තෙලාදීනි නත්ථි පරියෙසිතබ්බානි, පරියෙසිත්වා අලභන්තස්ස ලඞ්කප්පියං හොති, අපි ච කපාලෙ අග්ගිපි ජාලෙතබ්බො, "සඟහෙතබ්බො"ති සාධු භන්තෙ ආගතත්ථ ඉධ භික්ඛා සුලභා සුපව්‍යජනං අත්ථි වසථ අනුක්කණ්ඨමානාති එවං පියවචනෙන සංගහෙතබ්බො, පුන ප්පුන තථාකරණවසෙන අනුග්ගහෙතබ්බො, ආම වසිස්සාමීති පටිවචන දාපනෙන උපලාපෙතබ්බො, අථ වා චතුහි පච්චයෙහි සංගහෙතබ්බො චෙව අනුග්ගහෙතබ්බො ච, පියවචනෙන උපලාපෙතබ්බො කණ්ණසුඛං ආලපිතබ්බොති අත්ථො, චුණ්ණාදීහි උපඝාපෙතබ්බො, "ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති සචෙ සක්ලොපි සංඝො නකරොති සබ්බෙසං දුක්කටං, ඉධ නෙව ථෙරා න දහරා මුච්චන්ති, සබ්බෙහි වාරෙන උපඝාපෙතබ්බො, අත්තනො වාරෙ අනුපඝහන්තස්ස ආපත්ති, තෙන පන මහාථෙරානං පරිවෙණසම්මජ්ජනදන්තකඝදානාදීනි න සාදිතබ්බානි, එවම්පි සති මහාථෙරෙහි සාය ම්පාතං උපඝානං ආගන්තබ්බං, තෙන පන තෙසං ආගමනං ඤත්වා පඨම තරං මහාථෙරානං උපඝානං ගන්තබ්බං, සචස්ස සඞ්ඝවරා භික්ඛූ උපඝාකා අත්ථි මය්හං උපඝාකා අත්ථි තුම්හෙ අප්පොස්සුක්කා විහරථාති වත්තබ්බං, අථාපිස්ස සඞ්ඝවරා නත්ථි තස්මිං යෙව පන විහාරෙ එකො වා චෙ වා වත්ත සම්පන්නා වදන්ති මයං ථෙරස්ස කත්තබ්බං කරිස්සාම අවසෙසා ඵාසුං විහරන්තුති, සබ්බෙසං අනාපත්ති, "සො ආවාසො ගන්තබ්බො"ති උපොසථකරණත්ථාය අඤ්ඤමාසං ගන්තබ්බො, සො ච ඛො උතුවස්සෙයෙව, වස්සානෙ පන යං කත්තබ්බං තං දස්සෙතුං "වස්සං වසන්ති බාලා අව්‍යත්තා"ති ආදිමාහ, තත්ථ "න භික්ඛවෙ තෙහි භික්ඛූහි තස්මිං ආවාසෙ වස්සං

වසිතබ්බ''න්ති පුරිම්කාය පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන විනා න වස්සං උපග
න්තබ්බං, සචෙ සො වස්සූපගතානං පක්කමති වා විබ්භමති වා කාලං වා
කරොති අඤ්ඤසමිං සතියෙව පච්ඡිම්කාය වසිතුං වට්ටති, අසති අඤ්ඤත්ථ
ගන්තබ්බං, අගච්ඡන්තානං දුක්කටං, සචෙ පන පච්ඡිම්කාය පක්කමති වා
විබ්භමති වා කාලං වා කරොති මාසමයං වසිතබ්බං, ''කායෙන විඤ්ඤ
පෙන්''ති පාරිසුඩ්දනං යෙන කෙනචි අගපපච්චගෙන විඤ්ඤපෙති ජානා
පෙති වාචං පන නිච්ඡාරෙතුං සක්කොන්තො වාචාය විඤ්ඤපෙති උභයථා
සක්කොන්තො කායවාචාහිති, ''සංඝෙන තත්ථ ගන්ත්වා උපොසථො කාත
බ්බො''ති සචෙ බහු තාදිසා ගිලානා හොන්ති සංඝෙන පටිපාටියා ඨත්වා
සබ්බෙ හත්ථපාසෙ කාතබ්බා, සචෙ දූරෙ දූරෙ හොන්ති සංඝො නප්පහො
ති තං දිවසං උපොසථො න කාතබ්බො, නත්වෙව වග්ගෙන සංඝෙන කාත
බ්බො, ''තත්ථෙව පක්කමත්''ති සංඝමජ්ඣං අනාගන්ත්වා තතොව කත්ථචි
ගච්ඡති, ''සාමණෙරො පටිජානාති''ති සාමණෙරො අහන්ති එවං පටිජ
නාති, භූතං යෙව වා සාමණෙරභාවං ආරොචෙති පච්ඡා වා සාමණෙරභූමි
යං තිඨාතීති අත්ථො, එසනයො සබ්බත්ථ, ''සංඝප්පත්තො පක්කමති''ති
සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන උපොසථත්ථාය සන්නිපතිතානං චතුන්නං
භික්ඛූනං හත්ථපාසං පත්වා පක්කමති, එසනයො සබ්බත්ථ, එත්ථ ච එකෙන
බහුන්නම්පි ආහටා පාරිසුඩ්ඩි ආහටාව හොති, සචෙ පන යො අන්තරාමග්ගෙ
අඤ්ඤං භික්ඛුං දිස්වා යෙසං තෙන පාරිසුඩ්ඩි ගහිතා තෙසච අත්තනො ච
පාරිසුඩ්ඩිං දෙති තස්සෙව පාරිසුඩ්ඩි ආගච්ඡති, ඉතරා පන බිළාලසඞ්ඛලික
පාරිසුඩ්ඩි නාම හොති, සා න ආගච්ඡති, ''සුත්තො න ආරොචෙති''ති ආග
න්ත්වා සුපති අසුකෙන භන්තො පාරිසුඩ්ඩි දින්නාති න ආරොචෙති, ''පාරි
සුඩ්ඩිහාරකස්ස අනාපත්තී''ති එත්ථ සචෙ සච්චව නාරොචෙති දුක්කටං ආ
පජ්ජති, පාරිසුඩ්ඩි පන ආහටාව හොති, අසච්චව අනාචික්ඛිතත්තා පනස්ස
අනාපත්ති, උභින්නම්පි උපොසථො කතොයෙව හොති, ඡන්දදානෙපි පාරි
සුඩ්ඩදානෙ වුත්තසදිසො යෙව විනිච්ඡයො; ''පාරිසුඩ්ඩිං දෙන්තෙන ඡන්දම්පි
දාතු''න්ති එත්ථ සචෙ පාරිසුඩ්ඩිමෙව දෙති න ඡන්දං උපොසථො කතො
හොති, යම්පන සංඝො අඤ්ඤං කම්මං කරොති තං අකතං හොති ඡන්ද
මෙව දෙති න පාරිසුඩ්ඩිං, භික්ඛුසංඝස්ස උපොසථොපි කම්මම්පි කතමෙව
හොති, ඡන්දදායකස්ස පන උපොසථො අකතො හොති, සචෙපි කොචි
භික්ඛු නදියා වා සීමාය වා උපොසථං අධිඨහිත්වා ආගච්ඡති කතො මයා
උපොසථොති අච්ඡිතුං න ලභති, සාමග්ගි වා ඡන්දො වා දාතබ්බො, ''සර
තිපි උපොසථං නපි සරතී''ති එකදා සරති එකදා න සරති, ''අත්ථි නෙව
සරතී''ති යො එකන්තං නෙව සරති තස්ස සම්මුතිදානකිච්චං නත්ථි,
''සො දෙසො සම්මජ්ජිත්වා''ති තං දෙසං සම්මජ්ජිත්වා, උපයොගත්ථෙ පච්ච
ත්තං, ''පානීයං පරිභොජනිය''න්ති ආදි උත්තානත්ථමෙව, කස්මා පනෙ
තං වුත්තං? උපොසථස්ස පුබ්බකරණාදිදස්සනත්ථං, තෙනාහු අඨකථා
චරියා:-

සම්මජ්ජනිපදීපො ච උදකං ආසනෙන ච
උපොසථස්ස එතානි පුබ්බකරණන්ති වුච්චති,

ඉති ඉමානි චත්තාරි පුබ්බකරණන්ති අක්ඛාතානි.

ඡන්දපාරිසුඩ්ඪි උතුක්ඛානං භික්ඛුගණනා ච ඔවාදෙ
උපොසථස්ස එතානි පුබ්බකිච්චන්ති වුච්චති,

ඉමානි පච පුබ්බකරණතො පච්ඡා කත්තබ්බානි පුබ්බකිච්චන්ති අක්ඛාතානි.

උපොසථො යාවතිකා ච භික්ඛූ
කම්මප්පත්තා සභාගාපත්තියො ච,
නවිජ්ජන්ති වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා
තස්මිං න හොන්ති පත්තකල්ලන්ති වුච්චති,

ඉමානි චත්තාරි පත්තකල්ලන්ති අක්ඛාතානි; "තෙහි සඩ්"න්ති තෙහි ආගතෙහි සඩ්ඪිං, එතානි පුබ්බකරණාදීනි කත්වා උපොසථො කාතබ්බො, "අජ්ජ මෙ උපොසථො" ති එත්ථ සචෙ පණ්ණරසො හොති අජ්ජ මෙ උපොසථො පණ්ණරසොතිපි අධිඝ්ඨාතුං වට්ටති, චාතුද්දසිකෙපි එසෙව නයො, භගවතා පඤ්ඤත්තං-"න සාපත්තිකෙන උපොසථො කාතබ්බො"ති, ඉදං "යස්ස සියා ආපත්ති"ති ආදිවචනෙනෙව පාරිසුඩ්දානපඤ්ඤාපනෙනව පාරිසුඩ්උපොසථපඤ්ඤාපනෙන ච පඤ්ඤත්තං හොතීති වෙදිතබ්බං, "ඉත්ථන්නාමං ආපත්ති"න්ති ථුල්ලච්චයාදිසු එකිස්සා නාමං ගහෙත්වා ථුල්ලච්චයං ආපත්තිං පාචිත්තියං ආපත්තින්ති එවං වත්තබ්බං, "තං පටිදෙසෙම්"ති ඉදං තං තුම්හමුලෙ තං තුය්හමුලෙ පටිදෙසෙමීති වුත්තෙපි සුවුත්තමෙව හොති, "පස්සසී"ති ඉදච පස්සසි ආවුසො තං ආපත්තිං පස්සථ භන්තෙ තං ආපත්තින්ති එවං වත්තබ්බං, "ආම පස්සාමි"ති ඉදච්පන ආම භන්තෙ පස්සාමි ආම ආවුසො පස්සාමීති එවං වුත්තම්පි සුවුත්තමෙව හොති, "ආයතිං සංවරෙය්‍යාසී"ති එත්ථ පන සචෙ බුද්ධතරො ආයතිං සංවරෙය්‍යාථාති වත්තබ්බො, එවං වුත්තෙන පන සාධු සුඨු සංවරිස්සාමීති වත්තබ්බමෙව, "යදා නිබ්බෙමතිකො"ති එත්ථ සචෙ පනෙස නිබ්බෙමතිකො හොති, "වත්ථුං කිත්තෙත්වාපි දෙසෙතුං වට්ටති"ති අන්ධකඝ්කථායං වුත්තං, තත්‍රායං දෙසනාවිධි-සචෙ මෙසච්ඡනෙන සුරියෙ කාලො නුඛො විකාලො නුඛොති වෙමතිකො භුජති තෙන භික්ඛුනා අහං භන්තෙ වෙමතිකො භුජිං සචෙ කාලො අත්ථි සම්බහුලා දුක්කටාආපත්තියො ආපනෙනාම්හි නොචෙ අත්ථි සම්බහුලා පාචිත්තියා ආපනෙනාම්හීති එවං වත්ථුං කිත්තෙත්වා අහම්භන්තෙ යා තස්මිං වත්ථුස්මිං සම්බහුලා දුක්කටා වා පාචිත්තියා වා ආපත්තියො ආපනෙනා තා තුම්හමුලෙ පටිදෙසෙමීති, එසනයො සබ්බාපත්තිසු, "න භික්ඛවෙ සභාගා ආපත්ති"ති එත්ථ යං වෙපිජනා විකාලභොජනාදිනා සභාගවත්ථුනා ආපජ්ජන්ති එවරූපා වත්ථු සභාගාති වුච්චති, විකාලභොජනප්පච්චයා ආපන්නං පන අනතිරිත්ත භොජනපච්චයා ආපන්නස්ස සන්තිකෙ දෙසෙතුං වට්ටති, යාපි චායං වත්ථු සභාගා සාපි දෙසිතා සුදෙසිතාච, අඤ්ඤං පන දෙසනාපච්චයා දෙසකො පටිග්ගහණපච්චයා පටිග්ගාහකො චාති උභොපි දුක්කටං ආපජ්ජන්ති, තං නානාවත්ථුකං හොති, තස්මා අඤ්ඤමඤ්ඤං දෙසෙතුං වට්ටති, "සාමන්තො භික්ඛු එවමස්ස වචනීයො"ති එත්ථ සභාගොයෙව වත්තබ්බො,

විසභාගස්ස හි වුච්චමානෙ භණ්ඩනකලහසංඝභෙදාදීනිපි හොන්ති, තස්මා තස්ස අවත්වා ඉතො වුඨහිත්වා පටිකරිස්සාමීති ආභොගං කත්වා උපොසථො කාතබ්බොති අන්ධකඨකථායං වුත්තං,

අනාපත්ති පණ්ණරසකෙ-"තෙ නජානිංසු" ති සීමං ඔක්කන්තා වා ඔක්කමන්තීති වා නජානිංසු, "අථඤ්ඤෙ ආවාසිකා භික්ඛූ ආගච්ඡන්තී"ති ගාමං වා අරඤ්ඤං වා කෙනචි කරණීයෙන ගන්ත්වා තෙසං නිසින්නඨානං ආගච්ඡන්ති, "වග්ගා සමග්ගසඤ්ඤිනො" ති තෙසං සීමං ඔක්කන්තත්තා වග්ගා ඔක්කන්තභාවස්ස අජානන්තො සමග්ගසඤ්ඤිනො. වග්ගා වග්ගසඤ්ඤිපණ්ණරසකෙ-"තෙ නජානන්තී"ති පබ්බතෙ වා ථලෙ වා ඨිතා සීමං ඔක්කන්තෙ වා ඔක්කමන්තෙ වා නපස්සන්ති, වෙමතිකපණ්ණරසකං උත්තානමෙව. කුක්කුච්චපකතපණ්ණරසකෙ-යථා ඉච්ඡාය අධිභූතො ඉච්ඡාපකතොති වුච්චති, එවං පුබ්බභාගෙ සන්නිඨානං කත්වාපි කරණක්ඛණෙ අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතාසඞ්ඛාතෙන කුක්කුච්චෙන අභිභූතා කුක්කුච්චපකතාති වෙදිතබ්බා. භෙදපුරෙක්ඛාර පණ්ණරසකෙ අකුසලබලවතාය ථුල්ලච්චයං වුත්තං.

ආවාසිකෙන ආගන්තුකපෙය්‍යාලෙ-යථා පුරිමෙ ආවාසිකෙන ආවාසිකපෙය්‍යාලෙ "තෙ නජානන්ති අථඤ්ඤෙ ආවාසිකා"ති ආදි වුත්තං, එවං තෙ නජානන්ති, "අථඤ්ඤෙ ආගන්තුකා" ති ආදිනා නයෙන සබ්බං වෙදිතබ්බං, ආගන්තුකෙන ආවාසිකපෙය්‍යාලෙ පන-යථා පුරිමපෙය්‍යාලෙ "ආවාසිකා භික්ඛූ සන්නිපතන්තී"ති ආගතං, එවං ආගන්තුකා භික්ඛූ සන්නිපතන්තීති ආනෙතබ්බං, ආගන්තුකෙන ආගන්තුකපෙය්‍යාලෙ පන-උභය පදෙසු ආගන්තුකවසෙන යොජෙතබ්බොති,

"ආවාසිකානං භික්ඛූනං චාතුද්දසො හොති ආගන්තුකානං පණ්ණරසො"ති එත්ථ යෙසං පණ්ණරසො තෙ තිරොරඨතො වා ආගතා අතීතං වා උපොසථං චාතුද්දසිකං අකංසූති වෙදිතබ්බා, "ආවාසිකානං අනුවත්තිතබ්බ"න්ති ආවාසිකෙහි "අජ්ජුපොසථො චාතුද්දසො"ති පුබ්බකිච්චෙ කයිරමානෙ අනුවත්තිතබ්බං න පටික්කොසිතබ්බං, "න අකාමා දාතබ්බා"ති න අනිච්ඡාය දාතබ්බා, "ආවාසිකාකාර"න්ති ආවාසිකානං ආකාරං, එසනයො සබ්බත්ථ, ආකාරො නාම යෙන තෙසං වත්තසම්පන්නා වා නවාති ආචාරසණ්ඨානං ගයහති, ලිඟං නාම-යන්තෙ තත්ථ තත්ථ ලීනෙ ගමයති අදිස්සමානෙපි ජානාපෙතීති අත්ථො, නිමිත්තං නාම-යං දිස්වා තෙ අත්ථිති ඤායන්ති, උද්දෙසො නාම-යෙන තෙ එවරූපා පරික්ඛාරාති උද්දිසන්ති අපදෙසං ලභන්තීති අත්ථො, සබ්බමෙතං සුපඤ්ඤත්තමචපීඨාදීනචෙව පදසඤ්ඤීනච අධිවචනං, යථායොගං පන යොජෙතබ්බං, ආගන්තුකාකාරාදිසුපි එසෙවනයො, තත්ථ "අඤ්ඤාතක"න්ති අඤ්ඤෙසං සන්තකං, "පාදානං ධොතං උදකනිසෙක"න්ති පාදානං ධොතානං උදකනිසෙකං, "පාදානං ධොතඋදකනිස්සෙක"න්ති වා පාඨො, පාදානං ධොවන උදක නිස්සෙකන්ති අත්ථො.

නානාසංවාසකාදිවත්ථුසු "සමානසංවාසකදිඨි" න්ති සමානසංවාසකා එතෙති දිඨිං, "නපුච්ඡන්තී"ති තෙසං ලඬිං න පුච්ඡන්ති, අපුච්ඡිත්වාව

වත්තපටිවත්තං කත්වා එකතො උපොසථං කරොන්ති, "නාභිවිතර න්ති"ති නානාසංවාසකභාවං මද්දිතුං අභිභවිතුං න සක්කොන්ති, තං දිසිං න නිස්සජ්ජපෙන්තීති අත්ථො, "සභික්ඛුකා ආවාසා"ති යස්මිං ආවාසෙ උපොසථකාරකා භික්ඛූ අත්ථි තම්හා යං නසක්කොති තදහෙව ආගන්තුං සො ආවාසො උපොසථං අකත්වා න ගන්තබ්බො, "අඤ්ඤත්‍ර සංඝෙනා" ති සංඝපහොනකෙහි භික්ඛූහි විනා, "අඤ්ඤත්‍ර අන්තරායා"ති පුබ්බෙ වුත්තං දසවිධමන්තරායං විනා, සබ්බන්තිමෙන පන පරිච්ඡෙදෙන අත්ත චතුත්ථෙන වා අන්තරායෙ වා සති ගන්තුං වට්ටති, "අනාවාසො"ති නව කම්මසාලාදිකො යො කොචි පදෙසො, යථා ච ආවාසාදයො න ගන්ත බ්බා එවං සචෙ විහාරෙ උපොසථං කරොන්ති උපොසථාධිඨානත්ථං සීමා පි නදීපි නගන්තබ්බා, සචෙ පනෙත්ථ කොචි භික්ඛු හොති තස්ස සන්තිකං ගන්තුං වට්ටති, විස්සඨඋපොසථාපි ආවාසා ගන්තුං වට්ටති, එවං ගතෙ අධිඨාතුම්පි ලභති, අරඤ්ඤකෙනාපි භික්ඛුනා උපොසථදිවසෙ ගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා අත්තනො විහාරමෙව ආගන්තබ්බං, සචෙ අඤ්ඤං විහා රං ඔක්කමති තත්ථ උපොසථං කත්වාව ආගන්තබ්බං අකත්වා නවට්ටති, "යං ජ්ඤ්ඤු සක්කොමි අජ්ජෙව ගන්තු"න්ති යං ජානෙය්‍ය අජ්ජෙව තත්ථ ගන්තුං සක්කොමීති එවරූපො ආවාසො ගන්තබ්බො, තත්ථ භික්ඛූහි සඬිං උපොසථං කරොන්තෙනාපි හි ඉමිනා නෙව උපොසථන්තරායො කතො භවිස්සතීති, "භික්ඛුනියා නිසින්නපරිසායා"ති ආදිසු හත්ථපාසූපගමන මෙව පමාණං, "අඤ්ඤත්‍ර අවුඝිතාය පරිසායා"ති ඉදං හි පාරිවාසියපාරි සුඬිදානං නාම පරිසාය වුඝිතකාලතොව පඨාය නවට්ටති, අවුඝිතාය පන වට්ටති, තෙනාහ "අඤ්ඤත්‍ර අවුඝිතාය පරිසායා"ති, තස්ස ලක්ඛණං භික්ඛු නීවිහගෙ පාරිවාසියඡන්දදානවණ්ණනතො ගහෙතබ්බං, "අනුපොසථෙ" ති චාතුද්දසිකො ච පණ්ණරසිකො චාති ඉමෙ චෙ උපොසථෙ ඨපෙත්වා අඤ්ඤස්මිං දිවසෙ, "අඤ්ඤත්‍ර සංඝසාමග්ගියා"ති යදා කොසම්බකභික්ඛූ නං විය භින්නෙන සංඝෙ පුන සංඝසාමග්ගිං කයිරති තථා රූපිං සංඝසා මග්ගිං ඨපෙත්වා, තදාව "සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො අජ්ජුපොසථො සාමග්ගී"ති වත්වා කාතබ්බො, යෙ පන කිස්මිච්දෙව අප්පමත්තකෙ උපොසථං ඨපෙත්වා පුන සමග්ගා හොන්ති තෙහි උපොසථොයෙව කාත බ්බොති.

උපොසථක්ඛන්ධක වණ්ණනා දුතියා.

වස්සූපනායිකක්ඛන්ධකෙ-"අප්පඤ්ඤත්තො"ති අනනුඤ්ඤතො අසංවිහි තො වා, "තෙධ භික්ඛූ"ති තෙ භික්ඛූ, ඉධ සඤ්ඤෙ නිපාතමත්තො, "සංකා සසිස්සන්ති"ති අප්පොස්සුක්කා නිබ්ඩවාසං වසිස්සන්ති, "කිනනුඛො වස්සූ පනායිකා" ති කතිනුඛො වස්සූපගමනා, "අපරජ්ජු ගතායා"ති එත්ථ අප රජ්ජුගතාය අස්සාති=අපරජ්ජුගතා, තස්සා අපරජ්ජුගතාය, අතික්කන්තාය අපරස්මිං දිවසෙති අත්ථො, දුතියනයෙපි මාසො ගතාය අස්සා ඉති=මාස ගතා, තස්සා මාසගතාය, අතික්කන්තාය මාසෙ පරිපුණ්ණෙති අත්ථො, ත ස්සා ආසාළ්හිපුණ්ණමාය අනන්තරෙ පාටිපදදිවසෙ ආසාළ්හිපුණ්ණමිතොව

පරාය පුණ්ණමාය අනන්තරෙ පාටිපදදිවසෙ යෙව විහාරං පවි ජගාහිත්වා පානීයං පරිභොජනීයං උපඨපෙත්වා සබ්බං චෙතියවන්දනාදි සාමීචිකම්මං නිට්ඨපෙත්වා, "ඉමස්මිං විහාරෙ ඉමං තෙමාසං වස්සං උපෙ ති"ති සක්කං වා භික්ඛිතුං වා වාචං නිච්ඡාරෙත්වා වස්සං උපගන්තබ්බං, "යො පකතිමෙය්‍යා"ති එත්ථ අනපෙක්ඛගමනෙන වා අඤ්ඤත්ථ අරු ණං උට්ඨාපනෙන වා ආපත්ති වෙදිතබ්බා, "යො අනික්කමෙය්‍යා"ති එත්ථ විහාරගණනාය ආපත්තිභෙදො වෙදිතබ්බා, සචෙ හි තං දිවසං විහාරස්ස සීස උපචාරං ඔක්කමිත්වා අතික්කමති සතං ආපත්තිභෙදා, සචෙ පන ද්වං විහාරූපචාරං අතික්කාමිත්වා අඤ්ඤස්ස විහාරස්ස උපචාරං අනොක්කමි ත්වාව නිවත්තති එකා එව ආපත්ති, කෙනචි අන්තරායෙන පුරිමිකං අනුප ගුතෙන පවිසිතුකා උපගන්තබ්බා, "අනුජානාමි භික්ඛවෙ රාජූනං අනුව තතිතු" න්ති එත්ථ වස්සුක්කඩ්ඨනෙ භික්ඛූනං කාචි පරිහානි නාම නත්ථි අනුවත්තිතුං අනුඤ්ඤතං, තස්මා අඤ්ඤස්මිම්පි ධම්මිකෙ කම්මෙ අනුව තතිතබ්බං, අධම්මිකෙ පන න කස්සචි අනුවත්තිතබ්බං, "සභාගා කරණීයෙසු භික්ඛුණීසංඝං උද්දිස්සා"ති ඉතො පට්ඨාය වචනානුරූ රං ජනපදාරඤ්ඤාති ඉමානි තීණි පරිනිණ්ණානි, උද්දෙසිතාදීනි උද්දෙ සිතසික්ඛාපදාදිසු වුත්තානෙව, "රසවතී"ති පනෙත්ථ භත්තගෙහං වුච්ච ති, චාරෙත්‍යං සංචරිත්තසික්ඛාපදෙ වුත්තමෙව, "පුරාණං සුත්තන්තෙනා පලුජ්ජති"න්ති යාව අයං සුත්තානුලොමා න පලුජ්ජති, "පමාණං සභාගා කරණීයෙනා"ති එතෙසං භික්ඛුආදීනං සභධම්මිකානං ගිලානභත්තං වා ගිලානුපට්ඨාකභත්තං වා හෙඨෙස්සාමි වා පරියෙසිස්සාමි වුච්චිස්සාමි උපඨහි ස්සාමි වාති එවමාදිනා පරතො විත්ථාරෙතා දැසිතෙන කාරණෙන අපප හිතෙපි ගණන්තබ්බං, පරතො මාතාපිතූනං අනුඤ්ඤාතාදීනෙපි එසෙවන යො, අභික්ඛුකථාදීසුපන යෙ මාතාපිතූනං උපට්ඨාකා සුතකා වා අඤ්ඤතකා වා තෙසම්පි අපපහිතෙපි ගණන්තුං වට්ටතීති වුත්තං, තං නෙව අට්ඨකථාසු න පාළියා වුත්තං, තස්මා න ගහෙතබ්බං, "භික්ඛු භතිකොං"නි එකස්මිං විහාරෙ භික්ඛුනි සඞ්ඝං වසනකපුරිසො, "උද්දිසති"ති පලුජ්ජති, "භඩං ඡෙදුපිහ"න්ති දබ්බසම්භාරභඩං ඡිඳුපිතං, "අවහාපෙය්‍ය"න්ති ආහරාපෙය්‍යං, "දජ්ජාඅහ"න්ති දජ්ජේ අහං, "සංඝකරණියෙනා"ති එත්ථ යං කිඤ්චි උපොසථාගාරාදිසු සෙනාසනෙසු චෙතියඝත්තනාළිදිකාදිසු වා කත්තබ්බං අන්තමසො භික්ඛූනං පුග්ගලිකසෙනාසනම්පි සබ්බං සංඝ කරණියමෙව, තස්මා තස්ස නිප්ඵාදනත්ථං දබ්බසම්භාරාදීනි වා ආහරිතුං වෙය්‍යකිච්චහුතිනං හත්තතෙතනාදීනි වා දාපෙතුං ගණ්හාතබ්බං, අයම්පනෙ ත්ථ පාළිමුත්තකරතනිවෙඡදනිවිජ්ඣයො, ධම්මචක්කප්පවත්තනාය අනිමන්තිතෙ න ගන්තුං නවට්ටති, සචෙ එකස්මිං මහාවාසෙ පඨමං යෙව කතිකා කතා හොති අසුකදිවසං නාම සන්නිපතිතබ්බන්ති, නිමන්තිතො යෙව නාම හොති ගන්තුං වට්ටති, භණ්ඩකං ඩොවිස්සාමීති ගන්තුං න වට්ටති, සචෙ පන ආවරියුපජ්ඣායා පහිණන්ති වට්ටති, නානිද්දරෙ විහාරො හොති තත්ථ ගන්ත්වා අජ්ජෙව ආගමිස්සාමීති සම්පාපුණිතුං නසක්කොන්ති වට්ටති, උද්දෙ ස පරිපුච්ඡාදීනං අත්ථායපි ගන්තුං නලභති, ආවරියං පසංසිස්සාමීති පන

ගන්තුං ලභති, සචෙ තං ආචරියො අජ්ජ මාගච්ඡාති වදති වට්ටති, "ඤාති කුලං වා උපඨාකකුලං වා දස්සනාය ගන්තුං නලභතී"ති යෙන ගාමො තෙන ගන්තුන්ති ආදිසු සචෙ ගාමො අවිදූරතො හොති තත්ථ පිඩාය චරිත්වා විහාරමෙව ආගන්ත්වා වසිතබ්බං, සචෙ දූරං ගතො සත්තාහවාරෙ න අරුණො උඨාපෙතබ්බො, න සක්කා වෙ හොති තත්‍රෙව සභාගඨානෙ වසිතබ්බං, සචෙ මනුස්සා යථා පවත්තානි සලාකභත්තාදීනි දෙන්ති න මයං තස්මිං විහාරෙ වසාමාති වත්තබ්බා, මයං විහාරස්ස වා පාසාදස්ස වා නදෙම තුම්හාකං දෙම යත්ථ කත්ථ වි වසිත්වා භුජ්ථාති වුත්තෙ පන යථා සුඛං භුජිතබ්බං, තෙසං යෙව තං පාපුණාති, තුම්හාකං වසනඨානෙ පාපුණා පෙත්වා භුජ්ථාති වුත්තෙ පන යත්ථ වසන්ති තත්ථ නෙත්වා වස්සග්ගෙන පාපුණාපෙත්වා භුජිතබ්බං, සචෙ පවාරිතකාලෙ වස්සාවාසිකං දෙන්ති යදි සත්තාහවාරෙන අරුණං උඨාපයිංසු ගහෙතබ්බං, ඡින්නවස්සෙහි පන න මයං තත්ථ වසිම්හ ඡින්නවස්සා මයන්ති වත්තබ්බං, යදි යෙසං අම්හාකං සෙනාසනං පාපිතං තෙ ගණ්හන්තූති වදන්ති ගහෙතබ්බං, යම්පන විහාරෙ උපනික්ඛිත්තකං මාවිනස්සීති ඉධ ආහටං චීවරාදි වෙහ ගියභණ්ඩං තං තත්ථෙව ගන්ත්වා අපලොකෙත්වා භාජෙතබ්බං, ඉතො අය්‍යානං චත්තාරෝ පච්චයෙ දෙථාති කප්පියකාරකානං දිනෙන ඛෙත්ත වත්ථුආදිකෙ තත්‍රුප්පාදෙපි එසෙව නයො, සංඝිකං හි වෙහගියභඩං අන්තො විහාරෙ වා බහිසීමාය වා හොතු බහිසීමාය ඨිතානං අපලොකෙත්වා භාජෙතුං නවට්ටති, උභයත්‍ර ඨිතම්පි පන අන්තොසීමාය ඨිතානං අපලොකෙත්වා භාජෙතුං වට්ටතියෙව, "සංඝො භිනෙනා"ති එත්ථ භිනෙන ගන්ත්වා කරණීයං නත්ථි යො පන භිජ්ජිස්සතීති ආසංකිතො තං සන්ධාය භිනෙනාති වුත්තං, "සම්බහුලාහි භික්ඛුනීහි සංඝො භිනෙනා"ති එත්ථ න භික්ඛුනීහි සංඝො භිනෙනාති දඨබ්බො, වුත්තං හෙතං "නඛො උපාළි භික්ඛුනී සංඝං භින්දතී"ති, එතා පන නිස්සාය එතා අනුබලං කත්වා යං සංඝං භික්ඛූ භින්දෙය්‍යුන්ති ආසංකා හොති තං සන්ධාය එතං වුත්තං, "වජ්ජෙ"ති ගොපාලකානං නිවාසඨානං, යෙන වජ්ජෙති එත්ථ වජෙන සඞ්ගතස්ස වස්සච්ඡෙදෙ අනාපත්ති, "උපකඨායා"ති ආසන්නාය, "සත්ථෙ වස්සං උපගන්තු" න්ති එත්ථ වස්සුපනායිකදිවසෙ තෙන භික්ඛුනා උපාසකා වත්තබ්බා, "කුටිකා ලඞ්ඝං වට්ටතී"ති, සචෙ කත්වා දෙන්ති තත්ථ පවිසිත්වා ඉධ වස්සං උපෙමීති තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං, නොවෙ දෙන්ති සාලා සංඛෙපෙන ඨිත සකටස්ස හෙඨා උපගන්තබ්බං, තම්පි අලභන්තෙන ආල යො කත්තබ්බො සත්ථෙ පන වස්සං උපගන්තුං නවට්ටති ආලයො නාම ඉධ වස්සං වසිස්සාමීති චිත්තුප්පාදමත්තං, සචෙ මග්ගපටිපන්නෙන යෙව සත්ථෙ පවාරණදිවසො හොති තත්ථෙව පවාරෙතබ්බං, අථ සත්ථො අන්තො වස්සෙ යෙව භික්ඛුනා පත්ථිතඨානං පත්වා අතික්කමති පත්ථිතඨානෙ වසිත්වා තත්ථ භික්ඛූහි සඞ්ගං පවාරෙතබ්බං, අථාපි සත්ථො අන්තො වස්සෙ යෙව අන්තරා එකස්මිං ගාමෙ තිඨති වා විප්පකිරියති වා තස්මිං යෙව ගාමෙ භික්ඛූහි සඞ්ගං වසිත්වා පවාරෙතබ්බං, අපවාරෙත්වා තතො පරං ගන්තුං නවට්ටති, නාවාය වස්සං උපගච්ඡන්තෙනාපි කුටියං යෙව උප

ගන්තබ්බං පරියෙසිත්වා අලභන්තෙන ආලයො කාතබ්බො, සචෙ අන්තො තෙමාසං නාවා සමුද්දෙ යෙව හොති තත්ථෙව පවාරෙතබ්බං, අථ නාවා කූලං ලභති අයච පරතො ගන්තුකාමො හොති ගන්තුං නවට්ටති, නාවාය ලඞ්ගාමෙ යෙව වසිත්වා භික්ඛූහි සඞ්ං පවාරෙතබ්බං, සචෙ නාවා අනුතීරමෙව අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡති භික්ඛු ච පඨමං ලඞ්ගාමෙ යෙව වසිතුකාමො නාවා ගච්ඡතු භික්ඛුනා තත්ථෙව වසිත්වා භික්ඛූහි සඞ්ං පවාරෙතබ්බං, ඉති වජෙ සත්ථෙ නාවායන්ති තීසු ඨානෙසු නත්ථි වස්සච්ඡෙදෙ ආපත්ති, පවාරෙතුච ලභති, පුරිමෙසු පන "වාළෙහි උබ්බාළ්හා හොන්ති"ති ආදිසු සංඝභෙදපරියන්තෙසු වත්ථූසු කෙවලං අනාපත්ති හොති පවාරෙතුං පන නලභති, "න භික්ඛවෙ රුක්ඛසුසිරෙ"ති එත්ථ සුඩෙ රුක්ඛසුසිරෙ යෙව නවට්ටති, මහන්තස්ස පන සුසිරස්ස අන්තො පදරච්ඡදනකුටිකං කත්වා පවිසනචාරං යොජෙත්වා උපගන්තුං වට්ටති, රුක්ඛං ඡින්දිත්වා ඛාණුමත්ථකෙ පදරච්ඡදනං කුටිකං කත්වාපි වට්ටති යෙව, "රුක්ඛවිටභියා"ති එත්ථාපි සුඩෙ විටභිමත්තෙ න වට්ටති, මහාවිටපෙ පන අට්ටකං බන්ධිත්වා තත්ථ පදරච්ඡදනං කුටිකං කත්වා උපගන්තබ්බං, "අසෙනාසනිකෙනා"ති යස්ස පචන්නං ඡදනානං අඤ්ඤතරෙන ඡන්නං යොජිතචාරබන්ධන සෙනාසනං නත්ථි තෙන න උපගන්තබ්බං, "නභික්ඛවෙ ඡවකුටිකාය" න්ති ඡවකුටිකා නාම ටංකිත මචාදිභෙදා කුටි තත්ථ උපගන්තුං න වට්ටති, සුසානෙ පන අඤ්ඤං කුටිකං කත්වා උපගන්තුං වට්ටති, "න භික්ඛවෙ ඡත්තෙ"ති එත්ථාපි චතුසු ථම්භෙසු ඡත්තං ඨපෙත්වා ආවරණං කත්වා චාරං යොජෙත්වා උපගන්තුං වට්ටති, ඡත්තකුටිකා නාමෙසා හොති, "චාටියා"ති එත්ථාපි මහන්තෙන කපලෙලන ඡත්තෙ වුත්තනයෙනෙව කුටිං කත්වා උපගන්තුං වට්ටති, "එවරූපා කතිකා"ති එත්ථ අඤ්ඤාපි යා ඊදිසි අධම්මිකා කතිකා හොති සා නකාතබ්බාති අත්ථො, තස්සා ලක්ඛණං මහාවිභගෙ වුත්තං, "පටිස්සවෙ ච ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති එත්ථ න කෙවලං ඉමං තෙමාසං ඉධ වස්සං වසථාති එතස්සෙව පටිස්සවෙ ආපත්ති, ඉමං තෙමාසං භික්ඛං ගණ්හථ උභොපි මයං ඉධ වස්සං වසිස්සාම එකතො උද්දිසාපෙස්සාමාති එවමාදිනාපි තස්ස තස්ස පටිස්සවෙ දුක්කටං, තං ච ඛො පඨමං සුඩචිත්තස්ස පච්ඡා විසංවාදනපච්චයා පඨමම්පි අසුඩචිත්තස්ස පන පටිස්සවෙ පාචිත්තියං, "විසං වාදෙන දුක්කට"න්ති පාචිත්තියෙන සඞ්ං දුක්කටං යුජ්ජති, "සො තදහෙව අකරණීයො"ති ආදිසු සචෙ වස්සං අනුපගන්ත්වා වා පක්කමති උපගන්ත්වා වා සත්තාහං බහිඩා වීති නාමෙති පුරිමිකා ච න පඤ්ඤායති පටිස්සවෙ ච ආපත්ති, වස්සං උපගන්ත්වා පන අරුණං අනුඨපෙත්වා තදහෙව සත්තාහකරණීයෙන පක්කමන්තස්සාපි අන්තො සත්තාහෙ නිවත්තන්තස්ස අනාපත්ති, කො පන වාදො විහතීහං වසිත්වා අන්තො සත්තාහෙ නිවත්තන්තස්ස, සචෙ ඉධ වසිස්සාමිති ආලයො අත්ථි අසතියා පන වස්සං න උපෙති ගහිතසෙනාසනං සුගහිතං ඡින්නවස්සො නහොති පවාරෙතුං ලභති යෙව, "සත්තාහං අනාගතාය පවාරණායා"ති එත්ථ නවමිතො පඨාය ගන්තුං වට්ටති, ආගච්ඡතු වා මාවා අනාපත්ති, සෙසං උත්තානමෙවාති.

වස්සුපනායිකක්ඛන්ධක වණ්ණනා නතියා.

පවාරණක්ඛන්ධකෙ-"නෙව ආලපෙය්‍යාම න සල්ලපෙය්‍යාමා"ති එත්ථ ආලාපො නාම පඨමවචනං, සල්ලාපො පච්ඡිමවචනං, "හත්ථවිලඞ්ඝකෙනා"ති හත්ථුක්ඛෙපකෙන, "පසුසංවාස"න්ති පසූනං විය සංවාසං, පසවොපි හි අත්තනො උප්පන්නං සුඛදුක්ඛං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස න ආරොචෙන්ති පටිසන්ථාරං න කරොන්ති, තථා එතෙපි න අකංසු තස්මා නෙසං සංවාසො පසුසංවාසොති වුච්චති, එසනයො සබ්බත්ථ, "න භික්ඛවෙ මුගබ්බතං තිත්ථියසමාදාන"න්ති ඉමං තෙමාසං න කථෙතබ්බන්ති එවරූපං වත සමාදානං න කාතබ්බං, අධම්මකතිකා හි එසා, "අඤ්ඤමඤ්ඤානුලොමතා" ති අඤ්ඤමඤ්ඤං වත්තුං අනුලොමභාවො, වදන්තු මං ආයස්මන්තොති හි වදන්තං සක්කා හොති කිමි වත්තුං න ඉතරං, "ආපත්තිවුඨානතා විනය පුරෙක්ඛාරතා"ති ආපත්තිහි වුඨානභාවො විනයං පුරතො කත්වා චරණ භාවො, වදන්තු මං ආයස්මන්තොති හි එවං වදන්තො ආපත්තිහි වුඨහිස්සති විනයච පුරක්ඛත්වා විහරතීති වුච්චති, "සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො අජ්ජ පවාරණා යදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං සංඝො පවාරෙය්‍යා"ති අයං සබ්බ සංගාහිකානාම ඤත්ති, එවං හි වුත්තෙ තෙවාචිකං චෙවාචිකං වා එකවාචිකං වා පවාරෙතුං වට්ටති, සමානවස්සියං න වට්ටති, තෙවාචිකං පවාරෙය්‍යාති වුත්තෙ පන තෙවාචිකමෙව වට්ටති, අඤ්ඤං න වට්ටති, චෙවාචිකං පවාරෙය්‍යාතිවුත්තෙ චෙවාචිකං තෙවාචිකච වට්ටති, එකවාචිකච සමානවස්සිකච න වට්ටති, එකවාචියං පවාරෙය්‍යාති වුත්තෙ පන එකවාචිය චෙවාචිය තෙවාචියානි වට්ටන්ති, සමානවස්සිකමෙව න වට්ටති, සමානවස්සියන්ති වුත්තෙ සබ්බං වට්ටති, "අච්ඡන්ති"ති නිසින්නා නිසින්නාව හොන්ති න උඨහන්ති, "තදනන්තරා"ති තදනන්තරං, තාවතකං කාලන්ති අත්ථො, "චාතුද්දසිකා ච පණ්ණරසිකා චා" ති එත්ථ චාතුද්දසිකාය අජ්ජ පවාරණා චාතුද්දසීති එවං පුබ්බකිච්චං කාතබ්බං, පණ්ණරසිකාය අජ්ජ පවාරණා පණ්ණරසීති පවාරණකම්මෙසු සචෙ එකස්මිං විහාරෙ පචසු භික්ඛුසු වසන්තෙසු එකස්ස පවාරණං ආහරිත්වා චත්තාරො ගණඤ්ඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, චතුසුතීසු වා වසන්තෙසු එකස්ස පවාරණං ආහරිත්වා තයො වා චෙ වා සංඝඤ්ඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, සබ්බමෙපතං අධම්මෙන වග්ගං පවාරණකම්මං, සචෙ පන සබ්බෙපි පච්ජනා එකතො සන්නිපතිත්වා ගණඤ්ඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති චත්තාරො තයො චෙ වා වසන්තා එකතො සන්නිපතිත්වා සංඝඤ්ඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති සබ්බමෙපතං අධම්මෙන සමග්ගං පවාරණකම්මං, සචෙ පචසු ජනෙසු එකස්ස පවාරණං ආහරිත්වා චත්තාරො සංඝඤ්ඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, චතුසු තීසු වා එකස්ස පවාරණං ආහරිත්වා තයො වා චෙ වා ගණඤ්ඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, සබ්බමෙපතං ධම්මෙන වග්ගං පවාරණකම්මං, සචෙ පන සබ්බෙපි පච්ජනා එකතො සන්නිපතිත්වා සංඝඤ්ඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති චත්තාරො වා තයො වා එකතො සන්නිපතිත්වා ගණඤ්ඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, චෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පවාරෙන්ති එකකො වසන්තො අධිඨානපවාරණං කරොති සබ්බමෙපතං ධම්මෙන සමග්ගංනාම පවාරණකම්මන්ති.

"දිනනා හොති පවාරණා"ති එත්ථ එවං දිනනාය පවාරණාය පවාරණාභාරකෙන සංඝං උපසංකමිත්වා එවං පවාරෙතබ්බං, "තිස්සො භන්තෙ භික්ඛු සංඝං පවාරෙති දිඨෙන වා සුතෙන වා පරිසංකාය වා වදතු තං භන්තෙ සංඝො අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තො පටිකරිස්සති, දුතියම්පි භන්තෙ තතියම්පි භන්තෙ තිස්සො භික්ඛු සංඝං පවාරෙති=පෙ=පටිකරිස්සති"ති, සවෙපන බුද්ධතරො හොති, "ආයස්මා භන්තෙ තිස්සො"ති වත්තබ්බං, එවංහි තෙන තස්සත්ථාය පවාරිතං හොතීති, "පවාරණං දෙන්තෙන ඡන්දම්පි දාතු"න්ති එත්ථ ඡන්දදානං උපොසථක්ඛන්ධකෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, ඉධ අපි ඡන්දදානං අවසෙසකම්මත්ථාය, තස්මා සවෙ පවාරණං දෙන්තො ඡන්දං දෙති වුත්තනයෙන ආභවාය පවාරණාය තෙන ච භික්ඛුනා සංඝෙන ච පවාරිතමෙව හොති, අථ පවාරණමෙව දෙති න ඡන්දං තස්ස ච පවාරණාය ආරොචිතාය සංඝෙන ච පවාරිතෙ සබ්බෙසං සුප්පවාරිතං හොති, අඤ්ඤම්පන කම්මං කුප්පති, සවෙ ඡන්දමෙව දෙති න පවාරණං සංඝස්ස පවාරණා ච සෙසකම්මානි ච නකුප්පන්ති, තෙන පන භික්ඛුනා අප්පවාරිතං හොති, පවාරණදිවසෙ පන බහිසීමාය පවාරණං අධිඨහිත්වා ආගතෙන ච ඡන්දෙ දාතබ්බො තෙන සංඝස්ස පවාරණකම්මං න කුප්පති, "අජ්ජ මෙ පවාරණා"ති එත්ථ සවෙ චාතුද්දසිකා හොති "අජ්ජ මෙ පවාරණා චාතුද්දසී" සවෙ පණ්ණරසිකා "අජ්ජ මෙ පවාරණා පණ්ණරසී"ති එවං අධිඨා තබ්බං, "තදහුපවාරණාය ආපත්ති"න්ති ආදි වුත්තනයමෙව, "පුන පවාරෙතබ්බ"න්ති පුන පුබ්බකිච්චං කත්වා ඤත්තිං ඨපෙත්වා සංඝත්ථෙරතො පඨාය පවාරෙතබ්බං, සෙසං උපොසථක්ඛන්ධකවණ්ණනායං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, "ආගන්තුකෙහි ආවාසිකානං අනුවත්තිතබ්බ"න්ති අජ්ජපවාරණා චාතුද්දසීති එතදෙව පුබ්බකිච්චං කාතබ්බං, පණ්ණරසිකවාරෙපි එසනයො, "ආවාසිකෙහි නිස්සීමං ගන්ත්වා පවාරෙතබ්බ"න්ති අස්සාවසෙන අයං පාළිමුත්තකවිනිච්ඡයො, සවෙ පුරිමිකාය පචභික්ඛුවස්සං උපගතා පච්ඡිමිකායපි පච, පුරිමෙහි ඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරිතෙහි පච්ඡිමෙහි තෙසං සන්තිකෙ පාරිසුඩිඋපොසථො කාතබ්බො, න එකස්මිං උපොසථග්ගෙ වෙ ඤත්තියො ඨපෙතබ්බා, සවෙපි පච්ඡිමිකාය උපගතා චත්තාරො තයො වෙ එකො වා හොති එසෙවනයො, අථ පුරිමිකාය චත්තාරො පච්ඡිමිකායපි චත්තාරො තයො වෙ වා එකො වා එසෙවනයො, අථාපි පුරිමිකාය තයො පච්ඡිමිකායපි තයො වෙ එකො වා එසෙවනයො, ඉදං හෙත්ථ ලක්ඛණං, සවෙ පුරිමිකාය උපගතෙහි පච්ඡිමිකාය උපගතා ථොකතරා වෙව හොන්ති සමසමාව, සංඝපවාරණාය ච ගණං පූරෙන්ති සංඝපවාරණවසෙන ඤත්ති ඨපෙතබ්බානි, සවෙ පන පච්ඡිමිකාය එකො හොති තෙන සඞ්ං චත්තාරො හොන්ති චතුන්නං සංඝඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙතුං න වට්ටති, ගණඤත්තියා පන සො ගණපූරකො හොති, තස්මා ගණවසෙන ඤත්තිං ඨපෙත්වා පුරිමෙහි පවාරෙතබ්බං, ඉතරෙන තෙසං සන්තිකෙ පාරිසුඩිඋපොසථො කත්තබ්බො, සවෙ පුරිමිකාය වෙ පච්ඡිමිකාය වෙ වා එකො වාති එසෙවනයො, පුරිමිකාය එකො පච්ඡිමිකාය එකොති එකෙන එකස්ස සන්තිකෙ පවාරෙතබ්බං, එකෙන පාරි

සුඩ්ඨපොසථො කාතබ්බො, සචෙ පුරිමවස්සූපගතෙහි පච්ඡාවස්සූපගතා එකෙනපි අධිකතරා හොන්ති පඨමං පාතිමොක්ඛං උද්දිසිත්වා පච්ඡා ථොකතරෙහි තෙසං සන්තිකෙ පවාරෙතබ්බං, කත්තිකචාතුමාසිනීපවාරණාය පන සචෙ පඨමං වස්සූපගතෙහි මහාපවාරණාය පවාරිතෙහි පච්ඡා උපගතා අධිකතරා වා සමසමා වා හොන්ති පවාරණඤ්ඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙතබ්බං, තෙහි පවාරිතෙ පච්ඡා ඉතරෙහි පාරිසුඩ්ඨපොසථො කාතබ්බො, අථ මහාපවාරණය පවාරිතා බහූ හොන්ති පච්ඡා වස්සූපගතා ථොකතරා වා එකො වා පාතිමොක්ඛෙ උද්දිඨෙ පච්ඡා තෙසං සන්තිකෙ තෙන පවාරෙතබ්බං, "නව භික්ඛවෙ අපවාරණාය පවාරෙතබ්බං අඤ්ඤත්ර සංඝසාමග්ගියා"ති එත්ථ කොසම්බකසාමග්ගිසදිසාව සාමග්ගි වෙදිතබ්බා, "අජ්ජ පවාරණා සාමග්ගී" ති එවං චෙත්ථ පුබ්බකිච්චං කාතබ්බං, යෙ පන කිසම්විදෙව අප්පමත්තකෙ පවාරණං ඨපෙත්වා සමග්ගා හොන්ති තෙහි පවාරණායමෙව පවාරණා කාතබ්බා, සාමග්ගිපවාරණං කරොන්තෙහි ච පඨමපවාරණං ඨපෙත්වා පාටිපදතො පඨාය යාවකත්තිකචාතුමාසිනී පුණ්ණමා එත්ථන්තරෙ කාතබ්බා, තතො පච්ඡා වා පුරෙ වා නවට්ටති, "වෙවාචිකං පවාරිතු"න්ති එත්ථ ඤත්තිං ඨපෙන්තෙනාපි, "යදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං සංඝො වෙවාචිකං පවාරෙය්‍යා"ති වත්තබ්බං, එකවාචිකෙ එකවාචිකං පවාරෙය්‍යාති සමානවස්සිකෙපි සමානවස්සිකං පවාරෙය්‍යාති වත්තබ්බං, එත්ථ ච බහූපි සමානවස්සා එකතො පවාරෙතුං ලභන්ති, "භාසිතාය පන ලපිතාය අපරියොසිතායා"ති එත්ථ සබ්බසභාගිකං ච පුග්ගලිකං චාති දුවිධං පවාරණඨපනං, තත්ථ සබ්බසභාගිකෙ, "සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො=පෙ=සංඝො තෙවාචිකං පවාරෙ"ඉති සුකාරතො යාව රෙකාරො තාව භාසිතා ලපිතා අපිරියොසිතා ච හොති පවාරණා, එත්ථන්තරෙ එකපදෙපි ඨපෙන්තෙන ඨපිතා හොති පවාරණා, යකාරෙ පන පත්තෙ පරියොසිතා හොති, තස්මා තතොපඨාය ඨපෙන්තෙන අඨපිතා හොති, පුග්ගලිකඨපනෙ පන, "සංඝං භන්තෙ පවාරෙමි=පෙ=තතියම්පි භන්තෙ සංඝං පවාරෙමි දිඨෙනවා=පෙ=පස්සන්තො පටී"ති සකාරතො යාව අයං සබ්බපච්ඡිමො ටිකාරො තාව භාසිතා ලපිතා අපිරියොසිතාව හොති පවාරණා, එත්ථන්තරෙ එකපදෙපි ඨපෙන්තෙන ඨපිතා හොති පවාරණා, කරිස්සාමීති වුත්තෙ පන පරියොසිතා හොති, තස්මා කරිස්සාමීති එතස්මිං පදෙ පත්තෙ ඨපිතාපි අඨපිතා හොති එසනයො වෙවාචික එකවාචික සමානවස්සිකාසු, එතාසුපි හි ටිකාරාවසානංයෙව ඨපනක්ඛෙත්තන්ති, "අනුයුජීයමානො"ති කිම්හි තං ඨපෙසීති පරතො වුත්තනයෙන පුච්ඡීයමානො, "ඔමද්දිත්වා"ති එතානි අලං භික්ඛූ මා භඩනන්ති ආදීනි වචනානි වත්වා වචනොමද්දනා හි ඉධ ඔමද්දනාති අධිප්පෙතා, "අනුඩංසිතං පටිජානාතී"ති අමූලකෙන පාරාජිකෙන අනුඩංසිතො අයං මයාති එවං පටිජානාති, "යථා ධම්ම"න්ති සංඝාදිසෙසෙන අනුඩංසනෙ පාචිත්තියං ඉතරෙහි දුක්කටං, "නාසෙත්වා"ති ලිඟනාසනාය නාසෙත්වා, "ස්වාස්ස යථා ධම්මං පටිකතා"ති එත්තකමෙව වත්වා පවාරෙථාති වත්තබ්බා, "අසුකා නාම ආපත්තී"ති ඉදං පන නවත්තබ්බං, එතං හි කලහස්ස මූඛං හොති, "ඉදං

වත්‍ථු පඤ්ඤායති න පුග්ගලො''ති එත්ථ චොරා කිර අරඤ්ඤවිහාරෙ පොක්ඛරණිතොව මවෙජ්ජගහෙත්වා පවිත්වා ඛාදිත්වා අගමංසු, සො තං විප්පකාරං දිස්වා භික්ඛුස්ස ඉමිනා කළෙමන භවිතබ්බන්ති සලලතෙකත්වා එවමාහ, ''වත්‍ථුං ඨපෙත්වා සංඝො පවාරෙය්‍ය''ති යදා තං පුග්ගලං ජානිස්සාම තදා තං වොදෙස්සාම ඉදානි සංඝො පවාරෙතූති අයමෙත්ථ අත්ථො, ''ඉදානෙව තං වදෙහි''ති සචෙ ඉමිනා වත්‍ථුනා කඤ්චි පුග්ගලං පරිසංකසි ඉදානෙව නං අපදිසාහීති අත්ථො, සචෙ අපදිසති තං පුග්ගලං අනුවිජ්ජිත්වා පවාරෙතබ්බං, නොචෙ අපදිසති උපපරිකඛිත්වා ජානිස්සාමාති පවාරෙතබ්බං, ''අයං පුග්ගලො පඤ්ඤායති නවත්‍ථු''න්ති එත්ථ එකො භික්ඛු මාලාගන්ධවිලෙපනෙහි චෙතියං වා පූජෙසි අරිඨං වා පිවි තස්ස තදනුරූපො සරීරගන්ධො හොති, සො තං ගන්ධං සඤ්ඤාය ඉමස්ස භික්ඛුනො එවරූපො ගන්ධොති වත්‍ථුං පකාසෙන්තො එවමාහ, ''පුග්ගලං ඨපෙත්වා සංඝො පවාරෙය්‍ය''ති එතං පුග්ගලං ඨපෙත්වා සංඝො පවාරෙතූති, ''ඉදානෙව තං වදෙහි''ති සචෙ ඉමිනා වත්‍ථුනා කඤ්චි පුග්ගලං පරිසංකසි යං ත්වා පුග්ගලං ඨපෙති තස්ස පුග්ගලස්ස ඉදානෙව දොසං වද, සචෙ අයමස්ස දොසොති වදති තං පුග්ගලං සොධෙත්වා පවාරෙතබ්බං, අථ නාහං ජානාමීති වදති උපපරිකඛිත්වා ජානිස්සාමාති පවාරෙතබ්බං, ''ඉදං වත්‍ථු ච පුග්ගලො ච පඤ්ඤායතී''ති පුරිමනයෙනෙව චොරෙහි මවෙජ්ජ ගහෙත්වා පවිත්වා පරිභුත්තට්ඨානෙ ගන්ධාදීහි නහානට්ඨානෙ දිස්වා පබ්බජිතස්සෙතා කම්මන්ති මඤ්ඤමානො සො එවමාහ, ඉදානෙව තං වදෙහීති, ඉදානෙව තෙන වත්‍ථුනා පරිසංකිතපුග්ගලං වදෙහි ඉදඤ්ච උභයං දිස්වා දිට්ඨාලතොපට්ඨාය විනිච්ඡිනිත්වාව පවාරෙතබ්බං, ''කලලං වචනාය''ති කලලං වොදනාය, චොදෙතුං වට්ටතීති අත්ථො, කස්මා? පවාරණතො පුබ්බෙ අවිනිච්ඡිතත්තා පච්ඡා ච දිස්වා චොදිතත්තාති, ''උක්කොටනකං පාචිත්තිය''න්ති ඉදං හි උභයං පුබ්බෙ පවාරණාය දිස්වා විනිච්ඡිනිත්වාව භික්ඛූ පවාරෙන්ති, තස්මා පුන තං උක්කොටෙන්තස්ස ආපත්ති, ''වෙ තයො උපොසථෙ චාතුද්දසිකෙ කාතු''න්ති එත්ථ චතුත්ථ පඤ්චමා වෙ, තතියො පන පකතියාපි චාතුද්දසිකො යෙවාති, තස්මා තතියචතුත්ථො වා තතියචතුත්ථපඤ්චමා වා වෙ තයො චාතුද්දසිකා කාතබ්බා, අථ චතුත්ථෙ කතෙ සුණන්ති පඤ්චමො චාතුද්දසිකො කාතබ්බො, එවම්පි වෙ චාතුද්දසිකා හොන්ති, එවං කරොන්තා භණ්ඩනකාරකානං තෙරසෙ වා චාතුද්දසෙ වා ඉමෙ පණ්ණරසිපවාරණං පවාරෙස්සන්ති, එවං පවාරෙන්තෙහි ච බහි සීමාය සාමණෙරෙ ඨපෙත්වා තෙ ආගච්ඡන්තීති සුත්වා ලහුං ලහුං සන්නිපතිත්වා පවාරෙතබ්බං, එතමත්ථං දස්සෙතුං ''තෙ වෙ භික්ඛවෙ=පෙ=තථා කරොතූ''ති වුත්තං, ''අසංවිහිතා''නි අසංවිදහිත්වා, ආගමනජානනත්ථාය අකතසංවිදහනා අවිඤ්ඤාතාව හුත්වාති අත්ථො, ''තෙසං විකඛිත්වා''ති කිලන්තා තත්ථ මුහුත්තං විස්සමථාති ආදිනා නයෙන සමොහං කත්වාති අත්ථො, ''නො චෙ ලහෙථා''ති නො චෙ බහිසීමං ගන්තුං ලහෙය්‍යුං, භණ්ඩනකාරකානං සාමණෙරෙහි ච දහරභික්ඛූහි ච නිරන්තරං අනුබන්ධා හොන්ති, ''ආගමෙ ජ්‍රණ්ණා''ති යං සඤ්ඤාය ආගමෙ ජ්‍රණ්ණ පවාරෙය්‍යාති ඤත්තිං ඨපෙ

සුං, තස්මිං ආගමෙ ජුණ්හෙ කොමුදියා චාතුමාසිනියා අකාමා පවාරෙ
තබ්බං, අවස්සං පවාරෙතබ්බං, නහි තං අතික්කමිත්වා පවාරෙතුං ලභති,
"තෙහි වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූහි පවාරියමානෙ"ති එවං චාතුමාසිනියා පවාරිය
මානෙ "අඤ්ඤතරො ථාසුවිහාරො" ති තරුණසමථා වා තරුණවිපස්ස
නාවා, "පරිබාහිරා භවිස්සාමා"ති අනිබඳ්ධරත්තිඨානදිවාඨානාදිභාවෙන
භාවනානුයොගං සම්පාදෙතුං අසක්කොන්තා බාහිරා භවිස්සාම,
"සබ්බෙහෙව එකජ්ඣං සන්නිපතිතබ්බ"න්ති ඉමිනා ඡන්දදානං පටික්ඛිපති,
භින්නස්ස භික්ඛුසංඝස්ස- සමග්ගකරණකාලෙ තිණවත්ථාරකසමථෙ
ඉමස්මිච පවාරණසංගහෙති ඉමෙසු තීසු ඨානෙසු ඡන්දං දාතුං නවට්ටති,
පවාරණසංගහො ච නාමායං විස්සඨකම්මඨානානං ථාමගතසමථවිපස්ස
නානං සොතාපන්නාදීනච න දාතබ්බො, තරුණසමථවිපස්සනාලාභිනො
පන සබ්බෙ වා හොන්තු උපඩ්ඪා වා එකපුග්ගලො වා එකස්සපි වසෙන
දාතබ්බොයෙව, දින්නෙ පවාරණසංගහෙ අන්තො වස්සපරිහාරොව
හොති, ආගන්තුකා තෙසං සෙනාසනං ගහෙතුං නලභන්ති, තෙහිපි
ඡින්නවස්සෙහි නභවිතබ්බං, පවාරෙත්වා පන අන්තරාපි චාරිකං පක්කමිතුං
ලභන්තීති දස්සනත්ථං "තෙහි වෙ භික්ඛවෙ"ති ආදි මාහ, සෙසං සබ්බත්ථ
උත්තානමෙවාති.

පවාරණක්ඛන්ධකවණ්ණනා චතුත්ථි.

චම්මක්ඛන්ධකෙ-"ඉස්සරියාධිපච්ච"න්ති ඉස්සරභාවෙන ච අධිපති
භාවෙන ච සමන්නාගතං, "රජ්ජ"න්ති රාජභාවං, රඤ්ඤා කත්තබ්බකිච්චං
වා, "සොණො නාම කොළිවිසො"ති එත්ථ සොණොති තස්ස නාමං, කොළි
වීසොති ගොත්තං, "පාදතලෙසු ලොමානී"ති රත්තෙසු පාදතලෙසු සුඛු
මානි අජනවණ්ණානි කම්මවිත්තීකතානි ලොමානි ජාතානි හොන්ති, සො
කිර පුබ්බෙ අසීතිසහස්සානං පුරිසානං ජෙඨපුරිසො හුත්වා තෙහි සඩ්ං
පච්චෙකබුඩ්ඩස්ස වසනඨානෙ පණ්ණසාලං කත්වා අත්තනො සස්සිරීකං
උණ්ණපාවාරකං පච්චෙකබුඩ්ඩස්ස පාදෙහි අක්කමණඨානෙ පාදපුඡ්ඡනකං
කත්වා ඨපෙසි, තෙමාසං පන සබ්බෙව පච්චෙකබුඩ්ඩං උපඨහිංසු, අයං
තස්ස ච නෙසච අසීතියා ගාමිකසහස්සානං පුබ්බයොගො, "ගාමිකසහස්සා
නී"ති තෙසු ගාමෙසු වසන්තානං කුලපුත්තානං අසීතිසහස්සානි,
"කෙනච් දෙව කරණීයෙනා"ති කෙනච් කරණීයෙන විය, න පනස්ස
කිච් කරණීයං අත්ථි අඤ්ඤත්‍ර තස්ස දස්සනා, රාජා කිර තානිපි අසීතිකුල
පුත්තානං සහස්සානි සන්නිපාතාපෙන්තො එවං අපරිසංකන්තො සොණො
ආගමිස්සතීති සන්නිපාතාපෙසි, "දිඨධම්මිකෙ අත්ථෙ"ති කසිවණිජ්ජාදීනි
ධම්මෙන කත්තබ්බානි මාතාපිතරො ධම්මෙන පොසිතබ්බාති එවමාදිනා
නයෙන ඉධ ලොකහිතෙ අත්ථෙ අනුසාසිත්වා, "සො නොභගවා"ති සො
අම්හාකං භගවා, තුම්හෙ සම්පරායිකෙ අත්ථෙ අනුසාසිස්සතීති අත්ථො,
"භගවන්තං පටිවෙදෙමි"ති භගවන්තං ජානාපෙමි, "පාටිකාය නිම්මුජ්ජි
ත්වා"ති අඩවන්දපාසාණෙ නිම්මුජ්ජිත්වා, සුත්තත්ථො පන සුත්තවණ්ණ
නාතො යෙව ගහෙතබ්බො, "අත්තා ච අනුපනිතො"ති අහං අරහාති

එවං ව්‍යඤ්ජනවසෙන අත්තනා න උපනීතො, "අථ ව පනිධෙකවෙව මොඝපුරිසා"නි අඤ්ඤං පන තුච්ඡපුරිසා හසමානා විය අසඤ්ඤතමෙවං අයුඤ්ජං වචනමත්තෙන සඤ්ඤං කත්වා ව්‍යාකරොන්ති, "එකපලාසික"න්ති එක පටලං, "අසීති සකටවාහෙ"නි එත්ථ වෙ සකටවාරා එකෙ වාහොන්ති වෙදිතබ්බා, "සත්තහත්ථිකව අණ්ණික"න්ති එත්ථ ඡහත්ථිනියො එකො ච හත්ථී ඉදමෙකං අණ්ණිකං, ඊදිසානි සත්තඅණ්ණිකානි සත්තහත්ථිකං අණ්ණිකන්නාම, "තිගුණා"නි තිපටලා, "තිගුණා"නි තිපටලා, "ගණංගණූපාහනා"නි චතුපටලතො පඨාය වුච්චති, සබ්බාව නිලිකා=සබ්බනීලිකා, එසතතො සබ්බපිතිකාදිසුපි, තත්ථ ච නීලිකා උමාපුප්ඵවණ්ණා හොති, පිතිකාසණිකාරපුප්ඵවණ්ණා, ලොහිතිකා ජාතසුවණ්ණපුප්ඵවණ්ණා, මඤ්ජිට්ඨකා මඤ්ජිට්ඨකවණ්ණා එව, කණ්හා අඤ්ජරීඨකවණ්ණා, මහාරහරත්තා සතපදිපිඨිකවණ්ණා, මහානාමරත්තා සමහිතානවණ්ණා හොති පණ්ඩුපලාසවණ්ණා, කුරුන්දියං පන පදුමපුප්ඵවණ්ණානි වුත්තානි, එතාසු යං කිඤ්චි ලභිත්වා රජනං වොළකෙන පුඡ්ඡිත්වා වණ්ණං හිඳිත්වා ධාරෙතුං වට්ටති, අපපමත්තකෙපි භිනෙන වට්ටතියෙව, "නීලකවඩ්ඪිකා"නි යාසං ව යෙව නීලා එසෙවනයොසබ්බත්ථ, එතාසොපි වණ්ණභෙදං කත්වා ධාරෙතබ්බා, "බලලිකබඩ්ඪා"නි පණ්ඩුපිඩාසත්ථං තලෙ බලලකං බන්ධිත්වා කතා, "පුටබඩ්ඪා"නි සොතකඵපාහනා වුච්චති, යා යාවජඞ්ඝතො සබ්බපාදං පටිච්ඡාදෙති, "පාළිගුණ්ඨිමා"නි පළිගුණ්ඨිත්වා කතා, උපරි පාදමත්තමෙව පටිච්ඡාදෙති න ජඞ්ඝං, "තූලපුණ්ණිකා"නි තූලපිවුතා පූරෙත්වා කතා, "නිත්තිරපත්තිකා"නි නිත්තිර පත්තසදිසා විචිත්තබබඩ්ඪා, "මෙඪවිසාණබබඩ්ඪිකා"නි කණ්ණිකඨානෙ ඒඩක සිඟසණ්ඨානෙ යොජෙත්වා කතා, අජවිසාණවබ්බිකාසුපි එසෙවනයො, විචිත්තිකාපි තථෙව විචිත්තනහුඪසණ්ඨානෙව යොජෙත්වා කතා, "මොරපිඡපරිසිබ්බිතා"නි තලෙසු වා වට්ටෙසු වා මොරපිඡෙහි සුත්තාක සදිසෙහි පරිසිබ්බිතා, "චිත්‍රා"නි විචිත්‍රා, එතාසු යංකිඤ්චි ලභිත්වා සබ්බෙ බලලකාදීනි අපනෙත්වා සක්‍යකා හොන්ති වලජෙතුං වලජෙතබ්බා, නෙසු පන යං කිඤ්චි වලජනත්‍ථාය දුක්කටං, සීහවම්මපරිකඩ්ඪා නාම පරියොනාසු චීවරෙ අනුවාතං විය සීහවම්මං යොජෙත්වා කතා, "උලූකවම්මපරිකඩ්ඪා"නි පඤ්ඤත්තා ලවම්මපරිකඩ්ඪා, එතාසුපි යාකාචි තං චම්මං අපනෙත්වා ධාරෙතබ්බා, "ඔමුක්කා"නන්ති පටිමුච්චිත්වා අපනීතං, "නවා"නි අපරිභුත්තා, "අනිජ්ජවනිකාසා"නි යෙන සිප්පෙන අභිජ්ඣවන්ති ජීවිකං කප්පෙන්ති තස්සකාරණානි අත්ථො, "ඉධ ඛො තං භික්ඛවෙ"නි එත්ථ තන්ති නිපාතමත්තං, ඉධ ඛො භික්ඛවෙ සොහෙය්‍යඨානි අත්ථො, "යං තුම්හෙ"නි යෙ තුම්හෙ, අථ වා යදි තුම්හෙති වුත්තං හොති, යදිසදදස්ස හි අත්ථෙ අයං නිපාතො, "ආචරියෙසූ"නි ආදිම්හි පබ්බජ්ජාචරියෙ උපසම්පදාචරියෙ නිස්සයා චරියා උද්දෙසාචරියොති ඉමෙ චත්තාරොපි ඉධ ආචරියා එව, අවසිට්ඨකථා ඡබ්බසොපි ආචරියමත්තෙනා සොහි චතුවස්සකාලෙ තං නිස්සාය වඩ්ඪති එවං එකවස්සස්ස සත්තවස්සො දුවස්සස්ස අට්ඨවස්සො තිවස්සස්ස නවවස්සො චතුවස්සස්ස දසවස්සොති ඉමෙපි ආචරියමත්තා එව උපජ්ඣායස්ස සද්ධිං සමානා පන සහාධිගතා භණ්ඩු වා සුණ ඉකඛි දහති වස්සෙහි මහන්තතරා තු

සබ්බේපි උපජ්ඣායමත්තා නාම, එත්තකෙසු භික්ඛුසු අනුපාහනෙසු චංක මන්තෙසු සඋපාහනස්ස චංකමතො ආපත්ති, පාදබීලාබාධො නාමපාද තො බීලසදිසං මංසං නික්ඛන්තං හොති, "තිණපාදුකා"ති යෙන කෙනචි තිණෙන කතා පාදුකා, "හින්තාලපාදුකා"ති ඛජ්ජුරිපත්තෙහි කතා පා දුකා හින්තාලපත්තෙහිපි නවට්ටති යෙව, "කමලපාදුකා"ති කමලතිණං නාම අත්ථි තෙන කතපාදුකා, උසීරපාදුකාතිපි වදන්ති, "කම්බලපාදුකා" ති උණ්ණාහි කතපාදුකා, "අසඞ්කමනියා"ති භූමියං සුප්පතිඝිතා නිච්චලා අසංහාරියා, "අඞ්ගජ්ජතං ජුපන්ති"ති අඞ්ගජ්ජතෙනෙව අඞ්ගජ්ජතං ජුප න්ති, "ඔගාහෙත්වා මාරෙන්ති"ති අන්තො උදකෙ දළ්හං ගහෙත්වා මාරෙ න්ති, "ඉත්ථියුත්තෙනා"ති ධෙනුයුත්තෙන, "පුරිසන්තරෙනා"ති පුරිස සාරථිනා, "පුරිසයුත්තෙනා"ති ගොනයුත්තෙන, "ඉත්ථන්තරෙනා"ති ඉත්ථි සාරථිනා, "ගහාමහියායා"ති ගඞ්ගාමහකීළිකාය, "පුරිසයුත්තං හත්ථවට්ට ක"න්ති එත්ථ පුරිසයුත්තං ඉත්ථිසාරථි වා හොතු පුරිසසාරථි වා වට්ටති, හත්ථවට්ටකං පන ඉත්ථියො වා වට්ටෙන්තු පුරිසා වා වට්ටතියෙව, "සිවික" න්ති පීඨකසිවිකං, "පාටංකී"ති වංසෙ ලග්ගෙත්වා කතං පටපොට්ටලිකං, "උච්චාසයනමහාසයනානි"ති එත්ථ උච්චාසයනන්ති පමාණාතික්කන්තම චං, මහාසයනන්ති අකප්පියත්ථරණත්ථතං.

ආසන්දිආදිසු "ආසන්දී" ති පමාණාතික්කන්තාසනං, "පල්ලංකො"ති පා දෙසු වාළරූපානි ඨපෙත්වා කතො, "ගොණකො"ති දිඝලොමකො මහා කොජවො, චතුරඟුලාධිකානිකිර තස්ස ලොමානි, "චිත්තකා"ති වාළචිත්‍රො උණ්ණාමයත්ථරකො, "පටිකා"ති උණ්ණාමයො සෙතත්ථරකො, "පටලිකා" ති ඝනපුප්ඵකො උණ්ණාමයඅත්ථරකො, සො ආමලකපට්ටොතිපි වුච්චති, "තූලිකා"ති පකතිතූලිකා යෙව, "විකතිකා"ති සීහබ්‍යග්ඝාදිරූපවිචිත්‍රො උණ්ණාමයත්ථරකො, "උද්දලොමී"ති එකතො උග්ගතලොමං උණ්ණාමයත්ථ රණං, උද්දලොමන්තිපි පාඨො, "එකන්තලොමී"ති උභතො උග්ගතලොමං උණ්ණාමයත්ථරණං, "කඞ්ඝ"න්ති රතනපරිසිබ්බිතං කොසෙය්‍යකඞ්ඝමය පච්චත්ථරණං, "කොසෙය්‍ය"න්ති රතනපරිසිබ්බිතං කොසියසුත්තමයං පච්චත්ථරණං, සුඩකොසෙය්‍යං පන වට්ටති, "කුත්තක"න්ති සොළස න්තං නාටකිත්ථිනං ඨත්වා නච්චනයොග්ගං උණ්ණාමයඅත්ථරණං, හත්ථ ත්ථරඅස්සත්ථරා හත්ථිඅස්ස පිඨිසු අත්ථරණකා අත්ථරකා එව, රථත්ථරෙපි එසෙ වනයො, "අජිනප්පවෙණී"ති අජිනචම්මෙහි මචප්පමාණෙන සිබ්බිත්වා කතා පවෙණී, "කාදලිමිගපවරපච්චත්ථණ"න්ති කදලිමිගචම්මන්නාම අත්ථි තෙන කතං පවරපච්චත්ථරණන්ති අත්ථො, තං කිර සෙතවත්ථස්ස උපරි කදලිමිගචම්මං පත්ථරිත්වා සිබ්බෙත්වා කරොන්ති, "සඋත්ථරච්ඡද"න්ති සහ උත්තරච්ඡදෙන උපරි බඩෙන රත්තවිතානෙන සඞ්න්ති අත්ථො, සෙත විතානම්පි හෙඨා අකප්පියපච්චත්ථරණෙ සති නවට්ටති, අසති පන වට්ට ති, "උභතො ලොහිතකූපධාන"න්ති සිසූපධානව පාදූපධානචාති මච ස්ස උභතො ලොහිතක උපාධානං, එතං නකප්පති, යම්පන එකමෙව පධඋානං උභොසු පස්සෙසු රත්තං වා හොති පදුමවණ්ණං වා චිත්‍රං වා

සවෙ පමාණයුත්තං වට්ටති මහාඋපධානම්පන පටික්ඛිත්තං, "දීපිච්ඡාපො"ති දීපිපොතකො, "ඔගුම්බියන්ති"ති භිත්තිදඩ්කාදිසු වෙඨෙත්වා බන්ධන්ති, "අභිනිසීදිතු"න්ති අභිනිස්සාය නිසීදිතුං, "ගිලානෙන භික්ඛුනා සඋපාහනෙනා"ති එත්ථ ගිලානො නාම යො නසක්කොති අනුපාහනො ගාමං පවිසිතුං, "කුරරඝරෙ"ති එවං නාමකෙ නගරෙ, එතෙනස්ස ගොචරගාමො වුත්තො, "පපාතෙ පබ්බතෙ"ති පපාතනාමකෙ පබ්බතෙ එතෙනස්ස නිවාසනඨානං වුත්තං, "සොණො"ති තස්ස නාමං, කොටි අග්ඝනකං පන කණ්ණපිලන්ධනං ධාරෙති තස්මා කුටිකණ්ණොති වුච්චති කොටිකණ්ණොති අත්ථො, "පාසාදික"න්ති පසාදජනකං, "පාසාදනීය"න්ති ඉදං තස්සෙව අත්ථවචනං, "උත්තමදමථසමථ"න්ති උත්තමං දමථච සමථච පඤ්ඤච සමාධිච කායුපසමච චිත්තුපසමචාතිපි අත්ථො, "දන්ත"න්ති සබ්බෙසං විසුකාසිතවිප්ඵන්දිතානං උපච්ඡින්නත්තා දන්තං, ඛීණකිලෙසමලන්ති අත්ථො, "ගුත්ත"න්ති සංවරගුත්තියා ගුත්තං, "සන්තින්ද්‍රිය"න්ති ජිතින්ද්‍රියං, "නාග"න්ති ආගුවිරහිතං, "තිණ්ණමේම වස්සානං අච්චයෙනා"ති මම පබ්බජිතදිවසතො පඨාය තිණ්ණං වස්සානං අච්චයෙන, "උපසම්පදං අලත්ථ"න්ති අහං උපසම්පදං ලභිං, "කණ්හුත්තරා"ති කණ්හමත්ති කුත්තරා, උපරි වඩ්ඪිතකණ්හමත්තිකාති අත්ථො, "ගොකණ්ටකහතා"ති ගුණ්ණං ඛුරෙහි අක්කන්තභූමිතො සමුඩ්ඪිතෙහි ගොකණ්ටකෙහි උපහතා, තෙ කිර ගොගණ්ටකෙ එකපටලිකා උපාහනා රක්ඛිතුං නසක්කොන්ති එවං ඛරා හොන්ති, "එරගු මොරගු මජ්ජාරු ජන්තු"ති ඉමා චතස්සොපි තිණජාතියො, එතෙහි කටසාරකෙච තට්ටිකායො ච කරොන්ති, එත්ථ එරගුති එරකතිණං තං ඔළාරිකං, මොරගුතිණං තම්බසීසං සුඛුමං මුදුකං සුඛසම්ඵස්සං, තෙන කතා තට්ටිකාති නිපජ්ජිත්වා වුඩ්ඪිතමත්තෙ පුන උඬුමාතා හුත්වා තිඨති, මජ්ජාරුනා සාටකෙපි කරොන්ති ජන්තුස්ස මණිසදිසො වණ්ණො හොති, "සෙනාසනං පඤ්ඤාපෙසී"ති භිසිං වා කටසාරකං වා පඤ්ඤාපෙසි, පඤ්ඤාපෙත්වා ච පන සොණස්ස ආරොචෙසි, ආවුසො සත්ථා තයා සඞ්ඝං එකාවාසෙ වසිතුකාමො ගන්ධකුටියං යෙව තෙ සෙනාසනං පඤ්ඤත්තන්ති, 'අයං ඛවස්ස කාලො"ති අයං ඛො කාලො භවෙය්‍ය, "පරිදස්සී"ති පරිදස්සෙසි, "ඉදච්දච වදෙය්‍යාසී"ති යමෙම උපජ්ඣායො ජානාපෙසි තස්ස අයං කාලො භවෙය්‍ය හන්දානි ආරොචෙමි, තං සාසනන්ති අයමෙත්ථ අධිප්පායො, "විනයධරපචමෙනා"ති අනුසාවණකආචරියපචමෙන, "අනුජානාමි භික්ඛවෙ සබ්බපච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු ගණංගණුපාහන"න්ති එත්ථ මනුස්සචම්මං ඨපෙත්වා යෙන කෙනචි චම්මෙන උපාහනා වට්ටති, උපාහනකොසකසත්ථකොසකකුච්ඡිකකොසකෙසුපි එසෙවනයො, "චම්මානි අත්ථරණාදිනී"ති එත්ථ පන යං කීචි එළකචම්මච අජචම්මච අත්ථරිත්වා නිපජ්ජිතුං වා නිසීදිතුං වා වට්ටති, මිගචම්මෙ එනිමිගො වාතමිගො පසදමිගො කුරුඟමිගො මිගමාතුකො රොහිතමිගොති එතෙසං යෙව චම්මානි වට්ටන්ති, අඤ්ඤෙසං පන ... මක්කටො කාළසිහො ච සරභො කදලීමිගොයෙව වාළමිගා කෙචි තෙසං චම්මං නවට්ටති, තත්ථ "වාළමිගා"ති සීහව්‍යග්ඝඅච්ඡතරච්ඡා, න කෙවලච එතෙසංයෙව, යෙසම්පන චම්මං වට්ටතීති වුත්තං තෙ ඨපෙත්වා අවසෙසා අන්තමසො ගොමහිසසසබිළාරාදයොපි සබ්බෙපි ඉමස්මිං අත්ථෙ වාළමිගාත්වෙව වෙදිතබ්බා, එතෙසං හි සබ්බෙසං චම්මං නවට්ටති, "න තාවතං ගණ්ණූපගං යාව නහත්ථං ගච්ඡතී"ති යාව ආහරිත්වා වා නදිනනං තුම්හාකං භන්තෙ චීවරං උප්පන්නන්ති පහිනිත්වා වා නාරොචිතං තාව ගණනං න උපෙති අනධිඝිතං වට්ටති, යදා පන ආනෙත්වා වා දිනනං හොති උප්පන්නංවාති සුතං තතො පඨාය දසාහමෙව පරිහාරං ලභතීති.....

චම්මක්ඛන්ධකවණ්ණනා පළමි.

හෙසජ්ජක්ඛන්ධකෙ "සාරදිකෙන ආබාධෙනා"ති සරදකාලෙ උප්ප නෙනන පිත්තාබාධෙන, තස්මිං හි කාලෙ වස්සොදකෙනපි තෙමෙන්ති කද්දමම්පි මද්දන්ති අන්තරන්තරා ආතපොපි ඛරො හොති තෙන තෙසං පිත්තං කොඨ්ඛහන්තරං ගතං හොති, "ආහාරත්ථ එරෙය්‍යා"ති ආහාරත්ථං සාධෙය්‍ය, "සෙනෙසිකානි"ති සිනිඩානි, "අච්ඡවස"න්ති ආදිසු නිස්සග්ගිය වණ්ණනායං වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, මූලහෙසජ්ජාදි විනිච්ඡයොපි ඛුද්දකවණ්ණනායං වුත්තොයෙව, තස්මා ඉධ පුබ්බෙ යං යං අවුත්තං තං තදෙව වණ්ණයිස්සාම, "හිඟුහිඟුජතු හිඟුසිපාටිකා" හිඟු ජාතියොයෙව, "තක තකපත්ති තකපණ්ණියො" ලාඛාජාතියො යෙව, "කායො වා දුග්ගන්ධො"ති කස්සචි අස්සාදීනං විය කායගන්ධො හොති, තස්සාපි සිරීසකොසම්බාදිවුණ්ණානි වා ගන්ධවුණ්ණානි වා සබ්බානි වට්ට න්ති, "රජනනිප්පක්ක"න්ති රජනකසටං, පාකතිකවුණ්ණම්පි කො ට්ටෙත්වා උදකෙන තෙමෙත්වා නහායිතුං වට්ටති, එතම්පි රජන නිප්ප ක්කසඞ්ඛෙපමෙව ගච්ඡති, "ආමකමංසච ඛාදි ආමකලොහිතඤ්ච පිවී"ති න තං භික්ඛු ඛාදි න පිවි, අමනුස්සො ඛාදිත්වා පිවිත්වා ච පක්කන්තො, තෙන වුත්තං "තස්ස සො අමනුස්සිකාබාධො පටිප්පස්සම්භි"ති, "අඤ්ජ න"න්ති සබ්බසංගාහිකවචනමෙතං, "කාලඤ්ජන"න්ති එකා අඤ්ජන ජාති, "රසඤ්ජනං"නානාසම්භාරෙහි කතං, "සොතඤ්ජනං"නදීසොතාදිසු උප්පජ්ජනකං අඤ්ජනං, "ගෙරුකො" නාම සුවණ්ණගෙරුකො, "කපල්ල" න්ති දීපසිඛතො ගහිතමසි, "චන්දන"න්ති ලොහිතචන්දනාදිකං යංකිඤ්චි, තගරාදීනි පාකටානි, අඤ්ඤානිපි නිලුප්පලාදීනි වට්ටන්තියෙව, නහි කිඤ්චි අඤ්ජනූපපිංසනං නවට්ටති, "අඝිමය"න්ති මනුස්සඝිං ඨපෙත්වා අවසෙස අඝිමයං, "දන්තමය"න්ති හත්ථිදන්තාදි සබ්බදන්තමයං, විසාණමයෙපි අකප්පියං නාම නත්ථි, නළමයාදයො එකන්තකප්පියායෙව, "සලාකො ධානිය"න්ති යත්ථ සලාකං ඔදහන්ති තං සුසිරදණ්ඩකං වා ථවිකං වා අනුජානාමීති අත්ථො, "අංසවට්ටකො"ති අඤ්ජනිත්ථවිකාය අංසවට්ටකො, "යමකං නත්ථුකරණී"න්ති සමසොතාහි ඵිහි පණාළිකාහි එකං නත්ථුකර ණීං, "අනුජානාමි භික්ඛවෙ තෙලපාක"න්ති යං කිඤ්චි හෙසජ්ජං පක්ඛිත්තං සබ්බං අනුඤ්ඤාතමෙව හොති, "අතිපක්ඛිත්තමජ්ජානී"ති අතිවිය ඛිත්ත මජ්ජං, බහුං මජ්ජං පක්ඛිපිත්වා යොජිතන්ති අත්ථො, "සම්භාරසෙද"න්ති නානාවිධපණ්ණභඟසෙදං, "මහාසෙද"න්ති මහන්තං සෙදං, පොරිසප්පමා ණං ආවාටං අඟාරානං පූරෙත්වා පංසුවාළිකාදීහි පිදහිත්වා තත්ථ නානා විධානි වාතහරපණ්ණානි සන්ථරිත්වා තෙලමක්ඛිතෙන ගත්තෙන තත්ථ නිපජ්ජිත්වා සම්පරිවත්තන්තෙන සරීරං සෙදෙතුං අනුජානාමීති අත්ථො, "භඟොදක"න්ති නානාපණ්ණභඟකඝිතං උදකං, තෙහි පණ්ණෙහි ච උද කෙන ච සිඤ්චෙත්වා සිඤ්චෙත්වා සෙදෙතබ්බො, "උදකකොඨක"න්ති උදක කොඨකෙ චාටිං වා දොණිං වා උණ්හොදකස්ස පූරෙත්වා තත්ථ තත්ථ පවිසි ත්වා සෙදකම්මකරණං අනුජානාමීති අත්ථො, "පබ්බවාතො හොතී"ති පබ්බෙ පබ්බෙ වාතො විජ්ඣති, "ලොහිතං මොචෙතු"න්ති සත්ථකෙන ලොහිතං

මොවෙතුං, "පජ්ජං අභිසංඛරිතු"න්ති යෙන ඵාලිතපාදා පාකතිකා හොන්ති තං නාළිකෙරාදීසු නානාභෙසජ්ජානි පක්ඛිපිත්වා පජ්ජං අභිසංඛරිතුං, පාදානං සප්පායභෙසජ්ජං පචිතුන්ති අත්ථො, "සාසපකුණ්ඩෙනා"ති සාසප පිඨෙන, "වඩ්ඪමංස"න්ති අධිකමංසං, ආණී විය උඨහති, "විකාසික"න්ති තෙලරුන්ධනපිලොතිකං, "සබ්බං වණපටිකම්ම"න්ති යංකිඤ්චි වණපටිකම්මං නාම අත්ථි සබ්බං අනුජානාමීති අත්ථො, "සාමං ගහෙත්වා"ති ඉදං න කෙවලං සප්පදඨස්සෙව, අඤ්ඤසම්භවපි දඨවිසෙ සති සාමං ගහෙත්වා පරිභුජිතබ්බං, අඤ්ඤෙසු පන කාරණෙසු පටිග්ගහිතමෙව වට්ටති, "කතො හොති න පුන පටිග්ගාහාපෙතබ්බො"ති සචෙ භූමිප්පත්තො පටිග්ගහෙතබ්බො, අප්පත්තං පන ගහෙතුං වට්ටති, "සරදිත්තකාබාධො"ති වසීකරණපානක සමුඨිතරොගො, "සීතාලොළි"න්ති නඟලෙන කසන්තස්ස ඵාලෙ ලග්ග මත්තිකං, උදකෙන ආලොළෙත්වා පායෙතුං අනුජානාමීති අත්ථො, "දුඨ ගහණිකො"ති විපන්නගහණිකො, "ආමිසඛාර"න්ති සුක්ඛොදනං ඛ්ලා පෙත්වා තාය ඡාරිකාය පග්ඝරිතඛාරොදකං, "මුත්තහරීටක"න්ති ගො මුත්තපරිභාවිතහරීටකං, "අභිස්සන්නකායො"ති උස්සන්නදොසකායො, "පටිච්ඡාදනියෙනා"ති මංසරසෙන, "සචෙ භික්ඛවෙ පක්කාපි මුග්ගා ජාය න්ති"ති පක්කා මුග්ගා සචෙපි ජායන්ති යථාසුඛං පරිභුඤ්ජිතබ්බා, පක්ක ත්තා හි තෙ කප්පියා යෙව, "සාමං පක්ක"න්ති එත්ථ යංකිඤ්චි ආමිසං භික්ඛු නො පචිතුං නවට්ටති, සචෙපිස්ස උණ්හයාගුයා සුලසිපණ්ණානි වා සිඟි වෙරං වා ලොණං වා පක්ඛිපන්ති තම්පි චාලෙතුං නවට්ටති, යාගුං නිබ්බා පෙමිති පන චාලෙතුං වට්ටති, උත්තණ්ඩුලභත්තං ලභිත්වාපි පිදහිතුං නව ට්ටති, සචෙ පන මනුස්සා පිදහිත්වාව දෙන්ති වට්ටති, භත්තං වා මා නිබ්බාය තුති පිදහිතුං වට්ටති, ඛීරතක්කාදිසු පන සකිං කඨිතෙසු අග්ගිං කාතුං වට්ටති, පුන පාකස්ස අනුඤ්ඤාතත්තා, "උක්කපිණ්ඩකාපි ඛාදන්ති" ති බිළාලමූසිකා ගොධා මුහුසා ඛාදන්ති, "දමකා"ති විඝාසාදා, "තතො නිහට"න්ති යත්ථ නිමන්තිතා භුඤ්ජන්ති තතො නීහටං, "වනඨං පොක්ඛ රඨ"න්ති වනෙ චෙව පදුම්නිගච්ඡෙ ච ජාතං, "අබීජ"න්ති තරුණං යස්ස බීජං න අඞ්කුරං ජනෙති, "නිබ්බට්ටබීජ"න්ති බීජං නිබ්බට්ටෙත්වා අපනෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බකං අම්බපණ්ණසාදි, "සත්ථකම්මං වා වත්ථිකම්මං වා"ති යථාපරිච්ඡිනෙන ඔකාසෙ යෙන කෙනචි සත්ථෙන වා සූචියා වා කණ්ටකෙන වා සත්ථිකාය වා පාසාණසඛලිකාය වා නඛෙන වා ජිත්ද නං වා ඵාලනං වා විජ්ඣනං වා ලෙඛනං වා නකාතබ්බං, සබ්බං හෙතං සත්ථකම්මමෙව හොති, යෙන කෙනචි පන චම්මෙන වා වත්ථෙන වා වත්ථි පීළනම්පි නකාතබ්බං, සබ්බං හෙතං වත්ථිකම්මමෙව හොති, එත්ථ ච "සම්බා ධස්ස සමන්තා චතුලා"ති ඉදං සත්ථකම්මං යෙව සන්ධාය වුත්තං, වත්ථිකම්මං පන සම්බාධෙයෙව පටික්ඛිත්තං, තත්ථ පන ඛාරං වා දාතුං යෙන කෙනචි රජ්ජුකෙන වා බන්ධිතුං වට්ටති, යදි තෙන ජිජ්ජති සුච්ඡිනනං, අණ්ඩවුඩි රොගෙපි සත්ථකම්මං නවට්ටති, තස්මා අණ්ඩං ඵාලෙත්වා බීජානි උඩරිත්වා අරොගං කරිස්සාමාති නකත්තබ්බං, අග්ගිතාපනභෙසජ්ජාලිම්පනෙසු පන පටික්ඛෙපො නත්ථි, වච්චමග්ගෙ භෙසජ්ජමක්ඛිතා ආදානවට්ටි වා වෙළ

නාලිකා වා වට්ටති, යාය ඛාරකම්මං වා කරොන්ති තෙලං වා පවෙසෙ
න්ති, "පොත්ථනික"න්ති මංසච්ඡෙදනසත්ථකං වුච්චති, "කිම්පිමායා"ති
කිම්පි ඉමාය, "න භගවා උස්සහතී"ති න භගවා සක්කොති, "යත්‍ර හි
නාමා"ති යස්මා නාම, "පටිවෙක්ඛි"ති වීමංසි, පටිපුච්ඡීති වුත්තං හොති,
"අප්පටිවෙක්ඛිත්වා"ති අපටිපුච්ඡිත්වා, සචෙ පන අසුකමංසන්ති ජානාති
පටිපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, අජානන්තෙන පන පටිපුච්ඡිත්වාව ඛාදිතබ්බං,
'සුණඛමංස"න්ති එත්ථ ආරඤ්ඤකොකා නාම සුණඛසදිසා හොන්ති, තෙ
සං මංසං වට්ටති, යො පන ගාමසුණඛියා වා කොකෙන කොකසුණඛියා
වා ගාමසුණඛෙන සංයොගා උප්පන්නො තස්ස මංසං නවට්ටති, සො හි
උභයං භජති,"අහිමංස"න්ති යස්ස කස්සචි අපාදකස්ස දීඝජාතිකස්ස මංසං
නවට්ටති, සීහමංසාදීනි පාකටානෙව, එත්ථ ච මනුස්සමංසං සජාතිතාය
පටික්ඛිත්තං,හත්ථිඅස්සමංසං රාජඞ්ගතාය, සුණඛමංසච අහිමංසච පටිකකු
ලතාය, සීහමංසාදීනි පච අත්තනො අනුපද්දවත්ථායාති ඉති ඉමෙසං මනු
ස්සාදීනං දසන්නං මංසම්පි අඝිපි ලොහිතම්පි චම්මම්පි ලොමම්පි සබ්බං
නවට්ටති, යං කිඤ්ඤිත්වා වා අඤ්ඤත්වා වා ඛාදන්තස්ස ආපත්තියෙව,
යදා ජානාති තදා දෙසෙතබ්බා, අපුච්ඡිත්වා ඛාදිස්සාමීති ගණ්හතො
පටිග්ගහණෙපි දුක්කටං, පුච්ඡිත්වා ඛාදිස්සාමීති ගණ්හතො අනාපත්ති,
උද්දිස්සකටං පන ජානිත්වා ඛාදන්තස්සෙව ආපත්ති, පච්ඡා ජානන්තො
ආපත්තියා න කාරෙතබ්බොති.

"පහූතං යාගුච මධුගොලකච පටියාදාපෙත්වා"ති සො කිර
සතසහස්සං වයං කත්වා පටියාදාපෙසි, අනුමොදනගාථාපරියොසානෙ
"පත්ථයතං ඉච්ඡිත"න්ති පදානං "අලමෙව දාතු"න්ති ඉමිනා සම්බන්ධො,
සචෙ පන "පත්ථයතා ඉච්ඡිත"න්තිපි පාඨො අත්ථි සො යෙව ගහෙ
තබ්බො, "යථාධම්මො කාරෙතබ්බො"ති පරම්පරභොජනෙන කාරෙ
තබ්බො භොජ්ජයාගුයා හි පවාරණා හොතීති, "නාහං තං කච්චානා"ති
තස්මිං කිර අවසිඤ්ඤෙ ගුළෙ දෙවතා සුබුමොජං පක්ඛිපිංසු සා අඤ්ඤෙසං
පරිණාමං නගච්ඡති තස්මා එවමාහ, "ගිලානස්ස ගුළ"න්ති තථාරූපෙන
ව්‍යාධිනා ගිලානස්ස පච්ඡාභත්තං ගුළං අනුජානාමීති අත්ථො, "අග්ගිතො
වා"ති ආදිසු සමුච්චයත්ථෙ වාසද්දො, තත්‍ර හි එකස්ස කොඨාසස්ස
අග්ගිතො එකස්ස උදකතො එකස්ස අබ්භන්තරතො අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස
භෙදා අන්තරායො භවිස්සති, "අණ්ණ"න්ති සබ්බන්තිමෙන පරි
ච්ඡෙදෙන යොජනමත්තං ගම්භීරස්ස ච පුථුලස්ස ච උදකඨානස්සෙතං
අධිවචනං, "සර"න්ති ඉධ නදී අධිප්පෙතා, ඉදං වුත්තං හොති "යෙතං
ගම්භීරවිත්ථතං තණ්හාසරං තරන්ති, තෙ අරියමග්ගසඞ්ඛාතං සෙතුං
කත්වාන විසජ්ජ පල්ලලානි" අනාමසිත්වාව උදකහරිතානි නින්නඨා
නානි, අයම්පන ඉදං අප්පමත්තකං උදකං තරිතුකාමොපි කුල්ලං හි
ජනොපබ්බත්ති, බුඩා පන බුඩසාවකා ච විනා එව කුල්ලෙන තිණ්ණා මෙ
ධාවිනො ජනාති, "සාහාරං දජ්ජෙ ය්‍යාථා"ති සජ්ජනපදං දදෙය්‍යාථ,
"පටිච්චකම්ම"න්ති අත්තානං පටිච්ච කතන්ති අත්ථො, අථවා, "පටිච්ච
කම්ම" න්ති නිමිත්තකම්මස්සෙතං අධිවචනං, තං පටිච්චකම්මං එත්ථ

අත්ථිති මංසම්පි පටිච්ච කම්මන්ති වුත්තං, "ඣිරන්ති"ති ජීරන්ති අබ්භක්ඛා නස්ස අන්තා නගච්ඡන්තීති අත්ථො, තිකොටිපරිසුඩ්කථා සංඝභේදසික්ඛා පදවණ්ණනායං වුත්තා, "පච්චන්තිම" න්ති අභිලාපමත්තමේතං, "යං සංඝො ආකඞ්ඛතී"ති වුත්තත්තා පන ධුරවිහාරෙපි සම්මන්නිතුං වට්ටති, කම්මවාචං අවත්වා අපලොකනෙනාපි වට්ටති යෙව, "කාකොරවසද්ද" න්ති තත්ථ තත්ථ පවිඨානං ආමිසඛාදනත්ථාය අනුප්පගයෙව සන්නිපතිතානං කාකානං ඔරවසද්දං, යසොජෙ නාම කපිලසුත්තපරියොසානෙ පබ්බජිතානං පචනනං සතානං අග්ගපුරිසො, "උස්සාවනන්තික" න්ති ආදිසු උස්සාවනන්තිකා තාව එවං කත්තබ්බා, යො ථම්භානං වා උපරි භිත්තිපාදෙ වා නිඛණිත්වා විහාරෙ කයිරති, තස්ස හෙඨා ථම්භා පටිච්ඡකා පාසාණා භූමිගතිකා එව පඨමථම්භං පන පඨමභිත්තිපාදං වා පතිඨාපෙන්තෙහි බහුහි සම්පරිවාරෙත්වා කප්පියකුටිං කරොම කප්පියකුටිං කරොමාති වාචං නිච්ඡාරෙන්තෙහි මනුස්සෙසු උක්ඛිපිත්වා පතිඨාපෙන්තෙසු ආමසිත්වා වා සයං උක්ඛිපිත්වා වා ථම්භො වා භිත්තිපාදො වා පතිඨාපෙතබ්බො, කුරුන්දිමහාපච්චරීසු පන කප්පියකුටි කප්පියකුටීති වත්වා පතිඨාපෙතබ්බන්ති වුත්තං, අන්ධකඨකථායං "සංඝස්ස කප්පියකුටිං අධිඨාමී"ති වුත්තං, තං පන අවත්වාපි අඨකථාසු වුත්තනයෙන වුත්තෙ දොසො නත්ථි, ඉදම්පනෙත්ථ සාධාරණලක්ඛණං, ථම්භපතිඨානච වචන පරියොසානච සම්කාලං වට්ටති, සචෙ හි අනිඨිතෙ වචනෙ ථම්භො පතිඨාති, අප්පතිඨිතෙ වා තස්මිං වචනං නිඨාති අකතා හොති කප්පියකුටි, තෙනෙව මහාපච්චරියං වුත්තං බහුහි සම්පරිවාරෙත්වා වත්තබ්බං, අවස්සං හි එත්ථ එකස්සපි වචනනිඨානච ථම්භපතිඨානච එකතො භවිස්සතීති, ඉඨකසිලාමත්තිකාකුටිකාසු පන කුටීසු හෙඨා චයං බන්ධිත්වා වා අබන්ධිත්වා වා කරොන්තු යතො පඨාය භිත්තිං උඨාපෙතුකාමා හොන්ති, තං සබ්බපඨමං ඉඨකං වා සිලං වා මත්තිකාපිණ්ඩං වා ගහෙත්වා වුත්තනයෙ නෙව කප්පියකුටි කාතබ්බා, ඉඨකාදයො හි භිත්තියා පඨම්ඨිකාදීනං හෙඨා නවට්ටන්ති, ථම්භා පන උපරි උග්ගච්ඡන්ති තස්මා වට්ටන්ති, අන්ධකඨකථායං ථම්භො හි කරීයමානෙ චතුසු කොණෙසු චත්තාරො ථම්භා ඉඨකාදිකුඩ්ඩෙ චතුසු කොණෙසු වෙ තිස්සො ඉඨකා අධිඨාතබ්බාති වුත්තං, තථා පන අකතායපි දොසො නත්ථි, අඨකථාසු හි වුත්තමෙව පමාණං,

ගොණිසාදිකා දුවිධා–ආරාමගොණිසාදිකා විහාරගොණිසාදිකාති, තාසු යත්ථ නෙව ආරාමො න සෙනාසනානි පරික්ඛිත්තානි හොන්ති අයං ආරාමගොණිසාදිකා නාම, යත්ථ සෙනාසනානි සබ්බානි වා එකච්චානි වා පරික්ඛිත්තානි ආරාමො අපරික්ඛිත්තො අයං විහාරගොණිසාදිකා නාම, ඉති උභයත්‍රාපි ආරාමස්ස අපරික්ඛිත්තභාවො යෙව පමාණං, ආරාමො පන උපඩ්ඪපරික්ඛිත්තොපි බහුසු පරික්ඛිත්තොපි පරික්ඛිත්තොයෙව නාමාති කුරුන්දිමහාපච්චරීසු වුත්තං, එත්ථ "කප්පියකුටි ලඬ්ඩං වට්ටති ගහපතී"ති මනුස්සා ආවාසං කත්වා කප්පියකුටිං දෙම පරිභුජ්ජාති වදන්ති එසා ගහපති නාම කප්පියකුටිං කාතුං දෙමාති වුත්තෙපි වට්ටතියෙව, අන්ධකඨකථායම්පන යස්මා භික්ඛුං ඨපෙත්වා සෙසසහධම්මිකානං සබ්බෙ

සච දෙවමනුස්සානං හත්ථතෝ පටිග්ගහෝ ච සන්නිධි ච අනෙනාවුත්ථච තෙසං සන්තකං භික්ඛුස්ස වට්ටති, තස්මා තෙසං ගෙහානි වා තෙහි දිනනා කපිය්‍යකුටි වා ගහපතීනි වුච්චතීනි වුත්තං, පුනපි වුත්තං භික්ඛුසංඝස්ස විහාරං ඨපෙත්වා භික්ඛුනිඋපස්සයෝ වා ආරාමිකානං වා නිස්සිය්‍යානං වා දෙවතානං වා නාගානං වා අපි බ්‍රහ්මානං වා විමානං කපිය්‍යකුටි හොතීති තං සුවුත්තං, සංඝසන්තකමෙව හි භික්ඛුසන්තකං වා ගෙහං ගහ පතිකුටිකා නහොන්ති, සම්මුතිකා නාම කම්මවාචං සාවෙත්වා කතානි යං ඉමාසු වත්‍ථූසු කපිය්‍යභූමීසු වුත්ථ ආමිසං තං සබ්බං අනෙනාවුත්ථසඞ්ඛං නඝ චජති, භික්ඛුනාව භික්ඛුනීනාව අනෙනාවුත්ථඅනෙනාපාකමොචනත්‍ථං කපිය්‍යකුටියෝ අනුඤ්ඤාතා, යම්පන අකපිය්‍යභූමියං සහසෙය්‍යප්පහොන කෙ ගෙහෙ වුත්ථං සංඝිකං වා පුග්ගලිකං වා භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා වා සන්තකං එකරත්තම්පි ඨපිතං තං අනෙනාවුත්ථං, තස්ථ පකතිව අනෙනා පකතිං නාම හොති එතං නකප්පති, සත්තාහකාලිකං පන යාවජීවිකව වට්ටති, තත්‍රායං විනිච්ඡයෝ-සාමණෙරෝ භික්ඛුස්ස තඬ්ලාදිකං ආමිසං ආහරිත්වා කපිය්‍යකුටියං නික්ඛිපිත්වා පුන දිවසෙ පවිත්වා දෙති අනෙනා වුත්ථං නහොති, තස්ථ අකපිය්‍යකුටියං නික්ඛිත්තභාජනාදිසු යංකිඤ්චි පක්ඛිපිත්වා දෙති මුඛසන්නිධි නාම හොති, මහාපච්චරියම්පන අනෙනාවුත්ථං හොතීති වුත්තං, තස්ථ නාම්මත්තමෙව නානාකරණං, භික්ඛු අකපිය්‍ය කුටියං ඨපිතඅපිච යාවජීවිකපණ්ණඤ්ච එකතෝ පවිත්වා පරිභුඤ්ජති සත්තා හං නිරාමිසං වට්ටති, සචෙ ආමිසසංසට්ඨං කත්වා පරිභුඤ්ජති අනෙනාවුත්ථං වෙව සාමං පකතිව හොති, එතෙනුපායෙන සබ්බසංඝගහා වෙදිතබ්බා, ඉමා පන කපිය්‍යකුටියෝ කඳ ජහිතවත්‍ථුකා හොන්ති, උස්සාවනන්තිකා තාව යා ථම්භානං උපරි භිත්තිපාදෙ වා නිඛණ්ඩිත්වා කතා සා සබ්බෙසු ථම්භෙසු ච භිත්තිපාදෙසු ච අපනීතෙසු ජහිතවත්‍ථුකා හොති, සචෙ පන ථම්භෙ වා භිත්තිපාදෙ වා පරිවත්තෙන්තානි යෙ යෙ ඨිතෙ තස්ථ තස්ථ පතිට්ඨානි සබ්බසුපි පරිවත්තිතෙසු අජහිතවත්‍ථුකාව හොති, ඉට්ඨකාදීහි කතා ච යස්ස උපරිභිත්තිඅත්‍ථාය ඨපිතඉට්ඨකං වා සිලං වා මත්තිකාපිණ්ඩං වා ආදිං කත්වා විනාසිතකාලෙ ජහිතවත්‍ථුකා හොති, යෙහි පන ඉට්ඨකාදීහි අධිට්ඨිතා තෙසු අපනීතෙසුපි තදඤ්ඤෙසු පතිට්ඨිතෙසු අජහිතවත්‍ථුකාව හොති, ගොසීසාදිකා පාකාරාදීහි පරික්ඛිත්තෙ කතෙ ජහිතවත්‍ථුකා හොන්ති, පුන තස්මිං ආරාමෙ කපිය්‍යකුටි ලබ්භං වට්ටති, සචෙ පන පුනපි පාකාරාදයෝ තස්ථ කස්ථ ඛඩා හොන්ති තතෝ තතෝ ගාවෝ පවිසන්ති පුන කපිය්‍යකුටි හොති, ඉතරා පන වෙ ගොපානසිමත්තං ඨපෙත්වා සබ්බසම්ං ඡදනෙ වි නඥෙ ජහිතවත්‍ථුකා හොන්ති, සචෙ ගොපානසීනං උපරි එකමපි පක්ඛ පාසකමඩ්ඩං අත්ථි රක්ඛන්ති, යත්‍ර පනීමා චතස්සොපි කපිය්‍යභූමියො නත්ථි තත්ථ කිං කාතබ්බං? අනුපසම්පන්නස්ස දත්වා තස්ස සන්තකං කත්වා පරිභුඤ්තබ්බං, තන්ත්‍රිදං වත්‍ථු:-

කරවීකතිස්සත්ථෙරෝ කිර විනයධරපාමොක්ඛෝ මහාසිවත්ථෙරස්ස සන්තිකං අගමාසි, සෝ දීපාලොකෙන සපිකුම්භං පස්සිත්වා භන්තෙ කිමෙතන්ති පුච්ඡි, ථෙරෝ ආවුසෝ ගාමකතෝ සපිකුම්භෝ ආහතෝ

ලූඛදිවසෙ සප්පිනා භුජනත්ථායාති, තතො තං තිස්සත්ථෙරො නවට්ටති භන්තෙති ආහ, ථෙරො පුන දිවසෙ පමුඛෙ නික්ඛිපාපෙසි, තිස්සත්ථෙරො පුන එකදිවසං ආගතො, තං දිවසච තථෙව පුච්ඡිත්වා භන්තෙ සහසෙය්‍ය පහොනකඨානෙ ඨපෙතුං නවට්ටතීති ආහ, ථෙරො පුනදිවසෙ ච බහි නීහරාපෙත්වා නික්ඛිපාපෙසි, තං චොරා හරිංසු, සො පුන එකදිවසං ආගතං තිස්සත්ථෙරමාහ, ආවුසො තයා නවට්ටතීති වුත්තෙ සො කුම්භො බහි නික්ඛිත්තො චොරෙහි ගටොති, තතො නං තිස්සත්ථෙරො ආහ නනු භන්තෙ අනුපසම්පන්නස්ස දාතබ්බො අස්ස අනුපසම්පන්නස්ස හි දත්වා තස්ස සන්තකං කත්වා පරිභුජිතුං වට්ටතීති, මෙඩකවත්ථු උත්තානමෙව,

අපි චෙත්ථ "අනුජානාමි භික්ඛවෙ පචගොරසෙ"ති ඉමෙ පචගොරසෙ විසුං විසුං පරිභොගෙන පරිභුජිතුම්පි අනුජානාමිති අත්ථො; "පාථෙය්‍යං පරියෙසිතු"න්ති එත්ථ සචෙ කෙචි සයමෙව ඤත්වා දෙන්ති ඉච්චෙතං කුසලං නොචෙ දෙන්ති ඤාතිපවාරිතඨානතොවා භික්ඛාචාරවත්තෙන වා පරියෙසි තබ්බං, තථා අලභන්තෙන අඤ්ඤාතිකඅප්පවාරිතඨානතො යාචිත්වාපි ගහෙතබ්බං, එකදිවසෙන ගමනීයෙ මග්ගෙ එකං භත්තත්ථාය පරියෙසි තබ්බං, දීඝෙ අඩානෙ යත්තකෙන කන්තාරං නිත්ථරති තත්තකං පරියෙසි තබ්බං, "කාජෙහි ගාහාපෙත්වා" ති පචහි කාජසතෙහි සුසඞ්ඛතස්ස බදර පානස්ස කුටසහස්සං ගාහාපෙත්වා, "එතස්මිං නිදානෙ එතස්මිං පකරණෙ ධම්මිං කථං කත්වා"ති සාධුකං භික්ඛවෙ පානං අපිවන්තා සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකා පච්චයබාහුලිකාති වාදං නඋප්පාදයිත්ථ මයි ච ගාරවං අකත්ථ මම ච තුම්හෙසු ගාරවං ජනයිත්ථ ඉති වො අහං ඉමිනා කාරණෙන සුඬුපසන්නොති ආදිනා නයෙන ධම්මිං කථං කත්වා, "අනුජානාමි භික්ඛවෙ අඨපානානී"ති ආදිමාහ, තත්ථ "අම්බපාන"න්ති ආමෙහි වා පක්කෙහි වා අඹෙහි කතපානං, තත්ථ ආමෙහි කරොන්තෙන අඹතරුණානි භින්දිත්වා උදකෙ පක්ඛිපිත්වා ආතපෙ ආදිච්චපාකෙන පචිත්වා පරිස්සාවෙත්වා තදහුපටිග්ගහි තෙහි මධුසක්කරකප්පූරාදීහි යොජෙත්වා කාතබ්බං, එවං කතං පුරෙභත්තමෙව කප්පති, අනුපසම්පන්නෙහි කතං ලභිත්වා පන පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙභත්තං සාමිසපරිභොගෙනාපි වට්ටති, පච්ඡාභත්තං නිරාමිසපරිභොගෙන යාවඅරුණුග්ගමනා වට්ටති, එසනයො සබ්බපානෙසු, තෙසු පන "ජඹුපාන"න්ති ජඹුඵලෙහි කතපානං, "චොචපාන"න්ති අඹික කදලිඵලෙහි කතපානං, "මොචපාන"න්ති අනඹිකෙහි කදලිඵලෙහි කතපානං, "මධුපාන"න්ති මධුකානං ජාතිරසෙන කතපානං, තං පන උදක සම්භින්නං වට්ටති, සුඩං නවට්ටති, "මුද්දිකපාන"න්ති මුද්දිකං උදකෙ මද්දිත්වා අඹපානං විය කතපානං, "සාලූකපාන"න්ති රත්තුප්පලනීලුප්පලාදීනං සාලූකෙ මද්දිත්වා කතපානං, "ඵාරුසකපාන"න්ති ඵාරුසකෙහි අඹපානං විය කතපානං, ඉමානි අඨපානානී සීතානිපි ආදිච්චපාකානිපි වට්ටන්ති, අග්ගි පාකානි නවට්ටන්ති,

"ධඤ්ඤඵලරස"න්ති සත්තන්නං ධඤ්ඤානං ඵලරසං, "ඩාකරස"න්ති පක්කඩාකරසං යාවකාලිකපත්තානං හි පුරෙභත්තං යෙව රසො කප්පති, යාවජීවිකානං පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතසප්පිආදීහි සඩිං පක්කානං

ත්තාහං කප්පති, සචෙ පන සුඩ්ඨදකෙන පචති යාවජීවම්පි වට්ටති, ඛීරාදීහි පන සඞ්ං පචිතුං නවට්ටති,අඤ්ඤෙහි පක්කම්පි සාකරසසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති, කුරුන්දියම්පන යාවකාලිකපත්තානම්පි සීතොදකෙ මද්දිත්වා කත රසො වා ආදිච්චපාකො වා වට්ටතීති වුත්තං, "ඨපෙත්වා මධුකපුප්ඵරස" න්ති එත්ථ මධුකපුප්ඵරසො අග්ගිපාකො වා හොතු ආදිච්චපාකො වා පච්ඡාභත්තං නවට්ටති, පුරෙභත්තම්පි යං පානං ගහෙත්වා මජ්ජං කරොන්ති සො ආදිතො පඨාය නවට්ටති මධුකපුප්ඵම්පන අල්ලං වා සුක්ඛං වා භජ්ජිතං වා තෙන කතඵාණිතං වා යතො පඨාය මජ්ජං නකරොන්ති තං සබ්බං පුරෙභත්තං වට්ටති, උච්ඡුරසො නික්කසටො පච්ඡාභත්තං වට්ටති ඉති පානානි අනුජානන්තෙන ඉමෙපි චත්තාරො රසා අනුඤ්ඤාතානි.

රොජවත්ථු උත්තානත්ථමෙව, තත්ථ "සබ්බච ඩාක"න්ති සප්පිආදීහි පක්කං වා අපක්කං වා යංකිඤ්චි ඩාකං,"පිඨඛාදනීය"න්ති පිඨමයං ඛාදනීයං, රොජො කිර ඉදං උභයම්පි සතසහස්සං වයං කත්වා පටියාදාපෙසි, "මජ්ජ කා"ති මධුරවචනා, "පටිභාණෙය්‍යකා"ති සකෙ සිප්පෙ පටිභාණසම්ප නනා, "දක්ඛා"ති ඡෙකා, අනලසා වා, "පරියොදාතසිප්පා"ති නිද්දො සසිප්පා, "නාළියාවාපකෙනා"ති නාළියා ච ආවාපකෙන ච, ආවාපකො නාම යත්ථ ලඩං ලඩං ආවපන්ති පක්ඛිපන්තීති වුත්තං හොති, "නභික්ඛවෙ නහාපිතපුබ්බෙන ඛුරභඩ"න්ති එත්ථ ගහෙත්වා පරිහරිතුමෙව නවට්ටති අඤ්ඤස්ස සන්තකෙන පන කෙසෙ ඡෙදෙතුං වට්ටති, සචෙ වෙතනං ගහෙ ත්වා ඡින්දති නවට්ටති, යො අනහාපිතපුබ්බො තස්ස පරිහරිතුම්පි වට්ටති තං වා අඤ්ඤං වා ගහෙත්වා කෙසෙ ඡෙදෙතුම්පි වට්ටති, "භාගං දත්වා"ති දසමං භාගං දත්වා, ඉදං කිර ජඹුදීපෙ පොරාණකචාරිත්තං,තස්මා දසකො ඨාසෙ කත්වා එකො කොඨාසො භූමිසාමිකානං දාතබ්බො, "යං භික්ඛවෙ මයා ඉදං නකප්පතී"ති ඉමෙ චත්තාරො මහාපදෙසෙ භගවා භික්ඛූනං නයගහණත්ථාය ආහ, තත්ථ ධම්මසංගාහකත්ථෙරා සුත්තං ගහෙත්වා පරි මද්දන්තා ඉදං අද්දසංසු, "ඨපෙත්වා ධඤ්ඤඵලරස"න්ති සත්තධඤ්ඤානි පච්ඡාභත්තං නකප්පන්තීති පටික්ඛිත්තානි, තාල නාළිකෙර පණස ලබුජ අලාබු කුම්භඩ ඵුස්සඵල තිඵුස එළාලුකානි නව මහාඵලානි, සබ්බච අප රණ්ණං ධඤ්ඤගතිකමෙව, තං කිචාපි න පටික්ඛිත්තං, අථඛො අකප්පියං අනුලොමෙති තස්මා පච්ඡාභත්තං නකප්පතීති අඨපානානි අනුඤ්ඤා තානි, අවසෙසානි චෙත්ත තිත්තිණික මාතුලුඟ කපිත්ථ කොසම්බ කර මද්දාදි ඛුද්දකඵලපානානි අඨපානගතිකානෙව, තානි කිචාපි න අනුඤ්ඤා තානි, අථ ඛො කප්පියං අනුලොමෙන්ති තස්මා කප්පන්ති, ඨපෙත්වා හි සානුලොමං ධඤ්ඤඵලරසං අඤ්ඤඵලපානං නාම අකප්පියං නත්ථි, සබ්බං යාවකාලිකං යෙවානි කුරුන්දියං වුත්තං, භගවතා ඡ චීවරානි අනුඤ්ඤාතානි, ධම්මසංගාහකථෙරෙහි තෙසං අනුලොමානි දුකූලං පත්තුණ්ණං චීනපට්ටං සොමාරපට්ටං ඉඩිමයිකං දෙවදත්තියන්ති අපරානි ඡ අනුඤ්ඤාතානි, තත්ථ "පත්තුණ්ණ"න්ති පත්තුණ්ණදෙසෙ පාණකෙහි සජාතවත්ථං, වෙ පට්ටානි දෙසනාමෙනෙව වුත්තානි, තීණි කොසෙය්‍ය

ස්සානුලොමානි, දුකූලං සාණස්ස ඉතරානි වෙ කප්පාසිකස්ස වා සබ්බෙසං වා, භගවතා එකාදස පත්තෙ පටික්ඛිපිත්වා වෙ පත්තා අනුඤ්ඤාතා, ලොහපත්තො චෙව මත්තිකාපත්තො ච, ලොහථාලකං මත්තිකථාලකං තඹ ලොහථාලකන්ති තෙසං යෙව අනුලොමානි, භගවතා තයො තුඹා අනුඤ්ඤාතා ලොහතුඹො කඨතුඹො ඵලතුඹොති, කුඩිකාකචනකො උදකතුඹොති තෙසං යෙව අනුලොමා, කුරුන්දියං පන පානීයසඞ්ඛපානීයසරාවකානි එතෙසං අනුලොමානීති වුත්තං, පට්ටිකා සූකරන්තන්ති වෙ කායබන්ධනානි අනුඤ්ඤාතානි, දුස්සපට්ටෙන රජ්ජුකෙන ච කතකාය බන්ධනානි තෙසං අනුලොමානි,සෙතච්ඡත්තං කිලජච්ඡත්තං පණ්ණච්ඡත්තන්ති තීණි ඡත්තානි අනුඤ්ඤාතානි, එකපණ්ණච්ඡත්තං තෙසං යෙව අනුලොමන්ති ඉමිනා නයෙන පාළිච අඨකථච අනුපෙක්ඛිත්වා අඤ්ඤානිපි කප්පියාකප්පියානං අනුලොමානි වෙදිතබ්බානි,

"තදහුපටිග්ගහිතං කාලෙ කප්පතී"ති ආදිසු සබ්බං සමහින්නරසං සන්ධාය වුත්තං, සචෙ හි ජලලිම්පි අනපනෙත්වා සකලෙනෙව නාළිකෙර ඵලෙන සඞ්ං පානකං පටිග්ගහිතං හොති නාළිකෙරං අපනෙත්වා තං විකාලෙපි කප්පති උපරිසප්පිපිණ්ඩං ඨපෙත්වා සීතලපායාසං දෙන්ති යං පායාසෙන අසංසඨං සප්පි තං අපනෙත්වා සත්තාහං පරිභුජිතුං වට්ටති, බඩමධුඵානිතාදිසුපි එසෙව නයො; තක්කොලජාතිඵලාදීහි අලංකරිත්වා පිඩපාතං දෙන්ති තානි උඩරිත්වා ධොවිත්වා යාවජීවං පරිභුජිතබ්බානි, යාගුයං පක්ඛිපිත්වා දින්නසිඟිවෙරාදිසුපි තෙලාදිසු පක්ඛිපිත්වා දින්නලඝි මධුකාදිසුපි එසෙව නයො, එවං යං යං අසමහින්නරසං හොති තං තං එකතො පටිග්ගහිතම්පි යථාසුඛං හොති තථා ධොවිත්වා වා තච්ඡෙත්වා වා තස්ස තස්ස කාලවසෙන පරිභුජිතුං වට්ටති, සචෙ පන සමහින්නරසං හොති සංසඨං නවට්ටති යාවකාලිකං හි අත්තනා සඞ්ං සමහින්නරසානි තීණිපි යාමකාලිකාදීනි අත්තනො සභාවං උපනෙති, යාමකාලිකං වෙපි සත්තාහකාලිකාදීනි අත්තනො සභාවං උපනෙති, සත්තාහකාලිකම්පි අත්තනා සඞ්ං සංසඨයාවජීවිකං අත්තනො සභාවඤ්ඤෙව උපනෙති තස්මා තෙන තදහුපටිග්ගහිතෙන සඞ්ං තදහුපටිග්ගහිතං වා පුරෙ පටිග්ගහිතං වා යාවජීවිකං සත්තාහං කප්පති චීහපටිග්ගහිතෙන ඡාහං තීහපටිග්ගහිතෙන පචාහං සත්තාහපටිග්ගහිතෙන තදහෙව කප්පතීති වෙදිතබ්බං, තස්මා යෙව හි "සත්තාහකාලිකෙන භික්ඛවෙ යාවජීවිකං තදහුපටිග්ගහිත"න්ති අවත්වා "පටිග්ගහිතං සත්තාහං කප්පතී"ති වුත්තං,කාලයාමසත්තාහාතික්කමෙසු චෙන්ඵ විකාලභොජනසන්නිධිභෙසජ්ජසික්ඛාපදානං වසෙන ආපත්තියො වෙදිතබ්බා, ඉමෙසු ච පන චතුසු කාලිකෙසු "යාවකාලිකං යාමකාලික"න්ති ඉදමෙව වයං අන්තොවුත්ථමෙව සන්නිධිකාරකච හොති, සත්තාහකාලිකඨ යාවජීවිකඨ අකප්පියකුටියං නික්ඛිපිතුම්පි වට්ටති, සන්නිධිම්පි නජනෙතීති, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

භෙසජ්ජක්ඛන්ධක වණ්ණනා ජසී.

කඩිනක්ඛන්ධකෙ "පාථෙය්‍යකා"ති පාථෙය්‍යරට්ඨවාසිනො, පාථෙය්‍යං නාම කොසලෙසු පච්ඡාභූමිසාභාගෙ රට්ඨං, තස්ස වාසිනොති වුත්තං හොති, කොසලරක්ඛිතඛත්තුනං භද්දවග්ගියථෙරානං එතං අධිවචනං, තෙසු සඛ්ඛ්‍රජෙඨකො අනාගාමී සඛ්ඛ්‍රපච්ඡිමකො ඉසාතාපනෙනා, එකොපි අඪ්ඪා වා පුථුජ්ජනො වා නත්ථි, "ආරඤ්ඤකා"ති ධුතඞ්ගසමාදානවසෙන ආරඤ්ඤකා, න අරඤ්ඤවාසමත්තෙන, පිණ්ඩපාතිකාදිනාවපි නෙසං එසෙව නයො, සීසවසෙන චෙතං වුත්තං, ඉමෙ පන තෙරසානිපි ධුතඞ්ගානි සමාදාතෙව වත්තන්ති, "උදකසංගහො"ති උදකෙන සහභූතෙ සුවිතෙ සංසඳ්ඳෙ, එලෙ ච නිනෙන ච එකොදකීභූතෙති අත්ථො, "උදකච්ඡඩ්ඩලෙලා"ති අඞ්ගනාහඞ්ගනාහත්ථාදිනා උදකච්ඡඩ්ඩලෙලා උට්ඨිහිත්වා යාව ආනිසදං පහරති ඊදිසෙ විඝඩ්ටලෙලෙති අත්ථො, "ඔකපුඤ්ඤනී"ති උදකපුඤ්ඤනී, තෙසං කිර චීවරානි ඝනානි, තෙසු පතිතං උදකං නපගච්ඡති, ඝනභාවා පුථුබද්ධං විය තිට්ඨති, තෙන වුත්තං ඔකපුඤ්ඤනිං චීවරෙහීති, "ඔකපුණ්ණනී"ති පාඨො, "අච්චවදමානා වස්සං වසිමහා"ති එත්ථ ආගන්තුකඛන්ධෙ සෙනාසන පඤ්ඤාපය අභාවෙන ච භගවතො දස්සනාලාභෙන උක්කණ්ඨිතත්තා ච තෙ භික්ඛූ ථුල්ලං නාවසිංසු, තස්මා "අච්චවදමානා ථුල්ලකං වස්සං වසිමහා"ති නං වොචුං, "ධම්මිං කථං කත්වා"ති භගවා තෙසං භික්ඛූනං අනමතග්ගියකථං කථෙසි, තෙ සඛෙඛව කථාපරියොසානෙ අරහත්තං පාපුණිත්වා නිසින්න ඨානතො යෙව ආකාසෙ උප්පතිත්වා අගමංසු, තං සන්ධාය වුත්තං "ධම්මිං කථං කත්වා"ති, තතො භගවා සබෙ කඨිනත්ථාරෙ පඤ්ඤාපෙතා අභාවිස්ස එතෙ භික්ඛූ එකචීවරං ඨපෙත්වා සන්තරුත්තරෙන ආගච්ඡන්තා න එවං කිලන්තා අස්සූ, කඨිනත්ථාරෙ ච නාමෙස සබ්බුඩ්ඩෙහි අනුඤ්ඤාතොති විඤ්ඤාතබ්බා කඨිනත්ථාරා අනුජානිතුකාමො භික්ඛූ ආමන්තෙසි, ආමන්තෙත්වා ච පන "අනුජානාමි භික්ඛවෙ"ති ආදිමාහ, තත්ථ "අත්ථතකඨිනානං වො" ති නිස්සාතමිත්තං වොකරෙ, අත්ථතකඨිනානන්ති අත්ථො, එවං සති පරතො සෙ නෙසං භවිස්සතීති යුජ්ජති, අථවා, වොති සාමිවචනමෙවෙතං, "සෙ නෙස"න්ති එත්ථ පන චීවරුප්පාදෙ යෙ අත්ථතකඨිනා තෙසං භවිස්සතීති අත්ථො, තත්ථ "අනාමන්තචාරෙ"ති යාව කඨිනං නඵඩරියති තාව අනාමන්තෙත්වා චරණං කප්පිස්සති, චාරිත්ත සික්ඛාපදෙන අනාපත්ති භවිස්සතීති අත්ථො, "අසමාදාචාරෙ"ති චීවරං අසමාදාය චරණං, චීවරමප්පවාසෙ කප්පිස්සතීති අත්ථො, "ගණභොජන"න්ති ගණභොජනම්පි කප්පිස්සති, "යාවදත්ථචීවර"න්ති යාවතා චීවරෙන අත්ථො තාවතකං අනධිට්ඨිතං අවිකප්පිතං කප්පිස්සතීති අත්ථො, "යො ච තත්ථ චීවරුප්පාදෙ"ති තත්ථ කඨිනත්ථතසීමාය මතකචීවරං වා භොතු සංඝං උද්දිස්ස දිනනං වා සංඝිකෙන තත්‍රුප්පාදෙන ආහටං වා යෙන කෙනචි ආකාරෙන යං සංඝිකං චීවරං උප්පජ්ජති තං තෙසං භවිස්සතීති අත්ථො, "එවං ච පන භික්ඛවෙ කඨිනං අත්ථරිතබ්බ"න්ති එත්ථ කඨිනත්ථාරං කෙ ලභන්ති? කෙ නලභන්තීති? ගණනවසෙන තාව පච්ඡිමකොටියා පඤ්ච ජනා ලභන්ති උඩ්ඩං සතසහස්සම්පි පචනනං හෙට්ඨා නලභන්ති, වුත්තවස්ස වසෙන පුරිමිකාය වස්සං උපගන්ත්වා පඨමපවාරණාය පවාරිතා ලභන්ති,

ජිනනවස්සා වා පච්ඡිම්කාය උපගතා වා නලභන්ති, අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වුත්ථවස්සාපි නලභන්තීති මහාපච්චරියං වුත්තං, පුරිම්කාය උපගතානං පන සබ්බෙ ගණපූරකා හොන්ති, ආනිසංසං නලභන්ති, ආනිසංසො ඉතරෙසං යෙව හොති, සචෙ පුරිම්කාය උපගතා චත්තාරො වා හොන්ති තයො වා ලෙ වා එකො වා ඉතරෙ ගණපූරකෙ කත්වා කඨිනං අත්ථරිතබ්බං, අථ චත්තාරො භික්ඛූ උපගතා එකො පරිපුණ්ණවස්සො සාමණෙරො, සො චෙ පච්ඡිම්කාය උපසම්පජ්ජිස්සති ගණපූරකො චෙව හොති ආනිසංසච ලභති, තයො භික්ඛූ ලෙ සාමණෙරා ලෙ භික්ඛූ තයො සාමණෙරා එකො භික්ඛු චත්තාරො සාමණෙරාති එත්ථාපි එසෙව නයො, සචෙ පුරිම්කාය උපගතා කඨිනත්ථාරකුසලා නහොන්ති අත්ථාරකුසලා ඛන්ධකභාණකත්ථෙරා පරියෙසිත්වා ආනෙතබ්බා, කම්මවාචං සාවෙත්වා කඨිනං අත්ථරාපෙත්වා දානච භුජිත්වා ගම්ස්සන්ති, ආනිසංසො පන ඉතරෙසං යෙව හොති, කඨිනං කෙන දිනනං වට්ටති? යෙන කෙනචි දෙවෙන වා මනුස්සෙන වා පචනනං වා සහධම්මිකානං අඤ්ඤතරෙන දිනනං වට්ටති, කඨිනදායකස්ස වත්තං අත්ථි, සචෙ සො තං අජානන්තො පුච්ඡති භන්තෙ කථං කඨිනං දාතබ්බන්ති, තස්ස එවං ආචික්ඛිතබ්බං තිණ්ණං චීවරානං අඤ්ඤතරපහොනකං සුරියුග්ගමනසමයෙ වත්ථං "කඨිනචීවරං දෙමා"ති දාතුං වට්ටති, තස්ස පරිකම්මත්ථං එත්තිකා නාම සූචියො එත්තකං සුත්තං එත්තකං රජනං පරිකම්මං කරොන්තානං එත්තකානං භික්ඛූනං යාගුභත්තච දාතුං වට්ටතීති; කඨිනත්ථාරකෙනපි ධම්මෙන සමෙන උප්පන්නං කඨිනං අත්ථරන්තෙන වත්තං ජානිතබ්බං, තන්තවායගෙහතො හි ආභතසන්තානෙනෙව ඛලිමක්ඛිතසාටකොපි නවට්ටති, මලිනසාටකොපි නවට්ටති, තස්මා කඨිනත්ථාරසාටකං ලභිත්වා සුඛු ධොවිත්වා සූචිආදීනි චීවරකම්මූපකරණානි සජ්ජෙත්වා බහූහි භික්ඛූහි සඩිං තදහෙව සිබ්බෙත්වා නිඝිතසූචිකම්මං රජිත්වා කප්පබින්දුං දත්වා කඨිනං අත්ථරිතබ්බං, සචෙ තස්මිං අනත්ථතෙයෙව අඤ්ඤෙ කඨිනසාටකං ආහරති අඤ්ඤානි ච බහූනි කඨිනානිසංසවත්ථානි දෙති, යො ආනිසංසං බහුං දෙති තස්ස සන්තකෙන අත්ථරිතබ්බං, ඉතරො යථා තථා ඔවදිත්වා සඤ්ඤාපෙතබ්බො, කඨිනං පන තෙන අත්ථරිතබ්බං යස්ස සංඝො කඨිනචීවරං දෙති, සංඝෙන පන කස්ස දාතබ්බං? යො ජිණ්ණචීවරො හොති, සචෙ බහූ ජිණ්ණචීවරා බුද්ධස්ස දාතබ්බං, බුද්ධෙසුපි යො මහාපරිසො තදහෙව චීවරං කත්වා අත්ථරිතුං සක්කොති තස්ස දාතබ්බං, සචෙ බුද්ධෙ න සක්කොති නවකතරො සක්කොති තස්ස දාතබ්බං, අපිච සංඝෙන මහාථෙරස්ස සංගහං කාතුං වට්ටති, තස්මා තුම්හෙ භන්තෙ ගණ්හථ මයං කත්වා දස්සාමාති වත්තබ්බං, තීසු චීවරෙසු යං ජිණ්ණං හොති තදත්ථාය දාතබ්බං, පකතියා දුපට්ටචීවරස්ස දුපට්ටත්ථායෙව දාතබ්බං, සචෙපිස්ස එකපට්ටචීවරං ඝනං හොති කඨිනසාටකො ච පෙල වොසාරුප්පත්ථාය දුපට්ටපහොනකමෙව දාතබ්බං, අහං අලභන්තො එකපට්ටං පාරුපාමීති වදන්තස්සාපි දුපට්ටං දාතුං වට්ටති, යො පන ලොභපකතිකො හොති තස්ස න දාතබ්බං, තෙනාපි කඨිනං අත්ථරිත්වා පච්ඡා

විසිබෙබව්හා වෙ චීවරානි කරිස්සාමීති නගහෙතබ්බං, යස්ස පන දීයති තස්ස යෙන විධිනා දාතබ්බං තං දස්සෙතුං "එවඤ පන භික්ඛවෙ කඨිනං අත්ථරිතබ්බ"න්ති ආරභිත්වා "සුණාතු මෙ භන්තෙ"ති ආදිකා දාන කම්මවාචා නාව වුත්තා, එවං දින්නෙන පන කඨිනෙ සවෙ තං කඨිනදුස්සං නිට්ඨිතපරිකම්මමෙව හොති ඉවෙවතං කුසලං, නො වෙ නිට්ඨිතපරිකම්මං හොති අහං ථෙරොති වා බහුස්සුතොති වා එකෙනාපි අකාතුං නලබ්භති, සබෙබහෙව සන්නිපතිත්වා ඩොවනසිබ්බනරජනානි නිට්ඨාපෙතබ්බානි, ඉදං හි කඨිනවත්ථානං නාම බුද්ධපසත්ථං.

අතීතෙ පදුමුත්තරොපි භගවා කඨිනවත්ථං අකාසි, තස්ස කිර අග්ගසාවකො සුජාතත්ථෙරො නාම කඨිනං ගණ්හි, තං සත්ථා අට්ඨඞ්ගියා භික්ඛුසතසහස්සෙහි සද්ධිං නිසීදිත්වා අකාසි, කතපරියොසිතං පන කඨිනං ගහෙත්වා අත්ථාරකෙන භික්ඛුනා සවෙ සංඝාටියා කඨිනං අත්ථරිතුකාමො හොති පොරාණිකා සංඝාටි පවුධරිතබ්බා, නවා සංඝාටි අධිට්ඨාතබ්බා, "ඉමාය සංඝාටියා කඨිනං අත්ථරාමී"ති වාචා භින්දිතබ්බානි ආදිනා පරිවාරෙ වුත්තවිධානෙන කඨිනං අත්ථරිතබ්බං, අත්ථරිත්වා ච පන තෙන කඨිනත්ථාරකෙන භික්ඛුනා සංඝං උපසංකමිත්වා එකංසං උත්තරාසංගං කරිත්වා අඤ්ජලිමපගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො "අත්ථතං භන්තෙ සංඝස්ස කඨිනං ධම්මිකො කඨිනත්ථාරො අනුමොදථා"ති, තෙහි අනුමොදකෙහි භික්ඛූහි එකංසං උත්තරාසංගං කරිත්වා අඤ්ජලිමපගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො "අත්ථතං ආවුසො සංඝස්ස කඨිනං ධම්මිකො කඨිනත්ථාරො අනුමොදාමා"ති, එවමාදිනා පරිවාරෙ වුත්තවිධානෙනෙව අනුමොදාපෙතබ්බං, ඉතරෙහි ච අනුමොදිතබ්බං, එවං සබ්බඤ්ඤ අත්ථතං හොති කඨිනං, වුත්තං හෙතං පරිවාරෙ "ඤාතා පුග්ගලානං අත්ථතං හොති කඨිනං අත්ථාරකස්ස ච අනුමොදකස්සවා"ති, පුනපි වුත්තං න සංඝෙ කඨිනං අත්ථරති න ගණෙ කඨිනං අත්ථරති,පුග්ගලෙ කඨිනං අත්ථරති,සංඝස්ස අනුමොදනාය ගණස්ස අනුමොදනාය පුග්ගලස්ස අත්ථාරා සංඝස්ස අත්ථතං හොති කඨිනං,ගණස්ස අත්ථතං හොති කඨිනං පුග්ගලස්ස අත්ථතං හොති කඨිනං, එවං අත්ථතෙ පන කඨිනෙ සවෙ කඨිනචීවරෙන සද්ධිං ආනිසංසං දස්සෙන්ති භික්ඛුසංඝෙ අනිස්සරෙ, අථ අවිප්පවාරෙනාව දත්වා ගච්ඡන්ති, භික්ඛුසංඝෙ ඉස්සරෙ නස්මා සවෙ කඨිනත්ථාරකස්ස සෙසචීවරානිපි දුබ්බලානි හොන්ති සංඝෙන අපලොකෙත්වා නෙසංවිප අත්ථාය වත්ථානි දාතබ්බානි, කම්මවාචා පන එකායෙව වට්ටති,අවසෙසෙ කඨිනානිසංසෙ බලවවත්ථානි වස්සාවාසිකඨිනිකාය දාතබ්බානි, සීතිකාය අභාවෙ ථෙරාසනතො පට්ඨාය දාතබ්බානි, ගරුභණ්ඩං න භාජෙතබ්බං, සවෙ පන එකසීමාය බහු විහාරා හොන්ති, සබ්බෙ භික්ඛූ සන්නිපාතෙත්වා එකත්ථ කඨිනං අත්ථරිතබ්බං, විසුං විසුං අත්ථරිතුං නවට්ටති, ඉදානි යථා ච කඨිනං අත්ථතං හොති යථා ච අනත්ථතං, තං විධිං විත්ථාරතො දස්සෙතුං "එවඤ පන භික්ඛවෙ අත්ථතං හොති කඨිනං එවං අනත්ථත"න්ති වත්වා අකරණීයඤ්චෙව මහාභූමිකඤ්ච අනත්ථත

ලක්ඛණංතාව දස්සෙන්තො "නඋලලිඛිතමත්තෙනා"ති ආදිකෙ චතුවීසති ආකාරෙ දස්සෙසි, තතො පරං අත්ථතලක්ඛණං දස්සෙන්තො "අහ තෙන අත්ථත"න්ති ආදිකෙ සත්තරස ආකාරෙ දස්සෙසි, පරිවාරෙපිහි "චතුවීසතියා ආකාරෙහි අනත්ථතං හොති කඨිනං, සත්තරසහි ආකාරෙහි අත්ථතං හොති කඨින"න්ති ඉදමෙව ලක්ඛණං වුත්තං, තත්ථ "උලලිඛිතමත්තෙනා"ති දිඝතො ච පුථුලතො ච පමාණගහණමත්තෙන, පමාණං හි ගණ්හන්තො තස්ස තස්ස පදෙසස්ස සජානනත්ථං හඛාදිහි වා පරිච්ඡෙදං දස්සෙන්තො උලලිඛති, නලාවාදිසු වා සංසති තස්මා තං පමාණගහණං උලලිඛිතමත්තන්ති වුච්චති, "ධොවනමත්තෙනා"ති කඨිනදුස්ස ධොවනමත්තෙන, "චීවරවිචාරණමත්තෙනා"ති පචකං වා සත්තකං වා නවකං වා එකාදසකං වා හොතුති එවං විචාරිතමත්තෙන, "ඡෙදනමත්තෙනා" ති යථාවිචාරිතස්ස වත්ථස්ස ඡෙදනමත්තෙන, "බන්ධනමත්තෙනා"ති මොඝසුත්තකාරොපණමත්තෙන, "ඔවට්ටිකරණමත්තෙනා"ති මොඝසුත්තකානුසාරෙන දිඝසිබ්බනිං සිබ්බිතමත්තෙන, "කණ්ඩුසකරණමත්තෙනා"ති මුද්දියපත්තබන්ධනමත්තෙන, "දළ්හිකම්මකරණමත්තෙනා"ති වෙ චිලිමිකායො එකතො කත්වා සිබ්බිතමත්තෙන, අථවා පඨම චිලිමිකා ඝටෙත්වා ඨපිතා හොති කඨිනසාටකං තස්සා කුච්ඡිසමිං චිලිමිකං කත්වා සිබ්බිතමත්තෙනාතිපි අත්ථො, මහාපච්චරියං පකතිචීවරස්ස උපස්සයදානෙනාති වුත්තං, කුරුන්දියං පකතිපත්තබඩ්චීවරං දුපට්ටං කාතුං කුච්ඡිචිලිමිකං අලලියාපනමත්තෙනාති වුත්තං, "අනුවාතකරණමත්තෙනා"ති පිඨිඅනුවාතාරොපණමත්තෙන, "පරිහණ්ඩකරණමත්තෙනා"ති කුච්ඡිඅනුවාතආරොපණමත්තෙන, "ඔවට්ටෙය්‍යකරණමත්තෙනා"ති ආගන්තුකපත්තාරොපණමත්තෙන කඨිනචීවරතො වා පත්තං ගහෙත්වා අඤ්ඤසමිං අකඨිනචීවරෙ පත්තාරොපණමත්තෙන, "කම්බලමද්දනමත්තෙනා"ති එකවාරං යෙව රජනෙ පක්ඛිත්තෙන දන්තවණ්ණෙන පඬුපලාසවණ්ණෙන වා සවෙ පන සකිං වා චික්ඛත්තුං වා රත්තම්පි සාරුප්පං හොති වට්ටති, "නිමිත්තකතෙනා"ති ඉමිනා දුස්සෙන කඨිනං අත්ථරිස්සාමිති එවං නිමිත්තකතෙන, එත්තකමෙව හි පරිවාරෙ වුත්තං, අඨකථාසු පන අයං සාටකො සුන්දරො සක්කා ඉමිනා කඨිනං අත්ථරිතුන්ති එවං නිමිත්තකම්මං කත්වා ලඬෙනාති වුත්තං, "පරිකථාකතෙනා"ති කඨිනං නාම දාතුං වට්ටති, කඨිනදායකො බහුං පුඤ්ඤං පසවතීති එවං පරිකථාය උප්පාදිතෙන, කඨිනන්නාම අතිඋක්කඨං වට්ටතීති මාතරම්පි විඤ්ඤාපෙතුං නවට්ටති, ආකාසා ඔතිණ්ණසදිසමෙව වට්ටතීති, "කුක්කුකතෙනා"ති තාව කාලිකෙන, "සන්නිධිකතෙනා"ති එත්ථ දුවිධො සන්නිධි-කරණ සන්නිධි ච නිවයසන්නිධි ච, තත්ථ තදහෙව අකත්වා ඨපෙත්වා ඨපෙත්වා කරණං කරණසන්නිධි, සංඝො අජ්ජ කඨිනදුස්සං ලභිත්වා පුන දිවසෙ දෙති අයං නිවයසන්නිධි, "නිස්සග්ගියෙනා"ති රත්තිනිස්සග්ගියෙන, පරිවාරෙපි වුත්තං "නිස්සග්ගියං නාම කරියමානෙ අරුණං උඨහතී"ති, "අකප්පකතෙනා"ති අනාදිනනකප්පබිත්තුනා, "අඤ්ඤත්‍ර සංඝාටියා"ති ආදිසු ඨපෙත්වා සංඝාටිඋත්තරාසඟඅන්තරවාසකෙ අඤ්ඤෙන පච්චත්ථරණා

දිනා අත්ථතං අනත්ථතං හොතීති, "අඤ්ඤත්‍ර පවකෙන වා අතිරෙක පව කෙනවා"ති පව වා අතිරෙකානි වා බණ්ඩානි කාත්වා මහාමඩල මඤ්චලාති දසෙත්වා කතෙනෙව වට්ටති, එවං හි සම්මඩ්ජිකතං හොති, තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤත්‍ර අවස්සාහකෙන වා මත්තිවතුබණ්ඩකතවා නවට්ටති,"අඤ්ඤත්‍ර පුග්ගලස්ස අත්ථාරා"ති පුග්ගලස්ස අත්ථාරං ඨපෙත්වා න අඤ්ඤත්‍ර සංඝස්ස වා ගණස්ස වා අත්ථාරෙන අත්ථතං හොති, "නිසීදිත්ථා අනුමොදථා"ති බහිඋපචාරසීමාය ඨිතා අනුමොදති, "අහතෙනා"ති අපරිභුතෙන, "අහතකප්පෙනා"ති අහතසදිසෙන, එකවාරං වා මිකඛිතත්තා වා ධොතෙන, "පිලොතිකායා"ති හතවත්ථකායාවකෙන, "පංසුකූලෙනා"ති තෙවීසතියා ඛෙත්තෙසු උප්පන්නපංසුකූලෙන, පංසුකූලියභික්ඛුනා චොළ කභික්ඛං ආහිඩිත්වා ලද්ධචොළකෙහි කතචීවරෙනාපීති ඝුරුඝුරුඝාය පවවරීසු වුත්තං, "පාපණිකෙනා"ති ආපණවාරෙ පසිතපිලොතිකං ගහෙත්වා කතිනත්ථාය දෙති, තෙනාපි වට්ටතීති අත්ථො, සෙසං වුත්තත්ථ පල්ලාසවසෙන වෙදිතබ්බං.

ඉමස්මිං පන ඨානෙ සඝකතිනස්ස අත්ථාරා කති ධම්මා ජායන්තීති ආදි ඔහුං අඨකථාසු වුත්තං, තං සබ්බං පරිවාරෙ පාළිආරුළ්හත්තෙව, තස්මා තත්ථ ආගතනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, නවිත්තෙන ඉධ අවුච්චමානෙන කතිනත්ථාරස්ස කිඤ්චි පරිහායති, එවං කතිනත්ථාරං දස්සෙත්වා ඉදානි උබ්භාරං දස්සෙතුං "කථ්ච භික්ඛවෙ උබ්භතං හොති කතින"න්ති ආදිමාහ තත්ථ "මාතිකා"ති මාතරෝ, ජනෙත්තියොති අත්ථො, කතිනුබ්භාරාය යා එතා අඨ ජනෙත්තියෝ, තාසු පකතත්තෙන අත්තනා අස්සාති=පකතමනන්ති කා, එවං සෙසාපි වෙදිතබ්බා, "නපචෙවස්ස"නති න පුන ආගච්ඡෙය්‍ය, එත සම්මිං පන පකතමනන්තිකෙ කතිනුබ්භාරෙ පඨම විවරපළිබොධො ඡිජ්ජති පච්ඡා ආවාසපළිබොධො, එවං පකතමත්තාගි විවරපළිබොධො අන්තා සීමායමෙව ඡිජ්ජති, ආවාසපළිබොධො සීමාසහකමෙ, විඤ්ඤාපි වෙතං පරිවාරෙ:-

පකතමනන්තිකො කතිනුබ්භාරෙ වුත්තො ආදිවිබන්ධුනා,
එතව තාහං විස්සජ්ජිස්සං විවරපළිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති,
පච්ඡා ආවාසපළිබොධො ඡිජ්ජතීති.

"චීවරං ආදාය"ති අනතිරිත්තචීවරං ආදාය, "බහිසීමගතස්සා"ති අඤ්ඤං සාමන්තවිහාරං ගතස්ස, "එවං හොති"ති තස්මිං විහාරෙ සෙනාසනථා සුතං වා සභායසඤ්ඤිතිං වා දිස්වා එවං හොති, එතස්මිං පන නිට්ඨානන්ති කෙ කතිනුබ්භාරෙ ආවාසපළිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති, සො හි න පචෙව ස්සන්ති චිත්තෙ උප්පන්නමත්තෙනව ඡිජ්ජති, වුත්තම්පිචෙතං:-

නිට්ඨානන්තිකො කතිනුබ්භාරෙ වුත්තො ආදිවිබන්ධුනා,
එතව තාහං විස්සජ්ජිස්සං ආවාසපළිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති,
චීවරෙ නිට්ඨිතෙ විවරපළිබොධෝ ඡිජ්ජතීති.

එතෙන නයෙන සෙසමානිකා විභජනෙපි අත්ථො වෙදිතබ්බා, අය මෙත්ථ විසෙසෝ-ඤත්තිට්ඨානන්තිකෙ පෙ පළිබොධා "නෙවිමං චීවරං

කාරෙස්සං නපච්චෙස්ස''න්ති විත්තෙ උප්පන්නමත්තෙයෙව එකතො ඡිජ්ජන්තීති, වුත්තං හෙතං:-

සන්නිඨානන්තිකො කඨිනුබ්භාරො වුත්තො ආදිච්චබන්ධුනා

එතච්ච තාහං විස්සජ්ජෙස්සං වෙ පළිබොධා අපුබ්බං අචරිමං ඡිජ්ජන්තීති.

එවං සබ්බකඨිනුද්ධාරෙසු පළිබොධච්ඡෙදෙ වෙදිතබ්බො, සො පන යස්මා ඉමිනා ච වුත්තනයෙන පරිවාරෙ ච ආගතභාවෙන සක්කා ජානිතුං තස්මා විත්ථාරතො නවුත්තො, අයං පනෙත්ථ සඞ්ඛෙපො, නාසනන්තිකෙ ආවාසපළිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති චීවරෙ නඨෙ චීවරපළිබොධො ඡිජ්ජති, සවණන්තිකෙ චීවරපළිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති තස්මා තස්ස සහ සවණෙන ආවාසපළිබොධො ඡිජ්ජති, ආසාවච්ඡෙදිකෙ ආවාසපළිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති චීවරාසාය පච්ඡින්නාය චීවරපළිබොධො ඡිජ්ජති, අයම්පන යස්මා අනාසාය ලභති ආසාය නලභති තස්ස එවං හොති, ඉධෙවිමං චීවරං කාරෙස්සං නපච්චෙස්සන්ති ආදිනා නයෙන ඉතරෙහි උඩාරෙහි සඞ්ඛොමිස්සකදෙසනා අනෙකප්පභෙදා හොති, තස්මා පරතො විසුං විත්ථාරෙත්වා වුත්තො, ඉධ නවුත්තො, ඉධ පන සවණන්තිකස්ස අනන්තරං සීමාතික්කන්තිකො වුත්තො, තත්ථ චීවරපළිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති තස්ස බහිසීමෙ ආවාසපළිබොධො ඡිජ්ජති, සහුබ්භාරෙ වෙ පළිබොධා අපුබ්බං අචරිමං ඡිජ්ජන්ති, එවං ආදායවාරෙ සත්ත කඨිනුද්ධාරෙ දස්සෙත්වා පුන සමාදායවාරෙපි විප්පකතචීවරස්ස ආදායසමාදායවාරෙසුපි යථා සම්භවං තෙයෙව දස්සිතා, තතො පරං අන්තොසීමායං පච්චෙස්සං නපච්චෙස්සන්ති ඉමං විධිං අනාමසිත්වාව නපච්චෙස්සන්ති ඉමමෙව ආමසිත්වා,'' අනධිඨිතෙනා''ති ආදිනා නයෙන ච යෙ යෙ යුජ්ජන්ති තෙ තෙ දස්සිතා, තතො පරං චීවරාසාය පක්කමතීති ආදිනා නයෙන ඉතරෙහි සඞ්ඛොමිස්සකනයෙන අනෙකක්ඛත්තුං ආසාවච්ඡෙදිකං දස්සෙත්වා පුන දිසඟමියවසෙන ච ඵාසුවිහාරිකවසෙන ච නිඨානන්තිකෙසු යුජ්ජමානා කඨිනුද්ධාරා දස්සිතා, එවම්පභෙදතො කඨිනුද්ධාරං දස්සෙත්වා ඉදානි යෙ තෙ තෙන තෙන කඨිනුද්ධාරෙන පළිබොධා ඡිජ්ජන්තීති වුත්තා, තෙසං පටිපක්ඛෙ දස්සෙන්තො ''වෙමෙ භික්ඛවෙ කඨිනස්ස පළිබොධා''ති ආදිමාහ, තත්ථ ''චත්තෙනා''ති යෙන චිත්තෙන සො ආවාසො චත්තො හොති තං චත්තං නාම, තෙන චත්තෙන; වන්තමුත්තෙසුපි එසෙ වනයො, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

කඨිනක්ඛන්ධකවණ්ණනා සත්තමී.

චීවරක්ඛන්ධකෙ''පදක්ඛිණා''ති ඡෙකා කුසලා, ''අභිසටා''ති අභිගතා, කෙහිඅභිගතාති? අත්ථිකෙහි අත්ථිකෙහි මනුස්සෙහි, කරණත්ථෙ පන සාමිවචනං කත්වා''අත්ථිකානං අත්ථිකානං මනුස්සාන''න්ති වුත්තං,''පඤ්ඤාසාය ච රත්තිං ගච්ඡතී''ති පඤ්ඤාසකහාපණෙ ගහෙත්වා රත්තිං ගච්ඡති, ''නෙගමො''ති කුටුම්බියගණො, ''සාලවතිං කුමාරිං ගණිකං වුඩ්පෙසී''ති නාගරාවෙසතසහස්සානි ,රාජානො සතසහස්සන්ති තීණි සතසහස්සානි, අඤ්ඤච ආරාමුය්‍යානවාහනාදි පරිච්ඡෙදං දත්වා වුඩ්පෙසුං,ගණිකඨානෙ ඨපෙසුන්ති

අත්ථො,"පටිසතෙන ච රත්තිං ගච්ඡතී"ති රත්තිං රත්තිං පතිසතෙන ගච්ඡ
ති, "ගිලානං පටිවෙදෙය්‍ය"න්ති ගිලානභාවං ජානාපෙය්‍යං, "කත්තරසු
පෙ"ති ඡිණ්ණසුපෙ,"කා මෙ දෙවමාතා"ති කස්මා පුච්ඡි,තං කිර අඤ්ඤෙ
රාජදාරකා කීළන්තා කලහෙ උඝිතෙ කො පිතා නිම්මාතිකො නිපපිතිකොති
වදන්ති, යථා ච අඤ්ඤෙසං දාරකානං ඡනාදිසු චූලලමාතා මහාමාතා
දයො කිචි පණ්ණාකාරං පෙසෙන්ති තථා තස්ස න කොචි කිචි පෙසෙති
ඉති සො තං සබ්බං විනෙත්වා නිම්මාතිකො යෙව නුඛො අහංති ජානන
ත්ථං "කා මෙ දෙව මාතා කො පිතා"ති පුච්ඡි, "යන්නූනාහං සිප්පං සික්ඛෙ
ය්‍ය"න්ති යන්නූන අහං වෙජ්ජසිප්පං සික්ඛෙය්‍යන්ති විනෙතසි, තස්ස කිර
එතදහොසි ඉමානි ඛො හත්ථිඅස්සසිප්පාදීනි පරූපඝාතපටිසංයුත්තානි,
වෙජ්ජසිප්පං මෙත්තාපුබ්බභාගං සත්තානං හිතපටිසංයුත්තන්ති, තස්මා
වෙජ්ජසිප්පමෙව සන්ධාය යන්නූනාහං සිප්පං සික්ඛෙය්‍යන්ති විනෙතසි,
අපිචායං ඉතො කප්පසතසහස්සස්ස උපරි පදුමුත්තරස්ස භගවතො උපඨා
කං බුඬුපඨාකො අයන්ති චතුපරිසන්තරෙ පත්ථටගුණං වෙජ්ජං දිස්වා
අහො වතාහම්පි එවරූපං ඨානන්තරං පාපුණෙය්‍යන්ති විනෙත්වා සත්තා
හං බුඬපමුඛස්ස සංඝස්ස දානං දත්වා භගවන්තං වන්දිත්වා අහම්පි භගවා
තුම්හාකං උපඨාකො අසුකවෙජ්ජො විය අනාගතෙ බුඬුපඨාකො භවෙ
ය්‍යන්ති පත්ථනමකාසි, තාය පුරිමපත්ථනාය චොදියමානො පෙස වෙජ්ජ
සිප්පමෙව සන්ධාය යන්නූනාහං සිප්පං සික්ඛෙය්‍යන්ති විනෙතසි, තස්මිච
සමයෙ තක්කසිලකා වාණිජා අභයං රාජකුමාරං දස්සනාය අගමංසු,
තෙ ජීවකො කුතො තුම්හෙ ආගතාති පුච්ඡි, තක්කසිලතොති වුත්තෙ
අත්ථි තත්ථ වෙජ්ජසිප්පාචරියොති පුච්ඡි, ආම කුමාර තක්කසිලාය දිසා
පාමොක්ඛො වෙජ්ජො පටිවසතීති සුත්වා තෙන හි යදා ගච්ඡථ මයහං
ආරොචෙථාති ආහ, තෙ තථා අකංසු, සො පිතරං අනාපුච්ඡා තෙහි සඞ්ඝං
තක්කසිලං අගමාසි; තෙන වුත්තං "අභයං රාජකුමාරං අනාපුච්ඡා" ති
ආදි,

"ඉච්ඡාමහං ආචරිය සිප්පං සික්ඛිතු"න්ති තං කිර උපසංකන්තං
දිස්වා සො වෙජ්ජො කොසි ත්වං තාතාති පුච්ඡි,සො බිම්බිසාර මහාරාජස්ස
නත්තා අභයකුමාරස්ස පුත්තොම්හීති ආහ, කස්මා පනාසි තාත ඉධාග
තොති, තතො සො තුම්හාකං සන්තිකෙ සිප්පං සික්ඛිතුන්ති වත්වා
ඉච්ඡාමහං ආචරිය සිප්පං සික්ඛිතුන්ති ආහ, "බහුච ගණ්හාතී"ති යථා
අඤ්ඤෙ ඛත්තියකුමාරාදයො ආචරියස්ස ධනං දත්වා කිචි කම්මං
අකත්වා සික්ඛන්ති යෙව, න සො එවං, සො පන කිචි ධනං අදත්වා ධම්ම
න්තෙවාසිකොව හුත්වා එකං කාලං උපජ්ඣායස්ස කම්මං කරොති එකං
කාලං සික්ඛති, එවං සන්තෙපි අභිනිහාරසම්පන්නො කුලපුත්තො අත්ත
නො මෙධාවිතාය බහුච ගණ්හාති ලහුච ගණ්හාති සුඬු ච උපධාරෙති
ගහිතං චස්ස න පම්මුස්සති, සත්ත ච මෙ වස්සානි අධීයන්තස්ස නසිමස්ස
සිප්පස්ස අන්තො පඤ්ඤායතීති, එත්ථ අයං කිර ජීවකො යත්තකං ආචරි
යො ජානාති යං අඤ්ඤෙ සොළසහි වස්සෙහි උග්ගණ්හන්ති තං
සබ්බං සත්තහි වස්සෙහි උග්ගහෙසි, සක්කස්ස පන දෙවරඤ්ඤෙ

එතදහොසි, අයං බුඩ්ඩානං උපඩ්ඩාකො අග්ගවිස්සාසකො භවිස්සති හන්ද නං භෙසජ්ජයොජනං සික්ඛාපෙමීති, ආචරියස්ස සරීරෙ අජ්ඣා චසිත්වා යථා ඨපෙත්වා කම්මවිපාකං අවසෙසරොගං එකෙනෙව භෙසජ්ජයොගෙන තිකිච්ඡිතුං සක්කොති, තථා නං භෙසජ්ජයොජනං සික්ඛාපෙසි, සො පන ආචරියස්ස සන්තිකෙ සික්ඛාමීති මඤ්ඤති, තස්මා සමත්ථො ඉදානි ජීවකො තිකිච්ඡිතුන්ති සක්කෙන විස්සඩ්ඪ මත්තෙ එවං චින්තෙත්වා ආචරියං පුච්ඡි. ආචරියො පන න ඉමිනා මමානුභාවෙන උග්ගහිතං, දෙවතානුභාවෙන උග්ගහිතන්ති ඤත්වාව "තෙන හි භණ්ණෙ"ති ආදිමාහ, "සමන්තා යොජනං ආහිඩ්ඩෙතා"ති දිවසෙ දිවසෙ එකෙකෙන චාරෙන නික්ඛම්ත්වා චත්තාරො දිවසෙ ආහිඩ්ඩෙතා, "පරිත්තං පාථෙය්‍යං පාදාසී"ති අප්පමත්තකං අදාසි, කස්මා? තස්ස කිර එතදහොසි අයං මහාකුලස්ස පුත්තො ගතමත්තෙ යෙව පිතිපිතාමහානං සන්තිකා මහාසක්කාරං ලභිස්සති, තතො මය්හං වා සිප්පස්ස වා ගුණං නජානිස්සති, අන්තරාමග්ගෙ පන ඛීණපාථෙය්‍යො සිප්පං පයොජෙත්වා අවස්සං මය්හච සිප්පස්ස ච ගුණං ජානිස්සතීති පරිත්තං දාපෙසි, "පසතෙනා"ති එක හත්ථපූරෙන, "පිචුනා"ති කප්පාසපටලෙන, "යත්‍රහි නාමා"ති යා නාම, "කිම්පිමාය"න්ති කිම්පි මෙ අයං, "සබ්බාලඞ්කාරං තුය්හං හොතු"ති රාජා කිර සචෙ ඉමං ගණ්හිස්සති පමාණයුත්තෙ ඨානෙ නං ඨපෙස්සාමි සචෙ නගණ්හිස්සති අබ්භන්තරිකං නං විස්සාසිකං කරිස්සාමීති චින්තෙත්වා එවමාහ, අභයකුමාරස්සාපි නාටිකා නම්පි චිත්තං උප්පජ්ජි අහො වත න ගණ්හෙය්‍යාති, සොපි තෙසං චිත්තං ඤත්වා විය ඉදමෙම දෙව අය්‍යකානං ආභරණං නයිදං මය්හං ගණ්හිතුං පතිරූපන්ති වත්වා "අලං දෙවා"ති ආදිමාහ, රාජා පසනෙනා සබ්බාකාරසම්පන්නං ගෙහච අම්බවනුය්‍යානච අනුසංවච්ඡරං සතසහස්ස උඨානකං ගාමච මහාසක්කාරච දත්වා "තෙන හි භණ්ණෙ"ති ආදිමාහ, "සිබ්බනිං විනාමෙත්වා"ති සිබ්බනිං විවරිත්වා, "සක්ඛිස්සසි පන ත්වං ගහපති"ති කස්මා ආහ? ඉරියාපථසම්පරිවත්තනෙ කිර මත්ථලුඞ්ගං නසණ්ඨාති, අස්ස ච තීහි සත්තාහෙහි නිච්චලස්ස නිපන්නස්ස මත්ථලුඞ්ගං සණ්ඨහිස්සතීති ඤත්වා අප්පවනාම සත්තසත්තමාසෙ පටිජානිත්වා සත්තසත්තදිවසෙපි නිපජ්ජෙය්‍යාති නං එවමාහ, තෙනෙව පරතො වුත්තං "අපිච පටිගච්චෙව මයා ඤාතො"ති, "නාහං ආචරිය සක්කොමි"ති තස්ස කිර සරීරෙ මහාඩ්ඩාහො උප්පජ්ජි, තස්මා එවමාහ, "තීහි සත්තාහෙහී"ති තීහි පස්සෙහි එකෙකෙන සත්තාහෙන, "ජනං උස්සාරාපෙත්වා"ති ජනං නිහරාපෙත්වා, "ජෙගුච්ඡං මෙ සප්පි" න්ති අයං කිර රාජා චිච්ඡිකස්සජාතො චිච්ඡිකවිසපටිඝාතාය ච සප්පිභෙසජ්ජං හොති චිච්ඡිකානං පටිකකුලං, තස්මා එවමාහ, "උද්‍රෙකං දස්සතී"ති උග්ගාරං දස්සති, "පඤ්ඤාසයොජනිකා හොතී"ති පඤ්ඤාසයොජනානි ගන්තුං සමත්ථා හොති, න කෙවලඞ්ඝස්ස රඤ්ඤො හත්ථිනියෙව නාළාගිරී නාම හත්ථි යොජනසතං ගච්ඡති චෙලකණ්ණො මුජකෙසොචාති මෙ අස්සා වීසං යොජනසතං ගච්ඡන්ති, කා කො දාසො සඞ්ඛයොජනානි ගච්ඡති එකස්ස කිර කුලපුත්තස්ස අනුප්පන්නෙන බුඩෙ එකදිවසං භුජිතුං නිසින්නස්ස

පච්චෙකබුඩො චාරෙ ඨත්වා අගමාසි, තස්සෙකො පුරිසො පච්චෙකබුඩො ආගන්ත්වා ගතොති ආරොචෙසි, සො සුත්වා ගච්ඡ වෙගෙන පත්තං ආහරාති ආහරාපෙත්වා අත්තනො සජ්ජිතභත්තං සබ්බං දත්වා පෙසෙසි ඉතරො තං හරිත්වා පච්චෙකබුඩස්ස හත්ථෙ ඨපෙත්වා අහං භන්තෙ තුම්හාකං කතෙන ඉමිනා කායවෙය්‍යාවතිකෙන යත්ථ යත්ථ නිබ්බත්තොපි වාහනසම්පන්නො හොමීති පත්ථනං අකාසි, සො අයං එතරහි පජ්ජොතො නාම රාජා ජාතො, තාය පත්ථනාය අයං වාහනසම්පත්ති.

"සප්පිංපායෙත්වා" ති සප්පිච පායෙත්වා, පරිචාරිකානච ආහාරාචාරෙ විධිං ආචික්ඛිත්වා; "නිච්ඡාරෙසී"ති විරෙචෙසි, "සිවෙය්‍යකං" නාම උත්තර කුරුසු සීවථිකං අවමඟලවත්ථං, තත්ථ කිර මනුස්සා මතං තෙන වත්ථෙන වෙඨෙත්වා නික්ඛිපන්ති තං මංසපෙසීති සල්ලක්ඛෙත්වා හත්ථි සොණ්ඩක සකුණා උක්ඛිපිත්වා හිමවන්තකූටෙ ඨපෙත්වා වත්ථං අපනෙත්වා ඛාදන්ති, අථ වනචරකා වත්ථං දිස්වා රඤ්ඤො ආහරන්ති, එවම්දං පජ්ජොතෙන ලඩං, සිවිරඨෙ කුසලා ඉත්ථියො තීහි අංසූහි සුත්තං කන්තන්ති තෙන සුත්තෙන වායිතවත්ථං එතංතිපි වදන්ති; "සිනෙහෙථා" ති කිම්පන භගවතො කායො ලුඛොන ලුඛොති, භගවතො හි ආහාරෙ සදා දෙවතා දිබ්බොජං පක්ඛිපන්ති, සිනෙහපානං පන සබ්බත්ථ දොසෙ තෙමෙති. සිරා මුදුකා කරොති තෙනායං එවමාහ; "තීණි උප්පලහත්ථානි" ති එකං ඔළාරිකදොසහරණත්ථං එකං මජ්ඣිමදොසහරණත්ථං එකං සුඛුමදොසහරණත්ථං; "නචිරස්සෙව පකතත්තො අහොසී" ති එවං පකතත්තො පන කායෙ නාගරා දානං සම්පාදෙසුං, ජීවකො ආගන්ත්වා භගවන්තං එතදවොච, භගවා අජ්ජ නාගරා තුම්හාකං දානං දාතුකාමා මා අන්තොගාමං පිණ්ඩාය පවිසථාති, මහාමොග්ගල්ලානත්ථෙරො චින්තෙසි කුතො නුඛො අජ්ජ භගවතො පඨමං පිණ්ඩපාතො ලඞ්ඛං වට්ටතීති, තතො චින්තෙසි සොනො සෙඨිපුත්තො ඛෙත්තපරිකම්මතො පඨාය අඤ්ඤෙහි අසාධාරණානං ඛීරොදකාසෙචනසංවඩානං ගන්ධසාලීනං ඔදනං භුජති, තතො භගවතො පිණ්ඩපාතං ආහරිස්සාමීති ඉඩියා ගන්ත්වා තස්ස පාසාදතලෙ අත්තානං දස්සෙසි, සො ථෙරස්ස පත්තං ගහෙත්වා පණීතං පිණ්ඩපාතං අදාසි, ථෙරස්සව ගමනාකාරං දිස්වා භුජථ භන්තෙති ආහ, ථෙරො තමත්ථං ආරොචෙසි, භුජථ භන්තෙ අහං අඤ්ඤං භගවතො දස්සාමීති ථෙරං හොජෙත්වා ගන්ධෙහි පත්තං උබ්බට්ටෙත්වා පිඩපාතස්ස පූරෙත්වා ආදාසි, තං ථෙරො ආහරිත්වා භගවතො අදාසි, රාජාපි ඛො බිම්බිසාරො අජ්ජ භගවා කිං භුජිස්සතීති විහාරං ආගන්ත්වා පවිසමානොව පිණ්ඩපාතගන්ධං ඝායිත්වා භුජිතුකාමො අහොසි, භගවතො චීසුයෙව පිණ්ඩපාතෙසු භාජනගතෙසු දෙවතා ඔජං පක්ඛිපිංසු යච සුජාතා අදාසි යච පරිනිබ්බාණකාලෙ චුන්දො කම්මාරපුත්තො අඤ්ඤෙසු කබලෙ කබලෙ පක්ඛිපිංසු තස්මා භගවා රඤ්ඤො ඉච්ඡං ජානිත්වා අපක්ඛිත්තොජමෙව ථොකං පිණ්ඩපාතං රඤ්ඤො දාපෙසි, සො පරිභුජිත්වා පුච්ඡි කිම්හන්තෙ උත්තරකුරුතො ආභතං හොජනන්ති න මහාරාජ උත්තරකුරුතො අපිච ඛො තවෙව රඨවාසිනො ගහපති

පුත්තස්ස භොජනං එතන්ති වත්වා සොණස්ස සම්පත්තිං ආවික්ඛි, තං සුත්වා රාජා සොණං දඬුකාමො හුත්වා චම්මක්ඛන්ධකෙ වුත්තනයෙන අසීතියා කුලපුත්තසහස්සෙහි සඩිං සොණස්ස ආගමනං අකාසි, තෙ භගවතො ධම්මදෙසනං සුත්වා සොතාපන්නා ජාතා, සොණො පන පබ්බජිත්වා අරහත්තෙ පතිඨිතො, භගවාපි එතදත්ථමෙව රඤ්ඤො පිඬ පාතං දාපෙසි, එවං කතභත්තකිච්චෙ භගවති අථ ඛො ජීවකො කොමාර භච්චො * තං සීවෙය්‍යකං දුස්සයුගං ආදාය=පෙ=එතදවොච,

"අතික්කන්තවරා" ති එත්ථ විනිච්ඡයො මහාඛන්ධකෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො, "භගවා භන්තෙ පංසුකූලිකො භික්ඛුසංඝො චා" ති භග වතො හි බුඩත්තපත්තිතො පඨාය යාව ඉදං වත්ථං එත්ථන්තරෙ වීසති වස්සානි න කොචි ගහපතිචීවරං සාදිසි, සබ්බෙ පංසුකූලිකාව අහෙසුං තෙනායමෙවමාහ, "ගහපතිචීවර"න්ති ගහපතිහි දින්නචීවරං, "ධම්මියා කථායා"ති වත්ථදානානිසංසපටිසංයුත්තාය කථාය; "ඉතරීතරෙනා පී"ති අප්පග්ඝෙනපි මහග්ඝෙනපි, යෙන කෙනචිති අත්ථො, "අනුජානාමි භික්ඛවෙ කොජව" න්ති එත්ථ පකතිකොජවමෙව වට්ටති, මහාපිඨිය කොජවං නවට්ටති, මහාපිඨිය කොජවොති උණ්ණාමයො පාවාර සදිසො කොජවො, "කාසිරාජා" ති කාසීනං රාජා පසෙනදිස්ස එකපිතිකභාතා එස, "අඩ්ඪකාසිය" න්ති එත්ථ කාසීති සහස්සං වුච්චති තං අග්ඝනකො කාසියො, අයම්පන පචසතානි අග්ඝති තස්මා අඩ්ඪකා සියොති වුත්තො, තෙනෙවාහ "උපඩ්ඪකාසීනං ඛම්මාන" න්ති; "භග" න්නාම පචහි සුත්තෙහි මිස්සෙත්වා කතං,වාකමයමෙවාතිපි වදන්ති, "එකඤ්ඤෙව භගවතා චීවරං අනුඤ්ඤාතං නවෙ ති" තෙ කිර ඉතරී තරෙනාති එතස්ස ගහපතිකෙන වා පංසුකූලෙන වාති එවං අත්ථං සල්ලක්ඛයිංසු, "නාගමෙසු"න්ති යාව තෙ ආගච්ඡන්ති තාව න අච්ඡිංසු පක්ක මිංසුයෙව, "න අකාමා භාගං දාතු" න්ති න අනිච්ඡාය දාතුං, යදි පන ඉච්ඡන්ති දාතබ්බො, "ආගමෙසු"න්ති උපචාරෙ අච්ඡිංසු, තෙන භගවා ආහ "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ආගමෙන්තානං අකාමා භාගං දාතු"න්ති, යදි පන මනුස්සා ඉධාගතා එව ගණ්හන්තුති දෙන්ති සඤ්ඤාණං වා කත්වා ගච්ඡන්ති සම්පත්තා ගණ්හන්තුති සම්පත්තකානං සබ්බෙසම්පි පාපුණාති, සචෙ ඡඩ්ඩෙත්වා ගතා යෙන ගහිතං සො එව සාමි, "සදිසා ඔක්කමිංසු"ති සබ්බෙ සමං ඔක්කමිංසු, එකදිසාය වා ඔක්කමිංසු තිපි අත්ථො, "තෙ කතිකං කත්වා"ති ලඩං පංසුකූලං සබ්බෙ භාජෙත්වා ගණ්හිස්සාමාති බහිමෙව කතිකං කත්වා, "යො නඡ්ඤාගති"න්ති ආදිසු චීවරපටිග්ගාහකඟෙසු පච්ඡා ආගතානම්පි අත්තනො ඤාතකාදීනං පඨමතරං පටිගණ්හන්තො වා එකස්මිං පෙමං දස්සෙත්වා ගණ්හන්තො වා ලොභපකතිතාය අත්තනො පරිණාමෙන්තො වා ඡ්ඤාගතිං ගච්ඡති නාම, පඨමතරං ආගතස්සාපි කොධවසෙන පච්ඡා ගණ්හන්තො වා දුග්ගතමනුස්සෙසු අවඤ්ඤං කත්වා ගණ්හන්තො වා කිං වො සරෙ ඨපනොකාසො නත්ථි තුම්හාකං සන්තකං ගහෙත්වා ගච්ඡථාති එවං සංඝස්ස ලාභන්තරායං කරොන්තො වා දෙසාගතිං ගච්ඡතිනාම, යො පන

---

* භණ්ඩං-ඛන්ධකපාලියං.

මුඪස්සති අසම්පජානො අයං මොහාගතිං ගච්ඡති නාම, පච්ඡා ආගතානම්පි ඉස්සරානං භයෙන පඨමතරං පතිගණ්හන්තො චීවරපටිග්ගාහකඨානං නාමෙතං භාරියන්ති සන්තසන්තො වා භයාගතිං ගච්ඡතිනාම, මයා ඉදච ඉදච ගහිතං ඉදං නගහිතන්ති එවං ජානන්තො ගහිතාගහිතං ජානාති නාම, තස්මා යො න ඡන්දගතිආදිවසෙන ගච්ඡති ඤාතකඅඤ්ඤාතක අඩ්ඪදුග්ගතෙසු විසෙසං අකත්වා ආගතපටිපාටියා ගණ්හාති සීලාචාරපටිපත්තියුත්තො හොති සතිමා මෙධාවී බහුස්සුතො සක්කොති දායකානං විස්සඨාය වාචාය පරිමඩ්ලෙහි පදව්‍යඤ්ජනෙහි අනුමොදනං කරොන්තො පසාදං ජනෙතුං, එවරූපො සම්මන්නිතබ්බො, "එවං ච පන භික්ඛවෙ සම්මන්නිතබ්බො"ති එත්ථ පන එතාය යථාවුත්තාය කම්මවාචායපි අපලොකනෙනාපි අන්තොවිහාරෙ සබ්බසඩ්ඝමජ්ඣෙපි ඛණ්ඩසීමායපි සම්මන්නිතුං වට්ටතියෙව, එවං සම්මතෙන ච විහාරපච්චන්තො වා පධානඝරෙ වා නඅච්ඡිතබ්බං, යත්ථ පන ආගතාගතා මනුස්සා සුඛං පස්සන්ති තාදිසෙ ධුරවිහාරඨානෙ චීජනිං පස්සෙ ඨපෙත්වා සුනිවත්ථෙන සුපාරුතෙන නිසීදිතබ්බන්ති, "තත්ථෙව උජ්ඣිත්වා" ති පටිග්ගහණමෙව අම්හාකං භාරොති වත්වා ගහිතඨානෙයෙව ඡඩ්ඩිත්වා ගච්ඡන්ති, "චීවරනිදහක"න්ති චීවරපටිසාමනකං, "යො නඡන්දගති"න්ති ආදිසු චෙත්ථ ඉතොපරං සබ්බත්ථ වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, සම්මුතිවිනිච්ඡයොපි කථිතානුසාරෙනෙව ජානිතබ්බො, "විහාරං වා" ති ආදිසු යො ආරාමමජ්ඣෙ ආරාමික සාමණෙරාදීහි අවිවිත්තො සබ්බෙසං සමොසරණඨානෙ විහාරො වා අඩ්ඪයොගො වා හොති සො සම්මන්නිතබ්බො, පච්චන්තසෙනාසනම්පන නසම්මන්නිතබ්බං, ඉදං පන භණ්ඩාගාරං ඛණ්ඩසීමං ගන්ත්වා ඛණ්ඩසීමාය නිසිනෙනහි සම්මන්නිතුං නවට්ටති විහාරමජ්ඣෙයෙව සම්මන්නිතබ්බං, "ගුත්තාගුත්තං ච ජානෙය්‍යා" ති එත්ථ යස්ස තාව ඡදනාදිසු කොච්දෙසො නත්ථි තං ගුත්තං, යස්ස පන ඡදනතිණං වා ඡදනිඝිකා වා කත්ථචි කත්ථචි පතිතා යෙන ඔවස්සති වා මූසිකාදීනං වා පවෙසො හොති භිත්තිආදිසුවා කත්ථචි ඡිද්දං හොති උපචිකා වා උඪහන්ති තං සබ්බං අගුත්තං නාම, තං සල්ලක්ඛෙත්වා පටිසංඛරිතබ්බං, සීතසමයෙ චාරච වාතපානච සුපිහිතං කාතබ්බං, සීතෙන හි චීවරානි කණ්ණකිතානි හොන්ති උණ්හසමයෙ අන්තරන්තරා වාතපවෙසනත්ථං විවරිතබ්බං, එවං කරොන්තො හි ගුත්තා ගුත්තං ජානාතිනාම, ඉමෙහි පන චීවරපටිග්ගාහකාදීහි තීහිපි අත්තනො වත්තං ජානිතබ්බං.

තත්ථ චීවරපටිග්ගාහකෙන තාව යං යං මනුස්සා කාලචීවරන්ති වා අකාලචීවරන්ති වා අච්චෙකචීවරන්ති වා වස්සිකසාටිකන්ති වා නිසීදනන්ති වා පච්චත්ථරණන්ති වා මුඛපුඡනචොළන්ති වා දෙන්ති තං සබ්බං එකරාසිං කත්වා මිස්සෙත්වා නගණ්හිතබ්බං, විසුං විසුං කත්වාව ගණ්හිත්වා චීවරනිදහකස්ස තථෙව ආචික්ඛිත්වා දාතබ්බං, චීවරනිදහකෙනාපි භඩාගාරිකස්ස දදමානෙන ඉදං කාලචීවරං=පෙ=ඉදං මුඛපුඡනචොළකන්ති ආචික්ඛිත්වාව දාතබ්බං, භඩාගාරිකෙනාපි තථෙව විසුං විසුං සඤ්ඤානං කත්වා ඨපෙතබ්බං, තතො සංඝෙන කාලචීවරං ආහරාති වුත්තෙ කාල

චීවරමේව දාතබ්බං = පෙ = මුඛසූත්‍රතවොළකං ආහරන්ති වුත්තත තදෙව දාතබ්බං, ඉති භගවතා චීවරපටිග්ගාහකො අනුඤ්ඤතො චීවරනීදහකො අනුඤ්ඤතා භණ්ඩාගාරං අනුඤ්ඤතං භණ්ඩාගාරිකො අනුඤ්ඤතො, නබාහුල්ලිකතාය නඅසන්තුට්ඨිතා, අපිච බො සඛිතානුග්ගහාය,සචේ හි ආහටා භවං ගණෙත්වා හිතබ්බ භාජෙයුං නෙව ආහවං නඅනාහටං නදිනනං නාදිනනං නලඛං නාලඛං ජානෙයුං, ආහටාහවං ථෙරාසනෙ වා දදෙයුං ඛණ්ඩඛණ්ඩං වා ජිරන්තිවා ගණෙහයුං එවංසති අග්ගතතපරිභොගොව හොති නව සබෙබසං සහසභා කතො හොති, භණ්ඩාගාරෙ පන චීවරං ඨපෙත්වා උසසනනකාලෙ එකෙකසස භික්ඛුනො තිචීවරං වා වෙ වෙ වා එකෙකං වා චීවරං දසසනති ලඛාලඛං ජානිසසනති අලඛභාවං යදත්වා සහසං කාතුං මසසුද්දිසසනතීති; “ න භික්ඛවෙ භණ්ඩාගාරිකො වුඤාපෙතබ්බා ”ති එත්ථ අඤ්ඤපි අවුඤාපනියා ජානිතබ්බා, චත්තාරො හි න වුඤාපෙතබ්බා, බුඬ්ඪතරො භණ්ඩාගාරියො ගිලානා සංඝතො ලඛසෙනා සනො හි, තත්ථ බුඬ්ඪතරෝ අත්තනො බුඬ්ඪතාය නවකතරෙන න වුඤාපෙතබ්බා, භණ්ඩාගාරිකො සංඝෙන සම්මන්නිත්වා භණ්ඩාගාරසස දින්නතාය, ගිලානො අත්තනො ගිලානතාය, සංඝො පන බහුසසුතසස උදෙසපරිපුච්ඡාදීහි බහුකාරසස භාරනිත්ථාරකසස ඵාසුකං ආවාසං අනුඤාපනිඤං කත්වා දෙති තසමා සො උපකාරතාය ච සංඝතා ලඛතාය ච නවුඤාපෙතබ්බාති, “ උසසනනං හොති ” ති බහූ රාසිකතං හොති, භණ්ඩාගාරං නගණ්හාති,“ සම්බුබ්හුතෙනා ” ති අනෙතා උපචාරසීමායං ඨිතෙන,“ භාජෙතු ”නති කාලං ඝොසෙත්වා පවිපාචියා භාජෙතු, “ කොලාහලං අකාසි ” නි අභිණ්හකං ආචරියසස දෙථ උපජ්ඣායසස දෙථාති එවං මහාසද්දමකාසි චීවරභාජනකහෙතු සභාගානං භික්ඛූනං අපාපුණනානම්පි මහග්ඝචීවරං දෙනෙතා ජානුගතිං ගවෙජනිනාම, අඤ්ඤසං බුඬ්ඪතරානං පාපුණනානම්පි මහග්ඝචීවරං අදත්වා අපපග්ඝං දෙනෙතා දෙසාගතිං ගවෙජනිනාම, මොහ මූළෙහා චීවරදානවත්තං අජානනෙතා මොහාගතිං ගවෙජනිනාම, මුඛරානං නවකානඤම්පි හයෙන අපාපුණනානමෙව මහග්ඝචීවරං දෙනෙතා භයාගතිං ගවෙජනිනාම, යො එවං නගවෙජති, සබබසං තුලාභූතො පමාණභූතො මඤ්ඤෙතා හොති සො සම්මන්නිතබබා,“භාජිතාභාජිත” නති එත්තකානි වත්ථානි භාජිතානි එත්තකානි අභාජිතානීති ජානනෙතා භාජිතාභාජිතඤ ජානෙය්‍යානි වුච්චති,“උච්චිනිත්වා”නි ඉදං ථූලං ඉදං සණ්හං ඉදං සඛං ඉදං තනුකං ඉදං පරිභුත්තතං ඉදං අපරිභුත්තතං ඉදං දීඝතො එත්තකං පුථුලතො එත්තකන්ති එවං වත්ථානි විචිනිත්වා; “ තුලයිත්වා ”නි ඉදං එත්තකං අග්ඝති ඉදං එත්තකන්ති එවං අග්ඝපරිච්ඡෙදං කත්වා, “ වණ්ණාවණ්ණං කත්වා ”නි සචේ සබෙබසං එකෙකමෙව දසදසග්ඝනකං පාපුණාති ඉච්චෙතං කුසලං නොචේ පාපුණාති යං නව වා අඪ වා අග්ඝති තං අඤ්ඤෙන එකඅග්ඝනකෙන ච ඒඅග්ඝනකෙන ච සබ්බං බන්ධිත්වා එතෙන උපායෙන සමෙ පටිවිංසෙ ඨපෙත්වාති අත්ථො, “ භික්ඛු ගනෙත්වා වග්ගං බන්ධිත්වා ”නි සචේ එකෙකසස දීඝමානෙ දිවසො නපපහොති දසදසභික්ඛු ගනෙත්වා දසදස චීවරපටිවිංසෙ එකං වග්ගං බන්ධිත්වා එකං භණ්ඩිකං කත්වා එවං චීවරපටිවිංසෙ ඨපෙතුං අනුජානාමීති අත්ථො, එවං ඨපිතෙසු චීවර

පටිවිංසෙසු කුසො පාතෙතබ්බො, තෙහිපි භික්ඛූහි පුන කුසපාතං කත්වා භාජෙතබ්බං, "සාමණෙරානං උපඩ්ඪපටිවිංස"න්ති එත්ථ යෙ සාමණෙරා අත්තිස්සරා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස කත්තබ්බකම්මං නකරොන්ති උද්දෙසපරිපුච්ඡාසු යුත්තා ආචරියුපජ්ඣායානං යෙව වත්තපටිවත්තං කරොන්ති අඤ්ඤෙසං නකරොන්ති එතෙසං එව උපඩ්ඪභාගො දාතබ්බො, යෙ පන පුරෙභත්තච පච්ඡාභත්තච භික්ඛුසංඝස්සෙව කත්තබ්බකිච්චං කරොන්ති තෙසං සමකො දාතබ්බො, ඉදච පිඨිසමයෙ උප්පන්නෙන භණ්ඩාගාරෙ ඨපිතෙන අකාල චීවරෙනෙව කථිතං, කාලචීවරම්පන සමකමෙව දාතබ්බං, තත්‍රුප්පාදවස්සා වාසිකං සම්මුජ්ජනිබන්ධනාදි සඞ්ඝස්ස ඨාතිකම්මං කත්වා ගහෙතබ්බං, එතං හෙත්ථ සබ්බෙසං වත්තං, භණ්ඩාගාරචීවරෙපි සචෙ සාමණෙරා ආගන්ත්වා භන්තෙ මයං යාගුම්පචාම භත්තං පචාම ඛජ්ජකං පචාම අප්පහරිතං කරොම දන්තකඨං ආහරාම රඟජලලිං කප්පියං කත්වා දෙම කිං අම්හෙහි නකතං නාමාති උක්කුඨිං කරොන්ති, සමභාගොව දාතබ්බො, එතං යෙච විරජ්ඣිත්වා කරොන්ති යෙසච කරණභාවො නපඤ්ඤායති තෙ සන්ධාය වුත්තං, කුරුන්දි යම්පන සචෙ සාමණෙරා අගරු එව කස්මා මයං භන්තෙ සංඝකම්මං නක රොම කරිස්සාමාති යාචන්ති සමපටිවිංසො දාතබ්බොති වුත්තං, "උත්තරි තුකාමො"ති නදිං වා කන්තාරං වා උත්තරිතුකාමො, සත්ථං ලභිත්වා දිසා පක්කමිතුකාමොති අත්ථො, "සකං භාගං දාතු" න්ති ඉදං භණ්ඩාගාරතො චීවරානි නීහරිත්වා පුජෙ කතෙ ගඬියා පහටාය භික්ඛුසඞ්ඝෙ සන්නිපතිතෙ සත්ථං ලභිත්වා ගන්තුකාමො සත්ථතො මාපරිහායීති එතමත්ථං සන්ධාය වුත්තං, තස්මා අනීහතෙසු වා චීවරෙසු අප්පහටාය වා ගඬියා අසන්නිපතිතෙ වා සඞ්ඝෙ දාතුං නවට්ටති, චීවරෙසු පන නීහටෙසු ගඬිං පහරිත්වා භික්ඛු සංඝෙ සන්නිපතිතෙ චීවරභාජකෙන ඉමස්ස භික්ඛුනො කොඨාසෙන එත්තකෙන භවිතබ්බන්ති තක්කෙත්වා නයග්ගාහෙන චීවරං දාතබ්බං, තුලා ය තුලිතම්ව සමසමං දාතුං නසක්කා තස්මා ඌනං වා හොතු අධිකං වා එවං තක්කෙන නයෙන දින්නං සුදින්නං, නෙව ඌනකං පුන දාතබ්බං, නාති රිත්තං පතිගණ්හිතබ්බ න්ති; "අතිරෙකෙන භාගෙනා"ති දසභික්ඛූ හොන්ති සාටකාපි දසෙව, තෙසු එකො චාදස අගඝති සෙසා දසගඝනකා සබ්බෙසු දසගඝනකවසෙන කුසෙ පාතිතෙ යස්ස භික්ඛූනො චාදසගඝනකො කුසො පතිතො සො එත්තකෙන මම චීවරං පහොතීති තෙන අතිරෙකභාගෙන ගන්තුකාමො හොති, භික්ඛූ අතිරෙකං ආවුසො සංඝස්ස සන්තකන්ති වදන්ති තං සුත්වා භගවා සංඝිකෙ ච ගණසංකන්තකෙ ච අප්පකං නාම නත්ථි සබ්බත්ථ සංයමො කාතබ්බො, ගණ්හන්තෙනාපි කුක්කුච්චායිතබ්බන්ති දස්සෙතුං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ අනුක්ඛෙපෙ දින්නෙන" ති ආහ, තත්ථ අනුක්ඛෙපො නාම යං කිඤ්චි අනුක්ඛිපිතබ්බං අනුප්පදාතබ්බං කප්පියභණ්ඩං යත්තකං තස්ස පටිවිංසෙ අධිකං තත්තකෙ අගඝනකෙ යස්මිං කිස්මිඤ්චි කප්පියභණ්ඩෙ දින්නෙති අත්ථො, "විකලකෙ තොසෙත්වා" ති එත්ථ චීවර විකලකං පුග්ගලවිකලකන්ති චෙ විකලකා, චීවරවිකලකං නාම සබ්බෙසං පච පච වත්ථානි පත්තානි සෙසානිපි අත්ථි එකෙකං පන නපාපුනානි ඡින්දිත්වා දාතබ්බානි, ඡින්දන්තෙහි ච අඩමණ්ඩලාදීනං වා උපාහනත්ථ

විකාදීනං වා පහොනකානි ඛණ්ඩානි කත්වා දාතබ්බානි, හෙඨිමපරිච්ඡේදෙන චතුරඞ්ගුලවිත්ථාරම්පි අනුවාතප්පහොනකායාමං ඛණ්ඩං කත්වා දාතුං වට්ටති අපරිභොගම්පන නකාතබ්බන්ති, එවමෙත්ථ චීවරස්ස අප්පහොනකභාවො චීවරවිකලකං, ඡින්දිත්වා දිනෙන පන තං තොසිතං හොති අථ කුසපාතො කාතබ්බො, සචෙපි එකස්ස භික්ඛුනො කොඨාසෙ එකං වා ලෙ වා වත්ථානි නප්පහොන්ති තත්ථ අඤ්ඤං සාමණකං පරික්ඛාරං ඨපෙත්වා යො තෙන තුස්සති තස්ස තං භාගං දත්වා පච්ඡා කුසපාතො කාතබ්බො, ඉදම්පි චීවරවිකලකන්ති අත්ථකඨකථායං වුත්තං. පුග්ගලවිකලකං නාම දසදස භික්ඛු ගණෙත්වා වග්ගං කරොන්තානං එකො වග්ගො නපූරති අඨ වා නවවා හොන්ති තෙසං අඨවා නව වා කොඨාසා තුම්හෙ ඉමෙ ගහෙත්වා විසුං භාජෙථාති දාතබ්බා, එවමයං පුග්ගලානං අප්පහොනකභාවො පුග්ගලවිකලකං, විසුං දිනෙන පන තං තොසිතං හොති එවං තොසෙත්වා කුසපාතො කාතබ්බොති,

"ඡකණෙනා"ති ගොමයෙන; "පඬුමත්තිකායා"ති තම්බමත්තිකාය, මූලරජනාදිසු හලිද්දිං ඨපෙත්වා සබ්බං මූලරජනං වට්ටති, මජ්ඣිමතුඝභාරම ඨපෙත්වා සබ්බං ඛන්ධරජනං වට්ටති, තුඝභාරො නාම එකො කණ්ටක රුක්ඛො, තස්ස හරිතාලවණ්ණං ඛන්ධරජනං හොති, ලොද්දව කණ්ඩුලව ඨපෙත්වා සබ්බං තවරජනං වට්ටති. අලලිපත්තව නිලලිපත්තව ඨපෙත්වා සබ්බං පත්තරජනං වට්ටති, ගිහිපරිභුත්තකං පන අලලිපත්තෙන එක වාරං රජිතුං වට්ටති, කිංසුකපුප්ඵව කුසුම්භපුප්ඵව ඨපෙත්වා සබ්බං පුප්ඵරජනං වට්ටති, ඵලරජනෙ පන නකිච් නවට්ටති, "සීතුන්දිකා"ති අපක්කරජනං වුච්චති, "උත්තරාලුම්ප"න්ති වට්ටාධාරකං රජනකුම්භියා මජ්ඣෙ ඨපෙත්වා තං ආධාරකං පරික්ඛිපිත්වා රජනං පක්ඛිපිතුං අනුජානාමීති අත්ථො, එවං හි කතෙ රජනං නඋත්තරති, "උදකෙ වා නඛපිඞ්කාය වා"ති සචෙහි පක්කං හොති උදකපාතියා දිනෙන ථෙවෙ සහසා නවිසරති, නඛපිඞ්සම්පි අවිසරන්තො තිඨති, "රජනූලුඞ්ක"න්ති රජන උලුඞ්කං, "දණ්ඩකථාලක"න්ති තමෙව සදණ්ඩකං, "රජනකොඵම්ප"න්ති රජනකුඩං, "පත්ථිනන"න්ති අතිරජිතත්තා ථඩං; "උදකෙ ඔසාදෙතු"න්ති උදකෙ පක්ඛිපිත්වා ඨපෙතුං, රජනෙ පන නික්ඛන්තෙ තං උදකං ඡඩ්ඩෙත්වා චීවරං මද්දිතබ්බං, "දන්තකාසාවානී"ති එකං වා වෙවා වාරෙ රජිත්වා දන්තවණ්ණානි ධාරෙන්ති.

"අච්චිබඩ"න්ති චතුරස්සකෙදාරකබඩං, "පාළිබඩ"න්ති ආයාමතො ච විත්ථාරතො ච දීඝමරියාදබඩං, "මරියාදබඩ"න්ති අන්තරන්තරා රස්සමරියාදබඩං, "සිංඝාටකබඩ"න්ති මරියාදයමරියාදං විනිවිජ්ඣිත්වා ගතඨානෙ සිංඝාටකබඩං, චතුක්කසණ්ඨානන්ති අත්ථො, "උස්සහසි ත්වං ආනන්දා"ති සක්කොසි ත්වං ආනන්ද; "උස්සහාමි භගවා"ති තුම්හෙහි දිනනනයෙන සක්කොමීති දස්සෙති, "යත්‍ර හි නාමා"ති යො නාම, "කුසිම්පි නාමා"ති ආදිසු කුසීති ආයාමතො ච විත්ථාරතො ච අනුවාතාදීනං දීඝපත්තානමෙ තං අධිවචනං, "අඩ්ඪකුසි"න්ති අන්තරන්තරා රස්සපත්තානං නාමං, "මඩල"න්ති පචඛණ්ඩකචීවරස්ස එකෙකස්මිං ඛණ්ඩ මහාමඩලං, "අඩමඩල"

නති බුද්දකමඬලං, "විවට්ට"නති මඬලච අඩමඬලච එකතො කත්වා සිබ්බිතං මජ්ඣිමඛණ්ඩං, "අනුවිවට්ට"නති තස්ස උභොසු පස්සෙසු වෙ ඛණ්ඩානි, "ගිවෙය්‍යක"නති ගීවාවෙඨනඨානෙ දළ්හිකරණත්ථං අඤ්ඤසුත්තසංසිබ්බිතං ආගන්තුක පත්තං, "ජංඝෙය්‍යක"නති ජංඝාපාපුණනඨානෙ තථෙව සංසිබ්බිතං පත්තං, ගීවඨානෙ ජංඝඨානෙ ච පත්තානමෙවෙතං නාමන්තිපි වදන්ති, "බාහන්ත"නති අනුවිවට්ටානං බහි එකෙකං ඛඩං ඉති පචඛඩික චීවරෙනෙතං විචාරිතන්ති, අථවා "අනුවිවට්ට"නති විවට්ටස්ස එකපස්සතො චින්නං එකපස්සතො චින්නන්ති චතුන්නම්පි ඛණ්ඩානමෙතං නාමං, "බාහන්ත"නති සුප්පමාණං චීවරං පාරුපන්තෙන සංහරිත්වා බාහාය උපරි ඨපිතා උභොඅන්තා බහිමුඛා තිඨන්ති තෙසං එතං නාමං, අයමෙවහි නයො මහාඅඨකථායං වුත්තො, "චීවරෙහි උබ්භඩිතෙ"ති චීවරෙහි උබ්භණ්ඩ කතෙ යථා උක්ඛිත්තභණ්ඩා හොන්ති එවංකතෙ උක්ඛිත්තභණ්ඩිකභාවං ආපාදිතෙති අත්ථො, "චීවරභිසි"නති එත්ථ භිසීති වෙ තීනි එකතො කත්වා භිසිසංඛෙපෙන සංහරිතචීවරානි වුත්තානි, තෙ කිර භික්ඛූ දක්ඛිනාගිරිතො භගවා ලහුං පටිනිවත්තිස්සතීති තත්ථ ගච්ඡන්තා ජීවක වත්ථුසම්ං ලඬ්චීවරානි ඨපෙත්වා අගමංසු, ඉදානි පන චීවරෙන ආගමිස්ස තීති මඤ්ඤමානා ආදාය පක්කමිංසු, "අන්තරඨකාසූ"ති මාඝස්ස ච ඵග්ගුණස්ස ච අත්තරා අඨසු; "න භගවන්තං සීතං අහොසී"ති භගවතො සීතං නාහොසි, "සීතාලුකා"ති සීතපකතිකා, යෙ පකතියාව සීතෙන කිලමන්ති, "යෙපි ඛො තෙ කුලපුත්තා"ති නභගවා අජ්ඣොකාසෙ අනිසීදිත්වා එතමත්ථං නජානාති, මහාජනසඤ්ඤාපනත්ථං පන එවමකාසි, "විගුණං සංඝාටි"න්ති දුපට්ටසංඝාටිං, "එකච්චිය"නති එකපට්ටං, ඉති භගවා අත්තනා චතුහි චීවරෙහි යාපෙති අම්හාකං පන තිචීවරං අනුජානාතීති වචනස්ස ඔකාසං උපච්ඡිත්දිතුං දිගුණං සංඝාටිං අනුජානාති, එකච්චිකෙ ඉතරෙ, එවං හි නෙසං චත්තාරි භවිස්සන්තීති; "අභතකප්පාන"න්ති එකවාරං ධොතානං, "උතුඩ්ටාන"නති උතුතො දීඝකාලතො උඩ්ටානං හතවත්ථකානං පිලොතිකාතන්ති වුත්තං හොති, "පාපණිකෙ"ති අන්තරාපණතො පතිතපිලොතිකචීවරෙ, "උස්සාහො කරණීයො"ති පරියෙසනා කත්තබ්බා, පරිච්ඡෙදෙ පන නත්ථි පට්ටසතම්පි වට්ටති සබ්බම්දං සාදියන්තස්ස භික්ඛුනො වසෙන වුත්තං, "අග්ගලං තුන්න"නති එත්ථ උඩරිත්වා අලලියාපනඛඩං අග්ගලං, සුත්තකෙන සංසිබ්බිතං තුන්නං, වට්ටත්වා කරණං ඔවට්ටකං, කඩුසකං වුච්චති මුද්දිකා, "දළ්හිකම්ම"න්ති අනුඩරිත්වාව උපස්සයං කත්වා අලලියාපනකං වත්ථඛඩං.

විසාඛවත්ථුං උත්තානත්ථං, තතො පරං පුබ්බෙ විනිච්ඡිතමෙව, "පංසුකූලකතො"ති කතපංසුකූලො, "ගරුකොහොතී"ති ජින්නජින්නඨානෙ අග්ගලාරොපණෙන ගරුකො හොති, "සුත්තලූඛං කාතු"න්ති සුත්තෙනෙව අග්ගලං දාතුන්ති අත්ථො, "විකනෙනා හොතී"ති සුත්තං අච්ඡෙත්වා සිබ්බන්තානං එකො සංඝාටිකොණො දීඝො හොති, "ඔකිරිය්‍යතී"ති ජින්නකොණතො ගළති, "අනුවාතං පරිභඬ"න්ති අනුවාතං වෙව පරිභඬ්ච, "පත්තා ලුජ්ජන්තී"ති මහන්තෙසු පත්තමුඛෙසු දින්නානි

සුත්තානි ගළන්ති, තතො පත්තා ච ලුජ්ජන්ති, "අඪපදකං කාතු"න්ති අඪපදකච්ඡන්නෙන පත්තමුඛං සිබ්බිතුං, "අන්වාධිකම්පි ආරොපෙතු"න්ති ආගන්තුකපත්තං දාතුං, ඉදං පන අප්පහොනකෙ ආරොපෙතබ්බං, සචෙ පහොති ආගන්තුකපත්තං නවට්ටති ඡින්දිතබ්බමෙව, "නභික්ඛවෙ සඩ්ඩ දෙය්‍ය"න්ති එත්ථ සෙසඤ්ඤතීනං දෙන්තො විනිපාතෙතියෙව, මාතාපිතරො පන සචෙ රජ්ජෙ ඨිතා පත්ථයන්ති දාතබ්බං, "ගිලානො"ති ගිලානතාය ගහෙත්වා ගන්තුමසමත්ථො, සබ්බෙසෙවෙතෙසු ගිලානවස්සිකසංකෙ තනදීපාරගමනඅත්ථතකඨිනභාවෙසු අග්ගලගුත්තියෙව පමාණං, ගුත්තෙ එව හි විහාරෙ නික්ඛිපිත්වා බහිගන්තුං වට්ටති නාගුත්තෙ, ආර ඤ්ඤකස්ස පන විහාරො නසුගුත්තො හොති තෙන භඬුක්ඛලිකාය පක්ඛිපිත්වා පාසානසුසිරරුක්ඛසුසිරාදිසු සුප්පටිච්ඡන්නෙසු ඨපෙත්වා ගන්තබ්බං, "තුයෙහව භික්ඛු තානි චීවරානි"ති අඤ්ඤත්ථ ගහෙත්වා නිතා නිපි තුයෙහව නතෙසං, අඤ්ඤෙ කොචි ඉස්සරොති එවම පන වත්වා අනාගතෙපි නික්කුක්කුච්චා ගණ්හිස්සන්තීති දස්සෙතුං "ඉධපනා"ති ආදිමාහ.

"තස්සෙව තානි චීවරානි යාව කඨිනස්ස උබ්භාරා"ති සචෙ ගණ පූරකෙ භික්ඛු ලභිත්වා කඨිනං අත්ථතං හොති පච්මාසෙ, නොචෙ අත්ථ තං හොති එකං චීවරමාසමෙව, යං යං සංඝස්ස දෙමාති වා දෙන්ති සංඝං උද්දිස්ස දෙමාති වා දෙන්ති වස්සං වුත්ථසංඝස්ස දෙමාති වා දෙන්ති වස්සාවාසිකං දෙමාතිවා දෙන්ති සචෙපි මතකචීවරං අවිභ ජිත්වා තං විහාරං පවිසන්ති තං සබ්බං තස්සෙව භික්ඛුනො හොති,යම්පිසො වස්සාවාසත්ථාය වඩ්ඪිං පයොජෙත්වා ඨපිතඋපනික්ඛෙපතො වා තත්‍රුප්පාද තොවා වස්සාවාසිකං ගණ්හාති සබ්බං සුගහිතමෙව හොති, ඉදං හි එත්ථ ලක්ඛණං, යෙන තෙනාකාරෙන සංඝස්ස උප්පන්නවත්ථං අත්ථතකඨිනස්ස පච්මාසෙ අනත්ථතකඨිනස්ස එකං චීවරමාසං පාපුණාති, යං පන ඉදං ඉධ වස්සං වුත්ථසංඝස්ස දෙමාති වා වස්සාවාසිකං දෙමාති වා වත්වා දින්නං තං අනත්ථතකඨිනස්සාපි පච්මාසෙ පාපුණාති, තතො පරම්පන උප්පන්නං වස්සාවාසිකං පුච්ඡිතබ්බං, කිං අතීතවස්සෙ ඉදං වස්සාවාසිකං උදාහු අනා ගතවස්සෙති කස්මා පිඨිසමයෙ උප්පන්නත්තා, "උතුකාල"න්ති වස්සාන තො අඤ්ඤං කාලං, "තානි චීවරානි ආදාය සාවත්ථිං ගන්ත්වා"ති එත්ථ තානි චීවරානි ගතගතඨානෙ.සංඝිකානෙව හොන්ති භික්ඛූහි දිඨමත්තමෙවෙත්ථ පමාණං, තස්මා සචෙ කොචි පටිපථං ආගච්ඡන්තො කුහිං ආවුසො ගච්ඡසීති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා කිං ආවුසො මයං සංඝො න හොමාති තත්ථෙව භාජෙත්වා ගණ්හන්ති සුගහිතානි, සචෙපි එස මග්ගා ඔක්කම්ත්වා කචි විහාරං වා ආසනසාලං වා පිඩාය චරන්තො එකං ගෙහමෙව පවිසති තත්‍රව නං භික්ඛූ දිස්වා තමත්ථං පුච්ඡිත්වා භාජෙත්වා ගණ්හන්ති, සුගහිතා. නෙව, "අධිඨාතු"න්ති එත්ථ අධිඨහන්තෙන වත්තං ජානිතබ්බං, තෙනති භික්ඛුනා ගණ්ඩිං පහරිත්වා කාලං ඝොසෙත්වා ථොකං ආගම්ත්වා සචෙ ගණ්ඩිසඤ්ඤාය වා කාලසඤ්ඤායවා භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති තෙහි සඩ්ඩිං භාජෙ තබ්බානි, නො චෙ ආගච්ඡන්ති මයහිමානි චීවරානි පාපුණන්තීති අධිඨා

තබ්බානි, එවං අඩ්ඪිතෙ සබ්බානි තස්සෙව හොන්ති, ඨිතිකා පන නතිඨති, සචෙ එකෙකං උඩරිත්වා අයං පඨමභාගො මය්හං පාපුණාති අයං දුතිය භාගොති එවං ගණ්හාති ගහිතානි ච සුග්ගහිතානි හොන්ති, ඨිතිකා ච තිඨති, එවං පාපෙත්වා ගණ්හන්තෙනාපි අඩ්ඪිතමෙව හොති, සචෙ පන ගණ්ඩිං පහරිත්වා වා අපහරිත්වා වා කාලම්පි ඝොසෙත්වා වා අඝොසෙත්වා වා අහමෙවෙත්ථ මය්හමෙව ඉමානි චීවරානිති ගණ්හාති දුග්ගහිතානි හොන්ති, අථ අඤ්ඤෙ කොචි ඉධ නත්ථි මය්හං එතානි පාපුණන්තීති ගණ්හාති සුග්ගහිතානි. "පාතිතෙ කුසෙ"ති එකකොඨාසෙ එකකුසදණ්ඩකෙ පාතිතමත්තෙ සචෙපි භික්ඛුසහස්සං හොති ගහිතමෙව නාම චීවරං, නඅකාමා භාගො දාතබ්බො, සචෙ පන අත්තනො රුචියා දාතුකාමා හොන්ති දෙන්තු, අනුභාගෙපි එසෙවනයො. "සචීවරානි"ති කාලචීවරම්පි සංඝස්ස ඉතොව දස්සාම විසුං සජ්ජියමානෙ අතිචිරං හොතීති ඛිප්පං යෙව සචීවරානි භත්තානි අකංසු. "ථෙරෙ ආගම්ම උප්පන්නානි"ති තුම්හෙසු පසාදෙන ඛිප්පං උප්පන්නානි. "සංඝස්ස දෙමාති චීවරානි දෙන්ති"ති සකලම්පි චීවරකාලං සනිකං සනිකං දෙන්තියෙව, පුරිමෙසු පන චීසු වත්ථුසු පච්ඡින්නදානත්තා අදංසූති වුත්තං. "සම්බහුලා ථෙරා"ති විනයධරා පාමොක්ඛා ථෙරා, ඉදම්පන වත්ථුං සඛිං පුරිමෙන වෙහාතිකවත්ථුනා පරිනිබ්බුතෙ භගවති උප්පන්නං, ඉමෙ ච ථෙරා දිඨපුබ්බා තථාගතං තස්මා පුරිමෙසු වත්ථුසු තථාගතෙන පඤ්ඤත්තනයෙනෙව කථෙසුං. "ගාමකාවාසං අගමාසී"ති අප්පෙවනාම චීවරානි භාජෙන්තා මය්හම්පි සංගහං කාරෙය්‍යුන්ති චීවරභාජනකාලං සල්ලක්ඛෙත්වාව අගමාසි. "සාදියිස්සසි"ති ගණ්හිස්සසි, එත්ථ ච කිචාපි තස්ස භාගො නපාපුණාති අථ්ඛො නගරවාසිකො අයං මුඛරො ධම්මකථිකොති තෙ භික්ඛූ සාදියිස්සසීති ආහංසු, "යො සාදියෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති එත්ථ පන කිචාපි ලහුකා ආපත්ති අථ්ඛො ගහිතානි ගහිතඨානෙ දාතබ්බානි, සචෙ පි නඨානි වා ජින්නානි වා හොන්ති තස්සෙව ගීවා, දෙහිති වුත්තෙ අදෙන්තො ධුරනික්ඛෙපෙ භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. "එකාධිප්පාය"න්ති එකං අධිප්පායං එකපුග්ගලපටිවිසංමෙව දෙථාති අත්ථො, ඉදානි යථා සො දාතබ්බො තං දස්සෙතුං තන්තිං ඨපෙන්තො "ඉධ පනා"ති ආදිමාහ, තත්ථ "සචෙ අමුත්‍ර උපඩ්ඪං අමුත්‍ර උපඩ්ඪ"න්ති එකෙකස්මිං එකාහමෙකාහං වා සත්තාහං සත්තාහං වා සචෙ වසති එකෙකස්මිං විහාරෙ යං එකො පුග්ගලො ලභති තතො තතො උපඩ්ඪං උපඩ්ඪං දාතබ්බං, එවං එකාධිප්පායො දින්නො හොති, "යත්ථ වා පන බහුතර"න්ති සචෙ එකස්මිං විහාරෙ වසන්තො ඉතරස්මිං සත්තාහවාරෙන අරුණමෙව උඨපෙති එවං පුරිමස්මිං බහුතරං වසති නාම, තස්මා තතො බහුතරං වසිතවිහාරතො තස්ස පටිවිංසො දාතබ්බො, එවම්පි එකාධිප්පායො දින්නො හොති, ඉදඤ්ච නානාලාභෙහි නානූපචාරෙහි එකසීමවිහාරෙහි කථිතං, නානාසීමවිහාරෙ පන සෙනාසනගාහො පටිප්පස්සම්භති, තස්මා තත්ථ චීවරපටිවිංසො නපාපුණාති, සෙසම්පන ආමිසභෙසජ්ජාදි සබ්බං සබ්බත්ථ අන්තොසීමගතස්ස පාපුණාති, "මචකෙ නිපාතෙසු"න්ති

එවං ධොවිත්වා අඤ්ඤං කාසාවං නිවාසෙත්වා මඞ්කෙ නිපජ්ජාපෙසුං, නිපජ්ජාපෙත්වා ච පනායස්මා ආනන්දො මුත්තකරීසකිලිඨකාසාවං ධොවිත්වා භූමියං පරිභණ්ඩං අකාසි, "යො භික්ඛවෙ මං උපඨහෙය්‍ය සො ගිලානං උපඨහෙය්‍යා"ති යො මං ඔවාදානුසාසනිකරණෙන උපඨහෙය්‍ය සො ගිලානං උපඨහෙය්‍ය, මම ඔවාදකාරකෙන ගිලානො උපඨාතබ්බොති අයමෙත්ථ අත්ථො, භගවතො ච ගිලානස්ස ච උපඨානං එකසදිසන්ති එවං පනෙත්ථ අත්ථො නගහෙතබ්බො, "සංඝෙන උපඨාතබ්බො"ති යස්ස තෙ උපජ්ඣායාදයො තස්මිං විහාරෙ නත්ථි ආගන්තුකො හොති එකචාරිකභික්ඛු සංඝස්ස භාරො තස්මා සංඝෙන උපඨාතබ්බො නො චෙ උපඨහෙය්‍ය සකලස්ස සංඝස්ස ආපත්ති, වාරං ඨපෙත්වා ජග්ගන්තෙසු පන යො අත්තනො වාරෙ න ජග්ගති තස්සෙව ආපත්ති, සංඝත්ථෙරොපි වාරතො නමුච්චති, සචෙ සකලො සංඝො එකස්ස භාරං කරොති එකො වා වත්තසම්පන්නො භික්ඛු අහමෙව ජග්ගිස්සාමීති පටිජග්ගති සංඝො ආපත්තිතො මුච්චති, "අභික්කමන්තං වා අභික්කමතී"ති ආදිසු වඩ්ඪන්තං වා ආබාධං ඉදං නාම මෙ පරිභුජ්ජන්තස්ස වඩ්ඪති ඉදං පරිභුජ්ජන්තස්ස පරිහායති ඉදං පරිභුජ්ජන්තස්ස තිඨතීති යථාභූතං නාවිකරොතීති එවමත්ථො දඨබ්බො, "නාල"න්ති නපතිරූපො නයුත්තො උපඨාතුං, "භෙසජ්ජං සංවිධාතු"න්ති භෙසජ්ජං යොජෙතුං අසමත්ථො හොති, "ආමිසන්තරො"ති ආමිසං අස්ස අන්තරන්ති ආමිසන්තරො, අන්තරන්ති කාරණං වුච්චති ආමිසකාරණා යාගුභත්තපත්තචීවරානි පත්ථෙන්තො උපඨාතීති අත්ථො, "කාලකතෙ"ති කාලකිරියාය ගිලානුපඨාකානං දුතුන්ති එත්ථ අනන්තරං වුත්තාය කම්මවාචාය දින්නම්පි අපලොකෙත්වා දින්නම්පි දින්නමෙව හොති වට්ටති, "යං තත්ථ ලහුභණ්ඩං යං තත්ථ ගරුභණ්ඩ"න්ති එත්ථ ලහුභණ්ඩගරුභණ්ඩානං නානාකරණං පරතො වණ්ණයිස්සාම, ගිලානුපඨාකලාභෙ පන අයං ආදිතො පඨාය විනිච්ඡයො, සචෙ සකලෙ භික්ඛුසංඝෙ උපඨහන්තෙ කාලංකරොති සබ්බෙපි සාමිකා, අථ එකච්චෙහි වාරෙ කතෙ එකච්චෙහි අකතෙයෙව කාලංකරොති තත්‍ර එකච්චෙ ආචරියා වදන්ති සබ්බෙපි අත්තනො වාරෙ සම්පත්තෙ කරෙය්‍යුං තස්මා සබ්බෙපි සාමිනොති, එකච්චෙ වදන්ති යෙහි ජග්ගිතො තෙයෙව ලහන්ති ඉතරෙ න ලහන්තීති, සාමණෙරෙ කාලකතෙ සචෙ චීවරං අත්ථි ගිලානුපඨාකානං දුතබ්බං, නො චෙ අත්ථි යං අත්ථි තං දුතබ්බං, අඤ්ඤස්මිම්පි පරික්ඛාරෙ සති චීවරභාගං කත්වා දුතබ්බං, භික්ඛු ච සාමණෙරො ච සචෙ සමං උපඨහිංසු සමකො භාගො දුතබ්බො, අථ සාමණෙරොව උපඨහති භික්ඛුස්ස සංවිද හනමත්තමෙව හොති, සාමණෙරස්ස ජෙඨකභාගො දුතබ්බො, සචෙ සාමණෙරො භික්ඛුනා ආනිතඋදකෙන යාගුං පචිත්වා පටිග්ගාහාපන මත්තමෙව කරොති භික්ඛු උපඨහති භික්ඛුස්ස ජෙඨකභාගො දුතබ්බො, බහූ භික්ඛු සබ්බෙ සමග්ගා හුත්වා උපඨහන්ති සබ්බෙසං සමකො භාගො දුතබ්බො, යො පනෙත්ථ විසෙසෙන උපඨහති තස්ස විසෙසො කාතබ්බො, යෙන පන එකදිවසම්පි ගිලානුපඨාකවසෙන යාගුභත්තං වා පචි

ත්වා දින්නං නහානං වා පටියාදිතං සොපි ගිලානුපඨාකොව, යො සමීපං අනාගන්ත්වා භෙසජ්ජතඬුලාදිනි පෙසෙති අයං ගිලානුපඨාකො න හොති, යො පරියෙසිත්වා ගාහාපෙත්වා ආගච්ඡති අයං ගිලානුපඨාකොව, එකො වත්තසීසෙන ජග්ගති එකො පච්චාසාය, මතකාලෙ උභොපි පච්චාසිංසන්ති උභින්නම්පි දාතබ්බං, එකො උපඨගිත්වා ගිලානස්ස වා කම්මෙන අත්තනො වා කම්මෙන කත්ථචි ගතො පුන ආගන්ත්වා ජග්ගිස්සාමිති එතස්සපි දාතබ්බං, එකො චිරං උපඨගිත්වා ඉදානි නසක්කොමිති ධුරං නික්ඛිපිත්වා ගච්ඡති සචෙපි නං දිවසමෙව ගිලානො කාලං කරොති උපඨාකභාගො නදාතබ්බො, ගිලානුපඨාකො නාම ගිහි වා හොතු පබ්බජිතො වා අන්තමසො මාතුගාමොපි සබ්බෙ භාගං ලභන්ති, සචෙ තස්ස භික්ඛුනො පත්තචීවරමත්තමෙව හොති අඤ්ඤං නත්ථි සබ්බං ගිලානුපඨාකානං යෙව දාතබ්බං, සචෙපි සහස්සං අග්ඝති අඤ්ඤම්පන බහුම්පි පරික්ඛාරං තෙ නලභන්ති සංඝස්සෙව හොති අවසෙසං භණ්ඩං බහුකචෙව මහග්ඝච, තිචීවරං අප්පග්ඝං තතො ගහෙත්වා තිචීවරපරික්ඛාරො දාතබ්බො, සබ්බං චෙතං සංඝිකතොව ලබ්භති, සචෙ පන සොජීවමානො යෙව සබ්බං අත්තනො පරික්ඛාරං නිස්සජ්ජිත්වා කස්සචි අදාසි, කොචි වා විස්සාසං අග්ගහෙසි යස්ස දින්නං යෙන ච ගහිතං තස්සෙව හොති තස්ස රුචියා එව ගිලානුපඨාකා ලභන්ති, අඤ්ඤෙසං අදත්වා දූරෙ ඨපිතපරික්ඛාරාපි තත්ථ තත්ථ සංඝස්සෙව හොන්ති, චින්නං සන්තකං හොති අවිභත්තං, එකස්මිං කාලකතෙ ඉතරො සාමි බහුන්නම්පි සන්තකෙ එසෙව නයො, සබ්බෙසු මතෙසු සංඝිකං හොති, සචෙපි අවිභජිත්වා සඞ්විහාරිකාදීනං දෙන්ති අදින්නමෙව හොති, විභජිත්වා දින්නං පන සුදින්නං, තං තෙසු මතෙසුපි සඞ්විහාරිකාදීනං යෙව හොති න සංඝස්ස, කුසචීරාදිසු "අක්කනාළ"න්ති අක්කනාළමයං, "පොත්ථකො" ති මකචිමයො වුච්චති, සෙසානි පඨමපාරාජිකවණ්ණනායං වුත්තානි, තෙසු පොත්ථකෙ එව දුක්කටං සෙසෙසු ථුල්ලච්චයාදිනි, අක්කදුස්සකදලිදුස්ස එරකදුස්සානි පන පොත්ථකගතිකානෙව, සබ්බනිලකාදිනි රජනං වාමෙත්වා * පුන රජිත්වා ධාරෙතබ්බානි, නසක්කා චෙ හොන්ති වාමෙතුං පච්චත්ථරණානි වා කාතබ්බානි, දුපට්ටචීවරස්ස වා මජ්ඣෙ දාතබ්බානි තෙසං වණ්ණනානත්තං උපාහනාසු වුත්තනයමෙව, අවජින්නදසදිඝදසානි දසා ඡින්දිත්වා ධාරෙතබ්බානි, කචුකං ලභිත්වා ඵාලෙත්වා රජිත්වා පරිභුජිතුං වට්ටතියෙව, වෙඨනෙපි එසෙවනයො, තිරිටං පන රුක්ඛච්ඡල්ලිමයං තං පාදපුඤ්ඡනං කාතුං වට්ටති, "පතිරූපෙ ගාහකෙ"ති සචෙ කොචි භික්ඛු අහං තස්ස ගණ්හාමිති ගණ්හාති දාතබ්බන්ති අත්ථො, එවමෙතෙසු තෙවීසතියා පුග්ගලෙසු සොළසජනා නලභන්ති සත්තජනා ලභන්තීති, "සංඝො භිජ්ජතී"ති භිජ්ජිත්වා කොසම්බකභික්ඛු විය වෙ කොඨාසා හොන්ති, "එකස්මිං පක්ඛෙ"ති එකස්මිං කොඨාසෙ, දක්ඛිණොදකච ගන්ධාදීනි වා දෙන්ති එකස්මිං චීවරානි, "සංඝස්සෙවෙත"න්ති සකලස්ස සංඝස්ස චින්නම්පි කොඨාසානං එතං හොති ඝණ්ඩිං පහරිත්වා

* "ධොවිත්වා" කත්ථචි,

මිගිපි පක්ඛෙගි එකතො භාජෙතබ්බං, "පක්ඛස්සෙවෙත"න්ති එවං දින්නෙ යස්ස කොඨාසස්ස උදකං දින්නං තස්ස උදකමෙව හොති, යස්ස චීවරං දින්නං තස්සෙව චීවරං, යත්ථ පන දක්ඛිණොදකං පමාණං හොති තත්ථ එකො පක්ඛො දක්ඛිණොදකස්ස ලඞ්ත්තා චීවරානි ලභති එකො චීවරානමෙව ලඞ්ත්තානි උභොහිපි එකතො හුත්වා යථාබුඞ්ඩං භාජෙතබ්බං, ඉදං කිර පරසමුද්දෙ ලක්ඛණන්ති මහාඅඩ්කථායං වුත්තං, "තස්මිං යෙව පක්ඛෙ"ති එත්ථ පන ඉතරො පක්ඛො අනිස්සරො යෙව, චීවර පෙසනවත්ථූනි පාකටානෙව, ඉදානි ආදිතො පඨාය වුත්තචීවරානං පටිලාභක්ඛෙත්තං දස්සෙතුං "අඪ්මා භික්ඛවෙ මාතිකා"ති ආදිමාහ.

"සීමාය දෙති"ති ආදි පුග්ගලාඩ්ඪානනයෙන වුත්තං, එත්ථ පන සීමාය දානං එකා මාතිකා, කතිකාය දානං දුතියා=පෙ=පුග්ගලස්ස දානං අඪ්මා, තත්ථ "සීමාය දම්මි"ති එවං සීමං පරාමසිත්වා දෙන්තො සීමාය දෙති නාම එසෙව නයො සබ්බත්ථ, සීමාය දෙති යාවතිකා භික්ඛු අන්තොසීමගතා, තෙහි භාජෙතබ්බන්ති ආදිම්හි පන මාතිකානිද්දෙසෙ සීමාය දෙතීති එත්ථ තාව ඛණ්ඩසීමා උපචාරසීමා සමානසංවාසසීමා අවිප්පවාසසීමා ලාභ සීමා ගාමසීමා නිගමසීමා නගරසීමා අබ්භන්තරසීමා උදකුක්ඛෙපසීමා ජනපදසීමා රඪසීමා රජ්ජසීමා දීපසීමා චක්කවාළසීමාති පණ්ණරස සීමා වෙදිතබ්බා, තත්ථ ඛඩසීමා සීමකථාය වුත්තාව, උපචාරසීමා පරි ක්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරික්ඛෙපෙන අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපාරහඨා නෙන පරිච්ඡින්නා හොති, අපිච භික්ඛූනං ධුවසන්නිපාතඨානතො වා පරියන්තෙ ඨිතභොජනසාලතො වා නිබඩං වසනකආවාසතො වා ථාම මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස මින්නං ලෙඩ්ඩුපාතානං අන්තො උපචාරසීමා වෙදි තබ්බා, සා පන ආවාසෙසු වඩ්ඪන්තෙසු වඩ්ඪති, පරිහායන්තෙසු පරිහා යති, මහාපච්චරියං පන භික්ඛුසුපි වඩ්ඪන්තෙසු වඩ්ඪතීති වුත්තං, තස්මා සචෙ විහාරෙ සන්නිපතිතභික්ඛූහි සඞ්ං එකාබඩ්ා හුත්වා යොජනසතම්පි පූරෙත්වා නිසීදන්ති යොජනසතම්පි උපචාරසීමාව හොති, සබ්බෙසං ලාභො පාපුණාති, සමානසංවාසඅවිප්පවාසසීමාවයම්පි වුත්තමෙව, ලාභ සීමා නාම නෙව සම්මාසම්බුඩ්ඩෙන අනුඤ්ඤාතා, නධම්මසංගාහකත්ථෙරෙ හි ඨපිතා, අපිච ඛො රාජරාජමහාමත්තා විහාරං කාරෙත්වා ගාවුතං වා අඩ්ඪයොජනං වා යොජනං වා සමන්තතො පරිච්ඡින්දිත්වා අයං අම්හාකං විහාරස්ස ලාභසීමාති නාමලිඛිතකෙ ඨම්භෙ නිඛනිත්වා යං එත්ථන්තරෙ උප්පජ්ජති සබ්බං තං අම්හාකං විහාරස්ස දෙමාති සීමං ඨපෙන්ති, අයං ලාභසීමා නාම, ගාමනිගමනගරඅබ්භන්තරඋදකුක්ඛෙපසීමාපි වුත්තා එව, ජනපදසීමා නාම කාසිකොසලරඨාදීනං අන්තො බහුජනපදා හො න්ති, තත්ථ එකෙකො ජනපදපරිච්ඡෙදො ජනපදසීමා, රඪසීමා නාම කා සිකොසලාදිරඪපරිච්ඡෙදො, රජ්ජසීමා නාම චොළභොගො කෙරළභො හොති එවං එකෙකස්ස රඤ්ඤො ආණාපවත්තිඨානං, දීපසීමා නාම සමුද්දන්තෙන පරිච්ඡින්නමහාදීපා ච අන්තරදීපා ච, චක්කවාළසීමානාම චක්කවාළපබ්බතෙනෙව පරිච්ඡින්නා, එවමෙතාසු සීමාසු ඛඩසීමාය කෙනවි කම්මෙන සන්නිපතිතං සංඝං දිස්වා එත්ථෙව සීමාය සංඝස්ස

දෙමිති වුත්තෙ යාවතිකා භික්ඛු අන්තොබඩසීමනතා තෙහි භාජෙත ඛ්බං, තෙසං යෙවහි තං පාපුණාති අඤ්ඤෙසං සීමන්තරිකාය වා උපචාර සීමාය වා ඨිතානම්පි නපාපුණාති, බඩසීමාය ඨිතෙ පන රුක්ඛෙ වා පබ්බතෙ වා ඨිතස්ස හෙඨා වා පඨවිවෙමජ්ඣං ගතස්ස පාපුණාතියෙව, ඉමිස්සා උපචාරසීමාය සංඝස්ස දම්මිති දින්නම්පන බඩසීමසීමන්තරිකාසු ඨිතානම්පි පාපුණාති, සමානසංවාසසීමාය දම්මිති දින්නම්පන බඩසීම සීමන්තරිකාසු ඨිතානං නපාපුණාති, අවිප්පවාසසීමාලාභසීමාසු දින්නං තාසු සීමාසු අන්තොගතානං පාපුණාති, ගාමසීමාදිසු දින්නං තාසං සීමානං අබ්භන්තරෙ සීමාය ඨිතානම්පි පාපුණාති, අබ්භන්තරසීමාඋද කුක්ඛෙපසීමාසු දින්නං තත්ථ තත්ථ අන්තොගතානං යෙව පාපුණාති, ජනපදරඩ්රජ්ජදිපචක්කවාළසීමාසුපි ගාමසීමාදිසු වුත්තසදිසොයෙව විනිච්ඡයො, සචෙ පන ජම්බුදිපෙ ඨිතො තම්බපණ්ණිදිපෙ සංඝස්ස දම්මිති දෙති තම්බපණ්ණිදිපතො එකොපි ගන්ත්වා සබ්බෙසං ගණ්හිතුං ලභති, සචෙපි තත්‍ර ව එකො සභාගභික්ඛු සභාගානං භාගං ගණ්හාති නවාරෙතබ්බො, එවං තාව යො සීමං පරාමසිත්වා දෙති තස්ස දානෙ විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, යො පන අසුකසීමායන්ති වත්තුං නජානාති කෙවලං සීමාති වචනමත්තමෙව ජානන්තො විහාරං ආගන්ත්වා සීමාය දම්මිති වා සීමඨකසංඝස්ස දම්මිති වා භණති සො පුච්ඡිතබ්බො සීමා නාම බහුවිධා කතරසීමං සන්ධාය භණසීති, සචෙ වදති අහං අසුකසීමාති නජානාමි, සීමඨකසංඝො භාජෙත්වා ගණ්හාතූති, කතරසීමාය භාජෙත ඛ්බං? මහාසිවත්ථෙරො කිරාහ අවිප්පවාසසීමායාති, තතො නං ආහංසු අවිප්පවාසසීමා නාම තියොජනාපි හොති එවං සන්තෙ තියොජනෙ ඨිතා ලාභං ගණ්හිස්සන්ති, තියොජනෙ ඨත්වා ආගන්තුකවත්තං පූරෙත්වා ආරාමං පවිසිතබ්බං භවිස්සති, ගම්කො තියොජනං ගන්ත්වා සෙනාසනං ආපුච්ඡිස්සති, නිස්සයපටිපන්නස්ස තියොජනාතික්කමෙ නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති, පාරිවාසිකෙන තියොජනං අතික්කමිත්වා අරුණං උඬ්පෙ තබ්බං භවිස්සති, භික්ඛුණියා තියොජනෙ ඨත්වා ආරාමප්පවෙසනං ආ පුච්ඡිතබ්බං භවිස්සති, සබ්බංපෙතං උපචාරසීමාපරිච්ඡේදෙනෙව කත්තුං වට්ටති, තස්මා උපචාරසීමායමෙව භාජෙතබ්බන්ති, "කතිකායා" ති සමානලාභකතිකාය, තෙනෙවාහ "සම්බහුලා ආවාසා සමානලාභා හොන්ති"ති, තත්ථෙවං කතිකා කාතබ්බා, එකස්මිං විහාරෙ සන්නිපතිතෙහි භික්ඛූහි යං විහාරං සංගණ්හිතුකාමා සමානලාභං කාතුං ඉච්ඡන්ති, තස්ස නාමං ගහෙත්වා අසුකො නාම විහාරො පොරාණකොති වා බුඩාධිවුත්ථොති වා අප්පලාභොති වා යං කිඤ්චි කාරණං වත්වා තං විහාරං ඉමිනා විහාරෙන සඬිං එකලාභං කාතුං සංඝස්ස රුච්චතීති තික්ඛත්තුං සාවෙතබ්බං, එත්තාවතා තස්මිං විහාරෙ නිසින්නොපි ඉධ නිසින්නොව හොති, තස්මිං විහාරෙපි සංඝෙන එවමෙව කාතබ්බං, එත්තාවතා ඉධ නිසින්නොපි තස්මිං තස්මිං නිසින්නොව හොති, එකස්මිං ලාභෙ භාජියමානෙ ඉතරස්මිං ඨිතස්ස භාගං ගහෙතුං වට්ටති, එවං එකෙන විහාරෙන සඬිං බහූපි ආවාසා එකලාභා කාතබ්බා, "භික්ඛාපඤ්ඤත්ති

යා'' ති අත්තනො පරිච්චාගපඤ්ඤාපනඨානෙ, තෙනෙවාහ ''යන්ථ සංඝස්ස ධුවකාරා කරියන්තී'' ති තස්සන්ථො යස්මිං විහාරෙ ඉමස්ස චීවරදායකස්ස සන්තකං සංඝස්ස පාකවට්ටං වා වත්තති යස්මිං වා විහාරෙ භික්ඛු අත්තනො භාරං කත්වා සදා ගෙහෙ භොජෙති යන්ථ වා තෙන ආවාසො කාරිතො සලාකගත්තාදිනි වා නිබ්ඛානි යෙන පන සකලොපි විහාරො පතිඨාපිතො, තන්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි, ඉමෙ ධුවකාරා නාම තස්මා සචෙ සො යන්ථ මය්හං ධුවකාරා කරියන්ති තන්ථ දම්මිති වා තන්ථ දෙථාති වා භණති, බහුසු චෙපි ඨානෙසු ධුවකාරා හොන්ති සබ්බන්ථ දින්නමෙව හොති, සචෙ පන එකස්මිං විහාරෙ භික්ඛු බහුතරා හොන්ති තෙහි වත්තබ්බං තුම්හාකං ධුවකාරෙ එකන්ථ භික්ඛු බහු එකන්ථ අප්පකාති, සචෙ භික්ඛුගණනාය ගණ්හථාති භණති තථා භාජෙත්වා ගණ්හිතුං වට්ටති, එන්ථ වන්ථ හෙසජ්ජාදි අප්පකම්පි සුඛෙන භාජියති, යදි පන මචො වා පීඨකං වා එකමෙව හොති තං පුච්ඡිත්වා යස්ස වා විහාරස්ස එකවිහාරෙපි වා යස්ස සෙනාසනස්ස සො චීවාරෙති තන්ථ දාතබ්බං, සචෙපි අසුකභික්ඛු ගණ්හතුති වදති වට්ටති, අථ මය්හං ධුවකාරෙ දෙථාති වත්වා අවිචාරෙත්වාව ගච්ඡති සංඝස්සාපි විචාරෙතුං වට්ටති, එවං පන විචාරෙතබ්බං සංඝන්ථෙරස්ස වසනඨානෙ දෙථාති වත්තබ්බං, සචෙ තන්ථ සෙනාසනං පරිපුණ්ණං හොති යන්ථ නප්පහොති තන්ථ දාතබ්බං, සචෙ එකො භික්ඛු මය්හං වසනඨානෙ සෙනාසනපරිභොගභඩං නත්ථීති වදති තන්ථ දාතබ්බං, ''සංඝස්ස දෙතී''ති විහාරං පවිසිත්වා ඉමානි චීවරානි සංඝස්ස දම්මිති දෙති, ''සම්මු ඛිභූතෙනා''ති උපචාරසීමාය ඨිතෙන ගණ්ඩිං පහරිත්වා කාලං ඝොසෙත්වා භාජෙතබ්බං, සීමඨස්ස අසම්පත්තස්සාපි භාගං ගණ්හන්තො නවාරෙතබ්බො, විහාරො මහා හොති ථෙරාසනතො පඨාය වන්ථෙසු දියමානෙසු අලසජාතිකා මහන්ථෙරා පච්ඡා ආගච්ඡන්ති භන්තෙ විසතිවස්සානං දිය්‍යති තුම්හාකං ඨිතිකා අතික්කන්තාති නවත්තබ්බා, ඨිතිකං ඨපෙත්වා තෙසං දත්වා පච්ඡා ඨිතිකාය දාතබ්බං, අසුකවිහාරෙ කිර බහුං චීවරං උප්පන්නන්ති සුත්වා යොජනන්තරිකවිහාරතොපි භික්ඛු ආගච්ඡන්ති සම්පත්ත සම්පත්තානං ඨිතඨානතො පඨාය දාතබ්බං, අසම්පත්තානම්පි උපචාරසීමං පවිඨානං අන්තෙවාසිකාදිසු ගණ්හන්තෙසු දාතබ්බමෙව, බහිඋපචාරසීමාය ඨිතානං දෙථාති වදන්ති නදාතබ්බං, සචෙ පන උපචාරසීමං ඔක්කන්තෙහි එකාබ්ඛා හුත්වා අත්තනො විහාරචාරෙ වා අන්තොවිහාරෙයෙව වා හොන්ති පරිසවසෙන වඩ්ඪිතා නාම සීමා හොති තස්මා දාතබ්බං, සඞ්ඝනවකස්ස දින්නෙපි පච්ඡාආගතානං දාතබ්බමෙව, දුතියභාගෙ පන ථෙරාසනං ආරුළ්හෙ ආගතානං පඨමභාගො නපාපුණාති දුතියභාගතො වස්සග්ගෙන දාතබ්බං, එකස්මිං විහාරෙ දස භික්ඛු හොන්ති දසවන්ථානි සංඝස්ස දෙමාති දෙන්ති පාටෙක්කං භාජෙතබ්බානි, සචෙ සබ්බානෙව අම්හාකං පාපුණන්තීති ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති දුප්පාපිතානි චෙව දුග්ගහිතානිච, ගතගතඨානෙ සංඝිකානෙව හොන්ති, එකම්පන උඩරි

ත්වා "ඉදං තුම්හාකං පාපුණාති"ති සංඝත්ථෙරස්ස දත්වා "සෙසානි ඉමානි අම්හාකං පාපුණන්ති"ති ගහෙතුං වට්ටති, එකමෙව වත්ථං සංඝස්ස දෙමාති ආහරන්ති, අහාජෙත්වාව අම්හාකං පාපුණාතීති ගණ්හන්ති, දුප්පාපිතඤෙව දුග්ගහිතඤ්ච, සඤ්ඤෙන පන භලිඤ්ඣාදිනා වා ලෙඛං කත්වා එකං කොඨාසං ඉදං ඨානං තුම්හාකං පාපුණාතීති සංඝත්ථෙරස්ස පාපෙත්වා සෙසං අම්හාකං පාපුණාතීති ගහෙතුං වට්ටති, යම්පන වත්ථ සෙසඤ්ච පුප්ඵං වා වලි වා පෙත පරිභෝජ්ජං කාතුං න වට්ටති, සඤ්ඤෙ එකං තන්තං උද්ධරිත්වා ඉදං ඨානං තුම්හාකං පාපුණාතීති සංඝත්ථෙරස්ස දත්වා සෙසං අම්හාකං පාපුණාතීති ගණ්හාපෙති වට්ටති, ඛණ්ඩාඛණ්ඩං ඡින්දිත්වා භාජියමානං වට්ටති යෙව, එකභික්ඛුකෙ විහාරෙ සංඝස්ස චීවරෙසු උප්පන්නෙසු යඤ්ඤ පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව සෝ භික්ඛු සබ්බානි මයහං පාපුණන්තීති ගණ්හාති සුග්ගහිතානි, තිත්ථිකා පන නනිඤ්ඤති, සඤ්ඤ එකෙකං උද්ධරිත්වා ඉදං මයහං පාපුණාතීති ගණ්හාති තිත්ථිකා නිඤ්ඤති, තඤ්ඤ අඤ්ඤතාය තිත්ථිකාය පුන අඤ්ඤදත්ථුං චීවරෙ උප්පන්නෙ සඤ්ඤ එකෙ භික්ඛු ආගච්ඡති මඤ්ඤෙ ඡින්දිත්වා ච්ඡිපේ ගහෙතබ්බං, තිතාය තිත්ථිකාය පුන අඤ්ඤදත්ථුං චීවරෙ උප්පන්නෙ සඤ්ඤ නවකතරෝ ආගච්ඡති තිත්ථිකා හෙඨා ඔරොහති සඤ්ඤ බ්‍රහ්මතරෝ ආගච්ඡති තිත්ථිකා උඨං ආරොහති, අථ අඤ්ඤතු නත්ථි පුන අත්තනෝ පාපෙත්වා ගහෙතබ්බං, සංඝස්ස දෙමාති වා භික්ඛුසංඝස්ස දෙමාති වා යෙන කෙනචි ආකාරෙන සංඝං ආමසිත්වා දින්නා පන පංසුකූලිකානං නවට්ටති, ඡපඤ්ඤචිවරං පටික්ඛිපාමි පංසුකූලිකඞ්ගං සමාදියාමීති වුත්තනයා න පන අකප්පියත්තා, භික්ඛුසංඝෙන අපලොකෙත්වා දින්නාපි නඤ්ඤගහෙතබ්බං, යම්පන භික්ඛු අත්තනෝ සන්තකං දෙති තං භික්ඛුදත්තියං නාම වට්ටති, පංසුකූලං පන නහොති, එවං සන්තෙපි ධුතඞ්ගං නභිජ්ජති, භික්ඛූනං දෙම ථෙරානං දෙමාති වුත්තෙ පන පංසුකූලිකානමපි වට්ටති, ඉදං වත්ථං සංඝස්ස දෙම ඉම්නා උපාහනත්ථවිකපත්තත්ථවිකආයොගඝංසවට්ටකාදීනි කරොහනුති දින්නම්පි වට්ටති, පත්තත්ථවිකාදීනං අත්ථාය දින්නානි බහූනිපි ගොහන්ති චීවරත්ථායපි පහොන්ති, තතො චීවරං කත්වා පාරුපිතුං වට්ටති, සඤ්ඤ පන සංඝෙ භාජිතානිරිත්තානි වත්ථානි ඡින්දිත්වා උපාහනත්ථවිකාදීනං අත්ථාය භාජෙති, තතො ගහෙතුං නවට්ටති, සාමිකෙහි විචාරිතමෙව හි වට්ටති, නඤ්ඤතරං පංසුකූලික සංඝස්ස ධම්මිකරකපඨාදීනං අත්ථාය දෙමාති වුත්තෙ ගහෙතුං වට්ටති, පරික්ඛාරෙ නාම පංසුකූලිකානම්පි ඉච්ඡිතබ්බා යං තත්ථ අනිරෙකං හොති තං චීවරෙපි උපනෙතුං වට්ටති සුත්තං සංඝස්ස දෙනති පංසුකූලිකෙහිපි ගහෙතබ්බං, අයං තාව විහාරං පවිසිත්වා ඉමානි චීවරානි සංඝස්ස දම්මීති දිහෙත්වා විනිච්ඡයෙ, සඤ්ඤ පන ඛිඩ්ඩාපදවසිමාය අඩ්ඩානපථපන්නා භික්ඛූ දිස්වා සංඝස්ස දම්මීති සංඝත්ථෙරස්ස වා සංඝනවකස්ස වා ආරොචෙති සඤ්ඤපි යොජනං ඵරිත්වා පරිසා ඨිතා හොති එකාබද්ධා වෙ සබ්බසං පාපුණාති, යෙ පන වාදසහි හත්ථෙහි පරිසං අයඔපත්තා තෙසං නපාපුණාති, "උභතොසංඝස්ස දෙති"ති එත්ථ

උභතොසංඝස්ස දමමිති වුත්තෙපි වෙධා සංඝස්ස දමමිති දින්නං සංඝා
නං දමමිති භික්ඛුසංඝස්ස ච භික්ඛුණීසංඝස්ස ච දමමිති වුත්තෙපි උභ
තො සංඝස්ස දින්නමෙව හොති, "උපඩ්ඪං දාතබ්බ"න්ති වෙහාගෙ
කත්වා එකො දාතබ්බො, උභතොසංඝස්ස ච තුයහච දමමිති වුත්තෙ සචෙ
දස දස භික්ඛු ච භික්ඛුණියො ච හොන්ති එකවීසතිපටිවිංසෙ කත්වා
එකො පුග්ගලස්ස දාතබ්බො දස භික්ඛුසංඝස්ස දස භික්ඛුණීසංඝස්ස,
යෙන පුග්ගලිකො ලඩ්ඩො සො සංඝතොපි අත්තනො වස්සග්ගෙන ගහෙ
තුං ලබ්හති, කස්මා උභතොසංඝගහණෙන ගහිතත්තා, උභතොසංඝස්ස
ච චෙතියස්ස ච දමමිති වුත්තෙපි එසෙව නයො, ඉධ පන චෙතියස්ස
සංඝතො පාපුණනකකොඨාසො නාම නත්ථි, එකපුග්ගලස්ස පත්ත
කොඨාසසමොව කොඨාසො හොති උභතො සංඝස්ස ච තුයහච චෙ
තියස්ස චාති වුත්තෙ පන චාවීසති කොඨාසෙ කත්වා දස භික්ඛූනං
දස භික්ඛුණීනං එකො පුග්ගලස්ස එකො චෙතියස්ස දාතබ්බො, තත්ථ
පුග්ගලො සංඝතොපි අත්තනො වස්සග්ගෙන පුන ගහෙතුං ලභති, චෙ
තියස්ස එකො යෙව භික්ඛුසංඝස්ස ච භික්ඛුණීනං ච දමමිති වුත්තෙ
පන න මජ්ඣෙ භින්දිත්වා දාතබ්බං, භික්ඛු ච භික්ඛුණියො ච ගණෙත්වා
දාතබ්බං, භික්ඛුසංඝස්ස ච භික්ඛුණීනච තුයහචාති වුත්තෙ පන පුග්ග
ලො විසුං නලභති පාපුණනඨානතො එකමෙව ලභති, කස්මා භික්ඛුසංඝ
ගහණෙන ගහිතත්තා, භික්ඛුසංඝස්ස ච භික්ඛුණීනච තුයහච චෙති
යස්සචාති වුත්තෙපි චෙතියස්ස එකපුග්ගලපටිවිංසො ලබ්හති පුග්ගලස්ස
විසුං නලබ්හති, තස්මා එකං චෙතියස්ස දත්වා අවසෙසං භික්ඛු ච භි
ක්ඛුණියො ච ගණෙත්වා භාජෙතබ්බං, භික්ඛුනච භික්ඛුණීනච දමමිති
වුත්තෙපි නමජ්ඣෙ භින්දිත්වා දාතබ්බං, පුග්ගලගණනාය එව විභජිතබ්බං
භික්ඛුනච භික්ඛුණීනච තුයහච චෙතියස්සචාති එවං වුත්තෙපි චෙති
යස්ස එකපුග්ගලපටිවිංසො ලබ්හති, පුග්ගලස්ස විසුං නත්ථි, භික්ඛු ච
භික්ඛුණියො ච ගණෙත්වා එව භාජෙතබ්බං, යථා ච භික්ඛුසංඝං ආ
දිං කත්වා නයො නීතො එවං භික්ඛුණීසංඝං ආදිං කත්වාපි නෙතබ්බො,
භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච තුයහචාති වුත්තෙ පුග්ගලස්ස විසුං නලබ්හති, වස්ස
ග්ගෙනෙව ගහෙතබ්බං, භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච චෙතියස්සචාති වුත්තෙ පන
චෙතියස්ස විසුං පටිවිංසො ලබ්හති, භික්ඛුසංඝස්ස ච තුයහච චෙති
යස්සචාති වුත්තෙපි චෙතියස්ස එව ලබ්හති. නපුග්ගලස්ස, භික්ඛූනං
ච තුයහං චාති වුත්තෙපි විසුං න ලබ්හතියෙව භික්ඛූනං ච චෙතියස්සචාති
වුත්තෙ පන චෙතියස්ස ලබ්හති, භික්ඛූනං ච තුයහං ච චෙතියස්සචාති
වුත්තෙපි චෙතියස්සෙව විසුං ලබ්හති, නපුග්ගලස්ස, භික්ඛුණීසංඝං ආදිං
කත්වාපි එවමෙව යොජෙතබ්බං, පුබ්බෙ බුඩපමුඛස්ස උභතොසඞ්ඝස්ස
දානං දෙන්ති භගවා මජ්ඣෙ නිසීදති දක්ඛිණතො භික්ඛු වාමතො භික්ඛු
ණියො නිසීදන්ති භගවා උභිණ්ණං සංඞ්ඝත්ථෙරො තදා භගවා අත්ත
නා ලඩ්ඩපච්චයෙ අත්තනාපි පරිභුජති භික්ඛුනම්පි දාපෙති එතරහි
පන පඬිතමනුස්සා සධාතුකං පටිමං වා චෙතියං වා ඨපෙත්වා බුඩපමු
ඛස්ස උභතොසංඞ්ඝස්ස දානං දෙන්ති පටිමාය වා චෙතියස්ස වා පුරතො

ආධාරකෙ පත්තං ඨපෙත්වා දක්ඛිණොදකං දත්වා බුඩානං දෙමාති තත්ථ පඨමං ඛාදනීයං භොජනීයං දෙන්ති, විහාරං වා ආහරිත්වා ඉදං චෙතියස්ස දෙමාති පිඩපාතච මාලාගන්ධාදීනි ච දෙන්ති, තත්ථ කථං පටිපජ්ජිතබ්බන්ති? මාලාගන්ධාදීනි තාව චෙතියෙ ආරොපෙතබ්බානි, වත්ථෙහි පටාකා තෙලෙන පදීපා කාතබ්බා, පිඩපාතමධුඵාණිතාදීනි පන යො නිබඩං චෙතියජ්ඣකො හොති පබ්බජිතො වා ගහඨො වා තස්සෙව දාතබ්බානි, නිබඩජ්ඣකෙ අසති ආහටපත්තං ඨපෙත්වා වත්තං කත්වා පරිභුජිතුං වට්ටති, උපකඨෙ කාලෙ භුජිත්වා පච්ඡාපි වත්තං කාතුං වට්ටතියෙව, මාලාගන්ධාදිසු ච යංකිඤ්චි ඉදං හරිත්වා චෙතියපූජං කරොථාති වුත්තෙ දූරම්පි හරිත්වා පූජෙතබ්බං, භික්ඛං සංඝස්ස හරාති වුත්තෙපි හරිතබ්බං, සචෙ පන අහං පිඩාය චරාමි ආසනසාලාය භික්ඛූ අත්ථි තෙ හරිස්සන්තීති වුත්තෙ භන්තෙ තුය්හං යෙව දම්මීති වදති භුඤ්ජිතුං වට්ටති, අථ පන භික්ඛං සංඝස්ස දස්සාමීති හරන්තස්ස ගච්ඡතො අන්තරාව කාලො උපකඨො හොති අත්තනො පාපෙත්වා භුජිතුං වට්ටති, "වස්සං වුත්ථසංඝස්ස දෙතී" ති විහාරං පවිසිත්වා ඉමානි චීවරානි වස්සං වුත්ථසංඝස්ස දම්මීති දෙති, "යාවතිකා භික්ඛූ තස්මිං ආවාසෙ වස්සං වුත්ථා"ති යත්තකා වස්සච්ඡෙදං අකත්වා පුරිමවස්සං වුත්ථා, තෙහි භාජෙතබ්බං අඤ්ඤෙසං නපාපුණාති, දිසාපක්කන්තස්සාපි සති පටිග්ගාහකෙ යාව කඨිනස්ස උබ්භාරා දාතබ්බං, අන්තෙ පන කඨිනෙ අන්තොහෙමන්තෙ, එවච වත්වා දින්නං පච්ඡිමවස්සං වුත්ථානම්පි පාපුණාතීති ලක්ඛණඤ්ඤූ වදන්ති, අඨකථාසු පනෙතං නවිචාරිතං, සචෙ පන බහි උපචාරසීමායං ඨිතො වස්සං වුත්ථසංඝස්ස දම්මීති වදති සම්පත්තානං සබ්බෙසං පාපුණාති, අථ අසුකවිහාරෙ වස්සං වුත්ථසංඝස්සාති වදති තත්‍ර වස්සං වුත්ථානමෙව යාව කඨිනස්සුබ්භාරා පාපුණාති, සචෙ පන ගිම්හානං පඨම දිවසතො පඨාය එවං වදති තත්‍ර සම්මුඛිභූතානං සබ්බෙසං පාපුණාති, කස්මා? පිඨිසමයෙ උප්පන්නත්තා, අන්තොවස්සෙයෙව වස්සං වසන්තානං දම්මීති වුත්තෙ ඡින්නවස්සා නලභන්ති, වස්සං වසන්තාව ලභන්ති, චීවරමාසෙ පන වස්සං වසන්තානං දම්මීති වුත්තෙ පච්ඡිමිකාය වස්සූපගතානං යෙව පාපුණාති, පුරිමිකාය වස්සූපගතානච ඡින්නවස්සානච නපාපුණාති, චීවරමාසතො පඨාය යාව හෙමන්තස්ස පච්ඡිමො දිවසො තාව වස්සාවාසිකං දෙමාති වුත්තෙ කඨිනං අත්ථතං වා හොතු අනත්ථතං වා අතීතවස්සං වුත්ථානමෙව පාපුණාති, ගිම්හානං පඨමදිවසතො පඨාය වුත්තෙ පන මාතිකා ආරොපෙතබ්බා, අතීතවස්සාවාසස්ස පච්චාසා අතික්කන්තා අනාගතො චතුමාසච්චයෙන භවිස්සති, කතරවස්සාවාසස්ස දෙසීති සචෙ අතීතෙ වස්සං වුත්ථානං දම්මීති වදති තං අන්තොවස්සං වුත්ථානමෙව පාපුණාති, දිසා පක්කන්තානම්පි සභාගා ගණ්ඨිතුං ලභන්ති, සචෙ අනාගතෙ වස්සාවාසිකං නදින්නං තං දම්මීති වදති ඨපෙත්වා වස්සූපනායිකදිවසෙ ගහෙතබ්බං, අථ අගුත්තො විහාරො චොරභයං අත්ථි නසක්කා ඨපෙතුං ගණ්ඨිත්වා වා ආහිඬිතුන්ති වුත්තෙ සම්පත්තානං දම්මීති වදති භාජෙත්වා ගහෙතබ්බං, සචෙ වදති ඉතො මෙ භන්තෙ තති

යෙ වස්සෙ වස්සාවාසිකං නදින්නං තං දම්මීති, තස්මිං අන්තොවස්සෙ වුත්ථභික්ඛූනං පාපුණාති, සචෙ තෙ දිසා පක්කන්තා අඤ්ඤෙ විස්සාසිකො ගණ්හාති දාතබ්බං, අථ එකොයෙව අවසිඨො සෙසා කාලකතා සබ්බං එකස්සෙව පාපුණාති, සචෙ එකොපි නත්ථි සංඝිකං හොති, සම්මුඛීභූතෙහි භාජෙතබ්බං, "ආදිස්ස දෙති"ති ආදිසිත්වා පරිච්ඡින්දිත්වා දෙති, "යාගුයා වා" ති ආදිසු අයම්පෙ යාගුයා වා=පෙ=භෙසජ්ජෙ වා ආදිස්ස දෙති තත්‍රයාං යොජනා, භික්ඛු අජ්ජතනාය වා ස්වාතනාය වා යාගුයා නිමන්තෙත්වා තෙසං ඝරං පවිඨානං යාගුං දෙති යාගුං දත්වා පීතාය යාගුයා ඉමානි චීවරානි යෙහි මය්හං යාගු පීතා තෙසං දම්මීති දෙති යෙහි නිමන්තිතෙහි යාගු පීතා තෙසං යෙව පාපුණාති, යෙහි පන භික්ඛාචාරව තෙතන ඝරචාරෙන ගච්ඡන්තෙහි වා ඝරං පවිඨෙහි වා යාගු ලඩා යෙසං වා ආසනසාලතො පත්තං ආහරිත්වා මනුස්සෙහි නීතා යෙසං වා ථෙරෙහි පෙසිතා තෙසං නපාපුණාති, සචෙ පන නිමන්තිතභික්ඛූහි සඩිං අඤ්ඤෙපි බහූ ආගන්ත්වා අන්තොගෙහච බහිගෙගච පූරෙත්වා නිසින්නා දායකො ච එවං වදති නිමන්තිතා වා හොන්තු අනිමන්තිතා වා යෙසං මයා යාගු දින්නා සබ්බෙසං ඉමානි වත්ථානි හොන්තූති සබ්බෙසං පාපුණන්ති, යෙහි පන ථෙරානං හත්ථතො යාගු ලඩා තෙසං නපාපුණන්ති, අථ සො යෙහි මය්හං යාගු පීතා සබ්බෙසං හොන්තූති වදති, සබ්බෙසං පාපුණන්ති, භත්තඛාදනීයෙසුපි එසෙව නයො, "චීවරෙවා"ති පුබ්බෙපි යෙන වස්සං වාසෙත්වා භික්ඛූනං චීවරං දින්නපුබ්බං හොති සො චෙ භික්ඛු භොජෙත්වා වදති යෙසං මයා පුබ්බෙ චීවරං දින්නං තෙසං යෙව ඉමං චීවරං වා සුත්තං වා සප්පි වා මධුඵාණිතාදීනි වා හොන්තූති සබ්බං තෙසං යෙව පාපුණාති, "සෙනාසනෙ වා"ති යො මයා කාරිතෙ විහාරෙ වා පරිවෙණෙ වා වසති, තස්සිදං හොතූති වුත්තෙ තස්සෙව හොති, "භෙසජ්ජෙ වා"ති මයං කාලෙන කාලං ථෙරානං සප්පිආදීනි භෙසජ්ජානි දෙම යෙහි තානි ලඩානි තෙසං යෙවිදං හොතූති වුත්තෙ තෙසං යෙව හොති, "පුග්ගලස්ස දෙතී"ති ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස දම්මීති එවමපරම්මුඛා වා පාදමූලෙ ඨපෙත්වා ඉදං භන්තෙ තුම්හාකං දම්මීති එවං සම්මුඛා වා දෙති, සචෙ පන ඉදං තුම්හාකච තුම්හාකං අන්තෙවාසිකානච දම්මීති එවං වදති ථෙරස්ස ච අන්තෙවාසිකානච පාපුණාති, උද්දෙසං ගහෙතුං ආගතො ගහෙත්වා ගච්ඡන්තො ච අත්ථි තස්සාපි පාපුණාති, තුම්හෙහි සඩිං නිබඩවාසිකභික්ඛූනං දම්මීති වුත්තෙ උද්දෙසන්තෙවාසිකානං වත්තං කත්වා උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීනි ගහෙත්වා චිචරන්තානං සබ්බෙසං පාපුණාති, අයං පුග්ගලස්ස දෙතීති ඉමස්මිං පදෙ විනිච්ඡයො, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

චීවරක්ඛන්ධකවණ්ණනා අඨමී.

චම්පෙය්‍යක්ඛන්ධකෙ, "ගග්ගරාය පොක්ඛරණියා තීරෙ" ති ගග්ගරා නාමිකාය ඉත්ථියා කාරිතපොක්ඛරණියා තීරෙ, "තන්තිබඩො"ති තස්මිං ආවාසෙ කත්තබ්බතා තන්තිපටිබඩො, "උස්සුක්කම්පි අකාසි යාගුයා"ති

ආදිසු මනුස්සෙහි ආගන්තුකෙසු ආගතෙසු ආවික්ඛ්‍යථාති වුත්තඨා නෙයෙව උස්සුක්කං කාතුං වට්ටති න අවුත්තෙ ඨානෙ, "ගච්ඡ ත්වං භික්ඛූ"ති සත්ථා තස්ස භික්ඛුනො තත්ථෙව සෙනාසනං සප්පායන්ති අද්දස තෙනෙවාහ, "අධම්මෙන වග්ගකම්මං කරොන්ති"ති ආදීනං පරතො පාලියං යෙව නානාකරණං ආගමිස්සති, "අඤ්ඤත්‍රාපි ධම්මකම්මං කරොන්ති" ති අඤ්ඤත්‍රාපි ධම්මං කම්මං කරොන්ති, අයමෙව වා පාඨො, භූතෙන වත්ථුනා කතං ධම්මෙන කතං නාම හොති, තථා නකරොන්තීති අත්ථො, "අඤ්ඤත්‍රාපි විනයා කම්මං අඤ්ඤත්‍රාපි සත්ථුසාසනා කම්ම"න්ති එතෙසුපි එසෙව නයො, එත්ථ පන "විනයො"ති චොදනා ච සාරණා ච, "සත්ථුසාසන"න්ති ඤත්තිසම්පදා අනුසාවනසම්පදා ච, තාහි විනා කම්මං කරොන්තීති අත්ථො, "පටිකුඨකට"න්ති පටිකුඨචෙව කටච, යං අඤ්ඤෙසු පටික්කොසන්තෙසු කතං තං පටිකුඨචෙ ච හොති කටච, තාදිසම්පි කම්මං කරොන්තීති අත්ථො, "ඡ ඉමානි භික්ඛවෙ කම්මානි අධම්මකම්ම"න්ති ආදිසු ධම්මොති පාලියා අධිවචනං, තස්මා තං යථාවුත්තාය පාලියා නකරීයති තං අධම්මකම්මන්ති වෙදිතබ්බං, අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො, විත්ථාරො පන පාලියං යෙව ආගතො, සො ච ඛො ඤත්තිදුතියඤත්තිචතුත්ථකම්මානං යෙව වසෙන, යස්මා පන ඤත්තිකම්මෙ ඤත්තිදුතියඤත්තිචතුත්ථෙසු විය හාපනං වා අඤ්ඤථා කරණං වා නත්ථි අපලොකනකම්මච සාරෙත්වාව කරීයති තස්මා තානි පාලියං නදස්සිතානි, තෙසං සබ්බෙ සම්පි කම්මානං විනිච්ඡයං පරතො වණ්ණයිස්සාම, ඉදානි යදිදං ඡඩ්ඩ ධම්මෙන සමග්ගකම්මං නාම තං යෙහි සංඝෙහි කාතබ්බං තෙසං පභෙදං දස්සෙතුං "පච සඞ්ඝා"ති ආදි වුත්තං.

"කම්මප්පත්තො"ති කම්මං පත්තො කම්මයුත්තො කම්මාරහො, න කිඤ්චි කම්මං කාතුං නාරහතීති අත්ථො, "චතුවග්ගකරණවෙ භික්ඛවෙ කම්මං භික්ඛුණිචතුත්ථො" ති ආදි පරිසතො කම්මවිපත්තිදස්සනත්ථං වුත්තං, තත්ථ උක්ඛිත්තකගහණෙන කම්මනානාසංවාසකො ගහිතො, නානාසංවාසකගහණෙන ලඞ්නානාසංවාසකො, "නානාසීමාය ඨිතචතුත්ථො"ති සීමන්තරිකාය වා බහිසීමාය වා හත්ථපාසෙ ඨිතෙනාපි සඞ්ඝිචතුවග්ගො හුත්වාති අත්ථො, "පාරිවාසිකචතුත්ථො" ති ආදි පරිවාසාදි කම්මානං යෙව පරිසතො විපත්තිදස්සනත්ථං වුත්තං, තෙසං විනිච්ඡයං පරතො වණ්ණයිස්සාම.

"එකච්චස්ස භික්ඛවෙ සංඝමජ්ඣෙ පටික්කොසනා රුහති"ති ආදි පටිකුඨකටකම්මස්ස කුප්පාකුප්පභාවදස්සනත්ථං වුත්තං, "පකත්තත්තස්සා"ති අවිප්පනනසීලස්ස පාරාජිකං අනජ්ඣාපනස්ස, "ආනන්තරිකස්සා" ති අත්තනො අනන්තරං නිසීනනස්ස, "චෙමා භික්ඛවෙ නිස්සාරණා"ති ආදි වත්ථුතො කම්මානං කුප්පාකුප්පභාවදස්සනත්ථං වුත්තං, තත්ථ අප්පත්තො නිස්සාරණං තචෙ සංඝො නිස්සාරෙති සුනිස්සාරිතොති ඉදං පබ්බාජනියකම්මං සන්ධාය වුත්තං, පබ්බාජනියකම්මෙන හි විහාරතො නිස්සාරෙන්ති තස්මා තං නිස්සාරණාති වුච්චති, තචෙස යස්මා කුලදූසකො නහොති තස්මා ආවෙනිකෙන ලක්ඛණෙන අප්පත්තො, යස්මා පනෙස

ආකඞ්ඛමානො සංඝො පබ්බාජනියකම්මං කරෙය්‍යාති වුත්තං, තස්මා සුනිස්සාරිතො හොති, "තචෙ සංඝො නිස්සාරෙතී"ති සචෙ සංඝො තජ්ජනියකම්මාදිවසෙන නිස්සාරෙති, සො යස්මා තත්ථ "තිණ්ණං භික්ඛවෙ භික්ඛූනං ආකඞ්ඛමානො සංඝො තජ්ජනියකම්මං කාරෙය්‍ය එකො භඞ්නකාරකො හොති කලහකාරකො විවාදකාරකො භස්සකාරකො සංඝෙ අධිකරණකාරකො, එකො බාලො හොති අව්‍යත්තො ආපත්තිබහුලො අනපදානො, එකො ගිහීහි සංසඨො විහරති අනනුලොමිකෙහි ගිහිසංසග්ගෙහි"ති, එවං එකෙකෙනපි අඟෙන නිස්සාරණා අනුඤ්ඤාතා, තස්මා සුනිස්සාරිතො, "ඔසාරණා"ති පවෙසනා, "තත්ථ තචෙ සංඝො ඔසාරෙතී"ති උපසම්පදකම්මවසෙන පවෙසෙති, "දොසාරිතො"ති දුඔසාරිතො, සහස්සක්ඛත්තුම්පි උපසම්පාදිතො අනුපසම්පන්නොව හොති, ආචරියුපජ්ඣායා ච සාතිසාරා තථා සෙසො කාරකසංඝො නකොචි ආපත්තිතො මුච්චති, ඉති ඉමෙසු එකාදස අභබ්බපුග්ගලා දොසාරිතා, හත්ථච්ඡින්නාදයො පන චත්තිංස සුඔසාරිතා උපසම්පාදිතා උපසම්පන්නාව හොන්ති, න තෙ ලබ්භා කිචි වත්තුං ආචරියුපජ්ඣායා පන කාරකසංඝො ච සාතිසාරා නකොචි ආපත්තිතො මුච්චති, "ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස නහොති ආපත්ති දඨබ්බා"ති ආදි අභූතවත්ථුවසෙන අධම්මකම්මං භූතවත්ථුවසෙන ධම්මකම්මඤ්ච දස්සෙතුං වුත්තං, තත්ථ "පටිනිස්සජ්ජිතා"ති පටිනිස්සජ්ජිතබ්බා, උපාලිපඤ්හෙසුපි වත්ථුවසෙනෙව ධම්මාධම්මකම්මං විභත්තං, තත්ථ වෙ නයා එකමූලකො ච විමූලකො ච, එකමූලකො උත්තානොයෙව, විමූලකෙ යථා සතිවිනයෙන අමූළ්හවිනයෙන සඞ්ං එකා පුච්ඡා කතා, එවං අමූළ්හවිනයා දයොපි තස්සපාපිය්‍යසිකාදීහි, අවසානෙ පන "උපසම්පදාරහං උපසම්පාදෙතී"ති එකමෙව පදං හොති, පරතො භික්ඛූනම්පි සතිවිනයං ආදිං කත්වා එකෙකෙන සඞ්ං සෙසපදානි යොජිතානි, "ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛූ භඞ්නකාරකො"ති ආදි අධම්මෙන වග්ගං අධම්මෙන සමග්ගං ධම්මෙන වග්ගං ධම්මපතිරූපකෙන වග්ගං ධම්මපතිරූපකෙන සමග්ගන්ති ඉමෙසං වසෙන චක්කං බන්ධිත්වා තජ්ජනියාදිසු සත්තසු කම්මෙසු පටිප්පස්සඞ්සු විපත්තිදස්සනත්ථං වුත්තං, තත්ථ "අනපදානො"ති අපදානවිරහිතො, අපදානං වුච්චති පරිච්ඡෙදො, ආපත්තිපරිච්ඡෙදවිරහිතොති අත්ථො, තතොපරං පටිකුඨකටකම්මප්පභෙදං දස්සෙතුං සායෙව පාලි අකතං කම්මන්ති ආදිහි සංසංදෙත්වා වුත්තා, තත්ථ නකිචි පාලිඅනුසාරෙන න සක්කාවෙදිතුං, තස්මා වණ්ණනං නවිත්ථාරයිම්හාති.

චම්පෙය්‍යක්ඛන්ධකවණ්ණනා නවමී.

කොසම්බක්ඛන්ධකෙ "තං භික්ඛූ ආපත්තියා අදස්සනෙ උක්ඛිපිංසූ"ති එත්ථ අයමනුපබ්බී කථා, වෙ කිර භික්ඛූ එකසම්ං ආවාසෙ වසන්ති විනයධරො ච සුත්තන්තිකො ච, තෙසු සුත්තන්තිකො භික්ඛු එකදිවසං වච්චකුටිං පවිඨො ආචමනඋදකාවසෙසං භාජනෙ ඨපෙත්වාව නික්ඛමි, විනයධරො පච්ඡා පවිඨො තං උදකං දිස්වා නික්ඛමිත්වා තං භික්ඛුං පච්ඡි ආවුසො තයා ඉදං උදකං ඨපිතන්ති, ආම ආවුසොති, ත්වං එත්ථ ආපත්තිභාවං නජානාසීති, ආම නජානාමීති, හොති ආවුසො එත්ථ ආපත්තීති, සචෙ හොති දෙසිස්සාමීති, සචෙ පන තෙ ආවුසො අසංවිච්ච අසතියා කතං නත්ථි ආපත්තීති

සො තස්සා ආපත්තියා අනාපත්තිදිඨි අහොසි, විනයධරොපි අත්තනො නිස්සිතකානං අයං සුත්තන්තිකො ආපත්තිං ආපජ්ජමානොපි නජානාතීති ආරොචෙසි, තෙ තස්ස නිස්සිතකෙ දිස්වා තුම්හාකං උපජ්ඣායො ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වාපි ආපත්තිභාවං නජානාතීති ආහංසු, තෙ ගන්ත්වා අත්තනො උපජ්ඣායස්ස ආරොචෙසුං, සො එවමාහ අයං විනයධරො පුබ්බෙ අනාපත්තීති වත්වා ඉදානි ආපත්තීති වදති මුසාවාදී එසොති, තෙ ගන්ත්වා තුම්හාකං උපජ්ඣායො මුසාවාදීති එවං අඤ්ඤමඤ්ඤං කලහං වඩ්ඪයිංසු, තතො විනයධරො ඔකාසං ලභිත්වා තස්ස ආපත්තියා අදස්සනෙ උක්ඛෙපනියකම්මං අකාසි, තෙන වුත්තං "තං භික්ඛුං ආපත්තියා අදස්සනෙ උක්ඛිපිංසූ"ති, "භිනෙනා භික්ඛුසංඝො භිනෙනා භික්ඛුසංඝො"ති එත්ථ න තාව භිනෙනා, අපිච ඛො යථා දෙවෙ වුඨෙ ඉදානි සස්සං නිප්ඵන්නන්ති වුච්චති අවස්සං හි තං නිප්පජ්ජිස්සතීති එවමෙව ඉමිනා කාරණෙන ආයතිං අවස්සං භිජ්ජිස්සති සො ච ඛො කලහවසෙන න සංඝභෙදවසෙන, තස්මා භිනෙනාති වුත්තං, සම්භවඅත්ථවසෙන චෙත්ථ ආමෙණ්ඩිතං වෙදිතබ්බං, "එතමත්ථං භාසිත්වා උඨායාසනා පක්කාමි"ති කස්මා එවං භාසිත්වා පක්කාමි? සචෙ හි භගවා උක්ඛෙපකෙ වා අකාරණෙ තුම්හෙහි සො භික්ඛු උක්ඛිත්තොති වදෙය්‍ය, උක්ඛිත්තානුවත්තකෙ වා තුම්හෙ ආපත්තිං ආපන්නාති වදෙය්‍ය එතෙසං භගවා පක්ඛො එතෙසං භගවා පක්ඛොති වත්වා ආඝාතං බන්ධෙය්‍යුං, තස්මා තන්තිමෙව ඨපෙන්තො එතමත්ථං භාසිත්වා උඨායාසනා පක්කාමි, "අත්තනාව අත්තාන"න්ති එත්ථ යො සංඝෙන උක්ඛෙපනියකම්මකතානං අධම්මවාදිනං පක්ඛෙ නිසිනෙනා තුම්හෙ කිං භණ්ථාති තෙසච ඉතරෙසච ලඞ්ං සුත්වා ඉමෙ අධම්මවාදිනො ඉතරෙ ධම්මවාදිනොති චිත්තං උප්පාදෙති අයංතෙසං මජ්ඣෙ නිසිනෙනාව, තෙසං නානාසංවාසකො හොති කම්මං කොපෙති ඉතරෙසම්පි හත්ථපාසං අනාගතත්තා කොපෙති එවං අත්තනාව අත්තානං නානාසංවාසකං කරොති, "සමානසංවාසක"න්ති එත්ථාපි යො අධම්මවාදීනං පක්ඛෙ නිසිනෙනා අධම්මවාදිනො ඉමෙ ඉතරෙ ධම්මවාදිනොති තෙසං මජ්ඣං පවිසති යත්ථවා තත්ථ වා පන පක්ඛෙ නිසිනෙනා ඉමෙ ධම්මවාදිනොති ගණ්හාති අයං අත්තනාව අත්තානං සමානසංවාසකං කරොතීති වෙදිතබ්බා, "කායකම්මං වචීකම්ම"න්ති එත්ථ කායෙන පහරන්තා කායකම්මං උපදංසෙන්ති ඵරුසං වදන්තා වචීකම්මං උපදංසෙන්තීති වෙදිතබ්බා, "හත්ථපරාමාසං කරොන්ති"ති කොධවසෙන හත්ථෙහි අඤ්ඤමඤ්ඤං පරාමසනං කරොන්ති, "අධම්මියමානෙ"ති අධම්මියානි කිච්චානි කුරුමානෙ, "අසම්මොදිකා වත්තමානායා"ති අසම්මොදිකාය වත්තමානාය, අයමෙව වා පාඨො, සම්මොදමානකථාය අවත්තමානායාති අත්ථො, "එත්තාවතා න අඤ්ඤමඤ්ඤ"න්ති එත්ථ වෙ පන්තියො කත්වා උපචාරං මුච්චිත්වා නිසීදිතබ්බං, ධම්මියමානෙ පන සම්මොදිකාය වත්තමානාය ආසන්නන්තරිකාය නිසීදිතබ්බං එකෙකං ආසනං අන්තරං කත්වා නිසීදිතබ්බං, "මා භඬන"න්ති ආදිසු අකත්ථාති පාඨසෙසං ගහෙත්වා මා භඬනං අකත්ථාති එවං අත්ථො දඨබ්බො, "අධම්මවාදී"ති උක්ඛිත්තානුවත්තකෙසු අඤ්ඤතරො, අයම්පන භික්ඛු භග

වතො අත්ථකාමො අයං කිරස්ස අධිප්පායො ඉමෙ භික්ඛූ කොධාභිභූතා සත්ථුවචනං නගණ්හන්ති, මා භගවා එතෙ ඔවදන්තො කිලමිත්ථාති තස්මා එවමාහ, භගවා පන පච්ඡාපි සඤ්ඤං ලභිත්වා ඔරම්ස්සන්තීති තෙසං අනුකම්පාය අතීතවත්ථුං ආහරිත්වා කථෙසි, තත්ථ "අනත්ථතො"ති අනත්ථො අතො, එතස්මා මම පුරිසා අනත්ථොති වුත්තං හොති, අථවා අනත්ථතොති අනත්ථදෙ, සෙසං පාකටමෙව, "පුථුසද්දො"ති ආදිගාථාසු පන පුථුමහාසද්දො, අස්සාති පුථුසද්දො, "සමජනො"ති සමානො එකසදිසො ජනො, සබ්බාචායං භණ්ඩනකාරකො ජනො සමන්තතො සද්දනිච්ඡාරණෙන පුථුසද්දො, වෙව සදිසොචාති වුත්තං හොති, "න බාලො කොචි මඤ්ඤථා"ති තත්ථ කොචි එකොපි අහං බාලොති නමඤ්ඤිත්ථ, සබ්බෙපි පණ්ඩිතමානිනොයෙව, "න අඤ්ඤං භියො අමඤ්ඤරු"න්ති කොචි එකොපි අහං බාලොති ච නමඤ්ඤිත්ථ භියො ච සංඝස්මිං භිජ්ජමානෙ අඤ්ඤම්පි එකං මය්හං කාරණා සංඝො භිජ්ජතීති ඉදං කාරණං නමඤ්ඤිත්ථාති අත්ථො, "පරිමුඪා"ති පරිමුඪස්සතිනො, "වාචාගොචරභාණිනො"ති රාකාරස්ස රස්සාදෙසො කතො, වාචාගොචරා න සතිපඨානාදිගොචරා භාණිනො ච කථං භාණිනො, යාවිච්ඡන්ති මුඛායාමං යාවමුඛං පසාරෙතුං ඉච්ඡන්ති තාව පසාරෙත්වා භාණිනො, එකොපි සංඝගාරවෙන මුඛසංකොචනං නකරොතීති අත්ථො, "යෙන නිතා"ති යෙන කලහෙන ඉමං නිල්ලජ්ජභාවං නිතා, "න තං විදූ"ති න තං ජානන්ති එවං සාදීනවො අයන්ති, "යෙ ච තං උපනය්හන්ති"ති තං අක්කොච්ඡිමං අවධිමන්ති ආදිකං ආකාරං යෙච උපනය්හන්ති, "සනන්තනො"ති පොරාණො, "පරෙ"ති පඬිතෙ ඨපෙත්වා තතො අඤ්ඤෙ භණ්ඩනකාරකා පරෙනාම, තෙ එත්ථ සංඝමජ්ඣෙ කලහං කරොන්තා මයං ගමාමසෙ උපයමාම නස්සාම සතතං සමිතං මච්චුස්ස සන්තිකං ගච්ඡාමාති නජානන්ති, "යෙ ච තත්ථ විජානන්තී"ති යෙච තත්ථ පණ්ඩිතා මයං මච්චුසමීපං ගච්ඡාමාති විජානන්ති, තතො සම්මන්ති මෙධගා; එවං හි තෙ ජානන්තා යොනිසොමනසිකාරං උප්පාදෙත්වා මෙධගානං කලහානං වූපසමාය පටිපජ්ජන්ති, "අඹිච්ඡිනනා"ති අයං ගාථා බ්‍රහමදත්තම දීඝාවුකුමාරව සන්ධාය වුත්තා, තෙසම්පි හොති සංහති කස්මා තුම්හාකං නහොති යෙසං වොනෙව මාතාපිතුනනං අඹිනි ඡිනනානි න පානහටා න ගවාස්සධනානි හටානීති, "සචෙ ලභෙථා"ති ආදිගාථා පණ්ඩිතසහායස්සව බාලසහායස්සව වණ්ණාවණ්ණදීපනත්ථං වුත්තා, "අභිභුය්‍ය සබ්බානි පරිස්සයානි"ති පාකට පරිස්සයෙ ච පටිච්ඡිනනපරිස්සයෙ ච අභිභවිත්වා තෙන සඬිං අත්ත මනො සතිමා චරෙය්‍යාති, "රාජාව රඨං විජිත"න්ති යථා අත්තනො විජිතං රඨං මහාජනකරාජා ච අරින්දමමහාරාජා ච පහාය එකකා චරිංසු එවං චරෙය්‍යාති අත්ථො, "මාතඞ්ගරඤ්ඤෙව නාගො" තිමාතඞ්ගො අරඤ්ඤෙ නාගොව, මාතඞ්ගොති හත්ථි වුච්චති, නාගොති මහන්තාධිවචනමෙතං, යථාහි මාතුපොසකො මාතහනාගො අරඤ්ඤෙ එකො චරි නව පාපානි අකාසි, යථාච පාරිලෙය්‍යකො එවං එකො චරෙ නව පාපානි කයිරාති වුත්තං හොති, "පාරිලෙය්‍යකෙ විහරති රක්ඛිතවනසණ්ඩෙ"ති පාරිලෙය්‍යකං උපනිස්සාය රක්ඛිතවනසණ්ඩෙ විහරති, "හත්ථිනාගො"ති මහාහත්ථි, "හත්ථිකලභෙහී"ති

හත්ථිපොතකෙහි, "හත්ථිච්ඡාපෙහි"ති බිරපකෙහි දහරපොතකෙහි, "ඡින්නග්ගානී"ති තෙහි පුරතො පුරතො ගච්ඡන්තෙහි ඡින්නග්ගානි ඛායිතාවසෙසානි ඛානුසදිසානි තිණානි ඛාදති, "ඔහග්ගොහග්ග"න්ති තෙන හත්ථිනාගෙන උච්චඨානතො හජිත්වා හජිත්වා පාතිතං, "අස්ස සාඛාභඟ"න්ති එතස්ස සන්තකං සාඛාභඟං තෙ ඛාදන්ති, "ආවිලානී"ති තෙහි පඨමතරං ඔතරිත්වා පිවන්තෙහි ආලුලිතානි කද්දමොදකානි පිවති, "ඔගාහා"ති තිත්ථතො, "නාගස්ස නාගෙනා" ති හත්ථිනාගස්ස බුඩනාගෙන, "ඊසාදන්තස්සා"ති රථඊසාසදිසදන්තස්ස, "යදෙකො රමති වනෙ"ති යස්මා බුඩනාගො විය අයම්පි හත්ථිනාගො එකො පවිවිත්තො වනෙ රමති තස්මාස්ස නාගස්ස නාගෙන විත්තං සමෙති එකීභාවරතියා එකසදිසං හොතීති අත්ථො, "යථාභිරන්තං විහරිත්වා"ති එත්ථ තෙමාසං භගවා තත්ථ විහාසීති වෙදිතබ්බො, එත්තාවතා කොසම්බකෙහි කිර උබ්බාළ්හො භගවා තෙමාසං අරඤ්ඤං පවිසිත්වා වසතීති සබ්බත්ථ කථා පත්ථටා අහොසි, "අථඛො කොසම්බකා උපාසකා"ති අථඛො ඉමං කථාසල්ලාපං සුත්වා කොසම්බවාසිනො උපාසකා, "අධම්මං ධම්මො"ති ආදීනි අඨාරස භෙදකරවත්ථූනි සංඝභෙදකක්ඛන්ධකෙ වණ්ණයිස්සාම, "තං උක්ඛිත්තකං භික්ඛුං ඔසාරෙත්වා"ති තං ගහෙත්වා සිමං ගන්ත්වා ආපත්තිං දෙසාපෙත්වා කම්මවාචාය ඔසාරෙත්වා, "තාවදෙව උපොසථො"ති තංදිවසමෙව උපොසථක්ඛන්ධකෙ වුත්තනයෙනෙව සාමග්ගි උපොසථො කාතබ්බො, "අමූලාමූලං ගන්ත්වා"ති න මූලාමූලං ගන්ත්වා, තං වත්ථුං අවිනිච්ඡිනිත්වාති අත්ථො, "අයං වුච්චති උපාළි සංඝසාමග්ගී අත්ථාපෙතා ව්‍යඤ්ජනූපෙතා"ති අත්ථතො "අපගතා සඞ්ඝසාමග්ගීති ඉමං පන ව්‍යඤ්ජනමත්තං උපෙතා, "සංඝස්ස කිච්චෙසූ"ති සංඝස්ස කරණීයෙසු උප්පන්නෙසු, "මන්තනාසූ"ති විනයමන්තනාසු, "අත්ථෙසු ජාතෙසූ"ති විනයඅත්ථෙසු උප්පන්නෙසු, "විනිච්ඡයෙසූ"ති තෙසං යෙව අත්ථානං විනිච්ඡයෙසු, "මහත්ථිකො"ති මහා උපකාරො, "පග්ගහාරහො"ති පග්ගණ්හිතුං යුත්තො, "අනානුවජ්ජො පඨමෙන සීලතො"ති ආදිම්හියෙව තාව සීලතො න උපවජ්ජො, "ආවෙක්ඛිතාචාරො"ති අපෙක්ඛිතාචාරො, "ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සම්පජානකාරී"ති ආදිනා නයෙන උපපරික්ඛිතාචාරො, අඨකථාසු පන අපටිච්ඡන්නාචාරොති වුත්තං, "විසය්හා"ති අභිභවිත්වා, "අනුය්‍යුතං භණ"න්ති අනුඤ්ඤාතං අනපගතං භණන්තො, යස්මා හි සො අනුය්‍යුතං භණති උසුය්‍යාය වා අගතිගමනවසෙන වා කාරණාපගතං නභණති තස්මා අත්ථං නහාපෙති උසුය්‍යාය පන අගතිගමනවසෙන වා භණන්තො අත්ථං හාපෙති කාරණං නවදති තස්මා සො පරිසගතො ඡම්භති චෙව වෙධතිව, යො ඊදිසො නහොති අයං පග්ගහාරහොති දස්සෙති, "කිච භීයො තථෙව පඤ්හ"න්ති ගාථා, තස්සත්ථො යථා ච අනුය්‍යුතං භණන්තො අත්ථං නහාපෙති තථෙව පරිසාය මජ්ඣෙ පඤ්හං පුච්ඡිතො සමානො නචෙව පජ්ඣායති න මඞ්කු හොති, යො හි අත්ථං නජානාති සො පජ්ඣායාති යො වත්තුං නසක්කොති සො මංකු හොති යො පන අත්ථච ජානාති වත්තුච සක්කොති සො නපජ්ඣායති න මංකු හොති, "කාලාගත"න්ති කථෙතබ්බයුත්තකාලෙ ආගතං, "ව්‍යාකරණාරහ"න්ති

පඤ්ඤහස්ස අත්ථානුලොමව්‍යාකරණානුච්ඡවිකං, "වචො"ති වදන්තො. එව රූපං වචනං භණන්තොති අත්ථො, "රජෙති"ති තොසෙති, "විඤ්ඤූපරිස"න්ති විඤ්ඤූනං පරිසං, "ආචෙරකම්හි ච සකෙ"ති අත්තනො ආචරිය වාදෙ, "අලං පමෙතු"න්ති වීමංසිතුං තං තං කාරණං පඤ්ඤාය තුලයිතුං සමත්ථො, "පගුණො"ති කතපරිචයො, ලඬාසෙවනො, "කථෙතවෙ"ති කථෙතබ්බෙ, "විසන්ධිකොවිදො"ති විරඬ්ඪානකුසලො, "පච්චත්ථිකායෙන වජන්ති"ති අයං ගාථා යාදිසෙ කත්තබ්බෙ පගුණෙ තං දස්සෙතුං වුත්තා, අයං හෙත්ථ අත්ථො, යදි යෙන කථිතෙන පච්චත්ථිකා ච නිග්ගහං ගච්ඡන්ති මහාජනො ච සඤ්ඤාපනං ගච්ඡති, සඤ්ඤත්තිං අවබොධනං ගච්ඡත්ති අත්ථො, යච කථෙන්තො සකං ආදායං අත්තනො ආචරියවාදං න හාපෙති යසම්ං වත්ථුසම්ං අධිකරණං උප්පන්නං තදනුරූපං අනුපඝාතකරපඤ්ඤාං ව්‍යාකරමානො තාදිසෙ කථෙතබ්බෙ පගුණො හොතීති, "දූතෙය්‍යකම්මෙසු අලං"ති අඪහි දූතගෙහි සමන්නාගතත්තා සංඝස්ස දූතෙය්‍යකම්මෙසු සමත්ථො, "සුඬුඋග්ගණ්හතී"ති සමුග්ගහො, ඉදං වුත්තං හොති යථා නාම අහුනං ආහුති පිඩං සමුග්ගණ්හති එවං පීතිසොමනස්ස ජාතෙනෙව චෙතසා සංඝස්ස කිච්චෙසු සමුග්ගහො සංඝකිච්චෙසු තස්ස තස්ස කිච්චස්ස පටිග්ගාහකොති අත්ථො, "කරංවචො"ති වචනං කරොන්තො, "න තෙන මඤ්ඤතී"ති තෙන වචනකාරකෙන අහං කරොමි සංඝභාරං නිත්ථරාමිති න මානාති මානං ජප්පෙති, "ආපජ්ජතෙ යාවතකෙසු වත්ථුසූ"ති යත්තකෙසු වත්ථුසු ආපත්තිං ආපජ්ජමානො ආපජ්ජිතා හොති, "යථාච වුඬාතී"ති තස්සා ච ආපත්තියා යථාවුඬානං හොති, "එතෙ විභගා"ති යෙසු වත්ථුසු ආපජ්ජති යථාච වුඬානං හොති ඉමෙසං අත්ථානං ජොතකා එතෙ විභගා, "උභයස්සා"ති උභයෙ අස්ස, "ස්වාගතා"ති සුඬුආගතා, "ආපත්තිවුඬාන පදස්ස කොවිදො"ති ආපත්ති වුඬානකාරණකුසලො, "යානිචාචර"න්ති යානිච භඬනකාරණාදිනි ආචරන්තො තජ්ජනියකම්මාදිවසෙන නිස්සාරණං ගච්ඡති, "ඔසාරණං තං වුසිතස්ස ජන්තුනො"ති තං වත්තං වුසිතස්ස ජන්තුනො යා ඔසාරණා කාතබ්බා එතම්පි ජානාති, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තාන මෙවාති.

කොසම්බක්ඛන්ධකවණ්ණනා දසමී.

—*—

සමන්තපාසාදිකාය විනය

සංවණ්ණනාය මහාවග්ගවණ්ණනා සමත්තාති.

යථා ච වණ්ණනා එසා සමන්තා නිරුපද්දවා
එවං සබ්බෙ ජනා සන්තිං පප්පොන්තු නිරුපද්දවාති.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මා සම්බුඩස්ස.

චුළවග්ගස්ස පඨමෙ කම්මක්ඛන්ධකෙ තාව "පණ්ඩුකලොහිතකා"ති පණ්ඩුකො චෙව ලොහිතකො චාති ඡබ්බග්ගියෙසු චෙජනා, තෙසං නිස්සිත

කාපි පණ්ඩුකලොහිතකාත්වෙව පඤ්ඤායන්ති, "බලවාබලවං පතිමන්තෙථා" ති සුඬුබලවං පටිවදථ, "අලමත්තතරා"ති සමත්තරා, "අදෙසනාගාමිනියා"ති පාරාජිකාපත්තියා වා සංඝාදිසෙසාපත්තියා වා, "අනනුලොමිකෙහි ගිහිසංසග්ගෙහි"ති පබ්බජිතානං අනනුච්ඡවිකෙහි සහසොකිතා දීහි සංසග්ගෙහි, "තිණ්ණං භික්ඛවෙ භික්ඛූන"න්ති ආදි එකෙකෙනාපි අගෙන තජ්ජනියකම්මං කාතුං වට්ටතීති දස්සනත්ථං වුත්තං, තජ්ජනියස්ස හි විසෙසෙන භඩනකාරකත්තං අඟං නියස්සස්ස අභිණ්හාපත්තිකත්තං පබ්බාජනියස්ස කුලදූසකත්තං වුත්තං, ඉමෙසු පන තීසු යෙන කෙනචි සබ්බානිපි කාතුං වට්ටන්ති, යදි එවං යං චම්පෙය්‍යක්ඛන්ධකෙ වුත්තං, තජ්ජනියකම්මාරහස්ස නියස්සකම්මං කරොති =පෙ= උපසම්පදාරහං අබ්භෙති එවං ඛො උපාලි අධම්මකම්මං හොති අවිනය කම්මං එවච පන සංඝො සාතිසාරො හොතීති, ඉදං විරුජ්ඣතීති ඉදච න විරුජ්ඣති කස්මා ? වචනත්ථානත්තතො, තජ්ජනියකම්මාරහස්සාති ඉමස්ස හි වචනස්ස කම්මසන්නිඨානං අත්ථො, තිණ්ණං භික්ඛවෙති ආදිවචනස්ස අඟ සම්භවො, තස්මා යදා සංඝෙන සන්නිපතිත්වා ඉදං නාම ඉමස්ස භික්ඛුනො කම්මං කරොමාති සන්නිඨානං කතං හොති තදා කම්මාරහො නාම හොති තස්ස ඉමිනා ලක්ඛණෙන තජ්ජනියාදිකම්මාරහස්ස නියස්සකම්මාදිකරණං අධම්මකම්මචෙව අවිනයකම්මචාති වෙදිතබ්බං, යස්ස පන භඩනකාරකාදීසු අඟෙසු අඤ්ඤතරං අභමත්ථි තස්ස ආකඞ්ඛමානො සංඝො යථා අනුඤ්ඤාතෙසු අඟෙසු ච කම්මෙසු ච යෙන කෙනචි අඟෙන යං කිචි කම්මං වවත්ථපෙත්වා තං භික්ඛුං කම්මාරහං කත්වා කම්මං කරෙය්‍ය අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො, එවං පුබ්බෙනාපරං සමෙති, තත්ථ කිචාපි තජ්ජනියකම්මෙ භඩනකාරකවසෙන කම්මවාචා වුත්තා, අථඛො බාලස්ස අව්‍යත්තස්ස ආපත්තිබහුලස්ස තජ්ජනියකම්මං කරොන්තෙන බාලඅව්‍යත්තවසෙනෙව කම්මවාචා කාතබ්බා, එවං හි භූතෙන වත්ථුනා කතං කම්මං හොති න ච අඤ්ඤස්ස කම්මස්ස වත්ථුනා, කස්මා, යස්මා ඉදම්පි අනුඤ්ඤාතන්ති? එසනයො සබ්බත්ථ, අඨාරසසම්මාවත්තනවත්ථූනි පාරිවාසිකක්ඛන්ධකෙ වණ්ණයිස්සාම, "ලොමං පාතෙන්තී"ති පන්නලොමා හොන්ති, භික්ඛූ අනුවත්තන්තීති අත්ථො, "නෙත්ථාරං වත්තන්ති"ති නිත්ථරන්තානං එතන්ති නෙත්ථාරං යෙන සක්කා නිස්සාරණා නිත්ථරිතුං, තං අඨාරසවිධං සම්මාවත්තං වත්තන්තීති අත්ථො, කිත්තකං කාලං වත්තං පූරෙතබ්බන්ති දස වා පච වා දිවසානි, ඉමස්මිං හි කම්මක්ඛන්ධකෙ එත්තකෙන වත්තං පූරිතමෙව හොති, සෙය්‍යසකවත්ථුස්මිං "අපිස්සු භික්ඛූ පකතා"ති අපිස්සු භික්ඛූ නිච්චව්‍යාවටා හොන්ති, සෙසං තජ්ජනියෙ වුත්තසදිසමෙව, අස්සජිපුන බ්බසුකවත්ථු සංඝාදිසෙසවණ්ණනායං වුත්තං, "කායිකෙන දවෙනා"ති ආදිසු පනෙත්ථ කායිකො දවො නාම කායකීළා වුච්චති, සෙසපදචයෙපි එසෙවනයො, කායිකො අනාචාරො නාම කායචාරෙ පඤ්ඤත්ත සික්ඛාපද වීතික්කමො වුච්චති, සෙසචයෙපි එසෙවනයො, කායිකං උපඝාතිකං නාම කායචාරෙ පඤ්ඤත්තසික්ඛාපදස්ස අසික්ඛණභාවෙන උපහන්නං වුච්චති, නාසනං විනාසනන්ති අත්ථො, සෙසචයෙපි එසෙවනයො, කායිකො මිච්ඡාජීවො නාම පටික්ඛිත්තවෙජ්ජකම්මාදිවසෙන තෙලපචන

අරිඝපචනාදීනි, වාචසිකො මිච්ඡාජීවො නාම ගිහීනං සාසනසම්පටිච්ඡ නාරොචනාදීනි, කායිකවාචසිකො නාම තදුභයං, සෙසං තජ්ජනීයෙ වුත්ත නයමෙව, සුධම්මවත්ථුස්මිං "අනපලොකෙත්වා"ති නඅපුච්ඡිත්වා, "එතද වොචා"ති කින්තෙ ගහපති ථෙරානං පටියත්තන්ති සබ්බං විවරාපෙත්වා දිස්වා එතං අවොච, "එකා ච ඛො ඉධ නත්ථි යදිදං තිලසඟුළිකා"ති යා අයං තිලසක්ඛලිකා නාම වුච්චති සා නත්ථිති අත්ථො, තස්ස කිර ගහපතිනො වංසෙ ආදිම්හි එකො පුවියො අහොසි තෙන තං ථෙරො ජාතියා බුංසෙතු කාමො එවමාහ, "යදෙව කිඤ්චි"ති එවං බහුං බුඩ්ඩවචනරතනං පහාය යං කිඤ්චි දෙව තිලසඟුළිකවචනං භාසිතං කුක්කුටපොතකඋදාහරණෙන ඉදං දස්සෙති, යථා සො නෙව කාකවස්සිතං න කුක්කුටවස්සිතං අකාසි එවං තයාපි නෙව භික්ඛුවචනං නගිහීවචනං වුත්තන්ති, "අසම්මුඛාකත" න්ති ආදයො නිකා වුත්තප්පකාරා එව, අහසමන්නාගමො පුරිමෙහි අස දිසො, තත්ථ යථාලාභං නලභන්ති එවං පරිසක්කන්තො පරක්කමන්තො අලාභාය පරිසක්කති නාම, එසනයො අනත්ථාදිසු, තත්ථ:- "අනත්ථො"ති අත්ථභහො, "අනාවාසො"ති තස්මිං ඨානෙ අවසනං, "ගිහීනං බුඩ්ඩස්ස අව ණ්ණ"න්ති ගිහීනං සන්තිකෙ බුඩ්ඩස්ස අවණ්ණං භාසති, "ධම්මිකං පටිස්සවං නසච්චාපෙති"ති යථා සච්චො හොති එවං නකරොති, වස්සාවාසං පටි ස්සුණිත්වා නගච්ඡති අඤ්ඤං වා එවරූපං කරොති, "පචන්නං භික්ඛවෙ"ති ආදි එකහෙනපි කම්මාරහභාවදස්සනත්ථං වුත්තං, සෙසමෙත්ථ උත්තා නත්ථවෙව තජ්ජනියෙ ච වුත්තනයමෙව, ඡන්නවත්ථුස්මිං "ආවාසපරම්පරච භික්ඛවෙ සංසථා"ති සබ්බාවාසෙසු ආරොචෙථ, "භඩනකාරකො"ති ආදිසු භඩනාදිපච්චයා ආපන්නං ආපත්තිං රොපෙත්වා තස්සා අදස්සනෙයෙව කම්මං කාතබ්බං නිකා වුත්තප්පකාරා එව, සම්මාවත්තනායං පනෙත්ථ තෙ චත්තාරීසවත්තානි, තත්ථ "නඅනුඩංසෙතබ්බො"ති නචොදෙතබ්බො, "න භික්ඛුභික්ඛූහී"ති අඤ්ඤෙ භික්ඛු අඤ්ඤෙහි භික්ඛූහි නභින්දිතබ්බො, "න ගිහීධජො"ති ඔදාතවත්ථානි අච්ඡින්න දසපුප්ථ දසානි ච නධාරෙතබ්බානි, "නතිත්ථියධජො"ති කුසචීරාදීනි නධාරෙතබ්බානි, "නආසාදෙතබ්බො"ති නඅපසාදෙතබ්බො, "අන්තො වා බහි වා"ති විහාරස්ස අන්තො වා බහි වා නතිත්ථියාදිපදත්තයං උත්තානමෙව, සෙසං සබ්බං පාරිවාසිකක්ඛන්ධකෙ වණ්ණයිස්සාම, සෙසං තජ්ජනියෙ වුත්තනයමෙව, ආපත්තියා අප්පටික මෙම උක්ඛෙපනියකම්මං ඉමිනා සදිසමෙව, අරිඝවත්ථු බුද්දකවණ්ණනායං වුත්තං, "භඩනකාරකො"ති ආදිසු යං දිඝිං නිස්සාය භඩනාදීනි කරොති තස්ස අප්පටිනිස්සඟෙයෙව කම්මං කාතබ්බං සෙසං තජ්ජනියෙ වුත්ත නයමෙව, සම්මාවත්තනායපි හි ඉධ තෙවත්තාළිසං යෙව වත්තානීති.

කම්මක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිඝිතා.

පාරිවාසිකක්ඛන්ධකෙ "පාරිවාසිකා"ති පරිවාසං පරිවසන්තා, තත්ථ චතුබ්බිධො පරිවාසො- අපටිච්ඡන්නපරිවාසො පටිච්ඡන්නපරිවාසො සුඩන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසොති, තෙසු යො යො භික්ඛවෙ අඤ්ඤෙපි අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බො ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ ආකඞ්ඛති පබ්බජ්ජං

ආකඞ්ඛති උපසම්පදං, තස්ස වත්තාරෝ මාසෙ පරිවාසො දාතබ්බොති එවං මහාඛන්ධකෙ වුත්තො තිත්ථියපරිවාසො අපටිච්ඡන්නපරිවාසො නාම, තත්ථ යං වත්තබ්බං තං වුත්තමෙව, අයං පන ඉධ න අධිප්පෙතො, සෙසා තයො යෙන සංඝාදිසෙසාපත්ති ආපන්නා වෙව හොති පටිච්ඡාදිතා ච තස්ස දාතබ්බා, තෙසු යං වත්තබ්බං තං සමුච්චයක්ඛන්ධකෙ වක්ඛාම, එතෙ පන ඉධ අධිප්පෙතා, තස්මා එතෙසු යං කිඤ්චි පරිවාසං පරිවසන්තා පාරිවාසිකාති වෙදිතබ්බා, "පකතත්තානං භික්ඛූන"න්ති ඨපෙත්වා නවකතර පාරිවාසිකං අවසෙසානං අන්තමසො මූලායපටිකස්සනාරහාදීනම්පි, "අභිවාදනං පච්චුඨාන"න්ති යං තෙ අභිවාදනාදිං කරොන්ති තං සාදියන්ති සම්පටිච්ඡන්ති නපටික්ඛිපන්තීති අත්ථො, තත්ථ "සාමීචිකම්ම"න්ති ඨපෙත්වා අභිවාදනාදීනි අඤ්ඤස්ස අනුච්ඡවිකස්ස චීජනවාතදානාදිනො ආභිසමාචාරිකස්සෙතං අධිවචනං, "ආසනාභිහාර"න්ති ආසනස්ස අභිහරණං ආසනං ගහෙත්වා අභිගමනං පඤ්ඤාපනමෙව වා සෙය්‍යාභිහාරෙපි එසෙව නයො, "පාදොදක"න්ති පාදධොවන උදකං, "පාදපීඨ"න්ති ධොතපාදඨපනකං, "පාදකඨලික"න්ති අධොතපාදඨපනකං වා පාද ඝංසනං වා, "ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති සඞ්විහාරිකානම්පි සාදියන්තස්ස දුක්කටමෙව, තස්මා තෙ වත්තබ්බා අහං විනයකම්මං කරොමි මය්හං වත්තං මාකරොථ, "මාමං ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡථා"ති සචෙ සඞ්ඝා පබ්බජිතා කුලපුත්තා තුම්හෙ ඝන්තෙ තුම්හාකං විනයකම්මං කරොථාති වත්වා වත්තං කරොන්ති ගාමප්පවෙසනම්පි ආපුච්ඡන්තියෙව වාරිතකාල තොපඨාය අනාපත්ති, "මිථු යථාබුඩ්ඪ"න්ති අඤ්ඤමඤ්ඤං යො යො බුඩ්ඪො තෙන තෙන නවකතරස්ස සාදිතුං, "පච යථාබුඩ්ඪ"න්ති පකත තෙත්තෙහිපි සඞ්ඝං බුඩ්ඪපටිපාටියා එව තස්මා පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ හත්ථපාසෙ නිසීදිතුං වට්ටති, මහාපච්චරියං පන පාළියා අනිසීදිත්වා පාළිං විහාය හත්ථපාසං අමුචන්තෙන නිසීදිතබ්බන්ති වුත්තං, පාරිසුඩ්ඪපොසථෙ කයිරමානෙ සංඝනවකඨානෙ නිසීදිත්වා තත්ථෙව නිසිනෙනන අත්තනො පාළියා පාරිසුඩ්ඪපොසථො කාතබ්බො, පවාරණායපි සංඝ නවකඨානෙ නිසීදිත්වා තත්ථෙව නිසිනෙනන අත්තනො පාළියා පවාරෙ තබ්බං, සංඝෙන ඝඞ්ඝං පහරිත්වා භාජියමානං වස්සිකසාටිකම්පි අත්තනො පත්තඨානෙ ගහෙතුං වට්ටති, "ඔනොජන"න්ති විස්සජ්ජනං වුච්චති සචෙහි පාරිවාසිකස්ස වෙ තීණි උද්දෙසභත්තාදීනි පාපුණන්ති අඤ්ඤ වස්ස පුග්ගලිකභත්තපච්චාසා හොති තානි පටිපාටියා ගහෙත්වා ඝන්තෙ හෙඨා ගාහෙථ අජ්ජ මය්හං භත්තපච්චාසා අත්ථි සෙව ගණ්හිස්සාමීති වත්වා විස්සජ්ජෙතබ්බානි, එවං තානි පුනප්පුනදිවසෙසු ගණ්හිතුං ලබ්භති, පුන දිවසෙ සබ්බපඨමං එතස්ස දාතබ්බන්ති කුරුන්දියං වුත්තං, යදිපන නග ණ්හාති නවිස්සජ්ජෙති පුනදිවසෙ නලභති ඉදං ඔනොජනං නාම පාරිවාසි කස්සෙව ඔදිස්ස අනුඤ්ඤාතං, කස්මා තස්ස හි සංඝනවකඨානෙ නිසිනන ස්ස භත්තග්ගෙ යාගුඛජ්ජකාදීනි පාපුනන්ති වා නවා, තස්මා සො භික්ඛා හාරෙන මාකිලමිත්ථාති ඉදමස්ස සංගහකරණත්ථාය ඔදිස්ස අනුඤ්ඤාතං, "භත්ත"න්ති ආගතාගතෙහි බුඩ්ඪ පටිපාටියා ගහෙත්වා ගන්තබ්බං විහාරෙ සංඝස්ස වතුස්සාලභත්තං, එතං යථාබුඩ්ඪං ලභති පාළියා පන ගන්තුංවා

ඨාතුං වා නලභති තස්මා පාළිතො ඔසක්කිත්වා හත්ථපාසෙ ඨිතෙන හත්ථං පාසාරෙත්වා යථා සෙනො නිපතිත්වා ගණ්හාති එවං ගණ්හිතබ්බං, ආරාමික සමණුද්දෙසෙහි ආහරාපෙතුං නලබ්භති සචෙ සයමෙව ආහරන්ති වට්ටති, රඤ්ඤො මහාපෙලභත්තෙපි එසෙවනයො, චතුස්සාලභත්තෙ පන සචෙ ඔනොජනං කත්තුකාමො හොති අත්තනො අත්ථාය උක්ඛිත්තෙ පිඩෙ අජ්ජ මෙ භත්තං අත්ථි සෙව ගණ්හිස්සාමීති වත්තබ්බං පුනදිවසෙ වෙ පිඩෙ ලභතීති මහාපච්චරියං වුත්තං, උද්දෙසභත්තාදීනිපි පාළිතො ඔසක්කිත්වාව ගහෙතබ්බානි, යත්ථ පන නිසීදාපෙත්වා පරිවිසන්ති තත්ථ සාමණෙරානං ජෙඨකෙන භික්ඛුනං සංඝනවකෙන හුත්වා නිසීදිතබ්බං, ඉදානි යා අයං සම්මාවත්තනා වුත්තා, තත්ථ "නඋපසම්පාදෙතබ්බ"න්ති උපජ්ඣායෙන හුත්වා නඋපසම්පාදෙතබ්බං වත්තං නික්ඛිපිත්වා පන උපසම්පාදෙතුං වට්ටති ආචරියෙන හුත්වාපි කම්මවාචා නසාවෙතබ්බා, අඤ්ඤස්මිං අසති වත්තං නික්ඛිපිත්වා සාවෙතුං වට්ටති, "නනිස්සයො"ති ආගන්තුකානං නිස්සයො නදාතබ්බො, යෙහිපි පකතියාව නිස්සයො ගහිතො තෙ වත්තබ්බා අහං විනයකම්මං කරොමි අසුකත්ථෙරස්ස නාම සන්තිකෙ නිස්සයං ගණ්හථ මය්හං වත්තං මාකරොථ මාමං ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡථාති සචෙ එවං වුත්තෙපි කරොන්තියෙව වාරිතකාලතො පඨාය කරොන්තෙසුපි අනාපත්ති, "නසාමණෙරො"ති අඤ්ඤො සාමණෙරො නගහෙතබ්බො, උපජ්ඣං දත්වා ගහිතසාමණෙරාපි වත්තබ්බා අහං විනයකම්මං කරොමි මය්හං වත්තං මාකරොථ මාමං ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡථාති, සචෙ එවං වුත්තෙපි කරොන්තියෙව වාරිතකාලතොපඨාය කරොන්තෙසුපි අනාපත්ති, භික්ඛු නොවාදකසම්මුතිනාම ආධිපච්චඨානභූතාති පටික්ඛිත්තා, තස්මා භික්ඛු සංඝස්ස වත්තබ්බං භන්තෙ අහං විනයකම්මං කරොමි භික්ඛුනොවාදකං ජානාථාති පටිබලස්ස වා භික්ඛුස්ස භාරො කාතබ්බො, ආගතා භික්ඛුනියො සංඝසන්තිකං ගච්ඡථ සංඝො වො ඔවාදදායකං ජානිස්සතීති වා අහං විනය කම්මං කරොමි අසුකභික්ඛුස්ස නාම සන්තිකං ගච්ඡථ සො වො ඔවාදං දස්ස තීති වා වත්තබ්බා, "සා ආපත්ති"ති සුක්කවිසඞ්යා පරිවාසෙ දිනෙන සුක්ක විසඞ්ගි නාපජ්ජිතබ්බා, "අඤ්ඤා වා තාදිසිකා"ති කායසංසග්ගාදිගරුකා පත්ති, "තතො වා පාපිඨතරා"ති පාරාජිකාපත්ති සත්තසු හි ආපත්තීසු දුබ්භාසිතාපත්ති පාපිඨා දුක්කටාපත්ති පාපිඨතරා, දුක්කටාපත්ති පාපිඨා පංචිදෙසනියාපත්ති පාපිඨතරාති එවං පාචිත්තියථුල්ලච්චයසංඝාදිසෙස පාරාජිකාපත්තිසු නයො නෙතබ්බො, තාසං වත්ථුසුපි දුබ්භාසිතවත්ථු පාපිඨං දුක්කටවත්ථු පාපිඨතරන්ති පුරිමනයෙනෙව භෙදො වෙදිතබ්බො, පණ්ණ ත්තිවජ්ජසික්ඛාපදෙ පන වත්ථුපි ආපත්තිපි පාපිඨා ලොකවජ්ජෙ උභයම්පි පාපිඨතරං, "කම්ම"න්ති පාරිවාසිකකම්මවාචා වුච්චති, තං කම්මං අකතං දුක්කතන්ති ආදීහි වා කිං ඉදං කම්මං නාම කසිකම්මං ගොරක්ඛකම්මන්ති ආදීහි වා වචනෙහි නගරහිතබ්බං, "කම්මිකා"ති යෙහි භික්ඛූහි කම්මං කතං තෙ වුච්චන්ති තෙ බාලා අව්‍යත්තාති ආදීහි වචනෙහි නගරහිතබ්බා, "නසවචනීයං කාතබ්බ"න්ති පළිබොධත්තාය වා පක්කොසනත්ථාය වා සවචනීයං නකාතබ්බං, පළිබොධත්තාය හි කරොන්තො අහං ආයස්ම න්තං ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං සවචනීයං කරොමි ඉමම්හා ආවාසා එකපදම්පි

මාපක්කමි යාව න තං අධිකරණං වූපසන්තං හොතිති එවං කරොති පක්කොසනත්ථාය කරොන්තො අහං තෙස්වවචනීයං කරොමි එහි මයා සඞ්ං විනයධරානං සම්මුඛීභාවං ගච්ඡාමාති එවං කරොති තදුභයම්පි නකාතබ්බං, "අනුවාදෙ"ති විහාරෙ ඡේඩකඩානං නකාතබ්බං, පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙ න වා ධම්මජ්ඣෙසකෙන වා නභවිතබ්බං. නාපි තෙරසසු සම්මුතීසු එක සම්මුතිවසෙනාපි ඉස්සරියකම්මං කාතබ්බං, "නඔකාසො"ති කරොතු මෙ ආයස්මා ඔකාසං අහං තං වත්තුකාමොති එවං පකතත්තස්ස ඔකාසො නකාරෙතබ්බො, වත්ථුනා වා ආපත්තියා වා නචොදෙතබ්බො අයං පුබ්බෙ තෙ දොසොති නසාරෙතබ්බො, "න භික්ඛූහි සම්පයොජෙතබ්බ"න්ති අඤ්ඤ මඤ්ඤං යොජෙත්වා කලහො නකාරෙතබ්බො, "පුරතො"ති සංඝත්ථෙරෙන හුත්වා පුරතො න ගන්තබ්බං, වාදසහත්ථං උපචාරං මුචිත්වා එකකෙන ගන්ත බ්බං, නිසීදනෙපි එසෙවනයො, "ආසනපරියන්තො"ති භත්තග්ගාදිසු සංඝනවකාසනං වුච්චති ස්වාස්ස දාතබ්බො තත්ථ නිසීදිතබ්බං, "සෙය්‍යාපරි යන්තො"ති සෙය්‍යානං පරියන්තො, සබ්බලාමකං මචපීඨං අයං හි වස්ස ග්ගෙන අත්තනො පත්තඩානෙ සෙය්‍යං ගහෙතුං නලභති, සබ්බෙහි භික්ඛූහි විචිනිත්වා ගහිතාවසෙසා මඞ්කුණගුථභරිතා වෙත්තලතාදිවිනඩා ලාමකසෙය්‍යා වාස්ස දාතබ්බා, "විහාරපරියන්තො"ති යථා ච සෙය්‍යා එවං වසනආවාසොපි වස්සග්ගෙන අත්තනො පත්තඩානෙ තස්ස නවට්ටති, සබ්බෙහි භික්ඛූහි විචිනිත්වා ගහිතාවසෙසා පන රජොහතභූමි ජතුකමූසික භරිතා පණ්ණසාලා අස්ස දාතබ්බා, සචෙ පකතත්තා සබ්බෙ රුක්ඛමූලිකා අබ්භොකාසිකා ච හොන්ති ඡන්නං නඋපෙන්ති සබ්බෙපි එතෙහි විස්ස ඩාවාසා නාම හොන්ති තෙසු යං ඉච්ඡති තං ලභති, වස්සූපනායිකදිවසෙ පච්චයං එකපස්සෙ ඨත්වා වස්සග්ගෙන ගණ්හිතුං ලභති, සෙනාසනං නල භති නිබඩවස්සාවාසිකං සෙනාසනං ගණ්හිතුකාමෙන වත්තං නික්ඛි පිත්වා ගහෙතබ්බං, "තෙන ච සො සාදිතබ්බො"ති යං අස්ස ආසනාදිපරි යන්තං භික්ඛූ දෙන්ති සො එව සාදිතබ්බො, "පුරෙසමණෙන වා පච්ඡාස මණෙන වා"ති ඤාතිපවාරිතඩානෙ එත්තකෙ භික්ඛූ ගහෙත්වා ආගච්ඡථාති නිමන්තිතෙන භන්තෙ අසුකං නාම කුලං භික්ඛූ නිමන්තෙසි එථ තත්ථ ගච්ඡාමාති එවං සංවිධාය භික්ඛූ පුරෙසමණෙ වා පච්ඡාසමණෙ වා කත්වා න ගන්තබ්බං, භන්තෙ අසුකස්මිං නාම ගාමෙ මනුස්සා භික්ඛූනං ආගමනං ඉච්ඡන්ති සාධු වතස්ස සචෙ තෙසං සංගහං කරෙය්‍යාථාති එවම්පන පරි යායෙන කථෙතුං වට්ටති, "නආරඤ්ඤිකඟ"න්ති ආගතාගතානං ආරො චෙතුං හරායමානෙන ආරඤ්ඤකධුතඟං න සමාදාතබ්බං, යෙනාපි පකතියා සමාදින්නං තෙන දුතියං භික්ඛුං ගහෙත්වා අරඤ්ඤෙ අරුණං උඩ්පෙත බ්බං, න ච එකකෙන වත්ථබ්බං, තථා භත්තග්ගාදිසු ආසනපරියන්තෙ නිස ජ්ජාය හරායමානෙන පිඩපාතිකධුතඟම්පි නසමාදාතබ්බං, යො පන පක තියාව පිඩපාතිකො තස්ස පටිසෙධො නත්ථි, "තප්පච්චයා"ති නීහට භත්තො හුත්වා විහාරෙයෙව නිසීදිත්වා භුජන්තො රත්තියො ගණයිස්සාමි ගච්ඡතො මෙ භික්ඛුං දිස්වා අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො සියාති ඉමි නා කාරණෙන පිඩපාතො නනීහරාපෙතබ්බො, "මා මං ජානිංසූ"ති මාමං එකභික්ඛුපි ජානාතූති ච ඉමිනා අජ්ඣාසයෙන විහාරෙ සාමණෙරෙහි පවා

පෙත්වා භුජිතුම්පි නලභති, ගාමං පිඬාය පවිසිතබ්බමෙව, ගිලානස්ස පන නවකම්මආවරියුපජ්ඣායකිච්චාදිපසුතස්ස වා විහාරෙයෙව අච්ඡිතුං වට්ටති, සවෙපි ගාමෙ අනෙකසතා භික්ඛූ විචරන්ති නසක්කා හොති ආරොචෙතුං ගාමකාවාසං ගන්ත්වා සභාගඬානෙ වසිතුං වට්ටති, "ආගන්තුකෙනා"ති කිඞ්ඛි විහාරං ගතෙන තත්ථ භික්ඛූනං ආරොචෙතබ්බං, සවෙ සබ්බෙ එකඬානෙ ඨිතෙ පස්සති එකඬානෙ ඨිතෙනෙව ආරොචෙතබ්බං, අථ රුක්ඛමූලාදිසු විසුං විසුං ඨිතා හොන්ති තත්ථ තත්ථ ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං, සංවිච්ච අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො ච හොති වත්තභෙදෙ ච දුක්කටං, අථ විචිනන්තො එකච්චෙ නපස්සති රත්තිච්ඡෙදොව හොති නවත්තභෙදදුක්කටං, "ආගන්තුකස්සා"ති අත්තනො වසනවිහාරං ආගතස්සාපි එකස්ස වා බහුනනං වා වුත්තනයෙනෙව ආරොචෙතබ්බං, රත්තිච්ඡෙදවත්තභෙදාපි වෙත්ථ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා, සවෙ ආගන්තුකා මුහුත්තං විස්සමිත්වා වා අවිස්සමිත්වා එව වා විහාරමජ්ඣෙන ගච්ඡන්ති තෙසම්පි ආරොචෙතබ්බං, සවෙ තස්ස අජානන්තස්සෙව ගච්ඡන්ති අයච පන ගතකාලෙ ජානාති ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං, සම්පාපුණිතුං අසක්කොන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදොව හොති නවත්තභෙදදුක්කටං, යෙපි අන්තොවිහාරං අප්පවිසිත්වා උපචාරසීමං ඔක්කමිත්වා ගච්ඡන්ති අයච නෙසං ඡත්තසද්දං වා උක්කාසිතසද්දංවා ඛිපිතසද්දං වා සුත්වාව ආගන්තුකභාවං ජානාති ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං, ගතකාලෙ ජානන්තෙනාපි අනුබන්ධිත්වා ආරොචෙතබ්බමෙව, සම්පාපුණිතුං අසක්කොන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදොව හොති නවත්තභෙදදුක්කටං, යොපි රත්තිං ආගන්ත්වා රත්තිං යෙව ගච්ඡති සොපිස්ස රත්තිච්ඡෙදං කරොති, අඤ්ඤතත්තා පන වත්තභෙදදුක්කටං නත්ථි, සවෙපි අජානිත්වාව අබ්භානං කරොති අකතමෙව හොතීති කුරුන්දියං වුත්තං, තස්මා අධිකා රත්තියො ගහෙත්වා කාතබ්බං, අයං අපණ්ණකපටිපදා

නදීආදිසු නාවාය ගච්ඡන්තම්පි පරතීරෙ ඨිතම්පි ආකාසෙන ගච්ඡන්තම්පි පබ්බතතලඅරඤ්ඤදිසු දූරෙඨිතම්පි භික්ඛුං දිස්වා සවෙ භික්ඛූති වවත්ථානං අත්ථි නාවාදීහි වා ගන්ත්වා මහාසද්දං කත්වා වා වෙගෙන අනුබන්ධිත්වා වා ආරොචෙතබ්බං අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදොවෙව වත්තභෙදදුක්කටච සවෙ වායමන්තොපි සම්පාපුණිතුං වා සාවෙතුං වා නසක්කොති රත්තිච්ඡෙදොව හොති නවත්තභෙදදුක්කටං, සඞ්ඝසෙනාභයත්ථෙරො පන විසයාවිසයෙන කථෙති විසයෙ කිර අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදොවෙව වත්තභෙදදුක්කටච හොති අවිසයෙ පන උභයම්පි නත්ථීති, කරවීකතිස්සත්ථෙරො සමණො අයන්ති වවත්ථානමෙව පමාණං, සවෙපි අවිසයො හොති වත්තභෙද දුක්කටමෙව නත්ථි රත්තිච්ඡෙදො පන හොතියෙවාති ආහ, "උපොසථෙ"ති උපොසථං සම්පාපුනිස්සාමාති ආගන්තුකා භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති ඉඩියා ගච්ඡන්තාපි උපොසථභාවං ඤත්වා ඔතරිත්වා උපොසථං කරොන්ති තස්මා ආගන්තුකසොධනත්ථං උපොසථදිවසෙ ආරොචෙතබ්බං, පවාරණායපි එසෙවනයො, "ගිලානො" ති ගන්තුමසමත්ථො "දූතෙනාතී"ති එත්ථ අනුපසම්පන්නං පෙසෙතුං නවට්ටති භික්ඛුං පෙසෙත්වා ආරොචාපෙතබ්බං "අභික්ඛුකො ආවාසො"ති සුඤ්ඤෙ විහාරො යත්ථ එකොපි භික්ඛු නත්ථි

තත්ථ වාසත්ථාය නගන්තබ්බං, නහි තත්ථ වුත්ථරත්තියො ගණ්නූපිකා හොන්ති, පකතත්තෙන පන සඞ්ඝිං වට්ටති, දසවිධන්තරායෙ පන සවෙපි රත්තියො ගණ්නූපිකා නහොන්ති අන්තරායතො පරිමුච්චනත්ථාය ගන්තබ්බමෙව, තෙන වුත්තං "අඤ්ඤත්‍ර අන්තරායා"ති, නානාසංවාසකෙහි සඞ්ඝිං විනයකම්මං කාතුං නවට්ටති තෙසං අනාරොචනෙපි රත්තිච්ඡෙදො නත්ථි අභික්ඛුකාවාසසදිසමෙව හොති, තෙන වුත්තං "යත්ථස්සු භික්ඛූ නානාසංවාසකා"ති, සෙසං උපොසථක්ඛන්ධකෙ වුත්තනයමෙව, "එකච්ඡන්නෙන ආවාසෙ"ති ආදිසු ආවාසො නාම වසනත්ථාය කතසෙනාසනං, අනාවාසො නාම චෙතියඝරං බොධිඝරං සම්මුජනී අට්ටකො දාරුවට්ටකො පානියමාලො වච්චකුටි චාරකොඨකොති එවමාදි, තතියපදෙන තදුභයම්පි ගහිතං, එතෙසු යත්ථ කත්ථචි එකච්ඡන්නෙන ඡදනතො උදකපතනඨානපරිච්ඡින්නෙන ඔකාසෙ උක්ඛිත්තකො වසිතුං නලභති, පාරිවාසිකො පන අන්තොආවාසෙයෙව නලභතීති මහාපච්චරියං වුත්තං

මහාඅඨකථායං පන අවිසෙසෙන උදකපාතෙන වාරිතන්ති වුත්තං, කුරුන්දියං එතෙසු එත්තකෙසු පච්චණ්ණච්ඡදනබන්ධනඨානෙසු පාරිවාසිකස්ස ච උක්ඛිත්තකස්ස ච පකතත්තෙන සඞ්ඝිං උදකපාතෙන වාරිතන්ති වුත්තං, තස්මා නානුපචාරෙපි එකච්ඡන්නෙන න වට්ටති, සවෙ පනෙත්ථ තදහුපසම්පන්නෙපි පකතත්තෙ පඨමං පවිසිත්වා නිපන්නෙන සඞ්ඝිවස්සොපි පාරිවාසිකො පච්ඡා පවිසිත්වා ජානන්තො නිපජ්ජති රත්තිච්ඡෙදොචෙව වත්තභෙදදුක්කටච, අජානන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදොව න වත්තභෙදදුක්කටං, සවෙ පන තස්මිං පඨමං නිපන්නෙන පච්ඡා පකතත්තො පවිසිත්වා නිපජ්ජති පාරිවාසිකො ච ජානාති රත්තිච්ඡෙදොචෙව වත්තභෙදදුක්කටච, නො චෙ ජානාති රත්තිච්ඡෙදොව නවත්තභෙදදුක්කටං, "වුඨාතබ්බං නිමන්තෙතබ්බො"ති තදහුපසම්පන්නම්පි දිස්වා වුඨාතබ්බමෙව වුඨාය ච අහං ඉමිනා සුඛනිසින්නො වුඨාපිතොති පරම්මුඛෙන නගන්තබ්බං, ඉදං ආචරිය ආසනං එත්ථ නිසීදථාති එවං නිමන්තෙතබ්බොයෙව, නවකෙන පන මහත්ථෙරං ඔබ්බං කරොමීති පාරිවාසිකත්ථෙරස්ස සන්තිකං නගන්තබ්බං, "එකාසනෙ"ති සමානවස්සිකාසනෙ මචෙ වා පීඨෙ වා, "ඡමාය නිසින්නෙ"ති පකතත්තෙ භූමියං නිසින්නෙ ඉතරෙන අන්තමසො තිණසන්ථාරෙපි උච්චතරෙ වාලිකථලෙපි වා නනිසීදිතබ්බ , වාදසහත්ථම්පන උපචාරං මුචිත්වා නිසීදිතුං වට්ටති, "එකචංකමෙ"ති සහායෙන විය සඞ්ඝිං චඞ්කමන්තො එකස්මිං චංකමෙ, "ඡමායං චඞ්කමන්ත"න්ති ඡමාය චංකමන්ත අයමෙව වා පාඨො, අයං පනෙත්ථ අත්ථො-අකතපරිච්ඡෙදාය භූමියා චංකමන්ත පරිච්ඡෙදං කත්වා වාලිකං ආකිරිත්වා ආලම්බනං යොජෙත්වා කතචංකමෙ නීචෙපි නවංකමිතබ්බං, කො පන වාදො ඉඨකචයසම්පන්නෙන, "වෙදිකාපරික්ඛිත්තෙ"ති සවෙ පන පාකාරපරික්ඛිත්තො හොති චාරකොඨකයුත්තො පබ්බතන්තරවනන්තරගුම්බන්තරෙසු වා සුප්පටිච්ඡන්නො නාදිසෙ චංකමෙ චංකමිතුං වට්ටති, අප්පටිච්ඡන්නෙපි උපචාරං මුචිත්වා වට්ටති, "බුඩ්ඪතරෙනා"ති එත්ථ සවෙ බුඩ්ඪතරෙ පාරිවාසිකෙ පඨමං නිප

නෙන ඉතරො ජානන්තො පච්ඡා නිපජ්ජති රත්තිච්ඡෙදෙ වස්ස හොති වත්තභෙදෙ ච දුක්කටං, බුඩ්ඪතරස්ස පන රත්තිච්ඡෙදෙව න වත්තභෙද දුක්කටං, අජානිත්වා නිපජ්ජති විනනම්පි වත්තභෙදෙ නත්ථි රත්ති ච්ඡෙදෙ පන හොති, අථ නවකපාරිවාසිකෙ පඨමං නිපනෙන බුඩ්ඪත රො පච්ඡා නිපජ්ජති නවකො ච ජානාති රත්ති වස්ස ඡිජ්ජති වත්තභෙ දෙව දුක්කටං හොති, බුඩ්ඪතරස්ස රත්තිච්ඡෙදෙව නවත්තභෙදෙ, නොවෙ ජානාති විනනම්පි වත්තභෙදෙ නත්ථි රත්තිච්ඡෙදෙ පන හොති, සවෙ වෙපි අපච්ඡාපුරිමං නිපජ්ජන්ති බුඩ්ඪතරස්ස රත්තිච්ඡෙදෙව ඉතරස්ස වත්තභෙදෙපීති කුරුන්දියං වුත්තං, වෙ පාරිවාසිකා සමවස්සා එකො පඨමං නිපනෙනා එකො ජානන්තොව පච්ඡා නිපජ්ජති රත්තිව ඡිජ්ජති වත්තභෙදෙ ච දුක්කටං, පඨමං නිපනනස්ස රත්තිච්ඡෙදෙව නවත්තභෙ දෙ, සවෙ පච්ඡා නිපජ්ජන්තොපි නජානාති විනනම්පි වත්තභෙදෙ නත්ථි රත්තිච්ඡෙදෙ පන හොති, සවෙ වෙපි අපච්ඡාපුරිමං නිපජ්ජන්ති විනන ම්පි රත්තිච්ඡෙදෙයෙව නවත්තභෙදෙ, සවෙ හි වෙපාරිවාසිකා එකතො වසෙය්‍යුං තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස අජ්ඣාචාරං ඤත්වා අගාරවා වා විප්පටි සාරිනො හුත්වා වා පාපිඨතරං වා ආපත්තිං ආපජ්ජෙය්‍යුං විබ්භමෙය්‍යුං වා, තස්මා තෙසං සහසෙය්‍යා සබ්බප්පකාරෙන පටික්ඛිත්තා, සෙසං වුත්තන යෙනෙව වෙදිතබ්බං, මූලායපටිකස්සනාරහාදයො වෙත්ථ පාරිවාසිකා නං පකතත්තඨානෙ ඨිතාති වෙදිතබ්බා, "පාරිවාසිකචතුත්ථො වෙ භික්ඛ වෙ පරිවාස"න්ති එත්ථ පරිවාසිකං චතුත්ථං කත්වා අඤ්ඤස්ස පරිවාසදා නාදීනි කාතුං නවට්ටති, එතෙස්වෙවායං ගණපූරකො නහොති, සෙස සංඝකම්මෙසු හොති, ගණෙ පන අප්පහොන්තෙ වත්තං නික්ඛිපාපෙත්වා ගණපූරකො කාතබ්බොති.

පාරිවාසිකවත්තකථා නිඨිතා.

ඉමං පන වත්තකථං සුත්වා විනයධරඋපාලිත්ථෙරස්ස රහොගතස්ස එවං පරිවිතක්කො උදපාදි භගවතා බහුං පාරිවාසිකවත්තං පඤ්ඤත්තං කතීහි නුඛො එත්ථ කාරණෙහි රත්තිච්ඡෙදෙ හොතීති, සො භගවන්තං උපසංකමිත්වා තමත්ථං පුච්ඡි, භගවා වස්ස ව්‍යාකාසි, තෙන වුත්තං "අථ ඛො ආයස්මා උපාලි=පෙ=රත්තිච්ඡෙදෙ"ති, තත්ථ "සහවාසො"ති යවායං පකතත්තෙන භික්ඛුනා සඩිං එකච්ඡනෙනති ආදිනා නයෙන වුත්තො එකතොවාසො, "විප්පවාසො"ති එකකස්සෙව වාසො, "අනාරොචනා"ති ආගන්තුකාදීනං අනාරොචනා, එතෙසු තීසු එකෙකෙන කාරණෙන රත්තිච්ඡෙදෙ හොති, "නසක්කොන්තී"ති සංඝස්ස මහන්තතාය තත්ථ තත්ථ ගන්ත්වා සබ්බෙසං ආරොචෙතුං අසක්කොන්තා සොධෙතුං නසක්කො නති, "පරිවාසං නික්ඛිපාමි වත්තං නික්ඛිපාමි"ති ඉමෙසු ඒසු පදෙසු එකෙ නාපි නික්ඛිත්තොව හොති පරිවාසො, ඒහි සුනික්ඛිත්තොයෙව, සමාදා නෙපි එසෙවනයො, එවං වත්තං සමාදිඝිත්වා පරිවුත්ථපරිවාසස්ස මාන ත්තං ගණහතො පුන වත්තසමාදානකිච්චං නත්ථි, සමාදිනනවත්තොයෙව හෙස, තස්මාස්ස ඡාරත්තං මානත්තං දාතබ්බං, විණ්ණමානත්තො අබ්භෙ

නබෙබා එවං අනාපත්තිකෝ හුත්වා සුඛනෙත පතිඞිතෝ නිස්සඃ සිඛඛා පූරෙතිඃ දුක්ඛස්සනතං කරිස්සතීති.

පාරිවාසිකවත්තකථා නිට්ඨිතා.

"මූලායපටිකස්සනාරහා භික්ඛූ සාදියන්ති පකත්තත්තාන"න්ති ඨපෙත්වා නවකතරං. මූලායපටිකස්සනාරහං අවසෙසානං අත්තමනෝ පාරිවාසිකාදීනම්පි ඉමෙසං හි පාරිවාසික මූලායපටිකස්සනාරහ මානත්තාරහ මානත්තචාරික අබ්භානාරහානං පවත්තනං ඨපෙත්වා අත්තනෝ නවකතරං සෙසා සබ්බෙ පකත්තත්තා එව, කස්මා? ඕඨු යථාබුද්ධිඃ අභිවාදනාදීනිං. අනුඤ්ඤතත්තා, තෙන වුත්තං "අවසෙසානං අත්තමනෝ පාරිවාසිකාදීනම්පි"ති, මූලායපටිකස්සනාරහාදිලක්ඛණං පන නෙසං ආවිභවිස්සති, සෙසමෙත්ථ ඉතොපරෙසු ච මානත්තාරහාදිවත්තෙසු පාරිවාසිකවත්තෙ වුත්තානඃයනෙව වෙදිතබ්බං, "මූලායපටිකස්සනාරහවත්තු පෙඃ වෙ"ති ආදිසුපි යථෙව පාරිවාසිකෝ එවං එතෙපි එංතස්ස ච්ඡායක මෙමසු ගණපූරකා නුහොනති, සෙසසංඝකමෙමසු හොනති, මානත්තචාරිකස්ස වත්තෙසු දෙවසිකං ආරොචෙතබ්බන්ති විසෙසො, රත්තිච්ඡෙදෙසු "ඌනෙ ගණෙ"ති එත්ථ ගණොති වත්තාරො වා අතිරෙකා වා. තස්මා සචෙපි තීහි භික්ඛූහි සඞ්ඝං වසති රත්තිච්ඡෙදඃ හොතියෙව, මානත්ත නික්ඛිපස්සමාදානෙසු වුත්තසදිසොව විනිච්ඡයො, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තා නමෙවානි.

සාරිවාසිකඛන්ධකස්ස වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සමුච්චයක්ඛන්ධකෙ "ඡාරත්තං මානත්ත"න්ති එත්ථ චතුබ්බිධං මාන ත්තං-අපටිච්ඡාදනමානත්තං පටිච්ඡාදනමානත්තං පක්ඛමානත්තං සමො ධානමානත්තන්ති, තත්ථ අපටිච්ඡාදනමානත්තං නාම යං අපටිච්ඡාදනාය ආපත්තියා පරිවාසං අදත්වා කෙවලං ආපත්තිආපජ්ජනභාවෙනෙව මාන ත්තාරහස්ස මානත්තං දීයති, පටිච්ඡාදනමානත්තං නාම යං පටිච්ඡ දනාය ආපත්තියා පරිවුත්ථපරිවාසස්ස දීයති, පක්ඛමානත්තං නාම යං පටිච්ඡාදනාය වා අපටිච්ඡාදනාය වා ආපත්තියා අඩ්ඪමාසං භික්ඛූනීනං දීයති, සමොධානමානත්තං නාම යං ඔධාය එකතො කත්වා දීයති, තෙසු ඉදං "අපටිච්ඡාදනාය ඡාරත්තං මානත්ත"න්ති වචනතො අපටිච්ඡ දනමානත්තන්ති වෙදිතබ්බං, තං දෙවත්තෙන සචෙ එකං ආපත්තිං ආපන්නො හොති ඉධ වුත්තනයෙන දාතබ්බං, සචෙ වෙ වා තිස්සො වා තතුත්තරිං වා ආපන්නො යථෙව එකං ආපත්තින්ති වුත්තං එවං වෙ ආපත්තියො තිස්සො ආපත්තියොති වත්තබ්බං, තතුත්තරිං පන සචෙපි සතං වා සහස්සං වා හොති සඞ්ඝුල්ලානි වත්තබ්බං, නානාවත්ථුකායොපි එකතො කත්වා දාතබ්බා, තාසං දානවිධිං පරිවාසදානෙ කථයිස්සාම, එවං ආපත්තිවසෙන කම්මවාචං කත්වා දිනෙන මානත්තෙ "එවමෙතං ධාරයාමී"ති කම්මවාචාපරියොසානෙ මාළකසීමායමෙව "මානත්තං සමා

දියාමි වත්තං සමාදියාමී"ති වුත්තනයෙන වත්තං සමාදාතබ්බං, සමාදි
යිත්වා තත්ථෙව සංඝස්ස ආරොචෙතබ්බං, ආරොචෙන්තෙන චෙවං ආරොචෙ
තබ්බං, 'අහං භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිසට්ඨිං
අපටිච්ඡන්නං, සොහං සංඝං එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිස
ට්ඨියා අපටිච්ඡන්නාය ගාරත්තං මානත්තං යාචිං, සොහං සංඝතො එකිස්සා
ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිසට්ඨියා අපටිච්ඡන්නාය ගාරත්තං මා
නත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරාමි වෙදියාමහ'න්තෙත්ථ වෙදියතීති මං
සංඝො ධාරෙතූ"ති, ඉමඤ්ච පන අත්ථං ගහෙත්වා යාය කායචි වාචාය ආරො
චෙතුං වට්ටතියෙව, ආරොචෙත්වා සචෙ නිකඛිපිතුකාමො වුත්තනයෙනෙව
සංඝමජ්ඣෙ නික්ඛිපිතබ්බං, මාළකතො භික්ඛුසු නික්ඛිත්තෙසු එකස්සපි
සන්තිකෙ නික්ඛිපිතුං වට්ටති, මාළකතො නික්ඛමිත්වා සබ්බං පටිලභන්තෙන
සහගච්ඡන්තස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බං, සචෙ සොපි පක්කමන්තො අඤ්ඤ
ස්ස යස්ස මාළකෙ භාරචිත්තං තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං, ආරො
චෙන්තෙන පන අවසානෙ "වෙදියතීති මං ආයස්මා ධාරෙතූ"ති වත්තබ්බං,
විහාරං ආරොචෙන්තෙන "ආයස්මන්තා ධාරෙන්තූ"ති නිමිත්තං ආරොචෙ
න්තෙන "ආයස්මන්තෙ ධාරෙන්තූ"ති වත්තබ්බං, නික්ඛිත්තකාලතො
පඨාය පකතත්තභාවෙ තිට්ඨති, සචෙ අපපහික්ඛුකො විහාරො හොති
සභාගා භික්ඛූ වසන්ති වත්තං අනික්ඛිපිත්වා අඤ්ඤත්ථ විහාරෙයෙව රත්තිං
යො ගණෙතබ්බා, අථ නසක්කා සොධෙතුං වුත්තනයෙනෙව වත්තං
නික්ඛිපිත්වා පච්චූසසමයෙ වත්තුං පචන්ති වා භික්ඛූනි සඞ්ඝං පරික්ඛිත්තස්ස
විහාරස්ස පරික්ඛෙපතො අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපාරහට්ඨානතො වෙ
ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කමිත්වා මහාමග්ගතො උක්කමම ගුම්බෙන වා ඨතියා
වා පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං, අඤ්ඤමඤ්ඤෙයෙව වුත්තනයෙන
වත්තං සමාදියිත්වා ආරොචෙතබ්බං, සචෙ අඤ්ඤදු කොචි භික්ඛු කෙනචි
දෙව කරණීයෙන තං ඨානං ආගච්ඡති සචෙ එස තං පස්සති සද්දං වාස්ස
සුණාති ආරොචෙතබ්බං, අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදෙචෙව වත්ත
භෙදෙ ච, අථ වාදසහත්ථං උපචාරං ඔක්කමිත්වා අජානන්තස්සෙව ගච්ඡති
රත්තිච්ඡෙදෙ එව හොති වත්තභෙදෙ පන නත්ථි, ආරොචිතකාලතො පට්ඨා
ය ච එකං භික්ඛුං ඨපෙත්වා සෙසෙසු සති කරණීයෙ ගන්තුම්පි වට්ටති, අරු
ණෙ උග්ගතෙ තස්ස භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං, සචෙ සොපි
කෙනචි තමෙමන පුරෙ අරුණෙයෙව ගච්ඡති අඤ්ඤං විහාරතො නික්ඛ
න්තං වා ආගච්ඡන්තුකං වා යං පඨමං පස්සති තස්ස සන්තිකෙ ආරොචෙත්වා
වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං, අයඒව යසමා ගණස්ස ආරොචෙත්වා භික්ඛුනව අත්ථි
භාවං සල්ලක්ඛෙත්වා වසි, තෙනස්ස ඌනෙ ගණෙ වරණදොසො වා විපච්ච
සො වා නහොති, සචෙ නාගච්ඡති පස්සති විහාරං ගන්ත්වා අඤ්ඤෙහි සඞ්ඝං ගත
භික්ඛූසු එකස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බන්ති මහාසුමත්ථෙරො ආහ, මහා
පදුමත්ථෙරො පන යං පඨමං පස්සති තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං
අයං නික්ඛිත්තවත්තස්ස පරිහාරොති ආහ, එවං ගාරත්තං මානත්තං අඛ
ණ්ඩං චරිත්වා යත්ථ සියා වීසතිගණො භික්ඛුසඞ්ඝො තත්ථ සො භික්ඛු අබ්භෙ
තබ්බො, අබ්භෙන්තෙහි ච පඨමං අබ්භානාරහො කාතබ්බො, අයං හි නික්ඛි

ත්තවත්තත්තා පකතත්තඨානෙ ඨිතො පකතත්තස්සව අබ්භානං කාතුං නවට්ටති, තස්මා වත්තං සමාදාපෙතබ්බො, වත්තෙ සමාදින්නෙ අබ්භානාරහො හොති තෙනාපි වත්තං සමාදියිත්වා ආරොචෙත්වා අබ්භානං යාචිතබ්බං, අනික්ඛිත්තවත්තස්ස පුන වත්තසමාදානකිච්චං නත්ථි, සො හි ආරත්තාතික්කමෙනෙව අබ්භානාරහො හොති තස්මා සො අබ්භෙතබ්බො, තත්‍ර යවායං "එවච පන භික්ඛවෙ අබ්භෙතබ්බො"ති පාලියංයෙව අබ්භාන විධි වුත්තො, අයඤ්ච එකාපත්තිවසෙන වුත්තො, සචෙ පන වෙ තිස්සො සම්බහුලා වා එකවත්ථුකා වා නානාවත්ථුකා වා ආපත්තියො හෙ නත්තාසං වසෙන කම්මවාචා කාතබ්බා, එවං අපටිච්ඡන්නමානත්තං දාතබ්බං, පටිච්ඡන්නමානත්තං පන යස්මා පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවුත්ථපරිවාසස්ස දාතබ්බං හොති තස්මා නං පරිවාසකථාය යෙව කථයිස්සාම, "තෙන හි භික්ඛවෙ සංඝො උදායිස්ස භික්ඛුනො එකිස්සා ආපත්තියා සචෙතනිකාය සුක්කවිසඞ්ඝියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහ පරිවාසං දෙතු"ති ආදිනා හි නයෙන පාලියං අනෙකෙහි ආකාරෙහි පරිවාසො ච මානත්තච වුත්තං, තස්ස යස්මා ආගතාගතඨානෙ විනිච්ඡයො වුච්චමානො පාලි විය අතිවිත්ථාරං ආපජ්ජති නච සක්කා හොති සුඛෙන පරිග්ගහෙතුං, තස්මා නං සමොධානෙත්වා ඉධෙව දස්සයිස්සාම, අයං හි ඉධ අධිප්පෙතො පරිවාසො නාම- පටිච්ඡන්නපරිවාසො සුඛන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසොති තිවිධො හොති, තත්ථ පටිච්ඡන්නපරිවාසො තාව යථාපටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා දාතබ්බො, කස්සචි හි එකාහපටිච්ඡන්නා ආපත්ති හොති යථා අයං උදායිත්ථෙරස්ස කස්සචි චීහාදිපටිච්ඡන්නා යථාපරතො ආගතා උදායිත්ථෙරස්සෙව කස්සචි එකා ආපත්ති හොති යථා අයං කස්සචි වෙ තිස්සො තතුත්තරි වා යථාපරතො ආගතා, තස්මා පටිච්ඡන්නපරිවාසං දෙන්තෙන පඨමං තාව පටිච්ඡන්නභාවො ජානිතබ්බො, අයං හි ආපත්ති නාම දසභාකාරෙහි පටිච්ඡන්නා හොති, තත්‍රායං මාතිකා- ආපත්ති ච හොති ආපත්තිසඤ්ඤී ච, පකතත්තො ච හොති පකතත්තසඤ්ඤී ච, අනන්තරායිකො ච හොති අනන්තරායිකසඤ්ඤී ච, පහු ච හොති පහුසඤ්ඤී ච, ඡ දෙතුකාමො ච හොති ඡාදෙති වාති, තත්ථ ආපත්ති ච හොති ආපත්තිසඤ්ඤී වාති යං ආපන්නො සා ආපත්තියෙව හොති සොපිච තත්ථ ආපත්තිසඤ්ඤීයෙව ඉති ජානන්තො ඡාදෙති ඡන්නා හොති, අථ පනායං තත්ථ අනාපත්තිසඤ්ඤී අච්ඡන්නා හොති අනාපත්ති පන ආපත්තිසඤ්ඤායපි අනාපත්තිසඤ්ඤායපි ඡාදෙන්තනාපි අච්ඡාදිතාව හොති, ලහුකං වා ගරුකාති ගරුකං වා ලහුකාති ඡාදෙති අලජ්ජිපක්ඛෙ තිඨති ආපත්ති පන අච්ඡන්නා හොති, ගරුකං ලහුකාති මඤ්ඤමානො දෙසෙති නෙව දෙසිතා හොති නච්ඡන්නා, ගරුකං ගරුකාති ඤත්වා ඡාදෙති ඡන්නා හොති, ගරුකලහුකභාවං නජානාති ආපත්තිං ඡාදෙමීති ඡාදෙති ඡන්නාව හොති, පකතත්තොති තිවිධං උක්ඛෙපනියකම්මං අකතො, සො වෙ පකතත්තසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති ඡන්නා හොති, අථ මයහං සංඝෙන කම්මං කතන්ති අපකතත්තසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති අච්ඡන්නා හොති, අපකතත්තෙන පකතත්තසඤ්ඤීනා වා අපකතත්තසඤ්ඤීනා වා ඡාදිතාපි අච්ඡන්නාව හොති, වුත්තම්පි චෙතං :-

"ආපජ්ජති ගරුකං සාවසෙසං ඡාදෙති අනාදරියං පටිච්ච,
නභික්ඛුනි නො ච ඡුසෙය්‍ය වජ්ජං පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විත්තිතා"ති.

අයං හි පඤ්ඤා උක්ඛිත්තකෙන කථිතො, "අනන්තරායිකො"ති යස්ස දසසු අන්තරායෙසු එකොපි නත්ථි සො වෙ අනන්තරායිකසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති ඡන්නා හොති, සචෙපි සො භීරුකජාතිකතාය අභිකාරෙ අමනුස්සවඩ්ඩිමගභයෙන අන්තරායිකසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති අච්ඡන්නාව හොති යස්සපි පබ්බතවිහාරෙ වසන්තස්ස කන්දරං වා නදිං වා අතික්කමිත්වා ආරොචෙතබ්බං හොති අන්තරාමග්ගෙ ච චඩ්වාළඅමනුස්සාදිභයං අත්ථි මග්ගෙ අජගරා නිපජ්ජන්ති නදී පූරා හොති එතස්මිං පන සතියෙව අන්තරාය අනන්තරායිකසඤ්ඤී ඡාදෙති අච්ඡන්නාව හොති, අන්තරායිකස්ස පන අන්තරායිකසඤ්ඤාය ඡාදයතො අච්ඡන්නාව හොති, "පහූ"ති යො සක්කොති භික්ඛුනො සන්තිකං ගන්තුං වෙ ච ආරොචෙතුං ච සො වෙ පහුසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති ඡන්නා හොති, සචස්ස මුඛෙ අප්පමත්තකො ගඩො වා හොති හනුකවාතො වා විජ්ඣති දන්තො වා රුජති භික්ඛා වා මන්දා ලඩා හොති තාවතකෙන පන නෙව වත්තුං සක්කොති නගන්තුං, අපිච ඛො නසක්කොමීති සඤ්ඤී හොති අයං පහු හුත්වා අප්පහුසඤ්ඤී නාම, ඉමිනා ඡාදිතාපි අච්ඡාදිතා, අප්පහුනා පන වත්තුං වා ගන්තුං වා අසමත්ථෙන පහුසඤ්ඤිනා වා අප්පහුසඤ්ඤිනා වා ඡාදිතා හොතු අච්ඡාදිතාව, "ඡාදෙතුකාමො ච හොති ඡාදෙති චා"ති ඉදං උත්තානත්ථමෙව, සචෙ පන ඡාදෙස්සාමීති ධුරනික්ඛෙපං කත්වා පුරෙභත්තෙ වා පච්ඡාභත්තෙ වා පඨමයාමාදිසු වා ලජ්ජිධම්මං ඔක්කමිත්වා අන්තොඅරුණෙයෙව ආරොචෙති අයං ඡාදෙතුකාමො නඡාදෙති නාම, යස්ස පන අභික්ඛුකෙ ඨානෙ වසන්තස්ස ආපජ්ජිත්වා සභාගස්ස භික්ඛුනො ආගමනං ආගමෙන්තස්ස සභාගසන්තිකං වා ගච්ඡන්තස්ස අඩ්මාසොපි මාසොපි අතික්කමති අයං නඡාදෙතුකාමො ඡාදෙති නාම, අයම්පි අච්ඡන්නාව හොති, යො පන ආපන්නමත්තොව අග්ගිං අක්කන්තපුරිසො විය සහසා අපක්කමිත්වා සභාගඨානං ගන්ත්වා ආවිකරොති අයං නඡාදෙතුකාමොව නඡාදෙති නාම, සචෙ පන සභාගං දිස්වාපි අයමෙම උපජ්ඣායො වා ආචරියො වාති ලජ්ජාය නාරොචෙති ඡන්නාව හොති ආපත්ති, උපජ්ඣායාදිභාවො හි ඉධ අප්පමාණං, අවෙරිසභාගමත්තමෙව පමාණං, තස්මා අවෙරිසභාගස්ස සන්තිකෙ ආරොචෙතබ්බා, යො පන විසභාගො හොති සුත්වා පකාසෙතුකාමො එව රූපස්ස උපජ්ඣායස්සාපි සන්තිකෙ න ආරොචෙතබ්බා, තත්ථ පුරෙභත්තං වා ආපත්තිං ආපන්නො හොතු පච්ඡාභත්තං වා දිවා වා රත්තිං වා යාව අරුණං නඋග්ගච්ඡති තාව ආරොචෙතබ්බං, උඩ්ඩෙත අරුණෙ පටිච්ඡන්නා හොති පටිච්ඡාදනප්පච්චයාච දුක්කටං ආපජ්ජති, සභාගසංඝාදිසෙසං, ආපන්නස්ස සන්තිකෙ ආවිකාතුං නවට්ටති, සචෙ ආවිකරොති ආපත්ති ආවිකතා හොති දුක්කටා පන නමුච්චති, තස්මා සුඩ්ස්ස සන්තිකෙ ආවිකාතබ්බා, ආවිකරොන්තො ච තුස්සං සන්තිකෙ එකං ආපත්තිං ආවිකරොමීති වා ආවික්ඛාමීති වා ආරොචෙමීති වා මම එකං ආපත්තිං ආපන්නභාවං ජානාහීති වා වදතු එකං ගරුකාපත්තිං ආවිකරොමීති ආදිනා වා න යෙන වදතු සබ්බෙහිපි ආකාරෙහි අප්පටිච්ඡන්නාව හොතීති කුරුන්දියං

වුත්තං, සචෙ පන ලහුකාපත්තිං ආවිකරොතීති ආදිනා වා නයෙන වදති පටිවිජානාව හොති, විත්ථාරං ආරොචෙති ආපත්තිං ආරොචෙති උභයං ආරොචෙති නිමිත්තෙනාපි ආරොචිතාව හොති, ඉති ඉමානි දස කාරණානි උපලක්ඛෙත්වා පටිවිජානපරිවාසං දෙන්තෙන පඨමමෙව පටිවිජානනා නාවො ඤාතබ්බා, තතො පටිවිජානදිවසෙ ච ආපත්තියො ච සල්ලක්ඛෙත්වා සචෙ එකාහපටිවිජානා හොති,"අහං භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිසට්ඨිං එකාහපටිවිජානන" නති එවං යාචිතුපෙත්වා ඉධ වුත්තනයෙනෙව කම්මවාචා වත්වා පරිවාසො දාතබ්බා, අථ ද්වීහතීහාදි පටිවිජානා හොති ද්විහපටිවිජානං තීහපටිවිජානං චතුහපටිවිජානං පඤ්චහපටිවිජානං ඡාහපටිවිජානං සත්තාහපටිවිජානං අට්ඨාහපටිවිජානං නවාහපටිවිජානං දසාහපටිවිජානං එකාදසාහපටිවිජානං වා දසාහපටිවිජානං තෙරසාහපටිවිජානං චුද්දසාහපටිවිජානන්ති එවං ඨාව චුද්දසදිවසානි දිවසවසෙන යොජනා කාතබ්බා, පඤ්චදසදිවසානි පටිවිජානාය පක්ඛපටිවිජානන්ති වත්වා යොජනා කාතබ්බා, තතො යාව එකූනතිංසනිස්සග්ගිදිවසා තාව අතිරෙකපක්ඛපටිවිජානන්ති, තතො මාසපටිවිජානං අතිරෙකමාසපටිවිජානං ද්වෙමාසපටිවිජානං අතිරෙක ද්වෙමාසපටිවිජානං තෙමාස අතිරෙකතෙමාස චතුමාස අතිරෙකචතුමාස පඤ්චමාස අතිරෙකපඤ්චමාස ඡමාසං අතිරෙකඡමාස සත්තමාස අතිරෙක සත්තමාස අට්ඨමාස අතිරෙකඅට්ඨමාස නවමාස අතිරෙකනවමාස දස මාස අතිරෙකදසමාස එකාදසමාස අතිරෙකඑකාදසමාස පරිවිජානන්නන්ති එවං යොජනා කාතබ්බා, සංවච්ඡරං පරිපුණ්ණං එකසංවච්ඡරපරිවිජානන්නන්ති, තතොපරං අතිරෙකසංවච්ඡර ද්වෙසංවච්ඡර අතිරෙකද්වෙසංවච්ඡර තිසංවච්ඡර අතිරෙකතිසංවච්ඡර චතුසංවච්ඡර අතිරෙකචතුසංවච්ඡර පඤ්චසංවච්ඡර අතිරෙකපඤ්චසංවච්ඡර පරිවිජානන්නන්ති එවං යාව සට්ඨිං වච්ඡර අතිරෙකසට්ඨිසංවච්ඡර පරිවිජානන්නන්ති වා තතො වා භියොපි වත්වා යොජනා කාතබ්බා, සචෙ පන වෙ නිස්සෙසා තතුත්තරිං වා ආපත්තිං හොන්ති යථා ඉධ එකං ආපත්තින්ති වුත්තං එවං වෙ ආපත්තියෙ නිස්සෙසා ආපත්තියොති වත්තබ්බං, තතො පරං පන සතං වා හොතු සහස්සං වා සම්බහුලාති වත්තුං වට්ටති, නානාවත්ථුකාසුපි "අහම්භන්තෙ සම්බහුලා සංඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකං සුක්කවිසට්ඨිං එකං කායසංසග්ගං එකං දුට්ඨුල්ලවාචං එකං අත්තකාමං එකං සඤ්චරිත්තං එකාහපටිවිජානාථෙ"ති එවං ගණනවසෙන වා "අහම්භන්තෙ සම්බහුලා සංඝාදිසෙසා ආපත්තියෙ ආපජ්ජිං නානාවත්ථුකාථෙ එකාහපටිවිජානාථෙ"ති එවං වත්ථුකිත්තනවසෙන වා "අහම්භන්තෙ සම්බහුලා සංඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහපටිවිජානාථෙ"ති එවං නාමසම්පත්තිවසෙන වා යොජනා කාතබ්බා, තත්ථ නාමං දුවිධං සඤ්ඤාසඞ්ඛාරණඤ්ච සබ්බසඞ්ඛාරණඤ්ච, තත්ථ සංඝාදිසෙසොති සඤ්ඤාසඞ්ඛාරණං, ආපත්තීති සබ්බසඞ්ඛාරණං, තස්මා "සම්බහුලා ආපත්තියෝ ආපජ්ජිං එකාහපටිවිජානාථෙ"ති එවං සබ්බසඞ්ඛාරණනාමවසෙනාපි වත්තුං වට්ටති, ඉදං හි සබ්බමෙපි පරිවාසාදිකං විනයකම්මං වත්ථුවසෙන ගොත්තවසෙන නාමවසෙන ආපත්ති වසෙන ච කාතුං වට්ටතියෙව, තත්ථ "සුක්කවිසට්ඨි"ති වත්ථු වෙව ගොත්තං ච,

සංඝාදිසෙසොති නාමචෙව ආපත්ති ච, කායසංසග්ගොති වත්ථු චෙව ගොත්තඤ්ච, සංඝාදිසෙසොති නාමචෙව ආපත්ති ච, තත්ථ සුක්කවිසඨිං කායසංසග්ගන්ති ආදිනා වචනෙනාපි නානාවත්ථුකායොති වචනෙනාපි වත්ථුචෙව ගොත්තඤ්ච ගහිතං හොති, සංඝාදිසෙසොති වචනෙනාපි ආපත්තියොති වචනෙනාපි නාමචෙව ආපත්ති ච ගහිතා හොති, ඉධ පන එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සචෙතනිකං සුක්කවිසඨින්ති නාමම්පි වත්ථුගොත්තානිපි ගහිතානෙව, යථා ච ඉධ අයං උදායිභික්ඛූති වුත්තං එවං යො යො ආපන්නො හොති තස්ස තස්ස නාමං ගහෙත්වා අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛූති කම්මවාචා කාතබ්බා, කම්මවාචාපරියොසානෙ ච තෙන භික්ඛුනා මාළකසීමායමෙව "පරිවාසං සමාදියාමි වත්තං සමාදියාමි"ති වුත්තනයෙනෙව වත්තං සමාදාතබ්බං, සමාදියිත්වා තත්ථෙව සංඝස්ස ආරොචෙතබ්බං, ආරොචෙන්තෙන ච එවං ආරොචෙතබ්බං "අහං භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සචෙතනිකං සුක්කවිසඨිං එකාහපටිච්ඡන්නං, සොහං සංඝං එකිස්සා ආපත්තියා සචෙතනිකාය සුක්කවිසඨියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සංඝො එකිස්සා ආපත්තියා සචෙතනිකාය සුක්කවිසඨියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසාමි වෙදියාමහං භන්තෙ වෙදියතීති මං සංඝො ධාරෙතූති" ඉමච පනත්ථං ගහෙත්වා යාය කායචි වාචාය ආරොචෙතුං වට්ටතියෙව, ආරොචෙත්වා සචෙ නික්ඛිපිතුකාමො වුත්තනයෙනෙව සංඝමජ්ඣෙ නික්ඛිපිතබ්බං, මාළකතො භික්ඛුසු නික්ඛන්තෙසු එකස්සපි සන්තිකෙ නික්ඛිපිතුං වට්ටති, මාළකතො නික්ඛමිත්වා සතිං පටිලභන්තෙන සහගච්ඡන්තස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බං, සචෙ සොපි පක්කන්තො අඤ්ඤස්ස යස්ස මාළකෙ නාරොචිතං තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං, ආරොචෙන්තෙනව අවසානෙ "වෙදියතීති මං ආයස්මා ධාරෙතූ"ති වත්තබ්බං, චින්නං ආරොචෙන්තෙන "ආයස්මන්තා ධාරෙන්තූ"ති, තිණ්ණං ආරොචෙන්තෙන "ආයස්මන්තො ධාරෙන්තූ"ති වත්තබ්බං, නික්ඛිත්තකාලතො පඨාය පක්කත්තඨානෙ තිඨති, සචෙ අප්පභික්ඛුකො විහාරො හොති සභාගභික්ඛු වසන්ති වත්තං අනික්ඛිපිත්වා විහාරෙයෙව රත්තිපරිග්ගහො කාතබ්බො, අථ නසක්කා සොධෙතුං වුත්තනයෙනෙව වත්තං නික්ඛිපිත්වා පච්චුස සමයෙ එකෙන භික්ඛුනා සඛිං මානත්තවණ්ණනායං වුත්තනයෙන උපචාරසීමං අතික්කමිත්වා මහාමග්ගා උක්කම්ම පටිච්ඡන්නඨානෙ නිසීදිත්වා අන්තොඅරුණෙයෙව වුත්තනයෙනෙව වත්තං සමාදියිත්වා තස්ස භික්ඛුනො පරිවාසො ආරොචෙතබ්බො, ආරොචෙන්තෙන සචෙ නවකතරො හොති ආවුසොති වත්තබ්බං, සචෙ බුඩ්ඪතරො භන්තෙති වත්තබ්බං, සචෙ අඤ්ඤෙ කොචි භික්ඛු කෙනෙචිදෙව කරණීයෙන තං ඨානං ආගච්ඡති සචෙ එස තං පස්සති සඤ්ඤං වාස්ස සුණාති ආරොචෙතබ්බං, ආනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදොචෙව වත්තභෙදොව, අථ චාදස හත්ථං උපචාරං ඔක්කමිත්වා අජානන්තස්සෙව ගච්ඡති රත්තිච්ඡෙදොයෙව හොති වත්තභෙදො පන නත්ථි, උග්ගතෙ අරුණෙ වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං, සචෙ සො භික්ඛු කෙනචිදෙව කරණීයෙන පක්කන්තො හොති යං අඤ්ඤං සබ්බපඨමං පස්සති තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං, සචෙ පන කිචි

නපස්සති විහාරං ගන්ත්වා අත්තනා සඞ්ඝං ගතභික්ඛුස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බන්ති මහාසුම්මත්ථෙරො ආහ, මහාපදුමත්ථෙරො පන යං පඨමං පස්සති තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං අයං නික්ඛිත්තවත්තස්ස පරිහාරොති ආහ, එවං යත්තකානි දිවසානි ආපත්ති පටිච්ඡන්නා හොති තත්තකානි තතො අධිකතරානි වා කුක්කුච්චවිනොදනත්ථාය පරිවසිත්වා සංඝං උපසංකමිත්වා වත්තං සමාදියිත්වා මානත්තං යාචිතබ්බං, අයං හි වත්තෙන සමාදිනෙන එව මානත්තාරහො හොති, නික්ඛිත්තවත්තෙන පරිවුත්ථත්තා අනික්ඛිත්තවත්තස්ස පන පුන සමාදානකිච්චං නත්ථි, සො හි පටිච්ඡන්නදිවසාතික්කමෙනෙව මානත්තාරහො හොති, තස්මා තස්ස මානත්තං දාතබ්බමෙව, ඉදං පටිච්ඡන්නමානත්තං නාම, තං දෙන්තෙන යමෙව එකාපත්ති හොති පාලියං වුත්තනයෙනෙව දාතබ්බං, අථ වෙවා තිස්සො වා "සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සංඝං චින්නං ආපත්තීනං තිස්සන්නං ආපත්තීනං එකාහපටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමි"ති පරිවාසෙ වුත්තනයෙනෙව ආපත්තියො ච දිවසෙ ච සල්ලක්ඛෙත්වා යොජනා කාතබ්බා, අපපටිච්ඡන්නාපත්ති පටිච්ඡන්නාපත්තියා සමොධානෙත්වාපි දාතුං වට්ටති, කථං-පටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං වසිත්වා "අහම්භන්තෙ එකං ආපත්තිංආපජ්ජිං සචෙතනිකං සුක්කවිසඞ්ඝිං එකාහපටිච්ඡන්නං, සොහං සංඝං එකිස්සා ආපත්තියා සචෙතනිකාය සුක්කවිසඞ්ඝියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සංඝො එකිස්සා ආපත්තියා සචෙතනිකාය සුක්කවිසඞ්ඝියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො, අහම්භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සචෙතනිකං සුක්කවිසඞ්ඝිං අපටිච්ඡන්නං, සොහං භන්තෙ සංඝං තාසං ආපත්තීනං සචෙතනිකානං සුක්කවිසඞ්ඝීනං පටිච්ඡන්නාය ච අපටිච්ඡන්නාය ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමි"ති, අථස්ස තදනුරූපං කම්මවාචං කත්වා මානත්තං දාතබ්බං, සචෙ පටිච්ඡන්නා චෙ අපටිච්ඡන්නා එකා පටිච්ඡන්නානච අපටිච්ඡන්නාය චාති වත්තබ්බං, අථ පටිච්ඡන්නා එකා අපටිච්ඡන්නා චෙ පටිච්ඡන්නාය ච අපටිච්ඡන්නානචාති වත්තබ්බං, සචෙ පටිච්ඡන්නාපි චෙ අපටිච්ඡන්නාපි චෙ පටිච්ඡන්නානච අපටිච්ඡන්නානචාති වත්තබ්බං, සබ්බත්ථ අනුරූපං කම්මවාචං කත්වා මානත්තං දාතබ්බං, විණ්ණමානත්තස්සව තදනුරූපමෙව කම්මවාචං කත්වා අබ්භානං කාතබ්බං, ඉධ පන එකාපත්ති වසෙන වුත්තං, ඉති යං පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවාසාවසානෙ මානත්තං දීය්‍යති ඉදං පටිච්ඡන්නමානත්තං නාම, එවමෙත්ථ එකෙනෙව යොජනාමුඛෙන පටිච්ඡන්නපරිවාසො ච පටිච්ඡන්නමානත්තච වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං, පක්ඛමානත්තං සමොධානමානත්තච අවසෙසපරිවාසකථාවසානෙ කථයිස්සාම. සුඞ්ඛන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසොති හි චෙ පරිවාසා අවසෙසා, තත්ථ සුඞ්ඛන්තපරිවාසො නාම පරතො අධම්මික මානත්තාවසානෙ "තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු සම්බහුලා සංඝාදිසෙසා ආපත්තියො අපන්නො හොති ආපත්තිපරියන්තං නජානාති රත්තිපරියන්තං නජානාතී" ති ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං අනුඤ්ඤාතපරිවාසො,

සො දුවිධො-චූළසුඩන්තො මහාසුඩන්තොති,දුවිධොපි චෙස රත්තිපරිච්ඡේ
දං සකලං වා එකච්චං වා අජානන්තස්ස ච අසරන්තස්ස ච තත්ථ වෙමති
කස්ස ච දාතබ්බො, ආපත්තිපරියන්තං පන එත්තිකා අහං ආපත්තියො
ආපන්නොති ජානාතු වා මාවා අකාරණමෙතං, තත්ථ යො උපසම්පදතො
පඨාය අනුලොමක්කමෙන වා ආරොචිතදිවසතො පඨාය පටිලොමක්කමෙ
න වා අසුකච අසුකච දිවසං වා පක්ඛං වා මාසං වා සංවච්ඡරං වා තව සුඩ
භාවං ජානාසීති පුච්ඡියමානො ආම භන්තෙ ජානාමි එත්තකං නාම කාලං
අහං සුඩොති වදති තස්ස දින්නො සුඩන්තපරිවාසො චූළසුඩන්තොති
වුච්චති, තං ගහෙත්වා පරිවසන්තෙන යත්තකං කාලං අත්තනො සුඩිං
ජානාති තත්තකං අපනෙත්වා අවසෙසං මාසං වා චෙමාසං වා පරිවසි
තබ්බං, සචෙ මාසමත්තං අසුඩොම්හීති සල්ලක්ඛෙත්වා අග්ගහෙසි පරි
වසන්තො ච පුන අඤ්ඤං මාසං සරති තම්පි මාසං පරිවසිතබ්බමෙව, පුන
පරිවාසදානකිච්චං නත්ථි, අථ චෙමාසං අසුඩොම්හීති සල්ලක්ඛෙත්වා
අග්ගහෙසි පරිවසන්තො ච මාසමත්තමෙවාහං අසුඩොම්හීති සන්නිඨානං
කරොති මාසමෙව පරිවසිතබ්බං, පුන පරිවාසදානකිච්චං නත්ථි, අයං හි
සුඩන්තපරිවාසො නාම උඩම්පි ආරොහති හෙඨාපි ඔරොහති ඉදමස්ස
ලක්ඛණං, අඤ්ඤස්මිං පන ආපත්තිවුඨානෙ ඉදං ලක්ඛණං, යො අපටිච්ඡ
න්නං ආපත්තිං පටිච්ඡන්නන්ති විනයකම්මං කරොති තස්සාපි ආපත්ති
වුඨාති, යො පටිච්ඡන්නං අපටිච්ඡන්නන්ති විනයකම්මං කරොති තස්ස
නවුඨාති, අවිරපටිච්ඡන්නං විරපටිච්ඡන්නාති කරොන්තස්ස වුඨාති, විර
පටිච්ඡන්නං අවිරපටිච්ඡන්නාති කරොන්තස්ස නවුඨාති, එකං ආපජ්ජිත්වා
සම්බහුලාති කරොන්තස්සාපි වුඨාති, එකං විනා සම්බහුලානං අභාවතො
සම්බහුලා පන ආපජ්ජිත්වා එකං ආපජ්ජිත්වා කරොන්තස්ස නවුඨාති, යො
පන යථාවුත්තෙන අනුලොමපටිලොමනයෙන පුච්ඡියමානොපි රත්ති
පරියන්තං නජානාති නසරති වෙමතිකො වා හොති තස්ස දින්නො
සුඩන්තපරිවාසො මහාසුඩන්තොති වුච්චති, තං ගහෙත්වා ගහිතදිවසතො
යාව උපසම්පදදිවසො තාව රත්තියො ගණෙත්වා පරිවසිතබ්බං, අයං
උඩං නාරොහති හෙඨා පන ඔරොහති, තස්මා සචෙ පරිවසන්තො රත්ති
පරිච්ඡෙදෙ සන්නිඨානං කරොති, මාසො වා සංවච්ඡරො වා මය්හං ආ
පන්නස්සාති මාසං වා සංවච්ඡරං වා පරිවසිතබ්බං, පරිවාසයාචනදාන
ලක්ඛණං පනෙත්ථ පරතො පාළියං ආගතනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, කම්ම
වාචාපරියොසානෙ ච වත්තසමාදානමානත්තඅබ්භානානි වුත්තනයා
නෙව, අයං සුඩන්තපරිවාසො නාම, සමොධානපරිවාසො නාම තිවිධො
හොති- ඔධානසමොධානො අග්ඝසමොධානො මිස්සකසමොධානොති,
තත්ථ ඔධානසමොධානො නාම අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පටිච්ඡාදෙන්තස්ස
පරිවුත්ථදිවසෙ ඔධුනිත්වා මක්ඛෙත්වා පුරිමාය ආපත්තියා මූලදිවසපරිච්ඡෙ
දෙ පච්ඡා ආපන්නං ආපත්තිං සමොදහිත්වා දාතබ්බපරිවාසො වුච්චති,
සො පරතො "තෙන හි භික්ඛවෙ සංඝො උදායිං භික්ඛුං අන්තරා එකිස්සා
ආපත්තියා සචෙතනිකාය සුක්කවිසඝියා පචාහපටිච්ඡන්නාය මූලායපටි

කස්සිත්වා පුරිමාය ආපත්තියා සමොධානපරිවාසං දෙතූති, ඉතො පඨාය විත්ථාරතො පාලියං යෙව ආගතො, අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයො-යො පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවාසං ගහෙත්වා පරිවසන්තො වා මානත්තාරහො වා මානත්තං චරන්තො වා අබ්භානාරහො වා අඤ්ඤං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පුරිමාය ආපත්තියා සමා වා ඌනතරා වා රත්තියො පටිච්ඡාදෙති තස්ස මූලායපටිකස්සනෙන තෙ පරිවුත්ථදිවසෙ ච මානත්ත විණ්ණදිවසෙ ච සබ්බෙ ඔධුනිත්වා අදිවසෙ කත්වා පච්ඡා ආපන්නාපත්තිං මූලාපත්තියං සමොධාය පරිවාසො දාතබ්බො, තෙන සචෙ මූලාපත්ති පක්ඛපටිච්ඡන්නා අන්තරාපත්ති ඌනකපක්ඛපටිච්ඡන්නා පුන පක්ඛමෙව පරිවාසො පරිවසිතබ්බො, අථාපි අන්තරාපත්ති පක්ඛපටිච්ඡන්නාව පක්ඛමෙව පරිවසිතබ්බං, එතෙනුපායෙන යාවසඞ්ඝස්සපටිච්ඡන්නා මූලාපත්ති තාව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, සඞ්ඝස්සානි පරිවසිත්වා මානත්තාරහො හුත්වාපි හි එකදිවසං අන්තරාපත්තිං පටිච්ඡාදෙත්වා පුන සඞ්ඝස්සානි පරිවාසාරහො හොති, සචෙ පන අන්තරාපත්ති මූලාපත්තිතො අතිරෙකපටිච්ඡන්නා හොති තත්ථ කිං කාතබ්බන්ති වුත්තෙ මහාසුම්මත්ථෙරො ආහ අතෙකිච්ඡො අයං පුග්ගලො අතෙකිච්ඡො නාම ආවිකාරාපෙත්වා විස්සජ්ජෙතබ්බොති, මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ කස්මා අතෙකිච්ඡො නාම? නනු අයං සමුච්චයක්ඛන්ධකො නාම බුද්ධානං ඨිතකාලසදිසො? ආපත්ති නාම පටිච්ඡන්නා වා හොතු අපටිච්ඡන්නා වා සමකඌනකතර අතිරෙකපටිච්ඡන්නා වා, විනයධරස්ස කම්මවාචං යොජෙතුං සමත්ථභාවො යෙවෙත්ථ පමාණං, තස්මා යා අතිරෙකපටිච්ඡන්නා හොති තං මූලාපත්තිං කත්වා තත්ථ ඉතරං සමොධාය පරිවාසො දාතබ්බොති අයං ඔධානසමොධානො නාම, අග්ඝසමොධානො නාම සම්බහුලාසු ආපත්තිසු යා එකා වා චෙ වා තිස්සො වා සම්බහුලා වා ආපත්තියො සබ්බවිරපටිච්ඡන්නායො තාසං අග්ඝෙන සමොධාය තාසං රත්තිපරිච්ඡෙදවසෙන අවසෙසානං ඌනකතරපටිච්ඡන්නානං ආපත්තීනං පරිවාසො දීය්‍යති අයං වුච්චති අග්ඝසමොධානො. සො පරතො "තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු සම්බහුලා සංඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපන්නො හොති එකා ආපත්ති එකාහපටිච්ඡන්නා එකා ආපත්ති චීහපටිච්ඡන්නා"ති ආදිනා නයෙන පාලියං ආගතොයෙව, යස්ස පන සතං ආපත්තියො දසාහපටිච්ඡන්නා අපරම්පි සතං ආපත්තියො දසාහපටිච්ඡන්නාති එවං දසක්ඛත්තුං කත්වා ආපත්තිසහස්සං දිවසසතපටිච්ඡන්නං හොති තෙන කිං කාතබ්බන්ති? සබ්බං සමොදහිත්වා දසදිවසෙ පරිවසිතබ්බං, එවං එකෙනෙව දසාහෙන දිවසසතම්පි පරිවසිතමෙව හොති, වුත්තම්පි චෙතං:-

"දසසතං රත්තිසතං ආපත්තියො ඡාදයිත්වාන,
දසරත්තියො වසිත්වාන මුච්චෙය්‍ය පාරිවාසිකො
පඤ්හාමෙසා කුසලෙහි චින්තිතා"ති.

අයං අග්ඝසමොධානො නාම, මිස්සකසමොධානො නාම යො නානාවත්ථුකා ආපත්තියො එකතො කත්වා දීය්‍යති, තත්‍රායං නයො "අහම්හන්තෙ සම්බහුලා සංඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකං සුක්කවිසඞ්ඝිං එකං

කායසංසග්ගං එකං දුඝ්ලලවාචං එකං අත්තකාමං එකං සංචරිත්තං එකං කුටිකාරං එකං විහාරකාරං එකං දුඝ්දෙසං එකං අඤ්ඤභාගියං එකං සංඝභෙදං එකං භෙදානුවත්තකං එකං දුබ්බචං එකං කුලදූසකං, සො හම්භන්තෙ සංඝං තාසං ආපත්තීනං සමොධානපරිවාසං යාචාමි"ති තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා තදනුරූපාය කම්මවාචාය පරිවාසො දාතබ්බො, එත්ථ ච සංඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං නානාවත්ථුකායොතිපි සංඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං ඉතිපි එවං පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව වත්ථුවසෙනපි ගොත්තවසෙනපි නාමවසෙනපි ආපත්තිවසෙනපි යොජෙත්වා කම්මවාචං කාතුං වට්ටති යෙවාති, අයං මිස්සකසමාධනො. සබ්බපරිවාසකම්මවාචාවසානෙ පන නික්ඛිත්තානික්ඛිත්තාදිකථා පුරිමනයෙනෙව වෙදිතබ්බාති.

පාරිවාසකථා නිඝිතා,

ඉදානි යං වුත්තං පක්ඛමානත්තව සමොධානමානත්තව අවසෙසපරිවාසකථාවසානෙ කථයිස්සාමාති තස්සොකාසො පම්පත්තො, තස්මා වුච්චති "පක්ඛමානත්ත" න්ති භික්ඛුනියා දාතබ්බමානත්තං, තම්පන පටිච්ඡන්නායපි අපටිච්ඡන්නායපි ආපත්තියා අඩ්මාසමෙව දාතබ්බං, වුත්තං හෙතං "ගරුධම්මං අජ්ඣාපන්නාය භික්ඛුනියා උභතොසංඝෙ පක්ඛමානත්තං චරිතබ්බ" න්ති, තම්පන භික්ඛුනිහි අත්තනො සීමං සොධෙත්වා විහාරසීමාය වා විහාරසීමං සොධෙතුං අසක්කොන්තිහි ඛණ්ඩසීමාය වා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන චතුවග්ගං ගණං සන්නිපාතෙත්වා දාතබ්බං, සචෙ එකා ආපත්ති හොති එකිස්සා වසෙන, සචෙ වෙ වා තිස්සො වා සම්බහුලා වා එකවත්ථුකා වා නානාවත්ථුකා වා තාසං තාසං වසෙන වත්ථු ගොත්තනාමආපත්තිසු යං යං ඉච්ඡති තං තං ආදාය යොජනා කාතබ්බා, තත්‍රිදං එකාපත්තිවසෙන මුඛමත්තදස්සනං, තාය ආපන්නාය භික්ඛුනියා භික්ඛුනීසංඝං උපසංකමිත්වා එකංසං උත්තරාසංගං කරිත්වා බුද්ඝානං භික්ඛුනිනං පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිම්පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො, "අහං අය්‍යෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං ගාමන්තරං සාහං අය්‍යෙ එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං යාචාමි" ති එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා ව්‍යත්තාය භික්ඛුනියා පටිබලාය සංඝො ඤාපෙතබ්බො, "සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සංඝො අයං ඉත්ථන්නාමා භික්ඛුනී එකං ආපත්තිං ආපජ්ජි ගාමන්තරං, සා සංඝං එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං යාචති, යදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං සංඝො ඉත්ථන්නාමාය භික්ඛුනියා එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං දදෙය්‍ය එසා ඤත්ති, සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සංඝො අයං =පෙ= දුතියම්පි තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි, සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සංඝො =පෙ= දෙති, දින්නං සංඝෙන ඉත්ථන්නාමාය භික්ඛුනියා එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං, ඛමති සංඝස්ස තස්මා තුණ්ඩී එවමෙතං ධාරයාමි"ති, කම්මවාචාපරියොසානෙ වත්තං සමාදියිත්වා භික්ඛුමානත්තකථාය වුත්තනයෙනෙව සංඝස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිත්තවත්තං වසිතුකාමාය තත්ථෙව සංඝමජ්ඣෙ වා පක්කන්තාසු භික්ඛුනීසු එකභික්ඛුනියා වා දුතියිකාය වා සන්තිකෙ වුත්තනයෙ

නෙව නික්ඛිපිතබ්බං, අඤ්ඤිස්සා පන ආගන්තුකාය සන්තිකෙ ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං, නික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය පකතත්තාඬ්ගණෙ නිසීදති, පුන සමාදියිත්වා අරුණං උට්ඨපෙන්තියා පන භික්ඛුනීනං සන්තිකෙයෙව වසිතුං නලභති, උභතොසංඝෙ පක්ඛමානත්තං චරිතබ්බන්ති හි වුත්තං, තසමා අස්සා ආචරියුපජ්ඣායානි විහාරං ගන්ත්වා සභාගකපක්ඛෙ සීතා එකො මහාථෙරො වා ධම්මකථිකො වා භික්ඛු වත්තබ්බා, එකිස්සා භික්ඛුනියා චීවරකම්මං කත්තබ්බන්ති, තත්ර නො අය්‍යා වත්තාරෙ භික්ඛූ පෙසෙථාති සංඝතො අකාතුං නලභති, පෙසෙය්‍යාමාති වත්තබ්බං, චතුන්නං පකතත්තා භික්ඛුනීනං මානත්තචාරිණිං භික්ඛුනිං ගහෙත්වා අන්තොඅරුණෙයෙව නික්ඛමිත්වා ගාමූපචාරතො පෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කමිත්වා මඝා උක්කමම ගුම්බවනිආදීනි පවිච්ඡින්නඨානෙ නිසීදිතබ්බං, විහාරූපචාරතොපි පෙ ලෙඩ්ඩුපාතා අතික්කමිතබ්බා, චතුන්නං පකතත්තාභික්ඛුනීපි තත්ථ ගන්තබ්බං, ගන්ත්වා පන භික්ඛුනීනිං සඞ්ඝං න එකඨානෙ නිසීදිතබ්බං, පරික්ඛිත්වා අව්දූරඨානෙ නිසීදිතබ්බං, ඛුරුන්දිමහාපච්චරියු පන භික්ඛුනීනිපි ව්‍යත්තං එකං වා පෙ වා උපාසිකායො භික්ඛුනිපි එකං වා පෙ වා උපාසකඤ්ච අත්තා රක්ඛණත්ථාය ගහෙත්වා ගන්තබ්බන්ති වුත්තං, ඛුරුන්දියං යෙව ච භික්ඛූනුපස්සයයස්ස ච විහාරස්ස ච උපචාරං මුඤ්චිතුං වට්ටතීති වුත්තං, ගාමූස්සානි නවුත්තං, එවං නිසින්නෙනපි පන භික්ඛූසු ච භික්ඛුනීසු ච තාය භික්ඛුනියා මානත්තං සමාදියාමි වත්තං සමාදියිත්වා වත්තං සමාදියිත්වා භික්ඛුනියා සන්තිකෙ තාව එවං ආරොචෙතබ්බං, "අහං අය්‍යෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං ගාමන්තරං සාහං සංඝං එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං යාචිං, තස්සා මෙ සංඝො එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං අදාසි සාහං පක්ඛමානත්තං චරාමි වෙදියාමහං අය්‍යෙ වෙදියතීති මං සංඝො ධාරෙතූ"ති, තතො භික්ඛුසංඝස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා එවං ආරොචෙතබ්බං, අහං අය්‍යා එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං =පෙ= වෙදියාමිහං අය්‍යා වෙදියතීති මං සංඝො ධාරෙතූ"ති, ඉධාපි යාව කාරුඤ්ඤාය ආරොචෙත්වා වට්ටති, ආරොචෙත්වා ච භික්ඛුනිසංඝස්සාව සන්තිකෙ නිසිදිතබ්බං ආරොචිතාකාලතො පට්ඨාය භික්ඛූනං ගන්තුං වට්ටති, සචෙ සාසංකං හොති භික්ඛුනියො තත්ථෙව ඨානං පච්චාසිංසන්ති ඨාතබ්බං, සචෙ අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛු වා භික්ඛුනි වා තං ඨානං එති පස්සන්තියා ආරොචෙතබ්බං, නොචෙ ආරොචෙති රත්තිච්ඡෙදෙ චෙව වත්තභෙදදුක්කටඤ්ච, සචෙ අජානන්තියා එව උපචාරං ඔක්කමිත්වා ගච්ඡති රත්තිච්ඡෙදෙව හොති, නවත්ත භෙදදුක්කටං, සචෙ භික්ඛුනියො උපස්සිබ්බායාදීනං වත්තකරණට්ඨං පගෙව ගන්තුකාමා හොන්ති රත්තිච්පවාසගණඹහියන්තරාමන්තරාපත්ති රක්ඛණත්ථං එකං භික්ඛුනිං ඨපෙත්වා ගන්තබ්බං, තාය අරුණෙ උග්ගතෙ තස්සා සන්තිකෙ වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං, එතෙනුපායෙන අඛණ්ඩා පඤ්චදස රත්තියො මානත්තං චරිතබ්බං, අන්තික්ඛත්තුවත්තාය පන පාරිවාසිකක්ඛන්ධකෙ වුත්තනයෙනෙව සම්මාවත්තිතබ්බං, අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො "ආගන්තුකස්ස ආරොචෙතබ්බ"න්ති එත්ථ යත්තකා පුරෙභත්තං වා පච්ඡාභත්තං වා තං ගාමං භික්ඛූ වා භික්ඛුනියො වා ආගච්ඡන්ති සඛෙඛසං ආරොචෙතබ්බං, අනාරොචෙන්තියා රත්තිච්ඡෙදෙ ච වත්තභෙදදුක්කටඤ්ච, සචෙපි රත්තිං

කොවි භික්ඛු තං ගාමූපචාරං ඔක්කමිත්වා ගච්ඡති රත්තිච්ඡේදෙ හොතියෙව, අජානනපච්චයා පන වත්තභෙදතො මුච්චති, කුරුන්දිආදීසු පන අනික්ඛිත්තවත්තභික්ඛූනං වුත්තනයෙනෙව කථෙතබ්බන්ති වුත්තං, තං පරිවාසවත්තාදීනං උපචාරසීමාය පරිච්ඡින්නත්තා යුත්තතරං දිස්සති, උපොසථෙ ආරොචෙතබ්බං පවාරණාය ආරොචෙතබ්බං චතුන්නං භික්ඛූනම භික්ඛුනිනම දෙවසිකං ආරොචෙතබ්බං, සචෙ භික්ඛූනං තස්මිං ගාමෙ භික්ඛාචාරො සම්පජ්ජති තත්ථෙව ගන්තබ්බං, නොචෙ සම්පජ්ජති අඤ්ඤත්‍ර චරිත්වාපි තත්‍ර ආගන්ත්වා අත්තානං දස්සෙත්වා ගන්තබ්බං, බහිගාමෙ වා සංකෙතඨානං කාතබ්බං අසුකස්මිං නාම ඨානෙ අම්හෙ පස්සිස්සන්තීති, තාය සංකෙතඨානං ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං, සංකෙතඨානෙ අදිස්වා විහාරං ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං, විහාරෙ සබ්බභික්ඛූනං ආරොචෙතබ්බං, සචෙ සබ්බසං නසක්කා හොති ආරොචෙතුං බහිඋපචාරසීමාය ඨත්වා භික්ඛුනියො පෙසෙතබ්බා, තාහි ආනිතානං චතුන්නං භික්ඛූනං ආරොචෙතබ්බං, සචෙ විහාරො දූරො හොති සාසංකො උපාසකෙ ච උපාසිකායොච ගහෙත්වා ගන්තබ්බං, සචෙ පන අයං එකා වසති රත්තිච්ඡපවාසං ආපජ්ජති තස්මා යා එකා පකතත්තා භික්ඛුනී සම්මන්නිත්වා දාතබ්බා එකච්ඡනෙන ච සන්ථාය, එවං අඛණ්ඩං මානත්තං චරිත්වා වීසතිගණෙ භික්ඛුනීසංඝෙ වුත්තනයෙනෙව අබ්භානං කාතබ්බං, සචෙ මානත්තං චරමානා අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජති මූලායපටිකස්සිත්වා තස්සා ආපත්තියා මානත්තං දාතබ්බන්ති කුරුන්දියං වුත්තං, ඉදං පක්ඛමානත්තං නාම, සමොධානමානත්තං පන තිවිධං හොති ඔධානසමොධානං අග්ඝසමොධානං මිස්සකසමොධානන්ති, තත්ථ යදෙතං පරතො උදායිත්ථෙරස්ස පචාහපටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවාසං පරිවසන්තස්ස පරිවාසෙ ච මානත්තාරහඨානෙ ච අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා මූලායපටිකස්සිතස්ස "තෙනහි භික්ඛවෙ සංඝො උදායිස්ස භික්ඛුනො තිස්සන්නං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං දෙතූ"ති මානත්තං අනුඤ්ඤාතං, ඉදං ඔධානසමොධානං නාම, ඉදංහි පුනප්පුනං මූලාය පටිකස්සනෙන පරිවුත්ථදිවසෙ ඔධුනිත්වා පුරිමාපත්තීහි සඞ්ං සමොධාය දින්නං තස්මා ඔධානසමොධානන්ති වුච්චති, කුරුන්දියං පන සමොධානපරිවාසං වුත්ථස්ස දාතබ්බමානත්තං සමොධානමානත්තන්ති වුත්තං, තම්පි තෙන පරියායෙන යුජ්ජති, අග්ඝසමොධානං පන මිස්සකසමොධානච අග්ඝසමොධානමිස්සකසමොධාන පරිවාසාවසානෙ දාතබ්බමානත්තමෙව වුච්චති, තං පරිවාසකම්මවාචානුසාරෙන යොජෙත්වා දාතබ්බං, එත්තාවතා යං වුත්තං "තෙන හි භික්ඛවෙ සංඝො උදායිස්ස භික්ඛුනො එකිස්සා ආපත්තියා සචෙතනිකාය සුක්කවිසඝියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං දෙතූ"ති ආදිනා නයෙන පාලියං අනෙකෙහි ආකාරෙහි පරිවාසො ච මානත්තච වුත්තං, තස්ස යස්මා ආගතාගතඨානෙ විනිච්ඡයො වුච්චමානො පාලි විය අතිවිත්ථාරං ආපජ්ජති නව සක්කා හොති සුඛෙන පරිග්ගහෙතුං, තස්මා නං සමොධානෙත්වා ඉධෙව දස්සෙස්සාමාති, තයිදං අත්ථතො සම්පාදිතං හොති, ඉදානි යා තාව අයං පටිච්ඡන්නාය එකිස්සා ආපත්තියා වසෙන පාලි වුත්තා සා

උත්තානත්ථාව, තතොපරං විහතීහවතුහපචාහපටිච්ඡන්නානං වසෙන පාලිං වත්වා පචාහපටිච්ඡන්නාය පරිවාසතො පඨාය අන්තරාපත්ති දස්සිතා, යස්මා පන තං ආපත්තිං ආපන්නො මූලාය පටිකස්සනාරහො නාම හොති තස්මාස්ස තත්ථ මූලාය පටිකස්සනං අනුඤ්ඤාතං, සචෙ පන නික්ඛිත්තවත්තො ආපජ්ජති මූලායපටිකස්සනාරහො නහොති, කස්මා? යස්මා න සො පරිවසන්තො ආපන්නො පකතත්තඨානෙ ඨිතො ආපන්නො, තස්මා තස්සා ආපත්තියා විසුං මානත්තං චරිතබ්බං, සචෙ පටිච්ඡන්නා හොති පරිවාසොපි වසිතබ්බො, යචෙ තං මූලාය පටිකස්සනං වුත්තං තස්මිං පන කතෙ පරිවුත්ථදිවසා මක්ඛිතා හොන්ති, ඉති පරිවාසෙ අන්තරාපත්තිං දස්සෙත්වා පුන මානත්තාරහස්ස අන්තරාපත්තිං දස්සෙත්වා මූලාය පටිකස්සනං වුත්තං තස්මිම්පි කතෙ පරිවුත්ථදිවසා මක්ඛිතාව හොන්ති, තතො පරිවුත්ථපරිවාසස්ස තාසං තිස්සන්නම්පි ආපත්තීනං සමොධාන මානත්තං දස්සිතං, තතො මානත්තචාරිකස්ස අන්තරාපත්තිං දස්සෙත්වා මූලාය පටිකස්සනං වුත්තං තස්මිං පන පටිකස්සනෙ කතෙ මානත්ත විණ්ණදිවසාපි පරිවුත්ථදිවසාපි මක්ඛිතා හොන්ති තතො අබ්භානාරහස්ස අන්තරාපත්තිං දස්සෙත්වා මූලායපටිකස්සනං වුත්තං, තස්මිම්පි කතෙ සබ්බෙ තෙ මක්ඛිතාව හොන්ති, තතො පරං සබ්බා අන්තරාපත්තියො යොජෙත්වා අබ්භානකම්මං දස්සිතං, එවං පටිච්ඡන්නවාරෙ එකාහ පටිච්ඡන්නාදිවසෙන පච අන්තරාපත්තිවසෙන චතස්සොති නවකම්මවාචා දස්සිතා හොන්ති, තතොපරං පක්ඛපටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා අන්තො පරිවාසතො පඨාය පචාහපටිච්ඡන්නාය අන්තරාපත්තියා වසෙන සමොධානපරිවාසො ච සමොධානමානත්තව දස්සිතං, එත්ථ මානත්තචාරික මානත්තාරහකාලෙපි ආපන්නාය ආපත්තියා මූලාය පටිකස්සනෙ කතෙ මානත්ත විණ්ණදිවසාපි පරිවාස පරිවුත්ථදිවසාපි සබ්බෙ මක්ඛිතා හොන්ති, කස්මා? යස්මා පටිච්ඡන්නා අන්තරාපත්ති තෙනෙව වුත්තං මූලායපටිකස්සිත්වා පුරිමාය ආපත්තියා සමොධානපරිවාසං දත්වා ඡාරත්තං මානත්තං දෙතුති, තතොපරං සබ්බා අන්තරාපත්තියො යොජෙත්වා අබ්භානකම්මං දස්සෙත්වා සුක්කවිසඨිවත්ථු නිඨාපිතං, තතො එකාපත්තිමූලකච ආපත්ති වඩ්ඪනකචාති චෙ නයෙ දස්සෙත්වා අග්ගසමොධානපරිවාසො දස්සිතො, තතො සච්චව අනාරොචිතාපත්තිවත්ථුං දස්සෙත්වා සංවිච්ච අජානන අසරණවෙමතිකභාවෙහි අනාරොචිතාය ආපත්තියා පච්ඡා ලජ්ජිධම්මෙ වා ඤාණසරණනිබ්බෙමතිකභාවෙසු වා උප්පන්නෙසු යං කාතබ්බං තං දස්සෙතුං "ඉධ පන භික්ඛවෙ"ති ආදිනා නයෙන පාලි ඨපිතා, තතො අජානනඅසරණවෙමතිකපටිච්ඡන්නානං අපටිච්ඡන්නභාවං දස්සෙතුං තථෙව පාලි ඨපිතා, තතො චින්නං ආපත්තීනං චෙමාසපටිච්ඡන්නානං එකමාසපරිවාසයාචනවත්ථුං දස්සෙත්වා අසච්චව අජානනඅසරණවෙමතිකභාවෙහි අනාරොචිතෙ ඉතරස්මිං මාසෙ පච්ඡා ලජ්ජිධම්මාදිසු උප්පන්නෙසු යං කාතබ්බං තං දස්සෙතුං අජානනඅසරණවෙමතිකපටිච්ඡන්නස්ස ච ආපන්නභාවං දස්සෙතුං පුරිමනයෙනෙව පාලි ඨපිතා, තතො "ආපත්තිපරියන්තං නජානාති රත්තිපරියන්තං නජානාතී"ති ආදිනා

නයෙන සුඛන්තපරිවාසො දස්සිතො, තතො පරං පාරිවාසිකං ආදිං කත්වා විබ්භමිත්වා පුන උපසම්පන්නාදිසු පටිපත්තිදස්සනත්ථං පාළි ඨපිතා, තත්ථ "අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජති පරිමාණපටිච්ඡන්නායො"ති ආදිසු ආපත්තිපරිච්ඡේදවසෙන පරිමාණායො චෙව පටිච්ඡන්නායොවාති අත්ථො, "පච්ඡිමස්මිං ආපත්තික්ඛන්ධෙ"ති එකොව සො ආපත්තික්ඛන්ධො පච්ඡා ඡාදිතත්තා පන "පච්ඡිමස්මිං ආපත්තික්ඛන්ධෙ"ති වුත්තං, "පුරිමස්මි" න්ති එත්ථාපි එසෙවනයො, "වවත්ථිතා සම්භින්නා"ති සභාගවිසභාගානමෙ වෙතං පරියායවචනං, තතො පරං යො පටිච්ඡාදෙති තස්මිං පටිපත්ති දස්සනත්ථං "චෙ භික්ඛූ"ති ආදි වුත්තං, තත්ථ "මිස්සක"න්ති ථුල්ලච්චයාදීහි මිස්සකං, "සුඛක"න්ති සංඝාදිසෙසං විනා ලහුකාපත්තික්ඛන්ධමෙව, තතො පරං අවිසුඛවිසුඛභාවදස්සනත්ථං "ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්බහුලා සංඝාදිසෙසා"ති ආදි වුත්තං, තත්ථ ව්‍යජනුතො වා අධිප්පායතො වා අනුත්තානං නාම කිඞ් නත්ථි, තස්මා තච ඉතො පුබ්බෙ අවුත්තච සබ්බං පාලි අනුසාරෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

සමුච්චයක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිඝිනා.

සමථක්ඛන්ධකෙ "අධම්මවාදී පුග්ගලො" ති ආදිනි ඡ මාතිකාපදානි නික්ඛිපිත්වා "අධම්මවාදී පුග්ගලො ධම්මවාදිපුග්ගලං සඤ්ඤාපෙතී"ති ආදිනා නයෙන විත්ථාරෙ වුත්තො, තත්ථ "සඤ්ඤාපෙති" ති කාරණපතිරූපකානි වත්වා පරිතොසෙත්වා ජානාපෙති, "නිජ්ඣාපෙතී"ති යථායොගං අත්ථං නිජ්ඣායති ඔලොකෙති එවං කරොති, "පෙක්ඛෙති අනුපෙක්ඛෙතී"ති යථා යොගං අත්ථං පෙක්ඛති චෙව පුනප්පුනච පෙක්ඛති එවං කරොති, "දස්සෙති අනුදස්සෙතී"ති තෙසං යෙව පරියායවචනානි, "අධම්මෙන වූපසම්මතී"ති යස්මා සො අධම්මමෙව අයං ධම්මොති ආදිනා නයෙන මොහෙත්වා දස්සෙති තස්මා අධම්මෙන වූපසම්මති නාම, "ධම්මෙන වූපසම්මතී" ති යස්මා ධම්ම වාදී ධම්මමෙව අයං ධම්මොති ආදිනා නයෙන අමොහෙත්වා දස්සෙති තස්මා ධම්මෙන වූපසම්මති නාම, "පච්මානි භික්ඛවෙ ධම්මිකානි සතිවිනයස්ස දානානී" ති එත්ථ සුඛස්ස අනාපත්තිකස්ස දානං එකං, අනුවදිතස්ස එකං, යාචිතස්ස එකං, සංඝෙන දානං එකං, ධම්මෙන සමග්ගදානං එකන්ති එවං පච, එතානි පන එකෙකඅඟවසෙන නලභන්ති තස්මා දෙසනාමත්තමෙ වෙතං, පචඟසමන්තාගතං පන සතිවිනයදානං ධම්මකම්මන්ති අයමෙත්ථ අත්ථො, තත්ථ ච අනුවදන්තීති චොදෙන්ති, සෙසං උත්තානමෙව, අයං පන සතිවිනයො ඛිණාසවස්සෙව දාතබ්බො නාඤ්ඤස්ස, අන්තමසො අනා ගාමිනොපි, සො ච ඛො අඤ්ඤෙන චොදියමානස්සෙව නඅචොදියමානස්ස, දිනෙන ච පන තස්මිං චොදකස්ස කථා නරූහති, චොදෙන්තොපි අයං ඛිණාසවො සතිවිනයං ලඩො කො තුය්හං කථං ගහෙස්සතීති අපසාදෙ තබ්බතං ආපජ්ජති, "භාසිතපරිකන්ත"න්ති වාචාය භාසිතං කායෙන පරික්කමෙන්තං පරක්කමිත්වා කතන්ති අත්ථො, "සරතායස්මා එවරූපිං ආපත්තිං ආපජ්ජිතා"ති එත්ථ සරතු ආයස්මා එවරූපිං ආපත්තිං ආපජ්ජිතා

ආයස්මා එවරූපියා ආපත්තියාති අයම්පෙථා, ආපජ්ජිත්‍වාති වා පාඨෝ, තස්සත්ථෝ පඨමං ආපජ්ජිත්‍වා පච්ඡා තං ආපත්තිං සරති ආයස්මාති, "යෙ භික්‍ඛවෙ සික්‍ඛාය විපස්සෙථ"නන්‍ති එත්ථ යස්සා කිරියාය ධම්මදේසනා බහුතරා එසා යෙභුය්‍යසිකා නාම, "අධම්මිකසඤ්ඤිකගාහෙසු බරමත්තක"නන්‍ති පරිත්තං අපපමත්තකං භණ්ඩනමත්තමෙව, 'නව ගහිගත"නන්‍ති වෙ තයෝ ආවාසෙ න ගතං තත්‍ථ තත්‍රෙව වා වත්තුං අවිනිච්ඡිනං, "නව සරිතසාරිත"නන්‍ති වත්තුකම්‍යතාය තෙහි භික්‍ඛූහි සයං සරිතං වා අඤ්ඤෙහි සාරිතං වා නාහොසි, "ජානාතී"නි සඤ්ඤාය ගාහෙනෙහාජානාති, "අධම්මවාදීබහුතරා"නි අපෙපවනාමානි ඉමිනා නීහාරෙන සඤ්ඤාය ගාහියමානාය අපිනාම ධම්මවාදිනෝ බහුතරා අස්සුති අයමත්‍ථස්ස අජ්ඣාහරකෝ හොති, අපරෙසුපි ඒසු එසෙව නයෝ, "අධම්මෙන ගණ්හන්‍තී"නි අධම්මවාදිනෝ එවං මඤ්ඤං බහූ භවිස්සාමානි මෙ වෙ සඤ්ඤාගෝ ගණ්හන්‍ති, "වග්ගා ගණ්හන්‍තී"නි මෙ ධම්මවාදිනෝ එකං ධම්මවාදිසඤ්ඤං ගණ්හන්‍ති එවං ධම්මවාදිනෝ නබහූ භවිස්සන්‍තීනි මඤ්ඤමානා, "නව යථාදිට්ඨිය ගණ්හන්‍ති"නි ධම්මවාදිනෝ හුත්‍වා බලවපක්‍ඛං ගඤ්ඡිස්සාමානි අධම්මවාදිසඤ්ඤං ගණ්හන්‍ති, ධම්මික සඤ්ඤාගාහෙසු අයමෙවත්‍ථෝ පරිවත්තෙත්‍වා වෙදිතබ්බෝ, එවං සඤ්ඤං ගහෙත්‍වා සබෙ බහුතරා ධම්මවාදිනෝ හොන්‍ති යථා තෙ වදන්‍ති එවං තං අධිකරණං වූපසමෙතබ්බං, එවං යෙභුය්‍යසිකාය වූපසන්නං හොති අය මෙත්‍ථ සංඛෙපෝ, විත්‍ථාරෝ පන පරතොපි ආගමිස්සති, "අසුචී" නි අසුචිභික්‍ඛාය වත්‍ථුකමෙමහි සම්පන්නාගතෝ, "අලජ්ජී"නි සඤ්ඤාය ආපජ්ජනාදිනා අලජ්ජිලක්‍ඛණෙන සම්පන්නාගතෝ "සාකුවාදෙ," නි සඳපවාදෙ, ඉති ඉමෙ සව නිණ්ණං අභාවං වසෙන තීණි කරණානි සංඝෙන කරණං ධම්මෙන සම්ගෙහන කරණන්‍ති ඉමානි ච වෙති පම, තස්සපාපිය්‍යසිකාකම්ම ස්ස කරණානි නාම හොන්‍ති සෙසමෙත්‍ථ තජ්ජනීයාදීසු වුත්තනයමෙව, අයම්පනෙත්‍ථ වචනත්‍ථෝ, ඉදං හි යෝ පාපුසන්නනතාය පාපියෝ පුග්ගලෝ තස්ස කත්තබ්බතෝ තස්සපාපිය්‍යසිකාකම්මන්‍ති වුච්චති, "කණ්ඨකළත්‍ථාය වාළත්‍ථාය" නි කණ්ඨකළභාවාය වෙව වාළභාවාය්‍ව, "භෙදාය" නි සංඝභෙදාය, "සබ්බෙභෙව එකජ්ඣ"නන්‍ති කස්සචි ඡන්‍දං අනාහරිත්‍වා ගිලානෙපි නත්‍ථෙව ආනෙත්‍වා එකතෝ සන්නිපතිතබ්බං, "නිණ්ණත්‍ථාරකෙන වූපසමෙය්‍යා" නි එත්‍ථ ඉදං කම්මං නිණ්ණත්‍ථාරකසදිසතාය නිණ්ණත්‍ථාරකොති වුත්තං, ඔථාති ගුථං වා මූත්‍රං වා ඝට්ට්‍ෙමානං දුග්ගන්‍ධතාය බාධති නිණෙහි අවත්‍ථරිත්‍වා සුපපටිච්ඡාදිතස්ස පතස්ස යෝ ගණ්ඨෝ නබාධති, එව මෙව ඨං අධිකරණං මූලානුමූලං ඝනත්‍වා වූපසම්‍යමානං කණ්ඨකළත්‍තාය වාළත්‍තාය්‍ව භෙදාය සංවත්තනතිතං ඉමිනා කම්මෙන වූපසන්නං ගුථං විය නිණ්ණත්‍ථාරකෙන පටිච්ඡන්නං සුවූපසන්නං හොතීති ඉදං කම්මං නිණ්ණත්‍ථාරකසදිසත්තා නිණ්ණත්‍ථාරකොති වුත්තං, "ථුල්ලවජ්ජ" නන්‍ති පාරාජිකමෙව සංසාදිසෙසඛ, "ගිහිපටිසංයුත්තන්‍ති" නන්‍ති ගිහීනං හිසනන බ්‍රාහ්මණවහනධම්මිකපටිසඤ්ඤාවෙසු ආපන්නං ආපත්තිං, "එවව පන භික්‍ඛවෙ තෙ භික්‍ඛූ නාභි ආපත්තිභි වුච්චතා හොන්‍ති"නි එවං නිණ්ණත්‍ථාරකකම්මවාචාය කතාය කම්මවාචාපරියොසානෙ යත්තකා තත්‍ථ සන්නිපතිතා අනන්තරෙ යුත්තාපි සම්පත්තාපි අසුද්ධචිත්තාපි සබ්බෙ තෙ භික්‍ඛූ ඔව උපසම්පද මාළකතෙ පඨාය ථුල්ලවජ්ජ්ව ගිහිපටිසංයුත්තව ඨපෙත්‍වා අවසෙසා ආපත්තිභාය ආපත්තා සබ්බාභි නාභි ආපත්තිභි වුච්චතා හොන්‍ති, "දිට්ඨවිකම්ම" නන්‍ති යෙ පන නමෙතං ඛමනීති අසුද්ධා මඤ්ඤන්‍ති දිට්ඨවිකම්මං කරොන්‍ති තෙහි වා සඞ්ඝං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්‍වාපි තත්‍ථ අනාගතා ආගන්ත්‍වා වා ඡන්‍දං දත්‍වා පරිවෙණදීසු නිසින්නා තෙ ආපත්තිභි නවුට්ඨහන්‍ති, තෙන වුත්තං "ඨපෙත්‍වා දිට්ඨවිකම්මං ඨපෙත්‍වා යෙ න තත්‍ථ හොන්‍ති"නි, "භික්‍ඛුනීනං අනුපඛජ්ජ" නි භික්‍ඛුනීනං අන්‍තෙවාසිකා පඤ්ඤත්‍ති, විවාදාධිකරණාදීනං වචනත්‍ථෝ දුට්ඨදොස වචනත්‍ථෝ ච වුත්තොයෙව, "විපත්තිවාය වොහාරෝ"නි චිත්තදූසකත්‍ථං වොහාරෝ එරූසත්තවචනන්‍ති අත්‍ථෝ, "යෝ තත්‍ථ අනුවාදෝ"නි යෝ තත්‍ථ

අනුවදනෙනාසු උපවාදෙ අනුවදනානි ආකාරනිදස්සනමෙකං උපවාදනානි අඤ්ඤා, "අනුලුලපනා අනාහණනා" හි උභයං අනුවදනායෙ පෙවචන මෙතන්නමෙව, "අනුසමපවංතා"නි පුනපපුනා කායවිත්තනාවාහි තෙහෙව සමපයංකතා, අවනතභාවොහි අත්ථෙ, "දඛ්හුස්සහනතා" නි කසමා එවං නලුවදිස්සාමි යෙවාහි උස්සාහං නත්වා අනුවදනා, "අනුබලපපදනා" නන්ති පුරිමවචනස්ස කාරණං දස්සන්තා දළ්හිමවවෙනෙන බලපපදනං, "කිච්චයතා කරණීයතා"නි එත්ථ කිච්චමෙව කිච්චයං කිච්චයස්ස භාවො කිච්චයතා, කරණීයස්ස භාවො කරණීයතා, උභයමෙපතං සංඝකම්මසෙසෙව අධිවචනං, "අපලොකනකම්ම" නන්ති ආදි පන තස්සෙව පභෙදදස්සනා, තත්ථ අපලොකනකම්මං නාම සීමඨකසංඝං ඤාපෙත්වා ඡන්දාහරණාදිකං සඞ්ඝස්ස සංඝස්ස අනුමතියා නිකඛිපිතුං සාධෙවා කත්තබ්බකම්මං, ඤත්තිකම්මං නාම වුත්තනයෙනෙව සමගස්ස සංඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා කාතබ්බකම්මං, ඤත්තිදුතියකම්මං නාම වුත්තනයෙනෙව සමගස්ස සංඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා එකාය ච අනුසාවනාය කාතබ්බකම්මං, ඤත්තිචතුත්ථකම්මං නාම වුත්තනයෙනෙව සමගස්ස සංඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා තීහි ච අනුසාවනාහි කාතබ්බකම්මං, තත්ථ අපලොකනකම්මං අපලොකෙත්වාව කාතබ්බං, ඤත්ති කම්මාදිවසෙන නකාතබ්බං, ඤත්තිකම්මම්පි එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වාව කාතබ්බං, අපලොකනකම්මාදිවසෙන නකාතබ්බං, ඤත්තිදුතියකම්මං පන අපලොකෙත්වා කත්තබ්බම්පි අත්ථි අකත්තබ්බම්පි අත්ථි, තත්ථ සීමා සම්මුති සීමාසම්භෙදනං කතිනදානං කතිනුබ්භාරා කුටිවත්ථුදෙසනා විහාර වත්ථුදෙ සනානි ඉමානි ඡකම්මානි ගරුකානි අපලොකෙත්වා කාතුං වට්ටනති ඤත්ති දුතියකම්මවාචං සාවෙත්වාව කත්තබ්බානි, අවසෙසා තෙරසසම්මුතියො සෙනාසනගාහකඡත්තචීවරදානාදිසම්මුතිඡාවාහි එවරූපානි ලහුක කම්මානි අනපලොකෙත්වාපි කාතුං වට්ටනති, ඤත්තිකම්මං ඤත්ති චතුත්ථකම්මවසෙන පන න කාතබ්බමෙව, ඤත්තිචතුත්ථකම්මං ඤත්තිං ච නිස්සො ච කම්මවාචාසො සාවෙත්වාව කාතබ්බං, අපලොකනකම්මාදි වසෙන න කාතබ්බනන්ති අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො, විත්ථාරතො පන ඉමානි චත්තාරි කම්මානි කතිහාකාරෙහි විපජ්ජන්තීති ආදිනා නයෙන පරි වාරවසෙන කම්මවගෙග එතෙසං විනිච්ඡයො ආගතො යෙව, යම්පන තත්ථ අනුත්තානං තං කම්මවගෙගයෙව වණ්ණයිස්සාම, එවං හි සති න අඤ්ඤෙ වණ්ණනා භවිස්සති, ආදිත්තා පඨාය ච තස්ස තස්ස කම්මස්ස විසුද්ධත්තා සුවිසුද්ධයො භවිස්සතීති, "විවාදාධිකරණස්ස කිං මූල"න්ති ආදීනි පාලිවසෙනෙව දෙදිතබ්බානි, විවාදාධිකරණං සියා කුසලන්ති ආදිසු ඤෙය්‍ය විවදනති සො විත්තුපපාදෙ, විවාදෙ සම්පෙති ච අධිකරණීයතාය අධිකරණන්ති එවමාදිනා නයෙන අත්ථො දට්ඨබ්බා. "ආපත්තාධිකරණං සියා අකුසලං සියා අව්‍යාකතං, නෙව ආපත්තාධි කරණං කුසල" නන්ති එත්ථ යන්නිධ භාසිතවසෙන අත්ථො වෙදිතබ්බා, යස්මිං හි පඨවිඛණනාදිකෙ ආපත්තාධිකරණෙ කුසලචිත්තං අඛ්‍යං හොති තස්මිං සති නසන්තකා චිත්තුං නෙව ආපත්තාධිකරණං කුසලන්ති තස්මා නයිදං අනපදෙහානකචිත්තං සන්ධාය වුත්තං, ඉදං පන සන්ධාය වුත්තං, යං තාව ආපත්තාධිකරණං ලොකවජ්ජං තං එකන්නතතො අකුසලමෙව, තත්ථ සියා අකුසලන්ති විකපපො නත්ථි, යම්පන පණ්ණත්තිවජ්ජං තං යස්මා සංවිච්ච ඉමං ආපත්තිං විනිතුකාමා මිති විනිතුකාමන්නතසෙව අකු සලං හොති, අසංවිච්ච පන කිඤ්චි අජානන්තස්ස සහසෙය්‍යාදිවසෙන ආපජ්ජනතා අව්‍යාකතං හොති තස්මා තත්ථ සංවිච්චසංවිච්චවසෙන ඉමං විකපපභාවං සන්ධාය ඉදං වුත්තං "ආපත්තාධිකරණං සියා අකුසලං සියා අව්‍යාකතං නත්ථි ආපත්තාධිකරණං කුසල" නන්ති, සච්ච පන ඨං කුසලච්චෙතා ආපජ්ජති ඉදං වුච්චති ආපත්තාධිකරණං කුසලන්ති

වදෙය්‍ය, අවිත්තකානං පන එළකලෝමපදසොධම්මාදිසමුට්ඨානානම්පි කුසලචිත්තං ආපජ්ජේය්‍ය, නව තඤ්ච විඤ්ඤත්තිම්පි කුසලචිත්තං ආපත්තිඤ්ච අහං, කායවචීවිඤ්ඤත්තිවසෙන පන චලිතපයෝගතානං කායවාචානං අඤ්ඤතරමේව අහං, තව රූපකඛණිපරිඤාපනනාතතා අව්‍යාකතනන්ති, "ඝජානන්නෙතා" නි ආදිමිනි පන අයමේථෝ යං චිත්තං ආපත්තිඤ්ච අහං හොති තෙන වත්‍ථුං ජානන්නෙතා ඉදං චීනිකකම්මිනි ච චීනිකකමාකාරෙන සඞ්ඛං ජානන්නෙතා ඝජානන්නෙතා චීනිකකම්චෙතනඤ්ච වසෙන චෙතෙත්වා පකඛපත්වා උපක්කමවසෙන මද්දන්නතා අභි විතරිත්වා නිරාසංකං චිත්තං පෙසෙත්වා යං ආපත්තාධිකරණං චීනිකකමං ආපජ්ජති තස්ස එවං චීනිකකම්තෙතා යෝ චීනිකකමෝ ඉදං වුච්චති ආපත්තාධිකරණං අඤ්ඤලන්නි, අව්‍යාකතඋදෙපි යං චිත්තං ආපත්තිඤ්ච අහං හොති තස්ස අභාවෙන අජානන්නෙතා චීනිකකම්කාරෙන ච සඞ්ඛං අජානන්නෙතා අඝජානන්නෙතා ආපත්තිඤ්ච භූතාඤ්ච චීනිකකමචෙතනාඤ්ච අභාවෙන චෙතෙත්වා සම්චිව මද්දන්නස්ස අභාවෙන අනභිවිතරිත්වා නිරාසංකා චිත්තං අපපසෙත්වා යං ආපත්තාධිකරණං චීනිකකම්ං ආපජ්ජති තස්ස එවං චීනිකකම්තෙතා යෝ චීනිකකමෝ ඉදං වුච්චති ආපත්තාධිකරණං අව්‍යාකතන්නි, අඨං විවාදෙ, නොඅධිකරණන්නි ආදිසු සම්ථෙති අධිකරණ්ඤඤාඤ අභාවතෝ නොඅධිකරණන්නි එවමත්‍ථෝ වෙදිතබ්බා, "යාවතිකා භික්ඛූ කම්මපත්තා" නි එත්‍ථ චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ චත්තාරෝ පවවග්ගකරණෙ පඤ්ච දසවග්ග කරණෙ දස වීසතිවග්ගකරණෙ විසති භික්ඛූ කම්මපත්තානි වෙදිතබ්බා, "සුපරිගඟහීත" නන්ති සුට්ඨුපරිගඟහීතං කත්වා පටිච්ඡිතබ්බං පටිච්ඡිත්වා ච පන අජ්ජ භඬකං ඛොවිඤම අජ්ජ පත්තං පඤාම අජ්ජෙකෝ පළිබොධෝ අත්‍ථීනි මානනිග්ගහත්‍ථාය කකිපාඤං අතික්කමෙතබ්බං, "අනග්ගානි චෙව භස්සානි ජායන්නී"නි අපරිමාණානි ඉතොවිතෝ ච වචනානි උපපජ්ජන්නි, භාසානි නිපි පායෝ අයමෙවත්‍ථෝ,"උබ්බාහිකාය සම්මන්නිතබ්බෝ"නි අප්ලොකෙත්වා වා සම්මන්නිතබ්බා, පරතෝ වුත්තඤ්ච ඤත්තිදුතියඤ්ච වා කම්මවාචාය එවං සම්මතෙහි පන භික්ඛූහි විසුං වා නිසීදිත්වා තස්සායෙවවා පරිසාය අඤ්ඤෙහි අසම්මතෙහි නක්ඛි කථෙතබ්බන්නි සාවෙත්වා තං අධිකරණං විනිච්ඡිනිතබ්බං, "තත්‍රස්සා" නි තස්සං පරිසනිං භවෙය්‍ය, "නෙව සුත්තං ආගත"න්නි න මානිකා ආගතා, "නො සුත්තවිභඞ්ගෙ" නි විනයොපි න පගුණො, "ව්‍යඤ්ජනච්ඡායාය අත්‍ථං පටිබාහති" නි ව්‍යඤ්ජනමත්තමේව ගහෙත්වා අත්‍ථං පටිසෙධෙති, ජාතරූපරජතඛෙත්තවත්‍ථුපටිග්ගහණාදිසු විනය ධරෙහි භික්ඛූහි ආපත්තියා කාරියමානෙ දිසවා කිං ඉමෙ ආපත්තියා කාරෙථ නනු ජාතරූපරජතපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොතීති එවං සුත්තෙන පටිවිරතිමත්තමේව වුත්තං, නත්ථි එත්‍ථ ආපත්තීනි වදති, අපරෙ ඛමමකපිකො සුත්තස්ස ආගතභාවා ඔලම්බෙත්වා නිවාසෙන්‍යානං ආපත්තියා ආරොපියමානාඤ කිං ඉමෙසං ආපත්තිං රොපෙථ, නනු "පරිමණ්ඩලං නිවාසෙස්සාමීනි සික්ඛා කරණීය"නි එවං සික්ඛාකරණමත්තමේවෙත්‍ථ වුත්තං නත්ථි එත්‍ථ ආපත්තීනි වදති, "යථා ඛහුතරා භික්ඛූ"නි එත්‍ථ

එසකනපි අධිකා බහුතරාව කොපන වාදෙ වීනි තිගිනි, "සඤ්ඤාපනියා"නි සඤ්ඤාපනකාරා, "ගුළ්හක"නාති ආදිසු අලජ්ජිස්සනානාග පරිභාග ගුළ්හ කොා සලාකභාගකා කාතබබා, ලජ්ජිඋස්සන්නාග පරිභාග විවරකා, බාලු සන්තකාග සකණ්ණජප්පකා, "වණ්ණාවණ්ණසා කතා"නි ධම්මවාදිනාව අධම්මවාදිනාව සලාකායා නිමිත්තාසඤ්ඤං ආහරාපෙත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං විසභාගා කාතබබා, තතෝ සබ්බාපි විවරභොගෙ කත්වා වුත්තනයෙන නාහෙතබබා, "දුග්ගහිතා පවුච්චතිසඞ්ඝෙන ගහිතා සලාකායෙ වත්වා පුන ගහෙත්වා යාවතතියං ගාහෙතබබා, "සුග්ගහිතා සාවෙතබබ" නති එකසීමාපි ධම්මවාදිසීමං අතිහරකා තෙ සුග්ගහිතා සලාකා' ඒයාති සාවෙතබබා, "යථා ච ධම්මවාදිනෝ වදන්ති තථා තං අධිකරණං වූපසමෙතබබ" නති අථ යාවතතියම්පි අධම්මවාදිනා බහුතරා හොන්ති අජ්ජ අකාලෙ සෙ ඡාදිස්සාමාති වුඤ්චිත්වා අලජ්ජිනං පක්ඛභෙදභයා ධම්මවාදිපක්ඛං පරියෙසිත්වා පුනදිවසෙ සලාකභාගා කාතබබා, අයං ගුළ්හකා සලාකභාගා, සඤ්ඤාණජප්පකෙ පන "ගහිතෙ වත්තබබා"නි එත්ථ සබ්බෙ සංසෝළෙරා ධම්මවාදී සලාකං ගණ්හාති සෝ එවං අවත්තබ්බෙන බබා භාසිතතුම්හෙ මඤ්ඤලකා දයොඅනුපපන්නා තුම්හාකං එතං න ඡ්‍රුත්තං අයම්පන ධම්මවාදිසලාකාගි තස්ස ඉතරා සලාකා දසෙස තබ්බා සබෙ සෝ තං ගණ්හාති දාතබබා, අථ නෙව අවබුජ්ඣති තතෝ මා කස්සවි ආරොචෙතබ්බා සෙසා වුත්තනයමෙව, විවරකා විවරත්ථෙයෙව, "පාරාජිකසාමන්තං වා"නි එත්ථ මෙථුනධම්මෙ පාරාජික සාමන්තං නාම දුක්කටං හොති අදින්නාදානාදිසු ථුල්ලවච්චං, "නිබ්බෙඨෙන්තා"නති නසරාමීති වචනෙන නිබ්බෙඨෙයමානං, "අනිච්චෙඨෙති" ඉංඝාරසතීති ආදිවචනෙනෙති අනිච්චෙඨෙති, "සරාමි බො අහං ආවුසො"නි පාරාජික පටිඤ්ඤාදානත්ථාය එවං පටිජානාති පුන තෙන අනිච්චසියමානෙ සරාමි බොති පටිඤ්ඤං දත්වා ඉදානි මං නාසෙසඤ්ඤාතීති හයෙන "දවාග මෙ" නි දාදීනාහ, එතස්ස තස්සපාපිච්ඡසිකානමමං කාතබබං, සබ්ව සීලවා භවිස්සති දන්තා සුරෙත්වා පටිපජ්ජිඞ්ං ලභිස්සති නොවෙ තථා නා සිතභාව භවිස්සති, සඝං ඤබ්බෙ උහානාතමෙවාති.

සමථක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

බුද්ධකවත්ථුකඛන්ධක "මලලමුඞ්කා"නි මුඞ්කමල්ලා, "ගාමූපදුවා"නි ඡ්‍රවිරාගමඞ්ඛනානුයුත්තා නාතරිකානුසා, "ගාපොදුවා" නිපි පාඨො එසෙවත්ථා, "ඵලෙහි" නි නානානතිසෙ නිඛණිත්වා ඨපිතථමෙහ, "ඛුඩෙඩ" නි ඉඤ්ඤකසිලාදුරුඛුඩ්ඩානං අඤ්ඤතරසම්, "අඩානෙ නාහාගතනි"නි එත්ථ අඩානං නාම රුක්ඛං ඵලකං විසතමෙත්වා අඩපදුකාරෙන රාජයෙ ඡින්දිත්වා නහානතිසෙ නිඛණන්ති තත්ථ වුණණානි ආකිරිත්වා මනුසා කායං සංසන්ති, "නඛබ්බතත්ථකෙනා"නි නහානතිසෙ ඨපිතෙන දුරුමඤ්ඤත්ථෙන, තෙන කිර වුණණානි ගහෙත්වා මනුසා සරීරං සංසන්ති, "කුරුවින්දකසුත්තන්ති"නි කුරුවින්දකපාසාණවුණණානි ලාඛාය බන්ධිත්වා කතගුළිකා ලාපකො වුච්චති, තං උභොපු අන්තෙසු ගහෙත්වා

සරීරං සංඝත්ති, "විගහැහ පරිකම්මං කාරාපෙත්ති"ති අත්තදුම්කත්තං සරීරෙන සරීරං සංඝත්ති, මල්ලකං නාම මකරදන්ත කතිපිඨිවා මල්ලකමූල සණ්ඨානෙන කතං මල්ලකං වුච්චති, ඉදං නිලානසාපි නවට්ටති, අකත මල්ලකං නාම දන්තෙ අච්ඡිද්දිත්වා කතං, ඉදං අනිලානසෙසව නවට්ටති ඉධාකඛණ්ඩං පන කපාලබඛං වා වට්ටති, "උක්කාමුඛ"න්ති වඩ්ඩවට්ටි, තසමා භාජනසණ්ඨානස්ස යස්ස කස්සචි නාතාතසාරිතවට්ටියා පිතිං සංඝිතුං වට්ටති "පුථුපාණික"න්ති හත්ථපරිකම්මං වුච්චති තසමා හත්ථිඛසං හත්ථෙන පිඨිපරිකම්මං කාතුං වට්ටති, "මල්ලිකා" නි කණ්ණකෙ නිකඛන්තවුත්තෙ ලම්බකාදිනං එතං අධිවචනං නකෙවලව මල්ලිකා එව, යංකිඤ්චි කණ්ණපිලන්ධනං අත්තාවසෙ තාලපණ්ණම්පි නවට්ටති, "පාමඞ්ග"න්ති යංකිඤ්චි පාලම්බක සුත්තං, "කණ්ණසුත්තක"න්ති යංකිඤ්චි ගිවූපකං ආභරණං, "කටිසුත්තක" න්ති යංකිඤ්චි කටිපිලන්ධනං අන්තමසෙ සුත්තතන්තුත්තාමපි, "ඔවට්ටික" න්ති වළඟං, කෙයූරාදීනි පාකටානෙව, අච්ඡිකානං ඔඛණ්ඩාභාරකඛණං යංකිඤ්චි ආභරණං නවට්ටති, "දුම්සිකං වා දුවහුලං වා"නි සවෙ කෙසා අන්තොවෙමාසෙ වහුලං පාපුණන්ති අන්තොවෙමාසෙව ජිණ්ඩිතබ්බා, වහුලෙහි අනික්කතුම්පි නවට්ටති සබෙපි නදිසා වෙමාසතො එකදිවසම්පි අනික්කතුම්පි නලබ්භතියෙව, එවම්පි යං උභයෙනපි උක්කාඛපරිවෙත්තදුව වුත්තතා, තතො ඔරම්පන නවට්ටතහාතවා නාම නත්ති, "කොවෙත්ත ඔඝණෙහනන්ති" නි කොවෙත්ත ඔදිඛිත්වා සන්නිසිදාපෙන්ති.

"එණෙයා" නි දන්තවණාදිසු යෙන කෙනචි, "හත්ථිඑණෙයා" නි හත්ථිනව එණඩිවවා කරොන්තා අහුලීති ඔඝණ්හන්ති, "සිත්ථතෙලකෙ යා"නි මධුසිත්ථකනිය්‍යාසාදිසු යෙන කෙනචි චික්කලෙන, "උදකතෙල කෙයා" නි උදකමිය්‍යකෙන තෙලෙන, ඉඛන්තස්ස ඇබබළ දුක්කටං, උඩලොමෙන පන අහුලොමනිපාතනත්ථං හත්ථං තෙමෙත්වා සීසං පුඤ්ඡිතබ්බං, උණ්හාතිතත්තාරජස්සිරානම්පි අදධහෙන්ත හුපිතුං වට්ටති, "නහිතක්කවෙ අදධසෙ වා උදකපදෙන වා"නි එත්ථ කංසපත්තාදීනිපි යෙසු මුඛනිමිත්තං පඤ්ඤායති සබ්බානි ආදාසසංඛමෙව ගච්ඡන්ති, ඇඳිදීනිපිව උදකපත්තසංඛමෙව, තසමා යත්ථ කත්ථචි ඔලොකෙන්තස්ස දුක්කටං "ආබාධපච්චයා"නි සච්චිත්‍රු බුබ්බුළෙ වෙ වණ්ණා උදහු නතාවානි ඡාතන්ත්‍රං ජිණ්ණෙ බුබ්බුළෙහි නොහි එවං ආයුසංඛාරං ඔලොකනත්ථම්පි වට්ටතීති වුත්තං, "මුඛං ආලිම්පන්ති"ති විපන්නතාතජ්ජිරාතකරෙහි මුඛාලෙපනෙහි ආලිම්පන්ති, "උම්මද්දන්ති" නි නානුලොම්මද්දනෙහි උම්මද්දෙන්ති "වුණ්ණෙන්ති" නි මුඛවුණ්ණකෙන මකෙඛන්ති, "මනොසිලිකාය මුඛං ලඤ්ජෙන්ති" නි මනොසිලාය නිලකාදීනි ලඤ්ජනානි කරොන්ත තානි හරිතාලාදිගිති නවට්ටන්ති යෙව, අහරාහාදයො පාකටායෙව සබ්බත්ථ දුක්කටං, "නහිතක්කවෙ නවචං වා" නි ආදිසු යංකිඤ්චි නවචං අන්තමසෙ මොරන්නවම්පි දසසනාය ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං, සයම්පි නවචන්තස්ස වා නවචාපෙන්තස්ස වා දුක්කටමෙව, ගීතම්පි යංකිඤ්චි නවකගීතං වා සාධුගීතං වා අන්තමසෙ දන්තගීතම්පි ගායිස්සාමීති පුබබභාගෙ ඔකුජ්ජනා කරොන්ති එතම්පි නවට්ටති, සයං ගායන්තස්සපි ගායාපෙන්තස්සපි දුක්කටමෙව,

වාදිතමපි යංකිඤ්චි නවට්ටති යමපන නිද්‍දුභනෙනා වා සාසංකෙ වා භීතෙ අචිරං වා පොථෙති පාණිං වා පහරති තස්ස අනාපත්ති, සබ්බං අනන්තරා රාමෙ ඨිතස්ස පස්සතො ආනාපත්ති, උස්සිස්සාමීති විහාරතො විහාරං ගච්ඡන්තස්ස ආපත්තියෙව, ආසන්නසාලාය නිසීදනෙනා පස්සති අනාපත්ති, පස්සිස්සාමීති වුට්ඨහිත්වා ගච්ඡතො ආපත්ති, වීථිඤ්ච ඨත්වා ගිවං පරිවත්තෙත්වා පස්සතොපි ආපත්තිගෙව, "සරකුත්තී"නන්ති සරකිරියං, "හඟො හොති"නි අලබ්ධූපසම්පදතුං නාසක්කොති ලබ්ධං සම්මජ්ජිතුං, "පච්ඡිමා ජනතා"නි අම්හාකං ආචරියාපි උපජ්ඣායාපි එවං ගාහිංසුනි පවත්තිමෝ ජනෙ දිස්වානුගහිං ආපජ්ජිනි තථෙව ගායති "නහිකඛිත්වෙ ආයතකෙනා" නි එස්ස ආයතකෙ නාම තං තං වත්තං නිස්ස්ත්වා අකඛරානි චිනාසෙත්වා පවත්තෙනා, ධම්මෙ පන සුත්තන්තනවත්තං නාම අත්ථි ජාතකවත්තං නාම අත්ථි ගාථාවත්තං නාම අත්ථි, තං විනාසෙත්වා අනිද්දිසං කාතුං නවට්ටති, චතුරස්සෙන වත්තෙන පරිමණ්ඩලානි පදව්‍යඤ්ජනානි දස්සෙතබ්බානි, "සරභඤ්ඤ" නන්ති සරෙන භණනං සරභඤ්ඤ කිර තරභවත්තතරභෙදවත්තගලිතවත්තාදිනි වත්තානිසවත්තානි අත්ථි තෙසු යං ඉච්ඡති තං කාතුං ලභති සබ්බෙසං පදව්‍යඤ්ජනං අවිනාසෙත්වා විකාරං අකත්වා සමණසාරූපෙන චතුරස්සෙන නයෙන පවත්තනං යෙව ලක්ඛණං, "බාහිරලොමං උණ්ණි" නන්ති උණ්ණලොමානි බහිකත්වා උණ්ණපාවාරං පාරුපනන්ති තථා ධාරෙතබ්බස්ස දුක්කටං ලොමානි අන්තොකත්වා පාරුපිතුං වට්ටති, සමණකප්පකථා භූතගාමසික්ඛාපදවණ්ණනායං වුත්තා, "නහිකඛිත්වෙ අහතනොඅහතන"නන්ති අහතං ජීරන්තසෙවත්ථුල්ලච්චයං අඤ්ඤං පන කණ්ණනාසඅඟුලිආදි ඨංකිඤ්චි ජීරන්තස්ස කායිකං වා දුක්ඛං උපපාදෙන්තස්ස දුක්කටං අනිච්චථාදිසු පන අඤ්ඤබාධපච්චයං වා ලොහිතං වා මොචෙන්තස්ස ජීරන්තස්සෙව අනාපත්ති, "වඤ්චනඅණ්ඩි උපජ්ඣා හොති"නි වඤ්චනසිකා උපජ්ඣා හොති සො කිර උඩුව ජාලානි පරිකඛිපාපෙත්වා ඝරාය නදියා කීළනි තස්ස නදියෙ තෙන වුය්හමානා වඤ්චනඅණ්ඩි ආහරිත්වා ජාලෙ ලග්ගා තමස්ස පුරිසා ආහරිත්වා අදංසු එවංසා උපජ්ඣා හොති, "ඉඛිපාවිහාරිය" නන්ති එස්ස විභූබබනඉඛිපාවිහාරියං පටික්ඛිත්තං, අඩ්ඩානඉඛි පන අප්පටික්ඛිත්තානි මවේදිතබබා, "නහිකඛිත්වෙ සොවණ්ණමයෙ පත්තෙ"ති ආදිසු සවෙපි ගිහී භත්තඝෙ සුවණ්ණතථවිකාදිසු ව්‍යඤ්ජනං කත්වා උපනාමෙන්ති ආමසිතුම්පි නවට්ටති, ඵලිකමයකාවමයකංසමයානි පන තට්ටිකාදීනි භාජනානි පුග්ගලිකපරිභොගගනෙව නවට්ටන්ති, සංඝිකපරිභොගෙන වා ගිහිවිකදිනි වා වට්ටන්ති තම්බලොහමයෙ පත්තෙ නවට්ටති ථාලකම්පන වට්ටතීති ඉදං සබ්බං කුරුන්දියංවුත්තං, "මණ්ඩමයෙ" නි එස්ස පන ඉදානීලාදිමණ්ඩමයෙ වුත්තෙ, "කංසමයෙ" නි එස්ස වට්ටලොහමයොපි සඟහිතො, "ලිඛිතු" නන්ති තනුකරණත්ථායෙතං වුත්තං "පකතිමඩල" නන්ති මකරදන්තෙ ජීන්නකමඩලමෙව, "ආවට්ටිත්වා"නි අඤ්ඤමඤ්ඤං පහරිත්වා, "පත්තාධාරක" නන්ති එස්ස දන්තවලිලිවෙත්තාදීහි කතත භූමිආධාරකෙ තයො දුරූ ආධාරකෙ වෙපතෙත්ත උපරූපරි ඨපෙතුං. වට්ටතීති කුරුන්දියං වුත්තං මහාඅට්ඨකථායම්පන වුත්තං භූමිආධාරකෙ නිණ්ණං පත්තානං අනෙ

කාසො වෙ ඨපෙතුං වට්ටති, දරුආධාරකදඩ්ඩාධාරකෙසුපි සුසජ්ජිතෙසු එසෙවනයො, භමකොටිසදිසො පන දරුආධාරකො තීහි දඩ්ඩකෙහි බඳ්ඩා දඩ්ඩාධාරකො ව එකස්සපි පත්තස්ස අනොකාසො, තස්ස ඨපෙත්වාපි හත්ථෙන ගහෙත්වාව නිසීදිතබ්බං, භූමියම්පන නික්කුජ්ජිත්වා එකමෙව ඨපෙතබ්බන්ති, "මිස්නෙත" ති ආලින්දකමිඝිකාදීනං අන්තො, සචෙ පන පරිවත්තිත්වා තත්ථෙව පතිඨාති එවරූපාය විත්ථිණ්ණාය මිඝියා ඨපෙතුංවට්ටති, "පරිභඩ්ඩන්තෙ"ති බාහිරපස්සෙකතාය තනුකමිඝිකාය අන්තොමිඝියං වුත්ත නයෙනෙව එත්ථාපි විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, "චොළක"න්ති යං පත්ථරිත්වා පත්තො ඨපීයති, තස්මිං පන අසති කටසාරකෙවා තට්ටිකායවා මත්තිකා පරිභඩ්ඩකතාය භූමියා වා යත්ථ නදුස්සති තථාරූපාය වාළිකාය වා ඨපෙතුංවට්ටති, පංසුරජාදිසු පන ඛරභූමියංවා ඨපෙන්තස්ස දුක්කටං, පත්ත මාළකං ඉඨකාහිවා දරුහිවා කාතුං වට්ටති, "පත්තකඩොලිකා" ති මහාමුඛතුඩ ඝණ්ඨානා භඩ්ඩ කුක්කලිකා වුච්චති, "යො ලකෙය්‍යා"ති යත්ථ කත්ථචි ලකෙන්තස්ස දුක්කටමෙව, චීවරවංසෙපි බන්ධිත්වා ඨපෙතුං නවට්ටති, භඩ්ඩකඨපනත්ථමෙව වා කතං හොතු නිසීදනසයනත්ථංවා යත්ථ කත්ථචි මචෙවා පිඨෙ වා ඨපෙන්තස්ස දුක්කටං, අඤ්ඤෙන පන භඩ්ඩකෙන සඩිං බන්ධිත්වා ඨපෙතුං අවනියං බන්ධිත්වා ඔලම්බෙතුං වා වට්ටති, බන්ධිත්වාපි උපරි ඨපෙතුං නවට්ටතියෙව, සචෙ පන මචොවා පීඨංවා උක්කිපිත්වා චීවරවංසාදීසු අට්ටකඡිනෙන්න ඨපිතං හොති, තත්ථ ඨපෙතුං වට්ටති අංසවඩ්ඩකෙන අංසකූටෙ ලගෙත්වා අංකෙ ඨපෙතුං වට්ටති, ඡත්තෙ හත්තපූරොපි අංසකූටෙ ලකිතපත්තොපි ඨපෙතුං නවට්ටති, භඩ්ඩකෙන පන සඩිං බන්ධිත්වාවා අට්ටකං කත්වා ඨපිතෙවා යො කොචි ඨපෙතුං වට්ටති, "පත්තහත්ථෙනා"ති එත්ථ නකෙවලං යස්ස පත්තො හත්ථෙ, සොඑව පත්තහත්ථො, නකෙවලච කවාටමෙව පණාමෙතුං නලභති, අපිචඛො පන හත්ථෙ වා පිඨිපාදෙවා යත්ථකත්ථචි සරීරාවයවෙ පත්තස්මිං සති හත්ථෙනවා පාදෙනවා සීසෙනවා යෙනකෙනචි සරීරාවයවෙන කවාටං වා පණාමෙතුං ඝටිකංවා උක්කිපිතුං සූචිං වා කූචිකාය අවාපුරිතුං නලභති අංසකූටෙ පන පත්තං ලකෙත්වා යථාසුඛං අවාපුරිතුං ලභති, තුම්බකටාහ"න්ති ලාබුකටාහං වුච්චති තං පරිහරිතුං නවට්ටති, ලභිත්වා පන තාවකාලිකං පරිභුජිතුං වට්ටති ඝටිකටාහෙපි එසෙවනයො, "අබ්භුම්මෙ"ති උත්‍රාසවචනමෙතං, "සබ්බපංසුකූලිකෙනා"ති එත්ථ චීවරච මචපීඨචපංසුකූලංවට්ටති, අජ්ඣොහ රණීයම්පන දිනනකමෙ, ගහෙතබ්බංව "වලකානී"ති චබ්බෙත්වා අපවිඩාමි සානි, "අඝිකානී"ති මච්ඡමංසඅඝිකානි "උච්චිඨොදක"න්ති මුඛවික්ඛාලිතොදකං, එතෙසු යංකිඤ්චි පත්තෙන නිහ රන්තස්ස දුක්කටං පත්තං පරිග්ගහං කත්වා හත්ථං ධොවිතුම්පි නලබ්භති හත්ථධොතපාදධොතඋදකම්පි පත්තෙ ආකිරිත්වා නිහරිතුං නවට්ටති අනුච්චිඨං සුඛපත්තං උච්චිඨහත්ථෙන ගණ්හිතුං නවට්ටති, වාමහත්ථෙන පනෙත්ථ උදකං ආසිඤ්චිත්වා එකං උදක ගඬුසං ගහෙත්වා උච්චිඨහත්ථෙන ගණ්හිතුං වට්ටති එත්තාවතාපිහි සො උච්චිඨපත්තො හොති හත්ථං පන බහිඋදකෙන වික්ඛාලෙත්වා ගහෙතුං

වට්ටති මච්ඡංසඵලාඵලාදීනි ඛාදනෙනා යං තත්ථ අඩිං වා ඵලකංවා ඡඩ්ඩෙතුකාමෝ හොති තං පහෙත ඨපෙතුං නලබ්භති යමපන පටිඛාදිතුකාමෝ හොති තං පහෙත ඨපෙතුං ලබ්භති, අම්බකණ්ඨකාදීනි තත්ථේව කත්වා භක්ඛෙන ඵලිතබ්බා, ඛාදිතුං වට්ටති මුඛතොනිහිතං පන යං කිඤ්චි පුන නඛාදිතුකාමෝ තං පහෙත ඨපෙතුං නලබ්භති සිනිද්ධවණාලිකෙරඛඩ්ගාදි ඛසිත්වා පුනඨපෙතුං ලබ්භති, ''නමතක''න්ති සත්ථකවෙඨනකං පිලොති කඛඩං,''දඩ්ඩසඵක''න්ති පිපඵලිකං වා අඤ්ඤම්පි වා යං කිඤ්චි දණ්ඩං යොජෙත්වා කතසත්ථකං,''කණ්ණකිතාභයානී''ති මලගෙහිතා හොන්ති,''කිණ්ණෙන පූරෙතූ''න්ති කිණ්ණවූණ්ණන පූරෙතුං, ''සන්තූසා''ති හලිද්දිමිස්සකෙන පිඨවූණ්ණන, ''සරිතක''න්ති පාසාණවූණ්ණං වූච්චති තෙනපූරෙතුං අනුජානාමීති අත්ථෝ, ''මධුසිත්ථකෙන සාරෙතූ'' න්ති මධුසිත්ථකෙන මක්ඛෙතුං, ''සරිතකං පරිභුඤ්ජති''නි තං මක්ඛිතමධුසිත්ථකං භිරුහති, ''සරිතසිපාටික''න්ති මධුසිත්ථක ඡල්ලිකතිලසිපාටිකා පන සරිත සිපාටිකාය අනුලොමායි කුරුන්දියං වුත්තනං, ''කසින''න්ති නිස්සෙනිමපි තත්ථ අත්ථරිතබ්බකතසාරකකිලඤ්ජානං අඤ්ඤතරම්පි, ''කසිනරජ්ජූ''න්ති යාය දූපට්ටච්චරංසිබ්බන්තා කසිනෙ චීවරං බන්ධන්ති කසිනං, ''නපපහොති''නි දීඝස්ස භික්ඛුනා පමාණෙන කතංනකසිනං තත්ථ රස්සස්ස භික්ඛුනා චීවරං පත්ථරියමානං නපපහොති අනෙනායෙව හොති දඛ්ඛතන පාපුනාතීති අත්ථෝ, ''දඩ්ඩකසින''න්ති තස්ස මජ්ඣෙ ඉතරස්ස භික්ඛුනෝ පමාණෙන අඤ්ඤං නිස්සනිංබන්ධිතුං අනුජානාමීති අත්ථෝ, ''විදලක''න්ති දණ්ඩකසිනපපමාණෙන කවාසරකස්ස පරියන්තෙ පවිසංහරිත්වා දුගුණකරණ, ''සලාක''න්ති දූපට්ටචීවරස්ස අන්තරෙ පවෙසනසලාකං, ''විනන්ධන රජ්ජූ''න්ති මහානිස්සෙණියා සඞ්ඝි බුද්දකං නිස්සෙණිං විනන්ධිතුං රජ්ජූං, ''විත්ථතසුත්තත''න්ති බුද්දකනිස්සෙණියා චීවරං විනන්ධිතුං සුත්තකං විනන්ධිත්වා, ''චීවරං සිබෙබතූ''න්ති තෙනසුත්තකෙන තත්ථ චීවරං විනන්ධිත්වා සිබ්බිතුං, ''විසමං හොතී''නි කාචි බුද්දකා හොන්ති කාචි මහන්තා, ''කලිඛක''න්ති පමාණසඤ්ඤාකරණං යංකිඤ්චි තාලපණ්ණාදි, ''මොඝසුත්තක''න්ති වඩ්ඩකීනං දුරූපසුත්තෙන චීවරඝලිද්දිසුත්තෙන සඤ්ඤාකරණං, ''අඟුලියාපතිඛණ්ඩතී''නි සූචිමුඛං අඟුලියා පවිජ්ඣන්ති, ආවෙඨනවිත්ථකං නාම යංකිඤ්චි පානීයඝොටකාදි, ''උච්චවච්චක''න්ති පංසුං ආකිරිත්වා උච්චවච්චකං කාතුං අනුජානාමීති අත්ථෝ, ''ඔතුම්බෙත්වා උල්ලිත්තාවලිත්තං කාතූ''න්ති ඡදනං ඔධුනිත්වා ඝනදණ්ඩකං කත්වා අන්තොවඛණිව මත්තිකාඝලිවපිතූන්ති අත්ථෝ, ''ගොඛංඛිකාඝ''නි වෙළංවා රුක්ඛදණ්ඩකං වා අන්තොකත්වා තෙන සඞ්ඝං සංඝරිතුන්ති අත්ථෝ ''බන්ධන රජ්ජූ''ඒති තථා සංඝරිතස්ස බන්ධනරජ්ජූං, කාවච්ඡපරිස්සාවනං නාම නීසු දණ්ඩකෙසු විනන්ධිත්වා කතං, ''යෝ නදණ්ඩය්‍යා''ති අපරිස්සාවනකෙසෙව යෝ නදදති තස්ස ආපත්තියෝ, පුන අත්තනෝ හත්ථෙ පරිස්සාවනෙ විජ්ජමානෙපි යාචති තස්සනඅකාමා දාතබ්බං,''දණ්ඩපරිස්සාවන''න්ති රජකානං ඛාරපරිස්සාවනං විය චතූසු පාදෙසු බබ්භනිසෙනි කාය සාටකං බන්ධිත්වා මජ්ඣෙ දණ්ඩකෙ උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං තං උභොපි

කොඨාසෙ පුරෙත්වා පරිස්සාවනි ඔත්ථරකං නාම යං උදකෙ ඔත්ථරිත්වා ඝටකෙන උදකං ගණ්හන්ති තංහි චතුසු දඩකෙසු වත්ථං බන්ධිත්වා උදකෙ චත්තාරො බාණුකෙ නිඛනිත්වා තෙසු බන්ධිත්වා සබ්බ පරිසන්තෙ උදකතො මොචෙත්වා මජ්ඣෙ ඔත්ථරිත්වා ඝටෙන උදකං ගණ්හන්ති, "මකස කුටිකා"ති චීවරකුටිකා වුච්චති, අග්ගලවට්ටි නාම චාරබාහාය සමප්පමාණොයෙව අග්ගළත්ථම්භොවුච්චති යත්ථ තීණි චත්තාරි ඡිද්දානි කත්වා සූචි යො යොජෙන්ති කපිසිසකං නාම චාරබාහං විජ්ඣිත්වා තත්ථ පවෙසිතො අග්ගළපාසකො වුච්චති, "සූචිකා"ති තත්ථ මජ්ඣෙ ඡිද්දං කත්වා පවෙසිතා, "ඝටිකා"ති උපරි යොජිතා, "මඩ්ලිකං කාතු"න්ති නීචවත්ථුකං විනිතුං, "ධූමනෙත්ත"න්ති ධූම නික්ඛමනඡිද්දං, "වාසෙතු"න්ති ගන්ධෙන වාසෙතුං "උදකාධාන"න්ති උදකඨපනඨානං, තත්ථ ඝටෙන උදකං ඨපෙත්වා සරාවකෙන වලජෙතබ්බං, "කොඨකො"ති චාරකොඨකො, "නිස්සො පටිච්ඡාදියො"ති එත්ථ ජන්තාඝරපටිච්ඡාදිච උදකපටිච්ඡාදිච පරිකම්මං කරොන්තස්සෙව වට්ටති, සෙසෙසු අභිවාදනාදිසු නවට්ටති වත්ථපටිච්ඡාදි සබ්බකම්මෙසු වට්ටති, "උදකං නහොතී"ති නහානඋදකං නහොති, "තුල"න්ති පණ්ණිකානංවිය උදකං උබ්බාහනකතුලං, "කරකට කොවුච්ච"ති ගොණෙවා යොජෙත්වා හත්ථෙහි වා ගහෙත්වා දීඝවරත්තාදීහි ආකඩ්ඪනයන්තං, "චක්කවට්ටක"න්ති අරහත්ථඝටීයන්තං චම්මඛඩනං නාම තුලාය වා කරකටකෙ වා යොජෙතබ්බකං චම්මභාජනං, "අපාරුතා හොතී"ති අපරික්ඛිත්තා හොති උදකපුජනිදන්තමයාපි විසාණමයාපි දාරුමයාපි වට්ටති, තස්සා අසති චොළකෙනපි උදකං පච්චුඩරිතුං වට්ටති, "උදකමාතික"න්ති උදකස්සආගමනමාතිකං නිලෙලබං ජන්තාඝරං නාම ආවිඩපක්ඛපාසකං වුච්චති, ගොපානසීනං උපරිමඩළෙ පක්ඛපාසකෙ ඨපෙත්වා කතකුටච්ඡදනස්සෙතං නාමං, "චාතුමාසං නිසීදනෙනා"ති නිසීදනෙන චත්තාරොමාසෙ නවිප්පවසිතබ්බන්ති අත්ථො, "පුප්ඵාභි කිණෙණසූ"ති පුප්ඵෙහි සන්ථතෙසු නමතකං නාම එළකලො මෙහි කතං අවාසිමං චම්මඛඩපරිභොගෙනපරිභුජිතබ්බං, ආසිත්තකූ පධානං නාම තම්බලොහෙනවා රජතෙනවා කතාය පෙලාය එතං අධි වචනං, පටික්ඛිත්තත්තා පන දාරුමයාපි නවට්ටති, "මළොරිකා"ති දඩාධාරකො වුච්චති යඨිආධාරක පණ්ණාධාරක පච්ඡිකපීඨානිපි එත්ථෙව පවිඨානි ආධාරකසංඛෙපගමනතො හි පඨාය ඡිද්දං විඩම්පි අවිඩම්පි වට්ටතියෙව, "එකභාජනෙ" ති එත්ථ සචෙ එකො භික්ඛු භාජනතො ඵලංවා පුවංවා ගහෙත්වා ගච්ඡති තස්මිං අපගතෙ ඉතරස්ස සෙසකං භුජිතුං වට්ටති ඉතරස්සාපි තස්මිං ඛීණෙ පුන ගහෙතුං වට්ටති, "අඨහඟෙ හි"ති එත්ථ එකෙකෙනපි අඟෙන සමන්තාගතස්ස අන්තොසීමායං වා නිස්සීමං ගන්ත්වා නදීආදීසුවා නික්කුජ්ජිතුං වට්ටතියෙව එවංනික්කුජ්ජිතෙ පන පත්තෙ තස්ස ගෙහෙ කොචි දෙය්‍ය ධම්මො නගහෙතබ්බො අසුකස්ස ගෙහෙ භික්ඛං මා ගණ්හිත්ථාති අඤ්ඤවිහාරෙසුපි පෙසෙතබ්බං, උක්කුජ්ජනකාලෙ පන යාවතතියං යාචාපෙත්වා හත්ථපාසං විජහාපෙත්වා ඤත්තිදුතියකම්මෙන උක්කුජ්ජිතබ්බො "සංහරන්තු"ති සංහරීයන්තු, "චෙලපත්තික"න්ති චෙලසන්ථරං සො කිර සචෙ අහං පුත්තං ලච්ඡාමි

අක්කමිස්සති මෙහගවා චෙලපත්තිකන්ති ඉමිනා අජ්ඣාසයෙන සත්ථරි අභබ්බොචෙස පුත්තලාභස්ස තස්මා භගවා නඅක්කමි යදිඅක්කමෙය්‍ය පච්ඡා පුත්තං අලභන්තොනායං සබ්බඤ්ඤෑති දිඨිං ගෙණ්හය්‍ය ඉදං තාව භගවතො අනක්කමනෙ කාරණං යස්මාපන භික්ඛූපි යෙ අජානන්තා අක්කමෙය්‍යුං තෙ ගිහිනං පරිභූතා භවෙය්‍යුං තස්මා භික්ඛූ පරිභවතො මොචෙතුං සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙසි ඉදං සික්ඛාපද පඤ්ඤපනෙ කාරණං, "මඟලත්ථාය යාචියමානෙනා"ති අපගතගබ්භා වා හොතු ගරුගබ්භා වා එවරූපෙසු ඨානෙසු මඟලත්ථාය යාචියමානෙන අක්කමිතුං වට්ටති, ධොතපාදකං නාම පාදධොවනඨානෙ ධොතෙහි පාදෙහි අක්කමනත්ථාය පච්චත්ථරණං අත්ථතං හොති තං අක්කමිතුං වට්ටති, කතකන්නාම පදුම කණ්ණිකාකාරං පාදඝංසනත්ථං කණ්ඨකෙ උඨාපෙත්වා කතං තං වට්ටං වා හොතු චතුරස්සාදි භෙදං වා බාහුලිකානුයොගත්තා පරිත්තිත්තමෙව නෙවපරිග්ගහෙතුං නපරිභුජිතුං වට්ටති, "සක්ඛරා"ති පාසාණො වුච්චති පාසාණඑණකොපි වට්ටති, "විධූපන"න්ති චීජනී වුච්චති තාළ වණ්ටම්පන තාළපණ්ණෙහිවා කතං හොතු වෙළුදන්තවිලිවෙහිවා මොරපිජෙහිවා චම්මවිකතීහිවා සබ්බං වට්ටති මකසවීජනිදන්තමය විසාණමය දණ්ඩකාපි වට්ටති වාකමයවීජනියා කෙතකපාරොහකතුල පණ්ණාදිමයාපි සංගහිතා, "ගිලානස්ස ඡත්ත"න්ති එත්ථ යස්ස කායදාහොවා පිත්තකොපොවා හොති චක්ඛුවා දුබ්බලං අඤ්ඤෙවා කොචි ආබාධො විනා ඡත්තෙන උප්පජ්ජති තස්ස ගාමෙවා අරඤ්ඤෙවා ඡත්තං වට්ටති වස්සෙ පන චීවරගුත්තත්ථං වාළමිගවොරභයෙසුච අත්තගුත්තත්ථම්පි වට්ටති එකපණ්ණඡත්තං පන සබ්බත්ථෙව වට්ටති, "අසිස්සා"ති අසිඅස්ස, "විජ්ජොතලතී"ති විජ්ජොතති, "දඩ්සම්මුති"න්ති එත්ථ පමාණයුත්තො චතුහෙත්ථායෙව දඩ්ඩො සම්මන්නිත්වා දාතබ්බො තතො ඌනාතිරිත්තො විනාපි සම්මුතියා සබ්බෙසං වට්ටති, සික්කා පන අගිලානස්ස නවට්ටති, ගිලානස්සාපි සම්මන්නිත්වාව දාතබ්බා, "රොමන්ථකස්සා" තිඑත්ථ ඨපෙත්වා රොමන්ථකං සෙසානං ආගතං උග්ගාරං මුඛෙ සන්ධාරෙත්වා ගිලන්තානං ආපත්ති, සචෙ පන අසන්ධාරෙන්තමෙව පරගලං ගච්ඡති වට්ටති, "යංදිය්‍ය මාන"න්ති ඉදං භොජනවග්ගෙ වණ්ණිතමෙව, "කුප්පං කරිස්සාමි"ති සද්දං කරිස්සාමි නඛාදීහි නඛච්ඡෙදනෙ ආපත්ති නත්ථි, අනුරක්ඛණත්ථං පන නඛච්ඡෙදනං අනුඤ්ඤාතං, "වීසතිමට්ට"න්ති වීසතිම්පි නඛෙලිඛිත මට්ටෙ කාරාපෙන්ති, "මලමත්ත"න්ති නඛතො මලමත්තං අපකඩ්ඪිතුං අනුජානාමීති අඅත්ථා, "ඛුරසිපාටික"න්ති ඛුරකොසකං, "මස්සුං වඩ්ඪා පෙතී"ති මස්සුං දීඝං කාරෙති, "ගොලොමික"න්ති හනුකම්හි දීඝං කත්වා ඨපිතං එළකමස්සු වුච්චති, "චතුරස්සක"න්ති චතුකොණං, "පරිමුඛ"න්ති උරෙලොමසංහරණං, "අඩ්ඩුරක"න්ති උදරෙලොමරාජී ඨපනං, "ආපත්තිදුක්කටස්සා"ති මස්සුකප්පාපනාදිසු සබ්බත්ථ ආපත්ති දුක්කටස්ස, "ආබාධපච්චයා සම්බාධෙ ලොම"න්ති ගඬවණරුවිආදි ආබාධප්පච්චයා, "කත්තරිකායා"ති ගණ්ඩවණරුවිසරොග ආබාධප්පච්චයා සක්ඛරාදීහි නාසිකලොමගාහ පනෙ ආපත්ති නත්ථි අනුරක්ඛ නත්ථං පන සඬා සො අනුඤ්ඤාතො, "නභික්ඛවෙළුලිතං ගාහාපෙතබ්බ"න්ති

එත්ථ යං භමුකාය වා නලාටෙ වා දුඨිකාය වා උග්ගන්ත්වා බීභච්ඡං ඨිතං තාදිසං ලොමං ඵලිතං වා අඵලිතං වා ගාහාපෙතුං වට්ටති, "කංස පත්ථරිකා"ති කංසභඬවාණිජා, "බන්ධනමත්ත"න්ති වාසිකත්තරයසි ආදීනං බන්ධනමත්තං, "න භික්ඛවෙ අකායබන්ධනෙනා"ති එත්ථ අබන්ධිත්වා නික්ඛ න්තෙන යත්ථ සරති තත්ථ බන්ධිතබ්බං, "ආසනසාලාය බන්ධිස්සාමි"ති ගන්තුං වට්ටති, සරිත්වා යාව නබන්ධති නතාව පිඩාය චරිතබ්බං, 'කලාබුකං' නාම බහුරජ්ජුකං, 'දෙඩ්ඩුභකං' නාම උදකසප්පසීසසදිසං, 'මුරජං' නාම මුරජවට්ටිසණ්ඨානං වෙඨෙත්වා කතං, 'මද්දවීණං' නාම පාමඟසණ්ඨානං ඊදිසං හි එකම්පි නවට්ටති, පගෙව බහූනි, "පට්ටිකං සූකරන්තක"න්ති එත්ථ පකතිවීතා වා මච්ඡකණ්ටකවායිමා වා පට්ටිකා වට්ටති, සෙසා කුජ රච්ඡිකාදිභෙදා නවට්ටන්ති, සූකරන්තකං නාම කුචිකකොසකසණ්ඨානං හොති, එකරජ්ජුකම්පන මුද්දිකාකායබන්ධනං ච සූකරන්තකං අනුලොමෙති, "අනුජානාමි භික්ඛවෙ මුරජං මද්දවීණ" න්ති ඉදං දසාසුයෙව අනුඤ්ඤාතං, පාමඟදසා චෙත්ථ චතුන්නං උපරි නවට්ටති, 'සොභකං' නාම වෙඨෙත්වා මුඛවට්ටිසිබ්බනං, 'ගුණකං' නාම මුදිඞ්ගකසණ්ඨානෙන සිබ්බනං, එවං සිබ්බිතා හි අන්තා ථිරා හොන්ති, "පවනන්තො"ති පාස න්තො වුච්චති, 'හත්ථිසොණ්ඩකං' නාම නාභිමූලතො හත්ථිසොණ්ඩ සණ්ඨානං ඔලම්බකං කත්වා නිවත්ථං වොළකිත්ථි නිවාසනං විය, 'මච්ඡවාල කං' නාම එකතොදසන්තං එකතොපාසන්තං ඔලම්බෙත්වා නිවත්ථං, 'චතුකණ්ණකං' නාම උපරි වෙ හෙඨතො වෙති එවං චත්තාරො කණ්ණෙ දස්සෙත්වා නිවත්ථං 'තාලවණ්ටකං' නාම තාළවණ්ටාකාරෙන සාටකං ඔලම්බෙත්වා නිවාසනං, 'සතවලලිකං' නාම දීඝසාටකං අනෙකක්ඛත්තුං ඔහජිත්වා ඔවග්ගිකං කරොන්තෙන නිවත්ථං වාමදක්ඛිණපස්සෙසු වා නිරන්තරං වළියො දස්සෙත්වා නිවත්ථං, සචෙ පන ජානුතො පඨාය එකා වා වෙ වා වළියො පඤ්ඤායන්ති වට්ටති, 'සංවෙලලියං නිවාසෙන්ති'ති මල්ලකම්මකරාදයො විය කච්ඡං බන්ධිත්වා නිවාසෙන්ති, එවං නිවාසෙතුං ගිලානස්සාපි මග්ගපටිපන්නස්සාපි නවට්ටති, යම්පි මග්ගං ගච්ඡන්තා එකං වා වෙ වා කොණෙ උක්ඛිපිත්වා අන්තරවාසකස්ස උපරි ලග්ගෙන්ති අන්තො වා එකං කාසාවං තථා නිවාසෙත්වා බහි අපරං නිවාසෙන්ති සබ්බං නවට්ටති, ගිලානො පන අන්තොකාසාවස්ස ඔවට්ටකං දස්සෙත්වා අපරං උපරි නිවාසෙතුං ලභති, අගිලානෙන වෙ නිවාසෙන්තෙන සගුණං කත්වා, නිවාසෙතබ්බානි, ඉති යච ඉධ පටික්ඛිත්තං යච සෙඛියවණ්ණනායං තං සබ්බං වජ්ජෙත්වා, නිබ්බිකාරංති මණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙන්තෙන පරිමණ්ඩලං නිවාසෙතබ්බං, යං කිඤ්චි විකාරං කරොන්තො දුක්කටා න මුච්චති, "නභික්ඛවෙ ගිහිපාරුතං පාරුපිතබ්බ"න්ති එවං පටික්ඛිත්තං ගිහිපාරුතං අපාරුපිත්වා, උභොකණ්ණෙ සමං කත්වා පාරුපනං පරිමණ්ඩලපාරුපනං නාම තං පාරුපිතබ්බං, තත්ථ යංකිඤ්චි සෙත පටපාරුතං පරිබ්බාජකපාරුතං එකසාටකපාරුතං සොණ්ඩපාරුතං අන්තෙපුරිකපාරුතං මහාජෙඨකපාරුතං කුටිපවෙසකපාරුතං බ්‍රාහ්මණ පාරුතං පාළිකාරකපාරුතන්ති එවමාදි පරිමණ්ඩලලක්ඛණතො අඤ්ඤපාරුතං සබ්බමෙතං ගහිපාරුතං නාම, තස්මා යථා සෙතපටා

අඩපාළිකනිශ්චයා පාරුපන්ති යථා ච එකච්චෙ පරිබ්බාජකා උරං විවරිත්වා
චීසු අංසකූටෙසු පාපුරණං ඨපෙන්ති, යථාච එකසාටකා මනුස්සා නිවත්ථ
සාටකස්ස එකෙන අන්තෙන පිඨිං පාරුපිත්වා උභොකණ්ණෙ උභොසු
අංසකූටෙසු ඨපෙන්ති, යථාච සුරාසොණ්ඩාදයො සාටකෙන ගීවං පරික්ඛි
පන්තා උභොඅන්තෙ උදරෙ වා ඔලම්බෙන්ති, පිඨියං වා ඛිපන්ති, යථාච
අන්තෙපුරිකායො අක්ඛිතාරකමත්තං දස්සෙත්වා ඔගුණ්ඨිකා පාරුපන්ති,
යථාච මහාජෙඨා දීඝං සාටකං නිවාසෙත්වා තස්සෙව එකෙනන්තෙන
සකලසරීරං පාරුපන්ති, යථාච කස්සකා ඛෙත්තකුටිං පවිසන්තා සාටකං
පළිවෙඨෙත්වා උපකච්ඡකෙ පක්ඛිපිත්වා තස්සෙව එකෙනන්තෙන සරීරං
පාරුපන්ති, යථාච බ්‍රාහ්මණා උභින්නං උපකච්ඡකානං අන්තරෙන
සාටකං පවෙසෙත්වා අංසකූටෙසු පක්ඛිපන්ති, යථාච පාළිකාරකො භික්ඛු
එකංසපාරුපනෙන පාරුතං වාමබාහුං විවරිත්වා චීවරං අංසකූටං
ආරොපෙති එවං අපාරුපිත්වා සබ්බෙපි එතෙ අඤ්ඤෙව එවරූපෙ පාරුපන
දොසෙ වජ්ජෙත්වා නිබ්බිකාරං පරිමණ්ඩලං පාරුපිතබ්බං, තථාඅපාරු
පිත්වා ආරාමෙ වා අන්තරඝරෙ වා අනාදරෙන යංකිඤ්චිකාරං කරොන්තස්ස
දුක්කටං, "අචක්ඛුස්ස"න්ති චක්ඛුනං හිතං න හොති පරිහානිං ජනෙති,
"නච්ඡාදෙතී"ති නරුච්චති, "අඨඟුළපරම"න්ති මනුස්සානං පමාණඟු
ලෙන අඨඟුළපරමං, "පටගහි"න්ති පටිඅග්ගං, 'පරිත්ත'න්ති අප්පහරිත
කරණෙන වා පරිබාඛණනෙන වා පරිත්තානං,එත්ථ පන අනුපසම්පන්නෙ
සති සයං අග්ගිං දාතුං නලභති අසති අග්ගිම්පි දාතුං භූමිං තච්ඡෙත්වා
තිණානිපීහරිතුං පරිඛම්පි ඛණිතුං අල්ලසාඛං භජිත්වා අග්ගිං නිබ්බාපෙ
තුම්පි ලභති,සෙනාසනං පත්තං වා අප්පත්තං වා තථා නිබ්බාපෙතුං ලභති
යෙව, උදකෙන පන කප්පියෙනෙව ලභති න ඉතරෙන, 'සතිකරණීයෙ'ති
සුක්ඛකණ්ඩාදිගහණකිච්චෙ සති, "පොරිසක" න්ති පුරිසප්පමාණං
"ආපදාසූ"ති වාළම්ගාදයො වා දිස්වා මග්ගමූළ්හා වා දිසාඔලොකෙතු
කාමො වා හුත්වා දවඩාහං වා උදකොඝං වා ආගච්ඡන්තං දිස්වා එවරූපාසු
ආපදාසු අතිඋච්චම්පි රුක්ඛං ආරොහිතුං වට්ටති, "කල්ලාණවාක්කර
ණා"ති මධුරසද්දා, "ඡන්දසො ආරොපෙමා"ති වෙදං විය සක්කතභාසාය
වාචනාමග්ගං ආරොපෙම, "සකාය නිරුත්තියා"ති එත්ථ සකා නිරුත්ති
නාම සම්මාසම්බුඩෙන වුත්තප්පකාරො මාගධකො වොහාරො, ලොකාය
තං නාම, සබ්බං උච්චිඨං සබ්බං අනුච්චිඨං,සෙතො කාකො කාළො බකො,
ඉමිනාච ඉමිනාච කාරණෙ නාති එවමාදිනිරත්ථකකාරණසංයුත්තං තිත්ථිය
සත්ථං, "අන්තරාඅහොසී"ති අන්තරිකා අහොසි, පටිච්ඡන්නා, "ආබාධ
පච්චයා"ති යස්ස ආබාධස්ස ලසුණං භෙසජ්ජං තප්පච්චයාති අත්ථො,
"පස්සාවපාදුකා"ත්ති එත්ථ පාදුකා ඉඨකාහිපි සිලාහිපි දාරුහිපි කාතුං
වට්ටති, වච්චපාදුකායපි එසෙවනයො, "පරිවෙණ"න්ති වච්චකුටිපරික්ඛෙ
පබ්භන්තරං, "යථාධම්මො කාරෙතබ්බා"ති දුක්කටවත්ථුම්හි දුක්කටෙන
පාචිත්තියවත්ථුම්හි පාචිත්තියෙන කාරෙතබ්බො, "කතකච කුම්භකාරි
කචා"ති එත්ථ කතකං වුත්තමෙව, කුම්භකාරිකාති ධනියස්සෙව සබ්බ
මත්තිකාමය කුටි වුච්චති, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

ඛුද්දකවත්ථුක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිඨිතා.

—+—

සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ "අප්පඤ්ඤත්තං හොතී"ති අනනුඤ්ඤාතං හොති, විහාරො නාම අඩ්ඪයොගාදි මුත්තකො අවසෙසාවාසො, "අඩ්ඪ යොගො"ති සුපණ්ණවංකගෙහං "පාසාදො"ති දීඝපාසාදො "හම්මිය"න්ති උපරිආකාසතලෙ පතිඨිතකුටාගාරො පාසාදොඑව, "ගුහා"ති ඉඨකගුහා සිලාගුහා දරුගුහා පංසුගුහා, "ආගතානාගතස්සචාතුද්දිසස්ස සංඝස්සා"ති ආගතස්ස ච අනාගතස්ස ච චාතුද්දිසස්ස සංඝස්ස, අනුමොදනගාථාසු "සීතං උණ්හ"න්ති උතුවිසභාගවසෙන වුත්තං, "සිසිරෙ වාපි වුඨියො"ති එත්ථ සිසිරොති සංජුසිතකවාතොවුච්චති, වුඨියොති උජුකා මෙඝවුඨියො එව එතානි සබ්බානි "පටිහන්ති"ති ඉමිනාව පදෙන යොජෙතබ්බානි, "පටිහඤ්ඤතී"ති විහාරෙන පටිහඤ්ඤති, "ලෙණත්ථ"න්ති නිලීයනත්ථං,

"සුඛත්ථ"න්ති සිතාදිපරිස්සයාභාවෙන සුඛවිහාරත්ථං, "ඣායිතුච විපස්සිතු"න්ති ඉදම්පි පදචයං සුඛත්ථචාති ඉමිනා පදෙන යොජෙතබ්බං, ඉදං හි වුත්තං හොති සුඛත්ථච විහාරදානං කතමං සුඛත්ථං ඣායිතුං විපස්සිතුච යං සුඛං තදත්ථං අථ වා පරපදෙනපි යොජෙතබ්බං ඣායිතුච විපස්සිතුච විහාරදානං ඉධ ඣායිස්සන්ති විපස්සිස්සන්තීති දදතො විහාරදානං සංඝස්ස අග්ගං බුඩෙන වණ්ණිතං වුත්තං හෙතං "සොච සබ්බ දදො හොති යො දදාති උපස්සය"න්ති,

යස්මා ච අග්ගන්ති වණ්ණිතං තස්මා හි පඬිතො පොසොති ගාථා, "වාසයෙත්ථ බහුස්සුතෙ"ති එත්ථ විහාරෙ පරියත්ති බහුස්සුතෙ ච පටිවෙධ බහුස්සුතෙ ච වාසයෙ, "තෙසං අන්නංවා"ති යං තෙසං අනුච්ඡවියං අන්නච පානච වත්ථානිච මචපීඨාදි සෙනසනානිච තං සබ්බං තෙසු උජුභූතෙසු අකුටිලචිත්තෙසු," දදෙය්‍යා"ති නිදහෙය්‍ය, තච ඛො විප්පසන්නෙන චෙතසා නචිත්තප්පසාදං විරාජෙත්වා, එවං විප්පසන්න චිත්තස්ස හි තෙ තස්ස ධම්මං දෙසෙන්ති=පෙ= පරිනිබ්බාති අනාසවො"ති ආවිජ්ජනරජ්ජු" න්ති එත්ථ රජ්ජු නාම සචෙපි දීපිනඞ්ගුඨෙන කතා හොති වට්ටති යෙව නකාචි නවට්ටති, "තීණි තාලානී"ති තිස්සොඤ්චිකායො "යන්තකං සුචික"න්ති එත්ථ යං යං ජානාති තං තං යන්තකං තස්ස විවරණසූචිකච කාතුං වට්ටති, වෙදිකාවාතපානං නාම චෙතියෙ වෙදිකා සදිසං, ජාලවාතපානං නාම ජාලකබඩං, සලාකවාතපානං නාම ඵම්භක වාතපානං, "චක්කලික"න්ති එත්ථ චොළකපාදපුජනං බන්ධිතුං අනුජානාමීති අත්ථො, "වාතපානභිසී"ති වාතපානපමාණෙන භිසිං කත්වා බන්ධිතුං අනුජානාමීතිඅත්ථො, "මිඪ"න්ති මිඪකං, "විදලමච"න්ති චෙත්තමචං චෙළුවිලීවෙහි වා චීතං, "ආසන්දිකො"ති චතුරස්සරපීඨං වුච්චති, "උච්චකම්පි ආසන්දික"න්ති චචනතො එකතොභාගෙන දීඝපීඨ මෙ වහි අඪභුළපාදකං වට්ටති, චතුරස්සාසන්දිකො පන පමාණාතික්ක නෙතාපි වට්ටතීති වෙදිතබ්බො, සත්තඟො නාම තීසු දිසාසු අපස්සයං කත්වා කතමචො අයම්පි පමාණාතික්කනෙතා වට්ටති, "භද්දපීඨ"න්ති චෙත්තමයපීඨං වුච්චති, "පිඨිකා"ති පිලොතිකබඩපීඨමෙව, ඵලකපාද පීඨං නාම දරුවට්ටිකාය උපරි පාදෙ ඨපෙත්වා භොජනඵලකං විය කතං

පීඨං වුච්චති, ආමලකවට්ටිකපීඨං නාම ආමලකාකාරෙන යොජිතං බහුපාදකපීඨං, ඉමානි තාව පාළියං ආගතපීඨානි, දරුමයම්පන සබ්බම්පි පීඨං වට්ටතීති අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො "කොච්ඡ"න්ති උසීරමයං වා මුජ්ඣබ්බ ජ්මයංවා අඨඟුලපරමං මචපටිපාදකන්ති එත්ථ මනුස්සානං පමාණඟුල මෙව අඨඟුලං, චිලිමිකා නාම පරිකම්මකතාය භූමියා ඡවිසංරක්ඛණත්ථාය අත්ථරණං වුච්චති, "රුක්ඛතුල"න්ති සිම්බලීරුක්ඛාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි රුක්ඛානං තුලං, "ලතාතුල"න්ති ඛීරවල්ලිආදීනං යාසං කාසඤ්චි වල්ලීනං තුලං, "පොටකීතුල"න්ති පොටකීතිණාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි තිණජාති කානං අන්තමසො උච්ඡුනළාදීනම්පි තුලං එතෙහි නීහි සබ්බභූතගාමා සඟහිතා හොන්ති, රුක්ඛවල්ලිතිණජාතියො හි මුච්චිත්වා අඤ්ඤෙ භූතගාමො නාම නත්ථි තස්මා යස්ස කස්සචි භූතගාමස්ස තුලං බිම්බො හනෙ වට්ටති, හිසිං පන පාපුණිත්වා සබ්බම්පෙතං අකප්පියතුලන්ති වුච්චති, නකෙවලච බිම්බොහනෙ එතං තුලමෙව හංසවොරාදීනං සබ්බසකුණානං සීහාදීනං සබ්බචතුප්පදානච ලොමම්පි වට්ටති, පියඟුපුප්ඵ වකුලපුප්ඵාදි පන යංකිඤ්චි පුප්ඵං නවට්ටති, තමාලපත්තං සුඛමෙව නවට්ටති මිස්සකං පන වට්ටති, හිසීනං අනුඤ්ඤාතං පචවිධං උණ්ණාදි තුලම්පි වට්ටති, "අඩ්කාසිකානි"ති උපඩ්ඪකායප්පමාණානි, යෙසු කටිතො පඨාය යාවසීසං උපදහන්ති සීසප්පමාණං නාම යස්ස විත්ථාරතො නීසු කණ්ණෙසු චින්නං කණ්ණානං අන්තරං මිනියමානං විදත්ථිවෙව චතුරඟුලච හොති මජ්ඣඨානං මුඞ්රතනං හොති දීඝතො පන දියඩ්ඪ රතනං වා චිරතනං වානි කුරුන්දියං වුත්තං, අයං සීසප්පමාණස්ස උක්කඨපරිච්ඡෙදො ඉතො උඩං නවට්ටති හෙඨා වට්ටති, "අගිලානස්ස සිසුපධානච පාදුපධානචා"ති වයමෙව වට්ටති ගිලානස්ස බිම්බොහනානි සන්ථරිත්වා උපරි පච්චත්ථරණං දත්වා නිපජ්ජිතුම්පි වට්ටති, යානි හිසීනං අනුඤ්ඤාතානි පච කප්පියතුලානි තෙහි බිම්බොහනං මහන්තම්පි වට්ටතීති ජුස්සදෙවත්ථෙරො ආහ, විනයධරඋපතිස්සත්ථෙරො පන බිම්බොහනං කරිස්සාමීති කප්පියතුලං වා අකප්පියතුලං වා පක්ඛිපිත්වා කරොන්තස්ස පමාණමෙව වට්ටතීති ආහ, "පච හිසියො"ති පචහි උණ්ණාදීහි පූරිතහිසියො, තුලගණනායහි එතාසං ගණනා වුත්තා, තත්ථ උණ්ණාගහණෙන නකෙවලං එළකලොමමෙව ගහිතං, ඨපෙත්වා මනුස්සලොමං යංකිඤ්චි කප්පියාකප්පියමංසජාතීනං පක්ඛිචතුප්පදානං ලොමං සබ්බං ඉධ උණ්ණාගහණෙනෙව ගහිතං, තස්මා ඡන්නං චීවරානං ඡන්නං අනුලොමචීවරානච අඤ්ඤතරෙන හිසිං ඡවිං කත්වා තං සබ්බං පක්ඛිපිත්වා හිසිං කාතුං වට්ටති, එළකලොමානි පන අපක්ඛිපිත්වා කම්බල මෙව චතුඟ්ගුණං වා පක්ඛිපිත්වා කතාපි උණ්ණාහිසිසංඛමෙව ගච්ඡති, චොළහිසිආදිසු යංකිඤ්චි නවචොලං වා පුරාණචොළං වා සන්ථරිත්වා වා අන්තො පක්ඛිපිත්වා වා කතා චොළහිසි, යංකිඤ්චි චාකං පක්ඛිපිත්වා කතා චාකහිසි, යංකිඤ්චි තිණං පක්ඛිපිත්වා කතා තිණහිසි, අඤ්ඤත්‍ර සුඛතමාල පත්තං යංකිඤ්චි පණ්ණං පක්ඛිපිත්වා කතා පණ්ණහිසීති වෙදිතබ්බා, තමාලපත්තං පන අඤ්ඤෙන මිස්සමෙව වට්ටති සුඛං නවට්ටති හිසියා පමාණනියමො නත්ථි මචහිසි පීඨහිසි භුම්මත්ථරණහිසි චඞ්කමන

භිසි, පාදපුඤ්ඡනිසිනි එතාසං අනුරූපතෝ සල්ලක්ඛෙත්වා අත්තනෝ රුච්චසෙන පමාණං කාතබ්බං, ගමපත්තෙතං උණ්හාදි පච්චිධතූලං පි භිසියං වට්ටති, තං මසූරකෙපි වට්ටතීති ඤාරුදිසං වුත්තං, එතෙන මසූරකං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටතීති සිද්ධං හොති "මච්ඡභිසිං පිථෙ සංහරන්තී"ති පිථෙ අත්ථරන්ති අත්ථරණත්ථාය හරන්තිනිපි සුඤ්ඤි, "උල්ලෝකං අකරිත්වා"ති භෙඩාවිම්ලිකං අදත්වා, "ප්‍රුසිතු"න්ති රජනෙන හලිද්දෙන වා උපරිප්‍රුසිතානි දුතුං ලභති, "හත්ථිකම්ම"න්ති භිසිවිජ්ඣියා උපරි හත්ථි කම්මං, "හත්ථිහත්ථි"න්ති පච්ඡුළිහත්ථිං, "ඉක්කාස"න්ති රුක්ඛනිය්‍යාසං වා සිලෙසං වා, "පිඨමද්ද"න්ති පිඨඛලිං, "කුඩ්ඩකම්මනිත"න්ති කුඩ්ඩකම්මස්ස කම්මනිකං, "සාසපකුඩ්ඩ"න්ති සාසපපිඨං, "සිත්ථතෙලක"න්ති විලීන මධූසිත්ථකං, "අවත්‍රුස්සනං හොති" නි බින්දු බින්දු ඡුබ්බා නිඛනි, "පච්චුඛ රිතු"න්ති පුඤ්ඡිතුං, "ලම්බන්තික"න්ති ගණ්ඩුප්පාදගුථම්බන්තිකං, "කසාවා"න්ති ආමලකහරීටකානං කසාවං, "නඟිකඛවෙ පටිභාණච්චිත"න්ති එත්ථ නකෙවලං ඉත්ථිපුරිසරූපමෙව නිරවජ්ජාහරූපමපි අන්තමසෝ ගඬුප්පාද රූපං ගිහිබ්‍යිනෝ සයං කාතුං වා කරොතීති වත්තුං වා නවට්ටති, උපාසක වාරපාලංකරොතිති වා වත්තුම්පි නලභති, ජාතකපකරණඅඤ්ඤදත්‍රාදීනි පන පඨාදනීයානි නිබ්බිද්‍රපටිසංයුත්තානි වා වට්ටති පරෙහි කාරාපෙතුං ලභති, මාලාකම්මාදීනි සයම්පි කාතුං ලභති, "ආලකමන්දෙ"ති එකභණ්ඩ මනුස්සාභිනිණ්ණා, "තයො ගබ්භෙ"ති එත්ථ "සිවිකාගබ්භෙ"ති චතුරස්ස ගබ්භෙ "නාලික ගබ්භෙ"ති විත්ථාරතෝ විගුණතිගුණායාමෙ දීඝගබ්භෙ, "හම්මියගබ්භෙ"ති ආකාසතලෙ කුටාගාරගබ්භෙ මුඛවට්ටගබ්භෙ වා "කුලුංකපාදක"න්ති රුක්ඛං විජ්ඣිත්වා තත්ථ ඛාණුකෙ ආකොටෙත්වා කතං තං ආහරිමං භින්නපාදං ජිණ්ණකුඩ්ඩපාදස්ස උපත්ථම්භනත්ථං භූමියං පතිට්ඨාපෙතුං අනුජානාතීමිනි අත්ථො, "පරිත්තානකිරිය"න්ති වස්ස පරිත්තානත්ථං කිරියං, "උදකසුව"න්ති වට්ටකගෙහමඟෙන ච ඡාරිකාගෙව සඬ්ඩං මද්දිතමත්තිකං; ආළින්දෙ නාම පමුඛං වුච්චති, පඝනං නාම ඝංනික මනත්තා ච පවිසනත්තා ච පාදුනි හනනයි තස්ස විහාරවාරෙ උහතෝ කුඩ්ඩං නීහරිත්වා කතපදෙසසෙතං අධිවචනං, පඝාණන්තිපි වුච්චති "පකුඩ්ඩ"න්ති මඤ්ඤගබ්භස්ස සමන්තා පරිඝාගාරෙ වුච්චති, පකුට්ඨන්තිපි පාඨෙ, "ඔසරකෙ"ති ආනාගින්දකෙ විහාරෙ වංසං දත්වා තතො දඬ්ඩකෙ ඔසාරෙත්වා කතං ඉදනපමුඛං, සංසරණකිරියතෝ නාම චක්කලයුත්තෙතා කිරියතෝ, "පානීයභාජන"න්ති පිවනත්ථානං පානීයදනභාජනං, උළුංකෝ ච ඨාලකච පානීයසංඛස්ස අනුලොමානි, "ආපෙසී"ති දීඝදුරුමනි ඛාණුකෙ පවෙසෙත්වා කණ්ඨකසඤ්ඨානි විනඬ්ඩිත්වා කතං චාරඤ්ඨකනකං, "පලිඝසා"ති ගාමවාරෙසු විය චක්කයුත්තකං වාරඤ්ඨකනකං, "ආමුත්ත මණිකුණ්ඩලා"ති ආමුත්තමණිකුණ්ඩලානි, "වෙය්‍යාගිරිය"න්ති වෙය්‍යාකරණකං වුච්චති "ආරුමෙ අකංසූ"ති ඉමෙ සඨනා තෙ අත්තනෝ ධනෙන අකංසු යෙ මත්‍රදධනා චෙව අඨනාච තෙසං ධනං අදාසි, ඉති සෝ සතසහස්ස කහාපණ සතසහස්සගණ්ණකච භණ්ඩං දත්වා පවත්තාළිස යොජනිකෙ අඩ්ඩතෙ යොජනෙ ඝයාජනෙ විහාරපතිට්ඨානං කත්වා සාවත්ථිං අගමාසි,

"කොටිසන්ථරං සන්ථරාපෙසී"ති කහාපණකොටියා කොටිං පටිපාදෙත්වා සන්ථරි, යෙ තත්ථ රුක්ඛා වා පොක්ඛරණියො වා තෙසම්පරික්ඛෙපප්පමාණං ගහෙත්වා අස්සුස්සම්ං ඨානෙ සන්ථරිත්වා අදාසි එවමස්ස අඨාරසකොටිකං එකං නිධානං පරික්ඛයං අගමාසි, "කුමාරස්ස එතදහොසි"ති ගහපතිනො එවං බහුධනං චජන්තස්සාපි මුඛස්ස විප්පසන්නාකාරං දිස්වා එතං අහොසි, "කොඨකං මාපෙසී"ති සත්තභූමකං චාරකොඨකපාසාදං මාපෙසි, "අථඛො අනාථපිඬිකො ගහපති ජෙතවනෙ විහාරෙ කාරාපෙසි =පෙ=මඩපෙ කාරාපෙසී"ති අපරාහිපි අඨාරසහි කොටීහි එතෙ විහාරා දයො කාරාපෙසි, අඨකරීසප්පමාණාය භූමියා විප්පස්සිස්සහි භගවතො පුනබ්බසුම්තෙත්තා ගහපති යොජනප්පමාණං භූමිං සුවණ්ණිඨක සන්ථරෙන කිණිත්වා විහාරං කාරාපෙසි, සික්ඛිස්සපන සිරිවඩ්ඪො ගහපති තිගාවුතප්පමාණං සුවණ්ණයඨිසන්ථරෙන, වෙස්සභුස්ස සොත්ථිජො ගහපති අඩයොජනප්පමාණං සුවණ්ණථාලසන්ථරෙන, කකුසන්ධස්ස අව්වුතො ගහපති ගාවුතප්පමමාණං සුවණ්ණහත්ථිපදසන්ථරෙන, කොණාගමනස්ස උග්ගො ගහපති අඩඪගාවුතප්පමාණං සුවණ්ණිඨිකසන්ථරෙන කස්සපස්ස සුමඟලො ගහපති වීසතිඋසභප්පමාණං සුවණ්ණකච්ඡපසන්ථරෙන අම්හාකං භගවතො සුදත්තො ගහපති අඨකරීසප්පමාණං භූමිං කහාපණ සන්ථරෙන කිණිත්වා විහාරං කාරාපෙසීති, එවං අනුපුබ්බෙන පරිහායන්ති සම්පත්තියොති අලමෙව සබ්බසම්පත්තිසු විරජ්ජිතුං අලං විමුච්චිතුන්ති, "ඛඩ"න්ති භිනෙනාකාසො, 'ථුල්ල"න්ති ථලිතොකාසො, "පටිසං ඛරිස්සතී"ති පාකතිකං කරිස්සති, ලඩනවකම්මෙන පන භික්ඛූනා වාසි ඵරසු නිඛාදනාදීනි ගහෙත්වා සයං නකාතබ්බං, කතාකතං ජානිතබ්බං, "පිඨිතො පිඨිතො ගන්ත්වා" ති ථෙරො කිර ගිලානෙ පටි ජග්ගන්තො ජිණ්ණෙ වුඩ්ඪෙ සංගණ්හන්තො සබ්බපච්ඡතො ආගච්ඡති ඉදමස්ස චාරිත්තං තෙන වුත්තං පිඨිතො පිඨිතො ගන්ත්වාති, "අග්ගා සන"න්ති ථෙරාසනං, "අග්ගොදක"න්ති දක්ඛිණොදකං, "අග්ගපිඩ"න්ති සංඝත්ථෙර පිඩං, "පතිඨාපෙසී"ති අඨාරසකොටි පරිච්චාගං කත්වා පතිඨා පෙසි, එවං සබ්බාපි චතුපණ්ණාසකොටියො පරිච්චජි, "විප්පකතභොජ නො"ති අන්තරඝරෙ වා විහාරෙවා අරඤ්ඤෙ වා යත්ථ කත්ථචි භුජමානො භික්ඛු අනිඝිතෙ භොජනෙ නවුඨාපෙතබ්බො අන්තරඝරෙ පච්ඡා ආග තෙන භික්ඛං ගහෙත්වා ගන්තබ්බං, සචෙ මනුස්සා වා භික්ඛූවා පවි සථාති වදන්ති මයි පවිසන්තෙ භික්ඛූ උඨහිස්සන්තීති වත්තබ්බං එථ භන්තෙ ආසනං අත්ථීති වුත්තෙන පන පවිසිතබ්බං සචෙ කොචි කිඤ්චි නවදති ආසනසාලං ගන්ත්වා අතිසම්පං ආගන්ත්වා සභාගඨානෙ ඨාතබ්බං ඔකාසෙ කතෙ පවිසථාති වුත්තෙ නපවිසිතබ්බං, සචෙ පන යං ආසනං තස්ස පාපුණාති තත්ථ අභුජන්තො භික්ඛු නිසිනෙනා හොති තං උඨාපෙතුං වට්ටති, යාගුඛජ්ජකාදීසු පන යං කිඤ්චි පිවිත්වා වා ඛාදිත්වාවා යාව අඤ්ඤෙ ආගච්ඡති තාව නිසිනනං රිත්තහත්ථම්පි උඨාපෙතුං වට්ටති විප්පකතභොජනොයෙව හි සො හොති "සචෙ වුඨාපෙතී"ති සචෙ ආපත්තිං අතික්කම්ත්වාපි වුඨාපෙතියෙව, "පවාරිතොච හොතී"ති සං

සො වුඩ්ඪාපෙති අයච භික්ඛු පවාරිතො හොති තෙන වත්තබ්බො ගච්ඡ උදකං ආහරාහිති බුඩ්ඪතරං හි භික්ඛුං ආණාපෙතුං ඉදමෙව එකං ඨානන්ති සචෙ සො උදකම්පි ආහරති තතො යං නවකතරෙන කත්තබ්බං තං දස්සෙන්තො සාධුකං සිත්ථානීති ආදිමාහ, "ගිලානස්ස පතිරූපං සෙය්‍ය"න්ති එත්ථ යො කාසභගන්දරාතිසාරාදීහි ගිලානො හොති ඛෙළමල්ලකවච්චකපාලාදීනි ඨපෙතබ්බානි, කුඩ්වා හොති සෙනාසනං දුසෙති එවරූපස්ස හෙඨා පාසාදපණ්ණසාලාදිසු අඤ්ඤතරං එකමන්තං සෙනාසනං දාතබ්බං යස්මිං වසන්තෙ සෙනාසනං දුස්සති තස්ස වර සෙය්‍යා නදාතබ්බාව, යොපි සිනෙහපානවිරෙචනන්ත්‍රකම්මාදිසු යං කිඤ්චි භෙසජ්ජං කරොති සබ්බො සො ගිලානොයෙව, තස්සපි සල්ලක්ඛෙත්වා පතිරූපං සෙනාසනං දාතබ්බං, "ලෙසකප්පෙනා"ති අප්පකෙන සීසා බාධාදිමත්තෙන "භික්ඛු ගණ්ත්වා"ති එත්තකා නාම භික්ඛුති විහාරෙ භික්ඛුනං පරිච්ඡෙදං කත්වා "සෙය්‍යා"ති මචඨානානි වුච්චන්ති "සෙය්‍යග්ගෙනා"ති සෙය්‍යාපරිච්ඡෙදෙන, වස්සූපනායිකදිවසෙ කාලං සොසෙත්වා එකං මචඨානං එකස්ස භික්ඛුනො ගාහෙතුං අනුජානාමීති අත්ථො, "සෙය්‍යග්ගෙන ගාහෙන්තා"ති සෙය්‍යපරිච්ඡෙදෙන ගාහියමානා "සෙය්‍යා උස්සාදයිංසූ"ති මචඨානානි අතිරෙකානි අහෙසුං විහාරග්ගාදිසුපි එසෙ වනයො, "අනුභාග"න්ති පුන අපරම්පි භාගං දාතුං, අතිමන්දෙසුහි භික්ඛුසු එකෙකස්ස භික්ඛුනො වෙ තීණී පරිවෙණානි දාතබ්බානි, "නඅකාමාදාතබ්බො"ති අනිච්ඡාය නදාතබ්බො, තත්ථ වස්සූපනායිකදිවසෙ ගහිතෙ අනුභාගෙ පච්ඡා ආගතානං නඅත්තනොඅරුචියා සො අනුභාගො දාතබ්බො, සචෙපනයෙන ගහිතො සො අත්තනො රුචියා තං අනුභාගං වා පඨමභාගං වාදෙති වට්ටති, "නිස්සීමෙඨිතස්සා"ති උපචාරසීමතො බහි ඨිතස්ස අන්තො උපචාරසීමාය පන දූරෙඨිතස්සාපි ලබ්භතියෙව 'සෙනාස නං ගහෙත්වා"ති වස්සූපනායික දිවසෙ ගහෙත්වා, "සබ්බකාලං පටිබා හන්තී"ති චාතුමා සච්චයෙන උතුකාලෙපි පටිබාහන්ති තීසු සෙනාසන ගාහෙසු පුරිමකොච පච්ඡිමකොචාති ඉමෙ වෙ ථාවරා, අන්තරා මුත්තකෙ අයං විනිච්ඡයො එකස්මිං විහාරෙ. මහාලාභසෙනාසනං හොති සෙනාස නසාමිකා වස්සූපගතං භික්ඛුං සබ්බපච්චයෙහි සක්කච්චං උපඨහිත්වා පවා රෙත්වා ගමනකාලෙ බහුං සමණපරික්ඛාරං දෙන්ති මහාථෙරා දූරතොපි ආගන්ත්වා වස්සූපනායිකදිවසෙ නංගහෙත්වා ථාසුංවසිත්වා වුත්ථවස්සා ලාභං ගණ්හිත්වා පක්කමන්ති ආවාසිකා මයං එත්ථුප්පන්නං ලාභං නලභාම නිච්චං ආගන්තුකමහාථෙරාච ලභන්ති තෙයෙව නං ආගන්ත්වා පටිජග්ගි ස්සන්තීති පලුජ්ජන්තම්පි නඔලෙකෙන්ති භගවා තස්ස පටිජග්ගනත්ථං අපරජ්ජුගතාය පවාරණාය ආයතිං වස්සාවාසත්ථාය අන්තරා මුත්තකො ගාහෙතබ්බොති ආහ, තං ගාහෙන්තෙන සංඝත්ථෙරො වත්තබ්බො භන්තෙ අන්තරා මුත්තකසෙනාසනං ගණ්හථාති සචෙ ගණ්හාති දාතබ්බං නොචෙ එතෙනෙව උපායෙන අනුථෙරං ආදිං කත්වා යො ගණ්හාති තස්ස අන්තමසො සාමණෙරස්සාපි දාතබ්බං, තෙන තං සෙනාසනං අඨමාසෙ පටිජග්ගිතබ්බං, ඡදනහිත්තිභූමිසු යං කිඤ්චි ඛඩං වා ඵුල්ලංවා හොති තං සබ්බං පටිසංඛරිතබ්බං උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීහි දිවසං ඛෙපෙත්වා

රත්තිං තත්ථ වසිතුම්පි වට්ටති රත්තිං පරිවෙණෙ වසිත්වා තත්ථ දිවසං ඛෙපෙතුම්පි වට්ටති රත්තිං දිවං තත්ථෙව වසිතුම්පි වට්ටති උතුකාලෙ ආගතානං බුද්ධානං නපටිබාහිතබ්බං, වස්සූපනායිකදිවසෙ පන සම්ප තෙත සචෙ සංඝත්ථෙරො මය්හං ඉදං සෙනාසනං දෙථාති වදති නලබ්භති, භන්තෙ ඉදං අන්තරාමුත්තකං ගහෙත්වා අඨමාසෙ එකෙන භික්ඛුනා පටිජග්ගිතන්ති වත්වා නදාතබ්බං අඨමාසෙ පටිජග්ගිත භික්ඛුස්සෙව හි තං හොති යස්මිං පන සෙනාසනෙ එකසංවච්ඡරෙ චික්ඛත්තුං පච්චයෙ දෙන්ති ඡම්මාසච්චයෙන ඡම්මාසච්චයෙන තං අන්තරාමුත්තකං නගහෙතබ්බං, යස්මිං වා තික්ඛත්තුං දෙන්ති චතුමා සච්චයෙන චතුමාසච්චයෙන යස්මිං වා චතුක්ඛත්තුං දෙන්ති තෙමා සච්චයෙන තෙමාසච්චයෙන තං අන්තරාමුත්තකං නගහෙතබ්බං, පච්චයෙනෙව හි තං පටිජග්ගනං ලභිස්සති යස්මිං පන එකසං වච්ඡරෙ සකිදෙව බහුං පච්චයං දෙන්ති එතං අන්තරාමුත්තකං ගාහෙතබ්බන්ති අයං තාව අන්තොවස්සෙ වස්සූපනායික දිවසෙනපාළි යං ආගතසෙනාසන ගාහකථා, අයං පන සෙනාසනගාහොනාම දුවිධො හොති උතුකාලෙ ච වස්සාවාසෙව, තත්ථ උතුකාලෙ තාව කෙචි ආගන්තුකා භික්ඛු පුරෙභත්තං ආගච්ඡන්ති කෙචි පච්ඡාභත්තං පඨමං යාමං මජ්ඣිමං යාමං පච්ඡිමං යාමං වා, යෙ යදා ආගච්ඡන්ති තෙසං තදාව භික්ඛු උඨාපෙත්වා සෙනාසනං දාතබ්බං අකාලො නාම නත්ථි, සෙනාසන පඤ්ඤාපකෙන පඬිතෙන භවිතබ්බං එකංවා චෙවා මචඨා නානි ඨපෙතබ්බානි සචෙ විකාලෙ එකො වා චෙවා ථෙරා ආගච්ඡන්ති තෙ වත්තබ්බා භන්තෙ ආදිතො පඨාය උඨාපියමානෙ සබ්බෙපි භික්ඛු උබ්භඩිකා භවිස්සන්ති තුම්හෙ අම්හාකං වසනඨානෙයෙව වසථාති බහුසු පන ආගතෙසු වුඨාපෙත්වා පටිපාටියා දාතබ්බං සචෙ එකෙකං පරිවෙණං පහොති එකෙකං පරිවෙණං දාතබ්බං තත්ථ අග්ගිසාල දීඝසාලමඬලමාලාදයො සබ්බෙපි තස්සෙව පාපුණන්ති එවං අප්පහොන්තෙ පාසාදග්ගෙන දාතබ්බං, පාසාදෙසු අප්පහොන්තෙසු ඔවරකග්ගෙන දාත බ්බං ඔවරකෙසු අප්පහොන්තෙසු සෙය්‍යග්ගෙන දාතබ්බං සෙය්‍යග්ගෙසු අප්පහොන්තෙසු මචඨානෙන දාතබ්බං මචඨානෙ අප්පහොන්තෙ එකපීඨ කඨානවසෙන දාතබ්බං භික්ඛුනොපන ඨිතොකාසමත්තං නගාහෙතබ්බං එතං හි සෙනාසනං නාම නහොති, පීඨකඨානෙ පන අප්පහොන්තෙ එකං මචඨානං පීඨකඨානං වා වාරෙන වාරෙන ගහෙත්වා භන්තෙ විස්සමථාති තිණ්ණං ජනානං දාතබ්බං නහි සක්කා සීතසමයෙ සබ්බරත්තිං අජ්ඣො කාසෙවසිතුං මහාත්ථෙරෙන පඨමයාමං විස්සමිත්වා නික්ඛමිත්වා දුතියත්ථෙ රස්ස වත්තබ්බං ආවුසො ඉධ පවිසාහීති සචෙ මහාථෙරො නිද්දාගරුකො හොති කාලං නජානාති උක්කාසිත්වා චාරං ආකොටෙත්වා භන්තෙ කාලො ජාතො සීතං අනුදහතීති වත්තබ්බං, තෙන නික්ඛමිත්වා ඔකාසො දාතබ්බො අදාතුං නලභති දුතියථෙරෙනපි මජ්ඣිමයාමං විස්සමිත්වා පුරිමනයෙනෙව ඉතරස්ස දාතබ්බං, නිද්දාගරුකො වුත්තනයෙනෙව වුඨාපෙතබ්බො එවං එකරත්තිං එකමචඨානං තිණ්ණං දාතබ්බං ජම්බු දීපෙ පන එකච්ච භික්ඛු සෙනාසනං නාම මචඨානංවා පීඨඨානංවා

නීඤ්ඹ දෙව් නඤ්ඡ සපඨායං හොති නඤ්ඡ අඤපඨායනති ආගන්තුකා හොන්තුවා මාවා දෙවසිකං සෙනාසනං ගාහෙනති අයං උතුකාලෙ සෙනාසනගාහාරහා නාම. වස්සාවාසෙ පන අත්ථි ආගන්තුක වත්තං, අත්ථි ආවාසික වත්තං. ආගන්තුකෙන තාව සකවාසනතං මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගන්තබ්බා වළිතුකාමෙන වස්සූපනායික දිවසමෙව තත්ථ නගන්තබ්බං. වස්සවාසාඤ්ඤනී තත්‍ර සම්බාධං හවෙය්‍ය භික්ඛාචාරෙවා නසම්පජ්ජෙය්‍ය තෙන නථාසුං විහරෙය්‍ය නඤ්ඡා ඉදුනිමාසමත්තෙන වස්සූපනායිකා භවිස්සතීති තං විහාරං පවිසිතබ්බං. තත්ථ මාසමත්තං වසන්තෙන සචෙ උද්දෙසත්ථිකෙ උද්දෙස සම්පත්ථිං සල්ලක්ඛෙත්වා, සචෙකම්මට්ඨානිකෙ කම්මට්ඨානසපායකං සල්ල කෙත්වා, සචෙ පවවයත්ථිකෙ පවවයලාභං සල්ලකෙඛත්වා අඤ්ඤතොවසෙ සුඛං වයිස්සති. සකවාසනතොව තත්ථ ගවජ්ඣන්තෙන නගොචරගාමෙ සථෙව නබ්බා. න තත්ථ මනුස්සා වත්තබ්බා කුමෙතිස්සාය සලාකභත්තාදීනිවා යාගු බජ්ජකාදීනිවා වස්සාවාසිකංවා නත්ථි, අයං වෙනියස්ස පරිකඛාරෙ, අයං උපොසථාගාරස්ස, ඉදංතාලඤ්ඣවව සූචිච, සම්පවිච්ඡථ කුමාකාකං විහාරන්ති සෙනාසනම්පන ජග්ගිත්වා දුරභණ්ඩ මත්තිකාභණ්ඩානි පවිසා මෙත්වා ගමියවත්තං පූරෙත්වා ගන්තබ්බං. එවං ගවජ්ඣන්තානාපි දහරෙහි පත්තවීවර භණ්ඩිකායෝ උක්කිපාපෙත්වා තෙළනාළි ; කත්තරදණ්ඩාදීනි ගාහාපෙත්වා ත්‍රිත්තං පගුණා අත්තානං දස්සෙතත්තන ගාමමාරෙතෙව නගන්තබ්බං. පවිවිච්ඡන්තන අටවිමඛෙන ගන්තබ්බං. අටවිමඛෙ අසති ගුම්බාදිනි මද්දන්තෙන නගන්තබ්බං, ගමියවත්තං පන පූරෙත්වා විතක්කං ඡින්දිත්වා සුබවිත්තෙනාගමිතාවත්තෙනෙව ගන්තබ්බං. සචෙපන ගාවවාරෙන මඛෙ හොති, ගවජ්ඣන්තඤ්ඣව නං සපරිවාරං දිස්වා මනුස්සා අම්හාකං ථෙරෝ යානි උපධාවිත්වා කුහිං භන්තෙ සබ්බපරික්ඛාරෙ ගහෙත්වා ගවජ්ඣාති වදනති, තෙසුවෙ එකෝ එවං වදති. වස්සූපනායික කාලොනාමායං, යඤ්ඣ අඤ්ඤා වස්සෙ නිබන්ධ භික්ඛාචාරෝ භණ්ඩ පරිභෝදනඤ්ඣව ලබනති නත්ථ භික්ඛු ගවජ්ඣන්තීති. තඤ්ඣවෙ සුත්වා තෙමනුස්සා භන්තෙ ඉමස්මිම්ප ගාමෙජ්ඣෙ කුඤ්ඣජ්ජිතෙවව නිවාසෙතිව මාඅඤ්ඤත්ථ ගවජ්ඣාති වත්වා මිත්තා මචෙව පඤ්ඤාසාපෙත්වා සබ්බඤ්ඤමම්භන්තසිත්වා විහාරෙ නීබන්ධවත්තඤ්ඣ සලාකභත්තාදිනිව වස්සාවාසිකඤ්ඣව පටියපෙත්වා ඉධෙව භන්තෙ වසථාති යාචනති. භබ්බං සාදිතුං වටටති. සබ්බඤ්ඤභාවං කපපියඤ්ඣවව අනවජ්ජඤ්ඣ. කුරුන්දියම්පන කුහිං ගවජ්ඣාති වුත්තෙත අපුඤ්ඤාතෙකිවත්වා කඤ්ඤා තත්ථ ගවජ්ඣාති වුත්තෙ ඤාරණං ආචික්ඛිතබ්බන්ති වුත්තං. උභයම්පි පනෙත්ථ සුද්ධිවිත්තත්තාව අනවජ්ජං. ඉදං ආගන්තුකවත්තං නාම. ඉදම්පන අවාසික වත්තං. පරිගණෙවවගි ආවාසිකොගි විහාරෙ ජග්ගිතබ්බා. ඛණ්ඩපුල්ලපරි සඛ්ඛරණ පරිභණ්ඩානි කාතබ්බානි. රත්තිට්ඨාන දිවාට්ඨාන වච්චකුටි පඤ්ඤා වටඨානානි පඨානඤ්ඤර විහාරමඛෙගානි ඉමානි සබ්බානි පරිජග්ගිතබ්බානි. වෙනියෙ සුඛාකාමං මුදුවෙදිකාය තෙලමඛඛනං මඤ්චපීඨ පරිජගඛනනති ඉදම්පි සබ්බං කාතබ්බං, වස්සං වසිතුකාමා ආගන්තුවා උද්දෙසපරිපුච්ඡා කම්මට්ඨානුයොගාදීනි කරොන්තා සුඛාවසිස්සතීති. කතපරිකමෙමහි ආසාළහි ජුණ්ණපඤ්ඣවම්තොපට්ඨාය වස්සාවාසිකං පුච්ඡිතබ්බං. කත්ථ පුච්ඡිතබ්බං. යතොා පකතියා ලබ්භති. යෙහි පන නදින්න පුබ්බං තෙ පුච්ඡිතුං නවට්ටති. කඤ්ඤා පුච්ඡිතබ්බං. කදාචිහි මනුස්සා දෙනති, කදාචි දුබ්භික්ඛාදීහි උපද්දුතා නදෙනති. තත්ථ යෙ නදස්සන්ති තෙ අපුච්ඡිත්වා වස්සාවාසිකෙ ගාහිතෙ ගාහිත භික්ඛූනං ලාභන්තරායොහොති, තස්මා පුච්ඡිත්වාව ගාහෙ

තබ්බං. පුච්ඡිතෙනෙන තුම්හාකං වස්සාවාසිකගාහඤ්ච භාලෝ උපනටෙඨාති වත්තබ්බං. සචෙවදන්ති හනෙන ඉමං සංවිජ්ජමානං ආරාමාදිකං උපදදුතමෙව, නාසනෙකාම දුතුන්නිවා යං මයං පුබෙබදෙම තතෝ උත්තරිං දස්සාමාතිවා ඉදානි කාපපාසෝ සුලභෝ, යං පුබෙබදෙම තතෝ ඔහුත්තරිංදස්සාමාතිවා වදන්ති, තං සල්ලකෙඛ්‍ය තදනුරූපෙන නයෙන තෙසං තෙසං සෙනාසනෙ භික්ඛූනං වස්සාවාසිකං ගාහෙතබ්බං. සචෙ මිනුස්සාවදන්ති යස්ස අම්හාකං වස්සාවාසිකං පාපුණාති, සෝ තෙමාසං පාණ්ණිං උපධාරෙතු, විහාරමග්ගං ජග්ගතු, වෙතියඞ්ගණබොධියඞ්ගණානි ඣාතු, බොධිරුක්ඛං උදකආසිඤ්චතු. යස්සතං පාපුණාති තස්ස ආවිකාතබ්බං. යෝ පන ගාමෝ පරිකාමම් යොජනවියොජනන්තරෙහොති. තත්‍ර වෙ කුලානි උපනිස්සාය ඨපෙත්වා විහාරෙ වස්සාවාසිකං දෙන්තියෙව, තානිකුලානි අපුච්ඡිත්වාපි තෙසං සෙනාසනෙ වත්තං කත්වාවසන්තස්ස වස්සාවාසිකං ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන තෙසං සෙනාසනෙ පංසුකූලිකොවසති, ආගන්තුකඩ්ව තං දිස්වා තුම්හාකං වස්සාවාසිකං දෙමාති වදන්ති, තෙන සංඝස්ස ආවිකාතබ්බං. සචෙනානිත්තුලානි සඞ්ඝස්ස දාතුං නඉච්ඡන්ති තුම්හාකං යෙව දෙමාති වදන්ති, සනාගොහිකඤ්ච විත්තං කත්වා ගණ්හාහිකිවිත්තබ්බෙබා. පංසුකූලිකස්සපත්තෙතං නවට්ටති, ඉති සඞ්ඝදෙය්‍ය දූයනමනුස්සාපුච්ඡිතබ්බං. තත්‍රුප්පාදෙපන කපියං කාරකා පුච්ඡිතබ්බා. කථංපුච්ඡිතබ්බා, කිං ආවුසො සංඝස්සහණ්ඩපරිවිත්තාදනං හවිස්සතීති. සචෙවදන්ති හවිස්සති හනෙත එකෙකස්ස නවහත්ථං යාථකං දස්සාම වස්සාවාසිකං ගාහෙථාති ගාහෙතබ්බං. සචෙපි වදන්ති සාථකං නත්ථි, වඤ්චු පන අත්ථි ගාහෙථහනෙතෙති. වඤ්චුමහි සන්තෙපි ගාහෙතුං වට්ටති යෙව. කපපියකාරකානඤ්ඤහඤ්ඤෙ කපපිය හණ්ඩංපරිහුඤ්ඤාතීති දින්නාවඤ්චුතො යං යං කපපං, තං තං සබ්බංපරිහුඤ්ඤිතුං අනුඤ්ඤාතං. යම්පනෙත්ථ භික්ඛූනං තඤ්ඤය ගිලානපච්චයත්ථායවා උද්දිස්සදින්නං, තා චීවරෙ උපනාමෙන්තෙහි සංඝසුට්ඨුතාය අපලොකෙත්වා උපනාමෙතබ්බං. සෙනාසනත්ථාය උද්දිස්සදින්නං ගරුභණ්ඩං හොති. චීවරවසෙන චතුපච්චයඩසෙනවාදින්නං චීවරෙ උපනාමෙන්තෙහිපි අපලොකනාකම්මකිච්චං නත්ථි. අපලොකනාකම්මං නාරොනෙතබ්ව පුග්ගලවසෙනෙව ඤාතබ්බං, සංඝවසෙන නකාතබ්බං. ජාතරූපරජතවසෙනාපි ආමකධඤ්ඤවසෙනෙවා අපලොකනකම්මංනවට්ටති. කපපිය භණ්ඩවසෙන චීවරත්ථඤ්ඤලාදිවසෙනෙවච් වට්ටති. තම්පන එවං කත්තබ්බං ඉදානි සුභික්ඛං සුලභපිණ්ඩං භික්ඛූ චීවරෙන කිලමන්ති එත්තකං නාම තණ්ඩුලභාගං භික්ඛූනං චීවරංකාතුං රුච්චතීති. ගිලානපච්චයෝ සුලභෝ ගිලානොවානත්ථි, එත්තකං නාම තණ්ඩුලභාගං භික්ඛූනං චීවරංකාතුංරුච්චතියි එවං චීවරපච්චයං සල්ලකෙඛ්‍ය සෙනාසනස්සනාලෙ ඝොසිතෙ සන්නිපතිතෙසංඝෙ සෙනාසනගාහාහකෝ සම්මන්නිතබෙබා, සම්මන්නනෙනාවවෙ සම්මන්නිතබ්බාතිවුත්තං. එවඤ්හිනවකොවුඩ්ඪතරස්ස, වුඩ්ඪොවච කවකස්සගාහෙස්සති. මහන්නෙපන මහාවිහාරාදිසෙ විහාරෙතයෝ වත්තාරොජනා සම්මන්නිතබ්බා. කුරුන්දියමපන අන්ධපොළසපිජනෙ සම්මන්නිතුං වට්ටතීති වුත්තං. ඉතසං සම්මුති කම්මවාචායපි අපලොකනෙනාපි වට්ටතියෙව. නෙහි සම්මතෙහි භික්ඛූහි සෙනාසනං සල්ලකෙඛතබ්බං, වෙතියඝරං, බොධිඝරං, ආසනඝරං, සම්මුඤ්ජනිඅට්ටං, දුරුඅවංං, වච්චකුටි, ඉට්ඨකඝාලා, වච්චඝාලා, වාරකොට්ඨකෝ, පානියඝාලෝ, මඤ්ඤා, පොක්ඛරණීති, එතානිහි අසෙනාසනානි. විහාරෝ, අඩ්ඪයොගෝ, පාසාදෝ, හම්මියං, ගුහා, මණ්ඩපෝ, රුක්ඛමූලං, පෙළුගුම්බොනි ඉමානි සෙනාසනානි. තානිගාහෙ

තබබානි. ගාහෙනතනව පඤ්ඤිකබු ගණෙතුං,භික්ඛුගණෙතවා සෙය්‍යාගණෙ
තුනති එත්වුත්තනයෙන ගාහෙතබබානි. සවෙසංසිඛොව සඛාදෙයෙය්‍යවාති
මෙ විවරචෙය්‍යාහොතති. සෙසු යං භික්ඛු පඨමං ගණ්හිතුං ඉච්ඡතති, තං
ගාහෙවාතසසිතිඝනොදවය ඉධාරොගෙහතබබා. සවේ පන භික්ඛුනං
අපපතාය පරිමෙණගෙහන සෙනාසනෙ ගාහියමානෙ එසාපි පරිවෙණං
මහාලාභංහොති දසවා වාදසවා විවරානි හොනති, තං විඤ්ඤවෙ අඤ්ඤසසු
අලාභසෙසු ආවාසෙසු පකඛිපිතවා අඤ්ඤසමපි භික්ඛුනං ගාහෙතබබන්ති
මහාසුමමතෙරෙ ආහ. මහාපදුමතෙරෙරුපනාහ න එවංකාතබබං. මනුසසානි
අත්තනො ආවාසජඝනත්ථාය පවිවයං දෙනති, තසමා අඤ්ඤසති භික්ඛුහි
තත්ථ පවිසිතබබන්ති. සවෙපනෙත්ථ මහාථෙරෙ පරිකෙකාසති මාවුසො
එවං ගාහෙථ, භගවතො අනුසිවයිංතෙරොථ. වුත්තඤ්ඤෙහතං භගවතා අනු
ජානාමි භික්ඛවෙ පරිවෙණග්ගෙන ගාහෙතුන්ති. තසසුපරිකෙකාසනාය
අවයවා හනෙන භික්ඛු බහූ, පවිවයො මනුසෙ, සඛ්‍යහං කාතුංවට්ටතීති තං
සඤ්ඤුපෙවා ගාහෙතබබමෙව. ගාහෙනෙනානව සම්මතෙන භික්ඛුනා මහා
ථෙරසස සනතිකං ගනත්වා එවං වත්තබබං භනෙන තුම්හාකං සෙනාසනං
පාපුණාති ගණ්හථ පවිවයං ධාරෙථාති. අසුකකුලසස පවිවයො අසුකසෙනා
සනඤ්ච මයහං පාපුණාති ආවුසොති. පාපුණාති භනෙන ගණ්හථතනති
ගණ්හාමි ආවුසොති ගහිතංහොති. සවෙපනගහිතං භනෙනති වුත්තෙ
ගහිතං මෙති වා ගණ්හිසසථ භනෙනති වුත්තෙ ගණ්හිසසාමීතිවා වදති අග්ග
හිතං නොහිති මහාසුමමතෙරෙ ආහ. මහාපදුමතෙරෙරුපනාහ අතීතානා
ගත වත්තමවේහොතු වත්තමානවත්තවා සතුපපාදමත්තං ආලයසාරණමත්ත
මෙව වෙත්ථ පමාණං, තසමාගහිතමෙව හොතීති. යොපි පංසුකූලිකොභික්ඛු
සෙනාසනං ගහෙත්වා පවිවයං විසසජ්ජෙති, අයං පන අඤ්ඤසමිං ආවාසෙ
පකඛිපිතබබේබා. භණ්ඩිගෙයෙව පරිවෙණෙ අග්ගිසාලායවා දීඝසාලායවා රුක්ඛ
මූලෙවා අඤ්ඤසස ගාහෙතුංවට්ටති. පංසුකූලිකො වසාමීතිසෙනාසනං ජග්ගි
සසති ඉතිරෙ පවිවයං ගණ්හාමීති එවං වීහිකාරණෙහි සෙනාසනං සුජගහිත
තරං භවිසසති. මිහාපවිවරියමපන වුත්තං පංසුකූලිකස වාසත්ථාය සෙනාසනං
ගණ්හනතෙන සෙනාසනගබාහාපනෙන වත්තබබං භවෙනඉධපවිවයො අත්ථි,
සො කිං භාතබබෙබාති. හෙන හෙට්ඨා අඤ්ඤතගාහාපෙතිති වත්තබබා. සවේ
පන කිඤ්චි අවවාවං වසනි වුත්තවසාසසව පාදමූලෙ ඨපෙත්වා සාවාතං දෙතති
වට්ටති. අථවසසාවාසිකං දෙමාති වදතති තයම්පි සෙනාසනෙවසසං වුත්ත
භික්ඛුනං පාපුණාතීති. යෙසමපන සෙනාසනං නසති හොවලං පවිවයමෙව
දෙනති,හෙසංපවිවයා අවසසාවාසිකසෙනාසනෙ ගාහෙතුං වට්ටති. මිනුසසා
ථූපං භාවා වසසාවාසිකං ගාහාපෙනති, ථූපොනාම අසෙනාසනං, තසසා
සමීපෙ රුකෙඛවා මණ්ඩපෙවාඋපනිබන්ධිතවා ගාහාපෙතබබං. හොති භික්ඛුනා
වෙතියං පටිජගසිතබබං. බොධිරුක්ඛ-බොධිඝර-ආසනඝර-සඛ්ඛිත්තඤ්ච
අවට-දූරුඅවට-වච්චකුටි-මාරඝොටඨක-පානීයමාලක-දනතකාඨ මාළකා
සුපි එසෙවනයො. හොජනසාලාපන සෙනාසනමෙව, තසමාතං එහායෙව
බහූනංවා පරිභීජිතිවා ගාහෙතුං වට්ටතීති සබබමිදං ඉත්ථාලඤ්ඤ මහාපච්ච
රියංවුත්තං. සෙනාසනඝාහාපනෙන පන පවිපාද අරුණතො පට්ඨාය යාව
පුන අරුණං නහිඵුසති තාවගාහෙතබබං. ඉදඤ්හි සෙනාසනඝාහාපස
ඛෙත්තං. සවේ සාතොව ගාහිතෙ සෙනාසනෙ අඤ්ඤු විතක්ක චාරිකො
භික්ඛු ආගන්ත්වා සෙනාසනං යාචති, ගහිතං භනෙත සෙනාසනං,වුඤ්ඤප
ගනෝ සංඝෝ, රමණීයෝ විහාරෝ, රුක්ඛමූලාදීසු යත්ථ ඉච්ඡථ තත්ථ වස

ථානි එත්තකෙහි. වස්සූපගතෙහි අඤ්ඤාවසේස නිබ්බ වත්තං ඨපෙත්වා වස්සූපගතා භික්ඛූ සම්මුඤ්ජනියෝ බන්ධිතබ්බා. සුලභාවේ දණ්ඩකාවෙව සලාකායොව හොන්ති, එතෙන්ත ඡපඤ්චවුධී සම්මුඤ්ජනියෝ වෙ තිස්සො යථිසම්මුඤ්ජනියෝ වා බන්ධිතබ්බා. දුල්ලභාවෙ හොන්ති වේ නිස්සොමුට්ඨිසම්මුඤ්ජනියෝ එකායථිසම්මුඤ්ජනිබන්ධිතබ්බා. සාමණෙරෙහි පඤ්ච පඤ්ච උක්කා කොටෙව තබ්බා. විඝනධ්‍යානෙ කසාවපරිහණ්ඩිකානබ්බං. වත්තං කරොන්තෙහි පන න උද්දිසිතබ්බං, න උද්දිසාපෙතබ්බං, න සජ්ඣායො කාතබ්බො, නපබ්බාජෙතබ්බං, න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයොදාතබ්බො, න ධම්මසවනං කාතබ්බං. සබ්බෙවහි එතෙ පඤ්ච. නීපපඤ්චා හුත්වා සමණධම්මමෙව කරිස්සාමාතිවා සබ්බතෙරසවත්තානි සමාදියන්තු, සෙය්‍යථ අකාපෙත්වා ථානවඞ්කමෙහි නිත්තාමෙන්තු, ඔඝභඤ්ඣතං ගණ්හන්තු, සත්ථාහ කරණ්ඩියෙන ගන්ථාපි හාජනීය හණ්ඩං ලභන්තූනිවා එවරූපං අධම්මික වත්තං නකාතබ්බං. එවං පන කාතබ්බං. පරියත්ති ධම්මොනාම තිවිධාපි සද්ධම්මං පතිට්ඨාපෙති, තස්මා සඤ්ඤාචිච උද්දිස්සථ, උද්දිසාපෙථ, සජ්ඣායං කරොථ,පධාන ඝරෙවසන්තානං සංඝවචනං අකත්වා අන්‍යෙසා විහාරෙ නිසීදිත්වා උද්දිසථ, උද්දිසාපෙථ, සජ්ඣායං කරොථ, ධම්ම සවනං සම්පාදෙථ, පබ්බාජෙන්තා සොධෙත්වා පබ්බාජෙථ, සොධෙත්වා උපසම්පාදෙථ, සොධෙත්වා නිස්සයං දෙථ. එකොපිහි කුලපුත්තා පබ්බජ්ජං උපසම්පදඤ්ච ලභිත්වා සකල සාසනං පතිට්ඨාපෙති අත්තනොථාමෙනයත්තකානිසඤ්ඤාථත්තානානිඛ්‍යාභඞ්ගානිසමාදියථ,අන්‍යෙසාවසෙසං නාමෙතං සාසනදීවඤ්ඤ රත්තියාච පඨම පච්ඡිම යාමෙපු අප්පමත්තෙහි හවිතබ්බං, විරියං ආරභිතබ්බං. පොරාණකා මහාථෙරාපි සබ්බපලිබොධෙ ඡින්දිත්වා අන්‍යෙසා වසෙස එකාචාරිත වත්තං පූරයිංසු. ආචරිය වත්තං හසෙස ඔත්තං ජානිත්වා දසවත්ථුක කථං දස අසුභ දසානුස්සති අට්ඨතිංසාරම්මණ කථඤ්ච කාතුං වට්ටති. ආගන්තුකානං වත්තං කාතුං, සත්ථාහකරණ්ඩියෙන ගන්තානං අප්පලොකෙත්වා දාතුං වට්ටතීති එවරූපංවත්තංකාතබ්බං. අපිච භික්ඛු ඔවදිතබ්බා. විඤ්ඤාපික පිසුණ ඵරුසවචනානි මාවදථ,දිවසෙ දිවසෙ සීලානි ආවජ්ජෙන්තා චතුරා රක්ඛං අභාපෙන්තා මනසිකාර බහුලාවිහරථාති. දන්තකට්ඨඛාදනවත්තං ආචික්ඛිතබ්බං, චෙතියංවා බොධිංවා වන්දනෙන්ත ගඤ්ඡාලංවා පූජෙන්තෙන්ත පත්තංවා ථවිකායපක්කිපන්තෙන්ත නකථෙතබ්බං. භික්ඛාචාරවත්තං ආචික්ඛිතබ්බං, අන්‍යොගාමෙ මනුස්සෙහි සද්ධිං පවිශය සඤ්ඤත්තකථාවා විඤ්ඤාග කථාවා නකථෙතබ්බා, රක්ඛිතින්ද්‍රියෙහි භවිතබ්බං. ඛණ්ඩවත්තඤ්ච සෙඛිය වත්තඤ්ච පූරෙතබ්බන්ති එවරූපා ඛත්තුංපි ඕවාදානීක කථා ආචික්ඛිතබ්බාති. පඨම වස්සූපනායික දිවසෙ පන සවෙභාලං සොසෙත්වා සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝ කොවි දසහත්ථං වත්ථං ආහරිත්වා විඤ්ඤාපෙසිතං දෙති, ආගන්තුකො සවෙ භික්ඛු සඞ්ඝතෙරෝ හොති ඤ්ඤාදාතබ්බං. නවකොවෙ හොති සම්මතෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝතෙරෝ වත්තබ්බා. වත්ථංවෙ හෙත්තා ඉවජ්ජ පඨමභාගං මුඤ්චිත්වා ඉදං වත්ථං ගණ්හථාති. අමුඤ්චිත්වානත්ථස්ස නදාතබ්බං. සවෙපන පුබ්බ ගාහිතං මුඤ්චිත්වා ගණ්හාති දාතබ්බං. එතෙනෙවුපායෙන දුතියතෙරතො පට්ඨාය පරිවත්තෙත්වා පත්තට්ඨානෙ ආගන්තුකස්ස දාතබ්බං. සවෙ පඨම වස්සූපගතා වෙ නීනි චත්තාරිපඤ්චවා වත්ථානි අලත්ථුං ලද්ධං ලද්ධං එතෙනෙවුපායෙන විස්සජ්ජාපෙත්වා යාව ආගන්තුකස්ස සමනං හොති තාවදාතබ්බං. ඒවන පන සම්මෙ ලද්ධෙ අචසිඤ්චා අඤ්ඤාභාගං ථෙරා සඤ්ඤ දාතබ්බං. පච්ඡිමපත්තෙන

ලාභෙසති ඕතිකාය ගාහෙතුං කතිකං කාතුංවට්ටති. සචෙ දුබ්භික්ඛං හොති වීසුපි වස්සූපනාසිකාසු වස්සූපගතා භික්ඛූ භික්ඛාය කිලමන්තා ආවුසො ඉධ වසන්තා සබ්බෙව කිලමාම, සාධුවත ලෙ භාගා හොම් යෙසං ඤාති-පවාරිතට්ඨානානි අත්ථි,තෙ තත්ථ වසිත්වා පවාරණාය ආගන්ත්වා අත්තනො පත්තං වස්සාවාසිකං ගණ්හන්තූති වදන්ති. තෙසු යෙව තත්ථ වසිත්වා පවාරණාය ආගච්ඡන්ති,තෙසං අපලොකෙත්වා වස්සාවාසිකං දාතබ්බං. සාදියන්තාපිහි තෙ නෙව වස්සාවාසිකස්ස සාමිනො ඛීයන්තාපිච ආවාසිකා නෙව අදාතුං ලභන්ති. කුරුන්දියම්පනවුත්තං කතිකවත්තං කාතබ්බං සබ්බෙසං නො ඉධ යාගු භත්තං නප්පහොති සභාගට්ඨානෙ වසිත්වා ආගච්ඡථ තුම්හාකං පත්තං වස්සාවාසිකං ලභිස්සථාති. තඤ්ච එකොපටිබාහති සුපටිබාහිතං. නොවෙ පටිබාහති කතිකාසුකතා. පච්ඡාතෙසං තත්ථ වසිත්වා ආගතානං අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. අපලොකනකාලෙ පටිබාහිතුං නලභතීති. පුනපිවුත්තං. සචෙවස්සූපගතෙසු එකච්චානං වස්සාවාසිකෙ අපාපුණන්තෙ භික්ඛූ කතිකං කරොන්ති ඡින්නවස්සානං වස්සාවාසිකඤ්ච ඉදානි උප්පජ්ජනක වස්සාවාසිකඤ්ච ඉමෙසං දාතුං රුච්චතීති එවං කතිකාය කතාය ගාහිත සදිසමෙව හොති. උප්පන්නුප්පන්නං තෙසමෙව දාතබ්බං. තෙමාසං පාණීයං උපට්ඨපෙත්වා විහාරමග්ග-චෙතියඞ්ගණ-බොධියඞ්ගණානි ජග්ගිත්වා බොධිරුක්ඛෙ උදකං සිඤ්චිත්වා පක්කන්තොපි විබ්භමන්තොපි වස්සාවාසිකං ලභති යෙව. භතිනිවිට්ඨඤ්ති තෙන කතං. සංඝිකම්පන අපලොකන කම්මං කත්වා ගාහිතං අන්තොවස්සෙ විබ්භමන්තොපි ලභතෙව. පච්චයවසෙන ගාහිතං පන නලභතීති වදන්ති. සචෙ වුත්ථවස්සො දිසං ගමිකො භික්ඛු ආවාසිකස්ස හත්ථතො කිඤ්චිදෙව කප්පිය භණ්ඩං ගහෙත්වා අසුක කුලෙ මය්හං වස්සාවාසිකං පත්තං තංගණ්හථාති වත්වා ගතට්ඨානෙ විබ්භමති වස්සාවාසිකං සංඝිකං හොති. සචෙ පන මනුස්සෙ සම්මුඛාසම්පටිච්ඡාපෙත්වාගච්ඡති ලභති. ඉදං වස්සාවාසිකං අම්හාකං සෙනාසනෙ වුත්ථ භික්ඛුනොදෙමාති වුත්තෙ යස්ස ගාහිතං තස්සෙවහොති. සචෙ පන සෙනාසන සාමිකස්ස පිය කම්‍යතාය පුත්තධිතාදයො බහූනිවත්ථානි ආහරිත්වා අම්හාකං සෙනාසනෙ දෙමාති දෙන්ති. තත්ථවස්සූපගතස්ස එකමෙව වත්ථං දාතබ්බං. සෙසානිසංඝිකානිහොන්ති. වස්සාවාසිකට්ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බානි. ඨිතිකාය අසති ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බානි. සෙනාසනෙ වස්සූපගතං භික්ඛුං නිස්සාය උප්පන්නෙන චිත්තප්පසාදෙන බහූනිවත්ථානි ආහරිත්වා සෙනාසනස්ස දෙමාති දින්නෙසුපි එසෙවනයො. සචෙපන පාදමූලෙ ඨපෙත්වා එතස්ස භික්ඛුනො දෙමාති වදන්ති තස්සෙව හොන්ති. එකස්සගෙහෙ වෙ වස්සාවාසිකානි පඨමභාගො සාමණෙරස්ස ගාහිතො හොති,දුතියො ථෙරාසනෙ. සො එකං දසහත්ථං එකං අට්ඨහත්ථං සාටකං පෙසෙති වස්සාවාසික පත්ත භික්ඛූනං දෙථාති, විචිනිත්වා වරභාගං සාමණෙරස්ස දත්වා අනුභාගොථෙරාසනෙ දාතබ්බො. සචෙපන උභොපි ඝරං නෙත්වා භොජෙත්වා සයමෙව පාදමූලෙ ඨපෙති, යං යස්සදින්නං තදෙවතස්සහොති. ඉතොපරං මහාපච්චරියං ආගත නයොහොති. එකස්සඝරෙ දහරසාමණෙරස්ස වස්සාවාසිකං පාපුණාති, සොවෙ පුච්ඡති අම්හාකං වස්සාවාසිකං කස්සපත්තන්ති. සාමණෙරස්සාති අවත්වා දානකාලෙ ජානිස්සසීති වත්වා දානදිවසෙ එකං මහාථෙරං පෙසෙත්වා නීහරාපෙතබ්බං. සචෙයස්ස වස්සාවාසිකං පත්තං,සොවිබ්භමතිවා කාලංවා කරොති, මනුස්සා වෙ පුච්ඡන්ති කස්ස අම්හාකං වස්සවාසිකං පත්තන්ති. තෙසං යථාභූතං ආවික්ඛිතබ්බං. සචෙතෙවදන්ති තුම්හාකං

දෙමාති. තස්ස භික්ඛුනෝ පාපුණාති. අථ සබ්බසඞ්ඝස්ස ගණ්හන්තස්ස දෙන්ති. සංඝස්සාපි ගණ්හන්තස්ස පාපුණාති. සබ්බෙසඤ්ඤුපගානං සුඛසංවත්තනිකානං කුලිකානඤ්ච හොන්ති ආනෙඤ්ජා දින්නං වස්සාවාසිකං සෙනාසනං පරිභාරංච කත්වා ඨපෙතබ්බං, බිම්බොහනාදිකිච්චා කාතබ්බානීති ඉදං නෙවාසිකවත්තං.

සෙනාසනගහණාභිනිප්ඵාදෝ නිට්ඨිතෝ.

උපනන්දවත්ථුස්මිං තාව තයා මොඝපුරිස ගහිතං ඉධමුත්තං, ඉධ තයා ගහිතං තත්රමුත්තන්ති එත්ථ අයමත්ථෝ. යං තයා තාව සෙනාසනං ගහිතං, තං තෙ ගණ්හන්තෙනෙව ඉධ මුත්තං හොති, ඉධදුන්නාහං ආවුසො මුඤ්චාමීති වදන්තෙන පන තං තත්රාපි මුත්තං, එවංසඤ්ඤං උභයත්ථ පරිඛාගිරොති. අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයෝ. ගහණෙන ගහණං පරිපස්සමිහති, ගහණෙන ආලයෝ පරිපස්සමිහති, ආලයෙන ගහණං පරිපස්සමිහති, ආලයෙන් ආලයෝ පරිපස්සමිහති. කථං, ඉධෙකච්චොවස්සූපනායිකා දිවසෙ එකස්මිං විහාරෙසෙනාසනං ගහෙත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා තත්රාපි ගණ්හති, තස්ස ඉමිනාගහණෙන පුරිමගහණං පරිපස්සමිහති. අපරොඉධ වසිස්සාමීති ආලයමත්තං කත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා තත්ර සෙනාසනං ගණ්හාති, තස්ස ඉමිනා ගහණෙන පුරිමො ආලයෝ පරිපස්සමිහති. එකොඉධවසිස්සාමීති සෙනාසනංවා ගහෙත්වා ආලයංවා කත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා ඉධෙවදුනි වසිස්සාමීති ආලයං කරොති, ඉච්චස්ස ආලයෙන වා ගහණං ආලයෙනවා ආලයෝ පරිපස්සමිහති, සබ්බත්ථ පච්ඡිමෙගහණෙවා ආලයෙවා නිට්ඨති යොපන එකස්මිං විහාරෙ සෙනාසනං ගහෙත්වා අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වසිස්සාමීතිගච්ඡති, තස්ස උපචාරසීමාතික්කමෙසෙනාසනගහාහොපරිපස්සමිහති. යදි පන තත්ථෙවාසුභවිස්සති වසිස්සාමි, නොචෙආගමිස්සාමිතිගන්ත්වා අඤ්ඤු භාවංඤත්වා පච්ඡාගච්ඡති වට්ටති. නිවස්සන්තරෙනාති එත්ථ නිවස්සන්තරෙ නාම යො ච්ඡි වස්සෙගි මහන්තතරෙවා දහරතරෙවාහොති. යොපන එකෙනවස්සෙන මහන්තතරෙවා දහරතරෙවා හොති, යොවා සමාන වස්සො, තත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි. ඉමෙ සබ්බෙ එකස්මිං මණ්ඩෙවාපියෙවා වෙ වෙහුම්භා නිසීදිතුං ලභන්ති. යං තිණ්ණං නපපහොති තං සංහාරිමංවා හොතු අසංහාරිමංවා තථාරූපෙපි ඵලකඛණ්ඩෙ අනුපසම්පන්නොනාපි සද්ධිං නිසීදිතුං වට්ටති. හත්ථි නඛකන්ති හත්ථි කුම්භෙ පතිට්ඨිතං, එවං කන්තස්ස කිරෙතං නාමං. සබ්බං පඤ්ඤ පරිභොගන්ති සුවණ්ණරජතාදි විවිත්‍රානි කවාටානි මඤ්චපීඨානි තාලවණ්ටානි සුවණ්ණ රජතමය පානීය ඝට පානීය සරාවාදි යංකිඤ්චිවිත්තකම්මකතං සබ්බං වට්ටති. පාසාදසඤ්ඤසිඤ්ඤං ඛෙත්ත වත්ථුං ගොමහිසං දෙමාති වදන්ති, පාථෙක්කං ගහණකිච්චං නත්ථි, පාසාදෙ පටිග්ගහිතෙ පටිග්ගහිතමෙව හොති. ගොනකාදීනි සංඝිකවිහාරෙවා පුග්ගලික විහාරෙවා මඤ්චපීඨකෙසු අත්ථරිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං නවට්ටති. ධම්මාසනෙපන ගිහිවිකට නීහාරෙන ලබ්භති. තත්රාපි නිපජ්ජිතුං නවට්ටති. පඤ්චිමානීති රුක්ඛසෙන පඤ්ච. සරූපවසෙන පනෙතානි බහූනි හොන්ති. තත්ථ ආරාමොනාම පුප්ඵාරාමොවා ඵලාරාමොවා. ආරාමවත්ථු නාම තෙසංයෙව ආරාමානං අත්ථාය පරිච්ඡින්දිත්වා ඨපිතො කාසො, තෙසුවා ආරාමෙසු විනට්ඨෙසු තෙසං පොරාණක භූමිභාගො. විහාරොනාම යංකිඤ්චි පාසාදාදි සෙනාසනං. විහාරවත්ථුනාම තස්ස පතිට්ඨානොකාසො. මඤ්චොනාම මසාරකො, බුන්දිකා බද්ධො, කුළීරපාදකොති ඉමෙසං පුඵබ්බ

වුත්තානං චතුන්නං මඤ්ඣිමානං අඤ්ඤතරෝ. පීයංනාම මසාරකාදීනං යෙව චතුන්නං පීයානං අඤ්ඤතරං. භිසිනාම උණ්ණභිසිආදීනං පඤ්චන්නං අඤ්ඤතරං. බිම්බොහනං නාම චුල්ලපපකාරානං බිම්බොහනානං අඤ්ඤතරං. ලොහකුම්භිනාම කාළලොහෙනවා තම්බලොහෙනවා යෙන කෙනචි ලොහෙන කාතුං වට්ටති. ලොහභාණකාදිසුපි එසෙවනයො. එත්ථ පන භාණකන්ති අරඤ්ඤරෝ වුච්චති. වාරකොතිඝටෝ. කටාහං කටාහමෙව. වාසි ආදීසු වල්ලි ආදීසුච දුවිධෙඤ්ඤඅයං නාම නත්ථි. එවං...

මිසඛගහානි මෙහොනති තතියං චතුසඛගහං,
චතුත්ථං නවකොට්ඨාසං පඤ්චමං අථඛෙදනං...

ඉති පඤ්චනිරාසීහි පඤ්චනිම්බල ලොචනෝ
පඤ්චවීස විධංනාථෝ, ගරුභණ්ඩං පහාසසි...

තත්‍රායං විනිච්ඡයකථා, ඉදඤ්හි සබ්බම්පි ගරුභණ්ඩං ඉධ අවිස්සජ්ජියං. කීටාගිරිවත්ථුසම්ං අවෙභඛිගයනති වුත්තං. පරිවාරෙ පන...

අවිස්සජ්ජියං අවෙභඛියං පඤ්චවුත්තා මහෙසිනා
විස්සජ්ජිතස්සපරිභුඤ්ජිතස්ස අනාපත්ති පඤ්චමෙසා කුසලෙහි
විනිත්තාති...

ආගතං. තසමාඔලඡෙජ්ජිවසෙන අවිස්සජ්ජියං අවෙභඛිගයඤ්ච, පරිවත්තනවසෙන පන විස්සජ්ජිතස්ස පරිභුඤ්ජිතස්සව අනාපත්තීති එව මෙත්ථ අධිප්පායො වෙදිතබ්බා. තත්‍රායං ආනුපුබ්බිකථා, ඉදං තාව පඤ්ච විධම්පි චීවර පිණ්ඩපාත සෙසජ්ජභෙදය උපනෙතුං නවට්ටති, ථාවරෙනව ථාවරං ගරුභණ්ඩෙනව ගරුභණ්ඩං පරිවත්තෙතුං වට්ටති, ථාවරෙපන ඛෙත්තං, ඛෙත්තවත්ථු, තළාකං, මානිකානි එවරූපං භික්ඛුසංඝස්ස විභාරෙතුංවා සම්පටිච්ඡිතුංවා නවට්ටති. කප්පියකාරකොහෙව විභාරිකතෝ කප්පියභණ්ඩං වට්ටති. ආරාමෙ පන ආරාමං, ආරාමවත්ථු, විහාරං, විහාරවත්ථු නත්‍රි ඉමානි වත්තාරි පරිවත්තෙතුං වට්ටති. තත්‍රායං පරිවත්තනනයෝ. සංඝස්ස නාළිකෙරාරාමෝ දූරෙහොති, කප්පියකාරකාව බහුතරා ඛාදන්ති. යම්පි නඛාදන්ති තතොසහට වෙතනංදත්වා අපපමෙවහරන්ති. අඤ්ඤසම්පන්නස්ස ආරාමස්ස අවිදූරගාමවාසිනං මනුස්සානං විහාරස්ස සමීපෙ ආරාමෝ ගොති. තෙසංඤං උපසඛ්කමිත්වා සකෙන ආරාමෙන තා ආරාමං යාචන්ති, සඛ්ඝෙන රුච්චති සඛ්ඝස්සාති අපලොකෙත්වා සම්පටිච්ඡිතබ්බා. සචෙපි භික්ඛූනං රුක්ඛසහස්සං හොති, මනුස්සානං පඤ්චසතානි, තුම්හාකං ආරාමෝ බුද්ධකොති නවත්තබ්බං. කිඤ්චාපිඝි අයං බුද්ධකොං, අථඛෝ ඉතරතෝ බහුතරං අඝං දෙති. සචෙපි සමඝමෙව දෙති එවම්පි ඉච්ඡිතිච්ඡිතක්ඛණෙ පරිභුඤ්ජිතුං සක්කොති ගහෙතබ්බමෙව. සචෙ පන මනුස්සානං ඛීහුතරා රුක්ඛා හොන්ති. නනුතුම්හාකං බහුතරාරුක්ඛාති වත්තබ්බං. සචෙ අතිරෙකං අම්හාකං පුඤ්ඤං හොතු සංඝස්ස දෙමාති වදන්ති ජානාපෙත්වා සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. භික්ඛූනං රුක්ඛා ඵල ධාරිනෝ, මනුස්සානං රුක්ඛා නතාව ඵලං ගණ්හන්ති, කිඤ්චාපි නගණ්හන්ති නවිරෙන ගණ්හිස්සන්තීති සම්පටිච්ඡිතබ්බමෙව. මනුස්සානං රුක්ඛාඵල ධාරිනෝ, භික්ඛූනං නතාව ඵලං ගණ්හන්ති, නනුතුම්හාකං රුක්ඛාඵලධාරිනොති වත්තබ්බං. සචෙ

භණ්ඩඨ භත්තෙ අම්හාකං පුඤ්ඤං භවිස්සතීති දෙන්ති ඡාතාපෙත්වා සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. එවං ආරාමෙන ආරාමෝ පරිවත්තෙතබ්බෝ. එතෙනෙව භයෙන ආරාමවත්ථුපි විහාරෝපි විහාරවත්ථුපි ආරාමෙන පරිවත්තෙතබ්බං. ආරාමවත්ථුනාව මහනෙත්තෙනවා බුද්ධකෙතෙවා ආරාම-ආරාමවත්ථු-විහාර-විහාරවත්ථූනි. ඉතරං විහාරෙන විහාරෝ පරිවත්තෙතබ්බෝ. සඞ්ඝස්ස අත්තනොගාමෙ ගෙහං හොති, මනුස්සානං විහාරමජ්ඣෙ පාසාදෙ, උභොපිඅඤ්ඤසමකා. සවෙමනුස්සා තෙන පාසාදෙන තං ගෙහං යාචන්ති සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. භික්ඛූනං වෙ මහඤ්ඤතරං ගෙහං හොති මහඤ්ඤතරං අම්හාකං ගෙහන්ති වුත්තෙ කිඤ්චාපි මහඤ්ඤතරං පබ්බජිතානං අසාරුප්පං නඝක්කා තත්ථ පබ්බජිතෙහි වසිතුං, ඉදඤ්ච සාරුප්පං ගණ්හාථාති වදන්ති, එවම්පිසම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. සචෙපන මනුස්සානං මහඤ්ඤං හොති, නනුතුම්හාකං ගෙහං මහඤ්ඤන්ති වත්තබ්බං. හොතු භන්තෙ අම්හාකං පුඤ්ඤඤ්ච භවිස්සති ගණ්හථාති වුත්තෙපන සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. එවං විහාරෙනවිහාරෝ පරිවත්තෙතබ්බෝ. එතෙනෙව නයෙන විහාරවත්ථුපි ආරාමොපි ආරාමවත්ථුපි විහාරෙන පරිවත්තෙතබ්බං. විහාරවත්ථුනාව මහඤ්ඤතවා අප්පඤ්ඤතවා විහාර-විහාරවත්ථු-ආරාම-ආරාමවත්ථූනි. එවංතාව ඨාවරෙන ඨාවරපරිවත්තනං වෙදිතබ්බං. ගරුභණ්ඩෙන ගරුභණ්ඩපරිවත්තනෙපන මඤ්චපීඨං මහන්තං වා හොතු ඛුද්දකංවා අන්තමසො චතුරඞ්ගුලපාදකං ගාමද්වාරෙහි පංසුවාරකොසු කීළන්තොති කත්තබ්බෝ සඞ්ඝස්ස දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩංහොති. සවෙපි රාජ-රාජමහාමත්තාදයෝ එකප්පහාරෙනෙව මඤ්චසතංවා මඤ්චසහස්සංවා දෙන්ති සබ්බෙසංපටිච මඤ්චා සම්පටිච්ඡිතබ්බා. සම්පටිච්ඡිත්වා වුඩ්ඪපටිපාටියා සංඝික පරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බා. පුග්ගලිකවසෙන න ඨපෙතබ්බා. අතිරෙකමඤ්චෙව භණ්ඩාගාරදීසු පඤ්ඤපෙත්වා පත්තවිවරං නික්ඛිපිතුම්පි වට්ටති. බහි සීමාය සඞ්ඝස්ස දෙමාති දින්නමඤ්චෙපා සඞ්ඝථෙරස්ස වසනට්ඨානෙ ඨපෙතබ්බෝ. තත්ථ වෙ ඛනුමඤ්චිවාහොතිමඤ්චෙඩෙහකම්මං නත්ථි. යස්ස වසනට්ඨානෙකම්මංඅත්ථි තත්ථ සංඝිකාපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බා. මහඤ්ඤන සතඤ්ඤනකොවා සහස්සඤ්ඤනකොනවා සතසහස්සඤ්ඤනකොනවා මඤ්චෙන අඤ්ඤං මඤ්චං සඨං ලභන්ති පරිවත්තෙතබ්බා. ගහෙතබ්බං. න කෙවලං මඤ්චෙන මඤ්චොයෙව. ආරාම-ආරාමවත්ථු-විහාර-විහාරවත්ථු-පීඨ-භිසි-බිම්බොහනානිපි පරිවත්තෙතුං වට්ටති. එසනයො පීඨ භිසි බිම්බොහනෙසුපි. එතෙසුහි කපපියං කපපියං වුත්තනයමෙව. තත්ථ අකපපියං නපරිභුඤ්ජිතබ්බං. කපපියං සංඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. අකපපියංවා මහඤ්ඤං කපපියංවා පරිවත්තෙතබ්බා වුත්තා වත්ථූනි ගහෙතබ්බානි. අගරුභණ්ඩූපගමපන භිසි බිම්බොහනං නාම නත්ථි. ලොහකුම්භි, ලොහභාණකං, ලොහකටාහන්ති ඉමානි තීනි මහන්තානිවා හොතු ඛුද්දකානිවා අන්තමසො පඤ්චමත්ත උදකගණ්හනකානිපි ගරුභණ්ඩානියෙව. ලොහවාරකොපන-කාළලොහ-තම්බලොහ-වට්ටලොහකංසලොහානං යෙන කෙනචි කතො සිහලදීපෙ පාදගණ්හනකො භාජෙතබ්බා. පාදෙවනාම ඔගධනාළියා පඤ්චනාළිමත්තං ගණ්හාති. තතො අතිරෙකගණ්හනකො ගරුභණ්ඩං. ඉමානි තාවපාළියං ආගතානිලොහභාජනානි. පාළියමපන අනාගතානිපි භිඞ්කාර-පරිඝාඝ-උළුඞ්ක-දබ්බි-කටච්ඡු-පාති-තට්ටක-සරක-සමුග්ගඝ-අඞ්ගාරකපල්ල-ධූමකටච්ඡු ආදීනිබුද්ධකානිවා මහන්තානිවා සබ්බානිගරුභණ්ඩානි. පත්තො, අයථාලකං, තම්බලොහථාලං කාසඞ්ගී ඉමානිපන භාජනියානි. කංසලොහ-වට්ටලොහ-භාජනාදීනීති සංඝික

පරිභොගෙනවා ගිහිවිකටානි වට්ටති. පුග්ගලිකපරිභොගෙන නවට්ටති. සංඝලොහාදිභාජනං සඞ්ඝසන්තකම්පි පාරිහාරියං නවට්ටති. කිඤ්චාපි කටාහාරෙනෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බන්ති මහාපච්චරියංවුත්තං. ඨපෙත්වා පන භාජනං අඤ්ඤසමම්පි කප්පියලොහඛණ්ඩං අඤ්ජනී, අඤ්ජනී සලාකා, භණ්ඩකමලපහරණිසුත්, පණවසුත්, බුද්ධකොපිපථලිකා, බුද්ධකං ධම්මකණ්ඨකං, භූතඋච්චිකා, තාලං, කත්තරයට්ඨිං, වෙධකෝ, භත්තුද්ධනං, භිඞ්ගාරලෝ, ලොහකුටෝ, ලොහකුච්චි, ලොහගුළා, ලොහපිණ්ඩි, ලොහවික්කතිකා අඤ්ඤම්පි විඤ්ඤාපනලොහභණ්ඩං භාජනීයං. ධූමනෙත්ත-ඵාල-දීපරුක්ඛ-දීපකපල්ලක-ඔලම්බකදීප-ඉත්ති-පුරිස-ගිරවභාගත රූපානි ඤත අඤ්ඤතිවා සිත්තිවිජ්ඣනකමාටාදීසු උපනෙතබ්බානි. අන්‍යමඤ්ඤලොහබ්බිලඤ්ච උපාදාය සබ්බානිලොහභණ්ඩානි ගරුභණ්ඩානියෙව හොන්ති. අභ්‍යනාලඳ්ධානිපි පරිභරිතුං පුග්ගලිකපරිභොගෙන නපරිභුඤ්ජිතබ්බානි, සංඝිකපරිභොගෙනාව ගිහිවිකටානිවා වට්ටන්ති. තිපුභණ්ඩෙපි එසෙවනයෝ. ඛීරපාසාණමයානි තට්ටකසරකාදීනි ගරුභණ්ඩානියෙව. ඝටකොපන මත්තිකාභාජනංවා පාදගණ්හනකතෝ අතිරෙකමෙව ගරුභණ්ඩං. සුවණ්ණ-රජත-මාරකූට-ඡාඒලිකභාජනානී ගිහිවිකටානිපි නවට්ටන්ති. පගෙවසංඝික පරිභොගෙනවා පුග්ගලික පරිභොගෙනවා. සෙනාසන පරිභොගෙ පන ආමිසසම්පි අන්‍යාමිසම්පි සබ්බංවට්ටති. වාසිආදීසු යාය වාසියා ඨපෙත්වා දන්තනඛඡෙදනංවා උච්ඡුචාචණංවා අඤ්ඤං මහාභණ්ඩං කාතුං නසක්කා අයං භාජනීයා. තතෝ මහන්තතරි යෙන කෙනචි ආකාරෙන කතාවාසි ගරුභණ්ඩමෙව. එරසු පන අන්‍යාමසෝ වෙජ්ඣානං සිරාවෙධන එරසුපි ගරුභණ්ඩමෙව. කුඨාරියං එරසු සදිසෝ එව විනිච්ඡයෝ. යාපන ආවුධසඞ්ඛෙපෙන කතා අයං අන්‍යාමසා. කුදාලොඅන්‍යාමසොචතුරඞ්ගුලමත්තොපි ගරුභණ්ඩමෙව. නිඛාදනංචතුරස්‍ර මුඛංවා හොතු දෙඬ්ඩි මුඛංවාහොතු වඩ්ඪංවා උජුකංවා අන්‍යාමසෝ සම්මුඤ්ජනිදණ්ඩකවෙධනම්පි දණ්ඩබද්ධඤෙව ගරුභණ්ඩමෙව. සම්මුඤ්ජනිදණ්ඩඛණ්ඩකම්පන අදණ්ඩකං ඵලමත්තමෙව. යං සක්කා සිප්පිකාය පකඩිපිත්වා පරිහරිතුං භාජනීයං. සිඛරමපි නිඛාදනෙනෙව සඞ්ගහිතං. යෙහි මනුස්සෙහි විහාරෙ වාසිආදීනි දින්නානි හොන්ති, තෙව ඉමෙ දඬ්ඩෙඩිවා වොරෙඩිවා විලුම්පෙත්ව දෙථනොහන්තෙන උපකරණෙ පුනපාකතිකෙ කාරිඤ්ඤාමාති වදන්ති දාතබ්බා. සබෙ ආහරන්ති නවාරෙතබ්බා. අනාහරන්තාපි නවොදෙතබ්බා. කම්මාර-තට්ටකාර-චුන්දකාර-නළකාර-මණිකාර-පත්තබන්ධකානං අධිකරණී-මුට්ඨික-සණ්ඩාස-තුලාදීනිසබ්බානිලොහමයඋපකරණානි සංඝෙදින්නකාලතොපට්ඨාය ගරුභණ්ඩානි. තිපුතොට්ටක සුවණ්ණකාර-චම්මකාර උපකරණෙසුපි එසෙවනයෝ. අයං පනවිසෙසෝ. තිපුතොට්ටක උපකරණෙසුපි තිපුසෙජ්ඣනසත්ථකං, සුවණ්ණකාර උපකරණෙසු සුවණ්ණවෙජ්ඣනසත්ථකං, චම්මකාර උපකරණෙසු කතපරිකම්ම චම්මඡින්දනක බුද්ධකඝට්ටනාති ඉමානි භාජනීය භණ්ඩානි. නහාපිත-තුන්නකාර උපකරණෙසුපි ඨපෙත්වා මහාකත්තරිං මහාසණ්ඩාසං මහාපිප්පලිකඤ්ච සබ්බං භාජනීයං. මහාකත්තරි ආදීනි ගරුභණ්ඩානි. වලලි ආදීසු වෙත්තවලලිආදිකා යාකාචි අඞ්ඝබාහුප්පමාණා වලලි සඞ්ඝසන්තිත්තාවා තත්ථ ජාතකාවා රක්ඛිතගොපිතා ගරුභණ්ඩං හොති. සා සඞ්ඝිකමෙමව වෙතියකමෙමව කතෙ සබෙ අතිරෙකා හොති පුග්ගලික කමෙමපි උපනෙතුං වට්ටති. අරක්ඛිතා පන ගරුභණ්ඩමෙව නහොති. සුත්තමකවිවංකතාදුකූලකෙරහිරවම්මයා රජ්ජුකාවා ගොඤ්ඡාභිවා වාකොම නාළිකෙරහිරෙව වුටෙවත්වා කතා එකවට්ටිවා චිවට්ටාවා සඞ්ඝිය

සඞ්ඝස්ස දින්නා කාලතෝ පට්ඨාය ගරුභණ්ඩං. සුත්තන්තපරියාපන්න අවෙච්චපසාදේන්ත්‍රියවසේන පන සඞ්ඝස්ස දින්නම්පි පුග්ගලානං චිත්තවිඤ්ඤත්තිකාලතෝ පට්ඨාය ගරුභණ්ඩමේව. ඉමිනා නයේන සබ්බත්ථ විනිච්ඡයෝ වේදිතබ්බෝ. ඉදානි දින්නානිහොන්ති, තේ අත්තනෝ කරණීයේන හරන්තා නවාරෙතබ්බා. යෝකොචි අන්තමසෝ අට්ඨඞ්ගුල සූචිදණ්ඩමත්තෝපි වේළු සඞ්ඝස්ස දින්නෝ වා හෝ ජාතකොවා රක්ඛිතගොපිතෝ ගරුභණ්ඩං. සොපි සඞ්ඝිකභාවේමව වෙදිතබ්බෝ. ඉමේ ද්වේ ජාතකා අතිරේකෝ පුග්ගලිකභාවේ දෙතුං වට්ටති. පාදගණ්හනතෙල නාළිපත්ත කත්තරයට්ඨි, උපාහන දණ්ඩකෝ, ඡත්තදණ්ඩෝ, ඡත්ත සලාකාති ඉදමේත්ථ භාජනීය භණ්ඩං. දින්නභාවේ මනුස්සා ගණ්හිත්වා ගච්ඡන්තා නවාරෙතබ්බා. රක්ඛිතගොපිතං වේළු ගණ්හන්තේන සමකංවා අතිරේකංවා ඨවරං අන්තමසෝ තං අග්ඝනකම්පි ඨානිකම්මං කත්වා ගහේතබ්බං. ඨානිකචිත්තං අකත්වා ගණ්හන්තේන තත්ථේව වලඤ්ජේතබ්බං. ගමනකාලේ සංඝිකභාවසේ ඨපේත්වා ගන්තබ්බං. අසතියා ගහේත්වා ගතේන පතිඛිපිත්වා දාතබ්බෝ. දෙසන්තරං ගතේන සමණ්ඩපේ විහාරේ සංඝිකභාවසේ ඨපේතබ්බෝ. තිණඤහි මුඤ්ඣං බබ්බජඤ්ඣං ඨපේත්වා අවසේසං යං කිඤ්චි තිණං. යත්ථ පන තිණං නත්ථි තත්ථපණ්ණම්පි ඡාදේතුං වට්ටති. තස්මා පණ්ණම්පි තිණමේව සඞ්ගණ්හිතං. ඉතිමුඤ්ඣාදීසු යංකිඤ්චිමුට්ඨිපමාණම්පි තිණං තාලපණ්ණාදීසුව එකං පණ්ණම්පි සඞ්ඝස්ස දින්නංවා තත්ථ ජාතකංවා ඛාරාමේ සඞ්ඝස්ස දින්නවත්ථුතෝ ජාතතිණංවා රක්ඛිතගොපිතං ගරුභණ්ඩං හොති. තම්පි සංඝිකමේව වෙති‍ය කමේව කතේ අතිරේකං පුග්ගලික කමේව දාතුං වට්ටති. දබ්බිගෙහ මනුස්සා ගහේත්වා ගච්ඡන්තා නවාරෙතබ්බා. අට්ඨඞ්ගුලපමාණෝපි රිත්තපොත්ථකෝ ගරුභණ්ඩමේව. මත්තිකා පකතිමත්තිකාවා හොතු පඤ්චවණ්ණාවා සුධාවා සජ්ඣුරසඛණ්ඩාදීසුවා යංකිඤ්චි දුල්ලභට්ඨානේ ආනේත්වා දින්නං තත්ථජාතකංවා රක්ඛිතගොපිතං තාලඵලපක්කමත්තං ගරුභණ්ඩං හොති. තම්පි සඞ්ඝිකභාවේමව වෙති‍යභාවේමව නිට්ඨිතේ අතිරේකං පුග්ගලිකභාවේ දෙතුං වට්ටති. ගිඬගු-ගිඬුලඣ—හරිතාල-මනෝසිලඤ්ජනානිපන භාජනීය භණ්ඩානි. දුරුභණ්ඩ යෝකොචි අට්ඨඞ්ගුල සූචිදණ්ඩමත්තෝපි දුරුභණ්ඩකෝ දුරුඵුල්ල භට්ඨානේ සංඝස්සදින්නංවා තත්ථ ජාතකොවා රක්ඛිතගොපිතෝ අයං ගරුභණ්ඩං හොතීති කුරුන්දියං වුත්තං. මහාඅට්ඨකථායම්පන සබ්බම්පි දුරු-වෙළු-චම්ම-පාසාණාදි විකතිං දුරුභණ්ඩේන සඞ්ගණ්හිත්වා, තේනාහෝ පන සමයේන සංඝස්ස ආසන්නිකෝ උපජ්ඣෝ හොතීති ඉතෝ පට්ඨාය දුරු භණ්ඩ විනිච්ඡයෝ වුත්තෝ. තත්‍රායං අත්ථුද්ධාරෝ. ආසන්නිකෝ, සත්තඛෝ, භද්දපීඨං, පීඨිකා, එළකපාදකාපීඨං, ආමලක වට්ටකපීඨං, එළකං, කොච්ඡං, පලාලපීඨකානිඉමෙසු තාව යං කිඤ්චි බුද්ධකංවා හොතු මහන්තංවා සංඝස්ස දින්නං ගරුභණ්ඩං හොති. පලාලපීඨේනවේත් කදලිපත්තාදි පීඨානිපි සඞ්ගහිතානි, ඛුද්දකවම්ම ඔනද්ධම්පි වාළරූප පරිකිත්තනං රත්තනපරිසිබ්බිතං කොච්ඡකං ගරුභණ්ඩමේව. වඞ්කඵලකං, දීඝඵලකං, චීවරඨපනඵලකං, ඝට්ටනඵලකං, ඝට්ටනමුග්ගරෝ, දන්තකට්ඨවේජ්ජන ගණ්ඨිකා, දණ්ඩමුඤ්ඣරෝ, අම්බණං, රජනදෝණි, උදකපටිච්ඡකෝ දුරුම්මයෝවා දන්තමයෝවා වේළු මයෝවා, සපාදකෝපි අපාදකෝපි සමුග්ගෝ, මඤ්ඣුස්සා, පාදගණ්හනනාකතෝ අතිරේකපමාණෝ කරණ්ඩෝ, උදකදෝණි, උදකකටාහං, ඵළඵළකා, කටච්ඡු, පානීයසරාවං, පානීයඝටෝති එතේසුපි යංකිඤ්චි සංඝේ දින්නං ගරුභණ්ඩං. සඞ්ඝඨාලකම්පන භාජනීයං. තථාදුරුම්මයෝ උදකතුම්බෝ. පාදකඨලිකා මුණ්ඩලං දුරුම්මයංවා හොතු වේළුපණ්ණාදිමයංවා සබ්බං ගරුභණ්ඩං.

ආධාරකො, පත්තපිධානං, තාලවණ්ටං, චීජනිං,චඩ්ඩොඨකං, පච්ඡි, යට්ඨිසම්මුඤ්ජනිං,මූට්ඨිසම්මුඤ්ජනිතිඑතෙසුපියංකිඤ්චිබුද්ධකාලංවාමහන්නංවා දරු-වෙළු-පණ්ණ-චම්මාදිසු යෙන කෙනචි කතං ගරුභණ්ඩමෙව. එම්හ-තුලා-සොපාන ඵලකාදිසු දරුමයංවා පාසාණමයංවායංකිඤ්චිගෙහසම්භාර රූපං යොකොචි කරොති සබ්බං භූමට්ඨරණං යංකිඤ්චි අකප්පියවම්මං,සබ්බං සඞ්ඝ දින්නංගරුභණ්ඩං භූමට්ඨරණං කාතුං වට්ටති. එළකචම්මඤ්ච පච්චත්ථරණ ගණිකා ඡොති, තම්පිගරුභණ්ඩමෙව. කප්පියචම්මානි භාජනියානි. කුරුණ්ඩි යඤ්ච සබ්බං මඤ්චපීඨමාණං චම්මං ගරුභණ්ඩන්ති වුත්තං. උදුඹබලං, මූසලං, සුප්පං, නිසදං, නිසදපොතො, පාසාණදෙණ්ඩි, පාසාණකටාහං, තුරි-වෙම-හත්ථාදි සබ්බං පෙසකාරාදි භණ්ඩං, සබ්බං තයිභණ්ඩං, සබ්බං වක්ක සුත්තඝරයානං ගරුභණ්ඩමෙව. මඤ්චපාදෙ, මඤ්චඅටනි, පීඨපාදෙ, පීඨ අටනි, වාසි ඵරසු ආදීනං දණ්ඩාති එතෙසු යංකිඤ්චි විප්පකත තච්ඡනකම්මං අනිට්ඨිතමෙව භාජනියං. තච්ඡිතමට්ඨිමපන ගරුභණ්ඩං හොති. අනුඤ්ඤාත වාසියා පන දණ්ඩා, ඡත්තමූට්ඨිපණ්ණං, කත්තරයට්ඨි, උපාහනා, අරණී සහිතං, ඛමකරණං, පාදගණ්ඨනකතො අනතිරිත්තං ආමලකතුම්බං, ආමලකඝටො, ලාබුකතුම්බං, ලාබුකඝටො, විසාණකතුම්බඤ්ච සබ්බමේතං භාජනියං, තතො මහන්තතරං ගරුභණ්ඩං. හත්ථිදන්තොවා යංකිඤ්චි විසා ණංවා අනච්ඡිතං යථාගතමෙව භාජනියං. තෙහි කතමඤ්චුපාදුදිසු පුරිම සදිසොං යෙව විනිච්ඡයොං. තච්ඡිත නිට්ඨිතොපි ගිඬ්ඩුකරණ්ඩකො, අඤ්ඡන කරණ්ඩකො, ගණ්ඩිකා, විධෙං, අඤ්ඡනී, අඤ්ඡනි සලාකා, උදකපුඤ්ඡනිති ඉදං සබ්බං භාජනියමෙව. මත්තිකා භණ්ඩෙ සබ්බං මනුස්සානං උපභොග-පරිභොගං ඝටපිඨරාදි කුලාල භාජනං, පත්තකටාහං, අඞ්ගාරකටාහං, ධූම දානකං, දීපරුක්ඛකො, දීප කපල්ලිකා, වඨනිට්ඨකා, ඡදනිට්ඨකා, ථූපිකාති සඞ්ඝස්සදින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩං. පාදගණ්ඨනකතො අනති රිත්තප්පමාණොපන නඝටකො, පත්තං, ථාලකං, කඤ්චනකො,කුණ්ඩිකාති ඉද මෙත්ථ භාජනීය භණ්ඩං. යථාව මත්තිකා භණ්ඩෙ,එවංලොහ භණ්ඩෙපි කුණ්ඩිකා භාජනීය කොට්ඨාසමෙව භජතීති අයමෙත්ථ ආනුපුබ්බිකථා. භණ්ඩිකා ඨපනමත්තෙනාති වාරබාහානං උපරිභාපොත භණ්ඩිකායොජන මත්තෙන.පරිභණ්ඩකාරණ මත්තෙනාති ගොමයපරිභණ්ඩකඝට පරිභණ්ඩ කරණමත්තෙන. ධූමකාලිකන්ති ඉදං යාවස්ස චිතකධූමො නපඤ්ඤායති තාව අයං විහාරෙ එතඤ්ඤෙවාති එවං ධූමකාලෙ අපලොකෙත්වා භාතපරි යොසිතං විහාරං දෙන්ති.විප්පභාතන්ති එත්ථ විප්පකතො නාම යාව ඡොපා නසියෙ නආරොහන්ති. ඡොපානසිස්ස පන ආරුළ්හාස්ස බහුභාවො නාම හොති, තස්මා තතො පට්ඨාය නදූතබ්බා. කියද්දිවෙව සමාදපෙත්වා කාරෙ සන්ති. බුද්ධකෙ විහාරෙභාමං ඔලොකෙත්වා ත්‍රිපඤ්චවස්සිකානන්ති නමේං ඔලොකෙත්වා චතුහත්ථ විහාරෙ චතුවස්සිකං, පඤ්ච හත්ථෙ පඤ්චවස්සිකං, ඡහත්ථෙ ඡවස්සිකං දූතබ්බං. අඩ්ඪයොගොං පන යස්මා සත්තාරත්නහත්ථො හොති, තස්මා එත්ථසත්තරත්නවස්සිකන්ති වුත්තං. සවෙ පන සො නවහත්ථො හොති නවවස්සිකමපි දූතබ්බං. මහල්ලකෙ පන දසහත්ථෙ එකාදසහත්ථෙ විහාරෙවා පාසාදෙවා දසවස්සිකංවා එකාදසවස්සිකංවා දූතබ්බං. වාදස හත්ථෙපන තතො අධිකෙවා ලොහපාසාදං සදිසෙපි මාදසවස්සිකමෙව දූතබ්බං,නතතො උත්තරි. නවකම්මිකො භික්ඛු අඤ්ඤතා වූසෙ භං ආවාසං ලභති. උතුකාලෙ පවිබාහිතුං නලභති. සවෙ සො ආවාසෝ ජීරති. ආවාසසාමි කස්සවා තස්සවංසෙඨපන්නස්සවා කස්සචි භාථෙතබ්බං. ආවාසොහෙනසාති

ජග්ගථ එතං ආවාසන්ති. සචෙ සො නසක්කොති භික්ඛූහි ඤාතිංවා උපට්ඨා කෙවා සමාදපෙත්වා ජග්ගිතබ්බො. සචෙතෙපි නසක්කොන්ති සංඝිකෙන පච්ච යෙන ජග්ගිතබ්බො. තස්මිම්පි අසති එකං ආවාසං විස්සජ්ජෙත්වා අවසෙසා ජග්ගිතබ්බා. බහුවිස්සජ්ජෙත්වා එකං සණ්ඨපෙතුම්පි වට්ටතියෙව. දුබ්භික්ඛෙ භික්ඛූසු පක්කන්තෙසු සබ්බෙ ආවාසා නස්සන්ති. තස්මා එකංවා චෙවා තයො වා ආවාසෙ විස්සජ්ජෙත්වා තතො යාගුභත්තචීවරාදීනි පරිභුඤ්ජන්තෙහි සෙසාවාසා ජග්ගිතබ්බායෙව. කුරුන්දියම්පන වුත්තං සංඝිකෙපච්චයෙ අසතිඑකොභික්ඛු තුය්හං එකංමඤ්චට්ඨානං ගහෙත්වාජග්ගාහීති වත්තබ්බො. සචෙබහුතරං ඉච්ඡති තිභාගංවා උපඩ්ඪභාගංවා දත්වාපි ජග්ගාපෙතබ්බං. අථ ඵම්හමත්තමෙවෙත්ථ අවසිට්ඨං බහුකම්මං කාතබ්බන්ති නඉච්ඡති තුය්හං පුග්ගලිකමෙව කත්වා ජග්ග, එවම්පිහි සංඝස්ස භණ්ඩකට්ඨපනට්ඨානං නවකා නඤ්ච වසනට්ඨානං ලභිස්සතීති ජග්ගාපෙතබ්බො. එවං ජග්ගිතො පන තස්මිං ජීවන්තෙ පුග්ගලිකො හොති, මතෙ සංඝිකොයෙව. සචෙ සද්ධිවිහාරි කානං දාතුකාමො හොති කම්මං ඔලොකෙත්වා තිභාගංවා උපඩ්ඪංවා පුග්ග ලිකං කත්වා ජග්ගාපෙතබ්බො. එවඤ්හි සද්ධිවිහාරිකානං දාතුං ලභති. එවං ජග්ගනකෙපන අසති එකං ආවාසං විස්සජ්ජෙත්වාති ආදිනා නයෙන ජග්ගා පෙතබ්බොති. ඉදම්පිච අඤ්ඤං තත්ථෙව වුත්තං. චෙ භික්ඛූ සංඝිකං භූමිං ගහෙත්වා සොධෙත්වා සංඝිකං සෙනාසනං කරොන්ති යෙන සාභූමි පඨමං ගහිතා, සොසාමි. උභොපි පුග්ගලිකං කරොන්ති, තෙයෙව සාමී. සො සංඝිකං කරොති, ඉතරො පුග්ගලිකං කරොති, අඤ්ඤං චෙ බහු සෙනාසනට්ඨානං අත්ථි. පුග්ගලිකං කරොන්තොපි නවාරෙතබ්බො. අඤ්ඤ ස්මිං පන තාදිසෙපතිරූපෙඨානෙ අසති තංපටිබාහිත්වා සංඝිකංකරොන්තෙ නෙව කාතබ්බං. යම්පන තස්ස තත්ථ වයකම්මං කතං, තං දාතබ්බං. සචෙ පන කතාවාසෙවා ආවාසකරණට්ඨානෙවා ඡායූපග-ඵලූපගරුක්ඛාහොන්ති අපලොකෙත්වා හාරෙතබ්බා. පුග්ගලිකාවෙ හොන්ති සාමිකා ආපුච්ඡිතබ්බා. නොවෙදෙන්ති යාවතතියං ආපුච්ඡිත්වා රුක්ඛ අග්ඝනකමූලං දස්සාමාති හාරෙතබ්බො. යොපන සංඝිකවල්ලිමත්තම්පි අග්ගහෙත්වා ආහරිමෙන උප කරණෙන සංඝිකායභූමියා පුග්ගලිකවිහාරංකාරෙති. උපඩ්ඪං සංඝිකං හොති. උපඩ්ඪං පුග්ගලිකං. පාසාදොවෙහොති හෙට්ඨා පාසාදො සංඝිකො, උපරිපුග්ගලිකො. සචෙ යො හෙට්ඨාපාසාදං ඉච්ඡති තස්සහොති. අථහෙට්ඨාව උපරිච ඉච්ඡති උභයත්ථ උපඩ්ඪංලභති. චෙ සෙනාසනාති කාරෙති එකං සංඝිකං, එකං පුග්ගලිකං. සචෙවිහාරෙ උට්ඨිතෙනදබ්බසම්භාරෙන කාරෙති තතියං භාගං ලබ්භති. සචෙ අකතට්ඨානෙ චයංවා පමුඛංවා කරොති බහි කුඩ්ඩෙ උපඩ්ඪං සඞ්ඝස්ස, උපඩ්ඪංතස්ස. අථමහන්තං විසමං පූරෙත්වා අපදෙ පදං දස්සෙත්වා කතං හොති අනිස්සරො තත්ථ සඞ්ඝො. එකං වරසෙය්‍යන්ති එත්ථ නවකම්මදානඨානෙවා වස්සග්ගෙන පත්තට්ඨානෙවායං ඉච්ඡති තං එකංවරසෙය්‍යං අනුජානාමීති අත්ථො. පරියොසිතෙපක්කමති තස්සෙවෙ තන්ති පුන ආගන්ත්වා වසන්තස්ස අන්තොවස්සං තස්සෙව තං. අනාගච්ඡන්ත ස්ස පන සද්ධි විහාරිකාදයො ගහෙතුං නලභන්ති. නාභිහරන්තීති අඤ්ඤත්‍ර හරිත්වා නපරිභුඤ්ජන්ති. ගුත්තත්ථායාති යං තත්ථ මඤ්චපිඨාදි, තස්සගුත්ත ත්ථාය තං අඤ්ඤත්‍ර හරිතුං අනුජානාමීති අත්ථො. තස්මා තං අඤ්ඤත්‍රහරිත්වා සංඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නට්ඨං සුනට්ඨං, ජිණ්ණං සුජිණ්ණං. සචෙ අරොගං තස්මිං විහාරෙ පටිසඞ්ඛතෙ පුනපාකතිකං කාතබ්බං. පුග්ග ලික පරිභොගෙන පරිභුඤ්ජතො නට්ඨංවා ජිණ්ණංවා ගීවාහොති, තස්මිං

පරිභුඤ්ජිතබ්බමෙව. සචෙ තතොා ගොපානසිං ආදීනි ගහෙත්වා අඤ්ඤං යං කිඤ්චි ආහරිතුකාමා හොන්ති සඞ්ඝිකාවාසෙ යොජෙන්තීසුයොජෙතබ්බානි. පුග්ගලිකාවාසෙ යොජෙතුං න වට්ටති. පරිභුඤ්ජිතබ්බං. පරිපානකානිකං වා කාතබ්බං. ඡබ්බිධාවිකාරතොා ඔස්සජ්ජිත්වා පිවිතුං වට්ටති. පුන ආවාසිකත්තාලෙ දස්සාමීති ගහෙත්වා සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. අරොගසෙඛ්ව පානකං කාතබ්බං. පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. ජීරණං ජීරණං වා හොති. භාජොවාරවාක්‍යපානාදීනිසඞ්කාවාසෙවා පුග්ගලිකාවාසෙවා යොජිතානි පරිදාතබ්බානියෙව. එතානි මමක්‍යායානි මමක්‍යාය එතානි මමසන්තකානිවා අනිරොධං වා අභාසනකං මිඤ්ඣාපිරියාදි සෙනාසනමෙව වට්ටති. එකකාලිකානි නාමලාදිහි වෙගෙවා කාතබ්බකාලිකං. අලෙලහිපාදෙහිගි යෙහි අකප්පනත්ථායනෙ උදකං පඤ්ඤපෙති, එවරූපෙහි පාදෙහි පරිභුඤ්ජිතුම්වා සෙනාසනං වා න අභිරුහිතබ්බං. සචෙ පන උදකසිනෙහමත්තමෙව පඤ්ඤපෙති නඋදකං, වට්ටති. පාදපුඤ්ඡනිමපන අල්ලපාදෙහිපි අභිරුහිතුං වට්ටතියෙව. සඋපාහනෙන ඛොතපාදෙහි අකප්පිතබ්බට්ඨානෙයෙව නවට්ටති. චොළකෙන පලිවෙගෙතුන්නි සුඛාභූමියංවා පරිභුඤ්ජිතුම්වා සචෙ තට්ටිකාවා භාටසාරතොවානත්ථි චොළකෙන පාදවෙගෙතබ්බා. තස්මිං අසතිපඤ්ඤපි අත්ථරිතුංවට්ටති. කිඤ්චිඅත්ථරිත්වාඋපරිත්‍ථරණෙනත්‍ථතසප්පදුක්කටං. යදිපත්‍ථතත්ථ නොවාඉතා අත්ථරණායපි භූමියාගවෙන්නි, අඛොතපාදෙහිපි වළඤ්ජනත්‍ථි තථෙව වළඤ්ජිතුං වට්ටති. නහිකඛවෙ පරිභොගත්‍ථාහිත්‍ථිනි සෙන හිත්‍ථිනා චිත්‍ථකාමොහත්‍ථාවා. නකෙවලඤ්ච හිත්‍ථිමෙව, මාරම්පි වාත පානම්පි අපසෙන එලකම්පි පාසාණසක්ඛරම්පි රුක්ඛපබ්බතම්පි විවරෙතවා සොණවිවා අපපටිච්ඡාදෙන්ථා අපසාසිතුං නලහන්තියෙව. ඛොතපාදකානිඛොතපාදකානුභූවා ඛොතෙගි පාදෙහි අකප්පිතබ්බට්ඨානෙ නිපජ්ජිතුං නුක්කුවවාංයන්නි. ඛොතපාදකොතිපි පාසෙ. ඛොතෙගි පාදෙහි අකප්පිතබ්බට්ඨානසෙසකං අධිවත්‍ථානං. පඨවත්‍ථරිත්වානි පරිභුඤ්ජිතබ්බං භූමිංවා භූමත්‍ථරණ සෙනාසනංවා සඞ්ඝිකමඤ්ඤපියංවා අත්තනොා සන්තකෙන පඨවත්‍ථරණෙන පඨවත්‍ථරිත්වාමනිපජ්ජිතබ්බං. සචෙ නිද්දායකොපි පඨවත්‍ථරණෙ සඞ්කුචිතෙ කොච්චරිරාවයවොා මිඤ්ඣවංවා ඵිසංවා ඵුසති ආපත්තියෙව. ලොමසුපන ලොමඝණාගාය ආපත්තිනියෙව. පරිභොගසිසෙන අපසාසයන්තසාපි එසෙවනයොා. හත්‍ථතලපාදතලෙගි පන ඵුසිතුංවා අක්කමිතුංවා වට්ටති. මිඤ්ඣාඵුසංනිහරන්තස්ස කායෙපටිහඤ්ඤන්ති අනාපත්ති. නසක්කොා නන්ති සංඝභත්තං කාතුන්නි සඝාලස්ස සඞ්ඝස්ස භත්තං කාතුං නසක්කොාන්ති. උද්දෙසභත්තන්නි ආදීසු එකාංවා වෙවා-පෙ-දසවා භික්ඛූ සංඝතො උද්දිසිත්වා දෙථාති එවං උද්දෙසෙන ලද්ධභික්ඛූනං භත්තංකාතුං ඉච්ඡන්ති. අපරෙතථෙව භික්ඛූපරිච්ඡිජ්ජවා නිමන්නෙන්ති තෙසං භත්තං කාතුං ඉච්ඡන්ති. අපරෙ සලාකායොා ගිත්‍ථිත්වා, අපරෙපඛ්ඛිකං උපොසථිකං පාටිපදිකන්නි එවං නියාමෙත්වා එකාසවා ච්ත්‍තාංවා-පෙ-දසත්‍තාංවා භික්ඛූනං භත්තංකාතුං ඉච්ඡන්ති ඉති එතානිභත්තානි උද්දෙසභත්තං නිමන්තනකන්නි ඉමං වොහාරං පත්තාති. යසමා පන තෙ සවෙපි දුබ්භික්ඛෙ නසක්කොා නන්ති. සුභික්ඛෙපන පුන සංඝභත්තං කාතුං සක්ඛිස්සන්ති, තස්මා භගවාතමපි අනොාකාසං අනුජානාම් භික්ඛවෙ සංඝභත්තං උද්දෙසභත්තන්නි ආදිමාහ. තත්‍ථ සංඝභත්තෙන ඕතික්කානාමනත්‍ථි, තස්මා අමහාකං අජ්ජ දස වා දස දිවසා භූාත්තානං ඉදානි අඤ්ඤතොා භික්ඛූ අනොාගන්ත්වා නඑවං තත්‍ථ වත්තබ්බං. පුරිමදිවසෙසු අමෙහගි නලද්ධං, ඉදානි නං අමහාකං ගාගෙන්ති එවම්පි වත්තුං නලබ්භති. තඤ්ඤි ආගතානං පාපුණාතියෙව. උද්දෙස භත්තාදීසු පන අයං කථා. රඤ්ඤවා රාජමහාමත්තෙනවා සංඝතො උද්දිසිත්වා එත්ත නෙ භික්ඛූ ආනොථන්ති පහිතෙ කාලං ඝොසෙත්වා හිත්‍ථිකා පුච්ඡිතබ්බා. සචෙ අත්‍ථි තතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. නොවෙ ථෙරාසනතතා පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. උද්දෙසකෙන පිණ්ඩපාතිකානම්පි නඅතික්කමෙතබ්බං. තෙ පන ඛ්‍ලතඛ්ඩං රක්ඛන්තා සයමෙව අතික්කාමිස්සන්ති. එවං ගාහියමානෙ අලසජාතිකා මහාථෙරා පච්ඡා අනුගච්ඡන්ති හෙත්‍ථා ඵුසන්ති වස්සානං ගාහියන්ති ත්‍රුමහාකං

සීතිකා අතික්කන්තාති නවත්තබ්බා. සීතිකං ඨපෙත්වා තෙසං ගාහිත්වා පච්ඡා සීතිකාය ගාහෙතබ්බං. අපුනපවිහාරෙ බහූපදෙසභත්තං උපජ්ඣායානං සුත්වා යොජනන්තරිකවිහාරතොපි භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති සම්පත්ත සම්පත්තානං සීත ට්ඨානතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. අසම්පත්තානම්පි උපචාරසීමං පවිට්ඨානං අන්තොවාසිකාදීසු ගණ්හන්තෙසු ගාහෙතබ්බමෙව. බහි උපචාරසීමාය සීතා නංවා ගාහෙතබ්බාති වදන්ති තං ගාහෙතබ්බං. සචෙපන උපචාරසීමං ඔක්ක න්තෙති එකාබද්ධා හුත්වා අත්තනො විහාර මාරෙවා අඤ්ඤොවිහාරෙයෙවා හොන්ති පරිසවසෙන වඩ්ඪිතානාම සීමාහොති, තස්මා ගාහෙතබ්බං. සඞ්ඝ නවකස්ස දින්නෙපි පච්ඡා ආගන්තුං ගාහෙතබ්බමෙව. දුතියභාගෙ පන ථෙරාසනං ආරුළ්හෙ පුන ආගන්තුං පඨමභාගො න පාපුණාති. දුතියභාග තො වස්සග්ගෙන ගාහෙතබ්බං. එකස්මිං විහාරෙ එකං භත්තුද්දෙසට්ඨානං පරිච්ඡින්දිත්වා ඨාවුත්තපමාණායපි උපචාරසීමාය යත්ථ කත්ථචි ආරොචිතං උද්දෙසභත්තං තස්මිං යෙව භත්තුද්දෙසට්ඨානෙ ගාහෙතබ්බං. එකොඑකස්ස භික්ඛුනො පහිණාති සෙසේ සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා දෙමීති පහිණාති. තෙන සො අත්ථො භත්තුද්දෙසකස්ස ආරොචෙතබ්බො. සචෙ නං දිවසං පමුස්සති දුනියදිවසෙපාතොව ආරොචෙතබ්බං. අථපමුස්සිත්වාව පිණ්ඩාය පවිසන්තො සරති යාවූපචාරසීමං නාතික්කමති තාව යා හොජ්ජසාලාය පකතිසීතිකා තස්සායෙව වසෙන ගාහෙතබ්බං. සචෙපි උපචාරසීමා අතික්කන්තා භික්ඛුව උපචාරසීමට්ඨකෙහි එකාබද්ධාහොන්ති අඤ්ඤමඤ්ඤං වාදසහත්ථන්තරං අවිජහිත්වා ගච්ඡන්ති, පකතිසීතිකාය වසෙන ගාහෙතබ්බං. භික්ඛූනම්පන තාදිසෙ එකාබද්ධෙ අසති බහි උපචාරසීමාය යසම්ං ඨානෙ සරති, තත්ථ නවං සීතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බං. අන්නොගාමෙ ආසන්නසාලාය සරන්නෙන ආසන්න සාලාය සීතිකාය ගාහෙතබ්බං. යත්ථ කත්ථචි සරිත්වා ගාහෙතබ්බමෙව. අගා හෙතුං නවට්ටතී. නහි එතං දුනියදිවසෙ ලබ්භතීති. සචෙපකතිවිහාරතො අඤ්ඤං විහාරං ගච්ඡන්තෙන භික්ඛු දිසවා කොචි උද්දෙසභත්තං උද්දිසාපෙති යාව අන්නොගාමෙවා උපචාරසීමට්ඨකෙහි සද්ධිං වුත්තනයෙන එකා බද්ධාවා හොන්ති තාව සකවිහාරෙ සීතිකාවසෙනෙව ගාහෙතබ්බං. බහි උපචාරෙ සීතානං දින්නමපන සංඝතො හන්තෙ එත්තකෙනාම භික්ඛූ උද්දි ස්සථාති වුත්තෙ සම්පත්තානං ගාහෙතබ්බං. තත්ථ වාදසහත්ථන්තරං අවිජහිත්වා එකාබද්ධභාවෙන දූරෙඨිතාපි සම්පත්තායෙවාති වෙදිතබ්බං. සචෙ යංවිහා රං ගච්ඡන්ති තත්ථ පවිට්ඨානං ආරොචෙන්ති තස්ස විහාරස්ස සීතිකාවසෙන ගාහෙතබ්බං. සචෙපි ගාමවාරෙවා වීථියංවා චතුක්කෙවා අන්තරඝරෙවා භික්ඛූ දිසවා කොචි සංඝුද්දෙසං ආරොචෙති, තස්මිං තස්මිං ඨානෙ අන්නෙහා උපචාරගතානං ගාහෙතබ්බං. ඝරූපචාරෙ වෙත්ථ එකං ඝරං එකූප චාරං, එකංඝරං නානූපචාරං, නානාඝරං එකූපචාරං, නානාඝරං නානූපචා රන්ති ඉමේසංවසෙන වෙදිතබ්බා. තත්ථයං එකකුලස්සඝරං එකවළඤ්ජං හොති. තං සුපපඨිත පරිවෙණස්ස අන්නෙහා එකූපචාරං නාම. තත්ථ පඨන්නෙ උද්දෙසලාභො තස්මිං උපචාරෙ භික්ඛාචාර වත්තෙනාපි සීතානං සබ්බසං පාපුණාති. එතං එකඝරං එකූපචාරං නාම. යමපන එකං ඝරං විඤ්ඤාහරිඝානං සුඛවිහාරත්ථාය මජ්ඣෙ භිත්තිං උට්ඨපෙත්වා නානා චාරවළඤ්ජං කතං, තත්ථපඨන්නා උද්දෙසලාභො භිත්තිං අන්තරිකස්ස නපාපුණාති. තස්මිං තස්මිං ඨානෙ නිසිඤ්ඤාසෙසෙව පාපුණාති. එතං එකඝරං නානූපචාරං නාම. යසම්ං පන ඝරෙ බහූ භික්ඛූ භිත්තිං අන්තරිකස්ස නපාපුණන්තීති අන්නෙහාඝගතොපට්ඨාය එකාබද්ධෙසුවා සබ්බෙසුවා පරිවෙණෙසු ඝරානිපි පූරෙත්වා නිසී දාපෙන්ති, තත්ථපඨන්නා උද්දෙසලාභො සබ්බසං පාපුණාති. යම්පි නානා කූලසන්තකෙහි එකවළඤ්ජං මජ්ඣෙ භිත්තිං උට්ඨපෙත්වා නානා චාරවළඤ්ජං කතං, තත්ථපඨන්නා උද්දෙසලාභො භිත්තිං අන්තරිකස්ස නපාපුණාති. තස්මිං තස්මිං ඨානෙ නිසිඤ්ඤාසෙසෙව පාපුණාති. එතං එකඝරං නානූපචාරං නාම. යසම්ං පන ඝරෙ බහූ භික්ඛූ භිත්තිං අන්තරිකස්ස නපාපුණන්තීති අන්නෙහාඝගතොපට්ඨාය එකාබද්ධෙසුවා සබ්බෙසුවා පරිවෙණෙසු ඝරානිපි පූරෙත්වා නිසී දාපෙන්ති, තත්ථපඨන්නා උද්දෙසලාභො සබ්බසං පාපුණාති. යම්පි නානා කූලසන්තකෙහි එකවළඤ්ජං මජ්ඣෙ භිත්තිං උට්ඨපෙත්වා නානා

භත්තාපි එසෙවනයො, එතං නානාසංවාසං එකූපචාරං නාම, යො පන නානාතිවෙසනෙසු තිට්ඨතානං හිකඛූනං උද්දෙසලාභො උපජ්ජති, කිවාපි හිතතිච්ඡිද්දෙන හිකඛූ දිස්සන්ති, තසමිං තසමිං නිවෙසනෙ නිසිනනානං යෙව පාපුණාති, එතං නානාසංවාසං නානූපචාරං නාම, යො පන ගාමවාරවිනිවතකෙසු අඤඤතරස්මිං ඨානෙ උද්දෙසභත්තං ලභිත්වා අඤඤත්ථ හිකඛූසු අසති අඤඤතොව පාපුණාපෙත්වා දුතියදිවසෙපි තස්මිං යෙව ඨානෙ අඤඤං ලභති, තෙන යං අඤඤං නවකං වා බුඬඪං වා හිකඛූං පස්සති තස්ස ගාහෙතබ්බං, සබෙ කොවි නත්ථි අත්තනොව පාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. සබෙ ආසනසාලාය නිසීදිත්වා කාලං පතිමානෙ නෙත්වා හිකඛූ වා කොවි ආගච්ඡන්ති සංඝුද්දෙසපත්තං දෙථ උද්දෙසපත්තං දෙථ සංඝතො උද්දිසිත්වා පත්තං දෙථ සංඝිකං පත්තං දෙථාති වා වදති උද්දෙසභත්තං සිතිනාය ගාහෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං, සංඝුද්දෙසං හිකඛූං දෙථ සංඝතො උද්දිසිත්වා හිකඛූ දෙථ සංඝිකං හිකඛූං දෙථාති වුත්තෙපි එසෙවනයො, උද්දෙසභොජනෙපි පෙසලෙන භික්ඛුනා මෙධාවි ඉත්ථිනබ්බා, භෙන හිතබ්බතතං සිතිකං පුච්ඡිත්වා සබෙ කොවි සිතිකං ජානන්තො නත්ථි ථෙරාසනෙ ගාහෙතබ්බං, සබෙ පන අහං ජානාමි දසවස්සෙන ලඛ්භති කොවි භණ්ඩනාදිකාරකා අත්ථවුසො දසවස්සා හිකඛූනි පුච්ඡිතබ්බං, සබෙ තස්ස සුත්වා දසවස්සිහා දසවස්සමහාති ඛිණූ ආගච්ඡන්ති තුය්හං පාපුණාති තුය්හං පාපුණාතීති අවත්වා සබ්බ අපපසඤ්ඤ හොථාති වත්වා පරිපාටියා ඨපෙතබ්බා, ඨපාපෙත්වා ඛාති හිකඛූ ඉච්ඡථානි උපාසකො පුච්ඡිතබ්බා, එත්තකෙ නාම භන්තෙති වුත්තෙ තුය්හං තුය්හං පාපුණාතීති අවත්වා සබ්බනවකස්ස වස්සගණං ච උත්තු ච දිවසභාගොව ඡායාව පුච්ඡිතබ්බා, සචෙ ඡායාපි පුච්ඡියමානාය අඤඤෙ බුඬඪතරා ආගච්ඡන්ති තස්ස දාතබ්බං, අථ ඡායං පුච්ඡිත්වා තුය්හං පාපුණාතීති වුත්තෙ බුඬඪතරෙ ආගච්ඡන්ති නාලභති, කථාපපඤ්ඤෙන ගි නිසින්නාසාපි නිද්දායන්තාසාපි ගාහිතං සුගාහිතං, අනික්ඛාන්තං සුඅනික්කන්තං, භාජනිසහණ්ඩං හි නාමෙතං සම්පත්තසෙව පාපුණාති, තත්ථ සම්පත්තභාවො උපචාරෙන පරිච්ඡින්දිතබ්බා, ආසනසාලාය ව අඤඤොපරිකෙබොපො උපචාරෙ, තස්මිං සිතස්ස ලාභො පාපුණාතීති; කොවි ආසනසාලතො අඪ උද්දෙසභත්තෙන ආහරාපෙත්වා සත්තභත්තෙ පඤ්ච භොජනානං එකං උදකඤ්ච පූරෙත්වා ආසනසාලං පතිණ්ණාති, ගහෙත්වා ආගතා කිඤ්චි අවත්වා හිකඛූනං හත්ථෙසු පතිඨපෙත්වා පක්කමන්ති, යෙන යං ලබ්භති තෙනෙව තං හොති, යෙන පන උදකං ලබ්භ තස්ස අනික්ඛාන්තමපි සිතිකං ඨපෙත්වා අඤඤං උද්දෙසභත්තං ගාහෙතබ්බං, භාජනං වා ලබ්භ වා භොජනං පඤ්චං වා නිවිච්ඡරපරිවාරං වා තස්සෙවෙතං, ඊදිසො හිස්ස ප්‍රානුදත්විසෙසො; උදකඤ්චන යසමා ආමිසං නහොති තස්ස අඤඤං උද්දෙසභත්තං ලභති; සචෙ පන ගහෙත්වා ආගතා ඉදං කිර භන්තෙ සබ්බං භාජෙත්වා භුඤ්ජාති වත්වා ගච්ඡන්ති සබ්බෙහි භාජෙත්වා භුඤ්ජිත්වා උදකං පාතබ්බං, සංඝතො උද්දිසිත්වා අඪ මහාථෙරෙ දෙථ මජ්ඣිමෙ දෙථ නවකෙ දෙථ පරිපුණ්ණවස්ස සාමණෙරෙ දෙථ මජ්ඣිමභාණකාදයො දෙථ මයහං ඤාතිහිකඛූ දෙථාති වදන්තස්ස පන උපාසකස්ස එවං වදතිති සිතිකා පන හොසං න පාපුණා

තීති වත්වා ඝීතිකාවසෙනෙව දාතබ්බා, දහරසාමණෙරෙහි පන උද්දෙසභත්තෙසු ලඛෙසු සවෙ දායකානං ඝරෙ මඞ්ගලං හොති තුම්හාකං ආචරියඋපජ්ඣායෙ පෙසෙථාති වත්තබ්බං, යස්මිං පන උද්දෙසභත්තෙ පඨමභාගො සාමණෙරානං පාපුණාති අනුභාගො මහාථෙරානං න තත්ථ සාමණෙරා මයං පඨමං භාගං ලභිම්හාති පුරතො ගන්තුං ලභන්ති, යථාපරිපාටියා එව ගන්තබ්බං; සංඝතො උද්දිසිත්වා තුම්හෙ එථාති වුත්තෙ මයාං අඤ්ඤදාපි ජානිස්සසි ඝීතිකා පන එවං ගච්ඡතීති ඝීතිකාවසෙනෙව ගාහෙතබ්බං, අථ සංඝුද්දෙසපත්තං දෙථාති වත්වා අගහිතෙයෙව පත්තෙ යස්ස කස්සචි පත්තං ගහෙත්වා පූරෙත්වා ආහරති, ආහටම්පි ඝීතිකාය එව ගාහෙතබ්බං, එකො සංඝුද්දෙසපත්තං ආහරාති පෙසිතො භන්තෙ එකං පත්තං දෙථ නිමන්තන භත්තං ආහරිස්සාමීති වදති, සො වෙ උද්දෙසභත්ත ඝරතො අයං ආගතොති ඤත්වා භික්ඛූහි නනු ත්වං අසුකඝරතො ආගතොති වුත්තො ආම භන්තෙති නිමන්තන භත්තං උද්දෙසභත්තන්ති භණති ඝීතිකාය ගාහෙතබ්බං, යො පන එකං පත්තං ආහරාති වුත්තො කීන්ති වත්වා ආහරාමීති වත්වා යථා තෙ රුච්චතීති වුත්තෙ ආගච්ඡති, අයං විස්සඨදූතො නාම, උද්දෙසපත්තං වා පරිපාටිපත්තං වා පුග්ගලික පත්තං වා යං ඉච්ඡති තං තස්ස දාතබ්බං. එකො බාලො අව්‍යත්තො උද්දෙසපත්තං ආහරාති පෙසිතො වත්තුං න ජානාති තුණ්හිභූතො තිඨති, සො කස්ස සන්තිකං ආගතොසීති වා කස්ස පත්තං හරිස්සසීති වා නවත්තබ්බො, එවං හි වුත්තෙ පුච්ඡාසභාගෙන තුම්හාකං සන්තිකං ආගතොම්හි තුම්හාකං පත්තං හරිස්සාමීති වා වදෙය්‍ය, තතො තං භික්ඛුං අඤ්ඤෙ භික්ඛූ ජිගුච්ඡන්තා න ඔලොකෙය්‍යුම්පි කුහිං ගච්ඡසි කිං කරොන්තො ආහිණ්ඩසීති පන වත්තබ්බො, තස්ස උද්දෙස පත්තත්ථාය ආගතොම්හීති වදන්තස්ස ගාහෙත්වා පත්තො දාතබ්බො. එකා කූටඝීතිකා නාම හොති රඤ්ඤො වා හි රාජමහාමත්තස්ස වා ගෙහෙ අතිපණ්ණිතානි අඪ උද්දෙසභත්තානි නිච්චං දීයන්ති තානි එකවාරිකභත්තානි කත්වා භික්ඛූ විසුං ඝීතිකාය පරිභුජන්ති. එකච්චෙ භික්ඛූ සෙවදානි අම්හාකං පාපුණිස්සන්තීති අත්තනො ඝීතිකං සල්ල ක්ඛෙත්වා ගතා, තෙසු අනාගතෙසු යෙව අඤ්ඤෙ ආගන්තුකා භික්ඛූ ආගන්ත්වා ආසනසාලාය නිසීදන්ති, තං ඛණං යෙව රාජපුරිසා ආග න්ත්වා පණ්ණිතභත්තපත්තෙ දෙථාති වදන්ති ආගන්තුකා ඝීතිකං අජා නන්තා ගාහෙන්ති, තං ඛණං යෙව ච ඝීතිකං ජානනකභික්ඛූ ආගන්ත්වා කිං ගාහෙථාති වදන්ති, රාජගෙහෙ පණ්ණිතභත්තන්ති, කතිවස්සතො පඨායාති, එත්තකවස්සතො නාමාති, මා ගාහෙථාති නිවාරෙත්වා ඝීතිකාය ගාහෙතබ්බං, ගාහිතෙ ආගතෙහිපි පත්තදානකාලෙ ආගතෙ හිපි දින්නකාලෙ ආගතෙහිපි රාජගෙහතො පත්තො පූරෙත්වා ආහට කාලෙ ආගතෙහිපි රාජා අජ්ජ භික්ඛූයෙව ආගච්ඡන්තූති පෙසෙත්වා භික්ඛූනං යෙව හත්ථෙ පිණ්ඩපාතං දෙති එවං දින්න පිණ්ඩපාතං ගහෙ ත්වා ආගතකාලෙ ආගතෙහිපි ඝීතිකං ජානනක භික්ඛූහි මා භුජ්ජාති වාරෙත්වා ඝීතිකායමෙව ගාහෙතබ්බං, අථ නෙ රාජා භොජෙත්වා පත්තෙපි තෙසං පූරෙත්වා දෙති යං ආහටං තං ඝීතිකාය ගාහෙතබ්බං, සවෙ පන මා තුච්ඡහත්ථා ගච්ඡන්තූති ථොකමෙව පත්තෙසු පක්ඛිත්තං

හොති තං නගාහෙතබ්බං, අථ භුජ්ත්වා තුච්ඡපත්තාව ආගච්ඡන්ති යං තෙහි භුත්තං තං නෙසං ගීවා හොතීති මහාසුම්මත්ථෙරො ආහ, මහා පදුමත්ථෙරො පනාහ-ගීවාකිච්චං එත්ථ නත්ථි, ඝිතිකං පන අජානන්තෙහි යාව ජානනකා ආගච්ඡන්ති තාව නිසීදිතබ්බං සියා, එවං සන්තෙපි භුත්තං සුභුත්තං, ඉදානි පත්තඨානෙ නගාහෙතබ්බන්ති, එකො තිවීවර පරිවාරො සතං අග්ඝනකො පිණ්ඩපාතො අවස්සිකස්ස භික්ඛුනො පත්තො, විහාරෙ ච එවරූපො පිණ්ඩපාතො අවස්සිකස්ස පත්තො ති ලිඛිත්වා ඨපෙසුං, අථ සඝිවස්සච්චයෙන අඤ්ඤෙ තථාරූපො පිණ්ඩපාතො උප්පන්නො අයං කිං අවස්සිකඝිතිකාය ගාහෙතබ්බො උදාහු සඝිවස්සඝිතිකායාති, සඝිවස්සිකඝිතිකායාති වුත්තං, අයං හි භික්ඛු ඝිතිකං ගහෙත්වායෙව වඩ්ඪිතොති, එකො උද්දෙසභත්තං භුජ්ත්වා සාමණෙරො ජාතො, පුන තං භත්තං සාමණෙරඝිතිකාය පත්තං ගණ්හිතුං ලබ්භති අයං කිර අන්තරාභඨකො නාම, යො පන පරිපුණ්ණවස්සො සාමණෙරො සෙව උද්දෙස භත්තං ලභිස්සතීති අජ්ජෙව උපසම්පජ්ජති අතික්කන්තා තස්ස ඝිතිකා, එකස්ස භික්ඛුනො උද්දෙස භත්තං පත්තං පත්තො වස්ස න තුච්ඡො හොති, සො අඤ්ඤස්ස සම්පෙ නිසින්නස්ස පත්තං දාපෙති, තවෙ ථෙය්‍යාය හරන්ති ගීවා හොති, සවෙ පන සො භික්ඛු මය්හං පත්තං දම්මීති සයමෙව දෙති අයං ගීවා නහොති, අථාපි තෙන භත්තෙන අනත්ථිකො හුත්වා අලං මය්හං තවෙ තං භත්තං දම්මි පත්තං පෙසෙත්වා ආහරාපෙහීති අඤ්ඤං වදති, යං තතො ආහරීයති සබ්බං පත්තසාමිකස්ස හොති, පත්තං වෙ ථෙය්‍යාය හරන්ති සුභටො, භත්තස්ස දින්නත්තා ගීවා නහොති, විහාරෙ දසභික්ඛු හොන්ති තෙසු නව පිණ්ඩපාතිකා එකො සාදියනකො, දස උද්දෙස පත්තෙ දෙථාති වුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකා ගාහෙතුං න ඉච්ඡන්ති, ඉතරො භික්ඛු සබ්බානි මය්හං පාපුණන්තීති ගණ්හති ඝිතිකා නහොති, එකෙ කවෙ පාපෙත්වා ගණ්හති ඝිතිකා තිඨති, එවං ගාහෙත්වා දසහිපි පත්තෙහි ආහරාපෙත්වා භන්තෙ මය්හං සඞ්ගහං කරොථාති නව පත්තෙ පිණ්ඩපාතිකානං දෙති භික්ඛුදත්තියං නාමෙතං ගණ්හිතුං වට්ටති, සවෙ සො උපාසකො භන්තෙ ඝරං ආගන්තබ්බන්ති වදති, සො වෙ භික්ඛු තෙ භික්ඛු එථ භන්තෙ මය්හං සහායා හොථාති තස්ස ඝරං ගච්ඡති යං තත්ථ ලබ්භති සබ්බං තස්සෙව හොති, ඉතරෙ තෙන දින්නං ලභන්ති, අථ නෙසං ඝරෙයෙව නිසීදාපෙත්වා දක්ඛිණොදකං දත්වා යාගුඛජ්ජකාදීනි දෙන්ති භන්තෙ යං මනුස්සා දෙන්ති තං ගණ්හථාති තස්ස භික්ඛුනො වචනෙ නෙව ඉතරෙසං වට්ටති, භුත්තාවීනං පත්තෙ පූරෙත්වා ගණ්හිත්වා ගමන්ථාය දෙන්ති සබ්බං තස්සෙව භික්ඛුනො හොති, තෙන දින්නං ඉතරෙසං වට්ටති, යදි පන තෙ විහාරෙයෙව තෙන භික්ඛුනා භන්තෙ මය්හං භික්ඛං ගණ්හථ මනුස්සානං ච වචනං කාතුං වට්ටතීති වුත්තා ගච්ඡන්ති යං තත්ථ භුජ්ජන්ති වෙව නීහරන්ති ච සබ්බන්තං තෙසමෙව සන්තකං, අථාපි මය්හං භික්ඛං ගණ්හථාති අවුත්තා මනුස්සානං වචනං කාතුං වට්ටතීති ගච්ඡන්ති, තත්‍ර වෙ එකස්ස මධුරෙන සරෙන අනුමොදනං කරොන්තස්ස සුත්වා ථෙරානං ච උපසමෙ පසීදිත්වා බහුං සම

ණපරිභණ්ඩං දෙන්ති අයං ථේරේසු පසාදෙන උපනෙන්තා. අය වහගෝ නාම, තස්මා සබ්බසං පාපුණාති, එකෝ සංඝත්ථෝ උද්දි සාපෙත්වා භික්ඛාය ගාහිතං පත්තං හරිත්වා පණ්ඩිතස්ස බාදයියගොජ්ඣි යස්ස පුරෙත්වා ආහරිත්වා ඉමං හත්තෝ සබ්බෝ සංඝෝ පරිභුඤ්ජතූති දෙ ති සබ්බෙහි භාජෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං, පත්තසාමිකස්ස පන අනිච්ඡාය්‍යෙපි භික්ඛං ථවෙත්වා අඤ්ඤං උද්දෙසභත්තං දාතබ්බං; අථ පන පඨමං යෙව සබ්බං සංඝිකං පත්තං දෙථාති වදති එකස්ස ලජ්ජිභික්ඛුනෝ සන්තකෝ පත්තෝ දාතබ්බෝ ආහරිත්වා ච සබ්බෝ සංඝෝ පරිභුඤ් තූති වුත්තෙ භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං, එකෝ පාතියා භත්තං ආහ රිත්වා සංඝුද්දෙසං දම්මීති වදති, එකෙකං ආලොපං අදත්වා භික්ඛාය එකස්ස යාපනමත්තං කත්වා දාතබ්බං, අථ සෝ භත්තා ආහරිත්වා භික්ඛි වත්තුං අජානන්තා තුණ්හීභූතෝ අච්ඡති භස්ස තෙ ආභතං භස්ස දාතුකාමොසීති නවත්තබ්බං, පුච්ඡිත්වභාගෙන හි තුම්හාකං ආභතං දාතුකාමොමහීති වදෙය්‍ය, තස්සා තං භික්ඛුං අඤ්ඤෙ භික්ඛූ ජිගුච්ඡන්තා ගීවං පරිවත්තෙත්වා ඔලොකෙතබ්බම්පි න මඤ්ඤෙය්‍යුං, සචෙ පන කුහිං යාසි කිං කරොතෙතා ආහිණ්ඩසීති වුත්තෙ උද්දෙසභත්තං ගහෙත්වා ආගතොමහීති වදති එතෙන ලජ්ජිභික්ඛුනා භික්ඛාය ගාහෙතබ්බං, සචෙ ආභතං බහුං හොති සබ්බෙසං පහොති භික්ඛාභාජෙත්වං නත්ථි, ථෙරාසනතො පට්ඨාය පත්තං දූරෙත්වා දාතබ්බං, සංඝුද්දෙසභත්තං ඉද ථානි වුත්තෙ කිං ආහරියතීති අවත්වා පහාතිබ්බිභික්ඛාය එව ගාහෙත බ්බං, යො පන පායාසො වා රසපිණ්ඩපාතො වා නිච්චං ලබ්භති, එව රූපානං පණීතභොජ්ජානං ආවෙණිකා භික්ඛා භාතබ්බා, තථා සප රිවාරස්ස යාගුයා මහග්ඝානං ඵලානං ච පණීතානං ච ඛජ්ජකානං පකතිභත්තස්ස යාගු ඵලඛජ්ජකානං පන එකාව භික්ඛා භාතබ්බා, සපථිං ආහරිස්සාමීති වුත්තෙ සබ්බසපථිකං එකාව භික්ඛා වට්ටති, තථා සබ්බතෙලානං; මධු ආහරිස්සාමීති වුත්තෙ පන මධුනෝ එකාව භික්ඛා වට්ටති, තථා ථාණිතස්ස ලඹිමධුකාදීනං ච හෙට්ඨජ්ජානං; සචෙ පන ගන්ධ මාලං සංඝුද්දෙසං දෙන්ති පිණ්ඩපාතිකස්ස වට්ටති නවට්ටතීති; ආමිස සෙව පරිකප්පිතත්තා වට්ටති, සංඝං උද්දිස්ස දින්නත්තා පන නගහෙ තබ්බන්ති වදන්ති.

උද්දෙස භත්ත කථා නිට්ඨිතා.

නිමන්තනං පුග්ගලිකවෙ සයමෙව ඉස්සරෙ, සංඝිකම්පන උද්දෙසභ ත්තෙන වුත්තනයෙනෙව ගාහෙතබ්බං; සචෙ පනෙත්ථ දූතෙ ව්‍යත්තෙතා හොති භත්තෙන රාජගෙහෙ භික්ඛුසඞ්ඝස්ස භත්තං ගණ්හථාති අවත්වා භික්ඛං ගණ්හථාති වදති පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති, අථ දූතෙ අව්‍ය ත්තෙතා භත්තං ගණ්හථාති වදති භත්තුද්දෙසකෙ ව්‍යත්තෙතා භත්තන්ති අවත්වා භත්තෙන තුම්හෙ යාථ තුම්හෙ යාථාති වදති, එවම්පි පිණ්ඩපාති කානං වට්ටති, තුම්හාකං පවිපාටියා භත්තං පාපුණාතීති වුත්තෙ පන නවට්ටති, සචෙ නිමන්තෙතුං ආගතමනුස්සෙ ආසනසාලං පවිසිත්වා අඪ භික්ඛූ දෙථාති වා අඪපත්තෙ දෙථාති වා වදති එවම්පි පිණ්ඩපාති

කානං වට්ටති, තුම්හෙ ච තුම්හෙ ච ගච්ඡථාති වත්තබ්බං, සචෙ පන අඪ භික්ඛූ දෙථ භත්තං ගණ්හථ අඪපත්තෙ දෙථ භත්තං ගණ්හථාති වා වදති පටිපාටියා ගාහෙතබ්බං. ගාහෙන්තෙන පන විච්ඡිත්දිත්වා භත්තන්ති අවදන්තෙන තුම්හෙ ච තුම්හෙ ච ගච්ඡථාති වුත්තෙපි පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති, භන්තෙ තුම්හාකං පත්තං දෙථ තුම්හෙ එථාති වුත්තෙ පන සාධු උපාසකාති ගන්තබ්බං, සංඝතො උද්දිසිත්වා තුම්හෙ එථාති වුත්තෙපි න ඕතිකාය ගාහෙතබ්බං, නිමන්තනභත්තඝරතො පන පත්තත්ථාය ආගතස්ස උද්දෙසභත්තෙ වුත්තනයෙනෙව ඕතිකායපත්තො දාතබ්බො, එකො සංඝතො පටිපාටියා පත්තන්ති අවත්වා කෙවලං එකං පත්තං දෙථාති වත්වා අගාහිතෙයෙව පත්තෙ යස්ස කස්සචි පත්තං ගහෙත්වා පූරෙත්වා ආහරති, තං පත්තසාමිකස්සෙව හොති, උද්දෙස භත්තෙ විය න ඕතිකාය ගාහෙතබ්බං, ඉධාපි යො ආගන්ත්වා තුණ්හී භූතො තිඨති සො කස්ස සන්තිකං ආගතොසීති වා කස්ස පත්තං හරිස්සසීති වා න වත්තබ්බො, පුච්ඡාසභාගෙනපි තුම්හාකං සන්තිකං ආගතො තුම්හාකං පත්තං හරිස්සාමීති වදෙය්‍ය තතො තං භික්ඛූ ජිගුච්ඡන්ති, යො අස්ස කුහිං ගච්ඡසි කිං කරොන්තො ආහිණ්ඩසීති පන වුත්තෙ තස්ස පත්තත්ථාය ආගතොම්හීති වදන්තස්ස පටිපාටියා භත්ත ඕතිකාය ගාහෙත්වා පත්තො දාතබ්බො, භත්තාහරණක පත්තං දෙථාති වුත්තෙපි පටිපාටියා භත්තඕතිකාය එව දාතබ්බො; සචෙ ආහරිත්වා සබ්බො සංඝො භුජ්ජතූති වදති භාජෙත්වා භුජ්ජිතබ්බං, පත්තසාමිකස්ස අතික්කන්තම්පි ඕතිකං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං පටිපාටිභත්තං ගාහෙතබ්බං, එකො පාතියා භත්තං ආහරිත්වා සංඝස්ස දම්මීති වදති අලොපභත්තඕතිකතො පඨාය ආලොපසංඛෙපෙන භාජෙතබ්බං, සචෙ පන තුණ්හීභූතො අච්ඡති කස්ස තෙ ආභතං කස්ස දාතුකාමොසීති න වත්තබ්බො, සචෙ පන කුහිං ගච්ඡසි කිං කරොන්තො ආහිණ්ඩසීති වුත්තෙ සංඝස්ස මෙ භත්තං ආභතං ථෙරානං මෙ භත්තං ආභතන්ති වදති ගහෙත්වා ආලොපභත්ත ඕතිකාය භාජෙතබ්බං, සචෙ පන එවං ආභතං බහුං හොති සකලසංඝස්ස පහොති අභිහටභික්ඛා නාම පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති ඕතිකාපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, ථෙරාසනතො පඨාය පත්තං පූරෙත්වා පූරෙත්වා දාතබ්බං, උපාසකො සංඝත්ථෙරස්ස වා ගන්ථධුතහවසෙන අභිඤ්ඤාතස්ස වා භත්තුද්දෙසකස්ස වා පහිණාති අම්හාකං භත්තගහණත්ථාය අඪ භික්ඛූ ගහෙත්වා ආගච්ඡථාති, සචෙපි ඤාතිඋපඨාකෙහි පෙසිතං හොති ඉමෙ තයො ජනා පච්ඡිතුං න ලබ්හන්ති, ආරුළ්හායෙව මාතිකා, සංඝතො අඪ භික්ඛූ උද්දිසාපෙත්වා අත්තනවමෙහි ගන්තබ්බං, කස්මා? භික්ඛුසංඝස්ස හි එතෙ භික්ඛූ නිස්සාය ලාභො උප්පජ්ජතීති, ගන්ථධුතහාදීහි පන අනභිඤ්ඤාතො ආවාසිකභික්ඛූ පුච්ඡිතුං ලබ්හති, තස්මා තෙන කිං සංඝතො ගණ්හාමි උදාහු යෙ ජානාමි තෙහි සඩිං ආගච්ඡාමීති මාතිකං ආරොපෙත්වා යථා දායකා වදන්ති තථා පටිපජ්ජිතබ්බං, තුම්හාකං නිස්සිතකෙ වා යෙ වා ජානාථ තෙ ගහෙත්වා එථාති වුත්තෙ පන යෙ ඉච්ඡන්ති තෙහි සඩිං ගන්තුං ලභති, සචෙ අඪභික්ඛූ පහිණ්ඨාති පෙසෙන්ති සඞ්ඝතොව පෙසෙතබ්බං, අත්තනා සචෙ අඤ්ඤස්මිං ගාමෙ සක්කා හොති භික්ඛා ලභිතුං අඤ්ඤෙ ගාමො ගන්තබ්බො, නසක්කා

වෙ හොති ලභිතුං සොයෙව ගාමො පිණ්ඩාය පවිසිතබ්බො, නිමන්ති තා භික්ඛු ආසනසාලාය නිසින්නා හොන්ති, තත්‍ර වෙ මනුස්සා පත්තෙ දෙථාති ආගච්ඡන්ති අනිමන්තිතෙහි න දාතබ්බා, එතෙ නිමන්තිතා භික්ඛූති වත්තබ්බං, තුම්හෙපි දෙථාති වුත්තෙ පන දාතුං වට්ටති, උස්සවාදිසු මනුස්සා සයමෙව පරිවෙණානි ච පධානඝරානි ච ගන්ත්වා තිපිටකෙ ච ධම්මකථිකෙ ච භික්ඛුසතෙනපි සඞ්ඝං නිමන්තෙන්ති, තදා තෙහි යෙ ජානන්ති තෙ ගහෙත්වා ගන්තුං වට්ටති, කස්මා න හි මහාභික්ඛු සඞ්ඝෙන අත්ථිකා මනුස්සා පරිවෙණපධානඝරානි ගච්ඡන්ති සන්නිපාතඨානතො ච යථාසත්ති යථාබලං භික්ඛු ගණ්හිත්වා ගච්ඡන්තීති. සවෙ පන සඞ්ඝත්ථෙරො වා ගත්ථධුතභවසෙන අභිඤ්ඤාතකො වා භත්තුද්දෙසකො වා අඤ්ඤත්‍ර වා වස්සංවසිත්වා කත්ථචි වා ගන්ත්වා පුන සකඨානං ආගච්ඡති මනුස්සා ච අගන්තුකසක්කාරං කරොන්ති එකවාරං යෙ ජානන්ති තෙ ගහෙත්වා ගන්තබ්බං, පටිබඩ්කාලතො පන පඨාය දුතියවාරෙ ආරඩෙ සඞ්ඝතො යෙව ගහෙත්වා ගන්තබ්බං, අභිනවආගන්තුකාව හුත්වා ඤාති වා උපඨාකෙ වා පස්සිස්සාමාති ගච්ඡන්ති තත්‍ර තෙසං ඤාතී ච උපඨාකා ච සක්කාරං කාරෙන්ති, එත්ථ පන යෙ ජානන්ති තෙ ගහෙත්වා ගන්තුං වට්ටති, යො පන අතිලාභී හොති සකඨානච ආගන්තුකඨානච එකසදිසං සබ්බත්ථ මනුස්සා සඞ්ඝභත්තං සජ්ජෙත්වාව නිසීදන්ති තෙන සඞ්ඝතොව ගහෙත්වා ගන්තබ්බන්ති අයං නිමත්තනෙ විසෙසො, අවසෙසො සබ්බපඤ්ඤෙහා උද්දෙසභත්තෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. කුරුන්දියම්පන අඨමහාථෙරෙ දෙථාති වුත්තෙ අඨමහාථෙරොව දාතබ්බාති වුත්තං, එසනයො මජ්ඣිමාදිසු, සවෙ පන අවිසෙසෙත්වා අඨ භික්ඛූ දෙථාති වදති සඞ්ඝතො දාතබ්බාති.

නිමන්තන භත්ත කථා නිඨිනා.

සලාකභත්තං පන "අනුජානාමි භික්ඛවෙ සලාකාය වා පට්ටිකාය වා උපනිබන්ධිත්වා ඔපුංජිත්වා ඔපුංජිත්වා උද්දිසිතු"න්ති වචනතො රුක්ඛසාරමයාය සලාකාය වා වෙළුවිලිවතාලපණ්ණාදිමයාය පට්ටිකාය වා අසුකස්ස නාම සලාකභත්තන්ති එවං අක්ඛරානි උපනිබන්ධිත්වා පච්ඡියං වා චීවරභොගෙ වා කත්වා සබ්බසලාකායො ඔපුංජිත්වා පුන පුන හෙඬුප්පරියවසෙන ආලොලාපෙත්වා පචභසමන්නාගතෙන භත්තුද්දෙසකෙන සවෙපි ඨිතිකා අත්ථි, ඨිතිකතො පඨාය, නො වෙ අත්ථි ථෙරාසනතො පඨාය සලාකා දාතබ්බා. පච්ඡා ආගතානම්පි එකාබඩ්වසෙන ච දූරෙ ඨිතානම්පි උද්දෙසභත්තෙ වුත්තනයෙනෙව දාතබ්බා, සවෙ වීහාරස්ස සමන්තතො බහූ ගොචරගාමා භික්ඛූ පන න බහුකා ගාමවසෙනපි සලාකා පාපුණන්ති, තුම්හාකං අසුක ගාමෙ සලාකභත්තං පාපුණාතීති ගාමවසෙනෙව ගාහෙතබ්බං, එවං ගාහෙන්තෙන සවෙපි එකමෙකස්මිං ගාමෙ නානප්පකාරානි සඞ්සලාකභත්තානි සබ්බානි ගාහිතෙනෙව හොන්ති, තස්ස පත්තගාමසම්පෙ අඤ්ඤානි වෙ තීනි සලාකභත්තානි හොන්ති තානි පි තස්සෙව දාතබ්බානි, නහි සක්කා තෙසං කාරණා අඤ්ඤං භික්ඛුං පහිණිතුන්ති සවෙ එක

ඒවවුත්තා ගාමෙසු බහූනි සලාකභත්තානි සල්ලක්ඛෙත්වා සත්තභත්තාදීසුපි අසති භත්තාදීසුපි භික්ඛූනං දාතබ්බානි, දදතෝනන්ත පන වත්තන්තා සචාහං භත්තානං සලාකාදයෝ එකතෝ බන්ධිත්වා දාතබ්බා,සචේ තා ගාමං අතික්කාමිතා අඤ්ඤස්මිං ගාමෙ හොන්ති තස්මිංව එකතෝව සලාකභත්තං, තතෝපන පාතොව දෙන්ති තම්පි තෙසු භික්ඛූ එකස්ස නීහරාපෙත්වා දත්වා පාතොව තං ගහෙත්වා පච්ඡා ඔරිමගාමෙ ඉතරානි භත්තානි ගණ්හාතීති වත්තබ්බා, සචෙ ඔරිමගාමෙ සලාකභත්තං අගාහිතෙසෙව ගාහිත සඤ්ඤාය ගච්ඡන්ති පරභාගගාමෙ සලාකභත්තං ගහෙත්වා ඉත විහාරං ආගන්ත්වා ඉතරානි ගාහෙත්වා ඔරිමගාමෙ ගන්තබ්බා,නහි බහිසීමාය සඞ්ඝලාභෝ ගාහෙතුං ලබ්භතීති අයං නයෝ කුරුන්දියං වුත්තෝ, සචෙ පන භික්ඛූ බහූ හොන්ති ගාමවසෙන සලාකා නපාපුණන්ති වීථිවසෙන වා වීථියං එකබ්භන්තරවසෙන වා කුලවසෙන වා ගාහෙතබ්බා, වීථිආදීසු වත්ථූ බහූනි භත්තානි තත්ථ ගාමෙ වුත්තනයෙනෙව බහූනං භික්ඛූනං ගාහෙතබ්බානි, සලාකාසු අසති උද්දිසිත්වාපි ගාහෙතබ්බානි, සලාකදායකෙන පන වත්තා ජානිතබ්බං,තෙන හි කාලඤ්ඤුව වුඩ්ඪාය පාහිවිවරං ගාහෙත්වා හොජනසාලං ගන්ත්වා අසම්මජ්ජිත්වා පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨපෙත්වා ඉදානි භික්ඛූනි වත්තං කතං භවිස්සතීති කාලං සල්ලක්ඛෙත්වා ගණ්ඩිං පහරිත්වා භික්ඛූසු සන්නිපතිතෙසු පඨමමෙව වාරගාමෙ සලාකභත්තං ගාහෙතබ්බං, තුය්හං අසුකසම්මං නාම වාරගාමෙ සලාකා පාපුණන්ති තත්ර ගච්ඡාහි වත්තබ්බං, සචෙ අතිරෙකගාවුතෙ ගාමෝ හොති, තං දිවසං ගච්ඡන්තා කිර මනුස්සෙ තුය්හං වාරගාමෙ පාපුණන්තීති අජ්ජෙව ගාහෙතබ්බං, යෝ වාරගාමං පෙසියමානොපි න ගච්ඡති අඤ්ඤං සලාකං මග්ගන්ති තදුතබ්බා, සඞ්ඝතෝ හි මනුස්සානං පුඤ්ඤානි සංඝස්ස ච ලාභචෙතියෙ හොන්ති තස්මා තස්ස දුතියෙපි තතියෙපි දිවසෙ අඤ්ඤං සලාකා නදුතබ්බා, අත්තනෝ පත්තඨානං ගන්ත්වා භුඤ්ජිතබ්බා,තීණි පන දිවසානි අගච්ඡන්තස්ස වාරගමකතා ඔරිමවාරගාමෙ සලාකා ගාහෙතබ්බා තථෙව න ගණ්හති තතෝ පඨාය තස්ස අඤ්ඤං සලාකා දාතුං නවට්ටති දණ්ඩකම්මං පන ගාළ්හං කාතබ්බං සඞ්ඝතෝ වා පණ්ණත්තිතෝ වා න පරිහාපෙතබ්බං, වාරගාමෙ ගාහෙත්වා විහාරවාරෙ ගාහෙතබ්බා,තුය්හං විහාරවාරෝ පාපුණාතීති වත්තබ්බං, විහාරවාරිකස්ස වෙ තීසෙසා යාගුසලාකායෝ තීසෙසා චතසෙසා වා භත්තසලාකායෝ ච දාතබ්බා, නිබ්බං කත්වා පන න දාතබ්බා,යාගුභත්තදායකා හි අම්හාකං යාගුභත්තං විහාරගොපකාව භුඤ්ජන්තීති අඤ්ඤථත්තං ආපජ්ජෙය්යුං, තස්මා අඤ්ඤස්සු කුලෙසු දාතබ්බා; සචෙ විහාරවාසිකානං සහාගා ආහරිත්වා දෙන්ති ඉවෙවත්ථ කුසලං, නොචෙ වාරං ගාහෙත්වා තෙසං යාගුභත්තං ආහරාපෙතබ්බං, තාව තෙසං සලාකා එකීභාවමෙව භවන්ති, වස්සගෙන පත්තඨානෙ පන අඤ්ඤම්පි පඤ්චභත්තසලාකං ගණ්හිතුං ලභන්තියෙව, අතිරෙක උත්තරිභඞ්ගස්ස එකාචාරිය භත්තස්ස විසුං ඨිතිකං කත්වා සලාකා දාතබ්බා, සචෙ යෙන සලාකා ලබ්ධා සො තං දිවසං තං භත්තං නලභති පුන දිවසෙ ගාහෙතබ්බං, භත්තමෙව ලභති, න උත්තරිභඞ්ගං එවම්පි පුන ගාහෙතබ්බං, ධීරභත්තසලාකායපි එසෙවනයෝ, සචේ

පන බීරමේව ලභති න භත්තං, බීරලාභතො පඨාය පුන නගාහෙ
තබ්බං, වෙ තීණි එකවාරිකභත්තානි එකස්සෙව පාපුණන්ති, දුබ්භික්ඛ
සමයෙ සංඝනවකෙන ලඞ්කාලෙ විජ්ටෙත්වා විසුං ගාහෙතබ්බානි,
පාකතික සලාකභත්තං අලඞ්ඝාපි පුන දිවසෙ ගාහෙතබ්බං, සචෙ
බුද්ධකො විහාරෙ හොති සබ්බෙ භික්ඛූ එකසම්හොගා උච්ඡු සලාකං
ගාහෙන්තෙන යස්ස කස්සචි සම්බුඛීභූතස්ස පාපෙත්වා මහථෙරාදීනං
දිවා තච්ඡෙත්වා දාතුං වට්ටති, රසසලාකං පාපෙත්වා පච්ඡා භත්තම්පි
පරිස්සාවාපෙත්වා වා ඵාණිතං වා කාරෙත්වා පිණ්ඩපාතිකාදීනම්පි දාත
බ්බං, ආගන්තුකානං ආගතානාගත භාවං ඤත්වා ගාහෙතබ්බා, මහා
ආවාසෙ ඨිතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බා, තක්ක සලාකම්පි සභාගඨානෙ
පාපෙත්වා වා දිවා ඛුපෙත්වා වා පචාපෙත්වා වා ථෙරානං දාතුං වට්ටති,
මහාවාසෙ වුත්තනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං, ඵලසලාක පූවසලාක
භෙසජ්ජගන්ධමාලාසලාකායොපි විසුං ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බා, භෙස
ජ්ජාදි සලාකායො චෙත්ථ කිඤ්චාපි පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටන්ති, සලාක
වසෙන ගාහිතත්තා පන න සාදිතබ්බා, අග්ගභික්ඛාමත්තං සලාකභත්තං
දෙන්ති ඨිතිකං පුච්ඡිත්වා ගාහෙතබ්බං, අසතියා ඨිතිකාය ථෙරාසනතො
පඨාය ගාහෙතබ්බං, සචෙ තාදිසානි භත්තානි බහුනි හොන්ති එකෙ
කස්ස භික්ඛුනො වෙ තීණි දාතබ්බානි, නො චෙ එකෙකමෙව දත්වා පටි
පාටියා ගතාය පුන ථෙරාසනතො පඨාය දාතබ්බං, සචෙ අන්තරාව
උපච්ඡිජ්ජති ඨිතිකා සල්ලක්ඛෙතබ්බා, යදි පන තාදිසං භත්තං නිබ්ඩ
මෙව හොති යස්ස පාපුණාති, සො වත්තබ්බො ලඞ්වා අලඞ්වා වා සෙවපි
ගණ්හෙය්‍යාසීති, එකං අනිබ්ඩං හොති ලභනදිවසෙ පන යාවදත්ථං
ලබ්භති අලභනදිවසා බහුතරා හොන්ති, තං යස්ස පාපුණාති සො
අලභික්වා සෙවව ගණ්හෙය්‍යාසීති වත්තබ්බො, යො සලාකාසු ගහිතාසු
පච්ඡා ආගච්ඡති තස්ස අතික්කන්තාව සලාකා න උඨාපෙත්වා දාතබ්බා,
සලාකං නාම ගණ්ඩිපහරණතො පඨාය ආගන්ත්වා හත්ථං පසාරෙ
න්තොව ලභති අඤ්ඤස්ස ආගන්ත්වා සමීපෙ ඨිතස්සාපි අතික්කන්තා
අතික්කන්තාව හොති, සචෙ පනස්ස අඤ්ඤො ගණ්හන්තො අත්ථි සයං
අනාගතොපි ලභති, භාගඨානෙ අසුකො අනාගතොති ඤත්වා අයං
තස්ස සලාකාති ඨපෙතුං වට්ටති, සචෙ අනාගතස්ස න දාතබ්බාති
කතිකං කරොන්ති අධම්මිකා හොති, අන්තො උපචාරෙ ඨිතස්ස හි
භාජනීයං භණ්ඩං පාපුණාති, සචෙ පන අනාගතස්ස දෙථ දෙථාති මහා
සද්දං කරොන්ති දණ්ඩකම්මං පඨපෙතබ්බං, ආගන්ත්වා ගණ්හන්තුති
වත්තබ්බා, ඡ පච සලාකා නඨා හොන්ති භත්තුද්දෙසකො දායකානං
නාමං න සරති සො චෙ නඨා සලාකා, මහාත්ථෙරස්ස වා අත්තනො වා
පාපෙත්වා භික්ඛූ වදෙය්‍ය මයා අසුකගාමෙ සලාකභත්තං මය්හං පාපි
තං තුම්හෙ තත්ථ ලඞ්ඝං සලාකභත්තං භුජෙය්‍යාථාති වට්ටති, විහාරෙ
අපාපිතං පන ආසනසාලාය තං භත්තං ලභිත්වා තත්ථෙව පාපෙත්වා
භුජිතුං නවට්ටති, අජ්ජපඨාය මය්හං සලාකභත්තං ගණ්හථාති වුත්තෙ
තත්‍ර ආසනසාලාය ගාහෙතුං නවට්ටති, විහාරං ආනෙත්වා ගාහෙතබ්බං
සෙවපඨායාති වුත්තෙ පන භත්තුද්දෙස කස්ස ආචික්ඛිතබ්බං, සෙවපඨාය
අසුකකුලං නාම සලාක භත්තං දෙති සලාකගාහනකාලෙ සරෙය්‍යා
සීති, දුබ්භික්ඛෙ සලාකභත්තං පච්ඡින්දිත්වා සුභික්ඛෙ ජාතෙ කචි භික්ඛුං
දිස්වා අජ්ජපඨාය අම්හාකං සලාකභත්තං ගණ්හථාති පුන පඨපෙන්ති

අඤ්ඤා ගාමෙ අගාහෙත්වා විහාරං ආනෙත්වාව ගාහෙතබ්බං ඉදඤ්ච සලාකභත්තං නාම උද්දෙසභත්තසදිසං න හොති විහාරමෙව සන්ධාය දීයති. තස්මා බහි උපචාරෙ ගහෙතුං නවට්ටති, සෙව පඨායාති වුත්තෙ පන විහාරෙ ගාහෙතබ්බමෙව, ගම්කො භික්ඛු යං දිසාභාගං ගන්තුකාමො තත්ථ අඤ්ඤෙන වාරගාමසලාකා ලඬා හොති තං ගහෙත්වා ඉතරං භික්ඛුං මය්හං පත්තස ලාකං ත්වං ගණ්හාහීති වත්වා ගන්තුං වට්ටති තෙන පන උපචාර සීමං අනතික්කන්තෙ යෙව තස්මිං තස්ස සලාකා ගාහෙතබ්බා, ඡඩ්ඩිතවිහාරෙ මනුස්සා බොධි චෙතියාදීනි ජග්ගිත්වා භුඤ්ජන්තුති සලාකභත්තං පඨපෙන්ති, භික්ඛු සකඨානෙසු වසිත්වා කාලස්සෙව ගන්ත්වා තත්ථ වත්තං කරිත්වා තං භත්තං භුඤ්ජන්ති වට්ටති, සචෙ තෙසු ස්වාතනාය අත්තනො පාපෙත්වා ගතෙසු ආගන්තුකො භික්ඛු ඡඩ්ඩිතවිහාරෙ වසිත්වා කාලස්සෙව වත්තං කත්වා ඝණ්ඩිං පහරිත්වා සලාකභත්තං අත්තනො පාපෙත්වා ආසනසාලං ගච්ඡති, සොව තස්ස භත්තස්ස ඉස්සරො යො පන භික්ඛුසු වත්තං කරොන්තෙසු යෙව භූමියං වෙ තයො සම්මුඤ්ජනීප්පහාරෙ දත්වා ඝණ්ඩිං පහරිත්වා ධුරගාමෙ සලාකභත්තං මය්හං පාපුණාතීති ගච්ඡති තස්ස තං චොරිකාය ගහිතත්තා නපාපුණාති වත්තං කත්වා පාපෙත්වා පච්ඡා ගත භික්ඛූනං යෙව හොති එකො ගාමො අතිදූරොහොති භික්ඛු නිච්චං ගන්තුං නඉච්ඡන්ති මනුස්සා මයං පුඤ්ඤෙන පරිබාහිරා හොමාති වදන්ති යෙ තස්ස ගාමස්ස ආසන්න විහාරෙ සභාගභික්ඛු තෙ වත්තබ්බා ඉමෙසං භික්ඛූනං අනාගතදිවසෙ තුම්හෙ භුඤ්ජථාති සලාකාපන දෙවසිකං පාපෙතබ්බා තාවඛො පන ඝණ්ඩිප්පහරණ මත්තෙනවා පච්ඡිවාලන මත්තෙනවා පාපිතා නහොන්ති පච්ඡිං පන ගහෙත්වා සලාකා පීඨකෙ ආකිරිතබ්බා පච්ඡි පන මුඛවට්ටියං නගහෙතබ්බා සචෙහි තත්ථ අහිවා විච්ඡිකොවා භවෙය්‍ය දුක්ඛං උප්පාදෙය්‍ය තස්මා හෙඨා ගහෙත්වා පච්ඡිං පරම්මුඛං කත්වා සලාකා ආකිරිතබ්බා සචෙපි සප්පො භවිස්සති එත්තොව පලායිස්සතීති එවං සලාකා ආකිරිත්වා ගාමාදි වසෙන පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව ගාහෙතබ්බා, අපිච එකං මහාථෙරස්ස පාපෙත්වා අවසෙසා මය්හං පාපුණන්තීති අත්තනො පාපෙත්වා වත්තං කත්වා චෙතියං වන්දිත්වා විතක්කමාළකෙ ඨිතෙහි භික්ඛූහි පාපිතා ආවුසො සලාකාති වුත්තෙ ආමභන්තෙ තුම්හෙ ගතගතගාමෙ සලාකභත්තං ගණ්හථාති වත්තබ්බං එවං පාපිතාපි හි සුපාපිතාව හොන්ති, භික්ඛු සබ්බරත්තිං ධම්මසවණත්ථං අඤ්ඤං විහාරං ගච්ඡන්තා මයං තත්ථ දානං අග්ගහෙත්වා ව අම්හාකං ගොචරගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා ආගම්ස්සාමාති සලාකා අගහෙත්වාව ගතා විහාරෙ ථෙරස්ස පත්තසලාකභත්තං භුඤ්ජිතුං ආගච්ඡන්ති වට්ටති. අථ මහාථෙරොපි අහං ඉධ කිංකරොමීති තෙහි යෙව සඩිං ගච්ඡති තෙහි ගතවිහාරෙ අභුඤ්ජිත්වාව ගොචරගාමං අනුප්පත්තෙහි දෙථ භන්තෙ පත්තෙ සලාකයාගුආදීනි ආහරිස්සාමාති වුත්තෙ පත්තා නදාතබ්බා කස්මාභන්තෙ නදෙථාති විහාරඨකං භත්තං විහාරෙවුත්ථානං පාපුණාති මයං අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වුත්ථාති දෙථභන්තෙ නමයං විහාරෙ පාලිකාය දෙම තුම්හාකං දෙම ගණ්හථ අම්හාකං භික්ඛන්ති වුත්තෙ පන වට්ටති–

සලාකභත්තකථා නිඨිතා

පක්ඛිකාදිසු පන යං අභිලක්ඛිතෙසු චාතුද්දසි පංචදසි පඤ්චමි අලමති ඉමෙසු පක්ඛෙසු කම්මප්පසුතෙහි උපොසථං කාතුං සතිකරණත්ථාය දිය්‍යති

තං පක්ඛිකං නාම, තං සලාක භත්තගතික මෙව හොති ගාහෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං සවෙ සලාකභත්තම්පි පක්ඛිකභත්තම්පි බහු සබ්බෙසං විනිවිජ්ඣිත්වා ගච්ඡති චෙපි භත්තානි විසුං විසුං ගාහෙතබ්බානි සවෙ භික්ඛු සංඝො මහා පක්ඛිකං ගාහෙත්වා තස්ස ඨිතිකාය සලාකභත්තං ගාහෙතබ්බං සලාකභත්තං වා ගාහාපෙත්වා තස්සඨිතිකාය පක්ඛිකංගාහෙතබ්බං යෙසං නපාපුණාති තෙ පිණ්ඩාය චරිස්සන්ති සවෙ චෙපි භත්තානි බහුනි භික්ඛු මඤ්ඤ සලාකභත්තං නාම දෙවසිකං ලභති තස්මා තං ඨපෙත්වා පක්ඛිකං ආවුසො භුඤ්ජථාති පක්ඛික මෙව ගාහෙතබ්බං පක්ඛිකං පණ්ඩිතං දෙන්ති විසුං ඨිතිකා කාතබ්බා සුවෙ පක්ඛොති අජ්ජ පක්ඛිකං නගාහෙතබ්බං සවෙ පන දායකා වදන්ති සුවෙ අම්හාකං ඝරෙ ලූඛභත්තං භවිස්සති අජ්ජෙව පක්ඛික භත්තං උද්දෙසථාති එවං වට්ටති උපොසථිකං නාම අන්වඩ්මාසෙ උපොසථ ඞ්ගානි සමාදියිත්වා යං අත්තනා භුඤ්ජති තදෙව දිය්‍යති. පාටිපදිකං නාම උපොසථෙ බහු සඩ්ඩා පසන්නා භික්ඛූනං සක්කාරං කරොන්ති පාටිපදෙ පන භික්ඛු කිලමන්ති පාටිපදෙ දින්නං දුබ්භික්ඛ දාන සදිසං මහප්ඵලං හොති උපොසථ කම්මෙනවා පරිසුඩ්ඪිලානං දුතිය දිවසෙ දින්නං මහප්ඵලං හොතීති සල්ලක්ඛෙත්වා පාටිපදෙ දිය්‍යනකදානං තම්පි උභයං සලාක භත්ත ගතික මෙව, ඉති ඉමානි සත්තපි භත්තානි පිණ්ඩපාතිකානං නවට්ටන්ති ධුතඞ්ගභෙදං කරොන්තියෙව, අපරානිපි චීවරක්ඛන්ධකෙ විසාඛාය වරං යාචිත්වා දින්නානි ආගන්තුක භත්තං ගමිකභත්තං ගිලානභත්තං ගිලානුපඨාක භත්තන්ති චත්තාරි භත්තානි පාලියං ආගතානෙව- තත්ථ ආගන්තුකානං දින්නං භත්තං ආගන්තුක භත්තං එසනයො සෙසෙසු- සවෙ පනෙත්ථ ආගන්තුක භත්තානිපි ආගන්තුකාපි බහුහොන්ති සබ්බෙසං එකෙකං ගාහෙතබ්බං භත්තෙසු අප්පහොන්තෙසු ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං එකො ආගන්තුකො පඨමමෙව ආගන්ත්වා සබ්බං ආගන්තුකභත්තං අත්තනො ගාහෙත්වා නිසීදති සබ්බං තස්සෙව හොති පච්ඡා ආගතෙහි ආගන්තුකෙහි තෙන දින්නානි පරිභුජිතබ්බානි තෙනපි එකං අත්තනො ගහෙත්වා සෙසානි දාතබ්බානි අයං උළාරො සවෙපන යො පඨමං ආගන්ත්වා පි අත්තනො අගහෙත්වා තුණ්ඩීභූතො නිසීදති පච්ඡා ආගතෙහි සඩ්ඩං පටිපාටියා ගණ්ඩිතබ්බං සවෙ නිච්චං ආගන්තුකා ආගච්ඡන්ති ආගත දිවසෙයෙ ව භුජිතබ්බං අන්තරන්තරා චෙ ආගච්ඡන්ති චෙ තීනි දිවසානි භුජිතබ්බං මහාපච්චරියං පන සත්තදිවසානි භුජිතුං වට්ටතීති වුත්තං, ආවාසිකො කත්ථචි ගන්ත්වා ආගතො තෙනාපි ආගන්තුක භත්තං භුජිතබ්බං සවෙපන තං විහාරෙ නිබන්ධා පිතං හොති විහාරෙ ගාහෙතබ්බං අථ විහාරො දූරො හොති- ආසනසාලාය නිබන්ධාපිතං ආසනසාලාය ගාහෙතබ්බං සවෙපන දායකා ආගන්තුකෙසු අසති ආවාසිකා පි පරිභුඤ්ජන්තුති වදන්ති වට්ටති ගමිකභත්තෙපි අයමෙව කථා- අයං පන විසෙසො ආගන්තුකො ආගන්තුක භත්තමෙව ලභති ගමිකො ආගන්තුකභත්තම්පි ගමිකභත්තම්පි- ආවාසිකොපි පක්කමිතුකාමො ගමිකො හොති ගමිකභත්තං ලභති යථාපන ආගන්තුකභත්තං එවම්දං චෙ තීනි වා සත්තවා දිවසානි නලභති ගමිස්සාමීති භුත්තො කෙනචිදෙවකාරණෙන නගතො පුන දිවසෙපි භුජිතුං වට්ටති සඋස්සාහත්තා ගමිස්සාමීති භුත්තස්ස චොරාවා පත්ථං රුන්ධන්ති උදකං වා දෙවො වා වස්සති සත්ථො වා නගච්ඡති සඋස්සාහෙන භුජිතබ්බං එතෙ උපද්දවෙ ඔලොකෙන්තෙන චෙ තයො දිවසෙ

භුජිතුං වට්ටතීති මහාපච්චරියං වුත්තං- ගමිස්සාමීති පන ලෙසං ඔඩ්ඩෙත්වා භුජිතුං නලබ්භති- ගිලාන භත්තම්පි සවෙ සබ්බෙසං ගිලානානං පහොති සබ්බෙසං දාතබ්බං නොචෙ ඨිතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බං එකො ගිලානො අරොගරූපො සක්කොති අන්තො ගාමංගන්තුං එකො නස ක්කොති අයං මහාගිලානො නාම එතස්ස ගිලාන භත්තං දාතබ්බං චෙ මහා ගිලානා, එකො ලාභි අභික්ඛුතො බහුං ඛාදනියං භොජනීයං ලභති එකො අනාථො අප්පලාභතාය අන්තො ගාමං පවිසති එතස්ස ගිලාන භත්තං දාතබ්බං, ගිලාන භත්තෙ පන දිවසපරිච්ඡෙදො නත්ථි යාව රොගො නවූපසම්මති සප්පායභොජනං අභුඤ්ජන්තො නයාපෙති තාව භුජිතබ්බං යදා පන මිස්සක යාගුං වා මිස්සකභත්තං වා භුත්තස්සාපි රොගො නකුප්පති තතො පඨාය නභුජිතබ්බං ගිලානුපඨාක භත්තම්පි සබ්බෙසං පහොති තං සබ්බෙසං දාතබ්බං නොචෙ පහොති ඨිතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බං- ඉදා ම්පි චීසු ගිලානෙසු මහාගිලානුපඨාකස්ස ගාහෙතබ්බං, චීසු මහාගිලානෙසු අනාථ ගිලානුපඨාකස්ස යං කුලං ගිලානභත්තම්පි දෙති ගිලානුපඨාක භත්තම්පි තත්ථ යස්ස ගිලානස්ස භත්තං පාපුණාති තදුපඨාකස්සාපි තත්ථෙව ගාහෙතබ්බං, ගිලානුපඨාක භත්තෙපි දිවසපරිච්ඡෙදො නත්ථි යාව ගිලානො ලභති තාවස්ස උපඨාකො පි ලභතීති ඉමානි චත්තාරිභත්තානි සවෙ එවං දින්නානිහොන්ති, ආගන්තුක ගමික ගිලානුපඨාකා මම භික්ඛං ගණ්හ න්තූති, පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති සවෙ පන ආගන්තුකාදීනං භත්තං නිබන්ධාපෙමි මම භත්තං ගණ්හන්තූති එවං දින්නානි හොන්ති පිණ්ඩපාති කානං නවට්ටති- අපරානිපි ධුරභත්තං කුටිභත්තං වාරකභත්තන්ති තීනි භත්තානි- තත්ථ ධුරභත්තන්ති නිච්චභත්තං වුච්චති. තං දුවිධං සංඝිකං පුග්ග ලිකඤ්ච තත්ථ යං සංඝස්ස ධුරභත්තං දෙමාති නිබන්ධාපිතං තං සලාකභත්ත ගතිකං මම නිබන්ධං භික්ඛං ගණ්හන්තූති වත්වා දින්නං පන පිණ්ඩපාතිකාන ම්පි වට්ටති පුග්ගලිකෙපි තුම්හාකං ධුරභත්තං දම්මීති වුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකො චෙ නවට්ටති, මම නිබන්ධං භික්ඛං ගණ්හථාති වුත්තෙ පන වට්ටති සාදිතබ්බං සවෙපි පච්ඡාකතිපාහෙ වීතිවත්තෙ ධුරභත්තං ගණ්හථාති වදති මූලෙ සුඬුසම්පටිච්ඡිතත්තා වට්ටති- කුටිභත්තං නාම සංඝස්ස ආවාසං කාරෙත්වා අම්හාකං සෙනාසනවාසිනො අම්හාක මෙව භත්තං ගණ්හන්තූති එවං නිබ න්ධාපිතං තං සලාකභත්තගතිකමෙව හොති ගාහෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං අම්හාකං සෙනාසනවාසිනො අම්හාකං යෙව භික්ඛං ගණ්හන්තූති වුත්තෙ පන පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. යං පන පුග්ගලෙ පසීදිත්වා තස්ස ආවාසං කත්වා තුම්හාකං දෙමාති දින්නං තං තස්සෙව හොති තස්මිං කත්ථචි ගතෙ නිස්සිතකෙහි භුඤ්ජිතබ්බං, වාරභත්තං නාම දුබ්භික්ඛ සමයෙ වාරෙන භික්ඛු ජග්ගිස්සාමාති ධුරගෙහතො පඨාය දින්නං තම්පි භික්ඛාවචනෙන දින්නං පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති. වාරභත්තන්ති වුත්තෙ පන සලාක භත්ත ගතිකං හොති, සවෙ තණ්ඩුලාදිනි පෙසෙන්ති සාමණෙරා පචිත්වා දෙන්තූති පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති ඉති ඉමානිච තීනි ආගන්තුක භත්තාදිනිච චත්තාරීති සත්ත තානි සංඝභත්තාදීහි සහ චුද්දස භත්තානි හොන්ති අඨක ථායං පන විහාරභත්තං අඨකභත්තං චතුක්කභත්තං ගුළහකභත්තන්ති අඤ්ඤානිපි චත්තාරි භත්තානි වුත්තානි, තත්ථ විහාරභත්තං නාම විහාරෙ තත්‍රා ප්පාද භත්තං තං සංඝභත්තෙනගහිතං තං පන තිස්සමහාවිහාරචිත්තලප බ්බතාදීසු පටිසම්භිදප්පත්තෙහි ඛීණාසවෙහි යථා පිණ්ඩපාතිකා නම්පි සක්කා හොති පරිභුඤ්ජිතුං තථා පරිග්ගහිතත්තා තාදිසෙසුඨානෙසු පිණ්ඩපාතිකා

[illegible] දෙමි වත්තුන්නං දෙමාති එවං දින්නං පන අඤ්ඤ
චිතුයාගන්තුං ව නමිපි භික්ඛාවචනෙන දින්නං පිණ්ඩපාති
[illegible] අභිරූපකපුවෙන පත්තං පූරෙත්වා එකෙ
[illegible] නාම ඉමානි තීණි සලාකභත්තගතිකානෙව.
අපරම්පි- ගුලභත්තං නාම අපි ඉධෙකච්චෙ මනුස්සා මහාධම්මසවනංච
විහාරපූජං ච කාරෙත්වා සකලසංඝස්ස දාතුං නසක්කොමා වෙ තීණි භික්ඛු
සතානි අම්හාකං භික්ඛං ගණ්හන්තූ ති භික්ඛුපරිවෙජ්දජානනත්ථං ගුලකෙ
දෙන්ති ඉදං පිණ්ඩචාරිකානම්පි වට්ටති ඉති විවරබන්ධකෙ විවරභාජනීයං
ඉමස්මිං පන සෙනාසනබන්ධකෙ සෙනාසනභාජනීයං වෙව පිණ්ඩපාතභාජ
නීං ච වුත්තං ගිලානපච්චය භාජනීයං පන එවං වෙදිතබ්බං සපිඅාදිසු
හෙසජ්ජෙසු රාජරාජමහාමත්තා සපිසස්ස තාව කුම්භසතමපි කුම්භසහස්සම්පි
විහාරං පෙසෙන්ති ඝණ්ඩිං පහරිත්වා ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගහිතභාජනං
පූරෙත්වා දාතබ්බං පිණ්ඩපාතිකානම්පි ඒවරති සචෙ අලසජාතිකා මහාථෙර
පච්ඡා ආගච්ඡන්ති භත්තෙන වීසතිවස්සානං දිය්‍යති කුම්භකං සිතිකා අති
ක්කන්තාති නවත්තබ්බා සිතිකං ඨපෙත්වා තෙසං දත්වා පච්ඡා සිතිකාය දාත
බ්බං අසුකවිහාරෙ බහුසපිඋපජ්ඣායාති සුත්වා යොජනාතරවිහාරතොපි භික්ඛු ආගච්ඡන්ති සමාපත්තසමාපත්තානං සිතඤ්ඤතතො පට්ඨාය දාතබ්බං
අසමාපන්නානම්පි උපචාරසීමං පවිඨානං අන්තොවාසිකාදීසු ගණ්හන්තෙසු
දාතබ්බමෙව බහිඋපචාරසීමාය සිතානං දෙථාති වදන්තිනදාතබ්බං සචෙ පන
උපචාරසීමංඔක්කන්තෙහි එකාබද්ධා හුත්වා අත්තනො විහාරවාරෙ වා අන්තෙ
විහාරෙ යෙව වා හොන්ති පරිසවසෙනවඩ්ඪිතා නාම සීමා හොති තස්මා දාත
බ්බං සංඝනවකස්ස දින්නෙ පි පච්ඡා ආගතානං දාතබ්බමෙව දුතියභාගෙ පන
ථෙරාසනං ආරුළ්හෙ පච්ඡා ආගතානං පඨමභාගො නාපාපුණාති දුතියභා
ගතොවස්සගෙඤ්ඤන දාතබ්බං උපචාරසීමං පවිසිත්වා යත්ථ කත්ථචි දින්නං හොති
සබ්බසන්නිපාතඨානෙ යෙව භාජෙතබ්බං යස්මිං විහාරෙ දසභික්ඛු දසෙව
ව සපතිකුම්භා දිය්‍යන්ති එකෙකකුම්භවසෙනෙ ව භාජෙතබ්බං එකො සපති
කුම්භො හොති දසභික්ඛූහි භාජෙත්වා ගහෙතබ්බං සචෙ යථා නීතං යෙව
අමනාපං පාපුණාතීති ගණ්හන්ති දුග්ගහිතං, ගතගතඨානෙ සංකිණමෙව
හොති, කුම්භං පන ආවජ්ජෙත්වා ථාලකෙ ථොකං සපිං ඝත්වා ඉදං මහාථෙ
රස්ස පාපුණාති අවසෙසං අම්හාකං පාපුණාතීති වත්වා තම්පි කුම්භෙ යෙව
ආකිරිත්වා යථිච්ඡිතං ගහෙත්වා ගන්තුං වට්ටති, සචෙ පිතං සපිහොති
ලෙඛං කත්වා ලෙඛතො පඨමභාගො මහාථෙරස්ස පාපුණාති අවසෙසං
අම්හාකන්ති ගහිතම්පි සුගහිතං, වුත්තනයෙනෙව උභතොබ්භාගෙසු පි
භික්ඛූසු ච සපතිකුම්භෙසු ච එතෙනෙව උපායෙන භාජෙතබ්බං, සචෙ
පනෙකො භික්ඛු එකො කුම්භො හොති ඝණ්ඩිං පහරිත්වා අයං මය්හං පාපු
ණාතීති පි ගහෙතුං වට්ටති අයං පඨමභාගො මය්හංපාපුණාති අයං දුතිය
භාගො ති එවං ථොකං ථොකම්පි පාපෙතුං වට්ටති එසනයො නවනීතාදීසු
පි. යස්මිං පන විපසන්නෙ තිලතෙලාදීහි ලෙඛා නසන්නිසීදති තං උද්ධරි
ත්වා භාජෙතබ්බං සිංගිවෙර මරිචාදි හෙසජ්ජම්පි අවසෙසපත්තථාලකාදිස
මණපරිකම්මරොපි සබ්බෙසා වුත්තානුරූපෙනෙව නයෙන සුඤ්ඤලද්ධකෙත්වා
භාජෙතබ්බා ති=

පාලිං අට්ඨකථං වෙව, ඔලොකෙත්වා විචක්ඛණෝ
සංඝිකෙ පච්චයෙ එවං, අප්පමත්තොව භාජයෙති.

ඉතිසබ්බාකාරෙන පච්චයභාජනීයකථා
නිට්ඨිතා.

සම්මන්නිත්වා ඨපිතයාගුභාජකාදීහි භාජනීයඨානං ආගතමිත්‍රස්සානං අනාපුච්ඡිත්වාව උපඩ්ඪභාගො දාතබ්බො අසම්මතෙහි පන අපලොකෙත්වා දාතබ්බො සම්මතෙන අප්පමත්තක විස්සජ්ජනකෙන භික්ඛුනා චීවරකම්මං කරොන්තස්ස සුචිං දෙහීති වදතො එකා දීඝා එකා රස්සා ති වෙ සුචියො දාතබ්බා, අවිහත්තං සංඝිකං භණ්ඩන්ති පුච්ඡිතබ්බකිච්චං නත්ථි, පිප්ඵලකත්ථිකස්ස එකොපිප්ඵලකො, අඩ්ඪානකන්තාරං පටිපජ්ජිතුකාමස්ස උපාහනයුගලං කායබන්ධනත්ථිකස්ස කායබන්ධනං අංසබඩ්ඩකො මෙ ජිණ්ණොති ආගතස්ස අංසබඩ්ඩකො පරිස්සාවනත්ථිකස්ස පරිස්සාවනං දාතබ්බං, ධම්මකරකත්ථිකස්ස ධම්මකරකො සවෙපටකො නහොතිධම්මකරකො පටකෙන සඞ්ඝං දාතබ්බො ආගන්තුකපට්ටං ආරොපෙස්සාමීති වාචෙන්තස්ස කුසියාව අඩ්ඪකුසියා ච පහොනකං දාතබ්බං මණ්ඩලං නප්පහොති ති ආගතස්ස මණ්ඩලං එකං දාතබ්බං අඩ්ඪමණ්ඩලානි වෙ දාතබ්බානි වෙ මණ්ඩලානි යාචන්තස්ස නදාතබ්බානි අනුවාතපරිභණ්ඩනත්ථිකස්ස එකස්ස චීවරස්ස පහොනකං දාතබ්බං, සප්පිනවනීතාදි අත්ථිකස්ස ගිලානස්ස එකං භෙසජ්ජං නාළිමත්තං කත්වා තතො තතියකොඨාසො දාතබ්බො එවං තීණිදිවසානි දත්වා නාළියං පරිපුණ්ණාය චතුත්ථදිවසතො පඨාය සංඝං පුච්ඡිත්වා දාතබ්බං, ගුළපිණ්ඩෙපි එකදිවසං තතියභාගො දාතබ්බො එවං තීහි දිවසෙහි නිඝිතෙ පිණ්ඩෙ තතොපරං සංඝං පුච්ඡිත්වා දාතබ්බං සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සෙනාසනක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිඝිතා.

සංඝභෙදක්ඛන්ධකෙ, අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ති පාකටා පාකටා සක්‍ය කුමාරා නාම කාලුදායිප්පභුතයො දසදූතා සඞ්ඝං පරිවාරෙහි අඤ්ඤෙ ච බහුජනා අම්හාකන්ති අම්හෙසු අම්හාකං කුලතො ති වා වුත්තං හොති, ඝරාවාසත්ථං අනුසාසිස්සාමීති ඝරාවාසෙ යං කත්තබ්බං තං ජානාපෙස්සාමි උදකං නින්නෙතබ්බන්ති යථා උදකං සබ්බඨානෙ සමං හොති එවං කාතබ්බං නිඩාපෙතබ්බන්ති තිණානි උඩරිතබ්බානි, භූසිකා උඩරාපෙතබ්බාති සුඛුමපලාලමිස්සකධඤ්ඤෙ පලාලිකා පලාපෙතබ්බා, ඔපුනාපෙතබ්බන්ති සුඛුමපලාලං අපනෙතබ්බං, ත්වඤ්ඤෙව ඝරාවාසත්ථෙන උපජානාති ත්වඤ්ඤෙව ඝරාවාසත්ථං ජනාහි, අහං තයා යථා සුඛං පබ්බජ්ජාහිති එත්ථ අහං තයා සඞ්ඝං පබ්බජිස්සාමීති සහායසිනෙහෙන සහසා වත්තුකාමො හුත්වා පුන රජ්ජසිරිලොභෙන පරිකඩ්ඪියමානහදයො අහං තයා ති එත්තකමෙව වත්වා සෙසං වත්තුං නසක්ඛිති එවමත්ථො වෙදිතබ්බො, නිප්පාතිතාති නික්ඛමිතා, මානස්සිනොති මානස්සයිනො මානනිස්සිතාති වුත්තං හොති, යස්සන්තරතො නසන්ති කොපාති, තතියමග්ගෙන සමූහතත්තා යස්ස චිත්තෙ කොපා නසන්ති යස්මා පන භවොති සම්පත්ති විභවොති විපත්ති තථාභවොති වුඩ්ඪි විභවොති හානිභවොති සස්සතං විභවොති උච්ඡෙදො, භවොති පුඤ්ඤං, විභවොති පාපං, විභවොතිච අභවොතිච අත්ථතො එකමෙව, තස්මා ඉති භවාභවතං ච චීතිවත්තොති, එත්ථ යා එසා සම්පත්ති විපත්ති වුඩ්ඪි හානි සස්සතුච්ඡෙදපුඤ්ඤපාපවසෙන ඉති අනෙකප්පකාරා භවා භවතා වුච්චති, චතුහිපි මග්ගෙහි යථා සම්භවං තෙන තෙන නයෙන න තං ඉති භවාභවතංච චීතිවත්තො ති එවමත්ථො දඨබ්බො, නානුභවන්තීති නසම්පාපුණන්ති, නස්සදස්සනං දෙවානම්පි දුල්ලභන්ති අධිප්පායො, අහිමෙඛලිකාති අහිං

සාධුකං බන්ධිතා, උච්චඞ්ගතේ අඞ්ගේ, සම්මක්ඛාතීති සම්මාහෙතු, යං භූතෝ කරිස්සතීති යං සෝ කරිස්සති, බෙලාසක්ඛාසාති එත්තකේ ජීවිතේ උපපන්න පච්චයා අරියෙහි වත්තබ්බා බෙලාසදිසා තථාරූපෙ පච්චයෙ අයං අජ්ඣාහර තීති කත්වා බෙලාසකොති භගවතා වුත්තා, පඨමේන නායෙනාති පොත්ථ කරූපසදිසෙන නිච්චලෙන ඤායෙන මයං බෝ භණ්ඩේ රාජකුලූපගා නාමාති රාජ අමෙහජානාති ති රාජකුලූපගාසු භාවෙන අත්තානං උක්ඛිප යෙහොතා ආහ, පඨමභාණවාලොති බඞ්ගෙ නිච්චලෙ භාවා, දුක්ඛංති කුසූරා නාගමණ්ඩදෙති හොකුසූරා බුඩ්ඩාගං අසාදනවඩ්ඪනත්තෙන උප ගමනං නාම දුක්ඛං, නාඤගතස්සාති බුඩ්ඩාගං ඤාතඤ්ඤ පරිකුට්ඨියෝව ඔස කතිති, තථාගතාභිමුඛෝ යෙව සිසිමෙති පාදෙති අවසඤ්ති, අලක්ඛිකොති එත්ථ න ලක්ඛෙතබ්බති අලක්ඛිතෝ භජානාතීති අත්ථෝ, අහං පාපකම්මං කරෝමීති භජානාති භලක්ඛිතබ්බෝ ති අලක්ඛිතෝ-නපස්සිතබ්බෝ ති අත්ථෝ, නිහතොජ්ජනන්ති එත්ථ තිති ජනෙහි හුජ්ජබ්බතෝජනං, හං පඤ්ඤ පෙස්සාමීති තං අනුජානිස්සාමි, ගණතොජනෙ පන යථා ධම්මෝ කාරෙ තබ්බොති පඤ්චඞ්ගියෙන භථා සංඝාදිසෙසවණ්ණනායං වුත්තා, කපපතති ආයුකපපං, බ්‍රහ්මං පුඤ්ඤන්ති සෙථං පුඤ්ඤං, කපපං සඟමඹි ති ආයුකපප මෙව, අථඛෝ දෙවදත්තෝ සංඝං භින්දිත්වාති සෝ කිර එවං සලාකං ගාහෙත්වා තත්ථෙව ආවෙණිකං උපොසථං කත්වා ගතෝ තෙනෙතං වුත්තං පිඞි මෙ අගිලායනීති විරතිසඤ්ඤාය වෙදනාභිභූතා බාධති තමහං ආයමිස්සා මීති තං අහං පසාරෙස්සාමි ආදෙසනාපාටිහාරියානුසාසනිනාම එවම්පි තෙමනෝ තථාපි තෙ මිනොති එවං පරස්ස චිත්තං ජානිත්වා භදන්තරූපා ධම්මදෙසනා, මම්මුකුබ්බන්ති මම්මුඤ්ඤියං කුරුමානෝ කපණෝති දුක්ඛි තෝ මහා වරාහසස්සාති මහාසාගස්ස, මහිං වික්කුබ්බතෝ ති පඨවිං පදලෙ න්තස්ස නිසා සමණානස්සාති නිසංඛාදනත්තස්ස, නදීසු ජහාතෝ ති එත්ථ සෝ කිර හත්ථිනාගෝ සායණ්හසමයං තං නදීනාමකං පොක්ඛරණිං ඔගාහෙත්වා කිලන්තා සබ්බරත්තිං ඨිතනාමෙසි ජාලින කරොති තෙනවුත්තං නදි සුජහතොති, සුහානි සොතා අසද්ධෙ ච අහඞ්ගානි නිස්සද්ධෙහා හුත්වා අකඛාතා අනුසඤ්ඡවෙන යොජෙත්වා අපායෙ නිබ්බත්තිස්සතීති ආපායිකෝ එවං නෙරයිකෝ කපපං ඨස්සතීති කපපථෝ ඉදානි බුඩ්ඩසහස්සෙනාපි තිකිච්ඡිතුං නසක්කාති අතෙකිච්ඡෝ මාජාතු කොචි ලොකසම්මතා මා කදාචි පි කොචි සත්තා ලොභාදීහි උදපජ්ජථාති උපපජ්ජථ ජලං ච යසසා අඞ්ගා යසසා ජලත්තා විය සීතෝ, දෙවදත්තෝ හි මෙසුහත්ථි රිද්ධිසෝ දෙව දත්තෝ හි භගවතා සුභමපි අභි භවදෙව ගහෙත්වා ඉදං වුත්තං සෝ පමාද මනුවිණෙණාති එත්ථ පමාදං අනුවිණාතීති අනුවිණෙණා පමාදෙ අපප හිණෙණි අත්ථෝ, ආසජ්ජනන්ති පාපකෙන චිත්තෙන පඨා විසෙසෙත්වා ති වා අත්ථෝ, අවීචිනිරයං පත්තෝ ති ඉදං පන ආභිසාසං අතිතවචනං භසමාති භයානකෝ එකතෝ උපාලි එකොති ධම්මවාදී පකෙක එකෝ එකතෝ වෙති, අධම්මවාදීපකෙක දුවෙ, වතුත්ථෝ අනුසාවෙතීති සඞ්ඝං භින්දිස්සාමීති අධම්මවාදී වතුත්ථෝ හුත්වා අනුසාවෙති අනුනයනෙනා සාවෙ නි, න තුම්හාකං යෙව නරකභයං අඤ්ඤ අම්හාකම්පි අත්ථි, න අම්හාකං අවීචි මත්ථෝ භිත්ථෝ න මයං අකුසලා න භායාම යදිහි අයං අධම්මෝ අවිනයෝ අසද්ධම්මසාසනං වා භවෙය්‍ය, න මයං ගණ්හෙය්‍යාමාති ආදිනා නයෙන අධම්මං ධම්මොති එවං අඤ්ඤාරස භෙදකාරවත්ථූනි බොධෙන්තීති අත්ථෝ, සලා කං ගාහෙත්වාති එවං අනුසාවෙත්වා පන ඉදං භණ්ඩථ ඉදං හරථවෙථාති

වදනෙහා සලාකං ගාහෙති, එතහො උපාලි වෙ හොත්තීති ආදිසුපි එසෙව නයො, එවං ඛො උපාලි සඞ්ඝරාජීවෙව හොති ඡ්ඩ්ඩෙතබ්බ මාති එවං හොති න පන එත්තාවතා සඞ්ඝො භිජ්ජති හොති. තියතු ඛො උපාලි පකතත්තෙනා සමානසංවාසකො සමානසීමායං ඨිතො සඞ්ඝං භින්දතීති එවං සියා එවං දෙවදත්තෙනා කථං පකතත්තෙනා හි කථං තාව න පකතත්තෙනා රක්ඛෙය්‍ය ඤාතාවිත්තත්තා රුහිරුප්පාදස්ස ච ඤාතත්තාති තත්ථ වදාම, ආණත්තියා තාව විරද්ධත්තා රක්ඛෙය්‍ය ඤාතාපනං හෙතං හි තුවං කුමාර පිතරං ඝාතෙත්වා රජ්ජගොගි අහං භගවන්තං ඝාතෙත්වා බුද්ධො භවිස්සාමීති එවං ඛිත්තස්ස ආණත්තී කුමාරෙ පන රාජත්තුං පත්ථිං පිතරං මාරෙති එවං තාව ආණත්තියා විරද්ධිත්තා රක්ඛෙය්‍යුඤාතාපනංනත්ථි රුහිරුප්පාදෙපනකත්ත මත්තෙ යෙව රුහිරුප්පාදපච්චයා භගවතා අනබ්භත්තා නවුත්තා නවිඤ්ඤත්තා භගවතො වචනං විනා යෙව තස්ස අභබ්බත්ත ආරොපෙතුං රුහිරුප්පා දකො හිත්වෙ අනුපසම්පන්නො න උපසම්පාදෙතබ්බො උපසම්පන්නො නාසෙතබ්බොති ඉදං පන භගවතා සංඝ භෙදතො පත්ථිං වුත්තං තස්මා පකතත්තෙනෙව තෙන සංඝෙ භින්නෙ හි, අධම්මං ධම්මොති දීපෙන්තිනි ආදිසු අඤ්ඤාරඤ්ඤ භෙදකරවත්ථූසු සුත්තන්තපරියා ගෙන තාව දසකුසල කම්මපථා ධම්මො, දසඅකුසල කම්මපථා අධම්මො, තථා වත්තාරො සති පට්ඨානා වත්තාරෙ සම්මප්පධානාවත්තාරොඉද්ධිපාදඋපඤ්චින්ද්‍රියානි පඤ්චබලානි සත්තබොජ්ඣඞ්ගා අරියො අට්ඨංගිකොමග්ගොති සත්තනිඃසඞ්ගබොධිපක්ඛිය ධම්මා ධම්මොනාම,නයො සතිපට්ඨානා තයො සම්මප්පධානා තයො ඉද්ධිපාද ඡ ඉන්ද්‍රියානි ච බලානි අට්ඨ බොජ්ඣඞ්ගා නවඞ්ගිකො මග්ගොතිච වත්තාරෝ උපාදානපඤ්චනිවරණා සත්තා අනුසයා අට්ඨමිච්ඡත්තා ති ච අයං අධම්මො. තත්ථ යං කිංචි එකං අධම්මකොට්ඨාසං ගහෙත්වා ඉමිං අධම්මං ධම්මොති කරිස්සාම එවං අම්හාකං ආචරියකුලං නිස්සාය නියාන්තිකං භවිස්සති මයං ච ලොකෙ පාඣවා භවිස්සාමාති තං අධම්මං ධම්මො අසඤ්ඤි කථයන්තා අධම්මං ධම්මො ති දීපෙන්ති නාම, තථෙව ධම්මකොට්ඨාසෙසුච එකං ගහෙත්වා අයං අධම්මොති කථෙන්තා ධම්මං අධම්මොති දීපෙන්ති නාම ඕනයපරියායෙන පන ගුතෙන වත්ථුනා මොදෙත්වා සාරෙත්වා සඛා පරි ඤ්ඤය කාතබ්බං කම්මං ධම්මො නාම, තදුතෙන වත්ථුනා අවොදෙත්වා අසාරෙත්වා අපරිඤ්ඤය කාතබ්බං කම්මං අධම්මො නාම. සුත්තන්තපරියායෙන රාගවිනයො දොසවිනයො මොහවිනයො සංවරෙ පහානං පටිසංඛාති අයං විනයො නාම, රාගාදීනං අවිනයො අසංවරෙ අප්පහානං අපටිසංඛාති අයං අවිනයො නාම්, විනයපරියායෙන ඛන්ධසම්පන්නෙ සතිපට්ඨානාදී අනුත්තරිසම්පත්තියා සීමාසම්පන්නෙ සීමාසම්මුතියා අයං විනයො නාම, සුත්තන්තපරියායෙන විනයෙ —පෙ— පරිසම්පත්තියා අයං අවිනයො නාම්, සුත්තන්තපරියායෙන විනයෙ රොසනිප්පධානා —පෙ— අඤ්ඤිකො ඉඤ්ඤාති ඉදං භාසිතං ලපිතං තථා ගතෙන, තයො සතිපට්ඨානා තයො සම්මප්පධානා තයො ඉද්ධිපාද ඡ ඉන්ද්‍රි යානිච් බලානි අට්ඨබොජ්ඣඞ්ගා නවඞ්ගිකො මඤ්ඤොතිඉදං අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන, විනයපරියායෙන චත්තාරෙ පාරාජිකා තෙරස සංඝාදිසෙසා වෙ අනියතා තිංස නිස්සඝියා පාචිත්තියාති ඉදං භාසිතං ලපිතං තථා ගතෙන, තයොපාරාජිකා චුද්දසසංඝාදිසෙසා තයො අනියතා එකතිංස නිස්ස ඝියා නි ඉදං අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන සුත්තන්තපරියායෙන දෙවඝිකං ඵලසමාපත්තිසමාපජ්ජනං මහාකරුණා සමාපත්ති සමාප ජ්ජනං බුද්ධචක්ඛුනා ලොකබලොකනං අඤ්ඤාපත්තිවසෙන සුත්ත

ත්තදෙසනා ජාතකකථා ති ඉදං ආචිණ්ණං, නදෙවසිකං ඵලසමා පත්ති සමාපජ්ජනං—පෙ—න ජාතකකථා ති ඉදං අනාචිණ්ණං, විනයපරියායෙන නිමන්තිතස්ස වස්සා වාසං වසිත්වා අපලො කෙත්වා චාරිකාය පක්කමනං පවාරෙත්වා චාරිකායපක්කමනං ආගන්තුකෙහි සද්ධිංපඨමං පටිසන්ථාර කරණන්ති ඉදං ආචිණ්ණං තස්සෙව ආචිණ්ණස්ස අකරණං අනාචිණ්ණං නාම-සුත්තන්තපරියායෙන චත්තාරො සතිපඨානා—පෙ—අඞ්ඝිකො මග්ගොති ඉදං පඤ්ඤත්තං නාම—තයො සතිපඨානා—පෙ—නවඞ්ගිකො මග්ගො ති ඉදං අපඤ්ඤත්තං නාම-විනයපරියායෙන චත්තාරො පාරාජිකා—පෙ—තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ති ඉදං පඤ්ඤත්තං නාම-තයො පාරාජිකා—පෙ—එකත්තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියාති ඉදං අපඤ්ඤත්තං නාම. අනාපත්ති අජානන්තස්ස අථෙය්‍යචිත්තස්ස නමරණාධිප්පායස්ස අනුල්ලපනාධිප්පායස්ස නමොවනාධිප්පායස්සාති තත්ථ තත්ථ වුත්තා අනාපත්ති අනාපත්තිනාම, ජානන්තස්ස ථෙය්‍යචිත්තස්සාති ආදිනා නයෙන වුත්තා ආපත්ති ආපත්තිනාම. පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධා ලහුකාපත්තිනාම, වෙ ආපත්තික්ඛන්ධා ගරුකාපත්තිනාම ඡ ආපත්තික්ඛන්ධා සාවසෙසා පත්තිනාම. එකො පාරාජිකාපත්තික්ඛන්ධො අනවසෙසාපත්තිනාම. වෙ ආපත්තික්ඛන්ධා දුඬ්ඪුල්ලාපත්තිනාම. පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධා අදුඬ්ඪුල්ලාපත්තිනාම, පුරිමනයෙ නෙව පනෙත්ථ වුත්තප්පකාරං ධම්මං අධම්මො අයන්ති කථයන්තා ධම්මං අධම්මො ති දීපෙන්ති නාම, අවිනයං විනයො අයන්ති—පෙ—අදුඬ්ඪුල්ලාපත්ති දුඬ්ඪුල්ලාපත්ති අයන්ති කථයන්තා අදුඬ්ඪුල්ලාපත්ති දුඬ්ඪුල්ලාපත්තීති දීපෙන්ති නාම. එවං අධම්මං ධම්මොතිවා—පෙ—අදුඬ්ඪුල්ලාපත්තිං දුඬ්ඪුල්ලාපත්තිතිවා දීපෙත්වා පක්ඛං ලභිත්වා චතුන්නං සඞ්ඝකම්මානං අඤ්ඤතරං සංඝකම්මං එකසීමායං විසුං කරොන්තෙහි සංඝො භින්නො නාම හොති. තෙන වුත්තං තෙ ඉමෙහි අඨාරසහි වත්ථූහි අපකාසන්තීති ආදි-තත්ථ අපකාසන්තීති පරිසංආකඞ්ඝන්ති විජටෙන්ති එකමන්තං උස්සාරෙන්ති ච අවකාසන්තීති අතිවිය පකාසෙන්ති—යථා විසංසඨාව හොන්ති-එවං කරොන්ති ආවෙණ්ණීති විසුං එත්තාවතා ඛො උපාලි සංඝො භින්නො හොතීති එවං අඨාරසසු භෙදකරවත්ථුසු යං කිංචි එකම්පි වත්ථුං දීපෙත්වා තෙන තෙන කාරණෙන ඉමං ගණ්හථ ඉමං රොවෙථාති සඤ්ඤාපෙත්වා සලාකං ගාහාපෙත්වා විසුං සංඝකම්මෙ කතෙ සංඝො භින්නො හොති. පරිවාරෙ පන පඤ්චහි උපාලි අකාරෙහි සංඝො භිජ්ජතීති ආදි වුත්තං, තස්ස ඉමිනා ඉධ වුත්තෙන සංඝභෙදලක්ඛණෙන අත්ථතො නානා කරණං නත්ථි, තං පන තස්ස නානා කරණාභාවං තත්ථෙව පකාසයිස්සාම, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමේවාති.

සංඝභෙදක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිසිතා.

—//—

වත්තක්ඛන්ධකෙ, ඉදානි ආරාමං පවිසිස්සාමීති ඉමිනා උපාචාරසීමා සමීපං දස්සෙති. තස්මා උපාචාරසීමං පත්වා උපාහනා ඔමුඤ්චනාදි සබ්බං කාතබ්බං. ගහෙත්වාති, උපාහනං දණ්ඩකෙන ගහෙත්වා, පටික්කමන්තීති සන්නිපතන්ති. උපාහනපුංඡනචොළකං පුංඡිත්වා උපාහනා පුංඡිතබ්බා. කතරස්මිං ඨානෙ උපාහන පුංඡනචොළකන්ති ආවාසිකා භික්ඛු පුච්ඡිතබ්බා විස්සජ්ජෙතබ්බන්ති පත්ථරිතබ්බං. ගොචරො පුච්ඡිතබ්බොති. ගොචරගාමො

ආසන්නෙ උදුහු දුරෙ කාලසෙව විඤ්ඤාය චරිතබ්බං උදුහු දිවාති එවං නිකාමාවාරෙ පුච්ඡිතබ්බෙ. අගොචරෙ නාම්, මිච්ඡාදිට්ඨිකානං වා ගාමෙ පරිච්ඡින්නනිකෙ වා ගාමෙ යත්ථ ඒකස්ස වා භික්ඛුනො වා භික්ඛු දිය්‍යති සොපි පුච්ඡිතබ්බෙ. පාභාතං ප්‍රවර්තිතබ්බන්ති, කිං ඉමස්ස පොක්ඛරණීයා පානීයං යෙව පිවන්ති නහානාදි පරිභොගම්පි කරොන්තීති, එවං පානීය සඤ්ඤිව පරිභොජනීයඤ්ච පුච්ඡිතබ්බං. කෙසුචි ඨානෙසු වාළමිගා වා අමනුස්සා වා හොන්ති, සමා නං කාලං පවිසිතබ්බං කං කාලං නික්කමිතබ්බන්ති, පුච්ඡිතබ්බං. බහිගෙහානි, බහිගෙහකමිනන්තස්ස අහිනෙ වා අමනුස්සස්ස වා මගං දත්වා සීහෙන නිල්ලොභෙතබ්බෙ. සචෙ උස්සහති සොධෙතබ්බෙ, යදි සක්කොති සබ්බෙ විහාරෙ සොධෙතබ්බෙ අසක්කොනෙන අත්තනො වසනොකාසෙ ඨානචඞ්කමාදිකෙ ඨානනිසජ්ජයොග්ගෙ කත්වා සොධෙතබ්බෙ. සබ්බං සොධෙතුං සක්කොන්තස්ස පන දස්සිතෙ විහාරෙ සොධනවත්තෙ විනිච්ඡයො මහාඛන්ධකෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බෙ. ආවාසිකවත්තෙ ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බන්ති එවමාදි සබ්බං වුඩ්ඪතරෙ ආගතෙ ඕවරකමම්මංවා තවකම්මංවා ඨපෙත්වාපි කාතබ්බං වෙත්තියඞ්ගණං සම්මජ්ජනෙන සම්මජ්ජනිං නික්කිපිත්වා තස්ස වත්තං කාතුං ආරභිතබ්බං පණ්ඩොහි ආගන්තුකො සම්මජ්ජාහි කාව ඛෙනියඞ්ගණන්ති වක්ඛති, ගිලාන හෙඨජ්ජං කරොන්තෙන පන සචෙ ආතුරෙ නානිගිලානො හොති හෙඨජ්ජං කත්වාව වත්තමෙව කාතබ්බං. මහාගිලානස්ස පන හෙඨජ්ජමෙව කාතබ්බං. පණ්ඩොහි ආගන්තුකො කරොහි කාව හෙඨජ්ජන්ති වක්ඛති පානියෙන පුච්ඡිතෙනත සචෙ සක්කං ආනිතං පානියං සබ්බං පිවන්ති පුන ආනෙහීති පුච්ඡිතබ්බොයෙව අපිච විජ්ජනෙන විජ්ජාබ්බෙ. විජ්ජනෙන සක්කං පාද පිට්ඨියං විජ්ඣිත්වා සක්කං මඤ්චෙ සක්කං සීසෙ විජ්ඣිතබ්බං. අලං හොතූති වුත්තෙනත තතො මන්දතරං විජ්ඣිතබ්බං. පුන අලන්ති වුත්තොත තතො මන්දතරං විජ්ඣිතබ්බං. තතියවාරං වුත්තෙන විජ්ඣිත්වා ඨපෙතබ්බා. පාදුපිස්ස ධොවිතබ්බා. ධොවිත්වා සචෙ අත්තනො තෙලං අත්ථි තෙලෙන මක්ඛෙතබ්බං. නොචෙ අත්ථි තස්ස සන්තකෙන මක්ඛෙතබ්බා. උපාහන පුඤ්ඤං පන අත්තනො රුච්චිසෙන කාතබ්බං. නෙවෙව හෙට්ඨා සචෙ උස්සහති විඤ්ඤාපෙතුං. කස්මා උපාහනා අපුඤ්ඤන්තස්සාපි අනාපත්ති කත්ථ මයා සෙනාසනං පාපුණාතීති පුච්ඡිතෙන සෙනාසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං– එතං තුම්හාකං සෙනාසනං පාපුණාතීති එවං ආචික්ඛිතබ්බන්ති අත්ථො. – පපෙථාවෙච්චාති පඤ්ඤපෙතුං පන වට්ටතියෙව. නවභාස්ස වත්තං පානීයං ආචික්ඛිතබ්බන්ති එත්ථ පානීයං ගහෙත්වා පිවාමීති ආචික්ඛිතබ්බං– පරිභොජනියෙපි එසෙවනයො සෙසං පුරිමසදිසමෙව:– මහා ආවාසෙපි අත්තනො සන්තිකං සම්පත්තස්ස ආගන්තුකස්ස වත්තං අකාතුං නලභන්ති ගමීනවත්තෙපූපුං දූරුහණඛන්ධාති සෙනාසනක්ඛන්ධකෙවුත්තං මඤ්ච පීඨාදි. මත්තිකා භණ්ඩම්පි රජන භාජනාදි සබ්බං තත්ථ වුත්තප්පභෙදමෙව:– නං සබ්බං අග්ගිසාලායවා අඤ්ඤතරස්මිංවා ගුත්තඨානෙ පරිසාමෙත්වා ගන්තබ්බං:– අන්නොවස්සකෙ පබ්භාරෙපි ඨපෙතුං වට්ටති සෙනාසනං ආපුච්ඡිතබ්බන්ති එත්ථ යං පාසාණ පිඨියංවා පාසාණත්ථම්භෙසුවා කත සෙනාසනං යත්ථ උපචිකා නාරොහන්ති තං අනාපුච්ඡන්තස්සාපි අනාපත්ති:– චතූසු පාසාණකොසූති ආදි උපචිකානං උපපත්තිඨානෙ පණ්ණසාලාදි සෙනාසනෙ කත්තබ්බාකාර දස්සනත්ථං වුත්තං. අපෙපච්චාහං අඹිකාතීති සෙසෙඝයුනන්ති අයං අඤ්ඤාබාසෙ ඨපිතමහි ආනිසංසො. ඔවස්සකගෙහ

පන තිණෙසුව මත්තිකා පිණ්ඩසුව උපරි පතන්තෙසු මඤ්චපීඨානං අඞ්ගං නිපි විනස්සන්ති.....අනුමොදනවත්ථුස්මිං ඉඩං අහොසීති සම්පන්නං අහොසි චතුහි පඤ්චහීති සංඝත්ථෙරෙන අනුමොදනත්ථාය නිසින්නෙ හෙඨා පටිපාටියා චතුහි නිසීදිතබ්බං. අනුථෙරෙ නිසින්නෙ මහාථෙරෙනව හෙඨාව තීහි නිසීදිතබ්බං පඤ්චමෙ නිසින්නෙ උපරි චතුහි නිසීදිතබ්බං සංඝත්ථෙරෙන හෙඨා දහර භික්ඛුස්මිං අජ්ඣිඨෙපි සංඝත්ථෙරතොපඨාය චතුහි නිසීදිතබ්බ මෙව. සචෙ පන අනුමොදකො භික්ඛු ගච්ඡථ භන්තෙ ආගමෙ තබ්බ කිච්චං නත්ථීති වදති ගන්තුං වට්ටති මහාථෙරෙන ගච්ඡාම ආවුසොති වුත්තෙ ගච්ඡථාති වදති එවම්පි වට්ටති බහිගාමෙ ආගමිස්සාමාති ආභොගං කත්වාපි බහි ගාමං ගන්ත්වා අත්තනො නිස්සිතකෙ තුම්හෙ තස්ස ආගමනං ආගමෙ ථාති වත්වාපි ගන්තුං වට්ටතියෙව. සචෙ පන මනුස්සා අත්තනො රුචිකෙන එකෙන අනුමොදනං කාරෙන්ති නෙවතස්ස අනුමොදතො ආපත්ති. න මහාථෙරස්ස භාරොහොති උපනිසින්නකථායමෙවහි මනුස්සෙසු කථාපෙ න්තෙසු මහාථෙරො ආපුච්ඡිතබ්බො. මහාථෙරෙනව අනුමොදනාය අජ්ඣි ඨොව ආගමෙතබ්බොති ඉදමෙත්ථ ලක්ඛණං. වච්චිතොති සංජාතවච්චො වච්චපීළිතොති අධිප්පායො. භත්තග්ගවත්තෙ අන්තොගාමො වා හොතු විහාරොවා මනුස්සානං පරිවිසනඨානං ගච්ඡන්තෙන චීවරං පාරුපිත්වා කායබන්ධනං බන්ධනමෙව වට්ටතීති අඨකථාසුවුත්තං. නථෙරෙභික්ඛු අනුප ඛජ්ජාති ථෙරෙභික්ඛු අතිඅල්ලියිත්වා නනිසීදිතබ්බං සචෙ මහාථෙරස්ස නිසින්නාසනෙනසමකං ආසනංහොති බහුසු ආසනෙසු සති එකංචෙ ආස නාතිඨපෙත්වා නිසීදිතබ්බං භික්ඛුගණෙත්වා පඤ්ඤත්තාසනෙසු අනිසීදිත්වා මහාථෙරෙන නිසීදාති වුත්තෙන නිසීදිතබ්බං නොචෙ මහාථෙරොවදති ඉදං භන්තෙආසනං උච්චන්තිවත්තබ්බං නිසීදාති වුත්තෙ නිසීදිතබ්බං සචෙ පන එවං ආපුච්ඡිතෙපි නවදති නිසීදන්තස්ස අනාපත්ති මහාථෙරස්සෙව ආපත්ති නවකොහි එවරූපෙ ආසනෙ අනාපුච්ඡානිසීදන්තො ආපජ්ජති ථෙරොආපුච්ඡිතෙ නඅනුජානන්තො- නසංඝාටිං ඔත්ථරිත්වාති නසංඝාටිං අවත්ථරිත්වානිසීදිතබ්බං උභොහි හත්ථෙහීති පත්තධොවන උදකං සන්ධාය වුත්තං දක්ඛිණොදකං පන පුරතො ආධාරකෙ පත්තං ඨපෙත්වා ගහෙතබ්බං සාධුකන්ති උදකසද්දං අකරොන්තෙන සූපස්සඔකාසොති යථා සූපස්ස ඔකාසො හොතිඑවංමත්තාය ඔදනො ගණ්හිතබ්බොති අත්ථො. සමකං සම්පාදෙහීති ඉදංනකෙවලං සප්පි ආදිසු ඔදනෙසුපි වත්තබ්බං සප්පි ආදිසු පන යංඅප්පංහොති එකස්සවා චින්නංවා අනුරූපකං සබ්බෙසං සමකං සම්පාදෙහීති වුත්තෙ මනුස්සානං විහෙසාහොති තස්මා තාදිසං සකිංවා චික්ඛත්තුංවා ගහෙත්වා සෙසං නගහෙතබ්බං නතාව ථෙරෙන භුඤ්ජිතබ්බ න්ති ඉදං යං පරිච්ඡින්න භික්ඛුකං භත්තග්ගං යත්ථ මනුස්සා සබ්බෙසං පාපෙත්වා වන්දිතුකාමා හොන්ති තංසන්ධාය වුත්තං යංපන මහාභත්තග්ගං හොති යත්ථඑකස්මිං පදෙසෙ භුඤ්ජන්ති එකස්මිං පදෙසෙ උදකං දියාති තත්ථයථාසුඛංභුඤ්ජිතබ්බං නතාව උදකන්ති ඉදංහත්ථධොවනඋදකං සන්ධාය වුත්තං අන්තරාපිපාසිතෙන පන ගලෙපි ලග්ගාමිසෙනවා පානීයං පිවිත්වා හත්ථා නධොවිතබ්බා සචෙ මනුස්සා ධොවථභන්තෙ පත්තඤ්ච හත්ථෙචාති වදන්ති භික්ඛුසුවා තුම්හෙ උදකං ගණ්හථාති වදන්ති වට්ටති නිවත්තන්තෙ නාති භත්තග්ගතො නිවත්තන්තෙන සංඝෙන එවං නිවත්තිතබ්බන්ති දස්සෙති කථංනවකෙහීති සබ්බංදඨබ්බං සම්බාධෙසුහි ඝරෙසු මහාථෙ රානං නික්ඛමනොකාසො නහොති තස්මා එවං වුත්තං එවං නිවත්තන්තෙහි

පන. නවකෙහි ගෙහවාරෙ ඨත්වා ථෙරෙසුනික්ඛන්තෙසු පටිපාටියා ගන්ත බ්බං සචෙ පන මහාථෙරා දූරෙ නිසින්නා හොන්ති නවකා අන්තොගෙහෙ ථෙරාසනතොපඨාය පාළියා එව නික්ඛමිතබ්බං, කායෙන කායං අඝට්ටෙ න්තෙන යථා අන්තරෙන මනුස්සා ගන්තුං සක්කොන්ති එවං විරලාය පාළියා ගන්තබ්බං.....පිණ්ඩවාරික වත්තෙ කම්මං නික්ඛිපතීති කප්පාසංවා සුප්පංවා මුසලංවා යංගහෙත්වා කම්මං කරොන්ති ඨිතාවා නිසින්නාවා හොන්ති, තංනික්ඛිපති නවභික්ඛාදායිකාති ඉත්ථිවාහොතු පුරිසොවා භික්ඛා දානසමයෙ මුඛංනඔලොකෙතබ්බං.....අරඤ්ඤක වත්තෙ සෙනාසනා ඔතරි තබ්බන්ති වසන ඨානතො නික්ඛමිතබ්බං. පත්තං ථවිකාය පක්ඛිපිත්වාති එත්ථ සචෙ බහිගාමෙ උදකං නත්ථි අන්තොගාමෙයෙව භත්තකිච්චංකත්වා අථ බහිගාමෙ අත්ථි බහිගාමෙ භත්තකිච්චංකත්වා පත්තො ධොවිත්වා වොද කොකත්වා ථවිකාය පක්ඛිපිතබ්බො, පරිභොජනීයං උපඨාපෙතබ්බන්ති සචෙ භාජනානි නප්පහොන්ති පානීයමෙව පරිභොජනීයම්පි කත්වා උපඨා පෙතබ්බං. භාජනං අලභන්තෙන වෙළු නාළිකායපි උපඨාපෙතබ්බං. තම්පි අලභන්තස්ස යථාසම්පෙ උදකආවාටො හොති එවං කාතබ්බං. අරණිසහි තෙසති අග්ගිං අකාතුම්පිවට්ටති. යථාච ආරඤ්ඤකස්ස එවං කන්තාරප්පටි පන්නස්සා පි අරණිසහිතං ඉච්ඡිතබ්බං. ගණවාසිනොපන තෙන විනාපි වට්ටති නක්ඛත්තානෙව නක්ඛත්තපදානි.....සෙනාසනවත්තෙ වාරංනාම යස්මා මහා වළඤ්ජං තස්මා තත්ථ ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, සෙසානිපන උද්දෙසදානාදීනි ආපුච්ඡිත්වාව කාතබ්බානි. දෙවසිකම්පි ආපුච්ඡිතුංවට්ටති. අථාපි භන්තෙ ආපුච්ඡිතමෙව හොතුති වුත්තෙ වුඩතරො සාධූති සම්පටි ච්ඡති. සයමෙව වා තුවංයථාසුඛං විහරාහීති වදති එවම්පි වට්ටති. සභාගස්ස විස්සාසෙනාපි වට්ටතියෙව. යෙනවුඩොතෙනපරිවත්තිතබ්බන්ති වුඩාභිමු ඛෙන පරිවත්තිතබ්බං. භොජනසාලාදිසුපි එවමෙවපටිපජ්ජිතබ්බං..... ජන්තාඝරවත්තෙ පරිභණ්ඩන්ති බහිජගති ආචමනවත්ථුස්මිං සතිඋදකෙති එත්ථ සචෙ උදකංඅත්ථි පටිච්ඡන්නඨානංපන නත්ථි භාජනෙන නීහරිත්වා ආචමිතබ්බං. භාජනෙ අසති පත්තෙන නීහරිතබ්බං. පත්තෙපි අසති අස න්තංනාම හොති. ඉදංඅතිවිවටං. පුරතොඅඤ්ඤංඋදකං භවිස්සතීති ගතස්ස උදකං අලභන්තස්සෙව භික්ඛාවාරවෙලාහොති කඬෙනවා කෙනච්චා පුඤ්ඡි ත්වාගන්තබ්බං, භුඤ්ජිතුම්පි අනුමොදනම්පි කාතුංවට්ටති. ආගත පටිපාටියා ති වච්චකුටියංපස්සාවඨානෙනහානතිත්ථෙති තීසුපිආගතපටිපාටියෙව පමා ණං.....වච්චකුටි වත්තෙ නදන්තකඨං ඛාදන්තෙනාති අයං වච්චකුටියාපි අවච්චකුටියාපි සබ්බත්ථෙව පටික්ඛෙපො. නථරුසෙන කඬෙනාති ථාලික කඬෙනවා ඛරෙනවා ගණ්ඩිකෙනවා කණ්ඩකෙනවා සුසිරෙනවා පූතිනාවා නඅවලෙඛිතබ්බං. අවලෙඛනකඨම්පන අග්ගහෙත්වා පවිඨස්ස ආපත්තිනත්ථි. නආචමනසරාවකෙති සබ්බසාධාරණඨානං සන්ධායෙතංවුත්තං. තත්‍රහි අඤ්ඤෙ අඤ්ඤෙආගච්ඡන්ති, තස්මාඋදකං නසෙසෙතබ්බං. යංපන සංඝි කෙපිවිහාරෙ එකදෙසෙ නිබඬ ගමනත්ථාය කතං ඨානං හොති පුග්ගලිකඨා නංවා තස්මිංවට්ටති විරෙචනං පිවිත්වා පුනප්පුනං පවිසන්තස්සාපි වට්ටති යෙව. උහතාති උහදිතා. බහිවච්චමක්ඛිතාති අත්ථො. ධොවිතබ්බාති උදකං ආහරිත්වා ධොවිතබ්බා උදකං අත්ථි භාජනංනත්ථි අසන්තං නාමහොති. භාජනංඅත්ථි උදකං නත්ථි එතම්පි අසන්තං. උභයෙ අසති අසන්තමෙව, කඬෙනවා කෙනච්චා පුඤ්ඡිත්වාගන්තබ්බං. සෙසංසබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.....

වත්තක්ඛන්ධකවණ්ණනා

නිසිතා.

පාතිමොක්ඛඵපනකඛඛතෙ නත්ථිමුඛියා රත්තියානි අරුණුග්ගමනෙ පිහි නත්ථිමුඛාවිය රත්තිඛායති තෙනාහ නත්ථිමුඛියාරත්තියානි. අත්තනාපූ තිති අත්තවිත්ත සන්තානෙ කිලෙසපූතිභාවෙන අත්තොපූති අවසුත්තනති කිලෙසවස්සනවසෙන අවසුත්තං සංසිබ්බිතත්තභාවති,ආජිඤ්ඤදෙසනාය සං කිළිඨජාතං යාවඛාභාගහණිපිනාමානි අපරිසුඛා ආනන්තපරිසානි වචනං සුත්වා යෙවහි තෙන පඤ්ඤාමිතඛඛං සියා, එවං අපඤ්ඤාමිතා යාව ඛාභාගහ ණිපි නාම ඉසා මොඝපුරිසො ආගඡිස්සති, අච්ඡරිය මිදන්ති දස්සෙති, න ආයතකෙනෙව පපාතොති නපඨමෙව ගම්භීරෙ අනුඤ්ඤබෙනගමයිරොති අත්ථො ඝීතඩමෙමා වෙලංනාතිවත්තන්තීති ඔඝඤ්ඤානඤ්ඤරා මරියාදවෙලං නාතික්කමනී තිරංවාහෙන්ති—තිරතො අපෙති උඤ්ඤරෙන්ති අත්ථො. අඤ්ඤපරිවෙඩොති, අරහත්තපපත්ති. ත්තනමිනිවඤ්ඤතීති ආපත්තිං ආප ජ්ජිඩා පරිවඡාදෙනෙතා අඤ්ඤංනවං ආපත්තිං ආපජ්ජති. ඉදමෙතං සඩාය වුත්තං, විවටංනාතිවඤ්ඤතීති, ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා විවරන්තො අඤ්ඤං නාපජ්ජති ඉදමෙතං සඩාය වුත්තං. ඵපිතං හොති පාතිමොක්ඛන්ති එත්ථ පුරෙවා පච්ඡාවා ඵපිතම්පි අඵපිතං හොති, බෙත්ත ඵපිතෙයෙව පන ඵපිතං නාම හොති. තස්මා සුණාථුමෙහන්තෙ සංඝො,අජ්ජුපොසථෙපණ්ණ රසො යදිසංඝස්ස පත්තකල්ලං සංඝො උපොසථං කරෙය්‍යානි එත්ථ යාව රෙකාරං භණ්ති තාවඵපෙතඛඛං. ඉදංගිඛෙතං, ය්‍යඤාරෙපන වුත්තෙ ඵපෙන්තෙන පච්ඡා ඵපිතං නාමහොති. සුණාථුමෙනි අනාරඩෙයෙව ඵපෙ නෙතන පුරෙ ඵපිතං හොති. අමුලිඛාය සීලවිපත්තියා පාතිමොක්ඛං ඵපෙති අඤ්ඤාය්‍යති තෙන පුඝලෙන සා විපත්තිඤ්ඤාවා හොතු අඤ්ඤා වා පාති මොක්ඛඵපනකස්ස සඤ්ඤ අමුලිඛවසෙන අමුලිඛාහොති. ඤාඛාඤාඛාති කතඤ්ඤ අකතඤ්ඤ උභයං ගහෙත්වා වුත්තං ධම්මිඤ්ඤ සාමඟිං න උපෙතීති කම්මං කොපෙතුකාමතාය සංඝස්ස ඤමෙ කරියමානෙනෙව ආගච්ඡති, න ඡිඤ්ඤදෙති, සම්මුඛිභූතොව පවිත්තෙය්‍යාසති, තෙනදුක්කටං ආපජ්ජති, ඉච්ච ස්සාපි ඝාපත්තිඤ්ඤාසෙව පාතිමොක්ඛං ඵපිතං හොති. පඨවාදියතීති පුන කාතඛබං කම්මනති පවඩාදියති, තෙන උක්ඛොටනෙන පාවිත්තියං ආප පජ්ජති, ඉච්චස්සාපි ඝාපත්තිඤාසෙව පාතිමොක්ඛං ඵපිතං හොති, යෙහි ආඤාරෙහි යෙහිලිඛෙහි යෙහිනිමිත්තෙහිති එත්ථ මඟෙන මඟපරිපාදනා දිසු ආඤාරාදිඝඤ්ඤ වෙදිතඛබා. තෙනදිඨෙන තෙනසුතෙන ඤායපරිසඩ්කා යානි එත්ථ දිඨඤ්ඤුත්තඤ්ඤ පාළියං ආගතමෙව. සචෙ පන තෙහි දිඨ සුතෙහි පරිසඩ්කා උපපාදෙය්‍ය, තං සඩාය වුත්තං ඤායපරිසඩ්කායානි, අඤ්ඤාදුනං ආදුතුකාමෙනානි එත්ථ සාසනං සොධෙතුකාමෝ භික්ඛු යං අධිඤාරණං අත්තනා ආදියති, තං අත්තාදුනන්ති වුච්චති, අඤාලෝ ඉමං අත්තාදුනං ආදුතුනි එත්ථ රාජභයං චොරභයං දුබ්භික්ඛභයං වඤ්ඤාරත්තෙනානි අයං අඤාලෝ,විපරීතොඤාලෝ, අභූතං ඉදං අත්තාදුනන්ති අඝන්තමිදං මයා අධමෙමා වා ධමෙමානි ධමෙමාවා අධමෙමානි අවිනයොවා විනයොනි වින යොවා අවිනයොති දුඝීලොවා පුඝලෝ සීලවානි, සීලවා දුඝීලොනි ගහි තොනි අත්ථෝ විපරියායෙන භූතං වෙදිතඛබං. අත්තඤ්ඤංගිතං ඉදං අත්තා දුනන්ති එත්ථ ජීවිතන්තරායායවා බ්‍රහ්මචරියන්තරායායවා සංවත්තති, ඉදං අත්තඤ්ඤංගිතං, විපරිතං අත්තඤ්ඤංගිතං නාම, නලභිඤ්ඤාමි සන්දිඨෙ සම්භත්තෙ භික්ඛුයි අපෙකඛති රාජභයාදීසු එවරූපා අත්තඤ්ඤාපකඛඤ්ඤ උපඨඤ්ඤභකා භික්ඛුලඛුා නඤ්ඤකා හොන්ති, තඤ්ඤාඛාවුත්තං නලභිඤ්ඤාමීති, අපෙකඛති

පන බෙම සුතිකකාදීසු ලබ්භං සඤ්ඤා හොතු,තං සඤ්ඤාය ලභිස්සාමීති වුත්තං හවිස්සති සංඝස්ස තහිං තිදසානං නන්දනාදීනි කොසම්බකානං විය භණ්ඩාගාරලඡා හවිස්සතීති වා වේදෙ, සංඝහෙදෙව හවිස්සතීති. පච්ඡාපි අප්පපරිසාරකං හවිස්සතීති සුහද්දං වුඩ්ඪපබ්බජිතං නිග්ගහෙත්වා පච සතිනා සංගීතිං කරොන්තාස්ස මහාකස්සපත්ථෙරස්සෙව දසවත්ථුකෙ අධිකරණේ දසකිකබ්බසඝසානි නිග්ගහෙත්වා සත්තසතිකා සංගීතිං කරොන්තස්ස ආයස්මතො යස සෙසව, සතිනිකබ්බසඝස්සානි නිග්ගහෙත්වා සාහස්සිකාසංගීතිං කරොන්තස්ස මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරස්සෙවෙව පච්ඡා සමන්නාභාරණකරණං හොති, සාසනස්සව විගතුපක්කිලෙස චන්දිමසූරිය සස්සිරිකභාය සංවත්තති, අවසිදෙන අපපරිමංසෙනාති ආදීසු යෙන ගහඨ පබ්බජිතෙසු යොකොචි ගහ ඩොවා හොති ගිහිනං ගණ්ඩාලනාදීනි වෙජ්ජකම්මානිවා කතානි, තස්ස කාය සම්මාවාරෙ උපවිකාහි ඛාතිපතාලපණ්ණම්ව තිඳ්ඩෙව පනිමිංසිතුං යත්ථ කත්ථචි ගහෙත්වා ආහාසිතුං සක්කුණෙය්‍යතාය සපපරිමංසොව හොති, ඔපරිතො අවසිදෙ, අපපරිමංසොති වෙදිතබ්බොති. වචිසමාවාරෙ පන මුසාවාද ඔමසවාද පෙසඤ්ඤ අමූලකානුඛංසනාදිහි තිඳ්ඩෙව සපපරිමංසොව හොති. ඔපරිතො අවසිදෙ, අපපරිමංසො මෙත්තානුඛො මෙචිතකතති පලිබොධෙ ඡින්දිත්වා කම්මඨාන භාවනුයොගෙන අධිගතං මෙත්තචිත්තං, අනාඝානතති ආඝාත විරහිතං චිත්තමභනවසෙන ඔහතා ඝාතනති අත්ථො, ඉදං පන ආවුසො කත්ථ වුත්තං භගවතාති ඉදං සික්ඛාපදං කතරසම්ං නගරෙ වුත්තනති අත්ථො කාලෙන වක්ඛාමීති ආදීසු, එතො එතං ඔකාසංකාරෙත්වා චොදෙන්තො කාලෙනවදති නාම, සංඝමජ්ඣ ගණමජ්ඣ සලාකග්ගාදිග්ගහ ඨිතඛ්ඣමාලඨා හිකඛාවාරමග්ගහ ආසන සාලාදීසු උපඨාහොති පරිවාරිතඛබෙව චොදෙන්තො අකාලෙන වදතිනාම තච්ඡෙන වදන්තොභූතෙන වදති නාම, අත්ථොමභලඨා පරිසාවචර පංසු කූලික ධම්මකතිකා පනිරූපං තව ඉදනති වදන්තො ඵරුසෙන වදති නාම කාරණාතිසිතං පන කත්වා හන්තෙ මහල්ලකාඨ පරිසාවචරා පංසුකූලිකා ධම්මකතිකාත්ථ පතිරූපං තුම්හාකං ඉදඤ්හි වදන්තො සණ්හෙන වදති නාම. කාරණාතිසිතං කත්වාවදන්තො අත්ථ සංහිතෙන වදතිනාම. මෙත්තා චිත්තොවක්කාමි නො දෙසනතරොති මෙත්තා චිත්තං උපඨපෙත්වා වක්කාමි, නදුඨචිත්තොා ඝුත්වා අඡ්ඣත්තං මනසිකරිත්වාති අත්තනො චිත්තෙ උපපාදෙත්වා කාරුඤ්ඤතාති කරුණාභාවෙ ඉමිනා කරුණඤ්ච කරුණා ප්‍රුබ්බභාගඤ්ච දස්සෙති හිතෙ සිතාති හිතගවෙසනාහා අනුකම්පතාති තෙනහිතෙන සංයොජනතා, ඒතිපි මෙත්තඤ්ච මෙත්තා ප්‍රුබ්බභාගඤ්ච දස්සෙති. ආපත්තිවුඨානතාති ආපත්තිහො වුඨාපෙත්වා සුධනෙනපවිඨාපනා, වඤ්චං චොදෙත්වා සාරෙත්වා පරිසුද්ධං ආරොපෙත්වා යථාපරිඤ්ඤයතාම්මකරණං විනයපුරෙක්ඛාරතා නාම. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මෙති යෙ එතෙ කාරුඤ්ඤතාති ආදිනානයෙන වුත්තා,ඉමෙපඤ්ච ධම්මෙ අඡ්ඣත්තං මනසිකරිත්වාපරෙ චොදෙතබ්බොති, සබෙව ච අකුප්පෙ මාති වචීසබෙව ච අකුපපනතාය ච, චුදිතකෙන හි සබවං ච වත්තබ්බං කොපෙ ච නඛාතබ්බා, නෙව අත්තනා කුවිතතබ්බෙ, නපරෙ සඤ්ඤපෙතබ්බාති අත්ථො, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

පාතිමොක්ඛඨපනක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

———//———

භික්ඛුනික්ඛන්ධකෙ අලංගොතමි මාතෙරුච්චිති කස්මා පටික්ඛිපති නනු සබ්බෙසම්පි බුඩානං චතස්සො පරිසා හොන්තීති. කාමං හොන්ති. කිලම්ත්වා පන අනෙකක්ඛත්තුං යාචිතො අනුඤ්ඤාතං පබ්බජ්ජං දුක්ඛෙන ලඩා අයං අම්හෙහිති සම්මා පරිපාලෙස්සන්තීති භද්දකං කත්වා අනුජානිතුකාමො පටික්ඛිපති, අඪගරුධම්මකථා මහාවිභඞ්ගයෙව කථිතා, කුම්භථෙනකෙහීති කුම්භෙ දීපංජාලෙත්වා තෙන ආලොකෙන පරඝරෙ භණ්ඩං විචිනිත්වා ථෙනකවො රෙහි සෙතඝිකානාම රොගජාතිති එකොපාණකො නාළිමජ්ඣගතං කණ්ඩං විජ්ඣති යෙන විඩත්තා නික්ඛන්තම්පි සාලිසීසං ඛිරංගහෙතුං නසක්කොති මඤ්ජිඝිකානාමරොගජාතිතිඋච්ඡූනංඅන්තොරත්තභාවොමහතො තලාකස්ස පටිගච්චෙව ආළින්ති ඉමිනාපන එතමත්ථං දස්සෙති, යථාමහතො තළාකස්ස ආළියාඅබඩායපි කිඤ්චි උදකං තිඪෙය්‍ය පඨමමෙව බඩාය පන යං අබඩ පච්චයා නතිඪෙය්‍ය තම්පිතිඪෙය්‍ය එවමෙව අනුප්පන්නෙ වත්ථුස්මිං පටි ගච්චෙව අවිතික්කමනත්ථාය ගරුධම්මාපඤ්ඤත්තා තෙසු අපඤ්ඤත්තෙසුපි මාතුගාමස්ස පබ්බජිතත්තා පඤ්චෙව වස්සසතානි සඩමෙමාතිට්ඨෙය්‍ය පටි ගච්චෙව පඤ්ඤත්තත්තා පන අපරානිපිපඤ්චවස්සසතානි ඨස්සතීති එවං පඨ මංවුත්තං වස්සසහස්සමෙව ඨස්සතීති, වස්සසහස්සන්ති චෙතං පටිසම්භිදාප්ප භෙදප්පත්ත ඛීණාසව වසෙනෙ ව වුත්තං තතො පන උත්තරිම්පි සුක්ඛවි පස්සක ඛීණාසව වසෙන වස්සසහස්සං අනාගාමිවසෙන වස්සසහස්සං, සක දාගාමි වසෙන වස්සසහස්සං සොතාපන්නවසෙන වස්ස සහස්සන්ති එවං පඤ්ච වස්සසහස්සානි පටිවෙධ සඩමෙමා ඨස්සති පරියත්තිධම්මොපි තානියෙව නහි පරියත්තියා අසති පටිවෙධො අත්ථි නාපිපරියත්තියා සති පටිවෙධො නහොති ලිඞ්ගම්පන පරියත්තියා අන්තරහිතායපි චිරං පවත්තිස්සතීති අනු ජානාමි භික්ඛවෙ භික්ඛූහි භික්ඛුනියො උපසම්පාදෙතුන්ති ඉමාය අනුපඤ්ඤ ත්තියා භික්ඛුපඤ්චසතා සාකියානියො මහාපජාපතියා සඞ්විහාරිනියො කත්වා උපසම්පාදෙසුං,ඉති තා සබ්බාපි එකතො උපසම්පන්නානාම අහෙසුං යෙඛො ත්වං ගොතමීති ඉමිනාඔවාදෙන ගොතමී අරහතං පත්තා කම්මංනකරී යතීති තජ්ජනීයාදි සත්තවිධම්පි කම්මං නකරියති ඛමාපෙන්තීති නපුන එවං කරිස්සාමීති ඛමාපෙන්ති අනුජානාමි භික්ඛවෙ භික්ඛූහි භික්ඛුණීනං කම්මං රොපෙත්වා නිය්‍යාදෙතුන්ති එත්ථ තජ්ජනීයාදිසු ඉදං නාමකම්මං එතිස්සා කාතබ්බන්ති එවං රොපෙත්වා තන්දානිතුම්හෙව කරොථාති නිය්‍යාදෙ තබ්බං සචෙ පන අඤ්ඤස්මිං රොපිතෙ අඤ්ඤං කරොන්ති තජ්ජනීයකම්මාර හස්ස නියස්ස කම්මං කරොතීති එත්ථ වුත්තනයෙන කාරෙතබ්බතං ආප ජ්ජන්ති කද්දමොදකෙනාති එත්ථ නකෙවලං කද්දමොදකෙන විප්පසන්නෙ උදක රජන කද්දමාදීසුපි යෙන කෙනචි ඔසිඤ්චන්තස්ස දුක්කටමෙව. අවන්දි යො සොභික්ඛවෙ භික්ඛු භික්ඛුණී සංඝෙන කාතබ්බොති භික්ඛුණ්ඩපස්සයෙ සන්නිපතිත්වා අසුකො නාම අය්‍යො භික්ඛුනීනං අපසාදනීයං දස්සෙති, එත ස්ස අය්‍යස්ස අවන්දියකරණං රුච්චතීති එවං තික්ඛත්තුං සාවෙතබ්බං එත්තා වතා අවන්දියො කතොහොති. තතො පඨාය යථාසාමණෙරෙ දිස්වා නව න්දන්ති එවමෙව දිස්වාපි නවන්දිතබ්බො. තෙන භික්ඛුනා සම්මා වත්තන්තෙන භික්ඛුණ්ඩපස්සයං ආගන්ත්වා විහාරෙයෙව සංඝංවා එකපුග්ගලං වා උපසඞ්ක මිත්වා උක්කුටිකංනිසීදිත්වා අඤ්ජලිම්පග්ගහෙත්වා භික්ඛුනීසංඝො මය්හං ඛම තුති ඛමාපෙතබ්බං තෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං සන්තිකං ආගන්ත්වා එසො භික්ඛු තුම්හෙඛමාපෙතීති වත්තබ්බං. තතොපඨාය සොවන්දිතබ්බො. අය

මෙත්සංඛෙපො විත්ථාරං පන භාමමේහඩෙ වක්ඛාම ඔභාසන්තීති අස ඩමෙන ඔභාසන්ති නිකඛුනීති සඛිංසම්පයොජෙන්තීති නිකඛුනිගිසඛිංපුරිසෙ අසඛමෙන සම්පයොජෙන්ති අවන්දිය කාරණං වුත්තනයමෙව ආවරණන්ති විභාරපවෙසනෙ නිවාරණං ඔවාදං ඨපෙතුන්ති එසුභනිකඛුනූපස්සයං ගන්ත්වා ඨපෙතබ්බා ඔවාදත්ථාය පන ආගතා නිකඛුනියෝ වත්තබ්බා අසු කාභාභ නිකඛුනි සාපත්තිභා, භායසා ඔවාදං ඨපෙමි මා භායසඛිං උපොසථං කරිත්ථාති කායවිවරණාදීසුපි දණ්ඩකම්මං වුත්තනයමෙව නහිකඛෙ නිකඛුනියා ඔවාදෙ නගන්තබ්බොභාති ආදි නිකඛුනි විභඛවරණණභායං වුත්ත මෙව. එභසුකෙ නමෙන්තීති ගිහිදූරිභායොවියඝනපවවනෙන භායඛක්ඛිනෙන එභසුකෙ නමනත්ථාය ඛක්ඛන්ති එකපරියාභතන්ති එකවාරං පරිකථිපන කං විලිවෙන පවෙනාභි සණ්හගි වෙළුවිලිවෙහි භතපවෙභා දූසස පවෙනාභි සෙතවත්ථපවෙන දූසවෙණ්ණාභි දූසෙන භතවෙණ්ණා, දූසස වට්ටියාභි දූසෙනභතවට්ටියා, චොළපට්ටාදීසු චොළභාසාවං චොළන්ති වෙදිතබ්බං අඪිලෙලනාභි ගොජඪසිඛෙන ජ්ඣන්ති භරිපපදෙසො වුච්චති හත්ථංකොට්ටාපෙන්තීති අගභබාගං කොට්ටාපෙති. මොරපත්තාදිභි විත්තා ලඛභාරං කරොන්ති හත්ථකොච්ඡන්ති විසිභත්ථං පාදන්ති ජඪඛං පාදකොච්ඡ න්ති පිඨිපාදං මුඛලිම්පනාදීනි වුත්තනයමෙව, අඛභරගං කරොන්තීති අක්ඛි අඤ්ජන්තියෝ අවඛභදෙසෙ අධොමුඛං ලෙඛං කරොන්ති විසෙසකන්ති ගණ්ඩපදෙසෙ විචිත්තසණ්ඨානං විසෙසකංකරොන්ති ඔලොකෙන්තීති වාත පානං විවරිත්වා වීථිංඔලොකෙන්ති සාලොකෙනිඛන්තීති භාරං විවරිත්වා උප ඩ්ඪකායං දස්සෙන්තියෝ නිඛන්ති නච්චන්ති නටසමජ්ජං කරොන්ති වෙසිං වුඨාපෙන්තීති ගණිභං වුඨාපෙන්ති පානාගාරං ඨපෙන්තීති සුරංවික්කි ණන්ති සූනංඨපෙන්තීති මංසං වික්කිණන්ති ආපණන්ති නානාභණ්ඩානං අනෙකවිධං ආපණංපසාරෙන්ති, දූසංඋපඨාපෙන්තීති දූසංගහෙත්වා තෙන අත්තනො වෙය්‍යාවච්චං කාරෙන්ති, හරිටකපක්කිකං පක්කිණන්තීති හරීටකං වෙව පක්කිකඤ්ච පක්කිණන්ති, පක්කිණණකාපණං පසාරෙන්තීති වුත්තං හොති සබ්බනීලභාදිකථා කථිභායෙව. භික්ඛුනිවෙහිකබ්බෙ කාලං කරොන්තීති ආදීසු අය්‍යපාළිමුත්තකවිනිච්ඡයො, සවෙති පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු යොකොචි කාලංකරොතෙභා මමච්චයෙන මයහං පරිකඛාරෙ උපජ්ඣායසස හොතු, ආචරියසස හොතු, සඛිවිභාරිකසස හොතු, අන්තෙවාසිකසස හොතු, මාතු හොතු, පිතුහොතු, අඤ්ඤසස වා කස්සචි හොතුති වදති තෙසං නහොති සංස සෙව හොති, නහිපඤ්චන්නං සහධම්මිකානං අච්චයදානං රුහති, ගිහීනං පන රුහති. භික්ඛු භික්ඛුනී විභාරෙ කාලං කරොති, තස්සපරිකඛාරෙ භික්ඛු නං යෙවහොති භික්ඛුනි භික්ඛුවිභාරෙ කාලංකරොති, තස්සාපරිකඛාරෙ භික්ඛුනීනංයෙවහොති, පුරාණ මලලිති පුරාණෙගිහිකාලෙ මල්ලකස්සහරියා පුරිසව්‍යඤ්ජනන්ති පුරිසනිමිත්තං ඡින්නංවාහොතු, අච්ඡින්නංවා පවිජ්ඣන්නං වා අපවිජ්ඣන්නංවාඋභයෙ එතස්මිංඨානෙපුරිසව්‍යඤ්ජනන්ති විත්තං උප්පාදෙත්වා උපනිජ්ඣායති දුක්කටං, අත්තනො පරිභොගත්ථාය දින්නං නාම, ඨංතුමෙහ යෙව පරිභුඤ්ජාතිවත්වා දින්නංතං අඤ්ඤස්ස දදතොදුක්කටංඅඡංගහෙත්වා පන දාතුං වට්ටති සබෙ අසපත්තායං සබ්බං අපනෙතුංවට්ටති, සවෙ පන චීවරං එකාභංවාචීභංවාපරිභුඤ්ජිත්වා දාතුංවට්ටති, පත්තාදීසුපි එසෙවනයොභික්ඛුනං

සහනිධිංනිකඛිත්තන්ති පරිභාභාහාපෙත්වානි ගියෝ පරිභාභෙත්වාඨඩ්ඩිතමංසංඅජ්ඣොහරන්ති අඤ්ඤතරං අනුපසම්පන්නං අසති භික්ඛූහි පරිභාභාහාපෙත්වා භික්ඛූනීහි පරිභුඤ්ජිතබ්බං. භික්ඛූහි පරිභාභාහාඤ්ඤි භික්ඛූනිභාවං අපපරිභාභිතභණ්ඩානෙ නිඤ්ඤි භික්ඛූනිභාවං පරිභාභාභාමති භික්ඛූසු එසෙවභාභයෝ. ආසනං සඞ්ඝාභයන්ති යෝ භාලං මිහිභාමිසුභන්ති අඤ්ඤං වුඩ්ඪපෙත්වා අඤ්ඤං නිසීදාපෙන්තියෝ භොජන භාලං අභිභාභාමෙසුං. අඨ්ඨාභා භික්ඛූනීභාවං යථාවුඩ්ඪභාහි එළු සවෙ පරෙඅඨ්ඨ නිසිභාභාස භාසං අබිභාභාතරිමා අඤ්ඤ ආගච්ඡති සාඅත්තභාභා භවභාභං උඨාපෙත්වා නිසීදිතුං ලභති. යාපන අඨ්ඨිපි භවභාභරා සා සවෙවි සඞ්ඛවසාභොහි, ආගභපරිපාරියාව නිසීදිතුං ලභති. අඤ්ඤස්ස යථාවුඩ්ඪං භාපරිබාභිතබ්බභාහි ඨපෙත්වා භාත්තාභාභං අඤ්ඤස්සං වතුපච්චය භාජනිය ඨාභෙ අභං පුබ්බෙ ආගභාභි වුඩ්ඪං පරිබාභිත්වා කියඤ්චිභාභගහෙතබ්බං, යථා වුඩ්ඪභෙව වට්ටති. පච්චාරණඨථා භාරිභායෙව ඉත්ථිසුත්තභාහි ආදීහි සබ්බයා භාහි අනුඤ්ඤාභාහි. පාවඩ්ඪිහි පවපොට්ඨලිභාං දූභෙන උපසම්පදං දෂ්ඨභාං අත්තභාරියාභං යෙභාභෙභාවිට්ඨභාහි භාම්මවාභා පරියොසාභෙ සාභික්ඛූනි භික්ඛුසූඝසයෙ ඔභාභා හොතු නිපන්නාභා ජාගරාභා භික්ඛංඔඝඨභාභා උපසම්පභාභාවහොභි භාවදෙව ඡායාදීහි ආගභාභය දූභභික්ඛුභියා ආවික්ඛිතබ්බාභා. උදුක්ඛිභොහි භණ්ඩසාලා භාසම්මතිහි භපපහොභි. උපඤ්ඤයභාහි ඤරං භවභාම්මභාහි සංඝෙඤ්ඤාභාය භික්ඛුභියා භවභාම්මම්මති කාතුං අනුජ්ඤාභා මිභිඅඤ්ඤා භාසඤ්ඤාපබ්බජ්ජාභෙහි භාසඤ්ඤාපබ්බජ්ජාඨඨාභාලෙ- යාවසොඳුරභො වියඤ්ඤනංපුණ්ණාභාහි යාව බාදිතුං භුඤ්ජිතුං භාභාසිතුඤ්ච මණ්ඩිතුඤ්ච අත්ත භො ධම්මාභාය සඤ්ඤාණාහි අඤ්ඤා. ඨපෙත්වාඝාගාරභාහි සඟාරසෙය්ය මත්තංඨපෙත්වාඨථාඅඤ්ඤඤ්ච්පුරිසෙ එවංදුක්ඛිසිඤාය භික්ඛුභියා භාසම්දූ රභෙ පරිපූරිතබ්බභාහි දඤ්ඤෙති. මාඨාපන භාභාපෙතුං පාඨෙතුං භොජෙතුං මණ්ඩෙතුං උරෙඨත්වා සයිතුඤ්ච ලභති- යදෙව සා විඨිභාත්තභාහි යසමා සාවිඨිභාත්තභා අත්තභොරුචියා ඨඨියා ඨදුභතිවඨ්ඨා භාසමාභෙව සා අභික්ඛුභිභාසික්ඛාපච්චක්ඛාභාභෙභාභි දඤ්ඤෙති. සාපුභභුපසම්පදංභල භාහි සාආගභා භ උපසම්පාදෙතබ්බාභි භභොවලං උපසම්පාදෙතබ්බා පබ්බජ්ජාඨපි භලභති. ඨදුභාභිගභෙඩ්ඩා විඨිභාමභාත්තාභාම් පභ පබ්බජ්ජා මත්තංලභභාහි. අභිවාදභාභාහි ආදීසු පරිසා පාදෙ සම්බාභාභත්තාවඤ්ඤාහි, භෙඤ්ඤිඤ්ඤාහි, භබෙඤ්ඤාහි, මභපරිභාම්මංභාභරොභාහි. භංසඨබ්බං භුඤ්ඤ ච්චායභාභා භසාදියභාහි අභොං. භතුභෙභෙආචරිසා, සවෙඨකභොවා උභතොවා අවසුභාහොභාහි සාරත්තාඨථාවඤ්ඤභාවෙ. එභෙආචරියාභාහි එළු ආපත්තිභිවදභාහි එවංආචරියවාදංදඤ්ඤෙභා ඉදං ඔදිඤ්ඤඅනුඤ්ඤභාභං වට්ටභාහි අඨ්ඨකථාසුවුත්තභං, භංපමාණං. අනුඤ්ඤාභාඛිඤ්ඤිත්වෙ සාදිතුභාහි වවභෙභෙවඨපයිං- පලලඞ්කභාභිසීදිතුභයි පලලඞ්කං ආභුජිත්වා භිසීදිතුං අඞ්ඝපලලඞ්කභාහි එකංපාදං ආභුජිත්වා භාතපලලඞ්කං. භෙඨාවිවටෙ උපරි ඡත්තෙභාහි එළු සවෙභුපොඛභොභොති උපරිපභ පදරමත්තාමෙව සබ්බ දිසාසුපඤ්ඤයභාහි එවරූපෙපි වට්ටභි භුඤ්ඤභුඤ මත්තිභාභාහි භුණ්ඩභාඤ්ඤෙව මත්තිභාඨඩ්ඩි සෙසමෙත්ථ උත්තභාභෙවාභි.

භික්ඛුභික්ඛඞ්ගකවණ්ණභා

——නිට්ඨිභා.——

——o——

පඤ්චසතිකඛන්ධකෙ චත්තාරිපාරාජිකානිඋද්දෙසෙ අවසෙසානි ඛුද්දානුඛුද්දකානීති එවමාදි එසඉකඛාපදම්පි අපරිච්චජිත්වා සබ්බසං සඞ්ඝමඣ්ඣෙ ඨිතඛ්බභාවං දස්සනත්ථං පරියායෙන වුත්තං. ඉදංවොඅම්හාකන්ති. ඉදංඅම්හාකං පදපූරණමත්තොඋපාදාරෙ ධම්මිකාලිඛන්ති යාවඅම්හාකඤ්ච ගොත්තමස්ස පරිනිබ්බාණච්ඡඛ්ඣමා පඤ්ඤායති තාව කාලොති අත්ථො. ඉදම්පිතෙ ආවුසො ආනන්දදුක්කටන්ති ඉදංඋභයා දුක්කතන්ති කෙවලං ගරහන්තෙහි ථෙරෙහිවුත්තං නඅාපත්තිංසඞ්ඛාගවුත්තං. තඉතෙඅාපත්තා නාපත්තිං ජානන්ති. ඉදුතෙව වචනංඅනුසාමිතං සංඝෙ අපඤ්ඤත්තං නපඤ්ඤපෙති පඤ්ඤත්තං නසමුච්ඡින්දන්තීති. දෙසෙතිතං ආවුසො දුක්කටන්ති ඉදම්පිව ආමණෙන දුක්ඨුං මයා න. කතන්ති එවං පරිජානාති තංදුක්කටන්ති ඉදංඅඞ්ගාය වුත්තං නඅාපත්තිඅදස්සනං ථෙරෙඋපනයසමා අසතියා නපුච්ඡි, නඅනාදරෙන, තස්මා හත්ථ දුක්ඨුකභාවම්පි අසල්ලක්ඛිතෙනා නාගහිතංදුක්කටං පස්සාමීතිවකා ථෙරෙසු ගාරවංදස්සෙන්තා අධිවාසයමාන්තානං සඞ්ඛාය දෙසෙමි තංදුක්කට න්තිආහ. යථාභූතමෙවදථ තථාපටිජානාමීති වුත්තංහොති. එසෙවනයො අවසෙසෙසුපි වත්තුස්මිංනෙපු- සෙසමෙත්ථ යංවත්තබ්බංසියා තංහිදුතවණ්ණනාය මෙවවුත්තා. මයිසෙසමත්තුමෙව වණ්ණනාසිස්සාම මාසිමාසංවිකාලෙ අහෙසුන්ති මාඉමාසංවිකාලෙගමනං අහෙසුන්ති අධිප්පායෙනාහ. රජොහරණං කාර්ස්සාමාති උදකෙන තෙමෙත්වා ථිලෙත්වා පරිකම්මංකතංහුම්ං පුච්ඡිස්සාම නඛුලවඞ්ගමෙනන්තීති නකොඞ්ඩෙ ගාමෙනන්තීති අධිප්පායො යදගෙහන නායාති යංදිවසං අගාරං කත්වා නයාති.

සංවච්ඡරිකඛන්ධකවණ්ණනා
නිට්ඨිතා.

සත්තාසනිඛන්ධකෙ නිඛන්ධගෙහානි හික්ඛුඅගෙහන හික්ඛු ගණණත්වා තත්ථකෙපටිජානංසෙ ඨෙසුන්ති අත්ථො මඤ්ඤාති හිමිප්පාතසමයෙ හිමිවලාඛඛා අඡ්ඣොත්ථරිත්වුඛාති අභිප්පත්වා පවිඛිත්තා පොසානිපුරිසා පියරූපං අභිනන්දන්ති සරෙහන්තීති පියරූපාහිනන්දිනෝ අවිදූසූති අවිජානන්තා ධ.ගරුඡඤ්ඤරඤ්ඤ ඔඝසද්දාභිමඛ්ඛා සඤ්ඤොත්තිඛාති සඤ්ඤොත්තිඛා වඩ්ඩෙඛබ්බා කවඝිතඛ්බා පුනපපුනංඛාළෙබරං හික්ඛිපමානා භූමිංවඩ්ඩෙන්තී එවංවඩ්ඩෙ න්තාව ඤරං ආදියන්තිපුනඛ්බවං පාපඛංහොආවුසොඛාහන්ති ආවුසො අඅමිඤ්ඤාපඛං ඛාහන්තිඅත්ථො ඛාතමෙනඛ්බං භූමිවිහාරෙඛානි එසඛ්ඛ හුවීති පියවචන මෙතං පියංවත්තුකාමෝ කිර ආයස්මා සබ්බඛාමී නවකෙ හික්ඛු එවං ආමන්තෙසි. කුල්ලුමිහාරෙඛානි උත්තානවිහාරෙන. සාවත්ථියා සුත්තවි තඤ්ච පටිඛිත්තං හොති තත්ථ ඉත්ථන්නිඛාම අජ්ජපරිගහිතං අපරජ්ජූති එත්ථ ඵුන ඉත්ථන්නිඛාරසෙඅඉත්ථන්නිඛාරඛාසඤ්ඤි ඛාදනියංවා හොජනියංවා ඛාදන්තිවා භුඤ්ජන්තිවා ආපත්ති පාචිත්තියස්සාති ආපත්තිංවදන්තෙන පටිඛිත්තං හොති තන්ත්‍රෙකෙ ඤඤ්ඤුනා යොඋභන්නිකඛු සත්තන්නිඛාරකං ඛාදනියංවා හොජනියංවාති වුත්තං ඉදඤ්චා ලොණංනාම යාවජීවිකඛාහා ඉත්ථන්නිඛාවං නාපජ්ජති යම්පිඅලොණඛාං ආමිසං පරිගහෙත්වා තෙනඉඞ්ඛං පරිභුඤ්ජති තංනදුපරිගහගහනමෙව, තස්මායාවකාලිකෙන භික්ඛවෙ යාවජීවිකංනදුපරිගහගහිතං කාලෙපිකපපති කාලෙන කපපතීති වදතො දුක්කටෙ නෙත්ථ භවිතඛ්බන්ති. තෙවිත්තබ්බා තුම්හාකං මතෙනදුක්කටෙනාපී තහ විභබ්බං නහිඑත්ථයාවජීවිකං නදුපරිගහගහිතං. යාවකාලිකමෙව තුදුපරිගහගහිතං නව විකාලෙපරිභුත්තං යදිඛං විකාලෙඛකපපතීති වචනෙන

තුමෙහ දුක්කටං මඤ්ඤෙථ යාවජීවිකම්සසං යාවකාලිකංවිකාලෙ භුඤ්ජ
න්තස්ස විකාලෙභොජනෙ පාචිත්තියං නභවෙය්‍ය,තස්මා න ඛ්‍යඤ්ජනමත්තං
භහෙතබ්බං. අත්ථො උපපරික්ඛිතබ්බො අයංහෙත්ථ අත්ථො යාවකාලිකෙන
යාවජීවිකං තදහු පටිග්ගහිතං යදිසම්භින්නරසං හොති යාවකාලිකගතික
මෙව හොති, තස්මායොපන භික්ඛු විකාලෙ ඛාදනීයංවා භොජනීයංවාති
ඉමිනාසික්ඛාපදෙන කාලෙකප්පති විකාලෙනකප්පති, නඉධකප්පතීති
වචනමත්තෙනෙත්ථ දුක්කටංහොති. යථෙව යාවජීවිකං තදහු පටිග්ගහිතං
යාවකාලිකෙන සම්භින්නරසං විකාලෙ නකප්පති විකාලෙ භොජන පාචි
ත්තියාව තං හොති එවං අජ්ජ පටිග්ගහිතම්පි අපරජ්ජු යාවකාලිකෙන සම්භි
න්නරසං නකප්පති සන්නිධිභොජන පාචිත්තියාව තං හොති තංසන්නිධි
කතං ඉදන්ති අජානන්තොපි නමුච්චති. වුත්තඤ්හෙතං සන්නිධිකාරකෙ
සන්නිධිකාරකසඤ්ඤි ඛාදනීයංවා භොජනීයංවා ඛාදතිවා භුඤ්ජතිවා
ආපත්ති පාචිත්තියස්සාති තස්මා කත්ථ පටික්ඛිත්තන්ති ඉම්ස්සා පුච්ඡාය පරි
සුඬම්දං ඛ්‍යාකරණං සාවත්ථියා සුත්තවිභඞ්ගෙති රාජගහෙ උපොසථ සංයු
ත්තෙති ඉදං නභික්ඛවෙ එකස්මිං ආවාසෙ චෙඋපොසථා ගාරානි සම්මන්නි
තබ්බානි යොසම්මන්නෙය්‍ය ආපත්තිදුක්කටස්සාති එතං සන්ධාය වුත්තං
විනයාතිසාරෙ දුක්කටන්ති නභික්ඛවෙ එකස්මිං ආවාසෙ චෙඋපොසථාගා
රානි සම්මන්නිතබ්බානීති එකස්සවිනයස්ස අතිසාරෙ දුක්කටං චම්පෙය්‍යකෙ
විනය වත්ථුස්මින්ති ඉදං අධම්මෙන චෙ භික්ඛවෙ පිග්ග කම්මං නවකරණීය
න්ති එවමාදිං කත්වා චම්පෙය්‍යක්ඛන්ධකෙ ආගතංවිනයවත්ථුං සන්ධායවුත්තං
එකච්චොකප්පතීති ඉදං ධම්මිකං ආවිණ්ණං සන්ධාය වුත්තං ඡෙදනකෙ පාචි
ත්තියන්ති සුත්තවිභඞ්ගෙහි නිසීදනංනාම සදසංවුච්චතීති ආගතං තස්මා
චින්නං සුගතවිදත්ථිනං උපරිදසායෙව විදත්ථිමත්තා ලබ්භති දසායංවිනා
තංපමාණං කරොන්තස්ස ඉදංආගතමෙවහොති තංඅතික්කාමයතො ඡෙද
නකං පාචිත්තියන්ති. තස්මාකිං ආපජ්ජතීති පුඬො ඡෙදනකෙපාචිත්ති
යන්ති ආහ ඡෙදනකසික්ඛාපදෙ වුත්තපාචිත්තියං ආපජ්ජතීති අත්ථො
සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති–

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනායං
සත්තසතික්ඛන්ධකවණ්ණනා
නිසිනා.

චිවග්ගසඞ්ගහාවුත්තා චාවීසති පභෙදනා.
ඛන්ධකාසාසනෙපඤ්ච ක්ඛන්ධදුක්ඛප්පහායිනො.
යෙතෙසංවණ්ණනාඑසා අන්තරායංවිනායථා
සිඬාසිජ්ඣන්තුකල්‍යාණා එවංආසාපිපාණිනන්ති.

චූලවග්ගඨකථා සමත්තා.

පරිවාරට්ඨකථා.

නමොතස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

විසුඞ්ඛපරිවාරස්ස පරිවාරෙ තිසාසනෙ
ධම්මක්ඛන්ධසරීරස්ස ඛන්ධකානංඅනන්තරා,

සඞ්ගහංයොසමාරුළ්හො තස්සපුබ්බඞ්ගතාංනයං
හිත්වාදානිකරිස්සාමි අනුත්තානාතත්ථවණ්ණනං.

තත්ථ යන්තෙනභගවතා =පෙ= පඤ්ඤත්තානනි ආදිනාඋපෝසථස්ස. තාවපුච්ඡාය අයංඅඞ්ගුපථෝ යොසොභගවා සාසනස්ස චිරට්ඨිතිකත්ථං ධම්මසෙනාපතිනා සඞ්ඝමජ්ඣගාරව බහුමානවෙගසමුස්සිතං අඤ්ජලිං සිරසිමං පතිට්ඨපෙත්වා යාවිතො දස අත්ථවසෙ පටිච්ච විනය පඤ්ඤත්තිං පඤ්ඤපෙසි. තෙනභගවතා තස්ස තස්සසික්ඛාපදස්ස පඤ්ඤත්තිකාලංජානතා තස්ස තස්සාසික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියා දසඅත්ථවසෙ පස්සතා අපිච පඛෙ නිවාසාදීහි ජානතා දිඛෙන චක්ඛුනා පස්සතා තීහිවිජ්ජාහි ඡහි වාසත අභිඤ්ඤාහි ජානතා සබ්බඤ්ඤු අපපටිහතෙ‍ඤා සමන්තාචක්ඛුනා පස්සතා, සබ්බ ධම්මජානන සමත්ථාය පඤ්ඤාය ජානතා සබ්බසත්තානං චක්ඛුවිසයාතීතානි තිරොකුඩ්ඩාදිගතානිවාපි රූපානි අතිවිසුඛෙන මංසචක්ඛුනාව පස්සතා අත්ථගතසාඛිකාය සමාධිපදට්ඨානාය පටිවෙධපඤ්ඤායජානතා. පරහිත සාධිකාය කරුණාපදට්ඨානාය දෙසනාපඤ්ඤාය පස්සතා අරහතාසම්මා සම්බුඛෙන යං පඨමං පාරාජිකං පඤ්ඤත්තං, තං තත්ථපඤ්ඤත්තං කං ආරබ්භ පඤ්ඤත්තං කිඤ්චිං වත්ථුං පඤ්ඤත්තං, අපිතත්ථපඤ්ඤත්තනි =පෙ= තෙනාහතනනි පුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙපි යන්තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතාසම්මාසම්බුඛෙන පඨමංපාරාජිකනනි ඉදංකෙවලං පුච්ඡාය ආගතස්සාධිපදස්ස පවඩ්ඪරණමත්තමෙව. තාළු පඤ්ඤත්තනනි, වෙසාළියංපඤ්ඤත්තං කං ආරබ්භා හි, සද්ධිනං තලඤ්ඤපථනං ආරබ්භාති එවමාදිනා පන නයෙන පුනාපි එත්ථ එතෙසං පදං පවත්තිතාව විස්සජ්ජිතං, එකාපඤ්ඤත්තී හි, යොපනභික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවෙය්‍ය පාරාජිකො හොති අසංවාසොති අයංඑකාපඤ්ඤත්ති වෙ අනුපඤ්ඤත්තියොති අත්ථමසෝ හිර ඒත්‍යානගතායඤ්ඤිතිව සිඤ්ඤං අපවඤ්ඤායාතිව මඤ්ඤති- වජ්ජිපුත්තක්ඛඤ්ඤං වසෙන වුත්තා ඉමාමෙඅනුපඤ්ඤත්තියෝ, එත්තාවතා අත්ථි තත්ථ පඤ්ඤත්තී අනුපඤ්ඤත්ති අනුපඤ්ඤත්තීති, ඉතිස්සා පුච්ඡාය වෙ කොඩ්ඨා සා විස්සජ්ජනාහොතීති, තතියංවිස්සජ්ජතුං අනුපඤ්ඤත්තී තඤ්ච නත්ථීති වුත්තං. අයඤ්හි අනුපඤ්ඤත්තීනාම අනුපඤ්ඤා දෙසෙ පඤ්ඤත්තා සඅත්ථගරුධම්මවසෙන භික්ඛුනීනංයෙව ආගතා අඤ්ඤත්‍ර නත්ථි තඤ්ච වුත්තං අනුපඤ්ඤත්තී තඤ්චනත්ථීති, සබ්බත්ථ පඤ්ඤත්තීති මජ්ඣිමදෙසෙ වෙව පවත්තනිම ජනපදෙසුව සබ්බත්ථ පඤ්ඤත්තී විනයධරපඤ්ඤාමෙන ගණ්හන උපසම්පදා- ගණ්ඨිගණ්ඨුපාහණා ධුවනහානං වම්මත්ථරණනති ඉමානිහි චත්තාරි සික්ඛාපදානි මජ්ඣිමදෙසෙයෙව පඤ්ඤත්තානි එත්තෙව එතෙහි ආපත්තිහොති නපවත්තනිම ජනපදෙසු- සෙසානි සබ්බානෙව සබ්බත්ථ පඤ්ඤත්තානාමි. සාධාරණ පඤ්ඤත්තීනි නිසඛ්‍යාසෙත්ථ

භික්ඛුනීනඤ්ච සාධාරණපඤ්ඤත්තීති සුඛනික්ඛන්තෙහි සුඛනික්ඛන්තිතාය පඤ්ඤත්තං සික්ඛාපදං අසාධාරණ පඤ්ඤත්තිනාම හොති ඉදං පන භික්ඛූං ආරබ්භ උප්පන්නං වත්ථුඤ්ච යාපන භික්ඛුනී ඡන්දසෝ මේථුනං ධම්මං පතිසෙවෙය්‍ය අන්තමසෝ තිරච්ඡානගතෙනාපි පාරාජිකා හොති අසංවාසාති භික්ඛුනීනම්පි පඤ්ඤත්තං මිනිතබ්බමත්තමෙවහි නාසංහරති. සික්ඛාපදමපන අත්ථි නෙනවුත්තං සාධාරණපඤ්ඤත්තීති, උභයෝ පඤ්ඤත්තියම්පි එසෙවනයෝ බ්‍යඤ්ජනමත්තමෙවහි එත්ථනානා, භික්ඛූනං භික්ඛුනීනම්පි සාධාරණත්තා සාධාරණපඤ්ඤත්ති- උභින්නම්පි පඤ්ඤත්තත්තා උභයෝ පඤ්ඤත්තීති අත්ථෝ පන භෙදෙනෙව නිද්ධාරණනති යස්ස සියා ආපත්තිං සෝ ආචික්‍ඛෙය්‍ය නි එත්ථ සඞ්ඝාපත්තීනං අනුපවිඨත්තා නිද්ධාරණං නිද්ධානෙ අනුපවිඨත්ති අත්ථෝ දුතියෙන උද්දෙසෙනාති නිද්ධාරණං නිද්ධාන පරියා පත්තාපි සමානං තන්ත්‍රමේ වත්තාරෝ පාරාජිකා ධම්මාති ආදීනා දුක්ඛියෙනෙව උද්දෙසෙන උද්දෙසං ආගච්ඡති චතුන්නං විපත්තීන නති සීලවිපත්තිආදීනං පඨමාති මෙ ආපත්තික්ඛන්ධා සීලවිපත්තිනාම. අව සෙසා පඤ්ච ආචාරවිපත්තිනාම මිච්ඡාදිට්ඨිව අන්තගාහිත දිට්ඨිවිපත්තිනාමි ආජීවහෙතුපඤ්ඤත්තානි ඡ සික්ඛාපදානි ආජීවවිපත්තිනාම ඉති ඉමිසං චතුන්නං විපත්තීනං ඉදං පාරාජිකං සීලවිපත්තිනාම හොති එකෙන සමුට්ඨානෙනාති, එඩ්ඩකෙන එකෙන සමුට්ඨානෙන. එත්ථහි චිත්තං අඞ්ගංහොති කායෙන පන ආපත්තිං ආපජ්ජති නෙනවුත්තං කායනොව චිත්තහොව සමුට්ඨානිති ඒහි සමථෙනිති ආපන්නොසීති සම්මුඛා පුච්ඡිය මිනෝ ආම ආපන්නාමිහිති පටිජානාති තාවදෙව භණ්ඩන කලහවිග්ගහා ඛුපසන්තාහොන්ති සඞ්ඝාවහොති තංපුග්ගලං අපනෙත්වා උපොසථෝවා පවාරණාවා කාතුං ඉතිසම්මුඛාවිනයෙනෙව පටිප්පස්සද්ධාධිකරණනාති ඒහි සම්මෙති සම්මති, නව හපපච්චයා නොවි උපද්දවෝ හොති. යම්පන උපරි පඤ්ඤත්තිවශෙන කත්තමෙන සමථෙන සම්මතීති වුත්තං, තං සම්මං ඔසාරෙත්වා අනාපත්තිකාතුං නසක්‍ඛාති ඉම මත්ථං සඞ්ඛායවුත්තං පඤ්ඤත්තිවිනයෙති යෝපන භික්ඛූති ආදීනා නයෙන වුත්තමාතිකා පඤ්ඤත්තිවිනයෝති අත්ථෝවිනත්තීති පදභාජනං වුච්චති විභත්තීති විභඞ්ගසෙවෙතං නාමං අසංවරෙති විනිකඛමෝ සංවරෙති අවිනිකඛමෝ යෙසං වත්තතීති යෙසං විනය පිටකඤ්ච අඨකථාව සඞ්ඛා පගුණාති අත්ථෝ. කෙඩාරෙත්තීති ඛෙලනං ඔඨමි පාරාජිකං ඡාළිහොව අත්ථොව ධාරෙත්ති නත්ථඤ්ඤා සඞ්ඛං විනය පිටකං අඤ්ඤනෙත්ත එතස්ස අත්ථෝ ඤාතුනති. කෙනාභතන්ති ඉදංපඨම පාරාජිකං පාළිවසෙනව අත්ථවසෙනව යාව අජ්ජතනං කාලං නොන ආනීත නති. පරම්පරාභතන්ති පරම්පරාය ආනීතං ඉදානි යාය පරම්පරාය ආනීතං තං දස්සෙතුං උපාලි දසකෝ වාති ආදිනාහ්යෙන පෙරාණෙහි මහාථෙරෙහි ගාථායෝඨපිතා තාහි යංවත්තබ්බං තංනිද්දනවණ්ණනායමෙව වුත්තං. ඉමිනා නයෙන දුතිය පාරාජිකාදි පුච්ඡා විස්සජ්ජනෙසුපි විනිච්ඡයෝ වෙදිතා සබ්බත්ථ.

මහාවිභඞ්ගෙ පඤ්ඤත්තිවාර

වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

ඉතොපරං මේථුනං ධම්මං පතිසෙවෙත්තෙතා ඝාතිආපත්තියෝ ආපජ්ජතීති ආදිපදභෙදෙ කතාපත්තිවාරෙ මේථුනං ධම්මං පතිසෙවන්තස්ස ආපත්තියෝ චතුන්නං විපත්තීනං ඝාතිවිපත්තියෝ භජන්තීති ආදිපදභෙදෙ

ත්‍රීපත්තිවාරෝ මේථුනං ධම්මං පතිසෙවන්තස්ස ආපත්තියෝ සත්තාහන්තං ආපත්තික්ඛන්ධානං කතීහි ආපත්තික්ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතානීති ආදිපහෙදෙ සඞ්ගහවාරෝ මේථුනං ධම්මං පතිසෙවන්තස්ස ආපත්තියෝ ඡත්තාං ආපත්තිසමුට්ඨානානං කතීහි සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨහන්තීති ආදිපහෙදෙ සමුට්ඨානවාරෝ මේථුනං ධම්මං පතිසෙවන්තස්ස ආපත්තියෝ චතුන්නං අධිකරණානං කතමං අධිකරණන්ති ආදිපහෙදෙ අධිකරණවාරෝ මේථුනං ධම්මං පතිසෙවන්තස්ස ආපත්තියෝ සත්තන්නං කතීහි සමථෙහි සම්මන්තීති ආදිපහෙදෙ සමථවාරෝ තදනන්තරෝ සඞ්ඛ්‍යවසෙනෙව ඉමෙසන්තවාරා උත්තානත්ථාඑව, තතොපරං මේථුනංධම්මං පතිසෙවනපච්චයා පාරාජිකං කත්‍ථ පඤ්ඤත්තන්ති ආදිනානත්තෙන පුන පච්චයවසෙන එකෝ පඤ්ඤත්තිවාරෝ. තස්සවසෙන පුරිමසදිසාඑව කතාපත්ති වාරදයෝ සත්තවාරාති එවං අපරෙපි අට්ඨවාරවුත්තා තෙපි උත්තානත්ථාඑව. ඉතිඉමෙ අට්ඨ පුරිමා අට්ඨාති මහාවිභඞ්ගෙ සොළසවාරා දසසිතා තතොපරං තෙනෙව නයෙන භික්ඛුණීවිභඞ්ගෙපි සොළසවාරා ආගතාති එවම්මෙ උභතොවිභඞ්ගෙ චත්තිංසවාරා පාළිනයෙනෙව වෙදිතබ්බා. නහෙත්‍ථ කිඤ්චිප්‍රබෙධ අත්‍රනිවිත්තානාම අත්‍රිභාවදන්තරායෙන සමුට්ඨානභාවය අනත්තාඉති නිච්ඡයාති අනත්තාඉති නිච්ඡිතා. සහාග ධම්මානන්ති අනිච්චා කාරුදීහි සහාගානං සඞ්ඛත ධම්මානං නාමමත්තං නානායනිති නාමමත්තන්තම්පි නපඤ්ඤායති දුක්ඛාභාතිනන්ති දුක්ඛඝාතනං ඛඞ්කායව මාතිකාති ඛඞ්කා යාව මාතිකාතිඅත්‍රෙථා, අයමෙවථා පාඨෙ. සමුට්ඨානතියතො භාවනන්ති සමුට්ඨානං නියතොභාවතං නියතභාවතං නියත සමුට්ඨානන්ති අත්‍රෙථා. එ තෙන භූතාරොචනා- චොරිවුට්ඨාපන- අනනුඤ්ඤාතසික්ඛා පදත්තයස්ස සඞ්ගහෙ පච්චෙ තබ්බෙ එතානෙවගි තීනි සික්ඛාපදානි නියතසමුට්ඨානානි, අඤ්ඤතගි සඞ්ගි අසමන්නා සමුට්ඨානානි, සමෙහදං නිදානඤ්ච ඤඤත්තන්ති අඤ්ඤවපි සමෙහදඤ්ච නිදානංච භාත්‍ථ සමෙහදවචනෙන සමුට්ඨාන සමෙහදස්ස ගහණං පච්චෙතබ්බං තානිගි තීනි සික්ඛාපදානි ඨපෙත්වා සෙසානී සමන්නා සමුට්ඨානානි, නිදාන වචනෙන සික්ඛාපදානං පඤ්ඤත්ති දෙසසඞ්ඛාතං නිදානං පච්චෙ තබ්බං, සුත්තෙන දිස්සන්නි උපරිති සික්ඛා පදානං සමුට්ඨානියමෙ සමෙහදෙ, නිදානන්ති, ඉමානි තීනි සුත්තතොගි එව දිස්සන්ති පඤ්ඤායන්තීති අත්‍රෙථා භාත්‍ථ එතෙන සමුට්ඨානෙන සමුට්ඨානි කායතොච චිත්තතො වාති ආදිමි භාව පුරිමනයෙනෙව සමුට්ඨානියමෙව සමෙහදෙව දිස්සන්ති-ඉතරවපන නිදානං නාම

වෙසාලියාරාජගහෙ සාවත්‍ථියාව ආළවි
කොසම්බියා ච සක්‍යෙසු භග්ගාසුච පඤ්ඤත්තානි.

එවං උපරි දිස්සති පරතොං ආගතෙ සුත්තෙන දිස්සතීති වෙදිතබ්බං. විභඞ්ගෙ ච්සුති ගාථාය අයමත්‍රෙථා—යං සික්ඛාපදං ච්සු විභඞ්ගෙසු පඤ්ඤත්තං, උපොථදිවසෙ භික්ඛුච භික්ඛුනියොච උද්දිසන්ති තස්ස යථානුලොමං සමුට්ඨානං පවක්ඛාමි තමෙසුණාථාති සංවරිත්වා නුභාසන්තංඛාති සංවරිත්තංච භාසනුභාසනංච, අතිරෙකඤංච චීවරන්ති අතිරෙකචීවරං සාසීතන්ති අත්‍රෙථා, ලොමානි පදසෙ ධමෙමොති එළකලොමානිච පදසෙ ධමෙමොච භූතං සංවිධානෙනවාති භූතාරොචනංච සංවිදහිත්වා අඛානපරිභාජනංච ථෙය්‍යදෙසන වොරිංවාති ථෙය්‍යසත්‍ථොච ඡත්තුපාහණස්ස අගිලානස්ස ධම්ම දෙසනාච චොරිවුට්ඨාපනංච අනනුඤ්ඤාතඤ්ච තෙරසාති මාතා පිතු සාමි

සෙනි අභාභුසඤ්ඤායාය සද්ධිං ඉමානි තෙරස සමුට්ඨානානි හොන්ති. සදිසා ඉධ දිසාරෙති, ඉධ උභතෝ විභංගෙ එකෙසු තෙරස සමුට්ඨාන සීසෙසු එකෙකසීසං අඤ්ඤානිපි සදිසානි සමට්ඨානානි දිසාන්නි, ඉදානි තානිදස්සෙතුං මෙථුනං සුක්කඤ සංසග්ගොනි ආදිවුත්තං තත්ථ මෙථුනන්ති ඉදං තාව පඨම පාරාජිකං නාම එකං සමුට්ඨාන සීසං සෙසානි තෙන සදිසානි, තත්ථ සුක්කඤ සංසග්ගොවාති සුක්කවිසට්ඨිවෙව කායසංසග්ගා ව අනියතා පඨමිකාති පඨමං අනියත සික්ඛාපදං පුබ්බුපපරිපාවිතානි ඤානං භුබ්බුපගතංභික්ඛුනෝ සික්ඛාපදංව නිසග්ගිපරිපාවිත පිණ්ඩපාත සික්ඛාපදංච රහෝ නිසජ්ජා සහානි භික්ඛුනියා සහානි භික්ඛුනියා සද්ධිං රහෝ නිසජ්ජ සික්ඛාපදඤ්ච සහොජනෙ රහෝ චෙවාති සහොජනෙ කුලෙ අනුපඛජ්ජනිසජ්ජ සික්ඛාපදඤ්ච වෙරහෝ නිසජ්ජ සික්ඛාපදානිව අඞ්ගුලි උදකොහසනෙනි අඞ්ගුලිපතොදකසඤ්ච උදකෙ හසධම්ම සික්ඛාපදඤ්ච ගහාරෙ උභතිරෙවෙවාති පහාරදාන සික්ඛාපදඤ්ච තලඝතාසික උගගිරණ සික්ඛා පදඤ්ච තෙපඤ්ඤාසාව සෙඛියානි පරිමණ්ඩලනිවාසනාදීනි බුද්ධක වණ්ණනාවසානෙ වුත්තානි තෙපඤ්ඤාය සෙඛිය සික්ඛාපදානිව අධික්ඛගාමිං වස්සුතානි භික්ඛුනීනං අධික්ඛගාසික්ඛාපදඤ්ච ගාමන්තරගමනං අවස්සුතා අවස්සුතස්ස හත්ථතො ඛාදනීය භොජනීය ගහණසික්ඛා පදඤ්ච තලමට්ඨඤ්ච සුඛිකාති තලඝාතකං ජාතුමඤං උදකසුඛිකාදියනඤ්ච වස්සං වුත්ථාව ඔවාදන්ති වස්සං වුත්ථා ඡපදඤ්ච යොජනානි සික්ඛාපදඤ්ච ඔවාදය ආගමන සික්ඛාපදඤ්ච නානුබන්ධෙ පවත්තනිනන්ති යාපන භික්ඛුනි වුත්ථපිතං පවත්තනිං වෙවස්සානි නානුබන්ධෙය්‍යානි වුත්තසික්ඛාපදඤ්ච ඉමෙ සික්ඛානි ඉමා සික්ඛායො, ලිඞ්ගවිපරියායොතතෝ කායමානසිකා කතානි කායචිත්ත සමුට්ඨාන කථා...අදින්නාදානන්ති ඉදංතාව අදින්නාදානන්ති වා දුතියපාරාජිකන්ති වා එකං සමට්ඨානසීසං සෙසානිතෙනසදිසානි තත්ථවිගහගුහනාතරන්ති මනුස්සවිග්ගහ උත්තරි මනුස්සධම්ම සික්ඛාපදානි දුට්ඨුල්ල අත්තකාමිනන්ති, දුට්ඨුල්ලවාචා, අත්තකාම පාරිචරිය සික්ඛාපදානි අමූලාඅඤ්ඤභාගියානි වෙ දුඨදෙස සික්ඛාපදානි අනියතා දුතියිකාති දුතියං අනියතඉඝික්ඛාපදං අවිඤ්ඤු පරිණාමනෙනි සාමංචිවරං දත්වා අවඝින්නඤ්ච සංඝිකලාභස්ස අත්තනො පරිණාමනඤ්ච මූසා ඔමස පෙසුන්‍යානි මූසාවාදෙච ඔමසවාදෙච භික්ඛුපෙසුඤ්ච දුට්ඨුල්ල පඨවිඛණෙනි දුට්ඨුල්ලාපත්තිං ආරොචනඤ්ච පඨවි ඛණඤ්ච භූතං අඤ්ඤය උජ්ඣාපෙනි භූතගාම අඤ්ඤවාදක උජ්ඣාපනක සික්ඛාපදානි නිකඛඩ්ඪනං සිඤ්චනඤ්චාති විහාරතො නිකඛඩ්ඪනඤ්ච උද කෙන නිණ්ඩෙති සිඤ්චනඤ්ච ආමිසඤ්චු භුත්තාවීති, ආමිසඤ්චු භික්ඛුනියො ඔවදන්තීති සික්ඛාපදඤ්ච භූතාවී අනතිරිත්තෙන ඛාදනියාදිනා පවාරණ සික්ඛාපදඤ්ච එති අනාදරි හිංසානි, එභාවූසො ගාමංවානි සික්ඛාපදඤ්ච අනාදරියඤ්ච භික්ඛුහිංසාපනකඤ්ච අපනිධෙව ජීවිතනන්ති, පහාණදිනං අප නිධාන සික්ඛාපදඤ්ච සඤ්චිච්චපාණං ජීවිතා වොරොපනඤ්ච ජානං සපපාණ කං කම්මන්ති ජානංසපපාණක උදකසික්ඛාපදඤ්ච පනකම්මාය උකෙකාට නඤ්ච ඌනවස්වාසනානි ඌනවීසති වස්සසික්ඛාපදඤ්ච උක්කිත්තකෙන සඞ්ඝ සංවාසසික්ඛාපදඤ්ච නාසිතක සාමණෙර සමොගසික්ඛාපදඤ්ච සහ ධම්මිකං විලෙඛාති සහධම්මිකංවුච්චමානසික්ඛාපදඤ්ච විලෙඛාය සංවත්ත නාතීති ආගතසික්ඛාපදඤ්ච මොහො අමූලකෙනවාති මොහනෙ පාචිත්තිය සික්ඛාපදඤ්චඅමූලකෙනඅඤ්ඤභාගියෙනඅනුඛඤ්ඤන සික්ඛාපදඤ්ච කුක්කුච්චව ධම්මිකං චීවරං දත්වාති ඤත්තිවිපත්තිවිපත්ති උපදහනංවි ධම්මිකානං කම්මානං ඡන්දං

දත්වා ඛීයනංව චීවරං දත්වා ඛීයනංව පරිණාමෙය්‍ය පුග්ගලෙති සංඝිකංලාභං පුග්ගලස්ස පරිණාමනසික්ඛාපදං කින්තෙ අකාලං අච්ඡින්දෙති කින්තෙ අය්‍යෙ, එසොපුරිසපුග්ගලො කරිස්සතීති ආගතසික්ඛා පදංව අකාල චීවරං කාලචීවරන්ති අධිඨහිත්වා භාජනසික්ඛාපදංව, භික්ඛුණියාසඞ්ඝිං චීවරං පරිවත්තෙත්වා අච්ඡින්දනසික්ඛා පදංව දුග්ගහිතිරයෙනවාති දුග්ගහිතෙන දුප්පධාරිතෙන පරං උජ්ඣාපන සික්ඛා පදංව නිරයෙන වා බ්‍රහමචරියෙන වා අභිසපන සික්ඛාපදංව ගණං විභඞ්ගදුබ්බලන්ති, ගණස්සචීවරලාභං අන්තරායං කරෙය්‍යාතිව ධම්මිකං චීවර විභඞ්ගං පටිබාහෙය්‍යාතිව දුබ්බලචීවර පච්චාසාය චීවරකාලසමයං අතික්කමෙය්‍යාතිව වුත්තසික්ඛා පදානි කඨිනා ඵාසු පස්සයන්ති ධම්මිකං කඨිනුඞ්ගාරං පටි බාහෙය්‍ය භික්ඛුණියා සඤ්චිච්ච අඵාසුං කරෙය්‍ය භික්ඛුණියා උපස්සයං දත්වා කුපිතා අනත්තමනා නික්කඩ්ඪෙය්‍යවාති වුත්තසික්ඛා පදානි අක්කොස චණ්ඩි මච්ඡරිති භික්ඛුං අක්කොසෙය්‍යවා පරිභාසෙය්‍ය වා චණ්ඩිකතා ගණං පරභාසෙය්‍ය කුලෙ මච්ඡරිනී අස්සාති වුත්තසික්ඛා පදානි ගබ්භිනිංව පායන්තියාති ගබ්භිනිං වුඨාපෙය්‍ය පායන්තිං වුඨාපෙය්‍යාති වුත්ත සික්ඛාපදානි චෙවස්සා සික්ඛා සංඝෙනාති චෙවස්සානි ඡසුධම්මෙසු අසික්ඛිත සික්ඛං සික්ඛමානං වුට්ඨාපෙය්‍ය සික්ඛිත සික්ඛං සික්ඛමානං සංඝෙන අසම්මතං වුඨාපෙය්‍යාති වුත්තසික්ඛාපදානි තයොචෙව ගිහිගතාති ඌනචාදස වස්සං ගිහිගතං පරිපුණ්ණං චාදස වස්සං ගිහිගතං චෙවස්සානි ඡසුධම්මෙසු අසික්ඛිත සික්ඛං චෙවස්සානි සික්ඛිත සික්ඛං සංඝෙන අසම්මතන්ති වුත්ත සික්ඛා පදානි කුමාරිභූතා තිස්සොති ඌනචීසතිවස්සං කුමාරිභූතන්ති ආදිනානයෙනවුත්තා තිස්සො ඌනචාදසසම්මතාති ඌනචාදසවස්සා වුඨාපෙය්‍ය පරිපුණ්ණචාදස වස්සා සංඝෙන අසම්මතා වුඨාපෙය්‍යාති වුත්තසික්ඛාපදවයං අලංතාව සොකාවාසන්ති අලංතාව තෙ අය්‍යෙ වුඨාපිතෙනාතිව චණ්ඩිං සොකාවාසං සික්ඛමානං වුඨාපෙය්‍යාතිව වුත්ත සික්ඛා පදවයං ඡන්දා අනුවස්සාව චෙති පරිවාසික ඡන්දදානෙන සික්ඛමානං වුඨාපෙය්‍ය අනුවස්සං වුඨාපෙය්‍ය එකං වස්සං චෙ වුඨාපෙය්‍යාති වුත්ත සික්ඛාපදත්තයංසමුඨානා නිකාකථාති තිකසමුඨානකථා..... සඤ්චරි කුටිවිහාරොති සංචරිත්තං සඤ්ඤාචිකාය කුටිකරණං මහල්ලක විහාරකරණංව ධොවනංව පටිග්ගහොති අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුණියා පුරාණචීවරධොවාපනංව චීවරපටිග්ගහනංව විඤ්ඤත්තුත්තරි අභිහඬුන්ති අඤ්ඤාතකං ගහපති චීවරවිඤ්ඤාපනං තතුත්තරිසාදියන සික්ඛාපදංව උභින්නං දූතකෙනවාති චීවරචෙතාපන්නං උපක්ඛටං හොතීති ආගත සික්ඛාපදවයංව දූතෙන චීවරචෙතාපන්න පහිත සික්ඛාපදංව කොසියසුඩවෙ භාගා ඡබ්බස්සානි නිසීදනන්ති කොසියමිස්සකං සන්ථතන්ති ආදීනි පංචසික්ඛාපදානි රිඤ්චන්ති රූපිකාචෙවාති විභඞ්ගෙරිඤ්චන්ති උද්දෙසන්ති ආගතං එළකලොම ධොවාපන රූපිය පටිග්ගහනසික්ඛාපදංව උභොනානප්පකාරකාති රූපිය සංවොහාර කය විකකයසික්ඛාපදවයං ඌනබන්ධන වස්සිකාති ඌනපංචබන්ධන පත්තසික්ඛාපදංව වස්සිකසාටිකසික්ඛාපදංව සුත්තං විකප්පනෙන වාති සුත්තං විඤ්ඤාපෙත්වා චීවර වායාපනං ව තන්තවායෙ උපසඞ්කමිත්වා චීවරෙ විකප්පාපජ්ජනංව චාරදාන සිබ්බානි චාතියාව චාරකොසා අග්ගළඨපනාය අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා චීවරං දදෙය්‍ය චීවරං සිබ්බෙය්‍යාති වුත්ත සික්ඛාපදත්තයං පූවපච්චය ජෝතිවාති පූවෙහිවා මන්ථෙහි අභිහඬුං පවාරණ සික්ඛාපදං චාතුමාසප්පච්චයපවාරණා ජෝති

සමාදහන සික්ඛාපදුතිව රහනං සුවිමංචොව තූලංතිසිදන භාණ්ඩුව වසති නාව සුගතෙනොති රහන සික්ඛාපදං වෙව සුවිසර සික්ඛාපදුදිනිව සත්ත සික්ඛාපදුති විසඳුඳුහති අසඳුඳුං වෙතාපනාතෙ සංඝිකාමහා ජනිකා මෙ ප්‍රඥාලා-ලහුකානරුති යාපන භික්ඛූනී අසඳුඳුං විසඳුඳුපෙන්ති අසඳුඳුං විසඳුඳුපෙය්‍යාති ආදිනි නවසික්ඛාපදුති මෙ විකාසා සාරිකාවාති උච්චාරංවා පසාවංවා සඞ්කාරංවා විකාසංවා තිරොකුඩ්ඩවා තිරොපාකාරෙවා ඡඩ්ඩෙය්‍යවා-ඡඩ්ඩාපෙය්‍යවා හරිතෙ ඡඩ්ඩෙය්‍යවා ඡඩ්ඩාපෙය්‍යවාති එවං මුත්තානි මෙමිකාස සික්ඛාපදුනිව උදකසාරිකා සික්ඛාපදංව සම්මණ්ච්ඡරං කාවාති සමණ චීවරං දදෙය්‍යාති ඉදමේතං සඞ්ඛායවුත්තං, හෙදුනුවත්ත දුබ්බව දුස දුඤ්ඵල දිඨිවාති සංඝභෙදුනු වත්තඤ දුබ්බව කුලදූසක දුඤ්ඵල පරිච්ඡාදන දිඨි අපපරි නිසඤ්ඤ්න සික්ඛාපදුති ඡඳං උජ්ජගඞ්කා මෙවාති, ඡඳං අදත්වා ගමනඝික්ඛාපදං උජ්ජගඞ්කාය අනන්තරඝරෙ ගමන නිසීදන සික්ඛාදුවයංව, මෙව සදුති අපපඝදෙ, අනන්තරඝරෙ ගමිස්සාමි නිසීදිස්සා මීති සික්ඛාපදවයංව නබ්‍යාහරෙති නඝඝබලෙන මුඛෙන බ්‍යාහරිස්සාමීති සික්ඛාපදං ඡමා නීචාසනෙ යානං පවිඡතො උපපථෙනවාති ඡමායං නිසීදි දිත්වා තිවෙ ආසනෙ නිසීදිත්වා සිතෙන නිසින්නස්ස පවිඡතො ගවිඡනෙන පුරතො ගවිඡන්නස්ස උපපථෙන ගවිඡනෙන පථෙන ගවිඡන්නස්ස ධම්ම දෙසන සික්ඛාපදුති වඡ්ජානුවත්ති ගහනානි වඡ්ජ පරිච්ඡාදන උකඛිත්තානුවත්තන ගළ ගහනාදි සඞ්ඛාතානි තිණ්ණිපාරුඡ්නානි ඔසාරෙ පච්චාවික්කනානි අනපලොකෙත්වා කාරක සංඝං අනඤ්ඤය ගණ්ඨිඝණ්ඨිං ඔසාරෙය්‍යානිව බුබං පච්චක්කාමීතිව වුත්තසික්ඛාපදවයං කිසමිං සංසඨා මෙ විඤ්ඤි කිත්තංවිදෙව අධිකරණෙ පච්චාකාතානිව භික්ඛුනියො පනෙව සංසඨා විහරන්තීනිව යා පන භික්ඛුනි එවං වදෙය්‍ය සංසඨාව අය්‍යෙ තුමෙහි විහරථාතිව අත්තානං වඩ්ඪා වඩ්ඪා රෙදෙය්‍යාති ච වුත්තසික්ඛා පදුති, විසිබෙබදුකඛිතායවාති භික්ඛුනියාචීවරං විසිබෙබබ්බාවාවිසිබබාපෙබ්බාවෙනිව දුක්ඛිතංසහ ජීවිතික්ඛිව වුත්තඝ සික්ඛාපදවයං පුනසංසඨා නවූපසමෙති සංසඨාවිහරෙය්‍යගහපතිනාදාගහපතිපුත්තෙනවාති එවංපන වුත්ත සංසඨ සික්ඛාපදං,එභයෙ ඉමං අධිකරණං වූපසමෙතිති වුච්චමානා සාඛුති පරිසු ඡීඨිංසා පඨමඅපනාරාසිකිති නෙව වූපසමෙය්‍යාති වුත්තසික්ඛාපදංව ආරාමංවපවාරණාකිරාණාසභික්ඛුකංආරාමං අනාපුච්ඡා පවිසෙය්‍යාතිව උභතො සංඝෙ තීනිඨානෙඝි නඋවාරෙය්‍යානිව වුත්තපදවයං අභිඩ්ඩඝඡීවිනිං මෙති අඞ්ඩමාසං භික්ඛුනියා භික්ඛුඝඝතා මෙ ධම්මා පවාරිංඝිත්තබබාති වුත්ත සික්ඛාපදංව සඝජීවිනිං වූඨාපෙබ්බා මෙ වඝසාති නෙවඅනුග්ගණ්හෙය්‍ය සඝ ජීවිනිං වූඨාපෙබ්බා නෙව වූපකාසෙය්‍යාති වුත්ත සික්ඛාපදවයංචී චීවරංඅනු ඛඞ්ගාති සමෙමෙතං අය්‍යෙචීවරං දඝසි එවාඝාතං වූඨාපෙසඝාමීතිව සමෙමං තං අය්‍ය මෙවඝාති අනුඛඞ්ඝසි එවාඝාතං වූඨාපෙසඝාමීතිව වුත්තසික්ඛාපදවයං උඛතං කඨිනං තිතීති නිසින චීවරසම්ං භික්ඛුනා උඛතාසම්ං කඨිනෙති වුත්ඝාති ආදිනොව තීණි සික්ඛාපදුති පඨමං පත්ත හෙස ජ්‍ජනි දසාහපරමං අතිරෙකපත්තොති වුත්ත පඨමපත්ත සික්ඛාපදංව පරි සාසනියාති හෙසජ්ජාතීති වුත්තසික්ඛාපදංව අචෙවඛාවාපි සාසඞ්කනති අචෙවකාචීවර සික්ඛාපදංව තදනන්තරමෙව සාසඞ්ක සික්ඛාපදංව පකක මන්තෙනව වෙති තං පකකමන්තෙනාතෙව උඞ්රෙය්‍යාති භූතගාමවගොව වුත්තසික්ඛාපදවයං උපසඝයං පරමපරනති භික්ඛුනූපසඝයං ඝනත්වා භික්ඛු නියො ඔවදෙය්‍යාතිව පරම්ප රභොජනෙ පාචිත්තියනතිව වුත්තසික්ඛා

පදවසං අනතිරිත්තං නීහිත්තභාජනේ අනතිරිත්තං ඛාදනීයං වා හිමේති තෝ සහතෙනා සමාතොනිව වුත්තනයිකඛාපදවසං හිතපපරසෙසුමිකාලෙති සාමිං චීවරං විසාපෙත්වාතිව රසෙසු බහුතියසසාතිව විකාලෙගහිතං පවි සෙයසාතිව වුත්තසිකඛාපදත්තයං වොසාරසසුසනෙහවාති වොසසමාන රූපා ඡිනාතිව තථාරූපෙසු ආරසසුසුහෙසු සෙනාසනෙසු ප්‍රුබ්බ අපපවිසං හිදිතහතිව වුත්තසිකඛාපදවසං උසසයසනතිවයංවාති උසසවාදිනා තිව පත්තසනතිවසං තරෙයසාතිව වුත්තසිකඛාපදවසං පුරපවිසිමිකාලෙ වාති යාවතහිසඛුනී පරෙහතතං කුලානි උපසඛසමිත්වාතිව පවිසාහත්තා කුලානි උපසඛසමිත්වාතිව විකාලෙකුලානි උපසඛසමිත්වාතිව වුත්ත සිකඛා පදත්තයං පංචහිතා සඛිකමුනීති පංචිහිතා සංසාරිවාරං අනිසසාමෙසසා තිව චීවර සංකමනියං ධාරෙසසාතිව වුත්තසිකඛාපදවසං මෙ ආවිසථෙන වාති ආවිසථ චීවරං අභිසසජිත්වා පරිභුසෙජසස ආවිසථං අනිසසජිත්වා වාරිතං පඤ්ඤමෙසසාතිව එවං ආවිසථෙනසඛි වුත්තසිකඛාපදතිව වෙ පසාඛෙ ආසනෙවෙවාති පසාඛෙ හිතං ගණ්ඨිවාතිව නිසඛුසස සුරතෙ අනාපුච්ඡා ආසනෙ නිසිදෙසසාතිව විහතසිකඛාපදවසං එළුතලොමී මෙසෙසසාති එළුතලොමි සිකඛාපදං වෙව මෙව සහසෙසස සිකඛාපදති ආහවිවිසණ්ඩ හොජනනති,ආහවිවිසදා සිකඛාපදංව ආවිසථ පිණ්ඩහොජ න සිකඛාපදංව ගණ විකාලි සහතිසි ගණභොජන විකාලභොජන සහති ධාරා සිකඛාපදත්තයං දනතපොණෙන වෙලසාති දනතපොණ සිකඛා පදංචඅවෙලනසිකඛාපදංව උයසුසහාසෙනං උසෙසාධිතිඨසුතතං සෙනං දසසනාය ගවෙසිසස යෙනායවසෙසස උසෙසාධිතාංවා-පෙ-අඛිිතදසසනංවා ගවෙසිසසාති වුත්තසිකඛාපදත්තයං සුරා සුරාපාන සිකඛාපදංව ඔරෙනඋම්මාද නහාන සිකඛාපදංව දුබබණෙණ වෙදසනිකානි තිණණං දුබබණණ කාරණානහති වුත්තසිකඛාපදංව වුත්තාවසෙස පාටි දෙසනියවියංව ලසණූපහිසෙනවචනාති ලහුණ සිකඛාපදං හිකඛුසස හුසුල් හනසස පාතිසෙනවා තිවිපහෙනවා උපහිසෙසසාති වුත්ත සිකඛාපදං නවිමාවා නීතංවා විදිතංවා දසසනාය ගවෙසිසසාති වුත්තසිකඛාපදංව ඉතොපරං පාළිං විවරිත්වා ලිඛිතබ්බා. යථාපන අත්ථං වණණයිසසාම එව මෙව අනුසඛාතමෙව වෙදිතබ්බා. නහානං අපරණං සෙසසාති නහා නාගයෙසස එසසවිවරණ පාපුරණ භූවෙවෙසසුං එකමසෙව භූවෙවෙසසුනති වුත්තසිකඛාපදත්තයං, අනෙතාරමේ හථා බහිනි අනෙතාරඛේ සාසඛිකා සමිසසා නිරොරඛේ සාසඛිකා සම්මෙහති වුත්ත සිකඛාපදවසං අනෙතා වසසං විහාසාගාරනහි අනෙතාවසසං වාරිතං පඤ්ඤමෙසස රාජාගාරංවා විහාසාගාරංවා —පෙ— පොතඛ්ඛිරිවා දසසනාය ගවෙසිසසාති වුත්ත සිකඛාපදවසං ආසඛිං සුඛහනහාතහාතාති ආසඛිංවා පලලඛිකංවා පරි භුසෙජසස සුත්තං භනෙතසසාති වුත්ත සිකඛාපදවසං වෙසසාවචිං සහසථා චාති ගිහි වෙසසාවචිවං කරෙසස අගාරිනසසාවා පරිඛබාජකසසවා පරිඛබාජි කාසයවා සහසථා ඛාදනීයංවා හොජජියංවා දදෙසසාති වුත්තසිකඛාපදවසං අනිකඛිතා වාසෙන චානි අනිකඛිතෙ ආවාසෙ වසසං වසෙසසාති ඉදමේතං සඛිසසවුත්තං ඡත්තං යානඤච සංඝාණිනති ඡත්තුපාහනං ධාරෙසස යානෙන යානෙසස සංඝාණිං ධාරෙසසාති වුත්ත සිකඛාපදත්තයං අලඛිකාර ගඛ්ධවාසිතනති ඉත්ථාලංකාරං ධාරෙසස ගඛ්ධ චුණණකෙන නහාසෙසස වාසිතකෙන පිසඤ්ඤකෙන නහාසෙසසාති වුත්ත සිකඛාපදත්තසං සිකඛිනිනි

ආදිනා නිකබූනියා උම්මද්දාපෙය්‍යානි ආදීනි චත්තාරිසික්ඛාපදානි වුත්තානි අසඞ්කාචිත්තා ආපත්තිනි අසඞ්කාචිත්තාගාමං පටිසෙය්‍ය පාචිත්තියන්ති එවං වුත්ත ආපත්තිව චත්තාරිය චතුත්තරිති එතානි සබ්බානිපි චතුවත්තාරීස සික්ඛාපදානි වුත්තානි කායෙන නවාචාචිත්තෙන්න කායවිත්තෙන්න නවාච තොහි කායෙනවෙව කායවිත්තෙන්නව සමුට්ඨහන්ති, නවාචා විඤ්ඤත්ත නවා චතොහි අත්ථෝ, වෙසමුට්ඨානිකා සබ්බෙසම්ා එළකලොමිකාති ඉදං උත්තා නත්ථමේව පදසුද්ධත්‍ර අසම්මිතාති පදසොධම්මං මාතුගාමස්ස ජපඤ්ඤ දාචාති ධම්මං දෙසෙය්‍ය අසුද්ධත්‍ර විඤ්ඤුනා පුරිසවිග්ගහෙන අසම්මතෝ භික්ඛුනියෝ ඔවදෙය්‍යාති වුත්ත සික්ඛාපදත්තයං, තථා අට්ඨගතෙනවාති අට්ඨගතෝ සුරියෙ ඔවදෙය්‍යාති ඉදමෙවං සඞ්ගය වුත්තං, නිරවඡ්ඡාන විඤ්ඤා චෙති නිරවඡ්ඡාන විඤ්ඤං පරියාපුණෙය්‍ය වාචෙය්‍යාති එවං වුත්ත සික්ඛාපද චයං, අනොඤ්ඤාසොව පුච්ඡනාති අනොඤ්ඤසන්තං භික්ඛුං පඤ්හං පුච්ඡෙය්‍යාති ඉදමෙතං සඞ්ගය වුත්තං.....අඤ්ඤං නාවං පණ්ඩිතන්ති භික්ඛුනියා සඞ්ඝං සංවිධාය එකඤ්ඤානමිගාං පටිපජ්ජෙය්‍ය එකං නාවං අභිරුහෙය්‍ය පණ්ඩිත හොජනානි අභිලාභෙනා අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤුපෙත්වා භුඤ්ජෙය්‍යාති වුත්ත සික්ඛාපදත්තයං, මාතුගාමෙන සංහරෙති මාතුගාමෙනසඞ්ඝං සංවිධාය ගමනඤ්ච සම්බාධෙ ලොමං සංහරෙය්‍යාති වුත්තසික්ඛාපදඤ්ච ධඤ්ඤං නිමන්තිතා වෙවානි ධඤ්ඤං විඤ්ඤුපෙත්වා වානිව නිමන්තිතාවා පවාරිතාවා ඛාදනියංවා භොජනියංවා ඛාදෙය්‍යවා භුඤ්ජෙය්‍යවානිව වුත්ත සික්ඛාපදඤ්ච, අඤ්ඤාති භික්ඛුනිනං වුත්තා අඤ්ඤාපරිදෙසනියාවා.....ථෙය්‍ය සත්ථ උපසඤ්ඤානි ථෙය්‍ය සත්ථෙන සඞ්ඝං සංවිධාය එකාඛාන මග්ගගමනඤ්ච උපසඤ්ඤානි භික්ඛකඤ්ච සූපංවිඤ්ඤඤුපනෙනවානි ඉදං සූපොදනවිඤ්ඤත්තිං සඞ්ඝායවුත්තං රත්තිං ඡන්නඤ්ච ඔකාසනන්ති රත්තාඛ්කාරෙ අපපදීපෙ පරිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ අජ්ඣොකාසෙ පුරිසෙන සඞ්ඝන්ති එවං වුත්ත සික්ඛාපදත්තයං, ඛල්ලහෙන සත්තමන්ති ඉදං තදනන්තරමෙව රජ්ජායවා ඛ්ලුහෙවා සිඞ්ඝාටකෙවා පුරිසෙන සඞ්ඝන්ති ආගතා සික්ඛාපදං සඞ්ඝාය වුත්තං.....ධම්ම දෙසනා සමුට්ඨානානි ඡත්ත දණ්ඩ සත්ථ ආවුධ පාදුකා උපාහන යාන සයන පල්ලඞ්ක වෙඨිත ඔගුණ්ඨිතා එකාදස උත්තානානෙව, එවං තාවසමහිත්ත සමුට්ඨානං වෙදිතබ්බං නියත සමුට්ඨානං පන නිවිධං තං එකෙකසෙව සික්ඛාපදස්ස හොති, තංවිසුං යෙව දස්සෙතුං භූතං කායෙන ජායන්ති ආදි වුත්තං. තං උත්තානමෙව, නෙත්ථ ධම්මානුලොමිකන්ති විනය පාළිධම්මස්ස අනුලොමනති. .....

සමුට්ඨාන සීසවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

———//———

ඉදානි ආපත්ති ආදි කොඨාසෙසු කොසල්ලජනනත්ථං කති ආපත්ති යොනි ආදිනානතයෙන මාතිකාංථපෙත්වා නිද්දෙසපරිනිද්දෙස වසෙන විභඞ්ගවුත්තෙනා, තත්ථ කතිආපත්තියොති මාතිකාගතෙ විභංගෙව ආගතාපත්ති පුච්ඡා, එසනයො දුතියපදෙපි කෙවලඤ්හත්ථ ආපත්තියොඑව රාසි වසෙන ඛණ්ඩිනි වුත්තා, විනීත වත්ථූනීති තාසං ආපත්තීනං විනය පුච්ඡා විනිතං විනයො, වූපසමොති, ඉදඤ්හි අත්ථතො එකං විනිතානියෙව විනීත වත්ථූනිති අයමෙත්ථ පදත්ථො, ඉදානි යෙසු කති ආපත්තියොහොනති, අසති කහොනති තෙ දස්සෙතුං කති අගාරවාති පුච්ඡාවයං, විනීත වත්ථූනීති

අයං පන තෙසං අගාරවානං විනයපුච්ඡා යස්මා පන තා ආපත්තියො විපත්තිං ආපත්තා නාම නත්ථි තස්මා කති විපත්තියොති අයං ආපත්තීනං විපත්තිභාව පුච්ඡා, කති ආපත්ති සමුඨානානීති තාසං යෙව ආපත්තීනං සමුඨාන පුච්ඡා, වීවාද මූලානි අනුවාදමූලානීති, ඉමාවිවාදාධි කරණං අනුවාදාධිකරණන්ති ආගතානං විවාදානුවාදානං මූලපුච්ඡා සාරාණියා ධම්මාති විවාදානු වාදමූලානං අභාවකරධම්මපුච්ඡා භෙදකරවත්ථූනීති අයං භෙදන සංවත්තනිකංවා අධිකරණන්ති ආදීසු වුත්තභෙදකර පුච්ඡා අධිකරණානීති භෙදකරවත්ථූසු සති උප්පජ්ජන ධම්මපුච්ඡා, සමථාති තෙසංයෙව වූපසමන ධම්මපුච්ඡා පඤ්චආපත්තියොති, මෘතිකාය ආගතවසෙන වුත්තා, සත්තාති විභඞ්ග ආගතවසෙන ආරකා එතෙහිරමතීති ආරති, ආභුසොවා රති ආරති විනාඑතෙහි රමතීති විරති පච්චෙකං පච්චෙකං විරතීති පටිවිරති, වෙරං මනති විනාසෙතීති වෙරමණී නඑතාය එතෙ ආපත්තික්ඛන්ධා කරියන්තීති අක්‍රියා, යං එතාය අසති ආපත්තික්ඛන්ධකරණං උප්පජ්ජෙය්‍ය තස්ස පටිපක්ඛතො අකරණං ආපත්තික්ඛන්ධ අජ්ඣාපත්තියා පටිපක්ඛතො අනජ්ඣාපත්ති, වෙලනතො වෙලා වෙලනතො විනාසනතොති අත්ථො, නිය්‍යානං සිනොති බන්ධති නිවාරෙතීති සෙතු, ආපත්තික්ඛන්ධාන මෙතං අධිවචනං, සොසෙතු එතායපඤ්ඤත්තියා හනතීති සෙතු ඝාතො, සෙස විනීත වත්ථුනිද්දෙසෙසුපි එසෙවනයො, බුඩෙ අගාරවාදීසු යොබුඩෙ ධරමානෙ උපඨානං නගච්ඡති, පරිනිබ්බුතෙ චෙතියඨානං බොධිඨානං නගච්ඡති, චෙතියංවාබොධිංවා නවන්දති, චෙතියඞ්ගනෙ සඡත්තො සඋපාහනො චරති, නත්ථෙතස්ස බුඩෙගාරවොතිවෙදිතබ්බො. යොපන සක්කොන්තො යෙව ධම්මසවනං නගච්ඡති, සරභඤ්ඤං නභණති ධම්මකථං නකථෙති ධම්මසවනග්ගං භින්දිත්වා ගච්ඡති වික්ඛිත්තොවාඅනාදරොවා නිසීදති නත්ථෙ තස්ස ධම්මෙ ගාරවො,යොථෙර නව මජ්ඣිමෙසු චිත්තීකාරං නපච්චුපඨාපෙති උපොසථාගාර විතක්කමාලකාදීසු කායපාගබහියං දස්සෙති, යථා වුඩ්ඪං නවන්දති නත්ථෙතස්ස සංඝෙ ගාරවො, තිස්සො සික්ඛා සමාදාය අසික්ඛමා නොයෙවපන සික්ඛාය අගාරවොති වෙදිතබ්බො. පමාදෙව සති විප්පවාසෙ තිඨමානොයෙව අප්පමාද ලක්ඛණං අබ්‍රූහයමානො අප්පමාදෙ අගාරවොති වෙදිතබ්බො තථා ආමිස පටිසන්ථාරං ධම්මපටිසන්ථාරන්ති ඉමං දුවිධං පටිසන්ථාරං අකරොන්තොයෙව පටි සන්ථාරෙ අගාරවොති වෙදිතබ්බො. ගාරව නිද්දෙසෙ වුත්ත විපරියායෙන අත්ථො වෙදිතබ්බො. විවාදමූලනිද්දෙසෙ සත්ථරිපි අගාරවොති ආදිනං බුඩෙ අගාරවාදීසු වුත්තනයෙනෙව අත්ථො වෙදිතබ්බො. අප්පතිස්සොති අනීච වුත්ති නසත්ථාරං ජෙඨකං කත්වා විහරති අජ්ඣත්තංවාති අත්තනො සන්තානෙවා අත්තනො පක්ඛෙවා සකාය පරිසායාති අත්ථො බහිඩාවාති පරසන්තානෙවා පරපක්ඛෙවා තත්‍රතුම්හෙති තස්මිං අජ්ඣත්ත බහිඩාභෙදෙ සපරසන්තානෙවා සපරපරිසායවා පහානාය වායමෙය්‍යාථාති මෙත්තා භාවනාදීහි නයෙහි පහානත්ථං වායමෙය්‍යාථ මෙත්තා භාවනාදිනයෙහි තං අජ්ඣත්තම්පි බහිඩාපි පහීයති අනවස්සවා යාති අප්පවත්තිභාවාය සන්දිඨි පරාමාසීති සකමෙව දිඨිං පරාමසති යං අත්තනාදිඨිගතං ඉදමෙව සච්චන්ති ගණ්හාති ආධානගාහිති දළ්හගාහි, අනුවාදමූලනිද්දෙසො කිඤ්චාපි විවාදමූල නිද්දෙසෙනෙව සමානො, අථ ඛො අඨාරසභෙද කරවත්ථූනි නිස්සාය විවදන්තානං කොධූපනාහාදයො විවාදමූලානි, තථා විවදන්තාපන සීලවිප්පත්ති ආදීසු අඤ්ඤතර විපත්තිං ආපජ්ජිත්වා අසුකො භික්ඛු අසුකංනාම විපත්තිං ආපන්නොති වා පාරාජිකං

ආපත්තිභාසි සංඝාදිසෙසං ආපත්තිභාසිනී වා අනුවදන්ති, එවං අනුවද
න්තානං තොඩ්ඩපනාහාදයෝ අනුවාදඵලානීති අයමෙත්ථ විසෙසෝ. සාරා
ණීය ධම්මෙනිදානෙ මෙත්තාවිහාරානිසංසතා කායකම්මං මෙත්තං කායකම්මං
නාම, වාචිවෙවරහොචාති සම්මුඛාච පරම්මුඛාම නින්දනවසෙන මිවරහම්මං
දිසු සහායභාව ගමනං සම්මුඛා කායකම්මං නාම, ඵෙරාතං පන පාදධොව
න මිජ්ජන වාතදුනාදිභෙදම්පි සඛබං සාමිචිකම්මං සම්මුඛා මෙත්තං කාය
කම්මං නාම, උභයෙනාපි දුන්නික්ඛිත්තානං දුරුහණ්ඩාදීනං නෙසු අ
මිකුසුදං අනඛා අහනනා දුන්නික්ඛිත්තානං විය පරිහාමනං පරම්මුඛා
මෙත්තං කායකම්මං නාම, අයමිධමෙවා සාරණීයොති, අයං මෙත්තා කාය
කම්ම සඛාතො ධම්මො සරිතබ්බා භාවිතබ්බා බහුලීකාතබ්බොති අත්ථො.
පුග්ගලං සෙසංකාතො හොති, හොපසන්නාචිත්තා අහොසපපුරිසොති අනුස්ස
රන්තීති අභිප්පායො, පියකරණොති තං පුග්ගලං සබ්බකම්මාරිහං පියං
කරොති, ගරුකරණොති තං පුග්ගලං සබ්බකම්මාරිහං ගරුං කරොති, සඛිභා
යති ආදීසු සබ්බකම්මාරීති සඛිභෙදබබභායාය හොති සඛිං අභිවාදය සම්
මොදනාථාය එකිභාවාය සංවත්තන්ති, මෙත්තං වචීකම්මන්ති ආදීසු දෙවභෙ
රො නිස්සඛෙරොති, එවං පගබ්භවචනං සම්මුඛාමෙත්තං වචීකම්මං නාම,
වීහාරෙ අසන්තෙ පන තංපවිසුවිජ්ජනඤ්ච තුණ්හි අභාණිකදෙවභෙරෝ කුතිං
අභාසතා නිස්සඛෙරෝ කදුනුබෝ ආගමිස්සතීති එවං මමායනවචනං පර
මුඛා මෙත්තං වචීකම්මං නාම, මෙත්තා සිනෙහ සිනිඛ්ඛානි පන නයකානි
උම්ලිලිතා පසන්නෙන මුඛෙන ඔලොකනං සම්මුඛාමෙත්තා මනොකම්මං
නාම, දෙවභෙරෝ නිස්සඛෙරෝ අරොගොහොතු අව්‍යාබඛොති සමිත්තා
හරණං පරම්මුඛාමෙත්තං මනොකම්මං නාම, අපපටිවිභත්ත හොගීති නෙව
ආමිසං පටිවිභජිතබ්බා භුඤ්ජ නපුග්ගලං යොගි එත්තකං පරෙසං දස්සාම්
එත්තකං අත්තනා භුඤ්ජිස්සාම එත්තකං වා අදුබබස්සව අදුබබස්සව දස්සාමි
එත්තකං අත්තනා භුඤ්ජිස්සාමීති විභජිතබ්බා භුඤ්ජති, අයං පටිවිභත්ත
හොගිනාම, අයං පන එවං අභාබා ආහනං පිණ්ඩපාතං ථෙරාසනාහොපලාය
දත්වා ගහිතාව සෙසං භුඤ්ජති, සිලවන්තෙතිති වචනතො දුස්සිලස්ස අදු
තුම්පි වට්ටති, සාරාණීයධම්ම පූරණෙන පන සබ්බසං දාතබ්බමෙවාති වුත්තං.
ගිලාන, ගිලානුපට්ඨාක, ආගන්තුක, ගමික, චීවරකම්මාදි පසුතානං වෙය්‍යා
දුතුම්පිවට්ටති, නහි එතෙවිත්තිවා දෙන්තන්න පුග්ගලවිභාගො කාතබ්බා
හොති, රත්තිසාභඤ්ඤ නිවත්ත ලාභඨානා විසෙසොභාබබෙබා යෙවාති අයං
කරොති. අබණ්ඩානීති ආදීසු යස්ස සත්තසු ආපත්තික්ඛන්ධෙසු ආදිම්හිවා
අන්තෙවා සික්ඛාපදං භින්නං හොති, තස්සසීලං පරියන්ත ඡින්නසාබලො
විය බණ්ඩං නාම, යස්ස පන වෙම්ජෙබ භින්නං තස්සමජ්ඣෙබ ඡිද්දසාබලො
විය ඡිද්දං නාම හොති, යස්සපරිපාටියා මෙ භින්නානි තස්සමිසියංවා
කුවිසියංවා උදිතෙන විසභාගවණ්ණෙන බාලරත්තාදීනං අඤ්ඤතරසරිර
වණ්ණ ගාවීවිය සබලංනාම හොති, යස්ස අනන්තරානන්තරා භින්නානි තස්ස
අනන්තරන්තරා විසභාගවණ්ණ බින්දුච්චිත්‍රා ගාවීවිය කම්මාසං නාමහොති.
යස්ස පන සබ්බෙන සබ්බං අභින්නානි සීලානි තස්ස තානි සීලානි අඛ
ණ්ඩානි අවිද්ධානි අසබලානි අකම්මාසානි නාම හොන්ති, තානිපනෙ තානි
භුජිස්සභාවකරණතො භුජිස්සානි විඤ්ඤූහි පසත්ථතා විඤ්ඤුප්පසත්ථානි,
තණ්හා දිට්ඨි අපරාමත්ථතා අපරාමට්ඨානි, උපචාරසමාධිං අපනා සමාධිං
වා සංවත්තයන්තීති සමාධිසංවත්තනිකානීති වුච්චන්ති, සීලසාමඤ්ඤගතො

විහරන්තී හෙතු හෙතු දිසාභාගෙසු විහරන්තෙති සාල්‍යාඤ්ඤසීලෙති නිකුලූති සඞ්ගං සමානභාවූපගත සීලෝ විහරති, යායංදිට්ඨි මනසඤ්ඤපුත්තා සම්මා දිට්ඨි, අරියානි නිය්‍යානිකානි නිය්‍යන්තීති නිය්‍යානිකා, තක්කාරස්සාති යොතථා කාරිහොති දුක්ඛක්ඛයාය යාති සඞ්ඛ්‍යුක්ඛස්ස ඛයත්ථං සෙසං යාවසමථෙහෙද පරියොසානා උත්තානත්ථමෙව.

උපසම්පදං පවිසිස්සන්ති උපසම්පදකඞ්ඛිතං පවිස්සං සන්තිදුනං සන්ති දෙසෙන්ති නිදුනෙනව නිදෙසෙනව සඞ්ග දාවජ්ජාම්, සමුක්කංසඵපදුනං සන්ති ආපත්තියොගි යාති තත්ථ සමුක්කංසාති උත්තමානි පදානි වුත්තානි හෙසං සමුක්කංසඵපදුනං උත්තමපදුනං සඞ්ඛිපතො සන්ති ආපත්තියො හොන්තීති යෙනකි යෙනපදෙන යායා ආපත්ති පඤ්ඤත්තා, සාසාසස්සාසස්ස පදස්ස ආපත්තීති වුච්චති. හෙන වුත්තං සමුක්කංසඵපදුනං සන්ති ආපත්තියොති, වෙ ආපත්තියොති ඒතෙවිසති වස්සං උපසම්පාදෙන්තස්ස පාචිත්තියං, සෙසෙසු සබ්බපදෙසු දුක්කටං, නිස්සොති නස්සහෙතු තෙ විනාසන්තෙතා හොතෙති අඤ්ඤාතිභෙදපුරෙක්ඛාරානං උපොසථ කරණෙ ථුල්ලච්චයං, උක්ඛිත්තාසෙන සඞ්ග උපොසථ කරණෙ පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති එවං උපොසථ කම්මෙ නිස්සො ආපත්තියො, එකාති එසතු පනාඝිකඞ්ඛතෙ එකා දුක්කටාපත්තියෙව, නිස්සොති භෙදපුරෙක්ඛාරස්ස පවාරයතො ථුල්ලච්චයං උක්ඛිත්තාසෙන සඞ්ග පාචිත්තියං සෙසෙසු දුක්කටන්ති එවං පවාරණාකම්මෙපි නිස්සො ආපත්තියො නිස්සොති වචනතරං උග්ගහෙත්වා මාරෙ නත්වා පාචිත්තියං රත්තෙන නිත්තෙන අඞ්ගජාතං ත්‍රුපනෙ ථුල්ලච්චයං ඉසෙසු දුක්කටන්ති එවං චම්මසංයුත්තෙපි නිස්සො ආපත්තියෙ හෙඤ්ජ්‍ය කම්මෙපි සමන්තාවඞ්ගුලෙ ථුල්ලච්චයං හොඤ්ජ්‍යාගුයා පාචිත්තියං සෙසෙසු දුක්කටන්ති එවං නිස්සො ආපත්තියෙ කතිනං හෙවලං පඤ්ඤත්තන්ති මෙව, නත්ති තත්ථ ආපත්ති විවර සංයුත්තෙ ඛුඞ්ග විර වාත විරෙසු ථුල්ලච්චයං අතිරෙක විවරෙ නිස්සඟියං සෙසෙසු දුක්කටන්ති, ඉමා නිස්සො ආපත්ති යො චමෙපඨමෙ එකා දුක්කටාපත්ති යෙව, කොසම්බක භම්මකාරකා පාරිවාසික සමුච්චයකම්මකරණාදීසු එකා දුක්කටා පත්තියෙව සම්ථකම්මකරණ ඡන්දදායකා බ්‍යත්ති බ්‍යත්තානං පාචිත්තියං සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමා වෙ ආපත්තියො, බුද්ධසාවකස්ස අත්තනො අඞ්ගජාතං ඡින්දති ථුල්ලච්චයං රෙමණෙ පාචිත්තියං සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමා නිස්සො ආපත්තියො සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ ගරුභණ්ඩවිස්සජ්ජනෙ ථුල්ලච්චයං සංඝිකා විහාර නික්කඩ්ඪනෙ පාචිත්තියං සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමානිස්සො ආපත්තියො, සංඝභෙදෙ භෙදකානු වත්තකානං ථුල්ලච්චයං ගණභොජනෙ පාචිත්තියන්ති ඉමා වෙ ආපත්තියො සමාචාරං පුච්ඡිස්සන්ති වුත්තෙ වත්තක්ඛන්ධකෙ එකා දුක්කටා පත්තියෙව, සාසඞ්ඛවභෙහස්ස අනාදරියෙන හොති. තථාපාති මොක්ඛඵපනෙ තිකඛුනිකඞ්ඛතෙ අපවාරණාය පාචිත්තියං සෙසෙසු දුක්කටන්ති වෙ ආපත්තියො. පඤ්චසතික සත්තසතිකෙසු කෙවලං ධම්මො සඞ්ගහං ආරොපිතො නත්ති තත්ථ ආපත්තීති.

ඛන්ධකපුඡාවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

ආපත්තිකරා ධම්මා ජානිතබ්බාති ආදීසු එකුත්තරිකනයෙ ආපත්තිකරා ධම්මානාම ඡ ආපත්ති සමුට්ඨානානි, එතෙසඤ්හි වසෙන පුග්ගලෝ ආපත්තිං ආපජ්ජති, නයතා ආපත්තිකරාති වුත්තා. අනාපත්තිකරා නාම

සත්ත සමථා, ආපත්ති ජානිතබ්බාති තස්මිං තස්මිං සික්ඛාපදෙව විභ ඞ්ගෙව වුත්තා ආපත්ති ජානිතබ්බා. අනාපත්තීති අනාපත්තිභික්ඛු අසාදියන්තස්සාති ආදිනා නයෙන අනාපත්ති ජානිතබ්බා. ලහුකාති ලහු කෙන විනයකම්මෙන විසුජ්ඣනතො පඤ්ච විධා ආපත්ති. ගරුකාති ගරු කෙන විනයකම්මෙන විසුජ්ඣනතො සංඝාදිසෙසා ආපත්ති කෙනචි ආකා රෙන අනාපත්තිභාවං උපනෙතුං අසක්කුණෙය්‍යතො පාරාජිකාපත්තිව සාවසෙසාති ඨපෙත්වා පාරාජිකං සෙසා, අනවසෙසාති පාරාජිකාපත්ති. වෙ ආපත්තික්ඛන්ධා දුඬ්ලලා අවසෙසා අදුඬ්ලලා, සප්පටිකම්මදුකං සාවසෙස දුකසදිසං දෙසනාගාමිනීදුකං ලහුක දුකසඞ්ගහිතං, අන්තරායිකාති සත්තපි ආපත්තියො සඤ්චිච්ච විතික්කන්තා සග්ගන්තරායං චෙව මොක්ඛන්තරායඤ්ච කරොන්තීති අන්තරායිකා, අජානන්තෙන විතික්කන්තාපන පඤ්ඤත්ති වජ්ජාපත්ති නෙවසග්ගන්තරායං නමොක්ඛන්තරායං කරොතීති අනන්තරා යිකා, අන්තරායිකං ආපන්නස්සාපි දෙසනාගාමිනිං දෙසෙත්වා වුඬානගාමිනි තො වුඬාය සුඞ්ප්පත්තස්ස සාමණෙරභූමියං ඨිතස්සව අවාරිතො සග්ග මොක්ඛමග්ගොති සාවජ්ජ පඤ්ඤත්තීති ලොකවජ්ජා, අනවජ්ජපඤ්ඤත්තීති පඤ්ඤත්තිවජ්ජා, ක්‍රියතො සමුඨිතොනාම යං කරොන්තො ආපජ්ජති පාරා ජිකා පත්තිවිය, අක්‍රියතොති යං අකරොන්තො ආපජ්ජති චීවරඅනධිඨානා පත්තිවිය,ක්‍රියාක්‍රියතොති යංකරොන්තොච අකරොන්තොචආපජ්ජතිකුටිකා රාපත්තිවිය, පුබ්බාපත්තීති පඨමං ආපන්නාපත්ති අපරාපත්තීති පාරිවාසිකා දීහිපච්ඡාආපන්නාපත්ති,පුබ්බාපත්තීනංඅන්තරාපත්තිනාමමූලවිසුඞ්ඩියා අන්ත රාපත්ති අපරාපත්තීනං අන්තරාපත්තිනාම අග්ඝවිසුඞ්ඩියා අන්තරාපත්ති. කුරුන්දියං පන පුබ්බාපත්ති නාම පඨමං ආපන්නා, අපරාපත්තිනාම මාන ත්තාරහකාලෙ ආපන්නා පුබ්බාපත්තිනං අන්තරාපත්තිනාම පරිවාසෙ ආපන්නා, අපරාපත්තීනං අන්තරාපත්තිනාම මානන්තචාරෙ ආපන්නාති වුත්තං, ඉදම්පිඑකෙන පරියායෙන යුජ්ජති, දෙසිතා ගණනූපිකා නාම යාධුරනික්ඛෙපං කත්වාපුන නආපජ්ජිස්සාමීති දෙසිතාහොති, අගණනූපිකා නාම යාධුර නික්ඛෙපං අකත්වා සඋස්සාහෙනෙව චිත්තෙන අපරිසුඞ්ඩෙන දෙසිතා හොති, අයඤ්හිදෙසිතගණනං නඋපෙති. අඨමෙවත්ථුස්මිං භික්ඛු නියා පාරාජිකමෙව හොති. පඤ්ඤත්ති ජානිතබ්බාති ආදීසුනවසු පදෙසු පඨ ම පාරාජික පුච්ඡාය වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. ථුල්ල වජ්ජාති ථුල්ලදොසෙ පඤ්ඤත්තාගරුකාපත්ති. අථුල්ලවජ්ජාති ලහුකාපත්ති ගිහීපටිසංයුත්තාති සුධම්මත්ථෙරස්ස ආපත්ති යාච ධම්මිකස්ස පටිස්සවස්ස අසච්චාපනෙ ආපත්ති අවසෙසා නගිහීපටිසංයුත්තා. පඤ්චානන්තරිය කම්මා පත්ති නියතා සෙසා අනියතා, ආදිකරොති සුදින්නත්ථෙරාදි ආදිකම්මිකො, අනාදිකරොති මක්කටි සමණාදි අනුපඤ්ඤත්තිකාරකො අධිච්චාපත්තිකො නාම යොකදාචිකරහචි ආපත්තිං ආපජ්ජති. අභිණ්හාපත්තිකො නාම යො නිච්චංආපජ්ජති,චොදකො නාම යොවත්ථුනාවා ආපත්තියාවා පරං චොදෙති යොපන එවං චොදිතො අයං චුදිතකොනාම, පඤ්චදසසුධම්මෙසු අප්පතිඨ හිත්වා අභූතෙන වත්ථුනා චොදෙන්තො අධම්ම චොදකො නාම. තෙන තථා චොදිතො අධම්මචුදිතකොනාම, විපරියායෙන ධම්මචොදක චුදිතකා වෙදි තබ්බා. මිච්ඡත්තනියතෙහි වා සම්මත්තනියතෙහිවා ධම්මෙහි සමන්නාගතො නියතො විපරීතො අනියතො, සාවකාභබ්බාපත්තිකානාම බුඩාච පච්චෙක බුඩාච අභබ්බාපත්තිකා නාම, උක්ඛෙපනිය කම්මකතො උක්ඛිත්තකොනාම අවසෙස චතුබ්බිධ තජ්ජනීයාදි කම්මකතො අනුක්ඛිත්තකො නාම, අයඤ්හි

උපෝසථං වා පවාරණංවා ධම්මපරිභොගං වා ආමිසපරිභොගං වා නලභාපේති. මෙහෙයියං භික්ඛුනීං නාසෙථ, දූසනොනාසෙතබ්බා, කාණවජකා සමනුද්දෙසෝ නාසෙතබ්බොති එවං ලිඞ්ගදණ්ඩකාවමසංවාස නාසනාහි නාසිතබ්බා නාසිතකෝ නාම. සෙසාසබ්බ අනාසිතකා. යෙන සඞ්ඝ උපෝසථාදිකොසංවාසෝ අස්ති අයං සමානසංවාසකා, ඉතරා නානාසංවාසකා, සොකම්මනානා සංවාසකා ලඞ්කානාසංවාසකොති දුවිධොහොති. ඵපනං ජානිතබ්බානි, එසා නිකඛෙවේ අධම්මිකා පාතිමොක්ඛඵපනානි ආදිනානයෙන වුත්තං පාතිමොක්ඛ ඵපනං ජානිතබ්බන්ති අත්ථෝ.

එකකවණ්ණනානිට්ඨිතා.

දුකෙසු සවිත්තකා ආපත්ති සඤ්ඤාවිමොක්ඛා, අචිත්තකා සති සඤ්ඤාවිමොක්ඛා, ලද්ධසම්මුතිකස්ස ආපත්ති නාම භූතාරොචනාපත්ති අලද්ධසම්මුතිකස්ස ආපත්ති නාම අභූතාරොචනාපත්ති සඞ්ඝමජ්ඣපරිසංයුත්තා නාම පදසෝ ධම්මාදිකා, අසඞ්ඝමජ්ඣ පරිසංයුත්තා නාම දුට්ඨුල්ලවාචාපත්ති සපරිකඛාර පරිසංයුත්තා නාම නිස්සග්ගියවත්ථුනෝ අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභොගෙ පත්තස්සවිවරණං නිදහනෙ, කිලිඤ්ඤවිවරණං අධෝවනෙ, මලගහිතපත්තස්ස අපචනෙති එවං අයුත්තපරිභොගෙ ආපත්ති පරපරිකඛාර පරිසංයුත්තානාම සංඝිකඅමඤ්ඤවිහාරාදීනං අජ්ඣොකාසෙ සන්ථරණ අනාපුච්ඡාගමනාදීසු ආපජ්ජිතබ්බාආපත්ති. සපුග්ගලපරිසංයුත්තානාම මුදුපිඨිකාසස්ලම්බිස්සලෙරුනාඅඛ්ඝජාතං පෙල්ලනතස්සාති ආදිනානයෙන වුත්තානාපත්ති. පරපුග්ගලපරිසංයුත්තානාම මෙථුනධම්ම-කායසංසග්ග-පහාරදානාදීසු වුත්තාපත්ති. සිඛරණීසිති සච්චං භණනෙතා ගරුකං ආපජ්ජති. සමපජ්ජ මුසාවාදෙ පාචිත්තියනති මුසාභණනෙතා ලහුකං. අභූතාරොචනෙ මුසාභණනෙතා ගරුකං භූතාරොචනෙ සච්චං භණනෙතාලහුකං සඞ්ඝසාමග්ගිං කරිස්සාමීති අනෙතාසීමාය එකමනෙත නිසීදනෙතා භූමිගතෝ ආපජ්ජතිනාම සවෙපන අඞ්ගුලිමත්තම්පි ආකාසෙ නිසෙය්‍ය න ආපජ්ජෙය්‍ය තෙන වුත්තං නොවෙහාසගතොති, වෙහාසකුටියා ආහච්චපාදකං මඤ්චංවාපීඨංවා අභිනිසීදනෙතා වෙහාසගතෝ ආපජ්ජති නාම, සවෙපන තං භූමියං පඤ්ඤුපෙච්චා නිපජ්ජ්‍යනඅාපජ්ජෙය්‍ය-තෙන වුත්තං ඡොභූවිගතොති, ගම්ගොගමියවත්තං අපූරෙත්වා ගච්ඡනෙතා නිකඛමනෙතා ආපජ්ජතිනාම, නොපවිසනෙතා ආගනතුකො ආගනතුකවත්තං අපූරෙත්වා සත්ථතුපාහනෙතා පවිසනෙතා පවිසනෙතා ආපජ්ජතිනාම, නොනිකඛමනෙතා ආදියනෙතා ආපජ්ජතිනාම භික්ඛුනීඅති ගම්භිරං උදකසුතිකං ආදියමානා දුබ්බණ්ණකරණං අනාදියිත්වා චීවරං පරිභුඤ්ජනෙතා පන අනාදියනෙතා ආපජ්ජතිනාම, මුගබ්බතාදීනි නිත්තිය වත්‍යාදීනි සමාදියනෙතා සමාදියනෙතා ආපජ්ජති නාම, පාරිවාසිකාදයොපන තජ්ජනීයාදිකම්මකතාවා අත්තනතෝ වත්තං අසමාදියනෙතා ආපජ්ජන්ති. තෙසඤ්ඤාය වුත්තං අඤ්ඤාපත්ති තසමාදියනෙතා ආපජ්ජතිති, අඤ්ඤතිකාය භික්ඛුනියා චීවරං සිබ්බනෙතා වෙජ්ජකම්මමණඩාගාරිකකම්ම විත්තකම්මාතිවා කරොනෙතා කරොනෙතා ආපජ්ජතිනාම. උපඣ්ඣාය වත්තාදීනි අකරොනෙතා අකරොනෙතා ආපජ්ජති නාම. අඤ්ඤතිකාය භික්ඛුනියා චීවරං දදමානා දෙනෙතා ආපජ්ජතිනාම. සඞ්ඝිකාර-අනෙතවාසිකානං චීවරාදීනි අදෙනෙතා අදෙනෙතා ආපජ්ජතිනාම. අඤ්ඤතිකාය

භික්ඛුනියා චීවරං ගණ්හන්තෙනා පරිභොගත්ථෙනා ආපජ්ජති නාම. න ඡින්නකෙ ඔවාදෙ භාගසොභාගෙනාති වචනතොා ඔවාදං අගණ්හන්තෙනා නාම පරිභුඤ්ජන්තෙනා ආපජ්ජතිනාම. භික්ඛුනියා වත්ථුං අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජන්තෙනා පරිභොගෙන ආපජ්ජති නාම පඤ්චාහිකං සංඝාටිචාරං අතික්කාමයතා නාම අපරිභොගෙන ආපජ්ජති නාම. සභාගාරසෙය්‍යං රත්තිං ආපජ්ජති නාම නොදිවා, චාරං අසංවරිත්වා පකිසල්ලියන්තෙනා දිවා ආපජ්ජති නොරත්තිං. එකරත්තං- තිරත්තං- සත්තාහං- දසාහං- මාසාතික්කමෙපි වුත්ත ආපත්තිං ආපජ්ජන්තෙනා අරුණුග්ගෙ ආපජ්ජති නාම. පවාරෙත්වා භුඤ්ජන්තෙනා නඅරුණුග්ගෙ ආපජ්ජතිනාම, භුත්තගාමෙ සෙව්ව අඞ්ගජාතඤ්ච ජීරාපෙන්තෙනා ජීරාපෙනා ආපජ්ජතිනාම. නෙසෙවා නඛෙව්ව නඡින්දන්තෙනා නඡින්දන්තෙනා ආපජ්ජති නාම. ආපත්තිං ජීරාදෙන්තෙනා ජීරාදෙන්තෙනා ආපජ්ජති නාම. තිණෙන වා පණ්ණෙනවා පටිච්ඡාදෙත්වා ආගච්ඡන්තඛ්ඛං නවෙව නගෙහන ආගච්ඡන්තඛ්ඛං යො ආගච්ඡෙය්‍ය ආපත්තිං දුක්කටස්සාති ඉමමිපහා ආපත්තිං නජීරාදෙන්තෙනා නජීරාදෙන්තෙනා ආපජ්ජතිනාම කුසචීරාදීනි ධාරෙන්තෙනා ධාරෙන්තෙනා ආපජ්ජති නාම. අයං හෙ භික්ඛු පත්තෙනා යාව භෙදනායය ධාරෙතබ්බොති ඉමං ආපත්තිං නධාරෙන්තෙනා නධාරෙන්තෙනා ආපජ්ජති නාම. අත්තනාවා අත්තානං නානාසංවාසකං කරොතීති එත්තාසිමායං මිත්තු සංඝෙසු නිඩ්ඩොපු එකසීමං පත්තෙ නිසීදිත්වා පරපත්තස්ස ලඞ්ගං ගණ්හන්තෙනා යසමිං පත්තෙ නිසිදෙනා තෙසං අත්තනාවා අත්තානං නානාසංවාසකං කරොති නාම, යෙසං සන්තිකෙ නිසිදෙනා තෙසං ගරුභණ්ඩං හුත්වා තම්මං නොපෙති ඉතරෙසංභණ්ඩපාසංඅනාගතත්තා, සමානසංවාසකොව එසෙවනයො. යෙසංති සොලසන්නං භික්ඛූනං තෙසං සමානසංවාසකො නොති ඉතරෙසං නානාසංවාසකො සත්තාපත්තියා සත්තාපත්තිසමානතාති ආපත්තිසමතාති ආපත්තියා රුසඛෙන බන්ධනි එවං වෙසෙව නාමනි හොත්තිති නාමවසෙන දුක්ඛාදයසිතං භවෙමෙනවා සලාකගහනෙනවාති එත්ථ උද්දෙසො චෙව තම්මඤ්ච එතං වොහාරා වෙව අනුසාවනාව සලාකගහාහොව එතං ඔවාදාදිකුසාවන සලාකගහාහා පඩිඛහාගා තම්මඤ්චෙව උද්දෙසොච පමාණං අධිහාතීතො නාම ඌනඩිසති වසෙසා අඞ්ගහිනො නාම හත්ථපෙදදිහෙදෙ වත්ථු විපන්නෙනා නාම පණ්ඩකො නිරවජ්ජාභගතො උභතො බ්‍යඤ්ජනකොව අවසෙසා ථෙය්‍යසංවාසකාදයො අථ අභබ්බපුග්ගලා කරණ දුක්කටස්ස නාම. දුක්කටවත්‍රියා දුක්කටකම්මා ඉමස්මිං යෙව අත්තනාවෙ කතෙන අත්තා නො කමෙමන අභබ්බතානං පත්තානි අත්ථො, අපරිපූරෙ නාම අපරිපුණ්ණ පත්තාච්චරෙ, නොවියාවච්චිනාම උපසම්පදං නයාවති. අලජ්ජිස්සව බාලස්සචානි, අලජ්ජී සවෙවි තිවිධොභොහොනි, බාලොව සුවෙවි සත්‍රිවසෙසා භොනි, උභොවිනිච්චයාය නවිසඛබං බාලස්සව අලජ්ජිස්සචානි එත්ථ බාලස්ස චා නිස්සයං ගණ්හාති ආණායවි නිස්සයොදුතබ්බොලජ්ජිස්සපන යවිත්ත සෙසව, සාතිසාරතති සදෙසං යං අජ්ඣාචරතෙනා ආපත්තිං ආපජ්ජති කායෙන පටිකෙතාඅත්තා නාම හත්ථවිකාරදීහි පටිකෙතාඅත්තා නායෙන පටිජානාතීති හත්ථවිකාරදීහි පටිජානාති, උපඤාතිකානාම උපඤාතො භික්ඛූ පඤාතිකානාම භික්ඛූපඤාතො හොගුපඤාතිකානාම පරිභොගුපඤාතො තත්ථ තිස්සො ඔකඛා අසිකඛතො භික්ඛූපඤාතිකානි වෙදිතබබා. සංඝිකාවා පුග්ගලිකංවා දුපපරිභොගං භුඤ්ජතො හොගුපඤාතිකානි වෙදිතබබා. මෙ වෙතසිකානි මෙ අත්ථා ත්‍රිනයගිඛා, පඤ්ඤත්තනං නාම සකලෙ ත්‍රිනය පිටකෙ කපටියා කපටියවසෙන පඤ්ඤත්තනං පඤ්ඤත්තානුලොමං නාම

චතුසුමහාපදෙසෙසුදස්සිතං. සෙතුඝාතොතිපච්චයඝාතො යෙන චිත්තෙන අඤ්ඤං කරෙය්‍ය, තස්සචිත්තස්සාපි අනුප්පාදනන්ති අත්ථො. මත්තකාරිතාති මත්තාය පමාණෙන කරණං පමාණෙඝාතනන්ති අත්ථො. කායෙන ආපජ්ජතීති කායවාරිකං කායෙන ආපජ්ජති, වච්චාරිකං වාචාය, කායෙන වුඨාතීති තිණ්ණම්පාරිකං සම්මතේ ඨිතාපි දෙසනාය කායෙනෙව වුඨාති. දෙසෙන්තා වුඨහන්තොපන වාචාය වුඨාති. අඛණ්ඩාතර පරිහොගො නාම අඡ්ඣාහරණ පරිහොගො, බාහිරපරිහොගො නාම, සිසමක්කඛනාදි අනාගතාහාරංවහතීති අථෙරොව සමානොථෙරෙති වත්තබ්බං. විඤ්ඤාහාහ-ධම්මඡඤ්ඣනාදි හාරංවහති, තං නීහරිතුං වීරියං ආරභති. ආගතාහාරං නවහතීති ථෙරෙ ථෙරකිච්චං නකාරෙති, අනුජානාමි භික්ඛවෙ ථෙරෙන භික්ඛුනා සාමංවාධම්මං භාසිතුං පරංවා අජ්ඣෙසිතුං අනුජානාමි භික්ඛවෙ ථෙරාධෙය්‍යං පාතිමොක්ඛන්ති එවමාදි සඛණ්ඩපරිහාපෙතීති අත්ථො. න කුක්කුච්චායිතබ්බං කුක්කුච්චායතීති න කුක්කුච්චායි තබ්බං කුක්කුච්චායිච්චා කරොති කුක්කුච්චායිතබ්බං නකුක්කුච්චායතීති කුක්කුච්චායි තබ්බං නකුක්කුච්චායිච්චා කරොති, එතෙසං විත්තං දිවාව රත්තොවා ආසවාවඩ්ඪන්තීති අත්ථො. අනන්තර දුකෙපි වුත්ත පටිපක්ඛවසෙන අත්ථො වෙදිතබ්බා. සෙසං තත්ථ තත්ථ වුත්තනයත්තා උත්තානමෙවාති.

දුකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

නිකෙසු අත්ථාපත්ති නිඨන්තෙ භගවති ආපජ්ජතීති අඤ්ඤ ආපත්තිං යං නිඨන්තෙ භගවති ආපජ්ජතීති අත්ථො. එසෙවනයො සබ්බත්ථ තත්ථ ලොහිතුප්පාදුප්පත්තිං නිඨන්තෙ ආපජ්ජති. එතරහිඛොපනායස්මන්ත භික්ඛූ අසද්ධම්මඤ්ඤදං ආවුසො වාදෙන සමුදාචරන්ති, නවොමම්චචයෙන එවං සමුදාචරිතබ්බං. නවහෙන ආනන්දභික්ඛුනා ථෙරෙ භික්ඛු භණෙතාති වා ආය සමානිවා සමුදාචරිතබ්බානි වචනතො ථෙරං ආවුසො වාදෙන සමුදාචරණ පච්චයා ආපත්තිං පරිනිබ්බුතෙ භගවති ආපජ්ජති නොනිඨන්තෙ, ඉමා වෙ ආපත්තියො ඨපෙත්වා අවසෙසාධරණෙනපි භගවති ආපජ්ජති, පරිනිබ්බුතෙපි. පවාරෙත්වා අනතිරිත්තං භුඤ්ජන්තෙනා, ආපත්තිං කාලෙ ආපජ්ජති, නොවිකාලෙ, විකාල හොජනා පත්තිං පන විකාලෙ ආපජ්ජති, නොකාලෙ අවසෙසා කාලෙවෙව ආපජ්ජති විකාලෙව සභගාරසෙය්‍යං රත්තිං ආපජ්ජති, චාරං අසංවරිත්වා පනිසලල්ලියනාදිවා, සෙසාරත්තිඤ්ඤෙවව දිවාවි, දසවස්සොමහි අතිරෙකදසවස්සොමහීති බාලො අව්‍යත්තෙනා පරිසං උපඨපෙන්තා දසවස්සා ආපජ්ජති, නඋනදසවස්සො. අහං පණ්ඩිතොව්‍යත්තොනාති භාවොවා මජ්ඣිමොවා පරිසං උපඨපෙන්තා ඌනදසවස්සා ආපජ්ජති, නොදසවස්සො. සෙසාආපත්ති දසවස්සා වෙව ආපජ්ජති ඌනදසවස්සොව, පඤ්චවස්සොමහීති බාලො අව්‍යත්තෙනා අනිස්සාය වස්සන්තා පඤ්චවස්සා ආපජ්ජති, අහං පණ්ඩිතෙනා ව්‍යත්තෙනාති නවකෙ අනිස්සාය වස්සන්තා, ඌනපඤ්චවස්සොව, අනුපසම්පන්නං පදසොධම්මංවාවෙන්තා, මාතුගාමස්ස ධම්මං දෙසෙන්තා, එවරූපං ආපත්තිං කුසලවිත්තෙනා ආපජ්ජති, පාරාජික, සුක්කවිසට්ඨි, කායසංසග්ග, දුට්ඨුල්ල, අත්තකාමපාරිචරිය, දුට්ඨදොස, සඞ්ඝභෙද, පහාරදාන, තලසත්තිකාදිභෙදං අකුසලවිත්තෙනා ආපජ්ජති. අසඤ්චිච්ච සභගාර සෙය්‍යාදිං අව්‍යාකතවිත්තෙනා ආපජ්ජති, යං අරහාව ආපජ්ජති,

සබ්බා අව්‍යාකතවිත්තෙනාව ආපජ්ජති, මෙත්තාඛම්මාදිභෙදා මිච්ඡත්තා සුඛවෙදනා සම්භවති ආපජ්ජති, දුක්ඛදෙසාදිභෙදං දුක්ඛවෙදනා සම්භවති යං සුඛවෙදනා සම්භවති ආපජ්ජති, හං යෙව මිච්ඡත්තා භූතා ආපජ්ජනෝ අදුක්ඛමසුඛ වෙදනාසම්භවිදාපජ්ජති. තයෝ පරිකෙපාති බුද්ධස්ස භගවතෝ තයෝපරිකෙපා, වත්‍රුස්ස පච්චයෙසු මමිච්ඡත්තා, අසන්තුට්ඨතා, කිලෙස සල්ලුබ්බණ පරිපන්ථතියා අගොපායනා, ඉමෙහි තයෝ ධම්මා බුද්ධෙන භගවතා පටික්ඛිත්තා අපරිච්ඡාදයෝ පන තයෝ බුද්ධෙන භගවතා අනුඤ්ඤාතා හොන්ත්‍රිත්තං තයෝ අනුඤ්ඤාතාහි, දසවස්සොමියති පරිසං උපඩ්ඩපෙන්තා පඤ්චවස්සොමියිති නිස්සයං අගණ්හන්තෝ බාලෝ ආපජ්ජති, නපණ්ඩිතෝ. ඌනදසවස්සා ව්‍යත්තොමියිති බහුස්සුතත්තා පරිසං උපඩ්ඩපෙන්තෝ ඌන පඤ්චවස්සෝ ච නිස්සයං අගණ්හන්තෝ පණ්ඩිතෝ ආපජ්ජති, නොබාලෝ අවසෙසං පණ්ඩිතෝ වෙව ආපජ්ජති බාලොච, වස්සං අනුපගච්ඡන්තෝ කාලෙ ආපජ්ජති, නොඋණ්හ, මහාපවාරණාය අපඨාරෙන්තෝ උණ්හෙ ආපජ්ජති, නොකාලෙ. අවසෙසංකාලෙ වෙව ආපජ්ජති, උණ්හෙචව. වස්සූප ගමනං කාලෙ කපෙති, නොඋණ්හෙ, මහාපවාරණාය පවාරණා උණ්හෙ කපෙති, නොකාලෙ, සෙසං අනුඤ්ඤාතකං කාලෙ වෙව කපෙති, උණ්හෙචව, කතිනානුද්ධාරමාසියා පච්ඡිමෙ පාරිපදදිවසෙ චිකපෙත්වා ඨිතං වස්සික සාටිකංනිවාසෙන්තොගෙමණ්ඩලං ආපජ්ජති, කුරුන්දියං පනකතතිකපුණ්ණම දිවසෙ අපවුද්ධාරිත්වා ගෙමණ්ඩලං ආපජ්ජතීති වුත්තං. තම්පි සුවුත්තං, චාතුමාසං අධිට්ඨාතුං නතොපරං චිකපෙතුනතීති වුත්තං, අතිරෙකමාසෙ සෙසෙ හිමානෙ පරියෙසන්තෝ අතිරෙකමාසෙ සෙසෙකත්වා නිවාසෙන්තොව ගිම්හෙ ආපජ්ජති නාම, සතියාවස්සිකසාටිකාය නගොහාතුං ඔවස්සා පෙන්තෝ වස්සෙ ආපජ්ජති නාම, පාරිසුද්ධි උපොසථංවා අධිට්ඨාතුපොසථංවා කරොන්තෝ සංඝෝ ආපජ්ජති, සුත්තුද්දෙසඤ්ච අධිට්ඨාතුපොසථඤ්ච කරොන්තෝ ගණොආපජ්ජති, එකභොජනුද්දෙසං පාරිසුද්ධි උපොසථඤ්ච කරොන්තෝ පුග්ගලෝ ආපජ්ජති, පවාරණායපි එසෙවනයෝ, සංඝුපොස ථොච සඞ්ඝපවාරණා ච සඞ්ඝසෙවිකාපපති, ගණුපොසථොච ගණ පවාරණාච ගණසෙවිකාපපති. අධිට්ඨානුපොසථොච අධිට්ඨානපවාරණාච පුග්ගල සෙවිනාපපති, පාරිජිකං ආපන්නොමියිති ආදීනි භණන්තෝ වත්‍රුං ජානෙති නආපත්තිං, මෙත්තානං ධම්මං පරිසෙවිනති ආදීනි භණන්තෝ ආපත්තිං ජානෙති: නොවත්‍රුං. යෝ තෙවිවත්‍රුං නආපත්තිං ආරොචෙති, අයං වත්‍රු සෙඛෙව ජානෙති ආපත්තිඤ්ච. පරිච්ඡාදෙතියි පරිච්ඡාදි. ජන්නාඝරමෙව පරි චඡාදි නාඝර පරිච්ඡාදි. ඉතරසුපි එසෙවනයෝ, වාරං චිදතිත්වා අන්නො ජන්නාඝරෙඩිපොන පරිනාමමාඝාතුං වට්ටති. උදහොඔතිණෙණාඝාපි එහා දෙවට්ටති, උභයත්‍ර ඛාදිතුං භුඤ්ජිතුං මා නවට්ටති, වත්ථපරිච්ඡාදි සබ්බ ඝාපත්‍යඝාය පරිච්ඡත්තෙන්න සබ්බා කාතුං වට්ටති, වඟනතිති යනතිනියාතති කිඤ්ච පරිච්ඡකාසං වා නලඝාති වඤ්ඣමණ්ඩලං අඛිගමඛිඝා ධූමරජෝ රුහු වීඝිත්තං විවටංගෙව විරොචති, නතෙසු අඤ්ඤතරෙන පරිච්ඡන්නං තථාපුරිසමණ්ඩලං, ධම්මවිනයොපි විවරිත්වා විභජිත්වා දෙසියමානොව විරොචති නොපරිච්ඡත්තෙනා අඤ්ඤතඝෙසජ්ජෙන කරණීයෙන අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙන්තෝ ගිලානොං ආපජ්ජති, නඝෙසජ්ජෙන කරණීයෙන ඝෙසජ්ජං විඤ්ඤාපෙන්තෝ අගිලානොං ආපජ්ජති, අවසෙසං ආපත්තිං ගිලානොවෙව ආපජ්ජති, අගිලානොව. අන්නෝ ආපජ්ජති නොඛතීති අනුපඛජ්ජසෙය්‍යං

කපෙහෙතා අනෙතා ආපජ්ජති නොබඳි. බති ආපජ්ජතී හොඅනෙතාති සඛ්ඛිතං මඤ්ඤදි. අඤ්ඤාතාසෙ සඤ්චරිත්තා පඤ්ඤතෙතා බති ආපජ්ජති, නෝ අනෙතා. අවසෙසං පන අනෙතාවෙව ආපජ්ජති බතිව, අනෙතා සිමා යනති ආගන්තුතෝ ආගන්තුකවත්තං අදසෙසති, සත්තතුපාහනෝ විහාර පවිසනෙතා උපචාරසීමං ඔක්කන්තමත්තෙතාව ආපජ්ජති. බතිසීමායානි ගම්මතා දූරභණ්ඩපරිසාමනාදි ගම්මවත්තං අපූරෙතා පඤ්ඤත්තෙතා උප චාරසීමං අතික්කන්තාමත්තෙතාව ආපජ්ජති, අවසෙසං අන්තොසීමායමෙව ආපජ්ජති බතිසීමායම්. සතිවුට්ඨහරෙ අන ජිකිධෙ ධම්මං භාසතෙතා සඞ්ඝ මජ්ඣෙ ආපජ්ජතිනාම. ගණමජ්ඣෙ පඤ්චහලක්කතිහෙතු එසෙවනයෙ භාසෙන වුඤ්ඤාතිති තිණවත්ථාරක සම්ථෙන විඤ්ඤා. භාසා අක්ඛරපථා වාචායදෙසෙන්තස්ස වාචාය වුඤ්ඤා. වචිසම්පයුත්තා භාසත්‍රියංතා දෙසෙ න්තස්ස භාසෙනවාචාය වුඤ්ඤා නාම, සඞ්ඝමජ්ඣෙ දෙසනාගාමිනිපි වුඤ්ඤා ගාමිනිපි වුඤ්ඤා. ගණමජ්ඣලමජ්ඣෙපන දෙසනාගාමිනියෙව වුඤ්ඤා. ආගා ළහාය චෙතෙයාති ආගාළහාය දළහභාවාය චෙහෙය්‍ය, තජ්ජනියකම්මාදි භාතස්ස වත්තභංපූරයතො ඉච්ඡමානො සංඝො උක්ඛෙපනියං භාම්මං කරෙ යාති අත්ථො. අලජ්ජීතොහොති, බාලොච්, අපඤ්ඤත්තොභාති එත්ථ බාලො අයං ධම්මාධම්මංභාජානාති අපඤ්ඤත්තොභා ආපත්තානාපත්තිං භාජානා තීති එත්තාවතා භාම්මං භාභාභාබඛං. බාලභාව මූලකං පන අපඤ්ඤත්තභාභාව මූලභාඤ්ච ආපත්තිං ආපන්නස්ස භාම්මංභාභාබඛභාති අත්ථො. අධිසීලෙ සීල විපත්තිභාම වෙ ආපත්තික්ඛන්ධෙ ආපත්තො ආචාර විපත්තො භාම භාඤ්ච ආපත්තික්ඛන්ධෙ ආපත්තො දිට්ඨි විපත්තො භාම අන්තගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතො භාභාං ආපත්තිං අපස්සන්තභාභං අපපටිකරොන්තභාභං දිට්ඨිඤ්ච අනිස්සජ්ජන්තභාභං යෙව භාම්මං භාභාබඛං භාසිතො දෙවො භාම පාසභාදීහි ජූභාකිළනාදිහෙතු, අභාචාරෙ. වාචසිකො දෙවො භාම මුඛාලම්බර කරණාදිහෙතු අභාචාරෙ. භාසිභ වාචසිකොභාම භාවත ගාථභාදි හෙතු, ඒහිපි චාරෙති අභාචාරෙ. භාසිතො අභාචාරෙ භාම භායවාරෙ පඤ්ඤත්ත සික්ඛාපද පිභික්කමො. වාචසිතො අභාචාරෙ භාම වචීවාරෙ පඤ්ඤත්ත සික්ඛාපද පිභික්කමො. භාසිභ වාචසිතො භාම භාරවසෙපි පඤ්ඤත්ත, සික්ඛාපද පිභික්කමො. භාසිතෙන උපඣතිතෙභාභි භාභවාරෙ පඤ්ඤත්තභාස්ස සික්ඛාපදස්ස අසික්ඛනෙන යොහිහං භාසික්ඛභි සො භාථප ඣානෙභි, භස්මාභාඣතං අසික්ඛිභං භාසිභං උපඣතිකභාභි වුච්චභි. සෙස පදවසෙපි එසෙවනයො. භාසිතෙභා ඔච්ඡාජීවෙභාභි ජංඝපසනිභාදිභාවා ගණ්ඩිඵාලභාදිභාභා වෙජ්ජභාවෙභාභ. වාචසිතෙභාභි සාසන උග්ගහණ ආරොචභාදිභා. භාභියපදං උභයසම්පයොග වසෙන වුත්තං, අලංභාත්‍රිම භාණ්ඩභාභාභි අලංභාත්‍රි මාභණ්ඩභං කරි, මාභලහං මාච්චාදං කරිභි අත්ථො භාවොහරිතබබභාභි භාකිඤ්චිවත්තබබං වදතොපිහිතාදිසස්සවචභං භාසො තබබං මඤ්ඤභාභි භාභිසම්ඤ්ච පවෙචකඤභාභෙභි කිසම්ඤ්ච චිත්තගාථාදිසෙ එකසම්මිපි ජෙඣභාඤභාභෙන ඵපෙහබෙබභාභි අත්ථො, ඔභාසභාම්මං භාරො භාභාස්සභාභි කරොතු ආයස්මා ඔභාසං අහං තං වත්තුභාමොභි, එවං ඔභාසං කරොභාභාස්ස භාලං ඔභාසභාම්මං භාතුභාභි කිං භිං කරිස්සසිභි ඔභාසො භාභාභබෙබා. සවචභීයං භාදුභබබභාභි වචභං භාආදුභබබං වචභම්පි භාසොභබබං යඤ්ඤගෙඣො ගභාතුභාමොභොභි භාභාඤ්ඤගභාභබබභාභි අත්ථො, භීහඩෙහි සමන්භාගතස්ස භිච්ඡිඨභා විභායොභි යං සොජභාභාති භාභාභස්සවිභායො භාම හොභි, සොභාපුවජ්ජභාබෙබභාභි අත්ථො, අභුසොගො

නදූතබ්බොති ඉදං කපත්තිහි පුච්ඡිත්තස්ස පුච්ඡාය ඔකාසෝ නදූතබ්බෝ. අඤ්ඤං පුච්ඡාති වත්තබ්බෝ, ඉති සොතෙව පුච්ඡිතබ්බෝ, නාඤ්ඤපුච්ඡා සොතබ්බාති අත්ථෝ, විනයෝ නඤාසාචිත්තබ්බොති විනයපඤ්හා නඤාසාචිත්තබ්බෝ. කපත්තියාකපත්තියකථා නඤංසඤ්ඤෙතබ්බා. ඉදමුපසම්පදාය්‍යාති එතං බ්‍රහ්මචාරි පටිඤ්ඤානාදිකං ලද්ධිං අවිජහිත්වා සුද්ධං බ්‍රහ්මචාරිනන්ති බීණාසවං නිකුම්බං පාතබ්‍යතං ආපජ්ජතීති පාතබ්‍යභාවං පටිසෙවනං ආපජ්ජති, ඉදමුපසම්පදාය්‍යාති වචනතෝ පන තං බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤානංපහාය බීණාසවං මුසාමයා භණිතං ධම්ථමෙති ධම්මපෙච්චා නඤ්ඤාමෙසු දෙසෙතීති ලද්ධිං විජහිත්වා ගතිවිසෝධනං කරෙය්‍ය අකුසලමූලානීති අකුසලානි චෙව මූලානිච, අකුසලානංවා මූලානි අකුසල මූලානි කුසලමූලෙසුපි එසෙවනයෝ, දුච්චරිතානි විරූපානිවා චරිතානි දුච්චරිතානි සුඤ්චරිතානි සුන්දරානිවා චරිතානි සුචරිතානි කායෙන කාරණභූතෙන කතං දුච්චරිතං කායදුච්චරිතං එසනයෝ සබ්බත්ථ සෙසං තත්ථ තත්ථ වුත්තනයත්තා උත්තානත්ථ මෙවාති.

තිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

චතුක්කෙසු සකවාචාය ආපජ්ජති පරවාචාය වුඤතීති වචීමාරිකං පදසොධම්මාදිභෙදං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා තිණවත්ථාරක සම්ථඤානං ගහොපරස්සකම්මවාචාය වුඤති, පරවාචාය ආපජ්ජති සකවාචාය වුඤතීති පාපිකායදිට්ඨියා අපපටිනිස්සග්ගෙන පරස්සකම්මවාචාය ආපජ්ජති, පුග්ගලස්සඤත්තිකෙදෙසෙනෙතා සකවාචාය වුඤති සකවාචාය ආපජ්ජතිසකවාචාය වුඤතීති වචීමාරිකං පදසොධම්මාදි භෙදං ආපත්තිං සකවාචාය ආපජ්ජති දෙසෙත්වා වුඤහනෙතාපි සකවාචාය වුඤති. පරවාචාය ආපජ්ජති පරවාචාය වුඤතීති යාවතතියකං සංඝාදිසෙසං පරස්ස කම්මවාචාය ආපජ්ජති වුඤහනෙතාපි පරස්ස පරිවාස කම්මවාදිහි වුඤති. තතොපරෙසු කායවාරිකං කායෙන ආපජ්ජති, දෙසෙනෙතා වාචාය වුඤති, වචීවාරිකං වාචාය ආපජ්ජති. තිණවත්ථාරකෙකායෙන වුඤති, කායවාරිකං කායෙන ආපජ්ජති. තමෙව තිණවත්ථාරකෙ කායෙන වුඤති. වචීවාරිකං වාචාය ආපජ්ජති, තමෙව දෙසෙනෙතා වාචාය වුඤති, සංඝිත මඤ්ඩස්ස අත්තනතා පවත්තරණෙන අනත්ථතෝ කායසමුට්ඨානෙ ලොමගණනාය ආපජ්ජිතබ්බාපත්තිං සහගාරසෙය්‍යාපත්තිං සුඩ පසුතෙතා ආපජ්ජති, පබුජ්ඣිත්වා පන ආපන්නභාවං ඤත්වා දෙසෙනෙතා පරිබුඩො වුඤති ජගහනෙතා ආපජ්ජිත්වා පන තිණවත්ථාරක සම්ථඤානෙ සයනෙතා පරිබුඩො ආපජ්ජති පසුතෙතා වුඤති නාම. පවත්තිමපදවශයමපි වුත්තානුසාරෙනෙව වෙදිතබ්බං. අචිත්තකාපත්තිං අචිත්තකො ආපජ්ජති නාම. පඨමදෙසෙනෙතා සචිත්තකො වුඤති, සචිත්තකාපත්තිං සචිත්තකො ආපජ්ජති නාම. තිණවත්ථාරකඤානෙ සයනෙතා අචිත්තකො වුඤති, සෙස පදවයමපි වුත්තානුසාරෙනෙව වෙදිතබ්බං. යොසභාගං ආපත්තිං දෙසෙති අයං දෙසනාපච්චයා දුක්කටං ආපජ්ජිනෙතා පාචිත්තියාදීසු අඤ්ඤතරං දෙසෙති, තඤ්චදෙසෙනෙතා දුක්කටං ආපජ්ජති, කං පන දුක්කටං ආපජ්ජිනෙතා පාචිත්තියාදිතො වුඤති, පාචිත්තියාදිතොව වුඤහනෙතානං ආපජ්ජති, ඉති එකස්ස පුග්ගලස්ස එකමෙවපයොගං සඤාය ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා දෙසෙත්තීති ඉදං චතුක්කං වුත්තනත්ථ මෙවදිතබ්බං. කම්මවචතුක්කෙ පාපිකායදිට්ඨියා අපපටිනිස්සග්ගාපත්තිං කමෙමන ආපජ්ජති, දෙසෙනෙතා

අකමෙමන වුඩ්ඨානි, විස්සඡී ආදිකං අකමෙමන ආපජ්ජතී පරිවාසාදිකං කමෙමන වුඩ්ඨානි සමනුභාසනකමෙමනෙව ආපජ්ජති කමෙමන වුඩ්ඨානි, සෙසං අකමෙමන ආපජ්ජති අකමෙමන වුඩ්ඨානි පරිකඛාරවතුක්ඛෙ පඤ්චෙ සත පරිකඛාරෙ, දුතියෙ සංසිබ්බෙව, තතියෙ චෙතියඝණ්ඨාසෙ, චතුත්ථෙ ගිහී පරිකඛාරෙ සවෙපනසෙ පත්තචීවර නවකම්ම හෙඨජ්ජාතං අඤ්ඤ ආඝ වෙඝොහි, අපාපුරණං දාතුං අඤ්ඤෙ ඨපෙතුඤ්චවචනෙන සම්මුඛවතුක්ඛෙ පාපිකාය දිට්ඨියා අපපටිනිස්සඝාපත්තිං සංඝස්ස සම්මුඛා ආපජ්ජති, වුඩ්ඨාන කාලෙපන සංඝෙන කිච්චං නත්ථීති පරම්මුඛා වුඩ්ඨාති, විස්සඡී ආදීනං පර මම්මුඛා ආපජ්ජති සංඝස්ස සම්මුඛා වුඩ්ඨානි සමනුභාසනං සංඝස්ස සම්මුඛා එව ආපජ්ජති සම්මුඛා වුඩ්ඨාති, සෙසං සවපජන මුසාවාදදිභෙදං පරම්මු ඛාව ආපජ්ජති, පරම්මුඛාව වුඩ්ඨාති, අජානන්තා චතුක්කං අචිත්තක චතුක්කඤ්ච සදිසං. ලිඞ්ගපාතුභාවෙනාති සයිතඝෙයෙව භික්ඛුස්සවා භික්ඛුනියාවා ලිඞ්ගපරිවත්තෙනජානතෙ සහගාරඝෙය්‍යං පත්තිහොති, ඉදමෙතං පවිවෙවවුත්තං. උභින්නම්පිපන අසාධාරණාපත්තිං ලිඞ්ගපාතු භාවෙන වුඩ්ඨානි සහ පටිලාභ චතුක්කෙ යස්සභික්ඛුනෙ ලිඞ්ගං පරිවත්තති, සොසඤ ලිඞ්ග පටිලාභෙන පඨම උපසම්පන්නවඝෙන සෙඛභාවෙන ච පුරිමං පුරිසලිඞ්ගං ජහති, පවත්තිමෙ ඉත්ථිලිඞ්ගෙ පතිට්ඨාති. පුරිසකුත්ත-පුරිසාකාරාදිවසෙන පව ත්තනාකාය වවිත්ථිසඤ්ඤතතියෙ පවිපස්සමානති භික්ඛුනිවා පුරිසොතිවා එවං පවත්තනාපඤ්ඤත්තියෙ නිරුජ්ඣතති යානි භික්ඛුනීහි අසාධාරණානි ජ වත්තනාලිඞ්ග සිකඛාපදානි තෙහි අනාපත්තියෙව හොති, දුතියවතුක්කෙපන යස්සා භික්ඛුනියා ලිඞ්ගං පරිවත්තති, තාපවත්තිය වා හීනාහාවෙනාවා පවත්තිමසඞ්ඛ්‍යං ගතං ඉත්ථි ලිඞ්ගං ජහති, වුත්තපපකාරෙණ පුරිමනති සඞ්ඛ්‍යං ගතෙ පුරිස ලිඞ්ගෙ පතිට්ඨාති, වුත්තවිපරිතා විඤ්ඤත්තියෙ පවිපස්ස මිනති භික්ඛුනීනිවා ඉත්ථිනිවා එවං පවත්තනාපඤ්ඤත්තියෙපි නිරුජ්ඣතති. යානි භික්ඛුනි අසාධාරණානි සතං තිංසඤ්ච සික්ඛාපදානි, තෙහි අනාපත්ති යෙව හොති, වත්තාරෙ සම්භකකංසානි වත්තාරෙ මහාපදෙසා, තෙහි භග වතා අනුපඤ්ඤත්තා වජ්ජභීහි සයං උකඛාසිත්වා උකඛිපිත්වාඨපිතත්තා සම්භකඛ සානි වුච්චතති, පරිභොගානි අඤ්ඤාභරණියෙ පරිභොගා. උදකං පන අකා ලිකත්තා අපපටිඝාතිත්තං එවුච්චති, යාවකාලිකාදීනි අපපටිගාහිත කානි අඤ්ඤාහරිතුං නවට්ටන්ති වත්තාරිමහාවිකටානි කාලොදිස්සත්තා යථා වුත්තෙන කාලෙවට්ටන්ති උපාසකොසිලවාති පඤ්චවා දසවාසිලානි ඝාපය මානො. ආගන්තුකාදි වතුක්කෙ සත්තපුග්ගලා සසිසංඝාරුහො විහාරං පවිසනෙනා තත්ථ චීවරඤ්චාව ආගන්තුකොව ආපජ්ජති, නොආවාසිකා ආවාසිකවත්තං අකරොනෙනා පන ආවාසිකා ආපජ්ජති, නොආග න්තුකා. සෙසංකාය වවිචාරිකං ආපත්තිං උභොපි ආපජ්ජන්ති, අසාධාරණං ආපත්තිං නෙව ආගන්තුකා ආපජ්ජති නොආවාසිකා, ගමියවතුක්කෙපි ගමියවත්තං අපූරෙත්වා ගච්ඡන්තොගමිකා ආපජ්ජති, නොආවාසිකා, ආවාසික වත්තං අකරොනෙනා පන ආවාසිකා ආපජ්ජති, නොගමිකා, සෙසං උභොපි ආපජ්ජන්ති. අසාධාරණං උභොපි නාපජ්ජන්ති. වජ්ජ නානත්තනානදි වතුක්කෙ වතුත්ථං පාරාජිකානංඅඤ්ඤමඤ්ඤංවජ්ජනානත්තා නාවහොති, නඅාපත්ති නානත්තතා, සබ්බාපිහි සා පාරාජිකා පත්තියෙව, සංඝාදිසෙසාදීසුපි එසෙවනයො, භික්ඛුස්සව භික්ඛුනියාව අඤ්ඤමඤ්ඤං කායසංසග්ගා භික්ඛුස්ස සංඝාදිසෙසො, භික්ඛුනියාපාරාජිකත්තති එවං ආපත්ති

නානත්තතාව හොති, නවත්ථුනානත්තතා උභින්නම්පිහි කායසංසග්ගොව වත්ථු. තථා ලසුණබාදනෙ භික්ඛුනියා පාචිත්තියං භික්ඛුස්ස දුක්කටන්ති එව මාදිනා පෙත්ථනයෙන යොජනා වෙදිතබ්බා. චතුන්නං පාරාජිකානං තෙර සහි සංඝාදිසෙසෙහි සද්ධිං වත්ථුනානත්තතා චෙව ආපත්ති නානත්තතාව, එවං සංඝාදිසෙසාදිනං අනියතාදීහි ආදිතො පඨාය චත්තාරිපාරාජිකානි එකතො ආපජ්ජන්තානං භික්ඛු භික්ඛුනීනං නෙව වත්ථුනානත්තතා නො ආපත්ති නානත්තතා, විසුං ආපජ්ජන්තෙසුපි සෙසාසාධරණා පත්තියො ආපජ්ජන්තෙසුපි එසෙවනයො, වත්ථු සභාගාදිචතුක්කෙ භික්ඛුස්සව භික්ඛුනියාව කායසංසග්ගෙ වත්ථුසභාගතා, නොආපත්තිසභාගතා, චතුසු පාරාජිකෙසු ආපත්තිසභාගතා, නොවත්ථුසභාගතා, එසනයො සංඝාදිසෙසාදිසු. භික්ඛුස්සව භික්ඛුනියාව චතුසු පාරාජිකෙසු වත්ථුසභාගතා චෙව ආපත්තිසභාගතාව. එසනයො සබ්බාසු සාධාරණාපත්තීසු. අසාධාරණාපත්තියං නෙව වත්ථුසභාගතා නාපත්තිසභාගතා. යොහි පුරිමචතුක්කෙ පඨම පඤ්ඤාසො ඉධ දුතියො යොචතත්ථ දුතියො සො ඉධ පඨමො තතිය චතුත්ථෙසු නානාකරණං නත්ථි, උපජ්ඣාය චතුක්කෙ සඞ්විහාරිකස්ස උපජ්ඣායෙන කත්තබ්බ වත්තස්ස අකරණෙ ආපත්තිං උපජ්ඣායො ආපජ්ජති, නොසද්ධිවිහාරිකො උපජ්ඣායස්ස කත්තබ්බවත්තං අකරොන්තො සඞ්විහාරිකො ආපජ්ජති, නො උපජ්ඣායො, සෙසං උභොපි ආපජ්ජන්ති. අසාධාරණං උභොපි නාපජ්ජන්ති. ආචරියචතුක්කෙපි එසෙවනයො, ආදියන්ත චතුක්කෙ පාදංවා අතිරෙක පාදංවා සහත්ථා ආදියන්තො ගරුකං ආපජ්ජති, ඌනකපාදං ගණ්හාහීති ආණත්තියා අඤ්ඤං පයොජෙන්තො ලහුකං ආපජ්ජති, එතෙන නයෙන සෙසපදත්තයං වෙදිතබ්බං. අභිවාදනාරහ චතුක්කෙ භික්ඛුනීනං තාව භත්තග්ගෙ නවමභික්ඛුනිතො පඨාය උපජ්ඣායාපි අභිවාදනාරහා නො පච්චුඨානාරහා, අවිසෙසෙනච විප්පකතභොජනස්ස භික්ඛුස්ස යොකොචි වුඩ්ඪතරො සඞ්ඝවස්සස්සාපි පාරිවාසිකස්ස සම්පගතො තදහුපසම්පන්නොපි පච්චුඨානාරහො නොඅභිවාදනාරහො, අප්පටික්ඛිත්තෙසු ඨානෙසු වුඩ්ඪො නවකස්ස අභිවාදනාරහො චෙව පච්චුඨානාරහොච. නවකො පන වුඩ්ඪස්ස නෙව අභිවාදනාරහො නපච්චුඨානාරහො, ආසනාරහ චතුක්කස්ස පඨම පදං පුරිම චතුක්කෙ දුතියපදෙන දුතියපදඤ්ච පඨමපදෙන අත්ථතොසදිසං කාලචතුක්කෙ පමාරෙත්වා භුඤ්ජන්තො කාලෙ ආපජ්ජති, නොවිකාලෙ, විකාලභොජනා පත්තිං විකාලෙ ආපජ්ජති, නොකාලෙ සෙසං කාලෙචෙව ආපජ්ජති, විකාලෙව අසාධාරණං නෙවකාලෙ, නොවිකාලෙ පටිග්ගහිත චතුක්කෙ පුරෙභත්තං පටිග්ගාහිතාමිසං කාලෙකප්පති, නොවිකාලෙ පාන කංවිකාලෙ කප්පති පුනදිවසම්හි නොකාලෙ සත්තාහ කාලිකං යාවජීවිකං කාලෙ චෙවකප්පති විකාලෙව අත්තනො අත්තනො කාලාතිතං යාවකාලි කාදිත්තයං අකප්පියමංසං උග්ගහිතක මපටිග්ගහිතකඤ්ච නෙවකාලෙ කප්පති නොවිකාලෙ පච්චන්තිම චතුක්කෙ සමුද්දෙසීමං බන්ධන්තො පච්චන්ති මෙසු ජනපදෙසු ආපජ්ජති, නොමජ්ඣිමෙසු පඤ්චවග්ගෙන ගණෙන උප සම්පාදෙන්තො ගණ්ඩගණ්ඩුපාහනං ධුවනහානං චම්මත්ථරණානිව මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු ආපජ්ජති, නොපච්චන්තිමෙසු ඉමානිචත්තාරි ඉධ නකප්පන්තීති වදන්තොපි පච්චන්තිමෙසු ආපජ්ජති, ඉධකප්පන්තීති වදන්තො පන මජ්ඣි මෙසු ආපජ්ජති, සෙසාපත්තිං උභයත්ථ ආපජ්ජති, අසාධාරණං නකත්ථචි ආපජ්ජති, දුතිය චතුක්කෙ පඤ්චවග්ගෙන ගණෙන උපසම්පදාදි චතුබ්බි

ධම්මි වඤ්ඤ පඤ්ඤත්තෙසු ජනපදෙසු ඣපජ්ජති, ඉදං ඣපජ්ජිතුං දීපෙතුමපි තඤ්ඤෙවඣපජ්ජති, නොමජ්ඣිමෙසු ඉදං නඣපජ්ජතීති දීපෙතුං පන මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු ඣපජ්ජති, නොපඤ්ඤත්තිමෙසු, සෙසං අනුජානාමි භික්ඛවේ පඤ්ච ලොණානීති ආදි අනුඤ්ඤාතකං උභයත්ථඣපජ්ජති, යං පන අකප්පියනති පටික්ඛිත්තං, තං උභයත්ථාපි නඣපජ්ජති, අඤ්ඤා ආදිවිතුකෙක අනුපඛජ්ජ සෙය්‍යාදිං අඤ්ඤා ආපජ්ජති, නොඛගි අඤ්ඤිකාකාසෙ සංඝිකාමඤ්ඤාදිනි නික්ඛිපිත්වා පඣාමඤ්ඤා ඛගි ආපජ්ජති, නොඅඤ්ඤා සෙසං අඤ්ඤාවෙව ඛගිච්. අසාධාරණං නෙව අඤ්ඤා නඛගි. අඤ්ඤාසිමාදිවිතුකෙක ආගන්ත්වා ඣොවත්ථං අපූරෙත්වා අඤ්ඤාසිමාය ආපජ්ජති, ගමියෝ ඛනිසීමාය මුසාවාදාදිං අඤ්ඤාසිමායව ඛනිසීමායව ආපජ්ජති; අසාධාරණං නඣත්ථව්, ගාමවිතුකෙක අන්තරඝර පරිහාරුත්තං සෙඛිය පඤ්ඤත්තිං ගාමෙ ආපජ්ජති, නෝ අරඤ්ඤෙ. භික්ඛුනී අරඤ්ඤං වුඣාපයමානා අරඤ්ඤෙ ආපජ්ජති, ඣොගාමෙ, මුසාවාදාදිං ගාමෙ වෙව ආපජ්ජති, අරඤ්ඤෙව. අසාධාරණං නඣත්ථව්, වත්ථාරෝ පුබ්බකිච්චාති සම්මජ්ජනී පදීපොච උදකං ආසනෙනවාති ඉදං චතුබ්බිධං පුබ්බකරණන්ති වුච්චතිනි වුත්තං. ඡත්තුපාරිසූඞි උතුකඛාහං භික්ඛුගණනාව ඔවාදෙති, ඉමෙ පන වත්ථාරෝ පුබ්බකිච්චාති වෙදිතබ්බා. වත්ථාරෝ පත්තකාලෙති උපොසථෝ යාවතිකාව භික්ඛූ කම්මප්පත්තා හොන්ති ආගතා හොන්ති සභාගා පත්තියෝ නම්ජ්ජන්ති වජ්ජනීයාව පුග්ගලාවසම්මිං නහොන්ති පත්තකාලෙනති වුච්චතිනි. චත්තාරි අනඤ්ඤපාවිත්තියානීති, එත දෙව පච්චයං භාරිත්වා අනඤ්ඤං පාවිත්තියනති එවං වුත්තානි අනුපඛජ්ජ සෙය්‍යා කප්පන ඔකඛාපදං, එහාවුසෝ ගාමංවාති ඔකඛාපදං, සඤ්චිච කුක්කුච්චඋපදහනංඋපස්සුතිනිඤ්ඤන්තිඉමානිචත්තාරිවත්ථූනිසෝතිකඛූසම්මුනි යොති එකරත්තෙනාපි වෙ භික්ඛු තිණ්ණවරෙන ඔපපවසෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛු සම්මුතියා, අඤ්ඤං නවං සන්ථතං කාරාපෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛු සම්මුතියා, තතෝ වෙ උත්තරිං ඔපපවසෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා, දුල්ලද්ධං ආපත්තිං අනුපසම්පන්නස්ස ආරොචෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියාති එවං ආගතා තෙරසහි සම්මුතිහි මුත්තාසම්මුතියෝ, ගිලානවිතුකෙකා අඤ්ඤදත්ථාය ජෙත්ත කාරණ්ඩියෙනාලොලත්ථාය අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙන්තො ගිලානෝ ආපජ්ජති අහෙඨජ්ජාකාරණ්ඩියෙන හෙඨජ්ජං විඤ්ඤාපෙන්තා අගිලානෝ ආපජ්ජති, මුසාවාදාදිං උභොපි. අසාධාරණං උභොපි නාපජ්ජන්ති සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

චතුත්ථකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

පඤ්චහෙතූහි පඤ්චඵලානියතානි ආනන්තරියාන මෙවෙතං ගහණං පඤ්චවෙරදනකා ආපත්තිනාම පමාණාතික්කනෙන මඤ්ඣිම-පිය—නිසීදන—කණ්ඩුපටිච්ඡාදි-වසයික සාරිකාසු සුගහ විවරෙව වෙදිතබ්බා. පඤ්චහාකා රෙහිනි අලජ්ජිතා, අඤ්ඤඤ්ඤතා, කුක්කුච්චවපකතතා, අනාපත්තියෙකාපත්තිය සඤ්ඤිතා කාපත්තියෙ අනාපත්තියසඤ්ඤිතාති ඉමෙහි පඤ්චහි පඤ්චව ආපත්තියෝ, මුසාවාද පච්චයාති පාරාජික, ථුල්ලච්චය, දුක්කට, සංඝා දිසෙස, පාචිත්තියා. අනාමන්තාචාරොති සන්තංභික්ඛුං අනාපුච්ඡා පුරෙ භත්තං පච්ඡාභත්තං කුලෙසුචාරිත්තං ආපජ්ජෙය්‍යාති ඉමස්ස ආපු ච්ඡිත්වා චාරස්ස අභාවෙ, අනධිඨානන්ති ගණභොජනෙ අඤ්ඤත්‍රසම්

සාති වුත්තං සමයං අවිඤ්ඤත්වා හොජනං අවිඤ්ඤනං නාම, තථා අක්‍රණං අනවිඤ්ඤනං අවිකප්පනානාම යාපරම්පරහෝජනෙහි විකප්පනා වුත්තා තස්සා අකරණං ඉමානිඝපඤ්ච පිණ්ඩපාතිකඞ්ගස්ස ධුතඞ්ගෙනෙව පරිඤ්ඤාතානි උස්සඞ්කිත පරිසඞ්කිතොති යෙපස්සානති යෙසුණ්ණති, තෙහි උස්සඞ්කිතො එව පරිසඞ්කිතොව, අපිච අකුප්පධම්මො බිණාසවොපි සඞ්කා තස්මා අගොචරං පරිහරිතබ්බා. නහි එතෙනු සඤ්ඤාමතො අය සඞ්ඛාවා ගරහකොවා මුච්චති, සොසාතිඛානති සූසානෙ පතිතකං පාපණ්ඩිකානති ආපණිචාරෙ පතිතකං ථූපචීවරනති චම්මිඛං පරිඤ්ඤිඤ්ඤා බලිනම්ම නතං ආහිසෙකිඛානති නහානඨානෙවා රජෙසුඤ අභිසෙකඨානෙවා ඡඩ්ඩිත චීවරං නතපරියාහතනති සූසානංනෙවා ප්‍රුන ආහිතකං, පඤ්ච මහාචොර උකතිමනුස්ස ධම්මෙ වුත්තා. පඤ්චාපත්තියො කායතො සමුට්ඨහනතීති පඨමෙන ආපත්ති සමුට්ඨානෙන පඤ්ච ආපත්තියො ආපජ්ජති, භික්ඛු කපටිය සඤ්ඤී සඤ්ඤුවිකාය කුවිං කරොතීති එවං අනන්තර පෙය්‍යාලෙ වුත්තා පත්තියො පඤ්ච ආපත්තියො. කායකොච වාචතොචානි තතියෙන ආපත්ති සමුට්ඨානෙන පඤ්චආපත්තිං ආපජ්ජති භික්ඛුකපටිය සඤ්ඤී සංවිදහිත්වා කුවිං කරොතීති එවං තත්‍රෙව වුත්තා ආපත්තියො, දෙසනා ගාමිනියොති ඨපෙත්වා පාරාජිකඤ්ච සංඝාදිසෙසඤ්ච අවසෙසා, පඤ්චනම්මානීති තජ්ජ නීය, නියස්ස, පබ්බාජනීය, පටිසාරණ්ණියානි චත්තාරි උක්ඛෙපනියඤ්ච නිව්ඛ විපි එකනති පඤ්ච. යාවතතියකෙ පඤ්චානි උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය භික්ඛු නියා යාවතතියං සම්මුඛාභාසනාය අපපටිනිස්සජ්ජනියා පාරාජිකං ථුල්ල චයං දුක්කටඤ්ච තියොං භෙදකානු වත්තකාදි සම්මුඛාභාසනාසු සංඝාදි සෙසො පාකිකාය දිට්ඨියා අපපටිනිස්සගෙ පාචිත්තියං. අදින්නානි අසෙඤ්ඤන අදින්නං අවිදිතනති පරිගහණිකාමිනි වෙහනාය අභාවෙන අවිදිතං අකපටි යත්ති පඤ්චහි සමණකපෙහි අනාපත්තියකතං යං වා පනඤ්ඤම්පි අකපටිය මංසං අකපටිය භොජනං. අඤ්ඤාහිරිත්තනති පවාරෙචා අහිරිත්තං අකතං සම්ඡිද්දනනති නටසම්ඡාදිදනං උසභදනනති ගොගණ්ඩස්ස අන්තරෙ උසභවිසඤ්ඤං චිත්තකම්මදනනති ආවාසං කාරෙචා තත්‍රවිත්තකම්මං කාරෙතුං වට්ටති ඉදං පන පරිභාන චිත්ත කම්මදනං සඤ්ඤාය වුත්තං. ඉමා නිහි පඤ්ච නිඤ්ඤාපිලොකස්ස ප්‍රුඤ්ඤසම්මතානි අථබෝ අඤ්ඤානි අකුසලා නිමෙව. උපපාහං පරිභාන නන්ති එත්ථ පරිභාන නන්ති කථෙතුකාමතා වුච්චති, ඉමේ පඤ්චදුප්පවිවිනොදයාති නසුප්පවිවිනොදයා උපායෙන පන කාරණෙන අනුරූපාති පවිවෙකඤ්ච අනුසඤ්ඤනාදීහි සකතා පවි විනොදෙතුනති අත්ථො. සකවිත්තං පසීදතීති එත්ථ ඉමානි වඤ්ඤති. කටඅඞ්කාරවාසී ප්‍රුසරෙවත්ථෙරෙකිර වෙතියඝරණං සම්මජ්ජිත්වා එකං සං උත්තරා සඞ්ගං කත්වා සිඤ්ඤාරකුසුම සන්ථතමිව සම්පිප කිණණ වාලිකං වෙතියඝරණං ඔලොකෙනෙතා බුඩාරම්මණං පිති පාමොජ්ජං උප්පාදෙසි අඤාසි, තස්මිං ඛණෙඅරෙ පබඛත පාදෙනිඛඛන කාළමක්ඛිකටං විය ත්‍රුත්වා වෙතියඝරණෙ ගොමයං විපඝකිරනෙතා ගතො, ථෙරොතාසඤ්ඤි අරහත්තං පාප්‍රුණිතුං, සම්මජ්ජිත්වා අගමාසි, දුනියදිවසෙපි ජරගහවෙ ත්‍රුත්වා තාදිසමෙව විපඝකාරං අකාසි, තතිය දිවසෙ වඞ්කපාදං මත්‍රුස්සත්තභාවං නිම්මිණිත්වා පාදෙන පරිකසනෙතා ආගමාසි. ථෙරෙ එවරූපො බීභවජ්ජුරිසො සමන්තා යොජනපපමාණෙසු ගොචරගාමෙසු නත්ථි සියා ත්‍රුඛො මාරෙති චිනෙතබ්බ මාරෙයිඛිනති ආහ. ආමභන්තෙ මාරෙමි නදුති තෙවඤෙවතු අසඤ්ඤාති. දිඨප්‍රුඛෙඛාතයා තථාගතොති, ආමදිඨප්‍රුඛෙඛාති, මාරොනාම මහාත්‍රුභාවෙ හොති, ඉංඝතාව බුඩස්ස භගවතො අත්තභාව සදිසං අත්තභාවං නිම්මිණාඛිති, නඝඤඤා

භන්තෙතාදිසං රූපං නිම්මිනිතුං, අපිචඛො පනතං සරික්ඛකං පතිරූපකං නිම්මිණිස්සාමීති සකත්තභාවං විජහිත්වා බුඩරූපසදිසෙන අත්තභාවෙන අඨාසි, ථෙරොමාරං ඔලොකෙත්වා අයං තාව සරාගදොසමොහො එවං සොභති, කථන්නුඛො භගවා නසොභති, සබ්බසො විතරාගදොස මොහොති බුඩාරම්මණං පීතිං පටිලභිත්වා විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා අරහත්තං පාපුණි,මාරො වඤ්චිතොම්හි තයාභන්නෙති ආහ, ථෙරොපි කිංඅත්ථි ජරමාරතාදිසං වඤ්චතුන්ති ආහ, ලොකන්තර විහාරෙපි දත්තො නාම දහර භික්ඛු චෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජිත්වා ඔලොකෙන්තො ඔදාතකසිණං පටිලභි,අඨසමාපත්තියො නිබ්බත්තෙසි, තතොවිපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා ඵලත්තයං සච්ඡාකාසි, පරචිත්තං පසීදතීති, එත්ථ ඉමානි වත්ථූනි, තිස්සො නාම දහරභික්ඛු ජම්බුකොලචෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජිත්වා සඞ්කාර ඡඩ්ඩනිං හත්ථෙනගහෙත්වාව අඨාසි, තස්මිං ඛණෙ තිස්සදත්තත්ථෙරො නාම නාවාතො ඔරුය්හ චෙතියඞ්ගණං ඔලොකෙන්තො භාවිතචිත්තෙන සම්මඨඨානන්ති ඤත්වා පඤ්හා සහස්සං පුච්ඡි ඉතරො සබ්බං විස්සජ්ජෙසි අඤ්ඤතරස්මිම්පි විහාරෙ ථෙරො චෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජිත්වා චත්තං පරිච්ඡින්දි. යොනකවිසයතො චෙතියවන්දනකා චත්තාරො ථෙරා ආගන්ත්වා චෙතියඞ්ගණං දිස්වා අන්තො අප්පවිසිත්වා චාරෙයෙව ඨත්වා එකොථෙරො අඨකප්පෙ අනුස්සරි. එකොසොළස, එකොවීසති,එකොතිංසකප්පෙ අනුස්සරි. දෙවතා අත්තමනා හොන්තීති එත්ථ ඉදං වත්ථු, එකස්මිං කිරවිහාරෙ එකො භික්ඛු චෙතියඞ්ගණඤ්ච බොධියඞ්ගණඤ්ච සම්මජ්ජිත්වා නහායිතුංගතො දෙවතා ඉමස්ස විහාරස්ස කතකාලතො පඨාය එවං වත්තං පූරෙත්වා සම්මඨ පුබ්බො භික්ඛු නත්ථීති පසන්නචිත්තා පුප්ඵහත්ථා අඨංසු, ථෙරො ආගන්ත්වා කතරගාමවාසිකාත්ථාති ආහ, භන්තෙ ඉධෙව වසාම ඉමස්සවිහාරස්ස කතකාලතො පඨාය එවං වත්තං පූරෙත්වා සම්මඨ පුබ්බො භික්ඛුනත්ථීති තුම්හාකඤ්ච භන්තෙ වත්තෙ පසීදිත්වා පුප්ඵහත්ථා ඨිතාම්හාති දෙවතා ආහංසු,පාසාදික සංවත්තනිකන්ති එත්ථ ඉදං වත්ථු. එකං කිර අමච්චපුත්තං අභයත්ථෙරඤ්ච ආරබ්භ අයංකථා උදපාදි කින්නුඛො අමච්ච පුත්තො පාසාදිකො අභයත්ථෙරොති, උභොපි තෙ එකස්මිං ඨානෙ ඔලොකෙස්සාමාති ඤාතකා අමච්ච පුත්තං අලංකරිත්වා මහාචෙතියං වන්දාපෙස්සාමාති අගමංසු ථෙරමාතාපි පාසාදිකං චීවරං කාරෙත්වා පුත්තස්ස පහිණි. පුත්තො මෙකෙසෙ ඡින්දාපෙත්වා ඉමං චීවරං පාරුපිත්වා භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතො මහාචෙතියං වන්දතුති, අමච්චපුත්තො ඤාතිපරිවුතො පාචීනචාරෙන චෙතියඞ්ගණං ආරුළ්හො අභයත්ථෙරො භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතොදක්ඛිණචාරෙනචෙතියඞ්ගණං ආරුහිත්වා චෙතියඞ්ගණෙ තෙනසඞ්ඛිං සමාගන්ත්වාආහ. කිං ත්වං ආවුසො මහල්ලකත්ථෙරස්ස සම්මඨඨානෙ කච්චරං ඡඩ්ඩෙත්වා මයාසද්ධිං යුගග්ගාහං ගණ්හාසීති අතිතත්තභාවෙ කිර අභයත්ථෙරො මහල්ලකත්ථෙරො නාම හුත්වා ගොචරගාමෙ චෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජි. අමච්චපුත්තො මහා උපාසකො හුත්වා සම්මඨඨානෙ කච්චරං ගහෙත්වා ඡඩ්ඩෙසි, සත්ථුසාසනං කතං හොතීති ඉදං සම්මජ්ජනවත්තං නාම බුඩෙහි වණ්ණිතං, තස්මා තං කරොන්තෙන සත්ථුසාසනං කතං හොති. තත්‍රිදං වත්ථු, ආයස්මාකිර සාරිපුත්තො හිමන්තං ගන්ත්වා එකස්මිං පබ්භාරෙ අසම්මජ්ජිත්වාව නිරොධං සමාපජ්ජිත්වා නිසීදි. භගවා ආවජ්ජෙන්තො ථෙරස්ස අසම්මජ්ජිත්වා නිසින්නභාවං ඤත්වා ආකාසෙන ගන්ත්වා ථෙරස්ස පුරතො අසම්මඨඨානෙ පදානි දස්සෙත්වා පච්චාගඤ්ඡි. ථෙරො සමාපත්තිතො වුඨිතො භගවතො පාදානි දිස්වා බලවහිරොත්තප්පං පච්චුපඨාපෙත්වා ජන්නුකෙහි පතිඨාය අසම්මජ්ජිත්වා නිසින්නභාවං

වත්තමේසත්ථා අඤ්ඤාසි, සඞ්ඝමජ්ඣේඛ දූතිවොදනං කාරෙස්සාමීති දසබලස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා නිසීදි, භගවා කුතිං ගතොසි සාරිපුත්තාති වත්වා න පතිරූපංදූති තෙමයාං අනන්තරෙ ඨානෙඤ්ඨා විවරන්තස්ස අසම්මජ්ජි ඛ්වාතිසීදිත්වාති ආහ. තතොපස්සාය ථෙරෙ ගණ්ඨිපරිමුඤ්චනඨානෙවි තිඨන්තොපාදෙන කාවවරං පූරෙත්වාව තිට්ඨති අත්තනොං හාසපරියන්තං නළඟණ්ඨාතිවිඉමසම්බවත්ථුතොඑත්තකාං සුත්තං උපලබ්භති, එත්තකාං විනිච්ඡයෝ, එත්තකං සුත්තඤ්ච විනිච්ඡයඤ්ච වත්තබ්බන්ති එවං අත්තනොං හාස පරියන්තං ඤත්තණ්ඨාති අයං වොදාසස්ස පුරිමකථා, අයං පච්ඡිමකථා, අයං චුද්දසාස්ස පුරිමකථා, අයං පච්ඡිමකථා, එත්තකං ගඤ්ඡපගං, එත්තකං නගඤ්ඡූපගන්ති, එවං අනුසන්ධිඝණෙනා පන පරිසාහාසපරියන්තං නළඟණ්ඨාති නාම, ආපත්තිං නජානාතීති පාරාජිකං වා සඞ්ඝාදිසෙසංවාති සත්ත ණ්ණං ආපත්තික්ඛන්ධානං නානාභරණං නජානාති, ඉමෙති මෙ ආපත්තියා මූලානි කායොම වාචාව, ණානිනජානාති, සමුදයන්ති, ත්‍රාපත්තිසමුට්ඨානානි ආපත්ති සමුදයො නාම, නානි නජානාති, පාරාජිකාදිනං වත්ථුං නජානාතීති ඉ වුත්තංහොති,නිරොධන්ති, අයං ආපත්තිදෙසනාය තිරුජ්ඣති වූපසම්මති අයං වුට්ඨානෙනාති එවං ආපත්ති නිරොධං නජානාති, සත්තඅධිකරණෙ අජ ණෙනා පන ආපත්තිනිරොධ ගාමිනි පටිපදං නජානාති, අධිකරණඤ්ඤ ඒ අධිකරණං නාම චත්තාරි අධිකරණානි, අධිකරණස්ස මූලං නාම පෙ ත්තිංස මූලානි විවාදාධිකරණස්ස චුද්දස ආපත්තාධිකරණස්ස ඡ නිදිවාධිකරණස්ස එකං,ණානිපරහො ආගිහවි සඤ්ඤති අධිකරණසමුදයෝ නාම අධිකරණ සමුට්ඨානං, විවාදාධිකරණං, අඨාරස භෙදකරවත්ථූනි නිස්සාය උපජ්ජති, අනුවාදාධිකරණං චතසෙ ණ්ණං පඤ්ඤත්තියෝ. ආපත්තාධිකරණං සත්තාපත්තික්ඛන්ධා නිදිවාධිකරණං චත්තාරිඝඤ්ඤ කිච්චානිනි ඉමං විභාගං නජානාතීති අත්ථො. අධිකරණ නිරොධං නජානාතීති ධම්මෙන විනයෙන සත්ථුසාසනෙන මූලඛිලං ගන්ත්වා වූපසමෙතබ්බං පාපෙතුං නසක්කොති, ඉදං අධිකරණං ඒති, ඉදං වත්ථූති, ඉදංනිදි, ඉදං එත්තක සමග්ගෙන සම්මතීති එවං සත්තඅධිකරණෙ අජ ණෙනා පන අධිකරණ නිරොධගාමිනි පටිපදං නජානාති නාම, වත්ථුං නජානාතීති ඉදං පාරාජිකස්ස වත්ථු, ඉදං සඞ්ඝාදිසෙසස්සාති, එවං සත්ත ණ්ණං ආපත්තික්ඛන්ධානං වත්ථුං නජානාති, නිදානන්ති සත්තණ්ණං නිදා නානං ඉදං සික්ඛාපදං එත්ථපඤ්ඤත්තං, ඉදං එත්ථාති නජානාති, පඤ්ඤ ත්තිං නජානාතීති තසමිං තස්මිං සික්ඛාපදෙ පඨම-පඤ්ඤත්තිං නජානාති, අනුපඤ්ඤත්තිනි, පුනපපුනං පඤ්ඤත්තිං නජානාති, අනුසන්ධිවචන පථ නති කථානුසන්ධි—විනිච්ඡයා නුසන්ධිවසෙන වත්ථුං නජානාති. ඤත්තිං නජානාතීති සඛෙඛන සඛබං ඤත්තිං නජානාති, ඤත්තියා කරණං නජා නාතීති ඤත්තිකිච්චං නජානාති ඔසාරණාදීසු නවසුඨානෙසුඤත්තිකම්මං නාමඉොති, ඤත්තිදුතිය ඤත්තිචතුත්ථ කම්මෙසු ඤත්තියාකම්මපපතෙතා හුබ්බා නිඤත්තිං නජානාති. නපුබ්බකුසලොහොති නඅපර කුසලොති පුබ්බෙඛථෙතබ්බඤ්ච පච්ඡා නථෙතබ්බඤ්ච නජානාති ඤත්තිනාම පුබ්බ ථපෙතබ්බා,පච්ඡා නථපෙතබ්බාතිපි නජානාති, අකාලඤ්ඤුච හොතීති කාලං නජානාති, අනජ්ඣිට්ඨො අයාච්චතො භාසති, ඤත්තිකාලමපි ඤත්ති ඛෙත්තම්පි ඤත්තිඔකාසම්පි නජානාති, මඤ්ඤතා මොමූහත්තාති තෙවලං අඤ්ඤතෙන මොමූහභාවෙන ධුතඞ්ගෙ ආනිසංසං අජානිත්වා. පාවිවෙත්‍යාති තෙන අරඤ්ඤවාසෙන පවිවිත්තලාභං පත්ථයමානො. පවිවෙකනන්ති කාය-

විත්ත-උපධි වූවෙකං, ඉදමත්ථිතනති ඉමායකල්‍යාණාය පටිපත්තියා අත්ථෝ එතසසාති ඉදමත්ථි. ඉදමත්ථිතෝ භාවෝ ඉදමත්ථිතා. තං ඉදමත්ථිතං යෙව නිස්සාය න අඤ්ඤං, කිඤ්චි ලොකාමිසනති අත්ථෝ. උපොසථං නජානාතීති තවවිධං උපොසථං නජානාති. උපොසථකාවිතති අධිමෙමත වතථාදිභෙදං වතුබබිධං උපොසථකමමං නජානාති. පාතිමොකඛනති වෙමාතිකා නජානාති. පාතිමොකඛුදදෙසනති සබබමපි තවවිධං පාතිමොකඛුදදෙසං නජානාති. පවාරණනති තවවිධං පවාරණං නජානාති. පවාරණකමමං උපොසථකමමසදිසමෙව අපාසාදිකපඤ්ඤවතෙ අපාසාදිකනති කායදුචචරිතාදී අකුසලකමමං වුචචති. පාසාදිකනති කායසුචරිතාදි කුසල කමමං වුචචති. අති වෙලනති වෙලං අතික්කමම බහුතරං කාලංකුලෙසු අපපං විහාරෙති අත්ථෝ. ඕතාරොහි තිලෙසානං අනෙතා ඔතරණං. සංකිලිඤ්ඤති දුඤ්ඤලාපත්තා කාය සංසග්ගාදි භෙදං විසුඩ්ඩිපඤ්ඤවතෙ පවාරණාගහණෙන තවවිධාපි පවාරණා වෙදිතබබා. සෙසං සබබත්ථ උත්තානමෙවාති.

සඤ්චිකචවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

ඡක්ඛාසු ඡසාමීචියොති සොචිතික්ඛු අනබභිතෝ හෙව භික්ඛු ගාරයහා අයං හත්ථ සාමීචි, යුඤ්ජනනායසමතෙනා සඛං මාවොසසං ච්ත්සසාති අයං හත්ථ සාමීචි, අයං තෙනික්ඛු පතෙතා යාවභෙදනාය ධාරෙතබබොති අයං හත්ථසාමීචි, තහෝ නිහරිත්වා භික්ඛූහි සද්ධිං සංවිහජිතබබං අයං හත්ථ සාමීචි, අඤ්ඤහබබං පරිපුචඡිතබබං පරිපඤ්හි තබබං අයං හත්ථ සාමීචි, යසසභවිසසති සොහරිසසතීති අයං හත්ථ සාමීචි, ඉති ඉමාභික්ඛූපානිමෙ කෙඛයෙව ඡසාමීචියො. ත්වෙත්ථනතාති පඤ්චහෙ වුත්තා පඤ්ච,භික්ඛූනීහං උදඛසාවිකාය සද්ධිං ඡ.ත්ථාකාරෙතීති අලජ්ජිතා, අඤ්ඤණතා, කුඛසුචව පඛතතා, අනපපියෙ තපපියසඤ්ඤිතා, තපපියෙ අතපපියසඤ්ඤිතා, සති සමෙමාසාති, හත්ථ එතාරතත-ඡාරත්තා සත්තාහානිඤතාමාදීසු ආපත්තිං සති සමෙමාසෙන ආපජ්ජති. සෙසං වුත්තනයමෙව. ඡආනිසංසා විනය ධරෙති පඤ්චහෙ වුත්තාපඤ්ච. හසසාධෙය්‍යා උපොසථොති,ඉමිනා සද්ධිං ඡ.ත්පර මානිති දසාහපරමං අතිරෙක චීවරං ධාරෙතබබං, මාසපරමං තෙන භික්ඛූ නා හං චීවරං නික්කිපිතබබං, සත්තරත්තපරමං තෙන භික්ඛූනා හතො චීවරං සාදිතබබං, ඡක්ඛත්තුපරමං තුණහීභූතෙන උද්දිසසාතබබං, නවං පන භික්ඛූනා සත්ථතං කාරාපෙත්වා ඡබබස්සානි ධාරෙතබබං ඡබබස්සපර මතා ධාරෙතබබං, තියොජනපරමං සහත්ථා හාරෙතබබානි, දසාහපරමං අතිරෙක පතෙතා ධාරෙතබෙබා, සත්තාහපරමං ඝනනිඩ්කාරකං පරිභුඤ්ජි තබබානි.ත්‍රාරත්තාපරමං හෙන භික්ඛූනාහෙන චීවරෙන විප්පවසිතබබං,චතු ක්කාංසපරමං,අඩ්ඩතෙය්‍යකංසපරමං,වඩ්ඩෙතුඤ්ච බබපරමං ආදාතබබං,අඩ්ඩඵුල පරමං මඤ්චපීඨං ඡාදෙතබබං, අඩ්ඩතුලපරමං දන්තකඨනනි ඉති ඉමානි වුඩ්ඩසපර මානි, තත්ථ පඨමානි ඡ එකං ඡක්කං. තහෝ එකං අපනෙත්වා සෙසෙසු එකෙකං පක්කිපිත්වානි ආදිනානයෙන අඤ්ඤතුතිපි ඡක්කානිකාතබබානි, ඡ ආපත්තියොති තිණ්ණිඡක්කානි අනන්තරපෙය්‍යාලෙ වුත්තානි. ඡකාමොනීති තජ්ජනීය,නියස්ස,පබ්බාජනීය,පටිසාරණීයානි චත්තාරි, ආපත්තියා අදස්ස නෙව අපපටි කමෙමව වුත්තවයමපි එකං,පාපිකාය දිට්ඨියා අපපරිනිස්සගෙග එකනති ඡ.නහානෙන් ඔරෙනඩමාසං නහානෙ. විපකන්තචීවර ආදි ඡක්ක මයං කණ්ඩකක්ඛිතෙ නිද්දිට්ඨං සෙසං සබබත්ථුත්තානා මෙවාති.

ඡක්කවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සත්තකෙසු සත්තසාමිවියොති පුබ්බෙවුත්තෙසු ඡසු සාවභික්ඛුනී අනබ්භිතා තාව භික්ඛුනියො ගාරය්හා අයං තත්ථ සාමීචීති, ඉමං පක්ඛිපිත්වා සත්තවෙදිතබ්බා. සත්ත අධම්මිකා පරිඤ්ඤාතකරණාති භික්ඛුපාරාජිකං අජ්ඣාපන්නොහොති, පාරාජිකෙන චොදියමානො සඞ්ඝාදිසෙසං අජ්ඣාපන්නොමහීති පටිජානාති, තං සඞ්ඝො සඞ්ඝාදිසෙසෙන කාරෙති, අධම්මිකං පරිඤ්ඤාතකරණන්ති එවං සමථක්ඛන්ධකෙ නිද්දිඨා. ධම්මිකාපි තත්ථෙව නිද්දිඨා. සත්තන්නං අනාපත්ති සත්තාහ කරණීයෙන ගන්තුන්ති වස්සූපනායිකක්ඛන්ධකෙ වුත්තං. සත්තානිසංසා විනයධරෙති තස්සාධෙය්‍යො උපොසථො පවාරණාති ඉමෙහි සද්ධිං පඤ්චකෙ වුත්තාපඤ්ච සත්තහොන්ති. සත්තපරමානීති ඡක්කෙ වුත්තානියෙව සත්තකවසෙන යොජෙතබ්බානි. කතචීවරන්ති ආදීනි චෙසත්තකානි කඨිනක්ඛන්ධකෙ නිද්දිඨානි. භික්ඛුස්සනහොති ආපත්ති දඨබ්බා. භික්ඛුස්සහොති පටිකාතබ්බාති ඉමානි තීණි සත්තකානි චෙ අධම්මිකානි, එකං ධම්මිකං. තානිතීණිපි චම්පෙය්‍යකෙ නිද්දිඨානි. අසඞ්ඛමාති අසතංධම්මා, අසන්තොවාධම්මා, අසොභණාභීනාලාමකාතිඅත්ථො. සඞ්ඛමාති සතං බුඩාදීනං ධම්මා, සන්තොවාධම්මා, සුන්දරුඋත්තමාති අත්ථො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තාන මෙවාති.

සත්තකවණ්ණනා නිඨිතා.

අඨකෙසු අඨානිසංසෙති නමයං ඉමිනා භික්ඛුනා සද්ධිං උපොසථං කරිස්සාම, විනා ඉමිනා භික්ඛුනා උපොසථං කරිස්සාම, නමයං ඉමිනා භික්ඛුනා සද්ධිං පවාරෙස්සාම, සඞ්ඝකම්මං කරිස්සාම, ආසනෙනිසීදිස්සාම, යාගුපානෙ නිසීදිස්සාම, භත්තග්ගෙ නිසීදිස්සාම, එකච්ඡන්නෙවසිස්සාම, යථාවුඩ්ඪං අභිවාදනං පච්චුඨානං අඤ්ජලිකම්මං සාමීචිකම්මං කරිස්සාම, විනා ඉමිනා භික්ඛුනා කරිස්සාමාති. එවං කොසම්බකක්ඛන්ධකෙ වුත්තෙ ආනිසංසෙ. දුතිය අඨකෙපි එසෙවනයො. තම්පිහි එවමෙව කොසම්බකක්ඛන්ධකෙ වුත්තං. අඨයාවතතියකාති භික්ඛුනං තෙරසකෙ වත්තරො භික්ඛුනීනං සත්තරසකෙ භික්ඛුහි අසාධාරණා වත්තාරොති අඨ, අඨහාකාරෙහි කුලානි දූසෙතීති කුලානි දූසෙති පුප්ඵෙනවා ඵලෙනවා චුණ්ණෙනවා මත්තිකායවා දන්තකඨෙනවා වෙළුයාවා වෙජ්ජිකායවා ජඞ්ඝපෙසනිකෙනවාති ඉමෙහි අඨහි. අඨමාතිකා චීවරක්ඛන්ධකෙ අපරාඅඨ කඨිනක්ඛන්ධකෙ වුත්තා. අඨහි අසඞ්ඛමෙහීති ලාභෙන අලාභෙන යසෙන අයසෙන සක්කාරෙන අසක්කාරෙන පාපිච්ඡතාය පාපමිත්තතාය, අඨලොකධම්මා නාම ලාභෙසාරාගො අලාභෙ පටිවිරොධො එවංයසෙ අයසෙ පසංසාය නින්දාය සුඛෙසාරාගො දුක්ඛෙපටිවිරොධොති. අඨඞ්ගිකො මුසාවාදොති විනිධාය සඤ්ඤන්ති ඉමිනා සද්ධිං පාළියං ආගතෙහි සත්තහීති අඨහි අඞ්ගෙහි අඨඞ්ගිකො අඨඋපොසථඞ්ගානීති.

පාණංනහනෙ නවාදින්නමාදියෙ,
මුසානභාසෙ නවමජ්ජපොසියා.
අබ්‍රහ්මචරියා විරමෙය්‍ය මෙථුනා,
රත්තිංනභුඤ්ජෙය්‍ය විකාලභොජනං.

මාලංනධාරෙ නවගන්ධමාචරෙ,
මඤ්චෙඡමායංව සයෙථසන්තෙ.
එතඤ්හි අඨඞ්ගික මාහුපොසථං,
බුද්ධෙන දුක්ඛන්තගුණාපකාසිතන්ති.

එවං වුත්තානි, අඤ්ඤතෙය්‍යඛානීති ඉධ භික්ඛවේ භික්ඛු සොතාව හොති සාවෙතාවාති ආදිනානයෙන සඞ්ඝභෙදකෙ වුත්තානි, නිස්සියවත්තනානි මහක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨානි, අනතිරිත්තා ච අතිරිත්තාව පවාරණාසික්ඛාපදෙ නිද්දිට්ඨා. අඪ්ඪතා පඤ්චුට්ඨානබ්බතාති හත්ථගතෙ වුඩ්ඪභික්ඛූනං ආභතම්පි තාසං යෙව දාතබ්බං. උපාසිකානි භික්ඛා අඨානිසංසා විනඩ්ඪරෙති පඤ්චකෙ වුත්තෙසු පඤ්චසු තඤ්ඤාවෙය්‍යා උපොසථෝ පවාරණාසඞ්ඝ කම්මන්ති ඉමෙ තයෝ පකාසිතා අඪ්ඪවෙදිතබ්බා. අඪ්ඪපරමානීති පබෙධවුත්තා පරමානෙව අඪ්ඪවසෙන යොජෙත්වා වෙදිතබ්බානි. අඪ්ඪසු ධම්මෙසු සම්මාවත්තිතබ්බන්ති නපඤ්ඤත්තඤ්ඤස්ස භික්ඛුනෝ උපොසථෝ ඨපෙතබ්බෝ. නපවාරණා ඨපෙතබ්බාති ආදිනානානයෙන සම්ථඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨෙසු අඤ්ඤ. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

අඪ්ඪවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

—0—

නවකෙසු නවඅාගන්තුවත්තාදීති අනත්ථං මෙ අවරීති ආදීනිනව. නව ආඝාතපටිවිනයාති අනත්ථං මෙඅවරි, තං කුතෙත්ථලබ්භාති ආඝාතංපටිවිනෙතීති ආදීනිනව. නවමිනීතවත්තාදීනි නවගි ආඝාතවත්තාගි ආරතිවිරතිපටිවිරතිසෙතුඝාතො. නවගි සංඝොභිජ්ජතීති නවඤාංවා උපාලි අතිරෙකනවඤාං වා සංඝරාජීවෙව හොති සඞ්ඝභෙදොවාති. නවපරමානීති පුබ්බෙ වුත්තපරමානෙව නවඪ්ඪවසෙන යොජෙත්වා වෙදිතබ්බානි. නවතණ්හා මූලඛං නාම තණ්හංපටිච්ච පරියෙසනා, පරියෙසනං පටිච්චලාභෝ, ලාභං පටිච්චවිනිච්ඡයෝ, විනිච්ඡයං පටිච්ඡන්දරාගෝ, ඡන්දරාගං පටිච්ච අජ්ඣොසානං අජ්ඣොසානංපටිච්ච පරිග්ගහෝ,පරිග්ගහං පටිච්චමච්ඡරියං,මච්ඡරියං පටිච්ච ආරක්ඛා ආරක්ඛාධිකරණං දණ්ඩාදාන සත්ථාදාන කලහවිග්ගහ විවාදතිං තිං පෙසුඤ්ඤමුසාවාදා. නවච්ඡම්මානානි සෙය්‍යාසෙය්‍යාගමසම්ති මානාදයෝ නවච්චාරානීති නිච්චරන්ති වා වසන්තිඝාසාච්ඡාතිවාති ආදිනානයෙන වුත්තානි. න විකාපෙතබ්බානීති අධිට්ඨිතකාලතෝ පඨාය නවිකාපෙතබ්බානි. නවඅධම්මිකානි දූනානීති සඞ්ඝස්ස පරිණතංඅඤ්ඤසඞ්ඝස්ස වා වෙතියස්ස වා පුග්ගලස්ස වා පරිණාමෙති, වෙතියස්සපරිණතං අඤ්ඤස්ස වෙතියස්ස වා සඞ්ඝස්ස වා පුග්ගලස්ස වා පරිණාමෙති පුග්ගලස්ස පරිණතං අඤ්ඤපුග්ගලස්සවා සඞ්ඝස්ස වා වෙතියස්ස වා පරිණාමෙතීති එවං වුත්තානි. නව පටිග්ගහ පරිභොගාති එතෙසංයෙවදූනානං පටිග්ගහාව පරිභොගාව. තීණි ධම්මිකානි දූනානීති සඞ්ඝස්සනිත්‍යං සඞ්ඝස්සෙවදෙති. වෙතියස්සනිත්‍යං වෙතියස්සෙව. පුග්ගලස්සනිත්‍යං පුග්ගලස්සෙවදෙන්තීති ඉමානිතීණි. පටිග්ගහ පටිභොගාපි තෙසං යෙව පටිග්ගහාවපරිභොගාව. නව අධම්මිකා පඤ්ඤත්තියොනි අධම්මවාදිපුග්ගලෝ අධම්මවාදිසඞ්ඝභුලා අධම්මවාදිසඞ්ඝානි එවං තීණිතිකානි සම්ථඛන්ධකෙනිද්දිට්ඨානි. ධම්මිකාපඤ්ඤත්තියොපි ධම්මවාදි පුග්ගලොති ආදිනා නයෙන තත්ථෙවනිද්දිට්ඨා. අධම්මකම්මෙ චෙනවකානි ඔවාදවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදනිදෙසෙ දුකකවවසෙන වුත්තානි. ධම්ම කම්මෙචෙනවකානි තත්ථෙවපාචිත්තියවසෙන වුත්තානි. සෙසංසබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

නවඪ්ඪවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

—0—

දසහෙතු දසආකාරවත්ථූනි නවහෙතුවුත්තානිනව අඨහෙවා පන ආඝාතොජයතීති ඉමිනාසද්ධිං දසහොන්ති. ආඝාතපටිවිනයාවිහත්ථ වුත්තානව අඨහෙවා පන ආඝාතොජයතී හං කුහෙත්ථලබ්භාති ආඝාතං පටිවිනෙතීති ඉමිනාසද්ධිං දසවෙදිතබ්බා. දසවිනිතවත්ථූනීති දසගි ආඝාත වත්ථූහි විරහිසඞ්ඛාතානිදස. දසවත්ථූනාම්චත්තාදීහීති හත්ථි දිත්‍යාහන්ති ආදීව සෙන වෙදිතබ්බා. අත්ථි දිත්‍යාහන්ති ආදිවසෙන සම්මාදිට්ඨිසඤ්ඤොලොකොති ආදිනාවසෙන පන අත්‍යාගන්ථාභිධාදිහිවෙදිතබ්බා. දසමිච්ඡත්තානි මිච්ඡාදිට්ඨි ආදයො මිච්ඡා විමුත්තිපරියොසානා. විපරිතාසඤ්ඤා සලාසාඛාහාසමථ කඛ්ඛොතිදද්ධා. දසහඞ්ගෙහි සම්මන්නාගතො හිත්‍යාවු උබ්බාහිකාය සම්මන්නි හබ්බොති සීලවාහොතීති ආදිනා නයෙන සමථකඛ්ඛෙ වුත්තොහි දසහි. දසඅදිනවා රාජත්තෙ පුරප්පවෙසනෙ රාජසිඤ්ඛාපදෙනිද්දිඨා. දසදුන වත්ථූනීති අන්නං පානං වත්ථං යානං මාලාගන්ධං විලෙපනං සෙය්‍යාවසථං පදීපෙය්‍යං. දසරතනානීති මුත්තා මණී වෙළුරියා දීනි, දසපංසුකූලානීති සොණිකාං පාපණිකං, උසූරඛාගිතං, උපවිකාඛාගිතං, අගතිදඤ්ඨං, ගොඛා ගිතං, අජිකාඛාගිතං, ථූපථීවරං, ආහිසෙකියං, භගපරියාභගත්තති එතෙසු උපසම්පන්නෙන උසූකකං ගාහබ්බං. දසචීවරධාරණානි සඞ්ඝාතිලක්ඛාණි චීව රානි ධාරෙන්තීති වුත්තවසෙන දසාහිකුරුඤ්ඩියං වුත්තං මහාඅට්ඨකථායං පන නවසු කපියචීවරෙසු උදකසාටිකංවා සඞ්කච්චිකංවා පක්ඛිපිත්වා දසාහි වුත්තා, අවත්ථනිය පුගලා සෙනාසනක්ඛන්ධෙනිද්දිඨා. දසඅක්ඛොහ වත්ථූනි ඔමසවාදෙනිද්දිඨානි. දසආඝාරාපෙත්තඤ්ඤුසික්ඛාපදෙනිද්දිඨා. දසසෙඛා සඛානිනි මිඤ්ඡා, සීඨං, නිසි, බිම්බොහනං විම්ලිහා උත්තරත්ථරණං, තට්ටිකා චම්මඛණ්ඩා, නිසිදනං නිණ්ඩඤ්ඨාරෙ, පණ්ණඤ්ඤාරොති. දසවරානි යාවිං සූති විසාඛාඅඤ්ඨ. සුඛොදනමහාරාජුඑඛං, ජීවහොඑඛං, යාගුආනිසංසාව අනාපත්තියමංසානිව හෙසජ්ජක්ඛන්ධෙ නිද්දිඨානි. සෙසං සබ්බත්ථුත්තානමෙවානි.

දසකවණ්ණනා නිට්ඨිතා

——0——

එකාදසහෙතු එකාදසානි පණ්ඩකාදයො එකාදස. එකාදසපුග්ගලානි දසරතනමයා එකාඛණ්ඩපුග්ගලා නිණ්ඩපුග්ගල, මුණ්ඩපුග්ගල, බබ්බජපුග්ගලාදයො පන ඛණ්ඩපුග්ගල සඞ්ඝගණමෙවගච්ඡන්ති. එකාදසපත්තානි හම්බලොහමයෙන වා දුරුමයෙනවා සද්ධිං දසරතනමයා. එකාදසචීවරානීති සබ්බනීලකාදීනි එකාදස යාවතතියකානි උක්කිත්තානුවත්තිකාහික්ඛුනී සඞ්ඝාදිසෙසාඅඤ්ඤ අරිඨොචණ්ඩකාලිති. එකාදස අනන්තරාසිකානාම නාසි අනිමිත්තානි ආදයො එකාදසචීවරානි අධිට්ඨාතබ්බානීති තිචීවරං, විඝසකාසාවිකා, නිසීදනං, පච්ච ත්ථරණං, කණ්ඩුප්පටිච්ඡාදි, මුඛපුඤ්ඡනචොලං, පරික්කාරචොළං, උදකසාටිකා සඞ්කච්චිකාති. නාවිකාපෙපාහබ්බානීති එතානෙව අධිෂ්ඨානාලතොපඨාය නාවිකාපෙපාතබ්බානි, ගණ්ඨිකාවචිධාව සුත්තමයෙනසද්ධිං එකාදසහොන්ති. තෙසබ්බෙ බුද්දකක්ඛන්ධකෙ නිද්දිඨා. පඨවියොපඨවිසික්ඛාපදෙ නිද්දිඨා. නිස්සය පරිපස්සද්ධියො උපජ්ඣායභා පඤ්ච, අචරියභා ඡ, එවං එකාදස අවඤ්ඤපුග්ගලානගෙහනසද්ධිං එකාදස. තෙසබ්බෙ සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ නිද්දිඨා. එකාදසපරමානි පුබ්බවුත්තෙසු වුද්ධසඤ්ඤ එකාදසකවසෙන යොජෙත්වා වෙදිතබ්බානි. එකාදසවරානීති මහාපජාපතියා යාවිතවරෙන සද්ධිං

පුබ්බේ බුද්ධානඤ්ච. එකාදසහිමාදයෝති අභිබුද්ධතං සීමං සම්මන්නන්තීති ආදීනා නයෙන කම්මවග්ගෙ ආගතේසුපි අක්කොසපරිභාසකෙ පුග්ගලෙ එකාදසාදීනවානාම යෝ සොතාපන්නාදීනං අක්කොසපරිභාසකෝ සඞ්ඝාගමාදීහං අරියූපවාදි, අඤ්ඤතිත්ථියං වා පන එකාදසන්නං ඛන්ධානං අඤ්ඤතරං ඛන්ධං භින්දෙය්‍ය කාලමෙසං එකාදසහං, අනභිගතං නාභිගච්ඡති අධිගතා පරිහායති සඞ්ඝමජ්ඣතොඤ්ඤති සඞ්ඝමෙසු වා අඛ්ඛිත්තිකෝ නොති, අනතිරලොවා බ්‍රහ්මචරියං චරති, අඤ්ඤතරංවා සංකිලිට්ඨං ආපත්තිං ආපජ්ජති. සිඤ්චාවපච්චක්ඛාය තිත්ථායවත්තනි ගාළ්හංවාරොගාබාධංඵුසති, උම්මාදං වා පාපුණාති, චිත්තක්ඛෙපං වා ආපජ්ජති, සම්මුළ්හොකාලංකරොති, කායස්සභෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජතීති. එත්ථච සඞ්ඝමෙමාති බුද්ධිවචනං අධිප්පෙතං ආසෙවිතායාති ආදිතොපඨාය සෙවිතාය භාවිතායාති නිප්ඵාදිතාය වඩ්ඪිතාය වා බහුලීකතායාති ත්‍රුනපත්‍රුනං කතාය යානීකතායාති සුට්ඨුතයාන සදිසායකතාය වත්ථුකතායාති යථාපතිඨා හොති එවංකතාය අනුට්ඨිතා යාති අනුඅනුපවත්තිතාය නිච්චාධිට්ඨිතායාති අත්ථෝ. පරිචිතායාති සමන්තතොචිතාය සබ්බදිසාසුචිතාය ආචිතාය භාවිතාය අභිවඩ්ඪිතායාති අත්ථෝ. සුසමාරද්ධායාති සුට්ඨුසමාරද්ධාය වසිභාවං උපනිතායාති අත්ථෝ. නුපංපකං සුපිනන්ති පාපකමෙව නපස්සති' හඳුකංපන වුඩ්ඪිසාරණභූතං පස්සති දෙවතාරක්ඛන්තීති ආරක්ඛදෙවතාධම්මකරක්ඛං පච්චුපට්ඨාපෙන්ති තුච්ඡං චිත්තං සමාධියතීති ඛිපං චිත්තං සමාධියති. උභතරිං අප්පටිවිජ්ඣන්තොති මෙත්තාඣානතො උත්තරිං අරහත්තං අසච්ඡිකරොන්තො සෙක්ඛොවා පථුජ්ජනොවා හුත්වා කාලං කරොන්තො බ්‍රහ්මලොකූපගොහොති සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

එකාදසකවණ්ණනා පරිඝොසනා
එකූනතතියකවණ්ණනා නිට්ඨිතා

—0—

උපොසථඛන්ධකස්ස හොආදීනි ආදිතං ප්‍රවිඤ්ඤානං විසඤ්ඤනෙ සාමඤ්ඤ ආදීනි උපොසථංඋපාරිසුමානිසීමං සොධෙත්වා ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා සන්නිපතිතානං ඣායසාමඤ්ඤ ආදි. ක්‍රියාමජ්ඣෙති පුබ්බකිච්චං නත්ථා පාති මොක්ඛ ඔසාරණ ක්‍රියාමජ්ඣෙ. නිඨානං පරියොසානන්ති තත්ථසබ්බෙනෙව සමගෙනහි සමෙමොදමානෙහි අවිවදමානෙහි සික්ඛිතබ්බන්ති ඉදං පාතිමොක්ඛ නිඨානං පරියොසානං. පවාරණඛන්ධකස්ස සාමඤ්ඤ ආදීනි පවාරණං කරිස්සාමාති සීමං සොධෙත්වා ඡන්දපවාරණං ආහරිත්වා සන්නිපතිතානං ඣායසාමඤ්ඤ ආදි. ක්‍රියාමජ්ඣෙති පවාරණඤ්ඤත්තිව පවාරණකථාව මජ්ඣෙ. සංඝනවකස්ස පස්සතොහා පටිහරිස්සාමීති වචනං පරියොසානං. තජ්ජනීය කම්මාදීසු වත්ථුනාම යෙනවත්ථුනාකම්මාරහෝ හොති, තංවත්ථු. පුග්ගලොති යෙන තං වත්ථුකහං සෝ පුග්ගලෝ. කම්මවාචාපරියොසානන්ති කතෙ සංඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනෝ තජ්ජනීයකම්මං, ඛමතිසංඝස්ස තස්මා තුණ්හී එවමෙතං ධාරයාමීති එවං තස්සා තස්සා කම්මවාචාය අවසානවචනං පරියොසානං සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

උපොසථාදි විසඤ්ඤන වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

—0—

අත්ථවසපකාරණෙ දස. අත්ථවසෙති ආදීසු යං වත්තබ්බං, තං පඨමපාරාජිකවණ්ණනාය මෙව වුත්තං. යං සඞ්ඝසුට්ඨු තා සඞ්ඝථාවුත්ති ආදීසු උපරිමං

උපරිමං පදං හෙඝිමස්ස හෙඝිමස්ස පදස්ස අත්ථො. අත්ථසතං ධම්මසතන්ති ආදිම්හි පන යදෙතං දසසුපදෙසු එකෙකං මූලං කත්වා දසක්ඛත්තුං යොජනාය පදසතං වුත්තං. තත්ථ පච්ඡිමස්ස පච්ඡිමස්ස පදස්සවසෙන අත්ථසතං පරිමස්ස පුරිමස්සවසෙන ධම්මසතං වෙදිතබ්බං. අථවා යෙ දසඅත්ථවසෙ පටිච්ච තථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං. යෙ පුබ්බෙ පඨම පාරාජිකවණ්ණනායං තත්ථ සඞ්ඝසුඬ්ඨුතානාම සඞ්ඝස්ස සුඬ්ඨුභාවො. සුඬ්ඨුදෙවාති ආගතඨානෙ විය සුඬ්ඨුභන්තෙති වචනසම්පටිච්ඡනභාවො, යොච තථාගතස්ස වචනං සම්පටිච්ඡති, තස්ස තං දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය හොති. තස්මා සඞ්ඝස්ස සුඬ්ඨුභන්තෙති මමවචනං සම්පටිච්ඡනත්ථං පඤ්ඤාපෙස්සාමි අසම්පටිච්ඡනෙ ආදීනවං සම්පටිච්ඡනෙ ආනිසංසං දස්සෙත්වා න බලක්කාරෙන අභිභවිත්වාති එතමත්ථං ආවිකරොන්තො ආහ. සඞ්ඝසුඬ්ඨුතායාති එවමාදිනානයෙන වණ්ණිතා. තෙසං ඉධදසක්ඛත්තුං ආගතත්තා අත්ථසතං තදත්ථජෝතකානඤ්ච පදානං වසෙන ධම්මසතං වෙදිතබ්බං. ඉදානි අත්ථජෝතකානං නිරුත්තීනං වසෙන නිරුත්තිසතං. ධම්මභූතානං නිරුත්තීනං වසෙන නිරුත්තිසතන්ති චෙනිරුත්තිසතානි. අත්ථසතෙ ඤාණසතං, ධම්මසතෙ ඤාණසතං, චීසුනිරුත්තිසතෙසු චෙ ඤාණසතානීති චත්තාරිඤාණසතානි ච වෙදිතබ්බානි. අත්ථසතං ධම්මසතං චෙව නිරුත්තිසතානි චත්තාරිඤාණසතානි, අත්ථවසෙපකරණෙතිහියං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තන්ති.

ඉතිසමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනායං
මහාවග්ගවණ්ණනා නිඨිතා

———o———

එකංසං චීවරං කත්වාති එකස්මිං අංසකූටෙ චීවරං කත්වා. සාධුකං උත්තරාසඞ්ගංකත්වාති අත්ථො. පග්ගණ්හිත්වාන අඤ්ජලින්ති දසනඛසමොධාන සමුජ්ජලං අඤ්ජලිං උක්ඛිපිත්වා ආසිංසමානරූපොවාති පච්චාසිංසමානරූපො විය. කිස්සත්වං ඉධමාගතොති කෙනකාරණෙන කිමත්ථං පත්ථයමානො ත්වං ඉධ ආගතො. කො එවමාහ, සම්මාසම්බුද්ධො. කං එවමාහ, ආයස්මන්තං උපාලිං. ඉති ආයස්මා උපාලි භගවන්තං උපසඞ්කමිත්වා චීසු විනයෙසූති ඉමං ගාථං පුච්ඡි. අථස්ස භගවා භද්දකොතෙ උම්මඞ්ගොති ආදිනිවත්වාතං විස්සජ්ජෙසි. එසනයො සබ්බත්ථ. ඉති ඉමෙ සබ්බ පඤ්හෙ බුද්ධකාලෙ උපාලිත්ථෙරො පුච්ඡි. භගවාබ්‍යාකාසි. සඞ්ගීතිකාලෙ පන මහාකස්සපත්ථෙරො පුච්ඡි උපාලිත්ථෙරො බ්‍යාකාසි. තත්ථ භද්දකොතෙ උම්මඞ්ගොති භද්දකාතෙපඤ්හා පඤ්හාහි අවිජ්ජන්ධකාරතො උම්මුජ්ජිත්වා ඨිතත්තා උම්මඞ්ගොති වුච්චති. තග්ඝාතිකාරණත්ථෙ නිපාතො. යස්මා මං පුච්ඡසි, තස්මා තෙ අහමක්ඛිස්සන්ති අත්ථො. සම්පටිච්ඡනත්ථෙවා. තග්ඝාතිහි ඉමිනා වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා අක්ඛිස්සන්ති ආහ. සමාදහිත්ව විසිබ්බෙන්ති සාමිසෙනසසිත්ථකන්ති ඉමානි තීණි යෙව සික්ඛාපදානි භග්ගෙසු පඤ්ඤත්තානි. යං තං පුච්ඡිමහාති යං ත්වං ආපුච්ඡිමහ. අකිත්තයීති අභාසි. නොති අම්හාකං තං තං බ්‍යාකතන්ති යං යං පුඨං, තං තදෙවබ්‍යාකතං. අනඤ්ඤථාති අඤ්ඤථා අකත්වා බ්‍යාකතං. යෙ දුඬ්ඪුල්ලා සාසීලවිපත්තීති එත්ථ කිචාපි සීලවිපත්තිනාම පඤ්හොනත්ථි, අථඛො දුඬ්ඪුල්ලං විස්සජ්ජෙතු කාමතායෙතං වුත්තං. චතූසුහි විපත්තීසු දුඬ්ඪුල්ලං එකාය විපත්තියා සඞ්ගහිතං අදුඬ්ඪුල්ලං තීහි විපත්තීහි සඞ්ගහිතං. තස්මා යෙ දුඬ්ඪුල්ලා සාසීලවිපත්තීති වත්වා තමෙව විත්ථාරතො දස්සෙතුං පාරාජිකං සඞ්ඝාදිසෙසො සීලවිපත්තීති වුච්චතීති ආහ. ඉදානි තිස්සන්නං විපත්තීනං වසෙන අදුඬ්ඪුල්ලං දස්සෙතුං ථුල්ලච්චයන්ති ආදිමාහ. තත්ථ යො චායං අක්කොසති හාසාධිප්පායොතිඉදං දුබ්භාසිතස්සවත්ථුදස්සනත්ථං වුත්තං. අබ්භාචික්ඛන්තීති

තථාහං භගවතාධම්මං දෙසිතං ආජානාමීති වදන්තා අබ්භාචික්ඛන්ති. අයං හි ආජීවවිපත්ති සම්මතානි අයං ඡහිසික්ඛාපදෙහි සඞ්ගහිතා ආජීවවිපත්ති නාම චතුත්ථාවිපත්තිසම්භාතා. එත්තාවතා අදුත්තුල්ලපනිති ඉදං විසඤ්ජිතං හොති. ඉදානි යෙව යාව තතියකාති පඤ්හං විස්සජ්ජේතුං එකාදසාති ආදිමාහ. යස්මාපන ෙචව යාවතතියකාති අයං පඤ්හා එකාදස යාවතතියකානි එවං සඞ්ඛාවසෙන විස්සජ්ජිතා, හසම, සඞ්ඛානු සඞ්ඛාවසෙනෙව කති ඡේදනකානීති ආදිනෙ අඤ්ඤෙ අනන්තරාපඤ්හා පුච්ඡි. තෙසං විස්සජ්ජනත්ථං ඡ ඡේදනකානීති ආදිවුත්තං. තත්ථ එකං භෙදනකං එකං උක්කුලනකං. සොදස ඤාණානීති පඤ්ඤත්තානි ඉදමෙව අපුබ්බං. සෙසං මහාවග්ගෙ විභත්තමෙව. යං පනෙතං අපුබ්බං තත්ථ එකංභෙදනකානන්ති සුවිඤ්ඤෙය්‍යං. එකං උක්කුලනකන්ති තුලොනඩ්ඩිඤ්ඤවචිකං. සොදසාති සොළස. ඤාණානීති පඤ්ඤත්තානි ඤාණානි එවං වත්වා පඤ්ඤත්තානා. නෙ එවං වෙදිතබ්බා, ඤාණං සංඛිතං ලාභං පරිණතං අත්තනෝ පරිණාමෙය්‍ය, ඤාණං පුබ්බුගතං නිකඛිං අනුපඛජ්ජ නිසජ්ජංකප්පෙය්‍ය, ඤාණං සප්පාණකං උදකං නිහිතං වා මත්තිකං වා සිඤ්චෙය්‍ය වා සිඤ්චාපෙය්‍ය වා, ඤාණං නිකඛිනි පරිපාචිතං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජෙය්‍ය, ඤාණං අඤ්ඤාදත්ථාපෙකඛා භුත්තසමිං පාවිත්තියං, ඤාණං සප්පාණකං උදකං පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, ඤාණං ඡඨාධම්මං නිගහනාධිකරණං, ඤාණං දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං පටිච්ඡාදෙය්‍ය, ඤාණං ඤාතිසම්භතිවසෙන පුග්ගලං උපසම්පාදෙය්‍ය, ඤාණං ථෙය්‍යසත්ථෙන සද්ධිං, ඤාණං තථාවාදිනා භික්ඛුනා අනත්තානුධම්මෙන, ඤාණං තථානාසිතං සමණුද්දෙසං, ඤාණං සංඝිකං ලාභං පරිණතං පුග්ගලස්ස පරිණාමෙය්‍ය, ඤාණං පාරාජිකාධම්මං අඤ්ඤාපන්නං භික්ඛුනිං නෙව අත්තනා පරිවොදෙසං, ඤාණං චොරං වජ්ඣං විදිතං අනපලොකෙත්වා, ඤාණං සභික්ඛුකං ආරාමං අනාපුච්ඡා පවිසෙය්‍යන්ති. ඉදානි සාධාරණං අසාධාරණන්ති ඉමං පුරිම පඤ්හං විස්සජ්ජෙතුං වීසංවෙසභාතිආදිමාහ. තත්ථභික්ඛුනීහි අසාධාරණෙසු ඡ සංඝාදිසෙසාති විස්සජ්ජිතා නායසංඝෙසා දුට්ඨුල්ලං අත්තකාමකුටිවිහාරොති වෙ අනියතෙහි අඤ්ඤා ඒහි අනියතෙහි සද්ධිං අඤ්ඤා ඉමෙනිස්සග්ගියාතිවාදසාති ධොවනඤ්චපරිභොගො හොසෙය්‍ය ඤඩෙහාගා ඡඩ්ඩෙස්සාති නිසීදනං. වෙලොමා පඨමෙ පතෙතා වයසිකා ආරඤ්ඤකානවානි ඉමෙචාදසෙවෙසතී බුද්ධානාති.

සභාලොහිතක්ඛනීවගෙහා පරම්පරඤ්චහොජනං
අනතිරිත්තංඅභිහටං පණීතඤ්චඅවෙලනං
ථිනාලෙහාමිපපවෙසෙ ජානංදුට්ඨුල්ලච්ඡාදනං
මාතුගාමෙනසද්ධිඤ්ච යාවඅනිකඛනතාරජ්ජෙ
සන්තංනිකඛිංඅනාපුච්ඡා විහාලෙගාමපපවෙසනං
නිසීදනෙච යාඉකඛා වසසිකා යාවසාටිකා
චාවීසතිඉමාඉකඛා බුද්ධසෙසුපසාසිතාතිච

භික්ඛුහි අසාධාරණෙසුපි සංඝමහා දසනිස්සරෙති සඞ්ඝමහානිස්සාරිය නීති එවං විභඞ්ගෙ වුත්තා. මාතිකායංපන නිස්සාරණීයං සඞ්ඝාදිසෙසනති එවං ආගතානි දස. නිස්සග්ගියානි වාදසාති භික්ඛුනීවිභඞ්ගෙ විභත්තානි නිස්සග්ගියානෙව. බුද්ධසාසිතත්ථ විභත්තා බුද්ධසාසෙව. තථාවත්‍යාරෙපාවිදෙ සනියා. ඉතිසතඤ්ඤෙව නිස්සඤ්ච සික්ඛාවිභඞ්ගෙ භික්ඛුනීනං භික්ඛුහි අසාධාරණා. සෙසං ඉමසම්ං සාධාරණා සාධාරණවිස්සජ්ජනෙඋත්තානමෙව. ඉදානි ඔපත්තියොච යෙහි සමථෙහි සම්මන්නතීති ඉදං පඤ්හං විස්සජ්ජෙතුං

අඬෙවපාරාජිකාති ආදිමාහ. තත්ථ දුරාසදාති ඉමිනාතෙසං සප්පටිභයතං දස්සෙති. කණ්හසප්පාදයොවියහි එතෙදුරාසදා දුරූපගමනා දුරාසජ්ජනා ආපජ්ජියමානා මූලච්ඡේදාය සංවත්තන්ති. තාලවත්ථුසමූපමාති සබ්බං තාලං උද්ධරිත්වා තාලස්සවත්ථුමත්තකරණෙන සමූපමා. යථාවත්ථුමත්ත කතො තාලො නපුනපාකතිකොහොති, එවං න පුනපාකතිකාහොන්ති. එවං සාධාරණං උපමංදස්සෙත්වා පුන එකෙකස්ස වුත්තඋපමං දස්සෙන්තො පණ්ඩුපලාසොති ආදිමාහ. අවිරූළහි භවන්තීතෙති යථාඑතෙ පණ්ඩුපලාසාදයො පුනහරිතාදිභාවෙන අවිරූළහි ධම්මාහොන්ති, එවං පාරාජිකාපි පුන පකතිසිලාභාවෙන අවිරූළහි ධම්මාහොන්තීති අත්ථො. එත්තාවතා විපත්තියොව යෙහි සමථෙහි සම්මන්තීති එත්ථ ඉමාතාව අඬපාරාජිකවිපත්තියො කෙහිචි සමථෙහි නසම්මන්තීති එවං දස්සිතංහොති. යා පන විපත්තියොසම්මන්ති, තාදස්සෙතුං තෙවීසති සංඝාදිසෙසාති ආදිවුත්තං. තත්ථ තීහි සමථෙහිති සබ්බසඞ්ගාහිකවචනමෙතං. සංඝාදිසෙසාහි වීහිසමථෙහි සම්මන්ති, නතිණවත්ථාරකෙන, සෙසාතීහිපිසම්මන්ති. වෙ උපොසථා වෙපවාරණාති ඉදංභික්ඛුනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච වසෙන වුත්තං. විභත්තිමත්ත දස්සනෙනෙව චෙතං වුත්තං, නසමථෙහි වූපසමනවසෙන. භික්ඛුඋපොසථො, භික්ඛුනීඋපොසථො, භික්ඛුපවාරණා, භික්ඛුනීපවාරණාති ඉමාපිහි චතස්සො විභත්තියො විභජනානීති අත්ථො. චත්තාරිකම්මානීති අධම්මෙනවග්ගාදීනි උපොසථකම්මානි. පඤ්චව උද්දෙසා චතුරොභවන්ති අනඤ්ඤථාති භික්ඛුනඤ්ච උද්දෙසා භික්ඛුනීනං චතුරොභවන්ති. අඤ්ඤථානභවන්ති. ඉමා අෂ්ටාපි විභත්තියො ආපත්තික්ඛන්ධාච භවන්ති සත්ත අධිකරණානි චත්තාරීති ඉමාපනවිභත්තියො සමථෙහිසම්මන්ති, තස්මාසත්තහි සමථෙහිති ආදිමාහ. අථවා වෙ උපොසථා වෙ පවාරණා චත්තාරිකම්මානි පඤ්චව උද්දෙසා චතුරොභවන්ති අනඤ්ඤථානි ඉමාපිචතස්සො විභත්තියොනිස්සාය නස්සන්තෙතෙ විනස්සන්තෙතෙති ආදිනානයෙන යා ආපත්තියො ආපජ්ජන්ති, තා යස්මා වුත්තප්පකාරෙහෙව සමථෙහි සම්මන්ති, තස්මා තං මූලකානං ආපත්තීනං සමථදස්සනත්ථම්පි තා විභත්තියො වුත්තාති වෙදිතබ්බා. කිච්චං එකෙනාති කිච්ච ධිකරණං එකෙන සමථෙනසම්මති. එවං පුච්ඡාතුක්කමෙන සබ්බපඤ්හවිස්සජ්ජෙත්වා ඉදානි ආපත්තික්ඛන්ධාච භවන්ති සත්තාති එත්ථ සඞ්ගහිත ආපත්තික්ඛන්ධානං පච්චෙකං නිබ්බචනමත්තං දස්සෙන්තො පාරාජිකන්ති ආදිමාහ. තත්ථ පාරාජිකන්ති ගාථාය අයමත්ථො, යදිදං පුග්ගලාපත්ති සික්ඛාපදපාරාජිකෙසු ආපත්තිපාරාජිකං නාම වුත්තං, තං ආපජ්ජන්තො පුග්ගලො යස්මා පාරාජිකො පරාජයමාපන්නො සද්ධම්මාචුතො පරද්ධො භඬො නිරඞ්ගතොච හොති අනිහතෙතස්මිං පුග්ගලෙ පුන උපොසථපවාරණාදිභෙදො සංවාසො නත්ථි. තෙනෙතං ඉතිවුච්චතීති තෙනකාරණෙන එතං ආපත්තිං පාරාජිකන්ති වුච්චති අයං හෙත්ථ සඞ්ඛෙපත්ථො, යස්මා පාරාජිකොහොති, එතෙන තස්මා එතං පාරාජිකන්ති වුච්චති. දුතියගාථායපි බ්‍යඤ්ජනං අනාදියිත්වා අත්ථමත්තමෙවදස්සෙතුං සංඝොවදෙති පරිවාසන්ති ආදිවුත්තං අයංපනෙත්ථ අත්ථො. ඉමං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා වුඬාතුකාමස්ස යන්තං ආපත්තිවුඬානං ආදිම්හිවෙව පරිවාසදානත්ථාය ආදිතො සෙසෙ මජ්ඣෙ මානත්තදානත්ථාය මූලාය පටිකස්සනෙන වා සහමානත්තදානත්ථාය අවසානෙ අබ්භානත්ථායච සඞ්ඝොඉච්ඡිතබ්බො. නහෙත්ථ එකම්පිකම්මං විනාසඞ්ඝෙන සක්කාකාතුන්ති සඞ්ඝොආදිම්හිවෙව සෙසෙච ඉච්ඡිතබ්බො අස්සාති සඞ්ඝාදිසෙසො. තතිය ගාථාය අනියතොති යස්මා නනියතො, තස්මා අනියතො අයමාපත්තික්ඛ

ඤාති අත්ථෝ. නිස්සාරණං නානියතොති අනෙකංසිකතාපදං. යස්මා ඉදං සික්ඛාපදං අනෙකංසෙන සතනන්ති අත්ථෝ. තතං අනෙකංසෙන නිස්සාරණමඤ්ඤදත්ථාය නිස්සාරණංධම්මානං අඤ්ඤතරෙන කාරෙතබ්බානිති තත්ථ වුත්තං, තස්මා අනියතොති පවුච්චති. සොළසපත්තිකඛන්ධෝ අනියතොති වුච්චති. යථාවත්ථුනිස්සාරණං අඤ්ඤතරංයානං, එවං විත්තං ධම්මානං අඤ්ඤතරංයානං යත්ථ වුත්තං. සොපි අනියතොත්වේව. චතුත්ථගාථාය අච්චයෝ ත්වේව සමොහත්තී දෙසනාගාමිනිඤ අච්චයෙපි නෙව සමොධූලෝ අච්චයෝ නත්ථි නෙනෙතං ඉතිවුච්චති, ථූලත්තා අච්චයස්ස එතං ථූලච්චයන්ති වුච්චතීති අත්ථෝ. පඤ්චමගාථාය නිස්සජ්ජිඛා නදෙසෙති නෙනෙතන්ති නිස්සජ්ජිඛා දෙසෙතබ්බතෝ නිස්සග්ගියන්ති වුච්චතීති අත්ථෝ ඡඨගාථාය පාතෙති කුසලා ධම්මාති සඤ්චිච්චආපජ්ජන්තස්ස කුසලධම්මසඞ්ඛාතං කුසලඤ්චිත්තං පාතෙති,තස්මාපාතෙති විත්තන්ති පාචිත්තියං. යම්පන චිත්තං පාතෙති, තං යස්මා අරියමග්ගං අපරජ්ඣති චිත්ත සමෙමාහකාරණඤ්ඤව හොති තස්මා අරිය මහං අපරජ්ඣති චිත්තසමෙමාහනඤ්ඤානන්තිව වුත්තං. පාටිදෙසනීය ගාථාසු ගාරය්හංආවුසොධම්මංආපජ්ජිනවුත්තනගාරය්හා භාවකාරණදස්සනත්ථමේව භික්ඛූ අඤ්ඤතාකෝ සන්තෝනි ආදිවුත්තං. පටිදෙසෙතබ්බතොපභා සා ආපත්ති පාටිදෙසනියාති වුච්චති. දුක්කටගාථාය අපරද්ධං විරද්ධඤ්ඤව ඛලිත නන්ති සබ්බමෙතං යඤ්ඤව දුක්කටන්ති එත්ථවුත්තස්ස දුක්කටස්ස පරියායවචනං. යඤ්ඤි දුඤ්ඤිතං විරූපංවාකතං, තං දුක්කටං. තං පනෙතං. යථාස්සංරූ වුත්තං. එවං අකතත්තා අපරද්ධං කුසලං විරජ්ඣිත්ථා පවත්තත්තා විරද්ධං අරියවත්ත පරිපදං අනාරුළ්හත්තා ඛලිතං. යං මනුස්සොකරෙති ඉදංපන සස ඔපම්මනිදස්සනං. තස්සත්ථෝ යථාහියං ලොකෙමනුස්සා අවිඤ්ඤ යදිවිඤ රඤොපූපංකරොති, තං දුක්කටන්නි පවෙදෙන්ති. එවමිදමපි බුද්ධපතිකුඤ්ඤෙන ලාමකභාවෙනපාපං, තස්මා දුක්කටන්ති වෙදිතබ්බං. දුබ්භාසිත ගාථාය දුබ්භාසිතං දුරුභඤ්ඤනි දුඤ්ඤි ආභඤං භාසිතං ලපිතන්ති දුරුභඤං, යං දුරුභඤං තං දුබ්භාසිතන්නි අත්ථෝ. කිඤ්චාභියෝ සංකිලිඤ්ඤව ඨං පදං සංකිලිඤං යස්මා තංපදං හොතීති අත්ථෝ. කථං යඤ්ඤව විඤ්ඤූගරහාහි යස්මාව ඨං විඤ්ඤූ ගරහන්තීති අත්ථෝ. නෙනෙතංඉතිවුච්චතීති තෙන සංකි ලිඤභාවෙනව විඤ්ඤූගරහනෙනාපිව එතං ඉතිවුච්චති දුබ්භාසිතන්නි එවං වුච්චතීතිඅත්ථෝ. සෙඛියගාථාය ආදිවෙහං චරණඤ්ඤාති ආදිනා නයෙන සෙඛස්සඤනාභාවංදීපෙති. තස්මා සෙඛස්ස ඉදං සෙඛියන්ති අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපත්ථෝ. ඉදං ගරුකාලහුකංවාපිති ආදිපකෙඛති අඤඛඝතිතස්ස හඳ වාඤ්ඤංපුඤ්ඤෝමහෙති ඉමිනාපන ආයාචනවචනෙන සඞ්ඝඝතිතස්ස අත්ථස්ස දීපනත්ථං වුත්තන්නි වෙදිතබ්බං. ඡන්නමතිවස්සතීති ආදිම්හිපි එසෙවනයෝ. තත්ථ ඡන්නමතිවස්සතීති ගෙහංභාවතිණාදිහි අච්ඡන්නං අතිවස්සති. ඉදං පන ආපත්ති සඞ්ඛාතං ගෙහං ඡන්නං අතිවස්සති. මූලාපත්තිංහි ඡාදෙන්නා අඤ්ඤං නවං ආපත්තිං ආපජ්ජති. විවටං නාතිවස්සතීති ගෙහං තාව අවිවටං සුච්ඡන්නං නාතිවස්සති. ඉදං පනආපත්ති සඞ්ඛාතං ගෙහං විවටංනාතිවස්ස ති. මූලාපත්තිංහි විවරන්නා දෙසනාගාමිනිං දෙසෙන්නා වුට්ඨානගාමිනිඤ්ඤා වුට්ඨහිත්වා සුද්ධන්න පතිඨාති, ආයතිං සංවරන්නා අඤ්ඤං ආපත්තිං නාපජ්ජති, තස්මාඡන්නංවිවරෙථාති තෙනකාරණෙන දෙසනාගාමිනිං දෙසෙ න්නා වුට්ඨානගාමිනිඤ්ඤාව වුට්ඨහන්නා ඡන්නංවිවරෙථ එවං තං නාතිවස්සතීති එවඤ්ඤවතං විවටං නාතිවස්සතීති අත්ථෝ. ගතිමිඤානං පවත්තානි අජ්ඣත්තාසෙ බ්‍යඤ්ජනාදීහි පරිපාතියමානානං මිඤානං පවත්තං රුක්ඛාදි

ගහණං අරඤ්ඤං ගතිපරිඤ්ඤරණං හොති. තං පඨවා තෙ අඤ්ඤාසෙහති. එතෙ නෙව නයෙන ආඤාසෙ පක්ඛිතංගති. අවිඤ්ඤ උපගමනවෙථෙන පන ඔහ වෙ ගති ධම්මානං, සඛෙඛසම්පි සඛ්ඛතධම්මානං විනාසෙව හෙසංගති. නහි තෙවිනාසං අගච්ඡන්තාඛාතුං සකෙකානහි, සුවිරම්පි ඨත්වාපන නිබ්බාණං අරහතොගති, ඛීණාසවස්ස අරහතො අනුපාදිසෙස නිබ්බාණධාතු එසංසෙන ගතිනි අත්ථො.

භාථාසඛිඝක්ඛිණවණ්ණණා නිට්ඨිතා.

අධිකරණහෙදෙ ඉමෙදස උකෙකාටානි අධිකරණානං උකෙකාටෙත්වා පුනඅධිකරණ උකෙකාටෙන සම්ථානං උකෙකාටංදස්සෙතුං විවාදඨිකරණං උකෙකාටෙනෙතා භාතිසම්ථෙඋකෙකාටෙතිති ආදිමාහ. තත්ථ විවාදඨිකරණං උකෙකාටෙනෙතා වෙසම්ථෙ උකෙකාටෙතිති සම්මුඛාවිනයඤ්ච යෙඛුය්‍යසිකාඤ්ච ඉමෙ වෙ උකෙකාටෙති පරිසෙඩෙති පරිකෙකාසන්තිති අත්ථො. අනුවාදඨිකරණං උකෙකාටෙනෙතා චත්තාරොති සම්මුඛාවිනයං සතිවිනයං අමූළ්හවිනයං තස්සපාපිය්‍යසිකානති ඉමෙ චත්තාරෙ සම්ථෙ උකෙකාටෙති. ආපත්තාඨිකරණං උකෙකාටෙනෙතා තයොති සම්මුඛාවිනයං පරිඤ්ඤතකරණං තිණවත්ථාරකන්ති ඉමෙතයො සම්ථෙ උකෙකාටෙති. කිච්චාඨිකරණං උකෙකාටෙනෙතා එකානති සම්මුඛාවිනයං ඉමං එකං සම්ථං උකෙකාටෙති. කතිඋකෙකාටානි ආදිඤාණං විස්සජ්ජනෙපන චාදසඤ්ඤ උකෙකාටෙසු අකතංකම්මානති ආදයො භාවනයො උකෙකාටා විඤ්ඤාහා දුතියෙ අනුවාදඨිකරණෙ ලහන්ති අතිඝතං කම්මානති ආදයො තයොපඨමෙ විවාදඨිකරණෙලහන්ති. අවිනිච්ඡතානති ආදයොතයොතතියෙ ආපත්තාඨිකරණෙලහන්ති. අවූපසන්තානති ආදයොතයො චතුත්ථෙ කිච්චාඨිකරණෙ ලහන්ති, අපිච චාදඤාපිච එකෙකඤමිං අධිකරණෙලහන්තියෙව. තත්ථ ජාතකා අධිකරණං උකෙකාටෙතිති යඤමිං විහාරෙමිඤ්ඤා ඉම්ඤාපත්තෙඤාගහිතො, චීවරං ගහිතන්ති ආදිනානයෙන පත්තචීවරාදිනං අත්ථායඅධිකරණං උප්පන්නංහොති, තඤමිං යෙවච නං විහාරෙ ආවාසිඤාඤඤතරතිච්ඡා අලංආවුසොති අත්තපච්චත්ථිකෙ සඤ්ඤපෙත්වා පාළිමුත්තඤාතිවිනිච්ඡයෙනෙව වූපසමෙන්ති, ඉදං තත්ථජාතකං අධිකරණංනාම. යෙනාපිනිච්ඡයෙනසම්පාදං සොපි එකොසමථොයෙව, ඉමං උකෙකාටෙන්තඤ්ඤාපි පාවිත්තිය. තත්ථජාතකංවූපසන්තානති සවෙපන්තං අධිකරණංනෙවාඩිකා වූපසමෙතුං නඤකෙකානති, අථඤෙඤවිනයධරෙ ආගන්ත්වා කිංආවුසෝ ඉමඤංවිහාරෙ උපොසථොවා පවාරණාවාඩිතාතිපුච්ඡති තෙනිවූ තඤමිං කාරණෙනාරොචිතෙ තංඅධිකරණං ඛණ්ඩකතොව පරිවාර්තොව සුත්තෙනවිනිච්ඡිනිත්ථා වූපසමෙති, ඉදංතත්ථජාතකං වූපසන්තංනාම අධිකරණං. එත්ථ උකෙකාටෙන්තඤ්ඤාපි පාවිත්තියමෙව. අන්තරාමඤෙහති තෙ අත්තපච්චත්ථිකා නමයං එතඤ්ඤ විනිච්ඡයෙ නිට්ඨාම, නායං විනයෙකුසලෝ, අසුකඤමිං නාමගාමෙවිනයධරථෙරොඤන්ති තත්ථගන්ත්වා විනිච්ඡිනිඤ්ඤාමාතිගච්ඡන්තා අන්තරාමඤෙයෙව තං කාරණං සල්ලක්ඛෙත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤංවා සඤ්ඤපෙන්ති අඤ්ඤවාතෙ භික්ඛූ නිජ්ඣාපෙන්ති, ඉදමපි වූපසන්තමෙවහොති. එවං වූපසන්තං අන්තරාමඤෙ අධිකරණං උකෙකාටෙතියෙ, තඤාපි පාවිත්තියමෙව. අන්තරාමඤෙ වූපසන්තන්ති නහෙවඛොපන අඤ්ඤමඤ්ඤංඤඤ්ඤවන්තියා වා සභාගභික්ඛූනිජ්ඣාපෙන්න වා වූපසන්තං

හොති,අපිච‍ඛො පවිපථං ආගච්ඡන්තෝ එකෝ විනයධරෝ දිස්වා තස්ස ආවුසෝ ගච්ඡථාති පුච්ඡිත්වා අත්තකම්මගාමං ඉමිනා නාම කාරණේනාති වුත්තෝ අලං ආවුසෝ කිං තස්ස ගතෙනාති වත්වා තත්ථෙව ධම්මෙනවිනයෙන තං අධිකරණං වූපසමෙති, ඉදං අනන්තරාමඤ්ඤං වූපසන්තං නාම,එතං උක්කෝටෙන්තස්සාපි පාචිත්තියමෙව. තස්ස ගතෙනාති සවෙපන අලං ආවුසෝ කිං තස්ස ගතෙනාති වුච්චමානාපි මයං තත්ථෙවගන්ත්වා විනිච්ඡයං පාපෙස්සාමාති විනයධරස්ස වචනං අනාදියිත්වා ගච්ඡන්තියෙව, ගන්ත්වා සභාගානං භික්ඛූනං එතමත්ථං ආරොචෙන්ති, සභාගා භික්ඛූ අලං ආවුසෝ සඞ්ඝසන්තකං පානං නාම ගරුකන්ති තත්ථෙව නිසීදාපෙත්වා විනිච්ඡිනිත්වා සඤ්ඤාපෙන්ති, ඉදමපි වූපසන්තමෙව හොති.එවං වූපසන්තං තත්ථගතං අධිකරණං උක්කෝටෙතියෝ, තස්සාපි පාචිත්තියමෙව. තත්ථ ගතං වූපසන්තන්ති නහෙවඛො පන සභාගෙ භික්ඛූනං සඤ්ඤත්තියා වූපසන්තං හොති, අපිච ඛො සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා ආරොචිතං. සඞ්ඝමජ්ඣෙ විනයධරා වූපසමෙන්ති ඉදං තත්ථ ගතං වූපසන්තං නාම. එත්ථ උක්කෝටෙන්තස්සාපි පාචිත්තියමෙව. සන්නිවිනයන්ති ඛීණාසවසඤ්ඤිත්තා සන්නිවිනයං උක්කෝටෙන්තේ පාචිත්තියමෙව. උම්මත්තකඝාසඤ්ඤිත්තෙ අමූළ්හවිනයෙපාපුස්සඤ්ඤාය දින්නායතස්සපාපියසිකායපි එසෙවනයෝ. තිණවත්ථාරකං උක්කෝටෙතීතිපඤ්ඤත්තිඤ්ච තිණවත්ථාරකසම්මුතිඤ්ච අජානිත්වා උක්කෝටෙන්තේ පාචිත්තියමෙව. යෙභුය්‍යසිකාය පන ඡන්දාරහස්සාපි ආපත්තිවුට්ඨානං නාම, එතං භික්ඛූ උපසඞ්කමිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා දෙසියමානා වුට්ඨාති. යංපනෙතං නිද්දායන්තස්සාපි ආපත්තිවුට්ඨානං නාම, එතං මයිඤ්ච නඛමතීති එවං වදන්තොපි තිණවත්ථාරකං උක්කෝටෙති නාම, තස්සාපි පාචිත්තියමෙව. ඡන්දගතිං ගච්ඡන්තෝ අධිකරණං උක්කෝටෙතීති විනයධරෝ ඤත්වා අත්තනෝ උපජ්ඣායාදීනං අත්‍රාය අධම්මං ධම්මොති ආදීනි දීපෙත්වා පුඛබ්බවිනිච්ඡිතං අධිකරණං වාදසඤ්ඤ උක්කෝටෙත්ව යෙන කෙනචි උක්කෝටෙන්තා ඡන්දගතිං ගච්ඡන්තෝ අධිකරණං උක්කෝටෙති නාම, ඒත්ව පන අත්තපච්චත්තිකෙත්ව එකඤ්ච අනඤ්ච මෙ අවරීති ආදිනා නයෙන සම්පජානමුසාතො,තස්සපරාජයං ආරොපෙත්වා අධම්මං ධම්මොති ආදීනි දීපෙත්වා පුබ්බෙ විනිච්ඡිතං අධිකරණං වාදසඤ්ච උක්කෝටෙත්ව යෙන කෙනචි උක්කෝටෙන්තා දෙසාගතිං ගච්ඡන්තෝ අධිකරණං උක්කෝටෙති නාම. මෙත්ථ පන මොමූහො මොහිතත්තා එව අධම්මං ධම්මොති ආදීනි දීපෙත්වා වුත්තනයෙනෙව උක්කෝටෙන්තා මොහාගතිං ගච්ඡන්තෝ අධිකරණං උක්කෝටෙති නාම, සබෙ පන ඒත්ථ අත්තපච්චත්තිකෙත්ව එකො විසමොති ඤායකම්මං දීනි ගහණම්හිච්ඡාදිට්ඨිං බලවන්තොව පකඩ්ඪන්තරියෙ අභිඤ්ඤතෙ භික්ඛුනිසඞ්ඝෙ තත්තා වුත්තවිසමනිස්සිතෝ ගහණනිස්සිතෝ බලවනිස්සිතොව හොති, තස්සභයෙන අයං මේජ්ජිත්තත්තාරයංවා ඛුත්තවරියත්තාරයංවා කරෙය්‍යාති අධම්මං ධම්මොති ආදීනි දීපෙත්වා වුත්තනයෙනෙව උක්කෝටෙන්තා භයා ගතිං ගච්ඡන්තෝ අධිකරණං උක්කෝටෙති නාම. තදහුපසම්පජ්ජොති එකෝ සාමණෙරෝ බ්‍යත්තෝ හොති බහුස්සුතෝ. සොවිනිච්ඡයෙ පරාජයං පත්වා මඞ්කුභූතෙ භික්ඛූ දිස්වා පුච්ඡති කස්මා මඞ්කුභූතාත්ථාති, තෙතස්සතං අධිකරණං ආරොචෙන්ති. සො තෙ එවං වදෙති හොතු හන්තෙතං උපසම්පදා දෙථ, අහං තං අධිකරණං වූපසමෙස්සාමීති, තෙතං උපසම්පාදෙන්ති. සෝ දුතිය දිවසෙ හෙරිං පහරිත්වා සඞ්ඝං සන්නිපාතෙති. තතෝ භික්ඛූහි කෙන සඞ්ඝා සන්නිපාතිතොති වුත්තෙ මයාති වදති, තස්මා සන්නිපාතිතොති. තියෙස්සා අධිකරණං දුබ්බිනිච්ඡිතං, තමහං විනිච්ඡිනිස්සාමීති. ඛං පන

හියෝ කුහිං ගතොති. අනුපසම්පන්නොමහි භන්තෙ, අජ්ජ පන උපසම්ප
න්නොමහීති. සොවත්තබ්බො ඉදං ආවුසො තුම්හාදිසානං භගවතා සික්ඛා
පදං පඤ්ඤත්තං තදහු පසම්පන්නො උක්කොටෙති උක්කොටනකං
පාචිත්තියන්ති ගච්ඡ ආපත්තිං දෙසෙහිති. ආගන්තුකෙපි එසෙවනයො.
කාරකොති එකං සඞ්ඝෙන සඞ්ඝං අධිකරණං විනිච්ඡිනිත්වා පරිවෙණ
ගතං පරාජිතා භික්ඛු වදන්ති කිස්සභන්තෙ තුම්හෙහි එවං විනිච්ඡිතං අධි
කරණං, නනු එවං විනිච්ඡිනිතබ්බන්ති. සොකස්මා පඨමං යෙව එවං නව
දිත්ථාති තං අධිකරණං උක්කොටෙති. එවං යොකාරකො උක්කොටෙති,
තස්සාපි උක්කොටනකං පාචිත්තියං. ඡන්දදායකොති එකො අධිකරණ
විනිච්ඡයෙ ඡන්දං දත්වා සභාගෙ භික්ඛුපරාජයං පත්වා ආගතෙ මඞ්කුභූතෙ
දිස්වා සෙවදානි අහං විනිච්ඡිනිස්සාමීති සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා කස්මා සන්නි
පාතෙසීති වුත්තෙ හියෝ අධිකරණං දුබ්බිනිච්ඡිතං, තමහං අජ්ජ විනිච්ඡි
නිස්සාමීති. හියෝ පනත්වං කත්ථගතොති ඡන්දං දත්වා නිසින්නොමහීති.
සොවත්තබ්බො ඉදං ආවුසො තුම්හාදිසානං භගවතා සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං
ඡන්දදායකො උක්කොටෙති උක්කොටනකං පාචිත්තියන්ති ගච්ඡ ආපත්තිං
දෙසෙහිති. විවාදාධිකරණං කිං නිදානන්ති ආදීසු කිං නිදානමස්සාති කිං
නිදානං. කොසමුදයො අස්සාති කිං සමුදයං කාජාති අස්සාති කිං ජාතිකං
කොපභවො අස්සාති කිං පභවං කොසම්භාරො අස්සාති කිං සම්භාරං කිං
සමුට්ඨානං අස්සාති කිං සමුට්ඨානං. සබ්බානෙතානි කාරණවෙවචනානි
යෙව. විවාදනිදානන්ති ආදීසුපි අට්ඨාරස භෙදකර වත්ථුසඞ්ඛාතො විවාදො
නිදාන මෙතස්සාති විවාදනිදානං විවාදං නිස්සාය උප්පජ්ජනක විවාදවසෙ
නෙතං වුත්තං. අනුවාදො නිදානං අස්සාති අනුවාදනිදානං. ඉදම්පි අනුවාදං
නිස්සාය උප්පජ්ජනක අනුවාදවසෙන වුත්තං. ආපත්ති නිදානං අස්සාති
ආපත්ති නිදානං. ආපත්තාධිකරණ පච්චයා චතස්සො ආපත්තියො ආපජ්ජ
තීති එවං ආපත්තිං නිස්සාය උප්පජ්ජනක ආපත්තිවසෙනෙතං වුත්තං.
කිච්චයං නිදානමස්සාති කිච්චයනිදානං චතුබ්බිධං සඞ්ඝකම්මං කාරණ
මස්සාති අත්ථො. උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය භික්ඛුනියා යාවතතියං සමනුභාස
නාදීනං කිච්චං නිස්සාය උප්පජ්ජනක කිච්චානං වසෙනෙතං වුත්තං. අයං
චතුන්නම්පි අධිකරණානං විස්සජ්ජන පක්ඛෙ එකපදයොජනා. එතෙනානු
සාරෙන සබ්බපදානි යොජෙතබ්බානි. දුතිය පච්ඡාය හෙතුනිදානන්ති ආදිම්හි
විස්සජ්ජනෙ නවන්නං කුසලා කුසලා බ්‍යාකතහෙතූනං වසෙන හෙතු නිදා
නාදිතා වෙදිතබ්බා. තතියපුච්ඡාය විස්සජ්ජනෙ බ්‍යඤ්ජනමත්තං නානා.
හෙතුයෙවහි එත්ථ පච්චයොති වුත්තො. මූලපුච්ඡාය විස්සජ්ජනෙ චාදස
මූලානීති කොධ උපනාහ යුගලකාදීනි ඡවිවාදමූලානි, ලොභදොස මොහා
තයො. අලොභාදොසාමොහාතයොති ඉමානි අජ්ඣත්තසන්තානප්පවත්තානි
චාදස මූලානි. චුද්දසමූලානීති තානෙව චාදස කායවාචාහි සඞ්ඝං චුද්දසහොන්ති
ඡමූලානීති කායාදීනි ඡසමුට්ඨානානි. සමුට්ඨාන පුච්ඡාය විස්සජ්ජනෙ අට්ඨා
රස භෙදකරවත්ථූනි සමුට්ඨානානි. තඤ්හි එතෙසු අට්ඨාරසසු භෙදකරවත්ථුසු
සමුට්ඨාති, එතෙහිවා කාරණ භූතෙහි සමුට්ඨාති. තෙනස්සෙතානි සමුට්ඨා
නානි වුච්චන්ති. එසනයො සබ්බත්ථ. විවාදාධිකරණං ආපත්තීති ආදිභෙදෙ
එකෙන අධිකරණෙන කිච්චාධිකරණෙනාති ඉදං යෙන අධිකරණෙන
සම්මති, තං දස්සෙතුං වුත්තං. නපනෙතානි එකංසතො කිච්චාධිකරණෙනෙව
සම්මන්ති. නහිපුග්ගලස්ස සන්තිකෙ දෙසෙන්තස්ස කිච්චාධිකරණං

නාම අත්ථි. න කහමෙන සමථෙනාති සාවසෙසාපත්තිං විය නාසෙතීති. නහි සක්කා සාදෙසෙතුං තතොවුට්ඨාය සුද්ධභෙත පනිවියාතුං. විවාදාධිකරණං හොති අනුවාදාධිකරණන්ති ආදිනයො උත්තානොයෙව. තත්ථපරං යත්ථ සතිවිනයොති ආදීනා සම්මුඛාවිනයං අවත්ථුවිනා ඡාදෙත්වා වුත්තා. තාසං විස්සජ්ජනෙනෙව අත්ථො පකාසිතො. සංසට්ඨාදි පුච්ඡානං විස්සජ්ජනෙ සංසට්ඨාති සතිවිනය කම්මවාචාභණ්ඩනසමංයෙව චිත්තාම්පි සමථානං සිද්ධත්තා සම්මුඛාවිනයොතිවා සති විනයොතිවා ඉමෙ ධම්මා සංසට්ඨා නො විසංසට්ඨා. යස්මා පන සාදලිකාභෙදෙ පඤ්ඤවවිනා විය නාසකත්තෙසං විනිභුජ්ජිත්වා නානාකරණං දස්සෙතුං නෙත වුත්තං නවලබ්භා ඉමෙසං ධම්මානං විනිභුජ්ජිත්වා නානාකරණං පඤ්ඤපෙතුන්ති. එසනයො සබ්බත්ථ. කිං නිදානාති පුච්ඡා විස්සජ්ජනෙ නිදානං නිදාන මස්සාති නිදාන නිදානො. තත්ථ සඞ්ඝසම්මුඛතා ධම්මසම්මුඛතා විනය සම්මුඛතා පුග්ගල සම්මුඛතාති ඉදං සම්මුඛාවිනයස්ස නිදානං. සතිවෙල්ලපත්තෙනා ඛීණාසවෙ ලබ්භපවාදෙ සතිවිනයස්ස නිදානං. උම්මත්තකො තිත්ථිඛ අමූළ්හවිනයස්ස නිදානං. යොවදෙසෙති යස්සවදෙසෙති උභින්නංසම්මුඛීභාවෙ පරිසුද්ධතුභාරණස්ස නිදානං. භණ්ඩන ජාතානං අධිකරණං වූපසමෙතුං අසන්තුණෙය්යතා යෙභුය්‍යසිකාය නිදානං. පාපුස්සන්නො පුග්ගලො තස්සපාපිය්‍යසිකාය නිදානං. භණ්ඩන ජාතානං බහු අස්සාමණක අජ්ඣාචාරො නිස්සවත්තාරකස්ස නිදානං. යෙභුය්‍යවචයවාරවුත්ත නයාඑව. මූලපුච්ඡාය විස්සජ්ජනං උත්තානමෙව. සම්මුඛස්ස පුච්ඡාය කිඤ්චාපි සත්තන්නං සමථානං කතමෙ ත්තතිංස සම්මුඛානානි වුත්තං. සම්මුඛාවිනයස්ස පන කම්මසඞ්ඝභාවෙන සම්මුඛතා භාවෙනා ත්තතිංසෙව සමථානං ත්තසම්මුඛානානි විභත්තානි. තත්ථකම්මස්ස ක්‍රියාති සඞ්ඝත්තිවෙදි කබ්බා. කරණන්ති තස්සායෙව සඞ්ඝත්තියා ඨපෙතබ්බකාලෙ ඨපනං. උපගම නන්ති සඞ්ඝං උපගමනං. අත්තනායෙවත්තස්ස කම්මස්සකරණන්ති අත්ථො. අජ්ඣුපගමනන්ති අජ්ඣෙසනූපගමනං අඤ්ඤං සද්ධිවිහාරිකාදිකං ඉමං කම්මං කරොහීති අජ්ඣෙසනභාවෙති අත්ථො. අධිවාසනාති රුච්චනිමෙ එකං කරොතු සඞ්ඝොති එවං අධිවාසනා ඤ්ඤදත්ථූති අත්ථො. අපපරික්කොසනාති න මෙතං ඛමතීති මා එවංකරොථාතිඅපපරිසෙධනා. ඉති ඤත්තාඤත්තියානංවසෙන ත්තත්තිංසසම්මුඛානාවෙදිතබ්බා. නානත්තපුච්ඡාවිස්සජ්ජනං උත්තානමෙව. අධිකරණ පුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙ අයං විවාදෙ නොඅධිකරණන්ති අයං මාතා පුත්තාදීනං විවාදෙ විරුද්ධවාදත්තා විවාදෙනාම හොති. සම්ථෙති පන අධිකරණියභාවෙ අභාවතො අධිකරණං නහොති. අනුවාදදීසුපි එසෙව නයො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

අධිකරණසමථවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

—0—

දුතියගාථාසඞ්ගණ්හනත්ථං වොදනාති වත්ථුඤ්ච ආපත්තිඤ්ච දස්සෙත්වා වොදනා. සාරණාති දෙසසාරණා. සඞ්ඝා කිමත්ථායාති සඞ්ඝසන්නිපාතො කිමත්ථාය. මතිකම්මං පන කිස්සකාරණාති මතිකම්මං වුච්චති මන්තනාභණං තා කිස්සකාරණාති අත්ථො. වොදනාසාරණත්ථායාති වුත්තපකාරා වොදනා තෙන චුදිතකපුග්ගලෙන කතදෙස සාරණත්ථාය. නිග්ගහත්ථාය සාරණාති දෙසසාරණා පන තස්ස පුග්ගලස්ස නිග්ගහත්ථාය. සඞ්ඝපරිහා

හණත්ථායාති භික්ඛූනඤ්ඤේව සංඝෝ විනිච්ඡය පරිග්ගහණත්ථාය. ධම්මං ධම්මං තුලනත්ථාය සුවිනිච්ඡිත දුබ්බිනිච්ඡිතං ඤාණතුලායාති අත්ථෝ. මනි කම්මං පන පාරියෙක්කනන්ති සුභූතනන්දිත්ථේරානඤ්ච විනයධරෝරානඤ්ච මනසාගහිතං පාරෙක්කං පාරෙක්කං විනිච්ඡයසන්නිට්ඨානත්ථං. මාඛෝ පරිඝනන්ති වුද්ධතෝවා වොදතෝවා කොපං මාජනති. සචෙඅනුජ්ජවෝ තුව්හාහි සවෙච්චං සංඝමජ්ඣම්හිනිණ්ණං අධිකරණං විනිච්ඡිතුං නිසීතෝතා විනයධරෝ. විඝාතිතානන්ති නච්චං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාසීති ආදිනයප්පවත්තං. අභව්වසංඛිතන්ති යාය අභව්වං ජනයති පරිසඛෝභෙවා උට්ඨාපෙති, එව රූපිං කථංඅහාසි. සුත්තෝ විනයෝවානි ආදීසු සුත්තං නාම උභතෝ විභඞ්ගා. විනයෝ නාමඛන්ධකෝ. අනුලොමෝ නාම පරිවාරෝ. පඤ්චසත්තතංනාම සකලං විනයපිටකං. අනුලොමිකං නාම චත්තාරෝ මහා පදෙසා. අනුයොගවත්තං නිසාමෙථානි අනුසඤ්ඤා වත්තං නිසාමෙථ බුස ලෙන බුද්ධිමතා කතන්නි ඡෙතොපඤ්ඩිතෙන යතුණ්ණාරම්භපත්තෙන භග වතා නිහරිත්වා යපිතං. සුවුත්තන්නි සුපඤ්ඤත්තං. සික්ඛාපදානි ලොමිනන්ති සික්ඛාපදානං අනුලොමං අයං තාව පදත්ථෝ. අයං පනෙත්ථ සාඛිපාය සඞ්ඛෙප වණ්ණනා, සවෙච්චං අනුවිජ්ජතෝ මාසහසාහණි, මා අනත්ථසං හිතං විඝාතිඝ කථං හණි. යංපන කුසලෙන බුද්ධිමතා ලොකනාථෙන එතෙසු සුත්තාදීස අනුයොග වත්තංකතං සුපඤ්ඤත්තං සබ්බසික්ඛාපදානං අනුලොමං තං නිසාමිය තං උපධාරෙතිනි. ගහිං නනාසෙන්තෝ සම්පරාසි කතනි අත්තනෝ සම්පරායෙසු ගහිනිබ්බත්තිං අනාසෙන්තෝ අනුයොග වත්තං නිසාමය. යොහිතං අනිසාමෙත්වා අනුයුඤ්ජති, සොසම්පරායිකං අත්තනොගතිං නාසෙති, හාඛාභවං අනාසෙන්තෝ නිසාමයාති අත්ථෝ. ඉදානිතං අනුයොගවත්තං දස්සෙතුං හිතෙසිති ආදිමාහ. තත්ථහිතෙසිති හිතංඑසන්තෝ ගවෙසන්තෝ. මෙත්තාසඤ්ච මෙත්තාපුබ්බභාගඤ්ච උපට්ඨ පෙත්වානි අත්ථෝ. කාලෙනාති යුත්තපත්තකාලෙන. අස්සෝඛ්ඨිතකාලෙ යෙව තවහාරෙහතෙ අනුයුඤ්ජාති අත්ථෝ. සහසාවොහාරං මා පඨාරෙසිනි යෝ එතෙසං සහසා වොහාරෝ හොති සහසාභාඛිතං නං මා අපඨාරෙසි මාග ණහිත්ථ පටිඤ්ඤානුසඤ්ඤිතෙන කාරයෙනි එත්ථ අනුසඤ්ඤානති කථානුසඤ්ඤි වුච්චති. තඤ්ච පටිඤ්ඤානුසඤ්ඤිතා කාරයෙ කථානුසඤ්ඤං සල්ලක්ඛෙත්වා පටි ඤ්ඤාය කාරයෙනි අත්ථෝ. අථවා පටිඤ්ඤායව අනුසඤ්ඤිතෙන ච කාරයෙ ලජ්ජිං පටිඤ්ඤාය කාරයෙ, අලජ්ජිං වත්තානුසඤ්ඤිතානි අත්ථෝ. තඤ්ච එව පටිඤ්ඤාලජ්ජිස්සූති ගාථමාහ. තත්ථවත්තානු සඤ්ඤිතෙන කාරයෙනි වත්තානු සඤ්ඤිතාකාරයෙ, යාඅස්සවතෙනානඤ්ඤං පටිඤ්ඤා සඤ්ඤායනි, තාඅපටිඤ්ඤාය කාරයෙනි අත්ථෝ. සඤ්චිච්චානි ජානතෙතා ආපජ්ජති. පරිගුහතීති නිගුහති නදෙසෙති නවුට්ඨාති. සචවං අහම්පිජානාමීති යංතුමෙහි වුත්තං, තං සචවං අහම්පිතං එවමෙව ජානාම්. අඤ්ඤඤ්ඤවාහතාති අඤ්ඤඤ්ඤවතං අහං ප්‍රවජාම්. පුබ්බාපරං නජානාතීති පුරෙකථිතඤ්ච පච්ඡාකථිතඤ්ච නජානාති. අඤ්ඤා විදෙති තඤ්ච පුබ්බාපරෙ අකුසලෝ අනුසඤ්ඤිවචනපථං නජානාතීති කථා නුසඤ්ඤිවචනංවිනිච්ඡයානුසඤ්ඤිවචනඤ්චනජානාති. සීලවිපත්තියාවොදෙනීති ඔහි ආපත්තික්ඛන්ධෙහි වොදෙති. ආචාර දිට්ඨියාති ආචාරවිපත්තියාවෙව දිට්ඨිවිපත්තියාව. ආචාරවිපත්තියා වොදෙන්නෝ පඤ්චගාපත්තික්ඛන්ධෙහි මොදෙති. දිට්ඨිවිපත්තියා වොදෙන්නෝ ඔවිහා දිට්ඨියාවෙව අනන්තගාහිත

දිට්ඨිසාව වොදෙති. ආජීවෙනපි වොදෙතීති ආජීවහෙතු පඤ්ඤත්තෙහි ඡහි සික්ඛාපදෙහි වොදෙති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

දුතියගාථාසඞ්ගණ්කවණ්ණනා නිසිතා.

——0——

ඉදානි එවං උප්පන්නාය වොදනාය විනයධරෙන කත්තබ්බකිච්චං දස්සෙතුං අනුවිජ්ජකෙනාති ආදි ආරඬං. තත්ථ දිට්ඨං දිඬෙනාති ගාථාය අය මත්ථො, එකෙනෙකො මාතුගාමෙන සද්ධිං එකට්ඨානතො නික්ඛමන්තොවා පවිසන්තොවා දිට්ඨො, සොතං පරාජිකෙන වොදෙති. ඉතරොතස්ස දස්සනං අනුජානාති. තංපන දස්සනං පටිච්ච පරාජිකං න උපෙති. නපටිජානාති. එවමෙත්ථ යංතෙන දිට්ඨං, තං තස්ස දිට්ඨොමයාති ඉමිනා දිට්ඨ වව නෙන සමෙති. යස්මාපන ඉතරො තං දස්සනං පටිච්ච දොසං නපටිජානාති තස්මා අසුද්ධ පරිසඞ්කිතො හොති, අමූලකපරිසඞ්කිතොති අත්ථො. තස්ස පුග්ගලස්ස සුද්ධො අහන්ති පටිඤ්ඤාය තෙනසද්ධිං උපොසථො කාතබ්බො. සෙසගාථාවයෙපි එසෙවනයො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

අනුවිජ්ජක කිච්චවණ්ණනා නිසිතා.

——o——

වොදනාය කොආදිනි පුච්ඡානං විස්සජ්ජනෙ සච්චෙව අකුප්පෙවාති සච්චෙ පතිට්ඨාතබ්බං අකුප්පෙව. යංකතංවා නකතංවා තදෙව වත්තබ්බං. නව වොදකෙවා අනුවිජ්ජකෙවා සඞ්ඝෙවා කොපො උප්පාදෙතබ්බො. ඔතිණ්ණා නොතිණ්ණං ජානිතබ්බන්ති ඔතිණ්ණඤ්ච අනොතිණ්ණඤ්ච වචනං ජානිතබ්බං. තත්‍රායංජානනවිධි, එත්තකාවොදකස්ස පුබ්බකථා, එත්තකා පච්ඡිමකථා. එත්තකාචුදිතකස්ස පුබ්බකථා. එත්තකාපච්ඡිමකථාතිජානිතබ්බා වොදකස්ස පමාණං ගණ්හිතබ්බං. චුදිතකස්ස පමාණං ගණ්හිතබ්බං. අනුවිජ්ජකස්ස පමාණං ගණ්හිතබ්බං, අනුවිජ්ජකො අප්පමත්තකම්පි අහාපෙන්තො ආවුසො සමන්නාහරිත්වා උජුං කත්වා ආහරාති වත්තබ්බො. සඞ්ඝෙන එවං පටිපජ්ජිතබ්බං. යෙනධම්මෙන යෙනවිනයෙන යෙනසත්ථුසාසනෙන තංඅධිකරණංවූපසමතීතිඑත්ථ ධම්මොති භූතං වත්ථු. විනයොති වොදනා චෙව සාරණාව. සත්ථු සාසනන්ති ඤත්තිසම්පදාචෙව අනුසාවන සම්පදාව. එතෙනහි ධම්මෙන ච විනයෙන ච සත්ථුසාසනෙනව අධිකරණං වූපසමති. තස්මා අනුවිජ්ජකෙන භූතෙන වත්ථුනාවොදෙත්වා ආපත්තිං සාරෙත්වා ඤත්තිසම්පදාය චෙව අනුසාවන සම්පදායච තං අධිකරණං වූපසමෙතබ්බං. අනුවිජ්ජකෙන එවං පටිපජ්ජිතබ්බං. සෙස මෙත්ථ උත්තානමෙව. උපොසථො කිමත්ථායාති ආදි පුච්ඡාවිස්සජ්ජනම්පි උත්තානමෙව. අවසානගාථාසු ථෙරෙව පරිහාසතීති අවඤ්ඤං කරොන්තො කිං ඉමෙජානන්තීති පරිහාසති. ඛතො උපහතින්ද්‍රියොති තාය ඡන්දදිගාමිතාය තෙනච පරිහාසනෙන අත්තනා අත්තනො ඛතත්තා ඛතො. සද්ධාදීනඤ්ච ඉන්ද්‍රියානං උපහතත්තා උපහතින්ද්‍රියො. නිරයං ගච්ඡතිදුම්මෙධො නවසික්ඛාය ගාරවොති සො ඛතො උපහතින්ද්‍රියො පඤ්ඤායාභාවතොදුම්මෙධොතිසු සික්ඛාසුඅසික්ඛනතො නවසික්ඛායගාරවො කායස්සභෙදානිරයමෙව උපගච්ඡති. තස්මා නවාමිසං නිස්සාය=පෙ=යථා ධම්මො තථාකරෙති. තස්සත්ථො, නව ආමිසංනිස්සාය කරෙ. චුදිතක-වොදකෙසුහි අඤ්ඤ තරෙන දින්නං චීවරාදි ආමිසං ගණ්හන්තො ආමිසං

නිස්සාය හරෙති, එවං නහරෙය්‍ය, නව නිස්සාය පහඤ්ඤතීති අයං මේ උප ඣ්ඣායෝ ආචරියෝ වාති ආදිනා නයෙන ඡඤ්ඣදීහි ගවඤ්ඤනා පුඤ්ඤලං නිස්සාය හරෙති එවං නහරෙය්‍ය, අථබෝ උභොපෙතෙව්වපෝ්ඣා යථා ධම්මෝ සිතෝ තථෙවකරෙය්‍යාති. උපඣාණඤ්ඣං ඨපෙතීති එවං තථෙති ච එවංසඤ්ඨිත්‍යාභිඤාණඤ්ඤුලෙමෙනෙති. ජීවිතං පෙඤ්ඣතීති දෙසඤ්ඣෙව ගමෙ සති. විනිහරතීති විනිච්ඡ්‍යං ඨාපෙති. කුච්ඡිගතං සෙචිතීති ආපත්තිං දිපෙති. අකාලෙනව වොදෙතීති අනොකාසෙ අනාරඤ්ඣකොව වොදෙති පුඛ්ඛාපරං නජානාතීති පුරිමකථඤ්ඤව පච්ඡිමකථඤ්ඤව නජානාති. අනුසඤ්ඣිවඤ්ඣපථං නජානාතීති කථානුසඤ්ඣි විනිච්ඡ්‍යානුසඤ්ඣිවසෙන වචනං නජානාති. සෙසං ඤඤ්ඣත්ථ උත්තානමෙවාති.

වොදනාසණඨවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

—0—

වුඤ්ඣසඤ්ඣාමේ සඤ්ඣඝාමාවිවරෙන භික්ඛූනාති සඤ්ඣඝාමෝ වුච්චති අධික රණවිනිච්ඡ්‍යසභාය සඤ්ඣඝසන්නිපාතෝ. හත්ථි අත්තපච්චත්ථිකා වෙව සාසන පච්චත්ථිකාව උඨ්ඨහිංසු උඤ්ඣඤ්ඣයං සඤ්ඣඝභෙදං දිපෙන්තා සමොසරන්ති මෙ සාලිනාවජ්ජි සුත්තන්තාවිය. සෙ භික්ඛුනෙසං පච්චත්ථිකානං ලඨ්ඨිං මිදඤ්ඤිත්වා සනඛාදඤ්ඤිපනත්ථාය තත්ථ අවචරති අඡ්ඣොගාහෙත්වා විනිච්ඡ්‍යං පවත්තෙන්ති සෝ සඤ්ඣඝාමාවිවරෙනාම යසත්ථෙරෙවිය. තෙන සඤ්ඣඝාමාවිවරෙන භික්ඛූනා සඤ්ඣං උපසඤ්ඣකමන්තෙන නිවත්තෙන්තෙන සඤ්ඣඝා උපසඤ්ඣකමිතඤ්ඣබ්බා. නිව ත්තෙන්තෙනාති මානඤ්ඣජං නිපාතෙත්වා නිහතමාන චිත්තෙන. රජෝ හරණ සමෙනාති පාදපුඤ්ඣඡනසමෙන. යථා රජෝහරණස්ස සංකිලිට්ඨෙවා අසංකිලිට්ඨෙවා පාදෙ පුඤ්ඣියමානෙ ඡනවිරුගොනදෙසෝ, එවං ඉධ්‍යානිට්ඨෙසු අරජ්ජනෙන අදුස්සනෙනනාති අත්ථෝ. යථා පතිරූපෙ ආසනෙති යථා පතිරූපං ආසනං ඤඤ්ඣත්වා අත්තනොපුණ්ණවයානෙ ථෙරාසනං හිඤ්ඣනං පිටිඨි අදඤ්ඣෙවා නිසීදිතඤ්ඣබ්බං. අනාසනා කථිකෙනාති නානාවිධං භං තං අත්තත්ථ කථං අඡාථෙන්තෙන. අතිරච්ඡ්‍යාන කථිකෙනාති දිවිඨ සුත මුතමපිරාජකථා දිනං තිරච්ඡ්‍යානකථං අකථෙන්තෙන සාමංවා ධම්මෝ භාසිතඤ්ඣබ්බාති සඤ්ඣ සන්නිපාතඨ්‍යානෙ අකප්පිය කප්පියනිස්සිතාවා රූපාරූපපරිච්ඡෙද සම්ථා විර ඵපඤ්ඣනාවිර ඣාන නිසජ්ජ වත්තාදි නිස්සිතාවා කථා ධම්මෝ නාම. එවරූපෝ ධම්මෝ සයංවා භාසිතඤ්ඣබ්බා පරෙවා අජ්ඣෙසිතඤ්ඣබ්බා. යෝ භික්ඛු තථාරූපිං කථං කථෙතුං පහොති, සොවත්තඤ්ඣබ්බා ආවුසෝ සඤ්ඣ මජ්ඣිමෝති පඤ්ඣහ උපපත්තෙ එවං කථෙඨ්‍යාසීති. අරියොවා තුණ්හීභාවෝ නාම මඤ්ඣදිත්තඤ්ඣබ්බාති අරියතුණ්හීනිසීදනතා බාලපුථුජ්ජනිඨ්‍යසීදනති අඤ්ඣතරං කම්මට්ඨානං ගහෙත්වාව නිසීදනති. ඉතිකම්මට්ඨාන මනසිකාර වසෙන තුණ්හීභාවෝ අරියෝ තුණ්හීභාවෝ නාම, සෝ නාතිමඤ්ඣදිතඤ්ඣබ්බා කිං කම්මට්ඨානානුයොගෙනාති නාවජ්ජිතඤ්ඣබ්බා. අත්තනෝ පතිරූපං කම්මට්ඨානංගහෙත්වානිසීදිතඤ්ඣබ්බනිඨ්‍යත්ථෝ. නඋපජ්ඣායොපුච්ඡිතඤ්ඣබ්බාති හොනාමෝ තුය්‍හං උපජ්ඣායොති නපුච්ඡිතඤ්ඣබ්බා. එසනයෝ සඤ්ඣබ්බ. තුජාතීනි ඛත්තිය ජාතියෝවා බ්‍රාහ්මණජාතියොති එවංජාති නපුච්ඡි තඤ්ඣබ්බා. න ආගමෝනි දීඝභාණකොවා මජ්ඣිමභාණකොති එවං ආගමෝ නපුච්ඡිතඤ්ඣබ්බා. කුලපදෙසොති ඛත්තිය කුලාදි වසෙනෙව වෙදිතඤ්ඣබ්බා.

අත්‍රස්ස පෙමංවා දෙසොවාති අත්‍රපුග්ගලෙ එතෙසං කාරණානං අඤ්ඤතර වසෙන පෙමංවා භවෙය්‍ය දෙසොවා. නොපරිසක්ෂ්‍යියෙනාති පරිසක්ෂ්‍ය කෙන පරිසානු විධායකෙන නහවිතබ්බං. යං පරිසායරුච්චති තදෙව චෙ තෙත්වා කප්පෙත්වා නකථෙ තබ්බන්ති අත්ථො. න හත්ථමුද්ද දස්සෙතබ්බාති කථෙතබ්බෙච අකථෙතබ්බෙච සඤ්ඤාජනනත්ථං හත්ථවිකාරො නකා තබ්බො. අත්ථං අනුවිධියන්තෙනාති විනිච්ඡය පටිවෙධ මෙව සල්ලක්ඛෙ න්තෙන ඉදං සුත්තං උපලබ්භති, ඉමස්මිං විනිච්ඡයෙ ඉදං වක්ඛාමීති එවං පරිතුලයන්තෙන නිසීදිතබ්බන්ති අත්ථො. නච ආසනාවුට්ඨාතබ්බන්ති නආස නා වුට්ඨාය සන්නිපාතමණ්ඩලෙ විචරිතබ්බං. විනයධරෙ උට්ඨිතෙ සබ්බා පරිසා උට්ඨහති. න විනිහාතබ්බන්ති නවිනිච්ඡයො හාපෙතබ්බො. නකුම්ම ග්ගො සෙවිතබ්බොති නආපත්ති දීපෙතබ්බා. අසාහාසිකෙන භවිතබ්බන්ති නසහසාකාරිනා භවිතබ්බං. සහසාදුරුත්තවචනං නකථෙතබ්බන්ති අත්ථො. වචනක්ඛමෙනාති දුරුත්තවාවං ඛමනසීලෙන හිතපරිසක්කිනාති හිතෙ සිනා හිතගවෙසිනා කරුණාච කරුණා පුබ්බභාගොච උපට්ඨාපෙතබ්බොති අයං පදමයෙපි අධිප්පායො. අනසුරුත්තෙනාති නඅසුරුත්තෙන. අසු රුත්තං වුච්චති විග්ගාහිකකථා සඞ්ඛාතං අසුඤ්ඤරවචනං. තං නකථෙතබ්බන්ති අත්ථො. අත්තාපරිග්ගහෙතබ්බොති විනිච්ඡිනිතුං වූපසමෙතුං සක්ඛිස්සාමි නුඛො නොති එවං අත්තාපරිග්ගහෙතබ්බො. අත්තනො පමාණං ජානිතබ්බ න්ති අත්ථො. පරොපරිග්ගහෙතබ්බොති ලජ්ජිකානුඛො අයං පරිසාසක්කා සඤ්ඤාපෙතුං උදාහුනොති එවං පරොපරිග්ගහෙතබ්බො. චොදකො පරිග්ග හෙතබ්බොති ධම්මචොදකොනුඛො නොති එවං චොදකො පරිග්ගහෙ තබ්බො. චුදිතකො පරිග්ගහෙතබ්බොති ධම්මචුදිතකොනුඛො නොති එවං චුදිතකො පරිග්ගහෙතබ්බො. අධම්මචොදකො පරිග්ගහෙතබ්බොති තස්සපමාණං ජානිතබ්බං. සෙසෙසුපි එසෙවනයො. වුත්තං අභාපෙන්තෙ නාති චොදක චුදිතකෙහි වුත්තවචනං අභාපෙන්තෙන. අවුත්තං අප්පකා සෙන්තෙනාති අනොසටං වත්ථුං අප්පකාසෙන්තෙන. මන්දෙ හාසෙ තබ්බොති මන්දෙ මොමූහොපග්ගණ්හිතබ්බො නනුත්වං කුලපුත්තොති උත්තෙජෙත්වා අනුයොග වත්තං කථාපෙත්වා තස්සඅනුයොගො ගණ්හි තබ්බො. භීරු අස්සාසෙතබ්බොති යස්සසඞ්ඝමජ්ඣංවා ගණමජ්ඣංවා අනො සට පුබ්බත්තා සාරජ්ජං උප්පජ්ජති. තාදිසො මාභාසි විස්සට්ඨො කථෙහි; මයං තෙ උපත්ථම්භාභවිස්සාමාති වත්වාපි අනුයොගවත්තං කථාපෙ තබ්බො. චණ්ඩොනිසෙධෙතබ්බොති අපසාදෙතබ්බො තජ්ජෙතබ්බො. අසුපි විභාවෙතබ්බොති අලජ්ජිං පකාසෙත්වා ආපත්තිං දෙසාපෙතබ්බො. උජුමද්දවෙනාති යොභික්ඛු උජුසීලවා කායවඞ්කාදිරහිතො, සොමද්දවෙ නෙව උපචරිතබ්බො. ධම්මෙසු ච පුග්ගලෙසු වාති එත්ථ යො ධම්මගරුකො හොති, නපුග්ගලගරුකො. අයමෙව ධම්මෙසු ච පුග්ගලෙසු ච මජ්ඣත්තොති වෙදිතබ්බො. සුත්තං සංසන්දනත්ථායාති ආදීසු තෙන ච පන එවං සබ්‍රහ්ම චාරීනං පිය-මනාප-ගරුභාව නීයෙන අනුවිජ්ජකෙන සමුදාහටෙසු සුත්තා දීසු සුත්තං සංසන්දනත්ථාය. ආපත්තා නාපත්තීනං සංසන්දනත්ථන්ති වෙදි තබ්බං. ඔපම්මං නිදස්සනත්ථායාති ඔපම්මං අත්ථදස්සනත්ථාය. අත්ථොවිඤ්ඤා පනත්ථායාති අත්ථො ජානාපනත්ථාය. පටිපුච්ඡාඨපනත්ථායාති පුච්ඡාපුග්ග ලස්ස ඨපනත්ථාය. ඔකාසක්කම්මං චොදනත්ථායාති වත්ථුනාවා ආපත්තියාවා චොදනත්ථාය. චොදනාසාරණත්ථායාති දෙසා දෙසං සාරාපනත්ථාය. සාරණා

සවචනීයත්ථානි දෙසාදෙස සාරණා සංවචනිය කාරණත්ථාය. සංවචනියං පලිබොධත්ථායාති සංවචනියං ඉමම්හා ආවාසා පරම්පි විඤ්ඤාපිති එවං පලිබොධත්ථාය. පලිබොධොවිනිච්ඡයත්ථායාති විනිච්ඡයං පාපනත්ථාය. විනිච්ඡයෝ සන්තීරණත්ථායාති දෙසාදෙසං සන්තීරණත්ථාය තුලනත්ථාය සන්තීරණා ඤාණඤාණගමනත්ථායාති ආපත්තිඅනාපත්තිගරුකලහුකාපත්තිභාවනත්ථාය සඞ්ඝසංපරිග්ගහසම්පටිච්ඡනත්ථායාති විනිච්ඡය සම්පටිග්ගහණත්ථාය ච සුවිනිච්ඡිතදුබ්බිනිච්ඡිත භාවජානනත්ථායාවාති අත්ථෝ. පඤ්චඅධිකරණිකෝ අවිසංවාදකත්ථාය ඉස්සරියාධිපච්චේ ජේට්ඨභාවත්ථානෙ ච අවිසංවාදකත්ථානෙව ඨිතා නතෙඅපඤ්ඤාදෙතබ්බානිඅත්ථෝ. ඉදානියෙමිනුමිදබුද්ධිතෝ එවං වදෙයාසුං විනයොනාම කිමත්ථායාති, තෙසං වචනොකාසං ච්ඡිදනත්ථං මත්තා දෙසෙතුං විනයෝ සංවරත්ථායාති ආදිමාහ. තත්ථ විනයෝ සංවරත්ථායාති සකලාපි විනයපඤ්ඤත්ති සීලවවිචාර සංවරත්ථාය. ආජීව ච්ඡුවි පරියොසානස්ස සීලස්ස උපනිස්සයෝ හොති. පච්චයෝ හොතීති අත්ථෝ. එසනයෝ සබ්බත්ථ. අපිචෙත්ථ අවිප්පටිසාරොති පාපපුඤ්ඤානං තාතාතත වසෙන චිත්තවිප්පටිසාරභාවෝ. පාමොජ්ජන්ති දුබ්බල තරුණපීති. පීතීති බලවා බහලපීති. පස්සද්ධීති කාය චිත්තදරථ පරිප්පස්සද්ධි. සුඛන්ති කායිකා ච්තසික සුඛං. තඤ්හි දුවිධම්පි සමාධිස්ස උපනිස්සය පච්චයෝ හොති. සමාධිති චිත්තෙකග්ගතා. යථා භූතඤාණදස්සනන්ති. තරුණවිපස්සනා. උදය බ්බයඤාණඤ්චෙතං අධිවචනං. චිත්තෙකග්ගතාති තරුණවිපස්සනාය උප නිස්සය පච්චයෝ හොති. නිබ්බිදාති සිඛාප්පත්තා බුට්ඨානගාමිනී බලව විපස්සනා. විරාගොති අරියමග්ගෝ. විමුත්තීති අරහත්තඵලං. චතුබ්බිධොපිහි අරියමග්ගෝ අරහත්ත ඵලස්ස උපනිස්සය පච්චයෝ හොති. විමුත්තිඤාණ දස්සනන්ති පච්චවෙක්ඛණ ඤාණං. විමුත්තිඤාණ දස්සනං අනුප්පාදපරිනිබ්බා ණත්ථායාති අපච්චය පරිනිබ්බාණත්ථාය. අපච්චය පරිනිබ්බාණස්සාති හං පච්චයෝ හොති. තස්මිං අනුප්පත්තෙ අවස්සං පරිනිබ්බායිතබ්බතොති. එත දත්ථකථාති අයං විනයකථානාම එතදත්ථා. මත්තානාති විනයමත්තානාමෙව. උපනිසාති අයං විනයෝ සංවරත්ථායාති ආදිනා පරම්පරපච්චයභාවි එත දත්ථාය. සොතාවධානන්ති ඉමිස්සා පරම්පර පච්චයකථාය සොතාවධානං ඉමං කථං සුත්වා යංඋපජ්ජති ඤාණං තම්පි එතදත්ථාය. යදිදං අනුප්පාදු විත්තස්ස විමොක්ඛොති යො අයං චතුහි උපාදානෙහි අනුප්පාදිසින්නා චිත්තස්ස අරහත්ත ඵලසඞ්ඛාතො විමොක්ඛෝ, සොපි එතදත්ථාය අපච්චය පරිනිබ්බා ණත්ථාය එවාති අත්ථෝ. අනුයොග වත්ත ගාථාසු පඨමගාථා වුත්තත්ථා එව. වත්ථූං විපත්තිං ආපත්තිං නිදානං ආකාර අකොවිදෙ පුබ්බාපරං නජානාතීති වත්ථූනන්ති ආදීනං නජානාති පදෙන සම්බන්ධෝ. අකොවිදෙති පදස්ස සවෙ තාදිසකොති ඉමිනා සම්බන්ධෝ. තස්මා අයමෙත්ථයොජනා, යෝ භික්ඛුපාර ජිකාදීනං වත්ථූං නජානාති, චතුබ්බිධං විපත්තිං නජානාති, සත්තවිධං ආපත්තිං නජානාති, ඉදං සික්ඛාපදං අසුකස්මිංනාම නගරෙ පඤ්ඤත්තන්නාති එවං නිදානං නජානාති, ඉදං පුරිමවචනං ඉදං පච්ඡිමවචනන්නි පුබ්බාපරං නජානාති, ඉදං කතං ඉදං අකතන්නි කතාකතං නජානාති. සමෙනවාති තෙනෙව පුබ්බාපරං අජානන්නස්ස සමෙන අඤ්ඤෙන කතාකතං නජානා තීති වුත්තං හොති. එවං තාව නජානාති පදෙන සද්ධිං සම්බන්ධෝ වෙදි තබ්බා. යං පනෙතං ආකාර අකොවිදෙති වුත්තං. තත්ථ ආකාර අකෝ විදෙති කාරණා කාරණෙ අකොවිදෙ. ඉති යථායං වත්ථූ ආදීනිපි නජානාති ආකාරස්සච අකොවිදෙ. සවෙතාදිසකෝ භික්ඛු අපපටිබෙධාති වුච්චති. කම්මඤ්චඅධිකරණඤ්චාතිඉමෙසම්පිපදානං නජානාතීතිපදෙනෙව සම්බන්ධෝ

අයම්පනෙත්ථ යොජනා, තථේව ඉති යථායං භම්මඤ්චි නජානාති, අධිසාර
ණඤ්චි නජානාති, සත්ථාපකාරෙ සම්පෙච්චාපි අකොවිදෙ, රාගාදීහි පන
රත්තාදුට්ඨොච්චි. මූළ්හෙනාවිජ්ජායෙන අයාගච්ඡන්ති සම්මොහෙන මොහාගච්ඡන්ති.
රත්තත්තා පන දුට්ඨත්තාච්ච ත්‍රිහි දොසාච්චි ගච්ඡන්ති. පරං සඤ්ඤුපෙතුං අසම්භ
භාය නච්චසඤ්ඤත්තා කුසලෙ. කාරණා කාරණ දසසනෙ අසම්මත්තාය
නිජ්ඣත්තියාච්ච අකොවිදෙ. අත්තනො පරිස සදිසාය පරිසාය ලද්ධත්තා ලබ
ප්පකෙඛා. තිරියා පරිබාතිරච්ඡා අතිරිඛෙනා. කාළකෙහි තමෙච්ඡි සමන්නාග
තත්තා තණ්හතමෙමා ධම්මාදරිය ප්‍රඥාලාදරියානං අභාවතො අනාදරෙ.
සවෙතාදිසතො හිකඛූ අපපටිකෙඛාති වුච්චති. නපරිකඛිතබ්බා භඹලෝ
කෙනබෙඛා. නසම්මන්නිච්චා ඉස්සරියාධිපච්ච ජෙට්ඨකත්තානෙ ඨපෙතබ්බාති
අත්ථා. සුඛාපකතා ගාථානමපි යොජනානයො වුච්චනයෙනෙව වෙදි
තබ්බාති.

චූළසඞ්ඛාමඛණ්ඩනා නිට්ඨිතා.

——000——

මහාසඞ්ඛාමෙ වඤ්ඤතොච්චඤ්ඤං සඞ්කමතීති පඨමපාරාජිකවඤ්ඤමයාදිච්චං,
වා සුතංවාති වත්ථා පුන පුච්ඡියවාතො භමයා පඨමපාරාජිකස්ස වඤ්ඤදිච්චං,
නසුතං දුතියපාරාජිකස්ස වඤ්ඤදිච්චං වා සුතංවාති වදති. එතෙනෙවනයෙන
සෙසවඤ්ඤ සඞ්කමනං, විපච්චතිතො විපච්චති සඞ්කමනං, ආපච්චතිතො ආපත්ති
සඞ්කමනඤ්ච වෙදිතබ්බං. යොපන නෙවමයාදිච්චං නසුනන්ති වත්ථා පච්ඡා
මයාපෙතං දිට්ඨංවා සුතංවාති වදති. දිට්ඨංවාසුතංවාති වත්ථා පච්ඡා නදිට්ඨං
නසුතංවාතිවදති. අයං අවජානිත්ථා පරිජානාති පරිජානිත්ථා අවජානාතිති
වෙදිතබෙබා. එසොව අඤ්ඤතඤ්ඤං පරිවරඤ්ඤාම. වණ්ණාවණ්ණාති නීලා
දි වණ්ණාවණ්ණවසෙනසුක්කසිසඨිසි සිඤ්ඤාපදංවුච්චතං. ධනමනුපපදනත්‍ථි
සඤ්චරිත්තං වුත්තං. කායසංසග්ගාදිත්තඤං සරූපෙනෙව වුත්තං. ඉති ඉමානි
පඤ්ච මෙථුනධම්මස්ස පුබ්බභාගො පුබ්බපයොගොති වෙදිතබ්බානි. චත්තාරි
අපලොකනකම්මානීති අධමෙමනවග්ගාදීනි. සෙසෙසුපි එසෙවනයො.
ඉති චත්තාරි වතුක්කානි සොළසහොන්ති. ඛනුජානඅභිතාය පරිපත්තෙනා
හොත්තිති විඤ්ඤුධරෙනහි එවං ඤාතුදිගහිතා අධිසාරණෙ විනිච්ඡිතෙනසමිංවිභා
රෙසංසෙ මිධාභිජ්ජති. ඔවාදුපජ්ඣිනියෙ භික්ඛුනියොවිවෙභාගා හොන්ති.
උපාසකාපි උපාසිකායොපි දුසියාපි දුසියොපි ඒසං ආරක්ඛදෙව
තාපි තථෙව විධාභිජ්ජන්ති. තතොහුම්මදෙවතා ආදිං කත්වා යාව අකණිට්ඨ
බ්‍රහ්මානො විධාහොන්ති. පොනවුත්තං බහුජනඅහිතාය පරිපත්තෙනා හොති
–පෙ– දුක්ඛායදෙවමනුස්සානන්ති. විසමනිස්සිතොති විසමානිසාය සහමෙථාදිනි
නිස්සිතො. ගහණනිස්සිතොති මිච්ඡාදිට්ඨිඅත්තගහණාදිවසෙනසඞ්ඛාතං ගහණං
නිස්සිතො. බලවනිස්සිතොති බලවතෙන අභිසඤ්ඤත්ත භික්ඛු නිස්සිතො. තස්ස
අවජානනෙත්ථාති තස්සවචනං අවජානත්තා. උපයොගත්ථෙවා සාම්වචනං.
තං අවජානනෙත්ථාති අත්ථෙ. යං අත්ථායාති යදත්ථාය. තං අත්ථාති සෙ
අත්ථෙ. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

මහාසඞ්ඛාමඛණ්ඩනා නිට්ඨිතා.

——000——

කඨිනෙ අථමානිසංසාති ඛඤ්ඤෙවුත්තා පඤ්ඤමනන්තිකාදිකා අට්ඨ. පලි
බොධානිසංසාපි පුබ්බවුත්තාඑව. පයොගස්සාති චීවරධොවනාදිනො සන්ත
විධස්ස පුබ්බභාගස්සස්ස. යො උදකාහරණාදිකො පයොගො කරියති,
තස්ස පයොගස්ස ඤාතමෙධම්මා අනන්තරපච්චයෙන පච්චයොති අනාගතු

වසෙන අනන්තරහුත්වා කතමෙ ධම්මා පච්චයා හොන්තීති අත්ථො. සමනන්තර පච්චයෙනාති සුට්ඨු අනන්තරපච්චයෙන. අනන්තරපච්චයමෙව ආසන්නතරං කත්වා පුච්ඡති. නිස්සයපච්චයෙනාති උප්පජ්ජමානස්ස පයොගස්ස නිස්සයං ආධාරභාවං උපගතාවියහුත්වා කතමෙධම්මා පච්චයා හොන්තීති අත්ථො. උප නිස්සයපච්චයෙනාති උපෙ තනනිස්සයපච්චයෙන. නිස්සයපච්චයමෙව උප ගතතරං කත්වා පුච්ඡති. පුරෙජාතපච්චයෙනාති ඉමිනා පඨමං උප්පන්නස්ස පච්චයභාවං පුච්ඡති. පච්ඡාජාතපච්චයෙනාති ඉමිනා පච්ඡා උප්පජ්ජනකස්ස පච්චයභාවං පුච්ඡති. සහජාතපච්චයෙනාති ඉමිනා අපුබ්බං අවරිමං උප්පජ්ජ මානානං පච්චයභාවං පුච්ඡති. පුබ්බකරණස්සාති ධොවන•දිනො පුබ්බකර ණස්ස. පච්චුද්ධාරස්සාති පුරාණසංඝාටිආදීනං පච්චුද්ධරණස්ස. අධිට්ඨානස්සාති කඨිනචීවරාධිට්ඨානස්ස. අත්ථාරස්සාති කඨිනත්ථාරස්ස. මාතිකානඤ්ච පලි බොධානඤ්චාති අට්ඨන්නං මාතිකානං චින්නං පලිබොධානඤ්ච. වත්ථස්සාති සඞ්ඝාටිආදිනො කඨිනස්ස වත්ථස්ස. සෙසං වුත්තනයමෙව. එවංයඤ්චලබ්භති යඤ්චනලබ්භති සබ්බං පුච්ඡිත්වා ඉදානියංයස්සලබ්භති. තදෙව දස්සෙන්තො පුබ්බකරණං පයොගස්සාති ආදිනානයෙන විස්සජ්ජනමාහ. තස්සත්ථො, යං වුත්තං පයොගස්ස කතමෙධම්මාති ආදි. තත්ථ වුච්චතෙ. පුබ්බකරණං පයොගස්ස අනන්තරපච්චයෙන පච්චයො. සමනන්තර, නිස්සය, උපනිස්සය පච්චයෙන පච්චයො. පයොගස්සහි සත්තවිධම්පි පුබ්බකරණං යස්මාතෙන පයොගෙන නිප්ඵාදෙතබ්බස්ස පුබ්බකරණස්සත්ථාය සො පයොගො කරී යති. තස්මා ඉමෙහි චතුහි පච්චයෙහි පච්චයො හොති. පුරෙජාතපච්චයො පනෙස උද්දිට්ඨධම්මෙසු එකධම්මම්පි නලභති. අඤ්ඤදත්ථු පුබ්බකරණස්ස අයං පුරෙජාත පච්චයොහොති, පයොගෙසති පුබ්බකරණස්ස නිප්ඵජ්ජනතො. තෙන වුත්තං පයොගො පුබ්බකරණස්ස පුරෙජාතපච්චයෙන පච්චයොති. පච්ඡාජාතපච්චයංපන ලභති. තෙන වුත්තං පුබ්බකරණංපයොගස්ස පච්ඡා ජාත පච්චයෙන පච්චයොති. පච්ඡා උප්පජ්ජනකස්සහි පුබ්බකරණස්ස අත්ථාය සොපයොගොකරීයති. සහජාතපච්චයං පන මාතිකා පලිබොධානිසංස සඞ්ඛා තෙ පණ්ණරසධම්මෙඨපෙත්වා අඤ්ඤෙ පයොගාදීසු එකොපිධම්මො නලභති. තෙ එවහි පණ්ණරස ධම්මා සහකඨිනත්ථාරෙන එකතොනිප්ඵජ්ජන්තීති අඤ්ඤමඤ්ඤං සහජාතපච්චයා හොන්ති. තෙනවුත්තං පණ්ණරසධම්මාසහජාත පච්චයෙන පච්චයොති. එතෙනුපායෙන සබ්බපදවිස්සජ්ජනානි වෙදිතබ්බානි. පුබ්බකරණං කිං නිදානන්ති ආදීසු පුච්ඡාවිස්සජ්ජනං උත්තානමෙව. පයො ගො කිං නිදානොති ආදීස පුච්ඡාවය විස්සජ්ජනෙසු හෙතුනිදානො පච්චය නිදානොති එත්ථ ඡ චීවරානි හෙතුවෙව පච්චයොචාති වෙදිතබ්බානි. පුබ්බ පයොගාදීනඤ්හි සබ්බෙසං තානියෙව හෙතු තානි පච්චයො. නහි ඡබ්බිධෙ චීවරෙ අසති පයොගොඅත්ථි. නපුබ්බකරණාදීනි. තස්මා පයොගො හෙතු නිදානොති ආදිවුත්තං. සඞ්ඝහවාරෙ වචිභෙදෙනාතිඉමාය සඞ්ඝාටියා ඉමිනා උත්තරාසඞ්ඝෙන ඉමිනා අන්තරවාසකෙන කඨිනං අත්ථරාමීති එතෙන වචීභෙදෙන. කතිමූලාදි පුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙ ක්‍රියාමජ්ඣෙති පච්චුද්ධාරොවෙව අධිට්ඨානඤ්ච. වත්ථුවිපන්නං හොතීති අකප්පියදූස්සං හොති. කාලවිපන්නං නාම අජ්ජ දායකෙහි දින්නං සෙව සඞ්ඝො කඨිනත්ථාරකස්සදෙති. කරණවිප න්නංනාම තදහෙව ඡින්දිත්වා අකතං. කඨිනං ජාතිතබ්බන්ති ආදිපුච්ඡාය විස්සජ්ජනෙ තෙසඤ්ඤෙව ධම්මානන්ති යෙසු රූපාදිධම්මෙසු සති කඨිනං නාමහොති. තෙසං සමොධානං මිස්සීභාවො. නාමං නාමකම්මන්ති ආදිනා පන කඨිනන්ති ඉදං බහූසු ධම්මෙසු නාමමත්තං. නපරමත්ථතො එකොධම්මො.

අජ්ඣත්තං දසෙති. වතුවීසතියා ආකාරෙහීති න උල්ලිඛිතමත්තෙනාති ආදීහි පුබ්බභාගනානාරම්මණේහි. සන්තරසහි ආකාරෙහීති අහතෙන අසහං හොති කසිණනෙහි ආදීහි පුබ්බභාගඤාණකරණේහි. නිමිත්තානුබ්‍යඤ්ජනාදීසු යං වත්තබ්බං සබ්බං කසිණනිද්දෙසවණ්ණනායං වුත්තං. එකුප්පාදා එකනිරොධාති උපජ්ජමානාපි එකතෝ උපජ්ජන්ති. නිරුජ්ඣමානාපි එකතෝ නිරුජ්ඣන්ති. එකුප්පාදනානානිරොධාති උපජ්ජමානා එකතෝ උපජ්ජන්ති. නිරුජ්ඣමානා නානානිරුජ්ඣන්ති. කිං වුත්තං හොති. සබ්බෙපි අරහාරෙන සද්ධිං එකතෝ උපජ්ජන්ති. අරහාරෙපි සති උද්ධාරෙනාම. නිරුජ්ඣමානාපහෙළි පුරිමා වෙ අරහාරෙහසද්ධිං එකතෝ නිරුජ්ඣන්ති උද්ධාරභාවං පාපුණන්ති. අරහාරසති නිරොධෙ එතෙසඤ්ච උද්ධාරභාවෙ එකතාගණෙහොති. ඉතරෙ නානානිරුජ්ඣන්ති. තෙසුපි උද්ධාරභාවං පත්තෙසුපි අරහාරෙ නිට්ඨිති යෙව. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
පඤ්චසතිකක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---000---

උපාලිපඤ්හෙසු නානිහිනුඛොහෙතෙති ඉධ්‍යාය අයං සඞ්ඛෙපො. එතෙ කිර රහොගතා සබ්බානිපිමානි පඤ්චකානි ආවජ්ජිත්වා භගවන්තඤ්ච සුවිත්තිත්වා ඉමෙසං නිස්සාය වසන්භාරිතං අඵාය තනති. ඵපෙස්සාමීති භගවතො උපසඞ්කමිත්වා කාතිහි ත්‍රුබො හෙතෙතෙති ආදිනානතයෙන පඤ්හමපුච්ඡි. තෙසං විස්සජ්ජනෙ උපොසථං කරොන්තානීති නවවිධං උපොසථං කරොන්තීති උපොසථකම්මං කරොන්තානීති අධිමෙමෙනවගහාදිභෙදංචතුබ්බිධං උපොසථකම්මං කරොන්ති. පාතිමොක්ඛං කරොන්තානීති වෙමානිකා කරොන්ති. පාතිමොක්ඛුද්දෙසං කරොන්තානීති භික්ඛූනං පඤ්චවිධං භික්ඛුනීනං චතුබ්බිධන්ති නවවිධං පාතිමොක්ඛුද්දෙසං කරොන්ති. පවාරණං කරොන්තීති නවවිධං පවාරණං කරොන්ති. පවාරණකම්මං කරොන්තීති අධිමෙමෙන වගහාදිභෙදං චතුබ්බිධං පවාරණකම්මං කරොන්ති. ආපත්තිං ආපජ්ජන්ති ආපත්තිසඞ්ඛා අනාපත්තිසඞ්ඛා කරොන්ති. ආපන්නා කතමෙසං හොති ආපත්තිං ආපන්නා, තපපච්චයා ච සංඝෙන කම්මං කතං හොති.....කම්මං නප්පටිප්පස්සම්භෙතබ්බන්ති අයං යස්මා අනුලොමවත්තෙනවත්තති, තස්මා කාසඤ්ච කම්මං පටිප්පස්සම්භෙතබ්බං. සරජ්ජුභොව විස්සජ්ජෙතබ්බානි අවෙච. සචෙ උපාලිසඞ්ඝා සමගගතරණ්ඩියානිකම්මානි කරොන්ති සචෙසමගගොති තරණ්ඩියානි උපොසථාදීනිකම්මානිකරොති උපොසථ පවාරණාදීසුති සීතාය උපත්ථම්භෙතා නදනතෙජා. සචෙති සඞ්ඝා අවිවයං දෙසාපෙත්වා සඞ්ඝසාමග්ගිං කරොති. තිණවත්ථාරකසමථංවා සබ්බා උපොසථපවාරණං කරොති. එවරූපං සමග්ගකරණීයං නාම කම්මංහොති. තත්‍ර චෙති සචෙ හාදිසෙකම්මෙ භික්ඛුනො න ඛමති දිට්ඨාවිකම්මම්පි කත්‍වා තථා රූපාසාමග්ගිං ඵසුපෙතබ්බා. එවං විලොමගහාගහො නාගච්ඡිතබ්බා. යත්‍ර පන උඛ්ඛිත්තං උඛ්ඛිත්තසංසන්නංදිපෙති, තත්‍ර දිට්ඨාවිකම්මං නවට්ටති. පරිබාහිරා පකාසනීයකම්මං කාතබ්බං. උසසිතමනතිවාති ලොහදෙස මොඝමානුසස්සනං වාචං භාසිතා කණ්ඨවාචෝ අනත්ථකාදිපනෙ. නිසසිතජප්පීති අත්තනොධම්මතාය උසසදයුත්තනං භාසිතුං නඝකෙනාති. අථඛො මයා සද්ධිං රුජ්ජ එවං කථෙසි, අසුකමහාමත්තො එවං කථෙසි, අසුකොනාම මය්හං ආචරියොවා උපජ්ඣායොවා භික්ඛිවකො මය්හසඤ්ඤි එවං කථෙසීති එවං අඤ්ඤං නිස්සාය

ජ්ජති. නව හාසානුසන්ධිකුසලෝති කථානුසන්ධිවචනෙව විනිවිජ්ඣානුසන්ධිවචනෙව අකුසලෝහොති. න යථාධම්මෙසථාවිනයෙති න භූතෙනවත්ථුනා ආපත්තිං සාරෙවා වොදෙතාහොති. උභ්ඣාදෙතාහොතීති අවිහාසං ආවිරියෙ මිහානිවිටතො පරම්ධම්මතිසොති ආදිනා නයෙන එතමත්ථං උභ්ඣාරෙති දුතියපදෙ ආපත්තිං තිං සො නජානාතීති ආදිනා එතමත්ථං අපඤාදෙති. අධම්මං ගණ්හාතීති අනියාතිසං පකඛංගණ්හාති ධම්මං පරිබාහතීති නීයාතිසං පකඛංපරිබාහති. සම්පඤ්ඣවහුං හාසතීති බහුං නිරත්ථකථාකථෙති. පසාපවාහාහොතීති අනජ්ඣිතො හාරෙ අහාරෙපිහෙ කෙවලං මානං නිස්සාය අපෙක්ඛාභරිත්වා අනධිකාරෙ කථෙතාහොති. අතොහාසනමමං හාරෙත්වා ඔහාසනමමං අහාරෙත්වා පවත්තාහොති. හ යථාදිට්ඨියා බ්‍යාහතා නොතීති යසස අත්තනොදිට්ඨි,තං පුරෙකඛිත්වා න බ්‍යාකතා ලජ්ජී නිකඛිපිත්වා අයථාභූතවා අධම්මාදීසු ධම්මාදිලඛිකො හුත්වා කථෙතාහොතීති අත්ථො. ආපත්තියා පයොගං නජානාතීති අයංආපත්ති හාසපයොගා අයං වත්ථුයොගාති නජානාති. ආපත්තියා වූපසම්ංනජානාතීති අයං ආපත්තිදෙසනාය වූපසම්නි, අයං වුට්ඨානෙන, අයංනෙවදෙසනාය නවුට්ඨානෙනාති නජානාති. ආපත්තියා න විනිවිජය කුසලොහොතීති ඉමහම්ං වත්ථුම්ං අයං ආපත්තීනිනජානාති. දෙසානුරූපං ආපත්තිං උඛරිත්වා පනිඛාපෙතුං නසක්ඛොති අධිකරණසමුට්ඨානං නජානාතීති ඉදං අධිකරණං අඛාරසභෙදකර වත්ථූති නිස්සාය සමුට්ඨාති, ඉදං චතසෙසා විපත්තියො, ඉදං පඤ්චවා සත්තවා ආපත්තික්ඛන්ධෙ,ඉදං චත්තාරි සඞ්ඝාදිචාති නිස්සාය සමුට්ඨාතීති නජානාති. පයොගං නජානාතීති ඉදං අධිකරණං වාදසමූල පයොගා, ඉදං චුද්දසමූල පයොගං, ඉදං ඡ මූලපයොගං, ඉදංඑකමූලපයොගනති නජානාති. අධිකරණානංති යථාසකං මූලමෙව පයොගානාමහොතීති. නං සඛඛම්පි නජානාතීති අත්ථො. වූපසම්ංනජානාතීති ඉදං අධිකරණං ඒති සම්ථෙති වූපසම්නි, ඉදං තීහි, ඉදං චතූහි, ඉදං එතෙනසම්ථෙන වූපසම්නීති නජානාති. තථෙව චජයකුසලොහොතීති අධිකරණංඒතිවිත්තිත්වා සම්ථංපාපෙතුං නජානාති. තම්මං නජානාතීති තජ්ජනියාදිසත්තවිධං කම්මං නජානාති. කම්මඤ්ඤතරණං නජානාතීති ඉදංකම්මං ඉමිනා නීහාරෙන කාතඛඛන්ති නජානාති. කම්මස්ස වත්ථුං නජානාතීති ඉදං තජ්ජනියස්ස වත්ථු ඉදං නියස්සාදිනන්ති නජානාති. වත්තන්නති සත්තන්නුකමෙමපු හෙඨාවුත්තං කම්මානං අඛාරසවිධං නිවිධස්සව උක්ඛිපනියස්සාමිස්ස පෙ වත්තාලීසවිධං වත්තං නජානාති. කම්මස්සවූප සම්ං නජානාතීති යො භික්ඛුවතෙත වත්ථිභායාචති,තස්ස කම්මං පටිප්පස්ස ඉෙහතඛඛං, අවච්චයෙදෙසාපෙහඛඛාති නජානාති. වත්ථුං නජානාතීති සත්තන්නං ආපත්තික්ඛන්ධානං වත්ථුං නජානාති. නිදානං නජානාතීති ඉදං සික්ඛාපදං ඉමස්මිං නගරෙ පඤ්ඤත්තන්ති, ඉදං ඉමස්මිංනති නජානාති. පඤ්ඤත්තං නජානාතීති පඤ්ඤත්තන්ති අනුපඤ්ඤත්තන්ති අනුපඤ්ඤත්තපඤ්ඤත්තනිවසෙන නිවිධං පඤ්ඤත්තං නජානාති. පදපච්චාභඤං නජානාතීති සම්මුඛා කාතඛඛං පදං නජානාති, බුඛොභගවාතිවත්තඛබ්බ භගවාබුඛොති හෙඤ්ඤපරිශංකඛා පදංයොජෙති. අකුසලොව හොති විනයෙති විනයපාළියඤ්ඤව අත්ථකථායඤ්ඤව අකුසලොහොති. ඤත්තිංනජානාතීතිඅඛෙපනොහිදුවිධාඤත්තිඑසාඤත්තීති එවං නිද්දිට්ඨාව අනිද්දිට්ඨාව. තත්ථ යාඑවං අනිද්දිට්ඨා, සාකම්මඤත්තිනාම හොති. යානිද්දිට්ඨා, සාකම්මපාදඤත්තිනාම. නං සඛඛාකාසඛඛං ඤත්තිංනජානාති. ඤත්තියාකරණං නජානාතීති නවසු ඨානෙසු කම්මඤත්තියාකරණං නජානාති. තීසුඨානෙසු කම්මපාදඤත්තියා ඤත්තියා. අනුසාවනාති ඉමිස්සා

සූත්තියා එත්ථ අනුසාවනා, ඉමිස්සාතිඒසාති නජානාති. සූත්තියාසමථං නජානාතීති යොයං සතිවිනයෝ, අමූළ්හවිනයෝ, තස්සපාපියසිකාතිණ්ණවත්ථාරකානි චතුබ්බිධෝ සමථෝ සූත්තියාවිනා නහොති. තං සූත්තියා සමථොති නජානාති සූත්තියා වූපසමං නජානාතීති යං අධිකරණං ඉමිනා චතුබ්බිධෙන සූත්තිසමථෙනවූපසමති, තස්සතංවූපසමං අයං සූත්තියා වූපසමෝ නහොතීති නජානාති. සූත්තං නජානාතීති උභතොවිභඞ්ගං නජානාති. සූත්තානුලොමං නජානාතීති වත්තාරෝ මහාපදෙසෙ නජානාති. විනයං නජානාතීති ඛන්ධකපරිවාරං නජානාති. විනයානුලොමං නජානාතීති වත්තාරෝ මහාපදෙසයෙව නජානාති. නව ඨානාකුසලොති කාරණාකාරණකුසලොනහොති. ධම්මං නජානාතීති ඨපෙත්වාවිනය පිටකං අවසෙසංපිටකත්තයං නජානාති ධම්මානුලොමං නජානාතීති සූත්තනන්තෙ වත්තාරෝ මහාපදෙසෙ නජානාති. විනයං නජානාතීති ඛන්ධකපරිවාරමෙව නජානාති. විනයානුලොමං නජානාතීති වත්තාරෝ මහාපදෙසෙ නජානාති. උභතොවිභඞ්ගාපත්තෙහි අඤ්ඤතිතා හොන්ති, තස්මායං කුරුන්දියං වුත්තං විනයන්ති සකලං විනයපිටකං නජානාතීති, තං නගහෙතබ්බං. නවපුබ්බාපරඤ්ඤලෙ, හොන්ති පුරෙකථායව පච්ඡාකථායව අකුසලෝ හොති. සෙසං යඤ්ඤ වුත්තානුපථිපඤ්ඤ වසෙන ඤෙය්‍යත්තා පුබ්බූපකාසිතත්තා ච උත්තානමෙවාති.

අනිසිතඤ්ඤාණ-නානාධිප්පායඤ්ඤාණ-වොහාරඤ්ඤාණ වණ්ණනා නිට්ඨිතා

---000---

දිට්ඨාවිකම්මවගෙහ දිට්ඨාවිකම්මානි දිට්ඨීනං ආවිකම්මානං ලද්ධි පනා සනානි. ආපත්ති දෙසනා සඞ්ඝාතානං විනය නම්මානමෙතං අධිවචනං. අනා පත්තියා දිට්ඨිං ආවිකරොතීති අනාපත්තිමෙවාපත්තීති දෙසෙතීති අත්ථෙ. අදෙසනා ගාමිනියාති ගරුකාපත්තියා දිට්ඨිං ආවිකරොති. සඞ්ඝාදිසෙ සඤ්ඤ පාරාජිකඤ්ඤ දෙසෙතීති අත්ථෙ. දෙසිකායාති ලහුකා පත්තියාපි දෙයි නාය දිට්ඨිං ආවිකරොති. දෙසිතං පුන දෙසෙතීති අත්ථෙ. චතුඝිපඤ්ඤි දිට්ඨියි යථාවතුත්‍රි පඤ්ඤි දිට්ඨි ආවිකතාහොති, එවං ආවිකරොති. වත්තා රෙ පඤ්ඤජනා එකතොඅාපත්තිං දෙසෙතීති අත්ථෙ. මනොමානසෙනානි මානසඞ්ඛාතෙන මානසෙන දිට්ඨිං ආවිකරොති. වචිභෙදං අකත්වා විඤ්ඤ නෙව ආපත්තිං දෙසෙතීති අත්ථෙ. නානාසංවාසකසඞ්ඝානි ලද්ධිනානාසංවා සභාසාවා නානම්මානාසංවාසකසාවා සන්තිකෙ දිට්ඨිං ආවිකරොති. ආපත්තිං දෙසෙතීති අත්ථෙ. නානාසීමායාති සමාන සංවාසකසඞ්ඝාපි නානාසීමාය සීතඤ්ඤපත්තිතෙ ආවිකරොති මාළකසීමායඤි සීතෙන සීමන්තරිකායසිතඤ්ඤ සීමන්තරිකායවා සීතෙන අවිප්පවාසසීමාය සීතඤ්ඤාපි ආපත්තිං දෙසෙතුං නවට්ටති. අපකත්තත්තඤ්ඤාති උක්ඛිත්තකඤ්ඤවා යඤ්ඤවා උපොසථපවාරණා ඨපිතා හොන්ති, තඤ්ඤ සන්තිකෙ දෙසෙතීති අත්ථෙ. නාලං ඔකාසකම්මං කාතුන්ති නපරියත්තං කාතුං නකාතබ්බන්ති අත්ථෙ. ඉධාපි අපකතත්තා උක්ඛිත්තකොව, ඨපිත උපොසථපවාරණොව. චාවනාධිප්පායොති සාසන තො චාවෙතුකාමෙ. මඤ්ඤතා මොමූහතත්තාති මඤ්ඤනාවෙන මොමූහභාවෙන විඤ්ඤාපිතම්පි ජානිතුං අසමත්ථෙ. කෙචිපං අත්තනෝ මොමූහභාවං පකා සෙනෙනාගෙව පුච්ඡති උම්මත්තකොවිය. පාපිච්ඡාති එවංමං ජනෙ

සම්භාවෙස්සතීති පාටිකාය ඉච්ඡාය පුච්ඡති පරිභවාති පරිභවං ආරෝපෙත්වා මොහුවා පුච්ඡති. අසද්ධම්මාධිකරණේපුට් එසෙවනයෝ. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

දිට්ඨාවිකම්මවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

—0—

එත්තාවතාවහෙව ධුතඞ්ගවගෙනව යංවත්තබ්බං සියා, තං සබ්බං හෙට්ඨා වුත්තමෙව. මුසාවාදවගෙන පාරාජිකං ගච්ඡතීති පාරාජිකගාමී. පාරාජිකාපත්තිභාවං පාපුණාතීති අත්ථෝ. ඉතරෙපුපි එසෙවනයෝ. හත්ථං අස්සත්ථං උත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනා මුසාවාදේ පාරාජිකගාමී, අවුලතෙන පාරාජිකෙන අනුද්ධංසනා මුසාවාදේ සඞ්ඝාදිසෙසගාමී. යොතෙවිහාරෙ වසතීති ආදීනා පරියායෙන ඤාතසුත්තස්ස වුත්තභූසාවාදේ ථුල්ලච්චයගාමී. අජානන්තස්ස දුක්කටවසාමී. සම්පජාන මුසාවාදේ පාචිත්තියන්ති ආගතා පාචිත්තියගාමීති වෙදිතබ්බා. අදස්සනෙනාති විනයධරස්ස අදස්සනෙන. කප්පියා කප්පියෙසුතිකුත්තාචෙව උපඤ්ඤාය විනයධරං දිස්වා කප්පියා කප්පියභාවං පවිපුච්ඡිත්වා අකප්පියං පහාය කප්පියං කරෝන්ත, තං අපස්සතෝ පන අකප්පියම්පි කප්පියන්ති කරොතෝ ආපජ්ජති. එවං ආපජ්ජිතබ්බං ආපත්තිං විනයධරස්ස දස්සනෙන නාපජ්ජති. අදස්සනෙනෙව ආපජ්ජති. නෙත වුත්තං අදස්සනෙනාති. අසවනෙනාති එත්තාවිහාරෙවි වසතෝ පන විනයධරස්ස උපඨානං ගන්ත්වා කප්පියා කප්පියං අපුච්ඡිත්වාව අඤ්ඤසංවා වුච්චමානං අපුණ්ණතා ආපජ්ජිතයෙව. නෙත වුත්තං අසවනෙනාති. පසුත්තභාවාති පසුත්තභාවතාය. සඝගාරවෙයෙවංති පසුත්තභාවෙනපි ආපජ්ජති. අකප්පියෙකප්පියසඤ්ඤිස්ස ආපජ්ජනෝ පන සථා සඤ්ඤී ආපජ්ජති. සතිසම්මොසා එකරත්තා තිකඛත්තුං දිවසෙන ආපජ්ජිතබ්බං ආපජ්ජති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

මුසාවාදවගෙනගණණා නිට්ඨිතා.

—0—

භික්ඛුනීවහෝ අලාභායාති චතුන්නං පච්චයානං අලාභත්ථාය. යථා පච්චයෙ නලභන්ති, තථාපරිසක්කනාති වායමනීති අත්ථෝ. අනත්ථාය අනත්ථංහරිතුං සාසනං ආරොපෙනෙහා පරිසක්කනාති. ආවාසායාති ආවාසත්ථාය. යඤ්ච ගාමක්ඛෙත්තෙවසන්ති, තතෝ නීහරණත්ථාය. සම්පයොජෙන්තීති අඤ්ඤමඤ්ඤෙ සම්පයොජෙන්ති. කතිහිඞ්ගෙහි සමන්නාගතාය භික්ඛුනියා කම්මං කාතබ්බන්ති සත්තන්නං කම්මානං අඤ්ඤතරං සඤ්ඤාය පුච්ඡති. නසාකච්ඡා තබ්බාති කප්පියාකප්පිය කාරාපනපරිමෙත්ථ සම්ථවිපස්සනාදිභෙදේ කථාතිත්ථෝ නසාථෙතබ්බා. යඤ්ච පන බිඤ්ඤාසවෝ භික්ඛු නවිසංවාදෙති. තථාරූපස්සාකථාමග්ගස්සසාමිභූතොකථෙති, නඉතරෝ. තඤ්ච පඨමපඤ්හෙනෙව අසෙඛෙහිඤාණෙහිපරිකම්මාදිවාදුතියපඤ්හෙහි අසෙඛෙ ඤාණාදිවුත්තනෙනඅත්ථපටිසම්භිදාපත්තොතිඅධිකථාථාය පටිසම්භිදාප්පත්තෝ පභෙදගතා සුණාපත්තෝ නහොති. නධම්මපටිසම්භිදාප්පත්තොතිපාළිධම්මෙ පටිසම්භිදාප්පත්තෝ නහොති. නනිරුත්තිපටිසම්භිදාප්පත්තොතී වොහාර නිරුත්තිඤ්ච පටිසම්භිදාප්පත්තෝ නහොති. නපටිභානපටිසම්භිදාප්පත්තොතියාති පටිභාන සඞ්ඛාතානි අත්ථපටිසම්භිදාදීනි සුණාති. තෙසු පටිසම්භිදාප්පත්තෝ නහොති. යථා විමුත්තං චිත්තං නපච්චවෙක්ඛිතාති වත්තුං

ඵලවිමුත්තීනං වසෙන යථා විමුත්තං චිත්තං එකන්තදීඝති හෙදය පච්ච වෙක්ඛණාය නපච්චවෙක්ඛිතා හොති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සියඛ්ඛිනිවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---0---

උබ්බාහිකාවගෙහ නඅකුසලොති නඅත්ථකථා ධුසලා. අඤ්ඤාරෙ ඡෙතො නහොති. කඩ්ඩිමකුසලොති ආචරියවුඩ්ඩතා අනුග්ගහිතභාහා පාලි යං හි කුසලා, නපාලිඤ්ඤරා, නනිරුත්තිකුසලොති භාසන්තරවොහාරෙ න කුසලා. නබ්‍යඤ්ජන කුසලොති සිපිලධනිභා දිවසෙන පරමණ්ඩල් ඛ්‍යඤ්ජ නා රොපනෙ කුසලා නහොති. නඅත්ථඛරපරිමෙජ්දෙ නිසුණොති අත්ථො. නපුබ්බා පරකුසලොති අත්ථ පුබ්බාපරෙ ධම්මපුබ්බාපරෙ නිරුත්ති පුබ්බාපරෙ ඛ්‍යඤ්ජන පුබ්බාපරෙ පුරෙනථා පච්ඡානථාසුව නකුසලො හොති. නොධ නොති ආදීනි යසමා කොධාදීහි අභිභූතො කාරණා කාරණං නජානාති විනිවිජිතුං නසක්කොති, නසමා වුත්තානි. පසාරෙනාහොති නොසාරෙනාති මොහෙතාහොති නසති උපායදෙතා. වොදඤ-චුදිතකානං කථං මොහෙති පිදහති නසාරෙතීති අත්ථො සෙසමෙත්ථ උබ්බාහිකාවගෙහ උත්තානමෙවාති.

උබ්බාහිකවිනිච්ඡවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

අධිකරණ වූපසමවගෙහ පුග්ගලගරුභොතීති අයං මෙ උපජ්ඣායො, අයං මෙ ආචරියොති ආදීනි විඤ්ඤාතබ්බා භාසපරියං ආකඞ්ඛමානො අධම්මං ධම්මොති දීපෙති=පෙ=සඞ්ඝගරුභොතීති ධම්මඤ්ච විනයඤ්ච අමුඤ්චිත්වා විනිවිජිතුනෙතා සඞ්ඝගරුභාමිහොති. ඉච්චාදිනි ගහෙත්වා විනිවිජිතුනෙතා ආමිස ගරුභාම හොති. භාති අගහෙත්වා යථාධම්මං විනිවිජිතුනෙතා සඞ්ඝ ඔව ගරුභාම හොති. පඤ්චඞ්ගි උපාලි ආකාරෙනීති පඤ්චඞ්ගි කාරණෙහි සඞ්ඝා ධිජ්ජති කමෙමන උද්දෙසෙන ඔභාගරණතා අනුසාවනෙන සලා කග්ගාහෙනාති. එත්ථ කමෙමනාති අපලොකනාදීසු චතූසු කම්මෙසු අඤ්ඤ තරෙන කමමන. උද්දෙසෙනාති ඤත්තිචතුත්ථකම්මොක්ඛුද්දෙසෙසුඅඤ්ඤතරෙන උද්දෙසෙන. ඔභාරණතාති කථගණතා තාති තානි උපත්තනිති අධම්මං ධම්මොති ආදිනි අධාරසභෙදකරවත්ථූනි දිසතෙතා. අනුසාවනෙනාති නානුත්තම්භ ජානාථ මියා උච්චාකුලා පබ්බජිතභාවං බහුස්සුත භාවඤ්ච, මොදිසො නාම උභිමං උබ්බිනයං සඤ්ඤ සාසනං ගාභෙය්‍යානි විත්තාමපි උපාදෙතුං තුම්හාකං ඡන්දං, භිං මයාං අම්වි නිල්ලුප්පලවණ්ණමිගිසිනලො, කිමගං අපායතො නභායාමිති ආදිනා නයෙන සාණාමූලෙවිභෙදං කාත්වා අනුසාවනෙන. සලාකග්ගාහෙනානි එවං අනුසාවෙත්වා තෙසං චිත්තං උප සඞ්කොචෙත්වා අභිවනනිධම්ම කාත්වා ගණ්හාථ ඉමං සලාකන්ති සලාකග්ගාහෙසා. එත්ථව කම්මමෙව උද්දෙසොවා පමාණං. වොහාරෙ අනුසාවන සලාකග්ගාහා පන පුබ්බභාගා. අට්ඨාරසවත්ථු දීපන වසෙනහි වොහරන්තා තත්ථ රුච්චනනයෙන අනුසාවෙත්වා සලාකාය ගාහිතායපි අභින්නොව හොති සඞ්ඝා. යථා පනඑවං වත්තාරොවා අභිරෙකෙවා සලාකං ගාහගත්වා ආවෙණිකං කම්මංවා උද්දෙසං වා කරොති, තදුසඞ්ඝා භින්නා නාම හොති. ඉති යං සඞ්ඝභෙදකක්ඛි කවණ්ණනායං අවොචුම්හ. එවං අට්ඨාරසසු වත්ථූසු යංකිඤ්චි එකම්පිවත්ථු දීපෙත්වා තෙනතෙන කාරණෙන ඉදං ගණ්හථ, ඉදං රුච්චෙථාතිසඤ්ඤුප්පාදෙත්වා සලාකං ගාහෙත්වා විසුංසඞ්ඝකරණෙ කතෙ සඞ්ඝා භින්නා හොති. පරිවාරෙ පන පඤ්චඞ්ගි උපාලි ආකාරෙහි සඞ්ඝා භිජ්ජතීති ආදි වුත්තං තස්ස ඉමිනා ඉධ වුත්තෙන සඞ්ඝභෙද ලක්ඛණෙන අත්ථතො නානාකරණං නත්ථි. භා

පනස්ස නානාභරණා භාවං තථේව පකාසෙස්සාමාති, සඞ්ඝං පනායිතෝ හොති. පඤ්චසුත්තෙනාහ්වාති පඤ්චසුත්තං එවං. සඞ්ඝං පඤ්චසුත්තං, වාචාකම්මබ්බතෙ. තන්ත්‍රති චුද්දසඛන්ධකවත්තානි පඤ්චසුත්තානි. තත්‍රාහ පඤ්චසුත්තානං උපාලි මයා ආගන්තුභානං නිස්සිතං ආගන්තුභවත්තන්ති ආදි. එවමපි ඛො උපාලි සඞ්ඝරාජ් හොති නොචසඞ්ඝෙදෙති එත්තාවතාහි සඞ්ඝරාජ් මත්තමේව හොති. නතාව සඞ්ඝභෙදෙ. අනුප්පඛෙඛන පන අයං සඞ්ඝරාජ් වෙස්සම්මානා සංඝභෙදය සංවත්තනීති අත්ථො. යථා රත්තානන්ති රත්ති පරිමාණා නුරූපං. යථාථෙරනන්ති අත්ථො. ආමෙණ්ඩිත භාවං කාරිඛාති විසුං වචනභාවං කරිඛා. කම්මාකම්මානි කරොනතීති අපරා පරං සංඝකම්මං උපාදාය බුද්ධානි වෙව මහන්තානිව කම්මානි කරොනති. සෙසමෙත්ථාපි අධිකාරණ බූපසම්වග්ගෙ උත්තානමෙව සංඝභෙද වග්ගවසෙ විනිඛාය දිට්ඨිං කමෙමානාති ඉහසු අධම්මාදීසු අධම්මාදයො එතෙති එවං දිට්ඨිකොව හුත්වා නංදිට්ඨිං විනිඛාය තෙ ධම්මාදිවසෙන දීපෙඛා විසුං කම්මං කරොති. ඉති යං විනිඛාය දිට්ඨිං කම්මං කරොති. තෙන එවං කතෙන විනිඛාය දිට්ඨිං කමෙමන සඳ්ධිං පඤ්ච ඛාති හොනති. ඉමෙහිඛො උපාලිපඤ්චහඛෙහිති අයමෙත්ථසඞ්ගහ පඤ්චකෙ අත්ථයොජනා. එතෙන නයෙන සබ්බපඤ්චකානි වෙදිතබ්බානි. එත්තාවතා මොහාරුදි අඛත්තයං පුබ්බභාගවසෙනෙව වුත්තං, කම්මුදෙසවසෙන පන අතෙකිච්ඡතා වෙදිතබ්බා. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව. නඉසභ කිඤ්චි අත්ථි යං පුබෙබ අවුත්තනයං. ආවාසිකවගෙ යථානත්ථං නීසඞ්කී හොනති යථා ආගරිඛා ඨපිතො. විනයබ්‍යාකරණාති විනය පඤ්හ විස්සජ්ජනා. පරිණාමෙනීති නියාමෙති කථෙති. සෙසං උත්තානමෙව. කසිනත්ථාරවග්ගෙ ඔතමසිනොති අඛ්භාරගතො, තඤ්හි වඤ්චනත්ථ මිඤ්ඣ පාදදිඤ්ඩි පලාථං පවිහඤ්ඤතියත. අසම්පන්නාහරණෙනාති කිච්චයප්පත්තභාවං වඤ්චනං අසම්පන්නාහරණෙනා. සුත්තෙනාති නිදාන ඔඛඤ්ඣනෙනා. එකාවත්තෙනාති එකතො ආවත්තෙනා සපත්තපකඛිතො වෙරී විසභාග පුග්ගලො වුච්චති අයං අවඤ්ඤියො. අයඤ්හි වඤ්ඤමානො පාදෙනාපි පහරෙය්‍ය. අඤ්ඤවිහි නොති අඤ්ඤං චින්තයමානා. ඛාදනෙනාති පිට්ඨඛජ්ජාදීනි ඛාදනෙනා. උච්චාරඤ්ච පස්සාවඤ්ච කරොනෙනා අනොඛාසගතභාවා අවඤ්ඤියො. උඛඛිත්තකොති නිවිඛෙන උකඛිපනිය කම්මෙන උඛඛිත්තත්තා අවඤ්ඤියා. තජ්ජනීයාදි කම්මකතා පන වත්තාරොව වඤ්ඤිතබ්බා. උපොසථ—පවාරණාපි නෙහි සඳ්ධිං ලඛහනති. ආදිතො පට්ඨායව වුත්තෙනාපි අවඤ්ඤියෙපි නඉසභ්ඤව උකඛිත්තසාඤව වඤ්ඤනඤ්ඤෙව ආපත්ති. ඉතරෙසං පන අසාරුප්පට්ඨානෙ අන්තරා වුත්ත කාරණෙනව වඤ්ඤා පවිඤ්ඤිත්තා. ඉතො පරං පඤ්ඤා උප සම්පන්නාදයොදසපිආපත්තිවඤ්ඤාවෙනෙවඅවඤ්ඤියා හොවඤ්ඤනඤ්ඤහි නිය මෙනෙව ආපත්ති. ඉති ඉමෙසු ප්‍රඤ්ඤත්තෙසු තෙරඤ්ඤත්ත වඤ්ඤනඤ්ඤ අනා පත්ති. වාදඤ්ඤා වඤ්ඤනාය ආපත්ති. ආචරියොවඤ්ඤතීයෙති පබ්බජ්ජාචරි. යො, උපසම්පදා චරියො, නිඤ්ඤයාචරියො, උද්දෙඤ්ඤාචරියො, ඔවාදාචරියො. අයං පඤ්ච විධොපි ආචරියො වඤ්ඤියො, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

කසිනඤ්ඤාරවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

නිට්ඨිතාව උපාලිපඤ්චක වණ්ණනාති.

—000—

අවිත්තකො ආපජ්ජතීති ආදීසු සඞ්ඝසෙය්‍යාදි පඤ්ඤත්තනිවඤ්ඤං අස ඤ්ඤිවව ආපජ්ජනෙනා අවිත්තඤ්ඤා ආපජ්ජති. දෙසෙනෙනා සවිත්තකො වුච්ඤාති. සංකිඤ්ඤි සඤ්ඤිවව ආපජ්ජනෙනා සවිත්තකො ආපජ්ජති, නිඤ්ඤවිත්ත

රහොන වුට්ඨහනන්තා අවිඤ්ඤාකෝ වුච්චති. පුබ්බේ වුත්තනයේමේව නිණ්ණත්තාරහොන වුච්චතෙනා අවිත්තතෝ ආපජ්ජති අවිත්තතෝ වුච්චති. ඉතරං දෙසෙතෙනා සවිත්තතෝ ආපජ්ජි සවිත්තතෝ වුච්චති. ධම්මදතං තරෙතීති පදසෝ ධම්මාදිනි තරෙතෙනා කුසලවිතෙනා ආපජ්ජති බුද්ධානං අනුඤ්ඤතිං තරෙතීති උදඤ්ඤවිතෙනා දෙසෙතෙනා කුසල විතෙනා වුච්චති. දෙමනසසිතෝ හුත්වා දෙසෙතෙනා අකුසලවිතෙනා වුච්චති. නිණ්ණත්තාරතෙන නිදුඤ්ඤතෝව වුට්ඨහතෙනා අඛ්‍යාකතවිතෙනා වුච්චති. තිංසා පනාදීනි කත්වා බුද්ධානං ඤාසනං තරෙතීති සොමනසසිතෝ දෙසෙතෙනා අකුසලවිතෙනා ආපජ්ජති කුසලවිතෙනා වුච්චති. දෙමනසසිතෝව දෙසෙතෙනා අකුසලවිතෙනා වුච්චති. වුත්තනයෙනෙව නිණ්ණත්තාරතෙන වුට්ඨහතෙනා අඛ්‍යාකත විතෙනා වුච්චති. නිදුඤ්ඤතසමයෙ සහගාරසෙය්‍යං ආපජ්ජතෙනා අඛ්‍යාකතවිතෙනා ආපජ්ජති. වුත්තනයෙනෙව පනෙත්ථ කුසලවිතෙනා වුච්චතීති ආදි වෙදිතබ්බං. පඨමපාරාජිකංකතිති සමුට්ඨානෙහීති ආදි පුබ්බේ වුත්තනයත්තා උත්තානතමෙව. එත්තාරෝ පාරාජිකා තීහිසමුට්ඨානෙහීති ආදීසු උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදතෝ යං ඨං සමුට්ඨානං යස්සයස්ස ලබ්භති, තංතබ්බං වුත්තනමේවහොති. කතිආපත්තියෝ කාසිකාති ආදිගාථාතං මිස්සුද්දෙසෙ ච ආපත්තියෝ කාසිකාති අනන්තරපෙය්‍යාලෙ චතුත්ථෙන ආපත්ති සමුට්ඨානෙන ච ආපත්තියෝ ආපජ්ජති භික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවති ආපත්ති පාරාජිකස්සාති ආදිනා නයෙන වුත්තාපත්තියෝ. සායවාරෙ සමුට්ඨිතත්තාගි එතා කාසිකාති වුච්චන්ති. ච වාචසිකාති තස්මිං යෙව ඛණෙ අනන්තරපෙය්‍යාලෙ පඨමෙන ආපත්ති සමුට්ඨානෙන ච ආපත්තියෝ ආපජ්ජි භික්ඛු පාවිචෙත්‍ය ඉච්ඡාපනතොති ආදිනා නයෙන වුත්තා පකතියෝ. ඡාදෙනතස්ස තිසෙසාති වජ්ජපටිච්ඡාදිකාය භික්ඛුනියා පාරාජිකං, භික්ඛුස්ස සඞ්ඝාදිසෙසපටිච්ඡාදනෙ පාචිත්තියං, අත්තනෝ දුට්ඨුල්ලාපත්තිපටිච්ඡාදනෙ දුක්කටං. පඤ්චසංඝාපචවයාති භික්ඛුනියා කායසංසග්ගපාරාජිකං, භික්ඛුනෝ සඞ්ඝාදිසෙසෝ, කායෙන කායපටිබද්ධෙ ථුල්ලච්චයං, නිස්සග්ගියෙන කායපටිබද්ධෙ දුක්කටං, අඞ්ගුලිපතොදකෙපාචිත්තියන්ති ඉමා කායසංසග්ගපචවයා පඤ්චාපත්තියෝ. අරුණුග්ගෙනිස්සොත්ති එතරත්ත-ඡාරත්ත-සත්තාහ දසාහ-මාසාතික්කම්වසෙන නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, භික්ඛුනියා රත්තිවිප්පවාසෙ සංඝාදිසෙසෝ, පඨමම්පි යාමං ඡාදෙති දුතියම්පි තතියම්පි යාමං ඡාදෙති උට්ඨිතෙ අරුණෙ ඡන්නාහොති ආපත්ති, යොජාදෙති සොදුක්කටං දෙසාපෙතබ්බාති ඉමා අරුණුග්ගෙ තිසෙසා ආපත්තියෝ ආපජ්ජති. වෙ යාවතනියකාති එකාදස යාවතනියකානාම පඤ්ඤත්තිවසෙන පන වෙ හොන්ති භික්ඛුනං යාවතනියකා භික්ඛුනීනං යාවතනියකාති. එකෙත්ථ අවිසෙසත්තා භික්ඛුනීනං යෙව එතා එත්ථ ඉමසම්ං සාසනෙ අවිසෙසත්තා නාම. එකෙනසබ්බසඞ්ගහොති යස්ස සියා ආපත්ති සො ආචිකරෙය්‍යාති ඉමිනා එකෙන නිදානුද්දෙසෙන සබ්බසික්ඛාපදානඤ්ච සබ්බපාතිමොක්ඛුද්දෙසානඤ්ච සඞ්ගහො හොති. මිස්ස යස්ස වෙ මූලායතිති කායොවෙව වාචාව. ගරුකා වෙ වුත්තාති පාරාජික සඞ්ඝාදිසෙසා. වෙ දුට්ඨුල්ලවිජානනාති වජ්ජපටිච්ඡාදිකාය පාරාජිකං සංඝාදිසෙසං පටිච්ඡාදකස්ස පාචිත්තියන්ති ඉමා වෙ දුට්ඨුල්ලවිජානනාපත්තියෝ නාම. ගාමනතරෙවතෙසොති භික්ඛු භික්ඛුනියාසඞ්ඝං සංවිදහති දුක්කටං, අඤ්ඤස්සගාමස්ස උපචාරං ඔක්කමති පාචිත්තියං, භික්ඛුනියාගාමන්තරං ගච්ඡන්තියා පරික්ඛිත්තෙගාමෙ පඨමපාදෙ ථුල්ලච්චයං, දුතියපාදෙ සඞ්ඝාදි

සෙසෝ, අපරිසක්කනසඤ්ඤිපදේ උපවදතොඤ්ඤමඤ්ඤං ථුල්ලච්චයං, දුක්කටං පදෙසඛණ්ඩාදිසෙසොති ඉමාහි ගාථාහි තත්ථ දුක්කටං-පාචිත්තියං-ථුල්ලච්චය-සඞ්ඝාදිසෙසවත්ථූනි චතස්සොපි ආපත්තියොති. එතාසොපි භික්ඛුපාරාජිකවත්ථූනි භික්ඛූ භික්ඛුනියාසඤ්ච සංවිදහති දුක්කටං, නාසං අභිරුහති පාචිත්තියං, භික්ඛුනියා භික්ඛූපාරං ගච්ඡන්තියා උභතොසඞ්ඝෙ ඒකපරිසාය දේ ථුල්ලච්චයං, දුක්කියපාදේ සංඝාදිසෙසොති ඉමාවත්ථූසු. එතඤ්ච ථුල්ලච්චයන්ති මනුස්සත්තං සන්ධාය වුත්තං. නවමිත්ථියා දුක්කටවත්ථුම්හි විය අඤ්ඤත්ථ තිරච්ඡානගතිත්ථියම්පි සන්ධාය වුත්තත්තා. චෙතාවච්චිකාරත්ථන්ති භික්ඛුනී රත්තන්ධකාරෙ අපදීපෙ පරිසන්තෙ සඞ්ඝං හත්ථපාසෙ ඨිතං සල්ලපති පාචිත්තියං, හත්ථපාසං විජහිත්වා තිට්ඨතා සල්ලපති දුක්කටං. මෙත්ථාවච්චිකාදීනි භික්ඛුනී දිවාපරිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ පුරිසෙනසඞ්ඝං හත්ථපාසෙ ඨිතා සල්ලපති පාචිත්තියං, හත්ථපාසං විජහිත්වා සල්ලපති දුක්කටං. දදමානස්සාති මරණාධිප්පායො මනුස්සස්සවිසංදෙති සොත්ථෙ තෙනමරතිපාරාජිකං, යක්ඛ-පෙතානං දෙති තත්ථෙමරන්ති ථුල්ලච්චයං, තිරච්ඡානගතස්ස දෙති සොත්ථෙ මරති පාචිත්තියං, අඤ්ඤතිත්ථියා භික්ඛුනියා චීවරදානෙන පාචිත්තියන්ති එවං දදමානස්ස නිස්සොා ආපත්තිභෙදො. චත්තාරොත්ථෙ පරිභොගෙති ගහට්ඨ-පබ්බජිතභොගෙසු සංඝාදිසෙසො, මූලෙන අඛණ්ඩිතගහණෙ පාරාජිකං, අඤ්ඤතිත්ථියා භික්ඛුනියා චීවරපරිභොගෙ නිස්සග්ගියා පාචිත්තියං, අවස්සුතාය අවස්සුතස්ස හත්ථතොඛාදනීය භොජනීය පරිභොගෙඛාදනීයා ථුල්ලච්චයං, එවං පරිභොගෙ චත්තාරෙ ආපත්තික්ඛන්ධා භොන්ති. පඤ්චවෙදෙසනාගාමිනියොති ලහුකාපත්තිං. ඡසපවත්තමාති පාරාජිකං ඨපෙත්වා අවසෙසා. එකෙකාති අපරිභාමාති එකාපාරාජිකාපත්තියා. විනයගරුකා වෙ වුත්තනාති පාරාජිකා සෙත්වා සඞ්ඝාදිසෙසසද්ධි. කායවාමිසිකානිවාති සබ්බානෙව භික්ඛාපදානි කායවාචසිකානි. මනොචාරෙ පඤ්චඤ්ඤා එකාභිඤ්ඤාපදම්පිනත්ථි. එකොවිකාලෙ ධඤ්ඤරාසොති ලොණසුමිරනං. අයමෙවඉති එකාධඤ්ඤරාසොවිකාලෙවට්ටති එකාඤ්ඤත්තිවදතෙන සම්මුතීති භික්ඛුනොවාදසම්මුති. අයමෙවහි එකාඤ්ඤත්ති චතුසඞ්ඝකමෙන සම්මුති අනුඤ්ඤාතා. පාරාජිකාභාසි භාවෙති භික්ඛුනං මෙථුනපාරාජිකං භික්ඛුනීනඤ්ච කායසංසග්ගපාරාජිකං. මෙ සංවාසභූමියොති අත්තනාවා අත්තානං සම්භාසඤ්චාසා භාරොති, සම නොවා සඞ්ඝා උක්කිපතං ඔසාරෙති, කුරුන්දියංපන සමානසංවාසභූමිව නානාසංවාසභූමිවාති එවං මෙ සංවාසභූමියොවුත්තා. විඤ්ඤූ රත්තියෙත්දෙති පාරිවාසිකසස්ස මානත්තචාරිකසස්ස පඤ්චඤ්ඤා. වඩ්ඪලාවෙති මෙ වඩ්ඪලපඤ්ඤත්තියො වඩ්ඪලපබ්බපරමං ආදුනබ්බනත්ථිඅයමෙකා, වඩ්ඪලාවා මෙමාසංවාහි අයමෙකා. මෙ අත්තානංවධිච්ඡානාති භික්ඛුනී අත්තානං වධිත්වා මෙ ආපත්තියො ආපජ්ජති. වධතිරරුදති ආපත්තිපාචිත්තියස්ස, වධිත්වා නරොදති ආපත්තිදුක්කටස්ස. ඒහිසඞ්ඝා හිරජ්ජතීති සාමෙනෙව සලාකග්ගාහෙනෙව. මෙ පඨමාපත්තිසාහි එසෙ සකලෙපි ඔතරෙ මෙ පඨමාපත්තිසා උභින්නං පඤ්ඤත්තිවසෙන. ඉතරථාපන තව භික්ඛුනං තව භික්ඛුනී ඤානි අවධාරණොනති. ඤත්තියාකරණා මෙති මෙඤත්තිකිච්චානි කම්මඤ්ච කම්මපදකාච. නවසු ඨානෙසු කම්මංගොති. ඒසුකම්මපදභාගෙන තිට්ඨති. පාණාතිපාතෙ තිස්සොති අනොදිස්සඔපාතං ඛණති. මනුස්සොමරති පාරාජිකා, යක්ඛපෙතානං මරණෙථුල්ලච්චයං, තිරච්ඡානගතස්ස මරණෙ පාචිත්තියං ඤානිඉමානිසෙසාභොන්ති. වාචාපාරාජිකාතයොති වජ්ජපටිච්ඡාදිකාය උක්කිට්ඨානුවත්තිකාය අට්ඨවත්ථුකායාති. කුරුන්දියංපන ආණත්තියා අදින්නාදානෙමනුස්සමරණෙ උත්තරිමනුස්සධම්ම උල්ලපනෙවාති එවංතයො වුත්තා.

ඕහාසනා හයොනි වවමමඝං පස්සාවමඝං ආදිස්ස වණ්ණාවණ්ණභාසනෙ සඞ්ඝාදිසෙසො, වචවමඝං පස්සාවමඝං ඨපෙත්වා අඨඞ්ගතං උභයරාජූ මණ්ඩලං ආදිස්ස වණ්ණාවණ්ණභණනෙ ථුල්ලච්චයං, උභතඛඞ්ගතං අඨඞ්ගාඡූ මණ්ඩලං ආදිස්සවණ්ණාවණ්ණභණනෙ දුක්කටං. සඤ්චරිත්තෙනාති සෙසානි පරිභාණහානි සීමංඝනි පවච්චාහරති ආපත්තී සඞ්ඝාදිසෙසස්ස, පරිභාණහානි සීමංඝනි නපවච්චාහරති ආපත්තී ථුල්ලච්චයස්ස. පරිභාණහානි නසීමංඝනි නපවච්චාහරති ආපත්තී: සඤ්චරිත්තෙනා ඉමෙ සඤ්චරිත්තෙන චරණහුතෙන භයො ආපත්තියොකඞ්ඛා හොන්ති. ඛමයා පුග්ගලා නඋපසම්පාදෙතබ්බාති අඨඞ්ගතියො අඛ්ඛ තියො වත්තු වුපන්නාව. තෙසං නාභා චරණං වුත්ත මෙව. අඉවෙත්ථ යො පත්තවිවරෙන අපරිපුරෙ පරිපුරෙව නයාවහි, ඉමෙපි අඛ්ඛතියෙනෙව සඞ්ඛහිතා. මාතුඝාතකාදයොව චරණ දුක්කටභා සණ්ඩක-උභතොබ්‍යඤ්ජනක-තිරච්ඡානගත සඞ්ඛාතෙන වත්තු වුපනෙත නෙව සඞ්ඝහිතාති වෙදිතබ්බා. එස නයො කුරුන්දියං වුත්තොත. තයො කම්මානං සඞ්ඝහාති ඤත්ති කපපනා, වුපසන්ත පවච්චනං, අනිහතචරණන්ති තඤ්ච දදෙය්‍ය කරෙය්‍යාති ආදි හෙදං ඤත්තිකපපනා. දෙති කරොතීති ආදි හෙදං වුපසන්ත පවච්චනං. දින්නං කතන්ති ආදිභෙදං අනිහතචරණං නාමාති ඉමෙහි තීහි කම්මානි සඞ්ඝයාහති. අපරෙහිපි තීහි කම්මානි සඞ්ඝයාහති වත්තුනා ඤත්තියා අනුසාවනායාති. වත්තුසම්පත්තාංති ඤත්තිසම්පත්තා අනුසාවන සම්පත්තාඤ්ච කම්මං නාමයොති හෙන වුත්තාතයො කම්මානං සඞ්ඝහාති. නාසිතකා තයොනාම මෙත්තියං භික්ඛුනිං නාසෙථ, දූසකො නාසෙතබ්බා, දසඛඞ්ගෙහි සමන්නාගතො සාමණෙරොනාසෙතබ්බා, කණ්ටකං සමණුද්දෙසං නාසෙථාති එවං ලිඞ්ග-සංවාස-දණ්ඩකම්ම නානත්තවසෙන තයො නාසිතකා වෙදිතබ්බා. තිණ්ණන්නං එකඛ්ඛිකාති අනුජානාමි භික්ඛවෙ චෙ තයො එකානුසාවනෙ භාණුනති වචනතො තිණ්ණං ජනානං එකුපජ්ඣායෙන නානා වරියෙන එකානුසාවනා වට්ටති. අදින්නාදානෙ තිසොහාති පාදෙවා අතිරෙක පාදෙවා පාරාජිකං, අතිරෙකමාසකෙ ථුල්ල ච්චයං, මාසකොවා ඌනමාසකොවා දුක්කටං. එතසෙසා මෙථුන පච්චයාති අනඛයිතෙ පාරාජිකං, යෙභුය්‍යෙන ඛයිතෙ ථුල්ලච්චයං, විවටකෙන ඡාදෙ දුක්කටං, ජතුමට්ඨකෙ පාචිත්තියං. ජීවමානස්ස තිසොහාති එතපපනං ජීව මානස්ස පාරාජිකං, භූතගාමෙ පාචිත්තියං, අඛ්ඛඤ්ඤෙ ථුල්ලච්චයං. පඤ්ච ඡඩ්ඩිතපච්චයාති අනොදිස්ස විසං ඡඩ්ඩෙති සබෙ තෙන මක්ඛසෙසා මරන්ති පාරාජිකං, යක්ඛ-පෙතෙසු ථුල්ලච්චයං. තිරච්ඡානගතෙ පාචිත්තියං, විසඤ්ච ඡඩ්ඩනෙ සඞ්ඝාදිසෙසො, සෙඛ්ඛියපු හරිතෙ උච්චාරපස්සාවෙ ඡඩ්ඩනෙ දුක්කටං, ඉමා ඡඩ්ඩිත පච්චයා පඤ්චාපත්තියො හොන්ති. පාචිත්තියෙන දුක්කටං කතාති භික්ඛුනොවාදත්ථ වඡාසමං දසසු සික්ඛාපදෙසු පාචිත්ති යෙන සඞ්ඝං දුක්කටං කතා. එවංසි අත්ථො. වත්තුවරච්ච නවකා වුත්තානි පඤ්ච සික්ඛාපදමහි යෙව අධම්මකම්මෙ වෙ, ධම්ම කම්මෙ වෙති එවං වත්තාරො නවකා වුත්තානි අත්ථො. භික්ඛං චීවරෙන වාති භික්ඛුනං සන්තිකෙ උපසම්ප න්නාය චීවරං දෙන්තස්ස පාචිත්තියං, භික්ඛුනීනං සන්තිකෙ උපසම්පන්නාය දෙන්තස්ස දුක්කටන්ති එවං භික්ඛුනීනං චීවරං දෙන්තස්ස චීවරෙන චරණභූතෙන ආපත්ති හොන්තී අත්ථො. අට්ඨපාරිදෙසනීයාති පාළියං ආග තානෙව. භුඤ්ජන්තා ආමිසාධඤ්ඤෙඤ්ඤ පාචිත්තියෙන දුක්කටා කතාති ආමිසාධඤ්ඤං විඤ්ඤුපෙත්වා භුඤ්ජන්තියා පාචිත්තියෙන සඞ්ඝං දුක්කටා කතා

සෙව. ගච්ඡන්තස්ස වතස්සොති භික්ඛුනියා වා මාතුගාමෙනවා සඩිං සංවිධාය ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං, ගාමූපචාරොක්කමනෙ පාචිත්තියං, යා භික්ඛුනී එකා ගාමන්තරං ගච්ඡති තස්සා ගාමූපචාරං ඔක්කමන්තියා පඨම පාදෙ ථුල්ලච්චයං, දුතියපාදෙ සඞ්ඝාදිසෙසොති ගච්ඡන්තස්ස ඉමා වතස්සො ආපත්තියො හොන්ති. ඨිතස්සවාපි තත්තිකානි ඨිතස්සපි වතස්සො එවානි අත්ථො. කථං, භික්ඛුනී අඞ්කාරෙවා පවිච්ඡන්නෙවා ඔකාසෙ මිත්තසත්ථවවසෙන පුරිසස්ස හත්ථ පාසෙ තිට්ඨති පාචිත්තියං, හත්ථපාසං විජහිත්වා තිට්ඨති දුක්කටං, අරුණුග්ගමනකාලෙ දුතියිකාය හත්ථපාසං විජහන්තී තිට්ඨති ථුල්ලච්චයං, විජහිත්වා තිට්ඨති සඞ්ඝාදිසෙසොති. නිසින්නස්ස වතස්සො ආපත්තියො නිපන්නස්සාපි තත්තිකානි සචෙපිහි නිසීදතිවා නිපජ්ජතිවා එතායෙව වතස්සො ආපත්තියො ආපජ්ජති. පඤ්ච පාචිත්තියානීති පඤ්චභෙසජ්ජානි පටිග්ගහෙත්වා නානාභාජනෙසු වා එක භාජනෙවා අමිස්සිත්වා ඨපිතානි හොන්ති සත්තාහා තික්කමෙ සොභික්ඛු පඤ්ච පාචිත්තියානි, සබ්බානි නානා වත්ථුකානි එකක්ඛණෙ ආපජ්ජති. ඉමං පඨමං ආපන්නො ඉමං පච්ඡානි නවත්තබ්බො. නව පාචිත්තියානීති යොභික්ඛු නව පණ්ඩිතභොජනානි විඤ්ඤාපෙත්වා තෙහි සඩිං එකතො එකං කබළං ඔමද්දිත්වා මුඛෙ පක්ඛිපිත්වා පරගළං අතික්කාමෙති, අයං නව පාචිත්තියානි සබ්බානි නානාවත්ථුකානි එකක්ඛණෙ ආපජ්ජති' ඉමං පඨමං ආපන්නො ඉමං පච්ඡානි නවත්තබ්බො. එක වාචාය දෙසෙය්‍යානි අහං භන්තෙ පඤ්චභෙසජ්ජානි පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහං අතික්කමිත්වා පඤ්ච ආපත්තියො ආපන්නො, තා තුම්හ මූලෙ පටිදෙසෙමීති එවං එකවාචාය දෙසෙය්‍ය දෙසිතාව හොන්ති. වීහි තීහි වාචාහි කිච්චං නාම නත්ථි. දුතිය විස්සජ්ජනෙපි අහං භන්තෙ නව පණ්ඩිත භොජනානි විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජිත්වා නව ආපත්තියො ආපන්නො, තා තුම්හ මූලෙ පටිදෙසෙමීති වත්තබ්බං. වත්ථුං කිත්තෙත්වා දෙසෙය්‍යානි අහං භන්තෙ පඤ්චභෙසජ්ජානි පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහං අතික්කාමෙසිං යථාවත්ථුකං, තා තුම්හ මූලෙ පටිදෙසෙමීති එවං වත්ථුං කිත්තෙත්වා දෙසෙය්‍ය දෙසිතාව හොන්ති ආපත්තියො. ආපත්තියා නාමග්ගහණෙන කිච්චං නත්ථි. දුතියවිස්සජ්ජනෙපි අහං භන්තෙ නව පණ්ඩිත භොජනානි විඤ්ඤාපෙත්වා භුත්තො යථා වත්ථුකං, තා තුම්හ මූලෙ පටිදෙසෙමීති වත්තබ්බං. යාව තතියකා තිස්සොති උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය පාරාජිකං, භෙදකානු වත්තකානං කොකාලිකාදීනං සඞ්ඝාදිසෙසො, පාපිකාය දිඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙ චණ්ඩ කාලිකායච භික්ඛුනියා පාචිත්තියන්ති ඉමා යාව තතියකා තිස්සො ආපත්තියො. ඡවොහාර පච්චයානි පසුත්ත වාචා පච්චයා ඡ ආපත්තියො ආපජ්ජතීති අත්ථො. කථං, ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා පාපිච්ඡො ඉච්ඡාපකතො අසන්තං අභූතං උත්තරිමනුස්සධම්මං උල්ලපති ආපත්ති පාරාජිකස්ස. ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා සඤ්චරිත්තං සමාපජ්ජති ආපත්ති සඞ්ඝාදිසෙසස්ස. ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා යො තෙ විහාරෙ වසති-පෙ-ආපත්තිථුල්ලච්චයස්ස. ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා භික්ඛු පණ්ඩිතභොජනානි අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජති ආපත්ති පාචිත්තියස්ස. ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා භික්ඛුනීපණ්ඩිත භොජනානි අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජති ආපත්ති පාටිදෙසනියස්ස. ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා සූපං වා ඔදනංවා අගිලානො අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජති ආපත්ති දුක්කටස්සාති. ඛාදන්තස්ස තිස්සොති මනුස්ස මංසෙ ථුල්ලච්චයං, අවසෙසෙසු අකප්පියමංසෙසු දුක්කටං, භික්ඛුනියා ලසුණෙ පාචිත්තියං. පඤ්චභොජන පච්චයාති අවස්සුතා, අවස්සුතස්ස පුරිසස්ස හත්ථතො භොජනං ගහෙත්වා

තදෙවේව මිහුණ්ඩ මිංසං ලසුණං අත්තනෝ අත්ථාය විසඤ්ඤපෙත්වා ගහිතපණීත භෝජනාහි අවසේසකඤ්ච අත්තපචියමංසං පකඛිවිත්වා වොමිස්සකං ඔමද්දිත්වා අජ්ඣොහරමානෝ සඞ්ඝාදිසෙසං, ථුල්ලච්චයං, පාචිත්තියං, පාටිදේසනියං, දුක්කටානීති ඉමා පඤ්ච ආපත්තියෝ හොන්ති න පච්චයා ආපජ්ජති. පඤ්ච ඣානානීති උත්තිත්ථානානු වත්තීනායේ භික්ඛුනියා යාවතකියං සමනුභාසනායං අපපටි නිස්සාජනීයා සඤ්ඤියා දුක්කටං, ඒගි කම්මවාචාහි ථුල්ලච්චයං, කම්මවාචා පරියොසානෙ ආපත්ති පාරාජිකස්ස. සංඝභෙදය පරක්කමනා දීසු සඞ්ඝාදිසෙසෝ, පාපිකායදිට්ඨියා අප්පටිනිස්සගෙ පාචිත්තියන්ති එවං සබ්බා ගාම නානියා පඤ්චඣානාති ගච්ඡන්ති. පඤ්චන්නඤ්චේව ආපත්තීනි ආපත්තිනාම පඤ්චන්නං සඟධම්මිකානං හොති. නත්ථි චින්තං නිපරියායෙන ආපත්තියෙව. සික්ඛමානා-සාමණේරි-සාමණේරානං පන අකප්පියන්නා නවට්ඨානි. ඉමිනාපරියායෙන තෙසං ආපත්ති නදෙසාපෙතබ්බා. දණ්ඩකම්මං පන තෙසං කාතබ්බං. පඤ්චන්නං අධිකරණාන වාති අධිකරණඤ්ච පඤ්චන්නමෙවාති අත්ථෝ. එතෙසං යෙවගි පඤ්චන්නං පකතත්තවරාදීනං අත්ථාය විනිච්ඡය වොහාරෙ අධිකරණන්ති වුච්චති. ගිහීනං පන අට්ඨකම්මං නාම හොති. පඤ්චන්නං විනිච්ඡයෝ හොතීති පඤ්චන්නං සඟධම්මිකානං යෙව විනිච්ඡයෝ නාම හොති. පඤ්චන්නං වූපසමෙනවාති එතෙසංයෙව පඤ්චන්නං අධිකරණං විනිච්ඡිතං, වූපසන්නං නාම හොතීති අත්ථෝ. පඤ්චන්න ඤේවව අනාපත්තීති එතෙසං යෙව පඤ්චන්නං අනාපත්ති නාම හොතීති අත්ථෝ. තීහි ඣානෙහි සොභතීති සඞ්ඝාදීහි තීහි කාරණෙහි සොභති. ඝන විනිවෙඨකමොගි පුග්ගලෝ සපපටිකම්මං ආපත්තිං සඞ්ඝ මජ්ඣෙ ගණ මජ්ඣෙ පුග්ගල සන්තිකෙවා පටිකරිත්වා අබ්භුණ්හාසිලෝ පාකතිකෝ හොති. තස්මා තීහි ඣානෙහිසොභතීති වුච්චති. චෙතාසිකාරත්තතාති භික්ඛුනිරත්තඤ්ඤාරෙ පුරිසස්ස හත්ථ පාසෙ ඨාන-නිසජ්ජ-සයනානි කප්පයමානා පාචිත්තියං, හත්ථ පාසං විජහිත්වා ඨානාදීනි කප්පයමානා දුක්කටන්ති මෙ භායවාර සම්භවා ආපත්තියෝ රත්තිං ආපජ්ජති. මෙ භාසිකා දිවාති එතෙනෙව උපා යෙන දිවා පරිච්ඡින්නෙ ඔකාසෙ මෙ ආපත්තියෝ ආපජ්ජති. නිජ්ඣායන්තස්ස එසා ආපත්තීති නව භික්ඛවෙ සාරත්තෙන මාතුගාමස්ස අඞ්ගජාතං උප නිජ්ඣායිතබ්බං, යො උපනිජ්ඣායෙය්‍ය ආපත්තිදුක්කටස්සාති නිජ්ඣා යන්තස්ස අයමෙතා ආපත්ති. එසා පිණ්ඩපාත පච්චයාති නව භික්ඛවෙ භික්ඛ දූසිත්තාය මුඛං ඔලොකෙන්තබ්බන්ති එත්ථ දුක්කටාපත්ති. අන්තමසෝ යාගුංවා බ්‍යඤ්ජනංවා දෙන්තස්ස සාමණේරස්සාපිති මුඛං උල්ලොකයතො දුක්කට මෙව. කුරුන්දියං පන එසා පිණ්ඩපාත පච්චයාති භික්ඛුනි පරිපා චිතං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජන්තස්ස පාචිත්තියන්ති වුත්තං. අට්ඨානිසංසෙ සම්ප සාදනාති සොසන්නිතාඤ්ඤබ්‍යතො වුච්චතානිසංසෙ. උක්ඛිත්තකා කයෝ වුත්තානි ආපත්තියා අදස්සනෙ අප්පටිකම්මෙ පාපියකාගච්ඡ දිට්ඨියා අප්පටිනිස්ස ගෙ ච. තත්ථ එත්තාලීස සම්මා වත්තනානි තෙසං යෙව උක්ඛිත්තකානං එත්තකෙසු වත්තෙසු වත්තන්නා. පඤ්චවග්ගෙ මුසාවාදෙති පාරාජික-සඞ්ඝාදි සෙස-ථුල්ලච්ච- පාචිත්තිය- දුක්කටසඞ්ඛාතෙ පඤ්චවග්ගෙ මුසාවාදෙ ගච්ඡති. බුද්ධස පරමනති වුච්චතීති දසාහ පරමාදිනයෙන හෙට්ඨා වුත්තං. චාදස පාටිදෙසනිකානි භික්ඛූනං චත්තාරි භික්ඛුනීනං අට්ඨ. චතුන්නං දෙස නාගමනානි චතුන්නං අච්චය දෙසනායානි අත්ථෝ. කතමානන්ත සාති දෙව දූතෙන පයොජිතානං අභිමාරානං අච්චයදෙසනා, අනුරුද්ධත්ථෙරස්ස උප

ඨායිනාය අච්චය දෙසනා, වඩ්ඩස්ස ලිච්ඡවිනෝ අච්චය දෙසනා, වාසභ ගාමියස්ස උපෙක්ඛාපනීයකම්මං සාවා ආගමනං භික්ඛූනං අච්චය දෙසනානි අයං වත්ථූනං අච්චයදෙසනා නාම. අවඩ්ඩිතිකෝ මුසාවාදෙති ප්‍රබෝධ වස්ස හොති මුසා භාණිස්සන්ති ආදීං කාරී විනිධාය සඤ්ඤාති පරි යෝසානෙහි අවඩ්ඩි අඛණ්ඩි අවට්ඨිතෝ. උපොසථඤ්ඤාණීප පාණං නාග නෙහි ආදිනානයෙන වුත්තානෙව අවට්ඨිතෙය්‍යඤ්ඤාණීති ඉති භික්ඛවෙ භික්ඛු සොතාවහොති සාවෙතවාති ආදිනා නයෙන සඞ්ඝභෙදවා වුත්තානි. අවත්ථිකීය වත්තානි මහාඛන්ධකෙ වුත්තානි. අවත්ථාවිකා උප සම්පදානි භික්ඛුනීනං උපසම්පදං සඞ්ඝාය බුත්තං. අවත්ථාන්තරච්චුවත්‍යාත ඛන්ධකෙ භත්තුදෙය්‍ය අවත්ථානං භික්ඛුනීනං ඉතරාහි පච්චුවත්‍යාය ආසනං දාතබ්බං. භික්ඛුනෝ වාදකෝ අවත්ථිතිං අවත්ථඛෙහි සම්පාගතෝ භික්ඛු භික්ඛු නොවාදකෝ සම්මන්නිතබ්බා. එකස්ස ඡෙජ්ජන්ති ගාථාය තවපු ජනෙසු සෝ සලාකං ගාහෙත්වා සඞ්ඝං භිඳති, තසෙවඡෙජ්ජං හොති දෙවදත්තෝ ති ය පාරාජිකං ආපජ්ජති. නෙදකාඛු වත්‍යකාහනං වත්තුන්නං ථුල්ලච්චයං සොතාවදිනාදීනං විය. ඛම්මවාදිනං වත්තුන්නං අනාපත්ති. ඉමං පන ආපත්ති ප්‍රභෙදං සන්ධාය එකාවිධුත්‍යා සඞ්ඝ භෙද වත්‍යුකාච්ච. නව ආඝාත වත්‍යුනීති ගාථාය නවහීති නවහි භික්ඛූහි සඞ්ඝෝ භිජ්ජති. ඤත්තියාකරණානවාහි ඤත්තියා කාතබ්බානි කම්මානි නවාති අත්ථෝ. සෙසං උත්තානමෙව. දස පුග්ගලා නාභිවාදෙතබ්බාති සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ වුත්තා දස ජනා. අඤ්ඤලි සාමීචෙහාති සාමීචිකම්මෙන සද්ධිං අඤ්ඤලිව තෙසං නකාතබ්බා. නෙව නීචාසනාදිජ්ඣා ගාලු ඛණ්ඩාහණාදි ඛන්ධක වත්තා තෙසං දස්සෙතබ්බං. න අඤ්ඤලි පග්ගණ්හිතබෙබාති අත්ථෝ. දසන්නං දූතකථනති තෙසං යෙව දසන්නං එවං කරොන්තස්ස දූතකථං හොති. දස විවර ධාරණානි දසදිව සානි අතිරෙක විවරස්ස ධාරණං අනුඤ්ඤතානි අත්ථෝ. පඤ්චන්නං වස්සං වුත්ථානං දාතබ්බං ඉති විවරන්ති උඤ්චන්නං සඝඩම්මකානං සම්මුඛාව දාතබ්බං සන්තන්නා සනෙතති දීඝාපක්ඛනන්ත-ඵම්මක්ඛ-ඛිත්තචිත්ත-වෙද නාවාතං ත්‍රිණණඤ්ච උක්කිඛිතතානානඤ්ඉමෙසං සන්තන්නං සන්තෙ පති රූපෙ ගාහකෙ පරම්මුඛාපි දාතබ්බං. සොළසන්නං නදාතබ්බන්ති සෙසානං චිවරක්ඛන්ධකෙ වුත්තානං පණ්ඩකාදීනං සොළසන්නං නදාතබ්බං. තතිසතං රත්තිසතං ආපත්තියෝ ඡාදෙසිච්චානි තතිසතං ආපත්තියෝ රත්තිසතං ඡාදෙසිච්ච. දසසතං රත්තිසතං ආපත්තියෝ ඡාදෙසිච්චානාති දස සතං ආපත්තියෝ රත්තිසතං ඡාදෙසිච්ච. අයඤ්හෙත්ථ සඞ්ඛෙපෝ. යොදිවසෙ දිවසෙ සතං සතං සඞ්ඝාදිසෙසාපත්තියෝ ආපජ්ජිච්ච දස දස දිවසෙ පටි විජ්ඣදෙති, තෙන රත්තිසතං ආපත්තිසහස්සං පටිවිජ්ඣදිතං හොති, සෝ සඞ්ඛාවතා ආපත්තියෝ දසාහ පටිවිජ්ඣන්නාති පරිවාසං යාච්චිච්ච දසරත්ති යෝ වසිච්චාව මූලෙච්ඡය පාරිවාසිකොති. චාදස කම්මදෙසා වුත්තානි අප ලොකනකම්මං අධම්මෙන වග්ගං, අධම්මෙන සමග්ගං, ධම්මෙනවග්ගං. තථා ඤත්තිකම්ම-ඤත්තිදුතියකම්ම-ඤත්ති චතුත්ථ කම්මානීති එවං එකෙකසම්ං කම්මෙතයෝ තයෝ කත්වා චාදසකම්මදෙසා වුත්තා. චතස්සෝ කම්මසම්පත්ති යොති අපලොකනකම්මං ධම්මෙන සමග්ගං. තථා සෙසානීපිති එවං චතස්සෝ කම්ම සම්පත්තියෝ වුත්තා. ඡ කම්මානීති අධම්මෙන වග්ගකම්මං, අධම්මෙන සමග්ගකම්මං, ධම්ම පතිරූපකෙන වග්ග කම්මං, ධම්ම පතිරූප කෙන සමග්ගකම්මං, ධම්මෙන වග්ගකම්මං, ධම්මෙනසමග්ගකම්මන්ති එවංඡ කම්මානි වුත්තානි. එකෙපන ධම්මිකා කත්‍රානි එකා ධම්මෙන සමග්ග කම්ම

මෙවෙත්ථධම්මිකංඝතනන්තිඅත්ථෝ. දුතියගාථාවිසෙසත්ථන්තෙපිත්තදෙවිධම්මිකං. යං දෙසිතානි යානි දෙසිතානි වුත්තානි කාසිතානි අනුඤ්ඤාතානි ඇදීසු පරියන්ත පරිවෙජ්ද භාවරහිතත්තා අනන්තං වුච්චති නිබ්බානං. තං භගවතා රඤ්ඤා සපත්තගණං අභිමද්දිත්වා රජ්ජං විය කිලෙසගණං අභිමද්දිත්වා ජිතං විජිතං අධිගතං සම්පත්තං, තස්මා භගවා අනන්තජිනොති වුච්චති. සෙසං ඉධාපිතත්ථෙසු නිබ්බිකාරතාය තාදි. චිත්තඛමනත්තාදඛ්ඛසම්භවෙජ්ද-පරිපපඤ්ඤාදි-නිස්සරණවිවෙක සඞ්ඛාතං විවෙක පඤ්චකං අද්ධානි විවෙකදස්සී. තෙන අනන්තජිතෙන තාදිනා විවෙකදස්සිනා ඨානි ආපත්තික්ඛන්ධානි දෙසිතානි වුත්තානි, එසෙත්ථසම්මති විනාසම්මෙතීති අය මෙත්ථ පදසම්බන්ධො. යානි සත්ථාරා සත්ත ආපත්තික්ඛන්ධානි දෙසිතානි, තත්ථ එකාපි ආපත්ති විනා සම්මෙති නසම්මති, අථඛො ඡ සම්ථා චත්තාරිඅධිත්තරණානීති සබ්බපිමෙ ධම්මා සම්මුඛාවිනයෙන සම්මන්ති සමායොගං ගච්ඡන්ති. එත්ථ පන එකො සම්මුඛාවිනයොව විනා සම්මෙති සම්මති සම්ථභාවංගච්ඡති. නහිතස්ස අඤ්ඤෙන සම්මෙත විනා අනිපජ්ජනතිනාම අත්ථි. ගොත්තුභූතා එකෙත්ථසම්මති විනා සම්මෙතීති. ඉමිනා තාව අධිප්පායෙන අට්ඨකථාසු අත්ථෝ වුත්තොතා. මයං පන විනාති නිපාතස්ස පරිසෙධනා මත්තමත්තං ගහෙත්වා එකෙත්ථසම්මති විනා සම්මෙතීති එතෙසු සත්තසු ආපත්තික්ඛන්ධෙසු එකොපාරාජිකාපත්තික්ඛන්ධො විනාසම්මෙති සම්මතීති එතමත්ථං දස්සෙස්සාම. වුත්තමපිවෙතං යාසාආපත්ති අන්වෙසෙසා, සාආපත්ති නත්ථාතෙන අධිකාරණෙන තුත්තමෙති ඤාතෙන ඤාතෙන සම්මෙත සම්මතීති. ඡ ඌනදිවඩ්ඩසහානි ඉධ උපාලි භික්ඛු අධම්මං ධම්මොති දීපෙති, තස්මිං අධම්ම දිට්ඨිභෙදෙ අධම්මදිට්ඨි, තස්මිං අධම්මදිට්ඨිභෙදෙ ධම්මදිට්ඨි, යා තස්මිං අධම්ම දිට්ඨිභෙදෙවෙමනිකො, තස්මිං ධම්මදිට්ඨිභෙදෙ අධම්මදිට්ඨි තස්මිං ධම්මදිට්ඨි භෙදෙවෙමනිකො. තස්මිං වෙමනිකභෙදෙ අධම්මදිට්ඨි, තස්මිං වෙමතික භෙදෙධම්මදිට්ඨි, තස්මිං වෙමනිකභෙදෙ වෙමනිකොති එවං ඡන්නි අට්ඨාරසභෙදකර වත්ථූනං වසෙන අට්ඨාරස අට්ඨකානි සඞ්ඛ්‍යාදඤ්ඤිකා චුත්තානි. තෙසං වසෙන ඡ ඌනදිවඩ්ඩසතං ආපාධිකා වෙදිතබ්බා. අට්ඨාරස අනාපාධිකානි ඉධ උපාලි භික්ඛු අධම්මං ධම්මොති දීපෙති, තස්මිං ධම්ම දිට්ඨිභෙදෙ ධම්මදිට්ඨිං අවිනිබන්ධාය දිට්ඨිං අවිනිබන්ධායඛන්තිං අවිනිබන්ධාය රුචිං අවිනිබන්ධාය භාවං අනුඤාවෙති, සලාකාගාහෙනි අයං ධම්මො, අයං විනයොං, ඉදං සත්ථු සාසනං, ඉමං ගණහථ ඉමං රොචෙථාති, අයම්පිඛො උපාලිඅඞ්ගභෙද නො නඅාපාධිකො නනෙරයිකො නකප්පට්ඨො නඅතෙකිච්ඡොති එවං එකෙකඤ්ඤිං වත්ථුස්මිං එකෙකාකාරා සංඛාභෙදකඛණ්ඩාවයවා වුත්තා අට්ඨාරසවත්ථූනි. අට්ඨාරස ඨානානි ඡ ඌනදිවඩ්ඩසතා මිස්සජ්ජනෙ වුත්තා යෙව. ඛාදිතබ්බමානීති ආදීනං සබ්බගාථානං මිස්සජ්ජනා උත්තානමෙවාති.

දුතිය නාථ සඞ්ඝසීක වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

—0—

සෙදමොචනගාථාසු අසංවාසොති උපොසථප්පවාරණාදිනාසංවාසෙන අසංවාසො. සමොහාගො එකවෙචා තනිං නලබභතීති අකපියසමොහ හො නලබභති. නගාපන නොජාදි පවේණිඛණතංපන මාතා පියවේ ඛාවු ලබභති. අවිපවාසෙන අනාපත්තිනි සඝගාරසෙය්‍යාය අනාපත්ති. පඤ්ච මෙසා කුසලෙහි විනතිතානි එසාපඤ්ඤා කුසලෙහි පණ්ඩිතෙහි විනතිතා. අසා

විස්සජ්ජනං දුරකුමාතුයා භික්ඛුනියා වෙදිතබ්බං. තස්සාහි පුත්තං සන්ධායෙ
තං වුත්තන්ති අවිස්සජ්ජිතගාථා ගරුභණ්ඩං සන්ධාය වුත්තා. අත්ථො පන
ස්සා ගරුභණ්ඩ විනිච්ඡයෙ වුත්තොයෙව. දසපුග්ගලෙ නවදාමීති සෙනාසන
ක්ඛන්ධකෙවුත්තෙදසපුග්ගලෙනවදාමි. එකාදසවිවජ්ජියාති යෙමහා ඛන්ධකෙ
එකාදසවිවජ්ජනීය පුග්ගලා වුත්තා,තෙපිනවදාමි. අයං පඤ්හා නග්ගං භික්ඛුං
සන්ධාය වුත්තා. කථන්නුසික්ඛාය අසාධාරණොති පඤ්හා නහාපිතපුබ්බකං
භික්ඛුං සන්ධාය වුත්තා. අයඤ්හි ඛුරභණ්ඩං පරිහරිතුං නලභති, අඤ්ඤෙ
ලභන්ති තස්මා සික්ඛාය අසාධාරණො. තං පුග්ගලං කතමං වදන්ති බුද්ධාති
අයං පඤ්හා නිම්මිත බුද්ධං සන්ධාය වුත්තා. අධො නාභිවිවජ්ජියාති අධො
නාභිං විවජ්ජෙත්වා අයං පඤ්හා යන්තං අසීසකං කබන්ධං යස්ස උරෙ අක්ඛීනී
වෙව මුඛඤ්චහොති, තං සන්ධාය වුත්තා. භික්ඛුසඤ්ඤාචිකාය කුටින්ති අයං
පඤ්හාතිණච්ඡාදනං කුටිං සන්ධාය වුත්තා. දුතිය පඤ්හා සබ්බමත්තිකා
මයං කුටිං සන්ධාය වුත්තා. ආපජ්ජෙය්‍ය ගරුකං ඡෙජ්ජ වත්ථුන්ති අයං
පඤ්හාවජ්ජ පටිච්ඡාදිකං භික්ඛුනිං සන්ධාය වුත්තා. දුතියපඤ්හා පණ්ඩ
කාදයො අභබ්බපුග්ගලෙ සන්ධාය වුත්තා. එකාදසපිහි තෙගිහි භාවෙයෙව
පරාජිකං පත්තා. වාචාති වාචාය අනාලපන්තො. ගිරං නොච පරෙ
භණෙය්‍යාති ඉති ඉමෙසොස්සන්තීති පරපුග්ගලෙ සන්ධායසද්දම්පි නනිච්ඡා
රෙය්‍ය. අයං පඤ්හා සන්තිං ආපත්තිං නාවිකරෙය්‍ය සම්පජ්ජන මුසාවාදස්ස
හොතීති ඉමං මුසාවාදං සන්ධාය වුත්තා. තස්සහි භික්ඛුනො අධම්මිකාය පටි
ඤ්ඤාය තුණ්හිභූතස්ස නිසින්නස්ස මනොචාරෙ ආපත්තිනාම නත්ථි. යස්මා
පන ආවිකාතබ්බංනආවිකාසි. තෙනස්ස වචීචාරෙ අක්‍රියතො අයංආපත්ති
සමුට්ඨාතීති වෙදිතබ්බා. සඞ්ඝාදිසෙසා චතුරොති අයංපඤ්හා අරුණුග්ගෙවා
ගාමන්තරපරියාපන්නං නදීපාරං ඔක්කන්ත භික්ඛුනිං සන්ධාය වුත්තා. සාහි
සකගාමතො පච්චූසසමයෙ නික්ඛමිත්වා අරුණුග්ගමනකාලෙ වුත්තප්පකාරං
නදීපාරංඔක්කන්තමත්තාවරත්තිවිප්පවාස-ගාමන්තර-නදීපාර-ගණම්හාඔහී
යන ලක්ඛණෙන එකප්පහාරෙනෙව චතුරොසංඝාදිසෙසෙ ආපජ්ජති. සියා
ආපත්තියො නානාති අයං පඤ්හා එකතො උපසම්පන්නා වෙ භික්ඛුනියො
සන්ධාය වුත්තා. තාසුහි භික්ඛුනං සන්තිකෙ එකතො උපසම්පන්නාය හත්ථ
තො ගණ්හන්තස්ස පාචිත්තියං. භික්ඛුනීනං සන්තිකෙ එකතො උපසම්ප
න්නාය හත්ථතො ගණ්හන්තස්ස දුක්කටං. චතුරොජනා සංවිධායාති
ආචරියොච තයොච අන්තෙවාසිකා ඡමාසකං භණ්ඩං අවහරිංසු, ආචරි
යස්ස සාහත්ථිකා තයොමාසකා, ආණත්තියාපි තයොව, තස්මා ථුල්ලච්චයං
ආජ්ජ්ජති. ඉතරෙසං සාහත්ථිකො එකෙකො, ආණත්තිකා පඤ්චාති
තස්මා පාරාජිකං ආපජ්ජිංසු. අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො. විත්ථාරො පන අදින්නා
දාන පාරාජිකෙ සාවිධාවහාර වණ්ණනායං වුත්තො. ඡිද්දං තස්මිං ඝරෙ
නත්ථීති අයං පඤ්හා දුස්සකුටි ආදීනි සන්ථතපෙය්‍යාලඤ්චසන්ධාය වුත්තා.
තෙලංමධුඵාණිතන්ති ගාථාලිඞ්ග පරිවත්තං සන්ධාය වුත්තා. නිස්සග්ගියෙ
නාති ගාථාපරිණාමනං සන්ධාය වුත්තා. යොහිසංඝස්ස පරිණතලාභතො
එකං චීවරං අත්තනො, එකං අඤ්ඤස්සාති වෙ චීවරානි එකං මය්හං, එකං
තස්ස දෙහීති එකපයොගෙන පරිණාමෙති,සොනිස්සග්ගිය පාචිත්තියඤ්චෙව
සුද්ධිකපාචිත්තියඤ්ච එකතො ආපජ්ජති. කම්මඤ්චතං කුප්පෙය්‍ය වග්ගපච්ච
යාති අයං පඤ්හා චාදසයොජණප්පමාණෙසු බාරාණසී ආදීසු නගරෙසු
ගාමසීමං සන්ධාය වුත්තා. පදවීතිහාර මත්තෙනාතිගාථා සඤ්චරිත්තං
සන්ධාය වුත්තා. අත්ථොපිවස්සා සඤ්චරිත්තවණ්ණනායමෙව වුත්තො. සබ්බානි

තානි නිස්සග්ගියානීති අයං පඤ්හා අඤ්ඤතිත්ථියා භික්ඛුනියා ධෝවාපනං සඤ්ඤාය වුත්තා. සචෙපි තිණ්ණම්පි චීවරානං කාකඵලගහණංවා කද්දමමක්කිතං වා කණ්ණං ගහෙත්වා භික්ඛුනීනං උදකෙන ධොවති භික්ඛුස්සකායගතා නෙව නිස්සග්ගියානිහොන්ති. සරණගමනම්පි නවහස්ස අජ්ජිනි සරණගමන උපසම්පදාති නාසේ. අයංපන පඤ්හා මහාරාජපතියා උපසම්පදං සඤ්ඤාය වුත්තා. භෙනෙය්‍ය අනරියං මඤ්ඤති භාසති ඉතිවා පුරිසංවා අනරියං භෙනෙය්‍ය. අයං පඤ්හාලිඛිතපරිවෙණෙන ඉත්ථිභූතං පිතරං පුරිසභූතඤ්ච මාතරං සඤ්ඤාය වුත්තා. නතෙනානන්තරං ථූසෙති අයං පඤ්හා ඕගිලිඛිතා පස-සීහකුමාරාදීනං විය තිරච්ඡානමාතාපිතරෝසඤ්ඤාය වුත්තා. අවෝදයිස්සාමි ති ගාථා දූතෙනූපසම්පදං සඤ්ඤායවුත්තා. වොදයිස්සාමි ති ගාථා පණ්ඩකාදීනං උපසම්පදං සඤ්ඤාය වුත්තා. කුරුණ්ඩියං පන පඨමගාථා අථඤ්ඤමඤ්ඤිඛාකම්මානි, දුතියා අනාපත්තිකස්ස කම්මං සඤ්ඤාය වුත්තාති ආගතං. ජිඤ්ඤත්තස්ස ආපත්තීති වචනපතිං ජිඤ්ඤත්තස්ස පාරාජිකං, තිණ්ණන්නාදිං ජිඤ්ඤත්තස්ස පාචිත්තියං, අඛණ්ඩතාං ජිඤ්ඤත්තස්සථුල්ලච්චයං. ජිඤ්ඤත්තස්සඅනාපත්තීති තෙසෙවනඛෙව ජිඤ්ඤත්තස්ස අනාපත්ති. ඡාදෙන්තස්ස ආපත්තීති අත්තනෝ ආපත්තිං ඡාදෙන්තස්ස අඤ්ඤෙසඤ්ච ආපත්තිං. ඡාදෙන්තස්ස අනාපත්තීති ගෙහාදීනි ඡාදෙන්තස්ස අනාපත්ති. සචෙව භණන්නොති ගාථාය සිඛරණීයි උභතෝ බ්‍යඤ්ජනාසීති සචෙව භණන්නො ගරුකං ආපජ්ජති. සම්පජානමුසාවාදෙ පන මුසාභාසතෝ ලහුකා පත්තිහොති අභූතාරොචනෙ මුසාභණනෙනා ගරුකං ආපජ්ජති. භූතාරොචනෙ සචෙ භාසතෝ ලහුකාපත්ති හොතීති. අභිඨානි තානි ගාථා නිස්සග්ගියච්චරං අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජන්තං සඤ්ඤාය වුත්තා. අත්ථඛතෙ පුරියෙති ගාථා රොමන්ථනං සඤ්ඤායවුත්තා. භාරහත්ථෙනාති ගාථාය අගමනෙ, රහත්ථෙනා මෙථුනධම්මපාරාජිකං ආපජ්ජති. ථෙය්‍යචිත්තෙනා අදින්නාදානපාරාජිකං. පරමරණාය වෙතෙනෙනා මනුස්ස විඤ්ඤාපපාරාජිකං. සංඝභෙදකො පන න රහත්ථචිත්තෙනා නව පන ථෙය්‍ය චිත්තෙනා නවාපිසෝ පරමරණායවොසානි. සලාකභත්තඤ්ච දෙන්තස්සගොත්‍රි ඡෙජ්ජං පාරාජිකංහොති. සලාකාභරිහණ්ණාන්තස්ස භෙදකානුවත්තකස්ස ථුල්ලච්චයං. ගණ්ඨිස්ස අදාගොජ්ජාහති අයං පඤ්හා ප්‍රපත්තිවිත්ත නිග්‍රොධ සදිසං එකකුලඤ්ඤරුක්ඛමූලං සඤ්ඤායවුත්තා. කාඝිකානීති අයංගාථා සම්බහුලානං ඉත්ථීනං කෙසෙවා අඛ්ගුලියොවා එකතොගණ්හන්තං සඤ්ඤාය වුත්තා. වාචසිකානීති අයංගාථා සබ්බාතුමෙහසිඛරණියෝති ආදිනානයෙන දුට්ඨුල්ලභාණිං සඤ්ඤායවුත්තා. තිසසිස්සියෝ මෙථුනං තානසෙවෙති නිස්සෝ ඉත්ථියෝ වුත්තා. තාසුපි යං තං මෙථුනංනාම තංහසෙවති. තයොපුරිසෙති තයොපුරිසෙපි උපගන්ත්වා මෙථුනං නසෙවති. තයොව අනරියං පණ්ඩකෙති උභතොබ්‍යඤ්ජනසඤ්ඤිතෙ තයෝ අනරියෙ තයෙව පණ්ඩකෙති ඉමෙපි ඡජනෙ උපගන්ත්වා මෙථුනං නසෙවති. නවාවරෙමෙථුනං බ්‍යඤ්ජනසම්පන්නි අනුලොමපාරාජිකවසෙනපි මෙථුන නාවරති. ඡෙජ්ජසියා මෙථුනධම්ම පච්චයාති ඡියංමෙථුනධම්මපච්චයා පාරාජිකාති. අයං පඤ්හා අථඤ්ඤඤ්ඤං සඤ්ඤායවුත්තා. තස්සාහි මෙථුනධම්මස්ස ප්‍රබ්භාගංකායසංසග්ගං ආපජ්ජිතුං වායමන්තියා මෙථුනධම්මපච්චයා ඡෙජ්ජංහොති. මාතරං විවරන්ති අයං ගාථා පිටිසමයෙ වසන්ති සාවිකත්ථං සඛුපපාදකරණං සඤ්ඤායවුත්තා. විනිච්ඡයොපනස්ස වසන්ති සාවිකසික්ඛාපදවණ්ණනායමෙව වුත්තොයෙව. කුඩ්ඩෝ ආරාධකොහොතීති ගාථාතිත්ථියවත්තං සඤ්ඤායවුත්තා. තිත්ථියොහි වත්තං සුරඤ්ඤනෝ තිත්ථියානං වණ්ණහඤ්ඤමානෙකුඩ්ඩෝ ආරාධකොහොති.

වත්ථුත්තයස්සවණ්ණහත්ථසඤ්ඤිතෙ කුදෙඩාගාරයෙහා හොතීති තත්ථවස්සං වීතිනාමෙවුත්තෙතා. දුතියගාථාපි තමෙවසඤ්ඤායවුත්තා. සංසාදිසෙසනති ආදි ගාථා යා භික්ඛුනී අවසුතාව අවසුතස්ස පුරිසස්ස හත්ථතොපිණ්ඩපාතං ගණෙහා මනුස්සමංසං-ලසුණ-පණීතභොජන-සෙසඅකපටියමංසෙහි සහිං සම්මද්දිත්වා අජ්ඣොහරති, තං සඤ්ඤායවුත්තා. එකොඋපසමපත්තෙනා එකො අනුපසමපත්තෙනාති ගාථා ආකාසගතං සඤ්ඤායවුත්තා. සචෙහි ඊසු සංමණ්ඩෙරසු එකොඉත්ථියා කෙසඤ්ඤමත්තමපි පවිටං මුඤ්චිත්වා නිසින්නොහොති,සෙසා අනුපසමපත්තෙනාමහොති, සංඝෙනාපි ආකාසෙ නිසීදිත්වා භුඤ්ජතස්ස කම්මං නකාතබ්බං. සචෙකරොති කුපජති. අකපටකතන්ති ගාථා අවිඤ්ඤාවිඤ්ඤත්තිං භික්ඛුං සඤ්ඤායවුත්තා. තස්මිංයෙවවස්සා සිකඛාපදෙ විත්ථාරෙන විනීවණ්ණයොපි වුත්තොා. නාදති නපරිගණ්හාතීති නාපි උග්ගණ්හාතිදෙති නඋග්ගණ්හාතිනාතස්ස හත්ථතොගණ්හාති. පරිගණ්හාතොතෙන නවිජ්ජතීති තෙනෙවකාරණෙන උග්ගණ්හාතියඝත්ථතොඋග්ගණ්හාතිය පරිගණ්හාතොවිජ්ජති. ආපජ්ජති ගරුකන්ති සණෙනාපි අවස්සුතාස්ස හත්ථතොපිණ්ඩපාතං ඝණඝණං උග්ගණ්හාතෙ සඤ්ඤාදිසෙසාපත්තිං ආපජ්ජති. තඤ්චපරිභොගපවවයාති තඤ්චපරිභොගාපත්තිං ආපජ්ජිමානාඝස්ස උග්ගණ්හාතිය පරිභොගපවවයා ආපජ්ජති. තස්සාහි හොජ්ජනපරියොසානෙ උග්ගණ්හාතිය සඤ්ඤාදිසෙසාහොතීති. දුතියගාථාතස්සාගෙව උදකදන්තපොණඝඝණෙ උග්ගණ්හාතිය සඤ්ඤායවුත්තා. නභික්ඛුනී නොචඵුසෙය්‍ය වජ්ජන්ති සත්තරතනෙසුති අඤ්ඤතරං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා අනාදරියෙන ඡාදයමානාපි භික්ඛුනී ඡාදනපච්චයාවජ්ජං නඵුසති, අඤ්ඤං නවං ආපත්තිං නාපජ්ජති. පටිච්ඡන්නායවා අපටිච්ඡන්නායවා ආපත්තියා පකඛමානත්තමෙවලභති. අයං පන භික්ඛුනීපි නහොති, සාවසෙසඤ්ච ගරුකං ආපජ්ජිත්වා ඡාදෙත්වාවජ්ජං නඵුසති. පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි චින්තිතාති අයංකිරපඤ්ඤා උක්කංසගතා භික්ඛූ සඤ්ඤායවුත්තා. තෙනාහිඤ්ඤං විඤ්ඤාපකම්මං නජ්ජි, තස්මාසොසඤ්ඤාදිසෙසං ආපජ්ජිත්වා ඡාදෙන්තොාව නඵුසතීති.

ඡෙදමොචන ගාථාවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

——000——

කම්මවග්ගවතුන්නං කම්මානං නානානරණං සමථක්ඛන්ධකෙ වුත්තා මෙව. කිඤ්චාපිවුච්චතා, අථඛො අයංකම්මවිනිච්ඡයොනාම ආදිතො පට්ඨාය වුච්චමානොපඤ්ඤාතොහොති, තස්මා ආදිතො පට්ඨායෙවෙත්ථ වත්තබ්බං වදිස්සාම.චත්තාරීති කම්මානං ගණනපරිච්ඡෙදවචනමෙතං. කම්මානීති පරිච්ඡින්නාකම්මදයඤාණං. අපලොකනකම්මංනාම සීමට්ඨඤඤසඞ්ඝසොධෙත්වා ඡන්දාරහානං ඡන්දංආහරිත්වා සමග්ගසඤ්ඤස්ස අනුමතියා ඤත්තිදුතෙන සාවෙත්වා කතඤ්ඤත්තිකම්මං. ඤත්තිකම්මංනාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගසඤ්ඤස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා කතඤ්ඤත්තිකම්මං. ඤත්තිදුතියකම්මං නාමවුත්තනයෙනෙව ඤමග්ගසඤ්ඤස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා එකායව අනුසාවනාය එවංඤත්ති දුතියාය අනුසාවනාය කාතබ්බං කම්මං. ඤත්තිචතුත්ථකම්මංනාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගසඤ්ඤස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා තීහිව අනුසාවනාහීති එවං ඤත්තිචතුත්ථාහි තීහි අනුසාවනාහි කාතබ්බං කම්මං. තත්ථ අපලොකනකම්මං අපලොකෙත්වාකාතබ්බං,ඤත්තිකම්මාදිවසෙන නකාතබ්බං,ඤත්තිකම්මම්පිඑකංඤත්තිංඨපෙත්වාකාතබ්බං, අපලොකනකම්මාදිවසෙන නකාතබ්බං. ඤත්තිදුතියකම්මංපන අපලොකෙ

ත්වා කාතබ්බමිති අත්ථි. අකාතබ්බමිති අත්ථි. තත්ථ සීමාසම්භත්තානං, කතිනදුස්සං, කතිනුද්ධාරෝ, කුටිවත්ථුදෙසනා, විහාරවත්ථුදෙසනාති ඉමානි ඤත්තිකම්මානි ගරුභාණි අපලොකෙත්වා කාතුං නවට්ටනති, ඤත්තිදුතිය කම්මවාචං සාවෙත්වාව කාතබ්බානි. අවසෙසාපරසම්භත්තියෝ සෙනාසන ගාහාපක-මත්තවිවරදානාදි සම්භුචියෝ වාති එතානිපි ඤත්තිකම්මානි අපලොකෙත්වාපි කාතුං වට්ටනති. ඤත්තිකම්ම ඤත්තිචතුත්ථකම්මවසෙනපන නානා තබ්බමෙව. ඤත්තිචතුත්ථකම්මවසෙන කරියමානං දළ්හතරං හොති, සඞ්ඝෙ කාතබ්බන්ති එකවෙවදත්ති. එවංපනාති කම්ම සඞ්කරගහණෙ; කසඞ්ඝෙ කාතබ්බන්ති පරික්ඛිත්තමෙව. සවෙපන අක්ඛිරපරිහිතංවාපදෙසරිහිනංවා දුරුත්තපදංවාහොති, තස්ස සොධිතත්ථං පුනපපුනං වත්තුං වට්ටති. ඉදං අනුපසම්පන්නකම්මස්සදළ්හිකම්මමංහොති, කුපසම්මෙකම්මඤ්හුචි නිට්ඨිති. ඤත්තිදුතිය චතුත්ථකම්මං ඤත්තිවාචිසොව කම්මවාචියෙ සාවෙත්වාවකාතබ්බං, අපලොකන කම්මාදිවසෙන නකාතබ්බං. පණ්ඩුලොහිතකෙ ගිහිපබ්බාජිතේ පණ්ඩකෙ තිරච්ඡානගතෙ මාතුඝාතකාදයෝ ච උපසම්පන්නෙ ඨපෙත්වා සෙසානං උපසම්පදා කම්මං කුප්පති. සඞ්ඝකම්මං තිවිධං හොති, ඒකිස්සා සීමාය සඞ්ඝස්ස කම්මං එකසීමං, යාවතිකා භික්ඛූ එකසීමායං වසන්ති තෙසු සබ්බෙසු සඞ්ගහං කත්වා කතං කම්මං සබ්බසංගාහිකං, ඉමස්මිං විහාරෙ වසන්තානං භික්ඛූනං කම්මං වත්ථුවසෙන නානාසීමාසු ඨිතානම්පි එකතොභාවපරිච්ඡෙදකරණතෝ සමානසංවාසකභාවූපගමනතෝ ච ඒකූපචාරං හුත්වා කතං කම්මං සමානසංවාසකං නාම. තත්ථ සමානසංවාසකභාවූපගමනෙ ඤත්තිදුතිය චතුත්ථකම්මානං නානාසීමාසු ඨිතානං එකතොභාවකරණෙ ඤත්තිදුතිය චතුත්ථකම්මානි විපජ්ජන්ති. සම්මුඛාකරණීයංකම්මං අසම්මුඛාකරොති වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මන්ති එත්ථ අත්ථිකම්මං සම්මුඛාකරණීයං, අත්ථි අසම්මුඛාකරණීයං. තත්ථ අසම්මුඛාකරණීයනාම ඡන්දාහාපනාදිකම්මං, පත්තනිස්සග්ගාදිකුජ්ජනං, පත්තුක්කුජ්ජනං, උම්මත්තකස්සභික්ඛුනො උම්මත්තක්කසම්මුති, ඒකච්චානං කුලානං සෙඛසම්මුති, ඡන්නාස්සභික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩා, දෙවදත්තස්ස පඨාසනීයකම්මං, අප්පසාදනීයං දාසෙත්තස්ස භික්ඛුනො භික්ඛුනීසංඝෙන කාතබ්බං, අවන්දනීයකම්මන්ති අට්ඨවිධංහොති. තං සබ්බං තත්ථ තත්ථ වුත්ත නයෙනෙව වෙදිතබ්බං, ඉදං අට්ඨවිධම්පි කම්මං අසම්මුඛාකත්තා ඝුනතං ගහාති අකුපපං. සෙසානි සබ්බකම්මානි සම්මුඛාඒව කාතබ්බානි. සඞ්ඝසම්මුඛතා, ධම්මසම්මුඛතා, විනයසම්මුඛතා. පුග්ගලසම්මුඛතාති ඉමං චතුබ්බිධං සම්මුඛාවිනයං උපනෙත්වාව කාතබ්බානි. එවං කතානිහි ප්‍රකත්තානිහොනති. එවං අකතානි පනෙතානි ඉමං සම්මුඛාවිනයසඞ්ඛාතං වත්ථුං විනාසෙත්වා වත්ථුවිපන්නානිනාමහොන්ති. තෙන වුත්තං සම්මුඛාකරණීයං කම්මං අසම්මුඛාකරොතිවත්ථුවිපන්නංඅධම්මකම්මන්ති. පරිපුච්ඡාකරණීයාදීසුපි පරිපුච්ඡාදි කරණමෙවවත්ථු. ඒංවත්ථුං විනාකත්තත්තා හොසමපි වත්ථුවිපන්නතා වෙදිතබ්බා. ඉදං පනෙත්ථ වවත්ථානමත්තං. පරිපුච්ඡාකරණීයං අපරිපුච්ඡා කරොතීති පුච්ඡිත්වා වොදෙත්වා සාරෙත්වා කාතබ්බං අපුච්ඡිත්වා අවොදෙත්වා අසාරෙත්වා කරොති. පරිසඤ්චයකරණීයං අපරිසඤ්චයකරොතීති පරිසඤ්ච ආරොපෙත්වා යථාදිට්ඨාය පරිසඤ්චයකාතබ්බං අපරිසඤ්චයකරොතත්ථ විපලපන්නත්ථ ඛලක්කාරෙතකරොති. සතිවිනයාරහස්සාති දබ්බමල්ලපුත්ත සෙරිසදිසස්ස බීණාසවස්ස. අමූළ්හවිනයාරහස්සාති ගගාතීරක්ඛදිසස්ස උම්ම තත්තකස්ස. තස්සසාපියාසිකා කම්මාරහස්සාති උපවාළතීරක්ඛදිසස්ස උස්සාහ පාපස්ස. එස්සායොසබ්බත්ථ. අනුපොසථෙ උපොසථං කරොතීති අනුපොසථදිවසෙ උපොසථංකරොති. උපොසථදිවසොනාම යෙපෙත්ථ කත්තිකමාසං අවසෙසෙසු එකාදසසුමාසෙසු තිත්ථායතනසංඝස්ස සාමග්ගිදිවසොව යථාවුත්ත වාතුද්දසපණ්ණරසාව. එතං තිපකාරම්පි උපොසථදිවසං ඨපෙත්වා අඤ්ඤදිවසෙ උපොසථං කරොතොතා අනුපොසථෙ උපොසථං කරොතීනාම. යත්ථහි පත්තත්තිවරාදීනං අත්ථාය අපමත්තකෙන කාරණෙන විවදන්තා උපොසථංවා පවාරණංවා ඨපෙන්ති, තත්ථ තස්මිං අධිකරණෙ විනි චිතෙ සමග්ගාජනාමොහොති අනන්තරාසාමග්ගී උපොසථං කාතුං කලභන්ති. කාළපක්ඛෙනාති අනුපොසථෙ උපොසථා කතොනාමහොති. අපවාරණාය

පවාරෙතීති අපවාරණදිවසෙ පවාරෙති. පවාරණදිවසොනාම එකස්මිං කත්තිකමාසෙකිඤ්ඤාසඤ්ඤිතෙ සාමග්ගිදිවසොව පච්චූසකාලාදිඨිතා යාමන දිවසෙව වෙව පුණ්ණමාදියො. එවං චතුබ්බිධම්පි පවාරණදිවසං යථෙච්ඡා අඤ්ඤතරං දිවසෙ පවාරෙන්තා අපවාරණාය පවාරෙතීනාම. ඉධාපි අපවාරිතභාවස්ස වීමංසස්ස වූපසමෙ සාමග්ගිපවාරණං කාතුං නලභන්ති. කාරණෙනෙති අපවාරණාය පවාරණාකාරණොහොති. අපිච උභතොසඞ්ඝිකවසෙනං අනාගතවත්ථුං අධිකිච්චාපන්නපුබ්බංවා එකාදසන්නං අනවබ්භාදීනං අඤ්ඤතරෙන පාරාජිකාදීසු අඤ්ඤතරං උපසම්පාදෙන්තස්සාපි වත්ථුවිපන්නතා අධම්මකම්මමොහොති. එවං වත්ථුතො කම්මතොපි විපජ්ජනතා. ඤත්තිතො විපත්තිං පන වත්ථුං නපරාමසතීති යස්ස උපසම්පදදීනම්මං කරොති, තං නපරාමසති, තස්සනාමං නගණ්හාති සුණාතු මෙභන්තෙ සඞ්ඝො අයං ඉත්ථන්නාමොඉත්ථන්නාමස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛොතිවත්තබ්බෙ සුණාතුමෙභන්තෙ සඞ්ඝො අයං ඉත්ථන්නාමොඉත්ථන්නාමස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛොතිවදති. එවං වත්ථුං නපරාමසති. සංඝං නපරාමසතීති සංඝස්සනාමං නගණ්හාති. සුණාතුමෙභන්තෙ සඞ්ඝො අයං ඉත්ථන්නාමොඉත්ථන්නාමස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛොතිවත්තබ්බෙ සුණාතුමෙභන්තෙ සඞ්ඝො අයං ඉත්ථන්නාමං ඉත්ථන්නාමස්ස උපජ්ඣායං උපසම්පදාපෙක්ඛොතිවදති, එවං පුග්ගලං නපරාමසති. පුග්ගලං නපරාමසතීති යො උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස උපජ්ඣායො, තං නපරාමසති, තස්සනාමං නගණ්හාති. සුණාතුමෙභන්තෙ සඞ්ඝො අයං ඉත්ථන්නාමොඉත්ථන්නාමස්ස ආයස්මතොඉත්ථන්නාමස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛොතිවත්තබ්බෙ සුණාතුමෙභන්තෙ සඞ්ඝො අයං ඉත්ථන්නාමොඉත්ථන්නාමස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛොතිවදති, එවං පුග්ගලං නපරාමසති. ඤත්තිං නපරාමසන්තිනි සබ්බෙනසබ්බං ඤත්තිං නපරාමසති. ඤත්තිදුතියකම්මෙ ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා ඒකඤත්තිං කම්මවාචාය එව අනුසාවනකම්මෙ කරොති. ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙපි ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා චතුක්ඛත්තුං කම්මවාචායඑව අනුසාවනකම්මංකරොති. එවං ඤත්තිං නපරාමසති. පච්ඡාවා ඤත්තිං ඨපෙත්වති පඨමංකම්මවාචාය අනුසාවනකම්මං කත්වා එසාඤත්තීතිවත්වා ධම්මිසංඝස්ස නාසමා තුණ්හි එවමෙතං ධාරයාමීති වදති, එවං පච්ඡාඤත්තිං ඨපෙති. ඉති ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි ඤත්තිතො කම්මානි විපජ්ජන්ති. අනුසාවනතො විපත්තියංපන වත්ථු ආදීනි වුත්තනයෙයෙව වෙදිතබ්බානි. එවං පන නෙසං අපරාමසනං හොති. සුණාතුමෙභන්තෙ සංඝොති පඨමානුසාවනෙ දුතියම්පි එතමත්ථං වදති. තතියම්පි එතමත්ථං වදති. සුණාතුමෙභන්තෙ සංඝොති දුතියතතියානුසාවනාසුවා අයංධම්මවරක්ඛිතො ආයස්මතොඉත්ථන්නාමස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛොතිවත්තබ්බෙ සුණාතුමෙභන්තෙ සංඝො ආයස්මතොඉත්ථන්නාමස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛොතිවදන්තෙ සුණාතුමෙභන්තෙ සංඝො අයං ධම්මවරක්ඛිතොති වත්තබ්බෙ සුණාතුමෙභන්තෙ අයංධම්මවරක්ඛිතොති වදන්තා සංඝං නපරාමසන්තිනාම. සුණාතුමෙභන්තෙ සංඝො අයංධම්මවරක්ඛිතොඉත්ථන්නාමස්ස උපජ්ඣායොති වත්තබ්බෙ සුණාතුමෙභන්තෙ සංඝො අයං ඉත්ථන්නාමොඉත්ථන්නාමස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛොතිවදන්තා පුග්ගලං නපරාමසන්තිනාම. අනුසාවනංගෙපෙතීති සබ්බෙනසබ්බං කම්මවාචාය අනුසාවනං නකරොති. ඤත්තිදුතියකම්මෙ ඒකඤත්තිං ඤත්තිමෙවඨපෙති. ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙචතුක්ඛත්තුං ඤත්තිමෙවඨපෙති, එවං අනුසාවනංගෙපෙති. යොපි ඤත්තිදුතියකම්මෙ එකංඤත්තිංඨපෙත්වා එකංකම්මවාචං අනුසාවෙන්තො අක්ඛරංවා පදෙවා ඛඩ්ඩෙති, පදංවා දුරුත්තංකරොති, අයම්පි අනුසාවනංගෙපෙතියෙව. ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙපන එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වා සකිමෙවවා ඒකඤත්තුං වා කම්මවාචාය අනුසාවනං කරොන්තොපි අක්ඛරං වා පදං වා ඛඩ්ඩෙන්තොපි දුරුත්තං

කරොන්තොපි අනුසාවනංහාපෙතියෙවාති වෙදිතබ්බො. දුරුත්තං කරොතීති එත්ථ පන අයං විනිච්ඡයො, යොගි අඤ්ඤස්මිං අක්ඛරෙ වත්තබ්බෙ අඤ්ඤං වදති, අයං දුරුත්තංකරොතිනාම. තස්මා කම්මවාචං කරොන්තෙන නික්ඛුනා යායං...සිථිලංධනිතඤ්ච දීඝරස්සං,ගරුකං ලහුකඤ්ච නිග්ගහීතං සම්බන්ධිංවවත්ථිතංවිමුත්තං, දසධාබ්‍යඤ්ජනබුද්ධියාපහෙදෙති...වුත්තො,අයං සුට්ඨු උපලක්ඛෙ තබ්බො. එත්ථ හි සිථිලං නාම පඤ්චසු වග්ගෙසු පඨම තතියං. ධනිතං නාම තෙසෙවව දුතිය චතුත්ථං. දීඝන්තිදීඝෙනකාලෙන වත්තබ්බං ආකාරාදි. රස්සන්ති තතො උපඩ්ඪකාලෙන වත්තබ්බං අකාරාදි. ගරුකන්ති දීඝමෙව. යංවා ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතත්ථෙරස්ස යස්ස නක්ඛමතීති එවං සංයොගපදං කත්වා වුච්චති. ලහුකන්ති රස්සමෙව. යං වා ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතත්ථෙරස්ස යස්ස නඛමතීති එවං අසංයොගපදං කත්වාවුච්චති. නිග්ගහීතන්ති යංකරණානි නිග්ගහෙත්වා අවිස්සජ්ජෙත්වා අවිවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං කත්වා වත්තබ්බං. සම්බන්ධන්ති යංපරපදෙන සම්බන්ධිත්වා තුණ්හිස්සාතිවා තුණ්හස්සාතිවා වුච්චති. වවත්ථිතන්ති යං පරපදෙන අසම්බන්ධිං කත්වා විච්ඡින්දිත්වා තුණ්හි අස්සාතිවා තුණ්හඅස්සාතිවා වුච්චති. විමුත්තන්ති යංකරණානි අනිග්ගහෙත්වා විස්සජ්ජෙත්වා විවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං අකත්වා වුච්චති. තත්ථ සුණාතුමෙති වත්තබ්බෙ තකාරස්ස ඨකාරං කත්වා සුණාථුමෙති වචනං සිථිලස්ස ධනිතකරණං නාම. තථාපත්තකල්ලං එසාඤ්ඤත්තීති වත්තබ්බෙ පත්ථකාලං එසාඤ්ඤත්තීති ආදිවචනඤ්ච. හන්තෙ සඞ්ඝොතී වත්තබ්බෙ හකාර-ඝකාරානං ඛකාර-ගකාරෙ කත්වාඛන්තෙසඞ්ඝොතිවචනං ධනිතස්ස සිථිල කරණං නාම. සුණාතුමෙති විවටෙන මුඛෙන වත්තබ්බෙ පන සුණන්තුමෙතිවා එසාඤ්ඤත්තීති වත්තබ්බෙ එසං ඤ්ඤත්තීතිවා අවිවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං කත්වා වචනං විමුත්තස්ස නිග්ගහීතවචනං නාම. පත්තකල්ලන්ති අවිවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං කත්වා වත්තබ්බෙ පත්තකල්ලාති විවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං අකත්වා වචනං නිග්ගහීතස්ස විමුත්තවචනං නාම. ඉති සිථිලෙ කත්තබ්බෙධනිතං, ධනිතෙ කත්තබ්බෙ සිථිලං, විමුත්තෙ කත්තබ්බෙ නිග්ගහීතං, නිග්ගහීතෙ කත්තබ්බෙ විමුත්තන්ති ඉමානි චත්තාරි බ්‍යඤ්ජනානි අන්තොකම්මවාචාය කම්මං දූසෙන්ති. එවං වදන්තොහි අඤ්ඤස්මිං අක්ඛරෙ වත්තබ්බෙ අඤ්ඤං වදති දුරුත්තං කරොතීති වුච්චති. ඉතරෙසු පන දීඝ-රස්සාදීසු ඡසු බ්‍යඤ්ජනෙසු දීඝඨානෙ දීඝමෙව, රස්සඨානෙව රස්ස මෙවාති එවං යථා ඨානෙ තං තදෙව අක්ඛරං භාසන්තෙන අනුක්කමාගතං පවෙණිං ආවිනාසෙන්තෙන කම්මවාචා කාතබ්බා. සචෙ පන එවං අකත්වා දීඝෙවත්තබ්බෙරස්සං, රස්සෙ වත්තබ්බෙ දීඝංවදති. තථාගරුකෙ වත්තබ්බෙ ලහුකං,ලහුකෙවා වත්තබ්බෙ ගරුකං වදති. සම්බන්ධෙවා පන වත්තබ්බෙ වවත්ථිතං. වවත්ථිතෙවා වත්තබ්බෙ සම්බන්ධිං වදති,එවං වුත්තෙපි කම්මවාචා නකුප්පති. ඉමානිහි ඡ බ්‍යඤ්ජනානි කම්මං නකොපෙන්ති. යං පන සුත්තන්තිකත්ථෙරා දකාරෙ තකාර මාපජ්ජති, තකාරෙදකාරමාපජ්ජති, චකාරෙ ජකාර මා පජ්ජති, ජකාරෙ චකාර මාපජ්ජති, යකාරෙ කකාරමාපජ්ජති, කකාරෙ යකාරමාපජ්ජති, තස්මාදකාරාදීසුවත්තබ්බෙසු තකාරාදි වචනං නවිරුජ්ඣතීති වදන්ති. තං කම්මවාචං පත්වානවට්ටති. තස්මාවිනයධරෙන නෙව දකාරෙ තකාරෙ කාතබ්බො—පෙ—න කකාරෙ යකාරෙ. යථා පාළියා නිරුත්තිං සොධෙත්වා දසවිධාය බ්‍යඤ්ජනනිරුත්තියා වුත්තදෙසෙ පරිහරන්තෙන කම්මවාචා කාතබ්බා. ඉතරථාහි සාවනං හාපෙ

හිනාමි. අකාලෙවා සාවෙතිති සාවනාය අභාලේ අනොකාසෙ කතෙහිං අවස්
පෙච්චා පඨමං යෙව අනුසාවනකම්මං කත්වා පඨමාකතෙහිං ඨපෙති. ඉති
ඉමෙති පඤ්චකාකාරෙති අනුසාවනතො කම්මතිති විපජ්ජතති. සිමාතො විප
තියවසන අභිඩ්ඩතසිමානාම යාඑකච්ඡති භික්ඛු නගණ්හාති. තුරුජ්ජිය
පෙත ලක්ඛ එක ජීවති භික්ඛු තිට්ඨිතුං නසක්ඛොතීති වුත්තං. තසමායා
එවරූපාසිමා අය සම්මතාපි අසම්මතා, ගාමකෙඛත්තාදිසාව හොති, තත්ථ
කතං කම්මං කුපපති, එසනයො සෙසසීමාසුපි. එත්ථපනඅනිමිත්තතාම යා
සෙසනදීතෙත්තකාපි නිමොජනං අනික්ඛාමෙත්වා සම්මතාහොති. ඛණ්ඩනිමි
ත්තානාම අසවිත නිමිත්තානුවිච්ඡති. පුරත්ථිමාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙත්වා
අනුක්කමෙනෙව දක්ඛිණාය පච්ඡිමාය උත්තරාය දිසාය කිත්තෙත්වා පුන
පුරත්ථිමාය දිසාය පබ්බ කිත්තිතං නිමිත්තා පරිකිත්තෙත්වාව ඨපෙතුං
වට්ටති. එවං අඛණ්ඩ නිමිත්තා හොති. සචෙ පන අනුක්කමෙන ආහරිත්වා
උත්තරාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තත්ථෙව ඨපෙති. ඛණ්ඩනිමිත්තා
ඡොති. අපරාපි ඛණ්ඩනිමිත්තානාම යාඅනිමිත්තතූපගං තචසාරරුක්ඛං වා-
ධාණුකංවා-පංසුපුඤ්ජ-වාලිකා පුඤ්ජානංවා අඤ්ඤතරං අන්තරා එකං
නිමිත්තං කත්වා සම්මතා හොති. තිරියානිමිත්තානාම යාපබ්බතවිජ්ඣාදීනං
යංකිඤ්චිපිඨියං නිමිත්තංකත්වා සම්මතාහොති. අනිමිත්තානාම යා සබ්බෙන
සබ්බං නිමිත්තානි අකිත්තෙත්වා සම්මතාහොති. ඛතිසිමෙ තීහෙ සීමං
සම්භින්නාතිනාම නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා නිමිත්තානං ඛතිසිතො සම්මන්නති.
තදිසා සමුද්දෙ ජාතසාරෙ සීමං සම්මන්නන්තිති එතෙසු නදීආදීසු යා සම්ම
න්නති. සා එවංසම්මතාපි සබ්බා භික්ඛවෙ නදීඅසීමා, සබ්බා සමුද්දෙ අසී
මෙ, සබ්බා ජාතසාරෙ අසීමොති වචනතො අසම්මතාව හොති. සීමාය
සීමං සම්භින්දතීති අත්තනොසීමාය පරෙසං සීමං සම්භින්දති. අජ්ඣොකාසෙ
තිති අත්තනොසීමාය පරෙසං සීමං අජ්ඣොකාසෙතිති. තත්ථ යථාසඛෙනෙව
අජ්ඣොකාසෙසඳව හොති, තං සබ්බං උපොසථඛන්ධකෙ වුත්තමෙව. ඉති
ඉමා එකාදසඉමා සීමා අසීමා, ගාමකෙඛත්ත සදිසා එව. තාසු නිසීදිත්වා කතං
කම්මංකුපපති. තෙන වුත්තං ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි සීමාතො කම්මානි
විපජ්ජන්තීති. පරිසතො කම්මවිපත්තියමපන කිඤ්චි අනුඤ්ඤාතංනාම නත්ථි.
යම්පි තත්ථ කම්මපථත්ත ඡන්දාරහලක්ඛණං වත්තබ්බං සියා, තම්පි පරතො
චක්ඛාරෙ භික්ඛු පඤ්චත්තතා කම්මපථත්තාති ආදිනා නයෙන වුත්තමෙව.
තත්ථ පඤ්චත්තතා කම්මපථත්තාති චතුවගඝාරණෙ කම්මෙ වත්තාරෝ පඤ
චත්තා අනුඤ්ඤාතා අනිස්සාරිතා පරිසුද්ධසීලා වත්තාරෝ භික්ඛු කම්මප
ත්තා කම්මස්ස අරහාඅනුච්ඡවිකාසාමිනොති. නහෙත්ථ විඤ්ඤාතං කම්මං කාරියති,
ඤාතෙසංඤ්ඤෙවා පාරිසුද්ධිවා එති. අවසෙසා පන සවෙපි සහස්ස මත්තා
හොන්ති. සචෙ සම්මානසංවාසකාසබ්බෙ ඡන්දාරහාව හොන්ති. ඡන්දපාරි සුද්ධිං
දත්වාඅයවචිඡනත්තුවා මංවා, කම්මං පන තිට්ඨති, යස්ස පන සඞ්ඝෝ පරිවාසාදි
කම්මං කරොති, සොතෙව කම්මපථත්තා නාපිඡන්දාරහො. අපිච යස්සා තං
පූජාඵලං වඤ්චිතං කත්වා සඞ්ඝෝ කම්මං කරොති. තස්සා කම්මාරහොති වුච්චති.
සෙසකමෙමපුපි එසෙවනයො. පුන චත්තාරි කම්මාතීති ආදිකොනයො
පණ්ඩකාදීනං අවඤ්ඤාව දස්සනත්ථං වුත්තොා. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.

ඉදානි තෙසං කම්මානං පභෙදදස්සනත්ථං අපලොකන කම්මං කති
ඨානානි ගච්ඡන්තීති ආදිමාහ. තත්ථ අපලොකන කම්මං පඤ්චඨානානි ගච්ඡති
ඔසාරණං නිස්සාරණං-භණ්ඩුකම්මං-ඛ්‍රගවිදණ්ඩං-කම්මලක්ඛණසෙඤ්ඤවපඤ්ච
මානි. එත්ථ ඔසාරණං නිස්සාරණානි පදසිලිට්ඨතායෙතං වුත්තං. පඨමං

පන නිස්සාරණා හොති, පවජ්ජා ඔසාරණා. තත්‍රයා භික්ඛවෙ සාමණෙරස්ස දණ්ඩකම්මකාසහා, සා නිස්සාරණාති වෙදිතබ්බා. තස්මා එතරහි සාවෙසි සාමණෙරෙ බුද්ධස්සවා ධම්මස්සවා සඞ්ඝස්සවා අවණ්ණං භණන්ති, අනුපසම්පාපයන්ති දිපෙන්ති, මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති අත්තඝාතාධිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතො. සෙසාවත්ථනියං නිවාරෙන්ථ තං ලද්ධිං නිස්සජ්ජාපෙතබ්බා. නොවෙ නිස්සජ්ජෙති සංඝංසන්නිපාතෙත්වා නිස්සජ්ජිතිවත්තබ්බා නොවෙ නිස්සජ්ජෙති ඛත්තෙත්තන භික්ඛුනා අපලොකනකම්මං කාතබ්බං. නිස්සාරෙතබ්බා. එවඤ්ච පන කාතබ්බං. සංඝංහන්තෙත පුච්ඡාමි අයං ඉත්ථන්නාමො සාමණෙරෙ බුද්ධස්ස ධම්මස්ස සංඝස්ස අවණ්ණවාදී මිච්ඡාදිට්ඨිකො යංඅඤ්ඤසාමණෙරාලහනති දිරත්තතිරත්තං භික්ඛූහි සද්ධිං සහසෙය්‍යං, තස්ස අලාභාය නිස්සාරණා රුච්චති සංඝස්සාති. දුතියම්පි තතියම්පි භන්තෙ සංඝං පුච්ඡාමි අයං ඉත්ථන්නාමො සාමණෙරෙ බුද්ධස්ස—පෙ—රුච්චති සංඝස්සාති චරපිරෙ විනස්සාති. ඉමා අපරෙන සමයෙන අහං භන්තෙ බාලතාය අසඤ්ඤතාය අලජ්ජිතාය එවං කාසිං, සඛාහං සංඝං ධම්මපෙමීති ධම්මපෙහොතා යාවතතියං යාචාපෙත්වා අපලොකනකම්මමෙවතෙව ඔසාරෙතබ්බා. එවං පන ඔසාරෙ තබ්බා. සංඝම්පෙක්ඛ බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සංඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං. සංඝංහන්තෙ පුච්ඡාමි අයං ඉත්ථන්නාමො සාමණෙරෙ බුද්ධස්ස ධම්මස්ස සංඝස්ස අවණ්ණවාදී මිච්ඡාදිට්ඨිකො, යං අඤ්ඤසාමණෙරාලහනති දිරත්තතිරත්තං භික්ඛූහි සද්ධිං සහසෙය්‍යං, තස්ස අලාභාය නිස්සාරිතො, සචායං ඉදානි සොරතො නිවාතවුත්ති ලජ්ජි ධම්මං ඔක්කන්තොතා තිරොත්තපෙපසන්නිතිතො ඝාතදණ්ඩකම්මොඅවචයං අදසෙසි, ඉමස්ස සාමණෙරස්ස යථා පරෙ කායසමොහාග සාමඟ්ගිදූනං රුච්චති සංඝස්සාති එවං ඤත්තිතත්තං වත්තබ්බං. එවං අපලොකන කම්මං ඔසාරණඤ්ච නිස්සාරණඤ්ච ගච්ඡති. හණ්ඩූනාවත්ථු මිහාඛණ්ඩිකා වණ්ණනායං වුත්තනමෙව. බ්‍රහ්මදණ්ඩො පඤ්ඤත්තිකතබ්බතෙ වුත්තොයෙව. නනොමිලං පනෙස ඤත්තසෙවපඤ්ඤත්තොතා යොඅඤ්ඤසුපිභික්ඛු මුඛරොහොති නිච්ඣං දුරුත්තවචනෙහි ඝට්ටෙතෙතා බ්‍රූසෙතෙතා වම්භෙතෙතා විහරති, තස්සපි දාතබ්බා. එවඤ්ච පන දාතබ්බා. සංඝම්පෙක්ඛ බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සංඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං භන්තෙ ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු මුඛරො භික්ඛූ දුරුත්තවචනෙහි ඝට්ටෙතෙතා විහරති, සෙය්‍ය භික්ඛු ය ඉමස්ස්‍ය, යාවතෙ තං භික්ඛූති ඉත්ථන්නාමොභික්ඛු නෙවත්තත බ්බා නාත්තවිදතබ්බා නඅනුසාසිතබ්බා. සංඝංහන්තෙ පුච්ඡාමි ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්සදානං රුච්චති සංඝස්සාති. දුතියම්පි පුච්ඡාමි. තතියම්පි පුච්ඡාමි ඉත්ථන්නාමස්ස භන්තෙ භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්සදානං රුච්චති සංඝස්සාති. තස්ස අපරෙන සමයෙන සම්මාවත්තනිස්ස බ්‍රහ්මදණ්ඩො පරිපතස්සමෙතබ්බා. එවඤ්ච පන පරිපතස්සමෙතබ්බා. බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සංඝමජ්ඣ සාවෙතබ්බං. භන්තෙ භික්ඛුසංඝො අනුකස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩං අදාසි, සො භික්ඛුසොරතො නිවාත වුත්ති ලජ්ජි ධම්මං ඔක්කන්තොතා තිරත්තපෙ පසන්නිතිතො පරිසඤ්ඣා ආයතිං සංවරෙනිත්ථති. සංඝංහන්තෙ පුච්ඡාමි තස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්ස පරිපතස්සදනි රුච්චති සංඝස්සාති. එවං යාවතතියංවචී අපලොකනකම්මමෙවතෙව බ්‍රහ්මදණ්ඩො, පරිපතස්සමෙතබ්බා ති. කම්මලක්ඛණෙසුඤ්ච පණ්ඩිවමනති යං තං භගවතා භික්ඛූනිඋක්ඛිත්තකොතෙනඛො පන සමයෙන ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ භික්ඛූනියො චාදුට්ඨොදොසෙනා ඔසියමානා අපෙපවනාම් අමොසු යාවජ්ජියන්ති. කායං විපරිවා

භික්ඛුනියා දස්සෙන්ති, උත්තරිං විවරිත්වා භික්ඛුනීනං දස්සෙන්ති, අඞ්ගජාතං විවරිත්වා භික්ඛුනීනං දස්සෙන්ති, භික්ඛුනියෝ ඔභාසෙන්ති නික්ඛුනීහි සඞ්ඝං සඔභාසේන්ති අපෙහනාම අමෙහුං සාරජ්ජායන්ති ඉමෙසු වත්ථූසු තෙසං භික්ඛූනං දුක්කටං පඤ්ඤපෙත්වා අනුජානාමි භික්ඛවෙ තස්ස භික්ඛුනෝ දණ්ඩකම්මංකාතුන්ති. අථ ඛෝ භික්ඛුනීනං එතදහොසි කින්නු ඛෝ දණ්ඩකම්මං කාතබ්බන්ති. භගවතෝ එතමත්ථං ආරොචෙසුං. අවණ්ණියෝ සෝ භික්ඛවෙ භික්ඛු භික්ඛුනිසඞ්ඝෙන කාතබ්බොති එවං අවණ්ණියකම්මං අනුඤ්ඤාතං. තං කම්මලක්ඛණෙදෙසෙදව පඤ්චමං ඉමස්ස අපලොකනකම්මස්ස ඨානං හොති. තස්සහි කම්මසෙදෙදවලක්ඛණං, නඔසාරණාදීනි. තස්මා කම්ම ලක්ඛණන්ති වුච්චති. තස්සකරණං තත්ථෙව වුත්තං. අපිචෙත්ථ පරිපාඨිසඞ්ගහං සඞ්ගං විත්ථාරතොදස්සෙතුං ඉධාපි වදාම. භික්ඛූනුපස්සයෙ සන්නිපතිත්වාස භික්ඛුනිසඞ්ඝස්ස අත්තුමතියා ඛ්‍යත්තාය භික්ඛුනියා සාවෙතබ්බං. අය්‍යෙ අසු කොනාමඅය්‍යෝ භික්ඛුනීනං අපාසාදිකං දස්සෙති, එතස්ස අය්‍යස්ස අවණ්ණියකරණං රුච්චතීති භික්ඛුනිසඞ්ඝං පුච්ඡාමි අය්‍යෙඅසුකොනාම අය්‍යෝ භික්ඛුනීනං අපාසාදිකං දස්සෙති, එතස්ස අය්‍යස්ස අවණ්ණියකරණං රුච්චතීති. දුතියම්පි තතියම්පි භික්ඛුනිසඞ්ඝං පුච්ඡාමීති එවං ඤත්තිතෝ සාවෙත්වා අප ලොකනකම්මෙන අවණ්ණියකම්මං කාතබ්බං, තතෝ පට්ඨාය සෝ භික්ඛු භික්ඛුනීහි නවණ්ණිතබ්බෝ. සචෙ අවණ්ණියම්හතෝ විරොචතෙයෙව පටිපදාපථං පච්චුපට්ඨාපෙත්වා සම්මාවත්තති, තෙන භික්ඛුනියෝ ඛමාපෙතබ්බා. ඛමාපෙන්තෙන භික්ඛුනුපස්සයං ආගන්ත්වා විහාරෙයෙව සඞ්ඝංවා ගණංවා එකං භික්ඛුංවා උපසඞ්කමිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා අහංභන්තෙ ඉත්ථන්නාමා භික්ඛුනී සඞ්ඝා ආයාචිං සංවරෙ තිට්ඨාමි, නපුන්නඅපාසාදිකං. දස්සෙස්සාමි, භික්ඛුනී සඞ්ඝා ඉච්ඡා ඛමතූති ඛමාපෙතබ්බං. තෙනාසඞ්ඝතොවා ගණෙනවා එකා භික්ඛුනාවා සයමෙවගන්ත්වා භික්ඛුනියෝ වත්තබ්බා අයං භික්ඛු පටිසඞ්ඝා ආයතිං සංවරෙ ඨිතොහි, ඉච්ඡා අවස්සං දෙසෙන්ති භික්ඛුනිසඞ්ඝා ඛමාපිතොහි, භික්ඛුනිසඞ්ඝා ඉමංවණ්ඩිං කරොතූති. සොවණ්ඩියොකාතබ්බෝ. එවඤ්ච පන කාතබ්බෝ. භික්ඛුනුපස්සයෙ සන්නිපතිතස්ස භික්ඛුනිසඞ්ඝස්ස අත්තුමතියා ඛ්‍යත්තාය භික්ඛුනියා සාවෙතබ්බං. අයං අය්‍යෙඅසුකොනාම අය්‍යාභික්ඛුනීනං අපාසාදිකං දස්සෙතීති භික්ඛුනිසඞ්ඝෙන අවණ්ණියෝ කතෝ, සෝ ලජ්ජී ධම්මං ඔක්කමිත්වා පටිසඞ්ඝා ආයතිං සංවරෙ ඨිතොහි අවස්සං දෙසෙත්වා භික්ඛුනිසඞ්ඝං ඛමාපෙසි, තස්ස අය්‍යස්ස වණ්ණියකරණං රුච්චතීති භික්ඛුනී සඞ්ඝං පුච්ඡාමීති ඤත්තිතෝ වත්තබ්බං. එවං අපලොකනකම්මෙනෙව වණ්ණියෝ කාතබ්බෝ. අයං පනෙත්ථ පාළිමුත්තකොපි කම්මලක්ඛණවිනිච්ඡයෝ. ඉදඤ්හි කම්මලක්ඛණං නාම භික්ඛුනිසඞ්ඝමූලකං පඤ්ඤත්තං. භික්ඛුසඞ්ඝස්සාපි පනෙතං ලබ්භතියෙව. යඤ්හි භික්ඛුසඞ්ඝා සලාකග්ගහ-ආගන්තුක-භත්තග්ගහ-උපොසථග්ගහෙසු අපලොකනකම්මං කරොති. එතම්පි කම්මලක්ඛණමෙව. අවස්සික-චීවර-ලීන්නචීවර-නට්ඨ චීවරානුඤ්ඤාසු සඞ්ඝංඤත්තිපාතෙත්වා ඛ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා ඝාව තතියංසාවෙත්වා අපලොකනකම්මංකාත්වා චීවරං දාතුං වට්ටති. අපමත්තකවිස්සජ්ජනෙනපන චීවරං කරොන්තස්ස ඉතරානුඤ්ඤාතක්ඛණ වණ්ණනායං වුත්තනයෙනෙදානි සුචි ආදීනි අනපලොකෙත්වාපි දාතබ්බානි. තෙසංදානෙ සොයෙව ඉස්සරෝ. තතොං අතිරෙකං දෙන්තෙන අපලොකෙත්වාදාතබ්බං. තතොහි අතිරෙකදානෙ සඞ්ඝඤ්ඤාසම්. ගිලානභෙසජ්ජම්පි තත්ථ වුත්තනයෙනෙවදාතබ්බං. අතිරෙකංඉච්ඡන්තස්ස අපලොකෙත්වාදාතබ්බං. යථාපිච දුබ්බලොවා ජීනනිරියාපථොවා පච්ඡිඤ්ඤකඨාවාර

පථොවා මිහාගිලානො තස්ස මහාවාසෙසු තත්‍රුප්පාදතොදෙවසිකං නාළිවා උපඩ්ඪනාළිවා එකදිවසංයෙවවා පඤ්චවා දසවා තණ්ඩුලනාළියොදෙන්තෙන අපලොකනකම්මං කත්වාව දාතබ්බා. පෙසලස්ස භික්ඛුනො තත්‍රුප්පාදතො ඉණපලිබොධම්පි බහුස්සුතස්ස සංඝභාරනිත්ථරකස්ස භික්ඛුනො අනුට්ඨාපනීය සෙනාසනම්පි සංඝකිච්චං කරොන්තානං කප්පියකාරකාදීනං භත්තවෙතනම්පි අපලොකනකම්මෙන දාතුංවට්ටති. චතුපච්චයවසෙන දින්න තත්‍රුප්පාදතො සංඝිකං ආවාසං ජග්ගාපෙතුංවට්ටති. අයංභික්ඛු ඉස්සරවතාය විචාරෙතීති කථාපච්ඡින්දනත්ථම්පන සලාකග්ගාදීසුවා අන්තරසන්නිපාතෙවා සංඝං පුච්ඡිත්වාව ජග්ගාපෙතබ්බා. චීවරපිණ්ඩපාතත්ථාය ඔදිස්ස දින්න තත්‍රුප්පාදතොපි අපලොකෙත්වා ආවාසො ජග්ගාපෙතබ්බා. අන පලොකෙත්වාපි වට්ටති. සූරොවතායං භික්ඛු චීවරපිණ්ඩපාතත්ථායදින්නතො ආවාසං ජග්ගාපෙතීති එවං උප්පන්නකථාපච්ඡෙදනත්ථම්පන අපලොකනකම්මමෙව කත්වා ජග්ගාපෙතබ්බා. චේතියෙ ඡත්තංවා වෙදිකංවා බොධිඝරංවා ආසනඝරංවා අකතංවා කරොන්තෙන ජීන්නෙවා පටිසඞ්ඛරොන්තෙන සුධාකම්මංවා කරොන්තෙන මනුස්සෙ සමාදපෙත්වා කාතුං වට්ටති. සචෙකාරකොනත්ථි චෙතියස්ස උපනික්ඛපතො කාරෙතබ්බං. උපනික්ඛෙපෙපි අසති අපලොකනකම්මං කත්වා තත්‍රුප්පාදතො කාරෙතබ්බං, සංඝිකෙනාපි. සංඝිකෙනහි අපලොකෙත්වා චෙතිය කිච්චං කාතුංවට්ටති. චෙතියස්ස සන්තකෙන අපලොකෙත්වාපි සංඝිකකිච්චං කාතුංනවට්ටති. තාවකාලිකම්පනගහෙත්වා පටිපාකතිකං කාතුංවට්ටති. චෙතියෙ සුධා කම්මාදීනි කරොන්තෙහි පන භික්ඛාචාරතොවා සංඝතොවා යාපනමත්තං අලභන්තෙහි චෙතියසන්තකතො යාපන මත්තං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තෙහි වත්තංකාතුංවට්ටති. වත්තං කරොමාති මච්ඡමංසාදීහි සංඝභත්තංකාතුං නවට්ටති. යෙ විහාරෙ රොපිතා ඵලරුක්ඛා සඞ්ඝෙන පරිග්ගහිතා හොන්ති. ජග්ගනකම්මං ලභන්ති. යෙසං ඵලානි ගණ්ඩිං පහරිත්වා භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජන්ති, තෙසු අපලොකනකම්මං නකාතබ්බං. යෙපන අපරිග්ගහිතා, තෙසු අපලොකනකම්මං කාතබ්බං. තම්පනසලාකග්ග-යාගග්ග-භත්තග්ග-අන්තරසන්නිපාතෙසුපි කාතුංවට්ටති. උපොසථග්ගෙපන වට්ටතියෙව. තත්ථහි අනාගතානම්පි ඡන්දපාරිසුද්ධි ආහරියති, තස්මා තං සුවිසොධිතං හොති. එවඤ්චපන කාතබ්බං. බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා භික්ඛුසංඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං, භන්තෙයං ඉමස්මිං විහාරෙ අන්තොසීමාය සංඝසන්තකං මූල-තච-පත්ත-අඞ්කුර-පුප්ඵ-ඵලඛාදනීයාදි අත්ථි, තං සබ්බං ආගතාගතානං භික්ඛූනං යථාසුඛං පරිභුඤ්ජිතුං රුච්චතීති සංඝංපුච්ඡාමීති තික්ඛත්තුං පුච්ඡිතබ්බං. චතූහි පඤ්චහි භික්ඛූහි කතං සුකතමෙව. යස්මිංවිහාරෙ චෙ තයොජනා වසන්ති, තෙහි නිසීදිත්වා කතම්පි සංඝෙන කතසදිසමෙව. යස්මිං පන විහාරෙ එකොභික්ඛුහොති, තෙනභික්ඛුනා උපොසථදිවසෙ පුබ්බකරණ-පුබ්බකිච්චං කත්වා නිසින්නෙන කතම්පි කතීක වත්තං සංඝෙන කතසදිසමෙව හොති. කරොන්තෙන පන ඵලවාරෙන කාතුම්පි චත්තාරොමාසෙ ඡමාසෙ එකසංවච්ඡරන්ති එවං පරිච්ඡින්දිත්වාපි අපරිච්ඡින්දිත්වාපි කාතුංවට්ටති. පරිච්ඡින්නෙන යථා පරිච්ඡෙදං පරිභුඤ්ජිත්වා පුනකාතබ්බං. අපරිච්ඡින්නෙන යාව රුක්ඛාධරන්ති තාව වට්ටතියෙව. යෙපි තෙසං රුක්ඛානං බීජෙහි අඤ්ඤෙරුක්ඛාරොපිතාහොන්ති, තෙසම්පි සා එව කතිකා. සචෙ පන අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ රොපිතා හොන්ති, තෙසං යත්ථ රොපිතා තස්මිංයෙව විහාරෙ සංඝොසාමි. යෙපි අඤ්ඤතො බීජානි ආහරිත්වා පුරිමවිහාරෙ පච්ඡාරොපිතා, තෙසු අඤ්ඤකතිකා කාතබ්බා. කතිකාය

කතාය පුග්ගලිකට්ඨානෙ තිට්ඨන්ති, යථාසුඛං ඵලාදීනි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ පනෙත්ථ තං තං ඔකාසං පරිකඛිපිත්වා පරිවෙණානි කත්වා ග්ගන්ති, තෙසං භික්ඛූනං පුග්ගලිකට්ඨානෙ තිට්ඨන්ති අඤ්ඤෙව පරිභුඤ්ජිතුං නලභන්ති. තෙහි පන සංඝස්ස දසභාගංදත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. යොපිමජ්ඣිවිහාරෙ රුක්ඛං සාඛාහි පරිවාරෙත්වා රක්ඛති, තස්සාපි එසෙවනයො. පොරාණවිහාරං ගතස්ස සම්භාවනීය භික්ඛුනො ථෙරො ආගතොති ඵලාඵලං ආහරන්ති, සචෙ තත්ථ ලෙ පරියත්තිධරො බහුස්සුත භික්ඛු විහාසි, එත්ථදීඝා කතිකා කතාභවිස්සතීති නික්කුක්කුච්චෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. විහාරෙ ඵලාඵලං පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති ධුතඞ්ගං නකොපෙති. සාමණෙරා අත්තනො ආවරියුපජ්ඣායානං බහූනි ඵලානි දෙන්ති, අඤ්ඤෙ භික්ඛු අලභන්තා ඛිය්‍යන්ති, ඛිය්‍යන මත්තමෙවචෙතං හොති. සචෙ පන දුබ්භික්ඛං හොති, එකං පනස රුක්ඛං නිස්සාය සට්ඨිපි ජනාජීවන්ති, තාදිසෙකාලෙ සබ්බෙසං සඞ්ගහකරණත්ථාය භාජෙත්වා ඛාදිතබ්බං, අයං සාමීචි. යාව පන කතිකවත්තං නපරිප්පස්සම්භති තාව යෙහි ඛාදිතං සුඛාදිතමෙව. කදා පන කතිකවත්තං පරිප්පස්සම්භති. යදා සමග්ගොසංඝොසන්නිපතිත්වා ඉතො පට්ඨාය භාජෙත්වා ඛාදන්තූති සාවෙති. එකභික්ඛුකෙපන විහාරෙ එකෙන සාවිතෙපි පුරිමකතිකා පරිප්පස්සම්භතියෙව. සචෙ පරිප්පස්සද්ධාය කතිකාය සාමණෙරා නෙවරුක්ඛතො පාතෙන්ති, නභූමිතො ගහෙත්වා භික්ඛූනං දෙන්ති, පතිතඵලානි පාදෙහි පහරන්තා විචරන්ති තෙසං දසභාගතො පට්ඨාය යාව උපඞ්ඨඵලභාගෙන ඵාතිකම්මං කාතබ්බං අද්ධාඵාතිකම්මලාභෙන ආහරිත්වා දස්සන්ති, පුන සුභික්ඛෙ ජාතෙ කප්පියකාරකෙසු ආගන්ත්වා සාඛාපරිවාරාදීනි කත්වා රුක්ඛෙ රක්ඛන්තෙසු සාමණෙරානං ඵාතිකම්මං නදාතබ්බං, භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

විහාරෙ ඵලාඵලං අත්ථීති සාමන්තගාමෙහි මනුස්සා ගිලානානංවා ගබ්භිනීනංවා අත්ථාය ආගන්ත්වා එකං නාලිකෙරංදෙථ, අම්බංදෙථ, ලබුජංදෙථාති යාචන්ති දාතබ්බං නදාතබ්බන්ති. දාතබ්බං. අදිය්‍යමානෙහි තෙ දොමනස්සිකා හොන්ති, දෙන්තෙන පන සඞ්ඝංසන්නිපාතෙත්වා යාවතතියං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මංකත්වාව දාතබ්බං. කතිකවත්තංවා කත්වා ඨපෙතබ්බං. එවඤ්ච පන කාතබ්බංඛ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං සාමන්තගාමෙහි මනුස්සා ආගන්ත්වා ගිලානාදීනං අත්ථාය ඵලාඵලං යාචන්ති, මෙනාළිකෙරානි, මෙතාලඵලානි, චෙපනසානි, පඤ්චඅම්බානි, පඤ්චකදලිඵලානි ගණ්හන්තානං අනිවාරණං අසුකරුක්ඛතොච අසුකරුක්ඛතොච ඵලං ගණ්හන්තානං අනිවාරණං රුච්චති භික්ඛුසංඝස්සාති නික්ඛත්තුං වත්තබ්බං තතො පට්ඨාය ගිලානාදීනං නාමං ගහෙත්වා යාචන්තා ගණ්හථාති නවත්තබ්බා. වත්තං පන ආචික්ඛිතබ්බං. නාළිකෙරාදීනි ඉමිනා නාම පරිච්ඡෙදෙන ගණ්හන්තානං අසුකරුක්ඛතොච අසුකරුක්ඛතොච ඵලං ගණ්හන්තානං අනිවාරණං කතන්ති. අනුවිචරිත්වා පන අයං මධුරඵලො අම්බො ඉතො ගණ්හථාතිපි නවත්තබ්බා. ඵලභාජනකාලෙ පන ආගතානං සම්මතෙන උපඞ්ඨභාගො දාතබ්බො. අසම්මතෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. ඛීණපරිබ්බයොවා මග්ගගමිය සත්ථවාහොවා අඤ්ඤෙවා ඉස්සරො ආගන්ත්වා යාචනි අපලොකෙත්වාව දාතබ්බං. බලක්කාරෙන ගහෙත්වා ඛාදන්තො නවාරෙතබ්බො. කුද්ධොහිසො රුක්ඛෙපි ඡින්දෙය්‍ය අඤ්ඤම්පි අනත්ථංකරෙය්‍ය. පුග්ගලිකපරිවෙණං ආගන්ත්වා ගිලානස්සනාමෙන යාචන්තො අම්හෙහි ඡායාදීනං අත්ථාය රොපිතං, සචෙ අත්ථිතුම්හෙ ජානාථානි වත්තබ්බො. යදි පන ඵලභරිතාවරුක්ඛා හොන්ති කණ්ටකෙබන්ධිත්වා ඵලවාරෙන ඛාදන්ති, අපච්චාසිංසන්තෙන හුත්වා දාතබ්බං

බලත්තාරෙන ගණ්හන්තානං නවාරෙතබ්බා. පුබ්බබුත්තෙන්ම වට්ටතීති අරහං. සඞ්ඝස්ස ථිලාරාමොහොති පරිජනෙන කාලෙන, සවෙතං කොචි විහාරසීසෙන ජග්ගති සඞ්ඝසන්තකමෙවහොති. අථාපිකස්සචි පරිබලස්ස භික්ඛුනො ඉමං සපරිසං ජග්ගිස්සාමෙතීති සංඝභාරංකරොති, සෙසමෙව වත්තතීසෙන ජග්ගති, එවම්පි සංඝසන්තකමෙවහොති ඒතිකම්මං පච්චාසීසනත්තාසන්න තත්ථසහාය නවා උපට්ඨාහකගතවා ඒතිකම්මං කාතබ්බං. භාරියංකම්මනියවසා එතත්ථ කෙහි අනිච්ඡන්තෙහිපි සබ්බංභණ්ඩං සන්තකංකාතුං මූලභාගං දත්වාපි මත්තංදත්වා ජග්ගාහිතිපි වත්තාබ්බා. ගරුභණ්ඩත්තාපන මූලච්ඡේජ්ජවසෙන නදාතබ්බං. සෙ මූලභාගංදත්වා බාදහන්නා අකතාවාසංවා කතවා ඝතාවාසංවා ජග්ගිත්වා හිසසිතකානං ආරම්මං නියාතෙතබ්බං. තෙහිපි මූලභාගං දාතබ්බාව. යදි පන භික්ඛු සයං ජග්ගිතුංපහොනති, අථසෙසං ජග්ගිතුකාමස්ස නදාතබ්බං. ජග්ගිතකාලෙච නවාරෙතබ්බා. ජග්ගිතකාලෙයෙව වාරෙතබ්බා. බහුං තුම්හෙහි බාදිතං ඉදානිමාගණ්හථ භික්ඛුසංඝොයෙව ජග්ගිස්සතීති වත්තබ්බං. සචෙ පන නෙව වත්තසීසෙන ජග්ගනෙනා අත්ථි, කථිනත්ථතම්මන, නසංඝො ජග්ගිතුං පහොනි එසො අනාපුච්ඡිත්වා ජග්ගිතුං වාකිණ්ණතම්මං වෙස්සන්තා පච්චාසිංසනි. අපලොකන කම්මන වාකිණ්ණතම්මං වෙස්සන්තා දාතබ්බං. ඉති ඉමිංසබ්බම්පි කම්මලක්ඛණමෙව හොති. අපලොකනකම්මං ඉමානි පඤ්චකානානි ගවේසති. සුත්තනිදානම්පන්ත හෙදෙ පන සුණාථ මෙහෙන්ත සඞ්ඝො ඉච්ඡන්නාමෙහි ඉච්ඡන්නාමෙස්ස ආයස්මතො උපසම්පදාපෙක්ඛා අනුසිට්ඨිඅපාසෙ මයා යදිසංඝස්ස පත්තකල්ලං ඉච්ඡන්නාමෙහි ආගමෙය්යාති ආගච්ඡාහීති වත්තබ්බානි එවං උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස ඕසාරණා ඕසාරණානාම. සුණන්තුමෙ ආයස්මන්තා අයං ඉච්ඡන්නාමෙහි නිකඛු ධම්මකාමිකො ඉමස්ස නෙවසුත්තං ආගච්ඡති, නොසුත්තා විභඞ්ගා සෙ අත්ථං අසල්ලක්ඛෙන්ථා බ්‍යඤ්ජනච්ඡායාය අත්ථං පට්බාහති. යදුයදෙත්තකාහං පත්තකල්ලං ඉච්ඡන්නාමි නිකඛු වුට්ඨාපෙත්වා අවසෙසා ඉමං අධිකරණං වූපසමෙය්‍යාමාති එවං උබ්බාහිකාවිනිච්ඡයෙ ධම්මකාමිකස්ස නිකඛුනො නිස්සාරණා නිස්සාරණානාම. සුණාතුමෙභන්තෙසංඝො අජ්ජු පොසථොපණාරත්තා යදිසංඝස්ස පත්තකල්ලං සංඝො උපොසථං කරෙය්‍යාති එවං උපොසථකම්මවසෙන ඨපිතා ඤත්තිඋපොසථොනාම. සුණාතුමෙ භන්තෙසංඝොඅජ්ජ පවාරණාපණාරත්ති යදිසංඝස්ස පත්තකල්ලං සංඝොපවාරෙය්‍යාති එවං පවාරණාකම්මවසෙන ඨපිතා ඤත්ති පවාරණානාම. සුණාතුමෙභන්තෙ සංඝො ඉච්ඡන්නාමෙහි ඉච්ඡන්නාමෙස්ස ආයස්මතො උපසම්පදාපෙක්ඛා යදිසංඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉච්ඡන්නාමං අනුසාසෙය්‍යන්ති. යදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං ඉච්ඡන්නාමෙහි ඉච්ඡන්නාමං අනුසාසෙය්‍යන්ති. යදිසංඝස්ස පත්තකල්ලං අහංඉච්ඡන්නාමං අන්තරායිකොධමෙම පුච්ඡෙය්‍යන්ති. යදිසංඝස්ස පත්තකල්ලං ඉච්ඡන්නාමෙහි ඉච්ඡන්නාමං අන්තරායිකොධමෙම පුච්ඡෙය්‍යාති. යදිසඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉච්ඡන්නාමං විනයං පුච්ඡෙය්‍යන්ති. යදි සංඝස්සපත්තකල්ලං ඉච්ඡන්නාමෙහි ඉච්ඡන්නාමං විනයං පුච්ඡෙය්‍යාති. යදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉච්ඡන්නාමෙන විනයං පුට්ඨා විස්සජ්ජෙය්‍යන්ති. යදිසංඝස්ස පත්තකල්ලං ඉච්ඡන්නාමෙහි ඉච්ඡන්නාමෙන විනයං පුට්ඨා විස්ස ජ්ජෙය්‍යාති එවං. අත්තානංවා පරංවා සම්මන්නිතුං ඨපිතා ඤත්තිසම්මුති නාම. සුණාතුමෙ භන්තෙ සඞ්ඝා ඉදං චීවරං ඉච්ඡන්නාමස්ස භික්ඛුනො නිස්සග්ගියං සංඝස්ස නීසට්ඨං යදිසංඝස්ස පත්තකල්ලං සංඝො ඉමං චීවරං

ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍යාති. යදා යස්මන්තානං පත්තකල්ලං ආය
ස්මන්තා ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍යුන්ති එවං නිස්සට්ඨ
චීවරපත්තාදීනංදානං දානං නාම. සුණාතුමෙ භන්තෙසංඝො අයං ඉත්ථ
න්නාමො භික්ඛු ආපත්තිං සරති චීවරති උත්තානිං කරොති දෙසෙති යදි
සංඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පටිග්ගණ්හෙ
ය්‍යන්ති. යදා යස්මන්තානං පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො ආප
ත්තිං පටිග්ගණ්හෙය්‍යන්ති. තෙන වත්තබ්බො පස්සසීති ආමපස්සාමීති.
ආයතිං සංවරෙය්‍යාසීති එවං ආපත්තිපටිග්ගහො පටිග්ගහො නාම. සුණ
න්තුමෙ ආයස්මන්තා ආවාසිකා යදා යස්මන්තානං පත්තකල්ලං ඉදානි උපො
සථං කරෙය්‍යාම පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාම ආගමෙ කාලෙ පවාරෙය්‍යා
මාති තෙවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුභණ්ඩන කාරකා කලහකාරකා සංඝෙ අධිකරණ
කාරකා තංකාලංඅනුවදෙය්‍යුං,ආවාසිකෙන භික්ඛුනා බ්‍යත්තෙන පටිබලෙන
ආවාසිකා භික්ඛු ඤාපෙතබ්බා,සුණන්තුමෙ ආයස්මන්තා ආවාසිකා යදා යස්ම
න්තානං පත්තකල්ලං ඉදානි උපොසථං කරෙය්‍යාම පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙ
ය්‍යාම ආගමෙ ජුණ්හෙ පවාරෙය්‍යාමාති එවං කතා පවාරණා පච්චුක්ක
ඩ්ඪනා පච්චුක්කඩ්ඪනානාම. සබ්බෙහෙව එකජ්ඣං සන්නිපතිතබ්බං. සන්නි
පතිත්වා බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සංඝො ඤාපෙතබ්බො. සුණාතුමෙ
භන්තෙ සංඝො අම්හාකං භණ්ඩන ජාතානං කලහජාතානං විවාදපන්නානං
විහරතං බහුං අස්සාමණකං අජ්ඣාචිණ්ණං භාසිත පරිකන්තං, සචෙ
මයං ඉමාහි ආපත්තීහි අඤ්ඤමඤ්ඤං කාරෙස්සාම, සියාපිතං අධිකරණං
කක්ඛළත්තාය වාළත්තාය භෙදාය සංවත්තෙය්‍ය. යදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං
සංඝො ඉමං අධිකරණං තිණවත්ථාරකෙන වූපසමෙය්‍ය ඨපෙත්වා ථුල්ලවජ්ජං
ඨපෙත්වා ගිහී පටිසංයුත්තන්ති එවං තිණවත්ථාරක සමථෙන කත්වා සබ්බ
පඨමා සබ්බසඞ්ගාහික ඤත්ති කම්මලක්ඛණං නාම. තථාතතො පරා එකෙ
කස්මිං පක්ඛෙ එකෙකං කත්වා වෙ ඤත්තියො ඉති යථා වුත්තප්පභෙදං ඔසා
රණං නිස්සාරණං-පෙ-කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව නවමන්ති ඤත්තිකම්මං ඉමානි
නව ඨානානි ගච්ඡති. ඤත්ති දුතියකම්මට්ඨානභෙදෙ පන වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡ
විනො පත්තනික්කුජ්ජන වසෙන ඛන්ධකෙ වුත්තා නිස්සාරණා තස්සෙව
පත්තුක්කුජ්ජන වසෙන වුත්තා ඔසාරණාව වෙදිතබ්බා. සීමාසම්මුති, තිචී
වරෙන අවිප්පවාස සම්මුති, සන්ථත සම්මුති, භත්තුද්දෙසක, සෙනාසනග්ගා
හාපක,භණ්ඩාගාරිය-චීවරපටිග්ගාහක-චීවරභාජක-යාගුභාජක-ඵලභාජක
ඛජ්ජභාජක-අප්පමත්තක විස්සජ්ජක-සාටියග්ගාහාපක-පත්තග්ගාහාපක-
ආරාමිකපෙසක-සාමණෙරපෙසකසම්මුතීති එතාසංසම්මුතීනං වසෙනසම්මු
ති වෙදිතබ්බා-කඨිනචීවරදාන-මතකචීවරදාන වසෙන දානං වෙදිතබ්බං.
කඨිනුද්ධාරවසෙන උද්ධාරො වෙදිතබ්බො. කුටිවත්ථු-විහාරවත්ථු දෙසනා
වසෙන දෙසනා වෙදිතබ්බා. යාපන තිණවත්ථාරක සමථෙ සබ්බසඞ්ගාහික
ඤත්තිව එකෙකස්මිං පක්ඛෙ එකෙකං ඤත්තිඤ්චාති තිස්සො ඤත්තියො
ඨපෙත්වා පුන එකස්මිං පක්ඛෙ එකා එකස්මිං පක්ඛෙ එකාති වෙ ඤත්ති
දුතිය කම්මවාචා වුත්තා. තාසං වසෙන කම්මලක්ඛණං වෙදිතබ්බං. ඉති
ඤත්ති දුතියකම්මං ඉමානි සත්තඨානානි ගච්ඡති. ඤත්ති චතුත්ථකම්මට්ඨාන
භෙදෙපන තජ්ජනීය කම්මාදීනං සත්තන්නං කම්මානං වසෙන නිස්සාරණා.
තෙසංයෙවච් කම්මානං පටිප්පස්සම්භන වසෙන ඔසාරණා වෙදිතබ්බා.
භික්ඛුනොවාදක සම්මුතිවසෙන සම්මුති වෙදිතබ්බා. පරිවාසදාන-මානත්ත

ඤාණවිප්පයුත්ත ඤාණං වෙදිතබ්බං. චූළාසපරිහාසඤ්ච කම්මවසෙන නිගණ්ඨානං වෙදිතඛ්බං. උක්කිත්තානුවත්තකා අට්ඨායවතතියඤ්ච අරිට්ඨෝ වණ්ඩකාළීව ඉමස්මිඤ්ච යාවතතියකානි ඉමාසං එකාදසන්නං සමනුභාසනානං වසෙන සමනුභාසනා වෙදිතබ්බා. උපසම්පදඤ්ච මම-අඛ්භානකම්මවසෙනපන කම්මලක්ඛණං වෙදිතබ්බං. ඉතිඤ්ච තතිවතුත්ථකම්මං ඉමානි සත්තඤ්ඨානානි ගච්ඡති. ඉති කම්මානිච කම්මවිපත්තිඤ්ච විරහිතානං කම්මානං ඨානපහෙද ගමනඤ්ච දස්සෙත්වා ඉදානි තෙසං කම්මානං කාරණස්ස සංඝස්ස පරිච්ඡෙදං දස්සෙතුං පුන චතුවග්ගකරණෙ කාමෙහි ආදිමාහ. තස්සත්ථෝ පරිසතෝ කම්මවිපත්තිවණ්ණනායං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බොති.

කම්මවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

——000——

ඉදානි යානි තානි තෙසං කම්මානං වත්ථූනි තානි සික්ඛාපදානි තෙසං පඤ්ඤත්තියං ආනිසංසං දස්සෙතුං වෙ අත්ථවසෙ පටිච්චාති ආදි ආරභිං. තත්ථ දිට්ඨධම්මිකානං වෙරානං සංවරායාති පාණාතිපාතාදිනං පඤ්චන්නං දිට්ඨධම්මිකවෙරානං සංවරත්ථාය පිදහනත්ථාය. සම්පරායිකානං වෙරානං පටිඝාතායාති මිච්ඡාදිට්ඨික සඞ්ඛාතානං සම්පරායිකවෙරානං පටිඝාතත්ථාය සමූචෙජ්දනත්ථාය අනුපපජ්ජනත්ථාය. දිට්ඨධම්මිකානං වජ්ජානං සංවරායාති තෙසං යෙව පඤ්චන්නංවෙරානං සංවරත්ථාය. සම්පරායිකානං වජ්ජානන්ති තෙසං යෙව විපාක දුක්ඛානං. විපාක දුක්ඛානෙවහි ඉධවජ්ජනීයභාවතො වජ්ජනීනීති වුත්තානි. දිට්ඨධම්මිකානං භයානනති ගරහ උපවාදෙ නජ්ජති යංදිනි කම්මානි උපොසථපවාරණානං ඨපනං අනිත්තිපකාසනීයකම්මන්ති එතානි දිට්ඨධම්මිකභයානිනාම, එතෙසං සංවරත්ථාය. සම්පරායිකභයායපි පන විපාකදුක්ඛානියෙව. තෙසං පරිහාරත්ථාය. දිට්ඨධම්මිකානං අකුසලානන්ති පඤ්චවෙර-දසඅකුසලකම්මපථප්පහෙදනං අකුසලානං සංවරත්ථාය. විපාකදුක්ඛානෙව පන අක්ඛමථෙන සම්පරායිකා අකුසලාණීති වුච්චන්ති, තෙසං පරිහාරත්ථාය. ගිහිනං අනුකම්පායාති අගාරිකානං සද්ධාරක්ඛණ ඨෙසන අනුකම්පනත්ථාය. පංසිච්ඡානං පක්ඛපච්ඡෙදායාති පාපිච්ඡප්පහාලානං ගණ්ඨිබන්ධිහෙදනත්ථාය ගණභොජනසික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තන්ති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව. යංහෙට්ඨාවත්තබ්බං සියා, තං සබ්බං පඨමපාරාජිකවණ්ණනාය මෙව වුත්තනයන්ති.

සික්ඛාපදෙසු අත්ථවසෙන වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

——000——

ඤාතිඤාණඤාණාදීසු ඤාතිමොක්ඛදෙසොති නිස්සඞ්ගානං පඤ්චවිධෝ භික්ඛූනං වුත්තඛ්ඩෝ. පරිවාසදානාදීසු ඔසාරණීයං පඤ්ඤත්තන්නති අට්ඨාරසසුවා සෙ එතානාළීසායවා වත්තෙතසු වත්තමානස්ස ඔසාරණීයං පඤ්ඤත්තං. යෙන කම්මෙන ඔසාරියති, තං කම්මං පඤ්ඤත්තන්නති අත්ථෝ. නිස්සාරණීයං පඤ්ඤත්තන්නනි භණ්ඩනකාරකාදයෝ යෙන කම්මෙන නිස්සාරියන්ති, තං කම්මං පඤ්ඤත්තන්නනි අත්ථෝ. අපඤ්ඤත්තෙනති ආදීසු අපඤ්ඤත්තෙනා පඤ්ඤත්තානි සන්නා ඤානීනිකඛඩ්ඩා කකුසඩ්ඩඤ්ච සම්මාසම්බුද්ධා කොණාගමනඤ්ච භාසා පඤ්ච සම්මාසම්බුද්ධා ඨපෙත්වා අඤ්ඤතරා හොනති අපඤ්ඤත්තෙන සික්ඛාපදෙ

පඤ්ඤත්තං නාම. මක්කටිවත්ථු ආදි විනීතකථා සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තෙන අනු පඤ්ඤත්තං. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

ආනිසංසවග්ගවණ්ණනා නිසිතා.

——0——

ඉදානිසබ්බසික්ඛාපදානං එකෙකෙන ආකාරෙන නවධාසඞ්ගහංදස්සෙතුං නවසඞ්ගහානි ආදිමාහ. තත්ථවත්ථුසඞ්ගහොති වත්ථුනාසඞ්ගහො. එවංසෙසෙ පුපි පදත්ථොවෙදිතබ්බො. අයම්පනෙත්ථඅත්ථයොජනා. යස්මාහි එකසික්ඛාපද මපි අවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තංනත්ථි, තස්මා සබ්බානි වත්ථුනා සඞ්ගහිතානීති එවං තාව වත්ථු සඞ්ගහො වෙදිතබ්බො. යස්මා පන වෙ ආපත්තික්ඛන්ධා සීලවිප ත්තියා සඞ්ගහිතා. පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධා ආචාරවිපත්තියා. ඡසික්ඛාපදානි ආජීවවිපත්තියා සඞ්ගහිතානි, තස්මා සබ්බානිපි විපත්තියා සඞ්ගහිතානීති එවං විපත්තිසඞ්ගහො වෙදිතබ්බො. යස්මා පන සත්තහාපත්තිහි මුත්තං එකසික්ඛාපදම්පි නත්ථි. තස්මා සබ්බානිආපත්තියා සඞ්ගහිතානීති එවං ආප ත්ති සඞ්ගහො වෙදිතබ්බො. සබ්බානිව සත්තසු නගරෙසු පඤ්ඤත්තානීති නිදානෙන සඞ්ගහිතානීති එවං නිදාන සඞ්ගහො වෙදිතබ්බො. යස්මා පන එක සික්ඛාපදම්පි අජ්ඣාචාරික පුග්ගලෙ අසති පඤ්ඤත්තං නත්ථි, තස්මා සබ්බානි පුග්ගලෙන සඞ්ගහිතානීති එවං පුග්ගලසඞ්ගහො වෙදිතබ්බො. සබ්බානි පන පඤ්චහිවෙව සත්තහිව ආපත්තික්ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතානි, සබ්බානි න විනා ඡහිසමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨන්තීති සමුට්ඨානෙන සඞ්ගහිතානි. සබ්බා නිව චතුසු අධිකරණෙසු ආපත්තාධිකරණෙන සඞ්ගහිතානි. සබ්බානි සත්තහි සමථෙහි සමථං ගච්ඡන්තීති සමථෙහි සඞ්ගහිතානි. එවමෙත්ථ ඛන්ධ-අධිකරණ-සමුට්ඨාන-සමථසඞ්ගහාපිවෙදිතබ්බා. සෙසං පුබ්බෙ වුත්ත නයමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනය සංවණ්ණනාය
නවසඞ්ගහිත වග්ගවණ්ණනා නිසිතා.

——000——000——

නිට්ඨිතාව පරිවාරස්ස අනුත්තානත්ථපද වණ්ණනාති

එත්තාවතාව.

උභතො විභඞ්ගඛන්ධක පරිවාරවිභත්තිදෙසනං නාථො.
විනයපිටකං විනෙන්තො වෙනෙය්‍යං යංජිනො ආහ.

සමධිකසත්තවීසති සහස්සමත්තෙන තස්සගත්ථෙන
සංවණ්ණනා සමත්තා සමන්තපාසාදිකා නාම.

තත්‍රිදං සමන්තපාසාදිකාය සමන්තපාසාදිකත්තස්මිං.

ආචරියපරම්පරතො නිදානවත්ථුප්පභෙද දීපනතො
පරසමය විවජ්ජනතො සකසමය විසුද්ධිතො වෙව.
ඛ්‍යඤ්ජන පරිසොධනතො පදත්ථතො පාළියොජනක්කමතො
සික්ඛාපද විනිච්ඡයතො විභඞ්ගනයභෙද දස්සනතො.
සම්පස්සතං නදිස්සති කිඤ්චි අපාසාදිකං යතො එත්ථ
විඤ්ඤූනමයං තස්මා සමන්තපාසාදි[illegible]ත්වෙව.

සංවණ්ණනා පවත්තා විනයස්ස විනෙය්‍ය දමනකුසලෙන
වුත්තස්සලොකනාථෙන ලොකමනුකම්පමානෙනාති.

මහා අට්ඨකථක්ඛෙවව මහාපච්චරිමෙවව.
කුරුන්දික්ඛාති තිස්සොපි සීහළට්ඨකථා ඉමා.

බුද්ධමිත්තොති නාමෙන විස්සුතස්ස යසස්සිනො.
විනයඤ්ඤුස්ස ධීරස්ස සුත්වාථෙරස්ස සන්තිකෙ.

මහාමෙඝ වනුය්‍යානෙ භූමිභාගෙ පතිට්ඨිතො
මහාවිහාරො යො සත්ථු මහාබොධි විභූසිතො.

යංතස්ස දක්ඛිණෙභාගෙ පධානඝර මුත්තමං
සුවිචාරිත්තසීලෙන භික්ඛුසංඝෙන සෙවිතං.

උළාරකුලසම්භූතො සංඝුපට්ඨායකො සදා
අනාකුලායසද්ධාය පසන්නොරතනත්තයෙ.

මහානිගමසාමිති විස්සුතො තත්ථ කාරයි
චාරුපාකාර සඤ්චිතං යංපාසාදං මනොරමං.

සිතච්ඡාය තරුපෙතං සම්පන්න සලිලාසයං.
වසතාතත්‍රපාසාදෙ මහානිගම සාමිනො.

සුචිසීල සමාචාරං ථෙරං බුද්ධ සිරිවහයං.
යා උද්දිසිත්වා ආරද්ධා ඉද්ධා විනය වණ්ණනා.

පාලයන්තස්ස සකලං ලඞ්කාදීපං නිරබ්බුදං.
රඤ්ඤො සිරිනිවාසස්ස සිරිපාල යසස්සිනො.

සමවිසතිමෙ ඛෙමෙ ජයසංවච්ඡරෙ අයං
ආරද්ධා එකවීසම්හි සම්පත්තෙ පරිනිට්ඨිතා.

උපද්දවාකුලෙලොකෙ නිරුපද්දවතො අයං.
එක සංවච්ඡරෙනෙව යථානිට්ඨං උපාගතා.

එවං සබ්බස්ස ලොකස්ස නිට්ඨං ධම්මූපසංහිතා.
සීඝංගච්ඡන්තු ආරබ්භා සබ්බෙපි නිරුපද්දවා.

චිරට්ඨිතත්ථං ධම්මස්ස කරොන්තෙන මයා ඉමං
සද්ධම්මබහුමානෙන යඤ්චපුඤ්ඤං සමාචිතං.

සබ්බස්ස ආනුභාවෙන තස්සසබ්බෙපි පාණිනො
භවන්තු ධම්මරාජස්ස සද්ධම්මරස සෙවිනො.

චිරං තිට්ඨතු සඩම්මො කාලෙවස්සං චිරං පජං
තප්පෙතු දෙවො ධම්මෙන රාජා රක්ඛතු මෙදිනින්ති.

පරමවිසුඩ සඩාබුඩ්විරිය පතිමණ්ඩිතෙන සීලාචාරජ්ජවමද්දවාදි ගුණ සමුදයසමුදිතෙනසකසමයසමයන්තරගහනජ්ඣොගාහණසමත්ථෙන පඤ්ඤා වෙය්‍යත්තිය සමන්නාගතෙන තිපිටක පරියත්තිප්පභෙදෙ සාට්ඨකථෙ සත්ථු සාසනෙ අප්පටිහතඤ්ඤාණප්පභාවෙන මහාවෙය්‍යාකරණෙන කරණ සම්පත්තී ජනිත සුඛ විනිග්ගත මධුරොදාර වචන ලාවණ්ණ යුත්තෙන යුත්තමුත්ත වාදිනා වාදිවරෙන මහාකවිනා ජළභිඤ්ඤා පටිසම්භිදාදිප්පභෙද ගුණතිප

මණ්ඩිතෙ උත්තරිමනුස්ස ධම්මෙ සුපතිට්ඨිත බුද්ධීනං ථෙරවංසපදීපානං ථෙරානං මහාවිහාරවාසිනං වංසාලඞ්කාර භූතෙන විපුලවිසුද්ධ බුද්ධීනං බුද්ධඝොසොති ගරුහි ගහිත නාමධෙය්‍යෙන ථෙරෙන කතා අයං සමන්ත පාසාදිකානාම විනය සංවණ්ණනා.

තාවතිට්ඨතුලොකසම්ං ලොකනිත්ථරණෙසිනං
දසෙනෙති කුල පුත්තානං නයං සීල විසුද්ධියා.
යාව බුඩ්ඩොති නාමම්පි සුඩ්ඩිත්තස්ස තාදිනො.
ලොකම්හි ලොකජෙට්ඨස්ස පවත්තති මහෙසිනොති.

පරිවාරට්ඨකථා සමත්තා.

සමන්තපාසාදිකා

නා ම

විනයට්ඨ සංවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

දැන්වීම්.

සමන්තපාසාදිකා

හමුවූ

විනය අටුවාව.

සථොක්ත විනයපොත්වහන්සේ විශුද්ධ බුද්ධාගම පවත්නා සියලුරට මලම ගරුවසයෙන්සලකන උතුම්ග්‍රන්ථයකි. මෙය ලඞ්කාවේ මිහිඳුපරපුරෙන් පැවති "සිංහල විනය අටුවා කථා" බුද්ධඝොෂ මාහිමියන්විසින් පාලිභාෂාවට පෙරලා ලියනලද්දකි. මෙම සම්පූර්ණ පොත බුරුමරට කිපදෙනෙකු විසින් ඒඒ අවවුයන්ත්‍රාලවල මුද්‍රනයකරවාතිබේ. සිංහල අකුරෙන්ද 1. 2. 3. කාණ්ඩ ඩී. පී. සමරසේකර මහතා විසින්ද, නැවත තවවරක් 1 කාණ්ඩය ජේ. ඩී. ප්‍රනාන්දු මහතාවිසින්ද, 4. කාණ්ඩය ඇන්. ජේ. කුරේ මහතා විසින්ද, 5. කාණ්ඩය වයි. ඩී. කරෝලිස් මහතා විසින්ද, මුද්‍රනයකරවා ඇතත් පොත අවසන්නුවූ බැවින් එකී පොත් කලාප ගත් බොහෝදෙනාද විශෙෂයෙන් මාලිගාකන්දේ විද්‍යෝදය පරිවෙණවාසි අපහිතවත් ලේල්වල සිරිනිවාස ස්ථවිරයන්වහන්සේද කොහොම නුමුත් පොත අවසානකළයුතුයයි අප වෙත බලවත්ලෙස ඇයැදසිටි බැවින් කර්දැසි මිල වැඩි මේකාලයෙහි එය පවා නොසලකා ඉතා පරිශ්‍රමයෙන් මෙම අවශානභාගය මුද්‍රණයකරවා මුල කාණ්ඩගත් ඇත්තන්ට පොත සම්පූර්ණකර බැඳගැණීමට සැලසුවෙමු. මේ අවශානකාණ්ඩයෙහි කොටසක් ශුද්ධකරවා දීමෙන්ද අප මේ ක්‍රියාවෙහි යෙදවීමෙන්ද උපස්ථම්භකවූ ලේල්වල සිරිනිවාස ස්ථවිරයන්වහන්සේට අප ස්තුතිය නොමසුරුව පරිත්‍යාගකරමු.

පොත්! පොත්!! පොත්!!!

ලංකාවේ දැනට මුද්‍රනයකරවා තිබෙන
සියළුම පොත් වගී අපකන්තෝරුවේ විකිණීමට තිබේ.

වී. පී. පී. මගින්ද පොත් එවනුලැබේ.

පොත් පාර්සල් ගෙන්වා බාරනොගෙන
අපටකරදර කරණ බැවින්
තැපැල්ගාස්තුවට සෑහෙනතරම් මුද්දර
එවියයුතුයි.

මේවගට,

ජී. ඇෆ්. මුණසිංහ.

සමයවර්ධනයන්ත්‍රාලය, නො. 1 ඒ. මාලිගාකන්දපාර කොළඹ.